School of Theology at Claremont
1001 1377811

The Library

SCHOOL OF THEOLOGY AT CLAREMONT

WEST FOOTHILL AT COLLEGE AVENUE
CLAREMONT, CALIFORNIA

50

1965
1870a

Bible. N.T. Greek. 1870.

THE

GREEK NEW TESTAMENT,

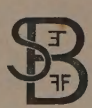
EDITED FROM ANCIENT AUTHORITIES,

WITH THE LATIN VERSION OF JEROME, FROM THE CODEX AMIATINUS.

BY

S. P. TREGELLES, LL.D.

MATTHEW TO ACTS—CATHOLIC EPISTLES—ROMANS TO PHILEMON.

LONDON:

SAMUEL BAGSTER AND SONS, 15, PATERNOSTER ROW;

C. J. STEWART, 11, KING WILLIAM STREET, WEST STRAND.

1870

Theology Library
SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT
California

ADVERTISEMENT.

MANY will hear, with deep regret, that severe illness has for the present entirely incapacitated Dr. TREGELLES from completing his critical edition of the Greek New Testament. Early in the present year (1870), whilst in the act of revising the concluding chapters of the Revelation, he was visited by a second and very severe stroke of paralysis; and although his intellect mercifully remains unaffected, his strength is not sufficient to render it safe for him to undertake even the direction of the publication of the completed portion of his work; he has, therefore, delegated that task to other hands.

Four parts of the work have long since been finished, and have been issued to such Subscribers as wished to obtain them by the prepayment of their subscriptions. The fifth part, originally intended to be the last, was to comprise the Epistle to the Hebrews, the two Epistles to Timothy, the Epistle to Titus, the Epistle to Philemon, and the Book of Revelation, with Appendices, containing a collation of the Vatican and Sinaitic manuscripts, and other addenda, as well as prolegomena to be prefixed to the whole volume. This fifth part is now ready to the end of the Epistle to Philemon, so that all that remains to be printed is the Book of Revelation and the Appendices. The text of the Revelation and the list of authorities are almost ready for the press, but the Appendices are not ready. The issue of the fifth part might have been delayed until the Apocalypse had been added, but in that case not only would the work, without the Addenda, have lacked its designed completeness, but the publication of the completed parts must, for some months at least, have been postponed. Such postponement has been deemed undesirable, chiefly because of the questions that have been recently raised in connection with the proposed revision of the English authorised version of the New Testament, and the desire expressed by many who are interested in these questions, to be possessed of the results of Dr. TREGELLES's labours.

A2017

It has, therefore, been determined to publish the finished parts, which will be found to contain all the books of the New Testament, with the exception of the Revelation. It is intended that the printing of that book should be commenced as soon as possible; and when that is completed, even if the proposed Addenda should not be supplied, the whole of the Greek text of the New Testament, with a finished list of authorities, will be given.

In the absence of the proposed prolegomena (which Dr. TREGELLES may yet, perhaps, at some future time, be enabled to complete), some of the introductions that were prefixed to the several parts, as they successively issued, have been prefixed to this volume. They, as well as the title-page, should be regarded as temporary only.

The desire of Dr. TREGELLES has been to supply a carefully-revised text of the New Testament, based on the readings of the most ancient manuscripts compared with the early versions, and with the quotations found in the writers of the early centuries to Eusebius inclusive.

The exceeding value of such a work will be estimated by all who know the uncertainty that hung over the many printed texts of the New Testament at the time when Dr. TREGELLES commenced his labours. We have now before us a text that is not only founded on the best authorities, but has been edited with the most scrupulous care.

Dr. TREGELLES has found it necessary, in some cases, to collate manuscripts that have not been before collated, and also to re-collate many MSS. and versions that had been insufficiently collated. After all the accessible evidence derived from the sources above referred to had been collected, he had to tabulate it, then to form his text, and, lastly, to present, at the foot of the page, the evidence both for and against the readings adopted as authentic. The work was difficult, the labour great. The degree of success attained, it will be in the power of those who use the work to determine for themselves. An eminent critical scholar once said, in speaking of this work, that he regarded it as furnishing the only reliable *printed* text of the Greek Testament with which we had ever been supplied.

That it has been the prayerful desire of Dr. TREGELLES to present faithfully the words of God free from admixture and alloy, no one who knows him will doubt. That he has done all that was within his power to do in order to attain this end, will be denied by few who impartially examine his work. For many long years he has reverenced the Scripture as being veritably the Word of God. His prayer has been that he might be the means of protecting it from the consequences of human carelessness, and presenting it as nearly as possible in that form in which it was first given to us by God. He has used the means which the gracious Providence of God has preserved to us unto that end; and they who candidly examine the result, will not say that the labour has been in vain. May the prayer of the Editor be answered. May his work be to the comfort and establishment of many in the faith of Christ.

For further information respecting the printed text of the Greek New Testament, and more especially for a statement and defence of the principle adopted by Dr. TREGELLES in preparing the text he has edited, it is earnestly requested that his book entitled, "*An Account of the Printed Text of the Greek New Testament, with Remarks on its Revision upon Critical Principles*," *etc.*, may be referred to. This work is published by Messrs. BAGSTER AND SONS.

August, 1870.

The Work, to the end of the Fifth Part, will, in the course of the ensuing month, be published in One Volume. To all who shall have subscribed and paid their Subscriptions before the 1st of November next (at which date the List of Subscribers will be finally closed), the Sixth and concluding Part will be supplied free; so that to them the Subscription Price, THREE GUINEAS, will not be exceeded. Non-subscribers may afterwards obtain the Volume that is now to be issued for Three Guineas; but to them an additional sum, not exceeding Ten Shillings and Sixpence, will be charged for the last or Sixth Part when published.

Subscribers who have sent their names, but who have not yet paid their Subscriptions, are requested to pay them, on or before November 1, 1870, either to Dr. TREGELLES, 6, Portland Square, Plymouth; or to Messrs. BAGSTER, 15, Paternoster Row; or to Mr. C. J. STEWART, 11, King William Street, West Strand.

INTRODUCTORY NOTICE

TO

THE FIRST PART OF DR. TREGELLES'S GREEK NEW TESTAMENT

EDITED FROM ANCIENT AUTHORITIES, (WITH THE LATIN VERSION OF JEROME, FROM THE CODEX AMIATINUS).

IN issuing the first portion of the Greek New Testament, to the preparation of which many years of my life have been devoted, while engaged in the collation of MSS., and in studies connected with the subject, I wish only to intimate, very briefly, what is needful in the way of explanation. I must refer the reader who wishes for more details as to the principles which I hold, and the studies in which I have been engaged, to my "Account of the Printed Text of the Greek New Testament, with remarks on its revision upon critical principles" (Bagster & Sons, 1854), and to the description of MSS., versions, etc., given in my "Introduction to the Textual Criticism of the New Testament" (published by Longmans, 1856, as part of the Introduction to the *New* Test. of the Rev. T. H. Horne, B.D.). I shall only here state what I propose:—

I. To give the text of the New Testament on the authority of the ancient witnesses, MSS., and versions, with the aid of the earlier citations, so as to present, as far as possible, the text best attested in the earlier centuries.

II. To follow *certain proofs*, when obtainable, which carry us as near as possible to the Apostolic Age.

III. So to give the various readings, as to make it clear what is the evidence on both sides; and always to give the whole of the testimony of the ancient MSS. (and of some which are later in date, but old in text), of the versions as far as the seventh century, and the citations down to Eusebius inclusive.

To carry out this plan, re-collations of MSS. have been needful; re-examinations of ancient versions, and, in some cases, a collation of MS. copies; and an extensive study of Patristic writings. As to MSS. I have been aided materially by the labours of Tischendorf, who has published the texts of many, and whose collations (carried on independently of mine) have been compared with mine for our common advantage.

I ask the reader to remember, 1st, that the object of textual criticism is the ascertainment, on grounds of evidence, what the sacred authors actually wrote; and, 2nd, that the common Greek Text rests on very slender authority, and that of a comparatively recent kind; while now we are able to revert to that which is more ancient and better attested in every way.

In the case of any common writer, we should gladly recur to the better and more ancient evidence; and we should never think of adhering traditionally to that which we may well know to be precarious or worse than doubtful. Surely, then, those who reverence God's Holy Word must be responsible for using the same care, the same discrimination with regard to it, which they do in connection with other writings and works.

This is not the place to discuss the nature and origin of various readings: they do exist; for copyists were no more infallible than their modern successors the compositors; and we must deal with the facts as we find them.

It is not for Christian scholars to fear *true* criticism or its results: the object of true criticism is not to alter scripture dogmatically on the judgment of any individual, but it is to *use* the EVIDENCE which has been transmitted to us, as to what the holy men of God, inspired by the Holy Ghost actually wrote. In this, as in any other Christian service, the blessing and guidance of God may be sought, by those who know the privileges resulting to the believing soul from the redemption of His Son.

The following principles as to the application of critical facts and materials are such as I commend to the attentive consideration of the student:—

1. Where there is no variation in authorities, criticism has no place; and, as to all the text *thus* transmitted we may feel a well-assured confidence.

2. If the authorities are *all but* unanimous, the confidence is but little shaken; unless, indeed, the dissentient witnesses possess some peculiar weight.

3. If the reading of the ancient authorities in general is unanimous, there can be but little doubt that it should be followed, whatever may be the later testimonies; for it is most improbable that the independent testimony of early MSS. versions and Fathers should accord with regard to something entirely groundless.

4. A reading found in versions *alone* can claim but little authority, especially if it be one which might *naturally* be introduced by translators in general: it might then resemble in character the *Italic* supplements to modern versions.

5. A reading found in patristic citations alone rests on a yet weaker basis than one which only occurs in versions.

6. The readings respecting which a judgment must be formed are those where the *evidence* is really divided in such a way that it is needful to inquire on which side the balance preponderates. In such cases it is not enough to enumerate authorities: they must be examined point by point. OTHER THINGS BEING EQUAL, (*a.*) an early citation will sometimes be *decisive*, especially if it is given in express terms. (*b.*) Also, if one reading accords with a parallel passage, and the other does not; (*c.*) or if one introduces an amplification met with elsewhere; (*d.*) or if one seems to avoid a difficulty which the other does not; (*e.*) or if there is *one* well-attested reading, and *several* others which may probably have been taken from it; (*f.*) or if the one reading might be easily accounted for on principles connected with the known origin of variations: in such cases it is not difficult, on the whole, to form a judgment as to what was probably the original reading. It is quite true, that, at times, it may be very doubtful whether the quantity of direct evidence may not overbalance all modes of procedure derived from the application of a principle, and as to *which* of two seemingly conflicting considerations ought to have most weight.

7. When no *certainty* is attainable, it will be well for the case to be left as doubtful: the reading which has strong claims on the attention taking its place in the text, and that which seems almost equal on grounds of evidence standing in the margin. As to additions or non-insertions, *brackets* in the text or margin may be well employed. It may not seem *satisfactory* to leave such points as

doubtful; but this is far wiser than to pretend to *certainty* in cases in which it is unattainable. A critical text of the Greek New Testament, with no indications of doubt, or of the inequality of the evidence, is never satisfactory to a scholar. It gives no impression of the ability of the editor to discriminate accurately as to the value of evidence; and it seems to place on a level, as to authority, readings which are unquestionably certain, and those which have been accepted as *perhaps* the best attested.

8. It must be remembered, that sometimes we have direct early evidence of such a kind that we are *certain* of the reading of the second or third century; then we are not left to the ordinary application of the *balance of* EXISTING *authorities*, but we can take our stand as early as the express testimony carries us. At times, again, we have early evidence of the variations of MSS. *then* noticed. This enables us to use this information *in addition* to what we can gather from the sources still available.

9. At times a reading *seems* to be supported by a very small quantity of authority, *numerically;* and yet when all the evidence is examined, it is found to receive on various sides so much *partial* support, that it is actually better attested than any *one* of the readings which might be placed in competition with it.

I have now to indicate the materials used, and how they have been classified.

The MSS. are so arranged, that those shall be looked at together which are in some measure related as to their importance. This will be seen in the list to be given presently.

Comparative Criticism is a good test of the true character of MSS. and Versions. Readings which we know to be ancient are taken; and the inquiry is made, In what documents are they now contained? This brings the fact to light, that the known ancient readings are still found within the limits of the most ancient class of documents. We are thus able to argue in two ways: the readings of an ancient MS. are necessarily ancient, for they must be anterior to the MS. itself: but we are also able to shew that our ancient MSS. were not any mere exceptional documents; because they do contain the readings which we learn elsewhere to have been both ancient and also wide-spread. In fact, as to the ancient text, the older MSS., the versions and the early citations furnish us with a threefold cord of testimony as to the limits within which it should be sought.

The reader may regard the line below the text of each page of this Greek Testament, as answering to the *ground level;* while the text above is the visible edifice, and all that is below answers to the foundation and substructure. In general, and with most, the visible edifice alone comes into consideration; but when questions of the stability of the basis are raised, then it may be needful to inquire *on what* every part of the building is set. Thus the statement of the various readings answers inquiries as to the evidence which supports every sentence and word of the sacred text. Thus the subject is one which Christian scholars ought to regard as being peculiarly appropriated to them. Is it looked at in this country as it should be? It is true, that it is better understood amongst us than it was twenty years ago; but we still see proofs, of a striking kind, that the evidence as to what really is the text of Holy Scripture, is but little apprehended by many from whom different things might have been expected.

As the place is specified in the work itself where each document is defective, it has not been needful to state such particulars in the following list of the critical materials employed in the Gospels, together with the manner in which they are cited in the statement of the authorities:—

(i.) MSS.

(*a.*) *The Uncial MSS. of the most ancient class; that is, those prior to the seventh century.*

A. Codex Alexandrinus; now in the British Museum, probably of the fifth century: edited by Woide in 1786. Defective in the beginning of the N. Test. as far as Matt. xxv. 6; also from John vi. 50 to viii. 52.

B. Codex Vaticanus; in the Vatican Library at Rome: of the fourth century apparently. This MS., which is of the greatest importance, is cited from the collations of others, in consequence of permission having been refused to use the MS. itself. These collations are, 1st, that made for *Bentley*, now in the Library of Trinity College, Cambridge (edited by Ford, but not very correctly, so that the *collation itself* has been used for this edition); 2nd, that made by *Birch*, and published by him; and, 3rd, that executed by *Bartolocci*, now in the French Imperial Library: this latter is very partial and defective. When these collations contradict one another, they are separately stated—thus, B.*Btly.*, B.*Bch.*, B.*Blc.*, refer respectively to the collations of Bentley, Birch, and Bartolocci. Other examiners of this MS. are referred to in particular places: thus, B.*Rl.* signifies those places which *Rulotta* re-examined for Bentley, in order to point out the corrections which the MS. had received. This paper of Rulotta is not used till the latter part of St. Mark, as it was supposed to have been lost: it is in the Library of Trinity College, Cambridge (in the vol. B. 17. 20). The other results of Rulotta's examination, with other notes on this MS., must be given as *addenda*.

C. Codex Ephraemi. A palimpsest MS. in the Imperial Library at Paris; of the fifth century. Defective in many parts: edited by Tischendorf in 1841: examined by Tregelles.

D. Codex Bezæ or Cantabrigiensis. In the University Library at Cambridge: it contains the Gospels and Acts in Greek and Latin, on opposite pages: probably of the sixth century. This MS. is of great value, in spite of its peculiarities and interpolations. Edited by Kipling in 1793. Some places in which the ancient writing is defective, are supplied by a more recent hand; these are denoted in the citations [D].

II. Fragmenta Palimpsesta Tischendorfiana. Certain portions of the New Test. in Greek, under Georgian writing. The parts appear to vary from the fifth to the seventh century. Examined by Tregelles, and since edited by Tischendorf in his Monumenta Sacra, 1855. (Tischendorf styles this MS. I; but as I or J was used previously to denote that portion of the Codex Purpureus which belongs to the Cotton Library in the British Museum, II has here been adopted, in order to avoid all ambiguity.)

N. Codex Purpureus. These fragments (of the sixth century) are found in three places: four leaves are in the British Museum (denoted J or I by Wetstein and others); two are at Vienna (to which the notation N was formerly restricted); and six in the Vatican (called by Scholz Γ). Edited by Tischendorf in his "Monumenta Sacra," 1846.

P. Codex Guelpherbytanus A. Palimpsest Fragments of some portions of the Gospels, in the Library of Wolfenbüttel: of the sixth century: edited in 1762 by Knittel.

Q. Codex Guelpherbytanus B. Fragments of St. Luke and St. John, in the same library, and also edited by Knittel in 1762. Of the sixth (or possibly of the fifth) century.

R. Codex Nitriensis. A palimpsest discovered by the Rev. W. Cureton amongst the treasures brought to the British Museum from the Nitrian valleys. The later writing is Syriac: the Greek appears to be of the sixth century. The fragments of Homer edited by Mr. Cureton in 1851, were found in the same Syriac book. This MS. was read and copied by Tregelles: edited by Tischendorf in 1857.

T. Codex Borgianus. Fragments of St. John's Gospel in Greek and Thebaic: in the Library of the Propaganda at Rome: of the fifth century: edited by Giorgi in 1789. The MS. contains also a portion of St. Luke, as yet uncollated and inedited.

Tʷ. Fragmentum Woideanum. Greek and Thebaic fragments of St. Luke, edited by Woide, closely resembling the Codex Borgianus.

Z. Codex Dublinensis. A palimpsest in the Library of Trinity College, Dublin, containing large portions of St. Matthew's Gospel. Read and edited by Barrett in 1801. Chemically restored and collated by Tregelles in 1853. This MS. is of peculiar value.

(*b.*) *Later Uncial MSS. of special importance.*

L. Codex Regius: 62. In the Imperial Library at Paris: probably of the ninth century. Edited by Tischendorf in 1846.

X. Codex Monacensis. Now at Munich: probably of the tenth century: it contains the greater part of the Gospels, with an interspersed commentary. Collated throughout by Tischendorf and Tregelles.

Δ. Codex Sangallensis. In the Library at St. Gallen, in Switzerland: of the ninth century: edited by Rettig in 1836, in lithographed facsimile. The text of St. Mark's Gospel is that which especially gives this MS. a claim to be distinguished from the mass of the later Uncial copies.

Θ. Fragmenta Tischendorfiana. Four leaves in the University Library at Leipsic. Brought to Europe and edited by Tischendorf, who ascribes this document to the seventh century.

(*c.*) *Certain important MSS. in Cursive Letters.*

1. A MS. in the Library at Basle, containing all the N. Test. except the Apocalypse; but only of importance in its text in the Gospels. Of the tenth century: examined by many, and collated independently by Tregelles and by Roth: when these collations disagree, 1^{R}. or 1^{T}. indicates the respective collators.

33. Codex Colbertinus 2844. In the Imperial Library at Paris. The most important in its text of the Cursive copies of the N. Test., all of which, except the Revelation, it contained; but now it is defective in several places, and

throughout it is much injured. Of the eleventh century. Examined by many, and collated throughout by Tregelles.

69. Codex Leicestrensis. A MS. of the N. Test. belonging to the Town Council of Leicester. Of the fourteenth century. Collated throughout by Tregelles.

(*d.*) *The Later Uncials containing the Gospels.*

E. Codex Basileensis. At Basle: of the eighth century: collated throughout by Tischendorf and Tregelles.

F. Codex Boreelii. At Utrecht: of the tenth century: collated by Heringa.

G. Codex Seidelii I. In the British Museum (Cod. Harl. 5684): one fragment of this MS. is in the Library of Trinity College, Cambridge (amongst Bentley's papers in B. 17. 20). Probably of the tenth century. Collated by Tischendorf and Tregelles.

H. Codex Seidelii II. At Hamburg. Probably of the ninth century. Collated by Tregelles; and since by Tischendorf, whose collation, however, has not as yet been available for comparison. A fragment of this MS. is in Trinity College Library, Cambridge, with that of G.

K. Codex Cyprius. In the Imperial Library at Paris. Of the ninth century. Collated both by Tischendorf and Tregelles.

M. Codex Campianus. In the same Library. Of about the tenth century. Collated by Tregelles, and copied by Tischendorf.

S. Codex Vaticanus 354. A MS. of the tenth century in the Vatican Library. Collated only by Birch.

U. Codex Nanianus. In the Library of St. Mark, at Venice. Of the tenth century. Collated by both Tischendorf and Tregelles.

V. Codex Mosquensis. In the Library of the Holy Synod at Moscow. Of the ninth century. Collated by Matthæi for his larger Greek Testament.

W. Fragments appended to the MS. 314 in the Imperial Library at Paris. Edited by Tischendorf, who ascribes them to the eighth century, which is perhaps too early.

Y. Fragments in the Barberini Library at Rome. Edited by Tischendorf, who attributes them to the eighth century.

F^a. A few fragments edited by Tischendorf.

Γ, Λ } Two MSS. obtained by Tischendorf; now in the Bodleian.

Fragmentum Neapolitanum rescriptum: (cited Frag. Neap.). A MS. of which Tischendorf copied one leaf. Of the eighth century.

Fragmentum Sinaiticum. Two small portions read and copied by Tischendorf. Apparently of the ninth century.

Fragmentum Mosquense. Eight leaves, containing part of St. John's Gospel. Edited by Matthaei. Apparently of the ninth century.

Fragmentum Bandurianum. A few verses of St. Luke's Gospel. Edited by Montfaucon.

The other MSS. used for this edition do not contain the Gospels.

(ii.) Ancient Versions.

Latin.

Vulg. The version of Jerome is given from the Codex Amiatinus at Florence, of the sixth century. The variations of the common or Clementine text (except those which relate to mere orthography) are noted at the foot of each page, as well as the errata of the Codex Amiatinus itself. Vulg. *Cl.* denotes the Clementine Vulgate; *Am.* the Codex Amiatinus; *Fuld.* the Codex Fuldensis; *Harl.* the Codex Harleianus; *For.* the Codex Forojuliensis; *Tol.* the Codex Toletanus.

The old Latin.

a. Codex Vercellensis, edited by Irici and also by Blanchini.

b. Codex Veronensis, edited by Blanchini.

c. Codex Colbertinus, edited by Sabatier.

d. The Latin text of Codex Bezæ; rarely cited: only of importance when the Greek readings of that MS. differ from the Latin, or where the Greek is defective.

e. Codex Palatinus, edited by Tischendorf: a Latin text taken from some Greek MS., often resembling the Codex Bezæ.

f. Codex Brixianus, edited by Blanchini: a *revised* Latin text.

ff^1. ff^2. Codices Corbeienses; cited by Blanchini and Sabatier: mixed in text.

g^1. g^2. Codices San-germanenses; cited by Sabatier: mixed in text.

h. Codex Claromontanus; now in the Vatican Library: edited by Mai: a mixed text.

i. Codex Vindobonensis; parts of Mark and Luke: a good text. Edited in certain German periodicals, which have not been available for this work. Readings taken from Blanchini and Griesbach.

k. Codex Bobbiensis. Copied and partially edited by Tischendorf.

l. Codex Rhedigerianus. Described and cited by Schulz.

m. Latin readings in a MS. "Speculum." Described by Cardinal Wiseman, and edited by Cardinal Mai in his "Patrum Nova Collectio" (i. pt. 2).

Of these Latin texts, *a. b. c.* are the primary authorities; and as such they are specified at each opening of the work: the others must be regarded as mere auxiliaries. *f.* is specially the *Italian* recension of the old (or African) Latin; *k.* is often Alexandrian in its tone; the rest (with the exception of *i.* and *m.*) contain a very *mixed* text.

Syriac.

Syr.Crt. The Syriac version discovered amongst the Nitrian MSS. in the British Museum, by the Rev. W. Cureton, by whom an edition of its text has been prepared. This ancient and most valuable document contains, in the present state of the MS., Matt. i. to viii. 22; from x. 31 to xxiii. 25. Of St. Mark there are only the last four verses of the last chapter. St. John i. 1 to 42; from iii. 6 to vii. 37; xiv. 11—29. Luke ii. 48 to iii. 16; from vii. 33 to xv. 21; from xvii. 24 to xxiv. 44. The MS is No. 14,451* in the British Museum.

Syr.Pst. The Peshito Syriac: a version often printed: it was frequently modernized from time to time: readings of MSS. are sometimes cited from Adler and others, or from my own collations.

Syr.Hcl. The Harclean Syriac; or the recension by Thomas of Harkel, in the beginning of the seventh century, of the version made by Philoxenus or by Polycarp a century earlier. Syr.Hcl.* points out a reading introduced into this version by Thomas. Syr.Hcl.† denotes a reading obelized by him.

Syr.Hier. The Jerusalem Syriac: a Lectionary in the Vatican, described and cited by Adler: it has not been collated throughout: I have sometimes cited it from my own observation.

Memph. The Memphitic version; probably of the third century; from the edition of Schwartze. (Memph.W. refers to the edition of Wilkins.)

Theb. The Thebaic Version; probably older than the Memphitic: large fragments of this important text have been edited by Woide, Mingarelli, Giorgi, and Münter: the latter of whom has *cited readings* from portions which have not been printed.

Goth. The Gothic Version executed by Ulphilas in the fourth century. The edition of Gabelentz and Loebe, and also in part that by Massmann, have been used.

Arm. The Armenian Version by Miesrob in the fourth century: the edition of Zohrab, taken from MSS., *and devoid of alteration from the Latin* (Venice, 1805), has been used through the kind and efficient assistance of Dr. Charles Rieu. (Arm.Usc. refers to the edition of Uscan; Arm.Zoh. to that of Zohrab; Arm.m. to codices *multi*.)

Æth. The Æthiopic Version. The edition from MSS. by Thomas Pell Platt, has been compared, for this work, with the text in Walton's Polyglott, by Mr. Prevost of the British Museum. The few notes also made by Mr. Platt, while engaged in his collations, have been placed in my hands. (Æth. followed by a letter or number, refers to MSS. cited by Mr. Platt.)

(iii). Early Citations.

The earlier writers, such as *Clemens Romanus*, *Barnabas*, *Justin Martyr*, are cited by their abbreviated names, with reference to their works and sections.

Irenæus; by Massuet's pages.

Clemens Alexandrinus; by Potter's pages (Eclogæ and extracts from Theodotus, marked as such).

Hippolytus; by the pages of Fabricius, given *after* the works and sections.

Philosophumena; book and section, *also* Miller's pages.

Origenes; by the volumes and pages of De la Rue.

Clementine Homilies (*Hom. Cl.*); by their numbers and sections.

Gregorius Thaumaturgus; by the pages of the Paris edition, 1622.

Dionysius Alexandrinus; by reference to the pages of the Roman edition, or to Routh in the portions edited by him.

Petrus Alexandrinus; and some other fragmentary writers by Routh's volumes and pages.

Eusebius; Hist. Eccl. book and section; also Reading's pages (in parenthesis).

Ev. Præp.
Dem. Evan.
contra Marcell. } by Viger's pages.

in Esaiam
in Psalmos } by Montfaucon's pages.

Eclogæ Propheticæ; by Gaisford's pages.

Portions edited by Mai, cited by the *works*, and by reference to his pages. (Nova Bibliotheca Patrum).

Tertullianus; by treatises and sections.

Cyprianus; by Baluze's pages.

Hilarius; by the Benedictine pages.

Lucifer Calaritanus; by the pages of the Venice edition.

MARKS AND ABBREVIATIONS.

I. In the Text.

* indicates an *addition* to the common text.

† indicates the *omission* of something in the common text.

‡ indicates a reading adopted varying from the common text.

″ marks the *close* of a reading commenced by * or ‡.

Words within brackets in the text are such as are of doubtful authority.

Citations from the Old Test. are denoted by a different Greek type being employed.

The numbered sections in the Greek text are those of the Vatican MS., being probably the most ancient notation of the kind.

§ indicates where some MS. or version begins after a defect: a similar reference in the margin shews *what* document it may be.

¶ shews where a MS. or version is defective.

II. In the Left Hand Margin.

At each opening of the book is given a conspectus of all the authorities employed in that particular portion: the notation of the MS. according to the arrangement in the list previously given, appearing on the first page, and the versions on the other.

When a document breaks off in any part of the opening it is enclosed in parentheses; thus (C) or (Theb.); when it is defective at the beginning of the two pages, but commences in some part of the opening, it is enclosed in brackets; thus [L] [Goth.]

‡ after the notation of a MS. implies that it is much mutilated in that part.

§ with the notation of a MS. or version, as §Z, or §Theb. indicates that the document in question begins after a hiatus at the place in the text where the same mark occurs.

¶ with the notation of a MS. or version, as ¶D, or ¶*b*, indicates that such a document breaks off where such a mark is placed in the text.

Of the old Latin copies, *a b c* are alone specified in the margin in detail; the rest being only cited as auxiliaries.

A reading given in the margin without any mark is an *alternative reading;* that is, one as to which the authori-

ties are divided between what stands in the text and what is thus placed in the margin. These alternative readings may, in some cases, require a more detailed consideration; some additional ones may need to be specified, and more definite conclusions may at times be given.

Words in brackets in the margin imply that they are somewhat doubtful.

A reading bracketed in the text and marked "*om.*" in the margin is very doubtful.

A possible or not improbable addition is given in brackets in the margin.

The Ammonian sections, Eusebian canons, and ancient sections, not being any peculiarities of this edition, do not here require any special explanation.

III. In the Notes.

The reading discussed is first stated: the authorities which support any reading *follow* it, when the balance of evidence is given in detail.

*, †, ‡ are used as denoting the same readings to which they would apply in the text.

ϛ indicates the common Greek text.

Elz. the Elzevir edition of 1624.

St. or *St.* 3, the edition of Robert Stephens, of 1550: these editions are specified when they differ.

"Contra" is used as introducing the statement of evidence opposed to some variation which had been stated.

"vv," the versions in general, or *all* that have not been cited for some special reading.

Latt. The Latin copies in general.

A reference inclosed in parentheses implies that it *nearly* accords with the reading to which it is appended; the variation, when needful, being specified.

(Latt.) indicates that nearly all the Latin copies, all in fact not cited for some other reading, so read.

"rel." (reliqui), is used *exhaustively;* that is, as including all the MSS. and versions not cited for something different.

s after the notation of a MS. (as B*s*) implies that the fact of such a reading does not rest on express testimony, but that it is gathered *e silentio collatorum.*

"ut vid." (i.e. ut videtur, or sometimes only "vid.") is used as implying that such is apparently the reading of the MS., though for some reason absolute certainty cannot be obtained.

Authorities inclosed within brackets imply that for some reason they are not quoted on either side. So, too, "n. l." (non liquet).

An authority, if defective (where it might be expected to be found), is marked "h." or "hiat."

Occasionally the abbreviation of the name of some collator is given as showing that the citation rests on his authority.

So, too, abbreviations after versions indicate particular editors, or else refer to MSS. which have been collated.

After the notation of a MS. * denotes *à primâ manu* (thus B*) and then a numeral shews what the reading is of the same MS. when corrected; thus B^1 would imply that the correction was made by the *original* writer; B^2 by a corrector; B^3 by a third hand, or second corrector.

The balance of evidence is given so far as appeared to be necessary: at times *all* the documents are cited *in detail;* at times, the whole *on one side* are given with a sufficient indication *what* may be placed in the opposite scale. In doing this, such versions are cited on each side, respectively, as may be at all regarded as being *in pari materiâ.* At times some subordinate authorities are specified without being included in a general "rel." for special reasons, such as their having been incorrectly quoted for something different.

In all cases of variation, *all* the Patristic authorities within the specified limits have been given, so far as they are known to me, so that these only appear at times as *against* a variation. A few things of this kind will require to be mentioned separately.

This explanation of the marks and references will, I believe, suffice, so far as communicating information for the present is concerned. Those who are acquainted with the subject of textual criticism, will be themselves able to supply a great deal more; while to those who are not, materials are furnished which they may use in the examination of the book itself. I only add, that the knowledge of the *names,* etc., of MSS. will do as little towards making a critic, as an acquaintance with the names of colours will do in constituting an artist, or an inventory of tools will do in causing the possessor to be a skilled artisan. Information for *use* is furnished, but nothing more: if *rightly applied,* it will cause the *facts* and the *principles* of criticism to take hold on the mind. I cannot, however, cease to state, that it is only a Christian scholar who can use these things rightly in the fullest sense; for he alone knows the full value of Holy Scripture as the record of the Holy Ghost, given to make wise unto salvation, through faith which is in Christ Jesus;—and he only can rightly apprehend what that spirit of prayer is, in which all Biblical studies should be carried on.

I now consign this first portion of my Greek New Testament to the hands of the *few* who take sufficient interest in the matter to desire thus to receive it. I trust that its appearance may be an earnest that the other portions may follow at no distant period—hoping that I may be enabled, after

a short time of rest, to continue my work, now of so many years' duration, with some measure of recruited health and ability for work. Such long and laborious undertakings have, in former times, been brought, by the Providence of God, to a successful termination; and such will be, I trust, the case with this, in spite of all the labour of revision and re-examination of readings, etc., yet before me. I remember that I am now writing *precisely* a century and a half after the death of Dr. John Mill, Principal of St. Edmund Hall, Oxford, whose Greek Testament ("Opus triginta annorum") had seen the light one fortnight previously. If such labours, then, were permitted successfully to be prosecuted amongst us, I may hope that after such an interval this may successfully terminate.

In connection with this work, I have been brought into contact with many competent to form a judgment, whose approval of the principles adopted has been no small satisfaction to me. Several of these are no longer living to see the appearance of even the first portion: amongst these I may mention the late Dr. Routh, President of Magdalen College, Oxford, whose response was the earliest that I received from that University, and whose personal kindness was very marked; and also the late Professor Gaisford, Dean of Christ-Church, Oxford, whose frank approval and hearty and intelligent concurrence in the principles of textual criticism that I had stated, was most encouraging, and sufficed to outweigh the well-meaning, but unintelligent, remarks of many who passed a judgment on a subject that they did not understand. I hope, in the next portion of this Greek New Testament that may be issued, to give a list of all, living or dead, who have transmitted their names to me, *in writing*, as subscribers: it may help in supplying *omissions;* for some names may have been sent verbally, and hence remain unnoticed.

I cannot permit this portion of the work to leave my hands, without expressing my thanks to those whose Christian kindness has furnished the means of this edition having been carried on. I trust that I may be able more definitely to intimate to all Christian students, to whom this labour may be in any way useful, *to whom* they are indebted, and to whom I am under obligations respecting this work on which I have been so long engaged, and to which my life has been devoted. It was undertaken in the full belief that it would be a work for the service of God, by serving His Church: to Him would I reverently render my thanksgivings for what He has done in removing hindrances; and to His grace and blessing do I commend what has been done, in the name of His Son, Jesus Christ our Lord, and only Saviour.

S. P. T.

Plymouth, *June 23rd*, 1857.

CORRIGENDA.

THE FOLLOWING REQUIRE NOTICE:—

Matt. xiii. 51, *last note* should *run* continuously from p. 48, col. 3, to p. 49, col. 1. "*Hil.* 678*b*" should stand at the *end;* and "*Orig.* iii." should be inserted before "457*d*."

Matt. xiv. 14, p. 51, col. 1, in line 5 from the bottom, read *thus:* "(-οῦς *sic.* St. 3)". [It is worthy of notice, that, in this case, an accidental erratum in a printed edition has led to an undesigned change of reading in the text commonly used. The reading here of both the Erasmian and Complutensian is, ἐπ' αὐτοῖς; this too is retained in the editions of Stephens of 1546 and 1549. In the folio edition, however, of 1550 (Stephens's 3rd) this is altered by accident into ἐπ' αὐτοῦς (the termination being expressed by a ligature, differs *very slightly* from -οῖς). Then, Stephens, in his edition of 1551, *corrected* the *accent* (which suited the *right* word) instead of correcting the *letter;* and thus we have from that edition, ἐπ' αὐτοὺς, in the Elzevir text, in that of Mill, and in those printed from them.]

Matt. xv. 20, (second note), *read*, "—κοινοι BCZ", and *delete* "κοινει C." [Tischendorf's erratum in his edition of C is corrected in another work.]

Matt. xvi. 25, p. 61, col. 1, line 10, *for* "cap. x. 39", *read* "Mar. viii. 35. Luc. ix. 24."

DR. TREGELLES'S GREEK TESTAMENT.

PART II.

LUKE AND JOHN.

INTRODUCTORY NOTICE.

THIS portion of my Greek Testament, completing the Gospels, reaches the hands of those Subscribers who, at their own desire, receive the work in portions, after much more delay than I could have wished.

In these Gospels I have had the advantage of using Card. Mai's edition of the Vatican MS., and in some part also the *second* edition of the same text, which is considerably amended: it was my intention to have given now a comparison of the text of that MS., as edited by Mai, with the preceding and somewhat contradictory collations. But as the MS. brought into notice by Tischendorf, the Codex Sinaiticus, is likely to be published without any great delay, I judge that it will be better for me to bring the addenda and corrigenda of importance into *one list*, instead of dealing with them piecemeal. Indeed, if I were now to say, such and such readings of B, as given by Mai, *decide* in favour of some reading, which I ought therefore to put into the text, I might find that the Codex Sinaiticus possesses sufficient weight to turn the doubtful scale. I therefore content myself, for the present, with noting such points for my own use, trusting that I may be able more completely to bring them forward at a proper time, for the use of students of the Word of God.

As *this* part of my Greek Testament may be employed, perhaps, by those who have not the Introductory Notice to the two former Gospels *at hand*, I give here not only the account of any *new* materials, but also a general list of the MSS., etc., cited, and an explanation of the marks and abbreviations used in the text, margin, and notes.

MARKS AND ABBREVIATIONS.

I. In the Text.

* indicates an *addition* to the *common text.*

† indicates an *omission* of something found in it.

‡ indicates a reading adopted varying from it.

″ marks the *close* of a reading commenced by * or ‡.

Words between brackets in the text are such as I judge to be of very doubtful authority.

Citations from the Old Test. are denoted by a different Greek type.

The numbered sections in the Greek text are those of the Vatican MS. (found also in Ξ of St. Luke), being probably the most ancient notation of the kind.

§ indicates where some MS. or version begins after a defect; a similar reference in the margin shews *what* document it may be.

¶ shews where a MS. or version is defective.

II. In the Left-Hand Margin.

At each opening of the book is given a conspectus of all the authorities employed in that particular portion: the notation of the MSS. according to the list given, appearing on the first page, and the versions on the other.

When a document breaks off in any part of the opening, it is enclosed in a parenthesis; thus (C) or (Theb.): when it is defective at the beginning of the two pages, but commences in some part of the opening, it is enclosed in brackets; thus [L], [Goth.].

‡ after the notation of a MS. is sometimes employed to indicate that it is much mutilated in that part.

§ with the notation of a MS. or version, as §Z, or §Theb., indicates that the document in question begins after a hiatus at the place in the text where the same mark occurs.

¶ with the notation of a MS. or version, as ¶D, or ¶*b*, indicates that such a document breaks off where such a mark is placed in the text.

Of the old Latin copies, *a b c* alone are specified in the margin in detail; the rest being only cited as auxiliaries.

A reading given in the margin without any mark, is an *alternative reading;* that is, one as to which the authorities are divided between what stands in the text and what is thus placed in the margin. These alternative readings may, in some cases, require a more detailed consideration;

some additional ones may need to be specified, and more definite conclusions may at times be given.

Words in brackets in the margin imply that they are somewhat doubtful.

A reading bracketed in the text and marked "*om.*" in the margin is exceedingly doubtful.

A possible or not improbable addition is given in brackets in the margin.

The Ammonian sections, Eusebian canons, and ancient chapters, not being any peculiarities of this edition, do not here require any special explanation.

III. In the Notes.

The reading discussed is first stated: the authorities which support any reading *follow* it, when the balance of evidence is given in detail.

*, †, ‡ are used as denoting the same readings to which they would apply in the text.

ς indicates the common Greek text.

Elz. the Elzevir edition of 1624.

St. or *St.* 3. the edition of Robert Stephens of 1550: this edition and the Elzevir are specified when they differ. *Occasionally* a reference is made to Stephens's 4th edition, 1551.

"Contra" is used as introducing the statement of evidence opposed to some variation which had been mentioned.

"vv," the versions in general, or *all* that have not been cited for some special reading.

Latt. The Latin copies in general.

A reference inclosed in a parenthesis implies that it *nearly* accords with the reading to which it is appended; the variation, when needful, being specified.

(Latt.) indicates that nearly all the Latin copies, all in fact not cited for some other reading, so read.

"rel." (reliqui), is used exhaustively; that is, as including all the MSS. and versions not cited for something different.

s after the notation of a MS. (as B*s*) implies that the fact of such a reading does not rest on express testimony, but that it is gathered *e silentio collatorum.*

"ut vid." (ut videtur) implies that such is apparently the reading of the authority; though, for some reason, absolute certainty cannot be obtained.

When authorities are inclosed within brackets, it implies that for some reason they cannot be quoted on either side. So, too, "n.l." (non liquet).

An authority, if defective (where it might be expected to be found), is marked "h." or "hiat."

Occasionally the abbreviation of the name of some collator is given, as shewing that the citation rests on his authority.

So, too, abbreviations after versions indicate particular editors, or else refer to MSS. which have been collated.

After the notation of a MS., * denotes *a primâ manu* (thus C*), and then a numeral shews what the reading is of the same MS. when corrected: thus C^1 would imply that the correction was made by the *original* writer; C^2 by a corrector; C^3 by a third hand or second corrector; C** would signify simply that the reading (especially an erasure) was an alteration.

The balance of evidence is given so far as it appeared to be necessary: at times, *all* the documents are cited *in detail;* at times, the whole *on one side* are given, with a sufficient indication *what* may be placed in the opposite scale. In doing this, such versions are cited on each side, respectively, as may be at all regarded *in pari materiâ.* At times, some subordinate authorities are specified without being included in a general "rel." for special reasons, such as their having been incorrectly quoted for something different.

In all cases of variation, all the Patristic authorities within the specified limits (that is, as far as Eusebius inclusive) have been given, so far as they are known to me; so that these only appear at times as *against* a variation. A few things of this kind will have to be mentioned separately.

LIST OF AUTHORITIES.

These are all the ancient Greek MSS. that are known and accessible; a few excellent later copies; all the versions up to the seventh century; all the Patristic citations to Eusebius inclusive. In the following list I give, in general, hardly more than the *names* of the documents; more was stated in the former Introductory Notice; while for particulars I must again refer to the account which I gave in Horne's "Introduction," vol. iv. The *additions* which I have annexed to the re-issue of that vol. (also published *separately* by Messrs. Longman and Co.) contain some notices which I consider important.

(i.) MSS.

(a.) The Uncial MSS. of the most ancient class; that is, those prior to the seventh century.

A. Codex Alexandrinus.

B. Codex Vaticanus. Besides the collations of Bentley, Birch, and Bartolocci, and the corrections noted by Rulotta, our knowledge of this MS. has been greatly increased by the appearance of Cardinal Mai's editions; the larger of which (with the date of 1857) was issued in 1858, the smaller (and more correct) in 1859. The former of these has been used for the Gospels of St. Luke and St. John, the latter also in the latter Gospel. For a fuller account, I must refer to my *additions* to Horne, vol. iv. pp. 760—763. Addenda from Mai's editions, as bearing both on the notes and the text of St. Matthew and St. Mark, must be given at a future time.

ℵ. Codex Sinaiticus. I have stated some particulars respecting this MS. in *additions* to Horne, pp. 758, 9, and 775—784. We are indebted to Prof. Tischendorf for rescuing this precious document from the obscurity in which he found it in the monastery of St. Catharine, at Mount Sinai; and now that it has been deposited at St. Petersburg, we look to the same scholar and explorer for a printed edition of its text: certain specimens he has already given in the *Notitia* which he has published: from that volume the readings in John xxi. have been taken. It appears undoubtedly to belong to the fourth century; the text is of much the same character as might have been expected from the portion of the Old Test. previously known: it contains very ancient readings; though the state of the text, as proceeding from the first scribe, may be regarded as *very rough.* Tischendorf calls this MS. ℵ; to this, however, some have objected, from the inconvenience which it would involve in critical works, from having to use type of a fount so wholly different; thus, though in St. John xxi. I have used ℵ, it is only as a provisional designation.

D. Codex Bezæ or Cantabrigiensis: [D] used in places where a more recent hand has supplied defects.

H. Fragmenta Palimpsesta Tischendorfiana: now at St. Petersburg.

N. Codex Purpureus.

Frag. Nitr. Fragmenta Nitriensia: a small Palimpsest portion of St. John's Gospel, of about the fifth century, in the British Museum.

P. Codex Guelpherbytanus A.

Q. Codex Guelpherbytanus B. This MS. has been re-examined by Tischendorf, who gives in his Greek Test. (1859) many readings not noticed by Knittel; they have been thence taken by me; though the *contents* are specified out of Knittel, for want of other and more exact information. Tischendorf has just edited the text of Q in his "Monumenta Sacra," vol. iii.

R. Codex Nitriensis. This Palimpsest MS., discovered by Dr. Cureton amongst the Syriac treasures from the Nitrian monasteries, was edited in 1857 by Tischendorf. In "additions" to Horne, pp. 764, 5, I have given some corrections of his readings; and I have also referred, in a foot-note, to some of the painful statements which Tischendorf put forth on the subject of this MS., in the supposition that I had treated him with want of fairness. I do not wish to repeat these things; I only say, that *even if* I had been mistaken as to anything which I said on the subject of this MS., Tischendorf advisedly allowed me to continue in my mistake, if such it was; and I wish that I could satisfy Tischendorf that I had rather give him the credit of anything that he has done, than even *seem* to claim anything for myself that does not properly belong to me.

T. The Borgian fragments and those formerly belonging to Woide are certainly parts of the *same* MS. The part of T at Rome, containing Luke xxii. 20—xxiii. 20, was collated for Dean Alford by his brother, Bradley H. Alford, B.A., scholar of Trinity College, Cambridge; and this collation was kindly communicated to me for use in my Greek Testament.

Z. Codex Dublinensis. (Contains only portions of St. Matthew.)

(*b.*) *Later Uncial MSS. of special importance.*

L. Codex Regius 62. In the Bibliothèque at Paris.

Ξ. Codex Zacynthius. This Palimpsest MS. contains large portions of the first eleven chapters of St. Luke, with a Catena, in Uncial letters as well as the text. It belongs to the British and Foreign Bible Society, who received it as a present from the late General Macaulay, in 1820: it was given to him in the island of Zante, in the preceding year. I learned its existence from a letter from Dr. Paul de Lagarde, of Berlin. I was permitted to use this MS. at my own abode, and thus I was able to transcribe the Biblical portion line for line; the whole of which is now printed with the Alexandrian types lent for the purpose by the Trustees of the British Museum: its publication will, I trust, take place as soon as Messrs. Bagster have made all the needful arrangements. This appears to be the only document known with a Catena in Uncial letters as well as the text; it is also the only MS. containing the same division of chapters as the Vatican MS., and that, too, similarly numbered. From the form of the letters in the Catena, I thought that the MS. must be as late as the *eighth* century; those, however, of the sacred text would suggest a higher antiquity, such as the *sixth* century. The general absence of accents and breathings seems hardly compatible with the later date; and the compressed forms of the Greek letters sometimes in P shews that they may have been so used long prior to the eighth century. The value of this MS. does not depend on its age, but on the goodness of its text. The MS. was unknown to me when St. Luke began to be printed: the following are the readings which should be noticed in the first chapter and the beginning of the second. i. 5. *om.* του before βασιλ. *om.* ἡ before γυνη. γυνη αυτῳ. 7. ην ἡ Ελισ. (ver. 10—18 fin. lacuna). 20. πλησθησονται. 21. εν τῳ ναῳ αυτον. (lacuna ver. 24—27 ανδρι). 28. *om.* ὁ αγγελος. (lacuna ver. 28 ειπεν—μη φοβ. ver. 30 and ver. 33 *init.*—35 *fin.*). 36. συνειληφεν. γηρει. 37. του θεου. 41. τον ασπ. της Μαρ. ἡ Ελισ. 42. κραυγη μεγ. 44. εν αγαλλ. το βρεφ. (*as rec.*) 50. εις γενεας και γενεας. 56. ὡς μηνας. 59. τῃ ἡμ. τῃ ογδ. 61. ειπαν. εκ της συγγενειας. 62. ὁτι αν θελοι. 63. *om.* το before ονομα. 66. ταις καρδιαις (*lacuna* ver. 66 και χειρ— 77 *init.*) Chap. ii. 1. *om.* δε. του απογραφ. 2. Κυρηνου *ut vid.* 3. ἑαυτου πολιν. 4. Ναζαρετ. The final re-examination and transcription of Ξ shewed some inaccuracies in my first collation: chap. ii. 8 it *omits* της νυκτος. 35. *om.* δε. *om.* αν. vii. 11. *om.* ἱκανοι. 33. μητε 1°, μη.

X. Codex Monacensis.

Frag. Mosq. Portions of St. John's Gospel, with a Catena; edited by Matthæi. Of the ninth century apparently.

Δ. Codex Sangallensis.

Y. Codex Barberinus, containing a portion of St. John's Gospel. Of the eighth century.

Θ. Fragmenta Tischendorfiana.

(*c.*) *Certain important MSS. in Cursive Letters.*

1. Codex Basileensis.

33. Codex Colbertinus 2844.

69. Codex Leicestrensis. Mr. Scrivener has collated this MS. very carefully; the results are added to his edition of Cod. Angiensis.

(*d.*) *The later Uncials containing the Gospels.*

E. Codex Basileensis.
F. Cod. Boreelii.
G. Cod. Seidelii I.
H. Cod. Seidelii II.
K. Cod. Cyprius.
M. Cod. Campianus.
S. Cod. Vaticanus 354.
U. Cod. Nanianus.
V. Cod. Mosquensis.
W. Fragments of St. Luke at Paris.
F^a. A few fragments.
Γ. } Two MSS. obtained by Tischendorf; now in the
Λ. } Bodleian.
Fragmentum Neapolitanum rescriptum.
Fragmentum Sinaiticum.

(ii.) Ancient Versions.

Latin.

Vulg. The version of Jerome. *Am.* A reading of the Codex Amiatinus (the authority generally followed). Vulg.*Cl.* The *Clementine* text. Other abbreviations refer to particular copies.

The old Latin. *a. b. c. d. e. ff*^{1}. *ff*^{2}. *g*^{1}. *g*^{2}. *i. k. l. m.* are the references to particular copies thus designated; of these, *a. b. c.* alone are specified in the contents of each page.

Syriac.

Syr.Crt. The Syriac version discovered and edited by Dr. Cureton. The actual publication of Dr. C.'s volume has enabled all to use it; unfortunately, however, it has been criticised by those who do not understand the subject, and who have actually regarded its merits as defects. The peculiarity of the text of St. Matthew is evident; and this should be connected with the fact, that Syriac writers say that *this* version of the first Gospel was made from the original Hebrew text of the Evangelist. The heading of St. Matthew's Gospel contains something peculiar, which has been variously explained. Dr. Cureton

translates, "The *distinct* Gospel of Matthew"; and others have given other renderings: one of these is, "The Gospel of Matthew *explained*"; perhaps this may be illustrated by the use of the cognate word in the Old Test.: in Neh. viii. 8 we read, "So they read in the book of the law of God *distinctly*"; now this word מְפֹרָשׁ has been understood to imply an interpretation from the ancient Hebrew into the vernacular Aramæan; it may be used in the same sense in the heading of the Curetonian St. Matthew, to imply a metaphrase from one form of Hebrew into pure Syriac: this may be expressed by *dampharsho*.

Syr.Pst. The Peshito Syriac.

Syr.Hcl. The Harclean Syriac. * and † signify passages or words added or obelized by a reviser.

Syr.Hier. The Jerusalem Syriac Lectionary.

Memph. The Memphitic version.

Theb. The Thebaic.

Æg. iii. A *third* Egyptian version quoted in part of St. John: the locality in which it was used seems undecided.

Goth. The Gothic.

Arm. The Armenian.

Æth. The Æthiopic.

(iii.) Early Citations.

These are all given by the abbreviated names of the writers, and such a reference to their works as will be, by means of the former list, intelligible to those accustomed to Patristic citations.

Enough has now been stated to make the references in this part of my Greek Testament intelligible. I do not again repeat the principles of criticism which I believe to be true: I have often done this already, and it may be needful for me to do it again. I trust that my labours, now carried on for many years, have been, in measure at least, under the guidance of God, and that they have been followed by His blessing. I have sought to serve Christ in serving His Church, in labour connected with the text of Holy Scripture, the testimony of the Holy Ghost. There was a time when it seemed hopeless to gain the attention of those whom I wished to direct to a true apprehension of the value of ancient evidence as applied to the Sacred Text: *now*, not only has a hearing been gained, but there is a response for which I cannot be too thankful. In proof, I may refer to Dean Alford's fourth edition of the Gospels, and to the avowed principles of the Rev. B. F. Westcott and the Rev. F. J. A. Hort, as to the Greek New Testament which they have in preparation: to both of these I must acknowledge my obligations for many acts of kindness; the latter has furnished me with valuable added references to Patristic citations, and other corrigenda; all of which will, I trust, be used in their places. I thus see far more likelihood of the adoption of true principles of textual criticism, than I could a few years ago have thought probable. In the result I must unfeignedly rejoice; even though my Greek Testament and the labour of my life becomes merely one of the almost unnoticed steps by which the Hall of Truth is entered. Reverential Christian men of more learning, more sagacity, and more richly endowed with critical materials, may be able to accomplish more than I have done or ever can do; but thus much will remain to me (and surely it is enough), that I have honestly and prayerfully toiled in the right direction, and that this toil has not been wholly unsuccessful.

I am now prevented from drawing up my list of Subscribers; I can only again thank *all* who have aided me: I have the satisfaction of knowing that many are aware to *whom* (though unnamed) thanks are especially due from me, and from all who in any way profit by my labours.

I cannot allow the Gospels to leave my hands without expressing my obligations to Mr. William Chalk, whose care and attention have been most valuable to me in reading all the proof-sheets with the copy. When I first planned the preparation of a Greek New Testament, Mr. Chalk proposed to undertake the reading of the proof-sheets; and now, after more than twenty years, he renders me this service, which he will, I trust, continue till the completion of the work.

I now place this second portion of my Greek Testament in the hands of my friends. I hope, by the blessing of God, that a farther portion may be issued before any great interval shall have elapsed.

S. P. T.

Plymouth, *Dec. 29th*, 1860.

DR. TREGELLES'S GREEK TESTAMENT.

PART III.

ACTS AND CATHOLIC EPISTLES.

INTRODUCTORY NOTICE.

AFTER a delay of some years, it is with feelings of reverent thankfulness to Almighty God, that I issue a further portion of the Greek New Testament. Most of those Subscribers, who at their own desire receive this work in portions, are aware what has hindered the appearance or even the printing of this Third Part for so long a time. To others it may suffice to say that after the Second Part was completed, but before it was issued, I was so visited with illness that it appeared very unlikely that I should ever be able to complete or even to continue the work. The delay has not been desired by me; and it has only been the necessity of the case which has caused this interval.

As *this* part of my Greek Testament may be employed, perhaps, by those who have not the Introductory Notice to the two first Gospels *at hand*, I give here not only the account of any *new* materials, but also a general list of the MSS., etc., cited, and an explanation of the marks and abbreviations used in the text, margin, and notes.

MARKS AND ABBREVIATIONS.

I. In the Text.

* indicates an *addition* to the *common text*.

† indicates an *omission* of something found in it.

‡ indicates a reading adopted varying from it.

" marks the *close* of a reading commenced by * or ‡.

Words between brackets in the text are such as I judge to be of very doubtful authority.

Citations from the Old Test. are denoted by a different Greek type.

The numbered sections in the Greek text are those of the Vatican MS. (found also in Ξ of St. Luke), being probably the most ancient notation of the kind.

§ indicates where some MS. or version begins after a defect; a similar reference in the margin shews *what* document it may be.

¶ shews where a MS. or version is defective.

Where the divisions of the verses vary in different editions, the original arrangement of Stephens 1551, has been followed.

II. In the Left-Hand Margin.

At each opening of the book is given a conspectus of all the authorities employed in that particular portion: the notation of the MSS. according to the list given, appearing on the first page, and the versions on the other.

When a document breaks off in any part of the opening, it is enclosed in a parenthesis; thus (C) or (Theb.): when it is defective at the beginning of the two pages, but commences in some part of the opening, it is enclosed in brackets; thus [D], [Goth.].

‡ after the notation of a MS. is sometimes employed to indicate that it is much mutilated in that part.

§ with the notation of a MS. or version, as §Z, or §Theb., indicates that the document in question begins after a hiatus at the place in the text where the same mark occurs.

¶ with the notation of a MS. or version, as ¶D, or ¶*b*, indicates that such a document breaks off where such a mark is placed in the text.

A reading given in the margin without any mark, is an *alternative reading*; that is, one as to which the authorities

are divided between what stands in the text and what is thus placed in the margin. These alternative readings may, in some cases, require a more detailed consideration; some additional ones may need to be specified, and more definite conclusions may at times be given.

Words in brackets in the margin imply that they are somewhat doubtful.

A reading bracketed in the text and marked "*om.*" in the margin is exceedingly doubtful.

A possible or not improbable addition is given in brackets in the margin.

The Ammonian sections, Eusebian canons, and ancient chapters, not being any peculiarities of this edition, do not here require any special explanation.

III. In the Notes.

The reading discussed is first stated: the authorities which support any reading *follow* it, when the balance of evidence is given in detail.

*, †, ‡ are used as denoting the same readings to which they would apply in the text.

ϛ indicates the common Greek text.

Elz. the Elzevir edition of 1624.

St. or *St.* 3. the edition of Robert Stephens of 1550: this edition and the Elzevir are specified when they differ. *Occasionally* a reference is made to Stephen's 4th edition, 1551.

"Contra" is used as introducing the statement of evidence opposed to some variation which had been mentioned.

"vv," the versions in general, or *all* that have not been cited for some special reading.

Latt. The Latin copies in general.

A reference inclosed in a parenthesis implies that it *nearly* accords with the reading to which it is appended; the variation, when needful, being specified.

(Latt.) indicates that nearly all the Latin copies, all in fact not cited for some other reading, so read.

"rel." (reliqui), is used exhaustively; that is, as including all the MSS. and versions not cited for something different.

s after the notation of a MS. (as B*s*) implies that the fact of such a reading does not rest on express testimony, but that it is gathered *e silentio collatorum.*

"ut vid." (ut videtur) implies that such is apparently the reading of the authority; though, for some reason, absolute certainty cannot be obtained.

When authorities are inclosed within brackets, it implies that for some reason they cannot be quoted on either side. So, too, "n.l." (non liquet).

An authority, if defective (where it might be expected to be quoted), is marked "h." or "hiat."

Occasionally the abbreviation of the name of some collator is given, as shewing that the citation rests on his authority.

So, too, abbreviations after versions indicate particular editors, or else refer to MSS. which have been collated.

After the notation of a MSS.,* denotes *a primâ manu* (thus C*), and then a numeral shews what the reading is of the same MS. when corrected: thus C^1 would imply that the correction was made by the *original* writer; C^2 by a corrector; C^3 by a third hand or second corrector; C** would signify simply that the reading (especially an erasure) was an alteration.

The balance of evidence is given so far as it appeared to be necessary: at times, *all* the documents are cited *in detail;* at times, the whole *on one side* are given, with a sufficient indication *what* may be placed in the opposite scale. In doing this, such versions are cited on each side, respectively, as may be at all regarded *in pari materiâ.* At times, some subordinate authorities are specified without being included in a general "rel." for special reasons, such as their having been incorrectly quoted for something different.

In all cases of variation, all the Patristic authorities within the specified limits (that is, as far as Eusebius inclusive) have been given, so far as they are known to me; so that these only appear at times as *against* a variation. A few things of this kind will have to be mentioned separately.

LIST OF AUTHORITIES.

These are all the ancient Greek MSS. that are known and accessible; a few excellent later copies; all the versions up to the seventh century; all the Patristic citations to Eusebius inclusive. In the following list I give, in general, hardly more than the *names* of the documents; more was stated in the first Introductory Notice; while for particulars I must again refer to the account which I gave in Horne's "Introduction," vol. iv. The *additions* which I have annexed to the re-issue of that vol. (also published *separately* by Messrs. Longman and Co.) contain some notices which I consider important.

(i.) MSS.

(a.) The Uncial MSS. of the most ancient class; that is, those prior to the seventh century.

A. Codex Alexandrinus.

B. Codex Vaticanus. Besides the collations of Bentley, Birch, and Bartolocci, and the corrections noted by Rulotta, our knowledge of this MS. has been greatly increased by the appearance of Cardinal Mai's editions; the larger of which (with the date of 1857) was issued in 1858, the smaller (and more correct) in 1859. For a fuller account, I must refer to my *additions* to Horne, vol. iv. pp. 760—763. Addenda from Mai's editions, as bearing both on the notes and the text of St. Matthew and St. Mark, must be given at a future time. In several important passages the true reading of this MS. has been ascertained by Dean Alford from personal examination, and some places have been verified by the Rev. E. C. Cure.

ℵ Codex Sinaiticus. This important MS. was discovered by Prof. Tischendorf, in the monastery of St. Catherine, at Mount Sinai, and soon after this it became the property of the Emperor of Russia. It was placed for some time in the hands of the discoverer at Leipsic, for the purpose of publication; and while there, in the latter part of June, 1862, I had the opportunity of examining the MS., and of making a collation of the Catholic Epistles, by the kind permission of Dr. Tischendorf. In the early part of 1863, his large fac simile edition of the MS. reached this country: this contains the whole of what is now found in the MS.; that is portions of the Old Testament, the whole of the New, and also the Epistle of Barnabas, and part of the book of Hermas. (Besides these portions, there also exists the part of the Old Testament which Tischendorf previously discovered, the Codex Friderico-Augustanus at Leipsic, of which he had published in 1846 a lithographed fac simile). In the spring of 1863, Dr. Tischendorf published the New Testament portion of the MS., line for line and page for page, in common types, and in 1865 there appeared his "Novum

Testamentum Graecè ex Sinaitico Codice," &c. At the end of the New Testament volume in the re-issue of Stier and Theile's Polyglott Bible (1863) a collation of this MS. is given, made in part by Volbeding and in part by Gerhardts. A collation is also subjoined to the Greek Testament, edited by the Rev. E. H. Hansell, B.D. (Oxford, 1864), containing the text of most of the very ancient MSS. But in the Rev. F. H. SCRIVENER'S "Full Collation of the Codex Sinaiticus" (Cambridge, 1864) will be found, not only the most exact view of the readings of the MS., but also a very valuable description of it in a Critical Introduction. In some places Mr. Scrivener notices where my collation differs from Tischendorf's edition. I regret that in one place I had copied my own rough note wrongly. In 1 John iii. 21, I had copied καταγινωσκω from the MS., but in transcribing, I mistook -ω at the end for -ιν. I regret much that by this oversight Mr. Scrivener was misled.

C. Codex Ephraemi.

D. Codex Bezae or Cantabrigiensis. Since the issue of the Second Part of my Greek Testament this MS. has been edited with great care by Mr. Scrivener. This MS. now contains no portion of the Catholic Epistles, except the concluding verses of John iii. in the Latin version.

E. Codex Laudianus of the Acts in Latin and Greek, at Oxford. Probably of the 6th century. From the general agreement of this MS., in remarkable readings with those cited by Bede, it has been reasonably inferred that it was in his possession. I have extracted the readings as found in Bede's works, and inserted them for purposes of comparison; where his citations somewhat differ, it must be remembered that they have passed through the hands of copyists.

H. Fragmenta Palimpsesta Tischendorfiana (now at St. Petersburg.) In the Acts they contain a few small portions.

(*b.*) *Later Uncials of special importance.*

P. The only MS. to be specified under this head is a Palimpsest which Tischendorf met with in the possession of the Russian Archimandrite Porfiri, who allowed him to take it to Leipsic to decipher. It contains the Acts, Epistles, and Apocalypse; it appears to belong to the ninth century. (See Herzog, Real-Encyclopädie, vol. xix., p. 192.) A few readings have been inserted which were kindly sent me by Prof. Tischendorf himself, who promises to publish the entire text.

(*c.*) *Certain important MSS. in Cursive Letters.*

13. Codex Colbertinus 2844. (33 of the Gospels).

31. Codex Leicestrensis. (69 of the Gospels).

61. Codex Tischendorfii Actorum. 20,003 in the British Museum. Collated by Mr. Scrivener as well as myself. (See the collations subjoined to his edition of Codex Augiensis). The unknown MS. "Hal." formerly designated 61, having been identified by Scrivener with 111 of the Acts, the reference 61 as thus unappropriated is conveniently applied to this valuable MS.

(*d.*) *The Later Uncials containing the Acts and Catholic Epistles (or either).*

H. Codex Mutinensis of the Acts: part which is defective at the end has been supplied by an ancient hand in uncial letters.

K. Of the Catholic Epistles, at Moscow.

L. Codex Passionei (also formerly called G of the Acts, &c., J of St. Paul's Epistles.)

F^a. A few fragments of the Acts.

(ii.) ANCIENT VERSIONS.

Latin.

Vulg. The Vulgate of Jerome. *Am.* A reading of the Codex Amiatinus (the authority generally followed).

Vulg. *Cl.* The *Clementine* text. Other abbreviations refer to particular copies.

The old Latin. *d.* is the Latin text of D; *e.* the Latin text of E. *s.* fragments of the Acts and Catholic Epistles. *m.* in the Acts and Catholic Epistles (the same as in the Gospels), the Speculum of Augustine. *ff.* in St. James, Cod. Corbeiensis. There is no known copy of the old Latin of the other Catholic Epistles.

Syriac.

Syr.Pst. The Peshito Syriac: this does not contain 2 Pet., 2 and 3 John, and Jude.

Syr.Hcl. The Harclean Syriac.

Syr.Bdl. The Bodleian Syriac, a version of the four Epistles not contained in the Peshito.

Memph. The Memphitic.
Theb. The Thebaic.
Arm. The Armenian.
Æth. The Æthiopic.

(iii.) EARLY CITATIONS.

These are all given by the abbreviated names of the writers, and such a reference to their works as will be, by means of the list given in the Introductory Notice to Part I., intelligible to those accustomed to Patristic citations.

The Reader is requested to observe that in any places in which he may not accept my results as to the text adopted, he is furnished with all the accessible ANCIENT EVIDENCE against my conclusions as well as for them.

Having been thus enabled to issue a Third Part of my Greek Testament, I hope that the remainder will follow without any interval of great length. The collation of the Codex Sinaiticus in the Gospels, and of the Codex Vaticanus in St. Matthew and St. Mark from the published edition, will, together with other materials not at first available, form an important supplement to the various readings. I hope to be able to print these Addenda in such a form and

arrangement that they may be conveniently used and compared with the various readings subjoined to the text. The sheets containing such supplementary collations will therefore be sewn separately, and they will be attached to the volume, when bound, in such a way that the pages of each may lie open together; in this manner all inconvenience of turning from one part to another of the same volume will be obviated.

There is nothing farther that requires explanation at present. May He who, by the inspiration of the Holy Ghost, gave forth that Scripture which is able to make wise unto salvation through faith which is in Christ Jesus, bless this endeavour to exhibit the text of the New Testament in the very words in which it has been transmitted on the evidence of ancient authority.

S. P. T.

PLYMOUTH, *Sept.* 19*th*, 1865.

J. WERTHEIMER AND CO., TYPP.

DR. TREGELLES'S GREEK TESTAMENT.

PART IV.

ROMANS TO 2 THESSALONIANS.

[*Observe: The last two pages of* 2 *Thess. come on the first sheet of the next part.*]

INTRODUCTORY NOTICE.

IT does not seem needful to repeat a tabular statement of the marks and abbreviations employed in the following pages; since a detail of these, as well as an account of the Editorial principles relative to the formation of the Greek Text of the New Testament, may be found prefixed to the three parts previously issued.

LIST OF AUTHORITIES.

(i.) MSS.

(a.) The Uncial MSS. of the most ancient class; that is, those prior to the seventh century.

A. Codex Alexandrinus. Defective in part of 2 Cor.

B. Codex Vaticanus. During the printing of this part, Tischendorf published in 1867 an edition of the text of the New Testament from this MS., with his own notes on the corrections made by different hands; and in 1868 there was issued at Rome a facsimile edition of the New Testament as the first instalment of the text of the whole MS.; the critical notes on the New Testament are to appear after the whole of the MS. has been issued.

ℵ. Codex Sinaiticus. Tischendorf now considers that the Codex Vaticanus was written by one of the scribes of this MS.; so that, if so, of course they must be strictly contemporaneous.

C. Codex Ephraemi.

D. Codex Claromontanus. This MS. belongs apparently to the sixth century: it contains all the fourteen Pauline epistles in Greek and Latin, so that it was probably written in a country in which both languages were in use. It received its designation from *Clermont* in the diocese of Beauvais, where Beza states that he found it. After the death of Beza this MS. passed into the Library of the brothers Du Puy, whence before 1656 it was transferred by purchase to the Royal Library (now Bibliothèque Impériale) at Paris. Many have collated this MS., which from the corrections of different hands (which may be counted by the thousand) is by no means an easy work. Tischendorf published its text in 1852; from this, and my own collation, especially as to the corrections, the readings are here given. [E. Codex San-Germanensis, is a transcript of Cod. Claromontanus made after it had received some of its many corrections; its readings are not given in this edition as they have no independent value. It was at the Abbey of St. Germain des Prèz (whence it has its name) before the fire in that Library, when with other MSS. it was lost, and after a few years it came to light again in the Imperial Library at St. Petersburg.]

H. Fragmenta Coisliniana. Fourteen leaves of St. Paul's Epistles, apparently of the sixth century. The text was edited by Montfaucon in 1715 (Bibliotheca Coisliniana pp. 251—262.) These fragments were preserved in the Library of St. Germain des Prèz; but after the fire, twelve only could be found, which are now in the Bibliothèque Impériale; the two missing leaves came to light in the Imperial Library of St. Petersburg.

II. Fragmenta Palimpsesta Tischendorfiana (now at St. Petersburg.) In St. Paul's Epistles they contain but small portions.

(b.) Later Uncials of special importance.

F. Codex Augiensis. Probably of the eighth century. In the Library of Trinity College, Cambridge. The text, Greek with Latin at the side (which is defective to Rom. iii. 19), was well edited by the Rev. F. H. Scrivener, in 1859.

G. Codex Boernerianus, in the Royal Library at Dresden, probably of about the same age as F, with an interlined Latin translation. The text was published by Matthaei in 1791. There can be no doubt that this MS. was once part of Δ of the Gospels. The connection between F and G is very close, so that one has been thought to be a copy of the other; the truth is that both

appear to be transcripts (mediate or immediate) of the same copy. The good and ancient readings which these MSS. give, are not the less certain in the midst of almost every possible mistake of orthography, especially the confusion of long and short vowels. These things have been noticed so far as seemed needful, e.g. when the false spelling makes an actual word. Each in some things has its peculiarities of spelling; thus in F is found repeatedly Αχαγια, arising probably from γ having been sounded by the scribe like our modern *y*.

M. Fragments written in red; apparently of the tenth century, part at Hamburgh and part in Cod. Harl. 5613 in the British Museum; the text was published by Tischendorf in 1855.

(*c.*) *Certain important MSS. in Cursive Letters.*

17. Codex Colbertinus 2844 (33 of the Gospels).

37. Codex Leicestrensis (69 of the Gospels).

47. Roe 16 in the Bodleian. A MS. of St. Paul's Epp., containing many good readings, described by Griesbach, who in part collated it, Symbolae Criticae i. 155-8. As this MS. appeared to be worthy of particular attention, I again collated it before sending this part of my Gr. Test. to the Press.

(*d.*) *The Later Uncials containing St. Paul's Epistles.*

K. A MS. of the ninth century at Moscow (Matthaei's "g".)

L. Codex Passionei at Rome (formerly called J in St. Paul's Epistles, G in the Acts and Cath. Epp.)

P. A palimpsest of the Acts, the Epistles and the Revelation; that portion containing the Epistles was published by Tischendorf so as to be used for this part.

F^a. A few fragments in the margin of a Coislin MS. I should have added 2 Cor. ix. 7. and xi. 33 (in neither of which is any variation), and a *blending* of 1 Cor. xi. 27 and 29, *ο εσθιων τον αρτον του κῡ αναξιως. η πινων το αιμα αυτου. κριμα εαυτω εσθιει και πινει.*

(ii.) Ancient Versions.

Vulg. The Vulgate of Jerome. *Am.* The Codex Amiatinus (the authority generally followed).

Vulg. *Cl.* The *Clementine* text. Other abbreviations refer to particular copies.

Syr. Pst. The Peshito Syriac.

Syr. Hcl. The Harclean Syriac.

Memph. The Memphitic.

Theb. The Thebaic.

Æg. iii. A third Ægyptian version, of which some portions were published by Engelbreth.

Goth. The Gothic.

Arm. The Armenian.

Æth. The Æthiopic.

Ar. B. Certain ancient Arabic readings (in Colossians) noted by Bedwell.

(iii.) Early Citations.

These are all given by the abbreviated names of the writers, and with such reference to their works as will, through the list in the Introductory Notice to Part I., be intelligible to those accustomed to Patristic Citations.

To this list I have now to add, *Meth.* Jahn; that is the writings of Methodius, as collected by Albert Jahn of Berne (Halle, 1865), a volume which reached me so as to be used throughout this part.

The Reader is requested to observe that in any places in which he may not accept my results as to the text adopted, he is furnished with all the ANCIENT EVIDENCE *against* my conclusions as well as *for* them.

In thus issuing a further portion of my recension of the New Testament of our Lord and Saviour Jesus Christ, I have not only to express my reverent thankfulness for the progress made, but also for the measure of forwardness in which are all the portions of what will complete the work. I wish therefore to indicate what the concluding (*fifth*) part is intended to contain.

(i.) The Epistle to the Hebrews (in the *Greek* order, between 2 Thess. and the Pastoral Epistles).

(ii.) The Pastoral Epistles.

These two portions have only to be *printed*, and to receive the revision with the collations or printed editions of every MS. while passing through the Press.

(iii.) The Revelation. The evidence as to the ancient text is wonderfully greater than was the case when my first attempt at a recension of this book was executed twenty-five years ago. Now we have the primary authority ℵ; a good collation of 38 by the Rev. Bradley H. Alford; the discovery by Dr. Delitzsch of 1, the MS. used by Erasmus; the Palimpsest P, which Tischendorf promises to publish by Easter next; also the Basilian MS. in the Vatican, which *was* the only known Uncial of this book besides A and C, instead of being most imperfectly collated, has been published by both Tischendorf and Mai.

I shall call this manuscript Q (and not L as I had intended, having reconsidered it, at the suggestion of Mr. A. A. Vansittart); thus the inconvenience will be avoided of using B for it as well as *the* Codex Vaticanus. Dean Alford says, "It is much to be regretted that the same symbol has been used to designate two manuscripts of such very different date and character." I so fully agree with the remark, that I make no apology for calling the Codex Basilianus of the Apocalypse Q, hoping that for the future this may be its habitual notation.

(iv.) Addenda. Under this head, I hope to give, in such a form as may be conveniently used with the work, various things which were not available at the time of the preparation of the copy, or of its passing through the Press.

Of these the principal are of course the various readings of ℵ in the Four Gospels, and those of B in the former part of the New Testament whenever the printed text of the MS. corrects the collations. Besides, there will be such corrections of the edition as I have made from my own observations or have received through the kindness of others.

The Introduction is to contain a brief, but I trust distinct, statement of the critical principles on which I act; with an account of the materials and critical authorities employed.

The preparation of what remains to be done of the concluding part will not, I trust, be a work of much time; so that I hope by God's blessing to see before long the conclusion of many years of labour.

6, Portland Square, Plymouth.
Jan. 9th, 1869.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ.

B[C]. α
L Δ. γ
1. 33.
EKMSUV.
Vulg. *a. c.*
Syrr. C. P. H.
Memph. Theb.
Arm. Æth.
[a] || Lu. 3: 23—38.
1 Chr. 2: 1—15.
3: 1—19.
§c

1 [1] Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ ‡Δαυεὶδ″ υἱοῦ Ἀβραάμ. [2 a] Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ· Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν§ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ· [3] Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θαμάρ· Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐσρώμ· Ἐσρὼμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ· [4] Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ· Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών· Ναασσὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών· [5] Σαλμὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν ‡Βοὸς″ ἐκ τῆς Ῥαχάβ· ‡Βοὸς″ δὲ ἐγέννησεν τὸν ‡Ἰωβὴδ″ ἐκ τῆς Ῥούθ· ‡Ἰωβὴδ″ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί·

2 [6] Ἰεσσαὶ δὲ ἐγεννησεν τὸν ‡Δαυεὶδ″ τὸν βασιλέα· ‡Δαυεὶδ″ δὲ† ἐγέννησεν τὸν ‡Σολομῶνα″ ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου· [7] Σολομὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ· Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά· Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν ‡Ἀσάφ· [8] Ἀσὰφ″ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ· Ἰωσα-

[1] (1, 3.) Liber generationis Iesu Christi, filii David filii Abraham. [2] Abraham genuit Isaac; Isaac autem genuit Iacob; Iacob autem genuit Iudam et fratres eius. [3] Iudas autem genuit Phares et Zara de Thamar; Phares autem genuit Esrom; Esrom autem genuit Aram; [4] Aram autem genuit Aminadab; Aminadab autem genuit Naasson; Naasson autem genuit Salmon; [5] Salmon autem genuit Booz de Racab; Booz genuit Obed ex Ruth; Obed autem genuit Iesse; Iesse autem genuit David regem.

[6] David autem rex genuit Salomonem ex ea quae fuit Uriae; [7] Salomon autem genuit Roboam; Roboam autem genuit Abiam; Abia autem genuit Asa; [8] Asa autem genuit Iosaphat; Iosaphat autem ge-

---

Inscriptio
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ
In C(L)Δ. 33. EKMSsUV.
ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ
In B., et in D. cujus initium mutilum est, ubique ad summam paginam.

1. Δαυειδ B sic ubique. Theb. | Δα̃δ per compendium plerumque habent codd. | Δαυιδ Memph. et sic apud Graecos saepe. | ‡Δαβιδ ⊋. semper.
2. δε] om. hic et in sequentibus. Syr.Crt. — Ιουδαν] Ιουδα K.
3. ΖαραCL.rel. | Ζαρε B. | (om. praec. τον V).
4. Αμιναδαβ *bis* CL. rel. | Αμειναδαβ BΔ. Theb. | Αμιναδαμ 1°. l.
4. Ναασσων 2°. C.rel. | Ναασσεων B. *Btly.* | Νασσων *bis* LΔ. Memph.
4, 5. τον Σαλμ. Σ. δε εγεν.] om. l.
5. τον Βοος] om. τον Δ.
— Βοος *bis* . C. 33. | Βοες B. *k.* Memph. Theb. | ‡Βοοζ ⊋. L. l. rel. Vulg. *a.c.f.ff*[1].
— εκ της Ραχαβ] om. Δ* *a.*
— τον Ιωβηδ] om. τον Δ.
— Ιωβηδ *bis* BC*Δ. (33). Memph. Theb. Æth. (Ιωβηλ 33). | ‡Ωβηδ ⊋. l. rel. (Οβηδ L.)
6. Δα. δε] †add. ὁ βασιλευς ⊋. CL. 33. rel. Vulg. *Cl.* & *Am. a.c.f.ff*[1]. Syr.Hcl. Æth. | *Contra*, B. l. *For. g*[1.2].*k.* Syrr.Crt. & Pst. Memph. Theb. Arm.
— Σολομωνα CL. (33). EKMSV. (Σαλομωνα 33). | ‡Σολομωντα ⊋. Bs. Δ. Us. | (Σαλομών l).
6. Ουριου] Ουρειου B. *Btly.*
7. Σολομων] Σαλομων l. 33.
— τον ante Ροβ. et εγεννησεν 3°.] om. Δ.
7, 8. Ασαφ *bis* BC (D in Luc. iii.) l. *c.g.*[1.2].*k.* Syr.Hcl.mg. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡Ασα ⊋. L. 33. rel. Vulg. *a.f.ff*[1]. Syrr. Crt.Pst.&Hcl.txt.
8. Ιωραμ δε εγεννησεν] add. Ochoziam, Ochozias genuit Joasam, Joas genuit Amaziam, Amazias genuit. Syr.Crt. (servata tamen generationum computatione, ver. 17.) Æth. *a.* vid. D. Luc. iii.

3. Zara *Fld. Tol. Emm.*; Zarad *Am.*; Zaram *Cl.*; Zaret *For.* | Esron; Esron *Cl.* | 5. Rahab *Cl.* | Booz autem genuit *Cl.*; contra *Am. Fld. Emm.* | Obeth *bis Am.* | 6. rex *om. For.* | 7. Abiam; Abias *Cl.*

B C [D] [P] [Z]. L Δ. 1. 33. E K M S U V.

φὰτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ· Ἰωρὰμ δὲ ἐγεννησεν τὸν ‡Ὀζείαν· 9 Ὀζείας″ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωάθαμ· Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησεν τὸν ″Αχαζ· ″Αχαζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκίαν· 10 Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ· Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν ‡Ἀμώς· Ἀμὼς″ δὲ ἐγέννησεν τὸν ‡Ἰωσείαν· 11 Ἰωσείας″ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ§ τῆς μετοικεσίας§ Βαβυλῶνος.

nuit Ioram; Ioram autem genuit Oziam; 9 Ozias autem genuit Ioatham; Ioatham autem genuit Achaz; Achaz autem genuit Ezechiam; 10 Ezechias autem genuit Manassem; Manasses autem genuit Amon; Amon autem genuit Iosiam; 11 Iosias autem genuit Iechoniam et fratres eius in transmigratione Babylonis.

3 12 Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ· 13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακείμ· Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ· 14 Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ· Σαδὼκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχείμ· Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ· 15 Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν ‡Μαθθάν· Μαθθὰν″ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ· 16 Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός.

12 Et post transmigrationem Babylonis Iechonias genuit Salathiel; Salathiel autem genuit Zorobabel; 13 Zorobabel autem genuit Abiud; Abiud autem genuit Eliachim; Eliachim autem genuit Azor; 14 Azor autem genuit Sadoc; Sadoc autem genuit Achim; Achim autem genuit Eliud; 15 Eliud autem genuit Eleazar; Eleazar autem genuit Matthan; Matthan autem genuit Iacob; 16 Iacob autem genuit Ioseph virum Mariae; de qua natus est Iesus qui vocatur Christus.

§Z β ι 4 17 Πᾶσαι§ οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως ‡Δαυεὶδ″ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ ‡″Δαυεὶδ″ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.

17 (2, 10.) Omnes ergo generationes ab Abraham usque ad David generationes quattuordecim, et a David usque transmigrationem Babylonis generationes quattuordecim, et a transmigratione Babylonis usque ad Christum generationes quattuordecim.

8, 9. Οζειαν· Οζειας BΔ. (vid. D in Luc. iii.) Theb. | ‡Οζιαν· Οζιας ⊊. C. rel.

9. Ιωαθαμ 2°.] Ιωθαμ 33.

— Αχαζ *bis*] Αχας C.

9, 10. Εζεκιαν· Εζεκιας C. rel. | Εζεκειαν· Εζεκειας B. ap. *Ln. Tf.* (vid. D in Luc. iii).

10. Μανασση· Μανασσης] Μαν″ασσην· Μαννασσης Δ.

— Αμως *bis* BC (D in Luc. iii.) Δ. 1. 33. M. *c.ff*[1]*.g.*[1,2]. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡Αμων *bis* ⊊. L. rel. Vulg. *a.f.* Syrr.Crt. Pst. & Hcl.

10, 11. Ιωσειαν· Ιωσειας BΔ. (vid. D in Luc. iii.) Theb. | ‡Ιωσιαν· Ιωσιας ⊊. C. rel.

11. I. δε εγεννησεν] add. τον Ιωακειμ, Ιωακειμ δε εγεννησεν (1.) 33. MU. Syr. Hcl.* in codd. quibusdam. Syr.Hier. (vid. D in Luc. iii.) (τ. Ιακειμ, Ιωακειμ δε εγεν. 1.) "Joseph enim Joacim et Jechoniae filius ostenditur, quemadmodum et Matthaeus generationem ejus exponit." *Iren.* 218. | *Contra*, MSS. et Verss. rel. "tredecim generationes." *Hil.* 611. sic etiam Porphyrius apud Hieron.

11, 12. μετοικεσιας .... μετοικεσιαν BsCP (Δ). 33. MSs. | μετοικησ. *bis* L. 1. (E) KUV. (μετοικισ. E. 1°.) | sic etiam ver. 17, exc. 1. (et E ibi habet 1°. μετοικισ.)

12. εγεννησεν *bis*] γενα B. sic etiam ver. 13. (1°. *Btly. ter Bch.*) | *Contra*, CPLΔ. (1.) 33. rel.

— Σελαθιηλ *bis* B. *k.*

12, 13. Ζορομβαβελ *bis* (Δ.)

13. εγεννησεν 1°.] εγεννη 1. (vid. B. supra.)

— Ελιακιμ *bis* MV.

13, 14. Αζορ *bis* 1.

14. Αχειμ *bis* BsCP. rel. | Αχιμ L. 33. MSV. | Αχειν Δ. | Αχιν 1. Syrr.Crt. & Pst. (2°. Hcl. txt.) Memph. Arm.

15. Μαθθαν B* (D in Luc. iii.) | ‡Ματθαν *bis* ⊊. CPL. rel. Memph. Theb. (2°. Ματθας 33. *b.*)

16. τον ανδρα] om. τον Δ.

— τον ανδρα Μαριας εξ ης εγεννηθη Ιησους.] *sic*, MSS. Vulg. *f ff*[1]. Syrr.Pst.& Hcl. (Theb.) Æth. | cui desponsata est Maria virgo quae genuit Jesum. Syr.Crt. | cui desponsata virgo Maria genuit Jesum. *a.g*[1]. Arm. *Sic*, sed, peperit Christum Jesum. *d.* | cui desponsata erat virgo Maria; virgo autem Maria genuit Jesum. *b.* (it. *c*) | om. Ιησους 1. | εξ ης εγεν. I.] haec quae peperit Jesum. Memph.

16. ὁ λεγομενος] om. *b*, (*d.* ut sup.) Syr.Crt.

17. αι & της 1°.] om. Δ.

— sub finem] add. omnes itaque generationes ab Abraam usque in adventum Jesu Christi generationes sunt XLII. *b.c.* Æth. | (*Contra*, *a.d.f.ff*[1].)

18. χριστου (D *Lat.* Gr. hiat) Vulg. *a.b. c.d.f.ff*[1]. Syr.Crt. *Iren.* 204, 5. 191. "Ceterum potuerat dicere Matthaeus: *Jesu vero generatio sic erat*; sed praevidens Spiritus Sanctus depravatores, et praemuniens contra fraudulentiam eorum, per Matthaeum ait; *Christi autem generatio sic erat.*" *Iren.* 204, 5. | χριστου Ιησου B. *Bch. Orig. Int.* iii. 965[d]. | †Ιησου″ Χριστου ⊊. CPZL. rel. Syrr.Pst. & Hcl. Memph. Theb. Arm.

11. transmigrationem *Am.* | 14. Saddoc (*bis*) *Am.* | 17. omnes itaque *Cl.*

Vulg. *a.* [*b.*] *c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth. γ ε

5 [18] Τοῦ δὲ †χριστοῦ ἡ ‡γένεσις″ οὕτως ἦν· μνηστευθείσης† τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. [19] Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν ‡δειγματίσαι,″ ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. [20] ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ᾽ ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων, Ἰωσὴφ υἱὸς ‡Δαυείδ,″ μὴ φοβηθῇς§ παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου. [21] τέξεται δὲ υἱόν,¶ καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. [22] τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ† κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, [23] [b]Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον, Μεθ᾽ ἡμῶν ὁ θεός.

δ ι

§ D

¶ P

[b] Es. 7: 14.

6 [24] ‡Ἐγερθεὶς″ δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου· καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. [25] καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ [c]ἔτεκεν† υἱόν,† καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

[c] Lu. 2: 7, 21.

[18] Christi autem generatio sic erat: (3, 5.) Cum esset desponsata mater eius Maria Ioseph, ante quam convenirent inventa est in utero habens de spiritu sancto. [19] (4, 10.) Ioseph autem vir eius, cum esset iustus et nollet eam traducere, voluit occulte dimittere eam. [20] Haec autem eo cogitante, ecce angelus domini in somnis paruit ei dicens, Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam: quod enim in ea natum est, de spiritu sancto est. [21] Pariet autem filium, et vocabis nomen eius Iesum: ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum. [22] Hoc autem totum factum est ut adimpleretur id quod dictum est a domino per prophetam dicentem, [23] Ecce virgo in utero habebit et pariet filium, et vocabunt nomen eius Emmanuhel, quod est interpretatum Nobiscum deus.

[24] Exsurgens autem Ioseph a somno fecit sicut praecepit ei angelus domini, et accepit coniugem suam. [25] Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum, et vocavit nomen eius Iesum.

II. α′ 7 [1] Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα [2] λέγον-

[1] Cum ergo natus esset Iesus in Bethleem Iudeae in diebus Herodis regis, ecce magi ab oriente venerunt Hierosolymam

---

Æth. *Orig.* (e schedis Grabii et Combefisii) iii. 965. ad imam paginam. *Eus.* D.E. 320[b].

18. γενεσις BCPZ. Δ. 1. S. Syr.Hcl. *Eus.* D.E. 320[b]. | ‡γεννησις ☽. L. 33. rel.
— μνηστευθεισης] †add. γαρ ☽. C^2PL. 33. rel. *d. Eus.* D.E. 320[b]. | om. BC*Z. 1. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1]. Syrr.Crt.Pst. & Hcl. Memph. Theb. Arm. *Iren.* 204. (*n.l.* Æth.)
— της μητρος αυτου] om. *d.* (hiat D.)
— εὑρεθη] ηὑρεθη 1.
19. ὁ ανηρ αυτης δικαιος ων και] quia vir justus erat. Syr.Crt. (Æth.)
— δειγματισαι BZ. 1. *Eus.* ad Steph. i. 221 *diserte.* | ‡παραδειγματισαι ☽. CPL. 33. rel. Syr.Hcl.mg. *Gr. Eus.* D.E. 320[b]. ‖ add. Mariam. Syr.Crt.
20. ιδου] om. *a.* Syrr.Crt. & Hcl.
— αυτῳ] ipso Josepho. Syr.Crt. (Theb.)
— Μαριαμ CDPZ. rel. *Orig.* i. 381[b]. *Eus.* D.E. 320[b]. | Μαριαν BL. 1. *Eus.* in Es. 382[a].
— εν αυτῃ γεννηθεν] in ea nascetur. *a.* | ex ea nascetur. *b.f.g*[1]. (Memph.) Æth. | ex ea nascitur. *c.* | natum ex ea. Syr.Crt.
20. εστιν ἁγιου BsCPZ. rel. *Eus.* D.E. 320[b]. in Es. 382[a]. ad Steph. i. 222. | ἁγιου εστιν DL. *Iren.* 204. 259. *Orig.* i. 381[b]. ‖ add. genitum. Syr.Crt.
21. τεξεται] add. tibi. Syr.Crt.
— καλεσεις] καλεσει L* g^1.
— τον λαον αυτου] mundum. Syr.Crt.
22. ὁλον] om. Syr.Crt. *Iren.* 204. 216.
— Κυριου BCDZ. Δ. 1. 33. | †praem. του ☽. L. rel. *Eus.* D.E. 320[b].
— δια] add. Ησαιου D. *a.b.c.f.g*[1]. Syrr. Crt. & Hcl. Syr.Hier. Arm. *Iren.* 216. | *Contra*, BsCZL. 1. 33. rel. Vulg. *ff*[1]. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. *Iren.* 204. 259. *Eus.* D.E. 320[b].
— λεγοντος] om. *f.* Syr.Pst. Arm. *Iren.* 204. 216. (*contra*, 216.)
23. καλεσουσιν *Eus.* D.E. 98[a]. | καλεσεις D. *d***. *Eus.* D.E. 320[b]. (vocabit *d.f*[1].) | vocabitur. Syr.Crt. *Orig. Int.* iii. 109[b].
— ὁ θεος CDL. 1. 33. rel. *Eus.* D.E. 98[a]. 320[b]. | om. ὁ B. *Bch.* (*n.l.* Z.)
24. εγερθεις BC*Z. 1. | ‡διεγερθεις ☽. DC[3] L. 33. rel.
— ὁ Ιωσηφ BsCD. rel. | om. ὁ ZΔK.
24. την γυναικα αυτου] Mariam Syr.Crt. (add. Mariam Æth.)
— αυτου] ἑαυτου Z.
25. (In Syr.Crt. *sic*: et caste cum ea vivebat donec, &c.)
— εγινωσκεν BCZL. rel. Vulg. Syr.Hcl. | εγνω D. *b.c.d.f.ff*[1].*g*[1·2]. (*a* hiat.) Syr.Pst. *Hil.* 612.
— οὐ CDZ. | om. B. *Bch.*
— υἱον BZ. 1. 33. (*a* vid.) *b.c.g*[1].*k.* Syr.Crt. | τον υἱον Memph. | τ. υἱ. αυτης Theb. | †τον″ υἱον †αυτης τον πρωτοτοκον″ ☽. CD*. rel. Vulg. (*d.*) *f.ff*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. (om. αυτης D^2.L. *d.*) filium suum unigenitum g^2. (vid. Luc.)
1. δε] om. M*.
— της Ιουδαιας *Am. d.f.* Syr.Hcl. | Juda Vulg. *Cl.* Syrr.Crt. & Pst. | Judae *ff*[1].g^2. | civitatem (s.-te) Judaeae *a.b.c.g*[1].
— Ἱεροσολυμα BsC[3]DZ. 1. 33. MSs. *Eus.* D.E. 374[d]. | Ἱερουσαλημ C*LΔEKUV. *Eus.* D.E. 342[d]. 418[a].

20. apparuit in somn. *Cl.* | filii *Am.* | 22. *om* id. *Cl.*
1. Juda *Cl.*

BCD(Z). LΔ. 1. 33. EKMSUV.

τες, Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. [3] ἀκούσας δὲ ‡ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης" ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ· [4] καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται. [5] οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου, [6] [d]Καὶ σύ, Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.¶

[d] Mic. 5:2. Joh. 7:42.

¶ Z

ε ζ

[2] dicentes, Ubi est qui natus est rex Iudaeorum? Vidimus enim stellam eius in oriente, et venimus adorare eum. [3] Audiens autem Herodes rex turbatus est, et omnis Hierosolyma cum illo. [4] Et congregans omnes principes sacerdotum et scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur. [5 (5,7.)] At illi dixerunt ei, In Bethleem Iudeae. Sic enim scriptum est per prophetam, [6] Et tu Bethleem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda: ex te enim exiet dux qui reget populum meum Israhel.

8 [7] Τότε Ἡρῴδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, [8] καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν, Πορευθέντες ‡ἐξετάσατε ἀκριβῶς" περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. [9] οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς ἕως ἐλθὼν ‡ἐστάθη" ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. [10] ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα· [11] καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν ‡εἶδον" τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. [12] καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ

ς ι

[7 (6, 10.)] Tunc Herodes clam vocatis magis, diligenter didicit ab eis tempus stellae quae apparuit eis; [8] et mittens illos in Bethleem dixit, Ite et interrogate diligenter de puero; et cum inveneritis, renuntiate mihi, ut et ego veniens adorem eum. [9] Qui cum audissent regem, abierunt. Et ecce stella, quam viderant in oriente, antecedebat eos, usque dum veniens staret supra ubi erat puer. [10] Videntes autem stellam gavisi sunt gaudio magno valde; [11] et intrantes domum invenerunt puerum cum Maria matre eius, et procidentes adoraverunt eum; et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum tus et murram. [12] Et responso accepto in somnis,

2. ειδομεν] -ωμεν LM.
— αυτω] αυτον Δ.
3. ὁ βασιλευς Ἡρωδης BDZ. 1. *b.c.k.* Memph. *Eus.* D.E. 342[d]. | ‡Ἡρ. ὁ βασ. ς. CL. 33*s.* rel. Vulg. *a.f.ff*[1]. Syr.Crt. Pst.&Hcl. Theb. Arm.
— πασα] om. D. ‖ add. ἡ Z. *Eus.* D.E. 342[d].
4. αρχιερεις] ἱερεις Δ.
— επυν. παρ' αυτων] dixit eis Syr.Crt. ‖ om. παρ' αυτων D. (ad fin. paginae.) | *Contra, Eus.* D.E. 342[d].
5. ειπον CDZ. rel. | ειπαν B.
— της Ιουδαιας *Am. a.c.d.f.* Syr.Hcl. | Judae Vulg. *Cl. ff*[1]. Syr.Crt. & Pst. Syr.Hier. | civitatem Judaea *b.*
— γαρ] om. L.
6. γη Ιουδα *sic.* Vulg. Syr.Hcl. | της Ιουδαιας D. *a.c.f.g*[1]. | Judae *Hil.* 452. | (Judaea *b.*) terra Judeorum *ff*[1]. ‖ om. γη Syr.Crt.&Pst. (οικος του Εφραθα *Eus.* D.E. 342[d]. e Mic.).
6. ουδαμως *Eus.* D.E. 342[d]. | μη D. | non *a b.c.d.f.g*[1]. Syr.Crt. & Pst. *Hil.* 452. | numquid *ff*[1]. (ουδαμ. ελαχ. ειη (sic) εν τ. ἡγεμ. Ιουδα E. in mg.**)
— εν τοις ἡγεμοσιν] à regno Syr.Crt.
— εκ σου B[2] ZL. rel. *Eus.* D.E. 342[d]. | εξ ου C. | εκ ου D. | εξ σου B*.
— γαρ] add. μοι CK. Arm. | *Contra* Bs DZ. rel. *Just.* Tr. 78. *Eus.* D.E. 342[d].
— ποιμανει] ποιμενει D.
7. ηκριβωσεν] ηκρειβασεν D. (et ver. 16).
8. ειπεν] add. αυτοις D. Syrr.Crt.&Pst. | *Contra, Eus.* D.E. 343[a].
— εξετασατε ακριβως BC*D. 1. 33. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1].*g*[1.2]. Memph. Theb. *Eus.* D.E. 343[a]. | ‡ακριβως εξετασατε ς. C[3]. L. rel. *Orig.* iii. 661[d]. 783[d].
— επαν] ὁταν D.
— απαγγ.] επαγγ. D*.
9. ακουσαντες] ακουσαν D*.
— ὁ αστηρ] om. ὁ L.
9. εσταθη BCD. 1. 33. *Orig.* iii. 661[d]. *Eus.* D.E. 418[a]. | ‡εστη ς. L. rel. *Eus.* D.E. 343[a].
— οὐ ην το παιδιον *sic* Vulg. *a.f.ff*[1]. rel. *Orig.* iii. 661[d]. *Eus.* D.E. 343[a]. 418[a]. | του παιδιου D. *b.c.g*[1].
10. αστερα] αστεραν C.
— σφοδρα] om. Syr.Crt.
11. ειδον BCDLΔ. 1. 33. EKMSUV. *a.f.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (*Iren.* 205, "quem magi videntes.") *Orig.* iii. 661[d]. *Eus.* D.E. 343[a]. 418[b]. | ‡εὑρον ς. Vulg. *b.c.ff*[1].*g*[1].
— το παιδιον] τον παιδα D. | *Contra, Orig.* iii. 661[d]. *Eus.* D.E. 343[a]. 418[b].
— λιβανον και σμυρναν] σμυρ. και λιβ. Syrr.Crt. & Pst. Æth. (ζμυρναν D.)
12. χωραν αυτων] ἑαυτων χωραν 1.
13. αναχωρ. δε αυτων] αυτων δε αναχωρ. D. (et post eos Syr.Crt.)

5. Judae *Cl.* | 6. regat. *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῴδην, διʼ ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam.

§ Z

9 [13] Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ‡κατʼ ὄναρ φαίνεται″ τῷ Ἰωσὴφ λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον§ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοί· μέλλει γὰρ Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. [14] ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, [15] καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρῴδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ †κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, e Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

[13] Qui cum recessissent, ecce angelus domini apparuit in somnis Ioseph dicens, Surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in Aegyptum, et esto ibi usque dum dicam tibi: futurum est enim ut Herodes quaerat puerum ad perdendum eum. [14] Qui consurgens accepit puerum et matrem eius nocte, et recessit in Aegyptum, [15] et erat ibi usque ad obitum Herodis; ut adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem, Ex Aegypto vocavi filium meum.

e Hos. 11:1.

B′

10 [16] Τότε Ἡρῴδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. [17] τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ‡διὰ″ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος, [18] f Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη, †κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς, Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.

[16] Tunc Herodes videns quoniam inlusus esset a magis, iratus est valde; et mittens occidit omnes pueros qui erant in Bethleem et in omnibus finibus eius, a bimatu et infra, secundum tempus quod exquisierat a magis. [17] Tunc adimpletum est quod dictum est per Hieremiam prophetam dicentem, [18] Vox in Rama audita est, ploratus et ululatus multus: Rachel plorans filios suos, et noluit consolari, quia non sunt.

f Jer. 31:15. [38:15.]

18. ἠθέλησεν

¶ Z

11 [19] Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρῴδου, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ‡φαίνεται κατʼ ὄναρ″ τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ, [20] λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν¶ μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· g τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. [21] ὁ

[19] Defuncto autem Herode, ecce apparuit angelus domini in somnis Ioseph in Aegypto [20] dicens, Surge et accipe puerum et matrem eius et vade in terram Israhel: defuncti sunt enim qui quaerebant animam

g (Ex. 4:19.)

---

13. *αυτων* BC*L. rel. | *τον μαγον* (*sic*) C³. D *man. rec.* ‖add. *εις την χωραν αυτων* B. | *Contra,* CDL. rel.

— *κατ᾽ οναρ φαινεται* C 33. K. | *κατ᾽ οναρ εφανη* B. (vid. cap. i. 20). Vulg. Theb. MS. (Memph. anceps.) Arm. "apparuit Joseph in somnis" *Iren.* 184. | ‡*φαινεται κατ᾽ οναρ* ☽. DL. 1. rel. (vid. ver. 19).

— *λεγων*] add. ei, Syrr.Crt. & Pst.

— *το παιδιον*] *τον παιδα* D. | *Contra, Orig.* i. 381ᵇ. iii. 662ᵃ. *Eus.* D.E. 296ᵈ.

— *ειπω σοι*] *σοι ειπω* D. | *Contra, Orig.* i. 381ᵇ. *Eus.* D.E. 296ᵈ.

— *Ἡρωδης*] praem. *ὁ* L. | *Contra, Orig.* i. 381ᵇ.

— *το παιδιον ... αυτο*] *τον παιδα ... αυτον* D. | *Contra, Orig.* i. 381ᵇ.

14. *ὁ δε*] Joseph autem Syrr.Crt. & Pst. | (*a.b.c.g*¹. habent Joseph: *Contra,* Vulg *d.f.ff*¹.)

14. *εγερθεις* BsCZ. rel. | *διεγερθεις* D. 33.

— *το παιδιον*] *τον παιδα* D.

15. *Ἡρωδου*] Herodis regis Syr.Crt.

— *κυριου*] †praem. *του* ☽. L. rel. | *Contra,* BCDZΔ. 1. 33.

— *του προφητου*] om. *του* Δ.

16. *διετους*] *διετειας* D*.

— *κατωτερω*] *κατω* D. (*Contra, Petr. Alex.* 43.)

— *χρονον ὁν*] *χρονον* Z.

17. *ῥηθεν*] add. *υπο κυριου* D.

— *δια Ἱερεμ.* BCDZ. 33. Vulg. *a.b.c.f.ff*¹. Syrr.Pst. & Hcl. (txt.) Arm. Æth. *Just.* Tr. 77. | ‡ *ὑπο Ἱερεμ.* ☽. L. 1. rel. | *ὑπο του Ἱερεμ.* Syr.Hcl. mg. Gr. | (verbum quod locutus est Jeremias. Syr.Crt. | [Memph. Theb]

18. *κλαυθμος*] †praem. *θρηνος και* ☽. CDL. 33. K. rel. Syrr.Crt.&Hcl. Arm. (LXX. *Jer. φωνη ... θρήνου καὶ κλαυθμοῦ*: MSS. *θρῆνος καὶ κλαυθμός.*) | *Contra,* BZ. 1. Vulg. *a.b.c.f.ff*¹. Syr. Pst. Syr.Hier. Memph. Theb. Æth. *Just.* Tr. 77.

18. *οδυρμος*] *βρυγμος* Z (*sic*).

— *Ραχηλ*] vox Rachelis Syr.Crt.

— *ηθελεν* BsCL. 1. 33. rel. Syr.Hcl. *Just.* Tr. 77. *Hipp.* Ph. v. 8 (114). | *ηθελησεν* DZ. Vulg. *a.*(hiat *b.*)*c.f.ff*¹. *Hil.* 613. | [Syrr.Crt. & Pst.]

19. *Ἡρωδου*] Herodis regis Syrr.Crt.&Pst.

— *φαινεται κατ᾽ οναρ* BDZ. 1. hoc ord. Vulg. (non *Am.*) *a.c.f.ff*¹. Theb. | (apparuit *ante* angelus *Am. b.* Syr.Pst.) | ‡*κατ᾽ οναρ φαινεται* ☽. CL. 33. rel. Syr. Hcl. | [Syr.Crt. Memph.]

20. *λεγων*] add. ei Syrr.Crt. & Pst.

— *το παιδιον*] *τον παιδα* D. | *Contra, Orig.* iii. 662ᵃ.

— *παιδιου*] add. *ad perdendum* Syr.Crt.

13. somnio *Am.** | 14. secessit *Cl.* | 19. angelus Domini apparuit *Cl.*

BCD[P]. L Δ. 1. 33. EKMSUV.

δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ‡εἰσῆλθεν″ εἰς γῆν Ἰσραήλ. 22 ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει [ἐπὶ] τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ ‡τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου″ ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ᾽ ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, 23 καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην ‡Ναζαρέθ,″ ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

pueri. 21 Qui surgens accepit puerum et matrem eius et venit in terram Israhel. 22 Audiens autem quia Archelaus regnaret in Iudaea pro Herode patre suo, timuit illuc ire, et admonitus in somnis secessit in partes Galilaeae. 23 Et veniens habitavit in civitate quae vocatur Nazareth; ut adimpleretur quod dictum est per prophetas quoniam Nazareus vocabitur.

III. γ′ ζ γ

h ‖Lu. 3:3—17. ‖Mar. 1:2—8.

12 1 h Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας 2 [καὶ] λέγων, Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 3 οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ‡διὰ″ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος, i Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

η α

i Es. 40:3.

θ ς

13 4 Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ ‡ἦν αὐτοῦ″ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.

1 (7, 3.) In diebus autem illis venit Iohannes baptista praedicans in deserto Iudaeae 2 et dicens, Paenitentiam agite: adpropinquavit enim regnum caelorum. 3 (8, 1.) Hic est enim qui dictus est per Esaiam prophetam dicentem, Vox clamantis in deserto Parate viam domini, rectas facite semitas eius. 4 (9, 6.) Ipse autem Iohannes habebat vestimentum de pilis camelorum et zonam pelliciam circa lumbos suos; esca autem eius erat lucustae et mel silvestre.

14 5 Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου, 6 καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ *ποταμῷ″ ὑπ᾽ αὐτοῦ, ι ε ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. 7 ἰδὼν δὲ πολ-

5 Tunc exiebat ad eum Hierosolyma et omnis Iudaea et omnis regio circum Iordanen, 6 et baptizabantur in Iordane ab eo confitentes peccata sua. 7 (10, 5.) Videns autem multos Pharisae-

---

21. εγερθεις BsC. rel. | διεγερθεις D. 33. — το παιδιον] τον παιδα D. — εισηλθεν BC. Memph. | ‡ηλθεν DL. rel. — γην Ισρ.] την Ισρ. D. (*Contra, d. man. rec.*)

22. ακουσας δε] add. Joseph Syr.Crt. — επι της Ιουδ.] om. επι B. 1. 33. Arm. *Eus.* D.E. 365c. | *Contra*, CDL. rel. — του πατρος αυτου Ηρωδου B.(*Bch.*)C. (του ante Ηρ. B. *Btly*) | ‡Ηρ. του π. αυτ. ς. DL. 1. 33. rel. Vulg. *Eus.* D.E. 365c.

23. ελθων] add. ibi Syr.Crt. — Ναζαρεθ B. *Btly*.C. EKMUV. Latt. Memph. Theb. | Ναζαραθ Δ. 1. | ‡Nazaret ς. DL. 33. Ss. — δια] υπο C. — των προφητων] prophetas Vulg. $g^{1.2}$. (*d.* man. rec.) Syr.Hcl. | prophetam *a. b.c.f.ff*^{1}. Syrr. Crt. & Pst. & Hcl. MS. Æth. | (ut impleretur verbum prophetae Arm. Zoh. Codd. multi habent "prophetarum.")

1. δε BC. 1. 33*s*. U. Vulg. *a c.*[*d.*]*f.g*^{2}. Syrr.Pst. & Hcl. Memph. Theb. | om. DLΔ. EKMSV. *Tol. b.ff.g*^{1}. Syr.Crt. (ut saepè) Arm. *Hil.* 614.

2. και λεγων] om. και B. g^2. Memph. Theb. Æth. *Hil.* 614. | *Contra*, CDL. rel. Vulg. *a.b.c.*[*d.*]*f.ff*^{1}. Syr.Hcl. Arm. | [Syrr.Crt. & Pst.]

3. γαρ] om. 1. — δια BCD. 1. 33. Latt. Syr.Pst. Arm. Æth. | (Syrr.Crt. & Hcl. n. l.) | ‡υπο ς. L Δ. rel. ("a Domino per" *Iren.* 184). — λεγοντος] om. *b**. Syr.Pst. Syr.Hier. Arm. codd. *Iren.* 184. | *Contra*, Vulg. *a.c.*[*d.*]*f.ff*^{1}. Syrr.Crt. & Hcl., &c. — αυτου] Dei nostri *b*. Syr.Crt. — ad fin. add. omnis vallis implebitur et omnis mons et collis humiliabitur; et erunt omnia prava (erunt tortuosa *Iren.*) in directa, et aspera in vias planas, et videbit omnis caro salutarem (-tare *c. Iren.*) Dei. *a.*(*c.*) *Iren.* 184. (e Luc.) (*c.* om. "omnia"; et habet "viam planam"). sic *b*.*

4. ὁ Ιωαννης] om. ὁ D. — ην αυτου BCD. 1. | ‡αυτου ην ς. L. rel.

5. Ἱεροσολυμα] praem. πασα ἡ 1. *a.l.* Æth. | filii Hierusalem Syr.Crt. | omnes Hierosolymitae Arm. — ἡ Ιουδαια] om. ἡ LΔ. M. — Ιορδανου] add. fluvii Syr.Crt. Arm. Zoh. (om. m.)

6. εβαπτιζοντο] add. παντες C^2. 33. *Hil.* 497. (*vid.* Mar. i. 5). — Ιορ. ποταμῳ BC*. Δ. 1. 33. M. Syrr. Crt. & Pst. & Hcl. Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iv. 126d. 129e. | *om. ποταμῳ ς. C^3DL. rel. Latt. (*Orig.* iv. 127a.) *Hil.* 497. — εξομολογουμενοι] add. singuli Syr.Crt.

7. πολλους των] publicanos et Syr.Crt. | om. των Δ. — αυτου] om. B. Theb. *Orig.* iv. 124a. 126d. 131e. | *Cont.*, CDL. rel. Memph. rel.

---

21. consurgens *Cl.* | 22. quod *Cl.* | illo *Cl.*
4. lumbos eius *Am.* | 5. circa Iordanem *Cl.* | 6. ab eo in Iordane *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth. ¶ D*

λοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα [αὐτοῦ], εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν¶ ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; [8] ποιήσατε οὖν ‡καρπὸν ἄξιον″ τῆς μετανοίας· [9] καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. [10] ἤδη δὲ †ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· [k] πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. [11] ἐγὼ μὲν ‡ὑμᾶς βαπτίζω″ ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. [12] οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην *αὐτοῦ″ τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

[k] c. 7:19.

15 [13] [l]Τότε §παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. [14] ὁ δὲ [Ἰωάννης] διεκώλυεν αὐτὸν λέγων, Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; [15] Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν, ″Αφες ἄρτι· οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. [16] ‡βαπτισθεὶς δὲ″ ὁ Ἰησοῦς ‡εὐθὺς ἀνέβη″ ἀπὸ τοῦ

§ P ‡ l ‖Mar. 1:9—11. ‖Lu. 3:21, 22.

15. εἶπεν αὐτῷ

orum et Sadducaeorum venientes ad baptismum suum dixit eis, Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere a futura ira? [8] Facite ergo fructum dignum paenitentiae; [9] et ne velitis dicere intra vos, Patrem habemus Abraham: dico enim vobis quoniam potest deus de lapidibus istis suscitare filios Abraham. [10] Iam enim securis ad radicem arborum posita est; omnis ergo arbor quae non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. [11 (11, 1.)] Ego quidem vos baptizo in aqua in paenitentiam; qui autem post me venturus est, fortior me est, cuius non sum dignus calciamenta portare: ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igni. [12 (12, 5.)] Cuius ventilabrum in manu sua, et permundabit aream suam, et congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.

[13 (13, 10.)] Tunc venit Iesus a Galilaea in Iordanen ad Iohannem ut baptizaretur ab eo. [14] Iohannes autem prohibebat eum dicens, Ego a te debeo baptizari, et tu venis ad me? [15] Respondens autem Iesus dixit ei, Sine modo: sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum. [16 (14, 1.)] Baptizatus autem confestim ascendit de

---

7. γεννηματα] γενηματα Δ.
8. καρπον αξιον BC[D]. Δ. 1. EKMSV. Vulg. *b.c.d.f.ff*[1]. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 184. *Orig.* iv. 128[b]. *disertè. Hil.* 615.(sing. *Tert.* a. Herm.12). | ‡καρπους αξιους ⸗. L. 33. U. *a.g*[2]*.m.* Syrr.Crt.&Pst.(αξιους καρπους *Orig.* iv. 124[a]. *Lcf.* 163. plur. *Tert.* de pud. 10). — της] om. [D]
9. ἐαυτοις] αυτοις LΔ. | add. ὁτι 1. — εχομεν]εχωμεν L.
10. ηδη δε] †add. και ⸗. L. 33*s*. U. rel. Syr.Hcl. | *Contra*, BC[D]. Δ. 1. M. Vulg. *b.c.d.f.ff*[1]*.g*[1]*.m.* (*a* hiat.) Syrr.Crt. &Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* Gr. 314. *Orig.* iv. 124[c]. *Lcf.* 265. — ἡ αξινη] om. ἡ Δ.
11. ὑμας βαπτιζω B. 1. 33. *Am. ff*[1]*.g*[2]*.m. Just.* Tr. 49. *Cypr.* 279. | ‡βαπτιζω ὑμας ⸗. C[D]L. rel. Vulg. *Cl. a.b.c. d.f. Hil.* 258. vid. Luc. iii. 16. (ὑμας ὑδ. βαπτ. *Clem.* Ecl. 995. ὑμ. εν ὑδ. βαπτ. *Orig.* iv. 131[e]. 132[b]). — και πυρι] om. ESV. *m.* Syr.Hier. | *Contra*, Codd. et verss. rel. *Just.* Tr. 49. *Iren.* 231 (vel Luc. iii. 16). *Clem.* Ecl. 995. *Orig.* iii. 686[b]. iv. 131[e]. (132[c]). *Eus.* in Es. 371[a.b]. *Cypr.* 279. *Hil.* 258. 616.
12. σιτον αυτου BsC[D]. rel. Vulg. *c.d.f.m.* Memph. Theb. *Hil.* 616. | om. αυτου L. EU(*sic*). *a.b.ff*[1]*.g*[1]. Syrr.Crt.&Pst. &Hcl. Arm. *Just.* Tr. 49. *Iren.* 273. *Clem.* Ecl. 995. (vid. Luc. iii. 17). — αποθηκην αυτου BL. EU. *b.ff*[1]*.g*[1]*.m.* Syrr.Crt.&Pst.&Hcl. Arm. Æth. | *om. αυτου ⸗. C[D]. 1. 33. rel. Vulg. *a.c.f.* Memph. Theb. *Just.* Tr. 49. *Iren.* 273. *Clem.* Ecl. 995. *Hil.* 616.
14. Ιωαννης] om. B. Theb. *Eus.* in Ps. 409[b]. | *Contra*, C[D]P (e spat.), 1. 33. rel. *f.ff*[1]. (post αυτον *a.b.c.d.g*[1].). — χρειαν εχω] εχω χριαν P. | *Contra*, BsC. rel. *Hipp.* Theoph. iv. (262, 3). *Orig.* iv. 150[d]. *Eus.* in Ps. 409[b]. — ερχη] om. Δ.
15. προς αυτον C[D]PLΔ. 1. 33. rel. *Orig.* iv. 150[d]. (vid.) | αυτω B. Vulg. *a.b c.d.f.ff*[1]*.h.l.* Memph. *Eus.* in Ps. 409[b]. | om. *g*[2]. Theb.
15. ad finem] add. ut baptizaretur; et baptizabat Jesum Syr.Crt. | add. et cum baptizaretur lumen ingens circumfulsit de aqua ita ut timerent omnes qui advenerant. *a.* | add. et cum baptizaretur Jesus lumen magnum fulgebat de aqua, ita ut timerent omnes qui congregati erant *g*[1]. | και ευθυς περιέλαμψε τον τόπον φῶς μέγα Ev. Ebion. ap. Epiph. 30. 13. (και πῦρ ἀνήφθη ἐν τῷ Ἰορδάνῃ. *Just.* Tr. 88).
16. βαπτισθεις δε BC*(P vid.). Vulg. *ff*[1]*.l.* Syr.Pst. Memph. Theb. | ‡και βαπτισθεις ⸗. C[3][D]L. 1. 33. *a.b.c.d.f. g*[1]*.h.* Syrr.Crt.& Hcl. *Hipp.* Theoph. v. (263). | om. Δ. — ὁ Ιησους] om. *Am. For. l.* Syr.Crt.(? P) — ευθυς ανεβη B[D]. 1. Vulg. *a.b.c.f.*

---

7. ventura *Cl.* | 9. potens est deus *Cl.* | filios Abrahae *Cl.* | 11. baptizo vos *Cl.* | baptizavit *Am.* | 12. permundavit *Am.* | 13. Jordanem *Cl.* | 16. Bapt. aut. Iesus *Cl.*

B C D P [Z]. L Δ. 1. 33. E K M S U V. m Joh. 1:33. § D*

ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, m καὶ εἶδεν τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ § καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν [καὶ] ἐρχόμενον ἐπ᾽ αὐτόν. 17 καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

aqua, et ecce aperti sunt ei caeli, et vidit spiritum dei descendentem sicut columbam venientem super se. 17 Et ecce vox de caelis dicens, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

IV. ιε β

16 1 n Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. 2 καὶ νηστεύσας ἡμέρας ‡τεσσεράκοντα″ καὶ νύκτας ‡τεσσεράκοντα″, ὕστερον ἐπείνασεν. 3 καὶ προσελθὼν † ὁ πειράζων εἶπεν *αὐτῷ″. Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. 4 § ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Γέγραπται, ° Οὐκ ἐπ᾽ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται * ὁ″ ἄνθρωπος, ἀλλ᾽ ‡ ἐν″ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ.

n ‖Mar. 1:12, 13. ‖Lu. 4:1—13. ιϛ ε

§ Z

° Deut. 8:3.

1 (15, 2.) Tunc Iesus ductus est in desertum ab spiritu ut temtaretur a diabolo. 2 (16, 5.) Et cum ieiunasset quadraginta diebus et quadraginta noctibus, postea esuriit. 3 Et accedens temtator dixit ei, Si filius dei es, dic ut lapides isti panes fiant. 4 Qui respondens dixit, Scriptum est, Non in pane solo vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore dei.

17 5 Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ‡ ἔστησεν″ αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, 6 καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι P τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε,

p Ps. 91:11, 12.

5 Tunc assumsit eum diabolus in sanctam civitatem, et statuit eum supra pinnaculum templi, 6 et dixit ei, Si filius dei es, mitte te deorsum: scriptum est enim quia angelis suis mandavit de te, et in manibus tollent te, ne

---

ff[1].*g*[1].*l.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. Æth. *Hipp.* Theoph. v. (263). *Hil.* 507. | ‡*ανεβη ευθυς* CPL. rel. *d.h.m.* Syr.Hcl. Arm. | (om. *ευθυς* 33).

16. *ανεωχθησαν* C[D]PL. rel. | *ηνεωχθησαν* B. *Btly. Blc. Hipp.* Theoph.

— *αυτῳ* C[D]PL. rel. Syrr.Pst. & Hcl. Memph. rel. *Hipp.* Theoph. *Eus.* D.E. 432[d]. | om. B. *Tol.* Syr.Crt. Theb. *Iren.* 184 (in codd. MSS.) *Hil.* 507.

— *το πνευμα του θεου* C[D]P vid. L. rel. *Hipp.* Theoph. *Eus.* D.E. 432[d]. in Ps. 409[b]. | *πνευμα θεου* B. (om. *το* Memph.)

— *καταβαινον*] *καταβαινοντα* D. ‖ add. *εκ του ουρανου* D. *Gat. Mm. a.b.c. g*[1.2].*h.l. Hil.* 507. | non hab. *f.ff*[1]. *Eus.* D.E. 432[d]. in Ps. 409[b].

— *ὡσει*] *ὡς* D. *Eus.* in Ps. 409[b]. | *Contra, Eus.* D.E. 432[d].

— *και ερχομενον*] om. Theb. ‖ om. *και* B. *Bch. Blc. Am. For. Tol. Harl.* a.b.c.g*[2].*h.* Memph. *Hil.* 507. | *Contra,* CDPL. rel. Vulg. *Cl. f.ff*[1].*m.* rel. *Eus.* in Ps. 409[c].

— *επ᾽* Bs C[3] D** L. 1*s.* rel. *Iren.* 184. | *προς* C*. E*. | *εις* D*. *Eus.* in Ps. 409[c]. (hiant P. 33).

17. *φωνη*] add. audita est Syr.Crt.

— *ουτος εστιν* BsCPL. rel. Vulg. *c.f.ff*[1]. Syrr.Pst. & Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 184. *Orig.* i. 441[c]. 452[b]. *Eus.* D.E. 432[d]. c. Mcl. 49[a]. 67[d]. Ec. Pr. 191. in Ps. 409[c]. 376[d]. *Hil.* 507. 893. | *προς αυτον, Συ ει* D. *a.* Syr.Crt. (Ev. Ebion. ap. Epiph. 30. 13). | ad eum, hic est *b.* ad eum dicens *g*[1]. dicens ad eum *h.*

17. *ὁ αγαπητος*] et dilectus meus Syr.Crt. | meus dilectus Memph. Theb.

— *ευδοκησα* Bs D. rel. *Eus.* c. Mcl. 49[b]. 67[d]. Ec. Pr. 191. | *ηυδοκησα* CL. *Orig.* i. 441[c], iii. 452[b]. *Eus.* D.E. 432[d]. in Ps. 409[c]. 376[d]. (h. P).

1. *τοτε ὁ Ιησους ανηχθη* (B)C[2]DP. 1. rel. (*Eus.* D.E. 434[d]). (om. *ὁ* B. *Btly.* Δ. U. ?P). | *ανηχθη δε ὁ Ιησους* C* vid. L. (hiat 33).

— *εις την ερ. υπο του πν.*] *υπο του πν. εις την ερ.* K.

— *πνευματος*] a spiritu sancto Syrr.Crt. & Pst.

2. *τεσσερακοντα bis* CPLΔ | ‡ *τεσσαρακοντα* ⊊. D 2° rel. (?B. μ̄ D 1°).

— *και νυκτας τεσσ.*] *και τεσσ. νυκτας* D. (hoc ord. Latt.) | om. 1. Syr.Crt.

3. *προσελθων* Vulg. *f.ff*[1].*g*[2]. | *προσηλθεν* D. *a.b.c.g*[1].*h.* ‖ † add. *αυτῳ* ⊊. CDPL. rel. *a.b.c.f.g*[1.2].*h.* Syrr.Crt.&Hcl. Theb. | om. B. 1. 33. Vulg. *ff*[1].*l.* Syr. Pst. Memph. Arm. Æth.

3. *πειραζων*] add. *και* D. *a.b.c.g*[1]. | non habent Vulg. *f.ff*[1].*g*[2].*h.l.*

— *ειπεν αυτῳ* BD. 1. 33. Vulg. *a.b.c.ff*[1]. *g*[1.2].*h.l.* Syrr.Crt. & Pst. Memph. Arm. Æth. | *om. *αυτῳ* ⊊. CPL rel. *f.* Syr.Hcl. Theb.

— *γενωνται*] *γενονται* U.

4. *ὁ δε αποκριθεις* Vulg. *a.ff*[1]. | *αποκριθεις δε ὁ Ιησους* D. ("Jesus" habent *b.c.d.f.g*[1].*l.* Syr.Crt.)

— *ειπεν*] add. illi *c.* Syr.Crt.

— *ὁ ανθρωπος* B. *Btly.* CDPZLΔ. 1*. 33. EUV. | *om. *ὁ* ⊊. KMs Ss. *Eus.* in Ps. 367[d].

— *αλλ᾽*] *αλλα* C.

— *εν* CD. "in" Vulg. *a.c.d.f.ff*[1]. (*b* hiat.) (*Clem.* 277). | ‡ *επι* Bs PL. rel. (hiat Z). *Eus.* in Ps. 367[d]. (vid. Luc).

— *εκπορευομενῳ δια στοματος*] om. D. *b.g*[1.2]. Syr.Hier. *Hil.* 619. (ut vid.) vid. Luc. | *Contra,* Vulg. (*c.*)*f.ff*[1].*h. Eus.* in Ps. 367[d]. (hiat *a*).

— *θεου*] Domini Syr.Crt.

5. *εις την ἁγιαν πολιν*] om. 33.

16. et venientem *Cl.*
4. in solo pane *Cl.* | 5. super *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H, Memph. (Theb.) Arm. Æth.

μὴ ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σοῦ. [7] ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πάλιν γέγραπται, [q]Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.

tuum. [7] Ait illi Iesus, Rursum scriptum est, Non temtabis dominum deum tuum.

[q] Deut. 6:16. 10:20.

18 [8] Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, [9] καὶ ‡εἶπεν″ αὐτῷ, Ταῦτά ‡σοι πάντα″ δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. [10] τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, [r]Ὕπαγε, Σατανᾶ· γέγραπται γάρ, [r]Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. [11] τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.¶

[8] Iterum assumit eum diabolus in montem excelsum valde, et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum, [9] et dixit illi, Haec tibi omnia dabo, si cadens adoraveris me. [10] Tunc dicit ei Iesus, Vade satanas: scriptum est [enim], Dominum deum tuum adorabis, et illi soli servies. [11 (17, 6.)] Tunc reliquit eum diabolus, et ecce angeli accesserunt et ministrabant ei.

[r] Deut. 6:13.

¶ Theb.

19 [12] [s]Ἀκούσας δὲ ‡ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· [13] καὶ καταλιπὼν τὴν ‡Ναζαρὰ″ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς ‡Καφαρναοὺμ″ ¶τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ, [14] ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος, [15] [t]Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, [16] ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν ‡σκοτίᾳ″ ‡φῶς εἶδεν″ μέγα, καὶ

[12 (18, 4.)] Cum autem audisset quod Iohannes traditus esset, secessit in Galilaeam; [13 (19, 7.)] et relicta civitate Nazareth, venit et habitavit in Capharnaum maritimam, in finibus Zabulon et Nepthalim; [14] ut impleretur quod dictum est per Esaiam prophetam, [15] Terra Zabulon et [terra] Nepthalim, via maris trans Iordanen, Galilaeae gentium, [16] populus qui sedebat in tenebris lumen vidit magnum,

[s] Mar. 1:14, 15. Lu. 4:14, 15. ¶ z

[t] Es. 9:1, 2.

---

5. εστησεν BCDZ. 1. 33. ("statuit" Latt.) Theb. *Eus.* D.E. 437[b]. | ‡ιστησιν ☪. PL. rel. (Memph. anceps).

6. και λεγει (B?)CDPL. rel. *a.d.* Memph. Theb. | και ειπεν B.*Blc.*(?ver.9)Z. Vulg. *b.c.f.ff*[1].*h.* *Eus.* D.E. 437[b].

— του θεου] om. του D*.

— κατω] εντευθεν κατω C* (corr.[2]). Syr. Hcl.mg. Memph. Theb. Arm. *Eus.* D.E. 437[b]. (e Luc.) | *Contra*, MSS. et vv. rel. *Eus.* in Ps. 603[a]. *Iren.* 318. *Hil.* 619[b].

— περι σου] add. in omni via tua Æth.

— αρουσιν] αιρουσιν D.

7. παλιν] om. Theb. | antecedentibus jungunt 33. E. *b.f.g*[1].*h.* | ante εφη Syr. Crt. ante ὁ Ιησους *a.c.* Arm.

— ουκ εκπειρασεις] ου πειρασεις D. | *Contra*, *Eus.* in Ps. 603[c]. (-σης LS).

— κυριον τον θεον σου] Dominum tuum et Deum tuum Syr.Crt.

8. παραλαμβανει] λαμβανη K.

— δεικνυσιν] εδειξεν D.

9. και ειπεν BCDZ. 33. Latt. *Orig.* i. 784[b]. (vid). | ‡και λεγει ☪. PL. 1. rel.

— σοι παντα B.*Bch.*C*Z. 1. 33. *Am. For. l. Orig.* i. 294[c]. 784[b]. iii. 583[a]. (παντα σοι ταυτα *Orig.* iii. 540[d].) | ‡παντα σοι ☪. C[3]DPL. rel. Vulg.*Cl. a.b.c.f.ff*[1].*g*[1].*h.* *Iren.* 320. (et Lucae ascribit 319).

9. προσκυνησῃς] -σις C. | -σεις LΔE.

10. ὑπαγε] add. οπισω μου C[2]DZL. 33. EMU. *b.ff*[1].*h.l.* Syr.Crt. Syr.Hcl.* Arm. Æth. *Just.* Tr. 103. *Hil.* in MS. 620[a]. (vid. cap. xvi.) | retro *a.c.g*[1.2.] *Orig. Int.* ii. 132[b]. | *non habent* BsC*PΔ. 1. KSsV. Vulg. *f.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. *Orig.* iii. 540[d]. *diserte. Pet. Al.* (ap. Routh iv. 24). *Iren.* 319. *Tert.* Scorp. 15. *Hil.* 620[a].

— κυριον τον θεον σου] Dominum tuum et Deum tuum Syr.Crt.

— προσκυνησεις] -σης PL. | -σις C. et mox λατρευσις: L (sed non P) habet λατρευσης.

11. διαβολος] add. usque tempus Syr.Crt.

— αυτον] αυτω L.

— αυτῳ] ipsi Jesu Syr.Crt.

12. ακουσας δε] †add. ὁ Ιησους ☪. C[2]PL. 1. rel. Vulg.*Cl. a.b.c.f.ff*[1].*g*[1].*h.* Syr.Crt. Pst.&Hcl. Arm. *Hil.* 620[a]. | om. BC* (vid.)DZ. 33. *Am. For. k.* Memph. Æth. *Orig.* iii. 502[c]. iv. 161[c]. 398[c]. *Eus.* H.E. iii. 24. (117). D.E. 438[c].

13. καταλιπων BsCP. rel. *Orig.* iv. 161[c]. 163[a]. 398[c]. | καταλειπων DZLΔ. 33. EM.

— Ναζαρα B* *Bch.* Z. 33. *Orig.* iv. 179[b]. | Ναζαραθ CPΔ. | Ναζαρεθ D. 1. EK MUV. Latt. Memph. *Orig.* iv. 161[c]. 163[a]. 398[c]. *Eus.* D.E. 438[c]. | ‡Ναζαρετ ☪. B**Bch.*LSs. *Orig.* iv. 170[b].

13. κατῳκησεν] κατοικησεν D.

— εις] om. Δ.

— Καφαρναουμ BDZ. 33. Latt. Memph. *Orig.* iv. 161[c]. 163[a]. 170[b]. 179[b]. 398[c]. | ‡Καπερναουμ ☪. CPL. 1. rel. *Eus.* D.E. 438[c].

— την παραθαλασσιον D. | την παρα θαλασσαν P.

14. λεγοντος] praem. του D.

15. γη Νεφθαλειμ] om. γη D. *Am.* | *Contra*, *Orig.* iv. 161[c]. *Eus.* D.E. 438[c]. | (Νεφθαλειν D. *hic*).

— Ιορδανου] add. fluvium Syr.Crt.

— Γαλιλαια] Γαλιλαιας DL. *Am. a.b.c. f**.*ff*[1].*g*[1.2.]*h.l.* | *Contra*, *Hipp.* Frag. (ii. 25). *Eus.* D.E. 438[c].

16. σκοτιᾳ B(D). *Orig.* i. 683[a]. (σκοτειᾳ B. *Bch.* D. praem. τῃ D.) | ‡σκοτει ☪. (C)L. rel. *Hipp.* Frag. (ii. 25, 28). *Orig.* iii. 712[c]. *Eus.* D.E. 438[c]. (σκοτι CΔ. hiat P.) σκοτῳ *Orig.* iv. 91[e].

— φως ειδεν BC. 1. 33. *Am. f.ff*[1].*h.* (hoc ord. *a.b.c.g*[1].*h.*) *Orig.* iv. 91[e]. *Eus.* D.E.

---

8. assumpsit *Cl.* | 9. dixit ei *Cl.* | omnia tibi *Cl.* | 10. satana *Cl.* | *om.* enim *Am.* | 12. audisset Iesus *Cl.* | 13. maritima *Cl.* | 14. adimpleretur *Cl.* | 15. *om.* terra 2°. *Am.* | Galilaea *Cl.* | 16. vidit lucem magnam *Cl.*

B C D (P). (L) Δ. 1. 33. E K M S U V. Δ′ κ ς

τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. [17] ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν, [u] Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

et sedentibus in regione et umbra mortis, lux orta est eis. [17 (20, 6.)] Exinde coepit Iesus praedicare et dicere, Paenitentiam agite: adpropinquavit enim regnum caelorum.

u ch. 3:2. 10:7.

20 [18] [v] Περιπατῶν δὲ †παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς¶ τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς. [19] καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. [20] οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. [21] καὶ προβὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς.¶ [22] οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

v ‖ Mar. 1:16, 20.

¶ P κα β κβ ς

¶ L κγ α

18 Ambulans autem iuxta mare Galilaeae vidit duos fratres, Simonem qui vocatur Petrus et Andream fratrem eius, mittentes rete in mare; erant enim piscatores. [19 (21, 2.)] Et ait illis, Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum. [20] At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. [21 (22, 6.)] Et procedens inde vidit alios duos fratres, Iacobum Zebedaei et Iohannem fratrem eius, in navi cum Zebedaeo patre eorum, reficientes retia sua, et vocavit eos. [22] Illi autem statim relictis retibus et patre secuti sunt eum.

21 [23] Καὶ περιῆγεν *[ὁ Ἰησοῦς]″ ‡ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ″ †διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.

[23 (23, 1.)] Et circumibat Iesus totam Galilaeam, docens in synagogis eorum, et praedicans evangelium regni, et sanans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo.

22 [24] καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυ-

24. ἐξῆλθεν

24. [καὶ] δαιμ.

[24] Et abiit opinio eius in totam Syriam, et obtulerunt ei omnes male habentes, variis languoribus et tormentis comprehensos, et qui daemonia habebant, et lunaticos et paralyticos, et cura-

438c. | ‡ειδεν φως ς. PL. rel. (hoc ord. D.) *Hipp.* Frag. *Orig.* i. 683a. iii. 712c. ‖ειδεν] ειδον D. *a.b.c.g*1*.h.* (μεγαν D).

16. και τοις] om. και D. *b.c.g*1*.h.* | *Contra*, Vulg. *a.f.ff*1. *Orig.* i. 683a.

— τοις καθημενοις] οι καθημενοι D *a.b.c.f.g*1*.h.* | *Contra*, Vulg. *ff*1. *Orig.* i. 683a. (τοις κατοικουσιν *Eus.* D.E. 438c).

— χωρᾳ και] *sic Am. f.ff*1*.g*2. *Orig.* i. 683a. *Eus.* D.E. 438c. | om. *a.c.* Syr.Crt. | χωρα D* Vulg. *Cl. b.d.g*1*.h.*

— φως 2°.] lux magna Syr.Crt.

17. τοτε] add. γαρ D. (add. γουν *Eus.* D.E. 438c).

— ὁ Ιησους] om. ὁ D.

— μετανοειτε et mox γαρ] om. Syr.Crt. *Eus.* D.E. 438d. MS. (Schol. Gr.)

18. περιπατων δε BCP. rel. Vulg. *ff*1. | παραγων δε D. *a.b.c.f.g*1*.h.m. Eus.* D.E. 438d. | (om. δε E*.) | και περιπατων L. ‖ †add. ὁ Ιησους ς. LΔE. Vulg. *Cl. a.c. h.m.* Arm. | om. BCDP (vid.) 1. 33. KM SUV. *Am. For. Tol. Harl. b.f.ff*1*.g*1*.l.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Eus.* D.E. 438d. | add. Dominus noster Syr.Crt.

18. παρα] περα K.

— λεγομενον] επικαλουμενον E.

— βαλλοντας] βαλοντες L.

— αμφιβληστρον] -στρος D*.

— ἁλεις (et ver. 19) C.

19. αυτοις] add. ὁ Ιησους C2. *a.c.h.m.* Syr.Crt.&Pst. Æth. | *Contra*, cdd. rel. Vulg. *b.f.ff*1. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Eus.* D.E. 438d.

— ὑμας] add. γενεσθαι D. 33. Vulg. *a.b.c.f. ff*1*.l.* Syr.Pst. (& Hcl. mg. MSS.) Æth. | *Contra*, BCLK. rel. *h.m.* Syr.Crt.&Hcl. txt. rel. *Orig.* i. 377c. iii. 227a. 540c,d. 682c. 683a. iv. 167c. *Eus.* D.E. 438d. in Ps. 364a.

20. δικτυα] add. αυτων K. *a.b.c.g*1*.h.m.* Syr.Crt.&Pst. Memph. Æth. | *Contra*, rel. Vulg. *f.ff*1. Syr.Hcl. Arm. *Eus.* D.E. 438d. | (K habet ευθεως αφεν.)

21—22. om. 33.

21. εκειθεν] add. ολιγον Δ.

— Ζεβεδαιους C.

— sub finem] add. Jesus Syr.Crt. & Pst.

22. ευθεως αφεντες] αφεντες ευθεως K. (om. ευθεως *a.b.g*1*.2.h.k.*)

22. το πλοιον *a.d.f. Iren.* Gr. 233. *Eus.* D.E. 438d. | retia (Vulg.) *b.c.ff*1*.g*1*.h.l.* Syr.Crt.

— και τον πατερα αυτων] om. Syr.Crt.

23. περιηγεν] add. ὁ Ιησους C*D. 1. 33. Vulg. *a.b.c.f.ff*1*.g*1*.2.h.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Eus.* D.E. 438d. | om. BsΔ. rel. *k.* Syr.Crt.

— εν ὁλῃ τῃ Γαλιλαιᾳ B. *Blc.* (*Bfly.*) C. Syrr.Crt.Pst & Hcl. Memph. Æth. (εν B. *Blc.* non habet *Bfly.*) | ‡ὁλην την Γαλιλαιαν ς. D. rel. Latt. *Eus.* D.E. 438d. (terram Galilacorum Arm.) ‖ †add. ὁ Ιησους ς. C3ΔEKMSsUVs. | om. B. *Bfly. Blc.* C*D. 1. 33. Latt. Syrr. Crt.Pst. & Hcl. Memph. Arm. Æth. *Eus.* D.E. 438d. (vid. post περιηγεν).

— πασαν νοσον και] om. Δ. spat. vac. post μαλακιαν.

24. απηλθεν BsD. rel. *Eus.* D.E. 439a. | εξηλθεν C. 1. 33. Syr.Hcl.mg. Memph. *Orig.* ii. 788a.

— ἡ ακοη αυτου] αυτου ἡ ακοη D. |

16. regione umbrae *Cl.* | 18. autem Iesus *Cl.* | *om.* in mare *Am.** | 23. circuibat *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.

τικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. [25] καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

vit eos. [25] Et secutae sunt eum turbae multae de Galilaea et Decapoli et [de] Hierosolymis et de Iudaea et de trans Iordanen.

V. E′ κδ ι — κε ε — κς ι — κζ ε — κη ε — κθ ι — λ ε — λα β

23 [1] Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, ‡προσῆλθαν″ αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· [2] [w]καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων, [3] Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. [4][5] ‡μακάριοι [x]οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν. [5][4] μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.″ [6] μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. [7] μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

24 [8] μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. [9] μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι [αὐτοὶ] υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται. [10] μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. [11] μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν, καὶ εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν †καθ᾽ ὑμῶν ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. [12] χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν. [13] Ὑμεῖς ἐστε

[w] ‖ Lu. 6:20—23.
[x] Ps. 37[36]:11.
11. [ψευδόμενοι]

1 (24, 10.) Videns autem turbas ascendit in montem; et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius. [2] (25, 5.) Et aperiens os suum docebat eos dicens, [3] Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum. [4] (26, 10.) Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. [5] (27, 5.) Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. [6] (28, 5.) Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. [7] (29, 10.) Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.

[8] Beati mundo corde, quoniam ipsi deum videbunt. [9] Beati pacifici, quoniam ipsi filii dei vocabuntur. [10] Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum. [11] (30, 5.) Beati estis cum maledixerint vobis, et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter me: [12] gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis; sic enim persecuti sunt prophetas qui fuerunt ante vos. [13] (31, 2.)

Contra, Orig. ii. 788[a]. *Eus.* D.E. 439[a]. (om. *αυτου* Δ).

24. *εις*] *εν* Δ (*sic*).

— *και βασανοις*] om. E*.

— *συνεχομενους*] *-οις* ΔU *Tf.*

— *δαιμονιζομενους*] om. ΔM. ‖ praem.† *και* ⊽. C[3]D. rel. Latt. rel. | *Contra,* BC*. Memph. *Eus.* D.E. 439[a].

— *και εθεραπευσεν αυτους*] *και παντας εθεραπευσεν* D. *a.b.c.g*[1]*.h.* | *Contra,* Vulg. *f.ff*[1]. | et in singulos eorum manum suam posuit et omnes sanavit Syr.Crt.

25. sub fin.] add. et sanavit eos Arm.

1. *προσηλθαν* B*. *Bch.* | ‡*προσηλθον* ⊽. B**. *Bch.* CD. rel.

— *αυτῳ* CD. rel. et *Verss. Orig.* i. 227[b]. iii. 451[d]. 480[d]. *Eus.* D.E. 442[d]. | om. B. *Orig.* iii. 496[f].

3. *τῳ πνευματι*] om. *τῳ* D*.

4, 5. *μακαρ. οἱ πραεις....την γην ante μακαρ. οἱ πενθουντες ὁτι αυτ. παρακληθησονται* D. 33. Vulg. *a.c.ff*[1]*.g*[1]*.h. k.l.* Syr.Crt. *Clem.* 579, 80. (vid.) *Orig.* iii. 740[c]. (diserte). *Eus.* in canone. *Tert.* de pat. 11. *Hil.* 621[d]. 622[a]. ¦ ‡ordine mutato habent ⊽. BsC. 1. rel. *b.f.* Syrr.Pst. & Hcl. Memph. Arm. Æth.

4, [5]. *πενθουντες*] add. *νυν* 33. Memph. Æth.

7. *αυτοι*] om. K*.

9. *οἱ*] om. K *Tf.*

— *αυτοι* Bs. 1. 33. rel. *Am. Gat. f.k.* Syrr. Crt. & Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 684[b]. (*Clem.* 581. ut vid. ubi hanc repromissionem cum *μακ. οἱ δεδ. ἐν. δικαι.* conjungit.) *Cypr.* 203. 304. | om. CD. Vulg. *Cl. a.b.c.ff*[1]*.h.l.* Syr. Pst. *Hil.* 622[d].

10. *ἑνεκεν* CD. rel. *Clem.* 575. 581. *Orig.* ii. 815[d]. | *ἑνεκα* B. *Bch.*

— *δικαιοσ.*] praem. *της* C.

— *εστιν*] *εστε* (i.e. *εσται*) D. erit *d.* | *Contra, Orig.* ii. 815[d]. *Cypr.* 272. 310. *Hil.* 1281[e]. *Lcf.* 249.

11. *ονειδισωσιν ὑμας και διωξωσιν* BsC. 1. rel. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* iii. 133[d]. 272[e]. | *διωξουσιν ὑμας και ονιδισουσιν* D. (33. *-ωσιν bis*). *h.* et hoc ord. Syr.Crt. Memph. Æth.‖ add. filii hominum Syrr.Crt.&Hier.

11. *διωξωσιν*] *-ξουσιν* D (supra). Δ.

— *παν πονηρον*] †add. *ῥημα* ⊽. C. rel. *Orig.* iii. 272[e]. | om. BD. Vulg. *b.c.f. ff*[1]*.g*[1]*.h.l.m.* (hiat *a*). Syr.Hier. Memph. Æth. *Hil.* 1237[c]. 1281[e]. *Lcf.* 239.

— *καθ᾽ ὑμων*] ante *παν πον.* D. *h.k.m.* Syrr.Crt.Pst. & Hcl. *Lcf.* 239. | *Contra,* rel. *Orig.* iii. 272[e].

— *ψευδομενοι* BsC. 1. 33. rel. Vulg. *f.ff*[1]. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. D. *b.c.g*[1]*.h.k.m.* (hiat *a*). *Orig.* iii. 272[e]. *Hil.* 362[c]. 1237[c]. 1281[e]. *Lcf.* 239.

— *ἑνεκεν εμου* Vulg. *f.ff*[1]*.h. Orig.* iii. 272[e]. | *ἑνεκεν δικαιοσυνης* D. *a.b.c.g*[1]. *Hil.* 362[c]. 1237[c]. 1281[e].

12. *αγαλλιασθε*] add. in die illo Syr.Crt.

— *τοις ουρανοις* Vulg. *c.f.ff*[1]*.g*[1.2]*.m. Orig. Int.* ii. 487[c]. | *τῳ ουρανῳ* D. *a.b.h. Hil.* 362[c]. 1237[c]. 1281[e]. *Lcf.* 239.

— *τους προ ὑμων*] om. *τοὺς* K. ‖ add. *ὑπαρχοντων* D*. | add. *ὑπαρχοντας* D[2]. ‖ add. *οἱ πατερες αυτων* U. *b.c.* |

---

25. Decapolim *Am.* | *om.* de (*ante* Hier.) *Am.* 1. autem Iesus *Cl.* | 9. *om.* ipsi *Cl.*

B (C) D. [L] Δ. 1. 33. E[G]KMSUV.
y Mar. 9:50. Lu. 14:34, 34.
§ Theb. λβ
§ L β
z Mar. 4:21. Lu. 8:16. 11:33.
¶ C
§ Goth.

τὸ ἅλας τῆς γῆς· [y]ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ †βληθὲν" ἔξω †καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

Vos estis sal terrae: quod si sal evanuerit, in quo sallietur? ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus.

25 [14] §[ζ]Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· [15] §[z]οὐδὲ καίουσιν λύχνον¶ καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον,§ ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. [16] οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

14 (32, 2.) Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita; 15 neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. 16 Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant vestra bona opera et glorificent patrem vestrum qui in caelis est.

λγ ι

26 [17] Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. [18] [a]ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. [19] ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. [20] λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.¶

λδ ε

[a] Lu. 16: 17.

λε ι

17 (33, 10.) Nolite putare quoniam veni solvere legem aut prophetas: non veni solvere sed adimplere. 18 (34, 5.) Amen quippe dico vobis, donec transeat caelum et terra, iota unum aut unus apex non praeteribit ■ lege, donec omnia fiant. 19 (35, 10.) Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno caelorum; qui autem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum. 20 Dico enim vobis quia nisi abundaverit iustitia vestra plus quam scribarum et Pharisaeorum, non intrabitis in regnum caelorum.

¶ Theb.

27 [21] Ἠκούσατε ὅτι †ἐῤῥήθη" τοῖς ἀρχαίοις, [b]Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· [22] ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ

[b] Ex. 20: 13.

21 Audistis quia dictum est antiquis, Non occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio. 22 Ego autem dico vobis quia omnis qui irascitur fratri suo,

---

add. patres vestri Syr.Crt. || add. nolite gaudere cum benedixerint vos omnes homines, sic enim faciebant pseudoprophetis patres eorum g^1. (vid. Luc).
13. ἁλας 1°.] ἁλα D* (corr. rec.)
— μωρανθῃ] add. et stultus fuerit Syr.Crt.
— ἁλισθησεται] -σονται V.
— ετι B. rel. Vulg. *c.f.ff*^{1}.g^2. Syr.Hcl. rel. *Orig.* i. 794^d. (*sic*). | om. D. *a.b.*g^1.*h.* Syrr.Crt. & Pst. *Cypr.* 326.
— βληθεν εξω BC. 1. 33. Syr.Hcl.MS. *Orig.* i. 794^d. | ‡βληθηναι" εξω †και" ☽. D. rel. *Verss.* ut vid.
14. ὑμεις] add. δε Δ.
15. αλλ']αλλα D.
— την et τοις] om. Δ.
17. καταλυσαι (2°.) et πληρωσαι] add. illos *bis* Syr.Crt. Memph. Theb. Æth.
18. ιωτα] add. signum Syr.Crt.
— του νομου *sic Orig.* ii. 527^d. | om. *Iren.* Gr. 14. | a lege et a prophetis Syr.Hier. Arm. *Iren.* 275.
18. παντα γενηται] γεν. παντα D. | *Contra, Orig.* ii. 527^d.
19. εαν *Orig.* iii. 590^a. | om. D*. | αν D^2. 33.
— ουν] om. L. Arm. *Cypr.* 109. *Lcf.* 121.
— λυσῃ] -σει DL.
— των ελαχ.] om. των Δ.
— ουτως *Orig.* iii. 590^a. | om. D.
— των ουρανων *bis*] του θεου M.
— ὁσ δ' αν ποιησῃ.... των ουρανων] om. D. *d.*g^2. | habent rel. *Clem.* 480. *Orig.* iii. 590^a. *Hil.* 625^c.
20. vers.] om. D. *d.* | habent rel. *Iren.* 242. *Clem.* 526. 825. *Orig.* ii. 701^c. *Hil.* 625^d.
— περισσευσῃ] -σει L. | -σαι Δ.
— ἡ δικαιοσυνη ὑμων Bs. 1. 33. SsU. *Clem.* 526. *Orig.* ii. 701^c. | ὑμ. ἡ δικ. LΔ. EKMV. *Clem.* 825.
— πλεονα (sic) L.
— εισελθητε] εισελθη U.
21. ερρηθη B *Btly. Blc.* DE(K)V. | ‡ερρεθη ☽. LΔ. 1. MsSsU. (hiat 33). *Eus.* D.E. 444^b.
21. φονευσει L.
22. εικη DLΔ*. 1. 33. rel. *a.b.c.f.ff*^{1}.$g^{1.2}$ *h. l.m.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Iren.* 242. 247. (165). *Orig. Int.* iii. 39^b. *Eus.* D.E. 444^b. *Cypr.* 306. *Hil.* (128^c. 625^e). *Lcf.* 121. *bis.* | om. B. Δ^2. Vulg. Æth. *Orig.* i. 112. 181. (hiat Theb.) "In quibusdam codicibus additur, *sine caussa*; caeterum in veris definita sententia est, et ira penitus tollitur.... Radendum est ergo, *sine caussa* ...." *Hier.* in loc. (vii. 26).
— ῥαχα D (Latt.) *Cypr.* 81.
— εσται 2°.] εστι M.
— ειπῃ μωρε] ειπῃ τῳ αδελφῳ αυτου μωρε L. 1. *ff*^{1}. Syr.Crt. Memph. Arm. *Cypr.* 309. | *Contra*, MSS. et vv. rel.

16. opera vestra bona *Cl.* | 18. fiunt *Am.* 22. raca Vulg.*Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. [Theb.] [Goth.] Arm. Æth.
22. om. *εικῆ*

23. *και εκεῖ*

§ Theb. λ ε

c Lu. 12:58, 59.

¶ Theb. λζ ι

d Ex. 20:14.

e ch. 18:9. Mar. 9:47.
§ G

f ch. 18:8. Mar. 9:43.

g Deut. 24:1.

αὐτοῦ [εἰκῆ] ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ, μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. 23 ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, 24 ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. 25 § c ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἶ †μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ," μή ποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής [σε παραδῷ] τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. 26 ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. ¶

28 27 Ἠκούσατε ὅτι †ἐῤῥήθη," † d Οὐ μοιχεύσεις· 28 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι †αὐτὴν" ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. 29 e εἰ δὲ ὁ §ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. 30 f καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου †εἰς γέενναν ἀπέλθῃ."

29 31 ‡Ἐῤῥήθη" δέ, †g ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐ-

reus erit iudicio: qui autem dixerit fratri suo, racha, reus erit concilio: qui autem dixerit, fatue, reus erit gehennae ignis. 23 Si ergo offeres munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te, 24 relinque ibi munus tuum ad altare, et vade prius reconciliare fratri tuo, et tunc veniens offer munus tuum. 25 (36, 5.) Esto consentiens adversario tuo cito dum es in via cum eo, ne forte tradat te adversarius iudici, et iudex tradat te ministro, et in carcerem mittaris. 26 Amen dico tibi, non exies inde donec reddas novissimum quadrantem.

27 (37, 10.) Audistis quia dictum est antiquis, Non moechaberis. 28 Ego autem dico vobis, quoniam omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mocchatus est eam in corde suo. 29 Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum et proice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. 30 Et si dextera manus tua scandalizat te, abscide eam et proice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum eat in gehennam.

31 Dictum est autem, Quicumque dimiserit uxorem suam, det

---

23. *προσφερῃς*] -ρεις L — *κακει* Bs L. 33*s*. Ss. *Orig.* i. 198b. | *και εκει* D.Δ. 1. EKMUV. 24. *διαλλαγηθι*] *καταλλαγηθι* D. — *προσφερε*] -ρεις D*. 25. *ἐως*] om. D*. — *ει*] *η* M. — *μετ' αυτου εν τῃ ὁδῳ* BDL. 1. 33. (om. *εν* B. *Btly.*) *a.b.c.g*1·2*.h.* Syrr.Crt.& Pst. Memph. Arm. Æth. | ‡ *εν τῃ ὁδῳ μετ' αυτου* ⸗. ΔE. rel. Vulg. *f.ff*1. Syr.Hcl. Theb. Goth. *Clem.* 605. — *μηπ. σε παραδω*] *μηπ. σε παραδωσει* D*. — *σε παραδω* (post *κριτης*) LΔ. 33. rel.| om. B. *Btly. Blc.* 1. *k.* Arm. Æth. (PP. Latt.) | *σε παραδωσει* D. — *βληθησῃ*] *βληθῃς* D*. | *βληθησει* D. e corr. ?*. | *βληθεις* L. 26. *αν*] om. 33. | *οὐ* L. — *αποδως*] -δωσις L. — *κοδραντην*] *χοδρ.* D. 27. *ερρηθη* B. *Btly.* DEV. | ‡ *ερρεθη* ⸗. LΔ. 1. 33. KMS*s*U. *Orig.* iv. 330a. *Eus.* D.E. 15b. 27b. 126a. in Ps. 397b. ‖ †add. *τοις αρχαιοις* ⸗. LΔ. 33. M. Vulg. *c.ff*1. *g*1. *h.* Syr.Crt. Syr.Hcl.* *Iren.* 242. *Eus.* D.E. 15b. 27b. 126a. in Ps. 397b. | om. BD. 1. EKSUV. *a.b.f.m.* Syr.Pst.(& Hcl.) Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. 330a. 28. *βλεπων*] *εμβλεψας* K. (*Just.* Apol. 1. 15). *Clem.* 461. 615 (*ctra.* 554. *Orig.* rel.) — *επιθ. αυτην* BDLΔ. 33. EKSUV. *Clem.* 554. *Orig.* iv. 336d. *Eus.* D.E. 126a. | ‡ *επιθ. αυτης* ⸗. 1*s*. M. *Orig.* iii. 416d. *Eus.* in Ps. ap. Mai 70. — *ηδη*] om. Syr.Crt. — *αυτην*] om. Δ. — *αυτου*] *ἑαυτου* B. *Btly.* | *Contra*, rel. *Orig.* i. 112. iv. 330a. 336d. 29. *σου ὁ δεξιος*] *ὁ δεξιος σου* D. — *σκανδαλιζει*] -ζη L. — *και βαλε*] om. L. — *βληθῃ* BsΔ. 1. 33. rel. Vulg. *f.ff*1. Syr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Lcf.* 15. | *απελθῃ* D. *a.b.c.g*1*.h.* Syr.Crt. Memph. | *βληθησει* L. 29. *γεενναν*] praem. *την* L. 30. vers.] om. D. *d.* | *Contra*, *Orig. Int.* ii. 414e. — *ει*] om. L. — *σκανδαλιζει*] -ζη LG. — *εκκοψον*] *κοψον* Δ. — *εις γεενναν απελθῃ* B. 1. 33. Vulg. *a.b.c.ff*1*.g*1*.h.l.* Syr.Crt. Memph. Æth.| ‡ *βληθῃ εις γεενναν* ⸗. E. rel. *f.* Syrr. Pst. & Hcl. Goth. Arm. | *βληθησει εις την γεενναν* L. (om. ver. D. *d*). 31. *ερρηθη* B. *Btly.* D. 1 (*sic*). EGKV.| ‡ *ερρεθη* ⸗. LΔ. 33. Ms*s*U. — *δε*] om. K. ‖ †add. *ὁτι* ⸗. E. rel.| om. B. *Bch.* DL. 1. 33. Latt. — *απολυσῃ*] -σει L.

---

23. offers *Cl.* | 24. ante altare *Cl.* | reconciliare *Cl.* | offers *Am.*; offeres *Cl.*; offer *Fld. For.* | 27. moechaveris *Am.* | 28. quia omnis *Cl.*

B D [Z]. L Δ. 1. 33. E[G]KMSU(V)[F^{a}]. ¶ G

τοῦ,¶ δότω αὐτῇ ἀποστάσιον· [32] [h]ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ‡πᾶς ὁ ἀπολύων" τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν ‡μοιχευθῆναι·" καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται.

30 [33] Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ‡ἐῤῥήθη" τοῖς ἀρχαίοις, [i]Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου· [34] ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν [j]μὴ ὀμόσαι ὅλως, μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ, [35] μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ, μήτε εἰς Ἰεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως· [36] μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ‡ποιῆσαι ἢ μέλαιναν." [37] ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναί, οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.

h ch. 19:9. Mar. 10:11, 12. Lu. 16:18.
32. ὁ ἀπολ. γαμήσας
i Lev. 19:12.
j Jac. 5:12.

illi libellum repudii. [32] Ego autem dico vobis, quia omnis qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam moechari, et qui dimissam duxerit adulterat.

[33] Iterum audistis quia dictum est antiquis, Non peierabis, reddes autem domino iuramenta tua. [34] Ego autem dico vobis non iurare omnino, neque per caelum, quia thronus dei est, [35] neque per terram, quia scabellum est pedum eius, neque per Hierosolymam, quia civitas est magni regis; [36] neque per caput tuum iuraveris, quia non potes unum capillum album facere aut nigrum. [37] Sit autem sermo vester, est est, non non: quod autem his abundantius est, a malo est.

k Ex. 21:24.

λη ε

31 [38] Ἠκούσατε ὅτι ‡ἐῤῥήθη," [k]Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος· [39] ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν [l]μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' §ὅστις σε ‡ῥαπίζει εἰς" τὴν δεξιὰν ‡σιαγόνα σου," στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· [40] καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον·

λθ ι

[41] καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ'

[38] Audistis quia dictum est, Oculum pro oculo, et dentem pro dente. [39] Ego autem dico vobis non resistere malo: (38, 5.) sed si quis te percusserit in dextera maxilla tua, praebe illi et alteram. [40] Et illi qui vult tecum iudicio contendere et tunicam tuam tollere, remitte et pallium. [41] (39, 10.) Et quicumque te angariaverit mille passus, vade cum illo alia duo. [42] Qui petit a te,

l Lu. 6:29, 30.
§ G
39. ῥαπίσει ἐπὶ

---

31. αυτῃ] αυτην K.
32. ὁτι Vulg. *c.f.ff*^{1}.*g*^{2}. | om. D. *a.b.g*^{1}.*h.* — πας ὁ απολυων BLΔ. 1. 33. KM. Vulg. *c.f.ff*^{1}.*g*^{2}.*l.m.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | ‡ὁς αν απολυσῃ ⊽. DE. rel. *a.b.g*^{1}.*h.*(vid.) Syr.Crt. Memph. (vid. cap. xix. 9). — μοιχευθηναι BD. 1. 33. *Orig.* iv. 647^{c}. 648^{a}. | ‡μοιχασθαι ⊽. L. rel. — και ὁς εαν απολελυμενην γαμησῃ μοιχαται (L)Δ. 1. 33. rel. *h.* (γαμησει L.)| om. D. *a.b.* | και ὁ απολ. γαμησας μοιχ. B. vid. cap. xix. 9. (Verss. ancc.)
33. ερρηθη B. *Btly.* DEKMV. | ‡ερρεθη ⊽. LΔ. 1. 33. *Ss* U. *Orig.* iv. 330^{a}. — τῳ κυριῳ] om. τῳ LΔ. 1.
35. μητε εις Ἱερ.....μεγ. βασ.] om. 33.
36. τριχα] τριχαν LE. — ποιησαι η μελαιναν B. 33. Vulg. *a.b.c.f.ff*^{1}.*g*^{1}.*m.* Memph. Arm. Æth. *Cypr.* 308. | ποιησαι μελαιναν L. | ‡η μελ. ποι. ⊽. E. rel. Syr.Hcl. Goth. [Syrr. Crt.&Pst.] (ποιειν [ποιησαι D^{2}.] τριχα μειαν λευκην η μελαιναν D. *Cypr.* 178. ποιησαι μιαν τριχα λευκην η μελαιναν 1. facere album aut nigrum *h.* ποιησαι τριχα λευκην η μελαιναν *Clem.* 262).
37. εστω DL. rel. Latt. Goth. *Clem.* 707. 872. *Iren.* 242. *Hom. Cl.* 3. 55. & 19. 2. *Tert.* de Praes. 26. *Cypr.* 87. 308. | εσται B. *Btly. Blc. Eus.* D.E. 23^{d}. [Verss. ancc.]
37. ναι ναι, ου ου Vulg. *a.c.f.ff*^{1}. Syr. Hcl. Memph. *Iren.* 242. *Orig. Int.* iv. 485^{a}. *Eus.* D.E. 23^{d}. | ναι ναι και ου ου L. *b.g*^{1}.*h.* Syrr.Crt.&Pst. Arm. (*Hom. Cl.* 19. 2. *Contra*, 3. 55). | [Æth.]
— τουτων] τουτου 1.
38. ερρηθη B. *Btly.* DE^{2}KV. *Orig.* ii. 390^{b}. | ‡ερρεθη ⊽. LΔ. 1. 33. E*MS*s* U. — και οδοντα Vulg. *f.ff*^{1}.*h.* | om. και D. *a.b.c.g*^{1,2}.*l. Orig. Int.* ii. 166^{c,f}. *Hil.* 628^{d}.
39. ῥαπιζει B. *Btly.* 33. | ‡ῥαπισει ⊽. DL. rel. — εις B. | ‡επι ⊽. DL. rel. (vid. Luc. vi. 29). — δεξιαν] om. D. *Hil.* (629). vid. Luc. vi. 29. — σιαγονα σου B(D). (σιαγωνα D.)| ‡σου σιαγονα ⊽. L. rel. | om. σου 1. 33. *a.f.h. Orig. Int* ii. 166^{c}.
40. τῳ θελοντι] ὁ θελων D | τον θελοντα Δ. — αφες] αφησεις D. | *Contra*, *Iren.* 243. *Orig.* ii. 760^{b}. — ἱματιον] add. σου 33. Memph. Arm. Æth. | *Contra*, *Orig.* ii. 760^{b}.
41. σε] om. L. | εαν Δ.
41. αγγαρευσει BsL. 1. *Ms*Ss* Us.| αγγαρευει D. | αγγαρευση Δ. 33. EGKV. — δυο BsL. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth.| ετι αλλα δυο D. *a.b.c.g*^{1}.| et alia duo Vulg. *Cl. h.*| alia duo *Am. For. ff*^{1}.*l.* Syr.Crt. *Iren.* 243.| et duo Arm.|
42. δος BD. *Clem* 536. | ‡διδου ⊽. L. rel. (vid. Luc. vi. 30). — τον θελοντα Bs L. rel. | τῳ θελοντι D. — απο σου] om. D. *m. Clem.* 536. *Cypr.* 303. *Hil.* (629^{b,c}.)
43. ερρηθη B. *Btly.* DEGKMV. | ‡ερρεθη ⊽. LΔ. 1. 33*s*. *Ss* U. *Orig.* iv. 324^{b}. 329^{b}. *Eus.* D.E. 16^{a}. | add. τοις αρχαιοις Syr. Crt. *Eus.* D.E. 16^{a}.
44. εχθρους ὑμων] †add. ευλογειτε τους καταρωμενους ὑμας ⊽. (D)L. 33. E. rel. (ὑμιν D*) *c.d.f.h.*(*m.*) Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 605. (qu. e Luc.) *Eus.* P.E. 654^{d}. (? Luc.) (vid. Luc. vi. 28). | om. B. 1. Vulg. *a.b.ff*^{1}. *g*^{1}.*l.* Syr.Crt. Memph. *Iren.* 210. *Orig.* i. 768^{e}. iv. 324^{b}. 329^{b,e}. 351^{a}. *Eus.* in Es. 589^{d}. *Cypr.* 248. 260. 319. *Hil.* 303^{e}.

31. det ei *Cl.* | 33. periurabis *Cl.* | 39. dexteram maxillam tuam *Cl.* | 40. Et ei *Cl.* | dimitte *Cl.*; mitte *Am.** *add.* ei *Cl.* | 41. angariaberit *Am.* | et alia *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth. — μ ε

m Lev. 19: 18.

αὐτοῦ δύο. 42 τῷ αἰτοῦντί σε ‡δός," καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῇς.

¶ G

32 43 Ἠκούσατε ὅτι ‡ἐρρήθη," m Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου.¶ 44 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, n ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν,† ¶ καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν †διωκόντων ὑμᾶς, 45 ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν §οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. 46 ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι ‡οὕτως" ποιοῦσιν; 47 καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ‡ἐθνικοὶ" ‡τὸ αὐτὸ" ποιοῦσιν; §48 o ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ‡ὡς" ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ‡οὐράνιος" τέλειός ἐστιν.¶

n Lu. 6: 27, 32—36.

¶ V

§ Z

— μα ε

o Deut. 18: 13.

§ F[a]

¶ F[a]

da ei, et volenti mutuari a te ne avertaris.

43 (40, 5.) Audistis quia dictum est, Diliges proximum tuum, et odio habebis inimicum tuum. 44 Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, et orate pro persequentibus et calumnianti-bus vos; 45 ut sitis filii patris vestri qui in caelis est, qui solem suum oriri facit super bonos et malos, et pluit super iustos et iniustos. 46 (41, 5.) Si enim diligatis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? Nonne et publicani hoc faciunt? 47 Et si salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? Nonne [et] ethnici hoc faciunt? 48 Estote ergo vos perfecti, sicut et pater vester caelestis perfectus est.

VI. — μβ ι

1. προσέχετε [δὲ ἐ]

33 1 Προσέχετε τὴν ‡δικαιοσύνην" ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μή γε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 2 ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ

1 (42, 10.) Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in caelis est. 2 Cum ergo facies elemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritae faciunt

---

44. και προσευχεσθε] praem. καλως ποιειτε τοις μισουσιν υμας DLΔ. 33. EKM SUV. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (vid. Luc. vi. 27). | †praem. eadem, sed τους μισουντας υμ. ⊊. *Eus.* in Es. 589[d]. ? Luc. | om. B. 1. Syr.Crt. Memph. *Iren.* 210. *Clem.* 605. *Orig.* i. 768[e]. iv. 324[b]. 329[b.e] 351[a]. *Eus.* P.E. 654[d]. *Cypr.* 248. 260. 319. *Hil.* 303[e].

— υπερ των] †add. επηρεαζοντων υμας και ⊊. (D)L. 33. rel. (Vulg.) *a.b.c.f. h.*(*ff*[1].*g*[1.2.]) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Clem.* 605. (qu. e Luc.) (*Orig.* i. 768[e]. ? Luc.) *Eus.* P.E. 654[d]. (? Luc.) in Es. 589[d]. *Hil.* 303[e]. (trs. Vulg. *ff*[1].*g*[1.2.]) vid. Luc. vi. 35. (om. υμας D. *Eus.*) | om. B. 1. *Emm. k.m.* Syr.Crt. Syr.Hier. Memph. Æth. *Iren.* 210. ("orate pro eis qui vos oderunt"). *Orig.* iv. 324[b]. 329[b.e] 351[a]. *Cypr.* 248. 260. 319. (om. προσευχ. υπερ των επηρ. υμας και Syr.Hier.)

— και διωκ. υμας] om. Goth. *sic. Orig.* 768[e]. | om. υμας 33. Arm.

45. υιοι] ομοιοι (X. comm.)

— ουρανοις] praem. τοις 33. KU(X. comm.) *Orig.* i. 768[e]. iv. 330[a]. 324[b]. (*Contra*, iv. 329[b]. *ter.* 351[a]. *Eus.* in Es. 589[d]).

— επι πονηρους και αγαθους *b.d.* Syr. Hcl. *Iren.* 280. 325. *Orig.* i. 232[f]. 521[d]. 768[e]. ii. 647[b]. iii. 140[c]. 763[c]. iv. 13[d]. 330[b]. *Eus.* P.E. 655[a]. in Ps. 426[d]. | επι αγαθους και πονηρους Vulg. *a.c.f.ff*[1].*h.* Syrr. Crt. & Hcl. *Hom. Cl.* 3. 57. *Iren.* 147. *Tert.* adv. Marc. iv. 36. de res. car. 36. *Orig. Int.* ii. 667[f]. 686[c]. 696[d]. iii. 335[e]. iv. 503[d].

45. επι πον. και αγ., και βρεχει] *bis* E*.

46. μισθον] add. ουκ Δ.

— εχετε *ff*[1].*g*[1].| εξεται [-τε] D. (Latt.)

— ουχι και οι τελωναι ουτως] sic enim et Syr.Crt.

— ουτως DZ. 33. *h.k.* (Syr.Crt.) Memph. Æth. *Cypr.* 248. *Lcf.* 122. | ‡το αυτο ⊊. Bs L. rel. (vid. Luc. vi. 33). | τουτο 1.| hoc Vulg. *a.b.c.f.ff*[1].*l.* | haec *g*[1]. Syrr. Pst. & Hcl. Goth. Arm.

47. αδελφους Bs DZ. 1. Vulg. *a.b.c.ff*[1].*l.* Syr.Crt. & Pst. Memph. Æth. *Cypr.* 248. | φιλους LΔ. 33. EKMSU. *f.h.* Syr.Hcl. Goth. Arm. *Lcf.* 122.

— εθνικοι BDZ. 1. 33. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1]. *g*[1.2.] Syrr.Crt.&Hcl. Syr.Hier. Memph. Æth. *Cypr.* 248. *Lcf.* 122. | ‡τελωναι ⊊. L. rel. *h.* Syrr.Pst.(&Hcl.MS.) Goth. Arm. | add. et peccatores Arm.

47. το αυτο B.*Btly.Blc.*DZ. 1. 33. MU. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1].*g*[1.2.] Syr.Pst. Goth. Arm. Æth. *Cypr.* 248. *Lcf.* 122.| ‡ουτως ⊊. L. rel. *h.* Syrr.Crt.&Hcl. Memph.

48. ως B.*Btly.* ZL. 1. 33. F[a]. *Clem.* 626. 792. 886. *Orig.* i. 522[e]. 681[a]. ii. 26[c]. *Eus.* D.E. 104[d]. | ‡ωσπερ ⊊. D. rel.

— ουρανιος BD[2]ZL. 1. 33. E*UF[a]. Vulg. *a.f.ff*[1].*g*[2].*l.* Syr.Hcl. Arm. Æth. *Orig.* i. 522[e]. 681[a]. ii. 26[c]. *Cypr.* 248. | εν ουρανοις D*.| ‡εν τοις ουρανοις ⊊. ΔE[2]. rel. *b.c.d.g*[1].*h.* Syrr.Crt.&Pst. *Clem.* 792. *Lcf.* 122. | [Memph.]

1. προσεχετε] add. δε ZL. 1. 33. *g*[1]. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Æth. | *Contra*, Bs D. rel. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1].*h.* Syr.Crt. Goth. Arm. *Hil.* 629[f].

— δικαιοσυνην BD. 1. Vulg. *a.b.c.ff*[1]. *g*[1].*h.l.* *Orig. Int.* iv. 512[a]. *Hil.* 629[f]. | ‡ελεημοσυνην ⊊. ZL. 33. rel. *f**.*k.* Syrr. Crt. & Hcl. Memph. (vid.) Goth. Arm. Æth. (Syr. Pst. anc. *id.* Syr. Hier. qu. vocum transpositio verr. 1 et 2 Syr.Crt.)

— θεαθηναι] praem. μη Δ.

— τοις BL. rel. | om. D. 1. 33. (hiat Z).

2. ποιης] ποιεις LU.

---

46. diligitis *Cl.* | 47. et ethnici *Cl.*; *om.* et *Am* 2. facis *Cl.*

B (D) (Z). L [X‡] Δ. 1. 33. E[G]KMSU[V][Γ].

ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. [3] §σοῦ δὲ ποιοῦντος

§ X‡

ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, [4] ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ †ἀποδώσει σοι.†

in synagogis et in vicis, ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. [3] Te autem faciente elemosynam ne sciat sinistra tua quid faciat dextera tua, [4] ut sit elemosyna tua in abscondito: et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi.

§ Theb.

34 [5] §Καὶ ὅταν ‡προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε″ ‡ὡς″ οἱ ὑποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως †φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, †ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. [6] σὺ δέ, ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν

§ G

θύραν σου πρόσευξαι§ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι.† [7] προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. [8] μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς

μγ ε

p Lu. 11:2—4.

αἰτῆσαι αὐτόν. [9] οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· pΠάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·

10. ἐλθάτω

[10] ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ †γῆς· [11] τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν

[5] Et cum oratis, non eritis sicut hypocritae, qui amant in synagogis et in angulis plateatum stantes orare, ut videantur ab hominibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. [6] Tu autem cum orabis, intra in cubiculum tuum, et clauso ostio tuo ora patrem tuum in abscondito: et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. [7 (43, 5.)] Orantes autem nolite multum loqui sicut ethnici; putant enim quia in multiloquio suo exaudiantur. [8] Nolite ergo assimilari eis: scit enim pater vester quibus opus sit vobis ante quam petatis eum. [9] Sic ergo vos orabitis, Pater noster qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum; [10] adveniat regnum tuum; fiat voluntas tua, sicut in caelo et in terra; [11] panem nostrum supersubstantialem da nobis

2. ταις ῥυμαις] om. ταις Δ.
— ὑμιν] ὁτι Z ?
3. ελεημοσυνην] praem. την L.
4. ᾖ σου ἡ ελεημ. BsZ (vid.) L. 1. rel. | ἡ ελεημ. σου ᾖ D. | ἡ σου ελεημ. ᾖ 33. (om. ἡ Δ).
— αποδωσει] †praem. αυτος ⸗. DX (vid.) rel. *h.* Syrr.Pst.&Hcl. | om. BZL. 1. 33. KU. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1].*g*[1].*l.* Syr. Crt. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. 256[c]. *Cypr.* 317.
— σοι] συ K. ‖ †add. εν τω φανερω ⸗. LX (vid.) rel. *a.b.c.f.g*[1].*h.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. BDZ. 1. 33. Vulg. *ff*[1].*k.* Syr.Crt. Memph. *Orig.* iv. 256[c]. (MSS.) *Cypr.* 317.
5. προσευχησθε ουκ εσεσθε B.*Btly.Blc.* Z. 1.*sic.* (προσευχεσθε B.*Bch.*) Vulg. *a.b.c. f.ff*[1].*g*[2].*h.l.* (om. verr. 5, 6. *g*[1].) Syr.Hcl. mg. Memph. Theb. Goth. Arm.MSS. Æth. *Orig.* i. 227[e]. | ‡ προσευχῃ ουκ εσῃ ⸗. DLX (ut vid. et in comm.) Δ (Gr. non Lat.) rel. Syrr.Crt.Pst.&Hcl.txt. (Arm.)
— ὡς BDZ. 33. | ‡ὡσπερ ⸗. L. rel. *Orig.* i. 227[e].
— φιλουσιν εν ταις συναγωγαις και εν ταις γωνιαις των πλατειων εστωτες προσευχεσθαι BsZ. rel. Vulg. *f.ff*[1]. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Orig.* i. 227[e]. (amant stare.... ut orent Syrr.Crt. & Pst. Memph. Theb.) | φιλουσιν στηναι εν ταις συναγωγαις και εν τ. γων. τ. πλατειων εστωτες και προσευχομενοι D. *h.* (sic, fere, *a.b.c.g*[2]).
5. εστωτες] om. K.
— οπως] †add. αν ⸗. Δ. rel. | om. B. *Btly.Blc.*DZL. 1. 33. K. *Orig.* i. 227[f].
— αμην] om. Syr.Crt.
— υμιν] †add. οτι ⸗. L.rel. *f. Orig.* i. 227[f]. | om.BDZX (vid. e spatio). 1. 33. Vulg. *a. b.c.ff*[1].*g*[2].*h.* Arm. Æth. (*g*[1]. om. verr. 5, 6).
6. εισελθε] εισελθων Δ.
— ταμειον BsZX. 1. 33. rel. *Orig.* iii. 423[a]. *Eus.* in Ps. 337[b]. | ταμειον DLE. *Orig.* i. 227[f].
— τω post σου] om. D. 1. Latt.
— αποδ. σοι] †add. εν τω φανερω ⸗. LX. 33. rel. *a.b.c.f.h.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. BDZ. 1. Vulg. *ff*[1].*g*[2].*h.* Syr.Crt. Syr.Hier.* Memph. Theb. *Orig.* i. 228[a]. iii. 423[a]. *Eus.* in Ps. 337[b]. 631[b]. *Hom. Cl.* 3. 55. *Hil.* 184[b].
7. βαττολογησητε (Z)L. rel. *Orig.* i. 198[a]. 228[a]. | βατταλογησητε B. | βλαττολογησηται (*sic*) D*. (-ταλ·**) | βατολογ. EG. Syr.Hcl.mg. *Gr.* (hiant X.33). (...τολ.Z).
— εθνικοι DZL. 1. rel. Syrr.Pst.&Hcl. vv. *Orig.* i. 228[a]. | ὑποκριται B. Syr.Crt. (hiat 33).
8. γαρ] add. ὁ θεος B. Theb. | *Contra*, DZL. 1. 33. rel. Memph. vv. *Orig.* i. 204[b]. 228[a].
— ὑμων] ἡμων 1. | add. [ὁ εν] ουρανοις X. caelestis Syr.Hcl. Æth.
— αιτησαι αυτον BsZLX. rel. vv. *Orig.* i. 204[b]. 226[d]. 228[a]. | ανοιξε το στομα D. *h* (*d* hiat).
10. ελθετω BsZL. rel. *Orig.* i. 226[f]. *Eus.* in Ps. 540[b]. in Luc. 241. | ελθατω DΔ E[2]G. (hiant X. 33).
— ὡς Vulg. *f.ff*[1].*g*[1].*h. Cypr.* 205. 311. *Hil.* 477[e]. | om. D*. *a.b.c.*
— γης] †praem. της ⸗. DLX. rel. *Orig.* i. 226[f]. *Eus.* in Luc. ap. Mai 201. | om. B.*Bch.*Z. Δ. 1. (hiat 33). *Clem.* 593. (vid.) *Orig.* i. 240[c·e·f·](*ter.*) 241[a].

6. oraveris *Cl.* | om tuo *Cl.* | 7. quod in *Cl.* | 8. quid opus *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.
¶ X
§ V

ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον.¶ 12 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ‡ἀφήκαμεν″ τοις ὀφειλέταις ἡμῶν·§ 13 καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.† 14 Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· 15 q ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς¶ ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.¶

hodie; 12 et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris; 13 et ne inducas nos in temtationem, sed libera nos a malo. 14 (44, 6.) Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet et vobis pater vester caelestis delicta vestra; 15 si autem non dimiseritis hominibus, nec pater vester dimittet peccata vestra.

μδ ς

q ch. 18: 35. Mar. 11: 26.

¶ Theb.

§ Γ

με ι

35 16 σΟταν δὲ§ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ‡ὡς″ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, †ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 17 σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι· 18 ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ ‡κρυφαίῳ·″ καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ ‡κρυφαίῳ″ ἀποδώσει σοι.†

16 (45, 10.) Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritae tristes; exterminant enim facies suas ut pareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis quia receperunt mercedem suam. 17 Tu autem cum ieiunas, unge caput tuum et faciem tuam lava; 18 ne videaris hominibus ieiunans sed patri tuo qui est in abscondito: et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi.

§ Theb.
r Lu. 12: 33, 34.

μς ε

¶ D

36 19 §r Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· 20 θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ¶ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ

19 Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi erugo et tinea demolitur, [et] ubi fures effodiunt et furantur; 20 (46, 5.) thesaurizate autem vobis thesauros in caelo, ubi neque erugo neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt nec furan-

---

12. αφηκαμεν BZ. 1. *Fuld. For. Harl.** Syr.Pst. *Orig.* i. 227ᵃ. 252ᵃ. | αφιομεν D(L)ΔE. | ‡αφιεμεν ς. G. rel. (hiat 33.) Vulg. *Cl. Am. b.c.f.ff*¹*.g*¹·²*.h.* (hiat *a*). Syr.Crt.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (*Orig.* i. 255ᵇ). *Cypr.* 205. (vid. Luc. xi. 4). [Memph. Theb.]

13. πονηρου] †add. ὁτι σου εστιν ἡ βασιλεια και ἡ δυναμις και ἡ δοξα εις τους αιωνας ς. L. 33. rel. *f.g*¹. (ap. Sabatier.) Syrr.(Crt.)Pst.&Hcl. Syr.Hier. Goth. Arm. Æth. (Syr.Crt. om. *και ἡ δυναμις*). | add. quod tuum est robur et potentia in aevum aevi, Theb. | add. quoniam est tibi virtus in saecula saeculorum. *k.* | om. BDZ. 1. Vulg. *a.b.c.ff*¹. *h.l.* Memph. *Orig.* i. 227ᵃ. *certissime* (vid. et 271, 272). *Tert.* de Orat. 8 (ubi vocat "sed devehe nos a malo" *clausulam*). *Cypr.* 205. ‖ †add. *αμην* ς. L. 33. rel. Vulg. *Cl. f.* Syrr.Crt.&Hcl. Syr. Hier. Theb. Goth. Arm. Æth. *Cypr.* 205. | om. BDZ. 1. *Am. Tol. Harl. Emm. a.b.c.ff*¹*.g*¹*.h.k.l.* Syr.Pst. Memph. *Orig.* i. 227ᵃ.

14. γαρ] om. D*L.

14. και ὑμιν] ὑμιν και D.
— ὑμων] ἡμων E*.
— ουρανιος] add. τα παραπτωματα ὑμων L. Vulg. *c.ff*¹*.g*¹·²*.l.* Memph. Syr.Hier. Arm.Usc. Æth. *Eus.* in Ps. 35ʳ. | *Contra*, BD. rel. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. *a.b.f.h.* Theb. Goth. Arm.Zoh.

15. τα παραπτωματα αυτων BsL. 33. rel. (*b*)*f.* Syrr.Crt.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. | om. D. 1. Vulg. *a.c.ff*¹*.g*¹*.h.k.l.* Syr.Pst.
— ὑμων 1°] add. ὁ ουρανιος M.
— αφησει] add. ὑμιν D. Vulg. *Cl. a.b.c.f. ff*¹*.h.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. | *Contra*, BsL. rel. *Am.* Goth. Æth.

16. ὡς BDΔ. 1. | ‡ὡσπερ ς. L. rel.
— σκυθρωποι] om. Syr.Crt.
— προσωπα αυτων DL. rel. | προσωπα ἑαυτων B. *Btly.*
— ὁπως] add. *αν* Δ.
— ὑμιν] †add ὁτι ς. L. rel. Vulg. *c.ff*¹*.g*¹. | om. BD. 1. *a.b.f.h.m.* Arm. Æth.

17. αλειψαι] -ψον D.
— το προσ. σου νιψαι [sequ. και] ante αλειψαι Syrr.Crt.&Pst.

18. ὁπως] *ινα* D.

18. τοις ανθρωποις νηστευων DL. 1. 33. rel. | νηστευων τοις ανθρωποις B. *k.*
— εν τω 1°] om. τω D*.
— κρυφαιῳ bis BD. 1. (κρυφια 1° D*.) | ‡κρυπτῳ ς. L. 33. rel.
— εν τω 2°] om. τω D.
— πατηρ σου] om. σου Δ.
— και ὁ πατηρ σου ὁ βλεπων εν τω κρ.] om. E*. *vid.*
— αποδωσει σοι] †add. εν τω φανερῳ ς. Δ.E. *a.b.c.g*¹*.h.k.* Arm. in cdd. quib. Æth. | om. BDL. 1. 33. GKMSUVΓ. Vulg. *f.ff*¹*.l.m.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Syr. Hier. Memph. Goth. Arm.Zoh.

19. θησαυριζετε] -σεται D.
— ὑμιν] εν ὑμιν Δ.
— αφανιζει *Clem.* 537. 578. | αφανιζουσιν D*. *Orig.* iii. 239ᵇ.
— κλεπται] add. και D².

20. δε] om. Γ.
— ουτε 2°] ου U.
— ουτε βρωσις] om. Syr.Crt.
— ουδε] και 1.

13. nos inducas *Cl.* | ad fin. *add* Amen *Cl.* | 15. dimittet vobis *Cl.* | 16. appareant *Cl.* | 19. *om.* et (ante ubi) *Am.*

B[C]. L[X]Δ. 1. 33. EGKMSUV(Γ.)

κλέπτουσιν. 21 ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρός ‡σου,″ ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ‡σου.″

μζ ε

37 22 s ‘Ο λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· 23 ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον;

22. ἐστιν ὁ ὀφθαλμός [σου]
s Lu. 11:34–36.

μη ε

38 24 t Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ ‡μαμωνᾷ.″ 25 u διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε ‡ἢ″ τί πίητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; 26 ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά.¶ οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; 27 τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; 28 καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς ‡αὐξάνουσιν· οὐ κοπιοῦσιν οὐδὲ νήθουσιν·″ 29 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων.¶ 30 εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; 31 μὴ οὖν μερι-

t Lu. 16:13.

u Lu. 12:22—31.

¶ Theb.

¶ Γ

tur. 21 Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum.

22 (47, 5.) Lucerna corporis est oculus. Si fuerit oculus tuus simplex, totum corpus tuum lucidum erit; 23 si autem oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen quod in te est tenebrae sunt, tenebrae quantae erunt.

24 (48, 5.) Nemo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit et alterum diliget, aut unum sustinebit et alterum contemnet. Non potestis deo servire et mamonae. 25 (49, 5.) Ideo dico vobis, ne solliciti sitis animae vestrae quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca, et corpus plus est quam vestimentum? 26 Respicite volatilia caeli, quoniam non serunt neque metunt neque congregant in horrea, et pater vester caelestis pascit illa: nonne vos magis pluris estis illis? 27 Quis autem vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam cubitum unum? 28 Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt; non laborant neque nent: 29 dico autem vobis quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis. 30 Si autem faenum agri, quod hodie est et cras in clibanum mittitur, deus sic vestit, quanto magis vos, minimae fidei? 31 Nolite ergo solliciti

21. *σου bis* B. 1. (Latt.) Syr.Hcl.MS.mg. Memph. Theb. Æth. *Tert.* ad mart. 2. *Cypr.* 239. 303. | ‡ *ὑμων* ⸗. L. 33.rel. *f.* Syrr.Crt Pst.&Hcl. Goth. Arm. (vid. Luc. xii. 34). om. *Orig.* iii. 157c. 459d.
— *και*] om. B. *Btly.* | *Contra*, *Orig.* iii. 157c. 459d.
22. *οφθαλμος* 1°.] add. *σου* B. Vulg.*Cl. a.b.c.ff*1.*g*1.2.*h.l.* Æth. *Orig. Int.* ii. 109e. 164c. *Hil.* 631c. (vid. Luc. xi. 34). | *Contra*, L. 1. 33. rel. *Am. f.* Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Clem.* 294. *Eus.* in Ps. 34b.
— *ὁ οφθ. σου ἁπλ. ᾖ* L. 1. 33. rel. | *ᾖ ὁ οφθ. σου ἁπλ.* B.
— sub fin.] add. *ει ουν το φως το εν σοι* Δ*.
23. *πονηρος ᾖ*] om. *ᾖ* 33.
24. *ουδεις*] add. *οικετης* LΔ(Gr.) vid. Luc. xvi. 13.
— *μαμωνα* B. *Bch.* LΔ. 1. 33. EGKMS UVΓ. *Am. Fuld. a.b.* Memph. Arm. *Clem.* 577. 875. *Orig.* i. 784b. iii. 168d. 272a. | ‡ *μαμμωνα* ⸗. Vulg.*Cl. c.f.ff*1. *g*1.*h.* Theb. Goth. *Iren.* 183. *Orig.* i. 745d.
25. *η τι πιητε* B. 33. *Gat. Luxov. c.f.g*1.*h.m.* Memph. (Theb.) Arm. *Orig.* i. 711d. (*μηδε τ. πι. Eus.* in Ps. 238d.) | ‡ *και τι πιητε* ⸗. L. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. ‖ om. 1. Vulg. *a.b.ff*1.*k.l.* Syr.Crt. Æth. *Hil.* 631e. (vid. Luc. xii. 22).
— *ουχι ἡ ψυχη*] anima enim Syr.Crt.
26. *ου*] *ουτε* E2.
— *αποθηκας*] praem. *τας* L.
— *ὑμων*] *ἡμων* L.
— *αυτων*] *τουτων* E.
27. *εξ ὑμων*] om. *εξ* Δ.
— *μεριμνων*] om. *a.b.h.m.* Syr.Crt. *Hil.* 633c. | *Contra*, Vulg. *c.f.ff*1.*g*1.2. Syrr. Pst.&Hcl.
28. *αυξανουσιν ου κοπιουσιν ουδε νηθουσιν* B. (1). 33. [*κοπιουσιν sic* cum B. 33 -*ωσιν* 1.] (33. *νηφουσιν*) | ‡ *αυξανει ου κοπιᾳ ουδε νηθει* ⸗. L. rel. (vid. Luc. xii. 27).
29. *περιεβαλετο*] *περιβεβλητε* L.
— *ὡς ἓν τουτων*] sicut illi Syr.Crt.
30. *αμφυενουσιν* L.
— *ου πολλῳ*] *ουπω* L. | *ποσῳ* Δ. | quanto Vulg. *a.b.c.f.ff*1.*g*1.2.*h.*
— *ὑμας*] add. curabit Syr.Crt.
31. *περιβαλωμεθα*] -*βαλλωμεθα* G. | -*βαλλομεθα* S*. | -*βαλολωμεθα sic* U. sphalma: lectio anceps.
32. *παντα γαρ ταυτα*] *ταυτα γαρ παντα* Δ.
— *εθνη*] add. terrae Syrr.Crt.&Pst.
— *επιζητουσιν* B. *Btly. Blc.* 1. 33. | ‡ *επιζητει* ⸗. L. rel.
— *ὑμων*] om. L.
— *ὁ ουρανιος*] om. Vulg. *a.b.c.ff*1.*g*1.*l.m.*

22. corporis tui est oculus tuus *Cl.* | oculus tuus fuerit *Cl.* | 23. fuerit nequam *Cl.* | sunt ipsae *Cl.* | 25. *om.* est 2°. *Cl.* | 26. plures *Am.* | 30. modicae fidei *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. (Theb.) (Goth.) Arm. Æth.

¶ Goth.

μνήσητε λέγοντες, Τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; [32] πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ‡ἐπιζητοῦσιν·" οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε¶ τούτων ἁπάντων. [33] ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν· [34] μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει †ἑαυτῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

esse dicentes, Quid manducabimus aut quid bibemus aut quo operiemur? [32] Haec enim omnia gentes inquirunt: scit enim pater vester quia his omnibus indigetis. [33] Quaerite autem primum regnum [dei] et iustitiam eius: et omnia haec adicientur vobis. [34] Nolite ergo esse solliciti in crastinum: crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipse. Sufficit diei malitia sua.

§ x VII. ν β

39 §[1] [v]Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· [2] ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ [w]ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ‡μετρηθήσεται" ὑμῖν. [3] τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; [4] ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ‡ἐκ" τοῦ ὀφθαλμοῦ σου· καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; [5] ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον ‡ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου τὴν §δοκόν," καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

v Lu. 6:37—42.
w Mar. 4:24.

ν α ε

§ c

1 (50,2.) Nolite iudicare, ut non iudicemini: [2] in quo enim iudicio iudicaveritis iudicabimini, et in qua mensura mensi fueritis metietur vobis. [3] (51, 5.) Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, et trabem in oculo tuo non vides? [4] Aut quomodo dicis fratri tuo, Sine eiciam festucam de oculo tuo, et ecce trabes est in oculo tuo? [5] Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo, et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui.

ν β ι

40 [6] Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μή ποτε ‡καταπατήσουσιν" αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

6 (52, 10.) Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis, et conversi disrumpant vos.

ν γ ε

§ Theb.
x Lu. 11:9—13.

8. ἀνοιγήσεται

41 §[7] [x]Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. [8] πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ‡ἀνοίγεται." [9] ἢ τίς †ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν†

7 (53, 5.) Petite, et dabitur vobis: quaerite, et invenietis: pulsate, et aperietur vobis. [8] Omnis enim qui petit accipit, et qui quaerit invenit, et pulsanti aperietur. [9] Aut quis est ex

---

Syr.Crt. Memph. *Clem.* 579. *Cypr.* 210. 240. 307. (vid. Luc. xii. 30). | *Contra, f.h.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Hom. Cl.* 3. 55.

32. απαντων] om. Syr.Crt.

33. την βασιλειαν του θεου και την δικαιοσυνην αυτου L. 1. 33. rel. vv. *Cypr.* 210. 240. 307. *Hil.* 111[a]. | την δικαιοσυνην και την βασιλειαν αυτου B. | regnum et justitiam ejus *Am. g*[2]*,m.* regnum ejus et justitiam ejus Memph. Æth. την βασιλειαν των ουρανων και την δικαιοσυνην *Clem.* 579. την βασ. και την δικαιοσ. *Eus.* P.E. 590[a].

34. αυριον μεριμνησει] μεριμνησει αυριον Δ*. ‖†add. τα ⸗. Δ. rel. | om. BL. GSV. (τα περι Δ).

— εαυτης] αυτης LΔ.

— αρκετον τη ημερα η κακια αυτης] om. G*.

1. κριθητε] add. μη καταδικαζετε και ου μη καταδικασθητε L. (e Luc. vi. 37).

2. μετρηθησεται B. *Bch.* LXΔ. 1. 33. EGKMSUV. *Am. Fuld. For. Tol. a.b.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 239[a]. *Hil.* 636[e]. | ‡αντιμετρηθησεται ⸗. Vulg. *Cl. c.f.ff*[1]*.g*[1]*.h.l.* (vid. Luc. vi. 38).

4. εκ B. 1. 33. (*de* Latt. *Lcf.* 122). | ‡απο ⸗. L. rel.

— οφθ. σου] add. υποκριτα εκβαλε Δ*.

5. εκ του οφθ. σου την δοκον B(C). (—δοκον και τοτε inc. C. post hiatum) | ‡την δοκον εκ του οφθ. σου ⸗. LX. rel. *Iren.* 268. *Lcf.* 122. (vid. Luc. vi. 42)

— οφθαλμου] αδελφου E*.

— εκβαλειν] εκβαλλειν Δ.

6. δωτε] δοτε 1. MS.

— βαλητε] βαλλετε L. | βαλειτε E.

— υμων] om. Syr.Crt. | *Contra*, Syrr. Pst.&Hcl.

6. καταπατησουσιν B. *Btly.* CLX. 33. | ‡-σωσιν ⸗. E. rel. *Clem.* 348.

— εν] om. 1. 33.

— ρηξωσιν] -ουσιν 33.

8. ανοιγεται B. Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. (Theb. et Æth. *fut.*; sed similiter vertunt λαμβανει et εὑρισκει per tempus futurum.) ‡ανοιγησεται ⸗. CLX. rel. Latt. *Clem.* 654. (vid. ver. 7).

9. ἢ] om. U.

— τις] †add. εστιν ⸗. CX. rel. Vulg. (*a*). *f.ff*[1]*.g*[1]. Arm. Æth. *Cypr.* 73. | om. B*. *Bch.* L. *Emm. b.c.h.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (εξιν sic 33. ? om. εστιν in archetypo?) ‖add. γαρ Syr.Crt.

— ὀν] ὃς M. ‖†add. εαν ⸗. XK[2]. rel. Vulg. *f.ff*[1]*.g*[2]*.h.* | add. αν LΔK*. | om.

33. Quaerite ergo *Cl.* | *om.* dei *Am.* | haec omnia *Cl.* | 34. esse sol *Cl.* | sibi ipsi *Cl.*
2. remetietur *Cl.* | 4. trabs *Cl.*

BC[Z]. LXΔ. 1. 33. E(G)KMSUV[Γ].

‡αἰτήσει″ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; [10] *ἢ″ καὶ †ἰχθὺν ‡αἰτήσει,″ μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; [11] εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; [12] yπάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα §ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

νδ ε

y Lu. 6:31. § Goth.

νε ε

42 [13] zΕἰσέλθατε″ διὰ τῆς στενῆς πύλης, ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· [14] ‡τί″ στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν.

z Lu. 13:24.

νς ι

[15] Προσέχετε [δὲ] ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἅρπαγες. [16] a ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μή τι συλλέγουσιν ἀπὸ §‡ ε ‡ακανθῶν ‡σταφυλάς,″ ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; [17] οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. [18] οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. [19] b πᾶν δέν-

a Lu. 16:43, 43. νζ

§ z‡ νη ε

b cap. 3:10.

vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem porriget ei? [10] Aut si piscem petet, numquid serpentem porriget ei? [11] Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona dare filiis vestris, quanto magis pater vester qui in caelis est dabit bona petentibus se. [12] (54, 5.) Omnia ergo quaecumque vultis ut faciant vobis homines, et vos facite eis: haec est enim lex et prophetae.

[13] (55, 5.) Intrate per angustam portam: quia lata porta et spatiosa via, quae ducit ad perditionem, et multi sunt qui intrant per eam. [14] Quam angusta porta et arta via, quae ducit ad vitam, et pauci sunt qui inveniunt eam.

[15] (56, 10.) Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: [16] a fructibus eorum cognoscetis eos. [17] (57, 5.) Numquid colligunt de spinis uvas, aut de tribolis ficus? [18] (58, 5.) Sic omnis arbor bona fructus bonos facit, mala autem arbor fructus malos facit. [18] Non potest arbor bona fructus malos facere, neque arbor mala fructus bonos facere. [19] Omnis arbor quae non facit

---

BC. 1 *Tf. a.b.c.g*[1]. Memph. Theb. Arm. (Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Æth. vid.)

9. αιτησει (B. *Tf. vid.*) (C)LΔ. (αιτησεις C*) | ‡αιτησῃ ⸗. X. rel.
— επιδωσει] αντιδωσει 1*.

10. *η″ και BC. 1. 33. KMS. Arm | η Vulg. *a.b.c.f.ff*[1]*.g*[1]*.h.* Syr.Crt. Memph. Theb.| και ⸗. LX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
— ιχθυν] †praem. εαν ⸗. XE[2]. rel. (αν LK*). Latt. Syrr Crt.Pst.&Hcl. Æth.| om. BC. 1. 33. (Memph.) Theb. Arm. (η και εαν ιχθ.. αυτῳ om. K. txt. habet mg)
— αιτησει B. *Bch.* CLΔ. 33.| ‡αιτησῃ ⸗. X. rel.

11. δοματα] δογματα E*. | om. L. *Am. Fuld. For. f.ff*[1]*.g*[2]*.l.* | *Contra*, Vulg.*Cl. a.b.f.g*[1]*.h* | post αγαθα 1.
— ὁ 2°.] om. Δ.
— εν τοις ουρανοις] ουρανιος M. *Cypr.* 73.

12. ουν] om. L. Syr.Pst. Arm. (*Contra*, Syrr.Crt.&Hcl.)
— αν] εαν C.
— θελητε] θελετε LX.
— ποιωσιν BsC[2]X. rel. | -ουσιν C*L.
— ουτως] om. L. Vulg. *c.ff*[1]*.l.* Syr.Crt.| *Contra, a.b.f.g*[1]*.h.* Syrr.Pst.&Hcl.

13. εισελθατε B. *Bch. Blc.* CLΔ. | ‡-θετε ⸗. XE. rel. (hiat 33).
— ὁτι] quia Vulg. *c.f.ff*[1]*.g*[1]*.*[2] (Arm. 5 MSS.) | quam *a.b h.l.* Arm. Zoh. *Cypr.* 306. *Hil.* 638[c]. *Lcf.* 122. 265.
— ἡ πυλη MSS. Vulg. *f.ff*[1]*.g*[1]*.*[2] Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 853[f]. | om. *a. b.c.h k.m. For. Clem.* 578 (πλατεια και ευρυχωρος ὁδος απαγει εις την απωλ.) *Orig.* i. 228[f]. ii. 800[d]. iii. 270[f]. *Orig. Int.* ii. 387[a]. *Eus.* in Ps. 286[e]. *Cypr.* 306. *Hil.* 638[c]. *Lcf.* 122. 265.
— εισερχομενοι]ερχομενοι L. πορευομενοι 1.

14. τι B e corr. *Bch.* CLΔ. 1*. EGKMS UV. Vulg (*a* hiat)*b.c.f.ff*[1] *g*[1]*.*[2]*.h l.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Goth. Arm.Zoh. Æth. *Cypr.* 265. | ‡ὁτι ⸗. B*(? corr. ab ipsa prima manu) X. 1[2]. *m.* Memph. Theb. (Mnt.) (Arm. 3 MSS.) *Orig.* iii. 527[b]. (hiat 33.) ‖add. δε B. *Btly.* Theb. (ap. Wd.)
— ἡ πυλη MSS. Vulg. *b.c.f.ff*[1]*.g*[1]*.*[2] Syrr. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iii. 527[b]. | om. *a* (vid.)*h.k.m. Clem.* 565. *Hipp.*Ph. v. 8 (116). *Orig.* i. 642[b]. ii. 713[b]. (800[c].) iii. 144[b]. 220[a]. 615[d]. *Eus.* Ec. Proph. 105. in Ps. 14[c]. 378[a]. *Cypr.* 206. (vid. *Hom. Cl.* 18. 17).
— ἡ ὁδος ἡ] om. S.

15. δε CL. rel. *f.* Syr.Hcl. Memph. Goth.| om. B.*Bch.* Vulg. *a.b.c.ff*[1]*.g*[1]*.h.l.m.* Syrr. Crt.&Pst. Theb. Arm. Æth. *Just.* Tr. 35. *Hil.* 638[e]. 1245[a]. *Lcf.* 123.

16. σταφυλας B. 1. (-ληνας C*. *vid.* lectio anceps). Vulg. *a.b.c.f.ff*[1]*.g*[1]*.h.l.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Goth. (Memph. Theb. ancc.) *Tert.* de an. 21. *Hil.* 638[e]. | ‡σταφυλην ⸗. C *nunc* L. rel. Arm. Æth. *Lcf.* 123. (hiat 33. σταφυλ... Z).

17. ουτως] om. Syr.Crt.
— καρπους καλους ποιει CZLX. rel. | καρπους ποιει καλους B. | καλους ποιει καρπους Δ.

18. ου δυνατει] praem. ει B. *Btly.*
— ποιειν 1°. CZLX. rel. | ενεγκειν B. *Orig.* iii. 267[f]. (iv. 221[e]).

10. petierit *Cl.* | 11. bona data *Cl.* | 12. facite illis *Cl.* | 13. via est *Cl.* | 14. via est *Cl.* | 17. malos fructus *Cl.* | 18. malos fructus *Cl.* | bonos fructus *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. [Goth.] Arm. Æth.

δρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 20 ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

fructum bonum exciditur et in ignem mittitur. 20 Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos.

νθ γ

44 21 [c]Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν *τοῖς" οὐρανοῖς. 22 πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι ‡ἐπροφητεύσαμεν," καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; 23 καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς [d]ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· [e]ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

c Lu. 6:46, 47.

ξ ε

21 (59, 3.) Non omnis qui dicit mihi, Domine domine, intrabit in regnum caelorum; sed qui facit voluntatem patris mei qui in caelis est, ipse intrabit in regnum caelorum. 22 (60, 5.) Multi dicent mihi in illa die, Domine domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, et in nomine tuo daemonia eiecimus, et in nomine tuo virtutes multas fecimus? 23 Et tunc confitebor illis quia numquam novi vos: discedite a me, qui operamini iniquitatem.

d Lu. 13:27.
e Ps. 6:8.

ξα ε

45 24 [f]Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους [τούτους] καὶ ποιεῖ αὐτούς, ‡ὁμοιωθήσεται" ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησεν ‡αὐτοῦ τὴν οἰκίαν" ἐπὶ τὴν πέτραν. 25 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ‡ἦλθαν" οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ¶ ἄνεμοι, καὶ ‡προσέπεσαν" τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.

f Lu. 6:47, 49.

24. ὁμοιώσω αὐτὸν

¶ G

24 (60, 5.) Omnis ergo qui audit verba mea haec et facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui aedificavit domum suam supra petram: 25 et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et inruerunt in domum illam, et non cecidit; fundata enim erat supra petram.

§ Γ

46 26 Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους §τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησεν ‡αὐτοῦ τὴν οἰκίαν" ἐπὶ τὴν ἄμμον· 27 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν

26 Et omnis qui audit verba mea haec et non facit ea, similis erit viro stulto, qui aedificavit domum suam supra harenam: 27 et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti,

---

18. ουδε] add. παλιν L.
19. παν] add. ουν C^2ZL. 33. *b.c.g*^{1}*.h.* Syr. Crt. Theb. (vid. cap. iii. 10). | om. ουν B_8C*X. rel. *a.ff*^{1}. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Hipp.* Ph. v. 8 (113). *Cypr.* 314. *Lcf.* 123. | add. enim *f. Iren.* 237. autem g^2.
20. απο B_8Z. rel. *f.h.* | εκ C. ex Vulg. *a.b.c.ff*^{1}*.g*^{1}*.h.*
21. ου] add. ουν Syr.Crt.
— τοις ουρανοις] *om. τοις ☽. LX. rel. *Orig.* ii. 557^d. | *Contra*, BCZ. 1. 33. *Hipp.* Ph. v. 8 (112). ‖ post ουρανοις] add. ούτος εισελευσεται εις την βασιλειαν των ουρανων C^2. 33. Vulg. *a.b. c.ff*^{1}*.g*$^{1.2}$*.l.m.* Syr.Crt. *Cypr.* 311. *Hil.* 1244^a. | *Contra*, MSS. rel. *f.h.* Syrr. Pst.&Hcl. vv. rel.
22. πολλοι] add. γαρ Syr.Crt. Memph. Theb.
— μοι] sive om. Z; sive olim, ut e spatio videtur, ante ερουσιν habebat (ubi codex ille nunc hiat) sicut legitur in *b.c.f.g*$^{1.2}$*.h. Cypr.* 199. 314. (*Hil.* 639^a). | *Contra*, Vulg. *a.ff*^{1}.
— τη] om. Δ.
22. κυριε 2°.] add. ου τω σω ονοματι εφαγομεν και επιομεν Syr.Crt. *Just.* Ap. 1. 16. Tr. 76. ου τω ονομ. σου εφαγ. κ. τω ονομ. σου επιομεν *Orig.* i. 158. 423^e. (iv. 421^d. 425^b). (vid. Luc. xiii. 26).
— ου τω] ουτως C.
— επροφητευσαμεν CZL. 33. | ‡προεφ. ☽. B_8(?)X. rel.
— και τω σω ονομ. δαιμ. εξεβαλ.] E^2. in mg.
— εξεβαλομεν] -ωμεν L.
23. ουδεποτε] ουδεπω K.*Tf.*
— ὑμας] αυτους E*.
— εμου] add. παντες LU. *b.* Arm. *Hil.* 1027^a. (e Psalmo).
24. ουν] om. XK. *a.*
— ακουει μου] μου ακουει L.
— τουτους CZL. rel. Vulg. *b.c.f.ff*^{1}*.h.* Memph. Theb. rel. *Orig.* i. 112. *Lcf.* 124. | om. B. *Btly. a.g*^{1}*.k.m.* Syr.Hier. Goth. *Cypr.* 194. 327. *Hil.* 639^c.
— ὁμοιωθησεται BZ. 1. 33. Vulg. *a.b. c.ff*^{1}*.g*^{1}*.l.* Syr.Hcl.mg. Theb. Arm. Æth. *Orig.* i. 112. | ‡ὁμοιωσω αυτον ☽. CL. rel. *f.h.m.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl.txt. Memph. Goth. *Cypr.* 194. 327. *Hil.* 639^c. *Lcf.* 124. (mox οικοδομησεν C*. et ver. 26).
24. αυτου την οικιαν BCZ. 1. 33. *Orig.* i. 307^e. | ‡την οικιαν αυτου ☽. LX. rel. *Orig.* i. 112. | om. Theb. (τ. ἑαυτ. οικ. *Eus.* in Ps. 60^c).
25. ηλθαν B. *Btly.*] | ‡ηλθον ☽. CZL. rel.
— προσεπεσαν B. *Bch.* CZXΔ. 1. E. Syr. Hcl. *Gr.* in mg. | ‡προσεπεσον ☽. L. rel. (και προσεπεσ. ver. 25.... επνευσαν οἱ ανεμοι ver. 27 inc. om. 33).
26. τουτους] om. *f.* Syr.Hier. Goth. *Cypr.* 327. *Lcf.* 124.
— ὁμοιωθησεται] adsimilabo eum Memph. (*Contra*, Theb.) | ὁμοιος εστιν *Orig.* (i. 112).
— αυτου την οικιαν BZ. 1. | ‡την οικιαν αυτου ☽. CLX. rel. *Orig.* i. 112.

---

19. excidetur *Cl.* | mittetur *Cl.* | 25. super *Cl.* | 26. id.

B C(Z‡). L X Δ. 1. 33. E[G]K M S U V Γ.

οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν· καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.

47 [28] Καὶ ἐγένετο ὅτε ‡ἐτέλεσεν" ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· [29] ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς *αὐτῶν."

et inruerunt in domum illam, et cecidit; et fuit ruina eius magna.

28 (62, 2.) Et factum est cum consummasset Iesus verba haec, ammirabantur turbae super doctrina eius: 29 erat enim docens eos sicut potestatem habens, [et] non sicut scribae eorum et Pharisaei.

VIII. Σ′ ξγ β

g ‖ Mar. 1:40—44. ‖ Lu. 5:12—14.

48 [1] ‡Καταβάντος δὲ αὐτοῦ" ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· [2] [g] καὶ ἰδοὺ λεπρὸς ‡προσελθὼν" προσεκύνει αὐτῷ λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. [3] Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ † λέγων, Θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. [4] καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ ‡προσένεγκον" τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν † Μωυσῆς," εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

1 (63, 2.) Cum autem descendisset de monte, secutae sunt eum turbae multae. 2 Et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens, Domine, si vis, potes me mundare. 3 Et extendens manum tetigit eum Iesus dicens, Volo, mundare. Et confestim mundata est lepra eius. 4 Et ait illi Iesus, Vide nemini dixeris, sed vade ostende te sacerdoti, et offer munus quod praecepit Moses, in testimonium illis.

Z′ ξδ γ

h ‖ Lu. 7:1—10.

¶ Z

8. καὶ ἀποκριθεὶς

49 [5] [h] Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ" εἰς ‡Καφαρναουμ" προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν [6] καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικὸς δεινῶς βασανιζόμενος.¶ [7] [καὶ] λέγει αὐτῷ [ὁ Ἰησοῦς,] Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. [8] ‡ἀποκριθεὶς δὲ" ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα

5 (64, 3.) Cum autem introisset Capharnaum, accessit ad eum centurio rogans eum 6 et dicens, Domine, puer meus iacet in domo paralyticus et male torquetur. 7 Ait illi Iesus, Ego veniam et curabo eum. ‖ Et respondens centurio ait, Domine, non sum dignus ut intres

---

27. προσεκοψαν BsZLX. 33. rel. | προσερρηξαν C. 1. M. (sic ver. 25. *Eus.* in Ps. 367[a]). (vid. Luc. vi. 48, 49).
— μεγαλη] add. σφοδρα 33. Syr.Hier. Arm.
28. ετελεσεν B.*Bch.*CZ(vid. e spat.) 1. 33. *Orig.* iii. 635[e]. | ‡συνετελεσεν ⊊. LX. rel.
— Ιησους] add. παντας M. Arm.
— εξεπλησσοντο] add. παντες Δ. 1. *Orig.* iii. 635[e]. *Eus.* D.E. 444[c].
29. γραμματεις αυτων] *om. αυτων ⊊. LXE. rel. *b.* Goth. | *Contra*, BC[2]Δ. 1. 33. K. Vulg. *a.c.f.g*[1.2]*.h.l.* Syrr.Crt·Pst.&Hcl. Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. (cdd. mul.) Æth. *Eus.* D.E. 27[b]. 444[c]. (Z hiat.) ‖add. και οι φαρισαιοι C. 33. Vulg. *a.*(*b.*)*c.*(*ff*[1].)*g*[1.(2.)]*h.l.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Arm.Usc. *Eus.* D.E. 27[b]. *Hil.* (640[a]). (in nonnullis horum testium sic legitur *post* αυτων, in aliis *sine* illa voce: — vid. supra). | *Contra*, MSS. rel. *f.* Syr.Hier. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Eus.* D.E. 444[c].
1. καταβαντος δε αυτου BC. (1). 33 *sic* (καταβαινοντος 1.) Vulg. *f.ff*[1]. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm.| και καταβαντος [αυτου] Z. *a.b.c.g*[1]*.h.* Syr.Crt. Æth. *Hil.* 508[e]. 640[c]. | †καταβαντι δε αυτῳ ⊊. LX. rel. (om. αυτῳ ΔV* [corr.*] *k*).
1. οχλοι πολλοι] οχλος πολυς 33. Arm.cdd.
2. προσελθων BΔ.1.EM(Z hiat). Syr. Hcl. Theb. Goth. Arm. Æth. | ‡ελθων ⊊. CLX. 33. rel. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1]*.g*[1]*.h.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. *Hil.* 508[e]. 640[c].
— αυτῳ] αυτον 33.
3. αυτου 1°.] †add ὁ Ιησους ⊊. C[2]LX. rel. *b.h.* Syr.Hcl. Arm. *Hil.* 508[e]. | sic ante ἡψατο Vulg.*Cl. a.c.f.g*[1.2]. Syrr.Crt.& Pst. | om. BC*Z (*vid.*) 1. 33. *Am. ff*[1]*.k.* Memph. Theb. Goth. Æth.
— απ' αυτ. ἡ λεπ. S.
4. μηδενι μηδεν Γ.
— αλλα] Elz.BsCΔ. 1. rel. | αλλ' St.3.L. MUΓ.
— τῳ ιερει] sacerdotibus Syrr.Crt.&Pst. Arm.cd. (*contra*, Syr.Hcl.mg. *diserte*).
— προσενεγκον BC. | ‡-κε ⊊. L. rel. (hiat Z).
— ὃ] sicut Syrr.Crt.&Pst.
— Μωυσης B. *Btly.* C[2]Z. 33. K. Memph. Theb. | ‡Μωσης ⊊. C*LX. 1. rel.
5. εισελθοντος δε αυτου BC*Z. 1. 33. (..ος δε αυτου Z). Vulg. (*a.b.f.*)*ff*[1].(*g*[1]*.h.*)*g*[2]. Syrr.(Crt.)&Hcl. Memph. Theb. (Goth.) Arm. Æth. (post haec autem cum introisset *a.b.f.g*[1]*.h.* Syr.Crt. Goth.) | εισελθοντι δε αυτῳ Δ(E)F(*Wtst.*) KMSUΓ. (εισελθοντι δε αυτοῦ *sic* E). ω | εισελθοντι αυτῳ XV. | ‡εισελθοντι δε τῳ Ιησου ⊊. C[2]L. (*c.*) Syr.Pst.
5. Καφαρναουμ B.*Btly.* 33. (hiat Z). Latt. Memph. Theb. Goth. *Orig.* iv. 171[d]. | Καπερναουμ ⊊. CLX. rel.
6. Κυριε] om. Syr.Crt.
7. και] om. B.*Bch. Am. b.h.*(*sic*)*k.* Syrr. Crt.&Pst. Theb. Arm. | *Contra* MSS. Vulg.*Cl. a.c.f.ff*[1]. Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth.
— ὁ Ιησους] om. B. (? C*). *k.* Memph.| *Contra* Latt. (exc. *k.*) Theb. rel.
8. αποκριθεις δε B. 33. Theb. | ‡και αποκριθεις ⊊. C(vid.)LX. rel. Latt. Syr. Hcl. Memph. Goth. Æth. | αποκριθεις

27. ruina illius *Cl.* | 28. doctrinam *Am.* | 29. *om.* et *Am.*
3. Iesus, *ante* manum. *Cl.* | 7. et ait. *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ ‡λόγῳ,″ καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. 9 καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ

§ G

ἄλλῳ, ″Ερχου, καὶ §ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. 10 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύ-

ἀκολ. [αὐτῷ].

μασεν, καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ‡παρ' οὐδενὶ″ τοσαύτην πίστιν ‡ἐν τῷ Ἰσραὴλ″ εὗρον.

ξε ε

11 iλέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· 12 οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

iLu. 13:28, 29.

ξς ε

13 καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ‡ἑκατοντάρχῃ,″ Ὕπαγε, [καὶ] ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς †ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

H′ ξζ β

50 14 jΚαὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν, 15 καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει ‡αὐτῷ.″ 16 Ὀψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς

jǁ Mar. 1:29—34. ǁ Lu. 4:38—40.

θ′

sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanabitur puer meus. 9 Nam et ego homo sum sub potestate, habens sub me milites, et dico huic, Vade, et vadit, et alio, Veni, et venit, et servo meo, Fac hoc, et facit. 10 Audiens autem Iesus miratus est, et sequentibus se dixit, Amen dico vobis, non inveni tantam fidem in Israhel. 11 (65, 5.) Dico autem vobis, quod multi ab oriente et occidente venient et recumbent cum Abraham et Isaac et Iacob in regno caelorum; 12 filii autem regni eicientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium. 13 (66, 5.) Et dixit Iesus centurioni, Vade, et sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer in hora illa.

14 (67, 2.) Et cum venisset Iesus in domum Petri, vidit socrum eius iacentem et febricitantem: 15 et tetigit manum eius, et dimisit eam febris, et surrexit et ministrabat eis. 16 Vespere autem facto optulerunt ei multos daemonia habentes: et eiciebat spiritus verbo, et omnes male

---

tantum Syrr.Crt.&Pst. Arm. | add. *αυτῳ* U. *f.* (post *ειπεν* *a.b.g*[1].*h.* — non hab. Vulg. *c.ff*[1]).

8. *εφη*] *ειπεν* C. 33.
— *μου ὑπο*] *ὑπο μου* U.
— *λογῳ* BCLXΔ. 1. 33. EF(ap. *Wtst.*) KMSUV. Vulg. (*a* hiat) *b.c.f.h.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. (vid.) Arm. *Orig.* iv. 278[d]. | ‡*λογον* ⊃. Γ. *ff*[1].*g*[1]. Æth.
— *ὁ παις μου*] om. 1. (*a.n.l.*) Theb.

9. *ὑπο εξουσιαν*] add. *τασσομενος* B. Vulg. *Cl. a.b.c.g*[1.2].*h.* (Memph. Theb. *vid.*) *Hil.* (641[b].) (vid. Luc. vii. 8.) | *Contra*, CLX. rel. *Am. f.ff*[1]. Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Arm. Æth. *Iren.* (vid.) 34. | add. et mihi est auctoritas, mihi etiam. Syr.Crt.
— *αλλῳ*] praem. *το* (i. e. *τῳ*) X.
— *μου*] add. dico *a.b.c.g*[1.2].*h.* Syr.Crt. | *Contra*, Vulg. *f.ff*[1]. Syrr.Pst.&Hcl.

10. *ακολουθουσιν*] add. *αυτῳ* C. 33. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1].*g*[1.2].*h.l.* Syr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | om. *αυτῳ* BsLX. rel. Goth. Arm.
— *παρ' ουδενι* B. 1. *Gat. a.g*[1].*k.* Syrr.Crt. &Hcl.mg. Memph. (Theb.) Æth. | ‡*ουδε* ⊃. CLX. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. Arm. (vid. Luc. vii. 9). *Orig.* iv. 314[b]? | non. Vulg. *b.c.ff*[1].*h.* Goth. *Hil.* 641[e].

10. *τοσαυτην πιστιν εν τῳ Ισραηλ* B. Vulg. *a.b.c.ff*[1].*g*[1].*k.* Memph. Theb. Æth. *Hil.* 641[e]. | ‡*εν τῳ Ισραηλ τοσαυτην πιστιν* ⊃. CLX. rel. *f.* Syrr.Crt. &Pst.&Hcl. Goth. Arm. (vid. Luc. vii. 9). *Orig.* iv. 314[b]. ? | *εν τῳ Ισρ.* om. 1.
— *εὑρον*] *ηυρον* GV.

11. *ὁτι*] om. 1.
— *απο*] om. 1 [Trs]

12. *βασιλειας*] add. *αυτης* Δ. hujus. *b.c. f.g*[1.2].*h.* (contra, *a*).

13. *ἑκατονταρχῃ* BCLX. EGKMSVΓ. | ‡-*χῳ* ⊃. Δ. 1. 33. U.
— *και ὡς*] om. *και* B. *a.b.g*[1.2].*h.k.* Syrr. Crt.&Pst. Memph. Theb. *Iren.* 282. | *Contra* CL. rel. Vulg. *c.f.ff*[1]. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. 171[d]. 278[d].
— *παις*] †add. *αυτου* ⊃. C. rel. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Arm. Æth. | om. B. 1. 33. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1].*g*[1.2].*h.* Syr.Hier. Memph.
— *εν τῃ ὡρᾳ εκεινῃ* BsLX. 1. rel. Vulg. *f.ff*[1]. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | *απο της ὡρας εκεινης* CΔ. 33. *a.b.c.g*[1.2].*h.l.* Theb. ǁ add. *και ὑποστρεψας ὁ ἑκατονταρχος εις τον οικον αυτου εν αυτῃ τῃ ὡρᾳ· εὑρεν τον παιδα ὑγιαινοντα* CX. 1. (33.) E (cum astt.) (M)U. *g*[1]. Syr.Hcl. Syr.Hier. (Æth.) (*εὑρεν αυτον ὑγιαιν.* 33). (*τον παιδα αυτου ὑγιαιν.* M.) (om. *εν αυτ. τ. ὡρ.* Æth.) vid. Luc. vii. 10. | non habent rel.

14. *αυτου*] *πετρου* E*.

15. *αφηκεν*] praem. in illa hora Syr.Crt.
— *αυτῳ* BCX.EF(*Wtst.*)GKSUVΓ. Syr. Pst.MS.Syr.Hcl. Goth. Arm. *Orig.* iv. 278[d]. | ‡*αυτοις* ⊃. LΔ. 1*s*. 33. M. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1].*g*[1].*h.l.* Syrr.Crt.&Pst. impr. Memph. (Theb. hiat). Æth. (vid. Mar. i. 31. & Luc. iv. 39.)

16. *πολλους*] omnes Syr.Crt.
— *πνευματα*] add. *ακαθαρτος sic* Δ. (spiritus inmundos Δ Lat.) | add. immundos *a.b.c.g*[2].*h.* | *Contra*, Vulg. (*f* hiat) *ff*[1].*g*[1]. *Orig.* iv. 278[e].

---

9. potestate constitutus *Cl.* | alii *Cl.* | 13. illa hora *Cl.*

B C.
L X Δ.
1. 33.
E[F](G)KMSUV(Γ)
[k] Es. 53:4.
18. ὁ Ἰησοῦς ὄχλον περὶ αὐτὸν
ΙΑ′ ξη ε
[l] ‖ Lu. 9:57—61.

κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν, [17] ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος, [k] Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

51 [18] Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. [19] [l] καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. [20] καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. [21] ᵈ Ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν† εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. [22] ὁ δὲ Ἰησοῦς ‡λέγει″ αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.¶

habentes curavit; [17] ut adimpleretur quod dictum est per Esaiam prophetam dicentem, Ipse infirmitates nostras accepit et egrotationes portavit.

[18] Videns autem Iesus turbas multas circum se, iussit ire trans fretum. [19 (68, 3.)] Et accedens unus scriba ait illi, Magister, sequar te quocumque ieris. [20] Et dicit ei Iesus, Vulpes foveas habent, et volucres caeli nidos: filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. [21] Alius autem de discipulis eius ait illi, Domine, permitte me primum ire et sepelire patrem meum. [22] Iesus autem ait illi, Sequere me, et dimitte mortuos sepelire mortuos suos.

¶ Syr.Crt.
¶ G 1A′ ξθ β
[m] ‖ Mar. 4:35—41. ‖ Lu. 8:22—25.

52 [23] [m] Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς† πλοῖον,¶ ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. [24] καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν· [25] καὶ προσελθόντες† ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες, Κύριε, σῶσον,† ἀπολλύμεθα. [26] καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. [27] οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες,¶ Ποταπός ἐστιν οὗτος,

25. σῶσον [ἡμᾶς]
¶ Γ

[23 (69, 2.)] Et ascendente eo in naviculam secuti sunt eum discipuli eius. [24] Et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus; ipse vero dormiebat. [25] Et accesserunt et suscitaverunt eum dicentes, Domine salva nos, perimus. [26] Et dicit eis, Quid timidi estis, modicae fidei? Tunc surgens increpavit ventis et mari, et facta est tranquillitas magna. [27] Porro homines mirati sunt dicentes, Qualis est

17. ἡμων] ὑμων L**.
— ελαβεν] ανελαβεν K.
18. πολλους] om. B. 1. Memph. | *Contra* CL. 33. rel. Theb. Verss.
— οχλους] οχλον B. Theb. | *Contra*, CL. 1*s*. 33. rel. Memph. rel. (turbas multas. Vulg. *a.b.ff*[1].*l.l. Hil.* 642[d]. turbam multam *c.g*[1]. (*f* hiat). Arm.cdd.
— εκελευσεν] add. τους μαθητας αυτου *a.b.c.g*[1].*h.l.* Syr.Crt. Goth. (sed om. αυτου). *Hil.* 642[d]. | *Contra*, Vulg. *ff*[1], Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— το περαν] την περαν 33.
20. κλινῃ]κλινει X. 33. GKM. *Clem.* 329. κλιναι Γ.
21. μαθητων] †add. αυτου ⸗. CL. 1. rel. Vulg. *ff*[1].*g*[1].*m.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.|om. B. 33. *a.b.c.h.* Theb.
— sub finem] add. et abiit Syr.Crt.
22. Ιησους] om. 33 (vid.) *b.c.*
— λεγει BC. 1. 33. Vulg. *a.b.c.ff*[1]. | ‡ειπεν ⸗. L. rel. *g*[1].(*h*).*m.* vid. Luc. ix. 60.
23. αυτῳ 1°.] τῳ Ιησου U. Syr.Pst.
— πλοιον] †praem. το ⸗. LX. rel. (του Δ). Memph. Theb. | om. BC. 1. 33. Vmg. Goth. *Orig.* iv. 179[c].
24. εγενετο μεγας Γ.
— ὑπο] απο B**.*Bch.*
— κυματων] add. ην γαρ ὁ ανεμος εναντιος αυτοις (vid. cap. xiv. 24 et Mar. vi. 48). *Gat. g*[2]. Syr.Hier.
25. προσελθοντες] add. αυτῳ C* *vid.* Vulg.*Cl.* Theb. | *Contra*, *Am. a.b.c.* (hiat *f*).*ff*[1]*g*[1].*h.* Memph. vv. rel. ‖ †add. οἱ μαθηται αυτου ⸗. C* vid. X. 1. Vulg. *Cl. b.g*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. | add. οἱ μαθηται C[2]LΔ. EF(*ap. Wtst.*) KMSUVΓ. *h.* Arm. *Eus.* in Ps. 619[b]. | om. B. 33 e spat. *Am. For. Harl. Emm. a.c.ff*[1].*k.l.* Memph. Theb.
— ηγειραν] ηπειραν E*.
— σωσον †add. ἡμας ⸗. LX. 33. rel. vv. *Eus.* in Ps. 619[b]. | om. BC. 1. ‖add. ὁτι Δ.
26. αυτοις] add. Jesus. Vulg.*Cl. b.c.ff*[1].*h.* (hiat *f*). Syr.Pst. Goth. Arm.cdd. | Contra, *Am. Fuld. a.g*[1]. Syr.Hcl. rel.
— εγερθεις] om. Theb.
— τοις ανεμοις] τῳ ανεμῳ 1. *Am. a.b.g*[1].*h.* Syr.Pst. Theb. *Eus.* D.E. 93[a]. (vid. Mar. iv. 39 et Luc. viii. 24). | Contra, Vulg.*Cl. c.*(hiat *f*). Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
27. και 1°.] om. C. Vulg.*Cl. a.b.c.ff*[1].*g*[1]*h.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. *Hil.* 644[f].| Contra, BsL. rel. *Am. For. d.f.* Syr.Hcl. Goth. Arm.
— αυτῳ ὑπακουουσιν B. 1. 33. *Eus.* D.E. 446[d]. | ‡ὑπακουουσιν αυτῳ ⸗. CL. rel. vv. *Hil.* 644[f]. (vid. Mar. iv. 41 et Luc. viii. 25).
28. ελθοντος αυτου BC. 1. 33. | ‡ελθοντι αυτῳ ⸗. L. rel.
— Γαδαρηνων BC(ΔGr.)M. (33. Syr.Crt. hiant). Syrr.Pst.&Hcl.txt. (Gerasenorum Δ*Lat.* vid. infra). *Orig.* ν ὀλίγοις iv. 141[a]. (sed, forte ad Mar. vel Luc. spectat). *Eus.* ap. Griesbach. (? in Onomastico). Epiph. "εἰς τὰ μέρη τῶν Γεργεσηνῶν, ὡς ὁ Μάρκος λέγει . . . . ἢ Γαδαρηνῶν, ὡς ὁ Ματ., ἢ Γεργεσαίων, ὡς ἀντίγραφά τινα ἔχει." Lib. II. Tom. ii. Haer. 66. (i. p. 650). Γεργεσαίων ve-

17. aegrotationes nostras *Cl.* | 25. accesserunt ad eum discipuli eius *Cl.* | 26. eis Iesus *Cl.* | imperavit *Cl.* | vento *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. (C). P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

IB′

‖ Mar. 5:1—20. Lu. 8:26—39.

ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ‡αὐτῷ ὑπακούουσιν;″

hic, quia et venti et mare oboediunt ei?

53 [28] [n] Καὶ ‡ ἐλθόντος αὐτοῦ″ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν ‡Γαδαρηνῶν,″ ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης· [29] καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες, Τί ἡμῖν καὶ σοί, † υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; [30] ἦν δὲ μακρὰν ἀπ᾽ αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη· [31] οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ‡ἀπόστειλον ἡμᾶς″ εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. [32] καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ‡ἀπῆλθαν″ ‡εἰς τοὺς χοίρους,″ καὶ ἰδοὺ ὥρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη † κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. [33] οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. [34] καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ‡ὑπάντησιν″ τῷ Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

[28] Et cum venisset trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo habentes daemonia de monumentis exeuntes, saevi nimis, ita ut nemo posset transire per viam illam. [29] Et ecce clamaverunt dicentes, Quid nobis et tibi, fili dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? [30] Erat autem non longe ab illis grex porcorum multorum pascens. [31] Daemones autem rogabant eum dicentes, Si eicis nos, mitte nos in gregem porcorum. [32] Et ait illis, Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos, et ecce impetu abiit totus grex per praeceps in mare, et mortui sunt in aquis. [33] Pastores autem fugerunt, et venientes in civitatem nuntiaverunt omnia, et de his qui daemonia habuerant. [34] Et ecce tota civitas exiit obviam Iesu, et viso eo rogabant ut transiret a finibus eorum.

IX. [o] [a]

§ F IΓ′

° ‖ Mar. 2:3—12. Lu. 5:18—26.

54 [1] [§] Καὶ ἐμβὰς εἰς † πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. [2] ° καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παρα-

[1 (70, 1.)] Et ascendens in naviculam transfretavit, et venit in civitatem suam. [2] Et ecce of-

ram esse lectionem docet Origenes, sed utrum in uno Evangelio an in tribus non video. | ‡Γεργεσηνων ⊋. [C³ in mg.](LX). (1). EKSUV. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. 179ᶜ. (? e conj. vid. 140-1) *vid.* etiam 172ᵇ. (Γεργεσιν. LX. 1.it. C³.mg.) | Γερασηνων D ut videtur qui nunc hiat, quia *d* habet Gerasenorum, Vulg. *b.c.d.f.ff¹.g¹.h.l.* (G...soenorum *a*). Syr.Hcl.mg. Theb. *Orig.* iv. 140ᵈ (sed qu. Mar. vel Luc.) *Hil.* 645ᵃ. Syr.Hcl.mg. habet it. Gergusenorum et Γεργεσιων. (Γαραδηνων Δ.)

29. σοι *Orig.* iii. 503ᵉ. | σε B.*Blc.* | συ U. — υιε (ῡῡ M.)] †praem. ιησου ⊋. C³ [D ut vid.]X. rel. Vulg. *Cl. a.b.c.d.f.g¹.h.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Arm. Æth. (*Eus.* D.E. 133ᵇ. 861ᵈ. ? Luc. iv. 34) vid. Mar. v. 7 et Luc. viii. 28 (et. Mar. i. 24 et Luc. iv. 34). | om. BC*L. 1. 33. *Am. For. Tol. Harl.** *ff¹.h.l.m.* Memph. *Orig.* 503ᵉ. *Eus.* D.E. 163ᵈ. 272ᵈ. in Ps. 189ᵉ. 345ᵇ. in Es. 401ᵉ. *Cypr.* 296.

30. μακραν *d.* | non longe Vulg. *a.b.c.f. ff¹.g¹.h.l.* — βοσκομενη BsCL. rel. Vulg. Theb. rel. | βοσκομενων [D ut vid.]X. *a.b.c.d.f. ff¹.g¹.h.* Memph.

31. αυτον] αυτῳ E*. — εκβαλλεις] εκβαλης LX. | εκβαλεις λ E. | εκβαλεις *sic* K. — αποστειλον ημας B[D ut vid.] 1. 33. Vulg. *a.b.c.d.ff¹.g¹.l.* Syr.Hcl.mg.MS. Syr.Hier. Memph. Theb. Æth. | ‡επιτρεψον ημιν απελθειν ⊋. CLX. rel. *f.h.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. Goth. Arm.

32. αυτοις] add. ὁ Ιησους C. *b.c.g¹·²·h.* Syr.Pst. | Contra MSS. Vulg. *a.d.f.ff¹.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Æth. — απηλθαν B.*Btly Blc.* | ‡απηλθον ⊋. CL. rel. — εις τους χοιρους BC*[D olim ut vid.] 1. 33. Vulg. *a.b.c.d.f.g¹·²·l.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. | ‡εις την αγελην των χοιρων ⊋. C³LX. rel. *ff¹.h.* Syr. Hcl. Goth. Arm. — πασα ἡ αγελη] ἡ αγελη πασα C*. | †add. των χοιρων ⊋. C³LX. rel. | om. BC*[D olim ut vid.]Δ. 1. 33. M. Vulg. *a.b.c.d.f.ff¹.g¹.h.l.* Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

32. απεθανον] -νεν C.

33. τα των] ταυτων Δ *sic* (de his demoniacis Δ Lat.)

34. ὑπαντησιν B.*Bch.* 1. 33. | ‡συναντησιν ⊋. CL. rel. — τῳ Ιησου] του Ιησου C. 33. — ὁπως μεταβῃ CL. rel. | ἱνα μεταβῃ B. | μεταβηναι 1.

1. εμβας] add. ὁ Ιησους F. — πλοιον] †praem. το ⊋. C. rel. Memph. | om. B[C³ in mg.] LX. 1. 33. Vmg. Theb. Goth. *Orig.* iv. 179ᶜ. | add. ὁ Ιησους C. — ιδιαν πολιν *d.* | πολιν ιδιαν Δ. | ιουδαιαν πολιν F. in civitatem Judeae *a.g¹.* in civ. suam Vulg. *c.f.ff¹.h.* in civitatem *b.* Æth. (sed non ap. Platt.)

2. προσεφερον BsL. rel. (D hiat) offerebant Vulg. *ff¹.* Syr.Hcl. Memph. | προσφερουσιν C. (obtulerunt *a.b.c.d.f.g¹.h.* Syr.Pst. (Theb.)

27. quia venti *Cl.* | 29. tibi Iesu *Cl.* | filii *Am.* | 30. multorum porcorum *Cl.* | 31. nos hinc *Cl.* | 33. de eis *Cl.*

B C[D]. L X Δ. 1. 33. E F[G]K M S U V. §D §G

λυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· § καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν § αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ, Θάρσει, τέκνον, ‡ ἀφίενταί″ ‡ σου αἱ ἁμαρτίαι.″ 3 καὶ ἰδού τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτος βλασφημεῖ. 4 καὶ ‡ εἰδὼς″ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν, ″Ινα τί† ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; 5 τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, ‡ Ἀφίενταί″ ‡ σου″ αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, ‡ ″Εγειρε″ καὶ περιπάτει; 6 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, (τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ,) ‡ ″Εγειρε″ ἆρόν σου τὴν κλίνην, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σον. 7 καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 8 ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ‡ ἐφοβήθησαν,″ καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

ferebant ei paralyticum jacentem in lecto: et videns Iesus fidem illorum dixit paralytico, Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. 3 Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se, Hic blasphemat. 4 Et cum vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit, Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? 5 Quid est facilius, dicere, Dimittuntur tibi peccata, aut dicere, Surge et ambula? 6 Ut sciatis autem quoniam filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralytico, Surge, tolle lectum tuum et vade in domum tuam. 7 Et surrexit et abiit in domum suam. 8 Videntes autem turbae timuerunt, et glorificaverunt deum qui dedit potestatem talem hominibus.

ΙΑ′ οα β

55 9 p Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, ‡ Ματθαῖον″ λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. 10 καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ

p ‖ Mar. 2:13—17. Lu. 5:27—32.

οβ β

9 (71, 2.) Et cum transiret inde Iesus, vidit hominem sedentem in teloneo, Mattheum nomine, et ait illi, Sequere me. Et surgens secutus est eum. 10 (72, 2.) Et factum est discumbente eo in domo, ecce multi publicani et peccatores venientes discum-

2. αφιενται B. Vulg. *d.f.ff*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Iren.* 313. *Orig.* iv. 451[e]. (αφιοντε i.e. -ται D.) | ‡ αφεωνται ⊋. C. rel. *a.b.c.g*[1].*h.* (Memph. Theb. Arm. *vid.*) *Orig.* ii. 126[d]. (iii. 231[c].) *Eus.* Ec. Pr. 229. *Hil.* 456[b]. 646[b]. (vid. Luc. v. 20).

— σου αι αμαρτιαι BCΔ*. 1.33. (M.) Æth. *Orig.* ii. 126[d]. (*add.* σου M.) | σοι αι αμαρτιαι D *Gr.Δ*[2]. *For. h. Iren.* 313(1°). *Orig.* iii. (231[c].) iv. 452[a]. *Eus.* Ec. Pr. 229. *Hil.* 456[b]. | ‡ σοι αι αμαρτιαι σου ⊋. LX. rel. Vulg. *a.b.c.d.f.ff*[1].*g*[1].*h.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Iren.* 313 (2°). *Orig. Int.* ii. 363[e]. *Hil.* 646[b]. (vid. Luc. v. 20).

3. ειπαν B. | Contra, C. rel.

— εαυτοις] αυτοις L.

— sub fin.] add. quis potest remittere peccata nisi unus deus *a.* ita, sed "dimittere" *h.*(*l*).

4. ειδως B. *Bch.Blc.* 1. E[2]M. *Fuld.* Syrr. Pst.&Hcl. Theb. Goth. Arm. | ‡ ιδων ⊋. CDE*. rel. Vulg. *Cl. Am. a b.c. f.ff*[1].*g*[1].*h.* Memph.

— τας ενθυμησεις] τους διαλογισμους 1.

— ειπεν] add. αυτοις D. *c.h.* Syr.Pst. Theb. Arm.

— ινα τι] †add. υμεις ⊋. LX. rel. Syr. Hcl. Arm. | om. BCD. 1. 33. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1] *g*[1.2.]*l.* Syr.Pst.(vid.) Æth. *Cypr.* 205. *Hil.* 527[d]. 1027[d].

5. γαρ] om. KMU. Vulg. *a.b.c.ff*[1]. Arm. Æth. | Contra, MSS. *f.g*[1.2.]*h.* rel.

— αφιενται B. Vulg. *d.f.ff*[1]. Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Æth. (αφιονται D). | ‡ αφεωνται ⊋. C. rel. *a.b.c.g*[1].*h.* (Memph. Theb. Arm. *vid.*)

— σου αι αμαρτ. BCDLXEFGKMV. | ‡ σοι αι ἁμαρτ. ⊋. Δ. 1*s*. 33*s*. *Ss*U. *For. b.d.* Goth. | tibi peccata tua Vulg. *a.c.f.ff*[1].*g*[1.2.]*h.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.

— εγειρε B(ap. *Ln. Tf.*)CDLX. 1. 33. E FGKMSV. | ‡ εγειραι ⊋. (Δ)U.

6. ειδητε] ειδετε 33. (ιδητε CDLXEF).

— εξουσιαν εχει ὁ υἱος του ανθρωπου] ὁ υἱος του ανθρ. εξ. εχει D. 33. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1].*g*[1.2.]*h. Hil.* 646[e]. | Contra, rel. *Iren.* 314. ‖ om. ὁ et του Δ.

— τοτε] om. M.

— τῳ παραλ.] om. τῳ Δ.

— εγειρε BD. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1] *g*[1].*h.l.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. *Hil.* 646[e]. | add. και D. *a.g*[1.2.]*h.k.* Æth. *Hil.* 646[e]. (Contra, Vulg. *b.c.f.ff*[1]. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Theb.) | ‡ εγερθεις ⊋. CLX. rel. Goth. Arm.

8. εφοβηθησαν BD. 1. 33. Vulg. *a.b.c. ff*[1].*g*[1].*h.l.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. | ‡ εθαυμασαν ⊋. CL. rel. Syr.Hcl. Arm. (admirantes timuerunt *f.* Goth.) | om. (cum seq. και) X.txt. (habet ⊋. in com.) *Iren.* 313. (εδοξαζαν E).

9. ὁ Ιησους εκειθεν] εκειθεν ὁ Ιησους D. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1].*g*[1.2.]*h.l.* Memph. *Eus.* D.E. 120[a]. Theoph. frag. 135. *Hil.* 647[e]. | Contra, MSS. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Arm. Æth. | εκειθεν] om. L.

— καθημενον επι το τελωνιον] επι το τελωνιον καθημενον C. | Contra, *Eus.* D.E. 120[a] Theoph. frag. *Hil.* 647[e].

— Ματθαιον B*.*Bch.* D. Theb. Goth. | ‡ Ματθαιον ⊋. C. rel.

— λεγομενον] ονοματι S. nomine Vulg. *a.b.c.d.f.ff*[1].*g*[1.2.]*h.l.* Arm. *Eus.* D.E. 120[a]. Theoph. frag.

— ηκολουθησεν] -θει D. 1. | Contra, *Eus.* D.E. 120[a].

10. αυτου ανακειμενου BsD. rel. *d.* | ανακειμ. αυτου C. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1].*g*[1].*h. Eus.* D.E. 120[a].

— οικιᾳ] add. Simonis Memph.

— και ιδου] om. Syr.Pst. | om. και D. Vulg. *a.h.c.f.ff*[1].*g*[1]. Memph. Theb. Æth. | Contra, MSS. *h.* Syr.Hcl. Goth. Arm. *Eus.* D.E. 120[a].

2. filii *Am.* | 5. tibi peccata tua *Cl.* | an dicere *Cl.* | 6. autem sciatis quia *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. 11 καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι ‡ ἔλεγον″ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; 12 ὁ δὲ [Ἰησοῦς] ἀκούσας εἶπεν†, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ‡ ἀλλὰ″ οἱ κακῶς ἔχοντες. 13 πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν, q ‡ Ἔλεος″ θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ‡ ἀλλ″ ἁμαρτωλούς†.

ογ β

q Hos. 6:6.

bebant cum Iesu et discipulis eius. 11 Et videntes Pharisaei dicebant discipulis eius, Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester? 12 (73, 2.) At Iesus audiens ait, Non est opus valentibus medico sed male habentibus. 13 Euntes autem discite quid est, Misericordiam volo et non sacrificium, non enim veni vocare iustos sed peccatores.

r ‖ Mar. 2:18—22. Lu. 5:33—38.

56 14 r Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες, Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν; 15 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. 16 οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. 17 οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή γε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ‡ ἀπόλλυνται″· ἀλλὰ βάλλουσιν

14 Tunc accesserunt ad eum discipuli Iohannis dicentes, Quare nos et Pharisaei ieiunamus frequenter, discipuli autem tui non ieiunant? 15 Et ait illis Iesus, Numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus, et tunc ieiunabunt. 16 Nemo autem inmittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus: tollit enim plenitudinem eius a vestimento, et peior scissura fit. 17 Neque mittunt vinum novum in utres veteres: alioquin rumpuntur utres, et vinum effunditur et utres pereunt; sed vinum

10. *τελωναι και αμαρτωλοι*] *αμαρτ. και τελ.* C. Memph. Æth. | Contra, BsD. rel. vv. *Eus.* D.E. 120ᵃ.
— *συνανεκειντο*] *συνεκειντο* D*.
11. *και ιδοντες*] *ειδοντες δε* D. Theb. (om. *και* Arm.)
— *οι*] om. Δ.
— *ελεγον* BCL. 1. 33. Vulg. *a.b.c.f.ff*¹. *g*¹*.h.* Syr.Pst. | ‡ *ειπον* ⸗. D. rel. Syr.Hcl.
— *τελωνων και αμαρτωλων*] *αμαρτ. και τελ.* D. Theb.
— *εσθιει ο διδασκαλος υμων* BsC³LX.33. rel. *f.ff*¹*.g*². Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | *ο διδασκαλος υμων εσθιει* C*. 1. Memph. Theb. | *ο διδασκ. υμων* ante *μετα* D. *b.c.d.g*¹*.h.* (om. *a.k* [vid.]) | *εσθιει*] add. *και πινει* M. *Mm. g*².
12. *Ιησους*] om. BD ut videtur e *d*, et testibus Mill et Wtst. Theb. Æth. | Contra, rel. (D *nunc* hiat *ο δε.. εχουσιν*).
— *ακουσας*] *αποκριθεις* D*Gr.* ap. Mill et Wtst. *a.* (non *d*). vid. Luc. v. 31.
— *ειπεν*] add. † *αυτοις* ⸗. C³L. rel. *a.f.h.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. BC*DX. Vulg. *b.c.ff*¹*.g*¹*.l.* Theb. Æth.
— *αλλα* B.*Btly.* Us(?) | ‡ *αλλ'* ⸗. C. rel.
13. *ελεος* B.*Bch.*C*D. 1. 33. *Clem.* 580. 957. | ‡ *ελεον* ⸗. C³L. rel.
— *ηλθον*] *εληλυθα* F (Luc. v. 32).
13. *καλεσαι δικαιους*] *δικαιους καλεσαι* C*.
— *αλλα* CDLXΔEMU *Tf.* | ‡ *αλλ'* ⸗. Bs. rel.
— *αμαρτωλους*] † add. *εις μετανοιαν* ⸗. CLX. 33*. rel. *c.g*¹. Memph. Theb. (*Orig.* iv. 395ᵈ. forsitan; vid. Luc.) *Hil.* 648ᶜ. | om. BDΔ. 1*. 33(corr.*) V* (*add.**) Vulg. *a.b.f.ff*¹*.h.l.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. Æth. (vid. Luc. v. 32).
14. *αυτῳ*] om. X.
— *πολλα* CD. rel. vv. | om. B.
— *μαθηται σου*] *σοι μαθηται* M.
15. *ο Ιησους*] om. M.txt.
— *μη*] *μητι* D. numquid Latt.
— *οι υιοι*] om. *οι* LS.
— *νυμφωνος*] *νυνφιου* (i.e. *νυμφιου*) D. Latt. Memph. Goth. Æth. | Contra, MSS. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm.
— *πενθειν*] *νηστευειν* D. *a.b.c.f.ff*¹*.g*¹*.h.l.* Syr.Pst. Syr.Hcl.mg. Theb. *Hil.* 648ᵉ. (vid. Mar. et Luc.) | Contra, MSS. Vulg. Syr.Hcl.txt. Memph. Goth. Arm. Æth.
— *ημεραι*] praem. *αι* D*.
— *απαρθῃ*] *αρθῃ* D. 1.
— *νηστευσουσιν* BsCD². rel. | *νηστευουσιν* D*X. | *νηστευσωσιν* LΔ. ‖ add. *εν εκειναις ταις ημεραις* D. *a.b.c.g*¹*.h.* Syr. Hcl.mg. *Orig. Int.* ii. 239. (vid. Luc.) | Contra, MSS. Vulg. *f.ff*¹. rel.
16. *ουδεις δε*] om. *δε* V. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.
— *ῥακους*] *ῥακκους* DΔ. 33. G.
— *αγναφου*] *-φους* C.
— *το πληρωμα*] *πληρων* Δ.
— *απο του ιματιου*] om. *a.* | add. *του παλαιου* L*. *c.*
17. *βαλλουσιν*] *βαλουσιν* L*.
— *μη γε* CD. rel. | *μη* B.
— *ῥηγνυνται οι ασκοι*] *ῥησσει ο οινος ο νεος τους ασκους* D. *sic*, sed om. *ο νεος g*¹. Syr.Hier. (*ῥηγνουνται* L.)
— *ο οινος εκχειται και οι ασκοι απολ.*] *ο οινος απολλυται και οι ασκοι* D. (*k.*) vid. Mar. | *και οι ασκοι απολ.*] om. *a.*
— *απολλυνται* B.*Btly. Blc.* 1. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. | *απολλυται* D. *k* supra. | ‡ *απολουνται* ⸗. C. rel. *b.c.ff*¹*.g*¹·²·*h.* (om. *a* supra) Æth. Arm. (vid. Luc.)
— *αλλα βαλλουσιν οινον νεον εις ασκους καινους* Bs(L). rel. vv. | *αλλα οινον νεον εις ασκους βαλλουσιν καιν.* C. (Latt.) ‖ *αλλα βαλλουσιν*] *βαλλουσιν δε* D. *d. αλλα βαλουσιν* L. | (*αλλα βαλ.....αμφοτ. συντηρουνται*] om. S.) | *καινους*] *νεους* Δ.

12. medicus *Cl.*

BCD. L(X)Δ. 1. 33. EFGKMSU(V). IE′ οδ β

οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ ‡ ἀμφότεροι″ συντηροῦνται.

novum in utres novos mittunt, et ambo conservantur.

57 [18] [s]Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρχων ‡ εἷς ἐλθὼν″ προσεκύνει αὐτῷ, λέγων ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ᾽ αὐτήν, ¶ καὶ ζήσεται. [19] καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ‡ ἠκολούθει″ αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. [20] Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἱμορρόουσα δώδεκα ἔτη προσελθοῦσα ὄπισθεν ¶ ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. [21] ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ, Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. [22] Ὁ δὲ Ἰησοῦς ‡ στραφεὶς″ καὶ ἰδὼν αὐτὴν εἶπεν, Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. [23] Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον, [24] ‡ ἔλεγεν,″ † Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. [25] ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. [26] καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

Ι Ϛ′ ¶ V ¶ X

s ‖ Mar. 5:22–43. ‖ Lu. 8:41–56.

26. φήμη αὐτῆς.

[18] (74,2.) Haec illo loquente ad eos, ecce princeps unus accessit et adorabat eum dicens, Filia mea modo defuncta est: sed veni inpone manum super eam, et vivet. [19] Et surgens Iesus sequebatur eum et discipuli eius. [20] Et ecce mulier quae sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis accessit retro, et tetigit fimbriam vestimenti eius: [21] dicebat enim intra se, Si tetigero tantum vestimentum eius, salvabor. [22] At Iesus conversus et videns eam dixit, Confide filia, fides tua te salvam fecit. Et salva facta est mulier ex illa hora. [23] Et cum venisset Iesus in domum principis, et vidisset tibicines et turbam tumultuantem, [24] dicebat, recedite: non est enim mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum. [25] Et cum eiecta esset turba, intravit et tenuit manum eius, et surrexit puella. [26] Et exiit fama haec in universam terram illam.

IZ′ οε ι

58 [27] [t]Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν [αὐτῷ] δύο τυφλοί, κράζοντες καὶ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, ‡ υἱὸς″ ‡ Δαυείδ.″ [28] ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν

t c. 20:29 etc.

[27] (75,10.) Et transeunte inde Iesu secuti sunt eum duo caeci, clamantes et dicentes, Miserere nostri, fili David. [28] Cum au-

---

17. αμφοτεροι BCDLXΔ. 1. 33. EF(Wtst.) GKMUV. *d.* | ‡ αμφοτερα ⊋. Ss. utraque *h.* (ambo Vulg. *a.b.c.f.ff*[1].*g*[1,2].)
— συντηρουνται] τηρουνται D*.
18. ταυτα] add. δε L.
— αυτοις] om. 1. Memph. *Hil.* 649[b]. | τοις οχλοις M.
— εισελθων (i.e. εἷς ἐλθὼν *s.* εἰσελθὼν) CD. *εἷς″ ἐλθὼν (*sic*) ΔGr. et Lat. 33. KMSV. | habent εἷς Vulg. *a.b.c.d.f.ff*[1]. (*g*[1].*h.*) Syrr.Pst &Hcl. Goth. Arm. Æth. *Hil.* 649[b]. εἰσελθὼν X. 1. E. (Memph.) | εἷς προσελθων B. Arm. (accessit et, Vulg. *a b.c ff*[1].*g*[1].—post "accessit" add. "nomine Jairus" *b.h.*) | τις προσελθων C[3]mg.LGU. (Theb. ut vid.) | τις προσηλθεν F. | ‡ ελθων ⊋. ‖ add. τῳ Ιησου C[3]mg.LFGU. (add. ad eum Theb.)
— ὁτι BsC. rel. Syr.Hcl. Goth. | om. D. 1. 33. M. Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Hil.* 649[b]. | κυριε M. Vulg. *Cl. f.ff*[1].*h. Hil.* 649[b].
— αρτι] om. Theb.
— χειραν L.
19. ηκολουθει CD. 33. Vulg. *a.b.c.ff*[1].*g*[1].*h. Hil.* 505[f]. | ‡ ηκολουθησεν ⊋. BsLXG. rel. *f.k.* Syr.Hcl. Memph. Theb. | ηκολουθησαν EM. Syr.Pst.
19. και 2°.] om. M.
— οι] om. Δ.
20. αἱμορροουσα] αἱμορουσα L. αἱμορρουσα K.
— ετη] add. εχουσα εν τῃ ασθενειᾳ L. (vid. Joh. v. 5).
— του κρασπεδου] om. *a.b.c.g*[1]. (non Vulg *d.f.ff*[1].*h.*)
21. ἑαυτῃ *Orig.* iii. 486[d]. | αυτῃ L.
— μονον] post ἁψωμαι D.Vulg.*b.c.f.ff*[1].*g*[1]. | om. *a.g*[2].*h.*
— sub fin.] additamentum e Mar. v. 29–33 et Luc. viii. 44–47. *c.* "et continuo stetit profluvius sanguinis. At ille conversus dixit discipulis suis, Quis me tetigit? Illi autem dixerunt, Turba te comprimit, et tu dicis, Quis me tetigit? non quod turba me comprimit, sed aliquis me tetigit: ego enim sensi virtutem exisse a me. Tunc mulier cum scisset quod non posset latere, venit et cecidit ante pedes eius, et dixit quid fecisset ei (? leg. et) quomodo sanata esset."
22. Ιησους] om. D. *a.b.c.* | Contra, Vulg. *f.ff*[1].*g*[1].*h.*
— στραφεις B. 33. | εστη στραφεις D. | ‡ επιστραφεις ⊋. C. rel. (vid. Mar. v. 30).
— θυγατερ] -τηρ DLG. | Contra, *Orig.* ii. 126[d]. iv. 452[a].
— πιστις] πιστη LE*.
— σε] add. vade in pace . *c.*
23. τους] om. Δ.
24. ελεγεν BD. 1. 33. Vulg. *a.b.f.ff*[1].*g*[2]. Memph. Theb. Goth. Æth. | ‡ λεγει ⊋. C. rel. (dixit *c.g*[1].*h.*) vid. Mar. ‖ † add. αυτοις ⊋. C. rel. *f.g*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (vid. Mar.) | om. BD. 1. 33. Vulg. *a.b.c.ff*[1].*g*[2].*h.* Memph. Theb. Æth.
— κατεγελων] -λουν K.
— αυτου] αυτον D*.
— sub. fin.] add. scientes eam esse mortuam Theb.
25. εισελθων] ελθων D. *a.b.* | om. *ff*[1].
— της χειρος] την χειρα D.
26. αὐτη BsL. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. | αυτης C. 1. 33. Memph. | αυτου D. (? C**) Theb. Æth. (vid.)

18. dicens, Domine *Cl.* | manum tuam *Cl.* | 27. filii *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

οἰκίαν, ‡προσῆλθαν″ αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ, Ναὶ κύριε. 29 τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. 30 Καὶ ‡ἠνεῴχθησαν″ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ‡ἐνεβριμήθη″ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω. 31 οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ. 32 u Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ [ἄνθρωπον] κωφὸν δαιμονιζόμενον. 33 καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες, † Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. 34 v Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ § ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

IH′ — u c. 12:22. Lu. 11:14. — v c. 12:24. Lu. 11:15. — § X — οϛ β

59 35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν†.

60 36 w Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ‡ἐσκυλμένοι″ καὶ ‡ἐριμμένοι″ ‡ὡς″ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. 37 τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, x Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· 38 δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

w Mar. 6:34. 1 Pet. 2:25. c. 14:14. — οζ ϛ — οη ε — x Lu. 10:2.

tem venisset domum, accesserunt ad eum caeci: et dicit eis Iesus, Creditis quia possum hoc facere vobis? Dicunt ei, Utique, domine. 29 Tunc tetigit oculos eorum dicens, Secundum fidem vestram fiat vobis. 30 Et aperti sunt oculi illorum: et comminatus est illis Iesus dicens, Videte ne quis sciat. 31 Illi autem exeuntes diffamaverunt eum in tota terra illa. 32 Egressis autem illis, ecce optulerunt ei hominem mutum, daemonium habentem. 33 Et eiecto daemone locutus est mutus et miratae sunt turbae dicentes, Numquam apparuit sic in Israhel. 34 Pharisaei autem dicebant, In principe daemoniorum eicit daemones. 35 (76, 2.) Et circumibat Iesus civitates omnes et castella, docens in synagogis eorum et praedicans evangelium regni, et curans omnem languorem et omnem infirmitatem.

36 (77, 6.) Videns autem turbas misertus est eis, quia erant vexati et iacentes sicut oves non habentes pastorem. 37 (78, 5.) Tunc dicit discipulis suis, Messis quidem multa, operarii autem pauci: 38 rogate ergo dominum messis ut eiciat operarios in messem suam.

---

27. *αυτῳ* CLΔ. 1. 33. rel. vv. | om. BD. — *και λεγοντες* BsD. rel. | om. C* *ut vid.* L. *a.k.* — *υἱος* BGU. | ‡*υἱε* ϛ. C²DL. rel. (hiat 33. C* non liquet.) | *ο.ῡε̄ sic* Δ. ap. Rettig. ? *ο.ω̄ς̄**.

28. *ελθοντι δε* Vulg. *f.ff¹.g².* | *και ερχεται* D. *a.b.c.g¹.h.* ‖ add. *αυτῳ* U. — *οικιαν*] add. *και* D. *a.b.c.g¹.* (non Vulg. *f.ff¹.g².h.*) — *προσηλθαν* B.*Bch.* | ‡*-θον* ϛ. CD. rel. — *οἱ*] add. *δυο* D. *a.b.g².h.* Syr.Hier. (non Vulg. *c.f.ff¹.g¹.*) — *δυναμαι τουτο ποιησαι* C³DL. 1. 33. rel. *Am. a.b.c.f.ff¹.*(*g¹.*)*g².h.* Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Arm. Æth. | *τουτο δυναμαι ποιησαι* B Vulg.*Cl.* | *δυναμαι ποιησαι τουτο* C*. ‖ add. vobis. Vulg. *a.c. f.ff¹.g¹* (ante "facere") *g².l.* Arm. (non *b.d.*)

29. *οφθαλμων*] *ομματων* D. — *λεγων*] *και ειπεν* D. 1. *h.* Syr.Pst.

30. *ηνεωχθησαν* B.*Bly.*D.33. | *ηνοιχθησαν* C*. | ‡ *ανεωχθησαν* ϛ. LΔ. rel. ‖ praem. *παραχρημα a.g¹.h.* Syr.Pst. Æth. — *αυτων*] post *οφθαλμοι* D.Latt. | *αυτῳ* E*.

30. *ενεβριμηθη* B* *Bch.* 1. (hiat 33). | ‡*-μησατο* ϛ. CD. rel. — *ὁ Ιησους*] om. *ὁ* D.

32. *εξερχομενων*] *διεξερχομενων* F. — *ανθρωπον* CD. rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. Arm. | om. B. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. — *κωφον*] mutum Vulg.*f***.*ff¹.* | surdum *d.* | mutum et surdum *a.b.c.*(*f**).*g¹·²·h. Hil.* 650ᶠ.

33. *και εθαυμασαν οἱ οχλοι*] *οἱ δε οχλοι εθαυμασαν* (X in comm.: hiat textus). — *λεγοντες*] †add. *ὁτι* ϛ. V(Mt.?) *a.* Arm. | om. BCDL(X in comm.) Δ. 1.33. EFGKMSU. Vulg. *b.c.f.ff¹.g¹·²·h.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Æth. — *εφανη ουτως*] *ουτως εφανη* D. 33. *a.b.c.ff¹.g¹·²·h.* Goth. | Contra, Vulg. *f.* rel. — *τῳ Ισραηλ*] om. *τῳ* D*.

34. vers.] om. D. *a. Hil.* 651ᵇ. — *εκβαλλει*] *εκβαλει* K.

35. *πασαν νοσον και*] om. *a.* — *θεραπευων*] *εθεραπευων* G. — *μαλακιαν*] † add. *εν τῳ λαῳ* ϛ. C³LX. rel. *Tol. Gat. c.g¹.* Arm. | om. BC*DΔ.

1*. 33. S. Vulg. *a.b.f.h.l.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Goth. Æth. ‖ add. *και πολλοι ηκολουθησαν αυτῳ* L. *Gat. a.b.g¹.h.* (Contra, Vulg. *c.f.*)

36. *τους οχλους*] add. *ὁ Ιησους* CM. | praem. id. G. *g¹·²·* Syrr.Pst.&Hcl.* — *εσκυλμενοι* BCDXΔ. 1. 33. EFGKM SU. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (*ut vid.*) Theb. Goth. Arm. Æth. *Hil.* 651ᶜ. | ‡ *εκλελυμενοι* ϛ. L. — *ερημενοι* B.*Btly.*C(L). (*ερημενοι* L.) *ερυμμενοι* videtur non esse ipsa lectio apud Btly.: nam *υ* in editione Cephalaei, quacum collatus est codex, est mendum typographicum. | ‡*ερριμμενοι* ϛ. Δ. rel. | *ρεριμμενοι* D. | *ερρηγμενοι* M. | *ερρημενοι* X. (om. *και ερημενοι* 33. Arm.Usc.) — *ὡς* CDL. 1. 33. FM. | ‡ *ὡσει* ϛ. Bs. rel.

38. *του κυριου*] *τον κυριον* D*. | Contra, *Orig.* i. 198ᵃ. 378ᵃ. iii. 668ᵃ. — *εκβαλῃ*] *εκβαλει* LX.

---

28. hoc possum *Cl.* | 30. eorum *Cl.* | 33. daemonio *Cl.* | 35. omnes civitates *Cl.* | 38. mittat operarios *Cl.*

BCD[P]. X. LXΔ. 1. 33. ιθ′ οθ β EFGKMSU[V]. ¶ Goth. § V

y ‖ Mar. 6:7, etc. ‖ Lu. 9:1, etc.

π β

z Mar. 3:16—19. Lu. 4:14—16. Act. 1:13.

πα ι

πβ β

a Lu. 10:9.

§ P

b Lu. 10:4—11.

1 [y]Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα ¶μαθητὰς αὐτοῦ,§ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

61 2 [z]Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, 3 Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ ‡Ματθαῖος″ ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ† Θαδδαῖος, 4 Σίμων ὁ ‡Καναναῖος″ καὶ Ἰούδας† Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

62 5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων, Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε, 6 πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. 7 [a]πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες § ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 8 ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, ‡ νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε″, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.

63 9 [b]Μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ

1 (79,2) Et convocatis duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem spirituum inmundorum, ut eicerent eos et curarent omnem languorem et omnem infirmitatem.

2 (80,2.) Duodecim autem apostolorum nomina sunt haec. Primus Simon qui dicitur Petrus et Andreas frater eius, 3 Iacobus Zebedaei et Iohannes frater eius, Philippus et Bartholomaeus, Thomas et Matheus publicanus, et Iacobus Alphei et Thaddaeus, 4 Simon Cananaeus et Iudas Scariotes, qui et tradidit eum.

5 (81,10.) Hos duodecim misit Iesus praecipiens eis et dicens, In viam gentium ne abieritis, et in civitates Samaritanorum ne intraveritis, 6 sed potius ite ad oves quae perierunt domus Israhel. 7 (82,2.) Euntes autem praedicate dicentes quia adpropinquavit regnum caelorum. 8 Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, daemones eicite: gratis accepistis, gratis date.

9 Nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam

1. προσκαλεσαμενος] add. ὁ Ιησους C^3L. *h.* — τους] om. Δ. — δωδεκα] ιβ D. et verr. 2, 5. — εξουσιαν] add. κατα LEF. (Syrr.Pst &Hcl. Æth. *vid.*) — εκβαλειν CD. | Contra, BsL. rel. — μαλακιαν] add. εν τῳ λαῳ L. *b.* g^1.

2. δε] om. D*(corr.*) — εστιν] εισιν L. — Ιακωβος] praem. και B. *Btly. d.* Syrr.Pst. &Hcl.mg. | Contra, CD. rel. Vulg. *a.b.c. f.* $ff^1.g^{1.2}.h.$ rel. — ὁ του] om. ὁ D*(corr.*)F.

3. Θωμ. κ. Μ. ὁ τελ.] om. M. (Θωμ. και om. *hic a.b.* habent ad fin. ver.) — Μαθθαιος B*Bch.D. | ‡Ματθαιος ⊽. C. rel. — ὁ του Αλφ.] om. ὁ M. — και Θαδδαιος B. Vulg. *c.* $ff^1.g^2.l.$ Memph. Theb. | και Λεββεος D. *d.k. Orig. Int.* iv. 460[b]. | et Judas Zelotes *Mm. Gat. a.b.* $g^1.h.$ (seq. "et Thomas," om. supra *a.b.*) | και †Λεββαιος ὁ επικληθεις″ Θαδδαιος ⊽. C^2(L)(X)Δ Gr. et Lat. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hel. Arm. Æth. (Λεβαιος (L)(X.) | Θαδεος L (C* non liquet: fortasse κ. ὁ επικλ. Θαδδαιος.)

4. Σιμων] praem. και D. — καναναιος BC(D)L. 1. 33. Vulg. (*a*) *b.*(*c*)*f.g.*$^{1.2}$*h.l.* Memph. *Orig. Int.* iv. 460[b]. (χαν. D. Vulg. *Cl. a.c. Orig. Int.*) | ‡Καναναιτης ⊽. XΔ. rel. Theb.

4. Ιουδας] add. ὁ DΔ. 1. 33. KM. (Elz.) | om. CLXEFGUV. (St. 3). *Orig.* iii. 709[d]. (? BS.) — Ισκαριωτης BsL. rel. Vulg. *Cl.* g^1. Syr. Hcl. Memph. Theb. Æth. | σκαριωτης D. *Am. Fuld. d.f.k.l.* Syr.Pst. Arm. | Ισκαριωθ C. ....rioth *a.* Carioth *b.* Scarioth *c.* $ff^1.h.$ Scariothis g^2. | Σιμωνος Ισκαριωτου *Orig.* iii. 709[d]. — ὁ και παραδους] | ὃς και παρεδωκεν L. *Orig.* iii. 709[d]. (vid. Mar. iii. 19.) | ὁ και παραδιδους XΔ. (et om. και F *b.c.* $ff^1.h.$)

5. αποστειλας F. — τους δωδεκα] om. C^3. — αυτοις] αυτους U. ‖add. και D. *Am. a.b.c. f.* $g^1.h.$ | Contra, Vulg. *Cl.* ff^1. *Orig* iii. 710[a]. — απελθητε et εισελθητε mutato ordine habet Δ. — Σαμαρειτων] Σαμαρειτανων D*.

6. πορευεσθε δε] ὑπαγετε D. | Contra, *Eus.* D.E. 455[b]. in. Ps. 282[e].

7. ὁτι ηγγ. CDP. rel. | om. ὁτι B. *Btly. Blc.* | ηγγ. γαρ g^2. Theb. (praem. poenitentiam agite, Theb.)

8. θεραπευετε] θεραπευσατε D. | Contra, *Eus.* D.E. 138[d].

8. νεκρους εγειρετε *ante* λεπρους καθαριζετε BCD(εγειρατε). 1. 33. Vulg. *a.b.c.* $ff^1.g^{1.2}.h.l.$ Memph. Æth. ed. *Hil.* 652[d]. | ‡habent *post* ⊽. Syr.Pst. edd. inde a Tremellianâ | habent *post* δαιμονια εκβαλλετε PΔ. Syr.Hcl. ‖ om. νεκρ. εγειρ. C^3LXEFGKMSUV. *f.* Syr. Pst. MSS. et ed. Vienn. Theb. Arm. Æth. *a.m. Eus.* D.E. 138[d]. — εκβαλλετε BsCP. rel. | εκβαλετε DF.

9, 10. μηδε 5*ies*. BCP. rel. | 1ο *Eus.* D.E. 109[d]. 1ο·2ο·3ο, in Ps. 238[d]. 348[b]. in Es. 425[c]. | μητε DL. *Eus.* in Luc. 168.

10. μη] μητε D. — ῥαβδον BD. 1. 33. Vulg. *b.c.f.* $ff^1.g^1.$ *h.l.* Syrr.Pst.&Hcl. MSS. (Memph. anceps.) Theb. Arm. Æth. *Eus.* in Ps. 348[b]. in Luc. 168 *diserte. Hil.* 652[e]. 653[b]. | ῥαβδους CPLXΔ(Gr.)EFGKM SUV. *a.* Syr.Hcl.ed. ‖ add. in manibus vestris *a.b.c.* $g^1.h.$ *Hil.* (non Vulg. *d.f.* ff^1.) — της τροφης] του μισθου KM. *a.b.c. f.* $ff^1.g^1.h.$ Syr.Hcl.mg. Æth. *a. Hil.* 652[e]. (vid. Luc. x. 7.) | Contra, Vulg. *d.k.l. Iren.* 237. — αυτου] †add. εστιν ⊽. P. 33. rel. Arm.

3. *om.* et (ante Iacobus) *Cl.* | 4. Iscariotes *Cl.* | 5. eis dicens *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H, Memph. (Theb.) (Goth.) Arm. Æth.

πγ β

χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, [10] μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ†. [11] εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν, κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. [12] εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν. [13] καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ‡ ἐλθάτω″ ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. [14] καὶ ὃς ‡ ἂν″ μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ¶ ἐξερχόμενοι * ἔξω″ τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. [15] ἀμὴν [c] λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ ‡ Γομόῤῥας″ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

πε β

πς ε

[16] [d] ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.

πζ α

64 [17] [e] Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· [18] καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. [19] ὅταν δὲ¶ ‡ παραδῶσιν″ ὑμᾶς, μὴ

πη β

¶ P

in zonis vestris, [10] non peram in via neque duas tunicas neque calciamenta neque virgam: dignus enim est operarius cibo suo. [11 (83, 2.)] In quamcumque civitatem aut castellum intraveritis, interrogate quis in ea dignus sit: et ibi manete donec exeatis. [12 (84, 5.)] Intrantes autem in domum salutate eam: [13] et si quidem fuerit domus digna, veniat pax vestra super eam; si autem non fuerit digna, pax vestra ad vos revertatur. [14 (85, 2.)] Et quicumque non receperit vos, neque audierit sermones vestros, exeuntes foras de domo vel de civitate excutite pulverem de pedibus vestris. [15] Amen dico vobis, tolerabilius erit terrae Sodomorum et Gomorraeorum in die iudicii quam illi civitati. [16 (86, 5.)] Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum: estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbae.

[17 (87, 1.)] Cavete autem ab hominibus: tradent enim vos in conciliis, et in synagogis suis flagellabunt vos; [18] et ad praesides et ad reges ducemini propter me, in testimonium illis et gentibus. [19 (88, 2.)] Cum autem tradent vos,

---

| hab. *post* γαρ D. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1]*g*[1]*.l.* Syr.Hcl. (Æth.) *Hil.* 652[e]. (*ante* Syr. Pst.) | om. BCL. 1. *h.* Memph. Theb.

11. *εις ην δ'αν πολιν η κωμην εισελθητε*] *η πολις εις ην αν εισελθητε εις αυτην* D. (Theb.) | (*εις την* P.) ‖ om. *η κωμην* D. (ut supra) 1. *a.b.d.ff*[1]*.h.* (Contra, Vulg. *c.f.g*[1.2].) | post *εισελθητε* L. Theb.

— *τις εν αυτη*] *εν αυτη τις* K.

— *εστιν*] om. L.

— *μεινατε*] *μενετε* X.

— *εως αν εξελθητε*] om. X.

12. *ασπασασθε αυτην*] om. *c.* ‖ add. *λεγοντες, ειρηνη τω οικω τουτω* DL. 1. Vulg. *Cl. a.b.c.f.ff*[1]*.g*[1]*.h.* Arm. Æth. vid. Luc. x. 5. (dicite eis, pax vobis. Theb. Cod. Ask.) | om. BsCPX. 33. rel. *Am.* Syrr. Hcl. & Pst. Memph.

13. *και εαν*] om. *και* D.

— *η*] *ην* C*.

— *αξια*] om. L. | praem. *εκεινη* M.

— *ελθατω* CL. 33. | ‡ *ελθετω* ☽. BsP. rel. | *εισελθετω* SV. | *εστε* D. (erit *d.*)

— *εαν δε μη η αξ.*] *ει δε μη αξ.* L. | *ει δε μηγε* D.

— *η*] *ην* C.

— *η ειρηνη*] om. *η* D*.

— *προς* CDP. rel. | *εφ' B* (vid. Luc. x. 5.)

14. *ος* et mox *δεξηται* et deinde *ακουσῃ*] *οσοι .. δεξονται .. ακουσωσιν* L. *b.c.g*[1]*.h.* Æth. | Contra, Vulg. *a.f.ff*[1]. vv. rel.

14. *αν* B. *Btly.* DLK. | ‡ *εαν* ☽. CP. rel.

— *μη δεξηται υμας*] "*μη δεξηται* deest in textu B, sed in margine scriptum a prima manu." *Bch. υμας μη δεξηται* (*sic*) apud Btly. (corrigendus est Fordius). Birchius veram lectionem indubie dedit.

— *εξερχομενοι εξω* BD. 33. Latt. Memph. Æth. (hiat Theb.) | *εξερ. εκ* L. | * om. *εξω* ☽. CP. rel. Arm. (Syrr.n.l.)

— *της οικιας η*] om. D. Arm. Zoh. | om. *η* L.

— *εκεινης*] om. D. Vulg. *a.c.ff*[1]*.g*[1.2]*.h.l.* | Contra, *f.* (post *οικιας b.*)

— *κονιορτον*] add. *εκ* C. 33. Syr.Pst. Arm. de Latt. | non habent rel.

— sub fin.] add. in testimonium eorum *Am.* add. in testimonium illis *c.g*[1]*.h.*

15. *αμην*] *bis* 1. | *αμην γαρ* L.

— *ανεκτοτερον*] add. *γαρ* 33* ut videtur.

— *γῃ*] om. L. | civitati *c.*

— *και*] add. *γῃ* C.

— *Γομορρας* CDPL. 1. M. *d.*(*ff*[1].)*h.k.* Memph. | ‡ *Γομορρων* ☽. Bs rel. Vulg. *a.b.c.f.g*[1]. *Hil.* 654[f]. (*Γομορας* DL.)

— *εν*] *εν τη* D. (*εν τη* man. rec.)

16. *αποστελλω* L.

— *εν μεσῳ* (C)DPL. rel. (*εμμεσω* CL.) | *εις μεσον* B. | inter *ff*[1].

16. *ως οι*] *ωσει* L.

— *ακεραιοι*] *απλουστατοι* D.

— *ως αι*] *ωσει* LX.

17. *δε*] om. D. *Flor. a.c.g*[1]*.m. Orig.* i. 295[b]. [*δ*.] | Contra, Vulg. *f.ff*[1]*.h.*

— *υμας*] om. C*.

— *εν ταις συναγωγαις αυτων Orig.* i. 295[b]. | *εις τας συναγωγας αυτων* D. (non *d.*) | om. *a.*

18. *ηγεμονας δε και βασιλεις αχθησεσθε Orig.* i. (295[b]). 398[e]. iii. 534[c]. *Pet. Alex.* (ap. Routh. iv. 33). *Tert.* cont. Gnost. ix. | *ηγεμονων σταθησεσθαι* D. ‖ *αχθησεσθε*] stabitis *a.b.c.ff*[1]*.g*[1]*.h.m.* [non Vulg. *f.*] *Iren.* 210. *Orig. Int.* iii. 532[d]. 534[d]. *Cypr.* 36. *Hil.* 362[a]. ‖ om. *δε* D (supra) LXΔFG. Syr.Pst. (*Orig.* i. 295[b]). (Latt. Æth. n. l.) | Contra, BsCP. (V corr.*) rel. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Orig.* i. 398[e]. iii. 534[c]. *Pet. Alex.* 33.

19. *παραδωσιν* B. 1. E*. tradiderint *d.f.g*[1]. *Cypr.* 17. 78. 160. | *παραδωσουσιν* DLX. 33. G. tradent Vulg. *a.b.c.ff*[1]*.g*[2]*.h.m.* | *παραδωσωσιν Orig.* i. 295[b]. | ‡ *παραδιδωσιν* ☽. C. (E corr.*) rel. (P hiat).

---

11. quamcumque autem *Cl.* | in eam *Am.* | 12. ad fin. *add.* dicentes, Pax huic domui *Cl.* | 13. domus illa *Cl.* | veniet *Cl.* | revertetur ad vos *Cl.* | 14. vel civitate *Cl.* | in test. eorum add. *Am.* sed *om. Cl. Fld. For.* | 18. ducimini *Am.*

BCD. LXΔ. 1. 33. EFGKMSUV.

μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί ‡ λαλήσητε″· 20 οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. 21 παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. 22 f καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

f c. 24:9, 13.

§ Goth. πθ ι

65 23 g Ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν § τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ‡ ἑτέραν″ ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις † Ἰσραὴλ ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. 24 g Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. 25 ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ‡ ἐπεκάλεσαν″, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ; 26 μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· h οὐδὲν γάρ ἐστιν κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. 27 ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ,

g Lu. 6:40. Joh. 13:16. ζ γ

ζα ι

ζβ β

h Lu. 12: 2—9. Mar. 4:22. Lu. 8:17. ζγ ε

nolite cogitare quomodo aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. 20 Non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. 21 Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater filium, et insurgent filii in parentes et morte eos afficient. 22 Et eritis odio omnibus propter nomen meum: qui autem perseveraverit in finem, hic salvus erit.

23 (89, 10.) Cum autem persequentur vos in civitate ista, fugite in aliam: amen enim dico vobis, non consummabitis civitates Israhel donec veniat filius hominis. 24 (90, 3.) Non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum suum: 25 sufficit discipulo ut sit sicut magister eius, et servus sicut dominus eius. (91, 10.) Si patrem familias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos eius? 26 Ne ergo timueritis eos. (92, 2.) Nihil enim opertum quod non revelabitur, et occultum quod non scietur. 27 (93, 5.) Quod dico vobis in tenebris,

19. πως η] om. *a.b.*
— λαλησητε] -σετε K. *Orig.* i. 295b.
— δοθησεται γαρ...λαλησετε BsC. rel. *Orig. Int.* iii. 532d. *Cypr.* 17. 78. 92. 160. | om. DL. *Flor. Harl.** *k.* Arm. *Orig.* i. 295b. *Cypr.* 310. | praem. ου γαρ Δ*.
— ὡρᾳ] ημερᾳ C*. Memph. Syr.Hier.
— λαλησητε CX(Δ). 1. EFGV. | ‡-σετε ⸗. Bs. rel.
21. τεκνον] praem. το B.*Btly.* | Contra, *Eus.* D.E. 298c.
— επαναστησονται CDL. rel. *Orig.* i. 295c. *Eus.* D.E. 599c. | -σεται BΔ.
22. ουτος] ουτως M.
23. διωκωσιν *Orig.* i. 295c. 380a. iii. 473c. 709a. iv. 398a. | διωκουσιν DΔ.
— φευγετε εις την ἑτεραν B. 1. 33. *Orig.* i. 295c. 380a. iii. 473c. 709a. (cdd.) iv. 398b. *Petr. Alex.* (ap. Routh iv. 33). | φευγετε εις την ‡αλλην″ ⸗. CDL. rel. *Clem.* 597. *Orig.* iii. 709a. (cdd.) ‖ add. καν εν τῃ ἑτερᾳ διωκωσι παλιν φευγετε εις την αλλην *Orig.* i. 380a. *Orig. Int.* ii. 417c. | add. καν εκ ταυτης εκδιωξουσιν ὑμας φευγετε εις την ἑτεραν L. sic Vulg. MS. (ap. Lucam Brugensem.) *a.b.ff*1.*g*1.2.*h.* Arm. | add. εαν δε εν τῃ αλλῃ διωκουσιν ὑμας φευγετε εις την αλλην D. | add. καν εκ ταυτης διωκωσιν ὑμας φευγετε εις την αλλην. 1. *Orig.* i. 295c.
"ex una deinde in duas urbes fugam suadet." *Hil.* 656a. | sine addit. BCX. 33. rel. Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Clem.* 597 (hiat Thcb.)
23. γαρ BsC. rel. *Am. Fuld.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. *Orig.* i. 295c. | om. DM. Vulg. *Cl. a.b.c.f.ff*1.*g*1.2.*h.* Memph. Æth. Arm.
— ου μη] praem. ὁτι C.
— Ισραηλ] †praem. του ⸗. C. rel. *Orig.* i. 295c. | om. BD.
— αν CD. rel. *Orig.* i. 295c. | om. BX.
24. διδασκαλον] add. αυτου FM. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. MSS. Æth.
— αυτου] *om. a.b. Hil.* 656c.
25. ὡς 1o.] ? και 1*. | ὁς K.
— ὁ δουλος] τῳ δουλῳ L. Vulg. *Cl. b.f. ff*1.*g*2. | Contra, *Am. a.c.g*1.*h. Orig.* iv. 424b. ‖ add. αυτου Δ*.
— τον οικοδεσποτην CD. rel. | τῳ οικοδεσποτῃ B.*Bch.* (om. οικο- K*. supra scr.)
— Βεελζεβουλ C. rel. *a.f.ff*1.*g*1.*h.* Syr.Hcl. (et mg. Graece) Goth. Arm. Æth. | Βεεζεβουλ B. | Βελζεβουλ DLX. Memph. (*b*). | Beelzebub *Vulg. c.g*2. Syr.Pst.
— επεκαλεσαν BCXΔ. 33. EFGKMSV. | ‡εκαλεσαν ⸗. 1. | απεκαλεσαν U. | εκαλεσαντο L. | καλουσιν D.
— τους οικιακους B2*Bch.*CD. rel. | τοις οικιακοις B**Bch.*
26. κεκαλυμμενον | κεκρυμμενον X.
— ου γνωσθησεται | ουκ αποκαλυφθησεται E.
27. εις] προς M.
— ακουετε *Clem.* 348. 802. *Orig.* iii. 534d. *Eus.* in Ps. 330e. 500d. | ηκουσατε 1.
— κηρυξατε *Clem.* 348. 802. | κηρυχθησεται L. | κηρυσσεται (i. e. τε) D. *Orig.* iii 534d. *Eus.* in Ps. 330e. 500d.
— δωματων] add. ὑμων 1. Memph.
28. και μη φοβεισθε BCLXΔEFG(K)MUV. *Eus.* Pr.E. 662c. (φοβησθε K). | ‡και μη φοβηθητε ⸗. D. 1. 33*s*. Ss. *Orig.* i. 296a.e.f. *Eus.* in Ps. 308e. (vid. Luc. xii. 4).
— αποκτεννοντων CDΔ. 1. U. | αποκτενοντων LX. 33. EF(Wtst.)GKMSV. | ‡αποκτεινοντων ⸗. Bs. *Orig.* i. 296a.e.f. *Eus.* Pr.E. 662c. in Ps. 308e.
— αποκτειναι *Orig.* i. 296a. *Eus.* in Ps. | σφαξαι D*.
— φοβηθητε δε *Orig.* i. 296a. ii. 533b. 536c. | φοβεισθε δε C. | om. δε L. 1.
— και ψυχην] om. και *a.b.c.g*1.*h m.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. 296a. *Orig. Int.* iii. 876b. *Tert.* de Res. carn. 35. | Contra, Vulg. *f.ff*1. Goth. *Just.* Ap. i. 19. *Iren.* 210. *Theod.* 972.

22. usque in finem *Cl.* | 23. *om.* enim *Cl.* | servo sicut *Cl.* | 26. est operium *Cl.* | sciatur *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. [C]. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.

εἴπατε ἐν τῷ φωτί, καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. [28] καὶ μὴ ‡ φοβεῖσθε″ ἀπὸ τῶν ‡ ἀποκτεννόντων″ τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. [29] οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν· [30] ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν. [31] μὴ οὖν ‡ φοβεῖσθε″· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.

dicite in lumine; et quod in aure auditis, praedicate super tecta. [28] Et nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius eum timete qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. [29] Nonne duo passeres asse veneunt? Et unus ex illis non cadet super terram sine patre vestro. [30] Vestri autem et capilli capitis omnes numerati sunt. [31] Nolite ergo timere: multis passeribus meliores estis vos.

§ Syr.Crt. 66 [32] § Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν *[τοῖς]″ οὐρανοῖς. [33] i ὅστις ‡ δὲ″ ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι ‡ κἀγὼ αὐτὸν″ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν *[τοῖς]″ οὐρανοῖς.

[32] Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor et ego eum coram patre meo qui est in caelis. [33 (94,2.)] Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo et ego eum coram patre meo qui est in caelis.

i 2 Tim. 2:12.

j Lu. 12:51—53. 67 [34] j Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. [35] ἦλθον γὰρ διχάσαι k ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς

[34 (95,5.)] Nolite arbitrari quia venerim mittere pacem in terram: non veni pacem mittere, sed gladium. [35] Veni enim separare hominem adversus pa-

k Mic. 7:6.

Orig. i. 297a. ii. 533f. 536c. *Orig. Int.* iv. 600e. *Tert.* c. Gnost. 9. de Fuga 7. *Cypr.* (93.) 164. *Lcf.* (243).

28. ψυχην και B(sic)CDLX. 1. 33. *Orig.* i. 296a. 297a. ii. 533f. | την ψυχην και το Δ.(*Wtst.*)EFGKMSUV. (F *nunc* hiat.)

— εν γεεννῃ *Orig.* i. 296a. 297a. ii. 533f. *Orig. Int.* iii. 876c. *Hil.* 89d. | εις γεενναν D. Latt.

29. ασσαρ.] praem. του D*.

— πωλειται *Orig.* i. 296a. ii. 722e. | πωλουνται D.

— επι την γην BCD. rel. *Orig.* iii. 344d. *Iren.* 154. *Tert.* de Monog. 9. de Fuga 3. de Res. Car. 35. *Cypr.* 82. 121. *Hil.* 657b. 831a. | om. L. *Orig.* ii. 722e | εις την γην *Orig.* i. 296b. *Orig. Int.* iv. 503d. *Tert.* de ex. Cast. 1. | επι της γης X. ‖ εις (την) παγιδα, [vid. Psal. cxxiii. (cxxiv.) 7.] *Orig.* i. 263e. 794f. ii. 823d. iv. 356d. εν παγιδι *Hom. Cl.* 12. 31. (vid. et *Am.* iii. 5).

— ανευ] add. της βουλης *a.b.c.f.ff*1.*g*1.2.*h.* Goth. *Iren.* 154. *Orig.* (i. 263e.) *Orig. Int.* iv. 503d. *Hom. Cl.* 12. 31. *Tert.* de Monog. 9. de Fuga 3. de Res. carn. 35. *Cypr.* 82. 121. *Hil.* 657b. 831a. | Contra, Vulg. *l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* i. 142c. *Orig.* i. 794f. iv. 356d.

— υμων (om. *Orig.* i. 296b. 794f. ii. 823d.) | ημων U. | μου *Orig.* ii. 722e. ‖ add. του εν ουρανοις *b.*(*ff*1.)*g*1.2.*h.* Memph. Æth.*a. Orig.* i. 296b. ii. 722e. 823d. *Orig. Int.* i. 142c. | Contra, Vulg. *a.c.f.* rel. Æth.ed. *Iren.* 154. *Cypr.* 82. 121. *Hil.* 831a.

30. υμων δε *Am. f.g*2. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* i. 296b. *Eus.* in Ps. 204d. 357a. | αλλα D. *a.b.c. ff*1.*g*1.*h. Hil.* 831a.

— τριχες] τριχαι X.

— κεφαλης] add. υμων DL. *a.b.c.g*1.*h.* Syr. Pst. Memph. Æth. *Iren.* 154. *Hil.* 831a | Contra, Vulg. *f.ff*1.*g*2. Syr.Hcl. Goth. Arm. *Orig.* i. 296b. *Orig. Int.* ii. 276e. *Eus.* in Ps. 204d. 357a.

31. φοβεισθε BDL. 1. 33. *Orig.* i. 296b. | ‡ φοβηθητε ☪. CXM. rel. ‖ add. αυτους M.

32. ουν *Clem.* 595. *Orig.* i. 296b. iii. 534c. | om. X.

— ὁμολογησει *Orig.* i. 296b. iii. 534c. | -σῃ EUV. *Clem.* 595. *Orig.* i. 280e. 399c. iii. 719a.

— εν αυτῳ *Clem.* 595. *Orig.* i. 296b. 280e. 399e. iii. 719a. *Orig. Int.* iv. 468c. *Tert.* adv. Marc. iv. 28. c. Gnost. 9. | αυτον DL(ante καγω L). Latt. (hiat *a.* om. *d*). | om. εν G.

— τοις ουρ. B.*Btly.*C. (33 ut vid. e spatio) KV. *Orig.* iii. 719a. | *om. τοις ☪. D. rel. *Clem.* 595. *Orig.* i. 280e. 296b. 399c.

33. ver. 33 ante verr. 30–32 Δ. (sic script.

— δε B.*Bch.*(C)L. (δ' C). | ‡ δ' αν ☪. D. rel. (hiat 33). *Orig.* i. 296b. 298d.

— αρνησηται BsD. rel. *Orig.* i. 399c. | απαρνησηται C. 1. *Orig.* i. 296b. 298d. (hiat 33.) | αρνησεται L.

— αρνησομαι *Orig.* iii. 543b. | αρνησωμαι L. | απαρνησομαι 1. *Orig.* i. 296b. 298d.

— καγω αυτον B.*Btly.*DΔ. 1. 33. Vulg. *a.b.c.f.ff*1.*g*1.*h.* (Syr.Crt.) Goth. Arm. *Orig.* i. 298d. iii. 543b. *Hil.* 985b. | ‡ αυτον καγω ☪. CLX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig.* i. 296b.

— τοις ουρ. BXV. (hiat 33). *Orig.* i. 298e. | *om. τοις ☪. CD. rel. *Orig.* i. 296b. ‖ add. et coram angelis ejus Syr.Crt. (vid. Luc. xii. 9).

34. μη νομισητε ὁτι ηλθον] non veni Syr. Crt.

— βαλειν 1o.] βαλλειν K. (non 2o.)

— ουκ ηλθον βαλειν ειρηνην] om. Syr.Crt.

— μαχαιραν] divisionem cogitationum et gladium Syr.Crt.

35. ανθρωπον] υιον D. *b.c.ff*1.*g*1.*h.l.* (*a* hiat) Syr.Crt. *Hil.* 659a. (vid. Mic. vii. 6). | Contra, Vulg. *f.* rel. *Iren.* 325. *Eus.* in Ps. 193e. *Tert.* c. Gnost. 10. (mox θυγατεραν L).

28. timete eum *Cl.* | 29. veniunt *Am.* | 30. autem capilli *Cl.* | 32. in caelis est *Cl.* | 33. in caelis est *Cl.* | 34. pacem venerim mittere *Cl.*

BCD[P][Z]. LXΔ. 1. 33. EFGKMSUV.

αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· [36] καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ.

trem suum, et filiam adversus matrem suam, et nurum adversus socrum suam, [36] et inimici hominis domestici eius.

ϛ ε

68 [37] Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος, καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· [38] [l] καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. [39] [m] ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν.

37 (96, 5.) Qui amat patrem aut matrem plus quam me non est me dignus, et qui amat filium aut filiam super me non est me dignus; [38] et qui non accipit crucem suam et sequitur me non est me dignus. [39] (97,3.) Qui invenit animam suam perdet illam, et qui perdiderit animam suam propter me inveniet eam.

[l] c. 16:24, 26. Mar. 8:34, 35. Lu. 9:23, 24. Jo. 12:25. [m] Lu. 17:33.

ζ γ

69 [40] [n] Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν §ἀποστείλαντά με. [41] ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήμψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται· [42] §[o] καὶ ὃς ‡ἂν″ ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

40 (98,1.) Qui recipit vos me recipit, et qui me recipit recipit eum qui me misit. [41] (99,10.) Qui recipit prophetam in nomine prophetae mercedem prophetae accipiet, et qui recipit iustum in nomine iusti mercedem iusti accipiet. [42] (100,6.) Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquae frigidae tantum in nomine discipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem suam.

[n] Mar. 9:37. Lu. 9:48. Jo. 13:20. § Z

η α ηθ ı

§ P [o] Mar. 9:42.

ρ ϛ

XI. ρα ι

70 [1] Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

1 (101,10.) Et factum est cum consummasset Iesus praecipiens duodecim discipulis suis, transiit inde ut doceret et praedicaret in civitatibus eorum.

K′ ρβ [p] ‖Lu. 7:18–35. ε

[2] [p] Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ χριστοῦ, πέμψας ‡διὰ″ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, [3] εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; [4] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευ-

2 (102,5.) Iohannes autem cum audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis, [3] ait illi, Tu es qui venturus es, an alium expectamus? [4] Et respondens

---

37. και ὁ φιλων....μου αξιος] om. B*D. *d.* Syr.Hcl.MS. (*Cypr.* 311, haec praetermittit.) | Contra, B mg. a prima manu. C rel. Verss. *Orig.* i. 299[f]. *Orig. Int.* iii. 20[c]. *Eus.* Theoph. 143, 144 diserte e Matthaeo. *Cypr.* 242. 265.

— η θυγ.] και θυγ. S.

38. ver. om. M txt. sed additur ad imam paginam.

39. και ὁ] ὁ δε D.

41. και ὁ δεχ. δικαιον...ληψεται] om. D.| Contra, rel.

42. αν BD. 33. | ‡εαν ϛ. CPZ. rel.

— ποτισῃ] -σει L. 33*.

— μικρων] ελαχιστων D. Latt. (*a* hiat.) Goth. | Contra, BCPZ. rel.

— ποτηριον add. ὑδατος D. Latt. (*a* hiat.) Syr.Crt. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 953. *Orig.* iii. 626[a]. *Orig. Int.* ii. 79[d]. *Hil.* 661[f]. | Contra, MSS. Syrr. Pst.&Hcl.

— ψυχρου BsCDPL. rel. | ψυχρουν ZX. 33. M.

42. μονον] om. D. Syr.Crt. Memph. *Cypr.* 303. (ψυχρου μονον] ψυχρουμενον Δ* sine versione Latina).

— μονον εις ονομα μαθητου] om. E*. ‖ μαθητου] meo *b.ff*[1].*g*[1.2]. | Contra, Vulg. *c.d.f.h.* (*a* hiat).

— απολεσῃ BsC. rel. | -σει ZL. (hiat P).

— απολεσῃ τον μισθον Vulg. *f.ff*[1].*g*[2]. rel. | απολησται ὁ μισθος D. *a.b.c.g*[1].*h.* Memph. Æth. *Cypr.* 303.

1. ετελεσεν] συνετελεσεν M.

— δωδεκα] om. 1. *l.*

2. ακουσας] post εργα M.

— δεσμωτ.] δεσμοτ. LXF.

— του Χριστου BCPZ. rel. *Latt.* (hiat *a*) Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Arm. | του Ιησου D. Syr.Crt. Æth. | ejus Syr.Hcl.mg.

— δια BC*DPZΔ. 33. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Goth. Arm. | ‡δυο ϛ C[3]L rel. Vulg. *ff*[1].*g*[1]. Syr.Hcl.mg. Memph. Æth. *Orig.* iii. (469[b]) vid. Luc. vii. 19. | neut. habent, sed "discipulos." *a.b.c.f.h.k.* Syr.Crt. *Hil.* 662[c].

3 αυτῳ] αυτοις M*. (*b*) | (om. *a.ff*[1].*g*[1].*h.*)

— ὁ ερχομενος] ὁ εργαζομενος D*.

4. και αποκριθεις] αποκριθεις δε D. *a.b. c.ff*[1].*g*[1].*h.* | Contra, Vulg. *f.g*[2]. [Arm.]

— Ιωαννῃ] Ιωαννει DΔ.

— ακουετε και βλεπετε] βλ. κ. ακου. L. Syr.Crt. Memph. *Orig.* iv. 110[d]. | ειδετε κ. ηκουσατε *Orig.* iii. 514[c]. (e Luc.)

5. τυφλοι] praem. ecce enim. Syr.Crt.

— και χωλοι περιπατουσιν] om. D. ‖ om. και Z (*sic*) Δ. Vulg. *c.f.ff*[1].*g*[1.2].*h.* Memph. Arm. Æth. *Orig.* ii. 586[c]. iv. 110[d]. | Contra, BsCP rel. *a.b.* Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Goth.

— λεπροι] praem. και K. Syrr.Crt.&Pst. &Hcl.

— και κωφοι] om. και Vulg. *c.f.ff*[1].*g*[2].*h.* Memph. Æth. *Orig.* iv. 110[d]. | Contra, *a.b.g*[1]. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Goth. Arm.

— και νεκροι B.*Btly*.DPZLΔ. 1. *a.b.g*[1]. Syrr.Crt.&Pst.&Hcl. Goth. Arm. | (om.

37. et matrem *Am.*
4. *om.* Iesus *Am.**

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Goth.Arm.Æth.

θέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε· [5] τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, [καὶ] χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, * καὶ" νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· [6] καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ‡ ἂν" μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί·

71 [7] Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί ‡ ἐξήλθατε" εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; [8] ἀλλὰ τί ‡ ἐξήλθατε" ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς † ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν· [9] ἀλλὰ τί ‡ ἐξήλθατε" ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου· [10] οὗτος [γάρ] ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται, [q] Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. [11] Ἀμὴν ¶ λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν. [12] [r] ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. [13] πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου ‡ ἐπροφήτευσαν". [14] καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. [15] ὁ ἔχων ὦτα [ἀκούειν] ἀκουέτω.

9. προφήτην ἰδεῖν; ργ β

q Mal. 3: 1. Mar. 1: 2. Luc. 7: 27.

ρδ ε ¶ P

ρε ε r Lu. 16: 16.

ρϛ ι

Iesus ait illis, Euntes renuntiate Iohanni quae audistis et vidistis: [5] caeci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur, [6] et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me.

[7] Illis autem abeuntibus coepit Iesus dicere ad turbas de Iohanne, Quid existis in desertum videre? harundinem vento agitatam? [8] Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. [9] Sed quid existis videre? prophetam? Etiam dico vobis, et plus quam prophetam. [10 (103, 2.)] Hic enim est de quo scriptum est, Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te. [11 (104, 5.)] Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulierum maior Iohanne baptista; qui autem minor est in regno caelorum maior est illo. [12 (105, 5.)] A diebus autem Iohannis baptistae usque nunc regnum caelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud. [13 (106, 10.)] Omnes enim prophetae et lex usque ad Iohannen prophetaverunt: [14] [et] si vultis recipere, ipse est Helias qui venturus est. [15] Qui habet aures audiendi audiat.

Orig. iv. 110d.) | *om. και* ⊽. C. rel. Vulg. *c.f.ff*1.*g*2.*h.* Memph. Æth. | *και νεκρ. εγειρ.* post *ευαγγελιζονται.* Syr.Crt. (*νεκροι ανιστανται Clem.* 151. *Orig.* ii. 586e.)

5. *και πτωχοι*] om. *και* Vulg. *c.f.ff*1. Memph. *Orig.* iv. 110d. | Contra, *For. a.b.g*1.2 *h.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Goth. Arm. Æth.

6. *εστιν Clem.* 151.| om. X, *a.b. Hil.* 663a. — *αν* BD. 1. 33. | ‡ *εαν* ⊽. CPZ. rel. *Clem.* 151.

7. *εξηλθατε* BCDZL. 33. G. | *εξεληλυθατε* ΔF. | ‡ *εξηλθετε* ⊽. X. rel. (hiat P.)

8. *εξηλθατε* BCDZLΔ. 33. | *εξεληλυθατε* F. | ‡ *εξηλθετε* ⊽. X. rel. (hiat P.) — *εν*] om. D*. Latt. — *μαλακοις* †add. *ιματιοις* ⊽. CP. rel. *b.f.h.* Syrr.Crt.&Pst.&Hcl. Memph. (et postea.) Goth. Arm. Æth. (et postea.) *vid.* Luc. vii. 25. | om. BDZ. Vulg. *a c.ff*1.*g*1.2.*k. Hil.* 663f.

8. *ημφιασμενον* D. — *φοροντες*] *φοροντιν* E*. — *βασιλεων* BsCDPZLΔ. 1. 33. MU. | *βασιλειων* X.EFGKSV. — *εισιν*] om. B.

9. *εξηλθατε* BCDZLΔ. 33. | *εξεληλυθατε* F. | ‡ *εξηλθετε* ⊽. P. rel. *Orig.* iv. 117a. — *ιδειν προφητην* CDPL. rel. Vulg. *a.b. c.(f.)ff*1.*g*1.*h.(k.)* rel. *Orig.* iv. 117a. *Hil.* 664b. | *προφητην ιδειν* BZ. *Orig.* iii. 472a. ("videre prophetam" conjunctim legunt *f k.* Memph.)

10. *γαρ* CPLX. rel. Vulg. *c.f.ff*1.*g*2.*h.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm.| om. BDZ. *b.g*1.*k.*(*a.*n.l.) Syr.Crt. Æth. *Orig.* iv. 119a. (vid. Luc. vii. 27.) — *εγω* BCP. rel. *Orig.* iv. 75c. 119a. *Eus.*Ec.Pr. 35.| om. Z. *c.ff*1.*g*2. Memph. — *αποστελλω*] *αποστελω* X. — *ὁς* BsCDZ. rel. Vulg.*f.ff*1.*g*1.*h.* Syrr. Crt.&Pst.(&Hcl.mg.MS.) Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. 119a. *Eus.* Ec. Pr. 35. *Tert.* adv. Jud. 9. | *και* P. *a.b.c.* Syr.Hcl. Memph.

11. *γεννητοις*] *τοις γενν. των* D*. (*εκ γεεννητοις γυνεκων sic* L). — *γυναικων*] add. propheta *a.c.g*1.*h.* (vid. Luc. vii. 28.) | Contra, Vulg. *b.f.ff*1. — *αυτου εστιν* BsDZ. rel. *b* (*μειζων αυτου....* Z.) | *εστιν αυτου* C. Vulg. *a.c.f.ff*1.*g*1.*h.*

12. *δε*] om. D*. (? *a.*) Memph. | mox *Ιωαννους* D*. — *βιασται*] praem. *οι* D.

13. *επροφητευσαν* CDZ. 1. 33. | *προφητευσαν.* Δ. | ‡ *προεφητευσαν* ⊽. Bs ? L rel.

14. *Ηλειας* D.

15. *ακουειν* CZ. rel. vv. *Just.* Tr. 51. *Hipp.* Philos. viii. 10(266). *Orig.* iv. 91d. *Orig. Int.* iii. 442. 572c. iv. 630a. | om. B. *Btly. Blc.* D. *k.*

---

om. Iesus *Am.** | 10. est enim *Cl.* | 14. *om.* et *Am.*

B C D (Z). ρζ
L (X) Δ. ε
1. 33.
E (F) G K M S U V.

72 16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶν ‡ παιδίοις″ ‡ καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς″ ‡ ἃ προσφωνοῦντα″ τοῖς ‡ ἑτέροις″ † 17 † λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε, ἐθρηνήσαμεν † καὶ οὐκ ἐκόψασθε. 18 ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, ¶ καὶ λέγουσιν, Δαιμόνιον ἔχει. 19 ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ‡ ἔργων″ αὐτῆς.

¶ z

19. τέκνων αὐτῆς ρη ε

73 20 s Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. 21 Οὐαί σοι ‡ Χοραζείν,″ οὐαί σοι ‡ Βηθσαϊδά,″ ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. 22 πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. 23 καὶ σὺ ‡ Καφαρναούμ,″ ‡ μὴ″ ἕως † οὐρανοῦ ‡ ὑψωθήσῃ;″ ἕως ᾅδου ‡ καταβήσῃ,″ ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ‡ ἐγενήθησαν″ αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ‡ ἔμεινεν″ ἂν μέχρι τῆς

s ‖ Lu. 10: 13—15.

ρθ ι

16 (107, 5.) Cui autem similem aestimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro, qui clamantes coaequalibus 17 dicunt, Cecinimus vobis et non saltastis, lamentavimus et non planxistis. 18 Venit enim Iohannes neque manducans neque bibens, et dicunt, Daemonium habet. 19 Venit filius hominis manducans et bibens, et dicunt, Ecce homo vorax et potator vini, publicanorum et peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia a filiis suis.

20 (108, 5.) Tunc coepit exprobrare civitatibus in quibus factae sunt plurimae virtutes eius, quia non egissent paenitentiam. 21 Vae tibi Chorazain, vae tibi Bethsaida, quia si in Tyro et Sidone factae essent virtutes quae factae sunt in vobis, olim in cilicio et cinere paenitentiam egissent. 22 Verumtamen dico vobis, Tyro et Sidoni remissius erit in die iudicii quam vobis. 23 Et tu Capharnaum, numquid usque in caelum exaltaberis? Usque in infernum descendes, (109, 10.) quia si in Sodomis factae fuissent virtutes quae factae sunt in te, forte mansissent usque in

16. παιδιοις] BCDZLXΔ. 1. 33. EFGK MSUV. | ‡ παιδαριοις ϛ.
— καθημενοις εν ταις αγοραις BZ. Syr. Hcl. Memph. (Goth.) | καθημενοις εν αγοραις CLΔM. | καθημενοις εν τῃ αγορᾳ D. Vulg. *a.b.c.(f).ff*¹*.g*¹·²*.h.l.* Syrr.Crt.&Pst. Arm. Æth. *Hil.* 665ᵃ. | καθεζομενοις εν ταις αγοραις 33. | εν αγορᾳ καθημενοις εν ταις αγοραις 1. | ‡ εν αγοραις καθημενοις ϛ. X. rel. *Clem.* 105 (*vid.*)
— ἁ προσ. B*Btly.Blc.*CDZ.1.Vulg. *ff*¹*.g*²*.l.* Syr.Hcl.mg. Memph. (Arm.) Æth. | ‡ και προσ. ϛ. LX. rel. *a.b.c.f.g*¹*.h.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl.(txt.) (hiat Goth.) *Hil.* 665¹.
— προσφωνουντα BDZ. 1. | ‡ προσφωνουσι ϛ. CLX. rel.
— ἑτεροις B.*Bch.Blc.*CDZLXΔ. 1. 33. EFKM. *d.g*²*.k.* Goth. | ‡ ἑταιροις ϛ. GSsUV*s*. Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Arm. Æth. ‖ † add. αυτων ϛ. C. rel. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | om. BDZ (e spatio) 1. Latt. Memph. Goth. (ad invicem *b.c.g*¹*.h.* *Hil.* 665ᵃ. ad alterutrum *f.* invicem *a.* coaequalibus. Vulg. *ff*¹. aequalibus *l.* se invicem. Memph.)
17. λεγουσιν] † praem. και ϛ. C. rel. *a.*(*g*¹*.h.*) Syrr. Crt. & Pst. & Hcl. (hiat Goth.) *Clem.* 105. | om. BDZ (e spatio) 1. Vulg. *d.ff*¹*.l.* Memph. (dicentes *b.*(*c.*)*f.* Æth.)
17. εθρηνησαμεν] † add. ὑμιν ϛ. C. rel. *a.b.h.* Syrr.Crt.&Pst.&Hcl. Arm. Æth. | om. BDZ. 1. Vulg. *c.f.ff*¹*.g*¹·²*.l.* Memph. Goth. *Clem.* 105.
18. γαρ] om. Arm. | προς ὑμας L. haec add. Syrr.Crt.&Hcl.
19. και λεγουσιν] om. 1.
— τελωνων φιλος] φιλος τελωνων L. *c.f.h.* *Clem.* 535.
— και εδικ. ad fin.] om. *b.*
— εργων B*. *Bch.* Codd. ap. Hieron. (vid. infra). *Schol. Gr.* Syrr. Pst. & Hcl. (txt.) Memph. Arm. MSS. Æth. "In quibusdam Evangeliis legitur, *Justificata est sapientia ab operibus suis.* Sapientia quippe non quaerit vocis testimonium, sed operum." *Hier.* in loc. (vii. 72). | ‡ τεκνων ϛ. B²mg.CD. rel. Vulg. *a.c.f.ff*¹*.g*¹·²*.h.l.* Syrr.Crt.(&Hcl.mg.) Goth. Arm. ed. *Orig.* iv. 48ᵈ. (sed fortasse e Luca). *Hil.* 665ᵈ. (vid. Luc.) (post εργων add. και απο των τεκνων αυτης Æth.*a.*)
20. ηρξατο] add ὁ Ιησους CLK. 1. *g*¹ (ap. Blanch. sed om. Sabat.) *h.* Syrr.Crt.Pst. &Hcl. Æth. | Contra, BD. rel. Latt. exc. *g*¹*.h.* Memph. Goth. Arm.
20. εγενοντο] γεγονεισαν D.
— αἱ] ἁ D*.
— αυτου] om. D.*g*¹. Syr.Crt.
— sub fin.] add. et dixit Syrr.Crt.&Pst. Æth.
21. Χοραζειν CΔEFGKMSV. 33. | ‡ Χοραζιν Bs. 1. U. rel. Memph. | Χωραζειν X. | Χωραζιν *Orig.* ii. 119ᵉ. | Χοροζαιν D. | Chorazain Vulg. (*a.b.c.*) *f.*(*ff*¹*.g*¹*.*)*h.* *Hil.* 666ᵇ. (Chorazan *k*). | Χοραζζη L.
— ουαι σοι 2° Vulg. *f.* *Orig.* ii. 119ᵉ. | και D. *a.b.c.ff*¹*.g*¹*.h.* *Hil.* 666ᵇ.
— Βηθσαιδα C(D)L. 1. 33. V. (Latt.) Memph. Arm. Æth. (Βεθσαιδα D.) *Orig.* ii. 119ᵉ. | ‡ Βηθσαιδαν ϛ. Bs. rel.
— εγενοντο] εγεγονεισαν D. | εγενηθησαν 33.
— σποδῳ] add. καθημενοι C. 33. U. Syr. Hcl. *Orig.* ii. 119ᶠ. *Orig. Int.* i. 87ᶜ. (vid. Luc. x. 13). | add. καθημεναι Δ. 1. | Contra, rel.
23. Καφαρναουμ BD. 33. Latt. Memph. | ‡ Καπερναουμ ϛ. C. rel.
— μη B.*Bch.*CD.1².Vulg. *a.b.c.ff*¹. Syr.Crt.

23. hanc diem *Cf.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.
[t] c. 10:15. ρι
¶ X ε
[u] ‖ Lu. 10:21, 22.
¶ Goth.

σήμερον. [24] πλὴν [t] λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί.¶

74 [25] [u] Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ¶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ‡ ἔκρυψας″ ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. [26] ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου.

ρια γ
ριβ γ

[27] πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τὶς ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

ριγ ι

75 [28] Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. [29] ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ‡ πραΰς″ εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. [30] ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

hunc diem. [24] Verumtamen dico vobis, quia terrae Sodomorum remissius erit in die iudicii quam tibi.

[25] (110, 5.) In illo tempore respondens Iesus dixit, Confiteor tibi pater, domine caeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. [26] Ita pater, quoniam sic fuit placitum ante te. [27] (111, 3.) Omnia mihi tradita sunt a patre meo, (112, 3.) et nemo novit filium nisi pater, neque patrem quis novit nisi filius et cui voluerit filius revelare.

[28] (113, 10.) Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. [29] Tollite iugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris. [30] Iugum enim meum suave est, et onus meum leve est.

XII. ριδ
[v] ‖ Mar. 2:23–28. β
‖ Lu. 6:1–5.
¶ F

76 [1] [v] Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ¶ ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐ-

1 (114, 2.) In illo tempore abiit Iesus sabbato per sata: discipuli

---

Memph. Arm. Æth. *Codices apud Hier. in loc. Iren.* 278. | ‡ ἡ ⊃. LXΔ. 1*. 33. EFGKMSUV. (ἡ F apud Heringam). *f.g*[1]*.h.* Syrr.Pst.&Hcl. *Codex unus apud Hier.* hiat Goth. (ne *d.* et *g*[2]).

23. ουρανου] †praem. του ⊃. C. 1. rel.| om. B*Bch.*DΔ.
— ὑψωθησῃ BCD(L). 1.Vulg.*a.b.c.ff*[1]*.g*[1.2]*.l.* Syr.Crt. Memph. Arm. Æth. *Iren.* 278. (ὑψωθησει L.) | ὑψωθης E(corr.*)FG SUV. *f.h.* Syrr.Pst.&Hcl. | ‡ὑψωθεισα ⊃. XΔ. 33. E*KM. Syr.Hcl.mg. *Graece.*
— ἑως 2°. Vulg. *f.ff*[1]*.g*[1]*.h.* | η ἑως D*. | aut usque *a.b.d.* et usque *g*[2]. (et si exaltata fueris usque. *c.*) | ἠ ἑως L.
— καταβησῃ BD. Latt. Goth. Æth. | ‡καταβιβασθησῃ ⊃. CL(-σει)X. rel. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (vid. Luc. x. 15).
— ει] om. U.
— εγενηθησαν] BCD. 1. | ‡εγενοντο ⊃. L. rel.
— γενομεναι εν σοι CD. rel. Verss. *Iren.* 278. | εν σοι γεν. B.*Bch.*
— εμεινεν BC. 1. 33. | εμειναν LXΔ. | εμενον M. | ‡εμειναν ⊃. D. rel.

24. ὑμιν] om. Syr.Crt. | tibi Syrr.Pst.& Hcl.
24. ὁτι] om. 33.
— γη] γης D.
— η] ην D*. (et ver. 22).
— σοι] ὑμειν D. *a.b.c.ff*[1]*.g*[1]*.h. Iren.* 278.| Contra, Vulg. *f.l.*

25. εκρυψας BBtly.Blc.D. *Hom.Cl.* 8. 6.| ‡απεκρυψας ⊃. C. rel. *Orig.*. iii. 757[a]. *Eus.* in Ps. 39[e]. (sed qu. Luc. x. 21).
— ταυτα] αυτα L.
— και συνετων] και δυνατων 1*txt.*
— απεκαλυψες D.

26. εγενετο ευδοκια CDL. rel. Vulg. *a.b.c. g*[1]*.h.*(*f.ff*[1].n.l.) Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Orig.* iii. 757[a]. (ut vid.) | ευδοκια εγενετο B. 1. 33. *k.* Memph. *Iren.* 93. (vid. Luc. x. 21).

27. επιγινωσκει 1°. *Eus.* c. Mcl. 6[a]. 88[d]. | γινωσκει C. *Just.* Tr. 100. (*Eus.* c. Mcl. 88[d]. in exempl. nonnullis).
— επιγινωσκει 2°. *Clem.* 939. *Eus.* c. Mcl. 6[a]. 76[b]. | om. Syr.Crt. *Just.* Tr. 100. (Scriptores ecclesiastici saepe hunc versiculum proferunt, legentes tamen de suo, ut videtur, sive in uno sive in utroque loco εγνω. e. g. *Just.* Apol. i 63. *Clem.* 10. 425. *Orig.* i. 643[e]. (Ed. Ruenae, contra Spencer.) 726[a]. ii. 537[d]. iv. 284[b]. (bis) 450[b]. *Syn.Ant.* (Routh iii. 290). *Eus.* D.E. 149[b]. 216[d]. c. Mcl. 72[c]. Ec. Pr. 42.

27. ᾧ εαν *Clem.* 866. | ᾧ αν D. 33. *Clem.* 10. 109. 425. 697. *Orig.* i. 643[c]. 726[a]. iv. 45[b]. 450[e].
— βουληται ὁ υἱος αποκαλυψαι] ὁ υἱος αποκαλυψῃ *Just.* Tr. 100. Apol. i. 63. *Iren.* 93. 122. 234. *Tert.* adv. Marc. iv. 25. *Clem.* 10. 109. 697. 866. 939. *Orig.* quater. | Contra, *Iren.* 233. *Hil.* 666[e].
— βουληται] βουλεται L. | βουληθη 33.

28. πεφορτισμενοι] add. εσται (i.e. -τε) D*. *estis* Latt. *Iren.* 92. Cypr. 279. 329. *Hil.* 37[c]. 324[a]. 332[a].

29. πραυς BC*D. *Clem.* 93. *Orig.* iii. 199[d]. 724[d]. | ‡πραος ⊃. C[2]L rel. *Orig.* i. 391[a]. 641[d]. ii. 519[a]. iii. 662[b]. iv. 410[d]. *Eus.* in Ps. 93[c]. 248[b]. 350[e]. 384[c]. 550[e]. (hiat 33).
— ὑμων] ἡμων L.
— χρηστος] χριστος LEK.

1. επορευθη] -ετο U.
— τοις σαββ.] om. τοις D*.
— σαββασιν CDL. rel. | σαββατοις B. (hiat 33).

30. *om.* est 2°. *Cl.*
1. per sata sabbato *Cl.*

B C D. L [X] Δ. 1. 33. E G K M S U V [Γ].

τοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. [2] οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες ‡ εἶπαν″ αὐτῷ, Ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. [3] ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν [w] ‡ Δαυείδ,″ ὅτε ἐπείνασεν†, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; [4] πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, ‡ ὃ″ οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; [5] ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν, καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; [6] λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ ‡ μεῖζόν″ ἐστιν ὧδε. [7] εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν, [x] ‡″Ελεος″ θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. [8] κύριος γάρ ἐστιν † τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

77 [9] § [y] Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. [10] καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπος † χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες, Εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν θεραπεύειν; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. [11] ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τίς† ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν

w 1 Sam. 21:6.

ριε ι

x Hos. 6:6.

ΚΑ′ ριϛ β

§ X
y ‖ Mar. 3:1—6. Lu. 6:6—11.

autem eius esurientes coeperunt vellere spicas et manducare. [2] Pharisaei autem videntes dixerunt ei, Ecce discipuli tui faciunt quod non licet eis facere sabbatis. [3] At ille dixit eis, Non legistis quid fecerit David, quando esuriit, et qui cum eo erant? [4] quomodo intravit in domum dei, et panes propositionis comedit, quos non licebat ei edere, neque his qui cum eo erant, nisi solis sacerdotibus? [5 (115,10.)] Aut non legistis in lege, quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant, et sine crimine sunt? [6] Dico autem vobis quia templo maior est hic. [7] Si autem scire-tis quid est, Misericordiam volo et non sacrificium, numquam condemnassetis innocentes. [8] Dominus est enim filius hominis etiam sabbati.

[9 (116,2.)] Et cum inde transisset, venit in synagogam eorum. [10] Et ecce homo manum habens aridam: et interrogabant eum dicentes, Si licet sabbatis curare? ut accusarent eum. [11] Ipse autem dixit illis, Quis erit ex vobis homo, qui habeat ovem unam, et si ceciderit haec

---

1. σταχυας] praem. τους DU. | add. confricantes manibus suis. (c). Syr.Crt. (τιλλειν] post σταχυας D).
2. ιδοντες] add. αυτους CDLΔ. 33. a(vid.)b.c.ff¹.g¹.h. Syrr.Crt.&Pst. | om. BsX. 1 rel. Vulg.f. Syr.Hcl. rel.
— ειπαν BC. 33. | ‡ειπον ☽. D. rel.
— ιδου] cur, Syr.Crt.
— εν σαββατῳ] om. Syr.Crt. (ff¹.)
3. επειναsεν] †add. αυτος ☽. L. a.b.c.f. ff¹.g¹.h. Syr.Hcl.mg. Arm. | om. BCD. Δ. 1. EF(Wtst.)GKMSUV. (hiat 33.) Vulg.l. Syrr.Crt.Pst.&Hcl.(txt.)Memph. Æth. Eus. in Ps. 130b.
4. προσθεσεως D. προσεως C (sic).
— εφαγεν CD. rel. vv. Eus. in Ps. 130c. | εφαγον B.
— ὁ B.Btly.Blc. D. b.k. Harl.* (ὃς V.) | ‡οὐς ☽. C. rel. (Latt.) Eus. Orig. iii. 435a. ? (e Mar. et Luc.)
— εξον ην BsL. rel. Eus. | ην εξον D. | εξεστιν C. 33.
— ει μη] αλλ' η 1.
— μονοις | μονον LΔ. | om. 1. a.
5 ὁτι] add. εν CD. | Contra, BL. rel.
— βεβηλουσιν] -λωσιν Δ.
6. δε BC. rel. | γαρ D. Syr.Crt.
— μειζον BD. 1. 33. EGKMSUV. ff¹. Memph. | ‡μειζων ☽. CLΔ. rel. Vulg. a.b.c.d.f.g¹.².h.
7. ελεος CD. 1. 33. Orig. ii. 563c. | ‡ελεον ☽. BsL. rel. Orig. iii. 289a.
— ου] ουχι Δ.
8. εστιν] †add. και ☽. Vulg.f. Syr.Hcl. (ὁ υἱος του ανθρ. και του σαββ. 1. 33. Vulg.) | om. BCDLΔEGKMSUV. a.b. c.ff¹.².g¹.².h. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth. Orig. iii. 643e. Tert. de car. Chr. 15.
9. εκειθεν] add. ὁ Ιησους CEG. c.g¹.h. Syr.Pst. Arm. (Æth.)
10. ανθρωπος] † add. ην την ☽. X. rel. b.c. g². | om. BC. Vulg. k.l. Syr.Crt. Memph. Æth. ‖ add. ην εκει την DLΔ. 1. 33. M. a.f.(ff¹)²g¹.h. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | ην εκει ανθρωπος την E. | ην ανθρ. εκει την U.
— χειρα] -ραν L.
— εχων] add. dextram. Syr.Crt.
— ξαραν (sic) 1.
— αυτον] αυτου X.
— θεραπευειν] θεραπευσαι DL.
— κατηγορησωσιν] -σουσιν DX.
11. τις] τι D*. ‖ †add. εσται ☽. BsC². rel. Vulg. c.g². Syr.Hcl. (Arm.) | add. εστιν D. 33. f. Arm. MSS. | om. C*LX. b.ff¹.g¹.h. (a hiat) Syrr. Crt. & Pst. Memph. Æth.
— εξ ὑμων] εν ὑμειν D.
11. ανθρωπος] om. L. a.b.
— ἑξει c. | εχει D b.c.f.g¹. (n.l. Vulg. ff¹.².g².h. [hiat a] Syrr. Memph. Arm.)
— ἐν] om. Syr.Crt. ff¹.g¹. | ante προβατον K.
— εαν] om. D. b. | αν L.
— τουτο Vulg. b.g². Syr.Hcl. | om. D. a.c.f.ff¹.g¹.h. Syrr.Crt.&Pst.
— τον βοθυνον L.
— κρατησει] κρατει D.
— αυτο] om. U.
— εγερει BsX. 1. 33. rel. Latt. Memph. Æth. | εγειρει CDLG. Syrr.Crt.Pst.&Hcl.
12. ποσῳ] πως L. | ποιῳ S.
— ουν] add. μαλλον 33.
— προβατου] praem. του D*. (non M.)
— σαββασιν CD. rel. | σαββατοις B.
13. σου την χειρα BL. 1. 33. | ‡την χειρα σου ☽. CD. rel. (vid. Luc. vi. 10.)
— εξετεινε] add. manum suam a.b.c.g¹.h. Syrr.Crt.&Pst.&Hcl.* | Contra, MSS. Vulg. f.ff¹. Memph. Arm. Æth.
— απεκατεσταθη BCLXΔ. 33. EF(Wtst.) GMSV. | απεκατεστη U. | ‡αποκατεσταθη ☽. DK. | αποκατεστη 1.
— ὑγιης] om. a.b.c.ff¹.g¹.h.l. Syrr.Crt.& Pst. Hil. 669a. (vid. Codd. in Mar. et

2. om. eis Cl. | 8. enim est Cl.

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.

εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; [12] πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου; ὥστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. [13] τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινόν ‡ σου τὴν χεῖρα." καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ‡ ἀπεκατεστάθη" ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.

ριζ δ

78 [14] ‡Ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ," ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. [15] ὁ δὲ

ριη ι

Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ [ὄχλοι] πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, [16] καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· [17] ‡ἵνα" πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος, [18] z Ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ἡρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου ‡ἐν ᾧ" ‡ηὐδόκησεν" ἡ ψυχή μου·

z Es. 42:1—4.

§ Γ

§ θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ· [19] οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. [20] κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ λῖνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. [21] καὶ †τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.

ΚΒ' ριθ ε

79 [22] a Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφ-

a ‖ Mar. 3:20—30. ‖ Lu. 11:14—23.

22. τότε προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζόμενον τυφλὸν καὶ κωφόν·

sabbatis in foveam, nonne tenebit et levabit eam? [12] Quanto magis melior est homo ove: itaque licet sabbatis bene facere. [13] Tunc ait homini, Extende manum tuam. Et extendit, et restituta est sanitati sicut altera.

[14 (117,4.)] Exeuntes autem Pharisaei consilium faciebant adversus eum, quomodo eum perderent. [15 (118,10.)] Iesus autem sciens secessit inde, et secuti sunt eum multi, et curavit eos omnes, [16] et praecepit eis ne manifestum eum facerent; [17] ut adimpleretur quod dictum est per Esaiam prophetam dicentem, [18] Ecce puer meus quem elegi, dilectus meus in quo bene placuit animae meae: ponam spiritum meum super eum, et iudicium gentibus nuntiabit. [19] Non contendet neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius; [20] harundinem quassatam non confringet, et linum fumigans non extinguet, donec eiciat ad victoriam iudicium: [21] et in nomine eius gentes sperabunt.

[22 (119,5.)] Tunc oblatus est ei daemonium habens caecus et

Luc.) | Contra, Vulg. *f.* Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth.

14. *εξελθοντες δε οἱ φαρισαιοι συμβουλιον ελαβον κατ' αυτου* BC.1.33. Vulg. *c.* Memph. Æth. *Eus.* D.E. 452[b]. (om. *δε*) (Ec. Pr. 201). (sic sed, *και εξελθ. οἱ φαρ.* D. *a.b.(f.)(ff[1].)g[1].(h.)* Syrr.(Crt.) &Pst.) | *οἱ δε φαρ. εξελθ. συμβ. εποιησαν κατ' αυτου* L. Arm. | ‡*οἱ δε φαρισαιοι συμβουλιον ελαβον κατ' αυτου εξελθοντες* ⸗. X. rel. Syr.Hcl. ‖ om. *εξελθοντες* Δ.

15. *γνους*] om. X.

— *οχλοι* CD. rel. *f.* vv. rel. *Orig.* iii. 480[d]. *Eus.* D.E. 452[c]. *Hil.* 669[c]. | om. B.*Btly.Blc.* Vulg. *a.b.c.ff[1].* Æth. *Eus.* Ec. Pr. 201.

— *πολλοι*] ante *οχλοι* X.

15, 16. *παντας, και Eus.* D.E. 452[c]. Ec. Pr. 201. | *παντας δε ους εθεραπευσεν* D. 1. *a.b.c.ff[1].* (om. *και εθεραπ. αυτ. παντ. f.*)

16. *επετιμησεν Eus.* Ec. Pr. 201. | *επεπληξεν* D. *Eus.* D.E. 452[c]. (ed.) | *επεπλησσεν* 1. (*Eus.* D.E. MS.)

— *αυτοις*] *αυτους* ΔU* (corr.[1])

— *ποιησωσιν Eus.* D.E. 452[c]. Ec. Pr. 201. | *ποιωσιν* D[2].

17. *ινα* BCD. 1. 33. *Orig.* iv. 25[a]. *Eus.* D.E. 452[c]. Ec. Pr. 201. | ‡*οπως* ⸗. LX· rel.

17. *δια*] *υπο* C[2].

— *του*] om. Δ.

18. *ὁ* 1°] om. Δ.

— *εις ὁν ἡρετ.* D.

— *εν ᾧ* C*(ut videtur) D. 1. 33. Vulg. *a.b.c. f.g[1].h.* Memph. *Iren.* 189. *Eus.* D.E. 452[d]. *Hil.* 669[d]. | *ὁν* B.*ff[1].* *Eus.* c. Mcl. 97[b]. (*cd.*) Ec. Pr. 201. | ‡*εις ὁν* ⸗. C[2]L. rel. *Eus.* D.E. (452[c].) c. Mcl. 97[b]. (impr.)

— *ηυδοκησεν* CD. *Eus.* c. Mcl. | ‡*ευδοκ.* ⸗. BsL. rel. *Eus.* D.E. Ec. Pr. 201.

— *απαγγελει*] *απαγγελλει* D. (Contra, *d*). *Eus.* D.E. | praem. *ουκ* 33.

19. *ακουσει Iren.* 189. *Eus.* D.E. | *ακουει* D. (Contra, *d.*)

20. *καλαμον συντετριμμενον Eus.* D.E. | om. D*.

— *κατεαξει Eus.* D.E. | *κατιαξεις* D*.

— *λινον*] *ληνον* B.*Btly.*

— *ου σβεσει Eus.* | *ου μη ζβεσει* D*. (om. *μη* D[2]).

— *αν*] om. LX.

— *εκβαλῃ*] *εκβαλει* LΓ. | *εκβαλλει* X.

— *κρισιν*] add. *αυτου* X. Syr.Hcl.

— fin.] *Origenes* de loco prophetae Esaiae dicit (iv. 25[a]) ὁ Ματθαῖος.... *ἐν τῷ εὐαγγελίῳ μνησθεὶς ἀπὸ μέρους τῆς περικοπῆς. Hieron.* (iv. 507[e]) in Esai. xlii. "*Splendebit et non conteretur donec ponat super terram judicium*, Matthaeus evangelista non posuit: sive, inter *judicium* et *judicium* media, scriptoris errore, sublata sunt." Vid. et *Ad Algasiam* i. 849[c].

21. ver.] om. 33.

— *τῳ ονοματι*] †praem. *εν* ⸗. D. Vulg. Latt. Arm. *Iren.* 189. *Eus.* D.E. 97[a]. (*επι Eus.* D.E. 452[d], ex Es. xlii. 4). | om. B.*Bch.Blc.*CLXΔ. 1. EF(Wtst.) GKMSUV.

— *ελπιουσιν*] *ελπιζουσιν* D*.

22. *προσηνεχθη αυτῳ δαιμονιζομενος τυφλος και κωφος* (C)DL. rel. Latt. Arm. | *προσηνεγκαν αυτῳ δαιμονιζομενον τυφλον και κωφον* B. Syrr.Crt. Pst.&Hcl. (sic). (Memph.) Æth. (*τυφλος και κωφος* habet C[2]; antea aut *τυφλος* aut *κωφος* tantum, ut videtur.)

— *ὡστε τον κωφον* BD. *ff[1]g[1].h.* Syr.Crt. Memph. (Æth.) | *ὡστε τον κωφον και τυφλον* LXΔ.1[T]. Syrr.Pst.(et Hcl. ut *vid.*)

14. perderent eum *Cl.* | 15. recessit *Cl.* | 18. complacuit *Cl.*

BCD. LXΔ. 1. 33. EGKMSUVΓ.

λὸς καὶ κωφός, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν ρκ ζ †κωφὸν †λαλεῖν καὶ βλέπειν. [23] καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον, Μή τι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ‡ Δα- ρκα β υείδ;" [24] οἱ δε Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, [b] Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ ρκβ β ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. [25] εἰδὼς δὲ †τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς, οὐ σταθήσεται. [26] καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμε- ρίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; [27] καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ‡κριταὶ ἔσονται ὑμῶν." [28] εἰ δὲ ‡ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ" ἐκ- βάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. [29] ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ‡ ἁρπάσαι," ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν; καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. [30] ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ρκγ β ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει. [31] διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφε- θήσεται†. [32] [c] καὶ ὃς ‡ ἐὰν" εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ

[b] c. 9:34.

[c] Lu. 12:10.

mutus, et curavit eum ita ut loqueretur et videret. [23 (120, 7.)] Et stupebant omnes turbae et dicebant, Numquid hic est filius David? [24 (121, 2.)] Pharisaei autem audientes dixerunt, Hic non cicit daemones nisi in Beelzebub principe daemonum. [25 (122, 2.)] Iesus autem sciens cogitationes eorum dixit eis, Omne regnum divisum contra se desolabitur, et omnis civitas vel domus divisa contra se non stabit. [26] Et si satanas satanan eicit, adversus se divisus est: quomodo ergo stabit regnum eius? [27] Et si ego in Beelzebub eicio daemones: filii vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices erunt vestri. [28] Si autem ego in spiritu dei eicio daemones, igitur pervenit in vos regnum dei. [29] Aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis et vasa eius diripere, nisi prius alligaverit fortem? et tunc domum illius diripiat. [30] Qui non est mecum contra me est, et qui non congregat mecum spargit. [31 (123, 2.)] Ideo dico vobis, Omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus, spiritus autem blasphemia non remittetur. [32] Et quicumque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei; qui autem dixerit contra spiritum

|ὥστε τον †τυφλον και" κωφον ⊋. C.rel. Arm.|"ita ut"(tantum)Vulg.*a.b.c.ff²g²*.

22. λαλειν] †praem. και ⊋. C. rel. Syr. Hcl. Arm.|om. B*Btly.Blc*.D. 1. 33. Latt. Syr.Pst. Memph. Æth. [Syr.Crt.]

— sub finem] add. et audiret. *b*. Syr.Crt. |ante *ff¹.h*.

23. και ελεγον] λεγοντες U.

— μητι] add. ὁτι D*.

— υἱος] add. του L.

24. τῳ] om. 33. E.

— (et ver. 27.) Βεελζεβουλ CDX. rel. *a.d*(ver. 27.) *f.g¹*. rel. | Βελζεβουλ L. *b.d*(ver. 24.) *ff².h*. | Βεεζεβουλ B. | Beelzebub. Vulg. *c.ff¹.g²*. Syrr.Crt.&Pst.

25. ειδως δε BsC. rel. Vulg. *a.b.c.ff².g¹.h*. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.|ιδων δε D. 33. *ff¹.h*. Syr.Crt. Memph. ‖†add. ὁ Ιησους ⊋. C. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.|om. B*BchBlc*.D. *k*. Syr.Crt. Memph.

— καθ' ἑαυτης BsC(LX 2°) rel.|καθ' ἑαυτην (LX 1°). 33(bis.)|εφ' ἑαυτην D bis.

— ερημουται] ου σταθησεται K. et vice versâ. (ερημουτει D*. ερημουτι D²).

25. ερημουται....καθ' ἑαυτης] om. Δ.

— η οικια] om. η 1*.

— σταθησεται] στησεται D*.

26. και ει] ει δε και D.

— τον σαταναν] om. τον X.

— εκβαλλει] εκβαλει L,

27. και ει] ει δε D. 1. 33.

— εκβαλλω] εκβαλω LX.

— δαιμονια] add. e filiis vestris Syr.Crt.

— οἱ υἱοι...τα δαιμονια (ver. 28)] om. 33.

— οἱ υἱοι] om. οἱ L.

— ὑμων bis] ἡμων X.

— εκβαλλουσιν] εκβαλουσιν LE*.

— κριται εσονται ὑμων BD. *Am. a.b.f. ff¹·²·g¹.h.l.* | κριται ὑμων εσονται 1. Vulg.*Cl. c.g²*. | ὑμων κριται εσονται L. | ‡ ὑμων εσονται κριται ⊋. C. rel. Arm. [Syrr.Crt.Pst.&Hcl.]

28. εν πνευματι θεου εγω BCDLXΔ. EGKSUVΓ. *a.ff¹·².h*. Syr.Pst. Memph. | ‡εγω εν πν. θεου ⊋. Vulg. *f.m*. Syrr. Crt.(&Pst.MS.) | om. εγω M. *b.c.g¹*. Syr.Hcl.|habet in utroque loco 1. | post εκβαλλω Arm. [Æth.]

— θεου] om. Γ (sic).

28. εφθασαν D*.

29. δυναται τις]τις δυναται Δ.*g².h*.|om.τις L

— εισελθειν] post ισχυρου Δ.

— ἁρπασαι B.*Btly.Blc*.C*X. 1.|‡ διαρπα- σαι ⊋*. C²D. rel. *Eus.* in Ps. (Mai. 105).

— δησῃ] post τον ισχυρον Δ.

— διαρπασει CL. 1 (sic) rel. Vulg.*Cl.* (Latt.) *Eus.* in Ps. *Iren.* 183.|διαρπασῃ D. 33. GK. *Am.* Arm.|ἁρπασει B.*Bch*.| διαρπασαι Δ. ‖add. ειπεν ὁ Κυριος Γ.

30 σκορπιζει] add. με 33. Memph. | Contra, *Orig.* iii 789c.

31. αφεθησεται 1°] add. ὑμιν B. 1.|Contra, CDL. rel. *Orig.* iv. 388c. *Hil.* 671d.

— τοις ανθρ.] om. τοις Δ.

— αφεθησεται 2°] †add. τοις ανθρωποις CDL. rel. *c.f.ff²*. Syrr.Pst.&Hcl. | om. B. 1. Vulg. (*b.*)(*ff¹.*)*g².*(*h.*) (Syr.Crt.) Memph. Arm. Æth. *Hil.* 671d. (qui autem in Sp. S. blasphemaverit non remittetur illi *b.ff¹.h.m*. Syr.Crt.) ‖ ἡ δε του πν. ad. fin. ver.] om. X. *For. a.g¹*.

24. principem *Am.* | demoniorum *Cl.* | 27. vestri erunt *Cl.* | 29. diripiet *Cl.* | 31. spiritus autem blasphemiae *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.
d c. 7:16—18. Lu. 6:43—45.

τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, ρκδ ι
οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. 33 d ἢ
ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ
καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρ-
πὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
γινώσκεται. 34 γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ
λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος
ρκε ε τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. 35 ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος
ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ †ἐκβάλλει †ἀγαθά, καὶ ὁ
πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλ-
ρκς ι λει πονηρά. 36 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ †
‡λαλήσουσιν" οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ
λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. 37 ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου
δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

ΚΓ′ ρκζ ε
80 38 e Τότε ἀπεκρίθησαν *αὐτῷ" τινες τῶν γραμ-
e c. 16:4. Mar. 8:11, 12. ‖Lu. 11:29—32. ρκη ε
ματέων καὶ Φαρισαίων λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν
ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. 39 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ-
τοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ·
καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον
Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. 40 ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ
κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας,
οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς
γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. 41 "Ανδρες ‡Νινευ-
εῖται" ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς

sanctum, non remittetur ei, neque in hoc saeculo neque in futuro. 33 (121, 10.) Aut facite arborem bonam et fructum eius bonum, aut facite arborem malam et fructum eius malum: siquidem ex fructu arbor agnoscitur. 34 Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui cum sitis mali? Ex abundantia enim cordis os loquitur. 35 (125, 5.) Bonus homo de bono thesauro profert bona, et malus homo de malo thesauro profert mala. 36 (126, 10.) Dico autem vobis quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii. 37 Ex verbis enim tuis iustificaberis, et ex verbis tuis condemnaberis.

38 (127, 5.) Tunc responderunt ei quidam de scribis et Pharisaeis dicentes, Magister, volumus a te signum videre. 39 (128, 5.) Qui respondens ait illis, Generatio mala et adultera signum quaerit, et signum non dabitur ei nisi signum Ionae prophetae. 40 Sicut enim fuit Ionas in ventre coeti tribus diebus et tribus noctibus, sic erit filius hominis in corde terrae tribus diebus et tribus noctibus. 41 Viri Ninevitae surgent in iudicio cum generatione ista, et condemnabunt

32. ὃς εαν B.*Bch.*CLXΔE(*M*)F(Wtst.)G KMUVΓ. *Orig.* iv. 61ª. | ‡ὃς αν ☽. D.1*s*.33*s*.Ss.
— ειπῃ (*bis*)] ειπει L. (2°.K)
— ανθρωπου] add. ουκ B. | Contra, *Orig.* iv. 61ª.
— ουκ αφεθησεται CDL. rel. | ου μη αφεθη B.*Btly.Blc.* (ου μη αφεθηση B.*Bch.*)
— τουτῳ τῳ αιωνι BsCD. rel. 1. 33 *sic. Orig.* iv. 388ᶜ. | τῳ αιωνι τουτῳ XΔK. *Orig.* iv. 61ᵇ. 296ᵇ. | τῳ νυν αιωνι LEF (Wtst.)GMSUVΓ.
33. το 1°] τον D.
— η ποι. 2°.] om. η 33.
34. λαλει] add. αγαθα D*. | add. mala (*ff*²).
35. ὁ 1°.] om. D*.
— θησαυρου 1°.] †add. της καρδιας ☽. *f**.*ff*². *Clem.* 944. *Orig.* ii. 641ᶜ. | add. της καρδιας αυτου L. 1. 33. *Gat. Mm.* Syr.Crt. Arm. Æth. *Orig. Int.* i. 89ª. | om. BCDXΔEF(*Wtst.*) GKMSUVΓ. Vulg. *a.b.c.f***.*ff*¹.*g*¹·².*h.l.* Syrr. Pst. & Hcl. Memph. *Orig.* iii. 665ª. *Cypr.* 81. *Hil.* 86ª. *Lcf.* 219.
35. αγαθα] †praem. τα ☽. CLΔ. 1*s*.33. U. *Orig.* iii. 665ª. | om. BDXEGKMSVΓ. (το αγαθον. *Clem.* 944).
— θησαυρου 2°.] add. της καρδιας αυτου L. 33. Syr.Crt. Arm. | Contra, *Orig. Int.* i. 89ª. *Cypr.* 81.
— πονηρα] praem. τα LΔ. 33. U. (το κακον *Clem.* 944).
36. δε] om. 1.
— αργον *Clem.* 198. | om. X.
— ὁ] † add. εαν ☽. C. rel. | add. αν L. *Orig.* iii. 626ª. | om. B.*Btly.Blc.*D. (*quod* Latt.)
— λαλησουσιν B.*Blc.*C. 33. | λαλουσιν D. *d.* | ‡λαλησωσιν ☽. L. rel. (Latt.) *Orig.* iii. 626ª.
— περι αυτου] om. V. | post λογον L.
37. και εκ] η εκ DGr. (*a.c.g*¹.)
— καταδικασθησῃ BsCD. rel. *Clem.* 198. *Orig.* iii. 156ᵇ. | κατακριθησῃ LX. 33. GΓ.
38. απεκριθησαν] adierunt *b.* Syr.Crt.
— αυτῳ BCDL. 33. M. Latt. (ad Jesum *g*¹.) Syr.Crt.&Hcl. (post λεγοντες Syr. Pst.) Memph. Arm. Æth. | *om. ☽. X. rel.
38. τινες] om. V (ut vid.)
— και φαρισαιων] om. B. | Contra, CD. rel. vv. (vid. *Orig.* iii. 514ᶜ.) (των φαρ. και γραμ. K).
— θελομεν] θελωμεν L.
39. επιζητει] ζητει L.
— δοθησεται] -σηται X.
— αυτῃ] σοι D**Gr.*
— ου δοθ. αυτ. ε. μ. τ. σημ.] *bis* 33.
40. ὡσπερ] ὡσπερι D*.
— ην] om. D.
— τῃ κοιλιᾳ] om. τῃ G.
— εσται] add. και DLEF(Wtst.) *a.b.ff*¹. *g*¹.*h.* Syr.Crt. Memph. Arm. *Iren.* 331. *Orig. Int.* ii. 230ᵇ. iv. 525ª. *Eus.* Ec. Pr. 116. in Ps. 367ᵉ. (vid. Luc. xi. 30). | Contra, BsCX. rel. (hiat 33). Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
41. νινευειται B.*Btly.sic.*C(D˙)LXΔ. | ‡νινευιται ☽. L. rel. | νειvευεται D*. (νινεῖται habet Fordius per errorem in editione impressa collationis Bentleïanae).

B C D [Z]. L X Δ. 1. 33. E [F] G K M S U V Γ [Fᵃ].

ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. 42 βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν ‡ Σολομῶνος," καὶ ἰδοὺ πλεῖον ‡ Σολομῶνος" ὧδε.

eam; quia paenitentiam egerunt in praedicatione Ionae, et ecce plus quam Iona hic. 42 Regina austri surget in iudicio cum generatione ista, et condemnabit eam; quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis, et ecce plus quam Salomon hic.

§ Z ρκθ ε

43 (129, 5.) Cum autem inmundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida quaerens requiem, et non invenit: 44 tunc dicit, Revertar in domum meam unde exivi: et veniens invenit vacantem, scopis mundatam et ornatam: 45 tunc vadit, et assumit septem alios spiritus secum nequiores se, et intrantes habitant ibi: et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit et generationi huic pessimae.

f ‖ Lu. 11: 24—26.

§ 43 f ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει. 44 τότε λέγει, ‡ Εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω," ὅθεν § ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. 45 τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

§ F

ρλ β

81 46 g Ἔτι † αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. 47 εἶπεν δέ τις αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασιν ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. 48 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ ‡ λέγοντι" αὐτῷ, § Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου;

g ‖ Mar. 3: 31—35. ‖ Lu. 8: 19—21.

46. λαλοῦντος δὲ αὐτοῦ

§ Fᵃ

46 (130, 2.) Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater eius et fratres stabant foris quaerentes loqui ei. 47 Dixit autem ei quidam, Ecce mater tua et fratres tui foris stant quaerentes te. 48 At ille respondens dicenti sibi ait, Quae est mater mea,

---

41. ταυτης] αυτης Δ.
— ὁτι μετανοησαν.... και κατακρινει αυτην ver 42] om. G. | ὁτι] add. ου X* ut videtur.
— εις] επι L.
42. κατακρινει] κατακρινουσιν U.
— Σολομωνος *bis* BDLXΔ(2°.) 1. 33. EGKMSUVΓ. Syr.Hcl.1°.(sic disertè). *Hom.Cl.* ii. 33. | ‡Σολομωντος ☽. CΔ(1°). *Orig.* ii. 545ᶠ. iii. 462ᵈ. iv. 100ᵈ. 258ᵉ. 406ᶜ. | praem. του D*(1ᶜ.)
43. δε] om. L.
— εξελθη] εξηλθη D.
44. εις τον οικον μου επιστρεψω BD(Z). 33. Æth. | ‡επιστρεψω εις τον οικον μου ☽. C. rel. Latt. Syr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. *Orig. Int.* ii. 257ᵈ. (hoc ord. Luc. xi. 24.) | επιστρεψω] ὑποστρεψω Z. 1. (vid. Luc. xi. 24.)
— ελθον BsC. rel. | ελθων DX. 33. FGΓ. | εξελθον U. | ηλθον Δ. (hiat Z).
— εὑρισκει] add. τον οικον D.
— σεσαρωμενον] praem. και C*Z(*ut vid.*) *a.c.*(*ff*¹.)*h.* Syr. Crt. Pst. & Hcl. (txt.) | om. BsD. rel. Vulg. *b.f.g*¹. Syr. Hcl.mg. *Graece.* Memph. Arm. Æth.

44. και κεκοσμημενον] καικοσμημενον LE. (sic) Syr.Hcl.mg. *Graece.*
45. ἑπτα ἑτερα πνευματα BsCD. rel. | ἑτερα ἑπτα πν. Z. (vii. spiritus alios *a sic*, vid. Irici ed.; apud Blanch. per errorem, "iiii. sp. al.")
— ἑαυτου post πονηροτερα] αυτου DE*.
— εισελθοντα BsCDK(*sic*).rel. | ελθοντα Δ*. | εισελθον E(sine corr.).Æth. | εισελθων L.
— εσχατα] add. χειρονα τω E*. (corr.*) | add. αυτου D*.
— χειρονα] χειρον D*.
— και ante τῃ γεν.] om. U. *a.b.g*¹.*h.* Arm. MSS. *Hil.* 674ᵃ. | Contra, Vulg. *z.ff*¹.
— ταυτῃ] om. 33.
46. ετι αυτου λαλουντος B. 33. Vulg. *c.f.* Memph. (Arm.) | λαλουντος δε αυτου DZL. Syr.Pst. (λαλουντος αυτου *Orig.* iii. 480ᵉ.) | ετι † δε" αυτου λαλουντος ☽. C. 1. rel. (*g*².) Syr.Hcl. Æth. haec eo loquente *a.b.ff*²*g*¹.*h.* loquente eo *ff*¹. et loquente eo Syr.Crt.
— μητηρ] add. μου Δ*.
— αυτου BCD. rel. | om. Z. (habent post μητηρ Vulg. *a.b.f.ff*¹.²·*g*¹.*h.* Memph. *Orig.* iii. 480ᵉ. Contra, *c.g*².)

46. εἱστηκεισαν] ιστηκασι L.
— αυτῳ λαλησαι BsCZ(*sic*) rel. | λαλησαι αυτῳ DL. 33. Latt. Syrr. *Orig.* iii. 480ᵉ.
47. ver.] om. BLΓ. *ff*¹*k.* Syr.Crt. | Contra, CDZ. rel. Vulg. *a.b.c.f.g*¹.*h.* Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 835ᵃ. *Eus.* ad Steph. i. 223 (? Luc. viii. 20.)
— εξω] om. 1. | post εστηκ. D. 33. | Contra, CZ. rel.
— ἑστηκασιν] ἑστηκεισαν D*. | -κασαν D².
— σοι λαλησαι CZ. rel. | λαλησαι σοι D. *b.c.f.g*¹.*ff*².*h.* Syr.Pst.&Hcl. | te (tantum.) Vulg. *l.* Memph. | te videre *a. Orig. Int.* iii. 835ᵃ. (ιδειν σε θελοντες *Eus.* ad Steph. i. 223. sed ? Luc.)
48. τῳ λεγοντι BDZ(sic.) 33. | ‡τῳ ειποντι ☽. C. rel. | om. X.
— ἡ μητηρ] om. ἡ X.
— και τινες BCZFᵃ. rel. Vulg. *b.c.f.g*¹.*h.* rel. | η τινες D. *a.ff*¹.²·*g*².k. Arm.

41. Ionas hic *Cl.* | 44. invenit eam *Cl.* | 48. at ipse respondens *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth. ¶ F[a]

καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου;¶ [49] καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. [50] ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

et qui sunt fratres mei? [49] Et extendens manum in discipulos [suos] dixit, Ecce mater mea et fratres mei. [50] Quicumque enim fecerit voluntatem patris mei qui in caelis est, ipse meus et frater et soror et mater est.

XIII. ρλα β

[a] ‖Mar. 4: 1—9. ‖Lu. 8: 4—8.

1. [ἐκ] *s.* [ἀπὸ] τῆς οἰκίας

ΚΔ′

82 [1 h] Ἐν † τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς † τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· [2] καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς † πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει. [3] καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων, Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν. [4] καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ‡ ἦλθον″ τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτά. [5] ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· [6] ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. [7] ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. [8] ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν,

[1 (131, 2.)] In illo die exiens Iesus de domo sedebat secus mare. [2] Et congregatae sunt ad eum turbae multae, ita ut in naviculam ascendens sederet, et omnis turba stabat in litore. [3] Et locutus est eis multa in parabolis, dicens, Ecce exiit qui seminat seminare. [4] Et dum seminat, quaedam ceciderunt secus viam, et venerunt volucres et comederunt ea. [5] Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram multam; et continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terrae: [6] sole autem orto aestuaverunt, et quia non habebant radicem aruerunt. [7] Alia autem ceciderunt in spinas, et creverunt spinae et suffocaverunt ea. [8] Alia vero ceciderunt in terram bonam, et dabant fructum, aliud centesimum,

---

49. *αυτου* 1°] om. D. Vulg. *a.b.ff*[1].*g*[1]. *Orig.* iii. 480[e] (Contra, *c.f.h.*)
— *αυτου* 2°] om. Δ. *Orig.*
— *μου* ult.°] *μοι* E*.
50. *ὁστις*] ὃς L.
— *αν*] om. D.
— *ποιηση* BsX. 1. 33. rel. Latt. (exc. *d.*) | *ποιησει* ZLKΓ. Memph. | *ποιη* CΔ. | *ποιει* D.
— *ουρανοις*] praem. *τοις* 33. *Orig.* iv. 64[a].
— *αυτος*] *οὑτος* L.Δ. Syr.Hcl.mg.
— *αδελφος*] praem. *και Am. For. b.*(*e.*) *ff*[1].*h. Orig.* iii. 480[f]. (Contra, Vulg. *Cl. a.c.f.ff*[2].*g*[1.2]. vv. rel.)
1. *εν*] †add. *δε* ⊽. CD. rel. *f.h.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. | om. BZ. 33. Vulg. *a.b c.e.ff*[1.2].*g*[1]. Arm. Æth. *Orig.* iii. 2[e]. 3[b]. *Hil.* 675[d]. [Syr.Crt.]
— *τῃ ἡμερᾳ*] *ταις ἡμεραις* E*.
— *εξελθων* BCZ. rel. Vulg. *c.f.* Syr.Hcl. *Orig.* iii. 2[e]. 3[b]. (*εξηλθων* X.) | *εξηλθεν* D (et *και* ante *εκαθητο*) *a.b.e.ff*[1.2].*g*[1].*h.* Syr.Crt.&Pst. *Orig. Int.* iii. 835[b]. *Hil.* 675[d].
— †*απο″ της οικιας* ⊽. CL. rel. Vulg. *c.f.h. Orig. Int.* iii. 835[b]. | *εκ της οικιας* Z. 33. *Orig.* iii. 2[e]. | *της οικιας* B. 1. *Orig.* iii. 3[b]. ‖ om. D. *a b.e.ff*[1.2].*g*[1]. *Hil.* 675[d].
2. *πλοιον*] †praem. *το* ⊽. D. rel. Memph. Arm. | om. BCZL. 1. 33.
— *εμβαντα*] om. L.
— *ειστηκει*] *εστηκει* D*.
3. *ελαλησεν*] *ελαλη* L.
— *πολλα Orig.* iii. 3[a]. | post *παραβολαις* C. (*Orig.* iii. 480[f].) | om. LV.
— *λεγων*] om. *Orig.* iii. 3[a]. (habet Z.)
— *σπειρειν* BCZ. rel. *Orig.* i. 308[a]. 507[b]. iii. 760[a]. | *σπειραι* DLX. 1. 33. M. *Orig.* iii. 3[a]. *Eus.* in Es. 423[c]. (? Luc.) | om. praec. *του* D. | (add. semen suum *b.ff*[1].*e.* Luc.)
4. *και εν τῳ σπειρειν*] om. C. *Orig.* iii. 760[a].
— *ἁ*] ὁ Δ.
— *ηλθον* B. *Bch.* DZL. 33. | ‡ *ηλθεν* ⊽. C. rel. *Orig.* iii. 760[a]. | *ελθοντα* B. *Btly. Blc.* | Contra, vv.
— *πετεινα*] add. *του ουρανου* E*KM. Vulg. *Cl. b.ff*[1].*h.* Syrr. Crt.&Hcl. Arm. Æth. *Orig.* iii. 760[a]. (vid. Luc. viii. 5). | Contra, BsCDZ. rel. *Am a.c.e.f.ff*[2].*g*[1.2]. Syr.Pst. Memph.
4. *και* ante *κατεφ.*] om. *και* B. | Contra, CDZ. rel. vv. *Orig.* iii. 760[a].
5. *αλλα Orig.* | *ἁ* D.
— *ευθεως*] *ευθυς* D. | om. L
— *εξανετειλεν* CDZ. rel. | *-λαν* B.
— *γης* CD. rel. | *της γης* B. | hiat Z. | terrae multae Syr.Crt.
6. *ἡλιου δε*] *του δε ἡλιου* D.
— *εκαυματισθη* CZ. rel. | *εκαυματισθησαν* D. | *εκαυματωθη* B. | *εκαυματισεν* Δ*. ‖ praem. *ευθεως* L.
— *ῥιζαν*] altitudinem radicis in terra Syr.Crt.
— *εξηρανθη* BCZ. rel. | *εξηρανθησαν* D. | *ἀπεξηρανθη* E*.
7. *επεσεν*] *επεσαν* 33.
— *επι τας* BCZ. rel | *εις τας* D. *a. Orig.* iii. 760[b].
— *απεπνιξαν* BCZ. rel. | *επνιξαν* D.
8. *επεσεν*] *επεσαν* C. 33.
— *εδιδου*] *εδιδουν* D.
— *καρπον*] add. et creverunt et dederunt Syr.Crt.

49. *om.* suos *Am.* | 50. meus frater *Cl.*
4. volucres caeli *Cl.* | 5. habebat *Am.* | 8. alia autem *Cl.*

BCD(Z.) LXΔ. 1. 33. EFGKMSUVΓ.

ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα. [9] ὁ ἔχων ὦτα [ἀκούειν] ἀκουέτω.

83 [10] [i] Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ ‡ εἶπαν" αὐτῷ, Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; [11] Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας¶ τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. [12] [j] ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται. ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. [13] διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνίουσιν. [14] καὶ ἀναπληροῦται † αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου ἡ λέγουσα, [k] Ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. [15] ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μή ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν καὶ ‡ ἰάσομαι" αὐτούς. [16] [l] ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὦτα [ὑμῶν] ὅτι ‡ ἀκούουσιν." [17] ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ ‡ εἶδαν," καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

¶ Z
[j] c. 25:29. Mar. 4:25. Lu. 8:18. ρλβ ε
ρλγ α
[k] Es. 6:9, 10.
[l] Lu. 10:23, 24. ρλδ ε

aliud sexagesimum, aliud tricesimum. [9] Qui habet aures audiendi, audiat.

[10] Et accedentes discipuli dixerunt ei, Quare in parabolis loqueris [eis]? [11] Qui respondens ait illis, Quia vobis datum est nosse mysteria regni caelorum, illis autem non est datum. [12 (132, 5.)] Qui enim habet, dabitur ei et abundabit; qui autem non habet, et quod habet auferetur ab eo. [13 (133, 1.)] Ideo in parabolis loquor eis, quia videntes non vident, et audientes non audiunt, neque intellegunt; [14] et adimpleatur eis prophetia Esaiae dicens, Auditu audietis, et non intellegetis; et videntes videbitis, et non videbitis. [15] Incrassatum est enim cor populi huius, et auribus graviter audierunt, et oculos suos cluserunt, ne quando oculis videant, et auribus audiant, et corde intellegant, et convertantur, et sanem eos. [16 (134, 5.)] Vestri autem beati oculi quia vident, et aures vestrae quia audiunt. [17] Amen quippe dico vobis quia multi prophetae et iusti cupierunt videre quae videtis, et non viderunt, et audire quae auditis, et non audierunt.

9. ακουειν CDZ. rel. vv. | om. B.*Blc*.L. *a*(e spatio)*e.ff*[1]*.h. Tert.* adv. Marc. iv. 19.
10. προσελθοντες] -τος U. | add. αυτω C. Memph. (Contra, vv.)
— μαθηται] add. αυτου CX. *a.b.c.f.g*[1]*.h.* Syrr.Crt.&Pst.&Hcl.* Memph. Æth. *Eus.* D.E. 454[d]. | Contra, BsDZ. rel. Vulg. *e.ff*[1]*.g*[2]. Arm. *Orig.* iii. 480[f]. *Orig. Int.* iii. 835[d].
— ειπαν B.*Btly* L. 33. | ‡ειπον ϛ. CDZ. rel. *Eus.* D.E. 41 4[d].
— αυτοις] om. *Am. Tert.* de Res. 33. | Contra, *Iren.* 266. *Orig.* iii. 481[a] (diserte).
11. αυτοις BsDL. rel. (Latt.) Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Arm. *Tert.* de Res. carn. 33. | om. CZ. *ff*[1]. Memph. Æth. *Eus.* D.E. 454[d].
— ὁτι] om. M.
— τα μυστηρια Vulg. *b.e.ff*[1]*.h. Orig.* iii. 461[e]. 481[a]. (*Tert.* de Praes. 22). | το μυστηριον *a.c.d.f.ff*[2]*.g*[1]*.l.* Syr.Crt. *Iren.* 266. *Clem.* 694.
— των ουρανων Vulg. *c.f.h. Iren.* 266. *Clem.* 694. *Orig.* iii. 481[a]. | om. *a.b.e. g*[1]*.ff*[2]. *Eus.* D.E. 454[d]. ‖ om. ουρανων 1. sed habet των. (arcana dei *ff*[1].)
14. και 1°] add. τοτε D. 1. *a.b.c.ff*[1,2]*.g*[1]*.h.* | Contra, Vulg.*f. Iren.* 266.
11. ου δεδοται] add. ut sciant Syr.Crt.
12. γαρ] add. αν Δ.
— και ὁ εχει] om. M txt.
13. αυτοις λαλω BsC. rel. *e.* Syr.Hcl. *Clem.* 317. *Eus.* D.E 454[d]. | om. αυτοις L. *c. Iren.* 266. ‖ λαλω αυτοις 1. 33. Vulg. *a.b.d.f.ff*[1,2]*.g*[1,2]*.h.* Syrr.Crt.&Pst. Arm. *Orig. Int.* ii. 383[c]. *Tert.* de Res. carn. 33. | λαλει αυτοις D*Gr. (ελαλει αυτοις D[2]).
— ὁτι βλεποντες ου βλεπουσιν και ακουοντες ουκ ακουουσιν ουδε συνιουσιν (B)CL. rel. Vulg. *f.*(*ff*[1])*.g*[2]. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. Æth. *Clem.* 317. | ινα βλ. μη βλεπωσιν κ. ακ. μη ακουσωσιν και μη συνωσιν μηποτε επιστρεψωσιν D .(1.) *b.c.*(*ff*[2])*.g*[1]*.h.* (Syr.Crt.) *Eus.* D.E. 454[d].(sed ακουωσι et om. και μη συν.) "ut videntes non videant et audientes non audiant, intelligentes non intelligant" *Iren.* 266. (sed codd. variant). [*a.e.*n.l.] (ακουσι και μη συνιωσι 1.) ‖ συνιουσιν] συνωσιν B[2]. *Bch.*D(ut supra). | συνιῶσιν (*sic*) B. *Btly.* 1. 33. | συνιασι *Clem.*
14. αναπληρουται] πληρωθησεται D. *c.ff*[1]*.g*[1]*.h.* | πληρουται 1.
— αυτοις] om. Syr.Crt. *a.c.* | † praem. επ' ϛ. DM. Vulg.*Cl. b.f.ff*[1,2]*.g*[1,2]*.h.* Syr.Pst. Memph. Æth. *Iren.* 266. | om. BCLXΔ. 1. 33. EFGKSUVΓ. *Am. Harl.** Syr.Hcl. Arm.
— Ἡσαιου ἡ λεγουσα] του Ἡσαιου λεγουσα D. ‖ add. πορευθητι και ειπε τω λαω τουτω D. *a.b.c.ff*[1,2]*.g*[1]*.h.* (ex Es. vi. 9.) | Contra, Vulg. *f. Iren.* 266.
— ακουσετε B[2]CD. rel. *Orig.* iii. 216[a]. | ακουσατε B*Bch. | ακουσητε EFGMU VΓ. *Orig.* iii. 295[c]. 350[c].
— βλεψετε *Orig.* iii. 216[a]. 295[c]. | βλεψητε 33. EFGMUVΓ.
— ιδητε] ιδετε X.
15. και τοις ωσιν βαρεως ηκουσαν] et aures suos graves fecerunt ne audiant. Syr.Crt. ‖ ωσιν] add. αυτων C. *b.c.g*[2]*.h.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth. (*vid.* Es. vi. 10.) | Contra, Vulg. (*a.*)*f. ff*[1,2]*.g*[1]. Syr.Hcl.

10. *om.* eis *Am.* | 13. audient *Am.* | 14. adimpletur in eis *Cl.* | dicentis *Cl.* | 15. videant oculis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.

ρλε β

84 [18] Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ ‡σπείραντος·″ [19] παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς. [20] ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν, [21] οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν· γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζεται. [22] ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος † καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. [23] ὁ δὲ ἐπὶ τὴν ‡καλὴν γῆν″ σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ ‡συνιείς,″ ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ, ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

[18] (135, 2.) Vos ergo audite parabolam seminantis. [19] Omnis qui audit verbum regni et non intellegit, venit malus et rapit quod seminatum est in corde eius: hic est qui secus viam seminatus est. [20] Qui autem supra petrosa seminatus est, hic est qui verbum audit et continuo cum gaudio accipit illud, [21] non habet autem in se radicem, sed est temporalis: facta autem tribulatione et persecutione propter verbum continuo scandalizatur. [22] Qui autem est seminatus in spinis, hic est qui verbum audit, et sollicitudo saeculi istius et fallacia divitiarum suffocat verbum, et sine fructu efficitur. [23] Qui vero in terra bona seminatus est, hic est qui audit verbum et intellegit, et fructum affert, et facit aliud quidem centum, aliud autem sexaginta, porro aliud triginta.

ρλϛ ι

85 [24] Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων, Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ‡σπείραντι″ καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· [25] ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ‡ἐπέσπειρεν″ ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. [26] ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν

[24] (136, 10.) Aliam parabolam proposuit illis dicens, Simile factum est regnum caelorum homini qui seminavit bonum semen in agro suo. [25] Cum autem dormirent homines, venit inimicus eius et superseminavit zizania in medio tritici, et abiit. [26] Cum autem crevisset herba,

---

15. *τους οφθαλμους*] *τοις οφθαλμοις* X. — *ακουσωσιν*] om. C. — *συνωσιν* ϛ. (sic). BDLXΔ. 1. 33. E*F GKMSUVΓ. | *συνιωσιν* CE². — *επιστρεψωσιν*] *-ψουσιν* EFGKV. — *ιασομαι* BCDLΔ². 33. E*FGMSVΓ. |‡*ιασωμαι* ϛ. 1. E²KsUs. Latt. (exc. *d.*)

16. *μακαριοι οἱ*] *μακαριοι* DM. — *και*] add. iterum. Syr.Crt. — *τα Orig.* iv. 209ᵇ. | om. D. — *ὑμων* 2°] om. B.*Btly Blc. a.b.c.ff*²*.g*¹. *Hil.* 676ᵃ. | Contra, CD. rel. Vulg. *f.ff*¹. *g*².*h.k.* rcl. *Iren.* 266. *Orig.* iv. 209ᵇ.

— *ακουουσιν* B.*Btly.*CDX. 1. 33. M. *Orig.* iv. 209ᵇ. *Eus.* in Ps. 386ᵉ. |‡*ακουει* ϛ. L. rel.

17. *γαρ*] om. X. *a.b.c.f.ff*¹·²·*g*¹·²·*h.* Arm. Æth. *Hil.* 208ᵉ. 305ᵉ. (quippe Vulg.) — *ειδαν* B. 33. (*ιδαν* 33) | ‡*ειδον* ϛ. C. rel. *Orig.* iv. 105ᵉ. 209ᵇ. 258ᵉ. *Eus.* D.E. 38ᵃ. in Ps. 518ᵇ. (526ᵈ.) 657ᵉ. | *ηδυνηθησαν ειδειν* D.

18. *του σπειραντος* BX. 33. Syr.Hcl. | ‡*του σπειροντος* ϛ. CD. rel. (om. *του* Δ.)

19. *συνιεντος*] *συνιοντος* DF. (*συνιωντος* L.) | om. *ὁ* mox Δ. — *εσπαρμενον Orig.* i. 308ᵃ. | *σπειρομενον* D. — *αυτου*] *αυτων* D.

20. *οὑτος εστιν*] om. U. — *λογον*] add. *μου* XΔ. *f**. Syr.Hcl. — *ευθυς*] *ευθεως* EU. *Orig.* i. 308ᵈ.

21. *δε Orig.* i. 308ᵈ. | om. LF. — *εν Orig.* i. 308ᵈ. | om. D*Gr. — *ἑαυτῳ Orig.* i. 308ᵈ. | *αυτῳ* LΔ. — *γενομενης*] praem. *ητα sic.* G. — *ευθυς Orig.* i. 308ᵈ. | *ευθεως* D. 33.

22. *εις*] *επι* 33. — *σπαρεις*] *σπειρομενος* D. *a.c.g*¹.*ff*². (Contra, Vulg. *b.f.ff*¹.*g*².*h.*) — *μεριμνα*] *μερημνη* K. — *αιωνος*] †add. *τουτου* ϛ. C. rel. Vulg. *b.c.f.ff*¹. Syrr.Crt Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Orig.* i. (308ᵇ.) | om. BD. *a.ff*². *g*¹.*h.k.* Arm. — *πλουτου*] *πλουτους* D*. | add. *και περι τα λυπα επεθυμια εισπορευομεναι* (*sic*) L.mg. — *τον λογον*] id, Syr.Crt.

23. *την καλην γην* B.*Btly.*CLΔ. 1. 33. *Orig.* i. 308ᵉ. | ‡*την γην την καλην* ϛ. D. rel. — *ακουων*] ante *τον λογον* D. (Latt. Syrr.Crt.&Pst. | Contra, *f.* Syr.Hcl. rel. *Orig.* i. 308ᵉ. | *ακουσας* U.

23. *συνιεις* B.*Btly.Blc.*D. *Orig.* i. 308ᵉ. | ‡*συνιων* ϛ. C. rel. — *ὁς δη* Syr.Hcl. (Memph.) *Orig.* i. 308ᵉ. | *τοτε* D. *a.b.c.h.* | et Vulg. *f.ff*¹.*g*¹·²·*m.* Syrr.Crt.&Pst. Arm. Æth. | *ὁς δε* Δ. — sub fin.] add. *ὁ εχων ωτα ακουειν ακουετω* G. (*b.*)*m.* Arm.Zoh.

24. *σπειραντι* BXΔ. 33. M. (Latt.) Syrr. Crt.&Pst.&Hcl.txt. Memph. Æth. (*Orig.* in schol. apud Mattheium.) | ‡*σπειροντι* ϛ. CD. rel. *h.* Syr.Hcl.mg. MS. *Eus.* in Es. 423ᶜ. 558ᶜ. — *αγρῳ αυτου* CL. rel. | *αγρῳ εαυτου* B.*Bch.* | *ιδιῳ αγρῳ* D. *Eus.* in Es. 423ᶜ. 558ᶜ.

25. *επεσπειρεν* B.*Bch.Blc.* 1. Vulg. *a.b.c. d.f.ff*¹·²·*g*¹.*h.l.* Arm. *Iren. Int.* et *ipse* in comm. 287. (*Clem.* 774.) (*Orig.* iii. 134ᵈ.) | ‡*εσπειρε* ϛ. CD. rel. *e. Iren. Gr.* (e Catt.) 287. — *και* ante *απηλθ.*] om. D*(corr.*)

---

20. supra *Cl.* | 22. seminatus est *Cl.* | 23. terram bonam *Cl.* | centesimum *Cl.* | sexagesimum *Cl.* | aliud vero trigesimum *Cl.*

BCD[P]. LXΔ. 1. 33. EFGKMSUVΓ.

ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. [27] προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ‡ ἔσπειρες″ ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει † ζιζάνια; [28] ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι ‡ αὐτῷ λέγουσιν,″ Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; [29] ὁ δὲ ‡ φησιν,″ Οὔ, μή ποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. [30] ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα ‡ ἕως″ τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν† καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ [εἰς] δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον ‡ συνάγετε″ εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

et fructum fecisset, tunc apparuerunt et zizania. [27] Accedentes autem servi patris familias dixerunt ei, Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? unde ergo habet zizania? [28] Et ait illis, Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei, Vis, imus et colligimus ea? [29] Et ait, Non, ne forte colligentes zizania eradicetis simul et triticum cum eis. [30] Sinite utraque crescere usque ad messem, et in tempore messis dicam messoribus, Colligite primum zizania, et alligate ea fasciculos ad comburendum; triticum autem congregate in horreum meum.

ρλζ β

86 [31] m ν′ Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· [32] ὃ μικρότερον μέν ἐστιν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ‡ κατασκηνοῖν″ ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

m || Mar. 4:30—32. Lu. 13:18, 19.

31 (137, 2.) Aliam parabolam proposuit eis dicens, Simile est regnum caelorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo: [32] quod minimum quidem est omnibus seminibus; cum autem creverit, maius est omnibus holeribus et fit arbor, ita ut volucres caeli veniant et habitent in ramis eius.

ρλη ε

87 [33] n ν′ Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα

n Lu. 13:20, 21.

33 (138, 5.) Aliam parabolam locutus est eis dicens, Simile est regnum caelorum fermento,

---

26. *και* ult°. Vulg. *f.ff*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. | om. D. *a.b.c.ff*[2].*g*[1].*h.* (hiat *e*). Syr.Crt.
27. *προσελθ. δε*] *και προσελθ.* Γ.
— *οικοδεσποτου*] add. *εκεινου* D.
— *εσπειρες* CDXEFGV. | ‡ *εσπειρας* ⊊. BsLΔ. 1*s*. 33. KsSU. | *εσπειραμεν* M.
— *σῳ*] om. K.
— *εχει*] *εχη* E.
— *ζιζανια*] †praem. *τα* ⊊. LX. Syr.Hcl. mg. Memph. Arm.MSS. | om. B.*Bch.* CDΔ. 1. EFGKMSUVΓ. (hiat 33.) Syr. Hcl.txt. Arm.Zoh. (*ζιζανιαν* E*).
28. *οι δε δουλοι* CLX. rel. Vulg. *f.ff*[1]. Syr.Hcl. (Arm.) (Æth.) | om. *δουλοι* B. *g*[2].*h.* Memph. | D vid. infra.
— *αυτῳ λεγουσιν* BC. Memph. | ‡ *ειπον αυτῳ* ⊊. LX. rel. Vulg. *f.ff*[1]. Syr.Hcl. Arm. Æth. | *λεγουσιν αυτῳ οι δουλοι* D. (*a.*)*b.c.e.ff*[2].*g*[1].*k.* (Syrr.Crt.&Pst.)
— *ουν f.* Syr.Hcl. Æth. | om. D. Vulg. *a.b.c.e.ff*[1.2].*g*[1.2].*h.* Syr.Pst. Arm. [Syr. Crt. Memph.]
— *συλλεξωμεν*] *συλλεξομεν* L. 1. FKM. Arm. | *συλλεξουσαν* Δ.
29. *φησιν* B.*Btly.Blc.*C. Vulg. *b.c.f.ff*[1.2].*g*[1.2].*h.* Syr.Hcl.mg.MS. | *λεγει αυτοις* D. 33. Syrr.Crt.&Pst. Arm. Æth. | ‡ *εφη* ⊊. LX. rel. *a.* Syr.Hcl.ed. [Memph.anc.]
29. *εκριζωσητε*] *-σετε* Γ.
— *αυτοις τον σιτον* (Vulg.*Cl. ff*[1].*g*[2].) (Syrr.Pst.&Hcl.*) (Memph.) (Æth.) (habent vv. "etiam" ante *τον σιτον*). | *και τον σιτον συν αυτοις* D. *Am.* Syr. Crt. Arm. | *συν αυτ. τ. σιτ.* Γ. | om. *αυτοις a.b.c.f.ff*[2].*g*[1].*h.*
30. *αφετε*] add. *ουν* L. 1. U. Syr.Hcl.†.
— *συναυξανεσθαι*] post *αμφοτ.* D. Latt. | *αυξανεσθαι* L. 1.
— *ἑως* BD. | *αχρι* L. | ‡ *μεχρι* ⊊. C. rel. (hiat 33). | (om. *του* B*Btly.* ut in ipsa collatione videtur).
— *καιρῳ*] †praem. *τῳ* ⊊. CLE*s*. Syr. Crt. Memph. | om. B*Bch.*DXΔ. 1. 33. FGKMSUVΓ.
— *αυτα* 1°.] om. D. *e.f.h.k.*
— *εις* BsC. rel. Vulg.*Cl. ff*[1]. Syr.Hcl. Memph. Arm.MSS. Æth. | om. DLXΔ. 1. 33. *Am. For.* (Latt. rel.) Syrr.Crt. &Pst. Arm.Zoh. (*Iren.* 325.) (*Orig.* iii. 135[b].)
— *δεσμας*] *δεσμα* 33.
— *αυτα* 2°. *f.k.* | om. D. Latt. rel. Arm.
30. *συναγετε* B*Btly.* 1. Γ. (hiat 33.) | ‡ *συναγαγετε* ⊊. C. rel. | *συνλεγεται* D.
31. *παρεθηκεν* BsC. rel. Vulg. *ff*[1].*g*[1.2]. Syrr.Pst.&Hcl. rel. | *ελαλησεν* DL*. 1. (hiat 33). *a.b.c.e.f.ff*[2].*h.* Syr.Crt.
— *αυτοις*] add. *ὁ Ιησους* L*.
— *ὁμοια εστιν*] *ὡμοιωθη* L. Arm.MSS.
32. *των σπ.*] om *των* D*.
— *αυξηθῃ*] *αυξησῃ* D.
— *μειζον*] *μειζων* D. ‖ add. *παντων* K. Latt. (exc. *d.*) Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Æth. (vid. Mar.) | Contra, Memph. Arm.
— *ελθειν τα πετ. τ. ουρ. και d.h.* | *τα πετ. τ. ουρ. ελθειν και* 1. Vulg. *a.b.c.f.ff*[1.2]. *g*[1.2]. Æth. | om. *ελθειν* et *και* M. *e.*
— *κατασκηνοιν* B*Bch.* (diserte) D. | ‡ *κατασκηνουν* ⊊. B[2]*Bch.*C. rel.
33. *ελαλησεν αυτοις* BsL. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. | om. D. *k.* Syr.Crt. | *παρεθηκεν αυτοις* C. ‖ add. *λεγων* CL XMU. *Am. g*[2].*h.l.* Arm. | Contra, BsD. rel. (Latt.) rel.
— *γυνη*] add. sapiens Syr.Crt.

29. cum eis et triticum *Cl.* | in fasciculos *Cl.* | 33 *om.* dicens *Cl. For. Fuld.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.

γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

ρλθ

[o] ‖Mar. 4:33, 34. ϛ

[34] [o] Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς ‡ οὐδὲν″ ἐλάλει αὐτοῖς· [35] ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, [p] Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου· ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς†.

[p] Ps. 78:2.

ρμ ι

88 [36] Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν†· καὶ ‡ προσῆλθαν″ αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, ‡ Διασάφησον″ ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. [37] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν†, Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· [38] ὁ δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνιά εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ· [39] ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια † αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. [40] ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ ‡ καίεται,″ οὕτως ἔσται § ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος†. [41] ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, [42] καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς

36. Φράσον ἡμῖν

§ P

quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus, donec fermentatum est totum.

34 (139, 6.) Haec omnia locutus est Iesus in parabolis ad turbas, et sine parabolis non loquebatur eis; 35 ut adimpleretur quod dictum erat per prophetam dicentem, Aperiam in parabolis os meum; eructabo abscondita a constitutione mundi.

36 (140, 10.) Tunc dimissis turbis venit in domum, et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes, Dissere nobis parabolam zizaniorum agri. 37 Qui respondens ait, Qui seminat bonum semen est filius hominis, 38 ager autem est mundus; bonum vero semen, hi sunt filii regni; zizania autem filii sunt nequam; 39 inimicus autem qui seminavit ea est diabolus; messis vero consummatio saeculi est; messores autem angeli sunt. 40 Sicut ergo colliguntur zizania, et igni comburuntur, sic erit in consummatione saeculi. 41 Mittet filius hominis angelos suos, et colligent de regno eius omnia scandala et eos qui faciunt iniquitatem, 42 et mittent eos in caminum ignis: ibi erit

---

33. ενεκρυψεν *Clem.* 694. | εκρυψεν L. 1. G.
— εις] εν C(*sic*).
— σατα τρια] om. Syr.Crt.

34. ουδεν B.*Btly.Blc.*CΔM. *f.* Syr.Hcl. Arm. *Clem.* 803. *Orig.* iii. 3[c]. | ‡ουκ ϛ. D. rel. (Latt.) Memph. (ut vid.) Syrr. Crt.&Pst. Æth. *Orig.* iii. 446[b]. *Orig. Int.* ii. 202[c]. *Eus.* in Ps. 462[d]. 463[e] *Tert.* de Res. Carn. 34. (vid. Mar. vi. 33).
— ελαλει] -λησεν Δ. | -λη ΕΜΓ.

35. δια] add. Ἡσαιου 1. 33. Æth.*m.* quidam ap. *Eus.* in Ps. 462[d]. (*Hom. Cl.* 18. 15). | Contra, Codd. et vv. rel. *Eus.* in Ps. 462[d] *diserte.* (ἐν τοῖς ἀκριβέσιν ἀντιγράφοις) 463[e]. *Hier.* in loc. vii. 95.
— καταβολης] add. †κοσμου ϛ. CD. rel. (Latt.) rel. *Hom. Cl.* 18. 15 (vid. Matt. xxv. 34. Rom. i. 20. etc.) | om. B. 1. *e.* Syr.Crt. Æth. *Orig.* iii. 695[a]. (sed qu: e Psal.) (*Eus.* in Ps. 462[e]. 463[e]. *bis.*)

36. οικιαν] add. *αυτου* 1. Arm. MSS. *Orig.* iii. 3[d]. 4[a]. 442[a]. 481[b]. | †add. ὁ Ιησους ϛ. C. rel. *f.h.* Syrr.Pst.&Hcl. | om. BD. 1. (Latt.) Syr.Crt. Memph. Æth. *Orig.* iii. 4[b]. 442[a]. | post ηλθεν Γ. trsp. Arm.

36. προσηλθαν B.*Btly.* 33. | ‡προσηλθον ϛ. CD. rel. *Orig.* iii. 4[b]. 442[a]. 481[b].
— αυτου] om. 1. *e.* Arm.Zoh.
— λεγοντες *Orig.* iii. 4[b]. 442[a]. 481[b]. | om. B.*Blc.*
— διασαφησον B. *Orig.* iv. 254[a]. enarra *a.b.g*[1]*.h.* (narra *ff*[2].) | ‡φρασον ϛ. CD. rel. *Orig.* iii. 3[e]. 4[b.c.] 442[a]. 481[b]. edissere (diss.) Vulg. *Cl.* (*Am*). (*c*). *f.* (*ff*[1]). (*g*[2]). (*vid.* cap. xv. 15.)

37. ειπεν] †add. *αυτοις* ϛ. C. rel. Vulg. *Cl. c.*(*e*).*f.g*[2]*.h.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. | om. BD. *Am. a.b.ff*[1.2]*.g*[1]*.l.* Memph. Æth. *Orig.* iii. 443[d]. (*vid.*)

38. ὁ κοσμ.] om. ὁ Δ.
— εισιν οἱ υἱοι 2°] | οἱ υἱοι εισιν Δ. Vulg. *a.b.c.ff*[1.2]. Syr.Crt. (Contra, *e.f.g*[1]*.h.m.* Syrr.Pst.&Hcl. *Iren.* 288.) | om. οἱ M. (*sic*, habet 1°).
— του πον.] om. του Δ.

39. ὁ δε εχθρος] om. Syr.Crt. | ὁ δε αγρος εχθρος Δ.
— ὁ σπειρας αυτα εστιν C(L). rel. Vulg. (*a.b*).*c.f.ff*[2]*.g*[1]*.h.* | εστιν ὁ σπειρας αυτα B. | ὁ σπειρας εστιν D. *ff*[1]. (qui illa seminavit *m.*) | σπειρας] σπειρων L.

39. ὁ διαβολος] om. ὁ B.*Btly.* | malus Syr.Crt.
— αιωνος] †praem. του ϛ. C. rel. Memph. (*Orig.* iii. 444[a].) | om. BD. 33. *Orig.* iv. 254[a].

40. συλλεγεται] post τα ζιζανια L. | συνλεγονται D.
— καιεται CLXΔ. 33. EFGKMSUVΓ | ‡κατακαιεται ϛ. Bs. 1s. | κατακαιονται D.
— εσται] add. και K*.
— εν] om. K.
— αιωνος] †add. του του ϛ. CP. rel. *f.h.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | om. BD. 1. Γ. (Latt. rel.) Syr.Crt. Arm. Æth. *Iren.* 287. *Orig. Int.* iii. 870[d]. *Hil.* 1103[d].

41. αποστελει *Orig.* iii. 456[c]. | αποστειλει P. | αποστελλει Γ. (mox om. τους Δ).
— αυτου 1°] om. F.
— τους ποιουντας] praem. omnes Syrr. Crt.Pst.&Hcl. (Contra, *Iren.* 287. *Orig.* iii. 456[d].

42. βαλουσιν BsCP. rel. *Orig.* iii. 444[c]. 456[d]. *Iren.* 287. | βαλλουσιν DX. (Cod. Vulg. ap. Lachmannum).

35. impleretur *Cl.* | 36. edissere *Cl.* | 37. ait illis *Cl.*

B C D (P) [Z]. L X Δ. 1. 33. E(F)GKMSUVΓ.

τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 43 τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα [ἀκούειν] ἀκουέτω.

89 44 †Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψεν· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ ‡πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει," καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

90 45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· 46 ‡εὑρὼν δὲ" ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

91 47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ, 48 ἣν ὅτε ἐπληρώθη ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ‡ἄγγη," τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. 49 οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, 50 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ¶ P 51 †συνήκατε ταῦτα πάντα; Λέγουσιν αὐτῷ,

48. ἀναβιβ. [αὐτὴν].

¶ P

fletus et stridor dentium. 43 Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris sui. Qui habet aures audiat.

44 Simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro, quem qui invenit homo abscondit, et prae gaudio illius vadit et vendit universa quae habet, et emit agrum illum.

45 Iterum simile est regnum caelorum homini negotiatori quaerenti bonas margaritas, 46 inventa autem una pretiosa margarita, abiit et vendidit omnia quae habuit, et emit eam.

47 Iterum simile est regnum caelorum sagenae missae in mare [et] ex omni genere piscium congreganti, 48 quam cum impleta esset educentes et secus litus sedentes elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt. 49 Sic erit in consummatione saeculi: exibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum, 50 et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus et stridor dentium. 51 Intellexistis haec omnia? Dicunt

---

43. εκλαμψουσιν] λαμψουσιν D. *Orig.* iii. 444d(*bis*)e.
— του πατρος αυτων] caelorum. Arm.
— ακουειν CDP. rel. Vulg. *Cl. c.f.ff*1.2. *g*1.2.*h. Orig.* iii. 444d. *Hil.* 1103e (sed ? MSS.) | om. B. *Bch. Blc. Am. For. a.b.e.k.*
— ακουετω] om. F*.
44. ὁμοια] †praem. παλιν ⊽. CP. rel. *f.h.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* iii 446a. *Hil.* 677a. (vid. verr. 45, 47). | om. BD. (Latt.) Syr.Crt. Memph. Æth.
— τῳ αγρῳ *Orig.* i. 186. | om. τῳ D.
— ανθρωπος *Orig.* | τις D.
— πωλει (παντα) ὁσα εχει (B)D. 1. Latt. (exc. *f.*) Syrr. Crt. & Pst. (Memph.) *Orig. Int.* 39e. (*Orig.* iii. 446f.) (om. παντα B. Arm. MSS. *Orig.* iii. 446f.) | ‡παντα ὁσα εχει πωλει ⊽. CP. rel. *f.* Syr.Hcl. Arm. Æth. *Orig.* i. 186.
45. ανθρωπῳ CDP. rel. *Orig.* iii. 448b. 451b. | om. B.
46. εὑρων δε B. *Btly. Blc.* DL. 1. 33. Vulg. *a.b.c.*(*e*).*ff*1.*h.l.* Syrr.Crt.&Pst. Arm. Æth. (ubi autem invenit *Cypr.* 239). | ‡ὁς εὑρων ⊽. CP. rel. *f.* Syr.Hcl. Memph.
46. ἑνα Vulg. *c.f.ff*1. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Orig.* iii. 448b. 801a(*bis*). | om. D. *a.b.e.g*1.*h.* Syr.Crt. *Cypr.* 239. [?Memph.] (bonam, Syr.Crt.)
— πεπρακεν *Orig.* iii. 448c. | επωλησεν D.
— παντα ὁσα] ἁ D. quaecumque *a.c. ff*2.*h.* (Contra, Vulg. rel.)
— ειχεν] add. et venit. Syr.Crt.
47. βληθεισῃ] βληθεισα ? X* ut vid. E*.
— συναγαγουσῃ] συναγουσῃ EF. | συναπαγουσῃ Δ. | συναγουσιν L.
48. ἣν ὁτε Vulg. *c.ff*1. Syrr.(Pst.)&Hcl. (Memph.) Arm. (Æth.) | ὁτε δε D. *a.b.* (*e*).*f.ff*2.*g*1.*h.* (Syr.Crt.)
— αναβιβασαντες BsCP. rel. Vulg. *c.ff*1. Arm. | ανεβιβασαν D. *a.b.e.f.ff*2.*g*1.*h.* Memph. Æth. ‖add. αυτην DPΔS. *a.b.e.f.ff*2.*g*1.*h.* Syrr.Crt.&Pst. | Contra, BsC. rel. Vulg. *c.ff*1. Arm. Æth. [Syr. Hcl. Memph. ancc.]
— επι τον αιγιαλον και BDP. rel. *b.e.f.ff*2. *g*1.*h.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | και επι τον αιγιαλον C. 1. Vulg. *c.ff*1.*g*2. *Orig. Int.* iii. 359e. | om. και L. *a.*
— καλα] καλλιστα D. *a.b.ff*2.*g*1. Syr.Crt. Arm.
48. εις αγγη (B. *Btly.* ut vid.) C*. 1. *Orig.* iii. (454a.) 456e. 457b. (αγγηα pro lectione B expressit Fordius.) | εις ‡αγγεια ⊽. Δ. rel. *Orig.* iii. 456b, c (αγια L. αγγια C3PX.) | εις τα αγγια D. | εις αγγειον 33. | om. Syr.Crt.
— εβαλον] εβαλαν D. | εξεβαλλον X. | εβαλλον ΔV.
49. αιωνος *Orig.* iii. 456b. | κοσμου D.
50. βαλουσιν *Orig.* iii. 456c. | βαλλουσιν D*X.
51. συνηκατε] †praem. λεγει αυτοις ὁ Ιησους ⊽. C. rel. *f.g*2.*h.* Syrr.(Crt.)Pst.& Hcl. Arm. (et dixit *a.* praem. etiam, "discipulis suis" Syr.Crt.) | om. BD. *Schol. Gr.* Vulg. *b.c.e.ff*1.2. Memph. Æth. *Orig.* iii. 457d. (ut *vid.*)
— ταυτα παντα] παντα ταυτα M.
— ναι] †add. κυριε ⊽. C. rel. *a.b.c.e.f. g*1.2.*h.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 554a. | om. B. *Btly. Blc.* D. 1. *Sch. Gr.* Vulg. *ff*1.2.*k.* Syr.Crt. Syr. Hier. Æth.(Platt.) *Hil.* 678b.

43. patris eorum *Cl.* | aures audiendi *Cl.* | 47. et *Cl. For. om. Am. Fuld.* | 50. mittent ignis in cam. ignis (sic) *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.

Ναί†. 52 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς ‡τῇ βασιλείᾳ″ τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

ei, Etiam. 52 Ait illis, Ideo omnis scriba doctus in regno caelorum similis est homini patri familias, qui profert de thesauro suo nova et vetera.

q ‖ Mar. 6:2-6.

ρμα *a*

92 53 qΚαὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν· 54 καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ‡ἐκπλήσσεσθαι″ αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; 55 r οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; ‡οὐχ″ ἡ μήτηρ αὐτοῦ¶ λέγεται Μαριάμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ ‡Ἰωσὴφ″ καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; 56 καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσίν; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; 57 καὶ §ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, s Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι †καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. 58 καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

53 Et factum est cum consummasset Iesus parabolas istas, transiit inde. 54 (141, 1.) Et veniens in patriam suam docebat eos in synagogis eorum, ita ut mirarentur et dicerent, Unde huic sapientia haec et virtus? 55 Nonne hic est fabri filius? Nonne mater eius dicitur Maria, et fratres eius Iacobus et Ioseph et Simon et Iudas? 56 Et sorores eius nonne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic omnia ista? 57 Et scandalizabantur in eo. (142, 1.) Iesus autem dixit eis, Non est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua. 58 Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum.

r Jo. 6:42.

¶ F

§ Z‡

s Jo. 4:44. Lu. 4:24.

ρμβ *a*

XIV. ΚΕ′ ρμγ *β*

93 1 t′Εν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, 2 καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς

1 (143, 2.) In illo tempore audiit Herodes tetrarcha famam Iesu, 2 et ait pueris suis, Hic est Iohannes baptista: ipse sur-

t ‖ Mar. 6:14—29. ‖ Lu. 9:7—9.

457d. *Eus.* in Ps. 206c. (ut *vid.*).

52. ὁ δε Syr.Hcl.txt. *b.c.ff*1*.g*1*.h.* (hiat *a*). Arm. Æth. | om. D. Syrr.Crt.&Pst. Vulg. *f.ff*2. Memph. ‖ add. Ιησους C. Syr.Hcl.mg.

— ειπεν B txt.C. rel. | λεγει B mg.D. Latt.

— μαθητευθεις] μαθητευθη L.

— τῃ βασιλειᾳ BC. 1. 33. K. *e.* Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 459f. (458d. 459b.) | eadem, praem. εν DM. (Latt.) *Iren.* 237. *Hil.* 678b. | ‡εις την βασιλειαν ⸗. L. rel.

— εκβαλλει] εκβαλει LEG. | προφερει 1. *Orig.* 460a.d.

54. ελθων] ηλθεν L.

— εκπλησσεσθαι BCD(L)XΔ. 1. 33. (E F)GUV. (εκπλησεσθαι LEF.) *Eus.* in Ps. 373c. | ‡εκπληττεσθαι ⸗. KMs*Ss.* *Orig.* iii. 462c.

— τουτῳ] add. πασα D. Æth. *Eus.* in Ps. 398a. ad Steph. i. 223. | Contra, *Orig.* iii. 462c. *Eus.* in Ps. 373c.

— και αἱ δυναμεις *Eus.* in Ps. 398a. ad Steph. i. 223. | om. 1. *Eus.* in Ps. 373c.

55. τεκτονος] praem. Josephi *a.b.ff*2*.g*1. Syr.Crt. (add. *h.*) | om. Vulg. *c.e.f.ff*1*.g*2. *Orig.* iii. 462d. iv. 115c. 269b. *Eus.* in Ps. 373c. 398a. ad Steph. i. 223.

— ουχ 2o. B.*Bily.*CΔ. 33. M. *Orig.* iii. 462d. iv. 115c. 269b. *Eus.* in Ps. 373c. | ‡ουχι ⸗. D. rel. *Eus.* ad Steph. i. 223. | (M habet ante cum rel. ουχ ουτος).

— Μαριαμ BsD.rel. *Orig.* iii. 462d. iv. 115c. 269b. | Μαρια C. *Eus.* ad Steph. i. 223. (*Orig.* iv. 282e).

— Ιωσηφ BC. 1. 33. Latt. (exc. *d.k.*) Syrr. Crt.&Hcl.mg. Memph. Arm. 1. *Orig.* iii. 462e. iv. 115c. *Eus.* ad Steph. i. 223. | ‡Ιωσης ⸗. LΔK. *k.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. Arm.Zoh. Æth. | Ιωση S. in mg. | Ιωαννης DXEF(Wtst.)GMStxtUVΓ. *Orig.* iv. 282e.

56. προς ἡμας] παρ' ἡμιν Δ.

— ουν] om. M.

— ταυτα παντα BsC. 1. 33. MSsUΓ. *Eus.* in Ps. 373d. | παντα ταυτα DLXΔEF (Wtst.)GKV.(Latt.)*Orig.* iv. 269b. [*ff*1].

57. εν αυτῳ] εις αυτον X.

— ειπεν] λεγει Z. *Orig.* iii. 464c.

— πατριδι] †add. αυτου ⸗. C(vid. inf.) L. rel. Vulg. *b.c.f.ff*2*.g*1·2·*h.* Syrr.Crt.Pst. &Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 462b. 464c. | praem. ιδιᾳ CZ. *ff*1. *Orig.* iii. 133a. | om. utr. BD. 33. *a.k.* (C habet utr., vid. supra).

57. και εν τῃ οικιᾳ αυτου] om. L. Harl.* *f.g*1. (haec praetermittit *Orig.* iii. 464).

58. την απιστιαν *Orig.* iii. 466c. | τας απιστειας D.

1. εκεινῳ] add. δε D. Syrr.Crt.&Pst. Memph. | Contra, *Orig.* iii. 467d.

— Ἡρωδης] praem. ὁ X.

— τετραρχης BsDL. rel. Syr.Hcl.mg. *Graece.* | τετραραρχης CZΔ. Memph.

2. ουτος] praem. μητι D. *b.f.g*2*.h.* | Contra, Vulg. *a.c.ff*1·2·*g*1. *Orig.* iii. 467d. 521e.

— βαπτιστης] add. ὀν εγω απεκεφαλισα D. *a.b.ff*1*.g*2*.h.* | Contra, Vulg. *c.ff*2*.g*1.

— αυτος BsDZ. rel. *Orig.* iii. 469c. 521c. (ed.) | ουτος C. 1. *Orig.* iii. 521c. (cod.)

54. et virtutes *Cl.* | 55. frater *Am.*
1. audivit *Cl.*

B C D [P] (Z) [Π]. L X Δ [Θ]. ρμδ 1. 33. E [F] G K M S U V β (Γ).

ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. [3] [u] ὁ γὰρ Ἡρῴδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν αὐτὸν καὶ ‡ἐν τῇ φυλακῇ ἀπέθετο" διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. [4] ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν. [5] καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, [x] ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. [6] ‡γενεσίοις δὲ γενομένοις" τοῦ Ἡρώδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρεσεν τῷ Ἡρῴδῃ· [7] ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ‡ἂν" αἰτήσηται. [8] ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ §βαπτιστοῦ. [9] καὶ ‡λυπηθεὶς" ὁ βασιλεὺς διὰ †τοὺς ὅρκους§ καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι· [10] καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν †Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. [11] καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. [12] καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ ‡πτῶμα" καὶ ἔθαψαν ‡αὐτόν·" καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

[u] Lu. 3: 19, 20.

[x] c. 21: 26. Mar. 11: 32. Lu. 20: 6. ρμε ς

§ Θt

§ F

rexit a mortuis, et ideo virtutes operantur in eo. [3 (144, 2.)] Herodes enim tenuit Iohannem et alligavit eum et posuit in carcerem propter Herodiadem uxorem fratris sui. [4] Dicebat enim illi Iohannes, Non licet tibi habere eam. [5] Et volens illum occidere timuit populum, quia sicut prophetam eum habebant. [6 (145, 6.)] Die autem natalis Herodis saltavit filia Herodiadis in medio, et placuit Herodi; [7] unde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo. [8] At illa praemonita a matre sua, Da mihi, inquit, hic in disco caput Iohannis baptistae. [9] Et contristatus est rex; propter iuramentum autem et eos qui pariter recumbebant iussit dari, [10] misitque et decollavit Iohannem in carcere. [11] Et allatum est caput eius in disco et datum est puellae, et tulit matri suae. [12] Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus et sepelierunt illud, et venientes nuntiaverunt Iesu.

---

2. *αἱ δυναμεις ενεργουσιν*] *ενεργ. αἱ δυν.* M. magna est potestas ejus Syr.Crt. (*εναργουσιν* D*).
— *εν Orig.* iii. 521[e]. | om. Z.
3. Ἡρωδης] add. *τοτε* B. | Contra, CDZ. rel. *Orig.* iii. 469[c].
— *αυτον Orig.* iii. 469[c]. | om. B. *ff*[1]*.h. Orig.* iii. 470[b].
— *και εν τῃ φυλακῃ απεθετο* B. *ff*[1]*.h.* | *και απεθετο εν τῃ φυλακῃ* 1. *Orig.* iii. 471[b]. | *εν φυλακῃ και απεθετο* 33. *Orig.* iii. 470[b]. | ‡*και εθετο εν φυλακη* ς. CL.rel. Vulg. *b.c.f.ff*[2]*.g*[1]. Syrr.Crt.Pst. &Hcl. Memph. Arm. | *εν τῃ φυλακῃ* tantum D. *a* (ut vid. e spat.) *e.h.* Æth. *Orig.* iii. 469[c] (*vid.*) | *εν τῃ φυλακῃ* .... Z (sequ. ut vid. e spatio *και εθετο* s. fortasse *και απεθετο.*)
— *τῃ φυλακῃ* BDZ. 1. Memph. *Orig.* iii. 469[d]. 471[b]. | *om. *τῃ* ς. CX(*sic*). 33. rel. *Orig.* iii. 470[b].
— Φιλιππου] om. D. Vulg. *a.c.e.ff*[1]*.g*[1]*.k.* | Contra, *Gat. Mm. b.f.ff*[2]*.g*[2]*.h. Orig.* iii. 470[b].
— ad fin.] add. *οτι αυτην εγαμησεν* Æth.*m.a.*
4. *αυτῳ*] post Ιωαννης B. *Bch.*Z (in utroque loco B. *Btly.*) | Contra, CD. 1. 33. rel. Latt. rel. *Orig.* iii. 470[c].
— ὁ ante Ιωαν.] om. D.
4. *ουκ*] praem. *οτι* M.
— sub fin.] uxorem fratris tui *f.ff*[1]. | add. in uxorem Syrr.Crt.&Pst.
5. *ὁτι*] *επει* B.txt. (cor. in mg.*)
— *ειχον*] *εχον* Δ. | add. Johannem Syr. Crt. Æth.
6. *γενεσιοις δε γενομενοις* BDZL. (*γενεσιων δε γενομενων* CK.) Syrr.Crt.Pst. &Hcl.txt. Memph. Arm. Æth. | *γενεσιοις δε αγομενοις* 1. | ‡*γενεσιων δε αγομενων* ς. XΔ. 33. EGMSsUVΓ. Syr.Hcl.mg. (hiat F). | die autem natalis. (Latt.) sed cum advenisset dies natalis *ff*[1]. : natale autem facto *d.*
— *της Ἡρωδιαδος Orig.* ii. 44[d]. | *αυτου Ἡρωδιας* D Gr.
7. *μεθ'*] *μετ'* X.
— *ὡμολογησεν*] *ωμοσεν* Z. Syr.Pst.
— *αυτῃ δουναι*] *δουναι αυτῃ* 1. K.
— *αν* BD. 33. | ‡*εαν* ς. CZ. rel.
— fin.] add. ab eo Latt. (hiat *a*). Æth.
8. *δος μοι φησιν* BCZ. rel. Vulg. *g*[2]. Syr. Hcl. Memph. Arm. | *ειπεν δος μοι* D. *a.b.c.f.*(*ff*[1·])[2]*.h.l.* Syrr.Crt.&Pst. Æth.
— *ὡδε*] om. *a.b.c.f.ff*[1.2] *g*[1]*.h.* Memph. | Contra, Vulg. et *Am. For.* (sic) *g*[2]. (hiat *e*). vv. rel.
— *επι πινακι* BCZ. rel. | om. D.
— *την*] om. D*. (mox *του* Ιωαν. Δ).
9. *λυπηθεις* BD. 1. *a.* | ‡*ελυπηθη* ς. C. rel. Vulg. *b.c.f.ff*[1.2]*.g*[1]*.h.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth. [hiant Z. 33].
9. *βασιλευς*] add. Herodes Latt. exc. Vulg.
— *δια*] †add. *δε* ς. CZ. rel. Vulg. (*c*). *f.g*[2]. Syrr.(Crt.)Pst.&Hcl. Memph. Arm. | om. BDL*. 1. *a.b.ff*[1.2]*.g*[1]*.h.* Æth.
— *και τους* BsC. rel. Vulg. *g*[2]. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. | *και δια τους* D. *a.b.c.f.ff*[1.2] *g*[1]*.h.* Syr.Crt. Æth. [hiat Z].
— *δοθηναι*] add. *αυτῃ* 1. Syrr.Crt.&Pst. Arm. Æth.
10. Ιωαννην] †praem. *τον* ς. CD. rel. | om. BZΘ. 1.
11. *επι*] *επι τῳ* D. | *εν τῳ* 1.
— *ηνεγκεν*] add. puella *b.c.f.ff*[2]*.g*[1]*.h.* Syr.Crt. Memph. | Contra, Vulg. *g*[2]. vv. rel. (hiant *a.e*). | add. *αυτην* M.
12. *προσελθοντες*] *ελθοντες* Z. *Orig.* iii. 473[a].
— *αυτου*] add. *και* E*.
— *πτωμα* BCDL. 1. 33. Syrr.Crt.&Pst. Memph. [hiat Z.] | ‡*σωμα* ς. X. rel. Syr. Hcl. ("corpus" Latt. quo vocabulo pro *πτῶμα* et *σῶμα* utuntur). ‖add. *αυτου* DL. Vulg. *Cl. c.f.ff*[1.2]*.g*[2]*.h.l.* Syrr. Crt.&Pst. Æth. | Contra, BC. rel. *Am. a.b.g*[1]. Syr.Hcl. Memph. Arm.

11. attulit *Cl.* | 12. corpus ejus *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* ρμς
Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth. γ

ʸ ‖Mar. 6:32—44. ‖Lu. 9:10—17. ‖Jo. 6: 1—13. c. 15:32, etc. Mar. 8: 1, etc.

§ Π‡

ᶻ c. 9:36. Κϛ′ ρμζ

¶ Γ

§ Ρ

18. [ὧδε]

¶ Ζ

94 13 ʸ‡Ἀκούσας δὲ″ ὁ Ἰησοῦς §ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ᾽ ἰδίαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. 14 Καὶ ἐξελθὼν† εἶδεν πολὺν ὄχλον, ᶻκαὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ ‡αὐτοῖς″ καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀῤῥώστους αὐτῶν.

95 15 Ὀψίας δὲ γενομένης ‡προσῆλθαν″ αὐτῷ οἱ μαθηταὶ† λέγοντες,¶ Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας § ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. 16 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. 17 οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. 18 ὁ δὲ εἶπεν, Φέρετέ μοι ‡ὧδε αὐτούς.″ 19 καὶ κελεύσας¶ τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ ‡τοῦ χόρτου″ †λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ‡ηὐλόγησεν,″ καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. 20 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους

13 (146,3.) Quod cum audisset Iesus, secessit inde in navicula in locum desertum seorsum: et cum audissent turbae, secutae sunt eum pedestres de civitatibus. 14 Et exiens vidit turbam multam, et misertus est eius et curavit languidos eorum.

15 (147, 1.) Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes, Desertus est locus, et hora iam praeteriit: dimitte turbas, ut euntes in castella emant sibi escas. 16 Iesus autem dixit eis, Non habent necesse ire: date illis vos manducare. 17 Responderunt ei, Non habemus hic nisi quinque panes et duos pisces. 18 Qui ait eis, Afferte illos mihi huc. 19 Et cum iussisset turbam discumbere supra faenum, acceptis quinque panibus et duobus piscibus, aspiciens in caelum benedixit, et fregit et dedit discipulis panes, discipuli autem turbis. 20 Et manducaverunt omnes et saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos fragmentorum plenos.

---

12. εθαψαν] εθαψεν F*. — αυτον B.*Btly.*Θ. *a.ff*¹. [hiant Z. 33]. |‡αυτο ϛ. CD. rel. (vid. Mar.) | om. Arm. 13. ακουσας δε BDZL. 1. 33 (ut vid.) *d.f.k.* (Syrr.Crt.&Pst.) (Memph.) *Orig.* iii. 473ᵇ. quod cum audisset Vulg. quo audito (Latt. rel.) | ‡και ακουσας ϛ. C. rel. Syr.Hcl. Arm. (Æth.) — ὁ Ιησους] om. Θ. — εν πλοιῳ] om Γ. Syr.Crt. — πεζῃ BCD. rel. *Orig.* iii. 474ᵇ. pedibus *a.ff*¹. | πεζοι ZIIL. Syr.Hcl.mg. pedestres Vulg. Latt. rel. — πολεων] add. et e castellis Syr.Crt. *b.* 14. και 1°] om. G. — εξελθων] †add. ὁ Ιησους ϛ. CIIX. rel. *f.h.* Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* iii. 509ᵈ. | om. BD. 1. 33. Vulg. *b.c.ff*¹·²·*g*¹. Syr.Crt. Memph. Arm. Æth. [hiant ZΘ]. (post ειδεν L. *a.*) ‖και εξελθων ειδεν.... και] et (ut) vidit *a.b.*(*ff*²·). Syr.Crt. — πολυν οχλον *Orig.* iii. 481ᶜ. 509ᵈ. | οχλον πολυν D. 33. Latt. — επ᾽ αυτοις B.*Bch.*CXΔΘ. 1. EFGMSU VΓ. *Orig.* iii. 481ᶜ. [hiat Z]. | ‡επ᾽ αυτους ϛ. 33. Ks. (-οῖς *sic* St. 3). | επ᾽ αυτον II. *Orig.* iii. 509ᵈ. | εν αυτοις L. | περι αυτων D. — αρρωστους *Orig.* iii. 474ᵉ. 481ᶜ. 509ᵈ. | αρρωστουντας D. 15. προσηλθαν B. 33. [hiant ZII]. | ‡προσηλθον ϛ. CD. rel. *Orig.* iii. 475ᵈ. 476ᵃ. 509ᵈ. 15. μαθηται] †add. αυτου ϛ. CD. rel. (Latt.) Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Orig.* iii. 475ᵈ. 476ᵃ. | om. B.*Btly. Blc.*Z (ut liquet e spatio). 33. *b.k.* Arm. *Orig.* iii. 481ᶜ. 509ᵈ. [hiat II]. — ηδη παρηλθεν BCDII. | παρηλθεν ηδη Z (ut vid.) 1. *Orig.* iii. 475ᵈ. 509ᵈ. (παρηλ.... Z). — απολυσον] add. ουν CZ. 1. Memph. *Orig.* iii. 475ᵈ. 476ᵇ. Syr.Hcl.mg. Memph. | Contra, BDII. rel. *Orig.* iii. 481ᶜ. vv. rel. — κωμας] χωρας Δ Gr. | praem. κυκλῳ C*. 33. Syr.Hcl.mg. Syr.Hier. Arm. (vid. Mar. et Luc.) ‖non hab. BC³ZII. rel. vv. *Orig.* iii. 475ᵈ. (476ᶜ.) 481ᶜ. | (mox αυτοις L). 16. Ιησους BCPZII. rel. (Latt.) Syr.Hcl. | om. D. *k.* Syr.Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth. (vid. Mar. et Luc.) — ειπεν αυτοις] φησιν 1. | om. αυτοις *a.b.ff*². Memph. Arm. — αυτοις 2°] post φαγειν D. | Contra, *Orig.* iii. 477ᵃ. 17. λεγουσιν BsCDP. rel. | ..ον (i. e. ειπον s. ελεγον) Z [hiat II]. — εχομεν] -ωμεν LΘKU. 18. ειπεν] add. αυτοις P. — μοι ὡδε αυτους B.*Bch.*Z (ut e spatio liquet). 33. [hiat II]. | ‡μοι αυτους ὡδε ϛ. CP. rel. Vulg.*Cl. f.*(*ff*¹. Arm. om. μοι). illos mihi huc *Am. For.* Syrr.Pst. &Hcl. Æth. | om. ὡδε B.*Btly.*D. 1. *a.b.c. ff*².*g*¹.*h.* Syr.Crt. Memph. (ut vid.) 19. κελευσας B²CDPII. *Orig.* iii. 479ᵃ. | κελευσατε B*.*Bch.* | εκελευ[σεν] Z. jussit *ff*¹. *Orig.* 479ᵇ. | κελευει *Orig.* (509ᶠ. 510ᵃ.) — τους οχλους *g*². *Orig.* iii. 479ᵃ. | τον οχλον D. (Latt.) Arm.Zoh. — του χορτου B.*Btly.*C*II. 1. 33. Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl.mg. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 479ᵃ. 482ᵃ. 509ᶠ. 510ᵉ. | του χορτους *sic* L. | ‡τους χορτους ϛ. C²P. rel. Syr.Hcl.txt. | τον χορτον D. — λαβων] †praem. και ϛ. C*IIX. *ff*¹.*h.* Memph. Arm. | om. BC**DPLΔ. 1. 33. EFGKMSUV. (Latt.) Syr.Hcl. *Orig.* iii. 479ᵃ. [Syrr.Crt.&Pst. Æth.] (ελαβεν D). — ηυλογησεν CDPII. *Orig.* iii. 479ᵇ. 510ᵃ. | ‡ευλογ. ϛ. Bs. rel. *Orig.* iii. 481ᵈ. — μαθηται] add. posuerunt *b.* Syr.Crt. Memph. — τοις οχλοις] τους οχλους X. 20. των κλασματων] om. Θ. *a.* | add. a conspectu eorum Syr.Crt. (mox ιβ′ D).

---

14. misertus est eis *Cl.* | 18. mihi illos huc *Cl.*

πλήρεις. 21 οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

96 22 [a] Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν †τοὺς μαθητὰς† ἐμβῆναι εἰς† πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. 23 καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη¶ εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. 24 τὸ δὲ πλοῖον ἤδη ‡σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν" βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. 25 τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ‡ἦλθεν" πρὸς αὐτοὺς† περιπατῶν ἐπὶ ‡τὴν θάλασσαν." 26 καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ ‡τῆς θαλάσσης" περιπατοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες ὅτι φάντασμά ἐστιν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. 27 ‡εὐθὺς" δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. 28 ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ‡ἐλθεῖν πρός σε" ἐπὶ τὰ ὕδατα. 29 ὁ δὲ εἶπεν, Ἐλθέ.¶ καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου †Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. 30 βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων, Κύριε, σῶσόν με. 31 εὐ-

BCD(P)(II). LXΔ(Θ). 1. 33. EFGKMSUV. KZ — ρμη ϛ

[a] ‖Mar. 6:45—56. ‖Jo. 6:16—21.

ρμθ β

¶ II — ρν δ

24. μέσον τῆς θαλάσσης ἦν

27. [ὁ Ἰησοῦς]

ρνα ι

¶ Θ

29. καὶ ἦλθεν

21 Manducantium autem fuit numerus quinque milia virorum, exceptis mulieribus et parvulis.

22 (148, 6.) Et statim iussit discipulos ascendere in naviculam et praecedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas. 23 (149, 2.) Et dimissa turba ascendit in montem solus orare. (150, 4.) Vespere autem facto solus erat ibi. 24 Navicula autem in medio mari iactabatur fluctibus: erat enim contrarius ventus. 25 Quarta autem vigilia noctis venit ad eos ambulans supra mare. 26 Et videntes eum supra mare ambulantem turbati sunt, dicentes quia phantasma est, et prae timore clamaverunt. 27 Statimque Iesus locutus est eis dicens, Habete fiduciam: ego sum, nolite timere. 28 (151, 10.) Respondens autem Petrus dixit, Domine, si tu es, iube me venire ad te super aquas. 29 At ipse ait, Veni. Et descendens Petrus de navicula ambulabat super aquam ut veniret ad Iesum. 30 Videns vero ventum validum timuit, et cum coepisset mergeri, clamavit dicens, Domine, salvum me fac. 31 Et continuo Iesus exten-

21, ὡσει BsCP. rel. | ὡς DIIΔ. 1. 33. ‖om. Θ. Latt. (exc. *d.f.* hiat *e*). Syrr.Crt. &Pst. Memph. *Orig.* iii. 478[d]. | Contra, *d.f.* Syr.Hcl. Arm. Æth.

— γυναικων και παιδιων BsCPII. rel. Vulg. *f.* vv. rel. | παιδιων και γυναικων D. 1. Latt. rel. (hiat *e*). Memph. *Orig.* iii. 478[d]. (479[a]).

22. ευθεως *Orig.* iii. 480[b]. 482[e]. | om. C*. Syr.Crt.

— ηναγκασεν] †add. ὁ Ιησους ϛ. LXM. rel. Vulg. *Cl.* (*a.b.c.ff*[2]*.g*[1.2]*.h.*) | om. BCD PIIΔΘ. 1. 33. *Am. e.f.ff*[1]. Syrr.Crt.Pst. &Hcl. Syr.Hier. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 480[b]. 482[e].

— μαθητας] †add. αυτου ϛ. BsPXEFK. *a.b.c.ff*[1.2]*.g*[1.2]*.h.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. Æth. | om. CDIILΔΘ. 1. 33. GMSUV. Vulg. *e.f.l.* Arm. *Orig.* iii. 480[b]. 482[c.e.f.] (discrete).

— εμβηναι] εμβειν (sic) X.

— πλοιον] †praem. το ϛ. CDPII. rel. *Orig* iii. 480[b]. 481[e]. 482[c.f.] | om. B. 1. 33. Arm. *Eus.* D.E. 446[b].

— αυτον BsCP. rel. Vulg. *c.f.g*[2]. rel. *Orig.* iii. 480[b]. 481[e]. 482[c.f.] *Eus.* D.E. 446[b]. | om. D. *a.b.e.*(*ff*[1].)[2]*.g*[1]*.h.* Arm. | αυτους ΠΘ.

— απολυση] απολυσει K.

22. τους οχλους] τον οχλον F*. Arm. MSS. (illos Syr.Crt.)

23. καθ' ιδιαν D.

— μονος] om. F.

24. ηδη BCP. rel. *b.c.e.g*[1]*.h.* Syr.Hcl. *Eus.* D.E. 446[c]. (hiat II). | om. D. Vulg. *a.f.ff*[1]. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth. (vid. Mar.)

— σταδιους πολλους απο της γης απειχεν B. Syrr.Crt.&Pst. Memph. (sed habet σταδιους ὡς εικοσιπεντε e Joh. vi. 19). Arm. (Syr.Hier. habet haec post lectionem ϛ.) | ‡μεσον της θαλασσης ην ϛ. CP. rel. (Latt. *vid.*) Syr.Hcl. Æth. *Orig.* iii. (483[b]. 484[a.e.] *ut vid.*) *Hil.* 679[e]. (vid. Mar. vi. 47). | ην εις μεσον της θαλασσης D. *e.* (ην εν μεσῳ της θαλ. *Eus.* D.E. 446[c]).

— ην γαρ] η γαρ D*.

25. τεταρτῃ δε φυλακῃ] τεταρτης δε φυλακης D.

— ηλθεν BC[2]P. 1. 33. Latt. Syrr.Crt.Pst. &Hcl.mg. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 483[c] (*bis*). *Eus.* D.E. 92[d]. in Ps. 588[d]. | ‡απηλθεν ϛ. C*(?)D. rel. Syr.Hcl.txt.

— περιπατων] ante προς αυτους D. ‖† praem. ὁ Ιησους ϛ. C LX. rel. *a.b.c.e. f.ff*[2]*.g*[2]*.h.* Syrr.Crt.&Pst. Arm. *Eus.* D.E. 92[d]. (ante πρ. αυτ.) in Ps. 588[d]. | om. BC* DPΔΘ(*vid.*) 1. 33. SV. Vulg. *ff*[1]*.g*[1]*.l.* Syr. Hcl. Memph. Æth. *Orig.* iii. 483[c]. (*bis*).

25. επι την θαλασσαν B.*Bch.* PΔΘ. 1. *Orig.* iii. 483[c]. | ‡επι της θαλασσης ϛ. CD. rel. *Eus.* D.E. 92[d]. in Ps. 588[d]. (της θαλασση *sic* M).

26. και ιδοντες αυτον οἱ μαθηται CPLX. 33. rel. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. (Arm.) Æth. | οἱ δε μαθηται ιδοντες αυτον BD. (*f.*) vid. Mar. vi. 49. | και ιδοντες αυτον (tantum) 1 (ut puto) Latt. exc. *d.f. Eus.* D.E. 92[d]. (vid. Mar.)

— επι της θαλασσης BCD. 1. 33. *Eus.* D.E. 92[d]. 446[c]. | ‡επι την θαλασσαν ϛ. PΔΘ. rel. (om. *h.*)

— περιπατουντα CDP. rel. (Latt.) vv. rel. ut vid. | ante επι τ. θαλ. B.*Bch.* 33. *g*[1]. Syrr. Crt. Pst. & Hcl.. *Eus.* D.E. 92[d]. (vid. Mar.) | om. *b. Eus.* D.E. 446[c].

27. ευθυς BD. | ‡ευθεως ϛ. C. rel. (hiat P.) *Eus.* D.E. 446[c].

— αυτοις ὁ Ιησους CP. rel. *f.* Syr.Hcl. Arm. Æth. | ὁ Ιησους αυτοις B. | om. ὁ Ιησους D. *ff*[1]. Syr.Crt. Memph. *Eus.* D.E. 446[c]. | ante ελαλ. (Latt.) Syr.Pst.

— θαρσειτε *Orig.* iii. 485[b]. | θαρρειτε D.

28. αυτῳ ὁ Πετρος ειπεν C(D)LX. 1. rel.

22. Et statim compulit Jesus *Cl.* | navicula *Am.* | 25. super *Cl.* | 26. *id.* | 28. ad te venire *Cl.* | 30. mergi *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.

θέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; [32] Καὶ ‡ ἀναβάντων″ αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· [33] οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες, Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

97 [34] Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ‡ ἐπὶ″ τὴν γῆν * εἰς″ Γεννησαρέτ. [35] καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας· [36] καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο διεσώθησαν.

dens manum apprehendit eum, et ait illi, Modicae fidei, quare dubitasti? [32 (152, 6.)] Et cum ascendissent in naviculam, cessavit ventus. [33] Qui autem in navicula erant venerunt et adoraverunt eum dicentes, Vere filius dei es.

[34 (153, 2.)] Et cum transfretassent, venerunt in terram Gennesar. [35] Et cum cognovissent eum viri loci illius, miserunt in universam regionem illam, et optulerunt ei omnes male habentes, [36] et rogabant eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent: et quicumque tetigerunt salvi facti sunt.

XV. ΚΗ′ ρνδ ϛ

b ‖Mar. 7: 1–23.

98 [1] b Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ † ἀπὸ Ἱεροσολύμων ‡ Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς″ λέγοντες, [2] Διὰ τί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας [αὐτῶν,] ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. [3] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ¶ ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; [4] ὁ γὰρ θεὸς ‡ εἶπεν″ § c Τίμα τὸν πατέρα † καὶ τὴν μητέρα· καὶ d Ὁ κακολογῶν πα-

¶ P

§ Θ

c Ex. 20: 12.

d Ex. 21: 17.

1 (154, 6.) Tunc accesserunt ad eum ab Hierosolymis scribae et Pharisaei dicentes, [2] Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum? non enim lavant manus suas cum panem manducant. [3] Ipse autem respondens ait illis, Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dixit, [4] Honora patrem tuum et matrem, et, Qui male dixerit patri vel

(hiat P.) *b.e.f.ff*[1.2].*g*[2].*h*.Syr. Hcl. Arm. *Eus.* D.E. 92[d]. (D. om. ὁ) | ὁ Πετρ. ειπ. αυτῳ B. *g*[1]. Syr.Pst. Memph. | ὁ Πετρ. αυτ. ειπ. 33.|om. αυτῳ Δ. Vulg. *a.c.* Æth. [Syr.Crt.]

28. με *Eus.*D.E. 92[d]. | μοι CΔ.

— ελθειν προς σε B.*Btly.*CDΔΘ. 1. 33. (hiat P.)*Am.*Latt.rel.Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Eus.* D.E. 92[d]. | ‡ προς σε ελθειν ϛ. LX. rel. Vulg.*Cl.*

29 ὁ δε] add. Ιησους E. Syr.Pst.

— Πετρος] †praem. ὁ. ϛ. C. rel. | om. BD. *Eus.* D.E. 92[d]. (hiat P).

— ελθειν C[2]D. rel. *Oriy.* iii. 483[d]. vv. (C* n.l.)|και ηλθεν B. Syr.Crt. Arm.| et veniens Æth. (hiat P).

30. ισχυρον] om. 33. Memph.

— με] om. 1.

31. ὁ Ιησους] om. E*. | om. ὁ D.

32. αναβαντων αυτων BD. 33. *Orig.* iii. 483[d]. | ‡ εμβαντων αυτων ϛ. CP. rel.

33. ελθοντες DPLX. 33. rel. (Latt.) Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Arm. | om. BC[2]. 1. *ff*[1]. Memph. Æth. (*Orig.* iii. 486[b].) (οἱ δε εν τ. πλ. in C a 2[a] manu sunt: de C* n.l.)

— θεου υἱος ει BsCP. rel. *Orig.*iii.486[b].(*bis*) 503[e]. | υἱ. θεου ει συ D. (*a.b.* sed sine συ).

34. επι την γην BCDΔ. 33. | ‡ εις την γην ϛ. P. rel. Memph. Arm. *Orig.* iii. 483[e]. 487[c]. 502[b]. ‖add. *εις″ BDΔ. 33. Syrr.Crt.&Hcl.(et mg. *Graece*). Arm. |Contra, ϛ. CP. rel. Syr.Pst. *Orig.* iii. 483[e]. 502[b]. (vid. Mar.) ‖in terram (tantum) Latt. Æth. (ad terram *e*).

34. Γεννησαρετ B.*Bch.Blc.*C. 1. 33. *Ss.* Syr. Hcl.et mg. *Graece.* Arm. | Γενησαρετ B. *Btly. f. Orig.* iii. 487[c]. 502[b]. (Γενεσαρετ *Orig.* iii.483[e].484[b].)|Γεννησαρεθ PXEG KMUV. (Memph.)|Γενησαρεθ LΔF. *g*[2]. Æth.|Γεννησαρ D*.*Am.a.e.ff*[1].Syrr.Crt. &Pst. *Hil.* 684[c]. (Genesar Vulg.*Cl. b.c. ff*[2].*g*[1].) | Γεννησαρατ D[2]. (Gennasar *d.*)

35. εκειινου] add. et adoraverunt eum *a.b. c.ff*[1.2]. *Hil.* 684[c].

36. ἱνα] add. καν 1. 33. *Orig.* iii. 486[d]. 487[d].

— ἁψωνται] ἁψονται X. 1. E.

— του 2°] om. Δ.

— ὁσοι] add. αν C.

1. προσερχονται *Orig.* iii. 487[a]. *cit.* (sed infra in com. habet απερχονται) | προερχονται D*.

— τῳ Ιησου] προς αυτον D. Latt.(exc.*f.*) Æth. *Hil.* 684[f]. | αυτῳ 1. *Orig.* iii. 487[a.b.] | Contra, codd. et vv. rel. *f.*

— απο] †praem. οἱ ϛ. CP. rel. | om. BD. 1. *Orig.* iii. 487[a.d.]

— φαρισαιοι και γραμματεις BD. (1). 33. *e.* Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig.* iii. 487[a.d.] | ‡ γραμμ. και φαρ. ϛ. CP. rel (Latt.) Syrr.Crt.&Hcl. Æth. *Hil.* 684[f]. (ante απο Ἱερ. 1. *a.b.c.f.ff*[2].*g*[1]. Syrr Crt.Pst.&Hcl. *Hil.* | Contra, Vulg. *e.ff*[1].*g*[2]. (Memph. Arm. Æth. *Orig.*)

2. αυτων CDP rel. (Latt.)|om. B.*Btly.Blc.* Δ. 1. *f.g*[1]. Arm. *Orig.* iii. 487[a]. iv. 418[b].

3. αυτοις] om. D. *e.*

— παραβαινετε] παραβαιναι D.|παραβενεται P.

4. ειπεν BD. 1. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst.& Hcl.mg. Memph. Arm. Æth. *Iren.* 238. *Ptolem.* (ap. Epiph. xxxiii. 4). *Orig.* iii. 489[a]. | ‡ ενετειλατο λεγων ϛ. CΘ. rel. *f.* (....λεγων inc. Θ). [Syr.Hcl.txt.]

— πατερα] †add. σου ϛ. C[2]L. 33. KMU. *Am. a.b.c.f.ff*[2].*g*[1]. Syrr.Crt.&Pst.&Hcl.† Memph. Arm. (*Ptolem. Orig.* iii. 489[a]. sed, ut vid. e Vet. Test.) vid. Mar. vii. 10. | om. B.*Bch.*C*DXΔΘ. 1. EFGSV. Vulg.*Cl. For.* Harl.* *e.ff*[1].*g*[2]. Syr.Hcl.† Æth. *Iren.* 238. *Orig.* iii. 490[a].

— μητερα] add. σου *a.b.c.f.* Syrr.Crt.& Pst. Memph. (*Orig.* iii. 489[a]. sed qu. e v. Test.) | Contra, MSS. Vulg. *e.ff*[1.2].*g*[1.2]. Syr.Hcl. Æth. *Iren. Orig.* iii. 490[a].

— ἡ μητερα] om. *a.*

34. Genesar *Cl.*

4. *om.* tuum *Cl.*

B C D [Z]. L X Δ (Θ). 1. 33. E (F) G K M S U V.

τέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω· [5] ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, [6] †οὐ μὴ ‡τιμήσει″ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἠκυρώσατε ‡τὸν λόγον″ τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. [7] ὑποκριταί, καλῶς ‡ἐπροφήτευσεν″ περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας λέγων, [8] e †Ὁ λαὸς οὗτος† τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· [9] μάτην δὲ σέβονταί με διδάσκοντες διδασκαλίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων. [10] Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε καὶ συνίετε· [11] οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. [12] Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ‡λέγουσιν″ αὐτῷ, Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες¶ τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; § [13] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. [14] ἄφετε αὐτούς· f ‡τυφλοί εἰσιν ὁδηγοὶ″ τυφλῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι¶ εἰς βόθυνον πεσοῦνται. [15] ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Φράσον ἡμῖν τὴν παρα-

matri, morte moriatur. [5] Vos autem dicitis, Quicumque dixerit patri vel matri, Munus quodcumque est ex me tibi proderit, [6] et non honorificavit patrem suum aut matrem: et irritum fecistis mandatum dei propter traditionem vestram. [7] Hypocritae, bene prophetavit de vobis Esaias dicens, [8] Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me: [9] sine causa autem colunt me docentes doctrinas et mandata hominum. [10] Et convocatis ad se turbis dixit eis, Audite et intellegite. [11] Non quod intrat in os coinquinat hominem; sed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem. [12 (155, 10.)] Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei, Scis quia Pharisaei audito verbo scandalizati sunt? [13] At ille respondens ait, Omnis plantatio quam non plantavit pater meus caelestis eradicabitur. [14 (156, 5.)] Sinite illos: caeci sunt duces caecorum. Caecus autem si caeco ducatum praestet, ambo in foveam cadunt. [15 (157, 6.)] Respondens autem Petrus dixit ei, Edissere nobis

6. [ἡ τὴν μητέρα αὐτοῦ]

▪ Es. 29: 13.

ρνε ι

12. οἱ μαθηταὶ ¶ b [αὐτοῦ] § Z‡

ρνς ε

f Lu. 6: 39.

14. [τυφλῶν] ¶ Θ

ρνζ ς

---

5. αν] εαν LΘ. 33. S. *Orig.* iii. 491d. | δ' αν D. — ειπῃ] om. Syr.Crt. (vos autem dicitis quisque patri suo et matri suae).

— ὁ εαν *Orig.* iii. 491c. 492a. | ὁ δ' αν D*. | ὁ αν D2. 1.

— ωφεληθης] ωφελης G.

6. ου μη] †praem. και ⊊. LXΘ. rel. Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. BCD. 1. 33. *a.b.e.ff2.g1.* Syr.Crt.Memph. Æth. [*.ff1*]. *Orig.* (iii. 491c). *Orig. Int.* iii. 841d.

— τιμησει B. *Bch.* CDΔΘ. 1. 33. E2. *Orig.* iii. 491c. | ‡τιμηση ⊊. L. rel. honorificabit Vulg. *g1.* -cavit *Am. a.b.ff1.2.* honorificat *c.* honoravit *e.*

— αυτου post πατερα] om. 1. *Orig.*

— η την μητερα αυτου CLXΘ. rel. Vulg. (*b*). *c.f.ff1.(2).* (*g1*). (*l*). Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 491c. | om. B. *Btly. Blc.* D. *a.e.* Syr.Crt. ‖ αυτου] om. 33. *Am. b.ff2.g1.l.*

— τον λογον BD. *a.b.e.ff1.2.* Syrr.Crt.Pst. &Hcl.mg. Memph. Arm. Æth. *Iren.* 238. *Orig.* iii. 490d. *Eus.* in Es. 443e. | τον νομον C. *Ptolem.* (ap. Epiph. xxxiii. 4). | ‡την εντολην ⊊. LXΘ. rel. Vulg. *c.f.g1.* Syr.Hcl.txt. Arm.MSS. (*Orig.* iii. 490b. *Orig. Int.* iii. 841d.) *vid.* Mar. vii. 9. (om. την Δ).

7. επροφητευσεν CDL. *Orig.* iv. 121b. | ‡προεφητευσεν ⊊. BsXΘ. rel. (προφητευσεν Δ).

— περι υμων Ησαιας] Ησ. περι υμων 33. K. (Esaias propheta Syrr.Crt.&Pst. Memph.)

8. ὁ λαος ουτος BDL. 33. Latt. (exc. *f.*) Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth. *Clem. Rom.* ad Cor. i. 15. *Ptolem. Clem.* 461. *Orig.* ii. 723a. iii. 492c. (diserte) iv. 121b. *Orig. Int.* iii. 841e. *Eus.* in Ps. 473e. et ap. Mai p. 75. *Tert.* adv. Marc. iv. 17. *Cypr.* 118, 139. *Hil.* 590a. | †praem. εγγιζει μοι et add. τῳ στοματι αυτων και ⊊. CXΘ. rel. *f.* Syr.Hcl. (παρέθετο ῥητὸν ἀπὸ τοῦ Ἡσαΐου, ὅπερ αὐταῖς λέξεσιν οὕτως ἔχει, καὶ εἶπε κύριος, ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ τὰ ἑξῆς· καὶ προείπομέν γε ὅτι οὐκ αὐταῖς λέξεσιν ἀνέγραψεν ὁ Ματθαῖος τὸ προφητικόν. *Orig.* iii. 492c.) | ὁ λαος ουτος εγγιζει μοι tantum 1. | μοι] με. F. | ουτος] om. Δ. ουτως E*.

— απεχει απ' *Orig.* ii. 723a (absistit a *Tert.* separatum est *Cypr.*) | εστιν απ' D. (est a me Latt. *Hil.* 590a.)

9. με] om. Δ.

— ενταλματα] et mandata Latt. (exc. *d.*)

10. τον οχλον] των οχλων Δ.

11. ου] add. παν D.

— εισερχομενον *Orig.* iii. 494d. 497a. 498b.e. (εισερχομενα. *Clem.* 175. 455.) | ερχομενον B.

— κοινοι *bis*] κοινωνει D*. (2°. communicat *c*) | Contra, 1°. *Clem. Orig.*

— εκ] απο 33.

— τουτο] εκεινο D. | om. *a.e.ff1.*

— τουτο κοινοι τον ανθρωπον] om. 1. *g2.* (De hac clausula ubique silet *Orig.* i. 762f. iii. 494d. 497a. 498b.)

12. προσελθοντες] add. αυτῳ F. *ff1.* Syr. Hcl. Memph. (Syr.Pst.MS.)

— οι μαθηται αυτου] om. αυτου BD. | Contra, CLXΘ. rel. vv. omnes.

— λεγουσιν BD. 1. 33. (*ff1.*) Syrr.Crt. &Pst. Arm. | ‡ειπον ⊊. CLΘ. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Æth.

— τον λογον] om. K. Æth.

13. ειπεν αυτοις Δ.

14. αφετε αυτους BCZΘ. rel. *Orig.* iii. 496e. | αφετε τους τυφλους D.

— τυφλοι εισιν ὁδηγοι B(D)Z(*ut vid.*)L. 1. 33. (ὁδαγοι D.) *Am. Fuld. a.c.e. f.ff(1).2.g1.2.* (hiat *b.*) Syrr. Pst. & Hcl. (Memph.) (Arm.) (Æth.) *Orig.* iii.

6. matrem suam *Cl.* | 12. verbo hoc *Cl.* | 14. et duces *Cl.*

Vulg. *a.* (*b*). *c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.

ραβολήν†. 16 ὁ δὲ† εἶπεν, Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; 17‡ οὐ" νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; 18 τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. 19 ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι μοιχεῖαι πορνεῖαι κλοπαὶ ψευδομαρτυρίαι βλασφημίαι. 20 ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν¶ φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

¶ F

parabolam istam. 16 At ille dixit, Adhuc et vos sine intellectu estis? 17 Non intellegitis quia omne quod in os intrat in ventrem vadit et in secessum emittitur? 18 Quae autem procedunt de ore de corde exeunt, et ea coinquinant hominem. 19 De corde enim exeunt cogitationes malae, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiae. 20 Haec sunt quae coinquinant hominem; non lotis autem manibus manducare non coinquinat hominem.

ΚΘ′

99 21 g Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. 22 καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ‡ἐκρᾶζεν" †λέγουσα, Ἐλέησόν με, κύριε ‡υἱὸς" ‡Δαυείδ." ἡ θυγάτηρ μου κακῶς §δαιμονίζεται. 23 ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταί¶ αὐτοῦ ‡ἠρώτουν" αὐτὸν λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. 24 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. 25 ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι.

21 Et egressus inde Iesus secessit in partes Tyri et Sidonis. 22 Et ecce mulier Chananaea a finibus illis egressa clamavit dicens, Miserere mei, domine fili David: filia mea male a daemonio vexatur. 23 Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius rogabant eum dicentes, Dimitte eam, quia clamat post nos. 24 (158,5.) Ipse autem respondens ait, Non sum missus nisi ad oves quae perierunt domus Israhel. 25 (159,6.) At illa venit et adoravit eum dicens, Domine, adiuva me.

g Mar. 7: 24—30.

§ *b*

¶ Z

ρνη ε

ρνθ ς

25. προσεκύνησεν

497e. *Orig. Int.* iv. 488a. *Cypr.* 54. 200. *Hil.* 685. (caeci sunt et duces Vulg.*Cl.* caeci sunt enim duces. *ff*1.) | ‡*ὁδηγοι εισιν τυφλοι* ϛ. CXΘ. rel. Syr.Crt. | *ὁδηγοι εισιν* K.

14. *τυφλων* CZLXΘ. 1. 33. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Arm. Æth. *Orig.* iii. 497e. *Orig. Int.* iv. 488a. *Cypr.* 54. 200. *Hil.* 685a. | om. BD. Syr. Crt.

— *εαν*] om. F.

— *ὁδηγη*] *ὁδαγη* D.

— *εις βοθυνον πεσουνται* BsCX. 33. rel. *Orig. Int.* ii. 439d. | *πεσ. εις βοθ.* (D) ZL. 1. Æth. (*ενπεσουνται* D.) ‖ *εις βοθρον* habent D. 1. ‖ *εμπεσουνται εις βοθυνον* F. (cum eo in foveam cadet. Syr.Crt.)

15. *ὁ Πετρος*] Simon Petrus Syrr.Crt.& Pst.

— *ειπεν αυτῳ*] *αυτῳ ειπεν* B. (om. *αυτῳ* Arm.)

— *παραβολην*] †add. *ταυτην* ϛ. CDL. rel. Latt. Syrr. Arm. Æth. (*αυτην* Δ.) | om. BZ. 1. Memph. *Orig.* iii. 498b.

16. *ὁ δε*] †add. *Ιησους* ϛ. CL. rel. *f.* Syr.Hcl. Arm. | om. BDZ. 33. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst. Memph. Æth.

16. *ειπεν*] add. illi Syrr.Crt.&Hcl.* | add. illis. Syr.Pst. Memph. MS.

17. *ου* BDZ. 33. Latt. Syrr.Crt.&Pst. (Arm.) Æth. | ‡*ουπω* ϛ. CL. rel. Syr.Hcl. Memph. (*ετι ου Orig.* iii. 498b. in comm.)

— *εισπορευομενον* CDZ. rel. *Orig.* iii. 499c. | *εισερχομενον* B.*Bdly.Blc. Orig.* iii. 498c.

18. *εξερχεται*] *εξερχονται* FM.

— *κακεινα*] *εκεινα* D. *c.ff*1. Memph.

— *κοινοι*] *κοινωνει* D*.

19. *φονοι*] *φθονοι* 1.

— *φονοι μοιχειαι πορνειαι Orig.* iii. 500c. *Eus.* in Ps. 650d. | *πορν. μοιχ. φον.* L. (*πορνειαι*] om. E. | *μοιχ.*] om. *a.*)

— *βλασφημιαι* BCZ. rel. (Latt.) *Orig.* i. 763a. iii. 500c. *Eus.* in Ps. *Hil.* 332a. 443e. | *βλασφημεια* D*. *e.* Syrr.Crt.&Hcl. Æth.

20. *εστιν τα κοινουντα* BCZ. rel. *Orig.* iii. *Eus.* in Ps. | *εισιν τα κοινωνουντα* D*.

— *κοινοι* BZ. rel. *Orig.* iii. 502a. | *κοινωνει* D*. | *κοινει* C.

21. *ὁ Ιησους Orig.* iii. 502b. | om. 33.

22. *εκραζεν* BD. 1. (hiat 33.) *c.ff*1. Syr.Crt. Memph. Arm. | *εκραξεν* Z. Vulg. *a.e. f.g*1.2. Syr.Hcl. *Orig.* iii. 503a. *Hil.* 685b. [Syr.Pst. Æth.] | ‡*εκραυγασεν* ϛ. CX. rel. | *εκραυγαζεν* M. (*εκραυασεν* LE*. | *εκραυαγασεν* Δ.)

22. *λεγουσα*] †praem. *αυτῳ* ϛ. LX. rel. *f.ff*1. Syr.Hcl. | praem. *οπισω αυτου* D. | om. BCZ. 1. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 503a. (add. ei Vulg.*Cl. c.g*1.)

— *υἱος* BD. | ‡*υἱε* ϛ. CZ. rel. *Orig.* iii. 503a.

— *ἡ* ante *θυγ.*] om. ed. Cephalaei, qua usus est Bentleius in collatione B; sed de omissione hujus vocis silent Bch. Blc.

— *κακως*] *δεινως* 1. *Orig.* iii. 503a. 505a.

23. *λογον*] om. Z.

— *ηρωτουν* BCDX. | ‡*ηρωτων* ϛ. L. rel. (*-τον* E*M.)

— *οπισθεν*] praem. et venit, Syr.Crt.

24. *προβατα*] add. *ταυτα* D.

— *τα* 2o] om. U*.

25. *ελθουσα*] *προσελθουσα* Δ.

— *προσεκυνει* BsD. 1. 33. (M. *-νη*) *b.c. ff*1.*g*1.2. Arm. *Orig.* iii. 505d. | *προσεκυνησεν* CLXΔE(*sic*)F *Wtst.*GKSUV. Vulg. *a.f.l.*(om. ver.*e*). Syrr. Memph.

— *αυτῳ*] *αυτον* Δ.

17. secessu *Am.* | 22. dicens ei *Cl.* | filii *Am.*

BCD[P]. LXΔ. 1. 33. E[F]G[H]KMSUV.

26 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. 27 ἡ δὲ εἶπεν, Ναὶ κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. 28 τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

26 Qui respondens ait, Non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. 27 At illa dixit, Etiam, domine: nam et catelli edunt de micis quae cadunt de mensa dominorum suorum. 28 Tunc respondens Iesus ait illi, O mulier, magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia illius ex illa hora.

Λ′ ρξ

100 29 h Καὶ § μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. 30 καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς τυφλοὺς κωφοὺς κυλλοὺς καὶ ἑτέρους πολλούς, καὶ ἔῤῥιψαν αὐτοὺς § παρὰ τοὺς πόδας ‡ αὐτοῦ·″ καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· 31 ὥστε τοὺς § ὄχλους θαυμάσαι, βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, * καὶ″ χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ. 32 i ‹Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν, Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ‡ ἡμέραι″ τρεῖς προσμένουσίν μοι, καὶ οὐκ

h ‖Mar. 7:31–37. ☽
§ P

§ H

§ F

31. [κυλλοὺς ὑγιεῖς]

ΛΑ′

i ‖Mar. 8:1—10. c. 14:13, etc. Mar. 6:30, etc. Lu. 9:10, etc. Jo. 6: 1, etc.

29 (160,6.) Et cum transisset inde Iesus, venit secus mare Galilaeae, et ascendens in montem sedebat ibi. 30 Et accesserunt ad eum turbae multae, habentes secum mutos clodos caecos debiles et alios multos, et proiecerunt eos ad pedes eius, et curavit eos, 31 ita ut turbae mirarentur videntes mutos loquentes, clodos ambulantes, caecos videntes, et magnificabant deum Israhel. 32 Iesus autem convocatis discipulis suis dixit, Misereor turbae, quia triduo iam perseverant mecum et non habent quod mandu-

---

26. εστιν καλον Vulg. *e.f.g².k. Orig.* ii. 622ᶜ. | εξεστιν D. *a.b.c.ff¹·²·g¹.l. Orig.* iii. 505ᵈ·ᵉ. *Hil.* 686ᵇ. (εστι tantum habet *Eus.* in Ps. 83ᵇ. sic etiam *Tert.* adv. Marc. iv. 7.)

27. ἡ δε] εἰ δὲ K.
— και γαρ (Latt.) Syrr.Crt.&Hcl. rel. *Orig.* iii. 506ᵉ. | om. γαρ B. *Btly. Blc. e.* Syr.Pst.
— εσθιει] εσθιουσιν D.
— ψιχιων] ψειχων D.
— κυριων] κυναριων D*.
— ad fin.] add. et vivunt Syrr.Crt.&Pst. Syr.Hier.

28. αποκριθεις] om. Syr.Pst. Syr.Hier.
— ὁ Ιησους] om. D. Syr.Crt.
— αυτη om. *a.b.c.* | αὐτῶ sic. 33.
— ω] om. D. | Contra, Syr.Hcl.mg. Graece. *Orig.* iii. 511ᵃ.

29. venit iterum *a.b.c.f.ff².g¹.*

30. πολλοι *Orig.* iii. 509ᵃ. | om. X. *b.ff²*·*.g¹.*
— χωλους τυφλους κωφους κυλλους PX EGUVs Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. | χωλ. κυλλ. τυφλ. κωφ. B. | χωλ. κωφ. τυφλ. κυλλ. CK. | κωφ. χωλ. τυφλ. κυλλ. LΔM. *Am. Fuld.* Syr.Hcl. | κωφ. τυφλ. χωλ. κυλλ. 33. Vulg.*Cl.* Æth. *Orig.* iii. (507ᶜ). 509ᵃ. | χωλ. τυφ. κυλλ. D. claudos caec. debiles *g².l.* | χωλ. κωφ. κυλλ. S. | clodos caecos debiles mutos *a.b.ff².* caecos claudos debiles mutos *c.g¹.* surdos multos caecos claudos *e.* clodos caecos mutos debiles *f.* surdos caecos claudos mancos debiles *ff¹.*

30. και ἑτερους πολλους] om. L. | et alios aegrotos multos Syr.Crt.
— ερριψαν] εριψαν DL.
— παρα τους BsP. rel. | om. C*. | ὑπο τους D. *b.*
— αυτου BDL. 33. (Latt.) Syr.Crt. Memph. Arm. | ‡ του Ιησου ☽. CPX. rel. *f.* Syr.Pst.&Hcl. Æth.
— αυτους] αυτοις C*. | add. παντας D. *b.c.ff².g¹.*

31. τους οχλους BsPLX. rel. vv. | τον οχλον CDΔ. 1. 33. U.
— θαυμαζαι E.
— βλεποντας] ante θαυμασαι B. | Contra, CDP. rel. vv. *Orig.* iii. 508ᵉ. | βλεποντα 33. | βλεποντες Δ. *bis.*
— κωφ. λαλ. .. τυφλ. βλεπ.] om. *a.*
— λαλουντας CDP. rel. | ακουοντας B. Syr.Hcl.mg. Æth.
— κυλλους ὑγιεις MSS. *f.* Syr.Pst.&Hcl. (sideratos incolumes *d.*) | om. 1. Vulg. *b.c.e.ff¹·²·g¹·²·l.* Syr.Crt. Memph. Æth. (post χωλ. περιπατ. Arm.) "De κυλλοῖς tacuit, quia quid e contrario diceret, non habebat." *Hieron.* in loc. (vii. 117ᶜ.) De ver. 30 disputans κυλλοὺς disertè laudaverat Hieronymus. ‖ praem. και D. Syrr.Pst.&Hcl.

31. και ante χωλους BCDPΔ. 1. M. *f.* Syrr. Memph. Æth. | *om. ☽. LX. rel. Vulg. *b.c.e.ff¹·²·g¹·²·* Arm.
— τυφλους] praem. τους D. (post βλεποντας add. et surdos audientes. Memph.
— εδοξασαν Syrr.Pst.&Hcl. | εδοξαζον L. 1. 33. Latt. (exc. *d.*) Syr.Crt. Arm. *Orig.* iii. 508ᶜ.
— Ισραηλ] om. X.

32. ειπεν BsDP. rel. *Orig.* iii. 509ᶜ. | λεγει C. | add. αυτοις CK. Memph. (Syr.Hcl.mg.MS.)
— σπλαγχνιζωμαι L.
— οχλον] add. τουτον DE². (*b*).*c.f.* (*ff¹.*) Memph. *Hil.* 686ᵉ.
— ηδη *Orig.* iii. 509ᵈ. | om. B. *l.*
— ἡμεραι BCDPLXΔ. 1. 33. FGHKMSU V. | ‡ ἡμερας ☽. E. *Orig.* iii. 509ᵈ. 519ᵇ.
— τρεις] γ̄ εισιν και D. *a.b.c.*(*e.f.*)*ff¹·²·g¹.* (Contra, *Orig.*) [mox μου Δ].
— εχουσιν] εχωσιν X.
— μη ποτε] μη 1. | μη ποτε.... ὁδῳ om. D*. (add.*).

33. αυτου CDP. rel. *c.f.* Syrr. Æth. |

28. filia ejus *Cl.* | mutos caecos claudos *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H, Memph. Arm. Æth.

ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μή ποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. 33 καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ [αὐτοῦ,] Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; 34 καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. 35 καὶ ‡παραγγείλας τῷ ὄχλῳ" ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, 36 ‡ ἔλαβεν" τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ‡ἐδίδου" τοῖς μαθηταῖς [αὐτοῦ,] οἱ δὲ μαθηταὶ ‡τοῖς ὄχλοις." 37 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ‡τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν," ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. 38 οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

36. ἔδωκεν

¶ P
39. ἐνέβη

101 39 Καὶ ἀπολύσας¶ τοὺς ὄχλους ‡ἀνέβη" εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια ‡Μαγαδάν."

XVI. ρξα
j ‖Mar. 8:11-13. δ c. 12:38-40. Lu. 12:54-56.
ρξβ ε

1 j Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. 2 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὀψίας γενομένης λέγετε, Εὐδία, πυῤῥάζει

cent: et dimittere eos ieiunos nolo, ne deficiant in via. 33 Et dicunt ei discipuli, Unde ergo nobis in deserto panes tantos ut saturemus turbam tantam? 34 Et ait illis Iesus, Quot panes habetis? At illi dixerunt, Septem, et paucos pisciculos. 35 Et praecepit turbae ut discumberet super terram. 36 Et accipiens septem panes et pisces et gratias agens fregit, et dedit discipulis suis, et discipuli dederunt populo. 37 Et comederunt omnes et saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis tulerunt, septem sportas plenas. 38 Erant autem qui manducaverant quattuor milia hominum, extra parvulos et mulieres.

39 Et dimissa turba ascendit in naviculam, et venit in fines Magedan. 1 (161, 4.) Et accesserunt ad eum Pharisaei et Sadducaei temtantes, et rogaverunt eum ut signum de caelo ostenderet eis. 2 (162, 5.) At ille respondens ait eis, Facto vespere, dicitis, Serenum erit, rubicundum est

---

om. B.*Bch.* et *Btly.* (*sic*). 1. Vulg. *a.b.e. ff*[1,2].*g*[1].*l.* Memph. Arm.

33. *ποθεν*] add. *ουν* D. 1. Latt. (exc. *f.*) Æth.

— *ερημια*] *ερημω τοπω* C. Memph. *Orig.* iii. 510[b].

34. *ειπον*] *ειπαν* 33. | add. *αυτω* D Gr. Syrr.

— *επτα*] add. panes, Syr.Crt.

35. *παραγγειλας* BD. 1. 33. Memph. praecepit Latt. (cum jussisset *d*). *ενθάδε δὲ οὐ κελεύει, ἀλλὰ παραγγέλλει τῷ ὄχλῳ ἀνακλιθῆναι. Orig.* iii. 510[a]. | ‡*εκελευσεν* ⸗. CP. rel. Arm.

— *τῳ οχλῳ* BD. 1. 33. Vulg. *b.c.ff*[1,2]. *g*[1,2].*l.* Syr.Hcl. Arm. Æth. *Orig.* iii. 510[a]. | ‡*τοις οχλοις* ⸗. P. rel. *a.e.f.* Syrr.Crt.&Pst. *Hil.* 686[e]. | *τους οχλους* CU*(corr*).

36. *ελαβεν* BD. 1. 33. Memph. | ‡*και λαβων* ⸗. CP. rel. Arm. Æth. (et accepit *a.b.c.e.ff*[2].*g*[1]. et acceptis *ff*[1]. et accipiens. Vulg. *f.* | add. Jesus *a.b.c.f. ff*[2].*g*[1].) [om. *επτα a.c.*]

— *και τους ιχθυας*] om. L.

— *ευχαριστησας*] praem. *και* D. 1. (Latt.) Syrr. Crt. & Pst. Memph. | Contra, BsCP. rel. *f.ff*[1]. Syr.Hcl. Arm. Æth. | *-στησεν* C* ut vid.

— *εκλασεν*] om. C*.

36. *εδιδου* BD. 1. 33. | ‡*εδωκεν* ⸗. CPL. rel. Latt. Syrr. Memph. Arm. (vid. Matt. xiv.)

— *αυτου* CPL. rel. (Latt.) Syrr. | om. B. *Btly.* D. 1. 33. *c.ff*[1].*g*[2]. Memph. (Arm).

— *τοις οχλοις* B.*Bch.Blc.*L. 1. 33. KM. *e.f.ff*[1]. Syrr.Crt.&Pst. Memph. | ‡ *τῳ οχλῳ* ⸗. CDP. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Arm.. (vid. Mar.) ‖ praem. dederunt. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Memph.

37. *το περισσευον των κλασματων ηραν* BD. 1. 33. (Latt.) Æth. | ‡*ηραν το περ. των κλασμ.* ⸗. CP. rel. *f.ff*[1]. (Syrr.) Memph. Arm. (vid. Mar.)

— *επτα σ. πλ... ανδρες* (ver. 38). om. D*. (add. *) | *σφυριδας* D.

38. *ησαν*] add. *ὡς* B. 1. 33. *ff*[1]. Syr.Hcl. Arm. Æth. (vid. cap. xiv. 21. Mar. viii. 9. Luc. ix. 14. et Joh. vi. 10.) | Contra, CDP. rel. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst.

— *γυναικων και παιδιων* BCP. rel. *f.* Syrr. Pst.&Hcl. Arm. | *παιδιων και γυναικων* D. 1. (Latt.) Syr.Crt. Memph. Æth.

39. *ανεβη* CLXΔ. EFGHKMUV. | ‡*ενεβη* ⸗. Bs. 1*s*.33*s*.Ss. | *ενβαινει* D. (add. sedit Syr.Crt.)

— *το*] om. 1.

— *ηλθεν*] *ηλθον* C.

— *Μαγαδαν* BD(*της Μαγ.*) Syr.Crt. (sed *-don*) Syr.Hier. Magedan Latt. (*-dam c.ff*[2]). Magadan *d.* Magidan *g*[2]. Magado Syr.Pst. | *Μαγδαλαν* C. 33. M. Memph. | ‡*Μαγδαλα* ⸗. L. rel. Syr. Hcl. Arm. Æth.

1. *οἱ*] om. 1. 33. *Orig.* iii. 511[c]. [*οἱ bis* Δ].

— *επηρωτησαν* Syr.Hcl.mg.Gr. | *-των* 1[R] Memph. *Orig.* iii. 511[c].

— *αυτον*] ante *επηρωτησαν* D. | Contra, *Orig.* iii.

2. *αποκριθεις*] om Syr.Crt. Æth.

— *αυτοις* Vulg. *b.e.f.g*[2].(*ff*[2]). | om. D. *a.c.ff*[1].*g*[1].

2, 3. *οψιας γενομενης*.... ad fin. ver. 3. *ου δυνασθε* CDLΔ. rel. (X habet verba e ver. 3 in Comm.) Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. W.&.S. Æth. *Eus.* in Canone. | om. BXV. (E hab. cum. astt.) Syr.Crt. Memph. ap. Mill. Arm. (sed e Lat. transtulit Usc.) *Orig.* de his verbis nihil dicit in com., sed cum verbis *γενεὰ πονηρά* responsum Jesu incipit. iii. 514[c]. "Hoc in plerisque codicibus non habetur." Hier. in loc. (vii. 19). vid. cap. xii. 38.

— *πυρραζει* D. rel. | *πυραζει* C(L)EF GHM.

---

34. habetis panes *Cl.* | 35. discumberent *Cl.* 2. ait illis, *Cl.*

BCD. LXΔ. 1. 33. EFGHKMSUV.

γὰρ ὁ οὐρανός. [3] καὶ πρωΐ, Σήμερον χειμών, πυῤῥάζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός· † τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; [4] γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ †. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν.

ρξγ ς

ΑΒ′ ρξδ

[5] [k] Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ † εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. [6] ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, [l] Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων

ρξε ς

καὶ Σαδδουκαίων. [7] οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι Ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. [8] γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν †, Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; [9] οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; [10] οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; [11] πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ‡ ἄρτων″ εἶπον ὑμῖν; ‡ προσέχετε δὲ″ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων

[k] ‖Mar. 8: 15-21. β
[l] Lu. 12: 1.

enim caelum: [3] et mane, Hodie tempestas, rutilat enim triste caelum. [4 (163, 6.)] Faciem ergo caeli diiudicare nostis, signa autem temporum non potestis. Generatio mala et adultera signum quaerit, et signum non dabitur ei nisi signum Ionae. Et relictis illis abiit. [5] Et cum venissent discipuli eius trans fretum, obliti sunt panes accipere. [6 (164, 2.)] Qui dixit illis, Intuemini et cavete a fermento Pharisaeorum et Sadducaeorum. [7 (165, 6.)] At illi cogitabant inter se dicentes quia panes non accepimus. [8] Sciens autem Iesus dixit, Quid cogitatis inter vos, modicae fidei, quia panes non habetis? [9] Nondum intellegitis, neque recordamini quinque panum quinque milia hominum, et quot cophinos sumsistis? [10] Neque septem panum quattuor milia hominum, et quot sportas sumsistis? [11] Quare non intellegitis quia non de pane dixi vobis, Cavete a fermento Pha-

2. γαρ] om. M.
— ὁ ουρανος] ὁ ουρανιος E*. | add. και γινεται ουτως K. | praem. cum nubibus, *a.b.c.ff².g¹.* | Contra, Vulg. *e.f.ff¹.g².*
3. και πρωι....ὁ ουρανος] om. F.
— πρωΐ] praem. παλιν K. | πρωιας 33. E (sic M.mg.) | add. dicitis *f.* Syr. Pst.
— πυρραζει] πυραζει LEGH. (non CD FM. rel.)
— στυγναζων] om. *a.*
— ουρανος] αηρ D Gr.
— το μεν πρ.] †praem. ὑποκριται ς. E. rel. *b.e.f.ff¹.g¹.* Syr.Pst. Memph. (vid. Luc. xii. 56.) | om. CDLΔ. 1. 33. Vulg. *a.c.ff².l.* Syr.Hcl. Æth. (μεν] om. F. *b.*) | praem. και C². 33.
— δυνασθε CD. rel. *Am. f.g¹.²·* Syr.Hcl. Memph. | add. δοκιμαζειν 33. GMU. Syr.Pst. (scire. Vulg. *Cl. c.e.ff¹.l.* nosse *a.* cognoscere *b.ff².*) | δοκιμαζετε L. | συνιετε S. | γινωσκετε (X in comm.) Æth.
4. και μοιχαλις Vulg. *b.c.f. Orig.* iii. 514ᶜ. | om. D. *a.e.ff¹.².g¹.*
— επιζητει B.mg¹. *Bch.*CD. rel. *Orig.* iii. | αιται B.txt. *Bch.* | ζητει (ante σημειον D*) hoc ord. *b.c.e.*
— σημειον 2ᵒ.] σημιὰν D*. om. *c.*
— Ιωνα] †add. του προφητου ς. C. rel. Vulg. *Cl. a.b.c.e.f.* Syr. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 514ᶜ. (*vid.* cap. xii. 39.) | om. B. *Bch. Blc.* DL. *Am. Fuld. For. Harl. ff¹.g¹.l. Hil.* 688ᶠ.
4. καταλιπων] καταλειπων XΔ. 33. E FH.
5. οἱ μαθηται] om. Δ. | post επελαθοντο D. *a.b.c.e.ff¹.².g¹.* Syr. Crt. | Contra, Vulg. *f.g².* Syrr. Pst. & Hcl. *Orig.* iii. 517ᵃ. ‖ † add. αυτου ς. LX. rel. (Latt.) Syrr. Memph. Æth. *Orig.* iii. 517ᵃ. | om. BCD. *e.* Arm. *Hil.* 689ᵇ. (Δ vid. supra.)
— αρτους λαβειν CDL. rel. *Orig.* iii. 517ᵇ. | λαβειν αρτους BK. emere panes *e.*
6. Ιησους] om. Vulg. *ff¹.g².* Syr.Pst. | Contra, Latt. rel. Syrr. Crt. & Hcl.
— αυτοις] om. B. *Blc.* (? ver. 8.)
— ὁρατε και] om. *a.b.c.*
— και Σαδδουκαιων] om. U. *a.*
7. οἱ δε Vulg. *f.ff¹.g².* | τοτε D. *a.b.c.e. ff².g¹. Lcf.* 24.
— λεγοντες] om. K. Syr. Crt. (mox "acceperunt" habent Syrr. Crt. & Pst.)
8. ειπεν] †add. αυτοις ς. C. rel. *a.ff¹.* Syrr. Crt. & Pst. Memph. | om. B. *Bch.* DL Δ. 1. 33. KMS. Vulg. *c.e.f.g².l.* Syr. Hcl. Arm. Æth. *Orig.* iii. 520ᵉ. ("quibus" ad init. ver. *a.b.g¹. Lcf.* 24.)
— ἑαυτοις *Orig.* iii. *Eus.* D.E. 92ᶜ. | αυτοις L. et ver. 7.
— ελαβετε CLX. rel. *f.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. *Orig.* iii. 519ᶜ. *Eus.* D.E. | εχετε BD. (Latt.) Syr. Hcl. MS. mg. Memph. Arm. Æth. (vid. Mar. viii. 17.)
9. ουδε μνημονευετε] om. X. | add. ὁτε DΔ.
— των πεντακισχιλιων *Eus.* D.E. | τοις πεντακισχιλειοις D. (et quinque milia qui ex eis comederunt Syr. Crt.)
— in fin.] add. a conspectu eorum. Syr. Crt.
10. τους] om. F*.
— των τετρακισχιλιων] τοις τετρακεισχειλειοις D. add. qui comederunt ex eis Syr. Crt.
— σπυριδας CLX. rel. | σφυριδας B. *Btly.* D.
11. αρτων BCL. 1. 33. KMS. *e.f.* Syr. Hcl. MS. Memph. | ‡ αρτου ς. DX. rel. (Latt.) *Orig.* iii. 518ᶠ. *Lcf.*
— ειπον ὑμιν Vulg. *c.e.f.ff¹.g².* *Orig.* iii. 518ᶠ. | ὑμιν ειπον C. | om. ὑμιν D. *a.b.ff².* *Lcf.*
— προσεχετε δε BC*L. 1. Memph. Æth. (*sic.*) *Orig.* iii. 518ᶠ. | προσεχετε D*. Latt. (Syr.Pst.) *Lcf.* 24. | ‡ προσεχειν ς. X. rel. Syrr. Crt. & Hcl. Arm. | προσεχειν προσεχετε δε C². 33.
— ζυμης] add. δε X.

4. potestis scire *Cl.* | Jonae prophetae *Cl.* | 7. intra se *Cl.* | 8. intra vos *Cl.* | 9. in quinque *Cl.* | 10. in quatuor *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.

καὶ Σαδδουκαίων. 12 τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης ‡τῶν ἄρτων,″ ‡ἀλλὰ″ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

ΛΓ′ ρξ̄ϛ̄

m ‖Mar. 8:27–30. *a* ‖Lu. 9:18–21.

102 13 m Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων, Τίνα †λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; 14 οἱ δὲ ‡εἶπαν,″ Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλίαν, ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. 15 λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; 16 ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν, n Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. 17 ‡ἀποκριθεὶς δὲ″ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος εἶ, Σίμων Βὰρ Ἰωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι, ἀλλ᾽ ὁ πατήρ μου ὁ ἐν [τοῖς] οὐρανοῖς. 18 κἀγὼ δὲ σοὶ λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. 19 καὶ δώσω σοὶ τὰς ‡κλεῖδας″ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ° καὶ ὃ ‡ἂν″ δήσῃς ἐπὶ τῆς

n Jo. 6:69.

ρξ̄ζ̄ ι

° c. 18:18.

risaeorum et Sadducaeorum? 12 Tunc intellexerunt quia non dixerit cavendum a fermento panum, sed a doctrina Pharisaeorum et Sadducaeorum.

13 (166, 1.) Venit autem Iesus in partes Caesareae Philippi, et interrogabat discipulos suos dicens, Quem dicunt homines esse filium hominis? 14 At illi dixerunt, Alii Iohannen baptistam, alii autem Heliam, alii vero Hieremiam aut unum ex prophetis. 15 Dicit illis, Vos autem quem me esse dicitis? 16 Respondens Simon Petrus dixit, Tu es Christus filius dei vivi. 17 (167, 10.) Respondens autem Iesus dixit [ei], Beatus es, Simon Bar Iona, quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed pater meus qui in caelis est. 18 Et ego dico tibi quia tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, et portae inferi non praevalebunt adversum eam. 19 Et tibi dabo claves regni caelorum: et quodcumque ligaveris super terram,

---

12. *της ζυμης*] om. l. *e.* (*Orig.* iii. 519^{d}) vid. Syr.Crt. infra.
— *των αρτων* BL. l Vulg. (*e*) $g^{1.2}$.*l.* Memph. *Orig.* iii. 519^{d}. | om. D. *a.b.* (ff^{1})^{2}. Arm. *Lcf.* | ‡*του αρτου* ϛ. C. rel. *c.f.* | *των φαρισαιων* sic. 33. (de fermento Pharisaeorum et Sadducaeorum ut caverent sed a doctrina Pharisaeorum et Sadducaeorum. Syr. Crt.)
— *αλλα* CDLXΔ. 1. GHKMU *Orig.* iii. 519^{d}. | ‡*αλλ᾽* ϛ. BsEFsSsVs. | om. 33.
— *φαρισαιων και σαδδουκαιων Orig.* iii. 519^{d}. | *σαδδ. και φαρ.* B. (om. *και σαδδ. a.b.* Æth. *Lcf.* 24.)
13. *ελθων*] *εξελθων* H. Syr.Hcl.mg.
— *δε Orig.* iii. 521^{c}. | om. C^{2}E.
— *αυτου Orig.* iii. *Hil.* 689^{d}. | om. D.
— *τινα*] †add. *με* ϛ.DL. rel. (Latt.) Syrr. (Arm.) *Iren.* 210. *Orig.* ii. 496^{b}. *Hil.* 372^{c}. (vid. ver. 15, Mar. viii. 27. et Luc. ix. 18. Textus rec. Matthaei e duobus lectionibus ortus videtur.) | post *λεγουσιν* C. (Arm.) | om. B. Vulg. *Harl.*** *c.* Syr. Hier. Memph. Æth. *Iren.* 210 (MS.) *Orig.* iii. 521^{c}. (*ut vid.*) *Orig. Int.* iii. 521^{e}.
— *λεγουσιν*] post *ανθρωποι* D. *a.b.c.g*^{2}. | Contra, Vulg. *e.f.ff*^{1}.*g*^{1}.
— *ειναι*] ante *οι ανθρ.* l.
— *τον*] om. D.
14. *ειπαν* B.*Btly.* 33. | ‡*ειπον* ϛ. CD. rel. | add. discipuli ejus Syr.Crt.
— *οι μεν* Vulg. *c.f. Orig.* iv. 115^{b}. *Orig. Int.* iii. 521^{e}. | om. D. *a.b.e.ff*$^{1.2}$.*g*$^{1.2}$. | *αλλοι* Δ. ‖add. dicunt Syrr.Crt.&Pst. Æth. (*it.* post *αλλοι* et *ἑτεροι* Syr.Crt.)
— *αλλοι* CD. rel. *Orig.* iv. 115^{b}. *Orig. Int.* iii. | *οι* B.*Btly.Blc. Eus.* ad Steph. i. 223.
— *Ιερεμιαν*] Ἰηρεμειαν D. | Ἰηρεμιαν E.
— *η ενα*] alii dicunt unum Syr.Crt.
15. *αυτους*] add. *ὁ Ιησους* C. 33. Vulg. *Cl. b.c.f.g*^{1}. (n.l.e.) Arm.Zoh. | Contra, *Am. Fuld. a.ff*$^{1.2}$.*g*^{2}. Syrr. Memph. Arm.cdd. Æth. *Orig. Int.* iii. 521^{e}. | praem. *δε* K.
16. *ειπεν*] add. *αυτῳ* D. *ff*^{1}. Arm.Usc. (om. Zoh.; post *αποκρ.* habet Zoh. sed om. et ibi cdd. m.) | om. *Orig. Int.* iii. 521^{e}. *Eus.* D.E. 121^{b}.
— *ζωντος*] *σωζοντος* D*. *d.*
17. *αποκριθεις δε* BD. l. 33, Vulg. *b.c. ff*^{2}.*g*$^{1.2}$.*l.* Memph. *Eus.* D.E. 121^{b}. [*a.e. ff*^{1}. Syr.Pst. Arm.] | ‡*και αποκριθεις* ϛ. C. rel. *f.* Syr.Hcl. (Æth.) | om. Syr.Crt.
— *ὁ Ιησους*] om. ὁ 33. Δ.
— *αυτῳ Eus.* D.E. 121^{b}. | om. D. *Am. Fuld.*
— *τοις ουρανοις* CD.rel. *Clem.* 807. *Orig.* ii. 496^{b}. iii. 684^{b}. *Eus.* D.E. 121^{b}. ad Steph. i. 223. | om. *τοις* B. *Orig.* iii. 525^{c}. | *ὁ ουρανιος Orig.* iv. 450^{c}. *Dion. Alex.* ap. *Eus.* H.E. vii. 25 (353). *Eus.* c. Mcl. 77^{c}.
18. *δε σοι*] *σοι δε* Δ. | om. *δε* L. Latt. Memph. Arm. *Eus.* D.E. *Cypr.* 37. 195.
— *ὁτι*] om. l.
— *ταυτῃ τῃ πετρᾳ Orig.* iii. 524^{b}. 684^{b}. iv. 167^{d}. | *τῃ πετρᾳ ταυτῃ* E*. | *ταυτην την πετραν* D. | *ταυτην τη πετρα* Δ | add. *μου* post *ταυτῃ* X.
— *μου*] post *εκκλησιαν* D. Latt. *Cypr.* | Contra, *Orig.* iii. 524^{b}. 684^{b}. iv. 167^{d}. *Eus.* D.E. 121^{b}. in Es. 467^{a}. 487^{e}. 546^{a}. in Ps. 63^{d}. 284^{b}. 350^{d}. 364^{b}.
— *κατισχυσουσιν*] *κατισχυουσιν* Δ.
19. *και* 1° Syr.Hcl.txt. | om. C^{2}D. 1. 33. Syrr.Crt.&Pst.
— *δωσω σοι a. Orig.* iii. 525^{a}. 529^{d}. 530^{a}. 613^{d}. | *σοι δωσω* DL. (Latt.) | add. *δε* 33 *ut vid.* Syr.Hcl.mg.
— *κλειδας* B*.*Bch.*L. *Orig.* iii. 525^{a}. 529^{d}. 530^{a}. | ‡*κλεις* ϛ. CD. rel. *Orig.* iii. 613^{d}. *Eus.* D.E. 121^{b}.
— *ὁ* bis Vulg. *a.* | *ὁσα* l. *b.c.e.f.ff*$^{1.2}$.*g*^{1}. *Orig.* iii. 525^{a}. *Eus.* D.E. *Tert.* de Pud. 21. *Cypr.* 37. 148.
— *αν* BD. l. *Orig.* iii. 525^{a}. | ‡*εαν* ϛ. C. rel.

15. illis Jesus *Cl.* | 17. om. ei *Am.* | 18. adversus *Cl.*

BCD. L(X)Δ.[1] 1. 33. EFGHKMSUV. ρξη β

γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ‡ ἂν″ λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [20] Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς ἵνα μηδενὶ ε�ίπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν† ὁ χριστός.

p ‖Mar. 8:31—33. ‖Lu. 9:22. 24: 6. § Theb. ρξθ ς

103 [21] p Ἀπὸ τότε ἤρξατο [ὁ] Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν ‡εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν,″ καὶ πολλὰ §παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. [22] καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων, Ἵλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. [23] ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ, Ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ, σκάνδαλον ‡εἶ ἐμοῦ″. ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. [24] q τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, r Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. [25] s ὃς γὰρ ‡ ἐὰν″ θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ,

23. μου εἶ ρο β

q ‖Mar. 8:34—9:1. ‖Lu. 9:23—27.
r c. 10:38.
s c. 10:39. Lu. 17:33. Jo. 12:25.

erit ligatum in caelis; et quodcumque solveris super terram, erit solutum in caelis. [20 (168, 2.)] Tunc praecepit discipulis suis ut nemini dicerent quia ipse esset Iesus Christus.

[21] Exinde coepit Iesus ostendere discipulis suis quia oporteret eum ire Hierosolymam, et multa pati ■ senioribus et scribis et principibus sacerdotum, et occidi, et tertia die resurgere. [22 (169, 6.)] Et adsumens eum Petrus coepit increpare illum dicens, Absit a te, domine: non erit tibi hoc. [23] Qui conversus dixit Petro, Vade post me, satana: scandalum es mihi, quia non sapis ea quae dei sunt, sed ea quae hominum. [24 (170, 2.)] Tunc Iesus dixit discipulis suis, Si quis vult post me venire, abneget semet ipsum et tollat crucem suam et sequatur me. [25] Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam; qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam.

19. δεδεμενον Vulg. *a.* | δεδεμενα 1. 33. F* (sup. ras.) *b.c.e.f.ff*[1.2].*g*[1]. *Orig.* iii. 525[a]. *Eus.* D.E. *Tert. Cypr.* vid. cap. xviii. 19. (33 habet ὃ et mox λελυμενον).
— αν B *ut vid. ap. Btly.*D. 1. | ‡εαν ς. C. rel.
— και ὁ εαν....εν τοις ουρανοις] om. X.
— λελυμενον] λελυμενα 1. *b.c.e.f.ff*[1.2].*g*[1]. *Eus.* D.E. *Tert. Cypr.* (*vid. Orig.* iii. 531[a]).

20. διεστειλατο B *man. rec.* CLX. 1. 33. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Orig.* iii. 532[a] (cit.) 537[b]. 566[b]. 710[c]. praecepit Vulg. *f.ff*[1].*g*[1]. imperavit *a.b.c.ff*[2]. | επετιμησεν B*D. Syr.Crt. Arm. (*ut vid.*) increpavit *e.* jubet *Hil.* 691[a]. (*vid.* Mar. viii. 30). ὁ μὲν οὖν Ματθαῖος πεποίηκε κατά τινα τῶν ἀντιγράφων τό, τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ χριστός.... ἰστέον μέντοι ὅτι τινα τῶν ἀντιγράφων τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἔχει τό, ἐπετίμησεν. *Orig.* iii. 532[c.d].
— μαθηταις] †add. αυτου ς. L. rel. Latt. Syr. Memph. Æth. *Orig.* iii. 532[a]. 537[b]. 710[c]. | om. BCD. Arm. *Orig.* iii. 532[c]. 566[b].
— ειπωσιν] add. de eo Syr.Crt.
— αυτος *Orig.* | ούτος DU.

20. ὁ Χριστος] †praem. Ιησους ς. C. rel. Vulg. *d.f.g*[2]. Syr.Hcl. Memph. Æth. | om. BLΔ. 1. *a.b.e.ff*[1].*g*[1]. Syrr.Crt.& Pst. Arm. *Orig.* iii. 5[ies] (hiat 33.) | post Χριστος D Gr. *Fuld. c.ff*[2].

21. ὁ Ιησους CL. rel. *Orig.* saepe. | om. ὁ B.*Btly.*D. | add. ὁ χριστος B.*Bch.* Memph. [hiat 33.]
— δεικνυειν CD. rel. *Orig.* iii. 535[a]. 536[b]. 538[a]. 580[b]. iv. 300[e]. | δεικνυναι B.*Btly. Blc. Orig.* iii. 537[c]. [h. 33.]
— αυτον εις Ιεροσολυμα απελθειν BD. 1. 33 (ut vid.) *e. Iren.* 210. *Orig.* iii. 535[a]. 536[b]. 537[c]. 538[c.d]. 580[b]. iv. 300[e]. *Hil.* 691[b]. (αυτον εις Ιερο....33). | ‡αυτον απελθειν εις Ἱεροσολυμα ς. CL. rel. (Latt.) vv.
— απο *Orig.* 536[b]. 538[d] rel | ὑπο D.
— και αρχιερεων και γραμματεων *Fuld. e.ff*[1]. | και γραμμ. και αρχ. Δ. Vulg.*Cl.* et *Am. b.c.f.ff*[2].*g*[1.2]. | add. του λαου 1. (Arm.) *Orig.* iii. 538[d]. (sed non habet alibi; e g. 580[b].) [om. κ. γραμ. *a.*]
— τῃ τριτῃ ἡμερᾳ Vulg. *f.ff*[1].*g*[2]. Syrr. Theb. Arm. Æth. *Just.* Tr. 51, 76. *Iren.* 210. *Orig.* iii. 580[b]. 710[c]. | μετα τρεις ἡμερας D. *a.b.c.e.ff*[2].*g*[1]. Memph.
— εγερθηναι *Orig.* iii. 580[b]. 710[c]. | αναστηναι D. *Just.* (sed vid. Mar. viii. 31).

22. αυτον] αυτω H.

22. ὁ Πετρος Simon Petrus Syr.Crt.
— ηρξατο επιτιμαν αυτῳ λεγων CL. rel. Vulg. *e f.*(*g*[2].) *Orig.* iii. 540[a]. (sed λεγων non citavit.) | ηρξ. αυτῳ επιτιμαν λεγ. 1. *Orig.* iii. 710[b]. | ηρξατο αυτῳ επιτειμαν και λεγειν D. coepit increpare et dicere *a.b.c.ff*[2].*g*[1]. | λεγει αυτῳ επιτιμων B. | coepit dicere *ff*[1]. | et dixit ei Syr. Crt. (αυτῳ] αυτον H. | λεγων] praem. και F). [h. 33.]
— σοι 2°] om. Syr.Crt.*a.b.e.ff*[1]. *Hil.* 691[b]. 905[a]. | post τουτο D. Contra, *Orig.* iii. 710[b]. iv. 301[b].

23. ὁ δε] add. Jesus Syr.Crt.
— στραφεις BC. rel. *Orig.* iii. 541[b]. 710[b]. | επιστραφεις DLK. (vid. Mar.)
— ειπεν τῳ Πετρῳ] increpavit Simonem et dixit ei Syr.Crt.
— σκανδαλον ει εμου (s. μου ει) om. 33.
— ει εμου B(C). (ει μου C). | ‡μου ει ς. LX. 1. rel. *Orig.* iii. 541[c]. 542[a]. 561[a]. 589[b]. 710[b] iv. 301[b]. | ει εμοι D. (Latt.) *Mcl.* ap. *Eus.* c. Mcl. 10[b.d]. (mihi es *Hil.* 447[c].) | μοι ει V. *e.f.*
— αλλα τα των ανθρωπων *Orig.* iii. 589[b]. 710[b]. iv. 301[b]. *Eus.* c. Mcl. 10[b]. | αλλ᾽ ἁ του ανθρωπου D. *ff*[1]. Theb. Æth. | om. *e.*

19. et in caelis *bis Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.

εὑρήσει αὐτήν· [26] τί γὰρ ‡ὠφεληθήσεται" ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ροα ψυχῆς αὐτοῦ; [27] μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ.

[26] Quid enim prodest homini si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? [27] (171,10.) Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis, et tunc reddet unicuique secundum opus eus.

ροβ β 104 [28] Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσίν τινες τῶν ὧδε ‡ἑστώτων," οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. ¶ [1] [t] Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. [2] καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. [3] καὶ ἰδοὺ ‡ὤφθη" αὐτοῖς ‡Μωυσῆς" καὶ 3. μετ' αὐτ. συλλ. Ἠλίας ‡συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ." [4] ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, καλόν ἐστιν

[28] (172,2.) Amen dico vobis, sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant filium hominis venientem in regno suo. [1] Et post dies sex adsumsit Iesus Petrum et Iacobum et Iohannem fratrem eius, et ducit illos in montem excelsum seorsum: [2] et transfiguratus est ante eos, et resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. [3] Et ecce apparuit illis Moses et Helias cum eo loquentes. [4] Respondens autem Petrus dixit ad Iesum, Domine, bonum est nos

¶ κ XVII. ΛΔ'
t ‖ Mar. 9: 2—13. Lu. 9:28—36.

---

24. ὁ Ιησους *Orig.* iii. 542[d]. | om. B*Bch. — αρατω *Orig.* i. 281[e]. | αρας 1. (om. mox και). ‖ ad fin. μοι] μου Δ.

25. εαν BC. | ‡αν ☽. D. rel. *Orig.* i. 281[e]. iii. 544[c]. — θελῃ] θελει HK. — απολεσῃ BsCX. 1. rel. *Orig.* i. 281[e]. iii. 545[b]. | απολεσει DLΔ. 33. H. — εὑρησει] ουτος σωσει 1. 33. *Orig.* i. 281[e]. (vid. cap. x. 39).

26. ωφεληθησεται B.*Bch.*L. 1. 33. *e.(f.)* Syrr. Memph. Theb. *Orig.* i. 281[e]. iii. 545[d]. iv. 295[d]. | ‡ωφελειται ☽. CD. rel. (Latt.) Arm. *Just.* Ap. i. 15. *Clem.* 578. *Hil.* 692[b]. *Lcf.* 246. (vid. Luc. ix. 25). — κερδησῃ *Orig.* i. 281[e]. iv. 295[d]. | κερδησει LH. — ανταλλαγμα της] ανταλλαγμαυτης sic E.

27. ὁ υἱος] om. ὁ Δ. — των αγγελων αυτου BL. rel. *Orig.* i. 281[e]. iii. 547[c]. 548[d]. 549[a]. | των ἁγιων αγγ. αυτου D. (*b*). | των αγγ. των ἁγιων C. — την πραξιν *Am. Fuld. e.g*[2]. Æth. *Orig.* i. 281[e]. iii. 549[b]. | τα εργα 1. F*. (Latt.) Syrr. Memph. Theb. Arm.

28. αμην *Orig.* iii. 550[a]. | add. δε L**. 1. | add. γαρ K. — ὑμιν] add. ὁτι BL. 33. *b.c.e.f.ff*[1,2]*.g*[1]. Syrr. *Hil.* 692[e]. 1103[c]. (vid. Mar. ix. 1.) | Contra, CD. rel. Vulg. *a.* vv. *Orig.* iii. 550[a]. iv. 366[a-e]. — των ὡδε ἑστωτων BCDL. 1. 33. SU. (‡των ὡδε ἑστηκοτων ☽. KM. *Exc. Theod.* ap. *Clem.* 967). Latt. Syrr. Crt. & Pst. & Hcl.* Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iii. 550[a]. iv. 366[a]. (disertè)[e]. | ὡδε ἑστωτες XΔEFGHV. (Syr.Hcl.) — γευσωνται *Orig.* iii. 550[a]. iv. 366[a]. | γευσονται LX. 1. HU. *Exc. Theod.* — βασιλειᾳ *Orig.* iii. 550[b]. 554[a]. 555[b]. iv. 366[a]. | δοξῃ *a.* Syr.Hcl.mg. Memph. Æth. *a.m.* iii. *Exc. Theod.* — αυτου (ἑαυτου *Orig.* iv. 366[a].)] patris sui Syr.Hcl.mg. Memph. Æth. *a.m.* iii. | ejus et in gloria ejus Syr.Crt. | add. in gloria patris sui Æth. ed.[g] | add. εν τῃ δοξῃ αυτου *Orig.* iii. 550[b].

1. και] om. Syr.Crt. | add. εγενετο D. *a.b.c.e.ff*[1,2]*.g*[1,2]. *Hil.* 1103[c]. (Contra, Vulg. *f.*) — Ιακωβον] praem. τον D. 33. — Ιωαννην] praem. και D*. — αναφερει] αναγει D.Gr. 1. Latt. (exc. *d.e.*) *Orig.* iii. 557[a]. — κατ' ιδιαν *Orig.* iii. | λειαν D.

2. μετεμορφωθη Syr.Hcl.mg.*Gr. Orig.* iii. 557[a]. 558[a-b]. *Orig. Int.* iii. 868[d]. *Eus.* D.E. 93[b]. | μεταμορφωθεις D. (om. mox και). ‖ add. ὁ Ιησους D. (Latt.) | Contra, Vulg. *f.*

2. εγενετο *Eus.* D.E. | εγενοντο L. 33. HU. | om. S. — το φως Syrr.Pst.&Hcl.rel. (*Exc. Theod.* ap. *Clem.* 971). *Orig.* iii. 559[b]. 563[a]. 565[b]. *Orig. Int.* iii. 868[e]. *Eus.* D.E. 93[b]. c. Mcl. 177[c]. | χειων D. Latt. Syr.Crt. Arm.MSS. Æth. *Dion. Alex.* ap. Mill. *Hil.* 199[a]. 694[a]. 1103[c]. (vid. Mar. ix. 2. et Apoc. i. 14).

3. ιδου] om. Syr.Crt. — ωφθη BD. 33. *Am.* (Tf.) *Fuld. Tol. a.b.c.e.g*[1,2]*.l.* | ‡ωφθησαν ☽. C. rel. Vulg.*Cl. f.ff*[1]. — Μωυσης BDL. 33. K. Latt. Memph. Theb. | ‡Μωσης ☽. C. 1. rel. *Am.* — συλλαλ. μετ' αυτ. B. 1. *ff*[1,2]. Syrr. Crt.&Pst. Memph. Theb. Æth. *Orig. Int.* ii. 173[b]. iii. 868[e]. | ‡μετ' αυτου συλλαλουντες ☽. CD. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Arm. *Orig.* iii. 559[c].

4. αποκριθεις δε] om. Syr.Crt. — ὁ Πετρος] om. ὁ H. — κυριε] om. Syr.Crt.

---

27. opera ejus *Cl.*
3. apparuerunt *Cl.* | ib. Moyses *Cl.* (et sic in seqq.)

B C D [Z]. L [X] Δ. 1. 33. E F G H K M S U V. 4. ποιήσω

ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ ‡ Μωυσεῖ″ μίαν, καὶ Ἠλίᾳ μίαν. 5 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, [u] Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ‡ ἠυδόκησα·″ ‡ ἀκούετε αὐτοῦ.″ 6 καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ‡ ἔπεσαν″ ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. 7 καὶ ‡ προσῆλθεν″ ὁ Ἰησοῦς, * καὶ″ ἥψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν, Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. 8 ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.

[u] 2 Pet. 1:17. c. 3:17. Mar. 1:11. Lu. 3:22.

hic esse: si vis, faciamus hic tria tabernacula tibi unum, et Mosi unum, et Heliae unum. 5 Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos, et ecce vox de nube dicens, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite. 6 Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam, et timuerunt valde. 7 Et accessit Iesus et tetigit eos dixitque eis, Surgite et nolite timere. 8 Levantes autem oculos suos neminem viderunt nisi solum Iesum.

§ Z

105 9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ‡ ἐκ″ § τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ‡ ἐγερθῇ″. 10 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ† λέγοντες, Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; 11 ὁ δὲ† ἀποκριθεὶς εἶπεν†, Ἠλίας μὲν ἔρχεται† καὶ ἀποκαταστήσει πάντα· 12 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἠλίας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν,

ρογ ς

9 Et descendentibus illis de monte praecepit [eis] Iesus dicens, Nemini dixeritis visionem donec filius hominis a mortuis resurgat. 10 (17 3, 6.) Et interrogaverunt eum discipuli dicentes, Quid ergo scribae dicunt quod Heliam oporteat primum venire? 11 At ille respondens ait, Helias quidem venturus est et restituet omnia: 12 dico autem vobis quia Helias iam venit, et non cognoverunt eum, sed

---

4. ει] om. 1. 33.
— θελεις] θελης F.
— ποιησωμεν C3DL. rel. (Latt.) Syrr. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iii. 560c. 565a. *Orig. Int.* 901e. | ποιησω BC*. *b.ff*1. | ποιησομεν 1.
— ὡδε 2°.] om. *For. Harl**. *ff*1.*g*1. Arm. *Orig.* iii. 560b.
— τρεις σκηνας CD. rel. (Latt.) *Orig.* iii. *bis.* | σκηνας τρεις B. *e.*
— Μωυσει BDK. | Μωυση L. | ‡Μωσῃ ς. C. 1. 33. rel. Μωσει Δ.
— Ἠλιᾳ μιαν CDLΔ. 1. 33. K. Latt. Syrr. Æth. | ‡ μιαν Ἠλιᾳ ς. B. *Btly.* (sic in collatione: editio Cephalaei habet Ηλ. μι.) rel. Arm.
5. επεσκιασεν *Orig.* iii. 564b. | επεσκιαζεν D*.
— ιδου 2°.] audita est. Syr.Crt. (add. eadem post νεφ. a.)
— ὁ αγαπητος] et dilectus meus. Syr.Crt. dilectus meus. Memph. Theb.
— ηυδοκησα CDG. *Hipp.* c. Noet. 5.(9). *Orig.* iii. 564d. 565b. *Eus.* in Ps. 352a. | ‡ ευδοκ. ς. BsL. rel. *Eus.* in Ps. 186d.
— ακουετε αυτου BD. 1. 33. *ff*1. *Hipp.* c. Noet. 18(20). *Orig.* iii. 565b. *Tert.* c. Prax. 23. | ‡ αυτου ακουετε ς. C. rel, (Latt.) *Tert.* c. Prax. 19. *Cypr.* 108. 278. *Hil.* 508b. 894b. (vid. Luc. ix. 35.) | τουτου ακουετε *Hipp.* c. Noet. 5(9). *Hom. Cl.* 3. 53. | αυτ. ακουσατε Δ. | om. Syr.Hier.
6. και ακουσαντες Memph. | ακουσ. δε D. Theb.
— επεσαν BCD. 33. | ‡ επεσον ς. L. rel. (εφοβ. σφ. και επ. επι πρ. αυτ. Syr. Crt.)
— αυτων] ἑαυτων L.
7. προσηλθεν B.*Btly.Blc.*D. Latt. Syrr. Crt.&Pst. | ‡ προσελθων ς. CL. rel. Syr.Hcl. Arm. [n.l. Memph. Theb. Æth.]
— ὁ Ιησους και BD. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Æth. | *om. και ς. CL. rel. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm.
— ηψατο αυτων και CD. rel. | ἁψαμενος αυτων B.
— ειπεν] add. eis Vulg. *a.b.c.ff*2.*g*2. Syr.Crt. | Contra, *e.ff*1.*g*1. Syrr.Pst.& Hcl.
— εγερθητε] εγειρεσθαι D.
8. επαφαντες] επερεντες D*.
— αυτων] add. ουκετι C*.
— τον Ιησουν μονον] μονον τον Ιησουν D. Latt. | add. μεθ' ἑαυτων C2. 33. ‖ τον] αυτον B*.*Bch.*
9. καταβαινοντων αυτων] καταβαινοντες D.
9. εκ B.*Bch.*CDLΔ 1. 33. EFGHK(e corr. ?*)MSUV. *Orig.* iii. 566b. (de Latt.) | ‡ απο ς. K*. *Orig.* iii. 563c.
— ὁ Ιησους] ὁ υς 1.
— εγερθῃ BD. | ‡ αναστῃ ς. CZ. rel. *Orig.* i. 365a. iii. 566b. (vid. Mar. ix. 9.)
10. μαθηται] add. †αυτου ς. BsCD. rel. *f.* Syrr. Æth. | om. ZL. 1. 33. (Latt.) Memph. Theb. Arm. *Orig.* iii. 567a.
— τι ουν *Orig.* | ὁτι 33.
— οι γραμματεις] post λεγουσιν 33. (Contra, *Orig.*)
— δει] add. ερχεται Δ*.
11. ὁ δε] †add. Ιησους ς. CK. rel. *f.* Æth. (post αποκρ. Arm.) | om. BDZL. 1. 33. (Latt.) Syrr. Memph. Theb. (ὁ δε αποκρ. om. Syr.Crt.)
— ειπεν] †add. αυτοις ς. CZ. rel. Vulg. *Cl. f.g*1. Syrr. Arm. Æth. (ante ειπεν 1.) | om. B.*Btly.Blc.*D. 33. *Am.* (Latt.) Memph. Theb.
— ερχεται] †add. πρωτον ς. CZ. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. (ante παντα L.) | om. BD. 1. 33. Latt. Syr.Crt. Memph. Theb. Arm. *Just.* Tr. 49. *Hil.* 694d.
— και αποκαταστησει Vulg. *e.f.*(*ff*1.)*g*2. Syr.Hcl. (Memph.) Arm. Æth. *Just.*

4. *om.* et 1° *Cl.* | 5. nubis *Am.* | complacuit *Am.* | 9. *om.* eis *Am.* | 11. ait eis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

‡ ἀλλὰ″ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ᾽ αὐτῶν. 13 τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

§ X ΛΕ′ ροδ
ᵛ ‖Mar. 9: 14–29. β
‖Lu. 9: 37–42.

106 14 § ᵛ Καὶ ἐλθόντων† πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν ‡ αὐτὸν″ 15 καὶ λέγων, Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς ‡ ἔχει·″ πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. 16 καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. 17 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ‡ μεθ᾽ ὑμῶν ἔσομαι;″ ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε.¶ 18 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. 19 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ᾽ ἰδίαν εἶπον, Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; 20 ὁ δὲ† ‡ λέγει″ αὐτοῖς, Διὰ τὴν ‡ ὀλιγοπιστίαν″ ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς

15. πάσχει

¶ Z

ροε ε

fecerunt in eo quaecumque voluerunt. Sic et filius hominis passurus est ab eis. 13 Tunc intellexerunt discipuli quia de Iohanne baptista dixisset.

14 (174, 2.) Et cum venisset ad turbam, accessit ad eum homo genibus provolutis ante eum 15 dicens, Domine, miserere filii mei, quia lunaticus est et male patitur: nam saepe cadit in ignem et crebro in aquam. 16 Et optuli eum discipulis tuis, et non potuerunt curare eum. 17 Respondens Iesus ait, O generatio incredula et perversa, quo usque ero vobiscum? usque quo patiar vos? Afferte huc illum ad me. 18 Et increpavit eum Iesus, et exiit ab eo daemonium, et curatus est puer ex illa hora. 19 (175, 5.) Tunc accesserunt discipuli ad Iesum secreto et dixerunt, Quare nos non potuimus eicere illum? 20 Dicit illis, Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem

---

Tr. *Hil.* | και αποκαθιστησι L. | αποκαταστησαι D. *a.b.c.ff*^{2}.*g*^{1}. Syrr.Crt.& Pst. Theb.

11. παντα] add. sicut scriptum est. Syr. Hcl.

12. ηδη B_{3}CD. rel. Syr.Hcl. rel. *Just.* Tr. *Orig.* iii. 567^{c}. 571^{d}. | om. Z. *ut vid.* Syrr. Crt.&Pst.

— επεγνωσαν] εγνωσαν U.

— αυτον] om. Δ. (εν αυτον L).

— αλλα CΩ. 33. KM. | ‡ αλλ᾽ ⊃. B_{3}Z. rel.

— εν αυτῳ *Orig.* iii. 567^{b}. 572^{c}. 573$^{a.c.}$ | om. Δ | om. εν DFU. Latt. (exc. Vulg. *e*) Syr.Hcl.txt. Memph. (Arm.) *Just.* Tr. (vid. Mar. ix. 13.)

— ουτως] ουτος Δ.

— ουτως και.... πασχειν υπ᾽ αυτων MSS. et vv. *hic* habent *Orig.* iii. 573^{c}. ut vid. | ad fin. ver. 13 D. Latt. (exc. Vulg. *f*.) hic tacet *Just.* Tr.

13. αυτοις *Just.* Tr. 49. *Orig.* iii. 571^{d}. | om. Z. *ut vid. Am.* | add. sic Syr.Crt.

14. ελθοντων BZ. 1. Theb. | ελθοντων †αυτων ⊃. C. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 573^{d}. | ελθων D. Latt. *Hil.* 695^{a}. (vid. Mar. ix. 14). (et cum venerit Jesus Syr.Crt. Syr.Hier.)

— αυτῳ om. Arm.Zoh. (habent cdd. quidam). | τῳ Ιησου FG. (non H).

14. ανθρωπος] add. τις FH. (non K.) Syr.Crt. Arm.

— αυτον BCZLXΔ. 1. 33. E^{2}FGHKSUV. (αυτῶ i.e. αυτῶν pro αυτον *ut vid.* M.) | ‡ αυτῳ ⊃. E*. *Orig.* iii. 574$^{a.b.}$ | εμπροσθεν αυτου D. (Latt.) Syr.Hcl. (om. *e.f.ff*^{1}. Syr.Crt.&Pst. Arm. *Hil.* 695^{a}.) add. et rogabat eum. Syr.Crt. Æth. (homo rogans eum Theb.)

15. κυριε *Orig.* iii. 574^{a}. | om. Z.

— μου τον υἱον μου B.*Bch.*

— εχει BZ(ut vid.)L. (*Orig.* iii. 575^{c}.) | ‡ πασχει ⊃. CD. rel. Latt.

— πολλακις 2° Vulg. | ενιοτε D. 1. (Latt.) Arm. (*Orig.* iii. 574$^{a.c.}$ 578^{c}.) (om. Æth.)

16. ηδυνηθησαν CD. rel. | ηδυνασθησαν B.*Btly.Blc.* | εδυνηθησαν K. | ηδυναντο Z.

— αυτον θεραπευσαι BCZ. rel. *e.ff*^{1}. | θεραπ. αυτ. D. (Latt.) (om. αυτον Arm.)

17. αποκριθεις δε BCD. rel. Vulg. *Cl. c.(e).f.* Syr.Hcl. | τοτε αποκρ. Z. *For.* Memph. Æth. | αποκρ. tantum *Am. b.ff*$^{1.2.}$*g*^{1}*.l.* Syrr.Crt.&Pst. Theb. | et respondens *a.*

— απιστος] -τε *Orig.* iii. 579^{a}. *Eus.* in Ps. 384^{d}. | πονηρα Z.

— διεστραμμενη] διεστρεμμενη Z. | ante απιστος Syr.Crt.

17. μεθ᾽ ὑμων εσομαι B.*Btly.* in coll. *Bch.* CDZ. 1. 33. (*ff*^{1}.) *Orig.* iii. 579^{b}. (μεθ᾽ ὑμ. ειμι *Eus.* in Ps. 384^{d}.) | ‡ εσομαι μεθ᾽ ὑμων ⊃. (L). rel. Vulg. *a.b.c.e.f.ff*^{2}. Syrr. Æth. *Hil.* 695°. 696^{a}. ‖ εσομαι] εσωμε L. | om. Arm. (ἑως ποτε εσ. μεθ᾽ ὑμων *post* ἑως π. ανεξ. ὑμων *a.b.c.g*^{1}.)

— ἑως ποτε 2°] et Syr.Crt.

— ανεξομαι] ανεξωμαι LE*.

19. καθ᾽ ιδιαν D.

— ηδυνηθημεν] εδυνηθημεν K.

20. ὁ δε] †add. Ιησους ⊃. C. rel. Vulg. *Cl. b.c.e.f.* Syrr.Pst.&Hcl. | om. B.*Btly.Blc.* D. 33. *Am. For. Tol. a.ff*$^{1.2.}$*g*$^{1.2.}$ Syr. Crt. Memph. Theb. Arm. Æth.

— λεγει B.*Btly.Blc.*D. 1. 33. *Am. b.c.* (*e.ff*$^{1.}$)$^{2.}$*g*^{1}. | ‡ ειπεν ⊃. C. rel. Vulg. *Cl. a.f g*^{2}. Arm.

— ολιγοπιστιαν B. 1. 33. Syr.Crt. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iii. 466^{d}. (*Hil.* 695^{c}.) | ‡ απιστιαν ⊃. C(D)K. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. (Arm. 1MS.) vid. cap. xiii. 58. (απιστειαν DEFGH.)

— εαν] praem. ὁτι C. Memph. Theb. *Orig.* iii. 202^{e}.

— εχητε] εχετε H.

---

13. dixisset eis *Cl.* | 14. provolutus *Cl.* | filio meo *Cl.* | 17. respondens autem *Cl.* | 18. increpavit illum *Cl.* | 20. Dixit illis Jesus *Cl.*

B(C)D[Z](Π). L X Δ. 1. 33. EFGHKMSUV.
21. om.

κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, ‡Μετάβα″ ‡ἔνθεν″ ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. [21] [τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.]

sicut granum sinapis, dicetis monti huic, Transi hinc, et transibit, et nihil impossibile erit vobis. [21] Hoc autem genus non eicitur nisi per orationem et ieiunium.

§ Π ροσ β

107 [22] w ‡Συστρεφομένων″ §δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, [23] καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

w ‖Mar. 9:30—32. ‖Lu. 9:43—45.
22. ἀναστρεφομένων

[22] (176, 2.) Conversantibus autem eis in Galilaea, dixit illis Iesus, Filius hominis tradendus est in manus hominum, [23] et occident eum, et tertio die resurget. Et contristati sunt vehementer.

Λ ροζ ι

108 [24] Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς ‡Καφαρναοὺμ″ προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ ‡εἶπαν,″ Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; [25] λέγει, Ναί. Καὶ ‡ἐλθόντα″ εἰς τὴν οἰκίαν προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων, Τί σοὶ δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; [26] ‡εἰπόντος δέ,″† Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, §″Ἄρα¶ γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. [27] ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς† θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ

§ Z ¶ C

[24] (177, 10.) Et cum venissent Capharnaum, accesserunt qui didragma accipiebant ad Petrum et dixerunt, Magister vester non solvit didragma? [25] Ait, Etiam. Et cum intrasset domum, praevenit eum Iesus dicens, Quid tibi videtur, Simon? reges terrae a quibus accipiunt tributum vel censum? a filiis suis, an ab alienis? [26] Et ille dixit, Ab alienis. Dixit illi Iesus, Ergo liberi sunt filii. [27] Ut autem non scandalizemus eos, vade ad mare et mitte hamum, et eum piscem qui primus ascenderit tolle, et aperto

---

20. κοκκος D*. | κοκο L. | κοκον Δ.
— μεταβα B. 1. *Orig.* iii. 202[f]. 579[c]. | ‡μεταβηθι ⊊. CD. rel. *Orig* iii. 319[e]. 466[e]. *Eus.* in Ps. 194[b].
— ενθεν BD. 1. *Orig.* iii. 202[f]. 466[e]. 579[c]. | ‡εντευθεν ⊊. C. rel. *Eus.* in Ps.
— εκει MSS. Vulg *Cl.* (Latt.) Syr.Hcl. *Orig.* iii. 202[f]. 466[e]. *Eus.* in Ps. | om. 33. *Am. For. Tol. g*[2]*.l.* Syr.Crt.&Pst. Æth.
21. om. ver. B. 33. *e.ff*[1]. Syr.Crt. Memph. (ap. Mill. in App. e cdd. Mareschalli). Theb. Æth. (exc. ed. Platt.) Syr.Hier. *Eus.* in Canone (nam ad Mar. ix. 28. habet $\frac{4\beta}{\iota}$, ut Marci solius). | Contra, CD. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (W.&Sch.) Arm. *Orig.* iii. 579[d]. *Hil.* 695[d].
22. συστρεφομενων δε αυτων B. 1. conversantibus autem eis. Vulg. *f.g*[1.2.] | ‡αναστρεφομενων δε αυτων. ⊊. CL. rel. redeuntibus autem illis *ff*[1]. Syr. Pst.&Hcl (Memph. Theb.) Arm. | στρεφομενων δε αυτων *Orig.* iii. 580[a]. (..νων δε αυτων II). | αυτων δε αναστρεφομενων D. ipsis autem conversantibus *a.b.ff*[2]. *Hil.* 696[b]. ipsis autem redeuntibus *c.* (Syr.Crt.) cum autem regrederetur ipse *e.* et dum ambularent. Æth.
23. αποκτενουσιν *Orig.* iii. 583[c]. iv. 301[a]. | αποκτεινουσιν D.
— τῃ τριτῃ ἡμερᾳ Vulg. *f.ff*[1.2]*.g*[1.2]. Syrr. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iii. 583[c]. iv. 301[a]. | μετα τρεις ἡμερας D. *a.b.c.e.* Memph.
— εγερθησεται CDII. rel. *Orig.* iv. 301[a]. | αναστησεται B. *Orig.* iii. 583[c]. (vid. Mar. ix. 31.)
— και ελυπηθησαν σφοδρα] om. K.
24. ελθοντων δε *f.* Syr.Hcl. rel. *Orig.* iii. 584[a]. | και ελθοντων D. (Latt.) Syrr. Crt.&Pst.
— Καφαρναουμ BD. 33. | ‡Καπερναουμ ⊊. CII. rel.
— τα διδραχμα 1°. BsCΔ. 33. KMSUV. Syr.Hcl.mg. *Gr. Orig.* iii. 584[a]. 587[a]. | τα διδραγμα LX. 1. EFGH. *Am. b.ff*[2]. (*g*[1.2.]) | τα διδραγματα D. (hiat Π.)
— τῳ Πετρῳ post και ειπαν D. Syr. Hier. | Contra, *Orig.* iii. (Simoni Syr. Crt.)
— ειπαν BD. | ‡ειπον ⊊. CII. rel.
— τα διδραχμα 2°. BCΠΔ. 1. 33. GKM SUV. *c. Orig.* iii. 587[b]. | τα διδραγμα LXEFH *Am. b.g*[1.2.] | δειδραγμα D.
25. λεγει] add. Simon Syr.Crt. | om. λεγ. ναι V.
— ελθοντα B.*Bch.Blc.* 1. Æth. (εισελθοντα B.*Btly.* | ελθοντων αυτων. 33. (*a*). | εισελθοντι D. *b.* | ὁτε ηλθον C. | ὁτε εισηλθον U. Syr.Crt. | ‡ὁτε εισηλθεν ⊊. IIL. rel. Vulg. *c.e.f.ff*[1]. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. [*ff*[2]].
— απο τινων CDII. rel. (vv.) *Orig.* iii. 585[b]. *Hil.* 696[d]. | απο τινος B. Arm. Æth. [Syrr.Crt.&Pst.]
— τελη η] τελεῖν (sic) 33.
— αυτων] om. Δ.
26. ειποντος δε B. 1. (vid. add. in CL. mox infra) Memph. Theb. Arm. *Orig.* iii. 585[b]. et ille dixit. Vulg. *a.b.(c).ff*[2]. *g*[1.2.] [*ff*[1].] ille autem respondit *e.* | ‡λεγει αυτῳ ⊊. CD. rel. (*f*). Syr. Æth. (hiat II). (λεγει αυτῳ ὁ Πετρος απο των αλλοτριων] om. X*. 33. add. X in mg*). ‖†add. ὁ Πετρος ⊊. C. rel. *f.* Syr. Hcl. add. Simon Syrr.Crt.&Pst. (om. ὁ H.) | om. BD. 1. (Latt.) Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. Æth. (hiat II).
— αλλοτριων] add. ειποντος δε αυτου απο των αλλοτριων C(L). (om. αυτου L).
— οἱ] om. X.

20. hinc illuc *Cl.* | 23. tertia die *Cl.* | 24. didrachma (*bis*) *Cl.* | dixerunt ei *Cl.* | 25. in domum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

ore eius invenies staterem: illum sumens da eis pro me et te.

XVIII. ΛΖ′ ρογ β

109 [1] x Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες, Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; [2] καὶ προσκαλεσάμενος† παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν [3] καὶ εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ ¶ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. [4] ὅστις οὖν ‡ταπεινώσει″ ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. [5] καὶ ὃς ‡ἂν″ δέξηται ‡ἓν παιδίον τοιοῦτον″ ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· [6] y ὃς δ′ ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς ‡περὶ″ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.¶

[1] (178, 2.) In illa hora accesserunt discipuli ad Iesum dicentes, Quis putas maior est in regno caelorum? [2] Et advocans Iesus parvulum statuit eum in medio eorum [3] et dixit, Amen dico vobis, nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regno caelorum. [4] Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est maior in regno caelorum: [5] et qui susceperit unum parvulum talem in nomine meo, me suscipit: [6] (179, 2.) qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris.

x ‖ Mar. 9:33—37. ‖ Lu. 9:46—48. 1. ἐκ. τῇ ἡμέρᾳ

¶ II

y ‖ Mar. 9:42. Lu. 17:2. ροθ β

110 [7] Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γὰρ †ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ■ c. 5:30. ‖ Mar. 9:43—45. ϛ ρπ †δι′ οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. [8] z εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον ‡αὐτὸν″ καὶ

[7] Vae mundo ab scandalis. Necesse est enim ut veniant scandala, verumtamen vae homini per quem scandalum venit. [8] (180, 6.) Si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te, abscide eum et proice abs te

¶ Z

---

27. δε] om. E*GM. — σκανδαλισωμεν BsDII. rel. *Orig.* iii. 585d. | -ζωμεν ZL. — θαλασσαν] †praem. την ϛ. D. rel. | om. B.*Btly.*ZIILΔ. 1. 33. KMUV. — βαλε] βαλει L. — αναβαντα BsDLE*. rel. *Orig.* iii 585e. | αναβαινοντα Z (*ut vid.*) II *Tf.* (?)XΔ E²FGS. (....νοντα Z). — και ανοιξας] om. και L. — εὑρησεις] add. εκει D. *a.b.c.g*¹. | add. in eo *f.* in illum *e.* | om. Vulg. *ff*¹. — αντι] αντ Z.

1. εκεινῃ] add. δε BM. Theb. (*cod.*) | Contra, DZ. rel. *Orig.* iii. 588a.b. 589a.b. — ὡρᾳ BDZII. rel. Vulg. *f.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Æth. (κατα μέν τινα τῶν ἀντιγράφων, ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ .... κατὰ δὲ ἄλλα, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ *Orig.* iii. 588b). | ἡμερᾳ (Codd. ap. Orig.) 1. 33. (Latt.) Syr.Crt. Arm. *Orig.* iii. 588a. 589a. *Hil.* 697f. — Ιησου] add. κατ′ [ιδιαν] 33. (του Ιησου και λεγοντες αυτῳ est lectio Syr.Crt.) — μειζων] μειζω D*. (-ζον XK.)

2. και προσκαλ.. και ειπεν ver. 3.] om. F*. — προσκαλεισαμενος] add. †ὁ Ιησους ϛ. DII. rel. Vulg. *e.f.g*¹. Syr. Arm. *Orig.* iii. 591a. (ante προσκαλ. *a.b.c.ff*².*g*². post παιδιον *ff*².) | om. BL. 1. (33. ut vid. e spat.) FV*. Memph. Æth.(Z. 33. hiant.)

2. παιδιον] add. ἐν D. Syr.Crt. (Arm.) — αυτο om. F.

3. στραφητε] στραφησθε H. — γενησθε] γενεσθε L. — τα παιδια] unus ex his pueris Syr.Crt.

4. ουν] om. G. — ταπεινωσει BDZLXΔ. 1. EFGHKM SUV. *Orig.* iii. 662d. (hiat 33). | ‡ταπεινωσῃ ϛ. *Clem.* 107. — ἑαυτον] αυτον LΔ. — ὁ μειζων] om. ὁ Δ.

5. αν DZL. *Orig.* iii. 593a. (hiat 33). | ‡εαν ϛ. Bs. rel. *Orig.* iii. 597a. | add. μη Δ. — ἐν παιδιον τοιουτ. B.*Btly.Blc.*DZL. 1. (hiat 33). Latt. Æth. *Orig.* iii. 593a. 596a. 597a. *Lcf.* 141. | ‡παιδ. τοιουτ. ἐν ϛ. E. rel. | παιδιον ἐν τοιουτ. G. Syr. Hcl. Arm. (talem unum ex his pueris. Syr.Crt. talem puerum illum Syr.Pst.) ‖ τοιουτον BD. rel. | τοιουτο ZLΔ. 1. K MV. *Orig.* (ter.) ‖ εν B.*Btly.Bch.*DZ. rel. (Latt.) rel. | om. B.*Bch.* XΔS.*e.* Syr. Pst. Memph. Theb. — επι τῳ ονοματι μου *Orig.* iii. 593a. | επι το ονομα(..?) μου Z. (om. *a*).

6. σκανδαλισῃ *Orig.* iii. 601b. 609c. *Eus.* in Ps. 310a. | -σει LH. — μυλος ονικος BD. rel. *Orig.* iii. 593d. 596b. | μυλος ..υλικος Z. | λιθος μυλικος L. — περι BZL. *Orig.* iii. 593d. | εις XΔ. 1. EFGHKMSV. Memph. Theb. Arm. *Orig.* iii. 596b. | ‡επι ϛ. DUs. (hiat 33). in collo Latt. (in collum *e.* collo *ff*¹.*m.*)

7. σκανδαλων] scandala quae veniunt Syr.Crt. — ελθειν] †praem. εστιν ϛ. D. rel. Latt. Syrr.Crt.&Hcl. *Orig.* iii. 600d. 601c. *Hil.* 698e. *Lcf.* 142. | om. B.*Bch.*L. 1. 33. Syr.Pst. Theb. Æth. — πλην] add. δε D*. — ανθρωπῳ] †add. εκεινῳ ϛ. X. rel. Vulg.*Cl.* (Latt.) Theb. Arm. Æth. *Hil. Lcf.* | om. B.*Bch.*DL. 1. F. *Am. For. g*¹. Syrr. Memph. (*Orig.* iii. 602b.)

8. σκανδαλιζει] -ζῃ LXFV. — αυτον B.*Bch.*DL. 1. Latt. Syrr.Crt.& Pst. Theb. Arm. Æth. *Hil.* 380c. *Lcf.* | αυτην U. | ‡αυτα ϛ. X. rel. Syr. Hcl. Memph.

---

3. regnum *Cl.* | 7. homini illi *Cl.*

BD[II]. LXΔ. 1. 33. [69]. EFGHKMSUV.
[a] c. 5:29. ‖ Mar. 9:47.

βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ κυλλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. [9 a] καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. [10] Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσιν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. [11 †] [12 b] Τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ‡ἀφήσει" τὰ ‡ἐνενήκοντα" ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη, * καὶ" πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; [13] καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ‡ἐνενηκοντα" ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. [14] οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρός ‡μου" τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται ‡ἓν" τῶν μικρῶν τούτων.

§ II‡ ΑΗ′ ρπβ ε
[b] Lu. 15:4–17.

ρπα ι

bonum tibi est ad vitam ingredi debilem vel clodum, quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem aeternum. [9] Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum et proice abs te: bonum tibi est uno oculo in vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. [10 (181, 10.)] Videte ne contemnatis unum ex his pusillis: dico enim vobis quia angeli eorum in caelis semper vident faciem patris mei qui in caelis est. [11] Venit enim filius hominis salvare quod perierat. [12 (182, 5.)] Quid vobis videtur? si fuerint alicui centum oves et erraverit una ex eis, nonne relinquet nonaginta novem in montibus et vadit quaerere eam quae erravit? [13] Et si contigerit ut inveniat eam, amen dico vobis quia gaudebit super ea magis quam super nonaginta novem quae non erraverunt. [14] Sic non est voluntas ante patrem vestrum qui in caelis est ut pereat unus de pusillis istis.

8. καλον] add. γαρ U.
— εισελθειν] post εις την ζωην K. Latt. (exc. *e.*)
— χωλον η κυλλον DLX. rel. *e.* Syrr. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iii. 603[c]. | κυλλον η χωλον B. (Latt.)
— χειρας....ποδας BsL. rel. Vulg. *f.* | ποδας....χειρας D. (Latt.)
— το πυρ το αιωνιον | την γεενναν του πυρος 1. *Gat. ff*[1]. Syr.Crt. (*Orig.* iii. 603[b].)
9. και ει] το αυτο ει και D.
— ὁ αφθ.] om. ὁ Δ. (B in collatione Bentleii *habet* ὁ).
— σκανδαζιζει] σκανδαλει B. | σκανδαλιζη LΔF.
— εχοντα βληθ.] εχειν βληθ. L.
— του πυρος *Orig.* iii. 603[c]. | om D. | om. του Δ. (in ignem aeternum *e.f.*)
10. των μικρων τουτων BsX. rel. *c.e.f.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. *Clem.* 953. (ex. e Theod.) 970. *Orig.* iii. 605[a]. *Orig. Int.* iii. 358[b]. 936[b]. *Hil.* 699[a]. | τουτων των μικρων DL. Vulg. *a.b.ff*[1].*m.* Syr. Crt.&Pst. *Orig.* ii. 627[d]. iii. 609[b]. (om. τουτων *g*[1].*ff*[2]. *Eus.* in Ps. 310[a].) *Lcf.* 142. ‖ add. των πιστευοντων εις εμε D. *b.c. ff*[1.2].*g*[1.2]. Syr.Crt. Theb. *Hil.* 699[a]. | add. των εν τῃ εκκλησιᾳ *Orig.* ii. 627[d]. (i. 215[c]. 767[b].) *Orig. Int.* iii. 358[b]. 936[b]. sic, sed add. μου *Eus.* in Ps. 310[a]. | sine add. BL. rel. Vulg. *a.e.f.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 605[a]. 609[b]. *Lcf.* 142.
10. εν ουρανοις 1° DLX. rel. (Latt.) (Syrr.) Memph. Arm. Æth. *Lcf.* 142. | εν τῳ ουρανῳ B. (33). (om. τῳ 33).| εν τοις ουρανοις H.| om. 1. Vulg.MSS. apud Wetst. *e.ff*[1]. Syr.Pst.ed. (sed habet cd. apud Jones). Theb. *Clem.* 952. 970. *Orig.* i. 767[b]. ii. 627[d]. *Orig. Int.* ii. 420[c]. iii. 358[b]. 961[e]. 973[c]. iv. 473[d]. *Eus.* in Ps. 204[e]. *Hil.* 699[a].
— μου] om. H.
— εν ουρανοις 2°. *Orig.* i. 663[b]. 767[b]. 769[c]. ii. 627[d]. iii. 608[a]. | εν τοις ουρανοις D. 33. V. *Orig.* i. 215[c]. *Eus.* in Ps. 204[e].
11. †ηλθεν γαρ ὁ υἱος του ανθρωπου σωσαι †το απολωλος ⸗. DII(L[2]mg.) 1[2]mg., *rubr.* rel. (Latt.) Syrr. (Memph. in uno codice). Arm. Æth. ed. et MSS.(vid.Luc. xix. 10). [....σωσαι το απολωλος § II post hiatum]. | om. BL*. 1*. 33. *e.ff*[1]. Syr.Hier. Memph. Theb. Æth. iii. *Eusebii Canones.* ‖ ὁ υἱος] om. ὁ Δ.| ανθρωπου] add. ζητησε L[2]mg. | add. ζητησαι και G. *c.* (Memph. in uno codice). Æth. (a commate 10 ad comma 14 transilit *Orig.* in Comm: ad Homilias in Lucam referens lectorem, quae nunc non extant).
12. τι] τι δε D. *a.*
12. αφησει BL. 1. (Latt.) Arm. Æth. | αφησιν D. Vulg.*Cl. ff*[1]. | ‡αφεις ⸗. IIX. rel. Syrr.
— τα] om. B.*Bch.*
— ενενηκοντα εννεα DLXΔ. 1. 33. EFGH KMUV |‡ εννενηκ. ενν. ⸗. Bs.Ss.(hiat II.)| add. προβατα B. Arm. add. προ E*.
— και πορ. BDL. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth.|*om. και ⸗. IIX. rel. Syr.Hcl. Theb.
— πορευθεις] πορευομενος D.
— ζητει] ζητησει H. (non D.)
13. χαιρει Vulg.*Cl. e.* | χαρει Δ*. *Am.* (Latt.)
— ενενηκοντα εννεα (L)XΔ 1. 33. EF (G)HKMUV (-ενεα LGU *Tf.*)|‡εννεν. ενν. ⸗. BsSs. (D. ϛ′). [hiat II.]
14. εμπροσθεν] om. Syr.Crt. Memph. *Orig.* iii. 610[a].
— μου BII. 33. FH. Syr.Hcl.txt. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iii. 609[c]. 610[a]. 612[b].|‡ ὑμων ⸗. D[2]LX. rel. Latt. Syrr. Crt.Pst.&Hcl.mg. | ἡμων D*. Harl.*
— ουρανοις *Orig.* iii. 609[c]. | praem. τοις D. 33. V* *ut vid. Orig.* iii. 610[a]. 612[b].
— ἑν B.*Bch.*DL. 33. (M infra lin., rubr.) *e**. Harl*. | ‡εἰς ⸗. IIX. rel. Latt. *Orig.* iii. *ter.*
15. ἁμαρτησῃ DIIX. rel.| ἁμαρτησει B.*Blc.*

9. cum uno oculo *Cl.* | 12. relinquit *Cl.* | 13. gaude *Cl.* | super eam *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth. ρπγ ε

15 ᶜ Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε† ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ §σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· 16 ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο,[d] ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα 17 ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοὶ ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. 18 ἀμὴν λέγω ὑμῖν,[e] ὅσα ‡ἂν" δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν [τῷ] οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν [τῷ] οὐρανῷ.

ρπδ ι

ρπε ζ

ρπς ι

¶ Π

111 19 Πάλιν *ἀμὴν" λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο ‡συμφωνήσουσιν ἐξ ὑμῶν" ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ¶ ἐν οὐρανοῖς. 20 οὗ γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν. 21 Τότε προσελθὼν ‡ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ", Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ

ρπζ ε

15 (183, 5.) Si autem peccaverit in te frater tuus, vade et corripe eum inter te et ipsum solum: si te audierit, lucratus eris fratrem tuum: 16 (184, 10.) si autem non te audierit, adhibe tecum adhuc unum vel duos, ut in ore duorum testium vel trium stet omne verbum. 17 Quod si non audierit eos, dic ecclesiae: si autem et ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus. 18 (185, 7.) Amen dico vobis, quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in caelo; et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in caelo.

19 (186, 10.) Iterum dico vobis quia si duo ex vobis consenserint super terram de omni re, quamcumque petierint, fiet illis a patre meo qui in caelis est: 20 ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. 21 (187, 5.) Tunc accedens Petrus ad eum dixit, Domine, quoties peccabit in me frater meus et dimittam

---

[d] Deut. 19:15. 2 Cor. 13:1.

[e] c. 16:19.

§ 69

ᶜ Lu. 17:1, etc. 15. [εἰς σὲ]

L. | ἁμαρτῆ (*sic.*) 33. ἁμάρτῃ *Orig.* iii. 610ᵇ.

15. εις σε DIILX. 33. rel. Memph. *Hil.* 700ᵃ. *Lcf.* 142. | om. B. 1. Theb. *Orig.* iii. 610ᵇ. *Orig. Int.* ii. 194ᵇ.

— ὑπαγε] om. Syr.Crt.

— ελεγξον] †praem. και ⊽. IILX. rel. (Latt.) Memph. Æth. *Hil. Lcf.* | om. BD. 1. 33. *ff*¹·². Syrr. Theb. Arm. *Orig.* iii. 610ᵇ. *Orig. Int.* ii. 194ᵇ.

— ακουσῃ] -σει L.

— εκερδησες D.

16. μη] add. σου LΔ. 33. Latt. (Syrr. Crt.&Pst.) Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 194ᵇ. | Contra, BD. rel. Syr.Hcl. *Orig.* iii. 611ᵈ. (vid. ver. 15.)

— μετα σου] post δυο B. Memph. | Contra, DII. rel.

— σου] σεαυτου L. 1.33. 69. KM. *Orig.* iii. 611ᵈ.

— μαρτυρων BsIIX. rel. *Am. a.b.c.f.* Syr. Hcl. *Eus.* D.E. 425ᵈ. *Hil.* 700ᵇ. | om. D. | ante δυο L. | post τριων. 1. Vulg. *Cl. e.ff*¹·².*g*¹·².*h.* Syr.Crt.&Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iii. 129ᵇ. 611ᵉ. *Orig. Int.* ii. 194ᵈ. *Tert.* de Praes. 16. *Lcf.* 142.

— σταθῃ BsDL. rel. | σταθησεται IIΔ. 33. MU. *Orig.* iii. 129ᵇ.

17. ειπε] ειπον L. *Orig.* iii. 611ᵉ.

— σοι] om. L. | add. λοιπον 1. (*Orig.* iii. 612ᵃ.)

17. ὁ τελωνης] praem. ὡς D. *ff*¹. Syrr. Crt.&Hcl.

18. αμην] *bis* M. *c.* | praem. και Syr. Crt. | add. γαρ. Syr.Hcl. | add. δε V*.

— αν δησ. B.*Btly.*DL. 69. K. | ‡εαν δησ. ⊽. IIX. rel. *Orig.* iii. 613ᵇ.

— εσται δεδεμ....επι της γης] om. D. (add. ad imam paginam man. rec.)

— τῳ ουρανῳ 1°. XΔ. 1. M. rel. (*Orig.* iii. 613ᶜ). | om. τῳ B. *Orig.* iii. 614ᵃ. | τοις ουρανοις (D man. rec.) L. 33. *f.* Memph. Theb. | Contra, *Orig.* iii. 614ᵃ. diserte. (hiat II.)

— εαν] αν (D man. rec.) L. 69.

— τῳ ουρανῳ 2°] om. τῳ B. *Btly.* (hiat II). | τοις ουρανοις DL. 33. M. *f.* Memph. Theb.

19. παλιν *αμην" B(sic)II(ut vid. e spat.) X. 33. 69. EFGHKSUV. (Latt.) Syrr. Crt.(&Hcl.) Theb. | παλιν δε ΔM. (Æth.) | παλιν tantum ⊽. DL. 1. Vulg. *ff*¹·².*l.* Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig.* iii. 614ᶜ. iterum audite *e.*

— εαν δυο] δυο εαν D.

— συμφωνησ. εξ ὑμων BDL. Æth. | συμφωνωσιν εξ ἡμων *Orig.* i. 793ᶠ. | εξ ὑμων συμφωνησ. 69. (Latt.) (Syrr.) *Cypr.* 14. (*Orig. Int.* ii. 178ᵇ.) | ‡ὑμων συμφωνησ. ⊽. IIX. rel. *Orig.* iii. 614ᶜ. (Memph. Theb.?) Arm. (om. ὑμων 33. *a.ff*¹.) ‖ συμφωνησουσιν B.*Btly.*DIILΔ. 33. EHV. | ‡-σωσιν ⊽. X. rel. *Orig.* iii. 614ᶜ. 617ᵇ.

19. πραγματος] praem. του D*.

— οὐ] ὁ X².

— εαν] αν D.

— αιτησωνται *Orig.* i. 798ᶠ. iii. 614ᶜ. 617ᵇ. | -σονται L*XG*H.

— γενησεται] δοθησεται 33.

— ουρανοις] praem. τοις V.

20. οὐ *Orig.* iii. 615ᶜ. 619ᵇ. | ὁπου 69. *Orig.* i. 394ᵃ. iii. 302ᵃ. 433ᵃ.ᵇ. 589ᵉ. *Eus.* D.E. 252ᵇ. in Es. 408ᵇ. 429ᵇ. in Ps. 62ᶜ. 141ᶜ. 202ᵇ. 517ᵉ. 702ᵇ.

— οὐ γαρ εισιν....ονομα εκει ειμι] ουκ εισιν γαρ....ονομα παρ' οἷς ουκ ειμι D. eadem *add. g*¹. (ου γαρ εισιν D a correctore.)

21. ὁ Πετρος ειπεν αυτῳ B(D). *Orig.* iii. 619ᶜ. (ὁ om. D.) (Pet. ad eum dixit Vulg. *g*².) | ‡αυτῳ ὁ Πετρος ειπεν ⊽. LX. rel. *a.* Syr.Hcl. Arm. ad eum P. dixit ei *a.b.c.ff*¹·².*g*¹.*h.* Memph. (Theb.) *Lcf.* 144. (om. ei 145.) ad eum P. et dixit *e.* ad eum P. et dixit ei *f.* Syrr. Crt.&Pst. Æth. (Simon Pet. Syr. Crt.)

— αμαρτησει] -ση ΔEH.

— εις εμε *Orig.* iii. 619ᶜ. | post. ὁ αδελφος μου B.*Btly.* 69. (Memph. Theb.)

— μου] om. L.

16. te non *Cl.* | vel trium testium *Cl.* | 17. autem ecclesiam *Cl.* | 19. quaecumque *Am.**

B[C]D[Z][II]. L(X)Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV. ΛΘ′ ρπη ι

ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; [22] λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Οὐ λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις, ‡ἀλλὰ″ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. [23] διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. [24] ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, ‡προσήχθη″ αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. [25] μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ¶ ὁ κύριος† πραθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα ‡ἔχει,″ καὶ ἀποδοθῆναι. [26] πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ λέγων,† Μακροθύμησον ἐπ᾽ ‡ἐμέ,″ καὶ πάντα ‡ἀποδώσω σοι.″ [27] σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. [28] ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων, Ἀπόδος§ † ‡εἴ τι″ ὀφείλεις. [29] πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ† παρεκάλει αὐτὸν λέγων, Μακροθύμησον ἐπ᾽ ‡ἐμέ,″ καὶ† ἀποδώσω σοι. [30] ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἕως† ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον. [31] ἰδόντες ‡οὖν″ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα·

27. [ἐκείνου]

¶ X

§ C

ei? usque septies? [22] Dicit illi Iesus, Non dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies. [23 (188, 10.)] Ideo adsimilatum est regnum caelorum homini regi qui voluit rationem ponere cum servis suis. [24] Et cum coepisset rationem ponere, oblatus est ei unus qui debebat decem milia talenta. [25] Cum autem non haberet unde redderet, iussit eum dominus venundari et uxorem eius et filios et omnia quae habebat, et reddi debitum. [26] Procidens autem servus ille orabat eum dicens, Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi. [27] Misertus autem dominus servi illius dimisit eum, et debitum dimisit ei. [28] Egressus autem servus ille invenit unum de conservis suis qui debebat ei centum denarios, et tenens suffocabat eum dicens, Redde quod debes. [29] Et procidens conservus eius rogabat eum dicens, Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi. [30] Ille autem noluit, sed abiit et misit eum in carcerem, donec redderet debitum. [31] Videntes autem conservi eius quae fiebant contristati sunt valde, et

---

22. ὁ Ιησους et λεγω σοι] om. Syr.Crt. — αλλα B.*Btly.*D. | ‡αλλ᾽ ℌ. LX. rel. — ἑπτα] ἑπτακις D*. 23. ανθρωπῳ] om. G. — μετα] om. Δ. 24. προσηχθη B.*Btly.Blc.*D. *Orig.*iii.621ª. 627ᵇ. | ‡προσηνεχθη ℌ. LX. rel. Latt. *Orig.* iii. 627ᶜ. (632ᵈ.) *Lcf.* 145. — αυτῳ εἰς DL. rel. *Orig.* iii. 627ᵇ. | εἰς αυτῳ B. — μυριων] πολλων Memph. Theb. *Orig.* iii. 621ᵈ. 627ᵇ. 628ª. 632ᵈ. | Contra, MSS. vv. *Orig.* in pericopae inscriptione iii. 621ª. *Orig. Int.* iii. 975ᵇ. 25. εχοντος] εχοντων F. — αυτου] om. B.*Bch.* (sed qu: post γυναικα). — ὁ κυριος] om. 1. g^1. Syr.Crt. (om. ὁ Δ.) | †add. αυτου ℌ. 33. E. rel. Vulg.*Cl. b.c.e.f.ff*[1.2]*.h.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. ‖om. B.*Btly.Blc.*DL. 1. *Am. For. Harl. Emm.* $a.g^2$. — γυν. αυτου] om. αυτου 1. (?B) *h.* — εχει B.*Btly.Blc.* 1. Syrr. (Memph.) Theb. *Orig.* iii. 628ᶜ. *diserte.* | ‡ειχεν ℌ. D. rel. Latt. (*Orig.* iii. 633ᶜ). *Lcf.* 145. — αποδοθηναι] αποθηναι D*. 30. ουν] δε D. Latt. Syr.Hcl.txt. Theb. Arm. (Æth.) *Lcf.* | Contra, MSS. Syr. Hcl.mg. Memph. [Syrr.Crt.Pst.] 26. ὁ δουλος] add. εκεινος DLΔ. 33. Latt. Syrr. Memph. Æth. *Lcf.* 145. | om. Bs. 1. rel. Theb. Arm. — αυτῳ] dominum suum *c.e.f.* Syr.Crt. — λεγων] †add. κυριε ℌ. L. rel. (*b*).*f. ff*[2]*.g*[1].(*h*). Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. BD. Vulg. *a.*(*b*).*c.e. ff*[1]*.g*[2]*.l.* Syr.Crt. *Orig.* iii. 628ᵈ. *Lcf.* 145. — επ᾽] εν G. — εμε DL. | ‡εμοι ℌ. BsΔ. rel. — αποδωσω σοι BL. 33. 69. Vulg. *a.b.c.* $g^{1.2}$*.h.* Syrr. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iii. 628ᵈ. *Lcf.* | ‡σοι αποδωσω ℌ. L. rel. *f.* | om. σοι D. *b.e.ff*[1.2]. 27. του δουλου εκεινου DL. rel. vv. | om. εκεινου B. 1. (et misertus est ejus dominus ejus et, Syr.Crt.) — το δανειον] πασαν την οφειλην 1. (Memph. Theb.) *Orig.* iii. 629ª. (sed forsan ver. 32 respicit.) 28. δουλος εκεινος DL. rel. vv. | om. εκεινος B.*Btly.Blc.* Arm.Zoh. — ἑκατον δηναρια] δηναρια ρ̄ D. — αποδος] †add. μοι ℌ. C. rel. *e.f.* Syrr. Arm.|om. BDL. 1. 33. (Latt.) Memph. Theb. Æth. *Orig.* iii. 622ª. 629ª. *Lcf.* 145. 28. ει τι BCDLΔ. 1. 33. 69(txt.) EFGH KMSUV. *Orig.* iii. 622ª. 629ª. | ‡ὁ τι ℌ. 69mg. (quod Latt.) Arm. Æth. — οφειλεις] -λης E*F. | add. mihi Syr. Hcl.† 29. παρεκαλει] †praem. εις τους ποδας αυτου ℌ. C²Δ. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph. ?) Arm. | om. B.*Bch.*C*DL. 1. G. (Latt.) Syr.Crt. Theb. Æth. *Orig.* iii. 633ᵉ. (*ut vid.*) *Lcf.* 145. — εμε CDL. | ‡εμοι ℌ. BsΔ. rel. — και] καγω D. | †add. παντα ℌ. C²L. 1. 33. Vulg. *c.f.ff*[1.2]*.g*[1.2]. Syrr.Pst.& Hcl.mg. Memph. Theb. Æth. | om. BC*DΔEFGHMSUV. *a.b.e.h.* Syr.Pst. MS. (ap. Jones). Syrr.Crt.&Hcl.txt. Arm. *Lcf.* | post σοι K. | ἁπαντα 69. — αποδωσω σοι] σοι αποδωσω C². 33. 69. *f.* (C*n.l.) (om. σοι Syr.Crt.) 30. ηθελεν] ηθελησεν D. 69. Latt. *Lcf.* 145. | add. conservus ejus Syr.Crt. — αλλα] αλλ᾽ ΔFV*s*(Elz.) | Contra, St. 3. BsCDL. rel.

---

24. debebat ei *Cl.* | 25. dominus ejus *Cl.* | *om.* debitum *Cl.* | 26. procedens *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ‡ ἑαυτῶν″ πάντα τὰ γενόμενα. [32] τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ, Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· [33] οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς ‡ κἀγώ″ σε ἠλέησα; [34] καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον†. [35] Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ‡ οὐράνιος″ ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν†.

venerunt et narraverunt domino suo omnia quae facta erant. [32] Tunc vocavit illum dominus suus et ait illi, Serve nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me: [33] non ergo oportuit et te misereri conservi tui, sicut et ego tui misertus sum? [34] Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus, quoad usque redderet universum debitum. [35] Sic et pater meus caelestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.

XIX. ρπθ

f ‖Mar. 10:1–12. ς

112 [1] f Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. [2] καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

[1] (189, 6.) Et factum est cum consummasset Iesus sermones istos, migravit a Galilaea et venit in fines Iudaeae trans Iordanen, [2] et secutae sunt eum turbae multae, et curavit eos ibi.

M′

113 [3] Καὶ προσῆλθον αὐτῷ† Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ λέγοντες†, Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; [4] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν†, Οὐκ ἀνέγνωτε § ὅτι ὁ ‡ κτίσας″ ἀπ᾽ ἀρχῆς g ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς, [5] καὶ εἶπεν, h‡″Ενεκα″ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν§ πατέρα καὶ

[3] Et accesserunt ad eum Pharisaei temtantes eum et dicentes, Si licet homini dimittere uxorem suam quacumque ex causa? [4] Qui respondens ait eis, Non legistis quia qui fecit ab initio masculum et feminam fecit eos, [5] et dixit, Propter hoc dimittet homo

§ Z

g Gen. 1:27.

h Gen. 2:24.

§ II

---

30. εις] add. την L.
— ἑως] †add. οὑ ς. D. rel. | om. BCL. Arm.
— αποδῳ] add. παν C(non M). *Tol.* g^1. Theb. (in cdd. quibusdam).
31. ιδοντες] ειδοτες 33.
— ουν BD. 33. *e.* | ‡ δε ς. CL. rel. (Latt.) Syrr. Memph. Theb. Æth. *Lcf.* 145. [Arm.]
— οι συνδουλοι αυτου CD. rel. | αυτου οι συνδουλοι B.
— γενομενα 1°] γεινομενα D(L). Latt.
— ελθοντες] απελθοντες 33. 69.
— διεσαφησαν] εσαφησαν 69.
— ἑαυτων B.*Bch.*CΔ. 33. EFGKMUV. *Orig.* iii. 629c. | ‡ αυτων ς. DL. 1*s*. S*s*.
— παντα] ἁπαντα 1.
— τα] om. Δ.
— γενομενα 2° | γινομ. H.
32. αυτῳ *Orig.* i. 254d. | om. D.
— με] μοι M.
33. εδει] add. ουν D. Latt. (exc. *e.m. For.*) Syr.Crt. Theb. Arm.
— καγω B*Btly.*DL. 33. *Orig.* i. 254e. | ‡ και εγω ς. C. rel.
34. τοις βασαν.] om. τοις 69.
— οὐ] om. B. Arm. *Orig.* i. 254e.
— παν] om. D.
34. οφειλομενον] †add. αυτῳ ς. C. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | om. BD. Latt. Syr.Crt. Arm. *Orig.*i.254e.
35. οὑτως] add. ουν 1. | seqq. hoc ord. και ὑμιν ποιησει ὁ πατηρ μου ὁ ουρανιος D. (1).
— ουρανιος BC2DL. 33. K. *Orig.*i.254e. iii. 634c. | ‡ επουρανιος ς. C*. 1. rel.
— ποιησει ὑμιν] ὑμιν ποιησει ante ὁ πατηρ D. Latt. (exc. Vulg. *f.g*2.) (Syr.Crt.)
— καρδιων ὑμων] †add. τα παραπτωματα αυτων ς. C. rel. *f.h.* Syrr.Pst.& Hcl. Theb.(ap. Mnt.) Arm. | om. BDL. 1. (Latt.) Syr.Crt. Memph. Theb. Æth. *Orig.*i.254e. *Lcf.* 145.
1. ετελεσεν Vulg. *f.g*2.*h.* *Orig.* iii. 634d. 635a-c(diserte). (ετελεν C). | ελαλησεν D. *a.b.c.e.ff*1·2·*g*1. *Hil.* 702a.
— της 1°] om. Elz.
3. προσηλθον] -θαν 33. | Contra, *Orig.*
— αυτῳ] om. C3. (add. τῳ Ιησου post φαρισαιοι).
— φαρισαιοι] †praem. οἱ ς. D. rel. Theb. *Orig.* iii. 636c. | om. BCLΔ. 1. 33. M. Memph.
— αυτον] om. 33. *a.* | αυτῳ 69*.
— λεγοντες] λεγουσιν D*. | †add. αυτῳ ς. D. rel. *c.h.* Syr.Hcl. | om. BCL. 1. KMtxt. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.*iii.636c. *Hil.*702.a
3. ανθρωπῳ CD. 1. 33. rel. Latt. Syrr. rel. *Orig.* iii. 637a. | ανθρωπον *Orig.* iii. 636c. | om. BL.
4. ειπεν] †add. αυτοις ς. C. rel. Vulg. *b.f.g*1·2·(*m*). Syrr. (Arm.) vid. Mar. x. 3. | om. B.*Bch.Blc.*DL. *a.c.e.ff*1·2·*h.* Memph. Theb. Æth. *Orig.* iii. 637a. (praem. Jesus *a.b.c.*(*d*)·(*f*).*ff*2.*g*1.*h.* | Contra, Vulg. *e.ff*1).
— ὁ κτισας B. 1. 33. Memph. Theb. Arm. *Orig.* iii. 637a-c· *Orig. Int.* i. 148e. *Hom.Cl.* 3. 54. | ‡ ὁ ποιησας ς. CDZ. rel. *Orig. Int.* ii. 330c. (post απ᾽ αρχης 69. εποιησας L).
— αρσεν] αρρεν E. *Orig.* (ante απ᾽ αρχης Syr.Crt.)
— θηλυ] θηλυν D*.
— ειπεν] add. αυτοις Δ*.
5. ἑνεκα BZL. | ‡ ἑνεκεν ς. CD. rel.
— πατερα] add. αυτου CIIΔ. 1. 33. E. *m.* Syrr. Memph. Theb. Arm.cdd. Æth. *Orig. Int.* ii. 330c. | Contra, BsDZ. rel. Latt. *Orig. Int.* ii. 305b.

---

31. facta fuerant *Cl.* | 33. nonne *Cl.*
4. fecit hominem ab initio *Cl.* | 5. dimittit *Am.*

BCD(Z)[N](II). LΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV. § N

τὴν μητέρα· καὶ ‡κολληθήσεται″ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; [6] ὥστε οὐκέτι §εἰσὶν δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία· ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. [7] λέγουσιν αὐτῷ, Τί οὖν ‡Μωυσῆς″ ἐνετείλατο [i] δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι†; [8] λέγει αὐτοῖς, Ὅτι ‡Μωυσῆς″ πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. [9] λέγω δὲ ὑμῖν, [k] †ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ† μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· [καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται] [10] λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. [11] ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. [12] εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καί εἰσιν εὐνοῦχοι

[i] Deut. 24:1.

[k] c. 5:32. Lu. 16:18. ρϟ β 9. γαμῶν ρϟα ι

patrem et matrem et adherebit uxori suae, et erunt duo in carne una. [6] Itaque iam non sunt duo sed una caro. Quod ergo deus coniunxit, homo non separet. [7] Dicunt illi, Quid ergo Moses mandavit dari libellum repudii et dimittere? [8] Ait illis, Quoniam Moses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras: ab initio autem non sic fuit. [9 (190,2.)] Dico autem vobis quia quicumque dimiserit uxorem suam nisi ob fornicationem et aliam duxerit, moechatur, et qui dimissam duxerit, moechatur. [10(191,10.)] Dicunt ei discipuli eius, Si ita est causa homini cum muliere, non expedit nubere. [11] Qui dixit, Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. [12] Sunt enim eunuchi qui de matris utero sic nati sunt, et sunt eunuchi qui facti sunt

5. μητερα] add. αυτου 69. Syrr. Memph. Theb. Æth. *Orig. Int.* ii. 330[c]. | Contra, BCDZ. rel. *Orig. Int.* ii. 305[b]. (την μητερα αυτου και τον πατερα 69).
— κολληθησεται BDΠ. 69. EFGHSUV. *Orig.* iii. 638[c]. (ut vid. habet enim in comm. κολλαται). | ‡προσκολληθησεται ⸗. CZ. rel. (e Gen. ii. 24. LXX)
— οἱ *Orig.* 637[d]. | om. Z.
6. δυο] om. Δ.
σαρξ μια BCZNΠ. rel. *Orig.* | μια σαρξ D. Latt. (non *m*).
— ὁ θεος] om. ὁ Z.
— συνεζευξεν] add. εις ἑν D. *a.e***.ff*[1,2].*h*.
— χωριζετο] αποχωριζετο D.
7. Μωυσης BDZNΠL. 33. KM. (ὁ Μωυσης D). | ‡Μωσης ⸗. C. 69. rel. *Orig.* iii. 640[c,e].
— ενετειλατο] add. ἡμιν N.
— δουναι βιβλιον ad fin.] ut quicumque vult uxorem dimittere det illi libellum repudii Syr.Crt.
— απολυσαι] †add. αυτην ⸗. BsCNΠ (*ut vid.*) 33. rel. *f*. Syrr.Pst.&Hcl. | add. uxorem *b.c.ff*[2].(*m*). *Iren.* 245. | add. eas Memph. Theb. | om. DZL. l. Vulg. *a.e.ff*[1].*g*[1,2].*h.l.* Syr.Hier. Arm. Theb. (ap. Mut.) Æth. *Orig.* iii. 640[c]. 641[a].
8. λεγει] praem. και D*. Æth.
— αυτοις] add. ὁ Ιησους M. (Latt.) | Contra, Vulg. *e*.
— Μωυσης B(D)ZN. 33. 69. KM. post ὑμιν D. Latt. (exc. Vulg. *g*[2].) | ‡Μωσης ⸗. CΠ(*sic*)L. rel. | add. μεν U.
8. ου γεγονεν *Orig.* iii. 641[a]. 646[e]. 648[a]. *Eus.* c. Mcl. 134[d]. | ουκ εγενετο D. *Hom.Cl.* 3. 54.
9. ὑμιν | †add. ὁτι ⸗. CNΠ. rel. Vulg. *f.ff*[2].*g*[1].*m*. Syrr. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. BDZ. *a.b.c.e.ff*[1].*g*[2].*h*.
— αν *Orig.* iii. 647[c]. 648[a,c]. | εαν CM.
— απολυσῃ] -σει H. *Orig.* iii. 647[c]. 648[a,c].
— μη επι πορνειᾳ CZNΠLΔEFGHKM SUV. Vulg. *g*[2]. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | †praem. ει ⸗. 69[2]. mg. (ει μη επι λογῳ πορν. *Clem.* 506.) ‖ παρεκτος λογου πορνειας BD. 1. 33. 69*. *a.b.c. e.ff*[1,2].*g*[1].*h.m*. Syr Crt. Memph. Theb. *Orig.* iii. 647[c]. 648[a,c]. 649[b]. (vid. cap. v. 32.) χωρις λογ. πορν. *Clem.* 533. (sed qu. cap. v.)
— και γαμησῃ αλλην CDZΠ. 33. rel. Latt. Syrr. Theb. Æth. Arm. | om. BN. 1. *ff*[1]. Memph. *Clem.* (? cap. v.) *Orig.* iii. 647[c]. 648[a,c]. (vid. cap. v. 32.) ‖ γαμησῃ] -σει HM.
— μοιχαται C[3]DZΠ. 33. rel. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. | ποιει αυτην μοιχευθηναι BC*N. 1. *ff*[1]. *m*([1].) Syr.Hier. (ut vid.) Memph. (*Clem.* ? cap. v.) *Orig.* iii. 647[c]. 648[a,c]. (vid. cap. v. 32). adulterium committit adversus eam Syr.Crt. adulterium facit *m*([1].)
— και ὁ απολελυμενην γαμ. μοιχαται BC*ZNΠ. 1. 33. rel. Vulg. *c.f.g*[2].*m*. Syrr. Pst.&Hcl. Syr.Hier. Memph. W&Sch. Arm. Æth. (vid. v. 32.) | om. C[3]DL. 69. S. *a.b.e.ff*[1,2].*g*[1].*h*. Syr.Crt. Memph. MS. Theb. (non agnoscit *Orig.*)
9. γαμησας BsZ.rel. | γαμων CNIIΔ. 1. 33.
10. αυτου] om. B. *e.ff*[1].*g*[1]. Theb. MS.
— ανθρωπου Vulg. *e.f.g*[2].(*l*). *Orig.* iii. 649[c]. | ανδρος D. *a.b.c.ff*[2].*g*[1].*h*.(om. *ff*[1].)
11. ὁ δε] add. Ιησους KM*. *m*. | post αυτοις *a.b.c.ff*[1]. Syr.Crt.
— τουτον CDZNΠ. rel. *Clem.* 534. *Orig. Int.* ii. 178[f]. | om. B. 1. *e*. Æth. *Orig.* iii. 649[d]. 650[d]. *Cypr.* 174. 315.
— δεδοται] add. ■ Deo. Syr.Crt.
12. ευνουχισθησαν *Orig.* iii. 656[b]. | ηυνουχ. D. | ευνουχιθησαν G.
— και εισιν 3°.] και οἱ εισιν 69.
— ευνουχοι 3°.] om. *m*. Syr.Crt.
— ευνουχισαν] ευνουχισθησαν Δ.
— δυναμενος *Orig.* iii. 651[a]. | δυνομενος B.(*Bch.* in Var. Lect. 1801. sed non in ed. 1788).
13. προσηνεχθησαν B.*Bch.Blc.*CDL. 33. *Orig.* iii. 658[b]. (*cit.*) | ‡προσηνεχθη ⸗. ΠE. rel. *Orig.* iii. 659[a]. (in comm.)
— τας χειρας επιθῃ αυτοις BCΠ. rel. *Orig.* iii. 659[c]. | επιθῃ τας χειρας αυτοις D. Theb. Æth. *Orig.* iii. 658[b]. (in titulo pericopae) | τας χειρας αυτοις επιθῃ U. Latt. *Hil.* 702[e].
— επετιμησαν] επετιμων C. Latt. *Hil.*
— αυτοις] αυτους Δ.

7. dare *Cl.* | 8. fuit sic *Cl.* | 10. hominis cum uxore *Cl.* | 11. dixit illis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

οἵτινες¶ εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω.

ρ47β

[1] ‖Mar. 10:13–16.β ‖Lu. 18:15–17.

¶ N

114 [13] [1]Τότε¶ ‡προσηνέχθησαν″ αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς· [14] ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε¶ αὐτὰ ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. [15] καὶ ἐπιθεὶς ‡ τὰς χεῖρας αὐτοῖς″ ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

ΜΑ′ ρ47γ β

115 [16] [m] Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν ‡αὐτῷ εἶπεν,″ [n] Διδάσκαλε†, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ‡σχῶ″ ζωὴν αἰώνιον; [17]Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ‡Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστιν ὁ ἀγαθός″†, εἰ δὲ θέλεις ‡ εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν,″ ‡τήρει″ τὰς ἐντολάς. [18] λέγει αὐτῷ, Ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Τό, [o]οὐ φονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις· οὐ κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις· [19] τίμα τὸν πατέρα† καὶ τὴν μητέρα·

[m] ‖Mar. 10:17–31. ‖Lu. 18:18–31.
[n] Lu. 10:25.

17. τήρησον

[o] Ex. 20:12—16.

ab hominibus, et sunt eunuchi qui se ipsos castraverunt propter regnum caelorum. Qui potest capere capiat.

[13 (192,2.)] Tunc oblati sunt ei parvuli ut manus eis imponeret et oraret; discipuli autem increpabant eos. [14] Iesus vero ait eis, Sinite parvulos, et nolite eos prohibere ad me venire: talium est enim regnum caelorum. [15] Et cum imposuisset eis manus, abiit inde.

[16 (193,2.)] Et ecce unus accedens ait illi, Magister bone, quid boni faciam ut habeam vitam aeternam? [17] Qui dixit ei, Quid me interrogas de bono? unus est bonus, deus: si autem vis ad vitam ingredi, serva mandata. [18] Dicit illi, Quae? Iesus autem dixit, Non homicidium facies, non adulterabis, non facies furtum, non falsum testimonium dices, [19] honora

---

14. ειπεν BsΠΔ. 1. 33. 69. rel. (Latt.) Theb. Arm. | add. αυτοις CDLM. Vulg. *f.g*[1.2.]*l.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl*. Memph. Æth. (vid. Mar. x. 14.)
— παιδια] add. ελθειν προς με Syr.Crt. *et* post αυτα (vid. Mar. et Luc.). *hic* habet Syr.Pst.
— και] om. 1.
— κωλυετε *Clem.* 104. *Orig.* iii. 660[b]. | κωλυσητε D. 69[2]. (-σετε 69*.)
— προς με *Clem.* 104. *Orig.* iii. | προς εμε LΔ.
15. τας χειρας αυτοις BDLΔ*. 69. Syrr. Crt.&Pst. Memph. Theb. Æth. *Orig.* iii. 658[b]. 663[b]. | ‡αυτοις τας χειρας ⸗. C. rel. Latt. Syr.Hcl. Arm.
16. αυτῳ ειπεν B. 69. (*e.*)(*f.*) Theb. Arm. Æth. | ‡ειπεν αυτῳ ⸗. C. rel. Syrr. *Orig.* iii. 664[a]. | λεγει αυτῳ D. Vulg. | αυτῳ ειπεν αυτῳ (Latt.) Memph.
— διδασκαλε] †add. αγαθε ⸗. C. rel. Vulg. *b.c.f.ff*[2].*g*[1.2.]*h.* Syrr. Memph. Theb. Arm. *Iren.* 92. *Hil.* 994[c]. (? Mar.) | om. BDL. 1. *a.e.ff*[1]. Æth. *Orig.* iii. 664[a.c.] *Hil.* 703[a].
— αγαθον *Orig.* iii. 664[a]. 665[c]. 666[b]. | om. *ff*[2]. Syr. Crt. Memph. MS. Theb.
— ποιησω ινα] ποιησας L. 33.
— σχω BC*(ut mihi vid.)D. *Orig.* iii. 664[a]. (*cit.*) | ‡εχω ⸗. C *nunc* 1. rel. κληρονομησω, Syrr.Crt.&Hcl.mg. Memph. et post ζωην αιωνιον L. 33. (*e*). Æth. (*Iren.* 241.) *Orig.* iii. 664[b]. (*Comm.*)
17. ὁ δε Vulg. *e.f.g*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. | add. Ιησους 33. EM. *a.b.c.ff*[(1).2.](*h*). Syr.Crt. Æth.
— τι με ερωτας περι του αγαθου B(D)L. 1. Vulg. *a.b.c.e.ff*[1.2.]*g*[1].*h.l.* Syrr.Crt.&Hcl. mg. Syr.Hier. (sic). Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 664[b.c.] 665[c]. 666[b]. *Eus.* Ev. Pr. 542[a]. (om. του D. *Orig.* 664[c].) | ‡τι με λεγεις αγαθον ⸗. C. rel. *f.* Syrr. Pst. & Hcl. txt. Theb. *Iren.* 92. *Hil.* 703[d]. (994[a.e.] ? Mar.) τι με αγαθον Δ.
— εἷς εστιν ὁ αγαθος B(D)L. (1). Vulg. *a.b.c.e.ff*[(1).2.]*l.* Syr.Crt. Syr.Hier. Memph. Arm. *Iren.* 92. *Orig.* iii. 664[c]. 665[c]. (om. ὁ D. 1. *Iren.*) | ‡ουδεις αγαθος ει μη εἷς ⸗. C. rel. *f.g*[1].(*h*).*m.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Æth. *Eus.* Ev. Pr. 542[a]. *Hil.* 994[a.e.] (? Mar.) ‖ †add. ὁ θεος ⸗. C. rel. Vulg. *b.c.f.ff*[(1).2.]*g*[1].*h. l.m.* Syrr.Crt,Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. *Eus.* Ev. Pr. *Hil.* 994[a.e.] add. πατηρ *e. Clem.* 642. 684. add. ὁ πατηρ εν τοις ουρανοις *Marcosii ap. Iren.* 92. (om. ὁ U.) | om. BDL. 1. *a.* Syr.Hier. Arm. *Orig.* iii. 664[c]. 665[c]. (ὁ μὲν οὖν Ματθαῖος, ὡς περὶ ἀγαθοῦ ἔργου ἐρωτηθέντος τοῦ σωτῆρος ἐν τῷ, Τί ἀγαθὸν ποιήσω; ἀνέγραψεν. ὁ δὲ Μάρκος καὶ Λουκᾶς φασι τὸν σωτῆρα εἰρηκέναι, Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ Θεός. *Orig.* iii. 664[d].)
— θελεις] θελης F.
17. εις την ζωην εισελθειν BCL. 33. K. Vulg. *f.ff*[1]. Æth. *Iren.* 241. *Orig.* iii. 667[c].668[a.b.] | εις την ζωην ελθειν D. *a.* (*b*).*c.e.ff*[2].*g*[1].(*h*). *Cypr.* 194. 303. *Lcf.* 119. | ‡εισελθειν εις την ζωην ⸗. Δ. 1. rel. Syrr. Memph. Theb. (Arm.) (post εισελθειν add. τηρησον Δ*).
— ζωην add. αιωνιον Δ**.
— τηρει B.*Bch.Blc.*D. (τηρη B.*Btly.*) | ‡τηρησον ⸗. C. 1. 33. rel. *Orig.* iii. 667[c]. 668[b.c.]
18. λεγει αυτῳ ποιας CD. rel. | ποιας φησιν L. | εφη αυτῳ ποιας B.*Bch.Blc. f.* | praem. ὁ δε 1.
— Ιησους] om. F.
— ειπεν CDL. rel. | εφη B.*Btly.* | add. αυτῳ H. *e.ff*[2].*h.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. Arm.
— το Syr.Hcl. *Orig.* iii. 668[c]. | om. DM.
— ου φονευσεις] post ου μοιχευσεις *Iren.* 241. *Orig.* iii. 668[c]. (et hoc ordine Orig. saepe haec mandata refert).
19. πατερα] †add. σου ⸗. C[2]. 33. 69. Vulg. *Cl. a.b.f.ff*[1.2.]*h.* Syrr. Memph. Theb. Æth. | om. B.*Bch.*C*DLΔ. 1. EFGHKMSUV. *Am. c.e.g*[1.2.] Arm. *Iren.* 241. *Orig.* iii. 668[c]. 669[c]. *Cypr.* 303.
— μητερα] add. σου Vulg. *Cl. a.b.ff*[1.2.] Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. Æth.

19. patrem tuum et matrem tuam *Cl.*

B C D [Z.] L [X] Δ. 1. 33. 69. E F G H K M S U V.

καί, [p] ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. [20] λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, ‡ Ταῦτα πάντα″ ‡ ἐφύλαξα″ †, τί ἔτι ὑστερῶ; [21] ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε §πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς *τοῖς″ πτωχοῖς· καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν ‡ οὐρανοῖς″ καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. § [22] ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. [23] Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ‡ πλούσιος δυσκόλως″ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. [24] πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος ‡ εἰσελθεῖν,″ ἢ πλούσιον [‡ εἰσελθεῖν″] εἰς τὴν βασιλείαν ‡ τῶν οὐρανῶν″ †. [25] ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ† ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες, Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; [26] Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, [q] παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά †.

p Lev. 19:18. ῥλδ
21. λέγει αὐτ. β
§ Z
§ X ῥλε β
24. ῥαφίδος διελθεῖν — βασιλείαν τοῦ θεοῦ
q Lu. 1:37.

patrem et matrem, et diliges proximum tuum sicut te ipsum. [20] Dicit illi adulescens, Omnia haec custodivi: quid adhuc mihi deest? [21] (19¾, 2.) Ait illi Iesus, Si vis perfectus esse, vade vende quae habes et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo, et veni sequere me. [22] (19⅝, 2.) Cum audisset autem adolescens verbum, abiit tristis: erat enim habens multas possessiones. [23] Iesus autem dixit discipulis suis, Amen dico vobis quia dives difficile intrabit in regnum caelorum. [24] Et iterum dico vobis, facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum caelorum. [25] Auditis autem his discipuli mirabantur valde, dicentes, Quis ergo poterit salvus esse? [26] Aspiciens autem Iesus dixit illis, Apud homines hoc inpossibile est, apud deum autem omnia possibilia sunt.

116 [27] Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Ἰδοὺ

[27] Tunc respondens Petrus dixit ei, Ecce nos reliquimus

---

19. *και αγαπ.... ὡς σεαυτον*] om. Syr. Hier. (*Origenes* (iii. 671) putavit haec addita fuisse a librario; sed textum ipsum non mutavit).
— *σεαυτον*] *ἑαυτον* 69. *Orig.* iii. 669ᶜ. (sed contra 668ᶜ. 669ᵈ *bis*, et saepe).
20. *ὁ νεανισ.*] om. *ὁ* Δ.
— *ταυτα παντα* BD. 1. 69. HKM. Syrr. *Orig.* iii. 669ᵈ. 670ᵃ. | ‡ *παντα ταυτα* ☽. CL. 33. rel. Latt.
— *εφυλαξα* BDL. 1. | ‡ *εφυλαξαμην* ☽. C. 33. 69. rel. *Orig.* iii. 669ᵈ. ‖ †add. *εκ νεοτητος μου* ☽. C(D). 33. 69. rel. Vulg.*Cl. a.b.c.e.f.ff².h.* Syrr. Memph. Theb. Arm. Æth. (*Clem.* 537. ? Mar. vel Luc.) *Orig.* iii. 670ᵃ. (*Hil.* 704). (om. *μου* D). | om. BL. 1. *Am. For. Harl. Emm. ff¹.g¹·².l. Iren.* 241 (ut vid.) vid. Mar. x. 20. Luc. xviii. 20.
21. *εφη* CD. rel. | *λεγει* B. 69. (ait Latt.)
— *θελεις*] *θελης* F.
— *δος*] *δως* E*.
— **τοις″ πτωχοις* BD. Memph. Theb. | om. *τοις* ☽. CZ. rel. *Clem.* 537. (189. 576.? Mar. vel Luc.) *Orig.* iii. 670ᵃ. 671ᵇ. 672ᵇ. 674ᶜ. 683ᶜ. (vid. Mar. et Luc.)
— *ἐξεις*] *ἐξης* E.
— *ουρανοις* BCD. *e.g¹.* Theb. *Cypr.* 184. *Hil.* 704ᵇ. | ‡ *ουρανῳ* ☽. ZL. 1. 33. rel. (Latt.) Memph. Arm. *Orig.* iii. 670ᵃ. 683ᶜ. *Orig. Int.* ii. 144ᵉ. 438ᶜ. *Cypr.* 239. 303. (vid. Mar. et Luc.) | add. et tolle crucem tuam Syr.Crt.
22. *δε*] om. D. (habet *ν* suprascriptum post *ο* a correctore, ut sit fortasse lectio *ουν*).
— *τον λογον*] BCD. rel. Vulg. *ff².g¹·².* Syr.Hcl.¹ Memph. Arm. | om. ZL. (*hoc e.f.h.* Æth.) | ante *ὁ νεανισκος* 33. *Orig.* iii. 678ᵈ. ‖ add. *τουτον* B.*Btly.Blc.* (*a*). *b.*(*c*).*ff¹.* Syrr.Crt.&Pst. Theb. | Contra, rel. *Orig.*
— *κτηματα* CDZ. rel. *Orig.* iii. 678ᵈ. | *χρηματα* B.*Btly.Blc.*
23. *πλουσιος δυσκολως* B.*Bch.*CDZL. 1. 33. 69. Vulg. *a.b.c.ff¹.g¹·².* Æth. *Orig.* iii. 679ᵈ. | ‡ *δυσκ. πλουσ.* ☽. XE. rel. *e.f¹.ff².h.* Syrr. Arm. *Orig.* iii. 679ᶜ.
— *των ουρ.*] om. *των* M.
24. *παλιν δε e.f.* Syrr. | *και παλιν* Vulg. *c.g¹·².h.* (Æth.) [Hanc lectionem dedit Fordius per errorem tanquam e coll. Btleianâ codicis B.] | *παλιν* L. 1. F. *a.b.ff¹.*
— *ὑμιν*] add. *ὁτι* CZ(ut vid.)LM. Syrr. Memph. Theb. Æth. | om. B*s*DX. rel. Latt. Arm.
— *καμηλον*] *sic* habet Z.
— *τρυπηματος* DZLX. 1. 33. rel. *Orig.* i. 641ᵉ. 642ᵃ. | *τρηματος* B. *Orig.* i. 641 (codd.) | *τρυμαλιας* CKMU. *Orig.* iii. 681ᵃ. *Eus.* in Es. 575ᶜ. | *τρυπης Orig.* iii. 680ᵃ.
24. *εισελθειν* 1° CZLΔ. 1. 33. 69. EFHKMU. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (ut vid.) *Orig.* i. 641ᵉ. 642ᵃ. iii. 681ᵃ·ᵇ· *Eus.* in Es. 575ᶜ. | ‡ *διελθειν* ☽. B*s*DXGS*s*V*s*. Latt. Syr.Crt. (ut vid.) *Orig.* iii. 680ᵃ. *Hil.* 704ᵉ. 705ᵈ. (vid. Mar. x. 25).
— *πλουσιον εισελθειν* BD. Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. *Orig.* iii. 680ᵃ. | ‡ *εισελθειν* ad fin. ver. ☽. C. rel. Syr. Hcl. (*πλουσιος* 69*). | om. utroque loco ZL. 1. 33. *ff¹.* Syr.Crt. *Orig.* i. 641ᵉ. 642ᵃ. iii. 681ᵃ. *Eus.* in Es. 575ᵈ.
— *των ουρανων* Z. 1. 33. Latt. Syr.Crt. *Clem.* 936. *Orig.* iii. 680ᵇ. *Eus.* in Es. 575ᵈ. *Hil.* 704ᵉ. (vid. ver. 23). | ‡ *του θεου* ☽. B*s*CD. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* i. 641ᵉ. 642ᵃ. 681ᵃ. (vid. Mar. et Luc.)
25. *ακουσαντες*] praem. Iterum Syr.Crt.
— *μαθηται*] †add. *αυτου* ☽. C³X. 1. rel. *ff¹.* Syr.Crt. Æth. | om. BC*DZLΔ. 33. 69. K. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm.
— *εξεπλησσοντο*] add. *και εφοβηθησαν* D.

20. custodivi a juventute mea *Cl.* | 23. regnum *Am.* | 25. valde *om. Am.* *txt. (in mg.*)

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth. ρλς ι

ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; [28] ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, [r] καθίσεσθε καὶ [‡] αὐτοὶ″ ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες ¶ τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. [29] καὶ πᾶς [‡] ὅστις″ ἀφῆκεν [†] ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα [†] ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς [‡] ἢ οἰκίας″ ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, [‡] πολλαπλασίονα″ λήμψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

[r] Lu. 22:30. ρλζ ε
28. καὶ ὑμεῖς ¶ z
ρλη β
29. οἰκίας ἢ ante ἀδελφοὺς
[s] c. 20:16. Lu. 13:30. ρλθ β
XX. MB[7] σ ι

117 [30] [s] Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. [1] ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. [2] συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. [3] καὶ ἐξελθὼν περὶ [†] τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς· [4] κἀκείνοις εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ

omnia et secuti sumus te: quid ergo erit nobis? [28] (196, 10.) Iesus autem dixit illis, Amen dico vobis quod vos qui secuti estis me, in regeneratione, cum sederit filius hominis in sede maiestatis suae, (197, 5.) sedebitis et vos super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israhel. [29] (198, 2.) Et omnis qui reliquit domum vel fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut uxorem aut filios aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet et vitam aeternam possidebit.

[30] (199, 2.) Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi. [1] (200, 10.) Simile est enim regnum caelorum homini patri familias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. [2] Conventione autem facta cum operariis ex denario diurno misit eos in vineam [suam]. [3] Et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro otiosos, [4] et illis dixit,

---

a.b.c.e.ff[2].*g*[2]. Syr.Crt. (Contra, Vulg. *f.ff*[1].*g*[1].*h*).

25. τις] praem. και 33.

26. ειπεν] λεγει K.

— αδυνατον] δυνατον D*Gr.

— θεῳ *Orig.* iii. 681[a]. | τῳ θεῳ DM.

— παντα δυνατα *Orig.* iii. | δυνατα παντα ZL. ‖ †add. εστιν ⊃. C[3]D. rel. Latt. (Memph. Theb.) Æth. | om. BC* ZLXΔ. 1. 33. 69. HKSUV*. Syrr.Pst. &Hcl. Arm. *Orig.* iii. (Deus autem omnia potest facere Syr.Crt.)

27. τοτε *Orig.* iii. 681[d]. | om. C. (αποκρ. δε Vmg.)

— ιδου] praem. κυριε XM.

— ηκολουθησαμεν *Clem.* 947. *Orig.* i. 283[c]. iii. 682[a-d]. 684[d]. | -καμεν D*.

28. αυτοις *Orig.* i. 283[c]. iii. 685[a]. | αυτῳ D.

— καθισῃ] καθηση LE(Tf.)G. | καθησει H.

— καθισεσθε BsCD*H. rel. *Orig.* iii. 688[a]. | καθησεσθε D[2]LΔ(X). 69*. GMU. *Orig.* i. 283[c]. ii. 821[c]. iii. 419[f]. 480[a]. | καθεσθησεσθε Z. 1.

— και αυτοι DZL. 1. *Orig.* i. 283[c]. iii. 688[a]. (686[b].) | ‡και ὑμεις ⊃. BsC. 33. rel. | om. *Orig.* ii. 821[c]. iii. 419[b]. 480[a]. *Hil.* 287[d]. 387[e].

— δωδεκα 1° *Orig.* i. 283[c]. ii. 821[c]. iii. 419[f]. 480[c]. | δεκαδυο D. (δωδεκα 2° ιβ′D).

— τας] om. D*.

29. ὁστις BCDLΔ. 1. 33. 69. E*K. *c.e.ff*[1]. *g*[2].*h*. *Iren.* 332. *Orig.* i. 283[c]. iii. 685[b]. 688[c]. | ‡ὁς ⊃. X. rel. Vulg. *a.b.f. ff*[2].*g*[1].

— η οικιας post αγρους C*L. 1. *For.* (et domum ut in Vulg.) Syr.Hier. Memph. (Æth.) (*Iren.* 332). *Orig.* i. 283[c]. iii. 689[a]. (vid. et 685[b]. 688[c]). | ‡οικιας η post αφηκεν ⊃. BsC[3]D. rel. *e.* Syr. Theb. | *sic* sed οικιαν η 33. K. (non 69). Vulg. *a.b.c.f.ff*[1,2].*g*[1].*h.m.* (post μητ. *g*[2]). Arm. *Hil.* 1280[c]. (vid. Mar. et Luc.)

— η πατερα] om. D. *b.ff*[1,2]*m.* Syr.Crt. *Hil.* 1280[c].

— πατερα η μητερα] γονεις 1. *e. Iren.* 332. *Orig.* i. 283[d]. (iii. 689[a]).

— η τεκνα] †praem. η γυναικα ⊃. C. rel. Vulg. *c.g*[2].*h.* Syrr. Memph. Theb. Arm. | om. BD. 1. *a.b.e.ff*[1,2]*m.* Syr.Hier. *Iren.* 332. *Orig.* i. 283[d]. 284[c]. (οὐ συγκατηρίθμηται δὲ τούτοις γυνή.) *Hil.* 1280[c].

— ἑνεκεν] ἑνεκα D.

— του ονοματος μου *Orig.* i. 283[d]. 284[d]. | του εμου ονοματος B.

— πολλαπλασιονα B.*Bily.Blc.*L. Syr. Hier. Theb. *Orig.* i. 283[d]. *bis* (diserte, addit enim ἡ ὡς ὁ Μάρκος φησίν, ἑκατονταπλασίονα) 284[d]. iii. 688[c]. 689[a]. (*dis.*) *Eus.* in Ps. 289[a]. | ‡ἑκατονταπλασιονα ⊃. C. rel. Latt. Memph. *Clem.* 615. ut vid. *Iren.* 332. *Hil.* 706[c]. 707[c]. 1280[c]. | ἑκατονταπλασιον D*.

— ζωην] praem. in mundo venturo Syr. Crt. praem. εν τῳ μελλοντι in futuro *Iren.* 332. *Eus.* in Ps.

30. πρωτοι εσχατοι και εσχατοι πρωτοι *Orig.* iii. 664[b]. 690[b]. 694[a]. | εσχ. πρωτ. και πρωτ. εσχ. L. Æth.

— εσχατοι] praem. οἱ C. 69. M.

1. γαρ *Am. Fuld. a. Orig.* iii. 774[b]. | om. Vulg. *Cl. b.c.e.ff*[1].*g*[1,2]. Memph. *Orig.* iii. 694[c]. *Hil.* 707[d]. (autem *h*. Syr.Crt.)

2. συμφωνησας δε BsCDL(Δ) 1. 33. 69. Ss (Latt.) Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Theb. (praem. και Δ* Gr.) | και συμφων. XE(F)GHKMUV. (*e.*) Syr.Crt. (Arm.) (Æth.) (om. και F*.)

— αμπελωνα αυτου] om. αυτου 1. *Am.*

3. εξελθων *Orig.* iii. 700[a]. | διεξελθων D.

— περι] †add. την ⊃. ΔVs. | om. BCDLX. 1. 33. 69. EFGHKMSU. *Orig.* iii. 700[a]. (695[a]).

— ὡραν] ante τριτην DΔ. Latt. (exc. *e.*)

— ειδεν BC. rel. Vulg. *e.f.ff*[1].*g*[1,2]. *Orig.* iii. 700[a]. | ευρεν D. *a.b.c.ff*[2].*h.*

— ἑστωτας] post εν τῃ αγορᾳ 69.

4. κακεινοις BsCD. rel. | και εκεινοις XΔ. 1. 69. EFGHMUV.

---

29. reliquerit *Cl.*

1. enim *om. Cl.* | 2. suam *om. Am.* | 4. dixit illis *Cl.*

B C D [Z] [N]. L X Δ. 1. 33. 69. E(F) G H K M S U V [Frag. Sin.]

ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν. [5] οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν * δὲ" ἐξελθὼν περὶ
ἕκτην καὶ ‡ ἐνάτην" ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως. [6] περὶ
5. πάλιν [δὲ] δὲ τὴν ἑνδεκάτην † ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας †
§ N καὶ λέγει § αὐτοῖς, Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν
ἀργοί; [7] λέγουσιν αὐτῷ, "Οτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώ-
§ Z σατο. λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν § ἀμ-
πελῶνα†. [8] Ὀψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ
ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, Κάλεσον τοὺς ἐργά-
§ Fr. Sin. τας, καὶ ἀπόδος [αὐτοῖς] τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ
τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν § πρώτων. [9] καὶ ἐλθόντες οἱ
περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.
[10] ‡ καὶ ἐλθόντες" οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι ‡ πλεῖον"
10. [τὸ] ἀνὰ — καὶ αὐτοὶ post ἔλαβον λήμψονται· καὶ ἔλαβον† * τὸ" ἀνὰ δηνάριον ‡ καὶ αὐτοί." [11] λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου
12. αὐτοὺς ἡμῖν [12] λέγοντες,† Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασιν τὸ
βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. [13] ὁ δὲ ἀποκρι-
13. συνεφώνησά σοι θεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν, Ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; [14] ἆρον τὸ σὸν καὶ
ὕπαγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί·

Ite et vos in vineam, et quod iustum fuerit dabo vobis. [5] Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam et nonam horam, et fecit similiter. [6] Circa undecimam vero exiit et invenit alios stantes, et dicit illis, Quid hic statis tota die otiosi? [7] Dicunt ei, Quia nemo nos conduxit. Dicit illis, Ite et vos in vineam. [8] Cum sero autem factum esset, dicit dominus vineae procuratori suo, Voca operarios et redde illis mercedem, incipiens a novissimis usque ad primos. [9] Cum venissent ergo qui circa undecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios. [10] Venientes autem et primi arbitrati sunt quod plus essent accepturi: acceperunt autem et ipsi singulos denarios. [11] Et accipientes murmurabant adversus patrem familias [12] dicentes, Hi novissimi una hora fecerunt, et pares illos nobis fecisti qui portavimus pondus diei et aestus. [13] At ille respondens uni eorum dixit, Amice, non facio tibi iniuriam: nonne ex denario convenisti mecum? [14] Tolle quod tuum est et vade: volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi.

4. αμπελωνα BD. rel. *Am. b.* Syrr. Memph. *Orig.* iii. 695c. | add. μου C. 33. 69. (Latt.) Theb. Arm. Æth.
— εαν BsC. rel. *Orig.* iii. 702a. | αν DL. 1. *Orig.* iii. 695c.
5. παλιν δε (B ?)CDL. 33. Vulg. *ff*2. *g*1.2.*l.* Syr.Hcl*. Theb. (Arm.) (Æth.) | *om. δε ⸗. B?X. 1. rel. *a.b.c.e.ff*1.*h.* Memph. (et iterum *f.m.* Syrr.Crt.&Pst.) [anc. *Orig.* iii. 700a.]
— εξελθων] add. ευρεν αλλους εστωντας Δ*.
— ενατην CLXΔ. 1. 33. 69. EFHKMUV. | ‡ ενναtην ⸗. BsDGSs.
— ὡραν] ante ἑκτην D.
6. ἑνδεκατην] †add. ὡραν ⸗. CX. rel. *c.e.f.* Syrr. Memph. Theb. Arm. (*Orig.* iii. 702c. ut vid.) *Hil.* 708a.b. | om. BDL. (Latt.) Theb.(ap. Mnt.) Æth. *Orig.* iii. 699d. 700a. (695d).
— εξελθων *Orig.* iii. 700a. | ελθων H* (corr.*) | εξηλθεν και D. Latt.
— ἑστωτας] †add. αργους ⸗. C*X. 1. rel. *f.h.m.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. BC2 DL. 33. (Latt.) Syr.Crt. Memph. Theb. Æth. *Orig.* iii. 699d. 700a.
7. αμπελωνα] add. μου C3DZ. Vulg.*Cl. For.* (Latt.) Theb. Æth. | Contra, Bs C*L. rel. *Am. c.ff*1.*m.* Syrr. Memph. Arm. *Orig.* iii. 695c. ‖ †add. και ὁ εαν ᾖ δικαιον ληψεσθε ⸗. CNX. 33. rel. (*Tol.*) *f.h.* Syrr. Syr.Hier. Memph.impr. Arm. (Æth.) | om. BDZL. 1. (Latt.) Memph. MSS. Theb. (non habet *Orig.* ubi contextum profert. iii. 695c. etc.) ‖ ληψεσθε] δωσω ὑμιν *Tol.* Syr.Crt. Syr.Hier. Æth.
8. αυτοις BsDNX. 1. 33. rel. vv. | om. CZL. *Orig.* iii. 696a.b. 774b.
— ἑως των πρωτων] om. X.
9. και ελθοντες CZLX. 1. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | ελθοντες ουν D. 33. 69. Latt. | ελθοντες δε B*Btly.* Syr.Crt. Theb. [Arm.]
10. και ελθοντες BCD. 33. 69. *e.* Syrr.Crt. &Pst. Æth. | ‡ ελθοντες δε ⸗. ZNLX. 1. rel. (Latt. *b.n.l.*) Syr.Hcl. Memph. (venerunt etiam Theb.) [Arm.] ‖ add. και N. (Latt.) Arm. (Contra, *e.*)
— πλειον B. *Bch.* C*ZN. 1. 69. *Orig.* ii. 498e. (πλεον iii. 697a.) | πλειω D. | ‡ πλειονα ⸗. C3LX. rel.
— και ελαβον] ελαβον δε D. Latt.
— τυ ανα CZNL. 33. | *om. το ⸗. BsD. rel.
— και αυτοι post δηναριον BZL. 33. ut videtur certissime. Syr.Pst. Arm. Æth. | ‡ post ελαβον ⸗. CDN. 1. rel. Latt. Syrr.Crt.&Hcl. Memph. Theb.
11. λαβοντες δε] et cum viderent Syr. Crt.
— εγογγυζον BsCZN. rel. Vulg. *f.g*2. Syr.Hcl. *Orig.* iii. 696c. | -σαν D. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst.
12. λεγοντες] †add. ὁτι ⸗. C*ZN. rel. Arm. *Orig.* iii. 696c. | om. BC2D. 1. Latt. Syrr. Æth. (hiat 33.)
— οἱ] om. C*H*(corr.*)
— ἡμιν αυτους BsCNX. 1. 33. rel. *c.* (Syr.Hcl.) Arm. *Orig.* iii. 696c. | αυτους ἡμιν DZL. 69. Latt. Syrr.Crt.& Pst. Memph. Theb. Æth. (αυτ. επ. ἡμ. *Orig.* iii. 694b.)
— ἡμερας] diei toti Syr.Crt.
13. ειπεν ἑνι αυτων CZNLX. 1. 33. rel. *e.* | αυτων ἑνι ειπεν B. | ἑνι αυτων ειπεν D. (Latt. *a* hiat). Arm. *Orig.* iii. 705a. (ἑνι] μοναδι Δ.)
— συνεφωνησας μοι BsCDNXs. 1. rel. Latt. Syrr. Arm. *Orig.* iii. 697b. *Orig. Int.* iii. 907d. | συνεφωνησα σοι ZL. 33. Memph. Theb. Æth. *Orig.* iii. 705a.
14. θελω δε CDZN. rel. Latt. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. *Orig. Int.* iii. 907d. | θελω εγω B. Æth. | θελω δε εγω Theb. | και θελω *Orig.* iii. 697b. θελ. γαρ και

4. vineam meam *Cl.* | 7. vineam meam *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth. ¶ Fr. Sin.

15 †οὐκ ἔξεστίν μοι ‡ὃ θέλω ποιῆσαι″ ἐν τοῖς ἐμοῖς; ¶ ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; 16 οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι· [†πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.]

15 Aut non licet mihi quod volo facere? An oculus tuus nequam est quia ego bonus sum? 16 Sic erunt novissimi primi, et primi novissimi: multi sunt enim vocati, pauci autem electi.

† c. 22:14.

118 17 ᵘ Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἰεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα † κατ᾽ ἰδίαν, ‡ καὶ ἐν τῇ ὁδῷ″ εἶπεν αὐτοῖς, 18 Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἰεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ¶ παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, 19 καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ‡ ἐγερθήσεται.″

17 (201,2.) Et ascendens Iesus Hierosolymam assumsit duodecim discipulos secreto et ait illis, 18 Ecce ascendimus Hierosolymam, et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis, et condemnabunt eum morte, 19 et tradent eum gentibus ad deludendum et flagellandum et crucifigendum, et tertia die resurget.

ᵘ‖Mar. 10:32-34. σα ‖Lu. 18:31-33. β
17. μέλλων δὲ ἀναβαίνειν Ἰησοῦς
18. ἐν τῇ ὁδῷ καὶ
¶ F
19. ἀναστήσεται ΜΓ′ σβ

119 20 ᵛ Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι ‡ ἀπ᾽″ αὐτοῦ. 21 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Τί θέλεις; λέγει αὐτῷ, Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων * σου″ ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ¶ 22 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; † λέγουσιν αὐτῷ, Δυνάμεθα. 23 † λέγει

20 (202,6.) Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedaei cum filiis suis adorans et petens aliquid ab eo. 21 Qui dixit ei, Quid vis? Ait illi, Dic ut sedeant hi duo filii mei unus ad dexteram tuam et unus ad sinistram in regno tuo. 22 Respondens autem Iesus dixit, Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? Dicunt, Possumus. 23 Ait illis,

ᵛ‖Mar. 10:35-45. ϛ
20. παρ᾽ αὐτοῦ
¶ N

Orig. iii. 705ᵉ. ει θελω Syr.Crt. Arm. ‖ add. και E. (Latt. exc. *e.*)
14. τουτῳ] post τῳ εσχατῳ D. (τουτο E).
15. ουκ] †praem. η ϛ. CN. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | om. BDZL. Syr.Crt. Arm.
— εξεστιν] εστιν DGr.
— ὁ θελω ποιησαι BDZL. 33. 69. Vulg. *a.c.e.ff*¹.*g*¹.*h.l.* Syr.Pst. Æth. | ‡ποιησαι ὁ θελω ϛ. CN. 1. rel. *b.*(*f*).*ff*².*g*². Syrr. (Crt.)&Hcl. Memph. Theb. (Arm.)
— εν τοις εμοις *a.c.e.f.ff*¹.*h.* | om. Vulg. *b.ff*².*g*¹·².*l.*
— η *Elz.*B*CDZNU. rel. | ει St.3.B². 1. 69. HS. (hiat 33).
— ὁ] om. 1.
— σου] μου 69*.
16. οἱ bis ante εσχ. et πρωτ.] om. L.
— πολλοι γαρ....δε εκλεκτοι CDN. 1. 33. rel. Latt. (hiat *a*). Syr. Arm. Æth.ed. *Iren.* 265. (sed qu. cap. xxii. 14). *Orig.* iii. 694ᵉ.(cit.)(707ᵉ). | om. B. *Bch. Blc.* ZL. Memph. Theb. Æth. iii.
17. και αναβαινων ὁ Ιησους CDZN. 33. rel. Latt. Syrr.Crt.&Hcl. (Arm.) Æth. (*Orig.* iv. 300ᵈ). *Hil.* 708ᵉ. | μελλων δε αναβαινειν Ιησους B. Syr.Pst. (Memph.) Theb. ut vid. (et ap. Mnt.) | μελλων δε ὁ Ιησους αναβαινειν 1. *Orig.* iii. 708ᵃ. 709ᵇ. 722ᵃ.
17. δωδεκα] ιβ′ D. | †add. μαθητας ϛ. BsCN. 33. rel. Latt. Syr.Pst. Theb. (add. postea αυτου *a.c.e.g*¹.) | om. DZL. 1. Syr.Crt. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 708ᵃ. 709ᵇ. 722ᵃ. iv. 300ᵈ.
— καθ᾽ ιδιαν B. *Ln.*
— και εν τῃ ὁδῳ BZL. 1. 33. 69. (Memph.) Theb. Arm. *Orig.* iv. 300ᵈ. (iii. 709ᵇ.) | ‡εν τῃ ὁδῳ και ϛ. CDN. *a.*(*c*).*e.f.h.* Syrr. Æth. *Orig.* iii. 708ᵃ. | om. εν τῃ ὁδῳ Vulg. *b.ff*¹·².*g*¹·².*l.*
18. αναβαινομεν] -νωμεν X.
— θανατῳ *Orig.* iv. 300ᵈ. | om. B. Æth.
19. και σταυρωσαι] om. X.
— εγερθησεται C*ZNL. *Orig.* iv. 300ᵈ. | ‡αναστησεται ϛ. BsC²DX. 1. 33. rel. *Orig.* iii. 708ᵃ. (vid. Mar. x. 34 et Luc. xviii. 33).
20. των 2°] add. δυο U.
— απ᾽ BD. | ‡παρ᾽ ϛ. CZN. rel.
21. ὁ δε] add. Ιησους L.
— αυτῃ] αυτοις E*.
— λεγει CDZN. rel. | ειπεν B. *e.* ‖ praem. ἡ δε BNM. (*a*).(*b*).(*c*).(*e*).(*ff*²).(*h*).(*m*). Theb. | Contra, CDZL. rel.
— αυτῳ CDZN.rel. | om. B. *a.e.ff*¹.*h.m.* Theb.
— ειπε] Domine Syr.Crt.
— οὐτοι BsDN. rel. | om. C. *a.e.* Memph. Theb. [hiat Z].
— δυο] om. H.
21. δεξιων σου CDN. rel. (hiant Z. *a*). | om. σου B. *Bch.*
— ευωνυμων σου BCZNLXΔ. 69. EF *Wtst.* GHKMSUV. *Harl. Tol. a.f.g*¹·².*h.l.* Syrr. Memph. Theb. Æth. | *om. σου ϛ. D. 1*s. 33*s.* Vulg. *b.c.e.ff*¹·².*m.* Arm.
— βασιλειᾳ σου] add. et in gloria tua Syr.Crt. (e Mar. x. 37).
22. δε ὁ *Elz.* | ὁ δε St.3.
— ειπεν] add. αυτοις *b.c.f.ff*¹·².*g*².[*a*]. | αυτῃ *e.* Syr.Crt. | om. Vulg. *g*¹.*h.*
— αιτεισθε] αιτειτε D*.
— το ποτηριον] ante πειειν D. Æth.
— πινειν CDZ. rel. *Orig.* iii. 717ᶜ. | πιειν B. *Btly. Blc.*G. (sed G habet πίειν (*sic*) om. ν tantum ut videtur). ‖†add. και το βαπτισμα ὁ εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι ϛ. vid. Mar. x. 38. η το βαπτ. κτλ. CXΔ. 33. 69. EF *Wtst.* GHKMUV. (*f*). *h.* Syr.Pst.&Hcl. Arm. | om. BDZL. 1. (Latt.) Syr.Crt. Memph. Theb. Æth. *Orig.* iii. 717ᶜ.(*dis.*) 719ᵇ.(*dis.*) *Hil.* 709ᶜ.
— αυτῳ] om. D. *Am.* Syr.Crt. Æth.
23. λεγει] †praem. και ϛ. C. rel. Syr. Hcl. Memph. Æth. | om. BDZ (ut vid.) 1. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Theb. Arm.

16. enim sunt *Cl.* | pauci autem *Cl.* | 17. Hierosolymis *Am.* | 19. illudendum *Cl.* | 22. dicunt ei *Cl.*

BCDZ[N]. LXΔ. 1. 33. 69. EGHKMSUV[Γ]— σγ β

23. ἡ ἐξ εὐων.
24. ἀκουσ. δὲ

ʷ Lu. 22:25—27.

§ Γ

αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, †τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων†, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. [24] καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. [25] ʷ ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν, Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες § τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. [26] οὐχ οὕτως † ‡ ἐστὶν″ ἐν ὑμῖν, ἀλλ᾽ ὃς ‡ ἂν″ θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ‡ ἔσται″ ὑμῶν διάκονος· [27] καὶ ὃς ‡ ἂν″ θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ‡ ἔσται″ ὑμῶν δοῦλος· [28] ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

σδ δ

ΜΔ′ σε

ˣ ‖Mar. 10:46-52. β ‖Lu. 18:35-43.

§ N

120 [29] ˣ Καὶ ἐκπορευομένων § αὐτῶν ἀπὸ Ἰεριχὼ ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. [30] καὶ ἰδοὺ δύο

Calicem quidem meum bibetis; sedere autem ad dexteram meam et sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est a patre meo. [24(203,2.)] Et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus. [25] Iesus autem vocavit eos ad se et ait, Scitis quia principes gentium dominantur eorum, et qui maiores sunt potestatem exercent in eos. [26] Non ita erit inter vos, sed quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister, [27] et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus: [28(204,4.)] sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare et dare animam suam redemtionem pro multis.

[29 (205,2.)] Et egredientibus illis ab Hiericho secuta est eum turba multa. [30] Et ecce duo caeci

23. αυτοις] add. ὁ Ιησους DΔ. 69. *a.b.c.e. ff¹.².g².h.m.* Syr.Crt. Memph. Arm. (Contra, BsCZ. rel. Vulg. *f.g¹.* Syrr.Pst.& Hcl. Theb. Æth.)
— μου] hunc Syr.Crt.
— πιεσθε] †add. *και το βαπτισμα ὁ εγω βαπτιζομαι βαπτισθησεσθε* ⊽. CXΔ. 33 (*sic*). rel. *f.h.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (vid. Mar. x. 39). (*ὁ εγω βαπτιζομαι*] *μου* 69). (*βαπτισεσθε* H). | om. BDZL. 1. (Latt.) Syr.Crt. Memph. Theb. Æth.
— δεξιων μου] om. *μου* 69.
— και εξ CDZ. rel. *Am. ff¹.g¹.* Syrr. Memph. Arm. Æth. (*Orig.* iii. 550ᶜ.) | *η εξ* B. *Btly.* (in ipsa collatione). L. 1.33. Vulg. *Cl. a.b.c.e.f.ff².h.m.* Theb. *Orig.* iii. 717ᵃ. (vid. Mar. x. 40). | om. εξ Δ.
— ενωνυμων] †add. μου ⊽. XΔU. rel. *c.g².h.* Syrr. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. BCDZL. 1. 33. KMS. (Latt.) *Orig.* iii. 717ᵃ. *Orig. Int.* 834ᵉ. | add. τουτο U. Syr.Crt.
— δουναι] praem. τουτο CDΔ. 33. Syr. Hcl. Memph. Theb. | Contra, BsZL. 1. rel. *Orig.* iii. 717ᵃ. | add. vobis Syr.Crt. Latt.
— αλλ᾽ οἱς] aliis *d.*
— ὑπο] απο L.
24. και ακουσαντες BsCD. 1. rel. Syrr. Crt.&Hcl. Arm. Æth. (vid. Mar. x. 41). | ακουσ. δε ZL. 33. 69. Syr.Pst. Memph. Theb. *Orig.* iii. 713ᵃ. [iii. 721ᵇ].
25. ειπεν BCZ(ut vid.) rel. (Latt.) Syr. Hcl. Arm. *Orig.* iii. 721ᵈ. | add. αυτοις D. *e.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. Æth. (vid. Mar. x. 42).
— κατακυριευουσιν CDZ. rel. *Orig.* i. 710ᵉ. iii. 721ᵈ. | -ευσουσιν B. *Btly.* | -ευωσιν Δ. (-ευσιν Γ).
26. οὐτως] †add. δε ⊽. CX. 33*s.* MsΓ. *ff².* Syrr. Memph. Æth. *Orig. Int.* iii. 878ᶜ. (vid. Mar. x. 43). | om. B. *Bch.* DZLΔ. 1. 69. EGHKSUV. (Latt.) Theb. Arm.
— εστιν BDZ. *m.* Theb. | ‡ εσται ⊽. CL. 1. 33. rel. Latt. Syrr. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii.
— αλλ᾽ ὁς.... ὑμων διακονος] om. E*.
— αν B. *Btly.* D.] ‡ εαν ⊽. C. rel. (hiat Z). om. H.
— εν ὑμιν 2º. BCD. rel. Latt. Syrr. Arm. Æth. hoc loco D. rel. (Latt.) Syrr. Arm. Æth. post μεγας B. Memph. Theb. (sic Mar.) post γενεσθαι C. *ff¹.* | ὑμων ZL. hoc loco habent.
— εσται BCDZXΔ. 1. 33. 69. (E²)GK UVΓ. *a.b.c.e.ff².h.m.* Syrr. (ut vid.) Memph. Theb. | ‡ εστω ⊽. LHMsSs. Vulg. *f.ff¹.g¹.²·* Arm. Æth.
27. αν B. *Btly.* DZ. | ‡ εαν ⊽. C. rel.
— εν ὑμιν ειναι CDZ. rel. (*Orig.* i. 710ᵉ). | ειναι ὑμων B. | ὑμων ειναι X. | εν ὑμιν tantum L. (inter vos primus esse Latt. [*a*]).
— εσται CDZLΔ. 1. 33. 69. KMU. Latt. [*a* hiat]. Syrr. ut vid. *Orig. Int.* iii. 878ᶜ. | ‡ εστω ⊽. BsXΓ. rel.
— ὑμων] παντων M.
28. ὡσπερ] add. γαρ X.
— ηλθον K.
— ad fin. add. ὑμεις δε ζητειτε εκ μεικρου αυξησαι και εκ μειζονος ελαττον ειναι·

Εισερχομενοι δε και παρακληθεντες δειπνησαι, μη ανακλεινεσθαι εις τους εξεχοντας τοπους, μη ποτε ενδοξοτερος σου επελθη, και προσελθων ὁ δειπνοκλητωρ ειπη σοι, ετι κατω χωρει· και καταισχυνθηση· εαν δε αναπεσης εις τον ηττονα τοπον, και επελθη σου ηττων ερει σοι ὁ δειπνοκλητωρ, συναγε ετι ανω· και εσται σοι τουτο χρησιμον

D. sic fere *Emm. a.b.c.e.ff¹.².(g²).h.(m).* et in quibusdam aliis Latinis Syr.Crt. Syr.Hcl. in cod. Assemani. (non habent rel. Vulg. *f.l.*) Vos autem quaeritis de pusillo (modico *Emm.*) crescere, et (nec Syr.Crt.) de majore minores (minore majores *b.g¹.*) esse (fieri *ff¹.g¹.*) [de majore minorari *e.* de maximo minus *Emm.*] (huc usque *g¹.*, sed non *g².*, qui additamentum posterius habet). ["Vos autem quaeritis in modicis extolli, et de maximis minui," haec tantum habet *m.* e Matt.] Intrantes autem et (haec *om.* Syr.Crt.: *om.* et, *e.ff¹.*) rogati ad coenam (ad coen. rog. *ff¹.*) [cum autem introieritis ad coenam vocati *g².*), nolite recumbere (disc. *ff¹.h.*) in locis eminentioribus (emin. loc. *e.ff².* superioribus locis *g².*), ne forte clarior (honoratior *e*, dignior *g².*) te superveniat; et adcedens (*om.* Syr.Crt.) [add. is, *g².*] qui ad coenam (*post* te voc. *ff².*) vocavit te (te voc. *e.ff².*), [qui invitavit te *ff¹.*, qui te invit. *g².*], dicat tibi, Adhuc (*om.* Syr.Crt.) deorsum accede, (accede deorsum *e*, adhuc deor. acc. *h*, adhuc inferius accede *g².*), et confundaris (et erit tibi confusio *ff¹.* *add.* in conspectu discumbentium Syr.Crt.). Si autem in loco inferiori recubueris [disc. *ff¹.h.*] (rec. in loc. inf. *c.* rec. in inf. loc. *g².*), et supervenerit (adven. *g².*) humilior te, dicet (dicat *c*, dicit *ff²*; *praem.* tunc *e.*)

23. vel sini tram *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, ἀκούσαντες ὅτι
Ἰησοῦς παράγει ἔκραξαν λέγοντες, ‡ Κύριε, ἐλέησον
ἡμᾶς," υἱὸς ‡ Δαυείδ." [31] ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐ-
τοῖς ἵνα σιωπήσωσιν. οἱ δὲ μεῖζον ‡ ἔκραξαν" λέ-
γοντες, ‡ Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς," υἱὸς ‡ Δαυείδ." [32] καὶ
στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν, Τί θέλετε
ποιήσω ὑμῖν; [33] λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἵνα ‡ ἀνοιγῶσιν"
‡ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν." [34] σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς
ἥψατο τῶν ‡ ὀμμάτων" αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν†,
καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

sedentes secus viam audierunt quia Iesus transiret, et clamaverunt dicentes, Domine, miserere nostri, fili David. [31] Turba autem increpabat eos ut tacerent. At illi magis clamabant dicentes Domine, miserere nostri, fili David. [32] Et stetit Iesus et vocavit eos, et ait, Quid vultis ut faciam vobis? [33] Dicunt illi, Domine, ut aperiantur oculi nostri. [34] Misertus autem eorum Iesus tetigit oculos eorum: et confestim viderunt et secuti sunt eum.

XXI. ΜΕ′ σϛ β

121 [1] [y] Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον
εἰς Βηθφαγὴ ‡ εἰς" τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς
ἀπέστειλεν δύο μαθητάς, [2] λέγων αὐτοῖς, ‡ Πορεύε-
σθε" εἰς τὴν κώμην τὴν ‡ κατέναντι" ὑμῶν· καὶ εὐθέως

[y] ‖Mar. 11: 1—10. ‖Lu. 19:29—38. ‖Jo. 12: 12—15.
1. πρὸς τὸ ὄρ.

[1 (206, 2.)] Et cum appropinquassent Hierosolymis et venissent Bethfage ad montem Oliveti, tunc Iesus misit duos discipulos [2] dicens eis, Ite in castellum quod contra vos est,

---

tibi qui te (*post* voc. *b.* om. *h.*), ad coenam vocavit (voc. ad coen. *ff*[2], invitavit *g*[2].) accede adhuc (om. *e.*) superius (sursum *b.ff*[1].*h.*) et (add. tunc *e*) erit hoc (om. *c*) tibi (tibi hoc *ff*[1].*g*[2].*h.*) utilius. [erit tibi gloriam coram discumbentibus *e.* Syr.Crt.] Versio Latina cod. *d.* prorsus alia est. ‖om. MSS. et vv. rel.

29. εκπορευομενων αυτων BC*DZN. rel. Latt. Syrr.Crt.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.ed. *Orig.* iii. 727[c]. 735[e]. | εκπορευομενου αυτου Δ. 33. F *Wtst.*H. *f.* Memph.cd. Arm.cdd. Æth. iii. *a.* (vid. Mar. x. 46.) | εκπορευομενου του Ιησου C[3]GΓ. *e.* Syr.Pst.

— ηκολουθησεν αυτ. οχλος πολυς *Orig.* iii. 727[c]. 735[d]. | -σαν αυτ. οχλοι πολλοι D. *c.e.ff*[1].*g*[2]. Syr.Hcl. Memph. Theb. | -σαν αυτ. οχλος πολυς Γ.

30. ιδου] om. Syr.Crt.

— ακουσαντες *Orig.* iii. 729[b]. | ηκουσαν et και post παραγει D. Vulg. (*e*).

— κυριε] om. B.*Bch.*D. 69. *b.c.e.ff*[1].*h.* [hiat *a*]. Syr.Crt. Arm. | ante ελεησον B *Btly.* ZL. Vulg.*g*[1.2].*l.* Syr.Hier. Memph. Theb. Æth. | ‡ post ελεησον ἡμας ϛ. CN.rel.*f.ff*[2]. Syr.Pst.&Hcl. *Orig.* iii. 727[d]. 728[a]. 729[b].

— υἱος BZX. rel. *Orig.* iii. 727[d]. 729[b]. | υἱε CDNL. 1. 33. 69. EF(*Wtst.*) *Orig.* iii. 728[a]. *Eus.* Ec. Pr. 230. ‖praem. Ιησου NL. 69. *c.e.h.* Syr.Hier. Memph. Arm. (Contra, rel.)

31. οἱ δε οχλοι επετιμησαν N.

— σιωπησωσιν] -σουσιν NLΔ.

— μειζον] πλεον U.

— εκραξαν B.*Bch.*DZL. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. | ‡ εκραζον ϛ. CN. rel. Latt. Syr.Hcl. (εκραυγεζον 69.)

31. κυριε ante ελ. ἡμ. B.*Bch.*DZL. 69. (Latt. [hiat *a*].) Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ *post* ϛ. CN. rel. *f.ff*[2]. Syr.Crt.&Hcl. | om. B.*Btly. e.* Syr.Hier.

— υἱος BZX. rel. | υἱε CDNL. 33. (praem. Jesu *e.*)

32. Ιησους] Xϱ 33* ut videtur.

— αυτους] αυτοις Γ.

— θελετε] add. ινα ZL. Vulg. *c.ff*[1.2]. *g*[1.2].*h.* Syrr.Crt.&Hcl. *Orig.* iii. 727[d]. 730[d]. | Contra, BsCDN. rel. *a.b.* Syr. Pst. Arm. Æth.

33. ανοιγωσιν BDZL. 33. 69*. *Orig.* iii. 727[c]. 731[a]. | ‡ ανοιχθωσιν ϛ. CN. rel.

— οἱ οφθαλμοι ἡμων BDZL. 33. Latt. *Orig.* iii. 731[a]. | ‡ ἡμων οἱ οφθ. ϛ. CNX. rel. | add. et videbimus te Syr. Crt. | add. quibus dixit Jesus, Creditis posse me hoc facere? qui responderunt ei, Ita, domine *c.*

34. ὁ Ιησους] om. Syrr.Crt.&Pst.

— ομματων B.*Bch.*DZL. 69. *Orig.* iii. 736[c]. | ‡ οφθαλμων ϛ. CNX. rel.

— αυτων] ante των ομματων B. (Contra, *Orig.*)

— ανεβλεψαν] | †add. αυτων οἱ οφθαλμοι ϛ. CNX. rel. Syr.Hcl.txt. (aperti sunt oculi eorum Syr.Pst.) | om. BDZ (ut videtur) L. 1. 33. Latt. Syrr.Crt.& Hcl.mg. Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. Æth.

1. ηγγισαν BC*DNΔ. rel. (Latt. hiat *a.*) Syr.Hcl. *Orig.* iii. 729[b]. 736[e]. | ηγγισεν C[3]. *b.e.* Syrr. Crt. & Pst. Syr. Hier. Memph.MS. Æth. *Orig.* iv. 181[b]. ‖add. ὁ Ιησους post ηγγισεν (— om. mox) C[3]. [hiat Z].

1. ηλθον BC*D. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Memph. Æth. *Orig.* iii. 729[b]. 736[e]. | ηλθεν C[3]ΔEU. *e.* (non *b*). Syrr.Crt. &Pst. Syr.Hier. *Orig.* iv. 181[b]. [hiat Z].

— εις 2°] om. Δ.

— Βηθφαγη (C[2])DN[2]. 1. EGHKM*SsV (C* n.l.) Latt. Syrr. (Syr.Hcl.mg. *Gr.*) *Orig.* iii. 736[e]. 743[a]. iv. 181[b]. 191[e]. | Βηθφαγην 33. *Orig.* iii. 729[b]. 737[e]. | Βηθσφαγη BN*X. 69. KUM[2]Γ. | Βηδφ. Z. Memph. Theb. | Βησφαγη L. ‖add. και Βηθανιαν C[2]. 33· 69. Syr.Hier. | Contra, *Orig.* iii. 729[b]. 736[e]. 743[a]. *diserte.* iv. 181[b].

— εις το BC(*). 33. *b.c.e.ff*[1].*h. Orig.* iii. 729[b]. | ‡ προς το ϛ. DNLX. rel. Vulg. *f.g*[1.2]. *Orig.* iii. 736[e]. iv. 181[b]. (vid. Mar. et Luc.) (praem. και C[2]). [h. Z. *a*].

— ὁ Ιησους BCZ(*vid.*)N. rel. *Orig.* iii. 729[b]. | om. ὁ DEHV. *Orig.* iv. 181[b]. | post μαθητας M. | post απεστ. N.

— μαθητας *Orig.* iv. 181[b]. | add. αυτου Latt. (exc. Vulg.) | των μαθητων αυτου 33. 69. Arm. (vid. Mar.)

2. πορευεσθε BDZL. 33. 69. *Orig.* iv. 181[b]. | ‡ πορευθητε ϛ. CNX. rel.

— κατεναντι BCDZL. 33. 69. *Orig.* iv 181[b](MS). 187[a]. | ‡ απεναντι ϛ. N. rel. *Orig.* iv. 181[b](ed.). *Eus.* Ec. Pr. 125.

— ευθεως BCDN. rel. *Orig.* iv. 181[b]. | ευθυς ZL. ‖om. *a.b.c.ff*[1].*h.* Syr.Crt. Memph. *Orig. Int.* ii. 324[a]. | Contra, Vulg. *e.f.ff*[2].*g*[1.2]. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth.

30, 31. filii *Am.*

BCD(Z)N. L(X)Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓ.

εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ‡ ἄγετέ″ μοι. 3 καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει, ‡ εὐθὺς″ δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. 4 τοῦτο δὲ † γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος, 5 Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών, ᶻ Ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι, πραὺς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ § ὄνον καὶ * ἐπὶ″ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. 6 Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς ‡ συνέταξεν″ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 7 ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ‡ ἐπ'″ αὐτῶν τὰ ἱμάτια †, καὶ ‡ ἐπεκάθισεν″ ἐπάνω αὐτῶν. 8 ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν¶ τῇ ὁδῷ. 9 οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες * αὐτὸν″ καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ ᵃ ‡ Δαυείδ,″ ᵃ εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. 10 καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἰεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα, Τίς

ζ Zec. 9: 9. Es. 62: 11.

§ F

7. ἱματ. [αὐτῶν.]

¶ Z

ᵃ Psa. 118(117):26.

et statim invenietis asinam alligatam et pullum cum ea: solvite et adducite mihi. 3 Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite quia dominus his opus habet, et confestim dimittet eos. 4 (207, 7.) Hoc autem factum est ut impleretur quod dictum est per prophetam dicentem, 5 Dicite filiae Sion, Ecce rex tuus venit tibi, mansuetus et sedens super asinam et pullum filium subiugalis. 6 (208, 2.) Euntes autem discipuli fecerunt sicut praecepit illis Iesus, 7 et adduxerunt asinam et pullum, et imposuerunt super eis vestimenta sua, et eum desuper sedere fecerunt. 8 Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via, alii autem caedebant ramos de arboribus et sternebant in via; 9 (209, 1.) turbae autem quae praecedebant et quae sequebantur clamabant dicentes, Osanna filio David, benedictus qui venturus est in nomine domini, osanna in altissimis. 10 (210, 10.) Et cum intrasset Hierosolymam, commota est universa civitas di-

2. εὑρησετε] -σητε H.
— αγετε BD. | ‡ αγαγετε ⊋. CZN. rel. *Orig.* iv. 181ᵇ. *Eus.* Ec. Pr. 126. (vid. Luc. xix. 30).
3. εαν *Orig* iii. 740ᵇ. | αν D.
— τις] om. H.
— τι] add. ποιειται (i. e. -τε) D. Æth. *Orig.*iv.181ᵇ. *Eus.* E. Pr. 126. (vid.Mar.) | Contra, *Orig.* iii. 740ᵇ. iv. 188ᶜ.
— εχει χρειαν D*.
— ευθ. δε BCNL. rel. Syr.Hcl. *Orig.* iii. 740ᵃ. iv. 181ᵇ. 188ᶜ. | και ευθ. D. 33. Latt. Syrr.Crt.&Pst. | ευθυς B. *Btly.* L. *Orig.* iv. 181ᵇ. 188ᶜ. | ‡ ευθεως ⊋. CDN. rel. *Orig.* iii. 740ᵃ. [hiat Z].
— αποστελει BsD*Gr.* 69. M(ἀποστέλει) (Latt. hiat *a.*) Memph. Theb. Arm.cdd. Æth. *Orig.* iii. 737ᵈ. 740ᵃ. iv. 181ᵇ. 187ᵃ. 188ᶜ. | αποστελλει CZNLXΔGr. 1. 33. EGHKSUVΓ. *d.h.* Syrr. Arm.Zoh. (vid.Mar.)
4. δε] † add. ὁλον ⊋. BsC³N. rel. Vulg. *Cl. g*², Syrr.Pst. & Hcl. Theb. Arm. | om. C*DZL. *Am.* Latt. Syr.Crt. Memph. Æth. *Orig.* iv. 181ᵇ. *Hil.* 572ᶜ.
— δια BCDN. rel. *Orig.*iv. 181ᶜ. | υπο ZL. 69. | add. Zachariam *a.c.h. Hil.* 572ᶜ. | add. Esaiam. Æth.
5. πρανς και] praem. justus et Syr.Crt. Æth. (sed non Pl.) e Zach. | Contra, *Orig.* iii. 738ᶜ. *diserte.* iv. 181ᶜ. 187ᵃ. 188ᵃ. *diserte.* ‖ om. και D. Vulg. *Cl.* (*a*).*b.e. ff*¹·²·*h.* Æth. | Contra, BCZN. 69. rel. *Am. For.c.f.g*¹·². *Orig.*iv.181ᶜ.187ᵃ.188ᵇ.
5. και επι πωλον BNL. 1. Syrr. (in Hcl.*) Theb. Æth. | *om. επι ⊋. CDX. rel. Latt. (hiant Z. *a.*) Memph. Arm. *Orig.* iv. 181ᶜ. 187ᵃ. (vid. Zach.) | om. και 69.
— υἱον ὑποζυγιου BCD²N. rel. Vulg. *Cl. f.* Syrr. (Syr.Hcl.mg. *Gr.*) (Memph.) Theb. (Æth.) *Orig.* iv. 187ᵃ. 188ᵇ. (diserte.) | υἱον ὑποζυγιον D*. *b.c.ff*²*.g*¹*.h.* Theb. (ap. Mnt.) *Hil.* 572ᵈ. | ὑποζυγιου (tantum) ZL. *Am.** *e. Orig.*iii.738ᶜ.(ὡς ἔν τισι? in Zach.) iv.181ᶜ | ονου tantum Arm. | νεον tantum 1. *Orig.*iii.738ᶜ. (in codice quo usus est) e Zach. (haec *om. ff*¹.)
6. δε] om. F.
— και ποιησαντες BC(Z ut vid.)N. rel. Memph. *Orig.* iii. 744ᵈ. iv. 181ᶜ. 187ᵃ. | εποιησαν D. Latt. Theb.
— καθως] καθα G.
— συνεταξεν BCD. 33. | ‡ προσεταξεν ⊋. ZNLX. rel. *Orig.*iii. 744ᵈ. iv. 181ᶜ. 187ᵃ. *Eus.* Ec. Pr. 126.
7. ηγαγον BCZ. rel. Syr.Hcl. Memph. *Orig.* iii. 744ᵈ. iv. 181ᶜ. | praem. και D. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Theb. | (ηγαγεν E*.)
— επ' BDZL. 33. 69. *Orig.* iv. 181ᶜ. 187ᵇ. | ‡ επανω ⊋. CNX. rel.
— αυτων BCN. rel. (αυτω.. Z.) Vulg *c.g*¹. Syr.Hcl. Syr.Hier.¹ Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.*iv.181ᶜ.(ed.)187ᵇ. | αυτον D. *a.b.e.f.ff*¹·²·*g*². *Orig.*iv.181ᶜ.(MS.) | αυτω 33. 69. (vid. Mar.) (om. ε. αυτων Syr. Crt.) super pullum Syr.Pst. Syr.Hier.²
7. ἱματια] † add. αυτων ⊋. CZNLX. rel. Vulg. *a.c.f.g*¹. Syrr. Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. MS. Æth. *Orig.* iv. 181ᶜ. (187ᵇ. ἑαυτων) vid. Mar. | om. B. *Btly.* D. *b.e ff*¹·²·*g*². Arm.
— και επεκαθ. επανω αυτ.] om. 1. EG.
— επεκαθισεν BCXΔ. 33. 69. FMSUVΓ. Syr.Hcl. Theb. Arm. *Orig.* ii. 181ᶜ. 187ᵇ. 188ᶜ. sedebat *a.b.c.d.e.ff*¹·². et equitavit Jesus, Syrr.Crt.&Pst. Æth. sedit *f.h.* (επ.... Z). | επεκαθησεν H. εκαθισεν N. εκαθησεν K. εκαθητο D. | ‡ επεκαθισαν Elz. (non St. 3.) sedere fecerunt Vulg. *g*¹·². Memph. επεκαθησαν L.
— επανω αυτων BCN. (.πανω αυτ.. Z.) rel. Syrr.Crt.&Hcl. Memph. Theb. Arm. *Orig.* iv. 181ᶜ. 187ᵇ. 188ᶜ. | επανω αυτου D. *b.c.e.f.ff*¹·²·*g*²*.h.* (ea.. *a*) Syr.Pst. Syr. Hier. | desuper *tantum* Vulg. *g*². (om. Æth.)
8. ἑαυτων BCZN. rel. *Orig.* iv. 181ᶜ. | αυτων DLΔ. 69.
— απο τ. δενδ. *Orig.* iv. 187ᵇ. 188ᵉ. (iii. 746ᵃ). | εκ τ. δ. N.
— εστρωννυον BCZN. rel. Vulg. *b.f.ff*¹. *g*¹·²·*h.* Syrr. Theb. | εστρωσαν D. *c.e.ff*². (hiat *a*) Memph. *Orig.*iv. 187ᵇ. (εστρᶜων *sic.* Δ).

4. autem totum *Cl.* | adimpleretur *Cl.* | 5. mansuetus sedens *Cl.* | filium *Am.* in mg. | 7. super eos *Cl.* | 9. qui venit in nomine *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. (Theb.) Arm. Æth.

ἐστιν οὗτος; [11] οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ‡ ὁ προφήτης Ἰησοῦς," ὁ ἀπὸ ‡ Ναζαρὲθ" τῆς Γαλιλαίας. [12] b Καὶ εἰσῆλθεν † Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν†, καὶ ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς. [13] καὶ λέγει αὐτοῖς, Γέγραπται, c Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ d αὐτὸν ‡ ποιεῖτε" σπήλαιον λῃστῶν. ¶ [14] Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. [15] ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν, καὶ τοὺς παῖδας * τοὺς" κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ ¶ καὶ λέγοντας, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ ‡ Δαυείδ," ἠγανάκτησαν, [16] καὶ ‡ εἶπαν" αὐτῷ, Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ναί. οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι e ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; [17] f καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

σια

b ‖Mar. 11:15-17. *a* ‖Lu. 19:45, 46. Jo. 2:13, 17.

12. ἱερὸν [τοῦ θεοῦ]

c Es. 56:7.

d Jer. 7:11.

σιβ

M ϛ'

¶ κ

ι

σιγ

ι

¶ Theb.

e Psa. 8:3.

σιδ

f ‖Mar. 11:11-14. ϛ

cens, Quis est hic? [11] Populus autem dicebat, Hic est Iesus propheta a Nazareth Galilaeae. [12 (211, 1.)] Et intravit Iesus in templum dei, et eiciebat omnes vendentes et ementes in templo, et mensas nummulariorum et cathedras vendentium columbas evertit, [13] et dicit eis, Scriptum est, Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam latronum. [14 (212, 10.)] Et accesserunt ad eum caeci et claudi in templo, et sanavit eos. [15 (213, 5.)] Videntes autem principes sacerdotum et scribae mirabilia quae fecit, et pueros clamantes in templo et dicentes, Osanna filio David, indignati sunt [16] et dixerunt ei, Audis quid isti dicant? Iesus autem dicit eis Utique: numquam legistis quia ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem? [17 (214, 6.)] Et relictis illis abiit foras extra civitatem in Bethaniam, ibique mansit.

---

8. *εν*] om. EF.

9. *προαγοντες αυτον* BCDL. 1. 33. 69. *ff*[1]. Syrr. Memph. Theb. Æth. *Orig.* iv. 181[c]. | *om. αυτον* ϛ. N. rel. (Latt.) Arm. (vid. Mar.)

— *οι ακολ.*] om. *οι* Δ.

— *εκραζον Orig.* ii. 583[c]. | (*εκραζαν* D?) | *εκραξαν* L. *Orig.* iv. 181[c]. (om. *λεγοντες*).

— *ὡσαννα bis*] *οσσανα* D*. *ὡσανα* L.

— *τῳ υἱῳ Orig.* iii. 746[c]. iv. 181[c]. 187[b]. (vid. ad ver. 15).

— ad fin.] add. et egressi sunt in occursum ejus multi, et gaudebant et laudabant Deum, propter omne quod viderunt. Syr.Crt.

11. *οἱ δε οχλοι* BCN. rel. Vulg. *f.ff*[2].(*g*[1].)[2]. vv. *Orig.* iv. 180[c]. | *οἱ δε πολλοι* D. *a.b.c.e. ff*[1]*.h.* | *πολλοι δε* l. (*πολλοι Orig.* iii. 747[a].)

— *ελεγον* Vulg. *f.ff*[1.2]*.g*[(1)]*.h. Orig.* iii. 747[a]. iv. 180[c]. | *ειπον* D. *a.b.c.e.* ‖ add. *ὁτι* N.

— *ὁ προφητης Ιησους* BD. Memph. Theb. Arm. *Orig.* iv. 187[c]. | ‡ *Ιησ. ὁ προφ.* ϛ. CNLX (sic) rel. (Latt.) Syrr. Æth. *Orig.* iii. 747[a]. iv. 180[c]. (*Xρς* profeta *e.*) | *Ιησους προφ.* Δ (om. *Ιησους a*).

— *ὁ απο*] om. *ὁ* DΔ.

— *Ναζαρεθ* Bs*Btly.Elz.*CDXEHKMUV. (Latt.) Memph. Theb. | ‡ *Ναζαρετ* St.3. Bs*Bch.*L. 1. 33. 69. Fs GSs Γ. *d.e. Orig.* iii. 744[d]. 747[a]. iv. 180[c]. 187[c]. (Nazareti (om. *ὁ απο*) *a.*) | *Ναζαραθ* Δ. | *Ναζαρετης* Γαλ. (sic) N.

12. *εισηλθεν*] *εισελθων* G.

— *Ιησους*] † praem. *ὁ* ϛ. DN. rel. *Orig.* iii. 748[d]. | om. B.*Btly.*CXΔEHM. *Orig.* iii. 750[d]. iv. 180[c]. 187[c].

— *ἱερον*] add. † *του θεου* ϛ. CDN. rel. (Latt.) Syrr. *Orig.* iii. 748[d]. 749[b]. 750[d]. | om. BL. 33. *b.* Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iv. 180[c]. 187[c]. *Hil.* 713[e].

— *εξεβαλεν*] add. e templo Dei Syr.Crt. (om. mox *εν τῳ ἱερῳ*).

13. *ὁ οικος Orig.* iii. 755[a]. iv. 180[d]. 187[c]. | om. *ὁ* D*.

— *κληθησεται* add. omnibus gentibus Syr.Crt.

— *αυτον* praem. *επ̣ο̣ι̣* sic E.

— *ποιειτε* BL. Memph. Æth. *Orig.* iv. 180[d]. 187[d]. *Eus.* D.E. 401[c]. | ‡ *εποιησατε* ϛ. CDNX. rel. (*πεποιηκατε* l. *Just.* Tr. 17. *Orig.* iii. 752[d]. 755[a]. vid. Mar. xi. 17.) Latt. Theb. Arm. *Iren.* 229. *Hil.* 714[b]. (vid. Luc. xix. 46). *ante αυτον* N.

14. *τυφλοι και χωλοι* BDL. 1. 33. 69. Syr. Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 755.[c] (*τυφ. και κωφοι* Syr.Crt. *τυφ. κ. κωφοι κ. χωλοι* Syr.Hier.) | *χωλ. και τυφλ.* CNΔEFGHKMSUVΓ. Syr.Hcl. Theb.

— *εν τῳ ἱερῳ Orig.* iii. 755[c]. | om. 69. *e.*

15. *αρχιερεις και οἱ γραμματεις Orig.* iii. 755[d]. | *γραμμ. και οἱ αρχιερ.* 69. Syr. Crt. (om. *οἱ* ante *γραμμ.* K).

— *εποιησεν*] add. Jesus *a.b.c.f.ff*[1.2]*.g*[2]*.h. Orig.* iii. 755[d]. (Contra, Vulg. *e.g*[1].)

15. *τους κραζοντας* BDNL. | *om. *τους* ϛ. C. rel. *Orig.* ii. 583[d].

— *ὡσαννα*] *οσσανα* D*. *ὡσανα* L.

— *υἱῳ*] *ζητήσεις δὲ πότερον ταὐτόν ἐστιν οἶκος Δανίδ, καὶ υἱὸς Δανίδ· καὶ εἰ μὴ ταὐτόν ἐστιν, ἡμάρτηται τὸ κατὰ Ματθαῖον γραφικῶς· ὄφειλον ἔχειν ἤτοι δὶς τῷ οἴκῳ Δανίδ, ἤτοι τῷ υἱῷ Δανίδ. Orig.* ii. 383[e]. (qui ipse *υἱῷ* in utroque loco in Comm. habet). iii. 757[b].

16. *ειπαν* B.*Btly.*DL. (hiat 33). | ‡ *ειπον* ϛ. CN. rel.

— *ακουεις*] praem. *ουκ* FH. Syr.Crt. Memph. | Contra, *Iren.* 240. *Orig.* ii. 583[d]. iii. 756[a].

— *λεγει*] *ειπεν* K. Vulg. *Cl. b.c.e.f.ff*[1]*.h.* (Contra, *Am.*)

— *αυτοις Orig.* ii. | *αυτῳ* D* *Gr.*

— *ὁτι* BCN. 1. rel. Vulg. *c.f.g*[1.2]. Syrr. Memph. Arm. *Clem.* 105. *Orig.* ii. 583[d]. iii. 756[a.d]. *Eus.* in Ps. 37[d]. | om. D. *b.e. ff*[1.2]*.h.* Æth. *Hil.* 714[d].

17. *καταλιπων* BsN. 1. (hiat 33). 69. G HSs Vs Γs. *Orig.* iii. 757[a]. 759[c]. | *καταλειπων* CDLΔE*FKMU.

— *ηυλισθη* BC[3]DN. rel. | *ηυλισθησαν* C*. (*υλισεν* Δ. sic). (ut esset Syr. Crt.)

— *εκει*] om. C*.

---

11. Populi autem dicebant *Cl.* | 16. isti dicunt *Cl.* | dixit *Cl.*

B ℵ D [Z] (N). MZ′ L [X] Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV(Γ).

18. πρωΐας — ἐπαναγαγὼν ¶ N

19. οὐ μηκέτι ¶ Γ

‖ Mar. 11 : 19—24. σιε ς

σις δ

MH′ σιζ

h ‖ Mar. 11 : 27-33. β ‖ Lu. 20 : 1-8. § Z

122 18 ‡ Πρωΐ″ δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασεν, 19 καὶ¶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται¶ εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. 20 g καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες, Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ; 21 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε, Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται· 22 καὶ πάντα ὅσα ‡ ἐὰν″ αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες, λήμψεσθε.

123 23 h Καὶ ‡ ἐλθόντος αὐτοῦ″ εἰς τὸ ἱερὸν προσῆλθον § αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; 24 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ

18 Mane autem revertens in civitatem esuriit, 19 et videns fici arborem unam secus viam venit ad eam, et nihil invenit in ea nisi folia tantum. Et ait illi, Numquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Et arefacta est continuo ficulnea. 20 Et videntes discipuli mirati sunt dicentes, Quomodo continuo aruit? 21 (215, 6.) Respondens autem Iesus ait eis, Amen dico vobis, si habueritis fidem et non haesitaveritis, non solum de ficulnea facietis, sed et si monti huic dixeritis, Tolle et iacta te in mare, fiet: 22 (216, 4.) et omnia quaecumque petieritis in oratione credentes, accipietis.

23 (217, 2) Et cum venisset in templum, accesserunt ad eum docentem principes sacerdotum et seniores populi dicentes, In qua potestate haec facis? et quis tibi dedit hanc potestatem? 24 Respondens Iesus dixit illis, Interrogabo vos et ego

18. πρωι B. *Btly.* D. | ‡ πρωιας ς. CN. rel. — επαναγων B^2CN. rel. Vulg. *f.g*$^{1.2}$. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 757^{d}. (759^{d}). | επαναγαγων B* *Bch.* L. | παραγων D. (Latt.) Syr.Crt. *Hil.* 714^{e}. (hiat 33). | add. ὁ Ιησους M. *a.c.*

19. επ᾽ αυτην *Orig.* iii. 757^{d}. | επ᾽ αυτης L. — μονον] add. et [ma]ledixit [i]lla[m] dominus *a.* — μηκετι] praem. ου B. *Btly. Blc.* L. | Contra, CD. rel. *Orig.* iii. 757^{d}. 760$^{a.e}$. 761^{d}. *Petr. Alex.* ap. Routh. iv. 27. — εκ σου] εξου D. — παραχρημα] post ἡ συκη M.

20. ἡ συκη MSS. *f.* Syrr. *Orig.* iii. 758^{a}. 760^{e}. | om. Vulg. *b.c.e.ff*$^{1.2}$.*g*$^{1.2}$.*h.l.* (hiat *a*). ‖ om. ἡ D^{2}. (ησυχη D*.)

21. το της] τον της G. — ποιησετε] -σητε H. — καν *Orig.* iii. 758^{b}. | και D. (add. εαν post τουτῳ). — γενησεται] praem. και H. | add. vobis sic. Syr.Crt.

22. εαν CLΔ. 69. EFGKMSV. *Clem.* 307. *Orig.* iii. 759^{b}. | ‡ αν ς. Bs. 1s. 33s. HsU. *Orig.* iii. 757^{b}. | om. D. — αιτησητε] -σησθαι L.

23. ελθοντος αυτου BCDL. 1. 33. 69. *Orig.* iii. 764^{d}. 810^{b}. | ‡ ελθοντι αυτῳ ς. E. rel. | εισελθοντι αυτῳ K. — προσηλθον] -θαν 33. — διδασκοντι Vulg. *f.ff*^{2}.*g*^{1}. *Orig.* iii. 764^{d}. 810^{b}. | om. (Latt.) Syr.Crt. — οἱ 2°] om. Δ.

24. και τις BDZ. rel. *Orig.* iii. 765^{a}. 710^{c}. *Eus.* in Ps. 45^{b}. | η τις C. *ff*^{1}.*g*^{2}. (vid. Luc. xx. 2.) — αποκριθεις δε BCD. rel. *f*^{1}.*g*^{2}.(non *e*). Syr.Hcl. | om. δε ZL. (Latt.) Memph. [Syrr.Crt.&Pst. Arm. Æth.] — ερωτησω BCZ. rel. *Orig.* iv. 130^{b}. | επερωτησω D. — λογον ἑνα BZ. rel. | ἑνα λογον CDF. Latt. *Orig.* iv. 130^{b}. (vid. Mar. xi. 29. et Luc. xx. 2.) — ὀν *Orig.* iv. 130^{b}. | om. D*. (*c.d.e.ff*^{1}.*h.*) | ὁ L. — καγω 2°. *Orig.* iv. 130^{b}. | και εγω 33. 69. — ὑμιν ερω] ερω ὑμιν 33.

25. το Ιωαν. BCZ. 33. *Orig.* iv. 130^{b}. | *om. το ς. D. rel. (vid. Luc.) (του Ιωαν. 1.) — διελογιζοντο] παρελογ. G. — εν BZL. 33. (M infra lin. litt. rub.) Latt. Syrr.Crt.&Pst. | ‡ παρ᾽ ς. CD. rel. Syr.Hcl. — ἑαυτοις] αυτοις L. (non Z ut vid.) — ἡμιν] ὑμιν H. — ουν BsCZ. rel. Vulg. *c.f.ff*^{1}*g*$^{1.2}$*.h.* Syrr. Crt.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. DL. *a.b.e.ff*^{2}. Syr.Pst. *Orig.* iv. 130^{c}. — ουκ επιστευσατε] ου πιστευετε H. *b.e.*

26. ὡς προφητην εχουσιν τον Ιωαννην BCZL. 33. Syrr.Crt.&Pst. (Æth.) | ‡ εχ. τ. Ιωαν. ὡς προφητην ς. D. rel. (Latt.) Syr.Hcl. (Memph.) Arm. ‖ ὡς] om. 69. ὁς K. ‖ εχουσιν] ειχον 1. Vulg. *Cl. a.c.f.*(*ff*^{1}).*g*^{2}.*h.* Syrr.Crt.&Pst. Arm. edd. | Contra, *Am. b.e.ff*^{2}*g*^{1}. Syr. Hcl. Memph. Arm.Zoh. [Æth.]

27. ειπον] ειπαν D. — αυτος] Jesus *a.c.e.ff*$^{1.2}$.*h.* Syrr.Crt.& Pst. (Contra, Vulg. *b.f.g*$^{1.2}$. Syr.Hcl.) — λεγω ὑμιν Vulg. *g*$^{1.2}$. Syr.Hcl. | ὑμιν λεγω Δ. 69. M. *b.c.e.*(*f*).*ff*$^{(1).2}$.*h. Orig.* iii. 764^{d}. 769$^{a.b}$.

28. δε om. 69. *Eus.* in Luc. (ap. Mai 166). (Contra, *Orig.* iii. 790^{a}.) — ανθρωπος] add. τις CΔ. 1. 33. 69. EMU. Vulg. *Cl.* (Latt.) Syrr. Arm. *Orig.* iii. 786^{c}. *Eus.* in Luc. *Hil.* 716^{e}. | Contra, BsDZL. rel. *Am.g*^{2}. Æth. *Orig.* iii. 770^{a}. (cit.) 774^{d}. — τεκνα δυο CDZ. rel. *Orig.* iii. 770^{a}. 774^{d}. 786^{c}. *Eus.* in Luc. | δυο τεκνα B. Latt. *Hil.* — και προσελθ. BCD. rel. (Latt.) *Eus.* in Luc. | om. Syr.Crt. | om. και ZL. *e.* Memph. *Orig.* iii. 770^{a}. — εν τῳ αμπελωνι Vulg. *ff*$^{1.2}$.*g*^{2}. | εις τον αμπελωνα D. *a.b.c.e.f.g*^{1}.*h.* (το D*.) ‖† add. μου ς. BsC^{2}Z. rel. Vulg. *c.g*$^{1.2}$. *Orig.* iii. 770^{c}. (com.) *Eus.* in Luc. | om. C*DLΔ. 1. 33. KM. *a.b.e.f. ff*$^{1.2}$.*h.* Syrr. Syr.Hier. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 770^{a}. (cit.)

29. ὁ δε αποκριθεις] om. Syr.Crt. — ου θελω· ὑστερον δε μεταμεληθεις CDZ. rel. Latt. Syrr. *Eus.* in Luc. ([ὁ πρῶτος] εἶπεν, οὐ θέλω· ἀλλ᾽ ὕστερόν ποτε ἐπὶ συντελείᾳ μεταμεληθεὶς

24. dixit eis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.

λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. [25] τὸ βάπτισμα *τὸ" Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο ‡ἐν" ἑαυτοῖς λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; [26] ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ‡ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην." [27] καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον, Οὐκ οἴδαμεν. Ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. [28] § Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν, Τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί†. [29] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν. [30] ‡προσελθὼν δὲ" τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν,¶ Ἐγώ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. [31] τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρός; λέγουσιν†, ὁ ‡ὕστερος." λέγει αὐτοῖς ὁ

ΜΘ′ σιη ι

§ X

¶ Z

unum sermonem, quem si dixeritis mihi, et ego vobis dicam in qua potestate haec facio. [25] Baptismum Iohannis, unde erat? e caelo, an ex hominibus? At illi cogitabant inter se dicentes, [26] Si dixerimus, E caelo, dicet nobis, Quare ergo non credidistis illi? si autem dixerimus Ex hominibus, timemus turbam: omnes enim habent Iohannen sicut prophetam. [27] Et respondentes Iesu dixerunt, Nescimus. Ait illis et ipse, Nec ego dico vobis in qua potestate haec faciam. [28] (218, 10.) Quid autem vobis videtur? Homo habebat duos filios, et accedens ad primum dixit, Fili, vade hodie operare in vinea mea. [29] Ille autem respondens ait, Nolo; postea autem paenitentia motus, abiit. [30] Accedens autem ad alterum dixit similiter. At ille respondens ait, Eo, domine; et non ivit. [31] Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt, Novissimus. Dicit illis Iesus, Amen

---

ἐπὶ τῷ εἰρηκέναι τῷ πατρί, οὐ θέλω, ἦλθεν εἰς τὸν ἀμπελῶνα *Orig.* iii. 770[c]. in Comm. vid. et iv. 371[e].) "Et duorum autem filiorum parabola eorum qui in vineam mittuntur, quorum alter quidem contradixit patri, et postea poenitetur, quando nihil profuit ei poenitentia; alter autem pollicitus est abire, statim promittens patri non abiit autem." *Iren.* 280. "Filius senior, qui iturum se ad opus negaverit, et per paenitentiam emendatus, eo rursum profectus sit." *Hil.* 716[f]. (δε] om. H. *b.e.g*[2]*.h.* | et postea *a.ff*[1].) | εγω κυριε· και ουκ B. Memph. Syr.Hier. Æth. *a.m.* ὑπαγω κυριε· και ουκ 69. *Tol.*** Arm.

29. απηλθεν] add. εις τον αμπελωνα D. (Latt.) Syr.Crt. (vid. *Orig.* supra) | Contra, BCZ. rel. Vulg. *f.g*[1].

30. προσελθων δε BDZL. 1. 33. 69. Vulg. (*a.b c.e*)*.f.*(*ff*[1,2.])*g*[1,2.]*l.* Syr.Hier.Memph. (Arm.) | ‡και προσελθων ☋. C. rel. *h.* Syrr.Pst.&Hcl. (και tantum om. προσελθων Syr.Crt. Æth.)

— δευτερῳ BC[2]ZL. 1. 33. MS*s* V. Memph. (ὁ δεύτερος εἶπε μέν, *Orig.* iii. 770[d] in Comm. εἶπεν ὁ δεύτερος υἱός 786[c].) | ἑτερῳ C*DXΔ 69. EFGHKU. Latt. Syrr. Arm. Æth. *Eus.* in Luc. (προσῆλθεν ὁ πατὴρ τῷ ἑτέρῳ *Orig.* iii. 770[c].)

— εγω κυριε· και ουκ C(D)L. rel. Latt. (eo, domine et non). Syrr. Æth.ed. *Orig.* iii. (770[d]). (771[a]). 786[c]. *Eus.* in Luc. (*Orig. Iren. Hil.*) | (add. ὑπαγω post κυριε D). | ου θελω· ὑστερον μεταμεληθεις B.*Btly.* (69). *Tol.*** Syr.Hier. Memph. Arm. Æth. *a.m.* (ὑστερον δε B.*Bch.* 69).

— απηλθεν] add. εις τον αμπελωνα Syr. Hier.

31. δυο] (δυω D*). add. ut vobis videtur Syr.Crt.

— εποιησεν] post πατρος D.

— λεγουσιν] †add. αυτῳ ☋. C. rel. Vulg. *Cl.* (Latt.) Syrr. *Eus.* in Luc. | om. B.*Btly.Blc.*DL. 33.69. *Am.* (ap. Fleck et Tisch.) *For. Fuld. Tol. g*[1]. Memph. Arm. Æth. "λεγουσιν.... ὁ Ἰησοῦς praeterit *Orig.* iii. 771[b]." Lachmann, qui putat haec in codice quo usus est Origenes defuisse.

— πατρος] add. αυτου V.

— ὁ] om. Δ.

— ὑστερος B. Syr.Hier. Memph. Arm. Æth.*a.m.* "novissimus" *Am. Fuld. For. a.b.e.ff*[1,2]*.g*[1]*.h.l.* | εσχατος D. 69. ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τὸν ποιησάντα τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς εἶπεν, ὁ ἔσχατος *Hipp.*, Frag. p. 30. φανερὸν ὅτι ὁ εἰπών, οὐ θέλω, καὶ ὕστερον μεταμεληθείς, καὶ ἀπελθών, καὶ ἐργασάμενος εἰς τὸν ἀμπελῶνα, ἐποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός τῷ ἔργῳ. *Orig.* iii. 770[d]. "Deinde ipsa Pharisaeorum responsio quid momenti habeat quaerendum est. Dicunt voluntati *juniorem* obedisse. Hoc rerum ratio non patitur, ut simulata professio meritum perfectae veritatis obtineat; ut plus sit fefellisse spondentem, quam perfecisse omnia non pollicentem."—"Denique non ait noluisse sed non abisse. Res extra culpam infidelitatis est, quia in facti erat difficultate ne fieret. Non igitur ire statim ad opus quod praeceptum est noluit sed quia ire non poterat, non iit. In eo enim necessitatis mora sine crimine voluntatis ostenditur. Et in responsione quidem Pharisaeorum quaedam est necessitas prophetiae. Nam inviti licet, confitentur quis obsecutus sit voluntati, junior scilicet filius, obediens professione, licet non efficiens in tempore; quia fides sola justificat." *Hil.* 717–8 (vid. omnia quae de hoc loco disputat). "Et illi dicunt, *Novissimus.* Sciendum est in veris exemplaribus non haberi *novissimum*, sed *primum*, ut proprio judicio condemnentur. Si autem *novissimum* voluerimus legere, manifesta est interpretatio: ut dicamus intelligere quidem veritatem Judaeos, sed tergiversari, et nolle dicere quod sentiunt." *Hieron.* in loc. (vii. 168, 169). Hieronymus ipse in versione codices secutus est qui legunt ὑστερος, etsi hic ad alios quos veros vocat confugit. | ‡πρωτος ☋. CLX. rel. Vulg. *Cl. c.f g*[2]. Syrr. Æth.ed. *Eus.* in Luc.

25. Baptismus *Cl.* | 26. habebant *Cl.* | 27. facio *Cl.* | 28. homo quidam *Cl.* | filii *Am.* | 30. ibit *Am.* | 31. dicunt ei *Cl.* | Primus *Cl.*

BCD[Z]. LXΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV.

Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 32 ἦλθεν γὰρ ‡ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς″ ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ, ὑμεῖς δὲ ἰδόντες ‡ οὐδὲ″ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

dico vobis quia publicani et meretrices praecedent vos in regno dei. 32 Venit enim ad vos Iohannes in via iustitiae, et non credidistis ei: publicani autem et meretrices crediderunt ei, vos autem videntes nec paenitentiam habuistis postea ut crederetis ei.

N′ σιθ
124 33 i″Αλλην παραβολὴν ἀκούσατε. ἄνθρωπος † ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, j καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνόν, καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. 34 ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ· 35 καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. 36 πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. § 37 ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. 38 οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ‡ σχῶμεν″ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. 39 καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. 40 ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; 41 λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα

33 (219,2.) Aliam parabolam audite. Homo erat pater familias qui plantavit vineam, et saepe circumdedit ei, et fodit in ea torcular, et aedificavit turrem, et locavit eam agricolis, et peregre profectus est. 34 Cum autem tempus fructuum appropinquasset, misit servos suos ad agricolas ut acciperent fructus eius. 35 Et agricolae adprehensis servis eius alium caeciderunt, alium occiderunt, alium vero lapidaverunt. 36 Iterum misit alios servos plures prioribus, et fecerunt illis similiter. 37 Novissime autem misit ad eos filium suum dicens, Verebuntur filium meum. 38 Agricolae autem videntes filium dixerunt intra se, Hic est heres: venite, occidamus eum, et habebimus hereditatem eius. 39 Et apprehensum eum eiecerunt extra vineam, et occiderunt. 40 Cum ergo venerit dominus vineae, quid faciet agricolis illis? 41 Aiunt illi, Malos male perdet, et vineam locabit aliis agricolis,

§ Z

‖Mar. 12:1-12. β ‖Lu. 20:9-19.
j Es. 5:1, etc.

---

31. Ιησους] κυριος E*. ut vid.
32. Ιωαννης προς ὑμας B.*Btly*.CL. 33. *c. Æth. Orig.* iii. 771b. | ‡ πρ. ὑμ. Ιωαννˉ. ⊊. DX. rel. (Latt.) Syrr. Memph. | om. προς ὑμας Arm.Zoh.
— οἱ δε τελ. κ. αἱ πορ. επιστ. αυτῳ] om. G. ‖ δε] om. F. ‖ και αἱ πορναι] om. X.
— ὑμεις δε ιδ....του πιστ. αυτ.] om. Δ.
— ουδε B. 1. 33. 69. (Latt.) Syrr. Memph. *Æth. Hil.* 718b.| ‡ ου ⊊. CL. rel. *Orig.* iii. 770b. 771c. | om. D. *e.* (haec).
— αυτῳ ult.] praem. εν 33. *Orig.* iii. 770b. 771c.
33. ανθρωπος] †add. τις ⊊. C3X. rel. *e.f. h.m.* Syrr.Crt.&Pst. Arm. (*Iren.* 277). *Eus.* Theoph. (ap. Mai 122). | om. B. *Bch.Blc.*C*DLΔ. 1. 33. KSV. (Latt. hiat *a*). Syr.Hcl. Memph. Æth. *Orig.* iii. 772a. 786c. *Hil.* 718d. *Lcf.* 146.
— περιεθηκεν] -καν K(non X).
— εν αυτῳ] om. εν 69. V.
— εξεδοτο BsC**DM.rel. *Orig.* iii. 774c. 786a. *Eus.* Theoph. | -δετο C*L.
34. αυτου ult.] vineae ejus *ff*1. Syr.Pst. (om. Syr.Crt.)
35. και λαβ. οἱ γεωρ. τ. δουλ. αυτ.] om. 69. (om. οἱ γεωργ. *semel* Syr.Hier.)
— ὁν δε 1°] ὁ δε D*.
— απεκτειναν .... ελιθοβολησαν Vulg. *f.ff*1.*g*1.2.*m.* Syr. Hcl. Memph. Arm. *Orig.* iii. 776c. (781d.) *Eus.* Theoph.|ελιθ.... απεκτ. *a.b.c.e.ff*2.*h.* Syrr.Crt.&Pst. Æth. *Iren.* 277. *Lcf.* 146.
36. παλιν] add. ουν D. | Contra, *Eus.* Theoph.
— των πρωτων] om. *a.e. Lcf.* 146.
— αυτοις] om. 69.
37. προς αυτους BCZ. rel. Vulg. *f.*(*g*1.2. ap. Sabat. i. q. Vulg.) *Eus.* Theoph. | αυτοις D. *a.b.c.ff*2.*h. Iren.* 277. *Lcf.* 146. | om. *e.ff*1(*g*1 2. ap. Griesb.)
— υἱον αυτου] add. unicum *a.b.c.e.ff*1.2. *h.m. Iren. Lcf.* (unigenitum *f.*)
— λεγων] add. ισως *b.c.e.ff*2.*h.* Syrr.Crt.& Pst. Arm.*Iren.*|Contra,Vulg.*a.f.ff*1.*g*1.2. Syr.Hcl. Memph. Æth. *Eus.* Theoph.
38. εν ἑαυτοις] om. V. | εν αυτοις L.
— σχωμεν BDZL. 1. 33. Arm. *Orig.* iii. 776c. | ‡ κατασχωμεν ⊊. C. rel. *Eus.* Theoph.
— αυτου] ante την κληρονομιαν 1.
39. εξεβαλον εξω του αμπ. και απεκτειναν BC(Z). Vulg. *f.ff*1.*g*1.2.*m.* Syrr. Memph. Arm. Æth. *Iren.* 277. *Orig.* iii. (776c). 784b. *Eus.* Theoph. (εξεβαλλον Z [Contra, *Orig.*] om. 69.) | απεκτειναν και εξεβαλαν εξω του αμπ. D. *a.b.c.e.ff*2.*h. Lcf.* 146. (vid. Mar. et Luc.)
41. λεγουσιν αυτῳ *Orig.* iii. 784c. *Eus.* Theoph. | om. 69.
— απολεσει *Orig.* | αναλωσει L.
— αυτους] om. Latt. (exc. *ff*2.) *Iren.* 277. | Contra, *Orig. Lcf.*
— εκδωσεται DLXΔ. 1. 33. EGHKMU. *Orig.*iii.777b.784c. *Eus.* Theoph.| ‡εκδοσεται ⊊. Bs(?) 69. FsSsVs.| εκδωσει C. (ε....σεται Z.)

31. in regnum *Cl.* | 33. sepem *Cl.* | turren. *Cl.* | 35. caederunt *Am.***

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.

‡ ἐκδώσεται" ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. [42] λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς, [k] Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; [43] διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. [441] καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· [m] ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.

[k] Ps. 118(117):22, 23.

[l] Es. 8:15.
44. [καὶ ὁ πεσ.... λικμ. αὐτόν.]
[m] Dan. 2:34.

qui reddant ei fructum temporibus suis. [42] Dicit illis Iesus, Numquam legistis in scripturis, Lapidem quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli; a domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris? [43] Ideo dico vobis quia auferetur a vobis regnum dei et dabitur genti facienti fructus eius. [44] Et qui ceciderit super lapidem istum confringetur: super quem vero ceciderit, conteret eum.

45. ἀκούσ. δὲ σκ ¶ α

125 [45] Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς ¶ καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· [46] καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ‡ ἐπεὶ" ‡ εἰς" προφήτην αὐτὸν εἶχον.

[45 (220,1.)] Et cum audissent principes sacerdotum et Pharisaei parabolas eius, cognoverunt quod de ipsis diceret: [46] et quaerentes eum tenere timuerunt turbas, quoniam sicut prophetam eum habebant.

XXII. ΝΑ' σκα ε

[n] Lu. 14:16—24.

[1 n] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ‡ ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς" λέγων, [2] "Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ· [3] καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. [4] πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων, Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις, Ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ‡ ἡτοίμακα," οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα,

[1 (221,5.)] Et respondens Iesus dixit iterum in parabolis eis dicens, [2] Simile factum est regnum caelorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. [3] Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, et nolebant venire. [4] Iterum misit alios servos dicens, Dicite invitatis, Ecce prandium meum paravi, tauri mei et altilia occisa et omnia

---

42. *εν ταις γραφαις Orig.* iii. 784[e]. *Eus.* Theoph. | *εν ταις.... ις* [? *αγιαις ? ταις* bis scr.] *γραφαις* Z.
— *ὀν Orig.* iii. 784[e]. *Eus.* Theoph. | om. L.
— *ἡμων* BCD[2]Z. rel. *Orig.* iii. 784[e]. *Eus.* Theoph. | *ὑμων* D*. 1. 69. *d.*
43. *εθνει Orig.* saepe. *Eus.* | om. Syr.Hier. (semel).
— *αυτης Orig.* saepe. | om. Syrr.Crt.& Pst. *ff*[1].
44. ver.] om. D. 33. *a*(ut vid. e spat.).*b. e.ff*[1.2]. (In comm. ad loc. hunc versiculum non attingit *Orig.*: bis habet *πας ὁ πεσων κτλ.* iv. 25[d]. 343[d]. qu: e Luc. xx. 15.) | Contra, BCZ. rel. Vulg. *c.f. g*[1.2].*h.* vv. (quisquis enim Syr.Crt.)
— *δ' αν*] *δε αν* Δ.
— *πεσῃ*] *πεσει* X.
45. *και ακουσαντες* BCD. rel. Latt. (hiat *a*). Syr.Pst.&Hcl Æth. *Orig.* iii. 786[b]. | *ακουσαντες δε* ZL. 33. Syr.Crt. Memph. [Arm.]
— *τας παραβολας Orig.* | *την παραβολην* Δ.
46. *εφοβηθησαν Orig.* | *εφοβηθη* Δ.
— *τους οχλους* BD. rel. *Orig.* iii. 786[b]. 788[b(c)]. | *τον οχλον* C. *b.* Syrr.Crt.& Pst.
— *επει* B.*Blc.*D (επι)L. 1. 33. *Orig.* iii. 786[b]. 788[b]. 789[a]. | ‡ *επειδη* ⸗. C. rel.
— *εις* BL. 1. *Orig.* iii. 786[b]. 788[b]. 789[a]. | ‡ *ὡς* ⸗. CD. rel. Latt. Syrr. Memph. Arm. [Æth.]
1. *παλιν* post *Ιησους f.* Syr.Hcl. | post *ειπεν* 33. Vulg. *g*[2]. *Orig.* iii. 791[c]. | post *ειπεν αυτοις a.b.c.e.ff*[1].*g*[1].*h.* | ante *αποκρ.* Arm. | ante *Ιησους ff*[2]. Syr.Pst. | om. F. | Iterum respondit Jesus et dixit illis. Syr.Crt. et respondit illis rursus Jesus. Memph. Iterum dominus Jesus respondit et locutus est. Æth.
— *ειπεν αυτοις*] om. E.
— *εν παραβολαις αυτοις* B.*Bch.*DL. 1. 33. 69. Vulg. *Orig.* iii. 791[c]. | ‡ *αυτοις εν παραβολαις* ⸗. CX. rel. Syrr.Crt. &Hcl. Arm. (om. *αυτοις* Syr.Pst. Æth. om. *εν παραβ. l.*)
1. *λεγων* (Latt.) Syr.Hcl. Æth. | om. *ff*[2]. *h.l.* Syrr.Crt.(&Pst.) Arm. (in parabolis et dixit Syr.Crt.)
2. *ὡμοιωθη*] *ὁμοιωθη* 1. 69. F.
— *εποιησεν Eus.* in Ps. 436[b]. | *ποιων* (om. mox *και*) 1. (vid. *Orig.* iii. 791[c]. & 824[a].)
3. *τους δουλους*] servum, cod. ap. Hieron. in loc. (vii. 172.)
— *εις τους γαμους Orig.* iii. 799[a]. | om. 33.
— *και ουκ ηθελον ελθειν*] om. C ut videtur: (sed qu.)
4. *απεστειλεν*] *αποστελλει* L.
— *αριστον μου*] om. *μου* 1. *Orig.* iii. 800[d].
— *ητοιμακα* BC*DL. 1. 33. | ‡ *ητοιμασα* ⸗. C[3]X. rel. *Orig.*
— *ταυροι μου Orig.* iii. 800[c.d.] | om. *μου* Δ *b.e.ff*[2]. (om. *και* seq. Syr. Crt.)
— *σιτιστα* | *σιτευτα* G. *Orig.* iii. 792[a].) | add. *μου* X. *ff*[2].*g*[1].*h.* Syrr. Æth. (Contra, *Iren.* 279. *Orig.* iii. 800[c.d.])

41. vineam suam *Cl.*
4. occisa sunt *Cl.*

B (C) D [Z]. L (X) Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV. § Theb.

καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. [5] οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ‡ ὃς″ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ‡ ὃς″ δὲ ‡ ἐπὶ″ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· § [6] οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν.

7. τὸ στράτευμα

[7] ‡ ὁ δὲ βασιλεὺς″ ὠργίσθη καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. [8] τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. [9] πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ‡ ἐὰν″ εὕρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. [10] καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας ὅσους εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων.

10. ὁ νυμφὼν ἀνακ. σκβ ι

[11] εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· [12] καὶ λέγει αὐτῷ, Ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη. [13] τότε ‡ ὁ

13. εἶπεν ὁ βασ.

βασιλεὺς εἶπεν″ τοῖς διακόνοις, Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας† ἐκβάλετε * αὐτὸν″ εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.° [14] πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

° c. 20:16.

parata: venite ad nuptias. [5] Illi autem neglexerunt, et abierunt alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam. [6] Reliqui vero tenuerunt servos eius et contumelia adfectos occiderunt. [7] Rex autem cum audisset iratus est, et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos, et civitatem illorum succendit. [8] Tunc ait servis suis, Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui invitati erant non fuerunt digni. [9] Ite ergo ad exitus viarum, et quoscumque inveneritis vocate ad nuptias. [10] Et egressi servi eius in vias congregaverunt omnes quos invenerunt, malos et bonos, et impletae sunt nuptiae discumbentium. [11 (222, 10.)] Intravit autem rex ut videret discumbentes, et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali, [12] et ait illi, Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. [13] Tunc dixit rex ministris, Ligatis pedibus eius et manibus mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium. [14] Multi autem sunt vocati, pauci vero electi.

---

5. ὃς μεν B.*Bch.*L. 1. 69. *Orig.* iii. 792b. 794c. (33 hiat.) | ‡ ὁ μεν ⸗. CXU. rel. unusquisque *e.* οἱ μεν$_{s}$D. *b.c.ff*^{2}*.h.* (hiat *a*) *Iren.* 279. *Lcf.* 147. | Contra, Vulg. *f.ff*^{1}*.g*^{1,2}.

— ὃς δε B.*Bch.*C*L. 1. 33. 69. *Orig.* iii. 792b. 794c. | ‡ ὁ δε ⸗. C**XU. rel. | οἱ δε D. *b.c.e.ff*^{2}*.h.* (hiat *a*). *Iren.* 279. *Lcf.* | Contra, Vulg. *f.ff*^{1}*.g*^{1,2}.

— επι BCD. 33. 69. Latt. *Orig.* bis. *Lcf.* | ‡ εις ⸗. L. rel.

— αυτου] αυτων D.

6. αυτου CD. rel. vv. (*Orig.* iii. 774c.) | om. B(*Ln.*)L. *Orig.* iii. 794d. *Eus.* in Ps. 436b. (ante τ. δουλ. *Orig.* iii. 792b.)

7. ὁ δε βασιλευς BL. 1. *l.* (Syr.Crt.) Memph.MS. Theb. Æth. (et iratus est rex Syr.Crt. Æth.) | id. add. ακουσας 69. Vulg.*ff*^{1}*.g*^{1,2}*.h.* Memph. impr. Arm. *Iren.* 279. *Eus.* in Ps. 436b. | και ακουσας ὁ βασιλευς εκεινος CXΔEFGHK MSUV. *f.* | ‡ ακουσας δε ὁ βασιλευς ⸗. (33. ακ.....υς) Syrr.Pst.&Hcl. | add. εκεινος 33. Syr.Hcl. (add. id. post rex. Syr.Crt.) | εκεινος ὁ βασ. ακουσας D. (*a*).*b.*(*c*).(*e*).(*ff*^{2}). *Lcf.* 147. (ille autem *a.c.e.ff*^{2}.) | non habent εκεινος ⸗. BL. 1. 69. Vulg. *ff*^{1}*.g*^{1,2}*.h.l.* Syr. Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 279.

7. τα στρατευματα BsC. rel. Syrr.Pst.& Hcl. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 279. *Eus.* in Ps. 436b. (*Orig.* iii. 803a.) (*Hil.* 720b.) | το στρατευμα D. 1. Latt. (exc. Vulg. *g*^{1,2}.) Syr.Crt. Memph. *Orig.* iii. 792c. (774c. 794d. 801c.) (*Eus.* in Ps. 189c. in Luc. ap. Mai. 186.) *Lcf.* 147.

— απωλεσεν *Eus.* in Ps. | ανειλεν 1. *Orig.* iii. 792c. (hiat 33).

8. εστιν] om. Δ. *Orig.* iii. 792c.

9. εαν B.*Bch.*CXΔ. 1. 33. 69. EFHMUV. *Orig.* iii. 802a. | ‡ αν ⸗. DL. rel. *Orig.* iii. 792d.

10. εκεινοι] αυτου D. (Latt. exc. *f.*) *Iren.* 279. | om. Arm. *Lcf.* 147.

— ὁσους (Latt.) | οὓς D. Vulg. *f.g*^{1}. (*Orig.* iii. 792d.)

— εὑρον] εὑραν D.

— ὁ γαμος B^{2}(in mg.)*Bch.*(C)D. rel. *Orig.* iii. 794d. 802c. (793a.) | ὁ νυμφων B txt.* *Bch.*L. (ὁ αγαμος C).

— ανακειμενων BC^{3}L. rel. *Orig.* iii. 794d. 802c. (793a.) | praem. των D. 69. | ανακειμενου sic K. (ανακεινων C*).

11. ουκ BsC*. rel. (*Orig.* iii. 802c.) | μη C^{3}D. (vid. *Orig.* iv. 379b.)

12. εισηλθες Vulg. *f.h.* Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* iii. 793c. *Orig. Int.* i. 87d. ii. 171f. iii. 368e. | ηλθες D. (Latt. hiat *a*). Syr. Crt. *Iren.* 279. (*Lcf.* 147 habet utr.q.)

— ὁ δε BCL. rel. *Orig.* iii. 793c. | ὁς δε D.

13. ὁ βασιλευς ειπεν BL. 33. 69. | ‡ ειπ. ὁ βασ. ⸗. CD. rel. vv. *Iren. Lcf.*

— δησαντες αυτου ποδας και χειρας] †add. αρατε αυτον και ⸗. CX. rel. *f.*(*ff*^{1}.) Syr.Hcl. | om.B.*Bch.*L. 1. 69. *Am. Fuld. g*^{1,2}. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iv. 379b. iii. 774c. 794a.d. 793d. *Orig. Int.* i. 87d. (αυτ. χειρ. και ποδ. M. Vulg. *Cl. c.ff*^{2}*.l.* Syrr. Memph. Theb. Æth. *Orig. Int.*) | αρατε αυτον ποδων και χειρων και D. *a.b.*(*c*).*e.ff*^{2}*.h.* Syr. Crt. *Iren.* 279. *Hil.* 721a. *Lcf.* 147.

— εκβαλετε B.*Bch. Orig.* iv. 379b. *Eus.* in Ps. 260b. | εκβαλλετε XF(B.*Btly.* ? sphalma) | εκβαλατε Δ. βαλεται D. | βαλετε H. 69. Latt.

— αυτον (ante εις το) BDL. 1. (Latt.)

6. contumeliis affectos *Cl.* | 13. manibus et pedibus ejus *Cl.* | 14. multi enim *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* NB′ Syrr. C. P. H. σκγ Memph.[Theb.] β Arm. Æth.

126 [15] p Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. [16] καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν ‡λέγοντας,″ Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι §ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. [17] εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ; [18] γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν, Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; [19] ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. [20] καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή;¶ [21] λέγουσιν αὐτῷ, Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς, Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. [22] καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ‡ἀπῆλθαν.″¶

16. λέγοντες § Z

17. εἰπὸν

¶ C

¶ X

[15] (223, 2.) Tunc abeuntes Pharisaei consilium inierunt ut caperent eum in sermone. [16] Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis dicentes, Magister, scimus quia verax es et viam dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo: non enim respicis personam hominum: [17] dic ergo nobis quid tibi videatur, licet censum dari Caesari an non? [18] Cognita autem Iesus nequitia eorum ait, Quid me temtatis, hypocritae? [19] Ostendite mihi nomisma census. At illi optulerunt ei denarium. [20] Et ait illis Iesus, Cuius est imago haec et suprascriptio? [21] Dicunt ei, Caesaris. Tunc ait illis, Reddite ergo quae sunt Caesaris Caesari, et quae sunt dei deo. [22] Et audientes mirati sunt, et relicto eo abierunt.

ΝΓ′

127 [23] q Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι† λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν [24] λέγοντες, Διδάσκαλε, ‡Μωυσῆς″ εἶπεν, r Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. [25] ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ

q ‖Mar. 12:18—27. ‖Lu. 20:27—39.

r Deu. 25:5.

[23] In illo die accesserunt ad eum Sadducaei, qui dicunt non esse resurrectionem, et interrogaverunt eum [24] dicentes, Magister, Moses dixit, Si quis mortuus fuerit non habens filium, ut ducat frater eius uxorem illius et suscitet semen fratri suo. [25] Erant autem apud nos

---

Syrr. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 279. *Orig.* iv. 379[b]. iii. 774[c]. *Eus.* in Ps. 260[b]. *Lcf.* 147. | *om. ⊋. CX. rel. *b.f.*

14. ver.] om. 33.

— *γαρ*] enim Vulg. *Cl. e.f.ff*[1.2.] Syrr. rel. *Iren.* 279. *Orig.* iii. 791[c]. 803[c.d]. *Hil.* 164[c]. | autem *Am. For. Fuld. a.b.c.g*[1.2.]*h.*

— *κλητοι*] praem. *οι* L. 1. *Orig.* iii. 803[c]. | Contra, B. rel. *Orig.* 791[c]. 803[d].

— *εκλεκτοι*] praem. *οι* L. 1.

15. *ελαβον*] add. *κατ' αυτου* C[2]mg. Δ. 1. 33. Memph. (Arm.) *Orig.* iii. 804[a]. (cit.) 810[a] | add. *κατα του Ιησου* C[3]M.

— *ὁπως* *Orig.* iii. 804[a]. 810[a]. *Hil.* 721[c]. | *πως* D. *f.* Syrr.

16. *αυτῳ* Vulg. *ff*[2].*g*[1.2.]*h.* | *προς αυτον* D. *a.c.f.* (om. *b.e.ff*[1].)

— *λεγοντας* B.*Bily.*L. (Syrr.Crt.&Pst. ut vid. Æth.) | ‡*λεγοντες* ⊋. CD. rel. (vv. non liquent).

— *εν αληθειᾳ* BCZ. rel. *Orig.* iii. 806[b]. *Eus.* in Ps. 238[b]. | *επ' αληθεια* D*. (-*θειας* D[2]). *Eus.* in Ps. 141[e].

— *μελλει* 1. EFGHMU.

— *ανθρωπων*] *ανθρωπου* 1. G. *For.* Syrr. Crt.&Pst. Arm.impr. Æth. *Orig.* iii. 806[c]. *Eus.* in Ps. 238[b]. (om. *Eus.* in Ps. 141[e]).

17. *ειπ. ουν ημιν* Vulg. *c.f.g*[1.(2).]*h. Eus.* in Ps. 141[e]. | om. D. *a.b.e.ff*[1].

— *ειπε* BCD. rel. *Eus.* (om. *ουν* Syr. Crt.) | *ειπον* ZL. 33.

— *ημιν*] *υμιν* 69.

— *εξεστιν*] add. *ημιν* 1.

— *κησνον*] om. Δ*. (add.[1] ante *δουναι*).

18. *ειπεν*] add. *αυτοις* 33. *e.* Syr.Crt. Theb. Æth.

20. *και λεγει* BZL. rel. Vulg. *a.c.f.* Memph. rel. | *ὁ δε λεγει* C. | *λεγει* D. *b.e.ff*[1.2.]*g*[1.2.]*h.* (Theb.)

— *αυτοις*] add. *ὁ Ιησους* DZL. 33. 69. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. MSS. Æth. | om. BCX. 1. rel. *f.* Syr. Hcl. Theb. Arm. impr.

— *αυτη*] post *επιγραφη* ZL. | Contra, BC D. rel. (*εικονα* L.)

21. *αυτῳ* CDZ. rel.| om. B. Syr.Pst. Arm.

— *αυτοις*] add. Jesus *a.b.c.f.ff*[1].*g*[2].*h.* | Contra, Vulg. *e.ff*[2].*g*[1].

— *ουν* BCZ. rel. Vulg. *f.ff*[2].*g*[1]. Syrr.Pst. &Hcl. Theb.|om. D. *a.b.c.e.ff*[1]. Syr.Crt. Memph. Arm. Æth. *Tert.* de Cor. Mil. 12.

— *καισαρι*] praem. *τῳ* DΔK. *Just.* Ap. i. 17. (*Clem.* 172). *Orig.* iii. (807[c].) 808[b.c.]810[a]. | Contra, BCZ. rel. *Clem.* 306.

22. *απηλθαν* BD. | ‡*απηλθον* ⊋. Z. rel *Orig.* iii. 804[a]. 809[c].

23. *Σαδδ.*] praem. *οι* 69. Arm.

— *λεγοντες*] †praem. *οι* ⊋. L. rel. Syr. Hcl. Memph. Theb. Arm. (vid. Luc. xx. 27). qui dicunt (Latt.) *Hil.* 722[a]. (negantes *ff*[1].) | om. BDZΔ. 1. 33. MS. (et dicentes ei. Syrr.Crt.&Pst.) Æth. *Orig.* iii. 809[d]. 811[a]. (*λεγ. μη ειναι.... επηρ. αυτον.* om. Δ). *οιτινες ελεγον* *Orig.* iii. 812[d]. (in comm.).

— *επηρωτησαν*] *ηρωτησαν* U.

24. *Μωυσης* BDZL. 33. 69. KM.| ‡*Μωσης* ⊋. 1. E. rel. *Orig.* iii. 812[e]. 821[c].

— *ειπεν*] add. *ημιν* Syr.Crt. Memph.

— *τεκνα*] add. *ινα* DZ (ut vid.) Latt. (hiat *a*). Memph. | Contra, BL. 1. 33. rel. Syrr. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iii. 812[e]. | *τεκνα και* 69. (filium Vulg. *b.c.e.ff*[2].*g*[1.2.])

— *την γυναικα αυτου*] om. D. (non 33. *Orig.*) (sit uxor ejus fratri ejus Syr. Crt.)

— *αναστησει*] *εξαναστησει* FHM.(non G).

25. *δε* BZ. rel. *Orig.* iii. 821[c]. | om. D.

---

17. videtur *Cl.* | dari *Cl.* | 20. superscriptio *Cl.*

B D (Z). L Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV[Γ]. § Γ ¶ Z

ἀδελφοί· §καὶ ὁ πρῶτος¶ ‡γήμας," ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. [26] ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά. [27] ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν [καὶ] ἡ γυνή. [28] ἐν τῇ ‡ἀναστάσει οὖν" τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. [29] ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. [30] ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ‡γαμίζονται," ἀλλ' ὡς ἄγγελοι† ἐν *τῷ" οὐρανῷ εἰσιν. [31] περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος, [32] s Ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς† νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. [33] καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

* Ex. 3:6.

NΔ′ σκδ

128 [34] t Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, [35] καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτόν,† [36] Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; [37] ὁ δὲ†

t ‖Mar. 12:28-31. ς Lu. 10:25-27.

septem fratres: et primus uxore ducta defunctus est, et non habens semen reliquit uxorem suam fratri suo. [26] Similiter secundus et tertius, usque ad septimum. [27] Novissime autem omnium et mulier defuncta est. [28] In resurrectione ergo cuius erit de septem uxor? omnes enim habuerunt eam. [29] Respondens autem Iesus ait illis, Erratis, nescientes scripturas neque virtutem dei. [30] In resurrectione enim neque nubent neque nubentur, sed sunt sicut angeli dei in caelo. [31] De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a deo dicente vobis, [32] Ego sum deus Abraham et deus Isaac et deus Iacob? Non est deus mortuorum sed viventium. [33] Et audientes turbae mirabantur in doctrina eius.

[34 (224,6.)] Pharisaei autem audientes quod silentium inposuisset Sadducaeis, convenerunt in unum, [35] et interrogavit eum unus ex eis legis doctor temtans eum, [36] Magister, quod est mandatum magnum in lege?

---

25. γημας BL. 1. 33. *Orig.* iii. 821c. | ‡γαμησας ς. D. rel.
— αυτου] om. L. (et fuit uxor ejus Syr. Crt.)
26. ὁμοιως] add. δε U.
— ἑως] praem. και M*. Syr.Pst.
27. παντων] om. Δ. *e.*
— και ἡ γυνη D. 33. 69. rel. (Latt.) rel.| om. και B.*Btly*.LΔ. 1. U. *e.* Syr.Crt. Æth.
28. αναστασει ουν BDL. 1. 69. Vulg. *f.ff*[1.2].*g*[1].*h.l.* (res. autem *b.c.e.*) | ‡ουν αναστασει ς. L. rel.
— των ἑπτα | om. *b.e.* Syr.Crt. (hiat *a.*) (*sic*).*f.* | post εσται D. Vulg. *c.ff*[1.2].*g*[1].*h.*
— γυνη] praem. ἡ 1. Γ. Arm.
— παντες] septem *b.e.* Syr.Crt.
— αυτην] add. γυναικα 33. GM supra rubr. Syr.Hcl. Arm.
29. αυτοις] om. SV. (post αποκρ. Arm.)
30. γαμιζονται B.*Bch*.DL. 1. (*vid. Clem.* 533.) *Orig.* iii. 823d. 824d. | γαμισκονται 33. *Orig.* i. 284d. iii. 827b.d. |‡εκγαμιζονται ς. Syr. Hcl. mg. Gr. *Orig.* i. 822b. (vid. Luc.) εγγαμισκονται 69.| nubentur Vulg. *e.f.ff*[1].*g*[1]. (hiat *a*). uxores ducunt *b.*(*c.*)*ff*[2].
— αλλ'] αλλα D.
— αγγελοι] praem. οἱ 1. *Orig.* i. 284d. iii. 823d. 824d. 827d.
30. αγγελοι BD. 1. E*. *Harl**. *a.*(ut vid.) *b c.e.f.ff*[2].*h.* Syr.Crt. Theb. Arm. *Orig.* i. 284d. iii. 823d. 824d. 827d. *Orig. Int.* iii. 978c. | add. θεου L. 33. 69. | †add. του θεου ς. Δ. rel. Vulg. *ff*[1].*g*[1]. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 493d. 503d. 537c. 667a.
— εν] praem. οἱ U.
— τῳ ουρ. BL. 1. 33. 69. Memph. Theb. *Orig.* iii. 823d. 824d. 827d. | *om. τῳ ς. D. rel.
— εισιν] ante ὡς 1. Latt. Memph. Theb. Arm. *Orig.* i. 284d. iii. 823d. 824d. 827d. |ante εν τῳ ουρ. 69.
31. ὑμιν *Orig.* iii. 828a. iv. 340e. | om. Δ. K. *e.* Syrr.Crt.&Hcl. *Iren.* 232. | post λεγοντος Vulg. *b.f.ff*[1.2].*g*[1.2].*l.* (Contra, *Fuld. For. c.h.* hiat *a*).
— ὑπο *Orig.* iii. 828a.|απο ed. 1524. sed *non* B in coll. Btly, ubi ὑπο legitur.
32. Ισαακ] Ισακ D.
— και ὁ θεος Ιακωβ | om. 69.
— εστιν] add. δε 69.
— εστιν ὁ θεος *Orig.* iii. 828a. 829b.|om. ὁ DH. (vid. Mar.)
— νεκρων] +praem. θεος ς.E. rel. Syr.Hcl. Arm. (Æth.) *Orig.* iii. 828b. 829b. iv. 341a.| om. BDLΔ. 1. 33. Latt. Syrr.Crt. &Pst. Memph. Theb. *Orig.* i. 745f. *Iren.* 232. *Hil.* 77c. 500a. 722e.
33. διδαχῃ] διδασκαλιᾳ M.
34. ακουσαντες] cum vidissent *e.* Syr.Crt. (Bar Hebr.)
— επι το αυτο Vulg. *ff*[1].*g*[1.2]. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. *Orig. Int.* iii. 830a. | inter se. Theb. | επ' αυτον D. *b.c.e.ff*[2]. Syr.Crt. Æth. (hiat *a.*) in unum ad eum *f.* adversus eum *h. Hil.* 723a.
35. και 1°] om. Δ.
— νομικος] om. 1. *e.* Arm. *Orig. Int.* iii. 830a | scriba Syr.Crt. Æth. | add. τις FGH.
— ad fin.] †add. και λεγων ς. D. *b.c.f. ff*[2].*h.* (hiat *a*). Syrr.Crt.&Hcl. (Arm.) |om. B.*Btly.Blc*.L. 33. Vulg. *e.ff*[1].*g*[1.2].*l.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. *Orig. Int.* iii. 830a.
36. μεγαλη] post νομῳ D. (mandatum magnum et primum Syr.Crt.)
37. ὁ δε] om. D. Latt. Syr.Crt. ‖† add. Ιησους ς. 1. E. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | om. BL. 33. Memph. Theb. *Orig. Int.* iii. 830a. | post αυτῳ D. Latt. Syr. Crt.
— εφη BDLΔ. 1. 33. EFGHKMSUVΓ.| ‡ειπεν ς. 69*s*.

---

30. erunt sicut *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H, Memph. Theb. Arm. Æth.
[u] Deu. 6:5.
§ Z
[v] Lev. 19:18.

‡ ἔφη″ αὐτῷ, [u]᾽Αγαπήσεις § κύριον τὸν θεόν σου, ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. [38] αὕτη ἐστὶν * ἡ″ ‡ μεγάλη καὶ πρώτη″ ἐντολή. [39] δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ, [v]᾽Αγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. [40] ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος ‡κρέμαται καὶ οἱ προφῆται.″

[37] Ait illi Iesus, Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et in tota mente tua. [38] Hoc est enim maximum et primum mandatum. [39] Secundum autem simile est huic, Diliges proximum tuum sicut te ipsum. [40] In his duobus mandatis universa lex pendet et prophetae.

NE′ σκε
[w] Mar. 12:35-37. β
Lu. 20:41-44.

129 [41] [w]Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς [42] λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; τίνος υἱός ἐστιν; λέγουσιν αὐτῷ, Τοῦ ‡Δαυείδ.″ [43] λέγει αὐτοῖς, Πῶς οὖν ‡Δαυὶδ″ ἐν πνεύματι ‡ καλεῖ αὐτὸν κύριον;″ λέγων, [44] [x]Εἶπεν† κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ‡ ὑποκάτω″ τῶν ποδῶν σου. [45] εἰ οὖν ‡Δαυεὶδ″ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν; [46] καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ‡ ἀποκριθῆναι αὐτῷ″ λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

[x] Psa. 110(109):1.

σκς β

[41] (225,2.) Congregatis autem Pharisaeis interrogavit eos Iesus [42] dicens, Quid vobis videtur de Christo? Cuius filius est? Dicunt ei, David. [43] Ait illis Quomodo ergo David in spiritu vocat eum dominum dicens, [44] Dixit dominus domino meo, Sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum? [45] Si ergo David vocat eum dominum, quomodo filius eius est? [46](226,2.) Et nemo poterat respondere ei verbum, neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

XXIII. Nϛ′ σκζ ι

130 [1] Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ

[1] (227, 10.) Tunc Iesus locutus est ad turbas et ad discipulos

---

37. τῃ καρδιᾳ DZL. rel. | om. τῃ B.*Bch.*Δ. 69. EFGHUVΓ. *Clem.* 304.
— εν ὁλῃ 2°] om. εν 1.
— τῃ ψυχῃ] om. τῃ. ΔEFGHUVΓ. | Contra, *Clem.* 304 ‖ τῃ ισχυι 33.
— διανοιᾳ σου (Latt.) Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. *Orig. Int.* i. 35[d]. *Hil.* 723[c]. | ισχυι σου *c.* Syr.Crt. *Clem.* 304. ισχυι σου και εν ὁλῃ τῃ διανοιᾳ σου 69. Syr.Pst. Syr.Hier. Memph.cod. Æth. *Orig. Int.* iii. 30[c]. 830[a]. 831[c]. iv. 618[d]. | (in omni justitia et in tota cogitatione tua *e.*)
38. εστιν ἡ BZLΔ. 1. 33. 69. Arm. | *om. ἡ ϛ. D. rel.
— μεγαλη και πρωτη BDGr.Z(L) 1. 33. 69. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst. Syr.Hier. Memph. Theb. Æth. *Orig. Int.* iii. 830[a]. 831[c]. *Hil.* 723. (ἡ ante πρωτη L.) | ‡ πρωτη και μεγαλη ϛ. Γ. rel. *f.* Syr. Hcl. Arm.
39. δε ὁμοια DZL. rel. | ὁμοιως B.
— αὐτῇ (sic) 1. 33. 69. Γ(om. B.*Btly.Blc.*) huic (Latt.) illi *e.* dativum vv. omnes. αυτη (sine notâ) L. ap. Tisch. (αυ.... tantum Z) | αὕτη B.man.rec. EFGHK MUV | ταυτῃ D. | αυτης Δ.
— σεαυτον *Clem.* 304. | ἑαυτον 1. 69. H*V. | add. σου (*sic*). 1.
40. ταις] om. M.
40. ὁλος] om. Syrr.Crt.&Pst.Memph.Theb.
— κρεμαται και οἱ προφηται BDZL. 33. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Æth. *Orig. Int.* i. 85[e]. iii. 30[c]. 972[b]. iv. 618[d]. *Tert.* adv. Psych. 2. *Cypr.* 199. 264. | ‡ και οἱ προφ. κρεμανται ϛ. 1. rel. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. *Orig.* iii. 981[b]. *Clem.* 304. (466. 705.) *Orig. Int.* iii. 831[c].
41. των] om. Δ.
— αυτους] αυτοις FK.
— ὁ Ιησους] om. Syr.Crt.
42. λεγουσιν αυτῳ, Του Δαυειδ] om. 33.
43. αυτοις] add. ὁ Ιησους ZL. 1. 33. *f.ff*[1]. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 833[c]. | Contra, BD. 69. rel. (Latt.) Syrr. Theb. *Orig. Int.* iv. 633[b].
— Δαυειδ] om. Δ.
— πνευματι] add. ἁγιῳ Syr.Crt. Syr. Hier**. Æth. (vocat eum in spiritu, mi domine Theb.)
— καλει αυτον κυριον BD. 33. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst. Memph. (Theb.) | καλει κυριον αυτον ZL. | κυριον καλει αυτον 69. Syr.Hcl. *Orig. Int.* iii. 833[c]. | ‡ κυριον αυτον καλει ϛ. 1. rel. *e.* Arm. *Orig. Int.* iv. 633. (om. Æth.)
44. κυριος] †praem. ὁ ϛ. L. rel. (vid. LXX.) | om. B.*Btly.*DZ.
— αν] om. F*.
— ὑποκατω BDZL. 69. GUΓ. *b.e.h.* Syrr. Crt.&Pst. Memph. Theb. | ‡ ὑποποδιον ϛ. 1. 33. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 833[d]. *Hil.* 724[a]. (vid. LXX. et Mar. et Luc.)
45. καλει] praem. εν πνευματι DΔ. 69. KM. *a.b.c.f.ff*[2].*g*[2].*h.l.* Syr.Hcl.* Syr. Hier. Memph. *Eus.* in Ps. 702[c]. *Hil.* 724[a]. (eum in spiritu vocat Dominum *a.l.*) | Contra, BL. 1. 33. rel. Vulg. *e.ff*[1].*g*[1]. Syrr.Crt.&Pst. Theb. (Memph. cdd.) *Orig. Int.*
— καλει αυτον κυριον DZL. rel. *Eus.* in Ps. 702[c]. | κυρ. αυτ. καλ. B.*Btly.* (sed?) *Orig. Int.* iii. 833[d]. | κυρ. καλ. αυτ. Syr. Crt. Æth.
46. εδυνατο B*DZ. rel. | ηδυνατο B *rec.* 1.
— αποκριθηναι αυτῳ BDZLΔ. 33. 69. K. *Am. Fuld. For. Tol. a.b.c.g*[1.2].*h.l.* Syrr. *Orig. Int.* iii. 833[d]. | ‡ αυτ. αποκρ. ϛ. 1. rel. Vulg. *Cl. e.f.ff*[1.2]. *Orig. Int.* iv. 633[c].
— ἡμερας BZL. rel. (Latt.) Syrr.Pst.& Hcl.txt. Memph. Theb. Arm. Æth. | ὡρας D. 1. E* ut vid. *a.* Syr.Crt. Syr. Hcl. MS.in mg. *Orig. Int.* iii. 833[d].
1. ὁ Ιησους ZL. rel. (om. ὁ B.*Btly.*V) | post ελαλησεν D. 69. Syr.Crt. Æth. *Orig. Int.* iii. 835[d]. (om. ver. *e*).

37. in tota anima *Cl.* | 38. om. enim *Cl.* | 46. ei respondere *Cl.*

B [C] D (Z). L Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV(Γ).

τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ [2] λέγων, Ἐπὶ τῆς ‡Μωυσέως" καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι· [3] πάντα οὖν ὅσα ἂν εἴπωσιν ὑμῖν† ‡ ποιήσατε καὶ τηρεῖτε," κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσιν¶ γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. [4] [y] δεσμεύουσιν ‡ δὲ" φορτία βαρέα [καὶ δυσβάστακτα] καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων· ‡ αὐτοὶ δέ τῷ" δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι αὐτά. [5] πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσιν ‡ γὰρ" τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσιν τὰ κράσπεδα†. [6] [z] φιλοῦσιν ‡ δὲ" τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, [7] καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ῥαββί†. [8] ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε, ῥαββί, εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ ‡διδασκάλος," † πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. [9] καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ‡ὑμῶν ὁ πατὴρ" ὁ ‡ οὐράνιος. "[10] μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, ¶ ‡ ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν ἐστιν εἷς," ὁ χριστός. [11] ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. [12] [a] ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.† [13]

¶ Z

σκη ε

σκθ β

σλ ι

¶ Theb.

σλα ε

[y] Lu. 11:46.

[z] ‖ Mar. 12:38, 39. Lu. 11:43. ‖ 20:46.

[a] Lu. 14:11. 18:14.

suos [2] dicens, Super cathedram Mosi sederunt scribae et Pharisaei: [3] omnia ergo quaecumque dixerint vobis servate et facite; secundum opera vero eorum nolite facere: dicunt enim et non faciunt. [4 (228,5.)] Alligant autem onera gravia et inportabilia et inponunt in umeros hominum, digito autem suo nolunt ea movere. [5 (229,2.)] Omnia vero opera sua faciunt ut videantur ab hominibus: dilatant enim philacteria sua et magnificant fimbrias: [6] amant enim primos recubitus in caenis et primas cathedras in synagogis, [7] et salutationes in foro, et vocari ab hominibus, rabbi. [8 (230,10.)] Vos autem nolite vocari, rabbi: unus enim est magister vester, omnes autem vos fratres estis. [9] Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus enim est pater vester qui in caelis est. [10] Nec vocemini magistri, quia magister vester unus est, Christus. [11 (231,5.)] Qui maior est vestrum, erit minister vester: [12] qui autem se exaltaverit humiliabitur, et qui se humiliaverit exaltabitur.

---

2. λεγων] om. Syr.Crt.
— Μωυσεως B.*Btly.*(D)ZL. 33. (69). K. (post καθεδρας D. 69. Latt. *Iren.* 241. (*Orig.* iii.752[b].) *Orig. Int.* iii.835[d]. *Eus.* in Ps. 374[d]. *Hil.* 18[e]. 28.[b]. 508[c]. 724[d].) | ‡Μωσεως ⸗. 1. E. rel.

3. αν ⸗. BsDFsKsSsΓ. *Eus.* in Ps. | εαν ZLΔ. 1. 33. 69. EGHMUV.
— ὑμιν] om. D Gr. ‖ †add. τηρειν ⸗. 33. rel. *f**. (ut vid.) Syrr.Pst.&Hcl. add. ποιειν Γ. *Orig. Int.* iii. 836[e]. | om. BD ZL. 1. Latt. Syr.Crt. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 241. *Orig. Int.* iii. 382[d]. 835[d]. *Eus.* in Ps. 374[d]. *Hil.* 508[c].
— ποιησατε και τηρειτε B(D)ZL.(1). *For.* Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. Æth. *Eus.* in Ps. (*sic.*) *Hil.* 508[c]. (ποιειτε D. 1). | ‡ τηρειτε και ποιειτε ⸗. E. rel. Latt. (hiat *a*). Syrr. *Iren. Hil.* 28. | ποιειτε tantum Γ. *Orig. Int.* iii. 835[d]. 836[e]. (*Hil.* 18[e].) (audite et facite. *Orig. Int.* iii. 382[d].) (τηρει και ποιειτε F.)

4. δε (post δεσμ.) BLΔ. 1. 33. M. *Am. a.b.c.ff*[1.2].*g*[1.2].*l.* Syrr. Memph. Theb. | ‡ γαρ ⸗. DK (sic.) rel. Vulg. *Cl. e.f.h. Iren.* 241. (*Hil.* 724[f].) | om. D[2]Γ. Arm.
— και δυσβαστακτα Bs(D). rel. Vulg. *c.f.ff*[1].*g*[1.2]. Syr.Hcl. Theb. Arm. Æth. (και αδυσ. D*). vid. Luc. xi. 46. | om. L. 1. *a.b.e.ff*[2].*h.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. *Iren.* 241. *Hil.* 724[f]. (ut vid). *Schol. Gr.*

4. αυτοι δε τω BDL. 33. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. Æth. *Iren.* | ‡τῳ δε ⸗. 1. E. rel. Latt. Syr.Hcl. Arm. | τῳ δακτ. αυτ.] om. B.*Bch.* (ut vid.) sed habent Btly. et Blc.

5. γαρ (post πλατυν.) BDL(X in Comm.) 1. 33. 69. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. | ‡δε ⸗. E. rel. Syr.Crt. om. Arm.
— φυλ. αυτων] φυλ. ἑαυτων 1.
— κρασπεδα] †add. των ἱματιων αυτων ⸗. (L). 33. rel. *f.ff*[2].*h.* Syrr. Memph. Arm. *Orig. Int.* iii. 837[e]. | om. BDX in comm. 1. (Latt. sed αυτων hab. *b.c.*) sic et Theb. Æth. | om. αυτων LΔ.

6. φιλ. δε B.*Btly.*DLΔ. 1. 69. K. (hiat 33.) (Latt.) Syr.Hcl. Memph. Theb. | ‡φιλ. τε ⸗. E. rel. [Syrr.Crt.&Pst. Æth.] (enim *Am. Fuld. e.*) | φιλουσιν tantum Γ. Arm. *Cypr.* 305.
— την πρωτοκλισιαν B(D)E. rel. *b.e.ff*[2]. *Cypr.* 305. (τ. πρωκλεισιαν D.) | την πρωτοκλησιαν Δ. 69. FGHVΓ. | τας πρωτοκλησιας L(sic). 1. 33. Vulg. *a.c. f.ff*[1].*g*[1.2].*h.* Syrr. Arm. Æth.

7. και τους ασπασμους εν ταις αγοραις]om.Γ
— ῥαββι semel B.*Bch.*LΔ. 1. 33 (ut videtur e spatio). Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. *Cypr.* 305. | †bis ⸗. DEΓ. rel. Syrr.Crt.&Hcl. Arm. (ῥαββει DΔ. 69. EFK. Theb. sed KΓ non sic ver. 8.)

8. ὑμ. δε μη κλ. ῥαββι] om. Theb. (neminem vocate magistrum Arm.)
— διδασκαλος B. 33. U. *Orig.* iii. (182[b].) μὴ καλεῖν διδάσκαλον ἐπὶ τῆς γῆς *Eus.* in Ps. ap. Mai. 98. | ‡καθηγητης ⸗. DL. 1. rel. (vid. ver. 10). ‖ †add. ὁ Χριστος ⸗. E. rel. Syrr.Crt.&Hcl.* | om. BDL. 1. 33 e spatio. E[2]. Latt. Syrr.Pst.(& Hcl.MS.) Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. Æth. *Cypr.* 305. (om. ὁ HU).
— παντες δε ὑμεις αδελφοι εστε | ad fin. ver. 9. U. | om. παντες Syr.Crt.

9. καλεσητε] καλεσθε Δ.
— ὑμων 1°] om. 33. | ὑμειν D. Latt. vv.
— ὑμων ὁ πατηρ B. 33. U. | ‡ὁ πατηρ ὑμων ⸗. DL. rel. Latt.
— ὁ ουρανιος BL. 33. 69. Arm. Æth. | ὁ εν ουρανοις DΔ. 1. | ‡ὁ εν τοις ου-

4. Alligant enim *Cl.* | 6. amant autem *Cl.* | 8. est enim *Cl.* | 9. est enim *Cl.* | 13. vae vobis, scribae et Pharisaei hypocritae, quia comeditis domos viduarum, orationes longas orantes, propter hoc amplius accipietis judicium. *Cl.* (*post* ver. 14.)

Vulg. *a.(b.)c.* σλβ
Syrr. C. P. H. ε
Memph. (Theb.) Arm. Æth.
[b] Lu. 11:52.
§ Z
¶ Γ

σλγ ι

131 [14] Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί,[b] ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· §ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς¶ εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.[†13] [15] οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν. [16] οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ λέγοντες, [a]Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. [17] μωροὶ καὶ τυφλοί, τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσός, §ἢ ὁ ναὸς ὁ ‡ἁγιάσας" τὸν χρυσόν; [18] καί, [a]Ὃς ¶‡ἂν" ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. [19] †τυφλοί· τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; [20] ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· [21] καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ ‡κατοικήσαντι" αὐτόν, [22] καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

§ C
¶ b

[14] (232, 5.) Vae autem vobis scribae et Pharisaei hypocritae, quia clauditis regnum caelorum ante homines: vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare. [15] (233, 10.) Vae vobis, scribae et Pharisaei hypocritae, quia circuitis mare et aridam ut faciatis unum proselytum, et cum fuerit factus, facitis eum filium gehennae duplo quam vos. [16] Vae vobis, duces caeci qui dicitis, Quicumque iuraverit per templum, nihil est; qui autem iuraverit in aurum templi, debet. [17] Stulti et caeci, quid enim maius est, aurum an templum quod sanctificat aurum? [18] Et quicumque iuraverit in altare, nihil est; qui autem iuraverit in dono quod est super illud, debet. [19] Caeci, quid enim maius est, donum an altare quod sanctificat donum? [20] Qui ergo iurat in altare, iurat in eo et in omnibus quae super illud sunt: [21] et qui iuraverit in templo, iurat in illo et in eo qui inhabitat in ipso: [22] et qui iurat in caelo, iurat in throno dei et in eo qui sedet super eum.

ρανοις ☽. E. rel. Latt.(*Clem.* 551.) *Tert.* de Orat. 2. [Syrr.]

10. *ὁτι καθηγητης ὑμων εστιν εἰς* B(D)L. 33. G. Vulg. (*b.*)*c.ff*[1.2.]*g*[1.2.]*h.l.* (*εἰς εστιν* D [non G] Latt. *εστιν* om. *b.*) | *ὁτι καθηγ. ὑμων* 1. *a.*(*e*). Syr.Crt. Arm. | ‡*εἰς γαρ ὑμων εστιν ὁ καθηγητης* ☽. E. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (ut vid.) Æth. (*εστιν ὑμων* Δ.) ‖ *ὑμων*] post *καθηγητης* 69. om. K. (*ὁ* ante *καθηγ.* om. U.)

11. *δε*] om. D. (*ὁ δε μειζων ὑμων*] qui voluerit inter vos ut sit magnus Syr.Crt.)
— *εσται*] *εστω* G. it. X in comm.
— *ὑμων* post *διακονος*] X in comm.
—, 12. *διακονοστις* sic B.*Btly.*

12. *δε*] *ουν* 1. (*γαρ* Syrr.Crt.&Pst.)
— *ἑαυτον* 1°. *Orig.* i. 489[a]. | *αυτον* L (M 2°.)

13. †*ουαι ὑμιν γραμματεις και φαρισαιοι* † *ὑποκριται, ὁτι κατεσθιετε τας οικιας* † *των χηρων, και προφασει μακρα προσ-* † *ευχομενοι· δια τουτο ληψεσθε περισ-* † *σοτερον κριμα*] om.BDZ(e spat.)L. 1. 33. *Am. Fuld. For. Em.* Harl. etc. *a.e.ff*[1.] *g*[1.2.] Memph.MSS. Theb. (ap.Mnt.) Arm. Zoh. (et in cod. omnibus). *Orig.* iv. 352[a]. diserte; dicit enim, *ἐν τῷ κατὰ Ματθαῖον, ὁ πρὸς τοὺς γραμματεῖς καὶ φαρισαίους δεύτερος ταλανισμὸς οὕτως ἔχει, οὐαὶ ὑμ. γραμ. κ. φαρ. ὑποκρ. ὅτι περιάγετε κτλ. Eus.* in canone. | habent ante ver.14. *St.*3. ΔEFGHKMSsUVΓ. *f.* Syrr.Pst. &Hcl. Memph. impr. Æth. | habent post ver. 14. *Elz.* 69. Vulg.*Cl. b.c.ff*[2].*h.* Syr. Crt. *Hil.* 725[d]. (vid. et 89[a].) vid. Mar. xii. 40. Luc. xx. 47. ‖ *ουαι ὑμιν*] *ουαι δε ὑμιν* St.3. ΔEF(ut vid.)GHKMUΓ. 69. (? S) *f.* | non habent *δε Elz.* V. (Latt.) Syrr. Memph. Æth. ‖ *τας οικιας*] om. *τας* Δ ‖ *και προφασει*] om. Vulg.*Cl.*

14. *ουαι δε* (ante *ὁτι κλειετε*) DL. 1. *Elz.* (hiat 33.) (Latt.) Memph. | om. *δε* Δ. 69. EF(ut vid.)GHKMUVΓ. St.3. (? BS.) *f.h.* Syrr. Memph.MS. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 839[a]. *Eus.* in Ps. 374[e]. *Hil.* 725[c].
— *ὑποκριται*] om. Δ.
— *ουρανων*] add. *ὑμεις γαρ* E*.
— *γαρ*] om. Δ. Arm. | *δε* M. *Fuld. ff*[1.2.]
— *εισελθειν*] om. V.

15. *ποιησαι e. Orig.* iv. 352[a]. | praem. *του* Δ. 69. | *ἱνα ποιησηται* D. (Latt.)

16. *οἱ λεγοντες* | om. *οἱ* D*.
— *ὃς αν*] *ὃς εαν* M.
— *ομοσῃ....ὃς δ'αν*] om. G.

17. *τις γαρ μειζων* B(D). rel. (*μειζω* D) | *τι γαρ μειζον* Z. Latt. (quid enim major *g*[2].) (*μειζον* F.)

17. *αγιασας* BDZ | ‡*αγιαζων* ☽. CL. rel. (praes. Latt.)

18. *ὃς αν* BCDL. 33. 69. FK. | ‡*ὃς εαν* ☽. E. rel. (hiat Z.)
— *ομοσῃ ....ὃς δ'αν*] om. Syr.Crt. per errorem librarii *δι' ὁμοιοτέλ.*
— *τῳ*(post *δωρῳ*)] *του* 1. sic.

19. *τυφλοι*] †praem. *μωροι και* ☽. BsC. rel. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl.(*ut vid.) Memph. impr. Theb. (ap. Mnt.) Arm. *Orig. Int.* iii. 841[c]. (vid. ver. 17.) | om. DZL. 1. Vulg. *a.* (hiat *b*). *e.ff*[1.2.]*g*[1.2.]*h.l.* Syr.Crt. Memph. MSS. Æth.
— *τι*] *τις* 33. FH. (non G).
— *μειζον*] *μειζων* GH (non 33.) | *μειζω* D. | add. *εστιν* 33. 69. (mox *και το θυσιασ.* V. et mox *το ἁγιαζων* CEH.)

20. *επανω*] ..(i. e. *επ'* ut vid.) Z.

21. *ὁμοσας*] *ομνυων* V.
— *κατοικησαντι* CDZLΔ. 33. EFGKM UV. | ‡*κατοικουντι* ☽. Bs. 1*s*. 69. HS*s*. (praes. Latt. Syrr. Arm. Æth.)
— *αυτον*] *εν αυτῳ* G.

16. in auro *Cl.* | 18. quicumque autem jur. *Am***. *Cl.* | 20. in altari *Cl.* | 21. et quicumque *Cl.* | qui habitat *Cl.*

B C D (Z). σλδ ε L [X] Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV

c Lu. 11:42.

¶ Z

σλε ι

σλς ε

d Lu. 11:39–44.

¶ Syr.Crt.

σλζ ε

27. παρομοιάζετε § *b*.

§ X

σλη

e Lu. 11:47–51. ε

132 [23] [c] Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς ¶ καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ ‡ τὸ ἔλεος" καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα * δὲ" ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ‡ ἀφεῖναι." [24] ὁδηγοὶ τυφλοί, † διϋλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.

133 [25] Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι [d] καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ ¶ γέμουσιν [ἐξ] ἁρπαγῆς καὶ ἀκρασίας. [26] Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς ‡ αὐτοῦ" καθαρόν.

134 [27] Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ‡ ὁμοιάζετε" τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται § ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης § ἀκαθαρσίας. [28] οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δέ ‡ ἐστε μεστοὶ" ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

135 [29] • Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν,

23 (234, 5.) Vae vobis, scribae et Pharisaei hypocritae, quia decimatis mentam et anethum et cyminum, et reliquistis quae graviora sunt legis, iudicium et misericordiam et fidem: haec oportuit facere et illa non omittere. 24 (235, 10.) Duces caeci, excolantes culicem, camelum autem gluttientes. 25 (236, 5.) Vae vobis, scribae et Pharisaei hypocritae, quia mundatis quod deforis est calicis et parapsidis, intus autem pleni sunt rapina et immunditia. 26 Pharisee caece, munda prius quod intus est calicis et parapsidis, ut fiat et id quod deforis est mundum.

27 (237, 5.) Vae vobis scribae et Pharisaei hypocritae, quia similes estis sepulchris dealbatis, quae aforis parent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcitia. 28 Sic et vos aforis quidem paretis hominibus iusti, intus autem pleni estis hypocrisi et iniquitate.

29 (238, 5.) Vae vobis, scribae et Pharisaei hypocritae, qui aedificatis sepulchra prophetarum

---

23. αφηκατε] αφηκετε B*Bch.
— βαρυτερα] βαρεα 1.
— την κρισιν] praem. και 69.
— το ελεος BDL. 33. | ‡ τον ελεον ⊊. C. rel. (το ελεον M.)
— ταυτα δε BCLΔ. 33. KM. *a.h.*(hiat *b.*) Syrr. Memph. Æth. *Orig. Int.* iii. 842e. | *om. δε ⊊. D. rel. (Latt.) Arm.
— αφειναι B.*Btly.*L. | ‡ αφιεναι ⊊. CD. rel.
24. διυλιζοντες] † praem. οἱ ⊊. D** rel. | om. BD*L. Latt. | οἱ διυλιζονται C*.Syrr.
— την] τον D.
— καμηλον] καμιλον M.
25. εξωθεν BC. rel. | εξω DX(in com.) *Clem.* 282.
— παροψιδος *Clem.* | add. του πινακος M. Syr.Hcl.* (et in mg. *Gr.*) (vid. Luc. xi. 9). | και του πινακος tantum Syr.Crt.
— εσωθεν] εξωθεν (*sic*) 69. (ενδοθεν *Clem.*)
— γεμουσιν] γεμει X (in comm.)
— εξ BsL. rel. | om. CDX in Comm. Latt. Memph. Arm.
— ακρασιας BDLΔ. 1. 33. 69. *a.c.ff*2.*h.* (hiat *b*). Syr.Hcl. Arm. incontinentia *e.* intemperantia et dolo *Orig. Int.* iii. 843c. (add. και αδικιας Syr.Hcl.†). | αδικιας CEFGHKSUV. (it. X in comm.) *f.* Syr.Pst. | πλεονεξιας M. | ακαθαρσιας Vulg. *ff*1.*g*1.2.*l.* Memph. Theb. (ap. Mnt.) *Clem.* 282. (om. ἁρπαγης και). | αδικιας και πλεονεξιας Æth.
26. εντος] εσωθεν ΔKM. (ενδον *Clem.*)
— και της παροψιδος BC. rel. vv. *Orig. Int.* iii. 843e. | om. D. 1. *a.e.*(hiat *b.*) *Clem.* 282.
— το εκτος] το εξωθεν D. *Clem.* 282. | om. το Δ.
— αυτου B*Bch.D. 1. 69. E*. *a.e.*(hiat *b.*) Æth. | ‡ αυτων ⊊. C. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | om. X in comm. (Latt.) *Iren.* 250. *Clem.* 282. *Orig. Int.* iii. 843e.
27. ὁμοιαζετε B. 1. | ‡ παρομοιαζετε ⊊. CD. rel. *Eus.* in Ps. 374e. (ὁμοιοι εστε *Clem.* 282).
— κεκονιαμενοις *Clem. Hipp.* Phil. v. 8 (111). *Orig.* ii. 720a. *Eus.* | κεκονιασμενοις 69.
— οἱτινες εξωθεν μεν φαινονται ὡραιοι εσ. δε γεμουσιν BC. rel. *Orig. Int.* iii. 844d. | εξωθεν ὁ ταφος φαινετε ὡραιος εσ. δε γεμι D. *Iren.* 250 (foris enim). *Clem.* 282 (ενδον δε). (μεν ante εξωθεν 69. om. Δ). | φαινονται ὡραιοι] φαινεσθε τοις ανθρωποις δικαιοι 33. φαινονται τοις ανθρωποις ὡρ. F. Latt. (exc. *e*). (*Orig. Int.* iv. 507b.) *Lcf.* 148.
28. δε] om. 69.
— εστε μεστοι B.*Btly.*CDL. 33. 69. | ‡ μεστοι εστε ⊊. X. rel. Latt. *Iren. Lcf.* (pleni iniquitate et rapina et hypocrisi Æth.)
29. των δικαιων] om. H*.
30. ημεθα *bis* B.*Bch.*CDLXΔ. 33. 69. EFGHV. *Orig.* i. 20c.(MS.) 21c.(MS.) | ‡ ημεν *bis* ⊊. 1. KMSsU. *Orig.* i. 20c. (impr.) 21c.(id.)
— αυτων κοινωνοι B.*Btly.*D. 1. 69. | ‡ κοιν. αυτ. ⊊. C. rel. *Orig.* i. 20c.
31. ἑαυτοις *Orig.* i. 20c. | om. 69. | αυτοις 1.M.
32. πληρωσατε B**CL. rel. *Orig.* i. 20c. *Eus.* D.E. 384c. | πληρωσετε B*.*Bch.* adimplebitis *e.* | επληρωσατε DH. (impletis *f*).
33. γεννηματα] γενημ. H.
— φυγητε *Orig.* i. 20c. | φυγεται (i.e. -τε) DXtxt. 69. H. (potestis fugere a judicio futuro Syr.Hcl.mg.)
— απο] om. F.
34. ιδου] om. E*.
— εγω *Orig.* i. 477e. *Orig. Int.* iii. 845d. *Lcf.* 150. | om. D. *Iren.* 210. 237. *Orig.* i. 20c. *Lcf.* 149. 150.

23. qui decimatis *Cl.* | 25. pleni estis *Cl.* | 26. ut fiat id. *Cl.*

Vulg. *a.* [*b.*] *c.* Syrr.(C.) P. H. Memph. Arm. Æth.

καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, [30] καὶ λέγετε, Εἰ ‡ ἤμεθα″ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ‡ ἤμεθα″ ‡ αὐτῶν κοινωνοὶ″ ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. [31] ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας· [32] καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. [33] ὄφεις γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; [34] διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· † ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· [35] ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ‡ ἐκχυννόμενον″ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος ″Αβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. [36] ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ‡ πάντα ταῦτα″ ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. [37] f Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ‡ ὄρνις ἐπισυνάγει″ τὰ νοσσία ‡ [αὐτῆς]″ ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε;

σλθ ι

σμ ε

36. ταῦτα πάντα σμα ε

f Lu. 13:34, 35.

37. πτέρυγας [αὐτῆς]

et ornatis monumenta iustorum, [30] et dicitis, Si fuissemus in diebus patrum nostrorum, non essemus socii eorum in sanguine prophetarum. [31] Itaque testimonio estis vobismet ipsis quia filii estis eorum qui prophetas occiderunt. [32] (239, 10.) Et vos implete mensuram patrum vestrorum. [33] Serpentes genimina viperarum, quomodo fugietis a iudicio gehennae? [34] (240, 5.) Ideo ecce ego mitto ad vos prophetas et sapientes et scribas, ex illis occidetis et crucifigetis, et ex eis flagellabitis in synagogis vestris et persequimini de civitate in civitatem, [35] ut veniat super vos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram, a sanguine Abel iusti usque ad sanguinem Zachariae filii Barachiae, quem occidistis inter templum et altare. [36] Amen dico vobis, venient haec omnia super generationem istam. [37] (241, 5.) Hierusalem Hierusalem, quae occidis prophetas et lapidas eos qui ad te missi sunt, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, et

---

34. αποστελλω BC. rel. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. Arm. Æth. *Iren.* bis. *Orig.* i. 20[c]. *Lcf.* | αποστελω D. 33. Memph. *Orig.* i. 477[e].

— προς υμας BC. rel. *Iren.* bis. *Orig.* i. 20[c]. *Orig. Int.* iii. 845[d]. (εις υμας *Orig.* i. 477[e].) | om. D.

— και σοφους] om. X. (habet in comm.)

— και γραμμ. *Iren.* bis. *Orig.* i. 20[c]. 477[e]. | om. και L. (non 33). Memph.

— εξ αυτων 1°] †praem. και ⸗. CD. rel. Vulg.*Cl.* (Latt.) Syr.Hcl.† Memph. Arm.cdd. Æth. *Iren.* 210. 237. (*Orig* i. 477[e].) *Orig. Int.* iii. 845[d]. *Lcf.* | om. BΔ. 1. 33. 69. M. *Am. Fuld. Harl.** *e.* Syr.Pst. Arm. *Orig.* i. 20[c].

— αποκτενειτε] αποκτεινειτε D.

— και εξ αυτ. μαστιγ. εν τ. συν. υμων BC. rel. *Orig.* i. 20[c]. | om. D. *a. Iren.* 237. *Lcf.* 149. 150. | om. κ. εξ αυτ. μαστιγ. E*.

35. ελθῃ BC*D. *Orig.* i. 20[d]. *Lcf.* | praem. αν C[2]. 33. 69. M.mg. | επελθῃ L.

— παν] om. 69.

— εκχυννομενον C(D)Δ. 1. 33. GU. (εχχυνν. D). | ‡εκχυνομενον ⸗. BsL. 69. rel. *Orig.* i. 20[d].

— απο του αιμ. BC. rel. *Orig.* i. 21[a]. | om. του DL. 33. *Eus.* Theoph. (ap. Mai. 125). (vid. Luc. xi. 51).

35. ἑως του αἱμ. BsCL. 1. rel. *Orig.* i. *Eus.* Theoph. | om. του D. 33. (vid. Luc. xi.)

— του Βαραχιου non habet *Eus.* D.E. 385[a]. (Contra, *Iren.* 310. *Orig.*) "In Evangelio quo utuntur Nazaraeni pro *filio Barachiae, filium Joiadae* reperimus scriptum." *Hieron.* in loc. vii. 190.

36. ήξει] praem. ὁτι CXΔ. 33. 69. EFG HKMSUV. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* i. 21[a]. | Contra, BsDL. 1. Latt. Arm. Æth. *Iren.* 310. *Lcf.* 149.

— παντα ταυτα BXΔ. 1. 33. EF(*Wtst.*) GHKUV. | ‡ ταυτα παντα ⸗. CD.Gr. LX in Comm. rel. Latt. Memph. *Orig.* i. *Lcf.* (om. ταυτα *e.*)

— ταυτην *Orig.* i. | αυτην L.

37. αποκτεινουσα BDX. 1. EH. rel. *Clem.* 145. *Orig.* iii. 167[c]. 205[d]. 212[a]. 321[f]. *Eus.* D.E. 189[b]. | αποκτεννουσα CGK. | αποκτενουσα Δ. 33. 69. (αποκτεινασα *Orig.* i. 21[a]. iii. 293[b].)

— προς αυτην BC. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm.(impr.) Æth. *Clem.* 145. *Orig.* i. 21[a]. iii. 167[c]. 205[d]. 212[a]. 293[b]. 321[f]. *Eus.* D.E. 189[b]. | προς σε D (ad te Latt.) Arm. (cdd. 3.) *Iren.* 281. *Orig. Int.* ii. 357[d]. iii. 108[d]. 848[d]. *Cypr.* 278.

37. ορνις επισυναγει BDL. 1. 33. 69. (K.) Latt. Memph. *Orig.* iii. 167[c]. 205[d]. 293[b]. 322[a]. *Eus.* in Ps. 138[d]. (178[c].) 436[e]. 496[d]. *Hil.* 509[e]. *Orig.* i. 21[b]. *Orig. Int.* ii. 357[d]. 221[e]. 233[d]. iii. 848[d]. iv. 691[d]. (ορνις συναγει *Clem.* 106. 143.) | ‡ επισυν. ορνις ⸗. CX. rel. Syrr.Pst. &Hcl. (ορνις tantum *Iren. Cypr.*)

— νοσσια αυτης B.*Bch.*(sed qu. post πτερ.) DΔ. 33. M. *Orig.* iii. 293[b]. *Iren.* 281. 282. *Hil.* 118[c]. 728[b]. | ‡ νοσσια εαυτης ⸗. CLX. 69. rel. *Orig.* i. 21[b]. iii. 322[a]. *Orig. Int.* iii. 848[d]. iv. 691[d]. | νοσσια tantum B.*Btly. Orig.* iii. 167[c]. 205[d]. *Eus.* in Ps. 138[d]. 178[c]. 436[e]. 496[d]. *Cypr.* 278.

— πτερυγας] add. αυτης B.*Btly.*XΔ. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Clem.* 106. 143. *Orig.* iii. 167[c]. *Orig. Int.* iv. 691[d]. *Cypr.* 278. *Hil.* 118[c]. 728[b]. | Contra, CDL. rel. Vulg. *ff*[1]. Arm. *Iren.* 281. 282. *Orig.* i. 21[b]. iii. 205[d]. 293[b]. 322[a]. *Eus.* in Ps. 138[e]. 178[c]. 436[e]. 496[d]. *Orig. Int.* iii. 848[d].

34. et ex illis *Cl.* | persequemini *Cl.*

B(C)D[Z]. L(X)Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV. g Psa. 118(117):26.

38 ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. 39 λέγω γὰρ ὑμῖν, Οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι, ἕως ἂν εἴπητε, g Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.

noluisti. 38 Ecce relinquitur vobis domus vestra deserta. 39 Dico enim vobis, non me videbitis amodo donec dicatis, Benedictus qui venit in nomine domini.

XXIV. σμβ

136 1 h Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ‡ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο,″ καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. 2 ὁ δὲ ‡ἀποκριθεὶς″ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ βλέπετε ‡ταῦτα πάντα;″ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ† καταλυθήσεται.¶

h ‖Mar. 13:1-9. β ‖Lu. 21:5-12.

2. [οὐ]

¶ x NZ′ σμγ β

137 3 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ† συντελείας τοῦ αἰῶνος; 4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. 5 πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες, Ἐγώ εἰμι ὁ χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. 6 μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ† γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω ἐστὶν τὸ τέλος. 7 ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ† καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους.

1 (242,2.) Et egressus Iesus de templo ibat, et accesserunt discipuli eius ut ostenderent ei aedificationes templi. 2 Ipse autem respondens dixit eis, Videtis haec omnia? Amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem qui non destruatur.

3 (243,2.) Sedente autem eo super montem oliveti accesserunt ad eum discipuli secreto dicentes, Dic nobis quando haec erunt, et quod signum adventus tui et consummationis saeculi? 4 Et respondens Iesus dixit eis, Videte ne quis vos seducat. 5 Multi enim venient in nomine meo dicentes, Ego sum Christus, et multos seducent. 6 Audituri enim estis proelia et opiniones proeliorum: videte ne turbemini; oportet enim haec fieri, sed nondum est finis. 7 Consurget enim gens in gentem et regnum in regnum, et erunt pestilentiae et fames et

7. [λοιμοὶ καὶ]λιμοὶ

---

38. *ὑμων*] *ἡμων* D*.
— *ερημος* CDX. rel. (Latt.) Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. (ap. Mnt.) Arm. Æth. *Iren.* 281. 282. *Clem.* 145. *Orig.* i. 21ᵇ. iii. 167ᶜ. *bis.* 184ᶜ. 205ᵈ. 219ᵈ. 293ᶜ. 346ᵈ. *Eus.* D.E. 189ᶜ. 292ᵃ. 401ᵈ. Ec. Pr. 170. in Es. 359ᵇ. *Orig. Int.* ii. 95ᵇ. 457ᵃ. iii. 956ᵇ. iv. 483ᵉ. *Eus.* Theoph. (ap. Mai. 127.) *Cypr.* 278. | om. BL. *ff*². (Memph. *cd.* 1.) *Orig.* iii. 167ᶜ. (MS.) *semel.* (vid. Luc. xiii. 35).
39. *υμιν* Vulg. *e.ff*¹.*g*¹.². Æth. | add. *οτι* D. 1. 69. *a.b.c.f.ff*².*h.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig. Int.* iii. 848ᵈ.
— *με*] om. X.
— *ιδητε Clem.* 145. | *ειδητε* CΔM. | *ιδετε* E.
— *Κυριου Clem.* 145. | *θεου* D.
1. *απο του ιερου επορευετο* (B.*Btly.*)D LΔ. 1. 33. 69. Latt.[*e*]. Syrr.Pst.&Hcl. Syr.Hier. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 850ᵃ. *Hil.* 728ᵉ. (εκ B). | ‡*επορ. απο τ. ιερ.* ⸗. CX. rel.
— *προσηλθον*] add. *αυτῳ* F. (*a*).*c.f.ff*².*g*¹. Æth. *Orig. Int.* iii. 850ᵃ.
2. *ὁ δε αποκριθεις* BDL. 1. 33. 69. (Latt.) Syr.Hier. Memph. Arm. Æth. | ‡*ὁ δε Ιησους* ⸗. CX. rel. *f.* Syr.Hcl. | *ὁ δε* H. *l.* Syr.Pst. (Jesus autem respondens *Orig. Int.* iii. 850ᵇ).
2. *ου* BC. 1. rel. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig. Int.* 873ᵈ. | om. DLX. 33. Latt. Memph. Theb. (ap. Mnt.) Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 850ᵇ. (vid. Mar. xiii. 2.)
— *ταυτα παντα* B.*Btly.*CLX. 1. 33. 69. HMUV. (Latt.) Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig. Int.* iii. 850ᵇ. 873ᵈ. | ‡ *παντα ταυτα* ⸗. D. rel. *e.* Syr.Hcl.
— *υμιν*] add. *οτι* D.
— *ος ου*] †add. *μη* ⸗. 1*s.* 33*s.* GK*s*U. | om. BCDLXΔ. 69. EFHMSV.
— ad fin.] add. et post triduum aliud excitabitur sine manibus Cypr.280. (?Mar. vid. D in Mar. xiii. 2.)
3. *ελαιων*] add. *κατεναντι του ιερου* C. (vid. Mar. xiii. 3.)
— *μαθηται* BDL. rel. Latt. Syr.Hcl. Arm. | add. *αυτου* CΔU. *c.* Syr.Pst. Memph. Æth. *Orig. Int.* iii. 851ᵃ.
— *ειπε*] *ειπον* L. 1*. 33.
— *ποτε*] *τοτε* C.
— *της σης παρουσιας*] *της παρουσιας σου* D.
— *συντελειας*] †praem. *της* ⸗. D. rel.| om. B.*Bch.*CL. 1. 33.
4. *και αποκρ.*] *αποκρ. δε* 1. 33.
4. *αυτοις*] om. *a.b.e.*
5. *λεγοντες*] add. *οτι* C*. *f.* Syrr.Pst.& Hcl. Arm. *Orig. Int.* iii. 851ᶜ. (Contra, *Orig. Int.* iii. 852ᵇ. 853ᵉ.)
6. *μελλησετε Orig. Int.* iii. 853ᵃ. | *μελλεται* D. *-τε Orig.* ii. 788ᵃ.
— *γενεσθαι*] †praem. *παντα* ⸗. C. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. | om. BDL. 1. 33. (Latt.) Memph. Theb. (ap. Mnt.) Æth. *Orig. Int.* iii. 853ᵃ. (" haec" habent (Latt. exc. *e.g*².) Syr.Hier. *Cypr.* 268. " ista" *e.* " haec omnia" *f.* fieri haec omnia Arm.)
— *ουπω*] *ουκ ευθεως* U. Æth.
— *εστιν*] om. 33. U.
7. *εγερθησεται*] *εγερθησονται* L.
— *επι* 1°. B*s*D. rel. | *επ'* CL. 1. K. (hiat 33.)
— *λιμοι* tantum BDE* *a.b.e.ff*². *Hil.* 729ᶜ. | *λιμοι* †*και λοιμοι* ⸗. C. 1. 69. rel. *h.* Syrr. Pst. & Hcl. (et Syr.Hcl.mg. *Gr.*) Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 855ᵉ. (vid. Luc. xxi. 11, *rec.*) | *λοιμοι και λιμοι* L. 33. Vulg. *c.f.ff*¹.*g*¹.²*.l.* (vid. Luc. xxi. 11.)
8. *παντα δε ταυτα h.*(et om. *δε a b.*) Syr.

38. relinquetur *Cl.*
2. dixit illis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth. — σμδ α

[i] c. 10:22. Mar. 13:13. Lu. 21:17. — σμε ι

¶ C

[j] c. 10:22. — σμς

[k] Mar. 13:10. ς

σμζ

[l] ‖Mar. 13:14–23. ς

§ Z

[m] Dan. 9:27. 11:31. — σμη β

[n] Lu. 17:31. 21:21.

σμθ β

σν ς

σνα β

πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. [9 i] τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. [10] καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους ¶ παραδώσουσιν, καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους· [11] καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς· [12] καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. [13 j] ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. [14 k] καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν· καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. [15 l] Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ § βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, [m] τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ‡ ἑστὸς″ ἐν τόπῳ ἁγίῳ, (ὁ ἀναγινώσκων νοείτω;) [16 n] τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ‡ εἰς″ τὰ ὄρη· [17] ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ ‡ καταβάτω″ ἆραι ‡ τὰ″ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· [18] καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι ‡ τὸ ἱμάτιον″ αὐτοῦ. [19] οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. [20] προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ † σαββάτῳ. [21] ἔσται γὰρ τότε θλῖψις

terrae motus per loca. [8] Haec autem omnia initia sunt dolorum. ‖ (244,1.) Tunc tradent vos in tribulatione, et occident vos, et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. [10] (245,10.) Et tunc scandalizabuntur multi et invicem tradent et odio habebunt invicem. [11] Et multi pseudoprophetae surgent et seducent multos. [12] Et quoniam abundabit iniquitas, refrigescet caritas multorum. [13] Qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. [14] (246,6.) Et praedicabitur hoc evangelium regni in universo orbe in testimonium omnibus gentibus, et tunc veniet consummatio. [15] (247,6.) Cum ergo videritis abominationem desolationis, quae dicta est a Danihelo propheta, stantem in loco sancto: qui legit intellegat: [16] (248,2.) tunc qui in Iudaea sunt fugiant ad montes, [17] et qui in tecto non descendat tollere aliquid de domo sua, [18] et qui in agro non revertatur tollere tunicam suam. [19] (249,2.) Vae autem praegnantibus et nutrientibus in illis diebus. [20] (250,6.) Orate autem ut non fiat fuga vestra hieme vel sabbato: [21] (251,2.) erit enim tunc

---

Hcl. Arm. Æth. | ταυτα δε παντα 1. 69. Vulg. *c.e.f.ff*[1.2].*g*[1].*l.* Syr. Pst. Memph. (haec enim omnia *g*[2]. *Orig. Int.* iii. 855[c].)

8. αρχη οδυνων D*.

9. παραδωσουσιν] -σωσιν Δ.

— θλιψιν BC(sic)D. rel. Theb. (ap. Mnt.) rel. | θλιψεις L. 1. *d.e.f.* Syr. Pst. MSS. Syr. Hcl.mg. Arm. (cdd.) *Orig. Int.* iii. 857[d]. (hiat 33.) | add. et in conventiculis et in potestatibus et ante reges stabitis *e.*(*f.*)

— αποκτενουσιν] αποκτεινουσιν D.

— των εθνων (*St.* 3)BsD[2]LΔ. 33. 69. F. rel. (Latt.) Syrr. Pst.&Hcl.* rel. *Cypr.* 268. (*Hil.* 729[c].) *Lcf.* 149. | om. C. 1. *l. Orig. Int.* iii. 857[d]· (om. των *Elz.* D*).

— ad fin.] add. ὁ δὲ ὑπομεινας εις τελος ουτος σωθησεται C[3]. eadem ad imam paginam M.

11. εγερθησονται] εξεγερθησονται D.

— πλανησουσιν πολλους] πολ. πλαν. L. 33.

12. πληθυνθηναι *Hipp.* in Dan. 121. *Orig.* iii. 143[f]. 204[f]. *Eus.* in Ps. 399[a]. | πληθυναι D.

— ψυχησεται K.

14. τουτο BL. rel. *Orig. Int.* iii. 857[e]. | post ευαγγελιον D. *Orig.* i. 400[a]. *Eus.* D.E. 136[d]. *Cypr.* 268. | om. *a.* Arm. (*Eus.* in Ps. 364[a].)

14. εν] om. 1.

15. ουν] δε L. Syr.Pst. Memph. (Æth.) *Iren.* 322. *Eus.* D.E. 403[e]. (hiat 33.) | om. *Iren.* 323. *Hipp.* de Ant. 62 (30).

— Δανιηλ] Δανιηλου D*.

— έστος *St.* 3. B*.*Bch.*D*LΔ. 33. FGHV. (De hac forma vide in Lexico Liddell. et Scott.) | ‡ έστως *Elz.* B.man.rec.*Bch.* D. man.rec. 1. 69(sic). EKMU. *Hipp.* de Ant. 62. (30). *Eus.* D.E. (hiat Z).

16. εις τα ορη BDΔ. 1. Vulg. *f.ff*[1].*g*[1.2]. Arm. *Iren.* 322. *Hipp. Eus.* in Luc. (ap. Mai 193.) *Hil.* 730[a]. | ‡ επι τ. ο. ς. ZL. 33. rel. Memph. (ut vid.) (in montibus *a.b.c. e.ff*[2].*h.* in montes *Iren.* 322. *Cypr.* 268.)

17. ὁ επι BsZL. rel. *Orig.* iii. 255[f]. | ὁ δε επι D. 33. *e.* | et qui in (Latt.) Syrr. Pst.&Hcl. (Memph.) Æth. *Iren.* 322. *Cypr.* 268. (*Hil.* 434[c].)

— καταβατω BDZL. 33. *Orig.* iii. 255[f]. | ‡ καταβαινετω ς. Δ. rel. *Hipp.*

— τα BZLΔ. 69. E[2]FGHKMSUV. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. *Orig.* iii. 255[f]. | ‡ τι ς. D. 1. 33. E* Latt. Arm. Æth. *Iren.* 322. *Hipp. Cypr. Orig. Int.* ii. 224[b]. 338[e]. *Hil.* 730[b]. (434[c].) vid. Mar. xiii. 15.

17. αυτου BZ. rel. Vulg. *c.e.f.ff*[1].*g*[1.2].*h. Hipp. Orig.* iii. | om. D. *a.b.ff*[2]. *Iren. Cypr. Hil.*

18. οπισω] om. Latt. (exc. *e.*) | praem. εις τα. 33. (*Hipp.*) e Mar. xiii. 16.

— το ἱματιον BDZL. 1. 33. 69. K. (Latt.) Syr.Pst. Memph. Theb. (ap. Mnt.) Æth. *Hipp. Cypr.* 269. *Hil.* 730[d]. | ‡ τα ἱματια ς. ΔE. rel. *f.* Syr.Hcl. Arm.

19. θηλαζουσαις *Clem.* 534. *Hipp. Eus.* H.E. iii. 7. (98). | ενθηλαζουσαις L. | θηλαζομεναις D.

20. σαββατῳ BΔ. 1. 33. 69. KSUV. (Latt.) *Orig.* i. 198[a]. *Eus.* H.E. *Orig. Int.* iii. 860[d]. *Cypr.* 269. *Hil.* 731[b]. | σαββατου DLM. (sabbatorum *e.*) | † εν″ σαββατῳ ς. Z[sed? nam litterae ΔϵΘ (vocis μηδε) ad init. lin. esse videntur]. E. rel. Arm.

21. τοτε] om. K*. *For.Harl*.* *Fuld. b.ff*[2].*g*[1] *Iren.* (274. 327.)

---

9. in tribulationem *Cl.* | 12. abundavit *Cl.* | 15. Daniele *Cl.* | 19. praegnatibus *Am.* | 20. in hieme *Cl.*

B D (Z) [Π]. L [X] Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV. σνβ ς

§ X σνγ β σνδ ς

¶ Ξ σνε ε

σνς ε

σνζ ε

σνη β

μεγάλη, οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται. [22] καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. [23] § τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδοὺ ὧδε ὁ χριστός, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε. [24] Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε ‡πλανᾶσθαι," εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. [25] ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. ¶ [26] ἐὰν οὖν ε�ίπωσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· Ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. [27] ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται† ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. [28] ρ ὅπου† ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. [29] ϙ εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. [30] καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν† οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν

° Lu. 17:22-24.

ρ Lu. 17:37.

ϙ ‖Mar. 13:24-31. ‖Lu. 21:25-33.

tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo neque fiet; [22 (252,6.)] et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro: sed propter electos breviabuntur dies illi. [23 (253,2)] Tunc si quis vobis dixerit, Ecce hic Christus, aut illic: nolite credere. [24 (254,6.)] Surgent enim pseudochristi et pseudoprophetae, et dabunt signa magna et prodigia, ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi. [25] Ecce praedixi vobis. [26 (255,5.)] Si ergo dixerint vobis, Ecce in deserto est, nolite exire: Ecce in penetralibus, nolite credere. [27 (256,5.)] Sicut enim fulgur exit ab oriente, et paret usque in occidentem, ita erit et adventus filii hominis. [28 (257,5.)] Ubicumque fuerit corpus, illuc congregabuntur aquilae. [29 (258,2.)] Statim autem post tribulationem dierum illorum sol obscurabitur, et luna non dabit lumen suum, et stellae cadent de caelo, et virtutes caelorum commovebuntur: [30] et tunc parebit signum filii hominis in caelo, [(259,2.)] et tunc plangent omnes tribus terrae, et videbunt filium hominis venientem in nubibus caeli cum

21. *ου γεγονεν* BZ. rel. *Eus.* Theoph. (ap. Mai. 133.) | *ουκ εγενετο* DX in comm. *Eus.* H.E.
— *κοσμου*] praem. *του* 1.
— *ἑως του νυν* BZ. rel. *Eus.* H.E. | om. *του* D.
— *ουδ' ου μη* BZ. rel. *Eus.* H.E.(MS). | *ουδε μη* DΔX in Comm. U. *Eus.* H.E.
— *γενηται*] *γενοιτο* D*.
22. *ει*] om. K*.
— *αἱ ἡμερ.* 2°.] om. *αι* E.
23. *ὑμιν ειπῃ* BDZ. rel. *Orig.* i. 423d. | *ειπῃ ὑμιν* L. *d.e. Cypr.* 269. | *ὑμων ειπῃ* 69.
— *η ὡδε* BZ. rel. *Orig.* i. | *η εκει* D. (aut ecce illic *a.*(*b.*)*c.*(*e.*)*g*1*.h.* ecce illic *b.e.* aut illic Vulg. *f.ff*1*.g*2.)
— *μη πιστευσητε* DZ. rel. *Orig.* i. (MSS.) | *μη πιστευετε* B(**Bch.*) *Orig.* i.(cdd.quid.) | *μη πιστευητε* B.*Btly.* (a corr. *Bch.*)
24. *ψευδοχριστοι και*] om. Δ.
— *δωσωσιν* Z.
— *πλανασθαι* ZL. 1. 33. *Orig.* i. 423d. (*αποπλανασθαι Orig.* iii. 143b.) | ‡*πλανησαι* ς. B. rel. | *πλανηθηναι* D. Vulg. *b.ff*2*.g*1,2. (hiat *a*). (Contra, *c.e.f.ff*1*.h.*)
— *τους εκλεκτους*] add. *μου c.ff*1*.h.* Memph. *Theod.* (ap. Clem.) 969. | Contra, *Orig.* i. *Cypr.* 269.
26. *εξελθητε*] *εξελθη* K.
26. *μη* 1°] *μηδε* F.
— *ιδου* 2°.] praem. *η.* 33. *b.ff*1. Syr.Pst. Æth. | Contra, *Orig.* i. 423d. *Orig. Int.* iii. 864c. 887a.
— *ταμειοις*] *Orig.* i. *ταμιειοις* LX. 1. 33. | *ταμιοις* E*G.
27. *φαινεται* BL. rel. *Hipp.* de Ant. 64 (32). *Orig.* i. 423d. | *φαινει* D. 1. G.
— *εσται*] † add. *και* ς. Δ. 69*s.* Ms. Vulg. *b.c.e.f.ff*2*.g*1,2. Syr.Hcl. Æth. *Hipp. Cypr.* 269. | om. B.*Bch.*DLX. 1. 33. EFGHK SUV. *Harl. a.ff*1*.h.* Syr.Pst. Memph. Theb. (ap. Mnt.) Arm. *Orig.* i. *Orig. Int.* i. 68c. iii. 864c. 887a. *Hil.* 474e.
28. *ὁπου*] † add. *γαρ* ς. ΔE. rel. *c.ff*2. Syr. Hcl. Arm. *Orig. Int.* iii. 864c. | om. BDL. 1. 33. (Latt.) Memph. Theb. (ap. Mnt.) Æth. *Hipp. Orig. Int.* iii. 951f. *Cypr.* 269. *Hil.* 731d. (δε Syr.Pst.)
— *εαν*] *αν* D. *Hipp.*
— *οἱ αετοι*] praem. *και* Vulg. *Cl. l. Iren.* 244. *Hipp.* | Contra, *Cypr.* 269.
29. *απο* BL. rel. | *εκ* D. *Eus.* in Es. 489b. in Ps. 640c.
30. *εν ουρανῳ* BL. *Cypr.* († add. *τῳ* post *εν* ς. 1.33. rel. *Eus.* in Es.) | *του εν ουρανοις* D.
— *τοτε κοψονται* BsL. 33. rel. *Orig. Int.* iii. 865d. | *κοψονται τοτε* D. 1. 69. *a.* (om. *τοτε e. Cypr.*)
30. *πασαι*] om. 1.
— *και δοξης πολλης* BL. rel. *f.* Syrr. Memph. Theb. (ap. Mnt.) Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 868a. *Eus.* in Ps. 501c. | *πολλης και δοξης* D. (Latt.) *Cypr.* 269.
31. *αποστελει Hipp.* de Ant. 64. (32.) *Eus.* in Ps. *Orig. Int.* iii. 872b. | *αποστελλει* XH. *h.* (-λλεῖ H).
— *φωνης* BX. 33. rel. Theb. (ap. Mnt.) | *και φωνης* D. (Latt.) *Hil.* 577a. | *μετα φωνης σαλπιγγος μεγαλης* Syr. Hcl. (*φωνης**) Syr.Hier. Æth. | om. *φωνης* LΔ. 1. *e.* Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig. Int.* iii. 872b. *Eus.* in Ps. *Cypr.*
— *απ'* BL. rel. Syr.Hcl.mg. *Gr. Eus.* in Ps. | *απο* DX.
— *ουρανων Eus.* in Ps. | praem. *των* 69.
— *εως των* B. 1. 33. 69. | **om. των* ς. D. rel. *Eus.* in Ps.
— ad. fin.] add. *αρχομενων δε τουτων γεινεσθαι αναβλεψατε και επαρατε τας κεφαλας ὑμων· διοτι εγγιζει ἡ απολυτρωσεις ὑμων* D. *b.c.h.* (vid. Luc. xxi. 28.) | (Contra, *Hil.*)
32. *ὁταν ηδη*] *ὁτι* tantum H.
— *εκφυη*] *ἐκφυῆ* E(Tf.)FGHKMV. vv.|

23. hic est Christus *Cl.* | 28. illic *Cl.* | et aquilae *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. 31 καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως *τῶν" ἄκρων αὐτῶν. 32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφυῇ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· 33 οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε ‡ταῦτα πάντα," γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. 34 ἀμὴν λέγω ὑμῖν *ὅτι" οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. 35 ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ‡παρελεύσεται," οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.¶

33. πάντα ταῦτα

34. ταῦτα πάντα

¶ X

NH′ σξ

r Mar. 13:32. ϛ

§ Π σξα

s Lu. 17:26, 27. ε

138 36 rΠερὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ† ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατὴρ† μόνος. 37 § sΩσπερ ‡γὰρ" αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται† ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 38 ‡ὡς" γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις *[ἐκείναις]" ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ, τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, 39 καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται† ἡ

38. [ἐκ]γαμίζοντες

virtute multa et maiestate. 31 Et mittet angelos suos cum tuba et voce magna, et congregabunt electos eius a quattuor ventis a summis caelorum usque ad terminos eorum. 32 Ab arbore autem fici discite parabolam. Cum iam ramus eius tener fuerit et folia nata, scitis quia prope est aestas: 33 ita et vos cum videritis haec omnia, scitote quia prope est in ianuis. 34 Amen dico vobis quia non praeteribit haec generatio donec omnia haec fiant. 35 Caelum et terra transibunt, verba vero mea non praeteribunt.

36 (260, 6.) De die autem illa et hora nemo scit, neque angeli caelorum, nisi pater solus. 37 (261, 5.) Sicut autem in diebus Noe, ita erit et adventus filii hominis. 38 Sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes et bibentes, nubentes et nuptum tradentes, usque ad eum diem quo intravit in arcam Noe, 39 et non cognoverunt donec venit diluvium et tulit omnes, ita erit et

---

ἐκφύῃ ϛ. B a man.rec. *Btly.* X. 1. 33. 69. U. *ff*[1]. Arm. producit *Orig. Int.* iii. 872[d]. miserit *Orig. Int.* iii. 22[b].

32. γινωσκετε] γινωσκεται B.(?*Bch.*)D. — εγγυς BLX. 1. rel. | add. εστιν D. Latt. *Orig. Int.* iii. | id. post θερος 33.

33. ταυτα παντα D. 1. 33. 69. HKUV*. (Latt.) Syr.Pst. Memph. Arm. | ‡παντα ταυτα ϛ. BsLXGV[2]. rel. *e.* Syr.Hcl. *Orig. Int.* iii. 872[d]. ‖ add. γινομενα 33. *a.c.f.h.* (Contra, Vulg. *b.e.ff*[2]*.g*[1,2]·)[*ff*[1].]

34. αμην] add. δε L. — υμιν οτι B.*Btly.Blc.*DL. 1. 33. 69. F. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iii. 872[e]. | *om. οτι ϛ. ΔE. rel. — παντα ταυτα BsX. 1*s. 33. rel. Vulg. *c.* Syr.Hcl. | ταυτα παντα DL. 69. H. Vulg. MS.(ap. Gb.) *a.e.ff*[2]*.g*[1,2]*.h.l.* Syr. Pst. Memph. Arm. (om. ταυτα *For. Harl.*[2] *b.f.ff*[1]. *Orig. Int.* iii.)

35. παρελευσεται BDL. 33. *e. Iren.* 336. (vid. *Orig.* i. 594[d].) *Eus.* in Es. 574[a]. in Ps. (ap. Mai 98). | ‡παρελευσονται ϛ. ΔE. rel. *Orig.* i. 594[e]. iii. 568[a].

36. εκεινης και] εκεινης η 33. *b.* — ωρας] †praem. της ϛ. 1*s*. 33*s*. (Syr.Hcl. mg.) | om. BDΔ. 69. EFGHKMUV. | om. και ωρας L. *Eus.* ad Mar. supp. (ap. Mai 283).

36. ουρανων] add. ουδε ο υιος BD. *For. a.b.c.*(*e*)*.f.ff*[1]*.h.* Syr.Hier. Arm. Æth. *Iren.* 158. (? Mar.) *Orig. Int.* iii. 874[a]. (*Hil.* 733[a].) neque filius hominis *e. Hil.* 781[d.f.] (MSS.) (post μονος Theb. ap. Mnt.) | Contra, L. 1. 33. rel. Cdd. Origenis (vid. infra). Vulg. *g*[1,2]. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. "In quibusdam Latinis codicibus additum est *neque filius*; quum in Graecis, et maxime Adamantii et Pierii exemplaribus hoc non habeatur adscriptum." *Hieron.* in loc. (vii. 199).

— πατηρ] †add. μου ϛ. E. rel. *f.* | om. BDLΔ. 1. 33. 69. (Latt.) Syrr.Pst. &Hcl. Syr.Hier. Memph. Theb. (ap. Mnt.) Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 874[a].

37. ωσπερ γαρ B.*Bch.*DII. *e.m.* Syr.Hcl. mg. Memph. *Orig. Int.* iii. 875[d]. | ‡ωσπερ δε ϛ. L. rel. (Latt.) Syrr.Pst. &Hcl.txt. Arm. Æth. *Clem.* 533. *Orig.* iii. 568[d].

— αι ημεραι BDII. rel. *Orig.* iii. | om. αι 69.

— εσται] †add. και ϛ. DII(Tf.) rel. Vulg. *a.b.e.f.ff*[2]*.g*[1,2]. Syr.Hcl. Æth. *Orig. Int.* iii. 875[d]. (vid. Luc. xvii. 26). | om. BII(Tr.)LU. *Harl.** *c.d.ff*[1]*.h.* Syr.Pst. Memph. Arm. *Clem.* 533. *Orig.* iii. 569[a].

38. ὡς BΠ(Tr.)L. 33. *Orig.* iii. 569[a]. | ‡ὡσπερ ϛ. DII(Tf.) rel. — ημεραις εκειναις BD. *b.c.f.ff*[2]*.h.m.* Syr. Hcl. (Æth.) | *om. εκειναις ϛ. IIL. 1. 33. rel. Vulg. *a.e.ff*[1]*.g*[1,2]. Memph. Arm. *Orig.* iii. 569[a]. *Orig. Int.* iii. 875[d]. (εν ταις ημεραις.... ταις om. Syr.Pst.) — ταις προ BII. 1. 33. rel. Latt. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. Æth. in diebus ante *Orig. Int.* iii. | om. L. *a.e.ff*[1]. Theb. (ap. Mnt.) *Orig.* iii. (317[c].) 569[a]. | om. ταις D. — γαμουντες BsII. 1. 33. rel. *Orig. Int.* iii. | praem. και DL. *a.m.* Syr.Pst. — εκγαμιζοντες IIL. 1. rel. | γαμειζοντες D. 33. | γαμισκοντες B. — ης] om. 69. | της D. — ημερας] add. ης D**.

39. εως] add. ου Δ. 33. — απαντας BL. rel. *Orig.* iii. 317[c]. | παντας DII (ut vid. sed ?). — εσται] †add. και ϛ. IIL. rel. Vulg. *c.e.f.m.* Syr.Hcl. Arm. *Orig. Int.* iii. 875[e]. | om. BD. *a.b.ff*[1]*.g*[2]*.h.* Syr.Pst. Memph. Æth.

34. generatio haec *Cl.* | 35. verba autem *Cl.* | 36. solus pater *Cl.* | 38. nuptui tradentes *Cl.* | Noe in arcam *Cl.*

[A]B[C]D[Z](II). σξβ ε L[X]Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV.

παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 40 τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· † εἷς παραλαμβάνεται, καὶ † εἷς ἀφίεται. 41 † δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ ‡ μύλῳ·" μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. 42 γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ‡ ἡμέρᾳ" ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. 43 u'Εκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἴασεν ‡ διορυχθηναι" τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. 44 διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ‡ οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ" ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

† Lu. 17:35.

σξγ ς

σξδ

u Lu. 12:39-46. β

σξε ε

§c

139 45 Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος† ἐπὶ τῆς ‡ οἰκετείας" § αὐτοῦ, τοῦ ‡ δοῦναι" αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; 46 μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ‡ οὕτως ποιοῦντα." 47 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. 48 ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ‡ μου ὁ κύριος"†, 49 καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους * αὐτοῦ," ‡ ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ," 50 μετὰ τῶν μεθυόντων, ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, 51 καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος

σξς ε

σξζ ε

48. ὁ κύριος [ἐλθεῖν]

adventus filii hominis. 40 (262,5.) Tunc duo erunt in agro: unus adsumetur, et unus relinquetur; 41 duae molentes in mola: una adsumetur, et una relinquetur. 42 (263,6.) Vigilate ergo, quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. 43 (264, 2.) Illud autem scitote, quoniam si sciret pater familias qua hora fur venturus esset, vigilaret utique et non sineret perfodiri domum suam. 44 Ideo et vos estote parati, quia qua nescitis hora filius hominis venturus est.

45 (265, 5.) Quis putas est fidelis servus et prudens, quem constituit dominus suus supra familiam suam, ut det illis cibum in tempore? 46 (266,5.) Beatus ille servus quem cum venerit dominus eius invenerit sic facientem. 47 Amen dico vobis quoniam super omnia bona sua constituet eum. 48 (267, 5.) Si autem dixerit malus servus ille in corde suo, Moram facit dominus meus venire, 49 et coeperit percutere conservos suos, manducet autem et bibat cum ebriis: 50 veniet dominus servi illius in die qua non sperat et hora qua ignorat, 51 et dividet

40. *δυο εσονται* DIIL. rel. *Orig.Int.* iii. 876f. | *εσονται δυο* B. *h.* (vid. Luc. xvii. 34). — *εἰς bis* | †praem. *ὁ* bis ⸗. E. rel. | om. BDIIL(Δ 1°). 1. 33. Syrr. ut vid. (hiat II in 2° loco).

41. *μυλῳ* BII(ut vid. e spat.)LΔ. 33. EFGK SUV. *Orig.* iii. 594a. | ‡*μυλωνι* ⸗. DH. rel. — ad fin.] add. *δυο επι κλεινης μειας· εἰς παραλαμβανεται και εἰς αφιεται* D. 69. Vulg. *Sixt. a.b.c.f.h.* Æth. *Orig. Int.* iii. 876c. (*Hil.* 733e.) (ad init. habet *e.* in loc. hujus ver. hab. *ff*1.2.) om. *μιας* exc. *e.f.* (e Luc. xvii. 34). | non habent Vulg. *g*1.2.*l.*

42. *ἡμερᾳ* BDIIΔ. 1. 33. 69. *f.ff*2. Syr.Hcl. Syr.Hier. *Iren.* 278. *Hil.* 734a. | ‡ *ὡρᾳ* ⸗. L. rel. (Latt.) Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig. Int.* iii. 876c. (hora aut qua die *e.* diem aut tempus Æth. *ἡμερᾳ και ὡρᾳ Eus.* in Ps. 431b).

43. *δε*] om. F*. — *γινωσκετε*] om. Δ*. — *φυλακῃ* BDII. rel. Syr.Pst.&Hcl. Theb. (ap. Mnt.) Arm. *Orig. Int.* iii. 877a. *Eus.* in Ps. 588d. | *ὡρᾳ* 33. 69. GM. Latt. Syr.Hier. Memph. Æth. — *ουκ αν*] om. *αν* D. 33. — *ηασεν* D.

43. *διορυχθηναι* DII(Tf.)L. 1. 33. (*διορυ..* II. et litt. seq. $\bar{\chi}$ judicio saltem Tfi.) | ‡ *διορυγηναι* ⸗. B. *Blc.* rel. (*διορυγῆναι sic* in coll. Btly. cod. B.) — *την οικιαν*] *τον οικον* L. — *αυτου* BsL. 1s. rel. | *ἑαυτου* II. 33.

44. *ᾗ ου δοκειτε ὡρᾳ* BDII. Vulg. Memph. (de *ᾗ* sil. Btly.) | ‡ *ᾗ ὡρᾳ ου δοκειτε* ⸗. 33. rel. *e.f.g*1. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | *η ὡρ. η ου δοκ.* L. | *ᾗ ὡρᾳ ου γινωσκετε* 1. | nescitis qua hora *Tol. a.b.c.ff*1.2.*g*2.*h.l. Hil.* 1029a. qua custodia non speratis *Orig. Int.* iii. 577a.

45. *αρα* BL. rel. (hiat II.) Syr.Hcl.mg. *Gr. Iren.* 263. *Eus.* P.E. 575a. | *γαρ* D. *Orig. Int.* iii. 878 — *κατεστησεν*] *καταστησει* M. — *ὁ κυριος*] †add. *αυτου* ⸗. ΔE. rel. Vulg. *b.c.f.ff*1.2.*g*1. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 878a. | om. B. *Bch.* DIIL. 1. 33. *For. a.e.g*2.*h.m. Iren.* 263. *Orig. Int.* iii. 878a. — *οικετειας* BIIIΔ. 33. | *οικιας* 69. | ‡ *θεραπειας* ⸗. D. rel. — *αυτου*] *ἑαυτου* C. (hiat II.) — *του*] om. D. — *δουναι* BCDIIIΔ. 1. 33. 69. U. | ‡ *διδοναι* ⸗. E. rel.

45. *καιρῳ*] add. *αυτων* II Tf.(?)

46. *οὑτως ποιουντα* BCDIIL. 1. 33. 69. (Latt.) Æth. *Iren.* 262. *Hil.* 1029a. | ‡ *ποιουντα οὑτως* ⸗. ΔE. rel. *f.* Syrr. Pst. & Hcl. Arm. *Orig. Int.* iii. 880c. (vid. Luc. xii. 43.)

47. *αυτου*] ante *τοις ὑπαρχουσιν* K.

48. *μου ὁ κυριος* BCDIIL. 33. *Orig.* i. 18e. | ‡ *ὁ κυριος μου* ⸗. 1. rel. (vid. Luc. xii. 45.) ‖ add. † *ελθειν* ⸗. CDII. rel. *Orig. Int.* iii. 880c. | om. B. 33. Memph. Theb. (ap. Mnt.) *Iren.* 262. | *ερχεσθαι* 1. *Orig.* i. 18e. (vid. Luc.)

49. *αρξηται*] *αρξεται* 69. | add. *λεγειν* sic E*. — *συνδ. αυτου* BCDIIL. 1. 33. 69. Latt. Syrr.Pst.&Hcl.Memph. Theb.(ap.Mnt.) Arm. Æth. | *om. *αυτου* ⸗. ΔE. rel. — *εσθιῃ.... πινῃ* BCDIIIΔ. 1. ESUV. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | *εσθιῃ.... πινει* 33. M. | *εσθεει.. πινει* 69. FHK. | ‡ *εσθιειν.... πινειν* ⸗. (G *πινην*). *a.* (vid. *Iren.* 262? e Luc.) vid. Luc. xii. 45. — *δε* BDL. rel. Latt. Syr.Hcl. | *τε* C.

43. perfodi *Cl.* | 45. super *Cl.* | 46. eius *om. Am.** | 49. ebriosis *Cl.*

Vulg. (*a*). *b. c.* Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

eum, partemque eius ponet cum hypocritis: illic erit fletus et stridor dentium.

XXV. ΝΘ′ σξη′

§ X

§ Z‡ ¶ II

¶ *a*

140 [1] § Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ‡ ἑαυτῶν″ § ¶ ἐξῆλθον εἰς ‡ ὑπάντησιν″ τοῦ νυμφίου. ¶ [2] πέντε δὲ ‡ ἐξ αὐτῶν ἦσαν″ ‡ μωραί καὶ πέντε φρόνιμοι·″ [3] ‡ αἱ γὰρ″ μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ‡ αὐτῶν,″ οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον· [4] αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις † μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν. [5] χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. [6] μέσης δὲ νυκτὸς

§ A

κραυγὴ γέγονεν, Ἰδοὺ ὁ νυμφίος†, § ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. [7] τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας ‡ ἑαυτῶν″: [8] αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις ‡ εἶπαν,″ Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. [9] ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι, Μή ποτε ‡ οὐ μὴ″ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε† μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. [10] ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ

1 (268, 10.) Tunc simile erit regnum caelorum decem virginibus, quae accipientes lampades suas exierunt obviam sponso et sponsae. [2] Quinque autem ex eis erant fatuae, et quinque prudentes: [3] sed quinque fatuae acceptis lampadibus non sumserunt oleum secum, [4] prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. [5] Moram autem faciente sponso dormitaverunt omnes et dormierunt. [6] Media autem nocte clamor factus est, Ecce sponsus venit, exite obviam ei- [7] Tunc surrexerunt omnes virgines illae et ornaverunt lampades suas. [8] Fatuae autem sapientibus dixerunt, Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostrae extinguntur. [9] Responderunt prudentes dicentes, Ne forte non sufficiat nobis et vobis, ite potius ad vendentes et emite vobis. [10] Dum autem irent emere, venit sponsus, et quae paratae erant intraverunt

---

1. 33. Syr.Pst. Æth. [anc. Memph. Arm.] (vid. Luc.)

51. *θησει Orig.* i. 18[e]. | ante *μετα* D. Latt. (hiat *a*). *Hil.* 139[a].

1. *ἑαυτων* B.*Btly*.DL.|‡*αυτων* ⊊. CIIX. rel. *Orig.* iii. 824[a]. (ad *αυτων* ver. 3. om. F).

— *ὑπαντησιν* B.*Btly*.C. 1. | ‡*απαντησιν* ⊊. DL. 33. rel. (n.l. Z).

— *του νυμφιου*] *τῳ νυμφιῳ* C. ‖add. *και της νυμφης* DX*. 1*. Latt. Syrr.Pst. &Hcl.* Arm. *Orig. Int.* iii. 880[f].|Contra, BCZL. 33. rel. Memph. Theb. (ap. Mnt.) Æth. "*Sponsa* non in omnibus exemplaribus invenitur nominatim in Alexandrino." Syr.Hcl.mg.

2. *πεντε* 1°] praem. *αἱ* Z.

— *εξ αυτων ησαν* BCDZLΔ*. 1. Latt. Arm. (Æth.) *Orig. Int.* iii. 880[f]. (hiat *a*. n.l.*ff*[1].Syrr.) | ‡*ησαν εξ αυτων* ⊊. X. 33*s*. rel. (Memph.)

— *μωραι...φρονιμοι* B.*Bch*.CDZL. 1. 33. (Latt.) Syr.Hier. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 880[f]. | ‡*φρονιμοι....μωραι* ⊊.X. rel. *f*. Syrr.Pst.&Hcl.

— *και πεντε* BCDZL(Elz.) 1. 33. K. | *και αἱ πεντε* (St. 3)XΔ. 69. EHMUS*s*V*s*. | *αἱ δε πεντε* G. (hiat F. mox *μωροι* H).

3. *αἱ γαρ* BCL. 33. Memph. | *αἱ ουν* D. *ff*[2]. | *αἱ δε* Z. (Latt.) Æth. (sed Latt. stultae autem *ff*[1].) | ‡*αἱτινες* ⊊. X. rel. (Syr.Hcl.) (*λαβ. δε αἱ μωρ.* 1. *και αἱ* Syr.Pst. *αἱ* Arm.)

— *αυτων* BCDXΔ. 33. 69. FGHKMUV. *b.c.f.h.* | om. L. Vulg. *ff*[1.2]·*g*[1.2]·*l*. Arm. | ‡*εαυτων* ⊊. Z(ut vid.) 1*s*. S*s*. [?E].

— *μεθ'*] *μετ'* Z.

— *ἑαυτων*] *αυτων* Δ.

— *ελαιον*] add. *εν τοις αγγειοις αυτων* D. (*ff*[1].)

4. *αγγειοις*] †add. *αυτων* ⊊. CX. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Memph. Æth. | om. BD Gr.ZL. 1. (hiat 33). *For. h.* Syr. Pst. Arm.

— *μετα των λαμπαδων αυτων*] om. E*.

— *αυτων* DL. 1. 33. rel. (*ἑαυτων* B.) *b.c.h.* rel. | om. CZ. (Latt.) [*ff*[1].]

5. ["fatuae obdormuerunt" habet *ff*[1].]

6. *γεγονεν*] *εγενετο* B.

— *νυμφιος*] †add. *ερχεται* ⊊. C[3]X. 1. rel. Latt. ("est" *g*[1].) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 881[c.e.] | om. BC*D ZL. Memph. Theb. (ap. Mnt.) (hiat 33).

— *εξερχεσθε*] *εγειρεσθε* 1. *b.c.ff*[2]. (*εξερχεται* D*.)

6. *απαντησιν* ABDZ(sic.) 1. rel. | *συναντησιν* C. (h. 33).

— *αυτου* ADL. rel. | om. B. | *αυτῳ* C. Latt. (h. Z. 33).

7. *εκειναι Orig. Int.* iii. 881[c]. | om. D. Arm.

— *ἑαυτων* ABZL. | ‡*αυτων* ⊊. CD. 1. rel. (h. 33).

8. *ειπαν* BCL. 33. | ‡*ειπον* ⊊. ADZ. rel.

— *ἡμιν*] add. *ελαιον* A.

— *αἱ*] om. Δ.

— *ἡμων* ABC[2]DZ. rel. | *ὑμων* C*LU.

— *σβεννυνται* | *ζβεν*. D. | *σβεννυται* H.

9. *ου μη* BCDXΔ. 1. EFGHKMSUV. | ‡*ουκ* ⊊. AZL. 33(*sic*) 69*s*.

— *αρκεσῃ*] *αρκεσει* D. 33.

— *πορευεσθε*] †add. *δε* ⊊. CZLK. rel. *ff*[2]. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph.(W.) | om. ABDΔEGHSV. (Latt.) Memph. (Schw.) Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 201[b]. iii. 881[d].

— *αγορασατε*] *αγορασετε* 1.

— *ἑαυταις*] *αυταις* L.

10. *απερχομενων δε αυτων Orig. Int.* iii. 881[d]. | *ἑως ὑπαγουσιν* D.

— *αἱ*] om. L. 69.

8. extinguuntur. *Cl.*

A B (C) D (Z). L X Δ. 1. 33. 69. E F G H K M S U V.

¶ Z

Ξ′ σξθ
v Lu. 19: 11-27. β
σο
ε

§ a

17. ὡσαύτως [καὶ]

ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. [11] ὕστερον δὲ ἔρχονται [καὶ] αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι, Κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν.¶ [12] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. [13] Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν†. [14] v ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· [15] καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. [16] πορευθεὶς [δὲ] ὁ τὰ πέντε § τάλαντα λαβὼν εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς, καὶ ‡ ἐκέρδησεν″ ἄλλα πέντε†. [17] ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν† ἄλλα δύο. [18] ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξεν ‡ γὴν″ καὶ ‡ ἔκρυψεν″ τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. [19] μετὰ δὲ ‡ πολὺν χρόνον″ ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει ‡ λόγον μετ' αὐτῶν.″ [20] καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων, Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε [τάλαντα] ἐκέρδησα†. [21] ἔφη † αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα

cum eo ad nuptias, et clausa est ianua. [11] Novissime [vero] veniunt et reliquae virgines dicentes, Domine domine, aperi nobis. [12] At ille respondens ait, Amen dico vobis, nescio vos. [13] Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam. [14 (269, 2.)] Sicut enim homo peregre proficiscens vocavit servos suos et tradidit illis bona sua, [15 (270, 5.)] et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii vero unum, unicuique secundum propriam virtutem, et profectus est statim. [16] Abiit autem qui quinque talenta acceperat, et operatus est in eis et lucratus est alia quinque. [17] Similiter qui duo acceperat lucratus est alia duo. [18] Qui autem unum acceperat, abiens fodit in terra et abscondit pecuniam domini sui. [19] Post multum vero temporis venit dominus servorum illorum et posuit rationem cum eis. [20] Et accedens qui quinque talenta acceperat optulit alia quinque talenta, dicens, Domine, quinque talenta mihi tradidisti, et ecce alia quinque superlucratus sum. [21] Ait illi dominus eius, Euge bone serve et fidelis,

10. ἑτοιμοι] ἑτοιμαι A.
11. ερχονται (Latt.) | ηλθον D. *c.f.*
— *και αι* ABC. rel. Vulg. *ff*[1,2]*g*[1,2]. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. *Orig. Int.* iii. 881[d]. | om. *και* DZH. *b.c.f.h.* Memph. Æth.
12. αμην λεγω υμιν] om. 1.
13. την ωραν] †add. *εν ᾗ ὁ υἱος του ανθρωπου ερχεται* ☽. C[3]. 1.man.rec.mg. 69. E. rel. Syr.Hier.mg. *semel.* | om. AB C*DLXΔ. 1*. 33. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Syr.Hier.txt. *bis.* Memph. Theb. (ap. Mnt.) Arm. Æth. *Eus.* in Ps. 452[a]. (ut vid.)
14. γαρ *Eus.* Theoph. ap. Mai. 154. | om. D. Arm. *Orig.* iii. 631[b].
— ανθρωπος] add. τις C[3]FM (ap.Wtst.) Arm.
— ιδιους δουλους] δουλ. ιδ. Δ*.
— αυτου *Orig.* iii. | αυτων A.
15. ἑν] ἑνα D (in ver. 14 pro πεντε et δυο D habet ε̄ et β̄ et sic saepe).
— ιδιαν δυναμιν] δυναμιν αυτου D.
—, 16. ευθεως . πορ. δε ACDLX. rel. Vulg. *g*[2]. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) *Orig. Int.* iii. 883[a]. | ευθ. πορ. B. *b.ff*[1]*.g*[1]. (et continuo *ff*[1].) | ευθ. δε πορ. 1(sic). *c.f. ff*[2]*.h.* Syr.Hier. (πορ. δε ευθ. Arm. et abiit statim Æth.)
— ειργασατο] ηργασατο DL. 69.
— εν] επ' 1.

16. *και* εκερδησεν A(man. rec.)BCDL. 1. 33. 69. (Latt.) Syrr. Pst. & Hcl. mg. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 883[a]. | ‡ *και* εποιησεν ☽. A*. rel. Syr.Hcl. txt. (om. *b.ff*[2].) | add. *εν αυτοις* X.
— πεντε] †add. *ταλαντα* ☽. ACDX. rel. *f.* Syr.Hcl. Æth. *Orig. Int.* 883[a]. | om. B. *Bch. Blc.* L. 1. 33. (Latt.) Syr.Pst. Syr.Hier. Memph. Theb. (ap. Mnt.) Arm.
17. ὡσαυτως] add. δε A. | ὁμοιως D.
— *και* ὁ ABC[3]D. 1. rel. Vulg. *Cl. a.c.f. ff*[1.(2)]*.g*[1]*.h.* rel. | om. *και* C*L. 33. *Am. b.g*[2].
— δυο] add. *ταλαντα λαβων* D. *c.* Æth. | add. λαβων (Latt.) (Memph.) *Orig. Int.* iii. 383[a]. | non habent ABC. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.
— εκερδησεν] †add. *και αυτος* ☽. AC[3]X. 1. rel. *h.* Syr.Hcl. | praem. ead. D. | om. BC*L. 33. (Latt.) Syr.Pst. Memph. Theb. (ap. Mnt.) Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 883[a]. (add. in eis *a.b.c.ff*[1.2].)
18. ἑν] add. *ταλαντον* A. Latt. (exc. Vulg.) | Contra, *Orig. Int.* iii.
— απελθων Vulg. *f.h.* | om. D. (Latt.)
— γην B(C*)L. 33. *ff*[2]. Arm. Æth. (*την γην* C*.) | ‡ *εν τῃ γῃ* ☽. AC[3]DX. rel. *Am.* Syrr.Pst.&Hcl. vid. ver. 25. (in terram Latt.)

18. *εκρυψεν* ABCDL. 33. | ‡ *απεκρυψεν* ☽. X. rel.
19. πολυν χρονον BCDL. 1. 33. 69. G. Latt. Arm. *Orig.* iii. 631[b]. *Orig. Int.* iii. 884[c]. | ‡ *χρονον πολυν* ☽. AX. rel.
— λογον *μετ' αυτων* BCDL. 1. 33. (Latt.) Memph. Arm. Æth. | ‡ *μετ' αυτ.* λογ. ☽. AX. rel. *ff*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* iii. 631[b].
20. *και* προσελθων] προσελθ. δε A. Memph. | Contra, *Orig. Int.* iii. 881[e].
— ταλαντα 2°] om. Δ. *h.* Syr.Pst. Æth.
— παρεδωκας] δεδωκας 1. *b.ff*[1]. Syrr. Pst.(&Hcl.mg.) Arm. Æth. | Contra, Syr.Hcl.txt. rel. *Orig. Int.* iii.
— ιδε] *εἰ δὲ* sic U.
— ταλαντα (post ἴδε ἀλλὰ πέντε) AB C[2]D. rel. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Orig. Int.* iii. 884[f]. | om. C*L. Latt. Syr.Pst. Æth. *Orig. Int.* iii. 884[e].
— εκερδησα *ff*[1]*.g*[1]. | επεκερδησα D. (Latt.) Arm. *Orig. Int.* iii. 884[e]. ‖ †add. *επ' αυτοις* ☽. ACX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. (*εν αυτοις* EG.) | om. BDL. 33. Latt. Memph. Arm. Æth.
21. εφη] †add. δε ☽. AX. rel. Syr.Hcl.

11. vero *om. Am.* | 17. similiter et *Cl.* | 18. in terram *Cl.* | 20. tradidisti mihi ecce *Cl.* | 21, 23. serve bone *Cl.*

Vulg. [a]. b. c. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. [22] προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα † εἶπεν, Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα †. [23] ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. [24] προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς εἶπεν, Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· [25] καὶ φοβηθεὶς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. [26] ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; [27] ἔδει ‡ σε οὖν" βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. [28] ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. [29] w τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισσευθήσεται· ‡ τοῦ δὲ" μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. [30] καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ‡ ἐκβάλετε" ¶ εἰς τὸ σκότος

quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: intra in gaudium domini tui. [22] Accessit autem et qui duo talenta acceperat et ait, Domine, duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo lucratus sum. [23] Ait illi dominus eius, Euge bone serve et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam: intra in gaudium domini tui. [24] Accedens autem et qui unum talentum acceperat ait, Domine, scio quia homo durus es, et metis ubi non seminasti, et congregas ubi non sparsisti: [25] et timens abii et abscondi talentum tuum in terra: ecce habes quod tuum est. [26] Respondens autem dominus eius dixit ei, Serve male et piger, sciebas quia meto ubi non semino, et congrego ubi non sparsi? [27] oportuit ergo te mittere pecuniam meam nummulariis, et veniens ego recepissem utique quod meum est cum usura. [28] Tollite itaque ab eo talentum, et date ei qui habet decem talenta. [29] (27†, 2.) Omni enim habenti dabitur et abundabit; ei autem qui non habet, et quod videtur habere auferetur ab eo. [30] (27†, 5.) Et inutilem servum

w c. 13: 12. Mar. 4: 25. Lu. 8: 18.

σοα β

¶ c

σοβ ε

Memph. | om. BCDL. 33. EK. (Latt.) Syr.Pst. Arm. *Orig. Int.* iii. 884e. (et ait *f.ff*1. Æth.)

21. *ευ Orig.* ii. 641c. iv. 463 *not. Eus.* Pr. E. 575a. | *ευγε* A* ut vid. Latt. *Iren.* 240. *Orig.* ii. 565d. *Orig. Int.* ii. 467a. iii. 884e. iv. 507b. 636c. 656c. *Lcf.* 205.

— *επι*] *επι* (i. e. *επει*) *επ'* D. Latt. Arm. *Iren.* 240. *Orig. Int.* ii. 467a. iii. 884e. *Lcf.* | Contra, MSS. vv. rel. *Orig.* ii. 565d. iv. *Orig. Int.* iv. 636c. 656c. *Eus.* Pr.E.

22. *προσελθων*] *παρελθων* 1.

— *δε*] om. B. *Btly.*

— *και*] om. U. Memph. *b.ff*2.

— *ειπεν*] †praem. *λαβων* ⊽. D. rel. Latt. (vv. 22, 23 om. *a.*) Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 884e. | om. ABCLΔ. 1. 33. 69. Syrr.Pst.&Hcl.

— *παρεδωκας*] *-κες* D.

— *ιδε*] *ιδου* D.

— *ταλαντα* ult.] om. V. Latt. (ex. *f.ff*1.) Syr.Pst. Memph. *Orig. Int.* iii. 884c.

— *εκερδησα*] †add. *επ' αυτοις* ⊽. ACX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. | om. BDL. 33. Latt. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 884e. (*επεκερδησα* D).

23. *ευ*] *ευγε* A* ut vid. Latt. *Orig. Int.* iii. 884f.

— *επι*] *επι* (i. e. *επει*) *επ'* D. Latt. Arm. *Orig. Int.* iii.

23. *ης πιστος*] *πιστος ης* B. *Btly. h.*

24. *δε και* Vulg. *f.ff*1. *h. Orig. Int.* iii. 885e. | om. *και* D. 1. *a.b.c.g*1.

— *ἑν*] *ἑνα* D*.

— *ειληφως*] *λαβων* F.

— *εγνων*] *εγνως* K.

— *σε*] om. D. Vulg. *a.b.c.* Arm. *Hil.* 738a.

— *σκληρος*] *αυστηρος* 1. (Cont., B. *Blc.* sic).

— *ει*] suprascr. E2. | post *ανθρωπος* G.

— *ὁπου*] *ὁθεν* 1.

— *ὁθεν*] *ὁπου* D.

25. *απελθων*] *απηλθον και* D. Latt. Æth.

— *ιδε*] *ειδου* D.

26. *πονηρε δουλε Clem.* 317. *Orig.* iv. 463 *not. Orig. Int.* 885f. | *δουλε πονηρε* A. Latt. (nequam serve male *c.*) *Orig. Int.* iv. 651b. *Lcf.* 205.

— *ὁτι*] ὁ 69.

27. *σε ουν* BCL. 33. Syr.Hcl. [n.l. Syr. Pst.] | ‡ *ουν σε* ⊽. AD. rel. Latt. Memph. *Orig. Int.* iii. 885f. (om. *ουν* Arm. *Orig.* iv. 463 *not.*)

— *το αργυριον Orig.* iii. 295a. iv. 463 *not. Orig. Int.* ii. 175e. 669e. 674d. iii. 115c. 885f. | *τα αργυρια* B. *Btly. Blc.* (Syr.Hcl. puncta pl. habet.)

— *ελθων εγω*] *εγω ελθων* A. *ff*1. *g*2. *h. Orig.* iii. 295a. *Orig. Int.* ii. 175e. 669e.

— *αν*] ante *εγω εκομισ.* L.

— *τοκῳ*] praem. *τῳ* Δ.

28. *ουν*] om. U. *ff*1. (Syr. Hcl. habet cum*). Æth.

— *δεκα*] *πεντε* D.

29. *παντι Orig.* iii. 97d. 466c. 761e. iv. 414c. 419b. *Orig. Int.* iii. 886f. *Hil.* 225c. 252d. 738c. | om. D. Syr.Pst.

— *περισσευθησεται Orig.* iii. 97d. 466e. 761c. | *περισσευεται* D.

— *του δε μη* BDL. 1. 33. Latt. Syr.Pst. (Memph.) (Arm.) | ‡ *απο δε του μη* ⊽. AC. rel. Syr.Hcl. *Orig.* iii. 761c. iv. 441b. (vid. Luc. xix. 26.)

— *εχει* ABCDX. 1. H. rel. (*εχη* E) *a.b. c.ff*1.2. *h.* Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig. Int.* iii. 886f. | *δοκει εχειν* LΔ. 33. 69. Vulg. *f.g*1.2. *l.* Syr.Hcl. *Orig.* iii. 761c. iv. 441b. *Orig. Int.* iii. 889e. *Tert.* de fug. 11. (vid. Luc. viii. 18.)

— ad fin.] add. *ταυτα λεγων εφωνει, Ὁ εχων ωτα ακουειν ακουετω* C3G2HV2 (F2 habet inter lineas lit. rubr.) | ead. ad fin. ver. 30. 69. | *ταυτα δε εφωνει κτλ.* habet M litt. rubr. in mg.

30. om. ver. G*.

— *εκβαλετε* AB. *Bch.* CLXΔ. 1. EKMSUV. (*εκβαλατε* 33.) | ‡ *εκβαλλετε* ⊽. 69. FsG Hs. | *βαλλετε εξω* D. Latt. (ex. Vulg. *f.g*1.)

---

23. super *Cl.* | 24. *om.* et *ante* metis *Cl.* | 27. committere *Cl.*

ABD[Π]. L(X)Δ. 1. 33. 69. EFG(H)KMSUV ¶ Χ ΞΑ′ σογ ι

τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ¶

141 31 ″Οταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ † ἄγγελοι μετ᾽ αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, 32 καὶ ‡ συναχθήσονται″ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων, § ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, 33 καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, ¶ τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. 34 τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε § οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. 35 ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, 36 γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ‡ ἤλθατε″ πρός με. 37 τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες, Κύριε, πότε σε ‡ εἴδαμεν″ πεινῶντα καὶ ἐθρεψαμεν; ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν; § 38 πότε δέ σε εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; 39 πότε δέ σε εἴδομεν ‡ ἀσθενοῦντα″ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρός σε; 40 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ᾽ ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

§ Π ¶ Η § Theb. § Goth.

eicite in tenebras exteriores: illic erit fletus et stridor dentium.

31 (273, 10.) Cum autem venerit filius hominis in maiestate sua, et omnes angeli cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suae, 32 et congregabuntur ante eum omnes gentes, et separabit eos ab invicem sicut pastor segregat oves ab haedis, 33 et statuet oves quidem a dextris suis, haedos autem a sinistris. 34 Tunc dicet rex his qui a dextris eius erunt, Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. 35 Esurivi enim et dedistis mihi manducare, sitivi et dedistis mihi bibere, hospes eram et collexistis me, 36 nudus et operuistis me, infirmus et visitastis me, in carcere et venistis ad me. 37 Tunc respondebunt ei iusti dicentes, Domine, quando te vidimus esurientem et pavimus, sitientem et dedimus tibi potum? 38 Quando autem te vidimus hospitem et colleximus te, aut nudum et cooperuimus? 39 Aut quando te vidimus infirmum et in carcere, et venimus ad te? 40 Et respondens rex dicet illis, Amen dico vobis, quamdiu fecistis uni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis.

142 41 Τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ᾽ ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ

41. [οἱ]

41 Tunc dicet et his qui a sinistris erunt, Discedite a me maledicti in ignem aeternum

31. αγγελοι] †praem. ἁγιοι ⸗. A. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl.|om. BDL. 1. 33. (Latt.) Syr.Hier. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 715ᵃ. *Orig. Int.* 886ᵉ. *Eus.* c. Mcl. 190ᵈ. Fr. ap. Mai 315. *Cypr.* 245. 297. 303. *Hil.* 738ᵉ.

32. συναχθησονται B.*Btly.Blc.*DL. 33. 69. GKU. *Eus.* c. Mcl. 190ᵈ. | ‡ συναχθησεται ⸗. A. rel. *Eus.* Fr.

— αφοριει *Eus.* c. Mcl. | αφορισει LΔ. 1.

— απ᾽ ABII. rel. *Eus.* c. Mcl. | απο D.

— αφοριζει] αφορισει Δ. (om. V.)

— εριφων ADII. rel. *Eus.* c. Mcl. | εριφιων B.*Btly.Blc.*

33. μεν Vulg.*ff*²*.g*¹*.*². Syr.Hcl. Memph. *Eus.* c. Mcl. | om. D. (Latt.) Syrr.Pst. &Hcl.MS. Arm. Æth.

— δεξιων] -ας. II. (ut mihi quidem videbatur). Contra, Tf.

— αυτου *Eus.* c. Mcl. *Cypr.* 245. 297. | om. A. Æth. *Orig. Int.* iv. 622ᵃ. *Cypr.* 303.

34. ευλογημενοι *Clem.* 307. 952. *Hipp.* de Ant. 65(32). Fr.(27). *Orig.* i. 112. iv. 463 *not. Eus.* c. Mcl. 115ᶜ. 190ᵈ. in Es. 453ᵇ. in Ps. 30ᵉ. 169ᵉ. 388ᵈ. 571ᵃ. 628ᶜ. | ηυλογ. A.

34. ὑμιν] ἡμιν K.

35. εδιψησα] praem. και Δ. Syrr.Pst.& Hcl.* | Contra, *Iren.* 251. *Clem.* 307. 536. 467. 592. *Orig.* i. 112. iii. 213ᵃ. *Eus.* in Ps. 169ᵉ.

— συνηγαγετε] praem. περιεβαλατε με Δ*.

36. ηλθατε ABDLΔ. 33. 69. EFG. | ‡ ηλθετε ⸗. 1*s.* rel. *Clem.* 307. 952. *Orig.* iii. 213ᵃ. *Eus.* in Ps. 169ᵉ. (n.l. II).

37. οἱ δικαιοῖ] om. Δ.

— ειδαμεν B*Bch.II. | ‡ ειδομεν ⸗. AB²D. rel. *Clem.* 952.

— ειδομεν πειν .... ποτε δε σε ver. 38.] om. 33.

38. σε ειδομεν ABsL. rel. *Orig. Int.* iii. 890ᵈ. | ειδομεν σε D. *Clem.* 952. | σε ειδαμεν II. (non sic in ver. 39.)

— η γυμν.] και γυμν. D.

— περιεβαλομεν] περιεβαλλομεν Δ.

39. ποτε δε ABII. 33 (sic.) rel. Syrr.(Pst.) &Hcl. *Cypr.* 245. 298. 303. (quando *ff*¹. Theb.[et in ver. 38.] Arm.) | η ποτε D. (Latt.) Memph. [et in v. 38.] *Clem.* 952. *Orig. Int.* iii. 890ᵈ.

— ασθενουντα BD. *Clem.* 952.|‡ ασθενη ⸗. AII. rel. | ασθενην Δ.

— η εν] και εν II. *Cypr. ter.*

— ηλθομεν *Clem.*|ηλθαμεν D. (hiat II.)

40. ὁ βασιλευς] om. *a.*|post ερει αυτοις D. | Contra, *Clem.* 952. *Cypr. ter.*

— των αδελφων μου AD(II).rel.*Clem.*952. *Orig. Int.* iii. 889ᵈ. 890ᶠ. (890ᵃ *diserte*). *Eus.*in Ps.169ᵉ. *Cypr. ter. Hil.* 536ᵃ.|om. B.*Btly. ff*¹*.*². *Clem.* 271. 467. *Orig. Int.* iii. 830ᵇ. *Eus.* in Ps. 209ᵉ. *Hil.* 458ᵈ. (τοις μικροις τουτοις *Clem.* 307. [των] μικρων των αδελφων μου [των] ελαχιστων II.)

35. collegistis*Cl.* | 36. cooperuistis*Cl.* | in carcere eram *Cl.* | 37. pavimus te *Cl.* | 38. collegimus *Cl.* | cooperuimus te *Cl.* | 39. aut in carcere *Cl.* | 40. ex his *Cl.* | 41. ad sinistris *Am.**

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. [Theb.] [Goth.] Arm. Æth.

ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. 42 ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατε με, 43 ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. 44 τότε ἀποκριθήσονται† καὶ αὐτοὶ λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἴδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; 45 τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον

¶ II

οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ¶ ἐμοὶ ἐποιήσατε. 46 καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

qui praeparatus est diabolo et angelis eius. 42 Esurivi enim et non dedistis mihi manducare, sitivi et non dedistis mihi potum, 43 hospes eram et non collexistis me, nudus et non operuistis me, infirmus et in carcere et non visitastis me. 44 Tunc respondebunt et ipsi dicentes, Domine, quando te vidimus esurientem aut sitientem aut hospitem aut nudum aut infirmum vel in carcere, et non ministravimus tibi? 45 Tunc respondebit illis dicens, Amen dico vobis, quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis. 46 Et ibunt hi in supplicium aeternum, iusti autem in vitam aeternam.

σοδ α

XXVI.

x ‖Mar. 14:1, 2. ‖Lu. 22:1, 2.

143 1 x Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 2 Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

σοε ς

y Jo. 11:47. ¶ Goth. § H

3 y Τότε¶ συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς† καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ § εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, 4 καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν ‡ δόλῳ κρατήσωσιν,″ καὶ ἀποκτείνωσιν. 5 ἔλεγον δέ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

3 (274, 1.) Et factum est cum consummasset Iesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis, 2 Scitis quia post biduum pascha fiet, et filius hominis tradetur ut crucifigatur. 3 (275, 6.) Tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi in atrium principis sacerdotum qui dicebatur Caiaphas, 4 et consilium fecerunt ut Iesum dolo tenerent et occiderent. 5 Dicebant autem, Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo.

ΞΒ′ σος

z ‖Mar. 14:3–9. α ‖Jo. 12:1–8. Lu. 7:36, etc. 7. πολυτίμου

144 6 z Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, 7 προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ‡ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου″ βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ ‡ τῆς κεφαλῆς″ αὐτοῦ ἀνακειμένου. 8 ἰδόντες δὲ οἱ

6 (276, 1.) Cum autem esset Iesus in Bethania in domo Simonis leprosi, 7 accessit ad eum mulier habens alabastrum ungenti pretiosi, et effudit super caput ipsius recumbentis. 8 Vi-

41. οἱ κατηρ. AD. rel. *Orig.* i. 113. iv. 463 *not.* | om. οἱ B. *Btly.* L. 33. (hiat H.) — το ἡτοιμασμενον ABIIL. rel. Vulg. *f.g*[2]. *Orig.* iv. 464 *not. Orig. Int.* iii. 1[b]. 113[b]. *Eus.* in Es. 457[c]. in Ps. 349[b]. 452[c]. 674[e]. *Tert.* de Car. Chr. 14. (το ἡτοιμασμενω EF.) | ὁ ἡτοιμασεν ὁ πατηρ μου D. 1. *a.b.c.ff*[1].*g*[1.2].*h.l. Iren.* (124) 221. 273. 287. *Orig. Int.* ii. 177[f]. 298[d]. iii. 885[e]. *Cypr.* 245. 298. 303. *Hil.* 337[f]. 557[d]. 1100[f]. *Hipp.* de Ant. 63(33). habet *post* lect. vulg. | ὁ ἡτοιμασεν ὁ κυριος *Clem.* 69. quem praeparavit Deus *Orig. Int.* ii. 161[c]. (346[a].) 416[f]. 431[d]. 466[b]. *Tert.* adv. Herm. 11.

42. εδιψησα] praem. και BL. Syr. Pst. Æth. | Contra, ADII (ut vid.) rel. *Eus.* in Ps. 674[e].

— εποτ. με] εποτ. μοι 69.

43. συνηγ. με] συνηγ. μοι 69.

44. αποκριθησονται] † add. αυτῳ ς. Vulg. *Cl. f.ff*[2]. *h.* (post και αυτοι 1.) | om. ABDIILΔ. 33. 69. EFGKMSUV. *Am.* (Latt.) Syrr. Pst&. Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Cypr.* 245. 248. 303. (αποκριθησεται και αυτοις U*.)

44. ποτε] add. δε G.

— διηκονησαμεν] διακονησαμεν A*.

45. αποκριθησεται] add. και U.

— ενι] ϊνι A.

— τουτων των] add. ἀδελφῶ sic. E*.

— ουδε] om. 69.

1. ὁτε ετελεσεν] οτελεσεν D*. | ὁτε συνετελεσεν M. | ὡς ετελεσεν U Tf.

— παντας] om. E.

—, 2. αυτου, οιδατε] om. D.

3. αρχιερεις] † add. και οἱ γραμματεις ς. E. rel. (om. οἱ ΔS.) *c.f.g*[2]. Syrr. Pst. & Hcl. Arm. *Orig. Int.* iii. 891[a]. (vid. Mar. xiv. 1. et Luc. xxii. 2.) | om. AB. *Btly.* DL. 1. 33 (ut vid. è spatio) 69. (Latt.) Memph. Theb. Æth.

— του λαου ADL. rel. *Orig. Int.* iii. 891[a]. | om. B. *Btly.*

— Καιαφα ABL. rel. *Am.* Memph. | Καιφα D. Vulg. *Cl.* (Latt.) Theb.

4. συνεβουλευσαντο] -λευοντο D.

4. δολῳ κρατησωσιν ABDLΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV. Latt. Syrr. Pst. & Hcl. Arm. Æth. *Orig. Int* iii. 891[a]. | ‡ κρατ. δολῳ ς. Memph. Theb.

— αποκτεινωσιν habet in mg. B. *Btly.*

5. ινα μη] μηποτε L.

— γενηται] γινεται F.

6. εν οικιας Δ.

— λεπρου] λεπρωσου D*.

7. εχουσα αλαβαστρον μυρου BDL. 33. 69. Latt. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 892[b]. | ‡ αλαβ. μυρ. εχ. ς. A. rel.

— βαρυτιμου B. 1. 69. rel. Syr. Hcl. txt. | πολυτιμου ADL. 33. M. Syrr. Pst. & Hcl. mg. (Memph. Theb. ut vid.) (vid. Joh. xii. 3.)

— της κεφαλης BD. 1. 69. M. | ‡ την κεφαλην ς. AL. 33*s*. rel.

— ανακειμενου] add. αυτου D Gr. *a.b.c. f.ff*[2]. *h.* (Contra, Vulg. *ff*[1].*g*[1.2].)

41. qui paratus *Cl.* | 43. collegistis *Cl.* | cooperuistis *Cl.* | 44. ei et ipsi *Cl.* | aut in carcere *Cl.* 3. Caiphas *Cl.* | Jesus esset *Cl.* | 7. unguenti *Cl.*

A B[C] D[Z]. L Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV.

μαθηταὶ † ἠγανάκτησαν λέγοντες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; [9] ἠδύνατο γὰρ τοῦτο † πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. [10] γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. [11] πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. [12] βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. [13] ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

σοζ δ

dentes autem discipuli indignati sunt dicentes, Ut quid perditio haec? [9] Potuit enim istud venundari multo et dari pauperibus. [10] Sciens autem Iesus ait illis, Quid molesti estis mulieri? opus bonum operata est in me. [11] Nam semper pauperes habetis vobiscum, me autem non semper habetis. [12 (277, 4.)] Mittens enim haec unguentum hoc in corpus meum ad sepeliendum me fecit. [13] Amen dico vobis, ubicumque praedicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo, dicetur et quod haec fecit in memoriam eius.

σοη β

145 [14 a] Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς [15] εἶπεν, Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια· [16] καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

* ‖ Mar. 14: 10, 11. ‖ Lu. 22: 3, 6.

[14 (278, 2.)] Tunc abiit unus de duodecim, qui dicebatur Iudas Scariot, ad principes sacerdotum [15] et ait illis, Quid vultis mihi dare, et ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos. [16] Et exinde quaerebat oportunitatem ut eum traderet.

Ξ Γ'

146 [17 b] Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες †, Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; [18] ὁ δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν, πρὸς σὲ

* ‖ Mar. 14: 12–25. ‖ Lu. 22: 7–23.

[17] Prima autem azymorum accesserunt discipuli ad Iesum dicentes, Ubi vis paremus tibi comedere pascha? [18] At Iesus dixit, Ite in civitatem ad quendam et dicite ei, Magister dicit, Tempus meum prope est,

---

8. μαθηται] †add. αυτου ⊃. A. rel. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig. Int.* iii. 892[b]. | om. BDL. 33. 69. (Latt.) Memph. Theb. Arm.
— ad fin.] add. τουτου του μυρου *a.b.* Syr.Hier. Arm.
9. ηδυνατο *Orig.* iii. 490[e]. | εδυν. LΔK.
— τουτο] †add. το μυρον ⊃. 1[2].33.69. rel. *c. Orig.* iii. 490[e]. (? Mar.) (vid. Mar. xiv. 5. Joh. xii. 5.) | om. ABDLΔ. 1*. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 17[f]. 892[c].
— πτωχοις BL. 1. 33. 69. FsG(sic)MU. *Orig.* iii. 490[e]. | praem. τοις ADΔE HsKSV. (et edit. Millii) vid. Mar. xiv. 5.
10. ὁ Ιησους] om. ὁ D.
— γαρ] om. 1. *Am. Fuld. a.c.ff*[1].*g*[1.2]. Syr.Pst. Memph.MS. Theb. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 894[a]. | Contra, Vulg. *Cl. b.f.ff*[2].*h.* Syr.Hcl. Memph.
— ειργασατο] ηργασ. D.
— εις εμε] εν εμοι M.
11. παντοτε γαρ τους πτωχους BDLG. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. *Orig. Int.* iii. 17[f]. | τους πτωχ. γαρ. παντοτε 69. EFHM. Memph. Æth.
13. αμην *Orig. Int.* iii. 394[a]. | add. δε BΔ. Arm. (vid. Mar. xiv. 9.) (et amen Syr. Pst.)
— εαν] αν DL. 69. *Orig.* iv. 14[a].
— τουτο] om. 69.
— λαληθησεται] om. 69.
14. Ισκαριωτης Syr.Hcl. Memph. Theb. *Orig.* iv. 385[e]. *Eus.* D.E. 468[c]. 479[d]. | Σκαριωτης D. *Fuld. For.* Syr.Pst. (Scariot *Am. ff*[1]. *Orig. Int.* 894[e]. Scarioth *a.b.ff*[2].*g*[1.2]. Scariotha *c.* Scariothes *f.* Carioth *h.*)
15. ειπεν] praem. και D. Latt. (praec. "abiit"). Syr.Pst. Æth. *Orig. Int.* iii. 894[e]. | Contra, *Orig.* iv. 385[e]. *Eus.* D.E. *bis.* ‖ add. αυτοις D. Latt. Syr. Pst. Memph. Æth. *Orig. Int.* ii. 161[b]. iii. 894[e]. *Eus.* D.E. *bis.* | Contra, rel. *Orig.* iv. 385[e].
— καγω ABE*. rel. *Orig.* iv. 385[e]. *Eus.* D.E. *bis.* | και εγω DΔ. 1. E[2]FGH MUV.
— οἱ δε] οις δε D*.
— αυτῳ] αυτων A.
— αργυρια BL. rel. Vulg. *c.f.ff*[1].*g*[1.2]. rel. *Orig.* iv. 385[e]. *Eus.* D.E. 468[c]. | αργυρα A. | στατηρας D. *a.b. Orig. Int.* iii. 894[e]. *Eus.* D.E. 479[d]. | στατηρας αργυριου 1. *h.*
16. αποτε (*sic*) D.
— παραδῳ] add. αυτοις D Gr. *b.c.h.* Syr.Hier. Memph. Arm. *Orig. Int.* iii. 894[e]. *Eus.* D.E. 468[c]. (vid: Luc. xxii. 6). | Contra, BL. 69. rel. (Latt.) Syrr.Pst. &Hcl. Theb. Æth.
17. λεγοντες] ante τῳ Ιησου 1. ‖ †add. αυτῳ ⊃. A. rel. *f.* Syr.Pst. Æth. *Orig. Int.* iii. 895[c]. (vid. Mar. xiv. 12). | om. BDLΔ. 1. 33. 69. K. (Latt.) Syr. H Memph. Theb. Arm. *Hil.* 740[b].
— ἑτοιμασωμεν ABL. 33 (*sic*) rel. Latt. rel. | -σομεν D. 1. 69. KU. *Orig.* iii. 256[b].
18. ὁ δε *b.c.f.ff*[2].*g*[2].*h.* | add. Ιησους L. 33. 69. M. Vulg. *a.ff*[1].*g*[1]. Æth. *Orig. Int.* iii. 895[c].
— ειπεν Vulg. *f.ff*[1.2].*g*[1.2].*h.* Syr.Hcl. *Orig. Int.* iii. | add. αυτοις 69. KM. *a.b.c.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.
— ὑπαγε V.
— ὁ διδασκαλος λεγει] om. A.
— ποιω] ποιησω D.
19. συνεταξεν] προσεταξεν M txt.U.
— και ἡτοιμασαν το πασχα] om. G.
20. δωδεκα BD(ιβ'). 1. rel. Theb. | add. μα-

10. huic mulieri *Cl.* | opus enim *Cl.* | 14. Iscariotes *Cl.* | 17. autem die *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. 19 καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

apud te facio pascha cum discipulis meis. 19 Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Iesus, et paraverunt pascha.

σοθ δ — σπ α — § z — § c — σπα β

147 20 Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα· 21 καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς § ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. 22 καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ,§ * εἷς" ἕκαστος†, Μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε; 23 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ‡ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ," οὗτός με παραδώσει. 24 ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. 25 ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν, Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶπας.

20 Vespere autem facto discumbebat cum duodecim discipulis; 21 (279,4.) et edentibus illis dixit, Amen dico vobis quia unus vestrum me traditurus est. 22 (280, 1.) Et contristati valde coeperunt singuli dicere, Numquid ego sum, domine? 23 (281,2.) At ipse respondens ait, Qui intingit mecum manum in parapside, hic me tradet. 24 Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de illo; (282,6.) vae autem homini illi per quem filius hominis traditur: bonum erat ei si natus non fuisset homo ille. 25 (283, 10.) Respondens autem Iudas, qui tradidit eum, dixit, Numquid ego sum, rabbi? ait illi, Tu dixisti.

ΞΔ' — σπδ α

148 26 c Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς † ἄρτον καὶ εὐλογήσας ἔκλασεν, καὶ ‡ δοὺς" τοῖς μαθηταῖς† εἶπεν, Λάβετε φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. 27 καὶ λαβὼν† ποτήριον [καὶ] εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· 28 τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου † τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ

26 (284,1.) Cenantibus autem eis accepit Iesus panem et benedixit, ac fregit deditque discipulis suis et ait, Accipite et comedite: hoc est corpus meum. 27 (285,2.) Et accipiens calicem gratias egit et dedit illis dicens, Bibite ex hoc omnes: 28 hic est enim sanguis meus novi testamenti,

c 1 Cor. 11:23–25.

θητων ALΔ. 33. M. *Am. f.ff*[1].*g*[1]. Syr. Hcl. Syr.Hier. Memph. Arm. | add. *μαθ. αυτου* Vulg.*Cl. a.b.c.h.* Syr.Pst. Æth. *Orig. Int.* iii. 896[b].

21. *αμην δε λεγω* V.

22. *αυτῳ* ABZ. 1. 33. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. | om. D. 69. Latt. Memph. Æth. *Orig. Int.* iii. 896[d]. *Eus.* D.E. 475[d]. (*λεγειν, μητι εγω* om. rel. *Orig.* iv. 436[d]).

— *εἰς ἑκαστος* BCDZL. 33. 69. M. *l.* Syr.Hcl.mg. (Memph. ut vid.) Theb. Æth. (unus unus Syr.Pst.) | *om. *εἰς* ☽. ΔE. rel. Syr.Hcl.txt. Arm. *Eus.* D.E. (singuli dicere Vulg. *b.c.f.ff*[1.2]. *g*[1.2].*h. Orig Int.* iii. dicere singuli *a*). ‖ add. †*αυτων* ☽. AD. rel. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. *Eus.* D.E. | om. BCZL. 33. Latt. Theb. Æth.

23. *ὁ δε*] add. *Ιησους* 69. *a.* Theb.

— *ὁ εμβαψας Orig.* i. 407[d]. 442[a]. | *ὁ ενβαπτομενς* D.

— *μετ' εμου την χειρα εν τῳ τρυβλιῳ* ABZL. 33. Latt. (Arm.) Æth. *Orig.* i. (407[d].) *Orig. Int.* iii. 897[c]. (*εις το τρυβλιον Orig.* i.) | *την χειρα μετ' εμου εις το τρυβλιον* D. (Syrr.Pst.&Hcl.) Memph. Theb. (Arm. cdd.) (*Orig.* iv. 442[a].) (*εν τω τρυβλιω* Syr.Hcl.mg. *Gr. Orig.*) | ‡*μετ' εμου εν τῳ τρυβλιῳ την χειρα* ☽. C. rel.

24. *μεν*] add. *ουν* DZ. | Contra, ABC. rel.

— *περι αυτου*] *περι εαυτου* A.

— *καλον*] praem. *δια τουτο* D.

— *ει ουκ*] *η ουκ* AΔ. (*εγενηθη* A.)

25. *ὁ Ιουδας* D.

— *ῥαββι*] *ῥαββει* ADΔ.EFK. Theb. | Contra, B*s*CL. 1. 33. 69. GHMS*s*UV*s*. (h. Z).

26. *εσθιοντων δε αυτων* Vulg. *f.ff*[1]. *Orig. Int.* iii. 898[a]. | *αυτων δε εσθιοντων* D. 69. *a.b.c.ff*[2].*g*[1.2].*h.* Syrr.

— *ὁ Ιησους*] ante *λαβων* D. (Contra, *Orig. Int.* iii.) | om. Δ. | om. *ὁ* M.

— *αρτον*] †praem. *τον* ☽. A. rel. | om. BCDZL. 1. 33. G.

— *ευλογησας* BCDZL. 33. G. Latt. Syrr. Pst.&Hcl.mg. Memph. Theb. Arm. Æth. | *ευχαριστησας* AΔ. 1. 69. EFH KMSUV. Syr.Hcl.txt. *Orig. Int.* iii. 898[a]. (vid. Luc. xxii. 19 et 1 Cor. xi. 24).

— *δους τοις μαθ. ειπεν* BDZL. 1. 33. 69. Memph. | ‡*εδιδου" τοις μαθ.* †*και" ειπεν* ☽. AC. rel. (Latt.) Syrr.Pst.& Hcl. (Theb.) Arm. Æth. ‖*μαθηταις*] add. *αυτου* U. Latt. Syr.Pst. Æth. *Orig. Int.* iii.

27. *ποτηριον*] †praem. *το* ☽. ACD. 69. rel. | om. BZLΔ. 1. 33. EFG.

— *και ευχαρ.* ABD. rel. *Orig. Int.* iii. 898[c]. | om. *και* CZLΔ. 1. 33. Arm. (gratias egit Vulg. *b.c.* [hiat *a.*]).

— *πιετε*] praem. *λαβετε b.g*[1].*h.* (Syr.Pst.) (Memph.) vid. *Clem.* 186. *Orig.* iii. 194[e].

— *πιετε εξ αυτ. παντ.*] om. *a.c.*

— *παντες Iren.* 332. *Orig.* iii. 720[d]. *Orig. Int.* iii. *Cypr.* 106. | om. D *nunc*, ubi deficit membrana. *b.*

28. *γαρ Orig. Int.* iii. *Cypr.* 106. | om. C[3]. 1. *a.c.* Syr.Pst. Æth. *Iren.* 332.

— *μου*] †add. *το* ☽. AC. rel. Syr.Hcl. | om. B. *Btly. Blc.*DZL. 33. Syr.Pst.

— *καινης διαθηκης* ACD. rel. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Iren.* 332. *Orig. Int.* iii. 898[a]. *Cypr.* 106. (hiat Theb.) (novi et aeterni *b*). | om. *καινης* BZL. 33. (vid. Mar. xiv. 24, ubi *καινης* non legitur in BCDL. et aliis).

— *περι Clem.* 186. | *ὑπερ* D. *Orig.* iii. 194[e].

---

20. discipulis suis *Cl.* | 23. *om.* in *Am.** | 24. tradetur *Cl.* | 28. *id.*

ABCD (Z) [II]. LΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV.

πολλῶν ‡ ἐκχυννόμενον″ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. 29 λέγω δὲ ὑμῖν,† οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ ‡γενήματος″ τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν¶ καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου. 30 d Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 149 31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ § νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ, e Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ ‡ διασκορπισθήσονται″ τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. 32 μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 33 f ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Εἰ† πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. 34 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με. 35 λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον. 36 g Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον ‡ Γεθσημανεί,″ καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, Καθίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀπελθὼν ‡ ἐκεῖ προσεύξωμαι.″ 37 καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο

29. καιν. μεθ' ὑμ. ¶ Z σπς
d ‖ Mar.14:26-31. ς ‖ Lu. 22:39. σπζ δ
§ II σπη ς
e Zec. 13:7.
f Lu. 22:33,34. Jo. 13:38. σπθ α
ση ς
σηα
g ‖ Mar.14:32-42. α ‖ Lu.22:40-46. σηβ ς
36. μαθηταῖς αὐτοῦ

qui pro multis effunditur in remissionem peccatorum. 29 Dico autem vobis, non bibam a modo de hoc genimine vitis usque in diem [illum] cum illud bibam vobiscum novum in regno patris mei. 30 (286, 6.) Et hymno dicto exierunt in montem oliveti.

31 (287,4.) Tunc dicit illis Iesus, Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte: (2·8,6.) scriptum est enim, Percutiam pastorem, et dispargentur oves gregis. 32 Postquam autem resurrexero, praecedam vos in Galilaeam. 33 (289, 1.) Respondens autem Petrus ait illi, Etsi omnes scandalizati fuerint in te, ego numquam scandalizabor. 34 Ait illi Iesus, Amen dico tibi quia in hac nocte ante quam gallus cantet ter me negabis. 35 (290, 6.) Ait illi Petrus, Etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter et omnes discipuli dixerunt. 36 (291, 1.) Tunc venit Iesus cum illis in villam quae dicitur Gesemani, (292, 6.) et dixit discipulis suis, Sedete hic donec vadam illuc et orem. 37 Et adsumto Petro et

28. εκχυννομενον ACDZLΔ. 1. 33. | ‡ εκχυνομενον ς. Bs. rel. *Orig.* iii. (εκχεομενον *Clem.* 186).
29. ὑμιν] †add. ὁτι ς. ABsCL. rel. *f.ff*^{2}. *g*^{2}. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (vid. Mar. xiv. 25). | om. DZ. 1. 33. 69. (Latt.) Arm. Æth. *Iren.* 332. *Orig.* iii. 194^{f}. *Cypr.* 106.
— τουτου του] om. τουτου Δ. Arm. | om. του CL.
— γενηματος ACDLΔ. 1. EFHMUV. (h. Z). | ‡ γεννηματος ς. Bs. 33*s*. 69*s*. GKS*s*. *Clem.* 186. (γεννημα Syr.Hcl.mg. *Gr.*)
— πινω ABC (e spat.) rel. | πιω D. *Clem.* 186. *Orig.* iii. *Eus.* in Es. 454^{d}. in Ps. 448^{b}.
— μεθ' ὑμων καινον ABD. rel. vv. (om. μεθ' ὑμ. *c.*) *Iren.* 332. *Orig.* iii. *Orig. Int.* i. 104^{b}. ii. 220^{c}. 221^{a}. iii. 89^{b}. 899^{a}. | καινον μεθ' ὑμων CZL. 1. 33. Æth. *Eus.* in Es. in Ps.
31. εν εμοι *Orig.* i. 104^{b}. iv. 411^{b}. 412^{c}. 453^{a}. *Hil.* 743^{b}. (εν μοι L). | om. 69. *Hil.* 87^{d}.
— διασκορπισθησονται ABBtly.CIIL. 33. 69. GH*M. *Orig.* iv. 453^{a}. | ‡ διασκορπισθησεται ς. D. rel. *Orig.* iv. 412^{c}. *Eus.* Ec. Pr. 130. in Ps. 383^{a}. (vid. Barnab. 5).
33. ει] †add. και ς. FsKMs. Syrr.Pst.& Hcl. Arm. Æth. *Orig.* iv. 412^{c}. 437^{a}. | om. ABCDIILΔ. 1. 33. 69. EGHS UV. *a.b c.ff*^{2}. Memph. Theb. *Orig. Int.* iii. 900^{f}. (et si Vulg. *f.ff*^{1}.*g*$^{1.2}$.*h*.)
33. εγω] add. δε C^{3}. 69. EFGHKMU. *h*. Memph. Theb. Arm. Æth. | Contra, ABC*DIILΔ. 1. 33. FSV. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. *Orig.* iv. *bis*. *Orig. Int.* iii.
— ad fin.] add. εν σοι F.
34. εν Vulg. *f.ff*^{1}.*g*$^{1.2}$. | om. D. *a.b.c.h*.
— πριν] add. η L.
— αλεκτορα φωνησαι] αλεκτοροφωνιας L. 1. *Orig.* i. 401^{b}. (προ αλεκτ. *Orig.* i.)
— τρις] post απαρν. με A. (Contra, *Orig. Int.* iii. 897^{d}. 900^{f}. 913^{f}.)
— απαρνηση ADIIL. rel. | -σει BBtly.C.
— με] ante απαρν. 33. Latt. *Hil.* 741^{a}.
35. ὁ Πετρος] om. ὁ D.
— δεη με] δεη μαι AC. 33. | δεοιμι 69.
— απαρνησομαι BsCDII. rel. | απαρνησωμαι A. 69. EGKUV. | αρνησομαι H.
— ὁμοιως] add. δε AΔ. 1. 69. EFGHK MUV. (*a*). Memph. Theb. Æth. (vid. Mar. xiv. 31). | Contra, BsCDZ. 33*s*. rel. Latt.Syrr.Pst.&Hcl.Arm. *Orig. Int.* 900^{a}.
— και] om. 69.
— ειπον] ειπαν 33. 69.
36. ερχεται] ερχονται E*.
— μετ' αυτων *f.h*. *Orig. Int.* iii. 901^{f}. *Hil.* 741^{c}. | post Ιησους D. (Latt.) Arm. (om. ὁ Ιησους Memph.)
36. Γεθσημανει AB.Btly.CII(L) 1. (33). 69. F(K)S(U). Syr.Hcl.mg.*Gr.* Vulg. *Cl. ff*^{1}.*g*$^{1.2}$. (Memph.) Theb. *Orig. Int.* iii. 901^{f}. *Hil.* 741^{c}. (Γ[..]σημανει II | -νι L. 33. U. Syr.Hcl.mg. Memph.) | Γεσσημανει ΔEG^{2}V. | Γεθσαμανει D. *f*. Arm.ed. | Γεσσημανη G*H. | ‡ Γεθσημανη ς. M txt. ΓΗΘ.M mg.rubr. (Gethaseman Æth. Gedsemani *Am.* Gedsamani *a.b*. Gessamani *c.h*. Getsamani *ff*^{2}. Gedsimon Syr.Pst.)
— τοις μαθηταις] add. αυτου ACD. 1. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Hil.* | om. αυτου BsII (ut vid. e. spat.) L. 33. rel. Theb. | αυτοις 69. Arm.
— αυτου post καθ. Syr.Hcl.mg.*Gr.* *Orig. Int.* iii. 902^{f}. | ὡδε 33. | om. αυτου C*.
— οὐ ABsII. rel. | om. C. 33. M*. | (ου αν A) | αν DLΔ. 1. 69. KM man.rec.
— εκει προσευξ. BDL. 33. 69. *a.b.c.f. ff*^{2}.*h*. Memph. Theb. Æth. *Hil.* 741^{c}. *Orig. Int.* iii. 902^{f}. | ‡ προσευξ. εκει ς. ACII. rel. Syr.Hcl. (illuc et orem. Vulg. *ff*^{1}.*g*$^{1.2}$.*h*.) (om. εκει Syr.Pst. Arm.). ‖ προσευξωμαι] -ξομαι DFH.

29. in diem cum illum *Am.* | 36. Gethsemani *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. duobus filiis Zebedaei coepit contristari et mestus esse.
σϟγ δ
38 τότε λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου 38 (293,4.) Tunc ait illis, Tristis est anima mea
ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. usque ad mortem: sustinete hic et vigilate mecum.
σϟδ a
39 καὶ ‡προσελθὼν″ μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον 39 (294, 1.) Et progressus pusillum procidit in faciem
αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων, Πάτερ [μου,] εἰ suam orans et dicens, Pater, si possibile est
σϟε a
δυνατόν ἐστιν, ‡παρελθάτω″ ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον transeat [a me] calix iste:
σϟϛ β
τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. (295, 1.) verum tamen non sicut
40 καὶ ego volo sed sicut tu. 40 (296, 2.) Et
ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθ- venit ad discipulos et invenit eos dormientes, et dicit
εύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε Petro, Sic non potuistis una
σϟζ δ
μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; hora vigilare mecum?
41 γρηγορεῖτε καὶ 41 Vigilate et orate ut non intretis in
προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν temtationem: (297, 4.) spiritus
πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. quidem promtus est, caro autem infirma.
ρϟη ϛ
150 42 Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο 42 (298, 6.) Iterum secundo abiit et oravit
λέγων, Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο† παρελθεῖν† dicens, Pater mi, si non potest hic calix transire
ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. nisi bibam illum, fiat voluntas tua.
43 καὶ 43 Et venit iterum et invenit eos dormientes; erant enim
ἐλθὼν ‡πάλιν εὗρεν αὐτοὺς″ καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ oculi eorum gravati.
αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. 44 καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς 44 Et relictis illis iterum abiit et oravit
44. [ἐκ τρίτου] ‡πάλιν ἀπελθὼν,″ προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λό- tertio eundem sermonem dicens.
σϟθ δ
¶ II γον εἰπών. 45 τότε ἔρχεται¶ πρὸς τοὺς μαθητὰς† καὶ 45 (299,4.) Tunc venit ad discipulos suos et dicit illis, Dormite
λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε [τὸ] λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· iam et requiescite: ecce

---

38. *αυτοις*] add. ὁ Ιησους C^3ΔEFGHKM SUV *a.f.h.* Syr.Hcl. | Contra, ABC* DIIL. 1. 33 (sic.) 69. Vulg. *b.c.ff*^{1,2}. *g*^{1,2}. *l.* Syr.Pst. rel.

39. *προσελθων* ACDIIIΔ. 1. 33. 69. EF GHKSUV Syr.Hcl. | ‡ *προελθων* ϛ. BsM. vv. ut vid. (progressus Latt.)

— *πατερ μου* ABsCDII. rel. (Latt.) vid. ver. 42. *Hil.* 743^c. 1059^d. 1060^a. | om. *μου* LΔ. 1. *Am. a. Iren.Gr.* 38. *Orig.* i. 291$^{b.c.}$ 292$^{a.b.}$ 409$^{a.b.}$ 734^a. iv. 248^c. 443^a. *Orig. Int.* iii. 902^d. 903^c. 952^e. *Eus.* D.E. 224^c. in Es. 544^b. in Ps. 53^a. 55^b. 550^c. 552^b. *Cypr.* 208. 311. *Hil.* 741^d. 743^e.

— *παρελθατω* ACDLΔ. 33. EFG. | ‡ *παρελθετω* ϛ. BsII. rel. *Iren. Orig. septies. Dion. Alex.* p. 30. *Eus.* D.E. in Es. in Ps. quater. (om. *απ' εμου Am.*)

— ad fin.] add. Luc. xxii. 43, 44. C^3mg. 69.

40. *μαθητας*] add. *αυτου* D. Vulg. *Cl.* (Latt.) Syr.Pst. Memph. Æth. *Orig. Int.* 903^d. *Hil.* 1060^b. | Contra, *Am. g*^{2}. Syr.Hcl. Theb. Arm.

— *αυτους*] post *καθευδοντας* L.

— *τῳ Πετρῳ*] *αυτοις* 69. FKM. Syr.Hcl. mg.

— *οὑτως*] om. Δ. 1.

42. *ισχυσατε* BCDII. rel. *Orig. Int.* iii. 903^d. 905^a. *Hil.* 1060^b. | *ισχυσας* A. *ff*^{2}. *g*^{2}. Syr.Hcl.mg. Arm. cdd.

— *εκ δευτερου*] post *απελθων* 33. Syr. Pst. (post *προσηυξ.* Memph.)

— *προσηυξατο*] add. ὁ Ιησους L. 1. 69. Arm.

— *λεγων*] om. B. *Btly. Blc. g*^{1}.

— *πατηρ μου*] om. *μου a.c. Eus.* in Ps. 550^d. 552^b. *Hil.* 741^e. 744^d. | Contra, *Orig.* i. 410^b. *Orig. Int.* iii. 904^e. *Hil.* 1061^b. (vid. ver. 39.)

— *ου*] om. 69.

— *δυναται*] ? *δυνατον* E*.

— *τουτο*] om. V. ‖ †add. *το ποτηριον* ϛ. E. rel. (Latt.) Syr.Pst. Memph. Arm. *Hil.* 741^e. | habet ante *τουτο* D. 69. *l. Hil.* 1061^b. | om. ABCIIL. 1. 33. *b.ff*^{2}. Syr.Hcl. Theb. Æth. *Orig.* i. 409^c. 410^b. *Orig. Int.* 904^b. *Eus.* D.E. 224^c. in Es. 544^c. in Ps. 550^d. 552^b. (om. et Δ e corr. habet Δ* post *απ' εμου*).

— *παρελθειν*] *απελθειν* H. | †add. *απ' εμου* ϛ. ACII. rel. *f.ff*^{2}. Syr.Hcl. Arm. *Orig. Int.* 904^b. *Hil.* 1061^b. (vid. ver. 39.) | om. BDL. 1. 33 (ut vid. è spat.) 69. (Latt.) Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. *Orig.* 409^c. 410^b. *Eus.* D.E. 224^c. 550^d. 552^b. *Hil.* 741^e. 744^d.

43. *παλιν ευρ. αυτους* B. *Btly.* CDIIL. 1. 33. (Vulg.) (Latt.) Syr.Pst.&Hcl. mg. (Memph. Theb.) Arm. (*παλιν* ante *ελθων* Theb. (Æth.) iterum ad suos discipulos Memph.) | ‡ *ευρ. αυτους παλιν* ϛ. A. rel. *a.* Syr.Hcl.txt. ‖ *ευρεν* ABCDIIIΔ. 1. 33. 69. K. | ‡ *ευρισκει* ϛ. E. rel.

— ad fin.] add. *απο ὑπνου* (*a.*)*b.g*^{1}.

44. *παλιν* ante *απελθων* BCDIIL. 33. (Latt.) Memph. (Theb.) (ante *αυτους* Theb.) | post *προσηυξατο* AΔK. Syr. Hcl. | ‡ post *απελθων* ϛ. E. rel. *f.* Syr.Pst. Æth. (post *εκ τριτου* Arm.) | om. 1. 69. U txt. *For. a.*

— *εκ τριτου* BCIIL. rel. (Latt.) rel. | om. AD. 1. K. *a.b.* | om. *εκ* E*.

— *ειπων* ACDII (e spatio) rel. | add. *παλιν* BL. (*a.*) Memph.

45. *μαθητας*] †add. *αυτου* ϛ. D. rel. Latt. Syr.Pst. Memph. Æth. *Orig. Int.* 905^f. | om. ABCLΔ. 1. 33 (ut vid. è spat.) 69. KM. Syr.Hcl. Theb. Arm.

— *το λοιπον*] om. *το* BCL. (vid. Mar. xiv. 41.) | Contra, AD. rel. (hiat 33.)

— *αναπαυεσθε*] -εσθε ; U.

---

39. pater mi *Cl.* | *om.* a me *Am.* | 40. discipulos suos *Cl.*

ABCD[N]. L Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV.

ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. 46 ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

ΞΕ′ τ

151 47 h Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθεν, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. 48 ὁ δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων, Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. 49 καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν, Χαῖρε ῥαββί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 50 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἑταῖρε, ‡ ἐφ' ὃ″ πάρει; τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. 51 i καὶ ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. 52 τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀπόστρεψόν ‡ τὴν μάχαιραν σου″ εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· j πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν ‡ μαχαίρῃ″ ἀπολοῦνται. 53 ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι † παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι * ἄρτι″ ‡ πλείω″ † δώδεκα

h ‖Mar.14:43-46. a ‖Lu. 22:47-49. ‖Jo. 18:3, etc.

τα β

τβ

i ‖Mar.14:47-52. a ‖Lu. 22:50-53. ‖Jo. 18:10, 11.

τγ

j Rev. 13:10.

53. ἄρτι post δύναμαι

appropinquavit hora, et filius hominis tradetur in manus peccatorum. 46 Surgite, eamus: ecce adpropinquavit qui me tradit.

47 (300,1.) Adhuc ipso loquente, ecce Iudas unus de duodecim venit, et cum eo turba multa cum gladiis et fustibus, missi a principibus sacerdotum et senioribus populi. 48 (301,2.) Qui autem tradidit eum, dedit illis signum dicens, Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum. 49 Et confestim accedens ad Iesum dixit, Have rabbi, et osculatus est eum. 50 Dixitque illi Iesus, Amice, ad quod venisti? Tunc accesserunt et manus iniecerunt in Iesum et tenuerunt eum. 51 (302,1.) Et ecce unus ex his qui erant cum Iesu extendens manum exemit gladium suum, et percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam eius. 52 (303,10.) Tunc ait illi Iesus, Converte gladium tuum in locum suum: omnes enim qui acceperint gladium gladio peribunt. 53 An putas quia non possum rogare patrem meum, et exhibebit mihi modo plus quam duodecim le-

---

45. ιδου *Orig. Int.* iii. | om. 1. | add. γαρ BE. Theb. Arm. (add. post ηγγικεν 1.)
— ὡρα] add. μου 1. | Contra, *Orig. Int.* iii.
— και ὁ υἱος του ανθρ. *Orig. Int.* iii. | του υἱου του ανθρ. και L.
46. αγωμεν] add. εντευθε G. *a.* Arm.
47. και ετι *f. Orig. Int.* iii. 906b. *Hil.* 745c. | ετι δε D. | adhuc (Latt.) Theb. *Lcf.* 219.
— αυτου] τουτου 69.
— πρεσβυτερων] praem. των Δ.
48. αν BCDL. rel. *Orig.* i. 395f. | εαν AΔEFGHKMV. *Orig.* i. 435e. *Eus.* D.E. 475d.
49. ειπεν] add. αυτῳ C. Memph. Æth. *Eus.* D.E. 475d. | Contra, *Orig. Int.* iii. 906a.
— ῥαββι] ῥαββει AB.*Btly.*DΔ. 69. EFHKM. Theb. (Contra, CL. 1. 33. GSs UVs. Memph.)
50. ὁ δε Ιησους ειπεν αυτῳ *Orig. Int.* iii. 906a. | ειπεν δε αυτῳ ὁ Ιησους D. (Latt.) (Æth.) (*Lcf.* 219.)
— ἑταιρε] post παρει D. *a.c.f.* Syr.Pst. *Lcf.* | Contra, Latt. rel. *Orig. Int.* iii. *Eus.* D.E. 475d.
— εφ' ὁ AB.*Bch.*CDLΔ. 69. EFGHK MSV | ‡ εφ' ᾧ ⊽. 1*s*. 33. U. *Eus.* D.E.
— και εκρατησαν] κρατησαν Δ.

51. μετα Ιησου ACD. rel. *Orig. Int.* iii. 907e. | μετ' αυτου B.*Btly.Blc.* | μετα του Ιησου L.
— απεσπασεν] επεσπασε 69.
— παταξας Vulg. *ff*1. *Orig.* (i. 395b.) *Orig. Int.* iii. | επαταξεν D. (Latt.) Syr.Pst.&Hcl. *Lcf.*
— αφειλεν Vulg. *ff*1. *Orig. Int.* iii. | praem. και DU* (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. *Lcf.*
— ωτιον] add. το δεξιον *g*2. Memph.
52. τοτε] om. Mtxt.
— την μαχ. σου B.*Btly.*DL. 1. 69. Latt. *Orig.* i. 395b. | ‡ σου την μαχ. ⊽. AC. rel. | om. σου 33. KU. Syr.Pst. Memph.
— λαβοντες *Orig.* i. | λαμβανοντες 1.
— μαχαιρῃ AB*B*c*h.C (e corr.?*)L. 33. | ‡ μαχαιρᾳ ⊽. B2C*D. rel. *Orig.* i.
— απολουνται ABCDL. 1. 33. rel. *Orig.* i. *Orig. Int.* iii. 907c.d. | αποθανουνται Δ. 69. FHKMSUV. Syr.Pst.&Hcl. Æth.
53. δοκεις] δοκει σοι C*. ut vid. 1. Syr. Hcl.mg. *Orig.* i. 395c.
— *αρτι post παρασ. μοι BL. 33. Vulg. *ff*1.*g*1. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. | †ante παρακαλ. ⊽. ACD.rel. *a.b.*(*c*).*ff*2. *g*2.*h.* Syr.Hcl. *Orig.* i. *Orig. Int.* iii. 907f. (om. *f.l.* Æth. *Orig. Int.* iii. 908c.)
— πλειω BD. | ‡ πλειους ⊽. AC. rel. *Orig.* i. | praem. ὡδε 1.
— δωδεκα] † praem. η ⊽. AC. rel. *Orig.* i. | om. BDL. ‖ add. milia *b.c.f.ff*2.*g*1.*h. Hil.* 94b. 745d.
— λεγεωνας B. 1. 69. rel. *Orig.* i. *Orig. Int.* iii. *bis.* | λεγειωνης D* (λεγειονας D2.) | λεγεονας (sic.) Syr.Hcl.mg. *Gr.* λεγεωνων C. 33. K. | λεγεονων AΔ. | λεγιωνων L.
— αγγελων *Orig.* i. *Orig. Int.* iii. | αγγελους ΔK.
54. πληρωθωσιν *Orig.* i. 395c. | πληρωθησονται D. (Scr. prophetarum *b.c.f.ff*1.)
— δει *Orig.* i. | εδει C. 1.
55. ειπεν ὁ Ιησους] ὁ Ιησους ειπεν D. *a.*
— εξηλθατε ABCLΔ. 33. 69. EFG. | ηλθατε D. | ‡ εξηλθετε ⊽. K. rel. *Eus.* D.E. 476b. *Pet. Alex.* ap. Routh. iv. 33. (add. ad me *a.c.*)
— προς ὑμας CD. 1. rel. Latt. Syrr.Pst. &Hcl. Arm. *Orig. Int.* iii. 906b. *Eus.* D.E. (vid. Mar. xiv. 49.) | om. BL. 33. Memph. Theb. | post εκαθεζομην A. Æth.
— εν τῳ ἱερῳ ante εκαθ. BL. 1. 33. Syr.

46, tradet *Cl.* | 47. adhuc eo *Cl.* | 49. ave *Cl.* | 50. ad quid *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

λεγεῶνας ἀγγέλων; 54 πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι;

τδ a

152 55 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ‡ἐξήλθατε″ μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ᾽ ἡμέραν [πρὸς ὑμᾶς] ‡ ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμην διδάσκων″, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. 56 τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον. 57 k Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ §πρεσβύτεροι συνήχθησαν. 58 ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος.

τε ς

τζ δ

§ N

k ‖ Mar. 14:53-65. τς ‖ Lu. 22:54, 55. a

153 59 l Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς † καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν ‡θανατώσουσιν,″ 60 καὶ οὐχ εὗρον,† πολλῶν ‡προσελθόντων ψευδομαρτύρων″ †. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο † 61 εἶπον, Οὗτος ἔφη, m Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι†.

τη β

τθ ς

m Jo. 2:19. c. 27:40.

61. [αὐτὸν] οἰκοδ.

giones angelorum? 54 Quomodo ergo implebuntur scripturae quia sic oportet fieri?

55 (304, 1.) In illa hora dixit Iesus turbis, Tamquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me: cotidie apud vos sedebam docens in templo, et non me tenuistis. 56 (305, 6.) Hoc autem totum factum est ut implerentur scripturae prophetarum. Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt. 57 (306, 1.) At illi tenentes Iesum duxerunt ad Caiaphan principem sacerdotum, ubi scribae et seniores convenerant. 58 (307, 4.) Petrus autem sequebatur eum a longe usque in atrium principis sacerdotum: et ingressus intro sedebat cum ministris ut videret finem.

59 (308, 2.) Principes autem sacerdotum et omne concilium quaerebant falsum testimonium contra Iesum, ut eum morti traderent, 60 et non invenerunt, cum multi falsi testes accessissent: (309, 6.) novissime autem venerunt duo falsi testes 61 et dixerunt, Hic dixit, Possum destruere templum dei et post triduum aedificare illud.

Pst. (Memph. Theb.) Arm. *Orig.Int.* iii. 908c. (*εκαθ. καθ᾽ ἡμ. εν τῳ ἱερῳ.* Memph. Theb.) | post *εκαθ.* CDK. *a.b.c.ff*2*.g*2*.h.* Arm. (cdd.) (Æth.) *Eus.* D.E. *Orig. Int.* iii. 906b. | ‡ post *διδασκων* ς. A. rel. Vulg. *f.ff*1*.g*1. Syr.Hcl.

55. *εκαθεζομην Eus.* D.E. | *εκαθημην* D.

— *διδασκων*] om. l.

56. *μαθηται*] add. *αυτου* B.*Btly.Blc. a.h.* Theb. Æth. | Contra, ACD. rel.

—, 57. *εφυγον· οἱ δε κρατησαντες bis* B*.

57. *απηγαγον Orig.* iv. 386a. | *απηγον* C. (add. *αυτον* Memph. Theb.)

— *Καιαφαν Am. Orig.* iv. | *Καειφαν* D. Caipham Vulg.*Cl.* (Latt.) | *Καιαφα* H.

58. *ηκολουθει αυτῳ*] *ηκολουθσαν* ω̃ (sic. ut vid.) 33. (om. *αυτῳ g*2.)

— *απο* ABDN rel. *Orig. Int.* iii. 909a. | om. CLΔ. l. 33. F. Arm.

59. *οἱ δε αρχιερεις* MSS. (Latt.) rel. *Orig. Int.* iii. 909c. (*Eus.* in Ps. 386a.) | *ὁ δε αρχιερευς* (*a*). Memph. (cdd.) Theb. *Orig.* i. 315b. iv. 386a MS. (princeps vero *a.*) ‖ †add. *και οἱ πρεσβυτεροι* ς. ACN. rel. *f.* Syr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig. Int.* iii. 909c. | om. BDL. 69. (Latt.) Memph. Theb. Arm. *Orig.* i. 315b. iv. 386a. *Eus.* in Ps.

59. *ὁλον*] ante *το συνεδριον* N.

— *αυτον θανατωσ.* BCD *Gr.*NL. l. 33. 69. Latt. *Orig. Int.* iii. 909c. | *θανατωσ. αυτον* ΑΔEFGHKMSUV. Arm. *Orig.* i. iv. 386b. *Eus.* in Ps.

— *θανατωσουσιν* ACDNLΔEFGH. *Orig.* iv. | ‡-σωσιν ς. Bs(? C*). 1*s*. 33*s*. 69. rel. *Orig.* i.

60. *ουχ* BC. rel. | *ουκ* ADN.

— *εὑρον* ABsCDK. rel. *Orig.* i. 315b. iv. 386b. | *ηὑρον* NEG. ‖†add. *και* ς. AC2 N2. 33. rel. *f.ff*2*.h.* Syr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig. Int.* iii. 909c. | om. BC*N*L. 1. Vulg. *a.b.ff*1*.g*1*.*2*.l.* Memph. Theb. Arm. *Orig.* i. 315c. iv. 386b. | add. *το ἐξης και* D. (om. *και ουχ ευρ. c*).

— *πολλων προσελθοντων ψευδομαρτυρων* ABL. 33. *Orig.* i. 315c. iv. 386b. | *προσελθ. πολλ. ψευδ.* 1. (Syr.Pst.) (Syr. Hier.) Memph. Theb. | ‡ *πολλων ψευδομαρτυρων προσελθοντων* ς. CN. rel. Latt. (Syr.Hcl.) Arm. | *πολλων ψευδομαρτυρων ελθοντων* 69. K. | *πολλοι προσηλθον ψευδομαρτυρες* D. (Syrr. Pst.&Hcl.) (Syr.Hier.) (Æth.) (*Orig. Int.* iii. 909c.) ‖†add. *ουχ εὑρον* ς. AC2. 33. rel. *a.*(*c.*)(*f.*)(*ff*2.)(*h.*) Syr.Hcl. (Æth.) (*ουχ ηὑρον* N2EG.) *Orig.Int.* iii. 909c. | om. BC*N*L. 1. Vulg. *b.ff*1*.g*1*.*2*.l.* Syr.Pst. Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. *Orig.* i. iv. ‖ add. *και ουκ εὑρον το ἐξης* D.

— *προσελθοντες*] *ηλθον* D. Latt.

— ad fin.] †add. *ψευδομαρτυρες* ς. A2 CD. rel. Latt. Syr.Hcl. Arm. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iii. 909f. (*μαρτυρες* A* ut vid. *τινες ψευδομαρτυρες* N.) | om. BL. 1. Syr.Pst. Syr.Hier. Memph. Theb. Æth. *Orig.* i.

61. *ειπον*] praem. *και* D. Latt. Syr.Pst. Æth. | Contra, *Orig.* i. iv. *Orig. Int.* iii. 909f.

— *οὑτος εφη* Vulg. *a.ff*1*.g*1*.*2. *Orig.* i. 315c. 394e. iv. 200b. 386b. | *τουτον ηκουσαμεν λεγοντα* D. (*b*).(*c*).(*f*).(*ff*2).(*h*).

— *του θεου Orig.* i. *bis.* iv. *bis. Orig. Int.* iii. | *τουτον* C2. (hoc Dei *b.c.ff*2*.h.*)

— *οικοδομησαι*] add. †*αυτον* ς. ADN. rel. Vulg. *a.f.ff*1*.*2*.g*1*.*2. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iii. 931c. | om. B. 1. 69. Arm. Æth. *Orig.* i. *bis.* iv. 386b. | ante *οικοδ.* CL. 33. *b.h. Orig.* iv. 200b. *Orig. Int.* iii. (aliud ante *οικοδ. c.*)

---

56. adimplerentur *Cl.* | 57. Caipham *Cl.* | 61. reaedificare *Cl.*

ABC(D)[Z](N). L[X]Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV. § Z

62 καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Οὐδὲν ἀποκρίνῃ; τί οὗτοί σου § καταμαρτυροῦσιν; 63 ὁ δὲ Ἰησοῦς, ἐσιώπα. καὶ† ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. 64 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ᾽ ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 65 τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέῤῥηξεν¶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων, †Ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρείαν § ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν†. 66 τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, Ἔνοχος θανάτου ἐστίν. 67 n τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν· οἱ δὲ ‡ ἐράπισαν″ 68 λέγοντες, Προφήτευσον ἡμῖν, χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;

154 69 o § Ὁ δὲ Πέτρος ‡ ἐκάθητο ἔξω″ ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα, Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. 70 ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων λέγων, Οὐκ οἶδα τί λέγεις. 71 ἐξελθόντα δὲ† εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ,¶ Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. 72 καὶ πάλιν ἠρνήσατο ‡ μετὰ″ ὅρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν

τι a
τια ς
τιβ β
τιγ
τιδ
τιε a

¶ N
§ Goth.
65. βλασφημίαν [αὐτοῦ]
n ‖Mar.14:65-67. a ‖Lu. 22:63-65.
§ x Ξς′
o ‖Mar.14:69-72. a ‖Lu. 22:55-62. ‖Jo. 18:17, 18. 25-27.
71. αὐτοῖς ἐκεῖ, [καὶ] οὗτος ἦν
¶ ■

62 Et surgens princeps sacerdotum ait illi, Nihil respondis ad ea quae isti adversum te testificantur? 63 Iesus autem tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi, Adiuro te per deum vivum ut dicas nobis si tu es Christus filius dei. 64 (310,1.) Dicit illi Iesus, Tu dixisti: verum tamen dico vobis, a modo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis, et venientem in nubibus caeli. 65 (311,6.) Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicens, Blasphemavit: (312,2.) quid adhuc egemus testibus? ecce nunc audistis blasphemiam. 66 Quid vobis videtur? At illi respondentes dixerunt, Reus est mortis. 67 (313,1.) Tunc expuerunt in faciem eius et colaphis eum ceciderunt, alii autem palmas in faciem ei dederunt, 68 dicentes, Prophetiza nobis, Christe, quis est qui te percussit?

69 (314,1.) Petrus vero sedebat foris in atrio, et accessit ad eum una ancilla dicens, Et tu cum Iesu Galilaeo eras. 70 At ille negavit coram omnibus dicens, Nescio quid dicis. 71 (315,1.) Exeunte autem illo ianuam vidit eum alia et ait his qui erant ibi, Et hic erat cum Iesu Nazareno. 72 Et iterum negavit cum iuramento quia non novi hominem.

---

62. αποκρινῃ] -νει H.
— σου] σοι A*.
63. Ιησους] om. EF.
— εσιωπα. και] †add. αποκριθεις ς. A CN. rel. *a.b.c.f.ff².h.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. | om. BZL. 1. 33. 69. G. Vulg. *ff¹.g¹.².l.* Memph. Æth. *Orig.* iv. 386ᵇ. *Orig. Int.* iii. 910ᶜ. | εσιωπα αποκρ. δε U. | εσιωπα αποκρ. ουν D.
— εξορκιζω ABCZN. rel. *Orig.* iv. | ορκιζω DL. 69.
— του θεου 2°] add. του ζωντος C*NΔ. *ff².* Syr.Hcl. Memph. Theb. | Contra, ABC³ZL. rel. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iii.
64. ειπας] add. ὁτι εγω ειμι Δ.
— πλην] add. δε Δ* Syr.Pst.
— ὑμιν] add. ὁτι D. Syr.Pst.
— εκαθημενον N*.
65. λεγων] †add. ὁτι ς. AC*. | om. BC² DZL. 33. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Orig.* iv. 386ᶜ. *Orig. Int.* iii. 911ᵃ.
— εχομεν] εχωμεν H.
— βλασφημιαν] †add. αυτου ς. AC. rel. *b.f.ff².g².* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iii. 911ᵃ. | om. BD ZL. Vulg. *a.c.ff¹.g¹.h.l.* Memph. Theb.
66. αποκριθεντες Vulg.*f.ff¹.².g¹.²*. *Orig.* iv. 386ᶜ. | απεκριθησαν παντες και D. *a.b.c.h.*
— ειπον] ειπαν 33.
67. οι δε] αλλοι δε D. (Latt.) Goth.
— εραπισαν ACDZLΔ. | ‡ ερραπισαν ς. Bs. rel. ‖ add. αυτον D. 1. G. *a.b.c.f. ff¹.g¹.* Syrr.Pst.&Hcl. (in faciem *Am. g².* in faciem ei *Orig. Int.* iii. 911ᵈ. in faciem ejus Vulg.*Cl.* Theb.)
69. εκαθητο ante εξω BDZL. 1. 33. Latt. Syr.Pst. Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 912ᶜ. | ‡ post ς. ACX. rel. Syr.Hcl. Goth. | post αυλῃ Δ*.
— Γαλιλαιου *Orig. Int.* iii. | Ναζωραιου C. Syr.Pst.
70. εμπροσθεν] add. αυτων AC*XΔ. 1. FHKMSUV. Goth. (ut vid.) | Contra, BC²DZL. 33. 69. EG. Latt. rel. *Orig. Int.* iii. 900ᵈ. 912ᵈ.
— παντων] om. K.
— τι] ὁ 1.
— λεγεις *Orig. Int.* iii. *bis.* | add. ουδε επισταμαι DΔ. 1. *a.b.* Syr.Hier.
71. εξελθοντα δε] †add. αυτον ς. AC. rel. *b.* Arm. | om. BZL. 33. *a.* Goth. | εξελθοντος δε αυτου D. (Latt.) Memph. Theb. *Orig. Int.* iii. 912ᵈ.
71. αυτον (ante αλλη)] om. 1.
— αλλη] add. παιδισκη D. Vulg.*Cl. a.b. c.ff².h.* (Arm.) *Orig. Int.* | Contra, *Am. f.ff¹.g¹.*
— τοις εκει BDGsKSs. Verss. | αυτοις εκει ACZLXΔ. 1. 33. 69. E*FHMUV. (? Goth.) (ei ibi *Orig. Int.*)
— και ουτος ACL. rel. Verss. | om. και B.*Btly.*D. Syr.Pst.*ed.* Theb.
— Ναζωραιου] Ναζαρηνου 1. | Γαλιλαιου E* (ut vid.)
72. μετα AB.*Btly.*CLΔ. 33. K. | ‡ μεθ' ς. D. rel.
— ὁτι Vulg. *f.ff¹.g¹.².h.* | λεγων D. *b.c.*(*f.*) *ff².*(*h.*)
73. προσελθοντες] praem. παλιν 1. (προσελθοτες 33.)
— και συ Vulg. *f.ff¹.².g¹.².* | om. D. 1. | post es *a.*(*b.c.h.*) | om. και *b.c.h.*
— και γαρ *Orig. Int.* iii. 912ᵈ. | add. Γα-

62. respondes *Cl.* | 64. virtutis dei *Cl.* | 67. ejus dederunt *Cl.* | 70. quod *Am.** | 71. alia ancilla *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. [Goth.] Arm. Æth.

ἄνθρωπον. [73] μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. [74] τότε ἤρξατο ‡ καταθεματίζειν" καὶ ὀμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ ‡ εὐθὺς" ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. [75] καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος† Ἰησοῦ εἰρηκότος† ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με· καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

τις β

[73] Et post pusillum accesserunt qui stabant et dixerunt Petro, Vere et tu ex illis es: nam et loquella tua manifestum te facit. [74] Tunc coepit detestari et iurare quia non novisset hominem. Et continuo gallus cantavit. [75 (316,2.)] Et recordatus est Petrus verbi Iesu quod dixerat, Prius quam gallus cantet ter me negabis, et egressus foras ploravit amare.

XXVII. τιζ β

155 [1] [p] Πρωΐας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν, ¶ [2] καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν† Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

p ‖Mar. 15: 1. ‖Lu. 23: 1. ‖Jo. 18:28. ¶ D

τιη α

ΞΖ′ τιθ ι

156 [3] Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ ‡ παραδοὺς" αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ‡ ἔστρεψεν" τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ† πρεσβυτέροις [4] λέγων, Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῶον. οἱ δὲ εἶπον, Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ‡ ὄψῃ." [5] καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ‡ εἰς τὸν ναὸν" ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. [6] οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια ‡ εἶπαν," Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός

4. *αἷμα δίκαιον*

6. *κορβᾶν*

[1 (317,2.)] Mane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi adversus Iesum, ut eum morti traderent. [2 (318,1.)] Et vinctum adduxerunt eum et tradiderunt Pontio Pilato praesidi. [3 (319,10.)] Tunc videns Iudas, qui eum tradidit, quod damnatus esset, paenitentia ductus rettulit triginta argenteos principibus sacerdotum et senioribus [4] dicens, Peccavi tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt, Quid ad nos? tu videris. [5] Et proiectis argenteis in templo recessit, et abiens laqueo se suspendit. [6] Principes autem sacerdotum acceptis argenteis dixerunt, Non licet mittere eos in corbanan, quia pretium san-

---

λιλαιος ει, και C*. Syr.Hcl*.| ad fin. ver. om. L.

73. *δηλον σε ποιει* Vulg.*f.ff*[1].*g*[1.2]. *Orig.Int.* iii. | *ὁμοιαζει* D. *a.b.c.ff*[2].*h.*

74. *καταθεμιτιζειν* ABCDLXΔ 1. 33. 69. EFGHKMSUV| ‡ *καταναθεμιτιζειν* ☽. — *ευθυς* BL. | ‡*ευθεως* ☽. ACD. 1. 33. rel.

75. *Ιησου*] †praem. *του* ☽. C[2]L. rel. | om. AB.*Bch.*C*DXΔEFGH. — *ειρηκοτος*] †add. *αυτῳ* ☽. ACX. rel. *b.*(hiat *a.*)*f.* Syr. Pst. & Hcl. Memph. Æth. *Orig. Int.* iii. 912[d].| om. BDL. 33. (Latt.) Theb. Arm. — *ὁτι*] om. D. Latt. Æth. — *πριν*] add. *η* A. — *αλεκτορα φωνησαι* | *αλεκτοροφωνιας* 1. | *αλεκτορ φωνησαι* 69. — *τρις*] post *απαρνησῃ με* 69. | (*απαρνησει* C.)

1. *ελαβον* (Latt.) rel. *Orig. Int.* iii. 914[a]. | *εποιησαν* D. *a.c.f.* Arm. — *ὡστε θανατωσαι*] *ινα θανατωσουσιν* D. | (*ὡστε*] *ὁπως* S.) | *αυτον* ante *θανατωσαι* 69 txt. *θανατωσουσιν* 69 mg*.

2. *παρεδωκαν*] †add. *αυτον* ☽. AC[3]. rel. Syrr.Pst.(&Hcl.†) Memph. Theb. Goth. *Orig. Int.* iii. 914[b]. *Pet. Alex.* ap. Routh. iv. 33. | om. B.*Btly.Blc.*C*L. 33. K. Latt. Syr.Hcl.† Arm. *Orig.* iv. 435[c]. *Orig. Int.* iii. 914[a]. — *Πιλατῳ*] †praem. *Ποντιῳ* ☽. ACX. rel. Latt. *d.* Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. | om. BL. 33. Syr.Pst. Memph. Theb. *Orig.* iv. *Pet. Alex.* — *τῳ ἡγεμ.*] om. *τῳ* Δ.

3. *παραδους* B.*Btly.*L. 33. Latt. Syr.Hcl. *Orig. Int.* iii. 914[e]. | ‡ *παραδιδους* ☽. AC. rel. *Orig.* i. 396[a]. *Eus.* D.E. 480[d]. — *εστρεψεν* BL. *Orig.* i. iv. 435[e]. (*εστρεφε Orig.* iv. 435[c].) misit *d.* (hiat D.)| ‡ *απεστρεψεν* ☽. AC. rel. *Eus.* D.E. — *πρεσβυτερους*] †praem. *τοις* ☽. AX. rel. | om. B.*Btly.*(in ipsa coll.)CL. 33. *Orig.* i. iv. 435[c.e]. *Eus.* D.E. (ipsa collatio Bentleii non om. *τοις* ante *αρχιερ.*) ‖ add. *του λαου* Arm. Æth.

4. *αθωον* AB txt.*Bch.*C. rel. Syrr.Pst.& Hcl. (et Hcl. mg. *Gr.*) Goth. *Orig.* i. 396[b] MS. iv. 435[c]. *Eus.* D.E. 480[d]. (hiat D.) | *δικαιον* B.mg.*Bch.*L. Syr. Hier. Memph. Theb. Arm. *Orig.* i. 396[b.c.] ed. iv. 436[a]. 445[d]. justum Latt. *Orig. Int.* iii. 914[c]. iv. 664[c]. *Cypr.* 290. (dis.) *Hil.* 746[d]. *Lcf.* 221. utramque lectionem habet Æth.

4. *ειπον Orig.* i.| *ειπαν* L. 33. *Eus.* D.E. — *οψῃ* ABCLXΔ. 33.69(?[2]).FGHKMSV. Syr.Hcl.mg.*Gr. Orig* iv.435[c].| ‡ *οψει* ☽. 1. 69* ut vid. EU. *Orig.* i. *Eus.* D.E.

5. *εις τον ναον* BL. 33. 69. Goth. Æth. *Orig.* i. *Eus.* D.E. 480[d]. 481[c]. | ‡ *εν τῳ ναῳ* ☽. AC. rel. Latt. Syrr. — *ανεχωρησεν Orig. Eus.* D.E.| *απεχ.* C.

6. *ειπαν* B.*Btly.*L. 33. *Eus.* D.E.| ‡ *ειπον* ☽. AC. rel. — *κορβαναν* AB[2].*Bch.*CL. rel. *Am.* (*ff*[1].) Syr.Hcl.(et mg. *Gr.*) Arm. *Eus.* D.E. *Hil.* 747[a]. | *κορβαν* B**Bch. f.g*[1]. Æth. Corbam *a.d.h.* (loculum *b.c.ff*[2].) | *κορβανα* X. (Syr.Pst. Syr.Hier.)| *κορβονᾶ* 33.| *κορβοναν* EKM. 69mg*. (Vulg.*Cl.*) *Orig. Int.* iii. 914[d]. | *γολγοθαν* 69 txt.| *κορβανον* Memph. (Theb.) Goth.

75. flevit *Cl.*
6. eos mittere *Cl.*

A B (C) [D]. L (X) Δ. 1. 33. 69. E F G H K M S U V.

ἐστιν. [7] συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. [8] διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος [q] ἕως τῆς σήμερον. [9] τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος, [r] Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ, [10] καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος.

[q] Act. 1:19.

[r] Zec. 11:12, 13.

157 [11] [s] Ὁ δὲ Ἰησοῦς [‡] ἐστάθη" ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· [t] καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων¶; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη, αὐτῷ, Σὺ λέγεις. [12] καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων§ οὐδὲν¶ ἀπεκρίνατο. [13] τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος, Οὐκ ἀκούεις πόσα σοῦ καταμαρτυροῦσιν; [14] καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.

[s] ‖Mar. 15:2-20. τκ ‖Lu. 23:2-25. α

[t] Jo. 18:33.

¶ C

τκα δ

§ D

¶ X

158 [15] [u] Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν

τκβ β

[u] Jo. 18:39, 40.

guinis est. [7] Consilio autem inito emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum. [8] Propter hoc vocatus est ager ille Acheldemach, ager sanguinis, usque in hodiernum diem. [9] Et tunc impletum est quod dictum est per Hieremiam prophetam dicentem, Et acceperunt triginta argenteos pretium appretiati quem appretiaverunt a filiis Israhel, [10] et dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi dominus.

[11] (320, 1.) Iesus autem stetit ante praesidem, et interrogavit eum praeses dicens, Tu es rex Iudaeorum? Dicit ei Iesus, Tu dicis. [12] (321, 4.) Et cum accusaretur a principibus sacerdotum et senioribus, nihil respondit. [13] Tunc dicit illi Pilatus, Non audis quanta ad versum te dicant testimonia? [14] Et non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur praeses vehementer.

[15] (322, 2.) Per diem autem sollemnem consueverat praeses di-

---

7. δε] τε HM.

8. αγρος εκεινος] add. Haceldama hoc est. Vulg. *Cl.* Acheldamac hoc est *a.*(*ff*[1]). Acheldemach quod est *b.c.g*[1]*ff*[2]*g*[2]*.h.l.* Acheldemach *Am.* (*Fuld.*) *Orig. Int.* iii. 914[d]. Echeldemach hoc est *d.* | om. *f. Eus.* D.E. 481[a].

9. Ἱερεμιου BL. rel. (Latt.) Syr.Hcl.txt. Syr.Hier. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. *Eus.* D.E. | om. 33. *a.b.* Syr.Pst. | Ιηρεμιου AC*. | ηρεμιου 69. | Esaiam *l.* Zachariam Syr. Hcl. mg. | "Inter ea quae scripta sunt non invenitur hoc Jeremias alicubi prophetasse in libris suis qui vel in ecclesiis leguntur, vel apud Judaeos referuntur: si quis autem potest scire, ostendat ubi sit scriptum: suspicor aut errorem esse scripturae, et pro Zacharia positum Jeremiam aut esse aliquam secretam Jeremiae scripturam in qua scribitur." *Orig. Int.* iii. 916[f]. [monendus est lector de hiatibus prophetae Jeremiae in versione LXX, sicut in ecclesiis legebatur.] Ἐπιστήσεις, ἐπεὶ μὴ ταῦτα φέρεται ἐν τῇ τοῦ Ἱερεμίου προφητείᾳ, εἴτε χρὴ ὑπονοεῖν περιῳρῆσθαι αὐτὰ ἐξ αὐτῆς κατά τινα ῥαδιουργίαν, ἢ καὶ σφάλμα γραφικὸν γεγονέναι, τῶν ἀμελέστερον τὰ τῶν ἱερῶν εὐαγγελίων ἀντίγραφα πεποιημένων σφαλέντος τινος, καὶ ἀντὶ μὲν τοῦ Ζαχαρίου Ἱερεμίαν τεθεικότος *Eus.* D.E. 481[b]. "Hoc testimonium in Jeremia non invenitur; in Zacharia vero, qui pene ultimus est duodecim prophetarum, quacdam similitudo fertur, et quamquam sensus non multum discrepet, tamen et ordo et verba diversa sunt. Legi nuper in quodam Hebraico volumine, quod Nazarenae sectae mihi Hebraeus obtulit, Jeremiae apocryphum, in quo haec ad verbum scripta reperi: sed tamen mihi videtur magis de Zacharia sumtum testimonium." *Hier.* in loc. (vii. 228). "Si quis autem movetur quod hoc testimonium non invenitur in Scriptura Jeremiae prophetae, et ideo putat fidei evangelistae aliquid derogandum, primo noverit non omnes codices evangeliorum habere, quod per Jeremiam dictum sit, sed tantum modo per prophetam. Possemus ergo dicere his potius codicibus esse credendum, qui Jeremiae non habent: dictum est enim hoc per prophetam, sed Zachariam, unde putatur codices esse mendosos qui habent nomen Jeremiae, quia vel Zachariae habere debuerunt, vel nullius, sicut quidam, sed tantum, per prophetam dicentem, qui utique intelligitur Zacharias. Sed utatur ista defensione, cui placet: mihi autem cur non placeat, haec caussa est, quia et plures codices habent Jeremiae nomen; et qui diligentius in Graecis exemplaribus Evangelium consideraverunt, in antiquioribus Graecis ita se perhibent invenisse: et nulla fuit caussa cur adderetur hoc nomen, ut mendositas fieret: cur autem de nonnullis codicibus tolleretur, fuit utique caussa, ut hoc audax imperitia faceret, cum turbaretur quaestione, quod hoc testimonium apud Jeremiam non inveniretur." *August.* de cons. Evangelist. iii. 7. 29. (Ed. Bassani. iv. 150).

9. Ισραηλ] om. K.

10. εδωκαν *Orig. Int.* iii. *Eus.* D.E. 481[a]. (ed.) | εδωκεν A* ut vid. | εβαλον 69. | εδωκα Syrr.Pst.&Hcl. Syr.Hier. *Eus.* D.E. 481[a].(MSS.)

— καθα *Eus.* D.E. | καθως 1.

— κυριος *Eus.* D.E. | praem. ὁ 1.

11. εσταθη BCL. 1. 33. *Orig.* i. 315[c] (MS). | ‡εστη ⸗. A. rel. *Orig.* i. 315[c] (ed.) (εστι EK).

— Ιησους 2° *Orig.* i. *Orig. Int.* iii. 916[c]. | om. L.

— αυτῳ *Orig.* i. *Orig. Int.* iii. | om. L. 33. *a.* Syr.Hier. Memph. Theb. Arm.

12. των πρεσβ. ABsΔ. rel. | om. των LX. 1. 69. (hiat 33). *Orig.* i. 315[d]. iv. 386[c].

— απεκρινατο ABsLΔ. 1. rel. (hiat 33). (Latt.) Syrr. *Orig.* i. ed. | απεκρεινετο D. *b.ff*[2]*.h.* Syr.Hier. *Orig.* i.MS. et iv. *Orig. Int.* iii. 917[b].

8. Haceldama hoc est ager sanguinis *Cl.* | 9. *om.* et *ante* tunc *Cl.* | 11. dicit illi *Cl.* | 13. dicunt *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* τκγ δ Syrr. P. H. Memph. Theb. (Goth.) Arm. Æth.

ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἤθελον. [16] εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Βαραββᾶν· [17] συνηγμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; [18] ἤδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. [19] καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα, Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ¶ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. [20] οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. [21] ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ ‡ εἶπαν, "* Τὸν" Βαραββᾶν. [22] λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; Λέγουσιν† πάντες, Σταυρωθήτω. [23] ὁ δὲ† ἔφη, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες, Σταυρωθήτω.

17. [τὸν] Βαραββᾶν

τκδ ι

¶ Goth.

τκε α

τκς α

23. λέγει αὐτοῖς ὁ ἡγεμών,

mittere populo unum vinctum quem voluissent. [16 (323, 4.)] Habebat autem tunc vinctum insignem qui dicebatur Barabbas. [17] Congregatis ergo illis dixit Pilatus, Quem vultis dimittam vobis, Barabban an Iesum qui dicitur Christus? [18] Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum. [19 (321, 10.)] Sedente autem illo pro tribunali misit ad illum uxor eius dicens, Nihil tibi et iusto illi: multa enim passa sum hodie per visum propter eum. [20 (325, 1.)] Principes autem sacerdotum et seniores persuaserunt populis ut peterent Barabban, Iesum vero perderent. [21] Respondens autem praeses ait illis, Quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt, Barabban. [22 (326, 1.)] Dicit illis Pilatus, Quid igitur faciam de Iesu qui dicitur Christus? [23] Dicunt omnes, Crucifigatur. Ait illis praeses, Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant dicentes, Crucifigatur.

---

13. *ποσα*] *τοσα* D*.
— *σου*] post *καταμαρτυρουσιν* D*. (Contra, *Orig.* i. 315[d].)
— *καταμαρτυρουσιν* *Orig.* i. | *κατηγορουσιν* 1. Æth. (hiat 33).
14. *προς ουδε* ABs(L)Δ. 1. 33. rel. (*Orig.* i. 315[d]). | om. D. Latt. (exc. Vulg.) Theb. (Arm.)
— *ουδε ἑν*] *ουδεν* L. *Orig.* i. 315[d].
— *τον ἡγεμονα*] om. Syr.Pst.
15. *ἑορτην*] praem. *την* D.
— *ἑνα τῳ οχλῳ δεσμιον* ABLΔ. 1. rel. Theb. Goth. Æth. | *ἑνα δεσμ. τ. οχλ.* D. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. | *τ. οχλ. ἑνα δεσμ.* 69. M. *Am.* Latt. Syr.Hier. *Orig. Int.* iii. 917[b]. (populo dimittere unum vinctum Vulg.*Cl.*) | *ἑνα* post *τ. οχλ. δεσμ.* Arm. sic *vel* om. 33.
16. *ειχον*] habebat Vulg. *ff*[1]*.g*[1]. *Orig. Int.* iii. 918[b].
— *λεγομενον*] praem. *τον* D.
— *Βαραββαν* Syr.Hcl.mg. *Gr.* | *Βαρραβαν* 69. *c.g*[2]. ‖ praem. *Ἰησοῦν* sic 1*. Syr.Hier. Arm. (de hoc nomine in hoc loco tacent et Origenes ipse et Origenis interpres.) | Contra, ABDL. 1**. 33. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Æth. *Orig. Int.* (*sic*) iii. 918[c]. vid. *Hil.* 748[b].
17. *ουν* ABsL. 1. 33. rel. Vulg. *ff*[1]. Syr.Hcl. Memph. Theb. | *δε* D. 69. *a.h.c.f.ff*[2]*.g*[1]*. h.* (Syr.Pst.) Goth. (Æth.) | om. Arm.
— *τινα θελετε απολυσω ὑμιν*] om. E*. ‖ post *θελετε* add. *των δυο* Δ. *a.* Syr.Hier. Arm. *Orig.* i. 316[a]. *Orig. Int.* ii. 245[a]. (Contra, *Orig. Int.* iii. 918[c].) ‖ *ὑμιν*] ante *απολυσω* D. | add. *των δυο* 1*.
17. *Βαραββαν* sic sine add. ADL. rel. | praem. *τον* B. *Btly. Orig.* i. 316[a]. ‖ praem. *Ἰησοῦν τὸν* 1*. Syr.Hier. Arm. *Orig. Int.* iii. 918[c]. Scholia Graeca. In codice S et aliis apud Bch. in margine est scholion: *Ἀναστάσιος ἐπίσκοπος Ἀντιοχ. Παλαιοῖς πάνυ ἀντιγράφοις ἐντυχὼν εὗρον καὶ αὐτὸν τὸν Βαραββᾶν Ἰησοῦν λεγόμενον· οὕτως γοῦν εἶχεν ἡ τοῦ Πιλάτου πεῦξις ἐκεῖ, "Τίνα θέλετε τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν, Ἰησοῦν τὸν Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν;" ὡς γὰρ ἔοικεν πατρωνυμία τοῦ λῃστοῦ ἦν ὁ Βαραββᾶς, ὅπερ ἑρμηνεύεται διδασκάλου υἱός.* ("In multis exemplaribus non continetur quod Barabbas etiam Jesus dicebatur, et forsitan recte, ut ne nomen Jesu conveniat alicui iniquorum." *Orig. Int.* iii. 918[c].) | *Ιησουν* non habent ABDL. 33. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Æth. et *Origenes* ipse i. 316[a]. Optime redarguit eos Lachmannus qui putent post verba *Ιησουν Βαραββαν* in ver. 17 (et etiam in judicio nonnullorum in ver. 16) evangelistam scribere potuisse in ver. 20, *ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν τὸν δὲ Ιησοῦν ἀπολέσωσιν.* — Haec lectio orta fuisse videtur e litteris posterioribus vocis *ὑμιν* casu bis scriptis; *sic* ΥΜΙΝΙΝ; hinc ΥΜΙΝΙ͞Ν i.e. *ὑμῖν* et *Ἰησοῦν*, sicut per compendium scribitur hoc nomen.
20. *οἱ δε αρχ.*] princeps autem sacerdotum *Am. f.h.*
— *πρεσβυτεροι*] add. *του λαου* F.
— *αιτησωνται* *Orig.* iv. 386[d]. | *-σονται* EF[2]HV. (*-σωσι* *Eus.* in Ps. 386[b].)
21. *ειπαν* DL. 33. | ‡ *ειπον* ⸗. ABs. rel.
— *τον Βαρ.* BL. 1. 33. | *om. *τον* ⸗. AD. rel.
22. *ποιησω* AB. rel. Vulg. *d.f.ff*[1]*.g*[1*.*2]. | *ποιησωμεν* D. *Gr. a.b.c.ff*[2]*.h. Orig. Int.* iii. 919[a].
— *λεγουσιν*] †add. *αυτῳ* ⸗. L. rel. *f.* Æth. | om. ABDΔ. 1. 33. 69. K. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. *Orig. Int.* iii. 919[a].
— *σταυρωθητω bis.* K. Æth.
23. *ὁ δε εφη* B. 33. 69. Syr.Hier. Theb. Arm. | *ὁ δε †ἡγεμων" εφη* ⸗. A. rel. Syr.Hcl. | *λεγει αυτοις ὁ ἡγεμων* DL. 1. Latt. Memph. Æth. (dicit eis Pilatus *Mm.* Syr.Pst.*ed.*)
— *περισσως*] *περισσοτερον* 1.
— *εκραζον*] *εκραξαν* D. Syr.Pst. (Contra, Syr.Hcl. Syr.Hier.)
— *λεγοντες*] om. 1. K. *a.b.* Theb.

15. populo dimittere *Cl.* | 19. ad eum uxor *Cl.* | 20. princeps *Am.*

ABD[N]. τκζ ι L Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV[F^{a}].

159 [24] Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ‡ κατέναντι″ τοῦ ὄχλου λέγων, Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος [τοῦ δικαίου] τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. [25] καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν, § Τὸ αἷμα αὐτοῦ

§ F^{a}

τκη

¶ F^{a} a

ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. ¶ [26] τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· § τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας

§ N

παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

τκθ δ

160 [27] Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν· [28] ν καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν ‡ χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ·″ [29] καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ ‡ τῆς κεφαλῆς″ αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ‡ ἐν τῇ δεξιᾷ″ αὐτοῦ· καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες, Χαῖρε ‡ βασιλεῦ″ τῶν Ἰουδαίων· [30] καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. [31] καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ· καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

ν Jo. 19:2, etc.

29. ἐνέπαιξαν

τλ ς

[24] (327, 10.) Videns autem Pilatus quia nihil proficeret sed magis tumultus fieret, accepta aqua lavit manus coram populo dicens, Innocens ego sum a sanguine iusti huius: vos videritis. [25] Et respondens universus populus dixit, Sanguis eius super nos et super filios nostros. [26] (328, 1.) Tunc dimisit illis Barabban, Iesum autem flagellatum tradidit eis ut crucifigeretur.

[27] (329, 4.) Tunc milites praesidis suscipientes Iesum in praetorio congregaverunt ad eum universam cohortem: [28] et exuentes eum clamydem coccineam circumdederunt ei, [29] et plectentes coronam de spinis posuerunt super caput eius et harundinem in dextera eius, et genu flexo ante eum inludebant dicentes, Have rex Iudaeorum. [30] (330, 6.) Et exspuentes in eum acceperunt harundinem et percutiebant caput eius. [31] Et post quam inluserunt ei, exuerunt eum clamyde et induerunt eum vestimentis eius, et duxerunt eum ut crucifigerent. [32] (331, 1.)

---

24. οφειλη E*.
— κατεναντι BD. | ‡ απεναντι ς. A. rel.
— ειμι] add. εγω D. Latt.
— του δικαιου τουτου ς. L. 1. 33. rel. Vulg. *c.ff*^{1}.(*a*.*g*^{1,2}. ut vid.) Syr.Hcl. | του του δικαιου AΔ. *f.h.* Syr.Pst. Syr. Hier. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. του δικαιου BD. *a.b. Orig. Int.* ii. 245^{c}. iii. 917^{a}. 919^{d}.
25. πας] post ὁ λαος L.
26. απελ. αυτους V.
— φραγελλωσας] φλαγελλ. D*.
— παρεδωκεν ABs. 33. rel. | add. αυτοις D NL. 1. F. Latt. (exc. *b.*) Syr.Hier. Æth.
— σταυρωθη ABN. rel. Vulg. *f.ff*^{1}.*g*^{1,2}. | σταυρωσωσιν αυτον D. *a.b.c.ff*^{2}.*h.* Syr.Hier. Æth.
27. συνηγαγον] -γεν DGr. | praem. και 33. (Contra, *Eus.* D.E. 504^{c}.)
28. εκδυσαντες ANLΔ. 1. 33. 69. rel. Vulg. *f.ff*^{1}.*g*^{1}(ut vid.)*g*^{2}.*h.* Syrr.Pst.&Hcl. Syr. Hier. Memph. Theb. Arm. *Eus.* D.E. 504^{c}. | ενδυσ. BD. *a.b.c.ff*^{2}. *Orig. Int.* iii. 919^{a}. | hoc add. *f.h.* (vid. Mar. xv. 17.) | *om.* εκδυσ. αυτ. Æth.
— αυτον] om. *b.* | add. ειματιον πορφυρουν και D. *a.b.c.f.ff*^{2}.*h.* vid. *Hil.* 748^{c}. (vid. Mar. xv. 17.) | add. τα ἱματια αυτου 33. Syr.Hcl.mg. | non habent ABsN. 1. rel. Vulg. *ff*^{1}.*g*^{2}. rel. *Eus.* D.E.
29. χλαμ. κοκκινην περιεθηκαν αυτῳ. BDL. 69. Latt. Syr.Hier. Memph. Theb. *Eus.* D.E. 505^{d}. | ‡ περιεθ. αυτ. χλαμ. κοκ. ς. AN. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (Æth.) (chlamydem coccineam et purpuram circumdederunt ei. *Orig. Int.* iii.) | χλαμυδα] -δαν D.(*om.* κοκκ. Æth.)
— πλεξαντες Vulg. *f.ff*^{1}.*g*^{1,2}. | om. *a.b. c.ff*^{2}. *Orig. Int.* iii.
— επεθηκαν ADL. 33. rel. *Eus.* D.E. 505^{d}. | περιεθηκαν B. | εθηκαν NΔ. 1. 69. K.
— της κεφαλης BL. 69. *Eus.* D.E. | ‡ την κεφαλην ς. ADN. | τῃ κεφαλῃ 33. H. (αυτου τῃ κεφαλῃ επεθηκαν 33.)
— εν τῃ δεξιᾳ ABDN(L). 1. 33. 69. Vulg. *a.c.ff*^{1}.*g*^{1,2}. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. Æth. (επηδεξια L.) | ‡ επι την δεξιαν ς. Δ. rel. *b.f.ff*^{2}.*h.* Syr. Hcl.txt. (*εν τῃ χειρι Eus.* D.E.)
— γονυπετησαντες] -τουντες 69.
— ενεπαιζον AN. rel. Latt. Syrr.Pst. &Hcl. Syr.Hier. *Eus.* D.E. | ενεπαιξαν BDL. 33. (vid. ver. 31.)
— αυτον] *om. Am. For. Tol. b.ff*^{1}.(*g*^{1,2}. ut vid.) Syr.Hcl.MS. Arm.
— λεγοντες] δεροντες A.
— βασιλευ B.*Bch.*DΔ.1.(βασιλευς B.*Btly.* i. e. collator ὁ editionis Cephalaei deesse tantum notavit) | ‡ ὁ βασιλευς ς. AN. 33. rel. *Eus.* D.E. (vid. Joh. xix. 3.)
30. εις αυτον *Eus.* D.E. | αυτῳ 33. (in faciem ejus *a.b.*)
31. εξεδυσαν *Eus.* D.E. 504^{d}. | εκδυσαντες L. 33.
— αυτον τ. χλ.] αυτου τ. χλ. 69.
— και ενεδ.] om. και 33. Theb.
— και απηγ. *Eus.* D.E. | om. και D*. Theb.
— αυτον ult^{o}.] om. 69.
32. εὑρον] ηυρον NEFG.
— Κυρηναιον] add. εις απαντησυν αυτου D. *a.b.c.ff*^{2}.*g*^{2}.*h.* | Contra, Vulg. *f.ff*^{1}.*g*^{1}. rel. *Orig. Int.* iii. 920^{c}. | add. ερχομενου απ' αγρου 33.
33. ελθοντες] εξελθοντες M.
— τοπον ADNL. rel. | τον τοπον τον B.*Btly.*
— Γολγοθα Vulg. *c.f.ff*^{1,2}.*g*^{1,2}.*h.* Memph. Theb. Arm. Æth. | Γολγολθα Δ. | Γολγοθαν N. | Γολλγοθα F. (Golgotaha *a.* Golcotha *b.* Gogoltha Syrr.Pst.&Hcl. Golgoltha Syr.Hier.)
— ὁ εστιν B.*Btly.*DNL. 1. 33. 69. E*F GHKMU. Latt. Memph. Theb. | ‡ ὁς εστι ς. AΔSsVs.
— κρανιου τοπος λεγομενος BL. 1. 33. *ff*^{1}. | ‡ λεγομ. κραν. τοπ. ς. AN. rel.

27. in praetorium *Cl.* | 29. illudebant ei *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth. τλα α

32 ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

τλβ

w‖Mar.15:21-41. α ‖Lu. 23:26. τλγ ‖Jo. 19:18. δ

33 w Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθά, ‡ὅ″ ἐστιν ‡κρανίου τόπος λεγόμενος,″ 34 ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ‡οἶνον″ μετὰ χολῆς μεμιγμένον, καὶ ¶ γευσάμενος οὐκ ‡ἠθέλησεν″ πιεῖν. 35 σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον·† 36 καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. 37 καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

¶ N

τλδ α

35. βαλόντες

τλε α

τλζ ς

161 38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. 39 οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, 40 καὶ λέγοντες, Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. 41 ὁμοίως [δὲ] καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον, 42″Αλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν

40. θεοῦ εἶ τλη β

Exeuntes autem invenerunt hominem Cyreneum nomine Simonem: hunc angariaverunt ut tolleret crucem eius.

33 (332,1.) Et venerunt in locum qui dicitur Golgotha, quod est calvariae locus. 34 (333, 4.) Et dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum, et cum gustasset noluit bibere. 35 (334, 1.) Postquam autem crucifixerunt eum, diviserunt vestimenta eius sortem mittentes, ut impleretur quod dictum est per prophetam, Diviserunt sibi vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem. 35 Et sedentes servabant eum. 37 (335, 1.) Et inposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam, Hic est Iesus rex Iudaeorum.

38 (336, 1.) Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones, unus a dextris et unus a sinistris. 39 (337, 6.) Praetercuntes autem blasphemabant eum, moventes capita sua 40 et dicentes, Qui destruebat templum dei et in triduo illud reaedificabat: salva temet ipsum: si filius dei es, descende de cruce. 41 (338, 2.) Similiter et principes sacerdotum inludentes cum scribis et senioribus dicentes, 42 Alios salvos fecit, se

---

Syr.Hcl. (λεγομενον κρ. τ. N). | om. λεγομενος D. (Latt.) Memph. Theb. Arm. | μεθερμηνευομενος κραν. τοπ. M. Syr. Pst. (Æth.)

34. εδωκαν] praem. και D. Latt. (exc. *f.*) Syr.Pst. *Orig. Int.* iii. 919d.

— πιειν 1°. ABsN. rel. | om. L. Memph. Arm.MSS. | πειν D (*bis*). (Contra, 2°. *Orig.* i. 703c.)

— οινον BDL. 1. 33. 69. K. Vulg. *a.b. ff*1.2.*g*1.2.*l.* Syr.Hcl.mg. Syr.Hier.(*bis*). Memph. Theb. Arm. Æth. *Hil.* 748f. | ‡οξος ⸗. AN. rel. *c.f.h.* Syrr.Pst.& Hcl.txt. Syr.Hier. a sec. man. (semel.) *Orig. Int.* iii. 919d.

— ηθελησεν BDL. 1. 33. 69. E2. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. *Orig.Int.*iii. | ‡ηθελε ⸗. A. rel.

35. βαλλοντες BsL. rel. | βαλοντες AD. 1. *Eus.* D.E. 505b.

— ad fin.] †add. ινα πληρωθῃ το ῥηθεν ὑπο του προφητου, Διεμερισαντο τα ἱματια μου ἑαυτοις, και επι τον ἱματισμον μου εβαλον κληρον ⸗. (Δ). 1. (69). Vulg.*Cl.* et *Am. a.b.c.g*2.*h.* (Syr. Pst. in edd. nonnullis). Syr.Hcl.txt. Arm. *Eus.* D.E. 505c. | om. ABDL. 33. EFGHKMSUV. *Fuld. For. Tol. Emm. f.ff*1.2.*g*1.*l.* Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Theb. Æth. "Haec periocha prophetae non inventa est in duobus (codd. Assemani "tribus") exemplaribus Graecis, neque in illo antiquo Syriaco." Syr.Hcl. mg. *Orig. Int.* iii. 919e. *Hil.*749a. (e sil.) | δια τ. προφ. et αυτοις Δ. (δια τ. προφ. *Eus.*) | δια τ. προφ. et κληρους e corr. 69.

36. εκει *Orig. Int.* iii. 920c. | om. Latt. (exc. *f.*) Arm. *Eus.* D.E. 505c.

37. επεθηκαν] -θησαν Δ.

— την αιτιαν αυτου] ante επανω τ. κεφ. αυτ. 33. (post γεγρ. add. "haebreice (*sic*) graece et latine," *h*).

— Ιησους] om. *a b.ff*1. Memph. Theb. | Contra, *Orig. Int.* iii. 921e. 925a.

38. post δεξιων add. nomine Zoatham, et post ευωνυμων add nomine Camma *c.*

39. αυτον] om. E.

— τας κεφαλας *Eus.* D.E. 477d. 498c. | την κεφαλην D. Memph.MS.

40. λεγοντες] add. ουα DΔM. Vulg. *Cl. a.b.c.ff*2.*g*2 *h.l.* Syr.Hcl. (et mg. *Gr.*) Syr.Hier. Arm. *Orig. Int.* iii. 921c.922a. *Eus.* D.E. 498c. in Ps. 82a.b. | Contra, ABL. rel. *Am. f.ff*1.*g*1. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. *Eus.* D.E. 477d. in Ps. 396a. *Hil.* 749b.

— ναον] add. Dei Vulg.*a.b.c.f.ff*1.2.*g*2. Syr.Hier. Memph. *Orig. Int.* iii. 922a. *Hil.* | Contra, *g*1.*h.* Theb. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 921c.

40. εν] om. L.

— οικοδομων] praem. αυτον Latt. (Theb) (Syr.Hier.) *Hil.*

— ει του θεου ADL. rel. *Eus.* D.E. 498c. in Ps. 82b. | θεου ει B. Latt. *Orig. Int.* iii. 921a. iv. 629b.

— καταβηθι] praem. και AD. *a.b.c.h.* Syr.Pst. Syr.Hier. | Contra, BL. rel. Vulg. *f.ff*1.2.*g*1. Syr.Hcl. Memph. Theb. *Orig. Int.* iii. *Eus.* D.E. in Ps.

41. ὁμοιως δε και BD. rel. *ff*1. Syr.Hcl. (Æth.) *Eus.* D.E. 498c. | om. δε AL. 1. 33. 69. K *Tf.* (Latt.) Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig. Int.* iii. *Eus.* in Ps. 82b. | om. και AL. *For. b.* Memph.MS. Theb.

— και πρεσβυτερων ABsL. 1. 33. 69. rel. Vulg. *ff*1. Memph. Theb. Æth. | om. Arm.ed. (habent MSS.) | και φαρισαιων D. *a.b.c.ff*2.*g*1.2.*h. Eus.* in Ps. 82b. (ante τ. γραμμ.) | add. και φαρισαιων ΔEF GHKMSUV. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iii. 921c.

— ελεγον Vulg.*Cl. a.b.c.f.ff*1.2.*h.* Arm. *Orig. Int.* iii. *Eus.* D.E. in Ps. 82b. | λεγοντες D *Gr. Am. g*1.2. Syrr.(Pst.)& Hcl. Memph. Theb. Æth.

35. ut impleretur.... miserunt sortem *Cl. Am.* om. *Fuld. For. Tol.* etc. | prophetam dicentem *Cl.* | 40. dicentes, Vah *Cl.* | destruis *Cl.* -it *Fuld.* | reaedificas *Cl.* -cat *Fuld.* | 41. dicebant *Cl.*

A B [C] D. L Δ. 1. 33. 69. E F G H K M S U V. § Goth. 42. πιστ. αὐτῷ τλθ x Psa. 22(21):8. β

οὐ δύναται σῶσαι. † βασιλεὺς §'Ισραήλ ἐστιν, κατα-
βάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν * ἐπ' "
‡ αὐτόν." 43 x πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν· ῥυσάσθω νῦν [αὐ-
τόν,] εἰ θέλει αὐτόν· εἶπεν γὰρ ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός. 44 τὸ
δ' αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συνσταυρωθέντες * συν" αὐτῷ
ὠνείδιζον ‡ αὐτόν."

ipsum non potest salvum facere: si rex Israhel est, descendat nunc de cruce, et credimus ei. 43 Confidet in deo: liberet nunc eum si vult; dixit enim quia dei filius sum. 44 (339, 2.) Id ipsum autem et latrones qui cruci fixi erant cum eo inproperabant ei.

τμ β τμα ϛ

162 45 'Απὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ
πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ‡ ἐνάτης." 46 περὶ δὲ τὴν
‡ ἐνάτην" ὥραν ‡ ἐβόησεν" ὁ 'Ιησοῦς φωνῇ μεγάλῃ,
λέγων, y 'Ηλὶ 'Ηλί, ‡ λεμὰ σαβαχθανεί;" τοῦτ' ἔστιν,
Θεέ μου θεέ μου, ἱνατί με ἐγκατέλιπες; 47 § τινὲς δὲ
τῶν ἐκεῖ ‡ ἑστηκότων" ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι 'Ηλίαν
φωνεῖ οὗτος. 48 καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ
λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὄξους καὶ περιθεὶς καλά-
μῳ, ἐπότιζεν αὐτόν· 49 οἱ δὲ λοιποὶ ‡ εἶπαν," " Αφες,
ἴδωμεν εἰ ἔρχεται 'Ηλίας σώσων αὐτόν. 50 ὁ δὲ
'Ιησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ
πνεῦμα.

y Psa. 22(21):1. § C

τμβ β τμγ α τμδ β

45 (340, 2.) A sexta autem hora tenebrae factae sunt super universam terram usque ad horam nonam. 46 (341, 6.) Circa horam vero nonam clamavit Iesus voce magna dicens, Heli heli lema sabacthani, hoc est, Deus meus deus meus, ut quid dereliquisti me? 47 Quidam autem illic stantes et audientes dicebant, Heliam vocat iste. 48 (342, 2.) Et continuo currens unus ex eis acceptam spongiam implevit aceto et inposuit harundini, et dabat ei bibere. 49 Cetèri vero dicebant, Sine videamus an veniat Helias liberans eum. 50 (343, 1.) Iesus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum.

τμδ β

163 51 Καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη

51 (344, 2.) Et ecce velum templi

---

42. βασιλευς] †praem. ει ϛ. A. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 921d. *Eus.* D.E. 498c. in Ps. 82a,b.396a. (vid. Luc. xxiii. 35).| om. BDL. 33. Theb.
— νυν] om. Δ.
— πιστευσομεν BD.rel.Syr.Hcl. (Memph. Theb. ut vid.) Arm. Æth. *Eus.* D.E. in Ps. 82a.c. 396b. | πιστευσωμεν LΔ. 33. 69. EFHM. (ut videamus et credamus *f.* Syr.Pst.ed. Goth.) | πιστευομεν A. (Latt.) *Orig. Int.* iii.
— επ' BLΔ. 33. EFGHKMSUV. Syrr. Pst.&Hcl. | *om. ϛ. AD. 1. 69. Latt. Goth. Arm. *Eus.* D.E. in Ps. 82a.c. *Orig. Int.* iii. 396b.
— αυτον BL. 33. | ‡αυτῳ ϛ. AD. rel. Latt. *Eus.* D.E. in Ps. 82a.c. 396b.
43. πεποιθεν] praem. ει D. 1. *a.b.h.l.* Memph. Theb. Arm. (Æth.) *Eus.* D.E. 498c.|Contra, AB. rel. Vulg. *c.f.ff*1.*g*1 2. Syrr. Goth. *Orig. Int.* iii. 921d. *Eus.* in Ps. 82c.
— τον θεον ADL. rel. *Eus.* D.E. | τῳ θεῳ B. *Eus.* in Ps. 82c.
— νυν *Orig. Int.* iii. *Eus.* D.E.|om. A. 69. H. *ff*2. Memph. *Eus.* in Ps.82c.(vid.Psal.)
— αυτον 1° AD. rel. *Am. For.* (Latt.) rel. *Eus.* D.E. in Ps. 82c. | om. BL. 33. Vulg.*Cl. Orig. Int.* iii. 921d. (om. αυτον 2° *Am. For. ff*1.*g*1.2.)
44. το δ'] το δε D.
— συνσταυρωθεντες AB. rel. | σταυρωθεντες DL.
— συν αυτῳ BDL. | *om. συν ϛ. A. rel.
— αυτον ABDLΔ. 1. 33. 69. EFGHK MSUV. | ‡αυτῳ ϛ.
45. ad init. "et postquam crucifixus est" *a.b.c.*
— σκοτος] post εγενετο ΔU. Syrr. Goth. | Contra, *Eus.* D.E. 292d. 486c. 490d.
— ενατης AB.*Btly.*DLΔ. 1. 33. EFHK MUV. *Eus.* D.E. ter. | ‡εννατης ϛ. 69. GSs. (ante ὡρας D).
46. ενατην AB.*Btly.*LΔ. 1. 33. EFHK MUV. *Eus.* D.E. 486c. 490d.|‡εννατην ϛ. D. 69. GSs.
— εβοησεν B.*Bch.Blc.*L. 33. 69. *Eus.* D.E. 490d. | ‡ανεβοησεν ϛ. AD. rel. *Eus.* D.E. 486c.
— ὁ Ιησους *Eus.* D.E. | om. ὁ D.
— ηλι ηλι A. 69. FGHKMSsUVs. Vulg.*Cl. c.ff*2.*g*2.*h. Clem.* Ecl. 1003. *Orig. Int.* iii. 924c. *Eus.* D.E. 486c.(ed.) Heli Heli *Am. For. a.b.d.f.*(*ff*1. semel) *g*1. | ηλει ηλει DΔ. 1. E. *Eus.* D.E. 490d. (sec. loco). in Es. 544b. | ελωει ελωει B. *Harl.* Memph. (ελωειμ ελωειμ *Eus.* D.E. 490d.) | ελωι ελωι 33. | ἀήλι ἀήλι L. *Eus.* D.E. 486c.(MSS.)
— λεμα B.*Btly.*L. 33. *Am. For. Harl. ff*1.*g*1. *Eus.* D.E. 486c.(MSS.) 490d. *bis* (MSS.) | λιμα AΔ. 69. KU. *f.* Syr. Hcl. Goth. *Eus.* in Es. 544b. | λειμα EFGHMSV. | λημα B.*Bch.* | ‡λαμα ϛ. D. 1. *a*(vid. Irici)*b.h.* Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. *Eus.* D.E.(ed.)ter. lamma Vulg.*Cl. c.g*2. (lemono Syr.Pst. elema Memph.)
46. σαβαχθανει AB.*Bch.*Δ. 1. 69. *Eus.* in Es. 544b. (σαβακτανει B.*Btly.*) | ‡σαβαχθανι ϛ. L. 33. EFsGHKMSsUVs. Vulg. *c.f.ff*1.2.*g*2.*l.* Memph. *Eus.* D.E. ter. | ζαφθανει D*. σαφθανει D2. (zahthani *a.* zaptani *b.* (For.**) sabachtani *ff*1. zabacthani *g*1. zapthani *h.*)
— εγκατελιπες BsDL. rel. *Iren. Gr.* 38. *Orig.* i. 467f. ii. 642d. *Eus.* D.E. 490d. | -λειπες AΔ. 33. EFGHKM. (in Syr. Pst. interpretatio deest.)
47. των] ετων Δ*Gr. (dicebant Δ Lat.!)
— ἑστηκοτων BCL. 33. | ‡ἑστωτων ϛ. AD. rel.
— ὁτι ABC. rel. *f.* Syr.Hcl. Goth. *Orig. Int.* iii. | om. DL. 33. Latt. (exc. *f.*) Syr.Pst. Arm. Æth.
48. πλησας τε οξους] πλησας οξου D. (οξου 69.)

43. confidit *Cl.* | nunc si vult eum *Cl.* | filius dei *Cl.* | 44. *om.* cruci *Am.** | 46. et circa horam nonam *Cl.* | Eli eli lamma *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H, Memph. Theb. [Goth.] Arm. Æth. τμε ι

‡ ἀπ'″ ἄνωθεν ἕως κάτω ‡ εἰς δύο,″ καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, [52] καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν, καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ‡ ἠγέρθησαν,″ [53] καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.

scissum est in duas partes a summo usque deorsum, (345,10.) et terra mota est, et petrae scissae sunt, [52] et monumenta aperta sunt, et multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt. [53] Et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius venerunt in sanctam civitatem et apparuerunt multis.

τμς β

164 [54] Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ ‡ γινόμενα,″ ἐφοβήθησαν σφόδρα λέγοντες, Ἀληθῶς ‡ υἱὸς θεοῦ″ ἦν οὗτος. [55] Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ· [56] ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

τμζ ς

54. θεοῦ υἱὸς

56. Ἰωσὴφ

54 (346,2.) Centurio autem et qui cum eo erant custodientes Iesum, viso terrae motu et his quae fiebant, timuerunt valde dicentes, Vere dei filius erat iste. [55] (347,6.) Erant autem ibi mulieres multae a longe, quae secutae erant Iesum a Galilaea ministrantes ei: [56] inter quas erat Maria Magdalene, et Maria Iacobi et Ioseph mater, et mater filiorum Zebedaei.

ΞΗ' τμη α

165 [57] Ὀψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ‡ ἐμαθητεύθη″ τῷ Ἰησοῦ· [58] οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πι-

57 (348,1.) Cum sero autem factum esset, venit quidam homo dives ab Arimathia, nomine Ioseph, qui et ipse discipulus erat Iesu: [58] hic accessit ad Pilatum et petit corpus Iesu. Tunc

‖ Mar. 15:42–47. ‖ Lu. 23:50–55. ‖ Jo. 19:38–42.

---

48. και περιθεις] om. και 33. Arm.
49. λοιποι] λοιπον L.
— ειπαν B(D. 69.) (ειπον D. 69.) *a.b.c. ff*[2]*.g*[2]. | ‡ ελεγον ς. AC. rel. Vulg. *f.ff*[1]*. g*[1]*.h.* Syrr.Pst.&Hcl.
— αφες] αφετε 33. Syr.Pst.
— σωσων ABC. rel. Vulg. *ff*[1]*.g*[1]. Arm. Æth. | και σωσει D. 1. *a.b.c.ff*[2]*.h.l. Orig. Int.* iii. 925[b]. | σωσαι 69. *f.g*[2]. Syrr.Pst.&Hcl. Goth.
— ad fin.] add. αλλος δε λαβων λογχην εννυξεν αυτου την πλευραν και εξηλθεν ὑδωρ και αἱμα BCL. *Gat. Mm.* Syr.Hier. *semel.* Æth. (λογχην B.*Bch.Blc.* λογχον B.*Btly.*) add. eadem, sed ευθεως εξηλθ. αἱμα κ. ὑδωρ U. (e Joh. xix. 34.) | non habent ADΔ. 1. 33. 69. rel. Vulg. Latt. rel. Syrr. Pst. & Hcl. Syr.Hier. *semel.* Memph. Goth. Arm. *Hil.* ἤδη δ' αὐτοῦ ἀποθανόντος εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ κτλ. *Orig.* i. 416[a]. vid. et *Orig.* iv. 298[d]. et *Orig. Int.* iii. 925,6.
50. παλιν *Orig.Int.* iii. 926[c]. | om. LF. *h.* (*Orig.* iv. 298[d].)
51. απ' B.*Btly.*C. 33. | ‡ απο ς. AD. rel. | om. L. (*Orig.* iv. 298[e].) | επ' 69. (K habet antea ναου non ἱερου.)
— εις δυο *post* α. ανωθ. ἑ. κατω B.*Btly.* C*L. 33. Memph. Æth. | ‡ ante ς. AC[2](?) rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Orig. Int.* iii. 923[a]. 926[d]. | εις δυο μερη D. Latt. *Orig. Int.* | om. εις δυο C[2](?) *Eus.* D.E. 292[a]. Ecl. Pr. 164. *Orig.* iv. 298[e]. (i. 414[a].)
52. μνημεια *Orig.* iv. 298[e]. (i. 414[a]. iii. 566[a].) | μνηματα A.
— ανεωχθησαν BC[3]D. rel. *Orig.* iv. 298[e]. | ανεωχθη A. | ηνεωχθη C*. *Orig.* i. 414[a]. | ηνεωχθησαν C[3]L. 1. 33.
— ηγερθησαν B.*Bch.*DL. 1. 33. 69. G. *Orig.* ii. 552[c]. iv. 298[e]. | ‡ ηγερθη ς. AC. rel.
53. εκ των μνημειων] om. Syr.Pst.
— μετα την εγ. αυτ.] om. Syr. Hier. (praem. "et" Syr.Pst.)
— εισηλθον *Orig.* iv. 298[e]. | ηλθον D. Latt. (exc. *f.*)
— ενεφανισθησαν *Orig.* iv. | εφανησαν D*. | ενεφανεισαν D. corr.
54. ἑκατονταρχος] -χης D. *Orig.* i. 416[c].
— γινομενα B.*Btly.*D. 33. Latt. *Orig.* i. 416[c]. *Orig. Int.* iii. 928[f]. 929[e]. | ‡ γενομενα ς. AC. rel. *Orig.* iv. 299[a].
— υἱος θεου BD*Gr.* Vulg.*Cl. b.h.l. Orig. Int.* ii. 155[b]. *Orig. Int.* iii. 928[f]. | ‡ θεου υἱος ς. ACL. rel. *Am. a.c.d.f.ff*[1.2.]*.g*[1.2.] Goth. *Orig.* i. 416[c]. iv. *Hil.* 913[a].
— ην *Orig.* i. iv. | εστιν C. *f.g*[1]. Goth.
55. εκει] om. D.
— γυναικες] praem. και DL. 33. FK. Syr.Hcl.mg. | Contra, *Orig. Int.* iii. 929[a]. *Eus.* in Es. 462[c]. ad Mar. ii. 260.
55. απο *Eus.* in Es. ad Mar. | om. AΔK.
— θεωρουσαι] om. Vulg.*ff*[1]*.g*[1]*.l.* | Contra, *a.b.c.f.ff*[2]*.h. Eus.* (non K.)
— τῳ Ιησου] αυτῳ F. *Eus.* in Es. ad Mar. ("a Cana Galilea" mox *a.*)
56. ην] add και C*. (om. C[3]).
— Μαρια 1°. AB(D). rel. Latt. *Orig. Int.* iii. 929[b]. *Eus.* in Es. 462[c]. ad Mar. ii. 260. (om. seq. ἡ D*.) | Μαριαμ CLΔ. 1. Syr. Hcl. (hiat 33.)
— Μαρια 2°. ABDL. 1. rel. Syr.Hcl. *Orig. Int.* iii. *Eus.* in Es. | Μαριαμ CΔ.
— ἡ του *Eus.* ad Mar. | om. E. *Eus.* in Es.
— Ιωση ABC. rel. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Goth. Arm. *Eus.* in Es. | Ιωσηφ D*L. 69[2]. Latt. (hiat *a.*) Syr.Hcl.mg. Memph. Æth. *Orig. Int.* iii. *Eus.* ad Mar. | Ιωσητοο D[2]. ‖ μητηρ seq.] om. *b.c.*
57. δε] supr. lin. A.
— Αριμαθαιας Vulg.*Cl. ff*[1]. | Αρειμαθειας D. *Am. a.b.c.f.ff*[2]*.g*[1.2.]*.h.*) *Orig. Int.* iii.
— τουνομα] το ονομα D. nomine Latt.
— εμαθητευθη CD. 1. 33(....ευθ....) Syrr. ut vid. | ‡ εμαθητευσεν ς. ABs. rel.
58. προσελθων] προσηλθεν.... και (post Πιλατῳ) D. Latt.
— τοτε] add. ουν 1.

---

54. filius dei *Cl.* | 57. autem sero *Cl.* | Arimathaea *Cl.* | 58. petiit *Cl.*

ABCD. τμθ
LΔ. α
1. 33. 69.
EFGHKMSUV

λᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι [τὸ σῶμα.] 59 καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ * ἐν" σινδόνι καθαρᾷ, 60 καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. 61 ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

τν
ς

τνα
ι

166 62 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευήν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλᾶτον 63 λέγοντες, Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. 64 κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μή ποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ† κλέψωσιν αὐτόν, καὶ εἴπωσιν τῷ λαῷ, Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. 65 ἔφη† αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, Ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. 66 οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν¶ λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας·

¶ Goth.

τνβ
α

XXVIII.

1. [δὲ] σαββ. (forsan legendum, μετὰ τῆς κουστωδίας ὀψὲ σαββάτων. Τῇ ἐπιφωσ.)

a ‖ Mar. 16: 1–11.
‖ Lu. 24: 1–12.
‖ Jo. 20: 1, etc.

167 1 a Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθεν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. 2 καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐ-

Pilatus iussit reddi corpus. 59 (349, 1.) Et accepto corpore Ioseph involvit illud in sindone munda, 60 et posuit illud in monumento suo novo quod exciderat in petra, et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti, et abiit. 61 (350, 6.) Erat autem ibi Maria Magdalene et altera Maria, sedentes contra sepulchrum.

62 (351, 10) Altera autem die, quae est post parasceven, convenerunt principes sacerdotum et Pharisaei ad Pilatum 63 dicentes, Domine, recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc vivens, Post tres dies resurgam. 64 Iube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium, ne forte veniant discipuli eius et furentur eum et dicant plebi, Surrexit a mortuis, et erit novissimus error peior priore. 65 Ait illis Pilatus, Habetis custodiam: ite custodite sicut scitis. 66 Illi autem abeuntes munierunt sepulchrum signantes lapidem cum custodibus.

1 (352, 1.) Vespere autem sabbati, quae lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene et altera Maria videre sepulchrum. 2 Et ecce terrae motus factus est magnus: angelus enim do-

58. το σωμα 2°. ACD. rel. *Orig. Int.* iii. 930d. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. BL. 1. 33. Syr.Hier. ("id." Memph.)
59. λαβων] παραλαβων D.
— το σωμα ὁ Ιωσηφ] Ιωσηφ το σωμα D. *a*. Syr.Pst. ‖ ὁ om. DL.
— ενετυλιξεν] ενειλυσεν 69.
— εν σινδονι B.*Btly*.D. Latt. (exc. g^1.) Memph. | *om. εν ⊽. AC. rel. *Hil.* 750d. *bis*. (hiat 33).
60. αυτο] om. L. 69. Arm.
— καινῳ] κενῳ 1. 69.
— αυτου] om. Arm. Æth.
— ὁ] ὡ L.
— προσκυλισας] προσκιλυσας 69. | προσεκυλισας U.
— μεγαν] μεγα 69. MU.
— τῃ θυρᾳ] praem. επι A. Latt.
61. Μαρια 1°. AD. 33*s*. rel. *Orig. Int.* iii. 930e. | Μαριαμ B.*Btly*.CLΔ. 1.
— ἡ Μαγδ.] om. ἡ D*.
— ἡ αλλη BsC. rel. | om. ἡ AD.
— Μαρια 2°.] Μαριαμ Δ.
— απεναντι] κατεναντι D.
62. δε] om. L.
63. εκεινος ὁ πλανος AB*Tf.(C*?)DL. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Orig. Int.* iii. 931a. | ὁ πλ. εκ. B²C². 33. 69. E* (fortasse, quia nunc in ras.)G. Latt. (hiat *a*.) Memph. Arm. *Orig. Int.* i. 141b. (C¹n.l.)
— ζων] add. ὁτι D. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig. Int.* i. (Contra, Latt.)
64. της τριτης ἡμερας ABC. rel. | om. της DL. | ἡμερ. ante τριτ. D. Latt.
— αυτου ACD. rel. | om. B.
— κλεψωσιν] †praem. νυκτος ⊽. C³L. 69*s*. FsGMU. Arm. | om. AB.*Bch*.C* DΔ. 1. 33. EHKV. Latt. Syr.Hcl. Memph. Goth. *Orig. Int.* iii. 931b. | post κλψ. αυτ. S. Syr.Pst. Æth.
— ειπωσιν] ερουσιν D.
— ηγερθη] praem. ὁτι 33. *a.ff*². Syrr. Pst.&Hcl. Arm.
— χειρων] χερω DL.
65. εφη] †add. δε ⊽. ACDΔ. 1*s*. M*Ss UsVs. Syr.Hcl*. *Orig. Int.* iii. 931b. | om. B.*Bch*.L. 33. 69. EFGHKM². Latt. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm.
— κουστωδιαν Vulg. $ff^1.g^2$. Syr.Hcl. et mg. *Gr.* | φυλακας D*. Arm.Usc. (custodes *a.b c.f.ff*².g^1. milites *h*.) | κουστοδιαν 69. | κουστουδιαν Q (man. rec.)
— ὡς] ἑως L.
66. ησφαλισαντο] ησφαλισαν D*.
— της κουστωδιας] των φυλακων D*. Arm. | της κουστοδιας 69. (της κωστουδιας A.) της κουστουδια ⊽. D (man. rec.)
1. δε ABsCD. rel. vv. *Eus.* ad Mar. ii. 257. | om. LH. 33. (*Orig.* i. 440c.) *Orig. Int.* ii. 155a. *Eus.*D.E. 493b. *Dion. Alex.* bis (ap. Routh. iii. 224, 225.)
— σαββατων τῃ *Orig.* i. 440c. *Eus.* D.E. 493b. ad Mar. i. 255. ii. 257. iv. 266. *Dion. Alex.* bis. | σαββατῳ τῃ LΔ. (Sabbati *bis* Latt. (exc. *ff*². qui 2°. habet "Sabbathorum.")
— Μαρια 1°. ABsD. rel. *Orig.* i. *Eus.* D.E. ad Mar. ii. *Dion. Alex.* (225.) | Μαριαμ CLΔ. ‖ om. seq. ἡ D*.
— ἡ αλλη *Orig.* i. (iv. 386d.) *Eus.* D.E. ad Mar. ii. *Dion. Alex.* | om. ἡ A.
— Μαρια 2°. *Orig.* i. *Eus.* D.E. ad Mar. ii. *Dion. Alex.* | Μαριαμ LΔ. | om. H.

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.

ρανοῦ * καὶ″ προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον†, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. 3 ἦν δὲ ἡ ‡ εἰδέα″ αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ‡ ὡς″ χιών. 4 ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ‡ ἐγενήθησαν″ ‡ ὡς″ νεκροί. 5 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναιξίν, Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. 6 οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν. δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο [ὁ κύριος.] 7 καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν.

τνγ β

τνδ β

τνε ι

168 8 Καὶ ‡ ἀπελθοῦσαι″ ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.† 9 καὶ ἰδοὺ ὁ Ἰησοῦς ‡ ὑπήντησεν″ αὐταῖς λέγων, Χαίρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. 10 τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται.

169 11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. 12 καὶ συναχθέντες

mini descendit de caelo et accedens revolvit lapidem, et sedebat super eum: 3 erat autem aspectus eius sicut fulgur et vestimentum eius sicut nix. 4 Prae timore autem eius exterriti sunt custodes et facti sunt velut mortui. 5 (353, 2.) Respondens autem angelus dixit mulieribus, Nolite timere vos: scio enim quod Iesum qui crucifixus est quaeritis: 6 non est hic, surrexit enim sicut dixit: venite videte locum ubi positus erat dominus. 7 Et cito euntes dicite discipulis eius quia surrexit, et ecce praecedit vos in Galilaeam: ibi eum videbitis. Ecce praedixi vobis.

8 (354, 2.) Et exierunt cito de monumento cum timore et magno gaudio, currentes nuntiare discipulis eius. 9 (355, 10.) Et ecce Iesus occurrit illis dicens, Havete. Illae autem accesserunt et tenuerunt pedes eius et adoraverunt eum. 10 Tunc ait illis Iesus, Nolite timere: ite nuntiate fratribus meis ut eant in Galilaeam: ibi me videbunt.

11 Quae cum abissent, ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem et nuntiaverunt principibus sacerdotum omnia quae facta fuerant. 12 Et congregati

---

2. εξ *Orig.* i. *Eus.* D.E. 493c. ad Mar. ii. 259. *Dion. Alex.* (ap. Routh. iii. 226.) | απ' D. (de Latt.)
— και προσελθ. B.*Btly.Blc.*CL. 33. Latt. Syr.Pst. Memph. Æth. *Orig.* i. *Dion. Alex.* | *om. και ⊊. AD. rel. Syr.Hcl. Arm. *Eus.* D.E.
— λιθον] † add. απο της θυρας ⊊. AC. rel. *f.h.* Syr.Pst. Arm. (*Eus.* ad Mar. ii. εκ. τ. θ.) | add. απο της θυρ. του μνημειου L. 1. 33. EF(M)U. Syr.Hcl. Memph. *Eus.* D.E. (του μνημιου sup. ras. E. Mmg. man. rec.) | om. BD. Vulg. *a.b.c.ff*^{1,2}*.g*^{1,2}*.l.* Æth. *Dion. Alex.* (*Hil.* 751c.)
3. ειδεα ABBtly.CDEHM. | ‡ ιδεα ⊊. L. rel. (mox ὡς αστ. habet K. sicut ⊊.)
— λευκον *a.b.e.f.ff*^{2}*.h.* | om. Vulg. *c.ff*^{1}*. g*^{1,2}*.l.*
— ὡς χιων B.*Btly.*D. 1. K.| ‡ ὡσει χιων ⊊. AC. *Dion. Alex.* (ὡση χ. 69.)
4. φοβου αυτου] φορου A. | om. αυτου Δ. Æth.
— εγενηθησαν B.*Btly.Blc.*CD(L). 33. (εγενν. L.)| ‡ εγενοντο ⊊. A(?C**). rel. *Eus.* ad Mar. Suppl. p. 283. *Dion. Alex.*
4. ὡς νεκροι AB.*Btly.*DLΔ. 1. | ‡ ὡσει νεκρ. ⊊. C. rel. *Eus.* ad Mar. | ὡς οἱ νεκρ. 69.
5. δε] om. C (ut vid.)
— εσταυρωμενον] ενσταυρ. E. (Jesum * Nazarenum." Syr.Hcl.)
6. γαρ *Eus.* ad Mar. iv. 266. *Dion. Alex.* | om. Δ. 33. *ff*^{2}. *Orig. Int.* ii. 155b.
— ὁ κυριος ACD. rel. Latt. Syrr.| om. B. 33. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii.
7. πορευθεισαι] πορευθεις L. (om. ταχυ πορευθ. a.)
— απο των νεκρων *For. c.f.ff*^{2}*.g*^{2}. | om. D. Vulg. *a.b.e.ff*^{1}*.g*^{1}*.h.l.* Arm. *Orig. Int.* ii.
— ιδου 1°.] om. D. *a.b.c.ff*^{2}*.h. Orig. Int.* ii.
— ιδου ειπον] sicut dixit *f.*
8. απελθουσαι B.*Btly.Blc.*CL. 33. 69. | ‡ εξελθουσαι ⊊. AD. rel.
— αυτου] om. 69. *f.* Arm.
— ad fin.] † add. ὡς δε επορευοντο απαγγειλαι τοις μαθηταις αυτου ⊊. AC. rel. *f.* Syr.Hcl. Æth. | om. BD. 33. 69. (Latt.) Syr.Pst. Syr.Hier. Memph. Arm.
9. ὁ Ιησους BsDL. 1. 33. 69. Ss. *Orig.* i. 440c. *Eus.* D.E. 508b. | om. ὁ AC (ut vid.) ΔEFGHKMUV.
— ὑπηντησεν B.*Btly.*C. 1. *Orig.* i. | ‡ απηντησεν ⊊. AD. rel. *Eus.* D.E.
— αυταις] αυτοις Δ.
— αυτου] post τους ποδας D. Latt. | Contra, *Orig.* i. *Eus.* D.E. ad Mar. iii. 263.
10. ὁ Ιησους] om. *b.* | om. ὁ B.*Bch.* | Contra, ACD. rel. *Eus.* D.E.
— την] om. D*.
— κακει BsC^{2}(?)DL. 1. 33. G. rel. *Eus.* D.E. | και εκει A(C*?)Δ. 69. EFHK UV.
— οψονται] οψεσθαι D. *e.h.*| οψωνται U.
11. απηγγειλαν] ανηγγειλαν D. *Orig.* iv. 386d.
— ἁπαντα] παντα A. *Orig.* iv.
— γενομενα] γιν- H.

---

3. erat enim *Am.* | 6. venite et videte *Cl.* | 7. praecedet *Cl.* | 8. gaudio magno *Cl.*

A B (C) D. (L) Δ. 1. 33. 69. EF(G)HKMSUV. Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις [13] λέγοντες, Εἴπατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων· [14] καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο †ὑπὸ″ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν [αὐτὸν] καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. [15] οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον *ἡμέρας″.

cum senioribus consilio accepto pecuniam copiosam dederunt militibus, [13] dicentes, Dicite quia discipuli eius nocte venerunt et furati sunt eum nobis dormientibus: [14] et si hoc auditum fuerit a praeside, nos suadebimus ei, et securos vos faciemus. [15] At illi accepta pecunia fecerunt sicut erant docti. Et divulgatum est verbum istud apud Iudaeos usque in hodiernum diem.

¶ C

170 [16] Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. [17] καὶ ἰδόντες¶ αὐτὸν προσεκύνησαν†, οἱ δὲ ἐδίστασαν. [18] καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς¶ λέγων, Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ *τῆς″ γῆς. [19] [b] πορευθέντες [οὖν] μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, ‡βαπτίσαντες″ αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, [20] διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.†

[16] Undecim autem discipuli abierunt in Galilaeam, in montem ubi constituerat illis Iesus, [17] et videntes eum adoraverunt, quidam autem dubitaverunt. [18] Et accedens Iesus locutus est eis dicens, Data est mihi omnis potestas in caelo et in terra. [19] Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti, [20] docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis: et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi. Amen.

¶ L

¶ G

[b] Mar. 16: 15.

19. *βαπτίζοντες*

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ.

12. *τε*] om. D. (*συμβ. τε λαβ.* om. Syr. Hier.)
— *αργυρια ικανα ff*[2]. *Orig.* iv. 386[d]. | *αργυριον ικανον* D. (Latt.) Syr.Pst. Arm.
13. *ὁτι Orig.* i. 367[d]. iv. 386[d]. *Eus.* ad Mar. ii. 258. | om. 33.
—*ἡμ. κοιμ.*] *ante οἱ μαθ.* F.
14. *και εαν Orig.* i. 367[d]. | *και αν* D*L. | *κἂν Orig.* iv. 386[e].
— *ὑπο* BD. Latt. *Orig.* i. ap. quosd. | ‡*επι* ⊂. AC. rel. *Orig.* i. impr. iv. 386[d].
— *πεισομεν Orig.* i. et iv. | *-σωμεν* 69. E*GHU.
— *αυτον* ACD. rel. *Orig.* iv. (MS. et imp.) | om. B. 33. *e.* Æth. *Orig.* i. et iv. (MS.)
— *ποιησομεν Orig.* i. et iv. | *-σωμεν* 33. 69. E*FGHM.
15. *εδιδαχθησαν*] *προσεταχθησαν* H.
— *διεφημισθη*] *εφημισθη* Δ. 33. *Orig.* i. 249[e]. iv. 455[c].
— *παρα*] add. *τοις* D. | Contra, *Orig.* i. et iv.
— *μεχρι Orig.* iv. | *ἑως* D. *Orig.* i.
15. *σημερον ἡμερας* BDL. (Latt.) | *om. *ἡμερας* ⊂. A. rel. *e. Orig.* i. et iv.
16. *εις την ταλ.*] om. 33. (om. *εις το ορος l.*)
— *ὁ Ιησους Eus.* ad Mar. suppl. p. 301. | om. *ὁ* D.
17. *ιδοντες*] *ιδον* 69.
— *προσεκυνησαν*] †add. *αυτῳ* ⊂. A. rel. Syrr.Pst.&Hcl. | om. B. *Btly. Blc.* D. 33. Latt. *Eus.* ad Mar.
18. *ουρανῳ Orig.* i. 241[d]. 242[a]. | *-νοις* D.
— *της γης* B. *Btly.* D. Memph. *Eus.* in Ps. 328[e]. 616[a]. | *om. *της* ⊂. A. rel. *Orig.* i. 241[d]. 242[a]. (sed vid. vi. 10).
19. *πορευθεντες*] *πορευεσθαι* D.
— *ουν* BsΔ. 1. 33. Vulg. *c.e.f.ff*[1,2]*.g*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Cypr.* 34. 110. 131. 295. | om. A. 69. E FG(litt. curs.)HKMSUV. Syr.Pst.MS. *Iren.* 208. *Hipp.* c. Noet. 14 (16). *Orig.* i. 412[e]. iv. 262[e]. *Orig. Int.* iv. 554[a]. 626[d]. *Eus.* D.E. 6[a]. 9[a]. 24[c]. 132[a]. 136[a]. 445[c]. c. Mcl. 3[c]. 159[d]. in Es. 425[b]. in Ps. 328[e]. 364[a]. 461[d]. 636[a]. *Lcf.* 17. | *νυν* D. *a.b.h. Hil.* 42[d]. 177[d]. 787[a].
19. *βαπτισαντες* B. *Btly. Blc.* D. | ‡*-ζοντες* ⊂. A. rel. *Hipp.* c. Noet. 14 (16). *Eus.* c. Mcl. 3[c].
— *τον υἱον Hipp. Eus.* | om. *τον* D.
20. *μεθ' ὑμ. ειμι Orig.* i. 394[b]. 351[c]. 519[a]. 554[b]. iv. 169[a,c]. 170[a]. 265[b]. 453[a]. *Eus.* D.E. 139[d]. 252[b]. c. Mcl. 182[b]. in Es. 514[b]. 523[c]. in Ps. 62[c]. 97[b]. 407[e]. 412[d]. 413[c]. 461[d]. | *ειμι μεθ' ὑμ.* D. *Orig.* iii. 177[c]. 302[b].
— ad fin.] †add. *αμην* ⊂. A**D. rel. *Am.* (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. MS. Æth. | om. A*BD. 1. 33. Vulg. *Cl. e.ff*[1]*.h.* Memph. Arm.
Subscriptio] *κατα Μαθθαιον* B. | *ευαγγελιον κατα Ματθαιον* ΑΔ. 33. E(H)(K)UV. | *ευαγγελιον κατα Μαθθαιον ετελεσθη αρχεται ευαγγελιον κατα Ιωαννην* D. | add. *στιχ. βχ* H: sic etiam S. | add. *στιχ. βψ το κατα Ματθ. ευαγγελιον εξεδοθη ὑπ' αὐτου εν ιεροσολυμοις μετα χρονους η της του χυ αναλψεως* K.

15. edocti *Cl.* | 20. *om.* Amen. *Cl.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

A B D [P]. α
L Δ. β
1. 33. 69.
EFHKMSUVΓ.
Vulg. *a. b. c.*
Syrr. P. H. β
Memph. α
Goth. Arm. Æth.
§ P
[a] Mal. 3: 1. γ
Matt. 11:10. ς
Luc. 7:27.
[b] Es. 40:3.
‖Matt. 3:1–12.
Luc. 3:3–17.
4. om. *και*

1 [1] Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ χριστοῦ υἱοῦ† θεοῦ· [2] § ‡καθὼς″ γέγραπται ‡ἐν [τῷ] Ἡσαΐᾳ τῷ προφήτῃ,″ [a] Ἰδοὺ† ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου†. [3] [b] Φωνὴ βοῶντος, Ἐν τῇ ἐρήμῳ ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. [4] Ἐγένετο Ἰωάννης * ὁ″ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ, [καὶ] κηρύσσων βάπτισμα

[1 (1,2,)] Initium evangelii Iesu Christi filii dei: [2] sicut scriptum est in Esaia propheta, Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam: [3 (2, 1,)] vox clamantis, in deserto parate viam domini, rectas facite semitas eius. [4 (3, 6,)] Fuit Iohannes in deserto baptizans et praedicans baptismum paenitentiae in remissi-

Inscriptio
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ
in ADLΔ. 1. 33. EHKMSsUΓ.
ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ
in BF.
ΕΚ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ
69.
(Το *κατα Μαρκον* G man. rec. litteris minusculis.)

1. *υἱου*] †add. *του* ς. A. rel. | om. BDL. (om. *υἱον θεου Iren. Gr.* et Lat. 191. *Orig.* i. 389[e]. iv. 15[c.e.] 125[e]. | Contra, MSS. vv. *Iren.* 187. 205 *dis. Orig. Int.* iv. 464[a].)

2. *καθως* B.*Btly*.LΔ. 1. 33. K. *Orig.* iv. 15[e]. 125[e]. 126[a].| ‡ὡς ς. ADP. rel. *Iren. Gr.* 191. *Orig.* i. 389[e].

— *τῳ Ἡσαιᾳ τῳ προφητῃ* B(D)LΔ. (1). 33. Latt. Syrr.Pst.&Hcl.mg. (ap. White). Syr.Hier. Memph. Goth. Arm. MSS. *Orig.* iv. 125[e]. 126[a]. *Orig. Int.* iv. 464[a]. (om. *τῳ* 1° D. 1. *Iren. Gr.* 191. *Orig.* i. 389[e]. iv. 15[e].)| ‡*τοις προφηταις* ς. AP. rel. Syr.Hcl. txt. Arm.Zoh. Æth. *Iren.* 187. 205. ("Malachi: in alio exemplari, in Esaia propheta" Syr.Hcl.mg. MS. In cod. MS. altero, "In Esaia propheta et in Malachi propheta." ap. Adlerum.) ὁ *Μάρκος δύο προφητείας ἐν διαφόροις εἰρημένας τόποις ὑπὸ δύο προφητῶν εἰς ἓν συνάγων πεποίηκε· καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἡσαΐᾳ τῷ προφήτῃ κτλ. Orig.* iv. 126[a]. *τοῦτο προφητικὸν Μαλαχίου ἐστὶν οὐχ Ἡσαΐου· γραφέως τοινύν ἐστι σφάλμα ὡς φησιν Εὐσέβιος ὁ Καισαρείας ἐν τῷ πρὸς Μαρῖνον περὶ τῆς δοκούσης ἐν τοῖς εὐαγγελίοις περὶ τῆς ἀναστάσεως διαφωνίας.* Scholion in Codicibus quibusdam: et in Catena apud Cramer. De Porphyrio haec habet Hieronymus in Matt. iii. "Quum enim testimonium de Malachia Isaiaque contextum sit quaerit [Porphyrius] quomodo velut ab uno Isaia exemplum putemus assumtum ... nos autem nomen Isaiae putamus additum Scriptorum vitio." (vii.17).

2. *αποστελλω*] †praem. *εγω* ς. APLΔ. rel. Vulg.*Cl.* Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Orig.* i. 389[e]. iii. 769[d].(ed.) iv. 15[e]. 125[e]. 126[a]. *Eus.* D.E. 430[c]. (vid. Matt. xi. 10). | om. BD. *Am. Fuld.* (Latt.) Syr.Pst. Memph. *Iren.* 187. *Orig.* iii. 769[d].(MS.) *Orig. Int.* ii. 403[a]. *Tert.* adv. Jud. 9.

— *προσωπον σου*] *προσ. μου* 69*(? corr.[1]).

— ad fin.] †add. *εμπροσθεν σου* ς. AΔ. rel. Vulg.*Cl. f.ff*[1,2].*g*[1,2]. Syr.Hcl. Memph.W. Goth. Arm. *Orig.* i. 389[f]. iii. 769[d]. iv. 125[e]. *Eus.* D.E. (vid. Matt. xi. 10. Luc. vii. 27). | om. BDPLK. *Am. Fuld. Tol. a.b.c.l.* Syr.Pst. Syr.Hier. Memph.Sch. Æth. *Iren.* 187. *Orig.* iv. 15[e]. 126[b.c.] *diserte.*

3. *βοωντος, Εν τῃ ερημῳ*] Sic interpungendum est ex auctoritate accentuum in textu Hebraico Esaiae prophetae; sic etiam corrigendus est locus Matt. iii. 3 supra; ubi eadem leguntur.

— *τριβους αυτου* ABP. rel. Vulg. *ff*[1].*g*[1]. Syrr.Pst&Hcl.txt. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. 15[e]. 125[e]. 126[a.c.] *diserte.* | *τριβους του θεου ὑμων* D. dei nostri *a.b. c.f.ff*[2].*g*[2]. Syr.Hcl.mg.MS. Goth. (*τρ. τ. θ. ἡμων* LXX. Es. xl. 3). ante deum nostrum *Iren.* 187 *bis.* | add. omnis vallis replebitur et omnis mons et collis humiliabitur et omnia prava erunt recta et aspera in planitiem, et videbitur gloria domini, et videbit omnis caro salutare dei nostri, quoniam deus locutus est. Vox dicentis, Clama: et dixit, Quid clamabo? omnis caro fenum et omnis gloria ejus sicut flos feni; aruit fenum, et flos cecidit; verbum autem domini manet in aeternum *c.*

4. *ὁ βαπτιζων* B.*Btly*.LΔ. 33. | *om. ὁ ς. A(D)P. rel. ‖*εν τῃ ερημῳ ante βαπτιζων* D. Latt. (exc. *f.*) Vulg. Syr. Pst.| Contra, MSS. *f.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.

— *και κηρυσσων* ADL. rel. vv. | om. *και* B.*Btly.Blc.* 33. (hiat P).

2. Ego mitto *Cl.* | viam tuam ante te *Cl.*

A B [C] D (P). L Δ. 1. 33. 69. EF[G]HKMSUVΓ.

μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. [5] καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται ‡ πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο″ ‡ ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ″, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. [6] ‡ καὶ ἦν″ * ὁ″ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ‡ ἔσθων″ ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. [7] καὶ ἐκήρυσσεν λέγων, Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. [8] ἐγὼ † ἐβάπτισα ὑμᾶς [ἐν] ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς [ἐν] πνεύματι ἁγίῳ.

2 [9] [c] Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρὲθ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη ‡ εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου″· [10] καὶ ‡ εὐθὺς″ ἀναβαίνων ‡ ἐκ″ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ‡ ὡς″ περιστερὰν καταβαῖνον

onem peccatorum. [5] Et egrediebatur ad illum omnis Iudaeae regio et Hierosolymitae universi, et baptizabantur ab illo in Iordane flumine confitentes peccata sua. [6] Et erat Iohannes vestitus pilis cameli, et zona pellicia circa lumbos eius, et lucustas et mel silvestre edebat. Et praedicabat dicens, [7 (4,1.)] Venit fortior me post me, cuius non sum dignus procumbens solvere corrigiam calciamentorum eius: [8] ego baptizavi vos aqua, ille vero baptizabit vos spiritu sancto.

[9 (5,1.)] Et factum est in diebus illis venit Iesus a Nazareth Galilaeae, et baptizatus est in Iordane ab Iohanne. [10] Et statim ascendens de aqua vidit apertos caelos et spiritum tamquam columbam descendentem et ma-

5. ἐν τῷ Ἰορδ. ποτ. ὑπ᾽ αὐτ.

6. ἦν δὲ

δ a

8. ὑμᾶς ὕδ.

c ‖ Matt. 3:13–17. ε Luc. 3:21, 22. a

9. Ναζαρὲτ

5. εξεπορευετο] -οντο LEFHSV. *Harl.** *b.ff*[1].*g*[1]. Goth. | Contra, ABsDP. rel. Vulg. *a.*(*c*)*.f.ff*[2]. rel. *Orig.* iv. 129[e].
— ἡ Ιουδ.] om. ἡ H.
— οἱ] om. D.
— παντες] *ante* και εβαπτιζοντο BDLΔ. 33. Vulg. (*a*)*.b.l.* Memph. Arm. *Orig.* iv. (126[e].) 130[a]. [*ff*[1].*g*[1,2]·n.l.] | ‡ *post* ⸗. AP. rel. Syr.Hcl. Goth. (Æth.) | om. 69. *f.* (om. και 69. *a*). | ante οἱ Ἱερ. *c.ff*[2]. Syr.Pst.
— ὑπ᾽ αυτου] *ante* ἐν τ. Ιορδ. π. BL. 33. Vulg. *b.c.f.ff*[1,2]·*g*[1,2]·*l.* Arm. *Orig.* iv. (126[e].) 130[a]. | ‡ *post* ⸗. ADP. rel. Syr. Hcl. Goth. (vid. Matt. iii. 6). [Syr.Pst. Memph. Æth.]
— τῳ] om. D*.
— ποταμῳ] om. D. *a.b.c.* (*Orig.* iv. 127[a].) | Contra, MSS. Vulg. *f.g*[1,2]·[?*ff*[1,2]·] rel. *Orig.* iv. 130[a].
6. (" erat autem.... mel silvestre," *post* "spiritu sancto" ver. 8. *a*).
— και ην BL. 33. Vulg. *b.d.ff*[1].*g*[1].(?[2].) Memph.W. | ‡ ην δε ⸗. ADGr.P. 69. rel. *a.c.f.ff*[2]. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Schw. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. iii. 3).
— ὁ Ιωαννης B.*Btly.*PL. 1. 69. EFK MUV. Syr.Hcl. (Johannes ipse *c*). | *om. ὁ ⸗. ADΔ. 33. rel.
— τριχας] δερρην DGr. *a.*
— και ζων. δερμ. περι τ. οσφ. αυτου] om. D. *a.b.ff*[2]. | Contra, Vulg. *c.f.ff*[1].*g*[1,2].
— εσθων B.*Btly.Blc.*L*Δ. 33(-ῶν) | ‡ εσθιων ⸗. ADP. rel.
7. εκηρυσσεν] εκεκραγεν Γ.
7, 8. sic in D. και ελεγεν αυτοις, Εγω μεν ὑμας βαπτιζω εν ὑδατι, ερχεται δε οπισω μου ὁ ισχυροτερος μου, οὐ ουκ ειμι ικανος λυσαι τον ἱμαντα των ὑποδηματων αυτου· και αυτος ὑμας βαπτισει εν πνευματι ἁγιῳ sic etiam (*a*)*.ff*[2]. (vid. Luc. iii. 16). | Contra, MSS. vv. *Orig.* iv. 132[a].
7. ισχυροτερος] ισχυρος A. | Contra, *Orig.* iv. 131[e]. 134[b].
— οπισω μου] om. Δ. *ff*[2]. ‖ om. μου B. *Orig.* iv. 131[e]. | Contra, AD(supra)P. rel. vv.
— κυψας] om. D(supra). *a.b.c.ff*[2].*g*[1]. | Contra, Vulg. *f.ff*[1].*g*[2]. *Orig.* iv. 132[a]. 134[b]. 135[c]. *diserte.* ‖ add. δε P.
— των ὑποδηματων] του ὑποδηματος L. Syr.Hcl. Memph. *Clem.* 679(? Luc.) | Contra, *Clem.* 241 (? Luc.) *Orig.* iv. 132[a].
8. εγω] †add. μεν ⸗. AD(supra)P. rel. *a.f.ff*[2]. Syr.Hcl. Goth. Æth. (vid. Matt. et Luc.) | om. BL. 33. 69. Vulg. *b.c. ff*[1].*g*[1,2]. Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig.* iv. 132[a].
— εβαπτισα ὑμας MSS. Vulg. *a.g*[2]. rel. *Orig.* iv. (ὑμας εβαπτισα 69). | ὑμας βαπτιζω D(supra). *b.c.f.ff*[1].*g*[1]. (baptizo vos *ff*[2].)
— εν ὑδατι] om. εν BΔ. 33. H. Vulg. *Orig.* iv. 132[a]. | Contra, ADPL. rel. Latt. vv. ut vid. (sic Matt. iii. 11). ‖ add. " in paenitentiam" *a.* μόνος Ματθαῖος τούτῳ προσέθηκε τό, εἰς μετάνοιαν *Orig.* iv. 133[b].
8. δε] om. 69.
— ὑμας βαπτισει D(supra). 69. *a.ff*[2].[*b*].
— εν πν.] om. εν BL. Vulg. *b.* | Contra, ADPΔ. 33. rel. (Latt.) *Orig.* iv. 132[a]. (sic Matt. iii. 11).
— ἁγιῳ] add. και πυρι P. Syr.Hcl.* (vid. Matt. iii. 11, et Luc. iii. 16). | Contra, rel.
9. και 1°.] om. B. | Contra, ADP. rel. *Orig.* 150[c]. (om. και εγενετο *a*).
— εκειναις] *post* ἡμεραις DΔ. *b.f.ff*[1,2]·*g*[1]. | Contra, MSS. Vulg. *a.c.* rel. *Orig.* iv. 150[c].
— Ιησους] praem. ὁ D. 69. MΓ. | Contra, rel. *Orig.* iv.
— απο] εις F.
— Ναζαρεθ (*Elz.*) DGr. 1. 69*. EFHK (*Tf.*)MUV. Vulg. *c.* Memph. Goth. | Ναζαρετ (St. 3). B.*Btly.*LΔ. 33. 69[2]. SsΓ. *a.b.d.f. Orig.* iv. | Ναζαρατ AP.
— εις τον Ιορδανην ὑπο Ιωαννου BDL. 33. 69. (εν τῳ Ιορδανῃ ὑπο Ιωαννου 1.) *Am. Fuld. a.b.ff*[1,2]·*g*[1,2]. Syr.Pst. Memph. *Orig.* iv. (om. ὑπο Ιωαν. *l.*) ις την Ιορ. D*. *sic.* | ‡ ὑπο Ιωαννου εις τον Ιορδανην ⸗. AP. rel. Vulg. *Cl. c.f.* Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth.
10. ευθυς BLΔ. 33. (‡ ευθεως ⸗. AP. rel.) Vulg. *c.f.ff*[1].*g*[1]. rel. | om. D. *a.b.*
— εκ BDL. 33. 69. Latt. Goth. Arm. Æth. (ut vid.) | ‡ απο ⸗. AP. rel. (vid. Matt. iii. 16).

5. ad eum *Cl.* | Jordanis *Cl.* | 9. a Johanne in Jordane *Cl.* | 10. caelos apertos *Cl.*

Vulg. *a.(b.)c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

¶ P ϛ

d ‖ Matt. 4:1–11. β Lu. 4:1–13. ζ ϛ

§ G

e ‖ Matt. 4:12, 17. η Lu. 4:14, 15. δ

14. Μετὰ δὲ

15. [καὶ] λέγων θ ϛ

f ‖ Matt. 4:18–22.

ι β

§ C

‡ εἰς″ αὐτόν· 11 καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν, Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ¶ ‡ σοὶ″ εὐδόκησα.

3 12 Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. 13 d καὶ ἦν† ἐν τῇ ἐρήμῳ ‡ τεσσεράκοντα ἡμέρας″ πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων· § καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

4 14 e ‡ Καὶ μετὰ″ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον† τοῦ θεοῦ, 15 καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. 16 f ‡ καὶ παράγων″ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν ‡ Σίμωνος″ ‡ ἀμφιβάλλοντας″ † ἐν τῇ θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς· 17 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω § ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων. 18 καὶ εὐθέως ἀφέν-

nentem in ipso, 11 et vox facta est de caelis, Tu es filius meus dilectus, in te complacui.

12 (6,2.) Et statim spiritus expellit eum in desertum. 13 Et erat in deserto quadraginta diebus et quadraginta noctibus, et temtabatur a satana, (7,6.) eratque cum bestiis, et angeli ministrabant illi.

14 (8,4.) Postquam autem traditus est Iohannes, venit Iesus in Galilaeam, (9,6.) praedicans evangelium regni dei, 15 et dicens quoniam Impletum est tempus et appropinquavit regnum dei: paenitemini et credite evangelio. 16 Et praeteriens secus mare Galilaeae vidit Simonem et Andream fratrem eius, mittentes retia in mare; erant enim piscatores. 17 (10,2.) Et dixit eis Iesus, Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum. 18 Et protinus

---

10. *του*] το D*.
— *ειδεν*] add. Ιησους P (ιδε ις) ap. Knittel. sed qu.
— *σχιζομενους*] ηνυγμενους D.
— *ὡς* AB.*Btly*.DLΔEFHKSUVΓ. (Syr. Hcl.mg.Graecè). | ‡ *ὡσει* ϛ. P. (1. 33. 69. M. *e. sil.*) vid. Matt. iii. 16 et Luc. iii. 22. | *ὡσπερ* B.*Bch*.
— *καταβαινον*] (-νων D*). ‖ add. *και μενον* 33. Vulg. *b.ff*$^{1.2}$.*g*$^{1.2}$.*l*. Memph.W. Æth. (Δ spat. vac. habet.) vid. Joh. i. 33. | Contra, MSS. *a.c.f*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph.Schw. Goth. Arm.
— *εις αυτον* BD. 69. *a.*(*b*).*l*. | ‡ *επ' αυτον* ϛ. AP. rel. *f.g*^{1}. ("in ipso" Vulg. *ff*$^{1.2.}$ *g*^{2}.) vid. Matt. iii. 16, et Luc. iii. 22.
11. *εγενετο*] om. D. *ff*^{2}.
— *εν σοι* BD*Gr*.LΔ. 1. 33. 69. Vulg. *a.c.ff*^{2}.*g*^{2}.*l*. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Schw. Goth. Arm.Zoh. Æth. | ‡ *εν ᾧ* ϛ. A. rel. (hiat P). *b.*(*d*).(*f*).*g*^{1}. Syr. Hcl.mg. Memph.W. Arm.MSS.
— *ευδοκησα* ABsD* rel. | *ηυδοκ.* D^{2}ΔE FHV.
12. *ευθυς* B.*Btly*.LΔ. 33. 69. rel. | *ευθεως* AD. 1. E*KM*mg*.
— *πνευμα*] add. *το ἁγιον* D.
— *αυτον εκβαλλει* ABsL. 1. rel. Goth. Arm. | *εκβ. αυτ.* DΔ. 33. 69. Latt.
13. *ην*] † add. *εκει* ϛ. Δ. 1. rel. Syrr.Pst. &Hcl. Arm. | om. ABDL. 33. Latt. Memph. Goth. Æth. *Orig.* iv. 161^{c}. (om. *και ην a*).
— *εν τη ερημῳ*] om. 1. 69. K. *a*. Arm. (Contra, *Orig.* iv.)
13. *τεσσερακοντα* ALΔ. | ‡ *τεσσαρακοντα* ϛ. E. rel. (? B. μ̄ D). ‖ ‡ *post ἡμερας* ϛ. ADΔ. rel. *c*. Goth. Arm. | Contra, BL. 33. Vulg. (*a*).*b.f.ff*^{2}. Memph. *Orig.* iv. 161^{d}. *Eus.* D.E. 433^{d}. | praem. *επι* 1. 69. ‖ add. *και τεσσερακοντα νυκτας* L. 33 (*τεσσαρ.*) Vulg. (*c*).*ff*^{1}.*g*^{1}.*l*. Syr. Hcl.mg. Æth. *Orig.* iv. *ed. Eus.* D.E. | add. *και νυκτ. τεσσ.* M. (vid. Matt. iv. 2). | om. ABD. rel. *a.b.f.ff*^{2}.*g*^{2}. ut vid. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Goth. Arm. *Orig.* iv. MS.
— *πειραζομενος*] praem. *και* D. (et temptabatur Latt.) | Contra, *Orig.* iv. *Eus.* D.E.
— *οἱ αγγελοι* BsDL. rel. *Orig.* iv. | om. *οἱ* A. 33. M (vid. Matt. iv. 11).
14. *και μετα* BD*Gr. a.*(*c*). Memph.W.& Schw. | ‡ *μετα δε* ϛ. AL. rel. Vulg. *f.ff*^{1}. *g*^{2}. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. 161^{d}. *Eus.* H.E. iii. 24(117). | sed postquam, *b.d.g*^{1}.(*ff*^{2}).
— *τον* BsDL. rel. *Orig.* iv. *Eus.* H.E. (MSS.) | om. AEFG*HSUVΓ. *Eus.* H.E.(ed.)
— *ὁ Ιησους* BsDLΔ. rel. *Orig.* iv. | om. V*. | om. ὁ AEFHKMUV^{2}Γ. *Eus.* H.E.
— *Γαλιλαιαν*] add. *διδασκων και* L. | Contra, *Orig.* iv. 161^{d}.(170^{c}).
— *ευαγγελιον*] † add. *της βασιλειας* ϛ. AD. rel. Vulg. *a.f.ff*^{1}.*g*$^{1.2.}$ Syrr.Pst.& Hcl.MS. Æth. (vid. Matt. iv. 23). | om. BL. 1. 33. 69. *b.c.ff*^{2}. Syr.Hcl.ed. Memph. Goth. Arm. *Orig.* iv. *bis*.
15. *και λεγων*] om. *c*. *Orig.* iv. 161^{d}. | om. *και* ADEFGHSUVΓ. | Contra, BsLΔ. 1. 33. 69. KM.
15. *πεπληρωται ὁ καιρος* ABsL. rel. Vulg. *f.ff*^{1}.*g*^{2}. rel. *Orig.* iv. | *πεπληρωνται οἱ καιροι* D. *a.b.c.ff*^{2}.*g*^{1}.
16. *και παραγων* BDL. 33. 69. Latt. (Syr. Hcl.mg.) Memph. Goth. Arm. | ‡ *περιπατων δε* ϛ. AΔ. rel. Syrr.(Pst.)&Hcl. txt. (vid. Matt. iv. 18).
— *Σιμωνα*] praem. *τον* D. 69.
— *Σιμωνος* BLM. (*του Σιμωνος* AΔ. 1. 69. E^{2}). *a*. Memph. Arm. | ‡ *αυτου* ϛ. D. 33. GΓ. Latt. Syr.Pst. Æth. (vid. Matt. iv. 18). | *αυτου του Σιμωνος* E*F HKSUV. Syr.Hcl. Goth.
— *αμφιβαλλοντας* ABDLΔ. 33. 69. E* FGHKSUV. (*αμφιβαλοντας* K(Tf.) *αμφιβαλλοντες* A*). | ‡ *βαλλοντας* ϛ. 1. E^{2}MΓ. Arm. (vid. Matt. iv. 18). ‖ † add. *αμφιβληστρον* ϛ. AΔ. rel. *b.ff*^{2}. Syr.Hcl. Memph. Goth. (vid. Matt. iv. 18). | add. *τα δικτυα* D. 69. Vulg. *a.c. f.ff*^{1}.*g*$^{1.2.}$*l*. Syr.Pst. Arm. | praem. *αμφιβληστα* 1. | *non habent* B.*Btly*.*Blc*.L. 33. Æth. (ut vid.)
— *εν τῃ θαλ.*] *εις την θαλ.* K*(?). | *εις την θαλασσαν* 69.
— *ἁλιεις* Bs. (*ἁλειεις* D). rel. | *ἁλειεις* AΔ. (n.l. L).
17. *γενεσθαι*] om. 1. 69. *b*. Syr.Pst. Æth. (vid. Matt. iv. 19). | Contra, rel.
— *ἁλιεις* BsD. rel. | *ἁλειεις* ACLΔ.
18. *ευθεως*] *ευθυς* L. 33.

A B C D. ιαLΔ. ς1. 33. 69. EFG(H)KMSUVΓ. τες τὰ δίκτυα† ἠκολούθησαν αὐτῷ. 19 Καὶ προβὰς† ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα, 20 καὶ ‡εὐθὺς" ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

ιβ ηg Lu. 4:31–37.

ιγ β¶ a

A′ ιδ η

5 21 g Καὶ εἰσπορεύονται εἰς ‡Καφαρναούμ·" καὶ εὐθέως τοῖς σάββασιν [εἰσελθὼν] εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδίδασκεν. 22 καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ¶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. 23 καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξεν 24 λέγων,† Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. 25 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων, Φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. 26 καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ ‡φωνήσαν" φωνῇ μεγάλῃ

23. καὶ [εὐθὺς] ἦν

24. οἶδαμέν σε

relictis retibus secuti sunt eum. 19 (11, 6.) Et progressus inde pusillum vidit Iacobum Zebedaei et Iohannem fratrem eius, et ipsos in navi componentes retia, 20 et statim vocavit illos. Et relicto patre suo Zebedaeo in navi cum mercennariis secuti sunt eum.

21 (12, 8.) Et ingrediuntur Capharnaum, et statim sabbatis ingressus synagogam docebat eos, 22 (13, 2.) et stupebant super doctrina eius: erat enim docens eos quasi potestatem habens et non sicut scribae. 23 (14, 8.) Et erat in synagoga eorum homo in spiritu inmundo, et exclamavit 24 dicens, Quid nobis et tibi, Iesu Nazarene? venisti perdere nos? scio quis es, sanctus dei. 25 Et comminatus est ei Iesus dicens, Obmutesce et exi de homine. 26 Et discerpens eum spiritus inmundus et exclamans voce magna exivit

---

18. *τα δικτυα* ABC. rel. Vulg. *f.ff*^{1}*.g*^{1,2}. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. | *παντα* D. *a.b.c.ff*^{2}. ‖†add. *αυτων* ς. A. rel. *f.g*^{1}. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. | om. BCL. 33. 69. Vulg. *ff*^{1}*.g*^{2}. Memph. Arm.
— *ηκολουθησαν* ACD. rel. | *ηκολουθουν* B.*Btly.Blc.*
19. *προβας*] *προσβας* D*. | †add. *εκειθεν* ς. AC. rel. Vulg. *c.f.ff*^{1}*.g*^{1,2}. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. iv. 21). | add. post *ολιγον* 33. | om. BDL. 1. *a.b.ff*^{2}. Syr.Pst. Memph.
— *δικτυα*] add. *αυτων* C^{2}KMΓ. Syrr. Pst.&Hcl.* Æth. | om. ABC*D. rel.
20. *ευθυς* B.*Btly.*L. 33. (‡*ευθεως* ς. ACD. rel.) Vulg. *a.f.ff*^{1}*.g*^{1,2}. Syr.Hcl. Goth. | om. *hic* Δ. *c.ff*^{2}. Syr.Pst. Arm. | om. *b.* Æth.
— *αφεντες*] praem. *ευθεως* Δ. (*ευθυς* 69). *c.ff*^{2}. Syr.Pst. Arm.
— *μισθωτων*] *μισθιων* 1.
— *απηλθον οπισω αυτου* ABC. rel. Syrr. Pst.&Hcl. Memph.Schw. Goth. Arm. | *ηκολουθησαν αυτῳ* D. Latt. Memph.W. Æth. | (*αυτου*] *αυτων* K).
21. *εισπορευονται* ABC. rel. Vulg. *d.g*^{1}. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Orig.* iv. 170^{c}. (ingredientes *e*). | *εισπορευεται* 1. | *εισεπορευοντο* D*Gr.* 33. (*a.b.f.*) | *εισπορευομενος Orig.* iv. 161^{d}. (sic add. "cum eis" *c*).
— *Καφαρναουμ* BDΔ. 33. 69. Latt. Memph. Goth. *Orig.* iv. *bis.* | ‡*Καπερναουμ* ς. AC. rel.
21. *ευθεως Orig.* iv. 161^{e}. | *ευθυς* L. 1. 33. *Orig.* iv. 170^{c}. | om. Æth.
— *τοις σαββ.*] praem. *εν* CG. | Contra, *Orig.* iv. *bis.*
— *εισελθων* ABsD. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. CLΔ. 69. (*c*). Syr.Pst. Memph. *Orig.* iv. *bis.*
— *συναγωγην*] add. *αυτων* Δ. Syr.Pst. (om. *την Elz.*)
— *εδιδασκεν*] *hic* ABDΔ. rel. Latt. Syr. Hcl. Goth. Arm. Æth. | ante *εις* L. 33. 69. *Orig.* iv. *bis.* | ante (*εν*) *τοις* C. Syr.Pst. Memph. ‖add. *αυτους* D. (Latt.) Syr.Hcl.* Goth. Arm. Æth. (populum *c*). | Contra, rel. *Orig.* iv. *bis.*
22. *εξεπλησσοντο Orig.* iv. 170^{c}. | *-ττοντο* MS.
— *αυτους*] *αυτοις* E*.
— *και ουχ* Vulg. *f.ff*^{1,2}*.g*^{1,2}. rel. | om. *και* D*. *b.c.d.e.*
— *γραμματεις*] add. *αυτων* CΔ. 33. M. *c.f.g*^{2}. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | Contra, ABD. rel. Vulg. *b.e.ff*^{1,2}*.g*^{1}. Memph. Goth. Arm. ‖add. et farasaei *e.g*^{2}.
23. *και* 1°] add. *ευθυς* BL. 1. 33. Memph. *Orig.* iv. 170^{d}. | om. ACD. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth.
— *ην*] post *αυτων* C. *Orig.* iv. | Contra, ABD. rel. vv.
— *αυτων* ABC. rel. Vulg. *f.ff*^{1}*.g*^{2}. Syrr. Pst.&Hcl. Memph.Schw. Goth. Arm. *Orig.* iv. | om. DL. *b.c.e.ff*^{2}*.g*^{1}. Memph.W.
23. *ανεκραξεν*] *ενεκρ.* D. | Contra, rel. *Orig.* iv.
24. *λεγων*] †add. *Εα* ς. (A)C. rel. Syr. Hcl. Goth. Arm. *Orig.* iv. 170^{d}. *Eus.* D.E. 272^{d}. in Ps. 600^{d}. (*αια* A). vid. Luc. iv. 34. | om. BD. Latt. Syr.Pst. Memph. Æth.
— *ἡμιν*] *ἡμων* Δ*Gr.*
— *σοι* CD. rel. | *συ* AB.*Btly.*ΔΓ.
— *Ναζαρηνε*] *Ναζωρηνε* 69.
— *απολεσαι ἡμας*] *ἡμ. απολ.* C. | Contra, rel. *Orig.* iv. (*απολεσαπολεσαι ἡμ.* D).
— *οιδα* ABsCD. rel. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. Goth. | *οιδαμεν* LΔ*Gr.* Memph. Arm. Æth. *Iren.* 234. *Orig.* iv. 170^{d}. 389^{a}. *Orig. Int.* ii. 138^{e}. *Eus.* D.E. in Ps. 600^{d}. (et ap. Mai 107). *Tert.* adv. Prax. 26. ‖(mox pro *ἁγιος* habet *Orig. υἱος* iv. 170^{d}. sed contra 389^{a}).
25. *ὁ Ιησους*] om. D. *b.g*^{1}. | Contra, rel. *Orig.* iv. 170^{d}.
— *εξ*] *απ'* L. 33. H. *f.ff*^{2}*.g*^{1,2}*.l. Orig. Int.* ii. 333^{d}. | Contra, ABsCDG. rel. Vulg. *b.e.* rel. *Orig.* iv.
— *εξ αυτου* ABC. rel. *f.* rel. *Orig.* iv. | *εκ του ανθρωπου* D. (Latt.) ‖add. *πνευμα ακαθαρτον* D. *b.c.e.ff*^{2}*.g*^{1,2}. Goth. Æth. | Contra, Vulg. rel. *Orig.* iv.
26. sic in D *και εξηλθεν το πνευμα το ακαθαρτον σπαραξας αυτον και κραξας φωνῃ μεγαλῃ εξηλθεν απ' αυτου* (*e*).

19. componentes retia in navi *Cl.* | 21. in synagogam *Cl.* | 24. scio qui sis *Cl.* | 26. exiit *Cl.*

Vulg. (*a*). *b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. [27] καὶ ἐθαμβήθησαν ‡ἅπαντες″ ὥστε συνζητεῖν πρὸς ‡ἑαυτοὺς″ λέγοντας, Τί ἐστιν τοῦτο; †διδαχὴ †καινή†, †κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασιν τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; [28] ‡καὶ ἐξῆλθεν″ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ [εὐθὺς] *[παντα-χοῦ]″ εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

ab eo. [27] Et mirati sunt omnes, ita ut conquirerent inter se dicentes, Quidnam est hoc? quae doctrina haec nova? quia in potestate et spiritibus inmundis imperat, et oboediunt ei. [28] Et processit rumor eius statim in omnem regionem Galilaeae.

Β′ ιε
h ‖Matt.8:14–16. β Lu. 4:38–40.
29. ἐξελθοντες ἦλθον

6 [29] h Καὶ ‡εὐθὺς″ ἐκ τῆς συναγωγῆς ‡ἐξελθὼν ἦλθεν″ εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. [30] ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ ‡εὐθὺς″ λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. [31] καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρὸς [αὐτῆς·] καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός†, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

[29] (15, 2.) Et protinus egredientes de synagoga venerunt in domum Simonis et Andreae, cum Iacobo et Iohanne. [30] Decumbebat autem socrus Simonis febricitans, et statim dicunt ei de illa. [31] Et accedens elevavit eam, adprehensa manu eius: et continuo dimisit eam febris, et ministrabat eis.

¶ Η Γ′

7 [32] Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ‡ἔδυσεν″ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· [33] ‡καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη″ πρὸς τὴν θύραν. [34] καὶ ἐθεράπευσεν

[32] Vespere autem facto, cum occidisset sol, afferebant ad eum omnes male habentes et daemonia habentes, [33] et erat omnis civitas congregata ad ianuam: [34] et curavit multos qui vexa-

---

(*ff*²). | Contra, Latt. rel. *Orig.* iv. 170ᵈ.

26. το πνευμα ACD (supra) rel. *Orig.* iv. | om. B.

— φωνησαν BL. 33. *Orig.* iv. | ‡κραξαν ☩. AC (vid. D supra). rel.

— εξ ABsL. rel. Goth. Arm. rel. ut vid. *Orig.* iv. | απ' CD(supra)Δ. 33. M. Latt.

27. εθαμβηθησαν] εθαμβησαν D. *Orig.* iv. 170ᵈ. | Contra, rel.

— ἁπαντες BLU. *Orig.* iv. | ‡παντες ☩. ACD. rel.

— προς] om. B.*Btly.Blc.*

— ἑαυτους ACDΔ. 1. 33. 69. EFHKM UV. (se Vulg. *c.f.g*¹.) | ‡αυτους ☩. BsLGΓs. (om. προς ἑαυτ. λεγ. *b.e.ff*²).

— λεγοντας BDLΔ*. rel. | -τες ACΔ². 33. E*M. (vid. Luc. iv. 36).

— τι εστιν τουτο ABC. rel. Vulg. *f.g*¹. rel. | om. D. *b.c.e.ff*¹·²·*g*².

— διδαχη καινη B.*Btly.Blc.*L. 1. 33. (ἡ διδ. B.*Bch.*) Memph. Arm. Æth. | †τις ἡ″ διδαχη †ἡ″ καινη ☩. CΔ. rel. (Latt.) Syr.Pst.&Hcl. Goth. (om. καινη *c.e. ff*²). | τις ἡ καινη αὐτη διδαχη A. | τις ἡ διδαχη εκεινη ἡ καινη D. | τις ἡ καινη διδαχη 69. ‖†add. αὐτη ☩. CD. rel. Latt. Syr.Pst.&Hcl. Goth. (ante διδαχη A). | om. BL. 33. Memph.

— κατ' εξουσιαν] †praem. ὁτι ☩. AC. rel. Vulg. *f.ff*¹.*g*¹·². Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. BL. 1. 33. (*b.c. e.ff*²). Syr.Pst. | η εξουσια ὁτι D.

28. και εξηλθεν BCDLΔ. 33. M. (Latt.) Syr.Pst. Memph. Æth. | ‡εξηλθεν δε ☩. A. rel. *f.* Syr.Hcl. Goth. Arm.

— ευθυς ACD. rel. Vulg. *f.ff*¹.*g*². Syr.Pst. &Hcl. Memph.Schw. Goth. | om. B.*Bch.* 1. 33. *b.c.e.ff*².*g*¹. Memph.W. Arm. Æth. ‖add. πανταχου BC. 69. (πανταχη L). *b.e.* Memph. | *om. ☩. AD. rel. Vulg. *c.f.ff*¹·²·*g*¹·². Syr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.

29. ευθυς BLΔ. 1ᵀʳ. 33. 69. (‡ευθεως ☩. AC. rel.) Vulg. (*b*).*f.ff*¹. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. D. 1ᴿ. *c.e.ff*².*g*¹. Syr. Pst. Æth. (in D sic, εξελθων δε εκ της συν. ηλθεν. (*b.c*).*e*).

— εξελθων ηλθεν B(D supra). 1. 69. (*b.c. e.f.ff*².*g*¹). Syr.Hcl.MS.mg. Arm. Æth. | ‡εξελθοντες ηλθον ☩. AC. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Goth. (egredientes venerunt *Tol. ff*¹. Syr.Pst. MS.) ‖ηλθον] ηλθαν L. | εισηλθον Δ. F.

30. κατεκειτο δε ἡ πενθερα Σιμωνος D. Latt. (exc. *f*).

— Σιμωνος] praem. του LΔ. 1. 69. M. | Contra, rel.

— ευθυς BDL. 33. 69. (‡ευθεως ☩. AC. rel.) Vulg. *e.f.ff*¹.*g*². Syr.Hcl. Memph. | om. 1. *b.c.ff*².*g*¹. Syr.Pst. Æth.

31. ηγειρεν αυτην κρατησας της χειρος αυτης] εκτεινας την χειρα κρατησας ηγειρεν αυτην D. (*b*).*f.* | Contra, rel. (και ante κρατ. praem. 69).

— χειρος αυτης] om. αυτης B.*Btly.Blc.* L. | Contra, AC. rel. (vid. D. *b.* supra). Latt. (exc. *b*). vv. rel.

31. πυρετος] † add. ευθεως ☩. A. rel. (*b*). Syr.Hcl. Goth. Æth. | ante αφηκεν habent D. Vulg. *c.f.ff*².*g*¹·². Syr.Pst. | om. BCL. 1. 33. *e.* Memph. Arm. ‖add. et surrexit Syr.Hcl.* Æth. (vid. Matt. viii. 15).

32. εδυσεν BD. | ‡εδυ ☩. AC. rel.

— εφερον] εφεροσαν D. | add. παντες *sic* 69.

— εχοντας] add. νοσοις ποικιλαις D. *b.c.e.ff*².*g*¹. (vid. Luc. iv. 40). | Contra, Vulg. *f.g*².

— ad fin.] add. et eiciebat daemonia ab eis *b.* et eic. illa ab illis *e.*

33. και ην ὁλη ἡ πολις επισυνηγμενη B. *Btly.*CDL. 33. Vulg. *b.e.l.* Memph. Schw. (επισυνηγ.] συνηγ. B.*Bch.*) | ‡και ἡ πολις ὁλη επισυνηγμενη ην ☩. A. rel. *c.f.*(*ff*².*g*¹·²·) Syr.Pst.&Hcl. Memph.W. Goth. Arm. Æth. ‖ην] om. ΥΓ. | ante επισυνηγ. 69.

— την θυραν] add. αυτου D. *c.*(*ff*².*g*¹. ut vid.)

34. sic in D. και εθεραπευσεν αυτους και τους δαιμονια εχοντας εξεβαλεν αυτα απ' αυτων και ουκ ηφιεν αυτα λαλειν ὁτι ηδεισαν αυτον· και εθεραπευσεν πολλους κακως εχοντας ποικιλαις νοσοις, και δαιμονια πολλα εξεβαλεν.

---

27. quaenam doctrina *Cl.* | etiam spiritibus *Cl.*

πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις· § καὶ δαι-
μόνια πολλὰ ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαι-
μόνια ὅτι ἤδεισαν αὐτόν. 35 i Καὶ πρωῒ ‡ ἔννυχα″ λίαν
ἀναστὰς ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον,
κἀκεῖ προσηύχετο. 36 καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν [ὁ] Σί-
μων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· 37 ‡ καὶ εὑρόν αὐτὸν καὶ″
λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Πάντες ζητοῦσίν σε. 38 καὶ λέγει
αὐτοῖς, Ἄγωμεν * ἀλλαχοῦ″ εἰς τὰς ἐχομένας κωμο-
πόλεις, ἵνα κἀκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ‡ ἐξῆλθον.″
39 καὶ ‡ ἦλθεν″ κηρύσσων ‡ εἰς τὰς συναγωγὰς″ αὐτῶν
εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

§ 40 j Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς παρακαλῶν
αὐτὸν [καὶ γονυπετῶν αὐτόν,] καὶ λέγων αὐτῷ ὅτι
Ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι. 41 ‡ καὶ″ σπλαγχνι-
σθεὶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ‡ αὐτοῦ ἥψατο″ καὶ λέγει
αὐτῷ, Θέλω, καθαρίσθητι.¶ 42 Καὶ† ‡ εὐθὺς″ ἀπῆλθεν
ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. 43 καὶ ἐμβριμη-

bantur variis languoribus, et daemonia multa eiciebat, (16, 8.) et non sinebat loqui ea, quoniam sciebant eum. 35 (17, 8.) Et diluculo valde surgens egressus abiit in desertum locum, ibique orabat. 36 Et secutus est eum Simon et qui cum illo erant; 37 et cum invenissent eum, dixerunt ei quia Omnes quaerunt te. 38 Et ait illis, Eamus in proximos vicos et civitates ut et ibi praedicem: ad hoc enim veni. 39 Et erat praedicans in synagogis eorum et omni Galilaea, et daemonia eiciens.

40 (18, 2.) Et venit ad eum leprosus deprecans eum, et genu flexo dixit [ei], Si vis, potes me mundare. 41 Iesus autem misertus eius extendit manum suam, et tangens eum ait illi, Volo, mundare. 42 Et cum dixisset, statim discessit ab eo lepra, et mundatus est. 43 Et commi-

ABCD. ιϛ
LΔ. η
1. 33. 69.
E(F)GKMSUVΓ.
§ a ιζ
i Lu. 4·42-44. η

37. εὑρόντες αὐτὸν λέγ.

38. [ἀλλαχοῦ]

39. καὶ ἦν

Δ′ ιη
j ‖ Matt. 8:1-4. β
Lu. 5:12-14.
40. om. καὶ γον. αὐτ.
41. ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλ.

¶ F

34. ποικιλαις νοσοις] om. L. (ποικιλοις νοσ. 69).
— λαλειν τα δαιμονια ACL. rel. *f.* vv. | τα δαιμονια λαλειν B. | αυτα λαλειν (D ut supra). Vulg *Cl.* (Latt.) Æth. (loqui ea, *Am. Fuld.*)
— ᾔδεισαν αυτον AD(supra)Δ.rel. Vulg. *a.b.e.f.ff*^{2}*.g*^{2}. Syr.Pst. Goth. | add. χριστον ειναι BL. 1. (add. τον χριστον ειναι 33(ut vid.)69. GM*sic.*) Syr.Hcl.* Memph. Arm. Æth. (vid. Luc. iv. 41).| ᾔδεισαν τον χριστον αυτον ειναι C. *ff*^{1}*.g*^{1}*.l.*
35. εννυχα BCDL. 1. 33. | ‡ εννυχον ϛ. A. rel. *Orig.* i. 216^d.
— αναστας] om. D. *a.c.* | Contra, Latt. rel. *Orig.* i. ‖ praem. και 69.
— και απηλθεν ACD.rel. Vulg. *a.f.ff*^{1}*.g*^{2}. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* i. | om. B. *b c.e.ff*^{2}*.g*^{1}. Syr.Pst. Memph.W. ‖ add. ὁ Ιησους C^{3}FGV.
— ερημον] praem. τον D. | Contra, *Orig.* i.
— κακει BCL. rel. *Orig.* i. | και εκει AD. [h. 33].
— προσηυχετο] προσηυξετο D. | Contra, *Orig.* i.
36. κατεδιωξαν A(?B)CD. rel. *a.b.c e.f.ff*^{2}. *g*^{1}. rel. | -ξεν B.*Blc.*MU. Vulg. *ff*^{1}*.g*^{2}.
— ὁ Σιμων AC. rel. | om. ὁ BL. 33. | ὁ τε Σιμων 1. 69. K. | τε Σιμων D*. | τοτε Σιμων D^2. *d.*
— οἱ μετ' αυτου] add. ησαν Δ. Vulg. | om. οἱ B.*Bch.*
37. και εὑρον αυτον και BL. *e.* Memph. MS. Æth. | και ὁτε εὑρον αυτον D*Gr.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. | ‡ και εὑροντες αυτον ϛ. AC. rel. *a.d.f.ff*$^{(1).2.}$*g*$^{1.2.}$ Memph. Goth. Arm. (om. *b.c*).
— ζητουσιν σε B*sCDLΔ. 1. 33. Vulg. (*b*).(*c*).*e.ff*$^{1.2.}$*g*$^{1.2.}$ Arm. | σε ζητουσιν A EFGKMSUVΓ. *a.f.* Goth. | om. σε 69.
38. αυτοις] add. ὁ Ιησους Δ.
— αγωμεν] add. αλλαχου BC*L. 33. Memph. (Arm.) (Æth.) | *om. ϛ. AC^{3}D. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth.
— εχομενας A(?B)C. rel. | εχομενα B. *Bt/y.* | ενγυς D. | ερχομενας 69.
— κωμοπολεις ABsCL. rel. Syr.Hcl.& *Gr.*mg. Memph. Arm. Æth. | πολεις 69. | κωμας και εις τας πολεις D. Latt. Syr.Pst. Goth. | κωμο (*sic*) και πολεις Δ.
— κακει BDL. 33. Ss. | και εκει ACΔ. 1. 69. EFGKMUVΓ.
— εξηλθον BCL. 33. Syr.Hcl.txt. | ‡ εξεληλυθα ϛ. AD. rel. | εληλυθα Δ. 69. Arm. (veni Latt. Syrr.Hcl.mg. vv. ut vid.) ‖ praem. και C.
39. ηλθεν BL. Memph. Æth. | ‡ ην ACD. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (vid. Luc. iv. 44).
— εις τας συναγωγας AB.*Bch.Blc.*CD LΔ. 1. 69. K. | ‡ εν ταις συναγωγαις ϛ. E. rel. (hiat 33). Latt. ? vv.
— εκβαλλων] εκβαλων G.
40. λεπρος] ὁ Πετρος 69*. (corr.* ut vid.)
— παρακαλων] ερωτων D.
40. αυτον (post παρακαλων)] om. 69.
— και γονυπετων αυτον AC(L)Δ. (1). 33. rel. Vulg. *e.f.ff*^{1}*.g*^{2}. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Goth. (Arm.) Æth. | ante παρακαλ. Syr.Pst. | om. αυτον L. 1. Arm. | *non habent* BDGΓ. *a.b.c.ff*^{2}*.g*^{1}.
— και ante λεγων] om. B. 69*.
— αυτῳ] om. DΓ. *Am.* Arm. ‖ add. κυριε B.*Bt/y.*CL. *c.e.ff*^{2}*.g*^{1}. Memph. Arm. Æth. (vid. Matt. viii. 2. et Luc. v. 12). | Contra, ADΔ. 33. rel. Vulg. *a.b.f.*(*ff*^{1}. *g*^{2}.) Syrr.Pst.&Hcl. Goth.
— ὁτι ABΔ. 33. rel. *a.* Syr.Hcl. Goth. | om. DCL. Vulg. *b.c.e.f.ff*$^{1.2.}$*g*$^{1.2.}$*l.* Syr. Pst.
— θελῃς] -λεις D.
— δυνασαι ACD. rel. | δυνῃ B. [h. 33].
41. και 1° BD. *a.b.e.ff*^{2}. Memph.W. | ‡ ὁ δε Ιησους ϛ. AC. rel. Vulg. *c.f.g*^{2}. Syrr.Pst.&Hcl. Memph.Schw. Goth. Arm. (Æth.) | (σπλαγχ. δε ὁ Ιησους L. Æth.)
— σπλαγχνισθεις ABC.rel. Vulg. (*c*).*e.f. g*^{2}. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | (om. *b g*^{1}.) | οργισθεις D. *a.ff*^{2}.
— χειρα] add. αυτου D. vv. | Contra, ABC. rel. *b.* Arm.
— αυτου ἡψατο BL. | ‡ ἡψατο αυτου ϛ. ACD. rel. Vulg. *a.e.f.*(*ff*^{2}*.g*$^{1.2.}$) Goth.

34. ea loqui *Cl.* | 36. prosecutus *Cl.* | 39. in omni *Cl.* | 40. *om.* ei *Am.* | 43. comminatus est ei, statimque ejecit *Cl.*

Vulg. [a]. b. c. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

σάμενος αὐτῷ, ‡εὐθὺς″ ἐξέβαλεν αὐτόν, 44 καὶ λέγει αὐτῷ, ᵈΟρα, μηδενὶ [μηδὲν] εἴπῃς· ‡ἀλλὰ″ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξεν ‡Μωυσῆς″, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. 45 ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν· ‡ἀλλὰ″ ἔξω ‡ἐπ″ ἐρήμοις τόποις ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν ‡παντόθεν″.

44 natus ei statim eicit illum, 44 et dicit ei, Vide nemini dixeris, sed vade ostende te principi sacerdotum, et offer pro emundatione tua quae praecepit Moses, in testimonium illis. 45 (19, 10.) At ille egressus coepit praedicare et diffamare sermonem, ita ut iam non posset manifeste in civitatem introire sed foris in desertis locis esse, et conveniebant ad eum undique.

II. κα ι θ

9 1 Καὶ ‡εἰσελθὼν πάλιν″ εἰς ‡Καφαρναοὺμ″ δι' ἡμερῶν, †ἠκούσθη ὅτι ‡ἐν οἴκῳ″ ἐστιν· 2 καὶ [εὐθέως] συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. 3 k καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν ‡φέροντες παραλυτικὸν″ αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. 4 καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν

k ‖ Matt. 9:2–8. Lu. 5:18–26.
3. φέροντες πρὸς αὐτ. παραλυτ.
4. προσενέγκαι

1 (20, 1.) Et iterum intravit Capharnaum post dies; 2 et auditum est quod in domo esset, et convenerunt multi, ita ut non caperet neque ad ianuam, et loquebatur eis verbum. 3 Et venerunt ferentes ad eum paralyticum qui a quattuor portabatur. 4 Et cum non possent offerre eum illi prae turba, nudaverunt tectum ubi erat, et

---

Arm. (vid. Matt. viii. 3. et Luc. v. 13). | om. *b.c.*

41. και λεγει] λεγων 69.
— αυτῳ] om. 1. *b.c.* Syr.Pst. (vid. Matt. et Luc.)
42. om. ver. M txt. (in mg.*)
— και 1°] †add. ειποντος αυτου ⸗. AC. rel. Vulg. *f.g*[2]. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. BDL. 69. *a.b.c.e.ff*[2].*g*[1]. Syr. Pst. Memph. | (add. et "ei" Arm.)
— ευθυς BL. 33. | ‡ευθεως ⸗. ACD. rel. | (om. *b.c.*)
— απηλθεν απ' αυτου ἡ λεπρα BDL.rel. Latt. Syr.Pst. Memph.MS. Arm. | ἡ λεπρα απηλθεν απ' αυτου C. Memph. W.&Schw. Goth. (vid. Luc. v. 13.) | απηλθ. ἡ λ. απ' αυτ. AK. Syr.Hcl. | απηλθ. ἡ λ. αυτ. Δ. [Æth.]
— εκαθαρισθη] -θερ- ACLΔG. | Contra, rel. (et *supra* in his cdd.)
43. ευθυς BDL. 33. | ‡ευθεως ⸗. C. rel. | (post αυτον AK. Arm.| om. Syr.Pst. Æth.) ‖add. και Δ.
44. μηδεν BsC. 1. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm. | om. ADLΔ. 33. 69. Latt. Syr. Pst. Memph. Æth. (vid. Matt. viii. 4. et Luc. v. 14).
— αλλα ACDLΔEGKU. | ‡αλλ' ⸗. Bs. rel.
— σεαυτον δειξον] δειξον σεαυτον D. Latt.
— τῳ ιερει] τῳ αρχιερει 33. 69. Vulg. *ff*[1].(*g*[2]).*l.* | Contra, rel. Latt. rel.
44. περι] ὑπερ 33.
— ἃ ABC[2]D. rel. | καθως C*. Æth. (vid. Luc. v. 14). | καθ' ἃ 33.
— Μωυσης BDΔKV. (Latt.) | ‡Μωσης ⸗. AC. rel. *Am.*
— αυτοις] αυτῳ A* ut vid.
45. πολλα ABC. rel. | om. D. Latt.
— αυτον] om. D.
— φανερως εις πολιν εισελθειν ABs. rel. *Am. Fuld.* (Latt. rel.) Syr.Hcl. Goth. Arm.| φαν. εισελθ. εις πολ. D. Vulg.*Cl.* Syr.Pst. | εις πολ. φαν. εισελθ. CL. 33. Memph.
— αλλα ACDΔM. | ‡αλλ' ⸗. BsL. rel.
— επ' ερημ. BLΔ. | ‡εν ερημ. ⸗. ACD. rel. (vid. Luc. v. 16).
— ην ACD.rel. Vulg.*Cl. a.g*[2]. rel. ("esse" *Am. c.d.f.ff*[2].*g*[1].*l.*) | om. B. *b.e.* (om. et και seq. *b.e.*)
— παντοθεν ABCDLΔ. 1. 33. KMS. | ‡πανταχοθεν ⸗. 69. rel.
1. εισελθων παλιν B.*Blc.*DGr.L. 33. *a.*(*c*). Memph. Arm. Æth. | εισηλθεν παλιν AB.*Btly.Bch.*CΔ. 1. 69. EKM UV. *e.* Syr.Hcl. Goth.(vid. iii. 1). εισηλθεν ὁ Ιησους παλιν FGΓ. Syr.Pst. | ‡παλιν εισηλθεν ⸗. Vulg. *b.d.f.ff*[1.2]. *g*[1.2]. | om. παλιν S. *c.*
— Καφαρναουμ BDΔ. 33. Latt. Memph. | ‡Καπερναουμ ⸗. AC. 69. rel.
— ηκουσθη] †praem. και ⸗. ACD. rel. Vulg. *b.e.g*[1]. Syr.Pst.&Hcl. Goth.| om. BL. 33. *a.c.f.* Memph. Arm. [Æth.]
1. εν οικῳ BDL. 33. (Latt.) Memph. | ‡εις οικον ⸗. AC. rel. *g*[1]. (domi *e*).
2. και ευθεως] om. ευθεως B.*Bch.Blc.*L. 33. Vulg. *b.l.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | Contra, ACD. rel. *a.c.e.f.ff*[2].*g*[1]. Syr.Hcl. Goth.
— πολλοι] praem. οχλοι 1.
— την θυραν] τῃ θυρᾳ L[2]U[2].
— αυτοις τον λογον ABC. rel. Vulg. *a. e.f.g*[1]. rel. | προς αυτους λογον D. *b. c.ff*[2].
3. προς αυτον φεροντες παραλυτικον C* D. 1. 69. G. Vulg.*Cl. a.b.*(*c*).(*e*).(*f*).*ff*[2]. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | φεροντες προς αυτον παραλυτικον BL. 33. *Am. g*[1].*l.* (Memph.)| ‡προς αυτον παραλυτ. φεροντες ⸗. AC[3]. rel. Goth. Æth.
— ὑπο] απο L. | επι Δ. (*om.* αιρ. ὑπο τεσσ. *b.c*). | add, in lecto Memph. Æth.
4. προσεγγισαι ACD. 1. rel. *a.*(*b*).*c.e.ff*[2]. *g*[1.2]. Syr.Pst. Goth. Arm. | προσενεγκαι BL. (-γκειν 33). Vulg. *f.* Syr.Hcl. Memph. Æth.
— αυτῳ ABC. rel. Vulg. rel. | om. DK*. (Latt.) Arm.MSS. | ante προεγγ. (sup. scr.) K[2].
— δια τον οχλον ABC. rel. *a.* | απο του οχλου D. Vulg. Latt. rel. ‖add. ascenderunt in tectum Syr.Pst.
— απεστεγασαν] απεσταγαν Δ.

45. introire in civitatem *Cl.* | locis esset *Cl.*
3. ad eum ferentes *Cl.*

A B C D. L Δ. 1. 33. 69. E[F]G[H]KMSUVΓ § H

στέγην ὅπου ἦν, § καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσιν τὸν ‡κράβαττον", ‡ὅπου" ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. 5 ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ, Τέκνον, ‡ἀφίενταί" ‡σου αἱ ἁμαρτίαι". 6 ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, 7 Τί οὗτος οὕτως λαλεῖ; ‡βλασφημεῖ" τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ εἷς ὁ θεός; 8 § καὶ ‡εὐθὺς" ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, ‡λέγει" αὐτοῖς, Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; 9 τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, ‡Ἀφίενταί" ‡σου" αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, ‡Ἔγειρου", [καὶ] ἆρον ‡τὸν κράβαττόν σου", καὶ περιπάτει; 10 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ‡ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι" ἁμαρτίας, λέγει τῷ παραλυτικῷ, 11 Σοὶ λέγω, ‡ἔγειρε", † ἆρον τὸν

patefacientes summiserunt grabatum in quo paralyticus iacebat. 5 Cum vidisset autem Iesus fidem illorum, ait paralytico, Fili, dimittuntur tibi peccata. 6 Erant autem illic quidam de scribis sedentes et cogitantes in cordibus suis, 7 Quid hic sic loquitur? blasphemat: quis potest dimittere peccata nisi solus deus? 8 Quo statim cognito Iesus spiritu suo quia sic cogitarent inter se, dicit illis, Quid ista cogitatis in cordibus vestris? 9 Quid est facilius, dicere paralytico, Dimittuntur tibi peccata, an dicere, Surge et tolle grabattum tuum et ambula? 10 Ut autem sciatis quia potestatem habet filius hominis in terra dimittendi peccata, ait paralytico, 11 Tibi dico, Surge tolle grabattum tuum et vade

5. ἰδὼν
7. ὅτι οὗτος
§ F
8. ὅτι [οὕτως] – *[αὐτοὶ" διαλογ.
9. σοι αἱ ἁμ.
10. ἀφιέναι ἁμαρτ. ἐ. τ. γῆς

4. *ην*] add. ὁ Ιησους DΔ. (Latt.) Syr. Pst. Goth. Arm. Æth. | Contra, ABC. rel. Vulg. *b.* Syr.Hcl. Memph.
— *εξορυξαντες* ABC. rel. Vulg. *f.* Syr. Hcl. Memph. Arm. | om. D. (Latt.) Syr.Pst. Æth.
— *κραβαττον* ACDLΔ. 1. 33. 69. EGH MUΓ. | ‡*κραββατον* ⊋. BsVs. | *κραβατον* K.
— *ὁπου* (ante ὁ παραλ.) BDL. *a.g*[1]. | ‡*εφ' ᾧ* ⊋. AC. rel. (Latt.) Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | *εφ' οὐ* 33. 69. | *εφ' ὁ* Γ. ‖ add. *ην* et *κατακειμενος* (post ὁ παρ.) D. *g*[2].
5. *ιδων δε* AD. 1. rel. (Latt.) Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. | *και ιδων* BCL. 33. 69. *e.* Memph. Æth. (vid. Matt. ix. 2 et Luc. v. 20).
— *τεκνον*] praem. *θαρσει* C.
— *αφιενται* B. 33. Vulg. *a.c.e.g*[1]. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. | ‡*αφεωνται* ⊋. ACD. rel. *b.f.* (Memph.? Arm. Æth. ut vid.) vid. Luc. v. 23. | *αφιονται* Δ. | *αφεονται* G. 69.
— *σου αἱ ἁμαρτιαι* BD*Gr.*LΔ. 1[T]. 33. 69. G. | *σοι αἱ ἁμαρτιαι* C*. *Am. b.e.ff*[1,2]. | ‡*σοι αἱ ἁμαρτιαι σου* ⊋. AC[3]. rel. Vulg.*Cl. a.c.d.f.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 377[c]. (vid. Luc. v. 20). | *σου αἱ ἁμαρτ. σου* M*. (*αμαρτυριαι* A*).
6. *αυτων*] add. λεγοντες D. (Latt.) (Memph.MSS.) Æth. | Contra, ABC. rel. Vulg.*f.* rel. (add. ea Pharasaeis Syr.Pst.)
7. *τι* ACD. rel. | *ὁτι* B.
— *οὐτος οὐτως*] *οὕτος οὕτος sic* H. (om. *οὐτως* Syr.Pst.)
— *βλασφημει* B.*Bch.Blc.*DL. (Latt.) Memph.MS. | ‡*βλασφημιας* ⊋. AC. rel. *e.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph.ed. Goth. Arm. Æth. (vid. Luc. v. 21). | *βλασφημας* Δ*Gr.*
— *ἁμαρτιας*] praem. *τας* D*.
— *εἰς*] om. D*Gr.*
8. *ευθυς* BL. 33. (‡*ευθεως* ⊋. AC. rel.) Vulg. *e.f.g*[2]. Syr.Hcl. Memph. Goth. | om. D. *a.b.c.ff*[2].*g*[1]. Syr.Pst. Arm. Æth.
— ὁ Ιησους] supra K.
— *αυτου*] om. D. *a.b.c.e.ff*[2]. Memph.W. | Contra, rel. Vulg. *f.g*[1]. Syrr.Pst.& Hcl. Memph.Schw. Goth. Arm. Æth. ("spiritu sancto" *g*[2]).
— *οὐτως* ACD. rel. Vulg. *f.g*[2]. Syrr. (Pst.)&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. B. *a.b.c.e.ff*[2].*g*[1]. ‖ add. *αυτοι* AC Δ. 33. 69. EFHKMSUVΓ. Syr.Hcl. Goth. | Contra, BsDL. 1. G. Latt. Syr. Pst. Memph. Arm. Æth.
— *ἑαυτοις*] *αυτοις* L.
— *λεγει* B.*Btly.*L. 33. Vulg. *e.f.* | ‡*ειπεν* ⊋. ACD. rel. *a.b.c.ff*[2].*g*[1]. (vid. Matt. ix. 4 et Luc. v. 22).
— *αυτοις*] om. B*Btly. ff*[2]. | Contra, rel.
— *ταυτα*] om. L.
9. *τῳ παραλυτικῳ*] om. 33. *a.e.*
— *αφιενται* B.*Btly.* Vulg. *a.c.e.f.g*[1]. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. | ‡*αφεωνται* ⊋. ACD. rel. *b.* (Memph.? Arm. Æth. ut vid.) *Eus.* in Ps. 600[d]. (vid. Luc. v. 23). | *αφεονται* 69.
9. (*εγειρε αρον τον κραβαττον σου και ὑπαγε εις τον οικον σου, η ειπειν, αφαιωνται σοι αἱ ἁμαρτιαι* D).
— *σου αἱ ἁμαρτιαι* BL. 1[T]. 33. 69. EFG HKMUV. | ‡*σοι αἱ ἁμ.* ⊋. ACDΔΓ*s.* vv. ut vid. *Eus.* in Ps. (vid. Luc. v. 23). ‖ add. *σου a.b* (om. *σοι*).*c.f.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. (vid. Luc. v.) | Contra, Vulg. *e. Eus.* in Ps.
— *εγειρου* BL. | *εγειρε* ACD. 1. 33. 69. EFGHK(*sic*)MSVΓ. | ‡*εγειραι* ⊋. ΔU.
— *και αρον* ABs. rel. *Am. a.d.g*[1.(2)]. Syr. Hcl. Goth. Æth. [*b.c.e*]. | om. *και* C D*Gr.*L. 1. 33. Vulg.*Cl. Fuld. f.l.* Syr. Pst. Memph.W. et Schw. Arm.
— *αρον τον κραβ. σου* ABCDL. 1. 69. KM. Vulg. *a.f.g*[1.(2)].*l. Eus.* in Ps. | ‡*αρον σου τ. κρ.* ⊋. Δ. 33. G. rel. | om. *b.c.e.* (et ambula et tolle grabbatum tuum et vade in domum *g*[2]). ‖ *κραβαττον hic* ut in ver. 4, sed idem *hic* habent F[2]KV. | *κραβατον* F*. | ‡*κραββατον* ⊋. Bs.
— *περιπατει* ABC. rel. Vulg. *b.c.e.f.g*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | *ὑπαγε* D(supra)LΔ. *a.ff*[2].*g*[2]. Goth. (ut vid.) Arm. (vid. ver. 11). ‖ add. *εις τον οικον*

5. cum autem vidisset *Cl.* | filii *Am.* | ti peccata tua *Cl.* | 8. intra se *Cl.* | 9. surge tolle *Cl.* | 10. quia filius hominis habet potestatem *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

12. ἔμπροσθεν πάντων — Οὐδέπ. οὕτ.

‡κράβαττόν″ σου, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. [12] καὶ ἠγέρθη, ‡καὶ εὐθὺς″ ἄρας τὸν ‡κράβαττον″ ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεόν, λέγοντας ὅτι ‡Οὕτως οὐδέποτε″ ‡εἴδαμεν″.

in domum tuam. [12] Et statim ille surrexit sublato grabatto abiit coram omnibus, ita ut ammirarentur omnes et honorificarent deum, dicentes quia numquam sic vidimus.

ϛ′ κα β

10 [13] [1] Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. [14] καὶ παράγων εἶδεν Λευῖν τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

[1] ‖ Matt. 9: 9-13. Lu. 5:27-32.

[13] (21, 2.) Et egressus est rursus ad mare, omnisque turba veniebat ad eum, et docebat eos. [14] Et cum praeteriret, vidit Levin Alphei sedentem ad teloneum, et ait illi, Sequere me. Et surgens secutus est eum.

κβ β

11 [15] Καὶ ‡γίνεται″ [ἐν τῷ] κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ‡ἠκολούθουν″ αὐτῷ [16] καὶ οἱ γραμματεῖς ‡τῶν Φαρισαίων·″ *καὶ″ ἰδόντες ‡ὅτι ἤσθιεν″ μετὰ τῶν ‡ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν″ ἔλεγον

15. καὶ ἐγένετο — ἠκολούθησαν

16. οἱ γρ. καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἰδοντες

[15] (22, 2.) Et factum est cum accumberet in domo illius, multi publicani et peccatores simul discumbebant cum Iesu et discipulis eius; erant enim multi qui et sequebantur eum. [16] Et scribae et Pharisaei videntes quia manducaret cum peccatoribus et ‡ publicanis

---

σου D(supra). 33. *a.ff*^{2}. Arm. (vid. ver. 11).

10. εχη E.

— επι της γης αφιεναι ἁμαρτιας CDLΔ. 33. HM. Latt. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. (om. επι τ. γ. *b*). | αφιεναι ἁμαρτ. επι τ. γης B. Æth. | ‡αφιεναι επι τ. γ. ἁμαρτ.ϛ.A.1.69.EFGKSUVΓ.Syr.Hcl.

11. εγειρε AB.*Bch*.CD. 1^{T}. 33. 69. EFG HMSVΓ. | ‡εγειραι ϛ. LΔU. | εγειρον K. ‖†add. και ϛ. ΑΔ. 1. rel. *c.d g*^{2}. Syr.Hcl. (Goth.) Æth. | om. BCD*Gr*. L. 33. Γ. Vulg. *a.b.e.f.ff*^{1,2}.*g*^{1}.*l*. Syr.Pst. Memph. Arm.

— κραβαττον MSS. | ‡κραββατον ϛ. ?B*s*.

12. ηγερθη και ευθυς B(C*)L. 33. (-θεως C). Memph.MS. Arm. | ευθεως ηγερθη και D. (Vulg.) (*a*).(*f*).*g*^{1}.*l*. Memph. Schw. | ‡ηγερθη ευθεως και ϛ. AC^{3}Δ. 1.rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. | om. ευθ. *b.c.e.ff*^{2}.

— κραβαττον] vid. ver. 11. | add. αυτου L. 33. H. *c*. Syr.Pst. Memph. Æth. | Contra, MSS. (Latt.) Syr.Hcl. Goth.

— εναντιον ACDΔ. 1. rel. | ενωπιον 33. | εμπροσθεν BL.

— παντας] -τες A.

— λεγοντας ACLΔ. 1. 33. rel. (Latt.) Memph. rel. | om. B. *b*. | και λεγειν D.

— ουτως ουδεποτε BDL. (*b*).*e*. Arm. | ‡ουδεποτε ουτως ϛ. AC. rel. Vulg. *a.c.f*^{1}.*ff*^{2}. Syr.Hcl. | [Syr.Pst. Memph. Æth.]

12. ειδαμεν CD. | ‡ειδομεν ϛ. AB*s*. rel. | -ωμεν 69.

13. παλιν] om. D *Gr*. Memph. MS. | praem. ὁ Ιησους 69.

— παρα] επι 69*.

— ὁ οχλ.] om. ὁ D*.

14. και παραγων] παραγ. δε 69. ‖add. ὁ Ιησους FGHΓ. (non 33).

— Λευιν C. 1. rel. (-ειν B.*Btly*.LE*M). *Am. f.ff*^{1}.*g*^{2}. (Λευι ΑΔ. 33. ΚΓ. Vulg. *Cl*.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | Ιακωβον D. 69. *a b.c.e. ff*^{2}.*g*^{1}. Ἔστω δὲ καὶ ὁ Λεβὴς τελώνης ἀκολουθήσας τῷ Ἰησοῦ· ἀλλ' οὔτε γε τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ ἦν, εἰ μὴ κατά τινα τῶν ἀντιγράφων τοῦ κατὰ Μάρκον εὐαγγελίου. (vid. et Mar. iii. 18). *Orig*. i. 376^{d}.

— ηκολουθησεν] -θει C*. 1. | Contra, A BsC^{3}D. rel.

15. γινεται BL. 33. | ‡εγενετο ϛ. ACD. 1**. rel. vv. ut vid. (vid. Matt. ix. 10). [1*. n.l.]

— εν τω κατακεισθαι αυτον AC. 1. rel. Vulg. *f.ff*^{1}.*g*$^{1.2}$. rel. | κατακεισθαι αυτ. (om. εν τω) B.*Btly*.*Blc*.L. 33. 69. | εν τω κατακλιθηναι αυτον Δ. | κατακειμενων αυτων D. *a.b.c.e.ff*^{2}.

— εν τῃ] add. ὀδῳ 69*.

— και πολλοι] om. και D. 1. Latt. Syr. Pst. | Contra, rel.

— και ἁμαρτωλοι] om. Syr.Hcl. impr. Arm.Usc. ‖add. ελθοντες AC*. (vid. Matt. ix. 10). | om. BsC^{3}DL. rel. Verss.

— πολλοι και] πολλοι οἱ και D. Vulg. *b.f. ff*^{1}.*g*$^{1.2}$. (Arm.) "multi qui" *a.c e.ff*^{2}.*l*.

15. ηκολουθουν BLΔ. Vulg. *ff*$^{1.(2)}$.*g*$^{1.2}$. | ‡ηκολουθησαν ϛ. ACD. 1. 33. rel. *a.b.c.e.f*. Syrr.Pst.&Hcl. rel. ut vid.

16. και οἱ] om. B.*Bch*. Δ. Memph. | οἱ] om. L. 33.

— των φαρισαιων BLΔ. 33. *b*. Memph. MS. | ‡και οἱ φαρισαιοι ϛ. ACD. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph.W.&S. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. ix. 11, et Luc. v. 30).

— *και″ ιδοντες B*Bch*.LΔ. 33. Memph. Æth. | και ειδαν D. *b*. [*e*. n.l.] | ιδοντες ϛ. AC. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (vid. Matt. ix. 11).

— ὁτι ησθιεν DL. Vulg. *c*.(*ff*^{1}.*g*^{1}). Syr. Hcl. Æth. | ὁτι εσθιει B.*Btly*. 33. *b.d*. Syr.Pst. [?Memph. Arm.] | ‡ αυτον εσθιοντα ϛ. CΔ. rel. *a.f*. Goth. [*e*. n.l.] (αυτον hic, et εσθιοντα ante ελεγον A).

— ἁμαρτωλων και τελωνων 1°. B.*Btly*. (D)L*. (33). *Am. a.b.c.ff*^{1}.*g*^{1}. Memph. MS. Æth. (ἁμαρ. κ. των τελ. D. 33). | ‡τελωνων και ἁμαρτ. ϛ. ACL**. rel. Vulg.*Cl. f.ff*^{2}. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. W.&S. Goth. Arm. [*e*]. | και ἁμαρτωλων] om. 69. Syr.Hier.

— ελεγον] praem. και D.

---

12. statim surrexit ille et *Cl*. | ut mirarentur *Cl*. | 14. Levi *Cl*. | 16. manducaret cum publicanis et peccatoribus *Cl*.

A B C D. L Δ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUVΓ.

τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, †ᵈ"Οτι μετὰ τῶν ‡ἁμαρτωλῶν καὶ τῶν τελωνῶν" ἐσθίει καὶ πίνει; [17] καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς†.

dicebant discipulis eius, Quare cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit magister vester? [17 (23, 2.)] Hoc audito Iesus ait illis, Non necesse habent sani medicum sed qui male habent: non enim veni vocare iustos sed peccatores.

16. [καὶ πίνει] κγ β

m ‖ Matt. 9:18-22. Lu. 5:33-38.

12 [18] m Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ ‡Φαρισαίοι" νηστεύοντες· καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ *μαθηταὶ" τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; [19] καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστιν νηστεύειν; ὅσον χρόνον ‡ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν", οὐ δύνανται νηστεύειν· [20] ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ‡ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ" [21] † οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ‡ἐπιράπτει" ἐπὶ

18. [μαθηταὶ] τ. Φαρ.

21. ῥάκκους

[18] Et erant discipuli Iohannis et Pharisaei ieiunantes: et veniunt et dicunt illi, Quare discipuli Iohannis et Pharisaeorum ieiunant, tui autem discipuli non ieiunant? [19] Et ait illis Iesus, Numquid possunt filii nuptiarum quamdiu sponsus cum illis est ieiunare? Quanto tempore habent secum sponsum, non possunt ieiunare. [20] Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus, et tunc ieiunabunt in illa die. [21] Nemo assumentum panni rudis assuit vestimento veteri: alioquin

16. ὁτι BL. 33. | †τι" ὁτι ⊊. AC. rel. | δια τι D. Latt. (vid. Matt.ix.11, et Luc.v.30).
— των ἁμαρτωλων και των τελωνων B. *Bch*.D. *a*. Æth. (των ante ἁμαρτ. om. B. *Btly*.) | ‡των τελ. και ἁμαρτ. ⊊. AC. rel. vv. (vid. Matt. ix. 11, et Luc. v. 30). ‖των τελ. *tantum* U.
— εσθιει και πινει ACLΔ. 1. 33. rel. Vulg. *c.f*. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Goth. Arm.MSS. (Æth.) | om. και πινει BD. *a.b.e.ff*². (vid. Matt. ix. 11). | εσθιειτε και πινειτε G. Syr.Hier. Arm.Zoh. (vid. Luc. v. 30). ‖εσθιει *ante* μετα B. *Bch*. εσθιει και πινει ante μετα Memph. εσθιει ante μετα et και πινει ad fin. ver. Æth. ‖*ante* εσθ. και πιν. praem. ὁ διδασκαλος ὑμων C. Æth. ad fin. ver. habent LΔ. 69. Vulg. *f.ff*¹.*g*¹.*l*. Memph. ed. quare magister vester cum publicanis, etc. *c*. edit et bibit magister vester cum publicanis Memph.MS. (vid. Matt. ix. 11). | *non habent* ABD. 1. 33. rel. *a.b.e.ff*². Syrr.Pst.&Hcl.
17. αυτοις] om. D. 1. *a.b.c.ff*².*g*¹. | Contra, rel. Vulg. *e.f g*². ‖add. ὁτι B.*Btly*. Δ. | Contra, rel.
— αλλ'] αλλα B.*Btly*.
— ουκ ABsD. rel. *a.b.e.ff*¹.*g*¹. Syrr.Pst. &Hcl. Memph.MS. Goth. Arm. (Æth.) | ου γαρ CL. Vulg. *c.f.ff*².*g*². Memph.ed.
— αλλα] αλλ' 1ʳᵉ.
— ad fin.] †add. εις μετανοιαν ⊊. C. 1mg. (man. rec.) 33. 69. rel. *a.c.ff*¹.*g*¹. | om. A BDLΔ. 1*. K. Vulg. *b.e.f.ff*².*g*².*i.l*. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
18. οι φαρισαιοι ABCD. 69. KM. Vulg. *b.c.e.f.ff*².*g*².*i*. Syr.Hcl.(txt.) Memph. Goth. Arm. | ‡οι των φαρισαιων ⊊. LΔ. 1. 33. *a.ff*¹.*g*¹. Syrr.Pst.&Hcl.(mg.) Æth. (vid. infra, et Luc. v. 33).
— και οι *μαθηται" των φαρισαιων BC* L. 33. *e*. Syr.Hcl.mg. Æth. | και οι των φαρισαιων ⊊. C²D. rel. Vulg. (*b*). *c.ff*¹.*g*¹. Syrr.Pst.&Hcl.(txt.) Memph. Schw. (vid. Luc. v. 33). | om. A. | om. οι Δ. | et pharasaei *a.f.ff*².*g*². Memph. W. Goth. Arm. (vid. ante).
— σοι μαθηται ACD. rel. | om. μαθηται B. (vid. Luc. v. 33). | μαθηται σου E*. | σου μαθηται Δ.
19. ὁ Ιησους] om. D. *b.i*.
— ὁσον χρονον....ου δυν. νηστευειν A BC.rel. Vulg. *c.ff*¹.*g*². Syr.Hcl. Memph. Arm. | om. DU. 1. 33. *a.b.e.ff*².*g*¹.*i*. Syr.Pst. Æth. (vid. Matt. ix. 15 et Luc. v. 34).
— εχουσιν τον νυμφιον μετ' αυτων BC (L). (*c*). Memph.W. (μεθ' ἑαυτων L. μεθ' αυτ. B.*Bch*.)| ‡μεθ' ἑαυτων εχουσι τον νυμφιον ⊊. AΔ. rel. (Vulg.) *f.ff*¹.*g*². Syr.Hcl. Memph.Schw. Goth. Arm.
20. απαρθῃ] αρθῃ C. 69. (Memph. ut vid.)
— νηστευσουσιν ABsCD²L. rel. | νηστευουσιν D*. 1ʳᵉ. FU. | -σωσιν E*.
— εκεινῃ τῃ ἡμερᾳ ABCDLΔ. 1. 33. 69. K. *Am*. *ff*².*i.l*. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | ‡εκειναις ταις ἡμεραις ⊊. E. rel. Vulg.*Cl*. *a.b.c.e.f*. Memph. (vid. Luc. v. 35).
21. ουδεις] †praem. και ⊊. EFsHUVsΓ. Æth. | add. δε DGM. *a.c.*(*g*²). Syr.Hcl. mg. (vid. Matt. ix. 16). | *nil addunt* AB CLΔ. 1. 33. 69. KS. Vulg. *b.e.f.i*. Syrr. Pst.&Hcl.(txt.) Memph. Goth. Arm.
— επιβαλημα E*.
— ῥακους BsCL. rel. | ῥακκους AD. 33. 69. FGHMΓ.
— αγναφου ABsCD. rel. | -φους LΔE FG.
— επιραπτει ACLΔ. 1. 69. EFGHV. | ‡επιρραπτει ⊊. Bs. 33*s*. rel. | επισυνραπτει D.
— επι] om. 69.
— ἱματιον παλαιον BCDL. 33. | ‡ἱματιῳ παλαιῳ ⊊. AΔ. rel. (vid. Matt. ix. 16).
— μη] μηγε Δ. 33. (?K. sil. Trs. et Tf. ?M**).
— αιρει το πληρωμα αυτου CE. rel. Syr. Pst. (Arm.) Æth. | αιρει το πληρωμα D. 69. (Latt.) (Memph.) | αιρει το πλ. αφ' ἑαυτου B. | αιρει το πλ. απ' αυτου L. 1. Goth. | αιρει απ' αυτ. το πλ. AΔ. 33. K. *l*. Syr.Hcl. (αρει H).
— το καινον] το κοινον H. ‖add. απο D. 69. Vulg. *a.b.e.f*. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. [c].
— και χειρον σχισμα γινεται] om. L.
22. μη ABsD. rel. | μηγε CLM²*Tf*.
— παλαιους] add. sed in novos *a.b c*.
— ῥηξει BCDL. 33. Vulg. *b.ff*¹.*g*¹. | ‡ῥησσει ⊊. AΔ. rel. *c.e.ff*². Syr.Hcl.

17. medico *Cl*. | 20. in illis diebus *Cl*.

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

‡ ἱμάτιον παλαιόν″· εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ πλήρωμα [αὐτοῦ] τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. [22] καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ‡ ῥήξει″ ὁ οἶνος † τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ‡ ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί·″ [ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον.]

auferet supplementum novum a veteri, et maior scissura fit. [22] Et nemo mittit vinum novellum in utres veteres: alioquin disrumpet vinum utres, et vinum effunditur et utres peribunt: sed vinum novum in utres novos mitti debet.

22. [ἐκχεῖται] *καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται·*

n ‖ Matt. 12:1-8. *κδ* ‖ Lu. 6:1-5. *β* ¶ F

23. *ὁδοποιεῖν*

13 [23] n Καὶ ἐγένετο¶ ‡ αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν διαπορεύεσθαι″ διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ‡ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο″ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας. [24] καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, Ἴδε τί ποιοῦσιν † τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; [25] καὶ† ‡ λέγει″ αὐτοῖς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ° τί ἐποίησεν ‡ Δαυείδ″, ὅτε χρείαν ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ; [26] [πῶς] εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ † ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν, καὶ ἔδωκεν

23 (21, 2.) Et factum est iterum cum sabbatis ambularet per sata, et discipuli eius coeperunt praegredi et vellere spicas. [24] Pharisaei autem dicebant ei, Ecce quid faciunt sabbatis quod non licet? [25] Et ait illis, Numquam legistis quid fecerit David, quando necessitatem habuit et esuriit ipse et qui cum eo erant? [26] quomodo introiit domum dei sub Abiathar principe sacerdotum et panes propositionis manducavit, quos non licet manducare nisi sacerdotibus, et dedit eis qui cum eo

° 1 Sam. 21:6.

26. [τοῦ] ἀρχ.

— *τοὺς ἱερεῖς*

Memph. Goth. Arm. Æth. | ni dirumpat *f. sic* et Syr.Pst.|rumpentur *a.*

22. ὁ οινος 1° (om. *a.b.*)] †add. ὁ νεος ☽. AC²Δ. rel. *e.f.* Syr.Hcl. Goth. Æth. (vid. Luc. v. 37). | om. BC*DL. 69. Vulg. *c.ff*¹·²·*g*¹.*i.l.* Syr.Pst. Memph. Arm.

— ὁ οινος απολλυται και οι ασκοι B.*Blc.* (*Bch.*) Memph. (απολουται habet B. *Bch.*) | απολλυται tantum B.*Btly.* | εκχειται και οι ασκοι L. | ὁ οινος και οι ασκοι απολουνται D. *a.b.e.ff*²*.i.* | ‡ὁ οινος εκχειται (vid. Matt. ix. 17). και οι ασκοι απολουνται (vid. Luc. v. 37). ☽. AC. rel. Vulg. *c.f.ff*¹.*g*¹. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. | et utres pereunt et vinum effunditur. Syr.Pst.

— αλλα οινον νευν εις ασκους καινους βλητεον] om. D. *a.b.ff*²*.i.* | Contra, MSS. Vulg. *c.e.f.g*¹. vv. rel. (vid. Luc. v. 38).

— αλλα] αλλ᾽ Δ. 1. H².

— βλητεον] om. B. | Contra, rel. ‖ add. και αμφοτεροι συντηρουνται *e.f.g*¹. Æth. *m.a.* (vid. Matt. ix. 17. et Luc. v. 37).

23. εγενετο] add. παλιν D. Vulg. *a.ff*¹·².*g*¹·².*l.* | praem. id. 69. | non habent MSS. *b.c.e.f.* vv. rel.

— αυτον εν τοις σαββασιν διαπορευεσθαι BD. (τοις σαββ. διαπορ. αυτον C). Vulg. *a.b.c.e.f.ff*¹·².*g*¹·².*i.* Arm. (Latt. om. εν). | αυτον τοις σαββ. παραπορευεσθε Δ. | εν τοις σαββ. παραπορ. αυτον (L). 33. (L om. εν). | αυτον πορευεσθαι εν τοις σαββ. 69. | αυτον παραπορ. εν τοις σαββ. U. | ‡παραπορευεσθαι αυτον εν τοις σαββ. ☽. A G. rel. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Goth. (Æth.) | εν] om. 1.

23. δια των σποριμων] ante εν τοις σαββ. K.

— οι μαθηται αυτου ηρξαντο BC(D)L. 33. 69. (Latt.) Memph. (Arm.) Æth. (om. αυτου D*Gr. *ff*². Arm.) | ‡ηρξαντο οι μαθηται αυτου ☽. A. rel. Syr.Hcl. Goth. (om. ηρξαντο *f.* Syr. Pst.)

— ὁδον ποιειν ACL. rel. | ὁδοποιειν BG H. | ὁδοιπορουντες 69. ‖om. D. *b.c.e. ff*².*g*¹.*i.* | Contra, rel. Vulg. *a.ff*¹.*g*².*l.* rel.

— τιλλοντες ABC. rel. | τιλλειν D. Latt. Arm. (vid. Matt. xii. 1).

— τους] om. L.

— ad fin.] add. et manducare *c.e.ff*². Arm. add. et edere *a.* (vid. Matt. xii. 1). add. et manibus confricantes manducabant *g*². (vid. Luc. vi. 1).

24. και οι] οι δε D. Vulg. *a.b.c.e.f.*

— αυτῳ] om. D. *i.*

— ποιουσιν] add. οι μαθηται σου D. 1. 69. M. *a.b.*(*c*)*.f.ff*¹·².(*g*¹·²·)*i.l.* Syr.Hier. Goth. Æth. (vid. Matt. xii. 2). | Contra, ABsCL. 33. rel. Vulg. *e.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm.

— τοις σαββ.] †praem. εν ☽. L. rel. | om. ABCDΔ. 1. 69. KM. Latt. | τοις σαββ. post εξεστιν Α. | ante τι ποιουσιν Δ.

— εξεστιν] add. αυτοις D. *a.b.c.ff*².*g*¹. | Contra, rel. Vulg. *e.f.ff*¹.*g*².*i.*

25. και 1°] †add. αυτος ☽. AΔ. rel. *c.e.* Syr.Hcl. | add. αποκριθεις D. *a.* (vid. Luc. vi. 3). | add. Jesus (Syr.Pst.) Goth. (Arm.) Æth. (vid. Luc. vi. 3). | non habent BCL. 33. 69. Vulg. *b.f.ff*².*g*¹. Memph.

25. λεγει CL. 33. 69. Vulg. *b.f.g*¹. Memph. | ‡ελεγεν ☽. AB. rel. Syr.Hcl. Memph. MS. | ειπεν D. *a.c.e.ff*². Syr.Pst. (vid. Matt. xii. 3).

— μετ᾽ αυτου] add. οντες D. (Latt.) | add. ησαν Δ.

26. πως ACLΔ. rel. (vid. Matt. xii. 4). "et" *a.* | om. BD.

— εισηλθεν] ηλθεν B.*Btly.* (Contra, *Blc.*)

— του θεου] om. του C*.

— επι Αβιαθαρ αρχιερεως] om. D. *a.b.e. ff*².*i.* | Contra, rel. Vulg. *c.f.g*¹.

— αρχιερως] †praem. του ☽. ACΔ. 1. 33. 69. Memph. | om. B.*Btly.*LEGHK MSUVΓ. Goth. | ιερως Δ. *f.* Goth.

— προσθεσεως] προσθεσεως D.

— τοις ιερευσιν ACD. rel. | τους ιερεις B. (τοις ιερεις L). ‖add. μονοις Δ. 33. *b.c.e.f.ff*¹.*g*¹·².*l.* Memph.W. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xii. 4). | praem. id. 69. | non habent ABC. rel. Vulg. *a.ff*².*i.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph.Schw.

— *sic* in D εφαγεν και εδωκεν τοις μετ᾽ αυτου ουσιν οὓς ουκ εξεστιν φαγειν μη τοις ιερευσιν *a.b.*(*c*)*.e.g*¹.*i.* Arm. (vid. Luc. vi. 4). | Contra, rel. Vulg. *ff*¹ *g*². vv. (om. και εδ. κ. τοις σ. αυτ. *ff*².)

21. aufert *Cl.* | 22. novum *Cl.* | dirumpet *Cl.* | effundetur *Cl.* | 23. cum Dominus sabbatis *Cl.* | progredi *Cl.* | 26. introivit in domum *Cl.* | licebat *Cl.*

ABCD[P]. κε
LΔ. β
1. 33. 69.
E[F]GHKMSUVΓ.

καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; 27 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, *καὶ" οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον. 28 ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

erant? 27 (25, 2.) Et dicebat eis, Sabbatum propter hominem factum est, et non homo propter sabbatum: 28 itaque dominus est filius hominis etiam sabbati.

III. ζ′
P ‖ Matt. 12:9-14.
‖ Lu. 6:6-11.
2. παρετηροῦντο

14 1 P Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς [τὴν] συναγωγήν, καὶ [ἦν] ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα, 2 καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα ‡κατηγορήσουσιν" αὐτοῦ. 3 καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ‡τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν", ‡'Εγειρε" εἰς τὸ μέσον. 4 καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἔξεστιν τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων. 5 καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος § ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, § F Ἔκτεινον τὴν χεῖρά [σου]. § καὶ ἐξέτεινεν, καὶ κ δ ‡ἀπεκατεστάθη" ἡ χεὶρ αὐτοῦ †. 6 καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι ‡εὐθὺς" μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμ-

1 Et introiit iterum synagogam, et erat ibi homo habens manum aridam: 2 et observabant eum si sabbatis curaret, ut accusarent illum. 3 Et ait homini habenti manum aridam Surge in medium. 4 Et dicit eis, Licet sabbatis bene facere an male? animam salvam facere an perdere? At illi tacebant. 5 Et circumspiciens eos cum ira, contristatus super caecitate cordis eorum, dicit homini, Extende manum tuam. Et extendit, et restituta est manus illi. 6 (26, 4.) Exeuntes autem statim Pharisaei cum Herodianis consilium faciebant

27. και ελεγεν αυτοις ABC. rel. Vulg. *f. ff*1.*g*2. rel. | λεγω δε υμιν D. *a.b.c.e.ff*2. *g*1.*i.* (vid. Matt. xii. 7).
—, 28. το σαββατον δια..... δια το σαββατον· ὡστε] om. D. *a.c.e.ff*2.*i.* (vid. Luc. vi. 5). | Contra, ABC. rel. Vulg. *b.f.ff*1.*g*1.2.*l.* rel. *Eus.* in Can.
— εγενετο] εκτισθη 1. Syr.Pst.
— και ουχ B.*Btly*.C*LΔ. 33. Vulg. *ff*1. *g*1.2.*l.* Syrr.Pst.(&Hcl.†) Memph. Æth. | *om. και ⸗. AC3. rel. *b.f.* Syr.Hcl.† Goth. Arm.

28 ad fin.] add. cap. iii. 21. *a.*

1. εις την συναγ. ACD. rel. (vid. Matt. xii. 9 et Luc. vi. 6). | εις συναγ. B.*Btly.*
— ην ante εκει CDLΔ. rel. Vulg. *f.ff*1.2. *g*1.2.*i.* vv. rel. (vid. Luc.) | *post* A. (venit ad illum *b.* accessit ad eum *c.e*). | om. B.*Bch.*
— εξηραμμενην] ξηραν D. (vid. Matt. xii. 10).
2. παρετηρουν BsC3L. 33*s.* 69. rel. | παρετηρουντο AC*DΔ. 1. (vid. Luc. vi. 7).
— ει] om. M*.
— τοις σαββ.] praem. εν CDHM. Memph. | Contra, ABsL. rel. Latt. Goth.
— θεραπευσει] θεραπευει Δ.
— αυτον 2°] om. D. Latt. Goth. Æth. (vid. Luc. vi. 7). | Contra, rel. (ante θεραπ. K).
— κατηγορησουσιν CD. | ‡-σωσιν ⸗. ABs. rel. (hiat 33).
— αυτου] αυτον D*.

3. ανθρωπῳ] add. ὁ Ιησους 1. *f.ff*2.
— την χειρα εχοντι ξηραν B(L). *a.* Syr. Hcl. Memph. Æth. (εχον L). | την ξηραν χειρα εχοντι C*Δ | ξηραν εχοντι την χειρα 33. | εχοντι την χειρα εξηραμμενην D. (Latt.) (-ραμενην D* Γ*et* in ver. 1). | ‡εξηραμμενην εχοντι την χειρα ⸗. A. rel. Syr.Pst. Goth. (Arm.) ‖ εχοντι] εχοντα EG.
— εγειρε AB.*Bch.*CDLΔ. 1. 33. 69. EF (Wtst.)GHKMSV. | ‡εγειραι ⸗. UΓ. ‖ add. και στηθι D. *c.*(*e*).(*f*). (Arm.) Æth. (vid. Luc. vi. 8).
— εις το μεσον] εν μεσῳ D.
4. λεγει] ειπεν D. *a.b.c.e.f.g*1. | Contra, MSS. Vulg. *ff*2.*g*2.
— αυτοις] προς αυτους D. *a.b.c.f.ff*2.*g*1. (Contra, Vulg. *e.g*2). ‖ add. τι 1. E*. | add. "Si" Harl.* *g*1.2.
— τοις σαββ.] praem. εν AD. 69. E. Memph. Goth. | Contra, BsCL. rel. Latt.
— αγαθοποιησαι] τι αγαθον ποιησαι D. *b.e.g*1. (Contra, rel.)
— σωσαι] add. μαλλον D.
— αποκτειναι ABsCD. rel. Syr.Hcl. Memph. Æth. (hiat 33). | απολεσαι LΔ. 1. Latt. Syr.Pst. Goth. Arm. (vid. Luc. vi. 9).
— εσιωπων] -πησαν L. *a.g*1. (Contra, rel.)
5. πωρωσει] νεκρωσει D. *c.ff*2.*i.* | Contra, MSS. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. ("caecitate" Vulg. *a.b.e.f.g*1.*l.* Arm. Æth.)
5. λεγει] ελεγεν L. | Contra, rel. (dixit *c.d.f.ff*2.*g*1).
— χειρα σου ACDPLΔ. 1(*sic*). rel. vv.| om. σου BEMSUVΓ. (hiat 33).
— απεκατεσταθη AB.*Bch.*PLΔ. 33. EF GHKMSUVΓ. | ‡αποκατεσταθη ⸗. D. 1(*sic*). | απεκατεστη C (ut vid.) | απεκτανθη (*sic*) 69.
— αυτου] add. ευθεως D. *ff*2.(*g*1.2.)*i.*
— ad fin.] †add. υγιης ὡς ἡ αλλη ⸗. C3L. 69. E. rel. (vid. Matt. xii. 13). | add. ὡς ἡ αλλη *a.b.c.g*2. Syr.Hier. (vid. Luc. vi. 10). | om. ABC*DPΔ. 1. 33. K. Vulg. *e.f.ff*2 *g*1.*i.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
6. και εξελθοντες ABsCP. rel. *a.e.ff*2.*i.* rel. | εξελθοντες δε D. Vulg. *b.c.f. g*1.2.
— ευθυς BCΔ. 33. (‡ευθεως ⸗. AP. rel.) Vulg. (*a*).(*e*).*f.* Syrr.Pst.(&Hcl.) (Memph.) Goth. (Arm.) | om. DL. *b.c.ff*2.*g*1.2.*i.* Æth. (vid. Matt. xii. 14).
— εδιδουν BL. 69. Memph.Schw. (?Syrr. Pst.&Hcl.)| ‡εποιουν ⸗. AP. rel. Vulg. (Latt.) Memph.W. Goth. Arm.| εποιησαν CΔ. | ποιουντες DGr. *a.* [n.l. Æth.]

1. introivit iterum in syn. *Cl.* | 6. Pharasaei statim *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.
6. ἐποίουν
κζ
7. εἰς τ. θαλ. *a*

βούλιον ‡ἐδίδουν″ κατ᾽ αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

15 [7] Καὶ ὁ Ἰησοῦς ‡μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν″ πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ‡ἠκολούθησεν″ †, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας [8] καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ† περὶ Τύρον καὶ
8. ἀκούσαντες – ἐποίει
Σιδῶνα, πλῆθος πολύ, ‡ἀκούοντες″ ὅσα ‡ποιεῖ″ ἦλθον πρὸς αὐτόν. [9] καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. [10] πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται, ὅσοι εἶχον μάστιγας· [11] καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα
κη
η
ὅταν αὐτὸν ‡ἐθεώρουν″, ‡προσέπιπτον″ αὐτῷ, καὶ ‡ἔκραζον″ λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. [12] Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν ‡ποιῶσιν″. [13] q Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος καὶ
H′ κθ
q ‖Lu.6:12-16. β (Matt. 10:1-4).

adversus eum, quomodo eum perderent.

[7] Et Iesus cum discipulis suis secessit ad mare, (27, 1.) et multa turba a Galilaea et Iudaea secuta est eum: [8] ab Hierosolymis et ab Idumaea et trans Iordanen, et qui circa Tyrum et Sidonem, multitudo magna, audientes quae faciebat venerunt ad eum. [9] Et dixit discipulis suis ut navicula sibi deserviret propter turbam, ne comprimerent eum: [10] multos enim sanabat, ita ut inruerent in eum ut illum tangerent: quotquot autem habebant plagas, [11] et spiritus inmundi cum illum videbant, procidebant ei, (28, 8.) et clamabant dicentes, [12] Tu es filius dei. Et vehementer comminabatur eis ne manifestarent illum. [13] (29, 2.) Et ascendens

---

6. *αυτου*] *αυτον* E* ut vid.
7. *και ὁ*] *ὁ δε* D. Vulg.*Cl. a.b.c.e.f.ff*[1,2]*.g*[1]. (Contra, *Am. g*[2]).
— *μετα των μαθητων αυτου ανεχωρησεν* BCDLΔ. 1. 33. 69. Vulg. *a.ff*[1,2]. Syr. Pst. Memph. Arm. | ‡*ανεχωρ. μ. τ. μαθ. αυτ.* ⸗. AP. rel. *b.c.e.f.* Syr.Hcl. Goth. | [Æth.]
— *προς* ABsCL. 1. 33(sic). rel. | *εις* D PH. | *παρα* 69.
— *πολυ πληθος*] *πολυς οχλος* D. Vulg. (et cum audisset turba magna *a*).
— *Γαλιλαιας*] add. *και απο Ἱεροσολυμων* 33 *hic*, et om. in ver. 8.
— *ηκολουθησεν* AB.*Btly.Bch.*PL. 1. G K[2]MS. (Vulg. *f.g*[1,2].) Memph.W. | ‡*-θησαν* ⸗. B.*Blc.*(C)(Δ). 33*s*. 69. E FHK*UVsΓ. *ff*[1]. Memph.Schw. Goth. (Arm. Æth. ut vid.) | om. D. *a.b.c.e. ff*[2]*.i.* | post Ιουδαιας CΔ. Vulg. *f.g*[1,2]*.l.* Memph.MS. ‖ †add. *αυτῳ* ⸗. AP. rel. Vulg. *f.ff*[1]*.g*[2]. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (*αυτον* Δ). | om. BCL(D. *a.b.c.e.ff*[2]*.i.* ut supra). Memph.
— *και απο*] om. *και* 69. | om. *απο* D. Vulg. *a.*(*b*)*.c.e.f.ff*[2]. Memph.W.
— *και απο της Ιουδαιας*] post *Ἱεροσολυμων* 1.
8. *και απο της Ιδουμαιας* ABCG(*sic*) rel. | om. 1. *c.ff*[2]. Arm. | om. *απο* D*Gr.* Memph.W. | om. *απο της* 33.
— *περαν*] praem. *οι* D*Gr. f.*
— *περι*] †praem. *οι* ⸗. AD*Gr.*P. rel. Vulg. *a.g*[1]. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. BCLΔ. *b.c.d.e.f.ff*[1,2]*.g*[2]*.i.* Syr.Pst. Æth.
— *Σιδωνα*] praem. *οι περι* D*Gr.* | add. *και* 1.
— *ακουοντες* BΔ. 1. 69. Vulg. *b.c.d.e.f.* Memph. Goth. Æth. | ‡*ακουσαντες* ⸗. ACD*Gr.*PL. 33. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (in ver. 7. *a*). | praem. "sequebantur illum" (s. eum) *b.c.* om. mox *ηλθ. πρ. αυτ.* (qui venerant audientes quanta faciebat ut viderent eum *e*).
— *οσα* ABsPL. rel. *b.c.e.f.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. Æth. | *ἁ* CD. Vulg. *a.g*[1]*.i.* Memph.
— *ποιει* BL. | ‡*εποιει* ⸗. ACDP. rel.
— *ηλθον*] *ηλθαν* D. | *ηλθεν* U.
9. *ειπεν*] *ειπον* F.
— *πλοιαριον* ACDP. rel. | *πλοιαρια* B.
— *προσκαρτερῃ*] *-ρει* F. 69.
— ad fin.] add. *πολλοι* D. *a.i.* | add. *οἱ οχλοι* 69. (*ff*[2]).
10. *εθεραπευσεν*] *εθεραπευεν* K. Vulg. *a.b.c.e.f.ff*[1]*.g*[1,2]. Syr.Pst. (Contra, *ff*[2]. Syr.Hcl.)
— *αυτῳ*] praem. *εν* D. Latt.
— *αυτου*] *αυτῳ* 69. F.
— *ἁψωνται* ABs(C)DP. rel. | *ἁπτωνται* KU. | *ἀψονται* H. (*αψων* C).
— *ὁσοι*] praem. *και* A. *f.* Syr.Pst. Goth.
—, 11. (*μαστιγας και πνευματα ακαθαρτα· ὁταν ουν* D*Gr.*) (Goth.)
11. *τα πνευματα τα ακαθαρτα*] om. *τα bis* D. 69. (*τὰπντὰἀκάθαρτα sic* K).
— *εθεωρουν* BCDLΔ. 33. 69. G. | ‡*εθεωρει* ⸗. AP. rel. | *-ρη* FH.
— *προσεπιπτον* A(B)CDLΔ. 33. 69. F GKM. (*προσεπιπταν* B.*Bch.*)| ‡*προσεπιπτεν* ⸗. E. rel. (hiat P).
— *αυτῳ*] *αυτον* Γ.
— *εκραζον* ABCDLΔ. 1. 33. 69. FGKΓ. | ‡*εκραζε* ⸗. EM. rel. (hiat P).
— *λεγοντα* ABCLΔ. 69*. rel. | *λεγοντες* D. 69[2]. K. (h. P).
— *ὁτι*] om. D. (Latt.) Syr.Pst. Memph. Æth. | Contra, rel.*f.* Syr.Hcl. Goth. Arm.
— *ὁ υἱος*] praem. *ὁ χριστος* CM. Syr. Hcl.* (*ὁ θεος υἱος του θεου* 69).
12. *αυτον φανερον* BCD*Gr.*Δ. 1. 33. 69. *a.b.*(*e*)*.ff*[2]. | *φανερον αυτον* APLEFGH KMSUVΓ. (Vulg. *c.d.f.g*[1]). vid. Matt. xii. 16.
— *ποιωσιν* DL. 69. K. | ‡*ποιησωσιν* ⸗. ABsCP. rel. (vid. Matt.)
— ad fin.] add. *ὁτι ηδεισαν αυτον χριστον ειναι* C. *a.* add. quoniam sciebant eum *b.g*[1,2]. sciebant enim eum *ff*[2]. | Contra, ABDPL. rel. Vulg. *c.e.f.ff*[1]. vv. rel.
13. *αναβαινει*] *ανεβη* P. 1.
— *ορος*] add. *ὁ Ιησους* 69.

---

7. Jesus autem | 8. Et ab Hier. *Cl.* | 10. *om.* autem *Cl.*

προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν αὐτός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν.

16 [14] Καὶ ἐποίησεν δώδεκα ἵνα ὦσιν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν [15] καὶ ἔχειν ἐξουσίαν † ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια· [16] καὶ ἐπέθηκεν ‡ ὄνομα τῷ Σίμωνι″ Πέτρον· [17] καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου, ¶ καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα ‡ Βοανηργές″, ὅ ἐστιν υἱοὶ βροντῆς· [18] καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ ‡ Μαθθαῖον″, καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν ‡ Καναναῖον″, [19] καὶ Ἰούδαν ‡ Ἰσκαριώθ″, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν. [20] Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον, λα ι καὶ συνέρχεται πάλιν * ὁ″ ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ‡ μηδὲ″ ἄρτον φαγεῖν. [21] καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν. ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη. [22] r καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύ-

in montem vocavit ad se quos voluit ipse, et venerunt ad eum.

[14] Et fecit ut essent duodecim cum illo, et ut mitteret eos praedicare evangelium: [15] et dedit illis potestatem curandi infirmitates et eiciendi daemonia. [16 (30, 2.)] Et imposuit Simoni nomen Petrus, [17] et Iacobum Zebedaei et Iohannem fratrem Iacobi, et imposuit eis nomina Boanerges, quod est, filii tonitrui, [18] et Andream et Philippum et Bartholomeum et Matheum et Thomam et Iacobum Alphei et Taddaeum et Simonem Cananaeum [19] et Iudam Scariot, qui et tradidit illum. [20 (31, 10.)] Et veniunt ad domum, et convenit iterum turba, ita ut non possent neque panem manducare. [21] Et cum audissent sui, exierunt tenere eum: dicebant enim quoniam in furorem versus est. [22 (32, 2.)] Et scribae qui ab Hierosolymis

ABCD(P). L Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓ.

15. ἐξουσίαν — [θεραπεύειν τὰς νοσοὺς καὶ] λ β

16. τῷ Σίμ. ὄνομα ¶ P

r Matt. 12:24seq. λβ Lu. 11:15seq. β

13. ηθελεν] ηθελησεν 69. — και απηλθ.] οι δε απηλθ. CΔ. — απηλθον] απηλθεν A*L. | ηλθον D. Latt. (h. P).

14. δωδεκα] post ινα ωσιν D. Vulg. *a.c. i.l.* (non (*b*).*e.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.) ‖*hic*, et add. ους και αποστολους ωνομασεν BC* (ut vid.) 69. Syr. Hcl.mg. Memph. (Æth.) (vid. Luc. vi. 13). (ινα ωσιν μετ' αυτου δωδεκα ους και αποστολους ωνομασεν Δ). | non addunt AC²DPL. rel. Latt. Syrr.Pst. &Hcl.txt. Goth. Arm. — και ινα αποστελλῃ αυτου κηρυρρειν] om. *hic c.g²*. sed habent ad fin. ver. 15. *a.e.* habent utroque loco. — ινα 2°] om. B. — αποστελλῃ] αποστελη D*F. | -λλει EHUΓ. — κηρυσσειν] add. το ευαγγελιον D. *Am.* (non Vulg.*Cl.*) *b.e.f.ff*¹·²·*g*¹.*i.* (ad fin. ver. 15 *a.c.e.g*²).

15. εχειν] εδωκεν αυτοις D. Vulg. *b.c.f. ff*².*g*¹.*l.* Æth. (vid. Matt. x. 1 et Luc. ix. 1). | Contra, MS. (*a.e*). vv. — εξουσιαν] †add. θεραπευειν τας νοσους και ☽. AC²DP' (ut vid. e spat.) rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.MS. man. rec.) Goth. Arm. (vid. Matt. x. 1 Luc. ix. 1). | om. BC*LΔ. Memph. (Æth. ad fin. ver.)

16. ab init.] add. και εποιησεν τους δωδεκα BC*(ut vid.)Δ. Æth.*m.* (vid. ver. 14). | non habent' AC²DPL. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.ed. | add. πρωτον Σιμωνα 69. (vid. Matt. x. 2).

16. επεθηκεν] add. αυτοις] ονοματα 33. Æth. — ονομα τῳ Σιμωνι BCLΔ. *c.e.* Memph. Arm. | ‡τῳ Σιμωνι ονομα ☽. A(D)P. rel. (D. om. τῳ). (Latt.) Syrr.Pst.& Hcl. Goth. [Æth.n.l.] | om. ονομα 33. — Πετρον] Πετρος Δ. Vulg. *b.c.f.ff*¹.*g*¹. (Contra, MSS. *a.e.ff*².*g*²). | Πετρου 69*.

17. Ιακωβον τον] τον Ιακωβον D et mox τον Ιωαννην τον. — του Ιακωβου BDPL. 33. rel. | om. του CΔ. 1. KS. | αυτου Ἰακωβου AF. | αυτου tantum 69. G(*sic*). *g*¹. — ονοματα] ονομα D*Gr.* Syr.Pst. — Βοανηργες AB.*Btly.*CLΔ². 1ᴿ. 33. 69. M(Tf.) | Βοανεργης D. Memph. | ‡Βοανεργες ☽. E. rel. Memph.MS. *Just.* Tr. 106. | Βοαναργες Δ*.

18. και Ανδρεαν] om. *g*². ("Erant autem hi, Simon et Andreas Jacobus et Johannes Philippus" etc. *b.*(*c*).*e*). — Μαθθαιον sic D (et B ut vid.) | ‡Ματθαιον ☽. AC. rel. | add. τον τελωνην 69 Syr.Hcl.mg. (vid. Matt. x. 3). — Μαθθαιον και Θωμαν] Θωμ. κ. Ματθ. 33. — και Ιακ. τον του Αλφ. και Θαδ.] om. C.

18. Θαδδαιον ABL. rel. Vulg. vv. | Ταδδαιον Δ*. *c.f.* | Ταθδαιον Δ². Tatheus *g*². | Λεββαιον D. *a.b.ff*².*i.* (Λεββὴς τελώνης *Orig.* i. 376ᵈ. vid. supra cap. ii. 14). | Judas (*ante* Μαθθ.) *e.* — καναναιον BCDLΔ. 33. Latt. Syr. Pst. Memph. Æth. | ‡κανανιτην ☽. A. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm.

19. Ιουδαν] Ιουδας D. *b.c.* (vid. Matt. x. 4). — Ισκαριωθ B.*Btly.Bch.*CLΔ. 33. *Tol.* (Ισκαριωθην B.*Btly.* ap. Ford. per errorem). | Σκαριωθ D. *b.ff*¹.²·*g*¹.²·*l.* Scariot *Am.* Scariotha *c.* Syr.Pst. Cariotha *e.* Scariothen *f.* ...Scariot... *a.* | ‡Ισκαριωτην ☽. A. rel. Vulg.*Cl.* Syr. Hcl. Memph. Goth.

20. και ερχονται εις οικον] om. *c.* ("et convenit turba iterum ad domum" *g*²). — ερχονται ABC. rel. vv. | εισερχονται D. venit *b.* introivit *e.ff*².*i.* — συνερχεται] ερχεται M. *c.* — ὁ οχλος AB.*Btly.*DL¹Δ. Memph.W.& S. | *om. ὁ ☽. CL*(sed corr.¹). rel. Memph. ‖add. πολυς 1. Æth. — ὡστε] ὡς E*. | ὅς F. — αυτους] om. D. — μηδε AB.*Btly.*LΔ. 33. KU. Memph. | ‡μητε ☽. CD. rel.

14. *om.* evangelium *Cl.* | 18. Thaddaeum *Cl.* | 19. Iscariotem *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

μων καταβάντες ἔλεγον ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ
ὅτι Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαι-
μόνια. λγ β [23] καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παρα-
βολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς δύναται σατανᾶς σα-
τανᾶν ἐκβάλλειν; [24] καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν
μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη·
[25] καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ ‡ δυνήσεται″
‡ ἡ οἰκία ἐκείνη στῆναι″. [26] καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη
26. καὶ ἐμερίσθη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ μεμέρισται, οὐ δύναται ‡ στῆναι″,
27. [ἀλλ'] οὐδεὶς ἀλλὰ τέλος ἔχει. [27] * ἀλλ'″ ‡ οὐδεὶς δύναται″ ‡ εἰς τὴν
— τὰ σκ. τ. ισχ. εἰσελθ. εἰς τ. οἰκ. οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν τὰ σκεύη″ αὐτοῦ
διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ, καὶ
τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. λδ β [28] ἀμὴν λέγω ὑμῖν
ὅτι πάντα ἀφεθήσεται ‡ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ
ἁμαρτήματα″, καὶ * αἱ″ βλασφημίαι ‡ ὅσα″ ‡ ἐὰν″
βλασφημήσωσιν· [29] ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα,

descenderant dicebant quoniam Beelzebub habet, et quia in principe daemonum eicit daemonia. [23 (33, 2.)] Et convocatis eis in parabolis dicebat illis, Quomodo potest satanas satanan eicere? [24] Et si regnum in se dividatur, non potest stare regnum illud. [25] Et si domus super semet ipsam dispertiatur, non potest domus illa stare. [26] Et si satanas consurrexit in semet ipsum, dispertitus est, et non poterit stare sed finem habet. [27] Nemo potest vasa fortis ingressus domum diripere, nisi prius fortem alliget, et tunc domum eius deripiet. [28 (31, 2.)] Amen dico vobis quoniam omnia dimittentur filiis hominum peccata et blasphemiae quibus blasphemaverint: [29] qui autem blasphemaverit in spiritum sanctum, non habet remissionem in aeternum, sed reus

---

20. *αρτον*] *αρτους* D*Gr.*
21. *και ακουσαντες οι παρ' αυτου* ABCL. rel. Vulg. *l.* vv. rel. | *και ότε ηκουσαν περι αυτου οι γραμματεις και οι λοιποι* D. (Latt.) Goth. (Scribae et Pharasaei *c*).
— *εξεστη* ABCL. rel. Vulg. *a*(ad fin. cap. ii.).*f.g*[1.2].*l.* vv. | *εξεσταται* D*. 69. | *εξεσται* D[2]. | om. *c.e.* ‖add. *αυτους* D. | exsentiat eos *a.b.ff*[2].*i.*
22. *γραμματεις*] add. *και* H. *a.* (Contra, Vulg. *b.f.*[n.l.*c.e*]).
— *Βεελζεβουλ*] Βεεζεβουλ B.
— *δαιμόνων* 69.
23. *ελεγεν*] *ειπεν* 33.
— *αυτοις*] om. D. 33. *b.*
— *πως*] praem. *ὁ κυριος Ιησους* D. *a.ff*[2]. *g*[1.2].*i.* (Æth. ante *εν παρ.*) | praem. *ὁ Ιησους* U. *b.c.* (Syr.Pst.) | non habent ABC. rel. Vulg. *e.f.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm.
— *εκβαλλειν*] *εκβαλειν* D. 69.
24. *εαν*] *αν* L.
— *ἡ βασιλεια ....ου δυν. στ.* (ver. 25)] om. 33.
25. *και εαν οικια....οικια εκεινη*] om. 69.
— *μερισθη*] *εμερισθη* B.*Bch.*
— *δυνησεται* B.*Btly.Blc.*CLΔ. *Fuld. a.g*[1]. *i.* | ‡ *δυναται* ⸗. AD. rel. Vulg. *b.c.e.f. ff*[2]. vv. rel. (vid. ver. 24). [Æth.]
— *ἡ οικια εκεινη στηναι* BL. (*ἡ οικ. εκ. σταθηναι* CΔ. — *ἑσταναι* D). Vulg. *c. f.ff*[2].*g*[1]. Syr.Pst. | ‡ *σταθηναι ἡ οικ. εκ.* ⸗. A. rel. *a.*(*b*). Syr.Hcl. Memph. Goth. (Arm. Æth.) | *στηναι ἡ οικ. εκ.* K. (*και εαν οικ.....οικ. εκεινη* om. 69. *g*[2]. om. *ἡ οικ. εκ. e*).
26. *ει*] *εαν* D.
— *ανεστη....ου δυναται στ.* ABC. rel. Vulg. *f.g*[2]. vv. | *σαταναν εκβαλλει μεμερισται* (-*θαι* D*) *εφ' εαυτον ου δυναται σταθηναι ἡ βασιλεια αυτου* D. *a.b.*(*c.e.ff*[2]).*g*[1].*i.* (vid. Matt. xii. 26). ‖*ανεστη*] *εστη* Γ.
— *και* 2°] om. Δ. Vulg. *f.g*[2].
— *μεμερισται* AC[2]D. 33. rel. | *εμερισθη* B.*Btly.Blc.*C*LΔ. (vid. Matt. xii. 26). ‖add. *και* C*(ut vid.)Δ. Vulg. *f.g*[2].
— *στηναι* BCL. | ‡ *σταθηναι* ⸗. AD (supra). rel.
— *τελος*] praem. *το* D.
27. ab init. *αλλ'* BC*(ut vid.)LΔ. 1. 33. 69. Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. | *και* C[2](ut vid.)G. Æth. | *om. ⸗. AD. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Goth.
— *ουδεις δυναται* ADL. 1. 33. 69. EFGH KMSUVΓ. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | ‡ *ου δυναται ουδεις* ⸗. BCΔ.
— *εις την οικιαν του ισχυρου εισελθων τα σκευη* B.*Btly.*CLΔ. 33. (Syr.Pst.) (Memph.) Æth. (sic sed om. *εισελθων* B.*Bch.*) | ‡ *τα σκευη του ισχυρου εισελθων εις την οικιαν* ⸗. AD. rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. Arm.
— *εισελθων εις την οικιαν αυτου*] om. G. (post *διαρπασαι b.c.e*).
27. *αυτου*] om. D. Vulg. *a.b.c.e.* (Contra, *f.g*[2].*l*).
— *διαρπασαι*] *ἁρπασαι* 69.
— *διαρπασει* BsCLΔ. rel. | *-ζει* D. | *-σῃ* A. 33. EFGKUVΓ.
28. *τοις υἱοις των ανθρωπων τα ἁμαρτηματα* ABCDL. 1. 33. Vulg. *a.b.g*[1].*l.* Memph. Arm. | ‡ *τα ἁμαρτ. τοις υἱοις των ανθρ.* ⸗. 69. E. rel. (*f*). Syrr. (Pst.)&Hcl. Goth. | *τοις ανθρωποις τα ἁμαρτηματα* Δ. [*c.e.* Æth.] | *τα ἁμαρτηματα*] om. F.
— *αἱ βλασφ.* ABCLΔ. 1. 33. 69. EFGH. Memph. | *om. *αἱ* ⸗. D. rel.
— *βλασφημιαι*] *βλασφημια* D**Gr.*
— *ὁσα* BDΔ. 69. E*GH. | ‡ *ὁσας* ⸗. AC LE[1]. rel. (*ὁσ.....βλασφ.* om. *a.b.c.e.ff*[2]. *g*[1].*i. Cypr.* 18. 314. | Contra, Vulg. *f*).
— *εαν* BCLΔ. 33. E*F. | ‡ *αν* ⸗. AD. rel.
— *βλασφημησωσιν*] *-σουσιν* L.
29. *ὁς δ' αν*] *ὁς αν δε τις* D.
— *βλασφημησῃ*] *-σει* H.
— *εις* 1°] om. D*Gr.* Vulg. *a.b.* Goth. Arm. | Contra, MSS. *c.d.e.f.ff*[2].*g*[1].*i.* (*sic*). vv.
— *εις τον αιωνα*] om. D. 1. *a.b.e.ff*[2].*g*[1]. *Cypr.* 18. 314. | Contra, MSS. Vulg. *c.f.* vv.

---

22. daemoniorum *Cl.* | 24. regnum illud stare *Cl.* stare regnum illius *Am.* | 26. consurrexerit *Cl.* | 27. in domum *Cl. Am.*** | diripiet *Cl.* | 29. non habebit *Cl.*

ABCD. LΔ. λε 1. 33. 69. β EFGHKMSUV(Γ). s ‖ Matt. 12:46-50. Lu. 8:19-21.

29. ἔνοχ. ἔσται — ἁμαρτίας

32. ἀδελφοί σου [καὶ αἱ ἀδελφαί σου]

33. καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων

¶ Γ

34. ἰδοὺ

‡ ἀλλὰ″ ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου ‡ ἁμαρτήματος″. 30 ὅτι ἔλεγον, Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει. 31 s ‡ Καὶ ἔρχονται″ ‡ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ″, καὶ ἔξω ‡ στήκοντες″ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, ‡ καλοῦντες″ αὐτόν. 32 καὶ ἐκάθητο ‡ περὶ αὐτὸν ὄχλος″, ‡ καὶ λέγουσιν″ αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσίν σε. 33 καὶ ‡ ἀποκριθεὶς″ ‡ αὐτοῖς λέγει″, Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου ‡ καὶ″ οἱ ἀδελφοί [μου]; 34 καὶ περιβλεψάμενος ‡ τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ″ ¶ καθημένους λέγει, Ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. 35 ὃς [γὰρ] ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ † καὶ μήτηρ ἐστίν.

erit aeterni delicti. 30 Quoniam dicebant, Spiritum inmundum habet. 31 (35, 2.) Et veniunt mater eius et fratres, et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum: 32 et sedebat circa eum turba, et dicunt ei, Ecce mater tua et fratres tui foris quaerunt te. 33 Et respondens eis ait, Quae est mater mea et fratres mei? 34 Et circumspiciens eos qui in circuitu eius sedebant ait, Ecce mater mea et fratres mei: 35 qui enim fecerit voluntatem dei, hic frater meus et soror mea et mater est.

IV. λς t ‖ Matt. 13:1-23. β ‖ Lu. 8:4-15.

17 1 t Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ ‡ συνάγεται″ πρὸς αὐτὸν ὄχλος ‡ πλεῖστος″,

1 (36, 2.) Et iterum coepit docere ad mare, et congregata est ad eum turba multa, ita ut in

---

29. αλλα ADLΔ. | ‡ αλλ' ϛ. BsC. rel.
— ενοχος] ενος D*.
— εστιν ABsC. 1s. 69(sic). rel. b. Syrr. Pst.&Hcl. Memph.W.&S. Goth. Cypr. 18. | εσται DLΔ. 33. (Latt.) Arm. (Æth. ut vid.) Cypr. 314.
— ἁμαρτηματος BLΔ. 33. (ἁμαρτιας C* ut vid. D. 69). Vulg. a.b.c.e.ff².g¹.l. Memph. Goth. Arm. Cypr. bis. | ‡ κρισεως ϛ. A. 1. rel. Tol. f. Syrr.Pst.& Hcl. ("in condemnatione" Æth.)
30. ελεγον] add. ὁτι Δ.
— εχει ABL. rel. Vulg. f.ff¹.g². vv. | αυτον εχει C. Æth. | εχειν D. a.b.c.e. ff².g¹.
31. και ερχ. B.Bch.CDLΔ. 1. 69. G. Latt. Syr.Pst. Memph. Goth. (Arm. om. και). Æth. | ‡ ερχονται ουν ϛ. A. rel. Syr. Hcl. ‖ ερχονται] ερχεται DG. a.b.e.ff². g¹. | Contra, rel. Vulg. c.f. vv.
— ἡ μητηρ αυτου και οἱ αδελφοι αυτου BCDLΔ. (1). 33. G. (Vulg.) (a).b.c. (e).f.ff².(g¹). Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. (om. αυτου 1° 1. Vulg. om. 2° a.c.g¹). | οἱ αδελφ. αυτ. κ. ἡ μητ. αυτ. AKM. | ‡ οἱ αδελφ. και ἡ μητ. αυτου. ϛ. 69. E. rel.
— στηκοντες B.Bch.Blc.C*Δ. (εστηκοντες B.Btly.) | ἑστηκοτες C³L. 1. G. | ‡ ἑστωτες ϛ. AD. rel. ‖ add. εξω L. om. και εξω ante.
— καλουντες BCL. 1. 69. | ‡ φωνουντες ϛ. D. rel. | ζητουντες A. (vid. Matt. xii. 46, 47). Contra, Verss. ‖ om. καλ. αυτον Δ(sp. vac.) a. om. προς αυτον supra Arm.
32. εκαθηντο Δ.
— περι αυτον οχλος ABCLΔ. 1. 33. 69. KM. Vulg. b.c.d.(e).f.ff¹.².g¹.². Syrr. Pst.&Hcl. Goth. | προς τον οχλον D. | turbae (tantum) a. | ‡ οχλος περι αυτον ϛ. E. rel. (Memph.) (Arm.) Æth.
— και λεγουσιν B.Btly.CDLΔ. 69. Vulg. b.(e).f.ff¹.².g¹.².l. Syr.Pst. Syr.Hcl.mg. MS. Memph. Æth. | ‡ ειπον δε ϛ. A. rel. (a.c. om. δε). Syr.Hcl. Goth. (Arm.)
— αδελφοι σου] add. και αἱ ἀδελφαι σου ADEFHMSUVΓ. a.b.c.f.ff².l. Syr.Hcl. mg. Goth. | Contra, BCLΔ. 1. 33. 69. GK. Vulg. e.ff¹.g¹.². Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.
33. και αποκριθεις B.Btly.Blc.CLΔ. Vulg. (c).(e). Syr.Hcl. Memph. | ‡ και απεκριθη ϛ. AD. rel. a.(b).f. Goth. Arm. Æth. | om. και 1. Syr.Pst.MS. | και ειπεν 33.
— αυτοις λεγει B.Btly.LΔ. Vulg. (c).(e). Syr.Hcl. Memph. | λεγει αυτοις C. (Æth.) | αυτοις και λεγει B.Bch. 1. 69. | ‡ αυτοις λεγων ϛ. AD. rel. f. Goth. Arm. [b]. | αυτοις tantum 33. a.
— και οἱ αδ. B.Bch.CLΔ. 1. GUV. Vulg. a.b.g¹.l. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | ‡ η οἱ αδ. ϛ. A(D). rel. (c).e.f.ff². Goth. Arm. Æth. | om. οἱ D.
— αδελ. μου] om. μου B.Bch.D Gr. Arm. | Contra, ACL. rel. vv.
34. και 1°] om. B. (om. vers. g²).
— τους περι αυτον κυκλῳ BCLΔ. Memph. | τους κυκλῳ D. qui in circuitu ejus Vulg. c.f.ff¹.².g¹.l. qui in circuitu b. qui circa eum a. qui circum e. | τους κυκλῳ περι αυτον 1. 69. | ‡ κυκλῳ τους περι αυτον ϛ. A. rel. (περιβλεψαμενος κυκλῳ.... Γ). Syr.Hcl. Goth. Arm. [Syr.Pst. Æth.] ‖ add. μαθητας 69. Arm.
34. λεγει] ειπεν D. 69. G. a.c.ff². | Contra, Vulg. b.e.f.ff¹.g¹.
— ιδε BsCL. rel. | ιδου ADΔ. 1ᵀ. 33. 69. GKM. (vid. Matt. xii. 47).
35. γαρ ACD. rel. Vulg. f.ff¹.g¹. vv. (vid. Matt. xii. 50). | om. B. a.b.c.e. Memph.
— ποιησει H.
— το θελημα ACD. rel. | τα θεληματα B.
— αδελφος μου] μου αδελφος D. b.e.g¹. | Contra, Vulg. a.c.f.ff¹.
— αδελφη] † add. μου ϛ. C. rel. Vulg. a.ff¹.g². Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | om. ABDLΔ. 1. 33. 69. b.c.e.f.ff².g¹. Goth.
— μητηρ] add. μου H*. a.l.
1. και παλιν] παλιν δε 69.
— παλιν ηρξατο] ηρξατο παλιν D. a.b.c. e.g¹. Æth. Orig. Int. iii. 835ᵇ. | Contra, MSS. Vulg. f. vv.
— παρα] προς D.
— συναγεται BCLΔ. 69. | συνερχεται 1. | ‡ συνηχθη ϛ. D. rel. Latt. Syr.Hcl.MS. | -ηχθησαν A. Syr.Pst.(&Hcl.impr.) Memph. (Goth. Arm. Æth. cum nom. pl.) vid. Matt. xiii. 2.
— οχλος] ὁ λαος D.
— πλειστος BCLΔ. | ‡ πολυς ϛ. AD. rel.

1. ita ut navim Cl.

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth. θ′

ὥστε αὐτὸν ‡εἰς† πλοῖον ἐμβάντα″ καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ‡ἦσαν″. [2] καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, [3] Ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων [τοῦ] σπεῖραι· [4] καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ† καὶ κατέφαγεν αὐτό. [5] ‡καὶ ἄλλο″ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, *[καὶ]″ ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ ‡εὐθὺς″ ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· [6] ‡καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος″ ‡ἐκαυματίσθησαν″, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. [7] καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. [8] καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ ‡αὐξανόμενον″, καὶ ἔφερεν ‡εἰς″ τριάκοντα, καὶ ‡εἰς″

navem ascendens sederet in mari: et omnis turba circa mare super terram erat. [2] Et docebat illos in parabolis multa, et dicebat illis in doctrina sua, [3] Audite. Ecce exiit seminans ad seminandum. [4] Et dum seminat, aliud cecidit circa viam, et venerunt volucres et comederunt illud. [5] Aliud vero cecidit super petrosa ubi non habuit terram multam, et statim exortum est, quoniam non habebat altitudinem terrae; [6] et quando exortus est sol, exaestuavit, [et] eo quod non haberet radicem exaruit. [7] Et aliud cecidit in spinis, et ascenderunt spinae et suffocaverunt illud, et fructum non dedit. [8] Et aliud cecidit in terram bonam, et dabat fructum ascendentem et crescentem, et adferebat unum triginta et unum

6. ἐκαυματίσθη

8. καὶ ἄλλα

– *εν ter.*

1. *εμβαντα* post *πλοιον* BCDLΔ. 33. U. Latt. Arm. | ‡post *ὡστε αυτον* ☾. A. 1. 69. rel. Syr.Hcl. Goth. Æth. *Orig. Int.* iii. 835^{c}. (in K sic *ὡστε εμ|τον εμβαντα*). | post *καθησθαι* Syr.Pst.
— *πλοιον*] †praem. *το* ☾. AD. rel. Memph. | om. B.*Btly*.CL. 1. 33. KM. Goth. (*εμβαντα καθησθαι εις το πλοιον* 69).
— *εν τη θαλασση* ABC. rel. Vulg. *f.ff*^{1}. *g*^{2}. vv. | *περαν της θαλασσης* D. circa litus maris *a.* ad litus *b.e.* proxime litus *c.ff*^{2}. (om. *g*^{1}).
— *προς την θαλασσαν* ABC. rel. Vulg. *ff*^{1}.*g*^{2}. vv. (om. Æth.) | *περαν της θαλασσης* D*Gr.* | *παρα την θαλασσαν* 1. | *εις την θαλ.* Δ. | circa mare *a.d.l.* in litore *b.c.e.f.ff*^{2}.*g*^{1}.
— *επι της γης*] om. D. *a.b.c.e.f.ff*^{2}.*g*^{1}. | Contra, Vulg. *ff*^{1}.*g*^{2}. *Orig. Int.*
— *ησαν* BCLΔ. 33. *d.* | ‡*ην* ☾. AD*Gr.* rel. Vulg. *a.b.ff*^{1}.*g*^{2}. Syr.Hcl. *Orig. Int.* | stabat *f.ff*^{2}.*g*^{1}. staret *c.* sedebat *e.*
2. *πολλα* ABC. rel. Vulg. *a.f.* vv. | *πολλαις* D. | om. *b.c.e.* et habent "dicens."
— *αυτοις*] om. L. *b.c.e.* Syr.Pst.|Contra, Vulg. *a.f.ff*$^{1.2}$.*g*$^{1.2}$. | *αυτους* FH. ‖ad fin. ver. om. *b.c.e.*
3. *ακουετε*] -*σατε* C. (om. *c*).
— *του σπειραι*] om. D*Gr.* Memph.MS. ‖om. *του* B. | Contra, ACL. rel. *Eus.* c. Mcl. 169^{b}. (seminare *a.b.c.d.e.ff*^{2}.*g*^{2}. ad seminandum Vulg. *ff*^{1}.*g*^{1}). ‖add. *τον σπορον αυτου* F. *g*^{2}. Goth. (vid. Luc. viii. 3).
4. *εγενετο* ABC. rel. *a.* Syr.Hcl. (*sic*) rel. | om. DF. (Latt.) Syr.Pst. (vid. Matt. xiii. 4. Luc. viii. 3).
4. *σπειρειν*] *σπειραι* D.
— *ὁ*] *ἁ* 33.
— *παρα*] *επι* 33.
— *ηλθεν* ABsCL. | *ηλθαν* D. | *ηλθον* Δ. 33. HK.
— *πετεινα*] †add. *του ουρανου* ☾. DGM. Vulg.*Cl. a.ff*^{1}.*g*^{2}. (vid. Luc. viii. 5).|om. ABCLΔ. 1. 33(e spat.) 69. EFHKSUV. *Am. Fuld. Tol. b.c.e.f.ff*^{2}.*g*^{1}.*l.* Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
— *κατεφαγεν*] -*γαν* D.
— *αυτο*] *αυτα* 33. | *αυτον* H*.
5. *και αλλο* BCLΔM^{2}. *a.d.* Memph. (Æth.) | *και αλλα* D*Gr.* 33. | *αλλο* M*. *b.* | ‡*αλλο δε* ☾. A. rel. Vulg. *c.f.* Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. | *αλλα δε* 69. *e.*
— *επεσεν*] -*σαν* D.
— *το πετρωδες* ABsC. rel. (*a*). vv. | *τα πετρωδη* D. 1, 33. Vulg. *b.c.*(*d*).*e.f.l.* (vid. Matt. xiii. 5). ‖*add. *και* B.*Btly*. D. *a*(?).*b.c.e.ff*^{2}.*i.* | Contra, ☾. AC. rel. Vulg. *f.* Verss. (vid. Matt. xiii. 5).
— *οπου* Vulg. *a.f.g*^{1}. | *οτι* D. *b.c.e.ff*^{2}. *g*^{2}.*i.*
— *ειχεν*] *εχεν* Δ.
— *ευθυς* BCDLΔ. (h. 33). | ‡*ευθεως* ☾. A. rel. (*εὐθεύως sic* H).
— *εξανετειλεν*] *εξανεστειλεν* D*. | *εξεβλαστησεν* 1. 69.
— *δια το μη....βαθος γης*] om. *b.c.e.*
— *βαθος γης* AC. rel. Memph. Goth. | *βαθος της γης* B.*Btly*. | *βαθος την γην* D. | *γης βαθος* L.
6. *και οτε ανετειλεν ὁ ηλιος* BCDLΔ. Vulg. *ff*^{2}.*i.l.* Memph. (h. 33). | ‡*ηλιου δε ανετειλαντος* ☾. A. rel. *a.f.* Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xiii. 6). [*b.c.e*].
— *εκαυματισθησαν* BD*Gr. a.e.* | ‡*εκαυματισθη* ☾. AC. rel. Vulg. (*b*).*c.d.f. ff*^{2}.*i.* Memph. Goth. (vid Matt. xiii. 6).
— *εξηρανθη* ABsC. rel. (Latt.) vv. | -*θησαν* D*Gr. e.*
7. *αλλο*] *αλλα* 33.
— *εις* ABsLΔ.rel.|*επι* CD. 33. *b.* Memph. MSS. (vid. Matt. xiii. 7).
— *συνεπνιξαν αυτο*] *απεπνιξαν αυτα* 33. (vid. Matt.)
— *εδωκεν*] -*καν* 33.
8. *και αλλο* ADΔ. 1. 69. rel. (Latt.) Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | *και αλλα* BCL. 33. *e.* Memph. (vid. Matt. xiii. 8).
— *εις* ABsD. rel. Syr.Pst.MS. rel. | *επι* C. 1. (h. 33). Syrr.Pst.&Hcl. (vid. Matt.)
— *εδιδου*] *εδιδοσαν* C.
— *αυξανομενον* AB.*Bch*.DLΔ. (*αυξανομενα* B.*Btly.Blc*.) | ‡*αυξανοντα* ☾. C (*sic*) rel.
— *εφερεν* ABsL. rel. | *εφερον* C. | *φερει* D. (*b*).
— *εις ter.* BC*(L 1°)Δ *Gr.* (Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth. vel *ἐν*). | ‡*ἐν ter.* ☾. 69. Ss. Latt. Syr.Pst.(ut vid.) | *εν* AC^{2}D(L 2° et 3°).|*ἐν* (*sic*) 1. 33(hiat 1°). EFGHKMUV.

2. docebat eos *Cl.* | 4. volucres caeli *Cl.* | 6. *om.* et *ante* eo quod *Am.* contra, *Fuld.* | non habebat *Cl.* | 7. in spinas *Cl.* | 8. *om.* et *ante* unum sexaginta *Cl.*

ABCD. LΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV.

ἑξήκοντα, καὶ ‡εἰς″ ἑκατόν. 9 καὶ ἔλεγεν†, ‡ᵃΟς ἔχει″ ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

18 10 ‡Καὶ ὅτε″ ἐγένετο κατὰ μόνας, ‡ἠρώτων″ αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα ‡τὰς παραβολάς″. 11 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὑμῖν ‡τὸ μυστήριον λζ δέδοται″† τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς α ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται, 12 ᵘ ἵνα βλέποντες βλέπωσιν καὶ μὴ ἴδωσιν, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν καὶ μὴ συνιῶσιν, μή ποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς†. 13 καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς λη γνώσεσθε; 14 ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. 15 οὗτοι β δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, ‡εὐθὺς″ ἔρχεται ὁ σατανᾶς καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ‡εἰς αὐτούς″. 16 καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον, ‡εὐθὺς″ μετὰ χαρᾶς λαμ-

ᵘ Es. 6:9, 10.

12. αὐτοῖς [τὰ ἁμαρτήματα]

15. ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν

16. [ὁμοίως] s. ὁμ. εἰσιν

sexaginta et unum centum. 9 Et dicebat, Qui habet aures audiendi audiat.

10 Et cum esset singularis, interrogaverunt eum hi qui cum eo erant cum duodecim parabolas. 11 Et dicebat eis, Vobis datum est scire mysterium regni dei, (37, 1.) illis autem qui foris sunt in parabolis omnia fiunt, 12 ut videntes videant et non videant, et audientes audiant et non intellegant, ne quando convertantur et dimittantur eis peccata. 13 Et ait illis. Nescitis parabolam hanc, et quomodo omnes parabolas cognoscetis? 14 (38, 2.) Qui seminat, verbum seminat. 15 Hi autem sunt qui circa viam ubi seminatur verbum, et cum audierint, confestim venit satanas et aufert verbum quod seminatum est in corda eorum. 16 Et hi sunt similiter qui super petrosa seminantur, qui cum audierint verbum, statim cum

9. ελεγεν] †add. αυτοις ⊽. M**mg.Ss. | om. ABCDLΔ. 1. 33. 69. EFGHKM* UV. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
— ὁς εχει BC*(sic)DΔ. | ‡ὁ εχων ⊽. A C². rel. (vid. Matt. xiii. 9. Luc. viii. 8).
— ad fin.] add. και ὁ συνειων συνειετω D. a.b.ff².g¹.².i. Syr.Hcl.mg. | non hab. rel. Vulg. c.f.ff¹. rel.
10. και ὁτε BCDLΔ. Latt. Memph. Goth. | ‡ὁτε δε ⊽. A. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.
— ηρωτων AB(C)LΔ. 33. a.b. Orig. Int. iii. 835ᵈ. (ηρωτουν C). | επηρωτων D. (vid. Luc. viii. 9). | ‡ηρωτησαν ⊽. 1. E. rel. Vulg. c.f.ff². Syrr.Pst.&Hcl. | επηρωτησαν 69.
— οἱ περι αυτον συν τοις δωδεκα ABsC. rel. Am. f. vv. "qui circa eum cum discipulis" Arm. (om. συν τοις Vulg. Cl.) | οἱ μαθηται αυτου D. 69. a.b.c.ff². g¹.i. Orig. Int. iii. 835ᵈ. (vid. Luc.) | om. οἱ περι αυτον L.
— τας παραβολας BCLΔ. Am. g². Memph. W.&S. | ‡την παραβολην ⊽. A. rel. Vulg. Cl. Syr.Pst. Memph.MS. Goth. Arm. Æth. | τις ἡ παραβολη αὐτη D. 69. a.b.c.f.ff².g¹.i. Orig. Int. (vid. Luc.)
11. ελεγεν] λεγει D. a.b.f. | Contra, rel. Vulg. rel. (dixit c).
— αυτοις] om. 33.
— το μυστηριον δεδοται BC*(ut vid.)L. ff¹. (Memph.) | ‡δεδοται γνωναι το μυστηριον ⊽. C²DΔ. rel. (Latt.) Syrr.Pst. &Hcl. Memph.MS. Goth. (Arm.) Æth. (vid. Clem. 694). vid. Matt. xiii. 11. Luc. viii. 10. ‖ †om. γνωναι ABC*LK. ff¹. Memph.W.&S. | Contra, ⊽. C²D. rel. ‖ το μυστηριον] τα μυστηρια 1. G. Memph. Arm.Zoh. (Contra, MSS.) vid. Matt. et Luc. (δεδοται] δεδωται F).
11. τοις] om. Δ.
— εξω ACD. rel. Orig. ii. 702ᶠ. | εξωθεν B.
— τα παντα] om. b.c.ff².g¹.i. | Contra, Vulg. a.f.ff¹. rel. | ante εν παραβ. M txt. ‖ om. τα DK.
— γινεται] λεγεται D. a.b.c.ff².g¹.i. | Contra, rel. Vulg. f.ff¹.
12. βλεπωσιν] praem. μη ΔE*FGH. Orig. i. 114. 125. (vid. Luc. viii. 10). | Contra, rel. (hiat 33). Verss.
— και μη ιδωσιν] om. Δ. Orig. i. bis. (vid. Matt. xiii. 13. Luc. viii. 10).
— ακουωσιν] -σωσιν CM. 69. | Contra, rel. Orig. i. 114. ‖ praem. μη Δ.
— συνιωσιν] συνωσιν D*L. 1. | Contra, ABsCD**Δ. 33. 69. rel. Orig. i. bis.
— αφεθῃ BsCLΔ. rel. Vulg. a.b.f.ff¹. vv. Orig. i. 125. | αφεθησεται AK. Orig. i. 114. | αφεθησομαι D*. d.ff².g¹.i. Æth. (αφεσω D**).
— αυτοις] †add. τα ἁμαρτηματα ⊽. A D. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. (vid. iii. 2, 8). | add. et αυτων Δ. Syr.Hcl.* Æth. | om. BCL. 1. b.i. Memph. Arm. Orig. i. bis.
14. ὁ σπειρων] qui loquitur a.b.c.
15. ὁπου MSS. Vulg. ff¹.g². Syr.Hcl. rel. | οἱς D. 69². ff².g¹. (Syr.Pst.) | ὁπου σπειρ. ὁ λογ.] qui neglegenter verbum suscipiunt a.b.(c).f.
15. και ὁταν] οἱ ὁταν B.
— ακουσωσιν] ακουωσιν D*(corr.¹)G.
— ευθυς BCLΔ. 33. 69. | ‡ευθεως ⊽. AD. rel. | om. 1. Arm.
— αιρει ABsL. rel. | ἁρπαζει CΔ. (vid. Matt. xiii. 19). | αφερει D.
— εις αυτους B. 1. 69. (εν αυτοις CLΔ. c). Syr.Hcl.mg. Memph.W.&S. | ‡εν ταις καρδιαις αυτων ⊽. D. 33. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. MS.** Goth. Arm. (vid. Matt. xiii. 19). | απο της καρδιας αυτων A. l. Æth. (vid. Luc. viii. 12).
16. ὁμοιως post εισιν ABs. rel. Vulg. ff¹. g². Syr.Hcl. Goth. | ante εισιν CLΔ. 33. Memph.(ut vid.) Æth. | om. D. 1. 69. a.b.c.ff².g¹.i. Syr.Pst. Arm. Orig. i. 308ᵈ.
— πετρωδης D.
— σπειρομενοι] add. λογοι M.
— ευθυς BCLΔ. 33. (‡ευθεως ⊽. A. 1. 69. rel. Orig. i.) Vulg. a.b.f.ff¹.g¹.². Memph. Schw. rel. | om. D. c.ff².i. Memph.W.
— λαμβανουσιν] δεχονται 1. (vid. Luc. viii. 13).
— αυτον] om. 1. 69. Arm. Orig. i.
17. ριζαν] ὑδωρ V.
— εαυτ.] αυτ. L.
— προκαιροι F.
— η διωγ.] και διωγ. D. Vulg. c.f.ff¹.².

10. qui cum eo erant duodecim parabolam Cl. | 11. nosse mysterium Cl. | 15. in cordibus Cl.

Vulg. *a‡. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

βάνουσιν αὐτόν, [17] καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἶτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, ‡εὐθὺς″ σκανδαλίζονται. [18] καὶ ‡ἄλλοι″ εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι· οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ‡ἀκούσαντες″, [19] καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος † καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. [20] καὶ ‡ἐκεῖνοί″ εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν ‡ἐν″ τριάκοντα καὶ ‡ἐν″ ἑξήκοντα καὶ ‡ἐν″ ἑκατόν. [21] ᵛ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Μήτι ‡ἔρχεται ὁ λύχνος″ ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ‡τεθῇ″; [22] ʷ οὐ γάρ ἐστιν † κρυπτόν,† ἐὰν μὴ φανερωθῇ, οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα ‡ἔλθῃ εἰς φανερόν″. [23] εἴτις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. [24] Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ˣ Βλέπετε τί ἀκούετε.

20. οὗτοί εἰσιν

— ἐν *ter.*

ᵛ Matt. 5:15. Lu. 11:33. 8:16. λθ β

ʷ Matt. 10:26. Lu. 12: 2. μ β

22. [τι] κρυπτόν

— μὴ [ἵνα]

ˣ Matt. 7: 2. Lu. 6:38. μα β

gaudio accipiunt illud, [17] et non habent radicem in se sed temporales sunt, deinde orta tribulatione et persecutione propter verbum confestim scandalizantur. [18] Et alii sunt qui in spinis seminantur: hi sunt qui verbum audiunt, [19] et aerumnae saeculi et deceptio divitiarum et circa reliqua concupiscentiae introeuntes suffocant verbum, et sine fructu efficitur. [20] Et hi sunt qui super terram bonam seminati sunt, qui audiunt verbum et suscipiunt, et fructificant unum triginta et unum sexaginta et unum centum. [21 (30, 2.)] Et dicebat illis, Numquid venit lucerna ut sub modio ponatur aut sub lecto? nonne ut super candelabrum ponatur? [22 (40, 2.)] Non enim est aliquid absconditum quod non manifestetur, nec factum est occultum sed ut in palam veniat. [23] Si quis habet aures audiendi, audiat. [24 (41, 2.)] Et dicebat illis, Videte quid audiatis: in qua

---

*g*¹*.l.* | Contra, rel. *a.b.* vv. *Orig.* i.308ᶜ. (om. *η διωγ. δια τ. λογ. ευθ.* 1).

17. *ευθυς* BCLΔ. 33. | ‡*ευθεως* ⊽. AD. rel. *Orig.* i.

— *σκανδαλιζονται* *Orig.*i.|-*λισθησονται* D.

18. *αλλοι* BC*DLΔ. Vulg. *b.c.ff*¹*.*²*.g*¹*.*²*.i.* Memph. (hiat *a*). | ‡*ουτοι* ⊽. AC². 33. GHK. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. (vid. Luc. viii. 14).|om. 1. 69. Arm.

— *εισιν* 1°] om. 1. *b.c.* Arm.

— *οι εις*] *οις* K. | om. *οι* Δ*Gr.*

— *εις τας*] *επι τας* CΔ.

— *ουτοι εισιν* BC*DLΔ. 1. 69. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (Goth.) Arm. (hiat *a*). | om. (*Elz.* 1633). AC². 33. EFGHKMSUV. *f.* Æth.

— *λογον*] add. *μου* 1.

— *ακουσαντες* BCDLΔ. 69. Syr.Pst. Memph. | ‡*ακουοντες* ⊽. A. rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth.

19. *αι μεριμναι*] *αι μεριμναις* D*. (per sollicitudines *f*).

— ab init.] et per sollicitudines vitae et in errore saeculi *b.* et sollicitudinibus victi et delectationibus mundi offocant, etc. *c.* ...-nes vitae et oblectationes saeculi *e.* et prae sollicitudine victus et errore mundi *i.* et sollicitudines victus et errores mundi et deceptio divitiarum *g*¹. et sollicitudines victus et delectationes mundi *ff*². | *αιωνος* ABs*C. rel. Vulg. *f.ff*¹*.g*². rel. | *βιου* D*Gr.* Goth. (vid. Luc. viii. 14). victus *d.ff*². victi *c.* vitae *b.e.* (hiat *a.* "....li" tantum, partem vocis "saeculi" habet Blanchinius, sed "....di" partem "mundi" habet Iricius). || †add. *τουτου* ⊽. A. rel. *f.* Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Goth. Æth. | om. BC DLΔ. 1. Vulg. *a.b.c.ff*¹*.g*². Arm.

19. *και ἡ απατη του πλουτου*] om. M*.

— *ἡ απατη*] *απαται* D. Arm. | *ἡ αγαπη* Δ*Gr.* (utramque ΔLat.)

— *πλουτου*] *κοσμου* D.(*a.b*).*c.e.ff*².*g*¹.Arm. (ut vid.) | Contra, rel. Vulg. *f.ff*¹*.g*².

— *και αἱ π. τ. λ. επιθυμιαι*] om. D. 1. *a.b.c.ff*².*i.* Arm. | Contra, rel. Vulg. *e.f.ff*¹*.g*¹*.*².

— *ακαρπος γινεται*] *ακαρποι γεινονται* D. *b.c.e.ff*².*g*¹*.i.* (Memph.MS. ut vid.) | Contra, rel. Vulg. *f.g*².

20. *εκεινοι* BCLΔ. Syr.Pst.|‡*ουτοι* ⊽. AD. rel. (hi Latt.) Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.*i.308ᶠ. (vid.Luc.viii.15).

— *την γην την καλην Orig.* i. | *την καλην γην* C.

— *σπαρεντες*] om. 1.

— *ακουουσιν*] *-ωσι* 69.

— *τον λογ.*] om. *τον* 69.

— *εν* ABCDΔ. (ter ADΔ.—om. 2° et 3° B. om. 2° C* ut vid. | Contra, *Orig.* i.) *ἐν* ter (*sic*). 1. 33. 69. EFGHKMSUV. Syr.Pst.&Hcl. | ‡*ἑν* ter ⊽. Ss. Latt. Memph. Goth. Arm. (Æth.) | *ἐν.... ἐν.... ἐν* L(Tf. in N. Test., in editione codicis silet).

21. *ελεγεν*] *λεγει* 1.

— *αυτοις*] add. *ὁτι* BL. | add. *ιδετε* 69.| non habent ACD. rel.

21. *ερχεται ὁ λυχνος* BCLΔ. 1. 33. Vulg. (*b*).*l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph.Schw. | *ἀπτεται ὁ λυχνος* D. *c.e.*(*f*).*ff*².*g*¹*.i.* Memph.W. Æth. | ‡*ὁ λυχνος ερχεται* ⊽. A. rel. Goth. Arm. | *λυχνος κα.-εται* (om. *ὁ*) 69.

— *τεθῃ* 1°] *ὑποτεθῃ* G.

— *η*] add. *ινα* 1. 69.

— *κλινην*] add. *τεθη* 69.

— *ουχ ινα*] *και ουχ ινα* D. | *ουχι ινα* Δ.

— *επι*] *ὑπο* B*.*Bch.* 33. 69.

— *τεθῃ* 2° BCDLΔ. 33. 69. | ‡*επιτεθῃ* ⊽. AK. rel. | add. ut omnibus luceat *g*².

22. *κρυπτον*] †praem. *τι* ⊽. ACL. 33. rel. Vulg. *c.f.ff*¹*.g*¹. Goth. Arm. | om. BD. 1. 69. HKMU. *b.e.ff*².*g*².*i.* Memph. ut vid. Æth.

— *εαν μη* AB.*Bch.*CL. 33. K. | *εαν μη ινα* B.*Btly.*Δ. | *ει μη ινα* 1. 69. | *αλλ' ινα* D. *b.ff*².*i.* (vid. post.) "quod non" Vulg. *c.f.* Goth. | †*ὁ" εαν μη* ⊽. EF GHMSV. | *ὁς αν μη* U.

— *αλλ' ινα* BsCDL. 33. 69. rel. (*αλλα ινα* A). Vulg. *b.f.* (quod non *c*). | *ει μη ινα* 1.

— *ελθῃ εις φανερον* CDLΔ. Memph. | ‡*εις φαν. ελθ.* ⊽. A. rel. Latt.[n.l.*e*]. Syr.Hcl. Arm. (vid. Luc. viii. 17). | *φανερωθῃ* B. Syr.Pst. Æth. (vid. antea).

23. *εχει ωτα*] *εχειν* 69.

24. *ελεγεν*] *λεγει* 1. (*και.... ακουετε* om. *l*).

— *τι*] *τα* D*Gr.*

20. *om.* et *ante* unum sexaginta *Cl.* | 22. est enim *Cl.*

ABCD. L Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV. — μβ α

ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν †. [25] y ὃς γὰρ † ‡ ἔχει″, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. [26] Καὶ ἔλεγεν, Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς † ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, [27] καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος ‡ βλαστᾷ″ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. [28] αὐτομάτη † ἡ γῆ καρποφορεῖ πρῶτον χόρτον εἶτα στάχυν, εἶτα ‡ πλήρης σῖτος″ ἐν τῷ στάχυϊ. [29] ὅταν δὲ ‡ παραδοῖ″ ὁ καρπός, ‡ εὐθὺς″ ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός. [30] Καὶ ἔλεγεν, ‡ Πῶς″ ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; ἢ ἐν ‡ τίνι″ ‡ αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν″; [31] z ὡς ‡ κόκκον″ σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, ‡ μικρότερον″ * ὂν″ πάντων τῶν σπερμάτων † τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· [32] καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαινει, καὶ γίνεται ‡ μείζων πάντων τῶν λαχάνων″, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνα-

y Matt. 25:29. Lu. 19:26. — μγ ι

27. μηκύνεται

30. Τίνι ὁμ. — μδ — ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν; z ‖Lu. 13:18, 19. ‖Matt. 13:31-33.

32. μεῖζον

mensura mensi fueritis remetietur vobis, et adicietur vobis. [25 (42, 2.)] Qui enim habet, dabitur illi, et qui non habet, etiam quod habet auferetur ab illo. [26 (43, 10.)] Et dicebat, Sic est regnum dei, quemadmodum si homo iaciat sementem in terram, [27] et dormiat et exsurgat nocte ac die, et semen germinet et increscat dum nescit ille. [28] Ultro enim terra fructificat primum herbam deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica. [29] Et cum se produxerit fructus, statim mittit falcem, quoniam adest messis. [30 (44, 2.)] Et dicebat, Cui adsimilabimus regnum dei, aut cui parabolae comparabimus illud? [31] Sicut granum sinapis, quod cum seminatum fuerit in terra, minus est omnibus seminibus quae sunt in terra, [32] et cum seminatum fuerit, ascendit et fit maius omnibus holeribus et facit ramos magnos, ita ut pos-

---

24. εν ᾧ μετρ. μετρ. μετρ. ὑμιν] post απ' αυτου ver. 25. 69. (μετρ. ὑμων Δ).
— και προστεθησεται ὑμιν ABCLΔ. 1. 69. rel. Vulg. *c.f.ff*^{2}*.g*^{2}. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. (Arm. post ακουετε). Æth. | om. DG. *b.e.g*^{1}. | om. ὑμιν 33. Arm. ‖† add. τοις ακουουσιν ⸗. A. 1. 33. 69. G. rel. Syrr.Pst.&Hcl. | om. B CDLΔ. (Latt.) Memph. Arm. Æth. (add. credentibus *f*. Goth.)
25. γαρ] †add. αν ⸗. AD. rel. (εαν M). vid. Luc. viii. 18. | om. B.*Btly*.CLΔ. 69. (ὸς εχει γαρ 69).
— εχει 1° B.*Bch*.CDLΔ. 69. E*FHK. Latt. | ‡ εχῃ ⸗. AE^{2}M. rel. (vid. Luc.)
— δοθησεται] προστεθησεται D.
— ουκ εχει] ουκ εχη E*G.
— ὁ εχει] ὁ εχη G.
— ad fin.] add. e ver. 24. (vid. supra) et postea add. και προστεθησεται ὑμιν 69.
26. οὑτως] praem. ὁτι C*?
— ὡς] †add. εαν ⸗. A. rel. (αν C). (Latt.) | non habent BD*Gr*.LΔ. 1. 33. 69. (*Tol. e* ut vid.) Memph. | ὡσπερ 69.
— βαλῃ τον σπορον AB(C). rel. (βαλῃ το σπορ. C*). | βαλλη τον σπορ. F. | βαλλει σπορον 69. | σπορον βαλη D. (Contra, vv.) ‖praem. ὁταν 1.
— της γης] την γην 1.
27. καθευδῃ] -δει 33. 69. EFHU(non M). | -δαν Δ.
— εγειρηται] -ρεται L. 69. EFGHM. | εγερθη D. (postea νυκτος C*?).

27. βλαστᾳ BC*DLΔ. | ‡ βλαστανῃ ⸗. AC^2. rel. | -νει 33. EFH.
— μηκυνηται ACL. rel. | -νεται B.*Bch*. DH.
28. αυτοματη] † add. γαρ ⸗. Δ. rel. Latt. Syrr.Pst.(om. αυτομ.) &Hcl.MS. Memph.MS. Goth. | om. ABCL. Syr. Hcl.impr. Memph.W.&S. Æth. | praem. ὁτι D. Arm.
— πρωτον] add. μεν Δ.
— χορτον] add. και 69.
— σταχυν] σταχυας D *Gr*. ‖ (ειτεν *bis* Δ. ειτε...ειτεν L).
— πληρης σιτος B(D). (πλ. ὁ σειτ. D). Memph. | πληρης σιτον C* ut vid. | ‡ πληρη σιτον ⸗. AC^2. rel.
29. ὁταν δε ABC. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | και ὁταν D. Vulg. *a.c.f.ff*^{1}*.g*^{1,2}. [*b.e*].
— παραδοι BDΔ. | ‡ παραδῳ ⸗. AC. rel.
— ευθυς BCL. | ‡ ευθεως ⸗. AD. rel. (om. *c.e*). | τοτε 1.
— εξαποστελλει 69.
— το] τον L.
30. πως BCLΔ. 33. 69. *b.e*. Syr.Hcl.mg. | ‡ τινι ⸗. AD. rel. Vulg. *a*(ut vid.). *c.f.ff*^{2}*.i*. Syrr.Pst.&Hcl.(txt.) Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig*. iii. 446^d. (vid. Luc. xiii. 18. et postea in hoc ver.)
— ὁμοιωσωμεν ABsD.rel. *Orig*.iii.(impr.) | -σομεν C. 1. Latt. *Orig*. iii. (MS.) | -σω 69. K. (sed mox παραβαλωμεν K). Arm.MS. (vid. Luc.)
— τινι BC*(ut vid.)LΔ. 1. 69. Latt. Syr. Hcl.mg. Memph. Æth. | ‡ ποιᾳ ⸗. AC^{2}D. 33*s*. rel. Syrr.Pst.&Hcl.(txt.) Goth. Arm.
30. αυτην παραβολῃ θωμεν BC*(ut vid.) LΔ. *b*. Syr.Hcl. Memph. *Orig*. iii. | παραβολῃ θωμεν αυτην παραβαλομεν αυτην 69. | ‡ παραβολῃ παραβαλωμεν αυτην ⸗. AC^{2}D. 33. rel. (Latt.) Syrr. Pst.&Hcl.(txt.) Arm. | ὁμοιωματι παραβαλωμεν αυτην 1. | simile erit Æth. (παραβαλωμεν] -λομεν F).
31. ὡς] ὁμοια εστιν D. Memph. (vid. Matt. xiii. 31. Luc. xiii. 19). | simile est regnum Dei sicut *c*.
— κοκκον ABs*Btly*.CL. 1. 33. 69. EFG HKMSUV. | ‡ κυκκῳ ⸗. Bs*Bch*.D. (vid. Matt. et Luc.) | κοκως Δ.
— ὸς ὁταν] ο οτι αν D*.
— σπαρει K.
— της γης ABsC. rel. | την γην DL.
— μικροτ....της γης] om. 69.
— μικροτερον BD*LΔ. 33. M. | ‡ -ρος ⸗. ACD^2. rel. (praem. και 33 *Wtst*.) add. μεν D^2.
— ον B.*Btly*.*Blc*.(L)Δ. (ων L). *b.e*. (Arm. Æth.) | * om. ⸗. ACD. rel. Vulg. *g*^{2}. Syrr.Pst.&Hcl. | μεν D^2.
— σπερματων] †add. εστι ⸗. C. rel. | ante παντων DM*mg*. Vulg. *c.f.ff*^{2}*.g*^{2}*.l*. | post γης A. | om. BLΔ. *b.e*. Syrr.Pst. &Hcl., Memph.MS. Arm. Æth.
— των επι της γης ABsL. rel. vv. | om.

25. et eo *Cl*. | 27. et die *Cl*. | 29. *om*. se *C*

σθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. 33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ‡ ἐδύναντο″ ἀκούειν· 34 χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ᾽ ἰδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυεν πάντα.

19 35 a Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενομένης, Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. 36 καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἄλλα † ‡ πλοῖα″ ἦν μετ᾽ αὐτοῦ. 37 καὶ γίνεται λαῖλαψ ‡ μεγάλη ἀνέμου″, ‡ καὶ τὰ″ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ‡ ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον. 38 καὶ ἦν αὐτὸς ‡ ἐν″ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ ‡ ἐγείρουσιν″ αὐτόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; 39 καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ, Σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. 40 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε †;

sint sub umbra eius aves caeli habitare. 33 (45, 6.) Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant audire; 34 sine parabola autem non loquebatur eis, (46, 10.) seorsum autem discipulis suis disserebat omnia.

35 (47, 2.) Et ait illis [in] illa die cum sero esset factum, Transeamus contra. 36 Et dimittentes turbam adsumunt eum ita ut erant in navi, et aliae naves erant cum illo. 37 Et facta est procella magna venti, et fluctus mittebat in navem, ita ut impleretur navis. 38 Et erat ipse in puppi supra cervical dormiens: et excitant eum et dicunt ei, Magister, non ad te pertinet quia perimus? 39 Et exsurgens comminatus est vento et dixit mari, Tace et obmutesce. Et cessavit ventus, et facta est tranquillitas magna. 40 Et ait illis, Quid timidi estis?

Vulg. a‡. b. c. Syrr. P. H. Memph. με Goth. Arm. Æth. ϛ
33. [πολλαῖς] με ϛ
34. τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς ι
I′ με
a ‖Matt. 8:23-27. β ‖Lu. 8:22-25.
38. αὐτὸς ἦν

C. b.e. (vid. Matt. xiii. 32). | ἃ εισιν επι της γης D. Vulg. a.c.f.ff².g¹.l.

32. και ὁταν σπαρῃ αναβαινει] om. D. (b).(e).i. ‖ σπαρῃ] creverit Syr.Hcl.mg. (vid. Matt. xiii. 32).
— μειζ. παντ. τ. λαχ. BCDLΔ. 1. 33. Mmg. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Arm. Æth. | ‡ παντ. τ. λαχ. μειζ. ϛ. A. rel. Goth. ‖ μειζων B.Bch.DΔ. 1. 69. rel. | μειζον AB.Btly.CL. 33. EV.
— τα πετεινα] praem. παντα Δ. (om. του ουρανου Syr.Pst.)
— κατασκηνουν ACDL. rel. | -νοιν B. (vid. Matt. xiii. 32). | κατασκηνως sic Δ.
33. πολλαις ABsC². rel. Syr.Hcl. Memph. MS. Arm. (C*n.l.) | ante παραβολαις D. Vulg. f.ff².g¹.l. Goth. | om. LΔ. 1. 33. Wtst. b.c.e. Syr.Pst. Memph.W. Arm.
— αυτοις] om. D. ff².g¹.i. | Contra, rel. (om. τον λογον b.c.e. Syr.Pst. habet 33).
— καθως.... ελαλει αυτοις (ver. 34).] om. e.
— εδυναντο A(?B)DL. 69. EGHKMV. | ‡ ηδυν. ϛ. CΔ. 1s. 33. FsSsU.
34. χωρις δε ACD. rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. | και χωρις B. Syr. Pst. Memph. (vid. Matt. xiii. 34).
— αυτοις] add. τον λογον 33.
— κατ᾽ ιδιαν] καθ᾽ ιδιαν DΔ.
— μαθηταις αυτου AD. 1. 33. 69. rel. Vulg. b.c.e.f. (μαθηταις tantum ff².i.l). | ιδιοις μαθηταις BCLΔ. (ιδιοις μαθηταις αυτου B.Bch.)
— επελυσε 69.
34. παντα] ἁπαντα Δ. | αυτας D. e.ff².i.
35. λεγει] ελεγεν 69.
36. αφεντες ABsC. rel. Vulg. b.f. Syr. Hcl. rel. | αφιουσιν (et και post οχλον D. 69. c. Syr.Pst.)
— τον οχλον] αυτον A.
— αλλα] †add. δε ϛ. AC²D. rel. | om. B C*LΔ. Vulg. b.c.f.ff¹.².g¹.².i. Syr.Pst. Memph. Arm. | (et simul multi erant cum eo e). | om. αλλα b.i.
— πλοια ABCDΔ. 1. 33. 69. KM. | ‡ πλοιαρια ϛ. L. rel. ‖ add. πολλα D. 33. (praem. b.i). (τα αλλα τα οντα μετ᾽ αυτου πλοια 1. Arm. sed πλοια post αλλα. | αλλαι δε πλοιαι πολλαι [αλλα δε πλοια πολλα D².] ησαν μετ᾽ αυτου D*).
— ην] om. L. 1. Memph.W.&MS. Arm. Æth. | ησαν DΔ. Am. | Contra, rel.
— μετ᾽ αυτου] μετ᾽ αυτων Δ. Syrr.Pst. (&Hcl.mg.) Memph.MS.
37. γινεται] εγενετο D. Vulg. b.c. Arm.
— μεγαλη ανεμου B.Btly.DLΔ. 1. 69. Vulg. b.c. Syr.Pst. Arm. Æth. | ‡ ανεμου μεγαλη ϛ. A. rel. f. Syr.Hcl. Goth. [Memph.] | ανεμου μεγαλου C. (e).
— και τα BCDLΔ. 1. 69. Latt. Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. | ‡ τα δε ϛ. A. rel. Syr.Hcl. Arm.
— επεβαλλεν ABsCΔ. 1s. 69. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. | εβαλεν D. | επεβαλεν LE*FM. | ενεβαλλεν U. | επεβαλλον 33.
— ωστε ηδη γεμιζεσθαι το πλοιον BCD LΔ. (Latt.) Syr.Hcl.mg. Memph. Æth. (om. e). | ‡ ὡστε αυτο ηδη γεμιζεσθαι ϛ. A. rel. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Goth. Arm. | om. ηδη Latt.(exc. a). Æth. ‖ γεμιζεσθαι] βυθιζεσθαι 1. 33. G. (αυτο post βυθιζ. 33).
38. ην αυτος AD. 1. 33. 69. rel. Vulg. (b).c.(e).f.ff¹.².g¹.². Syr.Hcl. Goth. [Syr. Pst. Memph. Arm. Æth.] | αυτος ην BCLΔ. (a).
— εν τῃ ABCDLΔ. 1. 69. Latt. | ‡ επι τῃ ϛ. E. rel.
— το προσκεφαλαιον] om. το (D). 1. | προσκαιφαλαιου D.
— εγειρουσιν B.Blc.C*(ut vid.)Δ. | ‡ διεγειρουσιν ϛ. AC². rel. | διεγειραντες (om. mox και) D. (69). b.c.f.ff².i. (εγειρ. 69). (Contra, Vulg. (a).e.ff¹.g¹.².)
39. διεγερθεις] εγερθεις D. 69.
— ειπεν τῃ θαλ.] τῃ θαλ. και ειπεν D. 1. b (c).e.ff².i. Arm. | Contra, ABsC. rel. Vulg. f. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. (hiat a).
— και ειπεν.... ὁ ανεμος] om. Δ (σιωπα] om. b.c.e.ff². (hi. a). | Contra, Vulg. f. ff¹.g¹.².i. | σιωπατε L).
— πεφιμωσο Eus. in Ps. 695c. | και φιμωθητι D. Memph. | φιμωσο L.
40. ειπεν] ελεγεν L.
— εστε] †add. ουτως ϛ. AC. 33. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | post τι 1. 69. Arm. | om. BDLΔ. Latt. Memph. Æth.

35. om. in Am. (contra, Fuld.) | 36. ut erat Cl. | 37. navim Cl. | 38. super Cl. | dicunt illi Cl. | 39, tace obm. Cl.

ABCD. LΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV.

‡ οὔπω″ ἔχετε πίστιν; [41] καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ‡ ὑπακούει″ αὐτῷ;

necdum habetis fidem? Et timuerunt magno timore, et dicebant ad alterutrum, Quis putas est iste, quia et ventus et mare oboediunt ei?

V. ΙΑ′

b ‖ Matt. 8:28-34. ‖ Lu. 8:26-39.

1. Γεργεσηνῶν.

3. [οὐκέτι]

20 [1] [b] Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν ‡ Γερασηνῶν″. [2] καὶ ‡ ἐξελθόντος αὐτοῦ″ ἐκ τοῦ πλοίου, [‡ εὐθὺς″] ‡ ὑπήντησεν″ αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, [3] ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς ‡ μνήμασιν″, καὶ ‡ οὐδὲ″ ‡ ἁλύσει″ * οὐκέτι″ οὐδεὶς ‡ ἐδύνατο″ αὐτὸν δῆσαι, [4] διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἁλύσεσιν δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ᾽ αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι, καὶ οὐδεὶς ‡ ἴσχυεν αὐτὸν″ δαμάσαι· [5] καὶ διαπαντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ‡ ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν″ ἦν κράζων καὶ κατα-

[1] Et venerunt trans fretum maris in regionem Gerasenorum. [2] Et exeunti ei de navi statim occurrit ei de monumentis homo in spiritu inmundo, [3] qui domicilium habebat in monumentis, et neque catenis iam quisquam eum poterat ligare, [4] quoniam saepe compedibus et catenis vinctus disrupisset catenas et compedes comminuisset, et nemo poterat eum domare, [5] et semper nocte ac die in monumentis et in montibus erat et clamans et conci-

---

40. *ουπω* B.*Bch.*DLΔ. 1. 69. Latt. Memph. Arm. Æth. et *Bhy. (in coll.)* | ‡ *πως ουκ* ⊃. AC. 33 *sic.* rel. (*f*). Syrr.Pst.& Hcl. Goth. (om. *e*).

41. *ούτος εστιν*] *εστιν ούτος* D. Vulg. *c.* Arm. [*b.e*]. | Contra, rel.

— *ὁ ανεμος* ABsC. rel. Vulg. *e.f.g*[1]. Syr. Hcl. Goth. Arm. | *οἱ ανεμοι* D. 1. 33. E. *b.c.ff*[2].*g*[1].*i.* Syr.Pst. Memph. Æth. (vid. Matt. viii. 27). (*και οἱ αν.* post *ἡ θαλ.* D. *a.b.*(*c*).*ff*[2]).

— *ὑπακουει αυτῳ* BL. (‡ *ὑπακουουσιν αυτῳ* ⊃. A. 33. rel. vid. Luc. viii. 25). Vulg. *b.c.e.f.g*[1.2]. Memph. Goth. Arm. [*ff*[2].*i.* Æth.] | *αυτῳ ὑπακουει* CΔ. 1. 69. | *ὑπακουουσιν* tantum D*Gr.*

1. *ηλθον* ABD. rel. Latt. Syr.Hcl.mg. Memph.MS**. Goth. (Æth.) | *ηλθεν* C LΔ. 69. GM. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. W.&S. Arm. ‖ add. *ὁ Ιησους* G.

— *της θαλασσης* ABsC. rel. (Verss.) | *και* tantum D*Gr.* | om. 69. *d.ff*[2]. Æth. (trans fretum maris Vulg. *c.g*[2]. trans fretum *b.f.i.l.* trans mare *e*).

— *Γερασηνων* BD. Latt. | *Γεργεσηνων* LΔ*Gr.* 1. 33. U. Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. Æth. *Epiph.* "*τῶν Γεργεσηνῶν ὡς ὁ Μάρκος λέγει*" Lib. II. tom. ii. Haer. 66. (i. p. 650). | ‡ *Γαδαρηνων* ⊃. AC. 69. EFGHKMSs*V*s. Syrr.Pst.& Hcl.txt. Goth. (De lectione hujus vocis vid. *Orig.* iv. 140, 1: qui nondum *ut videtur* in codicibus sacris nomen *Γεργεσηνῶν* invenerat: quod tamen in *orthographia* tantum a *Γερασηνῶν* abest).

2. *εξελθοντος αυτου* BCLΔ. 1. 33. 69. *b.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | ‡ *εξελθοντι αυτῳ* ⊃. A. rel. Vulg. *g*[1]. Goth. Arm. (vid. Luc. viii. 27). | *εξελθοντων αυτων* D. *c.e.*(*ff*[2]).

— *ευθυς* CLΔ. (‡ *ευθέως* ⊃. AD. rel.) Vulg. *f.g*[1]. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. B. *b.c.e.ff*[2].*i.* Syr.Pst. Arm.

— *ὑπηντησεν* BCDLΔ. 1. 69. G. | ‡ *απηντησεν* ⊃. A. rel.

— *εκ των μνημ. ανθρ.*] *ανθρ. εκ των μνημ.* D. (*b*).*e.f.i.* Goth. Arm. | Contra, Vulg. *ff*[2]. rel.

3. *ὃς την κατοικ. ειχεν*] *ὃς ειχεν τ. κατ.* D*Gr.* *a.*(*b*).*c.e.* | Contra, rel. Vulg. *f.ff*[1.2].*g*[1].

— *μνημασιν* ABCLΔ. 33. 69 (supra scr.) EFGKMSUV. | ‡ *μνημειοις* ⊃. D. 1*s.* 69*txt.* H.

— *ουδε* BCDLΔ. 33. | ‡ *ουτε* ⊃. A. rel.

— *ἁλυσει* BC*L. 33. *c.e.* (om. *g*[2]). | ‡ *ἁλυσεσιν* ⊃. AC[2]D. rel. Vulg. *b.f.ff*[1.2].*g*[1].*i.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. (vid. ver. 4).

— *ουκετι ουδεις* BC*DLΔ. 69. (Latt.) | *om. *ουκετι* ⊃. AC[2]. rel. *i.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Æth. | *ουδεις ετι* 1. (? Arm.)

— *εδυνατο* AC*(D)LΔ. 33. 69. EGHK UV *ut vid.* (post *αυτον* D). | ‡ *ηδυνατο* ⊃. BsC[2]. 1*s.* FsSs. | *ετολμα* M.

4. (*ὁτι πολλακις αυτον δεδεμενον πεδες* [i.e. *-αις*] *και ἁλυσεσιν εν αἱς εδησαν διεσπακεναι και τας πεδας συντετριφεναι και μηδενα αυτον ισχυιν* (*-χυν**) *δαμασαι* D. (*ff*[2].*i*).*l.* | *δια το αυτον πολλας πεδας και ἁλυσεις αἱς εδησαν αυτον διεσπακεναι και συντετριφεναι και ουδεις ισχυσεν αυτον δαμασαι* 1. | "Quoniam compedes etiam frangebat ac conterebat" (om. rel.) Æth.)

4. *δια*] praem. *και* EFH. | (*το αυτον*] *τον* F*).

— *διεσπασθαι*] *διεσπαραθε* Δ.

— *ὑπ᾽ αυτου*] *απ᾽ αυτ.* V. (om. Syr.)

— *ισχ. αυτον* ABCL(Δ). 1. 33. 69. KM U. Latt. Memph. Goth. | ‡ *αυτον ισχυε* ⊃. E. rel. (D vid. supra). ‖ *ισχυεν*] *ισχυσεν* 1(*sic*). V. ‖ *αυτον*] *αυτο* Δ*Gr.*

— *δαμασαι*] *δησαι* A.

5. *και διαπαντος νυκτος*] *νυκτος δε* D. *b.c.e.ff*[2].*i.* | Contra, rel. Vulg. (*a*).*f.*

— *μνημ. και εν τοις ορεσιν* ABCLΔ. 1. 33. 69. KMU. Vulg. *f.ff*[2].*l.* Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | ‡ *ορεσι και εν τοις μνημ.* ⊃. D. rel. (*b*).*e.i.* ("in monumentis" tantum *c*).

— *μνημασιν*] *μνημειοις* D. 1. 69.

— *κραζων*] *-ζον* D. | *κραυγαζων* 69.

— *ἑαυτον*] *αυτον* Δ.

6. *και ιδων* BCLΔ. 1. 69. Memph. | ‡ *ιδων δε* ⊃. AD. rel. Vulg. *b.e.f.ff*[1.2].*g*[1.2]. [*c*]. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (vid. Luc. viii. 28).

— *απο*] om. ALKM. Goth. | Contra, Bs CD. rel. Verss.

— *προσεκυνησεν*] *προσεπεσεν* F.

— *αυτῳ* BsD. 1. 33. 69. rel. | *αυτον* ACLΔ.

---

41. timore magno *Cl.* (contra, *Am.* sic et *Fuld.*)

2. *om.* ei 2° *Cl.* | 3. poterat cum *Cl.* | 4. dirupisset *Cl.* | 5. die ac nocte *Cl.* | erat clamans *Cl.*

Vulg. *a*‡. *b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

κόπτων ἑαυτὸν λίθοις. [6] ‡καὶ ἰδὼν″ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, [7] καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ ‡λέγει″, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν θεόν, μή με βασανίσῃς· [8] ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ, Ἔξελθε, τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. [9] καὶ ἐπηρώτα αὐτόν, Τί ‡ὄνομα σοι″; καὶ ‡λέγει αὐτῷ″, ‡Λεγιὼν″ ὄνομά μοι, ὅτι πολλοί ἐσμεν. [10] καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ ‡αὐτὰ″ ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. [11] ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς ‡τῷ ὄρει″ ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη· [12] καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ††λέγοντες, Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν· [13] καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς††. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν †

6. *ἰδὼν δὲ – προσεκύν. αὐτόν,*

12. *παρεκάλουν*

dens se lapidibus. [6] Videns autem Iesum a longe cucurrit et adoravit eum, [7] et clamans voce magna dicit, Quid mihi et tibi, Iesu fili dei summi? adiuro te per deum, ne me torqueas. [8] Dicebat enim illi, Exi spiritus inmunde ab homine. [9] Et interrogabat eum, Quod tibi nomen est? Et dicit ei, Legio nomen mihi est, quia multi sumus. [10] Et deprecabatur eum multum ne se expelleret extra regionem. [11] Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus pascens: [12] et deprecabantur eum spiritus dicentes, Mitte nos in porcos, ut in eos introeamus. [13] Et concessit eis statim Iesus: et exeuntes spiritus inmundi introierunt in porcos, et magno impetu grex praecipitatus est in mare ad duo milia, et suffocati

---

7. λεγει ABCLΔ. 1. 33. KM. *Am.* Arm. | ‡ειπεν Ϛ. D. rel. Vulg.*Cl. b.c.f.e.* Memph. Goth. (vid. Luc. viii. 28).
— εμοι] nobis Syr.Hcl.txt.
— σοι] συ FΔ.
— Ιησου] om. 1. 33. (vid. Matt. viii. 29).
— του ὑψιστου] του ζωντος A. Syr.Hcl. mg. (vid. Matt. xvi. 16).
— βασανισεις H.
8. γαρ] om. A* ut vid.G.
— αυτῳ] add. ὁ Ιησους D.
— εξελθε] post ακαθαρτον A.|Contra, rel.
— εκ BCD. rel. *a.b.e.* vv. | απο A. 33. Vulg. *c.f.l.*
9. επηρωτα BCD. rel. Vulg. *b.f.* Syr. Hcl. | -τησεν A. *a.c.e.i.* Syr.Pst. (vid. Luc. viii. 30).
— ονομα σοι ABCLΔ. 1. 33. 69. KM. Syr.Hcl. Arm. | ‡σοι ονομα Ϛ. D. rel. Latt. *Orig. Int.* ii. 214f. ‖add. εστιν D. Latt. (Memph.) *Orig. Int.* (vid. Luc. viii.)
— λεγει αυτῳ ABCLΔ. 1. 69. KM. Vulg. $g^2.l.$ Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. (Arm.) Æth. | απεκριθη D. *a.b.e.f.i.* (dixit g^1). | ‡απεκριθη λεγων Ϛ. E. rel. (qui respondens dixit *c*). hiat 33.
— λεγιων B*Bch.CDLΔ. Latt. (pro more). Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (hiat 33). | ‡λεγεων Ϛ. AB^2. 1. 69(*sic*). rel. *Orig.* ii. 537c. (vid. Luc. viii. 30).
— μοι] om. 1. | nobis Syr.Pst. ‖add. εστιν B. 69. Vulg. $f.g^2.i.l.$ (*b.c.g*^{1}. Memph. alio ordine. | εστιν μοι ονομα λεγ. D).| non addunt ACLΔ. 1. 33. rel. *a.e.* vv. *Orig.* ii.
10. παρεκαλει BsCDL. rel. Vulg. *b.e.f.i.* Goth. | παρεκαλουν AΔ. (1). *c.*$ff^2.g^{1.2}$. Arm. (παρακαλουν 1).
— πολλα] om. L.
— αυτα αποστειλῃ BCΔ. se expelleret Vulg. $g^2.l.$ | ‡αυτους αποστειλῃ Ϛ. D. rel. g^1. (*sic* post χωρας 1). αυτους αποστειλει H. | αυτον αποστειλῃ L. *b.e.* | αποστειλῃ αυτους AM. *c.*$f.ff^2.i.$ Syr.Hcl. (Memph.) Goth. Arm.|αποστ. αυτον K. Syr.Pst. Æth. (h. 33).
11. προς τῳ ορει (A)BCDLΔ. (69). EF GH(KM)S(U)V. Latt. Syrr.Pst.(& Hcl.) (Memph.) (Goth.) Arm. (Æth.) (post βοσκομ. in AKMU. Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth. vid. Luc. viii. 32. post μεγαλη 69. *c*). | ‡προς τα ορη Ϛ. | om. 1. 33(ut vid.) om. vel trans. 33.
— μεγαλη ABsC. rel. Vulg. *c.*$f.ff^1.g^{1.2}$. rel. | om. DLU. *b.e.*$ff^2.i.$ (Vulg.MS.) Goth. (vid. Luc.) hiat 33. | post βοσκομενη M. Arm.
— βοσκομενη BsCD*Gr.* rel. Vulg. *c.e.f.* $ff^{1.2}.g^{1.2}$. Syrr.Pst.&Hcl. rel. [Æth.] | -μενων ALΔ. *b.d.* (vid. Luc.?) hiat 33.
12. παρεκαλεσαν BsCLΔ. 1. 33. rel. *c.* Syr.Hcl. Memph.MS. | παρεκαλουν A DKM. Vulg. *b.e.f.*$ff^2.g.^{1.2}$. Syr.Pst. Memph.W.&S. (vid. Matt. viii. 31). | παρακαλεσαντες αυτ. ειπον 69.
— αυτον] †add. παντες Ϛ. A. 33. rel. *a.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (add. "multum" Æth.) | om. BCDLΔ. 1. 69. KM. Vulg. *b.c.e.f.*$ff^2.g^{1.2}.l.$ Syr.Pst. Memph. ‖†add. (post παντες) οἱ δαιμονες Ϛ. A. 33. rel. *a.c.f.*$ff^2.g^{1.2}$. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (vid. Matt. viii. 31). | τα δαιμονια D. spiritus Vulg. *b.* | om. B CLΔ. 1. 69. Memph. Æth.
— λεγοντες] om. 69. | λεγοντας L. | ειποντα D.
— εισελθωμεν ABsC. rel. (εισελθομεν K*Tf.*) | απελθωμεν D.
13. (και ευθεως κυριος Ιησους επεμψεν αυτους εις τους χοιρους κτλ. D. (*c*).ff^2. nec non *a* aliqua ex parte).
— επετρεψεν αυτοις] επεμψεν αυτους D (supra)H. (αυτοις] -τους U). ‖†add. ευθεως Ϛ. A. 33. E. rel. Vulg. *f.* Syr Hcl. (transponunt D(vid. supra). *a.c.*ff^2 $g^{1.2}.i.l.$ Goth.)|om. BCLΔ. 1. *b.e.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. ‖†add. postea ὁ Ιησους Ϛ. A. 33. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Æth. (transponunt D(vid. supra). *a.c.* $ff^2.g^{1.2}$. "Dominus" *i*). | om. BCLΔ. 1. E. *b.e.* Syr.Pst. Memph. Arm.
— τα ακαθαρτα] om. A*F. (τἀπνεύματὰἀκάθαρτα *sic* K. τα ακαθαρτα πνευματα 33).
— εισηλθον ACD. rel. | -θεν B.*Bch.*
— ορμησεν LE*.
— κατα του κρημνου] om. Vulg.
— θαλασσαν]†add. ησαν δε Ϛ. AC^2. 33. rel. *a.*$f.g^2.i.$ (Syr.Hcl.) (Memph.?) Goth. (Arm.) | om. BC*DLΔ. 1. Vulg. *b.c.e.*$ff^2.g^1$. Syr.Pst. | (om. ad fin. ver. Æth.)

---

7. dixit *Cl.* | filii *Am.* | dei altissimi *Cl.* | 9. mihi nomen *Cl.*

ABCD. LΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV.

ὡς δισχίλιοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. 14 ‡ καὶ οἱ″ βόσκοντες ‡ αὐτοὺς″ ἔφυγον καὶ ‡ ἀπήγγειλαν″ εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ‡ ἦλθον″ ἰδεῖν τί ἐστιν τὸ γεγονός. 15 καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον† ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν ‡ λεγιῶνα″, καὶ ἐφοβήθησαν. 16 καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. 17 καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. μη η 18 καὶ ‡ ἐμβαίνοντος″ αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα ‡ μετ' αὐτοῦ ᾖ″. 19 ‡ καὶ οὐκ″ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ, Ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ‡ ἀπάγγειλον″ αὐτοῖς ὅσα ‡ ὁ κύριος σοι″ ‡ πεποίηκεν″ καὶ ἠλέησέν σε. 20 Καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

c Matt. 9:1. Lu. 8:40. μθ β 21 21 c Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν,

sunt in mare. 14 Qui autem pascebant eos fugerunt et nuntiaverunt in civitatem et in agros: et egressi sunt videre quid esset facti. 15 Et veniunt ad Iesum, et vident illum qui a daemonio vexabatur sedentem vestitum et sanae mentis, et timuerunt. 16 Et narraverunt illis qui viderant qualiter factum esset ei qui daemonium habuerat, et de porcis. 17 Et rogare eum coeperunt ut discederet a finibus eorum. 18(48,8.) Cumque ascenderet navem, coepit illum deprecari qui daemonio vexatus fuerat ut esset cum illo. 19 Et non admisit eum, sed ait illi, Vade in domum tuam ad tuos, et adnuntia illis quanta tibi dominus fecerit et misertus sit tui. 20 Et abiit et coepit praedicare in Decapoli quanta sibi fecisset Iesus, et omnes mirabantur.

21(49,2.) Et cum transcendisset Iesus in navi rursus trans fretum, convenit turba multa ad

---

13. ὡς δισχιλιοι ACD. rel. | om. B.*Bch. Blc.* Syr.Widmanstadt. (non rel.) | ὡς $\overline{\beta}$ B.*Btly.* | ὡς χιλιοι H.

14. και οἱ ABCLΔ. 1. 33. 69. M. *a.e.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. | ‡ οἱ δε ϛ. DE. rel. Vulg. *b.c.f.ff*^{2}*.g*^{1}. Arm. (vid. Matt. viii. 33).

— αυτους BCDLΔ. 69. Latt. Syr.Pst. Memph. (Æth.) (αυτος D*). | ‡ τους χοιρους ϛ. A. 1. 33. K. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm.

— απηγγειλαν ABCDL. 1. 33. KM. | ‡ ανηγγ. ϛ. Δ. 69. EFGHS*s*UV*s*.

— ηλθον ABL. 33. KMU. Syr.Hcl. Memph. Goth. | ‡ εξηλθον ϛ. CD. rel. Vulg. *b.c.e.f.* Syr.Pst. Arm. Æth. (vid. Luc. viii. 33).

— τι εστιν] om. H. (om. εστιν A* ut vid.)

15. θεωρουσιν] add. αυτον D. *b.*(*c*). (-ωσιν L).

— καθημενον] om. Δ. *e.*

— ἱματισμενον] †praem. και ϛ. AC. rel. Syr.Hcl. Goth. (Æth.) [Syr.Pst.] | om. BDLΔ. 1. 33. 69. Latt. Memph. Arm. (om. και ἱματισμ. M*. *g*^{2}. habet M^{1}*mg.*)

— τον εσχ. τον λεγ.] om. D. Latt. | Contra, MSS.&Vv. (et *Mm.*)

— λεγιωνα B(*Ln.*&*Tf.*)LΔ. | ‡ λεγεωνα ϛ. AC. rel.

16. και διηγησαντο ABCLΔ. rel. Vulg. *e.f.* vv. | διηγησαντο δε DEFHUV. *b.c.ff*^{2}*.i.*

16. ιδοντες] ειδοτες Δ.

— εγενετο τῳ δαιμονιζομενῳ] εσωθη ὁ δαιμονισθεις 1. | εγεν. αυτῳ τῳ δαιμ. D.

17. ηρξαντο παρακαλειν MSS. (Vulg.) *b.*(*c*)*.e.f.*(*ff*^{2})*.g*^{1}. | παρεκαλουν D. (... bant *a*).

— απελθειν] praem. και H. | ινα απελθη D. (ut non recederet *b*).

— απο] εκ Δ.

18. εμβαινοντος ABCDLΔ. 1^{R}. 33. KM. | ‡ εμβαντος ϛ. E. rel.

— παρεκαλει] ηρξατο παρακαλειν D. Vulg. (*c*)*.f.ff*^{2}*.g*$^{1.2.}$*i.l.* | Contra, MSS. *b.e.* vv.

— ινα μετ' αυτου ῃ AB.*Bch.*&*Btly.in coll.* CL(Δ). 1. 33. 69. KMU. *e.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. (ην Δ). | ‡ ινα ῃ μετ' αυτου ϛ. D. rel. Vulg. *b.c.f.* Memph. Æth.

19. και ουκ ABCLΔ. 1. 33. KM. Vulg. *f.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. | και ὁ Ιησους ουκ 69. | ‡ ὁ δε Ιησους ουκ ϛ. D. rel. *b.c.e.ff*$^{1.2.}$*g*$^{1.}$*i.* Arm. Æth. (om. ουκ H).

— αλλα λεγει] και ειπεν D.

— απαγγειλον B.*Btly.*CΔ. | ‡ αναγγειλον ϛ. AL. 33. rel. | διαγγειλον D. 1. 69.

— αυτοις] om. U. | τοις σοις K.

— ὁ κυριος σοι BCΔ. *Am. ff*^{1}. (Syr.Hcl.) Memph. | ‡ σοι ὁ κυριος ϛ. AL. 1. 33. 69. rel. Vulg.*Cl.* (*a*)*.b.c.e.f.g*^{2}*.i.* Syr.Pst. Goth. Arm. (Æth.) | σοι ὁ θεος D. (vid. Luc. viii. 39).

19. πεποιηκεν AB.*Bch.*CLΔ. 33. 69. (E) FGHMSUV. (επεποιηκεν E). | ‡ εποιησεν ϛ. D. 1. K.

— ηλεησεν] praem. ὁτι D. *b.*(*c*)*.ff*^{1}*.g*^{2}*.i.l.* Syr.Pst. | om. rel. Vulg. *a.f.* vv. [*e*].

20. ὁσα] ἁ CΔ. (sed Δ habet *οσα* supr. scr.)

21. εν τῳ πλοιῳ] om. D. 1. *a.b.c.e.ff*$^{1.2.}$*i.* Arm. | Contra, rel. Vulg. *f.g*^{1}. vv.

— τῳ ACL. rel. | om. B.

— παλιν] post περαν D. *a.b.e.ff*$^{1.2.}$*g*^{1}*.i.* Syrr.Pst.&Hcl. | Contra, MSS. Vulg. rel. | ante Jesus *c* (om. εις το περαν). ‖ add. ηλθεν 69.

— επ' αυτον ABs^{C}. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth. (ante οχλος 33. Syr.Pst. Arm.) | προς αυτον D. 69. Latt.

— και ην] om. D. *b.c.e.f.ff*$^{1.2.}$*i.* Æth. | Contra, rel. Vulg. *a.g*^{1}. vv.

22. ερχεται] †praem. ιδου ϛ. AC. rel. *c.f.l.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (vid. Luc. viii. 41). | om. BDLΔ. Vulg. *a.b.e.ff*^{2}*. g*$^{1.2.}$ Syr.Pst. Memph. Æth.

— εἰς] τις D. Latt. (exc. *b*).

— ονοματι Ιαειρος] om. D. *a.e.ff*^{2}*.i.* (vid. Matt. ix. 18). | Contra, rel. Vulg. *b.c.f. g*$^{1.2.}$ vv. (Ιαερος C*).

— και ιδων αυτον πιπτει] και προσεπεσεν D. (*e*).

---

13. sunt in mari *Cl.* (contra, *Am. Fuld.*) | 14. esset factum *Cl.* | 17. coeperunt eum *Cl.* | de finibus *Cl.* | 18. navim *Cl.* | a daemonio *Cl.* | 21. rursum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* IB′ Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.
[d] ‖ Matt. 9:18-26. ‖ Lu. 8:41-56.

καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. [22] [d] καὶ † ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, [23] καὶ ‡ παρακάλει″ αὐτὸν πολλὰ λέγων ὅτι Τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς ‡ τὰς χεῖρας αὐτῇ″, ‡ ἵνα″ σωθῇ καὶ ‡ ζήσῃ″. [24] καὶ ἀπῆλθεν μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

ΙΓ′
25. *δώδεκα ἔτη*

[25] καὶ γυνὴ † οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, [26] καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ ‡ παρ᾽ αὐτῆς″ πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, [27] ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· [28] ἔλεγεν γὰρ ὅτι Κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι σωθήσομαι. [29] καὶ ‡ εὐθὺς″ ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. [30] καὶ ‡ εὐθὺς″ ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ, ἔλεγεν, Τίς μου

27. [τὰ] *περὶ*
28. Ἐὰν ἅψωμαι κἂν τῶν ἱματ. αὐτ.

illum, et erat circa mare. [22] Et venit quidam de archesynagogis, nomine Iairus, et videns eum procidit ad pedes eius, [23] et deprecabatur eum multum, dicens quoniam Filia mea in extremis est: veni inpone manus super eam, ut salva sit et vivat. [24] Et abiit cum illo, et sequebatur eum turba multa, et comprimebant illum. [25] Et mulier quae erat in profluvio sanguinis annis duodecim, [26] et fuerat multa perpessa a compluribus medicis et erogaverat omnia sua, nec quicquam profecerat sed magis deterius habebat, [27] cum audisset de Iesu, venit in turba retro et tetigit vestimentum eius: [28] dicebat enim quia Si vel vestimentum eius tetigero, salva ero. [29] Et confestim siccatus est fons sanguinis eius, et sensit corpore quod sanata esset a plaga. [30] Et statim Iesus cognoscens in semet ipso virtutem quae exierat de eo, conversus ad turbam aiebat, Quis tetigit vestimenta

---

22. *πιπτει*] *προσπιπτει* 69. — *προς τους ποδας*] post *αυτου* 1.
23. *παρακαλει* ACL. 33. $g^{1,2}$. | ‡ *παρεκαλει* ⊽. BsΔ. rel. Vulg. *c.f.* Memph. Goth. Arm. | *παρακαλων* D. *a.b.e.ff*^{2}*.i.* — *πολλα*] om. D. *b.c.ff*^{2}*.i.* | Contra, rel. Vulg. *a e.f.* — *λεγων*] praem. *και* D. *a.b.ff*^{2}*.i.* | Contra, *c.e.* — *ὁτι*] om. D. 69. *a.c.* Syr.Pst. — *εσχατως bis* C. — *ινα ελθων επιθης* ABsC. rel. (*a*).(*ff*^{2}). Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. | *ελθε ἁψαι* D. Vulg. *b.c.e.f.g*^{1,2}*.i.l.* Syr.Pst. Æth. (*επιθης*] *επιθη* SU. | *επιθεὶς* LHM). — *τας χειρας αυτῃ* BCL(Δ). 1. Vulg. *a.f.* (*τ. χ. σου αυτ.* Δ. *c.* Syr.Pst. Memph. Æth.) | *αυτης εκ των χειρων σου* D. *b.ff*^{2}*.i.* | ‡ *αυτῃ τας χειρας* ⊽. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm. | *αυτῳ τας χειρ.* AK. | *χειρα αυτῃ* 69. ("manum tuam super eam" $g^{1,2}$. "eam" *e*). — *ινα* 2° BCDLΔ. 69. | ‡ *ὁπως* ⊽. A. rel. (*om.* cum seq. *σωθ. c.e*). — *ζησῃ* BCDLΔ. 69. Vulg. *a.b.f.ff*^{2}. Memph. Goth.| ‡ *ζησεται* ⊽. A. rel. *c.e.* Arm. (vid. Matt. ix. 18).
24. *απηλθεν*] *-θον* U. | *ὑπηγεν* D. (vid. *ὑπαγειν* Luc. viii. 42). — *ηκολουθει* ABsD. rel. (*-θη* FH). Latt. Syrr. | *-θησεν* CL. (Memph. Goth.) vid. Matt. ix. 19.
25. *γυνη*] †add. *τις* ⊽. D. rel. *a.f.* Syr. Pst. Goth. Arm. | om. ABCLΔ. 1. 33. Vulg. *b.c.e.ff*^{2}. Syr.Hcl. Memph. Æth. — *ετη δωδεκα* AD. rel. Latt. | *δωδεκα ετη* B.*Btly*.CLΔ. 1. 33. 69. (vid. Matt. ix. 20).
26. *και* 1°] *ἡ* D. *b.c.f.ff*^{2}*.i.* (Syr.Pst.) | Contra, rel. Vulg. *a.e.* vv. — *τα παρ᾽ αυτης* AB.*Btly*.L. 33. 69(*sic*). EFGHMSUV. (*τα παρ᾽ αυτην* B. *Bch.*) | ‡ *τα παρ᾽ ἑαυτης* ⊽. CΔK(*sic*). | *τα ἑαυτης* D. 1. Latt. — *εις το χειρον ελθουσα*] *επι το χειρον* D.
27. *ακουσασα*] add. *τα* BC*(*ut vid.*)Δ. | om. AC^{2}DL. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. — *εν τῳ οχλῳ* Vulg. *c.f.ff*^{2}. rel. | post *ἱματ. αυτου* D. *a.* | post *οπισθεν b.i.* | *εις τον οχλον* 69. | om. 1. *e.* — *ἡψατο*] praem. *και* D*. Latt. Syrr.Pst. &Hcl.† | om. rel. ‖add. *του κραπεδου* 1. 33. M. Æth. (vid. Matt. ix. 20 et Luc. viii. 44).
28. *ελεγεν γαρ* ABsC. rel. Vulg. *a.e.f.* vv. | *λεγουσα* D. *b.c.ff*^{2}*.i.* Æth. ‖add. *εν ἑαυτῃ* D. 1. 33. K. *a.c.ff*^{2}*.i.* Arm. (vid. Matt. ix. 21). | om. rel. Vulg. *b.e.f.* vv. — *ὁτι*] om. 33. *a.b.c.e.ff*^{2}*.i.* Arm. | Contra, Vulg. *f.* rel. — *καν των ἱματ. αυτ. ἁψ.* A(D). 1. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | *εαν ἁψωμαι καν των ἱματιων αυτου* B. *Bch.* et *Btly.*(*in ipsa coll.*)CLΔ. | *εαν μονον ἁψωμαι του ἱματιου αυτου* 33. Memph. (vid. Matt.) ‖*ἁψωμαι*] *ἁψομαι* 33. 69. H. ‖*των ἱματιων*] *του ἱματιου* D. 33. Latt. (vid. Matt.) ‖*αυτου*] *ἑαυτου* D. (cum attigerim extremitatem vestis ejus Æth.)
28. *σωθησωμαι* 69. K.
29. *ευθυς* BCLΔ. 33. | ‡ *ευθεως* ⊽. AD. rel. — *της μαστιγος*] om. *της* C.
30. *ευθυς* BCLΔ. 33.| ‡ *ευθεως* ⊽. AD. rel. — *ὁ Ιησους επιγνους* ABsC. rel. *Am. Fuld.* (Vulg.*Cl.*) *f.g*^{1,2}. Syrr.(Pst.)& Hcl. Goth. Arm. | *επιγνους ὁ Ιησους* DL. *a.*(*b.c.e*).*ff*^{2}.(*i*). Memph. Æth. ‖add. *και* ante *ὁ Ιησ.* D*Gr. — *εν ἑαυτῳ*] om. D. *b.c.e.ff*^{2}. Æth. | Contra, rel. Vulg. *a.f.g*^{1,2}. rel. | *εν αυτῳ* L. | om. *εν* V. — *την εξ αυτου δυναμιν εξελθουσαν επιστραφεις*] *την δυν.* [add. *την* **] *εξελθ. απ᾽ αυτου και επιστραφεις* D. Syr.Pst. — *εν τῳ οχλῳ*] ad turbam Vulg. *a.b.c.* (*ff*^{2}).*g*^{1,2}*.i.l.* turbis *e.* — *ελεγεν*] *ειπεν* D. *a.b.e.* (vid. Luc. viii. 45). | Contra, Vulg. *f.g*^{1,2}. (ait. *c.ff*^{2}*.i*). — *μου*] post *ἱματιων* D. Latt. (exc. *e*).

21. ad eum *Cl.* | 23. manum *Cl.* | 24. comprimebant eum *Cl.* | 29. quia sanata *Cl.* | 30. in semet ipso cognoscens *Cl.* | de illo *Cl.*

ABCD. LΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV.

ἥψατο τῶν ἱματίων; [31] καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς μου ἥψατο; [32] καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. [33] ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν † αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. [34] ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, ‡ Θυγάτηρ″, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. [35] ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες, ὅτι Ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι
36. ἀκούσας σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; [36] ὁ δὲ Ἰησοῦς † ‡ παρακούσας″ τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ, Μὴ φόβου, μόνον πίστευε. [37] καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα
37. αὐτῷ ‡ μετ' αὐτοῦ″ συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ * τὸν″ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. [38] καὶ ‡ ἔρχονται″ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου· καὶ θεωρεῖ θόρυβον * καὶ″ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά, [39] καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει.

mea? [31] Et dicebant ei discipuli sui, Vides turbam comprimentem te, et dicis, Quis me tetigit? [32] Et circumspiciebat videre eam quae hoc fecerat. [33] Mulier autem timens et tremens, sciens quod factum esset in se, venit et procidit ante eum et dixit ei omnem veritatem. [34] Ille autem dixit ei, Filia, fides tua te salvam fecit: vade in pace, et esto sana a plaga tua. [35] Adhuc eo loquente veniunt ab archesynagogo dicentes quia filia tua mortua est: quid ultra vexas magistrum? [36] Iesus autem verbo quod dicebatur audito ait archesynagogo, Noli timere, tantummodo crede. [37] Et non admisit quemquam sequi se nisi Petrum et Iacobum et Iohannem fratrem Iacobi. [38] Et veniunt in domum archesynagogi, et videt tumultum et flentes et heiulantes multum, [39] et ingressus ait eis, Quid turbamini et ploratis? puella non est mortua sed dormit.

31. και ελεγον αυτω οι μαθηται αυτου A BC. rel. Vulg. (*b.c.f*). vv. | οι δε μαθηται αυτου λεγουσιν αυτω D. (*a*).*e*. *g*^{1}.*i*. dicunt ergo discipuli ejus *ff*^{2}.

32. ποιησασαν] πεποιηκυιαν 1.

33. τρεμουσα] add. διο πεποιηκει λαθρα D. *a.ff*^{2}.*i*. Arm. | om. rel. Vulg. *c.e.f.g*^{1}.[*b*].

— αυτη BCDL. ipsa *i*. ei *a*. "illi" vel "ad eam" Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | †επ'" αυτη ⸗. A. 1. 33. rel. Goth. | εν αυτη F *Wtst*. Vulg. *c.f.g*^{1}. Æth. [*b.e*]. | επ' αυτην 69. (ιδουε γεγον. εν. αυτη Δ).

— προσεπεσεν αυτω] προσεκυνησεν αυτον C.

— πασαν] praem. εμπροσθεν παντων 69.

— αληθειαν] αιτιαν 1. (vid. Luc. viii. 47). | αιτιαν αυτης 69.

34. ὁ δε] add. Ιησους CD. 1. 69. M*mg*. *a.b.c.f.ff*^{2}.*i*. Syr.Hcl.* Arm. (vid. Matt. ix. 22). | om. ABsLΔ. 33. rel. Vulg. *e*. Syr.Pst. Memph. Goth. (Æth.)

— αυτῃ] αυτω A. | om. 1. (vid. Matt. ix. 22). | add. θαρσει C^{2}. (vid. Matt. et Luc. viii. 48).

— θυγατηρ B.*Btly*.D. | ‡-τερ ⸗. AC. rel.

35. λαλουντος] add. αυτοις Δ.

— απο του αρχισυναγωγου] απο του συναγωγου 33*(corr.?*) "ad archisynagogum" Memph. Æth.

— λεγοντες] add. αυτω D. 33. *b.i*. (vid. Luc. viii. 49).

36. Ιησους] †add. ευθεως ⸗. AC. 33. rel. (*a*). Syr.Hcl. Goth. | om. BDLΔ. 1. Vulg. *b.c.e.f.ff*^{2}.*g*^{1}.*l*. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.

— παρακουσας BLΔ. "neglexit" *e*. | ‡ ακουσας ⸗. ACD. rel. (vid. Luc. viii. 50).

— τον λογον λαλουμενον] τουτον τον λογον D. (*a.c.e*).*f.ff*^{2}.*i*. | Contra, AC. rel. Vulg. *g*$^{1.2}$. rel. (om. *b*). | τον λογον τον λαλουμενον B.*Btly*.

37. ουδενα] ουδε ενα D. | om. M*.

— μετ' αυτου B.*Btly*.*Blc*.CLΔ. *e*. Syr. Pst. Goth. | ‡ αυτῳ ⸗. A(D). 1. 33. rel. (Latt.) Syr.Hcl.

— συνακολουθησαι BsCLΔ. 69. rel. (Goth. Arm. hoc ord.) | ακολουθησαι AK. et sic *ante* αυτῳ 33. *Am*. *a.b.c.f*. *g*^{1}.*i*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (Contra, Vulg.*Cl*. *ff*^{2}.*g*^{2}. "introire" *e*). | παρακολουθησαι 1. et sic *ante* αυτῳ D*Gr*.

— τον Πετρον B.*Btly*.CΔ. | * om. τον ⸗. AD. rel. (vid. Luc. viii. 51).

— Ιακωβου ABsCL. rel. (Latt.) Syrr. Pst.&Hcl.* rel. (praem. του FH). | αυτου DΔ. 1. G. *a*. Syr.Hcl.txt.

38. ερχονται ABCDΔ. 1. 33. F. Vulg. *b.e.g*$^{1.2}$.(*i*).*l*. Syr.Pst. Memph. | ‡ ερχεται ⸗. L. rel. *a.c.f.ff*^{2}. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth.

— την οικειαν D.

— θεωρει] εθεωρει D.

— θορυβον και AB.*Bch*.CLΔ. 1. 33. 69. MU. Vulg. *g*^{1}.*l*. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | *om. και ⸗. D. rel. *a.b. c.e.f.ff*^{2}.*i*. Memph. (κλαιοντων και αλλαζοντων D. *a*.) | om. πολλα Syr.Pst.

39. εισελθων] om. 1.

— κλαιετε] praem. τι D. *b.f.ff*^{2}.*i*. | om. Vulg. *a.c.e.g*^{2}.

— παιδιον] κορασιον 33. (vid. Matt. ix. 24).

40. και κατεγ.] οι δε κατεγ. D. Latt. (exc. Vulg. *f*).

— κατεγελουν K.

— αυτου] add. ειδοτες ὁτι απεθανεν 69. (vid. Luc. viii. 53).

— αυτος δε BCDLΔ. 33. Latt. Memph. Goth.(ut vid.) | ‡ ὁ δε ⸗. A. rel. Syr. Hcl.txt. Arm. Æth.(ut vid.) | ὁ δε Ιησους 1. M. Syrr.Pst.&Hcl.*

— παντας ACLΔ. 1. 33. 69. EFGHK MUV. | ‡ ἁπαντας ⸗. BsSs. | τους οχλους εξω D. *b.c.e*.(*ff*^{2}.*i*). vid. et Matt. ix. 25. | Contra, Vulg. *a.f.g*^{2}.

— του παιδιου] post μητερα D. Latt. (om. κ. τ. μητ. *e*).

— αυτου] add. οντας D. Latt.

— εισπορευεται] -ονται 33. ‖εισεπορευετο D. Latt. (exc. Vulg.)

— ὁπου] οὐ A.

— παιδιον] †add. ανακειμενον ⸗. AC.

33. mulier vero *Cl*. | 36. audito verbo quod dicebatur *Cl*. | 37. se sequi *Cl*. | 39. ait illis *Cl*.

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

40 καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ‡ αὐτος″ δὲ ἐκβαλὼν ‡ πάντας″ παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον †. 41 καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ, Ταλιθὰ ‡ κοῦμ″, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον, Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ‡ ἔγειρε″. 42 καὶ ‡ εὐθὺς″ ἀνέστη τὸ κοράσιον, καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν *[εὐθὺς]″ ἐκστάσει μεγάλῃ. 43 καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς ‡ γνοῖ″ τοῦτο· καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

41. κοῦμι

40 Et inridebant eum. Ipse vero eiectis omnibus adsumit patrem et matrem puellae et qui secum erant, et ingreditur ubi erat puella iacens. 41 Et tenens manum puellae ait illi, Talitha cumi, quod est interpretatum, Puella, tibi dico, surge. 42 Et confestim surrexit puella et ambulabat: erat autem annorum duodecim: et obstipuerunt stupore maximo. 43 Et praecepit illis vehementer ut nemo id sciret, et dixit dari illi manducare.

VI. ν α

22 1 e Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ‡ ἔρχεται″ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο ‡ διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ″· καὶ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο λέγοντες, Πόθεν τούτῳ ταῦτα; καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα ‡ τούτῳ″, † καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ‡ γινόμεναι″; 3 οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς * τῆς″ Μαρίας, ‡ καὶ ἀδελφὸς″

e ‖ Matt. 13:53-58.
1. καὶ ἦλθεν
2. [οἱ] πολλ. – ἀκούσαντες
– δοθ. αὐτῷ – [αἱ] δυν. – γίνονται
3. [τῆς] Μαρ.

1 (50,1.) Et egressus inde abiit in patriam suam, et sequebantur illum discipuli sui. 2 Et facto sabbato coepit in synagoga docere: et multi audientes admirabantur in doctrina eius dicentes, Unde huic haec omnia? et quae est sapientia quae data est illi, et virtutes tales quae per manus eius efficiuntur? 3 Nonne iste est faber, filius Mariae, frater Iacobi et Ioseph

33. rel. Vulg. *c.f.g².l.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (Arm.) | κατακειμενον 1. | κατακλιμενον 69. | om. BDLΔ. *a.b.e.ff².i.* Memph. Æth.

41. της χειρος] την χειρα D. — αυτῃ] αυτῳ L. ‖ add. ῥαββι D. — ταλιθα ACL. rel. Vulg. *f.* Syrr.Pst.& Hcl.mg.*Gr.* Memph. Arm. | ταλειθα B. 69. Goth. thalitha *g*¹. | θαβιτα D. *c.* tabitha *a.ff².g².l.* Æth. thabitha *b.i.* tabea acultha *e.* | ταλιτα Δ. — κουμ B.*Bch.Btly.*CL. 1. 33. M. *ff².* | ‡ κουμι ☥. DΔ. rel. Vulg. *b.c.f.* Syrr.Pst. &Hcl.et mg.*Gr.* Memph. Arm. Æth. | κουμει A. 69. Goth. cumhi *e.* chumi *g*¹. (om. *a.g²*). | ad fin. ver. om. Syr.Pst. — εγειρε AB.*Bch.*CDLΔ. 1. 33. 69. EF GHKMSV. | ‡ εγειραι ☥. U*sic.* | antea συ A. | puella puella, tibi dico exsurge *e.*

42. ευθυς 1° BLΔ.33. | ‡ ευθεως ☥. ACD.rel. — γαρ] δε D. Latt. (Æth.) — ετων] praem. ὡσει C. Δ. | ὡς 1. 33. Arm. | Contra, rel. — δωδεκα] δεκαδυο 1. — ευθυς (post) εξεστ.] B(mg.*Btly.*)CLΔ. 33. Memph. Æth. | *om. ☥. AB(txt. *Btly.*)D. rel. Latt. vv. (vid Luc. viii. 56). — εκστασει] praem. παντες D. *c.f.ff².g².i.* | Contra, Vulg. *a.b.e.*

43. πολλα] om. D. Latt. (exc. Vulg. *a*). — γνοι ABDL. | ‡ γνῳ ☥. CΔ. rel. — δοθηναι] δουναι D. — αυτῃ] αυτῳ 33. | αυτην K. 1. και ερχεται BCLΔ. Syr.Hcl.mg. | ‡ και ηλθεν ☥. A. 1. rel. Goth. Arm.MSS. (om. Zoh.) *Orig.* iii. 461ᶠ. | καπηλθεν *sic* D (? legendum και απηλθεν) hiat 33. | et venit *a.* abiit Vulg. *b.c.d.f.ff².g¹.².l.* (praeeunte "egressus"), sic etiam *e.* (praeeunte "cum exisset").

2. γενομενου σαββατου Vulg. (*a*).*f.* | sabbato *b.e.* sabbatis *c.* | ἡμερᾳ σαββατων D. *ff².i.* — διδασκειν εν τῃ συναγωγῃ B.*Btly.*CD LΔ. 33. *f.ff².* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (Æth.) | ‡ εν τῃ συν. διδ. ☥. A. rel. Vulg. *a.b.c.e.* Goth. — πολλοι] praem. οι BL. 69. | Contra, ACDΔ. rel. — ακουοντες ABsC. rel. Vulg. *d.f.ff².* | ακουσαντες D*Gr.*LΔ. 69. FH. *a.* (Syrr. Pst &Hcl.) | om. *b.c.e.* — εξεπλησσοντο] add. επι τῃ διδαχῃ αυτου D. Latt. (exc. *e*). Syr.Hcl. Arm. (vid. Matt. xxii. 33. Mar. i. 22. xi. 18. Luc. iv. 32). | Contra, rel. — ταυτα] add. ἁπαντα C*. (παντα C²). Vulg. *f.* (vid. Matt. xiii. 56). | praem. παντα Δ. — τουτῳ 2° B.*Btly.*CLΔ. Memph. | ‡ αυτῳ ☥. AD. rel. Latt. (om. *e*). ‖ † add. ὁτι ☥. U. (*b*).*f.ff².i.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | add. *iva* C*DK. | *non habent* ABC²LΔ.

1 (*sic*). 33. 69. EFGHMSV. Vulg. *a. c.e.* Memph. Æth.

2. και δυν.] om. και U. (*non* 1). Syr.Pst. Goth. Arm. — δυναμεις] praem. αἱ BΔ. 33. (vid. Matt. xiii. 54). | om. ACDL. 1. rel. — τοιαυται] praem. αἱ Δ. | add. αἱ LΔ. Vulg. *c.* (Memph.) — γινομεναι BLΔ. 33. Memph. | ‡ γινονται ☥. AC(*sic*). 1. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (Æth.) | γεινωνται DK. Arm.Zoh.

3. ουχ] ουκ D*. — ὁ τεκτων ὁ υἱος ABCD. rel. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. | ὁ του τεκτονος υἱος και 33. 69. *Tol. a.b.c.*(*e*).*i.* (om. και *e*). (Arm. Æth.) Joseph fabri filius et *g*¹. fabri filius Joseph et *g*². (ὁ του τεκτονος.... 33). | om. ὁ τεκτων Syr.Hier. | "λέγων (Celsus sc.) .... ἐπεὶ τέκτων ἦν τὴν τέχνην, ... οὐ βλέπων ὅτι οὐδαμοῦ τῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις φερομένων εὐαγγελίων τέκτων αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀναγέγραπται." *Orig.* i. 659ᵈ.ᵉ. — της Μαριας BCLΔ. | *om. της ☥. A D. rel. (hiat 33). — και αδελφος BC(DL)Δ. *e.* Syr.Pst. Memph. (κ. ὁ αδελ. DL). | ‡ αδελφος δε ☥. A. rel. (hiat 33). Syr.Hcl. Goth. | [Vulg. *a.b.c.f.* Arm.]

40. puella erat *Cl.* | 42. obstupuerunt stupore magno *Cl.*
1. sequebantur eum *Cl.* | 3. nonne hic *Cl.*

A B C D. L Δ. 1. 33. 69. E F G H K M S U V.

νβ β ΙΔ′ νγ

να

f Lu. 4:24. Joh. 4:44.

'Ιακώβου καὶ ‡'Ιωσῆτος″ καὶ 'Ιούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. [4] ‡καὶ ἔλεγεν″ αὐτοῖς ὁ 'Ιησοῦς ὅτι [f] Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς ‡συγγενεῦσιν″ *αὐτοῦ″ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. [5] καὶ οὐκ ‡ἐδύνατο″ ἐκεῖ ‡ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν″, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀῤῥώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν. [6] καὶ ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

and Iudae et Simonis? nonne et sorores eius hic nobiscum sunt? Et scandalizabantur in illo. [4 (51, 1.)] Et dicebat eis Iesus quia non est propheta sine honore nisi in patria sua et in cognatione sua et in domo sua. [5] Et non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curavit. [6] Et mirabatur propter incredulitatem illorum.

g ‖Matt.10:1-15. β ‖Lu. 9:1- 6.

23 Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων. [7] g Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων· [8] καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, ‡μὴ ἄρτον, μὴ πήραν″, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν, [9] ‡ἀλλὰ″ ὑποδεδεμένους σανδάλια, καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶ-

(52, 2.) Et circumibat castella in circuitu docens. [7 (53, 2.)] Et convocavit duodecim, et coepit eos mittere binos, et dabat illis potestatem spirituum inmundorum, [8] et praecepit eis ne quid tollerent in via nisi virgam tantum, non peram non panem neque in zona aes, [9] sed calciatos sandaliis, et ne indu-

9. ἐνδύσασθαι

3. και Ιωσητος B.*Btly.Blc.*DLΔ. 33. 69. *a.* Memph. | ‡και Ιωση ☽. AC. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.| et Joseph Vulg. *b.e.f.g*[1.2.] Æth. | om. *c.ff*[2]*.i.*
— και ουκ *e.* | ουχι και D. *a.c.f.* | nonne *b.g*[2]. nonne et Vulg. *g*[1]. | ου Δ.
— εισιν *e.* | post ἡμας D. Vulg. *a.f.* | post ὧδε *b.c.*
— ὧδε] om. M*.
4. και ελεγεν B.*Btly.*CDLΔ. 33. Vulg. *a. b.e.f.i.l.* Syr.Pst. Memph. | ‡ελεγε δε ☽. A. rel. *c.* Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth.
— αυτοις] om. 1. 69.
— ὁτι] om. Δ. 69. S. Syr.Pst. Arm. Æth.
— πατριδι] post ἑαυτου 69. | praem. ιδιᾳ AL. | Contra, rel.
— αυτου] ἑαυτου L. 69.
— τοις συγγενευσιν B.*Bch.*D[2]LΔ. 1. 33. 69. EFGHUV. | ‡τοις συγγενεσιν ☽. A(C)(D*).rel. (της συγγ. C. ταις συγγ. D*E* *ut vid.*) | τῃ συγγενειᾳ K*. | om. και ε. τ. συγγ. *c.e.*
— συγγ. αυτου BC*L(Δ)KMmg. (ἑαυτ. Δ). Vulg. *b.d.f.ff*[2]*.g*[1.2]*.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | *om. αυτου ☽. AC[2]D *Gr.* rel. (hiat 33). *a.*(*ff*[2].) Goth. Arm.
5. εδυνατο AB*Tf.CLKM. *Orig.*iii.466[c] (2°)[f.] | ‡ηδυνατο ☽. DΔ. rel. *Orig.*iii. 466[c](1°). | (noluit *a.f.g*[2]*.i*).
— ποιησαι ουδεμιαν δυναμιν BCLΔ. 1. (Syr.Pst.) Memph. (Æth.)| ουδ. ποιησ. δυν. D. *a. Orig.* iii. 466[c.f.] | ‡ουδ. δυν. ποιησ. ☽. A. rel. Syr.Hcl. Goth. | virtutem ullam facere Vulg. *f.* virtutes multas facere *g*[2]. virtutem multam facere *i.* non faciebat illic virtutes multas *c.* non fac. ibi (illic *e*) ullam virtutem *b.e.* non fecit ibi virtutes multas *ff*[2].
6. και εθαυμαζεν ACD. rel. Vulg. *a.c.f.* (*ff*[2]).*g*[2]. Syr.Pst.&Hcl. | και εθαυμασεν B.*Btly.*E* *ut vid.* | om. *b.e.* ‖και εθ. δια τ. απιστ. αυτων] om. Δ. (spat. vac.)
— απιστιαν] πιστιν D *Gr.*
— περιηγεν] add. ὁ Ιησους 69.
— κωμας κυκλῳ] κυκλῳ κωμας L. 69. Arm.
7. προσκαλειται] προσκαλεσαμενος D. 1. *a.b.c.* (vid. Matt. x. 1). | Contra, MSS. Vulg. (*f*). rel.
— δωδεκα] add. μαθητας D. *b.ff*[2]*.g*[2]*.i.* (vid. Matt.)
— και ηρξατο αυτους αποστελλειν] απεστειλεν αυτους D. *a.b.c.e.ff*[2]. Æth. | Contra, Vulg. *f.g*[1.2.] rel. | ηρξατο αποστελλειν αυτους (om. και) 1.
— δυο δυο] ανα β̄ D. Goth. (om. *e*).
— και εδιδου] δους D. *e.ff*[2]*.i.*| Contra, rel.
— εξουσιαν] praem. την H. | add. κατα Δ. (Arm.) Æth.
— των πν. των ακαθ.] om. των utrq. C Δ. 33. 69. (vid. Matt. x. 1). | Contra, rel.
— ad fin.] add. ut ejicerent eos Syr.Pst. (vid. Matt. x. 1). | fugare *ante* των πν. *c.ff*[2]. ejicere *g*[2].
8. παρηγγειλεν] παρηγγελεν F. | παρηγγελλεν EUV.
8. αιρωσιν ABsD. rel. | αρωσιν CLΔ. 69.
— εις ὁδον] εν τῃ ὁδῳ K. Vulg. *a.c.e.f.l.* | Contra, *Tol. ff*[2]*.i.* (om. *b*).
— μονην Δ.
— μη αρτον μη πηραν BCLΔ. 33. Memph. Æth.| ‡μη πηρ. μη αρτ. ☽. A. rel. Latt. (exc. *a*). Syr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (vid. Luc. x. 3). | μητε πηρ. μητε αρτ. D. *a.* (vid. Luc.) | tunc μητε D.
— ζωνην] add. ὑμων Δ *Gr.* Memph.
9. αλλα AB.*Btly.*CDLU. | ‡αλλ' ☽. Δ. rel.
— ενδυσησθε (*St.*) ACDΔ. 1. 69. EFG HMUV. *a.* Memph. Goth. Arm. (ενδυσησθαι *sic scr.* ADΔ). | ενδυσασθαι *Elz.* B[2]*Bch.*S. Vulg. (*b.c*).*e.*(*ff*[2]*.g*[1.2.]*i*). Syrr. Pst.&Hcl. Æth. | ενδυσασθε B*Bch. 33. | ενδεδυσθαι L. | εδυσησθε K.
10. ελεγεν] λεγει A. *b.*
— ὁπου] ὁποι C*.
— αν 1° ADLΔ. | ‡εαν ☽. BsC. rel.
— εις οικιαν] om. D. *a.ff*[2]*.i.* | Contra, Vulg. *b.c.f.*
— εως αν εξελθητε εκειθεν] και εκειθεν εξερχεσθε 33. (vid. Luc. ix. 4).
11. ὁς αν τοπος μη δεξηται BLΔ *Gr.* 69. Syr.Hcl.mg. Memph. Æth. | ὁς αν μη δεξηται C* (ut vid.) 1. (vid. Matt. x. 14). | ‡ὁσοι αν μη δεξωνται ☽. (AC[2] D. 33). rel. Latt. Syr.Pst.&Hcl.txt. Goth. Arm. *Orig. Int.* ii. 71[e]. (vid. Luc.

4. dicebat illis *Cl.* | in domo sua et in cognatione sua *Cl.* | 6. eorum *Cl.* | circuibat *Cl.* | 7. Et vocavit *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* νδ
Syrr. P. H. β
Memph. νε
Goth. Arm. Æth. β
11. ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται

νας. [10] καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅπου ‡ ἂν" εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. [11] καὶ ‡ ὃς ἂν τόπος μὴ δέξηται" ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. †

νς η
12. μετανοήσωσιν
13. ἐξέβαλον

[12] Καὶ ἐξελθόντες ‡ ἐκήρυξαν" ἵνα ‡ μετανοῶσιν", [13] καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀῤῥώστους καὶ ἐθεράπευον.

ΙΕ΄ νζ
h ‖ Matt. 14:1,2. β
‖ Lu. 9:7-9.
14. ἔλεγον

24 [14] h Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης, φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ‡ ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν", καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. [15] ἄλλοι * δὲ" ἔλεγον ὅτι Ἠλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι Προφήτης †, † ὡς εἷς τῶν προφητῶν. [16] ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρῴδης ‡ ἔλεγεν", † ^ Ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος †

νη ι
i ‖ Matt. 14:3-12. νθ
Lu. 3:19,20. β

ἠγέρθη [ἐκ νεκρῶν]. [17] i Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρῴδης ἀπο-

erentur duabus tunicis. [10 (54,2.)] Et dicebat eis, Quocumque introieritis in domum, illic manete donec exeatis inde. [11 (55,2.)] Et quicumque non receperint vos nec audierint vos, exeuntes inde excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis. [12 (56,8.)] Et exeuntes praedicabant ut paenitentiam agerent, [13] et daemonia multa eiciebant, et ungebant oleo multos egrotos et sanabant.

[14 (57,2.)] Et audivit Herodes rex, manifestum enim factum est nomen eius, et dicebat quia Iohannes baptista resurrexit a mortuis, et propterea operantur virtutes in illo. [15] Alii autem dicebant quia Helias est, alii vero dicebant quia Propheta est, quasi unus ex prophetis. [16 (58,2.)] Quo audito Herodes ait, Quem ego decollavi Iohannen, hic a mortuis resurrexit. [17 (59,2.)] Ipse enim Herodes misit ac te-

---

ix. 5). ‖ αν] εαν AC²D. 33. HK. (δεξονται HK).

11. ακουσωσιν] ακουσῃ 1. ‖ add. τους λογους 1. Syr.Hcl.

— εκειθεν] om. Δ *Gr.*

— χουν] κονιορτον 33. sic etiam ante εκτιναξετε 1. (vid. Matt. x. 14. Luc. ix. 5).

— τον ὑποκατω] om. D. 33. Latt. exc. (*c*). Arm. Æth. (vid. Matt. x. 14). | Contra, rel.

— ad fin.] add. † αμην λεγω ὑμιν, ανεκ- † τοτερον εσται Σοδομοις η Γομορροις † εν ἡμερᾳ κρισεως η τῃ πολει εκεινῃ ⊃. A. rel. *a.f.g*². Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Schw. Goth. Æth. (Σοδομοις η Γομορροις] γῃ Σοδομων και Γομορρας 33). vid. Matt. x. 14. | *non habent* BCD LΔ. Vulg. *b.c.ff*².*g*¹.*l.* Memph.ap.Mill. Arm.

12. εκηρυξαν BCDLΔ. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Goth. | ‡ εκηρυσσον ⊃. A. rel. Latt. [*c*]. Syr.Hcl.txt. | εκηρυσσεν F.

— μετανοωσιν BDL. | ‡ μετανοησωσι ⊃. AC. rel.

13. εξεβαλλον ABsL. rel. Latt. [*f*]. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. | εξεβαλον CDΔ. 33. M.

— ηλειφον ABsL. rel. Vulg. *a.f.g*¹.²· rel. | ελιφον C. | αλειψαντες D. *b.c.ff*².*i.*

— ελαιῳ] ελαιον G.

— αρωστους D. ‖ και seq.] om. D. *b.c. ff*².*g*¹.*i.* (Contra, Vulg. *a.f.g*²).

— εθεραπευον] -οντο H. *g*². ‖ add. αυτους 69. M. Arm.

14. ὁ βασ. Ἡρ. ABsC*L. rel. Vulg. *Cl. ff*².*g*². Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. | Ἡρ. ὁ βασ. C³DF. *Am. a.b.c.f.i.* Syr. Pst. Æth. ‖ add. την ακοην Ιησου 69. M (non K). (Syr.Pst.) vid. Matt. xiv. 1.

14. ελεγεν ACLΔ. rel. Vulg. *c.f.g*². Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | ελεγον B. (ελεγοσαν D). *a.b.ff*². (vid. ver. 15).

— βαπτιζων ABsCL. 1. rel. | βαπτιστης D. 33. 69. S. Vulg. *a.b.c.f.* Arm. (vid. Matt. xiv. 2). | om. *ff*².*g*².

— εγηγερται εκ νεκρων BDLΔ. 33. Latt. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | ηγερθη εκ νεκρων C. (vid. Luc. ix. 9). | ‡ εκ νεκρων ηγερθη ⊃. 1. 69. E. rel. (εκ νεκρ. ανεστη AK). Syr.Hcl. Goth.

— ενεργουσιν αι δυναμεις] αι δυν. ενεργ. Δ. 33. K. Vulg. *Cl. a.*(*c*).(*ff*²).(*i*). Syrr. Pst.&Hcl. (vid. Matt. xiv. 2). | Contra, *Am. b.g*².

15. αλλοι.... Ἡλ. εστιν] om. 33. G.

— αλλοι * δε" 1° AB. *Btly.* CDLΔ. 1. 69. EHKS. Latt. Syr.Hcl. Memph. Goth. [Æth.] | *om. δε ⊃. *FsMsic*UVs. Syr. Pst. Arm.

— αλλοι δε 2°] δε V mg.*

— ελεγον 2°] om. 1. *a.b.c.ff*². Syr.Pst. Arm. | Contra, Vulg. *f.g*¹.*i.* Syr.Hcl.

— προφητης ὡς BC*L(Δ). (rel. vid. infra). (vv.) *Orig.* iii. 469ᵃ. | om. D. *b.c.ff*².*i.* ‖ † post προφ. add. εστιν ⊃. AC². 69. rel. Vulg. *a.f.g*¹. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. BC*LΔ. 1. 33. (ην post προφητων *Orig.* iii.) ‖ † add. η ante ὡς ⊃. Δ. 1. Syr.Hcl. Arm. | om. ABCL. 33. 69. EFGHKMSUV. Vulg. *f.g*¹.*l.* (vid. *a* infra). Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. *Orig.* iii.

15. ὡς εἰς των προφητων] om. *a.* | τις των αρχαιων ανεστη 33. (ὡς] ὁς K).

16. ὁ Ἡρωδης] om. ὁ CDK*UV. | Contra, ABsLΔ. rel.

— ελεγεν BCLΔ. 33. *f.* | ‡ειπεν ⊃. A D. rel. *a.c.ff*². Syrr.Pst.&Hcl. (vid. Matt. xiv. 2. Luc. ix. 9). ait Vulg. *b.g*¹.²·

— ὁν] † praem. ὁτι ⊃. AC. rel. Memph. Goth. | om. B. *Bch.* DL. 1. 33. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Orig.* iv. 115ᶜ.

— Ιωαννην] om. D. | Contra, rel. *Orig.* iv. | ante ὁν εγω απεκ. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. (vid. 1 infra).

— ουτος] † add. εστιν αυτος ⊃. AC. rel. (*a.b.i.*). Syr.Hcl. Goth. Arm. (Æth.) | om. BDLΔ. 69. Vulg. *c.ff*².*g*¹.²· Memph. | αυτος tantum habent 33. *f.* Syr.Pst. (Syr.Hcl.mg. *ut vid.*) | (ουτος εστιν Ιωαννης αυτος 1. *a.b.i. Orig.* iv. (vid. Matt. xiv. 2). | Contra, Vulg. *c.f.ff*².*g*¹.²·)

— ηγερθη εκ νεκρων A. 1. rel. *b.c.d.f.ff*². Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | ηγερθη απο των νεκρων C. *Orig.* iv. 115ᶜ. (vid. Matt. xiv. 2). | εκ νεκρων ηγερθη D. 69. Vulg. *a.g*¹.²·*i.* | om. εκ νεκρων BLΔ. 33. Syr.Hier. Memph.

17. αυτος γαρ ὁ] om. ὁ D. 69. | ὁ γαρ L. Memph. (vid. Matt. xiv. 3). | αυτος δε ὁ A. *g*².

---

13. aegros *Cl.* | 14. rex Herodes *Cl.* | inopinantur virtutes *Am.*; virt. oper. *Cl.*; operantur virt. *Fuld.* | 15. quia 2°. *om. Am.*

ABCD. ℵ Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUV[Γ].

στείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν † φυλακῇ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν· [18] ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ ὅτι Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. [19] ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ ἠδύνατο· [20] ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουεν. [21] καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου § ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ‡ ἐποίησεν″ τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, [22] καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ ὀρχησαμένης ‡ ἤρεσεν″ τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, ‡ ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν″ τῷ κορασίῳ, Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί· [23] καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ὅτι Ὃ ἐάν με αἰτήσῃς δώσω σοι ἕως ἡμίσους τῆς

19. ἐζήτει αὐτὸν

20. ἠπόρει

§ Γ ξ ς

21. ἐποίει

22. [αὐτῆς]

— καὶ ἀρεσάσης

nuit Iohannen et vinxit eum in carcere propter Herodiadam uxorem Philippi fratris sui, quia duxerat eam: [18] dicebat enim Iohannes Herodi, Non licet tibi habere uxorem fratris tui. [19] Herodias autem insidiabatur illi et volebat occidere eum, nec poterat: [20] Herodes enim metuebat Iohannen, sciens eum virum iustum et sanctum, et custodiebat eum, et audito eo multa faciebat, et libenter eum audiebat. [21 (60, 6.)] Et cum dies oportunus accidisset, Herodes natalis sui caenam fecit principibus et tribunis et primis Galilaeae: [22] cumque introisset filia ipsius Herodiadis et saltasset et placuisset Herodi simulque recumbentibus, rex ait puellae, Pete a me quod vis, et dabo tibi. [23] Et iuravit illi quia Quicquid petieris dabo tibi, licet dimi-

17. και εδησεν αυτον] post φυλακῃ A. — φυλακῃ] †praem. τῃ ς. 1s. | om. AB CLΔ. 33. EFGHKMSUV. Goth. ‖ και εβαλεν εις φυλακην D. 69. *a.b.f.ff²i.* Syr.Pst.MS. Arm. | Contra, MSS. Vulg. *c.g¹·²·* Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth. (Syr.Pst. impr. habet εβαλεν supra loco εδησεν). — την γυναικα Bmg. *Tf.* — ὁτι αυτην εγαμησεν] ὁτι εγαμησεν αυτην D. Vulg. *a.(b).c.f.g¹.* | Contra, *ff².* | om. *g².i.*

18. ελεγεν] ελεγαν K *Tf.* — ὁ Ιωαννης] om. ὁ D. ‖praem. αυτῳ (om. mox τῳ Ἡρωδῃ) 33. (vid. Matt. xiv. 4). — ὁτι] om. D. Vulg. *c.f.ff².g¹.* Æth. | Contra, *a.b.l.* rel. — σοι] σε D. *a.* | Contra, Latt. rel. *Orig.* iii. 471ᵃ. — εχειν] post γυναικα 1. | Contra, *Orig.* iii. — την γυναικα του αδελφου σου] αυτην 33. (*vid.* Matt. xiv. 4).

19. ἡ δε Ἡρωδιας ενειχεν αυτῳ] om. 33. (vid. Matt. xiv. 5). — και 1°] om. E*. — ηθελεν ABsC³D *Gr.* rel. Vulg. *f.ff².* rel. | εζητει C*. *a.b.c.d.i.* — αυτον αποκτειναι ABsC³. rel. *b.f.* | αποκτ. αυτ. DU. Vulg. *a.c.i.* | αυτον απολεσαι C*.

19. ηδυνατο BsCD. rel. | εδυν. AΔK. 20. δικαιον] prophetam Syr.Hcl.mg. — και ἁγιον] om. 1. ‖add. ειναι D. *(c).g².i.* — και συνετ.] om. και B. — πολλα Vulg. *a.f.ff².* | add. ἁ 69. "quia (quod *g².*) multa faciebat" *b.g².* "illum multa facere" *c.* — εποιει ACD. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | ηπορει BL. Memph. | om. cum και seq. Δ. — ηκουεν] ηκουσεν 69.

21. γενομενης] add. δε D*. *(a).b.c.* Memph. MS. — ὁτε ABC. rel. | om. D. *a.b.* (*non habent* et Vulg. *c.f.ff².* sed ante legunt "cum.") — γενεσιοις] γενεχλιοις D*. | γενεθλιοις D². — εποιησεν BCDLΔ. 69. Latt. | ‡εποιει ς. A, 1. 33. rel. Syrr.Pst.&Hcl. — μεγ. αυτου] om. αυτου D. 1. Vulg. *a.b.f.* | Contra, *c.i.* rel. — Γαλιλαιας] civitatis Syr.Hcl.mg.

22. και εισελθουσης] εισελθ. δε D *Gr.* (Vulg.) *(a.c).* | Contra, *b.f.ff².* — αυτης της AC. 33. 69. rel. Syr.Hcl. (ipsius Vulg. *a.d.ff².g².*). | αυτου BDL Δ. | om. αυτης 1. *b.c.f.* Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. — ηρεσεν BC*L. 33. (vid. Δ infra). *c.ff².* Memph. Arm. (vid. Matt. xiv. 6). | ‡και αρεσασης ς. AC³D. 1. rel. Vulg. *a.b. f.g².* (Syrr.Pst.&Hcl.) Goth. (Æth.) | (Ἡρωδιαδος ορχησαμενην και. ρεσεν *sic* Δ).

22. ὁ δε βασ. ειπεν BC*LΔ. 33. (rex ait Vulg. *g²*). | ‡ειπεν ὁ βασ. ς. C³D. 1. rel. *a.b.(f).ff².* Syr.Hcl. Goth. Arm. ("tunc dixit rex" *c.* "dixit" tantum *i*). | ειπεν δε ὁ βασ. A. (Syr.Pst.) Memph. (Æth.) — εαν] om. DΔ. 1. *a.b.c.f.* | αν 69. — θελης] -λεις DL. 1. H. | εθελης Δ. — και δωσω σοι] ante ὁ εαν θελης K. 23. και ωμοσεν....δωσω σοι] om. Γ. Syr. Hier. ‖καιωμοσ. αυτ.] *post* βασ. μου 1. (ωμοσεν] ωμολογησεν F). ‖ὁτι ὁ εαν με αιτ. δωσω σοι] om. 1. — αυτῃ] om. L. ‖add. πολλα D. *a.(b* "mulieri" pro "multum"). *ff².* Arm. | Contra, Vulg. *c.f.* — ὁτι ὁ εαν AC²L. rel. Latt. rel. (C* n.l. vid. 1 supra). | ὁ τι εαν B. *Bfly.*Δ. ὁτι ὁ αν 69. | ει τι αν D *Gr.* — με αιτησῃς] αιτησῃς με ΛK. Goth. Arm. ‖om. με L. 69. H. Vulg. *b. c.l.* Memph. | Contra, MSS. *a.f.ff².* Syr.Pst.&Hcl. (Goth. Arm. supra). [Æth.] | (αιτηση Δ). — ἑως ἡμισους ABsC. rel. | ἑως ἡμισυ L Δ. | ἑως ἡμισου K. | ἑως ἡμισεως S. | και το ἡμεισυ D. Latt.

24. και ante εξελθ. B. *Bch.*LΔ. 33. Memph.

17. Herodiadem *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.
24. ἡ δὲ ἐξελ.

μου. [24] ‡ καὶ″ ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς, Τί ‡ αἰτήσωμαι″; ἡ δὲ εἶπεν, Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ ‡ βαπτίζοντος″. [25] καὶ εἰσελθοῦσα ‡ εὐθὺς″ μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ᾐτήσατο λέγουσα, Θέλω ἵνα ‡ ἐξαυτῆς δῷς μοι″ ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. [26] καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς ‡ ἀνακειμένους″

26. αὐτ. ἀθετ.

οὐκ ἠθέλησεν ‡ ἀθετῆσαι αὐτήν″. [27] καὶ ‡ εὐθὺς″ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς ‡ σπεκουλάτορα″ ἐπέταξεν ‡ ἐνέγκαι″ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ‡ καὶ″ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, [28] καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. [29] καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ‡ ἦλθαν″, καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

27. ἐνεχθῆναι

dium regni mei. [24] Quae cum exisset, dixit matri suae, Quid petam? Et illa dixit, Caput Iohannis baptistae. [25] Cumque introisset statim cum festinatione ad regem, petivit dicens, Volo ut protinus des mihi in disco caput Iohannis baptistae. [26] Et contristatus rex propter iusiurandum et propter simul recumbentes noluit eam contristare, [27] sed misso speculatore praecepit adferri caput eius in disco. Et decollavit eum in carcere, [28] et attulit caput eius in disco et dedit illud puellae, et puella dedit matri suae. [29] Quo audito discipuli eius venerunt et tulerunt corpus eius et posuerunt illud in monumento.

j Matt. 14:13. Lu. 9:10. ξα η
¶ Goth.

25 [30] j Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα † ὅσα ἐποίησαν¶

[30 (61,8.)] Et convenientes apostoli ad Iesum renuntiaverunt illi omnia quae egerant et do-

---

Æth. [Vulg. *c.* Arm.] "et illa" $g^1.i.$ | ‡ ἡ δε ⊽. ACD. rel. *a.b.f.ff*^{2}. Syrr.Pst. &Hcl. Goth. (vid. Matt. xiv. 8. et infra).

24. εξελθουσα] ελθουσα Δ.
— αιτησωμαι AB.*Bch.*CDLΔ. 33. G. | ‡-σομαι ⊽. 1*s*. E. rel.
— του βαπτιζοντος B.*Btly.*LΔ. Syr.Hcl. (om. του B.*Blc.*) | ‡του βαπτιστου ⊽. ACD. 33 (*sic*). rel. vv. (*vid.* Matt. xiv. 8. et ver. 25).

25. ευθυς BCΔ. 33. (‡ευθεως ⊽. A. rel.) Vulg. *f.ff*^{2}. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (*sic*). Æth. | om. DL. 1. *a.b.c.i.l.* Memph.
— μετα σπουδης] om. D. *a.b.c.* | Contra, Vulg. *f.*
— προς] εις H.
— ητησατο λεγουσα ABsC. 33. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Memph. Goth. (Æth.) | ειπεν DΔ. 1. *a* (*b*).*ff*^{2}.*i.* (Syr.Pst.) Arm. (add. illi Syr.Pst.) [*c*].
— θελω ινα] om. D. *a.b* (*c*).*ff*^{2}.*i.* | Contra, Vulg. *f.*
— εξαυτης δως μοι BC*LΔ. Vulg. *a.b.* (*ff*^{2}).*i.* Syr.Pst. Memph. Æth. (des mihi *f*). | ‡μοι δως εξαυτης ⊽. AC^3. 1. 33. rel. (Syr.Hcl.) Arm. [*c*]. | δος μοι D. | om. εξαυτης D. *f.* Goth. (vid. Matt. xiv. 8).
— πινακι] add. ωδε D. (vid. Matt.)
— βαπτιστου] βαπτιζοντος L.

26. και 1°] om. D *Gr.*
— γενομενος] γεναμενος Δ.
— βασιλευς] add. ως ηκουσεν D *Gr. c. ff*^{2}.g^2.*i.* | Contra, Vulg. *a.b.f.*
— και τους] και δια τους D. Latt. (exc. *c*). Goth.
— ανακειμενους B.*Btly.*C*(ut vid.)LΔ. Syr.Pst. | ‡συνανακειμενους ⊽. AC^{2}D. rel. vv. (vid. Matt. xiv. 9). | συνακειμενους *sic* K.
— ηθελησεν] ηθελεν 1.
— αθετησαι αυτην BCLΔ. | ‡αυτην αθετησαι ⊽. AD. rel. vv. [*c*]. | αντα-θετησαι *sic* 69.

27. και] αλλα D. Vulg. *a.c.f.ff*^{2}.g^1.*l.* Syr. Pst. | Contra, *b.* Syr.Hcl. rel.
— ευθυς BCLΔ. | ‡ευθεως ⊽. AD. rel. | om. Vulg. *c.ff*^{2}.g^1.*i.l.* (Contra, *a.b.f*).
— αποστειλας] απολυσας 1.
— ὁ βασιλευς] om. D. 1. Latt. | Contra, rel. (ante αποστειλας K).
— σπεκουλατορα AB.*Btly.*(D)LΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSU *Tf.*V. Syr.Hcl.mg. *Graece.* (-τοραν D*. C n.l.) | ‡-τωρα ⊽. Γ *sic.* (σπεκολ. D).
— ενεγκαι BCΔ. | ‡ενεχθηναι ⊽. ADL. rel. | εχθηναι 69.
— την κεφ. αυτου] αυτ. τ. κεφ. K. (Johannis Syr.Pst.) ‖add. επι πινακι CΔ. Vulg. *c.g*^{1}. (vid. ver. 28). | Contra, A BDL. rel. *a.b.f.ff*^{2}.*i.* rel.
— και απελθων B.*Btly.*CLΔ. 1. *a.c.ff*^{2}.*i.* Syr.Pst. Memph.Schw. (Æth.) | "et" (tantum) Vulg. *e.* | ‡ὁ δε απελθ. ⊽. AD. rel. (*b.f*). Syr.Hcl. Goth. Arm. | ad ηνεγ. τ. κεφ. αυτου] om. 33.

28. αυτου] om. D. *a.* (Johannis Syr.Pst. Æth.)
— αυτην 1°] om. LΔ. 1. (*non* 33). *b.c.* Syr.Pst. Arm. | Contra, rel.
— εδωκεν 2°] ηνεγκεν C. 33. Memph.MS. | Contra, ABsDLΔ. 1. rel. vv. (Arm. utrq. lect. habet).
— αυτην 2°] om. D. 33. Latt. (exc. *b.f*). Syr.Pst. Arm. Æth. | Contra, ABsCLΔ. 1. rel. *b.f.* Syr.Hcl. Memph. Goth.

29. και ακουσαντες MSS. *a.* vv. | ακουσαντες δε D. Memph.W. | [Vulg. *b. c.f*].
— ηλθαν BL. 33. | ‡ηλθον ⊽. ACD. rel.
— μνημειῳ] praem. τῳ *St.* D. 1*s*. | om. *Elz.* AB.*Bch.*CLΔ. 33. 69. EFsGHK MSUVΓ.

30. παντα] †add. και ⊽. A. rel. Syr. Hcl. Goth. | om. B.*Bch.*CDLΔ. 1. 33. EV. Latt. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.
— εποιησαν και ὁσα εδιδαξαν] εδιδ. κ. ὁσα εποι. K. | (εποιησεν Δ).

---

24. at illa *Cl.* | 26. est rex *Cl.* | discumbentes *Cl.* | 30. ei omnia *Cl.*

A B (C) D. ξβ
L Δ.
1. 33. 69.
EFGHKMSUVΓ.

¶ C
k ‖ Matt. 14:14-2.
‖ Lu. 9:11-17.
‖ Joh. 6: 1-13.
Matt. 15:32, etc.
cap. 8: 1, etc.
32. [τῷ πλοίῳ]
Iς' ξγ ς

ξδ a

καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. 31 καὶ ‡λέγει″ αὐτοῖς, Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ᾽ ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ‡ἀναπαύσασθε″ ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν ‡εὐκαίρουν″¶. 32 k καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ κατ᾽ ἰδίαν. 33 καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας † καὶ ‡ἔγνωσαν″ † πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτούς †. 34 καὶ ἐξελθὼν εἶδεν † πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ‡ἐπ᾽ αὐτούς″, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. 35 καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ‡ἔλεγον″ ὅτι Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· 36 ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς † τί † φάγωσιν †. 37 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Δότε αὐ-

cuerant. 31 (62, 10.) Et ait illis, Venite seorsum in desertum locum et requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant et rediebant multi, nec manducandi spatium habebant. 32 (63, 6.) Et ascendentes in navi abierunt in desertum locum seorsum. 33 Et viderunt eos abeuntes et cognoverunt multi, et pedestres de omnibus civitatibus concurrerunt illuc et praevenerunt eos. 34 Et exiens vidit multam turbam Iesus et misertus est super eos, quia erant sicut oves non habentes pastorem, et coepit docere illos multa. 35 (64, 1.) Et cum iam hora multa fieret, accesserunt discipuli eius dicentes, Desertus est locus hic, et iam hora praeterivit: 36 dimitte illos, ut euntes in proximas villas et vicos emant sibi cibos quos manducent. 37 Et respondens ait illis, Date eis [vos]

30. ὁσα 2ο] om. C*. 1. Latt. ("quomodo" c). | Contra, ABC³D. rel. vv.
31. λεγει B.*Btly*.CLΔ. 33. (Latt.)| ‡ειπεν ς. AD. rel. *a*.
— *αυτοις*] add. ὁ Ιησους D. 69. Latt. (exc. Vulg. *ff²*.) | Contra, rel.
— *υμεις αυτοι κατ᾽ ιδιαν* ABsCLΔ. 33. rel. Syr.Hcl. | om. *αυτοι* 1. *b.f.l.* Memph. Arm. | *υπαγωμεν* D. (*a*).*c.ff².i.* Æth. | eamus seorsum *a*. seorsum (tantum) Vulg. (abcamus in desertum nos soli Syr.Pst.)
— *εις*] επ᾽ LΔ.
— *αναπαυσασθε* AB.*Bch*.CΔ. 69. M. | ‡*αναπανεισθε* ς. DL. rel.
— *οι υπαγ.*] om. οι KM. (? C*).
— *ευκαιρουν* AB.*Btly*.(LΔ). 69. EFGH VΓ. (*ευκαιρου* LΔ). | ‡*ηυκαιρουν* ς. C. 1*s*. 33. KMSsU. | *ευκαιρως* (-ος*) *ειχον* D.
32. *και*] add. *αναβαντες εις το πλοιον* (vid. infra) D. Latt. (exc. *b*).
— *απηλθον*] -*θεν* 69. EFGHVΓ. | Contra, rel.
— *εις ερημ. τοπ. τω πλοιω* A. (1). rel. Syr.Pst.&Hcl. Æth. (*τω πλοιαριω* 1). | *εν τω πλοιω εις ερημον τοπον* BLΔ. (33 om. *εν*). 69. Memph. Arm. (vid. Matt. xiv. 13). | *εις ερημον τοπον* tantum D. Latt.
33. *ειδον*] *ειδαν* D. | *ιδοντες* 1. (om. *και* ante *εγνωσαν*).
— *υπαγοντας*] †add. *οι οχλοι* ς. 69. (vid. Matt. xiv. 13. Luc. ix. 11). | om. ABDLΔ. 1. 33. EFGHKMSUVΓ. Latt. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. (praem. *πολλοι* Syr.Pst. om. postea). ‖ om. *και* seq. 1. *b*.
33. *εγνωσαν* B*.*Bch*.D. 1. | ‡*επεγνωσαν* ς. AB²L. 33. rel. ‖ †add. *αυτον* ς. 69. Γ. rel. | add. *αυτους* ALΔ. 33. KMU. *f*. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | *non habent* BD. 1. Vulg. *a.b.c.l.* Arm.
— *πολλοι*] om. 69.
— *πεζῃ*] *πεζοι* L. "pedestres" Latt. ("pedestre" *d*).
— *πασων των*] *παντων* D.
— *συνεδραμον εκει και προηλθον αυτους* AB. rel. Vulg. *f*. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. | *sic* sed *προσηλθ*. LΔ. 69. Γ. (*αυτοις* Δ. *αυτῳ* 69. *αυτοι* Γ). | *συνεδραμον και ηλθον εκει* 1. | *συνεδραμον προς αυτους* 33. | om. *και προηλθ. αυτ.* D. (Latt. et Syr.Pst. vid. infra). ‖ †add. *και συνηλθον προς αυτον* ς. 33.$\frac{3}{4}$ *f*. Syr.Hcl. Æth. | add. *και συνεδραμον προς αυτον* A. | add. *και συνεισηλθον προς αυτ.* 69. | add. *και συνηλθον αυτου* D. *b*.(*c*).*ff².i.* | om. BLΔ. 1. Vulg. *c.l.* Syr.Pst. Memph. Arm. | (concurrerunt ibi et venerunt *a*. concurrerunt ibi et convenerunt illuc *b*. et concurrerunt illuc *c*. concur. illuc et conven. illuc *ff².i.* anteverterunt eum illuc Syr.Pst.)
34. *ειδεν*] *και ειδων* D. (*a.b.c.ff²*).*i.* ‖ †add. *ὁ Ιησους* ς. Δ. rel. *ff²*. Syr.Hcl. | praem. id. AU. *c.f.*(*i*). Syr.Pst. Æth. | id. post *πολ. οχλον* D. Vulg. *a.b.l.* | om. BL. 1. 33. 69. *g*¹. Memph. Arm.
— *πολυν οχλον*] *οχλον πολυν* 33. Vulg. *Cl. a.f.* | Contra, *Am. b* [*c*].
34. *και εσπλ.*] om. *και* D. *a.b.c.ff².i.* | Contra, Vulg. *f*.
— *επ᾽ αυτους* BDF. | ‡*επ᾽ αυτοις* ς. A L. rel. (vid. Matt. xiv. 14). | illis *c.ff²*. eis *a*. (Contra, Vulg. *b.f.i*).
— *διδασκειν αυτους*] *αυτους διδασκειν* AK Γ. Vulg. *Cl.ff²*. | Contra, rel. *Am*. Latt. rel.
35. *και ηδη*] *ηδη δε* D. *a*.
— *γεινομενης* D.
— *αυτῳ οι μαθηται αυτου ελεγον* BLΔ. 33. Memph. | ‡*αυτῳ οι μαθηται αυτου λεγουσιν* ς. E. rel. Syr.(Pst.)&Hcl. (dicentes Latt.) | *οι μαθ. αυτ. λεγουσιν αυτῳ* DK. *b.g²*. | *οι μαθ. αυτῳ λεγουσιν* A. | om. *αυτου* 1. 69. *c*. Arm. | om. *αυτῳ* Vulg. *a*. Arm. Æth. | post *λεγουσιν* add. *αυτῳ* 69.
— *εστιν ὁ τοπος και*] *εστιν τοπος* D*.
— *ηδη* 2ο] *ἡ* L. | (*ἡ ὡρα ηδη πολλη* 1).
36. *κυκλῳ*] *εγγιστα* D. Latt.
— *αγρους και κωμας*] *κωμας και αγρους* 1.
— *κωμας*] *εις τας κωμας ινα* D. (om. *και κωμας* Δ).
— *ἑαυτοις*] *αυτοις* L*K. | *ἑαυτους* 33. 69. M. (*αγορασωσιν ἑαυτοις αρτους*] *καταλυσωσι* 1). ‖ †post *ἑαυτους* add. *αρτους* ς. A. rel. Vulg. *b.c.f.l.* Syr. Pst.&Hcl. Æth. (vid. 1 supra). | om. BDLΔ. *a.ff².i.* Memph. Arm.
— *τι φαγωσιν* BLΔ. Vulg. *a.c.ff².g².i.l.* Memph. | *τι φαγειν* D. | *τι †γαρ″ φαγωσιν †ουκ εχουσιν″* ς. A. rel. (*b*).*f.* Syr.Pst.&Hcl. (Arm.) Æth.

31. redibant *Cl.* | et nec spatium manducandi *Cl.* | 32. navim *Cl.* | 33. *add.* et (ante de) *Am.* | 34. turbam multam *Cl.* | illos docere *Cl.* | 35. praeteriit *Cl.* | 37. illis *Cl.* | *om.* vos *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

τοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν ‡δηναρίων διακοσίων" ἄρτους, καὶ ‡δώσομεν" αὐτοῖς φαγεῖν; [38] ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε† ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν, Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. [39] καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. [40] καὶ ‡ἀνέπεσαν" πρασιαὶ πρασιαί, ‡κατὰ" ἑκατὸν καὶ ‡κατὰ" πεντήκοντα. [41] καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν, καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς†, ἵνα παραθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. [42] καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, [43] καὶ ἦραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους ‡πληρώματα", καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. [44] καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους† πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

37. ὡσωμεν
38. ἔχετε ἄρτους
— λέγουσιν [αὐτῷ],
41. παρατιθῶσιν
43. κλάσματα δώδεκα
— κοφίνων

manducare. Et dixerunt ei, Euntes emamus denariis ducentis panes, et dabimus eis manducare. [38] Et dicit eis, Quot panes habetis? ite et videte. Et cum cognovissent, dicunt, Quinque, et duos pisces. [39] Et praecepit illis ut accumbere facerent omnes secundum contubernia super viride faenum. [40] Et discubuerunt in partes per centenos et per quinquagenos. [41] Et acceptis quinque panibus et duobus piscibus intuens in caelum benedixit, et fregit panes et dedit discipulis suis ut ponerent ante eos, et duos pisces divisit omnibus. [42] Et manducaverunt omnes et saturati sunt: [43] et sustulerunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos, et de piscibus. [44] Erant autem qui manducaverunt quinque milia virorum.

---

37. ὁ δε] και D. Latt. [*c*]. Æth. — αυτοις 1° BsDΔ. 69. rel. vv. | om. A L. 1. 33. ‖add. ὁ Ιησους D. *a.*(*c*).*i.* (ante ειπεν *f.ff*²*.g*²). | Contra, Vulg. *b.* — και λεγ.] οἱ δε λεγ. 33. — αυτῳ] om. 1. — αγορασωμεν] -σομεν L*. 1. *Tol. a.b. c.ff*²*.g*¹. | Contra, Vulg. *f.g*². — δηναριων διακοσιων ABLΔ. 1. 33. 69. EFGHKSUV. *Am. a.b.f.g*¹*.i.* Syr.Hcl. | ‡διακ. δηναρ. ☽. DMΓ. Vulg.*Cl. c.ff*²*.g*². Syr.Pst. Arm. Æth. (vid. Joh. vi. 7). — αρτους] αυτους *sic* 33. | αυτοις Δ*. | τους αρτους Δ². — δωσομεν AB.*Btly. Blc.*LΔ. Latt. | δωσωμεν B.*Bch.*D. 33. 69. | ‡δωμεν ☽. 1. rel. — αυτοις φαγειν] φαγειν αυτοις 33. | αυτους φαγ. L. ‖add. ινα ἑκαστος βραχυ λαβῃ 69. (vid. Joh. vi. 7).

38. ὁ δε λεγει αυτοις ABsL. rel. *c.ff*². vv. | και λεγει αυτ. D. Vulg. (*a*).*f.g*². Æth. [*b.* Arm.] ‖add. ὁ Ιησους D. *b.* — αρτους εχετε AD. 1. 33. 69. rel. Vulg. *a.b.*(*c*).*f.ff*².*g*².*i.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (vid. Matt. xv. 34). | εχετε αρτους BLΔ. Æth. (vid. cap. viii. 5). | (εχετες D). — ιδετε] †praem. και ☽. AΔ. rel. Vulg. *a.f.ff*². Syr.Hcl. | om. B.*Bch.*DL. 1. 33. *b.c.* Syr.Pst. Memph. Arm.Zoh. Æth. — και γνοντες] om. και 1. | γνοντες δε A. — λεγουσιν] add. αυτῳ AD. 69. Mmg. *Tol. a.b.f.ff*².*i.l.* Syr.Pst. Arm. Æth. (vid. Matt. xiv. 17). | Contra, BsLΔ. 1. 33. rel. Vulg. *c.* Syr.Hcl. Memph. — πεντε] add. αρτους D. *a.c.f.ff*².*i.* Syr. Pst. Memph. (vid. Matt. xiv. 17). | Contra, rel. Vulg. *b.g*².*l.* rel.

39. αυτοις] om. D *Gr.* | Contra, *Orig.* iii. 479ᶜ. 509ᶠ. ‖add. ὁ Ιησους D. *a.b.f.g*². | Contra, Vulg. *c.ff*². rel. *Orig.* iii. *bis.* — ανακλιναι AB²*Bch.*DLΔ. 33. rel. *Orig.* iii. 510ᵃ. | ανακλιθηναι B**Bch.* 1. 69. G. *Orig.* iii. 479ᶜ. — παντας sic *Orig.* iii. 509ᶠ. (ante ανακλ.) | om. Arm. | αυτους 33. (πασιν ante ανακλ. *Orig.* iii. 479ᶜ). — συμποσια συμποσια *Orig.* iii. 479ᶜ. | *semel* L. | κατα την συνποσιαν D. Latt. (om. *a*).

40. ανεπεσαν B.*Bch.*Δ. 1. EFGH*Tf.*MV. | ‡ανεπεσον ☽. ADL. rel. *Orig.* iii. 479ᶜ. — πρασιαι πρασιαι] *semel* LΔ. | in partes Vulg. *b.d.ff*².*l.* omnes in partes *g*². plurimi *c.* per contubernia *f.* convivia per contubernia *i.* (om. *a*). — κατα *bis* BD. (Memph. ΚΑΤΑ P̄ P̄... ΚΑΤΑ N̄ N̄ vocabulo Graeco servato). | ‡ανα ☽. AL. rel. (vid. Luc. ix. 14). 1° sic 33. *Orig.* iii. 479ᶜ. 2° om. 33. *a.l. Orig.* iii.

41. τους πεντε (vid. *Orig.* iii. 510ᵃ).] om. τους D. (mox ανεβλεψας Δ). — ηυλογησεν LΔ. — κατεκλασεν] εκλασεν L. (vid. Matt. xv. 36). | κλασας εδωκεν τοις μαθηταις τους αρτους 33. (vid. Matt. xiv. 19). — αρτους] praem. πεντε D. *b.c.* — μαθηταις] †add. αυτου ☽. AD *Gr.* rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | om. BLΔ. 33. *d.g*². Memph. Arm.

41. παραθωσιν AD. 1. 33. rel. | παρατιθωσιν BLΔM*. — αυτοις ABL. rel. *c.* vv. | κατεναντι αυτων D. (Latt.) | τῳ οχλῳ M*. — εμερισεν] praem. και S. | παρεθηκεν Mmg. (μερισε Γ).

42. παντ. κ. εχορτ.] κ. εχορτ. παντ. 1. (vid. Luc. ix. 17). ‖om. παντες 33. Arm.Zoh.

43. ηραν] add. το περισσευον των FU. Æth. (vid. Matt. xiv. 20. xv. 37). | add. τα περισσευματα 33. Latt. (exc. *b.c*). vid. cap. viii. 8. — κλασματων δωδεκα AD. 33. 69. rel. Latt. Syrr.Pst.(&Hcl.) Memph. (vid. Matt. xiv. 20). | κλασματα δωδεκα B.*Btly.Blc.*LΔ. Arm. | δωδεκα tantum 1. [Æth.] — κοφινους ADLΔ. 33. rel. Latt. (vid. Matt.) | κυφινων B. 1. 69. — πληρωματα BLΔ. 1. 69. | ‡πληρεις ☽. AD. rel. Latt. ut vid. (om. *f.i*). vid. Matt. [Æth.] (h. 33). — ιχθυων] praem. δυο 69.

44. ησαν] om. M*. — τους αρτους] om. D. 1. Vulg. *a.b.l.* Arm. (vid. Matt. xiv. 21. xv. 38). | Contra, *c.f.* | τους πεντε αρτους M. — πεντακ.] †praem. ὡσει ☽. 1*s*. Arm. (vid. Matt. xiv. 21). | om. ABDLΔ. 33. 69. EFGHKMSUVΓ. Latt. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Æth. — ad fin.] add. praeter faeminas et liberos Æth.*a.m.*

---

37. duc. den. *Cl.* | illis *Cl.* | 40. *om.* per 2° *Cl.*

ABD. ξε
L[X]Δ. ς
1. 33. 69.
EFGHKMSUVΓ.
1 ‖Matt.14:22-36.ξς
‖Joh. 6:16-21. β
ΙΖ′ ξζ
§ x δ

26 45 1 Καὶ ‡εὐθὺς″ ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ‡ἀπολύει″ τὸν ὄχλον. 46 καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. 47 καὶ§ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. 48 καὶ ‡ἰδὼν″ αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, (ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς,) † περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς· 49 οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν φάντασμα εἶναι καὶ ἀνέκραξαν· 50 πάντες γὰρ αὐτὸν ‡εἶδαν″, καὶ ἐταράχθησαν. καὶ ‡εὐθὺς″ ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. 51 καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ

48. [καὶ] περὶ

50. ὁ δὲ εὐθ.

ξη ς

45 (65, 6.) Et statim coegit discipulos suos ascendere navem ut praecederent eum trans fretum ad Bethsaidam, dum ipse dimitteret populum. 46 (66, 2.) Et cum dimisisset eos, abiit in montem orare. 47 (67, 4.) Et cum sero esset, erat navis in medio mari, et ipse solus in terra. 48 Et videns eos laborantes in remigando, erat enim ventus contrarius eis, et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans super mare, et volebat praeterire eos. 49 At illi ut viderunt eum ambulantem super mare, putaverunt phantasma esse, et exclamaverunt: 50 omnes enim eum viderunt et conturbati sunt. Et statim locutus est cum eis et dixit illis, Confidite, ego sum, nolite timere. 51 (68, 6.) Et ascendit ad illos in navem, et ces-

45. ευθυς BLΔ. (hiat 33). | ‡ευθεως ς. AD. rel. *Orig.* iii. 482f. ‖add. εξεγερθεις D. *a.b.c.ff²g².i.* | Contra, Vulg.*f.* rel. *Orig.* iii.
— το πλοιον *Orig.* iii. | om. το 1. 33.
— προαγειν] προσαγειν D*. ‖add. αυτον D. 1. 69. Latt. ("ante eos" g^2). Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 482f. (vid. Matt. xiv. 22). | Contra, A BsL. rel. (hiat 33). Syr.Hcl.
— το περαν προς] om. 1. (τ. περ. εις *Orig.* iii.)
— Βηθσαιδαν BsL. 69. (Γ). rel. Vulg. *c.f.ff².g².* Arm. | Βηθσαιδα 1. *Orig.* iii. | Βηδσαιδαν A. *b.* | Βηδσαιδα Memph. | Βησσαιδαν D. *a.*(*i*). | Βησαιδα Δ*Gr.* (hiat 33).
— εως αυτος MSS. Vulg. *a.c.d.f.* rel. | αυτος δε D *Gr. b.* | εως αυτους L. | εως ιδειν αυτον Δ.
— απολυει BDLΔ. 1. | απολυσει 69. E* KΓ. | ‡απολυσῃ ς. A. rel. (vid. Matt. xiv. 22).
— τον οχλον] τους οχλους 1. 69. (Syr. puncta pl. habent). Arm.MSS. Æth. (vid. Matt.)

46. απηλθεν] ανηλθεν 1.

47. ην] om. Δ. ‖add. παλαι D *Gr.* 1. *b.*
— εν μεσῳ] εμμεσῳ ALΔM*. | om. εν K*. | (εν μεσῃ τῃ θαλασσῃ D).
— επι της γης] praem. ην AU. | add. ην M. Memph.

48. ιδων BDLΔ. Vulg. *a.b.f.ff².* Memph. | ‡ειδεν ς. AX. rel. (*i*). Syr.Pst.& Hcl. Arm. Æth. (invenit *c*).
— εν τῳ ελαυνειν ABsLX. rel. Vulg. *f.* Memph. Arm. | και ελαυνοντας D. (*a.b.c.ff²*). (Syr.Pst.&Hcl.) [Æth.] ‖praem. εν τῳ πλοιῳ Δ.

48. ὁ ανεμος εναντιος] εναντ. ὁ αν. A. 1. (vid. Matt. xiv. 24). | Contra, rel.
— αυτοις] om. 1. (vid. Matt.) ‖add. σφοδρα 69.
— περι] †praem. και ς. ADX. rel. Vulg. (*c*).*f.ff².*(*i*). Syr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | om. BLΔ. *a.*(*b*). [Memph.]
— ερχεται] add. ὁ Ιησους D. (*a.f*).*ff².* (g^2).*i.* Syr.Pst. | Contra, Vulg. *b.c.* rel.
— προς αυτους] om. D. *a.b.c.ff².i.* | Contra, Vulg. *f.* g^2.
— περιπατων επι της θαλασσης] επι της θαλ. περιπατ. 1. | περιπατ. εν τῃ θαλασσῃ 33.
— και ηθελεν παρελθειν αυτους] om. G (vid. Matt.) ‖ηθελεν] ηθελησεν D. ‖αυτους]-αυτοις L.

49. περιπατουντα επι της θαλασσης AD X. 1. 69. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | επι της θαλ. περιπατ. BLΔ. 33. (vid. Matt. xiv. 26 ubi etiam in verborum ordine varietas inest: ibi tamen versiones praeter Syriacas ordinem alterum habent, et hic alterum: inde facile liquet quaenam vera Marci quae Matthaei lectio judicanda sit).
— εδοξαν] post φαντασμα 1.
— φαντασμα ειναι ADX. (1). 69. rel. Latt. Arm. | οτι φαντασμα εστιν BLΔ. 33. (vid. Matt. xiv. 26).

50. γαρ αυτον ειδ.] om. D. *a.b.c.ff².i.* | Cont., Vulg. *f.* ‖ειδαν B. | ‡ειδον ς. AL. rel.

50. και ante ευθ. ADX. 1. 69. rel. Latt. [*c.* n.l.] Syr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | ὁ δε B. *Btly.* LΔ. 33. Memph.
— ευθυς B. *Btly.* LΔ. (‡ευθεως ς. AX. rel.) vv. | om. D. 33. *c.i.*
— μετ' αυτων και λεγει αυτοις ABsLX. 1. rel. Vulg. *f.* vv. | προς αυτους λεγων D. (*a.b.ff².i.*). (Arm.) | προς αυτους και λεγει αυτοις 33. [*c*].
— θαρσειτε] om. G.

51. προς αυτους] post πλοιον D. *a*(ut vid.). *c.i.* Memph. | Contra, Vulg. *b.f.* rel.
— λιαν] om. D *Gr.* 1. *b.* (Arm. habet ad fin. ver.) | Contra, rel. Vulg. *a.c.d.f.* rel.
— εκ περισσου AX. 33. 69. rel. (εκπερισσως 1.) Vulg. *c.*(*f*). Syr.Hcl. Arm. | περισσως D. *b.* | om. BLΔ. *a* (ut vid.). Syr.Pst. Memph. (ut vid.). Æth.
— εαυτοις] αυτοις L.
— εξισταντο] εξεσταντο D*. | εξεπλησσοντο 1. ‖†add. και εθαυμαζον ς. AD X. 33. rel. (*a*).*b.f.* Syr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. (vid. Act. ii. 7). | om. B. *Bch. Blc.* LΔ. 1. Vulg. *c.i.l.* Memph.

52. τοις αρτοις] τοις αυτοις Δ. ("*de his*" Δ Lat.!).
— αλλ' ην BLΔ. 33. M²mg.S. Syr.Hcl. mg. Memph. (cor autem illorum obtusum erat *b*). | ‡ην γαρ ς. ADX. 1. rel. (Latt.) Syr.Pst.&Hcl.(txt.) Arm. Æth.
— αυτων ἡ καρδια AB. *Bch.* X. 33. EFG

45, 51. navim *Cl.* | 48. supra mare *Cl.* | 49. *id.* | 50. viderunt eum *Cl.* | dixit eis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.

πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν [ἐκ περισσοῦ] ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο †. 52 οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ‡ἀλλ' ἦν" ‡αὐτῶν ἡ καρδία" πεπωρωμένη.

51. ἐξίσταντο [καὶ ἐθαύμαζον] ξθ β

52. ἦν γὰρ

§ Goth.

27 53 Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν ‡Γεννησαρὲτ" §καὶ προσωρμίσθησαν. 54 καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου ‡εὐθὺς" ἐπιγνόντες αὐτὸν 55 ‡περιέδραμον" ὅλην τὴν ‡χῶραν" ἐκείνην, *καὶ" ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς ‡κραβάττοις" τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι [ἐκεῖ] ἐστιν. 56 καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ *εἰς" πόλεις ἢ *εἰς" ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ‡ἐτίθεσαν" τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται, καὶ ὅσοι ἂν ‡ἥψαντο" αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

— ἥπτοντο

savit ventus : et plus magis intra se stupebant. 52 Non enim intellexerant de panibus : erat enim cor illorum obcaecatum.

53 (69, 2.) Et cum transfretassent, pervenerunt in terram Gennesareth et applicuerunt. 54 Cumque egressi essent de navi, continuo cognoverunt eum, 55 et percurrentes universam regionem illam coeperunt in grabattis eos qui se male habebant circumferre ubi audiebant eum esse. 56 Et quocumque introibat in vicos vel in villas aut in civitates, in plateis ponebant infirmos, et deprecabantur eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent, et quotquot tangebant eum salvi fiebant.

VII. ΙΗ' ο

m ‖Matt. 15:1-20. ι

28 1 m Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι

1 (70, 10.) Et conveniunt ad eum Pharisaei et quidam de

HKMSUVΓ. | ‡ἡ καρδια αυτων ⊊. DLΔ. 1. 69. Latt.

53. διαπερασαντες] add. εκειθεν D. *b.c. ff*^{2}. (praem. *a.i*). | om. Vulg. *f.g*^{1}. rel.

— ηλθον επι την γην AD. 1. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (e sil. Schw.) Æth. | ηλθον εις την γην X. | ηλθον εις γην 69. (om. την γην Arm.) | επι την γην ηλθον εις BL. 33. | επι την γην εις Δ.

— Γεννησαρετ ALΔ. 33. MΓ. *a*. | ‡Γενησαρετ ⊊. B (ap. Btly., sed ed. Cephalaei qua usus est collator habet unum tantum ν̄, sic etiam Matt. xiv. 34). | Γεννησαρεθ B*Tf*.X. 1. EGKSUV. *Am. f.g*$^{1.2}$. Syr.Hcl. Memph. | Γενησαρεθ 69. FH. Vulg.*Cl*. (Æth.) | Γεννησαρ D. *b.* Syr.Pst. Genesar *c.ff*^{2}. (om. *i*).

— και προσωρμισθησαν ABLX. 33. rel. Vulg. *f.g*^{1}. Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth. | om. D. 1. *a.b.c.ff*^{2}.*i*. Syr.Pst. Arm. (vid. Matt. xiv. 34).

54. αυτων] in mg. B.*Btly*.

— ευθυς BLΔ. 69. | ‡ευθεως ⊊. AD. rel.

— επιγνοντες ABsLX. rel. Goth. Arm. | επεγνωσαν D. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth.

— αυτον] add. οἱ ανδρες του τοπου εκεινου ΑΔ. 1. 33. (69). G. (*c*).*g*^{2}. Syr.Pst. Arm. (om. εκεινου 69). vid. Matt. xiv. 35. | om. BDLX. rel. Vulg. *a.b.f.* Syr. Hcl. Memph. Goth. Æth.

55. περιεδραμον BLΔ. 33. 69. Memph. Æth. (et cucurrerunt Syr.Pst.) | ‡περιδραμοντες ⊊. AX. rel. Goth. (et cum cucurrissent Syr.Hcl.) | περιδραμοντες δε D. *a.* | και εκπεριδραμοντες 1. (και περιδραμοντες Latt. Arm.) ‖ add. εις 69.

55. χωραν B.*Btly*.LΔ. 33. (Latt.) Syr. Pst. Memph.*Gr*. Goth. (Æth.)| ‡περιχωρον ⊊. ADX. rel. *b.* Syr.Hcl. Arm. (vid. Matt. xiv. 35).

— και ηρξαντο BLΔ. 33. 69. Syr.Pst. Memph. ("et attulerunt" Æth.)|*om. και ⊊. ADX. 1. rel. (vid. Latt. rel. supra).

— τοις κρ.] om. τοις D. 1. 69.

— κραβαττοις AL. 1. 33. 69. F^{2}GKMU VΓ.| κραβατοις B*Tf*.XΔF*.| γραβαττοις D. | ‡κραββατοις ⊊. B^2*Tf*.EHSs.

— τους κακως εχοντας περιφερειν ABL. rel. Vulg. *c.f.* (Goth.) | φερειν παντας τους κακως εχοντας D. *a.b.ff*^{2}.(*i*). Memph. (Arm. Æth.) (om. παντας *i*. Arm.Zoh. Æth.) | adducere eos qui pessime affecti erant, ferentes eos in grabattis Syr.Pst. adducere in grabattis male affectos Syr.Hcl.)

— περιφερειν] φερειν D(ut supra). 1. M. Memph.(ut supra). Goth.

— ὁπου] praem. περιεφερον γαρ αυτους D. *a.b.ff*^{2}.*i*. Æth. | Contra, Vulg. *c.f.* rel.

— ηκουον] αν ηκουσαν D.

— ὁτι εκει εστιν AX. 33. 69. rel. Syr.Hcl. Memph. Arm. | ὁτι εστιν εκει 1. | ὁτι εστιν BLΔ. Syr.Pst. Goth. Æth. eum esse Vulg. *c.f.l.* illum esse *i*. | τον Ιησουν ειναι D. *a.*(*b*).*ff*^{2}. (add. Ιησους M^2*Tf*.)

56. ὁπου αν ABsL. 69. rel. | ὁποτ' αν 1. | που αν D.

— εισεπορευετο BsDX. rel. | εισεπορευοντο ALM. | εισπορευονται Δ.

56. κωμας] κωμην F.

— πολεις η] ante κωμας M. Æth. (πολιν M*).

— *εις" πολεις η *εις" αγρους B(L)Δ. 33. (Vulg.) *c*. Syr.Hcl. Goth. Arm. (εις αγρους om. L*. *g*^{2}). | εις αγρους η εις τας πολεις D. (Vulg. *a.b.f.ff*^{2}.*g*^{1}). | εις πολεις η αγρους F. | ‡πολεις η αγρους ⊊. AX. rel. Memph. | πολεις tantum 1. Syr.Pst. Æth.

— αγοραις] πλατειαις D. Vulg. *b.*(*c*).*f. ff*^{2}.*g*$^{1.2}$.*l*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. | Contra, ABL. rel. Arm. Æth. (*a* utramque lectionem habet).

— ετιθεσαν BLΔ. | ‡ετιθουν ⊊. ADX. 1. 33. 69. rel.

— ασθενουντας] ασθενεις 1.

— του ἱματιου] post αυτου Γ.

— ἁψωνται] ἁψονται HK.

— αν ABsLX. rel. | εαν UΓ. | om. DΔ. 1. 33. (vid. Matt. xiv. 36).

— ἡψαντο B.*Btly*.*Blc*.D*Gr*.LΔ. 1. 33. 69. *a.ff*^{2}. (vid. Matt.) | ‡ἡπτοντο ⊊. AX. rel. Vulg. *b.c.d.f.* Syrr.Pst.&Hcl. | ἡπτωντο H.

— αυτου] αυτον D. ‖om. Δ. *a.b.ff*^{2}.*i*. | Contra, Vulg. *c.f.g*$^{1.2}$.

— εσωζοντο ABsDL. rel. (Latt.) Syrr. Pst.&Hcl. | διεσωζοντο 1. 69. | εσωθησαν 33. *a*. | διεσωθησαν Δ. (vid. Matt. xiv. 36).

1. οἱ φαρ.] om. οἱ 1.

---

52. intellexerunt *Cl*. | cor eorum *Cl*. | 53. venerunt *Cl*. | Genesareth *Cl*. | 55. grabatis *Cl*. | 56. aut civitates *Cl*.

ABD. LXΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓ.

και τινες των γραμματέων, ελθόντες από Ιεροσολύμων· [2] και ιδόντες τινας των μαθητων αυτου *οτι" κοιναις χερσίν, τουτ' έστιν ανίπτοις, ‡εσθίουσιν" *τους" άρτους†, [3] (οι γαρ Φαρισαίοι και πάντες οι Ιουδαίοι, εαν μη πυγμη νίψωνται τας χείρας, ουκ εσθίουσιν, κρατουντες την παράδοσιν των πρεσβυτέρων, [4] και ‡απ'" αγοράς εαν μη βαπτίσωνται, ουκ εσθίουσιν. και άλλα πολλά έστιν ἃ παρέλαβον κρατειν, βαπτισμους ποτηρίων και ξεστων και χαλκίων και κλινων·) [5] ‡και" επερωτωσιν αυτον οι Φαρισαίοι και οι γραμματεις, Δια τί ‡ου περιπατουσιν οι μαθηταί σου" κατα την παράδοσιν των πρεσβυτέρων, αλλα ‡κοιναις" χερσιν εσθίουσιν τον άρτον; [6] ο δε† είπεν αυτοις [οτι] Καλως ‡επροφήτευσεν" Ησαΐας περι υμων των υποκριτων, ως γέγραπται, [n] Ουτος ο λαος τοις χείλεσίν με τιμᾷ, η δε καρδία αυτων πόρρω απέχει απ' εμου· [7] μάτην δε σέβονται με διδάσκοντες διδασκαλίας, εντάλματα ανθρώπων.

οα ς

5. οι μαθ. σου ου περιπατ.

6. [οτι] ουτος

n Es. 29: 13.

scribis, venientes ab Hierosolymis. [2] Et cum vidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibus, id est non lotis, manducare panes, vituperaverunt. [3] Pharisaei enim et omnes Iudaei, nisi crebro laverint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum, [4] et a foro nisi baptizentur non comedunt: et alia multa sunt quae tradita sunt illis servare, baptismata calicum et urceorum et aeramentorum et lectorum. [5 (71, 6.)] Et interrogant eum Pharisaei et scribae, Quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum, sed communibus manibus manducant panem? [6] At ille respondens dixit eis, Bene prophetavit Esaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est, Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me: [7] in vanum autem me colunt, docentes doctrinas prae-

---

2. ιδοντες] ειδοτες D.
— αυτου] add. ειπον Δ.
— *ότι" κοιν....εσθιουσιν BLΔ. 33. (Syr. Pst.) (Memph.)| ‡κοιν....εσθιοντας (et *om. ότι") ς. ADX. rel. *a.* Goth. rel. ut vid. manducare Vulg. *b.c.d.ff.g²*. ‖ om. κοιναις et τουτ' εστιν *b.c.* Syr.Pst. Æth.
— τους αρτους BDLΔ. 33. 69. | *om. τους ς. AX. rel. ‖†add. εμεμψαντο ς. 1. 33. 69. FKMSsU. Vulg. *a.c.f.ff. g².l.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (εμεμψατο 33. F*). | add. κατεγνωσαν D. | om. ABLX Δ (sp. vac.) EGHVΓ. *b.* Memph. Goth. Æth.
3. πυγμῃ ABL. rel. Syr.Hcl.mg. *Gr. Orig.* iii. 494ᵇ. "crebro" Vulg. *f.g².l.* Memph. Goth. Æth. "primo" *d.* "momento" *a.* "subinde" *b.* "pugillo" *c.ff.i.* "prius crebro" *g¹*. diligenter Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* | πυκμη DGr. | om. Δ.
— νιψονται E.
— εσθιουσιν] -ωσιν Γ. ‖add. αρτον D. *a.b.c.ff.i.* (Arm.) Æth. τον αρτον M²*Tf.* | Contra, rel. Vulg. *f.g¹.l. Orig.* iii.
— την παραδοσιν] om. F.
4. απ' ABDLΔ. *Orig.* iii. 494ᶜ. | ‡απο ς. X. rel.
— αγορας] add. όταν ελθωσιν D. *a.b.*(*c*). (*f*).*ff.i.l.* Arm. | Contra, rel. Vulg. *g².* vv. *Orig.* iii.
— βαπτισωνται AD. 1. 33. 69. E². rel. baptizati fuerint *a. Orig.* iii. | βαπτιζονται ΔE*(ut vid.)F. baptizentur (Latt.) | βαπτιζονται L. | βαπτισονται XK. | ραντισωνται B. (praem. "prius" Arm.)
4. ἃ] άπερ B.*Blc.* | Contra, rel. *Orig.* iii.
— παρελαβον ADL. rel. *Orig.* iii. | ελαβον B.*Btly.Blc.* ‖add. αυτοις D. Vulg. *c.f.l.* | Contra, rel. *a.b. Orig.* iii.
— κρατειν] τηρειν D. | Contra, rel. *Orig.* iii.
— χαλκειων AL. *Orig.* iii.
— και κλινων ADX. rel. *Orig.* iii. | om. BLΔ. Memph.
5. και επερ. BDL. 1. 33. Vulg. *a.b.c.ff.l.* Syr.Pst. Memph. (Æth.) | ‡επειτα επερ. ς. AX. rel. *f.* Syr.Hcl. Goth. Arm. | επειτα.. Και επερ. (*sic*) Δ.
— αυτον] om. 69.
— και οι γραμματεις] om. Δ. (vid. Matt. xv. 1).
— δια τι] praem. λεγοντες DΔ. 69. *a.*(*c*). *ff.g².i.* (vid. Matt. xv. 1). | Contra, rel. Vulg. *b.f.*
— ου περιπατουσιν οι μαθηται σου BLΔ. 33. Memph. Æth. | ‡οι μαθ. σου *ante* ου περιπατ. ς. ADX. rel. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. (vid. *ord.* in Matt.)
— κοιναις BD. 1. 33. Vulg. *g².i.* Memph. Arm. "immundis" *a.* | ‡ανιπτοις ς. ALX. rel. *b.c.f.ff²*. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (Æth.) (vid. Matt. xv. 20). | κοιναις χερσιν ανιπτοις 69. | (prae eunte αλλ' Γ). ‖add. ταις D.
5. τον αρτον] om. τον K*Tf.*
6. ὁ δε] †add. αποκριθεις ς. ADX. rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. Arm. (vid. Matt. xv. 3). | om. BLΔ. 33. Syr.Pst. Memph. Æth.
— ότι] om. B.*Btly.Blc.*LΔ. 33. Vulg. *a. c.f.ff.l.* Syr.Pst. Memph. Æth. (vid. ver. 9 et Matt. xv. 7). | Contra, ADX. rel. *b.* Syr.Hcl. Goth. Arm.
— επροφητευσεν B.*Bch.*DLΔ. 1. 33. | ‡προεφητευσεν ς. AB²*Tf.*X. rel.
— Ησαιας περι υμων] περι υμων Ησαιας A. *g².* Syr.Pst.(add. propheta). Memph. (Æth.) vid. Matt. xv. 7. | Contra, rel.
— των υποκρ.] om. των D.
— ως γεγραπται ABsLXM(*sic*). rel. Vulg. *f.g¹.* vv. | και ειπεν D. (*a.b*).*i.* (dicens *c.ff.g².*) | ως ειπεν 1. Arm. ‖add. ότι BL. Syr.Pst. | Contra, AD. rel.
— ουτος ὁ λαος ALXΔ. 1. 33. 69. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem. Rom.* ad Cor. i. 15, qui potius ad hunc locum quam ad Matt. xv. 8 respicere videtur. | ὁ λαος ουτος BD. Vulg. *b.c. f.g¹.i.l.* Syr.Pst. (vid. Matt. xv. 8). | om. ουτος *a.ff.*
— τιμᾷ] αγαπᾳ DGr. *a.b.c.* | Contra, rel. Vulg. *d.f.ff.g¹.* (Æth. utr. lect. habet).
— αυτων] αυτου M.

5. interrogabant *Cl.* | 7. et praecepta *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

8 ἀφέντες † τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, [βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων, καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.] 9 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε. 10 ‡ Μωυσῆς″ γὰρ εἶπεν, ° Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· καὶ P Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω· 11 ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, Κορβᾶν, (ὅ ἐστιν Δῶρον,) ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, 12 † οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ † ἢ τῇ μητρί †, 13 ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. 14 καὶ προσκαλεσάμενος ‡ πάλιν″ τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς, ‡ Ἀκούσατέ‴ μου πάντες καὶ ‡ σύνετε″. 15 οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτόν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ ‡ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενα″, [ἐκεῖνά] ἐστιν τὰ κοι-

° Ex. 20:12.

P Ex. 21:17.

cepta hominum. 8 Relinquentes enim mandata dei tenetis traditionem hominum, baptismata urceorum et calicum, et alia similia his facitis multa. 9 Et dicebat illis, Bene irritum facitis praeceptum dei ut traditionem vestram servetis. 10 Moses enim dixit, Honora patrem tuum et matrem tuam, et Qui maledixerit patri aut matri, morte moriatur: 11 vos autem dicitis, Si dixerit homo patri aut matri, Corban, quod est donum, quodcumque ex me tibi profuerit, 12 et ultra non dimittitis eum quicquam facere patri suo aut matri, 13 rescindentes verbum dei per traditionem vestram quam tradidistis: et similia huiusmodi multa facitis. 14 Et advocans iterum turbam dicebat illis, Audite me omnes et intellegite. 15 Nihil est extra hominem introiens in eum quod possit eum coinquinare, sed quae de homine procedunt, illa

6. απεχει απ' ABsX. rel. | απεστιν απ' L. *Clem. Rom.* i. 15. | απεστη απ' Δ. | αφεστηκεν αφ' D. | "est a" Vulg. *a.b.c. d.f.g*[1]*.l.* "abest a" *ff* (ap. Blan.) "habetis a" *ff* (ap. Sabat.) | απεχει μετα απ' 69*.

7. διδασκαλιας] add. και 69[2]. Vulg. *Cl. a.c.f.g*[1]. | Contra, *Am. b.ff.*

8. αφεντες] †add. γαρ ☧. AXΔ[2]*mg.* rel. Vulg. *f.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | om. B DLΔ*. *a.b.c.ff.i.* Memph. Arm. Æth.

— βαπτισμους ξεστων.... πολλα ποιειτε post ανθρωπων AX. 33. rel. Vulg. *f.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.Usc. (βαπτισμου A. αλλα] om. A. vid. ver. 13. ποιειτε] om. Syr.Pst. ante πολλα FK. Vulg.) | ante αφεντες D. *a.b.c.ff.i.* (τοι. πολ. ποι.] ἀ ποι. τοι. πολ. D. *a.ff.i.* Contra, *b.c*). | *non habent* BLΔ. 1. Memph. Arm. in codd. MSS. omnibus. (confer ver. 4 βαπτισμους ποτηριων και ξεστων, et de rel. ver. 13).

9. και ελεγεν αυτοις] om. B. *Btly.*

— εντολην] βουλην Δ. ("mandatum" *Conc. Carth.* iv. ap. Routh. iii. 102).

— τηρησητε ALXΔ. 33. rel. (τηρητε B. *Bch.*) Vulg. Syr.Hcl. Memph.(ut vid.) Æth. | στησηται D *Gr.* 1. ("statuatis" *a.b.c.f.ff.i*). Syr.Pst. Goth.(ut vid.) Arm. *Conc. Carth.* ("tradatis" *d*).

10. Μωυσης B. *Btly.* DΔ. 33. 69. KM. Vulg. *Cl.* Latt. rel. Memph. | ‡ Μωσης ☧. A L. rel. *Am.* Goth.

10. σου 2°] om. D. 69. Arm. (vid. Matt. xv. 4).

— τελευτατω] τελευτειτω D.

11. εαν] ὃς αν A. 33. (vid. Matt. xv. 5).

— ανθρωπος] om. 33. (vid. Matt.)

— πατρι] add. αυτου D. *a.c.ff.g*[2]*.i.* Syr. Pst. Memph. Goth. Æth. | Contra, rel. Vulg. *b.f.* Syr.Hcl. Arm.

— τῃ] om. Δ.

— μητρι] add. αυτου K. Syr.Pst. Memph. Æth. | Contra, rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. Arm.

— ὁ εστιν δωρον] om. Syr.Pst. Æth.

— ὁ εαν] om. ὁ Δ. 69. | ὁ αν D.

— εξ εμου] om. εξ ε. D*.

12. ab init.] †add. και ☧. AX. rel. Vulg. *f.g*[2]. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | add. ὁτι L. | om. BDΔ. 1. 69. *a.b.c.ff.i.* Memph. Æth.

— ουκετι] ουκ εν D *Gr.* "non" *a.* Syr. Pst. Memph.

— αυτον] αυτῳ Γ.

— τῳ πατ. η τῃ μητ.] om. Δ.

— πατρι] †add. αυτου ☧. AX. 1. 33. rel. Vulg. *f.ff.g*[2]*.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. | om. BDL. 69. Γ. *a.b.c.i.* Arm.

— μητρι] †add. αυτου ☧. AX. 33. Γ. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. | om. BDL. 1. 69. Vulg. *a.b.c.f.ff.g*[2]*.i.l.* Arm.

13. τον λογον] την εντολην 1. (vid. Matt. xv. 6).

13. ὑμων] add. τῃ μωρᾳ D. *a.b.c.ff.g*[2]*.i.* Syr.Hcl.mg. | Contra, rel. Vulg. *f.* Syrr. Pst.&Hcl.txt. rel.

— παρεδωκατε] παραδεδωκατε Δ.

— τοιαυτα] om. Δ. | post πολλα 1. 69. M*. | τα αυτα D. (praem. ταυ D**).

14. παλιν BDLΔ. Vulg. (*a*). *b.ff.g*[1.2]*.l.* Syr. Hcl.mg. Memph. Æth. (om. *c*). | ‡ παντα ☧. AX. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. Goth. Arm. ‖ praem. ὁ Ιησους Γ. Syr.Pst.

— ελεγεν] λεγει B. *Btly.* (dixit *a.* Syr. Pst.) | Contra, Vulg. *b.c.f.ff.g*[1.2]. Syr.Hcl.

— ακουσατε BDLH. | ‡ ακουετε ☧. AX. rel.

— μου παντες] om. Δ. (vid. Matt. xv. 10). | om. παντες L. Memph. | μου παντα H.

— συνετε BLΔH. | συνιτε D. | ‡ συνιετε ☧. AX. rel. (vid. Matt. xv. 10).

15. ουδεστιν D*.

— ὁ δυναται αυτον κοινωσαι ADX. 1. 33. rel. Verss. (ὁ δυναται κοινωσαι αυτον L(Δ). sed ὁ ante εισπορ. Δ. *a*). | το κοινουν αυτον B.

— τα εκ του ανθρωπου εκπορευομενα B DLΔ. 33. Latt. Memph. (Goth.) (Æth.) | ‡ τα εκπορ. απ' αυτου ☧. AX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.

— εκεινα] om. BLΔ. Memph.W. | Contra, ADX. rel. Verss. | ad fin. ver. om. Memph.W.et MSS.

8. mandatum *Cl.* | 10. vel matri *Cl.*

A B D. L X Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓ. οβ ς

νοοῦντα τὸν ἄνθρωπον. [16 εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.]

29 17 Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ‡τὴν παραβολήν". 18 καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι; 19 ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, ‡καθαρίζων" πάντα τὰ βρώματα. 20 ἔλεγεν δὲ ὅτι Τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. 21 ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, ‡πορνεῖαι, 22 κλοπαί, φόνοι, μοιχεῖαι", πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. 23 πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

21. μοιχ. πορν. φον. 22. κλοπ.

q ‖ Matt. 15:21-28.

24. Ἐκεῖθεν δὲ ἀναστὰς

30 24 q Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ‡ὅρια"

sunt quae communicant hominem. 16 Si quis habet aures audiendi, audiat.

17 (72, 6.) Et cum introisset in domum a turba, interrogabant eum discipuli eius parabolam. 18 Et ait illis, Sic et vos inprudentes estis? non intellegitis quia omne extrinsecus introiens in hominem non potest eum communicare, 19 quia non introit in cor eius sed in ventrem, et in secessum exit, purgans omnes escas? 20 Dicebat autem quoniam Quae de homine exeunt, illa communicant hominem: 21 ab intus enim de corde hominum cogitationes malae procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia, 22 furta, avaritiae, nequitiae, dolus, inpudicitia, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia: 23 omnia haec mala ab intus procedunt et communicant hominem.

24 Et inde surgens abiit in fines Tyri et Sidonis: et in-

---

15. *τον ανθρ.*] om. *τον* B.*Bch.*

16. om. ver. BLΔ*. Memph. | Contra, A DXΔ¹. 1. 33. Verss.

17. *εισηλθεν*] *-θον* U. Memph.(ap.Wilk.) | add. *ὁ Ιησους* S. Syr.Pst.

— *εις οικον*] *εις την οικειαν* D. | *εις τον οικον* Δ.

— *επηρωτων*] *-τησαν* 1. 33. *c.* Syr.Pst.| Contra, Latt.rel. Syr.Hcl. | praem.*και* M.

— *αυτου*] om. Δ. Arm.

— *την παραβολην* B.*Bch.Blc.*DLΔ. 33. Latt. (*Bthy.* non om. *περι* ante *την παραβολην*). | ‡*περι της παραβολης* ς. AX. rel. vv.

18. *ου νοειτε*] *ουπω νοειτε* LΔ. 1. U. *f.* Syr.Hcl.mg. (vid. Matt. xv. 17 var. lect. ς). | Contra, ABD. rel. Latt. rel. Syr. Hcl.txt. rel.

— *εξωθεν*] om. Δ.

19. *ὁτι ουκ* ABL. rel. Vulg. *c.f.ff.g*¹·². rel. | *ου γαρ* D. *a.b.i.*

— *εισπορευεται*] *εισερχεται* D.

— *αυτου post καρδιαν* DΔ. Latt.| Contra, ABL. rel.

— *αλλ'*] *αλλα* AΔ. 69.

— *τον αφεδρωνα εκπορευεται*] *τον οχετον εξερχεται* D. | Contra, rel. ‖om. *τον* 1. S.

— *καθαριζων* AB.*Bch.*LXΔ. 1. 69. EF GHS. *Orig.*iii.494ᵈ. *κατὰ τὸν Μάρκον ἔλεγε ταῦτα ὁ σωτὴρ καθαρίζων πάντα τὰ βρώματα. Greg. Thaum.* 38ᵃ. (vel ap. Routh iii. 257) *ὁ σωτὴρ ὁ πάντα καθαρίζων τὰ βρώματα* | ‡*καθαριζον* ς. 33. KMUV*s*Γ. purgans Vulg. *a.b.c.d.f.* | *καθαριζει* D*Gr.* Goth. (Arm.) et purgat *i.*

20. *ελεγεν*] *-γον* D*Gr.*F. | add. *γαρ* 33.

— *εκεινο*] *εκεινα* D. Latt. (vid. Matt. xv. 18).

21. *των ανθρ. οἱ διαλ.*] *οἱ διαλ. των ανθρ.* Δ. | om. *των ανθρωπων* 1. (*του ανθρωπου* M).

— *οἱ κακοι*] om. *οἱ* D*.

—, 22. *πορνειαι κλοπαι φονοι μοιχειαι* B. *Bch.*LΔ. Memph. Æth. | *πορνεια κλεμματα μοιχειαι φονος* D*Gr.* | ‡*μοιχειαι πορνειαι φονοι κλοπαι* ς. AX. 69. rel. Vulg. *f.ff.* Syr.Hcl.| *μοιχ. πορν. κλοπ. φον.* 1. 33. Syr.Pst. Arm. | *μοιχ. κλοπ. πορν. φον. a.b.c.d.i.* (om. *φον* g^1.)| *πορν. μοιχ. φον. κλοπ.* Goth. | homicidia adulteria furta *Orig. Int.* ii. 317ᵃ.

22. *πλεονεξιαι* AB. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. | *-ξια* D. *a.b.*(*c*)*f. ff.g*².*i.* Syr.Pst. (Æth. sing. pro more ut vid.)

— *πονηριαι* AB. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. | *πονηρια* D. *a. b.c.f.ff.i.* Syr.Pst. Æth. (post *δολος* D. om. *l*).

— *ασελγειαι* 69. Vulg. *l.* Memph.

— *βλασφημια* AB. rel. Vulg. *a.d.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph.Schw. Arm. Æth. | *-μιαι* D*Gr. b.c.g*². Memph.W. Goth. | om. Δ.

22. *ὑπερηφανια*] *-νιαι* D*Gr. b.*

23. *παντα*] om. L. | post *ταυτα* 33. KΓ. Syr.Pst. Goth.

— *τα πονηρα*] om. 1. | om. *τα* E.

— *εκπορευεται*] *-ονται* ΔGK. (ante *εσωθεν* Δ).

24. *και εκειθεν αναστας* AX. 1. 69. rel. Vulg. Syr.Hcl.txt. Goth. Arm. (Æth.) "et" &c. *a.b.c.i.* (om. *εκειθεν*). | *και αναστας εκειθεν* D. *f.ff.g*¹. | *κακειθεν δε αναστας* 33. Memph. | *εκειθεν δε αναστας* BLΔ. Syr.Hcl.mg. | ("inde surrexit Jesus et" Syr.Pst.)

— *απηλθεν* ABsD. rel. | *εξηλθεν* LΔ. | *ηλθεν* M. Arm. *Orig.* iii. 502ᶜ.ᵉ.

— *ὁρια* BDLΔ. 1. 69. *Orig.* iii. *bis.* | ‡*μεθορια* ς. AX. rel. (hiat 33).

— *και Σιδωνος* ABs. 1. 33. rel. Vulg. *c.f. g*¹·². vv. rel. (vid. Matt. xv. 21). | om. D LΔ. *a.b.ff.i. Orig.* iii. *bis.*

— *οικιαν*] †praem. *την* ς. D. *Orig.* iii. 502ᶜ. | om. AB.*Bch.*LXΔ. 1. 33. 69. E FGHKMSUVΓ. Goth. (domum quandam Syr.Pst.)

— *ηθελεν*] *ηθελησεν* Δ. 69. Vulg. *a.b.d. f.ff. Orig.* iii. | Contra, rel. *c.* Syrr.Pst. &Hcl.

---

19. intrat *Cl.* | in ventrem vadit *Cl.* | 21. malae cogitationes *Cl.* | impudicitiae *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Ιθ′ Goth. Arm. Æth.

Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ εἰσελθὼν εἰς † οἰκίαν οὐδένα
ἤθελεν γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. 25 ‡ ἀλλ᾽
24. [καὶ Σιδῶνος] εὐθὺς ἀκούσασα γυνὴ″ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγά-
τριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν
πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· 26 ‡ ἡ γυνὴ δὲ ἦν″ Ἑλληνίς,
ογ ‡ Σύρα Φοινίκισσα″ τῷ γένει, καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ
δαιμόνιον ‡ ἐκβάλῃ″ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. 27 ‡ καὶ
ἔλεγεν″ αὐτῇ, ″Αφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα·
οὐ γάρ ‡ ἐστιν καλὸν″ λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων
27. βαλ. τοῖς κυναρ. καὶ ‡ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν″. 28 ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ
λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· καὶ † τὰ κυνάρια ὑποκάτω
τῆς τραπέζης ‡ ἐσθίουσιν″ ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παι-
δίων. 29 καὶ εἶπεν αὐτῇ, Διὰ τοῦτον τὸν λόγον
29. ἐκ τ. θυγ. σου τὸ δαιμ. ὕπαγε· ἐξελήλυθεν τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός
σου. 30 καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρεν
‡ τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαι-
μόνιον ἐξεληλυθός″.
Κ′ οδ
r ‖Matt. 15:29, seq. ι 31 31 r Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου

gressus domum neminem voluit scire, et non potuit latere. 23 Mulier enim statim ut audivit de eo, cuius habebat filia spiritum inmundum, intravit et procidit ad pedes eius: 26 erat autem mulier gentilis, Syrophoenissa genere, (73, 6.) et rogabat eum ut daemonium eiceret de filia eius. 27 Qui dixit illi, Sine prius saturari filios: non est enim bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. 28 At illa respondit et dicit ei, Utique, domine: nam et catelli sub mensa comedunt de micis puerorum. 29 Et ait illi, Propter hunc sermonem vade: exiit daemonium de filia tua. 30 Et cum abisset domum suam, invenit puellam iacentem supra lectum et daemonium exisse.

31 (71, 10.) Et iterum exiens de finibus Tyri venit per Sidonem

---

24. ηδυνηθη ADL. rel. | εδυνηθη ΔK. | ηδυνασθη B. (hiat 33).
25. αλλ᾽ ευθυς ακουσασα γυνη BLΔ. 33. *f.* Syrr.(Pst.)&Hcl.mg. Memph. | γυνη δε ευθεως (ὡς D*) ακουσασα D. Vulg. *b.c.i.* | ‡ ακουσασα γαρ γυνη ☽. AX. 1. rel. (*a.g*²). Syr.Hcl.txt. (γαρ non habent *a.* Goth. Arm. Æth.) | ἡ γυνη 69. M. (mulier enim quaedam cujus filia habebat spiritum immundum statim ut audivit *g*¹).
— αυτης ABsL. rel. | om. DΔ. 1. 69. (hiat 33).
— πνευμα ακαθαρτον] εν πνευματι ακαθαρτῳ 69.
— ελθουσα] εισελθουσα LΔ. | add. και D*Δ. *a.d.f.*
— προσεπεσεν προς τους ποδας αυτου MSS. *a.f.g*¹. rel. | προσεπεσεν αυτῳ 1. 69. (Arm.) | ad eum (tantum) *b.c.i.*
26. ἡ δε γυνη ην BDLΔ. 1. 33. *a.* Syr. Pst. Memph. | ‡ ην δε ἡ γυνη ☽. AX. rel. *Am. f.g*¹·²·(*i*). Syr.Hcl. Goth. Arm. [Æth.] | om. ἡ U. | om. ἡ γυνη *b. c.ff.*
— Ἑλληνις] Ἑλλην Δ.
— Συρα Φοινικισσα B.*Bch.*X. 69. (EF) G(H)MS*txt.*V*txt.*Γ. Syrr.Pst.(&Hcl. ut vid.) Memph. Arm. ut vid. (-κησσα E FH). | Συροφοινικισσα AB.*Btly.*(L)Δ. 1. KS*mg.*¹.V*mg.* (hiat 33). Goth. Æth. | Συρα Φοινισσα U. *a.* | ‡ Συροφοινισσα ☽. Vulg. *b.c.d.f.ff.g*¹·²·*l.* | Φοινισσα D*Gr. i.* (Φυν. D*).
26. εκβαλῃ ADLXΔ. 1. 33. EG*sic*KSUV ΓT*f.* | ‡ εκβαλλῃ ☽. Bs. 69*sic* (sed *post* θυγ. αυτης) rel. e sil. | εκβαλλει M.
— εκ ABs. rel. (hiat 33). | απο D. *c.ff.* (de Vulg. *a.b.d.f.g*¹·²·*l*). | om. L. 1. 69.
27. και ελεγεν BLΔ. 33. *d.* Memph. (...ελεγεν 33). qui dixit. Vulg. *b.c.ff.*(*g*²).*i.l.* (qui dixit illis Jesus *g*²). | και λεγει D. *a. g*¹. (Syr.Pst. add. Jesus). | ‡ ὁ δε Ιησους ειπεν ☽. AX*sic* (non om. Ιησους) 1. 69. rel. (*f*). Syr.Hcl. Goth. Arm. (Æth.)
— αυτῃ] om. 1. *c.* (vid. Matt. xv. 26).
— εστιν καλον B.*Btly.*DLΔ. 1. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. | ‡ καλον ἐστιν ☽. AX. rel. (hiat 33). Goth. Arm.
— τοις κυναριοις βαλειν B. 1. | ‡ βαλ. τοις κυν. ☽. AD. rel. (vid. Matt. xv. 26).
28. απεκριθη και λεγει αυτῳ ABLXΔ. rel. (Vulg.*Cl.*) *Am.* (*b.c.ff.g*².) Goth. (Æth.) | απεκριθη αυτῳ λεγουσα D. *a.f.i.* | απεκριθη λεγουσα 1. 69. (*g*¹). (Arm.)
— ναι] om. D. 69. *b.c.ff.i.* Arm. | Contra, rel. Vulg. *a.f.g*¹·².
— και] † add. γαρ ☽. ALX. rel. Vulg. *a.f.g*¹·². Syr.Hcl. Goth. (vid. Matt. xv. 27). | om. BΔ. 33. 69. H. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | αλλα και D. *b. c.ff.i.*
— εσθιουσιν B.*Btly.*DLΔ. 1. 33. 69. | ‡ εσθιει ☽. AX. rel. (vid. Matt. xv. 27).
28. ψιχιων] ψιχων D.
— παιδιων] πεδων D. ‖ add. "et vivunt" Syr.Hier.
29. δια τουτ. τον λογ. ὑπαγε ABs*L.* rel. Vulg.*ff.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | ὑπαγε ante δια D. 1. *a.b.c.f.g*¹.*i.* Syr.Pst. | om. τον D.
— το δαιμονιον εκ της θυγ. σου ADX. 1. 33. rel. Vulg. *a.c.f.g*².*i.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph.Schw. Goth. Arm. Æth. vid. ver. 26. (εκ] απο Γ). | εκ της θυγ. σ. τ. δαιμ. BLΔ. Memph.W. [*b*].
30. τον οικον] om. τον DL.
— αυτης] om. D. 1. *b.ff.i.* | Contra, *a.c. f.g*². | ἑαυτης 33.
— το παιδιον βεβλημενον επι την κλινην και το δαιμονιον εξεληλυθος B(L)(Δ). (33). Vulg. (*b.c.f*).*ff.g*².*i.l.* Syr.Pst. Syr. Hier. Memph. (Æth.) (επι] ὑπο L. om. το ante δαιμ. Δ. της κλινης 33). | την θυγατερα βεβλημενην επι την κλινην κ. τ. δαιμ. εξελ. D. (1). (της κλινης 1). | ‡ το δαιμ. εξελ. κ. την θυγατερα βεβλημενην επι της κλινης ☽. AX. rel. (*a*). Syr.Hcl. Goth. Arm.
— εληλυθος και] εληλυθοται K.
31. εξελθων] add. ὁ Ιησους X. 69. FGH VΓ. (*c*). Syr.Pst. Syr.Hier.

---

25. filia habebat *Cl.* | 26. erat enim *Cl.* | 28. dixit illi *Cl.* | comedunt sub mensa *Cl.* | 29. a filia

A B[C] D. L X Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓ.

32. μογιλάλον

‡ ἦλθεν διὰ Σιδῶνος″ ‡εἰς″ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως. [32] καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν *καὶ″ ‡μογγιλάλον″, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. [33] καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ᾽ ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, [34] καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐφφαθά,

35.[εὐθέως] ἠνοιγ.

ὅ ἐστιν Διανοίχθητι. [35] καὶ † ‡ ἠνοίγησαν″ αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. [36] καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ

οε η

36. εἴπωσιν

‡ λέγωσιν″· ὅσον δὲ † αὐτοῖς διεστέλλετο, *αὐτοὶ″ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. [37] καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες, Καλῶς πάντα πεποίηκεν· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ † ἀλάλους λαλεῖν.

ad mare Galilaeae inter medios fines Decapoleos. [32] Et adducunt ei surdum et mutum, et deprecantur eum ut inponat illi manum. [33] Et adprehendens eum de turba seorsum misit digitos suos in auriculas, et expuens tetigit linguam eius, [34] et suspiciens in caelum ingemuit, et ait illi, Effetha, quod est adaperire. [35] Et statim apertae sunt aures eius, et solutum est vinculum linguae eius, et loquebatur recte. [36] Et praecepit illis ne cui dicerent: (73, 8.) quanto autem eis praecipiebat, tanto magis plus praedicabant, [37] et eo amplius admirabantur dicentes (76,6.) Bene omnia fecit, et surdos fecit audire et mutos loqui.

s‖Matt.15:32-38.σ 14:13, etc.σ c. 6:30, etc. Lu. 9:10, etc. Jo. 6: 1, etc.

VIII. ΚΑ′

32 [1 s] Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ‡πάλιν πολλοῦ″

[1] In illis diebus iterum cum turba multa esset nec haberent

---

31. ηλθεν δια Σιδωνος BDLΔ. 33. Latt. Syr.Hier. Memph. Æth.| ‡και Σιδωνος ηλθεν σ. AX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.
— εις BDLΔ. 1. 33. 69. | ‡προς σ. AX. rel. (om. την θαλασσαν Æth.)
— μεσον] μεσων XE*K.
— Δεκαπολεως] praem. της D.
32. κωφον και B*Bch*.DΔ. Latt. Arm.Zoh. Æth. | *om. και σ. AL. rel. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Goth. Arm.MSS.
— μογγιλαλον BLXΔ. 33. 69. EF²HΓ. | ‡μογιλαλον σ. AB*Tf.D. 1. rel.
— παρακαλουσιν] παρεκαλουν 33. Vulg. *Cl.* Syr.Pst.
— αυτον] αυτω V.
— την χειρα] την χειραν D. | τας χειρας Δ. 33. *a.*
33. απολαβομενος] επιλαβομενος E*Γ. | λαβομενος Δ.
— απο] εκ ΔΓ.
— εβαλεν] επεβαλε 69.
— αυτου 1°] om. L. *c.*
— πτυσας] ante εβαλεν D. *a.b.c.i.* (Contra, Vulg. *f.ff*). | ante εις τα ωτα 69.
— γλωσσης] χειρος Δ.
34. εσταναξεν] ανεσταναξεν D. 69.
— εφφαθα ABsL. rel. Memph.Schw. | εφφεθα D*Gr.* Vulg.*Cl. c.ff.* Effetha *Am.* epita *a.* effeta *Fuld. b.* effecta *d.* ephpheta *f.* | επφαθα Δ. Memph.W. αφφαθα Memph.MS. ephatah, taphateh Æth.
34. ὁ εστιν διανοιχθητι] om. Syr.Pst. Syr. Hier.
35. και 1°] †add. ευθεως σ. AX. rel. Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. BDLΔ. 33. *a.b.ff.i.* Memph.
— ηνοιγησαν BDΔ. 1. | ‡ηνοιχθησαν L. | ‡διηνοιχθησαν σ. AX. rel.
— αυτου αι ακοαι] αι ακ. αυτ. D. Latt.| Contra, ABsL. rel.
— ελυθη] praem. ευθεως L. ευθυς Δ.(Æth.)
— γλωττης Δ.
36. διεστειλατο] ενετειλατο Δ.
— μηδενι] add. μηδεν D. (vid. cap. i. 44).
— λεγωσιν BLΔ. 33. | ‡ειπωσιν σ. AD. rel. (vid. Matt. xvi. 20, et cap. viii. 30 var. lect.)
— οσον δε.... διεστελλετο] om. D. *b.c.ff.i.* (οι δε D*. *b.c.ff.i*). | Contra, rel. Vulg. *a.f.g².l.*
— αυτοις 2°] †praem. αυτος σ. 69. E. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth.| add. αυτος 33. | om. ABLXΔ. 1. Vulg. *a.f.g².l.* Memph.
— διεστελλετο] διεστελετο X. | ενετελετο *sic* Δ.
— αυτοι BDLΔ. 33. *f.*(vid.*b.c.ff.i.*supra). Syr.Pst. Memph. Goth. Arm.|*om. σ. AX. 1. rel. Vulg. *a.g².* Syr.Hcl. Æth.
— περισσοτερον] περισσοτερως D.
37. ὑπερπερισσως]ὑπερεκπερισσως D.1.U.
— εξεπλησσοντο] -ττοντο 69.
— πεποιηκεν] add. ὡς B.*Btly.* Memph. ut vid.
37. ποιει ακουειν] ακουειν ποιει Δ*.
— αλαλους] †praem. τους σ. AD. rel.| om. BLΔ. 33.
1. εκειναις] add. δε D. *a.b.c.f.ff.i.* Syr.Pst. Goth. (Æth.) | Contra, rel. Vulg. *g².* Syr.Hcl. Memph. Arm.
— παλιν πολλου BDLΔ. 1. 33. 69. GM. Latt. Memph. Goth. Arm. Æth.|‡παμπολλου σ. A. rel. (παντολου X). Syrr. Pst.&Hcl.
— εχοντων] add. αυτων D.
— προσκαλεσαμενος] †add. ὁ Ιησους σ. X. rel. *f.* ("cum Jesu" habet ante *g²*). | om. AB.*Bch*.DLΔ. 1. 33. KM. Latt. (exc.*f*). Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
— μαθητας] †add. αυτου σ. ABsX. 33. rel. *g².* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. (vid. Matt. xv. 32).| om. DLΔ. 1. Vulg. *a.b.c.f.ff.l.* Syr.Hcl. Goth.
— λεγει] praem. παλιν Δ.
2. τον οχλον] add. τουτον L. (*a.b.c.f.ff*). *i.* Syr.Pst. Memph. | Contra, MSS. Vulg. Syr.Hcl. Arm. Æth. | του οχλου τουτου D.
— ηδη] post ἡμερας 1.
— ἡμεραι ADLX. 33. EFGHKMSUVΓ. | ‡ἡμερας σ. Δ. 1. 69.|ἡμεραις τρισι B.
— τρεις] add. εισιν D.
— προσμενουσιν μοι και ALXΔ. 1. 33.

32. deprecabantur *Cl.* | 33. auriculas ejus *Cl.* | 34. Ephphetha *Cl.*
1. diebus illis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ὄχλου ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος † τοὺς μαθητὰς † λέγει αὐτοῖς, [2] Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ‡ἡμέραι″ τρεῖς προσμένουσίν [μοι], καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν. [3] καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· ‡καὶ τινες″ αὐτῶν *ἀπὸ″ μακρόθεν ἥκασιν. [4] καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ *ὅτι″ Πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας; [5] καὶ ‡ἠρώτα″ αὐτούς, Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ§ ‡εἶπαν″, Ἑπτά. [6] καὶ ‡παραγγέλλει″ τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα ‡παρατιθῶσιν″· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. [7] καὶ ‡εἶχαν″ ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας *αὐτὰ″ εἶπεν ‡καὶ ταῦτα παρατιθέναι″. [8] ‡καὶ ἔφαγον″ καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας. [9] ἦσαν δὲ

3. τινὲς γὰρ – ἀπὸ μακρ. εἰσίν

§ C

6. [καὶ] εὐχαρ.

quod manducarent, convocatis discipulis ait illis, [2] Misereor super turba, quia ecce iam triduo sustinent me nec habent quod manducent, [3] et si dimisero eos ieiunos in domum suam, deficient in via : quidam enim ex eis de longe venerunt. [4] Et responderunt ei discipuli sui, Unde istos poterit quis hic saturare panibus in solitudine? [5] Et interrogavit eos, Quot panes habetis? Qui dixerunt Septem. [6] Et praecepit turbae discumbere supra terram : et accipiens septem panes gratias agens fregit, et dabat discipulis suis ut adponerent, et adposuerunt turbae. [7] Et habebant pisciculos paucos : et ipsos benedixit et iussit adponi. [8] Et manducaverunt et saturati sunt, et sustulerunt quod superaverat de fragmentis, septem sportas. [9] Erant autem qui manducave-

---

rel. Vulg. $g^1.l.$ Syrr.Pst.&Hcl. Memph. W.&Schw. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xv. 32). mecum sunt et *f.* | προσμενουσιν και B. Memph.MSS. | απο ποτε ὡδε εισιν και D. *a.b.i.* est jam quod hic sunt et *c.ff.*

2. εχουσιν] εχωσιν LXΔ. 33.

3. και εαν] καν L. | om. εαν E.

— εαν απολυσω.... εκλυθησονται] απολυσαι et ου θελω (post οικον) μη εκλυθωσιν et ὁτι (post ὁδῳ) D. *a.b.*(*ff*').*i.* (vid. Matt. xv. 32). | Contra, MSS. Vulg. *c.f.* rel.

— οικον αυτων] praem. τον 69. | om. αυτων D. *ff.i.* (h. *a.* om. εις τ. οικ. αυτ. *b*).

— και τινες BDLΔ. 1. 33. (Syr.Pst.) Memph. (ὁτι και τ. D. *supra.* quoniam quidam *a.b.c.i.*) | ‡τινες γαρ ☽. AX. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. ‖add. εξ D. *c.f.ff.*g^2.*i.l.* Syrr.Pst.&Hcl. | Contra, MSS. *a.b.* rel.

— απο μακροθεν B.*Btly.*DLΔ. 1. 33. 69. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. | *om. απο ☽. A X. rel.

— ηκασιν (*St.*) AD. 1. 33. 69. S(ut vid.) Vs. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | ηκουσιν (*Elz.*) XEFGHKMUΓ. | εισιν BLΔ. Memph.

4. ὁτι ποθεν BLΔ. | *om. ὁτι ☽. AD. rel. (vid. Matt. xv. 33).

— τουτους] om. 1. | om. *hic* Syr.Pst.

— ὡδε] om. D. 69. H. Vulg.MS. *b.c.ff.i.* Goth. | Contra, MSS. Vulg.*Cl.* et *Am.* rel. | ante δυν. 1. *f.* (ante τουτους *a.* post αρτων *l*).

4. αρτων] αρτον 1. FHKΓ. | add. hos omnes Syr.Pst. | praem. αυτους 1.

— επ' ερημιας BDL. rel. Latt. rel. | επ' ερημιαις AK. | επ' ερημαις Δ.

5. ηρωτα BLΔ. | ‡επηρωτα ☽. AD. rel. | επηρωτησεν M. Vulg. *b.f.ff.*$g^{1,2}$. Syr. Pst. (Contra, *a.c.* Syr.Hcl.)

— εχετε αρτους ABsL. 1. rel. Goth. Arm. | αρτους εχετε D. 33. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Æth. (vid. cap. vi. 38 et Matt. xv. 34). | om. αρτους X.

— ειπαν B.*Btly.*Δ. | ‡ειπον ☽. ACD. rel. ‖add. αυτῳ L. *i.l.* Syr.Pst. Æth.

6. παραγγελλει B.*Bch.Blc.*DLΔ^2. (παραγγελει B.*Btly.*Δ*) *Orig.* iii. 510^a. de hac historia habet *οὐ κελεύει ἀλλὰ παραγγέλλει*· vid. et Matt. xv. 35. | ‡παρηγγειλεν ☽. AC. rel. vv. (quae saepe praesentem per praet. exprimunt).

— της γης] την γην 1. 33. (vid. Matt. xv. 35).

— ευχαριστ.] praem. και CDSV. *a.f.*g^1. Syr.Pst. Goth. Æth. | Contra, ABsLX. 1. 33. rel. Vulg. *b.c.ff.* Syr.Hcl. Memph. Arm.

— παρατιθωσιν BCLΔ. 33. 69. M. | ‡παραθωσιν ☽. AD. rel.

7. ειχαν B.*Btly.*DΔ. | ‡ειχον ☽. AC. rel.

— ευλογησας] ευχαριστησας D.

— αυτα post ευλογ. BCLΔ. Memph. (Æth.) | *ante* ευλογ. 1. 69. M. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | ταυτα ante ευλογ. AFK. | **non habent* ☽. D X. 33. EGHSUVΓ.

7. και ταυτα παρατιθεναι B.*Btly.Blc.*LΔ. Memph. (om. και B.*Bch.*) | και ταυτα παραθετε C. | και αυτα παραθεναι V. | και αυτους εκελευσεν παρατειθεναι D. | παρατεθηναι και αυτα A. | ‡παραθειναι και αυτα ☽. X. 69. M*. rel. (παραθηναι EFHKΓ). Syr.Hcl. Goth. (Æth.) (om. και Syr.Pst.) | παρατιθεναι τῳ οχλῳ M^2*mg.* | παραθειναι tantum 1. Latt. Arm. (vid. Luc. ix. 16).

8. και εφαγον BCDLΔ. 1. 33. Latt. Syr. Pst. Memph. Æth. | add. δε B.*Btly.* | ‡εφαγον δε ☽. AX. 69. rel. Syr.Hcl. Goth. [Arm.]

— εχορτασθησαν] add. παντες 33. KM. (vid. Matt. xiv. xv. et cap. vi.)

— περισσευματα] praem. τα C. Memph. | περισσευσαντα 33. (vid. Joh. vi. 12). | το περισσευμα των D.

— κλασματων] om. Δ. | κλασματα 33.

— ἑπτα σπυριδας] σπ. ἑπτα L. *b.* σφυριδας ☾. D. | Contra, rel. Latt. rel.

— σπυριδας A^{2}BCLXΔ. 1. 33. rel. | σφυριδας A*D. ‖add. πληρεις 33. 69. *i.* (vid. Matt.)

---

2. turbam *Cl.* | 4. Unde illos quis poterit *Cl.* | 6. super *Cl.*

ABCD. LXΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓ.

[οἱ φαγόντες] ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.

rant quasi quattuor milia: et dimisit eos.

33 [10] Καὶ ‡εὐθὺς″ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

[10] Et statim ascendens navem cum discipulis suis venit in partes Dalmanutha.

t ‖ Matt. 16:1-4. οζ 12:38-40. δ Lu. 12:54-56. οη ς

[11] t καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συνζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. [12] καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει, Τί ἡ γενεὰ αὕτη ‡ζητεῖ σημεῖον″; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον.

[11] Et exierunt Pharisaei et coeperunt conquirere cum eo, quaerentes ab illo signum de caelo tentantes eum. [12] Et ingemescens spiritu ait, Quid generatio ista quaerit signum? Amen dico vobis, si dabitur generationi isti signum.

12. [αὐτοῦ] — [ὑμῖν]

34 [13] Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς ‡πάλιν ἐμβὰς″ [εἰς† πλοῖον] ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν. [14] u καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. [15] καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων, Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρῴδου. [16] καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους †, ὅτι

[13] Et dimittens eos ascendens iterum abiit trans fretum. [14] Et obliti sunt sumere panes, et nisi unum panem non habebant secum in navi. [15] Et praecipiebat eis dicens, Videte cavete a fermento Pharisaeorum et fermento Herodis. [16] Et cogitabant ad alterutrum di-

u ‖ Matt. 16:5-12. Lu. 12:1. ΚΒ' οθ β π ς

---

9. οἱ φαγοντες] om. BLΔ. 33. Memph. | Contra, ACDX. 1. 69(*sic*). rel. Latt. rel. (vid. cap. vi. 44).
— ὡς] ὡσει M.
— τετραχισχιλιοι] add. ανδρες ΔG. *a.b.c. ff.i.* (vid. Matt. xv. 38 et cap. vi. 44). | om. MSS. Vulg. *f.* rel.
10. ευθυς BCLΔ. (1. 69). (‡ευθεως ς. (A)X. 33. rel.) Vulg. *a.f.g*[1,2]. Memph. Arm. (Æth.) | post εμβας A. 1. 69. KMU. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | om. D. *b.c.ff.i.*
— εμβας] ανεβη D (et και ante ηλθεν) *a.f.* (vid. Matt. xv. 39). ‖ add. αυτος B. | praem. αυτος D. *b.i.* praem. Jesus *c.ff.* | non habent ACL. rel. Vulg. *a.f.g*[1].
— το πλοιον] om. το L. 1. 33. 69. Goth. (om. μετα των μαθητων αυτου Memph. vid. Matt. xv. 39).
— ηλθεν] add. ὁ Ιησους L.
— μερη] ὁρια DGr. *c.f.* Arm.Usc. (vid. Matt. xv. 39).
— Δαλμανουθα ACLXΔ. 33. rel. Syr.Hcl. mg.*Graece.* Vulg. *f.g*[1,2]. Syrr.Pst.&Hcl. Memph.W.&Schw. (Arm.) Æth. | Δαλμανουνθα B. | Μελεγαδα D*. Μαγαδα D[2]. Magedan *a.b.*(*c*).*ff.i.* codd. ap. Aug. et Hier. (vid. Matt. xv. 39). | Μαγδαλα 1. 69. Memph.ap.Mareschallum. Goth.
11. εξηλθον] -θοσαν D. (om. και εξηλθον 33. *c.* et οἱ φαρισ. post ηρξαντο habent).
— συνζητειν αυτῳ, ζητουντες] συζητουντες 69.
11. αυτῳ] praem. συν DGr. Vulg. *a.b.c. f.ff.g*[1,2]. "ab" *i.*
— ζητουντες παρ' αυτου] om. Δ.
— σημειον] praem. το D.
— απο] εκ 69.
12. αναστεναξας] στεναξας M*.
— αυτου] om. D. 1. M*Γ. Vulg. *b.g*[2]*.l.* | Contra, rel. *a.c.f.ff.g*[1]. rel. | ἑαυτου AL.
— λεγει] ειπε Γ.
— τι] ὁτι C. *Orig.* iii. 429[b]. | Contra, rel.
— ζητει σημειον BCDLΔ. 1. 33. *Am. Tol. a.b.c.i.l.* Syr.Pst. Memph. Æth. | ‡σημειον επιζητει ς. AX. rel. Vulg.*Cl. f.g*[1,2]. Syr.Hcl. Goth. Arm. *Orig.* iii. (vid. Matt. xvi. 4).
— ὑμιν] om. BL. | Contra, ACD. rel. vv. *Orig.* iii.
— ει] ου Δ. 69. (vid. Matt. xvi. 4). | Contra, rel. *Orig.* iii.
— ταυτῃ] αυτῃ LFHΓ. | Contra, rel. *Orig.* iii.
13. αυτους] αυτου A.
— παλιν εμβας BCDLΔ. 33. 69. *a.i.* (? Arm.) Æth. | ‡εμβας παλιν ς. A X. 1. rel. Vulg. *f.ff.g*[1,2]. Syr.Hcl. Goth. | om. παλιν *b.c.* Syr.Pst. Memph.
— εις πλοιον AX. 33. EFGMSV. (εις †το″ πλοιον ς. D. 1. 69. HsKsUΓ. vid. ver. 10). Vulg.*Cl. a.b.c.f.g*[2]*.i.* vv. rel. (vid. ver. 10). | om. BCLΔ. *Am. Tol. ff.g*[1].
14. επελαθοντο] επελαθεντο B*Bch. ‖ add. οἱ μαθηται D. *c.* | add. οἱ μαθηται αυτου 69. U. (vid. Matt. xvi. 5). | Contra, rel.
14. λαβειν post αρτους 33. 69. Vulg.*Cl.* (vid. Matt. xvi. 5).
— και ει μη ενα αρτον ουκ ειχον ABC. rel. Vulg. (*b*).*f.g*[1]. | ει μη ενα αρτον ειχον D. *a.*(*c*).(*ff*').*g*[2].(*i*). Arm. | ἑνα μονον αρτον εχοντες 1. | ἑνα μονον εχοντες αρτον 69.
— μεθ' εαυτων] μετ εαυτων D. | om. Syr. Pst.MSS.
15. διεστελλετο] διεστειλατο 69. EF. | ενετειλατο Δ.
— ὁρατε] om. D. 1. *Tol. a.* Arm. | Contra, rel. Vulg. *b.c.f.ff.g*[2]*.i.* ‖ add. και C. 69. Vulg.*Cl. c.f.l.* Memph.Schw. Æth. (vid. Matt. xvi. 6). | Contra, rel. *Am. g*[2]. Memph.W. rel. [*a.b*].
— βλεπετε] om. Δ. *b.ff.i.* | Contra, Vulg. *a.c.g*[2]. rel.
— και της ζυμης] om. και B.*Btly.* | και απο τ. ζ. Δ. 1. 69. G. *a.f.g*[1,2].
— Ἡρωδου] των Ἡρωδιανων 1. 69. G. *Tol. i.* Arm.
16. αλληλους] †add. λεγοντες ς. ACL. rel. Vulg.*f.g*[1,2]. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xvi. 7). | om. BD. 1. *a.b.c.ff.i.*
— εχουσιν B. 1. *c.* Memph. | ειχαν D. *a.b.ff.g*[2]*.i.* | ‡εχομεν ς. ACL. rel. Vulg. *f.g*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (εχωμεν K). De persona verbi, vid. Matt.
17. ὁ Ιησους *ante* λεγ. αυτ. ACDΔ[2]. (om. ὁ)

12. signum quaerit *Cl.* | 13. ascendit iterum navim et abiit *Cl.* | 14. panes sumere *Cl.* | 15. et cavete *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ἄρτους οὐκ ‡ ἔχουσιν″. [17] καὶ γνοὺς [ὁ Ἰησοῦς] λέγει αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; † πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; [18] ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε; [19] ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους πόσους κοφίνους ‡ κλασμάτων πλήρεις″ ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ, Δώδεκα. [20] ″Οτε [δὲ] τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά. [21] Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς ‡ οὔπω″ συνίετε;

20. καὶ λέγουσιν αὐτῷ

ΚΓ′ πα ι

35 [22] Καὶ ‡ ἔρχονται″ εἰς Βηθσαϊδάν· καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. [23] καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ

23. ἐξήγαγεν — χ. αὐτοῦ

‡ ἐξήνεγκεν″ αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα

centes quia panes non habemus. [17] Quo cognito Iesus ait illis, Quid cogitatis quia panes non habetis? nondum cognoscitis neque intellegitis? adhuc caecatum habetis cor vestrum? [18] Oculos habentes non videtis et aures habentes non auditis? nec recordamini, [19] quando quinque panes fregi in quinque milia, et quot cophinos fragmentorum plenos sustulistis? Dicunt ei, Duodecim. [20] Quando et septem panes in quattuor milia, quot sportas fragmentorum tulistis? Et dicunt ei, Septem. [21] Et dicebat eis, Quomodo nondum intellegitis?

22(61,10.) Et veniunt Bethsaida: et adducunt ei caecum, et rogabant eum ut illum tangeret. [23] Et adprehendens manum caeci eduxit eum extra vicum, et expuens in oculos eius inpositis manibus suis interrogavit eum

---

rel. *Am. Fuld. a.c.f.g*[2]. rel. (vid. Matt. xvi. 8). | *post* L. Vulg.*Cl. b.ff.* | om. BΔ*. *i.* Memph.

17. διαλογιζεσθε] add. *εν ταις καρδιαις υμων* DU. *a.b.c.ff.g*[2]. Syr.Hcl.* Arm. Æth. (vid. cap. ii. 8; Luc. v. 22). | add. *εν ἑαυτοις* 69. M. (vid. Matt. xvi. 8). | add. postea *ολιγοπιστοι* 69. Syr.Hcl.* Arm. (vid. Matt.) | non habent ABC. rel. Vulg. *f.* Syr.Pst. Memph. Goth.

— εχετε] εχομεν Δ.

— ουδε συνιετε] om. 1. | *και συιετε* Δ. ‖ † add. *ετι* ☽. AX. 69. rel. Vulg. *f.g*[2]. Syrr.Pst.&Hcl. "sic" *b.c.d.ff*[2]*.i.* ("quia" Goth.) | om. BCDLΔ. 1. 33. *a.* Memph. Arm. Æth.

— πεπωρωμενην εχετε την καρδιαν AB C. rel. Vulg. *f.g*[2]*.l.* | πεπωρωμενη (πεπηρ. D* corr.[1]) *εστιν ἡ καρδια* D. *a.*(*b.c.d.ff.i*). Æth.

18. και ου] ουδε D. Latt. (vid. Matt. xvi. 9). | Contra, rel.

19. ὁτε] ὁτι Δ. 69. (om. *b.c.ff.i.* Memph).

— αρτους] add. *τους* D. | add. *οὐς* 69. *b.c.ff.i.k.* Memph.

— πεντακισχιλιους] add. *ανθρωπους* Δ (om. *τους* ante). *a.b.c.ff.g*[1,2]*.l.* | Contra, Vulg. *f.i.k.*

— ποσους] ὁσους U. ‖ praem. *και* CDΔ. 1. 33. M. *Am. f.g*[1,2]*.l.* Arm. Æth. (vid. Matt. xvi. 9). | Contra, ABsLX. rel. Vulg.*Cl. a.b.c.ff.i.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth.

— κλασματων πληρεις ηρατε BCLΔ. 1. 33. Vulg. *g*[1,2]*.l.* Syr.Pst. | *κλασματων ηρατε πληρεις* D*Gr.* | ‡ πληρ. κλασμ. ηρ. ☽. AX. rel. *f.* Syr.Hcl. Goth. | sustulistis cophinos fragmentis plenos Memph. *ηρ πλ. κλ. αρτ.* Arm. Æth. (πληρεις] πληρης AFGM. | om. 69. *a.b.c.d.ff.i.k*).

20. ὁτε δε ADX. 1. 33. rel. *a.ff.i.* Syr. Hcl. Goth. Arm. Æth. [*b*]. | ὁτε δε *και* C. *f.* | *και* ὁτε B.*Bch. c.* Syr.Pst. | ὁτε BBtly.L. | ὁτε *και* Δ. Vulg. *g*[1,2]. ("et" Memph.)

— τους ἑπτα] om. *τους* Δ. ‖ add. *αρτους* C. 69. M[2]. Vulg. *c.f g*[2]*.l.* Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xvi. 10). | Contra, ABs D. rel. *a.ff.i.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. [*b*].

— τους τετρ.] om. *τους* LΔ. | add. *ανθρωπους* Δ. *c.g*[2].

— ποσων σπυριδων πληρωματα ABsC. rel. (*f.k*). Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Goth. (Æth.) [*b*]. (πληρωματων E*). | ποσας σφυριδας D. Vulg. *a.c.ff.g*[1,2]*.i.* Arm. (vid. Matt. xvi. 4). (*ποσους κοφινους κλασματων πληρεις* Δ).

— οἱ δε ειπον ADX. 1. 33. rel. *b.c.i.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (qui dixerunt *a. ff*). | *και* λεγουσιν B.*Bch.Blc.*CL. Vulg. *g*[2]. Memph. Æth. (λεγουσιν tantum B.*Btly.*Δ. *g*[1]*.k.l.* Syr.Pst.) vid. ver. 19. ‖ add. *αυτῳ* BCLΔ. Vulg. *g*[1,2]*.l.* Memph. Æth. (vid. ver. 19). | Contra, ADX. 1. 33. rel. *a.b.c.f.ff.i.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.

21. ελεγεν ABsCLXΔ. 33. 69. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. | λεγει DFK. *a.b.c.f.ff.g*[1,2]*.i.k.* Syr.Pst. | ειπεν 1. Goth.

21. πως ουπω ADGr.X. 33. MU. Vulg. *a.c.ff.g*[1,2]*.i.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | ουπω CLΔ. 1. K. *k.* | ‡ πως ου ☽. Bs. rel. *b.d.* Memph. (Æth.) vid. Matt. xvi. 11. | *πως ουν ουπω* 69. *f.* (Arm.)

— συνιετε ACLΔX. rel. | νοειτε BD[2]. (vid. Matt.) | *συννοειτε* D*.

22. ερχονται BCDLΔ. 33. 69. Vulg. *g*[1]*.k.* Memph. Arm. | venerunt *a.b.c.f.ff.* Goth. Æth. | ‡ ερχεται ☽. AX. rel. Syrr.Pst.&Hcl.

— Βηθσαιδαν ABsL. rel. Vulg.*Cl.* (Βηθσαιδα C. 1. 33. 69. *Am. c.g*[1].) Syrr.Pst. &Hcl. Arm. Æth. | Βησσαιδα Δ. | Βηδσαιδα *k.* Memph. | Betsaidam *b.* | Βηθαναιαν D. *a.f.ff.i.l.* Goth.

— τυφλον] add. *δαιμονιζομενον* Δ.

23. επιλαβομενος της χειρος] *λαβομενος την χειρα* D.

— του τυφλου] *αυτου* 1. (non om. 69).

— εξηνεγκεν BCLΔ. 33. | ‡ εξηγαγεν ☽. ADX. 1. rel. Vulg. *f.* vv. rel. (produxit *a.* duxit *b.c.ff.g*[2]).

— επιθεις] praem. *και* 1. 69. G. *b.c.*

— *αυτῳ επηρωτα αυτον .... επεθ. τας χειρας* ver. 25.] om. 33.

— αυτῳ] *αυτου* AΔK. Vulg. *f.l.* Syr. Pst. Memph. Goth. | Contra, BsCD. rel. *a.b.c.ff.g*[2]*.i.* Syr.Hcl. rel. (om. *k*).

— επηρωτα] επερ. D.

17 ait illis Jesus *Cl.* | nec intell. *Cl.* | 19. *om* et *Cl.* | 22. Bethsaidam *Cl.* | 23. apprehensa manu *Cl.*

ABCD. LXΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓ.
23. βλέπεις
25. ἐπέθηκεν
— καὶ ἐνέβλεψεν
26. [μηδὲ εἴπ. τ. ἐ. τ. κώμῃ].
ΚΔ′ πβ
v ‖ Matt. 16:13-20. a ‖ Lu. 9:18-21.
28. οἱ δὲ εἶπαν

αὐτὸν εἴ τι βλέπει. [24] καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν, Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας. [25] εἶτα πάλιν ‡ ἔθηκεν″ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ‡ διεβλέψεν″, καὶ ‡ ἀπεκατέστη″, καὶ ‡ ἐνέβλεπεν″ τηλαυγῶς ‡ ἅπαντα″. [26] καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς † οἶκον αὐτοῦ λέγων, Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.

36 [27] v Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων [αὐτοῖς], Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; [28] οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν * αὐτῷ λέγοντες″, Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν, καὶ ἄλλοι Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ‡ ὅτι εἷς″ τῶν προφητῶν. [29] καὶ αὐτὸς ‡ ἐπηρώτα αὐτούς″, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς † ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ χριστός. [30] Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ.

πγ β

si aliquid videret. [24] Et aspiciens ait, Video homines velut arbores ambulantes. [25] Deinde iterum inposuit manus super oculos eius, et coepit videre, et restitutus est ita ut videret clare omnia. [26] Et misit illum in domum suam dicens, Vade in domum tuam, et si in vicum introieris, nemini dixeris.

[27 (82, 1.)] Et egressus est Iesus et discipuli eius in castella Caesareae Philippi: et in via interrogabat discipulos suos dicens eis, Quem me dicunt esse homines? [28] Qui responderunt illi dicentes, Iohannen baptistam, alii Heliam, alii vero quasi unum de prophetis. [29] Tunc dicit illis, Vos vero quem me dicitis esse? Respondens Petrus ait ei, Tu es Christus. [30 (83, 2.)] Et comminatus est eis ne cui dicerent de illo.

23. βλεπει ABsD^2LX. 1. 69. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | βλεπεις CD*Gr.Δ. Memph. Æth.

24. ελεγεν ABsLX. 1. rel. Syr.Hcl. Memph. | λεγει D. 69. Vulg. *a.b.f.*$g^{1.2.}$ | ειπεν C. *c.ff.k.* Syr.Pst. [h. 33].

— ὁτι ὡς δενδρα ὁρω (*St. Elz.* 1624.) AB C*LXΔ. 69. EFGHKM*SUVΓ. (h. 33). Goth. | ὡς δενδρα (om. ὁτι et ὁρω) (*Elz.* 1633.) C^2D.1. M*mg.*** Vulg. *a.b.c.f.ff.*$g^{1.2.}$ *k.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth.

— περιπατουντας] ante ὡς δενδρα Arm. | περιπατουντα F.

25. ειτα ABsC. rel. Vulg. *a.f.* Syr.Hcl. Memph. Goth. | και D. *b.c.ff.i.k.* Æth. | om. Syr.Pst. Arm.

— εθηκεν BL. | ‡επεθηκεν ☽. ACXΔ. rel. (h. 33). Vulg. *b.c.d.f.ff.i.k.* | επειθεις D*Gr. a.* (vid. ver. 23).

— και διεβλεψεν και BC*LΔ. 1. *k.* Memph. Æth.(*sic*). | και ενεβλεψεν και C^2. | και ηρξατο αναβλεψαι και D. Vulg. *b.c.ff.i.l.* | ‡και εποιησεν αυτον αναβλεψαι και ☽. AX. 33. rel. *a.f.* Syr.Hcl. Goth. | και εποιησεν αυτον αναβλεψαι και διεβλεπεν και 69. | om. Syr.Pst. | et aperuit et videbat et Arm.

— απεκατεστη CLΔ. | αποκατεστη B. | απεκατεσταθη AX. 33. 69. EFGHK MSVΓ. | ‡αποκατεσταθη ☽. D. 1. U.

— και ενεβλεπεν BL. 69(*sic*). Syr.Pst. | και ανεβλεπε Δ. | και ανεβλεψεν FM. | ‡και ενεβλεψεν ☽. ACX. 1. 33. rel. Syr. Hcl. Memph. | ὡστε αναβλεψαι D. Latt.

25. τηλαυγως]δηλαυγωςC(L)Δ. | δηλως 33.

— απαντα BC*LΔ. 1. 69. (παντα D). omnia Vulg. *a.b.f.ff.i.* Arm. omne Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Æth. | ‡απαντας ☽. AC^2XM(*sic*). rel. Goth. | om. 33. *c.k.*

26. οικον] +praem. τον ☽. XΔ. rel. Memph. | om. ABCDL. 33. EFHKS VΓ. Goth.

— λεγων] και λεγει αυτῳ D. | Contra, rel. Latt. [*c*.] rel. ‖ add. ὑπαγε εις τον οικον σου και D. 69. Vulg. *a.b.f.ff.* $g^{1.2.}$*l.* (vid. ii. 11, etc.) vid. Arm. *infra.* | om. ABC. rel. *c.k.* vv.

— μηδε εις την κωμην εισελθῃς ABCL. 1. 33. (69). rel. *a.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Goth. Arm. Æth. (μηδε] εαν 69). | et si in vicum introieris Vulg. (*b*).(*f*).*ff.*$g^{1.2.}$*l.* Syr.Hcl.mg. | om. D. *c.k.* ‖ add. sed vade in domum tuam et si in vicum introieris Arm.

— μηδε ειπῃς τινι εν τῃ κωμῃ ACXΔ. 1*mg.* (man. rec.) 33. rel. Syrr.Pst.&Hcl. *txt.* Goth. Arm. Æth. (ne cui diceret in castellum *c.* nemini dixeris in castello *k*). | μηδενι ειπῃς εις την κωμην D. *i.* | μηδενι ειπῃς μηδε εν τῃ κωμῃ 69. | nemini dixeris (tantum) Vulg. *b.f.ff.*$g^{1.2.}$*l.* Syr.Hcl.mg. nec cuiquam dicas *a.* | om. BL. 1*. Memph.

27. τας κωμας Καισαρειας] Καισαριαν D. *a.b.ff.i.* | Contra, rel. Vulg. *c.f.k.*

— αυτου 2°] om. A. Arm.

— αυτοις] om. DLΔ. *a.b.k.* Arm. | Contra, ABsCX. 1. rel. Vulg. *c.f.ff.* rel. (h. 33).

27. τινα] τι K.

— ειναι] ante οἱ ανθρωποι D. Vulg. *a.* (*c*).*f.ff.* | Contra, *b.*g^2*.i.k.*

28. απεκριθησαν ADX. 1. 33. rel. Vulg. *a.b.c.f.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (vid. Luc. ix. 19). | ειπαν BCLΔ. *k.* Syr.Pst. Memph. Æth. (vid. Matt. xvi. 14).

— αυτῳ λεγοντες BC*DLΔ. 69. Vulg. *a.b.c l.* Memph. | αυτῳ C^2. 33. Æth. illi omnes *k.* dicentes *f.* Arm. | *om. ☽. AX. 1. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (vid. Matt. et Luc.)

— Ιωαννην] praem. ὁτι B. Syr.Pst. | praem. οἱ μεν C*Δ. 69. (vid. Matt. xvi. 14).

— και αλλοι Ἠλιαν ABsC. rel. *ff.i.* rel. [Æth.] | αλλοι δε Ἠλιαν D. 69. *a.f.k.* Memph. MS. (vid. Matt. xvi. 14 et Luc. ix. 19). | αλλοι Ἠλιαν ΔV. Vulg. *b.c.* (h. 33).

— αλλοι δε] και αλλοι 69.

— ὁτι εἷς BC*L. Memph. | ὡς ἑνα D. Vulg. *a.b.c.f.ff.i.l.* | ‡ἑνα ☽. AC^2X. rel. *k.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (vid. Matt. xvi. 14). [Æth.]

29. και αυτος ABsC. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. | αυτος δε D. *a.*(*c*).*ff.* "tunc" Vulg. *b.f.* (Jesus Syr.Pst.) | om. 1. *k.* Arm. Æth. (vid. Matt. xvi. 15).

— επηρωτα αυτους BC*DLΔ. *a.*(*c*).(*ff*). Memph. | ‡λεγει αυτοις ☽. AC^3X. rel. Vulg. *b.*(*f*). (Syrr.Pst.&Hcl.) Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xvi. 15). | om. *k.*

— αποκριθεις] †add. δε ☽. CDXΔ. 1. rel.

23. si quid *Cl.* | 25. clare videret *Cl.* | 27. castello *Am.* | 29. esse dicitis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

w ‖ Matt. 16:21-23. ‖ Lu. 9:22. 24: 6.

πδ ς

33. λέγων

πε

x ‖ Matt. 16:24-27. β ‖ Lu. 9:23-26.

34. ἐλθεῖν

y Matt. 10:39. Lu. 17:33. Jo. 12:25.

31 w Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ‡ ὑπὸ″ τῶν πρεσβυτέρων καὶ * τῶν″ ἀρχιερέων καὶ * τῶν″ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι· 32 καὶ παῤῥησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος ‡ ὁ Πέτρος αὐτὸν″ ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. 33 ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησεν † Πέτρῳ ‡ καὶ λέγει″, Ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. 34 x καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς, ‡ Εἴ τις″ θέλει ὀπίσω μου ‡ ἀκολουθεῖν″, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. 35 y ὃς γὰρ ‡ ἐὰν″ θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ‡ ἀπολέσει″ ‡ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν″ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, † σώσει αὐτήν. 36 τί γὰρ ὠφελήσει * τὸν″ ἄνθρωπον,

31 Et coepit docere illos quoniam oportet filium hominis multa pati et reprobari a senioribus et a summis sacerdotibus et scribis et occidi et post tres dies resurgere, 32 et palam verbum loquebatur. (84, 6.) Et adprehendens eum Petrus coepit increpare eum. 33 Qui conversus et videns discipulos suos comminatus est Petro dicens, Vade retro me, satana, quoniam non sapis quae dei sunt sed quae sunt hominum. 34 (85, 2.) Et convocata turba cum discipulis suis dixit eis, Si quis vult post me sequi, deneget se ipsum et tollat crucem suam, et sequatur me. 35 Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: qui autem perdiderit animam suam propter me et evangelium, salvam eam faciet. 36 Quid enim proderit homini, si lucretur

f.ff. Goth. Arm. (vid. Matt. xvi. 15; Luc. ix. 30). | praem. *και* A. 33. *a.b.i.(k).* Æth. [*c*]. | om. B.*Btly.*L. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. *sic.* Memph. *Eus.* D.E. 121c.

29. *αυτῳ*] om. 33. *Eus.*

— *χριστος*] add. *ὁ υἱος του θεου* L. *sic* et postea *του ζωντος* 69. Syr.Pst. Syr. Hier. (vid. Matt.) | add. Jesus filius Dei vivi *b.* | non habent ABCD. rel. Vulg. *a. c.f.k.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iii. 534a. *diserte. Eus.* D.E. *dis.*

30. *αυτοις*] *αυτῳ* Δ. *c.* | Contra, *Orig.* iii. 532c. *Eus.* D.E. 121c. ‖ add. *ὁ Ιησους* M. *c.* | Contra, *Orig. Eus.*

— *λεγωσιν* ABsLXΔ. rel. *Orig. Eus.* | *ειπωσιν* CDG. (vid. Matt. xvi. 20).

31. *ηρξατο*] praem. *απο τοτε* 69. (vid. Matt. xvi. 21).

— *αυτους*] om. V.

— *ὑπο* BCDL. 33. GK. | ‡ *απο* ς. AXΔ. rel. (vid. Matt. et Luc. ix. 22).

— *των αρχ.* B.*Btly.*CDXEHMUV. Goth. | *om. *των* ς. ALΔ. rel. (hiat 33). vid. Matt. et Luc. ‖ praem. *απο* D. Vulg. *a.b.f.k.* Syr.Pst. | Contra, rel. *c. ff.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. | (*αρχ.* ante *πρεσβ.* 69).

— *των γραμ.* B.*Btly.*CDL. 69. EFHMU Vr. (om. *b*). | *om. *των* ς. AXΔ. 1. 33. rel. Goth. (vid. Matt. et Luc.)

— *μετα τρεις ἡμερας* ABCD*Gr.* rel. Vulg. (*a*).*b.c.f.ff.*(*k*). (Syr.Pst.MS.) Syr. Hcl. Memph. Goth. | *τῃ τριτῃ ἡμερᾳ* 1. 33. 69. *d.g*1. Syr.Pst.impr. Arm. Æth. (vid. Matt. xvi. 21; Luc. ix. 22 et xxiv. 7). *Iren.* 206. (vid. et Luc. xxiv. 7). *Just.* Tr. 51, 76 ad locum Matt. respicere videtur.

32. *προσλαβομενος*] *προσκαλεσαμενος* Γ.

— *ὁ Πετρος αυτον* BL. *a.* | ‡ *αυτον ὁ Πετρος* ς. AC. rel. Vulg. *f.k.* Memph. Goth. Arm. (vid. Matt. xvi. 22). | om. *αυτον* D. [*b.c.ff.i*].

33. *ὁ δε*] add. *Ιησους* AK. *f.* Syr.Hcl.

— *επιστραφεις*] *στραφεις* 33. (vid. Matt. xvi. 23).

— *Πετρῳ*] †praem. *τῳ* ς. AC. rel. (vid. Matt.) | om. BDL.

— *και λεγει* BCLΔ. *ff.k.* Syr.Pst. Memph. Æth. | ‡ *λεγων* ς. AD. rel. Vulg. *a.b.c.f.* Syr.Hcl. Goth. Arm. ‖ add. *αυτῳ* Δ. *k.*

— *τα των ανθρ.*] om. *τα* D*Gr.*

34. *αυτοις* ABsCL. rel. Vulg. *f.* vv. *Orig.* i. 282a. *Orig. Int.* iii. 543d. | om. DXΔ. *a.b.c.ff.i.k.*

— *ει τις* BC*DLΔ. 1. 33. 69. Vulg. *a.b.c. f.ff.i.l.k.* Syr.Hcl.mg. Arm. *Orig.* i. *Orig. Int.* iii. (vid. Matt xvi. 24; Luc. ix. 23). | ‡ *ὁστις* ς. AC2X. rel. Syrr.Pst.&Hcl. txt. Memph. Goth. Æth.

— *ακολουθειν* C*DX. 1. EFGHMSUV. Vulg. (*a.b*).*f.*(*ff*).*i.* Goth. Æth. *Orig.* i. | ‡ *ελθειν* ς. AB.*Blc.*C2*Ls.* 33. 69. K*Γs. c.g*1.*k.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig. Int.* iii. (vid. Matt.) | *ελθειν και ακολουθιν* Δ.

— *απαρνησασθω εαυτον και αρατω*] *επαρατω tantum* Δ. (*αρνησασθω* D).

— *μοι*] *μου* 1.

35. *γαρ εαν* B.*Btly.*CΔ. 1. 33. KM. | ‡ *γαρ αν* ς. AD. rel. *Orig.* i. 282a.

— *την ψυχην αυτου σωσαι* ACDL. rel. (*ἑαυτου* D2). | *την ἑαυτ. ψυχ.* B.*Btly.* (in coll.) *Orig.* i.

— *ὃς δ' αν απολ. τ. ψυχ. αυτ.*] om. D*. *k.* Æth. | *ὃς δ' αν απολεσει αυτην* D2. *i**. *Orig. Int.* iv. 611c.

— *απολεσει* 2° B.*Btly* CD2ΔΓ*Tf.* | ‡ *-σῃ* ς. AL. rel. *Orig.* i. 282b. (vid. Matt. xvi. 25; Luc. ix. 24).

— *την εαυτου ψυχην ἑνεκ.* B.*Bch.*C3X. 69. EFGHKMSUV. | ‡ *την ψυχ. αυτ. ἑνεκ.* ς. AC*LΔ. 1. 33. (vid. Matt. et Luc. *et supra*). | *αυτην* D2 *supra.* Γ.

— *εμου και*] om.D. *a.b.i.k.*Arm. Æth. *Orig.* i. | Cont., MSS. Vulg. *c.f.ff.* rel. (*εμου η* Δ).

— *και του ευαγγελιου*] om. 33. *ff.* (vid. Matt. et Luc.)

— *σωσει*] *εὑρησει* 33. (vid. Matt.) ‖ †praem. *οὑτος* ς. C2. 69. *Mmg.* rel. (vid. Luc.) | om. ABC*(ut vid.)DLX*Tf.*Δ. 1. 33. KM*. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* i.

36. *ωφελησει* ACDXΔ. 1. rel. Vulg. *b.c.f. ff.k.* Syr.Hcl. *Orig.* i. 282b. | *ωφεληθησεται* 33. (vid. Matt. xvi. 26.) | *ωφελει* B. (*οφελει* L). *a.* Syr.Pst. Arm.

— *τον ανθρωπον* AC*D. *Orig.* i. 282b. | *om. *τον* ς. BsKSsUVs. Goth. | *ανθρωπος* C3LXΔ. 1. 33. 69. EFGHMΓ. (vid. Matt. xvi. 26; Luc. ix. 25).

31. docere eos *Cl.* | pati multa *Cl.* | 34. *om.* post *Cl.* | semet ipsum *Cl.* | 35. faciet eam *Cl.*

ABCD. LXΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓ.
ᶻ Matt. 10:33. πς
Lu. 12: 9. β

ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; [37] ‡ τί γὰρ″ ‡ δοῖ″ ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; [38] ᶻ ὃς γὰρ ‡ ἐὰν″ ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.

mundum totum et detrimentum faciet animae suae? [37] Aut quid dabit homo commutationem pro anima sua? [38 (86,2.)] Qui enim me confusus fuerit et mea verba in generatione ista adultera et peccatrice, et filius hominis confundetur eum, cum venerit in gloria patris sui cum angelis sanctis.

IX. πζ β

[1] Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν τινες ‡ ὧδε τῶν″ ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

[39 (IX. 1.)] Et dicebat illis, Amen dico vobis quia sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec videant regnum dei veniens in virtute.

§ Theb. ΚΕ′
ª ‖ Matt. 17:1-8.
‖ Lu. 9:28-36.

37 [2] § ª Καὶ ‡ μετὰ″ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ † Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ᾽ ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, [3] καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ‡ ἐγένοντο″ στίλβοντα, λευκὰ λίαν †, οἷα

[1 (2) (87,2.)] Et post dies sex adsumit Iesus Petrum et Iacobum et Iohannem, et ducit illos in montem excelsum seorsum solos, et transfiguratus est coram ipsis: [2 (3)] et vestimenta eius facta sunt splendentia candida nimis velut nix, qualia fullo

---

36. εαν κερδησῃ A(C)D.rel. (-σει Γ). Latt. rel. *Orig.*i. | κερδησας L. (vid. Luc.ix. 25). | κερδησαι B.
— τον κοσμον ὁλον ABsD. rel. Vulg. *ff. Orig.* i. | ante κερδησῃ C. 33. Syr.Pst. (vid. Matt.) | ὁλον τον κοσμον L. *a.b.c. f.i.k.* (Petr. Alex. (ap. Routh iv. 40) ad Matt. xvi. 26, respicere videtur non ad hunc versum).
— και ζημιωθῃ ACD. rel. (-θει X). Latt. rel. *Orig.*i. | και ζημιωθηναι BL.
37. τι γαρ BLΔ. Memph. Arm. *Orig.* i 282ᵇ. | ‡ η τι ⸗. ACD². rel. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Æth. (vid. Matt. xvi. 26). | η τι γαρ D*Gr.
— δοι B.*Btly.Blc.* (δω B.*Bch.*L). | ‡ δωσει ⸗. ACD. rel. Latt. *Orig.*i. (vid. Matt. xvi. 26). | om. cum seq. ανθρωπος Δ. ‖ add. ὁ B.*Btly.*
— αυτου AD. rel. *Orig.*i. | ἑαυτου B. | αυτῳ C.
38. γαρ εαν BCLXΔEFMVΓ. (*a*). | ‡ γαρ αν ⸗. 1*s*. 33*s*. rel. *Clem.* 595. (vid. Luc. ix. 26). | γαρ A. Vulg. *f.* | δ᾽ αν D. (*b.c.k*).
— επαισχυνθῃ με] επεσχυνθησεται εμε D. | Contra, *Clem.* 595. ‖ με] μεν A*.
— ἁμαρτωλη Δ.
— των ἁγιων] om. 1. Vulg.MS. | αυτου F. *Emm. Clem.* 595. (vid. Matt. xvi. 27).
1. ὡδε των BD*. *a.ff.*(ut vid.) Æth. | hic quidam de hic stantibus *c.* hic quidam ex eis qui adstans *k**. | ‡ των ὡδε ⸗. ACD². rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (vid. Matt. xvi. 28; Luc. ix. 27). | ὡδε post ἑστ. (1). Syr.Pst. Memph. *Orig.* iv. 366ª. (ὁ δε 1). | om. ὡδε *b.i.*
1. ἑστηκοτων] ἑστωτων 33. (vid. Matt. et Luc.) | Contra, *Orig.* iv. ‖ add. μετ᾽ εμου D. *a.b.*(*ff*). | Contra, rel. Vulg. *c.f.k. Orig.*
— οἵτινες] οἱ 33. (vid. Luc.) | Contra, *Orig.* iv.
— γευσωνται] -σονται LX. 69. E*HK. vid. *Orig.* iii. 555ᶜ. | Contra, ABCD. rel. *Orig.* iv. 366ª.
— αν] om. F.
2. μετα BC(ut vid.)DLΔ. | ‡ μεθ᾽ ⸗. AX G(sic). rel. (vid. Matt. xvii. 1).
— παραλαμ. ὁ Ιησους] ὁ Ι. παραλ. A.
— τον Ιακ.] om. τον XΔΓ. (h. C).
— Ιωαν.] † praem. τον ⸗. CDLX. 1. 33. 69. KU. | om. AB.*Btly.*ΔEFGHMSVΓ.
— αναφερει] αγαγει D. Latt. | Contra, rel. (inseruit *k**).
— μονους] solus Vulg. *a.ff.g².l.* | Contra, *b.c.f.* "solus cum solis" *k.* | (om. Syr. Pst. Theb. Arm. Æth. ut vid. e Matt. xvii. 1).
— μετεμορφωθη] τατεμορ. D. ‖ praem. εν τῳ προσευχεσθαι αυτους et *add.* ὁ Ιησους 69. | κατὰ τὸν Μάρκον.... τὸ καὶ ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν μετεμορφ. *Orig.* iii. 559ᵈ. (vid. Luc. ix. 29).
3. εγενοντο ADLX. 1ᴿ. 33. 69. GKVΓ (γινονται *Orig.* iii. 560ª.) | ‡ εγενετο ⸗. BsCΔ. rel. (vid. Matt. xvii. 2).
3. στιλβοντα] om. 1. vid. Matt. et Luc. ix. 29. | και στιλ. *post* λευκα *Orig.* iii.; sed contra ibi *Orig. Int.* (om. λευκα *b.c*).
— λιαν] om. Δ. *b.g².l.* Goth. Æth. *Orig.* iii. (vid. Matt. et Luc.) | Contra, rel. Vulg. *a.*(*c*).*f.ff.g*¹.*i.k.* ‖ † add. ὡς χιων ⸗. ADGr.X. 33. rel. Vulg. *a.b.c.f.ff. g*¹.². Syrr.Pst.&Hcl. Memph.W&Schw. Goth. (vid. Apoc. i. 14). ὡσει χιων K. (vid. Matt. xxviii. 3). | om. BCLΔ. 1. *d.k.* Memph.MS. Theb. Arm. Æth. | *Orig.* iii. 560ª. habet ὡς τὸ φῶς (vid. Matt. xvii. 2) tanquam κατὰ Μάρκον. sed *Orig. Int.* ibi habet "sicut nix."
— οἷα γναφευς....λευκαναι ABCL. rel. Vulg. *c.f.ff.g*¹.².*k.* Syr.Hcl. Memph. (Theb.) Goth. (Arm.) Æth. *Orig.* iii. diserte. | ὡς ου δυναται τις λευκαναι επι της γης D. (*b.i*). Syr.Pst. | om. X. *a.* (vid. Matt. et Luc.)
— οὑτως BCLΔ. 33. 69. (*ff*).*k.* Memph. Theb. Arm.(ut vid.) Æth. *Orig.* iii. | *om. ⸗. AD(supra). rel. (Latt.) Syr. Pst.(supra). Goth.
4. και 1°] add. ιδου 69. (vid. Matt. xvii. 3; Luc. ix. 30).
— ωφθη] -θησαν EM.
— Μωυσῆ B.*Btly.Bch.** 33. K. Vulg.*Cl.* (Latt.) Memph. Theb. Μωυσει DΔ. | ‡ Μωσει ⸗. AB.*Bch.***LX. 1. 69. M.

36. animae suae faciat *Cl.* | 37. commutationis *Cl.* | 38. verba mea *Cl.*
1. solus *Am.* | 2. et candida *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. [Theb] Goth. Arm. Æth.

γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται *οὕτως″ λευκᾶναι. [4] καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἠλίας σὺν ‡Μωυσῇ″, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. [5] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, Ῥαββί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν ‡τρεῖς σκηνάς″, σοὶ μίαν καὶ ‡Μωυσῇ″ μίαν καὶ Ἠλίᾳ μίαν. [6] οὐ γὰρ ἤδει τί ‡ἀποκριθῇ″· ‡ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο″. [7] καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ ἦλθεν φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης †, [b] Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· ‡ἀκούετε αὐτοῦ″. [8] καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον¶ μεθ' ἑαυτῶν. [9] ‡καὶ καταβαινόντων″ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ‡ ἃ εἶδον διηγήσωνται″, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. [10] καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτούς, συνζητοῦντες τί ἐστιν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. [11] καὶ

super terram non potest candida facere. [3] [4] Et apparuit illis Helias cum Mose, et erant loquentes cum Iesu. [4] [5] Et respondens Petrus ait Iesu, Rabbi, bonum est hic nos esse, et faciamus tria tabernacula, tibi unum et Mosi unum et Heliae unum. [5] [6] Non enim sciebat quid diceret: erant enim timore exterriti. [6] [7] Et facta est nubes obumbrans eos, et venit vox de nube dicens, Hic est filius meus carissimus, audite illum. [7] [8] Et statim circumspicientes neminem amplius viderunt nisi Iesum tantum secum. [8] [9] Et descendentibus illis de monte, praecepit illis ne cui quae vidissent narrarent, nisi cum filius hominis a mortuis resurrexerit. [9] [10] (88, 10.) Et verbum continuerunt apud se, conquirentes quid esset, Cum a mortuis resurrexerit. [10] [11] (89, 6.) Et in-

7. ἐγένετο φωνὴ
[b] 2 Pet. 1:17. Matt. 3:17. c. 1:11. Lu. 3:32.
¶ Theb.
9. καταβαιν. δὲ – ἐκ τοῦ ὄρ. – διηγ. ἃ εἶδον

πη ι πθ ϛ

---

rel. *Am. k.* Goth. Μωση CHUΓ. | ante Ἠλιας in Theb. *c.*

4. ησαν συλλαλουντες ABC. rel. Latt. rel. | συνελαλουν D*Gr.* 1. *a.* (vid. Luc. ix. 30). | (συλλαλουν K).

5. αποκρ.] om. *a.k.* Syr.Pst.

— ὁ Πετρ.] om. ὁ Γ.

— λεγει ABsC. rel. Vulg. (*c*).*f.ff.k.* rel. | ελεγεν 1. 69. | ειπεν D. *a.*(*b*). Syr. Pst. (vid. Matt. xvii. 4. Luc. ix. 33).

— ῥαββι] ῥαββει AB*Tf.*CDXEH. Theb. | Contra, LΔ. 1. 33. 69. FsGKMSsU VsΓ. Memph.

— και ποιησωμεν ABCLXΔ. 1. 33. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph.Schw. Arm. Æth. | om. και D. 69. *k.* Memph.W. (Theb.) | και ποιησομεν V. (Goth.) | θελεις ποιησω D. *b.ff.Blan.* | θελεις ποιησωμεν 69. "si vis faciamus" *a.c.* (praem. "et" *f.* om. "si" *ff.Sab.*) vid. Matt. xvii. 4. ‖add. ὠδε C. *c.ff.* (vid. Matt.)

— τρεις σκηνας BCLΔ. 33. Vulg. *a.b.c. ff.i.l.k.* Syr.Pst. Æth. | ‡ σκηνας τρεις ϛ. ADX. 1. rel. *f.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (vid. Luc. ix. 33 et B in Matt.)

— Μωυσῃ B.*Bch.* 33. K*Tf.* Vulg.*Cl.* (Latt.) | Μωυσει B.*Btly.*DΔ. 1. 69. M. | ‡Μωσει ϛ. AC ut vid.L. rel. *Am.* Goth. | Μωσῃ HUΓ.

6. αποκριθῃ BC*LΔ. 1. 33 (ἀποκριθεῖ) *k.* Memph. ἀπεκρίθη *Orig.* iii. 560c. 562c. | λαλησει ADX. 69(*sic*). EFGH KMSUVΓ. Syrr.Pst.&Hcl. | ‡λαλησῃ ϛ. C3. | loqueretur *a.c.ff.* Goth. diceret Vulg. *b.f.* Theb. Æth.

6. εκφοβοι γαρ εγενοντο BCDLΔ. 33. Theb.(ut vid.) | ‡ησαν γαρ εκφοβοι ϛ. AX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. (εμφοβοι KU). | erant enim (autem *Am.*) timore exterriti Vulg. *f.ff.* timore enim perteriti sunt *a.* (id. sed "erant" *b*). tim. en. exterriti erant *c.i.*

7. και 1°] add. ιδου 69.

— αυτοις] αυτους 69. H*U. (vid. Matt. xvii. 5; Luc. ix. 34).

— ηλθεν φωνη ADX. 33. rel. Vulg. *a.b. f.*(*ff*).*g*1. Syr.Hcl.txt. Theb. Goth. Æth. (φω. ηλθ. 69). | φωνη tantum 1. *k.* Syr. Pst.MSS. ecce vox *c.* | εγενετο φωνη B CLΔ. Syrr.(Pst.imp.)&Hcl.mg. Memph. Arm. (vid. Luc. ix. 35).

— νεφελης] †add. λεγουσα ϛ. ADL. 1. 33. 69. Vulg. *a.b.c.f.ff.g*1. Syrr.Pst.& Hcl.* Theb. Arm.Zoh. Æth. (vid. Matt. et Luc.) λεγων Δ. | om. BCXEFGHK MSUVΓ. *k.* Memph. Goth. Arm.MSS.

— ακουετε αυτου BCDL. 1. 33. Vulg. *a. c.ff.g*1.*l.k.* Memph. Theb. (vid. Matt.) | ‡αυτου ακουετε ϛ. AX. rel. *b.f.* Syrr. Pst.&Hcl. Goth. (vid. Matt. *rec.* et Luc.) | εν ῳ ηυδοκησα Δ. (vid. Matt. iii.)

8. εξαπινα ABsCL. rel. *c.f.ff.k.* Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. | ευθεως D. 69. Vulg. *a.g*1.2. (om. *b*).

— ουδενα ειδον] ιδον ουδενα Δ. (om. praec ουκετι Syr.Pst. Æth.)

— αλλα ACLXΔ. 1. 69. rel. Theb. Arm. | ει μη BD. 33. Latt. Memph. Goth. Æth. (vid. Matt. xvii. 8). [Syrr. ancc.]

8. μονον] om. F.

— μεθ' εαυτων ACDL. rel. Vulg. *b.g*1.2. Memph. Goth. Arm. Æth. | post ειδον 33. *c.f.* (Theb.) | μετα εαυτων it. post ειδον B. | om. *a.ff.l.k.*

9. και καταβαινοντων BCDLΔ. 33. (Latt.) Syr.Pst. Memph. Æth. (vid. Matt. xvii. 9). | ‡καταβαιν. δε ϛ. AX. 1. 69. rel. *f.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (μεταβαιν. S).

— απο ACLXΔ. 1. 69. | εκ BD. 33. (vid. Matt.) "de" Latt.

— διεστειλατο ABsD. rel. | διεστελλετο C. 1. | παρηγγειλεν Δ.

— ινα] om. Δ.

— ἁ ειδον διηγησωνται BC(D)LΔ. 1. Vulg. *a.b.g*1.2.*i.l.k.* (ειδοσαν D). | ἁ ειδον εξηγησωνται 69. | ‡διηγησωνται ἁ ειδον ϛ. A(X). 33. rel. *c.f.ff.* Syrr. Pst.&Hcl. rel. ut vid. (διηγησονται X HK).

10. και 1°] om. 69.

— εκρατησαν] add. οἱ μαθηται 69.

— τι εστιν] praem. το M.

— το εκ νεκρων αναστηναι ABsCLX. 33. rel. Memph. Goth. Arm. Æth. quid esset a mortuis resurrexit *k*(sic). | om. το εκ νεκρων Δ. (om. ver. *ff.* Syr.Pst. MSS.) | οταν εκ νεκρων αναστῃ D. 1. 69. Vulg. *a.b.c.f.i.l.* Syrr.(Pst.)&Hcl.

---

2. non potest super terram *Cl.* | 3. Moyse *Cl.* | 4. nos hic *Cl.* | 6. erant autem *Am.* | 9. ne cuiquam *Cl.*

A B C D [II]. L X Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓ.

12. ἀποκριθεὶς εἶπεν

ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες, Ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; [12] ὁ δὲ ‡ ἔφη αὐτοῖς, Ἠλίας [μὲν] ἐλθὼν πρῶτον ‡ ἀποκαθιστάνει πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ‡ ἐξουδενηθῇ. [13] ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθεν καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ‡ ἤθελον, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

c ‖Matt. 17: 14-21. ‖Lu. 9: 37-42. ι 14. ἐλθὼν.... εἶδεν § II

[14] c Καὶ ‡ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς § εἶδον ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συνζητοῦντας ‡ πρὸς αὐτούς. [15] καὶ ‡ εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος ‡ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν, καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. [16] καὶ ἐπηρώτησεν ‡ αὐτούς, Τί συνζητεῖτε πρὸς αὐτούς; [17] καὶ ‡ ἀπεκρίθη * αὐτῷ εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου †, Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. [18] καὶ ὅπου ‡ ἐὰν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν· καὶ ἀφρίζει, καὶ

Κ Ϛ′ 4a β

terrogabant eum dicentes, Quid ergo dicunt Pharisaei et scribae quia Heliam oporteat venire primum? [11] [12] Qui respondens ait illis, Helias cum venerit primo restituet omnia: et quomodo scriptum est in filium hominis ut multa patiatur et contemnatur? [12] [13] Sed dico vobis quia et Helias venit, et fecerunt illi quaecumque voluerunt, sicut scriptum est de eo.

[13] [14] (90, 10.) Et veniens ad discipulos suos vidit turbam magnam circa eos et scribas conquirentes cum illis. [14] [15] Et confestim omnis populus videns eum stupefactus est, expaverunt, et accurrentes salutabant eum. [15] [16] Et interrogavit eos, Quid inter vos conquiritis? [16] [17] (91, 2.) Et respondens unus de turba dixit, Magister, attuli filium meum ad te habentem spiritum mutum, [17] [18] qui ubicumque eum adprehenderit adlidit eum, et spu-

11. επηρωτων BsCDL. rel. Vulg. *b.c.f.k.* Syrr.Pst.&Hcl. | -τησαν A. 1. 33. 69. *a.g*[1]. (vid. Matt. xvii. 10).
— ὁτι 1° MSS. quare *k.* Syr.Hcl. Memph. Schw. | πως ουν 69. quid ergo Vulg. *a.f.g*[1]. quid utique *c.* (vid. Matt. xvii. 10). | quia *b.d.ff.i.* Goth. | quid est hoc quod Arm. | om. Memph.W. Æth.
— λεγουσιν] post γραμματεις D. *a.* (vid. Matt.) ‖add. οἱ φαρισαιοι και L. Vulg. *c.g*[1]. | Contra, ABCD. rel. *a.b.f.ff.i.k.* vv.
— ὁτι 2°] om. D*Gr.* 1. *b.ff.i.k.* | Contra, rel. Vulg. *c.d.f.g*[1]. (h. *a*).
— ελθειν πρωτον] πρωτον ελθειν D. *a. b.c.f.g*[2]*.i.k.* | Contra, rel. Vulg. *ff.g*[1].
12. εφη BCLΔ. Syr.Pst. Memph. | ‡ αποκριθεις ειπεν Ϛ. ADX. 1. 33. rel. (Vulg.) *a.*(*b.c.f*).*ff.i.*(*k*). Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xvii. 11).
— αυτοις] add. ει D.
— μεν] om. DL. 1. Vulg. *b.c.f.ff.l.k.* Syr.Pst.(&Hcl.mg.) Arm. Æth. (et Helias *a.*) | Contra, ABsCX. rel. Syr. Hcl.txt. Memph. Goth. (vid. Matt.)
— πρωτον] πρωτος D*Gr.*Δ*Gr.*
— αποκαθιστανει ABLΔ. 1. 33. *k.* Goth. | αποκαταστανει D*Gr.* | ‡ αποκαθιστᾳ Ϛ. X. rel. | αποκαταστησει C. (Latt.) Memph. Arm. Æth. (vid. Matt.) | ut restituat Syrr.Pst.&Hcl.
— και πως BsCDLX. 1. 33. rel. vv. | καθως AΔKM. Syr.Hcl.mg. (quomodo igitur Arm.)
— εξουδενηθῃ BD(L. 1. -θεν-) | ‡ εξουδενωθῃ Ϛ. ACX. rel. | εξουθενωθῃ 69.
13. και 1°] om. 1. 69. MUΓ. *a.k.l.* Memph. Arm. Æth. (vid. Matt. xvii. 12). | Contra, ABCD. rel. Vulg. *b.c.f.ff.g*[1]. Syrr. Pst.&Hcl. Goth.
— εληλυθεν] -θει Δ. | ηδη ηλθεν C. 1. *f.i.* (vid. Matt.) | Contra, rel. Vulg. *a. b.c.k.* rel.
— εποιησαν] -σαντο 69.
— αυτῳ ὁσα ηθελ.] om. X. ‖praem. εν LK. Syrr.Pst.&Hcl.mg. (vid. Matt.)
— ηθελον BC*(*ut vid.*)D*Gr.*L. | ‡ -λησαν Ϛ. AC[2]Δ. Vulg. *a.b.c.d.f.ff.g*[1]. Syrr. Pst.&Hcl. (vid. Matt.) [*k*].
— επ' αυτον] περι αυτου 69. | εν αυτῳ Γ.
14. ελθοντες...ειδον BLΔ. *k.* Arm. (ειδαν B**Bch.* ειδον LΔ). | ‡ ελθων...ειδεν Ϛ. ACD(II). rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth.
— μαθητας] add. αυτου 69.
— πολυν] om. 1. Arm. | ante οχλον M.
— περι] προς D. *a.b.c.ff.i.k.* | Contra, Vulg. *f.*
— γραμματεις] praem. τους DII. 69. Arm. | Contra, ABsCL. rel.
— προς αυτους BCIIIΔ. 1. Latt. Goth. | προς εαυτους G. | ‡ αυτοις Ϛ. ADX. rel.
15. ευθυς BCLΔ. 1. 69. | ‡ ενθεως Ϛ. A DIIX. 33. rel.
— ὁ οχλος] om. ὁ D.
— ιδοντες αυτον εξεθαμβηθησαν BC(D) IIIΔ. 1. 33. 69. *a.*(*b.c.ff*).*i.* Syrr.Pst.& Hcl.mg. Memph. Schw. Goth. Arm. Æth. (εθαμβησαν D). (αυτον] τον Ιησουν D. Vulg.*Cl. b.c.ff.*) | ‡ ιδων αὐτον εξεθαμβηθη Ϛ. AX. rel. Vulg. *f.g*[1·2·]*k.* Syr.Hcl.txt. | ιδων.... εξεθαμβηθησαν M[2]. *i.* Memph.W.
15. προστρεχοντες BsIILXΔ. rel. accurrentes Vulg. *f.g*[1·2·]*l.* vv. | προτρεχοντες AC. | προσχεροντες *sic* D. gaudentes *c.d.ff.i.k.* cadentes *b.* (h. *a*).
16. αυτους 1°] BDLΔ. 1. Vulg. *b.c.f.ff. g*[1·2·]*i.k.* Memph. Arm. Æth. | ‡ τους γραμματεις Ϛ. AC. rel. *a.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. (h. II).
— προς αυτους BsCLXΔ. rel. Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Arm. Æth. | προς ἑαυτους A. 33. GMΓ. (? Memph.) | εν ὑμειν D. Latt. (hiant II. *k*).
17. απεκριθη BDLΔ. 33. *a.b.c.i.k.* Memph. | ‡ αποκριθεις Ϛ. AC. rel. Vulg. *f.* Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. (Æth.) [h. II]. (iidem et II addunt † ειπεν post οχλου).
— αυτῳ BCDLΔ. 33. *a.b.c.i.k.* Memph. (Æth.) | post ειπεν II. 1. | post ειπεν add. αυτοις 69. | *om. Ϛ. AX. rel. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.
— εις] post εκ του οχλου 1. 69.
18. εαν ABΔK. | ‡ αν Ϛ. CDII. 33. rel. | om. 1.
— αυτον 1°] om. Δ.
— ῥησσει] ῥασσει D*Gr.* applontat *d.* (om. αυτον 2° D. *k*).
— και τριζει] om. X.
— οδοντας] † add. αυτου Ϛ. AC[3]IIX. rel. *b.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth.

11. oportet *Cl.* | 15. videns Jesum *Cl.* | et expaverunt *Cl.* | 18. allidit illum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

τρίζει τοὺς ὀδόντας †, καὶ ξηραίνεται· καὶ ‡εἶπα″ τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. 19 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ‡αὐτοῖς″ λέγει, Ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός με. 20 καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδὼν αὐτὸν ‡τὸ πνεῦμα εὐθὺς″ ἐσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. 21 καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ, Πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπεν, 22 Ἐκ″ παιδιόθεν. καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς πῦρ ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι ‡δύνῃ″, βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς.¶ 23 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τὸ εἰ ‡δύνῃ″ †, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. 24 [καὶ] ‡εὐθὺς″ κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου † ἔλεγεν, Πιστεύω †· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. 25 ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει

18. εἶπον

20. συνεσπάραξεν

21. ἐξ οὗ τοῦτο

22. καὶ εἰς πῦρ αὐτον

¶ II

23. δύνῃ [πιστεῦσαι]

mat et stridet dentibus et arescit: et dixi discipulis tuis ut eicerent illum, et non potuerunt. 18 [19] Qui respondens eis dicit, O generatio incredula, quamdiu apud vos ero? quamdiu vos patiar? adferte illum ad me. 19 [20] Et adtulerunt eum. Et cum vidisset illum, statim spiritus conturbavit eum, et elisus in terram volutabatur spumans. 20 [21] Et interrogavit patrem eius, Quantum temporis est ex quo hoc ei accidit? At ille ait, Ab infantia: 21 [22] et frequenter eum et in ignem et in aquas misit ut eum perderet: sed si quid potes, adiuva nos, misertus nostri. 22 [23] Iesus autem ait illi, Si potes credere, omnia possibilia credenti. 23 [24] Et continuo exclamans pater pueri cum lacrimis aiebat, Credo, adiuva incredulitatem meam. 24 [25] Et cum videret Iesus con-

---

Arm. Æth. | om. BC*DLΔ. 1. 33. 69. Vulg. *a.c.l.k.*

18. ειπα BL. 1 *Wtst.* F. | ‡ειπον ⸗. AC D. rel. [h.II]

— εκβαλωσιν] εκβαλλωσιν 1.

— ισχυσαν] add. εκβαλειν αυτο D. *a.b.* Arm. | Contra, ABCLX. 69(*sic*). rel. Vulg. *c.f.k.* rel. (h. II).

19. ὁ δε] και D. 1. 69. *a.b.c.f.i.k.* (Memph. W.) Æth. | Contra, ABsC. rel. Syr. Hcl. Memph.Schw. Goth.|"qui" Vulg. [Syr.Pst. Arm.] (h. II).

— αποκριθεις] add. ὁ Ιησους 69. Syr.Pst.

— αυτοις ABDLΔ. 1. 33. Vulg. (*a.b.c*).*f.*(*i*). Syr.Pst.MSS. Syr.Hcl.txt. Memph. Goth. Arm. Æth. | ‡αυτῳ ⸗. C³X. rel. g^{1}.*l.* Syr.Pst.(impr.)&Hcl.mg. | om. C*. 69. *k.* [h. II].

— απιστος] -στε D. ‖add. και διεστραμμενη 69. (vid. Matt. xvii. 17 et Luc. ix. 41).

— εσομαι] ante προς ὑμας M. (vid. Luc.) | εσωμαι F.

— ανεξομαι] -ξωμαι 69. F.

— φερετε] add. μοι E*. (vid. Matt.) | add. "huc" Syr.Hcl.* (Æth.) vid. Matt.

20. προς αυτον] om. D. Vulg. *a*(ut vid.). *b.c.l.k.* | Contra, ABCII. rel. *f.* vv.

— ιδων] ιδον C²SV.

— το πνευμα ευθυς BCLΔ. 33. *c.f.*g^{2}.*k.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (Æth.)| ‡ευθεως το πνευμα ⸗. AIIX. 1. 69. rel. Vulg. g^{1}. Goth. | το πνευμα tantum D. *a.b.ff.i.*

20. εσπαραξεν AIIX. 1. 69. rel. | συνεσπαραξεν BCLΔ. 33. conturbavit Latt. (vid. Luc. ix. 42). | εταραξεν D*Gr.*

— αυτον] το παιδιον 69. *a.b.c.ff.i.k.* | Contra, Vulg. *f.*$g^{1.2.}$

21. επηρωτησεν] add. ὁ Ιησους 1. *a.c.f.* Syr.Pst. (Æth.) | Contra, Vulg. *b.*g^{1}.*k.*

— αυτου] add. λεγων 69. *a.f.*

— ὡς AC³DX. 1. rel. "ut" Goth. (ex quo Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth.)|ἐως B.|ἐξ οὑ C*LΔ. 33. (hiat II).

— τουτο] om. Δ.

— εκ παιδιοθεν BC(II)LΔ. (1). 33. G. (παιδοθεν II. 1Wtst.) Latt. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Goth. Æth. | *om. εκ ⸗. AX. rel. Arm. ut vid. (παιδοθεν E *Wtst.*) | εκ παιδος D.

22. πολλακις αυτον AC³DX. 1. 33. rel. Vulg. *b.c.f.i.*(*k*). Goth. (Æth.) | αυτον post πυρ BC*LΔ. (*a*). ante πυρ Memph. post ὑδατα II. om. Arm. [Syrr.Pst.& Hcl.] | (om. και πολλακις αυτον K).

— και 2°] om. DII. 1. 69. Vulg.*Cl. a.b. l.k.* Syr.Pst. | Contra, *Am. c.f.*$g^{1.2.}$ Syr. Hcl. rel.

— πυρ] praem. το AEFGKMVΓ. | om. BsCDIILXΔ. 1. 33. rel.

— εβαλεν *hic* ABsCL. rel. misit *hic f.* mittit *hic. a.k.* | ante ἱνα II. | βαλλει (ante ἱνα) D. misit ante *ina* Vulg. *c.* $g^{1.2.}$ mittit *b.i.* | εβαλλεν *hic* 1.

— απολεσῃ] -σει H.

— αυτον] ante απολ. DII. 1. Vulg. *b.c.* $g^{1.2.}$ | Contra, ABsCL. rel. *a.f.k.*

— αλλα D. | (ει τι] ετι A).

22. δυνῃ BDIILΔ. 1. | ‡δυνασαι ⸗. AC X. rel. ‖add. κυριε II.

— ἡμιν] add. κυριε DG. *a.b.*g^{2}.*i.* Arm. | Contra, ABsCII. rel. Vulg. *c.f.k.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. (ad fin. ver. om. Æth.)

23. το ABsCLXΔ. 1. 33. M(*sic*). rel. Goth. "quid est" *a.* Memph. "num dixisti" Arm. (Æth.) | om. D. 69. KU.

— δυνῃ BDΔ. 1. | ‡δυνασαι ⸗. ACL. rel. ‖†add. πιστευσαι ⸗. AC³D. 33. Vulg. *a.b.c.f.k****. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | om. B.*Btly.Blc.*C*LΔ. 1. *k**. Memph. Arm. Æth.

24. και] om. BLΔ. *c.* Memph. | Contra, A CDX. rel. (Latt.) rel.

— ευθυς BLΔ. | ‡ευθεως ⸗. AC³D. rel.| om. C*. Æth.

— παιδιου] παιδος 1. ‖†add. μετα δακρυων ⸗. A²C³DX. rel. Vulg. *a.b.c.f.* Syrr.(Pst.)&Hcl. (Goth.) | om. A*BC* LΔ. *k.* Memph. Arm. Æth.

— ελεγεν] λεγει D. | ειπεν 69.

— πιστευω] †add. κυριε ⸗. C²XΔ. rel. Vulg.*Cl. a.b.c.f.* Memph.W. Arm.Usc. | om. ABC*DL. *Am.* g^{1}.*i.l.k.* Syrr.Pst. &Hcl. Memph.Schw. Goth. Arm.Zoh.

— βοηθω Δ.

— μου] post τῃ απιστ. D. Vulg. *a.b.c.f.* $g^{1.2.}$*k.* (Contra, *i*). ‖μοι KS.

25. ιδων δε ὁ Ιη.] και ὁτε ειδεν Ιη. D. Latt. (exc. *f*). | Contra, rel.

---

19. dixit *Cl.* | 20. vidisset eum *Cl.* | conturbavit illum *Cl.* | 21. ei hoc *Cl.* | 22. eum in ignem *Cl.* | 23. possibilia sunt *Cl.* | 24. Credo, domine *Cl.*

A B C D. L X Δ. 1. (33). 69. EFGHKMSUVΓ. 25. σοι επιτασσω

ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ, ‡Τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα″, ἐγὼ ‡ἐπιτάσσω σοι″, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. 26 καὶ ‡κράξας″, καὶ πολλὰ ‡σπαράξας″ † ἐξῆλθεν, καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε *τοὺς″ πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. 27 ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας ‡τῆς χειρὸς αὐτοῦ″ ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη.

ηβ ι

38 28 Καὶ ‡εἰσελθόντος αὐτοῦ″ εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ‡κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν″, Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβάλειν αὐτό; 29 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

29. [καὶ νηστείᾳ.]

ηγ β

39 30 d Κἀκεῖθεν″ ἐξελθόντες ‡ἐπορεύοντο″ διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τὶς ‡γνοῖ″. 31 ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν¶ αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς

d ‖ Matt. 17·22, 23. ‖ Lu. 9:43-45.
30. παρεπορεύοντο
31. ἔλεγεν [αὐτοῖς]
¶ 33

currentem turbam, comminatus est spiritui immundo dicens illi, Surde et mute spiritus, ego tibi praecipio, exi ab eo et amplius ne introeas in eum. 25 [26] Et exclamans [et] multum discerpens eum exiit ab eo, et factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent quia mortuus est. 26 [27] Iesus autem tenens manum eius elevavit illum, et surrexit.

27 [28] (92, 10.) Et cum introisset in domum, discipuli eius secreto interrogabant eum, Quare nos non potuimus eicere eum? 28 [29] Et dixit illis, Hoc genus in nullo potest exire nisi in oratione et ieiunio.

29 [30] (93, 2.) Et inde profecti praetergrediebantur Galilaeam, nec volebat quemquam scire. 30 [31] Docebat autem discipulos suos, et dicebat illis quoniam filius hominis tradetur in manus hominum, et occident eum, et occisus tertia die re-

25. οχλος BsCD. rel. | praem. ὁ ALXΔ. 33. 69. M. Arm. (Contra, Goth.) | add. πολυς 1.
— τῳ ακαθαρτῳ] om. 1.
— λεγων] ειπων DGr.
— το αλαλον και κωφον πνευμα BC*DL Δ. 1. 33. Vulg. (a.b).c.f.ff².k. Memph. Arm. | ‡το πν. το αλαλ. κ. κωφ. ⸗. A C³X. rel. Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. Æth.
— επιτασσω σοι BC1.Δ. 33. Vulg.Cl.ff¹. k. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | ‡σοι επιτασσω ⸗. ADX. 1. rel. Am. a.b.c. f.i. Goth. Arm.
— εξ αυτου ABsC³DGr.L. rel. Goth. | απ' αυτ. C*Δ. Latt.
— εξελθεις LXEΓ.
26. κραξας BC*DLΔ. | ‡κραξαν ⸗. AC³ X. rel.
— και post πολλα Δ. 1.
— σπαραξας BC*DL. | ‡σπαραξαν ⸗. AC³ΔX. rel. ‖†add. αυτον ⸗. AC³X. rel. Vulg. a.c.f.g¹.k. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. B.Ble. Bch.C*DLΔ. b.ff².i.
— εξηλθεν] add. απ' αυτου D. (Latt.) vid. Matt. xvii. 18. | add. επ' αυτῳ ΔGr. | non habent ABC. rel. vv.
— ωσει] ως D.
— τους πολλους AB.Btly.LΔ. 33. | *om. τους ⸗. CD. rel. Goth.
— λεγειν] λεγοντας D.
27. της χειρος αυτου BDLΔ. 1. 69. Latt. Memph. Arm. | ‡αυτον της χειρος ⸗. AC³. rel. Goth. | αυτον της χειρος αυτου C*. Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
28. και εισελθοντος αυτου BCDLΔ. 1. 69. Latt. Syrr.(Pst.)&Hcl. (? Memph.) | ‡και εισελθοντα αυτον ⸗. AX. 33. rel. Goth. Arm. [Æth.]
— οικον] praem. τον AM. Memph.W. ‖ add. προσηλθον αυτῳ 69.
— κατ' ιδιαν] ante επηρ. BC*DLΔ. 1. 33. 69. (Latt.) Arm. | ‡post αυτον ⸗. AC³ X. rel. (c). Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth.
— επηρωτων ABs(C)LX. 33. rel. (επερωτουν C). | ηρωτων D. 1. | και επηρωτησαν 69.
— ὁτι BsC(sic)LXΔ. 1. rel. | δια τι AD (33 δι...) K. (vid. Matt. xvii. 19). | ὁτι δια τι U. | λεγοντες ὁτι 69. (Syr. Hier.).
— ηδυν.] εδυν. K. (ηδυνημεν C*).
— εκβαλλειν F.
— αυτο] αυτον ΔFK.
29. αυτοις] add. ὁ Ιησους G. b.g². (litura in M).
— εν ουδενι δυναται ABsC³(D). rel. (ουδεν D). | ου δυναται C*. | ουκ εκπο ... 33. Arm. (vid. Matt. xvii. 21).
— και νηστειᾳ ACDLX. 1. 33. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Memph. Goth. (νηστ. ante προσευχῃ habent Syr.Pst. Arm. Æth.) | και τῃ νηστ. Δ. | om. B. k.
30. κακειθεν B.Btly.DLΔ. | ‡και εκειθεν ⸗. AC. rel.
— επορευοντο B*Bch.D. a.c.f. Goth. Æth. | ‡παρεπορευοντο ⸗. AB²Bch.CL. rel. Vulg.b.(ff².g²).k. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm.
— γνοι BCDL. | ‡γνῳ ⸗. AXΔ. rel. (pro ινα τις ante, τις ινα Elz. 1633. non ita 1624).
31. αυτοις] om. B.Btly.Blc. k. | Contra, rel. (hiat 33).
— ὁ υιος] om. ὁ D*.
— παραδιδοται] παραδοθησεται 69.
— ανθρωπων και αποκτενουσιν] ανθρωπου κ. αποκτεινουσιν DGr.
— αποκτανθεις] om. D. a.c.g¹.k. Memph. (vid. Matt. xvii. 23). | Contra, rel. Vulg. b.f.i. rel.
— μετα τρεις ἡμερας BC*DLΔ. (a).b.c. i.(k). Syr.Hcl.mg. Memph. | ‡τῃ τριτῃ ἡμερᾳ ⸗. AC³X. rel. Vulg. f.g¹.l. Syrr. Pst.&Hcl.txt. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt.)
— αναστησεται] εγερθησεται 1. 69. (vid. Matt.)
32. επερωτησαι] ερωτησαι 1. 69.
33. ηλθον B.Btly.(D). 1. Vulg. a.b.c.k.l. Syr.Pst. (ηλθοσαν D). | ‡ηλθεν ⸗. A CL. rel. f. Syr.Hcl. (Memph.) Goth. Arm. (Æth.) | εισηλθ. 69.
— Καφαρναουμ BDΔ. Latt. Memph. Goth. | ‡Καπερναουμ ⸗. AC. rel.

25. praecipio tibi Cl. | 26. exclamans multum Arm. | 27. elevavit eum Cl. | 32. interrogare eum Cl.

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.
ΚΖ′ ϛδ

[a] ‖ Matt. 18:1-5. ι ‖ Lu. 9:46-48. ϛε β

34. [ἐν τῇ ὁδῷ]

[f] c. 10:43.

[g] Matt. 10:40. Jo. 13:20. — ϛϛ

37. δέξηται, οὐκ α ἐμὲ — ϛζ η

38. ἐκωλύσαμεν — om. ὅτι οὐκ ἀκολ. ἡμῖν

‡μετὰ τρεῖς ἡμέρας″ ἀναστήσεται. [32] οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

40 [33] [e] Καὶ ‡ἦλθον″ εἰς ‡Καφαρναούμ″· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς, Τί ἐν τῇ ὁδῷ† διελογίζεσθε; [34] οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. [35] καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, [f] Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος. [36] καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτό, εἶπεν αὐτοῖς, [37] [g] Ὃς ‡ἂν″ ἓν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ‡ἂν″ ἐμὲ ‡δέχηται″, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με. [38] ‡ἔφη″† αὐτῷ ὁ Ἰωάννης λέγων, Διδάσκαλε, εἴδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ‡ἐκωλύομεν″ αὐτόν, [ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν]. [39] ὁ δὲ Ἰησοῦς

surget. [31 [32]] At illi ignorabant verbum, et timebant eum interrogare.

[32 [33]] (94, 10.) Et venerunt Capharnaum. Qui cum domi esset, interrogabat eos, Quid in via tractabatis? [33 [34]] (95, 2.) At illi tacebant, siquidem inter se in via disputaverant quis esset illorum maior. [34 [35]] Et residens vocavit duodecim et ait illis, Si quis vult primus esse, erit omnium novissimus et omnium minister. [35 [36]] Et accipiens puerum statuit eum in medio eorum; quem ut complexus esset, ait illis, [36 [37]] Quisquis unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo, me recipit: (96, 1.) et quicumque me susceperit, non me suscipit sed eum qui me misit. [37 [38]] (97, 8.) Respondit illi Iohannes dicens, Magister, vidimus quendam in nomine tuo eicientem daemonia, qui non sequitur nos, et prohibuimus eum. [38 [39]] Iesus autem

---

33. ὁδῳ] †add. προς ἑαυτους ⊽. AX. rel. *f.* Syr.Hcl. Goth. Æth. | post διελ. 1. 69. Syr.Pst. (Arm.) | om. BCDLΔ. Vulg. *a.b.c.k.* Memph.

— διελογιζεσθε] διελεχθητε 1. | διελογισθη 69. | διελογιζοντο M. (? om. B?)

34. εσιωπων] -πουν C.

— διελεχθησαν *Orig.* iii. 596[c]. | διηνεχθησαν 1.

— εν τῃ ὁδῳ] om. ADΔ. *a.b.f.i.* Goth. | Contra, BCLX. rel. Vulg. *c.ff.g*[1]*.k.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii.

— τις μειζων ABCLXΔ. 1. rel. (Syr.Pst.) | τις μειζων γενηται αυτων D. (Latt.) (Syr.Hcl.) (Memph.) Æth. | add. esset Goth. Arm. | τις αυτων μειζων ειη 69. | τις αυτων μειζων εστιν *Orig.* iii. (vid. Matt. xviii. 1, et Luc. ix. 46).

35. και 1°] τοτε D. *b.*

— και λεγ. αυτ.... παντων διακονος] om. D. *k.* (vid. Matt. et Luc.) | Contra, rel. *Orig.* iii. 596[c]. | om. εσχατος και παντων 1.

— θελει] θελη FH*.

— εσται] εστω Δ *Gr. Orig.* iii. (MS.) fiat *a.b.ff.i.* | Contra, rel. Vulg. *c.f.* rel. *Orig.* iii. (ed.)

— διακονος] δουλος M*.

36. παιδιον] praem. το D.

— αυτο 1°] om. 1. Arm. | αυτον DΔ.

— εμμεσω ACL.

— εναγκαλισαμενος ABsD[2]. rel. *Orig.* iii. | αναγκαλισ. C. | αναγκαλεσ. L. | αναγκλισ. D*. | εκαλισαμενος Δ. (*vocans* Lat.)

36. ειπεν] λεγει 1. Vulg. *a.b.c.ff.* | Contra, rel. *f.k.* rel. *Orig.* iii.

37. ὃς αν 1° AB.*Btly.*CDLΔ. 1. 69. | ‡ὁς εαν ⊽. X. rel. *Orig.* iii. 596[d] *bis.* 597[a].

— ἓν ABsCLΔ. 1. rel. Vulg. (*a*).*f.g*[1]. Syr.Hcl. Memph. Goth. *Orig.* iii. *ter.* | om. DXΓ. *b.c.ff.i.*(*k*). Syr.Pst. Arm. Æth. | εκ 69.

— των τοιουτων παιδιων ABDX. 1. 69. rel. Vulg. *a.b.c.f.ff.g*[1]*.i.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Orig.* iii. 596[e]. 597[a]. (om. τοιαυτ. 596[d].) | των παιδιων τουτων C Δ. | pueros tales *k.* sicut hic puer Syr. Pst. talem infantem Æth.

— επι] εν D. 69 *Wtst.* (Latt.) | Contra, ABsC. rel. *Orig.* iii. *ter.*

— ονοματι μου MSS. *Orig.* iii. 596[e]. 597[a]. | εμῳ ονοματι Δ. *Orig.* iii. 596[d]. (? de suo).

— ὃς αν 2° B.*Btly.*DLΔ. | ‡ὁς εαν ⊽. A CX*sic.* rel.

— δεχηται B.*Bch.*L. 69. *a.c.f.g*[1.2]. (δεχεται B.*Btly.*) | ‡δεξηται ⊽. ACD. rel. Vulg. *b.ff.* (vid. Luc. ix. 48).

— αλλα] μονον αλλα και 69. | αλλα δεχεται F. Memph.

38. εφη BLΔ. Syr.Pst. Memph. | αποκριθεις δε εφη C. (om. postea λεγων). | απεκριθη D *Gr.* Vulg. *b.i.k.l.* Syr.Hcl. [*a.d*]. | ‡απεκριθη †δε ⊽. AX. rel. *c.f. ff.* Goth. Arm. (Æth.) (vid. et Luc. ix. 49). | και αποκριθεις 69.

38. αυτῳ] om. *a.c.ff.* (vid. Luc.) | Contra, Vulg. *b.f.i.k.*

— ὁ Ιωαν. BsCLXΔM. | om. ὁ AD. 1. 69. EFGHKSUVΓ*Tf.* (vid. Luc.)

— λεγων ABsX. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (Æth.) | om. C(vid. supra) Δ. *k.* Syr.Pst. Memph. | και λεγει 1. *b.i.* | και ειπεν D *Gr. c.ff.* | ειπεν 69. *a.d.*

— διδασκαλε] om. 1.

— ειδομεν] ειδαμεν D.

— εν τῳ ονομ. (*Elz.*) BCDLΔ. 1. 69. Latt. | om. εν (*St.*) AXEFGHKMSV Γ. | επι U. (vid. Luc.)

— ὃς ουκ ακολουθει ἡμιν A(D)X. 1. 69. rel. Vulg. (*a*).*b.c.ff.*(*k*).*l.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (ἡμιν] μεθ' ἡμων D. *a.k.*) | om. BCDLΔ. *f.* Syr.Pst. Memph. Æth. (vid. Luc.)

— εκωλυομεν BDLΔ. 1. | ‡εκωλυσαμεν ⊽. AC. rel. Latt. vv. ut vid. (vid. Luc.)

— ὁτι ουκ ακολουθει ἡμιν A(B)C(L)(Δ). rel. *f.* Syr.Pst. Syr.Hcl.* Memph. Goth. Æth. (vid. Luc.) (ακολ.] ηκολ. B.*Bch.* Δ.|ἡμιν] μεθ' ἡμων L). om. DX. 1. 69. Vulg. *a.b.c.ff.k.l.* Arm.

39. ὁ δε Ιησους ABC. rel. Vulg. (*c*).*f.* vv.| ὁ δε αποκριθεις D. *a.b.ff.i.k.* | ὁ δε 1. 69. Arm.

---

33. domi essent *Cl.* | 34. in via inter se *Cl.* | eorum major esset *Cl.* | 36. cum complexus *Cl.* | 37. misit me *Cl.*

ABCD. LXΔ. 1. 69. EFGHKMSUVΓ.

εἶπεν, Μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με. [40] ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. [41] h ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν † ὀνόματι † ὅτι χριστοῦ ἐστέ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν * ὅτι″ οὐ μὴ ‡ ἀπολέσει″ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. [42] i καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν * τούτων″ τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περίκειται ‡ μύλος ὀνικὸς″ περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. [43] j καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν ‡ ἐστίν σε″ κυλλὸν ‡ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν″, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, [44] [ὅπου k ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται]. [45] καὶ ἐὰν ὁ ποῦς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστίν ‡ σε″ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς

41. ἀπολέσῃ
h ‖Matt. 18:6. ζθ
Lu. 17:2. β
42. [τούτων]
— τῶν πίστιν ἐχόντων [εἰς ἐμέ]
i Matt. 5:30. ρ
‖ 18: 8. ς
k Es. 66:24. ρα ι

ait, Nolite prohibere eum: nemo est enim qui faciat virtutem in nomine meo et possit cito male loqui de me. [39] [40] Qui enim non est adversum vos, pro vobis est. [40] [41] (98, 6.) Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquae in nomine meo, quia Christi estis, amen dico vobis, non perdet mercedem suam. [41] [42] (99, 2.) Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus in me, bonum est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo eius et in mare mitteretur. [42] [43] (100, 6.) Et si scandalizaverit te manus tua, abscide illam: bonum est tibi debilem introire in vitam, quam duas manus habentem ire in gehennam, in ignem inextinguibilem, [43] [44] (101, 10.) ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur. [44] [45] Et si pes tuus te scandalizat, amputa illum: bonum est tibi claudum introire in vitam aeternam, quam duos pedes habentem

---

39. αυτον] om. D. *a.b.i.k.* (vid. Luc. ix. 50). | Contra, rel. Vulg. *f.ff.* (eos *c*).
— ουδεις] ου Γ.
— ποιησει] ποιει Δ.
— επι] εν 1. 69.
— ταχυ] om. 1. F*. *a.b.c.d.ff.i.k.* Arm. | Contra, rel. Vulg. *f.*
— με ante κακολ. 1.
40. ημων υπερ ημων (*Elz.*) BCΔ. 1. 69. *k.* Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. | υμ. υπ. ημ. XU. | ημ. υπ. υμ. L. | υμων υπερ υμων (*St.*)ADEFGHKMSVΓ. Vulg. *a.b.c.f.ff.i.l.* Syr.Pst.&Hcl.txt. Goth. Æth. (vid. Luc. ix. 50).
41. ποτισει Δ(H)Γ.
— εν] επι 69.
— ονοματι] †praem. τῳ ☽. DΔ. 69. HsMs. Arm. | om. AB.*Bch.*CLX. 1. EFGKSU VΓ. ‖ †add. μου ☽. DC³ΔX. 69. rel. Latt. Syr.Hcl.mg. Memph. Goth. Æth. | om. ABC*L. 1. K. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Arm.
— οτι ου μη BC*DLΔ. *b.ff.g².k.l.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. | *om. ὁτι ☽. AC³X(*sic*). 1. Vulg. *a.c.f.* Arm. Æth.
— απολεσει B.*Btly.*DE. | ‡απολεσῃ ☽. ACL. rel.
42. ὃς αν BsDL. 1. 69. SsVs. | ὃς εαν ACXΔEFGHKMU*Tf.*Γ.
— σκανδαλισῃ] -ζῃ D *Gr.* | -σει H.
— των μικρων] om. S. ‖ των μικρων τουτων AB.*Btly.Blc.*C²(?*)D*Gr.*LΔ. 1. *c.i.* Syr. Hcl. Memph. Goth. Æth. (vid. Matt. xviii. 6). | τουτων των μικρων B.*Bch.* M²*Tf.* Vulg. *b.d.ff.l.* Syrr.Pst. | *om. τουτων ☽. C*(ut vid.)X. 69. rel. *f.* Arm. (ex minimis vestris *a.* de pusillos vestros *k*).
42. πιστευοντων ABsC²LXΔ. rel. vv. (vid. Matt.) | πιστιν εχοντων C*D. *a.*
— εις εμε] om. C**ut vid.*DΔ. *a.b.ff.i.k*.* Memph.MS. | Contra, ABsC²LX. rel. vv. (vid. Matt.)
— αυτῳ] om. U. Æth. | ante εστιν A. | (om. εστιν *c.d.k*).
— περικειται] περικειτο D. (Latt. ut vid.)
— μυλος ονικος BCDLΔ. 1. Latt. Syr. Pst. Goth. Arm. (post τραχ. αυτ.) Æth. | ‡λιθος μυλικος ☽. AX. rel. Syr.Hcl. Memph. ut vid. (vid. Matt. et Luc. xvii. 2). | μυλωνικος λιθος 69.
— περι] επι D.
— βεβληται εις την θαλασσαν] εις την θαλ. εβληθη D. Latt. | Contra, rel.
43. σκανδαλιζῃ ACD. rel. *b.c.i.* | -σῃ B. *Btly.*LΔ. Vulg. *a.f.ff.k.* (vid. ver. 43). | -ζει XE. | -σει H.
— αποκοψον] add. et proice abs te *b.* (Arm.)
— εστιν σε BCLΔ. 69. *a.* | εστιν σοι D. Vulg. *b.c.f.ff.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | ‡σοι εστι ☽. AX. rel. Goth. (vid. Matt. xviii. 8).
— εισελθειν εις την ζωην ABCDLΔ. Latt. Syr.Pst. Memph. Æth. | ‡εις την ζωην εισελθειν ☽. X. rel. Syr.Hcl. Goth. (Arm.) vid. Matt. xviii. 9.
43. τας δυο] om. τας D. (vid. Matt. xviii. 8).
— απελθειν] βληθηναι D. *a.f.ff* (ap. Blan.) *k.* (vid. ver. 45 et 47 et Matt. v. 29). | Contra, rel. Vulg. *a.b.c.ff* (ap. Sabat.)*g².* rel.
— εις την γεενναν] om. 1.
— εις το πυρ το ασβεστον ABsC. rel. Vulg. *a.f.g².* (Syr.Hcl.) Memph. Goth. Arm. (ignis qui non extinguitur Syr. Hcl.) | οπου εστιν το πυρ το ασβ. D. *b.c.ff.i.k.* | του πυρος tantum F. (Æth.) | om. ε. τ. π. τ. ασβ. LΔ. Syr.Pst. (vid. Matt. v. 29, 30).
44. om. ver. BCLΔ. 1. *k.* Memph. Arm. Zoh. (sic in cdd. omnibus). | Contra, ADX. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (Æth.) vid. ver. 48.
— και το πυρ ου σβενν.] om. *f.* (πυρ αυτων *b.c.g².* Syrr.Pst.&Hcl.) (οπου το πυρ ου σβεννυ. και ὁ σκωλ. αυτ. ου τελ. Æth.)
45. και εαν] καν D.
— σκανδαλιζῃ] -ζει X. | -σει L.
— αυτον] αυτην (sic) A. | add. projice abs te (Memph.) Arm.
— καλον] add. γαρ AK. *c.* | Contra, Bs CD. rel.
— εστιν σε AB.*Bch.*CLXΔ. 1. 69. EFG HKV. | σοι εστιν D *Gr.*M²S. *b.* Goth. Arm. ut vid. (vid. Matt. xviii. 8, 9). | ‡εστιν σοι ☽. M*UsΓ. Vulg. *a.c.d.f. ff.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
— εισελθειν εις την ζωην χωλον ABC.

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.
k Es. 66:24.
l Matt. 5:29.
47. *σοί ἐστιν*
— [*τὴν*] *γέενναν* [*τοῦ πυρός*]
m Lev. 2:13.
49. om. *καὶ πᾶσα θ. ἁλὶ ἁλισθ.*
n Matt. 5:13. ρβ Lu. 14:34. β

δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν†, 46 [ὅπου k ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται]. 47 l καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν ‡σέ ἐστιν" μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν†, 48 ὅπου k ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. 49 πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται, [m καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται]. 50 καλὸν τὸ ἅλας· n ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ‡ἅλα", καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

mitti in gehennam ignis inextinguibilis, 45 [46] ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur. 46 [47] Quod si oculus tuus scandalizat te, eice eum: bonum est tibi luscum introire in regnum dei, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis, 47 [48] ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur. 48 [49] Omnis enim igne sallietur, et omnis victima [sale] sallietur. 49 [50] (102, 2.) Bonum est sal: quod si sal insulsum fuerit, in quo illud condietis? Habete in vobis sal, et pacem habete inter vos.

X. ΚΗ′ ργ ς
o ‖ Matt. 19:1–9.

41 o ‡Καὶ ἐκεῖθεν" ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας ‡καὶ πέραν" τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. 2 καὶ προσελθόντες† Φαρισαῖοι ‡ἐπηρώτων" αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα

1 (103, 6.) Et inde exsurgens venit in fines Iudaeae ultra Iordanen, et conveniunt iterum turbae ad eum, et sicut consueverat iterum docebat illos. 2 Et accedentes Pharisaei interrogabant eum si licet viro uxorem

---

rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. | *χωλ. εισελθ. ε. τ. ζωην* D. Latt. Arm. Æth. (add. *αιωνιον* D. Vulg. *a.b.c.i.l.* Arm.) | *εις τ. ζ. εισελθ. χωλ.* FΓ.

45. *βληθηναι*] *απελθειν* 1.
— *την γεενναν*] om. *την* X. 69. M*. ‖ †add. *εις το πυρ το ασβεστον* ς. AD X. rel. *f.* Goth. Arm.Usc. Æth. (vid. ver. 43). | add. *του πυρος* F. | add. ignis inextinguibilis Vulg. *c.l.* Syr.Hcl. ignis et inext. g^2. ubi ignis inext. *a.ff.i.* | *non habent* BCLΔ. 1. *b.k.* Syr.Pst. Memph. Arm.Zoh.

46. om. ver. BCLΔ. 1. *k.* Memph. Arm. Zoh. (sic in cdd. omnibus). | Contra, ADX. rel. (Latt.) Syr.Pst.&Hcl. Goth. (Æth.) vid. ver. 48.
— *και το πυρ ου σβεννυται*] om. Æth. (*πυρ αυτων a.b.c.ff.*g^2*.i.* Syr.Pst.&Hcl.)

47. *εαν ὁ οφθ. σου*] ὁ *οφθ. σου ει* D.
— *σκανδαλιζῃ*] -*ζει* DX.
— *σε* BLΔ. 69. (post *εστιν* LΔ. post *εισελθειν* 69). | ‡*σοι* ς. ACD *Gr.* rel. Goth. Memph. (vid. Matt. xviii. 9). | *σοι* post *εστιν* M*. Latt. Syr.Pst.&Hcl. (Arm.) Æth.
— *εισελθειν*] post *θεου* A.
— *βληθηναι*] *απελθειν* D. 1. *c.i.* (vid. Matt. v. 30). | Contra, rel. Vulg. *a.b.f. ff.*g^2*.*(*k*). rel.
— *εις την γεενναν*] om. *την* B.*Bch*.L. | Contra, ACD. rel. | *εις το πυρ το ασβεστον* F. "in ignem aeternum" *Iren.* 165. ‖ †add. *του πυρος* ς. ACX. rel. Vulg. *f.*(g^2). Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. (ignis inextinguibilis g^2). | om. BDLΔ. 1. *a.b.c.ff.k.* Memph. Arm. (F supra).

48. *αυτων*] om. XGSV. *c.* | Contra, rel. *Iren.* 165.
— *τελευτᾷ*] -*τησει* 1. *k.* (vid. Es. lxvi. 24). | (Hujus versiculi clausulas transponit *k*).

49. *πας γαρ πυρι ἁλισθησεται* ABCL. rel. Vulg. *f.*$g^{(1).2.}$ vv. | om. D. *Tol. a.b.c.ff.i.*
— *πυρι*] praem. *εν* C. | add. *αλι sic* X.
— *και πασα θυσια ἁλι ἁλισθησεται*] om. B.*Btly.Blc*.LΔ. 1. Memph.MSS. Arm. Zoh. | Contra, AC(D)X. rel. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. Memph.ed. Goth. Arm.Usc. Æth. (confer Lev. ii. 13. *και πᾶν δῶρον θυσίας ὑμῶν ἁλὶ ἁλισθήσεται* e quibus verbis hanc clausulam ortam esse videtur). | Pro hoc versu *k* habet tantum "omnia autem substantia consumitur."
— *και πασα*] *πασα γαρ* D. *b.c.ff.i.* | Contra, rel. Vulg. (*a*).*f.*$g^{1.2.}$
— *ἁλι*] om. *Tol. a.c.*g^2.

50. *καλον*] add. *γαρ* 69.
— *δε*] *γαρ* 69. | om. V.
— *γενηται*] *γενησεται* D.
— *αυτο*] om. 1. MΓ*Tf.* (non K). *f.*
— *αρτυσετε* BsX. rel. Vulg. *a.b.*(*c*).g^2*.k.* Syr.Hcl. (-*σεται* ACDLH). | *αρτυσηται* Δ. | *αρτυθησεται* 1.K.*f.* Syr.Pst. Memph. (Goth.) Arm. (Æth.)
— *εχετε*] praem. *υμεις ουν* 69.

50. *εαυτοις*] *αυτοις* L*.
— *ἁλα* A*B.*Btly*.DLΔ. 1. | ‡*ἁλας* ς. A^2 CX. rel. (*ἁλα ter* LΔ). ‖ praem. *το* U.
— *ειρηνευετε*] -*σατε* V.

1. *και εκειθεν* B.*Btly*.CDΔ. 1. 69. EU*Tf.* (*e sil.*) | ‡*κακειθεν* ς. ALX. rel.
— *και περαν* BC*L. Memph. (Æth.) | *περαν* C^2DΔ. 1. 69. G. Latt. Syr.Pst. Goth. Arm. ut vid. (vid. Matt. xix. 1). | ‡*δια του περαν* ς. AX. rel. Syr.Hcl.
— *συνπορευονται* ABC. rel. Vulg. *f.*g^2. rel. | *συνερχεται* D. *b.c.ff.i.k.* Arm. [*k* hiat.] | *συμπορευεται* 1. 69.
— *παλιν* 1°] om. 69. *b.c.ff.i.* Syr.Pst. | Contra, Vulg. *a.f.*(*k*). Arm. rel.
— *οχλοι*] praem. *οι* X. | *ὁ οχλος* D. *οχλος* 69. *a.b.c.ff.k.* (Contra, Vulg. *f.*g^2). | *οχλος πολυς* 1. (Syr.Pst.)
— *και ὡς ειωθει*] *ὡς ειωθει και* D. *b.ff.i.* | Contra, rel. Vulg. *a.*(*c*).*f.*g^2*.k.* rel.

2. *προσελθοντες*] om. D. *a.b.k.* | Contra, rel. Vulg. *c.f.ff.* rel.
— *φαρισαιοι*] om. D. *a.b.ff.k.* | Contra, rel. Vulg. *c.f.* rel. (quidam Phar. *c*). ‖ †praem. *οι* ς. CX. (1). Vs. (Arm.) | om. AB*Bch*.LΔ. 69. EFGHKMSUΓ. Memph. Goth. | *οι φαρ.* post *αυτον* 1. ante *προσελθ.* Arm.
— *επηρωτων* BDLM. Latt. (*επηρουν* pro *επηρωτουν* C). *ηρωτων* Δ. | ‡*επηρωτησαν* ς. AX. rel. Syr.Hcl. [Syr.Pst.]

49. *om.* sale *Am.*

ABCD. (L) X Δ. 1. 69. EFGHKMSUVΓ.

ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. [3] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμῖν ἐνετείλατο ‡ Μωυσῆς″; [4] οἱ δὲ ‡ εἶπαν″ p ‡ ἐπέτρεψεν Μωυσῆς″ βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ ἀπολῦσαι. [5] ‡ ὁ δὲ Ἰησοῦς″ εἶπεν αὐτοῖς, Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην· [6] ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως q ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς †. [7] r ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα· καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναίκα αὐτοῦ, [8] καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο, ἀλλὰ μία σάρξ. [9] ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. [10] καὶ ‡ εἰς τὴν οἰκίαν″ πάλιν οἱ μαθηταὶ † περὶ ‡ τούτου″ ἐπηρώτησαν αὐτόν. [11] s καὶ λέγει αὐτοῖς, ^ Ος ‡ ἂν″ ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ᾽ αὐτήν· [12] καὶ ἐὰν ‡ αὐτὴ ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς″ ‡ γαμησῃ ἄλλον″, μοιχᾶται.

dimittere, temtantes eum. [3] At ille respondens dixit eis, Quid vobis praecepit Moses? [4] Qui dixerunt, Moses permisit libellum repudii scribere et dimittere. [5] Quibus respondens Iesus ait, Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum istud; [6] ab initio autem creaturae masculum et feminam fecit eos deus: [7] propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem et adherebit ad uxorem suam, [8] et erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duo sed una caro. [9] Quod ergo deus iunxit, homo non separet. [10 (104, 10.)] Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogaverunt eum. [11 (105, 2.)] Et dicit illis, Quicumque dimiserit uxorem suam et aliam duxerit, adulterium committit super eam: [12] et si uxor dimiserit virum suum et alii nupserit, moechatur.

p Deut. 24:1. 5. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς

q Gen. 1:27. 6. αὐτοὺς ὁ θέος

r Gen. 2:24. 7. [καὶ προσκολλ. πρὸς τὴν γυν. αὐτ.]

ρδ ι

10. ἐπηρώτων ρε

s Matt. 5:32. Lu. 16:18. β

3. ενετειλατο] ετειλατο D*.
— Μωυσης B.*Btly*.DΔ. 69. KM. Vulg.*Cl. a.b.c.f.* | ‡ Μωσης ⊊. ACLX. 1. rel. *Am. k.*
4. ειπαν B.*Btly*.CD. | ‡ ειπον ⊊. ALX Δ. rel.
— επετρεψεν Μω. BCDLΔ. (om. *b*). | ‡ Μω. επετρ. ⊊. AX. rel. Vulg. *f.g*^{2}. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | Μω. ενετειλατο 1. (vid. Matt. xix. 7). "Jussit Moses" *k.* Memph. (Æth.) | "permisit" tantum *a.c.ff.* ‖ add. nobis *c.ff.* Syr.Pst. ‖ Μωυσης B.*Bch*.DΔ. 1. KM. Vulg.*Cl. f.* | ‡ Μωσης ⊊. ACLX. 69. rel. *Am. k.*
— γραψαι ABC. rel. Vulg. *a.f.g*^{2}*.k.* rel. | δουναι (vid. Matt.) γραψαι D. dare scriptum *c.d.ff.* dare *b.*
5. ὁ δε Ιησους B.*Btly.Blc*.CLΔ. Memph. ipse vero *c.* | ‡ και αποκριθεις ὁ Ιησους ⊊. ADX. 1. rel. (Vulg.) (*a.b*)*.f.*(*ff*). (*k*). Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. Arm. (Æth.) vid. Mar. xii. 24. xiv. 48 etc.
— αυτοις] om. D.
— εγραψεν] add. Μωυσης D. (*b*)*.c.*(*f*). *g*$^{(1).2}$*.k.* Syr.Pst.MS. (vid. Matt. xix. 8). | Contra, rel. Vulg. *a.ff.*
— ὑμιν] om. D. 69. *b.c.g*^{2}*.k.* Arm.Zoh. | Cont., rel. Vulg. *a.f.ff.g*^{1}. Arm.MSS. vv.
— ad fin.] add. απολυσαι τας γυναικας ὑμων Æth. e Matt.
6. κτισεως] om. D. *b.ff.* Syr.Pst. (vid. Matt. xix. 4 et 8). | Contra, rel. Vulg. *a.c.f.k.* vv.
— θηλυν D*.
— αυτους] om. D. *b.f.ff.k**. Goth. Æth. | Contra, rel. Vulg. *a.c.g*^{1}. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. ‖ † add. ὁ θεος ⊊. ADX. 1. rel. Vulg. *a.b.f.g*^{1}*.k.* Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. BCLΔ. *c.ff.* Memph. (vid. Matt.)
7. ab init.] add. και ειπεν D. 69. *Harl. b.c.ff.g*$^{(1).2}$. (vid. Matt. xix. 5). | Contra, rel. Vulg. *a.f.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
— αυτου post πατ.] om. DM*. (vid. Matt.)
— μητερα] add. ἑαυτου D. (αυτου M). *a.b.c.* Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. | non habent rel. Vulg. *k.* Syr.Hcl. Arm.
— και προσκολλ. ad fin.] om. B. Goth. | Contra, rel. vv. (vid. Matt. et Gen. ii. 24). | "et improbita^s mulierem" *k.*
— προς την γυναικα DX. rel. Vulg. *b.ff.* | τῃ γυναικι ALΔ. 1. *Tol. a.c.f.g*^{2}. (vid. Matt. et Gen. LXX.) γυγυναικι C *sic.*
8. μια σαρξ BDLXΔ. rel. Latt. Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Æth. | σαρξ μια AC. 1. 69. FKM^{2}UΓ *Tf.* Memph. Arm. *Orig. Int.* i. 90^e. (vid. Matt. xix. 6).
9. ουν] om. D *Gr. ff* (ap. Blan.)*.k.* Syr. Hcl. (vid. et *Clem.* 533). | Contra, rel.
— ὁ θεος] om. ὁ AG. *Clem.* 533.
— συνεζευξεν] εζευξεν D *Gr. Am. c.f.g.* | Contra, rel. Vulg. *Cl. a.b.d.ff.k.* Syr. Hcl.mg. *Gr. Clem.*
— χωριζετω] -ζεσθω Δ *Gr.* (Contra, *Clem.*)
10. εις την οικιαν BDLΔ. *b.* (om. *c*). | ‡ εν τῃ οικιᾳ ⊊. ACX. rel. Vulg. (*a*)*.f. g*^{2}*.k.* Memph. Goth. Arm. Æth. | praem. ει D*.
10. οἱ μαθηται] † add. αυτου ⊊. AD. rel. Vulg. *b.f.g*^{2}. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. | om. BCLΔ. *a.*(*c*)*.k.* Memph. Arm.
— περι τουτου ABCLXΔ. 1. MΓ. *a.c.f. ff.*(*k*). Syr.Pst. Memph. Æth. | om. K. *Harl.** | ‡ περι του αυτου ⊊. D. 69. rel. Vulg. *b.g*^{2}. Syr.Hcl. Goth. ‖ add. λογου D. *c.f.ff.g*^{2}*.k.* | Contra, rel. Vulg. *a.b.*
— επηρωτησαν ADX. 1. rel. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. | επηρωτων B.*Btly*.(LΔ επερ.). επηρωτουν C.
— αυτον] om. M.
11. (ver. 12 *post* και λεγει αυτοις ver. 11. 1).
— ὁς αν B.*Btly*.CDLΔ. | ‡ ὁς εαν ⊊. A X. rel. | εαν ανηρ 1. 69. *a.* Arm. (praem. και 1; sed om. ad init. ver. 12).
— απολυσῃ] -σει HK.
— γαμησῃ αλλην] αλλην γαμησῃ D. Vulg. *b.c.f.* | Contra, rel. *a.k.*
— επ᾽ αυτην] om. 1. Syr.Pst. Arm. (vid. Matt. xix. 9). | Contra, rel. Latt. Syr. Hcl. Memph. Goth. Æth.
12. και εαν αυτη απολυσασα τον ανδρα αυτης B(C)L(Δ add. και). (Memph.) Æth. (αυτου habet C). | και εαν γυνη εξελθῃ απο του ανδρος και D. (69 γυνη εαν et om του). *a.b.*(*c*)*.ff.g*^{2}. Arm. "et quae relinquit mulier virum et" *k.* | ‡ και εαν γυνη απολυσῃ τον ανδρα αυτης και ⊊. AX. (1). rel. Vulg. *f.g*^{1}. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. (εαν απολυσῃ γυνη 1).
— γαμησῃ αλλον BC*L(Δ). 1. 69. Syr. Hcl. Memph. Goth. (Æth.) (αλλην Δ).

9. deus conjunxit *Cl.* | 11. et ait illis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* ρϛ
Syrr. P. H. β
Memph.
Goth. Arm. Æth.

t ‖ Matt. 19: 13-15. ‖ Lu. 18: 15-17.

13. ἐπετίμησαν αὐτοῖς

13 t Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἅψηται αὐτῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. 14 ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, † μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· 15 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ‡ ἂν ″ μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. 16 καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτά, ‡ κατηυλόγει τιθεὶς ¶ τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά″ †.

13 (106, 2.) Et offerebant illi parvulos ut tangeret illos: discipuli autem comminabantur offerentibus. 14 Quos cum videret Iesus, indigne tulit et ait illis, Sinite parvulos venire ad me, et ne prohibueritis eos: talium est enim regnum dei. 15 Amen dico vobis, quisque non receperit regnum dei velut parvulus, non intrabit in illud. 16 Et complexans eos et inponens manus super illos benedicebat eos.

¶ L

ΚΘ′ ρξ
β

u ‖ Matt. 19: 16-30. ‖ Lu. 18: 18-31.

v Lu. 10: 25.

42 17 u Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμὼν εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν, Διδάσκαλε ἀγαθέ, v τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; 18 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. 19 τὰς ἐντολὰς οἶδας, w Μὴ μοιχεύσῃς· μὴ φονεύσῃς· μὴ

17 (107, 2.) Et cum egressus esset in viam, procurrens quidam genu flexo ante eum rogabat eum, Magister bone, quid faciam ut vitam aeternam percipiam? 18 Iesus autem dixit ei, Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi unus deus. 19 Praecepta nosti, Ne adulteres, ne

w Ex. 20: 12-16.

19. μὴ φον. μὴ μοιχ.

| αλλον γαμησῃ D. Latt. | ‡ γαμηθῃ αλλῳ ϛ. AC²X. rel. (Arm.)

12. ad fin.] add. super illum *c.(k).l.* add. super illum: (similiter *a.b*) et qui dimissum (a viro *a*) ducit moechatur *a.b. ff.g*². | Contra, Vulg. *f.g*¹.

13. ἵνα] ἵν' F.

— ἅψηται αυτων ADX. 1. rel. Vulg. *a.b. c.ff.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. *Orig.* iii. 659ᶜ. | αυτων ἅψηται BCLΔ. (vid. ord. in Luc. xviii. 15). [Arm.]

— μαθηται] add. αυτου D. *a.c.f.* Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Æth. | Contra, rel. Vulg. *b.ff.k.* Memph. Arm.

— επετιμων ADX. 1. rel. Latt. Syrr.Pst. &Hcl. (vid. Luc. xviii. 15). | -μησαν BCLΔ. Goth. (vid. Matt. xix. 13).

— τοις προσφερουσιν ADXΓ. rel. Vulg. *a.b.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | τοις φερουσιν 1. | αυτοις BCLΔ. *c.k.* Memph. (vid. Matt. et Luc.) ‖ add. αυτα Γ.

14. ὁ Ιησους] om. ὁ U.

— και 1°] add. επιτιμησας 1. 69. Syr. Hcl.mg. (Arm.)

— αυτοις] ante ειπεν 69.

— παιδια] παιδαρια D*.

— μη] †praem. και ϛ. ACDL. 1. M**. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xix. 14. Luc. xviii. 16). | om. B.*Bch.*XΔ. 69. EFGHKM*SUVΓ. Memph.

— αυτα] add. "venire ad me" iterum Memph.

15. ὃς αν B.*Btly.*CDLΔ. 1. | ‡ ὃς εαν ϛ. AX. rel.

15. θεου] om. D *Gr.** (corr.¹)

— εισελθῃ εις αυτην] εις αυτην εισελευσεται D *Gr.* | Contra, rel. Latt. vid. *Orig.* iii. 664ᵃ.

16. εναγκαλισαμενος ABsC. rel. Vulg. (*a*).*k.* vv. (εναγκαλεσ. L). | ενεκαλισ. Δ*. ενακαλισ. Δ². | προσκαλεσαμενος D. *b.c.f.ff.*

— κατευλογει τιθεις τας χειρας επ' αυτα BC(L)Δ. Syr.Hcl.MS.(ap. Gb.) Memph. (Æth.) (κατηυλ. L). | ‡ τιθεις τ. χειρ. επ' αυτ. ηυλογει † αυτα ϛ. (AX). rel. Vulg. *f.g*¹. Goth. Arm. (ηυλογει] ευλογει A(D *infra*)X. 69. EH(K*)MUV. | ευλογησεν FGK²·)| (τιθεις] και τιθων 1. om. τιθ. τ. χ. επ' αυτ. *a.* Syr.Hcl.*) | ετιθει τας χειρας επ' αυτα και ευλογει αυτα D. *b.c.ff.k.* Syrr.Pst.&Hcl.

17. εκπορευομενου] πορευομενου Γ. | *Clem.* 937, 8 hanc historiam (ver. 17-31) excitat dicens, ταῦτα μὲν ἐν τῷ κατὰ Μάρκον εὐαγγελίῳ γέγραπται· sed pro more vocabula nonnulla mutavit. Placet tamen *omnem* varietatem lectionis Clementis per hos versiculos recensere etsi saepe ad sensum textum Marci mutavit. Similiter nonnunquam fecit alibi, a testibus omnibus aberrans, et *de suo* ut videtur scribens. *Hic* habet *ab init.* Εκπορευομένῳ αὐτῷ.

— προσδραμων εις BCD. rel. Vulg. *a.b. f.ff.* rel. vv. | ιδου τις πλουσιος προσδραμων A. 69. K. (Syr.Hcl.mg.) Arm. | ιδου πλουσιος προσδρ. M. | ecce quidam *c.* ("et cum prodisset genib. obsecrans illum quidam" *k.* | προσελθών τις *Clem.* (vid. Matt.)

17. και γονυπετησας] και γονυπετων D.69. | Cont., rel. | γονυπέτει *Clem.* | om. και Δ.

— αυτον 1°] om. *a.b.c.(k).* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. *Clem.* | Contra, MSS. Æth. ante eum Vulg. *f.ff.*

— επηρωτα αυτον] ηρωτα αυτον D. | Contra, rel. | om. *Clem.* (vid. Luc. xviii. 18).

— διδασκ.] praem. λεγων D. 69. *a.b.f.g*². *l.k.* Syr.Pst. Goth. Arm. *Clem.* (vid. Luc.) | Contra, rel. Vulg. *ff.* Syr.Hcl. Memph. Æth. [*c*]. (mox τί ἀγαθὸν ποιήσω habet *Clem.* vid. Matt. xix. 16).

18. Ιησους] om.·Δ. [*non* Γ]. (vid. Matt. xix. 17).| mox λέγει *Clem.* et om. αυτῳ.

— εἰς ὁ ABsC. rel. Vulg. *a.f.k.* vv. *Clem.* 938. *Orig.* i. 223ᶜ. 586ᵃ. iii. 664ᵈ *diserte.* iv. 41ᵈ. 65ᵈ. 147ᵃ. *Eus.* in Ps. 426ᵈ. (forsan et ad Luc. xviii. 19 spectant). | μονος εἰς D. (*b*). Memph. solus *c.ff.* ‖ post θεος add. ὁ πατηρ Arm.MSS. *Orig.* quater, sed ubi verba diserte excitat (iii. 664ᵈ) non habet.

19. μη φονευσῃς] om. D *Gr.* 1. Γ. *f.k.* | post μη μοιχ. AX. 69. rel. Vulg. *a.b. d.ff.g*¹·². Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 938. (vid. Luc. xviii. 20). | ante μη μοιχ. BCΔ. *c.* Memph. (confer Matt. xix. 18). | post μη κλεψ. Syr.Pst.

— μη μοιχευσῃς] add. μη πορνευσῃς D *Gr. k.* ante μη ψευδ. habent Γ. *c.* | om. rel. (om. μη κλεψῃς *c.ff*).

---

14. enim est *Cl.* | 15. quisquis *Cl.*

A B C D. X Δ. 1. 69. EFGHKMSUVΓ.

κλέψῃς· μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· μὴ ἀποστερήσῃς· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. [20] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ‡ἔφη″ αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. [21] ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ, ″Εν σοι ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς † πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοί †. [22] ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. [23] καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. [24] οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τέκνα, πῶς δύσκολόν

20. [ἀποκριθεὶς] εἶπεν αὐτῷ ρη β

21. σε ὑστερεῖ

ρθ β

occidas, ne fureris, ne falsum testimonium dixeris, ne fraudem feceris, honora patrem tuum et matrem. [20] Et ille respondens ait, Magister, haec omnia observavi a iuventute mea. [21 (108, 2.)] Iesus autem intuitus eum dilexit eum et dixit illi, Unum tibi deest: vade quaecumque habes vende et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo, et veni sequere me. [22 (109, 2.)] Qui contristatus in verbo abiit maerens: erat enim habens possessiones multas. [23] Et circumspiciens Iesus ait discipulis suis, Quam difficile qui pecunias habent in regnum dei introibunt. [24] Discipuli autem obstupescebant in verbis eius. At Iesus rursus respondens ait illis, Filioli, quam

19. ψευδομαρτυρησῃς] -σεις D.
— μη αποστερησῃς] om. B*Bch.Δ(spat. vac.) 1. 69*. K. Arm. (vid. Matt. et Luc.) | Contra, AB²C(D)X. 69². rel. vv. (-σεις D).
— πατερα σου] om. σου D. *Clem.* (vid. Matt.) | Contra, rel.
— μητερα] add. σου CF. *a.b.c.f.* Syr. Pst. Memph. Goth. Æth. (vid. Luc.) | om. ABsDXΔ. rel. Vulg. $g^{1.2}$.*k.* Syr. Hcl. Arm. *Clem.*
20. ὁ δε] και C. et ille *Am. b.g*¹. | Contra, rel. *Clem.* 938. | om. Δ. (vid. Matt. xix. 20).
— αποκριθεις] om. BΔ. Memph. (vid. Luc. xviii. 21). | Contra, ACD. rel. vv. *Clem.*
— εφη BCΔ. | ‡ειπεν ☽. AD *Gr.*X. rel. (vid. Luc.) | λεγει *Clem.* (vid. Matt.) ait Vulg. *b.c.d.f.g*¹. dixit *a.ff.k.*
— αυτῳ] om. K. *Am. c.g*¹.*k.* (Contra, *Clem.*)
— διδασκαλε] om. 1. K(non X). *Clem.* (vid. Matt. et Luc.)
— ταυτα παντα ABC. rel. Vulg. *a.c.f.ff.* Syr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (sic Matt. et Luc.) | παντα ταυτα D. *b.k.* Memph. *Clem. Orig.* iii. 670ᵉ.
— εφυλαξαμην BsCXΔ. rel. | εφυλαξα AD. *Clem. Orig.* (vid Matt. et Luc.) | εποιησα 1.
— εκ νεοτ. μου] om. *Clem.* 938 (sed vid. 939 *lin. ult.*) ‖add. τι ετι ὑστερω; 69. KM. *a.c.* Syr.Hcl.* Arm. (vid. Matt.) | Cont., rel. Vulg. *b.f.ff.g*¹.²·*k.* rel. *Clem.*
21. Ιησους] om. AKΓ. (Contra, *Clem.* qui mox om. *αυτῳ*).
— αυτον] αυτῳ C.

21. ειπεν] λεγει 69.
— αυτῳ 2°] add. ει θελεις τελειος ειναι 69. KM. Syr.Hcl.* Æth. | eadem post ὑστερει Memph. Arm. *Clem.* (vid. Matt. xix. 21). | Contra, rel.
— σοι] σε BCΔM. | Contra, ADX. 1*s*. rel. *Clem. Orig.* iii. 670ᵇ. (vid. Luc. xviii. 22).
— ὑπαγε] om. *Clem.*, et legit πώλησον ὅσα ἔχεις
— δος] διαδος 69. (vid. Luc.)
— πτωχοις] †praem. τοις ☽. CD. 1*s*. Memph. (vid. Matt. et Luc.) | om. AB XΔ. 69. EFGHKMSUsVΓ. Goth. Arm. *Clem.*
— ἑξεις] εξει G. (εξης HK).
— ουρανῳ] -νοις E*.
— ακολ. μοι] †add. αρας τον σταυρον ☽. AX. rel. Syr.Hcl. Memph.W. Goth. | ante δευρο 1. 69 (add. σου). G. *a.* Syr.Pst. Arm. Æth. (*Iren.* 17). vid. Matt. xvi. 24; Mar. viii. 34; Luc. ix. 23. | om. BCDΔ. Vulg. *b.c.f.ff.g*¹.²·*l.k.* Memph.Schw. *Clem. Hil.* 995ᵃ.
22. στυγνασας] εστυγνασεν D *Gr.* (*c.ff*). | Contra, rel. Latt. rel. *Clem.*
— επι] add. τουτῳ D. 69. *a.b.c.f.ff.k.* Syr.Pst. | Contra, rel. Vulg. Syr.Hcl. rel. *Clem.*
— λογῳ] add. και D. *b.c.ff.* | Contra, rel. Vulg. *a.f.k. Clem.*
— ην γαρ] add. πλουσιος *Clem.* (vid. Luc. xviii. 23).
— κτηματα πολλα] πολλα χρηματα D. *a.b.ff.* | Contra, rel. Vulg. *c.g*¹. *Clem.* divitias multas *f.* multae divitias et agros *k.*
23. περιβλεψ. δε *Clem.*

23. λεγει ABsD. rel. (Latt.) *Clem.* | ελεγεν C. | ειπεν Δ. *k.*
— τα ante χρημ.] om. C. | Contra, rel. *Clem.*
— εισελευσονται] ante εις τ. βασ. *Clem.* ‖add. ταχειον καμηλος δια τρυμαλιδος ῥαφιδος διελευσεται η πλουσιος εις την βασιλειαν του θεου D. (*a.b.ff*). om. postea ver. 25. (vid. ver. 25. Matt. xix. 24. Luc. xviii. 25). | non habent rel. Vulg. *c.f.g*¹.²·*k.* rel. *Clem.*
24. μαθηται] add. αυτου DΔ. 1. *a.b.c.f. ff.k.* | om. rel. Vulg. $g^{1.2}$. rel. *Clem.*
— Ιησους παλιν] om. A. (om. παλιν g^2). | παλιν δε ὁ Ιησους *Clem.*
— λεγει] ειπεν Δ. | Contra, *Clem.*
— τεκνα BCD. rel. | τεκνια A. 1. *Clem.* | om. EGK. *c.k.*
— δυσκολον] -λως X* (corr.¹). | Contra, *Clem.*
— τους πεποιθ. επι χρημ.] om. BΔ. *k.* Memph.MS. | Contra, ACD. rel. Vulg. (*a*).*b.f.g*¹. Syrr.Pst.&Hcl. Memph.ed. Goth. Arm. *Clem.* divitem *c.ff.* (Æth.) ‖χρημασιν] † praem. τοις ☽. D. 1*s*. 69. | om. ACXEFGHKMSUVΓ. Goth. Arm. *Clem.*
— εισελθειν] ante εις τ. βασ. 69.
25. om. ver. *hic* D. *a.b.ff.* ‖εὐκολώτερον διὰ.... κάμηλος εἰσελεύσεται *Clem.* (sic etiam *a*).
— εστιν] praem. δε A.
— τρυμαλιας ῥαφιδος] † της″ τρυμ. † της″ ῥαφ. ☽. BsXEHSsV. | om. της *bis* A C(D)Δ. 1. (69). KMU. Goth. | om. 1° Γ. | om. 2° G. Memph. | τρυμαλιδος

20. At ille *Cl.* | ait illi *Cl.* | 21. dixit ei *Cl.* | 22. multas possessiones *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

24. [τους πεποιθ. επι χρημ.]
25. ῥαφ. εισελθειν
26. λεγ. προς αυτον,
27. δυνατα [εστιν]
28. λεγειν ὁ Πετρος αυτῳ
ρι β
29. και αποκριθεις ὁ Ιησους ειπεν *s.* εφη ὁ Ιησους

ἐστιν τοὺς πεποιθότας ἐπὶ† χρήμασιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 25 εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ† τρυμαλιᾶς† ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; 27 ἐμβλέψας† αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει, Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ† θεῷ· πάντα γὰρ δυνατὰ† παρὰ τῷ θεῷ. 28 † ἤρξατο ὁ Πέτρος λέγειν αὐτῷ, Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ‡ἠκολουθήκαμέν" σοι. 29 ἀποκριθεὶς† ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν, ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ‡ἢ μητέρα ἢ πατέρα"† ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ *ἕνεκεν" τοῦ εὐαγγελίου, 30 ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν

difficile est confidentes in pecuniis in regnum dei introire. 25 Facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum dei. 26 Qui magis admirabantur, dicentes ad semet ipsos, Et quis potest salvus fieri? 27 Et intuens illos Iesus ait, Apud homines inpossibile est, sed non apud deum: omnia enim possibilia sunt apud deum. 28 Coepit Petrus ei dicere, Ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te. 29 (110,2.) Respondens Iesus ait, Amen dico vobis, nemo est qui reliquerit domum aut fratres aut sorores aut matrem aut patrem aut filios aut agros propter me et propter evangelium, 30 qui non accipiat centies tantum nunc in tempore

---

ῥαφιδος D supra. | τρυπηματος βελονης 69. | της τρυμαλιας της βελονης *Clem.*

25. ῥαφ. διελθειν (*Elz.*) C. 1. (69). K. Vulg. (*b.* ver. 23).*c.f.g*$^{1.2.}$ Syrr.Pst.& Hcl.txt. Memph. Arm. Æth. | ῥαφ. εισελθειν (*St.*) AXΔEFGHMSUVΓ. (D ver. 23). (*a*).*k.* Syr.Hcl.mg. Goth. (vid. Matt. xix. 24 et Luc. xviii. 25). De lectione B non liquet.
— πλουσιον] post θεου 1.
— την ante βασ.] om K.
— εισελθειν (post θεου) MSS. Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. | om. (*a*).(*ff*).*k. Clem.* | ante εις τ. βασ. Vulg. (*b*).*c.f.g*$^{1.2.}$ Memph. Æth. (vid. Matt. xix.)
26. περισσως] om. F.
— λεγοντες] και ελεγον *Clem.*
— προς εαυτους ADXM*mg.*rel. Vulg.(*a*). *b.*(*c*).*f.ff.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. | προς αλληλους M*. Arm. | προς αυτον B.*Btly.Blc.*CΔ. Memph. | om. *Clem.*
— και τις] τις ουν *Clem.*
27. ab init. ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν ὅτι *Clem.*
— εμβλεψας] †add. δε ⊽. AC^{2}D. rel. *k.* Syrr.Pst.(&Hcl.) Arm. Æth. (vid. Matt. xix. 26). | om. BC* *ut vid.*Δ. 1. Memph. Goth. | et intuens Vulg. *b.c.f.ff.g*^{2}. (quos int. *a*).
— αυτοις] post ὁ Ιησους Γ. et mox habet ειπεν.
— παρα 1°] add. μεν 69. *a.*
— αδυνατον] -τα Γ. *g*^{2}. ‖praem. τουτο C^{2}D. 69. *b.*(*c*).*g*^{2}. Syr.Pst. Arm. (vid. Matt.) | om. ABsC* rel. Vulg. *a.f.ff.k.* Syr.Hcl.
— αλλ' ου παρα] εστιν, παρα δε D. *a.b. c.f.ff* (*k*). Æth. (vid. Matt. xix. 26). | Contra, MSS. Vulg. *g*^{2}. Syrr.Pst &Hcl. rel. | (παρα θεῳ δυνατόν *Clem.*)
27. θεῳ] †praem. τῳ ⊽. ADKsSs.|om. B. *Btly.*CXΔ. 1. 69. EFGHMUVΓ. *Clem.*
— παντα γαρ δυνατα παρα τῳ θεῳ] δυνατον tantum D. *ff.l.* possibile est *a.k.* Æth. omnia possibilia sunt *b.c.* | om. Δ. 1. 69. Arm.Zoh. | Contra, ABC. rel. Vulg. *f.g*^{2}. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm.Usc. *Clem.*
— δυνατα] †add. εστιν ⊽. A. rel. Vulg. (*a*).(*b*).*f.g*^{2}.(*k*). Memph. Goth. (Æth.) *Clem.* | om. B.*Btly.Blc.*C.
— τῳ θεῳ] om. τῳ B.*Bch.Blc.*
28. ηρξατο] †praem. και ⊽. D. Vulg.*Cl.* (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl.txt. Æth. | om. ABCXΔ. 1. 69. EFGHMSUVΓ. *Am.* Memph.W.&Schw. Arm. *Clem.*|ηρξ. δε K. *f.* (Syr.Hcl.mg.) Memph.MS. Goth.
— ὁ Πετρος λεγειν αυτῳ A(D)X. rel. *a. b.c.f.ff.g*^{1}.*k.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Clem.* (om. ὁ D).| λεγειν ὁ Πετρ. αυτ. BCΔ. dicere ei Petrus Memph. | αυτῳ λεγ. ὁ Πετρ. 1. | Petrus ei dicere *Am.* ei Petrus dicere Vulg.*Cl.*
— ηκολουθηκαμεν BCD. | ‡-σαμεν ⊽. A. rel. *Clem.* (vid. Matt. xix. 27).
— σοι] σου Δ*K.
29. αποκριθεις AXMSUV. Vulg. *a.b.* Syr.Pst. Goth. Arm. | αποκριθεις †δε" ⊽. DKΓ. *c.ff.k. Clem.* 938. 948. | και αποκριθεις C. 1. 69. EFGH. Syr.Hcl. (Æth.) quibus respondens *f.* | εφη BΔ. Memph.
— ὁ Ιησους] om. Γ.
— ειπεν ACX. rel. *a.c.ff.k.* rel. *Clem.* 948. | λεγει *Clem.* 938. ait Vulg. *b.f.* | om. B.*Btly.Blc.*DΔ. Memph.
29. λεγω] post υμιν *Clem.* 938. (Contra, 948): tunc ὃς ἂν ἀφῇ τὰ ἴδια καὶ γονεῖς καὶ ἀδελφοὺς καὶ χρήματα ἕνεκεν ἐμοῦ *Clem. bis.*
— ουδεις] praem. ὁτι A. (vid. Luc. xviii. 29).
— οικιαν] om. D. *b.* | οικιας FM. Syr. Pst. è punct. Æth.
— η αδελφας] om. Goth.
— η μητερα η πατερα B.*Btly.*CΔ. *Am. c.f.* Memph. Goth. | ‡η πατ. η μητ. ⊽. AX. rel. Vulg.*Cl. b.* Syrr.Pst.& Hcl. Arm. Æth. (*Orig. Int.* iv. 465e). | om. η πατ. D. *Harl.** *a.ff.k.* ‖†add. η γυναικα ⊽. ACX. rel. *f.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Æth. (vid. Luc.) | om. BD Δ. 1. Vulg. *a.b.c.ff.l.k.* Memph. Arm. *Clem. bis.* vid. *Orig.* i. 284^c.
— η τεκνα] om. ΔΓ.
— εμου και] εμου η D. 1. Arm. *Orig. Int.* iv. 465^e.
— ἑνεκεν 2° BCDXΔ. 1. 69. EFGHKM S^{2}UVΓ. Vulg. *a.b.f.ff.l.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem. bis. Orig. Int.* | *om. ⊽. AS*. *c.k.* ‖mox ευαγγ. μου *Clem.* 538. (Contra, 548).
30. εαν μη λαβῃ ABsC. rel. (*k**). Syr. Pst. Memph. Arm. | εαν μη απολαβῃ 1. | ἀπολήψεται tantum *Clem. bis.* | ὃς αν μη λαβῃ D. "qui" etc. (Latt.) Syr. Hcl. Goth. Æth.
— νυν] om. D *Gr. a.k.* (vid. Matt. xix. 29. Luc. xviii. 30).

---

28. Et coepit ei Petrus *Cl.* | 29. patrem aut matrem *Cl.*

A B C D. [L] X Δ. 1. 69. EFGHKMSUVΓ.

ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ ‡ μητέρα″ καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι§ τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. [31] x πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι.

x ‖Matt. 22:14. β

[32] y Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἰεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, ‡ οἱ δὲ″ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, [33] ὅτι Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἰεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, [34] καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, ‡ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν″, καὶ ἀποκτενοῦσιν [αὐτόν]· καὶ ‡ μετὰ τρεῖς ἡμέρας″ ἀναστήσεται.

y ‖Matt. 20:17-19. β ‖Lu. 18:31-33.

Λ′ ρις

[35] z Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες * αὐτῷ″, Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμέν * σε″ ποιήσῃς ἡμῖν.

z ‖Matt. 20:20-28. ς

hoc, domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cum persecutionibus, et in saeculo futuro vitam aeternam. [31 (111, 2.)] Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi.

[32 (112, 2.)] Erant autem in via ascendentes in Hierosolyma, et praecedebat illos Iesus, et stupebant et sequentes timebant. Et adsumens iterum duodecim coepit illis dicere quae essent ei eventura, [33] quia ecce ascendimus in Hierosolyma, et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis, et damnabunt eum morte et tradent eum gentibus, [34] et inludent ei et conspuent eum et flagellabunt eum, [et] interficient eum et tertia die resurget.

[35 (113, 6.)] Et accedunt ad eum Iacobus et Iohannes filii Zebedaei dicentes, Magister, volumus ut quodcumque petierimus

---

30. καιρῳ τουτῳ] add. ὀς δε αφηκεν D. *a.b.ff.* (et om. και post διωγμ. et add. λημψεται ad fin. ver.) | Contra, ABC. rel. *c.f.k.* rel. *Clem.* 938.
— (καιρῷ τούτῳ ἀγροὺς καὶ χρήματα καὶ οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς μετὰ διωγμῶν *Clem.*)
— οικιας] οικειαν D. *a.b.ff.* | Contra, rel. Vulg. *f.* [*c.k*].
— και αδελφας] ante και αδελφους D. *b.* ‖add. και πατερα X. 1. K. *l.* Goth. Æth.| πατερα loco αδελφας M *sic.*| (και πατερας post και μητ. Memph.W.& Sch. "aut parentes" post "domum" *b*). | non habent ABC. rel. (Latt.) Syrr. Pst.&Hcl. Arm. [*c.k*].
— μητερα ACDX. 1. KM. *a.b.f.ff.l.* Syr. Hcl. Goth. Arm.MSS. (Æth.) | ‡ μητερας ς. BsΔ. 69. rel. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm.Zoh. [*c.k*].
— διωγμων] -μου D *Gr.*
— (ἐν δὲ τῷ ἐρχομένῳ ζωὴ ἐστιν αἰώνιος *Clem.*)
— αιωνιον] -αν B.*Btly.*
31. οἱ ante εσχατοι] om. ADLΔ. 1. KMV. Goth. | Contra, BCX. 69. EFGHSUΓ. *Clem.*
32. εν τῃ ὁδῳ] om. K*.
— προαγων] προσαγ. D. (Contra, *Orig.* iii. 708[a]).
— οἱ δε ακολ. BC* *ut vid.*LΔ. 1. Memph. (Arm.) "qui" *c.k.* | ‡ και ακολ. ς. A X. 69. rel. Vulg. *f.*(*ff*). Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | και οἱ ακολ. C[2]. Æth. ‖οἱ δε ακολ. εφοβ.] om. DK. *a.b.* | εφοβ.] om. *c.ff.k.* ‖ακολουθουντες] add. αυτον 69. *c.*
32. παλιν] om. *b.* Syr.Pst. ‖add. ὁ Ιησους FHΓ.
— ηρξατο] -ξαντο E*.
33. παραδοθησεται] παραδιδοται K.
— τοις γραμ. ABsLΔ. 1. 69*s.* M. Memph. | om. τοις CDXEFGHKSU(*sic*)VΓ. Goth. (vid. Matt. xx. 18).
— θανατῳ] -του D*.
— και παραδ. αυτ. τ. εθν.] om. Goth.
34. εμπαιξουσιν] -ξωσιν Δ.
— και εμπτυσουσιν αυτῳ] om. *k.* (εμπτυξουσιν D*. -σωσιν ΔV. | αυτῳ] αυτον 69. om. Δ).
— και μαστιγωσουσιν αυτον] post και εμπτ. αυτῳ BCLΔ. Vulg. *a.b.c.f.i.l.* Syr.Hier. Memph. Æth. | ‡ *ante* ς. A X. 1. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. Đ. *ff.g*[2]*.k.*
— και αποκτενουσιν αυτον] om. A[2]D. *g*[2]. (vid. Matt. xx. 19). | Contra, A*(B)C. rel. vv. ‖αυτον] om. B.*Btly.*LΔ. 1. *b.c.* Arm. | Contra, A*CX. rel. (Latt.) Memph. rel.
— μετα τρεις ἡμερας BCDLΔ. (*a*).*b.*(*c*). *ff.i.k.* Syr.Hcl.mg. Memph. | ‡ τῃ τριτῃ ἡμερᾳ ς. (A)X. 1. rel. Vulg. *f.g*[2]. Syrr. Pst.&Hcl.txt. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iii. 708[a]. (vid. Matt. et Luc. xviii. 33).
35. οἱ BCDLΔ. 1. rel. *Orig.* iii. 713[a]. | om. AXKMU. Goth. ‖add. δυο BC. Memph. | om. ADL. rel. vv. *Orig.*
35. λεγοντες] και λεγουσιν D. *a. Orig.* iii. | Contra, rel.
— αυτῳ BCDLΔ. *a.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | *om. ς. AX. rel. Vulg. *b.c.f.k.* Syr.Hcl. Goth.
— ἱνα] om. D *Gr. i.*
— ὁ εαν ABsC[3]L.rel.| ὁ αν D.69.| ὁ τι αν C*.
— αιτησωμεν BsCL. rel. | -σομεν A. | ερωτησωμεν D. 1.
— σε ABC(D)LΔ. (1). 69. (K). *a.*(*b.f*). *ff.* Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. (ante αιτ. s. ερωτ. D. 1. K. *b.f.* Goth.)| *om. ς. X. rel. Vulg. *c.i.k.* Syr.Pst.
— ποιησεις H.
36. ειπεν] λεγει D *Gr.* | (οἱ δε ειπαν Δ*).
— τι θελετε ABC. rel. Vulg. *c.f.l.* vv. | om. D. | om. θελ. *a.b.i.* (om. ver. *k*).
— ποιησω (B)CD. 1. 69. (Vulg.) *a.b.i.* (*c.f.ff.l*). Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (Arm.) Æth. (με ποιησω B.*Bch.* et sic *in coll. Btly.*). ut faciam Vulg. *c.f.ff.l.* me ut faciam Arm. | ‡ ποιησαι με ς. AX. rel. Goth. | με ποιησαι L. | ποιησαι Δ.
37. οἱ δε] και D. Vulg. *b.k.* | Contra, rel. *c.f.ff.* (qui *a.i*).
— ειπαν B.*Btly.*C*DLΔ. | ‡ ειπον ς. AC[3] X. rel.

30. cum persecutoribus *Am.* | 32. ascendentes Ierosolymam *Cl.* | 33. ascendimus Ierosolymam *Cl.* | scribis et senioribus *Cl.* | 34. *om.* et 4° *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

36 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τί θέλετε ‡ποιήσω″ ὑμῖν; 37 οἱ δὲ ‡εἶπαν″ αὐτῷ, Δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς ‡σου ἐκ δεξιῶν″ καὶ εἷς ἐξ ‡ἀρίστερῶν″† καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. 38 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ‡ἢ″ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; 39 οἱ δὲ ‡εἶπαν″ αὐτῷ, Δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τὸ † ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· 40 τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ‡ἢ″ ἐξ εὐωνύμων † οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷς ἡτοίμασται. 41 καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. 42 ‡καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς″ λέγει αὐτοῖς, [a] Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν· 43 οὐχ οὕτως δέ ‡ἐστιν″ ἐν ὑμῖν, ἀλλ᾽ ὃς ‡ἂν″ θέλῃ ‡μέγας γενέσθαι″ ἐν ὑμῖν, 44. θέλῃ ἐν ὑμῖν ἔσται ‡ὑμῶν διάκονος″· 44 καὶ ὃς ‡ἐὰν″ θέλῃ ὑμῶν

[a] Lu. 22:25-27.

ριδ β

facias nobis. 36 At ille dixit eis, Quid vultis ut faciam vobis? 37 Et dixerunt, Da nobis ut unus ad dextram tuam et alius ad sinistram tuam sedeamus in gloria tua. 38 Iesus autem ait eis, Nescitis quid petatis: potestis bibere calicem quem ego bibo? aut baptismum quo ego baptizor baptizari? 39 At illi dixerunt ei, Possumus. Iesus autem ait eis, Calicem quidem quem ego bibo bibetis, et baptismum quo ego baptizor baptizabimini: 40 sedere autem ad dextram meam vel ad sinistram, non est meum dare, sed quibus paratum est. 41 (114, 2.) Et audientes decem coeperunt indignari de Iacobo et Iohanne. 42 Iesus autem vocans eos ait illis, Scitis quia hi qui videntur principari gentibus dominantur eis, et principes eorum potestatem habent ipsorum: 43 non ita est autem in vobis, sed quicumque voluerit fieri maior erit vester minister, 44 et quicumque

---

37. *εἰς bis*] om. 1.
— *σου εκ δεξ.* BC*LΔ. | ‡*εκ δεξ. σου* ⊊. AC³D. rel. Latt. (*k* om. *σου*). vid. Matt. xx. 21.
— *εξ αριστερων* BLΔ. | ‡*εξ ευωνυμων* ⊊. ACD. rel. (vid. Matt.) ‖ †add. *σου* ⊊. AC. rel. Vulg. *a.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. (vid. Matt.) | praem. *σου* L. | om. BDΔ. 1. *b.c.f.ff.g*¹·²*.i.k.* Arm.
— *καθισωμεν*] *-σομεν* Δ.
— *εν τη δοξη*] *εν τη βασιλειᾳ της δοξης* 69.
38. *Ιησους*] om. Δ. Syr.Pst.
— *ειπεν*] praem. *αποκριθεις* D. 1. 69. (*a*).*b.ff.i.k.* (vid. Matt. xx. 22). | Contra, rel. Vulg. *c.f.* vv.
— *πιειν*] *πειν* D. | Contra, *Orig.* i. 291ᵇ. 293ᵃ. iii. 717ᶜ.
— *το ποτηριον*] om. *το* Δ.
— *η το βαπτ.* BC*DLΔ. 1. 69. Latt. Syr. Hcl.mg. Memph. Arm. *Orig.* i. 293ᵃ. iii. 717ᶜ. | ‡*και το β.* ⊊. AC³X. rel. Syrr. Pst.&Hcl.txt. Goth. Æth. (vid. ver. 39).
39. *ειπαν* B.*Btly.*DLΔ. | ‡*ειπον* ⊊. AC. rel.
— *αυτῳ*] om. D. 1. *a.b.c.k.* | Contra, rel. Vulg. *f.* rel.
— *ποτηριον*] †praem. *μεν* ⊊. AC³D. rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. Æth. (vid. Matt. xx. 23). | om. BC*LΔ. Syr.Pst. Memph. Arm.
— *βαπτισθησεσθε*] *-θησομαι* 69* (corr.¹).
40. *η εξ ευων.* BDLΔ. (Latt.) Memph. Goth. | ‡*και εξ ευων.* ⊊. AC. rel. *k.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. (vid. Matt. xx. 23). ‖†add. *μου* ⊊. Syr.Pst. Æth. | om. ABCDLXΔ. 1. 69. EFGHKMSU VΓ. Latt. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm.
40. *δουναι*] add. vobis Vulg.*Cl. c.f.l.*(*k*). Æth. | Contra, *Am. a.b.ff.i.*
— *αλλ᾽ οἷς*] "aliis" *a.b.d.ff.k.* Æth. | Contra, Vulg. *c.f.*
— *ἡτοιμασται*] *ἡτοιμασθαι* 69. *ἡτοιμαθαι* D*. ‖add. *ὑπο του πατρος μου* 1. *a.* Syr.Hcl.mg. (vid. Matt. xx. 23).
41. *και ακουσ.*] om. *και* D *Gr.*
— *δεκα*] praem. *λοιποι* D. *a.b.c.ff.i.* Syr. Hier. Memph.MS. | Contra, rel. Vulg. *f.k.* Memph.W.&S. rel.
— *ηρξαντο αγανακτειν*] *ηγανακτησαν* A. 1. *g*². (vid. Matt. xx. 24). | Contra, rel. (Latt.) *Orig.* iii. 713ᵃ.
— *περι*] add. *του* D.
— *Ιακ. κ. Ιωαν.*] *των δυο αδελφων* A. (vid. Matt.) | Contra, rel. *Orig.* iii.
42. *και προσκαλεσαμενος αυτους ὁ Ιησους* BCDLΔ. *a.*(*b.c.ff.i*).*k.* Syr.Pst. Memph. (Æth.) | ‡*ὁ δε Ιησους προσκαλεσαμενος αυτους* ⊊. AX. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (vid. Matt. xx. 25). | *ὁ δε κυριος προσκαλ. αυτ.* 69. | om. *αυτους* 1.
— *οιδατε*] praem. *ουκ* 69.
— *εθνων*] *θεων sic.* Δ.
— *κατακυριευουσιν*] *κατακυριευσουσιν* D. (praem *και* D*).
42. *μεγ. αυτων*] om. *αυτων* 1.
43. *οὑτως*] *οὕτος* Γ *sic.*
— *δε*] om. D. Vulg. *a.b.f.ff.i.* (vid. Matt. xx. 26). | Contra, rel. *c.k.* vv.
— *εστιν* BC*DLΔ. Vulg. (*a*).*b.*(*c*).*f.ff.g*¹. *i.l.k.* | ‡*εσται* ⊊. AC³X. rel. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. (Goth.) Arm. [Æth.]
— *εν ὑμιν*] om. *εν* G.
— *ὁς αν* B.*Btly.Blc.*DLΔ. 69. | ‡*ὁς εαν* ⊊. AC. rel.
— *θελῃ*] *θελει* H. | *θεληση* Δ.
— *μεγας γενεσθαι εν ὑμιν* BC*LΔ. 1. 69. *f.ff.* | ‡*γεν. μεγ. εν ὑμ.* ⊊. AC³. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. | *μεγας εν ὑμιν ειναι* D. | in vobis major esse *a. b.i*(ap. Griesb.). in vobis esse major *c.* in vobis esse magnus *k.* Syr.Pst. Arm. Æth. | fieri major Vulg. *g*¹.*i*(ap. Blanch.).*l.*
— *εσται*] *εστω* CXΔ. 69. | Contra, rel.
— *ὑμων διακονος* ABCDLXΔ. 1. 69. E FGHKMSUVΓ. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | ‡*διακ. ὑμ.* ⊊.
44. *ὁς εαν* ACLX (*sic*). 1. 69. EFGHK MUVΓ. | ‡*ὁς αν* ⊊. BsDΔ.
— *θελῃ*] *θελει* X. | *-ληση* Δ.
— *ὑμων* AC³DX. 1. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | *εν ὑμιν* B.*Btly.Blc.* C*LΔ. Latt. Memph. *Orig.* i. 710ᵉ. (? Matt.) *Hil.* 474ᵈ. (vid. Matt. xx. 27).

38. aut baptismo *Cl.* | 39. et baptismo *Cl.* | 40. dare vobis *Cl.*

ABCD. ριε
LXΔ. δ
1. 69.
EFGHKMSUVΓ.
44. γενέσθαι πρῶτος

ΛΑ′ ριϛ
b ‖Matt.20:29-34.β
‖Lu. 18:35-43.
46. καὶ ἔρχεται

‡ εἶναι″ πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος· 45 καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

43 46 b Καὶ ἔρχονται εἰς Ἰεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἰεριχὼ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, * ὁ″ υἱὸς Τιμαίου Βαρτίμαιος † τυφλὸς ‡προσαίτης ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν″. 47 καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ ‡Ναζαρηνός″ ἐστιν, ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν, ‡Υἱὲ″ ‡Δαυεὶδ″ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. 48 καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ ‡Δαυείδ″, ἐλέησόν με. 49 καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ‡Φωνήσατε αὐτόν″· καὶ φωνοῦσιν τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ, Θάρσει· ‡ἔγειρε″, φωνεῖ σε. 50 ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ‡ἀναπηδήσας″ ἦλθεν πρὸς

voluerit in vobis primus esse erit omnium servus. 45 (115, 4.) Nam et filius hominis non venit ut ministraretur ei, sed ut ministraret et daret animam suam redemtionem pro multis.

46 (116, 2.) Et veniunt Hierichum: et proficiscente eo Hiericho et discipulis eius et plurima multitudine filius Timaei Bartimeus caecus sedebat iuxta viam mendicans. 47 Qui cum audisset quia Iesus Nazarenus est, coepit clamare et dicere, Fili David Iesus, miserere mei. 48 Et comminabantur ei multi ut taceret. At ille multo magis clamavit, Fili David, miserere mei. 49 Et stans Iesus praecepit illum vocari. Et vocant caecum dicentes ei, Animaequior esto, surge, vocat te. 50 Qui proiecto vestimento suo exi-

44. ειναι B.*Btly.Blc.*C*DL(Δ). 1. Latt. Memph. *Orig.* i. 710ᵉ. (post πρωτος Δ. *d*). | ‡γενεσθαι ⊋. AC³X. rel. (vid. ver. 43).
— παντων] ὑμων D. *a.g*². Æth. (vid. Matt. xx. 27). | Contra, rel. Vulg. *b.c. f.ff.g*¹.*k*. rel. (utr.q. Arm.Zoh.)
46. ερχονται ABsCL. rel. Vulg. (*c*).(*f*).*k*. rel. | ερχεται D. *a.b.ff.g*².*i*. *Orig.* iii. 732ᵃ. 735ᶜ.
— απο Ἰεριχω] εκειθεν D. *a.b.f.ff.i*. Goth. *Orig.* iii. *bis*. | Contra, rel. Vulg. *c g*². [*k*]. rel.
— και των] μετα των D. *a.b.*(*c*).*f.ff.i.l.*(*k*). Goth. Arm. | Contra, rel. Vulg. *g*². Syrr.Pst.&Hcl. Æth. [? Memph.]
— ικανου] add. ιδου 69. *c.f.l. Orig.* iii. 732ᵃ.
— ὁ υἱος BCDLΔ. 1. 69. S. *Orig.* iii. 732ᵃ. | *om. ὁ ⊋. AX. rel. Goth. (om. ὁ υἱος Syr.Pst.)
— Βαρτιμαιος Vulg. (*c*).*f.g*². *Orig.* iii. | Βαριτειμιας D. (*a*).*b.*(*ff*). | om. *k*.
— τυφλος] †praem. ὁ ⊋. ACX. rel. | om. BDLΔ. Goth. *Orig.* iii.
— προσαιτης ante εκαθητο B.*Btly.Blc.* (*dis.*)LΔ. *k*. Memph. Arm. | ‡προσαιτων post ὁδον ⊋. AC²X. rel. (επετων post ὁδ. D). Vulg. *a.b.c.f.ff.g*². Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Æth. (vid. Luc. xviii. 35). | om. B.*Bch*.C*.
47. Ναζαρηνος BLΔ. 1. (Latt.) *Orig.* iii. 735ᵈ. | Ναζορηνος D*. *l.* Ναζωρηνος D². | ‡Ναζωραιος ⊋. AC. rel. (vid. Luc. xviii. 37).
47. εστιν] ante ὁ Ναζ. B. (om. ὁ B.*Btly.* ut vid.) | Contra, rel. *Orig.* iii.
— υἱε BCLΔM². | υἱος D. 69. K. *Orig.* iii. 734ᵃ. | ‡ὁ υἱος ⊋. AXM*. rel.
— Ιησου] om. L. Syr.Pst. *Orig.* iii. | post λεγειν 69. Vulg.*Cl. a.f.i.* Syr.Hcl. Memph. (vid. Luc. xviii. 28). | Contra, rel. *Am. b.c.* Arm. Æth.
48. επιτιμων A.
— αυτῳ] αυτον B.
— εκραζεν] -ξεν D *Gr. Am.* ‖add. Ιησου 69. (vid. Luc. xviii. 38).
— υἱε ABsCL. rel. *Orig.* iii. 734ᵈ. | ὁ υἱος 1. Syr.Hcl.mg.(sic intelligendum). | υἱος DF. *Orig.* iii. 734ᵇ.
49. ειπεν φωνησατε αυτον BCLΔ. *k*. Syr. Hcl.mg. Memph. | ‡ειπεν αυτον φωνηθηναι ⊋. ADX. rel. (Latt.) Syrr. Pst.&Hcl.txt. Æth. (vid. *Orig.* iii. 734ᵇ. 736ᵇ. qui haec in serie orationis habet). | ειπεν φωνηθηναι αυτον 1. Goth. (Arm.) | ειπεν αυτῳ φωνηθηναι 69.
— και φωνουσιν τον τυφλον λεγοντες αυτῳ] οἱ δε λεγουσιν τῳ τυφλῳ D. *a.* (*b*).*ff.i.* | Contra, rel. Vulg. *f.* vv. [*c. k*]. ‖αυτῳ] αυτον F.
— θαρσει] -σων 1. 69. | Contra, rel. *Orig.* iii. 734ᵇ.
— εγειρε AB.*Btly.*CDLXΔEFGHKMVΓ. | ‡-ραι ⊋. SsU. *Orig.* iii. | -ρου 1. 69.
50. αποβαλων] -βαλλων Δ. | Contra, rel. *Orig.* iii. 734ᵇ.
— αναπηδησας BDLΔM². Latt. Syr.Hcl. mg. Memph. Goth. *Orig.* iii. | ‡αναστας ⊋. ACXM*. rel. Syrr.Pst.&Hcl. txt. Arm. Æth. | om. Γ.
50. τον Ιησουν] αυτον D. (Latt.) | Contra, rel. *f. Orig.* iii.
51. αυτῳ ὁ Ιησους ειπεν BCDLΔ. *Tol. g².i.* Memph. Arm. (Æth.) | ‡λεγει αυτῳ ὁ Ιησους ⊋. AX. rel. *a.f.* (Syr. Pst.) Goth. | ὁ Ιησους λεγει αυτῳ K. (Vulg. *k*). Syr.Hcl. [*b.c*].
— θελεις ποιησω σοι ADX. 1. rel. *a.b.f.* Memph. Goth. (Arm.) Æth. (*Orig.* iii. 734ᵈ om. σοι). | σοι θελ. ποιησω BCL ΔK. Vulg.*Cl.* (vid. Luc. xviii. 41). | θελεις ποιησαι σοι Γ.
— ῥαββουνι ABCLX. 1. E²FGHKMS UVΓ. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Orig.* iii. | ῥαβουνι 69. E*U*Tf.* | ῥαββωνει Δ. | ‡ῥαββονι ⊋. Vulg. *c.f.* Æth. | rabbaunei Goth. | κυριε ῥαββει D. *a.b.ff.i.* | Rabbi *g*¹.*k*. Syr.Pst.
52. ὁ δε ACDX. rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. Arm. | και ὁ B.*Btly.*LΔ. Syr.Pst. Memph. Æth. (vid. Luc. xviii. 42).
— ειπεν] λεγει K.
— ευθυς B.*Btly.*LΔ. | ‡ευθεως ⊋. ACD. rel. *Orig.* iii. 735ᵃ.
— αυτῳ (post ηκολ.) ABCDLΔ. 1. 69. M². Latt. Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 732ᵃ. | ‡τῳ Ιησου ⊋. XM*. rel. Syr.Hcl.txt. Goth. *Orig.* iii.

46. veniunt Jericho *Cl.* | de Jericho *Cl.* | 47. Jesu fili David *Cl.* (filii *Am.*) | 48. clamabat *Cl.* | filii *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

τὸν Ἰησοῦν· 51 καὶ ἀποκριθεὶς ‡αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν", Τί θέλεις ποιήσω σοί; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ, ‡'Ραββουνί", ἵνα ἀναβλέψω. 52 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ‡εὐθὺς" ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει ‡αὐτῷ" ἐν τῇ ὁδῷ.

liens venit ad eum. 51 Et respondens Iesus dixit illi, Quid vis tibi faciam? Caecus autem dixit ei, Rabboni, ut videam. 52 Iesus autem ait illi, Vade, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit, et sequebatur eum in viam.

§ Theb.

XI. ΑΒ′ ριζ β

44 1 c Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς§ ‡'Ιεροσόλυμα" εἰς Βηθφαγῆ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, 2 καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ ‡εὐθὺς" εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς *οὔπω" ἀνθρώπων κεκάθικεν· ‡λύσατε" αὐτὸν *καὶ" ‡φέρετε". 3 καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε †, Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει, καὶ ‡εὐθὺς" αὐτὸν ‡ἀποστέλλει" *πάλιν"

c | Matt. 21: 1-11. | Lu. 19: 29-38. | Jo. 12: 12-15.

1. [εἰς Βηθφαγῆ]

2. ἐκάθισεν

3. εἴπατε [ὅτι]

– [πάλιν] ὧδε.

1 (117, 2.) Et cum adpropinquarent Hierosolymae et Bethaniae ad montem olivarum, mittit duos ex discipulis suis 2 et ait illis, Ite in castellum quod est contra vos, et statim introeuntes illud invenietis pullum ligatum, super quem nemo adhuc hominum sedit: solvite illum et adducite. 3 Et si quis vobis dixerit, Quid facitis? dicite quia domino necessarius est, et continuo illum dimittet huc.

735ª. (? de suo). | om. Syr.Pst. ‖ mox X non. om. *τῳ*.

1. *εγγιζουσιν* ABC. rel. Vulg. (*a*). Syr. Hcl. Goth. Arm. *Orig.* iii. 737ª. iv. 181ᵈ. | *ηγγισαν* 69. M. (vid. Matt. xxi. 1). | *ηγγιζεν* D. *b.c.f.ff.g¹.i.k.l.* Syr.Pst. Memph. Æth.

— 'Ιεροσολυμα B.*Bch.*CDLΔ. 1. 69. Latt. Theb. *Orig.* iii. iv. | ‡'Ιερουσαλημ ⊊. AX. rel. Memph. ‖ add. *και* A.

— *εις Βηθφαγη* A(B)C. rel. *f.g¹.* vv. *Orig.* iv. 181ᵈ. (vid. Matt. xxi. 1. Luc. xix. 29). | om. D. Vulg. *a.b.c.ff.i.k. Orig.* iii. 737ª. 743ª. (om. *και* seq. *k*). ‖ *Βηθφαγη* AC. rel. *f.g¹.* Memph. *Orig.* iv. | *Βηθσφαγη* B.*Btly.*FUΓ. | *Βηδφαγη* B*.*Bch. Βηθφαγειν* L. *Βηδφακη* Theb.

— *και Βηθανιαν*] om. Theb. (vid. Matt. xxi. 1). ‖ *και εις Βηθαν.* CD. (*k*). Arm. Æth. | Contra, ABL. rel. vv. *Orig.* iv.

— *των ελαιων*] *το ελαιων* B. (vid. Luc.) | Contra, ACD. rel. *Orig.* iii. iv.

— *αποστελλει* ABDL. rel. Vulg. *ff.g¹.k**. Syr.Hcl. Theb. ut vid. Arm. Usc. & Zoh. *Orig.* iv. | *απεστειλεν* 1. FH. *a.b.c.f. k****. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. MSS. Æth. (vid. Matt. et Luc.) | *επεμψεν* C *sic.*

2. *και λεγει* ABC. rel. Vulg. *b.c.d.f.ff.k.* Memph. vv. *Orig.* iv. 181ᵈ. | *και ειπεν* D *Gr.* | *λεγων* 1. 69. *a.* Theb. (vid. Matt. xxi. 2).

-- *αυτοις*] om. 1.

— *κατεναντι*] *απεναντι* M. (Contra, *Orig.*)

2. *ευθυς* BLΔ. *Orig.* iv. | ‡*ευθεως* ⊊. A CD. rel.

— *εις αυτην* ABsCL. rel. Vulg. *f.g¹·²·k.* (Memph. Theb. ut vid.) rel. *Orig.* iv. (*πορευόμενοι* ante). | om. D. *a.b.c.ff.i.* (vid. Luc. xix. 30).

— *ευρησετε*] *-σητε* 1. (Contra, *Orig.*).

— *ουδεις *ουπω" ανθρ.* BLΔ. Vulg. *b.f. ff.i.l. Orig.* iv. 181ᵈ. 194ª·ᶜ· | *ουδεις ανθρ. ουπω* C. 69. (Syr.Pst.) Memph.Schw. Theb. | *ουπω ουδεις ανθρ.* K. (Syr. Hcl.) Goth. | *ουδεις πωποτε ανθρ.* A. (vid. Luc.) | *ουδεις ανθρωπων* (*om. *ουπω*) ⊊. D. rel. *a.*(*c*).*g*⁽¹⁾·²·*k.* Memph. W. Arm. (Æth.) *Orig.* iii. 744ᵇ. (e Mar. et Luc. D in Luc. xix. om. *πωποτε*).

— *κεκαθικεν* A(D)X. 1. rel. (*καικαθηκεν* D*. *καικαθεικεν* D²). | *εκαθισεν* B.*Blc.* C(L)Δ. *Orig.* iii. (e Mar. et Luc.) iv. *ter.* (vid. Luc.) | *εκαθησεν* B.*Btly.*L. ‖ add. *και* 69.

— *λυσατε* B.*Bch.Blc.*CΔ. Latt. Syr.Pst. &Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iv. 181ᵉ. | ‡*λυσαντες* ⊊. ADL. rel. Goth. (vid. Matt. xxi. 2 et Luc. xix. 30).

— *και* post *αυτον* BCD*LΔ. Latt. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iv. | *om. ⊊. AD². rel. Syr.Pst.&Hcl. Goth. (vid. Luc.)

— *φερετε* BCLΔ. Æth. *Orig.* iv. | ‡*αγαγετε* ⊊. AD. rel. vv. ut vid. (vid. Luc.)

3. *εαν*] *αν* D. (Contra, *Orig.* iv. 181ᵉ).

— *υμιν ειπῃ*] *ειπε υμιν* Δ. (Contra, *Orig.*)

3. *τι ποιειτε τουτο* ABCL. rel. Syrr.Pst. &Hcl. (Memph.) Theb. Goth. *Orig.* iv. (*τι ποιειτε· τουτο ειπατε* L). | quid facitis Vulg. *c.h.l.* Æth. | *τι* (tantum) 1. (vid. Matt. xxi. 3). | *τι λυετε τον πωλον* D. 69. *a.b.f.ff.i.* Arm. *Orig.* iii. 740ᵇ. (vid. Luc. xix. 33).

— *ειπατε*] praem. *και* C* ut vid. (Contra, C². rel. *Orig.* iii. iv.) ‖ †add. *ὁτι* ⊊. A CD. rel. Vulg. *f.* vv. *Orig.* iii. iv. (vid. Luc. xix. 31). | om. B.*Btly.Blc. a.b.c.i. k.* Æth.

— *και ευθ.*] om. *και* E. (Contra, *Orig.* iii. 740ª. iv).

— *ευθυς* B.*Btly.*CDLΔ. *Orig.* iv. | ‡*ευθεως* ⊊. A. rel. *Orig.* iii. 722ª. 740ᵇ.

— *αυτον*] om. Δ. | post *αποστ.* U. (vid. Matt. xxi. 3). | Contra, rel. *Orig.* iv. (vid. infra).

— *αποστελλει* AB.*Bch.*CD *Gr.*LXΔ. 69. EFHKMSVΓ. Vulg.MS. *b.c.* Syrr.Pst. &Hcl. Goth. | ‡*αποστελει* ⊊. 1. GsU. Vulg. *a.f.ff.* Memph. Theb. Arm. (Æth.) *Orig.* iii. 722ª. 740ª. iv. 181ᵉ. (vid. Matt. xxi. 3).

— *αποστ.*] add. *παλιν* BDLΔ. *Orig.* iii. *bis.* | praem. id. C* ut vid. | *non habent ⊊. AC²X. 1. 69. rel. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. | (*αποστ. παλ. αυτ.* B. *αυτ. αποστ. παλιν* DL. *Orig.* iii. *bis. αποστ. παλιν* Δ).

51. tibi vis *Cl.* | 52. in via *Cl.*
2. contra vos est *Cl.*

ABCD. ριη LXΔ. β 1. [33]. 69. E(F)GHKMSUVΓ. ὧδε. 4 ‡καὶ ἀπῆλθον″ καὶ εὗρον† πῶλον δεδεμένον πρὸς †θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. 5 καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; 6 οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς ¶ ‡εἶπεν″ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. 7 καὶ ‡φέρουσιν″ τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ‡ἐπιβάλλουσιν″ αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' ‡αὐτόν″. 8 ‡καὶ πολλοὶ″ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ ‡στιβάδας″, ‡κόψαντες″ ἐκ τῶν ‡ἀγρῶν″†. 9 καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον†, Ὡσαννά, [d] εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, 10 εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία† ¶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ‡Δαυείδ″, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. 11 [e] καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα†† εἰς τὸ ἱερόν, καὶ

8. ἔκοπτον ριθ a

¶ F

d Psa. 118(117):26.

¶ Theb. ρκ

e ‖Matt.21.17-19.ς

4 (118, 2.) Et abeuntes invenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in bivio, et solvunt eum. 5 Et quidam de illic stantibus dicebant illis, Quid facitis solventes pullum? 6 Qui dixerunt eis sicut praeceperat illis Iesus, et dimiserunt eis. 7 Et duxerunt pullum ad Iesum: et inponunt illi vestimenta sua, et sedit super eum. 8 Multi autem vestimenta sua straverunt in via, alii autem frondes caedebant de arboribus et sternebant in via. 9 (119, 1.) Et qui praeibant et qui sequebantur clamabant dicentes, Osanna, 10 benedictus qui venit in nomine domini, benedictum quod venit regnum patris nostri David, osanna in excelsis. 11 (120, 6.) Et introivit Hierosolyma in templum: et circumspectis om-

---

4. *και απηλθον και* B.*Bch*.LΔ. (*c*).*k*. (Syr. Pst.) (Arm.) Æth. *Orig.* iv. 181e. (*ανηλθ*. B.*Btly*.) | ‡*απηλθον δε και* ς. ACX. rel. Syr.Hcl. Theb. Goth. | *απηλθον ουν και* 1. 69. | *και απελθοντες* D. Vulg. (*a*).*b.f.l*. Memph. *Orig.* iii. 744d. (vid. Luc. xix. 32).

— *πωλον*] †praem. *τον* ς. CΔ. Theb. Arm. vid. ver. 5. | om. AB.*Bch*.DLX. 1. 69. EFGHKMSUVΓ. Memph. Goth. *Orig.* iii. iv. (*Orig.* iv. 192a. ad Matt. xxi. 7 spectat).

— *θυραν*] †praem. *την* ς. ACD. rel. *Orig.* iii. | om. B.*Bch*.LΔ. Memph. Theb. Goth. Arm. *Orig.* iv. 181e. 192b.

5. *και τινες*] *τινες δε* X. 1. 69. Theb. | Contra, rel. *Orig.* iv. 181e.

— *ἑστηκοτων*] *εστωτων* MΓ. *Orig.* iv.

6. *ειπον*] *ειπαν* ALΔ. | Contra, rel. *Orig.* iv. 181e.

— *αυτοις*] om. D. *b.c.ff.k*. | Contra, rel. Vulg. *f*. *Orig.* iv. (*αυτῳ* M. *a*).

— *ειπεν* BCLΔ. 1. *k*. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iv. | *ειρηκει* D. *b.c.ff.i*. | ‡*ενετειλατο* ς. AX. 69. rel. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. praeceperat Vulg. *a.d.f*. ‖add. *αυτοις* D. 1. 69. M. Latt. Syr.Pst. Memph.W.&Schw. Theb. Goth. Æth. | Contra, ABC. rel. Syr. Hcl. Memph.MS. Arm. *Orig.* iv.

7. *φερουσιν* BLΔ. *Orig.* iv. | *αγουσιν* C. 1. 69. Arm.Usc.&Zoh. | ‡*ηγαγον* ς. AD. rel. Vulg. (*a.b*) *c.f*.(*ff.i*). vv. rel. ut vid. Arm.MSS. [*k*]. (vid. Matt. xxi. 7 et Luc. xix. 35).

— *επιβαλλουσιν* BCDLΔ. 1. Vulg. *b.ff.l*. Memph. Arm.Usc.&Zoh. *Orig.* iv. | ‡*επεβαλον* ς. AX. rel. (*a*).*c.f.g*2.*k*. Syrr.Pst.&Hcl. (Theb.) Goth. Arm. MSS. Æth.

7. *τα*] om. 1. (Contra, *Orig.* iv. 182a).

— *αυτων* ACL. rel. *Orig.* iv. | *ἑαυτων* B. | *αυτου* D *Gr*. ‖om. 1. *b.ff.i.k*. Arm. | Contra, Vulg. *a.c.f.g*2. vv.

— *εκαθισεν*] *καθειζει* D *Gr*. 1. | Contra, rel. ‖(om. *και εκαθ. επ' αυτ*.....*εστρ. εις τ. ὁδ*. *Orig.* iv. 182a).

— *επ' αυτον* B.*Bch*.CDLΔ. | ‡*επ' αυτῳ* ς. AX. rel.

8. *και πολλοι* BCLΔ. *k*. Memph. Æth. | ‡*πυλλοι δε* ς. AD. rel. Vulg. *a.b.c.f.i*. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Arm.

— *αυτων* ACD. rel. | *ἑαυτων* B.*Bch*. | *αυτου* K. | om. L. *i*.

— *εστρωσαν* ABsCL. rel. Vulg. *f*. Syr. Hcl. Goth. Arm. | *εστρωννυον* D. 1. *a.b.c.ff.i.k*. Syr.Pst.

— *εις την ὁδον* 1o BCDLXΔ. 1. 69 corr.1. rel. *b.ff.i*. | *εν τῃ ὁδῳ* A. 69*. KM. Vulg. *a.c.f.k.l*. Arm.

— *αλλοι δε*] om. *δε* 1. *b*. Syr.Hcl.

— *στιβαδας* B.*Bch*.DLΔ. 69. HKMU. vid. *Orig.* iv. 193b. (*εστιβαδας* D*). | *στειβαδας* EG. | ‡*στοιβαδας* ς. ACX. 1. FsSsVsΓ. Syr.Hcl.mg. *Graece*. *Orig.* iv. 182a.

— *κοψαντες* BLΔ. (Æth.) *Orig.* iv. 182a. | ‡*εκοπτον* ς. ACD. rel. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. (vid. Matt. xxi. 8).

— *αγρων* BCLΔ *Gr*. Syr.Hcl.mg. Memph. Schw. Theb. *Orig.* iv. 182a. 193b. [Æth.] | ‡*δενδρων* ς. ADX. rel. Latt. Syrr. Pst.&Hcl.txt. Goth. Arm. (vid. Matt. xxi. 8). (ramos arborum ex agris Memph.W.) ‖†add. *και εστρωννυον εις την ὁδον* ς. A(D)X. rel. Vulg. *a.b.c.d. f.ff*.(*k*).*l*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (vid. Matt. xxi.) *εστρωσαν εις την ὁδον Orig.* iv. 182a. (*εις την ὁδον*] *την ὁδον* D *Gr*. *ff*. | *εν τῃ ὁδῳ* KM. Vulg. *a.b.c.f.l*. | om. *k*). | *non habent* BCLΔ. Theb. Æth.

9. *προαγοντες*] *προσαγοντες* D *Gr*. ‖add. *δε* Γ. Theb.

— *εκραζον*] †add. *λεγοντες* ς. ADX. rel. Vulg. *a.b.f.g*1. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xxi. 9). | om. BCLΔ. *c.ff.k*. Memph. Theb. *Orig.* iv. 182a.

— *ὡσαννα*] om. D. *b.ff*. | Contra, rel. Vulg. *a.c.f.g*1.*i k*. *Orig.* iv. ‖add *τῳ ὑψιστῳ* 69. *a.c.i.k*. | Contra, rel. Vulg. *b.f.ff.g*1. *Orig.*

— *ὁ ερχομενος*] om. X.

10. *ευλογ*.] praem. *και* AD*KM. *d**. Syr. Pst. Æth. | Contra, BCD2LXΔ. 1. rel. Latt. Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Orig.* iv. 182a.

— *ερχομενη*] om. Δ. 1. *a*. (*ἡ non* om.) | Contra, rel. *Orig.* iii. 744d. iv.

— *βασιλεια*] †add. *εν ονοματι κυριου* ς. AX. rel. Syr.Hcl. Æth. | add. *εν ονοματι* Goth. | om. BCDLΔ. 1. 69. U. Latt. Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig.* iii. iv.

— *ὑψιστοις*] add. *ειρηνη εν ουρανῳ και δοξα εν ὑψιστοις* 1. (e Luc. xix. 38): eadem ante *ὡσαννα* Syr.Hcl.* eadem loco *ὡσαννα εν τ. ὑψ*. Arm. | non habent rel. *Orig.* iii. iv. (*Orig.* iii. *ειρηνη* habet pro *ὡσαννα*).

11. Jerosolymam *Cl*.

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. (Theb.) Goth. Arm. Æth. ΛΓ′

περιβλεψάμενος πάντα, ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας ἐξῆλθεν εἰς § Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

45 [12] Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βη-
θανίας ἐπείνασεν, [13] καὶ ἰδὼν συκῆν *ἀπὸ″ μακρόθεν
ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα ‡τι εὑρήσει″ ἐν αὐτῇ,
καὶ ἐλθὼν ἐπ᾽ αὐτὴν οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα· ‡ ὁ
γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν″ σύκων. [14] καὶ ἀποκριθεὶς † εἶπεν
αὐτῇ, Μηκέτι ‡εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ″ μηδεὶς καρπὸν
φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. [15] f Καὶ ἔρ-
χονται εἰς Ἰεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν † εἰς τὸ ἱερὸν
ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ *τοὺς″ ἀγορά-
ζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυ-
βιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περι-
στερὰς κατέστρεψεν, [16] καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τὶς δι-

13. *οὐ γὰρ ἦν ὁ καιρὸς*

ρκα

f ‖Matt.21:12-16. *a* ‖Lu. 19:45-48. Jo. 2:14-17.

nibus, cum iam vespere esset hora, exivit in Bethaniam cum duodecim.

[12] Et alia die cum irent a Bethania, esuriit, [13] cumque vidisset a longe ficum habentem folia, venit si quid forte inveniret in ea, et cum venisset ad eam, nihil invenit praeter folia: non enim erat tempus ficorum. [14] Et respondens dixit ei, Iam non amplius in aeternum quisquam fructum ex te manducet. Et audiebant discipuli eius. [15] Et veniunt Hierosolymam. (12i, 1.) Et cum introisset templum, coepit eicere vendentes et ementes in templo, et mensas nummulariorum et cathedras vendentium columbas evertit, [16] et non sinebat ut quis-

---

11. εισηλθεν] εισελθων D. *a.b.c.f.ff.g².i.* | Contra, rel. Vulg. (*k*). vv. *Orig.* iv. 182ª. — εις Ἱεροσολυμα] †add. ὁ Ιησους ⊽. AX. rel. Syr.Hcl. Goth. (praem. *c.f.* Syr.Pst. Arm. Æth.) | om. BCDLΔ. 1. Vulg. *a.b.ff.g².i.k.l.* Memph. *Orig.* iv. — εις το] †praem. και ⊽. ADX. 1. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm. | om. BCLΔ. 69. M. Latt. Syr.Pst. Memph. Æth. *Orig.* iv. — ἱερον] ναον Δmg. — και ante περιβλ.] om. D. *a.b.c.f.ff.i.* | Contra, rel. Vulg. *g².k. Orig.* iv. — οψιας ABsD. rel. | οψε CLΔ. *Orig.* iv. ‖add. δε Δ. — ηδη] post ουσης 1. | Contra, rel. *Orig.* iv. (ουσας D*). — της ὡρας AC(D)L. rel. *Orig.* iv. | om. B. | om. της D. | της ἡμερας 69. ‖add. και H. — δωδεκα] add. μαθητων D. *a.b.c.f.g².i.* | Contra, rel. Vulg. *ff.k. Orig.* iv.

12. εξελθοντων αυτων ABC. rel. Vulg. *a.d.f.i.k.* Syr.Hcl. rel. *Orig.* iv. 181ª. (om. αυτων 69). | εξελθοντα D *Gr. b. c.ff.* Syr.Pst. (praem. ον D*). [*g*²]. | εξελθοντα αυτον Γ. — απο Βηθανιας] om. 1.

13. συκην] post μακροθεν D. Vulg. *a.b. f.ff.g¹.²· Orig.* iii. 762ᵈ. | Contra, ABC L. rel. *c.k.* vv. ‖add. μιαν KM. Syr. Pst. (vid. Matt. xxi. 19). — απο μακρ. AB. *Bch.* CDLΔ. 1. 33. 69. M*. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig.* iii. | *om. απο ⊽. X. rel. Goth. Arm. — ηλθεν] add. εις αυτην 69. Syr.Pst. Arm. MSS. — ει αρα τι εὑρησει AB. *Btly. Bch.* CLΔ. 1. 33. K. Vulg. *g¹.* (om. τι B. *Blc.*) | ‡ει αρα εὑρησει τι ⊽. (X). 69. rel. Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. Arm. (εὑρηση X). alterutram ex *his* lectionibus habent Memph. Æth. | ὡς εὑρησων τι *a.f. Orig.* iii. 762ᵈ. | ειδειν εαν τι εστιν D. *b.c.ff.i.k.*

13. ελθων επ᾽ αυτην] om. D. *b.c.ff.i.k.* (om. επ᾽ αυτ. *a.g¹*). | Contra, rel. Vulg· *f.* (*Orig.* iii. ελθ. δε επ᾽ αυτ. και). | επελθων E* *ut vid.* — ουδεν εὑρεν ABsC. rel. Latt. (et *a*). rel. (ουδεν ουχ εὑρεν L). | μηδεν εὑρων D *Gr. Orig.* iii. — φυλλα 2°] add. μονον C². 33 (*hic*, non post φυλ. 1°). 69. *b.c.* Æth. *Orig.* iii. (vid. Matt. xxi. 19). | om. ABsC* *ut vid.* DL. rel. Vulg. *a.f.ff.g¹.k.* vv. — ὁ γαρ καιρος ουκ ην BC* *ut vid.* LΔ. Syr.Pst. Memph. | ‡ου γαρ ην καιρος ⊽. AC²(D)X. 33. rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iii. 763ª. 764ᵇ. (ὁ καιρος D. *Orig. bis.* sic et Memph.) | ουπω γαρ ην καιρος 1. | (των συκων *Orig.* iii. 764. Contra, 763).

14. και αποκριθεις] om. και D. *a. Orig.* iii. 763ª. | Contra, rel. ‖om. αποκριθεις *a.b.c.ff.i.* Syr.Pst. | Contra, Vulg. *f.* rel. *Orig.* iii. (et maledixit dicens *k*). ‖†add. ὁ Ιησους ⊽. X. rel. | om. AB CDLΔ. 1. 33. 69. KM. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iii. — εις τον αιωνα εκ σου BCDLΔ. 1. (Latt.) (Syr.Pst.) Goth. Arm. (Æth.) *Orig.* iii. 762ª. *bis.* | ‡εκ σου εις τον αιωνα ⊽. AX. 33. rel. Syr.Hcl. Memph. *ut vid.* (vid. Matt. xxi. 19). ‖εξου D* (corr.¹).Δ ‖εκ σου καρπον εις τον αιωνα μηδεις M*.

14. μηδεις *St.* AB. *Bch.* CDLX. 1. 33(*sic*). 69. EG*s*HKMSUVΓ. *Orig.* iii. 762ª. *bis.* (post καρπον 1. Vulg. *Cl.*) | ουδεις *Elz.* | om. Δ. — φαγοι ABsCL. 33. rel. | φαγῃ D. 1. 69. U. *Orig.* iii. *bis.*

15. ερχονται ABsL. rel. Vulg. *k.* Syr.Hcl. Memph. Arm. *Orig.* iv. 180ᵈ. 182ᵇ. 192ᵈ "venerunt" *a.c.f.ff.* Syr.Pst. Goth. | ηρχοντο C. | εισελθων D *Gr.* (vid. Luc. xix. 45). "venit" *b.i.* Memph. MS. Æth. ‖add. παλιν (*a*). *b.f.ff.* | Contra, rel. Vulg. *c.k. Orig.* iv. *ter.* — εισελθων] ὁτε ην D. | Contra, rel. *Orig.* iv. *ter.* (sic et X). ‖†add. ὁ Ιησους ⊽. AX. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. (vid. Matt. xxi. 12). | om. BCDLΔ. 1. 33. Vulg. *a.b.c.k.l.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. *ter.* — εις το ἱερον] εν τῳ ἱερῳ D. | Contra, rel. *Orig. ter.* (add. Dei Syr.Pst.) — εκβαλλειν] εκβαλειν X. ‖add. και A. ‖add. εκειθεν D. *b.* | Contra, rel. *Orig.* iv. *ter.* — τους αγοραζ. AB. *Btly.* CLKMU. | *om. τους ⊽. DXΔ. rel. *Orig.* iv. 180ᵈ. 192ᵈ. (vid. Matt.) — εν τῳ ἱερῳ] εν αυτῳ A. | Contra, *Orig.* iv. *bis.* — κολλυβιστων] add. εξεχεεν 69. Arm. (vid. Joh. ii. 15). — κατεστρεψεν] om. D *Gr. c.k.* | Contra, rel. Vulg. *a.b.d.f.* | ανεστρεψε (Joh. ii. 15) post κολλυβιστων (vid. Matt.) *Orig.* iv. 180ᵈ. | (περιστας habet D).

---

11. vespera *Cl.* | exiit *Cl.* | 12. cum exirent *Cl.* | 14. ex te fructum quisquam *Cl.* | 15. in templum *Cl.*

A B C D. L X Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓ.

νέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. 17 καὶ ἐδίδασκεν ‡καὶ ἔλεγεν" αὐτοῖς, Οὐ γέγραπται ὅτι g Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ ‡πεποιήκατε" αὐτὸν h σπήλαιον λῃστῶν. ρκβ α 18 καὶ ἤκουσαν οἱ ‡ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς", καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ‡ἀπολέσωσιν"· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, ‡πᾶς γὰρ" ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ρκγ ι 19 καὶ ‡ὅταν" ὀψὲ ἐγένετο, ‡ἐξεπορεύοντο" ἔξω τῆς πόλεως.

1 ‖ Matt. 21:20-22.

ρκδ ϛ 46 20 i Καὶ ‡παραπορευόμενοι πρωΐ" εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. 21 καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Ῥαββί, ἴδε ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἐξήρανται. 22 καὶ ἀποκριθεὶς *ὁ" Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ἔχετε πίστιν θεοῦ. 23 ἀμὴν [γὰρ] λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ

quam transferret vas per templum. 17 Et docebat dicens eis, Non scriptum est quia domus mea domus orationis vocabitur omnibus gentibus? Vos autem fecistis eam speluncam latronum. 18 (122, 1.) Quo audito principes sacerdotum et scribae quaerebant quomodo eum perderent: timebant enim eum, quoniam universa turba admirabatur super doctrina eius. 19 (123, 10.) Et cum vespera facta esset, egrediebatur de civitate.

20 Et cum mane transirent, viderunt ficum aridam factam a radicibus. 21 Et recordatus Petrus dicit ei, Rabbi, ecce ficus cui maledixisti aruit. 22 (124, 6.) Et respondens Iesus ait illis, Habete fidem dei: 23 amen dico vobis quia quicumque dixerit huic monti, Tollere et mittere in mare, et non hesitaverit in corde suo, sed crediderit quia

---

17. και ελεγεν BCLΔ. 69. *k.* (Syr.Pst.) Memph. Æth. *Orig.* iv. 180e. | ‡λεγων ϛ. AD. rel. Latt. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm.
— αυτοις] om. B. *b.g*1. Arm. | Contra, rel. *Orig.* iv.
— ου] om. D. 1. *b.c.*(*ff*).*i.k.* vid. Memph. Arm. (vid. Matt. xix. 13). | Contra, rel. Vulg. *a.f.g*1. *Orig.* iv. | ὁτι 69.
— ὁτι] om. CD. 69. *a.*(*b*).*c.i.k.* Arm.MSS. Æth. (vid. Matt.) | Contra, ABsL. rel. Vulg. *f.g*1. *Orig.* iv.
— πεποιηκατε αυτον BLΔ. *Orig.* iv. | ‡εποιησατε αυτον ϛ. CD. rel. | αυτον εποιησατε A. 1. 33. M. *a.* (vid. Luc. xix. 46). (Contra, Latt. rel.)
— αυτον] αυτην D*.
18. ηκουσαν οἱ] ηκουον Δ. (Contra, *Orig.* iii. 791b).
— αρχ. και οἱ γραμ. ABCDLΔ. 1. 33. K. Latt. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 791b. | ‡γραμ. και οἱ αρχ. ϛ. X. rel. Syr.Hcl. Goth. | φαρισαιοι Mmg.
— και εζητ.] om. και D. Latt. exc. *k.* | Contra, rel. *k.* *Orig.* iii.
— πως] post αυτον Γ.
— απολεσωσιν AB.*Btly.*CDLX. 1. 33. 69. EGHM2UV. *Orig.* iii. | ‡-σουσιν ϛ. ΔKM*SsΓs.
— αυτον 2°] om. AK. *c.ff.* | Contra, rel. Vulg. *c.f.k.* *Orig.* iii. (populum *a*).
— πας γαρ BCΔ. 1. 69. Memph. | ‡ὁτι πας ϛ. AD. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Orig.* iii.
— εξεπλησσοντο ΔM. (Contra, *Orig.* qui habet λαος, vid. Luc. xix. 48).
18. επι] εν 33. (Contra, *Orig.*)
19. ὁταν BCLΔ. 33. K. | ‡ὁτε ϛ. AD. rel.
— εγενετο] εγιν. AX. 69. E*GHV2. | Contra, BsCDL. rel.
— εξεπορευοντο AB.*Btly.*ΔKM. *c.d.* Syrr. Pst.&Hcl.mg. Arm. | ‡εξεπορευετο ϛ. CD *Gr.*X. rel. Vulg. *a.b.f.ff.g*1.2.*k.* Syr. Hcl.txt. Memph. Goth. Æth. | id. post πολεως 1. | om. L.
— εξω] εκ D. Vulg. *b.c.f.k.* | Cont., rel. *a.*
20. παραπορευομενοι πρωι BC(D)LΔ. 1. 33. (το πρωι D). *b.i.* Memph. Æth. | ‡πρωι παραπορ. ϛ. AX. rel. Vulg. *f. ff.*(*g*1). Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. πρωι *a.c.k.* | (παρεπορευετο Mmg).
— ειδον] ιδοντες Δ. vid. Matt. xxi. 20. | (πρωιδον L).
21. αυτῳ] τῳ Ιησου 33. Mmg. (om. *b*).
— ῥαββι ABsLΔ. rel. | ῥαββει CDXEH.
— ιδε] ιδου D. *Orig.* iii. 764b. | Contra, ABsC. rel.
— εξηρανται ABsC. rel. | εξηραται X. 69. | εξηρανθη DLΔ. 1. 33. *Orig.* iii. (vid. Matt. xxi. 20).
22. και αποκ.] om. και V.
— ὁ Ιησους ABs*Btly.Bch.*CDLXsΔ. 1s. 33s. 69s. EsGHKMsSsUVsΓs. | *om. ὁ ϛ. (sed in editione Millii et in iis quae illam sequuntur inest).
— εχετε] praem. ει D. 331. 69. *a.b.i.* Arm. | Contra, ABsC. 33*. rel. Vulg. *c.f.ff. g*1.2.*k.* rel. ‖ add. in vobis *ff.*
— θεου] om. *a.c.k.* | praem. του D.
23. γαρ ACLXΔ *Gr.* 33. rel. Syr.Pst.MS. Syr.Hcl.* Memph. Goth. Æth. | om. B.*Bch.*D. 1. Latt. Syr.Pst.ed. Arm. (vid. Matt. xxi. 21).
23. ὁτι ὁς αν ειπῃ] εαν ειπητε 33. (vid. Matt.) ‖ ὁτι] om. D. *Tol. g*2.*k.* Goth. Arm. Æth. ‖ αν] εαν A. 1. (quoniam si habueritis fidem sicut granum sinapis dicetis *c*).
— αρθητι και βληθητι] αρθηναι και βληθηναι 1.
— διακριθη] -θης D*.
— αυτου] ἑαυτου Δ.
— πιστευσῃ ACD. rel. | πιστευῃ B. *Btly.*L. | πιστευει Δ. | πιστευσει XΓ. | πιστευσητε 69.
— ὁτι ὁ BLΔ. 33. Vulg. (*k*). | ‡ὁτι ἀ ϛ. AC. rel. *a.* vv. | το μελλον ὁ D. *b.c.ff.i.*
— λαλει B(L)Δ. 33. *a.k.* (λα tantum L. "omissa syllaba -λει, exeunte versu" Tf.) | ‡λεγει ϛ. ACX. 1. rel. *f.* | αν ειπῃ D. Vulg. | om. *b.c.ff.*
— γινεται εσται] γενησεται D. *b.c.ff.i.* (vid. Matt. xxi. 21). | Contra, rel. Vulg. *a.f.*(*g*1).*k.* | γειν. και εσται Δ.
— ad fin.] †add. ὁ εαν ειπῃ ϛ. AX. 1. *man. rec.* 33. rel. *a.b.*(*c*).*ff.k.* Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Arm. | om. BCD(vid. ὁ αν ειπῃ supra)LΔ. 1*. Vulg. *f.g*1.*i.l.* Memph. Æth.
24. ὁσα] †add. αν ϛ. AX. rel. (εαν K). Arm. (vid. Matt. xxi. 22). | om. BCD LΔ.
— προσευχεσθε και BCDLΔ. *a.c.ff.k.* Syr.

17. nonne *Cl.* | 21. dixit *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph.[Theb.] ρκε Goth. Arm. Æth. *δ*

23. *πιστεύῃ* ΛΔ′ ρκϛ — *λέγει γίνεται* ϛ

j Matt. 6: 14.

§ F ΛΕ′ ρκζ

k ‖ Matt. 21: 23-27. *β* ‖ Lu. 20: 1-8

28. *ἢ τίς σοι* — *τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν*

29. *ὑμᾶς* [*κἀγὼ*]

§ Theb.

αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι ‡*ὃ*″ ‡*λαλεῖ*″ *γίνεται, ἔσται αὐτῷ* †. [24] *διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα ὅσα* † ‡*προσ-εύχεσθε καὶ*″ *αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι* ‡*ἐλάβετε*″, *καὶ ἔσται ὑμῖν.* [25] *καὶ ὅταν* ‡*στήκετε*″ *προσευχόμενοι,* j *ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.* [26] † §.

[27] k *Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι,* [28] *καὶ* ‡*ἔλεγον*″ *αὐτῷ, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι* ‡*ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην*″ *ἵνα ταῦτα ποιῇς;* [29] *ὁ δὲ Ἰησοῦς* † *εἶπεν αὐτοῖς, Ἐπερωτήσω ὑμᾶς* † *ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν* § *ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.* [30] *τὸ βάπτισμα* *τὸ*″ *Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ*

quodcumque dixerit fiat, fiet ei. [24 (125, 4.)] Propterea dico vobis, omnia quaecumque orantes petitis, credite quia accipietis, et veniet vobis. [25 (126, 6.)] Et cum stabitis ad orandum, dimittite si quid habetis adversum aliquem, ut et pater vester qui in caelis est dimittat vobis peccata vestra. [26] Quod si vos non dimiseritis, nec pater vester qui in caelis est dimittet vobis peccata vestra.

[27 (127, 2.)] Et veniunt rursus Hierosolymam. Et cum ambularet in templo, accedunt ad eum summi sacerdotes et scribae et seniores, [28] et dicunt illi, In qua potestate haec facis? et quis tibi dedit hanc potestatem ut ista facias? [29] Iesus autem respondens ait illis, Interrogabo vos et ego unum verbum, et respondete mihi, et dicam vobis in qua potestate haec faciam. [30] Baptismum Iohannis de caelo erat an ex hominibus? respon-

---

Pst. Memph. Æth. *Cypr.* 318. | ‡ *προσευχομενοι* ϛ. AX. rel. Vulg. *b.f.g*[1.2]. Syr.Hcl. Goth. Arm. (vid. ver. seq. e quo *Orig.* iii. 650[d]).

24. *αιτησθε* 1. — *ελαβετε* BCLΔ. Memph. | *λημψεσθαι* (i. e. -θε) D. et 1. Latt. Æth. *Cypr.* 318. (vid. Matt.) | ‡*λαμβανετε* ϛ. AX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (*Orig.* iii. 650[d] *λαμβανετε και λημψεσθε*).

25. *στηκετε* ACDX. 1. 33. 69. HM[2]V. (? U*Tf.*) | *ἑστηκετε* L. | *ἑστηκαται* Δ. | ‡*στηκητε* ϛ. BsGsKM*SsΓs. *Orig.* (praeunte *εαν* pro *ὁταν*) i. 198[d]. 212[a]. (iii. 650[b]). | *στηκειτε* E. — *αφιετε*] *αφετε* C*. (Contra, C[2]. rel. *Orig.* i. *bis.*) — *εν τοις ουρανοις*] om. *i.* ‖ praem. *ων* D. (Vulg.) *a.b.*(*c.f.*)*ff.k.* (*Cypr.* 198. 211. 314). | om. *τοις* K. — *αφῃ*] *αφιῃ* X. | *αφησει* D. — *ὑμων* 2°] om. D. *Cypr.* 198. (Contra, 211. 314).

26. †*ει δε ὑμεις ουκ αφιετε, ουδε ὁ πατηρ* †*ὑμων ὁ εν τοις ουρανοις αφησει τα πα-*†*ραπτωματα ὑμων* ϛ. ACD. rel. Vulg. *a.b.c.f.ff.m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph.MS. mg. *man. rec.* (in cod. uno additur** Matt. vi. 15). Goth. Arm.Usc. (sed in nullo cod. MSto.) Æth. ed. Platt. (e cod. solo *a*). *Cypr.* 211. 314. (vid. Matt. vi. 15). | non habent B.*Bch.* et *Btly.*sLΔS. *g*[2].*k l.* Memph.W.&Schw. Arm.Zoh. Æth. (*Rom.* et *m* ap. Platt.) ‖ *ὁ εν τοις ουρανοις*] om. 33. | *τοις*] om. CD. 1. KM. (Contra, A. rel.) ‖ *αφησει*] add. *ὑμιν* D. 33. 69. Vulg. *a.b.c.f.m.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Cypr.* 211. 314. (Contra, AC. 1. rel. *ff.i*). ‖ (Inc. F *ὁ εν τοις*).

Add. postea *λεγω δε ὑμιν, Αιτειτε και δοθησεται ὑμιν· ζητειτε και εὑρησετε· κρουετε και ανοιγησεται ὑμιν· πας γαρ ὁ αιτων λαμβανει, και ὁ ζητων εὑρισκει, και τῳ κρουοντι ανοιγησεται* M (è Matt. vii. 7, 8. Luc. xi. 9, 10).

27. *ερχονται* 1° ABsCL. rel. Vulg. (*a.f*). *g*[1]. rel. | *ερχεται* DX. *b.c.ff.i.*(*k*). Æth. — *παλιν*] om. F. — *και οἱ πρεσβυτεροι*] om. 1. ‖ add. *του λαου* D. (vid. Matt. xxi. 23).

28. *ελεγον* BCLΔ. 1. *a.b.c.f.* Memph. Goth. Æth. | ‡*λεγουσιν* ϛ. AD. rel. Vulg. *i.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. — *και τις* (s. *η τις*) *σοι....ταυτα ποιῃς*] om. D. *k.* — *και τις* AX. 1. 33. rel. [C. n.l.] Vulg. *a.b.c.f.i.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xxi. 23). | *η τις* BLΔ. Syr.Hcl.mg. Memph. (vid. Luc. xx. 2). | *τις σοι*] *τισοι* C. — *εδωκεν την εξουσιαν ταυτην* BCLΔ. (1.) 33. M[2]. (*ταυτ. την εξ.* 1.) *Am. a.b.c.f.* Syr.Pst. (Memph.) vid. Matt. | ‡*την εξουσιαν ταυτην εδωκεν* ϛ. AX. rel. *i.* Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. ‖ (*δεδωκεν* 69. U). — *ινα ταυτα ποιῃς*] om. *a.b.ff.i.* Arm. | (Contra, Vulg. *c.f.g*[1]). | (*ποιεις* LXHK UΓ).

29. *Ιησους*] †add. *αποκριθεις* ϛ. ADX. rel. Vulg. *a.b.*(*c*)*f.ff.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (vid. Matt. xxi. 24. Luc. xx. 3). | om. BCLΔ. 33. *g*[1].*i.k.* Syr.Pst. Memph. Æth. — *ὑμας*] †add. *καγω* ϛ. D. 1. 33. (C *forsitan*). rel. Vulg. *a.b.c.f.ff.i.* Syrr.Pst. &Hcl. Arm. (vid. Matt. et Luc.) | add. *και εγω* X. 69. EFHUV. | praem. *καγω* AK. *g*[2].*k****. Goth. (Æth.) | om. B(C ut vid.)LΔ. *k**. Memph. — *ἑνα*] post *λογον* 1. (vid. Matt.) — *και αποκρ.*] om. *και* D. *a.b.c.f.g*[1].*i.k.* Memph. Arm. (Syr.Pst.) | Contra, rel. Vulg. *ff.g*[2]. Syr.Hcl. Goth. Æth. — *και ερω ὑμιν* ABsCX. 1. rel. Vulg. *a. b.f.ff.k.* Syr.Hcl. Goth. | *καγω ὑμιν ερω* LΔ. 33. (vid. Matt.) *εγω* habent *c.* Syr. Pst. Memph. Arm. Æth. | *και εγω λεγω ὑμειν* D. | (*και ερω* ad fin. ver. 30. *om.* 69 *δι' ὁμοιοτ.*)

30. *το βαπτ.*] praem. *ει* Δ. — *το Ιωαν.* AB.*Btly.*CDLΔ. 33. (*του Ιωαν.* B.*Bch.*) | *om. *το* ϛ. X. 1. rel. (vid. Luc. xx. 4). ‖ add. *ποθεν ην* C. 33. Syr.Pst. Theb. Æth. (vid. Matt. xxi. 25). | Contra, rel. — *εξ* 1°] *απ'* 1. — *ουρανου*] *-νων* D. — *ην*] om. CL. 33. — *η*] om. Δ.

---

24. et evenient vobis *Cl.* | 25. adversus *Cl.* | 28. dicunt ei *Cl.* | dedit tibi *Cl.* | 30. Baptismus *Cl.*

ABCD. LXΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓ.

μοι. 31 Καὶ ‡διελογίζοντο″ πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τί† οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; 32 ‡ἀλλὰ″† εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην ‡ὄντως ὅτι″ προφήτης ἦν. 33 καὶ ἀποκριθέντες ‡τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν″, Οὐκ οἴδαμεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς† λέγει αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

32. τὸν ὄχλον

33. λέγ. τῷ Ἰησοῦ

— [ἀποκριθεὶς] λέγει

dete mihi. 31 At illi cogitabant secum dicentes, Si dixerimus De caelo, dicet, Quare ergo non credidistis ei? 32 si dixerimus, Ex hominibus, timebant populum: omnes enim habebant Iohannem quia vere propheta esset. 33 Et respondentes dicunt Iesu, Nescimus. Respondens Iesus ait illis, Neque ego dico vobis in qua potestate haec faciam.

XII. Λϛ′ ρκη β

1 ‖ Matt. 21:33-46. ‖ Lu. 20: 9-19.
m Es. 5:1.
1. ἀμπελ. ἄνθρ. ἐφύτ.

3. οἱ δὲ λαβόντες

1 1 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς ‡λαλεῖν″, m Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. 2 καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ ‡τῶν καρπῶν″ τοῦ ἀμπελῶνος· 3 ‡καὶ″ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. 4 καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κἀκεῖνον † ἐκεφαλαίωσαν, καὶ

1 (12ff, 2.) Et coepit illis in parabolis loqui. Vineam plantavit homo, et circumdedit saepem et fodit lacum et aedificavit turrem, et locavit eam agricolis, et peregre profectus est. 2 Et misit ad agricolas in tempore servum ut ab agricolis acciperet de fructu vineae: 3 qui adprehensum eum ceciderunt et dimiserunt vacuum. 4 Et iterum misit ad illos alium servum: et illum in capite vulneraverunt

31. διελογιζοντο BCD*LΔ. 1. 33. 69. G KM. (διελογιζον D**). | ‡ελογιζοντο ϛ. AX. rel.
— προς εαυτους] εν εαυτοις 33.
— λεγοντες] om. 69. ‖ add. τι ειπωμεν D. 69. *a.ff².i.k.* quid ei respondent *b.* quid ei dicerent *c.* | Contra, rel. Vulg. *f.g¹.*
— ειπωμεν] add. ὁτι 69. (ειπομεν ΗΓ).
— ερει] λεγει D. ‖ add. ἡμιν D². 1. 69. M. *a.b.c.d.f.ff².i.k****. Syr.Pst. Theb. Arm. Æth. (vid. Matt. xxi. 25). ὑμιν D*. | om. ABsC. rel. Vulg. *g¹.* Syr.Hcl. Memph. Goth.
— δια τι] †add. ουν ϛ. BsC²D *Gr.* rel. Vulg. *f.g¹.* Syr.Hcl. Theb. (vid. Matt.) | om. AC*LXΔM. *a.b.c.ff².i.k.* Syr.Pst. Memph. Goth. Æth.

32. αλλα ABCLΔ.33. *Btly.Blc.* | ‡αλλ' ϛ. X. rel. | om. D. ‖ †add. εαν ϛ. D. 69. Γs. Syrr.(Pst.)&Hcl. Arm. Æth. | om. ABCLXΔ. 1. 33. EFGHKMSUV. Memph. Theb. Goth. "si" Vulg. *g².* "quod si" *a.* "si vero" *b.* "si autem" *c.f.ff².* "etsi" *i.* "sed" *k.*
— ανθρωπων] ουνων 69 *sic.*
— εφοβουντο ABsC. rel. *Am. k.* Syr.Pst. Theb. Goth. | *φοβουμεθα* D². 69. (*φοβουμεν* D*). Vulg. *Cl. a.b.c.f.ff².i.* Memph. Arm. Æth. (vid. Matt. xxi. 26).
— λαον ADLXΔ. 1. rel. vv. ut vid. | οχλον B. *Btly.* C. 33. Syr.Hcl.mg. (vid. Matt.)
— ἁπαντες ABsLXΔ. rel. | παντες CD. 1. 33. (vid. Matt.)

32. ειχον] ηδεισαν D. *a.b.c.f.ff².i.k.* Arm. | Contra, rel. Vulg. *g².* Theb.
— οντως ὁτι BCL. 69. | om. οντως 1. *c.k.* Arm. Æth. (quoniam propheta fuit *k.* prophetam fuisse *c*). | ‡ὁτι οντως ϛ. A X. 33. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. | ὁτι αληθως D. Vulg. *a.*(*b*)*f.* (*ff²*). | ad fin. ver. τον Ιωαννην οντως ὡς προφητην Δ. Theb.

33. τῳ Ιησου λεγουσιν BCLΔ. 33. 69. (*a*). (*ff²*). Memph. | ‡λεγουσιν τῳ Ιησου ϛ. ADX. 1. rel. Vulg. (*b.c.i.k.*) Syrr. Pst.&Hcl. Goth. *sic.* Arm. ("dixerunt" tantum Æth.) | om. τῳ Ιησ. Theb.
— και 2°] om. D. *Am.* (*c*). *g*(1).2. | Contra, Vulg. *Cl. a.b.f.ff².k.* rel.
— ὁ Ιησους] praem. αποκριθεις AD. 1. 69. KM. Vulg. *b.*(*ff²*). *g¹.²·* Syr.Hcl. Goth. Æth. | †add. ϛ. X. rel. | om. B. *Btly.Blc.* CLΔ. 33. Γ. *a.c.f.k.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm.
— αυτοις] αυτῳ D.
— εν ποιᾳ εξουσιᾳ] εις ποιαν εξουσιαν D*.

1. λαλειν B. *Bch.* LΔ. 1. 69. G. Vulg. *b. c.d.f.ff².i.l.* (hiat *a*). Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Theb. | ‡λεγειν ϛ. ACD *Gr.* rel. *k.* Syr.Hcl.txt. Goth. (vid. Luc. xx. 9). | utrq. habent Arm. Æth. vid. et *b.c.* | λεγων Γ.
— αμπελωνα εφυτ. ανθρωπος ADX. 1. rel. Vulg. *a.b.f.ff².g².i.k.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (αμπελον *sic* Γ). | αμπελ. ανθρωπ. εφυτ. BCΔ. 33. Memph. Æth. | ανθρ. τις εφυτ. αμπελ. 69. *c.* Syr.Pst. Theb. *Orig.* iii. 774ᵉ. | αμπελ. ανθρ. εποιησεν L.
1. περιεθηκεν] add. αυτῳ C². Theb. Arm. *Orig.* iii. (vid. Matt. xxi. 23).
— και εξεδ. αυτ. γεωργ.] om. G.
— εξεδοτο BsDXΔ. rel. | -δετο ACLK.
— γεωργοις] praem. τοις D.

2. τῳ καιρῳ] post δουλον K.
— ινα παρα των γεωργων λαβῃ απο τ. καρπ. του αμπελ. ABCL. rel. Vulg. *g¹.²·* Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. (παρα τ. γεωρ.] παρ' αυτων 33). | ινα απο τ. καρπ. του αμπελ. δωσουσιν αυτῳ D. Latt. rel. (Syr.Pst. Æth.) vid. Luc. xx. 10. (ut de fructibus vineae acciperet Syr.Pst. ut afferent ei de fructu vineae ejus Æth.) | ινα παρα] ινατπω Δ.
— των καρπων BCLΔ. 33. *f.k.* Syr.Pst. | ‡του καρπου ϛ. AD. rel. Latt. rel. (h. *a*). Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. (vid. Luc.) | om. Γ.

3. και λαβοντες BDLΔ. 33. *a.b.ff².i.k.* Memph. (vid. Matt. xxi. 35). | ‡οἱ δε λαβοντες ϛ. ACX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Theb. Arm. Æth. (vid. Luc. xx. 10). [Vulg. *c*]. | οἱ δε ελαβον Γ.
— εδειραν] εδηραν (B² ap. Ln. sed qu.) U.
— κενον] add. προς αυτον D. *a.b.ff².* (Contra, Vulg. *c.f.k*).

4. παλιν] om. X. Theb.

32 timemus *Cl.* | 33. Et respondens *Cl.*
1. turrim *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

‡ ἠτίμησαν″. [5] καὶ † ἄλλον ἀπέστειλεν· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους, ‡ οὓς″ μὲν δέροντες, ‡ οὓς″ δὲ ‡ ἀποκτέννοντες″. [6] ἔτι † ἕνα ‡ εἶχεν υἱὸν″ ἀγαπητόν †· ἀπέστειλεν † αὐτὸν ‡ ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς″, λέγων ὅτι Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. [7] ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ ‡ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν″ ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. [8] καὶ λαβόντες ‡ ἀπέκτειναν αὐτόν″, καὶ ἐξέβαλον * αὐτὸν″ ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. [9] τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. [10] οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε, [n] Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· [11] παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; [12] καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

4. ἠτίμασαν
6. ἔχων υἱὸν
– ἀπέστ.[καὶ]αὐτ.
– πρὸς αὐτ. ἔσχ.
7. εἶπ. πρ. ἑαυτ.
8. αὐτ. ἀπέκτ.
9. τί [οὖν]
n Ps.118(117):22,23.
ρκθ a

et contumeliis affecerunt. [5] Et rursum alium misit: et illum occiderunt, et plures alios, quosdam caedentes, alios vero occidentes. [6] Adhuc ergo unum habens filium carissimum, et illum misit ad eos novissimum, dicens quia reverebuntur filium meum. [7] Coloni autem dixerunt ad invicem Hic est heres: venite occidamus eum, et nostra erit hereditas. [8] Et apprehendentes eum occiderunt et eiecerunt extra vineam. [9] Quid ergo faciet dominus vineae? Veniet et perdet colonos, et dabit vineam aliis. [10] Nec scripturam hanc legistis, Lapidem quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli: [11] a domino factum est istud, et est admirabile in oculis nostris? [12 (129, l.)] Et quaerebant eum tenere, et timuerunt turbam: cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt.

4. προς αυτους αλλον] om. l.
— κακεινον] και εκεινον DΔ. (om. *c*).
— εκεφαλ.] †praem. λιθοβολησαντες ⊊. ACX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. (vid. Matt. xxi. 35). | om. BDLΔ. 1. 33. Latt. Memph. Theb. Arm. ‖κεφαλαιωσαντες l. (om. και seq.) εκεφαλιωσαν B.*Btly.Blc.*
— και ητιμησαν B.*Bch.*D. Latt. (exc. *k*). Memph. Theb. και ητιμασαν B.*Btly. Blc.*L. 33. και ητωμασαν Δ. | ‡και απεστειλαν ητιμωμενον ⊊. AC. rel. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. (vid. Luc. xx. 11). | απεστειλαν ητιμασμενον l. (om. *k*).
5. και 1°] †add. παλιν ⊊. AX. rel. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (vid. Matt. xxi. 36). | om. BCDLΔ. 33. *a.b.c.ff.i.k.* Memph. Theb. Æth.
— αλλον] om. X.
— απεστειλεν] add. δουλον D. *a.b.ff.i.* | Contra, Vulg. *c.k.* rel.
— απεκτειναν] -νεν 69.
— πολλους] post αλλους L.
— ους μεν BDLΔ. l. 33. | ‡τους μεν ⊊. AC. rel. | τον μεν X*.
— ους δε BLΔ. 1. 33. | ‡τους δε ⊊. AC. rel. | αλλους δε D.
— αποκτεννοντες AB.*Bch.*CDEUVΓ. | αποκτενοντες X. 1. 33. 69. FGHK. | αποκταινοντες M. | αποκτινουντες L. | αποκτιναντες Δ. | ‡αποκτεινοντες ⊊. Ss. | (αποκτεννυντες B.*Btly.*)
6. ετι] praem. υστερον δε 69 (*c*). (Syr.Pst.) vid. Matt. xxi. 37. ‖†add. ουν ⊊. AC D. rel. Vulg. Syr.Hcl. ("autem" *a.c.ff.* "tunc adhuc" Goth.) | om. BLΔ. l. 33. 69. *b.i.* Memph. Arm. Æth. [*k*].
6. ειχεν υιον BC²LΔ. 33. Syrr.Pst.&Hcl. (Æth.) | εχων υιον AC*D. Vulg. (*a*). *b.ff.* (Theb.) [*c.k*.]. | ‡υιον εχων ⊊. X. rel. Goth. Arm. [Memph.].
— αγαπητον] praem. τον l. 69. ‖†add. αυτου ⊊. AX. rel. (*c*). Syr.Hcl. Goth. | om. BCDLΔ. Vulg. *a.b.ff.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. [*k*. Æth.]
— απεστειλεν αυτον BLX²Δ. (*a*). Syr. Pst. (Arm.) Æth. [*c.k*.]. | κακεινον απεστ. D. Vulg. *ff.i.* | απεστ. †και″ αυτον ⊊. ACX*. rel. Syr.Hcl. Goth. | om. *b.* | om. αυτ. (s. και αυτ.) l. Memph.
— εσχατον προς αυτους BCLΔ. 33. 69. Memph. | ‡πρ. αυτ. εσχ. ⊊. AX. l. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Arm. Æth. | om. *b.*[*c.*] | om. πρ. αυτ. D. *a.ff.i.k.*
— ὁτι] om. LΔ. 1. 33. *a.b.c.* Syr. Pst. Theb. (vid. Matt.) | Contra, Vulg. *ff.i.k.* ‖add "forsitan" *a.b.ff.* Syr.Pst. Arm. | Contra, *c.i.k.*
— εντραπησονται] post τον υιον μου D. *a.b.ff* (*Blan.*).*i.* (vid. Luc. xx. 13). | Contra, Vulg. *c.ff* (*Sabat.*).*k.*
7. εκεινοι δε οι] οι δε D. Latt. Arm. Æth. Theb. (vid. Matt. xxi. 38). | Contra, rel. (*c*). Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth.
— γεωργοι] add. θεασαμενοι αυτον ερχομενον 69. (*c*). Syr.Hcl.* Arm.
7. προς εαυτ. ειπ. BCL. 1. 33. | προς αυτ. ειπ. Δ. 69. | ‡ειπ. προς εαυτ. ⊊. ADX.rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. (Arm.) vid. Matt. et Luc. [Æth.] ‖ειπαν BCDLΔ. | ‡ειπον ⊊. AX. rel.
— ὁτι] om. D. l. Latt. Theb. Æth. (vid. Matt. et Luc.)
— ουτος] ὁ υιος Δ.
— αποκτεινομεν ΜΓ.
8. απεκτειναν ante αυτον B.*Bch.*CLΔ. *i.k.* Theb. | ‡post ⊊. AD. rel. Vulg. *ff.* Memph. Goth. Arm. | om. αυτον *a.b.c.* | και απεκτειναν post εξεβ. εξω τ. αμπ. 69. (vid. Matt. xxi. 39. Luc. xx. 15). | απεκτεναν X.
— εξεβαλον] -λαν B.*Btly.* Contra, *Bch.*
— αυτον post εξεβ.] ABCDMΓ. *a.c.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. | *om. ⊊. LXΔ. rel. Vulg. *b.k.* Arm.
9. τι ουν ACDX. rel. Vulg. *a.b.c.ff.g*¹. vv. (vid. Luc. xx. 15). | om. ουν BL. *g*². Memph.
— γεωργους] add. τουτους C². 33. Syrr. Pst.&Hcl. (vid. Luc. xx. 16). | add. εκεινους l. G. *c.* Æth.
10. ουδε] οιδε et mox εγεννηθη L.
11. παρα κ. εγεν. αὐτη] om. Δ.
12. προς αυτους] post την παραβ. A. Theb.
— απηλθον] -θαν D.

11. est mirabile. *Cl.*

ABCD. ΛΖ′ LXΔ. ρλ 1. 33. 69. β EFGHKMSUVΓ. ° ‖ Matt. 22:15-22. ‖ Lu. 20:20-26.

47 [13] ° Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Ἡρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. [14] ‡καὶ″ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστιν ‡δοῦναι κῆνσον Καίσαρι″ ἢ οὔ; δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; [15] ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς, Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. [16] οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ ‡εἶπαν″ αὐτῷ, Καίσαρος. [17] ‡ὁ δὲ Ἰησοῦς″ εἶπεν αὐτοῖς, ‡Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε″ Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ‡ἐθαύμαζον″ ἐπ' αὐτῷ.

17. [αὐτοῖς] p ‖ Matt. 22:23-33. ‖ Lu. 20:27-38. ΛΗ′

[18] p Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες

[13 (130, 2.)] Et mittunt ad eum quosdam ex Pharisaeis et Herodianis ut eum caperent in verbo. [14] Qui venientes dicunt ei, Magister, scimus quia verax es et non curas quemquam: nec enim vides in faciem hominis, sed in veritate viam dei doces: licet dari tributum Caesari, an non dabimus? [15] Qui sciens versutiam eorum ait illis, Quid me temtatis? adferte mihi denarium ut videam. [16] At illi attulerunt. Et ait illis, Cuius est imago haec et inscriptio? Dicunt illi, Caesaris. [17] Respondens autem Iesus dixit illis, Reddite igitur quae sunt Caesaris Caesari, et quae sunt dei deo. Et mirabantur super eo.

[18] Et venerunt ad eum Sad-

---

13. *αποστελουσιν* X.
— *προς αυτον*] om. D. *a.c.i.k.* (vid. Luc. xx. 20). | Contra, rel. Vulg. (*b*).*ff*.
— *των φαρισαιων*] praem. εκ 69. | scribarum Syr.Pst.
— *αγρευσωσιν*] *αργευσωσι* Δ. | *παγιδευσωσιν* D. (vid. Matt. xxii. 15).
— *λογῳ*] praem. *εν* 33. (vid. Matt.)
14. *και* ab init. BCDLΔ. 33 (*a.b*).*c.ff.i.k.* Memph. Theb. Æth. | ‡*οι δε* ⸗. AX. rel. Syr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. ("qui" Vulg.)
— *ελθοντες λεγουσιν αυτῳ* ABCLXΔ. 33. rel. (*αυτον* Γ). Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. (Goth.) (Æth.) | *επηρωτων αυτον οι φαρισαιοι* D. | *ελθοντες ηρξαντο ερωταν αυτον εν δολῳ λεγοντες* 1. 69. G. venientes interrogabant illum *a.* Syr.Pst. ven. interrogabant eum subdole dicentes *b.* Arm. ven. pharisaei interr. eum dic. *c.* (*ff*. om. "dicentes" et habet "subdole"). illi venientes interrogabant eum subdole *i.* et interrogabant eum farisaei dicentes *k.*
— *μελλει* X. 69. E*FG.
— *βλεπης* K.
— *ανθρωπων*] -*που* 1. GK. *Am. b.* Theb. Æth. | Contra, Vulg.*Cl. a.c.ff.g*[1].*i.k.* Memph. rel.
— *αλλ'* ABsCL. rel. | *αλλα* DΔ.
— *τον ὁδον* Δ.
— *εξεστιν*] praem. *ειπε ουν ἡμιν ει* CD. *a.b.c.ff.i.* Syr.Hcl.* (*ειπον* C*. om. *ει* C[2]). | praem. *ειπον ουν ἡμιν* M. *Tol. g*[2]. Arm. "dic nobis quit tibi videtur" *k.* (vid. Matt. xxii. 17). | om. AB LXΔ. 1. 33. 69. rel. Vulg. *g*[1]. Syr.Pst. &Hcl.mg.*diserte*. Memph. Theb. Goth. Æth.
14. *δουναι κηνσον Καισαρι* BCLΔ. 33. Vulg. *a.b.*(*c.ff*).*g*[1].*k.l.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | ‡*κηνσον Καισαρι δουναι* ⸗. AX. rel. (Goth. Arm.) | *ἡμας δουναι επικεφαλαιον Καισαρι* D.
— *η ου; δωμεν η μη δωμεν* ABC. rel. (om. *η* L). Syr.Pst.&Hcl. Memph. (Theb.) Arm.Zoh. Æth. | *η ου tantum* D. *a.b.c.ff.g*[1].*i.l.* Æth. (vid. Matt. xxii. 17; Luc. xx. 22). | "dabimus" *tantum* Vulg. *g*[2]. Goth. Arm.MSS. "dabimus aut non" *k.*
15. *ὁ δε*] add. *Ιησους* D. 1. 69. G. (*a*).*b. c.*(*ff*).*i.* Goth. Arm. (Æth.) vid. Matt. xxii. 18. | Contra, rel. Vulg. *k.* Syr. Memph. Theb.
— *ειδως*] *ειδων* D. 69. (*b*).*c.ff.i.* Goth. | Contra, Vulg. *a.k.* rel.
— *πειραζετε*] add. *ὑποκριται* 1. 33. 69. FG. Syr.Hcl.* Arm. (vid. Matt.)
16. *και λεγει αυτοις*] om. 1.
— *ἡ επιγρ.*] om. *ἡ* Δ.
— *οἱ δε ειπ.*] om. *οἱ δε* AD. Vulg. *a.b.i.* (vid. Matt. xxii. 21). | Contra, BsCL. rel. *c.ff.k.* rel.
— *ειπαν* B.*Btly* CD *Gr*.LXΔ. 33. (‡*ειπον* ⸗. 1. rel.) *a.c.ff.k.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. | *λεγουσιν* A. Vulg. *b.d.i.* (vid. Matt.)
— *αυτῳ*] om. 1. 69. *a.c.ff.k.* Syr.Pst. (vid. Luc. xx. 24). | Contra, rel. Vulg. *b.i.* Syr.Hcl. rel.
17. *ὁ δε Ιησους* BCLΔ. 33. (*c*). (Syr.Pst.) Theb. (Æth.) | *ὁ δε* (*k*). Memph. | ‡*και αποκριθεις ὁ Ιησους* ⸗. AX. 1. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm. | *αποκρ. δε ὁ Ιησους* D. Vulg. *a.b.*
17. *αυτοις*] om. BD. | Contra, ACL. rel. vv. (vid. Matt. xxii. 21; Luc. xx. 25).
— *τα Καισ. αποδ.* BCLΔ. Syr.Pst. Memph. | ‡*αποδ. τα Καισ.* ⸗. AX. 1. 33. rel. (*αποδ. τα του Καισ. τῳ* D). (Vulg. *a.b.c.ff*).*i.k.*(*l*). (Syr.Hcl.) Theb. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xxii. 21; Luc. xx. 25). ‖ *αποδ.*] add. *ουν* 69. M. Latt. exc. *i.k.* Syr.Hcl. (vid. Matt.)
— *εθαυμ.* ACD. rel. | *εξεθαυμ.* B. ‖ *εθαυμαζον* (B)D[2]LΔ. Vulg. *a.b.c.ff*. Syr.Pst. Memph. (*εθαυμαζοντο* D*). | ‡-*σαν* ⸗. AC. rel. *k.* Syr.Hcl. Theb. Goth. (vid. Matt.)
— *επ' αυτῳ*] *επ' αυτον* D. | *επ' αυτων* K.
18. *Σαδδ.*] post *προς αυτον* D. Vulg. *b.* | Contra, *a.c.ff*[1].*g*[1.2].*k.*
— *λεγουσιν*] om. 69.
— *αναστασιν μη ειναι*] *αναστασις ουκ εστιν* 1. 69.
— *επηρωτων* B(C)DLΔ. 33. (-*τουν* C). Vulg. *a.b.ff.g*[1.2].*k.* Syr.Pst. Memph. | ‡*επηρωτησαν* ⸗. AX. rel. *c.** Syr.Hcl. Goth. Theb. (vid. Matt. xxii. 23; Luc. xx. 27).
19. *Μωυσης* B.*Btly*.DΔ. 33. 69. KM. *k.* | ‡*Μωσης* ⸗. ACL. rel.
— *εγραψεν*] post *ἡμιν* D. Vulg. *b.ff.* (Contra, *a.c.k*).

14. hominum *Cl.* | dn̄i (i.e. domini) *Am.* | 15. illorum *Cl.* | 16. attulerunt ei *Cl.* | dicunt ei *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.
ᵠ Deut. 25:5.

λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ‡ἐπηρώτων" αὐτὸν λέγοντες, [19] Διδάσκαλε, ‡Μωυσῆς" ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ᵠ ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα † καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· [20] ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα· [21] καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν καὶ ἀπέθανεν ‡μὴ καταλιπὼν" σπέρμα, καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως· [22] καὶ † οἱ ἑπτὰ † οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ‡ἔσχατον" πάντων ‡καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν". [23] ἐν τῇ † ἀναστάσει †, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. [24] † ‡ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς", Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; [25] ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶ-

19. *μὴ ἀφῇ τέκνον*
24. *μὴ γινώσκοντες*

ducaei, qui dicunt resurrectionem non esse, et interrogabant eum dicentes, [19] Magister, Moses nobis scripsit ut si cuius frater mortuus fuerit et dimiserit uxorem et filios non reliquerit, accipiat frater eius uxorem ipsius et resuscitet semen fratri suo. [20] Septem ergo fratres erant: et primus accepit uxorem, et mortuus est non relicto semine: [21] et secundus accepit eam et mortuus est, et nec iste reliquit semen: et tertius similiter. [22] Et acceperunt eam similiter septem et non reliquerunt semen: novissima omnium defuncta est [et] mulier. [23] In resurrectione ergo cum resurrexerint, cuius de his erit uxor? septem enim habuerunt eam uxorem. [24] Et respondens Iesus ait illis, Non ideo erratis non scientes scripturas neque virtutem dei? [25] Cum enim a mortuis resurrexerint,

---

19. ὁτι] om. D. 69. Theb. (vid. Matt. xxii. 24; Luc. xx. 28).
— αδελφος] om. 1.
— καταλιπῃ BsLΔ. 1. rel. Vulg. vv. | καταλειπῃ AX. 33. 69. FM. | καταλειπει EH. | καταλιψει C. | εχῃ D. *a. b.c.k.*
— τεκ μη αφῃ ADX. 1. 69. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (αφῃ] εχων F*). | μη αφῃ τεκ. BCLΔ. 33. Theb. (Æth.) ‖ τεκνα AB.*Btly.*CD. 33. 69. rel. Vulg. *b.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Æth. | τεκνον B.*Bch.*(*diserte*)LΔ. 1. *a c.ff.k.* Memph. Arm.
— γυναικα] †add. αυτου ☽. AD. rel. Vulg. *a.b.c ff.*$g^{1.2.}$ Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt.) | om. B.*Bch.*CLΔ. 1. *k.* Memph.
— εξαναστησῃ] -σει AC. 69. αναστησει Γ.
— σπερμα] post τῳ αδελ. αυτ. L.
20. ἑπτα] add. ουν *Elz.* C^2(D). 33. Vulg. *c.* Arm. Æth. (vid. Luc. xx. 29). | om. *St.* ABC*LXΔ. 1. 69. EFGsHsKsMs SsUsVΓ. *k.* Syr.Pst. Goth. (vid. Latt. infra). | autem *a.* Syr.Hcl. Memph. Theb. (vid. Matt. xxii. 25).
— ἑπτα αδελφ. ησαν ABCL. rel. (Vulg. *c*).*k.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. (Theb.) Goth. Æth. | add. παρ' ημιν 69. Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. | ησαν ουν παρ' ἡμιν .ζ. αδελφοι D. *a.b.ff* (ap. Blanch.).*i.* (vid. Matt.) | (septem fratres fuerunt ergo *ff* ap. Sabat).
— αποθνησκων] απεθανεν D. 1. Vulg. *a.b.c.ff.i.k.* Syr.Hcl.txt. Theb. (vid. Luc. xx. 29). | Contra, rel. Syr.Hcl.mg. ‖ add. και D. 1. *a.ff.i.k.* Syr.Hcl.txt. | Contra, rel. Vulg. *b.c.* Syr.Hcl.mg.
21. ελαβ. αυτην] add. ad suscitandum semen fratris sui *c.* resuscitare semen fratri suo *k.*
— και απεθανεν] om. Theb.
— μη καταλιπων BCL. (33). (*c*). Memph. Theb. (Æth.) (*μ. καταλειπων* 33). | ‡ και ουδε αυτος αφηκεν ☽. A(D)(X)Δ. rel. Vulg. *a.*(*b*) (*ff*).$g^{1.2.}$ Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. [om. *k*]. ‖ αυτος] ούτος X. ‖ αφηκεν] praem. ουκ D.
— ὁ τριτος] om. D. *ff.i.*
— ὡσαυτως] post ελαβεν (*sic*) αυτην ver. 22. 1. (ὡσαυτως] ὡς αυτος Δ* "sicut ipse" Lat.) | "similiter" ad fin. ver. 21 et ver. 22 ab init. Theb.
22. και οἱ ἑπτα B.*Btly.Blc.*CLΔ*. 33. (69). (M*). *b*?.(*c*).*k.* Memph. (Theb.) Arm. (add. και B *Bch.* 69. M. Theb.) | και †ελαβον αυτην" οἱ ἑπτα †και" ☽. (D). (X)(Δmg.)E. rel. (*a*).(*i*) Syrr.(Pst.)& Hcl. (Goth.) Æth. (om. και 1° DX. 1 ut supra. *a.i.* "similiter" Theb. | om. και 2° Δ mg.) | και ελαβον αυτην ὡσαυτως και A. (Vulg.) *l.* Syr.Hcl. Goth.
— εσχατον BCLΔ. 1. 33. 69. GHK. Syr. Pst. Memph. (Theb.) Æth. | ‡εσχατη ☽. AX. rel. Vulg. $g^{1.2.}$ Syr.Hcl. Goth. Arm. | om. εσχατ. παντων D. "postea et" *a.ff.i.* [*b.c.k.*] ‖ εσχ.] add. δε 1. 33. 69. GMU. *g*^{1}. (Theb.) | add. γαρ Δ.
— και ἡ γυνη απεθ. BCDLΔ. 1. 33. 69. *a.b.ff.i.*(*k*). (Theb.) [*c*]. | ‡απεθ. και ἡ γυνη ☽. AX. rel. Vulg. *Cl.* (*Am.* om. και) $g^{1.2.}$ Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xxii. 27).
23 εν τῃ] †add. ουν ☽. AC^2. 33*s*. KM. Syrr.Pst.&Hcl.* Arm. Æth. (vid. Matt. xxii. 28; Luc. xx. 33). | om. B.*Btly.Blc.* C*LXΔΕFHSUVΓ. *k.* Goth. | habent post αναστασει D. 1. G. Vulg. *a.ff.l.* [h. *b*]. (*δε c.* Memph. Theb.) | (*ὁταν ουν αναστωσιν εν τῃ αναστασει* 69).
— αναστασει] †add. ὁταν αναστωσι ☽. AX. 1. rel. Vulg. *a.ff.*g^{2}*.i.* Syr.Hcl. Goth. Arm. | om. BCDLΔ. 33. *b*(ut vid.).(*c*).(*k*). Syr.Pst. Memph. Theb. Æth.
— αυτων] om. Δ. *c.* | των ἑπτα 1.
— εσται] εστω E ‖ add ἡ AD.
— οἱ γαρ ἑπτα] παντες γαρ 1. | Contra, rel.
24. εφη αυτοις ὁ Ιησους B.*Btly.Blc.*CLΔ. 33. (*k.* om. ὁ Ιησ.) Syr.Pst.Memph. (Jesus autem dixit eis Theb.) | † και αποκριθεις" ‡ ὁ Ιησ. ειπεν αυτοις ☽. AX. rel. Vulg. (*b.c.ff*). Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. vid. *Orig.* iii. 825ª (sic, sed αποκρ. δε D. 1. 69. *a.* vid. Matt. xxii. 29).
— ου] om. Δ. *a.c.i.k.* Theb. | Contra, Vulg. *b.ff.*
— ειδοτες] γεινωσκοντες D. *Orig.* iii. 825ª. | Contra, rel. vid. Matt.
— θεου] add. οιδατε D. | Contra, rel. *Orig.* iii.
25. αναστωσιν] αναστησουσιν D*. (Contra, *Orig.* iii. 825ª). ‖ ante εκ νεκρων 1. Syr.Pst. Theb. (Contra, rel. *Orig.*)

22. est mulier *Am.* | 24. nonne ideo *Cl.*

A B (C) D. L X Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓ.

σιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ‡γαμίζονται″, ἀλλ᾽ εἰσὶν ὡς ἄγγελοι [οἱ] ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [26] περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ ‡Μωυσέως″ ἐπὶ ‡τοῦ″ βάτου, ‡πῶς″ εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων, [r] Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ† θεὸς Ἰσαὰκ καὶ† θεὸς Ἰακώβ; [27] οὐκ ἔστιν† θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ† ζώντων· [ὑμεῖς οὖν] πολὺ πλανᾶσθε.

neque nubent neque nubentur, sed sunt sicut angeli in caelis. [26] De mortuis autem, quod resurgant, non legistis in libro Mosi super rubum quomodo dixerit illi deus inquiens, Ego sum deus Abraham et deus Isaac et deus Iacob? [27] Non est deus mortuorum sed vivorum. Vos ergo multum erratis.

ΛΘ′ ρλα

[28] [s] Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συνζητούντων, ‡ἰδὼν″ ὅτι καλῶς ‡ἀπεκρίθη αὐτοῖς″, ἐπηρώτησεν αὐτόν, Ποία ἐστὶν ‡ἐντολὴ πρώτη πάντων″; [29] ‡Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς″ [αὐτῷ] ὅτι Πρώτη† *ἐστίν″, [t] Ἄκουε Ἰσραήλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ἐστίν·¶ [30] καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς

[28] (131, 6.) Et accessit unus de scribis, qui audierat illos conquirentes, et videns quoniam bene illis responderit, interrogavit eum quod esset primum omnium mandatum. [29] Iesus autem respondit ei quia primum omnium mandatum est, Audi Israhel, dominus deus noster deus unus est, [30] et diliges dominum deum tuum ex

[r] Ex. 3:6.

[s] ‖Matt.22:34-40. ϛ Lu. 10:25, 27.

28. εἰδὼς ὅτι — αὐτ. ἀπεκρ.

29. πρώτη [πάντων ἐντολή]

[t] Deut. 6:4, 5.

¶ C

---

25. ουτε..ουτε] ου...ουδε D. | Contra, rel. *Orig.* iii.

— γαμιζονται BCLΔ. 1. GU. | γαμιζουσιν D. | ‡γαμισκονται ϛ. X. 33. rel. *Orig.* iii. | εκγαμισκονται AFH.

— αλλ᾽] αλλα DΔ. (Contra, *Orig.* iii.) ‖ mox εις pro ὡς Δ *Gr.*

— αγγελοι] praem. οἱ B. *Orig.* iii. (*Orig.* i. 284[d] ad Matt. spectat.) | Contra, AC D. rel. (vid. Matt.) ‖ add. του θεου 33 *sic.* add. θεου 69 *sic.* Æth.

— οἱ εν] om. οἱ CDLΔ. 1. 33. 69. FKM U. Latt. Syr.Hcl. Memph. Æth. (vid. Matt. xxii. 30). | *habent* ABsXEGsH SsVsΓ. Syr.Pst. Theb. Goth. Arm. *Orig.* iii.

26. των νεκρ.] praem. της αναστασεως 33. 69. (vid. Matt. xxii. 31).

— Μωυσεως B. *Btly.* DΔ. 1. 33. KM. | ‡Μωσεως ϛ. AC. rel. *Am. k. Orig.* iv. 341[a]. ‖ ante βυβλῳ legit D.

— του βατου AB. *Bch.* CLXΔ. 1. 69. E FGHKSUVΓ. | ‡της βατου ϛ. D. 33*s.* M *sic. Orig.* iv. 69[e]. 103[d]. 341[a]. (vid. Luc. xx. 37).

— πως BCLΔU. | ‡ὡς ϛ. AD. rel. *Orig.* iv. 341[a] ὡς λεγει ante επι τ. βατ. (vid. Luc.)

— θεος 1°] ΙΣ M**txt.*

— εγω] add. ειμι ΔMU. Latt. [*b*]. Syr. Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. 341[a]. (vid. Matt. xxii. 32). | om. ABCD. rel. Syr.Hcl. *Orig.* iv. 69[c]. 103[d].

— ὁ θεος Αβρ.] om. ὁ D. *Orig.* iv. 69[e]. 103[d]. (vid. iii. 828[d]). | Contra, ABC. rel. *Orig.* iv. 341[a].

— θεος Ισ. και θεος Ιακ.] BD. *Orig.* iv. *bis.* (vid. iii. 834[b]). | †ὁ″ θεος Ισ. και †ὁ″ θεος Ιακ. ϛ. AC. rel. *Orig.* iv. 341[b]. (vid. Matt. xxii. 32).

27. θεος] †praem. ὁ ϛ. AC. rel. *Orig.* iv. 341[b]. (vid. Matt. xxii. 32). | om. BDL X *Tf.* ΔK. *Orig.* iv. 69[e]. 70[a]. 103[d]. (om. θεος *hic* Syr.Hcl.) ‖ add. θεος 33. 69. M*. (vid. *Orig.* iii. 829[c]).

— ζωντων] †praem. θεος ϛ. EM*. rel. Syr.Hcl. Æth. | om. ABCDLXΔ. 1. 33. 69. FKM[2]*mg.* U. Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. *Orig.* iv. 69[e]. 70[a]. 103[d]. 341[b].

— ὑμεις ουν ADX. rel. Vulg. *a.b.ff.* $g^{1.2}$. Syr.Pst.&Hcl.Theb. Arm. Æth. | om. BCLΔ. *k.* Memph. | ὑμεις δε 1. G. *c.* Goth.

— πολυ] πολλοι FH. | om. G.

28. των γραμματεων] γραμματευς F.

— ακουσας] ακουων 1. | ακουσαι K.

— αυτων] αυτω D*.

— συνζητουντων] add. προς αλληλους Δ.

— ιδων CDL. 1. 69. Vulg. *a.b.c.ff.l.* Syr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. ("cum audisset" *k*). | ‡ειδως ϛ. ABsXΔ. 33. rel. Memph. Theb. ‖ praem. και D. Vulg. *b.ff.* Syr.Pst. (Contra, rel.)

— απεκρ. αυτοις BCLΔ. 1. 33. 69. U. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | ‡αυτοις απεκρ. ϛ. ADX. rel. Latt. Goth. Arm.

— αυτον] add. λεγων διδασκαλε D. *b.c. ff.* g^2. *i.k.* (vid. Matt. xxii. 35). | (Contra, Vulg. *a*). | add. λεγων Theb. Arm.

— εντολη πρωτη πα. BCLΔ. 33. U. Syr. Pst.&Hcl. Memph. Æth. | ‡πρωτη πα. εντολη ϛ. AX. rel. Vulg. g^1. (omnium legum prima Goth.) ‖ παντων AB. *Btly in coll. Bch.* CLXΔ. 33. EFGHK M[2]SUVΓ. | ‡πασων ϛ. M*. | om. D. 1. 69. *a.b.c.ff.* g^2. *i.k.* Arm. (εντολη πρωτη D.) | "mandatum primum" *a.k.* "primum praeceptum" *b.* "praeceptum primum" *c.ff.i.* "primum mandatum" g^2. ("quodnam est magnum mandatum quod est majus illis omnibus?" Theb.)

29. απεκριθη ὁ Ιησους BLΔ. 33. (*c*). Memph. | ‡ὁ δε Ιησ. απεκρ. ϛ. ACX. rel. Vulg. Syr.Hcl. Goth. | αποκριθεις δε ὁ Ιησους ειπεν D. *b.ff.* (Theb.) (Æth.) | ὁ δε Ιησ. ειπεν 69. (*a*). *k.* (Arm.) | ὁ δε ειπεν 1. (dixit illi Jesus Syr.Pst.)

— αυτῳ] om. BLΔ. 33. Memph. | Contra, ACDX. 1. rel. Latt. Theb. rel. (vid. Matt. xxii. 37).

— ὁτι] om. D. 1. *a.b.c.ff.k.* Syr.Pst. Arm. | Contra, Vulg. rel.

— πρωτη] om. *k.* ‖ † add. πασων των εντολων ϛ. | add. παντων των εντολων 69. EFGHS(V)Γ. Syr.Pst. (om. των V.) | add. παντων εντολη AC. 33. K M[2]U. Vulg. Syr. Hcl. Goth. Æth. | add. πασων εντολη M*. | add. παντων X. Arm. (πρωτον παντων 1. παντων πρωτον *Marcell.* ap. *Eus.* 131[c].) | praem. παντων D. *a.b.i.* | non habent BLΔ. Memph. | primum mandatum *c.* omnium primum mandatum *ff.* ("primum mandatum majus omnibus ipsis" Theb.)

— εστιν ante ακουε] B(C)LΔ. 69. Vulg. *c.*(*ff*). Memph. Theb. (Æth.) | εστιν αὐτη C. (*ff*). (Æth.) | *om. ϛ. AD. rel. *Marcell.*

29. deus tuus *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

30. [καὶ ἐξ ὅλ. τ. διανοίας σου] ρλβ ι
— [αὕτη πρώτη ἐντολή.]
31. [ὁμοία] αὕτη, u Lev. 19:18.
33. [καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς] — πλεῖόν ἐστιν

σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. αὕτη πρώτη ἐντολή. 31 † δευτέρα ὁμοία αὐτῇ, u Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. 32 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς, Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ᾽ ἀληθείας εἶπας ὅτι εἷς ἐστίν †, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. 33 καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν ‡περισσότερόν″ ἐστιν πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ † θυσιῶν. 34 καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν [αὐτὸν] ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ, Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. v καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

v Matt. 22:46. ρλγ Lu. 20:40. β

toto corde tuo et ex tota anima tua et ex tota mente tua et ex tota virtute tua. Hoc est primum mandatum. 31 Secundum autem simile est illi, Diliges proximum tuum tamquam te ipsum. Maius horum aliud mandatum non est. 32 (132,10.) Et ait illi scriba, Bene, magister, in veritate dixisti quia unus est, et non est alius praeter eum: 33 et ut diligatur ex toto corde et ex toto intellectu et ex tota anima et ex tota fortitudine, et diligere proximum tamquam se ipsum maius est omnibus holocaustomatibus et sacrificiis. 34 Iesus autem videns quod sapienter respondisset, dixit illi, Non es longe a regno dei. (133, 2.) Et nemo iam audebat eum interrogare.

29. ἡμων] σου Vulg.*Cl. c.* Memph. Æth. *Cypr.* 199. 213. 264. *Hil.* 830c. 855a. 999d(*cod.*) | Contra, MSS. *Am. a.b.ff. k.* ("vester" *i*). Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Arm. *Marcell. Hil* 999d.(*cod.*) 1001c.

— κυριος 2°] om. F. *a.b.k. Hil.* 830c. 855a. | Contra, Vulg. *c.ff*(ap. Blan.).*i. Marcell. Hil.* 999c. 1001c. "deus" Vulg. *ff* (ap. Sabat.). *Cypr. ter.* (*om.* κυριος 1° *ff* ap. Sabat., contra, ap. Blan.)

— εἰς εστιν] ειεστιν habet C*(corr.²) et ibi deficit.

— εστι et ante et post εις X*.

30. και αγαπ.] om. και Δ. (vid. Matt. xxii. 37).

— της ante καρδ.] om. D*X. | Contra, Dcorr.¹L. rel. ‖ της om. *ter.* B (ante ψυχ., διαν., et ισχ. ut vid.) | ὁλης της καρδιας και om. *Marcell.* (cod. et ed. Gaisford).

— και εξ ὁλ. τ. ψυχης σου] om. K. *k. Marcell.* (cod. non ed. Gaisford).

— και εξ ὁλης της διανοιας σου] om. D H. *c.k.* (vid. *ff.g*¹) Syr.Hier. *Marcell. Cypr.* 199. 213. 264. | Contra, rel. Vulg. rel. "viribus" *a.b.ff.g*¹*.i.* "visceribus" *Hil.* 999d. | ante και εξ ὁλ. τ. ψυχης σου A.

— αὐτη πρωτη εντολη ADX. 1. rel. (Vulg.) *b.c.i.*(*k*). Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Cypr.* 199. 213.(264). *Hil.* 999d. (post πρωτη add. παντων 33. K U). | αὐτη πρωτη *Marcell.* | om. BLΔ E. (*a*). Memph. Theb.

31. δευτερα B.*Bch.Blc.*L(Δ). *b.* Memph. *Hil.* (ἡ δευτ. Δ). "deinde secundum" *k.* | †praem. και ⊽. AX. rel. *c.* Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Marcell. Cypr. ter.* [*a*]. | add. δε D. 33. Vulg. *ff.l.* Memph.MS. Theb. (vid. Matt. xxii. 39). | και δευτ. δε Γ.

31. ὁμοια αυτη AX. 1. 33. rel. | ὁμοια ταυτῃ D. 69. *Marcell.* "simile huic" vel "simile illi" Verss. (exc. Memph.) *Cypr. ter. Hil.* | αυτη tantum BLΔ. Memph. Theb.

— σεαυτον] ἑαυτον X. 69. H. | Contra, rel. *Marcell.*

— μειζων] add. δε L *b.i. Hil.* | Contra, rel. Latt. rel. *Marcell.*

— αλλη] post εντολη D. (*c.ff*). | Contra, Vulg. *k. Marcell.* [*a.b*].

— εντολη] om. U.

32. και 1°] om. B. Syr.Pst. Theb. | Cont., ADL. rel. vv. *Marcell.* ap. *Eus.* 131d.

— ὁ γραμ.] om. ὁ Δ.

— ειπας ABs. 1. 33. rel. *Marcell.* | ειπες (D)LXΔEFHV. ‖ ante διδασκ. D. *a.b.c.i. Hil.* 999e. | Cont., Vulg. *ff.k. Marcell. bis.*

— εστιν] †add. θεος ⊽. EFsGH. Vulg. *Cl. a.b.c.ff.i.* Syr.Hcl.* Memph. Theb. Arm. *Hil.* ὁ θεος D. 69. G. *Marcell. bis.* (dominus *k*). | om. ABLXΔ. 1. 33. K MSUVΓ. *Am. Fuld. Prag. l.* Syr.Pst. Goth. Æth.

— αλλος] om. D. *a. Marcell.* 1°. | Cont., rel. Vulg. *b.c.ff.*(*g*²)*.i.* rel. *Marcell.* 2°.

— πλην] πλησιον X.

33. της καρδιας] om. της BBtly.XU. | Cont., ADLK. rel. ‖ add. σου L. Memph.

— συνεσεως ABLX. rel. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Theb. Goth. (post ψυχης Æth.) | δυναμεως D. Memph. Arm. | ισχυος *hic* 1. 33. ‖ add. και εξ ὁλης της διανοιας 33. Arm. | ("ex toto corde et ex omni virtute et ex omnibus viribus, et diligere" etc. *a.* "ex toto corde et ex totis viribus et ex tota anima, et diligere" etc. *b.* "ex toto corde et ex tota anima et ex tota virtute, et diligere" *c.ff.* "ex ... et ex totis viribus.. et ex tota anima sua, et diligere" *i*(ap. Blanc.) "ex toto corde et ex totis viribus et ex tota anima, et diligere" *Hil.* 1000a).

33. και εξ ὁλης της ψυχης ADX. 33 *sic.* rel. Vulg. *b.c.ff.i.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Æth.(ante συνεσεως) *Hil.* (add. αυτου D). ‖ om. BLΔ. 1. *a.* Memph. Arm. | (ver. 30 excitat *Marcell.* ap. *Eus. non* 33; vid. supra).

— και εξ ὁλης της ισχυος ABL. rel. Vulg. (vid. Latt. supra). Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Æth. | και εξ ὁλης της συνεσεως *hic* 1. Memph. Arm. | om. D. 33.

— πλησιον] add. σου Δ.

— ἑαυτον BsXΔ*. 1. 33. rel. Vulg. *a.b.c.* | σεαυτον ADLΔ²Γ. *k.* (vid. ver. 31).

— περισσοτερον BLΔ. 33. Theb. ut vid. | ‡πλειον ⊽. ADX. rel.

— θυσιων] †praem. των ⊽. LΔ. 1. 33. 69. M. | om. ABDXEFGHKSUVΓ. (των ante ὁλοκ. *non* om. K).

34. ιδων] ειδως H*.

— αυτον] om. DLΔ. 1. 33. Vulg. *b.c.ff. i.k.l.* Syr.Hcl. Arm. Æth. *Hil.* 1000b. | Contra, AX. rel. (*a*). Syr. Pst. Memph. Theb. Goth. (?B?).

— ει] om. L. | post βασιλειας Δ.

— ουκετι] om. D *Gr. Tol.* Memph. Theb. | post ετολμα 69. *a.*

— επερωτησαι] επερωταν 69.

32. unus est deus *Cl.* | 33. holocautomatibus *Cl.*

35 x Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ χριστὸς υἱὸς ‡Δαυείδ ἐστιν″; 36 αὐτὸς [γὰρ] ‡Δαυεὶδ″ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ, ‡Λέγει″ y † κύριος τῷ κυρίῳ μου, ‡Κάθισον″ ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. 37 αὐτὸς † ‡Δαυεὶδ″ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ πόθεν ‡αὐτοῦ ἐστιν υἱός″; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

38 z Καὶ ‡ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν″, Βλέπετε ἀπὸ ¶ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, 39 καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· 40 a οἱ ‡κατέσθοντες″ τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι, οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

48 41 b Καὶ καθίσας † ‡ἀπέναντι″ τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ

ABD. LXΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓ. M′ ρλδ β

36. κάθου.

x ‖ Matt. 22:41-46. ‖ Lu. 20:41-44.

y Psa. 110(109):1.

36. Εἶπεν κύρ.

37. ἐστιν υἱὸς αὐτοῦ s. υἱ. αὐτ. ἐστ.

z ‖ Matt. 23:6. Lu. 11:43. ‖ 20:46. ρλε β

¶ Goth.

a ‖ Lu. 20:47. ρλϛ η

b ‖ Lu. 21:1-4. MA′

41. κατέναντι

35 (134, 2.) Et respondens Iesus dicebat docens in templo, Quomodo dicunt scribae Christum filium esse David? 36 Ipse enim David dicit in spiritu sancto, Dixit dominus domino meo, Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. 37 Ipse ergo David dicit eum dominum, et unde est filius eius? Et multa turba eum libenter audivit.

38 (135, 2.) Et dicebat eis in doctrina sua, Cavete a scribis, qui volunt in stolis ambulare et salutari in foro, 39 et in primis cathedris sedere in synagogis et primos discubitus in caenis: 40 (136, 8.) qui devorant domos viduarum sub obtentu prolixae orationis, hi accipient prolixius iudicium.

41 Et sedens Iesus contra gazophylacium aspiciebat quomodo turba iactaret aes in ga-

35. ελεγεν διδ εν τω ιερω] διδ. εν τω ιερω ειπεν D. *b.*(*c*). | Contra, rel. Vulg. *a.* (*ff.i.k*). (*Hil.* 1001a).
— *υιος*] praem. ὁ 69.
— Δαυ. εστιν B.*Bch.*DLΔ. 1. 33. 69. M² U. *k.* Memph. | ‡εστιν Δαυ. ⸗. AX. rel. *a.c.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (Arm. Æth. ut vid.) esse David Vulg. (*b*).*ff. Hil.* [Theb.]
36. *αυτος γαρ* AX. 1. 33. rel. Vulg. *b.i.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Hil.* 1001a. ipse autem *c.ff.* Theb. | om. *γαρ* BLΔ. 69. *a.k.* Memph. (vid. Luc. xx. 42). | *και ουτος* D. Arm.
— *ειπεν* 1°] om. *hic* X. *a.b.i.* Arm. (habent λεγει ante *ειπεν* ὁ κυρ.) | Contra, rel. *Hil.* | om. *d.*
— *εν* AD. rel. | om. B.
— *τω πν.* BDLΔ. 33. U. Arm. | om. *τω* AX. 1. 69. EFGHKMSVΓ.
— *τω ἁγ.* B.*Bch.s*DLΔ. 33. U. Arm. | om. *τω* AB.*Btly.*X. 1. 69. EF(ut vid.) GHKMSVΓ. (vid. Matt. xxii. 43).
— λεγει AD *Gr.*EGHKM*SV. *k.* Goth.| ‡ειπεν ⸗. B.*Btly.*LXΔ. 1. 33. 69. M²U Γ. Vulg. *a.b.c.d.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Hil.* (vid. Matt. xxii. 44; Luc. xx. 42) [hiat. F].
— *κυριος*] †praem. ὁ ⸗. AL. rel. (vid. LXX.) | om. B.*Btly.*D.
— *καθισον* B. | ‡*καθου* ⸗. ADL. rel. (vid. LXX. Matt. Luc.)
36. *ἑως αν θω*] *ἑως θωσω* D*. | *ἑως θησω* D².
— *ὑποποδιον* ALXΔ 1. 33. 69. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Hil.* | *ὑποκατω* BD *Gr.* Memph. Theb. (vid. Matt.)
37. *αυτος*] †add. *ουν* ⸗. AX. rel. Vulg. (*b*). Syrr.Pst.(*sic*)&Hcl.* (Arm.) Æth. (enim Goth.) (vid. Matt. xxii. 45; Luc. xx. 44). | om. BDLΔ. *a.*(*c*) (*ff*).*i.k.* Memph. Theb. *Hil.* 1001a. | *πως ουν* Γ (om. *αυτος*).
— *λεγει*] *καλει* 33. M²U. *c.* Syr.Pst. (Arm. post *κυριον*). vid. Matt. et Luc.
— *ποθεν*] *πως* 1. 33. 69. M*. *b.* Theb. Arm. Æth. (vid. Matt. et Luc.) | Contra, rel. Vulg. *a.c.ff k. Hil.*
— *αυτου εστιν υἱος* BL. | *εστιν υἱος αυτου* D. Vulg. *a.c.ff.* Arm. *Hil.* | ‡*υἱος αυτου εστιν* ⸗. ΛX. rel. *b.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. (Æth.) vid. Matt. | *εστιν αυτου υἱος* Δ. (*k*). | [Goth.]
— ὁ *πολυς*] om. ὁ D.
— *ηκουεν αυτου ηδεως*] *ηδεως αυτου ηκουεν* D. (Vulg.) *b.ff.i.* (et praem. *και* D. *d**). Contra, rel. *a.c e.k.* ‖ *ηδεως*] praem. *λεγων* 69*.
38. *και εν τῃ διδαχῃ αυτου ελεγεν* BLΔ. (33.) (*e*). (*k*). Syr.Pst. Memph. (add. *αυτοις* 33. Syr.Pst.) et in docendo dicebat *k.* | ‡*και ελεγεν αυτοις εν τῃ διδαχῃ αυτου* ⸗. AX. rel. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Goth. (Æth.) (*αυτοις*] om. 1. *αυτους* F). | ὁ *δε διδασκων ἁμα ελεγεν αυτοις* D *Gr. a.b.i.* [*c.ff.* Arm.]
38. *των θελοντων*] *και των τελωνων* D *Gr.*
— *εν στολαις*] *εντολαις* 69.
— *αγοραις*] add. *ποιεισθαι* D.
39. *πρωτοκαθεδριαις* 69.
— *και πρωτοκλ. εν τ. δειπ.*] om. Syr.Pst. (Widmanstadt). | *πρωτοκλησ.* ALX. 33. 69. FHKUΓ.
40. οἱ *κατεσθοντες* B. | ‡οἱ *κατεσθιοντες* ⸗. AL. rel. (*κατασθ.* Δ). | οἱ *κατεσθιουσιν* D. 1. Latt. (vid. Luc. xx. 47).
— *τας* et *των*] om. D.
— *χηρων*] add. *και ορφανων* D. 69. *a.b.c. e.ff².g².i.* Syr.Hier. | Contra, rel. Vulg. *k.*
— *και προφ.*] om. *και* D. Latt.
— *ουτοι*] *οιτινες* 69.
— *μακρα*] *μακραν* LΔ. (*non* 1.)
41. *καθισας* ABLXΔ. 33. rel. Latt. Syrr. Pst.&Hcl.txt. Memph. Theb. Æth. (*καθεζομενος* ὁ *Ιησους* post *γαζοφυλακιον* D). | *ἑστως* 1. 69. Syr.Hcl.mg. Arm. *Orig.*iv.288c.290d. ‖ †add. ὁ *Ιησους* ⸗. AX. rel. Vulg. *b.c.ff.g².i.* Syr. Pst. Arm. Æth. *Orig.*iv. 288c. | om. B LΔ. *a.k.* Memph. (vid. D supra).
— *απεναντι* B. 33. U. | ‡*κατεναντι* ⸗. ADL. rel. *Orig.*iv. *bis.*
— *βαλλει χαλκ... πολλοι πλουσιοι*] om. D.

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. (Goth.) Arm. Æth.

γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά· 42 καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης. 43 καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ‡εἶπεν″ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων ‡ἔβαλεν″ τῶν ‡βαλλόντων″ εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· 44 πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

zophylacium, et multi divites iactabant multa: 42 cum venisset autem una vidua pauper, misit duo minuta, quod est quadrans. 43 Et convocans discipulos suos ait illis, Amen dico vobis quoniam vidua haec pauper plus omnibus misit qui miserunt in gazophylacium: 44 omnes enim ex eo quod abundabat illis miserunt, haec vero de paenuria sua omnia quae habuit misit, totum victum suum.

XIII. ρλζ β

c ‖ Matt. 24:1-8. ‖ Lu. 21:5-12.

49 1 c Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει αὐτῷ εἷς *ἐκ″ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. 2 καὶ ὁ Ἰησοῦς † εἶπεν αὐτῷ, Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ *ὧδε″ λίθος ἐπὶ ‡λίθον″, ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ. 3 καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ‡ἐπηρώτα″ αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας,

1 (137, 2.) Et cum egrederetur de templo, ait illi unus ex discipulis suis, Magister, aspice quales lapides et quales structurae. 2 Et respondens Iesus ait illi, Vides has omnes magnas aedificationes? non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur. 3 (138, 2.) Et cum sederet in montem olivarum contra templum, interrogabant eum seperatim Petrus et Iacobus et Iohannes et Andreas, 4 Dic

MB′ ρλη β

---

41. *βαλλει*] *εβαλε* 69*. *εβαλλε* 69². *Orig.* iv. 288ᵉ. (contra, 290ᵈ).
— *χαλκον*] praem. *τον* l. 69. (*και πας εβαλλε χαλκος Orig.* iv. 288ᵉ. *τινα τροπον πας ὁ λαος βαλλει..τον..χαλκον Orig.* iv. 290ᵈ).
— *εβαλλον*] *εβαλον* FMUV. | Contra, *Orig.* iv. 288ᵉ.
42. *και ελθουσα* ABL. rel. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph.W.&Schw. rel. ("et" add. Syr. Hcl.*) | *ελθουσα δε* D. Latt. Memph. MS. Theb. *Orig.* iv. 288ᵉ. | *και προσελθουσα* Δ.
— *πτωχη*] om. D. *a.b.c.ff.i k.* Arm. | Contra, rel. Vulg. *g².* vv. *Orig.* iv.
— *εβαλεν*] *εβαλλεν* 69. K.
43. *ειπεν* ABDLΔ. 33. KU. *a.k.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. *Orig.* iv. 289ᵃ. | ‡*λεγει* ☽. X. 1. 69. M(*sic*). rel. Vulg. *b.c.* (Arm. ut vid.) vid. *Orig.* iv. 291ᵃ.
— *αὐτη*] post *ἡ πτωχη* D. *a.b.ff.g².i. Orig.* iv. 289ᵃ. 291ᵃ. (vid. Luc. xxi. 3 rec.) | Contra, rel. Vulg. *c.*[*k*].
— *πλειον*] *πλειω* 33. U. | Contra, *Orig.* iv. *bis.* (vid. *Clem.* 579).
— *εβαλεν* ABDLΔ. 33. *Orig.* iv. *bis.* | ‡ *βεβληκεν* ☽. X. 1. M². rel. (om. M*).
— *των βαλλοντων* AB.*Bch.*DLXΔ. 33. 69. EGKMVΓ. *Orig.* iv. 289ᵃ. 290ᵃ. 291ᵃ. | ‡*των βαλοντων* ☽. *Fs*HS*s*Us. ‖ om. 1. *a.b.c.ff.g².i.* Arm.Usc. (Contra, Vulg. *k.* Arm.Zoh.)
44. *παντες γαρ*] add. *οὐτοι* D. 1. 33. Theb. (vid. Luc. xxi. 4). | Contra, rel. *Orig.* iv. 289ᵃ.
— *περισσευοντος*] *περισσευματος* ΔΥΓ. (vid. *Clem.* 579). | Contra, *Orig.* iv.
— *αυτοις*] *αυτων* ΔU.
— *εβαλον*] *εβαλλον* F.
— *εβαλεν*] *εβαλλεν* 69 (e corr.¹).
1. *εἰς εκ* ADXΔ. 1. 69. F. Latt. Memph. ut vid. Theb. | *om. *εκ* ☽. BsL. 33. rel.
— *ποδαποι.... ποδαπαι* D*.
— *οικοδομαι*] add. *τον ἱερον* D. *b.c.ff. g².k.* (vid. Matt. xxiv. 1). | om. rel. Vulg. *a.*
2. *και ὁ Ιησους* BL. 33. *e*(ut vid.) Syr. Pst. Memph. Theb. | †add. *αποκριθεις* ☽. XE. rel. Arm. Æth. (vid. Matt. xxiv. 2). | add. *ante ὁ Ιησους* AΔ. 1. 69. K. Vulg. (*c*).*ff.k.* Syr.Hcl. (*και αποκριθεις ειπεν αυτοις ὁ Ιησους* D). | *και αποκριθ.* (om. *ὁ Ιησους*) *a.b.i.*
— *αυτῳ*] ante *ειπεν* Arm. (*c*). | om. 1. | *αυτοις* D. *a.b.e.ff.g².i.k.* (vid. Matt) | Contra, Vulg. rel.
— *βλεπεις*] *βλεπετε* DM*mg. a.b.c.e.ff.g². i.k.* (vid. Matt.) | Contra, Vulg. rel. ‖ praem. "nonne" *b.c.ff.i.* "non" *k.* (vid. Matt.) | Contra, Vulg. *a.e.g².*
— *μεγαλας*] om. Γ. (*ταυτας τας οικοδομας τας μεγαλας* 69).
2. *ου μη αφ.*] praem. *αμην λεγω ὑμειν ὁτι* D. (*a*).*b.c.e.ff.g².k.l.* Arm. (vid. Matt.) | praem. *αμην λεγω σοι* 69. G. | praem. *λεγω ὑμιν* 1. | *non habent* ABL. rel.
— *αφεθῃ ὡδε* BDLΔ. 1. 33. GM²U. *a.b. g².* Syrr.Pst.&Hcl.* (Memph.) (Theb.) Arm. (Æth.) [*c.e.k.*] | *om. *ὡδε* ☽. A X. rel. Vulg. *ff.i.*
— *λιθον* BLXΔ. 1. 33. 69. GMUΓ. (vid. Matt.) | ‡*λιθῳ* ☽. AD. rel. (vid. Luc. xxi. 6).
— *μη*] om. L. (vid. Matt. et Luc.)
— *καταλυθῃ*] *-θησεται* 69. (vid. Matt. et Luc.) ‖ add. *και δια τριων ἡμερων αλλος αναστησεται ανευ χειρων* D. *a. b.*(*c*).*e.*(*ff*).(*g²*).*i.k.* vid. *Cypr.* 280. (vid. xiv. 58. Joh. ii. 19). | Contra, rel. Vulg. vv.
3. *και καθ.*] om. *και* L.
— *ἱερου*] *ὁρου sic* K.
— *επηρωτα* BL. 33. 69. Syr.Hcl.mg. Memph.W. | ‡*επηρωτων* ☽. ADX. rel. Vulg. *a.b.*(*c*).(*ff*).*i.k.* Syrr.(Pst.)& Hcl.txt. (Memph.Schw.) (Theb.) Arm. (Æth.) | (*επερ.* AEFGH. *επιρ.* Δ).
— *κατ' ιδιαν*] om. Theb. | *κατ' ιδια* M.
— *Πετρος*] praem. *ὁ* D.
— *Ιακωβος και Ιωαν.*] *Ιωαν. και Ιακωβος* 69. U.

---

42. vidua una *Cl.*
3. monte *Cl.* et *Am.***

A B D. L X Δ. 1. (33). 69. EFGHKMSUVΓ.

4 ‡ Εἰπὸν" ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον
ὅταν ‡μέλλῃ ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα"; 5 ὁ δὲ
Ἰησοῦς † ‡ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς", Βλέπετε μή τις
ὑμᾶς πλανήσῃ. 6 πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου λέγοντες ὅτι Ἐγώ εἰμι· καὶ πολλοὺς
πλανήσουσιν. 7 ὅταν δὲ ‡ἀκούετε" πολέμους καὶ
ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ [γὰρ] γενέσθαι,
ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. 8 ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ
ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· † ἔσονται σεισμοὶ
κατὰ τόπους, [καὶ] ἔσονται λιμοί †. ‡ἀρχὴ" ὠδίνων¶ ταῦτα. 9 βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσιν [γὰρ] ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ εἰς συναγωγάς, δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς· 10 d καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη ‡πρῶτον δεῖ" κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. 11 ‡καὶ ὅταν" ‡ἄγωσιν" ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμε-

4. ειπον BDL. 1. 33. 69. | ‡ειπε ⸗. AX. rel. (vid. Matt. xxiv. 3). | seq. υμιν 69.
— ποτε] ὁτε X.
— εσται] εστι Γ.
— ὁταν] ὁτε ΔM.
— μελλῃ ABsL. 1. rel. | μελλει DXΔ. 33. 69. EMΓ.
— μελλ. ταυτα συντ. παντα B. (Æth.) | ταυτα μελλ. συντ. παντα L. ("haec incipiunt perfici" *k*). | μελλ. ταυτα παντα συντ. A. 1. 33. 69. GHKMΓ. *l* (ut vid.). Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | ‡μελλ. παντα ταυτα συντ. ⸗. DX(*sic*) EFs*Ss*UV*s.a.* "quando haec omnia incipient consummari" Vulg. Theb. "cum haec omnia consummabuntur" *b.ff.i.* | μελλ. ταυτα συντ. Δ. *c.* (notandum est μελλ. ταυτα esse lectionem ABΔ. 1. 33. 69. GHKMΓ. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. et συντ. παντ. BL. Æth.)
5. ὁ δε ABLΔ. 33. rel. *ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. | και D. 1. 69. G. Vulg. *a.b.c.k.* Æth. (vid. Matt. xxiv. 4).
— Ιησους] †add. αποκριθεις ⸗. AXΔ. rel. Syr.Hcl. | (και αποκριθεις ὁ Ιησους D. 69. Vulg. *b.*(*c*). Æth. (vid. Matt.) και αποκρ. αυτοις ὁ Ιησ. 1. G. "et respondens ait illis" *a.* "respondens autem Jesus" *ff.* "et respondens dixit illis" *k*). | non habent αποκριθεις BL. 33. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm.
— ηρξατο λεγειν αυτοις BL. 33. M*mg.* U. Vulg. *b.*(*c*).*ff.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. | ηρξ. αυτ. λεγ. Δ. 69. | ‡αυτοις ηρξ. λεγ. ⸗. AX*sic.* rel. Syr. Hcl. (αυτοις ante ὁ Ιησ. 1. G supra). | ειπεν αυτοις D. *a.k.* Arm. (vid. Matt.)
5. πλανησῃ] -σει DHΓ.
6. πολλοι γαρ] om. γαρ BL. *i.* Æth. | Contra, ADX. rel. Latt. Syr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Arm. (vid. Matt. xxiv. 5; Luc. xxi. 8).
— επι τῳ] εν τῳ G. (post "nomine meo" add. "pseudoprophetae" *k*).
— ὁτι] om. D. 33. *b.c.k.* Theb. (vid. Matt.) | Contra, Vulg. *a.ff.i.*
— ειμι] add. ὁ χριστος 69. *b.c.g*^{2}*.l.* Memph. Theb. Arm. (vid. Matt.) | Contra, Vulg. *a.ff.i.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
7. ακουετε B.*Bch.* (ακουσετε 69.) | ‡ακουσητε ⸗. ADL. rel. (vid. Luc. xxi. 9).
— θροεισθε] θορυβεισθαι D.
— δει γαρ] om. γαρ B. Memph. Theb. | Contra, ADL. rel. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. Arm. Æth. (vid. Matt. xxiv. 6; et Luc.)
— αλλ'] αλλα D.
8. επι εθν. ABsD. rel. | επ' εθν. LΔ^2. 1^{rl}. 69. K. | αντι εθνον Δ* ("contra" Vulg. *b.c.d.* "super" *a.ff.*^{2}*i.k.*) επ' εθνεσι Δ^2 ut vid.
— εσονται 1°] †praem. και ⸗. AXΔ. rel. vv. (vid. Matt. xxiv. 7). | om. BDL. Memph. Theb.
— και εσονται] om. Arm. ‖ om. και BL. Memph. | Contra, ADX. rel. vv. Theb. (vid. Matt.) ‖ om. εσονται D. Latt. | Contra, rel.
8. λιμοι] †add. και ταραχαι ⸗. AX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. (add. και λοιμοι και ταρ.) | om. BDL. Vulg. *a.b. c.ff.*^{2}*.k.l.* Memph. Æth.
— αρχη B.*Bch.Blc.*DLΔ. 33. E* *ut vid.* KU. Vulg. *a.b.ff.*^{2}*.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. [*c.*] | ‡αρχαι ⸗. AX. 1. rel. (ταυτα δε παντα αρχαι ωδινων 69. vid. *a.* Arm.)
— ταυτα] om. 1*.
9. βλεπετε δε ὑμ. εαυτ.] om. D. 1. *a.ff.* Arm. (vid. Matt. xxiv. 8). | Contra, rel. Vulg. *c.* rel. (haec videte *k.*) ‖ δε] τε 69.
— εαυτους] αυτους Δ.
— παραδωσ. γαρ ὑμας AXΔ. 33. rel. *c.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. | και παραδωσ. ὑμας 1. | ειτα ὑμας αυτους παραδωσ. D. *a.ff.i.k.* | om. γαρ BL. Vulg. Memph. Arm. Æth. (vid. et D. 1. Latt. supra.)
— δαρησησθε X.
— και επι ἡγ. και βασ. σταθ.] om. X.
— ἡγεμονων] add. δε AKΓ. (vid. Matt. x. 18).
— σταθησεσθε] αχθησεσθε 1. 33. GU. (Theb.) vid. Matt. x. | Contra, *Orig. Int.* iii. 931^{a}.
— ενεκεν] -κα B. (Contra, ADL. rel.)
—, 10. αυτοις· και εις παντα τα εθνη sic. Vulg. (*a.*) | illis et gentibus *c.* Theb. illis et omnibus gentibus Arm. (vid. Matt. x.) illos et in omnes gentes. set

ABD. LXΔ. 1. (33). 69. EFGHKMSUVΓ.

4. μέλλ. ταῦτα πάντα συντελ.
6. [γὰρ]
7. ἀκούσητε
ρλθ α
¶ *b*
9. om. γὰρ
d Matt. 24: 14. ρμ ⸗ ρμα β

4 ‡ Tell us" when shall these things be, and what
shall be the sign when all these things are about to
be accomplished"? 5 And Jesus † began to say
unto them", Take heed lest any man deceive you:
6 for many shall come in my name, saying, I am
he; and shall deceive many. 7 And when ye shall
hear of wars and rumours of wars, be not troubled:
for such things must needs be; but the end shall not
be yet. 8 For nation shall rise against nation, and
kingdom against kingdom: and there shall be earthquakes
in various places, and there shall be famines
and troubles: these are the beginnings of sorrows.
9 But take heed to yourselves: for they shall deliver
you up to councils; and in the synagogues ye shall be
beaten: and before governors and kings shall ye stand
for my sake, for a testimony against them. 10 d And
the gospel must first be published among all nations.
11 And when they lead you and deliver you up,

nobis quando ista fient? et quod signum erit quando haec omnia incipient consummari? 5 Et respondens Iesus coepit dicere illis, Videte ne quis vos seducat: 6 multi enim venient in nomine meo, dicentes quia ego sum, et multos seducent. 7 Cum audieritis autem bella et opiniones bellorum, ne timueritis: oportet enim fieri; sed nondum finis. 8 Exsurget autem gens contra gentem et regnum super regnum, et erunt terrae motus per loca et fames. Initium dolorum haec. 9 (139, 1.) Videte autem vosmet ipsos: tradent enim vos conciliis et in synagogis, vapulabitis, et ante praesides et reges stabitis propter me, in testimonium illis. 10 (140, 6.) Et in omnes gentes primum oportet praedicari evangelium. 11 (141, 2.) Et cum duxerint vos tradentes, nolite prae-

7. haec fieri *Cl.* | 8. exsurget enim *Cl.* | 9. in conciliis *Cl.*

Vulg. *a.* (*b.*) *c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. [Goth.] Arm. Æth.

¶ 33 ριμνᾶτε τί λαλήσητε † · ἀλλ᾽ ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ¶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. [12] ‡ καὶ παραδώσει″ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς, [13] e καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. [14] f ‖ Matt. 24: 15-25. ρμβ ς Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως † ‡ ἑστηκότα″ ὅπου οὐ δεῖ, (ὁ ἀναγινώσκων νοείτω,) g Lu. 17: 31. 21: 21. τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· ρμγ β [15] ὁ [δὲ] ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν μηδὲ ‡ εἰσελθάτω″ ‡ τι ἆραί″ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· [16] καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν † μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἆραι § τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. [17] οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. [18] προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται † χειμῶνος. § Goth. ρμδ β ρμε ς

cogitare quid loquamini, sed quod datum vobis fuerit in illa hora, id loquimini: non enim estis vos loquentes sed spiritus sanctus. [12] Tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium, et consurgent filii in parentes et morte adficient eos, [13] et eritis odio omnibus propter nomen meum: qui autem sustinuerit in finem, hic salvus erit. [14 (142, 6.)] Cum autem videritis abominationem desolationis stantem ubi non debet, qui legit intellegat, [(143, 2.)] tunc qui in Iudaea sunt fugiant in montes, [15] et qui super tectum ne descendat in domum nec introeat ut tollat quid de domo sua, [16] et qui in agro erit non revertatur retro tollere vestimentum suum. [17 (144, 2.)] Vae autem praegnantibus et nutrientibus in illis diebus. [18 (145, 6.)] Orate vero ut hieme non fiant.

---

confortamini *k.* illis et in omnes gentes. sed constantes state *Tol.* | illis. sed constantes estote g^2.

10. *τα* ante *εθνη*] om. D*.

— *πρωτον δει* BD*Gr.* Vulg. *a.*(*c.d.ff.*g^2.) (*k.*)*l.* (Arm.) Primum autem oportet. *c.d.ff.*g^2. Theb. Arm. prim. enim oportet. *k.* | ‡ *δει πρωτον* ς. ALX. rel. *i.* ut vid. Syr.Hcl. Memph. ut vid. [Syr.Pst. Æth.]

— *ευαγγελιον*] add. *εν πασιν τοις εθνεσιν* D. *ff.*g^2. (sic et Syr.Pst. om. *εις παντα τα εθνη* ante) vid. Matt. xxiv. 14.

11. *και οταν* BDL. 33. Vulg. *a.c.l.k.* Memph. | ‡ *οταν δε* ς. AX. rel. *ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. *Orig.* i. 295^e. (vid. Matt. x. 19).

— *αγωσιν* ABDLXΔ. 1. 33. 69. GKMU. *Orig.* i. | ‡ *αγαγωσιν* ς. E. rel.

— *προμεριμνατε*] *μεριμνατε* 33. ΜΓ. (vid. Luc. xii. 11. ς.) | Contra, *Orig.* i. ‖add. *πως η* 69. (vid. Matt. et Luc.)

— *τι λαλησητε*] om. *Orig.* i. (-*σετε* U.) ‖ †add. *μηδε μελετατε* ς. AX. rel. Syrr. Pst. & Hcl. (Arm.) *μηδε προμελετατε Orig.* i. (vid. Luc. xxi. 14). | om. BDL. 1. 33. 69. Vulg. *a.c.ff.i.k.l.* Memph. Theb. Æth.

— *αλλ᾽*] *αλλα* D.

— *ὁ εαν* BsLXΔ. rel. *Orig.* i. | *ὁ αν* AD.

— *τουτο* ABsL. rel. Vulg. *a.d.ff.i.k.* | *αυτο* D. *c.* | *εκεινο* 69. *Orig.* i.

— *λαλειτε*] *λαλησετε* 1. | Contra, *Orig.* i.

11. *εστε*] post *υμεις* MU. Vulg. *a.c.ff.* (vid. Matt. x. 20). | Contra, (g^2) *i.k.*

12. *και παραδωσει* BDL. *a.c.k.* Memph. Theb. | ‡ *παραδωσει δε* ς. AX. rel. Vulg. *ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig.* i. (vid. Matt. x. 21). [Arm.]

— *επαναστησονται* ADL. rel. *Orig.* i. | *-σεται* B.

13. *εσεσθε*] *εσθε* G.

— *ουτος*] *ουτως* X. | Contra, *Orig.* i.

14. *της ερημωσεως*] om. 69. ‖ †add. *το ρηθεν υπο Δανιηλ του προφητου* ς. AX. rel. *c.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. (*δια Δαν.* 1). vid. Matt. xxiv. 15. | om. BDL. Vulg. *a.ff.*g^1. Memph. Theb. Arm.

— *ἑστηκοτα* BL. | *ἑστηκος* D. | *στηκον* 1. 69. | ‡ *ἑστως Elz.* XKMUΓ. | *ἑστος St.* ΑΔΕFGHSsV. (vid. Matt. xxiv. 15).

— *ὁπου ου*] *ὁπού* U ‖ *ὁπου ου δει*] om. Æth.*m.* et add. in loco sancto. Æth. ed. et MSS.

— *νοειτω*] add. *τι αναγεινωσκει* D. *a.*g^2. | Contra, Vulg. *c.ff.*g^1.*k.* rel.

— *εις τα*] *επι τα* U. (*εις το ορη* Δ.)

15. *ὁ δε* ALXΔ. 1. 69. rel. Syr.Hcl. Arm. | *και ὁ* D. Vulg. *a.ff.k.* Syr.Pst. Æth. | *ὁ* tantum BFH. *c.* Memph. Theb. *Orig.* ii. 273^f. (vid. Matt. xxiv. 17).

— *καταβατω*] *-βητω* XΔ. | Contra, *Orig.* ii. | (*καταβαινετω* M.)

— *εις την οικιαν* ADXΔ. 1. rel. Vulg. (*a*).*ff.*g^1. Syr.Hcl. Arm. Æth. *Orig.* ii. (add. *αυτου*). | om. BL. *c.k.* Syr. Pst. Memph. Theb. (vid. Matt. xxiv. 17).

15. *εισελθατω* ADLΔ. | ‡ *-θετω* ς. BsX. rel.

— *αραι*] post *τι* BLK. | ‡ ante *τι* habent ς. ADXΔ. rel. vv. (vid. Matt. xxiv.)

16. *αγρον*] †add. *ων* ς. AX. rel. Vulg. *a.c.*(g^1).*k.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | om. BDLΔ. 1. *ff.* Memph.

— *επιστρεψατω*] *-ψετω* D*. (*στραφετω Orig.* iii. 207^d).

— *εις τα οπ.*] om. *a.* | Contra, rel. *Orig.* ii. | *επι τα οπ.* M. ‖ om. *εις τα* D. Vulg. *c.ff.*g^1.*k.* (vid. Matt. xxiv. 18).

17. *ουαι δε*] om. *δε* D*Gr.*

— *θηλαζουσαις*] *ενθηλαζ.* L. | *θηλαζομεναις* D.

18. *προσευχεσθε δε*] *και προσευχεσθαι* D. *a.i.* | Contra, rel. Vulg. (*c.ff*).$g^{1.2}$.*k.* rel.

— *μη γενηται χειμωνος* B. Arm. | *μη χειμωνος γενωνται* D. *c.l.* hieme non fiant Vulg. *ff.* (add. "haec" *g*). ne hieme haec fiant *a.* ne hieme fiant *i.* *μη χειμωνος ταυτα γενηται* L. g^2. | *μη γενηται ταυτα χειμωνος* 69. | †add. *ἡ φυγη ὑμων* post *γενηται* ς. AX. rel. *k.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Æth. | post *χειμωνος* Memph. (vid. Matt. xxiv. 20). | (*εν χειμωνος* 1. *sic*) ‖add. *η σαββατου* L. g^2. (vid. Matt.)

11. vos estis *Cl.* | 17. praegnatibus *Am.*

AB[C]D. ρμς
LXΔ. β
1. 69.
EFGHKMSUVΓ.
§ b. ρμζ
§ C ς
20. ἐκολ. κύριος

21. εἴπη ὑμῖν ρμη
— ὁ χριστὸς καὶ β

ρμθ
ς

23. ἰδοὺ προείρ.

ρν
β

b ‖Matt. 24:29-35. ‖Lu. 21:25-33.
¶ b

ρνα
β

19 § ἐσονται § γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλῖψις, οἵα οὐ γέγονεν τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ‡ ἣν" ἔκτισεν ὁ θεός, ἕως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. 20 καὶ εἰ μὴ κύριος ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ. ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. 21 καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, ‡"Ἰδε" ὧδε ὁ χριστός, ἢ ‡ἴδε" ἐκεῖ, μὴ ‡πιστεύετε". 22 ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, [καὶ] τοὺς ἐκλεκτούς. 23 ὑμεῖς δὲ βλέπετε· †προείρηκα ὑμῖν πάντα. 24 h ‡'Αλλὰ" ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλῖψιν ¶ ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, 25 καὶ οἱ ἀστέρες ‡ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ" ‡πίπτοντες", καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. 26 καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμε-

19 (146, 2.) Erunt enim dies illi tribulationes tales quales non fuerunt ab initio creaturae quam condidit deus usque nunc neque fient. 20 (147, 6.) Et nisi breviasset dominus dies, non fuisset salva omnis caro: sed propter electos quos elegit breviavit dies. 21 (148, 2.) Et tunc si quis vobis dixerit, Ecce hic est Christus, ecce illic, ne credideritis. 22 (149, 6.) Exsurgent enim pseudochristi et pseudoprophetae, et dabunt signa et portenta ad seducendos, si potest fieri, etiam electos. 23 Vos ergo videte: ecce praedixi vobis omnia. 24 (150, 2.) Sed in illis diebus post tribulationem illam sol contenebrabitur, et luna non dabit splendorem suum, 25 et stellae caeli erunt decidentes, et virtutes quae sunt in caelis movebuntur. 26 (151, 2.) Et tunc videbunt filium hominis venientem

19. αἱ et εκειναι] om. Δ. (εσται γαρ εν ταις ἡμεραις εκειναις Γ.)
— θλιψις οἱα ου γεγονεν τοιαυτη ABL. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. | θλιψεις οἱαι ουκ εγενοντο τοιαυται D. Vulg. *a.b.(c).ff.(i).k.l.* (Arm.) | θλιψεις habent et AΔ. per itacismum. (seq. απαρχη Δ.)
— ἡν BC*L. | ‡ἡς ς. AC²X. rel.
— ἡν εκτ. ὁ θεος] om. D. *a.c.ff.i.k.* Arm. (et om. κτισεως). | Contra, ABC. rel. Vulg. *b.* rel.
— και ου ABsCL. rel. | ουδε D. | ουδ' ου 1. 69. FG. (vid. Matt. xxiv. 21).
— γενηται] γενωνται D. Vulg. *a.b.c.ff.i.* | Contra, rel. *k.*
20. κυριος εκυλοβωσεν ACDX(Δ). rel. *a.i.* Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. (Theb.) Goth. Arm. (ὁ θεος εκολ. 69). | εκολ. κυριος B.*Btly.*L. (ὁ κυρ. B.*Bch.*) Vulg. *b.*(*c.ff*).*g*¹·²·*k.* Æth. (Deus *c.ff.* Theb.) | (εκολομησεν Δ).
— ἡμερας 1°.] add. εκεινας Δ. 1. 69. EFGM. *c.g*¹·²· Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. (vid. Matt. xxiv. 22). | Contra, ABsCD. rel. Vulg. *ff.i.k.* Syr. Hcl. Goth.
— ουκ αν] praem. δια τους εκλεκτους αυτου D. *a.b.ff.i.* Arm. (vid. infra). | Contra, ABCL. rel. Vulg. *c.g*¹·²·*k.* rel.
— αλλα δια] δια δε 1. 69. (vid. Matt)
21. και τοτε] om. και 1. U. Syr.Pst. Theb. (vid. Matt. xxiv. 23).
— εαν ABsC. rel. | αν DL.
22. ψευδοχριστοι και] om. D. *i.k.*
— δωσουσιν] ποιησουσιν D. 69. *a.* | Contra, rel. Vulg. *b.c.ff.k.*
— και τους εκλ. ACLXΔ. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Theb. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xxiv. 24). *Orig.* iii. 765ᵈ. forsan ad Matt. spectat, ubi (vid. iii. 143ᵇ.) legit αποπλανασθαι, et hic habet αποπλανησει. | om. και BD *Gr.*
23. προειρηκα] †praem. ιδου ς. ACD. rel. Vulg. *b.*(*c*).*ff.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Cypr.* 200. (vid. Matt.) | om. BL. *a.* Memph. Æth.
— παντα BsCDL. rel. | απαντα AKMU.
24. αλλα B.*Btly.*CDΔ. | ‡αλλ' ς. AL. rel.
— εν εκ] om. εν X.
24. εκεινην] των ἡμερων εκεινων 69.
25. εσονται εκ του ουρανου ABCU. *a.*(*e.g*¹·²·) (Syr.Pst.) (Memph.) (Theb.) Æth. | εκ του ουρανου εσονται D. 69. Syr.Hcl.mg. Arm. | ‡του ουρανου εσονται ς. LX. rel. Vulg. (*c.ff*).*i.* Syr.Hcl.txt. Goth. | om. *k.* ‖praem. οἱ D. *c.ff.* | Contra, rel.
— πιπτοντες B.*Btly.*CDL. *a.c.* | ‡εκπιπτοντες ς. AB.*Bch.*XΔ. rel. Vulg. (de caelo cadent *e.* cadent de caelo *g*²).
— αἱ εν τοις ουρανοις ABsCL. rel. Vulg. *e.k.* Syr.Hcl. Goth. Theb. Arm.Zoh. | των ουρανων DK. *a.c.ff.g*¹.*i.* (Syr.Pst.) Memph. Arm.MSS. Æth. (vid. Matt. xxiv. 29; Luc. xxi. 26).
26. εν νεφελαις ABC. rel. | om. X. *g*¹. | επι των νεφελων D. εν νεφελῃ 1. 69. *k.* (vid. Luc. xxi. 27).
— πολλης και δοξης BCDLX. 1. rel. Vulg. *a.c.e.ff.k.* Syr.Pst. Memph. Goth. (om. πολ. Theb.) | και δοξης πολλης AΔ. 69. M. Syr.Hcl. Arm. Æth. (vid. Matt. et Luc.)
27. αποστελει] αποστελλει LΔH. Goth. | Contra, rel. (-ἑλει XV).
— αγγελους] †add. αυτου ς. ACX. rel. Vulg. *c.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph.W. &Schw. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 870ᵉ. (vid. Matt. xxiv.

19. tribulationis *Am.* | 22. fieri potest *Cl.* | 25. in caelis sunt *Cl.*

Vulg. *a.* (*b.*) *c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. (Goth.) Arm. Æth.

νον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. [27] καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους † καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς † ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ᾽ ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. [28] Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ‡ ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς″ ἁπαλὸς γένηται, καὶ ἐκφυῇ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· [29] οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ‡ ἴδητε ταῦτα″ γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ¶ ἐπὶ θύραις. [30] ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ ‡ ταῦτα πάντα″ γένηται. [31] ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ † ‡ παρελεύσονται″.

28. γινώσκεται

¶ Goth.

30. πάντα ταῦτα

31. γῆ παρελεύσεται

in nubibus cum virtute multa et gloria. [27] Et tunc mittet angelos suos et congregabit electos suos a quattuor ventis, a summo terrae usque ad summum caeli. [28] A ficu autem discite parabolam. Cum iam ramus eius tener fuerit et nata fuerint folia, cognoscitis quia in proximo sit aestas: [29] sic et vos cum videritis haec fieri, scitote quod in proximo sit in ostiis. [30] Amen dico vobis quoniam non transibit generatio haec donec omnia ista fiant. [31] Caelum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt.

ΜΓ′ ρνβ ς

ⁱ Matt. 24:36.

32. οὐδὲ ἄγγελος

ρνγ ς

ρνδ β

50 [32] ⁱ Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ‡ ἢ″ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι † ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ. [33] Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε [καὶ προσεύχεσθε]· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστιν. [34] ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ,

[32 (152, 6.)] De die autem illo vel hora nemo scit, neque angeli in caelo neque filius, nisi pater. [33 (153, 6.)] Videte, vigilate et orate: nescitis enim quando tempus sit. [34 (154, 2.)] Sicut homo qui peregre profectus reliquit

---

31). | om. BDL. *a.e.ff.i.k.* Memph. MS.

27. επισυναξει] -ξουσιν LFM. g^2. Arm. MSS. Æth. (vid. Matt.)

— εκλεκτους] †add. αυτου ς. ABsC. rel. Vulg. *c.*g^2. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt.) | om. DL. 1. *a.e* (e spat.) *ff.i.k. Orig. Int.* iii. 870e.

— ακρου 1°] ακρων DGr. *a.* Æth. (vid. Matt.) "a summum" *d.* | Contra, rel. Vulg. *c.ff.k.* (επ᾽ ακρου V.)

— γης] praem. της 1. 69. U.

— ακρου 2°] ακρων 1. Æth. (vid. Matt.)

— ουρανου] -νων 1. (vid. Matt.) | praem. του 69. U.

28. ηδη ὁ κλαδος αυτης ABCDL. 69. Vulg. *a.c.ff.*g^2*.k.l.* (Arm.) | ‡ αυτης ηδη ὁ κλαδος ς. X(Δ). rel. (om. ὁ Δ). | ηδη αυτης ὁ κλ. M. | αυτ. ὁ κλ. ηδη S. || om. ηδη U. Syr.Pst. Theb. Goth. Æth.

— εκφυη] εκφυῇ 1. $E^2GsHKMsV$. Vulg. *c.ff.*g^2*.l.* Syr.Pst. Theb. | εκφύη 69. UΓ. *a.k.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth. | εκφυει E*. || post τα φυλλα 1. U. Arm.

— φυλλα] add. εν αυτῃ D. Arm.

— γινωσκετε] -εται AB^2Rl.DLΔ. cognoscitur Æth. cognoscunt Memph.MS. | -ετε B*Rl.CX. rel. cognoscitis Vulg. *a.c.ff.i.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph.W.& Schw. Theb. Goth. Arm. (αι et ε in MSS. saepissime permutantur).

— ὁτι] add. ηδη D (vid. Luc. xxi. 30).

28. το θερος] post εστιν Γ. | το τελος K.

29. ιδητε ταυτα ABCL. 1. 69. U. Vulg. *k.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. | ‡ ταυτα ιδητε ς. XΔ. rel. *a.* | ειδητε παντα ταυτα D. (*c.ff*).*i.* Arm. (Æth.) vid. Matt. xxiv. 33. Luc. xxi. 31.

— γινωσκετε] γεινωσκεται ABD(L)Δ.

30. αμην] add. δε L.

— μεχρις] ἑως D. 1. 69. (vid. Matt. xxiv. 34. Luc. xxi. 32). | Contra, ABC. rel.

— οὐ ACD. rel. | ὁτου B. | αν 1. 69. (vid. Matt. et Luc.)

— ταυτα παντα BCLΔ. 69. *d.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. | ‡ παντα ταυτα ς. AD*Gr.*X. 1. rel. Vulg. *ff. k***. Arm. (vid. et Matt.) | om. ταυτα *a.c.*g^1*.i.k.* (vid. Luc.)

31. παρελευσονται 1° BD. 1. 69. KUΓ. Vulg. *c.ff.*g^1. Arm. (vid. Luc. xxi. 33). | -σεται AC(ut vid.)LXΔEFGHMSV. *a.k.* (vid. Matt. xxiv. 35).

— ου] †add. μη ς. ACD²L. rel. (vid. Matt. et Luc.) | om. B.*Blc*.D*.

— παρελευσονται 2° BL. | ‡ παρελθωσι ς. ACDK *sic* (E. supra ras.) rel. (vid. Matt.)

32. εκεινης η ABCLXΔEGHKMS²UVΓ. Vulg. *c.ff.* Syr.Hcl. | ‡ εκεινης και ς. D. 1. 69. *FsS**. *a.*g^1*.i.k.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 158. (vid. Matt. xxiv. 36).

— της ὡρ. BCDLΔ. 1. KMU. | om. της AX. 69. EFGHSVΓ. Arm.Zoh. "*Eusebius* in Titulo" (Wtst.) vid. Matt.

32. οἱ αγγελοι ACD. rel. vv. (vid. Matt.) | αγγελος B. || † add. οἱ ς. ACX. rel. Syr.Hcl. Theb. | om. BDLK*U. Vulg. *a.c.f.ff.*g^1*.k.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.

— εν ουρανῳ ABsCLXΔ. rel. (εν τῳ ουρ. D.) Vulg. *c.f.*(*ff*).*k.* Syr.Hcl. Memph. Arm. | των ουρανων U. *a.*g^1. Syr.Pst. Æth. (vid. Matt.)

— ουδε ὁ υἱος] om. X. *Prag.* (vid. Matt.) | Contra, MSS. et vv. rel. quos novimus omnes. *Iren.* 158.

— ὁ πατηρ] praem. μονος Δ. | add. id. *Tol. a.*(*c*).*k.* Theb. Arm.MSS. Æth. *Iren.* 158. (vid. Matt.) | Contra, Vulg. *f.ff.* Memph. rel.

33. βλεπετε] add. ουν D. *c.ff.*g^2*.i.* | add. δε και 69. | om. Vulg. *a.f.k.* rel.

— αγρυπνειτε και προσευχεσθε ACL. rel. Vulg. *f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (vid. Matt. xxvi. 41). | om. και προσευχεσθε BD. *Tol. a.c.* ("vigilate et pervigilate" *k*).

— ὁ καιρος] om. ὁ Δ.

— εστιν] om. DGr. *a.c.* | Contra, rel. Vulg. *d.f.ff.*(*k*).

34. ὡς] ὡσπερ γαρ 1. 69. (vid. Matt. xxv. 14).

— αποδημος] αποδημων DX. 1. (vid. Matt. xxv. 14). | Contra, ABsCL. rel.

— οικ. αυτου.... δουλ. αυτου] οικ. ἑαυτου .... δουλ. ἑαυτου B. | Contra, ACDL. rel.

ABCD. LXΔ. 1. 69. EFGHKMSUVΓ. ρνε β

καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, † ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. 35 γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, *ἢ" ὀψὲ ἢ ‡μεσονύκτιον" ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωΐ· 36 μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας. 37 ‡ὃ" δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσιν λέγω, Γρηγορεῖτε.

domum suam et dedit servis suis potestatem cuiusque operis, et ianitori praecipiat ut vigilet. 35 (155, 2.) Vigilate ergo: nescitis enim quando dominus domus veniat, sero an media nocte an galli cantu an mane, 36 ne cum venerit repente, inveniat vos dormientes. 37 Quod autem vobis dico, omnibus dico, vigilate.

XIV. ρνς α

j ‖Matt.26:1-5. ρνζ ‖Lu. 22:1,2. ς

1 j Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας, καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν· 2 ἔλεγον ‡γάρ", Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μή ποτε ‡ἔσται θόρυβος" τοῦ λαοῦ.

1 (156, 1.) Erat autem pascha et azyma post biduum, (157, 6.) et quaerebant summi sacerdotes et scribae quomodo eum dolo tenerent et occiderent. 2 Dicebant enim, Non in die festo, ne forte tumultus fieret populi.

ΜΔ' ρνη

k ‖Matt.26:6-13. α ‖Jo. 12:1-8. Lu. 7:36, etc.

3. [καὶ] συντρ.

51 3 k Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς, καὶ συντρίψασα ‡τὴν" ἀλάβαστρον κατέχεεν αὐτοῦ † τῆς κεφαλῆς. 4 ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες

3 (158, 1.) Et cum esset Bethaniae in domo Simonis leprosi et recumberet, venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi, et fracto alabastro effudit super caput eius. 4 Erant autem quidam indigne ferentes intra semet ipsos et

---

34. ἑκαστῳ] †praem. και ς. AC²XΔ*Gr.* rel. *i.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. | om. BC*DL. Vulg. *a.c.e.f.ff.g².k.l.* Memph. Æth. (ἑκαστου Γ).
— θυρουρῳ D*.
— γρηγορῃ] -ρει HU. | αγρυπνη Γ.
35. η οψε BCLΔ. Syr.Hcl.mg. Memph. Theb. Æth. | *om. η ς. ADX. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Arm. *Orig.* iii. 339ᶠ. *Orig. Int.* iii. 877ᵃ.
— μεσονυκτιον BCLΔ. | ‡-τιου ς. ADX. rel. | -τιῳ *Orig.* iii. (μεσαν. B*Rl.)
— αλεκτοροφωνιας ABsCL. rel. *Orig.* iii. | -νιου D. | -νια Δ.
36. ελθων] εξελθων DΓ. | Contra, ABs CL. rel. *Orig.* iii. 339ᶠ.
— ὑμας] ἡμας 1ᵀ.
37. ὁ δε BCLXΔK. Vulg. *c.f.k.l.* Syr.Pst. (Memph.) Theb. Arm. ecce autem *ff.i.* (Æth.) | ‡ἁ δε ς. A. rel. Syr.Hcl. | εγω δε D. *a.*
— ὑμιν post λεγω D. 1. U. *a.* Æth. | Contra, ABCL. rel. Vulg. *c.f.ff.* rel. (uni dixi *k*).
— πασιν λεγω] om. DE. *a.ff.i.* | Contra, rel. Vulg. *c.f.* (omnibus vobis dico *k*).
1. και τα αζυμα] om. D. *q.ff* (ap. Blan.) | Contra, rel. Vulg. *c.f.ff* (ap. Sabat.) (*k*). vv.
— οἱ γραμ.] om. οἱ Δ.
— πως] ὁπως XM.
— εν δολῳ] om. D*Gr.* Vulg.MS. *a.i.* | Contra, rel. (Vulg.) *c.d.f.*(*ff*).(*k*).(*l*). | εν λογῳ U*Tf.* | om. εν Δ. 1. 69. Vulg. *ff.l.* (vid. Matt. xxvi. 4).
1. κρατησαντες] add. και D*Δ.
2. ελεγον γαρ BC*DL. *Am. a.c.f.ff.i.k.l.* Syr.Hcl.mg. Memph. | ‡ελεγ. δε ς. AC²X. rel. Vulg.*Cl.* Syr.Hcl.txt. Theb. Arm. Æth. (vid. Matt. xxvi. 5). | ελεγον tantum Syr.Pst.
— μη εν τῃ εορτῃ μη ποτε ABC. rel. Vulg. *f.i.* vv. | μη ποτε εν τῃ εορτῃ D. (*a*).*ff.*[*c.k*].
— εσται θορυβος BCD*Gr.*L. (*k*). Syr. Pst. Theb. ut vid. (fiat tumultus *k*). | ‡θορυβος εσται ς. AX. rel. *a.d.f.i.* Syr.Hcl. Memph. | θορυβος γενηται M. Vulg. (*c*). Arm. (vid. Matt.) | θορυβου οντος Δ. | tumultus oriretur *ff.* tum. operetur *i.* [Æth.]
3. αυτου] του Ιησου D. *c.f.ff.g².i.* Memph. MS. Theb. (vid. Matt. xxvi. 6). | Contra, rel. Vulg. *a.k.*
— ηλθεν] προσηλθεν αυτῳ 69. (vid. Matt. xxvi. 7).
— ναρδου πιστικης πολυτελους] om. D *Gr.* ‖πολυτελους] πολυτιμου A. 1. 69. GM*mg.* (vid. John xii. 3). | Contra, rel.
— και συντριψ.] om. και BL. Memph. | Contra, ACD. rel. vv. [Theb.]
— συντριψασα] θραυσασα D*Gr.* | Contra, rel.
3. την αλαβ. BCLΔ. | τον αλαβ. ADX EFHKSUVΓ. | ‡το αλαβ. ς. 1*s.* 69. G*s*M*s* (X *non* habet τον ante αλαβ. 1°).
— αυτου] post κεφαλης D. Vulg. *a.c.f. ff.i.* Arm. (vid. Matt. xxvi. 7). | Contra, rel. *k.*
— της κεφ.] †praem. κατα ς. AX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | praem. επι D. Vulg. *a.c.f.ff.i.l.* Memph. Theb. (vid. Matt.) | non habent BCLΔ. 1. ("a capite" *k*).
4. ησαν δε τινες αγανακτουντες προς εαυτους ABCL. rel. Vulg. (*c*).*f.*(*k*). Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. (Theb.) Æth. (post τινες add. των μαθητων 69. Syr. Pst. et αγανακτωντες 69). | οἱ δε μαθηται αυτου διεπονουντο (*sic.*) D. *a. ff.i.* (Arm. om. αυτου).
— και λεγοντες AC²XΔ. rel. Vulg. (*a. c*).*f.*(*ff*).*k.* Syr.Hcl. (Memph.W.& Schw.) ante προς εαυτ. 1. Theb. (vid. Matt. xxvi. 8). | και ελεγον D. Syr.Pst. Arm. Æth. | om. BC*L. *i.* Memph. MS.
— εις τι] τίς U.
— του μυρου] om. 1. *a.c.* (vid. Matt. xxvi. 8). | Contra, rel. Vulg. *f.ff.i.k.l.*

---

34. praecepiat *Cl.* | 36. et cum *Am.*
2. dicebant autem *Cl.* | in populo. *Cl.*

Vulg. *a. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. [Goth.] Arm. Æth. § Goth.

πρὸς ἑαυτοὺς [καὶ λέγοντες], Εἰς τί ἡ § ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; 5 ἠδύνατο γὰρ τοῦτο * τὸ μύρον″, πραθῆναι ἐπάνω ‡ δηναρίων τριακοσίων″, καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. 6 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον εἰργάσατο ‡ ἐν ἐμοί″. 7 πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε ‡ αὐτοῖς″ εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. 8 ὃ ‡ ἔσχεν″ [αὕτη] ἐποίησεν, προέλαβεν μυρίσαι ‡ τὸ σῶμά μου″ εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. 9 ἀμὴν * δὲ″ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον † εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

7. [πάντοτε] εὖ ποι.

ρνθ δ

8. μου τὸ σῶμα

dicentes, Ut quid perditio ista ungenti facta est? 5 Poterat enim ungentum istud veniri plus quam trecentis denariis et dari pauperibus. Et fremebant in eam. 6 Iesus autem dixit, Sinite eam: quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me. 7 Semper enim pauperes habetis vobiscum, et cum volueritis potestis illis benefacere, me autem non semper habetis. 8 (159, 4.) Quod habuit hacc fecit, praevenit ungere corpus meum in sepulturam. 9 Amen dico vobis, ubicumque praedicatum fuerit evangelium istud in universo mundo, et quod fecit haec narrabitur in memoriam eius.

ρξ β

52 10 1 Καὶ † Ἰούδας † Ἰσκαριώτης, * ὁ″ εἷς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα ‡ αὐτὸν παραδοῖ″ αὐτοῖς. 11 οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτει πῶς

1 ‖ Matt. 26: 14-16. ‖ Lu. 22: 3-6.

10 (160, 2.) Et Iudas Scariotis, unus de duodecim, abiit ad summos sacerdotes ut proderet eum illis. 11 Qui audientes gavisi sunt, et promiserunt ei pecuniam se daturos: et quae-

---

4. γεγονεν] om. D. *a.ff.i.* (vid. Matt.) | Contra, rel. Vulg. *c.f.k.*

5. ηδυνατο] εδυν. LK.

— γαρ] om. D. *k.* Arm. Æth. (Contra, rel.)

— τουτο το μυρον ABC(D)LΔ. 1. (69). KU. Vulg. *a.(f).g*[1]*.i.* Syr.Hcl. Goth. Theb. Arm. Æth. (πραθηναι το μυρον τουτο D. 69. *f.l.*). | *om. το μυρον ⊊. XE. rel. *c.k.* Syr.Pst. Memph. (vid. Matt. xxvi. 9).

— δηναριων ante τριακοσιων C(D)L. *a.c.g*[1]*.k.* (✳ T. D. ✳ CCC. *d*). | ‡*post* ⊊. ABs. rel. Vulg. *f.g*[2]. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. (vid. Joh. xii. 5).

— ενεβριμουντο C* *ut vid.*

— αυτῃ] praem. εν D*. | add. πολλα 1.

6. ειπεν] add. αυτοις D. *a.c.f.ff.g*[2]*.i.k.* Memph. Theb. Arm. (vid. Matt. xxvi. 10). | Contra, rel. Vulg. rel.

— καλον] add. γαρ 69. G. *c.* Syr.Hcl.*. Memph.MS. (Goth.) Arm. (vid. Matt.) | Contra, rel.

— ηργασατο B**Rl.*D.

— εν εμοι ABCDLXΔ. 1. 69. EFGHK MSUVΓ. Syr.Hcl. ut vid. | ‡εις εμε ⊊. (vid. Matt.)

7. μεθ' ἑαυτων] μεθ' ὑμων D.

— θελετε XE*.

— αυτοις B.*Blc.*CDLΔ. 1. 69. UΓ. | ‡αυτους ⊊. AX. rel. (ἑαυτους K.) ‖ add. παντοτε BL. Memph. Theb. | Contra, ACD. rel. vv.

7. ευ ποιησαι] ευ ποιειν Δ.

8. εσχεν ABCDLXΔEFGHKSUVΓ. Latt (Memph. Theb.) Goth. Arm. | ‡ειχεν ⊊. 1. 69. *Ms.*

— αυτη ACDX. rel. Vulg. *c.f.ff.k.* vv. (vid. Matt. xxvi. 12). post εποι. Δ. | om. BL. 1. 69. *a.* Memph. (hoc *l*).

— προσελαβεν L.

— το σωμα μου BDLM[2]. Vulg. *a.c.f.* | ‡μου το σωμα ⊊. ACX. rel. *k.*

— εις] προς 1. (vid. Matt.)

9. αμην δε BD *Gr.*LΔEG *Tf.*KV. *a.* | *om. δε ⊊. ACX. rel. vv. (vid. Matt. xxvi. 13). et amen. Syr.Pst.

— αν BsDL* | εαν ACL[2]XΔ. 1. EFGH KMUVΓ.

— το ευαγγελιον] †add. τουτο ⊊. ACX. rel. Vulg. (*c*).(*f*).*g*[1,2]. Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt.)| om. BDL. 69. *a.ff.i.k.*

10. και] add. ιδου 69.

— Ιουδας] †praem. ὁ ⊊. XG. rel. | om. ABCDLΔ. 1. 69. EM. *Orig.* iv. 387[b]. *Eus.* D.E. 468[c]. ‖†add. ὁ ⊊. AC[1]L. rel. Memph. *Eus.* D.E. | om. BC*D. 69. *Orig.* iv.

— Ισκαριωτης ABC[2]. rel. *Orig.* iv. *Eus.* | Ισκαριωθ (C*?)L. | Σκαριωτης D. (*Am.*) (*k*). Syrr.Pst.& Hcl. Scarioth *a.*(*c*).(*f*).*ff.i.* Scariothes *g*[1].

— ὁ εἷς των δωδεκα] om. A. | εκ των ιβ D. (εκ habent Latt.) ‖ὁ εἷς B(C* ut vid.)LM. Memph. | *om. ὁ ⊊. D supra X. rel. *Orig.* iv. *Eus.* D.E.

10. απηλθεν] ηλθεν L. | Contra, *Eus.* D.E. 468[c]. 479[c]. (προσηλθε *Orig.* iv.)

— αυτον παραδ. BCLΔ. 69. *f.k. Eus.* D.E. *bis.* (vid. Matt. xxvi. 16). | ‡παραδ. αυτον ⊊. A(D)X. rel. Vulg. *a.c. ff.i.* Goth. Arm. *Orig.* iv. (vid. Matt. xxvi. 15; Luc. xxii. 4).

— παραδοι B(C?) προδοι D. *c.* | ‡παραδῳ ⊊. AL. rel. *Eus.* D.E. *bis.* (vid. Matt. xxvi. 16).

— αυτοις] om. D. *a.c.ff.i.k. Orig.* iv. *Eus.* D.E. 479[b]. (vid. Matt.) | Contra, rel. Vulg. *f.* rel. *Eus.* D.E. 468[c].

11. οἱ δε] και A. (vid. Luc. xxii. 5). | Contra, *Eus.* D.E. 479[c].

— ακουσαντες] om. D. *a.c.ff.i.k. Eus.*D.E. (vid. Luc.) | Contra, rel. Vulg. *f.* rel. *Orig.* iv. 387[b]. | (tunc εχαρισαν B.*Blc.*)

— επηγγειλαντο] συνεθεντο 1. (vid. Luc.) | Contra, *Orig.* iv. *Eus.* D.E. (επηγγειλατο F*).

— αργυριον BCD. rel. Syr.Pst. rel. *Orig.* iv. (αργυριον αυτῳ 1). | -ρια AKUΓ. Syr.Hcl. om. K*. sed add. K[1]. (διδοναι αργυρια Γ).

— πως] praem. τω (i. e. το) L.

---

5. venundari *Cl.* | 10. Iscariotes *Cl.*

A B C D[P]. ΜΕ′ L X Δ. 1. 69. EF(G)HKMSUVΓ. m ‖Matt. 26: 17-29. ‖Lu. 22: 7-22.

§P

14. κατάλυμά [μου]

¶ Goth.

Μ⊃′ ρξα δ

18. ὁ Ἰησ. εἶπεν

‡ αὐτὸν εὐκαίρως″ ‡ παραδοῖ″. 12 m Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; 13 καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει § αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, 14 καὶ ὅπου ‡ ἂν″ εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμά * μου″, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; 15 καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ‡ ἀνάγαιον″ μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον· * καὶ″ ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν. 16 καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ ¶ [αὐτοῦ], καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα. 17 καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα· 18 καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ᾽

rebat quomodo illum oportune traderet. 12 Et primo die azymorum, quando pascha immolabant, dicunt ei discipuli, Quo vis eamus et paremus tibi ut manduces pascha? 13 Et mittit duos ex discipulis suis et dicit eis, Ite in civitatem: et occurrit vobis homo laguenam aquae baiulans, sequimini eum, 14 et quocumque introierit dicite domino domus quia magister dicit, Ubi est refectio mea, ubi pascha cum discipulis meis manducem? 15 Et ipse vobis demonstrabit cenaculum grande stratum, et illic parate nobis. 16 Et abierunt discipuli eius et venerunt in civitatem, et invenerunt sicut dixerat illis, et paraverunt pascha. 17 (16¹, 4.) Vespere autem facto venit cum duodecim. 18 Et discumbentibus eis et manducantibus ait Iesus, Amen dico vobis quia unus ex vobis me tradet, qui man-

11. *αυτον ευκαιρως* ABCLΔM. Vulg. *a. c.f.k.* | ‡*ευκαιρως αυτον* ⊃. DX. rel. Goth. Arm.
— *παραδοι* BC *ut vid.*D. | ‡*παραδῳ* ⊃. AL. rel. (vid. Matt. xxvi. 16). ‖ add. *αυτοις* Δ. Theb.
12. *αυτου*] om. D. Vulg. *a.c.* Arm. | Contra, rel. *f.i.k. Orig. Int.* iii. 895ᵈ.
— *θελεις*] -λης E*.
— *ἑτοιμασωμεν*] -σομεν 1. 69. | Contra, rel. Latt. *Orig. Int.* ‖add. *σοι* DΔ. Vulg. *c.f.g*¹*.k.* Syr.Pst. *Orig. Int.* (vid. Matt. xxvi. 17). | Contra, ABCL. rel. *a.* Syr.Hcl. rel.
— *φαγῃς*] -γεις LK.
13. *δυο*] post *τ. μαθ. αυτου* 69. ‖add. *εκ* D. Latt. *Orig. Int.* iii. 895ᶜ. | Contra, rel.
— *και λεγει αυτοις*] *λεγων* D. *a.ff.i.* Theb. *Orig. Int.* | Contra, rel. Vulg. *c.f.k.* rel.
— *ὑπαγετε*] *ὑπαγε* D**Gr.*
— *απαντησει*] praem. *εισελθοντων ὑμων εις την πολιν* 69. Arm. (vid. Luc. xxii. 10).
— *ακολ.*] praem. *και* 69.
14. *αν* ABDΔ. | ‡*εαν* ⊃. CPLX. rel.
— *ὁτι*] om. U.*a.c.f.ff.i.k.* Syr.Pst. Theb. Arm. *Orig. Int.* iii. 895ᵈ. (vid. Matt. xxvi. 18. Luc. xxii. 11). | Contra, rel. Vulg. Syr.Hcl*. rel.
— *καταλυμα μου* BCDLΔ. 1. 69. Vulg. *a.f.l.* Syr.Hcl.mg. Theb. Arm.Usc. *Orig. Int.* iii. 895ᵈ. | *om. *μου* ⊃. ΛP X *sic.* rel. *c.ff.i.k.* Syr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Goth. Arm.Zoh. Æth. *Orig. Int.* iii. 896ᵈ. (vid. Luc. xxii. 11).
14. *το πασχα*] ad fin. ver. D. *a.f.ff.i.* Syr.Pst. *Orig. Int.* iii. *bis.* | Contra, rel. Vulg. *k.*
— *φαγω*] *φαγομαι* D. 1. 69. | *-γωμαι* G. | Contra, ABCP. rel.
15. *και αυτος*] *κακεινος* 1. (vid. Luc. xxii. 12). | tunc *δειξη* 69.
— *αναγαιον* AB**Rl.*CDLEFGHKV. | *αναγεον* Δ. 69. | *ανωγαιον* B²*Rl.*X MSU. Syr.Hcl.mg.*Graece.* | ‡*ανωγεον* ⊃. P. 1 *sic.* Γ. (vid. *Orig.* iii. 256ᶜ. ? Luc. *ανωγεων* 434ᵃ.) ‖ add. *οικον* D *Gr.*
— *μεγα εστρωμενον*] *εστρωμενον μεγαν* D. *Orig. Int.* iii. 895ᵈ. | Contra, vid. *Orig.* iii. 256ᶜ.
— *ἑτοιμον* BsCDPL. rel. *c.f.ff.i.k.* Syrr. Pst.&Hcl*. Memph. Theb. Goth. Æth. *Orig.* iii. 256ᶜ. (praem. *σεσαρωμενον*). | om. AΔM*. Vulg. *a.l.* Syr.Hcl.1ᵒ. Arm. (vid. Luc.)
— *και εκει* BCL. (*κακει* D.) Vulg. *f.l.* Memph.W.&Schw. Goth. Æth. | *om. *και* ⊃. AP. rel. *a.c.ff.i.k.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph.MS. Theb. Arm. *Orig.* iii. (vid. Luc.)
16. *αυτου* ACDP. rel. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. Arm. Æth. | om. BLΔ. 1. Memph. Theb. (vid. Matt. xxvi. 19). | *και εξηλθ. οἱ μαθ. αυτ. bis scr.* D*.
16. *εὑρον*] *εποιησαν* D. *a.c.ff.i.*(*k*). Arm. 1.MS. (vid. Matt.) | Contra, ABCP. rel. Vulg. *f.g*¹*.*²*·* rel. (*ευρθεν sic.* Δ.)
17. *και οψιας*] *οψιας δε* D. Vulg. *c.f.ff. g*¹*.*²*.l.* Theb.ap.Woide. (vid. Matt.) | Contra, rel. *a.k.* Memph. Theb.ap. Mingarel. rel.
18. *ειπεν*] *λεγει* D. Vulg. *f.g*¹*.*²*·* | Contra, rel. *a.c.ff.k.* ‖post *ὁ Ιησους* BCL. | Contra, ADPXΔ. rel. Vulg. *f.g*¹*.*²*.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. *ὁ Ιησους a.c.ff.*
— *ὁ εσθιων*] *των εσθιοντων* B. (Memph. Theb.) | Contra, rel.
19. *οἱ δε* ADXΔ. rel. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. Theb.(ap.Woide.) Arm. | *και* C. Theb.(ap.Ming.) Æth. (vid. Matt. xxvi. 22. Luc. xxii. 23). | om. BL. Memph. vid. *Orig.* iv. 436ᵈ. [hiat P.]
— *αυτῳ*] om. K*Tf. c.f.ff.*
— *εἰς καθ᾽ εἰς* ADPX. rel. | *εἰς κατα εἰς* BLΔ. | *εἰς καθ᾽ ἑνα Orig.* iv. 436ᵈ. | *εἰς εκαστος* C. (vid. Matt.) | singuli *a.f.ff.i.*(*k*). singillatim *Am. g*². (singulatim Vulg.*Cl.*) om. *c.*
19. *μη τι εγω*] add. *ειμι ῥαββει* A. (vid. Matt.) | add. *ειμι* 69. Theb.(ap.Woide. Contra,Ming.) ‖†add. *και αλλος μη τι εγω* ⊃. ADX. rel. *a.f.ff.i.*(*k*). Syr.Hcl. mg. Arm. *Orig.* iv. 436ᵉ. ("aut alius"

13. occurret *Cl.* | 18. cum eis *Am.* | tradet me *Cl.*

Vulg. *a. c.* ρξβ Syrr. P. H. α Memph. Theb. ρξγ (Goth.)Arm.Æth. β ¶ G

ἐμοῦ. ¶ [19] οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' εἷς, Μή τι ἐγώ;† [20] ὁ δὲ† εἶπεν αὐτοῖς, Εἷς [ἐκ] τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. [21] *[ὅτι]" ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν [ἦν] αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. [22] n Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν [ὁ Ἰησοῦς] ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασεν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν, Λάβετε†· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. [23] καὶ λαβὼν† ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες· [24] καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς† διαθήκης, ‡τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν". ¶ [25] ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ ‡γενήματος" τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς § ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. [26] ο Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

¶ P

§ G

ρξγ (Goth.)Arm.Æth. β ¶ G

19. εἷς κατὰ εἷς — Μή τι ἐγώ;[καὶ ἄλλος, Μή τι ἐγώ.]

20. [ἐκ] τῶν

ρξδ n 1 Cor. 11:23-25. ϛ

ρξε α

ρξϛ β

ρξζ ο ‖Matt.26:30-35. ϛ ‖Lu. 22: 39.

ducat mecum. [19] (162,1.) At illi coeperunt contristari et dicere ei singillatim, Numquid ego? [20] (163,2.) Qui ait illis, Unus ex duodecim, qui intingit mecum in catino. [21] Et filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo; vae autem homini illi per quem filius hominis traditur: (164,6.) bonum est ei si non esset natus homo ille. [22] (165,1.) Et manducantibus illis accepit Iesus panem et benedicens fregit et dedit eis, et ait, Sumite, hoc est corpus meum. [23] (166,2.) Et accepto calice gratias agens dedit eis, et biberunt ex illo omnes. [24] Et ait illis, Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effunditur. [25] Amen dico vobis quod iam non bibam de genimine vitis usque in diem illum cum illud bibam novum in regno dei. [26] (167,6.) Et hymno dicto exierunt in montem olivarum.

---

c). | om. BCPLΔ. Vulg. *l.* Syrr.Pst.& Hcl.txt. Memph. Arm. Æth. (vid. Matt.)

20. ὁ δε] †add. αποκριθεις ϛ. AP. rel. *k.* Syr.Hcl. Arm. Æth. (vid. Matt. xxvi. 23). | om. BCDL. Vulg. *a.c.f.ff. i.l.* Syr.Pst. Memph. Theb.

— ειπεν] λεγει D. Latt.

— εις εκ των δωδεκα] om. M. ‖om. εκ BCL. | Contra, ADPX. rel. vv.

— εμβαπτομενος] ενβαπτιζομενος D.

— εμου] add. την χειρα A. Vulg.*Cl. a.c.*(*f*).*ff.* Memph. Theb. (vid. Matt.) | om. BCDP. rel. *Am. i.k.l.* Syrr.Pst.& Hcl. Arm. Æth.

— εις το τρυβλιον AC**(D)PL. rel.*Orig.* iv. (τρυβαλιον D*). | εις το εντρυβλιον B.*Btly.Blc.*C* *ut vid.* (sic, sine εις το B.*Bch.*) | add. ipse me tradet *c.*

21. ὁτι ὁ μεν BL. Memph. Theb. | *om. ὁτι ϛ. ACDP. rel. *a.f.* Arm. (vid. Matt. xxvi. 24). | et filius quidem hominis Vulg. *c.ff.k.* Syr.Hcl. Æth. (vid. Luc. xxii. 22). et filius hominis Syr.Pst.

— ὑπαγει] παραδιδοτε (i.e. -ται) D. *a.c.i.* | Contra, rel. Vulg. *f.ff.k.* rel.

— γεγραπται] εστιν γεγραμμενον D. | εγραπται Δ.

— ὁ υἱος του ανθρ.] om. D. *a.i.* | Contra, rel. Vulg. *c.f.ff.g*[1].*k. Iren.* 145. (sed fortasse e Matt.)

— καλον ην ACDP. rel. Vulg.*Cl. a.f.g*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (*Iren.*) vid. Matt. | om. ην BL. *Prag. c.ff.i.k.l.* Theb. (" est." *Am.*)

21. ει ουκ] η ουκ ALΔ. | tunc εγενηθη ALΔ. 69.

22. ὁ Ιησους] om. BD. *a.ff.i.k.* Theb. (vid. Luc. xxii. 19). | Contra, ACPL. rel. Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (vid. Matt. xxvi. 26).

— αρτον] praem. τον 69. M. ‖add. και 69. U. Latt.(exc. *a*). Syrr.Pst.&Hcl. Æth. (vid. Matt.)

— ευλογησας] ευλογησεν και D. *a.k.* Syr.Pst. Æth. | Contra, rel. Vulg. *c.f.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. | ενχαριστησας U. (vid. Luc.)

— εδωκεν] εδιδου 1. 69. (vid. Matt.)

— αυτοις] τοις μαθηταις 69. (vid. Matt.)

— ειπεν] add. αυτοις Δ. *i.* Syr.Pst.Æth.

— λαβετε] om. Δ. ‖†add. φαγετε ϛ. X. 69. rel. *ff.* (vid. Matt.) | om. ABC DPLΔ. 1. KM*U. Vulg. *a.c.f.i.l.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. [*k*].

— τουτο εστιν] τουτ' εστιν D. | ad fin. ver. add. " quod pro multis confringitur in remissionem peccatorum" *a.*

23. ποτηριον] †praem. το ϛ. AP. rel. (vid. Luc. xxii. 20. 1 Cor. xi. 25). | om. BCDLXΔ. 1. Arm.

— ευχαριστησας] post εδωκεν αυτοις P.

24. αυτοις] om. B. | Contra, ACDPL. rel.

— τουτο εστιν] τουτ' εστιν D.

— το της ABsD*PΔ. 1. 69. rel. (*d*).*i.* | om. το CD[2]LXEV. Vulg. *a.c.f.k.* (vid. Matt. xxvi. 28).

24. διαθηκης] †praem. καινης ϛ. APX. rel. Vulg. *a.c.f.i.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. (ap.Woide.) Arm. Æth. (vid. Matt. et Luc. xxii. 20. 1 Cor. xi. 25). | om. BC DL. (*ff*).*k.* Memph. Theb.(ap.Mingar.)

— το εκχυν. υπερ πολλ. BCL. Memph. Theb. Æth. | ‡το περι πολλ. εκχ. ϛ. APX. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (vid. Matt.) | το υπερ πολλ. εκχυν. DΔ. 69.

— υπερ BCDLΔ. 69. | ‡περι ϛ. AP. rel. (vid. Matt.)

— εκχυννομενον ACDPLΔU. | ‡εκχυνομενον ϛ. BsX. rel.

— ad fin. add. εις αφεσιν αμαρτιων 69. *a.g*[2]. Memph. Theb.(ap.Woide.) vid. Matt. xxvi. (Contra, rel. Theb.ap. Mingar.)

25. αμην] add. δε ΔFV.

— ουκετι ABsXΔ. rel. Vulg. *ff.g*[1,2].*i.* Syrr.Pst.&Hcl. (Theb.) Arm. | om. CDL. (*a*).*c.*(*f*).*k.* Memph. Æth. (vid. Matt. xxvi. 29. Luc. xxii. 18).

— πιω] προσθω πειν D. *a.f.* Arm. | Contra, rel. Vulg. *c.ff.g*[1,2].*i.k.* rel.

— γενηματος ACLXΔ. 1. 69. EFHMUV. | ‡γεννηματος ϛ. BsDKSsΓ.

— πινω] πιω X.

19. singulatim *Cl.* | 20. mecum manum *Cl.* | 21. tradetur *Cl.* | bonum erat *Cl.* | 24. effundetur *Cl.* | 25. quia jam *Cl.* | de hoc genimine *Cl.*

ABCD. LXΔ. 1. 69. EFGHKMSUVΓ. [Frag. Neap.] ρξη δ ρξθ ς

53 [27] Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πάντες σκανδαλισθήσεσθε†† ὅτι γέγραπται, [p] Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ ‡ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται". [28] ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. [29] [q] ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, ‡ Εἰ καὶ" πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. [30] καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι* σὺ" σήμερον† ‡ ταύτῃ τῇ νυκτί," πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ‡ με ἀπαρνήσῃ". [31] ὁ δὲ ‡ ἐκπερισσῶς" ‡ ἐλάλει" †, Ἐὰν ‡ δέῃ με" συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. Ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

[p] Pro. Zac. 13:7. ς

[q] Lu. 22:33, 34. Jo. 13:38. ρο α

ροα ς

ροβ

[32] [r] Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα ‡ Γεθσημανεῖ" καὶ λέγει τοῖς § μαθηταῖς αὐτοῦ, Καθίσατε ὧδε ἕως προσεύξωμαι. [33] καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ † Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην ‡ μετ' αὐτοῦ",

[r] ‖Matt.26:36-46. α ‖Lu. 22:40-46.

§ Frag. Neap. 32. προσεύξομαι ρογ ς

27 (168, 4.) Et ait eis Iesus, Omnes scandalizabimini in nocte ista, quia scriptum est, Percutiam pastorem, et dispargentur oves. 28 (169, 6.) Sed postea quam surrexero, praecedam vos in Galilaeam. 29 (170, 1.) Petrus autem ait ei, Etsi omnes scandalizati fuerint, sed non ego. 30 Et ait illi Iesus, Amen dico tibi quia tu hodie in nocte hac, prius quam bis gallus vocem dederit, ter me es negaturus. 31 (171, 6.) At ille amplius loquebatur, Etsi oportuerit me simul commori tibi, non te negabo. Similiter autem et omnes dicebant.

32 (172, 1.) Et veniunt in praedium cui nomen Gesemani, (173, 6.) et ait discipulis suis, Sedete hic donec orem. 33 Et adsumit Petrum et Iacobum et

---

27. και 1°] τοτε D. *c.ff.* (vid. Matt. xxvi. 31). | Contra, rel. Vulg. *a.f.g*[1.2]*.i.k.*
— παντες] add. ὑμεις D. 69. *a.c.ff.g*[2]*.i. k.l.* (Syrr.Pst.&Hcl.) Theb. (vid. Matt.) | Contra, rel. Vulg. *f.g*[1]. Memph.
— σκανδαλισθησεσθε] †add. εν εμοι ς. AC[2]G. rel. Vulg.*Cl. a.c.f.g*[1]*.i.k.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph.W. Theb. Arm. Æth. (vid. Matt.) | om. BC*DLXΔH SVΓ. *Am. Prag. ff.g*[1]. Memph. MSS. et Schw. ‖ †add. postea εν τῃ νυκτι ταυτῃ ς. AC[2]. rel. Vulg. *c.g*[1.2]. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. (om. εν 69). vid. Matt. | om. BC*DLXΔGHSVΓ. *a.f. ff.i.k.l.* Memph.MSS.et Schw.
— γεγραπται] praem. ιδου Δ.
— τα προβ. ante διασκορπισθ. BCDL. 69. *i.k.* Theb. Arm. | ‡ post ς. AXΔ. rel. Vulg. *a.c.f.ff.g*[1.2]. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. (vid. Matt.) ‖ add. της ποιμνης post προβ. EFKM. *a.c.* (vid. Matt.)
— διασκορπισθησονται ACDLΔFGK. (-σωνται 1). | ‡-σεται ς. BsX. 69. rel.

28. αλλα] και C.

29. εφη ABsCL. rel. *ff.* Theb.(ap.Mingar.) | αποκριθεις λεγει 1. 69. (*c*).(*k*). Theb. (ap.Woide.) (Arm.) | λεγει D. Vulg. *a.f.g*[1]*.i.*
— ει και BCL. 1. 69. G. Arm. | ‡ και ει ς. AX. rel. Syr.Hcl. Memph. | και εαν D. | et si Vulg. *a.c.f.ff.g*[1]*.i* (ap. Blan.)*k.* | "si" *i* (ap.Griesb.) Syr.Pst. Theb. Æth. (vid. Matt. xxvi. 33).
— σκανδαλισθησονται ABsC. rel. *a.f.* | -θωσιν D. Vulg. *c.ff.g*[1]*.i.k.* ‖ add. εν σοι 1. EGU. Vulg.*Cl. ff.* Arm.MSS. (vid. Matt.) | Contra, rel. *Am.* rel.

29. εγω] add. ου (om. D[2]) σκανδαλισθησομαι D. *ff.g*[1]. (vid. Matt.) | Contra, rel.

30. ὁ Ιησους] om. X.
— ὁτι συ ABL. 1. 69. EFGHKMSUV Γ. Vulg. *c.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | *om. συ ς. CDΔ. *a.f.ff.* (vid. Matt. xxvi. 34).
— σημερον] om. DS. *a.f.ff.i.* Arm. (vid. Matt.) | Contra, rel. Vulg. *c.k.*(*l*). vv.
— ταυτῃ τῃ νυκτι BCDL. *a.f.ff.i.k.* | †εν" ‡τῃ νυκτι ταυτῃ ς. AXΔ. rel. Vulg. *c.g*[1]. (om. εν 1. 69). | om. S.
— η] om. D. 69.
— δις] om. C*D. *Tol.** *Prag. a.c.ff.i.k.* Arm. Æth. (vid. Matt. xxvi. 34. Luc. xxii. 34. Joh. xiii. 38). | Contra, ABs L. rel. Vulg.(*Cl.*) et *Am. f.g*[1.2]. Syrr. Pst.&Hcl. | post φωνησαι C[2]. Memph. Theb. ante φωνησαι 69. Vulg.*Cl.* (τρις 69*. corr.[1]).
— με ante απαρν. BCDΔ. Vulg. *a.c.f. ff.g*[1.2]*.i.k*.** | ‡post ς. AX. rel. (vid. Matt.) | om. με L. 69. *k**.

31. ὁ δε] add. Πετρος AC. 1. 69. GMSU. Syr.Hcl. (Theb.ap.Tukium.) Arm. (Æth.) vid. Matt. xxvi. 35. | om. B DLXΔ. rel. Latt. Syr.Pst. Memph.
— εκπερισσως BCD. | περισσως L. (sic post μαλλον ελεγεν 69). | εκ περισιας Δ. | ‡ εκ περισσου ς. AX. rel.
— ελαλει BDL. Vulg. *c.f.ff k.* Theb. (ap.Mingar.) | ‡ελεγεν ς. AC. rel. *a.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb.(ap.Tuk.) ‖ †add. μαλλον ς. AX. rel. (*c*).(*ff*). (*k*). Syr.Hcl. (Æth.) (praem. 69). ante εκ περ. ελεγεν 1. | om. BCDL. Vulg. *a.f.* Syr.Pst. Memph. Theb. "affirmabat et dicebat" Arm.

31. εαν] praem. ὁτι 1. 69. *c.ff.*
— δεῃ με ABD[2]L. 1. 69. Latt. Syr.Pst. (vid.Matt.) [Syr.Hcl. Memph. Theb. Æth.] | ‡με δεῃ ς. CX. rel. Arm. ut vid. (μη δεῃ D*).
— συναποθανειν σοι] συν σοι αποθανειν L. 1. (vid. Matt.)
— απαρνησομαι ABsCDLΔ. 1. 69. Ss. | -σωμαι XEFGKMUVΓ. | αρνησομαι H.
— δε] om. 1.
— και παντες] om. και D. (add. discipuli Syr.Pst.)

32. ου το ABsDL. rel. | ᾧ C. Latt. ut vid. [*a*].
— Γεθσημανει AB[2]*Rl.*CLMSV. Theb.ap. Mingar. (Γετ. B*). | Γεθσημανι ΔKUΓ. Vulg.*Cl. f.* (Memph.) Æth. | ‡ Γεθσημανη ς. 69. Syr.Hcl.et *Graece.* | Γησαμανει D. | Γεσσημανει EFGH. *i.* | Γεσσημανεις X. | Γηθσεμανι 1. | Gesemani *Am.* Arm. Getsamani *a.*(*c*). Getsemani *ff.* Gethamini *k.* Gedsiman Syr.Pst. Γηθσεμανι Memph.
— τοις μαθηταις αυτου] αυτοις D. *a.* (vid. Luc. xxii. 40). ‖ om. αυτου A *k**.
— καθισατε] καθισαι Δ.
— ὡδε] αυτου 1. (om. B*Rl.*)
— ἑως] add. απελθων M. Æth. add. αν απελθων 69. U. (vid. Matt.)

27. in me in nocte *Cl.* | 28. postquam resurrexero *Cl.* | 29. ait illi *Cl.* | fuerint in te *Cl.* | 30. gallus vocem bis *Cl.* | 32. Gethsemani *Cl.*

Vulg. *a. c.* Syrr. P. H, Memph. Theb. Arm. Æth.

ροδ δ καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. 34 καὶ λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. 35 καὶ ‡προσελθὼν″ μικρὸν ροε ε ἔπεσεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο, ἵνα εἰ δυνατόν ἐστιν παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα· 36 καὶ ἔλεγεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον ροσ α ‡τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ·″ ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. ροζ β 37 καὶ ἔρχεται καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ροη δ ὥραν γρηγορῆσαι; 38 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ροθ ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. 39 καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύ-

35. ἔπιπτεν

¶ Frag. Neap. ϛ

40. καὶ [πάλιν] ἐλθὼν

ξατο τὸν ¶ αὐτὸν λόγον εἰπών. 40 καὶ ‡ἐλθὼν″ εὗρεν αὐτοὺς † καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ‡καταβαρυνόμενοι″, καὶ οὐκ ἤδεισαν τί ‡ἀποκριθῶ-

Iohannen secum, et coepit pavere et taedere. 34 (174, 4.) Et ait illis, Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinete hic et vigilate. 35 (175, 1.) Et cum processisset paululum, procidit super terram, et orabat ut si fieri posset transiret ab eo hora; 36 et dixit, Abba pater, omnia tibi possibilia sunt, transfer calicem hunc a me: (176, 1.) sed non quod ego volo sed quod tu. 37 (177, 2.) Et venit et invenit eos dormientes, et ait Petro, Simon, dormis? non potuisti una hora vigilare? 38 Vigilate et orate ut non intretis in temtationem: (178, 4.) spiritus quidem promtus, caro vero infirma. 39 (179, 6.) Et iterum abiens oravit eundem sermonem dicens. 40 Et reversus denuo invenit eos dormientes; erant enim oculi illorum ingravati, et ignorabant quid

32. προσευξωμαι ABRl.CLΔ Frag. Neap. rel. Latt. | προσευξομαι Bs.Btly.D Gr. XHΓ.

33. Ιακ.] †praem. τον ϛ. ABsL. 1. 69. K. | om. CDXΔEFGHMSUVΓ. Frag. Neap.

— Ιωανν.] praem. τον AB.Btly. 69. K. | Contra, CDLXΔ. 1. rel.

— μετ' αυτου BCD. 69. (τον μετ' αυτ. Ιωαν. B.Bch.) | ‡μεθ' ἑαυτου ϛ. ALX. rel.

— ηρξατο] ηρξαντο LS.

— εκθαμβεισθαι] λυπεισθαι 1. (vid. Matt.) | Contra, Orig. Int. iii. 901f.

— αδημονειν] ακηδεμονειν D*.

34. και 1°] τοτε D. 69. a. Arm. (vid. Matt. xxvi. 38). | Contra, rel. Vulg. c.f.ff.k.

— λεγει] λεγειν ΔGr.FGH.

— γρηγορειτε] add. μετ' εμου 1. G. g2. Theb. (vid. Matt.) id. post μεινατε Syr. Pst.

35. προσελθων ACDLXΔ. 1. 69. EGHSU VΓ. Frag. Neap. ff. Syrr.Pst.&Hcl. | ‡προελθων ϛ. BsFsKM. vv. ut vid.

— επεσεν AC. rel. vv. (vid. Matt.) | επιπτεν BL. Memph. ‖ add. επι προσωπον D. 1. 69. G. a.c.f.ff.g1.2.i.k. Arm. | Contra, ABCL. rel. Vulg. vv.

— της γης] την γην 69.

— προσηυχετο] -ξατο 1. | προσευχετο E*.

— ινα post ει δυνατον εστιν D. 1. 69. G. a.k. (Contra, rel. Vulg. c.f.ff.i. rel.)

— ωρα] add. αυτη D. (c).f.(ff).i.k. (Contra, rel. Vulg. a.)

36. αββα ὁ πατηρ μου 69. (Contra, Orig. i. 292b).

— παντα δυνατα σοι ABC. rel. f. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. Æth. | δυνατα παντα σοι D. a.i. Memph. | δυνατα σοι παντα Orig. i. 292b. Hil. 1032a. 1056b. | παντα σοι δυνατα 69. Vulg. c.ff. Theb. Dion. Alex. (e Marco.) de martyrio p. 34. ‖ add. εισιν D. Vulg. ff. (Contra, a).[c.k]. add. εστιν 69. | Contra, Orig. Dion. Alex.

36. παρενεγκε BsDL. rel. Orig. i. 291b. 292b. iii. 718a. Dion. Alex. de Mart. p. 41. | -και ACK. Frag. Neap.

— το ποτηριον τουτο απ' εμου ABCLX Δ. 69. GU. Vulg. f.ff.l. Memph. Arm. Orig. i. 291b. 292b. | τουτο το ποτηριον απ' εμου D. 1. a. Orig. iii. 718a. Hil. 1056b. (vid. Luc. xxii. 42). | απ' εμου το ποτ. τουτο KM. c. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. (vid. Matt. xxvi. 39). | ‡το ποτ. απ' εμ. τουτο ϛ. EH. Frag. Neap. rel. | om. απ' εμου Theb. (k).

— αλλ'] αλλα Frag. Neap.

— ου τι εγω θελω αλλα τι συ AB(C). rel. Vulg. k. Syrr.(Pst.)&Hcl. Orig. i. 291b. Dion. Alex. de Mart. p. 32. | ουχ ὁ εγω θελω αλλ' ὁ συ θελεις D. (Memph.) Theb. (Arm.) Æth. (θελεις add. a.c.f.g2). | ουχ ὡς εγω θελω αλλ' ὡς συ 69. (vid. Matt.) ‖ αλλα τι] αλλ' ει τι CU. | αλλ' ὁ τι 1. G. (om. τι Δ). ‖ συ] σοι LX.

37. και λεγει] om. και A.

— τῳ Πετρῳ] om. τῳ A.

— ισχυσας] ισχυσατε D. 1. 69. ff.k. (vid. Matt. xxvi. 40). | Contra, ABC. rel. Vulg. a.c.f. rel. (ισχυσα ΔGr.).

— γρηγορησαι] add. μετ' εμου F. (vid. Matt.)

38. προσευχεσθε] -χετε B.Bch.Frag.Neap.

— ινα] om. D.

— εισελθητε ACDL. rel. vv. ut vid. (vid. Matt. xxvi. 41). | ελθητε B.Btly.Blc.

— πνευμα] om. E*.

39. απελθων παλιν ηυξατο 69. (προσευξατο habet Frag. Neap.)

— τον αυτον λογον ειπων] om. D. a.c.ff.k. | Contra, rel. Vulg. f. rel.

40. και 1°] om. B. Bch. ‖ add. παλιν BL. (vid. ver. 39). | om. hic rel.

— ελθων B.Btly.Blc.DL.a.c.ff.k.Memph. (vid. Matt. xxvi. 43). | ‡ὑποστρεψας ϛ. ACX. rel. Vulg. f.l. Syrr.Pst.& Hcl. Theb. Arm. Æth. (ελθων και παλιν ὑποστρεψας εὑρεν αυτους B Bch.)

— αυτους] † add. παλιν ϛ. AC. rel. | add. ante εὑρεν Vulg. f.l. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. (seq. εκειθεν) Æth. | add. post καθευδοντας X. (post και 1° BL. supra). | om. παλιν D. a.c. ff.k. Theb.

— οι οφθαλμοι αυτων ADX. 1. 69. rel. Latt. | αυτ. οι οφθ. BCLΔ. (vid. Matt. xxvi. 43).

— καταβαρυνομενοι ABLΔ. 1. 69. KU. degravati a. | καταβαρουμενοι D. | βαρυνομενοι M. | ‡βεβαρημενοι ϛ. CX. rel. (vid. Matt.)

— αυτῳ post αποκρ. ABCDLU2. Vulg. a.c.ff. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (om. Æth.) | ‡ante αποκρ. ϛ. X. 1. rel. f.k. (et ante et post αποκρ. U*). | ante τι 69.

38. promptus est Cl. | 40. eorum Am. | gravati Cl.

A B C D[P]. ρπ δ L X Δ. 1. 69. E(F)GHKMSUVΓ. § Goth.

σιν αὐτῷ". 41 Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε † λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει· ἦλθεν ἡ ὥρα· § ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. 42 ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν.

ρπα

54 43 s Καὶ ‡ εὐθὺς", ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται * ὁ" Ἰούδας * [ὁ Ἰσκαριώτης]", εἷς † τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος † μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. 44 δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς λέγων, Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν, καὶ ‡ ἀπάγετε" ἀσφαλῶς. 45 καὶ ἐλθὼν ‡ εὐθὺς" προσελθὼν αὐτῷ λέγει, Ῥαββί †, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 46 • οἱ δὲ ἐπέβαλον † τὰς χεῖρας † * αὐτῷ" καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. 47 t εἷς δὲ † τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν

ρπβ β

ρπγ

* ‖Matt.26:47-50. *a* ‖Lu. 22:47-49. ‖Jo. 18:3, etc.

43. ὄχλος [πολὺς]

† ‖Matt.26:51-53. *a* ‖Lu. 22:50-53. ‖Jo. 18:10, 11.

responderent ei. 41 (180, 4.) Et venit tertio et ait illis, Dormite iam et requiescite: sufficit: venit hora: ecce traditur filius hominis in manus peccatorum. 42 Surgite, eamus: ecce qui me tradit prope est.

43 (181, 1.) Et adhuc eo loquente venit Iudas unus ex duodecim, et cum illo turba multa cum gladiis et lignis, a summis sacerdotibus et a scribis et a senioribus. 44 (182, 2.) Dederat autem traditor eius signum eis dicens, Quemcumque osculatus fuero, ipse est: tenete eum, et caute ducite. 45 Et cum venisset, statim accedens ad eum ait, Rabbi, et osculatus est eum. 46 At illi manus iniecerunt in eum et tenuerunt eum. 47 (183, 1.) Unus autem quidam de circumstantibus educens gladium percussit servum summi sacer-

41. λοιπον] †praem. το ⸗. BsΔ. 1. 69. Gs!c. H. rel. | om. ACDLXEFSV^2.
— αναπαεσθαι D.
— απεχει] add. το τελος D. 69. *a.c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. "ad est enim consummatio" *ff*. Arm. | Contra, rel. Vulg. *k.l.* Memph. Theb. Æth.
— ηλθεν] om. D.
— ἡ ὡρα] praem. και D.
— τας χειρας] om. τας A. 1. 69. FKU. (om. των seq. 69).
42. ηγγικεν] -σεν C. ‖ηγγ. ὁ παραδιδων με D. hoc ord. *a.c.f.ff.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. (vid. Matt. xxvi. 45). | Contra, rel. Vulg. *k.* Syr.Hcl. Goth. Arm.
43. ευθυς BCLΔ. (‡ευθεως ⸗. AX. rel.) *f.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Æth. | om. D. 1. 69. Vulg. *a.c.ff.k.l.* Syr. Pst. Arm.
— ὁ Ιουδας AB. | *om. ὁ ⸗. CD. rel. *Orig.* iv. 387^b. (vid. Matt. xxvi. 47).
— ὁ Ισκαριωτης A(D)KMU. Vulg.*Cl. Orig.* iv. (om. ὁ). Σκαριωτης D (om. ὁ). Scarioth *Am.***mg. *a.*(*c*)*.f.ff.g*$^{1.2}$*.l.* Syrr. Pst.&Hcl. Arm. Cariotes *k.* | *om. ⸗. BsCLX. rel. *Am.*(txt.) Memph. Theb. Goth. (vid. Matt. et Luc. xxii. 47).
— εις] †add. ων ⸗. X. 1. 69. rel. Syr. Hcl. | om. AB.*Blc.*CDLKSU. Vulg. *a.c.f.ff.g*$^{1.2}$*.k.* Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. | εκ Δ.
— των] om. B.*Btly.Bch.* | Contra, *Orig.* iv.
43. οχλος] †add. πολυς ⸗. ACDX. rel. Vulg. *c.k. Orig.* iv. (vid. Matt.) "multi" Æth. | om. BL. 69. *Prag. a.f.ff.* Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. (vid. Luc.)
— ξυλων] add. απεσταλμενοι 1. (*c*). *ff*). *g*^{2}*.l.* Theb. | Contra, Vulg. *a.f.k.* Memph. *Orig.* iv.
— παρα] απο B. (vid. Matt. xxvi.)
— των γραμμ.] om. των ACΔ. 1. 69. K *Tf.*M. | Contra, BsDLX. rel. Memph. Theb. ‖praem. απο D. *Am. f.* | Contra, *a.c.k.* rel.
— και των πρ. BsCD. rel. | om. των A. 1. 69. U. (παρα των γραμμ. και των φαρισ. και πρεσβ. *Orig.* iv.)
44. δεδωκει] εδωκεν D *Gr. a.c.k.* (vid. Matt. xxvi. 48). | Contra, rel. Vulg. *d.f.ff.*
— παραδιδους] παραδους G. (non C).
— συσσημον] σημειον D. (vid. Matt.) | Contra, rel. (συσημον LF. συνσημον Δ).
— αυτοις] om. D. *a.c.ff.k.* | Contra, Vulg. (*f*). rel.
— ὁν αν] ὁν εαν L. ὁ εαν Δ. | Contra, rel.
— απαγετε BDL. 69. | ‡απαγαγετε ⸗. AC. rel. | αγαγετε F. ‖add. αυτον D. *a.g*^{1}. Syrr.Pst.&Hcl.†. Memph. Theb. Æth. | Contra, rel. Vulg. *c.f.ff.k.* Goth. Arm. *Orig. Int.* iii. 906^d.
45. ελθων] om. D. 1. *a.c.ff.k.* Syr.Pst. Arm. | Contra, rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. rel.
45. ευθυς BCLΔ. (‡ευθεως ⸗. AX. 1. rel.) Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. rel. | om. D. *a.c.ff.k.*
— αυτῳ λεγει ABsCLX. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Æth. | λεγει αυτῳ DFΓ. *a.c.ff.*(*k*). Syr. Pst. Arm. | αυτῳ λεγει αυτῳ 1. EG HSV.
— ῥαββι *semel* BCDLΔM. *Am. f.ff.g*$^{1.2}$*. k.* Memph. Æth. | †*bis* ⸗. AX (*sic*) rel. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Goth. Arm. (ῥαββει AB.*Btly.Blc.*CDXEH. Contra, LΔ. 1. 69. FsGKMSsUVsΓ). | χαιρε ῥαββι C^2. 1. 69. Vulg.*Cl. a.c.* Syr. Hcl.mg. Theb. (vid. Matt. xxvi. 49).
46.] om. ver. F*(in mg.**).
— επεβαλον] -λαν B.
— τας χειρας] ‖†praem. επ' αυτον ⸗. X. rel. ("ei" *a*). Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (επ' αυτων F mg.**). | om. ABCDLΔ. 1. 69. K. Vulg. *c.f.ff.k.* Memph. Theb. Goth. Æth. ‖ †add. αυτων ⸗. ACX. rel. Memph. Theb. Æth. (αυτον Δ). | om. BDL. 1. 69. M*S. Latt. Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Arm.
— αυτῳ post τ. χειρ. B.*Blc.*DL. 1. 69. *k.* (επ' αυτῳ B.*Btly.*) επ' αυτον AB.*Bch.* K. Vulg. *c.f.* Memph. Theb. Goth. | *om. ⸗. CΔ. *ff.* Æth. (vid. et επ' αυ-

41. filius hominis tradetur *Cl.* | 42. tradet *Cl.* | 43. Judas Iscariotes *Cl.* Judas Scarioth *Am.*** | cum eo *Cl.* | et scribis et sen. *Cl.* | 44. ducite caute *Cl.* | 45. ave Rabbi *Cl.*

Vulg. *a. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. [Goth.]Arm. Æth. § P

ρπδ

δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ‡ ὠτάριον″. [48] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ‡ ἐξήλθατε″ μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων § συλλαβεῖν με; [49] καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. [50] καὶ ἀφέντες αὐτὸν ‡ ἔφυγον πάντες″. [51] καὶ † ‡ νεανίσκος τις″ ‡ συνηκολούθει″ αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ· καὶ κρατοῦσιν αὐτόν†. [52] ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν†.

dotis et amputavit illi auriculam. [48 (184, 1.)] Et respondens Iesus ait illis, Tamquam ad latronem existis cum gladiis et lignis comprehendere me; [49] cotidie eram apud vos in templo docens, et non me tenuistis. Sed ut adimpleantur scripturae. [50 (185, 6.)] Tunc discipuli eius relinquentes eum omnes fugerunt. [51 (186, 10.)] Adulescens autem quidam sequebatur eum amictus sindone super nudo, et tenuerunt eum: [52] at ille reiecta sindone nudus profugit ab eis.

49. ἐκρατεῖτε — ρπε ς — ρπς ι

52. ἔφυγεν [ἀπ' αὐτῶν.] — ρπζ

55 [53] u Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, καὶ συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. [54] καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ ¶ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. [55] v οἱ δὲ

u ‖Matt.26:57-68. *a* ‖Lu. 22:54,55. — ρπη δ

53. [αὐτῷ]

¶ F — ρπθ

v ‖Lu. 22:66-71. *β*

[53 (187, 1.)] Et adduxerunt Iesum ad summum sacerdotem, et conveniunt omnes sacerdotes et scribae et seniores. [54 (188, 4.)] Petrus autem a longe secutus est eum usque in atrium summi sacerdotis, et sedebat cum ministris et calefaciebat se ad ignem. [55 (189, 2.)] Summi vero

---

τον ante *τας χειρ.* ς. X. rel. Syrr. Arm.)

46. *και εκρατησεν αυτον*] om. Γ.

47. *εἷς δε*] †add. *τις* ς. CXΔ. rel. Vulg. *a.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (vid. Luc. xxii. 50). | om. AB.*Btly*.LM. *f.* Syr. Pst. Memph. Theb. Æth. | "et unus" *c.ff.k.* | *και τις* D. | *και εἰς τις* 1.

— *των παρεστηκοτων*] om. D. *a.* | Contra, rel. Vulg. *c.f.ff.k.* rel.

— *την μαχ.*] om. *την* D. 1.

— *ωταριον* BD. 1. Syr.Hcl.mg. | ‡ *ωτιον* ς. AC. rel. (vid. Matt. xxvi. 52). | add. *το δεξιον* Goth.

48. *και αποκριθεις ὁ Ιησους*] *ὁ δε Ιησους* D. *a.ff.* | Contra, rel. Vulg. (*c*).*f.* rel. ("respondit autem et dixit illis Jesus" *k*).

— *ὡς*] om. D.

— *εξηλθατε* ABCDLXΔ. 69. EGH. | ‡ -*θετε* ς. Γ. rel.

49. *εν τῳ ἱερῳ*] post *διδασκων* P. *d.f.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | Contra, ABCD *Gr.* rel. Vulg. *a.c.ff.k.* Syr.Pst. Theb. Goth. *Orig.* i. 435[f]. (440[b]).

— *ουκ εκρατησατε* ACDP. rel. *Orig.* i. *bis.* (vid. Matt. xxvi. 55). | *ουκ εκρατειτε* B. | *ου κρατησατε* L.

— *γραφαι*] add. *των προφητων* 69. Syr. Hcl.* Theb. Arm. (vid. Matt.)

50. *εφυγον παντες* BCLΔ. Memph. Goth. | ‡ *παντες εφυγον* ς. ADP. rel. Latt. Syr.Hcl. (Theb.) Arm. (Æth.) vid. et Matt. xxvi. 56. *απαντες εφυγον* 69. | pro *παντες* discipuli ejus. Syr.Pst. praem. eadem Theb. Arm. (Æth.)

51. *και νεανισκος τις* BCL. *a.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | *και* †*εἷς*″‡ *τις νεανισκος* ς. APX. rel. Syr.Hcl. Goth. | *νεανισκος δε τις* D. Vulg. *c.f.*(*ff*).*k. l.* Theb.

— *συνηκολουθει* BCL. | ‡ *ηκολουθει* ς. D. 1. Latt. Syr.Pst. Arm. | *ηκολουθησεν* APX. 69. EFGHKMSUVΓ. Syr. Hcl. Goth. (*συνηκολουθησεν* Δ).

— *αυτῳ*] *αυτους* D.

— *επι γυμνου*] *γυμνος* 69. "sicut erat nudus" *f.* | om. 1. Theb.

— *κρατουσιν*] *κρατησαντες* C[2]. (*εκρατησαν* 69. vid. infra).

— *αυτον*] †add. *οἱ νεανισκοι* ς. AC[2]P X. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. (*οἱ δε νεαν. κρατουσιν αυτον* 1. *οἱ δε νεαν. εκρατησαν αυτον* 69. Theb.*om. και*). | om. BC*DLΔ. Vulg. *a.c.f.k.l.* Syr. Pst. Memph.

52. *καταλιπων*] -*λειπων* DPXK.

— *γυμνος*] post *εφυγεν* LΔ. *c.k.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. | Contra, rel. Vulg. *a.f.* Syr.Hcl. Goth. Arm.

— *ad fin.*] †add. *απ' αυτων* ς. ADP. rel. Vulg. *a.f.* Syr.Hcl. Goth. Arm. | om. BCL. *c.k.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth.

53. *απηγαγον*] ? *ανηγαγον* A*.

— *αρχιερεα*] add. *Καιαφαν* A. 69. KM. Syr.Hcl. Theb.(Woide.) Arm. pracm. Syr.Pst. *Orig.* iv. 387[b]. (vid. Matt. xxvi. 57). | om. BsCDP. rel. Latt. Memph. Theb.(Mingarelli). Goth. Æth.

53. *αυτω* ABsPX. rel. | *προς αυτον* C. | *αυτου* 1. | om. DLΔ. 69. Latt. Æth. *Orig.* iv. 387[c].

— *παντες*] om. C. | Contra, rel. *Orig.* iv.

— *και οἱ πρεσβ. και οἱ γραμμ.* BsCPLΔ. 1. 69. rel. Syr.Hcl. Memph. Theb. (Woide.) | *και οἱ γραμμ. και οἱ πρεσβ.* AK. (*και γραμμ. και πρεσβ.* D. *Orig.* iv.) Latt. Syr.Pst. Arm. (Æth.) "scribae omnes et principes sacerdotum et seniores" Theb.(Mingar.) ‖add. *συνετειρουν αυτῳ* X.

54. *απο*] om. Δ.

— *ηκολουθησεν*] -*θει* 1. 69. G. *c.ff.k.* Syr. Pst. Memph. Theb. (vid. Matt. xxvi. 58. Luc. xxii. 54. Joh. xviii. 15). | Contra, rel. Vulg. *a.* Syr.Hcl. Arm.

— *εσω*] om. D. 1. *Am. a.ff.g*[1].*k.l.* (vid. Matt.) | Contra, rel. Vulg.*Cl.Fuld. c.* rel.

— *εις την αυλην*] *τῃ αυλῃ* 1.

— *συγκαθημενος*] *καθημενος* D.

— *ὑπηρετων*] *ὑπηρερων* D*. ‖add. *αυτου* 69.

— *και θερμ.*] om. *και* D*. 69. *a.c.* Theb.

— *προς το φως*] om. 1. ‖ om. *το Elz.*

49. impleantur *Cl.* | 53. convenerunt *Cl* | 54. usque intro in *Cl.* | ad ignem et calef. se *Cl.*

A B C D (P) [Π]. L X Δ. 1. [33]. 69. EGHKMSUVΓ.

ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ ‡ ηὕρισκον". [56] πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. [57] καί τινες ρϟ ς ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέγοντες [58] ὅτι Ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι [w] Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ § II διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἄχειροποίητον § οἰκοδομήσω. [59] καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. [60] καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς † μέσον ἐπηρώτησεν τὸν § 33 Ἰησοῦν λέγων, Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; § τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; [61] ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ * οὐκ" ‡ ἀπε- ¶ P κρίνατο οὐδέν". πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα ¶ αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; ρϟα α [62] ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐγώ εἰμι, καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν

[w] Jo. 2:19. c. 15:29.

sacerdotes et omne concilium quaerebant adversus Iesum testimonium ut eum morti traderent, nec inveniebant: [56] multi enim testimonium falsum dicebant adversus eum, et convenientia testimonia non erant. [57] (190, 6.) Et quidam surgentes falsum testimonium ferebant adversus eum, dicentes [58] quoniam Nos audivimus eum dicentem, Ego dissolvam templum hoc manu factum, et per triduum aliud non manu factum aedificabo. [59] Et non erat conveniens testimonium illorum. [60] Et exsurgens summus sacerdos in medium interrogavit Iesum dicens, Non respondes quicquam ad ea quae tibi obiciuntur ab his? [61] Ille autem tacebat et nihil respondit. Rursum summus sacerdos interrogabat eum et dicit ei, Tu es Christus, filius benedicti? [62] (191, 1.) Iesus autem dixit illi, Ego

55. το συνεδρ.] om. το Δ.
— μαρτυριαν] ψευδομαρτυριαν A. k. Theb. (vid. Matt. xxvi. 59). | Contra, rel. Orig. Int. iii. 909d.
— εις το θανατωσαι] ινα θανατωσουσιν D. Latt. (vid. Matt.)
— ουκ LΔ.
— ηὑρισκον BDPL(Δ). 1. F(Wtst.) | ‡εὑρισκ. ς. AC. rel.
56. εψευδομαρτυρουν] add. (και**) ελεγον D Gr.
— μαρτυριαι] add. αυτων 69. a. Syr.Pst. Memph. Theb. | Contra, rel.
57. και τινες ABCP. rel. Vulg. rel. (Theb.) | και αλλοι D. a.(c).ff.k. Orig. Int. iii. 909d. αλλοι Arm. | αλλοι δε 69.
— κατ' αυτου λεγοντες] και ελεγον κατ' αυτου D. (c).(ff). | Contra, rel. Vulg. a. "et dicebant" tantum k.
58. λεγοντος] λεγοντες VΓ. sic. | λαλουντος U.
— καταλυσω] καταλυω A. Orig. Int. iii. 909d.f. | Contra, rel. Orig. iv. 200b.
— τουτον] om. D Gr. k. | Contra, rel. Vulg. a.e.d. rel. Orig. iv. 200c. Orig. Int. iii. ("Dei" ff).
— δια τριων ἡμερων] δι' ἡμ. τρ. 1. | Contra, rel. Orig.
— αχειροπ. οικοδομησω ABsCPII. rel. Vulg. vv. Orig. iv. Orig. Int. iii. (ανοικοδ. Orig. MS.) | αναστησω αχειροπ. D. a.(c).ff.k.
59. ουδε] ουδ' A*. 69. K.
— ιση post ην DL. 1. Vulg. a.c.ff. | Contra, A(B)CIIP. rel. vv. Orig. Int. (sic fuit k). ?ισαι B.
59. ἡ μαρτυρια] αἱ μαρτυριαι B.Bch. a. d.ff. | Contra, ACDIIP. rel. Vulg. c.k. vv. Orig. Int.
60. μεσον] †praem. το ς. D.1s.GsMs. Memph. | om. ABCIIPLXΔ. 69. E F Wtst. HKSUVΓ. Orig. iv. 200c.
— αποκρινει IIH.
— τι] ὁτι B. | Contra, ACDII. rel. Orig. iv. 200c. 387c.
— σου] σοι Γ.
61. ὁ δε BsCIIP. rel. vv. Orig. iv. 200c. 387c. | add. Ιησους A. (vid. Matt. xxvi. 63). | εκεινος δε D. Vulg. c.ff.k l.[a].
— εσιωπα] εσειγα D. | Contra, rel. Orig. iv. bis.
— *ουκ" απεκρινατο ουδεν BCL. 33. Memph. (Theb.) (Goth.) Æth. Orig. iv. 200c. | ‡ουδεν απεκρινατο ς. AII PXΔ. 69. rel. Vulg. c.f.ff. Syr.Pst.& Hcl. Arm. Orig. iv. 387c. [a.k]. | ουδεν απεκριθη D.
— παλιν ὁ αρχ....λεγει αυτῳ] και λεγει αυτῳ ὁ αρχιερευς D. (ff).(k).[a.c]. | Contra, rel. Vulg. vv. (Orig. iv. 387c.) ‖praem. και 1. 69. ‖παλιν] add. ουν II. ‖επηρωτα] -τησεν IIF Wtst. Orig. iv. | Contra, ABsCDP. rel. ‖παλιν.. ..αυτον] om. a.c. ‖και λεγει] λεγων 1. | εκ δευτερου και λεγει 69. | εκ δευτ. λεγων Orig.
— ὁ χριστος] om. Γ. k.
— του ευλογ.] praem. του θεου AK. Vulg. Cl. ff. Arm. Zoh. Clem. Int. 1008. (vid. Matt.) | om. BsCD. rel. Am. a.c. ff.k. vv. Arm. MSS. Orig. iv. Orig. Int. Hil. 912a. (h. IIP).
62. Ιησους] add. αποκριθεις D. 1. 69. G. a.ff.(k). (Arm.) Clem. Int. Orig. iv. 387c. | Contra, ABsCII (ut vid.) L. 33. rel. Vulg. c.f. vv.
— ειπεν] λεγει D. Orig. iv. (vid. Matt. xxvi. 64). | Contra, ABII. rel. [h. C]. ‖add. αυτῳ D. 1. 69. G. Vulg. a.c.f.ff. Syr.Pst.&Hcl. Memph. MSS. Arm. Æth. Orig. iv. (vid. Matt.) | Contra, AB CII. 33. rel. k. Memph. Schw. Theb.
— εγω ειμι] praem. συ ειπας ὁτι 69. Arm. Orig. iv. (vid. Matt.)
— εκ δεξ. καθημ. BCDLΔ. 69. EF Wtst. G HKMSUVΓ. Vulg. (a).l. Goth. Clem. Int. Orig. iii. 715a. Orig. Int. iii. 911a. | ‡καθημ. εκ δεξ. ς. AIIX. 1. 33. c.f. ff.k. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. (Æth.) Orig. iv. (vid. Matt.)
— της δυναμεως] add. Dei Vulg. Cl. Arm. Usc. (vid. Luc. xxii. 69). ‖om. της D*.
— και ερχομενον] om. D Gr. | Contra, Orig. iii. iv.
— μετα] επι 1. 33. G. a. Syr.Pst. Theb. (vid. Matt.) | Contra, rel. Vulg. c.f.ff. k. Syr.Hcl.(et mg. Graece). Memph. rel. Orig. iii. iv.
63. διαρρηξας] add. ευθεως a. Arm. Orig. iv. 387c. | praem. Theb.(Woide). | om. MSS. Theb.(ap. Mingarelli). rel.

61. dixit ei Cl. | dei benedicti Cl.

Vulg. *a. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. ρϟβ ϛ

τοῦ ἀνθρώπου ‡ἐκ δεξιῶν καθήμενον″ τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 63 ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαῤῥήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει, ρϟγ β Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; 64 ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέ- ρϟδ α κριναν αὐτὸν ‡ἔνοχον εἶναι″ θανάτου. 65 καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν ‡αὐτοῦ τὸ πρόσωπον″, καὶ κολαφίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ, Προφήτευσον· καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ‡ἔλαβον″.

sum: et videbitis filium hominis a dextris sedentem virtutis et venientem cum nubibus caeli. 63 (192, 6.) Summus autem sacerdos scindens vestimenta sua ait, (193, 2.) Quid adhuc desideramus testes? 64 Audistis blasphemiam: quid vobis videtur? Qui omnes condemnaverunt eum esse reum mortis. 65 (194, 1.) Et coeperunt quidam conspuere eum et velare faciem eius et colaphis eum caedere et dicere ei, Prophetiza: et ministri alapis eum caedebant.

ΜΖ′ ρϟε x ‖Matt.26:69-75. *a* ‖Lu. 22:55-62. ‖Jo. 18:17, 18, 25–27.

66 x Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ‡κάτω ἐν τῇ αὐλῇ″, ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, 67 καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει, Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ‡ἦσθα του Ἰησοῦ″. 68 ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων, ‡Οὔτε″ οἶδα, ‡οὔτε″ ἐπίσταμαι ‡σὺ τί″

66 (195, 1.) Et cum esset Petrus in atrio deorsum, venit una ex ancillis summi sacerdotis, 67 et cum vidisset Petrum calefacientem se, aspiciens illum ait, Et tu cum Iesu Nazareno eras. 68 At ille negavit dicens, Neque scio neque novi quid dicas.

---

63. τους χιτωνας] τον χιτωνα S. Syr. Pst. (τους κιτ. B*Rl.)
— λεγει] praem. και D. *c.ff.k.* (Contra, Vulg. *f.* rel. [*a.*])
— εχωμεν 69.
64. ηκουσατε] add. παντες 1. G. Theb. (Woide). Arm. | Contra, rel. Theb.ap. Mingar.
— της βλασφημιας BsCIILΔ. 33*s.* rel. | την βλασφημιαν AD. 1. 69. G. (vid. Matt. xxvi. 65). h. X. ‖ add. αυτου DII. 1. G. Goth. Æth. | add. του στοματος αυτου 69. Syrr.(Pst.)&Hcl.mg. Theb. (Woide). Arm. (vid. Luc. xxii. 71). | *non habent* ABsCL. rel. Latt. Memph. Syr.Hcl.txt. ("quam dixit" Theb.ap. Mingar.)
— φαινεται] δοκει D. (vid. Matt.)
— οι δε παντες ABsCII. rel. vv. (h. X.) | παντες δε D. *c.k.* | και παντες 1. 69. *a.f.ff.* ("qui omnes" Vulg.)
— αυτον] αυτω D*.
— ενοχον ειναι BCIΔ. 33. (Syrr.Pst.& Hcl.) Goth. | ‡ειναι ενοχον ϛ. AX. 1. rel. (Latt.) (Memph. Theb.) Arm. | om. ειναι D. *ff.* [Æth.] (hiat II.)
65. αυτῳ] τῳ προσωπῳ αυτου D. *a.f.* Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. (vid. Matt. xxvi. 67). | Contra, ABCII. rel. Vulg. *c.ff.k.* Syr.Hcl. Æth.
— και περικαλ. αυτ. τ. προσωπ.] om. D. *a.f.* (vid. Matt.) | Contra, rel. Vulg. *c.ff.k.* vv.
— αυτου το προσωπον B.*Btly.*CLΔ 33.U. (om. το B.*Bch.*) | ‡το προσωπ. αυτ. ϛ. AIIX. rel. Vulg. *c.ff.k.*
65. κολαφιζειν] εκολαφιζον D. *a.c.* | Contra, rel. Vulg. *f.*
— λεγειν] ελεγον D. *c k.* | Contra, rel. Vulg. *f.* (και λεγειν ad fin. ver. om. *a*).
— αυτῳ post λεγειν] om. II. 1. 69. Syr. Pst. Arm.
— προφητευσον] add. νυν 1. G. | add. ἡμιν F *Wist. c.f.k.* | ἡμιν χριστε (νυν χριστε 69.) τις εστιν ὁ παισας (πενψας Δ.) σε X(Δ). 33.(69).U. Syr.Hcl. (Memph.) Theb. Arm. Æth. (vid. Matt. xxvi. 68). ‖ *non habent* ABCDIIL. rel. Vulg. *ff.* Syr.Pst. Goth.
— οι ὑπηρεται] om. D. (και οι ὑπηρ. ad fin. ver. om. Æth.)
— ελαβον ABCIIΔKSVΓ. ελαμβανον D (ante αυτον). 1. 69. G. Syr.Hcl. Memph. | ‡εβαλλον ϛ. H. | εβαλον X. 33 *sic.* EMU.
66. και] om. L. | Contra, *Eus.* D.E. 121d.
— κατω ante εν τῃ αυλῃ BCLX. 33. U2. Syr.Pst. Arm. Æth. | ‡*post* ϛ. AΔ. 1. rel. Vulg. *f.*(*g*1).*k.* Syr.Hcl. Goth. | om. κατω DII. 69. *a.c.ff.* Memph. Theb. *Eus.* D.E. (vid. Matt. xxvi. 69).
— ερχεται] add. προς αυτον D. *a.c.f.ff.* (*k*). *Eus.* D.E. | Contra, ABCII. rel. Vulg. vv.
— των παιδισκων] παιδισκη C. (vid. Matt.) | Contra, rel. *Eus.* D.E.
67. τον Πετρον] αυτον 1. 69. *c.* Syr.Pst. Arm. *Eus.* D.E. | Contra, rel. Vulg. *a.f.ff.k.* rel.
67. εμβλεψασα] -ψας Δ. 33. K. (Contra, *Eus.* D.E.)
— αυτῳ] post λεγει D. *c.ff.* | ante, rel. Vulg. *a.f.k.* Syr.Hcl. Theb.(Mingar.) Goth. Arm. *Eus.* D.E. (utroque loco Syr. Pst. Memph. Theb. (Woide). Æth.)
— και συ] om. και D *Gr.* | Contra, rel. *Eus.* D.E.
— μετα του Ναζ. ησθα του Ιησου BCL. (μετα του.... II.) | ‡μετα του Ναζ. Ιησ. ησθα ϛ. AX.(1. 69). rel. (ης 1. 69). | μετα του Ιησ. του Ναζορηνου ησθα D. Latt. Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. Arm. Æth. | μετα Ιησου του Ναζωραιου ης *Eus.* D.E. | μετα του Ιησ. του Ναζωραιου ησθα Δ. | ησθα μετα Ιησ. του Ναζ. 33. Memph. Theb.
68. ηρνησατο] add. αυτον M.
— ουτε οιδα BDL. Vulg. *c.f.* Memph. Theb. *Eus.* D.E. 121d. | ‡ουκ οιδα ϛ. ACX. rel. Syr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (vid. Matt. xxvi. 70. Luc. xxii. 57). | hiat. II.
— ουτε επιστ. BC(D)LΔ. 1. 69. EGHSV. Vulg. *c.f.* *Eus.* D.E. (ηπισσαμαι D*). | ‡ουδε επιστ. ϛ. AX. rel. *a.* | ουκ επιστ. II. Goth. | om. *k.* Syr.Pst. (vid. Matt. et Luc.)
— συ τι BCLΔ.1.33.U. | ‡τι συ ϛ. AII X. rel. Goth. Arm. *Eus.* D.E. ‖ om. συ D. Latt. (vid. Matt.)

62. sedentem a dextris virtutis dei *Ct.*

A B C D (II). (L) X Δ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓ. 69. *αὐτον εἶπεν τοῖς παρ.*

λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον, καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. [69] Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν πάλιν ἤρξατο λέγειν τοῖς ‡παρεστῶσιν" ὅτι Οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν. [70] ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν ¶ εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ†. [71] ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ‡ὀμνύναι" ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. [72] καὶ *εὐθὺς" ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν, καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος ‡τὸ ῥῆμα ὡς" εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα ‡δὶς φωνῆσαι", ‡τρὶς με ἀπαρνήσῃ". καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

¶ II

72. *καὶ* [*εὐθὺς*] — *φων. δίς*

(196, 1.) Et exiit foras ante atrium, et gallus cantavit. [69] Rursus autem cum vidisset illum ancilla, coepit dicere circumstantibus quia hic ex illis est. [70] At ille iterum negavit. Et post pusillum rursus qui adstabant dicebant Petro, Vere ex illis es: nam et Galilaeus es. [71] Ille autem coepit anathematizare et iurare quia Nescio hominem istum quem dicitis. [72] Et statim iterum gallus cantavit: (197, 2.) et recordatus est Petrus verbi quod dixerat ei Iesus, Prius quam gallus cantet bis, ter me negabis: et coepit flere.

XV. [1] [y] Καὶ ‡εὐθὺς" †πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπή-

y ‖ Matt. 27: 1. ‖ Lu. 23: 1. a ‖ Jo. 18: 28.

1 (198, 2.) Et confestim mane consilium facientes summi sacerdotes cum senioribus et scribis et universo concilio, (199, 1.) vincientes Iesum duxe-

68. *και εξηλ.*] om. *και* D *Gr.* (Contra, *Eus.* D.E.)
— *εξω εις το προαυλιον* ABsCII. rel. | *εξω εις την προσαυλην* D. | *εις την εξω αυλην* 1 *sic.* Arm. | *εις την εξω προαυλην* 69. | *εις την εξω προαυλιν Eus.* D.E.(Gaisford). *εις το εξω προαυλιον Eus.*MS.
— *και αλεκτωρ εφωνησεν* ACDIIX. 33. rel. Vulg. *a.f.ff.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. (ap. Mingar.) Goth. Arm. Æth. *Eus.* D.E. | om. BL. *c.* Memph. (vid. Matt.) (ante *και εξηλθ.* Theb.ap.Woide.)
69. *παλιν ηρξατο λεγειν* AIIX. 33. rel. (*a.c*). Syr.Hcl. Goth. (om. *παλιν* M. *f*). | *ηρξατο παλιν λεγειν* CLΔ. | *ειπεν* tantum B. Memph. Theb. Æth. | (*παλιν δε ειδουσα αυτον η παιδισκη ο δε παλιν ηρνησατο και ηρξατο λεγειν* D. om. postea ver. 70 *ο δε παλιν ηρνειτο*). | *παλιν δε ιδουσα αυτον η παιδισκη ηρξ. λεγ.* Vulg. (*k*). (Syr.Pst.) Arm. *Eus.* D.E. 121[d]).
— *τοις*] *αυτοις* 1.
— *παρεστωσιν* BCIIIΔK. *Eus.* D.E. | ‡*παρεστηκοσιν* ⊃. AD. rel.
— *ὁτι ουτος* ABsCII. rel. Vulg. *f k.* Vulg. Syr.Hcl. (Memph. Theb.) Goth. | *ὁτι και αυτος* D. *ὁτι και ουτος* 69. *a.c.ff.* Syr.Pst. Arm. Æth. | *ουτος* tantum *Eus.* D.E.
70. *ηρνειτο* ABsCIIL. 33. rel. Syr.Hcl. Memph.MS. Arm. | *ηρνησατο* XΔ. 1. 69. F *Wtst.*GM.(et D. ver. 69. vid. supra). Latt. Syr.Hcl. Memph.W.&Schw. Theb. Goth. *Eus.* D.E. 121[d]. (vid. Matt. xxvi. 72).
70. *παρεστωτες* ABCII. rel. *Eus.* D.E. | *παρεστηκοτες* D. | *περιεστωτες* 1. G.
— *ελεγον*] *ειπον* L. (vid. Matt. xxvi. 73). | Contra, rel. *Eus.* D.E.
— *τῳ Πετρῳ*] om. D. *a.* | Contra, rel. *Eus.* D.E.
— *αληθως*] add. *και συ* M. (*a*). Arm. (vid. Matt.)
— *και γαρ Γαλ. ει*] om. *a.* Goth.
— *Γαλ. ει*] †add. *και ἡ λαλια σου ὁμοιαζει* ⊃. AX. rel. (om. *ἡ* Δ). Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. (Æth.) | add. *και ἡ λαλια σου δηλον σε ὁμοιαζει* 33. *sic.* (litterae *ομ* supra ras.) vid. Matt. xxvi. 73. | *non habent* BCDL. 1. Vulg. *a.c. ff.g*[1]*.k.* Memph. Theb. *Eus.* D.E.
71. *ομνυναι* BLXEHSUVΓ (‡*ομνυειν* ⊃. AC. rel. *Eus.* D.E. 121[d]). Vulg. *c.f.k.* rel. | *λεγειν* D. (*a*). | add. *και λεγειν* Arm.
— *τουτον*] om. D *Gr.*K. Goth.ut vid. | Contra, rel. *Eus.* D.E.
72. *και ευθυς* B.*Btly.*L. (*κ. ευθεως* B.*Bch.* D. 69. G. *Eus.* D.E. 121[d]). Latt. Syr. Pst. Arm. Æth. (vid. Matt. xxvi. 74). | *om. *ευθυς* ⊃. ACX. rel. Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth.
— *εκ δευτερου*] om. L. *c.* (vid. Matt.) | Contra, rel. *Eus.* D.E.
— *ανεμνησθη*] *αναμνησθεις* 1. 69. G.
— *το ῥημα ὡς* ABCLΔ. 33. Memph. Theb. Goth. | *το ῥημα ὁ* DXEF *Wtst.* GHKSUVΓ. Latt. Syr.Hcl.mg. | ‡*του ῥηματος οὐ* ⊃. 69. M. | (*του ῥηματος του Ιησου ειποντος ὁτι κτλ.* 1. Syrr. Pst.&Hcl.txt. Arm.MSS. Æth.)
72. *αυτῳ*] om. D *Gr.*
— *ὁ Ιησους*] *Ιησουν* D*.
— *ὁτι πριν αλ.....τρις με απαρν.*] om. D. *a.*
— *δις φωνησαι* BC**ut vid. k.* Memph. Theb. | ‡*φων. δις* ⊃. AC[2]L. rel. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. ‖om. *δις* Δ. (? C*). *c.ff.g*[1]*.l.* Æth. "ter" Arm.
— *τρις με απαρν.* BCLΔ. Vulg. *c.ff.k.* (Syr.Pst.) Memph. Theb. Æth. | ‡*απαρν. με τρις* ⊃. AX. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm. (vid. Luc. xxii. 61). | (*αρνηση* C*ut vid.)
— *και επιβαλων εκλαιεν*] *και ηρξατο κλαιειν* D. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Arm. | Contra, MSS. Memph. (om. *και* 1). | et flevit Æth.
— *επιβαλων*] *επιλαβων* Δ.
— *εκλαιεν*] *εκλαυσεν* C. (vid. Matt. xxvi. 75. et Luc. xxii 62).
1. *ευθυς* BCLΔ. (‡*ευθεως* ⊃. ADX. rel.) Vulg. *ff.k.* Theb. vv. | om. *a.c.* Theb. Æth.
— *πρωι*] †praem. *επι το* ⊃. AX. rel. (Goth.) Arm. | om. BCDL. Vulg. *a. ff.k.l.* Memph. Theb. *Orig.* iv. 387[d]. [*a.* Æth.]
— *ποιησαντες* ABsXΔ. 1. 33. rel. Vulg. Memph. Goth. Arm. | *εποιησαν* (et add. *και ante δησαντες*) D. *a.c.ff.k.*

72. gallus iterum *Cl.*

Vulg. *a. c.* σ
Syrr. P. H. α
Memph.
Goth. Arm. Æth.
¶ L σα
z ‖Matt. 27:11-31. δ
‖Lu. 23: 2-25.
Jo. 18:33.
4. ἐπηρώτησεν

νεγκαν καὶ παρέδωκαν †Πιλάτῳ.¶ [2] z καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλᾶτος, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ‡αὐτῷ λέγει″, Σὺ λέγεις. [3] καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά· [4] ὁ δὲ Πιλᾶτος πάλιν ‡ἐπηρώτα″ αὐτὸν λέγων, Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σου ‡κατηγοροῦσιν″. [5] ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλᾶτον. [6] Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον, ὃν περ ᾐτοῦντο. [7] ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν ‡στασιαστῶν″ δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. [8] καὶ ‡ἀναβὰς″ ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. [9] ὁ δὲ Πιλᾶτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων, Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; [10] ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρα- σδ
δεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. [11] οἱ δὲ ἀρχιερεῖς α
ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν

σβ
β
6. ὃν παρητοῦντο
σγ
δ
8. ἀναβοήσας

runt et tradiderunt Pilato. [2] (200, 1.) Et interrogavit eum Pilatus, Tu es rex Iudaeorum? At ille respondens ait illi, Tu dicis. [3] (201, 4.) Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. [4] Pilatus autem rursum interrogavit eum dicens, Non respondis quicquam? vide in quantis te accusant. [5] Iesus autem amplius nihil respondit, ita ut miraretur Pilatus. [6] (202, 2.) Per diem autem festum dimittere solebat illis unum ex vinctis quemcumque petissent. [7] (203, 4.) Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus, qui in seditione fecerat homicidium. ‖ Et cum ascendisset turba, coepit rogare sicut semper faciebat illis. [9] Pilatus autem respondit eis et dixit, Vultis dimittam vobis regem Iudaeorum? [10] Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes. [11] (204, 1.) Pontifices autem concitaverunt turbam ut magis Barab-

---

Syrr.Pst.(&Hcl.) Theb. Æth. *Orig.* iv. | *ἑτοιμασαντες* CL.

1. *πρεσβ. και γραμμ.* AB(D). rel. vv. (Theb.ap.Woide). (*Orig.* iv.) | *γραμμ. και πρεσβ.* C. Theb.ap.Mingar. (add. *των* ante *γραμμ.* D. Memph. Theb. *Orig.* iv.)
— *απηνεγκαν* ABsLX(*ut vid.*)Δ. 33. rel. (Memph. Theb.) Arm. | *απηγαγον* CD. 1. G. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Orig.* iv. (vid. Matt. xxvii. 2). ‖add. *εις την αυλην* D. *a.c.ff.k. Orig.* iv. | Contra, rel. Vulg. vv.
— *παρεδωκαν*] add. *αυτον* 69.
— Πιλατῳ] †praem. *τῳ* ⊊. A. rel. | om. BCDLΔ. 1. *Orig.* iv. (h. X).
2. *επιρωτησαν* Δ*. (*-σεν* Δ²).
— Πιλατος] add. *λεγων* 69. *c.k.* (vid. Luc. xxiii. 3). | Contra, Vulg. *a.f.* rel.
— *ὁ δε*] *και* D. *a.*
— *αυτῳ λεγει* B.*Btly.Blc.*D *Gr.* 1ᵀ. Memph. (Arm.) *αυτῳ*....C(?*λεγει*) | *λεγει αυτῳ* 1ᴿ. V. Vulg. | *αυτῳ λεγων* B.*Bch.* ("respondit dicens" Theb.ap. Mingar. "res. ei dicens" ap.Woide). | *αυτῳ ειπεν* C.ap.Wtst. | ‡*ειπεν αυτῳ* ⊊. AX *ut vid.* rel. *d.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. [*a.c.ff.k*].
3. *κατηγορουν*] *-ρουσιν* D *Gr.* (Contra, *Orig.* iv. 387ᵈ).
— *αυτου*] *αυτω* 69.
— *πολλα*] add. *αυτος δε ουδεν απεκρινατο* Δ. 33. 69. U. *a.c.* Syr.Hcl. Theb. (ap.Mingar.) Arm. Æth. *Orig.* iv. (vid. Luc. xxiii. 9. et Matt. xxvii. 12). | non habent ABCDX(e spat.). rel. Vulg. *ff.k.* Syr.Pst. Memph. Theb.(ap. Woide). Goth.
4. *παλιν* ante *επηρ.* ABsXΔ. 1. 33. rel. Vulg. *a.c.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb.(ap.Woide). Goth. Arm. | post *αυτον* CD. *k.* Theb.(ap.Mingar.) Æth. | ante *Πιλατος ff.* | om. U.
— *επηρωτα* B. 33. 69. U. *a.k.* Syr.Hcl. mg. | ‡*επηρωτησεν* ⊊. ACDX. rel. Vulg. *c.ff.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. rel.
— *ουδεν*] om. B*Rl.*
— *ιδε*] *ιδοι* (?*-ου*) Δ.
— *κατηγορουσιν* BCD. 1. Latt. Memph. Æth. *Orig. Int.* iii. 917ᵉ. | ‡*καταμαρτυρουσιν* ⊊. AX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Arm. (vid. Matt. xxvii. 13).
5. *απεκριθη*] *-νατο* 1. 69. G.
6. *ἑορτην*] praem. *την* D.
— *απελυεν*] *ειωθει ὁ ἡγεμων απολυειν* 69. (vid. Matt. xxvii. 15). "solebat dimittere" Vulg. *a* (*c*),*ff.l.* "consueverat dimittere" *k.* (Syr.Pst.) | (*αυτοις*] *-τους* V.
— *ὁνπερ ᾐτουντο* B²*Rl.*CX. 1. 33. rel. | *ὁν παρητουντο* AB*Rl.* (*ὁν.περητ.* Δ.) | *ὁν ᾐτουντο* 1. | *ὁν αν ᾐτ.* D. 69. G. | (*ητουτο* E*).
7. *ην δε*] add. *τοτε* 69. Theb.ap.Woide. (Contra, ap.Mingar.) (mox *Βαβαρραβας* Δ).
— *στασιαστων* B.*Btly.Blc.*CD. 1. 69. K. Theb. CTACIAZE (*στασιωτων* B.*Bch.*) | ‡*συστασιαστων* ⊊. AX. rel.
— *φονον*] post *πεποιηκεισαν* D. Vulg. *c.k.* Theb. | Contra, rel. *a.* Memph. rel.
7. *πεποιηκεισαν* ABsD. rel. | *επεποιηκεισαν* C*(fort.)F *Wtst.* | *πεποιηκασαν* Γ.
8. *αναβας* BD. Vulg. *a.c.ff.l.* Memph. Theb. Goth. (om. *k*). | ‡*αναβοησας* ⊊. ACX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. (Arm.) utr.q.Æth. ‖add. *ὁλος* D. *a.*(*k*). Goth.
— *αιτεισθαι*] add. *αυτον* D. *k.*
— *καθως αει*] om. *αει* Δ. | sicut consueverat per diem festum *c.* quot faciebat in singulis diebus festis *k.* | Contra, MSS. vv.
9. *απεκριθη*] *-νατο* 33. | *αποκριθεις* D. *a.ff.* (et mox *λεγει*). | Contra, Vulg. *c.k.* rel.
— *αυτοις λεγων*] om. *λεγων* M. | *λεγει αυτοις* D.
— *ὑμιν*] om. D. *ff.*
10. *εγινωσκεν* BsCXΔ. 33. rel. | *επεγειωσκεν* AK. | *ηδει* D. 1. 69. (vid. Matt. xxvii. 18).
— *παραδεδωκεισαν* BsC. 33. rel. Vulg. *d.* | *παρεδωκεισαν* AXΔ(E)GV. | *παρεδωκαν* D *Gr.* 1. 69. H. *a.c.ff.* (vid. Matt. xxvii. 18). tradebant *k.*
— *οἱ αρχιερεις*] om. B. 1. (*k*). Memph. (vid. Matt.) | Contra, ACD. rel. vv.
11. *ανεσεισαν* ABsC. rel. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Goth. Æth. | *επεισαν* D. *a.c.ff.k.* Theb. Arm. (vid. Matt. xxvii. 20).
— *τον οχλον*] *τῳ οχλῳ* D**Gr.*
— *τον Βαρ.*] om. *τον* D.

---

4. respondes *Cl.* | 6. solebat dimittere *Cl.*

A B C D [P]. [L] X Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓ. σε α

ἀπολύσῃ αὐτοῖς. [12] ὁ δὲ Πιλᾶτος ‡πάλιν ἀποκριθεὶς″ ‡ ἔλεγεν″ αὐτοῖς, Τί οὖν [θέλετε] ποιήσω † * τὸν″ βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; [13] οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. [14] ὁ δὲ Πιλᾶτος ἔλεγεν αὐτοῖς, Τί γὰρ ‡ἐποίησεν κακὸν″; οἱ δὲ ‡περισσῶς″ ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. [15] ὁ δὲ Πιλᾶτος ¶ βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· § καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν, φραγελλώσας ἵνα σταυρωθῇ.

12. ποιήσω [ὃν λέγετε]
14. κακόν ἐποίησεν;
— ἔκραζον ¶ a σς a
§ F

ban dimitteret eis. [12 (205, 1.)] Pilatus autem iterum respondens ait illis, Quid ergo vultis faciam regi Iudaeorum? [13] At illi iterum clamaverunt, Crucifige eum. [14] Pilatus vero dicebat eis, Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant, Crucifige eum. [15 (206, 1.)] Pilatus autem volens populo satisfacere dimisit illis Barabban, et tradidit Iesum flagellis caesum ut crucifigeretur.

σζ δ

57 [16] Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστιν πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν, [17] καὶ ‡ἐνδιδύσκουσιν″ αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον, [18] καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν, Χαῖρε βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων· [19] καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυον § αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. [20] καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν

18. ὁ βασιλεὺς
§ P
ση ς

16 (207, 4.) Milites autem duxerunt eum in atrium praetorii, et convocant totam cohortem, [17] et induunt eum purpura, et inponunt ei plectentes spineam coronam, [18] et coeperunt salutare eum, Have rex Iudaeorum: [19] et percutiebant caput eius harundine et conspuebant eum, et ponentes genua adorabant eum. [20 (208, 6.)] Et postquam inluserunt ei, exuerunt illum purpura et induerunt eum ves-

---

11. μαλλον] om. Theb. Arm. Æth.
— απολυσει ΧΗΓ.
12. παλιν αποκριθεις BC. 33. Vulg.(c).l. Syr.Hcl. (Theb.) Goth. Æth. | ‡αποκρ. παλιν ⸗. AX. rel. (a). Arm. | om. Syr.Pst. | om. παλιν DΓ. ff.k. Memph.
— ελεγεν BC. Syr.Hcl. | λεγει Γ. Vulg. ff. | ‡ειπεν ⸗. AD. rel. (a).k. Syr.Pst. Goth. [c].
— θελετε ADX. rel. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xxvii. 21). | om. BCΔ. 1. 33. 69. Memph. Theb. (vid. Matt. xxvii. 22).
— ποιησω] †add. ὁν λεγετε ⸗. CXΔ. 33. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. | add. λεγετε B. | om. AD. 1. 69. Latt. Theb. Arm.
— τον βασιλεα ABCΔ. 1. 69. Arm. | *om. τον ⸗. X. rel. Goth. | τῳ βασιλει D. (om. τῳ D*).
13. παλιν] om. a.c.ff. | Contra, Vulg. k. rel.
— εκραξαν ABsC. rel. Syr.Pst. vv. (ante παλιν D). | εκραζον 1. 69. G. Syr.Hcl. Arm. (vid. Matt. xxvii. 23).
— σταυρωσον] praem. λεγοντες ADKM. a.c.ff. Theb.(ap.Woide). Æth. (vid. Matt.) | praem. ανασειομενοι ὑπο των αρχιερεων και ελεγον 69. G. Syr.Hcl. mg. (Arm. sed om. και ελεγ.) | non addunt BCXΔ. 1. 33. rel. Vulg. k. Syrr.Pst.&Hcl.(txt.) Memph. Theb. (ap.Mingar.) Goth.
14. εποιησεν κακον BCΔ. | ‡κακον εποιησεν ⸗. ADX. rel. vv. (vid. Matt. xxvii. 23).
— περισσως ABCDΔ. 1. 33. 69. GHKM. | ‡περισσοτερως ⸗. X. rel.
— εκραξαν BCX. 33. rel. (εκραζαν Δ ap Rettig.) Syr.Hcl. Goth. Æth. | εκραζον AD. 1. 69. GKM. Vulg. a.c. ff.k. Syr.Pst. Arm. (vid. Matt.)
15. Πιλατος] add. ελεγεν αυτοις 69*. (vid. ver. 14).
— βουλομενος τῳ οχλῳ το ικανον ποιησαι A(B)XΔ. 1. 33. 69. rel. (ποιειν B). Vulg. a.c. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. | βουλ. ποιησαι το ικ. τῳ οχλῳ C. Syr. Pst. Memph. Theb. | om. D. ff.k. (vid. Matt. xxvii. 26. Luc. xxiii. 24, 25).
— και παρεδ. ACX. rel. Vulg. a.c. Syr. Pst.&Hcl. Arm. Æth. | παρεδ. δε B. Memph. | (τον δε Ιησ. φραγελλ. παρεδ. D. Theb. φλαγελλ. D*).
16. αυτον] τον Ιησουν C³. c.
— εσω της αυλης ABsC*X. 33. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Æth. | εσω εις την αυλην D. 1. 69. Prag. g². Memph. Arm. (vid. cap. xiv. 54). | εις την αυλην C³M. Vulg. c.ff.l. (om. k). | εξω της αυλ. Δ. ‖add. του Καιαφα M.
— πραιτωριον] praem. το U. (ὁ εστιν πραιτωριον] "praetorii" Vulg. c.ff.l. Memph. (Æth.) "in praetorium" k. "praetorium" g². | Contra, MSS. Syrr. Pst.&Hcl. Theb. Goth. "ubi erat praet." Arm.
16. συγκαλουσιν] καλουσιν D Gr.
17. ενδιδυσκουσιν BC(D)Δ. 1. 69. F. (ενδυδισκ. D). | ‡ενδυουσιν ⸗. AX. rel.
— πορφυραν] praem. χλαμυδα κοκκινην και 69. Syr.Hier. Arm. (eadem om. και pro πορφ. Theb.) vid. Matt. xxvii. 28.
— περιτιθεασιν ABsC. rel. | περιτιθουσιν 69. | επιτιθεασιν D. Vulg. c.ff.k. (vid. Matt. xxvii. 29).
— πλεξαντες] om. D.
— ακανθινον στεφανον] στεφανον εξ ακανθων 1. k.
18. ηρξαντο] ηρξατο E*.
— ασπαζεσθαι] post αυτον Δ.
— αυτον] add. και λεγειν C². 33. U. (c). Arm. add. λεγοντες M. | Contra, ABC*D. rel. vv.
— βασιλευ BDX. 1. MSsV. (vid. Matt. xxvii. 29). | ὁ βασιλευς ACΔ. 33. 69. EFGHKUΓ. (vid. Joh. xix. 3).
— των] αυτων 69*.
19. αυτου την κεφαλην ABs. rel. vv. | την κεφ. αυτ. C. Vulg. | (αυτον καλαμῳ εις την κεφαλην D. c.ff.k. (Theb.))
— και ενεπτυον αυτῳ] om. U. ‖ενεπτυσαν C*ut vid.(corr.²).

14. dicebat illis Cl.

Vulg. (*a*). *c.* σθ
Syrr. P. H. α
Memph. Theb.
Goth. Arm. Æth.
§ L

αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια· § καὶ ἐξάγουσιν αὐτόν, ἵνα ‡ σταυρώσουσιν″ αὐτόν. 21 καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ‡ἀπὸ″ ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

timentis suis, et educunt illum ut crucifigerent eum. 21 (209, 1.) Et angariaverunt praetereuntem quempiam, Simonem Cyreneum, venientem de villa, patrem Alexandri et Rufi, ut tolleret crucem eius.

a ‖ Matt. 27:33-56. σι
‖ Lu. 23:26,etc. α
‖ Jo. 19:18,etc. σια
22. μεθερμηνευόμενος δ
23. ὁ δὲ

22 a Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ *[τὸν]″ Γολγοθὰ τόπον, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον, Κρανίου τόπος. 23 καὶ ἐδίδουν αὐτῷ † ἐσμυρνισμένον οἶνον· ‡ ὃς δὲ″ οὐκ ἔλαβεν.

22 (210, 1.) Et perducunt illum in Golgotha locum, quod est interpretatum calvariae locus. 23 (211, 4.) Et dabant ei bibere murratum vinum, et non accepit.

σιβ α
σιγ ι
σιδ α
σιε α
σιϛ η
σιζ ϛ

58 24 καὶ ‡ σταυροῦσιν″ αὐτὸν *καὶ″ ‡ διαμερίζονται″ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ᾽ αὐτά, τίς τί ἄρῃ. 25 ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. 26 καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. 27 καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο λῃστάς, ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. 28 [καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα,
b Es. 53:12. b Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη.] 29 Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς

24 (212, 1.) Et crucifigentes eum diviserunt vestimenta eius, mittentes sortem super eis, quis quid tolleret. 25 (213, 10.) Erat autem hora tertia et crucifixerunt eum. 26 (214, 1.) Et erat titulus causae eius inscriptus, Rex Iudaeorum. 27 (215, 1.) Et cum eo crucifigunt duo latrones, unum a dextris et alium a sinistris eius. 28 (216, 8.) Et adimpleta est scriptura quae dicit, Et cum iniquis reputatus est. 29 (217, 6.) Et practereuntes blasphemabant eum, moventes ca-

---

19. *και τιθ. τα γον. προσεκ αυτ.*] om. D. *k.* | *bis* G. (*προσεκυνουσιν* 2°).
20. *και ὁτε*] om. *και* 69.
— *ενεπαιξαν αυτῳ*] om. D.
— *πορφυραν*] *χλαμυδα* l. (vid. Matt. xxvii. 31). | praem. *την χλαμυδα και* 69. Syr.Hier. (Theb.) Arm.
— *τα ιδια* APX. 1. 33. 69. rel. | *αυτου* BCΔ. (vid. Matt.) | om. D *Gr.*
— *και εξαγ. αυτ. ινα σταυρ. αυτ.*] om. Syr.Hcl.
— *εξαγουσιν* BCDP. rel. Vulg. *k.* rel. | *αγουσιν* A. (*c.ff*).
— *ινα σταυρ. αυτ.*] om. B. | *ὡστε σταυρωσαι* (om. *αυτον*) l.
— *σταυρωσουσιν* ACDPLΔ. 33. | ‡-*σωσιν* ϛ. X. rel.
— *αυτον*] om. D. l. *ff.k.* | Contra, ACP. rel. Vulg. *c.* vv.
21. *εγγαρ.* B*Rl.*
— *παραγοντα τινα Σιμ.*] *τον Σιμ. παραγ. τον* D. (*ff*). | Contra, rel. Vulg. (*c.k*). ‖ *τινα* post *Σιμωνα* l. (*c*).
— *απο* Bs.*Btly.*DX. l. | ‡*απ᾽* ϛ. ACP. rel. | (*ακρου* A).
— *ινα αρῃ τ. στ. αυτ.*] om. M*. | (*αρει* H).
22. *φερουσιν* ABCP. 33. rel. *k.* | *αγουσιν* D. 69. Vulg. *c.ff.l.* vv. ut vid.
— *επι*] *εις* 69. (vid. Matt. xxvii. 33. Joh. xix. 17). ‖ add. *τον* BC²LΔ. 33. 69. F. | *om. ϛ. AC*DPX. l. rel.
— *Γολγοθα* ABCDPX. l. 33. 69. EsH Ss. vv. | *-θαν* LΔFGKMUVΓ.
22. *τοπον*] ante Γολγ. D. (om. *c*).
— *μεθερμηνευομενον* CDPLΔ. rel. | *-νος* AB.
23. *εδιδου* E.
— *αυτῳ*] †add. *πιειν* ϛ. AC²(D)P. rel. Vulg. *c.ff.k.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Æth. (vid. Matt. xxvii. 34). *πειν* D. | om. BC*LΔ. Memph. Arm.
— *ὁς δε* B. 33. Γ* *ut vid.* (‡*ὁ δε* ϛ. ACP. rel.) vv. | *και* D. l. Vulg. *c.ff.k.* vid. Matt. ("sed" Æth.) ‖ add. *γευσαμενος* l. G. (vid. Matt.)
24. *σταυρουσιν αυτον και* B(L. om. *και*). *c.ff.k.* Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡*σταυρωσαντες αυτον* ϛ. et *om. *και* ϛ. ACDP. rel. Vulg. (Syrr.Pst.& Hcl. *ut vid.*) Goth. (vid. Matt. xxvii. 35).
— *διαμεριζονται* ABCDLXΔ. l. 33. EF GHKMSUV. | *διεμεριζοντο* 69. | *δ..μεριζον....* P ap.Knittel. | ‡*διεμεριζον* ϛ. Γs.
— *βαλλοντες*] *βαλοντες* LKMV. Arm.
— *τις τι αρῃ*] om. D. *ff.*(ap.Blan.)*k.* (vid. Matt.) | Contra, rel. Vulg. *c.* vv. | (*αρει* XH).
25. *δε*] om. F. Memph.MSS.
— *ὡρᾳ τριτῃ* BsC³DPXΔ. rel. vv. (*ὡρᾳ· γ̄* D). | *τριτῃ ὡρᾳ* AC*K. | "hora sexta" Syr.Hcl.mg. Æth. (vid. Joh. xix. 14).
— *και εστ.*] *ὁτε εστ.* 69.
— *εσταυρωσαν*] *εφυλασσον* D. *ff.k.* (confer *ετηρουν* Matt. xxvii. 36). | Contra, rel. Vulg. *c.* rel.
26. *και ην ἡ*] *ην δε* D. *k.* (Theb.) vid. Luc. xxiii. 38. (*ἡ δε* D. e corr.) | Contra, rel. Vulg. *c.ff.* (om. *ἡ* Δ).
— *ὁ βασ.*] praem. *οὑτος εστιν* D. (Syr. Hcl.) Goth. (vid. Matt. xxvii. 37. et Luc.) | praem. Jesus *c.*
— *Ιουδαιων*] add. *οὑτος* 33.
27. *συν αυτῳ*] om. Δ.
— *σταυρουσιν* ACP. rel. Vulg. vv. | *εσταυρωσαν* B. *c.d.ff.k.* Goth. (vid. Luc. xxiii. 33. Joh. xix. 18). | *συνσταυρουσιν* Δ. | *σταυρουνται* D(seq. β̄ *λῃσται**). vid. Matt. xxvii. 38.
— *δεξιων*] add. "nomine Zoathan." *c*, et add. "nomine Chammatha" post *ενων. αυτου.*
— *αυτου*] om. DC³. l. *c.ff.k.* (Contra, Vulg. rel.)
28. om. ver. ABCDXΔ(cum obel.)(M cum ast.) *k.* Theb. (vid. Matt. xxvii. 28). | Contra, PL. l. 33. 69. rel. Vulg. *c.ff.g¹.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Eus.* in Canone. vid. Luc. xxii. 37. quo ut videtur spectat *Orig.* i. 420ᶜ.
— *λεγουσα*] add. *το* V.
— *γραφη*] *φωνη* H.
29. *παραπορευομενοι*] *παραγοντες* D *Gr. Eus.* D.E. 498ᵈ. | Contra, ABsCP. rel.

---

27. duos *Cl.* | 28. impleta *Cl.*

A B C D (P). L X Δ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUVΓ.

αὐτῶν και λέγοντες, Οὐά, ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ‡ οἰκοδομῶν † τρισὶν ἡμέραις", 30 σῶσον σεαυτὸν ‡ κατα-
σιη β
ταβὰς" ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. 31 ὁμοίως † καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον, "Αλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι·
32. [τοῦ] Ἰσρ.
32 ὁ χριστὸς ὁ βασιλεὺς † Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ
σιθ β
τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. καὶ οἱ
¶ Theb. σκ β
συνεσταυρωμένοι αὐτῷ ¶ ὠνείδιζον αὐτόν. 33 ‡ καὶ γενο-
σκα
μένης" ὥρας ἕκτης σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ‡ ἐνάτης". 34 καὶ ‡ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ" ἐβόησεν
34. τῇ ὥρᾳ τῇ ἐν. ς
▪ Psa. 22(21):1.
ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ †, c Ἐλωὶ Ἐλωί, ‡ λαμὰ" ‡ σα-
βαχθανεί"; ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον, Ὁ θεός μου ὁ θεός μου, εἰς τί ‡ ἐγκατέλιπές με"; 35 καὶ τινὲς τῶν
παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον, ‡ "Ιδε", Ἠλίαν φω-
¶ P σκβ β
νεῖ.¶ 36 δραμὼν δέ ‡ τις" [καὶ] γεμίσας σπόγγον ὄξους,

pita sua et dicentes, Va qui destruit templum et in tribus diebus aedificat: 30 salvum fac temet ipsum descendens de cruce. 31 (218, 2.) Similiter et summi sacerdotes ludentes ad alterutrum cum scribis dicebant, Alios salvos fecit, se ipsum non potest salvum facere. 32 Christus rex Israhel descendat nunc de cruce, ut videamus et credamus. (219, 2.) Et qui cum eo crucifixi erant conviciabantur ei. 33 (220, 2.) Et facta hora sexta tenebrae factae sunt per totam terram usque in horam nonam. 34 (221, 6.) Et hora nona exclamavit Iesus voce magna dicens, Heloi heloi lama sabacthani, quod est interpretatum Deus meus Deus meus, ut quid dereliquisti me? 35 Et quidam de circumstantibus audientes dicebant, Ecce Heliam vocat. 36 (222, 2.) Currens autem unus et implens spongiam aceto cir-

29. *αυτων*] om. D *k.* | Contra, rel. *Eus.* D.E.
— *ουα St. Elz.* ABCDPL²X. 1. 33. 69. E FsGHKMSsUVsΓ. Vulg. *c.ff.* vv. | *ουαι ed. Mill. Eus.* D.E. | om. L*Δ *Gr.*
— *οικοδομων*] ante *τρισ. ἡμερ.* BDL. *c.k.* Syr.Pst. Memph. Theb. | ‡ post *ἡμερ.* ς. ACPX. rel. Vulg. *ff.* Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Eus.* D.E. (vid. Matt. xxvii. 40). ‖ add. *αυτον Eus.* D.E.
— *τρισιν*] †praem. *εν* ς. BXΔ. rel. Vulg. *d.ff. Eus.* D.E. (vid. Matt.) | *om.* ACD *Gr.*PV. *c.* Theb. (triduo *k*).
30. *καταβας* BD *Gr.*LΔ. Vulg. *k.* Memph. | ‡ *και καταβα* ς. AC. rel. *c.d.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. (Theb. om. *και*). Goth. Arm. Æth. | *και καταβηθι* P. 1. *Eus.* D.E. 498ᵈ. (vid. Matt. xxvii. 40).
31. *ὁμοιως*] om. D. *c.ff.k.* | Contra, rel. Vulg. *Eus.* D.E. ‖ †add. *δε* ς. BsC³. 33. M². Theb. (vid. Matt. xxvii. 41). | om. AC*DPLXΔ. 1. 69. EFGHKM*SUVΓ. Vulg. *c.ff.k.l.* Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Eus.* D.E. [Æth.]
— *προς αλληλους*] om. 69. *c.k.* (vid. Matt.) | *εις αλλ.* D. *Eus.* D.E.
32. *Ισραηλ*] †praem. *του* ς. ACP. rel. Memph. Theb. *Eus.* D.E. | om. BDLΔ. 1. 69. K (vid. Matt. xxvii. 42).
— *καταβατω νυν*] *καταβα* L. | Contra, *Eus.* D.E.
— *πιστευσωμεν*] add. *αυτῳ* C³DP. 1. 69. FGHMV(add.¹)Γ. *c.ff.k.l.* Syr.Pst. Theb. Arm. Æth. *Eus.* D.E. (vid. Matt.) | om. ABC*LXΔ. 33. EKSsUV*. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth.

32. *αυτῳ*] om. D. ‖ praem. *συν* BL. (vid. Matt.) | om. ACP(ut vid. e spat.)XΔ. rel.
— *αυτον*] *αυτῳ* 1.
33. *και γενομενης* BDLΔ. 1. 33. 69. GMS. Vulg. *c.ff.* Syr.Pst. Memph. Goth. [Syr.Hcl.] | ‡ *γενομενης δε* ς. ACP. rel. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 56ᵉ. *Eus.* D.E. 492ᵇ.
— *εκτης*] *εξα εκτης* Δ. (sexta Lat.) | Γ̄ D* ap.Wtst., sed ap. Kipling duplex Γ̄ i.e. *ἕκτης*.
— *εφ' ὁλην την γην*] *εφ' ὁλης της γης* D. *Eus.* D.E. 492ᵇ. | Contra, ABsCP. rel.
— *ενατης* ACPLΔ. 1. 33. 69. EFGHK MUV. *Eus.* D.E. | ‡ *εννατης* ς. Bs SsΓ. (h. X. θ̄ D).
34. *τῃ εν. ὡρᾳ* BD *Gr.*L. 1. 69. F. *c.* Syr. Pst. Goth. Æth. *Eus.* D.E. | ‡ *τῃ ὡρᾳ τῃ εν.* ς. ACPX *sic.* Δ. 33. rel. Vulg. *d.ff.* Syr.Hcl. Memph. Arm. ‖ *ενατῃ* MSS. qui habent *ενατης* ver. 33. et D. | ‡ *εννατῃ* ς. BsX *sic.* SsΓ.
— *εβοησεν* ABsCP. rel. *Eus.* D.E. | *ανεβοησεν* M. | *εφωνησεν* D.
— *ὁ Ιησους*] om. D. *k.* | Contra, rel. *Eus.* D.E.
— *μεγαλῃ*] †add. *λεγων* ς. ACP. rel. Vulg. *c.* Syr.Pst. Goth. Arm. (Æth.) vid. Matt. xxvii. 46. | om. BDL. *ff.k.* Memph.
— *ελωι ελωι* ABCP. rel. Vulg. *ff.*(*g*¹.*l*). Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth. (Heloi heloi *Am. Prag. g*¹.*l*). | *ηλει ηλει* D. (*c*). Arm. *Eus.* D.E. ("Il, il," Syr.Pst.) vid. Matt. xxvii. 46.

34. *λαμα* BD. 1. *Am. ff.* Arm. *Eus.* D.E. | *λεμα* CLΔ. *c.g*².*l.* (Memph.) | *λιμα* APX. 33. 69. KMUΓ. Syr.Hcl. Goth. | *λειμα* EFGHSV. | ‡ *λαμμα* ς. Vulg. *Cl.* Æth. (lemono Syr.Pst.)
— *σαβαχθανει* C. 1. GH. | ‡ *σαβαχθανι* ς. LΔ. 33. 69. rel. Vulg. *c.*(*g*²). Memph. Arm. Æth. (Syrr.Pst.&Hcl. habent hanc vel priorem lectionem). | *σαβαχ....* PX. | *σιβακθανει* A. Goth. | *ζαβαφθανει* B. | *ζαφθανει* D. | (lazapmathani *ff* ap.Sabat. lamasapthani *ff* ap.Blan.)
— *μου* 1°] om. AΔ. 1. 69. EFGKΓ. *Eus.* D.E. (vid. *Just.* Tr. 99). | Contra, BC DP. 33. rel. vv. *Iren.* 38. *Graece* (qui hunc locum potius quam Matt. spectat).
— *ὁ θεος μου* 2°] om. B. *Iren.* 38. *Gr.* | Contra, ACDP. rel. vv. *Eus.* D.E. *Iren.* 38. *Lat.*
— *με* post *εγκατ.* B(D)L. Vulg. *ff.* Memph. *Iren.* 38. *Gr. Eus.* D.E. | ‡ ante ς. AC. rel. Goth. (vid. Matt.)
— *εγκατελιπες* ABCΔ. rel. | *εγκατελιπας* 33. | *εγκατελειπες* LEG. | *εγκατελειπας* K. | *ωνειδισας με* D *Gr.* (*c.i*). (hiant PX).
35. *και τινες ... ακουσαντες*] om. Δ.
— *παρεστηκοτων* CLΔ. 1. 69. rel. (*παρε...* P. *παρεσ....* X). | *παρεστωτων* D. 33. U. | *ἑστηκοτων* B. | *εκει ἑστηκοτων* A. (vid. Matt. xxvii. 47). circumstantibus Vulg. *c.* ‖ *παρεστ. ακουσαντες*] *ακουσαντων Eus.* D.E.
— *ακουσαντες*] om. C.

29. Vah qui destruis templum dei *Cl.* | reaedificas *Cl.* | 31. illudentes *Cl.* | 34. Eloi Eloi lamma *Cl.*

περιθεὶς † καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτὸν λέγων, Ἄφετε, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθελεῖν αὐτόν. 37 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν.

59 38 Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ‡ ἀπ″ ἄνωθεν ἕως κάτω. 39 ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ¶ ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως [κράξας] ἐξέπνευσεν, εἶπεν, Ἀληθῶς ‡ οὗτος ὁ ἄνθρωπος″ υἱὸς ἦν θεοῦ. 40 ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς [ἦν] καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία [ἡ] † Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ ‡ Ἰωσῆτος″ μήτηρ καὶ Σαλώμη, 41 αἳ [καὶ] ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

60 42 b Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὅ ἐστιν ‡ πρὸς σάββατον″, 43 ‡ ἐλθὼν″ Ἰωσὴφ

Vulg. *c.* Syr. P. H. Memph.(Theb.)σκγ Goth. Arm. Æth. *a*

¶ F σκδ β σκε β

39. υἱὸς θεοῦ ἦν σκς ς

40. [καὶ] Μαρία ἡ Μαγδ.

41. [αἳ] καὶ ὅτε

MH′ σκζ

b ‖ Matt. 27:57-61. *a* ‖ Lu. 23:50-55. ‖ Jo. 19:38-42.

42. πρὸ σάβ.

cumponensque calamo potum dabat ei dicens, Sinite videamus si veniat Helias ad deponendum eum. 37 (223, 1.) Iesus autem emissa voce magna exspiravit.

38 (224, 2.) Et velum templi scissum est in duo a sursum usque deorsum. 39 (225, 2.) Videns autem centurio qui ex adverso stabat quia sic clamans exspirasset ait, Vere homo hic filius dei erat. 40 (226, 6.) Erant autem et mulieres de longe aspicientes, inter quas et Maria Magdalene, et Maria Iacobi minoris et Ioseph mater, et Salome, 41 et cum esset in Galilaea sequebantur eum et ministrabant ei, et aliae multae quae simul eum eo ascenderant Hierosolymam.

42 (227, 1.) Et cum iam sero esset factum, quia erat parasceve, quod est ante sabbatum, 43 venit Ioseph ab Arimathia

35. ιδε BLΔ. 1. 33. 69. FU. | ‡ιδου ⊃. AP. rel. (hiat X). | om. D. *Tol.* Syr. Pst. *c. Eus.* D.E. (Contra, Vulg. *ff.* Syr.Hcl.) | ότι C. Arm. (vid. Matt.) | ὁτι ιδου K.
— φωνει] add. οὐτος D. *c.ff.* (vid. Matt.) | Contra, rel. Vulg.
36. δραμων δε] και δραμων D. 1. *c.ff.* (Æth.) | Contra, rel. Vulg. ‖ δραμων .... γεμισας] και δραμοντες εγεμισαν 69.
— τις BLΔ. Æth. | ‡εἰς ⊃. ACD. rel. Vulg. *c.ff.* Goth. (vid. Matt. xxvii. 48). vv. ancc.
— και ACDΔ. rel. Vulg. Syr.Pst. Goth. Arm. Æth. | om. BL. *c.ff.* Syr.Hcl. Memph.
— γεμισας] πλησας D. (vid. Matt.) *tunc* σφογγον D.
— περιθεις] περιθεντες 69. | επιθεις D. ‖ praem. και 1. 69. (om. seq. τε). V. (*ff*). vid. Matt. ‖ †add. τε ⊃. ACXV. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | om. BDL. 1(vid. supra). 33. 69(supra). Memph. Goth.
— εποτιζεν αυτον λεγων] om. D *Gr.* | Ctra., rel. | εποτιζον αυτον λεγοντες 69.
— αφετε] αφες D. 1. 69. V. *c.i*(ap.Gb.). Arm.Zoh. (vid. Matt. xxvii. 49). | Contra, rel. Vulg. *i*(ap.Blan.). Arm.Usc. rel. [*ff*].
— καθελειν] praem. σωσον (i.e. -σων) και 69.
38. δυο] add. μερη D. *c.*
— απ' BDLX(ut vid.). 69. | ‡απο ⊃. AC. rel.
— κατωθεν 69*.
39. εξ εναντιας αυτου ABsC. rel. (Vulg.) *c.ff.* Syr.Hcl. rel. | αυτῳ tantum 1. Syr.Pst. | εκι D. *i*(Gb.). *Orig. Int.* iii. 928f. | om. Arm. *i*(Blan.).
— ὁτι οὐτως κραξας ACXΔ. 1. 33. 69. rel. Vulg. *c.ff.* vv. *Orig. Int.* iii. 928a. | om. οὐτως Memph. Arm. (οὐτος K). | om. κραξας BL. Memph. | quia sic exclamavit (om. εξεπν.) *k.* | οὐτως αυτον κραξαντα και D.
— ειπεν] om. D.
— οὐτος ὁ ανθρωπος BDLΔ. 33. Vulg. *Cl. c.ff.* Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. *Orig. Int.* iii. | ‡ὁ ανθρ. οὐτος ⊃. ACX. rel. *Am.* Syr.Hcl. Arm. (vid. Luc. xxiii. 47).
— υἱος ην θεου AC. 1. 33. 69(του θ.). rel. *c.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig. Int.* iii. 928a.b.d. | υἱος θεου ην BLΔΓ. Vulg. Æth. (?Memph.) vid. Matt. xxvii. 54. | θεου υἱος ην D. *k.* | h. X.
40. ησαν δε] add. εκει C. (vid. Matt. xxvii. 55).
— εν αἷς ην και] om. Syr.Pst. Æth.
— ην ACD. rel. Vulg. *Cl. c.ff.* vv. (vid. Matt. xxvii. 56). | om. BL. *Am. Tol. Prag.* (h. X).
— και 2°] om. C2D. 1. 33. 69. GUΓ. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. (vid. Matt.) | Contra, ABsC*LΔ. rel. *Am. Tol.* (vid. Syr.Pst.&Æth. supra. h. X).
— Μαρια 1° ADLXΔ. 33. rel. Memph. | Μαριαμ BC. 1. ‖ om. seq. ἡ D.
— Μαρια ἡ 2°] om. ἡ DL. 33. 69. F* *Wtst.* Arm. | Contra, ABsCXsΔ. 1. rel. (vid. Matt.)
40. Ιακ.] †praem. του ⊃. AXs. rel. (vid. Matt.) | om. B.*Btly.*CDLΔ. 1. 33. 69. KU. Arm.
— Ιωσητος BD*Gr.*L(Δ). 33. 69. Memph. (praem. ἡ B). Ιωσηβτος Δ*. | Ιωσηπος 1. | ‡Ιωση ⊃. AC. rel. Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Arm. (vid. Matt.) | Joseph Vulg. *c.d.ff.l.* Æth. (h. X).
41. αἱ ab init. BsDX. 1. 33. 69. rel. *c.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. ACLΔ. Vulg. *l.* Goth.
— και 1°] om. BX *Tf.* 33. *c.ff.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | Contra, ACDLX *ut vid.*Δ. 1. 69. rel. Vulg. Syr.Hcl. Goth.
— ηκολουθουν] -θησαν D.
— και διηκονουν αυτῳ] om. CDΔ. (δι' ὁμοιοτελευτον ut vid.) | Contra, ABLX. rel. vv. (vid. Luc. viii. 3).
— αλλαι] αἱτεραι A.
— αἱ συναναβ.] om. αἱ L.
42. ηδη] om. Syr.Pst. Æth.
— γεναμενης Δ.
— επει] επειδη A.
— προς σαββατον AB(2*Rl*)LEGUVΓ. | ‡προσαββατον ⊃. B*Rl.CΔ. 1. 33. 69. rel. (h. X). | πριν σαββατον D. ante sabbatum Vulg. *ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (ut vid.) "primus sabbatorum" Goth. "tempore initii sabbati" Æth. ("quod est parascene sabbati" *c*).
43. ελθων ABCLΔ. 1. 33. 69. KMUΓ. Memph. Goth. Arm. (h. X). | ‡ηλθεν ⊃. D. rel. Vulg. *c.ff.* Syrr.Pst.& Hcl. Æth. (vid. Matt. xxvii. 57).

38. a summo usque *Cl.* | 39. hic homo *Cl.* | 40. inter quas erat Maria *Cl.* | Salomae *Am.*

ABCD. LXΔ. 1. 33. 69. EG(H)KMSUVΓ.

¶ Η

ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς *τὸν″ Πιλᾶτον καὶ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ¶ 44 ὁ δὲ Πιλᾶτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ ‡ἤδη″ ἀπέθανεν· 45 καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ ‡πτῶμα″ τῷ Ἰωσήφ.

44. εἰ πάλαι ἀπέθ.

σκη α

46 καὶ ἀγοράσας σινδόνα, †καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι, καὶ ‡ἔθηκεν″ αὐτὸν ἐν μνημείῳ ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. 47 ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία *ἡ″ ‡Ἰωσῆτος″ ἐθεώρουν ποῦ ‡τέθειται.″

σκθ ς

nobilis decurio, qui et ipse erat expectans regnum dei, et audacter introiit ad Pilatum et petit corpus Iesu. 44 Pilatus autem mirabatur si iam obisset, et accersito centurione interrogavit eum si iam mortuus esset. 45 Et cum cognovisset a centurione, donavit corpus Ioseph. 46 (228, 1.) Ioseph autem mercatus sindonem et deponens eum involvit sindone, et posuit eum in monumento quod erat excisum de petra, et advolvit lapidem ad ostium monumenti. 47 (229, 6.) Maria autem Magdalene et Maria Ioseph aspiciebant ubi poneretur.

XVI. σλ η

61 [1] [c] Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ [τοῦ] Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν.

[c] ‖ Matt. 28:1-10. ‖ Lu. 24:1-12. ‖ Jo. 20:1, etc.

1 (230, 8.) Et cum transisset sabbatum, Maria Magdalene et Maria Iacobi et Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent eum. 2 (231, 1.) Et valde

---

43. ὁ απο] om. ὁ D. | tunc Αριμαθιας D. Vulg. *c.ff.*
— ευσχημων] add. ὁς L.
— και αυτος] post ην D. *c.ff.* (Contra, Vulg.)
— τολμησας] om. Syr.Hier.
— εισηλθεν] ηλθεν D.
— τον ante Πιλ. BLΔ. 33. | *om. ς. ACD. rel. (h. X).
— σωμα] πτωμα D *Gr.* Æth.
44. εθαυμασεν] -ζεν D. Vulg. *c.*
— τεθνηκεν] ἐἰ τεθνηκει D.
— αυτον] om. 1.
— ηδη 2° BD. Vulg. *c.ff* (ap.Blan.).*l.* Syr.Hier. Memph. Goth. Arm. Æth. (vid. supra). | ‡παλαι ς. ACLX *ut vid.* rel. Syrr Pst.&Hcl. | (επηρ. αυτ. και ειπεν απεθ. Δ *Gr.*).
— απεθανεν] τεθνηκει D(vid. supra). | Contra, rel.
45. απο] παρα D. 1. (h. X). | om. απο του κεντ. Syr.Pst. | om. ver. *ff.*
— κεντουριωνος D.
— πτωμα BD *Gr.*L. Æth. | ‡σωμα ς. AC. rel. Vulg. *c.* Memph. ‖ add. αυτου D. Syr.Pst. | add. Jesu *c.* Memph.
— Ιωσηφ] Ιωση B.
46. και 1° ABsCL. rel. Memph. Goth. Æth. | ὁ δε Ιωσηφ D. Vulg. *c.l.* Syrr. (Pst.)&Hcl. Syr.Hier. Arm.
— σινδονα] †add. και ς. AC. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. BDL. (*c*). Memph.
— καθελων] λαβων D.
46. ενειλ. τ. σινδ. κ. κατεθ. αυτ.] om. Δ. (ενειλυσε 69).
— τῃ σινδονι] praem. εν 1. *ff.* | εις την σινδονα D.
— εθηκεν BC²DL. 1. 33. 69. | ‡κατεθηκεν ς. C*X. rel. | καθηκεν A. | κατεθηκαν K.
— αυτον 2°] αυτο AM. (om. Arm.)
— μνημειῳ ACD. rel. | μνηματι B. *Btly. Blc.* (vid. Luc. xxiii. 53). μνηματιῳ B. *Bch.* | praem. τῳ D.
— εκ πετρας] εκ της πετρας D. 1. | εν τῃ πετρᾳ 69.
— προσεκλισεν] προσκυλισας D. 1. (vid. Matt. xxvii. 60).
— επι] εις Δ.
— ad fin.] add. και απηλθεν D.(sic, sed om. και) 1. G. (vid. Matt.)
47. Μαρια 1°] Μαριαμ 1. 33.
— ἡ Μαγδ.] om. ἡ D.
— Μαρια ἡ 2° ABCΔ. 1ᴿ. 33. G. | *om. ἡ ς. DL. rel. (h. X. Μαριαμ 1Wtst.)
— Ιωσητος BLΔ. 1. (69). *k.* Memph. | ‡Ιωση ς. CX. 33. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | Ιωσηφ A. Vulg. *l.* Æth. | Ιακωβου D. *ff.* | Ιακωβου και Ιωσητος μητηρ. 69. Syr.Hier. | Jacobi et Joseph. *c.* (Arm. Ιωσητος). | et Maria Jacobi et Maria Joseph g^2.
— εθεωρουν] εθεασαντο D. *c.ff.* (vid. Luc. xxiii. 55). | Contra, Vulg.
— που] τον τοπον ὁπου D. *c.ff.* Arm. (vid. cap. xvi. 6). | Contra, Vulg. rel.
— τεθειται ABCD(L). 33. 69. Vulg. *c.ff.* Arm. (τε. θυτα *sic* Δ. hiat X). τεθηται L. | ‡τιθεται ς. 1. E. rel.
1. διαγ. τ. σαββ.....και Σαλωμη] om. D.
— του σαββ.] om. του C². 33. | Contra, ABsC*LM. rel.
— Μαρια 1°] praem. ἡ L. | Μαριαμ 33. (sic bis 1).
— ἡ (post Μαρια 2°) om. L. 1. 69. E. | Contra, rel. Goth.
— του] om. CX. 1. 69. EGMUVΓ. (vid. cap. xv. 40). | Contra, ABsLΔ. 33. rel. | (pro Ιακωβου, Josephi Arm.)
— ηγορασαν] praem. πορευθεισαι D. (*k*). Syr.Hier. Arm. (habent id. post σαββατου *c.ff*).
— ελθουσαι] om. D. *c.ff.* (Contra, Vulg. rel.)
— αυτον] τον Ιησουν 69. KM. Vulg. *Cl.* (Contra, *Am.* rel.) | αυτον ante αλειψ. D. *c.ff.*
2. λιαν] om. D. *c.* Syr.Pst. Arm. | Contra, rel. Vulg. g^1. Syr.Hcl. rel. *Dion. Alex.* (ap. Routh. iii. 225, 227). *Eus.* D.E. 493ᵃ.
— μιᾳ B. 1. | τῃ μιᾳ LΔ. 33. Memph. *Eus.* D.E. | μιας D. | ‡της μιας ς. AC. rel. *Dion. Alex.* (227).
— των σαββατων BL. 33. 69. K. *Eus.* D.E. | *om. των ς. AC. rel. *Dion. Alex.* (227). | σαββατου D. *c.* (Contra, Vulg. g^1).

43. introivit *Cl.* | petiit *Cl.*
1. Salomae *Am.* | ungerent Jesum *Cl.*

Vulg.[a**].c. σλα
Syrr. P. H. a
Memph.
Goth. Arm. Æth.
2. [τῇ] μιᾷ
– [τῶν] σαββ.
3. ἐκ τ. θύρ.
5. ἐλθοῦσαι
σλβ β
§ a**
σλγ β

[2] καὶ λίαν πρωὶ ‡μιᾷ" *τῶν" σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. [3] καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς, Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ‡ἀπο" τῆς θύρας τοῦ μνημείου; [4] καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ‡ἀνακεκύλισται" ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. [5] καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκήν· καὶ ἐξεθαμβήθησαν. [6] ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, Μὴ ἐκθαμβεῖσθε. Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. [7] ‡ἀλλα" ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς §τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. [8] καὶ ἐξελθοῦσαι †ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχεν ‡γὰρ" αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

mane una sabbatorum veniunt ad monumentum, orto iam sole, [3] et dicebant ad invicem, Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti? [4] Et respicientes vident revolutum lapidem: erat quippe magnus valde. [5] Et introeuntes in monumento viderunt iuvenem sedentem in dextris, coopertum stola candida, et obstupuerunt. [6 (232, 2.)] Qui dicit illis, Nolite expavescere: Iesum quaeritis Nazarenum crucifixum: surrexit, non est hic: ecce locus ubi posuerunt eum. [7] Sed ite dicite discipulis eius et Petro, quia praecedit vos in Galilaeam: ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. [8 (233, 2.)] At illae exeuntes fugerunt de monumento: invaserat enim eas tremor et pavor, et nemini quicquam dixerunt: timebant enim.

KATA MAPKON.

2. ερχονται] ante πρωι D (*c*). | Contra, rel. Vulg. *g*[1]. *Dion. Alex.* (227). *Eus.* D.E.
— μνημειον] μνημα C*(corr.[3]). | Contra, *Dion. Alex. Eus.* D.E. ‖add. ετι 1. K. *Eus.* D.E. | Contra, rel. *Dion. Alex.* (227).
— ανατειλαντος] ανατελλοντος D. *c.* | Contra, rel. Vulg. *g*[1]. *Dion. Alex.* (225, 227, 228). *Eus.* D.E. et ad Mar. iv. 266.
3. ἑαυτας] ἑαυτους D. | Contra, rel. *Eus.* D.E. 493[a]. (αυτας L*).
— αποκυλισει] αποκαλυψει D*. (Contra, rel. *Eus.* D.E.) | *post* ἡμιν habent D. *c.ff.* | Contra, Vulg. rel. *Eus.*
— απο CD. 69. Vulg. *c.ff.l. Eus.* D.E. (vid. Luc. xxiv. 2). | ‡εκ ⸗. ABsL. rel. (vid. Joh. xx. 1).
4. Sic in D. ην γαρ μεγας σφοδρα· και ερχονται και εὑρισκουσιν αποκεκυλισμενον τον λιθον *c.ff.* Syr.Hier. sic etiam (sed αυτον αποκεκαλισμενον) *Eus.* D.E. (vid. et Luc. xxiv. 2). | Contra, rel. Vulg. vv. | "subito autem ad horam tertiam tenebrae factae sunt per totum orbem terrae, et descenderunt de caelis angeli, et surgent in claritate vivi dei simul ascenderunt cum eo; et continuo lux facta est. Tunc illae accesserunt ad monimentum et vident revolutum lapidem; fuit enim" etc. *h.*
— ανακεκυλισται BL. (revolutum Vulg. *c.ff*). | ‡αποκεκυλισται ⸗. AC. rel.
(vid. et Matt. xxviii. 2. et Luc. xxiv. 2).
4. λιθος] add. a monumento Arm.
5. εισελθουσαι ACD. rel. (vid. Luc. xxiv. 3). | ελθουσαι B.
— νεανισκον] ante ειδον D. | Contra, rel.
— εν τ. δεξ.] om. Syr.Hier.
— εξεθαμβηθησαν] εθανβησαν D.
6. ὁ δε] και D. *c.ff.* ("qui" Vulg.) | Contra, rel.
— αυταις] αυτοις D. ‖add. ὁ αγγελος D. *ff.* (vid. Matt. xxviii. 5).
— εκθαμβεισθε] φοβεισθαι (-θε) D. *Eus.* ad Mar. i. 255. (vid. Matt.) | Contra, rel. *Eus.* ad Mar. iv. 266.
— Ιησουν] praem. τον D. | Contra, rel. *Eus.* bis.
— τον Ναζαρηνον ABsC. rel. *Eus.* ad Mar. i. iv. | τον Ναρωραιον LΔ. | τον Ναζωρηνον 69. | om. D. (vid. Matt.)
— ιδε ὁ τοπος·] ειδετε εκει (add. τον[2]) τοπον αυτου D. *c.ff.* (vid. et Matt. xxviii. 6). | Contra, rel.
7. αλλα ACDLΔ. 33. GK. | ‡αλλ' ⸗. BsX. rel.
— ειπατε] praem. και C*(*ut vid.*)D. 33. Goth. | Contra, ABsC[2](h. X). rel. vv.
— ὁτι] add. ηγερθη απο των νεκρων, και ιδου 1. (vid. Matt. xxviii. 7).
— προαγει] ὑπαγει C. | ιδου προαγω D.
— αυτον] με D.
7. ειπεν] ειρηκα D. a**.*ff.* (Contra, Vulg. *c*). | ειρηκεν Δ.
8. ab init. Et quum audivissent Syrr.Pst. &Hcl.mg. Arm.
— εξελθουσαι] †add. ταχυ ⸗. E. | om. AB CDLX(ut vid. e spat.)Δ. 1. 33. 69. F *Wtst.*GKMSUVΓ. Vulg. a**.*c.ff.* Syrr. Pst.&Hcl. Syr.Hier. Memph. Goth. Arm. Æth.
— γαρ post ειχεν BD. Vulg. a**.*c.ff.k.l.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | ‡δε ⸗. AC. rel. Syr.Hcl. Goth. (h. X).
— τρομος] φοβος D. (vid. Matt. xxviii. 8).
— ειπον] ειπαν D

Post ver. 9. subscriptio KATA MAPKON in secundâ columnâ paginae legitur in Cod. B (columnâ tertiâ vacuâ relictâ), et in paginâ sequente incipit Evangelium Lucae. In codicibus *antiquis* versionis Armenae subscriptionem ευαγγελιον κατα Μαρκον *hic* legitur: et tunc sive omittunt partem hujus evangelii reliquam, sive cum novo titulo ευαγγ. κ. Μαρκ. habent notatam.

Marcum ipsum hic finem imposuisse Evangelio suo testantur e scriptoribus antiquis nonnulli. *Eusebius* haec habet, κατὰ τὸν Μάρκον μετὰ τὴν ἀνάστασιν οὐ λέγεται ὤφθαι τοῖς μαθηταῖς,

4. viderunt *Cl.* | 5. monumentum *Cl.*

A C D. L X Δ. 1. 33. 69. EG[H]KMSUVΓ.
d ‖ Jo. 20:9, etc.
e Lu. 8:2.
9. ἀφ' ἧς

9 d Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον e Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ‡παρ' ἧς″ ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. 10 ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσιν καὶ κλαίουσιν. 11 κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς ἠπίστησαν.

9 Surgens autem mane prima sabbati apparuit primo Mariae Magdalene, de qua eiecerat septem daemonia. 10 Illa vadens nuntiavit his qui cum eo fuerant, lugentibus et flentibus. 11 Et illi audientes quia viveret et visus esset ab ea, non crediderunt.

f Lu. 24:13, etc.
¶ Goth.

12 f μετὰ δὲ ταῦτα ¶ δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. 13 κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν.

12 Post haec autem duobus ex eis ambulantibus ostensus est in alia effigie, euntibus in villam. 13 Et illi euntes nuntiaverunt ceteris: nec illis crediderunt.

14. [δὲ]

14 ὕστερον *δὲ″ ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ

14 Novissime recumbentibus illis undecim apparuit, et exprobravit incredulitatem illo-

---

(quae excitavit ex Eusebio Victor in Commentario in Marcum. tom. ii. p. 208. ed. Matthaei. Mosquae, 1775. vid. et Nov. Test. Matthaei. ii. 269); de quibus recte dicit Griesbachius, "quod scribere non potuisset si pericopam dubiam agnovisset" (Comm. Crit. ii. 200).

Eusebius in *Quaestionibus ad Marinum*, ubi in dubium vocatur πῶς παρὰ μὲν τῷ Ματθαίῳ "ὀψὲ σαββάτων" φαίνεται ἐγηγερμένος ὁ σωτήρ, παρὰ δὲ τῷ Μάρκῳ "πρωῒ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων," haec dicit, τούτου διττὴ ἂν εἴη ἡ λύσις· ὁ μὲν γὰρ τὸ κεφάλαιον αὐτὸ τὴν τοῦτο φάσκουσαν περικοπὴν ἀθετῶν, εἴποι ἂν μὴ ἐν ἅπασιν αὐτὴν φέρεσθαι τοῖς ἀντιγράφοις τοῦ κατὰ Μάρκον εὐαγγελίου. τὰ γοῦν ἀκριβῆ τῶν ἀντιγράφων τὸ τέλος περιγράφει τῆς κατὰ τὸν Μάρκον ἱστορίας ἐν τοῖς λόγοις τοῦ ὀφθέντος νεανίσκου ταῖς γυναιξί, καὶ εἰρηκότος αὐταῖς, "μὴ φοβεῖσθε, Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνόν·" καὶ τοῖς ἑξῆς, οἷς ἐπιλέγει, "καὶ ἀκούσασαι ἔφυγον, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον, ἐφοβοῦντο γάρ." ἐν τούτῳ γὰρ σχεδὸν ἐν ἅπασι τοῖς ἀντιγράφοις τοῦ κατὰ Μάρκον εὐαγγελίου περιέγραπται τὸ τέλος· τὰ δὲ ἑξῆς σπανίως ἔν τισιν ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσι φερόμενα περιττὰ ἂν εἴη, καὶ μάλιστα εἴ περ ἔχοιεν ἀντιλογίαν τῇ τῶν τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν μαρτυρίᾳ· ταῦτα μὲν οὖν εἴποι ἄν τις παραιτούμενος καὶ πάντη ἀναιρῶν περιττὸν ἐρώτημα. ap. Mai. Biblioth. Nova Patr. iv. 255.

Post ver. 8. Eusebium *Canones* suos non apposuisse constat; qui enim in codicibus nonnullis adduntur spurii sunt: inde videtur Ammonium reliquos versus non agnovisse.

Gregorius Nyssenus (seu fortasse Hesychius Hierosolymitanus) dicit "ἐν τοῖς ἀκριβεστέροις ἀντιγράφοις τὸ κατὰ Μάρκον εὐαγγέλιον μέχρι τοῦ "ἐφοβοῦντο γάρ," ἔχει τὸ τέλος. (Hom. ii. de Resurrectione).

Victor Antiochenus dicit ὅτι νενόθευται τὸ παρὰ Μάρκῳ τελευταῖον ἔν τισι φερόμενον.... παρὰ πλείστοις ἀντιγράφοις οὐκ ἦν δὲ ταῦτα τὰ ἐπιφερόμενα ἐν τῷ κατὰ Μάρκον εὐαγγελίῳ· ὡς νόθα γὰρ ἐνόμισαν αὐτά τινες εἶναι. et postea dicit se pericopam ultimam addidisse ex auctoritate exemplaris Palestini. (vid. N. Test. Gr. Matthaei. ii. 269).

Severus Antiochenus fere eadem habet quae Greg. Nyss.

Hieronymus testatur—"Marci testimonium, quod in raris fertur Evangeliis, omnibus Graeciae libris paene hoc capitulum fine non habentibus" Ad Hedibiam. Quaes. II. ed. Vallarsi, i. 819. (sed vid. etiam ad. ver. 14).

Vv. 9—20 *non habent* B. *k*(vid. infra). Arm.MSS. versio Araps (in Biblioth.Vat. No. 13). | de L. 1. vid. infra. | leguntur in reliquis ACDXΔ. 33. 69. EF *Wtst.*GHKMSUVΓ. Vulg. *a***.*c. ff.g*^{1,2}.*l.* Syr.Crt.Pst.&Hcl. (vid. infra). Syr.Hier. Memph. Goth. Arm. (in codicibus recentioribus) Æth. (vid. infra). *Iren.* 188. (*Graece* ap. Cramer. Cat. in addendis). *Hipp.* De Charis. (p. 245. et ap. Cotelerium. i. 391). Inde certiores facti sumus hanc pericopam jam in secundo seculo lectam fuisse tanquam hujus evangelii partem: etsi in multis exemplaribus defuerit, nec a Marco ipso conscriptam fuisse putaretur.

Post ver. 8 finem ut vid. imponitur Evangelio in L. et *tunc* additur φερετε (i. e. -ται) που και ταυτα - - - - - ∾ Παντα δε τα παρηγγελμενα τοις περι τον Πετρον συντομως εξηγγιλαν. μετα δε ταυτα και αυτος ὁ Ιησους απο ανατολης και αχρι δυσεως εξαπεστιλεν δι' αυτων το ἱερον και αφθαρτον κηρυγμα της αιωνιου σωτηριας *sic fere k*,(vid. infra). Syr.Hcl. (add. Amen.). In *k*. sic "omnia autem quaecumque praecepta erant et qui cum puero [l. cum Petro] erant breviter exposuerunt. Posthaec et ipse Jhesus adparuit. et ab orientem usque. usque in orientem. misit per illos sanctam et incorruptam (*add.* praedicationis**, nem*?) salutis aeternae. Amen." Codd. Æth. *m.a.* habent, "Et cum perfecissent dicere omnia quae praecepit Petro et suis, et postquam apparuisset iis dominus Jesus ab ortu solis usque ad occasum, dimisit eos ut praedicarent Evangelium sanctum quod non corrumpitur, in salutem aeternam."

Postea habet L. εστην (i. e. -τιν) δε και ταυτα φερομενα μετα το "Εφοβουν-

12. ex his *Cl.* | 14. eorum *Cl.*

Vulg. *a***. *c.* Syrr. [C.] P. H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.
§ H
14. ἐγηγ. [ἐκ νεκρῶν]
g Matt. 28:19.
¶ D*
§ Syr.Crt.

§ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν.

15 g καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον ¶ πάσῃ τῇ κτίσει. 16 ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. 17 σημεῖα δὲ § τοῖς πιστεύσασιν ‡ ἀκολουθήσει ταῦτα″· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλήσουσιν †, 18 * καὶ

17. λαλησ. [καιναῖς]
18. [καὶ ἐν ταῖς χερσὶν]
h Lu. 24:50. Act. 1: 9.
19. μὲν [οὖν]
— [Ἰησοῦς]

ἐν ταῖς χερσὶν″ ὄφεις ἀροῦσιν, κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς ‡ βλάψῃ″· ἐπὶ ἀῤῥώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν, καὶ καλῶς ἕξουσιν.

19 h Ὁ μὲν οὖν κύριος * Ἰησοῦς″, μετὰ τὸ λαλῆσαι

rum et duritiam cordis, quia his qui viderant eum resurrexisse non crediderant.

15 Et dixit eis, Euntes in mundum universum praedicate evangelium omni creaturae. 16 Qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit, qui vero non crediderit condemnabitur. 17 Signa autem eos qui crediderint haec sequentur, in nomine meo daemonia eicient, linguis loquentur novis, 18 serpentes tollent, et si mortiferum quid biberint non eos nocebit, super egrotos manus inponent et bene habebunt.

19 Et dominus quidem postquam locutus est eis, adsumtus

το γαρ,"∼------∼ Αναστας δε κτλ. ad fin. evangelii.

In Cod. 1. ad summam paginam litteris rubris, ἓν τισι μὲν τῶν ἀντιγράφων, ἕως ὧδε πληροῦται ὁ εὐαγγελιστής· ἕως οὗ καὶ Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου ἐκανόνισεν· ἐν πολλοῖς δὲ καὶ ταῦτα φέρεται· et tunc sequitur haec pericopa a reliquo evangelio sejuncta.

9. αναστας δε] in litura C². (C* non liquet.) | om. δε 69. ‖add. ὁ Ιησους 69. F *Wtst.Mmg. Tol. c.ff.g*¹·². Arm. | Contra, Vulg. *a***.
— πρωτῃ] τῃ μιᾳ *Eus.* ad Mar. i. 255. 256. *bis.* 257. Suppl. ad Mar. 301.
— σαββατου] -των 1. K. Memph.MSS. *Eus.* ad Mar. i. 255. Suppl. 301. | Contra, *Eus.* ad Mar. i. 256. *bis.* 257.
— εφανη πρωτον ACL. rel. | εφανερωσεν πρωτοις D *Gr.* ‖πρωτον] om. Arm. *Eus.* 257. (post Μαριᾳ *Eus.* 301).
— Μαριᾳ] Μαριαμ C. | Contra, AD. rel. *Eus.* bis.
— τῃ Μαγδ.] om. τῃ D. | Contra, rel. *Eus.* bis.
— παρ' ἡς C*DL. 33. | ‡ αφ' ἡς ⊊. A C³X. rel. *Eus.* bis. (vid. Luc. viii. 2). de qua Vulg. *c.*
10. εκεινη] add. δε C*(ut vid.) *c.ff.* Arm. | om. AC²D. rel. Vulg. at illa *g*².
— πορευθεισα] απελθουσα K.
— τοις] praem. αυτοις D.
— γενομενοις] γινομ. 69.
— μετ' αυτου γενομενοις πενθουσιν και κλαιουσιν] illis qui lugebant et flebant cum ipsa Syr.Hier. (Arm.)
11. κακεινοι AC³D*X. rel. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | εκεινοι δε C*D²*ut vid.* Memph. | εκεινοι LU. | at illi *c.ff.*
11. εθεαθη] post ὑπ' αυτης Δ.
— ηπιστησαν] και ουκ επιστευσαν αυτῳ (αυτῳ*) D.
12. μετα] praem. και D*.
— περιπατουσιν] om. 1.
13. εκεινοις] -νοι L. *ff.* Arm.Zoh. (Contra, MSS.)
14. ὑστερον δε AD. 1. *c.g*¹. Syrr.Pst.& Hcl.* Memph. (Æth.) | *om. δε ⊊. CL. rel. Vulg. Arm.
— αυτοις] om. L.
— εγηγερμενον] om. X. ‖add. εκ νεκρων AC*XΔ. 1. 33. 69. Syr.Hcl. Arm. | om. C³DL. rel. Vulg. *c.ff.* Syr.Pst. Memph. Æth.
— ad fin.] add. "Et illi satisfaciebant dicentes, Saeculum istud iniquitatis substantia ("sub satana" in uno cod.) est, quae non sinit per immundos spiritus veram Dei apprehendi virtutem: idcirco jam nunc revela justitiam tuam." *Hieron.* cont. Pelag. ii. 15 (ed. Vallarsi. ii. 744, 5); dicit, "in quibusdam exemplaribus, ex maxime in Graecis codicibus juxta Marcum in fine ejus evangelii scribitur" (tunc excitat ver. 14, et postea quae supra.) Sed alibi ne vestigium quidem talis additamenti invenitur.
15. αυτοις] προς αυτους D.
— ἁπαντα] om. D *Gr.* Memph.
— κηρυξατε] praem. και D. *c.* Syr.Hcl.† (Memph.) Æth. | Contra, ACL. rel. Vulg. Arm. [Syr.Pst.]
16. ὁ πιστ.] praem. ὁτι [D].
16. βαπτισθεις] praem. ὁ LΔ.
17. ακολουθησει ταυτα C*L. | παρακολουθησει ταυτα AC². 33. | ‡ταυτα παρακολ. ⊊. C³[D]. rel. Vulg. *c.* Syrr. Pst.&Hcl. (Memph.) *Hipp.* de Char. (245). [Arm. Æth.]
— εν τῳ ον.] επι τῳ ον. L. (Contra, *Hipp.*)
— εκβαλλουσιν et λαλησωσιν [D].
— λαλησουσιν] †add. καιναις ⊊. AC² [D]X. rel. Vulg. *c.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl. (Æth.) | om. C*LΔ *Gr.* Memph. Arm. | ante λαλ. *Hipp.*
18. και εν ταις χερσιν CLXΔ *Gr.* 1. 33. M². Syrr.Crt.&Hcl.* Memph. Arm. | *om. ⊊. A[D]. rel. Vulg. *c.* Syr.Pst. Æth. *Hipp.* de Char. (245).
— ποιωσιν [D*.]
— ου μη] ουδεν C*(corr.³). | Contra, rel. *Hipp.*
— αυτους] αυτοις Δ. | Contra, *Hipp.*
— βλαψῃ AC[D]LXΔ. 1. 33. 69. EF *Wtst.*GHKMSUVΓ. | ‡ βλαψει ⊊. *Hipp.*
19. ουν AC³[D]X. rel. Syr.Hcl. *Iren. Gr.* (ap. Cramer. e cod. Harl. 5647). "quidem" Vulg. *c.ff.g*¹. Syr.Crt.&Pst. Æth. *Iren.* 188. | om. C*L. Arm.
— κυριος] om. H.
— Ιησους C*LΔ. 1. 33. HK. Vulg. *Cl. c.ff.* Syr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Iren.* Lat. 188. | *om. ⊊. AC³ [D]X. rel. *Am. g*¹. *Iren. Gr.* (ap. Cramer.)

14. quia iis *Cl.* | crederant *Cl.* | 18. non eis *Cl.* | aegros *Cl.* | 19. quidem Jesus *Cl.*

A C D**. L X Δ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓ. Vulg. *a***. *c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.

αὐτοῖς ἀνελήμφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ· [20] ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.†

est in caelum et sedit a dextris dei. [20] Illi autem profecti praedicaverunt ubique, domino cooperante et sermonem confirmante sequentibus signis. Amen.

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

19. *τον ουρανον*] *τους ουρανους* 69. (Contra, *Iren. Gr.*)
— *εκ δεξιων* ALX. rel. *Iren. Gr.*(ap. Cramer.) | *εν δεξια* CΔ. | *εν δεξιων* [D].
— *θεου*] *πατρος* 1*. Memph. | Contra, rel. *Iren. Gr.* (utr. q. Æth.)
20. *δια*] om. L.
— ad fin.] †add. *αμην St.* C*[D]LXΔ. 69. rel. *Am. Prag. c.* Memph. Æth. | om. *Elz.* AC². 1. 33. Vulg.*Cl. a***. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm.

Subscriptio, *κατα Μαρκον* B(supra ad ver. 8). | *ευαγγελιον κατα Μαρκον* AC LΔ. 33. E(H)(K)UΓ. | *ευαγγελιον κατα Μαρκον ετελεσθη αρχεται πραξις αποστολων* [D]. | add. *στι. ,αχ'* HS. add. *στι. ,αψ'* K. | add. etiam *το κατα Μαρκον ευαγγελιον εξεδοθη μετα χρονους δεκα της του χριστου αναληψεως* KS. (sic G** sed *ἁγιον ευαγγ.* et *κυριου*). *εχει στιχους ,αχ* S. | *ευαγγελιον κατα Μαρκον εγραφη και αντεβληθη ὁμοιως εκ των εσπουδασμενων εν στιχοις ,αφ̄ϛ̄. κεφαλαιοις σλξ̄.* Λ(qui hic incipit.).

19. sedet *Cl.* | 20. *om.* Amen *Cl.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

A B [C] D [P] R. *a*
L X Δ. *ι*
1. 33. 69.
EF[H]KMSUVΓΛ.
Vulg. *a. b. c.*
Syrr. P. H.
Memph. [Theb.]
Goth. Arm. Æth.
§ᵉ P
§ᵝ C
§ᵞ Theb.
§ᵈ H
¶ Theb.

1 [1] Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν §ᵅ ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, [2] καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται §ᵝ καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, [3] §ᵞ ἔδοξεν κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς σοὶ γράψαι, κράτιστε §ᵟ Θεόφιλε, ¶ [4] ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

2 [5] Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου † βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ † γυνὴ ‡ αὐτῷ″ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. [6] ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ‡ ἐναντίον″ τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι
¶ H ἐν πάσαις ταῖς ¶ ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ κυρίου ἄμεμπτοι. [7] καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ‡ ἦν [ἡ] Ἐλισάβετ″ στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. [8] ἐγένετο δὲ ἐν τῷ

[1 (1,10.)] Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem quae in nobis completae sunt rerum, [2] sicut tradiderunt nobis qui ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis, [3] visum est et mihi assecuto a principio omnia diligenter ex ordine tibi scribere, optime Theofile, [4] ut cognoscas eorum verborum de quibus eruditus es veritatem.

[5] Fuit in diebus Herodis regis Iudaeae sacerdos quidam nomine Zacharias de vice Abia, et uxor illi de filiabus Aaron, et nomen eius Elisabet. [6] Erant autem iusti ambo ante deum, incedentes in omnibus mandatis et iustificationibus domini sine querella. [7] Et non erat illis filius, eo quod esset Elisabet sterelis et ambo processissent in diebus suis. [8] Factum

---

Inscriptio
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ
in ACDLXΔ. 1. 33. EKMSsU.
ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ
in BF.
ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓ.
Γ.
ΕΚ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ
69.
ΛΟΥΚΑΣ in Λ** (om. Λ*.)
(In codicibus PR inscriptio non legitur.)

1. *επιχειρ.* 1. (postea *ανταξασθαι* L.)
— *πεπληφορημενων*] *πληρο φορημενων sic* Δ.
— *εν*] om. F.
2. *καθως* ABPR. rel. *Orig.* iv. 315ᵃ. | *καθ' ἁ* D. *Eus.* H.E. iii. 4 (91). D.E. 120ᵈ.
2. *παρεδοσαν* BDPR. rel. *Orig.* iv. | *-δωκαν* K. *Eus.* D.E. | *-δωσαν* AX.
— *γενομενοι*] om. XΓ. | Contra, rel. *Iren.* 202. 227. *Orig.* iv. *Eus.* H. E. D.E. (*γενομενου* C.)
3. *καμοι*] add. et spiritno sancto *b.* add. et spiritui sancto g^1. Goth. | Contra, Vulg. *c.e.f.ff.* (hiat *a.*) *Orig. int. Hier.* iii. 933ᵉ.ᶠ.
4. *ὡν*] *των* D*. (seq. *καταχηθης* Δ*.)
5. *βασιλεως*] †praem. *του* ⸗. ACDP. rel. [h. H.] | om. BRL.
— *ονοματι*] *ονομα* E.
— *γυνη*] †praem. *ἡ* ⸗. APRL. rel. | om. BCDX. 1. 33. [h. H.]
— *αυτῳ* BC*DL(X). 1. 33. *Am. Fuld. Fur. c.ff.*g^1*.l.* | ‡*αυτου* ⸗. AC³PR. rel. Vulg. *Cl. b.e.f.*g^2. (h. *a.*) Syr.Hcl. vv. rel. ut vid.
5. *το ονομα*] om. *το* A.
— Ελισαβετ AB²CPR. rel. *Am. a.*(alibi) *e.* (h. *a.* hic. et verr. 40, 41, 57). | Ελεισαβετ B* semper. | Ελεισαβεθ D. -beth Vulg.*Cl. Fuld.* (*Am.* ver. 57). *c.f.* Syr.Hcl. -bel *b.* (similiter fere habent postea).
6. *εναντιον* BC*X. | ‡*ενωπιον* ⸗. AC³ DPR. rel. *Orig.* iii. 934ᵇ. (e schedis Grabii et Combefisii).
7. *ην ἡ* Ελ. (B)DLXΔ. 33. Latt.(h. *a.*) Goth. Æth. | ‡*ἡ* Ελ. *ην* ⸗. ACPR. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (Ελισαβεθ D.) | om. *ἡ* B. 69. [h. F.]
— *ταις*] om. 1.
— *ησαν*] ante *προβεβ.* D. *e.*

3. omnia a principio *Cl.* | 5. uxor illius *Cl.* | Elisabeth *Cl.* et infra.

A B C D (P) (R). L X Δ. 1. 33. 69. E(F)[G][H]KMSUV ΓΛ. [Frag. Sin.]

ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ, [9] κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχεν τοῦ θυμιᾶσαι¶ εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου· [10] καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ‡ ἦν τοῦ λαοῦ″ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. [11] ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος· [12] καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ᾽ αὐτόν. [13] εἶπεν δὲ πρὸς § αὐτὸν ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία·¶ διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ § γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα¶ αὐτοῦ ‡ Ἰωάνην″. [14] καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ § ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ ‡ γενέσει″ αὐτοῦ χαρήσονται. [15] ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον [τοῦ] κυρίου· καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ· [16] καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν· [17] [a] καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. [18] καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου

8. ἐναντίον. ¶ F § H ¶ P § G ¶ R § Fr. Sin. [a] Mal. 4 : 5, 6. 17. Ἠλεία.

est autem cum sacerdotio fungeretur in ordine vicis suae ante deum, [9] secundum consuetudinem sacerdotii sorte exiit ut incensum poneret ingressus in templum domini; [10] et omnis multitudo erat populi orans foris hora incensi. [11] Apparuit autem illi angelus domini stans a dextris altaris incensi: [12] et Zacharias turbatus est videns, et timor inruit super eum. [13] Ait autem ad illum angelus, Ne timeas, Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua, et uxor tua Elisabet pariet tibi filium, et vocabis nomen eius Iohannem, [14] et erit gaudium tibi et exultatio, et multi in nativitate eius gaudebunt: [15] erit enim magnus coram domino; et vinum et sicera non bibet, et spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suae; [16] et multos filiorum Israhel convertet ad dominum deum ipsorum: [17] et ipse praecedet ante illum in spiritu et virtute Heliae, ut convertat corda patrum in filios et incredibiles ad prudentiam iustorum, parare domino plebem perfectam. [18] Et dixit Zacharias ad angelum, Unde hoc sciam? ego enim sum senex, et uxor mea pro-

8. εναντι BDPRL. rel. | εναντιον ACΔ X. 69. FM. | ενωπιον K.
— του] om. l.
— θεου] κυριου 33. *e.* Æth. *Iren.* 185 *cdd.* dominum deum *c.ff.* | Contra, Vulg. *b.f.g*[1]. (h. *a.*) rel. *Iren.* 185 *cdd.* et *edd.*
9. του θυμ.] το θυμ. C.
— εισελθων] -θειν L.
— κυριου ABC[3]PR. rel. vv. *Iren.* 185. | θεου C*D *Gr.*
10. ην του λαου BC[3]PRLXΔ (33.) EF *Wtst.*MSUVΓΛ. *Am. Fuld. For.* Goth. (G ap. *Wtst.* sed qu. H. cujus specimen ad Wtst. missum erat.) | ‡του λαου ην ⸗. AC*D. 1. 69. K. Vulg. *Cl. e.f.g*[2]. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. [*b.c.ff.g*[1]. Syr.Pst. h. *a.*] ‖(του] περ 33.)
— τῃ ὡρᾳ] της ὡρας 69.
13. ειπεν δε ABCPR. rel. Vulg. *g*[1]. Syr. Hcl. rel. | και ειπεν D. (*b.c.*)*e.*(*ff.*) [h. *a.*] Syr.Pst.
— διοτι ABC[2]DR. rel. *Orig.* i. 220[d]. iii. 570[a]. | ὁτι C*Δ.
13. αγγελος] add. domini *c.ff.g*[1]*.l.* Arm.
— Ζαχαριας R*. *ff.g*[2].
— Ελισαβετ *Orig.* i. 220[d]. iii. iv. | -βεδ D.
— γεννησει *Orig.* i. iii. | γεννη Δ. | γενησει C. *Orig.* iv. 112[b].
— υιον σοι ABCR, e spat. rel. Goth. *Orig.* i. iii. iv. | σοι υιον Δ. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. σοι D *Gr.* l. Theb.*Mnt. Orig. Int. Hier.* iii. 936[f].
— καλεσεις ΓΔ*sic.* (*non* Δ.)
— Ιωανην sic B saepissime. D. | ‡ Ιωαννην ⸗. AC. rel.
14. χαρα σοι ABCR. rel. Latt. rel. | σοι χαρα D. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 936[f].
— επι] εν 69.
— γενεσει ABCDLΔEHKMSUVΛ | ‡γεννησει ⸗. X. 1. 33. 69*s.* GΓ.
15. μεγας] μεγαρ D*.
— του BDXΔ. rel. | om. ACL. 1. 33. Γ*Tf.*
— κυριου] θεου 69. F *Wtst.*
15. πληθησετε (i. e. -ται) επι εκ L.
— εκ] εν K*. (corr.* ut vid.) in utero *c.l.* in ventre *e.*
16. επι *Orig.* iii. 570[c]. 936[f]. (e sched. Grab. et Comb.) | προς 1. U.
17. προελευσεται ABD. rel. *Orig.* iii. 570[a]. iv. 112[b e]. | προσελ. CLV. | πορευσεται F *Wtst.*
— αυτου] κυριου Δ. (populo *Tert.* de anim. 35).
— Ηλιου AB(²*Rl.*)CD. rel. *Orig.* iii. iv. | Ηλεια B.*Bch. Mai*(**Rl.*) Ηλια L.
— πατερων *Hipp.* Ant. 46 (22). *Orig.* iv. 112[b.e.] 132[c]. | ανθρωπων 69.
— κυριῳ] praem. τῳ AK. | Contra, *Orig.* iv. 82[b]. 112[b].
— κατασκευασμενον LEKΓΛ.
18. τον αγγελον] αυτον C*. ut vid. (corr.[2]).
— τι] τινος Λ*.

10. populi erat *Cl.* | 15. siceram *Cl.* | 17. incredulos *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. 19 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρός σε καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα· 20 καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος¶ λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. 21 καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. 22 ἐξελθὼν δὲ οὐκ ‡ἐδύνατο″ λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενεν κωφός. 23 καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 24 μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα 25 ὅτι Οὕτως μοι πεποίηκεν † κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν † ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

¶ Fr. Sin.

21. ἐν τῷ ναῷ αὐτόν.

cessit in diebus suis. 19 Et respondens angelus dixit ei, Ego sum Gabrihel qui adsto ante deum, et missus sum loqui ad te et haec tibi evangelizare: 20 et ecce eris tacens et non poteris loqui usque in diem quo haec fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis, quae implebuntur in tempore suo. 21 Et erat plebs expectans Zachariam, et mirabantur quod tardaret ipse in templo. 22 Egressus autem non poterat loqui ad illos; et cognoverunt quod visionem vidisset in templo: et ipse erat innuens illis, et permansit mutus. 23 Et factum est ut impleti sunt dies officii eius, abiit in domum suam. 24 Post hos autem dies concepit Elisabet uxor eius, et occultabat se mensibus quinque, dicens, 25 quia sic fecit mihi dominus in diebus quibus respexit auferre obprobrium meum inter homines.

3 26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ‡ἀπὸ″ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ᾗ ὄνομα Ναζαρέτ, 27 πρὸς παρθένον ‡ἐμνηστευμένην″ ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου ‡Δαυείδ,″ καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. 28 καὶ εἰσελθὼν [ὁ

26. Ναζαρέθ,

26 In mense autem sexto missus est angelus Gabrihel a deo in civitatem Galilaeae cui nomen Nazareth, 27 ad virginem desponsatam viro cui nomen erat Ioseph, de domo David, et nomen virginis Maria. 28 Et ingressus angelus

---

18. και ἡ γυνη] om. και 1. | Contra, *Orig.* iv. 118d.
19. παρεστηκως *Orig.* iv. 132e. | παρεστως D.
— ενωπ. του θεου] ante dominum *b.c.ff.g*1. (Contra, Vulg. *a.e.f.*)
20. ἡς ἡμερας *Orig.* iv. 118d. | ἡμερας ἡς D. Latt.
— πληρωθησονται ABC. rel. | πλησθησονται D. *Orig.* iv. 118d.
21. προσδοκων] προσδεχομενος D.
— εν] επι D.
— χρονιζειν] χρονιαζειν Λ.
— αυτον εν τω ναω ACDX. rel. Vulg. *c.e.f.ff.g*1. Goth. ut vid. Arm. | εν τω ναω αυτον BL. (om. αυτον *a.b.*)
22. εδυνατο AB**Bch.Rl.Mai.*K. | ‡ηδυν. ☽. B2CD. 33.*sic* rel.
— αυτοις om. 69.
— επεγν.] ενεγν. Wc. | mox ορακεν Δ.
— διεμενεν] διεμεινεν D. Latt. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. | διαμενεν Δ. Wc.
23. εγενετο] om. Syr.Pst. Æth.
23. επλησθησαν] επληρωθησαν 1. F *Wtst.* (επληθ. Wc.)
— απηλθ.] praem. τοτε D.
24. μετα δε] και μετα D.
— ταυτας τας ἡμερας] τας ἡμερας ταυτας D. 69. E. Memph. | Contra, rel.
— Ελισαβετ] -βεδ D. (vid. ver. 5).
— αυτου] Ζαχαριου *Mmg.litt.rubr.*
— ἑαυτην *Orig.* iii. 938f. (e sched. G. et C.) | αυτην L.
25. οὑτος Γ*sic*(Λ ap. *Tf.*)
— κυριος] †praem. ὁ ☽. AB. rel. | om. CDL. 33.
— επειδεν ABCL. 1*s.* 33. rel. | εφειδεν DΔWc. εφιδεν X. 69.
— ονειδος] †praem. το ☽. AB2C. rel. | om. B**Rl.Mai.*DL. 1.
— μου] add. απ' εμου B*Rl.* (non habet *Mai.*)
26. τῳ μηνι τῳ ἑκτῳ ABC. rel. Vulg. *d.f.g*1. *Orig. Int.* iii. 938e. | τῳ ἑκτῳ μηνι D *Gr. e. Petr.Alex.* ap. Routh. iv. 29. (eodem autem tempore *a.b.c.ff.* In ipso autem tempore *Iren.* 185.)
26. ὁ αγγ.] om. ὁ 69. *Eus.* D.E. 329b.
— απο BL. 1T. 69. Wc. Syr.Pst. Goth. | ‡ὑπο ☽. ACD. rel. Syr.Hcl. ut vid. Arm. *Eus.* D.E.
— του θεου *Eus.* D.E. | om. του 69. (domino *b.c.ff.*)
— της Γαλιλαιας *Eus.*D.E. | Γαλιλαιαν D.
— ᾗ ονομα Ναζαρ. *Eus.* D.E. | om. D.
— Ναζαρετ *St.* 3. Bs.*Bch.Mai.*L. 33*s.* KS*s. e.* | Ναζαρεθ *Elz.* Bs.*Btly.*C. 1. 69. EGHMUVΓΛ. Vulg. *b.c.f.* Memph. Goth. *Orig. Int.* iii. 938e. *Eus.* D.E. (h. *a.*) | Ναζαραθ ΑΔ.
27. εμνηστευμενην AB**Rl.Mai.*L. | ‡μεμνηστευμενην ☽. B2CXΔ. rel. *Eus.* D.E. | μεμνησμενην D.
— ωνομα L.
— οικου] add. και πατριας CF *Wtst.*L. 1. *Eus.* D.E. (vid. cap. ii. 4). | Contra, rel. vv. (et Theb.) *Orig. Int.* iii. 938e.
28. εισελθων] ελθων A* (corr.1.) | εισηλθεν L.

---

23. facti sunt *Am.*

ἄγγελος] πρὸς αὐτὴν εἶπεν, Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ, [εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν.] [29] Ἡ δὲ † ‡ ἐπὶ τῷ λόγῳ † διεταράχθη″ καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. [30] καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ, εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. [31] [b] καὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν γαστρί, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. [32] οὗτος ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, [c] καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον ‡ Δαυεὶδ″ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, [33] [d] καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. [34] Εἶπεν δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον, Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; [35] καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι, διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. [36] καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου, καὶ αὐτὴ ‡ συνείληφεν″ υἱὸν ἐν ‡ γήρει″ αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ, [37] ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει¶ παρὰ ‡ τοῦ θεοῦ″ πᾶν ῥῆμα. [38] Εἶπεν

ad eam dixit, Have, gratia plena: dominus tecum: benedicta tu in mulieribus. [29] Quae cum audisset, turbata est in sermone eius, et cogitabat qualis esset ista salutatio. [30] Et ait angelus ei, Ne timeas, Maria: invenisti enim gratiam apud deum. [31] Ecce concipies in utero et paries filium, et vocabis nomen eius Iesum: [32] hic erit magnus et filius altissimi vocabitur, et dabit illi dominus [deus] sedem David patris eius, et regnabit in domo Iacob in aeternum, [33] et regni eius non erit finis. [34] Dixit autem Maria ad angelum, Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? [35] Et respondens angelus dixit ei, Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus altissimi obumbrabit tibi: ideoque et quod nascetur sanctum vocabitur filius dei. [36] Et ecce Elisabet cognata tua et ipsa concepit filium in senecta sua, et hic mensis est sextus illi quae vocatur sterelis: [37] quia non erit impossibile apud deum omne verbum. [38] Dixit autem

A B C D. L (X) Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓ Λ[F^{a}].

28. om. εὐλογ. σὺ ἐν γυν.

[b] Esa. 7:14.

[c] Esa. 9:6.

[d] Mic. 4:7.

36. συνειληφυῖα

¶ x

28. ὁ αγγελος post εισελθ. ACD. rel. Vulg. *a*(ut vid.)*b.c.e.*(*sic.*) Syr.Hcl. Goth. Æth. | om. BL. 1. Memph.edd.et MSS. Arm. Zoh. (contra, MS. mg.) | post αυτην Δ. 69. F *Wtst. f.ff.h.* Syr.Pst. Arm.Usc.

— προς αυτην] add. ευηγγελισατο αυτην και Λ. *a.*(*b.*)*e.ff.l.* Syr.Hcl. | om. Vulg. *c.f.* Syr.Pst. (om. mox χαιρε κεχαρ. *b.*)

— ευλογημενη συ εν γυναιξιν ACDXΔ. 33. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Eus.* D.E. 329^{c}. *Tert.* de Virg. vel. 6 *diserte.* (vid. ver. 42). | om. BL. 1. Syr.Hier. Memph.(*sic*). Theb.*Mnt.* Arm.

29. ἡ δε AB.*Mai.*CD^{2}. rel. | om. B.*Blc.* | ην δε D*.*ut vid.* ‖ †add. ιδουσα ⸗. AC. rel. *Fuld. a.b.c.e.f.ff.g*^{1}*.l.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph.W. Goth. Æth. (cum audisset Vulg.*Cl.* et *Am.*) | om. BDLX. 1. Memph.(Schw.) Theb. (*Mnt.*) Arm.

— επι τῳ λογῳ διεταραχθη B(D)LX. 1. Arm. (εταραχθη D.) | ‡διεταραχθη επι τῳ λογῳ †αυτου″ ⸗. AC^{3}. rel. (Latt.) Syrr. Pst. & Hcl. (Memph.) (Theb.*Mnt.*) (Goth.) Æth. (om. αυτου BDLX. 1. W^{c}. Memph. Theb.*Mnt.* Arm.) | in introitu ejus *a.b.*(*e.*)*ff.g*^{1}*.l.* Goth. (Contra, Vulg. *c.f.*) | διεταραχθη tantum C*.

29. διελογιζετο] add. εν ἑαυτῃ DX. 33. F *Wtst.* Syr.Hcl.mg. Goth. | add. postea λεγουσα X. 33. F *Wtst.* Syr.Hcl.mg. | Contra, rel.

— ποταπος] ποδαπος D*. | add. αν D.

— ειη] om. 1. | ει L. 69.

— ποταπος.... οὑτος] Vulg. *c.*(*e.*) | quod sic benedixisset eam *a.b.ff.l.* qualis esset haec (ista *g*^{1}.) salutatio (add. et *g*^{1}.) quod sic benedixisset eam *f.g*^{1}. Goth.

30. και ειπεν] ειπεν δε 1.

— ὁ αγγ. αυτῃ ABL. rel. Vulg. *c.ff.g*^{1}. | ὁ αγγ. προς αυτην C. *e. Cypr.* 289. | αυτῃ ὁ αγγ. D. 69. *b.f.* Syrr.Pst.& Hcl. Æth. (h. *a.*)

— Μαριαμ *Eus.* D.E. 339^{c}. | Μαρια D. *Iren.* 185.

— τῳ θεῳ *Eus.* D.E. | θεου 1. (Domino *Orig. Int.* iii. 939^{c}.)

31. συλληψει.... τεξει 33. 69. | Contra, *Eus.* D.E. c. Mcl. 32^{d}. in Ps. 575^{d}. *Marcel. ap. Eus.* 10^{c}. (συλληψῃ *Orig.* iv. 433^{d}.)

32. οὑτος *Orig.* iv. 433^{d}. *Eus.* D.E. 339^{c}. 353^{a}. c. Mcl. in Es. 575^{d}. ad Steph. xv. 251. *Marcel. ap. Eus.* | αυτος X.

34. ειπεν δε Vulg. *c.e.f.m.* Syr. Hcl. Memph. rel. | και ειπεν D. *a.* [Syr.Pst.]

34. Μαριαμ ABC^{2}D^{2}. rel. | Μαρια C*ut vid. D*. *c.*

— πως.... γινωσκω] ecce ancilla Domini, contingat mihi secundum verbum tuum *b.* (et om. in ver. 38).

— τουτο] το L. ‖ praem. μοι B.*mg.*(*Bch.*) *man.rec.*(*Mai.*)C^{3}X. 1. 33. 69. F *Wtst.* M. Syr.Hcl. (Memph.) Theb. Arm. (Æth.) *Greg. Thaum.* 4^{a}. | non habent AB*C*D. rel. Latt. *m.* Syr.Pst. Goth. *Eus.* D.E. 329^{c}.

35. ὁ αποκρ. ὁ V.

— επι σε] om. Syr.Pst.

— διο *Petr. Alex.* Routh. iv. 47. | διοτι A*ut vid.

— γεννωμενον *Hipp.* Phil. vi. 35. (194). *Greg. Thaum.* 4^{a}. *Petr. Alex. Eus.* D.E. 329^{c}. | γενομενον XΓ*Tf.* γεννομ. 33. 69. U. ‖ add. εκ σου C*. 1. 33. Vulg. *Cl. a.c.e.m*(*bis*). Syr.Pst. Arm.ed. Æth. *Iren.* 216. *Hipp.* Phil. vi. 35 (194). *Greg. Thaum.* 4^{a}. *Tert.* adv. Prax. 26. *Cypr.* 289. (praem. *Hil.* 138^{d}.) in te Syr.Pst.MS. *Tert.* adv. Marc. iv. 7. | non habent ABC^{3}D. rel. *Am. b.f.ff.g*^{2}*.l.* Syr.Hcl. Syr.Hier. Memph. Goth. Arm.MSS. *Orig. Int.* iii. 951^{b}. *Dion.*

32. om. deus *Am.* | 35. nascetur ex te *Cl.* | 36. senectute *Cl.* | sextus est *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

δὲ Μαριάμ, Ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

Maria, Ecce ancella domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa angelus.

4 [39] Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα, [40] καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. [41] καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ‡τὸν§ ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ,″ ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ, [42] καὶ ἀνεφώνησεν ‡κραυγῇ″ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν, Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ §εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.¶ [43] καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρός με; [44] ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. [45] καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.

§ F — 42. φωνῇ μεγ. — § F[a]. — ¶ F[a].

5 [46] Καὶ εἶπεν Μαριάμ, Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, [47] καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου, [48] ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεί-

39 Exsurgens autem Maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione in civitatem Iuda, 40 et intravit in domum Zachariae et salutavit Elisabet. 41 Et factum est ut audivit salutationem Mariae Elisabet, exultavit infans in utero eius, et repleta est spiritu sancto Elisabet, 42 et exclamavit voce magna et dixit, Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui. 43 Et unde hoc mihi ut veniat mater domini mei ad me? 44 Ecce enim ut facta est vox salutationis tuae in auribus meis, exultavit in gaudio infans in utero meo. 45 Et beata quae credidit quoniam perficientur ea quae dicta sunt ei a domino.

46 Et ait Maria, Magnificat anima mea dominum, 47 et exultavit spiritus meus in deo salutari meo, 48 quia respexit humilitatem ancillae suae: ecce

---

Alex. ap. Griesbach. *Petr. Alex.* *Eus.* D.E. *Tert.* adv. Prax. 27.

36. Ελισαβετ *Eus.* ad Steph. i. 225. | -βεθ D. 69*. *Orig. Int.* iv. 466[a].
— συγγενης BC*X*sic.* rel. *Eus.* ad Steph. i. 221. | συγγενις AC[3]DLΔ. 69. EGH. Syr.Hcl.mg. *Graecè.* (vid. *Eus.* ad Steph. i. 225. συγγενιδα.)
— συνειληφεν BL. Latt. Memph. | ‡συνειληφυια ⊆. ACD. rel. Syrr.Pst.& Hcl.
— γηρει AB.*Bch.Mai.*CDLXΔ. 1. 33. 69. EF*Wtst.*GHKMUVΓΛ. | ‡γηρᾳ ⊆. *Ss.*
— μην] praem. ὁ A.
— εστιν] om. 1.

37. αδυνατηση 69.
— παρα του θεου B(D)L. (post ῥημα D. Æth.) | ‡παρα τῳ θεῳ ⊆. AC. rel. | παρα θεῳ 1.

38. om. ad ῥημα σου *b* (vid. in ver. 34). *e.*
— ειπεν δε] και ειπεν D. *a.* (Contra, Latt. rel. Syr.Hcl. [Syr.Pst.])
— Μαριαμ ABC[2]. rel. | Μαρια C*D.
— απηλθεν] απεστη D. discessit Vulg. *b.c.e.f.ff.g*[1]. (hiat *a.*)

39. αναστασα δε *Eus.* ad Steph. i. 225. | και αναστασα AK.
— Μαριαμ *Eus.* ad Steph. | Μαρια D.
— εν ταις ημεραις ταυταις] om. Γ.
— ταυταις *Eus.* ad Steph. | εκειναις H* *ut vid.* Memph.
— Ιουδα *Eus.* ad Steph. | Juda Vulg. Judeae *b.e.*(*ff.*)*l.* (h. *a.*) Æth. Judae *c.f. Orig. Int.* iii. 939[e].

40. Ελισαβετ *Orig. Int.* iii. *Eus.* ad Steph. i. 225. | -βεθ D.

41. τον ασπ. της Μαρ. ἡ Ελισ. BC*DL. 1. 69. Latt. (h. *a.*) Arm. *Orig.* iv. 148[f]. *Orig. Int.* iii. 939[e]. *Cypr.* 288. | ‡ἡ Ελισ. τ. ασπ. τ. Μαρ. ⊆. AC[2]. 33. F K*sic.* rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. (Ελισαβεδ D.)
— το βρεφος εν τῃ κοιλιᾳ αυτης *Orig.* iv. 149[a]. *Orig. Int.* iii. (εν αυτῃ Theb. *Mnt.*) | εν τῃ κοιλειᾳ της Ελισαβεδ το βρεφος αυτης D. ‖βρεφος] add. prae gaudio Syr.Hcl.mg. in gaudio *Orig. Int.* iii. 942[d].
— Ελισαβετ ad fin.] -βεδ D. | Contra, *Orig.* iv.

42. ανεφωνησεν ABD. rel. *Orig.* iv. 149[a.b.] | ανεβοησεν C. 33. 69. F.
— κραυγῃ BL. *Orig.* iv. 149[a.b.] *bis.* | ‡φωνῃ ⊆. ACD. rel. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. (*Orig.* iv. 149[b]. in interpr.)
— συ] σοι LH.

43. ελθῃ] ελθον Δ.
— προς με] προς εμε B.

44. εν αγαλλιασει] post το βρεφος AC[3]Δ EGHKMSUVΓΛ. *e.* Syr.Hcl. Memph. Goth. (Æth.) *Orig.* iii. 938[f]. (e sch. G. et C.) *Orig. Int.* iii. 944[a]. | Contra, B C*DL. 1. 69. *Fs.* Vulg. *b.c.f.ff.g*[1]. (h. *a.*) Arm. *Orig.* ii. 496[f]. iv. 82[d]. *Orig. Int.* iii. 936[e]. 940[e]. | om. 33. | ante εσκιρτησεν Syr.Pst. (add. μεγαλῃ.)

44. κοιλιᾳ μου] καρδιᾳ μοι M.

45. και *Orig.* iii. 980[d]. | om. C*ut vid.(hab. C[2].)
— μακαρια] add. es *a.c.e.f.* | Contra, Vulg. *b.ff.g*[1.2]. *Orig.* iii. (add. tu Æth.)
— αυτῃ *Am. Orig.* iii. | tibi Vulg. *Cl. a. b.c.e.f.ff.g*[1.2]*.l.* Æth.

46. Μαριαμ ABC[2]. rel. Memph. | Μαρια C*D. Vulg. *c.e.f.g*[1]. "glorificat Dominum Maria" *Tert.* de An. 26. | Elisabet *a.*(*b.*)*l. Iren.* 235. "Invenitur beata Maria sicut in aliquantis exemplaribus reperimus prophetare. Non enim ignoramus quod secundum alios codices, et haec verba Elizabet vaticinetur." *Orig.* iii. 940[a]. interprete Hieronymo.

47. επι *Orig.* iii. 941[f]. (e sch. Gr. et Comb.) | εν D.

48. επεβλεψεν] add. κυριος D. | Contra, *Orig. Int.* iii. 941[a].

45. quae credidisti *Cl.* | sunt tibi *Cl.*

A B C D [R]. L Δ. 1. 33. 69. (E)FGHKMSUVΓ Λ.

νωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί· [49] ὅτι ἐποίησέν μοι ‡ μεγάλα″ ὁ δυνατός· καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ· [50] καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς ‡ καὶ γενεὰς″ τοῖς φοβουμένοις αὐτόν· [51] ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν· [52] καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσεν ταπεινούς· [53] πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς· [54] ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, [55] καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα. [56] Ἔμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ‡ ὡς″ μῆνας τρεῖς· καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes, [49] quia fecit mihi magna qui potens est, et sanctum nomen eius, [50] et misericordia eius in progenies et progenies timentibus eum. [51] Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui: [52] deposuit potentes de sede et exaltavit humiles, [53] esurientes implevit bonis, et divites dimisit inanes. [54] Suscepit Israhel puerum suum memorari misericordiae, [55] sicut locutus est ad patres nostros, Abraham et semini eius in saecula. [56] Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus, et reversa est in domum suam.

6 [57] Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. [58] καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. [59] καὶ ἐγένετο ἐν ‡ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ″ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον· καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. [60] καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν, Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται ‡ Ἰωάνης″. [61] καὶ ‡ εἶπαν″ πρὸς αὐτὴν ὅτι Οὐδείς ἐστιν ‡ ἐκ τῆς συγγενείας″ σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ.

[57] Elisabeth autem impletum est tempus pariendi, et peperit filium. [58] Et audierunt vicini et cognati eius quia magnificavit dominus misericordiam suam cum illa, et congratulabantur ei. [59] Et factum est in die octavo venerunt circumcidere puerum, et vocant eum nomine patris eius Zachariam. [60] Et respondens mater eius dixit, Nequaquam, sed vocabitur Iohannes. [61] Et dixerunt ad illam quia nemo est in cognatione tua qui vocetur hoc

48. αυτου] αυτης Δ*. corr.[1].
49. μεγαλα BD*L. | ‡ μεγαλεια ⸗. A. rel. (-λια CD[2]. 33. E*KU*Tf.Γ. Psalt. Turic.) ‖ add. ὁ θεος D. | Contra, *Orig. Int.* iii. 941[e].
50. εις γενεας A (in Lucae textu) BCDL. 33. rel. *Am. Fuld. a.b c.e.* Syr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. *Orig. Int.* iii. 941[e]. | εις γενεαν 1. 69. FM. Psalt. Turic. *f.ff.*(*g*[1].)*l.* Æth. | απο γενεας A in fine Psalterii. Vulg.*Cl.* Theb. *Mnt.*
— και γενεας BC*L. *Am. Fuld.* Syr.Pst. Memph. | και γενεαν 1. 69. FM. Psalt. Turic. *f.ff.*(*g*[1].)*l.* | ‡ γενεων ⸗. A(*hic*) C[2]D. 33. rel. *a.b.c.* Syr.Hcl. Goth. (Æth.) *Orig. Int.* iii. | εις γενεαν A in fine Psalt. (Vulg.*Cl.*) Theb.*Mnt.* (Arm.) | και γενεων Λ. (om. *e.*)
51. διανοιᾳ] διανοιας EFH.
55. εις τον αιωνα A(*hic*)BDLΔ. 33. rel. *Iren.* 185. | εως αιωνος A(in Psalt.)C. 1. 69. FMS. Psalt. Turic.
56. Μαριαμ] Μαρια D.
— ὡς BL. 1. | ‡ ὡσει ⸗. AC. rel. ‖ om.
61. εκ της συγγενειας ABC*LΔ. 33. Λ. Memph. Æth. | ‡ εν τῃ συγγενειᾳ ⸗. C[2](D.) rel. Latt. (om. *ff**.) Syr.Pst. &Hcl. Goth. Arm. (εν τι συνγενεα D.)
— τῳ ονοματι τουτῳ] το ονομα τουτο D.
62. το τι αν] ο τι ο αν D.
— θελει V.
— αυτο BD. 33. 69. FG. | ‡ αυτον ⸗. ACL. rel. Latt.
63. πινακιδιον ABC[2]L. rel. *Orig.* iv. 118[e]. | πινακιδα C* *ut vid.* D. (ΠΙΝΑΚΙC Memph.) vid. *Orig.* iii. 570[b].
— λεγων *Orig.* iv. | om. D. *e.*
— εστιν] εσται C. 1. U. Syr.Hcl.mg. *Orig.* iv. 86[a]. | Contra, ABD. rel. vv. *Orig* iv. 118[e].
— ονομα] † praem. το ⸗. AB[2]CD. rel. | om. το B*Mai L. *Orig.* iv. bis.
— αυτου] αυτῳ L. *Orig.* iv. 86[a]. (Contra, 118[e].)
— και εθαυμ. παντ.] praem. και παρα-

50. a progenie in progenies *Cl.* | 54. recordatus misericordiae suae *Cl.* | 59. vocabant *Cl.* | patris sui *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

63. *πινακίδα*

66. *ἀκούοντες*

§ R ¶ E*

74. *ἐχθρῶν [ἡμῶν]*

62 ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι ‡αὐτό″. 63 καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων, ‡'Ιωάνης″ ἐστὶν † ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμασαν πάντες. 64 ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. 65 καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς 'Ιουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, 66 καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν λέγοντες, Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ *γὰρ″ χεὶρ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

7 67 Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ ‡ἐπροφήτευσεν″ λέγων, 68 Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ 'Ισραήλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, 69 καὶ ἤγειρεν §κέρας σωτηρίας ἡμῖν¶ ἐν † οἴκῳ ‡Δαυεὶδ″ † παιδὸς αὐτοῦ, 70 καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων † ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ, 71 σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς, 72 ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ, 73 ὅρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς 'Αβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν 74 ἀφόβως ἐκ χειρὸς † ἐχθρῶν † ῥυσθέντας λατρεύειν αὐτῷ 75 ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ

nomine. 62 Innuebant autem patri eius quem vellet vocari eum. 63 Et postulans pugillarem scripsit dicens, Iohannes est nomen eius. Et mirati sunt universi. 64 Apertum est autem ilico os eius et lingua eius, et loquebatur benedicens deum. 65 Et factus est timor super omnes vicinos eorum, et super omnia montana Iudeae divulgabantur omnia verba haec, 66 et posuerunt omnes qui audierant in corde suo, dicentes, Quid putas puer iste erit? Etenim manus domini erat cum illo.

67 Et Zacharias pater eius impletus est spiritu sancto et prophetavit dicens, 68 Benedictus deus Israhel, quia visitavit et fecit redemtionem plebi suae, 69 et erexit cornu salutis nobis in domo David pueri sui, 70 sicut locutus est per os sanctorum qui a saeculo sunt prophetarum eius, 71 salutem ex inimicis nostris et de manu omnium qui nos oderunt, 72 ad faciendam misericordiam cum patribus nostris et memorari testamenti sui sancti, 73 iusiurandum quod iuravit ad Abraham patrem nostrum, daturum se nobis 74 ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati serviamus illi 75 in sanctitate et iustitia coram

---

χρημα ελυθη ἡ γλωσσα αυτου D. *a.b.g*[1]. | Contra, rel. Vulg. *c.e.f.ff. Orig.* iv. 118[e].

64. *ανεῳχθη δε*] add. *και* F.

— *παραχρημα και ἡ γλωσσα αυτου* AB (C). rel. Vulg. (*c.*)(*e.*)*f.ff.* Goth. rel. *Orig.* iv. 118[e]. | om. D. *a.b.g*[1]*.l.* ‖om. *αυτου* C*(add. C[3].) *e.* | *παραχρ. και ελυθη ὁ δεσμος της γλωσσης αυτου* l.

65. *και εγενετο*] *εγενετο δε* AK.

— *επι παντας φοβος* ABC. rel. *a.* rel. *Orig.* iv. 114[a]. | *φοβος μεγας επι παντας* D. *b.c.* | timor super omnes Vulg. *e.f.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (add. audientes haec Arm.)

— *αυτους Orig.* iv. | *αυτον* D. Goth.

— *παντα Orig.* iv. 114[b]. 115[b]. | om. L. Syr.Pst. Æth.

66. *ακουσαντες* ABL. rel. | *ακουοντες* CD *Gr.* Memph.MS. Goth. Arm. (om. *e.*)

— *τῃ καρδιᾳ* ABC. rel. vv. | *ταις καρδιαις* DL. *e.* Arm.ap.Gb.

— *αυτων*] *εαυτων* B (teste Vercellonio in supplendis.)

— *και γαρ* BC*DL. (Latt.) Syr.Hcl.mg. Memph. Goth. Æth. | *om. γαρ* ☽. AC**. rel. *e.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. Arm.

66. *ην*] om. D. *l.* | ante *χειρ* l.

— *μετ' αυτου*] *μετ' αυτων* 69*. (corr. mg.[2].)

67. *επροφητευσεν* AB**Mai*CL. 1. 33. (*επροεφητ.* Λ.) | ‡*προεφητ.* ☽. B[2]. rel. *Eus.* in Ps. 570[c]. (*προφητ.* B*qu. *Tf.* W[c].) | *ειπεν* D.

— *λεγων*] om. D. | Contra, *Orig. Int.* iii. 943[a]. *Eus.* in Ps.

68. *κυριος* Vulg. *Cl. e.f. Iren.* 186. *Orig. Int.* iii. 943[a]. *Eus.* D.E. 353[b]. | om. *Am. Fuld. a.b.c.ff.g*[1]*.l. Eus.* in Ps. 570[c].

— *επισκεψατο* A. (add. nos Arm.)

69. *οικῳ*] †praem. *τῳ* ☽. AR. Psalt. Turic. rel. | om. BCDL. 1. 33. 69. M. Memph. Goth. *Eus.* D.E. 353[b]. in Ps. 570[c].

— *παιδος*] †praem. *του* ☽. ACR. Ps. Tur. rel. *Eus.* D.E. in Ps. | om. BDL.

70. *των ἁγιων Orig.* iii. 798[a]. *Eus.* D.E. 353[b]. in Ps. 570[c]. | om. *των* D.

— *απ' αιωνος*] †praem. *των* ☽. ACR. Ps.Tur. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. | om. B.*Bch.Mai.*LΔ. 33. 69. W[c]. *Orig.* iii. 798[a]. *Eus.*D.E. in Ps. ‖*προφητων αυτου* ante *των απ' αιωνος* D. *a.b.e.f.ff.g*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) *Iren.* 186. | Contra, Vulg. vv. *Eus.* D.E. in Ps. (in utroque loco *c.*)

71. *εξ*] *εκ χειρος* D. (om. mox.) | Contra, *Iren.* 186.

72. *μετα των*] *μετ' αυτων* Δ.

— *και μνησ.*] om. *και* D. | Contra, *Iren.* 185. *Orig. Int.* iii. 943[a].

74. *αφοβως Orig.* iii. 943[f]. (e sched. Gr. et Comb.) | *-βος* RΓW[c].

— *εχθρων*] †praem. *των* ☽. ACR. Ps. Turic. rel. | om. B.*Bch.Mai.*DL. 1. 33. 69. *Orig.* iii. | praem. *παντων των* K. ‖†add. *ἡμων* ☽. ACDR. Ps.Tur. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm.Usc. Æth. *Orig.* iii. | om. BL. 1. 69. *e.* Arm.Zoh. *Iren.* 186. *Orig. Int.* iii. 943[a.c.]

— *λατρ. αυτῳ .... τ. ἡμερ. ἡμων* ver. 75] om. G.

---

66. Quis, putas *Cl.* | 67. repletus *Cl.* | 68. dominus deus *Cl.* | plebis *Cl.* | 71. oderunt nos *Cl.*

πάσας τὰς ἡμέρας † ἡμῶν. 76 καὶ σὺ * δὲ″ παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, 77 τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν, 78 διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, 79 ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης. 80 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

ipso omnibus diebus nostris. 76 Et tu puer propheta altissimi vocaberis: praeibis enim ante faciem domini parare vias eius, 77 ad dandam scientiam salutis plebi eius in remissionem peccatorum eorum 78 per viscera misericordiae dei nostri, in quibus visitavit nos oriens ex alto, 79 inluminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent, ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. 80 Puer autem crescebat et confortabatur spiritu, et erat in desertis usque in diem ostensionis suae ad Israhel.

II. Α′ 8 1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. 2 αὕτη † ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. 3 καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ‡ ἑαυτοῦ″ πόλιν. 4 ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ¶ ἐκ πόλεως Ναζαρὲτ εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν ‡ Δαυεὶδ″ ἥτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι

1 Factum est autem in diebus illis exiit edictum a Caesare Augusto ut describeretur universus orbis: 2 haec descriptio prima facta est praeside Syriae Cyrino: 3 et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem. 4 Ascendit autem et Ioseph a Galilaea de civitate Nazareth in Iudaeam civitatem David quae vocatur Bethleem, eo quod esset de

---

75. πασας τας ημερας ACDR. Psalt.Tur. rel. *a. Iren.* 186. (πασας ημερας *Orig.* iii. 943f.) | πασαις ταις ημεραις BL. (Latt.)
— ημων] †praem. της ζωης ⊽. 1. 69. [E]HMSΓΛ. Arm. *Orig.* iii. 943f. | om. A h. l. et in fin. psalt. BCDRLΔ. 33. F KUVWc. Ps.Tur. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Iren.* 186. *Orig. Int.* iii. 943c.
76. συ δε A in fin. Ps. BCDRL. 33. Memph. | *om. δε ⊽. A *hic.* Ps.Tur. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 186. *Orig.* iv. 117a. *Orig. Int.* iii. 943c.
— κληθησει, προπορευσει Γ.
— προ προσωπου ACDR. Ps.Tur. rel. *Iren.* 186. *Orig.* iii. 943f. (e sched. Gr. et Comb.) | ενωπιον B. *Orig.* iv.
77. αυτων BDLΔ. 33. 69. rel. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. Memph.Schw. Goth. Arm. edd. Æth. *Iren.* 186. | ημων A(hic et in fin. Psalt.)CR *sic.* 1. MU. Ps.Tur. Theb. Arm.MSS. meorum *Fuld.** *g*2. (i. e. "m" ad fin. voc. "remissionem" bis scr.) om. *Tol.* Memph.W.
78. δια σπλ. ελ. θεου ημων] om. F. (σπλαχνα RK*Tf.* σπλαγνα LΓ*Tf.*)
— επεσκεψατο ACDR. Ps.Tur. rel. Latt. Syr.Hcl. Arm.Usc. Æth. *Iren.* 185. 313. | επισκεψεται B.*Bch.Blc.Mai.* Goth. Arm.Zoh. (fut. Syr.Pst. Memph.) επεσκεψαται B.*Btly.* επεσκεψαιται L *sic.* (seq. υμας ηλιος Arm.)
78,79. ανατολη εξ υψους επεφαναι L. (conspexit nos Oriens ex alto et apparuit his qui in tenebris et umbra mortis sedebant et direxit pedes nostros in viam pacis. *Iren.* 185.)
79. επιφαναι] add. φως D.
— κατευθηναι Λ.
80. ηυξανεν] ηυξανετο D*.
— τοις ερημ. V.
1. δε *Eus.* D.E. 341b. | om. A.
— Αυγουστου] Αγουστου C*Δ. Goth. || add. του L. 33. *Eus.* D.E. | Contra, *Eus.* in Ps. 542e. 543c. (a Caesare rege Æth.)
— απογραφεσθαι *Eus.* in Ps. 542e. 543c. | απογραψασθαι 1. 69. *Eus.* D.E. (om. ad απογραφεσθαι ver. 3. *e.*)
2. απογραφη] †praem. ἡ ⊽. ACR. rel. Memph. Theb. *Eus.* in Ps. 542e. 543c. (ἀπογραφῆς οὔσης ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ τότε πρώτης ἐπὶ Κυρηνίου *Just.* Tr. 78.) | om. BD. *Eus.* D.E. 341b. cod. et ed.
— εγενετο] ante απογρ. πρωτη D. *Orig. Int.* iii. 945c. | Contra, *Eus.* D.E. in Ps. 542e. 543c. (om. *b.*[*a.*])
2. ηγεμονευοντος *Eus.* D.E. | ηγεμονου οντος Δ. | ηγεμονευσαντος *Eus.* in Ps. 543c. | (quae facta est sub etc. *Orig. Int.* iii. 944d.) | mox της Συριας om. Syr.Hier.*
— Κυρηνιου CDR. 1. 33. rel. *Just.* Tr. 78. Ap. i. 34. 46. *Eus.* D.E. in Ps. | Κηρυνιου A. (Κυρινιου 69. Κηρηνιου V.) | Κυρεινου B.*Bch.*(**Mai.*). Latt. *Orig. Int.* (Κυριν. B2.*Mai.*) | Κυρηναις Syr. Hcl.mg. *Graece.* ΚΥΡΙΝΟC Theb. *Mnt.* ΚΥΡΙΝΝΘΟC Memph.
3. εαυτου BDL. *Eus.* D.E. 341d. | ‡ιδιαν ⊽. ACR. rel. Syr.Hcl.mg. *Graece.*
— πολιν ABC3R. rel. *Eus.* D.E. | χωραν C*. | πατριδα D.
4. της Γαλ.] om. της Δ.
— Ναζαρετ *St.* 3. Bs. *Bch. Mai.* L. 33*s.*[E]KSs. *a.e. Just.* Tr. 78. | Ναζαρεθ *Elz.* Bs. *Btly.* D. 1. 69. FGHMUVΓΛ. Vulg. *b.c.*(*f.*) Memph. Goth. *Eus.* D.E. 341d. ad Steph. i. 226. | Ναζαραθ ACΔ.
— την Ιουδαιαν *Eus.* D.E. ad Steph. | γην Ιουδα D. (*a.*)*e.*
— εις 2°.] om. Δ.
— δια το ειναι....κ. πατρ. Δα.] post εν-

80. in deserto *Am.*
2. a praeside *Cl.* | 4. in civitatem *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.
§ E* β
¶ C ε
e Matt. 2:1.

αὐτὸν § ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς ‡ Δαυείδ″, 5 ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ ‡ ἐμνηστευμένῃ″ ¶ αὐτῷ † οὔσῃ ἐγκύῳ. 6 ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς e ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, 7 καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν † φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

domo et familia David, 5 ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore praegnante. 6 (2, 5.) Factum est autem cum essent ibi, impleti sunt dies ut pareret, 7 et peperit filium suum primogenitum, et pannis eum involvit et reclinavit eum in praesipio, quia non erat eis locus in diversorio.

Β′ γ ι

9 8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. 9 καὶ [ἰδοὺ] ἄγγελος κυρίου § P § ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. 10 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, 11 ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστιν χριστὸς κύριος, ἐν πόλει ‡ Δαυείδ″. 12 καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ 12. [τὸ] σημεῖον σημεῖον· εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον * καὶ″ κείμενον ἐν † φάτνῃ. 13 Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος ¶ F στρατιᾶς ‡ οὐρανοῦ″, 13. οὐρανίου αἰνούντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων, 14 Δόξα ἐν

8 (3, 10.) Et pastores erant in regione eadem vigilantes et custodientes vigilias noctis supra gregem suum. 9 Et ecce angelus domini stetit iuxta illos, et claritas dei circumfulsit illos, et timuerunt timore magno. 10 Et dixit illis angelus, Nolite timere: ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, 11 quia natus est vobis hodie salvator, qui est Christus dominus, in civitate David. 12 Et hoc vobis signum: invenietis infantem pannis involutum et positum in praesipio. 13 Et subito facta est cum angelo multitudo militiae caelestis laudantium deum et dicentium, 14 Gloria in altis-

---

κνω sub fin. ver. 5. D. | Contra, *Eus.* D.E. ad Steph.

5. απογραψασθαι BCLΞ. rel. *Just.* Tr. 78. *Eus.* D.E. 341d. (ad Steph. i. 226. ante εις πολ. Δ.) | απογραφεσθαι AD. 33. (vid. ver. 1.) | απογραψεσθαι Δ.
— Μαριαμ *Eus.* D.E. | Μαρια D. *Eus.* D.E. codd. ad Steph.
— εμνηστευμενῃ AB*Bch.Rl.*C*D*LΞ. | ‡ μεμνηστ. ς. B²C²D *man.rec.* rel. *Eus.* D.E. ad Steph. (om. *a.b.c.*)
— αυτῳ] ?om. B *ap.Rl.* (habet *Mai.*) ‖ †add. γυναικι ς. AC²*ut vid.* rel. Vulg. *a.b.c.ff.* Syr.Hcl. Goth. Æth. *Eus.* D.E. *ed.* (sed qu.) | om. BC*ut vid.* DLΞ. 1. *Perus. e.f.* Syr.Pst. Memph. Theb. *Mnt.* Arm. *Eus.* D.E. codd. ad Steph. (mox εγγυω B *ap.Rl.*)

6. εγενετο δε εν τῳ ειναι αυτους εκει *Eus.* D.E. 342a. (αυτ. ειναι) | ὡς δε παρεγειναντο D.
— επλησθησαν *Eus.* D.E. | ετελεσθησαν D.

7. αυτης] om. *b.c.ff.g*1*.l.* | Contra, Vulg. *a.e.f.g*2.
— φατνῃ] †praem. τῃ ς. Δ. rel. *Eus.* D.E. 342a. ed. (vid. ver. 16). | om. AB DLΞ. Goth. Arm. *Eus.* D.E. codd. (φατνηδη· Οτι Δ.)

7. διοτι] διο F*.
— αυτοις] om. *a.b.c.e.ff.l.* | Contra, Vulg. *f. Eus.* D.E.

8. και ποιμενες AB. rel. Vulg. *c.* Syr. Hcl. vv. *Eus.* D.E. 342a. | ποιμενες δε D. *a.b.e.f.ff.g*1. Syr.Pst.
— χωρᾳ τῃ αυτῃ Vulg. *e.* Syr.Hcl. vv. *Eus.* D.E. | αυτῃ χωρᾳ 33. 69. F. *a.b. c.f.ff.g*1. (Syr.Pst.) ‖ χωρᾳ] χαρᾳ D* *Gr.* ‖ τῃ αυτῃ] ταυτῃ D*.
— φυλακας] praem. τας D. | Contra, *Eus.* D.E.
— την ποιμνην *Eus.* D.E. | της ποιμνης 1. | τῃ ποιμνῃ EH.

9. ιδου AD. rel. Vulg. *a.b.c.f.ff.* Syrr. Pst. & Hcl. Memph. | om. BLΞ. *e.g*1. Syr.Hier. Theb. *Mnt.* Goth. Arm. Æth. *Eus.* D.E. 342a.
— κυριου 1°.] om. Γ. *e.* (Dei Syr.Pst.)
— δοξα] δοξαν A*.
— κυριου 2°. ABP. rel. *a.* vv. (θεου Ξ. Vulg. *c.e.* Syr.Hcl.mg. *Eus.* D.E.) | om. D. *b.ff.l.*
— φοβον μεγαν ADP. rel. vv. *Eus.* D.E. | σφοδρα B. (add. id. Memph.)

10. γαρ] om. P. | Contra, *Orig.* iv. 15a. *Orig. Int.* iii. 945d. *Eus.* D.E. 342b.
— ευαγγελιζωμαι EK.

10. εσται] add. και D. | Contra, *Orig.* iv. *Eus.* D.E.

11. ὁς] ὁ F.
— κυριος *Orig.* iv. *Eus.* D.E. | *Jesus d. Cypr.* 288. Jesus Dominus *e.* Domini Syr.Hier.

12. το ADP. rel. *Eus.* D.E. 342b. | om. BΞ.
— σημειον] add. εστω D.
— εὑρησητε Λ.
— και κειμενον BPLΞ. 1. 33. S. Vulg. *b.c.e.f.g*1*.*2*.l.* Syrr. Pst. & Hcl. Memph. ed. et MSS. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 950d. *Eus.* D.E. | om. D. | * om. και ς. A. rel. *a.* Memph. MS.
— φατνῃ] †praem. τῃ ς. F²K*s.* (vid. ver. 16). | om. ABDPLΞΔ. 1. 69. EF* GHM*Tf.*SUVΓΛ. Goth. *Eus.* D.E. (h. 33).

13. ουρανου B*Mai* D*. | ‡ ουρανιου ς. AB²*Mai* D²P. rel. *Iren.* 186. *Eus.* D.E. 163b. 342b.
— αινουντων *Eus.* D.E. *bis.* vid. *Orig.* iv. 15a. | αιτουντων D*.

5. praegnate *Am.* | 8. super gregem *Cl.*

A B D (P) [R]. L (Ξ) [X] Δ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓΛ [F^{a}].

ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις ‡ εὐδοκίας."

simis deo, et in terra pax in hominibus bonae voluntatis.

14. εὐδοκία

10 [15] Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, [καὶ οἱ ἄνθρωποι] οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους, Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς ὃ ὁ κύριος

§ R ἐγνώρισεν ἡμῖν. [16] καὶ ‡ ἦλθαν" § σπεύσαντες καὶ ‡ ἀνεῦραν" τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. [17] ἰδόντες δὲ ‡ ἐγνώρισαν" περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. [18] καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων

§ X πρὸς αὐτούς. § [19] ἡ δὲ ‡ Μαρία" πάντα συνετήρει τὰ

¶ Ξ ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.¶ [20] καὶ ‡ ὑπέστρεψαν" οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον

¶ P καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.¶

§ Ξ 11 [21] § Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν ‡ αὐτόν," καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς,

[15] Et factum est ut discesserunt ab eis angeli in caelum, pastores loquebantur ad invicem, Transeamus usque Bethlem et videamus hoc verbum quod factum est, quod dominus ostendit nobis. [16] Et venerunt festinantes, et invenerunt Mariam et Ioseph et infantem positum in praesipio. [17] Videntes autem cognoverunt de verbo quod dictum erat illis de puero hoc. [18] Et omnes qui audierunt mirati sunt et de his quae dicta erant a pastoribus ad ipsos: [19] Maria autem conservabat omnia verba haec conferens in corde suo. [20] Et reversi sunt pastores, glorificantes et laudantes deum in omnibus quae audierant et viderant sicut dictum est ad illos.

[21] Et postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur, vocatum est nomen eius

---

14. *εν ανθρ.*] praem. *και* Syrr.Pst.&Hcl.†. Memph. ‖om. *εν* Vulg.*Cl. a.b.c.e. f.ff.l. Orig. Int.* iii. 946$^{e.d.}$ *Iren.* 186. *Hil.* 802^{a}. | Contra, *Am. For. g*^{1}. rel. *Orig.*(ter.) *Greg. Thaum. Eus.*(bis.) vid. infra. *Orig. Int.* iii. 948^{f}.

— *ευδοκιας* A *in hoc loco.*B**Mai* D. Latt. Goth. *Iren.* 186. *Orig. Int. Hieronymo* iii. 946$^{e.d.f.}$ *Hil.* 802^{a}. "Gloria in altissimis Deo, et in terra pax, eum....his sermonibus glorificaverunt: qui suo plasmati hoc est hominibus suam benignitatem salutis de caelo misit." *Iren.* 187. "Pax enim quam non dat Dominus super terram non est pax bonae voluntatis." *Orig. Int.* iii. 946^{f}. | ‡*ευδοκια* ↄ. A *in Hymno matutino.*B^{2}*Mai* PL ΞΔ. Psalt. Turic. 1. rel. Syrr.Pst.&Hcl. (et mg. *Graecè.*) Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. 374^{d}. ii. 714^{b}. iv. 15^{b}. *Greg. Thaum.* 6^{d}. *Eus.* D.E. 163^{c}. 342^{b}. (h. 33.) Sed ex his, *vera* Origenis lectio (ut ab Hieronymo interprete liquet) est *ευδοκιας*; quae vox quoque in vv. forsitan tanquam *gen.* appositionis lecta est.

15. *απ' αυτων εις τον ουρανον οἱ αγγελοι* ABP. rel. (*a.*) Memph. Goth. (*Orig.* iv. 15^{b}.) *Eus.* D.E. 342^{b}. (? om. *απ' αυτ. a.* vid. Irici.) | *οἱ αγγ. απ' αυτ. εις τον ουρ.* D. (Æth.) | *απ' αυτ. οἱ αγγ. εις τον ουρ.* 33. 69. Vulg. (*b.c.e.*) *f.*(*ff.*)*g*^{1}.(*l.*) Syrr. Pst. & Hcl. Arm. *Orig. Int.* iii. 947^{d}. (angelus *b.c.e.ff. l.*) | *απ' αυτ. οἱ εκ των ουρανων αγγ.* Γ.

15. *και οἱ ανθρωποι* ADP. rel. Syr.Hcl. Goth. Æth. | om. BLΞ. 1. Latt. Syr.Pst. Memph. Theb.*Mnt.* Arm. *Orig. Int.* iii. *Eus.* D.E. (et illi *c.*)

— *ειπον* ADP. rel. *c.e.* vv. *Orig. Int.* iii. *Eus.* D.E. (*ειπαν* LΞ.) | *ελαλουν* B. Vulg. *f.* (h. 33.) | loquebantur ad invicem et dixerunt *a.b.ff.*(*g*^{1}.)*l.*

— *αλληλους Eus.* D.E. | *ἑαυτους* 69.

— *δε*] om. Ξ.

— *ἑως Eus.* D.E. | *εν* Λ. ‖add. *εις* P.

— *ιδωμεν Eus.* D.E. | *ειδομεν* P(M.)

— *γεγονος*] *γεγονως* D*. (*γενομενον Eus.* D.E.)

— *ἡμιν*] om. Γ.

16. *ηλθαν* B***Tf.Mai*.LΞ. | ‡*ηλθον* ↄ. AB^{2}DP. rel. *Eus.* D E. 342^{c}.

— *σπευσαντες Eus.* D.E. | *σπευδοντες* D. | *πιστευσαντες* Ξ.

— *ανευραν* B(**Rl. Moi*). (*ευραν* LΞ.) | ‡*ανευρον* ↄ. AB^{2}PR. rel. | *ευρον* D (LΞ.) 1. 69. *Eus.* D.E.

— *τε*] om. D. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. *Eus.* D.E.

16. *Μαριαμ*] *Μαριαν* D. *Eus.* D.E. *cd.*

— *τῃ φατνῃ*] om. *τῃ* H. Goth. Arm. | Contra, *Eus.* D.E.

17. *δε*] om. Ξ.

— *εγνωρισαν* BDLΞ. rel. *Eus.* D.E. 342^{c}. | ‡ *διεγνωρισαν* ↄ. APR. rel.

— *τουτου* ABPR. rel. Vulg. *b.c.ff.g*^{1}. Syr.Hcl. Theb.*Mnt.* Goth. *Eus.* D.E. | om. D. 1. Λ.*ap.Tf. a.e.f.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.

18. *οἱ ακουσαντες εθαυμασαν* ABP. rel. *Eus.* D.E. 342^{c}. (om. *οἱ* 1.) (*εθαυμαζ.* E* ut vid.) | *οἱ ακουοντες εθαυμαζον* D *Gr. e.*(*f.*)

19. *Μαρια* BDR. Memph.W.&MS. | ‡*Μαριαμ* ↄ. AP. rel. Memph.Schw. & MS.

— *παντα συνετηρει* ABPR. rel. *Eus.* ap.*Tf.* | *συνετ. παν.* DX. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. Æth. | (*παντας* 69. *συνετηρη* U.)

— *ταυτα*] om. B.

— *συμβαλουσα* K*.

— *αυτης*] *ἑαυτης* R. 33.

20. *ὑπεστρεψαν* AB.*Bch.Mai.*DP(R)LX Δ. 1. 33. (69). EF *Wtst.*GHKMSUVΓ

14. *om.* in *ante* hominibus *Cl.* | 15. quod fecit dominus et ostendit *Am.* | 21. circumcideretur puer *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

12 [22] [f] Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον ‡ Μωυσέως″,¶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἰεροσόλυμα, παραστῆσαι τῷ κυρίῳ, [23] καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι [g] Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται· [24] καὶ § [h] τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν * τῷ″ νόμῳ κυρίου, [h] Ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν.¶

13 [25] Καὶ ἰδοὺ ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἰερουσαλήμ, ᾧ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ· καὶ πνεῦμα ‡ ἦν ἅγιον″ ἐπ' αὐτόν· [26] καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον ‡ πρὶν ἂν″ ἴδῃ τὸν χριστὸν κυρίου. [27] καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι¶ αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, [28] καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας

Iesus, quod vocatum est ab angelo prius quam in utero conciperetur.

[22] Et postquam impleti sunt dies purgationis eius secundum legem Mosi, tulerunt illum in Hierusalem ut sisterent eum domino, [23] sicut scriptum est in lege domini quia omne masculinum adaperiens vulvam sanctum domino vocabitur, [24] et ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege [domini], par turturum aut duos pullos columbarum.

[25] Et ecce homo erat in Hierusalem cui nomen Symeon, et homo iste iustus et timoratus, expectans consolationem Israhel, et spiritus sanctus erat in eo: [26] et responsum acceperat ab spiritu sancto, non visurum se mortem nisi prius videret Christum domini. [27] Et venit in spiritu in templum: et cum inducerent puerum Iesum parentes eius ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo, [28] et ipse accepit eum in ulnas suas et benedixit

Ex. 13:2, 15. Lev. 12:4. Lev. 12:8. 25. ἄνθρ. ἦν Γ 26. πρὶν ἢ *s.* πρὶν [ἢ] ἂν

Λ(ap. *Tf.*) (ὑπετρεψαν R. οἱπεστρ. 69.) | ‡ επεστρεψαν ⊃.

20. καθως] add. και G. — ελαληθησαν Δ*. — ad fin.] add. ab angelis Syr.Hier.**.

21. επλησθησαν ABR. rel. *Eus.*ad Steph. xvi. 252. | συνετελεσθησαν D. | επληρωθησαν 33. — ἡμεραι] praem. αἱ D. 33. 69. (*Eus.* ad Steph.) | Contra, ABR. rel. — οκτω] om. *Eus.* ad St. ‖praem. αἱ D. — του περιτ.] το περιτ. X. | Contra, *Eus.* ad Steph. xvi. 252. — αυτον ABRLΞΧΔ. l. F *Wtst.*KSUΛ. *a.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Orig. Int.* iii. 947[a]. *Eus.* ad Steph. | ‡ το παιδιον ⊃. D. 33. rel. *e.* Syr.Pst. (Æth.) *Orig. Int.* iii. 947[d]. | αυτο το παιδιον Γ. | (ut circumcideretur *Am. Fuld. For. Per. b.c.f.ff.g*[1]*.l.* | add. puer Vulg.*Cl. g*[2].) — και ante εκλ. ABR. rel. *e.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph.1.MS. rel. | om. D. 69. Latt.(exc. *e.*) Memph.W.et Sch. *Orig. Int.* iii. 947[d]. (Contra, infra.) — εκληθη] ωνομασθη D. — τῃ κοιλιᾳ] κοιλιᾳ μητρος D.

22. αἱ] om. B.*Bch.*(habent *Rl.* et *Mai.*) — του] om. B*.*Rl.Mai.Bch.*

22. αυτων *St.* 3. ABR. rel. Syrr.Pst.& Hcl. Memph.Schw. Theb.*Mnt.* Goth. Arm.Zoh. Æth. *Orig. Int.* iii. 947[e].(*diserte* non "ejus") 948[f]. | αυτου D. Arm.Usc. | αυτης *Elz.* | eius Latt. | om. Memph.W. *Iren.* 187. — Μωυσεως BDRΞΧΔ. 33. 69. KV. | ‡ Μωσεως ⊃. AL. rel. — αυτον] οἱ γονεις το παιδιον Ιησουν X. — παραστησα L. — τῳ ante κυριῳ] om. D.

23. νομῳ] praem. τῳ DF *Wtst.* | Contra, ABR. rel. — τῳ ante κυριῳ] om. D.

24. του δουναι] το δουναι Λ. — εν τῳ νομῳ κυρ.] om. Γ. — τῳ νομῳ BDL. | *om. τῳ ⊃. ARF[a]. rel. — νεοσσους ADRL. rel. | νοσσους BE GHSVΔF[a].

25. ἰδου] om. D. Syr.Pst. Goth. Æth. | Contra, rel. Syr.Hcl. vv. — ην] post ανθρ. B. Vulg. *b.f.l.* (Syr. Pst.) | Contra, ADR. 1.*sic.* M*sic.* rel. *Per. a.c.e.* Syr.Hcl. | om. F *Wtst.* — Συμεων] Σιμεων B.*Btly. e. sil.* Vulg. *Cl. c.* | Contra, AB.*Mai.*D(R Συμαι... *sic*). rel. *Am. Fuld. a.b.e.f.*

25. ευλαβης] ευσεβης ΚΓ. Syr.Hcl.mg. *ut vid.* Arm. — του Ισρ.] τῳ Ισρ. L. 1. — ην αγιον ABRLXΔ. 33. 69. EGHK MSUVΓΛ. *e.* | ‡ αγιον ην ⊃. D. (Latt.) (Syrr.Pst.&Hcl.) Goth. Arm. | om. ην 1. Æth.

26. και ην αυτῳ κεχρηματισμενον ABR. rel. Vulg. *a.f.* Syr.Hcl.(et κεχρηματισμενον *mg.*) vv. *ut vid.* (κεχρισματισμενον 69.) | κεχρηματισμενος δε ην D *Gr. b.c.*(*e.*)*ff.g*[1].(*l.*) (*Iren.* 205.) [Æth.] | et dictum erat illi Syr.Pst. | responsum acceperat *Orig. Int.* iii. 949[e]. — ὑπο] απο L. — πριν αν BF *Wtst.* | ‡ πριν η ⊃. AD. 1. rel. | πριν 69. | πριν η αν R(L)X. 33. (πριννηα L.) — ιδῃ] ιδειν 69. K. (ιδει Γ.) — κυριου] κυριον Λ. *b.c.* Memph. | Contra, Vulg. *a.e.f.ff.g*[1].

27. εισαγαγειν] εισαγειν A. — ειθισμενον (ηθισμ. AX. 33. V.) | εθος D.

28. αυτο] αυτον 69. MUΓΛ.

24. *om.* domini *Am.*

A B [C] D. L [Ξ] X Δ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓΛ.

[αὐτοῦ], καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν καὶ εἶπεν, [29] Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ, [30] ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, [31] ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, [32] φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. [33] Καὶ ἦν ‡ ὁ πατὴρ

§ Ξ αὐτοῦ″ καὶ ἡ μήτηρ † § θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. [34] καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών, καὶ εἶπεν πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ, Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον, ([35] καὶ σοῦ [δὲ] αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία,) ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

deum et dixit, [29] Nunc dimittis servum tuum, domine, secundum verbum tuum in pace, [30] quia viderunt oculi mei salutare tuum, [31] quod parasti ante faciem omnium populorum, [32] lumen ad revelationem gentium et gloriam plebis tuae Israhel. [33] Et erat pater eius et mater mirantes super his quae dicebantur de illo. [34] Et benedixit illis Symeon, et dixit ad Mariam matrem eius, Ecce positus est hic in ruinam et resurrectionem multorum in Israhel et in signum cui contradicetur: [35] et tuam ipsius animam pertransibit gladius, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.

Δ 14 [36] Καὶ ἦν ″Αννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις

36. ἔτη ἑπτὰ μετὰ ἀνδρὸς πολλαῖς, ζήσασα ‡ μετὰ ἀνδρὸς ἔτη″ ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς· [37] καὶ αὐτὴ χήρα ‡ ἕως″ ἐτῶν ὀγδοή-

[36] Et erat Anna prophetissa, filia Phanuel, de tribu Aser: haec processerat in diebus multis, et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua, [37] et haec vidua usque ad annos

---

28. *αυτου* AD. rel. Vulg. *c.e.f.g*[1]. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Iren. Int.* 40. 205. | om. BL. *a.b.l. Iren. Gr.* 40. [*ff.*]

— *ευλογησεν*] ηυλογ. ΔΓ.

31. *ητοιμας* Δ.

— *παντων των λαων Eus.* D.E. 61[a]. 429[b]. (om. *των* 1.) | *παντων των εθνων Eus.* in Ps. 223[d]. | *παντος του λαου* Psalt. Turicense.

32. *εις αποκαλυψιν*] ad laetitiam Syr. Hcl.mg.

— *εθνων* ABL. rel. *Iren.* 187. 205. 235. *edd.* et *cdd. Eus.* D.E. *bis* in Ps. 49[c]. *Hil.* 59[b]. | om. D. | oculorum *b.e. Iren.* 235. *MSS.*

33. *ὁ πατηρ αυτου και ἡ μητηρ* BDL. 1. Vulg. *g*[2]. Syr.Hcl.MS.mg.(*ap.Adler.*) Memph. Theb.*Mnt.* (Arm.) *Orig.* iii. 951[f]. *diserte* (e sch. G. et C.) et ap. Cram. in loc. *Orig.Int.* iii. 950[b]. 951[b.c].(*diserte.*) (sic *Hieron.* qui addit, "Licet tu mira impudentia haec in Graecis codicibus falsata contendas, quae non solum omnes pene Graeciae tractatores in suis voluminibus reliquerunt; sed nonnulli quoque e Latinis, ita ut in Graecis habetur, assumserint. Nec necesse est nunc de exemplariorum varietate tractare, quam omne et Veteris et Novae Scripturae Instrumentum in Latinum sermonem exinde translatum sit, et multo purior manare credenda sit fontis unda, quam rivi." Adv. Helvidium 6. (ii. 213). (parentes ejus Syr.Hcl.mg. *ed.*) | ‡ *Ιωσηφ και ἡ μητηρ* ⸗. AX. rel. *a.b.c.e.f.ff.g*[1]*.l.* Syrr.Pst.&Hcl.txt.(ed.) Memph.MS**. Goth. *Hil.* 612[b]. (Joseph autem pater ejus ac mater ejus Æth.) (praem. ὁ A.) ‖† add. *αυτου* post *μητηρ* ⸗. AL. *a.b.c.e.f.ff.g*[1]*.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Hil.* 612[b]. | om. B.*Btly.Mai.*D. 1. 33. Vulg. *g*[2]. *Orig. Int.* iii. *ter.*

33. *επι*] add. *πασι* 1. Syr.Hcl.

34. *ευλογ.*] ηυλογ. Γ.

— *Μαριαμ*] *Μαριαν* D. Memph.W.

— *αναστασιν*] praem. *εις* D. Vulg.*Cl. Orig. Int.* iii. 951[e]. 952[b]. | Contra, rel. *Am.* rel. *Hipp.* Fr.(26.) *Orig.* iv. 396[c]. *Orig. Int.* iii. 950[b.f.b.] 951[d]. *Eus.* D.E. 385[b]. in Ps. 76[e]. *Tert.* de car. Chr. 25.

— *πολλων*] add. *εθνων των Orig.* iv. 396[c]. | Contra, *Eus.* D.E.

35. *δε* AD. rel. *a.(c.)e.* Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* ii. 622[b]. | om. BL. Vulg. *b.f.ff. g*[1.2]*.l.* Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 950[f]. 951[e]. 952[b.e].

— *αν αποκαλυφθωσιν*] *ανακαλυφθωσιν* D.

— *εκ* ABL. rel. Vulg. *e.f.* Syr.Hcl. Memph. *Orig. Int.* iii. 950[f]. 951[e]. 952[e]. | om. D. *a.b.c.ff.* Syr.Pst. Arm.MSS. Æth. *Hil.* 261[a].

36. *ην*] om. D. *b.* Syr.Pst. | Contra, rel. Latt. *m.* vv. *Orig. Int.* iii. 953[b].

36. *προφητις* ABD. rel. | *προφητης* L. 1. 33. EKUΓ. Memph.

— *αὐτη*] *και αυτη* D. *m.* (Syr.Pst.) | Contra, rel.

— *πολλαις*] *αυτης* Syr.Pst. Æth.

— *μετα ανδρος ετη επτα* B.*Bch.***Mai* (*Rl.*)LΞXΔ. 33. 69. G. Vulg. *a.e.f.g*[1.2]. *m.* Syr.Hcl. Memph. Goth. (Æth.) (add. *του* ante *ανδρος* B.*Btly.*et ap.*Rl.* B[2]*Mai.* | add. *αυτης* B[2]*Mai*(*Rl.*) suo Vulg. *b.c.e.f.g*[1]. | Contra, *a.*[*ff.*]) | *ετη επτα μετα ανδρος* ADK. *ff.* Syr.Pst. *Iren. Gr.* 40. | ‡ *ετη μετα ανδρος επτα* ⸗. 1. rel. *b.c.* Arm.

37. *αὐτὴ* sic, spiritum lenem habent E*Tf.* KMUΓ*sic.* (ipsa *e.*) *αὕτη* G*s.* rel. (om. Arm.)

— *ἕως* ABLΞ. 33. Vulg. *f.ff.g*[1.2]. Memph. Theb. | ‡ *ὡς* ⸗. X. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. D. *a.b.c.e.l.* Goth. Æth.

— *τεσσαρων*] -*ροιν* Δ.

— *αφιστατο* (*αφειστα* B**Mai Rl.*) ‖† add. *απο* ⸗. AX. rel. "a" *Hil.* 62[c]. | om. B*Rl. Bch.Mai.*D *Gr.* LΞF *Wtst.* Memph.

— *ἱερου*] *ναου* D.

— *νυκτα*] *νυκταν* 69. Λ*Tf.* | *νυκτας* H*.

— *ἡμεραν*] -*ρα* ΑΓ*Tf.*

38. *και αυτη* AB.*Bch.Mai* DLΞXΔ. 33. Memph. (Æth.) | *και* † *αὐτη″ αυτῃ* ⸗. 1. 69. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth.

34. et in resurrectionem *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

κοντα τεσσάρων, ἢ οὐκ ἀφίστατο † τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις καὶ δεήσεσιν λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν· 38 καὶ † αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ ‡ θεῷ", καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν † Ἰερουσαλήμ.

octoginta quattuor, quae non discedebat de templo ieiuniis et obsecrationibus serviens nocte ac die. 38 Et haec ipsa hora superveniens confitebatur domino et loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemtionem Hierusalem.

15 39 Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ‡ πάντα" τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς † πόλιν ‡ ἑαυτῶν" Ναζαρέθ.¶ 40 τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν, καὶ ἐκραταιοῦτο † πληρούμενον ‡ σοφίᾳ", καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό. 41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἰερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα.

39 Et ut perfecerunt omnia secundum legem domini, reversi sunt in Galilaeam in civitatem suam Nazareth. 40 Puer autem crescebat et confortabatur plenus sapientia, et gratia dei erat in illo. 41 Et ibant parentes eius per omnes annos in Hierusalem in die sollemni paschae.

16 42 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ‡ ἀναβαινόντων" αὐτῶν [εἰς § Ἰεροσόλυμα] κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, 43 καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἰερουσαλήμ, καὶ οὐκ ‡ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς" αὐτοῦ. 44 νομίσαντες δὲ αὐτὸν ‡ εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ," ἦλθον ἡμέρας ὁδόν, καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσιν καὶ

42 Et cum factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis in Hierosolymam secundum consuetudinem diei festi, 43 consummatisque diebus cum redirent, remansit puer Iesus in Hierusalem, et non cognoverunt parentes eius. 44 Existimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter diei, et requirebant eum inter cognatos

39. ἐπέστρεψαν — Ναζαρέτ. ¶ Ξ
40. σοφίας
§ C
42. om. εἰς Ἱεροσόλυμα

Arm. ‖(τῃ seq. ante αυτῃ B.*Btly.*, Contra, *Bch.*et *Mai.* om. τῃ Δ.)

38. θεῳ BDLΞX*(*Tf.*) *a.* Syr.Hcl.mg. Memph. | ‡κυριῳ ⊊. AΔ. rel. Vulg. *b.c.e.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. Goth. Arm. Æth.
— προσδεχομενοις] δεχομενοις F *Wtst.*
— Ἰερουσαλημ] †praem. εν ⊊. AD. rel. Syr.Hcl.|om. εν B.*Bch.Mai.*Ξ. 1. Vulg. *a.b.c.e.f.ff.g*[1.2]. Syr.Pst. Memph. Theb. *Mnt.* Goth. Arm. Æth. *Iren.* 187. | (Israel Vulg.*Cl. a.g*[1]. | Contra, *Am. Fuld. For. b.c.e.ff.g*[2].)

39. ετελεσαν] -σεν H.
— παντα B.*Mai.*LΞXF *Wtst.* | ‡άπαντα ⊊. AD. rel.
— τα κατα ABΞX. rel. | om. τα DLΔ. 1.ap.*Tf.* 69. Arm.
— κυριου] om. 1. Γ.
— ὑπεστ. ADL. rel. | επεστ. B.*Mai.*Ξ.
— πολιν] †praem. την ⊊. AD[2]Ξ. rel. | om. B.*Bch.Mai* D*. 1.
— ἑαυτων ABD*LΞXΔ. 1. 33. 69. EGK MUVΓ*sic.* | ‡αυτων ⊊. D[2]HSsΛ.
— Ναζαρεθ *Elz.* B.*Bch.*(**Tf.Mai.*)DΞ. 69. EGHMUVΓΛ. Vulg. *b.c.f.* Memph. Goth. *Eus.* ad Steph. xvi. 252. | -ραt A | -ραθ Δ. *e.* | Ναζαρετ *St.* 3. B[2]*Tf. Mai* LX. 1. 33. KSs. *a.*
— ad fin.] add. καθως ερεθη (ερηθη[2]) δια του προφητου ὁτι Ναζωραιος κληθησεται D. *a.*

40. παιδιον] add. Ιησους D.
— ηυξανεν και εκραταιουτο Vulg. *a.f.ff.g*[1.2]. *Orig. Int.* iii. 953[b.d.e.] 954[b.c.] | εκραταιουτο και ηυξανε (-νετο*) D. *b.c.e.* ‖†add. πνευματι ⊊. A. rel. *f.* Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Æth. (vid. i. 80.) | om. BDL. Vulg. *a.b.c.e.ff.g*[1.2]*.l.* Syr. Hier. Memph. Theb.*Mnt.* Arm. (vid. *Clem.* exc. Theod. 984.) *Orig. Int.* iii. 953[d]. 954[c]. (add. sancto Æth.)
— σοφιᾳ BL. 33. | ‡σοφιας ⊊. AD. rel.
— επ' αυτο ABL. rel. | επ' αυτῳ X. 69. KU. | επ' αυτον M. | εν αυτῳ D *Gr.*

41. και επορευοντο] επορευοντο δε και D.
— οἱ γονεις αυτου Vulg. *e.f.* | Joseph et Maria *a.b.c.ff.g*[1]*.l.* (add. mater eius *c.ff.*)
— κατ'] κατα D.
— τῃ ἑορτ.] praem. εν D. Latt.(exc. *a.*) Syrr.Pst.&Hcl.

42. ετων AB. rel. Vulg. *c.e.f.ff.g*[1]. *Orig. Int.* iii. 954[f]. | αυτῳ ετῃ DL. *a.b.l.* Arm.
— δωδεκα] δεκαδυο 1. (.*ιβ. pro more* D.)
— αναβαινοντων αυτων AB.*Bch.Mai* LX. 33. K. (‡αναβαντων αυτων ⊊. ΔE. rel.) (Latt.) vv. | ανεβησαν οἱ γονεις αυτου εχοντες αυτον D. (*c.e.*)
— εις Ἱεροσολυμα AC. rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. BDL. Syr.Pst. Memph. Theb.*Mnt.*
— ἑορτης] add. των αζυμων DX. *a.c.e.* | om. rel. Vulg. *b.f.* vv.

43. τελειωσαντων] τελεσαντων D.

43. ὑπεμεινεν ABC. rel. | απεμεινεν DX. 1. 33.
— Ιησους] praem. ὁ 69.
— ὁ παις] ante Ιησους D. Vulg. *c.f.* Memph. Æth. | Contra, rel. *b.* Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. (om. *a.e.*)
— εν] εις Γap.*Tf.*
— Ἰερουσαλημ] Ιῆλ E.
— εγνωσαν οἱ γονεις B.*Bch.Mai.*DL. 1. 33. Vulg. *a.e.* Syr.Hcl.mg. Syr.Hier. Memph. Theb.*Mnt.* Arm. ‖‡εγνω Ιωσηφ και ἡ μητηρ ⊊. AC. rel. *b.c.f.* (*ff.*)*g*[1]. Syrr.(Pst.)&Hcl.txt. Goth. Æth. | (εγνω] εγνωσαν Δ.)

44. νομισαντες δε ABC. rel. Vulg. (*a.*) Syr.Hcl. Memph.Schw. | νομιζοντες δε XΛ. (om. δε Memph.W. Arm.) | και νομισαντες D. | [*b.c.e.f.ff.* Syr.Pst. Goth.]
— ειναι εν τῃ συνοδιᾳ BDL. 1. 33. Latt. (Memph.) (Æth.) | ‡εν τῃ συνοδιᾳ ειναι ⊊. AC. rel. Syr.Hcl. (Goth.) | [Syr.Pst. Arm.]
— ἡμερας] post ὁδον D. Latt. Syrr.Pst. &Hcl. [*e.*]
— ανεζητουν] εζητουν MΓ. (vid. *Orig.* iii. 955[f]. e sched. Gr. et Comb.)
— συγγενεσιν ABCD. rel. | συγγενευσιν LXΔ. 1. 33. 69. Λ.

38. redemptionem Israel *Cl.* | 42. *om.* in ante Hier. *Cl.*

A B C D. L [Ξ] X Δ. 1. 33. 69. (E)[F]GHKMSUVΓ Λ.

† τοῖς γνωστοῖς· 45 καὶ μὴ εὑρόντες † ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ‡ ἀναζητοῦντες″ αὐτόν. 46 καὶ ἐγένετο ‡ μετὰ″ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν δ καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς· 47 ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ β ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. 48 καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν· καὶ ε ‡ εἶπεν § Syr. Crt. πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ,″ Τέκνον, τί § ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. 49 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; 50 καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. 51 καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέθ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. 51. Ναζαρέτ, — [ταῦτα] καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. 52 καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν ‡ ἡλικίᾳ καὶ σοφίᾳ″ καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις. 52. σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ

et notos, 45 et non invenientes regressi sunt in Hierusalem requirentes eum. 46 Et factum est post triduum invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, audientem illos et interrogantem: 47 (4, 2.) stupebant autem omnes qui eum audiebant super prudentia et responsis eius. 48 Et videntes ammirati sunt, (5, 10.) et dixit mater eius ad illum, Fili, quid fecisti nobis [sic]? ecce pater tuus et ego dolentes quaerebamus te. 49 Et ait ad illos, Quid est quod me quaerebatis? nesciebatis quia in his quae patris mei sunt oportet me esse? 50 Et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad illos. 51 Et discendit cum eis et venit Nazareth, et erat subditus illis: et mater eius conservabat omnia verba haec in corde suo. 52 Et Iesus proficiebat sapientia [et] aetate et gratia apud deum et homines.

44. και τοις γνωστοις] om. L*.
— τοις γν.] †praem. εν ⊃. C³D. rel. *f.* Arm. | om. ABC*L. 33. 69. KM*Tf.*S. (Latt.)
45. εὑροντες] εὑρισκοντες D. ‖ † add. αυτον ⊃. AC³. rel. *a.b.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. | om. BC*DL. 1. 33. Vulg. *c.e.ff.g*¹·²*.l.* Arm. Æth.
— αναζητουντες BCDL. 1. 33. 69. | ‡ζητουντες ⊃. AX. rel.
46. εγενετο] om. F *Wtst.*
— μετα BL. 1. 33. | ‡μεθ' ⊃. ACDX Δ*sic.* rel.
— καθεζομενον (*Greg. Thaum.* 6ᵈ.) | om. G. | καθημενον D. 1. (*ante* εν τῳ ἱερῳ D.)
— εμμεσω ALU.
— και ακου.] om. και D. Latt. Memph. Theb. | Contra, rel. *Orig. Int.* iii. 39ᵃ.
— επερωτων H*. | επερωτουντα X.
47. παντες οἱ ακουοντες αυτου | ad fin. ver. 69. | om. οἱ ακου. αυτ. B.
48. ειπεν προς αυτ. ἡ μ. αυτ. BCDLX. 1. (*a.*)*e.f.* Syr.Pst. Goth. Arm. Æth. | ‡πρ. αυτ. ἡ μ. αυτ. ειπεν ⊃. A. rel. (dixit mater ejus ad illum Vulg. *b.c.* Memph. ad illum dixit mater ejus Syr.Hcl.)
— εποιησας] -σεν Δ*.
— ιδου ὁ πατ. σ. καγω Vulg. *c.f.g*¹. Syr. Pst.MS. rel. | om. *a.b.ff.l.* | nam et propinqui tui et ego *e.* (οἱ συγγενεις σου ? C**ut vid.*) | ecce ego et pater tuus Syr. Pst.impr. | ecce pater tuus et propinqui et ego Syr.Hcl. (? C*.) | ecce nos Syr. Crt.
48. καγω ABD. rel. | και εγω C*ut vid. L. 1. 33. 69.
— οδυνωμενοι] add. και λυπουμενοι D. *a.e.ff.g*¹*.l.* Syr.Crt. | Contra, Vulg. *b.c.* Syr.Pst.&Hcl. rel. *Orig. Int.* ii. 251ᵉ.
— εζητουμεν] ζητουμεν B.
49. και ειπεν] ειπε δε 69. (om. και Syrr. Crt.&Pst.)
— ὁτι εζητειτε] ὁτε ζητειτε Δ.
— ηδειτε ABC. rel. Vulg. *g*¹. vv. *Orig. Int.* iii. 953ᵇ. 955ᵉ. | οιδατε D. *a.b.c.e.f. ff.l. Iren. Gr.* et Lat. 92. *Orig. Int.* iii. 954ᶠ. *Tert.* adv. Prax. 26. | ιδητε 69.
— ειναι με ABC. rel. | με ειναι D. 1. 69. Latt. *Iren. Orig. Int.* iii. 953ᵇ. 954ᶠ. 955ᵉ. (956ᵃ·ᵇ.) *Tert.* adv. Prax. 26.
50. και αυτοι ABC. rel. (Latt.) Syr.Hcl. rel. | αυτοι δε D. *e.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. *Orig. Int.* iii. 956ᵃ.
— ελαλησεν] ειπεν 1. Syrr.Crt.&Pst.
51. και κατεβη μετ' αυτων] om. *b.l.*
— και ηλθεν ABC²L. rel. Latt. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. rel. (ab init. ver. Æth.) *Orig. Int.* iii. 956ᵈ. | om. C*DF *Wtst.* Memph.
— Ναζαρεθ *Elz.* B**Rl.Mai* D. 1. 69. E GHMUVΓΛ. Vulg. *b.c.e.f.* Memph. Goth. *Orig. Int.* iii. | Ναζαρετ *St.* 3. B²*Rl.Mai* LX. 33. KsSs. *a.* | -ραθ C²Δ. | -ρατ A. | (n. l. C*.)
— και ἡ ABC*L. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Goth. Arm. | ἡ δε C³D. 69. EGHM. *e.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. *Orig. Int.* iii. 956ᵃ. *Eus.* ad Steph. i. 223.
51. παντα τα ῥηματα BCLXΔ. rel. Vulg. *b.c.e.f.ff.g*¹. *Orig. Int.* iii. 956ᵃ. | τα ῥημ. παντα D. (*a.*) | τα ῥημ. ἁπαντα AK. (παντα συνετ. τα ῥημ. *Eus.* ad Steph.) | om. τα ῥηματα S.
— ταυτα ACL. rel. Vulg. *b.c.f.ff.g*¹. Syrr.Crt.Pst.MS.&Hcl.(Memph.) Goth. Æth. *Orig. Int.* iii. 956ᵃ. *Eus.* ad Steph. | om. BDM. *a.e.* Syr.Pst.impr. Arm.
— εν τῃ] praem. συμβάλουσα *sic* X.
52. Ιησους] praem. ὁ Λ. *Orig.* iii. 214ᵈ. 605ᶜ.
— προεκοπτεν] προεκοπται D. (-πτει M*ap.*Tf.*) ‖ add. τῃ B. | add. εν τῃ L. *Orig.* iii. 214ᵈ. | *non habent* ACD. rel. *Orig.* iii. 129ᵉ.
— ηλικιᾳ και σοφιᾳ DL. *a.b.c.e.l.* Syrr. (Crt.)&Pst. (Syr.Hier.) Memph. (*Orig.* iii. 129ᵉ. προεκοπτεν ηλικιᾳ προεκοπτε σοφιᾳ.) *Orig. Int.* ii. 673ᶜ. iii. 35ᵃ. *Victorinus* (an *Orig.*?) ap. Hieron. iii. 425. (vid. Routh. iii. 462.) [Æth.] | ‡σοφιᾳ και ηλικιᾳ ⊃. ABC. rel. Vulg. *f.ff.g*¹. Syr.Hcl. Goth. Arm. (in coll. Rieu). *Orig.* iii. 214ᵈ. *Orig. Int.* ii. 250ᶠ.
— ανθρωποις] praem. παρα D. | Contra, rel. *Orig.* iii. 129ᵉ. 214ᵈ.

46. interrogantem eos *Cl.* | 48. filii *Am.* | *om.* sic *Am.* | 50. ad eos *Cl.* | 52. *om.* et 2°. *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Ε′
Syrr. [C] P. H. ϛ
Memph. γ
Goth. Arm. Æth.

III.

17 [1] Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρῴδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος, [2] ‡ ἐπὶ″ ‡ ἀρχιερέως″ ″Αννα καὶ Καϊάφα, [i] ἐγένετο § ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ ‡ Ἰωάνην″ τὸν † Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ· [3] καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν † περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· [4] ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων ¶ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου †, [j] Φωνὴ βοῶντος, Ἐν τῇ ἐρήμῳ ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. [5] πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται § καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς ‡ εὐθείας″ καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας· [6] καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ. [7] ″Ελεγεν οὖν τοῖς ἐκπο-

[1] ‖ Matt. 3:1-12. ‖ Mar. 1:2-8.
§ F
ζ a
¶ E
[j] Esa. 40:3-5.
§ Ξ
η ε

[1 (6, 3.)] Anno autem quintodecimo imperii Tiberii Caesaris, procurante Pontio Pilato Iudaeam, tetrarcha autem Galilaeae Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Itureae et Trachonitidis regionis, et Lysania Abilinae tetrarcha, [2] sub principibus sacerdotum Anna et Caiapha, factum est verbum dei super Iohannen Zachariae filium in deserto, [3 (7, 1.)] et venit in omnem regionem Iordanis praedicans baptismum paenitentiae in remissionem peccatorum, [4] sicut scriptum est in libro sermonum Esaiae prophetae, Vox clamantis, In deserto parate viam domini, rectas facite semitas eius: [5] omnis vallis implebitur et omnis mons et collis humiliabitur, et erunt prava in directa et aspera in vias planas, [6] et videbit omnis caro salutare dei. [7 (8, 5.)] Dicebat ergo ad turbas

1. δε] om. XHK*(add.[1].) Arm. *Orig. Int.* iii. 956[e]. 957[b]. *Eus.* D.E. 365[d]. 398[d]. 428[c]. | Contra, MSS. rel. Latt. Syrr. Crt.Pst.
— πεντεδεκατῳ L.
— Καισαρος] add. Αυγουστου X. | Contra, *Orig. Int. Eus.*
— ἡγεμονευοντος ABC. rel. Syrr.Crt.Pst. &Hcl. *Eus.* D.E. 398[d]. | επιτροπευοντος D. *Eus.* D.E. 365[d]. 428[c]. (procurante Latt.)
— τετραρχουντος *ter.* (*sic* Syr.Hcl.mg. *Graecè.*) *Eus.* D.E. 365[d]. | τετρααρ. C. *ter.* (ΤΕΤΡΑΑΡΧΗC *ter.* Memph.)
— και τετρ. της Γαλ.] om. D *Gr.* | Contra, *Orig. Int.* iii. 957[c]. *Eus.* D.E. 365[d].
— της Γαλ. Ἡρωδ. BCL*sic.* rel. *Orig. Int.* iii. *Eus.* D.E. 365[d]. | Ἡρωδ. της Γαλ. AK.
— Ιτουραιας] Idumaeae Memph.W. et MS. | (τετ. τ. Ιτουρ. *bis* D *Gr.*)
— και τετραχονιτιδος K. *e.* (Memph. ΤΕΤΡΑΓΩΝΙΤΗC.)
— Αβιληνης Syr.Pst. Arm. *Eus.* D.E. (Αβειληνης AB. Goth.) | Αβιιινης C ΔMV. Vulg. *c.g*[1.2.] Syr.Hcl.mg.*Gr.* Memph. | Αβιλλιανης D*. *a.b.(e.)f.* (*ff.*) | Αβιλλινης D**. | Sabilanes Æth. [Syr.Crt.] ‖ (της Αβιληνης τε L. et supra lin. -η- et -τραχουντος ab ipsa prima manu ut vid.)

2. επι ABCDLXΔ. 1. 33. 69. EGHKM *Tf.*SUVΓΛ. *Eus.* D.E. 365[d]. 398[d]. | ‡επ' ϛ.
— αρχιερεως ABCDLXΔ. 1. 33. 69. E F *Wtst.*GHKMSUVΓΛ. *b.e.* Æth. *Eus.* D.E. bis. | ‡αρχιερεων ϛ. *Orig. Int.* iii. 957[c]. (Latt.) Memph. Goth.
— Αννα] Ανα H.
— Καιαφα ABLΔ. rel. *Am. Fuld.* Memph. *Eus.* D.E. *bis.* (Καηαφα i.e. Καιαφα Syr. Hcl. mg. *Graecè.*) | Καιφα CD. Vulg.*Cl. a.b.c.f. Orig. Int.* iii. 957[c]. (Capha *e.*)
— θεου] κυριου Vulg. *c. Clem.* 407. *Orig. Int.* iii. | Contra, *Orig.* iii. 957[c]. (e sch.) iv. 127[c]. *Eus.* D.E. 428[c].
— επι *Clem.* 407. *Eus.* D.E. 428[c]. *Orig.* iv. | προς Δ. *Orig.* iii.
— Ζαχαρ.] †praem. του ϛ. 1*s.* 69. G. *Eus.* D.E. | om. ABCDLXΔ. 33. EFH KMSUVΓΛ. *Clem.* 407. *Orig.* iv. 127[c]. ‖ add. "et praedicabat" *loc.* Syr.Crt. (om. in ver. seq. κηρυσσων et και ηλθεν.)

3. πασαν] †add. την ϛ. CD. rel. Memph. *Eus.* D.E. 428[c]. (h. 33.) | om. ABL. *Orig.* iii. 719[b]. 957[f]. (e sched. Gr. et Comb.) iv. 127[c].
— εις αφ. ἁμαρτ. Vulg. *c.e.f. Orig.* iii. iv. *Eus.* D.E. | om. *a.b.ff.l.*

4. ὡς ABD. rel. *Orig.* iv. 127[c]. | καθως C. *Eus.* D.E. 428[c].
— βιβλῳ ACD. rel. *Orig.* iv. *Eus.* D.E. | βιβλιῳ B. ‖ add. των E* ut vid. ‖ (βιβλῳ λογων] prophetia Syr.Crt.)
— προφητου] †add. λεγοντος ϛ. AC. 33. rel. *f.* Syr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. | om. BDLΔ. 1. (Latt.) Syr.Crt. Memph. Arm. *Orig.* iv. *Eus.* D.E.

4. κυριου] praem. του A. | Contra, BC D. rel. *Orig.* iv. *Eus.* D.E.
— αυτου ABC. rel. Syr.Hcl. vv. *Orig.* iv. *sic* diserte *non* του θεου ἡμῶν. | ὑμων D *Gr.* | Deo nostro Syrr.Crt.& Pst. Dei nostri *Iren.* 184.

5. φαραξ AL*XH.
— ευθειας BD *Gr.*Ξ. Vulg. *a.b.c.ff.g*[1]. Arm. *Iren.* 184. *cdd. Orig.* iv. 127[d]. μετὰ τοῦ ἀντὶ ἐνικοῦ, εἰς εὐθεῖαν, πεποιηκέναι πληθυντικόν, εὐθείας. *Orig.* iv. 127[e]. *Orig. Int.* iii. 958[a]. iv. 693[e]. | ‡ευθειαν ϛ. AC. rel. *e.f.* Syr.Crt.&Pst. Goth. (Æth.) *Iren.* 184. *cdd. Orig.* iv. 118[c]. sic in ed.

6. ver. sic in Syr.Crt. Et relevabitur gloria Domini, et videbit eam simul omnis caro, quia os Domini locutum est. Ex Esai. xl. 5.
— του θεου ABC. rel. *Iren.* 184. *Orig.* ii. 638[f]. 812[c]. iv. 127[d.e.] in Prov. ap. Mai p. 48. *Orig. Int.* iii. 958[d]. iv. 694[a]. 496[d]. *Hil.* 114[a]. | κυριου D. Æth.

7. ουν ABC. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Memph. ed. | δε D. 1. 69. *e.f.* Memph. MS. Goth. | et (ante) Syrr.Crt.&Pst. Arm. Æth.

2. Caipha *Cl.* | verbum domini *Cl.*

A B C D. L (Ξ) X Δ. 1. 33. 69. [E][F]GHKMSUVΓ Λ.

8. ἀξίους καρποὺς ¶ Ξ

ρευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; [8] ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας·¶ καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. [9] ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

ϛ′ θ ι

[10] Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες, Τί οὖν ‡ποιήσωμεν″; [11] ἀποκριθεὶς δὲ ‡ἔλεγεν″ αὐτοῖς, Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, § καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω.

§ Ξ

18 [12] Ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ ‡εἶπαν″ πρὸς αὐτόν, Διδάσκαλε, τί ‡ποιήσωμεν″; [13] ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ

quae exiebant ut baptizarentur ab ipso, Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere a ventura ira? [8] Facite ergo fructus dignos paenitentiae, et ne coeperitis dicere, Patrem habemus Abraham: dico enim vobis quia potest deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae. [9] Iam enim securis ad radicem arborum posita est: omnis ergo arbor non faciens fructum exciditur et [in] ignem mittitur. [10 (9, 10.)] Et interrogabant eum urbae dicentes, Quid ergo faciemus? [11] Respondens autem dicebat illis, Qui habet duas tunicas det non habenti, et qui habet escas similiter faciat.

[12] Venerunt autem et publicani ut baptizarentur, et dixerunt ad illum, Magister, quid faciemus? [13] At ille dixit ad eos, Nihil amplius quam con-

---

7. *οχλοις Orig.* iv. 128ᵃ. disertè. | om. 1. — *βαπτισθηναι ὑπ' αυτου*] "ad eum" tantum Syr.Crt. (ad eum baptizari Syr.Pst.) — *ὑπ'* (Latt.) Syr.Hcl. *Orig.* iv. 128ᵃ. | *ενωπιον* D. *b.e.l.* — *γενηματα* X. — *ὑμιν*] ante *ὑπεδειξεν* DΛ. | Contra, *Eus.* D.E. 428ᵈ. in Ps. 388ᵇ.

8. *καρπους αξιους* ACΞ. rel. (Latt.) *plur.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl.mg. Arm. *Orig. Int.* iii. 959ᶜ·ᵈ. 960ᵃ. *Eus.* D.E. in Ps. *αξιους καρπους* B. *Orig.* iv. 128ᵇ.(*diserte πληθυντικῶς.*) | *καρπον αξιον* D. *e.* Syr. Hcl.txt. Memph. Goth. Æth. (vid. Matt. iii. 8). — *αρξησθε Orig.* iii. 145ᵉ. (iv. 128ᶜ. *diserte*) 272ᵈ. *Orig. Int.* iii. 959ᵈ·ᵉ. 960ᵃ. | *δοξητε* L. (Æth.) vid. Matt. iii. 9. | *δοξησθε* Γ*sic.*(Λ ap. *Tf.*) — *εν ἑαυτοις f.* Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* iii. iv. 128ᶜ. | om. Latt. Syr.Crt. Arm. *Orig.* iv. 272ᵈ. | *αυτοις* D*Gr. Æth. | *εν αυτοις* L. — *πατερα*] praem. *ὁτι* L. 33. Syrr.Crt. Pst.&Hcl.* Arm. *Orig.* iii. iv. 272ᵈ. — *εχωμεν* X.

9. *ηδη δε*] et ecce Syr.Crt. ecce autem Syrr.Pst.&Hcl. Arm. ecce *Orig. Int.* iii. 959ᵈ. 960ᵇ. — *δε και* ABC. rcl. *c.* Syr.Hcl. (quoniam jam Æth.) | om. *και* D. (Latt.) Syrr. Crt.&Pst. Memph. Goth. Arm. *Orig. Int.* iii. *bis.* (vid. Matt. iii. 10).

9. *ουν Orig.* iv. 128ᵈ. 129ᵃ. | *δε c.* Memph. | om. *b.* Arm. — *δενδρον Iren. Orig.*ˡᵃᵗ iv. *bis.* | om. Δ. — *καρπον καλον* Vulg. *Cl. b.c.e.f.g*¹. Memph. Æth. *Orig. Int.* iii. 959ᵉ. 960ᵇ. | *καρπους καλους* D. Syrr.Crt.&Pst. | *καρπον* tantum *Am. Fuld. For. Per. a.ff. Iren.* 279.MSS. *Orig.* iv. 128ᵈ. 129ᵃ. *τὸ μὲν γὰρ μὴ ἔχον καρπὸν οὐδὲ καλὸν ἔχει καρπόν. Orig.* iv. 128ᵈ. — *πυρ Orig.* iv. *bis.* | praem. *το* 69.

10. *επηρωτων* Vulg. *a.f.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl. (*-του* X. *-τουν* X*Tf.* 69.) | *-τησαν* D. *b.c.e.ff.* — *λεγοντες*] om. Syr.Crt. — *ουν* Vulg. *a.f.ff.g*¹. Syrr.Pst.&Hcl. Memph.ed. (Goth.) Arm. | om. D. *b.c.e.* Syr.Crt. Memph.MS. Æth. *Orig. Int.* iii. 960ᶜ. — *ποιησωμεν* ABCDLXΔ. 33. 69. FH MSVΓΛ. Goth. Æth. | ‡*-σομεν* ϛ. 1. GKU. Latt. *Orig. Int.* iii. ‖ add. *ινα σωθωμεν* D. (*b.g*¹*.l.*) Syr.Crt. | Contra, rel. *Orig. Int.*

11. *αποκριθεις δε*] om. Syr.Crt. | *ὁ δε αποκριθεις* U. — *ελεγεν* BC*LX. 1. 33. 69. Vulg. *c.f.l.* | ‡*λεγει* ϛ. AC²D. rel. (dixit *a.b.e.g*¹. Syr.Crt.Pst.&Hcl. Goth.) — *μεταδοτω τῳ*] *μεταδωτο* L. | *μεταδότω* K. | *μεταδωτω τω* U. (det unam ex eis Syr.Crt.)

12. *τελωναι*] add. *ὁμοιως* D. *a.* | Contra, *Orig. Int.* iii. 959ᵈ. 960ᶜ.

12. *βαπτισθηναι*] add. *ὑπ' αυτου* CXK. Syr.Hcl.† Memph.MS.mg. *Orig. Int.* iii. 959ᵈ. 960ᶜ. | Contra, ABD. rel. vv. rel. — *και*] supra scr. 69*. — *ειπαν* C*D. | ‡*ειπον* ϛ. ABC³. rel. — *διδασκαλε*] om. Syr.Crt. — *ποιησωμεν* ABCDLΞXΔ. 33. 69. FH KMVΓΛ. Goth. Æth. | ‡*-σομεν* ϛ. 1. GU. Latt. (?S.) ‖ add. *ινα σωθωμεν* D. 13. *ὁ δε* om. Syr.Crt. — *προς αυτους* Vulg. *c.g*¹. | *αυτοις* D. (*a.*)*e.f.* (om. *b.ff.*) — *μηδεν*] *μηθεν* AΔ. — *πλεον* ABD. rel. | *πλειον* C. | om. V. ‖ add. *πρασσετε* D. sic et om. post *ὑμιν a.b.c.e.ff.g*¹. Æth. | *praem.* id. Syrr.Crt. (om. postea) & Pst. | non habent rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. — *το*] om. L*. — *πρασσετε* AB(C). rel. Vulg. *f.* Syr. Hcl. vv. (*παρασσετε* C.) | om. *hic* (Latt.) Syr.Crt. Æth. | *πρασσειν* D. Syr.Pst. vid. supra (id. post *πλεον Clem.* 306.)

14. *επηρωτων* ABLΞ(X). rel. Vulg. *a.e. f.* Syr.Crt.Pst.&Hcl. (*-τουν* X.) | *-τησαν* CD. *b.c.ff.g*¹. — *δε*] om. C. *Fuld.* — *αυτον*] om. D. *c.*

8. quia potens est *Cl.* | 9. fructum bonum *Cl.* | excidetur *Cl.* | *om.* in *Am.* | mittetur *Cl.* | 13. quam quod const. *Cl.*

Vulg. *a.b.c.* Syrr. (C.) P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. [14] ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες, ‡ Τί ποιήσομεν καὶ ἡμεῖς;" καὶ εἶπεν ‡ αὐτοῖς", Μηδένα διασείσητε μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.

14. ποιήσωμεν

stitutum est vobis faciatis. [14] Interrogabant autem eum et milites dicentes. Quid faciemus et nos? Et ait illis, Neminem concutiatis neque calumniam faciatis, et contenti estote stipendiis vestris.

§ E

19 [15] Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ § τοῦ ‡ Ἰωάνου," μή ποτε αὐτὸς εἴη ὁ χριστός, [16] ἀπεκρίνατο ὁ ‡ Ἰωάνης" ἅπασιν λέγων, Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς·¶ ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· [17] οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. [18] Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν

[15] Existimante autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Iohanne, ne forte ipse esset Christus, [16] (10, 1.) respondit Iohannes dicens omnibus, Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem fortior me, cuius non sum dignus solvere corrigiam calciamentorum eius, ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igni: [17] (11, 5.) cuius ventilabrum in manu eius, et purgabit aream suam, et congregabit triticum in horreum suum, paleas autem conburet igni inextinguibili. [18] Multa quidem et alia ex-

16. λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάν. ¶ Syr. Crt.

17. διακαθᾶραι (om. καὶ)

---

14. λεγοντες] add. *αυτῳ* Syr.Crt.
— *τι ποιησ.* ante *και ἡμεις* BC*LΞ. 1. 69. Vulg. *b.c e.f.l.* Syrr.Crt.&Pst. | ‡ post ⸗. AC³. rel. *a.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. ‖ om. *και ἡμεις* D.
— *ποιησομεν* AB.*Mai.* 1. GKU. Latt. | *ποιησωμεν* B.*Bch.*CDLΞΧΔ. 33. 69. FHMVΓΛ. Goth. Æth. (? S.) ‖ add. *ἱνα σωθωμεν* D.
— *και ειπεν* (Latt.) Syr.Hcl. Memph.ed. rel. | om. *και b.* Syr.Crt.&Pst. Memph. MS. | *ὁ δε* D. *e.*
— *αυτοις* BC*DLΞ. 1. 33. Vulg. *a.b.c.e. f.l.* | ‡ *προς αυτους* ⸗. AC³. rel. ‖ add. *μηδενα αδικησητε* Λ.
— *μηδε*] *μηδενα* H. Syrr.Crt.&Pst.(ctra, Hcl.)
15. *προσδ. δε.... π. τ. Ιωαννου*] et homines qui illum audiebant cogitabant inter se et dicebant Syr.Crt.
— *του λαω* Δ.
— *περι του Ιωαν.*] om. Syr.Crt.(supra). | post *του λαου* Syr.Pst. ‖ om. *του* DΞ. 1. 69. *Eus.* Theoph. 140. | Contra, *Orig.* iv. 132ᵃ.
— *μη ποτε Orig.* iv. *Eus.* Theoph. | *μητι* 1.
— *ειη Orig.* iv. *Eus.* Theoph. | *ει* L. 69.
16. *απεκρινατο ὁ Ιωανης ἁπασιν λεγων* AC(Ξ)Δ. rel. (*a.*) Syr.Hcl. Goth. (om. *ἁπασιν* Γ*Tf.*) (om. ὁ ante *Ιωαν.* 69. E. om. *ὁ Ιωαννης a.b.l.* Syr.Crt. Arm.) | *απεκρ. λεγων πασιν ὁ Ιωαν.* B. *e. Orig.* iv. 132ᵃ. | *απεκρ. πασιν λεγων ὁ Ιωαν.* L. | *απεκρ. ὁ Ιωαν. λεγων πασιν* K (*απασιν*²·) Vulg. (*b.*)*f.ff.* (Æth.) [*c.*] | *απεκρ. ἁπασιν ὁ Ιωανν. λεγων* X.(1.)33. Memph. (*πασιν* BΞ. 1. K*. *non* G.) | om. *ἁπ. λεγ. Eus.* Theoph. 140. | *επιγνους τα νοηματα αυτων ειπεν* D. | dixit illis *tantum* Syr.Crt. | respondit Johannes et dixit illis Syr. Pst.
16. *μεν ὑδατι βαπτιζω ὑμας* Vulg. *ff.* Syr.Hcl. Æth. *Orig.* iv. 132ᵃ. (*ὑδ.* post *ὑμας* Syrr.Crt.& Pst. Memph. Goth. *Orig. Int.* iii. 961ᵈ·ᵉ·) | *ὑμας βαπτιζω εν ὑδατι* D. 1. 69. *e.*(*f.*) | *μεν ὑμας ὑδ. βαπτ. Eus.* D.E. 428ᵈ. [*a.b.c.*] ‖ add. *εις μετανοιαν* CD. *a.b.c.*(*e.*)*ff.g*¹. Syr. Hcl.mg. *MS.* (vid. Matt. iii. 11.) | Contra, ABL. rel. Vulg. *f.l.* Goth. vv. *Orig.* iv. 132ᵃ. 133ᵇ. *disertè. Orig. Int.* iii. *Eus.* D.E. *μόνος Ματθαῖος τούτῳ προσέθηκε τό, Εἰς μετάνοιαν Orig.* iv. 133ᵇ.
— *ερχεται δε ὁ* ABC. rel. *Orig.* iv. 132ᵃ. *Eus.* D.E. | *ὁ δε ερχομενος* D. *l. Orig.* iv. *Eus.* D.E. ‖ om. *δε* V.
— *μου*] *εμου* C. ‖ add. *εστιν* D. *l.* ‖ add. *ὀπισω μου* L. *Eus.* D.E. | add. id. post *ερχ. δε* Syr.Pst.impr. (*Orig. Int.* iii. 961ᵉ.) | non habent rel. Syr.Pst.MS. *Orig.* iv.
— *ἱκανος*] add. *κυψας* 69. M. (vid. Mar. i. 7.) | Contra, *Orig.* iv. 132ᵃ. 135ᶜ. diserte.
— *των ὑποδηματων Orig.* iv. 132ᵃ. 136ᵈ. *diserte.* | *του ὑποδηματος* D. Syr.Hcl. Memph. *Clem.* 679.(sed vid. 241.) vid. Joh. i. 28. (calceamenta portare *a.b.ff. l.* Arm. *αξιος τα ὑποδηματα βαστασαι Eus.* D.E. | Contra, Vulg. *c. e.f.*)
16. *αυτου* Vulg. *c.e.f. Orig.* iv. 132ᵃ. | om. D. *a.b.ff.l.* Arm. *Eus.* D.E. | *αυτων sic* Λ.
17. *και διακαθαριει* AD. rel. vv. *Iren. Gr.* (ap. Epiph.) 17. vid. *Orig. Int.* iii. 359ᶠ. 963ᶜ·ᵇ· (vid. Matt. iii. 12.) | *διακαθαραι* B. (*a.*)(*e.*) Memph. Arm. *Iren. Lat.* | *τὸ γὰρ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τοῦ διακαθᾶραι τὴν ἅλω· καὶ συνάξει τὸν σῖτον κ.τ.λ. Heracl. ap. Clem.* Ec. Pr. 995. e Matt. et Luc. ut vid. | *και καθαριει* Λ *sic.*
— *ἅλωνα*] *ανωλα* 69.
— *συναξει Iren. Heracl. ap. Clem. Orig. Int.* iii. (post *σιτον* D. Syr.Pst.) | *συναγαγειν* B. *e.* Arm. vid. supra.
— *σιτον*] praem. *μεν* D. 69. EGΛ. | Contra, *Iren. Orig. Int.* iii.
— *την* et *αυτου* 2°. ABC. 69 *sic.* rel. Memph.Schw. rel. *Iren. Orig. Int.* iii. 963ᵇ. | om. D. *Orig. Int.* iii. 359ᶠ. Memph.W.& MS.
— *αβεστῳ* B*.*Rl.*
18. *ἑτερα*] *αλλα* 69. *txt.*(corr. mg.)
— *παρακαλων*] *παραινων* D.

17. purgavit *Am.*

A B (C) D. ιβ
L (Ξ) X Δ. β
1. 33. 69.
E(F)GHKMSUVΓ Λ.

εὐηγγελίζετο τὸν λαόν. [19] [k] ὁ δὲ Ἡρῴδης ὁ τετράρχης ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς † τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης, [20] προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν καὶ κατέκλεισεν τὸν ‡ Ἰωάνην" ἐν † φυλακῇ.¶

hortans evangelizabat populum: [19 (12, 2.)] Herodes autem tetrarcha cum corriperetur ab illo de Herodiade uxore fratris sui, et de omnibus malis quae fecit Herodes, [20] adiecit et hoc supra omnia et inclusit Iohannen in carcere.

[k] Matt. 14: 3. Mar. 6: 17.

20. [καὶ] κατεκλ.

¶ Ξ

ιγ

20 [21] [l] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν,¶ ¶ καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν, [22] καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ‡ ὡς" περιστερὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γε-

[21 (13, 1.)] Factum est autem cum baptizaretur omnis populus, et Iesu baptizato et orante apertum est caelum, [22] et descendit spiritus sanctus corporali specie sicut columba in ipsum, et vox de caelo facta

[l] Matt. 3: 13-17. α
‖ Mar. 1: 9-11.

¶ C

¶ F

---

19. τετραρχης] τετρααρχης C. Memph.
— ὑπ' αυτου] ὑπο Ιωαννου FM.*mg.Tf.* Syr.Pst. Memph. | Contra, *Lucif.* 205.
— του αδελ.] †praem. Φιλιππου ⸗. A CX. 33. K. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm.MSS. Æth. | om. B.*Bch.Mai* DL ΞΔ. 1. 69. EFGHMSUVΓΛ. Latt. Goth. Arm.ed. *Lucif.* 205.
— ὁ Ἡρ.] om. Syr.Pst. *e.l.* | om. ὁ X.
20. και 1°. Vulg. *c.e.f.* | om. B.*Bch.*(sed habet ap. *Mai* et *Vcln.*) *a.b.l. Lucif.* 205.
— και κατεκλεισεν] om. και B(ap. *Vercellonium*) DΞ. *b.e. Eus.* H.E. iii. 24 (117). | Contra, AC. rel. *Lucif.* ‖ενεκλισε D.
— φυλακῃ] †praem. τῃ ⸗. AC. rel. | om. BDLΞ. 1. ΚΜΛ. Goth. Arm. *Eus.* H.E.
21. δε] om. 69.
— ανεῳχθηναι] ανοιχθηναι D.
22. σωματικῳ] -κως K*Tf.*
— ὡς BDL. 33. *Orig.* iv. 150[c]. | ‡ὡσει ⸗. A. rel. vid. *Eus.* ad Steph. suppl. 270.
— επ' *f.* | εις D. Latt.
— εξ] εκ του D. | απ' Λ.
— ουρανου] ουρανων 69.
— γενεσθαι] add. προς αυτον 69. Λ. ‖†add. λεγουσαν ⸗. A. rel. *f.ff.g*[2]. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. BDL. Vulg. *a.b.c.e.l.* Memph.
— συ ει ὁ υἱος μου ὁ αγαπ. εν σοι ευδοκ. AB. rel. Vulg. *e.(f.)ff**.g*[2]. *Eus.* ad Steph. suppl. (270.) 271. codices Graeci antiquiores apud *Aug.* (vid. infra.) | υἱος μου ει συ εγω σημερον γεγεννηκα σε D. *a.b.c.ff*.l.* eadem habent *Justinus* tanquam dicta post baptismum Jesu. Tr. 88. 103. (βαπτιζομένῳ τῷ κυρίῳ ἀπ' οὐρανῶν ἐπήχησε φωνὴ μάρτυς ἠγαπημένου, Υἱός μ. εἰ σὺ ἀγαπητός, ἐγὼ σήμ. γεγέννη. σε *Clem.* 113.) *Method.* de Conv. Virg. 112. *Lact.* Inst. iv. 15. *Hil.* 42[b]. 961[c]. 1094[a]. "Illud vero quod nonnulli codices habent secundum Lucam, hoc illa voce sonuisse quod in Psalmo scriptum est, Filius meus es tu, ego hodie genui te; quamquam in antiquioribus Codicibus Graecis non inveniri perhibeatur, tamen si aliquibus fide dignis exemplaribus confirmari possit, quid aliud quam utrumque intelligendum est quolibet verborum ordine de caelo sonuisse?" *Aug.* de Cons. Evv. ii. (c. xiv.) 31. (ed. Bass. iv. 59.) vid. et Enchir. xlix. 14 (xi. 591). (καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγοῦσα, Σύ μου εἶ ὁ υἱὸς ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ ηὐδόκησα· καὶ πάλιν, Ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. Ev. Ebion. ap. Epiph. 30. 13.)
22. σοι] ᾧ X. *f.* Memph.W. Goth. *Eus.* ad Steph. suppl. 270. (Contra, 271.)
— ευδοκ. B. 1. 33. 69. F*Wtst.*KMUΛ. *Eus.* ad Steph. *bis.* | ‡ηυδοκ. ⸗. ALX. rel.
23. και αυτος ην † Ιησους (A)BLX. 33. (rel.) Goth. *Orig. Int.* iii. 965[d]. και αυτος ὁ Ιησ. ην *Eus.* ad Steph. iii. 228. et ipse Jesus erat Vulg. *a.b.c.e.f.g*[1]. Syrr.(Pst.)&Hcl. Arm. και αυτος ην et αρχομενος ante ὁ Ιησους *Eus.* ad Steph. suppl. 270. (†ὁ" Ιησ. ⸗. A. rel. | om. ὁ B.*Mai*DLX. 33. U.) | ην δε Ιησους D. *Clem.* 407. *Hipp.* ap. *Mai.* vii. 74 (ὁ Ιησ.). Jesus autem erat *Iren.* 148. Memph. [Æth.] ‖(ην] ουν 69.)
23. αρχομενος ὡσει ετων τριακοντα BLX. 1. 33. (69.) Vulg. *b.c.g*[1]*.l.* (Memph.) (*Hipp.*) *Orig.* iii. 406[e]. *Orig. Int.* iii. 966[a]. *Eus.* ad Steph. iii. (αρχ. ὁ Ιησ. ὡς ετ. τριακ. *Eus.* ad Steph. suppl. 270.) | ‡ὡσει ετων τριακ. αρχ. ⸗. A(D.) rel. *a.* Syr.Hcl. Goth. (Arm.) quasi natus annorum triginta Syr.Pst. quasi incipiens triginta annorum *Iren.* 148. ‖αρχομενος] om. *e.f.* Syr.Pst. Æth. add. ειναι 69. Syr.Hcl.mg. (ctra., txt.) (τριακοντα ων αρχ. Mmg.*Tf.*) ‖ὡσει] ὡς D. 69. *Hipp. Eus.* ad Steph. | om. Γ. ‖ἐρχόμενος ἐπὶ τὸ βάπτισμα ὡς ἐτῶν λ' *Clem.* 407.
— ων υἱος ὡς ενομιζετο BL. 1. (*a.*) *Eus.* ad Steph. iii. 228. et suppl. 270. υἱος ων ὡς ενομιζετο *Orig.* iii. 965[f]. e sch. Gr. et Cmbf. (om. ων 69. Goth.) ὁς ην υἱος ὡς ενομ. *Afric. ap. Eus.* H.E. i. 7 (23). sed qu. om. υἱος. | ‡ων ὡς ενομιζετο υἱος ⸗. AX. 33 *sic.* rel. Vulg. (*f.*) Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. | ὡς ενομειζετο ειναι υἱος D. (*b.*)*c.e.ff.g*[1]*.l.* et existimabatur filius Joseph Syr. Pst.
— Ιωσηφ] praem. του B.*Bch.* 1. HΓ. *Afric. Eus.* ad Steph. iii. et suppl. | Contra, AB.*Mai.*DLXΔ. 33 *sic.* rel. *Orig.* iii. 965[f].
‖ In D. pro hac genealogia fere eadem nomina leguntur usque ad David quae mutato ordine dedit Matthaeus; *sic*

18. populo *Cl.* | 20. super *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

νέσθαι †, Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ ‡ εὐδόκησα."

21 [23] Καὶ αὐτὸς ἦν † Ἰησοῦς ‡ ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα," ὢν ‡ υἱός, ὡς ἐνομίζετο," [m] Ἰωσήφ, τοῦ ‡ Ἡλεί," [24] τοῦ Ματθατ, τοῦ ‡ Λευεί," τοῦ ‡ Μελχεί," τοῦ ‡ Ἰανναί," τοῦ Ἰωσήφ, [25] τοῦ ‡ Ματθαθίου," τοῦ Ἀμώς, τοῦ Ναούμ, τοῦ ‡ Ἐσλεί," τοῦ Ναγγαί, [26] τοῦ Μαάθ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ ‡ Σεμεείν," τοῦ ‡ Ἰωσήχ," τοῦ ‡ Ἰωδά," [27] τοῦ ‡ Ἰωανάν," τοῦ Ῥησά, τοῦ Ζοροβάβελ,

22 τοῦ Σαλαθιήλ, τοῦ ‡ Νηρεί," [28] τοῦ ‡ Μελχεί,"

est, Tu es filius meus dilectus, in te complacuit mihi.

[23 (14, 3.)] Et ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta, ut putaretur, filius Ioseph, qui fuit Heli, qui fuit Mattat, [24] qui fuit Levi, qui fuit Melchi, qui fuit Iannae, qui fuit Ioseph, [25] qui fuit Matthathiae, qui fuit Amos, qui fuit Naum, qui fuit Esli, qui fuit Naggae, [26] qui fuit Maath, qui fuit Matthathiae, qui fuit Semei, qui fuit Iosec, qui fuit Ioda, [27] qui fuit Iohanna, qui fuit Resa, qui fuit Zorobabel,

qui fuit Salathiel, qui fuit Neri, [28] qui fuit Melchi, qui

m ‖ Matt. 1: 1-17. 1 Chr. 1: 1, seq. 2: 1, seq. 3: 1, seq. Ruth 4: 18-21. Gen. 5: 6, seq. 11: 10, seq.

26. Ματαθίου

υἱος Ιωσηφ του (*add.* εγενετο man. *rec.*) Ιακωβ του Μαθθαν του Ελεαζαρ του Ελιουδ τ. Ιαχειν τ. Σαδωκ τ. Αζωρ τ. Ελιακειμ τ. Αβιουδ τ. Ζοροβαβελ τ. Σαλαθιηλ τ. Ιεχονιου τ. Ιωακειμ τ. Ελιακειμ τ. Ιωσεια τ. Αμως τ. Μανασση τ. Εζεκεια τ. Αχας τ. Ιωαθαν τ. Οζεια τ. Αμασιου τ. Ιωας τ. Οχοζιου τ. Ιωραμ τ. Ιωσαφαδ τ. Ασαφ τ. Αβιουδ τ. Ροβοαμ τ. Σολομων τ. Δαυειδ.

23. Ιωσηφ] add. του Ιακωβ Arm. ‖add. id. post Ἡλει E. ‖In codice E. ordo nomimum valde perturbatur. Librarius in legendis columnis archetypi ejus erravit; ita ut nomina novo ordine se excipiant. ver. 24. τ. Λευ. τ. Μελχ. τ. Ιαν. *post* τ. Μααθ. ver. 26. *tunc* τ. Λευι (e ver. 29) ad τ. Μελεα (ver. 31). postea τ. Ματταθιου (ver. 26) ad τ. Μαθατ (ver. 29). Tunc τ. Ναχωρ (ver. 34) ad τ. Καιναν (ver. 36) deinde τ. Μαιναν (ver. 31) ad τ. Θαρα (ver. 34) deinde τ. Λαμεχ (ver. 36) ad τ. Ενως (ver. 38); postea τ. Αρφ. τ. Σημ, τ. Νωε, τ. Σηθ, τ. Αδαμ, τ. Θῦ. *sic.* (In cod. V. nomina inde a ver. 23 usque ad ver. 33 maxime perturbantur.)

— τ. Ἡλει AB. 1. 69. EGHMSΓΛ. *Eus.* ad Steph. suppl. | om. *c.* | ‡του Ἡλι ☽. Memph. LX. rel. *Eus.* ad Steph. iii.

24. του Ματθατ ABD. rel. Memph. (Ματθατ B* conjicit *Tf.* sed silent *Rl.* et *Mai.*) | om. *c. Afric. diserte* (τρίτος ἀπὸ τέλους Μελχί) *Eus.* ad Steph. *bis.* (vid. et *Ambr.* in Luc. lib. 3.) | του Ματθαν LXΔ. 1. 69. KM *txt.* UVΓ. Syr. Hcl. (vid. Matt. i. 15.) | τ. Ματταθ M mg. litt. rubr. | τ. Ματθα 33. Mathat Vulg.*Cl.* Mattat *Am.* Mattheae *a.* Matthei *b.e.* Mathi *f.* Matathia Arm. Matthiae *ff.g*[1].*l.* Mati Æth.

24. τ. Λευει B. 1. 69. GΓΛ. (τ. Ηλευει B*Mai.*) | ‡τ. Λευι ☽. A. rel. Memph. | om. *Afric. diserte. Eus.* ad Steph. *bis.*

— τ. Μελχει AB.*Btly.Mai.*LΔ. 1. 69. EG HMSΓΛ. | ‡τ. Μελχι ☽. X. rel. Memph. *Afric. Eus.* ad Steph. *bis.* | om. B.*Bch.*

— τ. Ιανναι BLΔ. 33. 69. *Am. b.ff.l.* Syr.Pst. Janne *c.f.* Jane g^2. Jonae Æth. | ‡τ. Ιαννα ☽. A. rel. Arm. ΙΑΝΝΗ Memph. (Αννε MS.) | τ. Ιωαννα 1[T]. E**Tf.* Λ. τ. Ιωανναι 1 *Wtst.* | τ. Αννα X. Anne *a.* Annae *e.* | τ. Ιωανναν Γ. | τ. Ιανναν H.

— τ. Ιωσηφ] τ. Ιωανναν V^2. | Jose *f.*

25. τ. Μαθθ. τ. Αμως] om. *a.b.c.e.l**. | Contra, Vulg. *f.ff.g*[1].*l***.

— τ. Μαθθαθιου B**Rl.Mai.* Ματθ. B^2(*sic Btly.*) Vulg. *f.* | ‡τ. Ματταθιου ☽. A LΔ. Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth. | τ. Ματατθιου X*Tf.* | τ. Ματθιου 33. HV. *ff.* Syr.Pst. Arm. | τ. Ματθαιου G.

— τ. Ναουμ] Natum *e.* Anum *ff.* Navum g^2.

— τ. Εσλει ABΔ. 1. 69 *ut vid.* EGHMS ΓΛ. | ‡τ. Εσλι ☽. E. rel. Vulg. *c.g*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | τ. Εσλιμ L. *f.* Memph. Goth. Æth. (Seddi *a.* Sedi *b.ff.* Aedi *e.*)

— τ. Ναγγαι Syr.Hcl. | τ. Ναγαι A. Syr.Pst. (Æth.) τ. Ναγγε U. Memph. | τ. Ναιγάι *sic* Δ. Nance *a.* Maggae *b.*(*c.*) Nagges *f.* | τ. Αγγαι F *Wtst.* | Σαλμον V^2.

26. τ. Μααθ *ff.g*[1]. Memph.ed. rel. | τ. Μαατ. 69. *f.* | Μαθ Memph.MS. Mathath g^2. | om. *a.b.c.e.*

26. τ. Ματταθιου AB*Mai* X. rel. Memph. | τ. Ματαθιου B. *Bch.* (et *Btly.s*) L. (Syr.Pst.) Arm.ed. | τ. Ματθιου 69. H. (Metgathin Syr.Hcl.)

— τ. Σεμεειν BL. *b.e.* Goth. Σεμειν Memph. | τ. Σεμεει AXEGHMSV*ΓΛ. | ‡τ. Σεμεϊ ☽. Δ. rel. Vulg. *c.ff.g*[1.2]. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. (Semeja *a.*) | Λευι V*man. rec.*

— τ. Ιωσηχ BL. 1. 33. 69. Γ. *Am. b.*(*c.*) *e.*(*ff.*)$g^{1.2}$. Memph. Arm. | ‡τ. Ιωσηφ ☽. A. rel. Vulg.*Cl. a.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph.MS**. Goth. Æth. (Oseae *l.*)

— τ. Ιωδα BL(X.) 33. 69. Γ. *Am.* g^1. Memph.MS. Goth. (Ιωδ X.) | τ. Ιωαδα 1. | ‡τ. Ιουδα ☽. A. rel. Vulg.*Cl. a.* (*b.*)*c.e.f.ff.g*[2]. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Arm. Æth.

27. τ. Ιωαναν ABΔ. 33. 69. EGΛ. rel. Syrr.Pst.&Hcl. | τ. Ιωναν U. (Arm.) Æth. | τ. Ιωανναν LX. 1. VΓ. | τ. Ιαναν H. | ‡τ. Ιωαννα ☽. KMSs. Vulg. *a* (*vid. Irici*).*c.e.f.*(*ff.*)$g^{1.2}$. Goth. (Jonae *b.*)

— τ. Ρησα] τ. Ρησσα 69. | Sarec *e.*

— τ. Ζοροβαβελ] τ. Ζορομβαβελ ΑΛ.

— τ. Νηρει ABLΔ. 1. 69. EGHMSΓΛ. | ‡τ. Νηρι ☽. X. rel. Memph. (Meeri *c.* Nerim *f.*)

28. τ. Μελχει ABLΔ. 1. 69. EGHMSΓΛ. | ‡ τ. Μελχι ☽. X. rel. Memph.

---

22. complacui *Cl.* | 23. ut putabatur *Cl.* | Mattat *Am.* | 24. Janne *Cl.* | 25. Matathiae *Cl.* | Nahum *Cl.* | Hesli *Cl.* | Nagge *Cl.* | 26. Mahath *Cl.* | Mathathiae *Cl.* | Joseph *Cl.* | Juda *Cl.*

A B D. L[Ξ](X) Δ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓΛ.

τοῦ ‡ Ἀδδεί," τοῦ Κωσάμ, τοῦ ‡ Ἐλμαδάμ," τοῦ Ἤρ, [29] τοῦ ‡ Ἰησοῦ," τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρείμ, τοῦ ‡ Ματθάτ," τοῦ ‡ Λευί," [30] τοῦ Συμεών, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ ‡ Ἰωνάμ," τοῦ Ἐλιακείμ, [31] τοῦ Μελεά, τοῦ ‡ Μεννά," τοῦ Ματταθά,

23 τοῦ Ναθάν, τοῦ ‡ Δαυείδ," [32] τοῦ Ἰεσσαί, τοῦ ‡ Ἰωβήδ," τοῦ ‡ Βοός," τοῦ Σαλμών, τοῦ Ναασσών, [33] τοῦ Ἀμιναδάβ, τοῦ Ἀράμ, τοῦ Ἐσρώμ, τοῦ Φαρές, τοῦ Ἰούδα, [34] τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Ἰσαάκ,

24 τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Θάρα, τοῦ Ναχώρ, [35] τοῦ ‡ Σερούχ," τοῦ Ῥαγαῦ, τοῦ Φάλεκ, τοῦ Ἔβερ, τοῦ Σαλά, [36] τοῦ Καϊνάν, τοῦ Ἀρφαξάδ, τοῦ Σήμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, [37] τοῦ Ματθουσάλα, τοῦ Ἐνώχ,

32. Σαλά

33. τ. Ἀμιν., τ. Ἀρνεί, τ. Ἐσρών,

36. Καινάμ

fuit Addi, qui fuit Cosam, qui fuit Helmadam, qui fuit Her, [29] qui fuit Ihesu, qui fuit Eliezer, qui fuit Iorim, qui fuit Matthad, qui fuit Levi, [30] qui fuit Symeon, qui fuit Iuda, qui fuit Ioseph, qui fuit Iona, qui fuit Eliachim, [31] qui fuit Melea, qui fuit Menna, qui fuit Matthata,

qui fuit Nathan, qui fuit David, [32] qui fuit Iesse, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson, [33] qui fuit Aminadab, qui fuit Aran, qui fuit Esrom, qui fuit Phares, qui fuit Iudae, [34] qui fuit Iacob, qui fuit Isaac,

qui fuit Abraham, qui fuit Tharae, qui fuit Nachor, [35] qui fuit Seruch, qui fuit Ragau, qui fuit Phalec, qui fuit Eber, qui fuit Sale, [36] qui fuit Chainan, qui fuit Arfaxat, qui fuit Sem, qui fuit Noe, qui fuit Lamech, [37] qui fuit Matthusale,

---

28. τ. Αδδει ABΔ. 1. 69. EGHMSΓ. | ‡τ. Αδδι ⸗. Λ. rel. Memph. | τ. Ανδι L. Asdi *e.* | τ. Αδαι X.

— τ. Κωσαμ] Cosae *b.* Caese *e.*

— τ. Ελμαδαμ B.*Btly.s.Blc.Mai.*L. 33. *Am.* (*a.*)(*c.*)*ff.g*[1.2.] (Vulg.*Cl.*) Memph. | ‡τ. Ελμωδαμ ⸗. AX. rel. *f.* Syr.Hcl. Æth. | τ. Ελμωδα 69. | τ. Ελμωδαν Γ. | Hermadam *b.* (Goth.) Etmadam *e.* Elmudad Syr.Pst. (Arm.)

29. τ. Ιησου BL. 33. 69. Vulg. *a.b.c.e.f.g*[1.2.] (Syr.Hcl.) Memph. Arm. | ‡τ. Ιωση ⸗. A. rel. Syr.Pst. (Æth.) | Ιωσηχ X. | τ. Ιησω 1. Γ. | Joses Goth. Zoses *ff* ap. Sabat. *praem.* filius Jozes *ff* ap. Blanch.

— τ. Ελεαζαρ 69. Arm. Æth.

— τ. Ιωρειμ] τ. Ιωραιμ 1. τ. Ιωραμ Γ. *f.g*[2.] Syr.Pst. Arm. Æth. | τ. Ιωριμ 33. UV. Memph. | τ. Ιωρεμ 69. (Ioria Syr.Hcl.txt. Iotham Syr.Hcl.mg.)

— Ματθατ B*.*Rl.Mai.* (Ματαρ E.) | ‡τ. Ματθατ ⸗. B[2]Δ. rel. Memph. | τ. Ματταθ A. 33. K. | τ. Ματτθ *sic.* L. | τ. Ματθα 69. *b.* | τ. Ματθαν 1. Γ. Syr.Hcl. | τ. Ματταθιου X. | Matitha Syr.Pst. (Arm.) Matthatae *a.* Matthatam *c.* Matal *e.* [Goth.]

— του Λευει .... του Ματταθα ver. 31] om. 69.

— τ. Λευει ABL. 1. GHΓΛ. | ‡τ. Λευι ⸗. Δ. rel. Memph. | τ. Λεμι X. | om. *b.*

30. τ. Συμεων AB*Mai.* rel. *Am. Fuld. c.f.* Memph. | τ. Σιμεων Bs.*Btly.* Vulg. *Cl. a.e.* | Symae *b.*

— τ. Ιουδα Memph. | τ. Ιουδαι Δ.

30. τ. Ιωναμ B.*Mai.Btly.s.*1.Γ. *c.e.g*[1.] Syrr. Pst.&Hcl. Memph.MS. Arm. | Iona Vulg. *a.g*[2.] | ‡τ. Ιωναν ⸗. L. rel. Syr. Hcl.txt. Memph. (Æth.) | τ. Ιωαναν AΔ ΕΛ. | τ. Ιωανναν K. | Ionae *b.f.ff.* [Goth.]

— τ. Ελιακιμ 33. Memph.

31. τ. Μελεα] om. *a.b.e.l.* | Contra, Vulg. *c.* (Mele *f.*)*g*[1.2.] | Melsivae *ff.* | Melthi Arm.

— τ. Μενναν BLX. 33. Vulg. *c.g*[1.2.] Memph.Schw. Arm. (Mani Syr.Pst.) | τ. Μεναν 1. Γ. (Μενναν Memph.W.) | om. A. | ‡τ. Μαιναν ⸗. Δ. rel. *f.* Syr.Hcl. Goth. Æth. | Enam *a.e.* Enan *b.* Cenam *ff.*

— τ. Ματταθαν 1. Goth. | τ. Ματαθα X. | τ. Μετταθα B.*Mai.*

— τ. Ναθαν] τ. Ναθαμ B. (Natam *c.e.*)

— Δαυειδ sic habent *hic* ABDLΔ. 1. (G)H. (Δαειδ *sic* G.) | Δαυιδ EMVΛ. Memph. | ‡Δαβιδ ⸗. ut semper. | add. Solomonis Æth. *sic.*

Placet hic recensere quibus in aliis locis hoc nomen sine compendio in codicibus Graecis legitur.

Δαυειδ *semper* B*D et D *Epistolarum.*
Ξ. Luc. i. 27, 32. ii. 4 *bis.*
E. *Actorum* (ii. 29).
C. Heb. iv. 7. et 2 Tim. ii. 8.
T. Joh. vii. 42 *bis.*

Δαυιδ saepe B[2].
E. *man. rec.* Luc. i. 69. ii. 4 (1°).
Γ. Luc. i. 32. ii. 4 *bis.* 11. xx. 41, 42.
F. *Epp.* Rom. iv. 6. xi. 9.
G. *Epp.* Rom. iv. 6. xi. 9.

Δᾶδ *semper* ubi extant NPQRZX. 33. 69. FKU.
H. *Actorum.* Cod. Tf. Actorum (vii.).
J*Epp.*(G*Act.*)

Sic fere ACLΔ. 1. EGHMΓΛ. E. Act. Sic etiam Ξ Luc. ii. 11. F. *Epp.* et G. *Epp.* 2 Tim. ii. 8.

Δαειδ *hic* G.

32. τ. Ιωβηδ AB.*Btly.*LXΔ. 33. 69. F*Wtst.* MUΓ. *c.* Memph. Æth. (τ. Ιωβεδ B. *Bch.* τ. Ιωβηλ B.*Mai.*) | ‡τ. Ωβηδ ⸗. D*man.rec.* 1. E. rel. Vulg. *f.* Goth. | τ. Ωβηλ D*Gr**. | Obeth *a.b.e.ff.g*[1.].

— τ. Βοος ABDLX. 33. 69. M*txt. a.b.e.* Arm. | ‡τ. Βοοζ ⸗. Δ. 1. rel. Vulg. *c.f.ff.g*[1.] Goth. | Βοες Memph.

— τ. Σαλμων AD. rel. Memph. | τ. Σαλα B.*Bch.Blc.*&*Mai.* Æth. | τ. Σαλμαν 1. Arm.ed.

— Ναασων X. (Νασσων Memph.) | add. Adami Æth.

33. τ. Αμιναδαβ A(D)L. rel. (τ. Αμειναδαβ D.) τ. Αμιναδαμ 69. M*S. Syr.Hcl. | τ. Αδμειν *sic* loco τ. Αμιναδαβ B.*Blc.Mai.* Syr.Hcl.mg.MSS. ‖*addunt* τ. Αδμειν B. *Bch.*L. Memph. | *add.* τ. Αδμη X. τ. Αδμιν 69. τ. Αδμηχ Arm. τ. Αλμειν Γ.

— τ. Αραμ ADΔ. 1. 33. EGHKMSUV Λ. Vulg. *a.e.f.ff.g*[(1.)2.] Syrr.Pst.&Hcl. ed. Goth. Æth. | τ. Αρνει B(L)(X)Γ. Syr.Hcl.mg.MSS. Memph. Arm. (-νι LX.) τ. Αρηϊ 69. Arm. ‖add. τ. Αλμει τ. Αρνει 1. | add. τ. Ιωραμ ΔF*Wtst.*K

28. Cosan *Cl.* | Elmadan *Cl.* | 29. Jesu *Cl.* | Mathat *Cl.* | 30. Eliakim *Cl.* | 31. Mathatha *Cl.* | 33. Aram *Cl.* | Esron *Cl.* | 34. Abrahae *Cl.* | Thare *Cl.* | 35. Sarug *Cl.* | Phaleg *Cl.* | Heber *Cl.* | 36. Cainan *Cl.* | Arphaxad *Cl.* | 37. Mathusale *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.
¶ X

τοῦ Ἰαρέδ, τοῦ Μαλελεήλ, τοῦ Καϊνάν, [38] τοῦ Ἐνώς, τοῦ Σήθ, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ θεοῦ.¶

qui fuit Enoch, qui fuit Iared, qui fuit Malelehel, qui fuit Cainan, [38] qui fuit Enos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit dei.

IV. z′ ιε β
§ Theb.
n ‖ Matt. 4: 1-11. ‖ Mar. 1: 12, 13.
¶ Ξ ιϛ ε

25 [1] § § n Ἰησοῦς δὲ ‡ πλήρης πνεύματος ἁγίου″ ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι ‡ ἐν τῇ ἐρήμῳ″ [2] ἡμέρας ‡ τεσσεράκοντα″, πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου.¶ καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν † ἐπείνασεν. [3] ‡ εἶπεν δὲ″ αὐτῷ ὁ διάβολος, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. [4] καὶ ἀπεκρίθη ‡ πρὸς αὐτὸν″ * ὁ″ Ἰησοῦς †, Γέγραπται ὅτι ° Οὐκ ἐπ᾽ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, [ἀλλ᾽ ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ].

° Deut. 8: 4.

1 (15, 2.) Iesus autem plenus spiritu sancto regressus est ab Iordane, et agebatur in spiritu in desertum [2] diebus quadraginta, et tentabatur a diabolo. (16, 5.) Et nihil manducavit in diebus illis, et consummatis illis esuriit. [3] Dixit autem illi diabolus, Si filius dei es, dic lapidi huic ut panis fiat. [4] Et respondit ad illum Iesus, Scriptum est quia non in pane solo vivet homo sed in omni verbo dei.

MSVΛ. *b.(e.)* Syr.Hcl.ed. | add. *τ.* Ωριν Æth.

33. *τ.* Εσρωμ *Am. a.c.e.ff.g*(1.)2. Memph. | *τ.* Εσρων B. Vulg.*Cl. b.* | *τ.* Ασρων D. (*τ.* Εζρωμ E.)
— *τ.* Φαρες] om. A.
34. *τ.* Ισαακ] *τ.* Ισακ D*. *a.b.c.e.*
— *τ.* Αβρααμ] *τ.* Αβρααν B.*Bch.*
— *τ.* Θαρα] *τ.* Θαρρα X. 1. 33. 69. Syr.Hcl. Memph.W.(contra, Schw.) | (Jarae *e.*)
35. *τ.* Σερουχ ABLXΔ. 1. 33. 69. E F*Wtst.*GHKMSUVΓΛ. *Am. a.c.f.ff. g*1.2.*l.* Syr.Hcl.txt. Memph. Goth. Arm. | *τ.* Σερουκ D. *b.* | ‡*τ.* Σαρουχ ⸗. | Sarag Vulg.*Cl.* Syrr.Pst.&Hcl.mg.MS. | Seruth *e.*
— *τ.* Ραγαυ] *τ.* Ραγαβ LV. (Syr.Hcl.)
— *τ.* Φαλεκ BDLXΔ. 33. V. *Am. b.c.e.* (*f.*)*ff.*(*g*1.) Syr.Hcl. Memph. | *τ.* Φαλεγ A. 1. 69. EGHKMSUΓΛ. Vulg. *Cl. a.* Syr.Pst.
36. *τ.* Καιναν AX. rel. Memph. | *τ.* Καιναμ BL. 1. 33. Æth. | *τ.* Μαϊναν 69**. (Thamon *e.*) | om. D.
— *τ.* Λαμεχ AB. rel. Memph. | *τ.* Λαμεκ DXM. | *τ.* Λαμαχ 69.
37. *τ.* Μαθουσαλα] *τ.* Μαθθουσ. B*.*Mai.* | *τ.* Μαθασαλα 33. | *τ.* Μασαλα K.
— *τ.* Ιαρεδ B2D. rel. Vulg. *f.* Memph. rel. | *τ.* Ιαρετ B**Rl.* Iaret *a.* | *τ.* Ιαρεθ AK. *b.c.g*1. | *τ.* Ιαρατ B**.Mai.* Alet *e.*
— *τ.* Μαλελεηλ BD. rel. Memph.ed. rel. | *τ.* Μελ. ΑΛ *sic.* Memph.MS.
— *τ.* Καιναν] *τ.* Καιναμ L.*ff.* Memph.MS.
38. *τ.* Σηθ] *τ.* Σημ A. *l.*
— ad fin.] add. "generationes LXXV." Cod. Lat. *Harl.* (litteris paullo minoribus). "Lucas genealogiam, quae est a generatione Domini nostri usque ad Adam LXXII. generationes habere ostendit" *Iren.* 219. (nonnulli hunc numerum in LXXU. *s.* LXXV. e conjectura mutaverunt.)

1. *πληρης πνευματος ἁγιου* BDLΞ. 1. 33. E(F *Wtst.*)K. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (Æth.) *Orig. Int.* iii. 966e. *bis.* | ‡*πνευμ. ἁγ. πληρ.* ⸗. ΑΔ. rel. *e.* Goth. Arm. | (*πληρης*] add. *ων* F *Wtst.*)
— *εν τῳ πν.*] om. *b.* | a spiritu Vulg.*Cl. a.c.* | in spir. *Am. e.f.ff.* Syr.Hcl.
— *εν τῃ ερημῳ* BDL. *Fuld. a.b.g*1. Theb. | ‡*εις την ερημον* ⸗. AΞΔ. rel. Vulg. (et *Am.For.*) *c.e.f.ff.g*2. Memph.rel. *Eus.* D.E. 92b. (vid. Matt. iv. 1. Mar. i. 12.)
2. *τεσσερακοντα* AB**Rl.Mai.*LΔ. | ‡*τεσσαρακοντα* ⸗. B2D. rel. ‖add. *και νυκτας τεσσαρακοντα* Γ. Æth. (vid. Matt. iv. 2.) | Contra, *Eus.* D.E.
— *ὑπο Eus.* D.E. | *απο* Δ*.
— *διαβολου Eus.* D.E. | *σατανα* D (*e.*) sic in ver. 3. *e.*
— *και ουκ εφαγεν ουδεν*] om. B *txt.Tf.* (ctra, *Mai.Rl.*)
— *ουδεν*] add. *ουδε επιεν* 69. Λ. Arm.
— *επειναsεν*] praem. †*υστερον* ⸗. ΑΔ. rel. *f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.MS. *man. rec.*) (Goth.) vid. Matt. iv. 2. | om. BDL. Vulg. *a.b.c.e.g*1.2.*l.* Memph. Theb. Arm. Æth.
3. *ειπεν δε* B.*Bch.Mai.*DL. 1. 33. (Latt.) Memph. | ‡*και ειπεν* ⸗. ΑΔ. rel. *e.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. [Theb.]
3. *τῳ λιθῳ τουτῳ ἱνα γενηται αρτος* (Latt.) rel. *Orig.* iii. 966f. (e sched. Grab.) | *ἱνα οἱ λιθοι οὑτοι αρτοι γενωνται* D. *Tol.* (lapidibus.... fiant pan... *a.*) vid. Matt. iv. 3.
4. *και απεκριθη* AB. rel. | *απεκριθη δε* 69. | *και αποκριθεις* D. (respondit Jesus et dixit illi. Syr.Pst.)
— *προς αυτον ὁ Ιησους* BL(Δ). 33. Latt. Memph. Æth. (om. ὁ Δ.) | ‡*Ιησους προς αυτον* ⸗. A. rel. Syr.Hcl. Theb. Goth. Arm. | *αυτῳ ὁ Ιησους* 69. | *ὁ Ιησους* D. (om. *πρ. αυτ.*) ‖*ὁ″ ante *Ιησους* habent BDL. 1. 33. 69. M. | Contra, ⸗. ΑΔ. rel.
— *γεγραπται*] †praem. *λεγων* ⸗. A. rel. *c.e.f.g*2. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. | praem. *ειπεν* D. vid. Matt. iv. 4. (et dixit *a.b.ff.g*1. Syr.Pst. supra.) | om. BL. 33. Vulg. Memph. Theb.
— *ὁτι Orig.* iii. 967e. (e sch. Gr. et Comb.) | om. D. 69. vid. Matt.
— *ὁ ανθρ.* ABDLΔ. 1 *sic.* 33. rel. Memph. Theb. | om. *ὁ* 69. F *Wtst.*HKMSUΓΛ. Goth. *Orig.* iii.
— *αλλα.... θεου* AD. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph.W. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. iv. 4.) (et post *ῥηματι* add. "veniente ex ore" Memph.W. Æth.) | om. BL. Memph.Schw. Theb.
— *επι* ΑΔ. rel. | *εν* D. Latt. (vid. Matt. iv. 4.)

37. Henoch *Cl.* | Malaleel *Cl.* | 38. Henos *Cl.* 1. a spiritu *Cl.* | 4. in solo pane vivit *Cl.*

A B D. L [Ξ] Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓ Λ. § Ξ

26 [5] Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν † ‡ ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου· [6] § καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ᾧ ‡ ἂν" θέλω δίδωμι αὐτήν· [7] σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ‡ ἐμοῦ," ἔσται σου ‡ πᾶσα." [8] καὶ § ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, † Γέγραπται † p ‡ κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις," καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

[5] Et duxit illum diabolus et ostendit illi omnia regna orbis terrae in momento temporis, [6] et ait ei, Tibi dabo potestatem hanc universam et gloriam illorum, quia mihi tradita sunt et cui volo do illa: [7] tu ergo si adoraveris coram me, erunt tua omnia. [8] Et respondens Iesus dixit illi, Scriptum est Dominum deum tuum adorabis et illi soli servies.

§ F
8. εἶπεν αὐτῷ
p Deut. 6:13.

9. καὶ ἤγαγεν

27 [9] ‡ Ἤγαγεν δὲ" αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ ἔστησεν [αὐτὸν] ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εἰ † υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· [10] γέγραπται γὰρ ὅτι q τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε, [11] καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μή ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. [12] καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ

q Psa. 91:11, 12.

12. ὁ Ἰησ. εἶπ. αὐτ.

[9] Et duxit illum in Hierusalem et statuit eum supra pinnam templi, et dixit illi, Si filius dei es, mitte te hinc deorsum: [10] scriptum est enim quod angelis suis mandabit de te ut conservent te, [11] et quia in manibus tollent te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. [12] Et respondens Iesus

---

5, 6, 7, 8. post ver. 12. *b.c.f.g*[1].*l.* | Contra, Vulg. (*a.*)*e.ff.* *a.* habet in ver. 5, Adduxit eum Hierusalem et statuit eum supra pinnam templi, et ostendit illi omnia regna orbis, etc.

5. αναγαγων] αγαγων S.

— αυτον] †add. ὁ διαβολος ⸗. A. rel. Vulg. *b.c.f.* Syrr.(Pst."Satanas")&Hcl. (Memph.W. *et MS. rec. post* ορ. ὑψ.) Goth. Æth. *Hil.* 49[b]. (vid. Matt. iv. 8.) | om. BDL. 1. *a.*(vid. supra)*e.* Memph. Schw. Theb. Arm. (post αυτον secundo *e.* iterum *c.*(*f.*) ‖†add. postea εις ορος ὑψηλον ⸗. AD. rel. Vulg.*Cl. c.*(*e.*)*f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.W. *et MS. rec.*) Goth. Æth. *Hil.* 49[b]. (vid. Matt. iv. 8.) | om. BL. *Am. Fuld. b.* g[1.2]. Memph. Theb. (vid. *a* supra. om. ὑψ. *e.*) ‖add. λειαν D. 69. *l.* Δ *Lat.* | Contra, *Hil.*

— της οικουμενης *Orig.* iv. 967[f].(*cit.*) e sch. Gr. et Comb. *Hil.* 49[b]. | του κοσμου D. *f. Orig.* iv. *com.* (vid. Matt.)

— στιγμῃ] στιγμα E. | στιγματι 1.

6. αυτῳ Vulg. *f.* | προς αυτον D. *a.b.c. Hil.* 49[b]. [*e.*]

— την εξ.] της εξ. D*.

— ταυτην] αυτην Δ.

— αυτων] τουτων D.

— παραδεδοται] παραδιδοται Γ. | παραδεδονται M.

— ᾧ αν BD. | ‡ᾧ εαν ⸗. A. rel. (h. 33.)

7. εαν] add. πεσων 1. *Am. a.b.e.f.ff.g*[1]. Arm. *Iren.* 319, 320. (vid. Matt. iv. 9.) | Contra, Vulg.*Cl. Fuld.* etc. *c.*

7. προσκυνησῃς] -σεις LΔHΛ.

— εμου BDΞΔ. 1. EF *Wtst.*HVΓ *Tf.*Λ | ‡μου ⸗. AL. rel.

— πασα ABD *Gr.*LΞΔ. 1. 33 69. EF *Wtst.* GHKMSUVΓΛ. omnes *e.* | ‡παντα ⸗. (Latt.) Arm.

8. αυτῳ ειπεν ὁ Ιησους (B)ΔEGHSUVΓ. (om. ὁ B.) | ειπεν αυτῳ ὁ Ιησους AK M *txt. a.b.c.* (Æth. om. αποκρ.) | ὁ Ιησους ειπεν αυτῳ LΞ. 1. 33. 69. FM *mg.lit.rubr.* Vulg. *f.ff.g*[1.2]. Memph. | αυτῳ ὁ Ιησους ειπεν DΛ. Syr.Hcl. Goth. Arm. | Jesus dixit *e.* Memph. MS. (respondit autem Jesus et dixit illi Syr.Pst. (om. autem MS.) Jesus respondens dixit illi Theb.)

— γεγραπται] †praem. ὑπαγε οπισω μου σατανα ⸗. A. rel. *b.l.* Syr.Hcl. Memph. W. et MS. *man. rec.* Æth.*a.* (vado retro *e.*) vid. Matt. iv. 10. | om. BDLΞ. 1. 33. Vulg. *a.c.f.ff.g*[1.2]. Syr.Pst. Memph. Schw. Theb. Goth. Arm. Æth. (vid. *Orig.* iii. 540[d].) ‖†add. γαρ ⸗. Δ. 69. UΛ. *b.* (vid. Matt.) | om. ABDLΞ. 1. 33. EFGHKMSVΓ. Vulg. *a.c.e.f.ff. g*[1.2]. *l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iii. 967[f].(e sch.) *Orig. Int.* iii. 968[e].

— κυριον τον θεον σου προσκυνησεις BD LΞ. 1. 33. 69. FΛ. Vulg. *b.c.e.f.ff.g*[1.2]. *l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Orig.* iii. 967[f].(e sch.) *Orig. Int.* iii. *Cypr.* 217. | ‡προσκυνησεις κυριον τον θεον σου ⸗. AΔ. rel. (*a.*) Theb. Arm. (προσκυνησης Γ. diliges *a.*)

9. ηγαγεν δε BLΞ. Syr.Hcl.mg. Memph. (Theb.) (adduxit ergo *Orig. Int.* iii. 968[c].) [*e.f.* Goth.] | ‡και ηγαγεν ⸗. AD. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Arm. Æth.

— Ἰερουσαλημ] Ἱεροσολυμα 1. M *mg.lit. rubr.*

— αυτον (post εστησεν) AD. rel. | om. BLΞ. *e.* Arm.ed. *Orig. Int.* iii. 968[c].

— επι] ὑπο Λ.

— αυτῳ] om. LΞ. *c. Orig. Int.* iii.

— υἱος] †praem. ὁ ⸗. | om. ABDLΞΔ. 1. 33. 69. EFGHK *Tf.*MSU *Tf.*VΓΛ.

— ει] εις Δ.

— του θεου] τουτου θεου D*.

— εντευθεν] om. EGH. (non 1.) *Orig. Int.* iii. | post κατω 69. Æth.

— κατω] om. *a.c.l.* | Contra, Vulg. *b.e.f. ff.g*[1].

10. αυτου] om. 69.

— διαφυλαξαι σε] add. εν πασαις ταις ὁδοις σου 1. Æth.*a.*18.

11. ὁτι ABL. rel. Vulg. *c.e.f.ff.g*[1.2]. Syr. Hcl. Memph. Goth. *Orig.* iii. 969[f].(e

---

5. *add.* (post diabolus) in montem excelsum *Cl.* | 6. ait illi *Cl.* | 7. tu ergo procidens *Am.* | 9. super *Cl.* | 10. mandavit *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. (Theb.) Goth. Arm. Æth.
[r] Deut. 6:16. 10:20.
¶ Theb. ιζ
[s] Matt. 4:12, 13. *a* Mar. 1:14, 15.

Ἰησοῦς ὅτι Εἴρηται, [r] Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.

28 [13] Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ᾽ αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.¶ [14] [s] Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ᾽ ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ· [15] καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

16. Ναζαρέθ ιη ι

29 [16] Καὶ ἦλθεν εἰς † Ναζαρέτ, οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. [17] καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον ‡ τοῦ προφήτου Ἡσαΐου·" καὶ ‡ ἀνοίξας" τὸ βιβλίον εὗρεν τὸν τόπον
[t] Esa. 61:1, 2.
οὗ ἦν γεγραμμένον, [18] [t] Πνεῦμα κυρίου ἐπ᾽ ἐμέ, οὗ ‡ εἵνεκεν" ἔχρισέν με ‡ εὐαγγελίσασθαι" πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν με † κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ

ait illi, Dictum est, Non temtabis dominum deum tuum.

[13] Et consummata omni temtatione diabolus recessit ab illo usque ad tempus. [14] (17, 1.) Et regressus est Iesus in virtute spiritus in Galilaeam, et fama exiit per universam regionem de illo: [15] et ipse docebat in synagogis eorum, et magnificabatur ab omnibus.

[16] (18, 10,) Et venit Nazareth, ubi erat nutritus, et intravit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam, et surrexit legere. [17] Et traditus est illi liber prophetae Esaiae: et ut revolvit librum, invenit locum ubi scriptum erat, [18] Spiritus domini super me, propter quod unxit me evangelizare pauperibus, misit me [19] praedicare captivis remissio-

---

sch.) | om. DΔEFGHSUVΓΛ. *a.b.l.* Syr.Pst. Theb. Æth.
11. *ποδαν* K.
12. *ειπεν αυτω ὁ Ιησους* AB. rel. *a.b.e.* Goth. | *ὁ Ιησους ειπεν αυτω* DΞ. 33. Vulg. *c.f.ff.* Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. (Æth.) | *ειπεν ὁ Ιησους αυτω* L. respondit autem Jesus et dixit ei Syr.Pst. (Theb.)
— *ὁ Ιησους*] *ὁ κυριος* 69. | (om. g^1.)
— *ὁτι a.* Syr.Hcl. Memph. Theb. (Æth.) | om. D. Vulg. *b.c.e.f.ff.* g^1. Syr.Pst. Arm.
— *ειρηται* Vulg. | *γεγραπται* D. *a.b.c.e. f.ff.* g^1.*l. Orig. Int.* iii. 968[d]. (vid. Matt. iv. 7.) | (add. *ὁτι* Arm.)
13. *αχρι καιρου Orig.* iv. 161[e]. | *αχρι χρονου* D. (*εις καιρον Clem.* Ecl. 1002. usque ad tempus passionis Δ *Lat.*)
14. *ὁ Ιησους* ABDLΞ. rel. *Orig.* iv. 161[e]. | om. *ὁ* ΔEFGHKVΛ. (*Orig.* iii. 970[f]. e sch.) | *ὁ κυριος* 69.
— *καθ᾽ Orig.* iv. | *εξ* 69.
— *της Orig.* iv. | om. Δ.
15. *αυτος Orig.* iv. 161[e]. *Orig. Int.* iii. 970[c]. | om. A. *e.*
— *εδασκεν* D*.
— *αυτων*] om. D. *a.b.l.* | Contra, Vulg. *c.e.f.ff. Orig.* iv. *Orig. Int.* iii.
— *ὑπο Orig.* iv. | *παρα* K.
16. *και ηλθεν*] *ελθων δε* D. *e.* ‖add. *ὁ Ιησους* FGMmg. *Tf.*
— *εις Eus.* D.E. 442[b]. | om. Δ. Vulg.
16. *Ναζ.*] †praem. *την* ⊃. A. rel. *Eus.* D.E. | om. B. *Bch. Mai.* DLΞΔ. 1. Λ. *Orig.* iv. 161[e].
— *Ναζαρετ St.* 3. B. *Mai.* LKSs. *a.* | *-ρεθ Elz.* Bs. *Btly. Bch.* 1. 69. EF*s*GH MUVΓΛ. Vulg. *b.c.f.* Memph. Goth. *Orig. Int.* iii. 970[e]. *Eus.* D.E. | *-ρεδ* D. | *-ρατ* A. *-ραθ* Δ. | *-ρα* Ξ. 33. *e. Orig.* iv.
— *οὐ Orig.* iv. *Eus.* D.E. | *ὁπου* D. 69. (non l.)
— *τεθραμμενος* AB. rel. *Orig.* iv. (*τεθρεμμ.* Δ.) | *ανατεθραμμ.* LΞ. 1. 33. 69. F. *Eus.* D.E.
— *τεθ. και εισηλθεν Orig.* iv. *Orig. Int.* iii. *Eus.* D.E. | om. D* *Gr.* (om. *και* et D *man. rec.* et *d.*)
— *αυτῳ*] om. D. *a.c.* Memph.MS. | Contra, Vulg. *b.f.ff.* $g^{1.2.}$ rel. [*e.*] *Orig.* iv. 162[a]. *Eus.* D.E.
— *και ανεστη αναγνωναι*] post *Ησ. προφητου* (ver. 17.) 1. Syr.Hier. Arm. | Contra, *Orig. Int.* iii.
17. *βιβλιον του προφητου Ησαιου* B. *Bch. Mai.* LΞ. 33. 69. *Am. a.b. Orig. Int.* iii. 970[e]. | ‡*βιβλιον Ησ. του προφητου* ⊃. A. rel. Vulg. *Cl. c.e.f.ff.* g^1. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | *ὁ προφητης Ησαιας* D.
— *ανοιξας* ABLΞ. 33. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth. (add. Jesus Syr. Pst.) | ‡*αναπτυξας* ⊃. D[2]. rel. Latt. Syr.Hier. Goth. *Eus.* D.E. 442[b]. "revolvens" *Orig. Int.* iii. (vid. ver. 20.) | *απτυξας* D*.
17. *το βιβλιον*] om. D. | Contra, *Orig. Int.* iii. (*την βιβλον Eus.* D.E.)
— *τον τοπον*] om. *e.* | om. *τον* LΞ. 33.
— *οὐ*] *ὁπου* 69.
18. *εἱνεκεν* ABDLΞΔ. 1[r]. 33. 69. EFGH KMSUVΓΛ. *Hipp.* in Dan. p. 107. *Eus.* D.E. 442[c]. in Es. 363[a]. in Ps. 223[c]. 529[a]. 634[e]. | ‡*ἑνεκεν* ⊃. *Orig.* ii. 636[e]. iv. 13[d]. *Eus.* in Ps. 525[c].
— *ευαγγελισασθαι* AB. *Mai.* DLΞΔEFG HKM *Tf.* SU *Tf.* VΓΛ *Tf. Orig.* ii. 636[e]. iv. 13[d]. *Eus.* D.E. in Es. 363[a]. 541[a]. in Ps. 525[c]. 529[a]. 634[e]. | ‡*ευαγγελιζεσθαι* ⊃. 1*s*. 33*s*. 69*s*. *Eus.* in Ps. 223[c]. (*ευαγγ..... απεστ. με* om. *Hil.* 92[e].)
— *απεσταλκεν με Orig.* ii. 636[e]. iv. 13[d]. *Orig. Int.* iii. 970[a]. *Eus.* D.E. in Es. *bis.* in Ps. *quater.* (ante *ευαγγ.* Memph.) | *απεσταλμαι* D* *Gr.* ‖†add. *ιασασθαι τους συντετριμμενους την καρδιαν* ⊃. AΔ. rel. Vulg. *Cl. f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.ed. Æth. *a. Iren.* 260. (*Hil.* 577[c]. ex Esa.) vid. Es. lxi. 1. | om. BDLΞ. 33. 69. *Am. a.b.c.e.ff.* Memph. Arm.MSS. *multi.* Æth. *Orig.* ii. 636[e]. iv. 13[d]. *Eus.* D.E. 442[c]. in Es. 363[a]. 541[b]. in Ps. *quater. Hil.* 92[e]. (vid. *Orig. Int.* iii. 970.)

14. egressus *Am.* | 17. Esaiae prophetae *Cl.* | 18. misit me, *add.* sanare contritos corde *Cl.*

A B [C] D [Q]. L (Ξ) [X] Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓΛ.

τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, tt ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, 19 κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. 20 Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισεν, ¶ καὶ πάντων ‡ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ″ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. § 21 ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. 22 καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, ‡ Οὐχὶ ″ οὗτός ἐστιν [ὁ] υἱὸς Ἰωσήφ; 23 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, Ἰατρὲ θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα ‡ εἰς ″ ‡ Καφαρναούμ, ″ ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. 24 εἶπεν δέ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι u οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. 25 ἐπ᾽ ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, v πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἠλίου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς § † ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· 26 καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς ‡ Σιδωνίας ″ πρὸς γυ-

nem et caecis visum, dimittere confractos in remissionem, praedicare annum domini acceptum et diem retributionis. 20 Et cum plicuisset librum, reddidit ministro et sedit, et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum. 21 Coepit autem dicere ad illos quia Hodie impleta est haec scriptura in auribus vestris. 22 (19, 1.) Et omnes testimonium illi dabant, et mirabantur in verbis gratiae quae procedebant de ore ipsius, et dicebant, Nonne hic filius est Ioseph? 23 (20, 10.) Et ait illis, Utique dicetis mihi hanc similitudinem Medice, cura te ipsum: quanta audivimus facta in Capharnaum, fac et hic in patria tua. 24 (21, 1.) Ait autem, Amen dico vobis quia nemo propheta acceptus est in patria sua. 25 (22, 10.) In veritate dico vobis, multae viduae erant in diebus Heliae in Israhel, quando clusum est caelum annis tribus et mensibus sex, cum facta est fames magna in omni terra, 26 et ad nullam illarum missus est Helias nisi in Sareptha Sydonae

tt Esa. 58:6. ¶ Ξ 20. ἐν τῇ συναγ. οἱ ὀφθ. ἦσαν § Χ ιθ α 22. υἱός ἐστιν Ἰωσὴφ οὗτος; κ ι u Matt. 13:57. κα Mar. 6: 4. α Jo. 4:44. κβ v 1 Reg. 17:9. ι § C 26. Σάρεφθα

18, 19. αποστ.....δεκτον] om. *Orig.* iv. 13d. | hab. *Orig. Int.* iii. 970b.

18. τεθραυσμενους *Eus.* D.E. 442c. | τεθραυματισμενους D*. | τεθραυμενους D2.

— κηρυξαι ενι.] praem. και F. Memph.

19. δεκτον] add. et diem retributionis Vulg. *c.e.f.ff.g*1*.l.* Arm.Usc. *Iren.* 147. (? ex Esai.) *Pet. Alx.*(ap.Wtst.) et diem redemptionis *a.* et diem redditionis *b.* et diem retributionis Deo nostro Syr. Hcl. (vid. Es. lxi. 2.) | Contra, MSS. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm.Zoh. Æth. *Eus.* D.E. *Hil.* 92e.

20. και πτυξας (*Orig.* iv. 13d.) *Eus.* D.E. 193a. 442c. (Ecl. Pr. 229.) in Es. 363a. (in Ps. 634e.) | και πυξας D*.

— οι οφθαλμοι εν τη συναγωγη ησαν B L. 33. F. (*c.*) (Æth.) (*Orig. Int.* iii. 970d.) *Eus.* D.E. 193b. 442c. | εν τη συναγ. ησαν οι οφθ. AK. *b.* Memph. Goth. | ‡εν τη συναγ. οι οφθ. ησαν ☽. D. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (om. *Orig.* iv. 13d.)

— αυτω *Orig.* iv. 13d. *Eus.* D.E. | εις αυτον 69. Latt.

21. ὁτι *Eus.* D.E. 193b. 442c. | om. D. Arm. *Orig.* iv. 13e.

22. επι] εν 69.

22. ουχι BDL. | ‡ουχ ☽. A. rel. | om. Γ.

— ούτος εστιν ὁ υἱος Ιωσηφ ΑΧΔ. 1. 33. rel. Vulg. *b.c.f.ff.g*1. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | *υἱος εστιν* Ιωσηφ ούτος BL. (69.) (*a.*) (praem. ὁ B.*Btly.Bch.* 69.) (om. ὁ B.*Mai.*LD infra.) | *υἱος* Ιωσ. εστιν ούτος D. *e.*

23. γενομενα] γεινομενα D. (quae fecisti Syr.Pst.)

— εις BDL. 69. (add. την B.) | εν AK Λ.*Tf.* | ‡εν τη ☽. X. 33 *sic.* rel. Memph. (Syrr.Pst.&Hcl.)

— Καφαρναουμ BD. 33. | ‡Καπερναουμ ☽. ALX. 69. rel.

24. αμην] *bis* D.

— λεγω υμιν BDL. rel. Syr.Pst. rel. | *υμιν λεγω* AEGHVΓΛ *sic.* Syr.Hcl. Goth.

— εν τη πατρ. *Orig.* iv. 269a. | om. εν L. (*habet* in ver. 23.)

— αυτου] εαυτου D.

25. δε ABL. rel. *f.* Syr.Hcl. rel. | om. D K. Latt. exc. *f.* Æth. (enim Syr.Pst. *Orig. Int.* iii. 971a.)

— *υμιν*] add. ὁτι LX. 1. 33. 69. Λ. *e.f.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Orig. Int.* iii.

— ημεραις] om. Λ*.

25. Ἠλιου] add. Prophetae Syr.Pst. Syr. Hier. (*Orig.* i. 422e.)

— εν τω Ισραηλ] om. *a.* (*Orig.* i.) ‖ante εν ημερ. Syr.Pst. Memph. Æth. | Contra, Syr.Hcl. rel.

— ετη] †praem. επι ☽. ACL. rel. *a.* Syr.Hcl. Goth. | om. BD. Vulg. *b.c. e.f.* Syr.Pst. Memph. *Orig. Int.* iii.

— μεγας] μεγαλη 69.

— πασαν] om. Γ.

— την γην] της γης Γ.

26. Σαρεπτα AB* *Rl.Mai.*CDX. rel. Vulg.*Cl. a.*(*b.*)*c.e.f.* Goth. Æth. *Orig.* i. 422f. *Orig. Int.* iii. 971b. (Σαραπτα Λ*Tf.*) Sareptha *Am.* Σερεβτα Memph. | Σαρεφθα B2. 1. 33. 69. KMS. (Σαρεφθαν *Orig.* Cat. Cramer. in loc.) Αρεφθα L(om. Σ ab init post εις.)

— Σιδωνιας ABC(D)X. 1. 69. Γ. Vulg. *Cl.* (*a.*)*b.c.f.* Memph. Goth. Æth. *Orig.* i. et Cat.Cram. *Orig. Int.* iii. 971b. (Σιδονιας DV2.) | Σιδωνας L. *Am. e.* | ‡Σιδωνος ☽. Δ. rel. Syrr.Pst.&Hcl. [V* n. l.]

27. εν τω Ισραηλ ante επι Ελ. του προφ. BCDLX. 1. 33. 69. Latt. Syr.Pst.

22. hic est filius *Cl.* | facta esset *Cl.* | 26. Sarepta *Cl.* | Sidoniae *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

νaῖκα χήραν. [27] [w] καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ‡ ἐν τῷ Ἰσραὴλ″ ἐπὶ ‡ Ἐλισαίου″ τοῦ προφήτου· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ ‡ Ναιμὰν″ ὁ Σύρος. [28] καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα· [29] καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως † ὀφρύος τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις ‡ ᾠκοδόμητο αὐτῶν,″ ‡ ὥστε″ κατακρημνίσαι αὐτόν· [30] αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

[w] 2 Reg. 5:14.

ad mulierem viduam. [27] Et multi leprosi erant in Israhel sub Helisaeo propheta, et nemo eorum mundatus est nisi Neman Syrus. [28] Et repleti sunt omnes in synagoga ira haec audientes, [29] et surrexerunt et eiecerunt illum extra civitatem, et duxerunt illum usque ad supercilium montis, supra quem civitas illorum erat aedificata, ut praecipitarent eum: [30] ipse autem transiens per medium illorum ibat.

[x] ‖Mar. 1:21-28. κγ η

§ Ξ. κδ β

Η′ κε η

30 [31] [x] Καὶ κατῆλθεν εἰς ‡ Καφαρναοὺμ″ πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν·§ [32] καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. [33] καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ [34] [λέγων], § Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. [35] καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων, Φιμώθητι καὶ ἔξελθε ‡ ἀπ'″ αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ μηδὲν βλάψαν

35. ἔξελθε ἐξ

31 (23, 8.) Et descendit in Capharnaum civitatem Galilaeae, ibique docebat illos sabbatis: 32 (21, 2.) et stupebant in doctrina eius, quia in potestate erat sermo ipsius. 33 (25, 8.) Et in synagoga erat homo habens daemonium inmundum, et exclamavit voce magna 34 dicens, Sine, quid nobis et tibi, Iesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te qui sis, sanctus dei. 35 Et increpavit illi Iesus dicens, Ommutesce et exi ab illo. Et cum proiecisset illum daemonium in medium, exiit ab

---

Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 971c. | ‡ post προφητου ⊋. A. rel. Syr.Hcl. Goth. (om. τῳ Λ.) | om. *Orig.* i. 422e.

27. Ελισαιου AB *Mai.* DLΔGUV. ‡ Ελισσαιου ⊋. CX. rel. *Orig.* i.
— εκαθαρισθη *Orig.* i. | -θερ. ACLX.
— Ναιμαν AB *Tf. Mai.* CD²L. 1. 69. K. | Ναιεμαν Δ. | Νεμαν X. *Am. e.ff.g*¹. Memph. Goth. | Ναιμας D*. | ‡ Νεεμαν ⊋. Bs. *Btly.* rel. *Orig.* i. | Νεεμμαν GHΓ. Naaman Vulg. *Cl. b.c.g*². *Orig. Int.* iii. | Ineman *a.* (nisiineman.) | Neaeman *f.*

28. και επλ.] οι δε επλ. D. *e.* (mox εν τῃ συναγ. om. Memph.)
— ακουοντες] -σαντες D *Gr.* 1. *e.* Syr.Pst.

29. αναστατες Δ.
— εως] † add. της ⊋. D*. Arm. (add. του D². 69 *sic.*) | om. AB. *Mai.* CLXΔ. 1. 33. EFGHKMSUVΓΛ. *Orig.* iv. 162a.
— εφ' *Orig.* iv. | αφ' Λ.
— οὗ *Orig.* iv. | ᾧ X.
— ᾠκοδομητο αυτων B. *Mai.* L. 33. 69. (οικοδομηται αυτων D. *a.c.e.*) | ‡ αυτων ᾠκοδομητο ⊋. AC(Δ). rel. Vulg. *b.f.ff. g*¹.². (*Orig.* iv.) -μειτο Δ. | αυτων ᾠκοδομηθη X.
— ὥστε BDL. 1. 33. 69. Memph. *Orig.* iv. | ‡ εις το ⊋. AC. rel. [*a.*]

29. κατακριμνησαι B. *Btly.* C* *ut vid.* FHV (Γ)Λ. (Contra, B *ap. Mai.*)

31. κατηλθεν] add. ὁ Ιησους GHΓΛM *mg. Tf.* | Contra, *Orig.* iv. 162a.
— Καφαρναουμ BD(X). 33. *Orig.* iv. 162a. 170e. (Καφερναουμ X.) | ‡ Καπερναουμ ⊋. AC. rel.
— Γαλιλαιας] add. την παραθαλασσιον εν ὁριοις Ζαβουλων και Νεφθαλειμ D. (vid. Matt. iv. 13.) | Contra, *Orig.* iv. *bis.*
— αυτους *Orig.* iv. *bis.* | αυτοις 1. E.
— εν τοις *Orig.* iv. *bis.* | om. Δ.

32. τηδαχη L.
— εν εξουσιᾳ] om. εν V.

33. και εν τῃ συναγωγῃ ην Vulg. *c.ff.g*¹. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Orig.* iv. 171a. | ην δε εν τῃ συναγωγῃ D. *e.* | et erat etc. *a.b.f.* Syr.Pst. Æth.
— δαιμονιου ακαθαρτου *Orig.* iv. | δαιμονιον ακαθαρτον D *Gr.* Vulg. *a.b.e. f.ff.g*¹. daemonium *c.* (praec. πνευμα] om. Latt.)
— ανεκραξεν] -ξαν Λ.
— φωνῃ μεγαλῃ *Orig.* iv. | om. 33. Goth.

34. λεγων ACD. rel. Latt. Syrr. Goth. Arm. (vid. Mar. i. 24). | om. BLΞV*. Memph. *Orig.* iv. 171a.
— εα ABCQLΞ. rel. Vulg. *g*¹.². Syr.Pst. &Hcl. Goth. Arm. *Orig.* iv. *Eus.* D.E. 133b. 272d. in Ps. 555e. | om. D. 33. *a.b.c.e.f.ff.* Syr.Hier. Memph. Æth. *Tert.* adv. Marc. iv. 7. (vid. Mar. i. 24.)

34. σοι] συ AXFH. (σου 33. Γ.)
— Ναζαρηνε] Ναζορηναι D*. (Nazorene *e.*) Ναζωρηναι D².
— απολεσαι ἡμας *Orig.* iv. *Tert.* adv. Marc. | ἡμας ὡδε απολεσαι D. (praem. ante tempus *b.c.e.*)
— οιδα] οιδαμεν Arm. *Eus.* in Ps. 279d. 555e. *Tert.* adv. Prax. 26 (*contra*, adv. Marc.) *Hil.* 138d. 201e.

35. εξηλθε A *Woide.*
— απ' (post εξελθε) BDLΞ. 1. 69. V. Latt. *Orig.* iv. 171a. | ‡ εξ ⊋. ACQM *sic.* rel. (vid. Mar. i. 25.)
— ῥιψαν] ῥειψας D*.
— εις το μεσον] om. *a.b.e.ff.* | Contra, Vulg. *c.f.g*¹. ‖ om. το DΔEFGHKSU VΓΛ. *Orig.* iv. | Contra, ABCQLΞX. rel. ‖ add. ανακραυγασαν τε D.
— απ' (post εξηλθεν)] εξ MΓ *Tf.*
— βλαψαν] βλαψας D. | Contra, *Orig.* iv.

---

27. Naaman *Cl.* | 29. super *Cl.* | 34. quis *Cl.* 1598 (qui *Cl.* 1590. 92.) | 35. illum *Cl.* | ab eo *Cl.* | illud daemonium *Am.*

A B C D (Q) [R]. L (Ξ) X Δ. 1. 33. 69. EF(G)HKMSUVΓ Λ.

αὐτόν. 36 καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν, καὶ ἐξέρχονται; 37 καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

θ′ κϛ

y ‖Matt. 8:14, 15. β ‖Mar. 1:29-31.

§ R

31 38 y Ἀναστὰς δὲ ‡ ἀπὸ″ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· † πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ § ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. 39 καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

39. καὶ παραχρῆμα

z ‖Matt. 8:16. Ι′ ‖Mar. 1:32-34.

40. ἅπαντες
— ἐπιθεὶς
— ἐθεράπευσεν
41. ἐξήρχοντο κζ η
— κραυγάζοντα

32 40 z Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ‡ ἐπιτιθεὶς″ ‡ ἐθεράπευεν″ αὐτούς. 41 ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν κράζοντα, καὶ λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ † ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν ὅτι ᾔδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

a ‖Mar. 1:35-39. κη η

42 a Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς

illo nihilque illum nocuit. 36 Et factus est pavor in omnibus, et conloquebantur ad invicem dicentes, Quod est hoc verbum, quia in potestate et virtute imperat spiritibus inmundis et exeunt? 37 Et divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis.

38 (26, 2.) Surgens autem de synagoga introivit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus, et rogaverunt illum pro ea. 39 Et stans super illam imperavit febri, et dimisit illam: et continuo surgens ministrabat illis.

40 Cum sol autem occidisset, omnes qui habebant infirmos variis languoribus ducebant illos ad eum: at ille singulis manus imponens curabat eos. 41 (27, 8.) Exiebant etiam daemonia a multis clamantia et dicentia quia tu es filius dei: et increpans non sinebat ea loqui: quia sciebant ipsum esse Christum.

42 (28, 8.) Facta autem die egressus ibat in desertum lo-

---

36. θαμβος] add. μεγας D. *b.g*[1]. Syr.Pst. MSS. Memph.(exc. 1 MS.)
— προς αλληλους] om. Λ *sic.*
— τις] add. εστιν U. Latt. Memph.
— πνευμασιν] δαιμοσιν Γ.
37. εξεπορευετο ηχος (ιχος Syr.Hcl.mg. *Gr.*) | εξηλθεν η ακοη D. (*e.*) vid. Mar. i. 28.
— παντα] πασαν H *sic.*
38. απο BCDQLΞ. 1. 33. 69. *Orig.* iv. 171[a]. ("de" Vulg.) | ‡εκ ⸗. AX. rel. (vid. Mar. i. 29.)
— συναγωγης] add. ὁ Ιησους AM. (Syr. Pst.)
— εισηλθεν *Orig.* iv. | ηλθεν D.
— Σιμωνος 1°.] add. και Ανδραιου D. *b.c.e*(post omissionem) *ff.g*[1]. (vid. Mar.) | Contra, Vulg. *a.f. Orig.* iv.
— πενθερα δε του Σιμωνος] om. X*(mg.[1].) Λ*(in mg.[2].) | ὃς (*sic*) tantum habet 33.
— πενθερα δε] †praem. ἡ ⸗. 1 *sic.* Memph. | om. ABDQLΞXΔ. 69. EFG HKMSUVΓΛ. | ἡ δε πενθ. C. | (*vid.* 33 *supra.*)
— του Σιμ.] Petri Syr.Hcl.mg. | om. του X *sic.*
— συνεχομενη] κατεχομενη D.
39. επιστας] επισταθεις D.
— αυτης] αυτου E*.
— τῳ] τυ R* *ut vid.*

39. παραχρημα δε ABQRΞXΔ. 1. 33. 69. rel. *a.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. | και παραχρημα CL. Vulg. *b.c.f.ff.g*[1]. Syr.Pst. (Æth.) | παραχρημα tantum D. (continuo et *e.*)
— αναστασα διηκονει] ὡστε αναστασαν αυτην διακονειν D. (αναστας Δ.)
40. δυνοντος ABCQRΞ. 69 *sic.* rel. *a.* (δυντος *Orig.* iv. 171[b].) | δυναντος UΛ. | δυσαντος D *Gr.* (Vulg. *b.c.e.f.ff.g*[1]. *l.*)
— παντες ADQRΞ. rel. *Orig.* iv. 171[b]. | ἁπαντες B.*Mai.*C. 1.
— ὁσοι *a.c.e. Orig.* iv. | οἱ D* *Gr.* Vulg. *b.f.ff.g*[1].
— εἰχον *Orig.* iv. | ειχαν D.
— ποικιλαις] -λοις H.
— ηγαγον] praem. και A. ‖εφερον D. Arm. (ηγον *Orig.* iv.)
— ὁ δε] ουδε 69.
— αυτων *a.e. Orig.* iv. | αυτω C*. | om. D. Vulg. *b.c.f.ff.g*[1].
— επιτιθεις BDQΞ. 69. | ‡επιθεις ⸗. A (C)R. rel. *Orig.* iv. *sic.* | (ante τας χειρας C. Memph. Æth. | Contra, *Orig.* iv.)
— εθεραπευεν B. *Vcln.*D. Vulg. *a.b.c.e.f. ff.g*[1]. Syrr.Pst.& Hcl. *Orig.* iv. ed. | ‡εθεραπευσεν ⸗. ACQRΞ. rel. *Orig.* iv. *cdd.*

41. εξηρχετο ABDQR. rel. | -χοντο CX. 1. 33. *Orig.* iv. 171[b].
— απο] om. 1.
— κραζοντα BCRLΞX. 1. 33. rel. | κραυγαζοντα AD(Q *Tf.*)Δ. 69. EGHUVΓ. *Orig.* iv. (κραυαζ. Q.)
— και λεγοντα *Orig.* iv. | om. L*.
— ὁτι] om. *a.b.c.e.ff.g*[1]. | Contra, Vulg. *f. Orig.* iv.
— ει] †add. ὁ χριστος ⸗. AQ. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. | om. BCD RLΞX. 33. F. (Latt.) Memph. Arm. *Orig.* iv. vid. *Tert.* adv. Marc. iv. 8.
— εια *Orig.* iv. | ει L.
— τον χριστον αυτον ειναι ABCQR. rel. *a.e.* Syr.Hcl. Goth. (om. τον *Orig.* iv.) | αυτον χριστον ειναι D. (69 τον χρ.) *f.* Memph. [Æth.] ipsum esse Christum Vulg. *b.g*[1]. Syr.Pst. Jesum ipsum esse Christum *c.ff.*
42. ἡμερας] praem. της Γ.
— επορευθη] -ετο K. (non 69.)
— επεζητουν ABCDQRLΞXΔ. 1. 33. 69. FMSUVΓΛ. | ‡εζητουν ⸗. EGHK.
— κατειχον] επειχον D.
43. ὁ δε] add. Ιησους Λ. Syr.Pst.

36. immundis spiritibus *Cl.* | 38. autem Jesus *Cl.* | 40. autem sol *Cl.* | 41. exibant autem *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ‡ ἐπεζήτουν″ αὐτόν· καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ᾽ αὐτῶν. [43] ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ,¶ ὅτι ‡ ἐπὶ″ τοῦτο ‡ ἀπεστάλην″.

34 [44] Καὶ ἦν κηρύσσων ‡ εἰς τὰς συναγωγὰς″ τῆς Γαλιλαίας.

cum, et turbae requirebant eum: et venerunt usque ad ipsum, et detinebant illum ne discederet ab eis. [43] Quibus ille ait quia Et aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum dei, quia ideo missus sum.

[44] Et erat praedicans in synagogis Galilaeae.

43. δεῖ με
¶ Ξ
43. εἰς τοῦτο
44. ἐν ταῖς συναγωγαῖς
— τῆς Ἰουδαίας

V. κθ′

1. τοῦ ἀκούειν
¶ Q
2. πλοιάρια
— ἀποβ. [ἀπ᾽ αὐτῶν]
3. καθ. δὲ
ΙΑ′ λ θ
¶ G
¶ R

[1] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ ‡ καὶ″ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ·¶ [2] καὶ εἶδεν δύο πλοῖα ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς ‡ ἀπ᾽ αὐτῶν ἀποβάντες″ ‡ ἔπλυνον″ τὰ δίκτυα. [3] ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων ὃ ἦν † Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. [4] ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα, Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος,¶ καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. [5] καὶ ἀποκριθεὶς † Σίμων εἶπεν¶ αὐτῷ, Ἐπιστάτα, δι᾽

[1 (29, 10.)] Factum est autem cum turbae inruerent in eum ut audirent verbum dei, et ipse stabat secus stagnum Genesareth: [2] et vidit duas naves stantes secus stagnum, piscatores autem discenderant et lavabant retia. [3] Ascendens autem in unam navem quae erat Simonis, rogavit eum a terra reducere pusillum, et sedens docebat de navicula turbas. [4 (30, 9.)] Ut cessavit autem loqui, dixit ad Simonem, Duc in altum, et laxate retia vestra in capturam. [5] Et respondens Simon dixit illi, Praeceptor,

---

43. ταις ἑτεραις πολεσιν] εις τας αλλας πολεις D. (*e.*)
— με δει ACQ*Tf.*RLΞX. rel. | δει με B (D.) Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. (ante ευαγγ. (Latt.) Syr.Pst. | post ὁτι D. *e.*)
— επι τουτο BL. | ‡εις τουτο ⸗. ACD Q*Tf.*RX. rel. (vid. Mar. i. 38.) | (εις τουτο γαρ D. *e.*)
— απεσταλην BCDL(X). 1. 33. 69. | ‡απεσταλμαι ⸗. AQ*Tf.*R. rel.
44. εις τας συναγωγας BDQ. 69. | ‡εν ταις συναγωγαις ⸗. ACR. rel. vv. *ut vid.*
— της Γαλιλαιας ADX. 33. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph.MS. *rec.* Goth. Arm. Æth. (vid. Mar. i. 39. Matt. iv. 23.) | της Ιουδαιας B.*Mai.*CQRL. 1. Syr.Hcl.txt. Memph.
1. και ακουειν ABLX. 1. (*c.*) Memph. Schw.(et MSS.) Arm. Æth. | ‡του ακουειν ⸗. CDQR. rel. (Latt.) Syrr. Pst.&Hcl. Memph.W. Goth.
— και αυτος ην ἑστως] ἑστωτος αυτου D. ‖add. ὁ Ιησους C³XFGHM *mg. Tf.*
— Γεννησαρετ ABCQRΔ. 1. 33. GSsU VsΓΛ. *a.b.e.* Syr.Hcl.txt. Arm. | Γενννησαρεθ 69. EHKM. *For.* Syr.Hcl.mg. Memph.MS. Goth. | Γεννησαρεδ D. | Γενησαρετ LF. | Genesareth Vulg. *c.* Gennesar *f.* Syr.Pst. Γεννηζαρεθ Memph. (Æth.) ‖Γεν.....λιμνην] om. X.
2. και ειδεν] om. και *a.b.c.e.ff.* | Contra, Vulg. *f.g*¹. | ειδεν δε Γ.
— δυο *ante* πλοι. ACDQ*Tf.*RL.rel.Vulg. *b.c.f.* Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. | *post* B. *a.e.* Syr.Pst. Memph.
— πλοια BC³D. rel. Vulg. *b.c.e.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | πλοιαρια AC*Q*Tf.*RL. 1*. 33. *a.f.*
— ἁλιεις BDR. rel. | ἁλεεις ACQ*Tf.*L.
— απ᾽ αυτων ante αποβαντες BC*DL. 33. (*a.*) | om. R. Vulg. *b.e.ff.g*¹*.l.* | ‡*post* αποβ. ⸗. AC³Q*Tf.* rel. *c.f.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. Æth. (ingressi in eas Memph.)
— επλυνον B.*Btly. Blc. Mai.*D. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | επλυναν B. *Bch.* C*LQ*Tf.*X. | ‡απεπλυναν ⸗. AC³R. rel.
— τα δικτυα] το δικτυον B.*Blc.*(contra, *Mai.*) ‖add. αυτων *a.* Syrr.Pst.& Hcl.† Memph.
3. εμβας δε] add. ὁ Ιησους X. ‖(et una ex eis Simonis erat Petri et ascendit Jesus, sedit in ea etc. Syr.Pst.)
— των πλοιων] πλοιον D. Latt.
3. Σιμωνος] †praem. του ⸗. ACQ*Tf.*R. rel. | om. BDL.
— επαναγαγειν] ante απο της γης D. *a.*(*b.*)*c.e.ff.l.* Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Goth. Æth. | Contra, MSS. Vulg. *f. g*¹*.*². Arm. | επαναγειν A. 1.
— ολιγον] inter επαναγ. et απο της γης Syr.Pst. | om. Arm. | ὁσον ὁσον D.
— και καθισας ACDR. rel. vv. | καθισας δε BQ*Tf.*L. *a.* Memph. | om. καθισας Syr.Hier. | (praem. in mare Syr.Pst.)
— εδιδασκεν εκ του πλοιου ACQ*Tf.*RL. rel. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) vv. | εκ του πλοιου εδιδ. B. | εν τῳ πλοιῳ εδιδ. D. *e.* (Æth.) ‖εκ] απο 1. 69.
4. ὡς] ὁτε D. *a.e.*
— Σιμωνα] add. ὁ Ιησους 33.
— επαναγαγε] επαγαγε Δ.
— εις αγραν *Eus.* Theoph. 118. | om. 1.
5. Σιμων] †praem. ὁ ⸗. ACR. rel. | om. BLΔ. | ὁ Πετρος post αυτῳ X. (ὁ δε Σιμων ante αποκριθεις D. αποκρεις D*. | om. αποκρ. Syr.Hier.)
— αυτῳ] om. B. *e.* Memph.
— επιστατα Syr.Hcl.mg.*Gr.* | διδασκαλε D. Memph.

---

3. rogavit autem *Am.* | 4. laxa *Am.**

A B C D. L [Ξ] X Δ. 1. 33. 69. E(F)(H)KMSUVΓ Λ.
5. τὸ δίκτυον.
6. τὸ δίκτυον

ὅλης † νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω ‡ τὰ δίκτυα." 6 καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν ‡ πλῆθος ἰχθύων" πολύ, ‡ διερρήσσετο" δὲ ‡ τὰ δίκτυα" αὐτῶν· 7 καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις † ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. 8 ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν † Ἰησοῦ λέγων, Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε. 9 θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ‡ ὧν" συνέλαβον, 10 ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ ‡ Ἰωάνην" υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα [ὁ] Ἰησοῦς, Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. 11 καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ‡ πάντα" ἠκολούθησαν αὐτῷ.

per totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. 6 Et cum hoc fecissent, concluserunt piscium multitudinem copiosam, rumpebatur autem rete eorum. 7 Et annuerunt sociis qui erant in alia navi ut venirent et adiuvarent eos: et venerunt, et impleverunt ambas naviculas ita ut mergerentur. 8 (31, 10.) Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad genua Iesu dicens, Exi a me, quia homo peccator sum, domine. 9 Stupor enim circumdederat eum et omnes qui cum illo erant in captura piscium quam ceperant, 10 similiter autem Iacobum et Iohannem filios Zebedaei, qui erant socii Simonis. (32, 2.) Et ait ad Simonem Iesus, Noli timere, ex hoc iam homines eris capiens. 11 Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus secuti sunt illum.

IB′ λγ
b ‖Matt. 8: 2-4. β ‖Mar. 1: 40-45.
12. ἰδὼν δὲ

35 12 b Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν

12 (33, 2.) Et factum est cum esset in una civitatum, et ecce vir plenus lepra: et videns Ie-

---

5. ὅλης] †add. της ⊋. CDX. rel. | om. ABL. 33.
— κοπιασαντες] -τας M *sic.*
— ελαβομεν] -αμεν A. | -ωμεν 69.
— χαλασω τ. δικτ.] ου μη παρακουσομαι D*. | ου μη παρακουσομεν D². *e.*
— χαλασω] χαλασομεν K. Memph.W. (contra, Schw.) Goth. Æth. | -σωμεν 1. Arm.
— τα δικτυα B(D *post*)L. 1. *c.* Memph. Goth. Æth. (D ante συνεκλ. ver. 6. *e.*) | ‡το δικτυον ⊋. AC. rel. Vulg. *a.b. ff.g*¹·². Syrr.Pst.&Hcl. (om. Arm.)
6. και τουτο ποιησαντες] και ευθυς χαλασαντες τα δικτυα D. *e.*
— πληθος ιχθυων AB.*Mai.*CLXΔ. 1. 33. 69. EFHKMSUVΓΛ. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Eus.* Theoph. 118. | ‡ιχθυων πληθος ⊋. D. Latt. Syr.Pst. [Æth.]
— διερ. δε τ. δικτ. αυτων MSS. vv. (*Eus.* Theoph.) | ὡστε τα δικτυα ρησσεσθαι D. *e.*(*f.*) Arm. (Æth.)
— διερησσετο B*.*Rl.Mai.* διερρησσετο B. *Btly. Blc.*²*Mai.*L. 33. | διερρητο C. | διερρησε B.*Bch.* | ‡διερρηγνυτο ⊋. (A)X. rel. *Eus.* Theoph. (διερηγνυτο A.)
— τα δικτυα BD *supra* L. 1. *a.c.f.ff.l.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Eus.* Theoph. | ‡το δικτυον ⊋. AC. rel. Vulg. *b.e. g*¹·². Syrr.Pst.&Hcl.
6. αυτων] add. ὡστε μη δυνασθαι αναγαγειν αυτο S.
7. κατενευσαν] κατενευον D(? E*). *a.e.*
— μετεχοις] †add. τοις ⊋. AC. rel. Latt. rel. | om. BDL. *a.*
— του] τους Λ*.
— ελθοντας] -τα 69. U. | -τος K.
— συλλαβεσθαι] βοηθειν D.
— αυτοις] αυτους Δ*.
— και ηλθον και] κ. ηλθαν κ. L. | ελθοντες ουν D. (*e.*)
— επλησαν] επλησθησαν B. Arm. | εμπλησαν Λ.
— αμφοτερα] -ροι 33. 69. M.
— ὡστε] ωτε D*. ‖add. παρα τι D. Vulg.*Cl. c.e.g*². Syrr. Pst. & Hcl. mg. (Memph. *ut vid.*) Arm. | add. ηδη C*. (om. C³.) non hab. *Am. Fuld. For.*
— αυτα] om. D.
8. ιδων δε] ὁ δε D. | ιδων δε ὁ 69.
— Πετρος Vulg. *c.f.ff.g*¹. | om. D. 69. *a.b.e.* | Petrus *tantum* Syr. Hcl. txt. (Simon *mg.*)
— τοις γονασιν Ιησου (A)B(C). rel. Syr.Hcl. | αυτου τοις ποσιν D. *e.* | τοις ποσιν του Ιησου 1. *c.* Syr.Pst. Memph.
— Ιησου] †praem. του ⊋. ACL. rel. | om. BΔ.EHKSUVΓ.
8. λεγων] add. παρακαλω D. oro te *c.* rogo te *f.* Goth. add. ad Jesum oro te *e.* add. ei rogo te Domine Syr.Pst.
— ειμι] praem. εγω 1. *Orig.* iii. 684ᶜ. | Contra, *Orig.* i. 378ᵈ.
9. και παντας τους συν αυτῳ] om. D.
— επι] εν ΚΛ*Tf.*
— τῃ αγρᾳ] om. τῃ Δ.
— ὡν B.*Blc.Mai.*DX. vid. Goth. | ‡ᾗ ⊋. AC. rel. | om. B.*Btly.Bch.*
— συνελαβον] -βεν S. *e.ff.*
10. sic in D. ησαν δε κοινωνοι αυτου Ιακωβος και Ιωαννης υἱοι Ζεβεδαιου· ὁ δε ειπεν αυτοις, Δευτε και μη γεινεσθε ἁλιεις ιχθυων, ποιησω γαρ ὑμας ἁλιεις ανθρωπων. similiter fuerunt socii Jacobus et Johannes fili Zebedei. Qui ait ad Simonem Jhs nolite esse piscatores piscium faciam enim vos piscatores hominum. *e.*
— υἱους Ζεβεδαιου] om. C*. (non Arm.)
— προς τον Σιμωνα] om. Syr.Pst.impr. (habent MSS.) | ante ὁ Ιησους Syr.Hcl.
— ὁ Ιησους] om. ὁ BL. | Contra, AC. rel.
— ζωγρων] add. ad vitam Syr.Pst. Syr. Hier. Arm. | Contra, *Eus.* Theoph. 118.
11. sic in D. οἱ δε ακουσαντες παντα κα-

7. ita ut pene mergerentur *Cl.* | 11. sunt eum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth. ¶ F

Ἰησοῦν, ¶ πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. 13 καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ ‡ λέγων," Θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. 14 καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξεν ‡ Μωυσῆς," εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

sum et procidens in faciem rogavit eum dicens, Domine, si vis, potes me mundare. 13 Et extendens manum tetigit illum dicens, Volo, mundare. Et confestim lepra discessit ab illo. 14 Et ipse praecepit illi ut nemini diceret, sed vade ostende te sacerdoti, et offer pro emundatione tua sicut praecepit Moses, in testimonium illis.

λδ a

λε β

36 15 Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι † ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν· 16 αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ προσευχόμενος.

15 (34, 1.) Perambulabat autem magis sermo de illo, et conveniebant turbae multae ut audirent et curarentur ab infirmitatibus suis: 16 (35, 2.) ipse autem secedebat in desertum et orabat.

c ‖Matt. 9:2-8. λς ‖Mar. 2:1-12. β § Ξ

37 17 c Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν § διδάσκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς.¶ 18 καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ

17 (36, 2.) Et factum est in una dierum et ipse sedebat docens, et erant Pharisaei sedentes et legis doctores, qui venerant ex omni castello Galilaeae et Iudaeae et Hierusalem, et virtus erat domini ad sanandum eos. 18 (37, 1.) Et ecce viri portantes in lecto hominem qui erat paralyticus, et quaerebant eum

ιγ' λζ a

17. ἰᾶσθαι αὐτόν. ¶ H

τελειψαν επι της γης, και ηκολουθησαν αυτῳ. *e.*

11. παντα BD*supra*L. | ‡ἁπαντα ☽. ACU*sic.* rel.

12. και εγενετο .... πολεων] om. Γ.

— εν τῳ] om. 69.

— και ιδου] ? om. και C**. | venit Syr. Pst. | om. Æth.

— πληρης λεπρας] λεπρος D.

— και ιδων ACD. rel. Vulg. (om. και Syr.Pst. Arm.) | ιδων δε B. *e.* Memph. cum vidisset *f.* ‖et ipse (om. seq. τ. Ιησ.) *a.b.c.ff.g*[1.2].*l.*

— πεσων] επεσεν D. *e.*

— εδεηθη αυτου] om. D.

— κυριε] om. Syr.Hcl.

— θελης] θελεις Γ.

13. και εκτεινας] εκτεινας δε D.

— λεγων BCDLX. 33. 69. Arm. | ‡ειπων ☽. A. rel.

— ἡ λεπρα απηλθεν απ' αυτου] εκαθαρισθη D. *e.* (απηλθ. ἡ λεπρα απ' αυτ. 69. Arm. Æth.)

14. αυτος] om. Syr.Pst.

— αυτῳ] αυτον U.

— αλλα] αλλ' X. 1. Γ.

— αλλα απελθων] απελθε δε και D. *a.e.* ‖(απελθων] -θειν 69*. corr.[1].)

— σὲ αὐτῶ *sic* Γ. | (mox sacerdotibus Syr.Pst.)

14. προσενεγκε] -και LΔ. ‖add. το δωρον X. *b.c.* Syr.Pst.impr.(ctra.,MS.) Arm. *Tert.* adv. Marc. iv. 9. (vid. Matt. viii. 4).

— Μωυσης BCDLX. 1. 33. 69. ΚΓ. | ‡Μωσης ☽. A. rel. (προεταξεν habet Δ.)

— εις μαρτυριον αυτοις Vulg. (*e.*)*f.g*[1.2]. | ινα εις μαρτυριον ην(D*. η D[2]) ὑμειν τουτο D. (*a.b.*)*c.ff.l.*

— ad fin.] add. ὁ δε εξελθων ηρξατο κηρυσσειν και διαφημιζειν τον λογον, ὡστε μηκετι δυνασθαι αυτον φανερως εις πολιν εισελθειν, αλλα εξω ην εν ερημοις τοποις, και συνηρχοντο προς αυτον· και ηλθεν παλιν εις Καφαρναουμ D. (vid. Mar. i. 45.)

15. δε] om. 69.

— μαλλον ὁ λογος ABC. rel. | ὁ λογος μαλλον DMU. Syr.Pst. Goth. (Æth.)

— ακουειν] add. αυτου M. Syr.Pst. Memph.

— θεραπευεσθαι] †add. ὑπ' αυτου ☽. C[2]. rel. Syr.Hcl. Goth. | απ' αυτου A. | om. BC*DL. 1. 69. Latt. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.

16. ερημαις 69*.

— και] om. Λ.

— προσευχομενος 33.

17. και εγ. εν μια τ. ἡμερων] om. Λ*.

— και αυτος ην διδασκων ABC. rel. *a.b. f.* vv. | αυτου διδασκοντος D. *c.*(*e.*) | et ipse sedebat docens Vulg. *ff.g*[1.2]. ‖add. ὁ Ιησους C[3]HΛM*mg.Tf.* (Syr. Pst.) | add. εν μια των συναγωγων 69.

17. και ησαν καθημενοι Φαρισαιοι και νομοδιδασκαλοι] συνελθειν τους φαρισαιους και νομοδιδασκαλους D. *e.* ‖φαρισαιοι] praem. οἱ BS. Memph.Schw. Arm. | Contra, ACLΞX. rel.

— νομοδιδ.] praem. οἱ B.*Mai.*

— οἱ ησαν] om. οἱ 33. | ησαν δε D. *e.*

— ελληλυθοτες A[2]BCLΞXΔ. 33. rel. | συνελληλυθοτες A*D. 1. 69. *a.* Arm.

— πασης] add. της B. | (om. κωμης Memph.)

— και Ιουδαιας] om. H.

— και Ἱερ.] om. D.

— και δυν. κυριου ην] om. DX.

— εις το] του D.

— ιασθαι] ιασασθ 33.

— αυτους ACD. rel. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. | αυτον BL Ξ. (ut sanaret Æth.) | παντας K.

18. ιδου] om. Syr.Pst. Æth.

— κλινης] praem. της K.

— αυτον εισενεγκειν Vulg. *b.f.ff.g*[1]. | εισενεγκεν αυτον D*. -γκειν αυτ. D[2]. *a.c.e.*

12. et rogavit *Am.* | 13. tetigit eum *Cl.* | 16. sedebat *Am.** | deserto *Am.** | 17. domini erat *Cl.*

A B C D [R]. L Ξ X Δ. 1. 33. 69. E[F] K M S U V Γ Λ.

θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ· [19] καὶ μὴ εὑρόντες † ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. [20] καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν †, "Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. [21] καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες, Τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ‡ ἁμαρτίας ἀφεῖναι," εἰ μὴ μόνος ὁ θεός; [22] ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν [ἀποκριθεὶς] εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; [23] τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν ‡ "Ἔγειρε" καὶ περιπάτει; [24] ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ‡ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει" ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ, Σοὶ λέγω, ‡ ἔγειρε" καὶ ἆρας τὸ κλινίδιόν

§ R σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. § [25] καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἆρας ἐφ' ‡ ὃ" κατέκειτο,

inferre et ponere ante eum: [19] et non invenientes qua parte illum inferrent prae turba, ascenderunt supra tectum per tegulas et summiserunt illum cum lecto in medium ante Iesum. [20] Quorum fidem ut vidit, dixit, Homo, remittuntur tibi peccata tua. [21] Et coeperunt cogitare scribae et Pharisaei dicentes, Quis est hic qui loquitur blasphemias? quis potest dimittere peccata nisi solus deus? [22] Ut cognovit autem Iesus cogitationes eorum, respondens dixit ad illos, Quid cogitatis in cordibus vestris? [23] Quid est facilius dicere Dimittuntur tibi peccata, an dicere Surge et ambula? [24] Ut autem sciatis quia filius hominis potestatem habet in terra dimittere peccata, ait paralytico, Tibi dico, surge, tolle lectum tuum et vade in domum tuam. [25] Et confestim surgens coram illis tulit in quo iacebat,

18. θειναι] add. αυτον BLΞ. Syrr.Pst.& Hcl.† | Contra, ACD. rel.
— αυτου] αυτων 69.
19. ποιας] †praem. δια ⸗. | om. ABCD LΞXΔ. 1. 33. (69.) EKMSUVΓΛ. | ποθεν 69.
— εισενεγκικωσιν Δ*.
— αυτον] αυτῶ M *sic* U *sic* (supra ras.)
— αναβαντες *c.* | ανεβησαν D. Vulg. *a.b.e.f.* Syr.Pst.
— δια των κερ. καθηκαν αυτ. σ. τ. κλινιδιῳ] και αποστεγασαντες τους κεραμους οπου ην καθηκαν τον κραβαττον συν τῳ παραλυτικῳ D. (et discoperuerunt tectum et summiserunt illum cum lecto *b.* et aperuerunt et submiserunt etc. g^1.)
— του Ιησου] παντων B. (illum *Am.* Dominum g^1.)
20. και ιδων] ιδων δε D. (vid. *e.*) (vid. Mar. ii. 5.) ‖add. ὁ Ιησους C(D). 69. S. *ff.* Syr.Pst. Arm.MSS. (vid. Mar. ii. 5.) (om. ὁ D.) | om. ABLΞ. rel. (Latt.) Syr.Hcl. rel.
— αυτων] αυτον Δ.
— ειπεν] λεγει D. (vid. Mar. ii. 5.) ‖†add. αυτῳ ⸗. AX. rel. Syr.Hcl. Arm. | add. τῳ παραλυτικῳ CD. *f.* Syr.Pst. Memph. Goth. (vid. Mar. ii. 5. Matt. ix. 2.) | add. τῳ ανθρωπῳ (om. seq. ανθρωπε) 1. *a.b.c.e.g*^{1}*.l.* (Æth. "illi viro aegroto.") | om. BLΞ. 33. Vulg. *ff.*
20. αφεωνται] -ονται M.
— σοι αἱ ἁμαρτιαι σου ABC. rel. vv. | σου αἱ ἁμαρτιαι D *Gr.* F *Wtst.* (vid. Mar. ii. 5. Matt. ix. 2.)
21. γραμματεις] add. αυτων Γ.
— φαρισαιοι] add. εν ταις καρδιαις αυτων D. *b.*(*c.ff.*)g^1*.l.* (vid. Mar. ii. 6.) | Contra, Vulg. *a.e.*
— τις εστιν ουτος ὃς] τι ουτος D. (*a.b.*) [non Memph.]
— ἁμαρτιας αφειναι BD(L)Ξ. (1.) *c.e.* (αφιεναι L. 1.) | ‡αφιεναι ἁμαρτιας ⸗. AC. rel. Vulg. *a.b.f.*(*ff.*)g^1. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. (vid. Mar. ii. 7.)
— μονος ABC*. rel. (Latt.) Syrr.Pst.& Hcl.txt. Arm. Æth. | εἰς C^{3}D *Gr.*X. *a.* Syr.Hcl.mg. Goth. (utr.q. hab. Memph.) vid. Mar. ii. | μονον Λ.
— ὁ θεος] om. ὁ D*.
22. αποκριθεις ABLΞ. rel. Vulg. *e.f.* Syrr. Pst.(MSS.)&Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. CD. *a.b.c.ff.g*^{1}*.l.* Syr.Pst.impr. Æth.
— ειπεν προς αυτους] λεγει αυτοις D.
— ὑμων] add. πονηρα D. (*c.e.*)*l.* Æth. (Syr.Hier.*ap.Bch.*) vid. Matt. ix. 4.
23. αφεωνται] -ονται M.
— σοι αἱ ἁμαρτιαι σου ABL. rel. (om. αἱ Ξ.) *a.b.c.ff.g*^{1}. Syrr. Pst. & Hcl. (Memph.) (Æth.) | σου αἱ ἁμαρτιαι D *Gr.* tibi peccata Vulg. *e.f.* Goth. (vid. Matt. ix. 5. Mar. ii. 9.) | σου αἱ ἁμαρ. σου CX. 33. F *Wtst.*Λ.
23. ειπειν 2°.] ειπεν L.
— εγειρε ABCDLΞ. 1. 33. 69. EF *Wtst.* KMSVΓΛ. | ‡εγειραι ⸗. XΔU.
24. εξουσιαν εχει] *post* ὁ υἱος του ανθρ. BLΞK. Vulg. *b.f.g*^{1}*.ff.l.* | ‡ante ACD. ⸗. rel. *a.c.e.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. et Mar.)
— της γης] om. της D*Λ.
— αφιεναι] αφιναι (i.e. αφειναι) D*L*.
— ειπεν *c.* rel. | λεγει D. Vulg. *a.b.e. f.g*^{1}.
— παραλελυμενῳ ABΔ. 1. rel. | παραλυτικῳ CDLΞX. 33. 69. F *Wtst.*M. Arm. (vid. Matt. et Mar.)
— σοι] σου Δ *Gr.* ‖add. δε Γ *Tf.*
— εγειρε ABCDΞXΔ. 1. 33. 69. EF *Wtst.* KMSVΛ. | ‡εγειραι ⸗. LUΓ.
— αρας] αρον D. Latt. [*e.*] Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Æth. (vid. Matt. ix. 6. Mar. ii. 11.)
— το κλινιδιον] τον κραβαττον D. *c.* Memph. (vid. Mar.)
— πορευου] praem. και D. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Æth.
25. αυτων] παντων 69. *a.* Arm.
— εφ' ὁ κατεκειτο *Am. f.ff.g*^{1}. Memph.

19. et per tegulas summiserunt eum *Cl.* | 24. habet potestatem *Cl.* | dimittendi *Cl.* | 25. consurgens *Cl.* | tulit lectum in quo *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν θεόν. 26 καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες ὅτι Εἴδομεν παράδοξα σήμερον.

et abiit in domum suam magnificans deum. 26 Et stupor apprehendit omnes, et magnificabant deum: et repleti sunt timore, dicentes quia vidimus mirabilia hodie.

ΙΑ′ λη
d ‖Matt. 9: 9-17. β ‖Mar. 2:13-22.

38 27 d Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι ‡ Λευεὶν″ καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. 28 καὶ καταλιπὼν ‡ πάντα″ ἀναστὰς ‡ ἠκολούθει″ αὐτῷ. 29 καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην † ‡ Λευεὶς″ αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἦν ὄχλος ‡ πολὺς τελωνῶν″ καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. 30 καὶ ἐγόγγυζον § F ‡ οἱ § Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς [αὐτῶν]″ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες, Διὰ τί μετὰ * τῶν″ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; 31 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ‡ ἀλλὰ″ οἱ κακῶς ἔχοντες. 32 οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

27 (36, 2.) Et post haec exiit et vidit publicanum nomine Levi sedentem ad teloneum, et ait illi, Sequere me. 28 Et relictis omnibus surgens secutus est eum. 29 (39, 2.) Et fecit ei convivium magnum Levi in domo sua, et erat turba multa publicanorum et aliorum qui cum illis erant discumbentes. 30 Et murmurabant Pharisaei et scribae eorum dicentes ad discipulos eius, Quare cum publicanis et peccatoribus manducatis et bibitis? 31 (40, 2.) Et respondens Iesus dixit ad illos, Non egent qui sani sunt medico sed qui male habent: 32 non veni vocare iustos sed peccatores in paenitentiam.

Goth. Arm. Æth.ed. (praem. "in se" Arm.) | *την κλεινην* D. *e.* Syr.Pst. utramque lectionem habent Vulg.*Cl. a.b.c.* Syr.Hcl. Æth. *a.*

25. *εφ' ὁ* AB.*Mai.*CLΞΧΔ. 33. EKMSVΓ. | ‡*εφ' ᾧ* ⸗. R. 1*s.* 69. UΛ. (*εν ᾧ* U*. *Tf.*)

26. *και εκστασις ελαβ. απαντ. και εδοξ. τον θεον* (A)BCR. rel. vv. | om. DX. 69. MS. *e.* ‖*και εδοξ. τ. θεον*] post *και επλ. φοβου* A. | om. *a.*

— *φοβου*] *θαμβου* D*. *θαμβους* D².

— *ὁτι*] om. D.

— *ειδομεν*] *ιδαμεν* C. | *ιδωμεν* R. 69.

27. *και μετα ταυτα*] *και μεταυτα* B**Rl.*

— *και μετα....ονοματι Λευειν*] sic in D. *και ελθων παλιν παρα την θαλασσαν τον επακολουθουντα αυτῳ οχλον εδιδασκεν. και παραγων ειδεν Λευει τον του Αλφαιου* (vid. Mar. ii. 13.)

— *εξηλθεν*] add. *ὁ Ιησους* 69. Λ. *b.c.* Syr.Pst.

— *και εθεασατο*] *και ειδεν* AK. | *και εθεατο* 69. | om. Λ*.

— *Λευειν* AB*Tf.Mai.*CRLΞMΓ. | ‡*Λευιν* ⸗. ΧΔ. rel. | *Λευει* D supra. | *Λευϊ* K. Vulg. *a.b.c.f.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. ‖add. *καλουμενον* C*. (*c.*)

— *ειπεν a.c.e.* | *λεγει* D. 69. Vulg. *b.f. ff.g*¹. Arm. (vid. Matt. ix. 9. Mar. ii. 14.)

28. *καταλιπων* BCDRΞ. rel. | -*λειπων* A LΔ. 33. EΓΛ.

28. *παντα* BC²DRLΞ. 33. (*παντας* C* ut vid.) | ‡*ἁπαντα* ⸗. AX. rel. | *ἁπαν* M.

— *ηκολουθει* BDLΞ. 69. *a.* | ‡*ηκολουθησεν* ⸗. ACRX. rel. (Latt.) Syrr.Pst. &Hcl. Memph. (vid. Matt. ix. 9. Mar. ii. 28.)

29. *Λευεις* AB*Tf.Mai.*CRLΞX. (Goth.) | ‡*Λευις* ⸗. 1. 33. rel. | *Λευει* D. Latt. [om. *b.*] Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (*Λευει δοχην αυτῳ μεγαλην* D.) ‖†praem. *ὁ* ⸗. | om. AB*Tf.Mai.*CDR LΞΧΔ. 1. 33. 69. EF*Wtst.*KMSUVΓ *Tf.*Λ.

— *αυτῳ*] om. Δ.

— *τῃ οικιᾳ*] *τῳ οικῳ* K.

— *ην*] om. F*Wtst.*

— *πολυς τελωνων* BCDRLΞ. 1. 33. 69. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | ‡*τελωνων πολυς* ⸗. A. rel.

— *αλλων*] *ἁμαρτωλων* X. (praem. id. Æth.)

— *οἱ ησαν μετ' αυτων κατακειμενοι*] *ανακειμενων* D. *e.*

— *οἱ*] *ὁσοι* R.

— *μετ' αυτων*] *μετ' αυτου* 1. Syr.Hcl.mg. | *κατ' αυτον* 69.

— *κατακειμενοι*] *ανακειμ.* Λ.

30. *εγογγυζον*] -*ζαν* R. ‖ante *προς τους μαθητας* D. (*c.*)*e.*

— *οἱ φαρισαιοι και οἱ γραμματεις αυτων* BC(D)RLΞ. 1. 33. Vulg. *a.b.c.e.*(*f.*)*ff. g*¹.(*l.*) Syr.Hier. (Memph.) Arm. | ‡*οἱ γραμμ. αυτων και οἱ φαρισαιοι* ⸗. A (F)Δ. rel. Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. (Æth.) ‖*αυτων*] om. DXF. (*f.*) Syr. Pst. Memph. Æth. | Contra, ABCRΞ. rel. Latt. Syr.Hcl. (add. de eo Arm.)

30. *αυτου*] om. C* *ut vid.*

— *λεγοντες*] *ante προς τ. μαθ. αυτ.* Vulg. *a.b.c.f.* Syr.Pst. Æth. | Contra, *e.* Syr. Hcl.

— *των* ante *τελωνων* ABCDRLΞΧΔ. 1. 69. EFKMUΓΛ. Arm. | *om. ⸗. 33*s.* S*s*V.

— *και ἁμαρτωλων* ABC²R. rel. vv. | om. C*D.

— *εσθιετε και πινετε* Vulg. *g*¹. Syrr.Pst. &Hcl. | *εσθιεται και πινεται* DR. Æth. manducat et bibit *a.b.c.e.f.ff.l.* Æth. (ante *μετα* Memph.) | add. magister vester Æth. (vid. Matt. ix. 11.) ‖om. *και πινετε* K. | (*εσθιεις και πινεις μετα των ἁμαρτωλων Orig.* ii. 637ᵉ.)

31. *και αποκριθεις*] *αποκριθεις δε* D. (*e.*)

— *ὁ Ιησους*] om. ὁ B.

— *προς αυτους*] *αυτοις* LΞ. 33.

— *ὑγιαινοντες Orig.* iii. 208ᶜ. | *ισχυοντες* 69.

— *αλλα* ABΞ. | ‡*αλλ'* ⸗. CDRLX*s.* rel. *Orig.* iii.

32. *εληλυθα Orig.* iv. 359ᵈ. | *ηλθον* C³D. 1. (vid. Matt. ix. 13. Mar. ii. 17.) (add. enim Memph.) | *ηλ|ληλυθα sic* Ξ.

— *αλλα Orig.* iv. | *αλλ'* Ξ. 1. Λ.

32. ad paenitentiam *Cl.*

A B (C) D R. L (Ξ) X Δ. 1. 33. 69. E (F) HKMSUVΓΛ. § H

39 [33] § Οἱ δὲ ‡ εἶπαν″ πρὸς αὐτόν, [Διὰ τί] οἱ μαθηταὶ ‡ Ἰωάνου″ νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν; [34] ὁ δὲ * Ἰησοῦς″ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστίν, ποιῆσαι ‡ νηστεῦσαι″; [35] ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. [36] ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Οὐδεὶς ἐπίβλημα * ἀπὸ″ ἱματίου καινοῦ * σχίσας″ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· ¶ εἰ δὲ μή γε, καὶ τὸ καινὸν ‡ σχίσει,″ καὶ τῷ παλαιῷ οὐ ‡ συμφωνήσει″ * τὸ″ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. [37] καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή γε, ῥήξει ‡ ὁ οἶνος ὁ νέος″ τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· [38] ἀλλὰ οἶνον

34. νηστεύειν;

¶ Ξ

36. σχίζει — συμφωνεῖ

[33] At illi dixerunt ad eum, Quare discipuli Iohannis ieiunant frequenter et obsecrationes faciunt, similiter et Pharisaeorum, tui autem edunt et bibunt? [34] Quibus ipse ait, Numquid potestis filios sponsi dum cum illis est sponsus facere ieiunare? [35] Venient autem dies cum ablatus fuerit ab illis sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus. [36] Dicebat autem et similitudinem ad illos quia nemo commissuram a vestimento novo inmittit in vestimentum vetus: alioquin et novum rumpit, et veteri non convenit commissura a novo. [37] Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin rumpit vinum novum utres, et ipsum effunditur et utres peribunt: [38] sed vinum novum in

33. ειπαν CDRLΞ. 33. | ‡ ειπον ς. AB. rel. — προς αυτον] om. προς X. ‖ add. οἱ δε ειπον αυτῳ sic 69. — δια τι ACDR. rel. vv. (vid. Mar. ii. 18.) ' om. BLΞ. 33. Memph. (contra, cod. rec.) — Ιωανου] add. και οἱ μαθηται των φαρισαιων D. (vid. Mar. ii. 18.) — ὁμοιως και οἱ των φαρισαιων Vulg. e.f.(ff.)g^{1,2}. | om. D. ("et Pharisaeorum" post πυκνα a.(b.)c.l.) — οἱ δε σοι Vulg. a.g^{1,2}. rel. | οἱ δε μαθηται σου D. b.c.e.f.ff. Memph. Goth. (vid. Matt. ix. 14.) — εσθιουσιν και πινουσιν] ουδεν τουτων ποιουσιν D. e.

34. ὁ δε Ιησους B. Mai. CDRLΞX. 1. 33. 69. f. Syr.Hcl.mg. Memph. Æth. | * om. Ιησους ς. AΔ. rel. (Latt.) Syr.Pst. &Hcl.txt. Goth. Arm. — μη δυνασθε τους υἱους Vulg. f.l. | μη δυνανται οἱ υἱοι D. a.b.c.e.ff.g^1. Æth. (Tert. adv. Marc. iv. 11.) vid. Mar. ii. 19. Matt. ix. 15. ‖ mox "sponsi" Latt. Memph. Tert. — εν ᾧ ὁ νυμφιος μετ' αυτων εστιν Vulg. a.(b.)c.f. (Tert.) | εφ' ὁσον εχουσιν τον νυμφιον μεθ' ἑαυτων D. e. — ποιησαι Vulg. f. rel. | om. D. a.b.c. e.ff.g^1. Æth. Tert. (vid. Mar. ii.) — νηστευσαι BΞX. | ‡ νηστευειν ς. A CDR. rel. (vid. Mar.)

35. και ὁταν ABDRΞXΔ. 33. rel. For. a. Goth. | om. και CL. 1. 69. FM txt. Vulg. b.c.e.f.ff.g^1.l. Syr. Pst. & Hcl. Memph.

35. απαρθῃ] αρθῃ 1. Arm. Æth. (vid. Matt. ix. 15. et Mar. ii. 20.) — τοτε] praem. και Δ. 1. 69. FM. b.c.e. f.ff.g^1.l. Goth. Arm.MSS. Æth. | om. rel. Vulg. a. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Arm.ed. — νηστευσουσιν] -ευουσιν EHKU. | -ευσωσιν Δ. 69. Λ. — εν] om. X.

36. δε και] om. και X. c.e. — παραβ. προς αυτους] προς αυτους παραβ. X. Syr.Pst. Æth. | παραβ. αυτοις 69. — επιβλημα απο BDLΞX. 1. 33. 69. Vulg. b.c.e.ff.g^1.l. Syr.Pst. & Hcl. Memph. (Arm.) | * om. απο ς. ACR. rel. a.f. Goth. Æth. Iren. 276. — σχισας ante επιβαλ. BDLΞ. 1. 33. Syr.Pst. (post ουδεις Memph.) | * om. ς. ACRX. rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. Iren. 276. (vid. Matt. ix. 16. et Mar. ii. 21.) | mox επιβαλει X. — ἱματιον παλαιον] ἱματιῳ παλαιῳ MΓ. — σχισει BCDLX. 33. a.e. | ‡ σχιζει ς. A. rel. Vulg. b.c.f.ff.g^1. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. (...ιζεται R.) — συμφωνησει ABCDLX. 33. a.e. | ‡ συμφωνει ς. RΔ. rel. Vulg. b.c.f. ff.g^1. rel. [Æth.] — * το″ επιβλημα BC(D)LX. 1. 33. 69. Λ. Vulg. a.b.c.e.f. Syr.Pst. & Hcl. Memph. Arm. (το habent B. Blc. Mai. [silent Btly. Bch.]CLX. 1. 33. 69. Λ. Memph. | * om. ς. D.) | om. ARΔEF HKMSUVΓ. Goth. Æth. | post καινου D. (om. το.)

37. βαλλει] επιβαλλει C. — ει δε] η δε U. — ῥηξει ABDR. rel. Vulg. Cl. a.c.e.ff. g^1. Arm. | ῥησσει CΛ. Am. b.f. Syr. Pst.&Hcl. Memph.? Goth. Arm. | ῥησει Γ. — ὁ οινος ὁ νεος BCDRLX. 1. 33. MU Λ. Latt. | ‡ ὁ νεος οινος ς. A. rel. — ασκους] add. τους παλαιους D. Memph. Arm.

38. αλλα ADRL. rel. | αλλ' BC. 1. 69. KMΛ. — βλητεον] βαλλουσιν D. a.b.c.e.f.ff.g^1. Syr.Pst.&Hcl. Æth. | Contra, Vulg. — και αμφοτεροι συντηρουνται AC(D) R. rel. Latt. Syr.Pst.&Hcl. Memph. MS. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. ix. 17.) | om. BL. 1. 33. Memph. (exc. cod. rec.) ‖ συντηρουνται] τηρουνται D. a.e.

39. ver.] om. D. a.b.c.e.ff*.l. (? Eus. in canone: hic enim versus non legitur in rell. Evv.: sed omnia inde a ver. 31 ad fin. cap. numero β′ notantur tanquam in tribus reperta.) | Contra, Vulg. f.ff**.g^{1,2}. vv. — και] om. B. — θελει] † praem. ευθεως ς. AC^{2}R(X). 33. Vulg. f.g^{1,2}. rel. (ευθυς X.) | om. BC*L. 1. Memph. Arm. Æth.

36. a novo vestimento Cl. | 37. rumpet Cl. | effundetur Cl.

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

39. [εὐθέως] θέλει — χρηστότερός ἐστιν.

¶ F

νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον, [καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.] 39 καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν † θέλει νέον· λέγει γάρ, Ὁ παλαιὸς ‡χρηστός″ ἐστιν.¶

utres novos mittendum est, et utraque conservantur. 39 Et nemo bibens vetus statim vult novum: dicit enim, Vetus melius est.

VI. μα β

‖Matt. 12: 1-8. ‖Mar. 2:23-28.

1. σαββάτῳ [δευτεροπρώτῳ] — τ. στάχ. καὶ ἤσθ.

3. ὁ Ἰησ. εἶπεν πρ. αὐτούς

f 1 Sam. 21:6.

3. μετ' αὐτοῦ [ὄντες];

¶ C

40 1 e Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ † διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ † σπορίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ‡καὶ ἤσθιον τοὺς στάχυας,″ ψώχοντες ταῖς χερσίν. 2 τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον †, Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστιν † † τοῖς σάββασιν; 3 καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, f ὃ ἐποίησεν ‡ Δαυείδ,″ ‡ ὅτε″ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ †; 4 [ὡς] εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ‡ λαβὼν″ ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν¶ † † τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; 5 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς [ὅτι]

1 (41, 2.) Factum est autem in sabbato secundo primo, cum transiret per sata, vellebant discipuli eius spicas et manducabant confricantes manibus. 2 Quidam autem Pharisaeorum dicebant illis, Quid facitis quod non licet in sabbatis? 3 Et respondens Iesus ad eos dixit, Nec hoc legistis quod fecit David cum esurisset ipse et qui cum eo erant? 4 quomodo intravit in domum dei et panes propositionis sumsit et manducavit, et dedit his qui cum ipso erant, quos non licet manducare nisi tantum sacerdotibus? 5 (42, 2.) Et dicebat illis

---

39. γαρ] add. ὁτι K. Syr.Hcl.
— χρηστος BL. Syr.Pst. Memph. | ‡χρηστοτερος ⸗. ACRX. rel. Syr.Hcl.
1. εγενετο δε] και εγενετο D. *a.(e.)* Æth.
— σαββατῳ] †add. δευτεροπρωτῳ ⸗. ACD(R)XΔ. 69 mg. rel. (δευτερω πρωτω ΒΓ.) Vulg. *a.f* ff.g*[1,2]. Syr.Hcl. txt. Goth. (Arm.) sabbato a primo *f.* sabbato mane *e.* | om. BL. 1. 33. 69*txt. b.c.f**.l.* Syr.Pst. ("om. in exemplaribus nonnullis" Syr.Hcl.mg.) Memph. Æth.
— διαπορευεσθαι] πορευεσθαι C*(corr.[2].) X.
— αυτον] om. 33. | ante εν σαββατῳ D.
— δια] †add. των ⸗. CDR. 33*s.* rel. Memph. Arm. (vid. Matt. xii. 1. Mar. ii. 23.) | om. ABLΔ. 1. Λ*.
— σποριμων] σπορηματων 69.
— και ετιλλον οι μαθηται αυτου] οι δε μαθ. αυτ. ηρξαντο τιλλειν D. *b.* (vid. Matt. et Mar.) ‖και ετιλλον] ετιλλον δε 1. *(e.)* | και ετειλον 69.
— και ησθιον τους σταχυας BC*RL. | ‡τους σταχυας και ησθιον ⸗. AC[3]XΔ. 1. 33. 69. rel. Vulg. *b.c.ff.g*[1,2]. Syr.Hcl. (Goth.) | (τους σταχυας και ψωχοντες ταις χερσιν ησθιον D. *(a.)e. f.* Syr.Pst. Memph. Arm. (Æth.)
— χερσιν] add. αυτων CM[*Tf.]. *b.c.e.* Syr.Pst. Memph.W. Æth.
2. ειπον (ειπαν X.) Syr.Hcl. | ελεγον D. Latt. Syr.Pst. ‖†add. αυτοις ⸗. AC[3]R. rel. Vulg. (*b.*)*f.ff.g*[1,2]. Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Arm. Æth. | add. αυτῳ D. (vid. Matt. xii. 2. Mar. ii. 24.) | om. BC*LX. 1. *a.c.e.* Memph.
2. τι ποιειτε.... σαββασιν] ειδε τι ποιουσιν οι μαθηται σου τοις σαββασιν ὁ ουκ εξεστιν D.
— εξεστιν] †add. ποιειν ⸗. AC. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. (vid. Matt. xii. 2.) | add. post σαββασιν L. Syr.Pst. | om. BD(supra)R. 69. Latt. Arm. ‖†add. postea εν ⸗. AC. rel. Vulg. *g*[1,2]. Goth. | om. BDRL. 1. 69. U. *a.b.c.e.f.ff.l.* Arm. (sabbatis *ante* ὁ ουκ *a.b.c.e.f.ff.*)
— τοις σαββ.] om. τοις ΔΛ*(add.[1].)
3. και αποκριθεις] αποκρ. δε D.
— προς αυτους ειπεν ὁ Ιησους (B)C*Δ. rel. (dixit illis Jesus *a.b.g*[1].) | προς αυτους ὁ Ιησ. ειπεν 33. Goth. Arm. (om. ὁ B.) | ὁ Ιησους ειπεν (ελεγεν D *Gr.*) προς αυτους AC[3](D)RX. 69. K M. Syr.Pst. (Æth.) (dixit ad illos *e.*) | ὁ Ιησ. προς αυτ. ειπεν L. Vulg. Syr. Hcl. Memph. | ὁ Ιησ. ειπεν αυτοις 1. *c.f.ff.*
— ουδε] ουδεποτε DLH.
— τουτο] om. LH. Arm.
— ὁτε BCDLXΔ. 1. 69. | ‡ὁποτε ⸗. A R. rel. (hiat 33.)
— μετ' αυτου] συν αυτῳ D. ‖†add. οντες ⸗. ACRΔ. rel. Syr.Hcl. Goth. | om. BDLX. 1. 33. 69. Syr.Pst. Memph. Æth.
4. ὡς ACΔU*sic.* rel. (Latt.) Syr.Hcl. ("et" *c.*) | πως R*sic* LX. 1. 33. 69. Memph. Arm. (alterutr. Goth. Æth.) vid. Matt. xii. 4. Mar. ii. 26. quemadmodum *Iren.* 237. | om. BD. (ὅτι loquentis Syr.Pst.)
4. εισηλθεν] εισελθων D.
— τους αρτους] τον αρτον 69.
— προθεσεως] προσθεσεως D *Gr.*
— λαβων BC*LX. 33 *ut vid.* (Syr.Pst. Memph.ut vid.) | ‡ελαβεν και ⸗. AC[3] R. rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. | om. D. 1. 69. K. Syr.Hier. Arm. Æth. *Iren.* 237. (vid. Matt. xii. 4. Mar. ii. 26.)
— εδωκεν] †add. και ⸗. ADR. rel. Syr. Hcl. Æth. (vid. Mar. ii. 26.) | om. BL. 1. Latt. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. *Iren.*
— οὐς] οἱς D. | (om. ουκ M.)
— εξεστιν] εξον ην DM. *b.c.e.f.* Syr.Pst. *Iren.* 237. (vid. Matt. xii. 4.) | εστιν 69. ‖add. αυτῳ M. add. illis Æth.
— μονους τους ἱερεις] μονοις τοις ἱερευσιν D. *Iren.* vid. Matt. (μονους τοις ἱερεις *sic* 69.) ‖μονους] μονον RΔ.
5. Post ver. 10 transfert D.; et *hic* habet mira quaedam: τῃ αυτῃ ἡμερᾳ θεασαμενος τινα εργαζομενον τῳ σαββατῳ ειπεν αυτῳ, Ανθρωπε ει μεν οιδας τι ποιεις μακαριος ει, ει δε μη οιδας επικαταρατος και παραβατης ει του νομου (et trabaricator legis.)
— αυτοις] add. ὁ Ιησους X.
— ὁτι ADR. rel. | om. B. 1. Arm. Æth.

3. cum illo *Cl.*

A B D [Q] (R). L X Δ. 1. 33. 69. E(H)KMSUVΓΛ. IE′ μβ

Κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

quia dominus est filius hominis etiam sabbati.

41 [6] g ’Εγένετο δὲ † ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ‡ ἄνθρωπος ἐκεῖ,″ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. [7] ‡ παρετηροῦντο″ δὲ † οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ ‡ θεραπεύει,″ ἵνα εὕρωσιν ‡ κατηγορεῖν″ αὐτοῦ. [8] αὐτὸς δὲ¶ ἤδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ‡ εἶπεν δὲ″ τῷ ‡ ἀνδρὶ″ ¶ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, ‡ ’Εγειρε,″ καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον. ‡ καὶ″ ἀναστὰς ἔστη. [9] εἶπεν ‡ δὲ″ ὁ ’Ιησοῦς πρὸς αὐτούς, ‡ ’Επερωτῶ″ ὑμᾶς ‡ εἰ″ ἔξεστιν ‡ τῷ σαββάτῳ,″ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι; [10] Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς εἶπεν ‡ αὐτῷ″, ’Εκτεινον τὴν χεῖρά σου. ῾Ο δὲ

[6] Factum est autem et in alio sabbato ut intraret in synagogam et doceret: et erat ibi homo, et manus eius dextra arida. [7] Observabant autem scribae et Pharisaei si sabbato curaret, ut invenirent accusare illum. [8] Ipse vero sciebat cogitationes eorum, et ait homini qui habebat manum aridam, Surge et sta in medium. Et surgens stetit. [9] Ait autem ad illos Iesus, Interrogo vos si licet sabbato bene facere an male, animam salvam facere an perdere? [10] Et circumspectis omnibus dixit homini, Extende manum tuam. Et

7. κατηγορίαν ¶ R ¶ H

g ‖Matt. 12:9-14. β ‖Mar. 3:1-6.

5. ὁ υἱος του ανθρωπου] om. Λ*. ‖ante κ. τ. σαββ. ACDR. rel. Latt. Syr. Hcl. Goth. Arm. | post και του σαββατου (B.) Syr.Pst. Memph. Æth. vid. Matt. xii. 8. (om. και B*Mai.* Syr. Pst. Memph.W.)

6. ver. sic in D. και εισελθοντος αυτου παλιν εις την συναγωγην σαββατῳ εν ᾗ ην ανθρωπος ξηραν εχων την χειρα.

— εν] †praem. και ⸗. AR. rel. g^2. Vulg. Syr.Hcl. Goth. | om. B.*Btly.Mai.*LX. 1. 33. 69. *a.b.c.e.ff.g*^{1}.*l.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. ‖om. εν 69. *b.*

— διδασκειν] -κεν Γ.

— εκει post ανθρωπος BRL. 1. 33. Memph. | ‡ante ⸗. A. rel. Latt. vv. (om. *b.* Æth.)

— ἡ χειρ] om ἡ Δ.

7. παρετηρουντο ABDRLXΔ. 1. 33. 69. M. | ‡ παρετηρουν ⸗. E. rel. (vid. Mar. iii. 2.) | praem. και 69.

— δε] τε H. | om. D. 69. Memph. ‖†add. αυτον ⸗. BDLX. 33*s.* 69. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth. (vid. Mar. iii. 2.) | om. ARΔ. 1. EF *Wtst.*HKMS UVΓΛ. Latt. Goth.

— ει] η E.

— εν *f.* | om. DK. *Am. a.b.c.e.ff.g*^{1}.*l.*

— θεραπευει ADL. | ‡ θεραπευσει ⸗. B XΔ. 1*s.* 33*s.* 69. rel. Memph. (vid. Mar. iii. 2.) (hiat R.) ‖add. αυτον X. 33. 69. M. (vid. Mar.)

— κατηγορειν B.*Blc.Mai.*X. 1. S. *Am. Fuld. g*^{1}. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | κατηγορησαι D. | ‡ κατηγοριαν ⸗. AL. rel. (h.R.) Memph. Arm. occasionem accusandi *f.* et accusarent *a.e.* unde accusarent Vulg.*Cl.* (*b.*)*c.ff.* Æth. ‖add. κατ᾽ RL. 33. F *Wtst.*K. Syr.Hcl.mg. Memph.(ut vid.)

7. αυτου] αυτῳ Λ. (illud *Am.*)

8. ηδει] γεινωσκων D. *b.*

— ειπεν δε BLX. 1. 33. 69. *a.* | ‡ και ειπεν ⸗. A. rel. Syr.Hcl. Goth. Æth. [Syr.Pst. Arm.] | λεγει D. *b.f.* (Syr. Pst.) Memph. (et ait Vulg. *ff.g*$^{1.2}$. et dicit *c.e.*)

— τῳ ανδρι BL. 1. 33. Æth. | ‡ τῳ ανθρωπῳ ⸗. A. rel. Latt. rel. (vid. Mar. iii. 3.) ‖om. D.

— τῳ 2°.] add. την Λ.

— ξηραν εχοντι την χειρα] την χειρα εχοντι ξηραν D. 33. qui habebat manum aridam Vulg. *a.b.f.ff.g*$^{1.2}$. Syr. Hcl. habenti manum arid. *c.* ‖ξηραν] εξηραμμενην KM•

— εγειρε ABLXΔ. 1. 33. 69. EF *Wtst.*K MUVΛ. | εγειρου D. | ‡ εγειραι ⸗. SsΓ.

— και] om. Λ. Syr.Pst. Memph.

— στηθι εις] στηθεισις Lap. *Tf.*

— εις το μεσον Vulg. *e.ff.g*$^{1.2}$. | εν τῳ μεσῳ D. *a.b.c.f.*

— και αναστας BDLX. 1. 33. Latt. (Syr. Pst.) Memph. Goth. Æth. | ‡ ὁ δε αναστ. ⸗. A. rel. Syr.Hcl. Arm.

— εστη] εσταθη D. | εστην Δ.

9. δε BDL. 33. 69. Latt. Goth. (Æth.) | ‡ ουν ⸗. AX. rel. Syr.Hcl. | om. Syr.Pst. Memph. Arm.

— ὁ Ιησους] post αυτους K. Vulg. *b.c. f.ff.g*^{1}. Syr.Pst. Æth. | Contra, rel. *a.e.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. ‖om. ὁ B.*Btly.Mai.*

9. επερωτω BL. Vulg. *e.f.l.* Memph. Goth. | ‡ επερωτησω ⸗. AD. rel. *a.b. c.ff.g*^{1}. Syrr.Pst.& Hcl. Arm. Æth. | ερωτησω 1.

— ει BDL. Vulg. *a.c.e.f.ff.g*^{1}.*l.* (Syrr. Pst.&Hcl.ut vid.) Memph. | ‡ τι ⸗. A. rel. ante ὑμας Arm. (Goth.? Æth.?) [hiat *b.*]

— τῳ σαββατῳ BDL. *Am. Fuld. c.e.ff. g*^{1}. Syr.Pst. Memph.Schw. Æth. | ‡ τοις σαββασιν ⸗. AX. rel. Vulg.*Cl. a.f.* Syr.Hcl. Memph.W. Goth. Arm. *Tert.* adv. Marc. iv. 12. [h. *b.*]

— ψυχ. σωσ. η απολεσαι] om. 33. | Contra, *Tert.*

— απολεσαι BDLX. 1. 69. Latt. [h. *a.*] Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Goth. Arm. *Tert.* | αποκτειναι ΑΔΕF *Wtst.*KMSU VΓΛ. *e.* Syr.Pst.MS. Syr.Hcl.txt. Æth. (vid. Mar. iv. 4.) ‖add. οἱ δε εσιωπων D(Λ -ουν). Memph.MS.(*man. rec.*) vid. Mar.

10. παντας αυτους ABL. rel. *a.c.* Syr. Hcl. | αυτους παντας DX. *b.e.f.ff.* Syr.Pst. [Vulg. Arm.] ‖add. εν οργῃ DX. 1. Λ. *a.b.*(*c.*)(*e.*)*ff*(ap.Blan.).*l.* Syr.Hcl. Arm. Æth. | add. μετ᾽ οργης 69. (vid. Mar. iii. 5.) | non habent AB L. rel. Vulg. *ff*(ap. Sabat.).*g*^{1}. Syr.Pst. Memph.

— ειπεν] λεγει D. (vid. Mar.)

— αυτῳ ABΔEF *Wtst.*KMSUVΓΛ. Syrr. Pst.&Hcl.txt. Goth. Arm.ed. | ‡ τῳ ανθρωπῳ ⸗. DLX. 1. 33. 69. Vulg.

6. dextra erat arida *Cl.* | 7. si in sabb. *Cl.* | unde accusarent eum *Cl.* | 9. sabbatis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth. § Q

ἐποίησεν † · καὶ ‡ ἀπεκατεστάθη″ § ἡ χεὶρ αὐτοῦ † [ὡς ἡ ἄλλη] [11] αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ‡ ποιήσαιεν″ τῷ Ἰησοῦ.

extendit, et restituta est manus eius. [11] Ipsi autem repleti sunt insipientia, et conloquebantur ad invicem quidnam facerent Iesu.

h ‖Mar. 3:13-19 μγ Matt. 10:2-4. β

Ις′ μδ β

42 [12] h Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ‡ ἐξελθεῖν αὐτὸν″ εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. [13] καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν, [14] i Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, * καὶ″ Ἰάκωβον καὶ ‡ Ἰωάνην,″ * καὶ″ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, [15] * καὶ″ ‡ Ματθαῖον″ καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον † Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτήν, [16] * καὶ″ Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν ‡ Ἰσκαριώθ,″ ὃς [καὶ] ἐγένετο

[12] (43, 2.) Factum est autem in illis diebus exiit in montem orare, et erat pernoctans in oratione dei. [13] (44, 2.) Et cum dies factus esset, vocavit discipulos suos, et elegit duodecim ex ipsis, quos et apostolos nominavit, [14] Simonem quem cognominavit Petrum et Andream fratrem eius, Iacobum et Iohannen, Philippum et Bartholomeum, [15] Mattheum et Thoman, Iacobum Alphei et Simonem qui vocatur Zelotes, [16] Iudam Iacobi et Iudam Sca-

i Act. 1:13.

14. [καὶ] Ἰάκ. — [καὶ] Φιλ. 15. [καὶ] Μαθ. 16. [καὶ] Ἰούδ.

---

a.b.c.e.f. Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. MSS. Æth. (vid. Matt. xii. 13. Mar. iii. 5.)

10. χειραν Δ*.

— ὁ δε Syr.Hcl. Memph. rel. | και D. Latt. Syr.Pst. (vid. Matt. et Mar.)

— εποιησεν ABLΔ. 33. rel. Syr.Hcl.txt. | εξετεινεν DX. 1. 69. Latt. Syrr.Pst. &Hcl.mg. Memph. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. et Mar.) ‖†add. ουτως ℶ. K. | om. AB.*Mai.*DLXΔ. 1. 33. 69. E F *Wtst.*MSUVΓΛ. Latt. Syr.Pst. Syr. Hcl.† Memph. Goth. Arm. Æth.

— απεκατεσταθη ADLXΔ. 33. 69. EK MSVΓΛ. | ‡αποκατεσταθη ℶ. B.*Mai.* U. | αποκατεστη 1.

— χειρ αυτου] †add. υγιης ℶ. 69. E. rel. (sanata est Æth.) vid. Matt. xii. 13. | om. ABDQLX *Tf.*Δ. 1. 33. KU. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm.

— ὡς ἡ αλλη A(D)Q. 1. 69. rel. *b.c.f. g*[1,2] Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xii.) | om. BL. 33. Vulg. *a.e.ff.l.* Memph. | (ὡς και ἡ αλλη D. et 1*ap. Wtst.*?)

— ad. fin. add. ver. 5 D.

11. διελαλουν] ελαλουν K*Tf.*U. | συνελαλουν 33. | διελογιζοντο D.

— αλληλους] add. λεγοντες AM. Syr. Hcl.†

— τι αν ποιησ. τῳ Ιησου] πως απολεσωσιν αυτον D.

— ποιησαιεν BL. 1. 33 *sic.* 69. Λ. | -σειεν A. | ‡-σειαν ℶ. ΔE. rel. (-σιαν QX.) [vid. D supra.] (quidnam illi facerent *e.*)

12. ταυταις] εκειναις D. Memph.

— εξελθειν αυτον ABDL. 33. *e.* (Goth.) | εξελθειν X. | ‡εξηλθεν ℶ. QΔ. 1. rel. (Latt.) vv. (Æth.) [h. *a.*] *Cypr.* 14. 213.

— ορος] add. ὁ Ιησους M. Syr.Hcl. (praem. Syr.Pst. Goth.)

— προσευξασθαι *Cypr.* 14. 213. | και προσευχεσθαι D.

— του θεου] om. D. | Contra, *Orig.* i. 216[d]. *Cypr.* 14. 213.

13. προσεφωνησεν] εφωνησεν D. 1. *Eus.* D.E. 120[c].

— τους μαθητας *Eus.* D.E. | τοις μαθηταις Γ.

— ωνομασεν *Eus.* D.E. in Ps. 413[b]. 682[c]. | εκαλεσεν D.

14. ab init. add. Πρωτον D.

— Σιμωνα ὀν και ωνομασεν] om. 69. *c.* (om. και Vulg. *b.e.f.ff.g*[1,2]*.l.* Syr.Pst. Memph. | Contra, *a.* Syr.Hcl.)

— ωνομασεν] εκαλεσε *Eus.* D.E. (ὀν και Πετρον επωνομασεν D. Arm.)

— και Ιακ. BDLΔ. 33. 69. K. Vulg.MS. *a.b.c.* Syr.Pst. Arm. | *om. και ℶ. AQX. 1. rel. Vulg. *e.f.ff.g*[1,2]. Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth. *Eus.* D.E. 120[c].

— Ιωαννην] add. τον αδελφον αυτου, ους επωνομασεν βοανηργες, ὁ εστιν υἱοι βροντης D. | Contra, *Eus.* D.E. (add. fratrem ejus Æth.)

— και Φιλ. BDL. 33. *a.b.c.l.* Syr.Pst. Arm. Æth. *Eus.* D.E. | *om. και ℶ. AQXΔ. 1. 69 *sic.* rel. Vulg. *e.f.ff.g*[1,2]. Syr.Hcl. Memph. Goth.

— και Βαρθ.] add. *iterum* και Ιωαννην 69.

15. και ab init. BDL. *a.b.c.l.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Eus.* D.E. 120[c]. | *om. ℶ. AQX. 1. 33. 69. rel. Vulg. *e.f.ff.g*[1]. Syr.Hcl. Goth.

15. Μαθθαιον και Θωμαν] om. Δ. | Θωμαν και Ματθαιον X. ‖Μαθθαιον B* *Mai.*D. Goth. | ‡Ματθαιον ℶ. AB[2]Q. rel. | Ματθαιαν 69. ‖και Θωμ.] om. και 69. *e.* pro more.

— Θωμαν] add. τον επικαλουμενον διδυμον D.

— Ιακωβον] praem. και D*L. 33. 69. *a.b.c.l.* Syr.Pst. Memph.W.&S. Arm. Æth. | Contra, ABD[2]QXΔ. 1. K. rel. Vulg. *e.f.ff.g*[1]. Syr.Hcl. Memph.MS. Goth.

— Αλφαιου] †praem. τον του ℶ. ADQX. rel. Goth. (vid. Mar. iii. 18.) | om. BL. 1. 33. 69. Arm.

— Σιμωνα] Τιμωνα M*sic.*

— τον καλ.] om. τον L.

16. και Ιουδαν Ιακ. BDQL. 69. F *Wtst.* Vulg.*Cl. a.b.c.ff.l.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | *om. και ℶ. AXΔ. 1. 33. *Am. e.f.g*[1]. Syr.Hcl. Goth. | (om. Ιουδαν Ιακωβου Λ.) (filium Jac. Syr. Pst.)

— Ισκαριωθ BL. 33. | Σκαριωθ D. *e.f.g*[1]. *l.* Scariotha *c.* Syr.Pst. | ‡Ισκαριωτην ℶ. AQ. rel. Vulg.*Cl. ff.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm.MSS. | Scariot *Am.* Scarioten Arm.ed. | om. *a.b.*

— ὃς και ADQ. rel. Syr.Hcl. Goth. (vid. Matt. x. 4. Mar. iii. 19.) | om. και BL. Latt. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.

16. Et Judam *Cl.* | Iscariotem *Cl.*

ABD[P](Q)[R]. με L[Ξ]X Δ. α 1. 33. 69. E[H]KMSUVΓΛ.

προδότης· [17] καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, [j] καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἰερουσαλὴμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, [18] οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ ‡ ἐνοχλούμενοι″ ‡ ἀπὸ″ πνευμάτων

§ R ἀκαθάρτων † § ἐθεραπεύοντο. [19] καὶ πᾶς ὁ ὄχλος

19. ἐζήτει ‡ ἐζήτουν″ ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο πάντας.

ΙΖ′ με

[k] ‖Matt. 5:3-12.

43 [20] Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν, [k] Μακάριοι οἱ πτωχοί,

§ Ξ μζ ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. § [21] μακάριοι

§ P μη οἱ πεινῶντες νῦν, § ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε.

μθ

44 [22] Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν, καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα

§ H τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. [23] § ‡ χάρητε″ ἐν ἐκείνῃ τῇ

riot qui fuit proditor: [17 (45, 1.)] et descendens cum illis stetit in loco campestri, et turba discipulorum eius et multitudo copiosa plebis ab omni Iudaea et Hierusalem et maritima et Tyri et Sidonis, [18] qui venerunt ut audirent eum et sanarentur a languoribus suis, et qui vexabantur a spiritibus immundis curabantur: [19] et omnis turba quaerebant eum tangere, quia virtus de illo exiebat et sanabat omnes.

[20 (46, 5.)] Et ipse elevatis oculis in discipulos suos dicebat, Beati pauperes, quia vestrum est regnum dei. [21 (47, 5.)] Beati qui nunc esuritis, quia saturabimini. [(48, 5.)] Beati qui nunc fletis, quia ridebitis. [22 (49, 5.)] Beati eritis cum vos oderint homines, et cum separaverint vos et exprobraverint et ejecerint nomen vestrum tamquam malum propter filium hominis. [23] Gaudete in illa die et exul-

---

17. καταβας] μεταβας εκειθεν 69.
— εστη] om. Λ. Arm.
— τοπου] του Δ. 33. ESVΓ.
— οχλος] add. πολυς BL. 1. Syr.Pst. | Contra, ADQ. rel. vv.
— του λαου] om. 1.
— της Ιουδ.] om. της DF *Wtst.*
—, 18. Ἰερουσαλημ ... οἱ ηλθον] αλλων πολεων εληλυθοτων D. ‖ post Ἰερ.] *add.* et trans fretum *a.b.c.ff.l.* | *add.* et ex illa regione Arm. ‖ Τυρου] praem. "et" Vulg. g^1. ‖ Σιδωνος] add. et aliarum civitatum *c.(e.)* Goth. ‖ ηλθον] ηλθαν L.

18. ενοχλουμενοι ABL. 1. | ‡ οχλουμενοι ⊋. DQX. rel.
— απο ABDQLΔEF *Wtst.*MSVΓ *ap. Tf.* Λ *ap. Tf.* | ‡ ὑπο ⊋. X. 1*s.* 33*s.* 69. K*s* U*s.*
— εθεραπευοντο] † praem. και ⊋. XΔ. 1. 69. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | om. ABDQL. 33. Latt. Memph. Arm. Æth. ‖ add. ἁπαντες 69. *l.*

19. εζητουν BL. *Am. b.e.f.* Syr.Pst. Goth. | ‡ εζητει ⊋. ADQR. rel. Vulg. *Cl. a. c.ff.* g^1. Syr.Hcl. (εξητει Δ.)
— ἁπτεσθαι] αψασθε (i. e. -αι) D.

20. αυτος] om. D. *e.* Syr.Pst.
— επαρας *Orig.* iv. 252d. 372b. | επιαρας D.
— αυτου 1°. *Orig.* iv. *bis.* | om. Latt. exc. *c.*
— μαθητας αυτου *Orig.* iv. 372b. | om. αυτου D. *ff. Orig.* iv. 252d.

20. ελεγεν *Orig.* iv. 372b. | λεγει X. *Orig.* iv. 252d. (et dixit *e.*)
— οἱ πτωχοι] add. τῳ πνευματι Q *Tf.*X. 1. 33. 69. *a.c.f.* Syr.Hier. Memph.MS. *man. rec.* Goth. Arm.ap.Gb. (vid. Matt. v. 3.) | om. ABDR. rel. Vulg. *b.e.ff.* $g^{1.2}$. Syrr. Pst. & Hcl. Memph.W. & S. Arm. Æth. *Orig.* iii. 173c. *Orig. Int.* iii. 835f. *Eus.* in Luc. 163. *Tert.* adv. Marc. iv. 14 *bis.* de Fuga 12.
— του θεου] των ουρανων X*. 69. *c.f.* Goth. | Contra, *Orig.* iii. *Eus.* in Luc. *Orig. Int.* iii. (vid. Matt.)

21. οἱ πεινωντες νυν] qui nunc esuriunt et sitiunt *b.e.ff.* g^1. qui esuritis nunc et sititis *a.(c.)(l.)* om. nunc *c.l.* add. justitiam *c.e.l.*
— χορτασθησεσθε] -σονται X. 69. Arm. ed. Æth. *Tert.* adv. Marc. iv. 14.
— μακ. οἱ κλαιοντες νυν ὁτι γελασετε] om. D. | (ante μακ. οἱ πειν. Syr.Hier.) | Contra, *Orig.* ii. 579c. 704a. iii. 269d. 322a. 323d. iv. 312a. ‖ γελασονται Arm. ed. Æth. *Orig.* ii. 704a. iii. 323d. iv. 312a. *Eus.* D.E. 15a. in Ps. 163b. in Ps. ap. Mai 73. *Tert.* adv. Marc. iv. 14 *bis.* | Contra, *Orig.* iii. 322a.

22. μισησωσιν ABQR. rel. *Clem.* 582. | -σουσιν DPXΔ.
— αφορ. ὑμας] om. ὑμας D.
— ονειδ. και εκβαλ.] εκβαλ. και ονειδ. D. *a.b.c.ff. Cypr.* 91. 185. 272. 310. | Ctra., Vulg. *e.f.* $g^{1.2}$. *Tert.* adv. Marc. iv. 14.

22. ονειδισωσιν *Clem.* | -σουσιν XΔ.
— εκβαλλωσι 69.
— ἕνεκα ABR. rel. *Clem.* | -κεν DP F *Wtst.*Γ. (h. Q.)

23. χαρητε ABDP *Tf.*Q *Tf.*RLΞXΔ. 1. 33. 69. EF *Wtst.*HKMSUVΓΛ. | χαρετε Pap. *Knittel.* (χα.... Q ap. *Knittel.*) | ‡ χαιρετε ⊋. ‖ add. propter filium hominis Arm.
— ιδου γαρ ὁ *Cypr.* 91. 185. | οτιν D*. (ὁτι ὁ corr.) Syr.Pst. Æth. | om. γαρ K. | om. ὁ 69.
— πολυς] πολλοις E.
— τῳ ουρανῳ ADPQLΞ. rel. | τοις ουρανοις B. *Mai.*R. 69. *e.f.* Goth. *Cypr.* 91. 185. ? 272. 310.? (vid. Matt. v. 12.)
— κατα] και 69.
— κατα τα αυτα BDQΞX. 33. (*a.c.e.* Syr. Pst.) Memph.ut vid. Arm. similiter *a.* Syr.Pst. eadem *c.* per eadem *e.* | ‡ κατα ταυτα ⊋. APR *sic.* rel. (ταῦτα hoc accentu ⊋. LEKMUΓΛ.) *Orig.* iii. 466a. secundum haec Vulg. *b.f.* Syr. Hcl. *Tert.* adv. Marc. iv. 15. secundum hoc Goth. sic quoque Æth.
— γαρ *Orig.* iii. 466a. | om. D *Gr. a.ff.* Arm.

24. πλην] om. Λ.
— ὑμιν] ἡμιν 69.

18. venerant *Cl.* | 19. quaerebat *Cl.* | exibat *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ‡τὰ αὐτὰ″ γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

tate: ecce enim merces vestra multa in caelo: secundum haec enim faciebant prophetis patres eorum.

ν ι

45 [24] Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. [25] οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι [*νῦν″], ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ † οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε. [26] οὐαὶ † ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ¶ ‡τὰ αὐτὰ″ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

[24] Verum tamen vae vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram. [25] Vae vobis qui saturati estis, quia esurietis. Vae vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis et flebitis. [26] Vae cum bene vobis dixerint omnes homines: secundum haec [enim] faciebant pseudoprophetis patres eorum.

να ι

26. [πάντες] ¶ Q

[l] Matt. 5: 44-47. νβ ε

46 [27] l ‡ Ἀλλὰ″ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, [28] εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ‡ ὑμᾶς,″ † προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. [29] m τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς.

[27] Sed vobis dico qui auditis, Diligite inimicos vestros, benefacite his qui vos oderunt, [28] benedicite maledicentibus vobis, orate pro calumniantibus vos. [29] Et qui te percutit in maxillam praebe et alteram, et ab eo qui auferet tibi vestimentum etiam tunicam noli prohibere:

νγ

28. προσεύχ. περὶ ε

[m] Matt. 5: 39, 40.

[n] Matt. 5: 42.

47 [30] n Παντὶ [δὲ] τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ ἀπὸ

[30] omni autem petenti te tribue, et

---

25. ὑμιν 1°.] om. LΞ. 69. *Tert.* adv. Marc. iv. 15.

— οἱ εμπεπλησμενοι] τοις εμπεπλησμενοις F *Wtst.* ‖ *add. νυν BQ *Tf.* RLΞ XΔ*. 1. 33. 69. Λ. *f.* Syr.Hcl.* Memph. Goth. Arm. Æth. (vid. seq.) | om. ⸗. ADP. rel. Vulg. *a.b.c.e.g*[2]. Syr.Pst. *Iren.* 202. *Tert.*

— πεινασητε M *Tf.*

— ουαι 2°.] †add. ὑμιν ⸗. ADPQ *Tf.* R. 33. rel. *Orig. Int.* iii. 848[c]. *Hil.* 396[f]. | om. BLΞX. 1. 69. KS. *Iren.* 202. *Orig.* iii. 270[a]. 794[a]. iv. 312[a]. *Orig. Int.* ii. 684[e]. iii. 880[e]. ‖ (ουαι....νυν] om. S. | om. νυν *b. Hil.* 396[f].)

— και κλαυσετε *Orig.* iii. *bis.* iv. 312[b]. *Orig. Int.* iii. *bis.* | om. X. *Iren.* 202. *Hil.* 396[f].

26. ουαι] †add. ὑμιν ⸗. DΔ. 69. *b.* Syr. Pst. Memph. Arm. Æth. *Iren.* 202. | om. ABPQRLΞX. 1. 33. EF *Wtst.* HK MSU *Tf.* VΓΛ. (Latt.) Syr.Hcl. Goth. *Orig. Int.* ii. 689[c]. *Tert.* adv. Marc. iv. 15.

— ὑμας *post* καλως (D)PQRΞX. 1. rel. | ante καλως B. | post ειπωσιν AL. 33. H. Syr.Pst. *Iren.* 202. | ὑμιν D. (post καλως). | om. ὑμας 69.

— παντες ABPQRΞX. 1. 33 *sic.* 69. K *sic.* rel. *Am. Fuld. For. a.b.c.e.f.ff. g*[1]*.l.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. ap. *Gb. Iren.* 202. | om. DLΔF *Wtst.* SVΓΛ. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Arm. *ap. Rieu.* Æth. *Tert.* adv. Marc.

26. κατα τα αυτα BDRΞX. 33. K. (*a.c.e.* Syr.Pst.) Memph. ut vid. (Goth.) Arm. similiter *a.* Syr.Pst. Goth. eadem *c.* per eadem *e.* | ‡κατα ταυτα ⸗. AP. rel. secundum haec Vulg. *b.f.ff.* Syr. Hcl. *Iren. Tert.* sic quoque Æth.

— γαρ] om. D. *Am. Fuld. For. a.b.c.e. f.ff.g*[1]*.l. Tert.* | Contra, Vulg. *Cl. Iren.*

— τοις ψευδοπροφηταις Vulg. *Cl.* rel. *Iren. Tert.* | prophetis *Am. Fuld. For.* (*f.*)*g*[1]*.l.*

— οἱ πατερες αυτων (*Iren.*) *Tert.* | om. B. ‖ αυτων] ὑμων 69. *Iren.*

27. αλλα ABDPRLΞΔ. 33. 69. EKMU *sic.* | ‡αλλ' ⸗. XHS*s*V*s.*

— ποιητε Λ.

28. ὑμας (post καταρ.) AB. *Mai.* DPRΞX *sic.* 1. 33. 69. KMΓ. *a.b ff.g*[1]. (vid. *Clem.* 605.) *Orig.* ap. Cram. in 1 Cor. p. 98. *Eus.* P.E. 654[d]. (ἡμας *Clem.* 307.) | ‡ὑμιν ⸗. LΔ. rel. Vulg. *c.f. Just.* Apol. i. 15. *Orig.* i. 772[a]. ‖ †add. και ⸗. Vulg. *Cl. ff.* Syr.Pst. Æth. (vid. Matt. v. 44.) | om. ABDPRLXΞΔ. 1. 33. 69. EHKMSU *Tf.* VΓΛ. *Am.* (Latt.) Syr.Hcl. Goth. Arm.

— ὑπερ ADPR. rel. Memph. Æth. *sic. Just. Clem.* 307. *Orig.* i. 198[a]. *Eus.* in Ps. 21[e]. 137[e]. 699[b]. | περι BLΞ.

— επηρεαζοντων] επερεαζοντων AΞX. | επηρηαζ. D*.

28. ὑμας] ὑμων Λ. ‖ add. και διωκοντων ὑμας 69. *Eus.* in Ps. 699[b]. (διωκ. loco επηρεαζ. Memph.) vid. Matt. v. 44. και αδικουντων αυτους *Eus.* in Ps. 137[e].

29. τυπτοντι] τιπτι Λ *sic.*

— σε] σοι 69. (Contra, *Orig.*)

— επι την] εις την D. *Clem.* 85. 307. *Orig.* i. 712[a] *bis.* 738[a]. ‖ add. δεξιαν E*. *Orig.* i. 712[a]. *semel.* (vid. Matt. v. 39.) | Contra, *semel.* 738[a].

— παρεχε] στερψον 69. (Contra, *Orig.* i. *ter.*) ‖ add. αυτῳ D. 69. *a.b.c.e.f. g*[1,2]*.l.* Syr.Pst. Goth. Æth. (vid. Matt.) | om. Vulg. *ff.* Syr.Hcl. Memph. *Clem. Orig.* i. *ter.* (om. seq. και *a.* Memph.)

— χιτωνα] add. σου AΓ. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (*Iren.* 243.) *Orig.* i. 738[a]. (vid. Matt.) | Contra, *Clem.* 598.

30. δε ADPΞX. rel. Vulg. *a.c.e.f.g*[2]. Syr. Hcl.* Memph. Goth. | om. BRL. 1. K. *b.ff.l.* Syr.Pst. Arm. Æth. *Barnabas* 19. *Clem.* 523. 953.

— τῳ ADPR. rel. *Clem.* bis. | om. B. *Barnabas.*

— διδου] δος 33. (vid. Matt. v. 42.) | Contra, *Barnabas. Clem. bis.*

---

23. est in caelo *Cl.* | 26. benedixerint vobis homines *Cl.* | *om.* enim *Am.* | prophetis *Am.* | 27. oderunt vos *Cl.* | 28. et orate *Cl.* | 29. aufert *Cl.*

A B[C]D(P)(R). νδ L Ξ X Δ. ε 1. 33. 69. EHKMSUVΓΛ.
ο Matt. 7:12. νε
¶ R ε
31. [καὶ ὑμεῖς]
ρ Matt. 5:46-48.
33. καὶ [γὰρ]
34. δανείσητε
— [ἀπο]λαβεῖν
ϙ Matt. 5:45.
§ C νς
ʳ Matt. 7:1, 2. β
37. [καὶ] μὴ καταδ.
— δικαζ. καὶ οὐ μὴ δικασθ.

τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. 31 ο καὶ καθὼς ¶ θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. 32 ρ καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. 33 καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν, καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. 34 καὶ ἐὰν ‡ δανείζετε″ παρ᾽ ὧν ἐλπίζετε ‡ λαβεῖν,″ ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ [γὰρ] † ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. 35 πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανείζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολύς, ϙ καὶ ἔσεσθε υἱοὶ † ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς.

48 36 Γίνεσθε † οἰκτίρμονες, καθὼς [καὶ] ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν. § 37 ʳ καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε. μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδι-

qui auferet quae tua sunt ne repetas. 31 (54, 5.) Et prout vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis similiter. 32 (55, 5.) Et si diligitis eos qui vos diligunt, quae vobis est gratia? nam et peccatores diligentes se diligunt. 33 Et si benefeceritis his qui vobis benefaciunt, quae vobis est gratia? siquidem et peccatores hoc faciunt. 34 Et si mutuum dederitis his a quibus speratis recipere, quae gratia est vobis? nam et peccatores peccatoribus faenerantur ut recipiant aequalia. 35 Verum tamen diligite inimicos vestros, et benefacite et mutuum date nihil inde sperantes: et erit merces vestra multa, et eritis filii altissimi, quia ipse benignus est super ingratos et malos. 36 Estote ergo misericordes, sicut et pater vester misericors est. 37 (56, 2.) Nolite iudicare, et non iudicabimini: nolite condemnare

31. ποιωσιν ὑμιν] ποιουσιν ὑμας A. (Contra, *Clem.* 304.)
— και ὑμεις ADPR. rel. (*Clem.* 304. *post* ποιειτε.) *Tert.* adv. Marc. iv. 16. c. Gnost. 10. (ὑμεις *Orig.* in Prov. ap. Mai. p. 32.) vid. Matt. vii. 12. | om. B. *a.ff. Iren.* 243.
— ὁμοιως (ante ποιειτε *Orig.* in Prov.) | om. D. *e. Iren.* 243. *Clem.* 304.
32. ει] η K.
— ποια ὑμιν χαρις.... αγαθοπ. ὑμας ver. 33.] om. l.
— οἱ ἁμαρτωλοι] om. οἱ Λ. ‖ add. τουτο ποιουσιν D.
33. εαν] praem. γαρ B. ‖ ει D.
— αγαθοποιητε ABLΞX. rel. | -ειτε DP Δ. 33. HMΓ*ap. Tf.*Λ.
— χαρις ABLΞX. rel. Goth. Arm. | post εστιν P. Vulg. (*b.*)*c.*(*e.*)(*ff.*) (Syr. Pst.) Memph. Æth. | ante ὑμιν D. (*a.*) (Syr.Hcl.)
— γαρ ADPL. rel. | om. BΛ. Æth.
— οἱ ἁμαρτ.] om. οἱ A.
— το αυτο] τουτο D. hoc Vulg. *a.ff.* haec *b.c.f.* id ipsud *e.* Syr.Hcl. (om. το Λ.)
34. και εαν] καν D.
— δανειζετε ADPLXΔ. 33. 69. EF *Wist.* HKΛ. *Just.* Apol. i. 15. | δανεισητε B Ξ. | ‡ δανειζητε ϛ. 1*s.* MsSsUsVsΓs.
— ὡν] ὡ ΞΓ.
— λαβειν BLΞ. *Just.* | ‡ απολαβειν ϛ. ADPX. rel. vid. infra.
34. ὑμιν χαρις εστιν APLΞ. rel. *f.* vv. | χαρις ὑμειν εστιν D. [Vulg. *a.b.c.*] (τι καινον ποιειτε *Just.*?) | ὑμιν χαρις B. *e.*
— γαρ ADP. rel. | om. BLΞ. Memph.
— ἁμαρτωλοι] †praem. οἱ ϛ. Ξ. 69*s.* Hs Ks. Memph. | om. ABDPLΔ. 1. 33. EMSUVΓΛ. Goth.
— ἁμαρτωλοι ἁμαρτωλοις] ἁμαρτωλοις *tantum* Λ*. ἁμαρτωλοι *tantum* Λ².
— ἁμαρτωλοις] -λους H.
— τα ισα] om. D. *a.b.c.e.ff.l.* | Contra, Vulg. *f.g*¹·².
35. πλην] add. λεγω ὑμιν U. dico *e.*
— αγαθοποιειτε] add. τοις μισουσιν ὑμας *Arm.*
— μηδενα Ξ *sic.*
— απελπιζοντες ABLΞX. rel. (ΑΠΕΛΠΙΖΙΝ Memph.) | αφελπιζοντες DP.
— πολυς] add. εν τοις ουρανοις A. *c.* in caelo *a.l.*
— ὑψιστου] †praem. του ϛ. 1*s.* 69*s.* | om. ABDPLΞXΔ. 33. EHKMSUVΓΛ.
— αχαριστους και πονηρους *Clem.* 141. *Tert.* adv. Marc. iv. 17. | πονηρ. και αχαρ. l. Arm. (erga bonos et erga malos Æth.)
36. γινεσθε] †add. ουν ϛ. APX. rel. Vulg. *f.g*¹·². Syrr.Pst.&Hcl. (vid. Matt. v. 48.) *Orig. Int.* i. 194ᵉ. | om. BDLΞ. 1. 33. *a.b.c.e.ff.l.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 141. 482. *Orig.* ii. 26ᶜ. *Tert.* adv. Marc. iv. 17. *Cypr.* 71.
36. και AD *Gr.*PX. rel. *Just.* Ap. i. 15. Tr. 96. *Orig.* ii. *Orig. Int.* i. *Cypr.* 71. | om. BLΞ. 1. *c.* Memph. Æth. *Tert. Clem. bis.*
— ὑμων] add. ὁ ουρανιος 69. Æth. *Just.* Tr. 96. *Clem.* 482. (vid. Matt. v. 48.) | Contra, *Just.* Ap. i. 15. *Clem.* 141. *Orig.* ii. *Orig. Int.* iii. *Tert. Cypr.* 71.
37. και 1°. Syr.Hcl. Goth. Æth. | om. D. 1. Latt. Syr.Pst. Memph. Arm. *Tert.* adv. Marc. iv. 17. (vid. *Cypr.* 313.) vid. Matt. vii. 1.
— κρινετε] κρινηται P.
— και ου 1°. BCPΞ. rel. Vulg. *b.ff.g*¹. Memph. | ινα ADΛ *sic.* ne *a.c.e.f.* Goth. Æth. *Polyc.* 2.(? Matt.) *Tert.* adv. Marc. iv. 17. *Cypr.* 313. (vid. Matt. vii. 1.)
— κριθητε] add. και BLΞXS. Syr.Hcl. | Contra, ACDP. rel. *Tert.*
— καταδικαζετε ACDP. rel. | δικαζετε B. | καταδικαζητε XΔ. | -σητε Λ. ‖ μη καταδικ.....καταδικασθητε om. Γ.
— και ου 2°. ABCP. rel. Vulg. *b.f.g*¹. | ινα D. *a.ff.* Æth. ne *c.e. Tert. Cypr.* 313.
— καταδικασθητε] δικασθητε B.
— απολυθησεσθε] απολυθησεται Δ*.
38. καλον] add. και V. Vulg.*Cl.* Syr. Pst. Goth. | Contra, *Am.* (Latt.) Syr. Hcl. rel. *Clem.* 954. *Eus.* in Ps. 556ᵉ. *Tert.* adv. Marc. iv. 17.

30. aufert *Cl.* | 35. *om.* et *ante* benefacite *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

κασθῆτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε· 38 δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν, μέτρον καλὸν πεπιεσμένον † σεσαλευμένον † ‡ ὑπερεκχυννόμενον″ δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. ‡ ᾧ γὰρ μέτρῳ″ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. 39 s Εἶπεν δὲ * καὶ″ παραβολὴν αὐτοῖς, Μή τι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ‡ ἐμπεσοῦνται″;

s Mar. 4:24. νζ
Matt. 15:14. ε

† Matt. 10:24. νη
Jo. 13:16. γ

49 40 t Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον †. κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. 41 u τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; 42 [ἢ] πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, ¶ αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. 43 v οὐ γάρ ἐστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν·

u Matt. 7:5. νθ ε

42. ἐκβαλεῖν post τ. ἀδελ. σου ¶ P

v Matt. 7:16, seq. ξ ε

et non condemnabimini: dimittite, et dimittimini: 38 date, et dabitur vobis, mensuram bonam confertam et coagitatam et superefluentem dabunt in sinum vestrum: eadem quippe mensura qua mensi fueritis remetietur vobis. 39 (57, 5.) Dicebat autem illis et similitudinem, Numquid potest caecus caecum ducere? nonne ambo in foveam cadent?

40 (58, 3.) Non est discipulus super magistrum: perfectus autem omnis erit sicut magister eius. 41 (59, 5.) Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem quae in oculo tuo est non consideras? 42 Et quomodo potes dicere fratri tuo, Frater, sine eiciam festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo, et tunc respicies ut educas festucam de oculo fratris tui. 43 (60, 5.) Non est enim arbor bona quae facit

38. σεσαλ.] om. Ξ. Syr.Pst. *Tert.* ‖†praem. και ϛ. ACP. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Goth. *Clem.* 954. | om. BDL. 1. 69. *a.b.c.e.ff.g*[1].*l.* Memph. Arm. Æth. (σεσαλευμενον πεπιεσμενον D. 1. *Orig.* i. 280[f]. *Eus.* in Ps. 556[e].)

— ὑπερεκχυννομενον ACDP*Tf*.LΔ. 33. E[2]U. | ‡ὑπερεκχυνομενον ϛ. Bs.*Mai.* Ξ. rel. *Orig.* i. *Eus.* in Ps. ‖†praem. και ϛ. ACP. rel. Vulg. Syr.Pst. Goth. Æth. *Tert.* | om. BDLΞ. 1. 69. [h. 33.] *a.b.c.e.f.ff.g*[1].*l.* Memph. Arm. *Clem.* 954. *Orig.* i. *Eus.* in Ps.

— κολπον] κολμων D.

— ὑμων] ὑμιν L.

— ᾧ γαρ μετρῳ BDLΞ. 1. 33. *e.* Syr.Pst. (Memph.) (Æth.) ᾧ μετρῳ *Clem.* 476. *Orig.* i. et ap. Cram. in Rom. p. 98. *Orig. Int.* iii. 841[f]. *Eus.* in Ps. 556[b]. (vid. Polyc. 2.) | ‡τῳ γαρ αυτῳ μετρῳ ᾧ ϛ. ACP. rel. *f.g*[1]. Syr.Hcl. Goth. (Arm.) eadem vero mensura qua *g*[2]. eadem quippe mensura qua Vulg. *ff.* eadem mensuram (*sic*) qua *a.b.* qualem enim mensuram *c.* (eadem qua mensi eritis *Tert.*) ‖γαρ] om. 69. *a.b.l.* Arm. *Clem.* 476. *Orig.* i. *Orig. Int.* iii. *Tert.* ‖αυτῳ] om. X. Memph. | αυτων Δ.

— αντιμετρηθησεται AB[2]CDLΞXΔ. rel. (Latt.) rel. *Polyc.* 2. *Clem.* 476. *Orig.* i. *Eus.* in Ps. *Tert.* | μετρηθ. B*Rl.*Mai.* P. *b.e.* Arm. Æth.ut vid. [h. 33.] (vid. Matt. vii. 2.)

39. ειπεν] ελεγεν D. 69. Latt.

— δε και BCDLΞX. 33. 69. F*Wtst.* Latt. Arm. | *om. και ϛ. AP*Tf.* rel. Syr. Hcl. Memph. Goth. [Æth.] et similitudinem dicebat illis *e.* et dixerat illis simil. Syr.Pst.

— μη τι] μη X.

— ὁδηγειν] ὁδαγειν D.

— ουχι] ουχ οἱ 69.

— εμπεσουνται BDPL. 1. (69.) *a.* Memph. ut vid. (ante εις βοθ. 69.) | ‡πεσουνται ϛ. ACΞX. 33. rel.

40. διδασκαλον] †add. αυτου ϛ. ACP. rel. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. BDLΞX. 1. 33. 69. Latt. *Iren.* 331. *Clem.* 469.(? Matt.) *Orig.* iv. 424[c]. *Tert.* adv. Marc. iv. 17.

— κατηρτ..... διδασκ. αυτου] om. ΓΛ*.

— καταρτισμενος H.

— δε *Orig.* iv. | om. ΞΔ. Memph.W. Arm.

— εσται] εστω F *tst. Orig.* iv. | add. "si sit" Vulg.*Cl. a.c.f.g*[1.2]. "ut sit" *b.ff.* | om. *Am. e. Iren.* 331. *Orig.* iv.

41. το 2°. *e.* | om. D. (Latt.) Memph.

— δοκον] post οφθαλμῳ P. 69. (οφθαλμον 69.)

— την *post* δοκον] om. 69.

— ιδιῳ] σῳ DP. 69. oculo tuo Latt. Æth. vid. Matt. vii. 3. (σῳ οφθαλμον *sic* 69.)

42. η AC(*e spat.*)DP. rel. Vulg.*Cl. Fuld. a.b.c.f.* vv. vid. Matt. vii. 4. ("et" *Am. For.* $g^{1.2}$) | om. B. *e.ff.*

42. αδελφε Vulg. $f.g^{1.2}$. | om. D. *a.b.c.e. ff.l.* (vid. Matt.)

— το εν τῳ οφθαλμῳ 1°. *f.* Syr.Hcl. Memph. Goth. | εκ του οφθαλμου D. (33. απο) Vulg. *a.b.c.e.ff.* Syr.Pst. Arm. Æth. (vid. Matt.) ‖το] om. L. 69.

— αυτος την.... ου βλεπων Vulg. $f.g^{1.2}$. Syr.Hcl. et ecce etc. Syr.Pst. | και ιδου ἡ δοκος εν τῳ σῳ οφθαλμῳ ὑποκειται D. (*a.b.c.e.ff.l.*) vid. Matt. vii. 4.

— ου βλεπων] μη βλ. 69. | ουκ εμβλ. Γ.

— την δοκον] om. την C.

— εκβαλειν post διαβλεψεις ACD. rel. vv. (vid. Matt.) | ad fin. ver. B. 69. | post το καρφος L. 1.

— το εν τῳ οφθαλμῳ 2°. ABC. rel. Syr. Hcl. Goth. | εκ του οφθαλμου D. Vulg. *a.b.c.e.f.g*[1.2]. Syr.Pst. Memph. Arm. (Æth.) vid. Matt. (L* ante το scripserat εκ.)

43. ου γαρ] ουκ D. *a.* Syr.Pst. Æth. *Clem.* 195. | Contra, rel. Syr.Hcl. rel.

— καρπον σαπρον ABC. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Clem.* (*Tert.* adv. Marc. iv. 1.) | καρπους σαπρους D. Vulg. *a.b.c.e.f.ff.g*[1]. Syr.Pst. [Æth.]

37. *om.* dimittite et dimittimini *Am.** | 38. bonam et confertam *Cl.* | 39. cadunt *Cl.* | 40. erit si sit sicut *Cl.* | 42. aut quomodo *Cl.* | perspicies *Cl.*

A B C D (R). L (Ξ) X Δ. 1. 33. 69. E[G]HKMSUVΓ Λ. ξα ε

οὐδὲ [* πάλιν″] δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. 44 ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου ‡ σταφυλὴν τρυγῶσιν.″ 45 w ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς † ἐκ τοῦ πονηροῦ † προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ † περισσεύματος † καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. 46 x τί δέ με καλεῖτε, Κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω;

w Matt. 12:34,35. ε
45. τ. καρδ. [αὐτοῦ]

x Matt. 7:21. ξγ γ

y Matt. 7:24-27. ξδ ε

50 47 y Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος. 48 ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· ‡ πλημμύρης″ δὲ γενομένης, ‡ προσέρηξεν″ ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτὴν ‡ διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομεῖσθαι αὐτήν.″ 49 ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου· ᾗ ‡ προσέρηξεν″ ὁ ποταμὸς, καὶ § ‡ εὐθὺς″

§ R

fructus malos, neque arbor mala faciens fructum bonum. 44 Unaquaeque enim arbor de fructu suo cognoscitur: (61, 5.) neque enim de spinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam. 45 (62, 5.) Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum, et malus homo de malo profert malum: ex abundantia enim cordis os loquitur. 46 (63, 3.) Quid autem vocatis me Domine domine, et non facitis quae dico?

47 (64, 5.) Omnis qui venit ad me et audit sermones meos et facit eos, ostendam vobis cui similis sit. 48 Similis est homini aedificanti domum, qui fodit in altum et posuit fundamentum supra petram; inundatione autem facta inlisum est flumen domui illi, et non potuit eam movere: fundata enim erat supra petram. 49 Qui autem audivit et non fecit, similis est homini aedificanti domum suam supra terram sine fundamento, in qua inlisus est fluvius, et continuo

43. ουδε] add. παλιν BLΞ. 1. 69. *b.g*1. Memph. Arm. | *om. ϛ. ACDX*sic.* 33. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. (vid. Matt. vii. 18.) (add. μεν *Clem.*)
— καρπον καλον ABC. rel. Vulg. *ff.g*2. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Clem.* | καρπους καλους D. *a.b.c.e.f.g*1. Syr.Pst. [Æth.]
44. γαρ Vulg. *f.g*1.2. | om. DΓ (*ap. Treg.*) *Tol. a.b.c.e.ff.l.* (δε Γ *Tf.* sed ?)
— ιδιου καρπου | om. ιδιου V. | καρπου αυτου D. (fructu suo Latt.)
— εξ ακανθων συλλεγουσιν Vulg. (*e.*)*f.g*1.2. | εκλεγονται εξ ακανθων D. *a.b.c.ff.* (Æth.)
— βατου] βατων U.
— σταφυλ. τρυγωσιν BCDLΞX. 33. 69. Syr.Hcl. | ‡τρυγωσι σταφυλ. ϛ. AΔ. 1. rel. Vulg. *a.b.c.e.f.ff.g*1.2. Syr.Pst. (Memph.) Goth. Arm. Æth. ‖σταφυλην ABCD. rel. (Latt.) Arm. Æth. | σταφυλας L. 69. *c.e.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. | σταφυλης K.
45. αυτου *Orig.* ii. 565e. | ante της καρδιας D. | om. B.
— προφερει] προσφερει *bis* LΓ. 1°. V. | Contra, *Orig.* ii. (1°.)
— το αγαθον] om. το D. (τα αγαθα *Orig.* ii.)

45. πονηρος | †add. ανθρωπος ϛ. AC Ξ. rel. Vulg. *c.e.f.ff.g*2. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xii. 35.) | om. BDL. 1. *a.b.g*1.*l.* Memph.
— πονηρου] †add. θησαυρου της καρδιας αυτου ϛ. AC. rel. *c.e.f.*(*g*2.) Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Æth. vid. supra. (add. θησαυρου Vulg.*Cl. b.* Memph. ?69s.) | om. BDLΞ. 1. (69.) *Am. For. a.ff.g*1. Arm.
— περισσευματος] †praem. του ϛ. CL. rel. | om. ABDΞXΔ. 33. EHKVΛ. ‖†add. της ϛ. CLXΔ. 33. rel. (vid. Matt. xii. 34.) | om. ABDΞ.
— λαλει το στομα] το στομα λαλει C. Vulg. (*a.b.c.f.ff.*)*g*1. Memph. (vid. Matt. xii. 34.) | καλει το στομα D* *Gr.* (loquitur malum *e.*)
— αυτου (*a.*)*b.c.f.ff.* Syr.Hcl. Goth. Arm. | om. CF *Wtst.* Vulg. *g*1. Syr. Pst. Memph. Æth. (vid. Matt.)
46. με] ante δε Δ. | post καλ. Ξ.
— καλειτε] λαλειτε K. | λεγεται D. -τε *Clem.* 583. 901. 952.
— ἁ ACD. rel. Syr.Hcl. vv. *Iren.* 282. 302. *Clem. ter. Orig. Int.* iv. 494c. *Tert.* adv. Marc. iv. 17. | ὁ B. *e.* Syr.Pst. Goth.
47. πας] και Λ.
— των λογων ABD. rel. | τους λογους CXF *Wtst.*M. vid. Matt. vii. 24. (add. τουτους X. *b.* Syr.Pst.MS.) | τον λογον K*.
47. εστιν] post ὁμοιος 69. Vulg. *b.c.f.ff. g*1. | Contra, *a.e.* ‖εστε Δ.
48. εσκαψεν] praem. και Δ. Syr.Pst.
— πλημμυρης B* *Rl. Mai.* LΞ. 33. | ‡πλημμυρας ϛ. AB2C. rel. | πλημυρας DEHV.
— προσερηξεν B* *Rl. Mai.* DL. | ‡προσερρηξεν ϛ. AB2C. rel.
— ὁ ποταμος] om. Γ.
— δια το καλως οικοδομεισθαι αυτην BL Ξ. 33. Syr.Hcl.mg. Memph. Æth. hanc lectionem habet *post* alteram. (-μησθ. B*LΞ.) | ‡τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν ϛ. ACD. rel. Latt. Syrr.Pst.& Hcl.txt. Goth. (Arm.) (Æth. utrq. lect. habet.) vid. Matt. vii. 25. (εθεμελιωτο F *Wtst.*) | την πετραν] τῃ πετρᾳ Γ.
49. οικοδομησαντι ABD. rel. Syrr.Pst.& Hcl. | -μουντι C. 69. | add. την U.
— ᾗ in quam Vulg. *f.g*2. | om. D. *e.* | post ποταμος domui illi *a.b.ff.g*1. in domum illam *c.*
— προσερηξεν B* *Rl. Mai.* L. | ‡προσερρηξεν ϛ. AB2C. rel. | συνερηξεν D. | προερρηξεν Γ.
— ευθυς BC ut vid. LΞ. 33. (‡ευθεως ϛ.

45. de malo thesauro *Cl.* | 48. fundamenta *Am.* | super *Cl.* (*bis.*) | 49. audit et non facit *Cl.* | super *Cl.* | in quam *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

‡ *συνέπεσεν,"* καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

cecidit, et facta est ruina domus illius magna.

VII. ΙΗ´ ξε γ

51 [1] ‡ Ἐπειδὴ" ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς ‡ Καφαρναούμ." [2] [z] ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελλεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. [3] ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν
§ G πρεσβυτέρους § τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. [4] οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες ὅτι "Ἀξιός ἐστιν ᾧ ‡ παρέξῃ" τοῦτο· [5] ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. [6] ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψεν πρὸς αὐτὸν ‡ φίλους ὁ ἑκατόνταρχος," λέγων αὐτῷ, Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ
6. εἰμι ἱκανὸς ¶ Ξ ‡ ἱκανός εἰμι" ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς,¶ [7] διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρός σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ

1 (65, 3.) Cum autem implesset omnia verba sua in aures plebis, intravit Capharnaum. 2 Centurionis autem cuiusdam servus male habens erat moriturus, qui illi erat pretiosus. 3 Et cum audisset de Iesu, misit ad eum seniores Iudaeorum, rogans eum ut veniret et salvaret servum eius. 4 At illi cum venissent ad Iesum, rogabant eum sollicite dicentes ei quia dignus est ut hoc illi praestes: 5 diligit enim gentem nostram, et synagogam ipse aedificavit nobis. 6 Iesus autem ibat cum illis: et cum iam non longe esset a domo, misit ad eum centurio amicos dicens, Domine, noli vexari: non enim dignus sum ut sub tectum meum intres, 7 propter quod et me ipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te:

AR. rel.) Vulg. *b.e.f.ff.g*[1.2]. vv. | om. D. *a.c.* (vid. Matt. vii. 27.)

49. *συνεπεσεν* B.*Mai*.DRLΞ. 1. 33. 69. *Tol. b.e.l.* | ‡ *επεσεν* ϛ. AC. rel. Vulg. *a.c.f.ff.g*[1.2].

— *το ῥημα*] om. *το* Γ. | Contra, *Orig.* i. 307[e]. diserte. | *το ῥημα* 1. E*.

1. sic in D *και εγενετο οτε ετελεσεν παντα τα ῥηματα λαλων ηλθεν εις Καφαρναουμ.*

— *επειδη* AB.*Btly.Bch*.C*(X)K. (*ἐπεὶ δὴ* X.) | ‡ *επει δε* ϛ. B.*Mai*.C[2]RΞ. rel. Vulg. *e.f.* Syr.Hcl.txt. Memph. Goth. Arm.Zoh. (et cum Syr.Pst.) ‖ add. *δε* K. | factum est autem cum *a.c.l.* Syr.Hcl.mg. et factum est cum *b.ff.g*[1]. Arm.Usc.

— *επληρωσεν*] add. *ὁ Ιησους* 69. *c.*

— *παντα*] om. X. *e.* Æth.

— *αυτου* Vulg. *f.* Syr.Hcl. rel. | *ταυτα* D *supra.* 69. M. Syr.Pst. | om. *a.b.c.ff.g*[1]. | (quae loquebatur ad populum *e.*)

— *τας ακ.*] om. *τας* Ξ[2].

— *εισηλθεν*] add. *ὁ* (*sic*) *Ιησους* HΛ. Syr.Pst.

— *Καφαρναουμ* BC*DΞX. 33. Latt. Memph. Goth. | ‡ *Καπερναουμ* ϛ. A C[3]RLΔ. rel.

2. *δουλος*] *τις* D*Gr. | *παις* D[2].

— *ημελλεν* Syr.Hcl.mg. *Gr.* | *εμελλεν* F *Wist*.KS.

2. *εντιμος*] *τιμειος* D.

3. *ακουσας δε a.* Syr.Hcl. rel. | *και ακουσας* D. Vulg. *b.e.ff.* Syr.Pst. [c. f. Arm.]

— *προς αυτον* Vulg. *f.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. | om. D. 69. *a.b. c.e.ff.g*[1.2]*.l.* Arm. | *προς αυτους* Λ*.

— *ερωτων*] *-τουντας* X.

— *διασωσῃ*] *-σει* EHMΓΛ.

4. *παραγεναμενοι* H.

— *προς τον Ιησουν* ABR. rel. ‖ Vulg. *b.f.g*[1]. Memph. | *προς αυτον* C. | om. D. *a.c.e.ff.l.*

— *παρεκαλουν* BCR. rel. | *παρεκαλεσαν* A. Memph.MS. | *ηρωτων* DLΞ. 1. 69.

— *αυτον* Vulg. *b.f.g*[1]. | Jesum *a.c.e.ff.l.* (Æth.)

— *λεγοντες*] add. *αυτῳ* AC*KΛ. Vulg. *f.* Æth. | Contra, BC[2]DRΞ. rel. Memph. rel.

— *ᾧ*] *ὃ* Γ.

— *παρεξῃ* ABCDRLΞXΔEH. | ‡ *παρεξει* ϛ. GΓΛ. rel.

5. *συναγωγην*] add. *ημων* R. Memph.

— *ᾠκοδ.*] *οικοδ.* C*D. *ωικ.* Δ.

6. *ὁ δε Ιησους επορευετο συν αυτοις* Vulg. *b.f.ff.* | *επορευετο δε μετ' αυτων ὁ Ιησους* D. *a.*(*c.*)*e.*

— *ηδη*] om. Syr.Pst. Arm. Æth.

— *αυτου*] post *απεχοντος* D.

6. *μακραν απεχοντος*] om. *ν* et *απεχοντος* K*.

— *απο*] om. D. 1. 69. Goth.

— *επεμψεν*] *απεστειλεν* 69. | *πεμψας* 1.

— *προς αυτον* CDR. rel. | *επ' αυτον* A. | om. B.

— *φιλους* ante *ὁ εκατοντ.* B.*Btly.Mai*.C (L)ΞX. 33. *c.e.* Memph. Æth. | ‡ *post* ϛ. ADR. rel. Vulg. *a.b.f.* Syr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. ‖ *ὁ εκατονταρχος*] om. Δ. | om. *ὁ* B.*Bch*.L. | habent *εκατονταρχης* B.*Mai*.L. | *-χος* ACDR. rel. Memph.

— *αυτῳ a.c.e.f.ff.* | *προς αυτον* 69. (om. Vulg. *b.*)

— *ικανος ειμι* B. *Am. For. b.l.* Syr.Pst. | ‡ *ειμι ικανος* ϛ. ACDR. rel. Vulg. *Cl. a.c.e.f.ff.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. viii. 8.)

— *ὑπο την στεγην μου* ABΔ. rel. Latt. vv. | *μου ὑπο τ. στ.* CDRLΞX. 1. 33. 69. MΓ. (vid. Matt.)

7. *διο ουδε....ελθειν* Vulg. *f.ff****.g*[1.2]. | om. D. *a.b.c.e.ff***.l.* (vid. Matt. viii. 8.)

— *προς σε ελθειν*] *προσελθειν* Δ.

— *αλλα* ABCR. rel. | *αλλ'* DX *Tf*.MUΓΛ. ‖ add. *μονον* C. 69. Syr. Hcl.* (vid. Matt.)

6. sum dignus *Cl.*

A B (C) D R. L [Ξ] X Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓ Λ.
7. ἰαθήσεται § F

εἰπὲ λόγῳ, καὶ ‡ ἰαθήτω" ὁ παῖς μου. 8 καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι § ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. 9 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν, Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. 10 Καὶ ὑποστρέψαντες ‡ εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες" εὗρον τὸν † δοῦλον ὑγιαίνοντα.

sed dic verbo, et sanabitur puer meus. 8 Nam et ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, et dico huic, Vade, et vadit, et alio, Veni, et venit, et servo meo, Fac hoc, et facit. 9 Quo audito Iesus miratus est, et conversus sequentibus se turbis dixit, Amen dico vobis, nec in Israhel tantam fidem inveni. 10 (66, 5.) Et reversi qui missi fuerant domum invenerunt servum qui languerat sanum.

ξς ε
10. [ἀσθενοῦντα] δοῦλον
ΙΘ' ξζ

52 11 Καὶ ἐγένετο ἐν ‡ τῷ" ἑξῆς, ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν, § καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ † καὶ ὄχλος πολύς. 12 ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς ‡ μονογενὴς υἱὸς" τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη ἦν χήρα· καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς [ἦν] σὺν αὐτῇ· 13 καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ, Μὴ κλαῖε. 14 καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ· οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν· καὶ εἶπεν,

11. τῇ ἑξῆς — ἐπορεύθη § Ξ
11. [αὐτῷ] — μαθ. αὐτ. [ἱκανοὶ]
12. [ἦν] χήρα

11 (67, 10.) Et factum est deinceps ibat in civitatem quae vocatur Naim, et ibant cum illo discipuli eius et turba copiosa. 12 Cum autem appropinquaret portae civitatis, et ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suae, et haec vidua erat, et turba civitatis multa cum illa. 13 Quam cum vidisset dominus, misericordia motus super ea dixit illi, Noli flere. 14 Et accessit et tetigit loculum, hi autem qui porta-

7. λογῳ] λογον 69. Γ. — ιαθητω BL. | ‡ιαθησεται ⊋. ACDR. rel. vv. ut vid. (vid. Matt.) 8. ὑπο εξουσ.] ὑπ' εξουσ. DF. — τασσομενος] om. 33. 69. (vid. Matt. viii. 9.) — ἐμαυτον] -του 69. F. | (τους ante στρατ. non habet G.) — πορευθητι] πορευου DX. — αλλο U. 9. ὁ Ιησους] ante ταυτα C. *Am.* Syr.Pst. — αυτον ABCL. rel. Syr.Pst.ed.et Hcl. rel. [Æth.] | om. DRX. Latt. Syr.Pst. MS. Arm. (vid. Matt. viii. 10.) — ειπεν] ante τῳ ακολ. αυτῳ οχλῳ D. *e.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. — λεγω] praem. αμην DX. 69. Vulg. *a.c.e.f.ff.g*$^{1.2}$*.l* Memph.MS. Goth. Arm. (vid. Matt.) | Contra, ABCR. rel. *b.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph.W.& Schw. Æth. — ὑμιν] add. ὁτι AU. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. — ουδε ABCR. rel. | ουδεποτε D. | ουτε ΔEFGHSUVΛ. — εν τῳ Ισραηλ] post εὑρον D. *e.* (in nullo tantam fidem inveni in Is. *a.*(*b.*) *c.ff.g*^{1}*.l.* (Æth.) | Contra, Vulg. *f.g*^{2}. 10. και ὑποστρ. . . . . εὑρον] om. 33. — εις τον οικον ante οἱ πεμφθεντες BDL XFK. *a.b.c.e.* Memph. Æth. (om. οἱ B.*Bch.* sed habet *Mai.*) | ‡*post* ⊋. AC R. rel. Vulg. *f.ff.sic.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. (om. *g*^{1}.) ‖τον] om. D*. 10. εὑρον] praem. δουλοι D. — δουλον] †praem. ασθενουντα ⊋. ACD R. rel. (Vulg. *f.*) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. BL. 1. *a.b.c.e.ff.g*^{1}*.l.* Memph. (vid. etiam hanc clausulam *additam* post Matt. viii. 13 in CX. 1. 33. EMU. *sine* ασθενουντα.) — δουλον] om. D. 11. εγενετο εν] om. D. *e.* (Æth.) — τῳ ἑξης AB.*Mai.*RLXΔ. 1. 33. 69. EFGHUVΓΛ. Vulg. *a.b.ff.g*^{1}*.l.* | ‡τῃ ἑξης ⊋. CDKMSs. *c.e.f.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. — επορευετο ACD. rel. | επορευθη BR. 69. ‖add. ὁ Ιησους C^{3}X. 69. UΛ. *a.* (non *c.*) — Ναιν ABCDR. rel. *a.ff.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. rel. | Ναειν EGΓΛ. | Ναιμ 1. Vulg. *b.c.f.* Ναυι 69. | Capharnaum *e.* — αυτῳ BCDΞ. rel. | om. ARX. 69. UΛ. (om. συνεπ. αυτ. οἱ μαθ. αυτ. ἱκανοι Æth.) — οἱ] om. 1. — αυτου] om. 1. — μαθ. αυτου] †add. ἱκανοι ⊋. ACR. rel. *b.c.* Syr.Hcl. Goth. | om. BDLF. Vulg. *a.e.f.ff.g*^{1}*.l.* Syr.Pst. Syr.Hier. Memph. Arm. ‖οἱ ἱκανοι 69*. 11. πολυς] add. της πολεως K (non C). Memph. *ap. Wtst.* (contra, W.& Schw.) 12. ὡς δε ηγγισεν] εγενετο δε ὡς ηγγιξεν (?ηγγιζεν) D. *a.*(*b.c.*)*e.*(*ff.*) cum autem Vulg. ut autem *f.* — ηγγισεν] -ζε 69. — και ιδου] om. D *Gr.* Æth. | om. και 1. Vulg. *Cl. ff.* Syr.Pst. (habent *Am.** Latt. rel. D *Lat.*) — τεθνηκως] om. A. *c.* — υἱος post μονογενης BLΞX. *c.* | ‡ante ⊋. ACDR. rel. vv. (om. μονογ. Æth.) — και αυτη ην χηρα] χηρᾳ ουσῃ D. — αυτη ην *St.* 3. B.*Mai.*C*LΞ. 1. 33. Ss V. (Vulg.) *a.*(*b.c.*)(*e.*)*f.*(*ff.*)*l.* Syrr.Pst. &Hcl.mg. Memph. Arm. | om. ἡν *Elz.* AC^{3}RXΔ. 69. EFsGHKMUΓΛ. Syr. Hcl.txt. Goth. [Æth.] — οχλος της πολεως ἱκανος ABCR. rel. | πολυς οχλος της πολεως D. *c.* (Syrr. Pst.&Hcl.) (Æth.) | οχλος ἱκανος της πολεως 1. Arm. | οχλος πολυς της πολεως ἱκανος Λ. — ην ante συν αυτῃ *Elz.* BLΞ. 33 *sic.* 69. Ss. Memph. Arm. Æth. | om. *St.* 3. ACRXΔ. 1. EFGHKMUVΓΛ. Vulg. *a.b.c.f.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | συνεληλυθι αυτῃ D. consequebatur *e.*

8. et alii *Cl.* | 11. cum eo *Cl.* | 12. *om.* et *ante* ecce *Cl. Am.*** | 13. super eam *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. [15] καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν· καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. [16] ἔλαβεν δὲ φόβος ‡ πάντας," καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας ‡ ἠγέρθη" ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.¶ [17] καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ καὶ [ἐν] πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

¶ c ξη ι

κ′ ξθ

53 [18] [a] Καὶ ἀπήγγειλαν ‡ Ἰωάνει" οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ ‡ Ἰωάνης" [19] ἔπεμψεν πρὸς τὸν ‡ κύριον" λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ‡ ἕτερον" προσδοκῶμεν; [20] παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες ‡ εἶπαν," ‡ Ἰωάνης" ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρός σε λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; [21] ἐν ‡ ἐκείνῃ" † τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο † βλέπειν. [22] καὶ ἀποκριθεὶς † εἶπεν αὐτοῖς, Πορευ-

[a] ‖Matt 11:2-19. ε

19. ἢ ἄλλον

20. ἢ ἕτερον
21. αὐτῇ [δὲ]

bant steterunt, et ait, Adulescens, tibi dico, surge. [15] Et resedit qui fuerat mortuus et coepit loqui, et dedit illum matri suae. [16] Accepit autem omnes timor, et magnificabant deum dicentes quia propheta magnus surrexit in nobis, et quia deus visitavit plebem suam. [17] (68, 10.) Et exiit hic sermo in universam Iudaeam de eo et omnem circa regionem.

[18] (69, 5.) Et nuntiaverunt Iohanni discipuli eius de omnibus his. [19] Et convocavit duos de discipulis suis Iohannes et misit ad dominum dicens, Tu es qui venturus es, an alium expectamus? [20] Cum autem venissent ad eum viri, dixerunt, Iohannes baptista misit nos ad te dicens, Tu es qui venturus es, an alium expectamus? [21] In ipsa autem hora curavit multos a languoribus et plagis et spiritibus malis, et caecis multis donavit visum. [22] Et respondens dixit illis,

12. *συν αυτῃ*] om. X.
13. *και ιδων αυτην ὁ κυριος* Syr.Hcl. | *ιδων δε ὁ Ιησους* D. Syr.Pst. (Memph.) (*ὁ Ιησους* habent et 1. *f.* addunt Goth. Æth.) ‖(seq. *εσπλαγχνισον* Δ.)
— *επ' αυτῃ*] *επ' αυτην* RX. 69. KUΓ.
14. *νεανισκε*] *bis* D. *a.ff.*
— *σοι*] *συ* 69. EGHΛ.
— *λεγω*] add. *αναστας* 69.
15. *ανεκαθισεν*] *εκαθισεν* B. (*-θησεν* 69. EMΛ.)
— *εδωκεν*] *απεδωκεν* A. 33. *c.f.* | Contra, *Iren.* 308.
16. *παντας* B.*Mai.*DXΔ. 1. 69. EGHK MSUVΛ. | ‡ *ἁπαντας* ⸗. ACRLΞ. 33*s.* FΓ.
— *ηγερθη* ABCLΞ. 1. 33. | *εξηγερθη* D. | ‡ *εγηγερται* ⸗. R. rel. (*εγειγ.* EFH.)
— *ὁ θεος*] *κυριος* 1. Γ. | om. 69.
— *αυτου*] add. *εις αγαθον* X. 69. MΛ. *For. a.b.c.e.ff.g*[1]*.l.* Syr.Hcl. Arm. | Contra, rel. Vulg. *f.* Syr.Pst. rel. *Tert.* adv. Marc. iv. 18.
17. *ὁ λογος*] post *οὑτος* D. Vulg. *b.f.e.ff.* (Contra, *a.c.*)
— *περι αυτου*] post *περιχωρῳ* LΞ. 33. F. *b.c.g*[1]. Æth. (post *εξηλθεν* Syr.Pst.)
— *εν πασῃ* ADR. rel. Vulg.*Cl. a.e.f.* | om. *εν* BLΞ. 1. F. *Am. Fuld. For. b.c.*
18. sic in D *εν οις και μεχρι Ιωανου του βαπτιστου.* (in quibus adnuntiaverunt ad Johannen baptistam *e.*)
18. *απηγγειλαν*] *ανηγγειλαν* ΔΓ.
— *Ιωαννει* AB*Rl.* (*Ιωανει* B*Mai.*) *-νην* E. | ‡ *Ιωαννῃ* ⸗. R. rel. ‖add. *περι αυτου* 1. 69.
— *αυτου*] add. *και* 69. *c.* (*περι παν. τουτ.* om. *a.*)
— *και προσ.*] praem. *ὡς* D. *e.*
— *τινας* ABR. rel. *a.e.* Syr.Hcl. Arm. | om. D. Vulg. *b.c.f.ff.g*[1]*.l.* Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. (om. *δυο e.*)
— *ὁ Ιωαννης*] om. D. *e.* Memph.MS. | om. *ὁ* Ξ*. 1.
19. *επεμψεν....λεγων*] *λεγει, πορευθεντες ειπατε αυτῳ* D. dixit euntes inquirite dicentes *e.* ‖*επεμψεν*] *επεμψον* Δ. | add. *αυτους* Ξ.
— *κυριον* BRLΞ. 33. 69. *Am. Fuld. a.ff.g*[1]. Arm. Æth. (add. *αυτου* 69.) | ‡ *Ιησουν* ⸗. AD. rel. Vulg.*Cl. b.c.f.* Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Goth.
— *ἑτερον* BRLΞX. 33. (vid. Matt. xi. 3.) | ‡ *αλλον* ⸗. ADΔ. 1. rel. *Orig.*(om. ver. seq.?) ii. 495[e]. 496[d]. (vid. ver. 20.)
20. om. ver. R. *Fuld. g*[1]*.l.* (vid. *Orig.*)
— *παραγ. δε*] *και παραγ.* D. *a.*(*c.*)*e.* Syr.Pst.
— *προς αυτον*] post *οἱ ανδρες* D. 33. *a.* Syr.Hcl. [Syr.Pst.] | (illi quos miserat ad Dominum Jesum Æth.)
20. *ειπαν* BDLΞ. | ‡ *ειπον* ⸗. A. rel.
— *απεσταλκεν*] *απεστειλεν* B.
— *προς σε*] om. K. *a.*
— *αλλον* ABΔ. rel. (vid. *Orig.* ii. 495[e]. 496[d]. huc an ver. 19 spectat?) | *ἑτερον* DLΞX. 1. 33. (vid. Matt. xi. 3.)
21. *εκεινῃ* BL. 1. 69. *c.e.* Memph. | ‡ *αυτῃ* ⸗. ADRΞ. 33 *sic.* rel. Vulg. *a.b.f.ff. g*[1.2.] Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. ‖†add. *δε* ⸗. ADRΞ. rel. Vulg. *e.f.g*[1.2.] Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. BLX. 1. 33. 69. *a.b.c.ff.l.* Memph. (et sanavit multos statim Æth.)
— *ὡρᾳ*] *ἡμερᾳ* L. 69.
— *εθεραπευσεν* Vulg. *c.e.f.g*[1.2.] | *-πευεν* D. *a.b.ff.* ‖add. *ὁ Ιησους* Γ.
— *και πνευματων πονηρων*] *και πονηρων πνευματων* D. *c.e.* | om. S.
— *τυφλοις πολλοις εχαρισατο*] *τυφλους εποιε* (*-ει*[2]) D. *e.* caecos multos faciebat *c.*
— *βλεπειν*] †praem. *το* ⸗. L. 1. 33. Fs UΛ. | om. ABDRΞXΔ. 69. EGHKMS VΓ.
22. *αποκριθεις*] †add. *ὁ Ιησους* ⸗. ARL. rel. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. | om. BDΞ. Vulg. *a.b.e.ff.g*[1]*.l.* Memph. Arm.
— *αυτοις*] *αυτους* K.

15. qui erat *Cl.* | 17. et in omnem *Cl.* | 19. ad Jesum *Cl.* | 21. multos curavit *Cl.*

A B D [P] (R). L Ξ X Δ. 1. 33. 69. E(F) G H K M S U V Γ Λ.

θέντες ἀπαγγείλατε ‡ Ἰωάνει″ ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε· [ὅτι] τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται,¶ κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται, [23] καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

¶ R
22. [καὶ] κωφοὶ

54 [24] Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων ‡ Ἰωάνου,″ ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ ‡ Ἰωάνου,″ Τί ‡ ἐξήλθατε″ εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; [25] ἀλλὰ τί ‡ ἐξήλθατε″ ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. [26] ἀλλὰ τί ‡ ἐξήλθατε″ ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ ¶ περισσότερον προφήτου. [27] οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται,

¶ F

ο β

b Mal. 3:1.

ᵇ Ἰδοὺ † ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. [28] λέγω † ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν [προφήτης] ‡ Ἰωάνου″ † οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ

οα ε

Euntes nuntiate Iohanni quae vidistis et audistis, quia caeci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: [23] et beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in me.

[24] Et cum discessissent nuntii Iohannis, coepit dicere de Iohanne ad turbas, Quid existis in desertum videre? harundinem vento moveri? [25] Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimentis indutum? ecce qui in veste pretiosa sunt et deliciis, in domibus regum sunt. [26] Sed quid existis videre? prophetam? utique dico vobis, et plus quam prophetam. [27 (70, 2.)] Hic est de quo scriptum est, Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te. [28 (71, 5.)] Dico enim vobis, maior inter natos mulierum propheta Iohanne baptista nemo est; qui autem minor est in regno

22. *απαγγειλατε Orig.* iii. 514ᶜ. | *ειπατε* D. — *Ιωανει* (A) B* *Rl. Mai.* (L.) | ‡ *Ιωαννῃ* ⸗. (D) R Ξ X. rel. (*-νην* E.) — *ἀ ειδετε και ηκουσατε Am. a.b.c.f.g*¹. rel. (quae audistis et vidistis Vulg. *Cl. ff.* Æth.) (*Orig.* iii. ὁσα.) | *ἀ ειδον ὑμων οἱ οφθαλμοι και ἀ ηκουσαν ὑμων τα ωτα* D. *e.* | *ἀ ακουετε και βλεπετε* 69. — *ειδετε*] *ιδατε* A. — *και ηκουσατε*] om. X. | Contra, *Orig.* iii. — *ὁτι* ADR. rel. Vulg. *e.f.g*¹. Syrr.Pst. & Hcl. rel. | om. BL Ξ X. 1. 69. *a.b.c.ff.l. Orig.* iii. (vid. Matt. xi. 5.) — *χωλοι περιπατουσιν*] om. Ξ. — *χωλοι*] praem. *και* 69. *e.* Syrr.Pst.& Hcl. Arm. | mox "et leprosi" *e.* Syr. Pst. (non Hcl.) — *κωφοι*] praem. *και* BDΔ* *ut vid.* 69. F ΓΛ. Syr.Pst. Arm.MSS. Æth. (vid. Matt.) | om. AL Ξ X Δ² 1. 33. rel. Latt. Syr.Hcl. rel. (*ακουουσιν* 69.) — *νεκροι εγειρονται*] om. X. | praem. *και* Syr.Pst. Æth. (ante *κωφοι ακου. e.*) — *πτωχοι*] praem. *και* X. 1. 33. 69. F. *e.* Syr.Pst. Æth. (vid. Matt.)

23. *εαν*] *αν* D.

24. *αγγελων* Latt. Syr.Hcl.mg. Memph. Goth. Arm.Zoh. Æth. | *μαθητων* X. 1. KM *mg. lit. rubr.* Syrr.Pst.& Hcl.txt. Arm.Usc. (h. 33.)

24. *ηρξατο*] *ηρξαντο* K *sic.* — *προς τους οχλους* ABL Ξ. rel. (supra lituram X.) | *τοις οχλοις* DΔEFGHV ΓΛ. Memph. (vid. Matt. xi. 7.) ‖ *τους*] om. Ξ*. — *περι Ιωαν.*] *post λεγειν* D. *Am. a.f.* Memph. (Æth.) | *ante* Vulg. *Cl.* | rec. *b.c.e.ff.g*¹. — *εξηλθατε* ABDL Ξ. 69. | *εξηλθετε* 1. K. | ‡ *εξεληλυθατε* ⸗. XΔ. 33. M. rel. (*Orig.* iii. 472ᵃ. ? Matt.) — *εις τ. ερημ.....εξηλθατε* (*s. εξεληλυθατε*) ver. 25] om. G. — *σαλευομεν* B* *Rl.*

25. *εξηλθατε* ABDL Ξ. 33 *sic.* 69. | *εξηλθετε* 1. KM *sic.* | ‡ *εξεληλυθατε* ⸗. ΔE. rel. — *ὑπαρχοντες*] *διαγοντες* DK. *Clem.* 235. sunt Vulg. *b.e.f.* superabundant *a.ff.* ‖ om. *και εν τρυφῃ ὑπαρχοντες c.g*¹. *l.* Syr.Hier. Æth. 18.

26. *εξηλθατε* BDL Ξ. 69. | *εξηλθετε* 1. | ‡ *εξεληλυθατε* ⸗. AXΔ. 33. rel. (*Orig.* iii. 472ᵃ. Matt. ut vid.) — *ναι*] *και* H. *Orig.* iii. — *προφητου*] add. *ὁτι ουδεις μειζων εν γεννητοις γυναικων προφητης Ιωανου του βαπτιστου* D. eadem fere post *ὑμιν a.* (vid. ver. 28.)

27. *ουτος*] add. *γαρ* 1. 33. 69. U. *b.e.* Memph. W.& S. Arm. — *ιδου*] †add. *εγω* ⸗. AXΔ. 33. rel. Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Æth. *Tert.* adv. Marc. iv. 18 *ed.* | om. BDL Ξ. 1. Vulg. *a.b.c.e.f.ff.g*¹. *l.* Memph. Arm. vid. *Orig.* iii. 769ᵈ. (? Mar. i. 3.) ubi *εγω* legitur in libris editis sed om. in MS.

27. *προ προσωπου σου*] om. Ξ. ‖ om. *σου* D *Gr. Tert.* — *την ὁδον*] *τον ὁδον* D. — *σου* 2°.] om. X. — *εμπροσθεν σου* vid. *Orig.* iii. | om. D. *a.l. Tert.* non habet. (vid. Mar. i. 3.)

28. *λεγω*] †add. *γαρ* ⸗. AΔ. 1. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Goth. | *λεγω δε* D. 69. *a.b. c.e.ff.g*¹. *l.* | *αμην λεγω* LX. Syr.Hier. Arm. Æth. (vid. Matt. xi. 11.) | *λεγω* tantum B Ξ. 33. Syr.Pst. Memph. — *ὑμιν*] add. *ὁτι* D. — *μειζων.... ουδεις εστιν Clem.* 112. *Orig.* ii. 495ᵈ. iv. 122ᵃ. 312ᵇ. (*Tert.* adv. Marc. iv. 18.) | om. D. (vid. ver. 26 ubi fere eadem habet.) — *προφητης* A (D in ver. 26) Δ. rel. Vulg. *f.g*¹. Syrr.(Pst.)& Hcl.txt. Goth. Arm. (vid. *Clem.* 112.) | om. BL Ξ X. 1. 33. K M. *a.b.c.e.ff.l.* Syr.Hcl.mg. Syr.Hier. Memph. Æth. *Orig.* ii. 495ᵈ. iv. 122ᵃ. 312ᵇ. *Tert.* (vid. Matt. xi. 11.) — *Ιωαν.*] †add. *του βαπτιστου* ⸗. A (D

22. renuntiate *Cl.* | audistis et vidistis *Cl.* | 24. de Joanne dicere *Cl.* | vento agitatam *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr.[C] P. H. Memph. Goth. Arm. Æth. οβ ι

ἐστιν. 29 καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα ‡ Ἰωάνου· 30 οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτοὺς μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ.

ογ ε

55 31 † Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης; καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; 32 ὅμοιοί εἰσιν § P § παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις ‡ λέγοντες· Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν † καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. 33 ἐλήλυθεν γὰρ ‡ Ἰωάνης ὁ βαπτιστὴς μήτε ‡ ἔσθων ἄρτον § Syr.Crt. μήτε ‡ πίνων οἶνον, καὶ λέγετε, Δαιμόνιον ἔχει. 34 ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, ‡ φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. 35 καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ ‡ πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς. 35. τῶν τέκν. αὐτ. [πάντων.]

ΚΑ' οδ α

56 36 Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς ‡ τὸν οἶκον τοῦ

dei, maior est illo. 29 (72, 10.) Et omnis populus audiens et publicani iustificaverunt deum, baptizati baptismo Iohannis: 30 Pharisaei autem et legis periti consilium dei spreverunt in semet ipsos, non baptizati ab eo.

31 (73, 5.) Cui ergo similes dicam homines generationis huius, et cui similes sunt? 32 Similes sunt pueris sedentibus in foro et loquentibus ad invicem et dicentibus, Cantavimus vobis tibiis et non saltastis, lamentavimus et non plorastis. 33 Venit enim Iohannes baptista neque manducans panem neque bibens vinum, et dicitis, Daemonium habet: 34 venit filius hominis manducans et bibens, et dicitis, Ecce homo devorator et bibens vinum, amicus publicanorum et peccatorum. 35 Et iustificata est sapientia ab omnibus filiis suis.

36 (74, 1.) Rogabat autem illum quidam de Pharisaeis ut manducaret cum illo: et ingressus

---

in ver. 26)X(Δ). 33. rel. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Orig.* ii. iv. 312b. (vid. Matt. xi. 11.) (om. *του* Δ.) | om. B. LΞ. 1. Syr.Pst.MS. Syr.Hier. Memph. Arm. *Orig.* iv. 122a.

28. *ουδεις εστιν*] om. M. | Contra, *Orig.* iv. *bis*.
— *ὁ δε*] *ὁτι ὁ* D. *b*.
— *μικροτερος*] add. *αυτου* D.
— *θεου*] add. *μου* 69.

29. *λαος*] *οχλος* M.
— *ακουσας*] *ακουσαντες* M(post *και οἱ τελ.*) (*a.e.* Æth. *hic.*)
— *εδικαιωσαν Eus.* in Luc. 167. | *-σαι* D*.
— *βαπτισθεντες*] add. *εις* 1.

30. *οἱ νομ.*] om. *οἱ* D.
— *εις ἑαυτους*] om. D. Æth.
— *ὑπ' αυτου*] om. *a.b.c.e.ff.* | Contra, Vulg. *g*1.

31. ab init.] † *ειπεν δε ὁ κυριος* ⊽. Mmg. (*Tf.*) Vulg.*Cl. f.g*1. | om. ABDLXΔ. 1. 33. 69. EF*Wtst.*GHKMSUVΓΛ. *Am. Fuld. For. a.b.c.e.ff.g*2.*l.* Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. ‖ (*ουκετι εκειvοις ελεγετο, αλλα τοις μαθηταις* Ξ.)
— *ουν*] om. F *Wtst.*
— *τινι* 2°.] *τινες* H.

32. *παιδιοις*] praem. *τοις* D*.
— *αγορᾳ*] praem. *τῃ* D. | *αγοραις* Δ. F *Wtst.*
— *λεγοντες* D*Gr.*L. 69. *a.b.e.ff.l.* Memph. *λεγοντα sic* Ξ. | ‡ *και λεγουσιν* ⊽. AP X. 33. rel. Vulg. (*f.*)*g*1. Syrr.Pst.&Hcl. (om. *και c.*) vid. Matt. xi. 17 (et rec. ibi). | *ἁ λεγει* B. 1. | *οἱ λεγουσιν* Λ.

32. *ορχησ.* LX. 69.
— *εθρηνησαμεν*] add. † *ὑμιν* ⊽. AP. rel. *a.b.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. | om. B.*Mai.*DLΞ. Vulg. *c.e.g*1.*l.* Memph. Arm.
— *εκλαυσατε*] *-σετε* E. | *εκοψασθε* 69. M*mg. lit. rubr.*

33. *γαρ*] om. F *Wtst. a.c.* Arm. *Orig.* iv. 130b(in serie).
— *μητε* 1°. *Orig.* iv. 130b. | *μη* B.
— *εσθ. αρτον* BLΞ. Vulg. *f.g*1.2. Syr. Pst. Memph. | ‡ *αρτον εσθιων* ⊽. AP. 33. rel. Syr.Hcl. Goth. ‖ om. *αρτον* D. 1. 69. *a.b.c.e.ff.l.* Arm. Æth. *Orig.* iv. (*Eus.* D.E. 430d. Matt.) (om. seu ante *εσθ.* Syr.Crt.) vid. Matt. xi. 18. ‖ *εσθων* BD. | ‡ *εσθιων* ⊽. A P*Tf.*LΞ. rel. *Orig.* iv.
— *πινων οινον* B.*Btly.Mai.*LΞ. Vulg. *f. g*1.2. Syr.Pst. Memph. | ‡ *οινον πινων* ⊽. AP. 33. rel. Syr.Hcl. Goth. | om. *οινον* D. 1. 69. *a.b.c.e.ff.l.* Syr.Crt. Arm. Æth. *Orig.* iv. (vid. Matt.) (*οινον πιων* Δ*.)
— *λεγετε Orig.* iv. *Eus.* D.E. 430d. | *λεγουσι* Λ. (vid. Matt. xi. 18.)

34. *εληλυθεν*] *ηλθεν* X. (vid. Matt. xi. 19.)
— *εσθιων*] *εσθων* D.
— *ιδου Clem.* 186 (? Matt.) | om. 69.
— *ανθρωπος*] *δαιμονιον εχει και ανθρωπος εστι* 69.
— *φιλος ante τελωνων* ABDPLΞΔ. 1. 33. 69. EGKMSUVΓΛ. Vulg. *a.c.e.f.ff. g*1.2. | ‡ post ⊽. XH. (*b.*) *Clem.* 186 (? Matt.)

35. *εδικ.*] *δικ.* B*Rl.*(sil.*Mai.*)
— *παντων*] ante *των τεκνων* B. 69. Latt. Syr.Pst. | ‡ post *αυτης* ⊽. APΞ. 33. rel. Syr.Hcl. Goth. Memph. (*ἁπαντων* Γ.) | om. DLX. 1. F *Wtst.* M. Syr.Crt. Arm. *Iren.* 40. (vid. Matt. xi. 19.)

36. *ηρωτα* Vulg. Syr.Hcl. | *ηρωτησεν* D. *a.b.c.e.f.ff.g*1. Syr.Pst. (Et venit Pharisaeus unus rogans eum Syr.Crt.)
— *αυτον*] ante *τις* D. 1. Vulg. *a.b.c.e. f.ff.g*1. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | post *των φαρισαιων* 33.
— *των φαρισαιων*] *των Ιουδαιων* V. | add. *τον Ιησουν* GH.
— *τον οικον* BDLΞ. 33. 69. | *την οικον* 1. | ‡ *την οικιαν* ⊽. AP. rel.

31. *ab init.* Ait autem dominus *Cl.*

A B D[II] P. L(Ξ) X Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓ Λ.

§ F
¶ Ξ

Φαρισαίου ‡ κατεκλίθη″. 37 καὶ ἰδοὺ γυνὴ ‡ ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει″ ἁμαρτωλός, § * καὶ″ ἐπιγνοῦσα ὅτι ‡ κατάκειται″ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου,¶ κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου 38 καὶ στᾶσα ‡ ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ″ κλαίουσα, ‡ τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ″ καὶ ταῖς θριξὶν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφεν τῷ μύρῳ. 39 ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων, § Οὗτος εἰ ἦν προφήτης, § ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν. 40 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν, Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ, ‡ Διδάσκαλε, εἰπέ, φησίν.″ 41 Δύο ‡ χρεοφειλέται″ ἦσαν δανειστῇ τινι· ὁ εἷς ὤφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. 42 μὴ ἐχόντων † αὐτῶν ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν †, πλεῖον ‡ ἀγαπήσει αὐτόν″; 43 ἀπο-

§ Ξ
39. [ὁ] προφ.
§ Π

42. τίς οὖν [αὐτῶν]

domum Pharisaei discubuit. 37 Et ecce mulier quae erat in civitate peccatrix, ut cognovit quod accubuit in domo Pharisaei, attulit alabastrum ungenti, 38 et stans retro secus pedes eius lacrimis coepit rigare pedes eius et capillis capitis sui tergebat, et osculabatur pedes eius et ungento ungebat. 39 Videns autem Pharisaeus qui vocaverat eum ait intra se dicens, Hic si esset propheta, sciret utique quae et qualis mulier esset quae tangit eum, quia peccatrix est. 40 Et respondens Iesus dixit ad illum, Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait, Magister, dic. 41 Duo debitores erant cuidam faeneratori, unus debebat denarios quingentos, alius quinquaginta; 42 non habentibus illis unde redderent, donavit utrisque. Quis ergo eum plus diliget? 43 Respon-

---

36. κατεκλιθη BDLΞX. 1. 33. | ‡ανεκλιθη ⊃. AP. rel.

37. ιδου] om. Syr.Pst. Arm. Æth. [Syr. Crt. et cum accubuisset mulier una peccatrix fuit in illa urbe.]
— ητις ην post γυνη BLΞ. 1. (69. τις ην.) Vulg. *c.f.l.* (Syrr.Crt.&Pst.) Memph. Arm. | ‡post εν τη πολει ⊃. APXΔ. 33. rel. *a.b.e.* Syr.Hcl. Goth. | om. D. Æth.
— ἁμαρτωλος] ante εν τη πολει l. Syrr. Crt.&Pst. Æth.
— και ante επιγνουσα ABPXΔ. 69. FM SV. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. | *om. ⊃. DLΞ. 1. 33. rel. Latt. Syr.Crt. Arm. Æth.
— επιγνουσα] γνουσα D.
— κατακειται AB(D)LΞX. 33. Λ. (post φαρισαιου D. *c.e.* Syrr.Crt.&Pst.&Hcl. | Contra, *Orig. Int.* iv. 517c.) | ‡ανακειται ⊃. PΔ. rel.
— κομισασ *sic* Δ.
— αλαβαστρον] praem. το F. | post μυρου D. | Contra, *Orig. Int.* iv.

38. ὀπισω *ante* παρα τους ποδας αυτου BDLXΔ. 1. 33 Vulg. *a.b.c.e.f.g*[1]. Syrr. Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int* iv. 517c. | ‡post ⊃. AP. 69. Syr. Hcl. Goth.
— αυτου *Orig. Int.* iv. | του του *sic* M. | του Ιησου AK. Syr.Hcl.
— κλαιουσα *Orig. Int.* iv. | om. F. Vulg. *b.g*[1]*.ff.*(ut vid.)*l.*

38. τοις δακρυσιν post κλαιουσα BDL. 33. Vulg. *a.b.c.(e.)f.g*[1]. Syr.Crt. Arm. *Orig. Int.* iv. | ‡post τ. ποδας αυτου 2°. ⊃. APXΔ. 1. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth. [Syr.Pst.] ‖τ. ποδ. αυτ. 2°.] om. *a.*
— ηρξατο βρεχειν Vulg. *f.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. | εβρεξε D. *a.b.(c.) e.ff.g*[1]. Syr.Crt. Æth. *Orig. Int.* iv.
— ταις] τοις A.
— εξεμασσεν BP(Δ). 1. (69.) rel. Vulg. *a.b.c.f.* Syrr.Crt.&Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iv. (-μασεν Δ. 69. E*H*.) | εξεμαξεν A DLX. 33. Memph. (vid. ver. 44, et Joh. xii. 3.) [*e.*]
— τῳ μυρῳ] τον μυρον 69*. (corr.[1].)

39. ὁ καλεσας αυτον *Orig. Int.* iv. 517c. | παρ' ᾧ κατεκειτο D. *e.* | om. Syr.Hier.
— λεγων] om. DX. 69. *e.* Syr.Hcl.txt. Arm. *Orig. Int.* iv. | Contra, ABP. rel. vv.
— ει] om. GH*txt.*
— προφητης] praem. ὁ B.*Mai.*Ξ. | Contra, ADPL. rel.
— αν] om. 69.
— ποταπη *Orig.* iii. 225e. | ποδαπη D*.
— ἡτις ἁπτεται] ἡ ἁπτομενη D *Gr. Orig.* iii.

40. ειπεν προς αυτον] προς αυτον ειπεν 33. | dixit ei Jesus Syr.Crt. | ειπεν αυτῳ X. | dixit ad Petrum *f**. Goth. | ad Petrum dixit illi *e.* ‖ειπεν ante ὁ Ιησ. Ξ.
— ειπε] ειπον D.

40. φησιν post ειπε BIIILΞ. 1. | ‡φησιν post ὁ δε ⊃. PX. 33. 69. rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. (dixit ei, Dic, magister, Syrr.Crt.&Pst.impr. ipse autem dixit ei, Dic mag. Syr.Pst.MSS.) | εφη post ὁ δε AD. Memph. Æth. [Arm.]

41. ab init.] sine add. ABIIPLΞΔ. 1. 33. 69. rel. Vulg. *a.* | add. ὁ δε ειπεν D. Syr. Hcl.mg. Memph. Schw. (Æth. add. "ei.") et dicit Arm. Dicit ei Syr.Hcl. txt.* | add. ὁ δε Ιησους ειπεν X. (*f.*) dixit ergo Jesus *b.c.* et Jesus ait *e.* Dixit ei Jesus Syrr.Crt.&Pst. | respondens Jesus dixit ei Memph.W.
— χρεοφ. AB*Rl.*DIIPL(e corr.[1])ΞΔX. 33. EFGHKMVΓΛ. | ‡χρεωφ. ⊃. B.*Mai.* L*. 1*s.* 69. U. ανθρωπῳ δανειστῃ χρεωφ. ησαν δυο (om. seq. ὁ.) *Orig.* iii. 225d.e.
— οφειλεν L. 69.
— πεντηκοντα] praem. δηναρια D. 69. *a.c.* Syrr.Crt.&Pst. | Contra, *Orig.* iii. *bis. Orig. Int.* ii. 368b. iii. 975b. iv. 523a.

42. εχοντων] †add. δε ⊃. AIIX. rel. *b.* (*c.*)(*e.*)*f.g*[1]. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. ("et cum" etc. Syr.Crt. "et" Syr.Pst.) | om. BDPLΞ. Vulg. *a.l. Orig.* iii. 225d. *Orig. Int.* ii. 368b.
— αυτων 2°. ABPLΞ. rel. *e.f.* rel. *Orig. Int.* ii. | om. DII. 69. Vulg. *a.b.c.ff.g*[1]. *l.* Arm. Æth.
— πλειον (πλεον D. | πλειονα F.)]

37. accubuisset *Cl.* | 39. est mulier *Cl.* | 41. et alius *Cl.* | 42. diligit *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

κριθεὶς † [ὁ] Σίμων εἶπεν, Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὀρθῶς ἔκρινας. 44 καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη, Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ‡ μοι ἐπὶ † πόδας" οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξὶν † αὐτῆς ἐξέμαξεν. 45 φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον οὐ διέλιπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. 46 ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψεν ‡ τοὺς πόδας μου." 47 οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ¶ ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. 48 εἶπεν δὲ αὐτῇ, Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. 49 καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, ¶ Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; 50 εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα, Ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

dens Simon dixit, Aestimo quia is cui plus donavit. At ille dixit ei, Recte iudicasti. 44 Et conversus ad mulierem dixit Simoni, Vides hanc mulierem? intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: haec autem lacrimis rigavit pedes meos et capillis suis tersit. 45 Osculum mihi non dedisti: haec autem ex quo intravit non cessavit osculari pedes meos. 46 Oleo caput meum non unxisti: haec autem ungento unxit pedes meos. 47 Propter quod, dico tibi, remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum: cui autem minus dimittitur, minus diligit. 48 Dixit autem ad illam, Remittuntur tibi peccata. 49 Et coeperunt qui simul discumbebant dicere intra se, Quis est hic qui etiam peccata dimittit? 50 Dixit autem ad mulierem, Fides tua te salvam fecit: vade in pace.

---

†praem. ειπε ⊊. ΠΡΧ. 33. rel. Syr. Hcl. Goth. (εἶπε K*Tf.*) (επιπλιον A.) | om. BDLΞ. 1. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Æth. (ante τις ουν Arm.)

42. αυτον post αγαπησει BLΞX. 33. F. | ‡ante ⊊. ΑΠΡΓ*sic.* rel. *f.* Goth. (αυτων 69.) | ante πλεον D. Vulg. *a.b.c. e.g*[1]. | om. Δ.

43. αποκριθεις ὁ Σιμων ειπεν (B)D(L[2]) (Ξ). Vulg. *b.c.e.l.* (Syr.Pst.) Memph. (Æth.) (om. ὁ B.*Mai.*LΞΓ.) | †add. δε ante ὁ Σιμ. ⊊. APL*. 33. rel. *a.f.* Syr.Hcl. Goth. (quod omittunt vv. rel.) | ὁ δε Σιμων ειπεν II. 1. dixit ei Simon Syr.Crt. dicit Simon Arm.

— ᾧ] ὃ 69.

— πλειον] πλεον D.

— ὁ δε] add. Ιησους M. *ff.* (Syrr.Crt.& Pst. dixit ei Jesus.)

44. τῳ Σιμωνι εφη ABΠΡLΞ. rel. Memph. Arm. | ειπεν τῳ Σιμωνι D. Vulg. *a.b.* (*c.*)(*e.*)*f.g*[1]. Syrr.Crt.&Pst.&Hcl. Goth. Æth.

— την] om. L.

— ὑδωρ] praem. και D.

— μοι επι ποδας B(X. 33. τους ποδας) *e.* | επι ποδας μοι D. *a.ff.g*[1]. | μου επι τους ποδας LΞ. | ‡ επι τους ποδας μου ⊊. ΑΠ[2]P. 1. 69. rel. Æth. | †om. τους BDII* *ut vid.* pedibus meis Vulg. *b. c.f.*

— δακρυσιν] δακρισιν D.

— θριξιν] †add. της κεφαλης ⊊. Δ. rel. Syr.Crt. | om. ABDΠΡLΞX. 1. K. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.

44. εξεμαξεν] -ζεν B.*Blc.* (Ctra, ap. *Mai.*)

45. φιλημα μοι] add. αγαπης Λ.

— εισηλθον ABDΠΡL[2]Ξ. rel. *b.c.f.* Syr. Crt. Syr.Hcl.mg *Graecè.* Goth. Arm. Æth. | εισηλθεν L*. 69. Vulg. *a.e.ff. g*[1]. Syr.Pst. *sic*(*e punctis*)et Syr.Hcl.txt. Memph.

— διελιπεν] -λειπεν ΑΠΙLΞΧΔ. 33. 69. EG *sic* KΜΛ.

— μου] post τους ποδας P. Latt.

46. τ. κεφ. μου] pedes meos *a.e.ff.l.* Syr. Hier. 1*a man.* (*add. eadem* Æth.) | om. ?D*. (Syr.Crt. "tu non unxisti me" tantum.)

— τους ποδας μου ABPLΞ. 33. EFGHU VΓ. Vulg. *f.g*[1.2]. | ‡μου τους ποδας ⊊. XΔ. 1. 69. KMSsΛ. ‖om. DII. *a.b.c. e.ff.l.* Arm. (?τους ποδας II[2]. *in marg.*?) | ante ηλειψεν LΞ. Syr.Pst.

47. οὗ χαριν] add. δε D. (mox λεγω σοι om. Æth.)

— αφεωνται *Clem.* 205. | αφεονται Δ. 69. M. | αφιονται F. remittuntur Vulg.*Cl. a.* dimittuntur *c.f.* remissa sunt *b.ff.* remittentur *Am. e.g*[1].

— αἱ ἁμαρτιαι αυτης BIILX. rel. Memph. Goth. (Æth.) | αυτης αἱ ἁμαρτιαι A. 69. FK. *Clem.* 205. | αυτῃ αἱ ἁμαρτιαι αυτης P. Syrr.Crt.& Pst.&Hcl. Arm. | ei peccata Vulg. *a.* (*b.*)(*c.*)(*e.*)*f.g*[1]. *Orig. Int.* ii. 191[b]. | αυτῃ tantum D. *ff.l.*

47. αι πολλαι] πολλα D. *ff.l.* | om. *e.g*[1]. | om. *ai* 69. K.

— ὁτι ηγαπησεν.... αγαπα] om. D. *e.* | Contra, *Orig. Int.* ii. 191[b]. 697[f]. *Cypr.* 328. vid. *Iren.* 213. | (quia cui multum remittitur multum diligit, quia multum dilexit, cui autem paululum paululum Arm.)

— πολυ] πολλοι F. πολλυ ΓTf. (seq. ὀδε Ξ.)

— αφιεται ολιγ. αγαπᾳ] αγαπα ολιγ. αφιεται F. Æth.

— αφιεται] add. και B.

— αγαπᾳ] αγαπατε 69.

48. αυτῃ] ad illam mulierem *e.* Syrr.Crt. &Pst. | ad illam, Mulier *c.* ad eam, Mulier *b.* | add. Jesus *a.b.f.ff.g*[1]*.l.* (Contra, Vulg. *c.*)

— αφεωνται] -ονται Δ. 69. M.

— σου] σοι PTf.(ctra, Knit) Vulg. *a.b.c. e.g*[1]. (tibi peccata tua *f.ff.* Syrr.Crt.&Pst. &Hcl. (*tua.) Arm. *Orig. Int.* iii. 975[b].)

49. συνανακειμενοι] add. αυτῳ II.

— εν εαυτοις] αυτοις 69*. (corr.[1].) | εν αυτ. Δ.

— οὑτος] post εστιν DP. 1. 69. Vulg. *a.c.e.f.* Memph. (om. *b.*) | ante ABL. rel. vv.

50. ειπεν δε] add. Jesus *b.c.e.* Syr.Pst.

— γυναικα] add. γυναι D.

— εις ειρηνην *g*[1]. | εν ιρηνη D. (Latt.)

47. remittentur *Am.* | 49. accumbebant *Cl.*

A B D (P) [R]. οε
L [Ξ] X Δ. ι
1. 33. 69.
E(F)GHKMSUVΓ
Λ.
VIII.

57 [1] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, [2] καὶ γυναῖκές τινες αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ
¶ P καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ¶ ἐξεληλύθει, [3] καὶ ‡ Ἰωάνα″ γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρῴδου, καὶ Σουσάννα, καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν ‡ αὐτοῖς″ ‡ ἐκ″ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

[1] (75, 10.) Et factum est deinceps et ipse iter faciebat per civitatem et castellum praedicans et evangelizans regnum dei, et duodecim cum illo, [2] et mulieres aliquae quae erant curatae ab spiritibus malignis et infirmitatibus, Maria quae vocatur Magdalene, de qua daemonia septem exierant, [3] et Iohanna uxor Chuza procuratoris Herodis, et Susanna, et aliae multae quae ministrabant eis de facultatibus suis.

c ‖ Matt. 13:2-8. οϛ
‖ Mar. 4:1-9. β
§ Ξ
§ R KB

58 [4] [c] Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτόν, [§] εἶπεν διὰ παραβολῆς, [5] Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν [§] σπόρον αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ
¶ F οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. [6] καὶ ἕτερον ‡ κατέπεσεν″ ¶ ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. [7] καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό. [8] καὶ

[4] (76, 2.) Cum autem turba plurima conveniret, et de civitatibus properarent ad eum, dixit per similitudinem, [5] Exiit qui seminat seminare semen suum: et dum seminat, aliud cecidit secus viam, et concùlcatum est, et volucres caeli comederunt illud. [6] Et aliud cecidit super petram, et natum aruit, quia non habebat umorem. [7] Et aliud cecidit secus spinas, et simul exortae spinae suffocaverunt illud. [8] Et aliud ceci-

1. καθεξης] ἑξης A.
— και αυτος] om. Syr.Crt. (Dominus Jesus Æth.)
— διωδευεν] εδιωδ. K.
— κηρυσσων] om. Syr.Crt.
— δωδεκα] add. discipuli *a.b.c.f.*(*g*1.) | Contra, Vulg. *e.ff.*
— συν αυτῳ] μετ' αυτου D.
2. τινες] om. *b.ff.g*1. Syr.Crt.&Pst.&Hcl. ut vid. Memph. Goth. Æth. | Contra, Vulg. *a.c.e.f.* Arm. *Orig.* i. 380c.
— αἱ] om. 1.
— τεθεραπευμεναι] post πονηρων 1.
— Μαρια BDX. rel. Memph. | Μαριαμ APL. 1. 33.
— αφ'] εξ D.
— ἑπτα] om. F. (ζ. δαιμονια D.) | πολλα H(non G). | duodecim *c*(? xii. pro vii.)
— εξεληλυθει] ejecerat Syr.Crt.
3. Ιωανα B.*Mai.*D. Syr.Hcl.mg. *Graecè.* | ‡ Ιωαννα ⊊. AL. rel.
— Σουσαννα] Σωσαννα MΓ. *Orig.* i. 380d. *ed.*
— ἑταιραι] ἑταιραι A.
— αἵτινες] add. και D. *a.c.ff.l.* (om. Vulg. *b.e.f.g*1.)
— αυτοις B.*Blc.Mai.*DΔ. 69. EFGHKS UVΓΛ. *Am. c.e.f.ff.g*1. Syr.Crt.Pst.& Hcl.mg. Goth. (τοις μαθηταις *Orig.* in interpr. i. 380d.) | ‡ αυτῳ ⊊. ALX. 1. 33. M. Vulg.*Cl. Fuld. a.b.* Syr.Hcl.txt. Memph. Arm. Æth. *Tert.* adv. Marc. iv. 19. (vid. Matt. xxvii. 55. Mar. xv. 41.)
3. εκ AB.*Btly.Bch.Blc.*DL. 1. 69. K. *Orig.* i. 380d. | ‡ απο ⊊. (Bap.*Mai.*) XΔ. 33*s.* rel. ("de" Latt.) ‖ om. απο των ὑπαρχοντων αυταις E*. (habet in mg.) | (αυτοις H. αυτων D. Contra, *Orig.* i.)
4. συνιοντος] συνελθοντος D. 69.
— κατα πολιν *Orig. Int.* iii. 835c. | την πολιν D *Gr.*
— δια παραβολης Vulg. *f.g*2. rel. (praem. eis Syr.Crt.) | παραβολην τοιαυτην προς αυτους D. (*b.*) (Æth.) | parabolam *a.*(*ff.*) parabolam ad illos *c.*(*g*1.)*l.* similitudinem talem *e.* (parabolam talem *Orig. Int.* iii.)
5. ab init.] Ecce *a.b.e.ff.g*1.2.*l.* Syr.Crt. (vid. Matt. xiii. 3. Mar. iv. 3.) | om. Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iii.
— του σπειραι] om. A* *ut vid.* | om. του DK. | Contra, *Just.* Tr. 125. *Hipp.* Phil. viii. 9. (263.) *Orig.* iii. 6c. *Eus.* in Es. 558c. 560b.
— αυτου B. *Mai.*DLΞ. rel. [R.n.l.] | ἑαυτου AΔMSVΓ. | om. *Just.* Tr. (om. τ. σπ. αυτ. *c.* Syr.Crt. Arm.MSS. vid. Matt. xiii. 3.)
— αυτον] om. D.
5. ὁ μεν ADR. rel. Latt. rel. *Just.* Tr. | ἁ μεν B. (vid. Matt. xiii. 4.)
— παρα] επι R*sic.*
— του ουρανου Vulg. *c.f.g*2. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 474a. | om. D. *a.b.e.ff.l.* Syrr.Crt.& Pst. (vid. Matt. xiii. 4.)
— αυτο ADR. rel. Latt. rel. | αυτα B. (vid. Matt.) | αυτον F.
6. ἑτερον] αλλο D.
— κατεπεσεν BRLΞ. | ‡ επεσεν ⊊. AD. rel. (vid. Matt. xiii. 5.)
— επι] παρα Ξ.
— την πετρ.] om. την B.*Mai.*
— φυεν] εφυεν L. (praem. statim Syr.Pst.)
7. ἑτερον] αλλο D. (vid. Mar. iv. 7.)
— εν μεσῳ] (εμμεσῳ APap.*Tf.*RLΞ.) μεσῳ 69. | μεσον D.
— συμφυεισαι] συνφυεισαν L. | φυεισαι X. ‖ om. αἱ seq. G. (om. αἱ ακανθαι Syr.Crt.)
8. ἑτερον] αλλο D. (vid. Mar. iv. 8.)
— εις ABRLΞXΔ. 1. 33. 69. EF *Wtst.*GH KMSUVΓΛ. Vulg. *b.e.f.ff.g*1.*l. Hipp.* Phil. viii. 9 (263.) | ‡ επι ⊊. D. *a.c. Just.* Tr. 125. (vid. Matt. xiii. 8.)
— αγαθην] add. και καλην D. *a.c.e.* Syr.

1. per civitates et castella *Cl.* | 2. septem daemonia *Cl.* | 3. Chusae *Cl.* | ministr. ei *Cl.* | 4. convenirent *Cl.* | *om.* et *Am.** | 7. inter spinas *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.
[d] ‖ Matt. 13:10-23. ‖ Mar. 4:10-20.
9. *τίς αὕτη εἴη παραβολή*

οζ
α
[e] Esa. 6:9.
οη
β

12. *ἀκούοντες*

ἕτερον ἔπεσεν ‡ εἰς″ τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει, Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. [9] d Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ †, Τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη; [10] ὁ δὲ εἶπεν, Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, [e] ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. [11] ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή· ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ· [12] οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδόν εἰσιν οἱ ‡ ἀκούσαντες,″ εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. [13] οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἳ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. [14] τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. [15] τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν

dit in terram bonam, et ortum fecit fructum centuplum. Haec dicens clamabat, Qui habet aures audiendi audiat. [9] Interrogabant autem eum discipuli eius quae esset haec parabola. [10] Quibus ipse dixit, Vobis datum est nosse mysterium regni dei, (77, t.) ceteris autem in parabolis, ut videntes non videant et audientes non intellegant. [11] (78, 2.) Est autem haec parabola. Semen est verbum dei. [12] Qui autem secus viam, sunt hi qui audiunt, deinde venit diabolus et tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. [13] Nam qui supra petram, qui cum audierint cum gaudio suscipiunt verbum, et hi radicem non habent, qui ad tempus credunt et in tempore temtationis recedunt. [14] Quod autem in spinis cecidit, hi sunt qui audierunt et sollicitudinibus et divitiis et voluptatibus vitae euntes suffocantur et non referunt fructum. [15] Quod autem in bonam terram, hi sunt

---

Pst. Arm. | om. Vulg. *b.f.ff.g*[1]. Syr. Hcl. rel. (praem. eadem *Hipp.* Phil.) vid. Matt. et Mar. (et ver. 15.) | add. et fructiferam Syr.Crt. (vid. Matt. et Mar.)

8. *φυεν*] *εφυεν* L. ‖ add. *και* D *Gr. e.f.*
— *ταυτα λεγων.... ακουετω*] om. 69. ‖ *εφωνει*] voce magna dicebat Syr.Crt.

9. *επηρωτων*] *-τουν* 69. (*επηρωντων* D.)
— *αυτου* Vulg. *e.f.g*[1]. *Orig. Int.* iii. 835[d]. | om. R. *a.b.c.ff.* Arm. ‖ † add. *λεγοντες* ⸗. AX. rel. *f.* Syr.Hcl. Goth. Æth. (vid. Matt. xiii. 10.) | om. BDR LΞ. 1. 33. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. *Orig. Int.* iii. 835[d].
— *τις*] praem. *το* D.
— *τις ειη ἡ παραβολη αὐτη* ADXΔ. 69. rel. *c.e.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Goth. | *τις ειη* (*ει* B.*Bch.*) *αὐτη ἡ παραβολη* B.*Bch.* 1. Vulg. *a.b.f.ff.g*[1]. Æth. (om. *αὐτη* Arm.) | *τις αὐτη ἡ παραβολη* LΞ. | *τις αὐτη ειη παραβολη* B. *Btly.Mai.* (33. *ἡ παρ.*) | (*ειη*] om. L supra Γ. *ει* B.*Bch.*K.) | *περι της παραβολης* R.

10. *ειπεν*] *εφη* 1. ‖ add. *αυτοις* 1. 69. *c.e.* Syrr.Crt.&Pst.&Hcl.mg. Memph. (quibus Vulg. *b.ff.g*[1].)
— *γνωναι hic Orig. Int.* iv. 470[c]. | post *του θεου* D. | om. *a.*
— *παραβολαις*] add. *λαλω* Λ. *b.* | Ctra., *Orig. Int.* iv. | add. dicitur *g*[1]. Syrr.Crt. &Pst. (ceteris autem non est datum nisi in similitudinem *e.*(*g*[1].) illis autem qui foris sunt non est datum ut scirent, propterea in parabolis dicitur eis Syr. Crt. (*vid.* Matt. xiii. 11, 13.)

10. *μη βλεπωσιν* ABXΔ. 33. rel. | *μη ιδωσιν* DLΞ. 1. | *βλεπωσιν και μη ιδωσιν* R. (vid. Mar. iv. 12.)
— *ακουοντες μη* BDLΞXΔ. 1. 33. rel. Latt. Syrr.Crt.Pst. & Hcl.txt. Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. | *ακουσαντες μη* A. | *ακουοντες ακουσωσιν και μη* R. 69. (vid. Mar.) | *ακουοντες μη ακουσωσιν μηδε* F *Wtst.* Syr.Hcl.mg. Memph. Æth.
— *συνιωσιν*] *συνωσιν* 1.

11. *λογος*] add. *ὁ* D.

12. *εισιν*] om. Λ.
— *ακουσαντες* B.*Blc.Mai.*LΞU. | ‡ *ακουοντες* ⸗. ARXΔ. rel. vv. | *ακολουθουντες* D. ‖ add. *τον λογον* X. *c.e.* Syr.Pst. *Orig. Int.* ii. 474[b]. (vid. Matt. xiii. 19. Mar. iv. 15.) verbum Dei *b.* Syr.Crt. | Contra, Vulg. *a.f.ff.g*[1]. Syr. Hcl.
— *ειτα* Vulg. *f.g*[1]. Syr.Hcl.(et mg. *Graece.*) Memph. Goth. | *ων* D. ("quorum" D. Lat.) | "et" Syrr.Crt.&Pst. Æth. "et deinde" Arm. (autem post *ερχεται* *a.b.c.e.ff.l. Orig. Int.*)

12. *τον λογον*] post *αυτων* D. *a.b.c.f.* | Contra, Vulg. *g*[1]. (om. *e. Orig. Int.* ii.)
— *της*] *τας* Λ.

13. *της πετρας* ABR. rel. | *την πετραν* DXF *Wtst. Orig.* i. 308[e].
— *μετα χαρ.*] praem. *ευθεως* Syr.Crt.
— *οὗτοι Orig.* i. | om. D. *e.* Syr.Crt. Arm. Æth. | *αυτοι* B*.*Mai.*
— *πειρασμου*] *-μον* K.
— *αφιστ.*] scandalizantur Syr.Crt. (vid. Matt. xiii. 21.)

14. *πεσον*] *εμπεσον* Λ.
— *ακουσαντες* Vulg. *e.f.ff.g*[1]. Syr.Hcl. Goth. | *ακουοντες* 33. K*sic. a.b.c.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth. ‖ praem. *τον λογον* 1. (vid. Mar. iv. 18.) add. *a.c.f.g*[1]. Syrr.Crt.&Pst. Arm.
— *και* post *μεριμνων Orig.* iv. 14[c]. | om. D. *c.e.f.l.* Æth. (non 69.)
— *πλουτου*] add. mundi Syr.Crt.
— *ἡδονων*] praem. *υπο* A. Arm. | Contra, *Orig.* iv.
— *πορευομενοι*] *-νος* Δ*. (om. Syr.Pst.)

15. *εν τῃ καλῃ γῃ*] *εις την καλην γην* D. Latt. *Orig.* i. 308[f]. vid. Matt. xiii. 23. (praem. "quod cecidit" Syr.Crt.) ‖ postea *om. οὗτοι εισιν* Arm.

---

10. intelligant *Cl.* | 12. hi sunt *Cl. om.* hi *Am.** | 13. radices *Cl.* | 14. in spinas *Cl.* | a soll. *Cl.*

A B D (R). L (Ξ) X Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓΛ. § F οθ ¶ R β

οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ § ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν,¶ καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. 16 f οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ‡ ἀλλὰ″ ἐπὶ λυχνίας ‡ τίθησιν,″ ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. 17 g οὐ γάρ ἐστιν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ ‡ μὴ γνωσθῇ″ καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. 18 βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· h ὃς ‡ ἂν γὰρ″ ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.

qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent et fructum afferunt in patientia. 16 (79, 2.) Nemo autem lucernam accendens operit eam vase aut subtus lectum ponit, sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen. 17 (80, 2.) Non enim est occultum quod non manifestetur, nec absconditum quod non cognoscatur et in palam veniat. 18 (81, 5.) Videte ergo quomodo auditis: qui enim habet, dabitur illi, et quicumque non habet, etiam quod putat se habere auferetur ab illo.

f Mar. 4:21. Matt. 5:15. Luc. 11:33. — π β
g Mar. 4:22. Matt. 10:26. Luc. 12: 2. — πα
h cap. 19:26. Matt. 25:29. — ε

πβ

59 19 i ‡ Παρεγένετο″ δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. 20 ‡ ἀπηγγέλη δὲ″ αὐτῷ †, Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω ἰδεῖν ‡ θέλοντές σε.″ 21 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν, οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες †.¶

19 (82, 2.) Venerunt autem ad illum mater et fratres eius, et non poterant adire ad eum prae turba. 20 Et nuntiatum est illi, Mater tua et fratres tui stant foris volentes te videre. 21 Qui respondens dixit ad eos, Mater mea et fratres mei hi sunt qui verbum dei audiunt et faciunt.

1 ‖ Matt. 12:46-50. β ‖ Mar. 3:31-35.

20. σε θέλοντες.

¶ Ξ

15. καλῃ και Vulg. *f. Orig.* i. | om. D. *a.b.c.e.ff.l.*
— ακουσαντες] -οντες 69. Latt. | Contra, *Orig.* i.
— λογον] add. του θεου D. | Contra, *Orig.* i.
— καρποφορουσιν *Orig.* i. | καρπον φερουσιν 69. | τελεσφορουσιν LΞ.
— ὑπομονῃ] add. πολλῃ 69. | Contra, *Orig.* i.
— ad fin.] add. ταυτα (add. δε H.) λεγων εφωνει, Ὁ εχων ωτα ακουειν (om. G^2.) ακουετω X. 1*mg.* 69. $E^2F^2G^2$HMΓ Λ. Syr.Hier.

16. ab init. Parabolam alteram dicebat Syr.Crt.
— αυτον] om. 1. *b.c.ff.*
— σκευει] εις σκευος 1. | om. *e.l.*
— αλλα DL. 33. | ‡αλλ᾽ ⊋. ABΞ. rel.
— επι λυχνιας ABL. rel. | επι την λυχνιαν DXKM(U om. την) vid. Mar. iv. 21. (λυχν.....ἱνα οἱ εισ- om. E*.)
— τιθησιν BLΞ. 1. 69. FΛ. | ‡επιτιθησιν ⊋. AXK. rel. | τιθι D. | om. *e.* Æth. ‖ add. aut in loco abscondito Syr. Crt.
— ἱνα....φως ADLΞ. rel. *Orig. Int.* iii. 886d. | om. B.*Btly.Blc.Mai.* vid. Mar. iv. 21. (ut omnibus luceat *c.e.*)
— εισπορ.] εκπορ. Λ*Tf.*
— το φως] ante βλεπ. 1.

17. κρυπτον] praem. τι XU.
— ου] ουν L.

17. φανερον γενησεται *a.* | φανερωθησεται 1. Vulg. *b.c.e.f. Orig.* iii. 235a. | φανερον εσται D.
— ὁ ου μη γνωσθῃ B(L)Ξ. 33. (om. μη L*.) | αλλα ινα γνωσθῃ D. | ‡ὁ ου γνωσθησεται ⊋. AX. rel. (ου] add. μη F.)

18. ουν] om. *a.b.c.ff.l.* Syrr.Crt.&Pst. | Contra, Vulg. *e.f.* Syr.Hcl. rel.
— ακουετε] add. και προστεθησεται ὑμιν τοις ακουουσιν 69. (vid. Mar. iv. 24.)
— αν γαρ BLΞ. | ‡γαρ αν ⊋. DX. 1*s.* 33*s.* KSsUΛ. | γαρ εαν AΔ. 1*Tf.* EF GHMVΓ. (γαρ εανχη 69 *sic.*)
— εχῃ] εχει*bis* HΛ. (1°. Γ.) (2°. M.)
— δοθησεται....μη εχῃ] om. 1. ‖δοθ. αυτῳ] add. et abundabit Syr.Crt.
— ὃς αν ABDLΞ. 33*s.* KS. | ὃς εαν XΔ. 69. EFGHMUVΓΛ.
— μη] ουκ Λ.
— και ὁ δοκει εχειν] post αρθ. απ᾽ αυτου D. *e.* | Contra, *Tert.* adv. Marc. iv. 19.
— δοκει] δοκειν V.

19. παρεγενετο B.*Mai.*DX. | ‡-νοντο ⊋. ALΞ. rel.
— μητηρ] add. αυτου D. 69. *c.e.* Syrr. Crt.&Pst. Memph. Æth. (om. post αδελφοι *c.e.*)
— αδελ. αυτου] add. et stabant foras Syr.Crt.
— ηδυναντο] εδυναντο ΔEGKUV. | ηδυνοντο LΞ. Syrr.Crt.&Pst.

20. απηγγελη δε BDLΞ. 33. *a.b.*(*c.*)*ff.g*1*.l.* απαγγελλει δε 69. | απηγγειλαν δε X. Memph. | ‡και απηγγελη ⊋. AΔ. 1. rel. Vulg. *e.f.* Syrr.(Crt.&Pst.)&Hcl. Goth. Arm. Æth. (κ. απηγγελλη F.)
— αυτῳ] †add. λεγοντων ⊋. AX. rel. Syr.Hcl. Arm. | om. BDLΞΔ. 1. 33. Vulg. *a.b.c.e.f.ff.g*1*.l.* Syrr.Crt.& Pst. Memph. Goth. Æth. ‖add. ὁτι DL X. 1. *a.b.c.e.f.ff.g*1*.l.* Syr.Hcl. Memph. Goth. | Contra, ABΞΔ. 33. rel. Vulg. Syrr.Crt.&Pst. Arm. Æth.
— ἑστηκασιν] post εξω D. *c.e.* Æth. (*Eus.* ad Steph. i. 223. ? Matt. xii. 47.)
— ιδειν θελοντες σε B.*Btly.Mai.*Ξ. volentes te videre Vulg. *a.b.c.*(*e.*)*f.* Syrr.Crt. &Pst.&Hcl. (Æth.) | ‡ιδειν σε θελοντες ⊋. ALX. rel. *Eus.* ad Steph. | ζητουντες σε D.

21. αποκριθεις] om. 1. Arm.
— προς αυτους] αυτοις D. *c.e.* ‖seq. ουτοι εισιν *hic* Syrr.Crt.&Pst.
— μητηρ] praem. ἡ DXΔ. 69. (vid. Matt. xii. 49. Mar. iii. 34.) | Contra, ABLΞ. rel. ‖μου seq. om. 1. *b.ff.*
— αδελφοι] praem. οἱ DXΔ. 69. (vid. Matt. et Mar.) | Contra, ABLΞ. rel.
— ακουοντες] -σαντες H.
— ποιουντες] †add. αυτον ⊋. X. rel.

17. est enim *Cl.* | 18. audiatis *Cl.* | 19. *om.* ad *ante* eum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* ΚΓ′
Syrr. C. P. H. πγ
Memph. β
Goth. Arm. Æth.
j ‖ Matt. 8:23-27.
‖ Mar. 4:35-41.

60 [22] j ‡ Ἐγένετο δὲ″ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· καὶ ἀνήχθησαν. [23] πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν. καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευον. [24] προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες, Ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ ‡ διεγερθεὶς″ ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. [25] εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ποῦ † ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ § ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, § ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; [26] k καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν ‡ Γερασηνῶν,″ ἥτις ἐστὶν ‡ ἀντιπέρα″ τῆς Γαλιλαίας.

24. ἐγερθεὶς

§ Ξ
§ R

k ‖ Matt. 8:28-9:1.
‖ Mar. 5:1-20.

[22 (83, 2.)] Factum est autem in una dierum et ipse ascendit in una navicula et discipuli eius, et ait ad illos, Transfretemus trans stagnum. Et ascenderunt. [23] Navigantibus autem illis obdormivit: et descendit procella venti in stagnum, et complebantur et periclitabantur. [24] Accedentes autem suscitaverunt eum dicentes, Praeceptor, perimus. At ille surgens increpavit ventum et tempestatem aquae: et cessavit, et facta est tranquillitas. [25] Dixit autem illis, Ubi est fides vestra? Qui timentes mirati sunt dicentes ad invicem, Quis putas hic est, quia et ventis imperat et mari et oboediunt ei? [26] Et navigaverunt ad regionem Gerasenorum, quae est contra Galilaeam.

ΚΔ′ 61 [27] Ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν

[27] Et cum egressus esset ad terram, occurrit illi vir quidam

---

Syrr.Crt.&Pst. Memph. | om. ABDLΞ Δ. 1. 33. H[2] *ut vid.* V*(add.[1].) Vulg. *a. b.c.e.f.l.* Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth.

22. εγενετο δε ABDL. 1. 33. 69. KMU. Latt. Syrr.Pst.&Hcl.*sic.* Memph. Goth. | ‡ *και εγενετο* ⸗. XΔ. rel. Syr.Crt. Arm. Æth.

— *και αυτος ενεβη* AB(L)XΔ. 1. 33. (69.) rel. | *αναβηναι αυτον* D *Gr.* (*ενεβη*] *ανεβη* L. 69. FM.) | *κ. αυτος ενεβη ὁ Ιησους* GH. | *κ. αυτος ὁ Ιησους ανεβη* F. ascendens Jesus sedit Syrr. Crt.&Pst. [*e.*]

— *πλοιον*] praem. *το* 69. HMV.

— *μαθ. αυτου*] add. secum Syr.Crt.

— *διελθωμεν*] *-θομεν* Λ.

— *και ανηχθησαν*] om. Syrr.Crt.&Pst.

23. πλεον. δε αυτων] add. in mare Syr. Crt.

— λαιλαψ] λαιλαμ U*sic.*

— ανεμου] add. πολλη D.

— εις την λιμνην] ante ανεμου B. *a.* | Contra, ADL. rel. | om. *b.e.* Æth.

— και συνεπληρουντο] add. a fluctibus navicula *b.*(*c.*)(*ff.*)*g*[(1.)2]. ‖ad fin.] et impleta est navis eorum a fluctibus et prope erant ut mergerentur Syr.Crt. et prope erat navis ut mergeretur (tantum) Syr.Pst.

— εκινδυνευον] εκινδυνευεν 33. | συνεκινδυνευον 69.

24. προσελθοντες δε Syr.Hcl. | εθλ. δε Δ. | και προσελθ. K. Syrr.Crt.&Pst. Æth.

24. επιστατα επιστατα ABL. rel. Syrr. Pst.&Hcl. Arm.ed. | semel XΓ. Latt. (Syr.Crt.) Memph. Goth. Arm.MSS. Æth. | κυριε κυριε D. ? Syr.Crt.(semel.) vid. Matt. viii. 25. ‖add. σωσον U.

— διεγερθεις BL. 33. (vid. Mar. iv. 39.) | ‡ εγερθεις ⸗. ADX. rel. (vid. Matt. viii. 26.)

— του ὑδατος] om. D.

— και επαυσαντο] om. Syr.Crt. *a.b.e.* | (-σατο 1. EFGH. Vulg. *c.f.ff.g*[1]. Syr. Hcl.† Memph.MS.)

— και εγενετο] om. 33.

— γαληνη] add. μεγαλη Δ. 1. K. *b.f**.*g*[2]. Syr.Hcl.mg. Memph.W.(non Schw.) Æth. (vid. Matt. et Mar.)

25. ειπεν δε] και ειπεν L. 33. Syrr.Crt.& Pst. Memph.

— που] †add. εστιν ⸗. DΔ. rel. vv. | om. ABLX. 1. Æth.

— πιστις] *-τιν* Λ*.

— φοβηθεντες δε] οἱ δε φοβ. L. 33. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. (qui timentes Vulg. *g*[1]. et timentes *b.c.ff.l.* et timuerunt *a.*)

— εθαυμασαν] *-μαζον* 1. Syrr.Crt.&Pst. (ctra, Hcl.)

— λεγοντες] post προς αλληλους LΞ. 33. Vulg.*Cl. a.b.c.e.ff.* Syr.Hcl. | Contra, *Am. f.g*[1].

— οὗτος] post εστιν 69. *b.c.e****.ff.g*[1]. Æth. (om. *e**.)

— και ὑπακ. αυτῳ] om. B. (Ctra, ADLΞ. rel. *Tert.* adv. Marc. iv. 20.) | (*αυτου* V.)

26. και κατεπλευσαν (A)B(L)Ξ. rel. Vulg. *Cl. b.e.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. (*και καταπλευσαν* L.) | κατεπλευσαν δε D. *Am. Fuld. a.c.f.ff.g*[1.2.] | και καταπλευσαντες 69. | και κατεπλευσεν R. | κατεπλευσαν post χωραν Δ*. (κατεπλευρα A* corr.[1].)

— των] om. Λ*.

— Γερασηνων BD(ΔLat.) Latt. Syr. Hcl.mg. (C* in ver. 37.) | Γεργεσηνων LΞX. 1. 33. Syr.Hier. Memph. Arm. Æth. (PC[2] in ver. 37.) *ἐν τοῖς ὁρίοις τῶν Γεργεσηνῶν, ὡς ὁ Λουκᾶς φησιν Epiph.* Lib. ii. tom. ii. i. p. 150. (sed de fide librariorum in exscribendo haec nomina valde dubitatur: item in Matt. viii. et Mar. v.) | ‡ Γαδαρηνων ⸗. AR Δ *Gr.* 69. rel. Syrr.Crt.& Pst.& Hcl.txt. Goth.

— εστιν] ην U.

— αντιπερα AB.*Mai.*DRΞXΔ. 1. 33. 69. EFGHKUVΓ*Tf.*Λ *sic.* | ‡ αντιπεραν ⸗. L. | περαν MS.

— της Γαλ.] om. της Δ.

27. εξελθοντι δε αυτῳ] και εξηλθον D. ‖ εξελθοντι] add. τῳ Ιησου H(seq. δε αυτῳ)M*mg.Tf.*

— ὑπηντησεν] praem. και D. | απηντ. Γ.

---

22. in naviculam *Cl.* | 23. et navig. illis *Cl.* | 25. ad invicem dicentes *Cl.* | et mari imperat *Cl.* | 26. enavigaverunt autem *Am.*

A B [C] D [P] R. L (Ξ) X Δ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUVΓ Λ.

[αὐτῷ] ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχεν δαιμόνια, ‡ καὶ χρόνῳ ἱκανῷ" ‡ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον," καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. [28] ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν † ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ § φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσῃς. [29] Παρήγγελλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ‡ ἐδεσμεύετο" ἁλύσεσιν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ ‡ διαρήσσων" τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ ‡ δαιμονίου" εἰς τὰς ἐρήμους. [30] ἐπηρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων, Τί σοι ‡ ὄνομα ἐστίν"; ὁ δὲ εἶπεν ‡ Λεγιών·" ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν. § [31] καὶ ‡ παρεκάλουν" αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελ-

qui habebat daemonium iam temporibus multis, et vestimento non induebatur, neque in domo manebat sed in monumentis. [28] Is ut vidit Iesum, procidit ante illum et exclamans voce magna dixit, Quid mihi et tibi est, Iesu fili dei altissimi? obsecro te ne me torqueas. [29] Praecipiebat enim spiritui immundo ut exiret ab homine: multis enim temporibus arripiebat illum, et vinciebatur catenis et compedibus custoditus, et ruptis vinculis agebatur a daemonio in deserta. [30] Interrogavit autem illum Iesus dicens, Quod tibi nomen est? At ille dixit, Legio, quia intraverant daemonia multa in eum. [31] Et rogabant eum ne imperaret illis ut in

27. τις ἀνὴρ ε. τ. π. ἔχων
— ἐκ χρόνων ἱκανῶν καὶ
— ἱμάτ. οὐκ ἐνεδιδύσκετο
§ C
29. παρήγγειλεν
— ἀπὸ τοῦ
30. εἰσηλθ. δαιμ. πολ.
§ P

---

27. αυτῳ 2°. ADRL. rel. vv. (vid. Matt. viii. 28. Mar. v. 2.) | om. BΞ. 1. 33. E. Arm.ed.
— ανηρ τις ARLΞ. rel. | τις ανηρ B. | om. τις D. *a.*
— εκ της πολεως *b.c.e.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. rel. om. Vulg. *a.ff.g*^{1,2}*l.* Syr. Crt. (vid. Matt. et Mar.) | om. της Δ.
— ὃς ειχεν ADRL *sic.*Ξ. rel. | εχων B.
— και χρονῳ ικανῳ BLΞ. (1.) 33. Syr. Hcl.mg. Syr.Hier. Memph. Arm. Æth. (κ. χρ. πολλῳ 1.) απο χρονων ικανων ὃς D. | ‡εκ χρονων ικανων και ς. AR. rel. *a.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl.txt. Goth. jam temporibus multis et Vulg. *f.ff.* temp. mult. et *b.c.g*^{1}. temp. compluribus qui *e.*
— ουκ ενεδ. ιματιον BLΞ. 1. 33. Syr.Hcl. mg. Memph. Goth. Æth. | ‡ιματιον ουκ ενεδιδυσκετο ς. A(D)R. rel. Latt. Syrr.Crt.& Pst. Arm. ‖ενεδυσατο B. *Blc.Mai.*LΞ. 33. | ‡ενεδιδυσκετο ς. A (D)R. rel. Latt. Syrr. (ενεδυδισκετο D.) | εδιδυσκετο Λ.
— εν οικιᾳ] εν οικῳ D. | εις οικιαν 69.
— εμενεν] εμειναν AL. 1 *Wtst.*
— αλλ'] αλλα R. ‖add. ην L. 33.
— μνημασιν] μνημειοις D. | add. και εν τοις ορεσιν ην κραζων και κατακοπτων εαυτον λιθοις X. (vid. Mar. v. 5.) add. et omni exclamatione exclamabat et laedebat seipsum lapidibus Syr.Crt.

28. ανακραξας] †praem. και ς. AR. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm. | om. BD *infra* LΞ X. 33. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Æth. ‖κραξας R. | ανακηρυξας 69. ‖ανεκραξεν (sine και) D. (*c.*)*e.* Memph. MS. *ut vid.* (om. seq. προσεπεσεν αυτῳ και D.)
— ειπεν] praem. και D^{2}.
— σοι] συ L.
— Ιησου ABCLΞ. 33. rel. *Tert.* adv. Marc. iv. 20. | om. DR. 1. 69. *e.* Memph. (vid. Matt. vii. 29.)
— του θεου] om. DΞ. 1. *g*^{1}. | Contra, *Tert.*
— βασανισῃς] -σεις H. (βανισης B* *Rl.*)

29. παρηγγελλεν *St.* 3. ACRLX(*Tr.*)Δ. 1. 33. E(G)HKUVΓ. Latt. Syrr.Crt.Pst. &Hcl. (-γελεν X *Tf.*G.) | παρηγγειλεν *St.* 4. *Elz.* B.*Mai.*Ξ. 69. FsMSsΛ. | ελεγεν D. *e.*
— γαρ] om. E*. (add. supra lin.)
— πνευματι] δαιμονιῳ D. *e.* (seq. ακαρτῳ D*.)
— εξελθειν] εξελθε D. *e.*
— απο του ανθρωπου] απ' αυτου L. 33.
— αυτον] αυτω Γ.
— και εδεσμ.] εδεσμ. γαρ D. *a.*(*b.*)*c.e.* (*ff.*)(*g*^{1}.) (Contra, Vulg. *f.* rel.)
— εδεσμευετο BLΞX*. 33. | ‡εδεσμειτο ς. ACDR. rel.
— φυλασσομ.] φυλαττομ. R *sic.*
— διαρησσων AB*Rl.Mai.*CRΔ. 1. U *Tf.* | ‡διαρρησσων ς. B^{2}LΞ (-σον X). rel. | διερησσε D. *c.e.* Æth. (et frangebat vincula sua et rumpebat Syr.Crt.)
— ηλαυνετο] ηλανευτο K. | ελαυνετο Λ. | ηλευνετο Δ*. ‖add. γαρ D. *c.e.*

29. ὑπο] απο BΞ. | Contra, ACDR. rel.
— του δαιμονιου B. *Mai.* C*DΞXE*. (Latt.) | ‡του δαιμονος ς. AC^{3}RL. rel. *a.* (om. του 69.) | των δαιμονων Λ. Syr. Pst.MS. Syr.Hcl.mg. (om. *ff.*)
— εις τας ερημους] εις την ερημον D. Syrr.Crt.&Pst.(ctra, Hcl.)

30. λεγων ACDRΞ. rel. Vulg. *f.* Syrr.Crt. &Hcl. Memph. Goth. Arm. (Æth.) | om. B. 1. *a.b.c.e.ff.l.* Syr.Pst. (vid. Mar. v. 9.) ‖seq. τι] ὁτι Ξ* *ut vid.*
— σοι ονομα εστιν BDLΞ. 1. 33. Vulg. *a.b.c.e.ff. Orig. Int.* iv. 665^{b}. | ‡σοι εστιν ονομα ς. AC^{3}RX. rel. Syr.Hcl. (Memph.) Arm. | ονομα σοι C*. (Goth.) Æth. (vid. Mar. v. 9.)
— λεγειων B*Mai. λεγιων D*L. Latt. pro more. Syrr. Crt. & Pst. & Hcl. txt. Memph. (λεγαιων D^{2}.) | ‡λεγεων ς. AB^{2}CRΞ. rel. Syr.Hcl.mg. *Graece.* ‖ add. ονομα μοι D. *c.* Syr.Hier. Æth. (vid. Mar. v. 9.)
— ὁτι....εις αυτον Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. | πολλα γαρ ησαν δαιμονια D. (*a.*)*c.* (*f.*)(*ff.*) quia multi sumus *b.l.* quia multi sumus in eo Syr.Crt.
— δαιμονια πολλα εισηλθεν A(C)RΞ. rel. Syrr.Pst.&Hcl. | εισηλθ. δαιμ. πολλ. B. Vulg. (Memph.) | πολλ. δαιμ. εισηλθ. 69. | (εισηλθον CF. εισελθειν L.)

31. και παρεκαλ.] παρεκαλ. δε D. *ff.* (praem. Venerunt daemonia multa *l.*)

---

31. illum *a*.

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

θεῖν. [32] ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ¶ ὄρει, καὶ ‡ παρεκάλεσαν″ αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. [33] ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ‡ εἰσῆλθον″ εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. [34] ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ ‡ γεγονὸς″ ἔφυγον, καὶ † ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. [35] ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ‡ ἦλθαν″ πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ‡ εὗραν″ καθήμενον

¶ Ξ

τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει ¶, ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν. [36] ἀπήγγειλαν δὲ

§ Theb.

αὐτοῖς † οἱ ἰδόντες § πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. [37] καὶ ‡ ἠρώτησεν″ αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου

abyssum irent. [32] Erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte: et rogabant eum ut permitteret eis in illos ingredi. Et permisit illis. [33] Exierunt ergo daemonia ab homine et intraverunt in porcos, et impetu abiit grex per praeceps in stagnum et suffocatus est. [34] Quod ut viderunt factum qui pascebant, fugerunt et nuntiaverunt in civitatem et in villas. [35] Exierunt autem videre quod factum est, et venerunt ad Iesum, et invenerunt hominem sedentem, a quo daemonia exierant, vestitum ac sana mente ad pedes eius, et timuerunt: [36] nuntiaverunt autem illis et qui viderant quomodo sanus factus esset a Legione. [37] Et rogaverunt illum omnis multitudo regionis Ge-

---

31. παρεκαλουν B.*Mai.*CDL. 1. 33. 69. FS. Memph. Arm. | ‡ παρεκαλει ⊊. APRΞ*Usic.* rel. Memph.MS. (post αυτον add. illa daemonia Syr.Crt.)
— αυτον] om. D.
— επιταξῃ] -ξει ΑΗΓ. (επιτ. αυτ. εις τ. αβ. απελθ. ne mitteret illa in gehennam, et ne expelleret illa Syr.Crt.)
32. ικανων] om. D. *c.* | πολλων X.
— βοσκομενων ACPRΞ. rel. Vulg. *b.c.f. ff.g*[1]. Syrr.Crt.&Hcl. Memph. Goth. | -μενη BD*Gr.* 69. KU. Syr.Pst. Arm. Æth. (quae pascebatur *a.*) vid. Matt. viii. 30. Mar. v. 11.
— εν τῳ ορει Vulg. *f.g*[1]. | om. *a.b.c.ff.* | post εκει Syr.Crt. quae *hic* etiam habet εκει.
— και παρεκαλ.] παρεκαλ. δε D.
— παρεκαλεσαν BC*LΞ. 1. 33. *a.b.c.f.ff.* | ‡-λουν ⊊. AC[3]DPR. rel. Vulg. *g*[1]. Syrr.Crt.& Pst. & Hcl. Memph. (vid. Matt. viii. 31 et supra ver. 31.) | (post αυτον add. illa daemonia Syr.Crt.)
— ινα] add. μη A.
— επιτρεψῃ αυτ. εις εκ. εισελθ. Vulg. *f.* | εις τους χοιρους εισελθωσιν D. *c.* Syr.Pst. ut intrarent in gregem porcorum Syr.Crt. ut in eis intrarent *a.* ut in illos irent *b.ff.*
— επιτρεψῃ] post αυτοις RLΞ. 33. (-ψει Δ*Tf.*) | Contra, ABCD. rel.
— αυτοις 1°.] αυτους 69*.
— εισελθειν] απελθειν 69. G. | ελθειν Δ*.
— και επετρ.] ὁ δε επετρ. D.
32. ad fin.] add. ὁ Ιησους C*.
33. απο του] απου D*.
— εισηλθον AB.*Mai.*CPRLΞΧΔ. 33. EG HKMVΓΛ. | ‡ εισηλθεν ⊊. 1*s.* 69*s.* S*s* U*sic.* (praem. και Γ*sic.*) | ὡρμησαν D.
— και ὡρμησεν] ὡρμησεν δε D. ‖ add. πασα X. 69. Syrr.Crt.(& Pst.) vid. Matt. viii. 32. | Contra, Syr.Hcl.
— αγελη] add. των χοιρων 69. *c.* Memph.
— απεπνιγη] απεπνιγοντο C. *b.c.ff.* | απεπνιγησαν S.
34. το γεγονος ABCDPRLΞ. 1. 33. 69. K U. | ‡ το γεγενημενον ⊊. ΧΔ. rel.
— εφυγον] -γαν DΛ.
— απηγγ.] † praem. απελθοντες ⊊. (Æth.) vid. Matt. viii. 33. | om. AB. *Mai.*(et *Btly. e sil.*)CDPRLΞΧΔ. 1. 33. 69. EF *Wtst.*GHKMSUVΓΛ. Latt. Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. Goth. Arm.
35. sic in D παραγενομενων δε εκ της πολεως και θεωρησαντων καθημενον τον δαιμονιζομενον σωφρονουντα και ἱματισμενον καθημενον παρα τους ποδας του Ιησου εφοβηθησαν.
— εξηλθον δε] και εξηλθον C* *ut vid.* 1. Syrr.Crt.&Pst. Æth.
— ιδειν] add. τι εστιν C[2]. (vid. Mar. v. 14.)
— ηλθαν B*Rl.Mai.* (et mox εὑραν.) | ‡ ηλθον ⊊. AB[2]CPRLΞ. rel. (ερχονται 1.) et mox ‡ εὑρον ⊊. iidem.
— καθημενον hic ABCLΞXR. rel. *a.* Syr.Hcl. Goth. | post τον ανθρ. P. 1. Vulg. *b.c.f.ff.g*[1,2]. (Memph.) | ante παρα τ. ποδ. Syrr.Crt.& Pst. Arm. Æth.
35. οὗ] ουντα *sic* L.
— εξεληλυθει] εξηλθεν B. *f.*
— του Ιησου *a.c.* | om. του B. | ejus Vulg. *b.ff.g*[1,2]*.l.*
36. απηγγειλαν δε ABR. rel. | και απηγγ. C. Syrr.Crt.& Pst. Æth. | απηγγ. γαρ D. *c.*
— αυτοις] om. 69. E*(sed corr.[1])Γ. ‖ †add. και ⊊. AR. rel. Vulg. *ff.g*[1]. Syr.Hcl. Goth. | om. BCDPLX. 33. 69. *a.b.c.f.g*[1]*.l.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth. (οἱ ἰδοντες ad ver. seq. Syr.Crt.)
— ὁ δαιμονισθεις] ὁ ληγαιων D[2]. | ὁ λιων D**Gr.* | a legione Vulg. *f.ff.g*[1,2]*.l.* om. *c.* is qui a daemoniis erat vexatus *a.* qui a daem. vexabatur *b.* | homo ille Syr.Crt. ‖ add. et de porcis Theb.
37. και ηρωτ. ABCPRΔ[2]. rel. Memph. rel. | ηρωτ. δε D. *a.* Theb. | ηρωτ. Δ*.
— ηρωτησεν ABCPR. 33. 69. KM. *a.* Syr.Hcl. | επηρωτησεν X. | ‡ ηρωτησαν ⊊. DL. 1. rel. Vulg. *b.c.f.g*[1,2]. (Syrr.Crt.&Pst.) Memph. Theb. Goth. (Æth.) | (add. qui viderunt, iterum Syr.Crt. om mox τ. περιχ.)
— αυτον] τον Ιησουν D. *c.*
— ἅπαν το πληθος της περιχωρου] παντες και ἡ χωρα D. ‖ ἅπαν το] ἁπαντα Δ. (om. της περιχωρου Syr.Crt.)

A B C D P R. L [Ξ] X Δ. 1. 33. 69. E(G)HKMSUV ΓΛ. πδ η

τῶν ‡ Γερασηνῶν″ ἀπελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο.

62 Αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς † πλοῖον ὑπέστρεψεν. 38 ‡ ἐδεῖτο″ δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ᾽ οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν † λέγων, 39 Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ‡ σοι ἐποίησεν″ ὁ θεός. Καὶ ἀπῆλθεν, καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

38. τὰ δαιμ. ἐξεληλ.

ΚΕ′ πε

63 40 1 ‡ Ἐν δὲ″ τῷ ὑποστρέψαι τὸν Ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. 41 καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος· καὶ ‡ οὗτος″ ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας [τοῦ] Ἰησοῦ, παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, 42 ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. 43 καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος § ἀπὸ

1 ‖ Matt. 9: 18-26. β ‖ Mar. 5: 21-43.
40. ἐγένετο δὲ ἐν τῷ — ὑποστρέψαι
41. καὶ αὐτὸς
42. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι
§ Ξ Κ′

rasenorum ut discederet ab ipsis, quia timore magno tenebantur.

(84, 8.) Ipse autem ascendens navem reversus est. 38 Et rogabat illum vir a quo daemonia exierant ut cum eo esset. Dimisit autem eum Iesus dicens, 39 Redi domum tuam, et narra quanta tibi fecit deus. Et abiit per universam civitatem praedicans quanta illi fecisset Iesus.

40 (85, 2.) Factum est autem cum redisset Iesus, excepit illum turba: erant enim omnes expectantes eum. 41 Et ecce venit vir cui nomen Iairus, et ipse princeps synagogae erat, et cecidit ad pedes Iesu, rogans eum ut intraret in domum eius: 42 quia filia unica erat illi fere annorum duodecim, et haec moriebatur. Et contigit dum iret, a turba comprimebatur. 43 Et mulier quaedam erat in

37. Γερασηνων BC*D. Latt. Theb. | Γεργεσηνων C²PLX. 1. 33. Memph. Arm. Æth. (Γεσινων *sic* 69.) | ‡ Γαδαρηνων ☽. AR. rel. Syrr.Crt.&Pst. &Hcl. Goth.
— ὁτι φοβῳ] φοβῳ γαρ D. *c.*
— αυτος δε εμβας BRL. rel. | ενβας δε D. | αυτος εμβας A.
— εις πλοιον BCRLX. 1. 33. Goth. Arm. | εις † το″ πλοιον ☽. AP. rel. | om. D. *l.*
— sub. fin.] add. ab illis Syrr.Crt.&Pst.
38. εδειτο BC²LX. 33. (εδεειτο AP.) | ‡ εδεετο ☽. C*RΔ. 1. rel. (et rogabat Vulg. *b.f.g*¹·²·*l.* et rogabit *c.ff.*) (ηρωτα δε αυτον D. *a.*)
— εξεληλυθει ante τα δαιμονια ABDPL Δ. 33. rel. *a.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. Arm. Æth. | post τα δαιμονια CRX. 1. 69. Vulg. *b.c.f.ff.g*².*l.* Theb. Goth.
— ειναι] ινα ῃ P.
— απελυσεν] απεστειλεν L. Syr.Hcl. mg.
— λεγων] †praem. ὁ Ιησους ☽. ACPR. rel. Vulg. (*a.*)*f.ff.g*². Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Goth. | om. BDL. 1. *b.c.g*¹.*l.* Memph. Theb. Arm. Æth.
39. ὑποστρεφε] πορευου D. *c.*
— σου] add. προς τους σους X. (vid. Mar. v. 19.) add. et ad domum hominum tuorum Syr.Crt. add. apud te *a.*
— και διηγου] διηγουμενος D.
— ὁσα σοι εποιησεν ὁ θεος BP(R)(L)X. 1. 33. Vulg. *a.c.l.* (Æth.) (πεποιηκεν R. | σου L.) | ὁσα σοι ὁ κυριος πεποιηκεν C*. *b.* (vid. Mar. v. 19.) quanta fecit tibi dominus Syr.Crt. | ὁσα σοι ὁ θεος εποιησεν D. *f.* quanta deus fecit tibi Theb. | ‡ ὁσα εποιησε σοι ὁ θεος ☽. AC³. rel. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Goth. Arm. ‖ add. και ηλεησεν σε C*. (1. ελεησεν) vid. Mar.
39. απηλθεν.... κηρυσσων] απελθων κατα την πολιν εκηρυσσεν D. ‖ απηλθεν] -θον 69.
— Ιησους] θεος 1. *For. g*². 40. εν δε τῳ BRL. 1. 33. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. Æth. | ‡ εγενετο δε εν τῳ ☽. ACDP. rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. (Arm.)
— ὑποστρεψαι ACDPL. 1. 33. rel. | ὑποστρεφειν BR. (vid. cap. ii. 43.)
— απεδεξατο] ὑπεδεξατο X. 69(e corr.¹.) | αποδεξασθαι D.
— ὁ οχλος ABPR. rel. | om. ὁ C*. | ὁ λαος 1. | τον οχλον D. (turba multa Syr.Crt.)
— παντες] ἁπαντες L. 1. 33. F *Wtst.* | om. Syr.Crt.
41. ιδου ηλθεν] om. Syr.Pst. om. ιδου Syr.Crt. | ελθων D. *c.* (Æth.)
— ᾧ ονομα Ιαειρος και] της συναγωγης πεσων D*(e lin. sequente.) | (Ιαειρος] αιρος D.)
— και ουτος BDR. 1. 69. *a.f.* Memph. Goth. Æth. | ‡ και αυτος ☽. AC *ut vid.* PL. rel. Vulg. *b.ff.g*¹. Syr.Hcl. Arm. [*c.*] | om. Syr.Pst. "et" Syr.Crt. "qui" Theb.
41. ὑπηρχεν και] om. D. *c.* Syr.Pst. (Theb.ap.Münter.) | ὑπαρχων και K.
— παρα] ὑπο D.
— του ante Ιησου ACDR. rel. | om. BP.
— εισελθειν] ινα εισελθῃ C*(corr.².)
— τον οικον] την.... ν D.
42. ὁτι θυγ. μονογ. ην αυτῳ Syr.Hcl. | ην γαρ θυγ. αυτῳ μονογ. D. (Syrr.Crt. &Pst.)
— ὡς ABCPR. rel. | ὡσει LXK. | om. D *sic.* Theb. Æth.
— δωδεκα] δεκαδυο 1. (.ιβ. D.)
— και αυτη απεθνησκεν] αποθνησκουσα D(om. -σα*). | et prope erat ut moreretur Syrr.Crt.&Pst. Syr.Hier.mg.². Arm.
— εν δε τῳ ABC³RLXΔ. 1. 33. rel. *f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. (Memph.) (Theb.) Goth. Æth. | και εγενετο εν τῳ C*DP. (Latt.) Arm.
— ὑπαγειν ABC³RL. rel. | πορευεσθαι C*DP.
— αυτον] Jesum *b.c.g*¹. Syrr.Crt.&Pst. Memph.
— συνεπνιγον ABPR. rel. | -γαν D. | συνεθλιβον CL. 33. 69. (vid. Mar. v. 24.) | συνεθλιγον *sic* U.
43. δωδεκα] δεκαδυο 1. (.βι. D.)
— ἡτις] ἡν D.
— ιατρ.....βιον ACPRLΞ. rel. vv. (vid.

37. magno timore *Cl.* | 39. in domum *Cl.* | 42. unica filia erat ei *Cl.* | turbis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

ἐτῶν δώδεκα, ἥτις ‡ ἰατροῖς″ προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν ‡ ἀπ′″ οὐδενὸς θεραπευθῆναι, 44 προσελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. 45 καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Τίς ὁ ἁψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ ‡ σὺν αὐτῷ,″ Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν, [καὶ λέγεις, Τίς ὁ ἁψάμενός μου;] 46 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἥψατό μου τίς· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ¶ ‡ ἐξεληλυθυῖαν″ ἀπ′ ἐμοῦ. 47 Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέμουσα ἦλθεν καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι′ ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν † ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. 48 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, † ‡ Θυγάτηρ,″ ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. 49 ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεταί τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων [αὐτῷ] ὅτι Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου·

43. [ἰατροῖς ... βίον]

45. [καὶ οἱ σὺν αὐτῷ]

¶ G

fluxu sanguinis ab annis duodecim, quae in medicos erogaverat omnem substantiam suam nec ab ullo potuit curari: 44 accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius, et confestim stetit fluxus sanguinis eius. 45 Et ait Iesus, Quis est qui me tetigit? Negantibus autem omnibus dixit Petrus et qui cum illo erant, Praeceptor, turbae te comprimunt et affligunt, et dicis, Quis me tetigit? 46 Et dixit Iesus, Tetigit me aliquis: nam ego novi virtutem de me exisse. 47 Videns autem mulier quia non latuit, tremens venit et procidit ante pedes illius, et ob quam causam tetigerit eum indicavit coram omni populo, et quemammodum confestim sanata sit. 48 At ipse dixit illi, Filia, fides tua te salvam fecit: vade in pace. 49 Adhuc illo loquente venit [quidam] a principe synagogae dicens ei quia Mortua

Orig. iii. 239f.) | om. BD. Theb. Arm. Zoh.

43. ιατροις ACPRLΞΧΔ. 1. 33. 69. E F *Wtst.* GHKMSUVΓΛ. | ‡ εις ιατρους ϛ. Latt. (εις τους ιατρους *Orig.* iii. 239f.)

— ὁλον] om. R* *ut vid.*

— βιον] add. αυτης CX. Latt. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm.Usc. Æth.

— ουκ ισχυσεν απ' ουδενος θεραπευθηναι (*Orig.* iii. 239f.) | ουδε εἰς ισχυεν θεραπευσαι D. Theb. Æth.

— απ' ABR *ut vid.* Ξ*. | ὑπο C. | ‡ ὑπ' ϛ. PLΞ²X. rel. *Orig.* iii. | παρ' 69.

— ad fin.] add. et cogitavit in se, et ait, Si iens tetigero tantum vestimenta Jesu salvâ ero Syr.Crt. (vid. Matt. ix. 21. Mar. v. 28.)

44. προσελθουσα] add. δε C* *ut vid.* Memph. MS.

— οπισθεν] om. D. | post ἡψατο K.

— του κρασπεδου Vulg. *b.c.f.* | om. D. *a.ff.* vid. Mar. v. 27. (mox παραχρημα om. Syr.Crt.)

— αυτου] ? om. A*.

45. και ειπεν ὁ Ιησους] ὁ δε Ιησους γνους την εξελθουσαν εξ αυτου δυναμιν επηρωτα D. *a.* (vid. Mar.) (et conversus est Jesus et dixit Syr.Crt.)

— τις ὁ ἁψαμενος μου 1°.] τις μου ἡψατο D. *c.* *Orig.* ii. 537d. iii. 466e. *Tert.* adv. Marc. iv. 20. *Hil.* 372c. (vid. Mar. v. 30.)

45. και οἱ συν αυτῳ ACDPRLΞ. 1. 33. 69. U. (‡ και οἱ μετ' αυτου ϛ. X. rel.) vv. | om. B. Syr.Crt. Syr.Hier. Theb.

— αποθλιβουσιν] add. σε G.

— και λεγεις τ. ὁ ἁψ. μου A(C)(Dinfra) PRΞ. rel. Latt. Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Goth. Æth. | om. B. *Blc. Mai.* L. 1. Memph. Theb. Arm. ‖ τις] τι C*. ‖ ὁ ἁψαμενος μου *a.* | μου ἡψατο D. Vulg. *b.c.f.*

46. Ιησους] om. DΞ. *a.* Syr.Pst. (*non* L. 1. Syr.Crt.& Hcl.)

— εγνων] εγνω C*L.

— εξεληλυθυιαν BL. 33. *Orig.* iii. 506a. (exisse *Orig. Int.* iii. 84f. 869a.) | ‡ εξελθουσαν ϛ. ACDPRΞ. rel. *Orig.* iii. 466e. (vid. Mar. v. 30.)

47. τρεμουσα] εντρομος ουσα D. (praem. pavida et Syr.Crt.)

— ηλθεν] om. Goth. | *ante* τρεμ. *a.b.c.f. ff(ap. Blan.)g*1.*m.* post Vulg. *ff(ap. Sabat.)*

— αυτῳ] ante pedes illius *Am.* (ejus Vulg.*Cl.*) *a.b.c.ff.g*1. | ante eum *f.*

— ἡψατο αυτου] om. A*.

— απηγγειλεν] απηγγιλαν P. ‖ † add. αυτῳ ϛ. C* ut vid. PR. rel. Syr.Hcl. (Theb.) Goth. | om. ABC²DLΞX. 1. 33. 69. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth.

— και ὡς] και ὁτι D. | ἑως 69. | om. ὡς Λ*. | και ευθεως Ξ. ‖ ad fin. add. iterum "coram omni populo declaravit." Syr.Crt.

48. ὁ δε ειπεν αυτῃ] om. Δ.

48. ὁ δε] add. Ιησους CP *ap. Tf.* RXM. Syr.Pst. Goth. (vid. Matt. ix. 22.) | Contra, ABDP *ap. Knit.* LΞ. rel.

— αυτῃ] † add. θαρσει ϛ. ACPR. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt.) | om. BDLΞ. 1. Latt. Syr.Crt. Syr.Hier. Memph. Theb.

— θυγατηρ BLK. | ‡ θυγατερ ϛ. ACD PRΞ. rel.

— σεσωκεν] post σε K. *Am. a.b.c.f. Tert.* adv. Marc. iv. 20.

— εις ειρηνην *ff.g*1. | εν ιρηνῃ D *Gr.* (Latt.) Memph. Theb. ‖ add. "adhuc loquente eo venit quidam princeps synagogae dicens, Domine, veni ut filia mea salves." *e.* qui pergit "loquente eo venit puer principis."

49. ερχεται] ερχονται DE*. *c.* Syr.Crt. (vid. Mar. v. 35.)

— τις Vulg.*Cl. e.f.ff.g*2. Syrr.Pst.& Hcl. rel. | om. D. *Am. a.b.c.g*1. Syr.Crt. (vid. Mar.) | (ερχε, τις *sic* Δ.)

— παρα BCPRLΞ. rel. | απο AD. 1. (vid. Mar.) "a" *Am. a.b.* (puer principis *e.* quidam ad principem syn. Vulg.*Cl. c.f.ff.*)

— λεγων] λεγοντες D. *c.* Syr.Crt. (vid. Mar.)

— αυτῳ ACDPR. rel. vv. | om. BLΞX. 1. 33. *e.* Memph. Theb. (vid. Mar.)

— σου] ante ἡ θυγ. D *Gr.*

46. nam et ego *Am.** | 47. pedes ejus *Cl.* | 48. dixit ei *Cl.* | salvam te *Cl.* | 49. *om.* quidam *Am.* | ad principem *Cl.*

A B C D (P) (R). L (Ξ) X Δ. 1. 33. 69. E[F][G]HKMSUVΓ Λ.

‡ μηκέτι" σκύλλε τὸν διδάσκαλον. 50 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ †, Μὴ φοβοῦ· μόνον ¶ ‡ πίστευσον," καὶ σωθήσεται.¶ 51 ‡ ἐλθὼν" δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν ‡ τινα" * σὺν αὐτῷ," εἰ μὴ § Πέτρον καὶ ‡ Ἰωάνην καὶ Ἰάκωβον," καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. 52 ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν, Μὴ κλαίετε· ‡ οὐ γὰρ" ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. 53 καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. 54 αὐτὸς δὲ † κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων, Ἡ παῖς, ‡ ἔγειρε." 55 Καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. 56 καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

49. μηκετι BD. Syr.Hcl.* Theb. (vid. τί ἔτι Mar. v. 35.) | ‡ μη ⊊. ACPRLΞ. rel. (h. 33.)
— τον διδασκαλον] αυτον 1. Latt. Arm. Jesum Æth. (om. *b.*)
50. ακουσας] om. U. ‖ add. τον λογον D. Vulg. (*ut vid.*) *b.c.e.f.g*[1]. (vid. Mar. v. 36.) add. quod sic dixerint Syr.Crt.
— αυτῳ] patri puellae Latt. Syr.Pst. Æth. | om. Memph. ‖ † add. λεγων ⊊. ACDPR. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. BLΞX. 1. 33. Λ. Vulg. (Latt. vid. infra) Syrr.Crt.(& Pst.) (Theb.) (Æth.) pro απεκριθη antea habent "dixit" *a.c.e.* Syr.Pst. Theb. Æth. "ait" *b.f.g*[1].
— πιστευσον BLΞ. | ‡ πιστευε ⊊. ACDR X *sic.* rel. (vid. Mar. v. 36.) ‖ ad fin. ver. add. filia tua Syr.Crt.
51. ελθων AB.*Mai.*CRLXΔ. 1. 33. 69. EF *Wtst.*HKMSUΓΛ. Latt. Syrr.Crt. Pst.& Hcl. Memph. Schw. Theb. Goth. | ‡ εισελθων ⊊. DV. Memph. W. Arm. Æth.
— δε] om. Λ.
— οικιαν] add. viri illius Syr.Crt.
— τινα B.*Btly.Blc.Bch.*C*DX. 33. (69 post αφηκεν.) τινας B.*Mai.* | ‡ ουδενα ⊊. AC[3]R. rel. (vid. Mar. v. 37.)
— συν αυτῳ post τινα BC*LX. 33. 69. (Syrr.Pst.&Hcl.) Memph. Theb. Æth. ante τινα D. Vulg. *a.b.c.e.f.* | * om. ⊊. AC[3]R. rel. Syr.Crt. Goth. Arm. (vid. Mar. v. 37.)

§ Ξ

IX. ΚΖ′ πϛ

m ‖ Matt. 10:1-14.β ‖ Mar. 6:7-13.

64 § 1 m Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα † ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ ¶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν· 2 καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας· 3 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδους μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν· 4 καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. 5 καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τοῦ ποδὸς ἀποτινάσσετε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. 6 ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

1 (86, 2.) Convocatis autem duodecim apostolis dedit illis virtutem et potestatem super

1. δώδεκα [ἀπο- ¶ R στόλους]

51. Ιωαν. και Ιακωβον BCDRΔ. 1. 69. EFHKMUVΓ. *a.b.c.e.f.* Syr.Hcl. Syr. Hier. | ‡ Ιακ. και Ιωαν. ⊊. ALX. 33. SsΔ. Vulg. Syrr.Crt.& Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. (vid. Mar.) | om. και Ιωαν. Gnostici ap. Iren. *disertè.* 151.
— της παιδος] του κορασιου D.
52. ὁ δε] add. Ιησους R. 33. Syrr.Crt.&Pst. Æth. (Contra, Syr.Hcl.)
— κλαιετε] καιετε D*.
— ου γαρ BCDLXΔ. 1. 33. 69. F. *Per. a.c.f.ff.g*[1.2.] Syrr.Crt.Pst.&Hcl.* Syr. Hier. Memph. Theb. Goth. Arm. | ‡ ουκ ⊊. AR. rel. Vulg. *b.e.* Syr.Hcl. mg. *Orig.* i. 422e.
— απεθανεν] add. το κορασιον LX. 1. 33. 69. FM. Vulg.*Cl. cff.g*[1.2.] Syrr. (Crt.)&Hcl.* Syr.Hier. Memph. Theb. Æth. (vid. Matt. ix. 24.) | om. ABCD R. rel. *Am. Fuld. a.b.e.f.l.* Syrr.Pst.& Hcl.mg. Goth. Arm. *Orig.* i.
53. κατεγελων] -λουν D*XK.
— ειδοτες] ιδοντες X.
54. αυτος δε] † add. εκβαλων εξω παντας και ⊊. C[3]ΔGr. rel. *f.* (Arm.) | εκβ. παντας εξω και AR. 33. KSU. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. | εκβ. παντας και C*. Memph. Theb. (vid. Mar. v. 40.) | om. BDLX. 1. Latt. Syr.Crt. Æth.
— χερος Δ.
— λεγων] om. 1.
— εγειρε BCDX. 1. 33. | εγειραι L. | ‡ εγειρου ⊊. AR. rel.
55. επεστρεψεν] υπεστρεψεν D.
— ανεστη] απεστη Map.*Tf.*
— διεταξεν] επεταξεν D.
— αυτῃ post διετ. ABCL. rel. (Latt.) Memph. Theb. Goth. | post δοθηναι DR. 1. 33. 69. *a.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. Æth. (vid. Mar. v. 43.)
56. και εξεστησαν οι γονεις αυτης] οι δε γονεις αυτης θεωρουντες εξεστησαν D.
— ὁ δε παρηγγειλεν] παρηγγειλεν δε D. (παρηγγελεν K*. -γελλεν K[2].)
— μηδενι] μηδε D*Gr. (seq. ειπεν *sic* Δ.)
1. δε] om. Ξ *semel.*(habet bis)H. Syr.Crt. ‖ add. ὁ Ιησους C[3]FH. *c.* Syr.Crt.&Pst.
— δωδεκα] † add. μαθητας αυτου ⊊. C[3]EFHU. *b.ff.g*[1.]*l.* (vid. Matt. x. 1.) | add. αποστολους C*LΞ *ter.* X. 33. 69. Λ. Vulg. *a.c.e.f.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. AB.*Mai.*(et *Btly. e sil.*) DRΔ. 1. KMSVΓ. Syrr.Crt. &Pst. Theb. (vid. Mar. vi. 7.)
— αυτοις] post δυναμιν B. Memph. (Contra, Theb.)
— εξουσιν C. (nisi sphalma in ed. Tf.)
— παντα τα δαιμονια] πασαν (παντα**) δαιμονιον D. | omnes spiritus et daemonia Syr.Crt.
2. ιασθαι] ιασασθαι F.
— τους ασθενεις ADLΞ. 1. 33. | ‡ τους ασθενουντας ⊊. CX. rel. | om. B. Syr.Crt.

51. *om.* et *Am.* | 52. mortua puella *Cl.* | 53. quod mortua *Cl.* | 56. praecipit *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

πζ β

νια, καὶ νόσους θεραπεύειν· [2] καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι [τοὺς ‡ ἀσθενεῖς″]. [3] καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν· μήτε ‡ ῥάβδον,″ μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον, μήτε [ἀνὰ] δύο χιτῶνας ἔχειν. [4] καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. [5] καὶ ὅσοι ἂν μὴ ‡ δέχωνται″ ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ § τῆς πόλεως ἐκείνης, † τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε, εἰς μαρτύριον ἐπ᾽ αὐτούς. [6] Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι ¶ καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

πη β

§ G

5. ἀποτινάσσετε

πθ η

¶ F

omnia daemonia et ut languores curarent, [2] et misit illos praedicare regnum dei et sanare infirmos, [3] (87, 2.) et ait ad illos, Nihil tuleritis in via, neque virgam neque peram neque panem neque pecuniam neque duas tunicas habeatis, [4] et in quamcumque domum intraveritis, ibi manete et inde ne exeatis. [5] (88, 2.) Et quicumque non receperint vos, exeuntes de civitate illa etiam pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos. [6] (89, 8.) Egressi autem circumibant per castella evangelizantes et curantes ubique.

n ‖ Matt. 14: 1-12. ζ ‖ Mar. 6: 14-16. β

65 [7] n ″Ηκουσεν δὲ Ἡρῴδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα † πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων ὅτι ‡ Ἰωάνης″ ‡ ἠγέρθη″ ἐκ νεκρῶν· [8] ὑπό τινων δὲ ὅτι Ἠλίας ἐφάνη· ἄλλων δὲ ὅτι Προφήτης ‡ τὶς″ τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. [9] ‡ εἶπεν δὲ″

[7] (90, 2.) Audivit autem Herodes tetrarcha omnia quae fiebant ab eo, et hesitabat eo quod diceretur [8] a quibusdam quia Iohannes surrexit a mortuis, a quibusdam vero quia Helias apparuit, ab aliis autem quia propheta unus de antiquis surrexit. [9] Et ait Herodes,

---

3. την ὁδον ABDLΞ. rel. | om. την CXΔ. 69. (vid. Matt. x. 10. Mar. vi. 8.)
— ῥαβδον B.*Mai.*C*DLΞ(X). 1. 33. (69 ῥαυδον) E*FM. Latt. Syrr.Crt.&Pst.& Hcl. Theb.*sic.* Arm. (Memph. anceps) Æth. ῥαβδιον X. κατὰ δὲ τοὺς λοιποὺς καὶ τὸν αὐτὸν Ματθαῖον μὴ ἐπιτρέπων αὐτοῖς μήτε ῥάβδον *Eus.* in Luc. 169. (Christus autem nec *virgam* discipulis in viam ferre praescripsit. *Tert.* adv. Marc. iv. 24.) | ‡ῥαβδους ⊃. AC³ΔGr E²HK*sic* SsUVΓΛ. Goth.
— πηραν] add. neque calciamenta *a.b.c. e.*(*ff.*)*g*¹. | Contra, Vulg. *f.g*².
— ανα AC³D. rel. Syr.Hcl. | om. BC*LΞ ΔGr.F. Latt. Syrr.Crt.&Pst. (Memph. Theb. *ut vid.*) Goth. Arm. (vid. Matt.)
— εχειν ABCDΞ. rel. Goth. | εχετε L. 33. F*Wtst.* Latt. Syrr.Crt.&Pst.&Hcl. (Memph.) Arm. (om. Æth.)
4. αν] δ᾽ αν X. 1. M*Tf*.Γ. | add. civitatem aut Syr.Hcl.
— και εκειθεν] κακειθεν D. | donec *f.* Memph. (non Theb.) neque egrediamini exinde donec exeatis Æth.
— εξερχ.] praem. μη Vulg. *c.*
5. αν ABDL. rel. | εαν CΞXΔ. 69. EF HMVΓ.
— δεχωνται ABC*LΞ. 1. 33. KMU. Goth. | ‡δεξωνται ⊃. C³DX. rel. vid. Mar. vi. 11. ⊃. (receperint Latt.) | δεξονται 69*. HΓ*sic* Λ.
— ὑμας] om. 1. | add. neque audiverint vestra verba Theb.
5. εξερχομενοι] add. απο της οικιας η 69.
— απο 1°.] εκ D. Latt.
— πολεως] add. η κωμης 33.
— τον κονιορτον] †praem. και ⊃. AC³. rel. Vulg. *b.e.ff.g*¹. Syrr.Crt.& Pst.& Hcl. Goth. (vid. cap. x. 11.) | om. BC* DLΞX. 1. 33. *a.c.f.* Memph. Theb. Arm. Æth. ‖add. τον L. 33*Scholz.* (vid. cap. x. 11.)
— απο 2°. ABC. rel. *e.* Syrr.Pst.&Hcl. "de" *a.b.f.ff.g*¹. *Tert.* adv. Marc. iv. 21. | om. DU. Vulg. *c.* Syr.Crt. Memph. Theb. Arm. (vid. Matt. x. 14.)
— αποτιναξατε ACLΞ. rel. | αποτινασσετε B.*Btly.Bch.Mai.* 1ᴿ. (αποτινασσατε B.*Blc.*) | εκτειναξατε (ante τον κονιορ.) D. hoc ord. *c.f.* (non *ff.*) vid. Matt. x. 14. Mar. vi. 11.
— επ᾽ αυτους Vulg. *b.c.e.* Syrr.Pst.&Hcl. | επ᾽ αυτοις X. | αυτοις 69. *a.f.* Syr. Crt. Arm. (om. Syr.Hier.*ap. Bch. Tert.* ut vid.)
6. δε] add. apostoli ejus Syrr.Crt.(&Pst.)
— διηρχοντο] add. απο της πολεως εκεινης Λ.
— διηρχοντο κατα τας κωμας] κατα πολεις και ηρχοντο D. (*e.*) | διηρχ. κατα τας πολεις X. | circuibant (*add.* per *b.*) castella et civitates *b.c.l.* Syrr.Crt.&Pst. circ. per civitates et per castella Theb. Arm.
7. ηκουσεν] ακουσας D.
— ὁ] om. Δ.
7. τετραρχης] τετρααρχης CΞ*. Memph. (Contra, Theb.)
— γινομενα] γενομενα AX. 1. 69. *b.* ‖†add. υπ᾽ αυτου ⊃. AC³X. rel. Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (Æth.) | om. BC*DLΞ. 69. *a.b.e.ff.l.* Syr.Crt. Memph. Theb. Arm.
— παντα] om. DΓ. *Tol.* | (ante τα γιν. Vulg. *a.b.c.e.f.ff.* Syrr. Crt. & Pst. Memph. Æth. | Contra, Syr.Hcl. Goth. Theb. Arm.)
— και] om. D.
— διηπορει] ηπορειτο D.
— ηγερθη BCLΞ. 1. 69. | ‡εγηγερται ⊃. AXΔ. 33. rel. (vid. Mar. vi. 14.) εγειγ. XEHΓ. | ανεστη (post νεκρων) D. *c.e.*
— εκ] εκ των X. | απο των 69. (Latt.)
8. υπο τινων] αλλοι 69. (Syrr.Crt.&Pst. Memph.)
— αλλων] αλλοι D. | υπο τινων LΞ.
— δε 2°.] om. Ξ.
— τις BCLΞXΔ*sic*. 1. 33. Goth. Arm. | ‡εἰς ⊃. A. rel. Vulg. *b.c.f.* Syrr.Crt. (&Hcl.) (Memph. Theb.) Æth. (*Orig.* ap. Gb. sed ubi?) vid. Mar. vi. 15. | om. D. 69. *a.e.* Syr.Pst.
— ανεστη] ηνεστη D. | εστιν Γ*sic*(*non* Λ.) ‖add. a mortuis Syr.Crt.
9. ειπεν δε BCDLΞX. 1. 33. 69. *a.*(*b.*) *c.e.*(*f.*)*ff.*(*g*¹.)*l.* Memph. Theb. | ‡και ειπεν ⊃. AΔ. rel. (Vulg.) Syrr.Crt.& Pst.&Hcl. Goth. Æth. (vid. Matt. xiv. 2.) [Arm.]

6. circuibant *Cl.*

A B C D [R]. L Ξ X Δ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓΛ.

† Ἡρώδης, ‡ Ἰωάνην″ ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος, περὶ οὗ [ἐγὼ] ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

Iohannem ego decollavi: quis autem est iste de quo audio ego talia? Et quaerebat videre eum.

ηα
°‖Matt.14:13-21. η
‖Mar.6:30-44. ηβ
‖Jo. 6: 1-13. γ

66 [10] ° Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν· καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ᾽ ἰδίαν εἰς † ‡ πόλιν καλουμένην″ Βηθσαϊδά. [11] οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ ‡ ἀποδεξάμενος″ αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο.

[10] (91, 8.) Et reversi apostoli narraverunt illi quaecumque fecerunt: (92, 3.) et assumtis illis secessit seorsum in locum desertum qui est Bethsaida. [11] Quod cum cognovissent turbae, secutae sunt illum: et excepit illos, et loquebatur illis de regno dei, et eos qui cura indigebant sanabat.

ΚΗ′ ηγ α
§ R

67 [12] Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ, Ἀπόλυσον τὸν § ὄχλον, ἵνα ‡ πορευθέντες″ εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ [τοὺς] ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. [13] Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Οἱ δὲ ‡ εἶπαν,″ Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ ‡ ἰχθύες δύο,″ εἰ μή τι

13. φάγειν ὑμεῖς

[12] (93, 1.) Dies autem coeperat declinare: et accedentes duodecim dixerunt illi, Dimitte turbas, ut euntes in castella villasque quae circa sunt devertant et inveniant escas, quia hic in loco deserto sumus. [13] Ait autem ad illos, Vos date illis manducare. At illi dixerunt, Non sunt nobis plus quam quinque panes et duo pisces,

---

9. Ἡρωδης] †praem. ὁ ϛ. B.*Mai*.LΞX. 1*s*. 33*s*. 69*s*. | om. AB*s*.*Btly*.CDΔE F*Wtst*.GHKMSU*Tf*.VΓΛ. ‖add. ὁτι CD. Memph. Theb. | Contra, ABLΞ. rel.
— οὑ] om. A**ut vid.*
— εγω 2°. AC²DX. rel. Vulg. *b.g*¹. Syr. Hcl. Goth. Arm. (post ακουω *Am. a.c.* Syrr.Crt.&Pst.) | om. BC*LΞ. *e.ff*. Memph. Theb. Æth.
— τοιαυτα ABC². rel. [C* *n. l.*] Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. | ταυτα D(ante ακουω)LΞX. 69. *e*. Syrr.Crt.&Pst. Theb. (om. Æth.)
— ιδειν] post αυτον D. *b.l*. Goth.
10. αυτῳ] τῳ Ιησου 69. Syr.Pst.
— εποιησαν] add. και ὁσα εδιδαξαν A. (vid. Mar. vi. 30.)
— ὑπεχωρησεν ACLΞ. rel. | συνεχωρησεν B.*Mai* (?) | ανεχωρησεν D. (duxit illos.... et abiit Syrr.Crt.(&Hcl.) duxit illos Syr.Pst.) | om. 69.
— εις πολιν καλουμενην Βηθσ. BLΞX. 33. Memph. Theb. | εις κωμην λεγομενην Βηδσαιδα D. | εις ερημον τοπον 69. Syr.Crt. in solitudine *Tert*. adv. Marc. iv. 21. | εις τοπον πολεως καλουμενης Βηθσ. 1. in locum des. Bethsaidae Syr.Pst. | εις ερημον τοπον πολεως καλουμενης Βηθσ. A. | εις †τοπον ερημον″ ‡πολεως καλουμενης″ Βηθσ. ϛ. CΔEGHKMS*s*UV*s*ΓΛ. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. in locum desertum qui est Bethsaida *Am. g*². (-dae Vulg.*Cl*.) in loc. des. qui vocabatur B. *a*. in loc. des. quod est B. *b.c*. in loc. des. quod appelatur B. *e*. in loc. des. qui dicitur B. *f*. ‖ Βηθσαιδα BC(D)ΞX. 1. 33. rel. | -δαν ALΔF *Wtst*.HUVΓΛ. Goth.
11. αποδεξαμενος BDLΞX. 1. 33. 69. | ‡δεξαμενος ϛ. AC. rel.
— περι] praem. τα 33. 69. MU.
— και τους χρειαν] τους χρ. δε 69.
— ιατο ABD. rel. Latt. Syrr. Memph.| ιασατο CLΞ. 33. 69. Theb. ‖praem. αυτου παντας D.
12. ἡ δε AB.*Mai*.CDΞ. rel. Vulg. *a.b.c.ff*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (om. Theb.) | ηδη B.*Btly*.*Bch*.*Blc*. *e*. add. jam *f.l* ut vid. Goth. | και X. Syr.Crt.
— προσελθ. δε] add. ad eum *b.f*. illi *e*.
— οἱ δωδεκα] om. U. | discipuli ejus Syrr.Crt.&Pst. | add. discipuli *b.f.ff.g*¹. Æth. (praem. *c*.)
— ειπον] ειπαν LΞ. (*n. l.* C.)
— αυτῳ] add. in loco deserto nos sumus Syr.Crt.—(om. ὁτι ὠδε κτλ. postea.)
— πορευθεντες AB.*Blc*.*Mai*.CDRLΞ. 33. 69. Latt. | ‡απελθοντες ϛ. XΔK *sic*. rel. Arm.*ut vid*. (vid. Matt. xiv. 15. Mar. vi. 36.)
12. τους αγρ. ACDRLΞ. rel. Memph. Theb. | om. τους BX. 1. 69. E. Goth.
— καταλυσ. και] om. C* ut vid. *f*.
— και ευρ. επισιτ.] om. D. (vel ut inveniant sibi escas Syr.Crt.)
— ὁτι ὠδε....εσμεν] om. Syr.Crt. (ὠδε om. Memph.MSS. Theb.)
— εν] om. Γ.
13. προς αυτους] "ipse" *c*. αυτοις LΞ. ‖add. ὁ Ιησους C. *f.ff*. Syrr.Crt.&Pst.
— αυτοις] add. υτοις D*. | αυτους V.
— ὑμεις ante φαγειν ACDRLΞ. rel. *e.f*. Memph. Theb. (vid. Matt. xiv. 16. Mar. vi. 37.) | post φαγειν B. *b*. | post προς αυτους Vulg. Syr.Crt. | om. *a.c*.
— ειπαν BCDLΞ. 33. | ‡ειπον ϛ. AR. rel. ‖add. illi Syr.Crt. Theb. Goth. Æth.
— πλειον] πλεον D. 1 *Wtst*. Γ. | πλεους F *Wtst*.M.
— πεντε] post αρτοι B. ‖ἑπτα C.
— ιχθυες ante δυο ABCXΔ. 1. 69. E F *Wtst*.GHK(M)SUVΓΛ. *a*. Memph. Theb. Goth. Æth. (ιχθυας M.) | ‡post ϛ. DRLΞ. 33. Vulg. *b.c.e.f*. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. (vid. Matt. xiv. 17. Mar. vi. 38.)

9. est autem *Cl*. | ego talia audio *Cl*. | 10. Bethsaidae *Cl*. | 11. excepit eos *Cl*. | 13. duos *Am*.**

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. [14] Ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας [* ὡσεί"] ἀνὰ πεντήκοντα. [15] Καὶ ἐποίησαν οὕτως, καὶ ‡ κατέκλιναν" ἅπαντας. [16] λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ κατέκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς ‡ παραθεῖναι" τῷ ὄχλῳ. [17] καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες· καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφινοι δώδεκα.

nisi forte nos camus et emamus in omnem hanc turbam escas. [14] Erant autem fere viri quinque milia. Ait autem ad discipulos suos, Facite illos discumbere per convivia quinquagenos. [15] Et ita fecerunt, et discumbere fecerunt omnes. [16] Acceptis autem quinque panibus et duobus piscibus respexit in caelum et benedixit illis et fregit, et distribuit discipulis suis ut ponerent ante turbas. [17] Et manducaverunt omnes et saturati sunt: et sublatum est quod superfuit illis, fragmentorum cophini duodecim.

ΚΘ′ 4δ

68 [18] P Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰ μόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων, Τίνα με ‡ οἱ ὄχλοι λέγουσιν" εἶναι; [19] Οἱ δὲ ἀποκριθέντες ‡ εἶπαν," ‡ Ἰωάνην" τὸν βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἄλλοι δὲ ὅτι Προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. [20] Εἶπεν δὲ

P ‖ Matt. 16:13-28. *a* ‖ Mar. 8:27. 9:1.

18. λέγουσιν οἱ ὄχλοι

[18] (94, 1.) Et factum est cum solus esset orans, erant cum illo et discipuli: et interrogavit illos dicens, Quem me dicunt esse turbae? [19] At illi responderunt et dixerunt, Iohannem baptistam, alii autem Heliam, alii quia Propheta unus de prioribus surrexit. [20] Dixit

---

13. ει] η U.
— μη τι] μη 1[R]. Λ. | μητοι 69.
— πορευθεντες] post ημεις D. Vulg. *c.l.* Goth.
— αγορασωμεν] -σομεν 1.
— εις παντα τον λαον τουτον βρωματα Syr.Hcl. [Arm.] | βρωμ. εις παντα τ. οχλον τουτον 1. Syr.Crt.&Pst. (Æth.)
— παντα] απαντα M*Tf.*
14. γαρ *b.c.f.ff.* Theb.*ut vid.* rel. | δε L. Vulg. *a.e.g*[1.2]. Memph.
— ωσει ανδρες] ανδρες ωσει 1. *a.e. f.* | ανδρες ως D. (om. ωσει Syr. Crt.)
— κλισιας] *bis* Arm. ‖*add. ωσει BCD RLΞ. 33. *e.* Theb. *Orig.*iii.479[d]. | *om. ϛ. AX. rel. (Latt.) Memph. rel. [h. *a.*] (quinquaginta quinquaginta homines in discubitu Syr.Crt.)
15. ουτως] om. V. (add. discipuli ejus Syr.Pst.)
— και ανεκλ. απαντας] om. DX.
— κατεκλ. B.*Mai*.LΞ. 1. 33. 69. | ‡ ανεκλ. ϛ. ACR. rel.
— απαντας] παντας LΞ. 33. (h. R.) | αυτους 1.
16. ουρανον] add. προσηυξατο και D.
— ευλογησεν BCDRΞ. rel. | ηυλ. A. 33. F *Wtst.*Γ. (vid. *Orig.* iii. 510[a]. e tribus Evv.)
16. αυτους Vulg. *c.e.f.* Syr.Hcl. | επ' αυτους D. *a.b.ff.g*[1.2.]*l.* Syr.Crt. | om. X. Syr.Pst. Arm. Æth.
— και κατεκλασεν] om. D.
— μαθηταις] add. αυτου RLΞ. 33. 69. Vulg. *c.e.* Syrr.Crt.&Pst.&Hcl.* Theb. Æth. | Contra, rel. *a.b.f.ff.* Memph. Goth. Arm.
— παραθειναι BC(X). 1. (-θηναι X.) | παρατεθηναι 69. | ‡ παρατιθεναι ϛ. ADRLΞ. rel.
— τω οχλω *e.ff.* Theb. rel. | τοις οχλοις D. Vulg. *a.b.c.f.* Syrr.Crt.&Pst.&Hcl. Memph.
17. παντες] ante και εχορτ. 69. Vulg. *f.* Syr. Crt. & Pst. (vid. Matt. xiv. 20; xv. 37. Mar. vi. 42.) | Contra, *e.* Syr. Hcl. Memph. Theb. rel. | om. *a.b.c.ff. g*[1]*.l.*
— ηρθη] ηραν S.
— το περισσευσαν αυτοις] το περισσευμα των D. *e.* | το περισσευμα αυτ. 69. ‖om. αυτοις Arm. Æth.
— δωδεκα] ante κοφινοι M. Syrr.Crt.& Pst.(&Hcl.) Arm. | δεκαδυο D. | xii corbes fragmentorum plenos Memph. ‖add. et erant homines illi qui manducaverunt ex pane quasi quinque milia exceptis mulieribus et parvulis Syr.Crt. (vid. Matt. xiv. 21.)
18. εν τω] om. Λ.
18. αυτον] αυτους D. Theb. ap. Münter. ‖add. εκει και Γ.
— προσευχομενον] om. D. *a.c.e.* Syr.Crt. | Contra, Vulg. *b.f.ff.g*[1].
— μαθηται] add. αυτου 1. 69. MU. *a.f.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. | Contra, Vulg. *b. c.e.*
— αυτους] αυτου 69. ‖add. ὁ Ιησους X.
— οἱ ὀχλοι] ante λεγουσιν BRLΞ. 1. (Memph. Theb.) | ‡ post ϛ. CDXΔ. 33. rel. *a.c.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. (Æth.) [Arm.] post ειναι Vulg. *b.f.* Goth. | οἱ ανθρωποι post λεγ. A. *e.g*[1]. (Memph. Theb. ante λεγ.)
19. ειπαν BD. | ‡ ειπον ϛ. ACRΞ. rel. ‖οἱ δε αποκρ. ειπ.] dixerunt ei Syr. Crt. (om. αποκρ. Theb.) ‖add. sunt qui dicant Syr.Pst. (Theb.) | add. hi quidem Syr.Hcl.*
— Ἠλιαν] add. αλλοι (ἑτεροι 69) δε Ἱερεμιαν 1. 69. Syr.Hcl.* (vid. Matt. xvi. 14.)
— αλλοι δε ὁτι πρ.....ανεστη] η ἑνα των προφητων D. *e.* (vid. Matt.) | om. Syr.Crt.
— ὁτι] om. 69.
— προφητης τις] προφητις M.

19. alii vero quia unus proph. *Cl.*

A B C D [P] R. L [Ξ] X Δ. 1. 33. 69. ζε E [F] G H K M S U V β Γ Λ.

αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; † ‡ Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς" εἶπεν, Τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ. [21] ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ ‡ λέγειν" τοῦτο, [22] εἰπὼν ὅτι Δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

autem illis, Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit, Christum dei. [21 (25, 2.)] At ille increpans illos praecepit ne cui dicerent hoc, [22] dicens quia oportet filium hominis multa pati et reprobari a senioribus et principibus sacerdotum et scribis et occidi et tertia die resurgere.

22. ἀναστῆναι. ζς

69 [23] q "Ελεγεν δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ‡ ἔρχεσθαι" ‡ ἀρνησάσθω" ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι. [24] ὃς γὰρ ἂν θελῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. [25] τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; [26] ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, § τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου

q Matt. 10:38, 39. β 16:24, 26. Mar. 8:34, 35. Jo. 12:25. Lu. 17:33.

[23 (96, 2.)] Dicebat autem ad omnes, Si quis vult post me venire, abneget se ipsum et tollat crucem suam cotidie et sequatur me. [24] Qui enim voluerit animam suam salvam facere, perdet illam: nam qui perdiderit animam suam propter me, salvam faciet illam. [25] Quid enim proficit homo si lucretur universum mundum, se autem ipsum perdat et detrimentum sui faciat? [26 (97, 2.)] Nam qui me erubuerit et meos sermones, hunc filius ho-

26. [λόγους] ζζ § P β

20. Πετρος δε αποκριθεις BCLΞ. 1. Memph. (Theb. om. δε.) | ‡αποκριθεις δε ὁ Πετρος ⊃. ADR. rel. *a.b* ut vid. (*f.*) Syrr.(Crt.&Pst.)&Hcl. Goth. Arm. Æth. respondens Simon Petrus Vulg. respondit Sim. Pet. et *c.* respondens Petrus *e.* (om. δε Vulg. *c.e.* Syrr. Crt.&Pst. Theb.) ‖ † ὁ" Πετρ. ⊃. AD R. rel. | om. ὁ Δ. 33. 69. EGHSVΓΛ. (et BCLΞ. 1. supra.)

— ειπεν] add. tu es *f.l.* Syr.Crt. Memph. Theb. Goth. Æth.

— τον] om. Δ.

— του θεου om. *a.* Syr.Crt. (*Orig.* iii. 534[a] non habet; sed *additamentum*, quod dicit esse apud Matt. sed non ap. Mar. et Luc., est benedictio.) ‖ praem. υἱον D. *e.(f.)(l.)* Goth. (*Orig.* iii. 532[d].MS. υἱον pro χριστον. | Contra, ed. et MSS.) | (Christus Deus Memph.)

21. επιτιμησας] επετ. K.

— αυτοις *Orig.* iii. 532[e]. | om. 69.

— παρηγγειλεν] -γγελεν XM. ‖ add. αυτοις K. Syr.Hcl.* Æth. | Contra, *Orig.* iii.

— λεγειν ABCDLΞ. 1. 33. 69. KM. *Orig.* iii. 532[c]. | ‡ειπειν ⊃. RX. rel.

22. απο ABCRΞ. rel. *Orig.* ii. 496[c]. | ὑπο D. 1. *Just.* Tr. 76. (vid. Mar. viii. 31.)

— των πρεσβ. και αρχ.] των αρχ. και των πρεσβ. 69. *g*[1]. Arm. *Orig.* ii. 496[c]. (om. των 2°.) ‖ τ. πρεσβ.] om. *b.* *Just.* Tr. | a senioribus et scribis et sacerdotibus Syr.Crt. *Tert.* adv. Marc. iv. 21.

22. και γραμματεων] om. 1. *Orig.* ii. 496[c].

— τῃ τριτῃ ἡμερᾳ Vulg. *f.* Syrr.Crt.& Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Just.* Tr. *Orig.* ii. 496[c]. *Greg. Thaum.* 4[d]. | μεθ' ἡμερας τρεις D. *a.b.* *c.e.* *Tert.* (vid. Mar. viii. 31.)

— εγερθηναι BRLΞXΔ. 33. rel. (vid. Matt. xvi. 21.) | αναστηναι ACD. 1. 69. F* *Wtst.*K. *Just.* Tr. *Orig.* ii. *Greg. Thaum.* (vid. Mar. viii. 31. Luc. xxiv. 7.)

23. προς παντας] om. Syr.Crt.

— ερχεσθαι ABC*DLΞ. 1. 33. 69. K. *Orig.* i. 281[f]. | ‡ελθειν ⊃. C[3]RX. rel. (vid. Matt. xvi. 24.) ‖ ελθ. οπ. μου M.

— αρνησασθω AB.*Btly.Blc.Bch.*(sed B[2]. *Mai.*)DLΞ. 33. K. *Orig.* i. | ‡απαρνησασθω ⊃. B*.*Mai.*CRX. rel. (vid. Matt. xvi. 24. Mar. viii. 34.)

— και αρατω τον σταυρον αυτου Vulg. *b.c.e.f.ff.g*[1]. rel. *Orig.* i. | om. D. *a.l.*

— αυτου *Orig.* i. | ἑαυτου 33.

— καθ' ἡμεραν ABRLΞ. 1. 33. 69. K M. Vulg. *f.g*[1]. Syrr.Crt.&Pst.&Hcl.* Memph. Theb. Goth. Arm. (Æth. post και) "In *alio* evangelio scribitur, Qui non accipit crucem suam *quotidie*." *Hier.* in Matt. x. 38. (vii. 65.) "Dominus juxta antiqua exemplaria.... quotidie." *Hier.* ad Principiam (i. 949.) | om. CDXΔEF *Wtst.*GHSUVΓΛ. *a.* *b.c.e.ff.l.* Syr.Hcl.mg. "non in omnibus exx." *Orig.* i. (vid. Matt. et Mar.)

23. ακολουθητω RL. 69. E*KΓ.

24. αν ABDL. rel. *Orig.* i. 281[f]. | εαν C RΞXΔ. 1. GH[2]UVΓΛ.

— θελῃ] -λει 69. HΓΛ. | Contra, *Orig.* i.

— απολεσει] -σῃ X. 1[R]. | Contra, *Orig.* i.

— απολεσῃ] -σει X. 69. Λ. | Contra, *Orig.* i.

— αυτου 2°.] ἑαυτου K. | Contra, *Orig.* i. ‖ (την αυτ. ψυχ. F *Wtst.*)

— ενεκεν εμου *Orig.* i. 282[a]. | δι' εμε 69.

— οὑτος *b.e.g*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Orig.* i. (αυτος K.) | om. Vulg. *a.c.f.* *ff.l.* Syr.Crt. Theb. Goth. Arm. Æth.

25. γαρ] om. X. | Contra, *Orig.* i.

— ωφελειται ABRLΞ rel. *Orig.* i. | ωφελει CD. [33. n. l.]

— ανθρωπος κερδησας *Orig.* i. | ανθρωπον κερδησαι D*. (*a.c.*) (*Cypr.* 323.) | ανθρωπος εαν κερδησῃ D[2]. Vulg. *b.e.* *f.ff.g*[1].*l.* Arm. (vid. Mar. viii. 36.)

— απολεσας η ζημιωθεις Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb.ed. Goth. *Orig.* i. | απολεσαι η ζημιωθηναι D*. (*a.*)*c.* | απολεσῃ η ζημιωθῃ D[2]. Vulg. *b.e.f.ff.g*[1]. Theb.MS. Arm. | om. η ζημ. Syr.Crt. Æth. *Cypr.* 323.

26. αν ABR. rel. *Orig.* i. 298[e]. | εαν CL. 33. 69. M. (om. *Orig.* i. 296[d].)

— με *Orig.* i. 296[d]. | εμε D. *Orig.* i. 298[e]. ‖ add. coram hominibus Syr.Crt.

21. praecipit *Am.* | 23. semetipsum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. *ζη* Goth. Arm. Æth. *β* § F
27. ἑστηκότων

ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων § ἀγγέλων. 27 λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς εἰσίν τινες τῶν ‡ αὐτοῦ″ ‡ ἑστώτων,″ οἳ οὐ μὴ ‡ γεύσωνται″ θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

minis erubescet, cum venerit in maiestate sua et patris et sanctorum angelorum. 27 (98, 2.) Dico autem vobis, vere sunt aliqui hic stantes qui non gustabunt mortem donec videant regnum dei.

Λ′
* ‖Matt. 17:1-9. ‖Mar. 9:2-9.

¶ Ξ

70 28 r Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν † Πέτρον καὶ ‡ Ἰωάνην″ καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.¶ 29 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. 30 καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν ‡ Μωυσῆς″ καὶ Ἠλίας· 31 οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἣν ἔμελλεν πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ. 32 ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· § διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ

28 Factum est autem post haec verba fere dies octo, et assumsit Petrum et Iacobum et Iohannen et ascendit in montem ut oraret. 29 Et factum est dum oraret species vultus eius altera et vestitus eius albus refulgens. 30 Et ecce duo viri loquebantur cum eo: erant autem Moses et Helias, 31 visi in maiestate, et dicebant excessum eius quem completurus erat in Hierusalem. 32 Petrus vero et qui cum illo gravati erant somno: et evigilantes viderunt maiestatem eius

---

26. λογους ABCRLΞ. rel. (vv.) *Orig.* i. 296e. (vid. Mar. viii. 38.) | om. D. *a.e.l.* Syr.Crt. *Orig.* i. 298e. sed antea habet *οὔτε ἐπαισχυντέον αὐτὸν ἢ τοὺς λόγους αὐτοῦ*.
— *αυτου και*] om. Syrr.Crt.&Pst. *Eus.* in Luc. 172. (vid. Matt. xvi. 27. Mar. viii. 38.)
— *πατρος Orig.* i. *bis. Orig. Int.* iv. 537b. *bis. Eus.* in Luc. | add. *αυτου* D. Syrr. Crt.&Pst. Memph. Theb. Æth. vid. Mar. (seq. *και* "cum" Syr.Pst.)
— *αγγελων*] add. *αυτου* Syrr.Crt.&Pst. Memph.W.& Schw. Theb. Æth. (vid. Matt. xvi. 27.)
27. *ὑμιν*] add. *ὁτι* D. (vid. Mar. ix. 1.) | Contra, *Eus.* in Luc. 172.
— *αληθως*] add. *ὁτι* RKM. | Contra, AB CDPΞ. rel. *Orig.* iv. 366b. *Eus.* in Luc.
— *τινες*] om. Ξ *semel* H. (Contra, Ξ *semel.*)
— *αυτου* BLΞ. 1. | ‡ *ὡδε* ⊃. ACDPR. rel. *Orig.* iv. *Eus.* in Luc. (vid. Matt. xvi. 28. Mar. ix. 1.)
— *ἑστωτων* ACDPΔ. 1. 33. 69. EFGH KMSVΛ. *Orig.* iv. *Eus.* in Luc. (vid. Matt.) | ‡ *ἑστηκοτων* ⊃. B.*Mai.*RLΞ XUΓ. (vid. Mar.)
— *οἱ*] *οἵτινες* AK. *Orig.* iv.
— *γευσωνται* ABCDPLΞXΔ. 1. 33. EF KMSU*Tf.*V. | ‡ *γευσονται* ⊃. R. 69*s.* GsHΓΛ. Latt. *Orig.* iv. 366b. (om. *μη*; sed iii. 555c. *παρὰ τοῖς τρισὶν εὐαγγελισταῖς, Ου μη γευσονται.*
— *την βασιλειαν του θεου*] *τον υἱον του ανθρωπου ερχομενον εν τῃ δοξῃ αυτου* D. *Orig.* iv. e Luc. *dis.* (vid. Matt. xvi. 28.) | regnum dei veniens in gloria Syr.Crt.
28. *εγενετο*] *-νοντο* P.
— *δε*] om. 69.
— *ὡσει*] *ὡς* L. 69. HMΓ. [h. 33.]
— *και παραλ.* ACDPRΞ. rel. Vulg.*Cl. Am. c.e.f.ff.g*2. Syr.Crt. | om. *και* BH. *For.* (*a.*)*b.g*1*.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. [h. 33.]
— *Πετρον*] †praem. *τον* ⊃. P*Knit.*G *mg. Tf.* | om. ABCDRLΞXΔ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓΛ. (h. F.)
— *Ιωαν. και Ιακωβον* ABC*PR. rel. *a.b.c.e.f.g*2. Syr.Hcl. Theb. | *Ιακ. και Ιωαν.* C3DLΞX. 33. M. Vulg. (et *Am.*) *ff.g*1. Syrr.Crt.& Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xvii. 1. Mar. ix. 2.)
— *ανεβη*] praem. *και* G.
— *προσευξασθαι*] om. L.
29. *προσευχεσθαι Orig.* iv. 447d. | post *αυτον* L. 33. | *προσευξασθαι* 1R.
— *το ειδος*] *ἡ ἰδεα* D. *Orig.* iv.
— *του*] *αυτου* 33*.
— *ἑτερον και* (*Orig.* iv. *ἑτερα και* vid. supra.) | *ηλλοιωθη και* D. Memph. Theb. | om. *b.* ‖(*καὶ ἠλλοιώθη ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ καὶ ἐγένετο λευκ. ἐξαστ. Orig.* iv. Syr.Hcl.* Arm.)
— *αυτου*] om. L.
— ad fin.] add. ut nix *e.* Syr.Crt.
30. *συνελαλ.*] *συλλαλ.* E*.
30. *οἱτινες ησαν Orig.* iii. 983d. iv. 447d. (om. Syr.Crt.) | *οἱ ησαν* C*(corr.3.) | *ην δε* D. *a.* erant autem Vulg. *b.c.e.f.l.*
— *Μωυσης* BCDRLXΔ. 33. 69. K. *Orig.* iii. 983d. iv. | ‡ *Μωσης* ⊃. APT*f.* rel. *Orig.* i. 690a. iii. 559c.
31. *οἱ f. Orig.* iii. 983d. iv. 447d. | om. D. (Latt.) Arm. *Orig.* i. 690a. iii. 559c.
— *οφθεντες* (*οφεντες* C.)] add. *αυτῳ* C3 M. | Contra, *Orig.* i. 690a. iii. 559c. 983d. iv.
— *δοξῃ*] praem. *τῃ* A. | Contra, *Orig.* i. iii. *bis.* iv.
— *ελεγον* ABC2R. rel. *a.* Syr.Crt. Memph. rel. *Orig.* i. iii. 983d. iv. | add. *δε* C*D. 69. *c.e.* Syrr.Pst.& Hcl. | praem. *οἱ* P. Theb. *ut vid.* | praem. *και* C3M. Vulg. *b.f.ff.g*1*.*2*.l.* Arm.
— *εμελλεν* BPRLΞ. rel. *Orig.* i. iii. 983d. iv. 448a. | *ημελλεν* AC. | *μελλει* D. (gloriam ejus quae futura esset Hierosolymis, et exitum ejus quoque Æth.)
— *εν Ιερ. Orig.* i. iii. 559c. 983d. iv. | *εις Ιερ.* D. (om. *e.*)
32. *διαγρηγορησαντες δε a.c.e.f.* Syr.Hcl Memph. (Theb.) Goth. Æth. | *και διαγρηγ.* 1. Vulg. *b.ff.* Syrr.Crt.&Pst. [Æth.] | (ante "somno magno" habet Syr.Crt.)
— *ειδον*] *ιδαν* RL.

26. erubescit *Am.* | 29. facta est *Cl.* | et refulgens *Cl.* | 30. cum illo *Cl.* | 32. cum illo erant *Cl.*

A B C D (P) (R). L (Ξ) X Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUV [W]ΓΛ.

¶ Ξ

τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. 33 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ᾽ αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς,¶ μίαν σοὶ καὶ ‡ μίαν Μωυσεῖ″ καὶ μίαν Ἠλίᾳ· μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. 34 ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ‡ ἐπεσκίαζεν″ αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ‡ εἰσελθεῖν αὐτοὺς″ εἰς τὴν ¶ νεφέλην. 35 § καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα, s Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ‡ ἐκλελεγμένος,″ αὐτοῦ § ἀκούετε.¶ 36 Καὶ ἐν τῷ¶ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὑρέθη † Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ‡ ἑώρακαν.″

71 37 † Ἐγένετο δὲ [ἐν] τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. 38 καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ‡ ἐβόησεν″ λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου, ‡ ἐπιβλέψαι″ ἐπὶ τὸν

ΛΑ′

et duos viros qui stabant cum illo. 33 Et factum est dum discederent ab illo, ait Petrus ad Iesum, Praeceptor, bonum est nos hic esse, et faciamus tria tabernacula, unum tibi et unum Mosi et unum Heliae, nesciens quid diceret. 34 Haec autem illo loquente facta est nubis et obumbravit eos: et timuerunt intrantibus illis in nubem. 35 Et vox facta est de nube dicens, Hic est filius meus dilectus, ipsum audite. 36 Et dum fieret vox, inventus est Iesus solus. Et ipsi tacuerunt et nemini dixerunt in illis diebus quicquam ex his quae viderant.

37 (99, 2.) Factum est autem in sequenti die descendentibus illis de monte occurrit illi turba multa. 38 Et ecce vir de turba exclamavit dicens, Magister, obsecro te, respice in filium

34. ἐπεσκίασεν — ἐκείνους εἰσελθεῖν ¶ F § Ξ s 2 Pet. 1:17. Matt. 3:17. Mar. 1:11. Lu. 3:22. § W ¶ Ξ ¶ P t ‖Matt. 17:14-23. 4θ ‖Mar. 9:14-33. β

---

32. τους 2°.] om. 1.
33. διαχωριζεσθαι] διαχωρισθηναι D.
— απ᾽] ὑπ᾽ ΔΛ.
— ειπεν] ? ελεγεν R *fortasse* (ε̄ ab init. nunc legitur in cod., et postea pars literae. qu. λ. qu. ι.)
— ὁ Πετρ. B.*Mai*.CDRLΞXΔ. rel. | om. ὁ APEGHSUVΓΛ.
— προς τον Ιησουν] τῳ Ιησου D. (om. *a.b.ff.*) | τον Ιησ. (om. προς) Ξ *sic.*
— επιστατα] διδασκαλε X.
— ἡμας] add. παντοτε C³.
— και (ante ποιησ.)] om. 69. MU. *l.* Theb. | Contra, *Tert.* adv. Marc. | θελεις D. (et si vis Memph.) | Contra, *Tert.* adv. Marc.
— ποιησωμεν] ποιησω D*. ‖add. ὡδε D. *Tert.* adv. Marc. iv. 22. (vid. Matt. xvii. 4.)
— σκηνας ante τρεις ABCPR. rel. *a.b.* Syr.Hcl. Goth. | post τρεις DLΞ. 33. 69. F *Wtst.*K. Vulg. *c.e.f.ff.* Syrr.Crt. &Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Tert.* adv. Marc. (vid. Matt. xvii. 4.)
— σοι] ante μιαν 1. Syrr.Crt.& Pst. | Contra, *Tert.* adv. Marc. (συ 69.)
— μιαν 2°. ante Μω. ABCDPRLX(Δ.) 1. 33. 69. EF *Wtst.*GHKMSUVΓΛ. Latt. Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. (μια Μωση Δ.) | ‡post ϛ. Syrr.Crt.&Pst. *Tert.* (vid. Matt. xvii. 4. Mar. ix. 5.)
33. Μωυσει BD(R)L(X). (33.) (K.) (Μωυση RX. 33. K.) | ‡Μωσει ϛ. A C. rel. | Μωση PΔ. 1ʳᵖ. HF *Wtst.*SU *Tf.* ΓΛ.
— μιαν 3°.] post Ἠλιᾳ 1. Syrr.Crt.&Pst. | Contra, Syr.Hcl. *Tert.* | και μιαν Μωσει *post* κ. μ. Ἠλ. 69.
— ὁ] ἁ D. | Contra, *Orig.* iii. 560ᶜ. 562ᶜ. 563ᵈ. 564ᵃ. *Tert.*
34. λεγοντος] λαλουντος K.
— επεσκιαζεν BL. *a.* | ‡επεσκιασεν ϛ. ACDPR. rel. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst.& Hcl. Memph. Theb. (vid. Matt. xvii. 5.)
— εισελθειν αυτους BL. Memph. Arm. Æth. *ut vid.* intrantibus illis Vulg. *ff. g*¹. (sic praem. "et" *b.f.*) dum illi intrarent *a.* cum illi introierent *c.e.* | αυτους εισελθειν C. | ‡εκεινους εισελθειν ϛ. ADPR. rel. Syr.Hcl. *ut vid.* Theb. Goth. (et cum vidissent eos ut intrarent in nubem timuerunt Syr.Crt. et timuerunt cum viderent Mosem et Eliam ut intrarent in nubem Syr.Pst.) | εισελθ. εκεινους M. | εκεινους ελθειν S.
35. εγενετο] ante φωνη 1. | ηλθεν D. (vid. Mar. ix. 7.) | om. K. | audita est Syr.Crt.
— μου] ante ὁ υἱος P. | Contra, *Orig.* iii. 983ᵈ.
— εκλελεγμενος BLΞ. Memph. Theb. Æth. *a.* | εκλεκτος 1. *a.ff.l.* Syr.Hcl. mg. Arm. | utr.q. Æth.impr. | ‡αγαπητος ϛ. ACDPR. rel. Vulg. *b.f.* (dilectissimus *c.*) rel. *ut vid.* (vid. Matt. xvii. 5. Mar. ix. 7. 2 Pet. i. 16. et Matt. iii. 17. Mar. i. 11. Luc. iii. 22.) (praem. "et" Syr.Crt.) ‖add. μου] Syr.Crt. | add. εν ᾧ ηυδοκησα D(C³*mg.*M. ευδ.) | Contra, *Tert.* adv. Marc. iv. 22. adv. Prax. 19.
35. ακουετε] ante αυτου D. *c.e.* (vid. Mar. ix. 7.) | Contra, *Tert.* adv. Marc. adv. Prax.
36. φωνην] add. ταυτην X. ‖νεφελην U.
— Ιησους] †praem. ὁ ϛ. C³LXΔ. 1*s.* 33*s.* 69*s.* KM. | om. ABC*DREGHS UVWΓΛ.
— και αυτοι *Orig.* iii. 983ᶠ. | αυτοι δε D. *e.* Theb.
— ουδεν] om. D.
— ἑωρακαν BC²LX. | ‡ἑωρακασιν ϛ. AC*RΔH. rel. *e. Orig.* iii. (ἑορ. CL *e corr.*¹X. 33. EHVW.) | ἑορακεισαν G. (Latt.) | εθεασαν D*. | εθεασαντο D². (add. et quod audiverant Æth.)
37. εν τῃ εξης ἡμερᾳ AB.*Mai*.CRX *sic.* rel. Vulg. *c.* Memph. rel. (om. εν B. *Btly.Bch.*L. 1. 69. S.) | δια της ἡμερας

---

33. cum discederent *Cl.* | 34. nubes *Cl.* | 37. occurrit illis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. (Theb.) Goth. Arm. Æth.
39. *μόλις ἀποχ.*

υἱόν μου, ὅτι μονογενής ‡ μοί ἐστιν″ 39 *καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ᾽ αὐτοῦ συντρίβον αὐτόν.* 40 *καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα ‡ ἐκβάλωσιν″ αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν.* § 41 *Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν;* ¶ *προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου.* 42 *Ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.* 43 *ἐξεπλήσσοντο¶ δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.*

¶ Theb. 41. *τ. υἱ. σου ὧδε.*

ρ η ¶ R

ρα β § F

72 *Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ‡ ἐποίει″ †, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,* 44 *Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα § ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι*

meum, quia unicus est mihi, 39 et ecce spiritus apprehendit illum et subito clamat et elidit et dissipat eum cum spuma, et vix discedit dilanians eum. 40 Et rogavi discipulos tuos ut eicerent illum, et non potuerunt. 41 Respondens autem Iesus dixit, O generatio infidelis et perversa, usque quo ero apud vos et patiar vos? Adduc filium tuum. 42 Et cum accederet, elisit illum daemonium et dissipavit. 43 Et increpavit Iesus spiritum inmundum, et sanavit puerum et reddidit illum patri eius. 44 (100, 8.) Stupebant autem omnes in magnitudine dei:

(101, 2.) Omnibusque mirantibus in omnibus quae faciebat, dixit ad discipulos suos, Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: filius enim hominis futurus est ut tradatur in manus

---

D. *a.b.e.(f.)ff.l.* | in illa die iterum Syr.Crt. in eodem die Theb.

37. *κατελθοντων αυτων*] *κατελθοντα αυτον* D. | *καταβαινοντων* 69.
— *ιδου*] om. Syrr.Crt.&Pst.
— *απο*] *εκ* Γ.
— *συνηντησεν αυτῳ οχλος πολυς* (*συνηντησαν* R.)] | *συνελθειν αυτῳ οχλον πολυν* D. (illis Vulg.*Cl. a.*)

38. *εβοησεν* BCDL. 69. | ‡*ανεβοησεν* ☽. AR. rel.
— *επιβλεψαι* AB.*Mai.*(C)RLΔGHKMS UVΓ. -*ψε* C. (miserere Syr.Crt. Syr. Hier.**) | ‡*επιβλεψον* ☽. DX. 1*s*. 33*s*. 69*s*. *Es*WΛ.
— *μοι* ante *εστιν* ABCDLX. 1. 33. *a.e.* Memph. Theb. Goth. | ‡post. ☽. RΔ. rel. Vulg. *b.c.f.ff.g*[1]. Arm.

39. *και ιδου πνευμα....κραζει*] *λαμβανει γαρ αυτον εξαιφνης πνευμα* D. (*e.*) | om. *ιδου* Syrr.Crt.&Pst. | om. *πνευμα* Syr.Hier. ‖*κραζει*] projecit illum Syr. Crt. Syr.Hier. Æth. ‖add. *και ῥησσει* DX. 1. Latt. Memph. Arm. (vid. Mar. ix. 18.) | add. et stridat dentibus suis Syr.Pst. (om. postea *μετα αφρου*) vid. Mar. | Contra, ABCR. rel. Syrr.Crt.& Hcl. Theb. Goth. Æth.
— *και σπαρασσει*] om. X. (*σπαραττει* 1.)
— *αυτον* 2°.] om. D.
— *και μογις....συντρ. αυτον*] om. Syr. Hier. "et confringit illum" tantum *e.*

39. *μογις* ACD. rel. | *μολις* BR. | *μογγεις* L.
— *συντριβον*] *και συντριβει* D.

40. *μαθητων*] om. Λ*sic.*
— *εκβαλωσιν* ABCRLXΔ. 33. EGHK M*Tf.*SU*Tf.*VWΓΛ. | ‡*εκβαλλωσιν* ☽. 1*s*. 69*s*. | *απαλλαξωσιν* D. | (praem. sanarent et Syr.Crt.)
— *αυτο*] *αυτον* D.
— *ηδυνηθησαν*] *εδυνηθησαν* K. | *ισχυσαν* C[3].

41. *αποκριθεις δε*] om. C*(add.[2]). | om. *δε Am.** *e.*
— *απιστος*] *-τε* D.
— *εσομαι*] *εσωμαι* XE. | post *προς ὑμας* 69.
— *και* ante *ανεξ.*] *ἑως ποτε* X. 69. K. *Tol. e.* Syr.Hcl.mg.MS. Theb. Arm. MSS. (vid. Mar. ix. 19.) | (*ανεξωμαι* X. 69. E.)
— *προσαγαγε*] *προσενεγκε* D. 33*Tf.*(sed qu.) ‖add. *μοι* LΞX. 33. W. Syrr.Crt. &Hcl.* (Æth.)
— *ὡδε* ante *τον υἱον σου* BLΞX. 1. Vulg. *Cl.* (*a.*)*b.c.*(*e.*)*f.* Syr.Pst. Arm. Æth. | post ACRΔ. 33. 69. EGHKMSUV WΓΛ. Syrr.Crt.&Hcl. Memph. Goth. | om. *ὡδε* D. *Am. Per.*

42. *ετι δε*] et Vulg. *ff.l.* Syr.Pst.
— *συνεσπαραξεν*] *συνεταραξεν* D. ‖add. *αυτον* K. *c.f.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Æth.

42. *τῳ πν. τῳ ακαθ.*] *τῳ ακαθ. πν.* D. *e.*
— *ιασατο....αυτον*] *αφηκεν αυτον και απεδωκεν τον παιδα* D. (*e.*) | (*αυτον*] om. Λ.)

43. *εξεπλ. δε παντες*] *παντες δε εξεπλησσ.* D. *c.e.* | (*εξεπλησσον* 69.)
— *του θεου*] *αυτου* 69*.
— *επι πασιν*] om. U.
— *εποιει* ABCDLΞ. 1. 33. 69. W. Vulg. *a.b.c.e.f.* Syrr.Crt.(Pst.)& Hcl. Memph. | ‡*εποιησεν* ☽. XΔ. rel. ‖†add. *ὁ Ιησους* ☽. AC. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. | om. B.*Rul.Mai.*DLΞ. 1. Vulg. *a.b.c.e.ff.g*[1]. Syr.Crt. Memph. Arm. ‖add. Dixit (add. ei *c.ff.*) Petrus, Domine, quare (propter quid *c.*) nos, non potuimus ejicere illum (illud *c.* eum *f.*)? Quibus (At Jesus, Goth. Ad ille *f.*) dixit quoniam hujusmodi orationibus et jejuniis eicietur. (Hoc genus non exiet nisi in orationibus et jejuniis *f.* Goth. ejusmodi oratione ejicitur et jejunio *ff.*) *c.e.ff.* Goth.
— *ειπεν*] add. *δε* H. *c.e.f.ff.* Memph.MS. Goth.
— *αυτου*] om. W. *c.*

44. *ωτα*] cordibus Vulg. Æth.
— *παραδιδεσθαι* 69.

---

39. apprehendit eum *Cl.* | 41. *om.* autem *Am. txt.* | adduc huc *Cl.* | 44. futurum *Cl.*

A B C D. L Ξ X Δ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUV (W)ΓΛ.

ΛΒ′ ρβ

u ‖ Matt. 18:1-5. β ‖ Mar. 9:33-37.

47. εἴδως τὸν διαλ.

¶ W

v Matt. 10:40. Mar. 9:37. Jo. 13:20.

48. ἔσται μέγας.

ργ

w ‖ Mar. 9:38-40. η

49. ἐν τῷ ὀνόμ.

— ἐκωλύομεν

εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. 45 Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ᾽ αὐτῶν, ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου. 46 u εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. 47 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος ‡ παίδιον″ ἔστησεν αὐτὸ παρ᾽ ἑαυτῷ,¶ 48 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, v Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτός ‡ ἐστιν μέγας.″ 49 w Ἀποκριθεὶς δὲ † ‡ Ἰωάνης″ εἶπεν, Ἐπιστάτα, εἴδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα † δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ᾽ ἡμῶν. 50 ‡ εἶπεν δε″ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ᾽ ‡ ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν″ ἐστιν.

hominum. 45 At illi ignorabant verbum istud, et erat velatum ante eos ut non sentirent illud, et timebant interrogare eum de hoc verbo. 46 (102, 2.) Intravit autem cogitatio in eos, quis eorum maior esset. 47 At Iesus videns cogitationes cordis illorum, adprehendens puerum statuit eum secus se, 48 et ait illis, Quicumque susceperit puerum istum in nomine meo, me recipit, et quicumque me recepit, recipit eum qui me misit: nam qui minor est inter omnes vos, hic maior est. 49 (103, 8.) Respondens autem Iohannes dixit, Praeceptor, vidimus quendam in nomine tuo eicientem daemonia, et prohibuimus eum, quia non sequitur nobiscum. 50 Et ait ad illum Iesus, Nolite prohibere: qui enim non est adversus vos, pro vobis est.

---

44. ανθρωπων] ἁμαρτωλων V. (add. peccatorum Syr.Hcl.)

45. παρακεκαλυμμενον] κεκαλυμμενον D. | παρακεκρυμμενον X. — απ᾽] ὑπ M. | παρ᾽ 69. — αισθωνται αυτο] ἐσθόντα αὐτόν 69*sic.* (αισθονται EH.) — ερωτησαι ABLΞX. rel. | επερωτησαι CDKM. (vid. Mar. ix. 32.) — αυτον] ante ερωτησαι 69. Vulg.*Cl. ff.* | om. D. *e.l.* — του ῥηματος] om. F.

46. εισηλθεν.... αυτοις] om. D. | Contra, *Orig.* iii. 596e. *diserte.* (κατὰ μέντοι τὸν Λουκᾶν, διαλογισμὸς εἰς τοὺς μαθητὰς οὐκ ἀναβέβηκεν, ἀλλ᾽ εἰσῆλθε περὶ τοῦ τίς αὐτῶν εἴη μείζων.) — εισηλθεν] -θον Δ. — δε] om. F. — εν] om. H. — αυτοις] ἑαυτοις E. — το] om. 1. — τις] τιν Δ.

47. ιδων ACDLΞ.rel. Latt. Memph. Goth. *Orig.* iii. 597a. | ειδως B.*Mai.*FKΛ. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | γνους 1. — της καρδιας] om. Γ. *l.* Syr.Crt. | post αυτων D. | Contra, *Orig.* iii. — παιδιον B.*Mai.*CD. *Orig.* iii. | ‡ παιδιου ς. ALΞ. rel. — αυτο Vulg.*Cl. c.f.g*1,2. rel. | αυτον Δ. | om. D. *Am. a.b.e.ff.*

47. παρ᾽ ἑαυτῳ *Orig.* iii. | παρ᾽ ἑαυτον D. | ante eos Æth.

48. αυτους Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. rel. | om. D. *a.b.c.e.ff.l.* Syr.Crt. τοις μαθηταις *Orig.* iii. — εαν AB.*Mai.*CX. rel. *Orig.* iii. 597a.b.c. (ὃς εαν.... εμε δεχεται om. *a.*) | αν B. *Bch.*DLΞ. 33. 69. (alterutrum B.*Btly.*) — δεξηται *Orig.* iii. | δεχεται X. — τουτο] post το παιδιον D. 1. Vulg. *b.c.e.f.ff.* Syrr.Crt.&Hcl. | Contra, *Orig.* iii. (sicut hic Syr.Pst.) — το] om. Δ. — ὃς εαν.... δεχεται *Orig.* iii. 597c. | om. D. — εαν ACD. rel. *Orig.* iii. | αν B.*Mai.* LΞ. 33. 69. KU. (alterutr. B.*Btly.*) — δεξηται *Orig.* iii. (ante εμε Δ.) | δεχεται X. | (εμε δεχεται δεξηται 69.) — πασιν *Orig.* iii. 597d. 609b.c. *Cypr.* 258.305. | om. E. Syr.Crt. *Cypr.* 12. — ὑπαρχων *Orig.* iii. ter. *Cypr.* 258.305. | om. D *Gr. b. Cypr.* 12. [Æth.] | sicut hic puer Syr.Crt. — εστιν μεγας BCLΞX. 1. 33. Vulg. *a. c.ff.l.* Memph. Goth. *Orig.* iii. 597d. e codicibus quibusdam. 609b.c. major est *b.f.* (μεγας tantum Syr.Crt.) | ‡ εσται μεγας ς. AD. rel. *e.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. cdd. ap. *Orig.* iii. 597d. *Cypr.* 12. 258.305. | μεγας εσται H. (Æth.)

49. δε] om. C*fortasse. — Ιωαν.] †praem. ὁ ς. AC2LΞX. rel. | om. BC**ut vid.*D. 69.

49. επιστατα ABC2D. rel. | διδασκαλε C* *ut vid.* LΞ. Syr.Hcl.mg. Memph. (vid. Mar. ix. 38.) (om. Syr.Crt.) | praem. illi Syr.Crt. Æth. — ειδομεν] ιδαμεν LΞ(ειδ.) | ιδωμεν 69. Λ. — επι ACD. rel. | εν BLΞXΔ. 1. 33. 69. Memph. (vid. Mar.) — εκβαλοντα ΔV. — δαιμονια] †praem. τα ς. H*sic.* | om. ABCDLΞXΔ. 1. 33. 69. EFGKM*Tf.*SUVΓ*Tf.*Λ. Goth. Arm. — εκωλυσαμεν ACD. rel. Vulg. *c.f.* | εκωλυομεν BLΞ. *a.b.e.* (vid. Mar. ix. 38.) — μεθ᾽ ἡμων] ἡμιν 69. F. | add. εστιν Δ. | add. post te Syrr.Crt.&Pst.

50. ειπεν δε BCDLΞX. 1. 33. *a.c.e.* Syr. Hcl.mg. (Memph.) | ‡ και ειπεν ς. A. rel. Vulg. *b.f.* Syr.Hcl.txt. Goth. Arm. Æth. [Syrr.Crt.&Pst.] — προς αυτον Vulg. *a.e.f.* Syrr.Crt.& Hcl.txt. Memph.W.&S. | om. D. *Tol.** *e.* Memph.MS. (vid. Mar. ix. 39.) | προς αυτους 69. *b.c.* Syrr.Pst.&Hcl.mg. Goth. Æth. — ὁ Ιησους] om. ὁ B. [Ξ *n. l.*] — κωλυετε sine pronom. ABΞΔ. 1. 33. rel. Vulg. (et *Am.*) *b.c.e.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Memph.MS. Goth. | add. αυτον

45. eum interrogare *Cl.* | 47. apprehendit puerum et statuit illum *Cl.* | 48. receperit recipit *Cl.* | vos omnes *Cl.* | 50. adversum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* ρδ
Syrr. C. P. H. ι
Memph.
Goth, Arm, Æth.

73 [51] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήμψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον [αὐτοῦ] ‡ ἐστήρισεν" τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἰερουσαλήμ. [52] καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ. [53] καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς

¶ F

Ἰερουσαλήμ. [54] ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ [αὐτοῦ] ¶ Ἰάκωβος καὶ ‡ Ἰωάνης" ‡ εἶπαν," Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς † ; [55] Στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς †. [56] † καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

54. ἀναλ. αὐτοὺς [ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησεν;]

ΛΓ' ρε
ᵡ ‖Matt. 8: 18-22. ε

74 [57] ᵡ ‡ Καὶ" πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέν τις πρὸς αὐτόν, Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ‡ ἐὰν" ἀπέρχῃ †. [58] Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ

[51] (104, 10.) Factum est autem dum complerentur dies assumtionis eius, et ipse faciem suam firmavit ut iret Hierusalem, [52] et misit nuntios ante conspectum suum: et euntes intraverunt in civitatem Samaritanorum ut pararent illi: [53] et non receperunt eum, quia facies eius erat euntis Hierusalem. [54] Cum vidissent autem discipuli eius Iacobus et Iohannes, dixerunt, Domine, vis dicimus ut ignis descendat de caelo et consumat illos? [55] Et conversus increpavit illos et dixit, Nescitis cuius spiritus estis? [56] Filius hominis non venit animas perdere sed salvare. Et abierunt in aliud castellum.

[57] (105, 5.) Factum est autem ambulantibus illis in via dixit quidam ad illum, Sequar te quocumque ieris. [58] Et ait illi Iesus, Vulpes foveas habent et volucres caeli nidos, filius au-

---

CDLFM. *Tol. Emm. a.f.* Memph.W. &S. Arm. Æth. vid. Mar. (add. postea, et nolite prohibere *a.f.*) | add. *autους* X.

50. ὁς γαρ] praem. *ου γαρ εστιν καθ' ὑμων* LΞ. 33. Syr.Hcl.*(contra, *mg.*) Memph.
— *ουκ*] om. X.
— *καθ' ὑμων ὑπερ ὑμων* BCDLΞ. 33. K M. Latt. Syrr.Crt.&Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | *καθ' ὑμ. ὑπερ ἡμ.* AXΔ. | ‡*καθ' ἡμων ὑπερ ἡμων* ⊊. 1*s*. EF*s*GHS*s*UVΓΛ. (vid. Mar.) | *καθ' ὑμων μεθ' ἡμων ὑπερ ἡμων* 69.
— ad fin.] add. nemo est enim qui non faciat virtutem in nomine meo *a.b.c.e.l.* Goth. add. postea, et poterit male loqui de me *a.b.* vid. Mar. (non habent Vulg. *f.g*[1]. rel.)

51. δε] om. 69.
— *συμπληρουσθαι*] *πληρουσθαι* D.
— *τας*] *της* Λ*Tf.*
— *της*] om. Δ.
— *αυτου* 2°. ACD. rel. | om. BLΞ. 1. *c.* Æth. | *ἑαυτου* S.
— *εστηρισεν* BCLΞX. 33. V. (ante *το προσ.* LΞX. 33. *a.* Memph.) | ‡*εστηριξεν* ⊊. AD. rel.
— *εις*] *εν* A.

52. *αυτου* BCDLΞX. rel. | *εαυτου* A. 69[2]. EGSVΔ.
— *εισηλθον*] post *Σαμαρειτων* 69.
— *κωμην*] *πολιν* 69. ΓΛ *sic.* Latt.(exc. *c.*)

52. *ὡστε* ACDLΞ. rel. Vulg. *c.f.* rel. | *ὡς* B. *a.b.e.l.*
— *αυτῳ*] *ἑαυτῳ* Γ*sic.*

53. *αυτου*] om. B.*Mai.*

54. *αυτου* ACDLΞ. rel. | om. B. 1. *e.* Arm.
— *ειπαν* BCLΞ. | ‡*ειπον* ⊊. AD. (add. ei Syrr.Crt.&Pst.)
— *ειπωμεν*] *ειπομεν* KUΓ.
— *απο του* AB. rel. | *εκ του* CD. 1. | *απ'* LΞ. | add. super illos *a.b.c.* ad illos *e.*
— *αναλ. αυτους*] †add. *ὡς και Ἠλιας εποιησεν* ⊊. ACDX. 1. 33*sic.* rel. *a.b.c* (om. *και*) *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph.W. &S. Goth. Æth. (? *Tert.* adv. Marc. iv. 23.) | *non hab.* BLΞ Vulg. *e.l.* Syr. Crt. Memph.MS. et ap. Mill. Arm.

55. δε] add. ὁ Ιησους K. *f.*
— *αυτοις*] †add. *και ειπεν, Ουκ οιδατε οἱου πνευματος εστε ὑμεις* ⊊. (D.) (1.) (69.) (F)KM(U)(Γ)(Λ). Vulg. *a. b.c.e.f.* Syrr.Crt.& Pst.& Hcl. Memph. W.&MS. Goth. Arm. Æth.*a.* | (*ειπεν*] add. *αυτοις* Syr.Crt. Goth. | *οἱου*] *ποιου* D. 1. | *ὑμεις*] om. D. 69. F *Wtst.* UΓΛ. Latt. Goth.) | *non hab.* ABCLΞ XΔ. 33. EGHSV. *Fuld. g*[1]*.l.* Memph. Schw.(et ap. Mill.) Æth. impr. et 18.

56. ab init.] †add. *ὁ γαρ υἱος του ανθρωπου ουκ ηλθε ψυχας ανθρωπων απολεσαι αλλα σωσαι* ⊊. (1.) (69.) KM(U) (Γ)(Λ). Vulg. *a.b.c.e.f.* Syrr.Crt.&Pst. &Hcl. Memph.W.& MS. Goth. Arm. Æth.*a. Cypr.* 98. *Conc.Carth.* Routh. iii. 99. (vid. cap. xix. 10.) | (*γαρ*] om. 1. 69. UΓΛ. Vulg. *a.e.* Syr.Hcl. *Conc. Carth.* | *ψυχας*] *ψυχην* Γ. add. *ανθρωπων a.b.f.* | *απολεσαι*] *αποκτειναι* UΓ.) | *non hab.* ABCDLΞXΔ. 33. EG HSV. *Fuld. g*[1.2]*.l.* Memph.Schw.(et ap. Mill.) Æth. impr. et 18.

56. *και επορ. εις ετερ. κωμην*] om. Λ*. *c.* Memph.MS. (? *πολιν* in Λ[2]. *κωμην* Λ[3]. sic ap. *Tf.*)

57. *και* BCLΞX. 33. 69. Syrr.Crt.& Pst. Memph. Arm. Æth. | ‡*εγενετο δε* ⊊. A. rel. Vulg. *b.f.* Syr.Hcl. Goth. | *και εγενετο* D. *a.c.e.*
— *πορευομενων αυτων*] *πορευομενου του Ιησου* G. | *πορευομενου αυτων sic* E.
— *ειπ. τ. πρ. αυτ.*] veniens homo quidam dixit illi Syr.Crt.
— *εαν* ABCLΞ. 33. 69. KU. | ‡*αν* ⊊. D. rel.
— *απερχῃ*] -*χει* GH. | *ὑπαγεις* D. ‖ †add. *κυριε* ⊊. AC. rel. (*b.*)*f.* Syrr. Pst.&Hcl. Goth. (Æth.) [qu. K*θ* ortum e sequente *και* (*κε.*)] | om. BDLΞ *ut vid.* 1. Vulg. *a.c.e.l.* Syr.Crt. Memph. Arm. (vid. *Iren.* 38. *Tert.* adv. Marc. iv. 23.)

58. ὁ Ιησους] om. ὁ B. | *ὁ κυριος* 69.

---

51. iret in *Cl.* | 53. euntis in *Cl.* | 54. autem *Am.mg.* | 55. dicens, Nescitis *Cl.* | 58. Dixit illi *Cl.*

A B C D [R]. L Ξ X Δ. 1. 33. 69. EG(H)KMSUVΓΛ.

κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. 59 Εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον, Ἀκολούθει μοι. Ὁ δὲ εἶπεν, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ‡ πρῶτον ἀπελθόντι" θάψαι τὸν πατέρα μου. 60 Εἶπεν δὲ αὐτῷ †, Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 61 Εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος, Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. 62 Εἶπεν δὲ ‡ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν," Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα [αὐτοῦ] ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός ἐστιν ‡ τῇ βασιλείᾳ" τοῦ θεοῦ.

59. [κύριε]

62. [πρὸς αὐτὸν] ὁ Ἰησ.

ρξ ι

tem hominis non habet ubi caput reclinet. 59 Ait autem ad alterum, Sequere me. Ille autem dixit Domine, permitte mihi primum ire et sepelire patrem meum. 60 Dixitque [ei] Iesus, Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: tu autem vade annuntia regnum dei. 61 (106, 10.) Et ait alter, Sequar te, domine, sed primum permitte mihi renuntiare his qui domi sunt. 62 Ait ad illum Iesus, Nemo mittens manum suam in aratrum et aspiciens retro aptus est regno dei.

X. ΛΔ′ ρξ ι

75 1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος [καὶ] ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ

1 (107, 10.) Post haec autem designavit dominus et alios septuaginta duos, et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum quo

58. κατασκ.] add. ubi requiescant *a.b. f.l.*
— ὁ δε] ὁ δε ὁ *sic* L.
— κλινῃ] -νει X. 33. GMΛ. *Clem.* 329. | -ναι 69. Λ* *Tf.*
59. κυριε AB(²*Rl.*)CLΞ. rel. vv. (vid. Matt. viii. 21.) | om. B* *Rl.*(sil. *Mai.*)DV.
— πρωτον απελθοντι B. Syrr.Crt.&Pst. Memph. | πρωτον απελθοντα D. | πρωτον απελθειν 1. *c.g².* *sic* sed add. και Vulg. *a.b.e.f.l.* *Orig.* iii. 683ᵇ. | πρωτον θαψαι απελθοντι 33. (πρωτον tantum *g¹.*) (vid. Matt. viii 21.) | ‡απελθοντι πρωτον ⊊. CLΞ. rel. Syr.Hcl. Æth. | απελθειν πρωτον AK. Arm. | απελθειν (om. πρωτον) 69.
— ad fin.] add. et veniam Syr.Crt.
60. ειπεν δε] ὁ δε ειπεν D.
— αυτῳ] †add. ὁ Ιησους ⊊. AC. rel. Latt. Syrr.Crt.&Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. viii. 22.) | om. BD (*vid. supra*)LΞ. 33. *a.* Memph.
— θαψ. τ. ἑαυτ. νεκρ.] om. 69. | Contra, *Iren.* 38 *Gr.* 302. *Eus.* in Ps. 349ᵇ. *Tert.* adv. Marc. iv. 23. *Hil.* 194ᵉ.
— απελθων] πορευθεις D. *Iren.* 38.
— διαγγελλε] διαγγελε X *Tf.* 69. Gr.
61. πρωτον δε επιτρ. μοι ABC. rel. *a.c.* (*e.*)*m.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. αλλα πρωτ. επιτρ. μοι *Am. b.f.g¹.* *Orig.* iii. 683ᵃ. | επιτρεψον δε μοι πρω. D. (Vulg.*Cl.*) Memph. *Iren.* 38 *Gr. sic.* sed om. πρωτον *Iren. Int.*
— τοις] τους V.
— εις τον οικον *Orig.* iii. | εν τῳ οικῳ 1.

Iren. | om. τον D. ‖add. et veniam Syrr.Crt.&Pst.
62. ειπεν δε ὁ Ιησους προς αυτον AC. 69. EGHKMSUVΓΛ. om. προς αυτον B. | ‡ειπεν δε προς αυτον ὁ Ιησους ⊊. LΞX. rel. (Latt.) (Syr.Crt.) Memph. Goth. Arm. Æth. | ειπεν δε προς αυτον Δ. (ait ad illum Jesus *m.*) | ὁ δε Ιησους ειπεν αυτῳ D. *e.*
— ουδεις επιβ.....τα οπισω Vulg. *f.g².* *m.* (*Iren.* 38.) (*Orig.* iii. 158ᵃ. 207ᵉ.) (vid. iv. 184ᵇ.) *Orig. Int.* ii. 74ᵉ. 344ᶠ. 350ᵉ. 485ᵈ. 671ᵇ. *Tert.* de Idol. 12. | ουδεις εις τα οπισω βλεπων και επιβαλλων την χειρα αυτου επ' αροτρον D. *a.*(*b.*)*c.e.* *Clem.* 889. *Cypr.* 266. 307. *Hil.* 392ᵈ.
— επιβαλων BCΞX. rel. *Iren.* 38. (βαλων *Orig.* iii. 158ᵃ. 207ᵉ.) | -βαλλων A D supra. L.
— αυτου ACDLΞ. rel. *Clem.* | om. B. *Blc.Mai.* 1. *a.b.* Arm. *Iren. Orig.* iii. 158ᵃ. 207ᵉ. *Tert.*
— τῃ βασιλειᾳ BLΞ. 1. 33. Vulg. *a.b.c. e.f.m.* Arm. *Clem. Orig.* iii. *bis. Cypr. Hil.* (εν τῃ βασ. Memph. *Iren.* seq. των ουρανων *Iren.*) | ‡εις την βασιλειαν ⊊. ACD. rel. (om. εις Δ.)
1. Μετα δε ταυτα ανεδ. ὁ κυριος Vulg. (*f.*)(*l.*) *Eus.* ad Mar. suppl. 296. (Jesus *f.* Syr.Pst.) om. δε U. (ανεδειξεν habet *Eus.* D.E. 93ᵈ.) | απεδειξεν δε D. *a.*(*b.*) *c.e.* (add. Jesus *b.*) ‖om. ὁ κυριος Syr. Crt. | add. e discipulis suis Syr.Pst.
— και 1°. ACD. rel. Latt. Syrr.Crt.&Hcl. rel. *Eus.* ad Mar. *Tert.* adv. Marc. iv. 24. | om. BLΞ. Syr.Pst. Æth. Memph.
1. ἑβδομηκοντα] add. δυο BD(οβ). 1. M (Rut vid. ex indice capitum). Vulg. *a.c. e.l.* Syr.Crt. Arm. | Contra, ACLΞXΔ. rel. (et ACLΞΔ in ind. capp.) *b.f.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Iren.* 146. 200. *Eus.* D.E. 93ᵈ. 110ᵈ. Theoph. 136. ad Mar. *Tert.* adv. Marc. iv. 24 *diserte.* (hiat 33.) "Post enim duodecim apostolos LXX alios Dominus noster ante se misisse invenitur; septuaginta autem nec octonario numero neque denario" etc. *Iren.* 146. "Adlegit et alios septuaginta apostolos super duodecim. Quo enim duodecim secundum totidem fontes in Elim, si non et septuaginta secundum totidem arbusta palmorum?" *Tert.*
— αυτους] om. B. *Eus.* D.E. 93ᵈ.
— ανα δυο ACDL. rel. Syr.Hcl.txt. rel. *Eus.* D.E. 93ᵈ. 110ᵈ. | ανα δυο δυο B. 69. K. (Syr.Hcl.† δυο.) | binos Vulg. *a.b.c.e.f.* duo duo Syrr.Crt.&Pst.
— αυτου *Eus.* D.E. *bis.* | ἑαυτου 1. H.
— πασαν πολιν και τοπον Vulg. *f.* Syr. Hcl. rel. | παντα τοπον και πολιν D. *a.b.c.e.l.* Syrr.Crt.&Pst. | παντα τοπον και χωραν *Eus.* D.E. 110ᵈ.
— ημελλεν ABCΞXΔ. 69. EGHMUVΓ Λ. | ‡εμελλεν ⊊. DL. 1*s.* KS*s.* *Eus.* D.E. 110ᵈ. (h. 33.)
— αυτος Vulg. *f.* Syr.Hcl. Memph.W.

60. *om.* ei *Am.* | vade et *Cl.* | 61. et ait illi *Am.* | permitte mihi primum *Cl.* | quae domi *Cl.* | 62. ad aratrum *Cl.* | respiciens *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* ρη
Syrr. C. P. H. ε
Memph.
Goth. Arm. Æth.
ʸ Matt. 9:37,38.
¶ H
2. ἐκβ. ἐργ. ρθ ε
ᶻ ‖ Matt. 10:10-16.
§ R ρι β
4. μηδὲ ὑποδήμ. ρια ε
6. ἐκεῖ ᾖ
ριβ β
ριγ ι

‡ ἤμελλεν″ αὐτὸς ἔρχεσθαι. 2 ἔλεγεν ‡ δὲ″ πρὸς αὐτούς, ʸ Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου ¶ τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ‡ ἐργάτας ἐκβάλῃ″ εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. 3 ὑπάγετε· ᶻ ἰδοὺ † ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς § ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. 4 μὴ βαστάζετε ‡ βαλλάντιον″ μὴ πήραν ‡ μὴ″ ὑποδήματα, καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. 5 εἰς ἣν δ' ἂν ‡ εἰσέλθητε οἰκίαν,″ πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. 6 καὶ ἐὰν † ᾖ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μή γε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. 7 ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ‡ ἔσθοντες″ καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ †.

76 Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. 8 καὶ εἰς ἣν † ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, 9 καὶ θεραπεύετε τοὺς

erat ipse venturus. 2 (108, 5.) Et dicebat illis, Messis quidem multa, operarii autem pauci: rogate ergo dominum messis ut mittat operarios in messem suam. 3 (109, 5.) Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. 4 (110, 2.) Nolite portare sacculum neque peram neque calciamenta, et neminem per viam salutaveritis. 5 (111, 5.) In quamcumque domum intraveritis, primum dicite, Pax huic domui. 6 Et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra: sin autem, ad vos revertetur. 7 (112, 2.) In eadem autem domo manete, edentes et bibentes quae apud illos sunt: dignus enim est operarius mercede sua.

(113, 10.) Nolite transire de domo in domum. 8 Et in quamcumque civitatem intraveritis et susceperint vos, manducate quae apponuntur vobis, 9 et

---

& S. Goth. Arm. *Eus.* D.E.| om. D. *a.b. c.e.l.* Syrr.Crt.&Pst. Memph.MS. (Æth.)

1. ερχεσθαι *Eus.* D.E. | εισερχεσθαι A. 1. *a.e.* Syr.Hcl.mg. | *διερχεσθαι* 69.

2. ελεγεν] ειπεν 1. Syrr.Crt.& Pst.(ctra, Hcl.) Æth.

— δε BCDLΞ. 1. 33 *sic.* 69. *a.c.e.* Syr.Hcl. mg. Memph.Schw. Goth. Arm. | ‡ ουν ⊊. AX. rel. Syr.Hcl.txt. | om. Syr. Crt. Memph.W. (et dicebat Vulg. *b. f.l.* et dixit Syr.Pst. Æth.)

— μεν] om. D. *a.c. Heracleon*(ap.*Orig.* iv. 255ᵇ.) in cdd. tribus, sed habet ed. De la Rue.

— ουν] om. D *Gr.*

— εργατας εκβαλῃ BD. *e.* | ‡ εκβαλ. εργατας ⊊. ACLΞ. rel. vv. (vid. Matt. ix. 37.) | εκβαλῃ AB.*Mai.*CDLΞΔ. 1. 33. EGKMSUVΛ. (αν εκβαλῃ KM.) | ‡ εκβαλλῃ ⊊. εκβαλλει Γ. | εμβαλῃ X.

3. ιδου] †add. εγω ⊊. CDLΞ. rel. Vulg. *b.c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. (vid. Matt. x. 16.) | om. AB. *a. e.l.* Arm. [Syr.Crt.]

— αρνας] προβατα AM. (vid. Matt.)

— εν μεσῳ] μεσον D. (εμμεσω ARLΞ.)

4. βασταζαιτε K. (-ξ- teste *Tf.*)

— βαλλαντιον AB.*Vercl.*CDRLΞΔ. 1. 69. EF *Wtst.*GKUV. (h. 33.) *Clem.* 276. | ‡ βαλαντιον ⊊. XMΓΛ.

— μη 2°. Syr.Hcl. *Clem.* 276. | μητε M. Vulg. *b.f.* Syrr.Crt.&Pst. (Memph.)

— μη 3°. B.*Mai.*DLΞ. 1. *c.e.* Syr.Hcl. Arm.ed. | ‡ μηδε ⊊. ACRX. rel. *Clem.* 276. | μητε 69. M. Vulg. *a.b.f.*

4. και μηδενα] om. και 33. Λ*. | κ. μηδεναν Λ².

5. εις ην δ' αν] εις ην αν δε D*.

— εισελθητε οικιαν πρωτον B. *e.* | εισελθητε πρωτον οικιαν D**Gr.* primum domum intrav. *a.* dom. primum intrav. *b.* primam dom. intrav. *c.* (om. πρωτον D². *Orig. Int.* ii. 265ᶜ. *Tert.* adv. Marc. iv. 24.) | οικιαν εισελθητε πρωτον CLΞX. 1. in quamcumque domum primam intretis in eam Syr.Crt.| ‡ οικιαν εισερχησθε πρωτον ⊊. AR. rel. (h. 33.) Vulg. *f.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. (εισερχεσθε KTf.) | πολιν εισερχησθε πρωτον Λ*. (corr.*) | πολιν εισελθητε εις οικιαν πρωτον 69. ‖ εισελθητε habent BCDL ΞX. 1. 69. F *Wtst.* (post ην δ' αν BD. *e. Tert.*)

— ειρηνη] -νην εν 69. Syr.Crt. | Contra, *Orig.* iii. 678ᵃ. iv. 425ᵉ.

6. και εαν *Orig.* iv. | καν D. ‖ †add. μεν ⊊. *Orig.* iv. 441ᵇ. (vid. Matt. x. 13.)| om. AB.*Mai.Btly s.*CDRLΞX *Tf.* Δ. 1. 33. 69. EF *Wtst.*GKMSUVΓΛ. vv. omnes. *Orig.* iv. 425ᵉ. *Orig. Int.* ii. 665ᶜ.

— η] post εκει B. Vulg. *a.b.f.l. Orig.* iv. 426ᵃ. | Contra, ACDR. rel. *c.e.* rel. *Orig.* iv. 441ᵇ. (ει 69. Λ.)

— υιος] praem. ὁ Elz. | om. *St.* 3. AB.*Mai. Btly.s.*CDRLΞXΔ. 1. 33. 69. EF *Wtst.*G KMSUVΓΛ. Goth. Arm. *Orig.* iv. *bis.*

— ειρηνης] om. L.

— επαναπαυσεται hic *Orig. Int.* iv. 467ᵈ. | post επ' αυτον 69. (ἡ ειρ. ὑμ. επ' αυτ. αναπαυσ. *Orig.* iv. 426ᵃ. 441ᶜ.)

6. ἡ ειρ.] om. ἡ 33.

— ει δε] η δε Γ.

— εφ'] προς 69. Vulg. *c.e.f.* ‖ praem. ἡ ειρηνη ὑμων R. Syr.Pst.ed.(om. MS.) (Memph.) (Æth.) *Orig.* iv. 426ᵃ. 441ᶜ. *Orig. Int.* ii. 665ᵈ. iv. 467ᵈ. | non habent ABCDLΞ. rel. Latt. Syrr.Crt.& Hcl. Goth. Arm.

— ανακαμψει] επιστρεψει ἡ ειρηνη ὑμων D. (vid. Memph. Æth. supra.)

7. εσθοντες BD. | ‡ εσθιοντες ⊊. ACR LΞ. rel.

— τα] om. Δ. 69. G.

— αυτων] αυτοις U. | αυτον 69.

— αυτου] †add. εστιν ⊊. ACR *sic.* rel. Arm. (*transponunt* Latt. Syr. Hcl Memph. Goth. [Æth.]) | om. BDLΞ X. Syrr.Crt.& Pst. *Hom. Cl.* iii. 71.

— μη] μηδε F *Wtst.*

— μεταβαινετε]-βεννεται L. (-βενεται R.)

— εξ] απο D *Gr.* (de Latt.)

— οικιας] -κιαν *sic* X. 69 *Scr.* Λ.

8. ἡν] om. U.

— αν] †praem. δ' ⊊. ALX. 1*s.* KΛ. (vid. ver. 10.) | cm. δ' B.*Mai.*CDRΞΔ. 33. 69. EGMSUVΓ.

— εισερχησθε] -χεσθαι R.

— δεχωνται ABCDL²Ξ. rel. | δεχονται R L*X. 69. E*KMUΓ *Tf.*Λ. | praem. μη *sic* L.

9. τους] ους D*.

---

6. super illam *Am.* | 7. est enim *Cl.*

A B C D (R). L (Ξ) X Δ. 1. 33. 69. E[F]G[H]KMSU V[W]ΓΛ. ριδ β

ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς, Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 10 εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ‡ εἰσέλθητε," καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἴπατε, 11 Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν * εἰς τοὺς πόδας" ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν † ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 12 λέγω † ὑμῖν

§ W

ριε

ὅτι § Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. 13 [a] Οὐαί σοι ‡ Χοραζείν," οὐαί σοι Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ‡ ἐγενήθησαν" αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, § πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ ‡ καθήμενοι" μετενόησαν. 14 πλὴν Τύρῳ καὶ ¶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. 15 καὶ σὺ ‡ Καφαρναοὺμ" ‡ μὴ" ἕως † οὐρανοῦ ‡ ὑψωθήσῃ"; ἕως * τοῦ" ᾅδου καταβιβασθήσῃ. 16 ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει,¶ καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ

a ‖Matt. 11:31-33. ε 13. Βηδσαϊδά·

§ F

¶ F *lacer.* 15. ἡ ἕως οὐρ. ὑψωθεῖσα — καταβήσῃ ρις α

¶ R

curate infirmos qui in illa sunt, et dicite illis, Appropinquavit in vos regnum dei. 10 (114, 2.) In quamcumque civitatem intraveritis et non receperint vos, exeuntes in plateas eius dicite, 11 Etiam pulverem qui adhesit nobis de civitate vestra extergimus in vos: tamen hoc scitote quia appropiavit regnum dei. 12 Dico vobis quia Sodomis in die illa remissius erit quam illi civitati. 13 (115, 5.) Vae tibi Corazain, vae tibi Bethsaida: quia si in Tyro et Sidone factae fuissent virtutes quae in vobis factae sunt, olim in cilicio et cinere sedentes paeniterent. 14 Verum tamen Tyro et Sidoni remissius erit in iudicio quam vobis. 15 Et tu Capharnaum, usque in caelum exaltata, usque ad infernum demergeris. 16 (116, 1.) Qui vos audit me audit, et qui vos

9. ασθενεις ABCR. rel. *Eus.* in Luc. 174 *bis.* | ασθενουντας D. *c.e.* | ασθενης U.
— ηγγικεν] -σεν Ξ.
— εφ' ὑμας] om. Γ. *e.*
— θεου A². (A* n. l.)
10. ab init. add. και M. (mox δ' om. *Am.g*¹.)
— εισελθητε BCDLΞ. 1. 33. 69. Latt. | ‡ εισερχησθε ς. AR. rel. *Eus.* in Luc. 174. (vid. ver. 8.)
— δεχωνται ABCR. rel. *Eus.* in Luc. | δεξωνται D. Latt. | δεχονται Δ* *ut vid.* 69. UΓΛ.
— εξελθοντες] add. decutite pulverem pedum vestrorum Æth.
11. κωλλυθεντα *sic* 69.
— ἡμιν] ὑμειν D²*Gr.* (69.) (Λ.) | om. Syr.Crt. Arm.
— εκ τ. πολ. ὑμ.] om. Syr.Crt.
— εις τους ποδας ante απομασσ. ABCD RLΞX. 1. 33. 69. GKMU. *a.b.c.e.f.i.l.* Syrr.Crt.(Pst.)&Hcl. (Memph.) Goth. Arm. (hab. ante εκ τ. πολ. Syr.Pst. Memph.) | * *non habent* ς. ΔESVΓ Λ. Vulg. Æth. ‖add. postea ἡμων ACLΞX. 1. 33. 69. GKMU. *f.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | non habent BDR. (Latt.) Syr.Crt. *ut vid.* Æth.
— απομασσωμεθα 69 *Scr.*
— ὑμιν] om. Syr.Crt.
— ηγγικεν] †add. εφ' ὑμας ς. ACRX. rel. *f.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph.Sch. Goth. Arm.MSS. (Æth.) vid. ver. 9. | om. BDLΞ. 1. 33. Vulg. *a.b.c.e.* Syr. Crt. Memph.W. Arm.ed. *Tert.* adv. Marc. iv. 24. ‖ η seq. *bis* D.

12. λεγω] †add. δε ς. DΞMS*s*V. *a.f.* Memph. | om. AB.*Mai.Btly.s.*CRLXΔ. 1. 33. 69. EGKUΓΛ. Vulg. *b.c.e.i.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (γαρ *l.*)
— εν τῃ ἡμερᾳ εκεινῃ *hic* BCR. rel. Vulg. *c.f.*(*l.*) Syr.Hcl. Memph. Goth. "in regno" *hic a.b.* | post ανεκτ. εσται A. 69. Syrr.(Crt.)&Pst. Arm. (Æth.) (in die judicii Syr.Crt. melior futura sit in die judicii et inventura sit clementiam Æth.) | εν τῃ βασιλειᾳ του θεου post ανεκτ. εσται D. (*e.*)
— η τῃ πολει εκεινῃ] om. 69.
13. Χοραζειν AB.*Mai.*CLΞXΔ. 33. GKM SW. Goth. (Χο.... R.) | ‡ Χοραζιν *Elz.* 1*s.* UΛ. Memph. | Χωραζιν *St.* 3. | Χωραζειν EVΓ. | Χωραζην 69. | Χοροζαιν D. Corozain Vulg. *a.b.f.* Corazain *Am.*(ap. *Tf.*) *c.* Capharnaum *e.*
— ουαι σοι 2°. Vulg. *f.* rel. | και D. *a.b.c.e.i.*
— Βηθσαιδα B²*Rl.Mai.*CLΞ. rel. Vulg. *c. f.* Memph. rel. (Βησσ. B²*Tf.*) | Βηδσ. A B*.*Rl.Mai. a.* (Β...σαιδα R.) | Βεδσ. D. (Betsaida *b.e.i.*) | Βηθσαιδαν 1. 69. EUΓ.
— ὁτι ει] om. ει 1.
— εγενηθησαν BDLΞ. 33. 69. | ‡ εγενοντο ς. ACRX. rel. (vid. Matt. xi. 21.)
— γενομεναι] γινωμεναι 69.
— εν] om. U.
— και σποδῳ] om. F.
— καθημενοι ABCRLΞX. 33. FWΓ. | ‡ -μεναι ς. D. 69. rel. | om. *e.* Syrr. Crt.&Pst.

14. εν τῃ κρισει *hic* ABCR. rel. Vulg. Syrr.Pst.MS.&Hcl. Memph. Arm.Usc. | om. D. *e.i.* (ante ανεκτοτερον 1. *a.b.*) ‖ εν ἡμερᾳ κρισεως 69. *c.f.* Syrr.Crt.& Pst.impr. Goth. Arm.Zoh. Æth.
— η ὑμιν] ημιν D*. | om. η CL.
15. Καφαρναουμ BCDRΞ. 33. Latt. Memph. Goth. | ‡ Καπερναουμ ς. A LX. rel. Καπαρναουμ W.
— μη BDLΞ. Syr.Crt. Æth. num quid *a.* quid *b.i.l.* nedum *e.* | ‡ ἡ ς. ACR XΔ. 1. rel. Vulg. *c.g*¹. Goth. quae *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm.
— ουρανου] †praem. του ς. AB²*Rl.*R LΞ. rel. | om. B**Rl.*(sil.*Mai.*)CD.
— ὑψωθησῃ B.*Btly.Mai.* DLΞ. 1. *a.b.* Syr.Crt. Memph. Æth. | ‡ ὑψωθεισα ς. ACRX. rel. Vulg. *c.g*¹. Goth. | -θης B*Rl. e.f.i.l.* Syrr.Pst.&Hcl. ‖add. η CD*. 1. " aut" *a.*(e spat.)*b.i.l.* | Contra, rel. Vulg. *c.g*¹.
— του ἁδου B.*Blc.Mai.*L. (του ἁδη W.) | * om. του ς. ACDRΞ. rel. (vid. Matt. xi. 23.)
— καταβιβασθησῃ ACRLΞ. rel. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. (Memph.) Goth. Arm. demergeris Latt. deprimaris *e.* | καταβησῃ BD. Syr.Crt. Æth. (vid. Matt. xi. 23.) | καταβιβασθησα 69. (? -θεισα*.)
16. ακουων] post ὑμων AK. Latt. (exc. *a.*) Syrr.Crt.Pst.& Hcl. *Iren.* 173. | Contra, rel. *Cypr.* 81. 122. ("Olim

10. quamcumque autem *Cl.* | susceperint *Cl.* | 11. appropinquavit *Cl.* | 13. factae sunt in vobis *Cl.* | 15. ad caelum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

spernit me spernit: qui autem me spernit, spernit eum qui me misit.

ριζ ι

77 [17] Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες, Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. [18] εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα.

[17] (117, 10.) Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio dicentes, Domine, etiam daemonia subiciuntur nobis in nomine tuo. [18] Et ait illis, Videbam satanan sicut fulgur de caelo cadentem.

¶ Ξ

§ Η

[19] ἰδοὺ ‡ δέδωκα″ ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ § πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει. [20] πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ † ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ‡ ἐγγέγραπται″ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

[19] Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones, et supra omnem virtutem inimici, et nihil vobis nocebit. [20] Verum tamen in hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subiciuntur, gaudete autem quod nomina vestra scripta sunt in caelis.

§ Ξ ριη

b ‖Matt. 11 : 25-27. ε

78 [21] § b Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι * τῷ ἁγίῳ″ †, καὶ εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας

[21] (118, 5.) In ipsa hora exultavit spiritu sancto et dixit, Confiteor tibi pater, domine caeli et terrae, quod abscondisti haec a sapientibus et prudentibus,

---

scriptum erat *εμον ακουων υμας*. Sed correxit antiqua manus." *Woide* de codice A.)

16. *ακουει*] add. *και ὁ εμου ακουων ακουει του πεμψαντος με* W. *Cypr.* 122. | add. et eum qui me misit *Cypr.* 81.
— *εμε* 1°.] *με* Δ.
— *ὁ δε*] add. *και ὁ* LΞ. *Eus.* in Es. 484e.
— *ὁ δε εμε αθετων αθετει τον αποστειλαντα με* ABC(LΞ.) rel. Vulg. *c. f.m. Orig. Int.* iv. 625d. *Eus.* in Es. *Cypr.* 81. ‖*ὁ δε εμε αθετων αθετει*] "et" tantum *a.b.e. Iren.* 173. *Cypr.* 122. | *ὁ δε εμου ακουων ακουει του αποστειλαντος με* D. *i.l.* | haec (sed *και ὁ εμου* ab init. E) *addunt* Emg. *a.b.* Syrr.Crt.&Hcl. Syr.Hier. Arm. Æth.
— *αθετων*] ante *εμε* W.

17. *ἑβδομηκοντα*] add. *δυο* BD(*οβ*). Vulg. (*a.* "et duo")*c.e.l.* Syr.Hcl.mg. Arm. | Contra, ACRLΞX. 1. 33. M. rel. *b.f.i.* Syrr.Crt.&Pst.&Hcl.txt. Memph. Goth. Æth. ‖add. *μαθηται* Λ. add. quos misit Syrr.Crt.&Pst.
— *μετα χαρας*] ante *οἱ ἑβδ.* AK.
— *ὑποτασσεται*] *επιτασσεται* Λ. | post *ἡμιν* 1. Λ. (*b.*)*e.*
— *ἡμιν*] *ὑμιν* W.

18. *ὡς αστραπην*] post *ουρανου* B. Memph. *Orig. Int.* i. 68e. | Contra, rel. *Orig.* iii. 693b. *Orig. Int.* ii. 293b. iii. 356f. 402f. 867e. iv. 541d. 634e. 685a. (*ὡς ἀστρ. πεσόντα ἐκ τ. οὐρ. Hom.Cl.* xix. 2.)

19. *δεδωκα* BC*LX. 1. Vulg. *b.e.f g*1*.i.l.* (h. *a.*) Syr.Hcl.mg. Goth. Arm. Æth. *Orig.* i. 744b. ii. 612e. *Orig. Int.* ii. 293d. 316e. 441e. 562d. 686b. *Hil.* 307b. *Lucif.* 205.| ‡ *διδωμι* ϛ. AC3D. rel. *c.*(*g*2.) Syrr. Crt.&Pst.&Hcl.txt. [Memph. anceps.] *Just.* Try. 76. *Iren.* 322. *Eus.* in Ps. 68d.
— *του πατειν Orig.* i. 218e. 744b. *Eus.* D.E. 438c. | om. *του* 1. *Just. Orig.* i. 298d. 423b. 735c. ii. *Eus.* in Ps. 68d. (*καταπατειν Just.*)
— *οφεων*] praem. *των* D. *Orig.* i. 423b. | Contra, *Just. Orig.* i. 218e. 298d. 735c. 744b. ii. 608d. 612e. *Eus.* D.E. in Ps.
— *σκορ.*] praem. *των* D. | Contra, *Just. Orig.* i. *quinquies.* ii. *bis. Eus.* D.E. in Ps.
— *δυναμιν*] add. *την* B. *Orig.* i. 423b. | Contra, (*Just.*) *Orig.* i. *quater.* ii. 608e.
— *ου μη*] om. D.
— *ἀδικησει Elz.* AB*Btly.s*DL. 1. 33. EH ΜΓΛ. *Orig.* i. 744b. | *-σῃ St.* 3. B.*Mai.* CXΔ. 69. FGKSUVW. (*Orig.* i. 298d.)

20. *πνευματα* ABCL. 33. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Memph.ed. Goth. Arm. *Hipp.* Char. (245.) spiritus maligni *b.* | *δαιμονια* D. 1 *sic. e.f.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. MS. Æth. *Orig. Int.* iv. 652a. *Eus.* in Ps. 413a.
— *ὑμιν*] *ὑμων* 69. ‖post *ὑποτασσεται* L. Syrr.Crt Pst.&Hcl. Æth. | Contra, *Orig. Int.* iv. *Eus.* in Ps.
— *χαιρ. δε*] †add. *μαλλον* ϛ. XS*s.* | om. AB.*Mai. Btly.s.*CDLΔ. 1. 33. 69. EF *Wtst.*GHKMUVWΓΛ. Latt. Syrr. Crt.&Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. (*Orig.* iii. 238f.) *Orig. Int.* iv. *Eus.* in Ps. (*Hil.* 227d.)

20. *εγγεγραπται* BLX. 1. 33. *Eus.* in Ps. 413a. (*γεγραπται Orig.* iii. 238f.) | ‡ *εγραφη* ϛ. ACD. rel. *Eus.* in Es. 370d.
— *τοις ουρανοις* Vulg. rel. *Orig.* iii. 238f. *Eus.* in Es. in Ps. | *τῳ ουρανῳ* D. *a.b. c.e.f.i.l. Hipp.Chr.* 245. *Hil.* 227d.

21. *αυτῃ*] *ταυτῃ* ΑΔ. Memph. ‖add. *δε* DΛ*Tf. f.* (Memph.)
— *τῳ πνευματι*] praem. *εν* DLΞX. 33. F *Wtst.*W. *a.b.c.e.ff.i.l.* Memph. | om. ABC. rel. Vulg. *f.*
— *τῳ ἁγιῳ* BCDLΞX. 1. 33. K. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst.&Hcl. Syr.Hier. Memph. Arm. Æth. | *om. ϛ. A. rel. *f.* Goth. (*Clem.* 117.)
— *και ειπεν*] †praem. *ὁ Ιησους* ϛ. AC. *f.* Syr.Hcl. Goth. | om. BDΞ. Vulg. *a.b.i.l.* Syr.Crt. Memph. | post *ηγαλλιασατο* LX. 33. *c.e.ff.* Syr.Pst. Arm. Æth.
— *εξομολογουμαι*] *εξομολογησομαι* Δ. *Marcos. ap. Iren. Gr.* 93. (? e Matt.)
— *πατερ Marcos.* | om. F *Wtst. Tert.* adv. Marc. iv. 25.
— *ταυτα*] *αυτα* W. (om. *Marcos.*)
— *σοφων και συνετων Marcos. ap. Iren.* 93. *Clem.* vid. *Orig.* i. 221e. (? Matt.) *Eus.* c. Mcl. 151d. in Ps. 704c. *Tert.* (*σοφ. και πρεσβυτερων Hom.Cl.* viii. 6. ? Matt.) | *συνετ. κ. σοφων* D. ("a sapientibus" tantum *e.*)

16. misit me *Cl.* | 19. super omnem *Cl.*

A B C D. L Ξ X Δ. 1. 33. 69. ριθ E(F)GHKMSUV γ (W)ΓΛ. ¶ F ¶ W ρκ ε

αὐτὰ νηπίοις· ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ¶ ‡ εὐδοκία ἐγένετο" ἔμπροσθέν σου. † [22] Πάντα ‡ μοι παρεδόθη" ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ πατὴρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ‡ ἂν" βούληται ὁ υἱὸς ¶ ἀποκαλύψαι. [23] Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν, [c] Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε· [24] λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ ‡ εἶδαν," καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

et revelasti ea parvulis: etiam pater, quia sic placuit ante te. [22 (119, 3.)] Omnia mihi tradita sunt a patre [meo]: et nemo scit qui sit filius, nisi pater, et qui sit pater, nisi filius et cui voluerit filius revelare. [23 (120, 5.)] Et conversus ad discipulos suos dixit, Beati oculi qui vident quae videtis: [24] dico enim vobis quod multi prophetae et reges voluerunt videre quae vos videtis, et non viderunt, et audire quae auditis, et non audierunt.

[c] Matt. 13:16, 17.

ΛΕ' ρκα β

79 [25] [d] Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν [καὶ] λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; [26] ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; [27] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, [e] Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου, ἐξ ὅλης [τῆς] καρδίας σου, καὶ ‡ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου," καὶ ‡ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου," καὶ ‡ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ

[25 (121, 2.)] Et ecce quidam legis peritus surrexit temtans eum et dicens, Magister, quid faciendo vitam aeternam possidebo? [26] At ille dixit ad eum, In lege quid scriptum est? quomodo legis? [27] Ille respondens dixit, Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et ex omnibus viribus tuis et ex omni

[d] Matt. 22:35, seq. Mar. 12:28, seq. cap. 18:18, seq.

[e] Deut. 6:5.

---

21. ευδοκια ante εγενετο BC*LΞX. 33. *b. c.e.ff.l. Marcos. ap. Iren.* 93. (ευδοκ. μοι εγεν. *Gr.*) *Eus.* in Ps. 704[c]. | ‡post ϛ. AC[3]D. rel. *i.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xi. 26.) | placuit Vulg. *a.f.*
— sub fin.] †και στραφεις προς τους μαθητας ειπεν *St.* 3. ACX. rel. *c.ff.l.* Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Æth.*a.* (vid. ver. 23.) | (στραφ. δε W.) | μαθητας] add. *αυτου* C[2] *ut vid.* Γ. *c.* Goth. | *non habent Elz.* B.*Mai.* (*s.Btly.*) DLΞ. 1. 33. 69. M. Vulg. *a.b.e.f.* Syr.Crt. Memph. Arm. Æth.impr. *Eus.* in Ps. 704[c].

22. μοι παρεδοθη ABCDLΞXΔ. 1. 33. 69. EF *Wtst.*GHMSUVWΓΛ. Latt. Goth. *Orig.* ap. Cram. in Luc. p. 86. *Eus.* c. Mcl. 187[b]. | ‡παρεδοθη μοι ϛ. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Eus.* in Ps. | μοι παραδεδοται K. *Just.* Tryph. 100.
— υπο *Orig.* ap. Cram. *Eus.* c. Mcl. in Ps. | απο D.
— μου Vulg.*Cl. b.e.f.ff.* Memph. rel. *Marcos. ap. Iren. Gr.* 93. *Orig.* ap. Cram. *Eus.* c. Mcl. | om. D. *Am. Fuld. a.c.l. Eus.* in Ps. *Just.* Tryph. *Marcos. ap. Iren. int.* 93.
— γινωσκει ABDLΞ. rel. *Eus.* in Ps. | επιγινωσκει CΔ. 33. F *Wtst.*H. (vid. Matt. xi. 27.)
— ὁ υἱος ει μη ὁ πατηρ et ὁ πατηρ ει μη ὁ υἱος] mutato ordine U. *b.*
— ὁ υἱος.... τις εστιν] om. *a.*

22. ὁ πατηρ 2°.] add. *ουδεις γινωσκει* 69. Æth. | Contra, *Eus.* in Ps.
— ᾧ] ὁ X. 69. WΓ.
— αν BD. 33. W. | ‡εαν ϛ. ACLΞ. rel. *Eus.* in Ps.
— βουληται *Eus.* in Ps. | -λεται AX. 69. WΛ. | -ληθη 33.

23. και στραφεις] στρ. δε D. *e.*
— μαθητας] add. *αυτου* U. Vulg. *c.f.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Goth. Æth. | Contra, Syr.Hcl. rel.
— κατ' ιδιαν *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. rel. (ante πρ. τ. μαθ. Arm.) | om. D. (Latt.) Syr.Crt.
— ειπεν] add. *αυτοις* D. 1. *e.* Memph.
— ad fin.] add. *και ακουοντες ἁ ακουετε* D. et aures quae audiunt *c.e.f.* (nihil habent rel. *Meth.* vii. p. 105.)
— οἱ οφθ.] om. *οἱ* Ξ.

24. γαρ] om. U. Syr.Crt. Arm. ‖δε M.
— και βασιλεις ABC. rel. Vulg. *c.f.* vv. *Hom.Cl.* iii. 53. | om. D. *a.ff.ff.i.l. Tert.* adv. Marc. iv. 25. *Meth.* vii. (p. 105.) (et justi *b.* vid. Matt. xiii. 17.)
— ειδαν BCLΞ. 33. | ‡ειδον ϛ. AD. rel. *Meth.*
— ακουσαι] add. μου B. (Contra, rel. *Meth.*) | (και ακουσαι ad fin. om. *a. i.Tf.*)
— ακουετε] ηκουσατε LΞ. | praem. ὑμεις D. *b.c.f.* Goth. (Contra, *Meth.*)
— ηκουσαν] praem. ειδον ουδε 69. (ουτε ιδον ουτε *Hom.Cl.* iii. 53.)

25. ab init.] haec eo dicente ecce *b.c.f.ff. i.l.* (praem. "et" *c.f.i.*) et cum diceret haec appropinquavit legisperitus quidam qui surgebat Syr.Crt.
— και ιδου νομικος τις ανεστη ABC. rel. Vulg. *a.* Syrr.Pst.&Hcl. rel. | ανεστη δε τις νομικος D. (*c.*)*e.*
— ανεστη] προσηλθεν C[3]. 33. (vid. Syr. Crt.) ‖add. τῳ Ιησου C[3]. (ante νομ. τις Arm.)
— και λεγων ACD. rel. (Latt.) Syrr. Pst.&Hcl. rel. | om. και BLΞ. *e.* Syr. Crt. Memph.
— διδασκαλε *Orig. Int.* iii. 971[e.f.] | om. D. ‖add. αγαθε M.

26. ὁ δε] add. Ιησους 69. Syr.Crt.
— τι] om. D* *Gr.*

27. αγαπησης X.
— θεον σου] om. σου B* *Rl.*(sil. *Mai.*)H.
— εξ ὁλης της καρδιας σου A(B)CL(Ξ). rel. Vulg. *e.f.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. Goth. Arm. *Orig. Int.* iii. 972[a]. *Tert.* adv. Marc. iv. 25. (om. της BΞ.) | εν ὁλῃ τῃ καρδιᾳ σου D. 1. *a.b.c.ff.i.* (om. Syr.Hier. a pr. man.)
— και 1°.] om. B. *Vercel.*
— εν ὁλῃ τῃ ψυχῃ σου BDLΞ. (1.) *a.b.i.* Memph.Schw. (om. τῃ 1.) | ‡εξ ὁλης

---

21. quoniam sic placuit *Cl.* | 22. *om.* meo *Am.* | quis sit *Cl.* (*bis.*) | 23. quae vos videtis *Cl.* | 25. tentans illum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.

σου". [f] καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. [28] Εἶπεν δὲ αὐτῷ, Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ. [29] ὁ δὲ θέλων ‡δικαιῶσαι" ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον; [30] ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, "Ἀνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχώ, καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες¶ ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ †. [31] κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. [32] ὁμοίως δὲ καὶ ‡Λευείτης" † κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. [33] Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτόν, καὶ ἰδὼν [αὐτὸν] ἐσπλαγχνίσθη, [34] καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον § καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. [35] καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον † ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ,

[f] Lev. 19:18. ρκβ ι Λσ'

¶ Goth.

§ F

mente tua, et proximum tuum sicut te ipsum. [28] Dixitque illi, Recte respondisti: hoc fac, et vives. [29] (122, 10.) Ille autem volens iustificare se ipsum dixit ad Iesum, Et quis est meus proximus? [30] Suspiciens autem Iesus dixit, Homo quidam descendebat ab Hierusalem in Hiericho, et incidit in latrones, qui etiam despoliaverunt eum, et plagis impositis abierunt semivivo relicto. [31] Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via, et viso illo praeterivit. [32] Similiter et levita, cum esset secus locum et videret eum, transiit. [33] Samaritanus autem quidam iter transiens venit secus eum, et videns eum misericordia motus est, [34] et appropians alligavit vulnera eius infundens oleum et vinum, et imponens illum in iumentum suum duxit in stabulum et curam eius egit: [35] et altera die protulit duos denarios et dedit stabulario et ait,

---

της ψυχης σου ⊃. ACX. rel. Vulg. *c.e. f.ff.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. W. Goth. Arm. *Tert.* (om. *Orig. Int.* iii. 972[a]. trs. ψυχ. et ισχ. Syr. Crt.)

27. και εν ὁλῃ τῃ ισχυι σου BDLΞ. (1.) *b.c.ff.i.* Memph. (om. τῃ 1.) | ‡και εξ ὁλης της ισχυος σου ⊃. AC. rel. Vulg. *a.(e.)f.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Goth. Arm. *Orig. Int.* iii. *Tert.* | om. U.

— και εν ὁλῃ τῃ διανοιᾳ σου BLΞ. 1. Memph. | ‡και εξ ὁλης της διανοιας σου ⊃. AC. rel. *e.f.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Goth. Arm. *Orig. Int.* | om. DΓ. *a.b. c.ff.i. Tert.* (vid. *Clem.* 304.)

— σεαυτον BCDLΞ. rel. *Clem.* 951. *Orig.* iii. 980[e]. | ἑαυτον AX. 69. V. *Orig.* iii. 724[e].

28. αυτῳ] add. ὁ Ιησους XF *Wtst.* M. *c. f.ff.* Syrr. Crt. & Pst. (Æth.)

— απεκριθης *Orig.* iii. 980[e]. 981[a]. *Orig. Int.* iii. 972[a]. | εκρινας L.

— ζησῃ *Orig.* iii. 980[e]. | ζησεις D. | ζησει 33. (σωθησῃ *Clem.* 304.)

29. δικαιωσαι BC*(D)LΞX. (post ἑαυτον D. *c.e.*) | ‡δικαιουν ⊃. AC[3]. rel. (δικαιουν· *a sic* Δ.)

— ἑαυτον] αυτον L.

— τον Ιησουν] eum Syr. Pst.

— μου πλη. *Orig.* iii. 724[c]. *Clem.* 951. | ὁ πλη. 33.

30. ὑπολ.....ειπεν Syr. Hcl. | dixit ei Jesus Syrr. Crt. & Pst. | ὁ δε Ιησους εφη 69.

30. δε AC[2]D. rel. | om. B(? C*). Memph. MS.

— ειπεν] add. αυτῳ DΓ. Syr. Crt. (Pst.) & Hcl. Memph. W. & Schw. Æth.

— κατεβαινεν *Orig.* iii. 728[c]. *Orig. Int.* iii. 972[c]. (-νον Ξ.) | καταβαινει C*. (corr.[2].)

— και λῃστ. *Orig.* iii. 728[c]. | om. και C*. (corr.[3].) | tum περιεπεν D*.

— εκδυσαντες *a.c.* rel. | εξεδυσαν Δ. 1. EGHSVΛ. Vulg. *b.e.f.g*[1]*.i.l.* Goth.

— αυτον] om. D. *g*[1].

— επιθεντες] περιθεντες H.

— αφεντες] αφεικαν C*. (corr.[3].) Arm.

— ἡμιθανη] †add. τυγχανοντα ⊃. ACX. rel. Memph. (-ταν C*.) | om. BDLΞ. 1. 33. Latt. Syr. Crt. & Pst. & Hcl. Arm. Æth.

31. κατα συγκυριαν δε Vulg. (*a.*)*e.f.ff.* (συγκυριαν habet Syr. Hcl. mg. *Graece.*) | κατατυχα D. | om. *b.c.(i.)l.*

— κατεβαινεν] καταιβεννεν A. | καταβαινων D. Memph. MS.

— εν τῃ AB. *Mai.* CDLΞ. rel. *a.b.e.* rel. | om. εν B. *Btly. Bch.* 1. Vulg. *c.f.ff. i.l.*

— αυτον] om. 1.

32. Λευειτης BD. | ‡Λευιτης ⊃. AC. rel. | praem. ὁ Γ. | †add. γενομενος ⊃. ACD. rel. Vulg. *b.* | om. BLΞX. 1. 33. *a.c.e.f.* Memph. Arm. Æth. *ut vid.*

— ελθων ABCLΞ. rel. *a.c.f.* Syrr. Pst. & Hcl. Memph. (Arm.) Æth. *ut vid.* | om. D. Vulg. *b.e.i.* Syr. Crt.

32. ιδων] add. αυτον ADΔΓ ap. *Tf.* Vulg. *a.b.e.f.l.* Syrr. Crt. & Pst. & Hcl. Memph. | Contra, BCLΞ. rel. *c.* Arm. Æth.

33. ὁδευων] add. in eadem via Syr. Crt.

— κατ' αυτον] κατ' αυτῶν Γ.

— ιδων αυτον ACD. rel. *a.* Memph. W. rel. | om. αυτον BLΞ. 1. 33. *b.c.i.l.* Memph. Schw.

— εσπλαγχνισθη] -γχισθη D. | ενσπλαγχ. Γ *Tf.*

34. προσελθων Vulg. *c.e.f.* | om. *a.b. i.l.*

— ελεον ACDLΞΜΓ *Tf.* Δ.

— επιβιβασας δε Syr. Hcl. Memph. Arm. | και επιβιβ. D. Latt. Syrr. Crt. & Pst. Æth.

— αυτον 2°.] om. 1. (Latt.) Memph. Schw. et MSS. | Contra, *For.* rel.

— πανδοκιον Ξ.

35. την αυριον] τῃ αυρ. A. ‖ †add. εξελθων ⊃. AC. rel. Syr. Hcl. Arm. εξελθ. και C*. (om. και**.) | om. BD LΞX *sic.* 1. 33. Latt. Syr. Crt. & Pst. Memph. Æth.

— δυο δηναρια εδωκεν ACLΞ. rel. Latt. Syr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. Æth. | δηναρια δυο εδωκεν D. (*c.*)(*e.*) | εδωκεν δυο δηναρια B. (Arm.) (et dedit *c.e.* Syr. Pst. MS. Æth.)

— πανδοκει D*. (Contra, Ξ.)

---

30. suscipiens *Cl.* | 32. pertransiit *Cl.* | 33. iter faciens *Cl.* et *Am. mg.*

A B C D [P]. L (Ξ) (X) Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓΛ.

καὶ εἶπεν †, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. [36] τίς [οὖν] τούτων τῶν τριῶν ‡ πλησίον δοκεῖ σοι" γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς § λῃστάς; [37] Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν ‡ δὲ" αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.¶

§ P

¶ X

Curam illius habe, et quodcumque supererogaveris, ego cum rediero reddam tibi. [36] Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi qui incidit in latrones? [37] At ille dixit, Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Iesus, Vade et tu fac similiter.

ΛΖ'

80 [38] ‡ Ἐν δὲ τῷ" πορεύεσθαι αὐτούς, [καὶ] αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον [αὐτῆς]. [39] καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία, ἣ καὶ ‡ παρακαθεσθεῖσα" ‡ πρὸς" τοὺς πόδας τοῦ ‡ κυρίου" ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ· [40] ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με ‡ κατέλει-

38. 'Εγένετο δὲ ἐν τῷ πορ. — εἰς τὴν οἰκίαν.

39. τ. ποδ. του Ἰησοῦ

[38] Factum est autem dum irent, et ipse intravit in quoddam castellum, et mulier quaedam Martha nomine excepit illum in domum suam. [39] Et huic erat soror nomine Maria, quae etiam sedens secus pedes domini audiebat verbum illius; [40] Martha autem satagebat circa frequens ministerium: quae stetit et ait, Domine, non est tibi curae quod soror mea re-

---

35. ειπεν] †add. αυτῳ ⊊. AC. rel. *a.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | om. BDLΞ. 1. 33. (Latt.) Syr.Crt. Memph. Arm.
— ὁ τι] ει τι X.
— αν] εαν B. | δ' αν K.
— προσδαπανησεις DΛ *sic* (Γ ap. *Tf.*) (add. επ' αυτῳ Arm.)
— εγω] om. 1. Arm. | post με D. (*c.*) (*e.*)
— με] μοι 1. 69. Hr.
— σοι] om. D.

36. τις . . . γεγονεναι] τινα ουν δοκεις πλησιον γεγονεναι D. | τινα τουτων των τριων πλησ. δοκ. σοι γεγ. Anon. (? *Orig.*) ap. Cram. in Luc. p. 89. (quem ergo putas ex his duobus proximum illi *e.*)
— ουν ACD *supra.*X. rel. *c.e.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph.ed. Arm. Æth. | om. BLΞ. 1. (Latt.) Syr.Crt. Memph.MS. *Orig.* iii. 972[c]. Anon. ap. Cram. supra.
— τουτων των] τοὑτῶν Γ *Tf.* (των habet B in ipsa collatione *Btly.* et ap. *Mai.*)
— τριων] om. D *supra. a.*
— πλησιον δοκει σοι AB. *Btly.* CLΞXΔ. 69. EFGHKMSUVΓΛ. Anon. (? *Orig.*) ap. Cram. (πλησιον σοι δοκει σοι B. *Mai.*) | ‡ δοκει σοι πλησιον ⊊. 1. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst.(&Hcl.)(Memph.) Arm. *Orig. Int.* iii. | videtur proximus *a.* [Æth.] | om. 33 *sic.*

37. ειπεν δε BC*DLΞXΔ. 1. 33. 69. F. *a.e.* Syr.Hcl.mg. Memph. et ait Vulg. *b. f.l.* (Æth.) cui dixit *c.* | ‡ ειπεν ουν ⊊. AC[3]P. rel. Syr.Hcl.txt. | dixit Syrr.Crt.&Pst. Arm.

37. αυτῳ] om. DX. Memph.MS. Anon. (? *Orig.*) ap. Cram.
— ὁ Ιησ.] om. ὁ B. *Mai.*
— ὁμοιως Anon. (? *Orig.*) ap. Cram. | οὑτως X. (add. et vives *c.*)

38. εν δε τῳ BLΞ. 33. Syr.Crt. Memph. | ‡ εγενετο δε εν τῳ ⊊. ACDP. rel. Syrr.Pst.&Hcl. rel.
— αυτους] om. D. | αυτον 1. *d.* Syr. Hier. Arm.MSS. ‖ add. in via Syrr. Crt.&Pst.
— και αυτος εισηλθεν ACP. rel. | αυτον εισελθειν D. | om. και BLΞ. 69. *a.* Syr. Crt. Memph. (και αυτ. ηλθεν E. om. αυτος Syrr.Crt.&Pst. [Æth.]) ‖ add. ὁ Ιησους FH.
— τινα] om. 1.
— εις τον οικον αυτης AD(P). rel. Latt. rel. (ἑαυτης P.) | εις την οικιαν (om. αυτ.) C*LΞ. 33. (add. αυτης C[2].) | om. B. *Btly. Blc. Rl. Mai.* (sed *Rl.* habet "in marg. αὐτῆς": qu. εις τ. οικ.)

39. Μαρια AB[2]C[3]D. rel. vv. Memph.W. | Μαριαμ B*. *Mai.*C*PLΞ. 1. 33. Memph. Schw.
— ἡ] om. LΞ.
— και] om. D.
— παρακαθεσθεισα ABC*LΞ. | ‡ παρακαθισασα ⊊. C[3]DP. rel. (-θησ- Γ.) | παρακαθησα 69. K.
— προς B. (* *Mai.*)C*LΞ. 33. | ‡ παρα ⊊. AB. (² *Mai.*)C[3]DP. rel.
— κυριου B. *Btly.* (² *Mai.*)C* *ut vid.* DLΞ. (Latt.)Syrr.Crt.&Pst.&Hcl.mg. Memph. Arm. Æth. | ‡ Ιησου ⊊. AB*. *Mai.*C[2] P. rel. *b.* Syr.Hcl.txt.

39. ηκουεν] ηκουσεν LΞ.
— του λογου] των λογων Ur. *e.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Arm.
— αυτου] om. D.

40. επιστασα] επισταθεις D.
— δε] ? τε C*. (corr.[2].)
— μελει] μελλει 1. FGH *sic.*M. | μελη K.
— μονην με κατελ. Syr.Hcl. Memph. Arm. κατελιπεν με μονην D. Latt. Syrr.Crt.&Pst. (Æth.) μον. κατελ. με Ξ. | κατελειπεν AB*. *Mai.*CPLΞΔ. 69. EGHKMΓ *Tf.*Λ. | ‡ κατελιπεν ⊊. B[2] *Mai.*D. 1*s.* FsSsUsVs. (h. 33.)
— ειπε ABC(P?). rel. | ειπον DLΞ. 1. 33.
— αυτῃ] αυτην 1.
— μοι] μου D. | μὴ 69. G.
— συναντιλαβηται] αντιλαβητε D.

41. αποκρ. δε] om. Syr.Crt.
— ὁ Ιησους AB*. *Mai.*C(D)P. rel. (hiat 33.) *b.c.e.f.* Syrr.Pst.&Hcl txt. (Memph.) Arm. (Æth.) (ante ειπεν αυτῃ C[3]D. 69. KU. Memph. Æth.) | ὁ κυριος ℵ *Btly. Bch.* (² *Mai.*)L. Vulg. *a.i.l* (*Tf.*). Syr.Hcl.mg. | om. Syr.Crt.
— μεριμνας και] om. D. (vid. *Clem.* 941.) | ad fin. om. *a.b.e.ff.i.l.*
— θορυβαζῃ BCDL. 1. (33.) (-ζει 33.) | ‡ τυρβαζῃ ⊊. AP. rel. (-ζει ΓΛ. -ζεις 69. τρυβαζῃ F.) | ταρασσῃ *Clem.* 941.
— περι πολλα *Clem.* 941. | om. D.

42. ἑνος δε εστιν χρεια AC* *ut vid.* P. rel. Vulg. *f.* Syrr.Crt.&Pst.&Hcl.txt. | ολιγων δε εστιν χρεια η ἑνος (B)C[2]L. 1. 33. Syr.Hcl.mg. Memph. Æth. *Orig.* in Cat. ap. Corderium. (χρ. εστ. B.) | ολιγων δε ὡδε εστιν χρεια Arm. | om. D. *a.b.c.e.ff.i.l.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.
40. εἶπον οὖν
¶ Ξ
41. ὁ κύριος
42. Μαρία γὰρ

πεν" διακονεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται.¶ [41] ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ ‡ θορυβάζῃ" περὶ πολλά· [42] ἑνὸς δέ ἐστιν χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται [ἀπ᾽] αὐτῆς.

liquit me solam ministrare? dic ergo illi ut adiuvet me. [41] Et respondens dixit illi dominus, Martha Martha, sollicita es et turbaris circa plurima: [42] porro unum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quae non auferetur ab ea.

XI. ΛΗ′ ρκγ ε

§ Ξ
§ X

2. προσεύχεσθε
¶ Ξ
ε Matt. 6:9-13.
§ Ξ

81 [1] §§ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ ‡ Ἰωάνης" ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. [2] εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε,¶ ε Πάτερ †, †, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ‡ ἐλθάτω" ἡ βασιλεία σου· † § [3] τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ᾽ ἡμέραν· [4] καὶ ἄφες ἡμῖν

1 (123, 5.) Et factum est cum esset in loco quodam orans, ut cessavit, dixit unus ex discipulis eius ad eum, Domine, doce nos orare, sicut et Iohannes docuit discipulos suos. [2] Et ait illis, Cum oratis, dicite Pater, sanctificetur nomen tuum: adveniat regnum tuum: [3] panem nostrum cotidianum da nobis cotidie: [4] et dimitte nobis

---

42. Μαρια *Clem.* 941. | Μαριαμ B. 1.
— δε ACP. rel. (h. 33.) *f.g*[1]. Syrr.Pst.& Hcl. Memph.W.&Schw. *Clem.* 941. | γαρ BLX *in comm.* 1. 69. Λ. Memph. MS. | om. D. Vulg. *a.b.c.e.ff.i.l.* Syr. Crt. Arm. *Orig. Int.* iii. 48[e].
— εξελεξατο] εξελεναο K.
— ἡτις] ἡ D.
— απ᾽ ACP. 1. 33. rel. Vulg. *c.f. Clem.* | om. B. *Blc. Mai.* DL. *a.b.c.ff.i.l.*
— ad fin.] add. cap. xi. 27, 28. C[3].
1. και εγενετο *Orig.* i. 200[a]. 216[d]. | εγενετο δε A. *e.* (hiat 33.)
— προσευχομενον] ante εν τοπῳ P. Syrr.Crt. & Pst. Arm. *Orig.* i. 200[a]. | Contra, Syr.Hcl. *Orig.* i. 216[d]. 227[c]. (in loco deserto orans Memph.W.etra Schw.)
— ὡς επαυσατο] om. F. ‖praem. και DM. *a.b.c.e.ff.i.l.* Arm. Æth. | om. Vulg. *f. Orig.* (postquam recessit paululum ab oratione sua Syr.Crt.)
— και Ιωαν. ABCDP. rel. Vulg. *Am. e i.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* i. 200[a] *bis.* 227[c]. *Tert.* adv. Marc. iv. 26. *ed.* | om. και Δ. 1. 69. *For. a.b.c.f.l.* Syr. Crt. Memph. Æth.
— ad fin.] Syr.Hcl.MS. (Ass. II.) haec habet in marg. "Dicunt hanc esse orationem, quam Johannes docuit discipulos suos,—Pater, ostende nobis gloriam tuam; fili, fac ut audiamus vocem tuam; spiritus, sanctifica corda nostra in aeternum. Amen."
2. ειπεν δε αυτοις] ὁ δε ειπεν D. *e.*
— προσευχησθε BDLΞX. rel. *Orig.* i. 232[a]. | -χεσθε ACPΔ. 1. 33. 69. HM ΓΛ. ‖add. μη βαττολογειτε ὡς οἱ λοιποι· δοκουσιν γαρ τινες ὁτι εν τῃ πολυλογειᾳ αυτων εισακουσθησονται· αλλα προσευχομενοι D. (vid. Matt. vi. 7.)
2. πατερ] †add. ἡμων ⊃. ACDPL. rel. *b.e.f.l.* Syrr.Crt.& Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth. (vid. Matt. vi. 9.) | om. B. 1. 33 (ut vid. e spat.) Vulg. *Orig.* i. 227[a] *diserte.* (ἔχουσι δὲ αἱ λέξεις τοῦ μὲν Ματθαίου τὸν τρόπον τοῦτον...., τοῦ δὲ Λουκᾶ οὕτως.) 232[a] *diserte.* sancte *a.c.ff.i.* ‖†add. postea ὁ ἐν τοις ουρανοις ⊃. ACDP. rel. 33 *ut vid. a.b. c.e.f.ff.i.l.* Syrr.Crt.&Pst.&Hcl. Memph. Æth. (om. εν F.) vid. Matt. | om. BL. 1. Vulg. Arm. *Orig.* i. 227[a] *diserte.* (de his sil. *Tert.* adv. Marc. iv. 26.)
— το ονομα σου ABCP. rel. *Orig.* i. 227[a]. 236[b]. | om. το DKU. ‖add. εφ᾽ ἡμας D.
— ελθατω CPΔ. | ‡ελθετω ⊃. ABD. rel. *Orig.* i. 227[a]. (et postea.)
— σου] ante ἡ βασ. D. | Contra, *Orig.* i. 227[a]. (Quae hic apud Greg. Nyss. aliosque leguntur e formulis liturgicis desumpta esse videntur.)
— ad fin.] †add. γενηθητω το θελημα σου ὡς εν ουρανῳ και επι της γης ⊃. (ACDPΔ)X. 33. rel. *Tol.* (*b.*)*c.e.f.i.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. (om. της ACDP *Tf.*(*non Knt.*)Δ. 69. M.) vid. Matt. vi. 10. | om. BL. 1. Vulg. *ff.* Syr. Crt. Arm. *Orig.* i. 227[a]. 240[c]. *diserte.* (ὁ Λουκᾶς μετὰ τὸ Ἐλθ. ἡ βασ. σου, ταῦτα παρασιωπήσας, ἔταξε, Τὸν ἄρτον ἡμῶν κτλ. διόπερ ἃς προετάξαμεν λέξεις ὡς παρὰ μόνῳ τῷ Ματθαίῳ κειμένας κτλ.) *Tert.* silet. (om. ὡς εν ουρ. κ. επι τ. γης *a.*) "Evangelista vero Lucas in oratione Dominica petitiones non *septem* sed *quinque* complexus est: nec ab isto [Matthaeo *sc.*] utique discrepavit, sed quomodo istae septem sint intelligendae ipsa sua brevitate commonuit. Nomen quippe Dei sanctificatur in spiritu, Dei autem regnum in carnis resurrectione venturum est. Ostendens ergo Lucas *tertiam* petitionem duarum superiorum esse quodam modo repetitionem, magis eam praetermittendo facit intelligi. Deinde tres alias adjungit, de pane quotidiano, de remissione peccatorum, de tentatione vitanda. At vero quod ille [Matthaeus *sc.*] in ultimo posuit, *Sed libera nos a malo*, iste non posuit, ut intelligeremus ad illud superius quod de tentatione dictam est pertinere." *August.* Enchir. ad Laurent. cap. cxvi. ed. Bassani, xi. 623.
3. τον 2°.] om. Δ.
— διδου *Orig.* i. 227[a]. 240[d]. 243[c]. 251[e]. | δος D. *Orig.* ii. 762[c]. (vid. Matt. vi. 11.) | διδους G.
— το καθ᾽ ἡμεραν *Am. g*[2]. Syrr.Crt.P'st. &Hcl.mg. *Orig.* i. 5[ies]. 249[d] *diserte.* ii. | om. το *Orig.* i. (exc. 227[a].) | σημερον D. Vulg. *Cl. a.b.c.e.f.ff.g*[1]*.l.* Syr.Hcl. txt. Æth. (vid. Matt.)

40. me adjuvet *Cl.* | 41. erga plurima *Cl.* 1. quodam loco *Cl.* | docuit et Joannes *Cl.* | 3. nobis hodie *Cl.*

A B C D (P) [R]. L (Ξ) X Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓΛ.
¶α Ξ ρκδ
¶β P ι
¶γ a.
§ R
§ Theb.

τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ‡ ἀφίομεν″ παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν·¶α καὶ μὴ ¶β εἰσενέγκῃς ¶γ ἡμᾶς εἰς πειρασμόν §. † 5 § Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, 6 ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· 7 κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ, Μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. 8 λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι ‡ φίλον αὐτοῦ,″ διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. 9 h κἀγὼ ὑμῖν λέγω, Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρή-

h Matt. 7:7-11. ρκε ε

peccata nostra, siquidem et ipsi dimittimus omni debenti nobis: et ne nos inducas in temtationem. 5 (124, 10.) Et ait ad illos, Quis vestrum habebit amicum, et ibit ad illum media nocte et dicet illi, Amice, commoda mihi tres panes, 6 quoniam amicus meus venit de via ad me et non habeo quod ponam ante illum; 7 et ille de intus [respondens] dicat, Noli mihi molestus esse: iam ostium clausum est, et pueri mei mecum sunt in cubili: non possum surgere et dare tibi. 8 Et ille si perseveraverit pulsans, dico vobis, etsi non dabit illi surgens eo quod amicus eius sit, propter inprobitatem tamen eius surget et dabit illi quot habet necessarios. 9 (125, 5.) Et ego vobis dico, Petite, et dabitur vobis:

4. τας ἁμαρτιας Vulg. *a.f. Orig.* i. 227ᵃ. 252ᵃ *diserte.* 255ᵃ. | τα ἁμαρτηματα 1. | τα οφιλεματα D. *Tol. b.c.ff.* (debita et peccata *e.*)
— και γαρ αυτοι Vulg. *a.i.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. *Orig.* i. 227ᵃ. 252ᵃ. 255ᵇ. | ὡς και ἡμεις D. *b.c.f.ff.l.* Syr. Crt. (hiat *e.*) (και γαρ ἡμεις *Clem.* 881.)
— αφιομεν ABCDP*Tf.*Δ. 1. EGHKΓΛ. | ‡ αφιεμεν ☽. LΞX. rel. *Clem. Orig.* i. 227ᵃ. 255ᵇ. (αφηκαμεν *Orig.* i. 252ᵃ. *Fuld.* Memph.)
— παντι οφειλοντι ἡμιν Vulg. *a.*(*f.*) Memph.Schw. rel. *Orig.* i. 252ᵃ. 255ᵇ. (παντι] add. τῳ LX. 33. *Orig.* i. 227ᵃ.) | τοις οφειλεταις ἡμων D. *b.c.ff.l.* Memph.W. (hiat *e.*) vid. Matt. vi. 12. ‖ ἡμιν] ἡμων 69*. (corr.ˡ.)
— ad fin.] †add. αλλα ῥυσαι ἡμας απο του πονηρου ☽. ACD(R inc. πονηρου) rel. *b.c.f.ff.i.l.* Syrr. Crt. & Pst. & Hcl. Memph. Æth. (hiant *a.e.*) vid. Matt. vi. 13. | om. BL. 1. Vulg. Arm. *Orig.* i. 227ᵃ. 256ᶜ. *diserte* (παρὰ τῷ Λουκᾶ σεσιώπηται). 265ᵃ. δόκει δέ μοι ὁ Λουκᾶς διὰ τοῦ, μὴ εἰσεν. ἡμ. εἰς πειρασ. δυνάμει δεδιδαχέναι δὲ τὸ ῥῦσ. ἡμ. ἀπὸ τ. πον. καὶ εἰκός τε πρὸς μὲν τὸν μαθητὴν ἅτε δὴ ὠφελημένον εἰρηκέναι τὸν κύριον τὸ ἐπιτομώτερον, πρὸς δὲ τοὺς πλείονας δεομένους τρανότερον διδασκαλίας τὸ σαφέστερον.
5. προς αυτους *Orig.* i. 213ᵃ. | om. D. *c.* (Jesus *c.*)
— ἑξη M.
5. πορευσεται] πορευεται F. πρρευεεται *sic* K.
— μεσονυκτιου ABCD²R. rel. | μεσανυκτιου D*. | μεσονυκτιον X* *sic* Λ*Tf. Orig.* i. 213ᵃ. | μεσονυκτου L*.
— ειπῃ BCΔ. 1. 33. rel. (-πει XFGΓ.) *f.ff.g*¹. Memph. Theb. *Orig.* i. 213ᵇ. | ερει AD *Gr.*P*Tf.*R. 69. KM. Vulg. *a.b.c.i.l.m.*
6. μου AB.*Mai.*LX. 1*s.* 33. (Latt.) Syrr. Crt.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. 213ᵇ. | μοι D. 69. M. *c. Orig. Int.* ii. 299ᵈ. | om. CRΔEFGHKSUVΓΛ. Syr.Pst. Theb.
— παρεγενετο *Orig.* i. | παρεστιν D.
— εξ ὁδου *Orig.* i. *Orig. Int.* ii. | απ' αγρου D. ‖ add. μακραν L.
— προς με] om. D. *b.i. Orig. Int.* ii. | Contra, Latt. rel. et *m. Orig.* i.
— εχω] εξω Δ*.
7. κακεινος] και εκεινος A. | εκεινος δε D. Theb. (Contra, Memph.)
— ειπῃ ABCR. rel. (-πει XGΓ.) (Latt.) Theb. rel. | ερει D. *b.m.* Memph. | ειπεν 69. Λ. ‖ add. ei Syrr.Crt.& Pst.
— ηδη] add. γαρ 69. F. *m.* (Syr.Crt.) Memph. Theb.
— κεκλεισται] κεκλυσθαι 69.
— μου ABC²DR. rel. Vulg. *f.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. | om. C*. 1. M. *b.c.ff.g*¹*.i.m.* Syrr.Crt.&Hcl. Æth.
— εις την κοιτην *i.* Memph. rel. | εν τῃ κοιτῃ D. (Latt.) Theb. vid. *Clem.* (*Theod.*) 989.
— εισιν] εστιν D.
8. ab init.] add. Et si ille (et ille si *Am. i.m.*) perseveraverit (add. plus *ff.*) pulsans Vulg. *ff.i.m.* at ille si etc. *c.* Arm.Usc.
— ει και *Orig.* i. 213ᵇ. iii. 650ᶜ. | om. D. (om. και ut vid. Syrr.Crt.& Pst. Theb.)
— φιλον αυτου B. *Mai. Btly.* CLX. 33. Latt. *Orig.* i. iii. | ‡ αυτου φιλον ☽. Δ. 1. rel. | αυτον φιλον AR *ut vid.* | αυτου φιλος 69. | αυτον φιλον αυτου D. (om. αυτου Syrr.Crt.&Pst.)
— αυτῳ Latt. (et *a.*) Syrr.Crt.& Hcl.& Pst.MS. rel. *Orig.* i. | om. D. Syr.Pst. impr. *Orig.* iii.
— ὁσων ABCR. 33*s.* KM. *a.b.f.ff.i.l.m.* Memph. *Orig.* i. | ὁσον DLXΔ. 1. 69. EFGHSUVΓΛ. Theb. *Orig.* iii. *ed.* (quot *Am.* quotquot Vulg. *Cl. c.g*¹.)
9. δοθ. ὑμιν] om. ὑμιν Δ*.
— ζητ. κ. εὑρησ.] om. Syr.Crt.
— εὑρησετε *Clem.* 914. | -σητε 69. Λ.
— ανοιγησεται ABCRLXΔ. 1. 33. 69. KM. *Clem.* 914. | ανοιχθησεται DEF GHSUVΓΛ.
10. εὑρισκει *Orig.* iv. 90ᶜ. | εὑρησει 69*. (corr.ˡ.) | om. ὁ ζητ. εὑρ. Theb.
— ανοιγησεται CRLX. 1. 33. 69. M. *Clem.* 275. (ανοιχθησεται AΔEFGHK SUVΓΛ.) Latt. rel. | ανοιγεται BD *Gr.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. (vid. Matt. vii. 8.)

7. *om.* respondens *Am.* | 8. Et si ille *Cl.* | quotquot habet *Cl.* | 9. dico vobis *Am.*

Vulg. (*a.*) *b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.

σετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. 10 πᾶς γὰρ ὁ
10. *ἀνοίγεται*
αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρού-
οντι ἀνοιγήσεται. 11 τίνα δὲ * ἐξ" ὑμῶν τὸν πατέρα
11. [*ἄρτον...ἢ καὶ*]
αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ‡ ἢ"
καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ‡ αὐτῷ ἐπιδώσει"; 12. [*μὴ*] *ἐπιδώσει*
12 ἢ καὶ † ‡ αἰτήσει" ᾠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορ-
πίον; 13 εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε
‡ δόματα ἀγαθὰ" διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ
μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον
τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; ¶

quaerite, et invenietis: pulsate, et aperietur vobis. 10 Omnis enim qui petit accipit, et qui quaerit invenit, et pulsanti aperietur. 11 Quis autem ex vobis patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi? aut si piscem, numquid pro pisce serpentem dabit illi? 12 aut si petierit ovum, numquid porriget illi scorpionem? 13 Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis pater vester de caelo dabit spiritum bonum petentibus se?

¶ Theb. ΛΘ′ ρκϛ

82 14 i Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον [καὶ αὐτὸ ἦν]
κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος, ἐλά-
λησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. 15 j τινὲς
δὲ ἐξ αὐτῶν ‡ εἶπαν," Ἐν Βεελζεβοὺλ * τῷ" ἄρχοντι

14 (126, 5.) Et erat eiciens daemonium, et illud erat mutum: et cum eiecisset daemonium, locutus est mutus, et ammiratae sunt turbae. 15 (127, 2.) Quidam autem ex eis dixerunt, In Belzebub principe daemonio-

i ‖ Matt. 12:22-30. ε ‖ Mar. 3:22-27.
14. om. *καὶ αὐτὸ ἦν* — *τ. δαιμ. ἐκ-βληθέντος,* ρκζ β
j Matt. 9:34. 12:38.

11. *τινα* ABCR. rel. *f. Hom.Cl.* iii. 56. | *τις* DLX. 33. Vulg. *c. Orig.* iii. 650d. (a quo *b.ff.i.l.*)
— *εξ ὑμων* ABCDRLX. 33. 69. KM. vv. *Orig.* iii. | *om. εξ* ϛ. 1*s.* E. rel.
— *τον πατερα* hic ACDR. rel. (Latt.) Syr.Pst. rel. *Orig.* iii. | om. *b.* Syr.Crt. | post *αιτησει* B. Syr.Hcl.mg. ‖ om. *τον* 1. M. | Contra, *Orig.* iii.
— *ὁ υἱος* hic ABCR. rel. *b.f.ff.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | ante *αιτησει* D. Memph. Theb. (*Orig.* iii.) | om. L. Vulg. *c.* | om. *ὁ* 1. *Orig.* iii. *Hom.Cl.* iii. 56. ‖ add. *αυτου* 1. *b.f.ff.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl.txt. Arm. Æth. | Contra, *Orig.* iii.
— *αρτον....η και* ACDR. rel. Vulg. *b. c.f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Hom.Cl.* iii. 56. | om. B. *ff.i.l.* Theb. Arm. *Orig.* iii.
— *επιδωσει* 1°.] post *αυτῳ* D. | Contra, *Hom.Cl.* | *επιδω* G. | *επιδωση* X. 69. (*bis* X, et in ver. 12. X. 69 *Scr.*)
— *η και* ACDRXΔ. 1. EF(*ut vid.*)GHK MSUVΓΛ. Memph. *Hom.Cl.* iii. 56. aut si *Am. a*(*ut vid.*)*b.c.f.* Syr.Crt. atque si Syr.Pst. Æth. aut †si" et Syr.Hcl. (*η* tantum L. 33. Vulg.*Cl.*) | ‡*ει και* ϛ.
— *η και ιχθ.....οφιν επιδωσει αυτῳ*] post *σκορπιον* ver. 12. C. | om. 69.
— *ιχθυν*] add. *αιτησει* D. *b.*(*c.*) Syrr. Crt.&Pst. Æth. *Hom.Cl.*
— *μη αντι* ACDR. rel. *Orig.* iii. 650d. | *και αντι* B. | *μη και αντι* Γ. | (om. *αντι ιχθυος* Memph. Schw. & MSS. Theb. *Hom.Cl.*)
11. *αυτῳ* ante *επιδωσει* BDL. *c.* | ‡post ϛ. ACR. rel. (Latt.) vv. rel. *Orig.* iii. *Hom.Cl.* (vid. Matt. vii. 10 et ver. 12.)
12. *η και* BL. 1. 33 *sic.* 69. Arm. | *η* (*sic*) *και* s. *η ει* R. | *η και* †*εαν"* ϛ. X. rel. | *η και αν* ΑΛ. aut si Latt. aut Memph. Theb. | *και εαν* C. | *εαν δε και* D.
— *αιτησει* AB.*Mai.Btly.s.*CDR *sic* LΔ. 1. 33. HKΓΛ. | ‡*αιτησῃ* ϛ. X. rel. Latt. (post *ωον* DRU. *Fuld. c.*)
— *μη* ACDR. rel. | om. BL. Theb.
— *επιδωσει*] post *σκορπ. αυτῳ* D.
13. *ὑπαρχοντες* ABCRLΔ. 1. 33. 69. rel. | *οντες* DXKM. vid. *Clem.* 957. (vid. Matt. vii. 11.)
— *δοματα* ante *αγαθα* ABCDRLXΤ*f.* Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓΛ. | ‡post ϛ. Latt. vid. *Clem. Orig. Int.* ii. 661b. *Hil.* 331e. (*δογματα* E*.) | *το αγαθον δομα Orig.* i. 213c. hoc quod bonum Theb.
— *ὑμων*] *ἡμων* K.
— *πατηρ*] add. *ὑμων* CU. Vulg. *b.c.i.l.* Syr.Pst. Theb. Arm. Æth. (vid. Matt.) | Contra, rel. *f.* Syrr. Crt. & Hcl. Memph.
— *ὁ ἐξ ουρ.*] om. *i.* | om. *ὁ* LX. 33. (Latt.) om. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb.
— *πνευμα ἁγιον* ABCR. rel. *f.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl.txt. rel. *Tert.* adv. Marc. iv. 26. | *αγαθον δομα* D. *b.c.ff.i.l.* (Arm.) | utrq. Æth. vid. *Orig.* i. 213c. iii. 650d. | *πνευμα αγαθον* L. Vulg. Syr.Hcl.mg.
14. sic in D. *ταυτα δε ειποντος αυτου προσφερετε αυτῳ δαιμονιζομενος κωφος, και εκβαλοντος αυτου παντες εθαυμαζον.* Haec cum dixisset offerunt illi unum daemoniacum surdum et mutum. Et erat dum ejiciebat daemonium idipsum fuit mutum. Et cum ejecisset daemonium mutum locutus est mutus et omnes turbae mirabantur *c.* | ab init.] cum autem haec dixisset *f.*
— *ην*] add. *ὁ Ιησους* F.
— *και αυτο ην* A²CR. rel. (Latt.) Syrr. Pst.&Hcl. | om. A**ut vid.*BL. 1. 33. (Syr.Crt.) Memph. Arm. Æth. | (seq. a muto Syr.Crt.)
— *εγενετο δε*] *και εγενετο* L. 69. (Vulg. *b.f.* Syr.Crt. Memph.W. (Æth.)
— *εξελθοντος* B.*Mai.*RΔ. 1. rel. vv. | *εκβληθεντος* ACLX. 33. 69. Vulg. *b. f.i.l.* Memph.MS. ‖ add. *και* 69. | (*ελαλ. ὁ κωφ. και*] "a muto" tantum *b.*)
15. *τινες δε*] *και τινες* D. *c.* Syr.Crt.
— *εξ αυτων*] ex Pharisaeis *b.ff.* Syr.Crt.
— *ειπαν* BR *sic.* | ‡*ειπον* ϛ. ACD. rel.
— *Βεελζεβουλ*] *Βεεζεβουλ* B. | *Βελζεβουλ* L.
— *τῳ* ante *αρχ.* (A)BCL. 33. 69. KM. Arm. (*των* A.) | *om. ϛ. DRX. rel.

11. Aut piscem *Cl.* | 12. porrigit *Am.* | 15. Beelzebub *Cl.* (et infra.) | principem *Am.*

A B C D (R). ρκη
L [Ξ] X Δ. ε
1. 33. 69.
E (F) G H K M S U V Γ
Λ. ρκθ
β

τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. 16 ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον ‡ ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ." 17 αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. 18 εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. 19 εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο ‡ αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν" ἔσονται. 20 εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ *[ἐγὼ]" ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 21 ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλὴν ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· 22 ἐπὰν δὲ † ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκύλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. ¶ F 23 ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει.

19. αὐτοὶ ὑμ. κριταὶ

rum eicit daemonia: 15 (128, 5.) et alii temtantes signum de caelo quaerebant ab eo. 17 (129, 2.) Ipse autem ut vidit cogitationes eorum, dixit eis, Omne regnum in se ipso divisum desolatur, et domus supra domum cadet. 18 Si autem et satanas in se ipsum divisus est, quomodo stabit regnum ipsius? quia dicitis in Belzebub eicere me daemonia. 19 Si autem ego in Belzebub eicio daemonia, filii vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. 20 Porro si in digito dei eicio daemonia, profecto praevenit in vos regnum dei. 21 Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quae possidet: 22 si autem fortior illo superveniens vicerit eum, universa arma eius auferet in quibus confidebat, et spolia eius distribuit. 23 Qui non est mecum adversum me est, et qui non colligit mecum dispergit.

---

15. ad fin.] add. ὁ δε αποκριθεις ειπεν, πως δυναται σατανας σαταναν εκβαλλειν A(DXK)M. Syr.Hcl. Æth. (και αποκρ. Κ. εκβαλειν DX [non K].) vid. Mar. iii. 23. | non habent BCRL. rel.

16. εξ ουρανου εζητουν παρ' αυτου ABC DL. 1. 33. (69.) Vulg. *c.f.ff.g*[1]*.l.* Syrr. Crt.& Pst. Arm. om. εξ ουρ. Æth. (αυτῳ 69. om. παρ') | ‡ παρ' αυτ. εζητ. εξ ουρ. ϛ. R. rel. *b.* Syr.Hcl. (Memph.) (επεζητ. M.) | εξ ουρ. εζητ. X. (om. παρ' αυτ.)

17. ειδως] ιδων X. Latt.
— αυτων] post τα διανοηματα AK. Latt.
— τα] om. Δ.
— διαμερισθεισα] ante εφ' ἑαυτην ADL. 33. Syrr.Crt.&Pst. | Contra, BRΔ. 1. rel. vv. Syr.Hcl. ‖ μερισθεισα CXFM Γ. (post εφ' εαυτ.)
— επι ABR*sic.* rel. | επ' CDXFKM.
— πιπτει] πεσιται D. ‖(et domus in se divisa cadit Arm. et omnis (om. Syr.Pst.) domus quae contra domum divisa est cadit Syrr.Crt.&Pst.)

18. και] om. Γ.
— σατανας] add. Satanan eicit *f.ff.i.l.*
— διεμερισθη] εμερισθη C(Γ)Λ. (μερ. Γ.)
— πως] ου D.
— λεγετε] add. ὁτι E. *b.ff.i.* Syr.Crt. Pst.&Hcl. (de me quod Arm.)
— εν] εκ 69.

18. Βεελζεβουλ] Βεεζεβουλ B. et ver. 19. (Βελζ. L.) ‖ add. principem daemoniorum *b.* Syr.Hcl. Arm. (vid. ver. 15.)
— εκβαλλειν] εκβαλειν XF*.
— με] om. 69. F. Æth.

19. ει δε εγω.... δαιμονια *Tert.* adv. Marc. iv. 26. | om. 69.
— εκβαλω X.
— δαιμονια] add. e filiis vestris Syr.Crt.
— οι BCR. rel. *Orig.* iv. 297[b]. | om. A Dᴦ.
— εν τινι] εν τι D.
— εκβαλλουσιν ABCD. rel. Vulg. | εκβαλουσιν RX. 1. ΜΛ. *l.* | εκβαλωσιν Γ[2]. εκβαλλωσιν Γ*.
— αυτοι κριται ὑμων ACL. 1. 33. 69. K MU. Vulg. (*b.*)(*f.*)*ff.g*[1]*.i.l.* (Syr.Hcl.) (Memph.Schw.) (Æth.) | αυτοι ὑμων κριται BD. (*c.*) (Syrr. Crt. & Pst.) (Arm.) | ‡ κριται ὑμων αυτοι ϛ. RX. rel.

20. εν δακτ. θεου] add. εγω B.*Mai.*CRL. 33. 69. *l.* Syr.Hcl.* (vid. Matt. xii. 28.) | praem. D. *c.* Memph. Æth. *Tert.* adv. Marc. iv. 26. | *om. εγω ϛ. AXΔ. 1. rel. Vulg. *b.f.ff.* (Syrr.Crt.Pst.& Hcl. txt. *ut vid.*) Arm. *Eus.* D.E. 93[d].
— εκβαλω X.

21. φυλασσῃ ABCRL. rel. | -σσει DXEM ΓΛ. (βλεπει τ. εαυτ. αυλ. φυλασσων 69. fuerit custodire *c.*)

21. την εαυτου αυλην] την αυλην αυτου D.
— εστιν] εσται R.

22. επαν] εαν D.
— ισχυροτερος] †praem. ὁ ϛ. ACR. rel. *Eus.* in Luc. 174. | om. BDLΓ. Memph. Arm.
— αυτου *Eus.* in Luc. | om. D.
— επελθων *Eus.* in Luc. | ελθων H*. (corr.[1].)
— νικησῃ αυτον ABC. rel. (νικησει RX EHMΓΛ.) | om. D. ‖ add. και 69.
— αιρει] αιρη 33.
— εφ' ᾗ *Eus.* in Luc. 175. | εφ' ἧς Λ*sic.*
— επεποιθει *Eus.* in Luc. | πεποιθεν D.
— σκυλα *Eus.* in Luc. | σκευη FK | (αυτου seq. αυτο D*.)
— διαδιδωσιν *Am.* rel. | διαδωσει 1. Vulg. *Cl. b.c.f.ff.g*[1]. [Memph. anc.] (διεδωκε *Eus.* in Luc.)

23. κατ' εμου.... συναγ. μετ' εμου] om. 69.
— σκορπιζει] add. με L. 33. Memph.W. Æth. | Contra, rel. *Orig.* ii. 844[e]. *Conc. Carth.* Routh. iii. 111. *Cypr.* 126. 152.

24. ὁταν] add. δε DX. 1. U. *b.* Syr.Hcl. Memph.W. (vid. Matt. xii. 43.) (et cum *i.l.*)

17. in seipsum divisum desolabitur *Cl.* | 18. regnum ejus *Cl.* | me ejicere *Cl.* | 20. pervenit *Cl.* | 22. fortior eo *Cl.* | distribuet *Cl.* | 23. contra me *Cl.*

Vulg. [a.] b. c. ρλ Syrr. C. P. H. ε Memph. Arm. Æth.

k ‖ Matt. 12:43-45.

§ Ξ

24. [τότε] λέγει

25. εὑρίσκει [σχολάζοντα]

§ a.

24 k ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν· § καὶ μὴ εὑρίσκον λέγει, Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· 25 καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. 26 τότε πορεύεται § καὶ παραλαμβάνει ‡ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἑπτά," καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. 27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ,

M' ρλα ι

¶ R

Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ ¶ οὓς ἐθήλασας. 28 αὐτὸς δὲ εἶπεν, Μενοῦν † μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες †.

MA' ρλβ ε

83 29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν, [1] Ἡ γενεὰ αὕτη * γενεὰ" πονηρά ἐστιν· σημεῖον ‡ ζητεῖ," καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ †. 30 καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς ‡ τοῖς

¶ Ξ

Νινευίταις σημεῖον," ¶ οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ

24 (130, 5.) Cum immundus spiritus exierit de homine, perambulat per loca inaquosa quaerens requiem: et non inveniens dicit, Revertar in domum meam unde exivi. 25 Et cum venerit, invenit scopis mundatam: 26 et tunc vadit et assumit septem alios spiritus nequiores se, et ingressi habitant ibi, et sunt novissima hominis illius peiora prioribus. 27 (131, 10.) Factum est autem cum haec diceret, extollens vocem quaedam mulier de turba dixit illi, Beatus venter qui te portavit, et ubera quae suxisti. 28 At ille dixit, Quippini beati qui audiunt verbum dei et custodiunt.

29 (132, 5.) Turbis autem concurrentibus coepit dicere, Generatio haec generatio nequam est: signum quaerit, et signum non dabitur illi nisi signum Ionae. 30 Nam sicut Ionas fuit signum Ninevitis, ita erit et

---

24. απο] εκ R.
— δι' ανυδρων *Orig.* ap. Cat. Cram. in Luc. p. 93. | δια των υδρων D.
— ζητουν *Orig.* ap. Cram. | -των 69. Γ.
— εὑρισκον] -κων 69. E*GHSΓ. *Orig.* ap. Cram. ‖ add. τοτε BLΞX. 33. *b.l.* Syr.Hcl. Memph. (vid. Matt. xii. 44.) *Orig. Int.* ii. 159c. | Contra, ACDR. rel. Vulg. *c.f.i.* Syrr.Crt.&Pst. Arm. Æth.
— τον] την H*sic.*
25. ελθον AB.*Mai.*LΞ. rel. | -θων B.*Btly.s* CDX. 69. GHKS*ΓΛ. | εξελθων R.
— εὑρισκει] add. σχολαζοντα B.*Blc.Mai.* CRLΞ. 1. 33. 69. Γ. *f.l.* Syr.Hcl.* Memph. Æth. (vid. Matt. xii. 44.) | om. AD. rel. Vulg. *b.c.e.g*[1.2]. Syrr.Crt. &Pst. Arm.
— και κεκοσμημενον] om. *Am.* | om. και DLΓ. Memph. (καικοσμ. L.) | Contra, ABCRΞ. rel.
26. τοτε] om. D. Syr.Crt. *Orig. Int.* ii. 159c.
— παραλαμβανει] add. μεθ' ἑαυτου CX. 33. 69. *g*[1]. *Orig. Int.* ii. vid. Matt. xii. 45. (post πνευματα Vulg.*Cl.*) | non habent ABDR. rel. *Am. a.b.c.e.f.ff.g*[2]. *i.* rel.
— ἑτερα πνευματα πον. ἑαυτου ἑπτα B LΞ. 69. | ‡ἑπτα ἑτερα πν. πον. ἑαυτου ϛ. ACR. rel. Latt. (Syrr.Crt.Pst.& Hcl.) Memph. Arm. (vid. Matt.) ἑπτα ἑτ. πν. *Orig.* ap. Cram. in Luc. p. 94. (αυτου EH[2].) | ἑπτα πν. ἑτ. πον. ἑαυτου Δ*. (ἑτερα πν. Δ[2].) | ἑτ. ἑπτα πν. πον. ἑαυτ. G. *Orig. Int.* ii. | αλλα ἑπτα πν. πον. ἑαυτ. D. [Æth.]
26. και εισελθοντα ABCDRLΞX. 1. 33. 69. HKM*sic.* | om. Λ*. | κ. ελθοντα Δ ESUVΓΛ[2]. *Orig. Int.* ii. *MS.* | και ελθων G *sic.* Arm. ‖ add. και Λ.
— εκει ABC[2]R. rel. Vulg. *c.f.* rel. in eo Syr.Crt. *Orig. Int.* ii. | om. C* *ut vid.* D. 33. *a.b.e.ff.i.l.* Æth. ut vid.
27. δε] om. Δ. | (et cum dixisset haec Syrr.Crt.(&Pst.))
— επαρασα τις γυνη φωνην ACRΞX. (1.) 33. 69. rel. (Syrr.Pst.&Hcl.) Memph. Arm. | επαρ. φων. τις γυνη B.*Bch.* Vulg. (*a.*)*b.f.ff.* (Æth.) | επαρ. τις φων. γυνη B.*Btly.Mai.*L. | γυνη τις επαρ. φων. D. (*c.*)*e.* (Syr.Crt.) | (φωνην post οχλου 1. K. *c.*)
— βαστασασα] βαστασα B.*Blc.*Ξ.
— και] add. η C.
— μαστοι] μασθοι DG.
28. αυτος δε] και αυτος C. | ὁ δε D. (dixit ei Jesus Syr.Crt.)
— μενουν AB*Rl.LΞΔ. | μενουν †γε" ϛ. B[2]*Rl.*CD. rel. (sil. Mai de lectione B*.) | om. *a.b.f.ff.i.* Syrr.Crt.&Pst.
— φυλασσοντες] †add. αυτον ϛ. X. rel. Vulg.*Cl.* Syrr.Crt.& Pst. Memph. | om. ABCDLΞΔ. 33. *Am. a.b.c.e.f.ff.* Syr.Hcl. Arm. Æth. *Tert.* adv. Marc. iv. 26. *Lucif.* 132.
29. γενεα post ἡ γεν. αυτη AB.*Btly.Blc. Bch.*DLΞX. 1. 33. 69. Latt. Syrr.Crt.& Hcl.* Memph. Arm. | *om. ϛ. B.*Mai.* C. rel. Syr.Pst. Æth.
— ζητει AB.*Blc.Mai.*LΞ. | ‡επιζητει ϛ. CD. rel. (vid. Matt. xii. 39 et xvi. 4.) | (σημειον 2°.] add. e caelo Arm.)
— Ιωνα] Ιωαννου 1*. Ιω**νου 1[2]. Ιωανα 69. ‖ †add. του προφητου ϛ. A C. rel. Vulg.*Cl. e.f.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph.W.& Schw. Æth. (vid. Matt.) (om. του Δ.) | om. BDLΞ. *Am. Fuld. a.b.c.ff.g*[1.2]*.i.* Syr.Hier. Memph.MS. et ap. Mill. Arm. ‖ om. ει μη το σημ. Ιωνα Syr.Crt. et pergit ver. 30 "sed sicut fuit Jonas signum" etc.
30. om. ver. *e.* (vid. ad fin.)
— Ιωνας] praem. ὁ BΛ*Tf.* | Ιωανας 69.
— τοις Νινευιταις ante σημειον BCLΞX. 33. | ‡post ϛ. AD. rel. Latt. Syrr. Crt.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth. (νινευταις D.)

---

24. ambulat *Cl.* | 25. invenit eam *Cl.* | ad fin. *add.* et ornatam *Cl.* | 26. Tunc *Cl.* | spiritus secum *Cl.* | et fiunt novissima *Cl.* | 28. quinimmo beati *Cl.* | custodiunt illud *Cl.* | 29. dabitur ei *Cl.* | Jonae prophetae *Cl.* | 30. fuit Jonas *Cl.*

ABCD. L[Ξ]XΔ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓΛ.

ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. 31 βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν ‡ Σολομῶνος," καὶ ἰδοὺ πλεῖον § ‡ Σολομῶνος" ὧδε. ¶ 32 ἄνδρες ‡ Νινευῖται" ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον § Ἰωνᾶ ὧδε.

§ Ξ
¶ Ξ
§ Ξ

filius hominis generationi isti. 31 Regina austri surget in iudicio cum viris generationis huius et condemnabit illos, quia venit a finibus terrae audire sapientiam Salomonis: et ecce plus Salomone hic. 32 Viri Ninevitae surgent in iudicio cum generatione hac et condemnabunt illam, quia paenitentiam egerunt ad praedicationem Ionae: et ecce plus Iona hic.

m c. 8:16. Matt. 5:15. Mar. 4:21. ρλγ β
¶ Ξ 33. τὸ φέγγος ε ρλδ
n Matt. 6:22, 23.

84 33 m Οὐδεὶς † λύχνον ἅψας εἰς κρυπτὴν τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν,¶ ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ ‡ φῶς" βλέπωσιν. 34 n ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός * σου"· ὅταν † ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. 35 σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. 36 εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον ‡ μέρος τι" σκοτεινόν, ἔσται φω-

33 (133, 2.) Nemo lucernam accendit et in abscondito ponit neque sub modio, sed supra candelabrum, ut qui ingrediuntur lumen videant. 34 (134, 5.) Lucerna corporis tui est oculus tuus: si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit; si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit. 35 Vide ergo ne lumen quod in te est tenebrae sint. 36 Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebra-

30. τῃ γενεᾳ ταυτῃ] in corde terrae *i.* | praem. σημειον Syr.Hier. | add. και καθως Ιωνας εν τῃ κοιλιᾳ του κητους εγενετο τρις ἡμερας και τρεις νυκτας, οὑτως και ὁ υἱος του ανθρωπου εν τῃ γῃ D. (*a.*)*e.*(*ff.*) (om. τρ. ἡμ. κ. τρ. νυκτ. *a.ff.*)

31. εν τῃ κρισει] om. D. *ff.*

— των ανδρων] om. C. Syr.Crt. Æth. (vid. Matt. xii. 42.) | om. των 69.

— την σοφιαν] της σοφιας X.

— Σολομωνος *bis* AB.*Mai.*DΞ 2°(h. 1°) XΔ. 1. 33. (69.) EGHMSVΛ. *Eus.* in Ps. 411ª. | ‡Σολομωντος ☽. CLKUΓ.

— και ιδου....Σολομ.] om. 69.

— πλειον] πλεον C.

32. om. ver. D.

— Νινευιται ABCLX. 1. 33. 69. E²GM UΓΛ. Latt. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Arm. Æth. *ut vid.* -ειται BL. | ‡Νινευι ☽. ΔE*HKSV. (-η ΔE*HSV.) Syr.Hcl. txt. (viri filii Nineve Syr.Crt.)

— μετα] add. των ανδρων MU.

— αυτην] αυτη H.

33. ουδεις] †add. δε ☽. ALΞ. 1 *sic.* rel. *b.f.ff.* Syr.Hcl. Memph.ed. Æth. | om. B.*Mai.*CD. 33. UΓ. Vulg. *a.c.e.* Syrr. Crt.&Pst. Memph.MS. Arm.

— κρυπτην *Elz.* AB.*Blc.Mai.*CDLΞ(X) Δ. 33. 69. EGHKMUV*s*ΓΛ. | κρυπτον *St.* 3. 1. S*s*.

33. ουδε υπο τον μοδιον] om. LΞ. 1. 69. Γ. Arm.Zoh. (ante εις κρυπτην Syr. Crt.)

— αλλ' *St.* 3. ABCLΞ. rel. | αλλα *Elz.* D. 69. (add. ponit eam Syr.Crt.)

— εισπορευομενοι] εκπορ. L.

— το φως B.*Mai.*CD(X.) 1. 33. (69.) (post βλεπ. X. 69. Syrr.Crt.Pst.&Hcl.) vid. cap. viii. 16. | ‡το φεγγος ☽. AL. rel.

— βλεπωσιν] -πουσιν 33.

34. σωματος] add. σου D. Latt. Syr.Pst. Memph. Æth. | Contra, rel. Syrr.Crt. &Hcl. Arm.

— οφθαλμος σου ABCDM. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Æth. | *om. σου ☽. L. rel. Syr.Crt. Arm. (vid. Matt. vi. 22.)

— ὁταν] †add. ουν ☽. AC. rel. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. (vid. Matt.) | om. BDL Λ. Latt. Memph. Arm. Æth.

— ἁπλους 69.

— ᾖ] ante ὁ οφθ. D. *b.e.ff.* (ει Γ.)

— και ὁλον ABLX. 1. 33. rel. *e.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Memph.W. | om. και CD. 69. Γ. (Latt.) Memph.Schw. Arm. Æth. (vid. Matt.) | παν D *Gr.*

— πονηρος ει 69. MΓ.

— σωμα σου] om. σου 1. Arm.

— εστιν ABCD. rel. *a.c.ff.i.* Syrr.Crt.& Hcl. Memph. Æth. | εσται LX. 1. 33. KM. Vulg. *b.e.f.* Syr.Pst. Arm. (vid. Matt.)

34. επαν] ὁταν D.

— πονηρος] praem. ὁ οφθαλμος σου X. *a.* Syr.Crt. (Arm.) Æth. (vid. Matt.)

— το σωμα] praem. ὁλον X. 1. *f.* (Syr. Crt.) (Memph.) Æth. (vid. Matt.)

— σκοτεινον] add. εστιν D. *e.* Memph. Æth. (et praem. εστιν D*.) | add. εσται XKMU. (Latt.) Syrr.(Pst.)& Hcl.* Arm. (vid. Matt.) | non habent ABC L. rel. Syr.Crt.

35. σκοπει ουν μ. τ. φ. τ. εν σοι σκ. εστιν ABC. rel. Vulg. *c.f.g*¹. Syrr.Crt.Pst.& Hcl. rel. | *ει ουν το φως το εν σοι σκοτος το σκοτος ποσον* D. *a.b.*(*e.*)*ff.i.* (vid. Matt. vi. 23.) add. eadem post ver. 35 Syr.Crt.

36. om. ver. D. *a.b.e.ff.i.* Syr.Crt. (vid. Matt.)

— φωτεινον] σκοτεινον Λ*. | add. *ει* X.

— εχον] εχων X. 33. GHMΓΛ.

— μερος τι ABX. 1. 33. 69. GKM. *f.* Syr.Pst. | ‡τι μερος ☽. Δ. rel. Vulg. *c.* | om. τι CLΓ.

31. plus quam Salomon *Cl.* | 32. plus quam Jonas *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth. MB′ ρλε ε

τεινὸν ὅλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.

85 37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ‡ ἐρώτα″ αὐτὸν Φαρισαῖος † ὅπως ἀριστήσῃ παρ᾽ αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. 38 ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. 39 εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν, ° Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. 40 ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν; 41 πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν. 42 P ἀλλ᾽ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα * δὲ″ ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ‡ παρεῖναι.″

° Matt. 23:25, 26.

40. τὸ ἔσωθεν καὶ τὸ ἔξωθεν.

P Matt. 23:23. ρλς ε

86 43 q Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς

q c. 20:46. Matt. 23:6, seq. β ρλζ

rum, erit lucidum totum et sicut lucerna fulgoris inluminabit te.

37 (135, 5.) Et cum loqueretur, rogavit illum quidam Pharisaeus ut pranderet apud se: et ingressus recubuit. 38 Pharisaeus autem coepit intra se reputans dicere quare non baptizatus esset ante prandium. 39 Et ait dominus ad illum, Nunc vos Pharisaei quod de foris est calicis et catini mundatis, quod autem intus est vestrum plenum est rapina et iniquitate. 40 Stulti, nonne qui fecit quod de foris est, etiam id quod de intus est fecit? 41 Verum tamen quod superest date elemosynam, et ecce omnia munda sunt vobis. 42 (136, 5.) Sed vae vobis Pharisaeis, quia decimatis mentam et rutam et omne holus, et praeteritis iudicium et caritatem dei: haec autem oportuit facere, et illa non omittere.

43 (137, 2.) Vae vobis Pharisaeis, quia diligitis primas cathedras in synagogis et saluta-

---

36. *τῃ αστρ.*] praem. *εν* B.
— *φωτιζῃ*] -ζει X. 69. ΕΓ*Tf.*
— *σε*] om. X. | ad fin. add. si enim corpus quod in te est lucernam non habuerit lucentem tibi tenebrosa est, quanto magis autem lucerna tua fulgens lucebit tibi *f.*

37. *εν δε τῳ....ὁπως*] *εδεηθη δε αυτου τις φαρισαιος ινα* D. Syr.Crt.
— *λαλησαι*] add. *αυτον* A. (*a.*)*b.* (Memph.) | add. *αυτον ταυτα* 1. 69. *c.e.f.g*[1]*.i.* (Arm.) illis hoc Æth.
— *ερωτᾳ* AB. 69. M. | ‡*ηρωτᾳ* ⸗. CL X. rel.
— *φαρισαιος*] †add. *τις* ⸗. AC. rel. *b.e.* Syrr.Crt.(supra)Pst.&Hcl. Memph. (vid. Schw.) Arm. | om. BL. 1. 69. | ante *φαρ.* Dsupra X. Vulg. *a.c.f.ff.* Æth.
— *αριστησει* 69.
— *παρ᾽ αυτῳ*] *μετ᾽ αυτου* D.
— *εισελθ. δε ανεπεσεν*] *και εισελθ. εις την οικιαν φαρισαιου ανεκλιθη* 69.

38. *ιδων εθαυμασεν ὁτι f.* Syr.Pst. | *ηρξατο διακρινομενος εν ἑαυτῳ λεγειν, Δια τι* D. (Latt.) (Syr.Crt.)
— *πρωτον*] *προτερον* 69. (om. seq. *προ.*)

39. *κυριος*] *Ιησους* U. Syr.Pst. (utr. q. Æth.)
— *φαρισαιοι*] add. *ὑποκριται* D. *b.*
— *το* 1°.] *του* Λ *sic.*
— *το* 2°.] *τα* U.
— *εσωθεν*] add. *του ποτηριου* 69.
— *ὑμων*] *ἡμων* 69.

40. *ουχ*] *ουκ* AB*Rl.*(sil. *Mai.*)
— *το εξωθεν και το εσωθεν* ABLX. rel. Vulg. *b.f.ff.g*[1]*.i.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth. *Tert.* adv. Marc. iv. 27. | *το εσωθεν και το εξωθεν* CDΓ *sic. a.c.e. Petr. Alex.* Routh. iv. 49. *Cypr.* 237. 303.

41. *ενοντα*] *οντα* L. *b.*[*e.*] (add. e vobis Syr.Crt.)
— *παντα*] *ἁπαντα* LX. 33. 69. Γ.
— *ὑμιν*] ante *ἁπαντα* 69. (vobis munda sunt omnia *c. sic* sed *om.* "sunt" *e.*)
— *ὑμιν εστιν*] *εσται ὑμιν* D. Æth. *Tert.* adv. Marc. iv. 27. sunt vobis Vulg. *b.f.m.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. | *ὑμιν εσται* X. 1. (69 *vid. supra.*) Γ. *a.*

42. *αλλ᾽* ABCX. rel. | *αλλα* DLΔ. 69. E GHUΓ*Tf.*Λ*Tf.*
— *φαρισαιοις*] praem. scribis et Syr.Crt. Æth.
— *ἡδυοσμον*] add. *και το ανηθον* 69.
— *παν*] *το* V[2].
— *παρερχεσθε*] -*χετε* Λ.
— *κρισιν*] *κλησιν* Marcion. *ἀντὶ τοῦ* Παρ-

ἐρχεσθε τὴν κρίσιν τοῦ θεοῦ, εἶχε Παρέρχεσθε *τὴν κλῆσιν τοῦ θεοῦ.* Epiphanius. lib. i. Tom. iii. Haer. xlii. xi. Schol. 26. (i. p. 313.) "*vocationem* autem et dilectionem dei praetereuntes" ap. *Tert.* adv. Marc. iv. 27.

42. *του θεου*] om. B*Rl.* ut vid.(sil. *Mai.*)
— *ταυτα* ad fin. ver.] om. D. | haec quidem fecistis, et haec quidem non omisistis (*sic*) Syr.Crt. | ab init. ver. *b.*
— *ταυτα*] add. *δε* B.*Mai.*CLX. 33. 69. KM. Vulg. *c.* Syr.Crt.Pst.& Hcl.* Memph.W. Æth. (enim *b.e.f.*) | *om. *δε* ⸗. AD. rel. *a.ff.* Memph.Schw. Arm.
— *εδει*] *δει* A. *a.*
— *ποιησαι*] *ποιειν* A. (seq. *καικεινα* A Δ.)
— *παρειναι* B(**Rl.*)L. | *παραφιεναι* A. (lectio e duabus conflata.) | ‡*αφιεναι* ⸗. B[2]*Rl.*C. rel. (vid. Matt. xxiii. 23.)

43. *τοις φαρισαιοις*] *φαρισαιοι* D. *a.b.c.e. ff.i.* (Contra, Vulg. *f.*) | praem. scribis et Syr.Crt. Æth. (et add. hypocritae Æth.)
— *τους*] om. Λ.

---

37. Pharisaeis *Am.** | 43. qui diligitis *Am.*

ABCD. ρλη
LXΔ. ε
1. 33. 69.
EGHKMSUVΓΛ.
r Matt. 23:27. ρλθ ε
44. [οἱ] περιπατ. ΜΓ'
s Matt. 23:4.

ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. 44 r οὐαὶ ὑμῖν †, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν. 45 ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. 46 ὁ δὲ εἶπεν, Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, s ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις.

tiones in foro. 44 (138, 5.) Vae vobis, quia estis ut monumenta quae non parent, et homines ambulantes supra nesciunt. 45 (139, 5.) Respondens autem quidam ex legis peritis ait illi, Magister, haec dicens etiam nobis contumeliam facis. 46 At ille ait, Et vobis legis peritis vae, quia oneratis homines oneribus quae portari non possunt, et ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas.

ρμ ε
t Matt. 23:29, seq.
48. οἰκοδ. [αὐτῶν τὰ μνημεῖα.] ρμα ε
49. διώξουσιν

87 47 Οὐαὶ ὑμῖν, t ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. 48 ἄρα ‡ μάρτυρές ἐστε″ καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε †. 49 διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν, Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ [ἐκ]διώξουσιν· 50 ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προ-

47 (140, 5.) Vae vobis, quia aedificatis monumenta prophetarum, patres autem vestri occiderunt illos. 48 Profecto testificamini quod consentitis operibus patrum vestrorum, quoniam quidem ipsi eos occiderunt, vos autem aedificatis eorum sepulchra. 49 (141, 5.) Propterea et sapientia dei dixit, Mittam ad illos prophetas et apostolos, et ex illis occident et persequentur, 50 ut inquiratur

43. ad fin.] add. *και τας πρωτοκλισιας εν τοις δειπνοις* C(Dom.*τας*). *b.* Æth. 18. (vid. Matt. xxiii. 6.) | *και την πρωτοκλισιαν εν τ. δειπ.* 69 ante *και τ. ασπ.*

44. *ὑμιν*] †add. *γραμματεις και φαρισαιοι ὑποκριται* ⸗. A(D). rel. *b.f.*(*i.*) Syrr. Pst.&Hcl. Æth. (*Lucif.* 133.) vid. Matt. xxiii. 27. (om. *ὑποκριται* D. *i. Lucif.* 133.) | om. BCL. 1. 33. Vulg. *a.c.e.ff.g*[1.2]*.l.* Syr.Crt. Memph. Arm.

— *εστε ὡς τα μνημεια τα* ABC. rel. Vulg. *f.* Syr.Pst. (*μνηματα* Λ.) | *εστε μνημεια* D. *a.*(*b.*)*c.e.ff.i.* Syr.Crt. (*Lucif.* 133.) (om. *τα αδηλα* Syr. Crt.)

— *οἱ περιπατ.* B.*Mai.*CL. 33*s.* M. Syr. Hcl. | om. *οἱ* ADXΔ. 1. 69. EG H*Tf*.KSUVΓΛ. (om. Bap. Lach. et Tf. sed editionem *impressam* collationis Bentleianae secuti sunt; ubi "deest" editionem Cephalaei non collationem Cod. Vat. spectat. Coll. Btly *silet* pro omissione.) Latt. Syrr.Crt.&Pst. Arm. Æth. *ut vid. Lucif.* 133.

— *επανω*] ante *περιπατ.* D. Æth.

— *ουκ*] praem. *ου* C*.

45. *των νομικων*] e scribis Syrr.Crt.& Pst.

— *και ἡμας*] om. *και* 69. *e.* (*ὑμας* 69*. corr.[1].)

46. *ὑμιν*] add. λεγω X.

— *ουαι*] ante *τοις νομικοις* D. Syr.Crt.

— *φορτιζε sic* B*Rl.* (sil. *Mai.*)

46. *φορτια*] add. *βαρεα και* CX. Syr.Hcl. mg. (vid. Matt. xxiii. 4.) | Contra, *Tert.* adv. Marc. iv. 27.

— *δυσβαστακτα*] *δυσβακτατα* D*. | *δυσβακτα* D[2]. | qui oneratis oneribus gravibus et ponitis super humeros hominum Syr.Crt.

— *αυτοι*] add. *ὑμεις* B.

— *ἑνι*] *επι* C. 1. | om. X. (seq. *τῳ δακτυλῳ*) | (*ενι τω δακτυλω* GM.)

— *προσψαυετε*] *-ψευετε* D*. | *-ψαυσετε* Λ.

— *τοις φορτιοις* Syrr.Pst.&Hcl. | om. D. *b.* | ea *a.* Syr.Crt.

47. *προφητων*] add. et ornatis sepulcra justorum *l.*

— *οἱ δε Lucif.* 133. | *και οἱ* C. (nam *a.*)

48. *μαρτυρες εστε* BL. (Æth.) *Orig.* i. 443[c]. | ‡*μαρτυρειτε* ⸗. ACD. rel. Latt. *Lucif.* 133. (vid. Matt. xxiii.)

— *και συνευδοκειτε* ABC. rel. (*c.f.i.l.*) rel. *Orig.* i. | *μη συνευδοκειν* D. *a.b.e. Lucif.* 133. | *και συνευδοκει* Δ. | *ὁτι συνευδοκειτε* 69. Vulg. Arm.

— *ὑμων*] add. *οἱ δε πατερες ὑμων* 69*.

— *ὁτι αυτοι* ad fin. ver.] et vos filii estis illorum interfectorum Syr.Crt.

— *οικοδομειτε*] †add. *αυτων τα μνημεια* ⸗. AC. rel. Vulg. *c.f.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (*Lucif.* 133.) | add. *τους ταφους αυτων* 1. praem. eadem. 69. | non habent BDL. *a.b.e.i.l.* (vid. Syr.Crt. supra.)

49. *και ἡ σοφια του θεου ειπεν*] om. D. *b. Lucif.* 133. | om. *και* Λ. Syr.Crt. Memph.MS. Æth. Arm.ed. | (om. *του θεου* Syr.Pst.impr. ctra, MSS.)

49. *αποστελω*] *αποστελλω* D. *b. Lucif.* vid. Matt. xxiii. 34. (*-στέλω* X.)

— *και εξ αυτ. Lucif.* | om. *και* AK. 1. 69. U. Syrr.Crt.&Pst.&Hcl.

— *εκδιωξ.* AD. rel. | *διωξ.* B.*Mai.*CLX. 1. 33. (vid. Matt. xxiii. 34.) | *εκδιωκουσιν* 69 *Scr.*

50. *εκζητηθῃ*] *εκδικηθῃ* L.

— *των*] om. Δ.

— *εκκεχυμενον* B.*Blc.Mai.* 33. 69. | *εκχυννομενον* ACDLΔEGU. (vid. Matt. xxiii. 35.) | ‡*εκχυνομενον* ⸗. X. rel.

— *απο της γενεας ταυτης* Vulg. *f.* | om. 69(spat. vac.) *e.* ‖*απο*] *ἑως* D. *a.b.c.i.l* Syr.Crt. *Lucif.* 133. (*απο καταβ.....ταυτης* in ver. seq.] ante *ναι λεγω* Æth.)

51. *απο*] †add. *του* ⸗. A. rel. (vid. Matt. xxiii. 35.) | om. BCDLX. 1. 33.

— *Αβελ*] add. *του δικαιου* KM. *c.e.i.* Syr.Hcl.* (vid. Matt. xxiii. 35.) | Contra, *Lucif.* 133.

— *ἑως*] †add. *του* ⸗. AC. rel. (vid. Matt.) | om. B.*Btly.Mai.*DLX. 1. 33.

— *Ζαχαριου*] add. *υἱου Βαραχιου* D. Syr.Crt. Memph.W. (vid. Matt.) | Contra, rel. Memph.Schw. *Lucif.*

44. non apparent *Cl.* | 45. contumeliam nobis *Cl.* | 46. portare *Cl.* | 47. qui aedificatis *Cl.* | 48. ipsi quidem *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.
50. ἐκχυννόμενον

φητῶν τὸ ‡ ἐκκεχυμένον" ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, [51] ἀπὸ † αἵματος Ἄβελ ἕως † αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.

ρμβ ε — u Matt. 23:14.

ρμγ ι — 53. Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς

88 [52] Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, u ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ ‡ εἰσήλθατε," καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. [53] ‡ Κἀκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ," ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, [54] ἐνεδρεύοντες αὐτὸν † [ζητοῦντες] θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, [ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.]

sanguis omnium prophetarum qui effusus est a constitutione mundi a generatione ista, [51] a sanguine Abel usque ad sanguinem Zachariae, qui periit inter altare et aedem: ita dico vobis, requiretur ab hac generatione.

[52 (142, 5.)] Vae vobis legis peritis, quia tulistis clavem scientiae: ipse non introistis, et eos qui introiebant prohibuistis. [53 (143, 10.)] Cum haec ad illos diceret, coeperunt Pharisaei et legis periti graviter insistere et os eius opprimere de multis, [54] insidiantes et quaerentes capere aliquid ex ore eius ut accusarent eum.

XII. Μ΄ — v Matt. 16:6. ρμδ β

[1] Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, v Προσέχετε ἑαυ-

[1] Multis autem turbis circumstantibus, ita ut se invicem conculcarent, coepit dicere ad discipulos suos, [(144, 2.)] Adten-

---

51. του απολομενου μεταξυ *Lucif.* (απολολυμενου 69*.) | ὀν εφονευσαν ανα μεσον D. *a.* Æth. (vid. Matt.)
— οικου] ναου D. *e.* Arm. vid. Matt. (inter aedem et altare Syr.Pst. Æth.)
— ναι] μαι C. | και Γ*sic.*
— ὑμιν] add. ὁτι 69. *e.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl.

52. νομικοις] scribis Syrr.Crt.&Pst. Æth. (add. et Pharisaei Æth.)
— ηρατε Vulg. *f. i.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Orig.* i. 167. ii. 526[b]. *Orig. Int.* iii. 405[a]. 840[b]. | εκρυψατε D. *a.*(*b.*)*c.*(*e.*) Syr.Crt. Arm. (utr. q. Æth.)
— κλειδα *Orig.* i. ii. | κλειν D.
— αυτοι] praem. και D. 69. *a.b.c.i.l.* Æth. *Orig. Int.* iii. 405[a]. 840[b]. | Contra, Vulg. *e.f.* rel. *Orig.* i. ii. ‖add. γαρ M.
— εισηλθατε ABC[2]DLΔ. 33. 69. E*HM Γ. [C* n. l.] | ‡-θετε ⸗. X. rel. *Orig.* i. ii. (επηλθετε Λ.)
— εισερχομενους *Orig.* i. ii. | εισπορευομενους D.
— εκωλυσατε *Orig.* i. | κωλυετε G. *c.* Arm.

53. κακειθεν εξελθοντος αυτου BCL. 33. Syr.Hcl.mg. (*ante* lect. rec.) Memph. | ‡λεγοντος δε αυτου ταυτα προς αυτους ⸗. A(D)XΔ. 1. rel. Vulg. (*a.*)(*b.*)*c.e. f.i.* Syrr.Crt.&Pst.&Hcl.txt. Arm. Æth. (om. αυτου D.) | και tantum 69 *sic.* ‖add. ενωπιον παντος του λαου D. (sic X. sed οχλου) *a.b.c.e.f.*(*i.*)*l.* Syrr. Crt.&Hcl.mg. Arm. Æth. | Contra, ABC. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph.
— ηρξαντο] praem. κατησχυνθησαν και Arm.
— οἱ γραμματεις και οἱ φαρισαιοι] οἱ φαρ. και οἱ νομικοι D. Vulg. *b.c e.f.l.* tam scribae quam et legis doctoris *a.* | οἱ νομικοι και οἱ φαρ. l. *i.*
— ενεχειν ABL. rel. Vulg. Memph. Arm. Æth. | εχειν DS. *c.e.i.* male se habere *a.*(*b* om. se.) contristari *f.* adversari Syr.Hcl. (coepit aegre ferri a scribis et Phar. Syr.Crt. coeperunt scribae et Phar. aegre ferre Syr.Pst.) | επεχειν C. | συνεχειν H. ‖add. αυτῳ l. Syr. Hcl. Æth. | add. et irati sunt Syr.Pst.
— αποστοματιζειν αυτον ABC. rel. (αποστομιζειν αυτον LΔSV*.) Vulg. (Syrr.Pst.&Hcl.) Arm. comminari illi *a.* | συνβαλλειν αυτῳ D. (69. -βαλειν.) committere cum illo *b.i.l.* conferre cum eo *c.*(*e.* illi.) altercari cum illo *f.* loqui cum eo Memph. quaesiebant ab eo Syr.Crt.
— περι πλειονων] om. Æth. (in ver. seq. *b.* Syr.Pst.)

54. ενεδρευοντες αυτον ABCL. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | om. D. *a.b.c.e.i. l.* Syr.Crt. Arm. ‖αυτον] om. X. *Am.* Memph. | αυτων Γ. ‖†add. και ⸗. Ss. Vulg. Syr.Hcl. Arm. Æth. | om. ABCDLXΔ. 1. 33. 69. EGHKMU*sic.* VΓΛ. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst. Memph.
— ζητουντες ACD. rel. vv. | om. BL. 1. Memph. Æth.
— θηρευσαι τι εκ του στοματος αυτου ABCL. rel. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) (Arm.) Æth. (τι ante θηρευσαι K. *Am.*) | αφορμην τινα λαβειν αυτου D. *a.b.c.e.i.l.* Syr.Crt.
— ινα κατηγορησωσιν αυτου (A)C(X). rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (-σουσιν AXΔ. 69.) | ινα εὑρωσιν κατηγορησαι αυτου D. (*f.*) Syr.Crt. | om. B.*Blc. Mai.*L. Memph. Æth.

1. εν οις.... του οχλου Syrr.Crt.Pst.&Hcl. txt. rel. | πολλων δε οχλων συνπεριεχοντων κυκλῳ D. Latt. Syr.Hcl. mg.
— επισυναχθεισων] -χθησοντων Γ*sic.* ‖add. ad eum Syr.Crt.
— καταπατειν αλληλους] αλληλους συνπνιγειν D.
— ηρξατο] add. δε 69 *Scr.* Γ*sic.*(Λ ap. *Tf.*)
— αυτου] om. D. *a.i.*
— πρωτον] om. Vulg. *b.l.* ‖cum sequentibus conj. *Elz.* LΔ. 69. G. *c.i.* Syrr.Crt.&Pst. Æth. (sic s. om. *Tert.* adv. Marc. iv. 28. *Lucif.* 20.) | cum antt. *St.* 3. ACD. 1. 33. EHKΛ. Syr. Hcl. Memph. | non distinguunt MUΓ. *a* (*vid. Irici*). *e.*
— ἑαυτοις] αυτοις L.

52. introibant *Cl.* | 53. cum autem haec *Cl.* | 54. insidiantes ei *Cl.* | aliquid capere de ore *Cl.*

AB(C)D[Q][R][T]. LXΔ. 1. 33. 69. ρμε E[F]GHKMSUV ε ΓΛ.

τοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπό-
κρισις. 2 [w] οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ
ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται.
3 ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε ἐν τῷ φωτὶ
ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς
ταμείοις κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων. ¶ 4 [x] λέγω
δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν
‡ ἀποκτεννόντων" τὸ σῶμα § καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόν-
των περισσότερόν τι ποιῆσαι. 5 ὑποδείξω δὲ ὑμῖν
τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε § τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι
‡ ἔχοντα ἐξουσίαν" ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναὶ
λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. 6 οὐχὶ πέντε στρου-
θία ‡ πωλοῦνται" ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν
οὐκ ἔστιν § ἐπιλελησμένον § ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· 7 ἀλλὰ
καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται.
μὴ † φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. 8 λέ-
γω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν
τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει
ρμς β ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ· 9 ὁ δὲ

dite a fermento Pharisaeorum, quod est hypocrisis. 2 (145, 5.) Nihil autem opertum est quod non reveletur, neque absconditum quod non sciatur: 3 quoniam quae in tenebris dixistis, in lumine dicentur, et quod in aurem locuti estis in cubiculis, praedicabitur in tectis. 4 Dico autem vobis amicis meis, ne terreamini ab his qui occidunt corpus et post haec non habent amplius quod faciant. 5 Ostendam autem vobis quem timeatis: timete eum qui postquam occiderit habet potestatem mittere in gehennam: ita dico vobis, hunc timete. 6 Nonne quinque passeres veniunt depundio? et unus ex illis non est in oblivione coram deo. 7 Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus plures estis. 8 Dico autem vobis, omnis quicumque confessus fuerit in me coram hominibus, et filius hominis confitebitur in illo coram angelis dei: 9 (146, 2.)

1. ἥτις ἐστ. ὑπόκρ. τῶν φαρ.
[w] c. 8:17. Matt. 10:26, 27. Mar. 4:22.
¶ C
[x] Matt. 10:28-33.
§ R
4. περισσόν
§ Theb.
6. πωλεῖται
§§ Q
§ F
8. ὁμολογήσει

---

1. των φαρισαιων] ante ητις εστιν AC D. rel. vv. *Tert.* adv. Marc. iv. 28. *Lucif.* 20. | post υποκρισις BL. *e.* (τ. Σαδδουκαιων Arm.ed.)
2. δε Vulg. *b.c.e.f.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Æth. *Tert.* adv. Marc. iv. 28. | γαρ D. *a.* Syrr.Crt.&Hcl.mg. Arm. | om. 69.
— συγκεκαλυμμενον εστιν] εστιν κεκαλ. C*. Memph. εστ. συγκεκ. C³.
— ουκ αποκαλυφθησεται] ου φανερωθησεται D. *e.*
3. ab init.] quae enim Syrr.Crt.(&Pst.) ‖ανθ' ων οσα....ειπατε....ακουσθησεται] homo qui.... locutus est.... audietur *c.*
— τῃ σκοτ.] om. τῃ Δ. (σκοτιααειειπατε 69.)
— προς το ους] hominibus Syr.Hier.
— ταμειοις] ταμιειοις K. | ταμιοις A. 1. 33. Γ.
4. μου *Orig.* i. 296ᶜ. *Tert.* adv. Marc. iv. 28 *ed.* | om. X. *a.*
— αποκτεννοντων ALΔ. 1ᵀ. EKUVΓ. | αποκτενοντων DX. 33. 69. GHSΛ. | αποκταινοντων M. | ‡αποκτεινοντων ⸗. B(ap. *Mai.*) *Orig.* i. 296ᶜ. (αποκτιννυντων *Orig.* iv. 321ᵃ.) ‖(seq. το σωμα] om. *a.*)
— και μετα ταυτα μη εχοντων *Orig.* i. (iv.) (*Tert.*) | την δε ψυχην μη δυναμενων αποκτειναι μηδε εχοντων D.
4. μη] om. A.
— περισσοτερον BLX. rel. *Orig.* i. iv. (ante μη εχ. 1.) | περισσον ADR. 33. K. | om. Syr.Crt.
— τι] ante περισσ. LX. 33. 69. Syr.Pst. impr. | Contra, rel. Syr.Pst.MS. *Orig.* i. iv.
5. υμιν 1°.] ημιν 69.
— φοβήθητε 1°. Vulg. *b.c.e.f.l.* Syrr.Crt. &Hcl. rel. *Orig.* i. *Tert.* adv. Marc. iv. 28. | om. D. 69. *a.* Syr.Pst.
— εχοντα ante εξουσιαν AB.*Bily.Mai.* DRLX. 1. 33. 69. K. Latt. Syr.Hcl. Arm. *Orig.* i. 296ᶜ. 297ᵃ. | ‡post ⸗. ΔE. rel. Æth. *Tert.*
— εμβαλειν εις την γεενναν AB(R). rel. (R. *Orig.* i. *om.* την) *Tert.* | εις γεενναν βαλειν D.
6. πωλουνται B. 69. | ‡πωλειται ⸗. A DR. rel. *Orig.* i. 296ᶜ. ‖(ασσαρ. δυο] ασσαριον Syr.Crt.)
7. της κεφαλης υμων πασαι ηριθμηνται *Orig.* i. 296ᶜ. | υμων πασαι της κεφαλης ηριθμημεναι εισιν D. (Arm.)
— μη] †add. ουν ⸗. ADQ. rel. Vulg. *c.e.f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Orig.* i. (vid. Matt. x. 31.) | om. BRL. *a.b.ff².i.l.* Memph. Theb.
7. φοβεισθε] φοβηθητε D. *Orig.* i. (-βησθε XK.)
— πολλων] add. γαρ D. (Syr.Crt.) Arm. (Æth.) | Contra, *Orig.* i.
— διαφερετε] add. υμεις D. 33. 69. FGK M. Vulg.*Cl.* (*a.*)*e.* Æth. (vid. Matt. x. 31.) | Contra, ABQR. rel. *Am. b.c. f.ff².g¹.²·i.* rel. *Orig.* i.
8. δε] om. *a.b.* Theb. Æth. (Contra, Vulg. *c.e.f.*)
— υμιν] add. οτι D. | Contra, *Clem.* 595. *Orig.* i.
— αν *Orig.* i. | εαν F. *Clem.* 595.
— ομολογησῃ B²*Mai.*QL. rel. *Clem.* 595. *Orig.* i. 296ᵈ. | -σει AB*.*Mai.*DRAΓ. (vid. Matt. x. 32.)
— ομολογησει *Clem. Orig.* i. | -σῃ 69. FGHMVΛ.
— εν αυτῳ *Am. ff.g*¹. *Clem. Orig.* i. (εαυτον 69.) | om. εν H*sic.* Vulg.*Cl. a.b.c.e.f. Cypr.* 188. ‖του θεου] sanctis Syr.Crt.
9. om. ver. *e.* Syr.Pst.MS.
— αρνησαμενος *Orig.* i. | απαρνησ. 69. | (τον δε αρνησαμενον et mox απαρνησομαι αυτον *Clem.* 595.)

4. quid faciant *Cl.* | 6. veneunt dipondio *Cl.* | 7. pluris estis vos *Cl.* | 8. fuerit me *Cl.* | confitebitur illum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syr. C. P. H. Memph. [Theb. ρμζ β] Arm. Æth.

y Matt. 12:32. Mar. 3:29.

ρμη β

z Matt. 10:19. Mar. 13:11.

11. *φέρωσιν* — *μεριμνᾶτε* — om. *ἢ τί*

ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. [10] y καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. [11] z ὅταν δὲ ‡ εἰσφέρωσιν″ ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ ‡ μεριμνήσητε″ πῶς [ἢ τί] ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴπητε· [12] τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.

ΜΕ′ ρμθ ι

13. *ἐκ τ. ὀχ. αὐτ.*

§ T

¶ R

89 [13] Εἶπεν δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου, Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. [14] ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν ‡ κριτὴν″ ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; § [15] Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ ‡ πάσης″ πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ‡ αὐτῷ.″ ¶

Μ′ 90 [16] Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς λέγων, Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα· [17] καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων, Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω

qui autem negaverit me coram hominibus, denegabitur coram angelis dei. [10] (147, 2.) Et omnis qui dicit verbum in filium hominis, remittetur illi: ei autem qui in spiritum sanctum blasphemaverit non remittetur. [11] (148, 2.) Cum autem inducent vos in synagogas et ad magistratus et potestates, nolite solliciti esse qualiter aut quid respondeatis aut quid dicatis: [12] spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora quae oportcat dicere.

[13] (149, 10.) Ait autem quidam ei de turba, Magister, dic fratri meo ut dividat mecum hereditatem. [14] At ille dixit ei, Homo, quis me constituit iudicem aut divisorem supra vos? [15] Dixitque ad illos, Videte et cavete ab omni avaritia: quia non in abundantia cuiusquam vita eius est ex his quae possidet.

[16] Dixit autem similitudinem ad illos dicens, Hominis cuiusdam divitis uberes fructus ager attulit: [17] et cogitabat intra se dicens, Quid faciam, quod non

---

9. *ενωπιον τ. ανθρ.* BRLXΔ. 1. 33. 69. rel. *Orig.* i. 296[d]. | *εμπροσθεν τ. ανθρ.* ADQK. (vid. Matt. x. 33.)

— *απαρνηθησεται Orig.* i. *Tert.* adv. Marc. iv. 28. | *αρνηθησεται* D. | *απαρνησωμαι καγω αυτον* X. *b.* (vid. Matt.) (*καγω αυτον αρνησομαι Orig.* iii. 543[b]. vid. *Clem.* supra.)

— *ενωπιον* 2°. *Orig.* i. | *ενπροσθεν* D. *Clem.* (vid. Matt.)

— *των αγγ. τ. θεου*] patre meo qui est in caelis *b.* (vid. Matt.)

10. *ὁς*] add. *αν* D.

— *τῳ δε εις το ἁγιον πνευμα*] *εις δε το πν. το ἁγιον* D. (vid. Mar. iii. 29.) | *τῳ δε εις το πν. τα ἁγ.* 69. (add. tunc *e.* ? *b**.) ‖ *τῳ δε*] *και ὁ* Λ. ‖ *ἁγιον*] om. X.

— *βλασφημησαντι a.*(*b.*) *Lucif.* 220. (dixerit *c.e.ff.i.*) | om. D. (non 69.)

— *αφεθησεται*] add. *αυτῳ ουτε εν τῳ αιωνι τουτῳ, ουτε εν τῳ μελλοντι* D. *c.e.* Æth. (*Lucif.* 220.) vid. Matt. | add. *αυτῳ* GΛ. *a.b.ff.i.l.* Syr.Crt.& Pst. *Tert.* adv. Marc. iv. 28. (vid. Matt.) | non habent Vulg. *f.* Syr.Hcl. rel.

11. *εισφερωσιν* BLX. 1. 33. Vulg. *e.f.i.* (perducent *c.*) | ‡ *προσφερωσιν* ☽. A QR. rel. *a.* (*-ρουσιν* E*Λ.) | *φερωσιν* D. (*b.*) *Clem.* 595. *Orig.* i. 295[d].

11. *επι* ABQ. rel. *Orig.* i. | *εις* DR. 1. 69. *Clem.* 595.

— *μεριμνησητε* B.*Blc.Mai.*QRLX. 1. 33. 69. *Orig.* i. (vid. Matt. x. 19.) | *μεριμνησατε* B.*Btly.Bch.* | ‡ *μεριμνατε* ☽. ΑΔ. rel. | *προμεριμνατε* D *Gr. Clem.* 595.

— *η τι* 1°. ABQR. rel. Vulg. *f.*(*g*[2].) Syr.Hcl. rel. (vid. Matt.) | om. D. *a.b. c.e.ff.i.l.* Syr.Crt.& Pst. Æth. *Clem. Orig.* i.

12. *διδαξει Clem. Orig.* i. | *-ξη* AL.

— *εν αυτῃ τῃ ὡρᾳ Clem. Tert.* adv. Marc. iv. 28. | om. 33. *Orig.* i. [Æth.]

13. *αυτῳ*] ad Jesum *m.* | om. *b.ff.* | post *εκ του οχλου* B.*Btly.Mai.*QL. 33. F. | ante ADRX. rel. *Am.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. | ante *τις* Vulg.*Cl. a.c.e.f.* Syr.Crt.&Pst. Æth.

— *ειπε*] *ειπον* D.

— *την κληρον.*] praem. terram et Syr.Crt.

14. *ὁ δε*] add. *Ιησους* R.

— *ανθρωπε*] om. 69.

— *κριτην* BDL. 1. 33. 69. Theb.*Gr.* (Æth.) *Tert.* adv. Marc. iv. 28. | ‡ *δικαστην* ☽. AQR. rel. Arm. (vid. Exod. ii. 14. Act. vii. 27, 35.)

— *η μεριστην* ABQRL. 1. 33 *sic.* Vulg. *b.e.f.m.* Syr.Pst.&Hcl. rel. | om.* D. *a*(ut vid.).*c.* Syr.Crt. *Tert.* adv. Marc. iv. 28. | *η δικαστην* 69.

15. *προς αυτους*] ad turbas Syr.Crt. ad discipulos Syr.Pst.

— *φυλασσεσθε Clem.* 578. | *φυλαξασθε* H(non G). | (om. *και φυλ.* Syr.Crt.& Pst.)

— *απο*] *υπο* B.*Blc.*?? (Contra, ap. *Mai. Clem.* 578.)

— *πασης* ABDQRTLX. 1. 33. 69. K MU. Latt. (et *m.*) Syr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem.* 578. | ‡ *της* ☽. ΔEFsGHSsVΓΛ.

— *ἡ ζωη*] om. *ἡ* L.

— *αυτου* (post *ζωη*) ABQRT. rel. | *αυτῳ* 1. EGHMSVΓ. (Syr.Hcl.) | om. D. Syr.Crt.&Pst.

— *εστιν*] ante *ἡ ζωη* D. *c. Clem.* | om. R. | ante *εν τῳ περ.* K.

— *αυτῳ* BDQRT. 33. (F hic *s.* ante vid. Heringam.) [Syr.Crt.& Pst. Arm. Æth.] | ‡ *αυτου* ☽. ALX. rel.

16. *δε*] *ουν* X. | add. *και* 1. *m.* [Syr. Crt.&Pst.]

— *παραβολην*] post *προς αυτους* D. (*m.*) Theb.

— *ευφορησεν* BQTX. rel. | *ηυφορησεν* ADL. 33. GKΓΛ. | *ἠφόρϊσεν* 69.

17. *ἑαυτῳ*] *αυτῳ* BL*.

---

9. negabitur *Cl.* | 12. quid oporteat vos *Cl.* | 13. ei quidam *Cl.* | 14. dixit illi *Cl.* | super vos *Cl.* | 17. quia non habeo *Cl.*

ABDQT. LXΔ. 1. 33. 69. E(F)(G*)HKMSUVΓΛ.

18. τὰ γενήματά μου

ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; [18] καὶ εἶπεν, Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα ‡τὸν σῖτον″ †καὶ τὰ ἀγαθά μου, [19] καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. [20] εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός, Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ‡αἰτοῦσιν″ ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; [21] οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν. [22] [a] Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Διὰ τοῦτο ‡λέγω ὑμῖν,″ μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ †τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι τί ἐνδύσησθε. [23] ἡ *γὰρ″ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. [24] κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ

ρν

[a] Matt. 6:25-33. ε

22. ὑμῖν λέγω

24. οὔτε θερ.

habeo quo congregem fructus meos? [18] Et dixit, Hoc faciam: destruam horrea mea et maiora faciam, et illuc congregabo omnia quae nata sunt mihi et bona mea, [19] et dicam animae meae, Anima, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, epulare. [20] Dixit autem illi deus, Stulte, hac nocte animam tuam repetunt a te: quae autem parasti, cuius erunt? [21] Sic est qui sibi thesaurizat et non est in deum dives. [22] (150, 5.) Dixitque ad discipulos suos, Ideo dico vobis, nolite solliciti esse animae quid manducetis, neque corpori quid vestiamini: [23] anima plus est quam esca, et corpus quam vestimentum. [24] Considerate corvos, quia non seminant neque metunt, quibus non

17. συναξω] συναξαι 69. Λ.

18. και ειπεν, Τουτο ποιησω] om. Syr. Crt. (et cogitans dixit, Hoc faciam *a.*)

— μειζονας οικοδομησω *a.f. Orig.* iii. 230[a]. *Orig. Int.* ii. 265[a]. 378[b]. *Eus.* in Ps. ap. Mai. 95. | ποιησω αυτους μειζονας D. *e.* (majora faciam Vulg. *b.c. ff.m.*)

— και συναξω εκει] κακει συναξω D. Latt. (et *m.*) (και συναξω.... αγαθα μου *om. Orig.* iii. 230[a].)

— τον σιτον BTLX. 1. 69. Memph. Theb. Arm. Æth. | τα γενηματα *St.* 3. ADQ*Tf.*Λ. 33. EFGHMSsUVΓΛ. | ‡τα γεννηματα *Elz.* Q ap. Knittel K *sic.* quae nata sunt mihi Vulg. *b.f.ff.i.* fructus meos *a.c.e.m.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl. ‖†add. μου ⸗. AD. rel. Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. rel. | om. BTL. 1. Arm. [Q. n. l.]

— και τα αγαθα μου Vulg. *f.* rel. | om. D. *a.b.c.e.ff.i.l.m.* Syr.Crt. (κ. παντα τα αγ. μ. Arm.) | (τα] om. T.)

19. ψυχη] om. *a.b.c.e.ff.* | Contra, Vulg. *f.g*[2]. | ecce Syr.Crt.

— πολλα ante αγαθα] om. *Orig.* iii. *ter.*

— κειμενα.... πιε ABQ. rel. Vulg. *f.g*[2]. vv. *Clem.* 537. 246. *Orig.* iii. 230[a] *bis. Orig. Int.* ii. 265[b]. 378[b]. | om. D. *a.b.c. e.m.* | in annos multos *i.l.* epulare in annos multos *ff.*

— ευφραινου] praem. και 69. Syr.Crt. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. *bis.* | Contra, *Clem. Orig.* iii.

20. ὁ θεος BDQ. rel. (*Cypr.* 210. 241.) | om. ὁ T. | ὁ κυριος A. *Cypr.* 323.

— αφρων *St.* 3. *Elz.* 1624. ABs. *Btly. Bch.*DQTLXΔEG*s*HS*s*Λ. (hiant 33. F.) | αφρον *Elz.* 1633. B. *Mai.* 1. 69. KMUV*s*Γ. *Clem.* 537. 578. *Orig.* iii. 229[f]. 230[b]. 297[e]. iv. 294[d]. 298[a].

— ταυτῃ] ταυτα Δ*.

— την ψυχην σου ABQT. rel. (Latt.) Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Arm. *Clem.* 537. *Orig.* iii. 297[e]. iv. 298[a]. *Orig. Int.* iv. 478[d]. *Tert.* adv. Marc. iv. 28. | post απαιτουσιν D. *c.i.* Memph. Theb. Æth. *Iren.* 202. (*Clem.* 578.) *Orig.* iii. 229[f]. 230[b]. iv. 294[d]. *Cypr.* 210. 241. 323. | post απο σου 69. *Orig. Int.* ii. 378[b].

— αιτουσιν BQ*Tf.*TL. 33. Theb. ut vid. | ‡απαιτουσιν ⸗. AD. rel. *Clem. bis. Orig.* iii. *bis.* iv. *bis.*

— δε *m.* rel. *Clem.* 537. *Orig.* iii. *bis.* | ουν D. *c.e. Cypr. ter.*

— τινι *ff.i. Clem.* 537. *Orig.* iii. *bis.* | τινος D. Latt. (et *m.*) *Iren. Clem.* 246. *Cypr.*

21. om. ver. D. *a.b.* (Contra, rel. *m.*)

— ουτως ὁ θησ.] ουτος εθησαυριζον 69.

— ἑαυτῳ AQT. rel. | εν αυτῳ L. | εν ἑαυτῳ ΓΓ. | αυτῳ B.

— ad fin.] add. ταυτα λεγων εφωνει, Ὁ εχων ωτα ακουειν ακουέτω 69. E*mg.* F*mg.*(G*mg.*)HUV*mg.*ΓΛ. Æth. *a.*

22. τους] αυτους T.

— αυτου] om. B. *c.e.*

— λεγω ante ὑμιν BDLX. 69. Vulg. *f.l.* Syr.Crt. Memph. Theb. Æth.

(vid. Matt. v. 25.) | ‡post ⸗. AQT. rel. *a.b.c.e.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. [h. F.]

22. ψυχῃ] †add. ὑμων ⸗. TX. rel. Vulg. *Cl. a.e.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. Æth. *Clem.* 231. 579. (vid. Matt.) | om. ABDQL. 1. *Am. b.c.f.ff.g*[1]*.i.l.* Syr.Hcl. Arm.

— quid edetis et quid bibetis Æth.

— σωματι] add. ὑμων BT. 33. 69. *a.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. *Clem.* 231. (vid. Matt.) | om. ADQ. rel. Vulg. *b.c.e.f.* Syrr.Crt.& Hcl. Arm. *Clem.* 579.

23. ἡ γαρ BDLX. 1. 33. 69. MSV*Tf. b.c.e.* Syrr.Crt.& Pst.& Hcl.* Memph. Arm. Æth. *Clem.* 231. 579. | *om. γαρ ⸗. AQ*Tf.* rel. Vulg. *a.f.ff.* Syr. Hcl.txt. | ὁτι ἡ T. Theb. | ουχι ἡ *l.* Syr.Hcl.MS.mg. [h. F.]

— πλειον] -ων *Clem.*(bis.) | πλεον D.

— της τροφης] της τρυφης S. | του σωματος Γ.

— το] του Λ*.

24. τους κορακας *Clem.* 231. *Eus.* in Luc. 177 *diserte. Tert.* adv. Marc. iv. 29. | τα πετεινα του ουρανου D. *e.l.* (vid. Matt. vi. 26.) | (volatilia *f.* volucres *For.*)

— ου ABTX. rel. *Clem.* 231. | ουτε D Q*Tf.*L. *e.*

— σπειρουσιν] -ρωσιν Λ.

22. animae vestrae *Cl.* | quid induamini *Cl.* | 23. corpus plus quam *Cl.* | 24. corbos *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν; [25] τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν [ἕνα]; [26] εἰ οὖν ‡ οὐδὲ″ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; [27] κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ¶ ¶δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. [28] εἰ δὲ τὸν χόρτον ‡ σήμερον ἐν † ἀγρῷ″ ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ‡ ἀμφιέζει,″ πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; [29] καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε ‡ καὶ″ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. [30] ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ‡ ἐπιζητοῦσιν″. ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων. [31] πλὴν

25. ἐπὶ τὴν ἡλ. αὐτ. προσθ. — om. ἕνα

27. [αὐξάνει]

¶ F
¶ G*

28. ἐν ἀγρ. τ. χόρτ. ὄντα σημέρον

est cellarium neque horreum, et deus pascit illos: quanto magis vos plures estis illis? [25] Quis autem vestrum cogitando potest adicere ad staturam suam cubitum unum? [26] Si ergo neque quod minimum est potestis, quid de ceteris solliciti estis? [27] Considerate lilia, quomodo crescunt: non laborant, non nent: dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unum ex istis. [28] Si autem faenum, quod hodie in agro est et cras in clibanum mittitur, deus sic vestit, quanto magis vos, pusillae fidei. [29] Et vos nolite quaerere, quid manducetis aut quid bibatis, et nolite in sublime tolli: [30] haec enim omnia gentes mundi quaerunt, pater autem vester scit quoniam his indigetis. [31] Ve-

---

24. ουδε ABX. rel. *Clem.* 231. (vid. Matt.) | ουτε DQ*Tf.*L. | ουγε T *ed.* | ου M. [h. 33.]
— ταμειον] ταμειον 1. 33. 69. FMU. *Clem.* 231. (ουτε ταμειον ουτε D.)
— και ὁ] ὁ δε 69.
— τρεφει] -φη K.
— αυτους *Clem.* 231. | αυτα D. 69.
— ποσῳ μαλλον Vulg. *b.f.* rel. (h. *a.*) | ουχι D. *c.e.ff.i.* | om. Theb. (habet δε post ὑμεις) ουχ *Clem.* 231.
— των πετεινων] illis Vulg. Syr.Crt.
25. ab init.] quis enim Syr.Crt.
— μεριμνων ABQT. rel. *Eus.* in Luc. 177. | om. D.
— προσθειναι (-θην- X. 33. ΕΗΓΑ.) | post ἡλικ. αυτου B. | Contra, ADQTL. rel. *Eus.* in Luc. (vid. Matt. vi. 27.)
— πηχυν] ηχυν L.
— ἑνα AQTL. rel. vv. *Eus.* in Luc. (vid. Matt.) | om. B.*Btly.Blc.Mai.*D. *i.l.* Memph. Theb.
26. ει ουν....λοιπων Vulg. *f. Eus.* in Luc. 177. | και περι των λοιπων τι D. *a.b.c.(e.)ff.i.l.*
— ουν *Eus.* in Luc. | om. X. Theb. (δε Syr.Crt.&Pst.)
— ουδε BQTL. 1. 33. | ‡ουτε ⸗. AX. rel. *Eus.* in Luc.
27. κρινα] add. του αγρου X. *a.b.c.e.i.* Syr.Crt. (vid. Matt. vi. 28.) | Contra, Vulg. *f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. *Clem.* 231. *Eus.* in Luc. 178. *Tert.* adv. Marc. iv. 29.
— αυξανει Vulg. *b.c.e.f.ff.i.* Syrr.Pst.& Hcl. rel. *Eus.* in Luc. (vid. Matt.) | om. D. *a.* Syr.Crt. *Clem.* 231. (-νουσιν F.) | add. neque florescunt *e.*
27. ου κοπ. ουδε νηθ. ABQTL. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. rel. | *sic*, et add. ουτε ὑφαινει *c.b.ff.i.l.* (om. ante ου κοπιᾷ *c.*) | ουτε νηθει ουτε ὑφαινει D. *a.* Syr.Crt. *Clem.* 231. | ου κοπιωσιν ουδε νηθουσιν F.
— ὑμιν] add. ὁτι ADLX. 1. 33. 69. M. *b.c.e.f.ff.i.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Theb. *Clem.* 231. (vid. Matt. vi. 29.) | Contra, BQT. rel. Vulg. *a.* Memph. Arm. Æth.
— περιεβαλετο] -βαλλετο X.
28. Si autem faenum agrorum quod hodie est in agris etc. Syr.Crt. aut videte faenum etc. *b.* Ecce videte Æth.
— εν αγρῳ ABQ*Tf.*TL. 33. MUΛ. (εν †τω″ αγρῳ ⸗. Δ. 1*s.* EFKSV Γ. Memph. Theb. Arm.) Syrr.Pst.& Hcl. Vulg. *b.c.f.ff. Clem.* 231. [*a.* n. l.] | του αγρου DX. 69. [G]H. *e.* Æth. | του αγρου σημ. εν αγρῳ 69. ‖‡*ante* σημερον ⸗. (DX)ΔE. rel. *e.* (Syr.Crt.) (Theb.) (Æth.) vid. Matt. vi. 30. | ante τον χορτον BL. | post σημερον AQ*Tf.*T. 1. 33. KMU. Vulg. *b.c.f.* (*ff.*)*g*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Clem.* 231.
— οντα] ante σημερον BLΛ. *e.* Memph. Theb. | Contra, ADQTX. rel. vv. *Clem.* 231. [*a.*]
— αυριον] add. arescit Syr.Crt.
— ούτως] ούτος 69. (om. Syr.Crt.)
— αμφιεζει (B)DTL. (αμφιαζει B.*Btly. Bch.Mai.*) | ‡αμφιεννυσι ⸗. AQ*Tf.*X. rel. *Clem.* 231. (vid. Matt. vi. 30.) [Æth.]
29. ab init. ne ergo Syr.Crt. (om. ὑμεις)
— φαγητε] φαγησθε 69.
— και τι BQTL. 33. *e.* Syrr.Crt.&Pst. Memph.Schw. | ‡η τι ⸗. ADX. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Memph.W. Theb. (*sic.*) Arm. Æth. *Clem.* 231. 232. (vid. Matt. vi. 25, 31.)
— πιητε] πιετε H.
— και μη μετεωριζεσθε] et quomodo operiemini et occupati eritis in his Syr.Crt.
30. ταυτα γαρ παντα] παντα γαρ ταυτα 1.
— του κοσμου] post επιζητ. Γ. | Contra, *Tert.* adv. Marc. iv. 29.
— επιζητουσιν BTLX. 33. 69. | ‡επιζητει ⸗. AQ. rel. | ζητει D. *Clem.* 232.
— ὑμων δε ὁ πατηρ οιδεν Vulg. Memph. rel. | οιδεν γαρ ὁ πατηρ ὑμων D. *a.b. c.e.(f.)i.l.* (Theb.) Æth. *Clem.* (232.) 579. vid. Matt. vi. 32. (scit autem pater *Tert.* adv. Marc. iv. 29.)
— τουτων] add. ἁπαντων X. 69. *a.b.f.* Arm. Æth. *Clem.* 579. (vid. Matt.) | Contra, Vulg. *c.e.* rel. (sil. Tert.)
31. πλην ζητειτε] ζητειτε δε D. *a.* (vid. Matt. vi. 33.) ‖add. πρωτον 69. Vulg. *Cl.* Arm.Usc. | Contra, *Clem.* 232. *Tert.* adv. Marc. iv. 29.

---

24. pluris *Cl.* | 27. neque nent *Cl.* (neunt *Am.**) | 28. est in agro *Cl.*

A B D [P] (Q) [R] T. L X Δ. 1. 33. 69. E[G*]HKMSUVΓ Λ.

ρνα ι

ρνβ

[b] Matt. 6: 19-21. β

ρνγ ε

§ P

ρνδ ι

ρνε ε

37. ὁ κύρ. ἐλθ.

ζητεῖτε τὴν βασιλείαν ‡ αὐτοῦ" καὶ ταῦτα † προστεθήσεται ὑμῖν.

91 [32] Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. [33] [b] πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς ‡ βαλλάντια" μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει· [34] ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, § ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται.

92 [35] Ἐστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι, [36] καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ‡ ἀναλύσῃ" ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. [37] μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω

rum tamen quaerite regnum dei, et haec omnia adicientur vobis.

[32] (151, 10.) Nolite timere, pusillus grex: quia complacuit patri vestro dare vobis regnum. [33] (152, 2.) Vendite quae possidetis et date eleemosynam: (153, 5.) facite vobis sacculos qui non veterescunt, thesaurum non deficientem in caelis, quo fur non appropiat neque tinea corrumpit. [34] Ubi enim thesaurus vester est, ibi et cor vestrum erit.

[35] (154, 10.) Sint lumbi vestri praecincti et lucernae ardentes, [36] et vos similes hominibus expectantibus dominum suum, quando revertatur a nuptiis, ut cum venerit et pulsaverit confestim aperiant ei. [37] (155, 5.) Beati servi illi, quos cum venerit dominus invenerit vigilantes: amen dico vobis quod

---

31. *αυτου* BD*Gr.L. *a.c.* Memph. Theb. Æth. | ‡*του θεου* ☞. AD²QT. rel. Vulg. *b.e.f.ff.g¹.².i.* Syrr.Crt.&Pst.& Hcl. *Clem.* 232. *Tert.* (vid. Matt. vi. 33.) ‖add. et justitiam ejus Vulg.*Cl.* Arm.Usc. Æth. | Contra, *Am.* rel.

— *ταυτα*] *αυτα* Δ. ‖add. †*παντα* ☞. ADTX. 1. 33. 69. rel. Vulg. *b.c.f.ff. g¹.².i.* Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Arm. MSS. Æth. (vid. Matt.) | om. BQ*Tf.* LΔEHSVΛ. *a.e.* Syrr.Crt.&Hcl.txt. Theb. Arm.ed. *Tert.*

32. *ευδοκησεν*] praem. *εν αυτῳ* D. | Contra, vid. *Clem.* 953. | (*ηυδοκ.* ΔΓ. | Contra, *Clem.*)

— *ὑμων*] *ἡμων* [G.] | add. *του* V.

— *ὑμιν*] *ἡμιν* [G.]

33. *ἑαυτοις*] *αυτοις* Δ.

— *βαλλαντια* AB*Tf.*DQTXΔ. 1. 33. 69. EKUV. (*Clem.* 578.) | ‡*βαλαντια* ☞. B.*Mai.*L. rel.

— *ανεκλειπτον*] *ανεγλιπτον* D. *ανεκλιπον* L.

— *διαφθειρει*] *διαφθερει* D*Gr.*Δ. | *διαφθειρη* [G]Λ.

34. *ὑμων* bis] *ἡμων* [G.] (tuus....tuum *e l.*)

— *και ἡ καρδια ὑμων εσται* Vulg. (*c.*) *ff.m.* Syrr.Crt.&Hcl. rel. | *εσται* (*εται scr.**) *και ἡ καρδια ὑμων* (*ἡμων**) D. *a.b.*(*e.*)*f.* Syrr.Pst. (vid. Matt. vi. 21.) | (*ἡ καρ.*] om. *ἡ* TΔ.)

— *εσται*] *εστιν* LΔ.

35. *εστωσαν* *Iren.* 278. 282. *Clem.* 218. *Orig.* ii. 816[f]. *Cypr.* 203. 266. 293. 307. | *εστω* D.

35. *ὑμων αἱ οσφυες* BPL. rel. *Clem.* 218. (*ἡμων* [G.] *οσφυαι* Γ.) | *αἱ οσφυες ὑμων* AQTK. Latt. *Iren. Orig.* ii. *Cypr.* | *ὑμων ἡ οσφυς* D. (Contra, *Orig. Int.* iii. 877[b]. 878[e].)

— *περιεζωσμεναι* *Iren. Clem. Orig.* ii. *Cypr.* | *-μενη* D.

— *λυχνοι*] *λυχλοι* D. | add. *οἱ* L. ‖add. in manibus vestris Vulg.*Cl. c. Cypr.* 203. (vid. Exod. xii. 11.)

36. *ὑμεις*] *ἡμεις* [G.]

— *προσδεχομενοις*] *-μενοι* Λ.

— *ἑαυτων* ABPQT. rel. *Orig.* in Cat. ap. Cram. in loc. (p. 104.) | *αυτων* D. 1. 33. 69. *Clem.* 218. *Orig.* ii. *Meth.* v. (p. 92.)

— *αναλυσῃ* AB.*Mai.*DP*Tf.*QTLΔ. 33. EHMSUV. *Clem.* 218. *Meth.* | ‡*αναλυσει* ☞. P*Knit.*X. rel.

— *γαμων*] add. *αυτων* 1. (Ctra, *Meth.*)

— *κρουσαντος*] add. *αυτου* A. (Contra, *Orig.* ap. Cram.) | *ελθοντι και κρουσαντι αυτῳ Meth.*

— *ευθεως* *Meth.* | om. Theb. *Iren.* 282. *Cypr.* 203. 266. 293. 307.

— *ανοιξωσιν* *Clem. Meth.* | *ανυξουσιν* D.

— *αυτῳ*] *αυτον* Γ. (om. *Meth.*)

37. *οἱ δουλοι*] om. *οἱ* Δ.

— *ελθων*] post *ὁ κυριος* QL. 33. | Contra, ABDPT. rel. vv. *Iren.* 282. *Clem.* 218. *Eus.* in Luc. 180. *Cypr.* (vid. ver. 43.)

37. *εὑρησει* *Eus.* in Luc. 179, 180. | *εὑρῃ* D. Latt. ut vid. *Clem.*

38. *καν εν τῃ δευτερᾳ καν* (*και* T *ed.*) *εν τῃ τριτῃ φυλακῃ ελθῃ και εὑρῃ οὑτ.* BT LX. 33. (Theb.) (Arm.) Æth. (*κἀν τῃ δευτερᾳ κἀν τῃ τριτῃ φυλακῃ μακαριοι εστε Meth.* v. p. 92.) | *και εαν ελθῃ τῃ ἑσπερινῃ φυλακῃ και εὑρησει οὑτως ποιησει· και εαν εν τῃ δευτερᾳ και τῃ τριτῃ* D. (*c.*) | *και εαν ελθῃ τῃ ἑσπερινῃ φυλακῃ και εὑρῃ οὑτως ποιουντας μακαριοι εισιν, ὁτι ανακλινει αυτους και δικονησει αυτοις, και εν τῃ δευτερᾳ και εν τῃ τριτῃ φυλακῃ ελθῃ και εὑρῃ οὑτως* 1. (*ff.i.* om. *ελθ. κ. εὑρ. οὑτ.*) et si venerit vespertina (prima, Syr. Crt.) vigilia et ita (vigilantes Syr.Crt.) invenerit, beati sunt, quoniam jubebit illos discumbere (add. et transiet *l.*) et ministrabit illis. *b.l.* (Syr.Crt.) add. et si secunda et tertia beati sunt *l.* add. et si vigilia secunda vel tertia venerit et invenerit illos vigilantes Syr. Crt. et si venerit vespertina vigilia et invenerit, sic faciet quia recumbere eos faciet et ministravit, et si in secunda vel tertia beati erunt illi *e.* Et si venerit vespertina vigilia, et invenerit sic, beati sunt, quoniam recumbere eos faciet et ministrabit eis; licit secunda

---

31. quaerite primum regnum Dei et justitiam ejus *Cl.* | 33. veterascunt *Cl.* | 35. ardentes in manibus vestris *Cl.*

Vulg. (*a.*) *b c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.
¶ *a.*

ρνς β

38. *καὶ ἐὰν* [*ἔλθῃ*] *ἐν τῇ δευτέρᾳ* [*φυλακῇ*]
ᶜ Matt. 24:43-51.
39. [*ἐγρηγ. ἂν καὶ*] *οὐκ ἂν*
— *διορυχθῆ-* ρνζ
ναι ε
§ R
§ G*
42. *εἶπεν δὲ*

ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν¶ *διακονήσει αὐτοῖς.* 38 ‡ *κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν*″ *ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὕρῃ οὕτως, μακάριοί εἰσιν* [*οἱ δοῦλοι*] *ἐκεῖνοι.* 39 ᶜ *τοῦτο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ* † *ἀφῆκεν διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ.* 40 *καὶ ὑμεῖς* † *γίνεσθε ἕτοιμοι,* § *ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.* 41 Εἶπεν δὲ † ὁ Πέτρος, Κύριε, πρὸς ἡμᾶς § *τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας;*

93 42 ‡ *Καὶ εἶπεν*″ *ὁ κύριος, Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος* ‡ *ὁ*″ *φρόνιμος ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ* [*τοῦ*] *διδόναι ἐν καιρῷ* † *σιτομέτριον;* 43 *μακάριος ὁ δοῦλος* ¶ *ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.* 44 *ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν*

— [*τὸ*] *σιτ.*
¶ Q
44. *ὑπαρχ. αὐτῷ*

praecinget se et faciet illos discumbere et transiens ministrabit illis. 38 Et si venerit in secunda vigilia et si in tertia vigilia venerit et ita invenerit, beati servi illi. 39 (156, 2.) Hoc autem scitote, quoniam si sciret pater familias qua hora fur veniret, vigilaret utique et non sineret perfodiri domum suam. 40 Et vos estote parati, quia qua hora non putatis filius hominis veniet. 41 (157, 5.) Ait autem ei Petrus, Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an ad omnes?

42 Dixit autem dominus, Quis putas est fidelis dispensator et prudens, quem constituet dominus super familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram? 43 Beatus ille servus, quem cum venerit dominus invenerit ita facientem: 44 vere dico vobis quia supra

---

et licet tertia *Iren.* 334. | ‡*και εαν ελθῃ εν τῃ δευτερᾳ φυλακῃ και εν τῃ τριτῃ φυλακῃ ελθῃ και εὑρῃ οὑτως* ϛ. (A)(P)Q. rel. (Vulg.) *f.* Syrr.(Pst.)& Hcl. (Memph.) ‖*και εαν*] *και αν* Γ. ‖*εν τῃ τρ.*] praem. *εαν* P². ‖*ελθῃ και εὑρῃ*] *ελθῃ και εὑρησει* PΔ. | *και ελθων εὑρῃ* AK. | *ελθειν και εὑρει* Γ. ‖*οὑτως*] add. facientes Memph. Theb.

38. *οἱ δουλοι* APQT. rel. Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. BDL. (*b.*)*e.ff.i.l.* Syr.Crt. *Iren.*

39. *εγρηγορησεν αν και* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. ap. Münter. Arm.Usc. (vid. *Orig.* iii. 339ᶠ.) vid. Matt. xxiv. 43. | om. D. (*non* 69.) *e.i.* Syr.Crt. Theb. ap. Woide. Arm.Zoh. *Tert.* adv. Marc. iv. 29. | om. *αν* B.*Bch.*
— *ουκ*] †add. *αν* ϛ. A(D)QT. rel. *Orig.* iii. (vid. Matt.) | om. *αν* BPL. 1. 69. KS.
— *αφηκεν διορ. τον οικον αυτου Tert.* | om. D. (non 69.)
— *διορυγηναι* APQT. rel. vid. *Orig.* iii. 339ᶠ. et *Eus.* in Luc. 180. | *διορυχθηναι* BL. 33. (vid. Matt. xxiv. 43.)

40. om. ver. 1.
— *ὑμεις*] †add. *ουν* ϛ. AP. rel. Syrr. Pst.&Hcl. | om. BQTL. Latt. Syr.Crt. Memph. Theb. Arm. ‖add. *δε* D *Gr.* (Æth.)
— *ετοιμοι*] *ητοιμοι* 69 *sic.*
— *ὡρᾳ*] add. *ᾗ* D *Gr.*L *sic.* | Contra, A BPQT. rel. | (post *δοκειτε*] add. et die qua non speratis *c.*)

41. *ειπεν δε* Syr.Hcl. | *και ειπεν* D. [Syrr.Crt.&Pst. Arm.] ‖†add. *αυτῳ* ϛ. APQT. rel. Vulg. *f.* Syrr.Crt.Pst. &Hcl. Memph. Theb. Æth. | om. BD RLX. 33. *b.c.e.ff.g*¹*.i.l.* Arm.
— *ὁ Πετρος*] om. *ὁ* 33.
— *κυριε*] om. 69.
— *λεγεις*] ante *την παραβ. ταυτ.* D. Vulg. *b.c.e.f.ff.i.* Syrr.Crt. & Pst. Memph. Theb. | Contra, rel. Syr.Hcl. Arm. *Orig. Int.* iii. 876ᵃ. [Æth.]
— *η και προς παντας* (*Orig. Int.* iii.) | om. D. | ante *λεγεις* Δ. | om. *και* X. *Am. f.i.* Arm. *Orig. Int.* iii.

42. *και ειπεν* BDL. 1. 33. 69. *l.* Memph. Æth. [Syrr.Crt.& Pst.] | ‡*ειπεν δε* ϛ. APQRT. rel. Latt. Syr.Hcl. Theb. Arm. ‖add. ei Syrr.Crt.&Pst.
— *κυριος*] *Ιησους* 69. *b.* Syr.Pst. (om. *e.*)
— *αρα* Syr.Hcl. rel. *Orig.* iii. 189ᵉ. iv. 309ᵇ. | om. Syrr.Crt.&Pst. Arm.
— *εστιν Orig.* iii. iv. | *εσται* AK. *Iren.* 263. | om. *Orig.* ii. 565ᵇ. in Cat. Cram. in 1 Cor. (p. 71.) *Eus.* in Ps. 50ᵃ.
— *ὁ φρονιμος* BDPQTΔEGHKSVΛ *Tf. c.e.* Syr.Hcl.mg. Theb. Æth. | ‡*και φρονιμος* ϛ. ARLX. rel. Latt. Syrr. Crt.& Pst.& Hcl.txt. Memph. Arm. *Orig.* iii. (iv.) vid. Matt. xxiv. 45. (*ὁ πιστ. και φρον. οικ. Orig.* ap. Cram. *φρον. και πιστ. οικ. Eus.* in Ps.) | add. *ὁ αγαθος* D. *c.e.* Syr.Crt. (Æth.) (*Iren.* 263.) | Contra, rel. *Orig.* iii. iv. ap. *Cram.*

42. *καταστησει Orig.* ap. Cram. | *-σῃ* L. | *κατεστησει* M *Tf.* | *κατεστησεν* T.
— *ὁ κυριος* 2°.] om. *ὁ* L. | Contra, *Orig.* iii. iv. ‖add. *αυτου* Arm. Æth. *Orig.* iii. (non iv.)
— *της θεραπειας*] *την θεραπειαν* D. | *της οικετιας* 1. *Orig.* iv. (vid. Matt.) | *τ. οικιας Orig.* iii. et ap. *Cram.*
— *του διδοναι* ABPRT. rel. *Orig.* iv. et ap. Cram. 1°. (vid. Matt.) | om. *του* DQLX. *Orig.* iii. et ap. Cram. 2°. ‖ add. *αυτοις* R. 69. Vulg. *b.c.f.* Syr. Crt. Memph. Theb. Æth. *Iren.* vid. Matt. (add. *τοις συνδουλοις αυτου* post *το σιτομετρ. Orig.* ap. Cram. *bis.*) | Contra, rel. *Orig. Int.* ii. 86ᵉ. [*e.*]
— *σιτομετρ.*] †praem. *το* ϛ. APQRT. rel. *Orig.* iii. iv. et ap. Cram. *bis.* Memph. Theb. | om. BD. 69.

43. *εὑρησει*] *-σῃ* G. ‖add. *αυτον* D.
— *οὑτως*] ante *ποιουντα* TLX. 33. 69. Vulg. *b.c.e.f.i.* Æth. *Iren.* 263. (vid. Matt. xxiv. 46.) | Contra, ABDPR. rel. Syrr.Crt.Pst.& Hcl. rel.

44. *αληθως*] *αμην* D. *c.* (vid. Matt. xxiv. 47.) [*e.*]

---

37. praecingit *Am.* | 38. beati sunt servi *Cl.* | 39. perfodi *Cl. Am.*** | 41. an et ad omnes *Cl.* | 44. quoniam supra *Cl.*

ABD(P)(R)T. ρνη LXΔ. ε 1. 33. 69. EGHKMSUVΓΛ. ¶ Γ

αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. 45 ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ¶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι, 46 ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. ρνθ ι 47 ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ‡ αὐτοῦ″ καὶ μὴ ἑτοιμάσας μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλάς· 48 ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

47. ἑτοιμ. [ἢ ποιήσας]

ιρξ ε 94 49 d Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ‡ ἐπὶ″ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη; 50 βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ‡ ὅτου″ τελεσθῇ. 51 δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ;

d Matt. 10: 34, seq.

omnia quae possidet constituet illum. 45 (158, 5.) Quod si dixerit servus ille in corde suo, Moram facit dominus meus venire, et coeperit percutere pueros et ancillas, et edere et bibere et inebriari, 46 veniet dominus servi illius in die qua non sperat et hora qua nescit, et dividet eum, partemque eius cum infidelibus ponet. 47 (159, 10.) Ille autem servus qui cognovit voluntatem domini sui et non praeparavit et non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multis; 48 qui autem non cognovit et fecit digna plagis, vapulabit paucis: omni autem cui multum datum est, multum quaeretur ab eo; et cui commendaverunt multum, plus petent ab eo.

49 (160, 5.) Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi accendatur? 50 Baptisma autem habeo baptizari, et quomodo coartor usque dum perficiatur. 51 Putatis quia pacem veni dare in terram? non

44. αυτου ABDR. rel. (vid. Matt.) | αυτῳ PTMΓΛ. *c.e.* | om. *Orig.* ap. Cram. in 1 Cor. p. 71.

45. δουλος] praem. κακος X. 69. M. Syr. Hcl. cod. Bars. Memph.W. (Æth.) *Iren.* 262. (? Matt.) *Orig.* iii. 189e. (vid. Matt. xxiv. 48.) | Contra, rel. Memph.Schw. *Iren.* 282.

— εν τῃ καρδιᾳ] om. Λ. (sed non om. αυτου.)

— αυτου] ἑαυτου 33.

— μου] ante ὁ κυριος K. *Orig.* iii.

— ερχεσθαι *Orig.* iii. | ελθειν KM. (*non* 69.)

— τυπτειν *Orig.* iii. | τυπειν D.

— παιδισκας] add. Domini ejus Syr.Pst. Æth.

— εσθιειν.... μεθυσκεσθαι *Orig.* iii. 190a. | εσθιων τε και πεινων μεθυσκομενος D *Gr. e.* | εσθιειν] εσθιει LU*ut vid.

46. του δουλου εκεινου *Orig.* iii. 190a. | αυτου D. *e. Iren.* 282.

— ου 1°.] om. E*.

— ὡρᾳ] supra ras. Λ2.

— απιστων *Iren.* 262. *Orig.* i. 18e. iii. *Orig. Int.* iv. 486c. 489d. | ὑποκριτων X. 1. *Iren.* 282. vid. Matt. xxiv. 51. (utr. q. *Orig. Int.* iii. 879c. των ὑποκρ. η των απιστ. *Eus.* in Luc. 182.)

— θησει] ante μετα τ. απιστ. D. Syrr. Crt.&Pst. Memph. Theb. | Contra, rel. *Iren. Orig.* i. iii.

47. αυτου (post κυριου) BDTLX. 1. 33. 69. E*K. | ‡ ἑαυτου ⸮. AR. rel. | om. *Orig.* iii. 233a.

— ἑτοιμασας μηδε ποιησας AR. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Memph. Theb. (Æth.) | ἑτοιμασας η ποιησας BT. 33. | ἑτοιμασας L. *b.*(*c.*)*e.ff.i.*(*l.*) Syrr.Crt. &Pst. Arm. (vid. ποιησας in ver. seq.) | ποιησας D. 69. *Orig.* iii. 233a. (om. omnia *g*2.)

— πολλας] πολλα Δ.

48. δε 2°.] enim Syrr.Crt.&Pst.

— ᾧ 1°.] ὁ T.

— εδοθη] εδωκαν D.

— πολυ ζητηθησεται παρ' αυτου *Cypr.* 201. | ζητησουσιν απ' αυτου περισσοτερον D. (*ff.*) (Æth.) ‖παρ'] απ' R *sic.* 1.

— περισσοτερον] πλεον D.

— αιτησουσιν] απαιτησουσιν DU. vid. *Just.* Apol. i. 17.

49. ab init. ουκ οιδατε ὁτι X. *b.e.ff.g*1. (non habet *Orig.* ap. Cram. in Rom. p. 456.)

— ηλθον] ηλθειν 1.

— επι ABR*sic* TLX. 1. 33. 69. KMU. Syr.Hcl.mg. *Clem.* (Ecl.) 996. *Orig.* ii. 117b. 610e. 636d. 721d. 846a. iii. 274b. et ap. Cram. *Orig. Int.* iii. 356e. 374c. *Archel.* Routh. v. 200. *Eus.* D.E. 272c. 306a. Ecl. Pr. 82. in Ps. 61e. 193e. 269b. *Hil.* 140d. | ‡ εις ⸮. DR2. rel. *Meth.* vi. p. 99. (in terram *Tert.* adv. Marc. iv. 29.) | (και τι θελω ad fin. om. *e.*)

49. ει ηδη *Orig.* ii. 610e. *Meth. Eus.* D.E. bis. Ecl. Pr. in Ps. 193e. 209b. | ειδη L. si *b.*

— ανηφθη *Orig.* ii. 610e. *Eus.* D.E. *bis.* Ecl. Pr. in Ps. *bis. Hil.* 373e. | ανηχθη U.

50. δε Vulg. *b.e.f.* Syr.Hcl. Memph.ed. Arm. *Orig.* i. 293b. iv. 143c. 156a. | om. L. *c.ff.i.l.* Memph.MS. Theb. Æth. *Orig. Int.* ii. 473b. [Syrr.Crt.&Pst.]

— ὁτου ABDRTL. 33. 69. KMU. *Orig.* i. iv. 143c. 156a. *cod. Dion. Alex.* ap. Mai. vi. 166. | ‡ οὐ ⸮. X. rel. *Orig.* iv. 156a. *ed.*

51. ab init. Et dixit turbis Æth.

— δουναι *Eus.* D.E. 298c. | ποιησαι D. *e.* Syr.Crt. (mittere *Tert.* adv. Marc. iv. 29.)

— εν τῃ γῃ] om. *e.*

— αλλ' η *Eus.* D.E. | αλλα D. 69. Memph. Theb.

52. ἑνι οικῳ BD *Gr.*L. *c.e.ff.* Syr.Crt. rel.

45. percutere servos *Cl.* | 47. vapulavit *Am* | 48. *id.* | 49. nisi ut acc. *Cl.* | 50. Baptismo *Cl.*

Vulg. *b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.
¶ R
52. *οἴκῳ ἑνὶ*

οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. 52 ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε¶ ἐν ‡ ἑνὶ οἴκῳ" διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν 53 ‡ διαμερισθήσονται," πατὴρ ‡ ἐπὶ" υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί, μήτηρ ἐπὶ ‡ θυγατέρα" καὶ e θυγάτηρ ἐπὶ ‡ τὴν μητέρα," πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν †.

52 Dicebat autem et ad turbas, Cum videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis, Nimbus venit, et ita fit: 55 et cum austrum flantem, dicitis quia aestus erit, et fit. 56 Hypocritae, faciem terrae et caeli nostis probare, hoc autem tempus quomodo non probatis? 57 Quid autem et a vobis ipsis non iudicatis quid iustum est? 58 (162, 5.) Cum autem vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo, ne forte trahat te apud iudicem et iudex tradat

e Mic. 7:6.

ρξα

95 54 f Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, Ὅταν ἴδητε † νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε * ὅτι" Ὄμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως. 55 καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι Καύσων ἔσται, καὶ γίνεται. 56 ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς ‡ οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν;" 57 τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; 58 g ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μή ποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε ‡ παραδώσει" τῷ πρά-

f Matt. 16:2, 3. ε
54. *ἐπὶ δυσμ.*

56. *τ. οὐρ. κ. τ. γῆς*

— *οὐ δοκιμάζετε*

ρξβ
g Matt. 5:25, 26. ε

Hil. 659b. (ante *πεντε* D. *c.(e.)*) | ‡ *οικῳ ἑνι* ⸗. ATX. rel. Vulg. *b.f.* Syrr.Pst.& Hcl. Arm. *Eus.* D.E. 298c.

52. *διαμεμερισμενοι* AB(D).rel. *Eus.* D.E. *Hil.* 659b. (post *τρεις* D.) | *διαμερισμενοι* TL*sic*.X. 1. Λ. | om. *c.*
— *τρεις....τρισιν*] om. H.
— *επι* bis *Eus.* D.E. | *εν* D. *c.e.*

53. ab init. praem. *και* 69.
— *διαμερισθησονται* BDTLU. Vulg. *b.c. e.f.ff.* Memph. *Eus.* D.E. 298c. *Hil.* 659b. (hi testes cum antt. conjungunt.) | ‡ *διαμερισθησεται* ⸗. AXΔ. 1. 33. 69. rel. Syrr.Crt.& Pst.& Hcl. Theb.(*sic. Mnt.*) Arm. Æth. *Tert.* adv. Marc. iv. 29. (cum seqq. conj.)
— *επι υἱῳ* BTXΔ. 33. EGHMSUVΓΛ. *Eus.* D.E. | ‡ *εφ' υἱῳ* ⸗. ADL. 1. 69. (ante *πατηρ* K.)
— *επι πατρι*] *εν πατρι* Λ. | add. *αυτου· διαμερισθησονται* D. (suum dividetur *b.c.e.i.*) | Contra, *Eus.* D.E.
— *θυγατερα* B.*Btly.Mai.dis.*D. (*την θυγατερα* B.*Bch.*TL. 1. *Eus.* D.E.) | ‡ *θυγατρι* ⸗. AX. rel.
— *την μητερα* BD(T)L. 1. *Eus.* D.E. (om. *την* T.) | ‡ *μητρι* ⸗. AX. rel.
— *την νυμφην*] om. *την* X.
— *αυτης*] *ἑαυτης* T. | om. Δ*. Memph. W. *Eus.* D.E. *Tert.* adv. Marc. iv. 29.
— *την πενθεραν*] (om. *την* X.) ‖ add. †*αυτης* ⸗. ATXΔ. 1. 33. 69. rel. Latt. Syrr.Crt.Pst.& Hcl. rel. (vid. Matt. x. 35.) | om. BDL. Memph.MS. *Eus.* D.E. *Tert.*

54. *ιδητε*] *ιδετε* Λ.
— *νεφελην*] †praem. *την* ⸗. DT. rel. | om. ABLXΔ. 1. 33. 69. Arm.
— *ανατελλουσαν*] -*τελουσαν* L*sic* X. 69. G.
— *απο* ADT. rel. | *επι* B.*Mai.*L.
— *ευθεως*] om. Syr.Crt.
— *λεγετε ὁτι* AB.*Mai.*LX. 33. 69. KU. *c.e.ff.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Arm. | *om. *ὁτι* ⸗. DTΔ. rel. Vulg. *b.f.g*2.
— *οὐτως*] *οὐτος* 69. K.

55. *πνεοντα*] *πλεοντα* D.
— *ὁτι*] om. DL.
— *εσεται* D.
— *γινεται*] add. *οὐτος* 69. | add. *οὐτως* Arm. Æth. praem. *b.c.e.f.g*2.*i.l.*

56. *το*] add. *μεν* D. *b.* Memph.W. (vid. Matt. xvi. 3.)
— *της γης και του ουρανου* AB(Δ). 1. rel. *Am.* Syrr.Hcl.&Pst.MSS. (om. *τ. γης και* Δ* *ut vid.*) | *του ουρανου και της γης* DTLX. 33. K. Latt. Syrr. Crt.&Pst.impr. Memph. Theb. Arm. Æth. *Tert.* adv. Marc. iv. 29.
— *τον δε....δοκιμαζ.*] om. X. | (Contra, *Tert.*)

56. *τον δε καιρον* ATXΔ. rel. Vulg. *b.f.* | *τον καιρον δε* B. | *πλην τον καιρον* D. *c.e.* | *τον καιρον* L. (tempus hoc et signa ejus Syr.Crt.)
— *πως*] om. D. *c.e.i.* Syr.Crt.
— *ουκ οιδατε δοκιμαζειν* B(T)L. 33. *ff.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Æth. (*ουκ οιδ. δοκιμαζεται* T ap. *Ford.*?) | ‡ *ου δοκιμαζετε* ⸗. AD. rel. Latt. Syrr. Crt.& Pst. Arm.

57. *τι δε*] om. D. *b.* ut vid. Syr.Crt.

58. *γαρ*] om. Syr.Crt. Arm.
— *σου*] om. K.
— *επ'*] *ὑπ'* 69 *sic.*
— *τῃ ὁδῳ*] *τῳ ὁδῳ* D. (cum eo in via Syr.Crt.)
— *απηλλαχθαι* BTL. rel. | *απαλλαχθαι* A(X)Δ. (*απαλαχ.* X.) | *απαλλαγηναι* D. (vid. *Clem.* 527.)
— *απ'*] om. B.
— *κατασυρῃ σε* Vulg. *c.e.f.g*1. | *κατακρεινη σε* D. *b.ff.i.l.* | *κατασυρει συ* 69 *sic.*
— *παραδωσει* ABDT. 69 *Scr.* (ante *σε* D. Latt.) | ‡ *παραδῳ* ⸗. LX. 69?. Latt. (vid. Matt. v. 25.)
— *πρακτορι*] *παρκτορι* A. *πρακτωρι* E GH.

52. tres in duos *Cl.* | 55. ventus erit *Am.* | 56. caeli et terrae *Cl.* | 57. quod justum *Cl.* | 58. ad judicem *Cl.*

ABDT. LXΔ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓΛ. ¶ E*

κτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε ‡βαλεῖ″ ¶ εἰς φυλακήν. 59 λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως † καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.

te exactori et exactor mittat te in carcerem. 59 Dico tibi, non exies inde donec etiam novissimum minutum reddas.

XIII. ΜΖ′ ρξγ ι § a.

96 1 § Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα Πιλᾶτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. 2 καὶ ἀποκριθεὶς † εἶπεν αὐτοῖς, Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο ὅτι ‡ταῦτα″ πεπόνθασιν; 3 οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ‡ὁμοίως″ ἀπολεῖσθε. 4 ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα [καὶ] ὀκτὼ ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι ‡αὐτοὶ″ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας *τοὺς″ ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας † Ἰερουσαλήμ; 5 οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ ‡μετανοήσητε,″ πάντες ‡ὡσαύτως″ ἀπολεῖσθε. ρξδ ι 6 ″Ελεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολήν, Συκῆν εἶχέν τις ‡πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι

2. ἀποκρ. [ὁ Ἰησοῦς]
– ὅτι τοιαῦτα
5. μετανοῆτε
– ὁμοίως ἀπολ.

1 (163, 10.) Aderant autem quidam ipso in tempore nuntiantes illi de Galilaeis quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. 2 Et respondens dixit illis, Putatis quod hi Galilaei prae omnibus Galilaeis peccatores fuerunt, quia talia passi sunt? 3 Non dico vobis, sed nisi paenitentiam habueritis, omnes similiter peribitis. 4 Sicut illi decem et octo supra quos cecidit turris in Siloam et occidit eos, putatis quia et ipsi debitores fuerunt praeter omnes homines habitantes in Hierusalem? 5 Non dico vobis, sed si non paenitentiam egeritis, omnes similiter peribitis. 6 (164, 10.) Dicebat autem hanc similitudinem; Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea

58. σε] post βαλ. D. 1. Vulg. *b.c.e.f. Iren.* 104. (om. σε 2° et 3°. Arm.)
— βαλει BDX. 33. Γ. | ‡βαλῃ ⊃. T. (Latt.) | βαλλει 69. *e.* | βαλῃ ALΔ. 1. EGHKMSUVΛ.
59. ab init.] praem. αμην L. Syr.Pst. impr.(ctra, MS.) vid. *Iren.* 104. *Orig. Int.* iii. 973ᶜ. (vid. Matt. v. 26.)
— εκειθεν] om. U*.
— ἑως] †add. οὐ ⊃. DXΔ. rel. | του A. | αν T. (vid. Matt.) | om. BL. 1. *Orig.* iii. 626ᵇ.
— και] om. D. *e.f.* Arm. (vid. Matt.)
— το BT. 1*s*. 33*s*. 69*s*. MSsΓ. | τον AL XΔ[E]GHKUVΛ. *Orig.* iii. (αποδοις τον εσχατον κοδραντην D.)
— εσχατον] om. Λ.
— αποδῳς ABT. rel. | αποδοις D. | αποδωσης 69. ‖ante και τον εσχ. X. (vid. Matt.) ante τ. εσχ. D. *b.c.e.* Syr.Crt. Æth. (*Iren.* 104. utramque lect. habet.) | Contra, rel. Vulg. *f.i.* Syr.Hcl. *Orig.* iii. *Orig. Int.* iii.
1. εν αυτῳ] om. εν D. 69. *a.e.g*². (Contra, Vulg. *b.c.f.ff.i.*)
— απαγγελοντες X*Tf.*
2. αποκριθεις] †add. ὁ Ιησους ⊃. ADX. rel. *c.f.ff.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. ed. Æth. | om. BTL. Vulg. *a.b.e.i.l.* Memph.MS. Theb. Arm.
— ουτοι] ante οἱ Γαλιλαιοι D. 69. Latt. Syrr.Crt.&Pst.(ctra, Hcl. rel.)
2. ἁμαρτωλοι] post εγενοντο D. *a.b.c.e. ff.i.* | ante Vulg. *f.*
— ὅτι 2°.] om. T. ‖(ad fin. ver. om. *c.*)
— ταυτα B.*Mai.*DL. *e.* | ‡τοιαυτα ⊃. AT. rel. talia (Latt.) (praem. τα 69.) | (seq. πεπονθασιν D. Vulg. *b.f.ff.* | Contra, *a.e.*)
3. αλλ'] αλλα D. | αλλ' η L. ‖om. *a. b.c.ff.i.l.* | Contra, Vulg. *e.f.*
— μετανοητε BTLΔ. 33*s*. rel. *b.* | μετανοησητε ADX. 1. 69. MΓ. Vulg. *a.c. e.f.ff.* (vid. ver. 5.) (μετανοειτε HV.)
— παντες] παντως MΛ. | om. *ff.i.l.*
— ὁμοιως BDTL. 1. 33. 69. Syr.Hcl.mg. Theb. *ut vid.* similiter (Latt.) sicut illi Æth. | ‡ὡσαυτως ⊃. AX. rel. Syrr. (Crt.& Pst. *ut vid.*) & Hcl. txt. Memph. *ut vid.* Arm. (vid. ver. 5.) sic *e.*
4. η] ει X. 69.
— δεκα και ATX. rel. Vulg. *a.c.f.ff.* | om. και BD *Gr.*L. Theb. xviii. *Fuld. b.* xviii. milia *e.* ΙΗ Memph.
— επεσεν] post ὁ πυργος LX.
— εν τῳ] του D *Gr.* (om. εν τῳ Σιλωαμ Λ*.)
— αυτοι ABTLX. (33.) 69. K. Latt. Syr.Hcl. (ante εγενοντο 33.) | ‡οὑτοι ⊃. Δ. rel. | om. D. *e.* Syrr.Crt.&Pst.
— τους ανθρωπους ABDTL. 69. MΛ. | *om. τους ⊃. X*sic*Δ. rel. | om. τ. ανθρ. 1.
— κατοικουντας] ενοικουντας D. ‖†add. εν ⊃. AT. rel. (Latt.) Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Arm. | om. BDL X. 1. *e.* (Æth.) [h. 33.]
5. λεγω] add. δε D.
— αλλ'] αλλα TK. | αλλ' η L. | ὁτι D. ‖om. *c.e.f.i.l.* | Contra, Vulg. *a.b.f.*
— μετανοησητε ADTLX. 1. 69. MU. (Latt.) (credideritis *b.*) | ‡μετανοητε ⊃. B.*Mai.*Δ. 33. rel. (vid. ver. 3.) | μετανοειτε H.
— παντες] om. *ff.i.l.*
— ὡσαυτως BL. 1. 33. M. Syrr.(Crt.& Pst. *ut vid.*)Hcl.mg. Memph. *ut vid.* sic *e.* sicut illi Æth. | ‡ὁμοιως ⊃. ADT X. rel. Syr.Hcl.txt. Theb. *ut vid.* Arm. similiter (Latt.) vid. ver. 3.
6. ταυτην] om. *a.* | post την παραβολην K. Syrr.Crt.&Pst.(ctra, Hcl.)
— ειχεν] post τις DK. *e.* Æth.
— πεφυτευμενην ante εν τῳ αμπελωνι αυτου BDLX. 1. 33. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Arm. *Petr. Alex.* Routh. iv. 26. | ‡*post* ⊃. AT. rel. (om. Syr.Crt. Æth.)
— ζητων ante καρπον ABDTLXΔ. 1. 33. 69. [E]GHKMSUVΓΛ. Vulg. *a. b.e.f.g*¹. (Syrr.Crt.Pst.& Hcl.) Memph. Theb. Æth. *Petr. Alex.* | ‡post ⊃. *c.ff.i.l.* Arm.

2. peccatores fuerint *Cl.* | 4. Siloe *Cl.* | fuerint *Cl.* | 5. pacnit. non *Cl.* | 6. autem et hanc *Cl.*

Vulg. [a.] b. c. Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

¶ 33 valde mutilus usque ad cap. xix. 44.

αὐτοῦ," καὶ ἦλθεν ‡ζητῶν καρπὸν" ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν. 7 εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν, Ἰδοὺ ¶ τρία ἔτη * ἀφ' οὗ" ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον αὐτήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; 8 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ, Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κόπρια· 9 κἂν μὲν ποι-
9. εἰ δὲ μ. γ. εἰς τ. μέλλ.
ήσῃ καρπὸν ‡εἰς τὸ μέλλον, εἰ δὲ μή γε" ἐκκόψεις αὐτήν.

sua, et venit quaerens fructum in illa et non invenit. 7 Dixit autem ad cultorem vineae, Ecce anni tres sunt ex quo venio quaerens fructum in ficulnea hac et non invenio: succide ergo illam: ut quid etiam terram occupat? 8 At ille respondens dixit illi, Domine, dimitte illam et hoc anno, usque dum fodiam circa illam et mittam stercora: 9 et si quidem fecerit fructum: sin autem, in futurum succides eam.

ΜΗ' ρξε β

97 10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν
10. [ἐν] τοῖς
τοῖς σάββασιν· 11 καὶ ἰδοὺ γυνὴ †πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα [καὶ] ὀκτώ, καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. 12 ἰδὼν
§ E*
δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς §προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ, Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου. 13 καὶ ἐπέ-
θηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ‡ἀνορθώθη," καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. 14 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυν-
§ F
ἀγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ §σαββάτῳ ἐθεράπευσεν

10 (165, 2.) Erat autem docens in synogoga eorum sabbatis. 11 Et ecce mulier quae habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo, et erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere. 12 Quam cum vidisset Iesus, vocavit ad se et ait illi, Mulier, dimissa es ab infirmitate tua, 13 et imposuit illi manus: et confestim erecta est, et glorificabat deum. 14 Respondens autem archisynagogus, indignans quia sabbato

---

6. εν αυτη *Petr. Alex.* | απ' αυτης D *Gr.*
6, 7. ουχ ευρεν ειπεν δε προς *Petr. Alex.* | μη εὑρων ειπεν προς D. *e. l.*
7. ειπεν] ελεγεν M.
— Ιδου] a capite xiii. 7 usque ad xix. 44 valde mutila sunt folia codicis 33: in his capitibus *diserte ubi exstat* laudatus est. In locis reliquis hiat.
— τρια ετη Syrr.Crt.Pst.&Hcl. *Orig.* iii. 246f. *Petr. Alex.* | ετη τρια D. Vulg. *b. c. f.* (triennium *a. e.*)
— αφ' ού B.*Mai. Blc.*DTL. 69. Latt. Syr.Crt. Memph. Arm. Æth. *Petr. Alex.* | *om. ☽. AX. rel. Syrr.Pst.& Hcl. Theb. *Iren.* 281. *Orig.* iii. (seq. ουκ D.)
— εὑρισκω] add. φερε την αξινην D. | Contra, *Orig.* iii. *Petr. Alex.*
— εκκοψον *Orig.* iii. 247a. | εγκοψον 69. ‖add. ουν ATLX. 33. 69. Vulg. *a. b. c. f. i. l.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. BDΔ. 1. rel. *e.* Syrr.Crt.& Pst. *Orig.* iii. *Petr. Alex.*
— την γην] τον τοπον B*.*Rl. Mai.* | Contra, rel. *Petr. Alex.*
— καταργει] -γη X. 69. HSΓ. | Contra, *Orig.* iii. *Petr. Alex.*
8. ὁ δε αποκρ. λεγ.] dixit cultor Syrr. Crt.&Pst.
— και τουτο το ετος *Petr. Alex.* | ετι τουτον τον ενιαυτον D. Arm.
— σκαψω] add. τα T. *Petr. Alex.*
8. κοπρια *Elz.* ABTLXΔ[E]MSUVΓΛ. Vulg. *e.* vv. *Orig.* iii. 452f. *Petr. Alex.* (κοπρία hoc. acc. Elz.) | κοπριαν *St.* 3. GHK. | κοπρον 1. 69. | κοφινον κοπριων D. *a. b. c. f. ff. i. l.*
9. καν μεν ποι. καρπ.] om. 1.
— καν ABL. rel. *Petr. Alex.* | και εαν D. | και T *ed.*
— εις το μελλον ante ει δε μη γε B(T)L. 33. (69.) Memph. Theb. Æth. | ‡post ☽. AD. rel. Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. *Petr. Alex.* | εις το μελλον αφησεις ει δε μη γε T. Theb. | εις το μελλον δε ει μη ποιησῃ 69. (Memph.) (Theb.MS. ut vid.)
— εκκοψεις *Petr. Alex.* | -ψης Γ. | -ψον 69.
— ad fin.] add. ταυτα λεγων εφωνη, Ὁ εχων ωτα ακουειν ακουετω Γ.
10. διδασκων] add. ὁ Ιησους GHΓ. Syr. Pst.
— συναγωγων (in synagoga eorum Vulg.) | ἡμερων H.
— εν (ante τ. σαββ.) ABL. rel. | om. DT. 1. 69. Vulg. *b. c. e. f. ff.* [*a.*]
— τοις σαββασιν] τῳ σαββατῳ D. Memph.W.& Schw. Theb.
11. ιδου] om. Syrr.Crt.& Pst.
— γυνη] †add. ην ☽. A(D). rel. *e.* (Syrr.Crt.&Pst.) (Æth.) (postea habet D. Et erat ibi mulier quaedam quae Syr.Crt. Erat ibi etc. Syr.Pst.) | om. BTLX. 33. Vulg. *a. b. c. f. i. l.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm.
11. πνευμα εχουσα ασθενειας] εν ασθενειᾳ ην πνευματος D. | (om. ασθενειας Syr.Crt.)
— ετη] om. B*Rl.*(sil.*Mai.*)
— δεκα και οκτω ALX. rel. Vulg. *c. f.* [h. *a.*] | om. και BT. 1. Theb. | .ιη· D. *Fuld. b. e.* Memph.
— συγκυπτουσα *Orig.* i. 782b. iv. 252e. | συνκαπτουσα D*. | συνκαμπτουσα D2. | συγκυμπουσα X.
— ανακυψαι *Orig.* i. | -μψαι AX. ad fin. ver. 69. Vulg. *b. c. ff.* (Contra, *a* ut vid. *e. Orig.* i.)
12. προσεφωνησεν και] om. D. *e.*
— απολελυσαι] add. απο ADX. 33. Syrr.Crt.Pst.& Hcl. | Contra, BTL. rel. *Orig.* iii. 511a.
13. αυτῃ] post τας χειρας D. Syrr.Crt.& Pst. Memph. Theb. (Contra, Syr.Hcl.)
— ανορθωθη AB*Tf.*DLXΔ. 69 *Scr.* G2 *Tf.*H*Tf.*MΛ*Tf.* | ‡ανωρθωθη ☽. B. *Mai.*T. 1*s.* rel.
— εδοξαζεν (Latt.) Syrr.Crt.&Hcl. | -σεν D. *c.* Syr.Pst. Memph.W.
14. ὁ αρχ.] om. ὁ Δ.
— τῳ σαββατῳ] το σαββατον 69.

8. dicit *Cl.* | 12. cum videret *Cl.* | voc. eam ad se *Cl.*

ABD[R]T. LXΔ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUVΓ Λ.

ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ, Ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ‡ αὐταῖς" οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. 15 h ἀπεκρίθη ‡ δὲ" αὐτῷ ὁ κύριος, καὶ εἶπεν, ‡ Ὑποκριταί," ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει ; 16 ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου ; 17 καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

curasset Iesus, dicebat turbae, Sex dies sunt in quibus oportet operari: in his ergo venite et curamini, et non in die sabbati. 15 Respondens autem ad illum dominus et dixit, Hypocritae, unusquisque vestrum sabbato non solvit bovem suum aut asinum a praesepio et ducit adaquare? 16 Hanc autem filiam Abrahae, quam alligavit satanas ecce decem et octo annis, non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati? 17 (166, 10.) Et cum haec diceret, erubescebant omnes adversarii eius, et omnis populus gaudebat in universis quae gloriose fiebant ab eo.

ρξς ι

MΘ′ ρξζ

98 18 Ἔλεγεν ‡ οὖν," Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν ; 19 i ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ ηὔξησεν καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον [μέγα], καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν

18 (167, 2.) Dicebat ergo, Cui simile est regnum dei, et cui simile esse existimabo illud? 19 Simile est grano sinapis, quod acceptum homo misit in hortum suum, et crevit et factum est in arborem magnam, et volucres caeli requieverunt in

14. [ὅτι] Ἓξ cap. 14: 5. Matt. 12:11.

15. ἀπάγων

18. Ἔλεγεν δέ β

i Matt. 13:31, 32. Mar. 4:30-32.

---

14. ὁ Ιησους] om. ὁ D.
— ελεγεν τω οχλω] ante ὁτι τῳ σαβ. D. *a.e.i.* (Contra, Vulg. *b.c.f.ff.*)
— ἐξ] praem. ὁτι BL. (h. 33.) | Contra, ADTX. rel.
— εν αἰς] om. B*Rl.(sil. *Mai.*)
— αυταις ABTLX. 1. 69. | ‡ταυταις ϛ. DΔ. rel. Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl.
— ουν] om. U. Syrr.Crt.&Pst. Arm. Æth. | Contra, Syr.Hcl.
— ουν ερχ.] συνερχ. A.
15, 16. om. verr. 33. ut e spat. videtur.
15. απεκρ. δε BDL. 1. 69. Latt. Syr.Pst. (Æth.) | ‡απεκρ. ουν ϛ. AT. rel. Syr.Hcl. Memph. Theb. [Syr.Crt. Arm.]
— αυτῳ] om. 69. Æth.
— κυριος ABTL. rel. (Latt.) Syr.Hcl. rel. | Ιησους D*Gr.* 1. 69. FUΓ. *For.* Syrr.Crt.&Pst. Arm.1MS.
— ὑποκριται ABTLΔ. 69. EFGHKMS U*Tf.*ΓΛ. (Latt.) Syr.Hcl. Memph. Theb. *ap. Woide.* Æth. *Iren.* 236. *Hipp.* in Dan. p. 108. | ‡ὑποκριτα ϛ. DX. 1. V. *f.* Syrr.Crt.&Pst. Theb.*Mnt.* Arm. (-te *b.e.*)
— ὑμων] ἡμων T. | add. εν AT.
— βουν.... ονον] ονον.... βουν 69. *Tert.* adv. Marc. iv. 30. | Contra, *Hipp.* in Dan. p. 108.
— η τον BTL. rel. *Hipp.* in Dan. | και τον D. | η την AV.
15. απο της φατνης *Tert.* | om. 69. *Iren.* 236.
— απαγαγων *Hipp.* in Dan. | αγαγων Λ*. | απαγων B*Rl.(sil. *Mai.*) 1.
16. δε *Orig.* i. 782b. *Hil.* 292a. | om. F. *Hil.* 491a.
— θυγατερα] -ραν X. 69. ΚΓ*Λ*Tf.* ‖add. του D. | Contra, *Orig.* i. *Eus.* Ecl. Pr. 210.
— εδυσεν 69.
— ιδου] om. *c.e.f.l. Iren.* 149. 236. *Hil.* 292a. 491a. | Contra, Vulg. *a.b.ff. Orig.* i.
— δεκα και οκτω ετη Theb. *Iren. Orig.* i. (*Eus.* Ecl. Pr.) *Hil.* | ετη -ιη. D. (*e.*) (*f.*)(*i.*) Memph. (δε και οκ. ετ. T *ed.*)
— απο *Orig.* i. | εκ Δ. *Orig.* i. *ap. Hoeschelium.*
17. ταυτα λεγοντος αυτου] om. D. *e.*
— κατῃσχυνοντο] κατῃσχυνθησαν D*Gr. e.* Theb.
— παντες] om. D. *b.e.ff.i.l.*
— αυτῳ] αυτου Λ.
— οχλος] λαος LG.
— εχαιρεν] -ρον Λ.
— επι πασιν τοις ενδοξοις τοις γινομενοις ὑπ' αυτου A(B)(T)L. rel. Vulg. *a.g*2. ‖πασιν] om. E. *b.c.ff.i.* ενδοξοις] -ξης T. ‖γινομ.] γενομ. B. (γιγνομ. T.) ‖εν πασιν οἱς εθεωρουν ενδοξοις ὑπ' αυτου γεινομενοις D. (*b.*) (*c.*)*e.f.*(*ff.*)(*i.*)*l.*
18. ουν BL. 69. (Latt.) Syr.Hcl.mg. Memph. Theb. | ‡δε ϛ. ADTXΔ. 1. rel. *c.* Syrr.Pst.& Hcl.txt. Arm. (Æth.) [Syr.Crt.] ‖add. αυτοις 1. Æth.
— του θεου] των ουρανων U. Æth.
— ὁμοιωσω] praem. ὁμοιωματι 69. Arm.
19. ὁν] ὃ *Elz.*
— κηπον] praem. τον D.
— ἑαυτου ABT. rel. | αυτου DLXFK U*Tf.*
— ηυξησεν] ηυξανεν H.
— εις δενδρον Vulg. *e.* Syr.Hcl. Memph. ed. | om. εις D. 1. *a.b.c.f.ff.i.* Syrr.Crt. &Pst. Memph.MS. Theb.
— μεγα ΑΧΔ. 1. 33. rel. Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph.W.&Sch. Æth. | om. BDTL. *a.b.e.ff.i.l.* Syr.Crt. Syr. Hier. Memph.MS. Theb. Arm. (vid. Matt. xiii. 32.)
— κατεσκηνωσεν BTLX. rel. (κατασκ. U.) | κατεσκηνωσαν D. | κατασκηνωσαν Γ. | κατεσκηνουν A. 69.
— εν τοις κλαδοις] ὑπο τους κλαδους D. Theb.
20. sic in D η τινι ὁμοια εστιν ἡ βασιλεια του θεου, και τινι ὁμοιωσω αυτην; (*a.*)
— και BTL. 1. 69. G. Latt. Syr.Hcl.txt.

15. Dominus dixit *Cl.* | 18. cui simile aestimabo *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* ρξη ε Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. [20] Καὶ πάλιν εἶπεν, [j] Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; [21] ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ‡ ἔκρυψεν″ εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

j Matt. 13:33.

ρξθ β N′ ρο

99 [22] Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων, καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. [23] εἶπεν δέ τις αὐτῷ, Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σῳζόμενοι; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, [24] [k] Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς ‡ θύρας″. ¶ ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν, [25] [l] ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες, Κύριε, † ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ. [26] τότε ἄρξεσθε § λέγειν, Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. [27] [m] καὶ ἐρεῖ, Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα † πόθεν ἐστέ· [n] ἀπόστητε ἀπ'

ροα ε

k Matt. 7:13, seq. ¶ F

l Matt. 25:10-12.

26. ἄρξησθε § R

m Matt. 7:23.

n Psa. 6:8.

ramis eius. [20] (168, 5.) Et iterum dixit, Cui simile aestimabo regnum dei? [21] simile est fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae sata tria, donec fermentaretur totum.

[22] (169, 2.) Et ibat per civitates et castella docens et iter faciens in Hierusalem. [23] (170, 5.) Ait autem illi quidam, Domine, si pauci sunt qui salvantur? Ipse autem dixit ad illos, [24] Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico vobis, quaerunt intrare et non poterunt. [25] (171, 5.) Cum autem intraverit pater familias et cluserit ostium, et incipietis foris stare et pulsare ostium dicentes, Domine, aperi nobis, et respondens dicet vobis, Nescio vos unde sitis: [26] tunc incipietis dicere, Manducavimus coram te et bibimus, et in plateis nostris docuisti. [27] Et dicet vobis, Nescio vos unde sitis:

Memph. Arm. Æth. | om. ΑΔΧΕΓΗ ΚΜSUVΓΛ. Syrr. Crt. & Pst. (Syr. Hcl.†) Theb.

21. εκρυψεν BLKU *Tf.* | ‡ενεκρυψεν ⊃. ADTX. rel. (vid. Matt. xiii. 33.)

— σατα τρια Vulg. *f.* | om. *a.b.c.ff.i.l.* mensuras *e.*

— εζυμωθη] ζωμωθη D *Gr.*

22. και 1°.] om. S.

— διεπορευετο] επορευετο H.

— πολεις] praem. τας TLX. 1. | Contra, ABD. rel.

— πολεις και κωμας] κωμας και πολεις 69. Syrr.Crt.& Pst.(ctra, Hcl.) | πολιν και κωμην 1.

— και πορ. ποιουμ. εις Ἱερ.] et cum venerit Hierosolymam Syr.Crt. (conj. cum seqq.)

— εις] εν 69. K.

— Ἱερουσαλημ ADT. rel. | Ἱεροσολυμα BL.

23. ab init.] venit quidam et rogabat illum et dixit Syr.Crt.

— ολιγοι] add. εισιν D. Latt. Memph. Arm. *Orig. Int.* ii. 533[c]. | Contra, rel. *Orig.* ii. 387[f].

— ὁ δε] add. αποκριθεις D.

— προς αυτους] om. D. 69. | illi Syr. Crt.

24. εισελθειν 1°. *Orig.* ii. 387[f]. iii. 527[a]. 804[a]. | διελθειν 1.

— της στενης θυρας BDL. 1. Arm. *Orig.* iii. 527[a] *diserte ὡς ἐν τῷ κατὰ Λουκᾶν εἴρηται οὕτως ἔχον,* Ἀγ. εἰσελθ. *διὰ τῆς στενῆς θύρας κτλ.* ostium *a. e.ff.i.* | ‡της στ. πυλης ⊃. AX. rel. *Orig.* ii. 387[f]. 804[a]. (vid. Matt. vii. 13.) porta Vulg. *b.c.f.* | της θυρας στηνης πυλης T *sic* ap. Ford.

24. εισελθειν 2°.] add. δια της στενης *sic* *Orig.* iii. 527[a].

— ουκ ισχυσουσιν ABL. rel. *Orig.* iii. 527[a]. 804[a]. *Lucif.* 133. | ουχ ευρησουσιν D. Syr.Hcl.(ut vid.) | ουκ ισουσιν T. | ουκ ισχυσωσιν Λ.

25. οὐ αν ABL. rel. | ὁτου αν D. | οὐ εαν T. 69.

— εγερθη ὁ οικοδεσποτης ABT. rel. *b.* rel. *Lucif.* 133. | ὁ οικοδ. εισελθῃ D. | ελθῃ ὁ οικοδ. 69. | εισελθ. ὁ οικοδ. Vulg. *a.c.f.l.* Arm. incipiet pater familias surgere *e.*

— αποκλεισῃ] -κλεισει X. | -κλησει Γ Λ *Tf.*

— θυραν] θυρα *bis* U.

— αρξησθε] -ξεσθε B. *Mai.* 69.

— εσταναι] σταναι 69.

— την θυραν 2°. Vulg. *c.e.f.* Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Memph. Theb. *ap. Woide.* Arm. Æth. | om. D. (*a.*)*b.* Theb. *ap. Mnt. Lucif.* 133.

— κυριε semel BL. Vulg. *a.c.e.l.* Memph. W.& Sch. Theb. | †bis ⊃. ADT. rel. *b.f.i.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph.MS. Arm. Æth. *Lucif.* (vid. Matt. xxv. 11.)

25. ὑμιν] om. *a.b.i.l.* Syr.Pst. *Lucif.* 133.

— ουκ] praem. ὁτι U. Syr.Pst.

26. αρξεσθε B. 1*s.* rel. | -ξησθε ADTLX Δ. 69 *Scr.* ΚΜΓ.

— λεγειν] add. κυριε D. | Contra, *Lucif.* 133.

— εφαγομεν.... επιομεν *Orig.* iv. 421[d]. | -ωμεν 1°. RH. | -ωμεν *bis* E. (πιομεν T.)

— εδιδασκας] ambulavisti Syr.Crt.

27. λεγω ADRL. rel. Syrr.Crt.& Hcl. Arm.Zoh. Æth. *Lucif.* 133. | om. Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm.Usc. (Tunc dicet vobis, Amen dico Syr.Crt.) | λεγων BT. | λεγω δε S.

— ουκ οιδα] †add. ὑμας ⊃. A(D *infra*) ΧΔ. 1. 33. rel. Vulg. *a.c.*(*e.*)*f.ff.* rel. *Orig.* iii. 131[b]. iv. 425[d]. vid. 2 *Clem.* 4. (vid. ver. 25.) ‖ om. BRTL. *b.i.l. Lucif.* ‖ ουδεποτε ειδον ὑμας D. *e.* (vid. Matt. vii. 23.)

— ποθεν εστε Theb. *ap. Woide.* rel. *Orig.* iv. 425[b]. 2 *Clem.* | om. D. Theb. *ap. Mnt.* (*Orig.* iii.)

— αποστητε] αποχωρειτε M. vid. *Just.* Apol. i. 16. Matt. vii. 23.

---

21. et cui simile *Am.* | 24. quaerent *Cl.* | 25. *om.* et *ante* incip. *Cl.*

ἐμοῦ πάντες † ἐργάται † ἀδικίας. 28 ο ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ‡ ὄψεσθε″ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω· 29 καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ [ἀπὸ] βορρᾶ καὶ νότου καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 30 p καὶ ἰδού εἰσιν ἔσχατοι οἳ ἔσονται πρῶτοι, καί εἰσιν πρῶτοι οἳ ἔσονται ἔσχατοι.

discedite a me omnes operarii iniquitatis. 28 Ibi erit fletus et stridor dentium, (172, 5.) cum videritis Abraham et Isaac et Iacob et omnes prophetas in regno dei, vos autem expelli foras. 29 Et venient ab oriente et occidente et aquilone et austro, et accumbent in regno dei. 30 (173, 2.) Et ecce sunt novissimi qui erunt primi, et sunt primi qui erunt novissimi.

100 31 Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ‡ προσῆλθάν″ τινες Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ, Ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρῴδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. 32 καὶ εἶπεν αὐτοῖς,¶ Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, Ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ‡ ἀποτελῶ″ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. 33 πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἰερουσαλήμ. 34 q Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλήμ, ἡ ἀπο-

31 (174, 10.) In ipsa die accesserunt quidam Pharisaeorum dicentes illi, Exi et vade hinc, quia Herodes vult te occidere. 32 Et ait illis, Ite dicite vulpi illi, Ecce eicio daemonia et sanitates perficio hodie et cras, et tertia consummor. 33 Verum tamen oportet me hodie et cras et sequenti ambulare, quia non capit prophetam perire extra Hierusalem. 34 (175, 5.) Hierusalem Hierusalem,

A B D (R) (T). ροβ L X Δ. ε 1. 33. 69. EGHKMSUVΓΛ. ο Matt. 8:11, 12. 28. ὄψησθε

p Matt. 19:30. ρογ 20:16. β 22:14. Mar. 10:31.

ΝΑ′ ροδ 31. Ἐν ταύτῃ ι — τῇ ὥρᾳ

¶ T

32. τρίτῃ [ἡμέρᾳ]

ροε q Matt. 23:37-39. ε

27. παντες] om. Syr.Pst. *Just.* (vid. Matt.)
— εργαται] †praem. οἱ ⊰. AT. 1. 33. 69. K MUΓ. Memph. Theb. Arm. (vid. Matt.) | om. B.*Mai.*(*Btly.e sil.*)DRLXΔEGH SVΛ. *Just.* ‖†add. της ⊰. ATXΔ. 1. rel. Memph. Theb. (vid. Matt.) | om. BDRL. Arm. vid. *Orig.* iii. (vos enim omnes operarii estis iniquitatis Syr. Crt.)
— αδικιας] ανομιας D. vid. 2 *Clem.* 4. et *Orig.* iii. Matt. vii. 23.
28. ὁ βρυγμος] δρυγμος Δ.
— οψεσθε B*Mai.D *Gr.*X. 69. | ‡ οψησθε″ ⊰. AB²*Mai.*RTLΔ. 1. 33. rel.
— Ισακ DL. *a.b.e.*
— και παντας τους προφητας] om. Syr. Hier. Theb.MS.(et ap. Mnt.)
— εν τη βασ.] praem. introire *Am.* | praem. introeuntes *a.b.c.ff.i.l. Lucif.* 133. | Contra, Vulg. *e.f.*
— του θεου *Lucif.* | αυτου A. (coelorum *Iren.* 236.)
— ὑμας δε....τη βασ. του θεου ver. 29] om. 69.
29. ἡξουσιν] add. πολλοι 1.
— δυσμων και] om. και T.
— απο βορ. BRTL. *a.f.* Arm. | om. απο AD *Gr.*XΔ. 1. EGHKMSUVΓΛ. Vulg. *b.c.e.ff.i.l.* Syr.Hcl. Memph. Theb. (απο νοτ. και απο βορ. Syr. Crt.&Pst.)
29. του θεου] om. H* *ut vid.*
30. ιδου et οἱ εσονται 2ο.] om. Syr.Crt.
— εσχατοι οἱ εσονται πρωτοι....πρωτοι οἱ εσονται εσχατοι] transponuntur X.
31. εν αυτη ABRLX. 1*s.* rel. | εν ταυτη DTKM. | εν αυτη δε GS. *b.e.f.*
— ἡμερᾳ B²TΔ. rel. Latt. Syrr.Pst.& Hcl.txt. Memph.ed. Theb. Arm. Æth. et in diebus illis Syr.Crt. Memph.MS. | ὡρᾳ AB*Rl.Mai.DR *ut vid.*LX. 1. 69. Syr.Hcl.mg. (vid. cap. ii. 38. x. 21. xii. 12. xx. 19. xxiv. 33.)
— προσηλθαν B*Rl.Mai.DL. | ‡προσηλθον ⊰. AB²RT. rel.
— φαρισαιοι] των φαρισαιων D. Vulg. *a.b.c.e.f.ff.g*¹*.m.* Syrr.Crt.& Pst.(contra, Hcl.)
— αυτῳ] ante τινες D.
— θελει Syrr.Pst.&Hcl. rel. *Orig. Int.* iii. 92ᵉ. | ζητει D. Syr.Crt. Theb. | μελει E.
32. και ειπεν Vulg. *b.c.f.ff.m.* | ὁ δε ειπεν M. *a.e.* [Syrr.Crt.&Pst.]
— αυτοις] om. K. ‖add. Jesus *c.f.m.* Syr.Pst. (Theb.)
— δαιμονια] praem. τα L.
— αποτελω BL. 33. *Clem.* 577. | αποτελουμαι D. | ‡επιτελω ⊰. AR. rel.
— και τη....αυριον ver. 33] om. 69. *i.*
— τριτῃ] add. ἡμερα B. Vulg.*Cl.* (*a.*) *b.c.e.f.l.m.* (Syrr.Crt.&Pst.) Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 92ᵉ. 364ᵃ. | om. ADR. rel. *Am. ff.i.* Syr.Hcl. Theb. *Clem.* 577.
33. πλην....εχομενη] om. *b.c.ff.(i.)l.* (Contra, Vulg. *a.e.f.*)
— αυριον] praem. τῃ D. | add. operari Syr.Pst.
— εχομενῃ ABRL. rel. | ερχομενῃ D. 69. Λ.
— πορευεσθαι] om. *a.* | abite *b.* vadite *c.* ite *ff.m.*
— ενδεχεται] ενδεται Δ.
— προφητην απολεσθαι *Orig.* iii. 538ᵇ. *Orig. Int.* iii. 849ᶜ. | απολεσθαι προτην D. (προστην corr.¹.)
34. ἡ αποκτ.] om. ἡ 69.
— αποκτεινουσα *Orig.* iii. 739ᵃ. | αποκτενουσα AKU*. (non 69.) αποκτενουσα X(Δ). 1. ‖αποκτεινουσα τους] αποκτενουσ αυτους Δ.
— ορνις] ορνιξ D. | ορης L. ‖add. congregat Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Theb. (praem. Æth.)
— την ἑαυτης νοσσιαν BRLX. 33. rel. Memph. | τα ἑαυτης νοσσια A. 1. KM. Theb. Arm. | τα νοσσια αυτης D. vid. Matt. xxiii. 37. (*Eus.* Ecl. Pr. 136 Matt spectat.)
35. ὑμιν 1ο.] om. X.
— ὑμων] †add. ερημος ⊰. DXΔ. 33.

28. introire in reg. *Am.* | 32. Ite et dicite *Cl.* | tertia die *Cl.* | 33. sequenti die *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

κτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; 35 ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν †. ‡λέγω δὲ" ὑμῖν †, Οὐ μὴ ‡ἴδητέ με" ἕως † [‡ἥξει" ὅτε] εἴπητε,

r Psa. 118(117):26. r Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

quae occidis prophetas et lapidas eos qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum avis nidum suum sub pinnis, et noluisti. 35 Ecce relinquitur vobis domus vestra. Dico autem vobis quia non videbitis me donec veniat cum dicetis, Benedictus qui venit in nomine domini.

XIV. ροσ ¶ R NB′ ροζ β

101 1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν¶ αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. 2 καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ· 3 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων, †Ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ‡θεραπεῦσαι" *ἢ οὔ"; 4 οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν, 5 καὶ †πρὸς αὐτοὺς εἶπεν, s Τίνος ὑμῶν ‡υἱὸς" ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ‡πεσεῖται," καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν

5. εἶπεν πρ. αὐτ. s cap. 13:15.

1 (176, 10.) Et factum est cum intraret in domum cuiusdam principis Pharisaeorum sabbato manducare panem, et ipsi observabant eum. 2 Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. 3 (177, 2.) Et respondens Iesus dixit ad legis peritos et Pharisaeos, Licet sabbato curare? 4 At illi tacuerunt: ipse vero apprehensum sanavit ac dimisit. 5 Et respondens ad illos dixit, Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet, et non continuo extrahet illum

---

rel. Vulg.*Cl. a.b.c.f.* Syrr.Crt.&Pst.& Hcl. Memph.W. Æth. (vid. Matt. xxiii. 38.) | om. ABRL. 1. 69. KSV ΓΛ. *Am. For. Fuld. e.ff.g².i.* Memph. Schw.(et ap. Mill.) Theb. Arm. *Orig.* iii. 188ᵇ.(vid. et 642ᵈ.)

35. λεγω δε ABDRXΔ. 1. 33. 69. EGHK MSUVΓΛ. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Memph. Arm. | λεγω L. *b.c.ff.l.* Syr.Crt. Theb. Æth. | ‡αμην δε λεγω ⸗. | dico enim *a.e.* Syr.Pst.

— *υμιν* 2°.] †add. ὁτι ⸗. AX. rel. Vulg. *a.f.ff.* rel. | om. BDRL. 1. H. *b.c.e.i.l.*

— *ιδητε με* ABR. 69. KM. Vulg. *a.f.i.l.* | ‡*με ιδητε* ⸗. DLX. 1. rel. (h. 33.) *b.c.e.* (vid. Matt. xxiii. 39.) | *με ιδετε* E. ‖add. *απ' αρτι* Δ*Gr.* Memph. Theb. Æth. (vid. Matt. xxiii. 39.)

— *ἑως ἡξει ὁτε* D. (*ἑ.* †*αν" ‡ἡξῃ" ὁτε* ⸗. EG. [*ὁτι* H.] rel. *ἑ. αν ἡξει ὁτε* ΑΔΥΛ.) Vulg. (*a.*)(*b.*)(*f.*) Syr.Hcl.txt. donec veniam *c.* donec veniat dies quando *a.*(*b.*)*f.* Syrr.Crt.&Hcl.† | *ἑως αν* X. 1. 69. M. (vid. Matt. xxiv. 39.) | *ἑως ὁτε* K. ‖*ἑως* tantum habent BRL. *e.i.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm.

— *ειπητε*] add. *μοι* 69.

1. *και εγενετο εν τῳ*] *εγενετο* tantum 69. (Et cum intraret Syr.Crt.)

— *ελθειν*] *εισελθειν* D. 69. M. Latt. Memph. Theb. Arm.

— *αυτον*] om. 69. Γ.

1. *οικον*] praem. *τον* A.

— *των* ante *φαρισαιων*] om. B.*Mai.*K*.

— ad fin.] add. ut viderent quid fecerit Syr.Crt.

2. *ιδου*] om. Syr.Crt. Theb.

— *τις*] om. D. 1. *b.c.ff.i.* Æth.

— *ην*] om. Λ.

— *ὑδροπ.* 69. (ΧΓΛ *Tf.*)

3. *ὁ Ιησους*] om. 1.

— *τους*] *αυτους* G*.

— *λεγων* Vulg.*Cl. c.ff.* Syr.Hcl. | om. D. *Am. a.b.e.f.* Syrr.Crt.&Pst.

— *εξεστιν*] †praem. *ει* ⸗. AX. rel. Vulg.*Cl. a.b.c.e.ff.* Syrr.Crt.Pst. & Hcl. Arm. (vid. Matt. xii. 10.) | om. BDL. *Am. f.* Syr.Hier. (Memph. Theb. *ut vid.*) Æth.

— *τῳ σαββατῳ*] *εν τοις σαββασιν* 1. *a.*

— *θεραπευσαι* BDL. 1. | ‡*θεραπευειν* ⸗. AX. rel. (vid. Matt. xii. 10.)

— *η ου* BDL. 1. 69. *b.e.f.* Syrr.Crt.& Hcl.* Syr.Hier. Memph. (Theb.MS. *et ap. Mnt.*) Æth. | *om. ⸗. AX. rel. Vulg. *a.c.ff.* Syr.Pst. Theb.(ap.Woide.) Arm. (vid. Matt. xiv. 10.) ‖add. postea *εξεστι Graecè* Theb. ap. Mnt. et MS.

4. *επιλαβομενος* sine add. ABLX. 33. rel. Vulg. | add. *αυτου* 1. 69. *b.c.*(*f.*) *ff.l.* (Syr.Hcl.) Memph. Theb. Arm. Æth. | add. *αυτον και* D. *e.* Syrr.Crt. &Pst. manum illius *a.*

— *ιασατο*] *ιασαμενος* D.

4. *αυτον*] om. D. 69. *Am. e.*

— *και* post *αυτον*] om. D.

5. *και* ab init.] †add. *αποκριθεις* ⸗. AX. rel. (h. 33.) Vulg. *f.* Syr.Hcl. | om. BDL. 1. 69. K. *a.b.c.e.ff.i.l.* Syrr.Crt. &Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.

— *προς αυτους* ante *ειπεν* BLXΔ. 1. rel. Vulg. | post *ειπεν* ADK. *a.b.c.e.f.ff.i.l.* Syrr.Crt.&Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. ‖add. *ὁ Ιησους* X.

— *ὑμων*] praem. *εξ* D. Memph.MS.

— *υιος η βους* (A)BΔEGHMS(U)VΓΛ. *e.f.* Syrr.(Crt.)&Pst.& Hcl. Theb. (*ὁ υιος* AU.) | ‡*ονος η βους* ⸗. LX *txt.* (sed non in com.) 1. 33. K. Vulg. *a.b. c.* Memph. Arm. (vid. cap. xiii. 15.) (*ορος η βους* 69 *sic.*) bos ejus aut asinus Æth. | *προβατον η βους* D. (vid. Matt. xii. 10.) ‖add. aut asinus Syr. Crt.

— *πεσειται* AB.*Blc.Mai.*(L.) 1. 69. (*πεσηται* L.) | ‡*εμπεσειται* ⸗. DX. rel. (vid. Matt. xii. 10.)

— *και ουκ.... αυτον*] post *τῃ ἡμ. του σαββ.* D. Syrr.Crt.&Pst.(ctra, Hcl.) | om. *και* 69.

— *αυτον*] *αυτο* A.

---

35. relinquetur *Cl.* | vestra deserta *Cl.*
1. intraret Jesus *Cl.* | 3. *ante* licet *praem.* dicens, Si *Cl.* | 4. sanavit eum *Cl.*

A B D[P][R]. L X Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓ Λ. ΝΓ′ ροη

† τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 6 καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀντα-
ποκριθῆναι † πρὸς ταῦτα.

† Prov. 25:6,7. ι

102 7 † Ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παρα-
βολήν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο,
λέγων πρὸς αὐτούς, 8 Ὅταν κληθῇς ὑπό τινος εἰς
γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μή
ποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, 9 καὶ
ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτῳ
§ Goth. τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ ‡ μετὰ″ αἰσχύνης § τὸν ἔσχα-
τον τόπον κατέχειν. 10 ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς
‡ ἀνάπεσε″ εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ
10. εἴπῃ σοι κεκληκώς σε, ‡ ἐρεῖ″ σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον·
τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον *πάντων″ τῶν συνανακει-
ροθ μένων σοί. 11 u ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσε-
u Matt. 23:12. ε cap. 18:14. ρπ ται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.¶ 12 Ἔλεγεν
¶ Theb. ι δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν, Ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ
δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελ-
φούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας

die sabbati? 6 Et non poterant ad haec respondere illi.

7 (178, 10.) Dicebat autem et ad invitatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus elegerent, dicens ad illos, ‖ Cum invitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit invitatus ab eo, 9 et veniens is qui te et illum vocavit dicat tibi, Da huic locum, et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere. 10 Sed cum vocatus fueris, vade recumbe in novissimo loco, ut cum venerit qui te invitavit dicat tibi, Amice, ascende superius: tunc erit tibi gloria coram simul descumbentibus: 11 (179, 5.) quia omnis qui se exaltat humiliabitur, et qui se humiliat exaltabitur. 12 (180, 10.) Dicebat autem et ei qui se invitaverat, Cum facis prandium aut cenam, noli vocare amicos tuos neque fratres tuos neque cognatos neque vicinos

5. τῃ ἡμερᾳ] †praem. εν ⸗. B.*Mai.* 1*s.* rel. *a.e.f.* | om. ADLXΔ. 69. K. Vulg. *b.c.l.* ‖om. τῃ B.*Mai.*

6. και ουκ ισχυσαν ανταποκριθηναι (αποκριθηναι 1. Λ.) | οἱ δε ουκ απεκριθησαν D. ‖†add. αυτῳ ⸗. AX. rel. *a. f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. ad fin. ver. Vulg. *b.c.ff.* $g^{1,2}$. | om. BDL. 1. *e.l.*

— προς ταυτα] προς αυτον 1.

7. δε] add. και D. Vulg. *a.* Arm. | Contra, *b.c.e.f.i.* Syr.Hcl. rel. [Syrr. Crt.&Pst.]

— πρωτοκλησ. ALXΔ. 69. E*HKΓΛ. (A X. 69. E*Λ. ver. 8.)

— επεχων .... εξελεγοντο] et eligebant primos accubitus Syr.Crt.

— εξελεγοντο] εξελεγχοντο 69.

— προς αυτους] om. 1. (*e.*) Memph. | (om. λεγ. πρ. αυτ. Syr.Pst.)

8. ὑπο τινος *b.f.* Syrr.Pst.&Hcl. (Arm.) rel. | om. D. Vulg. (*a.*)(*c.*)*e.*(*ff.*)*i.* Syr.Crt. *Clem.* 165.

— εις γαμους *Clem.* | εις γαμον D. | om. *b.* Theb. Syr.Hcl.MS.marg. "*ad nuptias* non in omnibus exemplis invenitur." ‖add. aut ad convivium Arm.

— ᾖ κεκλημενος Syrr.Pst.&Hcl. | ηξει D. | erit ibi Syr.Crt.

— ὑπ' αυτου Vulg. (*e.*)*f.* Syr.Hcl. Arm. | om. D. *a.b.c.ff.i.l.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. (Theb.) Æth. ‖om. ὑπ' L.

9. ὁ σε] ὡς σε 69 *sic.*

— αρξῃ] εσῃ D *Gr. e.* | αρξηται Λ.

— μετα ABDLΔ. 69 *Scr.* EGMVΛ. | ‡μετ' ⸗. X. 1*s.* rel.

— τον] om. D*.

10. κληθῃς] -θεις B*.*Rl.*(sil.*Mai.*)

— πορευθεις] om. D. *e. Clem.* 165.

— αναπεσε AB*.*Rl.* 1. 69. EHKSUVΓ. (B²*Mai.*) | αναπεσαι B(**Mai.*)LXΔGM Λ. | ‡αναπεσον ⸗. | αναπειπτε D. *Clem.*

— εις τον εσχατον τοπον] post κληθῃς D. (*e.*) *Clem.*

— σε] σοι E. | om. 69.

— ερει BLX. | ‡ειπῃ ⸗. ADΔ. 1. 33. rel. (ειπει EG. ειποι 69.)

— τοτε] praem. και D. ("et" tantum Syrr.Crt.&Pst.)

— post ενωπιον] παντων ABLX. 1. 33. 69. (Syrr.Crt.Pst.&Hcl.) Memph. Theb. Æth. (....των 33.) | *om. ⸗. DΔ. rel. Latt. Goth. Arm.

— συνανακειμενων] ανακειμ. K.

— σοι ult.] om. D. Latt. Syr.Crt. | Contra, rel. Syrr.Pst.&Hcl.

11. ταπεινωθησεται *Clem.* 306. *Orig.* iii. 431ᵇ. | ταπεινουται D *Gr.*

— και ὁ] ὁ δε X. 69. Theb. (vid. xviii. 14.)

— ὑψωθησεται *Clem.* 306. *Orig.* iii. 662ᵈ. *Orig. Int.* iii. 941ᵉ. | ὑψουται D *Gr.*

12. και 1°.] om. V. Syr.Pst.ed.(ctra, MSS.) Memph. Æth.

12. κεκληκοτι] -κοντι A. (domino caenae Syr.Crt.)

— σου post φιλους] om. D. *a. Iren.* 332. | Contra, *Cypr.* 304.

— μηδε τους αδελφους σου] om. L. 1. 69. *Iren.* (om. σου *b. Cypr.*)

— μηδε τους συγγενεις σου] om. D. *a.e. Cypr.* (om. σου Vulg. *b.c.ff. Iren.*)

— μηδε γειτ. ALX. rel. Vulg. *f.* rel. | μη γειτ. B.*Btly.Mai.* μηδε τους γειτ. *Bap.Rul.* | μηδε τους γειτ. μηδε τους D. *a.b.c.e.ff.i.* Arm. *Cypr.* (noli vocare divites neque amicos et vicinos et cognatos *hoc ord. Iren.* 332.) | μηδε τους γειτ. σου τους 69.

— αντικαλεσωσιν ante σε BDRLX. 1. 69. *e.f.* Syr.Hcl. Memph. Goth. *Iren. Cypr.* -σουσι 69. | ‡post ⸗. AΔ. 33. rel. (Latt.) Arm.

— γενηται] γενησεται Λ.

— ανταποδομα ante σοι BDRL. *a.e.* Memph. | ‡post ⸗. AX. rel. (Latt.) Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Goth. *Cypr.* 304. (om. σοι *Iren.*)

13. αλλ'] αλλα D.

— ποιης *hic* ADRL. rel. *Clem.* 165. *Cypr.* 304. | post δοχην B. | ποιεις 69. HUΓ. | ποιησης M.

— αναπειρους AB(**Mai.*)DRLE*. | ‡αναπηρους ⸗. B².*Mai.*X. rel.

8. ab illo *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. (Theb.) [Goth.] Arm. Æth. § R

πλουσίους, μή ποτε καὶ § αὐτοὶ ‡ ἀντικαλέσωσίν σε″ καὶ γένηται ‡ ἀνταπόδομά σοι.″ 13 ἀλλ' ὅταν ποιῇς δοχήν, κάλει πτωχοὺς ‡ ἀναπείρους″ χωλοὺς τυφλούς, 14 καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· § ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. 15 Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος ‡ ὅστις″ φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 16 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ᵛ″Ανθρωπός τις ‡ ἐποίει″ δεῖπνον μέγα καὶ ἐκάλεσεν πολλούς· 17 καὶ ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, ″Ερχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστιν [πάντα]. 18 καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς ‡ πάντες παραιτεῖσθαι.″ ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ‡ ἐξελθὼν″ † ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με § παρῃτημένον. 19 καὶ ἕτερος εἶπεν, Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. 20 καὶ ἕτερος εἶπεν, Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ

15. ὅσ[τις] ΝΔ′ ρπα ε

ᵛ Matt. 22 : 1-14.

16. ἐποίησεν

18. ἐξελθεῖν § F

divites, ne forte et ipsi te reinvitent et fiat tibi retributio. 13 Sed cum facis convivium, voca pauperes debiles clodos caecos, 14 et beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. 15 Haec cum audisset quidam de simul discumbentibus, dixit ei, Beatus qui manducabit panem in regno dei. 16 (181, 5.) At ipse dixit ei, Homo quidam fecit cenam magnam et vocavit multos. 17 Et misit servum suum hora caenae dicere invitatis ut venirent, quia iam parata sunt omnia. 18 Et coeperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei, Villam emi et necesse habeo exire et videre illam: rogo te, habe me excusatum. 19 Et alter dixit, Iuga boum emi quinque et eo probare illa: roga te, habe me excusatum. 20 Et alius dixit, Uxorem duxi et ideo non pos-

14. *ὁτι*] om. 69. (*και**.)
— *ανταποδιδοναι* Δ.
— *γαρ* Vulg. *a.b.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. *Iren.* 332. *Eus.* in Luc. 186. | *δε* 1. 69. *c.e.f.ff.i.l.* Arm. Æth. *Cypr.* [Syr.Crt.]
15. *συνανακειμενων*] *συνακειμενων* K*Tf.* (*in coll.*)
— *ταυτα hic Eus.* in Luc. 189. | ante *των συνανακ.* D. (Vulg. *b.c.*) (Syr.Crt.) Memph.
— *μακαριος Clem.* 166. *Eus.* in Luc. 186 *bis.* 189 *bis.* 190. | *-ον* 69.
— *ὁστις* BPRLX. 1. 69. Syr.Hcl.mg. Memph. *Eus.* in Luc. 186 *bis.* 189 *bis.* 190. | ‡*ὁς* ⸗. AD. rel. *Clem.* 166. *Eus.* in Ps. ap. Mai. 74. in Luc. 187.
— *φαγεται Clem. Eus.* in Ps. in Luc. 190. | *φαγε* L. | *φαγηται* 69. *Eus.* in Luc. 186 *bis.* 187. 189 *bis.*
— *αρτον* ABDPRLXΔ. 1. GH*K* (corr.[1].) Λ. Latt. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Goth. Æth. *Eus.* in Ps. in Luc. 186 *bis.* 189 *ter.* 190. | *αριστον* 69. E *sic.* H[2] K[1] corr. MSUVΓ. Syr.Crt. Arm. *Clem.* 166.
— *του θεου Clem.* 166. *Eus.* in Luc. 186 *bis.* 187. 189 *ter.* 190. | *των ουρανων* 69. *Eus.* in Ps.
16. *ὁ δε*] *ουδε* D*.
— *αυτῳ*] om. D. *a.b.e.* Arm.ed. | Contra, Vulg. (*c.*)*f.ff.* | (dixit ei dominus noster Syr.Crt. (Goth.) dixit ei Jesus Syr.Pst.) ‖ *αυτοις* U. *c.*
16. *τις*] om. P. *Orig.* iv. 244[e]. | Contra, *Orig.* iii. 774[e]. *Eus.* in Luc. 186.
— *εποιει* BR. 1. Syr.Crt. *Orig.* iv. 244[e]. | ‡*εποιησεν* ⸗. ADPL. rel. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. *Clem.* 165. *Orig.* iii. 774[e]. *Eus.* in Luc. 186. 189 *bis. Tert.* adv. Marc. iv. 31.
— *μεγα* AB.*Mai.*(**Rl.*)PR. rel. *Orig.* iii. iv. *Eus.* in Luc. 186. 189 *bis.* | *μεγαν* B[2]*Rl.*D. 69. Λ. *Clem.* 165. | om. X. *e.* Arm. *Tert.*
17. *τον δουλον*] *τους δουλους* P.
— *τῃ ὡρᾳ του δειπνου Orig.* iv. 244[e]. | om. P.
— *κεκλημενοις*] *κεκαλημενοις* P(*ap.Knittel.*) (*Orig.* iv.)
— *ερχεσθε* BX. 33. rel. venite *a.b.c.e. f.i.* (ad fin. ver. Syr.Pst.) | *ερχεσθαι* ADPRLΔK. ut venirent Vulg. (Inf. Memph.)
— *εστιν*] *εισιν* RL.
— *παντα* A(D)P. rel. (33 *e spat.*) Vulg. *f.* rel. | ante *ἑτοιμα* D. *a.e.m.* Syrr.Crt. &Pst.(ctra, Hcl.) vid. Matt. xxii. 4. | om. BRL. *b.c.ff.i.l.*
18. *παντες* ante *παραιτ.* BDRLX. 1. Latt. Syr.Pst. Arm. | ‡post ⸗. AP. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth. | om. Syr.Crt.
— *ὁ πρωτος*] praem. *και* P. *c.e.*
18. *αυτῳ* Vulg. *f.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Memph.W.&Schw. (Æth.) | om. D. 1. *a.b.c.e.ff.i.l.m.* Memph.MS.(et ap. Mill.) Goth. Arm.
— *αναγκην*] ante *εχω* DP. Vulg. *a.b.c. e.f.m.* | Contra, ABRL. rel. *αναγκη* B*Rl.(*sil.Mai.*)
— *εξελθων* B.*Mai.*DL. | ‡*εξελθειν* ⸗. AB*Rl.*PR. rel.
— *ιδειν*] †praem. *και* ⸗. AP. rel. Vulg. *a.b.c.e.f.m.* Syr.Hcl. Goth. | om. BDR LG. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth.
— *εχε*] *εχω* 69.
19. *ηγορασα Orig.* iii. 149[d]. | *ηγορα* D.
— *ερωτω.... παρητ.* ABPR. rel. Vulg. (*e.*)*f. Orig.* iii. 981[d.e.] *diserte.* | *διο ου δυναμαι ελθειν* D. *a.*(*b.*)*c.ff.i.*(*l.*)*m.* cdd. ap. *Orig.* iii. 981[e]. | om. *ερωτω σε Orig.* iii. 149[d]. (ctra, 981[d.e.])
— *με*] om. 69. (non 33.)
20. *ἑτερος*] *αλλος* D. (tertius Syr.Crt.)
— *εγημα Clem.* 552. *Orig.* iii. 149[d]. 981[e]. (*εγημε* H.) | *ελαβον* D.
— *και δια τουτο* Vulg. *f.ff.m.* Syrr.Pst. &Hcl. rel. (*εχε με παρητημενον Orig.* iii.) | *διο* D. | et *a.b.c.e.i. και* tantum *Clem.* 552. | om. Syr.Crt.

12. te et ipsi *Cl.* | 13. claudos et caecos *Cl.* | 14. resurrectionem *Am.** | 15. dixit illi *Cl.* | manducavit *Am.*

ABD(P)R. LXΔ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUVΓΛ.

τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. 21 καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος † ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ, Ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ‡ ἀναπείρους" καὶ ‡ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς" εἰσάγαγε ὧδε. 22 καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος, Κύριε, γέγονεν ‡ ὃ" ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. 23 καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον, Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ‡ μου ὁ οἶκος." 24 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου.

22. ὡς ἐπέτ.

ρπβ ε

103 25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς,¶ 26 w Εἴ τις ἔρχεται πρός με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ‡ αὐτοῦ" καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι ‡ τε" καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, οὐ δύναται ‡ εἶναί μου μαθητής." 27 x καὶ ὅστις οὐ βα-

¶ P
w Matt. 10:37.

26. μου μαθ. εἶν.
x Matt. 10:38.

sum venire. 21 Et reversus servus nuntiavit haec domino suo. Tunc iratus pater familias dixit servo suo, Exi cito in plateas et vicos civitatis, et pauperes ac debiles et caecos et clodos introduc huc. 22 Et ait servus, Domine, factum est ut imperasti, et adhuc locus est. 23 Et ait dominus servo, Exi in vias et sepes et compelle intrare, ut impleatur domus mea: 24 dico autem vobis quod nemo virorum illorum qui vocati sunt gustabit cenam meam.

25 (182, 5.) Ibant autem turbae multae cum eo, et conversus dixit ad illos, 26 Si quis venit ad me et non odit patrem suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus. 27 Et qui non baiulat crucem

---

21. παραγενομενος] -ναμενος 69.
— δουλος] †add. εκεινος ⊊. ΧΔ. rel. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. | om. AB.*Mai.*(*et Btly.e sil.*)DPRL. 1. 69. K. (h. 33.) Latt. Memph. Goth. Arm. Æth.
— αυτου] ἑαυτου 69. Γ*Tf.* ‖add. παντα D. (Arm.Usc.)
— ταυτα] τα F*. (om. *b.c.e.*)
— τοτε] και D. *e.*
— ειπεν] post αυτου D.
— τους πτωχ.] om. τους D. (pauperes et claudos et aegrotos et caecos Syr. Crt.)
— αναπειρους AB(²*Mai.*)DL. (-πιρους PR.) | ‡αναπηρους ⊊. B*.*Mai.* rel. *Eus.* in Luc. 187. 188. 190. 191.
— και τυφλους και χωλους BDP*Tf.*L. 33. FKMU. (Latt.) Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth. *Eus.* in Luc. 188. | ‡και χωλ. και τυφλ. ⊊. RXΔ. 1. rel. *e.* Syr. Pst. Arm. (Syr.Crt. supra.) | και τυφλους A. (κ. τους τυφλ. 69.) Syr.Hier. | και χωλους P*ap.Knittel.*
— εισαγαγε] ενεγκε D *Gr.*
22. ειπεν] add. αυτῳ A.
— ὁ δουλος] ante ειπεν D. *e.*
— κυριε] om. D. *c.e.*
— ὁ BDRL. 1. *e.* Syrr.Crt.&Hcl.mg. Memph. Arm. | ‡ὡς ⊊. APX. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl.txt. Goth. Æth. | καθως Λ.
22. επεταξας] ὑπεταξας Λ. | προσεταξας 1. 69.
— ετι τοπος εστιν] ετιτο προσεστιν Δ *Gr.* ‖add. in convivio Syr.Crt.
23. δουλον] add. αυτου D. *a.b.* Syrr.Crt. &Pst. Æth. | Contra, Syr.Hcl. rel. | (coge intrare quoscumque inveneris *a.*)
— μου ante ὁ οικος AB.*Mai.*D*Gr.*RLX K. *e.* (Memph.) | ‡post ⊊. PΔ. rel. (om. μου B.*Btly.Bch.*)
24. των ανδρων εκεινων *Eus.* in Luc. 189. 190. | των ανθρωπων D. *m.* ex hominibus illis *e.*
— κεκλημενων] add. et non venerunt *a.l.*
— ad fin.] add. πολλοι γαρ εισιν (δε εσονται X.) κλητοι ολιγοι δε εκλεκτοι X. 1*mg.* 69. E*mg.*GF*mg.lit.rub.*HV²Γ Λ. Syr.Hier.marg. Æth.*a.*
25. αυτῳ] τῳ Ιησου EGH.
— πολλοι Vulg. *f.i.* Syrr.Pst.&Hcl. rel. | om. D. *a.b.c.e.ff.l.* Syr.Crt.
— προς αυτους] αυτοις D.
26. μισει] πεισει D*.
— αυτου ADXΔ. 1. 69. EFGHKMUV Λ*Tf.* | ‡ἑαυτου ⊊. BRLSsΓ. *Orig.Int.* ii. 477ᵃ. | om. *e. Orig.* i. 299ᵇ. *Orig.Int.* ii. 438ᵈ.
— μητερα] add. αυτου D. Syrr.Crt.&Pst. Memph. | Contra, *Orig.* i. ‖(και τ. γυν. κ. τ. τεκνα *post* αδελφας Syrr.Crt. &Pst.)
26. ετι τε BRLΔ. | ‡ετι δε ⊊. AD *Gr.* rel. Vulg. *c.f.ff.* | ετι και *Orig.* i. 299ᶜ. insuper et *a.* adhuc et *e.* etiam et *b.*
— ἑαυτου] post ψυχην B. 69. (αυτου 69.) | Contra, ADL. rel. *Orig.* i.
— ειναι ante μου μαθητης BRLXMS. *Fuld.* Syr.Hcl. Memph. Æth. | ‡post ⊊. ADΔ. 1. rel. *a.b.c.e.f.ff.* Syrr.Crt. &Pst. Goth. *Orig.* i. *Hil.* 330ᵉ. | μου ειναι μαθ. 69. K. Vulg. *Orig.Int.* ii. *Eus.* Theoph. 144. *Hil.* 330ᵇ. | μαθ. ειναι μου F.
27. om. ver. R. 69. M*Γ. | Contra, ABD L. rel. vv. *Orig.Int.* ii. 477ᵃ.
— και ὁστις AX. rel. Vulg. *a.b.c.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. | και ὁς D. | ὁστις ουν B. (om. seq. ου B*.*Rl.* add.².sil.*Mai.*) et si *e.f.* (quicumque enim Arm.) | ὁστις L. Memph. (Æth.) ὁς tantum *Iren.Gr.* 16.
— βασταζει] -σει F.
— αυτου DL*. rel. *Iren.Gr.* 16. | ἑαυτου ABL²ΔM².
— ερχεται] ακολουθει K. Memph. *Iren. Gr.* 16. ακολουθηση *Orig.* iii. 685ᵇ.
— ειναι μου μαθ. BLXΔEFGHVΛ. *Am.*². *For. b.e.f.* (Syr.Hcl.) Goth. | ‡μου ειναι μαθ. ⊊. A. 1. KM²SsU. Vulg.

21. *om.* huc *Am.* | 24. gustavit *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. ΝΕ′ ρπγ Memph.[Theb.] ι Goth. Arm. Æth. 27. *στ. ἑαυτοῦ* ¶ F

στάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται ‡ εἶναί μου" μαθητής. [28] τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει † ‡ εἰς" ¶ ἀπαρτισμόν; [29] ἵνα μή ποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται ‡ αὐτῷ ἐμπαίζειν," [30] λέγοντες ὅτι Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. [31] ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ‡ ἑτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν" εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλεύεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ‡ ὑπαντῆσαι" τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; [32] εἰ δὲ μή γε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβείαν ἀποστείλας ρπδ ε ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. [33] οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναται ‡ εἶναί μου" μαθητής. [34] y § καλὸν *[οὖν]" τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ *καὶ" τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; [35] οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν

y Matt. 5:13. Mar. 9:50. § Theb. ρπε β

suam et venit post me, non potest meus esse discipulus. [28] (183, 10.) Quis enim ex vobis volens turrem aedificare nonne prius sedens computat sumtus qui necessarii sunt, si habet ad perficiendum? [29] ne postea quam posuerit fundamentum et non poterit perficere, omnes qui vident incipiant inludere ei [30] dicentes quia hic homo coepit aedificare, et non potuit consummare. [31] Aut qui rex iturus committere bellum adversum alium regem non sedens prius cogitat si possit cum decem milibus occurrere ei qui cum viginti milibus venit ad se? [32] Alioquin adhuc illo longe agente legationem mittens rogat ea quae pacis sunt. [33] (184, 5.) Sic ergo omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quae possidet non potest meus esse discipulus. [34] (185, 2.) Bonum est sal: si autem sal quoque evanuerit, in quo condietur? [35] Neque in terram

---

c.ff. (Æth.) | *μου μαθ. ειναι* D. (*a.*) (Syrr.Crt.&Pst.)

28. *γαρ*] *δε* D. (Æth.) | om. *a.b. Orig.* iii. 778[d].

— *θελων*] praem. *ὁ* EHMSUVΓΛ*. | Contra, ABDRL. 33. rel.

— *ει*] om. L.

— *εχει*] †add. *τα* ⸗. AXΔ. 1. 33. rel. *a.f.* Goth. (Arm.) | om. BDRL. Vulg. *b.c.e.ff.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Æth. ut vid. *Orig. Int.* ii. 145[f].

— *εις* ABDRLΔ. 33. 69. EGHK *Tf.* MS UΓΛ. | ‡*προς* ⸗. X. 1*s*. VF*s*. *Orig.* ap. Gb. ? ubi? (vid. ver. 32.)

29. *αυτου*] om. U.

— *θεμελιον*] *-ον* 69.

— *και μη Petr. Alex.* Routh. iv. 37. | om. *και* D. *a.e.*

— *ισχυοντος* ABR. rel. | *ισχυσαντος* LXΔ. 1. U. (*Petr. Alex.*) | add. *αυτου* S. | *ισχυσῃ* D. Latt.

— *εκτελεσαι Petr. Alex.* vid. *Orig.* iii. 778[d]. | *οικοδομησαι και* D. *e.*

— *αρξωνται....λεγοντες ὁτι* (ver. 30.) Vulg. *f.* (vid. *Orig.* iii.) | *μελλουσιν λεγειν* D. *e.* dicent *a.b.(c.)ff.i.*

— *αρξωνται* ABL. rel. | *-ξονται* RX. 69. EUΓ. *Petr. Alex.*

— *αυτῳ* ante *εμπαιζειν* ABRLX. 1. K U. | ‡post ⸗. ΔG *sic.* rel. Vulg. *f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Goth. *Petr. Alex.*

29. *αυτῳ*] *αυτον* 69.

30. *ὁτι*] om. D. Syr.Crt.

— *οικοδομειν*] add. turrim Syr.Crt.

31. *η τις*] *ει τις* 69.

— *ἑτερῳ βασιλει* ante *συμβαλειν* ABDR LX. 33. | ‡post ⸗. Δ. 1. rel. Latt. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. [Syrr.Crt.&Pst.]

— *ουχι*] *ουκ ευθεως* D.

— *πρωτον*] ante *καθισας* 1. *b.e.f.* | Contra, Syr.Hcl. | om. *καθ.* Syr.Crt.&Pst.

— *βουλευεται*] *-σεται* B. (*a.*)*b.*(*f.*)

— *ει*] *η* Γ.

— *δυνατον* U.

— *ὑπαντησαι* ABDRXΔ.1.33.69([1]corr.). (post *αυτον* D.) | ‡*απαντησαι* ⸗. L. rel.

— *αυτον*] *αυτῳ* 69.

32. *ετι*] om. Δ. Æth.

— *αυτου* ante *πορρω* BDLX. 1. 69. Latt. | post ARΔ. 33. EGHKMSUVΓΛ. Goth. | (post *οντος* add. a loco pugnae Syr.Crt. add. ab eo Syr.Hcl.†)

— *πρεσβειαν*] post *απεστειλας* D. *e.* Æth.

— *τα* ADRLX. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Æth. ut vid. | om. BΓ. (*a.*)*b.c.e.ff.i.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. ut vid. Goth. Arm.

— *προς* ADRLX. 69 *sic.* rel. | *εις* BK. Arm. (vid. ver. 28.)

33. *ουν*] om. Λ.

— *πας εξ ὑμων*] *και εξ ὑμων πας* D. | *πας ὁ εξ ὑμ.* VΓ.

— *πασιν* ABL. rel. vv. | om. DR.

— *ἑαυτου ὑπαρχουσιν* ABRL. rel. | *ὑπαρχ. αυτου* DKM.

— *ειναι μου μαθητης* BRL. 33. *a.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. | ‡*μου ειναι μαθητης* ⸗. AX. rel. Vulg. *f.* Arm. *Orig. Int.* ii. 104[e]. 438[d]. 477[a]. [Æth.] | *μου μαθητης ειναι* DU(**Tf.*) *b.c.e.ff.i.* (Syr.Crt.)

34. *καλ. τ. αλ.*] om. Γ.

— *καλον*] add. *ουν* BLX. 69. Memph. W.&MSS. ("quia" Theb.) | *om. ⸗. ADRΔ. 1. rel. vv. (vid. Mar. ix. 50.)

— *ἁλας bis*] *ἁλα* D.

— *δε και* BDLX. *Am. a.b.c.g*[1,2]*.l.* Syrr. Crt.&Pst. | *om. *και* ⸗. AR. rel. Vulg. *Cl. e.f.ff.i.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. v. 10. Mar. ix. 50.) (*γαρ* tantum *Orig.* i. 794[d].)

— *μωρανθῃ Orig.* i. 794[d]. | *μαρανθῃ* 69.

— *αρτυθησεται*] *-θησεσθε* 69 *Scr. ἁλισθησεται* 1. 33.

35. *εις γην*] *εις την γην* D. 69. | Contra, *Orig.* i. 794[d]. [Æth.]

---

27. esse meus [1]*Am.*** | 28. non prius *Cl. Am.*** | habeat *Cl.* | 29. potuerit *Cl.* | 31. quis rex *Cl.* | 34. *om.* quoque *Cl.*

A B D [P] [Q] (R). L X Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓ Λ.

εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

neque in sterculinum utile est, sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi audiat.

XV. ρπϛ β

104 [1] Ἦσαν δὲ ‡ αὐτῷ ἐγγίζοντες″ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ¶ ἁμαρτωλοί, ἀκούειν αὐτοῦ. [2] καὶ διεγόγγυζον οἵ * τε″ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, λέγοντες ὅτι Οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. [3] Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων, [4] [z] Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ‡ ἀπολέσῃ″ ‡ ἐξ αὐτῶν ἕν,″ οὐ καταλείπει τὰ ‡ ἐνενήκοντα″ ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, § ἕως εὕρῃ αὐτό; [5] καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ‡ αὐτοῦ″ χαίρων, [6] καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς, Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. [7] λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ‡ ἐνενήκοντα″ ἐννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσιν μετανοίας. [8] ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν,

1. ἐγγίζ. αὐτῷ ¶ R

Nϛ′ ρπζ ε

[z] Matt. 18:12-14.

4. ἀπολέσας – ἐν ἐξ αὐτ.

§ F

6. συγκαλεῖται

7. ἐν τ. οὐρ. ἔσται

ρπη ι

[1] (186, 2.) Erant autem appropinquantes ei publicani et peccatores ut audirent illum. [2] Et murmurabant Pharisaei et scribae dicentes quia hic peccatores recipit et manducat cum illis. [3] (187, 5.) Et ait ad illos parabolam istam, dicens, [4] Quis ex vobis homo qui habet centum oves, et si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit nonaginta novem in deserto et vadit ad illam quae perierat, donec inveniat illam? [5] Et cum invenerit illam, imponit in umeros suos gaudens, [6] et veniens domum convocat amicos et vicinos, dicens illis, Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam quae perierat. [7] Dico vobis quod ita gaudium erit in caelo super uno peccatore paenitentiam habente quam super nonaginta novem iustis qui non indigent paenitentia. [8] (188, 10.) Aut quae mulier habens dragmas decem, si perdiderit drag-

35. *ευθετον εστιν*] om. H.
— *βαλλουσιν* (*c.*)*e.*|*βαλουσιν* M. (Vulg.) *b.*(*f.*)(*ff.*)
— *αυτο*] *αυτω* L. 69. EΓ.
— *ὁ εχων* ad fin.] om. Theb.
1. *αυτῳ εγγιζοντες παντες* AB. 1. 69. KM U. Goth. | *αυτῳ παντες εγγιζοντες* R L. | ‡*εγγιζοντες αυτῳ παντες* ⸗. DX. rel. *a.e.f.ff.i.* Syr.Hcl. Memph. Arm. [Theb. Æth.] | *εγγιζ. αυτῳ* (om. *παντες*) Vulg. *b.c.l.* Syrr.Crt.&Pst.
— *οἱ ἁμαρτ.* ABRL. rel. | om. *οἱ* DU. Arm.
— *αυτου*] *αυτω* Γ.
2. *οἱ τε* BDL. | *om. *τε* ⸗. AX. rel. Memph.
— *φαρισαιοι.... γραμματεις*] transpon. A. 69. Syrr.Crt.&Pst.(ctra, Hcl.) Æth.
— *προσδεχεται*] *προσδεται* D*.
3. *λεγων*] om. D. 69. *b.e.* Syrr.Crt.&Pst. (ctra, Hcl.) Arm.
4. *εχων*] *ὃς ἐξει* D. (*ὃς εχει Meth.* de Conv. Virg. 79[d].)
— *απολεσῃ* B*ap.*Rl.Mai.*D. *Meth.* (vid. ver. 8.)|‡*απολεσας* ⸗. AB[2]LX.1.33.rel.
— *ἐξ αυτων* ante *ἐν* BD *Gr.* 1. 69. *e.* | ‡*post* ⸗. AL. 33. G *sic.* rel. (Latt.) Syrr.Crt.Pst.&Hcl. rel. (vid. *Orig.* iii. 314[e].?) *Meth.* (vid. Matt. xviii. 12.)
4. *ου καταλειπει* ABX. 1. rel. | *ουχι καταλειπει* L. 69. (non 1.) Memph. (vid. *οὐχι* Matt.) | *ουκ καταλ.* Δ. (*καταλειπη* ES*Λ.) | *ουκ αφιησι* D. Theb. *Meth.*
— *ενενηκοντα* AB.*Mai.*DLXΔ. 1. 69. E GHKMSUVΓΛ. | ‡*εννεν.* ⸗.
— *εννεα*] add. *προβατα* 69*.
— *πορευεται επι το απολωλος* Vulg. *b.c. ff.* Syrr.Pst.&Hcl. rel. (*Meth.*) | *απελθων το απολωλος ζητει* D. (*a.*)(*e.*)(*f.*) (Syr.Crt.) (Memph.) (Theb.) | (*το απολ.*] unam Theb.)
— *ἑως*] add. *οὐ* AΔ. 1. 69. MUΛ. | om. BDLX. rel. *Meth.*
5. *επιτιθησιν*] om. 1.
— *αυτου* B.*Mai.*DLX. 1. 69. FKΓΛ. *Meth.* de Conv. Virg. 79[d]. | ‡*ἑαυτου* ⸗. AΔ. rel.
6. *και ελθων εις τον* (*Meth.*) | *ελθων δε εις τον* D. (*ελθω* D*. om. *τον* D*.*Meth.*) Theb.
— *συγκαλει* ABL. rel. | *-λειται* D. 1. 69. FΛ. *Meth.* (vid. ver. 9.)
— *τους γειτ.* (*Meth.*) | *τας γειτ.* 1. Γ.
— *αυτοις*] om. Γ. Memph.W. *Meth.*
— *συγχαρητε Meth.* | *-χαιρητε* Δ.
— *το*] *τον* Δ. | *την sic* U.
— *προβατον*] *προσωπον* 69*(corr.[1].)
7. *λεγω*] add. *δε* D. Syr.Crt. (*dico ergo e.*)
— *ὁτι*] add. *gaudet super ea magis* Syr. Hcl.
— *εν τῳ ουρανῳ*] post *εσται* ADX. 1. rel. [h. F.] Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. (Arm.) Æth. *Cypr.* 72. | *ante εσται* BL. 33 *ut vid.*
— *επι* 2°.] add. *τοις* F.
— *ενενηκοντα* AB.*Mai.*DLXΔ. 1. 69. E FGHKMSUVΓΛ. | ‡*εννεν.* ⸗.
— *δικαιοις*] *δικαιων* X.
— *ου χρειαν εχουσιν Orig.* i. 213[d]. iii. 224[f]. (*εχωσι* 1.) | *ουκ εχουσιν χρειαν* D.
8. *δραχμας* Vulg.*Cl. a.c.* | *δραγμας* AL XF. *Am. f.* | *δραγχ.* 69. dracmas *b.* denarios *e.*
— *εχουσα*] ante *δραχμ.* D. Latt. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Æth.
— *δεκα*] om. 1.
— *εαν απολεσῃ*] *και απολεσασα* D.
— *απολεσῃ*] *-σει* E. | *αναπυλεση* L.
— *δραχμην* Vulg.*Cl.* Syr.Hcl. (et mg. *Graece.*) Goth. Arm. Æth. (*δραγχην* A. *δραγμην* XF. *Am. f. δραγχμην* 69.) | om. D. (*a.*)*b.c.e.ff.i.l.* (Syrr.Crt.

4. inveniat eam *Cl.* | 5. invenerit eam *Cl.* | 7. paen. agente *Cl.* | 8. sq. drachmas, etc. *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

¶ E*

οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς,¶ ἕως ‡ οὗ″ εὕρῃ; [9] καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖται τὰς φίλας καὶ † γείτονας λέγουσα, Συγχάρητέ

9. συγκαλεῖ ρπθ ε

μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. [10] οὕτως λέγω ὑμῖν, ‡ γίνεται χαρὰ″ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

NZ′ ρϟ ι

105 [11] Εἶπεν δέ, Ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς· [12] καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί, Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. ‡ ὁ δὲ″ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. [13] καὶ μετ᾽ οὐ πολλὰς ἡμέρας

§ P
§ R

συναγαγὼν § ‡ πάντα″ ὁ § νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν

¶ F

αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. [14] δαπανήσαντος δε ¶ αὐτοῦ

§ Q

πάντα § ἐγένετο λιμὸς ‡ ἰσχυρὰ″ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην· καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι, [15] καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. [16] καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ

16. χορτασθῆναι ἐκ τ. κερ.

ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς

17. ἔφη

ἐδίδου αὐτῷ. [17] εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπεν, Πόσοι

mam unam, nonne accendit lucernam et everrit domum et quaerit diligenter, donec inveniat? [9] Et cum invenerit, convocat amicas et vicinas dicens, Congratulamini mihi, quia inveni dragmam quam perdideram. [10] (189, 5.) Ita dico vobis gaudium erit coram angelis dei super uno peccatore paenitentiam agente.

[11] (190, 10.) Ait autem, Homo quidam habuit duos filios. [12] Et dixit adulescentior ex illis patri, Pater, da mihi portionem substantiae quae me contingit. Et divisit illis substantiam. [13] Et non post multos dies congregatis omnibus adulescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam, et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose. [14] Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, et ipse coepit egere: [15] et abiit et adhesit uni civium regionis illius, et misit illum in villam suam ut pasceret porcos. [16] Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant; et nemo illi dabat. [17] In se autem reversus dixit,

---

&Pst.) Memph. Theb. (unam ex eis *a.* Syrr.Crt.&Pst.)

8. *ουχι*] *ουχ* 69.
— *λυχνον*] *λυχνιαν* Γ*Tf.*
— *σαροι*] *σαρει* 69.
— *ἑως οὐ* B(L)(X). 1. 33. (*ἑως σου* L X.) | ‡*ἑως ὁτου* ⊊. AΔ. rel. [h. F.] | *ἑως* tantum D. 69.
— *εὑρῃ*] *-ρει* Γ.

9. *συγκαλειται* AD. 1. 69. rel. [h. F.] | *συγκαλει* BLXΔKU. (vid. ver. 6.)
— *γειτονας*] †praem. *τας* ⊊. A(D)X. rel. (*τους* M.) | om. BL. (*τας γειτονας και φιλας* D.)
— *την δραχμην* BL. rel. Vulg.*Cl. c.* (om. *την*, D. et habent *δρ.* post *απωλεσα* D. *e.*) | *τ. δραγχην* A. *τ. δραγχμην* 69. *Am. f.* ‖add. *μου f.* Theb. (om. seq. *ἡν απωλεσα b.i.*) dracmam *a.b.i.* denarium *e.*

10. *γινεται* ante *χαρα* BLX. 33 *ut vid.* (Syrr.Crt.&Pst.) (Æth.) | ‡post ⊊. A Δ. rel. Syr.Hcl. Theb. Goth. *Orig. Int.* iv. 468e. | *χαρα εσται* D. 69. Latt. Arm. [Memph.] (vid. ver. 7.) ‖add. *εν ουρανῳ* 69. (vid. ver. 7.)
— *των αγγ.*] om. *των* B. (coram omnibus angelis Syr.Crt.)
— *επι*] *εφ᾽* [E.]

11. *ειπεν δε*] dicebat illis iterum Syrr.Crt. &Pst. (praem. "et" & add. "Jesus" Pst.) | om. 69. [E.]

12. *αυτ. τῳ πατρι* Vulg. *f.* Syr.Hcl. rel. | om. *ff*(*Blan.*) illi *a.b.c.ff*(*Sabat.*) Syrr.Crt.&Pst. (om. *αυτων e.i.*)
— *επιβαλλον*] add. *μοι* D. Latt. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. (Memph. Theb.) Goth. Æth. | Contra, rel. Arm. | (da mihi haereditatem quae contigit mihi Syr. Crt.)
— *της ουσιας* Syr.Hcl.et mg.*Graece.* | e domo tua Syrr.Crt.&Pst.
— *ὁ δε δι.* ABL. Memph. (Theb.) | ‡*και δι.* ⊊. DΔ. rel. Latt. Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth.
— *βιον*] add. *αυτου* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Theb. Goth.

13. *μετ᾽ ου ε.* | *ου μετα* D. (Latt.)
— *παντα* BDP. | ‡*ἁπαντα* ⊊. ALX. rel. | omne quod contingebat ei Syrr. Crt.&Pst. (Theb.)
— *νεωτερος*] *νωτερος* F.
— *και εκει*] *κακει* D. 69. G.
— *την ουσιαν αυτου*] *ἑαυτου τον βιον* D *Gr.*
— *ζων ασωτως*] in illis cibis qui non decebant, nam vivebat prodige cum meretricibus. Syr.Crt. (*ασωτως*] *-τος* FΛ.)

14. *λιμος*] *λοιμος* 69*.
— *ισχυρα* ABDR* ut vid. L. 1. 33. | ‡*ισχυρος* ⊊. P*Tf.*QR²X. rel.
— *και αυτ. ηρξ. ὑστερ.*] om. Syr.Crt.
— *ὑστερεισθαι*] praem. *του* AG *sic* MS ΓΛ.

15. *των πολ.*] om. *των* Δ.
— *αυτον*] add. *ὁ πολιτης* Λ.
— *αυτου*] om. D. Syrr.Crt.&Pst. Æth.

16. *και* 1°.] om. G.
— *και επεθυμει*] *και απεθυμει* Δ. | (*και πεθυμει* D*.)
— *γεμισαι την χοιλιαν αυτου* APQXΔ. rel. Vulg. *a.b.c.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | *χορτασθηναι* BDRL. 1. 69. *e.f.* Theb. Goth. *ut vid.* Æth. (vid. cap. xvi. 20.) | manducare (tantum) Syr.Crt.
— *απο* AP*Tf*QXΔ. rel. | *εκ* BDRL. 1. *Orig.* iii. 982e. ("de" Latt.)
— *ουδεις*] add. *τις* 69. (Contra, *Orig.* iii. 982d.)
— *αυτῳ*] *τω* D*.

17. *ἑαυτον*] *αυτον* L.
— *ειπεν* ADPQR. rel. | *εφη* BL. 69.
— *ποσοι*] *πως οἱ* X. 69. ‖add. *αρτι* L. Syr.Pst.

8. evertit *Am.*

A B D P (Q) R. L X Δ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓΛ.

μίσθιοι τοῦ πατρός μου ‡ περισσεύονται″ ἄρτων, ἐγὼ δὲ * ὧδε″ λιμῷ ἀπόλλυμαι. [18] ἀναστὰς πορεύσομαι
17. περισσεύουσιν — λιμῷ [ὧδε] πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ, Πάτερ, ἥμαρτον
εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· [19] † οὐκέτι εἰμὶ
ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν
μισθίων σου. [20] καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα
20. πατ. ἑαυτοῦ ‡ αὐτοῦ.″ ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν
αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμὼν
ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν
§ E* αὐτόν. § [21] εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ υἱός, Πάτερ, ἥμαρτον
21. ὁ υἱὸς αὐτῷ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, † οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος
¶ Syr. Crt. κληθῆναι υἱός σου.¶ [22] εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς
δούλους αὐτοῦ, * [Ταχὺ]″ ἐξενέγκατε † στολὴν τὴν
πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς
τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας·
23. καὶ ἐνέγκαντες [23] καὶ ‡ φέρετε″ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε καὶ
φαγόντες εὐφρανθῶμεν, [24] ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου
νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, † ‡ ἦν ἀπολωλὼς″ καὶ εὑρέθη.

Quanti mercennarii patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereo. [18] Surgam et ibo ad patrem meum et dicam illi, Pater, peccavi in caelum et coram te, [19] et iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum de mercennariis tuis. [20] Et surgens venit ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset, vidit illum pater ipsius, et misericordia motus est et accurrens cecidit supra collum eius et osculatus est eum. [21] Dixitque ei filius, Pater, peccavi in caelum et coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus. [22] Dixit autem pater ad servos suos, Cito proferte stolam primam et induite illum, et date anulum in manum eius et calciamenta in pedes, [23] et adducite vitulum saginatum et occidite, et manducemus et epulemur, [24] quia hic filius meus mortuus erat et revixit, perierat et inventus

17. μισθιοι] add. in domo Vulg.*Cl.* Syrr. Crt.& Pst. Arm.
— περισσευονται ABP. 1. | ‡περισσευουσιν ⸗. DQRL. rel. | περισσευσιν Γ.
— ὡδε] ante λιμῳ B.*Bch.*DR. 1. U(*supra ras.*) Latt. Syrr.Crt.& Pst. Memph. Arm. Æth. | ὡδε post λιμῳ B.*Btly. Mai.*L. *e.* Syr.Hcl. | *om. ⸗. APQX. rel. Theb. Goth.
— λιμῳ] λοιμῳ 69*.
18. πορευσομαι] -σωμαι Γ. | πορευομαι R.
— ερω] ερωτω 69.
19. om. vcr. usque ad *υἱος σου* 1.
— ουκετι] †praem. *και* ⸗. PX*sic.* 69*s.* GM. *Am.* g^1. Syrr.Crt.& Pst.& Hcl. Arm. | om. ABDQRLΔ[E]HKSUVΓ Λ. Vulg.*Cl. a.b.c.e.f.ff.*g^2. Memph. Theb. Goth. Æth.
— υἱος] post *σου* D.
— ποιησον με ὡς....ad *κληθηναι υἱος σου* ver. 21. fin.] om. R*(habet a man. rec. in marg. superiori.)
20. ηλθεν] om. A*.
— αυτου DPQR*man.rec.*LX. 69. HKM Λ.| ‡ἑαυτου ⸗. ABΔ. 1*s.* EGS*s*UVΓ*sic.*
— μακραν] praem. *ου* PX. 33.
— απεχοντος] εχοντος Δ.
— ευσπλαγχν. Γ*Tf.*] add. surrexit Arm.
— επεπεσεν] ενεπεσεν D. | επεσεν 1. 69. Arm.
— και κατ.] om. *και* D*.
21. ειπεν δε αυτῳ ὁ υἱος APQR*man.rec.* rel. Latt. Syr.Hcl. (Goth.) (*αυτου* Λ.) et dixit ei filius ejus Syrr.Crt.& Pst. Æth. | ειπεν δε ὁ υἱος αυτῳ BL. 1. Memph. (Theb.) | ὁ δε υἱος ειπεν αυτῳ D. ille autem dixit *e.* ‖(*πατερ* seq. *non om.* K.)
21. και ενωπ.] om. *και* P.
— ουκετι] †praem. *και* ⸗. PQR*man.rec.* X. rel. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Goth. Arm. ed. | om. ABDL. 1. K. Latt. Memph. Theb. Arm.MSS. Æth.
— υἱος σου] *σου υἱος* D. ‖add. *ποιησον με ὡς ἑνα των μισθιων σου* BDX. 33. U. *Tol. Gat. Mm. Bodl.* Syr.Hcl. Æth. | non addunt APQR(ut liquet.)L. 1. rel. Latt. rel. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. (hiat Syr.Crt.) "Nec dicit omnia quae dicturum se esse promiserat sed usque ad illud, Non sum dignus vocari filius tuus. Hoc enim vult fieri per gratiam quo se indignum esse per merita fatetur. Non addit quod in illa meditatione dixerat, Fac me sicut unum de mercenariis tuis. Cum enim panem non haberet, vel mercenarius esse cupiebat: quod post osculum patris generosissime jam dedignatur." *Aug.* Quaes. Ev. ii. 33. 4. (Ed. Bass. iv. 343.)
22. δουλους] παιδας 1.
— ταχυ ante εξεν. B(D)LX. Latt. Syr. Hier. Memph. Goth. Arm. Æth. (ταχεως D.) | post εξεν. Syr.Hcl.* | *om ⸗. APQR. rel. Syrr.Pst.& Hcl.txt. Theb.
22. εξενεγκατε] εξενεγκαντες AE* *ut vid.*
— στολην] †praem. *την* ⸗. D^2RX. rel. Arm. | om. ABD*PQLK*.
— και ενδ.] om. *και* A.
— την ante χειρα] om. B*Ln.Tf.*(contra, *Mai.* sil. *Btly.Bch.*)
— ποδας] add. *αυτου* DPX. 69. G. Vulg.*Cl. a.b.f.l.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. [*e.* Syr.Pst.] | Contra, ABQ*Tf.*RL. rel. *Am. c.ff.*$g^{1,2}$.
23. φερετε BRLX. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth. | ‡ενεγκαντες ⸗. AP(Q*Tf.*). rel. Goth. (*ενεγκοντες* Q *Tf.*ΔGV.) | ενεγκατε D. Theb.
— τον μοσχον τον σιτευτον] τον σειτευτον μοσχον D. *e.* (vid. *Clem.* Theod. 969.) | (σιτευρον Δ. et vers. 27, 30.)
— θυσατε] praem. *και* DX. Latt. Syr. Hcl. Arm. Æth.
— φαγοντες *e.f.* Theb. Goth. | φαγωμεν *και* D. Vulg. *a.b.c.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth.
24. ουτος] post ὁ υἱος *μου* 69. K.
— ὁ υἱος] post *μου* A.
— ανεζησεν ADPQ*Tf.*R. rel. Latt. Syr.

17. *praem.* in domo *ante* patris *Cl.* | 18. dicam ei *Cl.* | 19. *om.* et *Cl.* | 20. super coll. *Cl.* | 22. pedes ejus *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. (C.) P. H. Memph. (Theb.) Goth. Arm. Æth.

καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. [25] ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν, [26] καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί *ἂν" εἴη ταῦτα. [27] ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι Ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. [28] ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ ‡δὲ" πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. [29] ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρὶ *αὐτοῦ", Ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· [30] ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος, ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ *τῶν" πορνῶν, ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν ‡σιτευτὸν μόσχον." [31] ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ,¶ Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν· [32] εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ‡ ἔζησεν," καὶ ἀπολωλὼς † καὶ εὑρέθη.¶

¶ Q

¶ Theb.

est. Et coeperunt epulari. [25] Erat autem filius eius senior in agro: et cum veniret et appropinquaret domui, audivit symphoniam et chorum, [26] et vocavit unum de servis et interrogavit quae haec essent. [27] Isque dixit illi, Frater tuus venit, et occidit pater tuus vitulum saginatum, quia salvum illum recepit. [28] Indignatus est autem et nolebat introire. Pater ergo illius egressus coepit rogare illum. [29] At ille respondens dixit patri suo, Ecce tot annis servio tibi et numquam mandatum tuum praeterii, et numquam dedisti mihi hedum ut cum amicis meis epularer: [30] sed postquam filius tuus hic qui devoravit substantiam suam cum meretricibus venit, occidisti illi vitulum saginatum. [31] At ipse dixit illi, Fili, tu semper mecum es, et omnia mea tua sunt: [32] epulari autem et gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat et revixit, perierat et inventus est.

Hcl. Goth. Æth. *Orig. Int.* iv. 485[a]. | *εζησεν* B. Syr.Pst. Memph. Arm. (vid. ver. 32.) ‖†add. *και* ⊂. Δ. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. (vid. ver. 32.) | om. ABDPQ*Tf.*RLX. 1. 69. Latt. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. (h. Theb.)

24. *ην απολωλως* ABL. Memph. | ‡*απολωλως ην* ⊂. PX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. (*απολωλος* R. 69. G(XKMΓap.*Tf.*) ‖ om. *ην* DR*sic.*Q*Tf.* 69. (vid. ver. 32.)

— *εὑρεθη* BDQ*Tf.*L. rel. (h. R.) | *ηυρ.* APEGHVΛ. ‖praem. *αρτι* D.

— *ηρξατο* 1 *Wtst.*

25. *εν αγρῳ*] praem. *ὡς* M.

— *και ὡς ερχομενος*] *ελθων δε και* D. (Theb.) | (*ὡς*] *ὁς* L.)

— *ηγγισεν*] -*ζεν* A. 69. M. | *εγγισας* D.

— *τῃ οικιᾳ*] praem. *εν* X*sic.*

— *και χορων*] om. *και* 1. Syr.Pst. (Contra, *Orig.* iii. 614[c].) | (*χοιρων* A*.) multorum Syr.Pst.

26. *παιδων*] add. *αυτου St.* 3. Theb. illorum Æth. | Contra, *Elz.* ABDPQ *Tf.*RLXΔ. 1. 33. 69. EGHKMS*s*UVΓ Λ. vv.

— *τι *αν"* BPQ*Tf.*RX. 1. 69. *a.b.e.f.* | *τινα* LΛ. *Am. c.ff.g*[1]*.i.* | *τι* (*om. *αν*) ⊂. AD. rel. Vulg.*Cl.*

— *ειη ταυτα*] *ει ταυτα* PEΓ*Tf.* | *ειη τουτο* KM. | *θελει τουτο ειναι* D.

27. *αυτῳ*] om. D.

27. *τον μοσχον τον σιτευτον*] *τον σιτευτον μοσχον* D. ‖add. *αυτῳ* D. (Theb.)

28. *οργισθη* X*Tf.*H.

— *ηθελεν* BDΔ. 1. 33. rel. Vulg. *b.e.f.* Syrr.Pst.&Hcl. | *ηθελησεν* APQ*Tf.*R LX. *a.c.ff.i.*

— *ὁ δε* AB.*Btly.Mai.*DRLX. 1. 33. *a.b. c.e.f.ff.l.* (Syr.Pst.) Memph. Goth. Arm. (Æth.) | ‡*ὁ ουν* ⊂. PQ*Tf.* rel. Vulg. Syr.Hcl. [Theb.]

— *παρεκαλει e.* | *ηρξατο* D *Gr.* | coepit rogare (Latt.)

29. *τῳ πατρ. αυτου* AB.*Btly.Bch.*DPR. 69. GΛ. Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. (*τ. π. αυτῳ* Δ.) | *om. *αυτου* ⊂. B*ap. Mai.*Q*Tf.*LX. 33. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm.

— *ιδου*] om. X. | Ctra, *Tert.* de Pudic. 8.

— *εντολην σου παρηλθον* Syr.Hcl. (*Tert.*) | *παρεβην σου εντολην* D. *c.ff.* Syr.Pst.

— *εμοι*] om. K*. ‖*μοι* post *εδωκας* D. Latt. (exc. *e.f.*) Syr.Pst. Theb. (Contra, Syr.Hcl. Memph.)

— *ουδεποτε*] *ουκ* H.

— *εριφον*] *εριφιον* B. ‖add. *εξ αιγων* D. Memph. Theb.

— *ευφρανθω*] *αριστησω* D.

30. sic in D *τῳ δε υἱῳ σου τῳ καταφαγοντι παντα μετα των πορνων και ελθοντι εθυσας τον σιτευτον μοσχον.* (*e.*) (Syr.Pst. sed "possessionem tuam.")

30. *ὁ*] om. U.

— *σου*] post *τον βιον* 1.

— *τον*] om. P.

— *των* (ante *πορνων*) ADQ*Tf.*RL. Memph. Theb. | *om. ⊂. BPX*sic.* rel.

— *τον σιτευτον μοσχον* BDQRL. *e.* | ‡*τον μοσχον τον σιτευτον* ⊂. APXΔ. 1. 33. rel. (Latt.)

31. *ὁ δε*] add. *πατηρ* 69. (Syr.Pst.) (Æth.)

— *αυτῳ*] om. E.

— *τεκνον*] om. D. *a.* (om. mox *παντοτε c.e.*)

32. *δε*] *δει* 69. H.

— *και χαρηναι εδει* Vulg. *b.ff.i.* Syr.Hcl. (*εδει*] *δει* LH. *b.c.f.ff.i.l.* Theb.) | *εδει και χαρηναι* D. *a.c.f.* (Syr.Pst.) | *εδει και αγαλλιαθηναι* K*sic.* [*e.* Æth.]

— *ὁτι*] in Λ add.[1].

— *εζησεν* BRLΔ. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. | ‡*ανεζησεν* ⊂. ADP. rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. Æth. (vid. ver. 24.)

— *και απολωλως* ABPRL. rel. Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Æth. (-*λος* RX. 69. K*Tf.*M*Tf.*Γ.) | om. *και* DX. 1. 69. Latt. Memph. Theb. Arm. ‖†add. *ην* ⊂. PΔ. rel. Syr.Pst. | om. ABDR LX. 1. 33 *ut vid.* 69. Arm.ed.

— *εὑρεθη* BDRL. 33. rel. | *ηὑρεθη* AP EGHVΛ.

---

26. quid haec *Cl.* | 29. praeterivi *Cl.*

ABDPR. NH' LXΔ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓΛ.

XVI.

106 [1] Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς †, Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. [2] καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ ‡ δύνῃ″ ἔτι οἰκονομεῖν. [3] εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου § ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. [4] ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν μετασταθῶ * ἐκ″ τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ‡ ἑαυτῶν.″ [5] καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν ‡ χρεοφειλετῶν″ τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ, Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; [6] ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. ‡ ὁ δὲ″ εἶπεν αὐτῷ, Δέξαι σου ‡ τὰ γράμματα″ καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. [7] ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπεν, Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν κόρους σίτου. † λέγει αὐτῷ, Δέξαι σου ‡ τὰ γράμματα″ καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. [8] καὶ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν, ὅτι οἱ

2. δυνήσῃ

§ F

4. οἴκ. αὐτῶν

5. κυρ. αὐτοῦ

[1] Dicebat autem et ad discipulos suos, Homo quidam erat dives qui habebat vilicum, et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona ipsius. [2] Et vocavit illum et ait illi, Quid hoc audio de te? redde rationem vilicationis tuae: iam enim non poteris vilicare. [3] Ait autem vilicus intra se, Quid faciam, quia dominus meus auferet a me vilicationem? fodere non valeo, mendicare erubesco. [4] Scio quid faciam, ut cum amotus fuero a vilicatione recipiant me in domos suas. [5] Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui dicebat primo, Quantum debes domino meo? [6] At ille dixit, Centum cados olei. Dixitque illi, Accipe cautionem tuam et sede cito scribe quinquaginta. [7] Deinde alio dixit, Tu vero quantum debes? Qui ait, Centum choros tritici. Ait illi, Accipe litteras tuas et scribe octoginta. [8] Et laudavit dominus vilicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filii

---

1. δε και] om. και 69. SV. *b.e.f.i.* (Syr. Pst.) Memph. Goth. Arm. Æth. (Contra, Syr.Hcl.) et dixit parabolam Syr.Pst.
— μαθητας] †add. αυτου ⊽. APX. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. | om. BDRL. 69. *e.* Arm.
— οικονομον] -μους B*Rl.Mai.
— αυτῳ] om. Arm.
— ὑπαρχοντα αυτου] ὑπα tantum B*txt. *Rl.*
2. αυτον] om. D *Gr.* 69. Arm. | add. dominus suus *a.*(*c.*) Syr.Pst.
— οικονομιας σου BXΔ. 33. rel. Latt. Memph.Schw. rel. | om. σου ADPRL K. Memph.W.
— δυνῃ BDP. 1. (69 δυνει). *e.ff.* Syrr. Pst.&Hcl. Goth. | ‡δυνηση ⊽. ARLX. 33. rel. (Latt.) | δυνησει Λ.
3. ἑαυτῳ] αυτῳ Δ.
— την οικονομιαν] post απ' εμου RL. Vulg. *b.c.f.ff.g*[1]. Syr.Pst. | Contra, A BDP. rel. *a.* Syr.Hcl. Memph. Goth. [Æth.] (με της οικονομιας K.)
— απ' εμου] μου D. Arm. | om. *e.*
— επαιτειν] praem. και B. Syr.Pst. Memph. Æth. | Contra, ADPR. rel. Latt. Syr.Hcl. rel.
4. εγνων] εγνω L. | εγνοιν D*.
— μετασταθω] αποσταθω 69.
— εκ της B.*Btly.Bch.*D. 1. 69. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Æth. | απο της LX. (33. *a*....) Vulg. *b.c.e.f.ff.i.l.* (de *a.*) | *της tantum ⊽. APR. rel. (B ap. *Mai.*)
— δεξωνται] -ονται X. 69.
— ἑαυτων BPRX. | ‡αυτων ⊽. ADL. rel.
5. χρεοφ. ABT*f.*DPRLXΔΕFGHKMSVΓΛ. | ‡χρεωφ. ⊽. B.*Mai.* 1*s.* 69*s.* Us.
— ἑαυτου ABPRL. rel. | αυτου DX. 1. 69. FGMΛ.
— ελεγεν] ειπεν KM*sic.* (et dixit Syrr. Pst.&Hcl.)
6. βατους Syr.Hcl.mg.*Gr.* (*a.*)(*b.*)*ff.* | καδους D*. Vulg. *e.f.l.* | καβους D[2]. | βαδους LX. *Orig.* iii. 625[a]. (vasos *c.*) | βαττους 69.
— ελαιου *Orig.* iii. | ελαιω 69.
— ὁ δε ειπεν 2°. ABRL. 69. (*c.*) Memph. | ‡και ειπεν ⊽. PX. rel. Goth. Æth. | ειπεν δε D. *a.b.e.f.* [Syrr.Pst.&Hcl. Arm.]
— αυτῳ] om. 1. Memph.
— τα γραμματα BDL. *b.c.ff.* Memph. Goth. | ‡το γραμμα ⊽. APRΔ. 1. 33. rel. *e.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | το γραμματειον X. cautionem Vulg. *a.f.*
6. καθισας ταχεως] om. D. (vid. ver. 7.)
— ταχεως] post γραψον B. (non 33.) *e.* Syr.Hcl.* Arm. Æth. | ante APRL. rel.
7. επειτα] om. Syr.Pst. iterum Arm. "et" Æth.
— ἑτερῳ] praem. τῳ D.
— συ δε ποσ. οφ. ὁ δε ειπεν] om. D *Gr.*
— οφειλεις] ‖add. domino meo *a.c.ff.* Syr.Pst. Æth.
— κορους *Orig.* iii. 625[a]. | κοσους F.
— σιτου *Orig.* iii. | σιτων 69*. (corr.[1].)
— λεγει] †praem. και ⊽. APX. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. BRL. 69. Vulg. *b.c.e.f.* Syr.Pst. Memph. [*ff.*] | praem. ὁ δε D. (*a.*)
— τα γραμματα BDRL. 1. Vulg. *b.c.f.ff.* Memph. Goth. *Orig. Int.* ii. 96[e]. | ‡το γραμμα ⊽. AP. rel. *e.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | το γραμματειον X. cautionem *a.* (το γραμμαν Λ.)

3. aufert *Cl.* | 7. alii *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth, Arm. Æth.
9. Ἑαυτοῖς ποιήσατε

υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν. 9 ‡ καὶ ἐγὼ" ὑμῖν λέγω, Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ‡ ἐκλίπῃ" δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. 10 ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστιν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. 11 εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; 12 καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ‡ δώσει ὑμῖν;"

huius saeculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. 9 ‖ Et ego vobis dico, facite vobis amicos de mamona iniquitatis, ut cum defeceritis recipiant vos in aeterna tabernacula. 10 Qui fidelis est in minimo, et in maiori fidelis est, et qui in modico iniquus est, et in maiori iniquus est. 11 Si ergo in iniquo mamona fideles non fuistis, quod verum est quis credet vobis? 12 Et si in alieno fideles non fuistis, quod vestrum est quis dabit vobis?

[a] Matt. 6:24. ρϟα ε

107 13 [a] Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

ρϟβ ι

14 "Ηκουον δὲ ταῦτα πάντα † οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. 15 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ †.

13 (191, 5.) Nemo servus potest duobus dominis servire: aut enim unum odiet et alterum diliget, aut uni adherebit et alterum contemnet: non potestis deo servire et mamonae. 14 (192, 10.) Audiebant autem omnia haec Pharisaei, qui erant avari, et deridebant illum. 15 Et ait illis, Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus, deus autem novit corda vestra: quia quod hominibus altum est abominatio est ante deum.

---

7. γραψον] praem. καθισας 1. *c.* Syr.Pst. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. | praem. καθισας ταχεως 33. (vid. ver. 6.)
8. επηνεσεν] επηνησεν Λ.
— ὁτι 2°. Vulg. *f.*(*ff.*) | διο λεγω ὑμειν D. dixit autem ad discipulos suos *a.b. c.*(*e.*)*l.*
— οἱ] om. Λ *Tf.*
9. και εγω BRL. 1. | ‡καγω ⸗. ADPX. rel.
— ὑμιν] post λεγω DM. *a.c.ff.g*[1]. Syr. Pst. Æth.
— ἑαυτοις post ποιησατε ADPX. 33. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 268. *Clem.* 942. *Orig. Int.* ii. 162[e]. 338[a]. 666[a]. *Tert.* de Fuga. 13. (ἑαυτους H. ὑμιν *Clem.* 953.) | ante ποιησατε BRL.
— μαμωνα της αδικιας *Iren.* 268. *Clem.* 942. 953. *Orig. Int.* ii. 338[a]. *Tert.* adv. Marc. iv. 33. | αδικου μαμωνα D. *a. Orig. Int.* ii. 162[e]. 666[a]. (vid. ver. 11.) | της αδικιας του μαμωνα *Meth.* (*ap. Tf.*)
— εκλιπῃ B***Rl. Mai.*DRL. 1. εκλειπῃ AB.*Btly.*(*in coll.*)*Blc.*(2*Rl. Mai.*)X. 69. *a.*(*e.*) Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Arm. Æth. | ‡εκλιπητε ⸗. PF*s*Us. Vulg. *b.c.f.ff.g*[1]. Syr.Hcl.txt. Goth. Æth. *a. Iren.* 268. *Clem.* 942. 953. *Orig. Int.* ii. *bis. Meth.*(*ap. Tf.*) | εκλειπητε E*sic* G HKMSVΓ. | εκλειπειτε Δ. | εκλειπετε Λ.
9. δεξωνται *Clem. bis.* | -ονται 69.
— σκηνας] add. αυτων P. *b.* Syr.Pst. Æth. (Contra, *Iren. Clem. bis.*)
10. πιστος 2°.] πιστον Δ.
— ελαχιστῳ 2°.] ολιγῳ D. 1. *b.c.e.f.* (sic 1° *e.f.*)
— εστιν 2°.] γεινεται D.
11. μαμωνᾳ] μαμονα D*. 69(et supra).
— εγενεσθε] εγινεσθε 69.
— πιστευσει] -σῃ 69.
12. ει] om. Λ.
— εγενεσθε] εγιν. 69.
— ὑμετερον ADPR. rel. Vulg. *a.c.f.ff. g*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Orig. Int.* ii. 198[e]. iv. 575[d]. *diserte. Cypr.* 240. suum Æth. | ἡμετερον BL. *Orig.* iii. 168[f]. meum *e.i.l. Tert.* adv. Marc. iv. 33. | (....νον 33 *ut vid.* ?αληθινον e ver. 11.)
— δωσει ante ὑμιν DRL. 33. Vulg. *a.c. e.f.ff.g*[1]. Syr.Pst. Æth. *Orig.* iii. 168[f]. *Cypr.* | ‡post ⸗. ABP. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm. (ὑμων 69 *Scr.*)
13. ου δυνασθε....μαμωνα] om. F. (μαμονα D*.)
14. παντα *Orig.* iii. 269[a]. *Cypr.* 241. | om. D. *i.* Æth. *Orig.* iii. 490[c]. | ante ταυτα K. Vulg. Syr.Hcl.(ctra,Pst.)
— οἱ φαρισαιοι] †praem. και ⸗. APX *sic.* rel. Syr.Hcl. Goth. | om. B.*Mai.* DRL. Latt. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii.*bis. Cypr.* 241. ‖add. οἱ Δ. (praem. omnes Æth.)
— ὑπαρχοντες *Orig.* iii. 269[b]. | οντες 69. *Orig.* iii. 490[c].
— και εξεμυκτ.] om. και Λ. Arm. Æth. | Contra, rel. et 33. *Orig.* iii.*bis. Cypr.* 241.
15. αυτοις] προς αυτους Γ.
— εν ανθρωποις] -πῳ B***Rl. Mai.*
— του θεου] κυριου B. | Contra, ADPR. rel. *Tert.* adv. Marc. iv. 33. *Cypr.* 116. ‖†add. εστιν ⸗. XE. rel. Syrr.Pst. (&Hcl.) | om. ABDPRLΔ. 1. KSV[2]. Goth. Æth. (habent *ante* Vulg. *a.* (*b.*)*c.e.f.m.* Memph. *sic.* Arm. *Tert. Cypr.*

11. mamonae *Am.* | credit *Am.* | 13. diligit *Am.**

A B D (P) (R). ρϟγ L X Δ. ε 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓΛ. ρϟδ

§ Theb. ε

b Matt. 11:12, 13.

¶ R ρϟε

c Matt. 5:18. β

d Matt. 5:32. 19: 9. Mar. 10:11, 12. ΝΘ′ ρϟϛ

19. Ἄνθρ. [δὲ] ι

108 16 § b Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ‡ μέχρι″ ‡ Ἰωάνου″· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς ¶ αὐτὴν βιάζεται. 17 c εὐκοπώτερον δέ ἐστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. 18 d πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει· καὶ † ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.

109 19 ″Ανθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ᾽ ἡμέραν λαμπρῶς. 20 πτωχὸς δέ τις † ὀνόματι Λάζαρος † ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ‡ εἱλκωμένος,″ 21 καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ [τῶν ψιχίων] τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ‡ ἐπελειχον″ τὰ ἕλκη αὐτοῦ. 22 ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον † Ἀβραάμ·¶ ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. 23 καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ † Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον

¶ P

16 (193, 5.) Lex et prophetae usque ad Iohannen: ex eo regnum dei evangelizatur et omnis in illud vim facit. 17 (194, 5.) Facilius est autem caelum et terram praeterire quam de lege unum apicem cadere. 18 (195, 2.) Omnis qui dimittit uxorem suam et ducit alteram moechatur, et qui dimissam a viro ducit moechatur.

19 (196, 10) Homo quidam erat dives, et induebatur purpura et bysso, et epulabatur cotidie splendide: 20 et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus, 21 cupiens saturari de micis quae cadebant de mensa divitis; sed et canes veniebant et lingebant ulcera eius. 22 Factum est autem ut moreretur mendicus et portaretur ab angelis in sinum Abrahae: mortuus est autem et dives et sepultus est in inferno. 23 Elevans autem oculos suos, cum esset in tormentis, videbat Abraham a longe et Lazarum

---

16. μεχρι BRLX. 1. 69. *Clem.* 679. *Orig.* iii. 469d. | ‡ἑως ς. ADP. rel. *Orig.* iv. 116e. (vid. Matt. xi. 13.)

— Ιωαννου] add. επροφητευσαν D. vid. Matt. ("pervenerunt" *ante* Theb.) | Contra, *Orig.* iii. iv. *Orig. Int.* iv. 649d. *Tert.* adv. Marc. iv. 33.

— τοτε] τε D*.

— ευαγγελιζεται] -ζονται Λ.

— και πας....βιαζεται] om. G.

— εις] τις 1. 69 *sic.*

17. δε] om. 69.

— μιαν] post κεραιαν B. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. [Memph.] | Contra, rel. *Tert.* adv. Marc. iv. 33. | (μια κεραια F.)

18. μοιχευει 1°.] μοιχαται XKM. vid. Matt. xix. 9. et Mar. x. 11. (a μοιχ. ad μοιχ. om. *e.*)

— ὁ απολελ.] †praem. πας ς. AP*Tf.*X. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | om. BDL. 69. Latt. Memph. Theb. Arm. (Æth.) *Tert.* adv. Marc. iv. 33.

— απο ανδρος Latt. Syr.Hcl. Memph.ed. Theb. (Æth.) *Tert.* | om. D. Syr.Pst. Memph. *ap. Mill.* Goth. Arm. (vid. Matt. xix. 9.) | post γαμων X.

— μοιχευει 2°.] μοιχαται U. vid. Matt. xix. et Mar. x. 12.

19. ab init.] add. ειπεν δε και ἑτεραν παραβολην D. *Bodl.* (ἡ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου περιοχὴ παραβολή ἐστι καὶ παραβολικῶς εἴρηται, εἰ καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς μὴ προσέθηκε ταύτην τὴν προσηγορίαν τῷ διηγήματι Schol. ap. Matthaei et Tisch.)

19. δε ABPL. rel. *c.ff.i.* rel. | om. DXΔ. Vulg. *a.b.e.f.* Arm. Æth.

— πλουσιος] add. cujus nomen erat Nineve Theb. (εὗρον δέ τινες καὶ τοῦ πλουσίου ἔν τισιν ἀντιγράφοις τοὔνομα Νινευὴς λεγόμενον Schol. ap. Wtst. et Matthaei.)

— ενεδιδυσκετο] ενεδυδισκετο D.

— ευφραιν.] praem. και D *Gr.* (vid. Latt.) Syr.Pst. Goth. *Iren.* 229.

20. τις] †add. ην ς. AP²*Tf.* rel. (Vulg.) (*b.*)(*c.*)*i.m.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. | om. BDP*LX. 33(ut vid. e sequentibus). *a.e.f.* Memph. Arm. Æth. *Clem.* 233.

— Λαζαρος Eleazarus *c.e.* ‖†add. ὁς ς. AP. rel. Vulg. *b.c.f.m.* Syrr.Pst.& Hcl. (Goth.) | om. BDLX. 33. *a e.i.* Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem.* 233.

— προς] εις PΓ*Tf.*

— εἱλκωμενος ABDPLXΔE(F)(H)(Λ). | ‡ἡλκωμενος ς. 1. K. rel. *Clem.* (ἵλκ. G.) | εικομενος 69 *Scr.*

21. επιθυμων] επεθυμει X. Theb.

— των ψιχιων A(D)P*Tf.*X. rel. Vulg. *a.f.g*¹. Syrr.Pst.&Hcl. Memph.W. Goth. Arm. Æth. | om. BL. *b.c.e.ff.i.l.m.* Syr.Hier. Memph.Schw. (et ap. Mill.) Theb. *Clem.* 233. (vid. Matt. xv. 27. Mar. vii. 28.) | των ψιχων D. (των πιπτοντων ψιχιων 1.)

— πλουσιου] add. και ουδεις εδιδου αυτῳ 69. Vulg. *Cl. l.m.* Syr.Hier.marg.

— επελειχον ABLX. 33. | ελειχον D. 1. | ‡απελειχον ς. Δ. rel. (απελιχον P*Tf.* | απολειχον P *ap. Knittel.*)

22. δε *Orig.* iv. 438d. | om. 69. Arm.ed.

— υπο των αγγελων] post Αβρααμ D. | Contra, *Orig.* iv. *Orig. Int.* ii. 238f.

— Αβρααμ] †praem. του ς. 69. | om. AB. *Mai.* DPLXΔ. 1. EFGHKMSUV ΓΛ. *Orig.* iv. | add. et Isaac et Jacob Theb.

22, 23. και εταφη. και εν τῳ ᾅδῃ επαρας *b.f.* et sepultus est in inferno. Elevans autem Vulg. *c.*(*e.*)(*ff.*)(*g*¹.)*l.* Syr.Hier. mg. et sepultus est aput inferos. Et de

---

18. alteram ducit *Cl.* | 19. dives qui indueb. *Cl.* | 21. divitis, et nemo illi dabat *Cl.* | 23. vidit *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph.[Theb.] (Goth.) Arm. Æth. ¶ Goth.

ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ· [24] καὶ αὐτὸς φωνήσας ¶ εἶπεν, Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. [25] εἶπεν δὲ Ἀβραάμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες † τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ‡ ὧδε″ παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι.¶ [26] καὶ ἐπὶ πᾶσιν τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ‡ ἔνθεν″ πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. [27] εἶπεν δέ, Ἐρωτῶ ‡ σε οὖν,″ πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· [28] ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου· [29] λέγει * δὲ″ [αὐτῷ] Ἀβραάμ, Ἔχουσιν ‡ Μωυσέα″ καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. [30] ὁ δὲ εἶπεν, Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ᾽ ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. [31] εἶπεν

¶ Theb. 26. ἐν πᾶσιν

in sinum eius, [24] et ipse clamans dixit, Pater Abraham, miserere mei et mitte Lazarum ut intinguat extremum digiti sui in aquam ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. [25] Et dixit illi Abraham, Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua et Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. [26] Et in his omnibus inter nos et vos chaos magnum firmatum est, ut hi qui volunt hinc transire ad vos non possint, neque inde huc transmeare. [27] Et ait, Rogo ergo te, pater, ut mittas eum in domum patris mei, [28] habeo enim quinque fratres, ut testetur illis ne et ipsi veniant in locum hunc tormentorum. [29] Et ait illi Abraham, Habent Mosen et prophetas, audiant illos. [30] At ille dixit, Non pater Abraham, sed si quis ex mortuis ierit ad eos, paenitentiam agent. [31] Ait autem illi, Si

---

inferno elevans *a.(i.)* et sepultus est in infernum. Et elevans *m.*

23. ὑπαρ. *εν βασ. Orig.* ii. 498ᵃ. | om. Syr.Hier.
— Αβρααμ] †praem. *τον* ⸗. A. 33. rel. *Orig.* iv. 252ᵈ. | om. BDLX. *Orig.* ii. 498ᵃ.
— *εν τοις κολποις* Syr.Hcl. *Orig.* ii. iv. | *εν τῳ κολπῳ* D *Gr.* Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. *Tert.* adv. Marc. iv. 34. de Idol. 13. de An. 7. 9.
— *αυτου*] add. *αναπαυομενον* D. *b.c.e. m.* Arm. | om. *Orig.* ii. iv.
24. *φωνησας*] *ενφωνησας* D *Gr.* | *φωνης* L. (add. voce magna Syr.Pst.)
— *καταψυξῃ*] -ξει X. 69 *Scr.* F.
— *ὁτι*] om. Λ*.
— *οδυνωμαι*] -*ναμαι* L. | -*νομαι* E*F.
25. *ειπεν δε*] add. *αυτῳ* Λ. Vulg. *a.b.c.f. ff.i.l.m.* Syr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. | non *e.* Memph.
— *απελαβες*] †add. *συ* ⸗. (A)X. rel. *b.* Syr.Hcl. *Orig. Int.* ii. 261ᶜ. 331ᵈ. 658ᶜ. | om. B. *Mai.*DL. 69. GH. Latt. Syr. Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 161ᶜ. *Cypr.* 323. *Hil.* 396ᵃ. | post *αγαθα σου* A.
— *σου* 1°.] om. E. Vulg. *a.b.c.e.f.ff.l. Orig. Int.* ii. 161ᶜ. 261ᶜ. 331ᵈ. 658ᶜ. *Cypr.* 323. *Hil.* 396ᵃ. | Contra, rel. [Æth.]
25. *ὁμοιως* Syr.Hcl. | om. Syr.Pst. | -*ος* 1ᴿ.
— *ὡδε* ABDLXΔ. 69. EFGHKMSUV ΓΛ. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡*ὁδε* ⸗. 1 *sic. hic* Latt. *Cypr. Hil.* (*συ δε εκει* Arm.)
26. *και* 1°.] om. Δ.
— *επι* ADXΔ. 1. rel. | *εν* BL. Memph.
— *ἡμων*] *ὑμων* Γ.
— *ὁπως*] *ἱνα* 1.
— *διαβηναι*] post *ενθεν* 69. Vulg. *a.b.f. ff.i.* Syr.Pst.(non Hcl.)
— *ενθεν* ABLXΔ. 69. EFGHMSUVΓΛ. | ‡*εντευθεν* ⸗. 1. K. | om. D. *c.e.m.*
— *δυνωνται*] *δυνονται* X. 69. E*H.
— *μηδε*] *μητε* D.
— *οἱ* ante *εκειθεν* ALX. 33. rel. Memph. Arm. | om. BD(vid. seq.)
— *προς ἡμας διαπερωσιν* ABX. rel. *f.* | *πρ. ἡμ. διαβωσιν* L. | *ὡδε διαπερασαι* D. (Latt.) *m.* | (*ἡμας*] *ὑμ.* E.)
27. *σε* ante *ουν* ABD. 69. Syr.Hcl. | ‡post ⸗. L. rel. (Latt.) *m.* Arm. (Syr. Pst.) (om. *ουν e.f.* Memph. Æth.)
— *πατερ*] add. Αβρααμ DX.
— *αυτον* Vulg. *f.* | om. *a.b.c.e.ff.i.l.m.* Memph. (Eleazorum Æth.)
28. *διαμαρτυρεται* 69 *Scr.*
— *ἱνα Orig.* i. 35ᵃ. | om. D. (Contra, 33.)
— *τον Orig.* i. | om. 1.
— *τουτον*] om. Λ. ‖ante *τον τοπον* D. Vulg. *Cl. a.c.e.ff.g*¹*.m.* | Contra, *Am. b.f.* rel. *Orig.* i.
29. *λεγει*] *ειπεν* D. *a.m.*
— *δε* ABDLXΔ. 1. FKUV. *a.* Syr.Hcl. Memph. Arm. | *om. ⸗. 69. E. rel. *e.* Syr.Pst. "et" *ante* Vulg. *b.c.f.ff.g*¹*.i.l. m.* Æth.
— *αυτῳ* AD *Gr.*X. rel. | om. BL. Arm.
— Μωυσεα BDLX. 33. (Kap. *Tf.* sed qu.) S. | ‡Μωσεα ⸗. A. 1. rel.
— *αυτων*] *αυτον* F*.
30. *πατηρ* D.
— *αλλ᾽*] *αλλα* D. 69.
— *απο e.* | *εκ* D. 1. F. Latt. *Iren.* 151.
— *νεκρων*] praem. *των* Λ *sic.* | add. *αναστη και* 69. *m.*
— *πορευθ. πρ. αυτ.*] surrexerit *a.*(*b.c.*) *ff.i.* (resurr. *b.c.*)
— *μετανοησουσιν*] -*σωσιν* XΜΓ. praem. persuadebit illos *m.*

23. in sinu *Cl.* | 24. intingat *Cl.* | 26. vos et nos *Am.* | 28. hunc locum *Cl.*

ABD. LXΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓΛ.

δὲ αὐτῷ, Εἰ ‡ Μωυσέως″ καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, ‡ οὐδ″ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται.

Mosen et prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis surrexerit credent.

XVII. ρλζ β

110 [1] Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς * αὐτοῦ″, e Ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ ‡ τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν″, ‡ πλὴν οὐαὶ″ δι᾽ οὗ ἔρχεται. [2] λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ ‡ λίθος μυλικὸς″ περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ‡ τῶν μικρῶν τούτων ἕνα.″ [3] προσέχετε ἑαυτοῖς.§ f ἐὰν † ἁμάρτῃ † ὁ ἀδελφός σου, g ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. [4] καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ‡ ἁμαρτήσῃ″ εἰς σὲ καὶ ἑπτάκις † ἐπιστρέψῃ ‡ πρὸς″ σέ, λέγων, Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

[1] (197, 2.) Et ad discipulos suos ait, Inpossibile est ut non veniant scandala, vae autem illi per quem veniunt: [2] utilius est illi si lapis molaris inponatur circa collum eius et proiciatur in mare, quam ut scandalizet unum de pusillis istis. [3] (198, 5.) Attendite vobis. Si peccaverit frater tuus, increpa illum, et si paenitentiam egerit, dimitte illi: [4] (199, 5.) et si septies in die peccaverit in te et septies in die conversus fuerit ad te dicens, Paenitet me, dimitte illi.

111 [5] h Καὶ ‡ εἶπαν″ οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ, Πρόσθες ἡμῖν πίστιν. [6] εἶπεν δὲ ὁ κύριος, Εἰ

[5] (200, 5.) Et dixerunt apostoli domino, Adauge nobis fidem. [6] Dixit autem dominus, Si

---

e Matt. 18:7, 6. Mar. 9:42. 1. οὐαὶ δὲ

2. ἔνατ. μικρ. τούτ.

§ Goth. ρξη ε

f Matt. 18:15. 21:22.

g Lev. 19:17. ρξθ ε

h Matt. 17:20. σ 21:21. ε

31. Μωυσεως DLXK. | ‡ Μωσεως ⸗. AB *hic.* rel.
— των ante προφ.] om. 69.
— ακουουσιν] -σουσιν E*.
— ουδ᾽ ABD. | ‡ ουδε ⸗. LG*sic* U*sic.* rel.
— εκ] add. των V. | απο των 69. *e.*
— αναστῃ Vulg. *f.g*[1].*m.* | ad illos ierit *a.*(*f.*)*ff.l.* ad illos abierint *b.*(*i.*) abierit *e.* ‖ add. και απελθῃ προς αυτους D. *Iren.* 229.
— πεισθησονται (-σωνται M.) | πιστησωνται 69. | πιστευσουσιν D. ‖ add. ei *m.* Æth. *Iren.*
1. ειπεν δε πρ. τ. μαθητας] om. G*.
— αυτου ABDLX. 69. FMU. Vulg. *a.b. c.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl.* rel. | *om. ⸗. Δ. 1. rel. *e.* Syr.Hcl.txt.
— του post εστιν *St.* 3. ABDLXΔ. 1. 69. EFGHKMSUVΓΛ. *Orig.* iii. 601[d]. | om. Elz.
— τα σκανδαλα ante μη ελθειν BLX. *e.* | ‡ post ⸗. AD. 1. (69.) rel. Vulg. *a.b. c.f.ff.* vv. rel. *Orig.* iii. (vid. Matt. xviii. 7.) (διελθειν 69.)
— πλην ουαι BDL. 1. 33. 69. *a.b.c.e.ff.i.* Syr.Hcl.mg.(et cod. *Bars.*) Memph. (*Gr.*) (vid. Matt. xviii. 7.) | ‡ ουαι δε ⸗. AX. rel. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. txt. Arm.
2. λυσιτελει *e.f.* | συνφερει δε D. Vulg. utilius est autem (autem fuerat *b.*) illi ne nasceretur aut lapis *a.b.c.ff. i.l.*
2. λιθος μυλικος BDL. 1. 69. Latt. Syr. Hcl.mg.(ap. Adler.) Memph. Arm. *Tert.* adv. Marc. iv. 35. | ‡ μυλος ονικος ⸗. AX. rel. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Æth. (vid. Matt. xviii. 6.)
— περικειται] om. L*. | περιεκειτο D. (*a.e.*)
— ερριπται] εριπτο D*. | εριπτετο D[2]. ερρυπται 69.
— ενα post τουτων BL. | ‡ ante τ. μικρ. ⸗. ADX. rel. vv. (vid. Matt. xviii. 6.)
3. ἑαυτοις] -τους Γ.
— εαν (εαναν L. εαν δε εαν Λ*.)] † add. δε ⸗. AΔ. 1. rel. Syr.Hcl. | om. BDL X. 33. Latt. *m.* Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 306.
— ἁμαρτῃ ABL. 1. 33. rel. *Clem.* | -τησῃ DXΔ. 69. (vid. ver. 4.) ‖ † add. εις σε ⸗. DX. rel. Vulg.*Cl. c.e.* Syr.Hcl. (cod. *Bars.*) Arm.Usc. (vobis Æth.) vid. ver. seq. et Matt. xviii. 15. | om. A BL. 1. *Am. a.b.f.ff.g*[1,2]*.i.l.m.* Syrr.Pst. &Hcl.ed. Memph. Goth. Arm.Zoh. *Clem.*
— αυτῳ] αυτον Γ.
— εαν 2°.] αν 1. ‖ add. μεν A. | add. μη 1.
— μετανοησῃ] -σει H.
4. ἑπτακις της ημερας ἁμαρτ. εις σε και] om. E.
— ἁμαρτησῃ ABDLXΔ. Vulg. *m.* | ‡ ἁμαρτῃ ⸗. 1*s.* K. rel. *Clem.* 306. *Orig.* i. 254°. (vid. ver. 3.) | αναστησῃ 69.
4. εις *Orig.* i. | προς X. | (om. εις σε Vulg.MS.ap.*Gb. i.* Æth.)
— ἑπτακις 2°.] praem. εαν AK. *b.* | praem. το D. *Clem.* ‖ † add. της ημερας ⸗. A. rel. Vulg. *f.g*[1,2]*.m.* Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Æth. | om. BDLX. *a.b.c.i.l.* Syr.Hier. Memph. Arm. *Clem.* 306. *Orig.* i. 254[f].
— επιστρεψῃ *Orig.* i. | -ψει X. 69 *Scr.* HΓ.
— προς σε ABDLXΔ. Vulg. *a.b.c.e.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Clem.* 306. | ‡ επι σε ⸗. 1*s.* (h. 33.) | om. Δ. 69. EFGHKMSUVΓ. *f.i.m.* Goth. Æth. *Orig.* i.
— μετανοω *Clem. Orig.* i. (om. λεγ. μεταν. Æth.) | -νοησω D*. | add. ignosce mihi Syr.Hier.
— αφησεις ABL. 33. rel. Syr.Hcl. Memph.W.&Schw. *Orig.* i. | αφες D HΛ. Vulg. *a.b.c.e.f.m.* Syr.Pst. Memph. MS. *Clem.*
5. ειπαν BDLX. | ‡ ειπον ⸗. AΔ. rel.
6. ειπεν δε ὁ κυριος Vulg. *f.* Syr.Hcl. | ὁ δε ειπεν αυτοις D. (*e.*) | quibus ille dixit *a.* dicit illis Syr.Pst. et dixit illis *b.c.ff.i.*
— ει] εαν M.
— εχετε AB.*Mai.*LXΔ. 1. 33. 69. FKU VΓΛ. | ‡ ειχετε ⸗. DE*s*G*s*H*s*S*s*. Latt. | εχητε M. (vid. Matt. xvii. 20. xxi. 21.)

31. resurrexerit *Cl.*
1. ait ad discip. suos *Cl.* | 3. pecc. in te *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.

‡ ἔχετε″ πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ, Ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. [7] τίς δὲ [ἐξ] ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ * αὐτῷ,″ Εὐθέως παρελθὼν ‡ ἀνάπεσε″; [8] ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ, Ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; [9] μὴ ‡ ἔχει χάριν″ τῷ δούλῳ † ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα †; † [10] οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι Δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· † ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

haberetis fidem sicut granum sinapis, diceretis huic arbori moro, Eradicare et transplantare in mare, et oboediret vobis. [7 (201, 10.)] Quis autem vestrum habens servum arantem aut pascentem, qui regresso de agro dicet illi, Statim transi recumbe? [8] et non dicet ei, Para quod cenem, et praecinge te et ministra mihi donec manducem et bibam, et post haec tu manducabis et bibes? [9] Numquid gratiam habet servo illi, quia fecit quae sibi imperaverat? [10] Non puto. Sic et vos, cum feceritis omnia quae praecepta sunt vobis, dicite, Servi inutiles sumus: quod debuimus facere fecimus.

σα ι

9. διαταχθέντα; [οὐ δοκῶ].

Ξ′ 112 [11] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι [αὐτὸν] εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ ‡ μέσον″ Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. [12] καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν [αὐτῷ] δέκα λεπροὶ ἄνδρες,

[11] Et factum est dum iret in Hierusalem, transiebat per mediam Samariam et Galilaeam. [12] Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui stete-

---

6. ελεγετε αν] add. τῳ ορει τουτῳ, μεταβα εντευθεν εκει, και μετεβαινεν· και D. (vid. Matt. xvii. 20.)
— ταυτῃ] AB. rel. | om. DLX. Memph.
— εκριζωθητι και] om. D.
— φυτευθητι *a.e.* | μεταφευτ. DG. Vulg. *b.c.f.*(*ff.*)g^2.*i.*
— εν τῃ θαλασσῃ] εις την θαλασσαν D.
— αν (ante ὑμιν)] om. A.
7. εξ AB. rel. | om. D *Gr.*L. Latt.
— ὑμων δουλον] post εχων D *Gr.* | vestrum habens servum Vulg. *a.*(*b.*)*c.e.* (*f.*) *Cypr.* 319.
— η ποιμ.] και ποιμ. X.
— εισελθοντι] -τα 69.
— ερει] praem. μη D. *e.l.* Memph.
— αυτῳ BDLX. 1. 69. Latt. Syrr.Pst. &Hcl.* Memph. Arm. Æth. | *om. ⸗. A. rel. Syr.Hcl.txt. Goth. *Cypr.*
— ευθεως Vulg. *c.e.f.* | om. X. Æth. *b. ff.l.* (ante ερει *a.i.*)
— παρελθων.... ερει (ver. 8.)] om. F.
— αναπεσε BD. 69^2. EGHKSUVΛ. | ‡αναπεσαι ⸗. AΔ. 1*s*. 33. 69*. M. | ανπεσαι L. | αναπαυσαι X. | αναπεσον Γ.
8. αλλ' ουχι Vulg. ($g^{1,2}$.) Syr.Hcl. | αλλα D. *a.b.c.f.ff.i.l.* Syr.Pst. *Cypr.* 319. | αλλ' ουκ 1^R. | αλλ' ουχ Λ. ‖add. magis Syr.Hcl.*
— ἑως] add. αν ALX. 33. KM. | Contra, BD. rel.
— πιεσαι] εσαι Δ. ‖add. και 1.
8. συ] post φαγ. D. *e.* (ante φαγ. Vulg. *a.b.c.f.* Syr.Pst. *Cypr.*)
9. εχει ante χαριν BDL. *a.e.* Memph. Æth. *Cypr.* 319. | ‡post ⸗. AXΔ. 33. G *sic.* rel. Vulg. *b.c.f.ff.* Syr.Pst.& Hcl. (Goth.) Arm. (εχῃ X.)
— τῳ δουλῳ] †add. εκεινῳ ⸗. Δ. 1. 33. rel. Vulg. *e.f.i.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (Æth.) *Cypr.* | om. ABDLX. *a.b.c.ff. l.* Memph. | praem. K. Syr.Pst.
— εποιησεν] add. παντα 69. Arm.
— διαταχθεντα] †add. αυτῳ ⸗. DX. 69. (Vulg.) *a.*(*b.*)(*c.*)*f.*(*ff.*)($g^{1,2}$.)(*i.*) Syr. Pst. Memph. Æth. (*Cypr.*) | om. AB LΔ. 1. EFGHKMSUVΓΛ. *e.* Syr.Hcl. Goth. Arm.
— ad fin.] †add. ου δοκω ⸗. AD. rel. (Latt.) Syr.Pst.&Hcl. Goth. | om. B LX. 1. *a.e.* Memph. Arm. Æth. *Cypr.*
10. ποιησητε] ποιησεντε Δ*.
— παντα.... ὑμιν *Orig.* iii. 665^c. *Orig. Int.* ii. 427^e. iv. 679^d. | ὁσα λεγω D.
— παντα Vulg. *c.f.* | om. *a.b.e.ff.i.l.* ‖add. ταυτα A. | Contra, *Orig.* iii. *Orig. Int.* iv. 679^d. (haec omnia *Cypr.* 38.)
— διαταχθεντα] διαχθεντα M. (seq. ὑμιν] om. *a.b.c.* | Contra, Vulg. *e.f.*)
— ὁτι (post λεγετε) BDL. rel. *f. Orig.* iii. *Orig. Int.* iv. 679^d. | om. AX. 1. Vulg. *a.b.c.e.ff. Cypr.* 38.
— αχρειοι] hic *Orig.* ii. 595^b. iii. *Orig. Int.* iv. 507^b. 679^d. *Cypr.* 38. 319. | ante δουλοι 69. U. | post εσμεν D *Gr.* Syr. Pst. (om. Æth. ap.Walton. | Contra, Platt.)
10. ὁ] †praem. ὁτι ⸗. XΔ. rel. Syrr.Pst. &Hcl. | om. ABDL. 1. Latt. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. *Orig. Int.* iv. *bis. Cypr.* 38.
— ωφειλομεν AB*DLX. (69.) Us Γs. Latt. Syrr. Goth. οφειλ. B^2*Rl.Mai.* Δ. 1. EFGHKMSVΛ. *Orig.* iii. | -αμεν F*. | -ωμεν 69.
11. αυτον ADX. rel. | om. BL. | Jesum Syr.Pst. | (dum irent Æth.)
— και αυτ. διηρχ.] om. X. | om. και αυτ. Latt.exc. *a.e.* (διερχ. Δ*.) | και αυτος ην διερχομενος M. (transierunt Æth.)
— δια ABL. rel. | ανα 1. 69. | om. D.
— μεσον BDL. 1. 69. | ‡μεσου ⸗. AX Δ. 33. rel.
— Γαλιλαιας] ad Galilaeam Syr.Pst. ‖add. et Jericho *a.b.c.e.ff.i.l.* | Contra, Vulg. *f.*g^1.
12. εισερχομενου αυτου] εισελθων X. *a.*
— τινα] τηνανα L. | την Λ.
— απηντησαν αυτῳ Vulg. *f.* | ὁπου ησαν D. *e.* | et ecce *a.b.c.ff.i.l.* ‖ (ὑπηντησαν L. 1. 69.) ‖αυτῳ] om. BL. | Contra, AXΔ. 1. 33. rel.
— λεπροι] post ανδρες D. Latt. Syrr. Pst.&Hcl.

---

6. habueritis *Cl.* | dicetis *Cl.* | obediet *Cl.* | 7. dicat *Cl.* | 8. *id.* | 9. quae ei *Cl.* | 11. transibat *Cl.*

A B D [R]. L X Δ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUVΓ Λ.

οἱ ἔστησαν πόῤῥωθεν, [13] καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες, Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. [14] καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς,¶ ἐκα- ¶ F θαρίσθησαν. [15] εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, [16] καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης. [17] ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, ‡ Οὐχ" οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ [δὲ] ἐννέα ποῦ; [18] οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; [19] καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

σβ ε 113 [20] Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, [21] οὐδὲ ἐροῦσιν, Ἰδοὺ ὧδε ἢ ἰδοὺ ἐκεῖ· 21. ἡ [ἰδοὺ] ἐκεῖ. § R ἰδοὺ § γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.

runt a longe, [13] et levaverunt vocem dicentes, Iesu praeceptor, miserere nostri. [14] Quos ut vidit, dixit, Ite ostendite vos sacerdotibus. Et factum est dum irent, mundati sunt. [15] Unus autem ex illis ut vidit quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans deum, [16] et cecidit in faciem ante pedes eius gratias agens: et hic erat Samaritanus. [17] Respondens autem Iesus dixit, Nonne decem mundati sunt? et novem ubi sunt? [18] Non est inventus qui rediret et daret gloriam deo nisi hic alienigena? [19] Et ait illi, Surge vade, quia fides tua te salvum fecit.

[20] (202, 5.) Interrogatus autem a Pharisaeis quando venit regnum dei, respondit eis et dixit, Non venit regnum dei cum observatione, [21] neque dicent, Ecce hic, aut ecce illic: ecce enim regnum dei intra vos est.

---

12. οἱ Vulg. *f.ff.* Syr.Hcl. Æth. | *και* D. Syr.Pst. Memph.MSS. | om. *a.b.c.e. i.l.*
— *εστησαν* ADL. rel. | *ανεστησαν* B F.
13. *αυτοι* Syr.Hcl. rel. | om. D. Latt. Syr.Pst. Arm. Æth.
— *ηραν φωνην λεγοντες*] *εκραξαν φωνη μεγαλη* D. *e* (add. dicentes).
14. *ιδων*] add. *αυτους* D. 69. (Latt.) Syr.Pst. (non Hcl.) Arm. Æth.
— *αυτοις*] add. *τεθεραπευεσθε* D*. (*-πευσθε* D^2.)
— *τοις ιερ.*] sacerdoti *c.* Memph. Æth.
— *και εγενετο*] *εγενετο δε* D. (om. *εγενετο* Λ*.)
— *εν τῳ*] om. 1.
— *εκαθαρισθησαν*] *-θερ.* AX.
15. *εις δε*] add. *τις* Δ.
— *ιαθη a.c.e.ff.i.* Syr.Hcl. Memph. Arm. | *εκαθαρισθη* D. Vulg. *b.f.l.* Syr.Pst. Goth. ut vid. Æth.
— *φωνης*] post *μεγαλης* D. Vulg. *b.c.* Memph. | *φοβου μεγαλου* Γ.
16. *επι προσωπον*] om. 69. Λ. *ff.l.*
— *παρα*] *προς* D.
— *αυτου*] *αυτῳ* Λ. | Jesu Syr.Pst. Æth.
— *ευχαριστων αυτῳ*] om. D. ‖ om. *αυτῳ* Λ. Vulg. *a.c.e.f.ff.i.* | Contra, *b.*
— *και αυτος ην*] *ην δε* D.
17. *αποκριθεις δε*] *και αποκρ.* 1. | om. *δε* A.
— *ειπεν*] add. *αυτοις* D.
— *ουχ οἱ δεκα* B. *Btly. Bch.* L. (‡ *ουχι οἱ δεκα* ⊃. Bap. *Mai.* X. rel.) Vulg. *f. Orig. Int.* iv. 493[a]. | *ουχι οἱ δεκα ουτοι* A. (Arm.) | *ουτοι δεκα* D. *a.b.c.e.ff.i.*
— *εκαθαρισθησαν*] *-θερ-* ALΔ.
— *οἱ δε* BLX. rel. Syr.Hcl. Goth. *ut vid.* | et (Vulg.) *f.ff* (*Sabat.*). Æth. | om. *δε* AD. *a.b.c.ff* (*Blan.*).*i.l.* Syr.Pst. Memph. *Orig. Int.* iv. [Arm.]
— *που*] *απου* Δ.
18. *ουχ ευρεθ.....δουναι*] *εξ αυτων ουδεις ευρεθη υποστρεφων ος δωσει* D. *a.* (*b.*) (*c.*)(*ff.*)(*i.*)*l.* (om. *ευρεθη b.c.ff.i.*) non est inventus qui rediret et daret Vulg. (*e.*)(*f.*) *Orig. Int.* iv. ("et gratias ageret"). numquid decesserunt ut venirent et darent Syr.Pst.
19. *πορευου*] add. *οτι* D. Vulg. *a.b.c.e.f. ff.* Arm. | om. *i.*
— *ἡ πιστις σου σεσωκεν σε Tert.* adv. Marc. iv. 35. | om. B. ‖ add. *πορευου εις ειρηνην* X. (vid. viii. 48.)
20. *απεκριθη*] praem. *και* S.
— *του θεου* 2°. *Tert.* adv. Marc. iv. 35. | om. L. *a.* | (*τ. θεου* 1°. caelorum Æth.)
— *παρατηρησεως Orig.* i. 238. | *παρρησιας* Γ.
21. *ουδε*] *οἱ δὲ sic* 69.
21. *η ιδου εκει* ADX. rel. Vulg. *a.b.c.f.* Syr.Hcl. (Memph.) Goth. Æth. *Orig.* i. 238[d]. iv. 294[c]. *Orig. Int.* iii. 976[b]. (vid. ver. 23.) | om. *η* 69. *Tert.* adv. Marc. iv. 35. | et ecce illic Syr.Pst. *Hil.* 49[c]. | om. *ιδου* BL. *e.ff.g*[1.2]*.i.l.* Arm. | Contra, supra cit. ("est" Memph.) *Tert. Hil.* ‖ add. *μη πιστευσητε* D. (vid. Matt. xxiv. 23. Mar. xiii. 21.) | Contra, *Orig.* iv. *Tert. Hil.*
— *του θεου Orig.* i. iii. 459[b] *diserte.* 530[c]. iv. *Tert. Cypr.* 319. *Hil.* 49[c]. | *των ουρανων Orig.* iii. 243[e] *Gr.* (*Petr. Alex.* Routh. iv. 29.) ‖ add. *εστιν hic* R*. *Petr. Alex.* | Contra, *Orig.* i. iii. 459[b]. iv. *Tert. Cypr. Hil.*
22. *δε e.* Syr.Hcl. rel. (et ait Vulg. *a.b. c.f.ff.* Syr.Pst.) | *ουν* D.
— *μαθητας*] add. *αυτου* AX. Vulg. *Cl. a.b.c.* Memph. Æth. | om. BDRL. rel. *Am. e.f.* Goth. Arm.
— *οτε επιθυμησετε*] *του επιθυμησαι ὑμας* D. 69. Arm. ‖ *οτε*] *οταν* L. | *επιθυμησετε*] *-σητε* 1. MΛ.
— *ἡμερων* (unum diem Latt.) | add. *τουτων* D. Goth.
— *ιδειν*] om. D. | post *επιθυμ.* Vulg. *a. b.c.f.ff.* Syr.Pst. | Contra, *e.i.*

20. respondens eis dixit *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* σγ
Syrr.[C.] P. H. ι
Memph.
Goth. Arm. Æth.
[1]Matt. 24:23-27. σδ
Mar. 13:21. β
§ Syr.Crt.
σε
ε

24. [ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.] σς
β
σζ

j Matt. 24:27-39. ε

22 εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς, Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. 23 i καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ † ἐκεῖ † ἰδοὺ ὧδε", § μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. 24 ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ [ἡ] ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ‡ ὑπὸ τὸν" οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται † ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. 25 πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. 26 j καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις † Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· 27 ἤσθιον ἔπινον, ἐγάμουν ‡ ἐγαμίζοντο," ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν ‡ πάντας." 28 ὁμοίως ‡ καθὼς" ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἤσθιον ἔπινον, ἠγόραζον ἐπώλουν, ἐφύτευον ᾠκοδόμουν· 29 ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσεν ‡ πάντας".

22 (203, 10.) Et ait ad discipulos, Venient dies quando desideretis videre unum diem filii hominis, et non videbitis. 23 (204, 2.) Et dicent vobis, Ecce hic, ecce illic: nolite ire, neque sectemini. 24 (205, 5.) Nam sicut fulgor coruscans de sub caelo in ea quae sub caelo sunt fulget, ita erit filius hominis in die sua. 25 (206, 2.) Primum autem oportet illum multa pati et reprobari a generatione hac. 26 (207, 5.) Et sicut factum est in diebus Noe, ita erit et in diebus filii hominis: 27 edebant et bibebant, uxores ducebant et dabantur ad nuptias, usque in diem qua intravit Noe in arcam, et venit diluvium et perdidit omnes. 28 (208, 10.) Similiter sicut factum est in diebus Loth: edebant et bibebant, emebant et vendebant, plantabant et aedificabant: 29 qua die autem exiit Loth a Sodomis, pluit ignem et sulphur de caelo et

22. ουκ] ουχ A.
23. και] καν Γ. Syrr.Pst.&Hcl.† Arm.
— ιδου εκει ιδου ωδε hoc ord. (B)L. (Memph.) | ‡ιδου ωδε †η" ιδου εκει ⊃. AR. rel. (et *hoc ord.* DX. 33. 69. K.) *a.c.g*[2]. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Eus.* Theoph. 134. (vid. ver. 21.) ‖om. η B.*Btly.Bch.*D *Gr.*LX. 33. 69. K. *Am. e.* | Contra, AB ap.*Mai. et Vcln.* R. rel. | και M. Vulg.*Cl. b.f.ff.i.* Syr. Pst. ‖(ιδου ωδε μη διωξητε η ιδου εκει 1.) ‖εκει] add. ὁ χριστος 1. KM. Syr.Hcl.* (vid. Matt. xxiv. 23. Mar. xiii. 21.)
— απελθητε μηδε ADRL. rel. Syrr.Crt. Pst.&Hcl.txt. rel. (εξελθ. μηδε *Eus.* Theoph.) | om. B. 69. Arm. (vid. Matt. et Mar.) | πιστευσητε (om. μηδε διωξ.) 1. Syr.Hcl.mg. (vid. Matt. xxiv. 23, 26. Mar. xiii. 21.) | (ne vos seducant nec exeatis Syr.Crt.)
— διωξητε *Eus.* Theoph. | -ξετε L. 69 *Scr.* ΔΛ. (om. μηδε διωξητε Syr.Pst.)
24. ἡ αστραπη] om. ἡ B.*Bch.*(ctra, *Mai. Btly. in coll.*)
— ἡ αστραπτουσα ADR. rel. | om. ἡ B.*Btly. in coll. Vcln.* LX. 1. 69. Γ*Tf.* Arm.
— εκ της....ουρανον Vulg. (*b.*)(*i.*) | ὑπο των επ' ουρανων 69. | a principio caeli et usque ad terminum ejus Syr. Crt. de caelo et omne quod sub caelo est illuminat Syr.Pst. (de caelo *e.* Memph.) ‖om. ad λαμπει *a.* | om. εις την ὑπ' ουρ. *f.* | om. εις την....λαμπει *c.ff.*
24. ὑπο τον ABDR. 33. K. | ‡ὑπ' ⊃. LX. rel. (ὑπο E[2].)
—•εις την ὑπ' ουρανον] om. D. (*a.c.e.f. ff.* supra.) | infra caelum Memph. | post λαμπει Δ. (*b.*)
— λαμπει] αστραπτει D.
— εσται] add. †και ⊃. D. *b.c.e.* Arm. Æth. (vid. ver. 26.) | om. AB.*Mai. Btly.s.*RLXΔ. 1. 69. EGHKMSUVΓΛ. Vulg. *a.f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Goth. (om. και cum seqq. *ff.*) dies filii hominis Syr.Crt. (adventus filii hominis *c.l.* eadem praem. *f.* vid. Matt. xxiv. 27.)
— εν τῃ ἡμερᾳ αυτου ARL. 33. rel. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (....αυτου 33.) | om. BD. *a.b.c. e.i.* Æth.
25. αυτον] om. X*. | post πολλα παθειν AK. *e.*
— πολλα] post παθειν Γ. | Contra, *Tert.* adv. Marc. iv. 35. | om. 69.
26. και] *non om.* Λ.
— Νωε] †praem. του ⊃. 1*s.* | om. ABD RLXΔ. 69. EGHKMSUVΓΛ.
— εσται και] om. και 69. Γ. *b.* Syrr.Crt. &Pst. Memph. | Contra, (Latt.) Syr. Hcl. rel.
26. εν ταις ἡμεραις] εν τῃ ἡμερᾳ 69. *Am.*[2]. | in adventu Syr.Hcl.mg. (seq. του *St.* 3. om. *Elz.*)
— ad fin.] add. εν γαρ ταις.... 33. (vid. Matt. xxiv. 38.)
27. εγαμιζοντο BDLX. 69* V. | ‡εξεγαμιζοντο ⊃. AR. rel. 69*mg.* (vid. Matt. xxiv.)
— ηλθεν] εγενετο D. *e.*
— ὁ κατακλ.] om. ὁ D. 69.
— παντας BDLX. | ‡ἁπαντας ⊃. AR Δ. 33. 69. rel.
28. καθως B.*Mai.*RLX. 69. Vulg. *f.i.* Syr.Crt. | om. *b.c.ff.* (et factum est *a.*)| ‡και ὡς ⊃. AD. rel. *Iren.* 278. *Clem.* 533.
— ωκοδομουν] οικοδομου B.
29. δε] om. D. *a.e.* Memph.MSS. [Syr. Crt.]
— πυρ και θειον BRLX. 33. rel. Vulg. *c.f.* Syr.Pst. rel. | θειον και πυρ AD. 69. KM. Syr.Hcl. | "ignem" tantum *a.b.e.ff.* Syr.Crt. *Iren.* 278. | praem. Dominus Syr.Pst.
— απ'] εξ 69.
— παντας BDLΔΛ. | ‡ἁπαντας ⊃. A RX. 69. rel.

22. discip. suos *Cl.* | 23. hic et ecce *Cl.* | 26. in die *Am.*** | 28, 29, 32. Lot *Cl.*

A B D [Q] R. L X Δ. 1. 33. 69. σθ EGHKMSUVΓΛ. β

k Matt. 24:17, 18.

σι ι

l cap. 9:24. Mar. 8:35. Matt. 10:39. Jo. 12:25. σια γ σιβ ε

§ Q

m Matt. 24:40, seq. 35. δύο ἔσονται

σιγ ε

n Matt. 24:28.

30 κατὰ ‡ τὰ αὐτὰ″ ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
που ἀποκαλύπτεται. 31 k ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται
ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ
καταβάτω ἆραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν † ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπι-
στρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. 32 μνημονεύετε τῆς γυναι-
κὸς Λώτ. 33 l ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ‡ περι-
ποιήσασθαι″ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὃς ‡ ἂν″ ἀπολέσῃ †,
ζωογονήσει αὐτήν. 34 λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ
ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς, † εἷς παραλημφθήσεται,
§ καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. 35 m ‡ ἔσονται δύο″ ἀλή-
θουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό, [ἡ] μία παραλημφθήσεται, ‡ ἡ δὲ″
ἑτέρα ἀφεθήσεται. [36] 37 Καὶ ἀποκριθεντες λέγου-
σιν αὐτῷ, Ποῦ, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, n ″Οπου
τὸ σῶμα, ἐκεῖ ‡ * καὶ″ οἱ ἀετοὶ ‡ ἐπισυναχθήσον-
ται.″

30 (209, 1.) But according to the day in which the Son of man will be revealed. 31 (209, 2.) In that hour he that shall be on the house top, and his vessels in the house, let him not come down to take them away: and he that shall be in the field, let him likewise not return back. 32 (210, 10.) Remember Lot's wife. 33 (211, 3.) Whosoever shall seek to save his life shall lose it: and whosoever shall lose it shall preserve it. 34 (212, 5.) I say to you, in that night there shall be two in one bed, the one shall be taken, and the other shall be left. 35 two women shall be grinding together, the one shall be taken, and the other shall be left. 36 (213, 5.) Two men shall be in the field, the one shall be taken, and the other shall be left. 37 And answering they say to him, Where, Lord? Who said to them, Where the body shall be, there shall the eagles also be gathered together.

30. τα αυτα BDXK. Syr.Hcl. similiter *a.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Æth. *Eus.* in Luc. 193. ("sic" *Iren.* 278.) | αυτα R. | ‡ταυτα ⸗. AL. rel. haec Vulg. *b.c.e.f.* | secundum hoc Goth.
— ᾗ ἡμερᾳ....ανθρωπου Vulg. *a.(e.)f.* | εν τῃ ἡμερᾳ τοῦ υἱου του ανθρωπου ᾗ D. (*b.*)*c.ff.i.l.* [Æth.]
— αποκαλυπτεται AR. rel. | -λυπτηται B. | -λυπται L. | αποκαλυφθῃ D.
31. εν] om. D.
— ἡμερᾳ *e.f.* | ὡρᾳ Vulg. *a.b.c.ff.g*[1].
— ὃς] ὁ L. | ὡς Γ.
— επι] απο 69.
— καταβατω] -βαινετω M. (qui super tectum fuerit ne descendat ut tollat vasa sua e domo Syr.Crt. vid. Matt. xxiv. 17.)
— και ὁ] om. ὁ 69.
— αγρῳ] †praem. τῳ ⸗. ADR. rel. (vid. Matt. xxiv. 18.) | om. BL. 69. Goth.
— ὁμοιως] om. Syrr.Crt.&Pst. Æth.
— επιστρεψατω] -στραφητω D.
— εις τα] om. R* *ut vid.* | ὁμοιως *sic* 69.
32. Λωτ Vulg.*Cl. a.c.e.f.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl. *Clem.* 889. *Eus.* in Luc. 194. | Λωθ D. *Am. b.i.* Æth. *Orig. Int.* ii. 485[e]. (sic etiam supra verr. 28, 29. *exc.* D.)
33. εαν] αν D *bis.*
— ζητησῃ την ψυχην αυτου σωσαι (s. περιποιησασθαι) Syr.Hcl. | θελησῃ ζωογονησαι την ψυχην αυτου D. Syrr. Crt.&Pst.
33. ζητησῃ] -σει RΓ. | ζητη U.
— περιποιησασθαι BL. | ‡σωσαι ⸗. A RX. rel. Vulg. *a.c.e.f.ff.* (vid. Matt. xvi. 25. Mar. viii. 35. Luc. ix. 24.) | liberare *b.c.i.*
— απολεσει] -σῃ EH.
— και ὃς ADR. 1. 33. rel. vv. (ὃς tantum Memph.) | ὃς δ' BL. 69. (vid. Matt. xvi. 25. Mar. viii. 35. Luc. ix. 24.) | (και ὃς ad fin. ver. om. X.)
— αν BDL. 69. | ‡εαν ⸗. AR. 1. 33. rel.
— απολεσῃ BD. 33. rel. | -σει ARLΔΓΛ. ‖†add. αυτην ⸗. ALX. rel. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. rel. | add. την ψυχην αυτου 69. Syr.Crt. (vid. Matt. xvi. 25. Luc. ix. 24.) | om. BDR. 1. 33. *a.* Arm. ‖post αυτην add. ἑνεκεν εμου Λ. *b.c.e.f.ff.i.l.* Goth. Æth. (vid. Matt. et Mar. et Luc. ix.)
— ζωογονησει] ζωοποιησει V. | σωσει 1. 69. Arm.
34. λεγω] add. δε Λ. *e.g*[1]. Syr.Crt.
— ταυτῃ] praem. εν Vulg.*Cl. c.f.i.l.* | om. *Am. a.b.e.g*[1]. | αὐτῃ 1.
— δυο] post εσονται BLX. rel. Latt. rel. | ante εσονται AR. 69. KMU. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Goth. Æth. | post μιας D.
— μιας] om. B. *c.*
— εἷς] †praem. ὁ ⸗. B.*Mai.* 1*s.* 69*s.* Memph. *Eus.* in Luc. 195. | om. ADRL XΔEGHKMSUVΓΛ. Arm.
34. παραλημφθησεται *Eus.* in Luc. 195. | -λαμβανεται D *Gr.*GK. Goth. (vid. Matt. xxiv. 40.)
— αφεθησεται *Eus.* in Luc. 195. | αφιεται DK. Goth. (vid. Matt.)
35. ab init.] και εαν Arm.
— εσονται] om. *b.c.e.ff.* | ante δυο BDL. *a.* Syr.Crt. Memph. | ‡post ⸗. AQR. rel. Vulg. *f.i.*
— επι το αυτο] εν τῳ μυλωνι K*. (vid. Matt. xxiv. 41.) (praem. in mola Syr. Crt. Æth.)
— ἡ μια *Elz.* B.*Mai.*DR. 1. 69. Memph. Sch. | om. ἡ *St.* 3. AQ*Tf.*LXΔEGHK MSUVΓΛ. Memph.W. Arm.
— ἡ δε BRL. 69. *Eus.* in Luc. 195. [Memph.] | ‡και ἡ ⸗. ADQ*Tf.* 33. rel. (vid. Matt. xxiv. 41. et ver. 34.) ‖om. ἡ S.
36. δυο εσονται εν τῳ αγρῳ ὁ εἷς παραληφθησεται και ὁ ἑτερος αφεθησεται *Elz. St.* 4. (DU.) (Latt.) Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Arm. (και εαν ab init.) | εσονται] om. D. Latt. | τῳ] om. D. | ὁ εἷς] om. ὁ DU. | κ. ὁ ἑτ. αφ.] om. *e.* (vid. Matt. xxiv. 40.) ‖om. *St.* 3. ABQRLXΔ. 1. 33 *sic.* 69 *sic.* EGHKMSVΓΛ. *g*[1]*.i* (ut vid.). Memph. Goth. Æth.

34. in illa nocte *Cl.* | 37. dixit illis *Cl.* | et aquilae *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* ΞΑ′ Syrr. C. P. H. σιδ Memph. Goth. Arm. Æth.

XVIII.

114 [1] Ἔλεγεν δὲ [καὶ] παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι * αὐτοὺς" καὶ μὴ ‡ ἐγκακεῖν," [2] λέγων, Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. [3] χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα, Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. [4] καὶ οὐκ ‡ ἤθελεν" ἐπὶ χρόνον· μετὰ ‡ ταῦτα δὲ" εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, Εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι ‡ οὐδὲ ἄνθρωπον" ἐντρέπομαι, [5] διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. [6] Εἶπεν δὲ ὁ κύριος, Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει· [7] ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ‡ ποιήσῃ" τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων ‡ αὐτῷ" ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ ‡ μακροθυμεῖ" ἐπ' αὐτοῖς; [8] λέγω ὑμῖν

[1] (214, 10.) Dicebat autem et parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare et non deficere, [2] dicens, Iudex quidam erat in quadam civitate, qui deum non timebat et hominem non reverebatur. [3] Vidua autem quaedam erat in civitate illa, et veniebat ad eum dicens, Vindica me de adversario meo. [4] Et nolebat per multum tempus. Post haec autem dixit intra se, Etsi deum non timeo nec hominem revereor, [5] tamen quia molesta est mihi haec vidua, vindicabo illam, ne in novissimo veniens suggillet me. [6] Ait autem dominus, Audite quid iudex iniquitatis dicit: [7] deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte, et patientiam habebit in illis? [8] Dico vobis quia cito

---

37. *και αποκρ.*] om. Syr.Crt.
— *αυτῳ*] om. D.
— *αυτοις*] om. 1. *e.*
— *σωμα Eus.* in Luc. 195. ὅπου, φησί, τὸ σῶμα, ἢ τὸ πτῶμα κατὰ Ματθαῖον. | *πτωμα* 69. EGH. *e.* Syr.Hcl.mg. Æth. (vid. Matt. xxiv. 28.)
— *επισυναχθησονται* post *και οι αετοι* B (Q*Tf.*)L. (69.) Arm. (*συναχθ.* 69.) | ‡*συναχθησονται* ante *οι αετοι* ⸗. AD R. rel. Latt. Syr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. *Eus.* in Luc. (vid. Matt. xxiv. 28.) | om. Λ.
— *και οι αετοι* BL. 69. UΛ. Vulg.*Cl. b.* Syr.Hcl. Memph. Arm. *Eus.* in Luc. | *om. *και* ⸗. AD *Gr.*Q*Tf.*R. rel. *Am. a.c.e.f.i.* Syr. Crt. & Pst. Goth. Æth. (vid. Matt. xxiv. 28.)

1. *και* ADQ*Tf.*R. rel. Vulg. *e.f.ff.g*[1.2]*.i.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Goth. Arm. [*Orig.* i. 213[a].] | om. BL. 69. M. *a.b.c.* Memph. ut vid. Æth. ut vid. *Orig.* iii. 650[c].
— *δειν*] *δει* L.
— *αυτους* AB *Bily. Mai.*Q*Tf.*RLXΔ. 69. KMUVΓ. (*a.*) Memph. Arm. *Orig.* iii. | *om. ⸗. D. 1*s.* EGHSsΔ. Goth. *Orig.* i. 213[a]. *Eus.* in Luc. 196.
— *εγκακειν* ABDQ*Tf.*LΔ. 69. HKU. (*ενκ.* AB*DQ*Tf.* 69. HK.) | ‡*εκκακειν* ⸗. R. rel. *Orig.* i. iii. *Eus.* in Luc.
2. *λεγων* Syr.Hcl. *Orig.* iii. 650[c]. | om. D. 1. Syr.Crt.& Pst. *Orig.* i. 213[a].
— *τινι* ABQ*Tf.*R. rel. *Orig.* i. iii. | *τῃ* DLX. | *τινι τῃ* 33. | om. *Hipp.* Ant. 56 (27).
3. *δε*] add. *τις Elz.* 1. Λ*Tf.* (Latt.) Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth. *Hipp.* Ant. 56 (27). | om. *St.* 3. ABD Q*Tf.*RLΔ. 69. EGHKMSUVΓ. *e.* Syr. Hcl. Goth.
4. *ηθελεν* ABDQRLX. 1. 33. 69. Λ. Latt. Syrr.Crt.&Pst.& Hcl. Memph. Arm. *Hipp.* Ant. 56 (27). | ‡*ηθελησεν* ⸗. Δ. rel.
— *χρονον* sine add. *a.* rel. *Hipp.* | add. *τινα* D. | praem. multum Vulg. *b.c.f. ff.* Arm. longo *e.* | (in ver. priori *επι χρονον* Syr.Crt.)
— *δε* post *ταυτα* BQ*Tf.*L. Vulg. *a.f.* (postea autem *e.* Syr.Pst.) | ‡ante *ταυτα* ⸗. ADRX. rel. Syr.Hcl. | om. *b.c.ff.* [Syr.Crt.]
— *ειπεν εν εαυτῳ Hipp.* | *ηλθεν εις εαυτον και λεγει* D. (Æth.) ‖add. ille judex Syr.Crt.
— *ει και* Syr.Hcl. *Hipp.* | om. *και* D. | si *a.b.c.ff.i.* Syrr.Crt.&Pst.
— *ουδε ανθρωπον* BLX. Vulg. *a.b.c.e.f. ff.i.l. Hipp.* Ant. 56 (27). | ‡*και ανθρωπον ουκ* ⸗. ADQR. 33. rel. (....*ουκ εντρ. κτλ.* 33.)
5. *δια γε*] *δια δε* X.
— *μοι*] *με* 69.
— *κοπον*] *κοπους* R. 1. 69. E*G.
— *χηραν*] *-ρα* X*Tf.*E*U. | (add. in omni tempore Syr.Crt.)
— *εκδικησω*] praem. *απελθων* D.
5. *ὑπωπιαζῃ* ABDQLΔ. 1*s.* G[2]. | *ὑποπ.* RX. 33. 69. EG*HKMSUVΓ*Tf.*Λ. (-*ζει* 69.)
6. *ειπεν δε* Syr.Hcl. | *και ειπεν* 1. G. Syrr.Crt.&Pst. Æth.
— *ακουσατε*] om. Λ*. | *ηκουσατε* Γ*Tf. e.*
7. *ποιησῃ* BDQ*Tf.*XΔ. 33. 69. GMUVΓ. | ‡*-σει* ⸗. AL. rel. (Latt.) *-σι* R. facit *e.* | praem. *μαλλον* Syrr.Crt.& Pst.
— *των* (ante *βοωντων*)] om. D.
— *αυτῳ* BQ*Tf.*L. *e.* | *αυτων* D *Gr.* | ‡*προς αυτον* ⸗. AR. 33. rel. Memph. *ut vid. Iren.* 265. ad se Vulg. *c.f.* ad eum *Tert.* adv. Marc. iv. 36. | om. *a.b. ff.i.l.*
— *ἡμερας και νυκτος Iren.* 265. | *νυκτος και ἡμερας* D.
— *και μακρ.* Vulg. *e.f.g*[2]. rel. | om. *και* 69. *a.b.c.ff.i.l.* ‖*ναι λεγω μακρ.* 69.
— *μακροθυμει* ABDQR*Tf.*LX. 1. (Vulg.) *e.*(*f.*)(*g*[2].) Syr.Crt. Goth.ut vid. (Arm.) | ‡*μακροθυμων* ⸗. R *ut mihi vid.* Δ. 69. rel. *a.b.c.ff.i.* Syrr.Pst.&Hcl.
— *επ' αυτοις*] *εν αυτοις* D *Gr.* Latt. | *επ' αυτους* 69.
8. ab init.] praem. *ναι* RGM. Memph. Arm. (dico enim *f.*) | non habent AB DQL. rel. *Iren.* 265.
— *λεγω ὑμιν ὁτι*] om. 69.

---

7. ac se *Am.**

ABD[II][P](Q)(R). LXΔ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓΛ. [Fr. Band.] § Theb. ΞΒ′

ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

faciet vindictam illorum. Verum tamen filius hominis veniens putas inveniet fidem in terra?

9. ἐξουθενοῦντες

115 [9] § Εἶπεν δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς, ὅτι εἰσὶν δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιπούς, τὴν παραβολὴν ταύτην· [10] ″Ανθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, † εἷς Φαρισαῖος

¶ R

καὶ ὁ ἕτερος ¶ τελώνης. [11] ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς

11. πρὸς ἑαυτ. ταῦτα

‡ ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν″ προσηύχετο, Ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ‡ ὡς″ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων,

§ Fr. Band.

§ ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· [12] νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα

13. ὁ δὲ τελ.

κτῶμαι. [13] καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ¶

¶ Fr. Band.

‡ ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν,″ ἀλλ' ἔτυπτεν † τὸ στῆθος ‡ ἑαυτοῦ″ λέγων, Ὁ θεός,

§ P σιε

§ ἱλάσθητί § μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. [14] λέγω ὑμῖν, κατέβη

§ Fr. Band. ε

14. ἢ γὰρ ἐκεῖνος.

οὗτος δεδικαιωμένος εἰς § τὸν οἶκον αὐτοῦ ‡ παρ' ἐκεῖ-

[9] Dixit autem et ad quosdam qui in se confidebant tamquam iusti et aspernabantur ceteros parabolam istam. [10] Duo homines ascenderunt in templum ut orarent, unus Pharisaeus et alter publicanus. [11] Pharisaeus stans haec apud se orabat, Deus, gratias ago tibi quia non sum sicut ceteri hominum, raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus: [12] ieiuno bis in sabbato, decimas do omnium quae possideo. [13] Et publicanus a longe stans nolebat nec oculos ad caelum levare, sed percutiebat pectus suum dicens, Deus, propitius esto mihi peccatori. [14] Dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo: (215, 5.) quia omnis qui se exaltat hu-

---

8. ὁτι] om. D. 69. G. *b.c.ff.i.l. Iren.* 265.
— ελθων ante ὁ υἱος *Orig.* iii. *ter. Orig. Int.* iii. 977ᵃ. *Eus.* in Ps. 398ᵉ. in Luc. 196. *Hil.* 131ᵉ. *Cypr.* 141. (Contra, 203.)
— αρα] ante ὁ υἱος D. Syr.Crt. (vid. *Clem.* 533.) | (ante ελθων *Eus.* in Ps. in Luc.) | Contra, *Orig.* iii. 144ᵃ. 204ᶠ. iv. 158ᵉ. (*om. Orig.* iii. 568ᶠ.)
— την πιστ. *Orig.* iii. 144ᵃ. 204ᵇ. 568ᶠ. iv. 158ᵉ. *Eus.* in Ps. in Luc. | om. την D. Arm.
9. και 1°. BDQRLX. 1. 33. rel. Vulg. *a.f.* (Arm. *om. δε.*) | om. A. 69. EG H*Tf.*KSUVΓ*Tf.*Λ. *b.c.e.l.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Goth. (Æth.)
— προς τινας τοις πεποιθοσιν M. | προς τινας των πεποιθοτων 69.
— εαυτοις] εαυτους Δ.
— εισιν] οι συν *sic* 69 *txt.*(corr. mg.)
— εξουθενουντας] -τες B. (vv. ancc.)
— λοιπους] add. ανθρωπους D. | multos Syr.Crt. Arm. | omnes homines Syr. Pst.
— την παραβολην ταυτην] om. D. | ante προς τινας Syrr.Crt.&Pst. Theb.
10. ανθρωποι] post δυο D. (Latt.) Syrr. Crt.&Pst. Æth. | Contra, *e.* Syr.Hcl. *Orig.* iv. 124ᵈ. *Cypr.* 205. | (ανθρωπον Δ.)
10. εις] †praem. ὁ ⊃. AQR*sic* L. 33. rel. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. *Orig.* iv. ‖om. BDX.
— ὁ ετερος *Orig.* iv. | εις D. *c.e.ff. Cypr.* 205. ‖(φαρ. et τελ. trs. *a.b.c.ff.i.* | Contra, Vulg. *e.f.*)
11. ὁ] add. δε QX. Memph. (Theb.) | Contra, *Cypr.* 205. [Syrr.Crt.Pst.& Hcl.]
— ταυτα προς εαυτον B(L). 1. Vulg. *e.* (Memph.) Arm. *Orig.* iv. 124ᵈ. *Cypr.* 205. (αυτον L.) | ‡προς εαυτον ταυτα ⊃. AQXΔ. rel. *a.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Goth. | καθ' εαυτον ταυτα D. | "*sic*" tantum *b.c.f.ff.i.l.* | "haec" Theb. "et dixit" post προσηυχ. Æth. | praem. "solus" Arm.
— προσηυχετο *Orig.* iv. | προσηυξατο A. 1. | προς tantum Γ.
— ὡς 1°. DQL. *Orig.* i. 490ᵃ. iii. 145ᵃ. iv. | ‡ὡσπερ ⊃. ABXG*sic.* rel.
— οὑτος] post ὁ τελωνης AK. *e. Cypr.* 205. | Contra, *Orig.* i. iii. iv.
12. ab init. αλλα Syrr.Crt.&Pst. Arm.
— αποδεκατω *Orig.* iii. 145ᵃ. | αποδεκατευω B.
13. και ὁ ADQX. 1. 33. rel. (Latt.) Syr. Hcl. Arm. | ὁ δε BL. 69. G. *e.* Syrr. Crt.&Pst. Memph. Theb. Æth. *Cypr.* 205.
— επαραι *ante* εις τ. ουρ. BQLX. 33. *b.c.* (Memph. Theb.) Goth. (Æth.) | ‡*post* ⊃. AD. rel. (Latt.) Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. *Cypr.* 205. vid. *Orig.* iv. 372ᵈ. 373ᵇ.
13. τον ουρανον] τους ουρανους Λ. | om. εις τ. ουρ. *i.l.*
— το στηθ.] †praem. εις ⊃. A. rel. Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Goth. | om. BDQLX. 1. 33. K. Latt. Arm. *Orig.* iv. 372ᵈ. *Cypr.* 205.
— εαυτου B. *Btly.*(in ipsa coll.) *Mai.* Q. *Orig.* iv. *Cypr.* 205. | ‡αυτου ⊃. AD L. rel. | om. B.*Bch.* 1.
— μοι] om. Syr.Crt.
14. λεγω] add. γαρ Λ. (*b.c.f.*)
— υμιν] add. ὁτι QKU. *a.b.c.f.ff.i.l.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Theb. *Hil.* 411ᵈ. | Contra, ABD. 33. rel. Vulg. *e.* Æth. *Cypr.* 205.
— εις τ. οικ. αυτου] om. D. Theb. | Contra, *Orig.* i. 490ᵃ. (iv. 124ᵈ.) *Cypr.* 205.
— αυτου *Orig.* i. | εαυτου BL². (om. *Orig.* iv.) ‖add. μαλλον D. (*Orig.* iv.) *Cypr.* 205. | Contra, *Orig.* i.
— παρ' εκεινον BDL. 1. Memph. Theb. *Orig.* i. 490ᵇ. quam quidem ille Goth. ab illo Vulg. | η γαρ εκεινος APQXΔ EGHKMSUVΓΛ. Syr.Hcl. | ‡η εκεινος ⊃. 69. Arm. ‖add. τον φαρισαιον D. Syr.Pst. *Cypr.* 205. prae illum

νον." ὅτι ° πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν §α ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν §β ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.¶α ¶β

miliabitur, et qui se humiliat exaltabitur.

116 15 p Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἅπτηται· ἰδόντες ¶γ δὲ οἱ μαθηταὶ ‡ ἐπετίμων" αὐτοῖς. 16 ὁ δὲ Ἰησοῦς ‡ προσεκαλέσατο" αὐτὰ ‡ λέγων", Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 17 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ‡ ἂν" μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

15 (216, 2.) Afferebant autem ad illum et infantes ut eos tangeret: quod cum viderent discipuli, increpabant illos. 16 Iesus autem convocans illos dixit, Sinite pueros venire ad me, et nolite eos vetare: talium est enim regnum dei. 17 (217, 2.) Amen dico vobis, quicumque non acceperit regnum dei sicut puer, non intrabit in illud.

117 18 q Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; 19 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. 20 τὰς ἐντολὰς οἶδας, r Μὴ μοιχεύσῃς· μὴ φονεύσῃς· μὴ κλέψῃς· μὴ ψευδομαρτυρήσῃς· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα †. 21 ὁ δὲ εἶπεν, Ταῦτα πάντα

18 (218, 2.) Et interrogavit eum quidam princeps, Magister bone, quid faciens vitam aeternam possidebo? 19 Dixit autem ei Iesus, Quid me dicis bonum? nemo bonus nisi solus deus. 20 Mandata nosti, Non occides, Non moechaberis, Non furtum facies, Non falsum testimonium dices, Honora patrem tuum et matrem. 21 Qui ait,

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

° cap. 14:11. σιϛ Matt. 23:12. β

§α H

§β F

¶α Fr. Band.

¶β Theb.

16. προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν σιζ

p ‖ Matt. 19:13-15 β ‖ Mar. 10:13-16.

¶γ Q

ΞΓ σιη

q ‖ Matt. 19:16-26. β ‖ Mar. 10:17-27.

r Exod. 20:12-16. Deut. 5:16, 17.

Pharisaeum *a.* magis quam ille Pharisaeus (*b.*)*c.e.*(*f.*)*ff.*(*g*1.)*i.l.* | om. Syr. Crt. rel. *Orig.* i.

14. ἑαυτον *Orig.* i. iii. 199d. iv. | αυτον D*.

— ὁ δε Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. | και ὁ A. 1. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Æth. *Cypr.* 201. 205. (vid. cap. xiv. 11.)

— ὑψωθησεται] ὑψωθηται U.

15. προσεφερον] προεφερον E*.

— και Vulg. *c.e.f.* Syrr.Crt.Pst.MSS.& Hcl. Arm. *Orig.* iii. 663d. | om. D. *a.b.* Syr.Pst.impr. Memph. Goth. (Æth.) (vid. Matt. xix. 13. Mar. x. 13.)

— τα] om. D. 1R. 69. Arm. *Orig.* iii. 663d.

— βρεφη *Orig.* iii. 659c *diserte.* 663d. | παιδια D. (παιδ *ante* τα βρεφ. E*.) vid. Matt. et Mar. | βρεφοι 69.

— αυτων] om. B* *Rl.Mai.*

— ἁπτηται ABD(II)Q. 33. rel. *Orig.* iii. 659c *diserte.* 664a. | ἁψηται P(X). (vid. Mar. x. 13.) | ἁπτεται 69. (benediceret Syr.Crt.) | ante αυτων IIX. (vid. Mar.)

— μαθηται] add. αυτου M. Syrr.Crt.& Pst. Æth.

— επετιμων BDL. 1. (69.) G. (Latt.) Syrr.Crt.&Hcl. Memph. vid. Mar. x. 13. (-μουν 69.) | ‡-μησαν ϛ. AIIP. rel. *e.* Syr.Pst. (vid. Matt. xix. 13.)

15. αυτοις] αυτους Δ*Γ.

16. προσεκαλεσατο BL. *a.* Syr. Pst. Memph. (add. και Syr.Pst.) | προσεκαλειτο D. 1. G. (om. Syr.Crt.) | ‡ προσκαλεσαμενος ϛ. AIIPX. 33. rel. (Latt.) Syr.Hcl.

— αυτα] om. B. Syr.Crt.

— λεγων BDL. 1. G. *a.* Memph. | ‡ειπεν ϛ. AIIPX. 33. rel. Latt. (vid. Matt. xix. 14. Mar. x. 14.) | λεγει 69*. | ελεγεν 692. ‖ add. illis Syrr.Crt.Pst. &Hcl.*

— κωλυετε] κωλυσηται D.

— του θεου Vulg. *e.f.ff.* Syr.Hcl. | των ουρανων Λ* (corr.1. mg.) *a.b.c.* Syrr. Crt.&Pst. (vid. Matt.)

17. αμην] add. γαρ D. | Contra, *Orig.* iii. 663c.

— αν BDLX. 69. | ‡εαν ϛ. AIIP. rel. *Orig.* iii. 663c. 664e.

18. τις] post αυτον 1. 69. G. Vulg. *a.b. c.e.f.ff.i.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Goth. Arm. Æth.

— αρχων Vulg. *c.f.* | om. *a.b.e.ff.i.* (vid. Matt. xix. 16. Mar. x. 17.) ‖ add. Pharisaeorum Syrr.Crt.&Pst.MSS.

— λεγων Vulg. *Cl.* Latt. | om. D. *Am.* (vid. Mar.) ‖ add. ei Syrr.Crt.& Pst. Æth.

— ποιησας *Orig.* ii. 727c. *Hom. Cl.* xviii. 3. | ποιων 1.

19. ειπεν δε αυτω ὁ Ιησους] ὁ δε ειπεν αυτω DG.

— αγαθον] add. et quare interrogas me de bono Syr.Crt. (vid. Matt. xix. 17.)

— ὁ θεος] om. ὁ B2 *Mai.* | add. ὁ πατηρ Arm.ed. *Orig.* i. 279b. *Orig. Int.* i. 89c.

20. ab init.] Et ait illi Jesus *c.*

— οιδας] add. ὁ δε ειπεν, ποιας; ειπεν δε ὁ Ιησους, To D. (*e.* om. ὁ Ιησ.) vid. Matt. xix. 18. | add. ait quae *a.* | add. si vis tu in vitam intrare Syr.Crt.

— μη *quater*] ου D. Latt. (vid. Matt. xix. 18.)

— μη μοιχευσῃς post μη φον. Vulg. *a.b.c.ff.* Syrr.Crt.&Pst. | Contra, *e.f.* Syr.Hcl. ‖ -σεις D. | et sic φονευσεις, κλεψεις, D. et ψευδομαρτυρησεις habent DM. (vid. Matt.)

— ψευδομαρτυρῃς B. *Mai.*

— μητερα] †add. σου ϛ. Δ. rel. *a.b.c.* Syrr.Crt. Pst. & Hcl. Memph. Æth. | om. ABDIIP *Tf.*LX. 1. 33. KM. Vulg. *e.f.ff.i.l.* Syr.Hcl. Goth. Arm.

— ad fin. add. et proximum tuum sicut te ipsum Syr.Hier.mg. (vid. Matt. xix. 19.)

21. ειπεν] add. αυτῳ G. Syrr.Crt.&Pst.

— ταυτα] post παντα AIIK. *e.* Syr. Hcl.

---

16. vetare eos *Cl.* | 18. princeps dicens *Cl.*

ABD(II)P[Q][R]. LXΔ. σιθ 1. 33. 69. β EFGHKMSUVΓ Λ.

21. ἐφυλαξάμην § R

22. οὐρανῷ σκ β

24. εἰσελεύσονται εἰς τ. βασ. τ. θεοῦ ¶ II

25. βελ. διελθεῖν

σκα

§ ‖Matt.19:27-29.β ‖Mar. 10:28,30. ¶ F

29. ἢ γυν. ἢ ἀδελ. ἢ γον.

‡ ἐφύλαξα" ἐκ νεότητός [μου]. 22 ἀκούσας δὲ † ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, §" Ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν ‡ τοῖς οὐρανοῖς"· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. 23 ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ‡ ἐγενήθη"· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. 24 ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς [περίλυπον γενόμενον] εἶπεν, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες ‡ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται." 25 εὐκοπώτερον ¶ γάρ ἐστιν κάμηλον διὰ ‡ τρήματος" ‡ βελόνης" εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; 27 ὁ δὲ εἶπεν, Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ ‡ παρὰ [τῷ] θεῷ ἐστιν." 28 § εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος, Ἰδοὺ ¶ ἡμεῖς ‡ ἀφέντες τὰ ἴδια," ἠκολουθήσαμέν σοι. 29 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γονεῖς ἢ ἀδελφοὺς ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἕνεκεν

Haec omnia custodivi a iuventute mea. 22 (219, 2.) Quo audito Iesus ait ei, Adhuc unum tibi deest: omnia quaecumque habes vende et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo, et veni sequere me. 23 (220, 2.) His ille auditis contristatus est, quia dives erat valde. 24 Videns autem illum Iesus tristem factum dixit, Quam difficile qui pecunias habent in regnum dei intrabunt: 25 facilius est enim camelum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum dei. 26 Et dixerunt qui audiebant, Et quis potest salvus fieri? 27 Ait illis, Quae inpossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud deum. 28 Ait autem Petrus, Ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te. 29 (221, 2.) Qui dixit eis, Amen dico vobis, nemo est qui reliquit domum aut parentes aut fratres aut uxorem aut filios

21. εφυλαξα ABL. 1. (vid. Matt. xix. 20.) | ‡εφυλαξαμην ⊋. DIIP. rel. (vid. Mar. x. 20.)
— μου AIIPL. 33. rel. (vid. Mar.) | om. BD. *l.* Syr.Crt. ‖add. usque ad nunc Æth.
22. ακουσας δε] †add. ταυτα ⊋. AIIP*Tf.* rel. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. BDL. 1. 33. 69. *e.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. | quo audito Vulg. (*b.*)*c.f.* quod cum audisset *a.*
— ετι] ὁτι FHV.
— διαδος BPX. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. | δος ADIIRLΔ. 1. 33. M. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Arm. Æth. (vid. Matt. xix. 21. Mar. x, 21.)
— πτωχ.] praem. τοις D.
— τοις ουρανοις BD. *a.e.* Memph. ουρανοις ARL. | ‡ουρανῳ ⊋. IIP. rel. Vulg. *b.c.f.ff.* Goth. Arm. *Tert.* adv. Marc. iv. 36 (vid. Mar. x. 21.)
23. ταυτα] add. παντα Γ.
— περιλυπος] -πον P.
— εγενηθη BL. | ‡εγενετο ⊋. ADIIPR. 33. rel.
24. ὁ Ιησους] om. ὁ B(sed non ap. *Blc.*) | post ειπεν D. *b.c.*(*e.*)*i.*
— περιλυπον γενομενον ADIIPRXΔ. 33. rel. vv. (vid. ver. 23.) | om. BL. 1. Memph.
— του θεου] των ουρανων KM. (vid. Matt. xix. 23.)
— εισπορευονται post θεου BL. Vulg. *a.b.c.e.ff.g*[1]. | εισελευσονται post θεου DR. (vid. Mar. x. 23.) (....ται post θεου 33.) | ‡εισελευσονται ante εις την βασ. ⊋. AIIP. rel. *f.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Goth. Arm. Æth.
25. γαρ] om. 69. Syr.Pst. Arm. Æth. autem *i.*
— καμηλον] καμιλον S. (κάμηλον, οὐ το ζῶον, ἀλλὰ τὸ ἐν τοῖς πλοίοις παχὺ σχοινίον *Cyr. Alex.* ap. Mai. Nov. Pp. Biblioth. ii. 380.)
— τρηματος BD. | τρυπηματος RL. *Clem.* 440. (vid. Matt. xix. 24.) | ‡τρυμαλιας ⊋. AP. rel. (vid. Mar. x. 25.)
— βελονης BDL. 1. (69. βελων.) *Clem.* 440. | ‡ῥαφιδος ⊋. APR. rel. (vid. Matt. et Mar.)
— εισελθειν 1°. BRLX. rel. *e.* Syrr.Pst.& Hcl.mg. Memph. (vid. Matt.) | διελθειν ADP. 1. M. Latt. Syrr.(Crt.)&Hcl.txt. Goth. Arm. Æth. (vid. Mar.)
— η πλουσιον] om. 69.
— εισελθειν] ante εις τ. βασ. D. Vulg. *b.c.f.g*[1]. Syr.Crt. Memph. Æth. (vid. Matt.) | Contra, Syr.Hcl. | om. *a.e.ff.i.* Syr.Pst. (vid. Cdd. in Matt.)
26. ειπον] ειπαν R.
— ακουσαντες g^1. | -οντες D *Gr.*L. qui audiebant Latt.
27. ὁ δε] add. Ιησους Λ. *b.c.f.ff.i.* Syr. Pst. Æth.
— αδυνατα] post παρα ανθρωποις 69. Syrr.Crt.&Pst. *Theoph.* ii. 13. | Contra, *Tert.* de Res. Car. 57.
27. τῳ θεῳ ABR. rel. Memph. | om. τῳ DP. *Theoph.* (vid. *Clem.* 947.)
— εστιν post παρα τ. θεῳ BDL. 1. *a.e.* (Syrr.Crt.&Pst.) | ‡ante ⊋. APR. rel. Vulg. *b.c.f.* Syr.Hcl. Memph. Goth. *Iren.* 127. [Æth.]
28. ὁ Πετρος BDRLX. 1*s.* 69*s.* Us. | om. ὁ APΔEFGHKMSVΓΛ.
— ἡμεις] om. 1.
— αφεντες τα ιδια B(D)L. (1.) (69.) Syr.Hcl.mg. Memph. τα ιδ. αφ. D. (αφ. παντα τα ιδια 69. παντα τα ιδ. αφ. 1.) | ‡αφηκαμεν παντα και ⊋. APR. 33. rel. Vulg. *f.* Syrr.Crt.&Pst. &Hcl.mg. Goth. Æth. (vid. Matt. xix. 27. Mar. x. 28.) relictis omnibus nostris *a.l.* Arm. remisimus omnia nostra *e.* relictis retibus nostris *b.* relictis omnibus rebus nostris *c.* relictis rebus nostris *ff.i.*
— ηκολουθησαμεν] -καμεν R.
— σοι] add. τι αρα εσται ἡμιν X. *l.* (vid. Matt. xix.)
29. ab init. Jesus Syrr.Crt.&Pst. Æth.
— ὁτι] om. DΔ. Latt.(exc. *f.*) *Cypr.* 310 (vid. Mar. x. 29.)
— οικιαν *Cypr.* 91. | οικιας D. 69. H Syr.Pst. Arm.ed. (vid. Matt. xix. 29.)
— η γονεις η αδελφους η γυναικα APR.

24. Jesus illum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.
30. λάβῃ

τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, 30 ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

propter regnum dei, 30 et non recipiat multo plura in hoc tempore, et in saeculo venturo vitam aeternam.

σκβ
t ‖Matt. 20:17-19. β ‖Mar. 10:32-34.

118 31 t Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς ‡ Ἱερουσαλήμ," καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου· 32 παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθήσεται, 33 καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται.

31 (222, 2.) Assumsit autem Iesus duodecim et ait illis, Ecce ascendimus Hierosolymam, et consummabuntur omnia quae scripta sunt per prophetas de filio hominis: 32 tradetur enim gentibus, et inludetur et flagellabitur et conspuetur, 33 et postquam flagellaverint occident eum, et die tertia resurget.

§ Q σιγ ι

§ 34 καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

34 (223, 10.) Et ipsi nihil horum intellexerunt, et erat verbum istud absconditum ab eis, et non intellegebant quae dicebantur.

ΞΔ' σκδ β
u ‖Matt. 20:29-34. ‖Mar. 10:46-52.

119 35 u Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἰεριχώ, τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ‡ ἐπαιτῶν·" 36 ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί * [ἂν]" εἴη τοῦτο. 37 ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ

35 (224, 2.) Factum est autem cum appropinquaret Hiericho, caecus quidam sedebat secus viam mendicans, 36 et cum audiret turbam praetereuntem, interrogabat quid hoc esset. 37 Dixerunt autem ei quod Ie-

---

(DXΔ.) rel. (*Cypr.* 91.) | *η γυναικα η αδελ. η γον.* BL. Memph.
29. *αδελφους*] add. *η αδελφας* DXΔ. Syr.Crt. *Cypr.* 91. (vid. Matt. et Mar.) | Contra, *Cypr.* 185. 273. 310.
— *η γυναικα*] om. Syr.Crt.
— *τεκνα*] add. *εν τω καιρω τουτω* D. (vid. Mar. x. 30.) | Contra, *Cypr.* 91.
— *ἑνεκεν*] *εἱνεκεν* B. | *ἑνεκα* U.
30. *ὃς ου* APR. 33. rel. Syr.Hcl. | *ὃς ουχι* BL. (*ὃς ουχι ου* B.*Mai.*) | *εαν* D. Arm. (vid. Mar. x. 30.) [Syrr.Crt.&Pst.]
— *απολαβῃ* APR. rel. (*απολανει* 69.) | *λαβῃ* BDM. Arm. (vid. Mar.)
— *πολλαπλασιονα* Vulg. *f.* | *ἑπταπλασιονα* D. *a.b.c.e.ff.i.* Syr.Hcl.MS.mg. *Cypr.* quater. unum in centum Syr. Crt. ‖add. *νυν* X. (vid. Mar. | Contra, *Cypr.*) "Et quomodo apostolis pro derelictis filiis et uxoribus, in alio Evangelio *centies*, in alio *septies* Dominus repromittit." *Jovin.* (ap. Hier. adv. Jovin. ii. 19. Ed. Vall. ii. 355.) "Tamen ne exultet in mendacio.... sciat in Matthaeo et in Marco, apostolis qui universa sua dimiserant, centuplum repromissum. In Evangelio autem Lucae multo plura, id est *πολὺ πλείονα*, et penitus in nullo evangelio pro *centum* scriptum esse *septem*." *Hier.* adv. Jovin. ii. 26. Ed. Vall. ii. 366.
— *τῳ ερχ.*] om. *τῳ* S.
— *ζωην*] praem. consequetur *e.* Syr.Crt. | post *αιωνιον* add. possidebit *a.b.c.ff. g².i.* | om. Vulg. *f.*
31. *δε*] add. Jesus Vulg. *c.f.ff.*
— *δωδεκα*] *δεκαδυο Orig.* iii. 708ᶜ. | *.ιβ.* D. ‖add. *μαθητας* E*. *a.b.f.ff.i.* Vulg. *c.e.* | Contra, *Orig.* iii.
— *προς αυτους a.b.e. Orig.* iii. 708ᵃ. | *αυτοις* D. Vulg. *c.f.ff.* (vid. Matt. xx. 17.) | (om. *προς* Δ*.)
— *αναβαινομεν*] *-νωμεν* 69. Γ. ‖(add. *μεν* Γ*sic.*)
— Ἱερουσαλημ BDRL. *e.* Memph. Goth. *Orig.* ii. 496ᵇ. | ‡ Ἱεροσολυμα ⸗. AP. 33. rel. (Latt.) vid. Matt. xx. 18. Mar. x. 32.
— *δια*] *ὑπο* 69 *t.rt.*
— *τῳ υἱῳ*] *περι του υἱου* D. 69. Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | *του υἱου* Δ.
32. *παραδοθ. γαρ*] *ὁτι παρδοθ.* D. *e.*
— *εμπαιχθησεται*] *-σονται* K.
— *και ὑβρισθησεται* ABPRX. rel. Syrr. Crt.&Hcl.* Memph. Goth. Æth. post *μαστ.* ver. 33. Syr.Pst. | om. DL. *a.b. e.ff.i.* Syr.Hcl.*txt. Arm.Zoh. (vid. Matt. xix. 19. Mar. x. 34.) | et flagellabitur Vulg. *f.* Arm.Usc. | eadem *post και εμπτ. c.*
— *και εμπτυσθησεται* ABDLX. rel. | om. PR. Arm.Zoh. (vid. Matt.) ‖add. in faciem ejus Syrr.Crt.&Pst.
33. *αποκτενουσιν*] *αποκτειναυσιν* D *Gr.*
— *τῃ ἡμερᾳ τῃ τριτῃ Am. a.* | *τῃ τριτῃ ἡμερᾳ* XΔ. 1. 69. Vulg.*Cl. b.c.f.i.* Arm. (vid. Matt. xx. 19.) (deteriores urguent [!!!] *sic e.* pro "die tertia resurget.")
33. *αναστησεται*] *εγερθησεται* L. (vid. Matt. xx. 19.)
34. *και αυτοι*] *αυτοι δε* DU. *e.* Syr.Pst. Æth.
— *ουδεν*] post *τουτων* D.
— *και ην* Vulg. *ff.* Syr.Hcl.txt. | *αλλ' ην* D. 1. *a.b.c.e.f.i.* Syrr.Crt.&Pst.(& Hcl.mg.MS.)
— *τουτο*] om. D. 1. *a.b.c.e.ff.* Syr.Crt. Memph.MS. Arm. | Contra, Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph.W.&Sch. Æth.
— *κεκρυμμενον*] *κεκαλυμμενον* Gr.
— *απ'*] *επ'* Λ.
— *εγινωσκον*] *-σκων* P *ap. Knittel.*
— ad fin.] add. cum illis Syrr.Crt.&Pst.
35. *εις*] *εν τῃ* 69. [Æth.] | om. (Latt.) "in" *a.*
— *επαιτων* B(D)L. *Orig.* iii. 735ᵃ. (ante *εκαθ.* D. *e.*) vid. Mar. | ‡ *προσαιτων* ⸗. APQR. 33. rel. (vid. Mar. x. 46.)
36. *διαπορευομενου Orig.* iii. 735ᵈ. | *παραπορευομενου* DX.
— *τι αν* DQRLX. 1. 69. KM. *Orig.* iii. 735ᵈ.ᵉ. | *om. *αν* ⸗. ABP. rel.
— *ειη*] *ει* Γ *Tf.*
— *τουτο Orig.* iii. 735ᵉ. (om. 735ᵈ.) | *ταυτα* 69.

33. tertia die *Cl.*

A B D (P) (Q) R. L (X) Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓ Λ.

¶ P

§ F

¶ X

ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. 38 καὶ ἐβόησεν λέγων, Ἰησοῦ υἱὲ ‡ Δαυείδ," ἐλέησόν με. 39 καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα ‡ σιγήσῃ." αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ ‡ Δαυείδ," ¶ ἐλέησόν με. 40 σταθεὶς δὲ [ὁ] Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν· ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτὸν 41 [λέγων], Τί σοι θέλεις ποιήσω; § ὁ δὲ εἶπεν, Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. 42 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. 43 καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.¶

sus Nazarenus transiret. 38 Et clamavit dicens, Iesu fili David, miserere mei. 39 Et qui praeibant increpabant eum ut taceret: ipse vero multo magis clamavit, Fili David, miserere mei. 40 Stans autem Iesus iussit illum adduci ad se: et cum appropinquasset, interrogavit illum 41 dicens, Quid tibi vis faciam? At ille dixit, Domine, ut videam. 42 Et Iesus dixit illi, Respice, fides tua te salvum fecit. 43 Et confestim vidit, et sequebatur illum magnificans deum. Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem deo.

XIX. ΞΕ′ σκε ι

2. καὶ [οὗτος] ἦν πλ.

120 1 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἰεριχώ· 2 καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ ‡ αὐτὸς" † πλούσιος· 3 καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. 4 καὶ προδραμὼν ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι † ἐκείνης ἤμελλεν διέρχεσθαι. 5 καὶ ὡς ἦλθεν

1 (225, 10.) Et ingressus perambulabat Hiericho. 2 Et ecce vir nomine Zaccheus, et hic erat princeps publicanorum, et ipse dives, 3 et quaerebat videre Iesum quis esset, et non poterat prae turba, quia statura pusillus erat. 4 Et praecurrens ascendit in arborem sycomorum ut videret illum, quia inde erat transiturus. 5 Et cum venisset ad locum,

37. ὁ Ναζ.] om. ὁ Δ.
— Ναζωραιος *b.f.ff.* Memph. Schw. | Ναζαρηνος D *Gr.* 1. Vulg. *a.(e.)(i.) (l.) Orig.* iii. 736ᵃ. (vid. Mar. x. 47.) | Ναζαραιος M. *c.* Memph.W.
38. και] ὁ δε D. *e.* Goth. at ille *f.*
— εβοησεν] εκραξεν P *Tf.* (κραξεν *ap. Knittel.*)
— Ιησου *Tert.* adv. Marc. iv. 36, 37. | om. AEK. vid. *Orig.* iii. 736ᵃ.
39. om. ver. 33(ut e spatio vid.) *b.*
— και οἱ] οἱ δε D. *e.*
— προαγοντες Vulg. *c.e.f. Orig.* iii. 736ᵃ. *Tert.* adv. Marc. iv. 36. | παραγοντες AK. *a.* | (ad Jesum Syrr.Crt.&Pst.)
— επετιμων *Orig.* iii. | -μουν A. 69. Γ.
— σιγησῃ BDPLX. | ‡σιωπησῃ ⊊. A QR. rel. *Orig.* iii. 736ᵃ. utr. qu. lect. habet. (vid. Matt. xx. 31. Mar. x. 48.)
— πολλῳ Syr.Hcl. *Orig.* iii. | om. D. *c.* Syrr.Crt.&Pst.
— εκραζεν] -ξεν P(*Knit.* sil. *Tf.*). *Am. Orig.* iii. ‖add. λεγων EGHM. (Æth.) | add. Ιησου 1. 69. U. | Contra, *Orig.* iii.
— υἱε *Orig.* iii. | υἱος D.
40. ὁ Ιησους QRLX. rel. *Orig.* iii. 736ᵃ. | om. A. | om. ὁ B.*Mai.*D.
— προς αυτον Vulg. *b.c.f.* Syrr.Pst.& Hcl. *Orig.* iii. | om. D. 1. *a.e.ff.i.l.* Syr. Crt.
40. εγγισαντος *Orig.* iii. 736ᵇ. | -ζοντος 69. ‖add. ad eum Syrr. Crt. & Pst. (Arm.)
— αυτον] add. ὁ Ιησους Q *ut vid. et ap. Tf.* X. 69. | Contra, *Orig.* iii.
41. λεγων AQRX *sic.* rel. (Latt.) Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Goth. Arm. [Æth.] | om. BDL. *e.* Memph. | (ειπων *Orig.* iii. 736ᵇ.) ‖add. ei Syrr.Crt.&Pst.
— ειπεν] add. αυτῳ R. Syrr.Crt.& Hcl. mg. Æth.
— κυριε] om. *a.* | post αναβλ. *b.i. Orig.* iii. ‖(ινα] add. aperiantur oculi mei et Syr.Crt. Arm.)
42. ὁ Ιησους (*Orig.* iii.)] post αυτῳ (et αποκριθεις post και) *a.b.c.(e.)ff.i.* | Contra, Vulg. *f.* ‖om. Syr.Crt. | ὁ κυριος 1. | αποκριθεις D. (*Orig.* iii.)
43. και ηκολ. αυτ.] om. Syr.Hier.
— λαος *Orig.* iii. 735ᵃ. *Tert.* adv. Marc. iv. 37. | οχλος Q. 69. Λ. (*Orig.* iii. 736ᵈ.)
— ιδων] om. K.
— αινον *Orig.* iii. 736ᵈ. *bis.* | δοξαν D.
— τῳ θεῳ] τον θεον 69*.
1. εισελθων] add. ὁ Ιησους MΛ. Syr.Pst. Æth. (et cum ascenderent, et transiret Syr.Crt.)
— διηρχετο] διερχ. Δ. | add. εις M. | add. ὁ Ιησους Γ.
2. και ιδου] om. Syrr.Crt.&Pst.
— καλουμενος *e.* Syr.Hcl. rel. | om. DG. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst. Æth. (quidam Syrr.Crt.& Pst.)
— και 2°.] om. D. *e.f.i.* Goth. Æth.
— αυτος] ουτος D. 69. "hic" Latt. Memph. | om. Syrr.Crt.&Pst. Æth.
— και αυτος 2°. B. 1. 69. K. Vulg. *b.i.* (Syr.Pst.MS.) Arm.ed. (Æth.) | και ‡ουτος" †ην" ⊊. AQR. rel. *f.* Syr. Hcl.mg. (om. και txt.) | και αυτος ην U *sic. a.(c.)(ff.)* Arm.MSS. | και ην L. (*l.*) Syrr.Crt.(&Pst.) Memph. Goth. | om. D. *e.*
3. ηδυνατο] εδυν. B**Rl.Mai.*K. (δυνατο Δ.) | om. τις εστιν et απο τ. οχλ. Syr. Crt.
— ad fin.] add. Zacchaeus Syrr.Crt. & Pst.
4. προδραμων ABQR *sic.* rel. | προσδραμων LE *sic* FGHVΓ. | δραμων 69. | προλαβων D. ‖add. εις το BL. *e.* | Contra, rel.
— συκομορεαν *Elz.* 1624. B *Vcl.dis.* LΔ. Memph. | συκομωρεαν B.*Bily.Bch.* D Q. 1. | συκομωραιαν *St.* 3. & *Elz.* 1633. AE*GKU. (συκωμορ. Aap.Woide) |

39. clamabat *Cl.*
2. princeps erat *Cl.* | 4. videret eum *Cl.*

Vulg. *a.b.c.* Syrr. C. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς † εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. 6 καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. 7 καὶ ἰδόντες ‡ πάντες″ διεγόγγυζον, λέγοντες ὅτι Παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. 8 σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον, Ἰδοὺ τὰ ‡ ἡμίσειά″ ‡ μου τῶν ὑπαρχόντων,″ κύριε, ‡ τοῖς πτωχοῖς δίδωμι″· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. 9 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν. 10 ᵛ ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

5. [εἶδεν αὐτὸν καὶ] εἶπεν

8. δίδ. τ. πτωχ.

ᵛ Matt. 18:11. σκς ε

σκζ ι

121.[11] Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς ‡ εἶναι Ἰερουσαλὴμ αὐτὸν″ καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία ¶ τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι· 12 εἶπεν οὖν, ʷ ″Ανθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. 13 καλέ-

¶ ϙ Ρϛ΄ σκη

ʷ Matt. 25:14-30. β Mar. 13:34.

ΡϛΖ΄ σκθ ε

suspiciens Iesus vidit illum et dixit ad eum, Zacchee, festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. 6 Et festinans descendit et excepit illum gaudens. 7 Et cum viderent omnes, murmurabant dicentes quod ad hominem peccatorem divertisset. 8 Stans autem Zaccheus dixit ad dominum, Ecce dimidium bonorum meorum, domine, do pauperibus, et si quid aliquem defraudavi reddo quadruplum. 9 Ait Iesus ad eum quia Hodie salus domui huic facta est, eo quod et ipse filius sit Abrahae: 10 (226, 5.) venit enim filius hominis quaerere et salvare quod perierat.

11 (227, 10.) Haec illis audientibus adiciens dixit parabolam, eo quod esset prope Hierusalem, et quia existimarent quod confestim regnum dei manifestaretur. 12 (228, 2.) Dixit ergo, Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum et reverti. 13 (229, 5.)

συκομοραιαν 33. E²FHMSVΓΛ. (...κομορ... R.) | σιμοραιαν 69.

4. εκεινης] †praem. δι' ϛ. 1. 69. Λ*Tf. a.* Arm. | om. AB(D)QRLΔEFGHK MSUVΓ. *b.c.ff.i.* | εκεινη D. (inde Vulg. *f.* illic *e.*)

— ημελλεν] εμελλεν 1. KUΛ. | ημελον 69.

— διερχεσθαι] παρερχεσθαι 1. | εισερχεσθαι Λ. | add. Jesus Syr.Crt.

5. ὡς ηλθεν επι τον τοπον Vulg. *f.* Syrr. Pst.&Hcl. | εγενετο εν τῳ διερχεσθαι αυτον D. (*a.b.c.e.ff.i.l.*) | et cum transiret Syr.Crt.

— αναβλεψας ὁ Ιησους A(B)QR. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. rel. (om. ὁ B.) Jesus respexit et vidit illum *e.* Jesus vidit illum et respiciens *a.* Jes. vid. ill. respicientem *b.* Jes. vid. ill. sursum aspiciens *c.ff.i.* | om. D. "Jesus" tantum Syrr.Crt.&Pst.

— ειπεν] †praem. ειδεν αυτον και ϛ. A (D)QR. (33.) rel. Vulg. *f.* Syrr.(Crt.) Pst.&Hcl. Goth. (om. αυτον D.) | om. BL. 1. Memph. Arm. Æth.*ut vid.* (*a.b.c.ff.i.* trsp. *supra.*)

— προς αυτον] αυτῳ D. *a.e.* | om. Syr. Crt.

— σπευσας *Iren.* 38. | σπευσον D *Gr.*Λ. *e.* Memph.

5. σημερον γαρ] om. γαρ H *txt.* (mg.¹.) | ὁτι σημερον D. Latt. *Iren.* 38.

7. ιδοντες] add. αυτον KM. Arm.MSS.

— παντες ABDQRLΔ. 33. EFGHUVΓ Λ. | ‡ἁπαντες ϛ. 1. K*s*M*s*S*s*. | οἱ φαρισαιοι 69.

— λεγοντες Vulg. *b.c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. rel. | om. D. *a.e.ff.i.l.* Syr.Crt. | λεγον Γ.

— ανδρι] ανθρωπῳ L.

8. Ζακχ.] praem. ὁ D. 1.

— κυριον] Ιησουν 69. GKM. *e.* Syrr. Pst.&Hcl.mg.

— τα ἡμισεια BL. -σια B*Mai.Q*Tf.* | τα ἡμισεα B²*Mai.*Q*Knit.* τα ἡμισηα Λ. | τα ἡμισυ ARΔ. 69. | ‡τα ἡμιση ϛ. 1. EF*s*G. rel. *Clem.* 579. τα ἡμυσοι D*. | τα ἡμυση D².

— μου ante των ὑπαρχ. BQL. 1. | ‡post ϛ. A(D)R. rel. *Clem. Iren.* 242. *Cypr.* 303. | μοι D*.

— τοις πτωχοις ante διδωμι (B)DQL. 1. 33. | ‡post διδωμι ϛ. AR. rel. Latt. Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 242. *Cypr.* 239. 303. (om. τοις B.)

— ει] om. R. vel trans. post τινος.

9. προς αυτον *f(hic).* | post ὁ Ιησους D. Vulg. | προς αυτους R. (*a.b.c.ff.i.l.*) Syr.Hcl.mg. (*post* Ιησ. Latt.) | om. *e. Cypr.* 304.

9. ὁ Ιησους] om. ὁ B. Dominus Syr.Hcl. mg.

— τῳ] praem. εν AD. Memph.MS.

— Αβραμ L.

— εστιν ABDQ. rel. *Cypr.* 105. 239. | om. RL.

11. αυτων] om. 69.

— ειπεν] post παραβολην 69. (Arm.)

— Ἰερουσαλημ] praem. εις M*sic.*

— αυτον post Ἰερουσαλημ BL. | post ειναι Q. | ‡post εγγυς ϛ. AR. rel. Æth. ante εγγυς 1. | (αυτον εγγυς post ειναι D.)

— αυτους] om. D.

— παραχρημα] post μελλει D. (om. *e.*)

— αναφαινεσθαι] αναφερεσθαι Γ.

12. ειπεν ουν] om. Γ.

— ουν ABR. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Memph.ed. | δε DL. Goth. | om. *e.* Syrr. Crt. & Pst. Memph. MS. Arm. Æth. ‖add. illis Syr.Crt. Æth.

— επορευθη *Orig.* iii. 632ᵈ. *Eus.* Theoph. 156. in Luc. 197. | επορευετο DH.

— εαυτῳ Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig.* iii. 631ᵈ. 632ᵈ. iv. 272ᵇ. *Eus.* Theoph. in Luc. | om. D. *a.b.e.g*¹*.i.l.* Syr.Crt. Memph. *Lucif.* 205.

10. salvum facere *Cl.*

ABDR. L Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓΛ.

σας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Πραγματεύσασθε ‡ ἐν ᾧ″ ἔρχομαι. 14 Οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες, Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. 15 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους οἷς ‡ δεδώκει″ τὸ ἀργύριον, ἵνα ‡ γνοῖ″ † ‡ τί διεπραγματεύσαντο.″ 16 παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου ‡ δέκα προσειργάσατο″ μνᾶς. 17 καὶ εἶπεν αὐτῷ, ‡ Εὖγε″ ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. 18 καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων, ‡ Ἡ μνᾶ σου, κύριε,″ ἐποίησεν πέντε μνᾶς. 19 εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ, Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων. 20 καὶ * ὁ″ ἕτερος ἦλθεν λέγων, Κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην

19. ἐπάνω γίνου

Vocatis autem decem servis suis dedit illis decem mnas, et ait ad illos, Negotiamini dum venio. 14 Cives autem eius oderant illum, et miserunt legationem post illum dicentes, Nolumus hunc regnare super nos. 15 Et factum est ut rediret accepto regno, et iussit vocari servos quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum quisque negotiatus esset. 16 Venit autem primus dicens, Domine, mna tua decem mnas adquisivit. 17 Et ait illi, Euge bone serve, quia in modico fidelis fuisti, eris potestatem habens supra decem civitates. 18 Et alter venit dicens, Domine, mna tua fecit quinque mnas. 19 Et huic ait, Et tu esto supra quinque civitatēs. 20 Et alter venit dicens, Domine, ecce mna tua, quam habui repositam in

13. ab init.] praem. και (om. seq. δε) ΔΛ. *b.c.e.ff.i.* (Syrr.Crt.& Pst.) Æth. (om. δε et L. 69.) | Contra, rel. Vulg. *a.e.f.* Syr.Hcl.
— ἑαυτου] αυτου DΓ. | om. *b.c.ff.i. Orig.* iii. 631d. *Lucif.* 205.
— αυτοις] αυτους F.
— πραγματευσασθε *Orig.* iii. 631d. | -τευεσθε D. 1. Λ*Tf.* | -τευσθε U. ‖add. cum eis Syr.Crt. (Arm.)
— εν ᾧ ABDRL. 1. K. *Orig.* iii. | ‡ἑως ⸗. Δ. rel. | ὡς 69 *Scr.* dum Vulg. *b. c.e.f.* donec *a.* Memph.
— ερχωμαι S.
14. αυτου 1°.] om. D. *b.ff.l. Lucif.* 206.
— απεστειλαν] ενεπεμψαν D*. | επεμψαν D2.
— θελομεν *Eus.* in Luc. 198 *bis.* | -ωμεν E*HΛ.
— τουτον] add. λαβοντα την βασιλειαν Δ*(corr.1.)
— ἡμας *Eus.* in Luc. | ὑμας K *sic.*
15. εν τῳ] om. DΔ. (et cum accepisset regnum et redisset dixit Syrr.Crt.& Pst.)
— επανελθειν αυτον λαβοντα] λαβειν αυτον *sic* M.
— και ante ειπεν (Latt.) rel. *Lucif.* 206. | om. Vulg.MS. *a.c.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph.
— αυτῳ *e. Orig.* iii. 632b. | αυτου DΓ. *a.* | om. Δ. (Latt.) Arm. Æth. *Lucif.* 206.
15. τουτους *f.* | om. D. 1. (Latt.) Arm. Æth. *Orig.* iii. *Lucif.*
— δεδωκει B.*Bly.Mai.*(*dis.*)DL. 1. *a.e.* Arm. εδεδωκει *Orig.* iii. | ‡εδωκε ⸗. AR. rel. Vulg. *b.c.f. Lucif.* 206. (δεδωκεν B.*Bch.*)
— γνοι BDL. 33. | ‡γνῳ ⸗. A. rel. *Orig.* iii. 632c. (h. R.)
— τι διεπραγματευσαντο BDRL. *e.* Syr. Crt. Memph. (Æth.) *Orig.* iii. 631e. 632c. | ‡τι διεπραγματευσατο ⸗. Α(Δ). rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Lucif.* (τι πραγμ. Δ.) ‖†praem. τις ⸗. ARΔ. 33. rel. (Latt.) Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. *Lucif.* | om. B.*Blc. Mai.*DL. *e.* Syr.Crt. Memph. Æth.
16. κυριε] om. K.
— ἡ μνα AB*DR*. rel. | ἡ μνας B2*Rl.* R2. 1. 33. EFHKMΛ.
— δεκα προσειργασατο μνας BL. 1. *a.e.* | δεκα μνας προσηργασατο D. Vulg. (*b.*)*c.f.ff.g*1. Syrr.Crt.&Pst. Arm. (*Lucif.* 206.) | ‡προσειργασατο δεκα μνας ⸗. AR. 33. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. [Æth.] (προσηργ. AB**Rl.*DR LE*.)
17. και ειπεν] ὁ δε ειπεν D. *e.*
— ευγε BD. Latt. *Orig.* iii. 631e. *Lucif.* 206. | ‡ευ ⸗. ARL. rel. Syrr.Crt.Pst. &Hcl. (mg. *Graecè.*) *Eus.* Theoph. 155. (vid. Matt. xxv. 21.) "tanto melior" *a.* "O" Æth.
— αγαθε] post δουλε 1. 69. M. *c.f.i.l.* (Arm.) *Orig. Int.* ii. 175a. *Eus.* Theoph. (Contra, *Orig.* iii.) ‖add. και πιστε *Eus.* ad Steph.
17. ὁτι] om. 69.
— δεκα] supra ras. Λ.
18. ηλθεν ὁ δευτερος λεγων] ὁ ἑτερος ελθων ειπεν D.
— κυριε post ἡ μνα σου BR *ut vid.* L. | ‡ante ⸗. AD. 33. rel. Latt. Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Lucif.* 206. (vid. verr. 16, 20.) | om. Arm.
— μνα] μνας R. 1. 33. EFHMΛ.
— εποιησεν] post πεντε D. Syrr.Crt.& Pst. | Contra, rel. Syr.Hcl. *Lucif.* 206.
19. και συ γινου επανω ARX. rel. *Orig.* iii. 632a. *Eus.* Theoph. 155. *Lucif.* 206. (....νου επανω R. γεινου habet A.) | και συ επανω γεινου B(L). 1. (γενου L.) | γεινου και συ επανω D. (Memph.)
— πεντε] δεκα Γ.
20. ὁ ἑτερος BDRL. 69. Syr.Hcl.* Arm. | *om. ὁ ⸗. A. 33. rel.
— κυριε] om. Syr.Crt. *Lucif.* 206.
— μνα] μνας R. 1. EFHMΛ.
21. εφοβουμην γαρ Vulg. *f.* Syrr.Crt.Pst. &Hcl. | ὁτι εφοβηθην D. *a.b.c.e.ff.i. Lucif.* 206.
— ὁτι ανθρωπος αυστηρος ει *Lucif.* | ανθρ. γαρ ει αυστ. D. *e.*
— ει] η K.

13. dedit eis *Cl.* | 14. od. eum *Cl.* | 17. fuisti fidelis. | super *Cl.* | 19. *id.*

Vulg. *a.* (*b.*) *c.* Syrr. C. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ἐν σουδαρίῳ· [21] ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ· αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. [22] λέγει † αὐτῷ, Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. ἤδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα· [23] καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκάς ‡ μου τὸ ἀργύριον″ ἐπὶ † τράπεζαν, ‡ κἀγὼ″ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ‡ αὐτὸ ἔπραξα″; [24] καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν, ″Αρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. [25] καὶ ‡ εἶπαν″ αὐτῷ, Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς. [26] [x] λέγω [γὰρ] ὑμῖν, ὅτι ¶ παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. [27] πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ‡ τούτους″ τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὧδε, καὶ κατασφάξατε * αὐτοὺς″ ἔμπροσθέν μου.

122 [28] [y] Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν,

sudario: [21] timui enim [te] quia homo austeris es, tollis quod non posuisti, et metis quod non seminasti. [22] Dicit ei, De ore tuo te iudico, serve nequam. Sciebas quod ego austeris homo sum, tollens quod non posui, et metens quod non seminavi? [23] et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam? et ego veniens cum usuris utique exigissem illud. [24] Et adstantibus dixit, Auferte ab illo mnam et date illi qui decem mnas habet. [25] Et dixerunt ei, Domine, habet decem mnas. [26 (230, 2.)] Dico autem vobis quia omni habenti dabitur, ab eo autem qui non habet, et quod habet auferetur ab eo. [27 (231, 5.)] Verum tamen inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare super se, adducite huc et interficite ante me.

[28 (232, 2.)] Et his dictis praecedebat ascendens Hierosо-

x cap. 8:18. σλ
Matt. 13:12. β
Mar. 14:25.
¶ *b.*
26. [ἀπ' αὐτοῦ.] σλα
27. ἐχθρ. μου ε
ἐκείνους
— θέλοντας
— [αὐτοὺς]

y ‖Matt. 21:1-9. σλβ
‖Mar. 11:1-10. β
‖Jo. 12:12, seq.

---

21. εσπειρας] add. και συναγεις οθεν ου διεσκορπισας 69. UA. (Æth.) vid. Matt. xxv. 24.

22. λεγει] †add. δε ☧. AΔ. 33*s.* rel. | ὁ δε ειπεν D. et dixit *b.c.e.f.i.l.* (Goth. Æth.) tunc dixit *ff.* | om. δε B.*Mai.* RL. 1. 69. E*GMS*UA. Vulg. *a.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. ‖add. ὁ κυριος αυτου 69. Syr.Crt. Æth. (et dixit ei dominus *Lucif.*)

— πον. δουλε] add. qui non fidelis es Syr.Crt.

— ηδεις] add. me Syrr.Crt.&Pst. Æth.

— εγω] om. L. Æth.

— αιρων Vulg. *f.* | αιρω DF. *a.b.c.e.ff. i.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. et tollo *Lucif.*

— θεριζων Vulg. *f.* | θεριζω D. *a.b.c.e. ff.i.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. *Lucif.*

— εσπειρα] add. και συναγων οθεν (ὁ 69) ου διεσκορπισα (69). UA. Æth. (vid. Matt. xxv. 26.)

23. και δια τι *Lucif.* 206. | δια τι ουν D. *e.* | om. και 69. *l.* Syrr.Crt.&Pst. Memph.

— μου ante το αργυριον ABL. 33. | ‡post ☧. DR. rel. Latt. *Lucif.* 206. (vid. *Eus.* in Ps. 153[b].)

— επι] †add. την ☧. K*s.* | om. AB.*Mai.* DRLΔ. 1. 33. 69. EFGHMSUVΓA. (*Eus.* in Ps. 153[b].)

— καγω BD. | ‡και εγω ☧. ARL. 33. rel. (εγω post ελθων 69.)

— συν τοκῳ ad fin. ver.] εκομισαμην αν το εμον συν τοκῳ G. Syrr.Crt.(&Pst.) (Æth.) vid. Matt. xxv. 27.

23. αν αυτο επραξα BL. *f.* | αν αυτο ανεπραξα A. [Memph. Arm.] | ‡αν επραξα αυτο ☧. DR. rel. (Latt.) Syr. Hcl. Goth. *Lucif.* 206.

24. και τοις παρεστωσιν ειπεν *Orig.* iii. 632[a]. *Lucif.* 206. | ειπεν δε τοις παρεστ. D. (*e.*) Syr.Crt. Æth.

— την μναν *Orig.* iii. *Orig. Int.* ii. 84[a]. *Lucif.* 206. | om. D. *a.e.*

— δοτε *Orig.* iii. *Orig. Int.* ii. iii. 979[a]. | απενενκατε D. | praem. ferentes Arm.

— τας δεκα μνας] post εχοντι l. 69. Syrr.Crt.&Pst. Æth. | Contra, Syr.Hcl. *Orig.* iii. *Orig. Int.* ii. *Lucif.*

25. om. ver. D. 69. *b.e.g*[2]. Syr.Crt. *Lucif.* 206. (vid. Matt. xxv. 28, 29.)

— ειπαν BL. | ‡ειπον ☧. AR. rel.

— κυριε] om. B*Rl.Mai.*

26. ab init.] et ait illis *i.* Syrr.Pst.& Hcl. mg.MS. Æth.

— γαρ ADR. rel. Syrr.Crt.&Hcl. Goth. | om. BL. 1. *a.* Syr.Pst. Memph. Æth. | autem Vulg. *b.c.e.f.ff.l. Lucif.* 206.

— ὁτι] om. L. 1. *a.c.ff.i. Lucif.*

— δοθησεται *Orig. Int.* iii. 44[d]. *Lucif.* | προστιθεται D. ‖add. και περισσευθησεται 69. Vulg.*Cl.* Syr.Crt. Æth. (vid. Matt. xxv. 29.)

— εχει] δοκει εχειν 69. Syrr.Crt.&Hcl.*

— απ' αυτου ADR. 33. rel. vv. (vid. Matt. xxv. 29.) | om. BL. *Lucif.* 206.

27. τουτους BLKM. Memph. | ‡εκεινους ☧. A(D)R. rel. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Æth. *Orig.* iii. 634[c]. *Eus.* in Luc. 200. *Lucif.* 206. (ante τους εχθρους D.) | om. Syr.Hcl.

— θελησαντας ABL. rel. *Orig.* iii. *Eus.* in Luc. *Lucif.* (-ντες ΛT*f.*) | θελοντας DR. 1. 69.

— βασιλευσαι *Eus.* in Luc. | βασιλευειν D.

— αυτους *Eus.* in Luc. | αυτων 69.

— αγαγετε *Eus.* in Luc. | αγαγατε D. (om. ὡδε seq. Syr.Pst. Æth.)

— κατασφαξατε *Eus.* in Luc. | κατασφαξετε 69. MS.

— αυτους BRL. 33. F. Syrr.Crt.Pst.& Hcl.* Memph. Æth. | *om. ☧. AD. rel. Latt. Goth. Arm. *Eus.* in Luc. *Lucif.* 206.

— ad fin.] add. και τον αχρειον δουλον εκβαλετε εις το σκοτος το εξωτερον, εκει εσται ὁ κλαυθμος και ὁ βρυγμος των οδοντων D. (vid. Matt. xxv. 30.)

28. επορευετο *Orig.* iii. 737[a]. | πορευετω 69. ‖28 fin. 29 init. abierunt inde. Et cum ascenderet Hierosolymam et perveniret ad Beth Phage. Syr.Crt.

— εμπροσθεν Vulg. *f. Orig.* iii. | om. D. *a.c.e.ff.i.l.*

---

21. *om.* te *Am.* | austerus *Am.** *Cl.* | 22. homo austerus *Cl.* | 23. ut ego *Cl.* | illam *Cl.* | 26. dabitur et abundabit *Cl.*

A B [C] D R. L Δ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUVΓ Λ. ΞΗ′

ἀναβαίνων εἰς Ἰεροσόλυμα. 29 καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιών, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν [αὐτοῦ] 30 ‡ λέγων,″ Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν· * καὶ″ λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. 31 καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ, Διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε †, ᵓΟτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. 32 Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς· 33 λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, ‡ εἶπαν″ οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς, Τί λύετε τὸν πῶλον; 34 οἱ δὲ ‡ εἶπαν″, * ᵓΟτι″ ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. 35 Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ‡ ἐπιρίψαντες″ ‡ αὐτῶν″ τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. 36 πορευομένου δὲ

29. Βηθανία

30. [καὶ] λυσ.

σλγ β

lyma. 29 Et factum est cum appropinquasset ad Bethphage et Bethania ad montem qui vocatur oliveti, misit duos discipulos suos 30 dicens, Ite in castellum quod contra est, in quod introeuntes invenietis pullum asinae alligatum, cui nemo umquam hominum sedit: solvite illum et adducite. 31 Et si quis vos interrogaverit, Quare solvitis? sic dicetis ei, Quia dominus opera eius desiderat. 32 (233, 2.) Abierunt autem qui missi erant, et invenerunt sicut dixit illis stantem pullum. 33 Solventibus autem illis pullum dixerunt domini eius ad illos, Quid solvitis pullum? 34 At illi dixerunt, Quia dominus eum necessarium habet. 35 Et duxerunt illum ad Iesum, et iactantes vestimenta sua supra pullum inposuerunt Iesum. 36 Eunte autem illo

28. *αναβαινων*] add. δε D. *e.* | Contra, *Orig.* iii.
— Ἰεροσολυμα *Orig.* iii. | Ἰερουσαλημ D. *e.* Memph.
29. Βηθφαγη ADRL. rel. Memph. *Orig.* iii. 743ᵃ. iv. 182ᵇ. Βηθφαγην 1. | Βηθσφαγη BU. Goth. Βηθσφαγην Γ. Βηθσφαγει 69.
— Βηθανιαν AR. rel. | -ια B.*Mai.*D*. *Am. e.* ‖add. et perveniret Syr.Crt.
— προς] εις U.
— το καλουμενον *Orig.* iv. | om. 69. K. *e.* | post των ελαιων D. (om. το).
— ελαιων] om. B*.*Rl.* ‖praem. των D. 69. K. | Contra, *Orig.* iv.
— απεστειλεν *Orig.* iv. | ὑπεστ. 33.
— αυτου ADR. rel. vv. | om. BL. *e.l. Orig.* iv.
30. λεγων BDL. 69. *Orig.* iv. 182ᵇ. | ‡ειπων ς. AR. rel.
— κατεναντι *Orig.* iv. | απεναντι 69.
— εν ᾗ Syrr.Hcl.&Pst.MSS. *Orig.* iv. | και D. Syrr.Crt.&Pst.impr. | (εἰς εν ᾗ Δ.)
— εισπορευομενοι *Orig.* iv. | πορευομ. K. ‖add. ecce Syrr.Crt.&Pst.
— εὑρησητε 69 *Scr.*
— δεδεμενον] om. D. | Contra, *Orig.* iv. 182ᵈ. 192ᵃ. vid. *Orig.* iii. 744ᵇ. (e Mar. et Luc.)
— εφ' ὁν *Orig.* iv.*bis.* (iii.) | εφ' ᾧ Γ.
— ουδεις] post ανθρωπων 69. | Contra, *Orig.* iv.*bis.* (iii.)
— πωποτε Vulg. *Orig.* iv. 182ᵈ. | om. DH(*non* G). *a.c.e.ff.i.l.* Syr.Crt. Æth. vid. *Orig.* iii. 744ᵉ. e Mar. et Luc. | post ανθρωπων M. Arm. | super quem homo non insedit Syr.Crt. (om. ανθρ. *a.c.ff.i.* Syr.Pst.)
30. εκαθισεν *Orig.* iv. (iii.) -θησεν RΚΓ. | κεκαθικεν 1.
— και λυσαντες BDL. Memph.MS. | *om. και ς. AR. rel. Latt. Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Goth. *Orig.* iv.
— αυτον *Orig.* iv. | om. DL. | post αγαγετε AK. *e.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. (*bis* Memph. Æth.) | (λυσαντες αγα|τον αγαγετε Usic.)
— αγαγετε *Orig.* iv. | -γατε D. ‖add. μοι G.
31. εαν *Orig.* iii. 740ᵇ. iv. 182ᵇ. | αν D.
— δια τι λυετε Vulg. *a.f.i.* rel. *Orig.* iii. 740ᵇ. iv. | om. D. *c.e.ff.l.*
— ουτως] om. *a.c.ff.* Syr.Crt.
— ερειτε] †add. αυτῳ ς. A. rel. Vulg. *a.f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. (*sic.*) Goth. Arm. *Orig. Int.* iii. 976ᵉ. | om. BDRL F. *c.e.ff.i.l.* Memph. Æth. *Orig.* iii. 737ᵃ. 740ᵇ. iv.
32, 33, 34. *om.* G*.
32. απελθοντες δε *Orig.* iii. 744ᵈ. iv. 182ᵉ. | και απελθ. D. *e.* Syrr.Crt.&Pst. Æth.
— οι απεστ.....οι δε ver. 34.] om. D. (vid. *e.*) ‖οι απεστ.] om. *e.* Syr.Crt. | οι μαθηται *Orig.* iv. (Contra, *Orig.* iii.)
— εὑρον] -ρων H*.
— καθ. ειπ. αυτ.] "sic" tantum *e.* Syr. Crt.
— αυτοις] add. τον πωλον U. | ἑστωτα τον πωλον *Orig.* iii. 745ᵃ.*ed.* (om. cdd. quidam.) stantem pullum Vulg. *f.g*¹. Arm. Æth. pullum stantem *c.ff.* Syr. Hcl. asinam stantem *a.* stantem *e.i.l.* | sine add. rel. *Orig.* iv.
33. ver. "et cum interrogaverint eos" tantum Syr.Crt.
— ειπαν BL. 33. *Orig.* iv. 182ᶜ. 192ᶜ. | ‡ειπον ς. AR. rel. (ειπαν....οι δε ver. 34. om. *e.*)
— αυτου *Orig.* iv. 182ᶜ. | om. L.
34. ειπαν BL. *Orig.* iv. 182ᶜ. | ‡ειπον ς. AR. rel. | απεκριθησαν D. Syr.Crt.
— ὁτι ABDL. 69. KM. Vulg. *a.f.ff.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. *Orig.* iv. 182ᶜ. 192ᵈ. | *om. ς. RΔ. rel. *c.e.i.* Goth. Arm. Æth.
— εχει] εχη L.
35. ηγαγον....Ιησουν και *Orig.* iv. 182ᶜ. | om. FV. | αγαγοντες τον πωλον D. (*e.*) ‖ηγαγον] add. τον πωλον Syr. Crt.
— επιριψαντες AB*.*Rl.Mai.*RLΔEGH. Vulg. *a.* | ‡επιρριψαντες ς. B². rel. *Orig.* iv. | επεριψαν D. (1.) *c.e.ff.i.* Æth. (επερρ. 1.)
— αυτων B(D)LΔ. 1. *Orig.* iv. (post ἱματια D.) | ‡εαυτων ς. AR. rel. (post τα Λ.)
— τα] om. Bap.*Rl.*
— επι τον πωλον ABR. rel. Vulg. *a.f.i.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig.* iv. | επ' αυτον D. *c.e.ff.* Syr.Crt. (Arm.)
— επεβ.] praem. και D. 1. *c.e.ff.i.* Syrr.Crt.&Pst. Æth. | Contra, *Orig.* iv.
— επεβιβασαν] επεβισαν B*.*Rl.*

28. Ierosolymam *Cl.* | 29. Bethaniam *Cl.* | 31. operam *Cl.*

Vulg. *a. c.* Syr. C. P. H. Memph. σλδ Goth. Arm. Æth. *a* ¶ F

αὐτοῦ ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια ‡ ἑαυτῶν″ ἐν τῇ ὁδῷ.¶ 37 ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ ‡ πάντων″ ὧν εἶδον δυνάμεων 38 λέγοντες, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· ‡ ἐν οὐρανῷ εἰρήνη,″ καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. 39 καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου ‡ εἶπαν″ πρὸς αὐτόν, Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. 40 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν [αὐτοῖς], Λέγω ὑμῖν [ὅτι] ἐὰν οὗτοι ‡ σιωπήσουσιν,″ οἱ λίθοι ‡ κράξουσιν.″

37. ἤρξατο

38. εἰρ. ἐν οὐρ. σλε ε

40. κεκράξονται σλς ι

123 41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν 42 ἐπ᾽ ‡ αὐτῇ,″ λέγων ὅτι Εἰ ἔγνως καὶ σὺ † ἐν τῇ ἡμέρᾳ † ταύτῃ τὰ πρὸς εἰρήνην [σου]· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν § σου· 43 ὅτι ἥξουσιν ἡμέραι

42. [καί γε] ἐν τῇ ἡμ. ταυτ. καὶ σὺ

§ C

substernebant vestimenta sua in via. 37 (234, 1.) Et cum appropinquaret iam ad descensum montis oliveti, coeperunt omnes turbae discipulorum gaudentes laudare deum voce magna super omnibus quas viderant virtutibus, 38 dicentes, Benedictus qui venit rex in nomine domini: pax in caelo et gloria in excelsis. 39 (235, 5.) Et quidam Pharisaeorum de turbis dixerunt ad illum, Magister, increpa discipulos tuos. 40 Quibus ipse ait, Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt.

41 (236, 10.) Et ut appropinquavit, videns civitatem flevit super illam, dicens 42 quia Si cognovisses et tu, et quidem in hac die tua, quae ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis: 43 quia ve-

---

36. *πορευομενου Orig.* iv. 182ᵉ. | *-νοι* H.
— *ἑαυτων* AB.*Mai.Btly.* in coll. R. 1. U K. | ‡*αυτων* ⸗. DL. rel. *Orig.* iv. | add. ante eum Syr.Hcl.*
— *εν τῃ ὁδῳ Orig.* iv. | om. D.

37. *εγγιζοντος δε αυτου Orig.* iv. 182ᶜ. | *εγγιζοντων δε αυτων* D. Syr.Crt. Æth. (*εγγιζοντος*] *-τι* E*.)
— *ηδη* ABRL. rel. (Latt.) Syr.Hcl. *Orig.* iv. | om. DMΓ. *a.e.* Syr.Crt.& Pst. Æth.
— *τῃ καταβασει Orig.* iv. | *την καταβασιν* D.
— *ηρξαντο* AB. rel. Syr.Crt.Pst.&Hcl. | *ηρξατο* DRL. 69. UVΛ*Tf. a.e.* Arm. *Orig.* iv. 182ᵈ.
— *ἁπαν Orig.* iv. | *παν* D. | (*των μαθητων*] om. *a.c.i.* Syr.Crt. | descendentium *Am. g*². discentium *f.g*¹.)
— *φωνῃ μεγαλῃ Orig.* iv. | om. D. *l.*
— *περι* ad fin. ver.] om. *c.ff.*
— *παντων* BD. | ‡*πασων* ⸗. ARL. rel. *Orig.* iv.
— *ὡν*] om. 69. Γ.
— *δυναμεων Orig.* iv. | *γεινομενων* D. | *praem.* id. 69. Arm. | om. Syr.Crt.

38. *ὁ ερχομενος*] om. H. *e.l. Orig.* iv. 182ᵈ. | *ὁ ερ tantum* 69.
— *βασιλευς* ABR. rel. Vulg. *e.f.g*¹. *Orig.* iv. *Meth.*(ap.Tf.) | om. (vid. post.) DΛ(add.¹.) *a.c.ff.i.* Æth. ‖praem. ὁ B. Syr.Crt.&Pst.(&Hcl.) | Contra, ARL. rel.
— *κυριου*] add. *ευλογημενος ὁ βασιλευς* D. *a.c.ff.i.* Æth. (om. *εν ονομ. κυρ. e.*) | Contra, Vulg. *f.g*¹. *Orig.* iv. ‖add. benedictus sit rex Israelis. Syr.Hcl.* et in marg. "non in omnibus exemplaribus invenitur."

38. *ειρηνη* post *εν ουρανῳ* BL. *Orig.* iv. | ‡ante *εν ουρ.* ⸗. ADR. 33. rel. vv. | (*εν ουρανοις* A.)
— *εν ὑψ.*] om. *a.*

39. *και τινες Orig.* iv. 182ᵈ. | *τινες δε* D. *e.*
— *απο του οχλου*] ante *διδασκαλε* 69. Syr.Crt.
— *ειπαν* ABDL. *Orig.* iv. | ‡*ειπον* ⸗. R. rel.
— *προς αυτον Orig.* iv. | *αυτῳ* 69. *e.*
— *τοις μαθ. σου*] illos *a.c.ff.i.* Syr.Crt. | Contra, Vulg. (*e.*)*f.g*¹. ‖add. ne clament Syr.Crt.

40. *και αποκριθεις ειπεν e.*(*f.*) Syr.Hcl. *Orig.* iv. 182ᵈ. | *αποκρ. δε λεγει* D. | dixit Syr.Crt.&Pst. quibus ipse ait Vulg. qui dixit eis *a.* quibus ipse dixit *c.* quibus ait *i.*
— *αυτοις* ADR. rel. | om. BL. Memph. Arm. *Orig.* iv. ‖add. *αμην* G. Syr.Crt.
— *ὁτι* AB²DR. 33. rel. Vulg. *f.* | om. B*.*Rl.Mai.* 69. *a.c.e.ff.i. Orig.* iv. 182ᵈ. | *και* l. ‖add. *και* Arm.
— *σιωπησουσιν* AB.*Btly.Bch.*RLΔ. *e.* | ‡*σιωπησωσιν* ⸗. B.*Mai.*E. rel. *Orig.* iii. 745ᵃ. iv. 182ᵈ. 188ᵈ. | *σειγησουσιν* D.
— *κραξουσιν* BL. *Orig.* iv. 188ᵃ.*ed.* | ‡*κεκραξονται* ⸗. AR. rel. *Orig.* iii. iv. 182ᵈ. 188ᵈ.*cod.* | *κραξονται* D. Arm. | *κεκραξωνται* 69. M.

41. *ηγγιζεν* 69 *Scr.*
— *εκλαυσεν Orig.* iii. 321ᶠ. 739ᵃ. 750ᵈ. iv. 180ᵉ. 182ᵈ. 192ᵉ. *Eus.* Theoph. 129. | *εκλαιεν* 69**txt.*
— *αυτην* ABDRLΔ. 1. 69. ΗΓ. *Iren. Gr.* 92. *Orig.* iv. 180ᵉ.*ed.* 182ᵈ. 192ᵉ. | ‡*αυτῃ* ⸗. E. rel. *Orig.* iii. 750ᵈ. iv. 180ᵉ.*cod. Eus.* Theoph.

42. *και συ* post *εγνως* ADR. rel. *Iren. Gr.* 92. *Orig. Int.* iii. 977ᶜ.ᶠ. *Eus.* in Ps. 700ᵈ. *Eus.* Theoph. 129. (*και γε συ hic Eus.* H.E. iii. 7 (99). in Es. 470ᵉ.) | post *ταυτῃ* BL. (Æth.) *Orig.* iv. 180ᵉ. | om. Syrr.Crt.&Pst. | om. *και a.e.i.* Arm. *Orig.* iii. 321ᶠ.
— *εν τῃ ἡμερᾳ*] om. *Orig.* iii. *Eus.* in Es. in Ps. (*σημερον Iren. Gr.* 92.) | †praem. *και γε* ⸗. AR. rel. Vulg. *a.*(*c.*)*i.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. *Eus.* Theoph. | om. BDL. *Eus.* H.E. *e.f.* Memph. Goth. Æth. *Iren.* 92. *Orig.* iv. 180ᵉ. *Orig. Int.* iii.*bis.* ‖†add. *σου* ⸗. R. rel. Vulg. *a.c.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | om. ABDL. 1. *e.f.i.* Syr.Crt. Memph. Arm. Æth. *Iren. Orig.* iv. *Orig. Int.* iii.*bis. Eus.* H.E. Theoph.
— *ειρηνην σου* A(D)R. rel. *a.* Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iii. *Eus.* H.E. in Es. Theoph. | om. *σου* BL. *Iren. Orig.* iv. | *σοι* D. 69. Vulg. *c.e.f.i. Eus.* in Ps. *Orig. Int.* iii.*bis.* ‖*νυν δε*] om. *a.e.i. Iren.*
— *νυν δε εκρ. απο οφθ. σου*] om. A**ut vid.*(add.¹.)
— *δε*] *δ᾽* A.

37. turbae descendentium *Am.*

A B C D [Q] R. L Δ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓΛ.

ἐπὶ σέ, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσίν σε, καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, 44 καὶ ἐδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ‡ ἐπὶ λίθον″ ‡ ἐν σοί″, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. 45 z Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας † †, 46 λέγων αὐτοῖς, Γέγραπται, a * Καὶ″ ‡ ἔσται ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς″· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε b σπήλαιον λῃστῶν. 47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ § λαοῦ, 48 καὶ οὐχ ‡ ηὕρισκον″ τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

nient dies in te, et circumdabunt te inimici tui vallo, et circumdabunt te et coangustabunt te undique, 44 et ad terram prosternent te et filios qui in te sunt, (237, 2.) et non relinquent in te lapidem super lapidem, eo quod non cognoveris tempus visitationis tuae. 45 (238, 1.) Et ingressus in templum coepit eicere vendentes in illo et ementes, 46 dicens illis, Scriptum est quia Domus mea domus orationis est: vos autem fecistis illam speluncam latronum. 47 (239, 1.) Et erat docens cotidie in templo. Principes autem sacerdotum et scribae et principes plebis quaerebant illum perdere, 48 et non inveniebant quod facerent illi: omnis enim populus suspensus erat audiens illum.

σλζ β σλη

a ‖Matt. 21:12,13. ‖Mar. 11:15-17. Jo. 2:13,17.
a Es. 56:7.
46. ὅτι ὁ οἶκ. μ. οἶκ. πρ. ἐστίν·
b Jer. 7:11.
σλθ α
§ Q

XX. Ξθ' σμ

124 1 c Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν † διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζο-

c ‖Matt. 21:23-27. β ‖Mar. 11:27-33.

1 (240, 2.) Et factum est in una dierum docente illo populum in templo et evangelizante, con-

---

43. επι σε] ante οι εχθροι D. | Contra, *Orig.* iv. 180e. *Eus.* H.E. iii. 7 (99). Theoph. 129. *Orig. Int.* iii. 977c. | om. Syr.Crt. | in utroque loco *Eus.* in Es. 470e.
— περιβαλουσιν ABC2R. rel. *Eus.* H.E. ed. & codd. in Es. (και περιβαλ..... χαρ. σοι om. *Orig.* iv. 180e.) | βαλουσιν D. | επιβαλουσιν G. | παρεμβαλουσιν C*L. 33.. *Eus.* H.E. (cod.) | om. *Eus.* Theoph. (habet και περικυκλωσουσι σε οι εχθροι σου και συνεξ.)
— σοι *Orig. Int.* iii. *Eus.* H.E. | om. D. *a.e.ff. Eus.* in Es. (om. χαρ. σοι Syr.Crt.)
— περικυκλωσουσιν *Orig.* iv. *Eus.* H.E. | περικυκλωσιν D. | κυκλωσουσι *Eus.* in Es. (και περικυκλ. σε om. Syrr.Crt. &Pst.)
— σε (post περικυκλ.) *Eus.* H.E. in Es. | om. L. *Orig.* iv.
— συνεξουσιν *Orig.* iv. *Eus.* H.E. Theoph. | συναξουσι K. | συναξωσι 69. | om. *c.e.i.*
— παντοθεν *Orig.* iv. *Eus.* H.E. Theoph. | παντες Γ.
44. σε] σοι 69 *corr.*
— εν σοι 1°.] om. D. *Orig.* iv. 182e. *Eus.* H.E. iii. 7 (99) ut vid.
— επι λιθον B.*Btly.*(in coll.)*Mai.*DRL. 1. 33. Λ2*sic.* (-ων Γ.) *Orig.* iv. 181a. | ‡επι λιθῳ ⸗. ACΛ*. rel.
— εν σοι 2°. ante ανθ' ων B.*Mai.Bch.*(D) L. 1. *a.*(*c.*)(*e.*)(*ff.*)(*i.*)*l.* Memph. (Arm.) Æth. *Orig.* iv. (in tota terra *e.*) | ante επι λιθον B.*Btly.* | ‡ante λιθον επι λ. ⸗. ACR. 33. rel. Vulg. *f.* Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Goth. (εν ὁλῃ σοι D. *c.*(*e.*) *ff i.* Arm.)
44. τον καιρον της *Orig.* iv. | om. τον C. | εις καιρον D.
45. και εισελθων *Orig.* iv. 181a. 192e. | ελθων δε D. *e.* ‖add. ὁ Ιησους E. Syr. Hcl.
— εκβαλειν Δ.
— πωλουντας] praem. περιστερας Arm. ‖†add. εν αυτῳ ⸗. ADR. rel. (Latt.) Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Goth. (in domo sanctuarii post και αγορ. Æth.) | om. B CL. 1. 69. *e.l.* Memph. Arm. *Orig.* iv. 181a. 192e. ‖† add. postea και αγοραζοντας ⸗. A(C)DR. rel. (και τους αγορ. C.) Latt. Syrr.(Crt.)Pst.&Hcl. rel. (vid. Matt. xxi. 12. Mar. xi. 15.) | om. BL. 1. Memph. *Orig.* iv. 181a. 192e. ἐν οἷς ἤρξατο ἐκβάλλειν μόνους τοὺς πωλοῦντας, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς ἀγοράζοντας *Orig.* iv. 193a. ‖add. και τας τραπεζας των κολλυβιστων εξεχεεν, (huc usque Arm.) και τας καθεδρας των πωλουντων τας περιστερας DΛ. (add. κατεστρεψεν Λ. *c.ff.* Æth.) *a.c.e.ff.g2.i.* Syr. Hcl.* ("non in omni exemplari" mg.) vid. Mar. xi. 15.
46. γεγραπται] om. Λ*.
— και post γεγραπται BRL. 1. 69. *c.* Arm.ed. *Orig.* iv. | ὁτι ACD. 33. KM. Vulg.*f.g*1,2. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Goth. (Æth.) | *om. ⸗. ΔE. rel. *a.e.ff.i.*
— εσται ὁ οικος μου οικος προσευχης B RL. 1. 69. *c.* (Memph.) Arm. *Orig.* iv. | ‡ὁ οικ. μ. οικ. προσευχ. εστιν ⸗. AC* D. rel. Vulg. *a.*(*e.*)*f.ff.g*1,2. Syrr.Crt.Pst. &Hcl. Goth. ‖εστιν] κληθησεται C2. *e.* Æth. (vid. Matt. xxi. 13. Mar. xi. 17.) | add. omnibus gentibus Syr.Crt. (vid. Mar.)
46. εποιησατε] ante αυτον D. Vulg. *c.e. f.ff.g*1,2. *Orig.* iv. | ποιειτε L. Æth. (vid. Matt. xxi. 13.)
47. το] om. L. 69. Arm. | Contra, *Orig.* iii. 790b.
— και οι γρ.] om. οι AK*Λ. | Contra, *Orig.* iii.
— και οι πρωτοι του λαου] ante εζητουν D. Vulg. *a.c.e.f.ff.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. *txt.* Memph. Arm. Æth. (*Orig.* iii.) ‖πρωτοι] πρεσβυτεροι *Orig.* iii. 790b.c. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* (Contra, Crt.&Hcl. mg.)
48. ηὑρισκον CDQR*sic.* 1. 33. | ‡εὑρισκον ⸗. AB. rel. *Orig.* iii. 790b.
— το] om. DΔ. 1. 69. UΓ*. Arm. *Orig.* iii. | Contra, ABCQR. rel.
— ποιησωσιν ABCDQR. rel. | -σουσιν LKS. *Orig.* iii. 790b.c. ‖add. αυτῳ D. Latt. (exc. *a.e.*) Syrr.Crt.Pst.&Hcl.* | om. *Orig.* iii.*bis.*
— ὁ λαος γαρ] ὁ γαρ λαος D. 69. *Orig.* iii. 790b.
— εξεκρεματο *Orig.* iii. | -μετο B. | -μαντο E*. ‖εκρεματο D.
— αυτου ακουων *Orig.* iii. | αυτου ακουειν 69. M. | ακουειν αυτου D. (Memph. MS.) | ακουων ante αυτ. Latt.

44. *om.* et 1°. *Am.* | filios tuos *Cl.* | 48. quid fac. *Cl.*

Vulg. *a. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

μένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, [2] καὶ ‡ εἶπαν″ πρὸς αὐτόν †, 2. [λέγοντες] πρ. αὐτ. ‡ Εἰπὸν″ ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; [3] ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ † λόγον, καὶ εἴπατέ μοι· [4] τὸ βάπτισμα ‡ Ἰωάνου″ ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; [5] οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες ὅτι Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τί † οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; [6] ἐὰν δὲ εἴπωμεν, 6. πᾶς ὁ λαὸς Ἐξ ἀνθρώπων, ‡ ὁ λαὸς ἅπας″ καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν ‡ Ἰωάνην″ προφήτην εἶναι. [7] καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. [8] καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

venerunt principes sacerdotum et scribae cum senioribus, [2] et aiunt dicentes ad illum, Dic nobis, in qua potestate haec facis, aut quis est qui dedit tibi hanc potestatem? [3] Respondens autem dixit ad illos, Interrogabo vos et ego unum verbum, respondete mihi: [4] baptismum Iohannis de caelo erat an ex hominibus? [5] At illi cogitabant inter se dicentes quia Si dixerimus, De caelo, dicet, Quare ergo non credidistis ei? [6] si autem dixerimus, Ex hominibus, plebs universa lapidabit nos: certi sunt enim Iohannen prophetam esse. [7] Et responderunt se nescire unde esset. [8] Et Iesus ait illis, Neque ego dico vobis in qua potestate haec facio.

ο′ σμα [d] ‖Matt. 21:33-46.β ‖Mar. 12:1-12.

125 [9] [d] ″Ηρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην, ″Ανθρωπος † ἐφύτευσεν ἀμπε-

[9] (241, 2.) Coepit autem dicere ad plebem parabolam hanc. Homo plantavit vineam et lo-

---

1. και εγενετο] εγενετο δε D. *e.* (Et factum est autem *a.*) — ημερων] †add. εκεινων ⊊. ACR. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm. | om. BDQL. 1. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Æth. — εν τω ιερω] ante τον λαον D. *e.* Syrr.Crt.&Pst.(ctra, Hcl.) | om. K. — εναγγελιζομενου] add. αυτου Γ*Tf. c.* — επεστησαν] add. contra eum Syrr.Crt. Pst.&Hcl. — αρχιερεις BCDQRL. 1. 33. 69. MS*s.* vv. | ιερεις ΑΔΕGHKUVΓΛ. *a.e.* Goth. | (αρχιερ. et γραμμ. transp. 69.) — και οι B.*Mai.*CDQRL. rel. | om. οι A ΔGVΓ. Arm. — γραμματεις] add. του λαου Syr.Crt.

2. και ειπαν BRL. 69. | ‡και ειπον ⊊. ACDQ. rel. | om. 1. *a.* (Syrr.Crt.& Pst. habent και.) — προς αυτον] om. *a.* ‖praem. λεγοντες BL. 1. Vulg. *c.ff.i.l.* Syrr.Crt.&Pst. | †add. λεγοντες ⊊. AQR. rel. *a.* Syr. Hcl. Goth. | om. CD. *e.f.* Memph. Arm. Æth. — ειπον ημιν BRL. 1. 33. | ‡ειπε ημιν ⊊. ADQ. rel. | om. C. (vid. Matt. xxi. 23. Mar. xi. 28.) — η τις] και τις D. *a.e.* Syr.Pst. (vid. Matt. et Mar.) — ταυτην] ante την εξουσιαν D. Latt. *Hil.* 133[b].

3. αποκριθεις δε] om. Syr.Crt. | ὁ δε αποκριθεις 69. ‖add. ὁ Ιησους C. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. — προς αυτους] om. 69.

3. ερωτησω] επερωτησω D. (vid. Mar. xi. 29.) — καγω] ante υμας 69. KΓ. Arm. | και εγω 1. E. — λογον] om. *a.e.ff.i.* Syr.Crt. ‖†praem. ἑνα ⊊. CDQU[2]. rel. Goth. (Æth.) vid. Mar. xi. 29. | add. ἑνα AKMU*. Vulg. *f.g*[1]. Syr.Hcl.* Arm. (vid. Matt. xxi. 24.) | om. BRL. 1. 33. 69. *For. Tol. a.c.e.ff.i.* Syr.Pst. Memph. — και *a.f.* Syr.Pst. | ὀν D. | om. Vulg. *c.e.ff.i.l.* Syr.Crt.

4. βαπτισμα] add. το DRL. (vid. Mar. xi. 30.) | om. ABCQ. rel.

5. συνελογισαντο ABQRL. rel. *e.* Memph. Goth. (διελ. 1.) | συνελογιζοντο CD. Vulg. *a.c.f.ff.i.* Syrr.Crt.&Pst. (vid. Matt. xxi. 25. Mar. xi. 31.) — ὁτι] om. C. *e.ff i.* Syr.Crt. Arm. (vid. Matt. et Mar.) — ειπωμεν] -ομεν Γ. — ερει] add. ἡμιν C*(corr.[1].) *a.c.g*[1.2.] Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Memph.W.& Sch. (ctra, MSS.) vid. Matt. — δια τι] †add. ουν ⊊. ACDQ. rel. Vulg. *a.e.f.g*[1]. Syr.Hcl. Arm. (vid. Matt.) | om. BRLΔ. 69. EGHUVΛ *Tf. c.ff.i.l.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Æth. ("at cur" Goth.)

6. εαν δε Vulg. *f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. | και εαν D. *a.c.* Syr.Crt. [*e.*] — ειπωμεν] add. ὁτι C*. Syr.Crt. — εξ] απο των D. — ὁ λαος απας B(D)L. 1. 33. Vulg. *c.* Syr.Pst. Memph. (post ἡμας D. Syrr. Crt.&Pst.) | απας ὁ λαος R. | ‡πας ὁ λαος ⊊. ACQ. rel. *a.f.ff.* Syrr.Crt.& Hcl. Arm. [*e.*]

6. καταλιθασει] λιθασει D. — πεπεισμενος γαρ εστιν *e.ff.* (-νον L.) | πεπεισμενοι γαρ εισιν D *Gr.* Vulg. (*a.*)*c.f.* Syr.Crt. (de Johanne quod Syr.Crt.) — ειναι esse Vulg. | γεγονεναι D. 69. *a.c.e.f.ff.i.l.*

7. απεκρ.] dicunt ei Syrr.Crt.&Pst. — ειδεναι] add. αυτους CD. ‖ουκ οιδαμεν *c.f.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. (vid. Matt. xxi. 27. Mar. xi. 33.) — ποθεν] om. EKΛ. | praem. το D. 69.

8. ὑμιν] ante λεγω U. Goth. | Contra, *Tert.* adv. Marc. iv. 345.

9. ηρξατο δε....λεγειν] ελεγεν δε D. *e.* | et coepit dicere ad eos Syr.Crt. ‖λαον] οχλον L. ‖προς τον λαον post λεγειν Q. Vulg. *c.f.ff.i.l.* Syr.Hcl. Memph. | om. *a.* — ανθρωπος] †add. τις ⊊. A. 69. *g*[1]. Syrr.Crt.Pst.&Hcl.* Arm. | om. BCD QRLΔ. 1. 33. EGHKMSUVΓΛ. (Latt.) Memph. Goth. Æth. *Orig.* iii. 774[e]. ‖ανθρ. εφυτ. αμπ. (A)BQRL. rel. *Orig.* iii. (αμπελων Λ.) | αμπελωνα ανθρ. εφυτευσεν C. (vid. var. lect. Mar. xii. 1.) | αμπελ. εφυτ. ανθρ. D. *a.c.f.* (vid. Mar. xii. 1.)

---

3. Jesus dixit *Cl.* | 4. baptismus *Cl.* | 5. intra *Cl.* | illi *Cl.*

A B C D [P](Q)(R). L Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓ Λ.

λῶνα, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ἱκανούς. 10 καὶ † καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος ‡ δώσουσιν″ αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν κενόν. 11 καὶ προσέθετο ‡ ἕτερον πέμψαι″ δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. 12 καὶ προσέθετο ‡ τρίτον πέμψαι″· § οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. 13 εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον † ἐντραπήσονται. 14 Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ‡ ἀλλήλους″ λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· † ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. 15 καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; 16 ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Ἀκούσαντες δὲ ‡ εἶπαν,″ Μὴ

10. ἐξαπέστ. αὐτ. δείρ.
11. πέμψαι ἕτερ.
12. πέμψαι τρίτον § F
13. [ἰδόντες] ἐντραπ.

cavit eam colonis, et ipse peregre fuit multis temporibus. 10 Et in tempore misit ad cultores servum ut de fructu vineae darent illi: qui caesum dimiserunt eum inanem. 11 Et addidit alterum servum mittere: illi autem hunc quoque caedentes et afficientes contumelia dimiserunt inanem. 12 Et addidit tertium mittere: qui et illum vulnerantes eecerunt. 13 Dixit autem dominus vineae, Quid faciam? mittam filium meum dilectum: forsitan cum hunc viderint verebuntur. 14 Quem cum vidissent coloni, cogitaverunt in se dicentes, Hic est heres: occidamus illum, ut nostra fiat hereditas. 15 Et eiectum illum extra vineam occiderunt. Quid ergo faciet illis dominus vineae? 16 Veniet et perdet colonos istos, et dabit vineam aliis. Quo audito dixerunt illi,

9. εξεδοτο BDQR. rel. *Orig.* iii. | εξεδετο ACL.
— και απεδ. c. | αυτος δε απεδ. D. e. et ipse etc. Vulg. *a.f.ff.g*[1].*i.* Arm.
— ικανους] om. B*Rl.Mai.
10. και καιρω BL. 33. (κ. τῳ καιρ. 1.) | και †εν″ καιρῳ ⸗. AR. rel. | και εν τῳ καιρῳ CQ. Memph. (et in uno e temporibus Syr.Crt. ἐν leg. pro εν). | καιρῳ δε D. (e.) ‖†εν ⸗. ACQR. rel. Vulg. *e.f.g*[2]. Arm. | om. BDL. 1. 33. *a.c.ff.i.*
— του καρπου] τους καρπους Λ.
— δωσουσιν ABQLM. | ‡δωσιν ⸗. CD R. rel. | δωσει 69.
— οι δε γεωργοι *f.ff.i.* Syrr.Pst.&Hcl. | om. D. Syr.Crt. | qui Vulg. | et *a.c.e.* Syr.Crt.
— εξαπεστειλαν] απεστειλαν K.
— δειραντες αυτον εξαπεστειλαν AC(D) QR. rel. (Latt.) Syrr.Crt.Pst.&Hcl. (Memph.) Goth. (Æth.) | εξαπεστ. αυτον δειρ. B.*Bily.Mai.*L. | εξαπεστ. δειρ. αυτ. B.*Bch.* | δειραντες δε αυτον εξαπεστ. D.
11. και προεθ.....δουλον] και επεμψεν ετερον δουλον D. e.
— προσεθετο] -θεντο Δ. ‖add. αυτοις Q. Memph. add. post πεμψαι C*?. Syr.Hcl.
— ετερον πεμψαι AB(L)U. (Vulg.) *a.c.(f.)ff.i.* (οιστερον πεμψαι L.) | ‡πεμψαι ετερον ⸗. CQR. rel. Syrr.Crt.Pst. &Hcl. (Memph.) Goth. Arm. Æth.
11. δειραντες....και τουτον ver. 12.] om. Syr.Crt.
— και ατιμασαντες] om. H. *a.* (κ. ατιμωσ. U *Tf.*)
12. προσεθετο τριτον πεμψαι BL. Latt. Arm. | ‡προσεθ. πεμψαι τριτον ⸗. A CQR. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. | τριτον επεμψεν D. e. (Æth.)
— οι δε] om. D. *a.c.e.ff.i.* qui Vulg. *f.*
— και τουτον BCQR. rel. | κακεινον AK. Latt. (Syr.Hcl.mg.) vid. ver. 11. et Mar. xii. 4, 5.
— τραυματισαντες] τραυματισαν C.
— εξεβαλον] εξαπεστειλαν καινον (i. e. κενον) D. *f.i.* (vid. ver. 10.) | εξεπεμψαν 69.
13. ειπεν δε ὁ] ὁ δε et ειπεν post αμπελωνος D. e. ‖om. δε K.
— τι ποιησω] om. B*Rl.Mai.
— ισως] τυχον D.
— εντραπησ.] †praem. ιδοντες ⸗. AR. rel. Vulg. *e.f.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Goth. (Æth.) (εδοντες E.) vid. ver. 14 ab init. | om. BCDQL. 1. 33. *a.c.ff.i.l.* Syrr.Crt.&Hcl.*mg.* Memph. Arm. (vid. Matt. xxi. 37. Mar. xii. 6.)
14. αυτον] om. M.
14. οι γεωργοι] om. D. e.
— διελογιζοντο BCDQRL. rel. e. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Memph. | -σαντο AK. Vulg. *a.c.f.ff.*
— προς αλληλους BDRL. 1. 33. Syr. Hcl.*mg.* Memph. Arm.ed. | ‡προς εαυτους ⸗. ACQ. rel. Syrr.Pst.& Hcl.*txt.* Goth. ut vid. Arm. 1 MS. (vid. ver. 5. Mar. xii. 7.) | εν εαυτοις Γ. | om. Syr.Crt. Æth.
— κληρονομος] †add. δευτε ⸗. CDRL. rel. *Tol.* e. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Æth. vid. *Orig.* iii. 6[f]. (vid. Matt. xxi. 38. Mar. xii. 7.) | om. ABQ. 1. KM. (Latt.) Syr.Hcl.* Goth. Arm.
— αποκτειναμεν] -νομεν B.*Blc.* (ctra, *Mai.*)Γ.
— ινα ημων γενηται Syrr.Pst.MS.&Hcl. Memph. *Orig.* iii. 6[f]. (γενηται post ἡ κληρ. L.) | και ημων εσται C. 1. c.(e.) (i.) Syrr.Crt.&Pst.impr. (vid. Mar. xii.)
15. εκβαλοντες] εκβαλλοντες Δ. | λαβοντες CL. (vid. Matt. xxi. 39. Mar. xii. 8.) | post αυτον add. εξεβαλον (et και post αμπελωνος) C. (vid. Matt.)
— του αμπελωνος 1°.] om. Q.
— ουν] om. Syr.Crt. Memph.MS.
— αυτοις Vulg. *f.* | om. D. *For. a.c.e.*

14. intra se *Cl.*

Vulg. *a. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth. ¶ Q
e Ps. 118(117):22.
f Es. 8:15.
g Dan. 2:35.

γένοιτο. 17 ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν, Τί οὖν¶ ἐστιν τὸ γεγραμμένον τοῦτο, e Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; 18 f πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· g ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.

Absit. 17 Ille autem aspiciens eos ait, Quid est ergo hoc quod scriptum est, Lapidem quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli? 18 Omnis qui ciderit supra illum lapidem conquassabitur: supra quem autem ciderit, comminuet illum.

ΟΑ′ σμβ α
19. ἐζήτουν — ἀρχιερ. καὶ οἱ γραμμ.

19 Καὶ ἐζήτησαν οἱ ‡ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς″ ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς ‡ εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην.″

19 (242, 1.) Et quaerebant principes sacerdotum et scribae mittere in illum manus illa hora, et timuerunt populum: cognoverunt enim quod ad ipsos dixerit similitudinem istam.

σμγ
h ‖Matt.22:16-22.β ‖Mar. 12:13-17.
20. ἀποχωρήσαντες ἀπέστ.
¶ R
§ P
¶ F

126 20 h Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους¶ εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ ‡ λόγου,″ ‡ ὥστε″ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. 21 καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις, § καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ'¶ ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. 22 ἔξεστιν ‡ ἡμᾶς″ Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὔ; 23 κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν,

20 (243, 2.) Et observantes miserunt insidiatores qui se iustos simularent, ut caperent eum in sermone et traderent illum principatui et potestati praesidis. 21 Et interrogaverunt illum dicentes, Magister, scimus quia recte dicis et doces et non accipis personam, sed in veritate viam dei doces: 22 licet nobis dare tributum Caesari an non? 23 Considerans autem dolum illorum dixit ad eos,

---

(vid. Mar.) | αυτους Δ. | τους γεωργους 33.
16. ab init.] add. ουχι Arm.
— τουτους] om. D. *e.* Memph. (vid. Mar. xii. 9.) | εκεινους 1. 69. istos Vulg. *a.c.ff.g*1. illos *f.* Æth.
— αλλοις] λαλοις Δ *Gr.*
— ακουσαντες δε BCQRL. rel. | οι δε ακουσαντες AD. *e.*
— ειπαν BDQRL. 33. G. | ‡ειπον ϛ. AC. rel.
17. τουτο] om. *a.e.*
— γωνιας] γονιας E*Γ(*non* R). | aedificii Syr.Crt.
18. πας] add. γαρ Syr.Crt.
— επ'] εις Λ.
— δ'] om. Δ.
— πεση] πεσοι 69.
19. εζητησαν ABRL. rel. *a.e.* Syr.Hcl. Goth. | εζητουν CD. Vulg. *c.f.ff.i.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth. (vid. Mar. xii. 12.)
— οι γραμματεις και οι αρχιερεις AB(C) L. 1. 33. K*sic.*MU. *e.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. (και οι φαρισαιοι C.) | ‡οι αρχ. και οι γραμμ. ϛ. DRΔ. rel. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst. | οι αρχ. και οι πρεσβυτεροι και οι γραμμ. 69.
— τας χειρας] om. τας C. | την χειρα K.
19. εν αυτ. τ. ὡρ.] om. *e.* | om. εν D. Latt. (non *For.*) ‖ praem. και 33.
— και εφοβηθησαν] εφοβ. δε D. *e.*
— και εφοβ. τ. λαον] ad fin. ver. habet Syr.Crt.
— τον λαον] om. GSVΓΛ.
— ειπεν ante την παραβ. ταυτ. B(D ειρηκεν)L. 69. G. Vulg. *a.c.e.f.ff.* Syr. Pst. Memph. [Æth.] | ‡post ϛ. AC RU*sic.* rel. Syr.Hcl.* Goth. Arm. | om. τ. παραβ. ταυτ. Syr.Crt.
20. παρατηρησαντες ABCR. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. | αποχωρησαντες D. *a.c.e.f.ff.g*1.*i.l.* Goth. Æth. | "postea" tantum Syr.Crt. | om. Syr. Pst. ‖ add. opportunum tempus Syr. Hcl.*
— απεστειλαν] add. ἑνα καθ' ἑνα Λ*mg.* man. rec. *e.*
— εγκαθετους Syr.Hcl.mg.*Graece.* | εκκαθετους 69. om. *e.ff.i.*
— ειναι] om. D. | (δικαιουσειν Δ.)
— επιλαβωνται] -βονται E*Tf.*HK*Λ *Tf.*
— αυτου] αυτους L. | αυτον C.
— λογον B.*Btly.*CKΓ. | των λογων D. *a.c.e.ff.i.l.* (Arm.) | λογους L. | ‡λογου ϛ. AB.*Mai.* rel. (Rhiat.) in sermone Vulg. *f.*
— ὡστε BCDL. | ‡εις το ϛ. A. rel. (εις τον 69 *Scr.*) | et *Am. For. c.e.f.ff. i.* Syrr.Crt.&Pst. Goth.
20. αυτον] om. Λ.
— τῃ αρχῃ....ἡγεμονος om. *i.* | τῳ ἡγεμονι D. *e.* Syr.Crt.
21. ορθως] post λεγεις D. *a.e.* | ορθος L.
— και διδασκεις] om. K. *i.*
— ου] ουδενος D. (vid. Matt. xxii. 16. Mar. xii. 14.)
— την ὁδον] verbum Syr.Crt.
— αλλ'] αλλα D.
22. ἡμας ABL. 33. 69. | ‡ἡμιν ϛ. CDP. rel. Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. ed. (om. Memph.MS. vid. Matt. xxii. 17.)
— Καισαρι φορον δουναι ABCP. rel. | φορον διδοναι Καισαρι D. Vulg.*Cl. a.* | Και. φορους δουναι ΚΛ(*Tf.*) | Καισ. φορον διδοναι M. διδ. φορ. Καισ. *Am. c.ff.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. (Καισαρος 69² *Scr.*) | διδ. Καισ. φορ. *e.*
23. κατανοησας] επιγνους D. *e.*
— πανουργιαν ABC²PL. rel. Syrr.Pst. &Hcl.txt. | πονηριαν C*D. (vid. Matt. xxii. 18.) nequitia *a.(e.)l.* Syrr.Crt.& Hcl.mg.

---

18. super *Cl.* | 19. simil. hanc *Cl.* | 21. eum *Cl.* | viam dei in veritate *Cl.* | 22. trib. dare *Cl.* | 23. *om.* ad *Am.*

A B(C)D P[Q][R]. L Δ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓΛ.

23. fin. [τί με πειράζετε;]

24. οἱ δὲ εἶπαν

26. τοῦ ῥήματος

εἶπεν πρὸς αὐτούς, † [24] ‡ Δείξατέ″ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; ἀποκριθέντες δὲ ‡ εἶπαν,″ Καίσαρος. [25] Ὁ δὲ εἶπεν ‡ πρὸς αὐτούς,″ ‡ Τοίνυν ἀπόδοτε″ τὰ Καίσαρος * τῷ″ Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. [26] Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

ΟΒ′ 127

i ‖Matt. 22:23-33. ‖Mar. 12:18-27.

¶ C

j Deut. 25:5.

30. [ἔλαβεν] ὁ δεύτ. [τὴν γυναῖκα καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος.]

[27] i Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ‡ λέγοντες″ ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν ¶ [28] λέγοντες, Διδάσκαλε, ‡ Μωυσῆς″ ἔγραψεν ἡμῖν, j Ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ‡ ᾖ″, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. [29] ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος· [30] καὶ † ὁ δεύτερος † [31] καὶ

Quid me temtatis? [24] Ostendite mihi denarium: cuius habet imaginem et inscriptionem? Respondentes dixerunt, Caesaris. [25] Et ait illis, Reddite ergo quae Caesaris sunt Caesari, et quae dei sunt deo. [26] Et non potuerunt verbum eius reprehendere coram plebe, et mirati in responsis eius tacuerunt.

[27] Accesserunt autem quidam Sadducaeorum, qui negant esse resurrectionem, et interrogaverunt eum [28] dicentes, Magister, Moses scripsit nobis, Si frater alicuius mortuus fuerit habens uxorem, et hic sine filiis fuerit, ut accipiat eam frater eius uxorem et suscitet semen fratri suo. [29] Septem ergo fratres erant: et primus accepit uxorem et mortuus est sine filiis: [30] et sequens accepit illam, et ipse mortuus est sine filio:

---

23. προς] om. Δ.
— ad fin.] add. †τι με πειραζετε ⸗. AC DP. rel. (vid. Matt. xxii. 18. Mar. xii. 15.) | om. BL. 1. *e.* Memph. Arm. ‖add. ὑποκριται C. *l.* (vid. Matt.)

24. δειξατε ABDPL. 33. 69. M. | ‡επιδειξατε ⸗. C. rel. (vid. Matt. xxii. 19.)
— δηναριον] το νομισμα D. (vid. Matt.) nummum *Orig. Int.* iii. 978[e]. ‖add. οἱ δε εδειξαν, και ειπεν CL. 1. 33. 69. (*c.*) Syr.Hcl. Memph. Arm. | non habent ABDP. rel. (Latt.) Syrr.Crt.& Pst. Goth. Æth.
— και επιγραφην] om. P. (την ante επιγρ. D.)
— αποκριθεντες δε ACP. rel. *f.* Syr.Hcl. txt. Goth. | αποκριθεντες D. 1. Γ. Latt. | και αποκριθεντες G. | αποκριθεντος δε 69. | οἱ δε BL. 33. Syrr.Pst.&Hcl. mg. Memph. (vid. Mar. xii. 16.) ‖et ostenderunt illi et dicunt ei, Caesaris Syr.Crt.
— ειπαν BCL. 33. | ‡ειπον ⸗. ADP. rel.

25. ὁ δε ειπεν *e.* | ειπεν δε D. et ait Vulg. *c.ff.* qui dixit *a.* at ille ait *f.*
— προς αυτους BL. 1. 69. *e.* | ‡αυτοις ⸗. ACDP. rel. Latt. (vid. Matt. xxii. 21. Mar. xii. 17.) | om. *a.* Memph.MS.
— τοινυν αποδοτε BL. 69. Memph. Goth. (Arm.) | ‡αποδοτε τοινυν ⸗. ACP. rel. Vulg. *c.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. | αποδοτε D. *a.e.i.l.* Syr.Crt. Æth. (vid. Mar.) | αποδοτε ουν Γ. (vid. Matt.)
— τω Καισ. C*DL. (του Καισαρος τω Καισ. D.) | *om. τω ⸗. ABC[3]P. rel. (vid. Matt. et Mar.)

26. και ουκ ισχυσαν] ουκ εισχυσαν δε D.
— επιλαβεσθαι] ante εναντιον D. Vulg. *a.c.f.* (Contra, *e.*)
— αυτου ρηματος ACP. rel. | του ρηματος BL. | αυτου ρημα D.
— εναντιον] -τιον M.

27. οἱ λεγοντες BCDL. 1. 33. *e.* Syrr. Crt.&Pst. Memph. Goth. Æth. | ‡οἱ αντιλεγοντες ⸗. AP. rel. *a* (et postea "non") Syr.Hcl. (Arm.) qui negant esse etc. Vulg. *c.f.ff.g*[1]*.l.*
— επηρωτησαν ACDP. rel. (vid. Matt. xxii. 23.) | -των B.*Blc.Mai. a.* Syr. Hcl. (vid. Mar. xii. 18.) | -τουν 69.

28. Μωυσης BDL. 33. 69. GKMVΓ. | ‡Μωσης ⸗. AP. rel.
— εχων γυναικα....ἱνα] ατεκνος εχων γυναικα ἱνα D. *e.* (Syr.Crt. non habens filios et relinquet uxorem.)
— ατεκνος *g* BP*Tf.*L. 1. 33. Vulg. *a.ff. g*[1]*.l.* (Syrr.Crt.&Pst.) Memph. Arm. (Æth.) | ‡ατεκνος αποθανῃ ⸗. AΔ. rel. *c.f.i.* Syr.Hcl. Goth. (vid. D supra.)
— εξαναστησῃ BDL. rel. | -σει AP*Tf.* 69. EHΓ*Tf.*Λ. Arm.

29. ἑπτα ουν αδελφοι ησαν] ησαν παρ' ἡμειν ἑπτα αδελφοι D. (Æth. *add.* ουν). vid. Matt. xxii. 25. ‖ουν Vulg. *c.f.i.*] om. *a.* Syr.Crt. autem *e.ff.* ‖add. apud nos *c.ff.l.* Æth.

30. και ab init.] om. 69. Arm. (om. ver. *ff.*)
— ὁ δευτερος] frater ejus Syr.Crt. ‖ †praem. ελαβεν ⸗. AP. rel. Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Æth. | add. Vulg. *a.c.f.g*[1.2]*. i.* Memph. Arm. (vid. Mar. xii. 21.) | om. ελαβεν BDL. *e.* ‖add. †την γυναικα και ουτος απεθανεν ατεκνος ⸗. AP. rel. Syrr.Crt.Pst.& Hcl. | sic sed pro τ. γυν.] αυτην Vulg. *a.c.f.g*[1.2]*.i.* Arm. (ατεκνος ante απεθανεν U.) | om. BDL. *e.*(*g*[2].) (Memph. Æth. "eam.")

31. ελαβεν αυτην] om. D. *a.e.* Memph. Arm. Æth. (vid. Mar. xii. 21.) | add. et mortuus est sine filio *c.* | add. et non reliquerunt liberos Æth.
— ὡσαυτως] *bis* AEHVΓΛ. Goth. (ὡς αυτος Δ*.) | usque ad septimum *e.*
— δε και *a.* Memph.Schw. Goth. | om. D. (*non* 33.) (Memph.W.) "et" Vulg. *c.f.ff.*
— ἑπτα] praem. omnes Vulg. *c.*(*e.*)*ff.* ‖add. acceperunt eam et Syr.Crt. Æth. ‖†add. και *Elz.* P[2]*Tf.* 1. 69. GKMΓ. Vulg. *a.c.f.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Goth. Arm. | om. *St.* 3. ABDP**ut vid.Tf.*L Δ. 33. EHSU*sic.*VΛ. *e.ff.i.* Memph. Æth.
— ου κατελιπον] (-λειπον AP[2]*Tf.*Δ. 33. EKΓΛ. | ουκ αφηκαν D[P* n. l.]

---

24. dix. ei *Cl.* | 25. sunt Caesaris *Cl.* | sunt dei *Cl.* | 26. responso *Cl.* | 28. sine liberis *Cl.*

Vulg. *a. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.
32. *ἀπέθ. καὶ ἡ γυνή.*
33. *ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ ἀναστ.,*
§ R
§ Q

ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ † οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον· [32] ὕστερον † † ‡ καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν." [33] ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει τίνος § αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. [34] Καὶ † εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, § Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ ‡ γαμίσκονται," [35] οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ‡ γαμίζονται· [36] ‡ οὐδὲ" γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται, ἰσάγγελοι γάρ εἰσιν, καὶ υἱοί εἰσιν † θεοῦ τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. [37] ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ ‡ Μωυσῆς" ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, [k] ὡς λέγει κύριον τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ † θεὸν Ἰσαὰκ καὶ † θεὸν Ἰακώβ· [38] θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. [39] Ἀποκριθέντες δέ τινες

[k] Ex. 3:6.

[31] et tertius accepit illam, similiter et omnes septem, et non reliquerunt semen et mortui sunt. [32] Novissime omnium mortua est et mulier. [33] In resurrectione ergo cuius eorum erit uxor? siquidem septem habuerunt eam uxorem. [34] Et ait illis Iesus, Filii saeculi huius nubunt et traduntur ad nuptias, [35] illi autem qui digni habebuntur saeculo illo et resurrectione ex mortuis neque nubunt neque ducunt uxores: [36] neque enim ultra mori poterunt, aequales enim angelis sunt, et filii sunt dei cum sint filii resurrectionis. [37] Quia vero resurgant mortui, et Moses ostendit secus rubum, sicut dicit dominum, deum Abraham et deum Isaac et deum Iacob: [38] deus autem non est mortuorum sed vivorum: omnes enim vivunt ei. [39] Respon-

---

31. *τεκνα*] *τα τεκνα* B*Rl.* | *-νον* DΓ. (*a. e.*) Memph. | *σπερμα* P**Tf.*
— *και απεθανον*] *και απεθαναν* B**Rl. Mai.* (*-νεν* E*.) ‖om. 1. *c.ff.i.l.* Arm.| ante *και ου κατελ. τεκνα* Syrr.Crt.&Pst.
32. om. ver. *a.e.*
— *ὑστερον*] om. *c.i.* Syr.Crt. Arm.Zoh. (Contra,Usc.) ‖†add. *δε* ⊊. APT*f.*L. rel. *f.* Syr.Hcl.* Memph. (vid. Matt. xxii. 27.) | om. BDΔ. 69. EHSΛ. Vulg. *c.ff.g*[1]*.i.* Goth. Arm.Usc. (Et mortua est et mulier Syr.Crt.) ‖†add. postea *παντων* ⊊. AP. rel. Vulg. *f.g*[1]. Syr.Hcl. Goth. Arm.Usc. Æth. (vid. Matt. et Mar. xii. 22.) | om. BDL. 1. *c.ff.i.l.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm.Zoh.
— *και ἡ γυνη* ante *απεθανεν* BDL. 1. 33. (vid. Mar.) | ‡post ⊊. AP. rel. Vulg. *c.f.*(*ff.*)*g*[1]*.i.* Syrr.Crt.(Pst.)&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt.)
33. *εν τῃ ουν αναστασει* ADP*Tf.* rel. (vid. Matt. et Mar.) om. *ουν* Syr.Crt. (*αναστ.* ante *ουν* 1. Vulg. *f.* Goth.) | *ἡ γυνη ουν εν τῃ αναστ.* BL. (*a.*) Syr. Hcl.mg.
— *γινεται* ABP. rel. Syr.Hcl. Goth. | *εσται* DL. 1. 33. G. Latt. Syrr.Crt.& Pst. Memph. Arm. Æth. (vid. Matt. et Mar.) (om. seq. *γυνη* Syr.Crt.)
— *εσχον*] *εχον* D. (om. mox *γυναικα* Syrr.Crt.&Pst.)
34. *και* 1°.] †add. *αποκριθεις* ⊊. APT*f.* R. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. (vid. Matt. xxii. 29.) | om. BDL. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Memph.
— *αυτοις*] *προς αυτους* D. *e.*
— *ὁ Ιησους*] om. D. *e.i.* | ante *ειπεν αυτοις* 33. (Æth.)
— *τουτου*] add. *γεννωνται και γεννωσιν* D. *a.c.e.ff.i.l.* Syr.Crt. (Syr.Hcl. in mg. hanc lectionem habet, "ex exemplari antiquo, sed in Graeco non est.") *γεννωσι και γεννωνται Orig.* iii. 825[a]. *Cypr.* 315. | non habent ABPQR. rel. *Eus.* c. Mcl. 158[a]. (om. postea ad fin. *c.e.ff.i.l.*)
— *γαμισκονται* BL. 33. *Clem.* 103. *Orig.* iii. 825[a]. *Eus.* c. Mcl. 158[a]. | ‡*εκγαμισκονται* ⊊. QREGHSsVsΛ. (*εκγαμι....* P*Knit.*) | *εκγαμιζονται* AP*Tf.* Δ. 69. KMUΓ. | *γαμιζονται* 1. | *γαμουνται* D. | om. *γαμ. και γαμ. c. Cypr.* 315.
35. *τυχειν* om. Vulg. *c.e.f.ff.i.l.* | Contra, *a.*
— *γαμιζονται* DQRLΔ. 1. 33. *Clem.* 551. vid. et 811. | *γαμισκονται* B. | *εκγαμιζονται* AP. 69. EGHKMUVΓΛ. | ‡*εκγαμισκονται* ⊊. Ss.
36. *ουδε* AB.*Mai.*DPL. | ‡*ουτε* ⊊. QR. rel.
— *γαρ*] om. H.
— *ετι*] om. 1. *e.ff.i.* Syr.Crt.
— *δυνανται* Vulg. *f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. txt. Goth. | *μελλουσιν* D *Gr. a.*(*c.*)*e.* (*ff.*)(*i.*)(*l.*) Syr.Hcl.mg. *Tert.* adv. Marc. iv. 38.
36. *και υἱοι εισιν θεου* Vulg. *f.* | *τῳ θεῳ* tantum D. Dei *a.c.e.ff.i.l.* (*Tert.*) *Cypr.* 315.
— *υἱοι*] *οἱ υἱοι* A.
— *εισιν*] om. 1. M. Syr.Crt. Æth.
— *θεου*] †praem. *του* ⊊. PQR. rel. | om. ABL.
37. *δε Orig.* iv. 341[a]. | om. L. Memph. MS.
— *νεκροι και* Vulg. *f. Orig.* iv. | om. *και* D. *a.c.e.ff.i.* (*Cypr.* 315.)
— *Μωυσης* BDP*Tf.*QRL. 33. KMU. | ‡*Μωσης* ⊊. A. 69. rel. *Orig.* iv.
— *εμηνυσεν Orig.* iv. | *εμηνησεν* Δ. | *εμνημονευσεν* 1. | *εδηλωσεν* D. ostendit Vulg. *c.f.ff.i.* demonstravit *a.* significavit *e.* (*Cypr.*)
— *επι της βατου*] vidi in rubo *c.ff.*(*g*[2].) dicit de rubo *a.* | post *ὡς λεγει Orig.* iv. cum locutus sit cum eo Deus e rubo Syr.Crt. (Æth.)
— *θεον Ισαακ*] †praem. *τον* ⊊. APQ. rel. Syr.Hcl.mg.*Graece.* (Goth.) | om. BDRL. *Orig.* iv. (vid. iii. 838[d].) | (Ισακ D.)
— *θεον Ιακωβ*] †praem. *τον* ⊊. APQ. rel. Syr.Hcl.mg.*Gr.* | om. BDRL. *Orig.* iv. (vid. iii. 838[d].)
38. *θεος δε ο. εστ. νεκρων* ABPQ. rel. *Orig.* (iii. 179[f].) iv. 322[d]. *Cypr.* 38. | *θεος νεκρων ουκ εστιν* D. (*c.*)

32. novissima *Am.* | 34. hujus saeculi *Cl.* | 35. illi vero *Cl.* | neque nubent neque ducent *Cl.* | 36. poterint *Am.**

τῶν γραμματέων ‡ εἶπαν," Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας.
40 [l] Οὐκέτι ‡ γὰρ" ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.
128 41 [m] Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Πῶς λέγουσιν τὸν
χριστὸν υἱὸν ‡ Δαυεὶδ" εἶναι; 42 καὶ αὐτὸς ‡ Δαυεὶδ"
λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, [n] Εἶπεν † κύριος τῷ κυρίῳ
μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου 43 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς
σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. 44 ‡ Δαυεὶδ" οὖν
‡ αὐτὸν κύριον" καλεῖ, καὶ πῶς ‡ αὐτοῦ υἱός" ἐστιν;
45 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς μαθη-
ταῖς †, 46 [o] Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν
θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς ¶, καὶ φιλούντων
ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν
ταῖς συναγωγαῖς καὶ § πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις·
47 οἱ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προ-
φάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήμψονται ¶ περισ-
σότερον κρίμα.

dentes autem quidam scribarum dixerunt, Magister, bene dixisti. 40 (244, 2.) Et amplius non audebant eum quicquam interrogare.
41 (245, 2.) Dixit autem ad illos, Quomodo dicunt Christum filium David esse, 42 et ipse David dicit in libro psalmorum, Dixit dominus domino meo, Sede a dextris meis 43 donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? 44 David ergo dominum illum vocat: et quomodo filius eius est?
45 (246, 2.) Audiente autem omni populo dixit discipulis suis, 46 Adtendite a scribis, qui volunt ambulare in stolis et amant salutationes in foro et primas cathedras in synagogis et primos discubitus in conviviis, 47 (247, 8.) qui devorant domos viduarum simulantes longam orationem: hi accipient damnationem maiorem.

XXI. ΟΔ΄
[p] Mar. 12. 41-44.
129 1 [p] Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας ‡ εἰς

1 Respiciens autem vidit eos qui mittebant munera sua in

A B D (P) (Q) (R). L [X] Δ. 1. 33. 69. σμδ EGHKMSUVΓΛ. β ΟΓ΄ σμε β
[l] Matt. 22:46. Mar. 12:34.
40. οὐκέτι δὲ
[m] Matt. 22:41-45. Mar. 12:35-37.
41. εἶναι Δ. υἱόν
42. αὐτὸς γὰρ
[n] Psa. 110(109):1.
σμτ β
[o] Matt. 23:6,7. Mar. 12:38,39. cap. 11:43.
¶ Goth.
§ X
σμζ η
¶ R

39. των γραμματεων] Σαδουκαιων Q*Knit.* (Σαδδουκ *Tf.*) | om. ante αποκρ. Syr. Crt.
— ειπαν BDQL. | ‡ειπον ☽. APR. rel.
— ειπας] λεγεις 1.
40. γαρ BL. 33. Memph. | ‡δε ☽. ADP QR. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Goth. Arm. et amplius Vulg. *c.f.ff.* Syr.Crt. Æth. et jam *e.* nec amplius *a.* Syr.Pst.
— ετολμων] -μουν 69. H.
— επερωταν] επερωτησαι 1.
— ουδεν] ουδε ἑν 1.
41. λεγουσιν] add. τινες AKM. Syr.Hcl.* | add. οἱ γραμματεις 69. Syr.Crt.& Pst. (vid. Mar. xii. 35.) | (quid vobis videtur de Christo cujus filius est? dicunt illi David. Dixit autem ad illos quomodo David dicit etc. *e.*)
— υἱον Δαυ. ειναι AP*Tf.*QR. rel. *Am. a.c.f.ff.i.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Tert.* adv. Marc. iv. 38. | ειναι Δαυ. υἱον BL. | ειναι υἱον Δαυ. G. filium esse Dav. Vulg.*Cl.* Syr.Crt.&Pst. υἱον Δαυ. (om. ειναι D.) Æth. (ὁτι ὁ χριστος υἱος Δαυ. εστιν 69.)
42. και ab init. ADPQ. rel. vv. | om. B R*sic.*L. 1. 33. *l.* Memph. (vid. Mar. xii. 36.)
— αυτος] add. γαρ BQR *sic.* L. 1. 33. *l.* Memph. (vid. Mar.) | Contra, rel.
— βιβλῳ] τῃ βυβλῳ D.
42. ψαλμων] praem. των DP. 69. | Contra, ABQRL. rel.
— ειπεν Vulg. *e.f.* | λεγει D. *a.c.ff.* (vid. Mar.)
— κυριος] †praem. ὁ ☽. AP*Tf.*QRL. rel. (vid. LXX.) | om. BD.
43. αν] om. D.
— θω] τιθω D.
— ὑποποδιον Vulg. *f.* Syr.Hcl. Arm. Æth. | ὑποκατω D. *a.c.e.ff.i.l.* Syrr. Crt.&Pst. Memph. (vid. Matt. xxii. 44.)
44. ουν Vulg. *f.* Syr.Hcl. | om. D. *a.*(*c.*) (*e.*)(*ff.*)*i.* Goth. "si" *c.e.ff.* (si igitur David. Syrr.Crt.&Pst. Arm.)
— αυτον ante κυριον ABQRL. 33. KM U. *f.* Memph. Goth. Arm. | ‡post ☽. DP. rel. Latt. (Syr.Hcl.) *Tert.* adv. Marc. iv. 38.
— καλει *Tert.* | ante αυτον κυριον R. Syr.Pst. Memph. | Domine mi vocat eum Syr.Crt. | λεγει D *Gr.* [Æth.]
— και Vulg. *a.f.* Syr.Hcl. | om. D. *c.e. ff.i.l.* Syrr.Crt.& Pst. Arm.
— αυτου ante υἱος AB. 1. KM. Memph. | ‡post ☽. DPQRL. rel. Latt. (vid. Matt. xxii. 45.)
45. λαου] οχλου S.
— τοις μαθηταις] †add. αυτου ☽. AP RL. (vid. Matt. xxiii. 1.) | om. αυτου BD. Arm. | ἑαυτου ante μαθητας Γ. | προς αυτους Q.
46. εν στολαις] in porticis Syr.Crt. | ante περιπατειν ARL. 1. 33. 69. G. Arm. (vid. Mar. xii. 38.) | Contra, BDPQ. rel.
46. πρωτοκαθεδριας] -ιαις 69.
— πρωτοκλισιας] -σιαις 69. (-κλησ. AP RLX. 33. 69. ΗΓ*Λ.)
47. οἱ κατεσθιουσιν ABQRL. rel. Syrr.Pst. & Hcl. | οἱ κατεσθοντες D. (Syr.Crt.) (Memph.) vid. Mar. xii. 40. | οἱ κατεσθιοντες PX.
— τας οικιας] panes *c.ff.i.l.*
— και προφ. *e.* Syr.Hcl. | om. και D. Vulg. *a.c.f.* Syrr.Crt.&Pst.
— μακρα] μακραν A* *ut vid.* LX.
— προσευχονται ABQL. rel. Memph. | προσευχομενοι DPR. 69. *e.* (Syr.Hcl.) vid. Mar. xii. 40. | simulantes longam orationem Vulg. *f.* fingentes long. orat. *a.*(*c.ff.i.l.* ab init. ver.) in praetextu quod protrahunt orationes suas Syrr. Crt.&Pst.
1. δε] add. ὁ Ιησους X. *m.* Syr.Pst. | Contra, *Orig.* iv. 288[d].
— ειδεν] εις Syr.Pst. *Orig.* iv. (om. δε ver. seq.)
— εις το γαζοφυλακιον ante τα δωρα αυτων BDLX. Γ. 33. 69. *e.* Syr.Pst. *Orig.* iv. 288[d]. 290[c.(d.)] | ‡post ☽. AP QK. rel. (Latt.) Syrr.Crt.&Hcl. Memph. Arm. Æth.

39. dixerunt ei *Cl.* | 41. esse David *Cl.*

Vulg. *a. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.
1. *τὰ δῶρ. αὐτ. ε. τ. γαζ.*
¶ P
3. *ἡ πτωχ. αὕτ.*
4. *πάντες*

τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν" πλουσίους· [2] εἶδεν δέ † τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ ‡ λεπτὰ δύο," [3] καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς¶ λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα ‡ αὕτη ἡ πτωχὴ" πλεῖον πάντων ἔβαλεν· [4] ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα [τοῦ θεοῦ,] αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ‡ πάντα" τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

σμη
q ‖Matt. 24: 1-7. β
‖Mar. 13: 1-8.

130 [5] q Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται, εἶπεν, [6] Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

σμθ β
[7] Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες, Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι;

οε
¶ Q
[8] Ὁ δὲ εἶπεν, Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ¶ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες [ὅτι] Ἐγώ εἰμι, καὶ Ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ † πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. [9] ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα

gazophilacium divites: [2] vidit autem et quandam viduam pauperculam mittentem aera minuta duo, [3] et dixit, Vere dico vobis quia vidua haec pauper plus quam omnes misit. [4] Nam omnes hi ex abundanti sibi miserunt in munera dei: haec autem ex eo quod deest illi, omnem victum suum quem habuit misit.

[5] (246, 2.) Et quibusdam dicentibus de templo, quod lapidibus bonis et donis ornatum esset, dixit, [6] Haec quae videtis, venient dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur. [7] (249, 2.) Interrogaverunt autem illum dicentes, Praeceptor, quando haec erunt, et quod signum cum fieri incipient? [8] Qui dixit, Videte ne seducamini: multi enim venient in nomine meo, dicentes quia ego sum et tempus appropinquavit: nolite ergo ire post illos. [9] Cum autem audieritis proelia et seditiones, nolite terreri: oportet

1. πλουσιους] praem. τους D. Arm. | Contra, *Orig.* iv. 288d.
2. δε] om. S. *a.* Memph.MS. Arm. *Orig.* iv. 288d.
— τινα] τιναν A. ‖†praem. και ⊽. D P. Vulg. *a.e.f.m.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl.* Memph. Arm. | add. και ΑΔ. 1. 69. EGHSUVΓ*Tf.*Λ. | om. BLQX. 33. K ΜΓ(*Trg.*) *c.ff.i.* Syr.Hcl.txt. Æth. *Orig.* iv.
— πενιχραν *Orig.* iv. 288d. 290c.d. | om. X.
— βαλλουσαν *Orig.* iv. 288d. 290d. | βαλουσαν Q*Tf.* 1. *Orig.* iv. 290c.(ed.)
— εκει *f.* | om. D. (Latt. *m.*) Syrr.Crt. &Pst. Æth. *Orig.* iv.
— δυο post λεπτα BQLX. 33. Vulg. *c.f. m.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. *Orig.* iv. *bis.* | ‡ante λεπτα ⊽. ADP. rel. *a.e.* Syr. Hcl.et mg. *Graece.* ‖add. ὁ εστιν κοδραντης D. (vid. Mar. xii. 42.) | Contra, *Orig.* iv.
3. αὐτη ante ἡ πτωχη BDQL. 33. 69. Vulg. *c.f.ff.*(*i.*)*l.m.* Arm. (vid. Mar. xii. 43.) (ante χηρα Syrr.Crt.&Pst. Memph.) | ‡post ⊽. AX. rel. *a.* Syr. Hcl. *Orig.* iv. 288d. 290e. (*om.* ἡ πτωχη *e. Cypr.* 242.)
— πλειον AB. rel. *Orig.* iv. *bis.* (πλειοναπαντων L. ? πλειονα παντ. *s.* πλειον ἁπαντ.) | πλειω DQX.
— εβαλεν *Orig.* iv. *bis.* | εβαλλεν X (*Tf.**).
4. ἁπαντες AQLX. rel. | παντες BDΔ. *Orig.* iv. 288d. (vid. Mar. xii. 44.)
— αυτοι 69 *Scr.*
— περισσευοντος *Orig.* iv. 288d. 290c. | περισσευματος L. 1. 33. 69. (om. praec. του 69.)
— αυτοις *Orig.* iv. *bis. Cypr.* 242. | αυτων L. 33. 69.
— εις *Orig.* iv. *bis. Cypr.* 242. | om. L. (in gazophylacium domum Syr.Crt.)
— του θεου ADQ*Tf.* rel. Latt. vv. *Orig.* iv. *bis. Cypr.* 242. | om. BLX. 1. Syr. Crt. Syr.Hier. Memph. (? Q.)
— ὑστερηματος *Orig.* iv. 288d. (290d.) | -ρησαντος Δ.
— παντα BDQLX. 33. 69. *Orig.* iv. *bis.* | ‡ἁπαντα ⊽. A. rel. | ἁπαν V.
— εβαλεν] κατεβαλεν V.
— ad fin.] add. ταυτα λεγων εφωνει, Ὁ εχων ωτα ακουειν ακουετω 69. E²GH M²V*ΓΛ.
5. αναθημασιν BQ*Tf.*L. rel. Syr.Hcl. mg. *Graece.* | αναθεμασιν ADX. 1. | αναθυμασι 69.
— κεκοσμηται] post καλοις D.
6. ταυτα ἃ AB(Q.?) rel. Vulg. *f.g*¹. Syrr. Pst.& Hcl. Memph. | om. ἃ DL. *a.c.e. ff.i.*(*l.*) Syr.Crt. Arm. Æth. | (videte haec Syr.Crt. Æth.)
— επι λιθῳ] επι λιθον LX. 1. 33. 69. (vid. Matt. xxiv. 2.) ‖add. ὧδε BL. 69. Memph. | add. εν τοιχῳ ὧδε D. *a.* (*c.*)(*ff.*)(*i.*)*l.* | ὡδε habent ante λιθος X. 1. 33. *e.* Syr.Crt. Arm. Æth. (vid. Matt. et Mar. xiii. 2.) | non habent A Q. rel. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl.
6. ου] add. μη G.
— καταλυθησεται] σαλευθησεται 69.
7. αυτον] add. οι μαθηται D. (vid. Matt. xxiv. 3.)
— ουν Syr.Hcl. | om. D. 1. Latt. Syrr. Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth.
— ὁταν] ὁτε 1.
— ὁταν.... γινεσθαι] της σης ελευσεως D. *l.*
— μελλῃ] -λει 1. 69. Γ. (incipient Syr. Crt.)
— γινεσθαι] γενεσθαι 69.
8. επι] εν KM. Latt.
— ὁτι AD. rel. Memph. | om. BLX. *c.* Æth. *Tert.* adv. Marc. iv. 39. (vid. Matt. xxiv. 5.) ‖ειμι] add. ὁ χριστος *c.e.ff.g*²*.i.l.* Syr.Pst. *Tert.*
— μη] †add. ουν ⊽. A. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. | om. BDLX. *a.c.e.ff.i.* Syr. Crt. Memph. Arm. Æth. [Syr.Pst.]
9. πτοηθητε *Orig. Int.* iii. 853a. | φοβηθητε D. (πτοθητε Δ.)
— δει] μελλει Syrr.Crt.Pst.&Hcl.mg.
— γαρ] om. Vulg. *ff.i.l.*

4. abundantia *Am.** | 5. bonis lapidibus *Cl.* | 8. post eos *Cl.*

A B [C] D [R]. L X Δ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓΛ.

γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. 10 Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἐγερθήσεται ἔθνος ‡ ἐπ'″ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· 11 σεισμοί τε μεγάλοι ‡ καὶ κατὰ τόπους″ ‡ λοιμοὶ καὶ λιμοὶ″ ἔσονται, ‡ φόβηθρά″ τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται. 12 r πρὸ δὲ τούτων ‡ πάντων″ ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσιν παραδιδόντες εἰς * τὰς″ συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ‡ ἀπαγομένους″ ἐπὶ § βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. 13 ἀποβήσεται [δὲ] ὑμῖν εἰς μαρτύριον· 14 ▪ ‡ θέτε″ οὖν ‡ ἐν ταῖς καρδίαις″ ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· 15 ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ δυνήσονται ‡ ἀντιστῆναι [ἢ ἀντειπεῖν″] ‡ ἅπαντες″ οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. 16 t παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν· 17 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· 18 καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται· 19 ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν ‡ κτήσεσθε″ τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

primum haec fieri, sed non statim finis. 10 Tunc dicebat illis, Surget gens contra gentem et regnum adversus regnum, 11 terrae motus magni erunt per loca et pestilentiae et fames, terroresque de caelo et signa magna erunt. 12 (250, 1.) Sed ante haec omnia inicient vobis manus suas et persequentur, tradentes in synagogas et custodias, tradentes ad reges et ad praesides, propter nomen meum. 13 Continget autem vobis in testimonium. 14 (251, 2.) Ponite ergo in cordibus vestris non praemeditari quemadmodum respondeatis: 15 ego enim dabo vobis os et sapientiam, cui non poterint resistere et contradicere omnes adversarii vestri. 16 Trademini autem a parentibus et fratribus et cognatis et amicis, et morte afficient ex vobis, 17 et eritis odio omnibus propter nomen meum: 18 et capillus de capite vestro non peribit: 19 in patientia vestra possidebitis animas vestras.

11. κατὰ τόπους καὶ — λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ν α
r ‖Matt. 24: 9. 10: 22. ‖Mar. 13: 13.
§ R
s cap. 12: 11. ν α β
15. [ἀντειπεῖν ἢ] ἀντιστῆναι
t Matt. 10: 22.

---

9. γενεσθαι] ante ταυτα ADX. | Contra, BL. rel. *Tert.* adv. Marc. iv. 39. | praem. ἀ Δ.

10. τοτε ελεγεν αυτοις Vulg. *c.f.* Syr.Hcl. | om. D. *a.e.ff.i.l.* Syrr.Crt.&Pst. (vid. Matt. xxiv. 7. Mar. xiii. 8.) ("in illis" *a.ff.i.* habent cum antt. conj.)

— εγερθησεται] add. γαρ D. *a.(c.)e.(ff.)(i.)l.* Syr.Crt.&Pst. (vid. Matt. et Mar.) | Contra, Vulg. Syr.Hcl. *sic.*

— επ' ADLX. 1^{R}. 33. | ‡επι ⊋. B. rel.

11. τε] om. AL. *Am.*

— και ante κατα τοπους BL. 33. Memph. Arm. (Æth.) | ‡*post* ⊋. AD. rel.

— λοιμοι και λιμοι B. Vulg. *a.c.f.ff.i.l.* Syr.Crt. (*Tert.* adv. Marc. iv. 39.) | ‡λιμοι και λοιμοι ⊋. ADL. rel. *e.* Syr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. | λοιμοι tantum 69. | λιμοι tantum X. Æth.

— εσονται] om. Syr.Crt. | post μεγαλα Syr.Pst.

— φοβηθρα BD. | ‡φοβητρα ⊋. AL. rel. (φοβοιτερα Λ.) ‖et erunt terrores e caelo, et videbuntur signa magna Syr. Crt. | add. et propulsiones Syr.Pst.

— απ' ουρανου post σημεια AXΔ. 1. rel. *Tert.* adv. Marc. iv. 39. | ante σημεια B. | ante και σημεια D. Vulg. *a.c.e.f.ff.i.l. Orig. Int.* iii. 855c. | post μεγαλα L. 33. 69. (Memph.) (Arm.) | (timor super homines et signa magna erunt Æth.)

11. εσται] εσονται 69.V*. videbuntur Syrr. (Crt.)&Pst. | add. et tempestates *c.ff.i. l.* Syr.Hcl. add. et hiemes *a. Orig. Int.* iii. | add. et tempestates magnae erunt Syrr.(Crt.)&Pst. (Æth.)

12. παντων AB.*Mai.*DLXΔ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓ*Tf.*Λ. | ‡απαντων ⊋.

— επιβαλουσιν] -λλουσιν γαρ Γ.

— τας ante συναγ. B.*Mai.*D. | *om. ⊋. AL. rel.

— απαγομενους BDL. 1. (επαγ. B.*Blc.*) | ‡αγομενους ⊋. A. rel.

— επι βασιλεις] επιβαλεις B*Rl.

— ενεκεν] -κα D.

13. δε ARL. rel. Vulg. *e.f.* rel. | om. B. *Mai.* D. enim *c.ff.i.*[*a.*]

14. θετε AB*Rl.*Mai.*DRLX. 33. M. | ‡θεσθε ⊋. B^{2}. rel. *Orig.* i. 295d.

— εν ταις καρδιαις ABDLX. 1. 33. Latt. | ‡εις τας καρδιας ⊋. R. rel. *Orig.* i.

— προμελεταν] -τωντες D. (μελεταν *Orig.* i.)

15. δωσω] post ὑμιν D. Contra, *Orig.* i.

— ᾗ] οι sic L.

— αντιστηναι η αντειπειν B.*Mai.*L. 69 (*e corr.*[1].) *e.f.* Arm. *Orig.* i. 295d. | ‡αντειπειν ουδε αντιστηναι ⊋. X. 33. rel. om. ουδε (vel η) Syr.Pst. Æth. | αντιστηναι ουδε αντειπειν B.*Bly.Bch.* (69* ου). (Vulg.) Memph.W.& Sch. | αντειπειν η αντιστηναι AR. 1. KM. | αντιστηναι tantum D. *a.c.ff.i.* Syr. Crt. Memph.MS. *Cypr.* 160. 268.

15. ἁπαντες BL. | ‡παντες ⊋. ADR. *Orig.* i. ‖om. *a.c.ff.i.l. Cypr.* 160. 268. ‖ad fin.] om. Æth. | Contra, Vulg. *e.f.*

16. και ὑπο *a.e.* | om. και 69. Vulg. *c.f.* Memph. | Contra, *Orig.* i. 295e. ‖(γονεων] uxores Syr.Crt.)

— και αδελφων] post φιλων ΔΕΗΥΓΛ. *Orig.* i. | post συγγενων X. | om. G. *a.*

— συγγενων *Orig.* i. | -νεων A. 1. | om. *e.* | (και θαν. εξ ὑμ. in ver. seq. Æth.)

17. δια το ονομα μου] ante ὑπο ΚΜUVΓ Λ. Syr.Hcl. | Contra, ABDRLX. 1. G. | om. ΔS.

18. om. ver. Syr.Crt. om. et Marcion teste Epiph. | Contra, *Orig.* i.

— εκ *Orig.* i. | απο 69.

— απολεται] απωλ. RΓ. | απολυται 69. | add. εις τον αιωνα G.

19. κτησεσθε AB. 33. Latt. Syrr.Crt.Pst. &Hcl. Memph.MS. Arm. *Orig.* i. 295e. *Tert.* adv. Marc. iv. 39. | ‡κτησασθε ⊋. DRL. rel.

20. ὑπο στρατοπεδων] post Ἱερουσαλημ D. (Syrr.Crt.Pst.&Hcl.) *Eus.* P.E. 286a. (*ex Orig.*) codd. | Contra, *Orig.* i. 400c. ii. 8e. *Eus.* H.E. iii. 7 (99). P.E. 286a.

9. nondum statim *Cl.* | 11. Et terraemotus *Cl.* | 12. trahentes *Cl.* | et praesides *Cl.* | 15. non poterunt *Cl.* | 19. Et in pat. *Am.*

Vulg. *a. c.* σνβ
Syrr. C. P. H. ‖ Memph. Arm. Æth.
20. *γνώσεσθε* σνγ
§ C β
ᵘ Matt. 24: 16, seq. Mar. 13: 14, seq. cap. 17: 31.

131 [20] *Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων* † *Ἰερουσαλήμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς.* [21] § ᵘ *τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν.* [22] *ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσιν τοῦ* ‡ *πλησθῆναι*″ *πάντα τὰ γεγραμμένα.* [23] *οὐαὶ* † *ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὀργὴ* † *τῷ λαῷ τούτῳ.* [24] *καὶ πεσοῦνται στόματι* ι *μαχαίρης*″ *καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς* ‡ *τὰ ἔθνη πάντα*″, *καὶ Ἰερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι* * *οὗ*″ *πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν.*

24. *πάντα τὰ ἔθνη*

σνδ β
σνε β
σνς ι

σνζ
ᵛ ‖ Matt. 24: 29-35. β ‖ Mar. 13: 24-31.

[25] ᵛ *καὶ* ‡ *ἔσονται*″ *σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ* ‡ *ἤχους*″ *θαλάσσης καὶ σάλου,* [26] *ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.* [27] *καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-*

σνη β

[20 (252, 10.)] Cum autem videritis circumdari ab exercitu Hierusalem, tunc scitote quia appropinquavit desolatio eius. [21 (253, 2.)] Tunc qui in Iudaea sunt fugiant in montes, et qui in medio eius descedant, et qui in regionibus non intrent in eam, [22] quia dies ultionis hi sunt, ut impleantur omnia quae scripta sunt. [23 (254, 2.)] Vae autem praegnatibus et nutrientibus in illis diebus: [(255, 2.)] erit enim pressura magna supra terram et ira populo huic, [24 (256, 10.)] et cadent in ore gladii et captivi ducentur in omnes gentes, et Hierusalem calcabitur a gentibus, donec impleantur tempora nationum.

[25 (257, 2.)] Et erunt signa in sole et luna et in stellis, et in terris pressura gentium prae confusione sonitus maris et fluctuum, [26] arescentibus hominibus prae timore et expectatione quae supervenient universo orbi: nam virtutes caelorum movebuntur. [27 (258, 2.)] Et tunc videbunt filium ho-

---

(*ex Orig.*) ed. Theoph. 130. 134. *Tert.* adv. Marc. iv. 39.

20. Ἰερουσαλημ] †praem. *την* ⊊. AL. rel. *Orig.* i. 400ᶜ. ii. *Eus.* H.E. ed. P.E. (*ex Orig.*) Theoph. *bis.* | om. BDR. *Orig.* iii. 642ᵈ. 711ᵃ. *Eus.* H.E. cod. — *γνωτε* ABL. rel. *Orig.* i. *Eus.* H.E. ed. Theoph. *bis.* | *γνωσεσθε* DX. *e. Orig.* ii. *Eus.* P.E. (*ex Orig.*) | *γινωσκεται* R. *Eus.* H.E. cod. | *γινωσκετε* 1. *Eus.* D.E. 403ᶜ. — *ηγγικεν Orig.* ii. *Eus.* H.E. P.E. D.E. 403ᶜ. Theoph. *bis.* | *-σεν* A. 1. *Orig.* i. iii. 184ᶜ. 711ᵃ.

21. *τοτε*] "et" Syr.Crt. — *εις Eus.* Theoph. 130. | *επι* H. (seq. *τορη* D*. a facie ejus in montibus *ff.*) — *και οι....εκχωρειτωσαν*] om. Λ. — *οι*] om. Γ. — *εν μεσῳ*] *εμμεσῳ* ACRL. — *αυτης*] *αυτη* H. ‖add. *μη* D. | Contra, *Eus.* Theoph. — *εκχωρειτωσαν Eus.* Theoph. | *εκκεχωρειτωσαν* 69. | add. ex ea Syr.Crt. — *εισερχεσθωσαν*] *εισερχετωσαν* H. (*εισελθετωσαν Eus.* Theoph.)

22. *αυται* AB.*Mai.*CR. rel. *Eus.* Theoph. 130. | *αυτα* B.*Bly.Bch.* | *αυτην* ? G. — *του πλη.....γεγραμμενα*] om. Γ. | (*του*] *το* L.) — *πλησθηναι* ABDRLΔΕ*Tf.*GHKMSU*Tf.*VΛ. *Eus.* Theoph. | ‡*πληρωθηναι* ⊊. CX. 1*s.* 33*s. πληρωθην* 69.

23. *ουαι*] †add. *δε* ⊊. ACR. rel. Vulg. *f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. rel. (vid. Matt. xxiv. 19. Mar. xiii. 17.) *Eus.* Theoph. 130. | om. BDL. *a.c.e.ff.i.* — *θηλαζουσαις Eus.* Theoph. (*θελαζ.* A ed.) | *θηλαζομεναις* D *Gr.* | *ενθηλαζουσαις* L. — *γαρ*] add. *τοτε* 1. | (mox *τας ημεραις* 69 *Scr.*) — *οργη*] ira valida Syr.Crt. — *τῳ λαῳ*] †praem. *εν* ⊊. Δ. rel. (*e.*) Syr. Hcl. Æth. *Eus.* Theoph. | om. ABCD RLX. 1. 33. 69. KM. Latt. Memph. Arm. *Eus.* H.E. iii. 7 (99). ("super" Syrr.Crt.&Pst.) — *τουτῳ Eus.* H.E. Theoph. | om. L.

24. *στοματι*] praem. *εν* DR. Vulg. *a.c.e. f.ff.i.l.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl. *Eus.* H.E. iii. 7 (99). Theoph. 130. | om. ABC. rel. — *μαχαιρης* B*.*Mai.*Δ. | ‡*-ρας* ⊊. AB² *Mai.*CR. rel. Vulg. *c.e.f.ff.i.* Syrr.Crt.&Hcl. Arm. *Eus.*H.E. Theoph. (ad omnem locum Syr.Pst.) — *αχρι οὑ* BCDRL 33. 69. *Eus.* H.E. ed. et codd. (*-χρις* CDR. 69.) | *om. *οὑ* ⊊. A. rel. *Eus.* H.E. codd. Theoph. 24. *εθνων* 1°.] ab omnibus gentibus Syr. Crt. — *καιροι εθνων Eus.* H.E. Theoph. in Luc. 203. Syrr.Crt.& Pst.MS. | om. D. ‖praem. *και εσονται* B. | praem. *καιροι και εσονται* L. Syr.Hcl.mg.MS. Memph. | *non habent* ACR. rel. vv. *Eus. bis.*

25. *εσονται* BD. | ‡*εσται* ⊊. ACR. rel. *Eus.* Theoph. 133. (erunt autem Syr. Crt.) — *σεληνης* R. — *και επι*] om. *και* Δ. — *εν απορια Eus.* in Luc. 203. (*απωρ.* R.) | *και απορια* D. | (et complosio manuum gentium Syrr.Crt.(&Pst.) — *ηχους* ABCRLX. 1. 33. 69. M. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Tert.* adv. Marc. iv. 39. | ‡*ηχουσης* ⊊. D. rel. (Æth.) *Eus.* in Luc. ‖add. *ὡς* Arm. (et vox tamquam maris Syr.Crt.) — *και σαλου*] *και σαλους* X. *Eus.* in Luc. | *και σαλον* Syr.Hcl.mg.*Graece.* | om. Syrr.Crt.&Pst.

26. *αποψυχοντων*] *αποψυχων των* 69. — *ανθρ.*] praem. *των* R. — *των ουρανων* Vulg. *f. Eus.* in Ps. 71ᵉ. in Luc. 201. *Tert.* adv. Marc. iv. 39. de Res. Car. 22. | praem. *αι* L. | *αι* (*ἡ**) *εν τῳ ουρανῳ* D. *a.c.(e.)ff.(i.)l.*

---

21. ad montes *Cl.* | 23. super *Cl.* | 25. et stellis *Cl.*

A B C D[P] R. L X Δ. 1. (33.) 69. E[F]GHKMSUVΓ Λ.

§ F

§ *b.*

30. *ἐγγὺς* [*ἤδη*]

σνθ ι

34. *ὑμ. αἱ καρδ.*

34, 35. *ἐκείνη· ὡς παγὶς γὰρ ἐπ*[*εισ*]*ελ.*

που ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. § [28] *ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.* [29] *Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς, Ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα* § *τὰ δένδρα.* [30] *ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν.* [31] *οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.* [32] *ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα γένηται.* [33] *ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ* ‡ *παρελεύσονται.*″ [34] *προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μή ποτε* ‡ *βαρηθῶσιν*″ ‡ *αἱ καρδίαι ὑμῶν*″ *ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ* ‡ *ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος*″ *ἡ ἡμέρα ἐκείνη* [35] ‡ *ὡς παγίς·* ‡ *ἐπεισελεύσεται γὰρ*″ *ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς.* [36] *ἀγρυπνεῖτε οὖν ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.*

minis venientem in nube cum potestate magna et maiestate. [28] His autem fieri incipientibus respicite et levate capita vestra, quoniam appropinquat redemtio vestra. [29] Et dixit illis similitudinem. Videte ficulneam et omnes arbores: [30] cum producunt iam ex se fructum, scitis quoniam prope est aestas: [31] ita et vos cum videritis haec fieri, scitote quoniam prope est regnum dei. [32] Amen dico vobis quia non praeteribit generatio haec donec omnia fiant. [33] Caelum et terra transibunt, verba autem mea non transient. [34 (239, 10.)] Adtendite autem vobis ne forte graventur corda vestra in crapula et ebrietate et curis huius vitae, et superveniat in vos repentina dies illa: [35] tamquam laqueus enim superveniet in omnes qui se-

---

27. *νεφελῃ* Vulg. *a.* Syr.Hcl.txt. Memph. *Eus.* in Luc. 202. 203. | *νεφελαις* C. *c. e.ff.i.l.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl.mg.
— *μετα δυναμεως και δοξης πολλης* Syr. Hcl. (*Eus.* in Luc. 203.) | *και δυναμει πολλῃ και δοξῃ* D. (Vulg. *a.c.e.f.ff.*) (Syr.Crt.) Æth. cum potestate magna et gloria multa Syr.Pst.
28. *αρχομενων Hipp.* Ant. 64 (32). *Eus.* in Luc. 202. *Tert.* de Res. Car. 22. | *ερχομενων* D *Gr.* (*αρχομ.....γενεσθαι*] om. Syr.Hier.)
— *ανακυψατε Hipp.* | *ανακυμψατε* M. | *ανακαλυψατε* l.
— *ὑμων* 1°. *Hipp. Orig. Int.* iv. 658b. *Tert.* de Res. Car. 22. | om. D. *i. Tert.* adv. Marc. iv. 39.
— *διοτι*] *ὁτι* 1 *sic. Hipp.* (ad fin. ver.] om. *c.*)
— *εγγιζει*] *ηγγικεν* l. *m.* (*ηγγισεν Hipp.*)
30. *ὁταν*] *ὁτ*** (rasura) L. | cum incipiant pullulantes et dantes Syr.Crt.
— *προβαλωσιν*] *προβαλλωσιν* 69. | *προσβαλ.* Λ*Tf.* ‖add. *τον καρπον αυτων* D. (Vulg. *b.c.*)*e.*(*f.ff.g*1*.i.*) Syr.Crt. (*Tert.* adv. Marc. iv. 39.)
— *ηδη* 1°.] om. D(hic). *e.* Syr.Crt. Arm. Æth.
— *βλεποντες*] om. D. Latt. Syrr.Crt.& Pst.
— *αφ' ἑαυτων*] om. D. *e.f.i.* Syr.Crt. Æth. | *απ' αυτων* L. 69. Memph. | e fructibus earum Syr.Hcl.mg. | *εφ' ἑαυτ.* F.
30. *γινωσκεται* DR. | add. *ηδη* D*.
— *ὁτι*] *διοτι* A.
— *ηδη* 2°. *hic* ABC. rel. *b.* (*ηδε* Δ.) | om. XK. (Latt.) Syrr. Crt. & Pst. Memph. Arm. Æth. (vid. Matt. xxiv. 32. Mar. xiii. 28.) ecce Syr.Hcl. | post *εγγυς* DRL. 33.
— *εγγυς*] post *το θερος* 69. M. *e.*
31. *οὑτως*] add. *ουν* R.
— *ταυτα*] add. *παντα* Δ. 69. (*e.*) Arm. *Cypr.* 229. (praem. *Tert.* de Res. Car. 22. et adv. Marc. iv. 39. 1°. *om.* 2°.) vid. Matt. xxiv. 33.
— *γινομενα Tert.* adv. Marc. iv. 39 *bis.* de Res. Car. 22. *Cypr.* 229. | om. D. *a.* (vid. Matt.)
— *εστιν*] om. Δ. (mox *του θεου*] caeli Syr.Crt.)
32. *αμην*] *bis* 69.
— *ὁτι*] om. l.
— *αὐτη Eus.* in Luc. 205. | *ταυτη* E.
— *αν Eus.* in Luc. | om. D. 33. ‖add. *ταυτα* D. 69. *l.* Syrr. Crt. (& Pst.) Memph. (Arm.) (Æth.) vid. Matt. xxiv. 34. Mar. xiii. 30. | Contra, rel. Syr.Hcl. *Eus.* in Luc.
33. *ὁ ουρ.*] om. *ὁ* 69.
— *παρελευσονται* 1°. ABDRL. rel. | *-σεται* C. l. K. *a.e.* (vid. Matt. xxiv. 35.)
— *παρελευσονται* BDL. 33. Memph. | ‡*παρελθωσιν* ℶ. ACR. rel. (vid. Matt.)
34. *δε*] om. D. l. 69. *l.* Æth. *Iren.* 282. 278.
34. *ἑαυτοις*] *αυτοις* C*LV. *Meth.*(ap.*Tf.*)
— *μηποτε*] *μη* Syr.Crt.
— *βαρηθωσιν* ABCRLXΔ. 1. 33. EFG KMSUVΓΛ. | ‡*βαρυνθωσιν* ℶ. D. 69. H *sic.*
— *αἱ καρδιαι* ante *ὑμων* ABX. 69. Latt. *Iren.* 278. | ‡post ℶ. CDRL. rel. Memph. *Meth.*(ap.*Tf.*) | seq. in edendo carnem et in bibendo vinum Syr.Crt.
— *επιστῃ εφ' ὑμ. αιφνιδιος* BDRL. Vulg. *a.b.c.e.f.ff.* (Syr.Crt.) (Æth.) (*Tert.* adv. Marc. iv. 39.) post *ἡ ἡμερα εκεινη* Syr.Crt. | *επιστ. αιφ. εφ' ὑμ. Eus.* in Luc. 205. (*Meth.* ap. *Tf.* om. *αιφ.*) | ‡*αιφν. εφ' ὑμ. επιστῃ* ℶ. C. rel. Syr. Hcl. Arm. | *εφνιδ. επιστ. εφ' ὑμας* A. Syr.Pst. Memph. *Iren.* 278. ‖om. *εφ' ὑμας* X. ‖*αιφνιδιως* (R.) 1. 33. 69. (Γ.) *εφνιδιος* ACLXΔFKM. (*ενιφνιος* D*. *ε**φνιος* D *nunc.*)
— *ἡ*] om. DV.
34, 35. *εκεινη ὡς παγις· επ. γαρ επι* BDL. *a.b.c.e.ff.i.* Memph. (*Tert.* adv. Marc. iv. 39. *ὡς παγις* cum antt. jungit.) *Meth.*(ap.*Tf.*) | ‡*εκεινη· ὡς παγις γαρ επελ. επι* ℶ. ACR. rel. Vulg. *f.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Arm. *Iren.* 278. *Eus.* in Luc. 205. [Æth.] ‖*επεισελευσεται* BD. *a.e.* | ‡*επελευσεται* ℶ. ACRL. rel. *Eus.* in Luc. | *ελευσεται* 69.
— *παντας Eus.* in Luc. | om. D.
— *καθημενους*] *κατοικουντας* 69.

---

33. non transibunt *Cl.*

Vulg. *a.* [*b.*] *c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.

μένους ἐπι πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. 36 ἀγρυπνεῖτε ‡ δὲ″ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα ‡ κατισχύσητε″ ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

dent super faciem omnis terrae. 36 Vigilate itaque omni tempore orantes ut digni habeamini fugere omnia quae futura sunt et stare ante filium hominis.

36. ἀγρυπν. οὖν — καταξιωθῆτε

37. ἐν τ. ἱερῷ διδάσκων

132 37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ‡ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ·″ τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιών. 38 καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζεν πρὸς αὐτὸν ¶ ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

37 Erat autem diebus docens in templo, noctibus vero exiens morabatur in monte qui vocatur oliveti. 38 Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum.

¶ 33

XXII. 0ϛ′ σξ α

w ‖ Matt. 26:1,2. σξα ‖ Mar. 14:1,2. α

§ P σξβ

x ‖ Matt. 26:14-16. θ ‖ Mar. 14:10,11. σξγ β

4. αὐτὸν παραδῶ αὐτοῖς.

1 w γγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη πάσχα, 2 καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν. 3 § x εἰσῆλθεν δὲ † σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ‡ καλούμενον″ Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα· 4 καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ † στρατηγοῖς τὸ πῶς ‡ αὐτοῖς παραδῷ αὐτόν.″

1 (260, 1.) Appropinquabat autem dies festus azymorum qui dicitur pascha, 2 (261, 1.) et quaerebant principes sacerdotum et scribae quomodo eum interficerent; timebant vero plebem. 3 (262, 9.) Intravit autem satanas in Iudam qui vocatur Scarioth, unum de duodecim: 4 (263, 2.) et abiit et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus quemadmodum illum tra-

35. προσωπον] -που 1. — πασης] post γης AKU². | om. 1. *ff.* Syr.Crt. *Iren.* 278.

36. δε BD. *a.e.* Memph.MS. | ‡ουν ϛ. ACRL. rel. Vulg. *b.c.f.ff.m.* Syr.Crt. Pst. & Hcl. Memph.W. & Sch. Arm. Æth. (vid. Mar. xiii. 35.) — κατισχυσητε BLX. 1. 33. Memph. Æth. | ‡καταξιωθητε ϛ. ACDR. rel. Latt. Syr.Crt.Pst.& Hcl. Arm. *Tert.* de Res. Car. 22. — ταυτα *hic* BDLX. rel. Vulg.*Cl. b.c.f. hic Tert.* | post παντα AC*M. *a.e.i.* Syr.Hcl. | om. C³RΔEFGHKSUVΓΛ. *Am.* | (om. παντα Syr.Crt.&Pst.) — γινεσθαι] γενεσθαι 69. — σταθηναι Vulg. *f.* | στησεσθε D. *a.b. c.e.ff.i.l.m.*

37. διδασκων εν τ. ιερ. BK. Vulg. *b.c.e.f. g¹.²·i.l.* Syrr.Crt.& Pst. (Æth.) vid. Mar. xii. 35. | ‡εν τ. ιερ. διδασκων ϛ. ACDRL. rel. *a.* Syr.Hcl. Memph. (vid. cap. xix. 47.) | om. διδασκων G. — τας δε νυκτας....ορος] εις το ορος ηυληζετο D. (-σετο*). — ηυλιζετο] διηλιζετο A. | ευλιζετο 69*. — το καλουμενον] om. X *txt.* 1. Γ. *e. Tert.* adv. Marc. iv. 39. — ελαιων] praem. των X. 1. Γ.

38. ωρθριζεν] ορθρ. (69.) XEF*HMΓ*Tf.* Λ. — ἱερῳ] ορει C* fort.U. (cor. C².) — ακουειν αυτου] ante εν τω ιερω D. *e.* 38. ad fin.] add. Joh. vii. 53.—viii. 11. *hic* 69.

1. ηγγιζεν ABCR. rel. Latt. Syrr.Crt.Pst. &Hcl. | -σεν DL. *b.e.g¹.i.* — δε] om. K. — ἡ ἑορτη] ἡορτη Δ.

2. και εζητουν οι αρχιερεις και οι γραμματεις] οι δε αρχιερ. και γραμμ. εζητουν D. *e.* — το] om. D. — ανελωσιν] απολεσωσιν D. — εφοβ. γαρ τ. λαον.] om. G. | (εφοβουτο D*.) — γαρ *a.e.f.* | δε D. Vulg. *b.c.ff.g¹.i.* Arm. Æth.

3. σατανας] †praem. ὁ ϛ. (?R)U. Memph. *Eus.* D.E. 468ᵈ. | om. AB.*Mai.*CDP RTf.LXΔ. 1. 69. EFGHKMSVΓ*Tf.*Λ. *Orig.* iv. 386ᵉ. — εις Ιουδαν *Orig.* iv. *Eus.* D.E. | ὁ καλουμενος *sic* 69. | εις τον Ιουδαν D. in cor Judae Memph. Æth. — τον *Eus.* D.E. | om. G. *Orig.* iv. — καλουμενον BDLX. 69. Memph. Arm. | ‡επικαλουμενον ϛ. ACPR. rel. *Orig.* iv. *Eus.* D.E. *Hil.* 431ᶜ. | om. G. — Ισκαριωτην Syr.Crt. *Eus.* D.E. | Ισκαριωδ D *Gr.* Ισκαριωθ *Orig.* iv. Iscarioth *a.* Σκαριωτην G *sic.* Scarioth *b. f.ff.g¹.i.* Scariotha *c. Hil.* Schariotes *e.* (Syrr.Pst.&Hcl.) — οντα *Orig.* iv. *Eus.* D.E. | unum Vulg. (*b.c.f.*)*ff.g¹.* Syr.Hcl.* (Memph.) om. *g².*

3. εκ του αριθμου (*a.*)*e. Orig.* iv. *Eus.* D.E. | εις τους αριθμους X. | om. Vulg. *b.c.f.ff.g¹.l.* ‖ add. εκ D* | Contra, *Orig.* iv. ‖ (ιβ D.)

4. αρχιερευσιν] add. και (add. τοις C.) γραμματευσιν CP. *a.b.c.e.ff.i.l.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Eus.* D.E. 468ᵈ. 479ᶜ (om. τοις.) | Contra, ABD R. rel. Vulg. *f.* Memph. — και στρατηγοις ABCPR. (rel.) Vulg. *f.* Syrr.Pst.& Hcl. rel. (*Orig.* iv. 386ᵉ.) *Eus.* D.E. *bis.* | om. D. *a.b.c.e.ff.i.l.* Syr.Crt. Æth. (vid. Matt. xxvi. 14. Mar. xiv. 10.) ‖ και †τοις″ στρ. ϛ. C SsUΛ. *Eus.* D.E. 468ᵈ. (και τοις αρχουσιν του λαου Arm.) | †om. τοις″ A B.*Mai.*PR*Tf.*LX *sic* Δ. 1. 69. EGHK MVΓ. *Orig.* iv. *Eus.* D.E. 479ᶜ. [h. F.] ‖ add. του ιερου CP. Syrr.Pst.& Hcl. *Eus.* D.E. *bis.* | Contra, *Orig.* iv. — το πως] om. το D. Arm. | ὁπως 69. *Orig.* iv. *Eus.* D.E. 479ᶜ. | ινα *Eus.* D.E. 468ᵈ. — αυτοις παραδῳ αυτον BCLG*Tf.*K. | παραδοι αυτον D. (om. αυτοις) *a.e.*(*ff.*) *i.l.* | ‡αυτον παραδῳ αυτοις ϛ. APX. rel. Vulg. *b.c.f.* (Syrr.Crt.Pst.&Hcl.) Arm. *Orig.* iv. *Eus.* D.E. *bis.* (R n. l. h. F.) ‖ παραδ. αυτον αυτοις Memph. | om. αυτον Æth.

36. fugere ista omnia *Cl.*

2. Jesum interficerent *Cl.* | 3. qui cognominabatur Iscariotes *Cl.*

A ▪ (C) D (P) (R). L X Δ. 1. 69. EFGHKMSUVΓΛ. § Theb. 6. *αὐτ. ἄτερ ὄχλ.* ʸ ‖Matt. 26:17-30. ‖Mar. 14:12-25.

5 καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· 6 καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτει § εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν ‡ ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς."

133 7 ʸ Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων † ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα· 8 καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ ‡ Ἰωάνην" εἰπών, Πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν. 9 οἱ δὲ ‡ εἶπαν" αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμεν; 10 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδοὺ εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν ‡ εἰς ἣν" εἰσπορεύεται· 11 καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας, Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος, Ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; 12 κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ‡ ἀνάγαιον" μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε. 13 Ἀπελθόντες δὲ εὗρον

deret eis. 5 Et gavisi sunt et pacti sunt pecuniam illi dare: 6 et spopondit, et quaerebat oportunitatem ut traderet illum sine turbis.

7 Venit autem dies azymorum, in qua necesse erat occidi pascha: 8 et misit Petrum et Iohannen dicens, Euntes parate nobis pascha ut manducemus. 9 At illi dixerunt, Ubi vis paremus? 10 Et dixit ad eos, Ecce introeuntibus vobis in civitatem occurrit vobis homo amphoram aquae portans: sequimini eum in domum in qua intrat, 11 et dicetis patri familias domus, Dicit tibi magister, Ubi est diversorium ubi pascha cum discipulis meis manducem? 12 Et ipse vobis ostendet cenaculum magnum stratum, et ibi parate. 13 Eun-

---

5. *και εχαρησαν* *Eus.* D.E. 468ᵈ. 479ᶜ. | om. 1. *b.ff.i.l.*
— *αυτῳ*] *αυτοις* Λ.
— *αργυριον* BDPR*Tf.*L. rel. *Eus.* D.E. 468ᵈ. | *αργυρια* ACX. 69. KU. Syr. Hcl. *Eus.* D.E. 479ᶜ. (vid. Matt. xxvi. 15.) [h. F.]
6. *και εξωμολογησεν* ABR*Tf.*L. rel. *e.f.* | *και ὡμολ.* D. | *και ὁμολ.* P. | om. C. *a.b.c.ff.i.l.* *Eus.* D.E. 468ᵈ. (vid. Matt. xxvi. 16.)
— *του παραδουναι*] *ινα παραδῳ* P. (vid. Matt. xxvi. 16.)
— *ατερ οχλου*] om. 69.
— *αυτοις* post *ατερ οχλου* ABCL. *b.i.* | ‡ante ⊃. P. rel. *c.f.ff.* Syr.Crt.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth. *Eus.* D.E. | om. D. Vulg. *a.e.l.* (vid. Matt. & Mar. xiv. 10.) [R n. l.]
7. *δε*] add. *και* G.
— *ἡ ἡμερα* BDPL. rel. | om. *ἡ* AC Δ. (R n. l.)
— *των αζυμων* Vulg. *c.f.g*[1.2]. Syr.Hcl. | *του πασχα* D. *a.b.e.ff.i.l.* Syr.Crt.& Pst. ‖om. postea ad fin. ver. *a.*
— *ᾗ*] †praem. *εν* ⊃. AP. rel. Latt. *Eus.* de Pasch. 216. | om. B.*Blc.Mai.* CDL. (R n. l.)
— *εδει* *Eus.* de Pasch. | *δει* 69. | *εστιν* H. | *ειδει* L. ‖(*εδειουσθαι sic* Δ.)
8. *Πετρον*] praem. *τον* D.
— *το πασχα*] post *ινα φαγωμεν* 69.

9. ver.] om. Γ.
— *ειπαν* BCDL. | ‡*ειπον* ⊃. APR. rel.
— *θελεις*] add. *ινα* 69. Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Arm.
— *ετοιμασωμεν*] *-σομεν* 1. V. *Orig.* iii. 256ᵇ. ‖add. *σοι* DP. *c.e.* Theb. Æth. *Orig.* iii. | add. *σοι φαγειν το πασχα* B. Syr.Hcl.mg.*MS.* (vid. Matt. xxvi. 17.) | add. *σοι το πασχα ff.* *Orig.* iii. add. tibi *e.* | non habent ACRL. rel. (Latt.) Syrr.Crt.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Arm.
10. *αυτοις*] om. D. *e.*
— *εισελθοντων*] *εισερχομενων* D.
— *ὑμων*] *ἡμων* K.
— *συναντησει* ABPR. rel. (*-ση* 69*Scr.*) | *ὑπαντησει* CLX. | *απαντησει* D. *Orig.* iii. 256ᵇ. (vid. Mar. xiv. 13.)
— *βασταζων*] ante *κεραμιον ὑδατος* D. *e.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Æth. | Contra, *Orig.* iii. (*βασταζοντος* 69.)
— *εις την οικιαν*] om. Syr.Pst.
— *εις ἣν* BCL. Latt. Syr.Hcl. Arm. | *εν ᾗ* X. qua *a.* | *οὐ εαν* APRKM. | ‡*οὑ* ⊃. D. rel. Syrr.Crt.(ut vid.)&Pst. (praem. "et").
— *εισπορευεται*] *-ηται* P. *-ητε* X.
11. *σοι* ABCPR. rel. Syr.Hcl. rel. | om. DXU. Syrr.Crt.&Pst. (vid. Matt. xxvi. 18. Mar. xiv. 14.)
— *καταλυμα* (*-μμα* 69.) | add. *μου* C. Theb. Arm. (vid. Mar.) add. "ejus" Æth.
12. *κακεινος*] *εκεινος* D. *Orig.* iii. 256ᶜ. (praem. *ιδου* Syr.Crt.)
— *ὑμιν*] om. K*Tf.*
— *δειξει*] *ὑποδειξει* K.
— *αναγαιον* ABDPRLΔEGHKMS*mg.* V. | *αναγεον* C. 1ᵀ. | *ανωγαιον* SUΛ. *Orig.* iii. 194ᵉ. | *ανωγεων* 69. | ‡*ανωγεον* ⊃. XΓ. *Orig.* iii. 256ᶜ. iv. 402ᵈ. [h. F.] (coenaculum unum Syrr.Crt. &Pst.) ‖add. *οικον* D. | Contra, *Orig.* iii.*bis.* iv.
— *μεγα* *Orig.* iii.*bis.* iv. | om. D. Theb. ‖post *εστρ.* *a.b.c.e.ff.i.* | Contra, Vulg. *f.*
— *εστρωμενον*] add. *ἑτοιμον* X. 69. (vid. Mar.) | add. *κεκοσμημενον* *Orig.* iii. 194ᵉ. | add. *σεσαρωμενον ἑτοιμον* *Orig.* iii. 256ᵉ.
— *εκει* *Orig.* iii. 256ᶜ. | *κακει* LX. Vulg. *f.i.* Arm.ed. Æth. (vid. Mar.)
13. *απελθοντες*] *-θοτες* C*.
— *ειρηκει* BCDL. 69. *a.* | ‡*ειρηκεν* ⊃. APR. rel. (Latt.) | *ειπεν* X. (vid. Mar. xiv. 16.)
— *αυτοις*] *αυτος* D*.
— *ἡτοιμασαν*] add. *αυτῳ* 69.

10. occurret *Cl.* | homo quidam *Cl.* | in quam *Cl.* | 11. dicet *Am.* | 12. ostendet vobis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.

καθὼς ‡ εἰρήκει″ αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

σξδ ι ¶ R 134 [14] Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν καὶ οἱ † ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. [15] καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, ¶ Ἐπιθυμίᾳ ¶ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' σξε β ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· [16] λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι [οὐκέτι] οὐ μὴ φάγω ‡ αὐτὸ″ ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν ¶ P τῇ βασιλείᾳ ¶ τοῦ θεοῦ. [17] Καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν, Λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε ‡ εἰς ἑαυτούς·″ [18] z λέγω γὰρ ὑμῖν † οὐ μὴ πίω * [ἀπὸ τοῦ νῦν]″ ἀπὸ τοῦ ‡ γενήματος″ τῆς ἀμπέλου ἕως σξζ a ‡ οὗ″ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. [19] Καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων, Τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ¶ ἐμὴν ἀνάμνησιν. ¶ C [20] a ‡ Καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως″ μετὰ τὸ δειπνῆσαι

17 et 18 *forsitan* post ver. 19. et postea *om.* ver. 20.

z ‖Matt. 26:29. ‖Mar. 14:25.

a ‖1 Cor. 11:23-25.β

20. Ὡσαύτ. κ. τὸ ποτ.

tes autem invenerunt sicut dixit illis, et paraverunt pascha.

[14] Et cum facta esset hora, discubuit, et duodecim apostoli cum eo. [15] (264, 10.) Et ait illis, Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum ante quam patiar: [16] (265, 2.) dico enim vobis quia ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno dei. [17] Et accepto calice gratias egit et dixit, Accipite et dividite inter vos: [18] dico enim vobis quod non bibam de generatione vitis donec regnum dei veniat. [19] (266, 1.) Et accepto pane gratias egit et fregit et dedit eis dicens, Hoc est corpus meum quod pro vobis datur: hoc facite in meam commemorationem. [20] (267, 2.) Similiter et calicem postquam cenavit, dicens,

---

14. ἡ ὡρα] om. ἡ L. ‖add. venit Jesus et Syr.Pst.

— αποστολοι] †praem. δωδεκα ⊃. ACP RLX. rel. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (vid. Matt. xxvi. 20. Mar. xiv. 17.) | om. BD. *a.b.c.e.ff. i.l.* Syr.Crt. Theb.

— αποστολοι] om. LX. Memph.ap.Münt. p. 52. (vid. Matt. et Mar.)

15. προς αυτους] αυτοις L. Vulg. *b.c.f.* (ctra, *a.e.*)

— επεθυμησα] -σαν 69.

16. ὁτι *Orig. Int.* iii. 899[a]. | om. DX. ?C*.

— ουκετι C[2]DP. rel. (Latt.) Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Arm. (Æth.) *Orig. Int.* iii. | om. ABC*L. 1. H. *a.* Memph. Theb. (vid. ver. 18.)

— ου μη] om. Arm. | om. ου D.

— φαγω] φαγομαι D.

— αυτο BC* *ut vid.* L. 1. (Latt.) Syrr. Crt.Pst.&Hcl.mg. Memph. Theb. *Orig. Int.* iii. | απ' αυτου D. 69. | ‡εξ αυτου ⊃. AC[2]P. rel. *f.* Syr.Hcl.txt. Arm. Æth.

— ὁτου] οὐ 1.

— πληρωθῃ *Orig. Int.* iii. | καινον βρωθῃ D. | adimplear *e.*

17. vid. quae notantur post ver. 20 de ordine etc. versuum: *sive* Lucas ipse quae dicta sunt a Domino *per classes* ordinat, *sive* in codicibus fere omnibus hi versiculi interpolantur et de novo ordinantur.

Verr. 17 et 18. *post* σωμα μου ver. 19. *b.e.* (qui non habent rel. ver. 19.) *post* ver. 19 *fin.* Syr.Crt. | *om.* hos verss. Syr.Pst. in ed. Widmanstadt et MSS. (e. g. Dawk. iii. & xvii. ap. Jones. et cod. Rich.) ut vid. *omnes:* (om. "in omnibus codicibus," Adler.) om. et in *Evangeliario Gothano* cujus lectiones publici juris fecit Matthaeius anno 1791 (ap. Griesbach. No. 32.)

17. ποτηριον] praem. το ADKMU. (vid. ver. 20. 1 Cor. xi. 25.) | om. BCL. rel. Memph. Theb.

— τουτο] om. Vulg. *e.*

— και διαμ.] om. και D *Gr.* Syr.Crt. Syr.Hier. Memph. Theb.

— εις ἑαυτους B.*Mai.Btly.s.*CM. 1. 69. Latt. Arm. | εις αυτους L. | ‡ἑαυτοις ⊃. AD. rel.

18. ὑμιν] †add. ὁτι ⊃. AX. rel. (Latt.) Syrr. Crt. & Hcl. Syr. Hier. Memph. Theb. Arm. | om. BCDL. 1. G. *e.* Æth.

— ου μη πιω] add. απο του νυν BLKM. *e sic* (bis habet.) Syr.Hcl. Syr.Hier. Memph. Theb. Æth. | praem. απο του νυν D. 1. G. *e sic.* Syr.Crt. Arm. | *om. ⊃. ACX. rel. (Latt.) Syr.Pst. *Iren.*

— γενηματος AB.*Mai.*CDLXΔ. 1. 69. EFGHMUVΓΛ. | ‡γεννηματος ⊃. K *sic* Ss. (praem. τουτου του Syr.Crt.)

18. οὐ BC[2]L. 1. F. | ‡ὁτου ⊃. AD. rel. | (om. C* *ut vid.*)

— ελθῃ] ante ἡ βασιλεια D. Syrr.Crt.& Pst.(ctra, Hcl.)|(novum bibero in regno Dei Syr.Hcl.mg. Æth.)

19. λεγων] add. λαβετε A.

— το ὑπερ ὑμων ad fin. ver.] om. D. *a.b. e.ff.i.l.* (vid. 1 Cor. xi. 24.) | Contra, rel. Vulg. *c.f.* vv. Οἱ γὰρ ἀπόστολοι ἐν τοῖς γενομένοις ὑπ' αὐτῶν ἀπομνημονεύμασιν ἃ καλεῖται εὐαγγέλια, οὕτως παρέδωκαν ἐντετάλθαι αὐτοῖς τὸν Ἰησοῦν λαβόντα ἄρτον εὐχαριστήσαντα εἰπεῖν, Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἀνάμνησίν μου, τοῦτ' ἐστὶ τὸ σῶμά μου· καὶ τὸ ποτήριον ὁμοιῶς λαβόντα καὶ εὐχαριστήσαντα εἰπεῖν, Τοῦτό ἐστι αἷμά μου, καὶ μόνοις αὐτοῖς μεταδοῦναι. *Just.* Apol. i. 66.

— ὑμων] ἡμων Γ. | πολλων Arm. | add. in redemptionem multorum Æth.

— διδομενον] om. Syr.Crt. (vid. 1 Cor.)

— εις την] om. εις B*.*Rl.Mai.*(ed. 2).

20. om. ver. D. *a.b.e.ff.i.l.* Syr.Crt. vid. 1 Cor. xi. 25. | Contra, rel. Vulg. *c.f.* vv. *Eus.* in Canone. vid. *Orig.* iii. 823[a].

— ὡσαυτως post ποτηριον BL. Memph. (om. Theb.) | ‡ ante και τ. ποτ. ⊃. A. rel. (vid. 1 Cor. xi. 25.)

λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν § ‡ ἐκχυννόμενον." 21 [b] Πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. 22 ‡ ὅτι" ὁ ‡ υἱὸς μὲν" τοῦ ἀνθρώπου ‡ κατὰ τὸ ὡρισμένον πορεύεται"· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται. 23 Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συνζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

135 24 [c] Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. 25 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, [d] Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. 26 ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν ‡ γίνεσθω" ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. 27 τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος, ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ‡ ἐν § μέσῳ ὑμῶν εἰμι" ὡς ὁ

Hic est calix, novum testamentum in sanguine meo, quod pro vobis fundetur. 21 (268, 2.) Verum tamen ecce manus tradentis me mecum est in mensa. 22 Et quidem filius hominis secundum quod definitum est vadit, verum tamen vae illi homini per quem tradetur. 23 (269, 1.) Et ipsi coeperunt quaerere inter se quis esset ex eis qui hoc facturus esset. 24 (270, 2.) Facta est autem et contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. 25 Dixit autem eis, Reges gentium dominantur eorum, et qui potestatem habent super eos benefici vocantur: 26 vos autem non sic, sed qui maior est in vobis fiat sicut iunior, et qui praecessor est sicut ministrator. 27 (271, 10.) Nam quis maior est, qui recumbit an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum sicut qui

A B D [Q] [T]. L X Δ. 1. 69. σξη EFGHKMSUVΓ β Λ.
§ T
[b] Matt. 26:21. Mar. 14:18. Joh. 13:21.
22. καὶ ὁ σξθ α
οζ' σο
[c] cap. 9:46. β
[d] Matt. 20:25. Mar. 10:42.
σοα ι
§ Q

20. διαθηκη] add. εστιν U. Memph. (Theb.) (Arm.ed.) ‖novi testamenti *c.g*[2]. Æth. ‖om. καινη Syr.Pst.MS. (sed *Orig.* iii. 823[a]. ὡς ἐν τῷ εὐαγγελίῳ γέγραπται, ποτήριον καινῆς διαθήκης).
— αἱματι μου] εμῳ αἱματι 69. (vid. 1 Cor.)
— τ*ο ὑπερ] (litura) A.
— εκχυννομενον A B* *Mai.* L Δ E U. | ‡ εκχυνομ. ς. B[2] T*s* X. rel.
De ordine versuum 17—20 vide *Praelectionem* Blakesleii: Cantabrigiae 1850. Valdè probabile est *sive* hos versiculos in codicibus fere omnibus interpolatos esse e locis parallelis (e 1 Cor. xi. praesertim) et ordine mutatos, *sive* in Syr. Crt. et Latinis nonnullis (et in D ex aliquâ parte) textum refictum esse ne mentio poculi iteretur. Sed in textu vulgari primùm de non iterum edendo et bibendo loquitur Dominus donec veniat regnum Dei, et postea de institutione eucharistiae. Similiter alibi Lucas res gestas et dictas *per classes* ordinat.
21. ἰδου *Orig.* iv. 436[d]. 442[b.c.] | om. 69.
— μετ' εμου *Orig.* iv. *ter.* | om. D. Syr. Pst.
22. ὁτι BD *Gr.* TL. Memph. Theb. | ‡ και ς. AX. rel. (Latt.) Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Arm. Æth. | om. *a.d.i. Orig.* iv. 436[d]. (vid. Matt. xxvi. 24. Mar. xiv. 21.)
22. ὁ υἱος μεν BTL. Memph. Theb. | ‡ ὁ μεν υἱος ς. AX. rel. *Orig.* iv. (vid. Matt. et Mar.) | μεν ὁ υἱος D *Gr.*
— πορευεται *post* κατα το ὡρισμ. BDTL. 69. G. (Latt.) Arm. *Orig.* iv. | ‡ ante ς. AX. rel. *f.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Æth. ‖ (post ὡρισμ.] add. αυτῳ *Orig.* iv. de eo Syr.Crt. Æth.)
— τῳ ανθρωπῳ *Orig.* iv. | om. D. *e.* Syr.Crt. *Tert.* adv. Marc. iv. 31.
23. και αυτοι] αυτοι δε D. *e.f.* Theb.
— το] om. DL. (Theb. ut vid.) *Orig.* iv. 436[d].
— αρα *Orig.* iv. | om. Γ. Theb.
— ειη *Orig.* iv. | εστιν 1.
— εξ αυτων Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. rel. *Orig.* iv. | om. D. *a.b.e.ff.i.* Syr. Crt.
— μελλων] ante τουτο DL. *Orig.* iv. | post πρασσειν 69.
24. και] om. Latt. (exc. *f.*) *Orig.* iii. 722[b].
— εν αυτοις] εν ἑαυτοις A*. 69. | αυτων *Orig.* iii. (mox μειζον 69.)
— αυτων δοκει ειναι] αν ειη D. *a.f.* Syrr.Crt.&Pst. (Memph. Theb.) | αυτων γ *Orig.* iii.
25. ὁ δε] add. Ιησους A. Syr.Pst. Dominus noster Syr.Crt.
— κυριευουσιν *Orig.* iii. 722[b]. | κατακυριευουσιν X. 69. U. *Orig.* i. 710[f]. (vid. Matt. xx. 25. Mar. x. 42.)
26. γινεσθω B. *Mai.* DTL. 1. | ‡ γενεσθω ς. AX. rel. (Ενεσθω Δ.)
— ὁ νεωτερος *Am. b.e.f.g*[2]. Memph. *Orig.* iii. 723[c]. | om. ὁ D. 69. | μειροτερος D. Vulg. *Cl. a.c.ff.i.l.* Memph.MS. ut vid. Theb. (vid. Münter.)
— ὁ διακονων] ὁ διακονος D. (ὁ τοῖς ὑπηρετουμένοις διακονούμενος *Orig.* iii.)
— ad fin.] add. et non sicut is qui accumbit Syr.Crt.
27. τις γαρ .... ανακειμενος 2°.] om. X. | μαλλον η ὁ ανακειμενος tantum D.
— μειζων] add. εστιν L. 69. F. Vulg. *a.b.c.e.* Syr.Hcl.mg. (Memph. Theb.) (Arm.) Æth.
— ουχι ὁ ανακειμενος] om. Syr.Crt. in gentibus quidem qui recumbit, in vobis autem non sic sed qui ministrat *a.c.e. ff.i.l.*
— ουχι] ουχ 1. KM*.
— ὁ ανακ.] om. ὁ 69. (ανακειμεινος 2°. T *Alf.*)
— εγω δε *Orig. Int.* iii. 838[d]. | εγω γαρ D. et om. postea ειμι.
— ειμι post ὑμων B. *Btly.* in coll. *Mai.* TL. Vulg. *c.f.ff. Eus.* in Luc. 181. | ‡ ante εν μεσῳ ς. A (Qut liq.). rel.
— εμμεσῳ AL. 69.
— ὡς ὁ διακονων vid. *Orig.* iv. 418[a].

20. quod pro vobis *Cl.* | 22. homini illi *Cl.* | 26. fiat sicut minor *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

διακονῶν. 28 Ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· 29 κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν, 30 ἵνα ‡ ἔσθητε" καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, e καὶ ‡ καθήσεσθε" ἐπὶ θρόνων κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.

136 31 [Εἶπεν δὲ ὁ κύριος,] Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· 32 ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ‡ ἐκλίπῃ" ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτὲ ἐπιστρέψας ‡ στήρισον" τοὺς ἀδελφούς σου. 33 f ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. 34 ὁ δὲ εἶπεν, Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ † φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ ‡ ἕως" τρίς ‡ με ἀπαρνήσῃ † εἰδέναι." 35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ ‡ βαλλαντίου" καὶ πήρας καὶ ὑπο-

ministrat. 28 Vos autem estis qui permansistis mecum in temtationibus meis: 29 et ego dispono vobis, sicut disposuit mihi pater meus regnum, 30 ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo, (272, 5.) et sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus Israhel.

31 (273, 10.) Ait autem dominus, Simon Simon, ecce satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum, 32 ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua: (274, 9.) et tu aliquando conversus confirma fratres tuos. 33 (275, 1.) Qui dixit ei, Domine, tecum paratus sum et in carcerem et in mortem ire. 34 Et ille dixit, Dico tibi, Petre, non cantabit hodie gallus donec ter abneges nosse me. (276, 10.) Et dixit eis, 35 Quando misi vos sine sacculo et pera et calcia-

e Matt. 19:28. σοβ
30. κάθησθε ε
— τὰς δώδ. φυλ. κρίνοντες ΘΗ′ σογ
ι σοδ
θ σοε
f ‖Matt. 26:33-35.a ‖Mar. 14:29-31. Joh. 13:36-38.
σοϛ
ι

(om. ὁ). *Orig. Int.* iii. *Eus.* in Luc. | ηλθον ουχ ὡς ὁ ανακειμενος αλλ' ὡς ὁ διακονων D. *Orig.* iv. 410d. *Orig. Int.* iv. 461b. (vid. et *Orig.* i. 391b. et iv. 37d.)

28. ὑμεις δε εστε οἱ διαμεμνηκοτες *Eus.* in Luc. 180. | και ὑμεις ηυξηθητε εν τῃ διακονιᾳ μου ὡς ὁ διακονων οἱ διαμεμνηκοτες D.

29. διατιθεμαι] post ὑμιν K. | Contra, *Eus.* in Luc. 180. ‖διατιθημι A. 1. (θησομαι *Orig.* ii. 625a.)

— ὑμιν] add. διαθηκην A. (vid. *Orig.* ii. 625a.) | Contra, *Eus.* in Luc. 180 (sed vid. 206.)

— πατηρ *Eus.* in Luc. | θεος 69.

— μου *Eus.* in Luc. | om. DΓ. *e.*

30. εσθητε BD*T. | ‡εσθιητε ⊊. AD²QL. rel. *Eus.* in Luc. 180. | ἐσθιή τέ 69. (-ει τε*).

— πινητε] πινεται Λ. *Eus.* in Luc. | πινη *sic* 69². πινει *sic* *. ‖add. μετ' εμου 69. Syr.Crt. Memph.W. Theb.ed. | Contra, *Eus.* in Luc.

— εν τῃ βασιλειᾳ μου AB(D)QTL. rel. *Eus.* in Luc. | om. EFGHSVΓΛ. ‖ om. μου D. *Am. For. Tol. e.l.* Syr. Crt. Theb.MS.

— καθησεσ. (A)(B²*Mai.Rl.*)Q(L). 1. 69 *Scr.* G. (-σθαι AB²*Rl.*L.) | καθισεσθε B.*Btly.*XEFKMSUVΓΛ. | καθεζησθε D. | καθησθε B*.*Rl. Mai.*T. καθησθαι Δ. | ‡καθισησθε ⊊. H. rel.

— θρονων *Orig.* in Prov. ap. Mai. p. 52. | θρονους D. 69. (vid. Matt. xix. 28.) ‖praem. δωδεκα D(ιβ̄)X. *a.b.f.* Syrr.Crt. &Hcl.* Theb.MS. Arm. *Orig.* in Prov. (vid. Matt.) | add. id. 69. *c.* | non habent ABQL. rel. Vulg. *e.* Syr.Pst. Memph. Theb.MSS. Æth.

30. κρινοντες *hic* ADQL. rel. (*Orig.* in Prov.) | post φυλας B.*Btly.Mai.*T. | post Ισραηλ B.*Bch.*

— τας] om. D*. | (ad fin. ver. *add.* in secula seculorum *c.e.*)

31. ειπεν δε ὁ κυριος ADQ. rel. et dixit Jesus Syr.Pst. | om. BTL. Memph. Theb.

— Σιμων 1°.] Simoni Syrr.Crt. & Pst. Æth. | praem. Petro *a.ff.g*1.(2.)*i. Cypr.* 14. (ille autem dixit Petro *e.*)

— ὑμας] om. *c.* | *bis* Syr.Hier. Memph. Theb. | σε Arm.ed.

— σινιασαι] add. σε Γ.

32. δε εδεηθην] δε δεηθην L. | δε ηθην *sic* Δ.

— εκλιπῃ B*Mai.*DTLX. 1. KMU. | ‡εκλειπῃ ⊊. AQ. rel.

— και συ ποτε] συ δε D. *e.* Theb.

— επιστρεψας] επιστρεψον και D. *e.* | επιστραψας K.

— στηρισον ABQTLX*Tf.* 1. KM. | ‡στηριξον ⊊. D. rel. επιστηριζον X. (-ξον *Ströhl.* -σον *Tf.*)

— αδελφους] οφθαλμους Δ *Gr.* et *Lat.* ‖ad fin. add. et rogate ne intretis in temptationem (*a.*)*b.c.e.ff.i.*(*l.*)

33. ὁ δε ειπεν] ειπεν δε A. *a.b.*(*e.*)(*f.*)*ff.* ‖add. Petrus *a.b.f.ff.i.* "Simon" habet Syr.Pst.

33. πορευεσθαι] om. Syr.Pst.

34. ὁ δε] add. Ιησους X. Syrr.Crt.&Pst.

— Πετρε] om. Syr.Crt. (Simon Syr.Pst.)

— ου] †add. μη ⊊. AD. rel. (vid. Joh. xiii. 38.) | om. BQTLX. (nocte hac antequam gallus cantet *e.*)

— φωνησει] -σῃ VΓ. | -σεις L. ‖σημ. αλεκτωρ] add. "bis" Syr.Crt.

— ἑως B(D)TL(X). 69. (KM.) Latt. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Theb. | ἑως ὁτου D. | ἑως οὑ XKM. (vid. Joh.) ‖‡πριν η ⊊. A. 1. rel. Syr.Hcl.txt. Æth. (vid. Mar. xiv. 30.) | πριν Q. (vid. ver. 61. et Matt. xxvi. 34.) [Syr. Crt.]

— με ante απαρν. BDTL. 69. (*a.*)*b.c.e.* (Syr.Crt.) (Memph.) (ante τρις *a.*) | ante ειδεναι Q. 1. *f.*(*ff.*) (Arm.) | ‡post ειδεναι ⊊. AD. rel. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Theb. (*bis* habent D. Syr. Crt.)

— απαρνηση] -σει LΓ. ‖add. του H.

— ειδεναι Vulg. *f.* rel. | om. *a.b.c.e.ff.* | †praem. μη ⊊. AD. rel. Syrr.Crt.& Pst. Theb. Arm. | om. BQTLX. 1. M. Memph.

35. βαλλαντιου ABDQ*Tf.*LX(²*Tf.*)Δ. 1. 69.EFGHKMS²UVΓΛ². | ‡βαλαντιου ⊊. Q*Knit.*Ts(X**Tf.*)S*Λ*. *Orig.* iii. 653a.

— και ὑποδηματων *Orig.* iii. | om. Γ. Æth.

30. *om.* meo *Am.* | 34. at ille dixit *Cl.*

A B D (Q) [R] T. L X Δ. 1. 69. E(F)GHKMSUVΓ Λ.

δημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ ‡ εἶπαν," ‡ Οὐθενός." [36] εἶπεν ‡ δὲ" αὐτοῖς, Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων ‡ βαλλάντιον" ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. [37] λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι † τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τὸ [g] Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ [γὰρ] ‡ τὸ" περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. [38] οἱ δὲ ‡ εἶπαν," Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἱκανόν ἐστιν.

137 [39] [h] Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταί †. [40] [i] γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς, Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν.

σοζ η

σοη ι

σοθ

α

σπ

[g] Esa. 53:12.

[h] ‖Matt. 26:30. ‖Mar. 14:26. Jo. 18:1. β

[i] ‖Matt. 26:36-46. ‖Mar. 14:32-42.

mentis, numquid aliquid defuit vobis? [36] At illi dixerunt, Nihil. Dixit ergo eis, Sed nunc qui habet sacculum tollat, similiter et peram, et qui non habet vendat tunicam suam et emat gladium: [37 (277, 8.)] dico autem vobis quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet impleri in me, Et quod cum iniustis deputatus est. Etenim ea quae sunt de me finem habent. [38 (278, 10.)] At illi dixerunt, Domine, ecce gladii duo hic. At ille dixit eis, Sat est.

[39 (279, 1.)] Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem olivarum: secuti sunt autem illum et discipuli. [40 (280, 2.)] Et cum pervenisset ad locum, dixit illis, Orate ne intretis in temtationem. [41 (281, 1.)]

---

35. ὑστερησατε *Orig.* iii. | ὑστερησητε Γ. | ὑστερηθη 1.
— ειπαν BDL. | ‡ειπον ⊃. QT*s*. rel. *Orig.* iii. (ειπεν Α.)
— ουθενος AB*Mai.*QXΔ. 69. EFGHK MSVΓ. | ‡ουδενος ⊃. DTL. 1*s*. UΛ. *Orig.* iii.
36. ειπεν δε BL. 69. Memph. Theb. ὁ δε ειπεν D. *e.* dixit Syrr.Crt.&Pst. et dixit Æth. | ‡ειπεν ουν ⊃. AQTX. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Arm. *Orig.* iii. 653[a].
— αυτοις Vulg. *c.f. Orig.* iii. | om. D. 1. *a.b.e.ff.i.* Arm.
— βαλλαντιον ABDLXΔ. 1. 69. EFG HKMUVΓΛ. | ‡βαλαντιον ⊃. Q*Knit.* T*s*S*s*. *Orig.* iii.
— αρατω *Orig.* iii. | αρει D. ‖αρατω ὁμοιως και πηραν] η πηραν αρατω Syr.Crt.
— εχων] add. gladium Syrr.Crt.&Pst. (et ad fin. ver.)
— πωλησατω ABQTL. rel. *Orig.* iii. | πωλησαι D. | πωλησει Δ. 69. EGHSV Λ. Arm. [FΓ. n. l.] ‖add. και Δ.
— αυτου] εαυτου U.
— αγορασατω ABQTLΔG. rel. *Orig.* iii. | αγορασει D. 69. EFHSUVΓΛ. Arm.
37. ὑμιν] om. D. *b.*
— τουτο] †praem. ετι ⊃. T*Alf.*Δ. rel. Vulg. *a.c.e.i.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. | om. ABDQ*Tf.*LX. 1. H. *b.f.* Memph. Theb. Æth.
— τελεσθηναι] πληρωθηναι Λ.
— το, Και Syr.Hcl.mg. (το *Gr.*) Æth. | ὁτι και A. *a.c.e.*(*ff.*)(*i.*) et quod *Am. f.* [Syr.Crt. Memph. Theb. Arm.]
— ανομων] praem. των D. | Contra, *Orig.* i. 420[c].
37. και γαρ AB*Btly. in coll. Mai.*L. rel. Syr.Hcl. Memph. Theb. (om. και Syr. Pst. Arm.) | om. γαρ B*Bch.*D. (*a.*)*e.*(*ff.*) (g^1.)*i.* Syr.Crt. (*om.*T *seu* habet post το).
— το περι BDQ*Tf.*(T)L. 1. *b.* Syrr.Crt. &Hcl.*txt.* Memph. Theb. | ‡τα περι ⊃. AX. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl.*mg.*
38. ειπαν BDQ*Tf.*L. | ‡ειπον ⊃. AT*s* X. rel.
— ιδου] ante κυριε D. | add. sunt nobis Syr.Crt. (Æth.)
— δυο] ante μαχαιραι D. Vulg.*Cl.* Syrr. Crt.&Pst.
— αυτοις] om. 1. Theb.MS.
— ικανον εστιν] αρκει D. (ικανος εστιν G.) ‖add. surgite eamus Syr.Crt. (vid. ver. 42 et Matt. xxvi. 46.)
39. εξελθων] om. F.
— επορευθη] επορευετο D.
— εθος] ειωθος F.
— των] om. Δ.
— και οι μαθ.] om. και B*Mai.* 69. V. Æth.
— μαθηται] †add. αυτου ⊃. QX. rel. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst. Theb.ed. Æth. | om. AB.*Mai.*DTL. 1. M[2]*Tf.* Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb.MS. Arm.
40. γενομενος] -νοις T. | -νης L.
— δε] om. T.
— του τοπου] om. του D.
— εισελθειν *Orig.* i. 198[a]. (om. B*Rl. Mai.*) | ελθειν Δ *Gr.* | εισελθητε D. Latt. (vid. Matt. xxvi. 41. Mar. xiv. 38.) | εμπεσειν 69.
41. και αυτος] αυτος δε D. (Memph.W.) Theb.
— απεσπασθη] απεσταθη D. | απεστη G. *c.f.l.*
41. ὡσει] ὡς ἡ 69.
— βολην] βουλην Δ.
— θεις] praem. σταθεις X*.
— προσηυχετο] προσευχετο D. | προσευξατο T. | προσηυξατο Γ.
42. πατερ *Orig.* i. 292[b]. | κυριε H.
— ει βουλει.... απ' εμου] post μη το θελ. ....γινεσθω (om. πλην) D. (*a.*)*c.e.ff.* | Contra, Vulg. *b.f.i.*
— ει βουλει] om. 1. *a.*
— ει] add. ου K.
— βουλει ABDQT. rel. *Orig.* i. 292[b]. *Dion. Alex.* de Mart. 34. et ap. Mai. vi. 165 *ter.* | βουλη RXΔFGΓΛ. (possibile est Syr.Crt.)
— παρενεγκε BD*Gr.*T. 1. Latt. (exc. *i.*) Syr.Hcl. Arm. *Orig.* i. *Dion. Alex.* | παρενεγκαι RL. 69. KM. Memph. Theb. (transeat me hic calice Syrr. Crt.&Pst.) | ‡παρενεγκειν ⊃. AQ. rel. *Dion. Alex.* in comm. ap. Mai. vi. 165. col. 1.
— τουτο ante το ποτηριον BDQTL. *f.ff.* | ‡post ⊃. AR. rel. Vulg. *a.b.c.e.i.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. *Orig.* i. *Dion. Alex.* (vid. Matt. xxvi. 39. Mar. xiv. 36.)
— μη] om. 69*.
— γινεσθω ABQRTLΔ. 1. GHKMUV Γ *ut vid.* ap. *Tf.* (γινεσθαι *Dion. Alex.* ap. Mai. vi. 166.) | (γειν. ABΔ.) | ‡γενεσθω ⊃. DX. 69. ESΛ.
43, 44. om. ABRT. *f.* Memph.W.&MSS. Theb. ap.Woide. Arm.MSS. nonnulli. (Sed in codice A sunt horum versuum tanquam *vestigia*; nam ad πλὴν ver.

37. dico enim *Cl.* | Et cum iniquis deputatus *Cl.* | 38. duo gladii *Cl.* | satis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* σπα α Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth. § R

41 καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο 42 λέγων, § Πάτερ, εἰ βούλει ‡παρένεγκε" ‡τοῦτο τὸ ποτήριον" ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν σπβ α σπγ ι ‡γινέσθω." 43 Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ‡ἀπὸ τοῦ" οὐρανοῦ¶ ἐνισχύων αὐτόν. ¶ F 44 καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσηύχετο. ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. 44. ἐπὶ τῆς γῆς. σπδ β 45 καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς †εὗρεν ‡κοιμωμένους αὐτοὺς" ἀπὸ τῆς λύπης, 46 καὶ εἶπεν¶ αὐτοῖς, Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. ¶ Q

Et ipse avulsus est ab eis quantum iactus est lapidis, et positis genibus orabat 42 dicens, Pater, si vis, transfer calicem istum a me: (282, l.) verum tamen non mea voluntas sed tua fiat. 43 (283, 10.) Apparuit autem illi angelus de caelo confortans eum. Et factus est in agonia et prolixius orabat. 44 Et factus est sudor eius sicut guttae sanguinis decurrentis in terram. 45 (284, 2.) Et cum surrexisset ab oratione et venisset ad discipulos suos, invenit eos dormientes prae tristitia, 46 et ait illis, Quid dormitis? surgite, orate ne intretis in temtationem.

---

42 habet σπγ ι i. e. notationem sectionis 283*tiae* in *decimo canone* Eusebiano, quae omnia *huc* spectant.) | post Matt. xxvi. 39 in C³mg. 69. cum notis in margine. | om. ver. 44 tantum codices Arm. nonnulli. | obelis notat Γ*sic.* | habent sed *asteriscis* notant ΔESV. Syr.Hcl.mg. in cod. Ass. ii. vid. Adler. p. 183. "Addita in margine animadversione critici, *Haec syntaxis* (vel pericope) non reperitur in *Evangeliis apud Alexandrinos, et propterea posuit* (forte non posuit) *eam sanctus Cyrillus in homilia sua* 18 *ad* Jeremiam? an Aramaeos?" [Hos versos *non habet* Cyrillus in *Homilia* 146ta. *in Lucam* nuper Syriacè a Roberto Payne Smith, Oxonii edita.] "Lucas....subjecit post multam Domini precem angelum adstitisse confortantem eum quo assistente orare prolixius coeperit, ita ut guttis sanguinum corporis sudor effluerit." *Hil.* 1061d. "Nec sane ignorandum a nobis est et in Graecis et in Latinis codicibus complurimis, vel de adveniente angelo vel de sudore sanguinis nil scriptum reperiri." *Hil.* 1062a. | *habent hos versiculos* DQLX. 1. FGHKMUΛ. Vulg. *a.b.c.e. ff.g¹.i.* Syr.Crt.Pst.&Hcl. Syr.Hier. Memph.MS. et ap. Schw. Theb.MS. ap. Zoega (p. 204). Arm.ed. et MSS. Æth. *Eus.* in Canone. *ἐν γὰρ τοῖς ἀπομνημονεύμασι ἃ φημι ὑπὸ τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ καὶ τῶν ἐκείνοις παρακολουθησάντων συντετάχθαι, ὅτι "ἱδρὼς ὡσεὶ θρόμβοι" κατεχεῖτο αὐτοῦ εὐχομένου καὶ λέγοντος* κτλ. *Just.* Try. 103. *ἵδρωσε θρόμβους αἵματος Iren.* 219. *ἀγωνιῶν ἱδροῖ, καὶ ὑπ' ἀγγέλου ἐνδυναμοῦται ὁ ἐνδυναμῶν τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντες Hipp.* c. Noet. 18 (ii. 19.) Similia ex *Hipp.* habet Theod. Dial. ii. (*ἀσύγκ.*) *ὅτε "ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος" εἰπών, οὐ θρόμβους ἱδρῶτος ἀπεφήνατο αἵματος· οὐ γὰρ ἂν καθ' ὁμοιότητα τούτων εἴρηκε γένεσθαι τοὺς ἱδρῶτας* κτλ. (p. 39.) *καὶ ὥσπερ σαρκὶ τὸν θάνατον ὑπομείνας ἐκών, ἐν αὐτῇ τὴν ἀφθαρσίαν ἐφύτευσεν, οὕτω καὶ τὸ τῆς δουλείας βουλήσει προσηκάμενος πάθος, αὐτῷ τὸ θάρσος καὶ τὴν ἀνδρείαν ἐνέσπειρεν, ἐξ ἧς τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτὸν πρὸς τοὺς τοῦ μαρτυρίου μεγάλους ἄθλους ἐνεύρισε· ταύτῃ τοι καὶ θρόμβοι ἱδρῶτος αὐτοῦ παραδόξως οἷα σταγόνες αἵματος ἀπερρέον ἵνα τῆς ἡμετέρας φύσεως ὥσπερ ἀναξηράνῃ καὶ ἐξοικίσῃ τὴν τῆς δειλείας πηγήν....τοιοῦτόν ἐστι κἀκεῖνο τὸ εἰρημένον, ὡς ἄγγελος ἦν παρεστηκὼς τῷ σωτῆρι καὶ ἐνισχύων αὐτόν. καὶ τοῦτο γὰρ τῆς περὶ ἡμᾶς ἕνεκεν οἰκονομίας ἐπράττετο.* (p. 40.) *Dion. Alex.* de Martyrio. ap. Nicetam in Catena. *ἐφάνη ἄγγελος κυρίου ἐνισχύων αὐτόν, ὅτι ἐν ἀγωνίᾳ γέγονε καὶ ἵδρωσε, καὶ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ γέγονεν αὐτῷ ὡς θρόμβοι αἵματος, ἐν τῷ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίῳ. Arius* ap. Epiph. lib. ii. Tom. 2. lxix. p. 742d. vid. et lib. ii. Tom. 2. lxix. p. 785b. *ἀλλὰ καὶ "ἔκλαυσε" κεῖται ἐν τῷ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίῳ ἐν τοῖς ἀδιορθώτοις ἀντιγραφοῖς καὶ κέχρηται τῇ μαρτυρίᾳ ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος ἐν τῷ κατὰ αἱρέσεων πρὸς τοὺς δοκήσει τὸν χριστὸν πεφηνέναι λέγοντας. ὀρθόδοξοι δὲ ἀφείλοντο τὸ ῥητὸν φοβηθέντες καὶ μὴ νοήσαντες αὐτοῦ τὸ τέλος καὶ τὸ ἰσχυρότατον· καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἵδρωσε, καὶ ἐγένετο ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡς θρόμβοι αἵματος, καὶ ὤφθη ἄγγελος ἐνισχύων αὐτόν. Epiph.* Ancor. xxxi. (ii. p. 36c.)

43. απο του DQ. (69.) U. Memph.Schw. | ‡απ' ϛ. (C³)L. rel. | om. απ' (s. απο του) ουρανου Syr.Crt. *Arius Epiph.* | praem. Domini Syr.Hcl. (*Arius.*)

— ενισχυων *Dion. Alex. Arius Epiph.* | επησχυων L.

44. προευχετο Γ.

— εγενετο δε (C³)DQL. rel. Syr.Hcl. | και εγενετο X. 1. V. Vulg. *a.b.c.e.ff.g¹.i.* Syrr. Crt.&Pst. Memph.Schw. (Arm.) Æth.

— ωσει (C³)QL. rel. *Just. Dion. Alex. Arius* 2°. | ως D. *Arius* 1°. *Epiph.* | ὡς αἱ Λ.

— καταβαινοντες *For. b.e.i.* | -τος X. Vulg. *a.c.ff.g¹.²* guttatim effusi Arm. (om. 1 MS.)

— την γην (C³)DL. rel. | της γης QU. *Arius* 2°.

45. ελθων προς] ελθων επι D.

— μαθητας] add. αυτου *Elz.* 1*sic.* (Latt.) Syrr.Crt.Pst.&Hcl.* Memph. Theb. Æth. | om. *St.* 3. ABDQRTL XΔ. 69. EGHKMSUVΓΛ. *f.* Arm.

— κοιμωμενους ante αυτους BDTL. 69. | ‡post ϛ. AQR. rel. (Latt.) Syrr.Crt. Pst.&Hcl. (vid. Matt. xxvi. 40. Mar. xiv. 37.)

46. τι] om. D.

— εισελθητε] post εις πειρασμον D.

43. factus in agonia prolixius *Cl.*

ABD(R)T. σπε LXΔ. α 1.69. EGHKMSUVΓΛ.

138 47 j "Ετι † αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα προήρχετο ‡ αὐτούς", καὶ ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. 48 ‡ Ἰησοῦς δὲ" εἶπεν αὐτῷ, Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; 49 ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον ‡ εἶπαν" †, Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν ‡ μαχαίρῃ"; 50 καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν ‡ τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον," καὶ ἀφεῖλεν ‡ τὸ οὖς αὐτοῦ" τὸ δεξιόν. 51 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐᾶτε ἕως τούτου· καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου † ἰάσατο αὐτόν. 52 εἶπεν δὲ † Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους, Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ‡ ἐξήλθατε" μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; 53 καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. ‡ ἀλλὰ" αὕτη ‡ ἐστιν ὑμῶν" ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

j ‖Matt. 26:47-56.β σπζ ‖Mar. 14:43-52.α ‖Jo. 18: 1-12.

50. τὸν δοῦλ.τ.ἀρχ.

σπη ι σπθ α

47 (285, 1.) Adhuc eo loquente, ecce turba, et qui vocabatur Iudas unus de duodecim antecedebat eos, et appropinquavit Iesu ut oscularetur eum. 48 (286, 2.) Iesus autem dixit ei, Iuda, osculo filium hominis tradis? 49 (287, 1.) Videntes autem hi qui circa ipsum erant quod futurum erat, dixerunt ei, Domine, si percutimus in gladio? 50 Et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum et amputavit auriculam eius dextram. 51 Respondens autem Iesus ait, Sinite usque huc: (288, 10.) et cum tetigisset auriculam eius, sanavit eum. 52 (289, 1.) Dixit autem Iesus ad eos qui venerant ad se, principes sacerdotum et magistratus templi et seniores, Quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus: 53 cum cotidie vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me: sed haec est hora vestra et potestas tenebrarum.

---

47. ετι] †add. δε ⸗. D. rel. *b.c.e.* Theb. (frag.) Arm. | om. ABR*ut vid.* TLX. 1. 69. GKMUΛ. Vulg. Memph. Theb. [Syrr.Crt.Pst.& Hcl.] | et adhuc *a.f.* Memph.W. Æth.

— οχλος] add. πολυς D. Syr.Crt. (vid. Matt. xxvi. 47. Mar. xiv. 43.)

— ὁ λεγομενος] ὁ καλουμενος D. 1.

— Ιουδας] add. Ισκαριωθ D. (Εισκ.²)

— προηρχετο] προηγεν D. 1. 69. Syr. Pst. | προσηρχετο ΗΓ*Tf.*

— αυτους ABDRTLXΔ. 1. 69. EGHK MSUV. | αυτοις ΓΛ. | ‡αυτων ⸗.

— ηγγισεν τῳ Ιησου φιλησαι αυτον Vulg. *f.* Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph.ed. Theb. | εγγισας εφιλησεν τον Ιησουν D. *a.b. c.e.ff.i.* Syr.Crt. Memph.MSS. (Arm. αυτον.) (Æth.) | (αυτον] αυτῳ 69. Γ *Tf.*) ‖add. τουτο γαρ σημειον δεδωκει αυτοις ὁν αν φιλησω αυτος εστιν DX. (69.) E(H). *b.*(*c.*) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (Æth.) vid. Matt. xxvi. 48. Mar. xiv. 44. (δεδωκεν 69. H.) | non habent rel. Vulg. *a.e.f.ff.i.* Syr.Crt. ‖add. postea κρατησατε αυτον X. *b.c.* (Arm.) Æth. (vid. Matt. & Mar.)

48. Ιησους δε BTLX. | ‡ὁ δε Ιησους ⸗. ADR. rel. (vid. Matt. xxvi. 50.)

— αυτῳ, Ιουδα] τῳ Ιουδα D. | Contra, *Orig. Int.* iii. 907ᶜ. ‖ad fin.] add. nonne occidi facies illum Æth.

49. το εσομενον] το γενομενον D. (*ff.*) Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Arm.

49. ειπαν BDTLX. | ‡ειπον ⸗. AR. rel.

— κυριε (om. αυτῳ) BTLX. *ff.i.l.* Memph. Theb. | τῳ κυριῳ D. | †αυτῳ" κυριε ⸗. AR. rel. Vulg. *a.b.c.e.f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl.

— παταξομεν] -ωμεν B*Rl.*(sil.*Mai.*)GΗΓΛ. Arm. ‖add. eos Syrr.Crt.&Hcl.* Arm.

— μαχαιρῃ B**Rl.Mai.*DTL. | ‡μαχαιρᾳ ⸗. AB²R. rel.

50. τις *a.*(*b* ut vid.) Syr.Hcl. Arm. | om. 69. Γ. Vulg. *c.e.ff.g*¹·². Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. Æth. ‖(εις τις] ει τις Δ.)

— του αρχιερεως ante τον δουλον BL. 69. (vid. Joh. xviii. 10.) | ‡post ⸗. A DRT. rel. Latt. (vid. Matt. xxvi. 51. Mar. xiv. 47.)

— αφειλεν] -λατο D.

— το ους ante αυτου BTL. 69. Latt. | ‡post ⸗. A(D)R(Δ). rel. (vid. Matt. et Mar. et Joh.) ‖τους Δ. | το ωτιον DK. Vulg. *b.e.f.ff.g*¹*.l.* (om. αυτου *g*².)

51. δε Syr.Pst.MSS. | om. A. Theb.MS. [Syrr.Crt.Pst.ed.& Hcl.] ‖αποκρ.] om. *a.e.*

— ὁ Ιησους] om. ὁ B.

— ειπεν] add. αυτῳ Γ.

— εατε] εασατε 69. sine *a.*(*b.*)*e.ff.i.* Arm.ed. sinite Vulg. *c.f.*

— ἁψαμενος....ιασ. αυτον Vulg. *b.c.f.* | εκτεινας την χειρα ἡψατο αυτου και απεκατεσταθη το ους αυτου D. *a.e.ff. i* ap. *Blan. l* post ver. 53.

51. του ωτιου] †add. αυτου ⸗. AX. rel. Latt. rel. | om. BRTL. 1. Arm. (auriculam quae percussa fuerat Syr.Pst.)

52. Ιησους] †praem. ὁ ⸗. RTL. rel. *Orig.* iv. 386ᵉ. | om. AB. | om. Ιησους D. 1. *e.* Syr.Crt. Arm. ‖add. sine usque hoc; et *b.*

— προς τ. παραγ. επ' αυτον] "et quoque illis" tantum Syr.Crt.

— επ'] προς R*sic.*ΔGH. | Contra, *Orig.* iv.

— αρχιερεις] praem. οἱ D*.

— ἱερου *Orig.* iv. 387ᵃ. | λαου D.

— εξηλθατε BDRTL. 69. | -θετε X. 1 KM. *Orig.* iv. | ‡εξεληλυθατε ⸗. A. rel.

— ad fin.] add. συλλαβειν με X. *l.* Syrr. Pst.&Hcl.* Æth. (vid. Matt. xxvi. 55. Mar. xiv. 48.) | "contra me" ante μετα μαχ. Syrr.Crt.&Pst. non hab. *Orig.* iv.

53. καθ' ἡμεραν οντος μου μεθ' ὑμων εν τῳ ἱερῳ] το καθ' ἡμ. οντος μου εν τῳ ἱερῳ μεθ' ὑμων D. Theb.MS. (om. μεθ' ὑμ. Theb. ap. Woide.) | οντ. μ. ε. τ. ἱερ. μεθ' ὑμ. καθ' ἡμ. *hoc ord.* Memph.

— οντος] οντως Λ.

— ουκ] praem. και U.

— εξετεινατε] εξεστινατε D*.

— τας χειρας] om. τας L. 1.

48. illi *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* σ4
Syrr. C. P. H. *a*
Memph. Theb. Arm. Æth.

σ4α
k ‖Matt. 26:57,58.*a*
‖Mar. 14:53-65.
Jo. 18:13.

139 54 k Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ εἰσή-
γαγον † εἰς ‡ τὴν οἰκίαν″ τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος
ἠκολούθει μακρόθεν. 55 ‡ περιαψάντων″ δὲ πῦρ ἐν
μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ συγκαθισάντων † ἐκάθητο ὁ
Πέτρος ‡ μέσος″ αὐτῶν. 56 l ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδί-
σκη τις καθήμενον ¶ πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα
αὐτῷ, εἶπεν, Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. 57 ὁ δὲ ἠρνή-
σατο † λέγων, ‡ Οὐκ οἶδα αὐτὸν γύναι.″ 58 καὶ μετὰ
βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη, Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ.
ὁ δὲ Πέτρος ‡ ἔφη,″ ″Ανθρωπε, οὐκ εἰμί. 59 καὶ δια-
στάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρίζετο
λέγων, Ἐπ᾽ ἀληθείας καὶ οὗτος μετ᾽ αὐτοῦ ἦν· καὶ
γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. 60 εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος, ″Αν-
θρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα, ἔτι
σ4γ β λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν † ἀλέκτωρ· 61 καὶ στρα-
φεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη
61. τοῦ ῥήματος ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι

54 (290, 1.) Comprehendentes autem eum duxerunt ad domum principis sacerdotum : (291, 1.) Petrus vero sequebatur a longe. 55 Accenso autem igni in medio atrio et circumsedentibus illis erat Petrus in medio eorum. 56 Quem cum vidisset ancilla quaedam sedentem ad lumen et eum fuisset intuita, dixit, Et hic cum illo erat. 57 (292, 1.) At ille negavit eum dicens, Mulier, non novi illum. 58 Et post pusillum alius videns eum dixit, Et tu de illis es. Petrus vero ait, O homo, non sum. 59 Et intervallo facto quasi horae unius alius quidam affirmabat dicens, Vere et hic cum illo erat: nam et Galilaeus est. 60 Et ait Petrus, Homo, nescio quid dicis. Et continuo adhuc illo loquente cantavit gallus, 61 (293, 2.) et conversus dominus respexit Petrum, et recordatus est Petrus verbi domini, sicut dixit quia Prius

σ4β
l ‖Matt. 26:69-75.*a*
‖Mar. 14:66-72.
‖Jo. 18:25-27.
¶ R
57. *γύν. οὐκ οἶδ. αὐτ.*

53. *αλλα* DTLΔEGUΛ*Tf.* (R. n. l.) | ‡*αλλ'* ⊊. AB. rel.
— *εστιν* ante *υμων* BDRTLXGKM. (Latt.) Arm. | ‡post ⊊. A. rel. | om. *εστιν* H.
— *ἡ ἐξουσια του σκοτους*] *εξουσια το σκοτος* D. | *εξουσια*] add. *υμων* Syr.Crt. Theb.MS.
54. *ηγαγον*] add. *αυτον* Syrr.Crt.Pst.& Hcl.†
— *και εισηγαγον* ABRTL. rel. *c.* Syr. Hcl. Memph. Theb. | om. D. 1. Γ. Vulg. *a.b.e.f.ff.i.l.* Syrr.Crt.&Pst. Æth. *Eus.* D.E. 292d. ‖†add. *αυτον* ⊊. X. rel. Syr.Hcl.† Memph. Theb. Æth. | om. ABDRTL. 1. KM. Latt. Arm. *Orig.* iv. 387a. *Eus.* D.E.
— *την οικιαν* BTL. 1. KM. *Orig.* iv. *Eus.* D. E. | ‡*τον οικον* ⊊. ADR. rel.
— *μακροθεν*] praem. *αυτῳ απο* D. 69. *b.e.f.ff.i.l.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl.* Memph. (Theb.) Arm. Æth. (vid. Matt. xxvi. 58.) | Contra, *Eus.* D.E. praem. *απο* Λ.
55. *περιαψαντων* BTL. *Eus.* D.E. 292d. | ‡*ἁψαντων* ⊊. ADR. rel.
— *δε*] add. *αυτων* R. | Contra, *Eus.* D.E.
— *πυρ Eus.* D.E. | *πυραν* 1.
— *εμμεσω* ARL.
— *συγκαθισαντων* ABRTL. rel. *a.* | *περικαθισαντων* D. 1. G. Vulg. *b.*(*c. e.*)*f.ff.*(*i.*) Arm. ‖†add. *αυτων* ⊊. A X. rel. Vulg. *f.* | om. BDRTLKΛ. *a.b.e.ff.l.* Arm. [*c.i.*]
55. *εκαθητο*] add. *και* D. *b.c.f.i.* (Syrr. Crt.&Pst.) Memph. Arm.
— *μεσος* BTL. 1. | *μετ'* D. | ‡*εν μεσῳ* ⊊. AX. rel. (*εμμεσω* AR.)
— *αυτων*] add. *θερμαινομενος* D. (vid. Mar. xiv. 54.)
56. *ιδουσα*] *ιδους* D*.
— *τις*] ante *αυτον παιδισκη* L. (om. Æth.)
— *καθ. πρ. τ. φως*] om. *a.*
— *ην*] *η* L. (add. semper *b.e.ff.i.*)
57. *ηρνησατο*] †add. *αυτον* ⊊. AD*. Vulg. (*e.i.*) Syr.Hcl. | om. BD2*Gr.*T LX. 1. KMS. *a.b.c.f.ff.l.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.
— *γυναι* post *αυτον* BTLX. Memph. Theb. Arm. (Æth.) | ‡ante *ουκ οιδα* ⊊. A. rel. Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. | om. D.
58. *ἕτερος*] et quoque alius Syr.Crt.
— *εφη και συ εξ αυτων ει* Vulg. *c.* Syrr. Pst.&Hcl. (Memph.) Theb. | *ειπεν το αυτο* D. (Syr.Crt.) dixit, Homo et tu cum illo eras semper; *b.f.ff.i.* Qui respondit Non sum ego *b.ff.i.* dixit, Vere homo et tu cum illo eras *e.* et egressum illum ad januam vidit alia et ait et——bi erant, Et hic fuit cum Ihu Nazareno: et rursus negavit cum jurejurando *a.*
— *Πετρος* Vulg. *c.e.f.* | om. D. (*a.b.ff.i.*)
58. *εφη* BTL. 69, KM. | ‡*ειπεν* ⊊. AD. rel.
— *ανθρωπε*] om. *e.* Syrr.Crt.&Pst. ‖add. ad fin. ver. "ex eis" Syr.Crt. Arm.
59. *διαστησας* D(in ed.)
— *ὡσει*] om. Λ. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb.
— *διισχυριζετο*] *ισχυριζετο* 69. (*τις* om. Syrr.Crt.&Pst.)
— *λεγων, Επ' αληθειας*] *επ' αληθειας, λεγω* D.
— *Γαλιλαιος*] om. Δ. (*ετιν* seq. D*.)
60. *ὁ λεγεις*] *τι λεγεις* D. (Latt.)
— *ετι*] om. V.
— *λαλουντος*] post *αυτου* 1. U. (om. *ετι λαλ. αυτ.* Syr.Crt.)
— *αυτου*] *Πετρου* K. (add. Syr.Hcl.*) | *του Πετρου* M.
— *αλεκτωρ*] † praem. *ὁ* ⊊. Theb. | om. AB.*Mai.*DTLXΔ. 1. 69. E*sic* GHKM SUVΓΛ. Memph. Arm.
61. *και στραφεις*] *στραφεις δε* D. Theb.
— *ὁ κυριος*] *ὁ Ιησους* D. 1. Syrr.Pst.& Hcl.txt. | *ὁ Πετρος ante κυριος* T*.
— *ενεβλεψεν*] *επεβλεψε* 69.
— *ὁ Πετρος*] om. D.
— *λογου* AD. rel. | *ῥηματος* BTLX. (vid. Matt. xxvi. 75. Mar. xiv. 72.)
— *ὁτι* Vulg. *f.* | om. D. *a.b.c.e.ff.i.* Arm.

55. igne *Cl.* | atrii *Cl.* | 61. sicut dixerat *Cl.*

A B D [R] T. L X Δ. 1. 69. EGHKMSUVΓΛ.

σῃδ a

Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι *σήμερον″, ἀπαρνήσῃ με τρίς. [62] καὶ ἐξελθὼν ἔξω † ἔκλαυσεν πικρῶς.

61. πρὶν [ἢ]

[63] m Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες ‡ αὐτὸν″ ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες· [64] καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν † ἐπηρώτων † λέγοντες, Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; [65] καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

m ‖Matt. 26:67,68. ‖Mar. 14:65-67.

σῃε β

140 [66] n Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ‡ ἀπήγαγον″ αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον ‡ αὐτῶν″

n Jo. 18:24.

σῃς [67] λέγοντες, ° Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, ‡ εἰπὸν″ ἡμῖν. εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· [68] ἐὰν δὲ † ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ [μοι], [ἢ

° ‖Matt. 26:63-68. ‖Mar. 14:61-65.

σῃζ a ἀπολύσητε]. [69] ἀπὸ τοῦ νῦν * δὲ″ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ

σῃη ι θεοῦ. [70] ‡ Εἶπαν″ δὲ πάντες, Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ

quam gallus cantet ter me negabis: [62] et egressus foras Petrus flevit amare.

[63] (294, 1.) Et viri qui tenebant eum inludebant ei caedentes, [64] et vclaverunt eum et percutiebant faciem eius, et interrogabant eum dicentes, Prophetiza, quis est qui te percussit? [65] Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.

[66] (295, 2.) Et ut factus est dies, convenerunt seniores plebis et principes sacerdotum et scribae et duxerunt illum in concilium suum, dicentes, Si tu es Christus, dic nobis. [67] (296, 10.) Et ait illis, Si vobis dixero, non creditis mihi: [68] si autem et interrogavero, non respondebitis mihi neque dimittetis. [69] (297, 1.) Ex hoc autem erit filius hominis sedens a dextris virtutis dei. [70] (298, 10.) Dixerunt autem omnes, Tu ergo es filius dei? Qui ait, Vos dicitis, quia ego sum.

---

61. *πριν*] add. *η* B.
— *σημερον*] post *φωνησαι* BTLXKM. Syr.Hcl.* Memph. Theb.ed. | ante *φωνησαι* 69. (vid. ver. 34.) | post *απαρν. b. f.l.* Æth. | *om. ⸗. AD. rel. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst. Theb.MS. Arm. (vid. Matt. et Mar.) ‖add. hic "bis" Syr.Crt.
— *απαρνησῃ*] -*σαι* X. | -*σει* Γ. ‖post *τρις με hoc ord.* D. Latt. Syr.Crt. (Arm.)
— *με*] om. Λ.
— ad fin.] add. *μη ειδεναι με* D. (Arm.) vid. ver. 34 *rec.* add. te scire *a.* hodie nosse *b.* | add. hodie *ff.*
62. om. ver. *a.b.e.ff.i.l.*
— *εξω*] †add. *ὁ Πετρος* ⸗. A. rel. Vulg. *c.f.g*[1]. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | om. BD TLX. 1. KM. Vulg.MS.(ap.Griesb.) Syr.Crt. Memph. Theb. Arm.
— *εκλαυσεν*] *εκλαυσαι* D.
63. *και οι*] *οι δε* D. (*c.*) Theb. | *και* (*om. οι*) T *Alf.*
— *αυτον* BDTLM. Latt. Syrr.Pst.MS. &Hcl.*mg.* Memph. Theb. Arm. | ‡*τον Ιησουν* ⸗. AX. rel. Syrr.Crt.Pst.ed.& Hcl.*txt.* Æth.
— *δεροντες* Vulg. *f.* Syrr.Crt.&Hcl. | om. D. 69. *a.b.e.ff.i.l.* Syr.Pst. | et alligatum eum caedebant (om. *και περικαλ.* postea) *c.*
64. *αυτον*] †add. *ετυπτον αυτου το προσωπον και* ⸗. AX. rel. Vulg. (*f.*) Syrr.Pst.&Hcl. (*ετυπτουν* A*.) | add. *αυτου το προσωπον* 1. (et om. *αυτον* Syr.Crt. Theb.) vid. Matt. xxvi. 67. | *αυτου το προσωπον ετυπτον αυτον* (om. *αυτον*) D. *a.* (Arm.) Æth. | om. BTLKM. *b.c.e.ff.i.l.* Memph. | om. etiam *και περικαλ. αυτ. b.c.e.* (et Syr. Pst.)
64. *επηρωτων*] *ηρωτ.* 69.
— *επηρωτων λεγοντες*] *και ελεγον* D.
— *επηρωτων*] †add. *αυτον* ⸗. A. rel. vv. (interrogantes eum *c.* dicentes *b. ff.* Syrr.Crt.&Pst. add. ei Syr.Crt.) | om. BD *supra* TLXKM. *b.*
— *προφητευσον*] om. KM. | add. *ημιν χριστε* X. Theb. ap. Woide. (vid. Matt. xxvi. 68.) nobis *b.c.g*[2]*.i.l.* Memph. Theb.MS. Æth.
— *παισας*] *πταισας* L.
65. ab init. Et iterum Syr.Crt.
— *ἑτερα*] *αλλα* D.
— *ελεγον*] om. Utxt. *sic.*
— *εις αυτον*] *εις ἑαυτους* D. | *αυτῳ* S.
66. *εγενετο*] post *ἡμερα* 1. (*a.*)*c. Orig.* iv. 387[a].
— *ἡμερα*] *πρωι* 69.
— *του λαου*] om. Syrr.Crt.&Pst.
— *αρχιερεις τε*] om. V. | om. *τε* ΔEG H *sic* SUΓΛ. *a.* Arm. | Contra, ABDTL. 1 *sic.* rel. *Orig.* iv. | *και αρχιερεις* D. (Latt.)
— *απηγαγον* B. *Blc. Mai.* DT. 69. K. Syr.Hcl.mg. *Orig.* iv. | ‡*ανηγαγον* ⸗. ALX. rel.
66. *αυτων* B. *Mai.* DTLXEGHKMSUV Λ. *Orig.* iv. | ‡*ἑαυτων* ⸗. AΔΓ. rel.
67. *ει συ*] om. *ει* DL.
— *ειπον* BTL. | ‡*ειπε* ⸗. AX. rel. ‖om. *ειπ. ἡμιν* D. (*ὑμιν* L.)
— *ειπεν δε*] *ὁ δε ειπεν* D.
— *μη*] om. Λ.
68. *εαν δε*] om *δε* D. *a.b.c.ff.i.* ‖†add. *και* ⸗. ATX. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Memph. Theb. | om. BDL. *a.b.ff.i.* Syrr.Crt.&Pst. Arm. Æth. (et si *e.*)
— *ερωτησω*] *επερωτησω ὑμας* 69. Syrr. Crt.&Pst. (Arm.)
— *μοι* AD. rel. (Latt.) Theb. rel. | om. BTL. *a.* Memph.
— *εαν δε.... μη αποκρ. μ.*] om. *e.*
— *η απολυσητε* AD. rel. vv. (-*σετε* X. 69. -*σητει* D*.) | om. BTL. 1. *For.* Memph. Theb. ‖add. "me" Syrr. Crt.&Pst.
69. *νυν δε* ABDTLX. Vulg. *a.b.e.f.i.l.* Syr.Hcl.* Memph.ed. Arm. (Æth.) | *om. *δε* ⸗. Δ. rel. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph.MS. Theb. *γαρ c.* Syr.Crt. *Orig.* iii. 715[b].
— *της δυναμεως*] post *του θεου* D. 69. | Contra, *Orig.* iii. *Tert.* adv. Marc. iv. 41. | om. *τ. θεου e.*
70. *ειπαν* BTL. | ‡*ειπον* ⸗. AD. rel.
— *δε*] *ουν* A. 1. 69. KM. [Syr.Crt. Æth.]

63. eum *Cl.* | 67. credetis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* σ̄ζ̄θ̄ Syrr. C. P. H. β Memph. Theb. Arm. Æth. § R

εἰμι. [71] οἱ § δὲ ‡ εἶπαν," Τί ἔτι ‡ ἔχομεν μαρτυρίας χρείαν;" αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

71 (299, 2.) At illi dixerunt, Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audivimus de ore eius.

XXIII. τ̄ α

p‖ Matt. 27:2,11-14. ‖ Mar. 15:1-5. τ̄α ‖ Jo. 18:28-32. ι

[1] p Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ‡ ἤγαγον" αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλᾶτον.

141 [2] "Ηρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες, Τοῦτον ‡ εὕραμεν" διαστρέφοντα τὸ ἔθνος * ἡμῶν" καὶ κωλύοντα ‡ φόρους Καίσαρι" διδόναι, * καὶ" λέ-

2. αὐτὸν τ̄β α

γοντα ἑαυτὸν χριστὸν βασιλέα εἶναι. [3] ὁ δὲ Πιλᾶτος ‡ ἠρώτησεν" αὐτὸν λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, Σὺ λέγεις.

τ̄γ θ̄

[4] ὁ δὲ Πιλᾶτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους, Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ.

τ̄δ ι

[5] οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι Ἀνασείει τὸν λαόν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, * καὶ" ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. [6] Πιλᾶτος δὲ ἀκούσας

1 (300, 1.) Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad Pilatum.

2 (301, 10.) Coeperunt autem illum accusare dicentes, Hunc invenimus subvertentem gentem nostram et prohibentem tributa dare Caesari et dicentem se Christum regem esse. 3 (302, 1.) Pilatus autem interrogavit eum dicens, Tu es rex Iudaeorum? At ille respondens ait, Tu dicis. 4 (303, 9.) Ait autem Pilatus ad principes sacerdotum et turbas, Nihil invenio causae in hoc homine. 5 (304, 10.) At illi invalescebant dicentes, Commovet populum docens per universam Iudaeam et incipiens a Galilaea usque huc. 6 Pilatus autem audiens

---

70. *ουν Tert.* adv. Marc. iv. 41. | om. D. 69. ΚΛ. *a.* Syr.Crt. Theb.MS.
— *ει*] om. Γ *Tf.*
— *ὁ δε προς....λεγετε*] E² *supra ras.*
— *ὁ δε προς αυτους εφη*] *ὁ δε ειπεν αυτοις* D. qui ait Vulg. qui ait illis *i.* quibus ait *c.* ait autem illis *b.e.ff.* dixit autem illis *a.* at ille dixit eis *f.*

71. *ειπαν* BDRTLX. | ‡*ειπον* ς. A. rel. | *οἱ δε ειπ.*] dicentes Syr.Crt.& Pst.
— *εχομεν μαρτυριας χρειαν* BTL. | ‡*χρειαν εχ. μαρτ.* ς. ADR. rel. (vid. Matt. xxvi. 65. Mar. xiv. 63.) | (*εχωμεν* X. 69. ΕΗΓ.) ‖*μαρτυριας*] *μαρτυρων* D. 69. Theb. (vid. Matt. et Mar.)
— *αυτοι γαρ ηκουσαμεν* Vulg. *f.g*¹. | *ηκουσαμεν γαρ* D. *a.b.c.e.* | ecce enim etc. Syr.Crt. (*ηκουσατε* K.)
— *απο*] *εκ* 1.

1. *ανασταν*] *ανασταντες* D. Syrr.Crt.& Pst. Theb.
— *ἁπαν το πληθος αυτων*] om. D.
— *ἁπαν*] *παν* R. | *ὁλον* L.
— *αυτων*] om. 69. *e.*
— *ηγαγον* ABDRTLXΔ. 69. EGHKM SUVΓ *Tf.* Λ *Tf.* Latt. Syr.Crt.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Arm. | ‡*ηγαγεν* ς. 1*s.*
— *επι τον*] om. G. | om. *τον* D. | *προς τον* L.

2. *λεγοντες*] *-τος* 69* *Scr.*
— *εὑραμεν* B* *Mai.*LX. 1. | ‡*εὑρομεν* ς. AB²D²RT. rel. *Eus.* in Ps. 30ᵇ. | *εὑρομεν* U. | *εὑρον* D*.
— *το εθνος Eus.* in Ps. | om. 1.
— *ἡμων* (post *εθνος*) BDRTL. 69. HKM. Latt. Syr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | *om. ς. A. rel. *a* (*vid. Irici.*) *Eus.* in Ps.
— *και κωλυοντα Eus.* in Ps. | om. 1. *a*(*ap. Irici.*) (om. *c.*) ‖praem. et solventem legem nostram et prophetas *b.*(*c.*)*e.*(*ff.*) *i.l. και καταλυοντα τον νομον και τους προφητας Marc.* ap. Epiph. lib. i. tom. iii. 11. Schol. 69 (i. p. 316.) | Contra, Vulg. *a.f.* rel.
— *φορους Καισαρι διδοναι* BL. Syrr.Crt. &Pst. | *φορους διδοναι Καισαρι* D. Latt. (*διδ. φορ. Καισ.* Memph. Theb. Æth.) | *Καισαρι φορον διδοναι* ARK M. Syr.Hcl. *Eus.* in Ps.(praem. *τῳ.*) vid. xx. 22. | ‡*Καισαρι φορους διδοναι* ς. TX. rel. Arm. ‖add. *και αποστρεφοντα τας γυναικας και τα τεκνα Marc.* ap. Epiph. Schol. 70. (vid. var. lect. ad ver. 5.)
— **και*" λεγοντα BTL. Vulg. *b.e.f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. | *λεγοντα δε* D. | *λεγοντα* (om. *και*) ς. AR *ut vid.* rel. *a.c.* Memph. Theb. (*λεγον* 69 *Scr.*)
— *ἑαυτον* ADRL. rel. | *αυτον* BTG. ‖(ego sum Christus rex, Memph. (Theb.)

3. *ηρωτησεν* BRT. | ‡*επηρωτησεν* ς. ADL. (vid. Matt. xxvii. 11. Mar. xv. 2, 4.) | (dixit ei Pilatus Syr.Crt.) | praem. audiens *b c.e.ff.i.* (Contra, Vulg. *a.f.*)
— *ὁ βασιλευς*] om. ὁ T.
— *αποκριθεις αυτῳ εφη* (om. *αυτῳ* Vulg. *b.c.e.f.* Theb. om. *αποκρ.* Syrr.Crt.& Pst.) | *απεκριθη αυτῳ* D. l. *a.* ‖add. *λεγων* D.

4. *αιτιον*] *αιτιαν* 69. peccatum Theb.

5. *δε*] om. K*. (*δ'* K².)
— *επισχυον*] *επισχυνον* L. | *ενισχυον* D. 69. H.
— *ὁτι c.* | om. DT* *ut vid.* Vulg. *a.b.e.f. ff.* Syr.Crt. Æth.
— *λαον Eus.* in Ps. 30ᵇ. | *οχλον* L.
— *διδασκων*] om. *b.c.e.i.l.* (Contra, *Eus.* in Ps.)
— *Ιουδαιας*] *γης* D.
— *και* (ante *αρξ.*) BTL. *Am. Fuld.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph.W.& MS. | *om. ς. ADR. rel.
— *αρξαμενος....Γαλιλαιας*] om. 69.
— ad fin.] add. et filios nostros et uxores avertit a nobis non enim baptizatur sicut nos *c.* sic *e*, sed habet "baptizantur," et "sicut et nos" postea add. "nec se mundant." (vid. *Marc.* ap. Epiph. ad ver. 2.)

6. *Πιλατος δε ακουσας*] *ακουσας δε ὁ Πειλατος* D. *c.*

5. *om.* "et" *ante* incipiens *Cl.*

A B D [P] (R) (T). L X Δ. 1. 69. E[F]GHKMSUVΓ Λ[F^{a}]. 6. [Γαλιλαίαν]

Γαλιλαίαν ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν, [7] καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρῴδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἰεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.

Galilaeam interrogavit si homo Galilaeus esset, [7] et ut cognovit quod de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui et ipse Hierosolymis erat illis diebus.

142 [8] Ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ ‡ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων″ ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν † περὶ αὐτοῦ, καὶ ἤλπιζέν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. [9] ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ.

[8] Herodes autem viso Iesu gavisus est valde: erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo quod audiret multa de illo, et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. [9] Interrogabat autem illum multis sermonibus: at ipse nihil illi respondebat.

τε β ΟΘ′ τς

[10] εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. [11] ἐξουθενήσας δὲ

[10] (305, 2.) Stabant etiam principes sacerdotum et scribae constanter accusantes eum. [11] (306, 10.) Sprevit autem illum Herodes

§ F ι

αὐτὸν ὁ Ἡρώδης § σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν [αὐτὸν] ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέ-

¶ R

πεμψεν ¶ αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. [12] ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε ‡ Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλᾶτος″ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ‡ αὐτούς.″

cum exercitu suo, et inlusit indutum veste alba, et remisit ad Pilatum. [12] Et facti sunt amici Herodes et Pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad invicem.

τζ θ

143 [13] Πιλᾶτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν [14] εἶπεν πρὸς

[13] (307, 9.) Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe [14] dixit

---

6. Γαλιλαιαν ADRX. rel. vv. (praem. την D.) (quod dicunt de Galilaea Syr.Crt. nomen Galilaeae Syr.Pst. de Galilaea Arm.) | om. BTL. Memph.
— ὁ ανθρωπος Γαλιλαιος Vulg. *f.* (om. ὁ B**Rl.Mai.* ed. 2.) | απο της Γαλιλαιος ὁ ανθρ. D. *a.b.*(*c.*)*e.ff.i.* (Syr.Crt.) (Memph. Theb.) | om. ὁ ανθρ. Syr. Crt.
7. και επιγνους] επιγνους δε D.
— προς Ἡρωδην οντα και αυτον] om. X. | τῳ Ἡρωδῃ οντι αυτῳ D. (*b.c.e.ff.i.*) (Æth.) | ad eum quia etiam Herodes in Jerusalem erat Syr.Crt. ad eum ad Herodem etc. *Am**. ‖ add. τον ante Ἡρωδην B.
— ταυταις *a.* Theb. | post ἡμεραις 1. | εκειναις D. (Latt.) Memph.W.& Sch. in illis diebus Paschae Syr.Crt.
8. λιαν] λεγων 69.
— εξ ικανων χρονων BDTL. *c.* Theb. Arm. (post ιδειν αυτον D. *b.e.f.i.* Syr.Crt.&Pst.) | εξ ικανου χρονου X. 1. 69. HM. Vulg. *b.e.f.i.l.* Syr.Crt. Pst.& Hcl. Memph. | ‡εξ ικανου ⸗. AR. rel. | om. *a.*
— θελων post εξ ικαν. χρ. BTX. 69. *c.* | om. L. | ‡post ην γαρ ⸗. ADR. rel. (Latt.) (Memph. Theb.) Arm. (Æth.)
— ακουειν] add. αυτον πολλα U. | †add. πολλα ⸗. ARTX. rel. Latt. Syrr.(Pst.) &Hcl. (Arm.) famam Æth. | om. BD L. 1. KM. Syr.Crt. Memph. Theb. (πολλα post περι αυτου 69.)
8. ηλπιζεν] ελπιζειν T.
— ὑπ'] ὑπο B. | παρ' L.
— γινομενον] om. XG. Syr.Pst. (γενομ. 69^{2} *Scr.*)
9. επηρωτα δε] επηρωτησεν G.
— αυτον] om. T. ‖ add. λεγων Γ.
— ουδεν απεκρ. αυτῳ] praem. Jesus Syrr.Crt.&Pst. (απεκρινετο L.) | ουκ απεκρ. αυτῳ ουδεν D. *e.* ‖ αυτῳ] αυτον Γ. ‖ ad fin. add. quasi non audiens *c.* quasi non ibi erat Syr.Crt.
10. δε] om. H. Theb. *Orig.* iv. 387^{a}.
— οἱ γραμμ. *Orig.* iv. | om. οἱ A.
11. εξουθενησας] -νωσας X. (-νισας 69.)
— ὁ Ἡρωδης] praem. και LX. 69. *a.* Memph.MSS.
— περιεβαλων L.
— αυτον (post περιβ.) ADX. rel. *b.c e.f. ff.* Memph. Theb. rel. | om. BTL. Vulg. *a.* | αυτῳ R. 69. SUΓ.
— ανεπεμψεν] επεμψεν RL. *c.* | ανεπεμψαι *sic* M.
— τῳ Πιλατῳ] om. τῳ AM.
12. sic in D. οντες δε εν αηδια ὁ Πιλατος και ὁ Ἡρωδης εγενοντο φιλοι εν αυτῃ τῃ ἡμερᾳ et *c* (qui tamen habet *et προυπ.....εαυτους.*) (Contra, vid. *Orig.* iii. 511^{e}.)
12. εγενοντο] εγενετο 1.
— ὁ τε Ἡρωδης και ὁ Πιλατος BTL. Vulg. *a.b.e.f.ff.* Syr.Crt. Theb. Æth. | ‡ὁ τε Πιλατος και ὁ Ἡρωδης ⸗. A. rel. *c.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (om. ὁ ante Ἡρ. 69. HU.)
— μετ' αλληλων] ante εν αυτῃ 1. (Memph.) Theb. | om. Γ. Vulg. *a.b.c. e.f.ff.* Syr.Crt. Arm.
— αυτους B.*Mai.*TL. | ‡εαυτους ⸗. A. rel. [D.]
13. Πιλατος δε] ὁ δε Πειλατος D.
— συγκαλεσαμενος] συνκαλεσας D.
— τον λαον] praem. παντα D. *c.* Syr. Crt. | (populi Syr.Pst. Theb. Æth.)
14. αυτους] εαυτους Γ.
— προσηνεγκατε] κατηνεγκατε D. | προσηνεγκα T.
— ὡς] quem dicistis mihi Syr.Crt.
— αποστρεφοντα] διαστρεφοντα 1. 69.
— τον λαον] populum nostrum Syr.Crt.
— και ιδου εγω] καγω δε D. | om. εγω 1. HΓ. Theb. Arm.
— ανακρινας] ante ενωπιον ὑμων D. Syr.Crt.&Pst.
— ουθεν B. 1. | ‡ουδεν ⸗. ADT. rel.

7. ad eum *Am.** | 8. de eo *Cl.* | 9. eum *Cl.* | 10. Stabant autem *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

αὐτούς, Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας ‡ οὐθὲν″ εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ
τη ι
αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ· 15 ἀλλ' οὐδὲ
15. ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς
τθ
Ἡρῴδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον αὐτῷ.
q ‖ Matt. 27:15-26. β ‖ Mar. 15:7-15. τι ‖ Jo. 18:40. α
18. ἀνέκραξαν
19. βεβλημένος — fin. *add.* 17 [Ἀνάγκην δὲ εἶχεν κατὰ ἑορτὴν ἀπολύειν αὐτοῖς ἕνα.]
16 παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 17† 18 q ‡ ἀνέκραγον″ δὲ παμπληθεὶ λέγοντες, Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν· 19 ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον ‡ βληθεὶς″ ‡ ἐν τῇ φυλακῇ.″

144 20 Πάλιν ‡ δὲ″ ὁ § Πιλᾶτος προσεφώνησεν θέλων ἀπολῦσαι τὸν¶ Ἰησοῦν. 21 οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες, § ‡ Σταύρου σταύρου″ αὐτόν.¶ 22 ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παι-
τια α
τιβ θ
τιγ α
§ P ¶ T § F[a] ¶ F[a]
δεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 23 οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν [καὶ τῶν ἀρχιερέων.]
23. *om.* κ. τ. ἀρχ.

ad illos, Optulistis mihi hunc hominem quasi avertentem populum, et ecce ego coram vobis interrogans nullam causam inveni in homine isto ex his in quibus eum accusatis. 15 (308, 10.) Sed neque Herodes: nam remisi vos ad illum, et ecce nihil dignum morte actum est ei. 16 (309, 2.) Emendatum ergo illum dimittam. 17 Necesse autem habebat dimittere eis per diem festum unum. 18 (310, 1.) Exclamavit autem simul universa turba dicens, Tolle hunc, et dimitte nobis Barabban: 19 qui erat propter seditionem quandam factam in civitate et homicidium missus in carcerem.

20 (311, 1.) Iterum autem Pilatus locutus est ad illos volens dimittere Iesum. 21 At illi succlamabant dicentes, Crucifige, crucifige illum. 22 (312, 9.) Ille autem tertio dixit ad illos, Quid enim mali fecit iste? nullam causam mortis inveni in eo: corripiam ergo illum et dimittam. 23 (313, 1.) At illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur, et invalescebant

---

14. *εν τω ανθρωπω τουτω αιτιον*] *αιτιον εν αυτω* D. (Theb.) *αιτιον ante εν τ. ανθρ.* Latt. Memph. Æth. | *εν αυτω αιτιον* 69. | "post eum" tantum Syr. Crt. | causam inveni in homine isto Vulg. (*b.*)*f.* Syr.Pst. | dignum in homine hoc *a.*

— *εν*] *επι* Λ.

— *αιτιον*] om. 1. | *αιτιαν* EFG[2].

— *ὡν κατηγορειτε κατ' αυτου* BT. rel. | om. D. | om. *κατ'* AL. 1. Λ. Latt.

15. *ανεψεμψα γαρ υμας προς αυτον* AD X. 1. rel. Syrr.(Crt.& Pst.)& Hcl.txt. (Arm.) (Æth.) (*ανεπεμψεν* H.) (*ὑμας*] *αυτον* Syrr.Crt.& Pst. Arm.) | *ανεπεμψεν γαρ αυτον προς ημας* BTL. 69. KM. *f.* (*Gat. Mm.* Syr.Hcl.mg.) Memph. Theb. (*ἡμας*] *ὑμας* B.*Btly. Bch. Gat.Mm.* Syr.Hcl.mg.)

— *ιδου*] om. D. Syr.Crt. (*νυν* Arm.)

— *εστιν πεπραγμενον*] *πεπραγμενον εστιν* D.

— *αυτω*] praem. *εν* DX. 69. Γ. *c.*

17. †*αναγκην δε ειχεν απολυειν αυτοις κατα εορτην ενα* ⸗.] om. ver. AB TLK. *Fuld. a.* Memph.MS. Theb. | habent *hic* XΔ. rel. Vulg. *b.c.e.f.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph.W. (Arm.) Æth. *a. Eus.* Can. aut *hic* aut *om.* (vid. Matt. xxvii. 15. Mar. xv. 6. Joh. xviii. 39.) | post ver. 19 D. Syr.Crt. Æth.impr. ‖ *δε*] *γαρ* Arm. | *απολυειν αυτοις*] post *κατα εορτην* D. | *αυτοις*] ante *απολυειν* 69. ‖ et consueverat Pilatus etc. Syr.Crt. | *κατα εορτην*] *κατ' εορτ.* Δ. secundum consuetudinem *b.* | *ἑνα*] add. vinctum *c.* Syr.Hcl.* | ante *κατα εορτ.* Arm.

18. *ανεκραγον* BTL. *a.* | ‡*ανεκραξαν* ⸗. ADX. rel.

— *δε*] om. T*. 69.

— *ἀπανπληθει* T.

— *αιρε τουτον*] *bis* D.

— *τον Βαρ.* BDTLX. 1. 69. Ss. *Orig.* iii. 755[b]. | om. *τον* ΑΔΕFGΗΚΜUVΓΛ.

19. *τινα γεν. εν τῃ πολει*] om. Syr.Crt.

— *βληθεις* BTL. | ‡*βεβλημενος* ⸗. A DX. rel. (*-νον* 69 *Scr.*) vid. ver. 25.

— *εν τῃ φυλακῃ* B(T)LX. *f.* (om. *τῃ* T.) | ‡*εις φυλακην* ⸗. AD. rel. (vid. ver. 25.) | *εις την φυλακην* 1.

20. *δε* AB.*Mai.*DTL. Latt. Syrr.(Crt.)& Pst. Memph. Theb. (Æth.) | ‡*ουν* ⸗. X. rel. Syr.Hcl. | om. *Tol.* Memph. MS. Theb.MS. Arm.

— *προσεφωνησεν*] add. *αυτοις* BL. *a.* Syr.Crt. Memph. Theb. Æth. | add. *αυτους* D. | add. *προς αυτους* 69. Vulg. *b.c.e.f.ff.g*[1]*.l.* | non addunt AP TX. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. ‖ add. et dixit illis Syr.Crt. (vultisne ut servem vobis Æth.)

20. *τον Ιησουν*] *αυτον* 1. H.

21. *επεφωνουν*] *εκραξαν* D. *c.*

— *λεγοντες*] om. D.

— *σταυρου σταυρου* BDF[a]. *Orig.* i. 725[d]. iii. 316[c]. 511[d]. 755[b]. iv. 301[a]. 434[d]. *Eus.* Ecl. Pr. 49. 51. | ‡*σταυρωσον σταυρωσον* ⸗. APL. rel. (vid. Mar. xv. 13. Joh. xix. 6, 15.) ‖ *semel.* U. *a.b.e.f.ff.* Arm. Æth. | Contra, Vulg. *c.*

— *αυτον*] *τον* D*.

22. *ουδεν αιτιον* ABP. rel. Vulg. *f.ff.* | *ουδεμιαν αιτιαν* D. | *ουδεν αξιον* L. *a.c.* Syrr.Crt.(Pst.)&Hcl.mg. | *ουδεν γαρ αιτιον* 1. 69. *b.e.l.* Syr.Crt.

— *εὑρον Am. a.* Syrr.Pst.&Hcl. | *εὑρισκω* D. Vulg.*Cl. b.c.e.f.ff.l.* Syr.Crt.

— *αυτον*] post *απολυσω* D.

23. *σταυρωθηναι* AD(ante *αυτον*)P. rel. | *σταυρωσαι* B. (crucifige illum *a.c.* Theb.)

— *κατισχυνον* 1 *Wtst.*

— *και των αρχιερεων* ADP. rel. *c.f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. (Æth. om. *και των*). | om. BL. Vulg. *a.b.e.ff.g*[1]*.l.* Memph. Theb.

19. quondam *Am.* | 20. ad eos *Cl.* | 21. eum *Cl.* | 22. invenio *Cl.*

AB[C]D(P)[Q].τιδ LXΔ. α 1.[33.]69. E(F)GHKMSUVΓ Λ. § C

24 ‡ καὶ″ Πιλᾶτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν· 25 ἀπέλυσεν δὲ † τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον § εἰς † φυλακήν, ὃν ἠτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

145 26 r Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, § ἐπιλαβόμενοι ‡ Σίμωνά τινα Κυρηναίον ἐρχομένον″ ἀπ᾽ ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. 27 ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν, αἳ † ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. 28 στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς † Ἰησοῦς εἶπεν, Θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ᾽ ἐμέ, πλὴν ἐφ᾽ ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. 29 ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν, Μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ * αἱ″ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ‡ ἔθρεψαν.″ 30 s τότε ἄρξονται § λέγειν τοῖς ὄρεσιν, ‡ Πέ-

r ‖Matt. 27:32. τιε ‖Mar. 15:21. α ‖Jo. 19:17. 26. ἀπῆγον § 33 Π′ τις

s Hos. 10: 8. Rev. 6:16. § Q

voces eorum, 24 (314, l.) et Pilatus adiudicavit fieri petitionem eorum: 25 dimisit autem illis eum qui propter homicidium et seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant, Iesum vero tradidit voluntati eorum.

26 (315, l.) Et cum ducerent eum, apprehenderunt Simonem quendam Cyrenensem venientem de villa, et imposuerunt illi crucem portare post Iesum. 27 (316, 10.) Sequebatur autem illum multa turba populi et mulierum, quae plangebant et lamentabantur eum. 28 Conversus autem ad illas Iesus dixit, Filiae Hierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete et super filios vestros: 29 quoniam ecce venient dies in quibus dicent, Beatae steriles, et ventres qui non genuerunt, et ubera quae non lactaverunt. 30 Tunc incipient dicere montibus, Cadite super

---

24. και Πιλατος επεκρινεν BL. Vulg. *a. b.e.ff.* Syr.Crt. Memph. Æth. | ‡ὁ δε Πιλατος επεκρινεν ⊊. AP. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. | επεκρινεν δε ὁ Πειλατος D. *c.*

25. απελυσεν δε] †add. αυτοις ⊊. 1. 69. KM. Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl.† Arm. Æth. | om. AB.*Mai.*DPLXΔEFGHS UVΓΛ. *a.* Memph. Theb. ‖add. postea τον Βαραββαν 1. (69.) (vid. Matt. xxvii. 26. Mar. xv. 15.)

— δια στασιν και φονον *Orig.* i. 420c. | ενεκα φονου D. (propter homicidia et haereses Syr.Crt.)

— βεβλημενον] om. Λ. Syr.Crt.

— φυλακην] †praem. την ⊊. ACPL. rel. Memph. Theb. | om. BD. 69. FK. Arm. *Orig.* i. 420c.

— ητουντο] ητωντο M. | (om. ὁν ητ. *a. b.e.ff.*)

— Ιησουν] add. φραγγελλωσας 69. (vid. Matt. et Mar.) ‖ad fin. add. Susceperunt ergo Jesum et portans crucem suam *c.*(*ff.*)(*l.*) (sibi crucem *ff.* et add. ducebatur.)

26. και ὡς] ὡς δε D.

— απηγαγον] απηγον B.

— Σιμωνα τινα Κυρηναιον ερχομενον B(CD)(L)X. 33. (69.) (τινα] ante Σιμωνα CD. | om. L. Syrr.Crt.&Pst.) (ερχομενον] ερχομενου 69 *sic.*) | ‡Σιμωνος τινος Κυρηναιου του ερχομενου ⊊. (AP. rel.) (Κηρυν. Λ. ερχομενον H.) | om. του APΔ. 1. EFGKMSUVΓ Λ. | et BCDLX. 33. 69. H. non habent art.

26. επεθ. ad fin. ver.] ut ferret crucem et iret post Jesum Syr.Crt.

— απ᾽] απο D.

— οπισθεν] οπεισοθεν D.

— του Ιησου] αυτου 1. *c.* Memph. MS.

27. αυτῳ πολυ πληθος] το πληθος αυτῳ D. | αυτῳ πληθος πολυ 69. *a.* (om. πολυ *b.c.e.f.ff.* Arm.)

— γυναικων] γυναικες D. *c.f.* Syrr.Crt. & Pst. Theb. Æth. [Memph. anceps.]

— αι] om. 69. ‖†add. και ⊊. C³PΔ. 1. rel. Syr.Hcl. | om. ABC*DLX. 33. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.

— εκοπ.] κοπ. L.

— αυτον om. *b.e.ff.* | post εκοπτοντο D. Vulg. *c.f.* Syr.Crt.

28. Ιησους] om. Γ. ‖†praem. ὁ ⊊. A (C)DP. rel. | om. BL. | ὁ Ιησους ante προς αυτας C. Syrr.Crt.&Pst.MS.

— ειπεν] ante προς αυτας D. Arm. (add. "illis" Syr.Crt. Æth. add. tacete post Ιλημ. *b.*)

— επ᾽ εμε] εμε, μηδε πενθειτε D. (om. επ᾽ et mox om. εφ᾽ et επι.)

— πλην] αλλ᾽ D.

— εφ᾽ εαυταις S. | εφ᾽ αυτας Δ.

29. ιδου Vulg. *c.f.* rel. | om. D. 69. *a.b.e. ff.* Syr.Crt. Arm. Æth.

— ερχονται ἡμεραι ABL. rel. | ἡμεραι ερχονται CX. Theb. | ελευσονται ἡμεραι D. 69. Latt.

29. ερουσιν] dicetis Syr.Crt.

— αι κοιλιαι BCX. 1. 69. Memph. Theb. | *om. αι ⊊. ADP. rel. Arm.

— εγεννησαν] εγενησαν 69*. Λ.

— μαστοι] μασθοι D*FGΓ *Tf.*(ut vid.) | μαζοι C.

— εθρεψαν BC*L. Syr.Hcl.mg.(et ap. Bar.Hebr.) | εξεθρεψαν C²D. 1. | ‡εθηλασαν ⊊. AP. rel. Syrr.Crt.Pst.& Hcl.txt. lactaverunt Vulg. *f.* Æth. educaverunt *a.* nutrierunt *b.e.ff.l.* nutricaverunt *c.*

30. αρξονται] -ξωνται AP*Tf.*Δ. 33.

— πεσατε C*QLXΔ. | ‡πεσετε ⊊. A B.*Mai.*C²DP*Tf.* rel.

31. ει] om. L. Syr.Crt. Æth. (ὁι E *sic.*)

— τῳ ὑγρῳ ADPQL. rel. | om. τῳ B C.

— ταυτα] τουτο C.

— τι] supra Λ.

— γενηται ABCPQ. rel. | γενησεται D K²Λ*Tf.* Memph. Theb. | γινεται EFS.

32. ηγοντο δε] add. συν τῳ Ιησου C³. 33. 69. E*.

— και] om. Syrr.Crt.&Pst.

— δυο] post κακουργοι B. Memph. Theb. | Contra, ACDPQ. rel.

— συν αυτῳ] om. C³. Syr.Hier. | post

30. Cadete *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

σατε″ ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς· nos, et collibus, Operite nos:
31 *ὅτι εἰ ἐν [τῷ] ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ* 31 quia si in viridi ligno haec
ξηρῷ τί γένηται; faciunt, in arido quid fiet?

t ‖Matt. 27:33. τιζ
‖Mar. 15:27. α
‖Jo. 19:18. τιη
¶ P α
τιθ

146 32 t ″Ηγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. 33 u καὶ ὅτε¶ ‡ ἦλθον″ ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. 34 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν, Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν. Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον κλῆρον. 35 καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες † λέγοντες, ″Αλλους ἔσωσεν σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς ὁ τοῦ θεοῦ ἐκλεκτός. 36 ἐνέπαιζον δὲ¶ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, † ὄξος προσφέροντες αὐτῷ, 37 καὶ λέγοντες,

32 (317, 1.) Ducebantur autem et alii duo nequam cum eo ut interficerentur. 33 (318, 1.) Et postquam venerunt in locum qui vocatur calvariae, ibi crucifixerunt eum (319, 1.) et latrones, unum a dextris et alterum a sinistris. 34 (320, 10.) Iesus autem dicebat, Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. (321, 1.) Dividentes vero vestimenta eius miserunt sortes. 35 Et stabat populus spectans, (322, 2.) et deridebant illum principes cum eis dicentes, Alios salvos fecit, se salvum faciat, si hic est Christus dei electus. 36 (323, 2.) Inludebant autem ei et milites accedentes et acetum offerentes illi, 37 dicentes, Si tu

34. κλήρους α τκβ β

35. τοῦ θεοῦ ὁ ἐκλεκτός. τκγ

36. ἐνέπαιξαν β ¶ F

ηγοντο δε Syrr.Crt.&Pst. Æth. ‖add. Ioathas et Maggatras *l.*

33. ηλθον BC(D)QL. 33. 69. Latt. Syrr. Crt.Pst.&Hcl.mg. (ηλθαν D.) | ‡απηλθον ⊃. AX. rel. Syr.Hcl.txt.

— καλουμενον ABDQL. rel. | λεγομενον CXGΛ. (vid. Matt. xxvii. 33.)

— εσταυρωσαν] post αυτον 69. | εσταυρον Δ*.

— κακουργους] add. ὁμου D. | add. duos *b.* Theb.

— μεν *a.* | om. Γ ut vid. Vulg. *b.c.e.f.ff.*

— εκ] om. 69.

— αριστερων ABC³D. rel. | ευωνυμων C*QL. 33. 69. (vid. Matt. xxvii. 38. Mar. xv. 27.) ‖ad fin. add. iterum εσταυρωσαν Syr.Hcl. Arm. Æth.

34. om. ὁ δε ad ποιουσιν BD*. *a.b.* Memph. MS. Theb. | habent ACD mg.man.ant. QLXΔ. 1. 33 *sic.* 69. (E cum ast.) rel. Vulg. *c.e.f.ff.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph.MSS. Arm. Æth. "quod Dominus in cruce dixerit, Pater remitte eis, non mihi sciunt quid faciunt." *Iren.* 210. *Orig. Int.* ii. 188ᵉ. Παρακαλῶ κύριε θεὲ πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσιν. Jacobus Justus ap. Hegisippum. *Eus.* H.E. ii. 23 (80). αὐτὸς γὰρ ὁ διδάσκαλος προσηλωθεὶς ηὔχετο τῷ πατρὶ τοῖς αὐτὸν ἀναιροῦσιν ἀφεθῆναι τὸ ἁμάρτημα· εἰπών, Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν, οὐ γὰρ οἴδασιν ἃ ποιοῦσιν. *Hom.Cl.* xi. 20. *Hil.* 782ᶠ. *Eus.* habet in Canone.

34. Ιησους] κυριος Q. Syr.Hcl.mg.

— ελεγεν Syrr.Pst.&Hcl. | ειπεν AKM. Syr.Crt.

— πατερ *Iren. Hil.* om. A. | πατιρ D *mg.*

— ποιουσιν] ποιωσιν 33.

— διαμεριζομενοι δε] διεμεριζοντο δε D. *c.*

— εβαλον Vulg. *b.e.f.ff.* | -λλον X. 1. 33. F. *a.* | βαλοντες D. *c.* (vid. Matt. xxvii. 35. Mar. xv. 24.)

— κληρον BCDQL. rel. *b.c.* (vid. Matt. Mar. Joh. [e Ps. xxii. 19.] xix. 24.) | -ρους AX. 1. 33. Vulg. *a.e.f.ff.* Syr. Hcl.mg. Arm. [Syr.Crt. Memph. Theb.] "Lucas dicendo *sortes*, pluralem pro singulari numero posuit.... quamvis nonnulli codices *sortem* reperiantur habere, non *sortes*." *Aug.* in Joh. Tr. cxviii. (ed. Bass. iv. 1057ᵇ.)

35. θεωρων *Eus.* D.E. 498ᵈ. | ορων D.

— εξεμυκτηριζον δε και Syr.Hcl. Memph. (et deridentes Syrr. Crt. & Pst.) [h. Theb.] | εμυκτηριζον δε D. (om. και D. 1. Latt. Arm.ed.) και εξημυκτ. *Eus.* D.E. ‖add. αυτον D. 1. 69. Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. *Eus.* D.E.

— οἱ αρχοντες *Eus.* D.E. | om. D. ‖ †add. συν αυτοις ⊃. A. rel. Vulg. (*a.*)*f.* Syrr.(Crt.)& Hcl. Arm. *Eus.* D.E. | om. BCDQLX. 33. 69. *b.c.e.ff.l.* Syr.Pst. Memph. Æth. [h. Theb.]

— λεγοντες *Eus.* D.E. | και ελεγαν αυτῳ D. Æth. (et dicebant *c.*)

35. εσωσεν *Eus.* D.E. | εσωσας D. *c.* | σεσωκεν K²M*.

— σωσατω εαυτον *Eus.* D.E. | σεαυτον σωσον D. *c.* (σωσατω αυτον L.)

— ει ουτος εστιν ὁ χριστος A(B)CQL. rel. *Eus.* D.E. (οὗτος] υἱος B. | om. Syrr.Crt.&Pst.) | ει υἱος ει του θεου ει χριστος ει D. si tu es Christus *c.*

— ὁ του θεου εκλεκτος AC³Q. rel. | του θεου ὁ εκλεκτος B.*Btly.Bch.Mai.*ed.2. L. 1. (om. ὁ B.*Mai.* ed. 1.) | ὁ εκλεκτος του θεου C*. *c.ff.* | ὁ υἱος του θεου ὁ εκλεκτος 69. Syr.Hcl. Memph. (Theb.) Arm. *Eus.* D.E. | ὁ εκλεκτος tantum D. (om. εκλεκτος *e.*)

36. ενεπαιζον ACDQ. rel. Latt. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Memph. | ενεπαιξαν B L. Theb.

— αυτῳ] αυτον 69. E* *ut vid.* | om. K*.

— οξος] †praem. και ⊃. C³QX. rel. Vulg. *b.c.e.f.* Syrr.Pst.& Hcl. Arm. Æth. | add. τε D. | om. ABC*L. *a.* Memph. Theb. ‖ad fin. ver. *om.* Syr. Crt.

— προσφεροντες αυτῳ] προσεφερον D. (*b.e.ff.*)

37. και] om. D. *Am. b.* Memph.MS. Theb.

— λεγοντες] add. χαιρε D. *c.* Syr.Crt.

---

32. interficeretur *Am.** | 35. eum *Cl.* | 36. ei *Cl.* | 37. et dic. *Cl.*

A B C D [P] (Q) [R]. L X Δ. τκδ 1. 33. 69. α EGHKMSUVΓΛ. § R

Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν.
38 ³Ην δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ‡ [ἐπιγεγραμμένη]″ ἐπ᾽ αὐτῷ
§ † ‡ Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος.″

ΠΑ′ τκε β τκς ι

147 39 ▾ Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων
ἐβλασφήμει αὐτὸν [λέγων], ‡ Οὐχὶ″ σὺ εἶ ὁ χριστός;
σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. 40 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος
‡ ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη,″ Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι
ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; 41 καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως,
ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ
οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν. 42 καὶ ἔλεγεν †, Ἰησοῦ,
μνήσθητί μου † ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.
43 καὶ εἶπεν αὐτῷ [ὁ Ἰησοῦς], Ἀμήν ‡ σοι λέγω,″
σήμερον μετ᾽ ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

38. ἐπ᾽ αὐτῷ [γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς,] — Οὗτός ἐστιν ὁ βασ. τ. Ἰουδ.
▾ ‖Matt. 27:44. ‖Mar. 15:32.
42. εἰς τὴν βασιλείαν

es rex Iudaeorum, salvum te fac. 38 (324, 1.) Erat autem et superscriptio inscripta super illum litteris graecis et latinis et hebreicis, Hic est rex Iudaeorum.
39 (325, 2.) Unus autem de his qui pendebant latronibus blasphemabat eum dicens, Si tu es Christus, salvum fac temet ipsum et nos. 40 (326, 10.) Respondens autem alter increpabat illum dicens, Neque tu times deum, quod in eadem damnatione es? 41 Et nos quidem iuste, nam digna factis recepimus: hic vero nihil mali gessit. 42 Et dicebat ad Iesum, Domine, memento mei cum veneris in regnum tuum. 43 Et dixit illi Iesus, Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradiso.

37. ει συ ει Vulg. *b.f.* Syr.Crt. rel. | συ ει A. 1. *a.e.ff.* | om. D. *c.* ‖add. ὁ χριστος 69. Arm.MSS.
— σωσον σεαυτον] om. D. ‖add. περιθεντες αυτῳ και ακανθινον στεφανον D. (*c.*) (Syr.Crt.)
38. και] om. Δ. *e.*
— επιγραφη ABQL. rel. Memph. Theb. | praem. ἡ CDGSU. (vid. Mar. xv. 28.)
— επιγεγραμμενη ADQ. *b.* (vid. Mar. xv. 26.) scripta et posita Syr.Crt. | ‡γεγραμμενη ☧. C³Δ. 1. rel. (Latt.) Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. Æth. (vid. Matt. xxvii. 37.) id. post αυτῳ C*X. 33. 69. | om. BL. Memph. Theb.
— επ᾽ αυτῳ] †add. γραμμασιν Ἑλληνικοις και Ῥωμαικοις και Ἑβραικοις ☧. AC³ DQR. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. (vid. Joh. xix. 20.) | om. BC*L. *a.* Syr.Crt. Memph. Theb. (vid. Matt. et Mar.) ‖και Ῥωμ.] om. και DH. *b. f.* | και Ἑβραικοις] om. 69*(add. mg. man. rec.) om. και D.
— ὁ βασιλευς των Ιουδαιων ουτος BDL. *a.e.ff.* (om. ὁ B.*Mai.* ed. 1. add. εστιν D. *e.ff.*) | ὁ βασ. των Ιουδ. C. *c.* | ‡ουτος εστιν ὁ βασιλευς των Ιουδαιων ☧. A QR. rel. Vulg. *b.f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 2ª. | ουτ. εστιν Ιησους ὁ βασ. τ. Ιουδ. X. 1. 33. Theb.
39. κρεμασθεντων *Orig. Int.* iii. 922ª. | om. D. ‖add. cum eo Syrr.Crt.& Pst. Syr.Hier. Memph.
— εβλασφημει] -μη B.*Blc.* 69. E.
— αυτον] om. B.*Blc.*(ctra, *Mai.*) *Orig. Int.* iii. | αυτῳ 69. K.
— λεγων ACQR. rel. *Orig. Int.* iii. | om. BDL. *l.* (λεγων.... ἡμας om. D. *e.*)

39. ουχι BC*L. *a.b.ff.* Syr.Crt. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ει ☧. AC³QR. rel. Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iii. ‖ad fin.] qui destruebas templum et in tribus diebus reaedificabas illum salvum te fac nunc et descende de cruce. *l.* (vid. Matt. xxvii. 40. Mar. xv. 29, 30.)
— ἡμας] praem. salva et Syrr.Crt.& Pst. Syr.Hier.
40. επετιμων αυτῳ εφη BC*LX. Memph. | ‡επετιμα αυτῳ λεγων ☧. AC²DQR. rel. Latt. Syr.Hcl. Arm. (Æth.) *Orig.* iii. 922ᵇ. (επετιμησεν E*. Syr.Crt. | αυτον 69.) | et increpavit eum consors ejus ille et dixit ei Syrr.Crt.(&Pst. *om.* ille alter.) [Theb.]
— ουδε] ουδεν 69. | ου G. | ὁτι ου D.
— συ] σοι 69.
— ει *Orig. Int.* iii. | εσμεν C*(corr.²) Syr.Crt. Syr.Hier.(*Bch.*) Memph. Theb. (Æth.) ‖add. και ἡμεις εσμεν D. (Syr. Crt. "ecce.") | Contra, *Orig. Int.*
41. και] om. C*(corr.²) Memph. Theb.
— γαρ] om. E.
— απολαμβανομεν] απελαβαμεν C* (? corr.³.) | απολαμβανομεν 33. 69. H.
— ατοπον] πονηρον D.
42. και] add. στραφεις προς τον κυριον D. | Contra, *Orig. Int.* iii.
— ελεγεν] ειπεν D. *b.* Syr.Crt.
— Ιησου] †praem. τῳ ☧. AC²Q *Tf.*R. rel. | om. BC*L. Memph. Theb. (ut legi possit ελεγεν Ιησου *dat.* seu ελεγεν, Ιησου *voc.*). *dat.*Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Æth. sic et Latt. *voc.*Memph.Theb. Domine Jesu *Orig. Int.* iv. 517ª. 523ᵈ. | αυτῳ D.
— μου] †add. κυριε ☧. AC²R. rel. *b.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 564ª. *Eus.* in Ps. 29ᵉ. *Hil.* 39ª. 183ᵉ. | om. BC*DLM*. *a.* Syr.Hier. Memph. Theb. *Orig.* iv. 455ᵉ. *Orig. Int.* iii. 922ᵇ. | Ιησου *hic Orig.* iv. 435ᵈ. | ante μνησθητι Q. Vulg. *c.e.f.ff.l.* Syr.Crt. *Hil.* 477ᶠ.
42. ὁταν ελθῃς ABCR. rel. *Orig.* iv. *bis. Orig. Int.* iii. iv. 517ª. 523ᵈ. 564ª. *Eus.* in Ps. 29ᵉ. *Hil. ter.* | om. DQ.
— εν τῃ βασιλειᾳ σου ACQR. rel. *a.b. Orig.* iv. *bis. Eus.* in Ps. | εις την βασιλειαν σου BL. Vulg. *c.f.e.ff. Orig. Int.* iii. iv. *ter. Hil.* (alterutrum Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Arm. Æth.) | εν τῃ ἡμερᾳ της ελευσεως σου D.
43. και ειπεν.... σοι λεγω] αποκριθεις δε ὁ Ιησους ειπεν αυτῳ τῳ επλησοντι (επιπλησοντι²), θαρσει D.
— ὁ Ιησους AC(D)QR. rel. | om. BL. *e**. Memph. Theb. | add. credis *c.*
— σοι ante λεγω BC*L. Arm. | ‡post ☧. AC³QR. rel. Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. [vid. D *supra.*] *Hil. saepe.*
— σημερον] praem. ὁτι L. *b.c.* Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Theb. Æth. | Contra, *Orig. Int.* iii. ‖add. ὁτι Syr.Crt. | Contra, *Orig.* ii. 531ᵉ. iv. 455ᵇ.ᶜ.
— μετ᾽ εμου] post εσῃ C*. Memph. Theb. Æth. | Contra, C³. *Orig.* ii. 531ᵉ. iv. 455ᵇ.ᶜ. *Orig. Int.* iii. iv. 517ª. | (seq. in horto Eden Syr.Crt.) ‖παραδ.] add. του θεου *Orig.* ii. 531ᵉ. iv. 455ᵇ.ᶜ. *bis.*
44. και ην B.*Mai.*C*DL. *a.b.e.ff.* Memph. *Orig. Int.* iii. 923ᵇ. | ‡ην δε ☧. AC³Q R. rel. Vulg. (*c.*)*f.* Syrr.Pst.&Hcl.

38. scripta super eum *Cl.* | 40. eum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* τκζ
Syrr. C. P. H. β
Memph. Theb. Arm. Æth.
τκη
w ‖ Matt. 27: 45-56. β
‖ Mar. 15: 33-41.
§ P τκθ
α
ww Ps. 31 (30): 5.
46. *και τουτο* τλ
β
47. *εδοξασεν*
τλα
ι
x ‖ Jo. 19: 25.
¶ Q
49. [*απο*]*μακροθεν*

148 [44] w ‡ Καὶ ἦν″ * [ἤδη]″ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ‡ ἐνάτης.″ [45] καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ § καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον· [46] καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Πάτερ, ww εἰς χεῖράς σου ‡ παρατίθεμαι″ τὸ πνεῦμά μου. ¶ ‡ τοῦτο δὲ″ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. [47] ἰδὼν δὲ ὁ ‡ ἑκατοντάρχης″ τὸ γενόμενον ‡ ἐδόξαζεν″ τὸν θεὸν λέγων, Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. [48] καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, ‡ θεωρήσαντες″ τὰ γενόμενα, τύπτοντες † τὰ στήθη ὑπέστρεφον. [49] x εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ¶ ‡ αὐτῷ″ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες

44 (327, 2.) Erat autem fere hora sexta et tenebrae factae sunt in universa terra usque in nonam horam, 45 et obscuratus est sol, (328, 2,) et velum templi scissum est medium. 46 (329, 1.) Et clamans voce magna Iesus ait, Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Et haec dicens exspiravit. 47 (330, 2.) Videns autem centurio quod factum fuerat, glorificavit deum dicens, Vere hic homo iustus est. 48 (331, 10.) Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud et videbant quae fiebant, percutientes pectora sua revertebantur. 49 Stabant autem omnes noti eius a longe, et mulieres quae secutae

---

Arm. [Syr.Crt.] | *ην* B. *Btly. Bch.* Theb. *Orig. Int.* iii. 56e.

44. *ηδη* ante *ωσει* BC*L. Syr.Hcl. (Memph.) *Orig. Int.* iii. 56e. | *om. ⸗. AC3DQR. rel. Latt. Syrr.Crt.& Pst. Theb. Arm. *Orig. Int.* iii. 923f. | et cum meridies esset tempore sextae horae Æth.

— *ωσει*] *ως ἡ* 69.

— *και σκοτος....ἑ. ὡρ. ενατης*] om. Syr. Hier. (in mg. habet; Et luna amisit lumen suum et stellae deciderunt, et petrae disruptae et sepulcra aperta sunt, et corpora multorum sanctorum surrexerunt, et apparuerunt multis.)

— *ενατης* ABCDQRXΔ. 1. 33. EGHK MSUV. | ‡ *εννατης* ⸗. L. 69. ΓΛ.

45. *και εσκοτισθη ὁ ἡλιος* AC3(D)QR. 1. rel. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst.(&Hcl.txt.) (Arm.) Æth. *Orig. Int.* iii. 923a. ("secundum pleraque exemplaria"). *Marc.* ap. Epiph. l. i. tom. iii. 42. Schol. lxxi. (i. p. 347). "Et forsitan ausus est aliquis quasi manifestius aliquid dicere volens pro, *Et obscuratus est sol*, ponere *Deficiente sole:* existimans quod non aliter potuissent fieri tenebrae, nisi sole deficiente." *Orig. Int.* iii. 923a. (*και εσκ.*] *εσκ. δε* D. | *και εσκορτ.* A. | om. *και a.b.c.e.* Arm.) | *του ἡλιου εκλειποντος* BC* *ut vid.* (L). Syr.Hcl. mg. (Memph. Theb. ut vid.) (*Orig.* i. 414a.) *Orig. Int.* iii. 56e. (923a. "in quibusdam exemplaribus.") *ὁ ἐκλιπὼν ἥλιος Orig.* i. 415e. (*εκλιποντος* L. *Orig.* i. 414a.) | om. C(2 *ut vid.*) 33.

— *και εσχισθη* AC3(D)QR. rel. Latt. Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Arm. [Memph. Theb.] | *εσχισθη δε* BC*L. 1. 33. | *και το καταπετασμα του ναου εσχισθη* (om. *μεσον*) post *εξεπνευσεν* ver. 46. D.

46. *φωνῃ μεγαλῃ hic* ABPR. rel. Syr.Hcl. rel. | post *ὁ Ιησους* CD. Syrr.Crt.&Pst. Memph. (Theb.) Æth. | (*μεγαλῃ φωνῃ* D.)

— *χειρα* Λ *Tf.*

— *παρατιθεμαι* ABCPQX. 33. KMU. *Just.* Try. 105. *Orig.* iii. 726c. *Eus.* D. E. 108d. 160c. (*παρατιθημαι* B. *Mai.* ed. 2. *παρατιθημι* D*. 1. *παρατιθειμι* D2R.) Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. rel. | ‡ *παραθησομαι* ⸗. LΔ. rel. (vid. LXX.)

— *τουτο δε* BC*D. *c.* Memph.Schw. | *και τουτο* P. 69. KM. *b.e.* Memph. MSS. Æth. | *τουτο* L. Syr.Pst. Theb. | ‡ *και ταυτα* ⸗. AC3QR. rel. Vulg. *f.ff.* Syr.Hcl. Memph.W. Arm. | om. haec et *ειπ. εξεπν.* X. om. *ταυτα ειπων a.* Syr.Crt.

— *εξεπν...σεσθαι* Q *Knit.*

47. *ιδων δε ὁ εκατ. το γεν.*] *και ὁ ἑκατονταρχος φωνησας* D. ‖ *εκατονταρχης* B. 1. | ‡ *-χος* ⸗. ACDPQR. rel. ‖ add. et qui cum eo erant *e.ff.*

— *το γενομενον*] *τα γενομενα* R. *Orig. Int.* iii. 928a. 929c. | *το γεγονος* C*. | om. D.

— *εδοξαζεν* BDRL. *c.*(*e.*)(*ff.*) Syr.Hcl. Memph.W.&Schw. | ‡ *εδοξασεν* ⸗. A CPQ. rel. Vulg. *a.f.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. MS. Theb. *Orig. Int.* iii. *bis.* [*b.*]

— *οντως*] *ουτος* X.

— *ὁ ανθρωπος ουτος*] post *δικαιος ην* D. Theb. Æth. *Orig. Int.* iii. 929c. | Contra, *Orig. Int.* iii. 928a.

48. *παντες*] add. *δε* 33.

48. *συμπαραγενομενοι*] *παραγενομενοι* 1. — *οχλοι*] om. Syr.Crt. | add. *και θεωρουντες* 69. Arm.

— *επι την θεωριαν ταυτην*] om. Syr.Crt. (*θεωριαν* habet Syr.Hcl.mg.) | *επι θεωρειᾳ* (ante *οχλοι*) D. (*c.*) | (om. *επι* 69. Arm. add. *και* ante *τα γεν.* Arm.)

— *θεωρ. τα γενομενα*] om. A.

— *θεωρησαντες* BCD *Gr.*RLX. 33. *c.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. | ‡ *θεωρουντες* ⸗. PQ. 69. rel. (Latt.) | om. Arm.

— *γενομενα c.* | *γινομενα* 69. quae fiebant Vulg. *a.b.f.ff.* quod fiebat *e.*

— *τα στηθη*] † praem. *ἑαυτων* ⸗. C2(P) QR. rel. (Æth.) vv. (*τα ἑαυτ. στηθη* P.) | praem. *αυτων* X. 69. UΓ. | om. ABC* DL. 1. *For.* Arm. (pectora sua Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. ‖ add. *και τα μετωπα* D. (*c.* loco *τα στηθη.*)

— *ὑπεστρεφον*] om. Syr.Crt. | *ὑπεστρεφαν* D. ‖ ad fin.] add. dicentes, Vae vobis; quae facta sunt hodie propter peccata nostra; appropinquavit enim desolatio Hierusalem *g*1. add. et dicentes, Vae nobis; quae facta sunt; vae nobis propter peccata nostra Syr. Crt.

49. *δε*] om. Δ. Theb.

— *γνωστοι αυτῳ* ABPL. 33. | ‡ *γνωσ. αυτου* ⸗. CDR. rel. Latt. Syr.Hcl. Memph. | *γνωστ. Ιησου* Syrr.Crt.&Pst. ‖ add. *απο* BDL. 1. 33. Latt. Memph. Theb. (vid. Matt. xxvii. 55. Mar. xv. 40.) | Contra, ACPR. rel.

— *γυναικες*] praem. *αἱ* B. Theb. (Contra, Memph.)

---

44. in universam terram usque in horam nonam *Cl.* | 47. iustus erat *Cl.*

A B C D (P) (R). L X Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓ Λ. ΠΒ′ τλβ

αἱ ‡ συνακολουθοῦσαι″ αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

erant eum a Galilaea, haec videntes.

149 [50] [y] Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ βουλευτὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, [51] (οὗτος οὐκ ἦν ¶ συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν,) ἀπὸ § Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς † προσεδέχετο † τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, [52] οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. [53] καὶ καθελὼν † ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν ‡ αὐτὸν″ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν ‡ οὐδεὶς οὔπω″ κείμενος. [54] καὶ ἡμέρα ἦν ‡ παρασκευῆς,″ καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν. [55] [z] κατακολουθήσασαι δὲ ‡ αἱ″ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι [αὐτῷ] ἐκ τῆς

50 (332, 1.) Et ecce vir nomine Ioseph, qui erat decurio, vir bonus et iustus, [51] hic non consenserat concilio et actibus eorum, ab Arimathia civitate Iudeae, qui expectabat et ipse regnum dei; [52] hic accessit ad Pilatum et petiit corpus Iesu, [53] (333, 1.) et depositum involvit sindone, et posuit eum in monumento exciso, in quo nondum quisquam positus fuerat. [54] (334, 10.) Et dies erat parasceves, et sabbatum inlucescebat. [55] Subsecutae autem mulieres, quae cum ipso venerant de

τλγ α τλδ ι

[y] ‖Matt. 27:57-60.a ‖Mar. 15:42-46. ‖Jo. 19:38-42. ¶ R 51. συγκατατιθέμενος § F

[z] ‖Matt. 27:61. ‖Mar. 15:47. 55. δύο γυναῖκες — ἐκ τ. Γαλ. [αὐτῷ]

---

49. συνακολουθουσαι B. *Btly. Mai.* CRLX. 33. (ακολουθουσαι B. *Bch.*) | συνακολουθησαι Δ. | ‡συνακολουθησασαι ⊽. ADP. rel.

50. ab init.] Et homo quidam Syr.Crt. Homo autem quidam Syr.Pst. Et venit vir Æth. (*omittunt* ιδου.)

— ονοματι] ᾧ ονομα 1.

— ανηρ (post ὑπαρχων)] om. DΓ. *a.b.e. ff* (ap. *Blan.*) | praem. και ὁ C. | praem. και LX. 33.

— και δικαιος] om. και B. Theb. (δικ. και αγ. Syr.Crt.)

51. οὑτος....πραξει αυτων] ille vir cujus non assensit animus cum accusatoribus *ad fin. ver.* Syr.Crt.

— συγκατατεθειμενος ABP. rel. | συγκατατιθεμενος CDLXΔ. 1. 69.

— αυτων] των G.

— απο Αριμ. πολ. τ. Ιουδ.] post ὑπαρχων Syr.Pst.

— Αριμαθαιας] -θιας D.

— ὁς] οὗς *sic* 69. ‖†add. και ⊽. ΑΡΓ. rel. Syr.Hcl. (vid. Mar. xv. 43.) | om. B CDL. 1. 33. 69. Vulg. *a.b.e.f.ff.l.* (Syr. Crt.&Pst. "et" tantum.) Memph. Theb. (ad fin. ver. *om. c.*, et "de civ. Arimathia" etc. habet in ver. 50.)

— προσεδεχετο] †add. και αυτος ⊽. A. 1. 33. rel. Vulg. *f.ff.* Syr.Hcl. Æth. (vid. Mar. xv. 43. Matt. xxvii. 57.) | praem. αυτος PXKMU. Arm. | *non habent* BCDL. 69. Γ. *a.b.e.l.* Syr.Crt. &Pst. Memph.

52. ουτος] om. D. Æth. και D² supra lin. Æth. | οὑτως LE. | αυτος 69.

— τῳ Πιλατῳ] om. Syr.Crt.

— Ιησου] κυριου G. ‖add. Pilatus autem cum audisset quia exspiravit, clarificavit Dominum et donavit corpus Joseph. *c.*

53. καθελων] †add. αυτο ⊽. AP. rel. *b.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. (αυτον U.) corpus *c.* Æth. | om. BCDL. 33. 69. (Latt.) [h. F.]

— αυτο post ενετυλιξεν] το σωμα του Ιησου εν D. | om. X. 1. HΓ. (Latt.) Arm. eum. *a.*

— σινδονι] σινδονα Γ. | τῃ σινδονι H. ‖add. καθαρα 69.

— αυτον B. *Btly. Bch.* CD. Vulg. *a.b.f.ff.* | ‡αυτο ⊽. AB. *Mai.* PL. 33 *sic.* rel. *c.* | om. 1. 69. *e.* Arm. [h. F.]

— μνηματι λαξευτῳ] μνημειῳ λελατομημενῳ D. (vid. Mar. xv. 46.)

— οὐ] ὁπου U.

— ουδεις ουπω ABL. 1. Syrr.Pst.&Hcl. | ουπω ουδεις D. *Orig.* i. 439ᵇ. | ουδεις ουδεπω CP. 33. 69. KMU. | ‡ουδεπω ουδεις ⊽. X. rel. (Latt.) Syr.Crt. Arm. *Orig. Int.* iii. 930ᵉ. (vid. Joh. xix. 41.) | ουδεποτε ουδεις Λ. | nemo tantum *c.* Æth. [h. F.]

— κειμενος] sepultus Syr.Crt.

— ad fin.] add. και προσεκυλισεν λιθον μεγαν επι την θυραν του μνημειου U. Memph. Æth. *a.* 5. (vid. Matt. xxvii. 60. Mar. xv. 46.) | add. και θεντος αυτου επεθηκεν τῳ μνημειῳ λειθον ὀν μογις εικοσι εκυλιον D. (*c.*) (Theb.)

54. sic in D ην δε ἡ ἡμερα προ σαββατου. (om. cet.)

— ἡμερα] praem. ἡ AD. 69. Theb. Arm.

— παρασκευης BC*L. (Latt.) vid. Mar. xv. 42. | ‡παρασκευη ⊽. AC²P. rel. *f.ff. Eus.* ap. Combefis. Mai. 265. | feria sexta Syr.Crt. Arm.

54. και BC*L. 1. 33. 69. Λ. (Latt.) Syrr. Crt.Pst.& Hcl.† Memph. Arm. *Eus.* ap. Comb. ("ut" Æth.) | om. AC²PX ΔEGHKMSUVΓ. *c.* Theb.

— σαββατω Γ *Tf.*

— επεφωσκεν *Eus.* ap. Combefis. Mai. 265. | απεφωσκεν KM.

55. Atque illae mulieres quae venerant cum illo a Galilaea venerunt ad sepulchrum in investigationibus earum; et viderunt corpus, cum imposuissent illud ibi. Syr.Crt.

— κατακολουθησασαι *Eus.* in Es. 462ᶜ. ap. Comb. Mai. 265. | κατηκολουθησαν D. *c.ff.* Syrr.Pst.&Hcl.

— αἱ γυναικες BPLX. 1. 33. 69. Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. | ‡και γυναικες ⊽. Ss. | αυτῳ γυναικες Arm. aliae mulieres Æth. | δυο γυναικες D. (*non* 33.) *a.b.e.ff.* γυναῖκας δύο τὰς ἀκολουθήσασας αὐτῷ αἵτινες ἦσαν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας συνακολουθήσασαι *Eus.* ad Mar. iv. 266. | γυναικες tantum ACΔEFGHKMUVΓΛ. *Eus.* in Es. et ap. Comb.

— αἵτινες] τινες *Eus.* in Es.

— αυτῳ *hic* AC²P *Tf.* rel. vv. *Eus.* ap. Comb. et ad Mar. Suppl. 289. 292. | post Γαλιλαιας BL. *Eus.* in Es. | om. C* ut vid. D. *c.* Æth.

— εκ *Eus.* in Es. et ap. Comb. et ad Mar. Suppl. 289. | απο D. *c.f. Eus.* ad Mar. iv. et ad Mar. Suppl. 292.

— εθεασαντο] praem. και D. *c.* Syr.Pst. | εθεωρουν 69.

— μνημειον] μνημα D.

---

49. eum erant *Cl.* | 51. consilio *Cl.* | 55. cum eo *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. τλε Arm. Æth. η

[a] Exod. 20:10.

Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ· [56] ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα· [a] καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

Galilaea, viderunt monumentum et quemadmodum positum erat corpus eius, [56 (335, 8.)] et revertentes paraverunt aromata et ungenta: et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum.

XXIV. τλς

[b] ‖ Matt. 28:1, seq. β ‖ Mar. 16:1, seq. ‖ Jo. 20:1, seq. ¶ P

1. ἐπὶ τὸ μν. ἦλθαν

3. [τοῦ κυρίου]

150 [1] [b] Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου ‡ βαθέως″ ¶ ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα, †. [2] Εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, [3] ‡ εἰσελθοῦσαι δὲ″ οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. [4] καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ‡ ἀπορεῖσθαι″ αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοὺ ‡ ἄνδρες δύο″ ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ‡ ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ.″ [5] ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν ‡ τὰ πρόσωπα″ εἰς τὴν γῆν, ‡ εἶπαν″ πρὸς αὐτάς, Τί

τλζ β

[1] (336, 1.) Una autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum portantes quae paraverant aromata. [2] Et invenerunt lapidem revolutum a monumento, [3] et ingressae non invenerunt corpus domini Iesu. [4] Et factum est dum mente consternatae essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti: [5 (337, 2.)] cum timerent autem et declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas, Quid quaeri-

---

55. *και ὡς ετεθη το σωμα*] om. D.

56. *ὑποστρ. δε a.* Syr.Hcl. Memph. [h. Theb.] | om. *δε* C. Æth. | *και ὑποστρ.* C[2]. Vulg. *b.c.e.f.ff.* Syrr.Crt.&Pst. — *ἡτοιμασεν* D[2]. — *αρωματα*] praem. *τα* L. *Eus.* ad Mar. Suppl. 289. — *και μυρα*] om. 1. (habet Syr.Hcl.mg. *Graece.*) — *μεν*] om. P*Knit.* — *σαββατον*] *σαβαττον* Γ. — *κατα την εντολην Dion. Alex.* ad Basilid. Routh. iii. 227. | om. D.

1. *τῃ δε μιᾳ Dion. Alex.* ad Basilid. Routh. iii. 227. *Eus.* D.E. 492[d]. in Ps. 79[b]. ad Mar. Suppl. 293. | *μιᾳ δε* D. ‖ add. "die" *a.* — *σαββατων*] *σαβαττων* Γ. — *ορθρου Dion. Alex. Eus.* ad Mar. iv. 266. | *ορθου* AC. — *βαθεως* AB.*Mai.*CDLXΔ. 33. GHM ΓΛ. *Eus.* D.E. | ‡*βαθεος* ς. P. 1*s.* 69. rel. *Dion. Alex.* (225. 227.) *Eus.* in Ps. ad Mar. 266. et ap. Combefis. Mai. 265. ad Mar. Suppl. 289. 290. 293. [h.F.] — *ηλθον* (*ηλθαν* B*.*Mai.*)] post *επι το μνημα* BL. *Dion. Alex.* (227.) *Eus.* in Ps. ad Mar. Suppl. 293. | ante AC. rel. Vulg. *f.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Memph. Theb. *Tert.* adv. Marc. iv. 41. | post *σαββ. a.b.c.e. Eus.* D.E. | *ηρχοντο* D. (ante *επι τ. μν.*) ‖ add. *γυναικες* C[3]GH. *Eus.* in Ps. | Contra, *Dion. Alex.* (*δηλονοτι αι γυναικες de suo* ut vid. *Eus.* D.E.) — *μνημα* ABC[2]D. rel. *Dion. Alex. Eus.* in Ps. et ad Mar. iv. ad Mar. Suppl. 289. | *μνημειον* C*XΔF. *Eus.* D.E. et ap. Comb. (vid. Mar. xvi. 2. Joh. xx. 1.)

1. *αρωματα* Vulg. *f.g*[1]. Syrr.Pst.& Hcl. *Dion. Alex. Eus.* D.E. ad Mar. iv. et ap. Comb. et ad Mar. Suppl. 289. | om. D. *a.b.c.e.ff.l.* Syr.Crt. Theb. ‖ †add. *και τινες συν αυταις* ς. AC[3]D. rel. *f.* (Syrr.Crt. Pst. & Hcl.) Theb. (Arm.) *Eus.* D.E. (vid. ver. 10.) et erant cum eis mulieres aliae Syrr.Crt.&Pst. Arm. | om. BC*L. 33. Vulg. *a.b.c.e.ff.g*[1]*.l.* Memph. Æth. *Dion. Alex. Eus.* in Ps. (*ὁ Λουκᾶς..λέγει..γυναῖκας δύο Eus.* ad Mar. iv. 266.)

2. ab init.] add. *ελογιζοντο εν ἑαυταις τις αρα αποκυλισει τον λιθον* D. *c.* Theb. (vid. Mar. xvi. 3.) | Contra, *Dion. Alex. Eus.* D.E. in Ps. — *εὑρον δε Dion. Alex.* ad Basilid. Routh. iii. 227. *Eus.* D.E. 492[d]. in Ps. 79[c]. | *ελθουσαι δε εὑρον* D. (*c.*) Theb. — *απο* ABC[2]D. rel. *Dion. Alex. Eus.* in Ps. | *εκ* C*H. *Eus.* D.E. ‖ add. *της θυρας* X. Syr.Hier. | Contra, *Dion. Alex. Eus.* D.E. in Ps. ‖ om. *απο τ. μνη. b.*

3. *εισελθουσαι δε* BC*DL. 1. 33. *a.b.c.e. ff.l.* Memph. Theb. *Eus.* D.E. 493[a]. in Ps. 79[c]. | ‡*και εισελθουσαι* ς. AC[3]. rel. Vulg. *f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. Æth. (vid. Mar. xvi. 5.) — *ουχ*] *ουκ* C*. — *του κυριου* Vulg. *c.* Syr.Hcl. Memph. *Eus.* in Ps. | om. D. *a.b.e.f.ff.l.* Syrr. Crt.&Pst. Theb. *Eus.* D.E. — *Ιησου* Vulg. *c.f. Eus.* in Ps. | om. D. *a.b.e.ff.l. Eus.* D.E.

4. *και εγενετο* Memph.ed. rel. *Eus.* in Ps. 79[c]. | *εγενετο δε* C. Memph.MS. Theb. *απορεισθαι* BCDL. | ‡*διαπορεισθαι* ς. A. rel. *Eus.* in Ps. | *διαπορειν* 1. [h.F.] — *περι τουτο*] *περι αυτου* D. *Eus.* in Ps. | om. Theb. — *και ιδου b.e. Eus.* in Ps. | om. *και* D. Vulg. *a.c.f.ff.* Syr.Crt. Memph. Theb. — *ανδρες* ante *δυο* ABCLXΔ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓΛ. *a.f.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. *Eus.* in Ps. | ‡post ς. D. Vulg. *b.c.e.ff.* Syrr.Crt.& Pst. *Eus.* ad Mar. iv. 264. 265. 266. ad Mar. Suppl. 288 *bis.* 290 *bis.* 292. [h.F.] — *επεστησαν Eus.* in Ps. ad Mar. | *παρειστηκεισαν* C*(corr.[3]). — *εσθητι αστραπτουσῃ* BD. Latt. *Eus.* in Ps. ad Mar. iv. 265. Suppl. 288. 289. 290. 292. | ‡*εσθησεσιν αστραπτουσαις* ς. AC. rel. Syr.Hcl. Memph. Theb. | *εσθησεσιν λευκαις* L. et fulgebat vestimentum eorum Syrr.Crt.&Pst. (Æth.)

5. *εμφοβων δε γενομενων αυτων και κλινουσων* ABC. rel. | *ενφοβοι δε γενομεναι εκλειναν* D. *c.* | *εν φοβω δε γεν. αυτ. κ. κλιν.* X. | et timuerunt et inclinaverunt capita sua, et intuerunt in terram prae timore Syr.Crt. — *τα προσωπα* BC*DLX. 1. 33. G. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | ‡*το προσωπον* ς. AC[3]. rel. Latt. Memph. [Theb. Æth.] | (om. *το* Δ.) ‖ add. *αυτων* C*. *d.* (non D.) Memph. Theb. Arm. — *εις*] *επι* X. — *ειπαν* BCDL. | ‡*ειπον* ς. A. rel. *Eus.* in Ps. 79[c]. ad Mar. iv. 266. (*ειπεν* SUsic Λ.) ‖ praem. *οι δε* D. *c.* | post *αυτας* add. viri illi Syr.Crt. Syr.Hier. | (*τι ζητειτε κτλ.*] Quem quaeritis Jesum Nazarenum *c.*)

AB(C)D[II][N][P]. L X Δ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUVΓ Λ.
c cap. 18:32.
¶ C

ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; 6 οὐκ ἔστιν ὧδε, ‡ ἀλλὰ″ ἠγέρθη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, 7 c λέγων, ‡ Τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ″ ¶ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. 8 καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ,

τλη β 9 καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς.

τλθ ι 10 [ἦσαν δὲ] ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ ‡ Ἰωάνα″ καὶ Μαρία * ἡ″ Ἰακώβου[,] καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς † ἔλεγον πρὸς τοὺς § ἀποστόλους ταῦτα. 11 καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ‡ ταῦτα,″ καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. 12 [ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια † μόνα, καὶ ἀπῆλθεν πρὸς ‡ αὐτὸν″ θαυμάζων τὸ γεγονός.]

§ II

d ‖Mar. 16:12. ΠΓ′ 151 13 d Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμε-

tis viventem cum mortuis? 6 Non est hic, sed resurrexit: recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in Galilaea esset, 7 dicens quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum et crucifigi et die tertia resurgere. 8 Et recordatae sunt verborum eius, 9 (338, 2.) et regressae a monumento nuntiaverunt haec omnia illis undecim et ceteris omnibus. 10 (339, 10.) Erat autem Maria Magdalene et Iohanna et Maria Iacobi et ceterae quae cum eis erant, quae dicebant ad apostolos haec. 11 Et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista, et non credebant illis. 12 Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum, et procumbens vidit linteamina posita, et abiit secum mirans quod factum fuerat.

13 Et ecce duo ex illis ibant

---

6. *ουκ εστιν ωδε αλλα ηγερθη* Vulg. *f.g*[2]. *Eus.* in Ps. 79[c]. ad Mar. iv. 266. | om. D. *a.b.e.ff.l.* | resurrexit a mortuis *c.*
— *αλλα* BLX. 33. | ‡*αλλ'* ⸗. AC[3]. rel. *Eus.* in Ps. ad Mar. iv. | om. C*. *g*[2]. Syr.Pst. (vid. Matt. xxviii. 6.)
— *μνησθητε*] add. *δε* D. | Contra, *Eus.* in Ps. ad Mar.
— *ὡς* Syr.Hcl. *Eus.* in Ps. ad Mar. | *ὁσα* D. *c.ff.* Syrr.Crt.(&Pst.) *Tert.* adv. Marc. iv. 43.
— *ὑμιν Eus.* in Ps. ad Mar. *Tert.* | *ἡμιν* LX.
— *τῃ*] om. Δ.
7. *λεγων Eus.* ad Mar. iv. 266. *Tert.* adv. Marc. iv. 43. | om. D. *c.ff.* Æth. ‖add. vobis Syr.Crt.
— *ὁτι δει* post *τον υἱον του ανθρωπου* B C* ut vid.L. *a.* | ‡ante ⸗. AC[2]D. rel. (Latt.) vv. *Tert.* (*Eus.* ad Mar. iv.) (*ὁτι*] *οὑτως* 69.)
— *εις χειρ. ανθρ. ἁμαρτ.*] om. *a. Tert.*
— *ἁμαρτωλων*] om. D. *b.e.ff.l.*
— *αναστηναι*] *εγερθηναι* Δ. 33.
8. *αυτου* Vulg. *c.f.* | *αυτων a.b.e.ff.l.* illa Syr.Crt.
9. *απο του μνημειου* Vulg. *f. Eus.* ad Mar. Suppl. 291 *bis. Tert.* adv. Marc. iv. 43. | om. D. *a.b.c.e.ff.l.* Arm.
— *παντα hic* ABL. 1. 33. 69. GMSs. *Eus.* ad Mar. Suppl. *bis.* | ante *ταυτα* DXΔ EFHKUVΓΛ. *c.* | om. Syr.Crt. Theb. Æth.
9. *πασιν*] om. X. Syr.Crt. | (et caeteris discipulorum illorum Syr.Crt.)
10. *ησαν δε* B.*Mai.*LX. 33. rel. *c.* Syrr. Pst.&Hcl.* Arm. *Eus.* ad Mar. ii. 261. Suppl. 291. | *ην δε* 1. 69. KU. Vulg. *a.b.f.ff.* (Memph.) Theb. | om. AD (*non* Γ). Syr.Crt. Memph.MSS. Æth.
— *ἡ Μαγδαληνη*] post *Μαρια* D. Latt. Memph. Theb. | Contra, *Eus.* ad Mar. ii. et Suppl.
— *Μαρια Eus.* ad Mar. ii. et Suppl. | *Μαριαμ bis* 1.
— *Ιωανα* DL(B in cap. viii.) | ‡ *Ιωαννα* ⸗. AB *hic*(*Mai.*) rel. *Eus.* ad Mar. ii.
— *ἡ Ιακωβου* ABDXΔ. 1. 33. H*Tf.K MSUVΓ. Syr.Hcl. Theb. *Eus.* ad Mar. filia Jacobi Syr.Crt. Syr.Hier. *a prima manu.* mater Jacobi Syr.Pst. Syr.Hier. *a corr.* | *om. *ἡ* ⸗. L. 69. E FsGH[2]*Tf.*Λ. Memph.
— *ελεγον* (*ελεγαν* D.)] †praem. *αἱ* ⸗. X. rel. Vulg. *a.c.f.* Syrr. Pst.&Hcl.* Memph. Arm. | om. ABDLΔ. 1. EFG HM *sic.*Γ *ut vid. b.e.ff.* (Theb.) Æth. (h. 33.) | illae Syr.Crt.
— *τους*] *αυτους* D**Gr.* ‖mox *ταυτα* om. Syrr.Crt.&Pst.
11. *ενωπιον αυτων Eus.* ad Mar. Suppl. 286. | om. X. | om. *ενωπιον* 1.
— *ταυτα* BDL. Vulg. *a.b.c.e.* Syrr.Crt. & Pst. & Hcl. mg. (cod. Bars.) Memph. Theb. (Æth.) *Eus.* ad Mar. | ‡ *αυτων* ⸗. AIIX. rel. *f.* Syr.Hcl.txt. Arm.
12. om. ver. D. *a.b.e.l.* Syr.Hier. à pr. man. in unâ pericopâ (habet in aliâ) *Eus.* in Canone. | Contra, ABII. rel. Vulg. *c.f.ff.* vv. *Eus.* ad Mar. Suppl. iv. 287 *diserte passim.* 293. "*εἰσῆλθον οὗτοι εἰς τὸ μνῆμα καὶ τὰ ὀθόνια εἶδον μόνα*" *Eus.* ad Mar. Suppl. 286, ubi "*μόνα*" a Luca pendere videtur. (vid. Joh. xx. 5, seq.)
12. *οθονια*] †add. *κειμενα* ⸗. AII. rel. *Am.* rel. (vid. Joh. xx. 5, 6.) | post *μονα* L. Vulg.*Cl. c.f.ff.* Arm. Æth. | om. B. Syr.Crt. Memph. Theb. *Eus.* ad Mar. Suppl. 287.
— *μονα Eus.* ad Mar. Suppl. 287. | om. A. 69. K. *Am.* Harl. (vid. Joh. xx.)
— *απηλθεν*] *-θον* A. (vid. Joh. xx. 10.)
— *αυτον* BL. | ‡ *ἑαυτον* ⸗. A. rel. *Eus.* ad Mar. Suppl. (II hiat.)
13. *και ιδου Eus.* ad Mar. Suppl. 293. | om. D. *e.* (Æth.) ‖et visus est duobus ex iis in illa die cum ambularent Syr.Crt.
— *εξ αυτων*] post *ησαν* X. *a.* ‖*ησαν δε δυο πορευομενοι εξ αυτων* D. (*e.*)
— *ησαν πορευομενοι hic* A(D)IIL. rel. | post *ἡμερᾳ* B. Syrr.Crt.&Pst. Æth. *Eus.* ad Mar. Suppl.
— *ἡμερᾳ Eus.* ad Mar. Suppl. | *ὡρᾳ* AG.
— *σταδιους*] *μιλια* S*mg.* Æth.
— *εξηκοντα*] praem. *ἑκατον* IIN*K*. *Fuld. g*[1]. Syr.Hcl.mg. *MS.* (et ap. Bar. Hebr.) Syr.Hier. Arm.ed. | non habent

6. sed surrexit *Cl.* | 11. crediderunt *Cl.* | 12. sola posita *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

13. *ἐν αὐτ. τ. ἡμ. ἦσαν πορ.*

§α N

§β P

17. *καὶ ἐστε σκυθρωποί;*

¶ F

19. *Ναζωραίου*

¶ II

νοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην § *ἀπέχουσαν στα-*
δίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἰερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς·
14 §β *καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων*
τῶν συμβεβηκότων τούτων. 15 *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ*
ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συνζητεῖν, καὶ αὐτὸς † *Ἰησοῦς*
ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς· 16 *οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ*
αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. 17 *εἶπεν*
δὲ πρὸς αὐτούς, Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλ-
λετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες; (καὶ ‡ *ἐστάθη-*
σαν" σκυθρωποί·) 18 *ἀποκριθεὶς δὲ* † *εἷς* ‡ *ὀνόματι"*
Κλεόπας, εἶπεν πρὸς αὐτόν, Σὺ μόνος παροικεῖς †
Ἰερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν
ταῖς ἡμέραις ταύταις; 19 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ποῖα;*¶
οἱ δὲ ‡ *εἶπαν" αὐτῷ, Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ* ‡ *Ναζαρη-*
νοῦ," ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ
λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ¶ *καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ,*
20 *ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ*

ipsa die in castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Hierusalem, nomine Emmaus, 14 et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus quae acciderant. 15 Et factum est dum fabularentur et secum quaererent, et ipse Iesus appropinquans ibat cum illis: 16 oculi autem eorum tenebantur ne eum agnoscerent. 17 Et ait ad illos, Qui sunt hi sermones quos confertis ad invicem ambulantes, et estis tristes? 18 Et respondens unus, cui nomen Cleopas, dixit ei, Tu solus peregrinus es in Hierusalem et non cognovisti quae facta sunt in illa his diebus? 19 Quibus ille dixit, Quae? Et dixerunt, De Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta potens in opere et sermone coram deo et omni populo, 20 et quomodo eum tradiderunt summi sacerdotum et

---

ABDN *corr.*(?[1].)L. rel. (Latt.) Syrr. Crt.Pst.&Hcl.txt. Memph. Theb. septem *e.* (i.e. ut vid. *stadia* pro *milliariis*). sexaginta milliaria Æth. centum quinquaginta Arm. 1 MS.

13. ἡ ὀνομα Εμμαους] ante απεχ. Syrr. Crt.&Pst. | ονοματι Ουλαμμαους D. | nomine Cleofas et Ammaus *b.* nomine Ammaus et Cleofas *e.*(*ff.*) ‖de nominibus discipulorum vid. ad ver. 18. Smg.Vmg.

14. και αυτοι ὡμιλουν Vulg. *a.b.f.ff.* ὡμιλουν δε D. *c.e.* (Theb.) | om. αυτοι Syr.Crt. Æth.

— προς αλληλους Vulg. *c.e.f.* *Orig.* i. 434[b]. | om. Λ. *a.b.ff.* | προς ἑαυτους D.

— των συμ. *Orig.* i. | om. των D*.

15. και συνζητειν] om. Syr.Crt.

— και αυτος AB[2]*Rl.*CNP. rel. Vulg. *b.f.ff.* | om. και B**Rl.Mai.*ed.1. *c.e.* Syr. Crt. Theb. | αυτους B*Mai.** ed.1. | om. αυτος D. *a.c.e.* Syr.Crt. Theb. Æth. (II hiat.)

— Ιησους] †praem. ὁ ⸗. DNP. rel. | om. ABL. (h. II.)

17. ειπεν δε] ὁ δε ειπεν D. *c.e.* *Orig.* i. 434[b]. (om. δε G.)

— προς αυτους *Orig.* i. | om. D.

— αντιβαλλετε *Orig.* i. | αντιβαλετε X G. | αμφιβαλλετε 33. (*non* 69.)

— αλληλους *Orig.* i. | ἑαυτους D.

— περιπατουντες Vulg. *f.g*[1]. *Orig.* i. | om. *a.b.c.e.ff.l.* Syr.Crt.

17. και εσταθησαν A**ut vid.*B(L). *e.* Memph. Theb. Æth.*Rom.* (εστησαν L.) ‖και εστ. σκυθρ.] om. Syr.Hier. | ‡και εστε ⸗. A[2]II*e spat.*NP. rel. (Latt.) rel. Æth.ap.Platt. | om. D. (*Orig.* i. ut vid.)

18. εις] †praem. ὁ ⸗. A. rel. | om. B *Mai.*DNPL. 1. 69. E*Λ. Arm. [II. n. l.] | τις X. ‖add. εξ αυτων IIP. 33. 69. *a.b.f.ff.l.* Syr.Crt.&Pst.&Hcl. Syr.Hier. Memph.W. Theb. Arm. Æth. Dixit ei unus ex eis (om. αποκρ.) Syr.Crt. | Contra, ABDN. rel. Vulg. *c.e.* Memph.Schw.

— ονοματι BNLX. *b.* | ‡ᾧ ονομα ⸗. A DP. rel. (Latt.) [II n. l.] | ᾧ ονοματι 69 *Scr.*

— Κλεοπας] Κλεωπᾶς K. Theb. Arm. ‖Smg. habet ὁτι ὁ μετα του Κλεωπα πορευομενος Σιμων ην, ουχ ὁ Πετρος αλλ' ὁ ἑτερος. Vmg. habet ὁ μετα Κλεοπᾳ Ναθαναηλ ην, ὡς εν παναριοις ὁ μεγας εφη Επιφανιος. Κλεοπας ανεψιος ην του Σωτηρος, δευτερος επισκοπος Ιεροσολυμων. nomina Σιμων et Κλεοπας habet *Orig.* i. 434[b]. 438[d]. iii. 274[b]. iv. 8[a]. 11[b].

— μονος] μονοις D *e corr.*[1].

— Ἰερουσαλημ] †praem. εν ⸗. 69. Λ. Latt. rel. *Orig.* iv. 8[a]. *Hil* 221[a]. extra Syr.Hcl. | om. AB.*Mai.*D*Gr.*IINPLX Δ. 1. 33. EFGHKMSUVΓ.

— και Vulg. *f.* Syr.Hcl. rel. *Orig.* iv. *Hil.* | om. D. *a.b.c.e.ff.* Syrr.Crt.&Pst.

18. εν αυτῃ *Orig.* iv. *Hil.* | om. L. ‖εν ταις ἡμ. ταυτ.] om. Syr.Crt.

19. και ειπεν αυτοις] ὁ δε ειπεν αυτῳ D. (Theb.) quibus ille dixit Vulg. *b.f.* ille autem dixit illis *c.e.* Theb.

— οἱ δε ειπ. αυτῳ] om. D.

— ειπαν BII. 33. | ‡ειπον ⸗. ANP. rel.

— αυτῳ] om. 1. Vulg. *a.b.c.e.f.* Arm. Æth.

— Ιησου] praem. του Λ.

— Ναζαρηνου BIIL. *Orig.* iv. 8[b]. (ap. de la Rue.) | ‡Ναζωραιου ⸗. ADNP. rel. *Orig.* iv. (ap. Huet.)

— ὁς] ὡς K.

— ανηρ] om. *a.b.f.*

— εργῳ και λογῳ *Orig.* iv. | λογῳ και εργῳ D. Syr.Pst. Æth.

— λογῳ] praem. εν A. *c.* | Contra, *Orig.* iv.

— εναντιον *Orig.* iv. | ενωπιον D. *c.e.l.*

20. ὁπως τε Vulg. *ff.* *Orig.* iv. 8[b]. | ὡς D. *a.b.c.e.f.* Memph. | "et" tantum Syrr.Crt.&Pst. "quam" Theb.

— παρεδωκαν αυτον BNL. rel. *Orig.* iv. | αυτον παρεδωκ. AP. 1. 69. K. Vulg. (*a.b.*)*c.*(*e.*)*f.* (om. αυτον *l.*) | τουτον παρεδ. D.

— και οἱ αρχ.] om. *a.ff.* et omnis populus *b.*

---

16. illorum *Cl.* | 18. Cleophas *Cl.* | 20. sacerdotes *Cl.*

ABD(N)P. LXΔ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓΛ.

¶ N

ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν· [21] ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ. ἀλλά γε * καὶ″ σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην¶ ἡμέραν ἄγει [σήμερον] ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. [22] ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ‡ ὀρθριναὶ″ ἐπὶ τὸ μνημεῖον, [23] καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. [24] καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτως καθὼς † αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. [25] Καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται· [26] οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; [27] καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ ‡ Μωυσέως″ καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, ‡ διερμήνευσεν″ αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ αὐτοῦ. [28] καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπο-

27. διερμήνευεν

principes nostri in damnationem mortis et crucifixerunt eum. [21] Nos autem sperabamus quia ipse esset redemturus Israhel: et nunc super haec omnia tertia dies hodie quod haec facta sunt. [22] Sed et mulieres quaedam ex nostris terruerunt nos, quae ante lucem fuerunt ad monumentum, [23] et non invento corpore eius venerunt dicentes se etiam visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere. [24] Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum, et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero non invenerunt. [25] Et ipse dixit ad eos, O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus quae locuti sunt prophetae. [26] Nonne haec oportuit pati Christum et ita intrare in gloriam suam? [27] Et incipiens a Mose et omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis quae de ipso erant. [28] Et appropinquaverunt cas-

---

20. ἡμων *Orig.* iv. | ὑμων LU. | om. Syr.Pst. Memph.W.& MS. Theb. Æth.
21. ηλπιζομεν ADNL. rel. *Orig.* iv. 8^{b}. | ελπιζ. B*.*Mai.*(ed.1.)PΛ. 69. Δ. ηλπιζωμεν X *sic.* -ζαμεν B**Rl.Mai.*
— εστιν *Orig.* iv. | ην D. *c.e.*
— αλλα γε και BDLΔ. 1^{R}. 33. Syr.Hcl. mg. Arm. | *om. και ⸗. ANP. rel. *a.* vv. | et nunc Vulg. *b.c.f.ff.* simul autem *e.*
— συν π. τουτ.] om. *c.l.* Syrr.Crt.&Pst. (ad fin. ver. *a.b.ff.*)
— ταυτην] om. D. Vulg. *a.b.c.e f.*
— ἡμεραν] in mg. Δ.
— σημερον A(D)P. rel. | om. BL. 1. Syrr.Crt.& Pst. Arm. | σημεραν *sic* ante αγει D.
— εγενετο] γεγονεν D.
— ταυτα] add. παντα Syrr.Crt.&Pst.
22. τινες] om. S.
— εξ ἡμων] om. D. Æth. (ex iis Theb.)
— εξεστ. ad fin. ver.] proficiscebantur ad sepulchrum locum ubi ponebatur (om. caet.) Syr.Crt.
— γενομεναι] γεναμεναι B. γενωμ. 69* *Scr.*
— ορθριναι ABDLΔ. 1. K*. | ‡ορθριαι ⸗. P. rel.
23. ηλθον] -θαν B**Rl.Mai.*
— και οπτασιαν Syr.Hcl. | om. και D. *c.e.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. Æth. ‖ οπτ. αγγ.] αγγελους Syrr.Crt.&Pst.
23. οἱ λεγουσιν] αἱ λεγουσαι 69. Syr.Crt. ‖ praem. ibi, et attonitae sunt, Syr.Crt. praem. ibi Syrr.Pst.&Hcl.*
24. ab init.] et quoque Syrr.Crt.&Pst.
— απηλθον] -θαν L. | απελθοντες Δ. (om. και ante εὑρον Memph. MS. Theb.)
— τινες] add. εκ D. Latt. Syrr.Crt.Pst. &Hcl. Arm.
— καθως] ὡς D.
— αἱ γυν.] †praem. και ⸗. AP. rel. Syr.Hcl. Memph. | om. και BD. Latt. Syrr.Crt.(&Pst.) Theb. Arm. Æth.
— ειπον] ante αἱ γυναικες D. *c.e.* Syrr. Crt.&Pst.
— ειδον] ειδομεν D. *e.* (invenerunt Vulg.)
25. και αυτος] ὁ δε D. *c.e.* (Theb.) | Jesus Syrr.Crt.&Pst.
— αυτους] ἑαυτους A.
— του πιστευειν] om. D.
26. ουχι] ὁτι D.
27. αρξαμενος] praem. ην D. *a.b.c.e.ff.g*^{2}. (Syrr.Crt.& Pst.) | add. loqui illis Syr. Crt.
— Μωυσεως BLX. 33. K. | ‡Μωσεως ⸗. ADP*Tf.* rel.
— απο 2°.] om. D. Latt.
— των προφ.] om. των Δ. ‖ add. και Syrr.Crt.&Pst.
— διερμηνευσεν B.*Bly.Bch.*L. (διηρ. B *Mai.*) | διηρμηνευσεν M. | διερμηνευεν AP*Tf.*XΔ. 1. 33. 69. GU *sic.*Γ*Tf.*Λ*Tf.* (διαερ. P*Knit.*) | ‡διηρμηνευεν ⸗. EHK. Vulg. *f.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl. | ἑρμηνευειν D. | interpretans *a.b.c.e.ff.*
27. αυτοις] add. τι ην L. 1. 33. (Memph.)
— πασαις] om. D. *g*^{1}. Memph.MS.
— τα] om. L. *a.c.e.* Arm.
— αυτου *Elz.* DLX. 1. 33. 69. EM *sic*V. | ἑαυτου *St.* 3. AB.*Mai.*PΔGsHKSs UΓΛ. Syrr.Crt.&Pst.
28. ηγγισαν] ηγγικαν B.
— προσεποιησατο ABDL. 1. Vulg. *b.c. e.f.ff.g*^{1}. (Syr.Crt.) | ‡προσεποιειτο ⸗. PX. rel. *a.* Syrr.Pst.&Hcl. [Memph. Theb.]
— πορρωτερον AB. | ‡πορρωτερω ⸗. D(P)L. rel. (πορροτ. P*Tf.*)
29. παρεβιασαντο] παραβιασαντο D*. | παρεβιαζοντο P*Tf.*M. (-σατο L.) ‖ και.... λεγοντες] et coeperunt illi rogare eum ut cum eis maneret. Syr.Crt.
— μεινον] μειναι 69.
— ὁτι προς ἑσπ. ad fin. ver.] nam prope adfuit quum fierent tenebrae Syr.Crt.
— εστιν Vulg. *f.* | om. D. *a.b.c.e.ff.l.* Syr.Pst.
— ηδη post κεκλικεν B(P e spat.)L. 1. 33. Latt. Memph. (ante προς ἑσπ. Syr.Hcl. | post ἡμερα Syr.Pst.) | *om.

---

21. dies est hodie *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ρεύοντο, καὶ αὐτὸς ‡προσεποιήσατο″ ‡πορρώτερον″ πορεύεσθαι· [29] καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες, Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶν καὶ κέκλικεν *ἤδη″ ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. [30] καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. [31] αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. [32] καὶ ‡εἶπαν″ πρὸς ἀλλήλους, Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν [ἐν ἡμῖν] ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ † ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;

29. κέκλ. [ἤδη]

tello quo ibant, et ipse finxit se longius ire, [29] et coegerunt illum dicentes, Mane nobiscum, quoniam advesperascit et declinata est iam dies. Et intravit cum illis. [30] Et factum est dum recumberet cum illis, accepit panem et benedixit ac fregit, et porrigebat illis: [31] et aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum: et ipse evanuit ex oculis eorum. [32] Et dixerunt ad invicem, Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via et aperiret nobis scripturas?

152 [33] Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ εὗρον ‡ἠθροισμένους″ τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, [34] λέγοντας ὅτι ‡″Οντως ἠγέρθη ὁ κύριος," καὶ ὤφθη Σίμωνι. [35] καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου. [36] [e] ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς † ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς,

[33] Et surgentes eadem hora regressi sunt in Hierusalem, et invenerunt congregatos undecim et eos qui cum ipsis erant, [34] dicentes, quod surrexit dominus vere et apparuit Simoni: [35] et ipsi narrabant quae gesta erant in via, et quomodo cognoverunt eum in fractione panis. [36 (340, 9.)] Dum haec autem locuntur, Iesus stetit in medio eorum et dicit eis,

e ‖Mar. 16:14. ‖Jo. 20:19, seq.

ϛ. ADP*Tf. c.* Syr.Crt. Theb. Arm. Æth.

29. του μειναι] om. Vulg. *ff.l.* | om. του D. ‖add. εκει Arm.
— συν αυτοις] μετ' αυτων D.

30. κατακλιθηναι] ανακλιθηναι L. | κατακλισθηναι EG.
— μετ' αυτων] om. D. *e.* Syr.Crt.
— τον αρτον] *Orig.* i. 438ᵈ. | om. τον D. *Eus.* ad Mar. Suppl. 293.
— ευλογησεν BPL. 69. rel. *Orig.* i. | ηυλογησεν AD.
— κλασας *Orig.* i. | om. D.
— επεδιδου *Orig.* i. | προσεδιδου D.

31. ab init.] Et statim Syrr.Crt.&Pst.
— αυτων δε διηνοιχθησαν οι οφθαλμοι] διηνοιχ. αυτων οι οφθ. *Orig.* i. 434ᵇ. | λαβοντων δε αυτων τον αρτον απ' αυτου ηνυγησαν οι οφθαλμοι αυτων D. *c.e.* (*Orig.* i. 438ᵈ. *al.*)

32. και ειπ.] οι δε ειπ. D. *c.e.*
— ειπαν BL. 33. | ‡ειπον ϛ. ADP. rel.
— αλληλους] εαυτους D.
— ουχι] ουχ 69 *Scr.*
— ημων καιομενη ην *Orig.* ii. 610ᵉ. 693ᵉ. (e cat.) iii. 274ᵇ *bis.* iv. 11ᵇ. 177ᵉ. *Orig. Int.* saepe. (καιομενη habet Syr.Hcl.mg. *Graecè.*) | ην ημων κεκαλυμμενη D. *c*(excaecatum). *e*(exterminatum). *l*(obtusum). | "gravatum" habent Syr.Crt. Theb. (Arm.)
— εν ημιν APL. rel. vv. *Orig.* ii. 610ᵉ. 693ᶠ(e cat.) iv. 11ᵇ. *Orig. Int.* ii. 95ᵉ. 143ᵃ. 156ᵇ. 174ᶜ. 177ᵃ. 243ᵉ. 432ᵈ. 693ᵇ. iii. 67ᵉ. 113ᵈ. iv. 592ᵇ. | ante καιομενη *a.b.f.* | om. BD. *c.* Syr.Crt. *Orig.* iii. 274ᵇ. iv. 11ᵇ. 178ᵃ. *Orig. Int.* iii. 20ᵈ.

32. ως ελαλει ημιν *f.* | om. *a.b.c.e.ff.l.* Syr.Crt. *Orig.* iii. 274ᵇ. iv. 11ᵇ. 178ᵃ. *Orig. Int.* 11ᶦᵉˢ. | om. ημιν Vulg.
— ελαλει] ελαλησεν A.
— εν τη οδω *Orig.* iii. 274ᵇ. iv. 11ᵇ. 178ᵃ. *Orig. Int.* ii. 421ᵃ. 693ᵇ. iii. 20ᵈ. | om. *Orig. Int.* 8ᶦᵉˢ.
— οδω] †add. και ϛ. AP. rel. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | om. BDL. 33. *a.b.c.e.* Syr.Crt. Memph. Theb.
— ως] om. Vulg. *f.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. (πως E*Tf.*)
— διηνοιγεν AP. rel. *Orig.* iv. 11ᵇ. 178ᵃ. | διηνυγεν B*Rl.Mai.Δ. | ηνυγεν D.

33. αναστας] add. λυπουμενοι D. *c.e.* Theb. | Contra, *Eus.* ad Mar. Suppl. 293.
— ηθροισμενους BD. 33. *Eus.* ad Mar. Suppl. | ‡συνηθροισμενους ϛ. APL. rel. ‖mox ενδεκα] add. apostolos *f.* discipulos *e.*

34. λεγοντας] λεγοντες D. Arm. ut vid. (vv. ancc.)
— οντως ηγερθη ο κυριος BDPL. 1. *a.c.* (*f.*)(*ff* ap. Blanch.) Syrr. Crt.&Pst. Memph. Arm. Æth. *Eus.* ad Mar. Suppl. 287. | ‡ηγερθη ο κυριος οντως ϛ. A. rel. Vulg. *ff*(ap. Sabat.) Syr. Hcl. (om. οντως *b.e.l.*) [Theb. h.]

34. Σιμωνι] Σημῳ L.

35. ως] πως E* *sic.* | οτι D. *c.e.*
— τα εν τη οδω] omnia in via Syr.Hier.
— αυτοις] om. Syr.Crt.

36. λαλουντων *Eus.* ad Mar. Suppl. 293. | λεγοντων 69.
— αυτος] om. Vulg. *ff.* Syrr.Crt.&Pst. ‖†add. ο Ιησους ϛ. A(X). rel. *Am. f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Eus.* ad Mar. Suppl. (om. ο X.) | add. post εστη P. Vulg.*Cl. ff.* (post αυτων Æth.) | add. ο κυριος H. *c.* | om. BDL. *a.b.e.* Syr.Crt. Theb.
— εστη *Eus.* ad Mar. Suppl. 293 *bis.* | εσταθη D. (inventus est stans Syr.Crt.)
— εμμεσῳ APLM.
— αυτων *Eus.* ad Mar. Suppl. | των μαθητων αυτου Γ.
— και λεγει αυτοις, ειρηνη υμιν ABPL. rel. Vulg. *c.f.* vv. *Eus.* ad Mar. Suppl. 293 *bis.* | om. D. *a.b.e.ff.l.* ‖add. εγω ειμι μη φοβεισθε PG. Vulg. *c.f.g*ˡ. Syrr. Pst. & Hcl. Memph.W. Arm. (Æth.) vid. Joh. vi. 20. | *non habent* A BDL. rel. *a.b.e.ff.l.* Syr.Crt. Memph. MS. Theb.

28. se finxit *Cl. Am.*** | 29. inclinata *Cl.* | 30. cum eis *Cl.* | 33. cum illis *Cl.* | 36. autem haec *Cl.* | stetit Jesus *Cl.*

A B [C] D [N] (P). L X Δ. 1. 33. 69. (E)[F](G)HKMSUV ΓΛ.
37. θροηθέντες
¶ P
38. [διὰ]τί
§ N
τμα θ
¶ Theb.
¶ G
τμβ ι
¶ Syr. Crt.
§ F

Εἰρήνη ὑμῖν. 37 πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν.¶ 38 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί τεταραγμένοι ἐστέ; καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ‡ τῇ καρδίᾳ" ὑμῶν; 39 ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι ‡ ἐγώ εἰμι αὐτός". ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε ὅτι § πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. 40 [καὶ τοῦτο εἰπὼν ‡ ἔδειξεν" αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.] 41 ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς ¶ καὶ θαυμαζόντων,¶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἔχετέ τι βρῶσιμον ἐνθάδε; 42 οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, [καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου.] 43 καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν. 44 εἶπεν δὲ ‡ πρὸς αὐτούς," Οὗτοι οἱ λόγοι¶ * μου" οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς § ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ ‡ Μωυσέως" καὶ * [τοῖς]" προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. 45 τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν

Pax vobis: ego sum, nolite timere. 37 Conturbati vero et conterriti existimabant se spiritum videre. 38 Et dixit eis, Quid turbati estis et cogitationes ascendunt in corda vestra? 39 Videte manus meas et pedes, quia ipse ego sum: palpate et videte, quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis habere. 40 Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus et pedes. 41 (341, 9.) Adhuc autem illis non credentibus et mirantibus prae gaudio, dixit, Habetis hic aliquid quod manducetur? 42 At illi optulerunt ei partem piscis assi et favum mellis: 43 et cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis. 44 (342, 10.) Et dixit ad eos, Haec sunt verba quae locutus sum ad vos cum adhuc essem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia quae scripta sunt in lege Mosi et prophetis et psalmis de me. 45 Tunc aperuit illis sensum ut

37. πτοηθεντες δε A(D)PL. rel. | θροηθεντες δε B. | αυτοι δε πτοηθεντες D. (Syrr.Crt.& Pst.)
— εμφοβοι] εντρομοι 1,
— γενομενοι] add. οἱ μαθηται 69.
— εδοκουν] add. ουν G.
— πνευμα *Eus.* ad Mar. Suppl. 294. | φαντασμα D. *Tert.* adv. Marc. iv. 43.
38. και ειπεν Vulg. *f.* | ὁ δε ειπεν D. (*b.*) *c.e.*(*ff.*) qui dixit *a.*
— αυτοις] add. Jesus Syrr. Crt. & Pst. Æth.
— δια τι AX. rel. *a.b.c.e.f.* | τι BΛ²*Tf.* "quid" *Tert.* adv. Marc. iv. 43. | ινα τι DL. | om. Λ²*Tr.* Vulg.
— διαλογισμοι] λογισμοι ΔH.
— τῃ καρδιᾳ (?A*)BD. *a.b.c.e.ff.l.* Theb. Æth. | ‡ταις καρδιαις ⸗. A *nunc* L. rel. Vulg. *f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. *Tert.* (*Hil.* 500e.)
39. μου 2°.] om. L. 1. 33. Vulg. *c.e.f.ff.* Syr.Hcl. *Eus.* in Ps. 83c. *Tert.* adv. Marc. iv. 43. *Hil.* 500e.
— ὁτι εγω ειμι αυτος BL. 33. (*a.*)*b.f.l.* (Æth.) | ὁτι εγω αυτος ειμι D. Vulg. *Cl. c.e.*(*ff.*) Arm. *Tert.* | ‡ὁτι αυτος εγω ειμι ⸗. AX. rel. *Am.* Syr.Hcl. *Eus.* in Ps. *Hil.* (om. αυτος Syrr.Crt. &Pst. Memph. Theb.)
— με (*c.*) | om. D. (Latt.) Syrr.Crt.& Hcl.† Syr.Hier. *Hil.*
— ιδετε] ιδατε L.
— ψηλαφησετε 69 *Scr.*

39. ὁτι 2°.] το D *Gr.*
— πνευμα] add. και B(**Mai.*ed.2.)
— σαρκα και] και σαρκας post εχει D. | om. *Tert.* adv. Marc. iv. 43. de Car. Chr. 5. *Hil.* 437e. 500e.
— οστεα AB. rel. | οστα DN. 33.
40. om. ver. D. *a.b.e.ff.l.* Syr.Crt. | Contra, Vulg. *c.f.* Syrr. Pst. & Hcl. rel. *Eus.* ad Mar. Suppl. 294. (vid. Joh. xx. 20.)
— εδειξεν BNLX. 1. 33. GH. | ‡επεδειξεν ⸗. A. rel.
41. αυτων *Eus.* ad Mar. Suppl. 294 *bis.* | αυτω A.
— απο της χαρας] post και θαυμαζοντων A. Vulg. *a.b.c.e.l.* | Contra, BDN. rel. *f.* vv. *Eus.* ad Mar. Suppl. (prae timore illorum et prae gaudio illorum Syr.Crt.)
— αυτοις (*c.e.*) *Eus.* ad Mar. Suppl. | om. D. Vulg. *a.b.l.* ‖add. Jesus *c.*
42. οἱ δε *Eus.* ad Mar. Suppl. 294. | και D. *e.* Syr.Crt.
— αυτῳ] αυτον Γ.
— και απο μελισσιου κηριου NX. rel. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst.&Hcl.* Memph. MSS. Arm. Æth. *Just.* (s. *Pseudo-Just.*) και ἐφάγη κηρίον και ἰχθύν. de Res. 9. et porrexerunt ei et favum mellis *c.* et mel purum Æth. | om. A BDL. *e.* Syr.Hcl.*txt.* Memph.MS. *Clem.* 174. (vid. *Orig.* iii. 477c.) *Eus.* ad Mar. Suppl. 294. 295. ὀπτοῦ δὲ ἰχθύος μέρος ἦν, και λαβὼν κτλ. *Cypr. Alex.* (ap. Mai. 442.) | μελισσιου] μελισσου Δ. om. *a.b.* | κηριου] κηριον X. 69 *Scr.* E*.
43. αυτων *Eus.* ad Mar. Suppl. 294. | παντων A.
— ad fin.] add. και τα επιλοιπα εδωκεν αυτοις K. (Vulg. *c.l.*) (Syrr.Crt.&Hcl.) Syr.Hier. Memph.W. Arm. Æth. (και λαβων Syrr.Crt.& Hcl.* Syr.Hier.) | Contra, MSS. *ff.* Syr.Pst. Memph.MS.
44. ειπεν δε Syr.Hcl. Memph. | και ειπεν D. Vulg. *a.c.f.ff.* Syr.Pst. Æth. [*b.*] [Syr.Crt.]
— προς αυτους BLX. 33. Vulg. *b.c.f. ff.l.* | ‡αυτοις ⸗. ADN. rel. *a.e.*
— μου post λογοι AB.*Mai.*DNLX. 33. K. Memph.W.& MS. *Hil.* 504e. | *om. ⸗. Δ. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. rel. Memph.Schw. *Iren.* 206. *Cypr.* 277.
— ετι ων] εν ᾧ ημην D. *Iren. Cypr. Hil.*
— ὑμιν] ἡμιν 69*Scr. Γ.
— πληρωθηναι] πλησθηναι D*.
— παντα] ἁπαντα B.
— Μωυσεως BDNLX. 33. KV. | ‡Μωσεως ⸗. A. rel.
— τοις ante προφηταις B(L εν τοις). Memph. | *om. ⸗. ADN. rel.
— και ψαλμοις] om. 1. F.
45. διηνοιξεν] διηνυξεν D.

39. ego ipse *Cl.* | 44. *om.* ad vos *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. (C.) P. H. Memph. (Theb.) Arm. Æth.
§ C
¶ E
¶ N
49. *δύν. ἐξ ὕψ.* f‖Mar. 16:19. ‖Act. 1:9-12.
53. om. *αἰν. καὶ s.* om. *καὶ εὐλογ.*

νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· § καὶ εἶπεν αὐτοῖς [46] ὅτι Οὕτως γέγραπται † παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, [47] καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν¶ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ‡ ἀρξάμενοι″ ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. [48] ὑμεῖς † [ἐστε] μάρτυρες τούτων. [49] καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ‡ ἐξαποστέλλω″ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ¶ καθίσατε ἐν τῇ πόλει † ἕως οὗ ἐνδύσησθε ‡ ἐξ ὕψους δύναμιν″. [50] f Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς † ἕως ‡ πρὸς″ Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. [51] καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν. [52] καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης· [53] καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ [αἰνοῦντες καὶ] εὐλογοῦντες τὸν θεόν.†.

intellegerent scripturas, [46] et dixit eis quoniam Sic scriptum est, et sic oportebat Christum pati et resurgere a mortuis die tertio, [47] et praedicari in nomine eius paenitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Hierosolyma. [48] Vos autem estis testes horum. [49] Et ego mitto promissum patris mei in vos: vos autem sedete in civitate, quoad usque induamini virtutem ex alto. [50] Eduxit autem eos foras in Bethaniam, et elevatis manibus suis benedixit eis. [51] Et factum est dum benediceret illis, recessit ab eis, et ferebatur in caelum. [52] Et ipsi adorantes regressi sunt in Hierusalem cum gaudio magno, [53] et erant semper in templo laudantes et benedicentes deum. Amen.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

45. *τον νουν του συν.*] om. Λ.
— *συνιεναι*] *συνειναι* B *Blan.*(**Mai.* ed. 2.) | *συνιαναι* H*.
46. *γεγραπται*] †add. *και οὑτως εδει* ☽. AC²N. rel. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. (Arm. *om. οὑτ. γεγρ. και*). *Cypr.* 277. | om. BC*DL. *a.b.c.e.ff.l.* Memph. Æth. *Iren.* 206. *Hil.* 407ᵉ.
— *παθειν*] post *τον χριστον* D. Vulg. *a.b.c.e.f.* Memph. *Iren. Cypr. Hil.*
— *εκ νεκρων*] om. D. | Contra, *Iren. Cypr. Hil.*
— *τῃ τριτῃ ἡμερᾳ* Vulg. *a.c.e. Cypr. Hil.* | om. *b.ff.l. Iren.* 206.
47. *αυτου*] *μου* 33.
— *και αφεσιν* ACDN. rel. vv. *Cypr. Hil.* 407ᵉ. (*μεταν. και*] om. *Iren.* 206. 262.) | *εις αφεσιν* B. Syr.Pst. Memph. (vid. Mar. i. 4. Luc. iii. 3.)
— *εις παντα Iren.* 206. *Hil.* 407ᵉ. | *ὡς επι παντα* D. *c.e.*
— *παντα τα*] om. *τα* Δ. | *πάντα sic* Λ.
— *αρξαμενοι* BC*NLX. 33. Cod. Gr. laudatus in mg. Syr.Hcl.*MS.* Memph. Æth. | ‡*αρξαμενον* ☽. AC³Δ*. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | *αρξαμενων* D Δ². | *αρξαμενος* S. | (*αρξαμενην* 1 *Wtst.*) incipientibus Vulg. *b.f.ff.* incipiens *a.c.e.l.*
48. *ὑμεις*] †add. *δε* ☽. AC²(D)N. rel. Vulg. *a.b.f.ff.* Syr.Hcl. et vos *c.e.* Syr.Pst. | om. BC*L. Memph. | *και ὑμεις δε* D.
48. *εστε* ante *μαρτυρες* AC³NL. rel. *Am. a.b.c.e.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | post C*. Vulg.*Cl. ff.* | om. BD. Æth.
49. *και ιδου εγω* ABCN. rel. *f.* Syr.Hcl. | om. *ιδου* DL. 33. Latt. Syr.Pst. Memph. (*καγω* L. 33.) | *και εγω ιδου* 1.
— *εξαποστελλω* B(L)XΔ. 33. (-*ελω* L. *Tol. a.g².*) | ‡*αποστελλω* ☽. ACDN. rel.
— *του πατρος*] om. D. *e.*
— *πολει*] †add. *Ιερουσαλημ* ☽. AC²X. rel. *f.* Syrr.(Pst.)&Hcl. Arm. Æth. | om. BC*DL. Latt. Memph.
— *οὐ*] *ὁτου* D. 1. (*αν Eus.* in Es. 483ᵇ.)
— *ενδυσησθε*] *ενδυσασθε* 1ᴿ.
— *εξ ὑψους* ante *δυναμιν* BC*L. 33. *Eus.* in Es. 483ᵇ. c. Mcl. 172ᶜ. | ‡post ☽. AC²D. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth.
50. *εξηγαγεν δε*] *και εξηγ.* L. Syr.Pst. Memph.MS. | *εξηγ. τε* Γ *Tf.*
— *αυτους*] †add. *εξω* ☽. AC³D. rel. Latt. Syr.Hcl. Æth. | om. BC*L. 1. 33. *a.e.* Syr.Pst. Memph. Arm.
— *ἑως a.* rel. | om. D. Vulg. *b.c.e.f.ff.l.*
— *προς* BC*DL. 1. 33. *a.* | ‡*εις* ☽. A C³. rel. Vulg. *b.c.f.ff.l.* (quasi *e.*)
— *και επαρας*] *επαρας δε* D.
— *αυτου*] om. D. *ff.* | add. *εις τον ουρανον* X.
— *ευλογησεν*] *ηυλογησεν* D.
51. *διεστη*] *απεστη* D.
— *αυτων*] *-τω* A*(corr.¹.)
— *και ανεφερετο εις τον ουρανον* ABCL. rel. Vulg. *c.f.* vv. | om. D. *a.b.e. ff.l.*
52. *προσκυνησαντες αυτον* (Vulg. *c.* om. *αυτ.*)*f.* vv. | om. D. *a.b.e.ff.l.*
— *μεγαλης*] om. B**Rl.Mai.*(add.¹.*Mai.*)
53. *εν τῳ ἱερῳ*] om. A*.
— *αινουντες και* AC²D. rel. Latt.(om. *και* vid. infra) vv. | om. BC*L. Memph.
— *και ευλογουντες* Vulg. *c.* vv. (*-τας* F.) | om. D. *a.b.e.ff.l.*
— ad fin. †add. *αμην* ☽. AB.*Mai.*C². rel. Vulg. et *Am. Tol. c.* Syrr.Pst.& Hcl. Æth. | om. C*DL. 1. 33. *For. Fuld. a.b.e.ff.l.* Syr.Hier. Memph. Arm.

Subscriptio, *κατα Λουκαν* B. | *ευαγγελιον κατα Λουκαν* A²CLΔ. 33. (K)(S)U(Λ). | *ευαγγελιον κατ Λουκαν επληρωθη· αρχεται κατ Μαρκον* D. | *Τε. τ. κατ. Λο. ευα. στι. βω* H. ‖add. *στι. βω. τὸ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγέλιον ἐξεδόθη μετὰ χρόνους ιε τῆς τοῦ χῦ ἀναλήψεως* K. | add. *εξεδ. μετα χρον. κ. τ. ε. εχει στι. βω* S. | add. *εγραφη και αντεβληθη ὁμοιως εν στιχοις βχοζ. κεφλ. τμβ.* Λ. | nihil habent A*X. 1. 69. F MΓ. | hiant EG.

46. tertia die *Cl.* | 48. testes estis *Cl.* | 49. virtute *Cl.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΗΝ.

A B [C] D. L X Δ. (Frag. Mosq.) 1. 33. 69. EFGHKMSUVΛ.
[a] 1 Jo. 1:1, 2.
[b] Apoc. 19:13.
[c] Prov. 8:30.
[d] Rom. 9:5. 1 Jo. 5:20. Heb. 1:8. ver. 18.
[e] Gen. 1:1. Col. 1:17. Heb. 1:2.
§ C
[f] Gen. 3:20. 4. ζωή ἐστιν,
¶ Frag. Mosq. ¶ Theb.
[g] cap. 3:19.
[h] Matt. 3:1. Mar. 1:4. Luc. 3:2.
[i] cap. 3:19. 8:12. 9:5. 12:46.

α γ β γ γ δ ι

1 [1 a] Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ [b] λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν [c] πρὸς τὸν θεόν, καὶ [d] θεὸς ἦν ὁ λόγος. [2] οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν· [3 e] πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο § οὐδὲ ἕν. [f] ὃ γέγονεν [4] ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, ¶ ¶ καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, [5 g] καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

2 [6 h] Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ ‡ Ἰωάνης″. [7] οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. [8] οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. [9 i] ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. [10] ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. [11] εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. [12] ὅσοι δὲ

[1] (1, 3.) In principio erat verbum, et verbum erat apud deum, et deus erat verbum. [2] Hoc erat in principio apud deum. [3] Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil quod factum est. [4] In ipso vita erat, et vita erat lux hominum: [5] et lux in tenebris lucet, et tenebrae eam non comprehenderunt.

[6] (2, 3.) Fuit homo missus a deo, cui nomen erat Iohannes: [7] hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. [8] Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. [9] (3, 3.) Erat lux vera, quae inluminat omnem hominem venientem in mundum. [10] In mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit. [11] (4, 10.) In propria venit, et sui eum non receperunt. [12] Quotquot

---

Inscriptio
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ACLXΔ. 1. 33. EFGHKMUA. ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΗΝ B(D -ννην). ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΕΚ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ 69.

1. εν αρχη ην ὁ λογος *Theoph.* ad Autol. ii. 22. *Iren.* 41 *bis. Gr.* 188. 191. 315. *Clem.* 6. *Clem. Int.* 1009. *Exc. Theod.* ap. Clem. 968. 973. *Hipp.* c. Noet. 12 (14). 14 (15). Philos. v. 16 (134). *Orig.* i. 596[a]. 682[b]. (748[a].) iii. 177[b]. iv. 17[b]. 19[b.d]. 20[b]. 21[a]. 47[a.d]. 49[c.d.e]. 54[b]. 72[d]. *Orig. Int.* i. 71[d]. 98[d]. ii. 52[d]. iii. 903[c]. 967[d]. iv. 464[a]. *Dion. Alex.* ap. Eus. H.E. vii. 25 (354). Routh. iii. 397. *Eus.* Pr. Ev. 321[d]. 540[d]. D.E. 150[c]. 210[d]. 229[a]. 309[c]. in Ps. 344[b]. c. Mcl. 35[c]. 116[a]. 117[a]. 120[a]. 121[b]. 122[a.d]. 129[d]. 142[b]. Ec. Pr. 4. 45. 99. in Luc. (Mai. 197.) *Mcl.* ap. Eus. 37[a.b]. 81[c]. 106[d]. 112[c]. 118[d]. *Novat.* 231 etc. *Tert.* adv. Herm. 20. adv. Prax. 13. 16. 21. *Cypr.* 168. 285. 287. *Vict.* Routh. iii. 459. *Hil.* 409[d]. 771[b]. 795[d]. 796[c]. 837[a]. 920[e]. *ουχι ὁ εγενετο εν αρχῃ ὁ λογος ην, αλλα ὁ ην εν αρχῃ λογος ην Orig.* iv. 72[e].

1. και ὁ λογος ην προς τον θεον *Theoph. Iren.* 41 *bis. Gr.* 188. 191. 315. *Clem.* 6. *Exc. Theod.* 968. 973. *Hipp.* c. Noet. *bis.* Philos. *Orig.* i. *ter.* iii. iv. 48[a]. 49[b.c.d.e]. 54[b]. 59[a.b]. *Orig. Int.* i. *bis.* ii. iii. *bis.* iv. 464[a]. *Eus.* Pr. Ev. *bis.* D.E. *quater.* in Ps. 190[c]. 344[b]. c. Mcl. 9[ies]. *Mcl.* ap. *Eus.* 5[ies]. Ec. Pr. *ter.* in Luc. *Novat. Tert.* adv. Herm. adv. Prax. 7. 13. *Cypr.* 168. 285. 287. *Vict. Hil.* 409[d]. 771[b]. 796[a.c]. 837[a]. 920[e]. ὁ λογος ἦν πρ. τ. θεόν, οὐ γὰρ ἐγένετο πρ. τ. θ. *Orig.* iv. 49[b]. *non εν τῳ θεῳ Eus.* c. Mcl. 121[b]. *diserte.*

1. και θεος ην ὁ λογος *Theoph. Iren.* 41 *bis. Gr.* 188. 191. 315. *Clem.* 6. *Exc. Theod.* 968. *Hipp.* c. Noet. *bis.* Philos. *Orig.* i. *ter.* iii. iv. 45[a] *bis.* 48[a]. iv. 49[d.e] *bis.* 392[d]. *Orig. Int.* i. *bis.* ii. iii. *bis.* iv. 464[a]. *Eus.* Pr. Ev. *bis.* D.E. *quater.* in Ps. 190[c]. 344[b]. 534[c]. c. Mcl. 9[ies]. Ec. Pr. *ter.* in Luc. *Mcl.* ap. Eus. 5[ies]. *Novat. Tert.* adv. Herm. adv. Prax. 7. 12. 13 16. 21. *Cypr. Vict. Hil.* 771[b]. 796[d.e] 837[a]. 920[e]. 922[c].

— θεος] ὁ θεος L. | θεος non ὁ θεος (*diserte*) *Orig.* iv. 50[a.b]. *Eus.* c. Mcl. 121[b]. 127[b.c.d]. (et ὁ λογος non λογος *Orig. ibid.* et seq.) | θεος non θεου *Eus.* c. Mcl. 83[b]. 119[c]. 149[d].

9. in hunc mundum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. (Theb.) Arm. Æth.

j 1 Jo. 3:1.

k Heb. 2:14

‡ ἔλαβαν" αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς j ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, 13 οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν.

ε γ

14 k Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀλη-

autem receperunt eum, dedit illis potestatem filios dei fieri, his qui credunt in nomine eius, 13 qui non ex sanguinibus neque ex voluntate carnis neque ex voluntate viri sed ex deo nati sunt.

14 (3, 3.) Et verbum caro factum est et habitavit in nobis, et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a patre, plenum

---

2. *οὑτος ην....τον θεον* *Theoph.* *Iren.* 41 *Gr.* 188. 315. *Hipp.* Philos. v. 16 (134). *Orig.* iv. (47b.) 54a *bis*b. 59a *bis*b. *bis*d. *bis* 60a. *Orig. Int.* i. 71d. 98d. ii. 52d. *Eus.* Pr. Ev. 322a. 540d. D.E. 229a. 309d. in Ps. 344b. *Novat.* 231. *Tert.* adv. Prax. 21. *Cypr.* 285. *Vict.* (Routh. iii. 459.) *Hil.* 771b. 796e. 837a.

3. *δι' αυτου*] *δια αυτου* D *man. rec.*

— *ουδε ἐν* ABC. Fr. Mosq. rel. *Tat.* ad Graecos 19. *Theoph.* *Iren. Gr.* 41. 191. *Clem.* 134. 156. 273. 769. 787. 803. 812. 815. 820. *Hipp.* c. Noet. 12 (14). Philos. v. 8 (107). 16 (134). *Orig.* iv. 64d *bis*. 66c.d. 67c. 72e *bis*. *Eus.* Pr. Ev. 540d. D.E. 229a. c. Mcl. 67b. 105b. 111a. 122d. 123d. 129d. 142b. 161c. 174b. 175a. Ec. Pr. 4. *Mcl.* ap. Eus. 37a. 119a. | *ουδεν* D. 1. *Ptolemaeus* ad Floram 11. *Clem.* (343.) 838. *Exc. Theod.* Clem. 980. *Orig.* iv. 137c. 229d. *Syn. Ant.* Routh. iii. 293. *Eus.* Pr. Ev. 222a. D.E. 210d. in Es. 529e.

— *ὁ γεγονεν*] cum *sequentibus* conjungunt A C* D L. Frag. Mosq.* *bis*. G* *ut vid.* Vulg. MS. (ap. Sabat.) rel. *a.b.e.f.ff.* Syr. Crt. *disertè.* ("illa autem res quae fuit in eo") Syr. Hier. *sic.* Memph. *ut vid.* Theb. Æth. *ut vid.* *Iren.* 41 (et ap. illum *Valentiniani*). *Gr.* 188. *Clem.* 114. 218. *Exc. Theod.* 968. 973. *Hipp.* Philos. v. 8 (107). 16 (134). *Orig.* i. 632e. iv. 20d *diserte.* 26e. 36b. 64b.d. 69a.c. 72a.e. 73e. 77b. *Orig. Int.* iv. 518b. *Eus.* in Ps. 146e. 235b. 245b. c. Mcl. 123d *disertè.* *Hil.* 771b. 797e. *ὁ δὲ γέγ.* *Hipp.* Phil. v. 8 (107). "quod autem factum est" *b. Orig. Int.* iii. 552d. *καὶ ὁ γέγ.* *Orig.* iv. 72a. *Clem. Int.* 1009. *ὁ γέγονεν ἐν αὐτῷ οὐχὶ ὃ ἦν ἐν αὐτῷ* *Orig.* iv. 72e.

Post *ουδε ἐν* finem ponunt *m. Tatianus* c. Graec. 19. *Theoph.* ad Autol. ii. 22. *Iren.* 98. 118. 183. 191. 315. 269. *Ptolem. Clem.* 134. 156. 273. 769. 787. 803. 812. 815. 820. 838. *Exc. Theod. Clem.* 980. *Hipp.* c. Noet. 12 (14). *Orig.* iv. 66d. 67c. 137c. 229d. *Orig. Int.* i. 58c. 71d. 98d. 191b. ii. 52d. *Syn. Ant.* (Routh. iii. 293.) *Mcl.* ap. Eus. 37a. 119a. *Eus.* D.E. 210d. 229a. in Es. 529e. c. Mcl. 67b. 105b. 111a. 122d. 129d. 142b. 161e. 174b. 175a. Ec. Pr. 4. *Novat.* 94. 107. 112. *Tert.* adv. Herm. 20. 45. adv. Prax. 2. 7 *bis*. 12. 21. de res. Carn. 5. *Vict.* (Routh. 459.)

Cum *antt.* conj. C3X. 1. 33. EG2HK MUΛ. Vulg.(impr.) *c*(*ut vid.*). *Eus.* Pr. Ev. *ed.* 222a. 540d. *Cypr. ed.* 285.

Ancipites sunt BΔ. 69. (? F ? S.) Syrr. Pst. & Hcl. Arm.

4. *ην* 1°. ABC1 rel. Vulg. *g.* Syrr. Pst. & Hcl. Syr. Hier. *sic.* *Iren.* 188. *Clem.* 218. *Clem. Int.* 1009. *Exc. Theod.* 968. *Orig.* i. 632e. iv. 20d *bis*. 26e. 36b. 64b.d. 69a.c. 72a. 73e. 77b. *Orig. Int.* iv. 518b. *Eus.* Pr. Ev. 322a. 540d. in Ps. 146e. 235b. 245b. c. Mcl. 124a. *Cypr. ed.* 285. | *εστιν* D. *a.b.c.e.f.ff.* Syr. Crt. Theb. *Iren.* 41 *Gr. Clem.* 114. *Exc. Theod.* 973. *Hipp.* Philos. v. 8 (107), 16 (104). *Orig.* iv. 72e. (*τινα μέντοι γε τῶν ἀντιγράφων ἔχει καὶ τάχα οὐκ ἀπιθάνως,* "Ο *γέγ. ἐν αὐτ. ζωή ἐστιν*) *Cypr.* codd. multi. (Fell. p. 25). *Hil.* 771b. 797e.

— *των ανθρωπων* *Iren.* 41. *Orig.* | om. B* *txt.* (marg.1.)

5. *αυτο* *Clem.* 230. *Orig.* ii. 836f. iv. 26f. 77d. 80a *bis*. *Eus.* D.E. 473c. | *αυτῶ* B (*sic ap. Blanch.* (*Bch.*) sil. *Btly. Mai. Vcl.*) *αυτον* B. *Bch.* H. *e. Exc. Theod.* 969.

6. *θεου* *Iren.* 189. *Orig.* iv. 81c. 83a. 91e. 118e. 431a. *Hil.* 771b. | *κυριου* D*.

— *ονομα αυτῳ*] praem. *ην* D*. (add. Latt. *Iren.*) | om. *Orig.* 81c. 91e. 431a.

— Ιωαννην D*.

7. *μαρτυρησῃ* *Orig.* iv. 81e. 82b. 86c. 91b.e. 92c. 118e. *Eus.* Theoph. (*Mai.* 140.) | -*σει* H.

— *πιστευσωσιν* *Orig.* iv. 86c. 92d. 119a *bis*. 138a. | -*σουσιν* D.

8. *μαρτυρησει* U.

9. *ην το φως*] om. Syr. Hier.

— *φωτιζειν* L.

— *ερχομενον*] *εἰπὼν τὸν* (lege *τὸ*) "*ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον*," *περὶ τοῦ δεσπότου χριστοῦ καλῶς ἐπήγαγε τὸ "ἐν τῷ κόσμῳ ἦν" ὥστε δεῖξαι ὅτι τὸ "ἐρχόμενον" πρὸς τῆν διὰ σαρκὸς εἶπε φανέρωσιν.* *Theod. Mops.*

12. *δε* *Iren.* 315. 316. *Orig.* i. 232a. *Orig. Int.* iv. 350c. *Cypr.* 206. *Hil.* 403f. 585a. 771c. *Lucif.* 86. | om. D. *e. Tert.* de Orat. 2. *Cypr.* 277.

— *ελαβαν* B* *Rl. Mai.* | ‡*ελαβον* ⸗. A CD. rel.

— *εδωκεν*] *εδων* D*.

13. *οἱ....εγεννηθησαν* Vulg. (*a.*) *c. e. f.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Syr. Hier. *sic.* rel. (de renatis *Clem.* 460.) *Valentinus* ap. Tert. de Car. Chr. 19. *Orig. Int.* ii. 400d. iv. 99d. *Eus.* in Es. 387d. *Hil.* 771c. | qui....natus est *b. Tert.* de Car. Chr. 19 *diserte.* 24. "non enim ex voluntate carnis neque ex voluntate viri sed ex voluntate Dei, Verbum caro factum est" *Iren.* 205. "is qui non ex voluntate carnis neque ex voluntate viri natus est filius hominis est Christus filius Dei vivi" *Iren.* 212. "quoniam non ex voluntate viri erat qui nascebatur" *Iren.* 217. vid. *Hipp.* Philos. vi. 9 (162).

— *οἱ*] om. D*. *a.*

— *εξ αἱματων*] ex sanguine *b. Tert.* de Car. Chr. *bis*. *εξ αἱματος* *Eus.* in Es. *Hil.* 771c.

— *ουδε εκ θελ. σαρκ.* *Eus.* in Es. *Tert. Hil.* | om. E*(add.1 mg.) *Fuld.* (*ουδ' Λ Tf.*)

— *ουδε εκ θελ. ανδρος* AB*mg*1.C(D). rel. *Eus.* in Es. *Tert. Hil.* | om. B* *Rl. Bch. Mai.* om. *εκ* D*. | (*ουδ' Λ.*)

— *θεου*] praem. *του* E.

— *εγεννηθησαν* B(corr.1. *Mai.*)CD. rel. *Eus.* in Es. | *εγενηθησαν* AB* *Rl. Mai.* Δ. 69*. (vid. ad init. ver.)

14. *πληρης* ABCL. rel. *Iren. Gr.* 42. *Orig.* i. 684e. ii. 495e. 795d. iii. 548c. *Eus.* in Ps. 32c. c. Mcl. 8c. 84d. | *πληρη* D. | plenus *a.e.* pleni *Orig. Int.* ii. 495e.

— *και αληθ.*] om. *και* B* *Rl. Bch. Mai.* (add.1. ut vid. *Bch.*)

---

12. dedit eis *Cl.*

A B C (D). ϛ
L X Δ. α
1. 33. 69.
E F G H K M S U V Δ.
l ver. 27.
ζ
30.
ι
3:31.
Matt. 3:11.
Mar. 1: 7.
Luc. 3:16.
¶ D

θείας. 15 l ‡ Ἰωάνης″ μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέ-
κραγεν λέγων, Οὗτος ἦν ὃν εἶπον, Ὁ ὀπίσω μου
ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου
ἦν. 16 ‡ ὅτι″ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες¶
ἐλάβομεν καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· 17 ὅτι ὁ νόμος διὰ
‡ Μωυσέως″ ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ
χριστοῦ ἐγένετο.

m cap. 6:46. η
1 Joh. 4:12. γ
θ
ι
3 18 m Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· † μονογενὴς
‡ θεὸς″ ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρός, ἐκεῖνος
ἐξηγήσατο. 19 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ
‡ Ἰωάνου″, ὅτε ἀπέστειλαν * πρὸς αὐτὸν″ οἱ Ἰουδαῖοι
ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ ‡ Λευείτας″, ἵνα ἐρωτήσω-
σιν αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; 20 καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ

gratiae et veritatis. 15 (6, 1.) Iohannes testimonium perhibet de ipso et clamat dicens, Hic erat quem dixi, Qui post me venturus est, ante me factus est, quia prior me erat. 16 (7, 10.) Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, gratiam pro gratia: 17 quia lex per Mosen data est, gratia et veritas per Iesum Christum facta est.

18 (8, 3.) Deum nemo vidit umquam: unigenitus filius qui est in sinu patris, ipse enarravit. 19 (9, 10.) Et hoc [est] testimonium Iohannis, quando miserunt Iudaei ab Hierosolymis sacerdotes et levitas ad eum, ut interrogarent eum, Tu quis es? 20 Et confessus est et

---

15. λεγων *Orig.* iv. 89b. *Eus.* c. Mcl. 85c. | om. D. *b.*
— ὀν ειπον AB2DL. rel. vv. *τῆς προτέρας* [sc. *μαρτυρίας*] *ἀρξαμένης ἀπὸ τοῦ* Οὗτος ἦν ὃν εἶπον Ὁ ὀπίσω κτλ. *Orig.* iv. 102c. (et 107a *sic* habet etiam ὀν ειπον). | ὁ ειπων B*Rl.Mai.*(ed.l.)C*. ὀν ελεγον C3. ‖add. ὑμιν D2X. *Am. Fuld. f.*
— ὁ οπισω] Ο πισω Δ.
16. ὁτι BC*DLX. 33. *a.b.e.ff.* Syr.Hier. (*sic.*) Memph. Arm. Æth. *Hipp.* Frag. (30.) *Orig.* iv. 89b. 106d. 107a. *Orig. Int.* iii. 43d. *Eus.* c. Mcl. 85c. *Hil.* 495a. [h. Theb.] | ‡και ϛ. AC3ΔK *sic.* rel. Vulg. *c.f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. *Orig.* ii. 581b. 717a.
— *και χαρ.* Vulg.*Cl. f.ff.* Syrr.Crt.Pst. &Hcl. Syr.Hier. Memph. *Orig.* iv. *ter.* in Prov. (*Mai.* vii. 20.) | om. *και Am.* (sic.) *Fuld. a.b.c.e.l.* Arm. Æth.
17. Μωυσεως BCLXΔ. 33. K. *Orig.* i. 686b. | ‡Μωσεως ϛ. A. rel. *Orig.* 89b. 102d. 107b.
18. *πωποτε*] add. nisi Vulg.MS.ap.Gb. *a.b.c.* Arm. *Iren.* 189. 255. | Contra, *Orig. Eus.* rel.
— *μονογενης*] †praem. ὁ ϛ. AC3XΔ. 1. 33. rel. Memph. *Clem.* 695. 956. *Theod.* ap. Clem. 968. *Orig.* i. 440f. (ed. De la Rue). iv. 89b. 102c. 438d. *Syn. Ant.* Routh. iii. 297. *Eus.* c. Mcl. 86a.b. 123b. 142c. | om. BC*L. *Hipp.* c. Noet. 5 (10). *Orig.* i. 440f. (ap. nonnullos). *Eus.* in Ps. 440a.
— *θεος* B *sic* C*L. 33. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Æth.(Rom.) *Iren.* 256. *Clem.* 695. *Exc. Theod.* Clem. 968. (*θεὸν αὐτὸν δηλοῖ λέγων,* Ὁ *μονογ. θεὸς ὁ ὢν* κτλ.) *Orig.* i. 440f. (*καὶ μονογ. γε ὢν θεὸς* ap. nonnullos). iv. 89b. 438d. *Orig. Int.* iv. 92d. *Mcl.* ap. Eus. 19c. *Eus.* c. Mcl. 67d. *ὁ μονογ. υἱὸς ἢ μονογ. θεός* c. Mcl. 124c. *θεὸν δὲ καὶ μονογενῆ. Hil.* 1124e seq. "id ipsum unigenito Deo esse proprium Evangelia testantur,.... cum unigenitus Deus in sinu patris est, et cum Jesus Christus super omnia Deus est." (et in sequentibus *saepe.*) *ὥσπερ ὁ πατὴρ εἷς θεὸς εἴρηται, οὕτω ὁ υἱὸς κέκληται μονογενὴς θεός, λόγος καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός· Didymus* de Trinitate, 10b. (p. 27). *περὶ μὲν τοῦ υἱοῦ Ἰωάννης εἶπεν,* Ὁ *μονογενὴς θεὸς ὁ ὢν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ πατρός.* id. 62a. (p. 140.) habet et 33a. (p. 76.) *Epiphanius, disertè* (*μονογ. θεὸν αὐτὸν φάσκων.... περὶ υἱοῦ δὲ* [*γέγραπται*] *ὅτι μονογενὴς θεός*) Ancorat. c. 3. (ii. 8c.d.) *τὸ δὲ εὐαγγέλιον ἔφη,.... ὁ μονογ. θεὸς αὐτὸς ἐξηγήσατο* lib. iii. tom. 1. Haer. lxx. c. 7 (i. 818a). lib. ii. tom. 2. Haer. lxv. c. 5 (i. 612c) *bis* (*dis.*). *ὁ δὲ τοῦ θεοῦ τὸν λόγον μονογενῆ θεόν. Epist. Synodi Ancyranae* 2ae ap. Epiph. lib. iii. tom. 1. Haer. lxxiii. 8 (i. 854c). *Basil. M.* de Spir. S. c. vi. (iii. 12b.) c. viii. *μονογενῆ θεὸν* diserte e scriptura laudat (iii. 14c.) c. xii. (23a.) in cod. Mosq. (vid. Matthaei N. Test. ed. 2. i. 780.) vid. *Greg. Nys.* i. 192b. 663a. ii. 432b. 447a. 478d. 506c. 595[605]a. 681a. *Cyr. Alex.* iv. 104c. v. p. i. 137b. 237a. 786e. *Fulgentius* interdum. *Isidorus* Pel. 6. iii. 95 (ap. Wtst.). Scriptores Graeci et Latini saepissime habent verba *μονογενὴς θεός, unigenitus Deus,* tanquam nomen Jesu in Scriptura tributum, e.g. *Greg. Nyss.* saepissime, *Greg. Naz., Bas. Sel., Arius, Lucianus* (s. Pseudo-Luc.), nec non *Eunomius, Tit. Bost., Gaudentius, Ferrandus, Prudentius, Vigilius, Alcuinus,* etc.: quod ab hoc loco ut videtur pendet. | ‡*υἱος* ϛ. AC3XΔ. 1. rel. Latt. Syrr.Crt.&Hcl. txt. Syr.Hier. *sic.* Arm. Æth.(Platt.) *Iren.* 255. *Hipp.* c. Noet. *Orig.* i. 440f. (ap. De la Rue). *Syn.Ant. Eus.* in Ps. 440a. c. Mcl. 86a.b. 92d. 123b. 142c. *ὁ δὲ υἱὸς* [*χρηματίζοι ἂν*] *μονογενὴς θεός* 175a. *Hil.* 520d. 831c. 852c. 873d. 874a. 905e. vid. *Tert.* adv. Prax. 8. *Athanas.* vid. *Bas. M.* iii. 23a. ed. iii. 358b. *Greg. Nys.* iii. 648a. ii. 466c. *Cyr. Alex.* v. p. i. 365c. vi. 90b. ex his nonnulli (vid. supra) *vere* legebant *θεος*, quae vox post *μονογενης* facillime mutaretur a librariis (vid. Joh. iii. 16, 18. 1 Joh. iv. 9.) et in hoc loco Scripturae, et in citationibus *unâ litterâ* tantum mutatâ; (ΘC et ΥC); *μονογ. θεος* cum sit in sacris scripturis *ἅπαξ λεγόμενον* est, et propterea judicio nonnullorum haec lectio evitanda est. | *υἱος του θεου Orig.* iv. 102d.(De la Rue.) filius Dei *Iren.* 189. Dei filius *Orig. Int.* iii. 9. (om. *Orig.* iv. 102e *ut vid.*) | *υἱος θεος Clem.* 956. *Orig.* iv. 102d. ‖add. solus *a.*
18. *του πατρος*] om. 69. (qui est in patre ipse enarravit nobis *c.* sinum patris ipse enarravit *a.*)

---

15. dixi vobis *Am.* | 16. et gratiam *Cl.* | 18. narravit *Am.*2. | 19. est *om. Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.

ἠρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν ὅτι ‡ Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ″ ὁ χριστός. 21 καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, Τί οὖν; ‡ σὺ Ἠλίας εἶ;″ καὶ λέγει, Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη, Οὔ. 22 ‡ Εἶπαν″ οὖν αὐτῷ, Τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; 23 ἔφη, [n] Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος, ἐν τῇ ἐρήμῳ εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου· καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. 24 καὶ † ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων, 25 καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ ‡ εἶπαν″ αὐτῷ, Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστὸς ‡ οὐδὲ″ Ἠλίας ‡ οὐδὲ″ ὁ προφήτης; 26 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ‡ Ἰωάνης″ λέγων, [o] Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος † ὑμῶν ‡ στήκει″ ὃν ὑμεῖς

[n] Es. 40:3. ι α ια ι

[o] Matt. 3:11. Mar. 1:7, seq. Luc. 3:16. ιβ Act. 13:25. α

26. ἕστηκεν

non negavit, et confessus est quia Non sum ego Christus. 21 Et interrogaverunt eum, Quid ergo? Helias es tu? Et dicit, Non sum. Propheta es tu? Et respondit, Non. 22 Dixerunt ergo ei, Quis es? ut responsum demus his qui miserunt nos: quid dicis de te ipso? 23 (10, 1.) Ait, Ego vox clamantis in deserto, Dirigite viam domini sicut dixit Esaias propheta. 24 (11, 10.) Et qui missi fuerant, erant ex Pharisaeis, 25 et interrogaverunt eum et dixerunt [ei], Quid ergo baptizas, si tu non es Christus neque Helias neque propheta? 26 (12, 1.) Respondit eis Iohannes dicens, Ego baptizo in aqua, medius autem vestrum stetit quem vos

---

18. fin.] add. nobis Syr.Crt.

19. *του Ιωαν. Orig.* iv. 102c. | om. *του* 1.

— *ὁτε*] *ὁτι* F.

— *προς αυτον* post *απεστ.* BC*. 33 *sic. a.b.c.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. (Æth.) | post *Λευειτας* AX. 69. Vulg. *e.f.ff.l.* Syr.Hcl. | post *Ἱεροσ.* Syr.Hier. | *om. ☽. C3LΔ. 1. rel. *Orig.* iv. 110d.

— *Λευειτας* B.] ‡*Λευιτας* ☽. AC. rel. (Judaeos et principes sacerdotum et Levitas Syr.Crt.)

— *ερωτησωσιν*] *-σουσιν* LΔ. 33.

— *τις*] *τί* G.

20. *και ουκ ηρν.*] om. Syr.Crt.

— *και ὡμ.* 2°. *Orig.* iv. 110c. | om. *e.* | om. *και* C**L. 1. 33. *b.f.* Æth. | et dixit Syr.Crt.

— *εγω ουκ ειμι* ABC*LXΔ. 33. *a.b.e.* Syr.Crt. Syr.Hier.*sic.* Arm. *Orig.* iv. 110c.f. [?Memph.] | ‡*ουκ ειμι εγω* ☽. C3. 1. rel. Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. *Hipp.* Theoph. 3 (262).

21. *και ηρωτ.....ουκ ειμι*] Et dicunt ei (tantum) Syr.Crt.

— *τι ουν; συ Ἡλ. ει* C*. 33. *For. (e.)ff. l.* Syr.Hier. ut vid. (Arm.) *Orig.* iv. 109e. 111b.c. (114b. 115a.) (om. *τι ουν* Memph.) | *τι ουν; Ἡλ. ει* L. (*a.*) Syr.Pst. | *συ ουν τι; Ἡλ. ει* B. | ‡*τι ουν; Ἡλ. ει συ* ☽. AC3X. rel. Vulg. (*b.*)(*c.*)*f.* Syr.Hcl.

— *και λεγει, Ουκ ειμι*] om. S. | haec et *και απεκριθη, Ου* postea, *transponit* 69.

— *ὁ προφ. Orig.* iv. *Eus.* D.E. 445a. | om. *ὁ* 69. ‖*ὁ προφ.....ουν αυτῳ* ver. 22.] quis es? Et respondit et dixit, Non: dixerunt illi ergo Syr.Hier.*sic.* (non om.)

22. *ειπαν* BC*Δ. | ‡*ειπον* ☽. AC3. rel.

— *ουν Orig.* iv. 118a. | om. B.*Bch.* (*e.*) Syrr.Crt.&(Pst.)

— *αυτῳ*] om. 1. *b.e.*

— *τις ει Orig.* iv. 109e. 111b. 118a. | om. *b.* praem. dic ergo nobis (*b.*) *c.ff.* praem. dic ergo *a.*(*l.*) quid ergo Syr. Hier. quid ergo es dic nobis *e.* add. dic nobis Syr.Crt.

— *τις*] praem. *συ* E*. Arm. | Contra, *Orig.* iv. 109e. 111b. 118a.

— *αποκρισιν Orig.* iv. *ter.* | *ανακρισιν* M.

23. *εφη, Εγω φωνη Orig.* iv. 118a. 120e. 123c. *Orig. Int.* iv. 693e. | *ὁ δε εφη, Φωνη* 69. | Et dixit illis, Ego vox Syr.Hier.*sic.*

— *κυριου*] add. rectas facite semitas dei nostri *e.*

24. *απεσταλμενοι*] †praem. *οἱ* ☽. A(corr.1) C3X. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Syr.Hier. *sic.* Arm. Æth. *Orig.* iv. 123e.(?110a.) | om. *οἱ* A*BC*L. Memph. *Orig.* iv. 126c. (et mittebant Syr.Crt.) | Et qui missi erant ex Pharisaeis Discipuli et Levvitae dixerunt ei, Quid ergo etc. *a.* Illi itaque qui misi erant de levvitis et farisaeis dicentes, quid ergo etc. *e.* *δύο ἀποστολαὶ γίνονται πρὸς τὸν βαπτιστήν, μία μὲν ἀπὸ Ἱεροσολύμων ὑπο Ἰουδαίων πεμπόντων ἱερεῖς καὶ λευίτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; ἑτέρα δὲ Φαρισαίων ἀποστελλόντων κτλ. Orig.* iv. 109e. (et mox *οἱ δὲ ἀπὸ τῶν Φαρισαίων ἀποστειλάμενοι*). iv. 129d.e.

— *εκ των Φαρ.*] om. Syr.Crt. e scribis Syr.Hier.

25. *και ηρωτ. αυτ.*] om. Syr.Crt.

25. *ειπαν* BC*LX. 33. *Orig.* iv. 123c. | ‡*ειπον* ☽. AC3. rel.

— *εἰ*] *εις* Δ.

— *ουδε bis* ABCLX*sic.* 1. 33. *Orig.* iv. 110a. 123c.d. 125a. 129c. 137c. | ‡*ουτε bis* ☽. ΔE. rel.

— *Ἡλειας* BL.

— *ὁ προφ. Orig.* iv. 5ies. | om. *ὁ* CΔ.

26. *απεκριθη*] *-κρινατο* L. 33. U. *Orig.* iv. 130d.

— *ὁ Ιωαν. Orig.* iv. 130d. | om. *ὁ* A.

— *λεγων Orig.* iv. 130d. | om. 1. Syr.Crt.

— *εγω*] add. *μεν* 69. *b.* Syr.Hier.*sic.* Æth. | Contra, *Orig.* iv. 109c. 130d. 131a.d.

— *βαπτιζω*] add. *ὑμας* Δ. *a.b.*(*ff.*)*l.* Syr. Hcl.* Memph. Arm.

— *εν ὑδατι*] add. in paenitentiam *a.* add. paenitentiae *b.* | Contra, *Orig.* iv. 133b *diserte.*

— *μεσος*] †add. de ☽. AC2X. rel. Latt. Syrr. Crt. & Pst. Syr. Hier. Memph. Æth. *Orig.* iv. 109c. 130d. *Eus.* Theoph. (Mai. 140.) | om. BC*L. *ff*(*Blan.*). Arm. *Orig.* i. 394a. 586d. iv. 89d.e. 131a.b.c. 137b.c. 138b.e. 453b.c.

— *στηκει* BL. 1. *Orig.* i. 394a *bis.* stat *a.b.e.f.ff.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Syr.Hier. Memph. *Orig. Int.* i. 191d. ii. 280b. iii. 882d. iv. 623d. *Cypr.* 293. stetit Vulg. *c.* Arm. (Æth.) | *ἑστηκει* G. *Orig.* iv. 453b.c. *εἱστηκει Eus.* Theoph. | ‡*ἑστηκεν* ☽. ACXΔ. 33. rel. *Orig.* i. 586d. iv. 89d.e. 109c. 130d. 131a.b.c. 137b.c. 138b.e.

---

21. dixit *Cl.* | 25. *om.* ei *Am.* | 26. *om.* vestrum *Am.**

A B (C) [P]. L X Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΛ.

οὐκ οἴδατε, [27] † [ὁ] ὀπίσω μου ἐρχόμενος, †. οὗ ‡ οὐκ εἰμὶ [ἐγὼ]″ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. [28] Ταῦτα ἐν ‡ Βηθανίᾳ″ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν * ὁ″ ‡ Ἰωάνης″ βαπτίζων.

§ P

4 [29] Τῇ ἐπαύριον βλέπει † τὸν Ἰησοῦν § ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει, [p]″Ἰδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. [30] [q] οὗτός ἐστιν ‡ ὑπὲρ″ οὗ ἐγὼ εἶπον, Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνήρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. [31] κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν † ὕδατι βαπτίζων. [32] καὶ ἐμαρτύρησεν ‡ Ἰωάνης″ λέγων [r] ὅτι Τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ‡ ὡς″ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. [33] κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. [34] κἀγὼ

p ver. 36.
q verr. 15, 27.
r Matt. 3:16. Mar. 1:10. Luc. 3:22.

non scitis: [27] ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est, cuius ego non sum dignus ut solvam eius corrigiam calciamenti. [28 (13, 10.)] Haec in Bethania facta sunt trans Iordanen, ubi erat Iohannes baptizans. [29] Altera die videt Iohannes Iesum venientem ad se, et ait, Ecce agnus dei qui tollit peccatum mundi. [30 (14, 1.)] Hic est de quo dixi, Post me venit vir qui ante me factus est, quia prior me erat. [31] Et ego nesciebam eum, sed ut manifestaretur in Israhel, propterea veni ego in aqua baptizans. [32 (15, 1.)] Et testimonium perhibuit Iohannes dicens quia Vidi spiritum descendentem quasi columbam de caelo, et mansit super eum. [33] Et ego nesciebam eum, sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit, Super quem videris spiritum descendentem et manentem super eum, hic est qui baptizat in spiritu sancto. [34] Et

---

27. ab init.] †αυτος εστιν ☞. AC³XΔ. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Syr.Hier. *Orig.* i. 586ᵈ. iv. 130ᵉ. *Orig. Int.* iii. 882ᵈ. (*οὗτος ἐστιν* G.) | om. BC*L. 1. 33. *a.* Syr.Crt. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. 394ᵃ. iv. 89ᵈ. 109ᵉ. 131ᶜ. 138ᵉ. *Orig. Int.* i. 191ᵈ. iv. 623ᵈ. ‖add. *ὁν ειπον* S. *e.* (*ff.*)*l.*

— ὁ οπισω ACL. rel. *Orig.* i. 394ᵃ. 586ᵈ. iv. 109ᶜ. 131ᶜ. | om. ὁ B. *Orig.* iv. 89ᵈ. 138ᵉ.

— ερχομενος] †add. *ὁς εμπροσθεν μου γεγονεν* ☞. AC³(X)Δ. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Syr.Hier.*sic.* Arm.Usc. Æth.Platt. *Cypr.* 293. (vid. ver. 15.) (*ὡς* X.) | om. BC*L. 1. 33. *b.l.* Syr. Crt. Memph. Arm.Zoh. Æth. *Orig.* iv. 89ᵈ. 109ᶜ. 130ᵉ. *Orig. Int.* i.

— εγω post ουκ ειμι BX. 69. Syr.Hier. *sic.* *Orig.* iv. 109ᶜ. 130ᵉ. 131ᵈ. 136ᵈ.ᵉ. | ‡ante ☞. AΔ. 1. rel. (Latt.) post *αξιος* *a.* *Orig.* iv. 89ᵈ. | om. CL. 33. Memph. Arm. Æth.Rom. *Orig.* iii. 818ᵈ. 139ᵃ. *Cypr.* 293.

— fin.] add. *εκεινος υμας βαπτισει εν πνευματι αγιω και πυρι* EFG. Æth. Platt. (vid. Matt. iii. 11. Luc. iii. 16.)

28. ταυτα] add. *μεν* K.

— Βηθανιᾳ ABC*LX(Δ)EFGHMSV. Latt. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Syr.Hier. Memph. Arm. *εν Βηανια* Syr.Hcl. mg.ap.White (vid. et infra.) *ὅτι μὲν σχεδὸν ἐν πᾶσι τοῖς ἀντιγράφοις κεῖται Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο, οὐκ ἀγνοοῦμεν, καὶ ἔοικε τοῦτο καὶ ἔτι πρότερον γεγονέναι· καὶ παρὰ Ἡρακλέωνα γοῦν Βηθανίαν ἀνέγνωμεν· ἐπείσθημεν δὲ μὴ δεῖν Βηθανίᾳ ἀναγινώσκειν ἀλλὰ Βηθαβαρᾷ κτλ.* *Orig.* iv. 140ᵃ. *τὰ ἀκριβῆ τῶν ἀντιγραφῶν οὐκ ἐν Βηθανίᾳ ἔχει, ἀλλ' ἐν Βηθαβαρᾷ· ἡ γὰρ Βηθανία οὐχὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου οὐδὲ ἐπὶ τῆς ἐρήμου ἦν, ἀλλ' ἐγγύς που τῶν Ἱεροσολύμων ἐστίν.* Schol. in codd. nonnullis. (Βεθανια Δ*.) | ‡Βηθαβαρᾳ ☞. C². 1. 33. (69.) K(U)(Λ.) Syr. Crt. *εν Βηαραβα* Syr.Hcl.mg.ap.White. (*εν Βιθαραβα* Ass. II. ap. Adler.) | utrumque habet Æth. | Βηθεβαρα 69*. Λ. Βιθαβηρα U. Βηθαρα *Orig.* iv. 140ᵃ.ᵇ. 142ᵉ(MS.). Βαθαρα *Orig.* iv. 280ᶜ. Βηθαραβα *Orig.* iv. 140ᵉ(ed.).

28. εγενετο] -νοντο Λ. | locutus est Syr. Crt.

— Ιορδ.] add. fluvium Syr.Crt.

— ην] om. 69*.

— ὁ ante Ιωαν. BC. | *om. ☞. AL. rel. *Orig.* iv. 140ᵃ.

— βαπτιζων] add. *το πρωτον* C. (vid. c. x. 40.) | Contra, *Orig.* | add. et ibi erat Arm.Usc.

29. βλεπει] †add. ὁ Ιωαννης ☞. (C³.) 69. E*nunc.*FGHΛ. (Latt.) Syr.Pst. Syr. Hier.*sic.* *Orig.* iv. 149ᵃ. (150ᵃ.) *Cypr.* 291. | om. ABC*LXΔ. 1. 33. KMSU V. *a.* Syrr.Crt.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. 148ᵇ. (mox dominum Jesum Syr.Hier.)

29. λεγει, Ιδε] λεγοντα M.

— ὁ αιρων] praem. ecce Vulg.*Cl. a.b.c. ff.l.* Syr.Crt. *Cypr.* 219. *Orig. Int.* ii. 63ᵈ. 83ᵃ. 362ᶜ. (praem. *οὗτος ἐστιν* Goth. *Orig.* ii. 23ᵈ. iv. 152ᵈ. 176ᵈ. 392ᶜ.) | Contra, *Am. f.g.* Syrr.Pst.&Hcl. Syr. Hier.*sic.* *Iren.* 186. *Hipp.* Ant. 45(22). in Dan. 15. *Orig.* iv. 5ᵃ. 6ᵃ. 24ᵇ. 38ᶜ. 89ᵉ. 149ᵃ. 150ᵈ. 157ᵈ. 158ᶠ. 176ᵈ. 392ᵉ. *Orig. Int.* iv. 515ᵈ. *Eus.* D.E. 37ᵃ. 198ᵈ. 385ᶜ. 429ᵃ. 462ᶜ. in Ps. 80ᵇ. Theoph. (Mai. 112.) ad Steph. 10(Mai. 244). de Pasch. (Mai. 209.)

30. ὑπερ BC*. *Orig.* iv. 24ᵇ. 90ᵃ. | ‡περι ☞. AC³P*Tf.*L. rel. *Orig.* ii. 496ᵃ. *Eus.* D.E. 429ᵃ.

— ειπον] add. *υμιν* 69. | add. *ὁτι* X. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Syr.Hier.*sic.* | non add. rel. *Orig.* ii. iv. *Eus.* D.E.

— εμπροσθε 69 *Scr.*

31. εγω] ante ηλθον C*. *b.* Memph. | post *Orig.* iv. 90ᵃ.

— ὑδατι] †praem. *τῳ* ☞. AXΔ. rel. | om. BCP*Tf.*L. 1. 33. 69. GΔ. *Orig.* i. 364ᵈ. iv. 90ᵃ.

32. Ιωαν.] praem. ὁ C³X. 69. GMU. | om. ABC*PLΔ. 1. 33. rel.

— ὁτι] om. V.

---

26. nescitis *Cl.* | 29. vidit *Cl.* | *add.* ecce *post* dei *Cl.* | 31. manifestetur *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Arm. Æth.

ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

ego vidi, et testimonium perhibui quia hic est filius dei.

ιε ι

5 [35] Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει † ‡ Ἰωάνης″ καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. [36] καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει, [s] ″Ἰδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. [37] καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. [38] στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, Τί ζητεῖτε; οἱ δὲ ‡ εἶπαν″ αὐτῷ, Ῥαββί, (ὃ λέγεται ‡ μεθερμηνευόμενον″ Διδάσκαλε,) ποῦ μένεις; [39] λέγει αὐτοῖς, ″Ερχεσθε καὶ ‡ ὄψεσθε.″ ‡ ἦλθαν″ * οὖν″ καὶ ‡ εἶδαν″ ποῦ μένει, καὶ παρ᾽ αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα † ἦν ὡς δεκάτη. [40] ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ¶ C ἀκουσάντων παρὰ ‡ Ἰωάνου″ ¶ καὶ ἀκολουθησάντων ¶ P αὐτῷ.¶ [41] εὑρίσκει οὗτος ‡ πρῶτον″ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ, Εὑρήκαμεν τὸν

[s] ver. 29.

37. οἱ δύο αὐτ. μαθ.

[35] (16, 10.) Altera die iterum stabat Iohannes et ex discipulis eius duo, [36] et respiciens Iesum ambulantem dicit, Ecce agnus dei. [37] Et audierunt eum duo discipuli loquentem, et secuti sunt Iesum. [38] Conversus autem Iesus et videns eos sequentes se dicit eis, Quid quaeritis? Qui dixerunt ei, Rabbi, (quod dicitur interpretatum magister), ubi habitas? [39] Dicit eis, Venite et videte. Venerunt et viderunt ubi maneret, et apud eum manserunt die illo; hora autem erat quasi decima. [40] Erat autem Andreas frater Simonis Petri unus ex duobus qui audierant ab Iohanne et secuti fuerant eum. [41] (17, 1.) Invenit hic primum fratrem suum Simonem, et dicit ei, Invenimus Messiam,

---

32. ὡς ABCL. 33. EFGHSV. *Orig.* i. 364[d]. iv. 82[b]. 90[a]. | ‡ὡσει ⊋. PXΔ. 1. rel.
— εξ *Orig.* i. | εκ του 1.
— καταβαινων F.
33. ηδειν] οιδειν 69.
— ὐδατι] praem. τῳ 1. *Orig.* i. 364[d]. iv. 82[c]. | Contra, *Orig.* iv. 90[a].
— ιδῃς] ειδοις 69.
— οὑτος *Orig.* i. 364[e]. iv. 39[a]. 63[d]. 82[c]. 90[b]. 142[d]. 273[b]. | αυτος A. *b.e.*
— πνευματι *Orig.* i. iv. 5[tes]. | ῾τῳ πνευματι τῳ L. 33. | *add.* το(*sic*)semel X.
— ἁγιῳ] add. και πυρι C*. *Orig.* iv. 39[a]. 63[d]. 82[c]. (vid. Matt. ii. 11. Luc. iii. 16.) | om. ABC[3]P. rel. *Orig.* i. iv. 90[b]. 142[d].
34. ἑωρακα] εωρα Δ. ‖add. αυτον G.
— ὁ υἱος τ. θεου Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* i. 364[e]. (ii. 496[a].) iv. 90[b]. 273[b]. (*Orig. Int.* iii. 111[d].) | electus filius dei *a.* Syr. Hier. Dei filius electus *b.* electus Dei *e.* Syr.Crt. filius electus dei *ff.*
35. παλιν] om. Syrr.Crt.&Hcl. Arm.
— Ιωαν.] †praem. ὁ ⊋. ACP. rel. *Orig.* iii. 443[a]. (iv. 90[b]. 150[a].) | om. BL.
36. ιδε] add. ὁ χριστος GΔ. Syr.Crt.(add. ιδε). Arm. | Contra, *Orig.* iv. 90[b].
— θεου] add. ὁ αιρων την ἁμαρτιαν του κοσμου C*. (*a.ff.* praem. "ecce".) Æth. (vid. ver. 29.) | Contra, rel. *Orig.*
37. και 1°.] om. 1.
37. αυτ. οἱ δυο μαθ. AC[3]P. rel. Vulg. *c.f.* Syr.Hcl. | οἱ δυο αυτ. μαθ. C*LX. 33. | οἱ δυο μαθ. αυτ. B. *b.* Syr.Pst. (αυτῳ οἱ δ. μαθ. *add.* αυτ.*. 69.) ex discipulis ejus duo *a.* | eum duo discipuli ejus *e.* | illi discipuli Johannis (om. δυο) Syr.Crt.
— τῳ Ιησου] αυτῳ Ιησου X**Tf.*
38. δε] om. EFHMVΛ. Arm. *Orig.* iv. 90[b]. | Contra, ABCPL. rel. Syr.Hcl. *Orig.* iii. 541[b]. et conversus Syrr.Crt.& Pst. Æth.
— ακολ.] add. αυτῳ C* *fortasse.* Vulg. *a.b.e.f.ff.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | Contra, *c.*
— ειπαν BC*. | ‡ειπον ⊋. AC[3]P. rel.
— ῥαββι ACLXΔ. Memph. rel. | ῥαββει BPEHKΛ.
— λεγεται μεθερμηνευομενον ABCLX. 33. *Orig.* iv. 90[c]. Syr.Hcl.txt. | ‡λεγεται ἑρμηνευομενον ⊋. P. rel. | ἑρμηνευεται 1. (Syr.Hcl.mg.) Memph. | om. Syrr.Crt.&Pst. Syr.Hier.
— μενης L. | es Syrr.Crt.&Pst.
39. οψεσθε BC*L. 1. 33. Syrr.Crt.Pst.& Hcl. *Orig.* iv. 90[c.d.] | ‡ιδετε ⊋. A(P). rel. (ειδετε PΛ. ηδετε C[3].) Latt. Memph. Arm. (ιδατε Δ.)
— ηλθαν B.*Bch.*(**Rl.Mai.*)C. | ‡ηλθον ⊋. AB[2]PL. rel.
— ουν ABCLX. 33. Λ*sic. a.e.* Memph. autem *b.* Syrr.Pst.&Hcl.mg. | et venerunt Syrr.Crt.&Hcl.txt. (Æth.) add. "post eum" Syr.Crt. | *om. ουν ⊋. P. rel. Vulg. *c.f.* Arm.
39. ειδαν B*Rl.Bch.*(**Mai.*)C. | ‡ειδον ⊋. AB(²*Mai.*)PL. rel.
— εμειναν] -νον P*Knit.*
— εκεινην ante την ἡμ. 69.
— ὡρα] †add. δε ⊋. Vulg. *a.c.* Syr. Hcl. Memph. enim *b.f.* Arm. (et fuit hora *e.* Syrr.Crt.&Pst.) | om. ABCPL XΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΛ. Æth.
— ὡς] om. G. Memph. Æth.
— δεκατη *Orig.* iv. 90[e]. 167[d]. 277[d]. | ἑκτη A.
40. et unus ex eis ex his discipulis Johannis, Andreas erat nomen ejus frater Simonis Cephae. (om. rel.) Syr.Crt.
— ην] add. δε ΑΛ*sic.* Vulg. *a.c.e.f.* Syrr.Pst.&Hcl.* [Æth.] | Contra, BC PL. 33 *sic.* rel. *For. b.* Memph. Arm. *Orig.* iii. 443[a].
— εἰς] praem. και L. | Contra, *Orig.* iii.
— των ακουσ. *Orig.* iii. | om. των C.
— αυτῳ *Orig.* iii. | τῳ Ιησου G. Syr.Pst. Æth. | του Ιησου Λ.
41. εὑρισκει.... Σιμωνα] Et ille Andreas vidit Simonem Cepham Syr.Crt. (εὑρεσκει B*Mai.*ed.2.)
— πρωτον AB.*Mai.*X. 1. 69. M. Vulg. *a.c.f.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (mane *b.e.*) | ‡πρωτος ⊋. L. rel. [n. l. 33.]

A B. L X Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΛ. ¶ Syr. Crt. 42. ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ

Μεσσίαν, (ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον † χριστός·) 42 † ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· ἐμβλέψας † αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν,¶ Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς ‡ Ἰωάνου″. σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, (ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος.)

ιζ

6 43 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν † ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὑρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ * ὁ Ἰησοῦς″, Ἀκολούθει μοι. 44 ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. 45 εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὃν ἔγραψεν ‡ Μωυσῆς″ ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν [τὸν] υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. 46 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ, Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ * ὁ″ Φίλιππος, Ἔρχου καὶ ἴδε. 47 εἶδεν † Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, Ἴδε ἀληθῶς ‡ Ἰσραηλείτης,″ ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. 48 λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ, Πόθεν με γινώσκεις; Ἀπεκρίθη † Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. 49 ἀπεκρίθη * αὐτῷ″ Ναθαναήλ †, Ῥαββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ ‡ βασιλεὺς εἶ″ τοῦ Ἰσραήλ.

(quod est interpretatum Christus), 42 et adduxit eum ad Iesum. Intuitus autem eum Iesus dixit, Tu es Simon filius Iohanna, tu vocaberis Cephas, (quod interpretatur Petrus.)

43 (18, 10.) In crastinum voluit exire in Galilaeam, et invenit Philippum: et dicit ei, Sequere me. 44 Erat autem Philippus a Bethsaida, civitate Andreae et Petri. 45 Invenit Philippus Nathanahel et dicit ei, Quem scripsit Moses in lege et prophetae, invenimus, Iesum filium Ioseph a Nazareth. 46 Et dixit ei Nathanahel, A Nazareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Philippus, Veni et vide. 47 Vidit Iesus Nathanahel venientem ad se et dicit de eo, Ecce vere Israhelita, in quo dolus non est. 48 Dicit ei Nathanahel, Unde me nosti? Respondit Iesus et dixit ei, Prius quam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu, vidi te. 49 Respondit ei Nathanahel et ait, Rabbi, tu es filius dei, tu es rex Israhel. 50 Respondit

41. Μεσσιαν ABL²XΔ. 1. Latt. *Orig.* iv. 8ᶜ. 90ᵉ. 91ᵃ. | Μεσιαν L*. 33. 69. EFG HKMSUVΛ. Syr.Hcl.*mg. Graecè.* Memph. Arm.
— ὁ εστ. μεθερμ. χριστος] om. Syrr.Crt. &Pst. Syr.Hier.
— μεθερμηνευμενον *Orig.* iv. 8ᶜ. 90ᵉ. | -νος L.
— χριστος] †praem. ὁ ☽. Memph. Arm. | om. AB.*Bch.Mai.*LXΔ. 1. 33. 69. E FGHKMSUVΛ. *Orig.* iv. 8ᶜ. 90ᵉ.
42. ηγαγεν] ηγαγον K. *e.* ‖†praem. και ☽. AX. rel. (Latt.) Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Æth. | om. BL. (1.) (G.) Memph. | adduxit ergo *b.* Et assumpsit illum et venit Syr.Crt. ‖praem.ουτος 1. G. Arm.
— αυτον] om. B.*Bch.*
— εμβλεψας] †add. δε ☽. XΔ. 33*s.* SsΛ. (Latt.) Syr.Hcl.* Memph. et respiciens *a.* et cum vid. *e.* et aspexit Syrr.Crt.&Pst. (Æth.) | om. AB.*Mai.* L. 1. 69 *Scr.* EFGHKMU*Tf.*V. Arm.
— ὁ υἱος] om. ὁ 1. 69 *sic.*
— Ιωανου B.*Bch.*(**Rl.Mai.*) Ιωαννου B²*Rl.* ut vid. L. 33. (*a.*)*b.f.ff.l.* Memph. Æth. Iohanna *Am.* | ‡Ιωνα ☽. AB². *Mai.*X. rel. Vulg.*Cl. c.* Syrr.Pst.& Hcl. Arm. Æth.Platt. (tu es Simon frater Andreae *e.*)
42. ὁ ἑρμ.] ὁς ἑρμ. A. (om. ὁ ἑρμ. Πετρ. Syr.Pst.)
43. ηθελησεν] †add. ὁ Ιησους ☽. 69. FG HU*sic.* Syr.Pst. | om. ABLXΔ. 1. 33. EKMSVΛ. Latt. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. 277ᵈ. (150ᵃ.)
— ὁ Ιησους post αυτῳ ABLXΔ. 1. 33. EGKSUVΛ. Vulg.*Cl. a.b.c.f.ff.l.* Syr. Hcl. Memph.W.&Schw. Arm. (Æth.) | *om. ☽. 69. FHM. *Am. Fuld. e.* Syr.Pst. Syr.Hier. Memph.MS. *Orig.* iv. 150ᵃ.
44. ὁ] om. 69. F*. (mox Bessaida Galileae *e.*)
— Ανδρεα 69 *Scr.*
45. Ναθαηλ Λ*(et ver. 47). Ναθανηλ Δ*.
— Μωυσης BLX. 33. KVΛ. *Orig.* iv. 8ᶜ. 210ᵉ. | ‡Μωσης ☽. AΔ. rel.
— Ιησουν *Orig.* iv.*bis.* | om. L(*non* M).
— τον υἱον ALX. rel. *Orig.* iv. 8ᶜ. | om. τον B. 33. *Orig.* iv. 210ᵉ.
— του Ιωσ. *Orig.* iv.*bis.* | om. του AΔ. 33. KM.
— τον απο *Orig.* iv. 8ᶜ. | του απο S. (απο *tantum Orig.* iv. 210ᵉ.)
45. Ναζαρετ *St.* 3. ABLXS*s. a. Orig.* iv. 8ᶜ. 210ᵉ. | Ναζαρεθ *Elz.* 1. 69. EF GHKMUVΛ. Vulg. *b.c.f.* (h. 33.) Memph. Arm. *Orig. Int.* 537ᵈ. | Ναζαραθ Δ(*sic*). Nazara *e.*
46. και ab init.] om. *a.b.e.* Syr.Pst.
— Ναζαρετ *St.* 3. ABLXΔ(*sic*)S*s. a.* | Ναζαρεθ *Elz.* 1. 69. EFGHKMUVΛ. Vulg. *b.c.f.* Memph. Arm. (h. 33.) | Nazara *e.*
— ὁ ante Φιλ. BL. 33. | *om. ☽. A. rel.
47. Ιησους] †praem. ὁ ☽. AL. rel. | om. BH. (h. 33.)
— περι αυτου] om. *e.*
— Ισραηλειτης B. | ‡-λιτης ☽. rel. (vid. et in locis reliquis.)
48. Ιησους] †praem. ὁ ☽. 1*s.* 69*s.* E*. | om. ABLXΔ. 33. E**FGHKMSUVΛ.
49. απεκριθη] om. Æth. ‖add. αυτῳ B. *Btly.Bch.Mai.*ed.2.LX*Tf.* 33. Vulg. *a. b.f.ff.* Arm. | *om. ☽. AΔ. rel. *c.e.* rel.
— Ναθαναηλ] †add. και λεγει αυτῳ ☽. A. 1. 69.rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (Æth.) | και ειπεν αυτῳ Δ. | και ειπεν X. (Vulg.) *a.*(*c.*)*f.* (Arm.) | om. BL. 33. *b.e.*

42. Jona *Cl.* | vocaveris *Am.* | 43. dicit ei Jesus *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. (C.) P. H. Memph. Arm. Æth.

50 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι εἶπόν σοι * ὅτι" Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων ‡ ὄψῃ." 51 καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, † ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα καὶ ᵗ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Iesus et dixit ei, Quia dixi tibi Vidi te sub ficu, credis? maius his videbis. 51 Et dicit ei, Amen amen dico vobis, videbitis caelum apertum et angelos dei ascendentes et descendentes supra filium hominis.

ᵗ Gen. 28: 12.

II. Α′ 7 1 Καὶ τῇ ‡ τρίτῃ ἡμέρᾳ" γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ· 2 ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. 3 καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν, Οἶνον οὐκ ἔχουσιν. 4 * καὶ" λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. 5 λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, Ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. 6 ἦσαν δὲ ἐκεῖ ‡ λίθιναι ὑδρίαι" ἓξ ‡ κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων κείμεναι", χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. 7 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. 8 καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. ‡ οἱ δὲ" ἤνεγκαν. 9 ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ

1 Et die tertio nuptiae factae sunt in Cana Galilaeae, et erat mater Iesu ibi: 2 vocatus est autem et Iesus et discipuli eius ad nuptias. 3 Et deficiente vino dicit mater Iesu ad eum, Vinum non habent. 4 Et dicit ei Iesus, Quid mihi et tibi est, mulier? nondum venit hora mea. 5 Dicit mater eius ministris, Quodcumque dixerit vobis, facite. 6 Erant autem ibi lapideae hydriae sex positae secundum purificationem Iudaeorum, capientes singulae metretas binas vel ternas. 7 Dicit eis Iesus, Implete hydrias aqua. Et impleverunt eas usque ad summum. 8 Et dicit eis Iesus, Haurite nunc et ferte archetriclino. Et tulerunt. 9 Ut autem gustavit archetri-

---

49. ῥαββι LXΔ. 1. 33. 69. Memph. rel. | ῥαββει ABEHΛ.
— *συ ει ὁ υἱ. τ. θεου*] om. S.
— *βασιλευς ει* AB.*Mai*.L. 1. 33. (praem. ὁ B.*Btly.Bch*.) | ‡ει ὁ *βασ.* ⊊. X. rel. Latt. Memph. *Iren.* 189. *Hil.* 446ᵇ.
50. Ιησους] praem. ὁ 69.
— *και ειπεν*] om. Syr.Pst.
— *αυτῳ* ante Ιησους 33. Syr.Pst. Arm.
— *ειπον*] post *σοι* 69. ‖(om. *ειπον σοι* B.*Bch*.)
— *ὁτι* ante *ειδον* AB.*Btly.Mai*.LG. *a*.(*b*.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | *om. ⊊. X. rel. Vulg. *c.e.f.ff.* Æth. *Tert.* adv. Prax. 21.
— *μειζω*] *μειζων* XΔM. (majus Vulg. *c.g.*)
— *οψῃ* ABLXΔ. 33. EFGHKMSVΛ. | ‡*οψει* ⊊. 1. 69. U.
51. λεγει] *ειπεν* X. *b*.
— *αμην semel* 69. | Contra, *Orig.* i. 364ᵉ. *Orig. Int.* iii. 961ᶠ.
— *ὑμιν Orig.* i. | *σοι* X. ‖†add. *απ' αρτι* ⊊. AX. rel. *e*. Syrr.Pst.&Hcl. | om. BL. Latt. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. 364ᵉ. | *Orig. Int.* iii. 402ᶠ. 961ᶠ.
1. *τῃ τριτῃ ἡμερᾳ* B. 69. U. *b.e.* | ‡*τῃ ἡμ. τ. τρ.* ⊊. AL. rel. (Latt.) | *τῃ τριτῃ tantum* M.
1. Γαλιλαιας] vid. Syr.Hcl.mg. in ver. 3.
3. *και ὑστερ. οιν.*] Et vinum non habebant, quoniam consummatum (finitum *b*.) erat (est *ff*.) vinum nuptiarum *a*. (*b*.)*ff*. Syr.Hcl.*mg*. (cum nota haec non esse in omnibus exemplaribus Harclensibus sed reperta esse in Graecis nonnullis.) Deinde dicit *a*. Et dicit *b*. Et factum est per multam turbam vocitorum (voca- *l*.) vinum consummari *e.l*. Vinum non habebant quoniam defecerat vinum illorum Æth.
— *του Ιησου*] *αυτου* U. | *τῳ Ιησου* (om. *πρ. αυτ*.) *a*. Arm. | praem. *αυτου τοις διακονοις* Δ*.
— ad fin.] add. fili *e.l*.
4. *και* ab init. AB.*Mai*.LXΔ. 33. 69. G KU. (Latt.) Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. | *om. ⊊. E. rel. *a*. Syr.Pst.
— *ὁ Ιησους*] om. Δ.
— *σοι*] *συ* 69. KΛ*Tf*.
— *γυναι*] praem. *ὦ* X.
5. *αν*] *εαν* 1. | *ἃ* 33(*non* om. *ὁτι*).
— *λεγῃ* ABL. rel. | *-γει* 33. E*FG**sic*. HKMUVΛ. | (Et advocatis ad se ministris mater ihm (*sic*) dixit illis etc. *e*.)
6. *λιθιναι* ante *ὑδριαι* BLX. 33. Vulg. *c*. | ‡*post* ⊊. A. rel. *a.b.e.f*.
— *κειμεναι* post Ιουδαιων BLX. 33. Æth. | ‡post *ἑξ* ⊊. A. rel. Vulg. *c*. Syrr. Pst.&Hcl. | ante *ἑξ* 69. | om. *a.e*. Arm. | post *εκει* *b.f.l*. | post *δε* Memph.
— *ἑξ*] om. *b*.
— *κατα των καθαρισμων* F.
— *χωρουσαι*] *χωρους* L.
7. λεγει] praem. *και* X. Æth. (Et Jesus vocitis ad se ministris dixit illis *e*. Et vocatis Jesus ministris, dixit eis *a.ff*. Et vocavit Jesus ministros et dicit eis *l*.)
8. *και* 1°.] om. 33. *a.b*. Syr.Pst. Memph.
— *καν τλησατε* 69*.
— *οἱ δε ηνεγκαν* BL. 1. 33. K. *a*. Syr. Hcl.mg. Memph. Arm. (add. aurierunt et *a*.) | ‡*και ηνεγ.* ⊊. A. rel. Vulg. *b.c.f*. Syrr.Pst.&Hcl.*txt*. Theb. *Mnt*. Æth. | om. X. ‖et fecerunt sicut dixit eis Jesus *e*. ("illis" et *om*. Jesus *ff.l*.)

1. tertia *Cl*. | 2. autem ibi et *Am*. | 4. tibi et mihi *Am*.

A B [P]. L (X) Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΛ.

ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, (καὶ οὐκ ἤδει πόθεν ἐστίν· οἱ δὲ διάκονοι ἤδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ), φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος, [10] καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν, [τότε] τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. [11] Ταύτην ἐποίησεν † ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

clinus aquam vinum factam, et non sciebat unde esset, ministri autem sciebant qui hauserant aquam, vocat sponsum archetriclinus [10] et dicit ei, Omnis homo primum bonum vinum ponit, et cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius est: tu servasti bonum vinum usque adhuc. [11] Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilaeae, et manifestavit gloriam suam, et crediderunt in eum discipuli eius.

ιθ ζ

8 [12] Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς ‡ Καφαρναοὺμ″ αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ † καὶ οἱ μαθηταὶ

§ P κ α

αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας. [13] § καὶ

Β′ κα α

ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. [14] u καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους, [15] καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν ‡ τὰ κέρματα,″ καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψεν, [16] καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, ″Αρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον

[12] (19, 7.) Post hoc descendit Capharnaum ipse et mater eius et fratres eius et discipuli eius, et ibi manserunt non multis diebus. [13] (20, 1.) Et properabat pascha Iudaeorum, et ascendit Hierosolyma Iesus. [14] (21, 1.) Et invenit in templo vendentes boves et oves et columbas et nummularios sedentes, [15] et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes eiecit de templo, oves quoque et boves, et nummulariorum effudit aes et mensas subvertit, [16] et his qui columbas vendebant dixit, Auferte ista hinc, nolite facere domum patris mei domum ne-

u Matt. 21: 12, seq. Mar. 11: 15, seq. Luc. 19: 45, seq.

9. γεγεννημενον F.
— ηδεισαν] οιδησαν 69.
— φωνει] praem. et videntes factum mirabantur *a.b.* Syr.Hcl.* quia de aqua vinum factum est *l.* aquam quae vinum factum est *e.*
10. τοτε AX. 1. 33. rel. *b.c.f.* Syrr.Pst.& Hcl. Arm. | om. BL. *a.e.ff.l.* Memph. Æth. *Orig. Int.* iii. 39ᵉ.
— τον ελασσω] τον ελασσων G. | τον ελασσον X.
— συ] add. δε 69. GΛ. Vulg. *Cl. a.b.e. f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Æth. *Orig. Int.* iii. | Contra, *Am. c.* Arm.
11. αρχην] †praem. την ⊽. X. rel. *Eus.* H.E.(MSS.) | om. ABL. 1. 33. Λ. Arm. *Orig.* iv. 172ᶜ. *Eus.* H.E. iii. 24 (117). ed. & MSS. D.E. 439ᶜ.
— εγ κανα AF.
12. ab init.] και H. Æth. | Contra, *Orig.* iv. 161ᵃ. 161ᵇ. 170ᵃ.
— τουτο *Orig.* iv. *ter.* | ταυτα M. *b.f.ff.* (hoc signum *e.*)
— κατεβη] add. ὁ Ιησους 1. (*f.*) Arm.ed. | Contra, *Orig.* iv. *ter.*
— Καφαρναουμ BX. *Orig.* iv. *saepe.* | ‡Καπερναουμ ⊽. ALΔ. 1. 33. 69. rel.
12. αδελφοι] †add. αυτου ⊽. AX. rel. Vulg. *b.f.* Syrr. Memph. Arm. Æth. | om. BL. *a.c.e. Orig.* iv. 160ᵃ. 161ᵇ. 186ᵈ. 249ᵃ.
— και οι μαθ. αυτου Vulg. *f.* vv. *Orig.* iv. *quater.* | ante και οι αδ. αυτ. K. | om. *a.b.e.ff.l.* Arm. (om. αυτου L. *Orig.* iv. 160ᵃ. 161ᵇ. 249ᵃ. | Contra, 186ᵈ.)
— εμειναν BLX. 33. rel. vv. *Orig.* iv. 160ᵃ. 168ᵉ. 169ᵇ. | εμεινεν A. 1. FGH² Λ. *b.* Memph. Arm. *Orig.* iv. 161ᵃ.
— ου] om. X *sic.*
13. ὁ Ιησους post Ἱεροσ. (A)BPX. 1. 33. rel. *Am. a.c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig.* iv. 160ᵃ. 180ᵃ. 182ᵉ. 183ᶜ. 249ᵇ. (om. ὁ A.) | post ανεβη LGMU. Vulg. *Cl. b.ff.* Memph. Arm. *Orig.* iv. 186ᵈ. *Eus.* in Ps. 368ᵈ. 374ᶜ. ante ανεβη *e.* (οις εις Ιεροσολυμα ις A. | om. ὁ Ιησους 69.)
14. qui vendebant et emebant *e.*
15. ποιησας] add. ὡς LX. 1. 33. G. (Latt.) Syr.Hcl.* *Orig.* iv. 160ᵃ. | Contra, AB. rel. *e.* Syrr.Pst.& Hcl. *txt.* Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. 180ᵇ. (211ᵈ.) 249ᵇ. 270ᵃ.
— φραγελλιον] φραγελιον U. | σφραγελιον 69. | (mox σχοινιου 33. *ff.*)
15. τα τε προβ. κ. τ. βοας] add. Jesus *e.* qui vobes et oves vindebant *e.*
— εξεχεν Δ.
— τα κερματα BLX. 33. *b.* Memph. Arm. *Orig.* iv. 160ᵃ. 162ᶜ. 180ᵇ. 184ᵇ.ᶜ. 211ᵈ. 270ᵃ.ᶜ. *Eus.* in Ps. 374ᶜ. | ‡το κερμα ⊽. AP. rel. (ante εξεχεεν 1. G.)
— ανεστρεψεν AL. rel. *Orig.* iv. 160ᵇ. 180ᵇ *ed.* 270ᵃ (MS.) | ανετρεψεν B. *Mai.* X. *Orig.* iv. 180ᵇ MS. 270ᵃ *ed.* | κατορθωσε 69 *txt.* κατεστρεψε 69 *mg.*ˡ.
16. πωλουσιν *Orig.* iv. 160ᵇ. 180ᵇ. 184ᵈ. 270ᵃ. *Eus.* in Ps. 374ᶜ. | πωλουντας H. | πωλουντα K *Wtst.* *Tf.* (τῳ τας περ. πωλουντι K *Wtst.*)
— μη] praem. και AX. 1. 69. U. Vulg. *Cl. a.b.e.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Orig. Int.* i. 84ᶠ. iii. 916ᵃ. *Eus.* D.E. 401ᶜ. in Ps. 374ᶜ. | Contra, BPL. 33. rel. *Am. c.f.* Memph. *Orig.* iv. *ter. Eus.* in Ps. 368ᵈ.
— ποιητε 69. EΛ *sic.*
— τον οικ. τ. πατρ. μου] om. Syr.Hier.
17. εμνησθησαν] εμνησθη U. ‖†add. δε ⊽. AP. rel. Vulg. *c.* Syr.Hcl. Et re-

10. tu autem servasti *Cl.* | 13. prope erat *Cl.* | Jesus Ierosolymam *Cl.* | 16. et nolite *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* κβ
Syrr. P. H. ι
Memph.
Arm. Æth.
[v] Psa. 69(68):9. κγ δ

κδ ι

[w] Matt. 26:61. 27:40. Mar. 14:58. 15:29.

τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. 17 ἐμνήσθησαν † οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν, [v] Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου ‡ καταφάγεταί″ με. 18 ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ‡ εἶπαν″ αὐτῷ, Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; 19 ἀπεκρίθη † Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, [w] Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ [ἐν] τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. 20 ‡ εἶπαν″ οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, ‡ Τεσσεράκοντα″ καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; 21 ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. 22 ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν †, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ‡ ὃν″ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.¶

gotiationis. 17 (22, 10.) Recordati vero sunt discipuli eius quia scriptum est, Zelus domus tuae comedit me. 18 (23, 4.) Responderunt ergo Iudaei et dixerunt ei, Quod signum ostendis nobis, quia haec facis? 19 (24, 10.) Respondit Iesus et dixit eis, Solvite templum hoc, et in tribus diebus excitabo illud. 20 Dixerunt ergo Iudaei, Quadraginta et sex annis aedificatum est templum hoc, et tu tribus diebus excitabis illud? 21 Ille autem dicebat de templo corporis sui. 22 Cum ergo resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat, et crediderunt scripturae et sermoni quem dixit Iesus.

¶ x

9 23 Ὡς δὲ ἦν ἐν * τοῖς″ Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα [ἐν] τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει· 24 αὐτὸς δὲ † Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ‡ αὐτὸν″ αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, 25 καὶ¶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν ἵνα τὶς μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

¶ p

23 Cum autem esset Hierosolymis in pascha in die festo, multi crediderunt in nomine eius, videntes signa eius quae faciebat: 24 ipse autem Iesus non credebat semet ipsum eis, eo quod ipse nosset omnes, 25 et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine: ipse enim sciebat quid esset in homine.

---

cordati sunt Syr.Pst. Æth. *τοτε εμνησ. a.* Arm. *Orig.* iv. 160[b]. 180[b]. et continuo commonefacti sunt *e.* | add. *δε και* M. (rememoratus est autem discipulus *b.*) et rememorati *ff.* et recordati *fl.* | om. BLX. Memph. (*Orig.* iv. 186[d].) *Eus.* in Ps. 368[e]. 374[c].

17. *αυτου*] om. 33. | Contra, rel. vv. *Orig.* iv. *bis. Eus.* in Ps. *bis.*
— *ὁτι Orig.* | om. X.
— *εστιν*] ante *γεγρ.* B. | Contra, *Orig.* iv. *bis. Eus.* in Ps. *bis.*
— *ὁ ζηλ.*] praem. *ὁτι* X. *Orig.* iv. 160[b]. 186[d]. | Contra, *Orig.* iv. 180[b]. *Eus.* in Ps. *bis.* ‖om. *ὁ* Δ.
— *καταφαγεται* ABPLXΔ. 1. 33. EFGHKMSUVΛ. *Orig.* iv. *ter.* | ‡*κατεφαγε* ⸗. 69. *Eus.* in Ps. *bis.* (vid. LXX. et *Orig.* ii. 815[e]. iv. 195[d].)

18. *ουν* Syr.Hcl. *Orig.* iv. 160[b]. 196[c]. (autem Syr.Pst.) | om. 33. 69. *b.* Memph. Arm. | tunc respond. *f.* (Et Judaei responderunt dicentes ei *e.*) [Æth.]
— *ειπαν* BL. 33. *Orig.* iv. *bis.* | ‡*ειπον* ⸗. AP. rel.
— *διγνυεις* AP*Tf.*L.
— *ἡμιν Orig.* iv. | om. L.

19. *Ιησ.*] †praem. *ὁ* ⸗. 1*s.* 33*s.* 69. KsSs. | om. ABP*Tf.*LXΔEFGHMUVΛ. *Orig.* iv. 160[b]. 196[c]. (Et Jesus ait illis *e.*) ‖mox *τον ναον του θεου Orig.* iv. 160[b]. | Contra, 196[c.d.] 198[e]. 199[a.c.] 200[b].

19. *εν τρ.* A(P?)L. rel. *Iren.* 300. *Orig.* i. 468[a]. 757[a]. *Orig.* iv. 7[ies]. *Orig. Int.* ii. 108[d]. iii. 909[f]. 922[a]. 931[a.c.] *Eus.* in Ps. 465[d]. 568[e]. *Novat.* 166. *Tert.* de Pud. 16. | om. *εν* B. *Orig.* iv. 198[e]. (solvite templum hoc manu factum et in triduo illud resuscitabo sine manibus *m.*)
— *εγειρω* 33. | Contra, *Orig.* i. *bis.* iv. 7[ies]. *Eus.* in Ps. *bis.*

20. *ειπαν* B. *Orig.* iv. 200[d]. | ‡*ειπον* ⸗. AP*Tf.*L. rel.
— *ουν*] *δε a.* (Et Jud. dixerunt *e.* Æth.) | om. *ουν* Syr.Pst. Memph. Arm. ‖add. *αυτῳ* 33. M*Tf.* Syr.Pst. Arm. | Contra, *Orig.* iv.
— *τεσσερακοντα* AB**Rl.Mai.*P*Tf.*LΔG M. | ‡*τεσσαρ.* ⸗. B[2]X. rel.
— *οικοδομηθη* B**Rl.Mai.*ed.2. 33.

22. *ελεγεν*] †add. *αυτοις* ⸗. K. | om. A B.*Mai.*P*Tf.*LXΔ. 1. 33. 69. EFGHM SUVΛ. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. 160[e]. 202[b]. 208[b].
— *ὁν* BL. *Orig.* iv. 160[e]. 199[a]. 202[b]. 208[c]. 209[c]. | ‡*ᾧ* ⸗. AX. rel.

22. *ειπεν*] add. *αυτοις* 69. | Contra, *Orig.* iv. 5[ies].

23. *τοις* ante *Ιεροσ.* AB(? P*Tf.*)LΔ. 1. 69. EFGHK(? M*Tf.*)SUVΛ. *Orig.* iv. 160[e]. 209[e]. 270[c]. (h. P ap. Knit. "*εν τοις.*, c. unc. omn." *Tf.*) | *om. ⸗. 33*s.* Ms. *Tr.*
— *εν τῳ πασχα Orig.* iv. *ter.* | *το πασχα* 69. *εν τῳ πασχας* M*Tr.* paschae post *εν τ. ἑορτ. b.e.l.* Memph.
— *εν τῃ ἑορ.* AL. rel. *Orig.* iv. *ter.* (P n. l.) | om. *εν* B.
— *αυτου* ante *τα σημ.*] om. 1. M. *a.b.e.f. Iren.* 147. | Contra, Vulg. *c. Orig.* iv. 160[c]. 209[e]. 211[a]. 270[d].
— fin.] add. in eos qui infirmi erant *e.*

24. *Ιησους*] †praem. *ὁ* ⸗. AP*Tf.* rel. *Orig.* iv. 160[c]. 209[e]. 211[a]. | om. BL.
— *επιστευσεν* Λ. *b. Orig.* iv. *ter.*
— *αυτον* A*BL. *Orig.* iv. 209[e]. | ‡*ἑαυτον* ⸗. A[2]. rel. *Orig.* iv. 160[e]. (P n. l.)
— *αυτοις*] *ἑαυτοις* A*.
— *παντας Orig.* iv. 160[c]. 209[e]. 211[a]. | *παντα* 69. EFGH. Arm.

25. *ὁτι* Syr.Hcl. *Orig.* iv. 160[c]. 209[e]. | om. A. Syr.Pst. Memph.

17. sunt vero *Cl.* | 21. in tribus *Cl.*

A B. Γ L Δ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUVΛ.

III.

10 [1] Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων. [2] [x] οὗτος ἦλθεν πρὸς ‡ αὐτὸν″ νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββί, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ‡ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα″ ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. [3] ἀπεκρίθη † Ἰησοῦς καὶ ¶ εἶπεν αὐτῷ, § Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν § τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. [4] λέγει πρὸς αὐτὸν † Νικόδημος, Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; [5] ἀπεκρίθη [ὁ] Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.¶ [6] τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστιν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. [7] μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι, Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. [8] τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ‡ ἀλλὰ″ οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. [9] ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ

[x] c. 7:50. 19:39.

¶ F § Goth. § Syr.Crt.

¶ Goth.

[1] Erat autem homo ex Pharisaeis, Nicodemus nomine, princeps Iudaeorum: [‖] hic venit ad eum nocte et dixit ei, Rabbi, scimus quia a deo venisti magister: nemo enim potest haec signa facere quae tu facis, nisi fuerit deus cum eo. [3] Respondit Iesus et dixit ei, Amen amen dico tibi, nisi quis natus fuerit denuo, non potest videre regnum dei. [4] Dicit ad eum Nicodemus, Quomodo potest homo nasci cum senex sit? numquid potest in ventrem matris suae iterato introire et nasci? [5] Respondit Iesus, Amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu, non potest introire in regnum dei. [6] Quod natum est ex carne caro est, et quod natum est ex spiritu spiritus est. [7] Non mireris quia dixi tibi, Oportet vos nasci denuo. [8] Spiritus ubi vult spirat, et vocem eius audis, sed non scis unde veniat et quo vadat: sic est omnis qui natus est ex spiritu. [9] Respondit Nicodemus et dixit

1. *ανθρ.*] praem. *τις* M. (*e.*) Arm. Æth. praem. "ibi" Syr.Pst.
— Νικοδημος] Νικωδης 69.
2. *αυτον* ABLΔ. 1. 33. KSUVΛ. *Am. b.c.l.* Syr.Hcl. Arm. Æth. | ‡*τον Ιησουν* ☽. 69. EF*s*GHM. Vulg.*Cl. a.e.f.* Syr.Pst. Memph.
— *ῥαββι* LΔ. 1. 33. 69. Memph. rel. | -*βει* AB.*Mai*.EFHΛ.
— *δυναται* ante *ταυτ. τα σημ.* ABL. 33. Latt. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. 270[d]. | ‡post ☽. Δ. 1. 69. rel. Syr.Hcl.
— *τα Orig.* iv. | om. L. 69.
— *ποιειν Orig.* iv. | *ποιησαι* 1.
— *ἁ συ ποιεις Orig.* iv. | om. 1.
— *ᾖ Orig.* iv. | om. L.
3. Ιησους] †praem. ὁ ☽. AΔ. 33*s*. 69. H*sic*. rel. | om. BL. 1. E*sic*FGKM.
4. Νικ.] †praem. ὁ ☽. A. rel. | om. ὁ B.*Mai*.LE*G. [h. 33.]
— *γεννηθηναι*] *γενηθ.* A**bis.* (et ver. 7.) | *γεννηθαναι* Δ*. ‖post. *γενν.* 1°. add. *ανωθεν* H. *e.*
— *γερων ων*] qui natus sit Arm.
5. ὁ Ιησ. BL. 33. 69. S*s*U. | om. ὁ AΔ. 1. EGHKMVΛ. ‖add. *και ειπεν* L. *f.* Syr.Hier. Memph.ed. | add *και ειπεν αυτῳ* KM. *m.* Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph.MS. Arm. Æth. (vid. ver. 3.) | non add. ABL. rel. Vulg. *a.b.c.e.* Syr.Hcl.txt. [h. Goth.]
5. *αμην semel* A. *m.*
— *γεννηθη Hipp.* Philos. viii. 10 (267). *Eus.* in Es. 368[b]. | *γενηθη* AΔ.
— *πνευμ.*] add. *ἁγιου* Vulg.*Cl. a.ff.m.* Æth. *Orig. Int.* ii.144[d]. iv. 483[b]. | Contra, *Am. b.c.e.f.* Memph. Goth. Arm. *Hipp.* Philos. *Orig.* iii. 686[a]. *Orig. Int.* iv. 484[e]. 561[a]. *Conc. Cart.* Routh. iii. 112. 117. *Eus.* in Es. *Tert.* de Bapt. 13. *Cypr.* 128. 136. 279. 314.
— *εισελθειν εις*] *ιδειν* M. | Contra, *Orig. Int. Conc. Carth. Cypr.* (vid. *Just.* Apol. i. 61. *Clem.* 69. *Hipp.* Philos.)
— *του θεου Orig. Int.* ii. iv. 484[e]. 561[a]. *Conc. Cart. bis. Cypr. quater.* | *των ουρανων e.m.* (vid. *Just.* Apol. i. 61. *Clem.* 69.) *Hipp.* Philos. *Orig. Int.* iii. 948[f]. iv. 483[b]. *Eus.* in Es. *Tert.* de Bapt.
6. *γεγεννημενον St.* 3. *Elz.* 1633. *Hipp.* c. Noet. 16 (18). Philos. v. 7 (106). viii. 10 (267). *Eus.* c. Mcl. 72[d]. 123[e]. 161[b]. (*γεγενη- Elz.* 1624*bis.* A 1° (2° n. l.) H*bis.*) | *γεννωμενον Clem.* 549.
6. *σαρξ εστιν*] add. quia (quoniam *b.e.*) de (ex *Tert.*) carne natum est *a.b.e.ff.l.* Syr.Crt. *Tert.* de Car. Chr. 18. | om. Vulg. *c.f.m.* Syrr.Pst.&Hcl. *Cypr.* 279. 314. *Conc. Cart.* Routh. iii. 118. *Hil.* 924[c]. 937[b].
— *εκ του πνευματος*] praem. ex aqua et Syr.Hcl.mg.
— fin.] add. quia (quoniam *e.*) Deus Spiritus est. *a.e.ff.m.* Syr.Crt. *Tert. Conc. Carth. Hil.* 937[c]. (add. *πνευμα δε ὁ θεος Eus.* c. Mcl. 72[d].) add. postea, et ex Deo natus est *a.* Syr.Crt. ("de Deo") *Tert. Conc. Cart.* | non habent *Cypr. Hil.* 924[c].
7. ab init. *και* 69. Syr.Crt.
— *ὑμας*] *ἡμας* 69.
8. *θελη* V.
— *πνει Exc. Theod. Clem.* 972. | *πνεει* L.

2. ad Jesum *Cl.* | 3. renatus *Cl.* | 4. sit senex *Cl.* | renasci *Cl.* | 5. spir. sancto *Cl.* | 8. non scis *Cl.* | aut quo *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. [C.] P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.

εἶπεν αὐτῷ, Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; [10] ἀπεκρίθη † Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; [11] ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. [12] εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; [13] [y] καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ· [14] ▪ καὶ καθὼς ‡ Μωυσῆς″ ὕψωσεν τὸν ὄφιν § ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου· [15] ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ‡ ἐν αὐτῷ″ † ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. [16] οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ‡ ἀλλὰ″ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. [17] [a] οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν [αὐτοῦ] εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. [18] ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ [δὲ] μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. [19] αὕτη δέ ἐστιν ἡ

[y] Prov. 30:4. Eph. 4:9.

[z] Num. 21:8, 9.

§ F

[a] c. 12:47.

ei, Quomodo possunt haec fieri? [10] Respondit Iesus et dixit ei, Tu es magister in Israhel et haec ignoras? [11] Amen amen dico tibi quia quod scimus loquimur et quod vidimus testamur, et testimonium nostrum non accipitis. [12] Si terrena dixi vobis et non creditis, quomodo si dixero vobis caelestia credetis? [13] Et nemo ascendit in caelum nisi qui descendit de caelo, filius hominis qui est in caelo. [14] Et sicut Moses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, [15] ut omnis qui credit in ipso non pereat, sed habeat vitam aeternam. [16] Sic enim dilexit deus mundum ut filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam aeternam. [17] Non enim misit deus filium suum in mundum ut iudicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum: [18] qui credit in eum non iudicatur; qui autem non credit iam iudicatus est, quia non credidit in nomine unigeniti filii dei. [19] Hoc est autem iudicium quia

---

8. αλλα B.*Mai.* | ‡αλλ' ⊽. AL. rel.
— και που BL. rel. *Am. e.g.l.m.* Syrr.Crt. Pst.&Hcl.txt. Memph. Æth. *Hil.* 1143[a]. | η που A. Vulg.*Cl. a.b.c.f.ff.* Syr. Hcl.mg. Arm.
— ουτως] ουτος 69.
— γεγενημενος 69 *Scr.* H.
— εκ τ. πν.] praem. ex (de *a.*) aqua et *a.b.c.e.ff.m.* Syr.Crt. *Hil.* | Contra, Vulg. *f.g.* Syrr.Pst.&Hcl. ‖add. sancto Æth. *Hil.*
10. Ιησους] †praem. ὁ ⊽. 69. | om. AB *Mai.*LΔ. 1. 33. EGHKMSUVA.
11. αμην *semel* L*.
12. και] om. 69.
— ου πιστευετε] ουκ επιστευσατε EH. Memph.
— ὑμιν 2°.] om. EH(*non* K). *a.e.ff.* Arm.
— πιστευσετε ABL. rel. | -σητε Δ[2]. 1. 69. GHKM. | πιστευετε Λ.
13. ab init. και] om. *b.e.f.* Syr.Crt. quomodo si dixero *a.*
— ὁ ων εν τῳ ουρανῳ (A)Δ. 1. 69. E. rel. Latt. Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Memph. W.&Schw. Arm. *Hipp.* c. Noet. 4 (9). *Orig. Int.* ii. 72[d]. iv. 622[d] *diserte. Novat.* 96. *Hil.* 32[c] *dis.* 514[c]. 1045[c] seq. *dis. Lucif.* 151. (om. ων A*. qui erat *e.*) | om. BL. 33. Memph.MS. Æth. *Orig. Int.* iii. 114[b]. (non hab. *Eus.* in Ps. 403[c]. Ec. Pr. 82.)
14. Μωυσης BL. 33. K. *Orig.* iii. 101[b]. | ‡Μωσης ⊽. A. rel.
— ὑψωθηναι *hic Hipp.* Philos. v. 16(134). *Orig. Int.* iii. 396[b]. *Eus.* in Ps. 551[a]. Ec. Pr. 24. *Cypr.* 294. | post δει A. *a. Lucif.* 151. | post ανθρωπου 33.
15. εν αυτῳ B. *Am. c.g*[1]. | επ' αυτῳ L. | επ' αυτον A. | ‡εις αυτον ⊽. Δ. 1. 33*s*. 69*s*. rel. Vulg.*Cl. a.b.e.f.* vid. ver. 16. ‖†add. μη αποληται αλλ' ⊽. A Δ. 69. E. rel. Vulg. *b.c.e*(*sic*). Syrr. Pst.& Hcl. Arm.Usc.(et 1 MS.) Æth. (Platt.) (-ειτ- 69*.) vid. ver. 16. | om. BL. 1. 33. *a.f.* Syr.Crt. Syr.Hier. Memph. Arm.Zoh. Æth.Rom. *Cypr.* 294. *Lucif.* 151.
— εχῃ] εχει 69 *Scr.* EFHMSΔ.
16. αυτου AL. rel. | om. B.
— εδωκεν] add. εις τον κοσμον 33. (*e.* qui om. in ver. seq.)
16. εις αυτον *Eus.* c. Mcl. 67[d]. 72[c]. 87[d]. | επ' αυτῳ L.
— αποληται] απολλυηται A. ‖μη απολ. αλλ. om. Syr.Crt. *Eus.* c. Mcl. 67[d]. 72[c]. (ctra, 87[d].)
— αλλα B. | ‡αλλ' ⊽. AL. rel.
— εχῃ] εχει 69 *Scr.* EFHMΔ.
17. υἱον αυτου ΑΔ. *d*(h. D.) rel. vv. *Tert.* adv. Prax. 21. *Hil.* 130[b]. 895[b]. *Lucif.* 151. | om. αυτου BL. 1.
— ἱνα] praem. ουχ 69.
18. ab init.] propter hoc *d.* ideo *a.*
— αυτον *Tert.* adv. Prax. 21. *Lucif.* 151. | τον υἱον Λ. εις εμε *Orig.* ii. 761[c]. 210[a]. (οὐχὶ δὲ.... εἰς τὸ ὄνομά μου). in me *Iren.* 325. *Orig. Int.* iv. 484[a]. *Hil.* 24[c]. 126[c].
— δε ALΔ. rel. *d*(h. D.) vv. *Iren.* 325. *Orig. Int.* iv. 484[a]. *Hil. bis. Lucif.* [Syr.Pst.] | om. B. *ff.l. Tert. Orig.* ii. 761[d]. *Cypr.* 278. 315.
— μη 2°.] om. 69.

10. *om.* in *Am.** | 15. in ipsum *Cl.* | 16. deus dilexit *Cl.* | 18. credit in nom. *Cl.*

A B[C][D]. L Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΛ.

κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ ‡ αὐτῶν πονηρὰ″ τὰ ἔργα. 20 πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ· 21 ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.

lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem: erant enim eorum mala opera. 20 Omnis enim qui male agit odit lucem et non venit ad lucem, ut non arguantur opera eius: 21 qui autem facit veritatem venit ad lucem, ut manifestentur eius opera, quia in deo sunt facta.

κε γ

11 22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. 23 ἦν δὲ καὶ ‡ Ἰωάνης″ βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι § ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο.

§ Goth.

κς δ

24 οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν [ὁ]

Δ′ κζ ι

‡ Ἰωάνης.″ 25 ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν ‡ Ἰωάνου″ μετὰ ‡ Ἰουδαίου″ περὶ καθαρισμοῦ· 26 καὶ ‡ ἦλθαν″ πρὸς τὸν ‡ Ἰωάνην″ καὶ ‡ εἶπαν″ αὐτῷ, ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. 27 ἀπεκρίθη ‡ Ἰωάνης″ καὶ εἶπεν, Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 28 αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον, [b] Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ'

§ D

κη α

[b] c. 1:20.

22 Post haec venit Iesus et discipuli eius in Iudaeam terram, et illic morabatur cum eis et baptizabat. 23 (25, 3.) Erat autem et Iohannes baptizans in Aenon iuxta Salim, quia aquae multae erant illic, et adveniebant et baptizabantur: 24 (26, 4.) nondum enim missus fuerat in carcerem Iohannes. 25 (27, 10.) Facta est ergo quaestio ex discipulis Iohannis cum Iudaeis de purificatione. 26 Et venerunt ad Iohannen et dixerunt ei, Rabbi, qui erat tecum trans Iordanen, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, et omnes veniunt ad eum. 27 Respondit Iohannes et dixit, Non potest homo accipere quicquam nisi ei fuerit datum de caelo. 28 (28, 1.) Ipsi vos mihi testimonium perhibetis quod dixerim, Ego non sum Chris-

19. μαλλον] ante οἱ ανθρ. 1. (*e.*) | Contra, *Clem.* 80. *Orig.* in Prov.(Mai. vii. 26.) *Dion. Alex.* 9. *Eus.* c. Mcl. 88d. *Hil.* 24d. 25c.
— οἱ ανθρ.] mundus Syr.Crt.
— αυτων ante πονηρα ABL. 1. 33. 69. GKUΛ. Vulg. (*a.*)*c.d.*(*e*)*f.ff.* | ‡post ϛ. ΔE. rel. (*b.*)
20. γαρ *Iren.* 325. *Orig.* in Prov.(Mai. vii. 2.) | om. E. *a.* (*Orig.* ii. 653a. iv. 358d.) *Lucif.* 151.
— τα εργα αυτου BLΔ. 33. rel. *Iren. Lucif.* 151. | αυτ. τα εργ. A. 1. K. (vid. ver. 21.) ‖add. ὁτι πονηρα εστιν 33. Λ. Memph. add. πονηρα εστιν· ὁτι L. add. de luce *d.* add. et videantur si in Deo sunt gesta *Orig. Int.* ii. 53d. | non add. rel. *Iren. Lucif.*
21. αυτου τα εργα AB. rel. *Am. c.ff.g.* | τα εργα αυτου L. 33. 69. U. Vulg.*Cl.* (*a.*)*b.d.e.f.l. Iren. Lucif.*
— θεῳ] praem. τῳ 69.
— εργασαμενα L.
22. ηλθεν *Orig.* iv. 162d. | απηλθεν 33. *a.*(*b.*)*l.*
— ὁ Ιησ. *Orig.* iv. | om. ὁ A.
— και εβαπτιζεν *Orig.* iv. | om. *b.l.*
23. Ιωαν.] praem. ὁ B. *Orig.* iv. 162d. | Contra, ALΔ. 1 *sic.* rel.
— βαπτ.] praem. ὁ 1. | Contra, *Orig.* iv.
— εν Αινων] in eremo *e.* in deserto *f.*
— Σαλειμ BL. rel. *Orig.* iv. 162d. 163b. *Eus.* H.E. iii. 24 (117) ap. Burton. | Σαλημ 1. 69. U*Tf.*Λ. *Eus.* (in cdd. quibusdam.) | Σαλλειμ A.
— παρεγενοντο 69.
24. την φυλ. *Orig.* iv. 162d. | om. την 1. E*M. *Orig.* iv. 163b. *Eus.* H.E. iii. 24 (117).
— ὁ Ιωαν. AL. rel. *Orig.* iv.*bis.* | om. ὁ B. *Eus.* H.E.
25. μαθητων *Orig.* iv. 162e. | add. των B. (inter unum discipulorum Syr.Pst.)
— Ιωανου] ejus Syr.Hcl. ap. White.
— Ιουδαιου ABLΔ. 33. EFHKMSUV Λ*. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.Zoh. unius Judaei Syrr.Pst.& Hcl.* | ‡Ιουδαιων ϛ. 1. 69. GΛ2. *d*(h. D.) Latt. Syr.Crt. Memph. Goth. Arm.Usc. Æth. *Orig.* iv.
26. ηλθαν.... ειπαν B*(*Rl.*)*Mai.* | ‡ηλθον.... ειπον ϛ. AB2. rel.
— τον ante Ιωαν. *Orig.* iv. 162e. | om. 1.
26. ῥαββι LΔ. 1. 33. 69. rel. Memph. | ῥαββει ABDEHΛ. Goth. (ῥαββη *sic* Syr.Hcl.mg.)
— ιδε *Orig.* iv. | ιδου D. 1.
27. απεκρ. Ιωαν. κ. ειπεν] dixit illis Johannes Syr.Crt.
— Ιωαν.] praem. ὁ 33. M.
— λαμβανειν] add. αφ' εαυτου L. 33. 69. Λ. *c.e.* Syrr.Pst.(&Hcl.) Memph. Arm. Æth. *Eus.* in Luc.(Mai. 200.) | Contra, ABD. rel. Vulg. *a.b.f.* Syr. Crt. *Conc. Cart.* Routh. iii. 127.
— ουδεν εαν ADL. rel. *Eus.* in Luc. | ουδε ἑν αν B. Syr.Crt.
— αυτῳ] αυτο E. | om. F. ‖add. ανωθεν 69. *b*(om. εκ τ. ουρ.). (Arm.) id. post ε. τ. ουρ. *Eus.* in Luc. | Contra, *Conc. Cart.*
28. μοι ABDL. rel. (εμοι 1.) *Eus.* in Luc. (Mai. 200.) *Cypr.* 293. | om. EFHMV.
— ειπον] add. εγω B. *Am. c.* Syr.Crt. | Contra, ADL. rel. vv. *Eus.* ‖add. eis

21. opera ejus *Cl.* | 22. terram Judaeam *Cl.* | demorabatur *Cl.* | 23. et veniebant *Cl.* | 24. Joannes in carcerem *Cl.* | 25. facta est autem *Cl.* | 27. fuerit ei *Cl.* | 28. non sum ego *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* κθ
Syrr. C. P. H. ι
Memph. •
[Goth.] Arm. Æth.

ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. 29 ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. 30 ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

c c. 8:23.

31 ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. c ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστὶν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν· 32 † ὃ ἑώρακεν καὶ ἤκουσεν, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. ¶ 33 ὁ λαβὼν αὐτοῦ § τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθής ἐστιν. 34 ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεός, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν [ὁ θεὸς] τὸ πνεῦμα. 35 ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 36 ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωήν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

¶ Goth.
§ C
34. om. ὁ θεὸς
λ
γ
λα
ι

tus, sed quia missus sum ante illum. 29 (29, 10.) Qui habet sponsam sponsus est: amicus autem sponsi, qui stat et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi: hoc ergo gaudium meum impletum est. 30 Illum oportet crescere, me autem minui. 31 Qui de sursum venit, supra omnes est. Qui est de terra, de terra est et de terra loquitur: qui de caelo venit, supra omnes est, 32 et quod vidit et audivit, hoc testatur: et testimonium eius nemo accipit. 33 Qui accipit eius testimonium, signavit quia deus verax est. 34 Quem enim misit deus, verba dei loquitur: non enim ad mensuram dat deus spiritum. 35 (30, 3.) Pater diligit filium et omnia dedit in manu eius. 36 (31, 10.) Qui credit in filium, habet vitam aeternam: qui autem incredulus est [filio], non videbit vitam, sed ira dei manet super eum.

IV. 1. ἔγνω ὁ Ἰησοῦς – ποιεῖ, καὶ βαπτίζει Ἰωάν.
λβ
ζ

12 1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ ‡ Ἰωάνης″· 2 (καί τοι γε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ), 3 ἀφῆκεν τὴν

1 Ut ergo cognovit Iesus quia audierunt Pharisaei quia Iesus plures discipulos facit et baptizat magis quam Iohannes, 2 quamquam Iesus non baptizaret sed discipuli eius, 3 (32, 7.)

---

qui missi sunt ab Hierosolymis ad me *e.*

28. εγω ABL. rel. *Eus.* | cm. D. *a.l.* Syr.Crt.

— εκεινου *Eus.* | αυτου S.

29. ἑστηκως] ἑστως D. *Exc. Theod.* Clem. 985. *Orig.* (Gallandi xiv. 96.)

30. εκεινον] add. δε H.

— δε *Orig. Int.* iv. 520b. | om. G. Syr.Hcl.

31. ων] praem. δε D. *a.b.l.* | Contra, *Orig.* iv. 302c. (ii. 613b.) *Tert.* de Orat. 1. de Bapt. 10. *Hil.* 6b.

— εκ 1°. *Orig.* ii. iv. *Cat.* Cram. Eph. 222. | απο D. 69.

— εκ της γης 2°. *Hipp.* in Psal. 6. *Orig.* iv. *Cat. Hil.* | om. Λ. (*g.l.* Syr.Crt.(*ut vid.*) Syr.Hier. *Orig.* ii.) *Orig. Int.* iii. 121b. *Tert.bis.* (om. et και εκ της γης Syr.Hier.)

— λαλη L.

— επανω παντων εστιν 2°. ABL. rel. Vulg. *c.f.g.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Orig.* iv. 302c. *Cat. Orig. Int.* iii. *Eus.* c. Mcl. 87d. *Tert.* de Bapt. 10. | om. D. 1. *a.b.e.ff.l.* Syr.Crt. Arm. (vid. *Orig.* iv. *com.*) *Tert.* de Orat. 1. *Hil* 6.

32. †ab init. και ⸗. ΑΔ. Vulg. *c.f.ff.g.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Orig. Cat.* Eph. 222. *Orig. Int.* iii. 121b. | om. BD L. 1. 33. *a.b.e.l.* Syr.Crt. Memph. Arm. (vid. *Orig.* iv. *com.*) *Tert.* de Orat. 1. *Hil.*

— τουτο Vulg. *c.f.g.* Syr.Hcl. | om. D. 1. *a.b.e.ff.l.* Syr.Pst. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. *Eus.* c. Mcl. 87d. *Tert. Hil.* [Syr.Crt.] | εκεινο 69.

33. λαβων] λαμβανων Λ.

34. μετρου *Orig.* ii. 599b. | μερους U.

— διδωσιν] add. ὁ θεος AC2DΛ. rel. Vulg. *a.c.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Arm. Æth. *Orig.* ii. 599b. *Orig. Int.* ii. 384b. iv. 523c. | om. ὁ θεος BC*L. 1. 33. *b.e.f.l.* [Syr.Crt.]

— το πνευμα ABmg.(1*Mai.*)D. rel. *Orig.* ii. vv. | om. B*txt.Rl.Mai.* (vid. *Novat.* 165.)

35. δεδωκεν *Eus.* c. Mcl. 74b. 88a. in Luc. (Mai. 200.) | εδωκεν DK.

36. ab init. ινα et mox εχη D. | Contra, *Iren.* 282. *Clem.* 115. *Eus.* in Luc. *Cypr.* 296.

— απειθων] απιστων 69.

— ουχ DΔ.

— ζωην] praem. την L. 69. EFHM.

36. μένει hoc accentu 69. EHKV. Vulg. *a.c.d.f.ff.* Syrr.Crt.&Hcl. Arm. | μενεῖ hoc acc. MΛ *Tf. b.e.g.* Syr.Pst. Memph. Æth. *Iren.* 282. *Tert.* adv. Prax. 2. *Cypr.* 296.

— fin.] add. Et post haec traditus est Johannes Syr.Hcl.mg.

1. ὁ κυριος ABC. 33. rel. *f.* Syr.Hcl.mg. Æth. | ὁ Ιησους D. 1. Λ. Vulg. *a.b.c.e.l.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl.txt. Memph. Arm.

— Ιησους *Orig.* iv. 249c. | om. Λ. Syr.Pst. (Syr.Crt. lacer.) | praem. ὁ 69.

— η B(corr.1*Mai.*)CD. rel. Latt. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. AB**Mai.*LG. *Orig.* iv. 249c. (διὰ τὸ ἐγνωκέναι τοὺς φαρισαίους ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει Ἰωάννης).

2. γε] om. C.

— Ιησους ante αυτος BCL. 1. (69 praem. ὁ). rel. *a.b.e.f.* | post AD. 33. (K praem. ὁ). *ff.* | om. αυτος Vulg. *c.l.* Syr.Crt.

3. αφηκεν] add. δε 1.

---

31. super *bis Cl.* | 33. accepit *Cl.* | *om.* filio *Am.*

1. quod Jesus *Cl.* | *om.* magis *Cl. Am.***

A B C D. L Δ. 1. 33. 69. λγ EFGHKMSUVΛ. ι § Theb. Ε′

Ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 4 ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. 5 § ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. 6 ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν ‡ ὡς″ ἕκτη. 7 ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Δός μοι ‡ πεῖν.″ 8 οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. 9 λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις, Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ᾽ ἐμοῦ ‡ πεῖν″ αἰτεῖς ‡ γυναικὸς Σαμαρείτιδος οὔσης″; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. 10 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, Δός μοι ‡ πεῖν,″ σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. 11 λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; 12 μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ

reliquit Iudaeam et abiit iterum in Galilaeam. 4 (33, 10.) Oportebat autem eum transire per Samariam. 5 Venit ergo in civitatem Samariae quae dicitur Sychar, iuxta praedium quod dedit Iacob Ioseph filio suo. 6 Erat autem ibi fons Iacob. Iesus ergo fatigatus ex itinere sedebat sic super fontem: hora erat quasi sexta. 7 Venit mulier de Samaria haurire aquam: dicit ei Iesus, Da mihi bibere. 8 Discipuli enim eius abierant in civitatem, ut cibos emerent. 9 Dicit ergo ei mulier illa Samaritana, Quomodo tu, Iudaeus cum sis, bibere a me poscis, quae sum mulier Samaritana? non enim coutuntur Iudaei Samaritanis. 10 Respondit Iesus et dixit ei, Si scires donum dei, et quis est qui dicit tibi, Da mihi bibere, tu forsitan petisses ab eo, et dedisset tibi aquam vivam. 11 Dicit ei mulier, Domine, neque in quo haurias habes, et puteus altus est: unde ergo habes aquam vivam? 12 Numquid tu maior es patre nostro

---

3. Ιουδαιαν] add. γην D. 1. 69. *b.e.ff.l.* Arm. Æth. | praem. *a.* | om. Vulg. *c.f. Orig.* iv. 249c.
— παλιν B *mg. Rl.*(corr.1.*Mai.*)CDL. 1. 33. 69. M. Vulg. *a.b.c.e.f.ff.* Syrr.Crt. (*sic*)&Pst. Memph. Arm. Æth. | om. AB*.*Rl.Mai.*ΔEFGHKSUVΛ. Syr. Hcl. (*Orig.* iv. 249c.)
5. ουν Syr.Hcl. | om. C3F *ut vid.* Arm. | autem *e.f.* (et venit Syrr.Crt.&Pst. Æth.) ‖ add. ὁ Ιησους C3FHU *e.*
— λεγομενη 69.
— Συχαρ *St.* 3. AB.*Bch.dis.*CDLΔ. 1. 33. EFGHKMSUVΛ. *Am. a.*(*e.*)*f.l.* Memph. Theb. Esychar *b.* | Σιχαρ *Elz.* B.*Mai.* 69. Vulg.*Cl. c.*
— ὁ ABC2ΔEFsGHKUVΛ. | οὐ C*DL. 1. 33. MS. | ὃ *sic* 69.
— Ιωσηφ] praem. τῳ B.
6. ουν Syr.Hcl. Theb. | om. 69. | δε V. *ff.* Syr.Pst. Theb. Arm. *Iren. Gr.*219. [h. Syr.Crt.]
— Ιησους *Iren. Gr.* | κυριος Λ *sic.*
— κεκοπιακως εκ] κεκοπικως (*sic*) απο 69. | κεκμηκως *Clem.* 148.
— ουτως Vulg. *c.e.f.g*1. Syr.Hcl. | om. 1. 69. *a.b.ff.* Syr.Pst. Arm. Æth. (*Orig.* iv. 215d.) [h. Syr.Crt.]
6. τῃ πηγῃ *Orig.* in Prov.(Mai. vii. 8.) | την πηγην L.
— ὡρα.....ἑκτη] et cum sederet Jesus erat hora quasi sexta Syr.Crt. *post* ver. 8.
— ὡς ABCDL. 33. | ‡ὡσει ⸗. Δ. 1. E. rel. *Orig.* in Prov. | ὡς η 69. H*. | om. Memph. Theb.
7. ver. 7 ante ver. 9 Syr.Crt.
— αυτῃ] αυτης Λ *sic.*
— πειν B**Tf.*C*DL. | ‡πιειν ⸗. AB2 *Tf.*C3. rel. *Orig.* iv. 215d. 363d. | ποιειν Λ.
8. απεληλυθεισαν AB*Vel.*(*dis.*)CD. rel. | απελυθεισαν B.*Btly.Bch.* 1. | απεληλυθησαν EFHK. | απεληλυθασιν 69. | απεληλυθασαν Λ*. | απηλθον L.
— την πολιν] om. την Δ.
9. ουν Syr.Hcl. | om. 1. V*. Syrr.Crt.& Pst. Arm. Æth.
— ἡ Σαμαρειτης 69. HMΛ. | om. Syr. Hier. (-ρειταις Δ*.)
— πως] post ων D. *a.b.e.ff.* Syr.Crt. Arm. | Contra, Vulg. *c.f.g.* Syr.Pst. &Hcl.
— πειν (A)B**Rl.*C*D(L). (πιν AL.) | ‡πιειν ⸗. B2*Rl.*C3. rel.
— ουσης post γυν. Σαμαρ. AB.*Btly.Bch. Mai.*(ed.2.)C*L. 33. | ‡ante ⸗. C3Δ. 1. rel. Latt. | om. B.*Mai.*(ed.1.)D. Arm.
9. ου γαρ.... fin. ver. Vulg. *c.f.ff.g. Orig.* iv. 219d. 353c. | om. D. *a.b.e.*
10. Ιησους] praem. ὁ D. 69. (om. απεκρ. et και Syr.Crt.)
— ει ηδεις *Orig.* iv. 212d. 363d. | η ειδεις A. | ει ειδης 69 *Tr.* (ει οιδης ? *Scr.*)
— πειν B**Tf.*C*DL. | ‡πιειν ⸗. AB2 *Tf.*C3. rel. *Orig.* iv. 212d. 363d. *Eus.* D.E. 293c. 488d. | ποιειν Λ.
— συ αν ητησας] συνητησας D*.
— αν 2o. *Orig.* iv. 212d. 217d. 363d. *Eus.* D.E. *bis.* | om. L. 69. *Orig.* iv. 219b.
11. η γυνη *Orig.* iv. 363d. | om. B.
— ουτε *Orig.* iv. 217c. 219e. 245c. 363d. | ουδε D.
— ουν Vulg. *c.f.g.* Syr.Hcl. *Orig.* iv. 363d. | om. D. *a.b.e.ff.l.* Syrr.Crt.& Pst.
— το υδωρ το *Orig.* iv. 363d. | om. το *bis* D.
12. ει] η *nunc* 69.
— ἡμων *Orig.* iv. 224b. | om. A*.
— Ιακωβ *Orig.* iv. 212c. 217a. 224b. | praem. του 1. ‖ Αβρααμ M.

---

5. Sichar *Cl.* | 6. supra *Cl.* | 10. et 1o. *om. Am.**

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.

πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; [13] ἀπεκρίθη † Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν· [14] ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ ‡ διψήσει" εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. [15] Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή, Κύριε,

15. *διέρχ. s.* ἔρχωμαι

δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ ‡ ἔρχομαι" ἐνθάδε ἀντλεῖν. [16] λέγει αὐτῇ [ὁ Ἰησοῦς], Ὕπαγε

16. *σοῦ τὸν ἄνδ.*

φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. [17] ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Καλῶς εἶπας ὅτι Ἄνδρα οὐκ ἔχω· [18] πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. [19] λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. [20] οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν ‡ τῷ ὄρει τούτῳ" προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου ‡ προσκυνεῖν δεῖ". [21] λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, ‡ Πί-

Iacob, qui dedit nobis puteum et ex eo ipse bibit et filii eius et pecora eius? [13] Respondit Iesus et dixit ei, Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iterum: qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum, [14] sed aqua quam ego dabo ei fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam. [15] Dicit ad eum mulier, Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam neque veniam huc aurire. [16] Dicit ei Iesus, Vade voca virum tuum et veni [huc]. [17] Respondit mulier et dixit, Non habeo virum. Dicit ei Iesus, Bene dixisti quia non habeo virum: [18] quinque enim viros habuisti, et nunc quem habes non est tuus vir: hoc vere dixisti. [19] Dicit ei mulier, Domine, video quia propheta es tu. [20] Patres nostri in monte hoc adoraverunt, et vos dicitis quia in Hierosolymis est locus ubi adorare oportet. [21] Dicit ei Iesus, Mulier, crede mihi

12. εδωκεν *Orig.* iv. 212^{c}. | δεδωκεν C. 69. *Orig.* iv. 224^{b}.
— φρεαρ] add. τουτο 69. (*a.*)*e.f.ff.l.* Syrr. Crt.& Pst. Memph. Arm. Æth. | Contra, rel. Vulg. *b.c.* Syr.Hcl. Theb. *Orig.* iv. 224^{b}.
— θρεμ. αυτου *Orig.* iv. 212^{d}. 217^{a}. 219^{e}. 224^{b}. | om. αυτου D.
13. Ιησους] †praem. ὁ ☽. 69. Λ. *Orig.* iv. 212^{d}. | om. ABCDLΔ. 1. EFG *Tf.* HKMSUV. (h. 33.) (respondit illi Jesus, omnis Syr.Crt.)
14. ὃς δ' αν πιῃ (πιει 69. E*H.) *Orig.* iii. 521^{a} *bis.* iv. 212^{d}. 214^{c}. *Eus.* in Es. 367^{c}. 586^{d}. (in Ps. 174^{a}.) *Cypr.* 106. *Hil.* 1190^{b}. | ὁ δε πινων D. *Eus.* (in Ps. 87^{d}.)
— ου μη διψ.....δωσω αυτῳ ABC^{3}D. rel. vv. *Orig.* (iii. *bis.*) (iv. 220^{b}.) *Orig. Int.* iv. 512^{c}. *Cypr.* 106. *Hil.* 1190^{b}. *Eus.* (in Ps. 87^{d}.) | om. C*. *l.* Theb.ap. Woide. *Orig.* iv. *bis. Eus.* in Es. *bis.* in Ps. 174^{a}.
— ου μη *Orig.* iii. *bis.* iv. 220^{b} (*Herac.*) *Eus.* in Ps. 87^{d}. | om. μη D.
— διψησει AB.*Mai.*DL. 1. 33. 69. M. *Orig.* iii. *bis.* iv. 220^{b} (*Herac.*) (διψει Δ.) ‡ διψησῃ ☽. C^{3}. rel. *Orig.* in Prov. (Mai. vii. 42.) *Eus.* in Ps. 87^{d}.
14. ὁ ὑδ. ὁ δωσ. αντ.] om. *e.*
— δωσω 2°.] praem. εγω D. 33. 69. M. Vulg. *a.b.f.ff.* Syr.Hcl. (Æth.) *Orig.* iii. 521^{a}. *Orig. Int.* ii. 80^{c}. 441^{b}. iii. 28^{c}. 404^{e}. | Contra, *c.* Syr.Crt. (anc. Syr. Pst.)
— γεννησεται Δ.
15. διψω *Orig.* iv. 217^{c}. 220^{e}. 363^{d}. | δειψησω D*.
— ερχομαι (B.*Btly.Bch.*)L. 33. 69. EFG HKMΛ. (διερχομαι B.*Btly.Bch.Mai* (ed. 2.). *Orig.* iv. 220^{e}.) | ‡ ερχωμαι ☽. ACDΔ. 1*s*. Ss. UV. (διερχωμαι B.*Mai.* (ed. 1.) *Orig.* iv. 217$^{c.d.e.}$ 363^{d}.)
16. ὁ Ιησους (A)C^{2}DL. (1.) rel. *Orig.* iv. 219^{a}. (om. ὁ Λ. 1.) | om. BC*. 33. *a. Orig.* iv. 218^{a}. 221^{c} (*Herac.*)
— σου] ante τον ανδρα B.*Btly.Mai.* 69. *Orig.* iv. 218^{a}. 219^{a}. 221^{b}. | post ACD. rel. *Orig.* iv. 215^{d}. 221^{c}. 221^{a} (*Herac.*) | om. σου B.*Blc.* (sil. *Bch.*)
17. ειπεν] add. αυτῳ B.*Mai.*C. 33. EFG H. *a.b.l.* Syrr.Crt.&Pst. Theb. (Arm.) Æth. (om. απεκρ. et και Syr.Crt.) | om. αυτῳ ADL. 1. rel. Vulg. *c.e.f.* Syr.Hcl. Memph. *Orig.* iv. 218^{a}. 219^{b}.
— ανδρα 1°. post ουκ εχω ABC^{3}. *Orig.* iv. 218^{a}. 219$^{b.d.}$ | ante C*DL.
17. ειπες B**Mai.*
— εχω Vulg. *f.g. Orig.* iv. 219$^{b.d.}$ | εχεις D. *b.c.e.l.* [*a.*] *Orig.* iv. 221^{c} (*Herac.*)
18. πεντε] παρὰ δὲ τῷ Ἡρακλέωνι εὕρομεν, Ἓξ ἄνδρας ἔσχες *Orig.* iv. 221^{d}. | Contra, *Orig.* iv. 219^{b}. 221^{d}. 279^{a}. *Hil.* 804^{a}.
— νυν *Orig.* iv. 219^{b}. 279^{a}. | om. E*.
— ανηρ] praem. ὁ 1. | Contra, *Orig.* iv. *bis.*
— αληθες *Orig.* iv. | αληθως E *Tf.* (sed?)
19. συ Vulg. *c.f. Orig.* iv. 222^{a}. 279^{b}. | om. D. *a.b.e.l. Hil.* 804^{a}.
20. τῳ ορει ante τουτῳ AB.*Mai.*CD*Gr.* LΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΛ. Vulg. *c.f.ff.l.* Syr.Hcl. *Orig.* iv. 222$^{a.e.}$ 224$^{b.e.}$ *Hil.* 804^{a}. | ‡ post ☽. *a.b.e.* Syrr.Crt.& Pst. *Orig. Int.* i. 50^{c}. *Tert.* adv. Marc. 35.
— προσκυνειν ante δει AB.*Btly.Mai.*C* DL. 33. Vulg. *b.c.f. Orig.* iv. 222$^{a.e.}$ *Orig. Int.* i. *Hil.* | ‡ post ☽. C^{3}Δ. 1. rel. *e.* Arm. *Tert.* (vid. ver. 24.)

12. ipse ex eo *Cl.* | 16. *om.* huc *Am.* | 20. quia Ieros. *Cl.*

A B C D. L Δ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUVΛ.

στευέ μοι, γύναι," ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἰεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. 22 ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. 23 ‡ ἀλλὰ" ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ¶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. 24 πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. 25 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται (ὁ λεγόμενος Χριστός)· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν ‡ ἅπαντα." 26 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι. 27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ‡ ἦλθαν" οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ‡ ἐθαύμαζον" ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν, Τί ζητεῖς; ἢ Τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; 28 § ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, 29 Δεῦτε, ἴδετε

¶ F

§ Æg. iii.

quia veniet hora quando neque in monte hoc neque in Hierosolymis adorabitis patrem. 22 Vos adoratis quod nescitis, nos adoramus quod scimus, quia salus ex Iudaeis est: 23 sed venit hora et nunc est, quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et veritate: nam et pater tales quaerit qui adorent eum. 24 Spiritus est deus, et eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet adorare. 25 Dicit ei mulier, Scio quia Messias venit, (qui dicitur Christus): cum ergo venerit ille, nobis adnuntiabit omnia. 26 Dicit ei Iesus, Ego sum, qui loquor tecum. 27 Et continuo venerunt discipuli eius, et mirabantur quia cum muliere loquebatur; nemo tamen dixit, Quid quaeris aut quid loqueris cum ea? 28 Reliquit ergo hydriam suam mulier et abiit in civitatem, et dicit illis hominibus, 29 Venite et videte homi-

---

21. πιστ. μοι *ante* γυναι BC*L. *b.* Theb. Æth. *Orig.* iv. 225ᵃ *bis.* *Hil.* 804ᵃ. | ‡ *post* ⸗. AC³D. rel. Vulg. *a*(ut vid.)*c. e.f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (h. 33.)
— πιστευε BC*DL. 1. 69. Theb. *Graecè. Orig.* iv. 225ᵃ *bis.* | ‡ πιστευσον ⸗. A C³. rel.
— μοι *Orig.* iv. | om. Δ. | add. λεγοντι 69.
— γυναι] om. F.
— ὁτε *Orig.* i. 686ᵃ. iv. 223ᶜ. 225ᵃ. *Novat.* 44. | ὁτι A. 69. VΛ.
— τουτῳ] ante τῳ ορει D. *a.b.e.* Syrr. Crt.&Pst. *Hil.* 804ᵇ. | Contra, Syr.Hcl. *Orig.* i. 686ᵃ. iv. 223ᶜ. 224ᵃ. 225ᵃ.ᶜ. *Orig. Int.* i. 50ᵈ. *Novat.*
— προσκυνησετε *Orig.* iv. 224ᵃ. 225ᵃ.ᶜ.ᵉ. *Hil.* (-σητε 1.) | -σουσι 69. Memph. Arm. *Orig.* i. iv. 223ᶜ.
22. Ιουδαιων] add. εγενετο και 69. | Contra, *Orig.* iv. 226ᵃ. 228ᵃ. 229ᵇ. *Hil.* 804ᵇ.
23. αλλα ABD. | ‡ αλλ' ⸗. CL. rel. *Orig.* iv. 223ᵉ. 228ᵇ.
— προσκυνησουσιν *Orig.* iv. *Eus.* D.E. 18ᶜ. | -σωσι 33.
— πατρι] add. μου 69 *Scr.*
— πνευματι] praem. τῳ 1. | Contra, (*Clem.* 336.) *Orig.* iv.
— και γαρ ad fin. ver. *Orig.* iv. 229ᵈ. *Hil.* 804ᵇ. | om. 1. *Tert.* de Orat. 28.
23. τοιουτους] -τος H.
— fin.] add. in spiritu *a.b.*
24. πν. ὁ θ. κ. τ. προσκ. αυτον] om. 69. G. | Deus enim spiritus est, et illi qui adorant eum spiritu, et eos adorare oportet, qui in spiritu et veritate adorunt eum. Syr.Crt.
— αυτον *Orig.* iv. 230ᵃ. *Eus.* D.E. 18ᵈ. c. Mcl. 5ᵈ. 103ᵇ. 173ᶜ. *Hil.* 804ᵇ. | om. D*. *Orig.* iv. 234ᵈ(*Hrcl.*) *Novat.* 42.
— δει] post προσκυνειν D. *a. Novat. Hil.* 831ᶜ. | Contra, *Orig.* i. 441ᵃ. 686ᵃ. 713ᵈ. iv. *bis. Orig. Int.* i. 49ᶜ. 50ᵉ. *Eus.* D.E. c. Mcl. *ter.* (om. προσκ. *e.*)
25. οιδα *Orig.* iv. 8ᵃ. 236ᵃ (*cit.*). | οιδαμεν L. 33. 69. GΛ. Syr.Hcl.mg. Memph. Theb. Æth. *Orig.* iv. 23ᵃ.
— Μεσσιας ABCDLΛ. rel. *Orig.* iv. *ter.* | Μεσιας 33. 69. EGSUVΛ. Syr.Hcl. mg. *Graecè.* Memph. *Gr.* Theb. *Gr.*
— ὁ λεγ. χρ.] om. Syrr.Crt.&Pst.
— αναγγελει *Orig.* iv. 5ᵢᵉˢ. | -γελλει D *Gr.*
— ἡμιν] ὑμιν U.
— ἁπαντα B. *Mai.* C*. 1. *Orig.* iv. 8ᵃ. 236ᵇ (*cit.*) 237ᵇ.ᵈ. | ‡ παντα ⸗. AC²D. rel. *Orig.* iv. 23ᵃ. | τα παντα 69.
26. ὁ Ιησους *Orig.* iv. 237ᵈ. | om. ὁ A.
27. επι *Orig.* iv. 237ᵈ. | εν D. Memph.
— τουτῳ] τοῦτο 69. EKU. *Orig.* iv.
— ηλθαν B*. *Rl. Mai.* | ‡ ηλθον ⸗. AB² CD. rel. *Orig.* iv.
27. αυτου] om. B *Rl.*(ctra, *Mai.*)
— εθαυμαζον ABCDL. 1. 33. GKM. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. *Orig.* iv. 237ᵈ. 238ᵈ. | ‡ -μασαν ⸗. Δ. rel. Syr.Hcl. Theb.
— ειπεν] sine add. *Orig.* iv. 237ᵈ. | add. αυτῳ D. *a.b.* Syrr.Crt. Memph. Æth. | add. εξ αυτων Arm. (mulieri, Quid quaeris aut quid loqueris *e.* quid quaesivit illa? aut Quid illi dicebas? Syr. Crt.)
28. την ὑδρ.] om. την Δ.
— αυτης *Orig.* iv. 238ᶜ. 239ᵃ. 241ᵇ. | ἑαυτης D.
— ἡ γυνη *hic* Syr.Pst. *Orig.* iv. *ter.* | ante την ὑδριαν D. *b.*(*e.*) (Syrr.Crt. &Hcl.) Arm. | om. Syr.Hier.
29. ὁσα AC³D *Gr.*L. rel. Vulg. *b.c.f.* Syr.Hcl. Arm. *Orig.* iv. 238ᶜ *ed.* 239ᵃ (*cit.*) 279ᵇ. | ἁ BC*. *a.e.* Syrr.Crt.& Pst. Memph. Theb. Æth. *Orig.* iv. 238ᶜ(MSS.) vid. ver. 39.
— οὑτος *Orig.* iv. 238ᶜ. 239ᵃ. 241ᶜ. 279ᵇ. | εκεινος D.
30. εξηλθον *Orig.* iv. 238ᶜ. 240ᵈ. 241ᶜ. | εξηρχοντο L. *e.* ‖ † add. ουν ⸗. 1*s.* 69*s.* Λ. Vulg. *Cl. e.f.* Memph. Theb. (δε Æg. iii. *Orig.* iv. 241ᶜ.) | om. AB LΔ. 33. EGHKMSUV. *Am. a.c.g.* Arm. *Orig.* iv. 240ᵈ. | και εξηλθ. CD. *b.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Æth. (ὁτε εξηλθ. *Orig.* iv. 238ᶜ.)

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. (Theb.) [Æg. iii.] Arm. Æth.

29. πάντα ἃ ἐπ.

¶ Theb.

ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μή τι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; 30 ἐξῆλθον † ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.¶

13 31 Ἐν † τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες, Ῥαββί, φάγε. 32 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. 33 ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους, Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; 34 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ‡ ποιήσω″ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. 35 οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἔτι ‡ τετράμηνός″ ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσιν πρὸς θερισμὸν ἤδη. 36 † ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα † ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. 37 ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν † ἀληθινός, ὅτι [d] ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. 38 ἐγὼ ἀπέστειλα § ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς

35, 36. θερισμόν. ἤδη ὁ θερ.

[d] Mic. 6:15.

§ F

nem qui dixit mihi omnia quaecumque feci: numquid ipse est Christus? 30 Exierunt de civitate, et veniebant ad eum.

31 Interea rogabant eum discipuli dicentes, Rabbi, manduca. 32 Ille autem dixit eis, Ego cibum habeo manducare quem vos non scitis. 33 Dicebant ergo discipuli ad invicem, Numquid aliquis attulit ei manducare? 34 Dicit eis Iesus, Meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me, ut perficiam opus eius. 35 Nonne vos dicitis quod adhuc quattuor menses sunt et messis venit? Ecce dico vobis, levate oculos vestros et videte regiones, quia albae sunt iam ad messem. 36 Et qui metit mercedem accipit et congregat fructum in vitam aeternam, ut et qui seminat simul gaudeat et qui metit. 37 In hoc enim est verbum verum, quia alius est qui seminat, et alius est qui metit. 38 Ego misi vos metere quod vos non

---

31. εν] †add. δε ⊽. AC³. rel. *b.f.ff.m.* Syrr.(Crt.)&Hcl. Memph. *Orig.* iv. 242ᵇ. ["et" Syr.Pst. Arm. Æth.] | om. B *Mai.* C*D L. Vulg. *a*(ut vid.).*c.e.g.* Æg. iii. *Orig.* iv. 241ᵈ. 242ᵇ. (εν τῳ μεταξυ om. Syr.Crt.)

— ηρωτων (-τουν C. 69. -τον E.) *Orig.* iv. 241ᵈ. 242ᵇ bis (*disertè*). | παρεκαλουν Λ. | (discipuli ejus autem rogabant eum ut ederet cum illis panem Syr.Crt.)

— αυτον *Orig.* iv. *ter.* | om. ΔG. | αυτῶν 1.

— μαθηται] add. αυτου 33. *e.f.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Æth. | Contra, *Orig.* iv. *ter.*

— ῥαββι ALΔ. 1. 33. 69. rel. Memph. Æg. iii. | ῥαββει B.*Mai.*CDEHΛ. (om. Syr.Crt.)

33. ουν Syr.Hcl. *Orig.* iv. 245ᶜ. | δε D *Gr. a.b.* ("et" Æth.) | om. e. Syrr. Crt.&Pst.

— προς αλληλους *Orig.* iv. | ante οἱ μαθ. 69. Memph. | εν ἑαυτοις οἱ μαθ. D *Gr.* | (om. οἱ μαθ. Syr.Crt.)

— fin.] add. dixerunt ei ejus discipuli, Rabbi ede. Æg. iii.

34. λεγει *Orig.* iv. 245ᵈ. | εφει V *man. rec.*

— αυτοις *Orig.* iv. | αυτη Λ *Tf.*

— ποιησω BCDL. 1. 33. K. Arm. *ut vid. Clem.* 125. *Orig.* iii. 720ᵇ. iv. 245ᵈ. 246ᶜ. 247ᶜ. 248ᵇ. 248ᵇ(*Herac.*) | ‡ ποιω ⊽. AΔ. rel. *Hipp.* ap. Sim. de Mag. 273. *Orig.* iii. 97ᶠ.

34. του πεμψ. με *Orig.* iii. 720ᵇ. iv. 245ᵈ. (247ᶜ.) 248ᵇ. *Orig. Int.* iii. 48ᶠ. 406ᵇ. 899ᶜ. *Tert.* adv. Prax. 21. *Novat.* 275. | patris mei, ejus qui misit me Æth. του πατρος μου *Orig.* iii. 97ᶠ. του θεου του πεμψ. με *Orig.* iv. 246ᶜ.

35. ετι ABCΔ. 1 *sic.* 33. rel. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth. [h. Æg. iii.] *Orig.* iv. 249ᶜ.ᵉ. 250ᵉ. 251ᵃ.ᵈ. *Hil.* 941ᵇ. | om. DL. 69. Syr.Crt. *Orig.* iv. 248ᵈ *bis.* 250ᵇ.ᶜ. 251ᶜ. 256ᵃ. 580 *not. Cat.* Cram. Rom. 20.

— τετραμηνος ABCDLΔ. 1. 33. 69. EG KMSUVΛ. *Orig.* iv. 11ᶦᵉˢ. *Cat.* | ‡ τετραμηνον ⊽. H.

— ιδου λεγω υμιν *Orig.* iv. 248ᵈ. 251ᶜ. 252ᶜ. 256ᵃ. | om. 1. *Orig.* iv. 580 *not. Cat. Orig. Int.* iv. 512ᵇ.

— ηδη conj. cum seqq. AC*DL. 33. E. *b.l.* Syr.Crt. ("Et jam"). *Iren.* 259 *ut vid.* (vid. *Eus.* in Es. 426ᵈ.) | cum antt. C²Δ. 69. GHKUΛ. Vulg. *c.f.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. *Orig.* i. 219ᵇ. iii. 158ᵈ. iv. 248ᵈ. 250ᵇ.ᶜ. 251ᶜ.ᵈ. 252ᶜ. 253ᵈ. 255ᶜ. 256ᵃ. 257ᵈ. 373ᶜ. 580 *not. Cat. Eus.* D.E. 440ᵃ. (anc. *e.*) | om. *a.* Syr.Hier. Memph.MS. Arm. Æth. *Hil.* 78ᵈ. 443ᵃ. 941ᵇ. 1014ᵈ.

36. ὁ θερ. 1°.] †praem. και ⊽. AC²K. rel. Vulg. *c.f.ff.* Syrr.(Crt.)&Pst. Memph. ed. Arm. (Æth.) | om. BC*DL. 33. *a.b.e.l.m.* Memph.MS. *Iren.* 259. *Orig.* i. 219ᵇ. iv. 253ᵃ. 254ᵈ. 256ᶜ. 258ᵇ.ᶜ.

36 ινα] †add. και ⊽. AD. rel. Vulg. *a.b.c.f.*(*m.*) (Syrr.Crt.& Pst.) (Æth.) *Iren.* | om. BCL. 1. 33. U. *e.g.* Syr. Hcl. Memph. Arm. *Orig.* iv. 253ᵉ. 256ᵈ. 258ᵇ.ᶜ. 259ᵈ. 260ᵈ(*Heracl.*).

— ομου χαρη (*sic* habet D) post και ὁ θεριζων D. Syrr.Crt.&Pst. Syr.Hcl.ap. White *a pr. man.* Æg. iii. Arm. Æth. *Iren.* | Contra, Latt. Memph. *Orig.* iv. 6ᶦᵉˢ.

— χαιρει 69. EKΛ. | Contra, *Orig.* iv. 6ᶦᵉˢ.

37. ὁ λογος εστιν *e.g.* Æg. iii. *Iren.* 261. *Orig.* iv. 260ᵇ *bis.* | εστιν ὁ λογος D. Vulg. (*a.*)*b.c.f.ff.*(*m.*) Memph. Arm. *Iren.* 259. *Orig.* iv. 260ᵉ(*Herac.*)

— αληθινος] †praem. ὁ ⊽. AC³D. rel. | om. B.*Mai.*C*LΔ. 1. 33. K. Arm. *Orig.* iv. *ter.* | αληθης 1. (vid. αληθες *Orig.* iv. 252ᵇ.)

— σπειρων] θεριζων *sic* K.

38. απεστειλα *Orig.* iv. 252ᵇ. 258ᶜ. 261ᵃ. | απεσταλκα D. (αποστειλα C.)

— θεριζειν] om. H.

— ὁ *Orig.* iv. *ter.* | om. D*L. *e.*

30. Exierunt ergo *Cl.* | 32. dicit *Cl.* | nescitis *Cl.*

A B C D [II]. L Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΛ.

κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. 39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι εἶπέν μοι πάντα ‡ ἃ″ ἐποίησα. 40 ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. 41 καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, 42 τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου †.

39. ὅσα ἐπ. 40. ὡς ἦλθ. οὖν

42. λαλιάν σου

λδ ζ λε α λϛ ι

14 43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν † εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 44 αὐτὸς γὰρ † Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν [e] ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. 45 ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ‡ ὅσα″ ἐποίησεν ἐν Ἰεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ

[e] Matt. 13:57. Mar. 6: 4. Luc. 4:24.

laborastis: alii laboraverunt, et vos in laborem eorum introistis. 39 Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum propter verbum mulieris testimonium perhibentis quia dixit mihi omnia quaecumque feci. 40 Cum venissent ergo ad illum Samaritani, rogaverunt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies, 41 et multo plures crediderunt propter sermonem eius, 42 et mulieri dicebant quia iam non propter tuam loquellam credimus: ipsi enim audivimus et scimus quia vere hic est salvator mundi.

43 (31, 7.) Post duos autem dies exiit inde et abiit in Galilaeam. 44 (35, 1.) Ipse enim Iesus testimonium perhibuit quia propheta in sua patria honorem non habet. 45 (36, 10.) Cum ergo venisset in Galilaeam, exceperunt illum Galilaei, cum omnia vidissent quae fecerat Hierosolymis in die festo: et ipsi enim

38. κεκοπιακατε *Orig.* iv.*ter.* | -κετε V. | εκοπιασατε D.
— κεκοπιακασιν *Orig.* iv. 252b. 258c. 261a. 262e. | εκοπιασαν D.
— εις] om. C*(add.1.)
— αυτων] αυτον 69.
39. εις αυτον post των Σαμαρ. l. | Contra, *Orig* iv. 240d. (om. *e. Orig.* iv. 263b.) (εις αυτον εξ αυτων των Σαμ. 69. των Σαμ. post πολλοι Arm.)
— τον λογον *Orig.* iv.*bis.* | των λογων 69. | om. Syr.Crt.
— ἁ BC*L. *b.e.l.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Æg. iii. Æth. *Orig.* iv. 240d. 265a. [*a.*] | ‡ὁσα ϛ. AC3DΔ. rel. Vulg. *c.f.ff.g.* Syr.Hcl. Arm. *Orig.* iv. 263c(*cit.*)e. (vid. ver. 29.)
40. ὡς ουν ηλθον ACDL. rel. *b. Orig.* iv. 240d. 264a. | ὡς ηλθον ουν B.*Mai. Vcl.* (*dis.* in ed. 1a.) Vulg. *a.c.f.ff.g*1. (*e* om. ὡς δε Æg. iii.). [sic in txt. ed. 2ae.Cod. Vat. et in mg. "ita cod. 1 man. sed antea eadem manu erat ὡς οὖν συνῆλθον."] ουν ηλθον ουν B*Rl., (et ὡς συν loco ουν 1o. a correctore.) ηλθον ουν (om. ὡς) B.*Btly.Bch.*
— ηρωτον LK.
— παρ' αυτοις *Orig.* iv. 240d. 264a.d. 265a. (*Heracl.* παρ' αὐτοῖς ἔμεινε, καὶ οὐκ ἐν αὐτοῖς.) | προς αυτους C.
— εμεινεν *Orig.* iv. 240e. 264a.d. 265a. | -ναν H.
41. πολλῳ πλειους] multi Syrr.Crt.&Pst.
— επιστευσαν] add. εις αυτον 69. Λ *sic.* Vulg.*Cl. f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl.† Arm. Æth. | om. *Orig.* iv. 264a.
42. τῃ τε *Iren.* 230. | τῃ δε DEΛ *sic. a.e. ff.l.* Syr.Hcl. *Orig.* iv. 265d.
— ὁτι AB.*Mai.*CD. rel. vv. | om. B.*Btly. Bch. b.f.* Syr.Pst. Æth. *Iren.* 229. *Orig.* iv. 265d.
— σην λαλιαν ACL. rel. *Iren. Orig.* iv. 267b(*Herac.*). | λαλιαν σου B. *Orig.* iv. 240a. 265d. | σην μαρτυριαν D. *b.l.*
— αυτοι *Orig.* iv.*ter.* | αυτου D. *a.*
— ακηκοαμεν] add. παρ' αυτου 1. 69. Syr.Crt. Arm. | Contra, *Iren. Orig.* iv.*bis.*
— οιδαμεν *Orig.* iv.*ter.* | εγνωμεν K.
— οὑτος] οὑτως H.
— αληθως *Orig.* iv. 240b. 265d. | om. K*. *Orig.* iv. 267c. | add. Propheta et *c.*
— ὁ σωτηρ] om. ὁ Δ. | Contra, *Orig.*
— ad fin.] †add. ὁ χριστος ϛ. AB.*Mai.*ed. 1.C3DL. 69*sic.* rel. *e.f.* Syrr.(Pst.)&Hcl. Syr.Hier.(e corr.2) | om. B.*Btly.Bch. Blc.Mai.*ed.2.C*. Vulg. *a.b.c.ff.* Syr. Crt. Syr.Hier.txt. Memph. Arm. Æth. *Iren. Orig.* iv.*ter. Eus.* in Ps. 636b. [h. Æg. iii.]
43. εκειθεν] †add. και απηλθεν ϛ. ΑΔ. rel. Vulg. (*c.*) Syrr.Pst.&Hcl.mg. Arm. Æth. και ηλθεν L. Syr.Hcl.txt. | om. BCD. 69. *a.b.e.f.ff.l.* Syr.Crt. Memph. *Orig.* iv. 249d. 267c.e. [h. Æg. iii.]
44. Ιησους] †praem. ὁ ϛ. L. 69. ΜΑ. | om. AB.*Mai.*CDΔ. 1. 33. EFGHKSU V. *Orig.* iv. 267c.d *bis.*e. 268c.
45. ὁτε *Orig.* iv. 249d. 269d. | ὡς D.
— εις την Γαλ.] om. Syr.Crt.
— εδεξαντο *Orig.* iv. | εξεδεξ. D.
— παντα *Orig.* iv. | παντες G. Syr.Hcl. *txt.* | om. Syrr.Crt.&Hcl.*txt.* | utr. q. *a.e.ff.* | παντα τα σημεια Arm. post ἑωρ.
— ὁσα ABCL. 1. 33. 69. *Orig.* iv. 249d. 268a. 269e. 270b(2o). | ‡ἁ ϛ. D. rel. Latt. Syrr.Crt.Pst&Hcl. Æth. *Orig.* iv. 269d. 270b(1o).
— εποιησεν] add. σημεια 69. | ante παντα Syr.Pst.
— Ἱεροσολυμοις *Orig.* iv.*bis.* | Ἱερουσαλημ D.
— εν τῃ *Orig.* iv.*bis.* | om. εν D.
— και αυτοι ad fin. ver. *Orig.* iv. | om. G.
46. παλιν] †praem. ὁ Ιησους ϛ. Ss. | add. ΑΔ. 1. 69. EFGHKMUVΛ. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. | om. BCDL. 33. (Latt.) Syr.Crt. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. 271b. [h. Æg. iii.]

38. labores *Cl.* | 41. crediderunt in eum *Cl.* | 42. hic est vere *Cl.* | 45. excep. eum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Æg. iii. Arm. Æth.

ϛ′ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. 46 ἦλθεν οὖν † πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἦν τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει, ἐν ‡ Καφαρναούμ.″ 47 οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτόν, καὶ ἠρώτα † ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. 48 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. 49 λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός, Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. 50 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. [καὶ] ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ‡ ὃν″ εἶπεν αὐτῷ * ὁ″ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. 51 ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ‡ ὑπήντησαν″ αὐτῷ [καὶ ἀπήγγειλαν] λέγοντες ὅτι ὁ παῖς ‡ αὐτοῦ″ ζῇ. 52 ἐπύθετο οὖν ‡ τὴν ὥραν παρ᾽ αὐτῶν″ ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχεν· ‡ εἶπον οὖν″ αὐτῷ ὅτι ‡ ἐχθὲς″ ὥραν § ἑβδόμην

52. καὶ εἶπον § II

venerant ad diem festum. 46 Venit ergo iterum in Cana Galilaeae, ubi fecit aquam vinum. (37, 3.) Et erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur, Capharnaum: 47 hic cum audisset quia Iesus adveniret a Iudaea in Galilaeam, abiit ad eum et rogabat eum ut descenderet et sanaret filium eius: incipiebat enim mori. 48 Dixit ergo Iesus ad eum, Nisi signa et prodigia videritis, non creditis. 49 Dicit ad eum regulus, Domine, descende prius quam moriatur filius meus. 50 Dicit ei Iesus, Vade, filius tuus vivit. Credidit homo sermoni quem dixit ei Iesus, et ibat. 51 Iam autem eo descendente servi occurrerunt ei et nuntiaverunt dicentes quia filius eius viveret. 52 Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerit: et dixerunt ei quia heri hora

---

46. εις την *Orig.* iv. 250ª. 268ª. 271ᵇ. | εν B.
— και ην Memph.ed. Æg. iii. rel. *Orig.* iv. 271ᵈ. | ην δε DL. 33. *b.e.f.ff.* Memph.MS.
— βασιλικος *Orig.* iii. 504ᵇ. iv. | βασιλισκος D. *a.*
— Καφαρναουμ BCD. 33 *sic. Orig.* iv. 271ᵇ. | ‡Καπερναουμ ϛ. AL. rel. (om. εν Καφ. *e.* post ην Syrr.Crt.& Pst.)
47. εκ] απο 33. 69. (e Galilaea in Judaeam Syr.Crt.)
— απηλθεν Vulg. *c.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph.ed. | ηλθεν C. 1. 33. 69. *a.b.e.ff.* Syr.Crt. Memph.MS. Arm. Æth.
— και ηρωτα] om. G. ‖†add. αυτον ϛ. AΔ. 1. rel. Vulg. *b.c.f.* Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Memph. Æth. | om. BCDL. 33. 69. (G supra.) *a.e.l.* Arm. (*Orig.* iv. 273ª.) [h. Æg. iii.]
— καταβῃ και *Orig.* iv. | καταβας C* *ut vid.* corr.².
— ιασεται H. (videret Syr.Crt.)
— ημελλεν] εμελλεν K. *Orig.* iv. 273ª. 275ª(*Heracl.*). ειμελ. 69.
48. πιστευσητε ABCD. rel. *Orig.* iv. 274ᶜ. 275ᵇ. 279ᶜ. 280ª. | πιστευσετε EH²Λ. | πιστευετε H* *sic.* Latt. Arm.
49. προς] om. F.
— βασιλικος] -λισκος D.
49. το παιδιον *Orig.* iv. 275ᶜ(*Her.*) | τον υἱον A. 69.
— μου Vulg. *c.f.* Syr.Hcl. *Orig.* iv. | om. D. 1. *b.e.ff.l.* Syrr.Crt.& Pst. [*a.*]
50. ὁ Ιησους] om. E *sic* (*non* D).
— πορευου] add. ad domum tuam Syr. Crt. | Contra, *Iren.* 147.
— σου] om. F.
— και επιστ. ACΔ. 1. 33. rel. *a.b.e.f.ff.* Syrr.Crt.Pst.& Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. (επιστ. δε L.) | om. και BD. Vulg. *c.l.*
— ὁν ABCL. (ὢν F.) | ‡ᾧ ϛ. D. rel. (ὁν ειπ. αυτ. ὁ Ιησ.] του Ιησου Syr. Crt.)
— αυτῳ] om. K.
— ὁ Ιησους AB.*Mai.*CDLΔ. 1. 33. 69. EFGHKMUVΛ. | *om. ὁ ϛ. Ss.
— επορευετο] -ρευθη 69. (om. και επορ. Syr.Crt.)
51. ηδη] om. Syrr.Crt.&Pst.
— αυτου 2º.] om. D*Gr.*L. 1.
— ὑπηντησαν BC(D)L. 1. K. (ηπηντ. 69.) | ‡απηντησαν ϛ. A. rel. (*Orig.* iv. 272ª.) ‖ante οἱ δουλοι D. (Arm.)
— αυτῳ] αυτον A.
— και απηγγειλαν AC. rel. Æg. iii, Æth.*Platt.* | και ανηγγ. 1. 33. K. | και ηγγειλαν D. | om. BL. (Syr.Hier.) Memph. Æth.*Rom.* (*Orig.* iv.) ‖add. αυτῳ D. *a.b.* Syrr.Crt.& Pst. (Syr. Hier.) (Æth.)
51. λεγοντες] om. D. *b.*
— ὁ] om. C*(corr.².)
— παις ABC. rel. Syr.Hcl.txt. *Orig.* iv. 272ª. 273ᵈ. 275ᵈ. | υἱος DL. 33. 69. K U. Syrr.Crt. Pst. & Hcl. mg. Memph. Æg. iii. Æth. (vid. verr. 50, 53.)
— αυτου ABC. Vulg. *c.d.f.g.l.* Arm. *Orig.* iv. 272ª. | ‡σου ϛ. D*Gr.*LΔ. 1. 33. rel. *a.b.e.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Syr. Hier. Memph. Æg. iii. Æth. *Orig.* iv. 273ᵈ. 275ᵈ. (vid. verr. 50, 53.)
52. επυθετο] -θανετο 69.
— ουν Syr.Hcl. | δε 69. Memph.ed. Æg. iii. (autem ergo *e.*) | om. Arm. ‖(et rogavit Syrr.Crt.&Pst. Æth.)
— την ὡραν παρ᾽ αυτων ACD. 1. 33. 69. KU. Vulg. (*a.*)*b.c.g*¹. | ‡παρ᾽ αυτ. την ὡρ. ϛ. LΔ. rel. (*f.*)*ff.* Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. (Æth.) (horam ab illis qua hora *e.*) | την ὡρ. εκεινην (om. παρ᾽ αυτ.) B.
— ειπον ουν BCL. 1. 33. Arm.(ap. *Tf.*) | ‡και ειπ. ϛ. AD. rel. (Latt.) Syr. Hcl. Æth. (ειπαν D.) | dixerunt (tantum) *e.* (Syrr.Crt.&Pst.) Memph. Æg. iii.
— εχθες AB*Mai.*CDLK. | ‡χθες᾽ ϛ. B²Δ. 1. 33. rel. | om. 69.
— ἑβδομην *Orig.* iv. 272ª. 273ᵈ. 278ᶜ. 276ª(*Her.*). | nona Syr.Hcl. tertia *c.*

A B C D (II). L Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΛ. ¶ Æg. iii. 54. τοῦτο [δὲ]

ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. 53 ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι [ἐν] ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς †, Ὁ υἱός σου ζῇ· καὶ ἐπίστευσεν ¶ αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. 54 τοῦτο * δὲ" πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

septima reliquit eum febris. 53 Cognovit ergo pater quod illa hora erat in qua dixit ei Iesus, Filius tuus vivit, et credidit ipse et domus eius tota. 54 Hoc iterum secundum signum fecit Iesus cum venisset a Iudaea in Galilaeam.

V. λη § Theb. α

15 1 § Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη † Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. 2 ἔστιν δὲ ἐν τοῖς

2. qu. τῇ προβ. κολυμβήθρᾳ

Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα. 3 ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος † τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν †. 4 †. 5 ἦν δέ τις ἄνθρω-

Ζ′

5. τριάκ. [καὶ] ὀκτὼ

πος ἐκεῖ τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ * αὐτοῦ." 6 τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις

1 (38, 1.) Post haec erat dies festus Iudaeorum, et ascendit Iesus Hierosolymis. 2 Est autem Hierosolymis super probatica piscina quae cognominatur hebraice Bethsaida, quinque porticus habens: 3 in his iacebat multitudo magna languentium, caecorum, claudorum, aridorum, expectantium aquae motum. 4 Angelus autem domini secundum tempus descendebat in piscinam et movebat aquam: qui ergo primus descendisset post motum aquae, sanus fiebat a quocumque languore tenebatur. 5 Erat autem quidam homo ibi tri-

52. αυτον *Orig.* iv. 273d. | om. B.*Bch.* ? B*.*Btly.* (αυτην *mg.*) | αυτην B*Mai.* Λ.

53. πατηρ.] add. αυτου C. 69. *e.f.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. (add. pueri Syr.Hier.)

— εν εκεινῃ ADIIL. rel. | om. εν B.*Mai.* C. 1.

— εν ᾗ] om. 69.

— ὁ υἱος] †praem. ὁτι ⸗. DII. rel. *e.f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Arm. (vid. ver. 51.) | om. ABCL. 1. 33. Vulg. *a.b.c.* Memph. Æg. iii. Æth.

— ὁλη *Orig.* iv. 271e. 276a. | om. II.

54. τουτο δε BC*. 69. G. Memph.ed. *Orig.* iv. 277b. 279c. 280a. | *om. δε ⸗. AC2D IIL. rel. Latt. Syrr. Memph.MS. Arm.

1. μετα] add. δε V. *f.* Memph.W. | Contra, *Orig.* iv. 250a.

— ἑορτη] praem. ἡ CII *ut vid.*LΔ. 1. 33. EFHM. Memph. Theb. | om. ABD. 69. GKSsUVsΛ. *Orig.* iv. 250a.

— των Ιουδαιων *Orig.* iv. 250a. | των αζυμων Λ. "quoties secundum tempus *Paschae* dominus post baptisma ascenderit in Hierusalem..... Iterum secunda vice ascendit in diem festum *paschae* in Hierusalem quando paralyticum qui juxta natatoriam jacebat xxxviii. annos curavit." *Iren.* 147. (ἐὰν δὲ αὐτὴ ἡ ἑορτὴ τοῦ πάσχα ἦν οὐ πρόσκειται τὸ ὄνομα αὐτῆς *Orig.* iv. 250a.) eorum Syr.Hier. (in iritio pericopes.)

1. Ιησους] †praem. ὁ ⸗. CΔ. rel. *Orig.* iv. | om. ABDIILHK.

2. εστιν....Ἱεροσολυμοις] om. 69. (εστιν] ην Syrr. Memph. Theb. Arm.)

— επι τῃ προβ. BCII. 1. 33. rel. Syr. Hcl.(προβατικη *mg. Gr.*) Syr.Hier.*ut vid.* | εν τῃ προβ. ADLG. | in inferiorem partem Natatoria *a.*(*b.*)*ff*(-re -te). | super probatica *Am*. c.f.* | Probatica Vulg.*Cl. e.* Æth. ἥτις ἐστιν ἡ προβατικὴ *Eus.* in Onomast. (om. *l.*) | locus unus Syrr.Crt.&Pst.

— επιλεγομενη] λεγομ. D. 1. 33. V.

— Βηθεσδα ACIIΔ. 1. (69.) rel. Arm. Betesda *f.* Beth khesda Syrr.Crt.& Pst. Syr.Hcl.mg.*Graece.* Syr.Hier. | Βελζεθα D. *ff*(Sabat.). Berzeta *ff* (*Blan.*). | Βηθζαθα 33. | Βηζαθα L. *e.l. Eus.* Onomast. Bethasaida Æth. | Βηθσαιδα B. Vulg. *c.* Syr.Hcl.et mg. *Graece.* Memph. (Theb.) *Tert.* de Bapt. 5. Belzatha *a.* Betzeta *b.*

— στοας] στομα L.

3. εν ταυταις] add. ουν D.

— κατεκειτο] -κειντο DΛ2*Tf.* (-κητο Λ2 *Tr.*)

— πληθος] praem. το L. ‖†add. πολυ ⸗. AII. rel. Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. BCDL. 33. *a.b.e.l.* Syr.Crt. Syr.Hier. Memph. Theb. ("multi" tantum Æth.)

— ξηρων] add. παραλυτικων D. *a.b.l.* ‖†add. εκδεχομενων την του ὑδατος κινησιν ⸗. A2(om. του)C3DII. 1. 33. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph.W. Arm. Æth. | om. A*BC*L. Syr.Crt. Memph. Schw. Theb.

4. †αγγελος γαρ κατα καιρον κατεβαινεν †εν τῃ κολυμβηθρᾳ και εταρασσε το †ὑδωρ· ὁ ουν πρωτος εμβας μετα την †ταραχην του ὑδατος ὑγιης εγινετο, ᾧ †δηποτε κατειχετο νοσηματι ⸗.] om. BC*D. 33. *f.l.* Syr.Crt. Memph.Schw. Theb. Arm. codd. multi. asteriscis notat S, obelis Λ. Arm.codd. | αγγελος ....ὑδωρ Syr.Hcl.* | ὁ ουν....νοσηματι Syr.Hcl.† om. Æth.Rom. | habent AC3IIL. rel. Syr.Pst. Syr.Hier. Memph.W. Arm.ed. (Piscinam Bethsaidam angelus interveniens commovebat. Observabant qui valetudinem quaerebantur. *Tert.* de Bapt. 5.) ‖γαρ *e.*] δε L. Vulg. *a.b.c.ff.* Arm.ed. | om. Memph.W. | add. κυριου ALΔ. 69. K. Vulg. *a.c.* Arm.ed. Æth. (Contra, *b. e.ff.*) ‖καιρον] καιρω L. | om. κατα καιρον *a.b.ff.* (cata tempus *e.*) ad hos omnes Memph.W. ‖κατεβαινεν] ελουετο A. (ελουετον K.) Æth. (κατεβαιν· εν· τῃ *sic* Δ.) ‖εν τῃ κολ.] om. *a.b.ff.* ‖εταρασσεν] -σσετο C3IIG*Tf.*HMUV Λ*. ‖εμβας] add. in piscinam Vulg.*Cl.*

53. quia illa hora *Cl.*

1. Jerosolymam *Cl.* | 2. *om.* super *Cl. Am.*2. | 4. descendebat secundum tempus *Cl.* | movebatur aqua *Cl.* | et qui primus descendisset post motionem aquae *Cl.* | a quacunque detinebatur infirmitate *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. [Theb.] (Æg. iii.) Arm. Æth.

ὑγιὴς γενέσθαι; [7] ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, ‡ βάλῃ″ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. [8] λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ‡ Ἔγειρε,″ ἆρον τὸν ‡ κράβαττόν″ σου, καὶ

¶ II περιπάτει.¶ [9] καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἦρεν τὸν ‡ κράβαττον″ αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. [10] ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ, Σάββατόν ἐστιν·

λθ ι * [καὶ]″ οὐκ ἔξεστίν σοι ἆραι τὸν ‡ κράβαττον.″ [11] * ὃς δὲ″ ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἆρον τὸν ‡ κράβαττόν″ σου, καὶ περιπάτει.

12. om. οὖν [12] ἠρώτησαν [οὖν] αὐτόν, Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι, Ἆρον [τὸν ‡ κράβαττόν″ σου,] καὶ περιπάτει; [13] ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. [14] μετὰ

ginta octo annos habens in infirmitate sua: [6] hunc cum vidisset Iesus iacentem et cognovisset quia multum iam tempus habet, dicit ei, Vis sanus fieri? [7] Respondit ei languidus, Domine, hominem non habeo ut cum turbata fuerit aqua mittat me in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me descendit. [8] Dicit ei Iesus, Surge tolle grabatum tuum et ambula. [9] Et statim sanus factus est homo et sustulit grabattum suum, et ambulabat: erat autem sabbatum in illo die. [10] Dicebant Iudaei illi qui sanatus fuerat, Sabbatum est, non licet tibi tollere grabattum tuum. [11] (39, 10.) Respondit eis, Qui me fecit sanum, ille mihi dixit, Tolle grabattum tuum et ambula. [12] Interrogaverunt ergo eum, Quis est ille homo qui dixit tibi, Tolle grabattum tuum et ambula? [13] Is autem qui sanus fuerat effectus nesciebat quis esset: Iesus enim declinavit a turba constituta in loco. [14] Post-

c. in natatoria *a.b.*(*ff.*) (om. *Am. e.*) ‖ εγινετο] εγενετο L. 69. F. ‖ ᾧ δηποτε] οἱω δηποτουν A. υοδηποτε L. ὠ δ' αν K. (ᾧ δηπ. κατειχ. νοσ.] non habens signum morbi Arm.

5. τις Vulg. *c.e.f.* | om. D. *a.b.l.*
— εκει] ante ανθρ. F. *a.b.*
— οκτω] praem. και ACDIILΔ. 1. 33. 69. EFGHMU. Vulg.*Cl. b.c.e.f.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Iren.* 147 MSS. | om. B.*Mai.*(s.*Btly Bch.*)KSs VsΛ. *Am.* Memph. Theb. *Orig.* iv. 250ᵃ. xxxviii. *a. Iren.*ed.
— τῃ] om. U.
— ασθενειᾳ αυτου B*sic*C*DL. 1. 33. Vulg. *a.c.e.l.* Memph. Theb. Arm. (add. aridus *e.*) | *om. αυτου ⸗. AC³ II. rel. *b.f.* Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* iv. 250ᵃ. [Syr.Crt.]

6. ιδων] ιδως A.
— ηδη] post χρονον 1. | om. *e.* Syrr. Crt.& Pst. Æth.
— αυτῳ] add. ὁ Ιησους G.
— θελης ΕΛ.

7. απεκριθη] λεγει A²D.
— ὁ ασθενων] om. Syr.Crt.
— κυριε] praem. ναι C². 33. EFGH. Syrr. Pst.&Hcl. praem. et dixit ei, Ita Syr. Hier. (Memph.) | om. ABC*ut vid.II L. rel. Latt. Syr.Crt. Memph. Theb. Arm. Æth.
— ανθρωπον] add. δε C². 33. Syrr.Pst.& Hcl.
— ὑδωρ] add. ab angelo Syr.Hcl.†
— βαλῃ ABC**DLΔ. 1. EFHKMSUVΛ. (βαλει 69. G. εμβαλῃ C*.) | ‡βαλλῃ ⸗. [n. l. 33. II. β...]

7. κολυμβηθρα *sic* L.
— εγω] om. 69. V.
— προ *Elz.* AB²CDII. rel. | προς *St.* 3. B*Mai.*L.
— καταβαινει] add. εγω δε ασθενων πορευομαι 69.

8. εγειρε ABCDL. 1. 69. EFGHKMΛ. (h. II. 33.) | ‡-ραι ⸗. ΔSsUV.
— αρον] praem. και ADK. *a.b.e.ff.* Æth. | Contra, rel. *Hil.* 237ᶠ.
— κραβαττον AB*Mai.CDLΔ. 1. 33. F GHKMSUΛ. | κραβατον E(B*"*semper* in hoc cap." *Rl.*) | κραββαττον 69. | ‡κραββατον ⸗. B²*Rl.Mai.*Vs. | γραββατον *Orig.* iii. 299ᵈ. [n. l. II.]
— περιπατει *Hil.* | ὑπαγε εις τον οικον σου 33. *add.* eadem Syr.Crt.

9. ευθεως] om. D. Arm.
— εγενετο] post ὑγιης D. 1. Latt.
— ηρεν] praem. εγερθεις D. 1. 69. *a.b.e. ff.* Syrr.Pst.&Hcl.* Arm. (vid. Matt. ix. 7.) | Contra, Vulg. *c.f.* Memph. Theb. Æth. (om. ηρ. τ. κραβ. αυτ. και Syr.Crt.)
— κραβαττον MSS. ut ver. 8. (et E.) | ‡κραββατον ⸗. (et ver. 11.)
— αυτου] ἑαυτου C*.
— περιεπατει] περιπατει AL.
— εν εκ. τῃ ἡμερ.] om. D. *e.*

10. ab init.] Cum vidissent autem illum *e.*
— τῳ τεθεραπευμενῳ] τῳ τεθαραπευμενῳ D. | το τεθεραπευμενον 69. | om. *e.* | illi Syr.Crt.
— ουκ] praem. και AB.*Mai.*ed.2.C*DL. 1. 33. 69. GV. *a.b.e.l.* Memph. Theb. Arm. Æth. | *om. ⸗. B.*Mai.*ed.1.*s. Btly.Bch.*C³Δ. rel. Vulg. *c.f.* Syrr.Pst. Hcl.&Crt. *Hil.* 238ᵃ.

10. κραβαττον vid. ver. 8. et V. | ‡κραββατον ⸗. ‖ add. σου C*DL. 69. A. (Latt.) Syrr.Crt.Pst.& Hcl.* Memph. Theb. Arm. Æth. *Hil.* 238ᵃ. | om. ABC³. 1. rel. *e.* (h. 33.)

11. ὁς δε ab init. AB. (ὁ δε C*LΔGKΛ.) ipse vero *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (Theb.) | *om. ⸗. C³D. 1. 69. EFsH MSsUV. (Latt.) Syr.Crt. Arm. (Æth.) [h. 33.]

12. om. ver. Λ*. *b.*
— ουν ACLΔ. 1. 33. 69. rel. Vulg. *c.* Syr.Hcl. | om. BD. *a.e.*(*f.*)*ff.* Syrr.Crt. (&Pst.) Arm. | δε Memph. Theb.
— αυτον] add. Judaei dicentes *e.*
— τον κραβ. σου AC³DΔ. 1. 33. 69. rel. Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (vid. verr. 8, 11.) | om. BC*L. Theb. ‖ ‡κραββατον ⸗. ut antea.

13. δε] om. D*.
— ιαθεις Vulg. *a.c.e.f.ff.* rel. | ασθενων D. *b.l.*
— ηδει] οιδει 69.
— εστιν] ην D. esset Latt.
— εξενευσεν] ενευσεν D*.
— οντος] add. εντος M.

14. μετα] add. δε FΛ. *f.* Memph.

5. triginta et octo *Cl.* | 6. jam multum tempus haberet *Cl.* | 9. homo ille *Cl.* | in die illo *Cl.* | dicebant ergo *Cl.* | 11. sanum fecit *Cl.*

A B (C) D. L Δ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUVΛ. ¶ Theb.

ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν ‡ σοί τι″ γένηται.¶ [15] ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. [16] καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον ‡ οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν″ †, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ.¶ [17] ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι. [18] διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν¶ αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ. [19] ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ [ἂν] ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. [20] f ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. § [21] ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. [22] οὐδὲ γὰρ ὁ

¶ C

¶ F

19. κ. ἔλεγεν αὐτοῖς,

cap. 3:35.

§ Goth.

ea invenit eum Iesus in templo et dixit illi, Ecce sanus factus es: iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. [15] Abiit ille homo et nuntiavit Iudaeis quia Iesus esset qui fecit eum sanum. [16] Propterea persequebantur Iudaei Iesum, quia haec faciebat in sabbato. [17] Iesus autem respondit eis, Pater meus usque modo operatur, et ego operor. [18] Propterea ergo magis quaerebant eum Iudaei interficere, quia non solum solvebat sabbatum, sed et patrem suum dicebat deum, aequalem se faciens deo. Respondit itaque Iesus et dixit eis, [19] Amen amen dico vobis, non potest filius ■ se facere quicquam nisi quod viderit patrem facientem: quaecumque enim ille fecerit, haec et filius similiter facit. [20] Pater enim diligit filium et omnia demonstrat ei quae ipse facit: et maiora his demonstrabit ei opera, ut vos miremini. [21] Sicut enim pater suscitat mortuos et vivificat, sic et filius quos vult vivificat. [22] Neque

---

14. *αυτον*] add. qui sanatus est Syr.Crt. Æth.
— ὁ Ιησ.] om. ὁ B.
— *ιδε Eus.* Ec. Pr. 210. | *ιδου* Λ** *Tf.*
— *σοι τι* ABCLΔFGHMSUVΛ. Vulg. *c.* Syrr.(Crt.)&Pst. [Memph. Theb. Æth.] | ‡ *τι σοι* ⊊. D. 1. 33. 69. EK. *a.b.e.f.*(*ff.*) (Syr.Hcl.) Arm. *Iren.* (280.)311. *Orig.* Mai.Class.Auc. x. 476. *Orig. Int.* ii. 232ᶜ. 238ᶜ. (408ᵉ.) 659ᵉ. *Cypr.* 11. 74. 173. 314.
15. *απηλθεν*] praem. *και* A. *b.f.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Æth. | add. *ουν* DΔ. Memph. ‖ non habent BCL. rel.
— *ανηγγειλεν* AB. 1. EFGHMS*s*VS*a*Λ. Vulg. *b.c.f.ff.* Syr.Hcl. Arm. Æth. (*απηγγειλεν* DΔ. 33. 69. KU.) | *ειπεν* CL. *a.e.* Syrr.Crt.&Pst. Memph.
— Ιησους] om. V*txt.*
— *αυτον* ABCL. rel. Vulg. *b.c.f.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph.MS. Æth. (om. *αυτ. υγ.* Syr.Hier.) | *με* D. 1. Λ**. *a.e.ff.l.* Syr.Crt. Memph.MS. Arm. (vid. ver. 11.)
16. οἱ Ιουδαιοι ante *τον* Ιησουν BCDL. 33. 69. U. Vulg. *b.c.f.g.* Syrr.Crt.& Pst. Memph.Schw. Æth. *Hil.* 1013ᵇ. | ‡*post* ⊊. AΔ. 1. G. rel. *a.e.* Syr.Hcl. Memph.W. Arm. ‖ †add. *και εζητουν αυτον αποκτειναι* ⊊. AΔ. rel. *e.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph.W. Æth. *Hil.* 1013ᵃ. (vid. ver. 18.) | om. BCDL. 1. 33. 69. Vulg. *a.b.c.g.* Syr.Crt. Memph. Schw. Arm.
16. *ταυτα*] *αυτα* Δ.
— *εν* Vulg. *c.f.* | om. D. *a.b.e. Hil.* 1013ᵇ.
— fin.] add. *τα ιαματα* EFH.
17. Ιησους] om. B.
— *απεκρινατο*] *απεκρειθη* D.
18. *ουν* Vulg. *c.ff.* Syr.Hcl. | om. D. *For. a.b.c.*(*f.*)*m.* Arm. (Syr.Crt. *δε*). *Hil.* 924ᵉ. 1013ᵉ. 1191ᵈ. 1251ᶜ. ("et" ante Syr.Pst. Æth.)
— *μαλλον Tert.* adv. Prax. 21. *Hil.* quater. | om. U. Syr.Crt.
— *αυτον*] om. 33.
— οἱ Ιουδαιοι] ante *εζητ. αυτ.* D. Syr. Crt. *Tert. Hil.* 1251ᶜ. | Contra, *Hil. bis.*
— *ελυεν*] *ελυσεν* Λ*. Memph.ed.
— *αλλα*] *αλλ' οτι* Λ.
19. *απεκρινατο*] *-κριθη* D. 33. (om. *απεκρ.* et postea *και* Syr.Crt.)
— *ουν* Syr.Hcl. | om. *a.b.c.e.ff.l.* Syr.Crt. (autem *f.* Syr.Pst.)
— ὁ Ιησους] om. B.
— *ειπεν* AD. vv. | *ελεγεν* BL. | *λεγει* 1.
— *υἱος* 1ᵒ.] add. *του ανθρωπου* D. 69. Arm. | Contra, *Orig.* iv. 246ᶜ. *Orig. Int.* i. 59ᵈ. *Eus.* Pr. Ev. 539ᵈ. c. Mcl. 165ᵇ. *Tert.* adv. Prax. 21. *Hil.* 238ᶜ. 781ᵉ. 925ᵈ. 926ᵇ. 984ᵈ. 1012ᵈ. 1014ᵃ.ᵇ.ᵈ. 1015ᵉ. 1089ᵉ. 1192ᵉ. 1251ᵉ.
19. *ποιειν*] om. V. ‖ post *αφ' εαυτ.* 69. Vulg. *a.b.f.g.* Syr.Crt. *Orig. Int.* i. *Hil.* 10*ies.* | Contra, *c.e. Orig.* iv. 246ᶜ. *Eus.* Ev.Pr. c. Mcl. *Tert. Hil.* 926ᵈ. 984ᵈ. 1015ᶜ.
— *αφ' εαυτ. ουδεν Orig.* iv. 246ᶜ. (368ᵃ.) *Eus.* c. Mcl. | *τι αφ' εαυτ.* D. (Syr. Crt.)
— *ουδεν Orig.* iv. 246ᶜ. | *ουδε εν* 1. *Orig.* iv. 368ᵃ.
— *εαν Orig.* iv. 199ᵉ. 246ᶜ. *Eus.* Pr. Ev. c. Mcl. | *αν* B.
— *βλεπει* EHMΛ.
— *τον πατερα*] post *ποιουντα* D *Gr.* Contra, *Orig.* iv. 246ᵇ. *Orig. Int.* i. *Eus.* Pr. Ev. c. Mcl. *Tert. Hil.* 10*ies.*
— *αν* BΔ. 1. 33. 69. rel. *Eus.* c. Mcl. (*εαν Orig.* iv.) | om. AD *Gr.* L.
— *εκεινος*] pater Syrr.Crt.&Pst. Memph. *Novat.* 105.
— *ποιῃ Orig.* iv. 246ᵇ. *Eus.* c. Mcl. | *ποιει* AE*Λ. *Orig.* iv. 199ᵉ. | *ποιησῃ* D.
— *ὁμοιως*] post *ποιει* D. *a.b.l. Orig. Int.* i. iv. 506ᵉ. *Hil.* 97ᶜ. 925ᵈ. 926ᶠ. 929ᵈ.

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. (Theb.) [Goth.] Arm. Æth.
g Act. 17:31. μ
h 1 Joh. 2:23. α
¶ Goth.

πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ [g] τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, [23] [h] ἵνα πάντες τιμῶσιν τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσιν τὸν πατέρα.¶ ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. [24] ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. [25] ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ‡ ἀκούσουσιν″ τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ‡ ζήσουσιν″. [26] ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ‡ καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν″ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ, [27] καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ † κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. [28] μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ‡ ἀκούσουσιν″ τῆς φωνῆς αὐτοῦ, [29] καὶ ἐκπορεύσονται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ [δὲ] τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. [30] οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ

μα ι

26. ἔδωκ. καὶ τῷ υἱῷ

μβ α

enim pater iudicat quemquam, sed iudicium omne dedit filio, [23] ut omnes honorificent filium sicut honorificant patrem: (40, 1.) qui non honorificat filium, non honorificat patrem qui misit illum. [24] (41, 10.) Amen amen dico vobis quia qui verbum meum audit et credit ei qui misit me, habet vitam aeternam, et in iudicium non veniet sed transit a morte in vitam. [25] Amen amen dico vobis quia venit hora et nunc est, quando mortui audient vocem filii dei, et qui audierint vivent. [26] Sicut enim pater habet vitam in semet ipso, sic dedit et filio vitam habere in semet ipso, [27] et potestatem dedit ei et iudicium facere, quia filius hominis est. [28] Nolite mirari hoc, quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient vocem eius, [29] et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vitae, qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicii. [30] Non possum ego a me ipso facere quicquam: sicut audio iudico; et iudicium meum iustum est, (42, 1.) quia

---

1014e. 1089e. 1251d. 1253b. | om. *e. Tert.* [Syr.Crt.] | Contra, *Orig.* iv. *Eus.* c. Mcl. *Hil.* 1014a. 1162c. 1192d(*bis*).

20. φιλει Amat *a.* | αγαπᾳ D. *Orig.* iv. 246c. diligit (Latt.) vid. iii. 35.
— δεικνυσιν *Orig.* iv. | διγνυσιν A. | δεικννει D.
— ἁ αυτ. ποιει *Orig.* iv. | ἁ αν αὐτ. ποιῃ D. | om. ἁ L.
— και μειζονα....εργα] om. Syr.Pst.
— δειξει *Hil.* 925d. 927d. | δεικνυσιν D. *e.* Syr.Crt. Arm.
— θαυμαζητε] -ζεται L. 69. (ne miremini quod dixi vobis Syr.Crt.)

21. εγειρει] εγερει Δ.
— θελῃ L. | Contra, *Orig.* iv. 380d. (οὓς θελει] eos qui credunt in eo Syr.Crt.)

22. κρινῃ LM. | Contra, *Orig.* iv. 359b. 360b. *Eus.* D.E. 449b. c. Mcl. 111a.

24. ὁτι *Tert.* adv. Pr. 21 | om. D. *Clem.* 114.
— την] om. D*.

25. ὑμιν] om. Δ.
— και νυν εστιν] om. *a.b.* | Contra, *m.* rel. *Hil.* 211e.
— εστιν] εσται 69.
— ακουσουσιν B. | -σωσιν L. l. 33. 69. | ‡-σονται ⊽. AD. rel. *Hipp.* Ant. 65 (32).

25. θεου *Hipp.* Ant. *Tert.* adv. Pr. 21. de res. car. 27. *Hil.* | ανθρωπου KS. Syr. Hcl.*mg.* Syr.Hier.
— οἱ ακουσαντες] om. Syr.Crt.
— ζησουσιν BDL. 1 *sic.* 33. | ‡ζησονται ⊽. A. rel. *Hipp.* Ant.

26. ὡσπερ *Orig.* iv. 368a. | ὡς D.
— ὁ πατηρ] add. ὁ ζων D. | Contra, *Orig.* iv. 368a. *Orig. Int.* 686b. *Eus.* c. Mcl. 4c. 69d. 89b. *Tert.* adv. Pr. 21. *Novat.* 105. *Hil.* 239c. 935d. 1159b. 1160b. 1162c.
— οὑτως εδ.....εν ἑαυτῳ] 1 *mg.*
— οὑτως] οὑτος 69.
— και τῳ υἱῳ εδωκεν BL. *b.l.* Æth. *Orig. Int.* iv. 686b. *Eus.* c. Mcl. 69d. 89b. *Tert. Hil.* 6ies. (κ. τ. υἱ. ζω. εδωκ. *Orig.* iv. 368a. | ‡εδωκεν και τῳ υἱῳ ⊽. AD. rel. Vulg. (*a* ut vid.)*c.e.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | om. και *f.*

27. κρισιν] †praem. και ⊽. D*Gr.*Δ. l. rel. *Am. f.g.* Syr.Pst. | om. AB.*Mai.*L. 33. Vulg.*Cl. b.c.d.e.l.* Syr.Crt. Syr.Hier. Memph. Arm. Æth. *Orig.* ii. 548a. 558e. iv. 41b. 359e. 360c. *Tert.* [h. *a.*]
— ὁτι ad fin.] conj. cum seqq. l. Syrr. Pst.&Hcl.* | cum antt. 33. Latt. Syrr. Crt.&Hcl.txt.

27. υιος add. autem Syrr.Pst.&Hcl.*
— εστιν *Orig.* iv. | om. 69.

28. ερχεται ὡρα] om. Syr.Crt. | om. ὡρα Δ.
— ακουσουσιν B. | -σωσιν LΔ. 33. | ‡-σονται ⊽. AD. rel.
— αυτου *Am. a.b.c.e.f.m.* Syrr.Pst.&Hcl. | του υἱου του θεου 33. Vulg.*Cl. Orig. Int.* iii. 922b. *Tert.* de res. car. 27. filii *Orig. Int.* iii. 927e. του θεου Syr.Crt. filii hominis *Iren.* 308. του υἱου του ανθρωπου *Orig.* ii. 720b. ‖add. et vivent Syr.Crt. (*Orig.* ii.)

29. εκπορευσονται] εξελευσονται D.
— οἱ δε ADL. rel. Vulg. *b.c.f.* Syr.Hcl. | om. δε B. *a.e.ff.* | et qui *m.* Syrr. Crt.&Pst. *Iren.* 308.
— τα φαυλα πραξαντες] φαυλα πρασσοντες D(om. τα).

30. ποιειν *hic Orig.* iv. 359b. *Eus.* c. Mcl. 110a. | ante εγω 33. (Memph.) | post απ' εμαυτου D. Vulg. *b.c.(e.)f.* Syrr. (Crt.)&Pst. *Eus.* c. Mcl. 110d. [h. *a.*]
— ουδεν *Orig.* iv. 359b. *Eus.* c. Mcl. 110a.d. | ουδε ἑν G. *Orig.* iv. 368a.

---

22. omne judicium *Cl.* | 24. veniet sed transiet *Am.* | 26. habere vitam *Cl.* | 27. ei judicium *Cl.* | 28. vocem filii dei *Cl.*

A B D. L Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUV Λ[Fa].

τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με †. 31 ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής· 32 ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. 33 i ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς ‡ Ἰωάνην," καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ· 34 ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. 35 § § ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων,¶ ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ‡ ἀγαλλιαθῆναι" πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. 36 ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν ‡ μείζων" τοῦ ‡ Ἰωάνου." τὰ γὰρ ἔργα ἃ ‡ δέδωκέν" μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ † ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν. 37 καὶ ὁ πέμψας με πατὴρ ‡ ἐκεῖνος" μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ· οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ‡ πώποτε ἀκηκόατε", οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, 38 καὶ τὸν λόγον § αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ‡ ἐν ὑμῖν μένοντα," ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε.¶ 39 ‡ ἐραυνᾶτε" τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ, 40 καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με ἵνα ζωὴν

μγ

μδ γ

με ι

i cap. 1:19.

§ Fa § Goth. ¶ Fa

35. ἀγαλλιασθῆναι

37. αὐτὸς μεμαρτ.

38. μέν. ἐν ὑμῖν § F ¶ Goth.

non quaero voluntatem meam sed voluntatem eius qui me misit. 31 (43, 10.) Si ego testimonium perhibeo de me, testimonium meum non est verum: 32 alius est qui testimonium perhibet de me, et scio quia verum est testimonium quod perhibet de me. 33 Vos misistis ad Iohannem, et testimonium perhibuit veritati: 34 ego autem non ab homine testimonium accipio, sed haec dico ut vos salvi sitis. 35 Ille erat lucerna ardens et lucens, vos autem voluistis exultare ad horam in luce eius. 36 Ego autem habeo testimonium maius Iohanne: opera enim quae dedit mihi pater ut perficiam ea, ipsa opera quae ego facio testimonium perhibent de me quia pater me misit. 37 Et qui misit me pater, ipse testimonium perhibuit de me: (44, 3.) neque vocem eius umquam audistis, neque speciem eius vidistis, 38 (45, 10.) et verbum eius non habetis in vobis manens: quia quem misit ille, huic vos non creditis. 39 Scrutamini scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam aeternam habere, et illae sunt quae testimonium perhibent de me; 40 et non vultis venire ad me ut vitam habeatis.

30. το θελημα 2°.] om. Syr.Hier.
— με] om. B.*Btly.Bch.*(ctra,*Bcl.Mai.*)
— fin.] †add. πατρος ⊊. E. rel. *Tol. b.c.* (*Orig.* iv. 359c.) *Eus.* c. Mcl. 38a. | om. ABDLΔ. 1. 33. KΛ. Vulg. *a.e.f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* ii. 701a. iv. 359b. *Eus.* c. Mcl. 110a.d.

32. οιδα Vulg. *b.c.f.g.* Syrr.Pst.&Hcl. | οιδατε D. *a.e.* Syr.Crt. Arm. (και οιδα ad fin. om. *ff.*)
— αληθης] -θινη L. 33.
— μαρτυρια] add. μου D*. *e.* | add. αυτου D2. *b.g.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Æth.
— μαρτυρει] μεμαρτυρηκε 69. Arm.

33. vos ipsi misistis ad me, et testimonium perhibuit Joannes de me *ff.*

34. παρα] περι 69.
— ανθρωπου] -πων DΛ(2*Tf.*) Memph. W. Arm. (-πω Λ**Tf.*)
— λεγω] λαλω L.

35. αγαλλιαθηναι ADΔ. 33. EGHKMS UVΛ. | ‡αγαλλιασθηναι ⊊. B.*Mai.*L. 1. 69.
— προς ὡραν] ante αγαλλ. A. Vulg.*Cl. a.ff. Hil.* 322f. | Contra, *Orig. Int.* iii. 939c.

36. μειζων AB.*Btly.Bch.* 33. EGMΛ. (μειζῶ B.*Mai.*ed.2.) | μειζον 69. | μειζονα D. | ‡μειζω ⊊. B.*Mai.*(ed.1.) LΔ. 1*s*. HKS*s*UV*s*.
— δεδωκεν BL. 1. 33. 69. | ‡εδωκεν ⊊. AD. rel.
— ὁ πατ. 1°.] om. ὁ V.
— τελειωσω] τελεσω 69.
— αυτα 2°.] om. 33. G.
— ποιω] †praem. εγω ⊊. Δ*Gr.* rel. Vulg. *c.e.f.* Syr.Hcl. Goth. | om. AB DL. 1. 33. *b.* (ΔLat.) Memph. Arm. Æth. *Hil.* 896b. 996c. (om. ἁ εγω ποιω *a.ff.l.*) | (εγω Δ *Gr.* sed *om.* ποιω.)
— ὁτι] praem. και 69.
— απεσταλκεν] απεστιλεν D.

37. πατηρ] praem. ὁ Δ.
— εκεινος BL. *a.* | εκεινος αυτος D. | ‡αυτος ⊊. AΔ. 1. 33. rel. Vulg. *b.c. e.f.ff. Tert.* adv. Pr. 21. *Hil.* 896b. 996c.
— μεμαρτυρηκεν Vulg. *e.* Memph. Arm. *Tert. Hil.* | μαρτυρει D. (*a.*)*b.c.f.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl. (Æth.) *Orig.* iv. 237e.

37. πωποτε ante ακηκ. ABDL. 33. 69. K. Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Syn. Ant.* Routh. iii. 297. *Hil.* | ‡post ⊊. Δ. 1. rel. Memph. *Tert.* [om. Æth.]

38. εν ὑμιν ante μενοντα BL. 1. 33. Vulg. *b.c.f.ff.g.l.* Æth. *Hil.* 996c. | ‡post ⊊. AD. rel. *a.e.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. μενοντα Memph.
— απεστειλεν (-στελεν K*Tf.*)] απεσταλκεν D.
— τουτῳ] τουτον 69.

39. ερανατε B**Rl.Mai.*ed.2. | ‡ερευνατε ⊊. AB2D. rel. *Orig.* i. 468d. 589b. iv. 97c. 121b. *Eus.* D.E. 510d. Ec. Pr. 224.
— εχειν] post δοκειτε D. | Contra, *Iren.* 239. *Orig.* iv.*bis. Eus.* D.E. Ec. Pr.
— αἱ μαρτυρουσαι] ἁμαρτανουσαι D**Gr.* (illae scripturae testificantur Syr.Crt.)
— fin.] add. in quibus putatis vos vitam habere (*huc usque* Arm.): hae (haec *b.*) sunt quae de me testificantur *a.*(*b* test. de me). Syr.Crt. (Arm.)

30. misit me *Cl.* | 31. meipso *Cl.* | 35. ad horam exultare *Cl.* | 36. misit me *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.

ἔχητε. 41 Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω· 42 ‡ ἀλλὰ″ ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. 43 ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε.

j cap. 12:43.

44 πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, j δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε;

44. [θεοῦ] § Goth.

45 μὴ δοκεῖτε § ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν ‡ Μωυσῆς,″ εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. 46 εἰ γὰρ ἐπιστεύετε ‡ Μωυσεῖ,″ ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. 47 εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;

47. ῥήμ. πιστεύετε s. πιστεύσητε

41 Claritatem ab hominibus non accipio, 42 sed cognovi vos quia dilectionem dei non habetis in vobis. 43 Ego veni in nomine patris mei, et non accipitis me: si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. 44 Quomodo potestis vos credere, qui gloriam ab invicem accipitis, et gloriam quae a solo est deo non quaeritis? 45 Nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud patrem: est qui accusat vos Moses, in quo vos speratis. 46 Si enim crederetis Mosi, crederetis forsitan et mihi: de me enim ille scripsit. 47 Si autem illius litteris non creditis, quomodo meis verbis credetis?

VI. μϛ α

16 1 k Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος· 2 ‡ ἠκολούθει δὲ″ αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι ‡ ἐθεώρουν″ † τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. 3 ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος † Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 4 ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ

k ‖Matt. 14:13-21. ‖Mar. 6:32-44. ‖Luc. 9:10-17.

μζ γ

μη α

1 (46, 1.) Post haec abiit Iesus trans mare Galilaeae quod est Tiberiadis, 2 et sequebatur eum multitudo magna, quia videbat signa quae faciebat super his qui infirmabantur. 3 (47, 3.) Subit ergo in monte Iesus, et ibi sedebat cum discipulis suis. 4 (48, 1.) Erat autem proximum

---

40. *ινα*] add. *και* U.
— *ζωην*] add. *αιωνιον* D. 69. *e.g.* Syr. Pst. | Contra, *Iren.* 239. *Hil.* 997e.
41. *ανθρωπων Hil.* 997e. | *-που* AK. Memph.
42. *αλλα* BDL. 33. | ‡*αλλ'* ϛ. AΔ. rel.
— *ουκ εχετε*] ante *την αγαπην* D. *b.e.* | Contra, *Hil.* (*ουχεται* A.)
— *εν εαυτοις*] *εν αυτοις* LΔ.
44. *υμεις*] om. L.
— *πιστευσαι Orig.* i. 228b. 259a. | *πιστευειν* AL. 1. 33.
— *παρα* AL. rel. *Orig.* i. 228b. *Eus.* Pr. Ev. 653b. | *παρ'* B.*Mai.*D. 1. 69 *Scr.* K. *Orig.* i. 259a.
— *αλληλων Orig.* i. 259a. | *ανθρωπων* Δ. *Orig.* i. 228b. *Eus.* Pr. Ev. *Hil.* 997e.
— *την* 2o.] om. 69.
— *του μονου*] *του ενος Eus.* Pr. Ev,
— *θεου* ADL. rel. vv. *Orig.* i. *bis. Hil.* | om. B. *a.b.* Memph.MS. Arm.MSS. *Orig.* iii. 687a. *Eus.* Pr. Ev. vid. *Didymum* in Ps. (Mai. vii. 135). (? ΘΥ om. inter -ΟΥ et ΟΥ).
— *ζητειτε*] *ζητει* Δ.
45. *εγω*] om. G*K*Λ. *c.*
— *υμων* 1o.] *υμας* D*. | *υμιν* L.
45. *προς τον πατερα*] om. Syr.Crt.
— *κατηγορων*] *-γορος* M.
— *υμων* 2o.] add. *προς τον πατερα* B.
— Μωυσης BDL. 33. K. | ‡Μωσης ϛ. A. rel.
46. *επιστευετε bis. Orig.* i. 389e. iii. 178e. iv. 121b. 237a.e. | *επιστευσατε bis* Λ. *Eus.* in Ps. 644c.
— Μωυσει B.*Mai.* DL. *Orig.* i. 389e. Μωυσῃ B.*Btly.Bch.*K. Μωυσ... 33. | ‡Μωσῃ ϛ. HKMSsUΛ. | Μωσει AΔ. 1. 69. EFGV. *Orig.* iii. iv.*ter.*
— *γαρ εμου Orig.* i. iii. iv.*ter. Eus.* in Ps. | *εμου γαρ* D. ‖add. *αν* Λ*. (om. *γαρ* Syr.Hier.)
47. *πιστευσετε* AL. 33. rel. Syrr.Pst.& Hcl. *Orig.* i.(De la Rue) iii. | *πιστευσητε* DΔ. 1. 69. GS. | *πιστευετε* BV. Syr.Crt. *Iren.* 229 MSS. *Orig.* i.(Hoeschel.) (vid. ante.)
1. *μετα*] add. *δε* 69. Memph.W.
— *της θαλ. της Γαλιλ.*] om. G.
— *της Τιβ. a.* quod est Tib. Vulg. *c.* illius Tib. *ff.* ‖praem. *εις τα μερη* D. *b.e.* Syr.Hcl.(cod.Bars.) | praem. *και* V. *f.* Goth.
2. *ηκολουθει δε* BDL. 1. 33. 69. *a.b.c.e. ff.l.* Memph. | ‡*και ηκολουθει* ϛ. A. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Arm. Æth. | *και ηκολουθησεν* F. (Syrr.Crt.& Pst.) Goth.
— *εθεωρουν* (A)BDL. 33. 69. (*-ρων* A.) | ‡*ἐωρων* ϛ. Δ. 1. rel.
— *τα σημεια*] †praem. *αυτου* ϛ. ΔE. rel. | om. ABDL. 1. 33. 69. KSΛ. Latt. Syrr. Memph. Goth. Arm. Æth.
3. *ανηλθεν*] *απηλθεν* D. (*non* 69.) *a. ff.*
— *δε* AB. rel. Syr.Hcl. Memph.W. (om. *δε* Memph.Schw. Arm.) | *ουν* D. 1. 69. Latt. Goth. | et ascendebat Syr.Crt. et ascendit Syr.Pst. Æth.
— *Ιησους*] †praem. *ὁ* ϛ. AL. rel. | om. BD. ‖*ὁ Ιησ.* ante *εις το ορος* U*. Syrr. Crt.&Pst. | om. Δ.
— *εκει*] post *εκαθ.* D. 1. U. Æth.
— *εκαθητο*] *εκαθητζετο* D. | *εκαθεζετο* 69.
4. *ην δε εγγυς*] *εγγυς δε ην* D.

44. vos potestis *Cl.* | deo est *Cl.* | 47. verbis meis *Cl.*
2. videbant *Cl.* | 3. subiit ergo in montem *Cl.*

ABD. Η′ L Δ. μθ 1. 33. 69. α EFGHKMSUV[Γ] Λ.

τῶν Ἰουδαίων. [5] ἐπάρας οὖν ‡τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς″ καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς †Φίλιππον, Πόθεν ‡ἀγοράσωμεν″ ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; [6] τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν ποιεῖν. [7] ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος, Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος †βραχὺ† λάβῃ. [8] λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, [9] Ἔστιν παιδάριον †ὧδε, ‡ὃς″ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; [10] εἶπεν †ὁ Ἰησοῦς, Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ‡ἀνέπεσαν″ οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ‡ὡς″ πεντακισχίλιοι. [11] ἔλαβεν ‡οὖν″ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν †τοῖς ἀνακειμένοις, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. [12] ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. [13] συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων

7. βρ. [τι]

pascha, dies festus Iudaeorum. [5 (49, 1.)] Cum sublevasset ergo oculos Iesus et vidisset quia multitudo maxima venit ad eum, dicit ad Philippum, Unde ememus panes ut manducent hi? [6] Hoc autem dicebat tentans eum: ipse enim sciebat quid esset facturus. [7] Respondit ei Philippus, Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat. [8] Dicit ei unus ex discipulis eius, Andreas frater Simonis Petri, [9] Est puer unus hic qui habet quinque panes hordiacios et duos pisces: sed haec quid sunt inter tantos? [10] Dixit ergo Iesus, Facite homines discumbere. Erat autem faenum multum in loco. Discubuerunt ergo viri numero quasi quinque milia. [11] Accepit ergo panes Iesus, et cum gratias egisset distribuit discumbentibus, similiter [et] ex piscibus quantum volebant. [12] Ut autem saturati sunt, dixit discipulis suis, Colligite quae superaverunt fragmentorum, ne pereant. [13] Collegerunt ergo et impleverunt duodecim cophinos fragmentorum ex quin-

5. ὁ Ιησους post τ. οφθαλ. ABDL. 1. 33. 69. KM. Latt. Syrr.Crt.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | ‡ante ⸗. Δ. rel. Syr.Pst.
— οφθαλμους] add. αυτου U. Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Memph.ed. Æth.
— πολυς] post οχλος D. Vulg. *a.b.c.f.ff.* | Contra, *e.*
— λεγει] praem. και D *Gr.* Syrr.Crt.& Pst. Æth.
— Φιλιππον] †praem. τον ⸗. A. 1. 69. rel. | om. BDLΔ. 33.
— αγορασωμεν ABDLΔ. 1. 33. 69. EFG HMSΛ. | ‡-σομεν ⸗. KUV*s.*
— ουτοι] ante φαγωσιν G. *a.*
6. ᾔδει] οιδει 69*.
— ἔμελλεν ABLΔ. 33. 69. KS*s.* | ημελ. D. 1. EFGHMUVΛ.
7. απεκριθη] αποκριθη Λ. | αποκρεινεται D*Gr.*
— Φιλιππος] praem. ὁ L.
— αρτοι] post αυτοις D.
— αρκουσιν] αρκεσει L.
— εκαστος] †add. αυτων ⸗. DΔ. rel. Syr.Pst. | om. ABL. 33. 69. Latt. Syr. Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. (ut modicum modicum edant Syr.Crt.)
— βραχυ] †add. τι ⸗. ALΔ. 1. 33. 69. rel. Vulg. *c.f.* Syrr.(Crt.&Pst.)&Hcl. Arm. (Æth.) | om. BD. *b.e.ff.g.* Memph. Goth. [*a.*]
8. ὁ ante αδελφ.] om. 69.
9. παιδαριον] †add. ἐν ⸗. A. rel. Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.?) Goth. Arm. | om. BDL. 1. 69. *a.b.e.l.* Syr. Crt. Æth. *Orig.* iii. 477ᵉ. (h. 33.)
— ὃς ABD*GUΛ. (h. 33.) | ‡ὁ ⸗. D²L. rel. (ὡ *sic* H.) *Orig.* iii.
— τι] om. D*.
— τοσουτους K.
10. ειπεν] †add. δε ⸗. AΔ. rel. *b.* Syr. Hcl. Goth. (et dixit Memph. Æth.) | add. ουν DG. Vulg. *c.e.f.g.* | *non habent* BL. *a.* Syrr.Crt.&Pst. Arm. *Orig.* iii. 510ᵇ. (Ite recumbere facite eos homines consessus consessus Syr.Crt.)
— χορτος] post πολυς A. *b.*
— τῳ τοπῳ] om τῳ Δ.
— ανεπεσαν ABDLΔ. 1. 69. EFGMV. | ‡ανεπεσον ⸗. 33*s.* HKS*s*UΛ.
— ουν ABDL. 1. 33. 69. KUΛ. Vulg. *a.b.c.f.* Syr.Hcl. Memph.ed. | om. ΔE FGHMSV. Memph.MSS. Goth. et recub. *e.* Syrr.Crt.&Pst. Arm. (Æth.)
— οἱ] om. DL. 1. 33.
— ανδρες] praem. ανθρωποι AK.
— τον αριθμον] των αριθμων 69. M. | om. *a.e.* (των -μον L. τον -μων E.)
10. ὡς B.*Mai.*DL. | ‡ὡσει ⸗. A. rel. | om. Syrr.Crt.&Pst. Memph.
11. ελαβεν ουν ABDL. Vulg. *c.(e.)f.ff.* Syr.Hcl.mg.(cod.Bars.) Memph. | ‡ελ. δε ⸗. Δ. 33*s.* rel. *b.* Syr.Hcl.txt. Goth. Arm. | accepit (tantum) *a.* | και λαβων 1. 69. G. (Syrr.Crt.&Pst.) (Æth.) vid. Mar. vi. 41. viii. 6. Matt. xv. 36.
— αρτους] praem. πεντε D.
— και ευχαριστησας Syr.Hcl. (*Orig.* iii. 510ᵇ.) | ηυχαριστησεν και D. (*a.*)(*b.*)*e.* Syrr.Crt.&Pst.
— διεδωκεν ABL. rel. | εδωκεν D. 69. *b.e. Orig.* iii. ‖†add. τοις μαθηταις οἱ δε μαθηται ⸗. DΔ. 69. rel. (*b.*)(*e.*) Æth.*Platt.* | om. ABL. 1. 33. Vulg. *a.c.f.ff.l.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Syr.Hier. Memph. Goth. Arm. Æth.*Rom. Orig.* iii.
— ὁμοιως] add. δε DM.
— εκ] απο M.
— ὅσων 69.
12. ενεπλησθησαν] επλησθ. 1. E.
— περισσευσαντα ADL. rel. | περισσευοντα B. (vid. Matt. xiv. 20. xv. 37.)

5. dixit *Cl.* | 11. Jesus panes *Cl.* | *om.* et *Am.* | 12. impleti sunt *Cl.* | fragmenta *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. [Theb.] *ν* Goth. Arm. Æth. § Γ

14. *ἃ ἐπ. σημεῖα*

§ Theb.‡

Θ′ *να*

[1] ‖Matt. 14:22-36.*δ* ‖Mar. 6:45-56.

ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ‡ *ἐπερίσσευσαν″ τοῖς βεβρωκόσιν.* [14] § *οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον* †, *ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.*

17 [15] § *Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν* † *βασιλέα, ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.* [16] [1] *ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν,* [17] *καὶ ἐμβάντες εἰς* † *πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς* ‡ *Καφαρναούμ.″ καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ* ‡ *οὔπω″ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς,* [18] *ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος* ‡ *διεγείρετο.″* [19] *ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν.* [20] *ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.* [21] *ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως* ‡ *ἐγένετο τὸ πλοῖον″ ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.*

que panibus hordiaciis, quae superfuerunt his qui manducaverunt. [14 (50, 10.)] Illi ergo homines cum vidissent quod fecerat signum, dicebant quia Hic est vere propheta qui venturus est in mundum.

[15] Iesus ergo cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum et facerent eum regem, [(51, 4.)] fugit iterum in montem ipse solus. [16] Ut autem sero factum est, descenderunt discipuli eius ad mare, [17] et cum ascendissent navem, venerunt trans mare in Capharnaum. Et tenebrae iam factae erant, et non venerat ad eos Iesus, [18] mare autem vento magno flante exsurgebat. [19] Cum remigassent ergo quasi stadia viginti quinque aut triginta, vident Iesum ambulantem super mare et proximum navi fieri, et timuerunt. [20] Ille autem dicit eis, Ego sum, nolite timere. [21] Voluerunt ergo accipere eum in navem, et statim fuit navis ad terram quam ibant.

νβ *ι*

18 [22] *Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς*

[22 (52, 10.)] Altera die turba quae stabat trans mare vidit

---

12. *απολησθαι*] add. *εξ αυτων* D. (*b.*)*f.* Memph. (Æth.)

13. *ουν* Vulg. *c.e.f.ff.* Syr.Hcl. Memph. ed. | *δε* DΛ. *b.* Et coll. *a.* Syr.Crt. &Pst. Æth. Tunc coll. Goth. *om.* Arm.

— *ἀ*] om. Δ.

— *επερισσευσαν* BD. | ‡*επερισσευσεν* ☽. AL. rel. (*περισσευσεν* Δ. *περιεσευσε* U.)

14. om. ver. *e.*

— *οἱ ουν*] add. *οἱ* 69 *sic.* (*οἱ*] *ὁ* F*.)

— *ιδοντες*] *ειδοτες* L.

— *ὁ επ. σημειον* ADL. rel. (*b.*)*c.*(*f.ff. g*[1].) rel. | *ἁ επ. σημεια* B. *a.* Memph. Arm. ‖†add. *ὁ Ιησους* ☽. AL. *f.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. ante *επ.* Vulg.*Cl. ff.* | om. B.*Mai.* D. *Am. a.b.c.g.* Syr.Crt. Arm.

— *αληθως*] om. D.

— *ερχομενος*] post *εις τον κοσμον* DM. *a.b.ff.* (om. *εις τ. κοσμ. c.*)

15. *Ιησους ουν*] *ὁ ουν Ιησους* 69. G.

— *ποιησωσιν*] †add. *αυτον* ☽. D. rel. Latt. Syrr. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. | om. ABL. 1. 33. *Orig.* iv. 399[c].

— *ανεχωρησεν*] *εχωρησεν* B.*Btly. Bch.* (ctra, *Blc. Mai. Vcl. dis.*) | praem. reliquit eos Syr.Crt.

15. *παλιν* ABDL. 1. 33. ΚΛ. Latt. Syrr. Crt.&Hcl. Goth. Arm. | om. Δ. 69. E FGHMSUVΓ*Tf.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. *Orig.* iv.

— ad fin.] add. *κακει προσηυχετο* D. | Contra, rel. *Orig.* iv.

16. *οψια*] *-ας* M.

— *επι*] *εις* Δ. 69.

17. *εμβαντες*] *αναβαντες* AK.

— *πλοιον*] †praem. *το* ☽. AD. 1. rel. | om. B.*Mai.*LΔ. 33. Goth.

— *περαν*] praem. *εις το* D. 69. (*τ. θαλ.* om. *e.*)

— *Καφαρναουμ* BD. | ‡*Καπερναουμ* ☽. AL. rel.

— *και σκοτια ηδη εγεγονει*] *κατελαβεν δε αυτους ἡ σκοτια* D. (*non* 69.)

— *ουπω* BDL. 33. 69. *a.b.e.f.* Syr.Hier. Memph. Goth. Arm. Æth. | ‡*ουκ* ☽. AΔ. rel. Vulg. *c.ff.* Syr.Crt.Pst.&Hcl. [Theb.]

— *εληλυθει*] post *προς αυτους* B(-*θε Btly. Bch.* ctra, *Mai.*)

— *ὁ Ιησους*] ante *προς αυτ.* D. *a.* Æth. | om. *ὁ* L. ‖add. *εις το πλοιον* K.

18. Et ventus surgebat vehementer, et turbatum est illis mare Syr.Crt.

— *τε e.* | *δε* D*Gr.* Vulg. *b.c.f.* Syr.Pst. &Hcl. Memph. Goth. Æth. | om. Theb. [*a.*]

18. *μεγαλου*] om. 69.

— *διεγειρετο* B.*Btly.Bch.Mai.*(ed.2.)L. 69 *Scr.* GUVΛ*Tf.* | ‡*διηγειρετο* ☽. AB.*Mai.*(ed.1.)D. rel.

19. *ὡς* BL. rel. | *ὡσει* AD. 1. (ante *εικοσι* D.)

— *σταδιους*] *σταδια* D.

— *γινομενον*] *γενομενον* G. Theb. | *γενομενου* 69. ‖om. seq. *και* 69. *a.* Syr.Crt.&Pst. Arm.ed.

20. *ὁ δε*] add. Jesus Syr.Crt.&Pst.

— *αυτοις*] *-τοῦς* K. | om. Goth.

— *μη φοβεισθε*] om. Syr.Crt. (*φοβησθε* FK.)

21. *λαβειν*] post *αυτον* D. 69. *e.* Goth.

— *εγεν.* ante *το πλοιον* ABL. 1. 33. 69. G *sic. Am. c.e.g.l.* Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iii. 10[3]. | ‡post ☽. D. rel. Vulg.*Cl. a.b.f.ff.* Syr.Crt.Pst.&Hcl. Goth.

— *εγενετο*] *εγενηθη* D.

— *της γης*] *την γην* 69. *Orig.* iii.

22. *περα* B*Rl.

---

13. manducaverant *Cl.* | 14. quod Jesus fecerat *Cl.* | 19. supra *Cl.* | 21. navis fuit *Cl.* | in quam *Cl.* | ibat *Am.*

A B D[T]. L Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓΛ.

θαλάσσης ‡ εἶδον″ ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἕν, † καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ‡ πλοῖον,″ ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· [23] ἄλλα † ἦλθεν πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. [24] ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν † αὐτοὶ εἰς τὰ ‡ πλοιάρια″ καὶ ἦλθον εἰς ‡ Καφαρναοὺμ″ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν, [25] καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας; [26] ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ᾽ ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. [27] ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός.

23. πλοῖα

§ T [28] εἶπον οὖν § πρὸς αὐτόν, Τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; [29] ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ

quia navicula alia non erat ibi nisi una, et quia non introisset cum discipulis suis Iesus in navem sed soli discipuli eius abissent, [23] aliae vero supervenerunt naves a Tiberiade iuxta locum ubi manducaverant panem gratias agente domino: [24] cum ergo vidisset turba quia Iesus non esset ibi neque discipuli eius, ascenderunt naviculas et venerunt Capharnaum quacrentes Iesum. [25] Et cum invenissent eum trans mare, dixerunt ei, Rabbi, quando huc venisti? [26] Respondit eis Iesus et dixit, Amen amen dico vobis, quaeritis me non quia vidistis signa, sed quia manducastis ex panibus et saturati estis. [27] Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam aeternam, quem filius hominis vobis dabit: hunc enim pater signavit deus. [28] Dixerunt ergo ad eum, Quid faciemus ut operemur opera dei? [29] Respondit Iesus et dixit eis, Hoc est opus

22. ειδον AB.*Mai*.L. *a.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Æth. | ειδεν D. Vulg. *b.c.* Arm. | ‡ιδων ☽. (Δ)E. rel. (Syr.Crt.) cum scirent *e.* (Syr.Hcl.mg.) (ειδων Δ.)
— αλλο] ante πλοιαριον 69. *a.e.* (αλλον H.) | πλοιαριον ante *sic* K.
— ει μη εν] †add. εκεινο εις ὁ ενεβησαν οἱ μαθηται αυτου ☽. (D)(Δ*Gr.*). (33.) (69.) EFGHKMSUV(Λ). (*a.*)*e.* Syr. Crt.Pst.&Hcl. Theb. (Arm.) | εκεινο] om. D. 33. *a.* Syr.Crt. Arm. ἐν εκεινῶ Λ *sic.* -νω et Γ. | εις ὁ] εις ὀν Δ. 69**Scr.* εις ὠ E*Γ. | ενεβησαν] ανεβ. Δ. | αυτου] αυτου Ιησου D*. του Ιησου D². 69. *a.* Syr.Crt. Arm. ‖*non habent* ABL. l. Vulg. (*b.*)*c.f.ff.g.l.* (Δ*Lat.*) Memph. Goth. Æth. | εκεινο tantum *b.*
— ου] om. Λ.
— συνεισηλθεν] add. ὁ Ιησους A. (habet *et* post μαθ. αυτ.) om. postea μαθ. αυτ. (*a.*)*f.ff.* Arm. Æth.
— εις το πλ.] om. Theb.Mnt.
— πλοιον ABDL. l. 33. 69. K. Vulg. *b.c.e.ff.* | ‡πλοιαριον ☽. ΔE. rel. *a.f.*
— αλλα μονοι....απηλθον] om. Syrr. Crt.&Pst. ‖μονοι] -νον D. *a.*
23. αλλα....πλοιαρια] αλλων πλοιαρειων ελθοντων D. (*b.*) Syr.Crt. Arm.
— αλλα] †add. δε ☽. A. rel. Vulg. *a.c. f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (Æth.) | om. BL. 33. (*b.*)*e.* Memph. Theb. | vid. D supra et Syr.Crt.
23. ηλθεν] ηλθον L. l. 33. KMΓ(L post Τιβερ. K post πλοιαρια.)
— πλοιαρια AL. rel. *a.e.* (vid. D supra). | πλοια B. Vulg. *b.c.f.ff.l.*
— εκ] add. της B.
— ευχαριστ. του κυριου ABL. rel. Vulg. *b.*(*c.*)*f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Æth. | om. D. 69*(habet in mg. *man. rec.*) *a.e.* Syr. Crt. Arm.
— ευχαριστ.] post του κυρ. l. | gratias agentes domino *Am. c.* (του κυριου] του Ιησου Syrr.Pst.&Hcl.mg.)
24. ειδεν] ειπεν H *sic.* | εγνω U.
— Ιησους] om. H. | praem. ὁ 69.
— ενεβησαν] ανεβ. L. l. | ελαβον D. 69. *b.ff.l.* Arm.
— αυτοι] †praem. και ☽. l*s.* 33*s.* ΥΓ. | om. AB(D)LΔ. 69. EFGHKM(S)VΛ. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Memph. Æth. ‖ om. αυτοι S. Vulg. *a.c.e.f.* Goth. Arm. | ἑαυτοις D. *b.ff.l.* (non 69.)
— εις τα] om. D. *Am. b.e.* | om. εις 69.
— πλοιαρια B.(*Btly.s*)*Mai*.DL. 33. 69. Latt. Syr.Hcl.mg. | ‡πλοια ☽. A. rel.
24. Καφαρναουμ BD. | ‡Καπερναουμ ☽. AL. rel.
— τον Ιησουν] αυτον K. om. *b.*
25. ῥαββι ADLΔ. rel. Memph. Theb. | ῥαββει BEHΓΛ.
— γεγονας *ff.* Syr.Hcl. Memph. | εληλυθας D. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst. Theb. Mnt. Goth. Arm. (ante ὠδε). (Æth.)
26. απεκρ. et postea και] om. Syr.Crt.
— ειδετε *Orig.* i. 243ᵉ. iv. 454ᵇ. | ειδατε D.
— σημεια] add. και τερατα D. *a.b.f.* Goth. (vid. iv. 48.) | Contra, *Orig.* i. iv. *Novat.* 275.
27. αλλα την βρωσιν ABD. rel. vv. *Clem.* (736.) *Orig.* i. 243ᵉ. *Novat. Hil.* 972ᶜ. | om. την βρωσιν 69. EFGH. Vulg. *c. Clem.* 319. 551.
— ὑμιν δωσει *Am. c.* Syr.Hcl. *Orig.* i. *Novat.* | διδωσιν ὑμιν D. *e.ff.* Syr.Crt. Goth. (*Hil.* 972ᵈ.) | δωση ὑμιν 69. (Vulg.*Cl.*) (*a.b.f.*) Syr.Pst.
— τουτον] τον U. | τουτο 69. V.
— ὁ πατηρ] ante ὁ θεος L. (post Syr.Crt. Memph. Theb.) | Contra, *Novat. Hil.*
28. ουν *Hil.* 972ᵈ. | om. A. Syrr.Crt.&

23. agentes *Am.* | 24. in navic. *Cl.* | 27. dabit vobis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. *νγ* Goth. Arm. Æth. *δ*

εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα ‡ πιστεύητε″ εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. 30 εἶπον οὖν αὐτῷ, Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ *νδ ι* πιστεύσωμεν σοι; τί ἐργάζῃ; 31 οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστιν γεγραμ-
m Psa. 78(77):24. μένον, m Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. 32 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐ ‡ Μωυσῆς″ ‡ ἔδωκεν″ ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. 33 ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. 34 εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Κύριε, πάν- *νε α* τοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. 35 εἶπεν † αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς ‡ ἐμὲ″ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ‡ διψήσει″ πώποτε. 36 ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι *νς ι* καὶ ἑωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε. 37 πᾶν ὃ δίδω- *νζ α* σίν μοι ὁ πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω· 38 ὅτι καταβέβηκα

35. πρός με — πεινάσει

dei ut credatis in eum quem misit ille. 30 (53, 4.) Dixerunt ergo ei, Quod ergo tu facis signum ut videamus et credamus tibi? quid operaris? 31 (54, 10.) Patres nostri mannam manducaverunt in deserto, sicut scriptum est, Panem de caelo dedit eis manducare. 32 Dixit ergo eis Iesus, Amen amen dico vobis, non Moses dedit vobis panem de caelo, sed pater meus dat vobis panem de caelo verum. 33 Panis enim dei est qui descendit de caelo et dat vitam mundo. 34 Dixerunt ergo ad eum, Domine, semper da nobis panem hunc. 35 (55, 1.) Dixit autem eis Iesus, Ego sum panis vitae: qui veniet ad me non esuriet, et qui credit in me non sitiet umquam. 36 Sed dixi vobis quia et vidistis me et non creditis. 37 (56, 10.) Omne quod dat mihi pater ad me veniet, et eum qui venit ad me non eiciam foras, 38 (57, 1,) quia descendi de

---

Pst. Syr.Hier. Arm. (Contra, Hcl.) [Æth.]

28. τι] add. ουν G. (praem. Judaei *e.*) | non add. *Orig.* i. 243f. *Hil.*

— ποιωμεν *Elz.* AB.*Mai.*TLΔHKMUΛ (?F). *Orig.* i. 243f. | ποιουμεν *St.* 3. 1*s.* 33*s.* EsSsΓs. | ποιησομεν 69. | ποιησωμεν (D)G. (ποιησ. et εργασ. transpon. D.)

— εργαζωμεθα *Orig.* i. | εργασωμεθα D. (ερσωμεθα D*.) supra. | -ζομεθα KM Γ*Tf.*

29. ὁ Ιησους ABDTL. rel. *Orig.* i. 243f. | om. ὁ ΔEFGHMUVΓ.

— το εργον *Orig.* i. *Hil.* 972d. | τα εργα T. vid. ver. 28. (Contra, Theb.)

— ἱνα] add. ἀπαντες 69. (om. *Orig.* i. *Hil.*)

— πιστευητε AB.*Mai.*T(L). 1. 33. *Orig.* i. (-ειτε L.) | ‡ πιστευσητε ⊊. D. rel.

— απεστειλεν *Orig.* i. | απεσταλκεν TΓ.

30. ειπον] ειπεν D*.

— ουν 2°. *Eus.* c. Mcl. 179c. | om. L. 33. Syr.Pst. Arm. Æth. | autem *b.*

— ποιεις συ *a. Eus.* c. Mcl. | σοι (i.e. συ) ποιεις D. Vulg. (*b.*)*c.e.*(*f.*) (Theb.) | om. συ 69. Arm.

— ιδομεν Γ.

— πιστευσομεν 69*.

31. ἡμων] ὑμων 69*. U.

31. το μαννα] post εφαγον L. 33. 69. V. Vulg. *Cl. a.ff.* Syr.Hcl. | Contra, *Am. b.c.e.f.* Syrr. Crt. & Pst. *Eus.* c. Mcl. 179d.

— εστιν γεγραμμενον *Eus.* c. Mcl. | εστιν γεγρ. εστιν D(εστ. 1°. deletum). | γεγραπται 1.

— εδωκεν] δεδωκεν 69. *Eus.* c. Mcl. (cod. Venet.)

32. ειπον F.

— ουν Vulg. *c.* Syr.Hcl. Theb. | om. LG. *a.e.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. autem *b.* Arm. [Æth.]

— αμην semel 69. | Contra, *Eus.* in Ps. 471b. c. Mcl. 179d.

— Μωυσης BDL. 33. KV. *Orig.* i. 244c. (T n. l.) | ‡ Μωσης ⊊. A. rel. *Clem.* 125.

— εδωκεν BDL. *Clem.* 125. *Eus.* c. Mcl. | ‡ δεδωκεν ⊊. AT. rel. *Orig.* i. 244c. *Eus.* in Ps.

— αλλ' *Orig.* i. | αλλα D.

— εκ του ουρ..... εκ του ουρ.] om. 69.

33. αρτος] add. ὁ D. | Contra, *Clem.* 125. *Orig.* i. 244a. *Eus.* in Ps. 471c.

— ζωην *hic a.b.e.* Syr.Crt. Arm. *Clem. Orig.* i. iii. 553a. iv. 23c. *Orig. Int.* iii. 111c. *Eus.* in Ps. 85a. 171c. 471c. | post διδους A. 33. K. Vulg. *c.f.ff.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Æth. *Eus.* in Ps. 267a. | om. 1. (διδως D.)

35. ειπεν] †add. δε ⊊. AΔ. rel. Vulg. *c.* Syr.Hcl.mg. Et dixit *f.ff.g.* Goth. Æth. | add. ουν D. 33. 69. Γ. Syr.Hcl. txt. Theb. | non habent BTL. *a.b.e.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm.

— ὁ Ιησους] om. Δ.

— προς εμε BT. | ‡ προς με ⊊. AD. rel. *Orig.* 244c. *Eus.* in Ps. 471c.

— πεινασῃ ABL. rel. *Orig.* i. | -σει DT. 1. H. *Eus.* in Ps. ‖ add. πωποτε D.

— διψησει AB*Rl.*Mai.*(ed.2.)(D)TLΔ. 1. 33. H. *Eus.* in Ps. (διψασει D.) | ‡ -σῃ ⊊. B2. rel. *Orig.* i.

— πωποτε *Orig.* i. *Eus.* in Ps. | ποτε E. | εις τον αιωνα 33. Syr.Pst.

36. ὁτι και] om. και ΚΛ*Tf. e.f.* Syrr.Crt. &Pst. Theb. Goth. Arm. | om. ὁτι Memph.

— με] om. A. *a.b.e.* Syr.Crt.

— ου] add. μη T.

— πιστευετε] add. μοι A.

37. προς εμε] προς με L. 1. Λ.

— προς με] προς εμε TΔEK. | πρ. μεμε L.

— εκβαλω] -λλω 69. G.

— εξω] om. D. *a.b.e.* Syr.Crt. *Hil.* 1016c.

38. καταβεβηκα] καταβη Δ.

---

31. manducaverunt manna *Cl.* | 33. de caelo descendit *Cl.* | 35. qui venit *Cl.*

(A) B [C] D T. L Δ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUVΓ Λ. νη
§ C ¶ F ι

‡ ἀπὸ″ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ § τὸ θελημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. 39 τοῦτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα¶ τοῦ πέμψαντός με †, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ † τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 40 τοῦτο ‡ γάρ″ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ ‡ πατρός μου″, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

νθ α

19 41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν, Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· 42. οὐχ οὗτος 42 καὶ ἔλεγον, ‡ Οὐχὶ″ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; — πῶν οὖν πῶς ‡ νῦν″ λέγει † ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; ξ ι 43 ἀπεκρίθη † † Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Μὴ γογγύζετε ‡ μετὰ″ ἀλλήλων. 44 οὐδεὶς δύναται 44. πρός με ἐλθεῖν πρὸς ‡ ἐμέ,″ ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με

caelo non ut faciam voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me. 39 (58, 10.) Haec est autem voluntas eius qui misit me patris, ut omne quod dedit mihi non perdam ex eo, sed resuscitem illum novissimo die. 40 Haec est enim voluntas patris mei qui misit me, ut omnis qui videt filium et credit in eum habeat vitam aeternam, et resuscitabo ego eum in novissimo die.

41 (59, 1.) Murmurabant ergo Iudaei de illo, quia dixisset, Ego sum panis qui de caelo descendi, 42 et dicebant, Nonne hic est Iesus filius Ioseph, cuius nos novimus patrem et matrem? quomodo ergo dicit hic quia de caelo descendi? 43 (60, 10.) Respondit ergo Iesus et dixit eis, Nolite murmurare in invicem. 44 Nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me

---

38. απο ABTL. 33. 69. | ‡εκ ς. DΔ. 1. rel. *Eus.* c. Mcl. 110ᵃ.
— ποιω] ποιησω DL* *ut vid. Eus.* c. Mcl.
— με. (ver. 39.) τουτο δε....τ. πεμψαντος] om. C. Syr.Pst. in ed. Widmanstadt.
— fin.] add. πατρος D. *a.(b.)e.(ff.)* Syr.Crt. Syr.Hier. (*Novat.* 166. *Hil.* 1016ᶜ.) vid. *Tert.* adv. Pr. 8. 21. de res. car. 34. | non habent *Eus.* c. Mcl. *Cypr.* 175. *Novat.* 198. *Hil.* 238ᵈ. 530ᵍ. 812ᵇ. 1033ᶜ. 1100ᵃ.
39. πεμψ. με] †add. πατρος ς. Δ. 33. 69. rel. Vulg. *a.c.* Syr.Hcl. Syr.Hier. (Arm.) Æth. | om. ABCDTL. 1. *b.e.f.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. Goth.
— ινα παν....πεμψ. με [ante ινα πας] (ver. 40.)] om. M. Goth.
— δεδωκεν μοι] add. ὁ πατηρ Arm.
— εξ αυτου] μηδεν D. (add. *s.* praem. *a. b.ff.* Syr.Crt.)
— αλλα] αλλ' Δ. 1ᴿ. 69 *Scr.* Γ. | αλλ' ινα D.
— αυτο ABCDTL². 1. 33. 69. KU. Vulg.*Cl. c.ff.* | αυτον L*ΔEGHSVΓΛ. *Am. a.b.e.f.*
— τῃ εσχ.] †praem. εν ς. AD. 33*s.* 69. KS*s.* Vulg.*Cl. a.b.c.f.* | om. B.*Mai.*C TLΔ. 1. EGHUVΓΛ. *Am. e.*
40. om. ver. Λ* *txt.*(habet in marg. superiori¹.)
— γαρ ABCDL. 1. 33. 69. KU*Tf. Am. a.b.c.e.f.m.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Theb. *Clem.* 115. *Hil.* 968ᵈ. 1017ᵇ. | ‡δε ς. ΔEGHSVΓΛ. Vulg.*Cl.* ["et" ante Æth.] | om. T. Arm. ‖(τουτον T.)
40. πατρος μου B.*Blc.Mai.*CDTL. 1. 33. (U *supra ras.*) *a.b.e.* Syrr. Crt. Pst.& Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem. Tert.* adv. Pr. 21. de res. car. 34. *Hil. bis.* | ‡πεμψαντος με ς. AEGHKSV ΓΛ. | πεμψαντος με πατρος Δ. 69. Syr. Hier. Patris mei qui misit me Vulg. *c.(f.)ff.g¹.m.*
— εχῃ] εχει 69. EHKMUΓΛ.
— εγω BCTLΔ. 33. 69. rel. (Vulg.) *a.(c.)e.(ff.)(g.)m.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Theb. Goth. (Arm.) Æth. | om. AD. 1. *b.f.* Memph. *Clem. Tert.* de res. car. *Hil.* 1017ᶜ.
— τῃ εσχ.] praem. εν ADL. 69. KSU. Vulg. *a.b.c.f.ff.g. Clem. Hil.* | Contra, BCTΔ. 1. 33. rel. *e.m. Tert.* de res. car.
41. ουν Syr.Hcl. δε D*Gr. m.* Syrr.Crt. &Pst. Goth. | om. Arm. Æth.
— περι αυτου] om. 69.
— καταβας] post εκ. τ. ουρ. 69. ΜΓ. (*Orig.* ii. 622ᵉ. 654ᶜ. *Eus.* c. Mcl. 89ᵃ. ?ver. 51.) | Contra, *Eus.* D.E. 349ᵃ. *Eus.* in Es. 586ᵈ. c. Mcl. 179ᵈ.
42. ουχι BT. | ‡ουχ ς. ACD. rel.
— Ιησους Vulg. *a.e.f.m.* | om. M. *b.c.g.* Arm.ed. *Eus.* Ec. Pr. 219. | praem. ὁ 1.
— Ιωσηφ] praem. του D. | Contra, *Eus.* Ec. Pr. 219.
42. και την μητ.] om. *b.* Syr.Crt. Arm. ed.
— νυν BCT. Memph. (Goth.) Arm. (Æth. ergo nunc.) | ‡ουν ς. ADLΔ. rel. Vulg. *b.c.f.ff.g.m.* Syr.Hcl. | om. *a.e.* Syrr.Crt.&Pst. Theb.
— λεγει] †add. ουτος ς. AΔ. rel. Vulg. *b.c.e.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | om. B *Blc. Vcln.Mai.*ed.2.CDTL.1. 33. 69. *a.ff.* Syr.Crt. Memph. Theb. Arm. Æth.
— οτι] om. 69.
— οτι εκ τ. ουρ. καταβεβ.] εαυτον απο τ. ουρ. καταβεβηκεναι D. (*e.*) Goth. *ut vid.*
43. απεκριθη] †add. ουν ς. ADΔ. rel. (Latt.) Syr.Hcl. (om. απεκρ. et και Syr.Crt.) | om. BCTL. 33. 69. K. *a.e.* Syrr.(Crt.)&Pst. Memph. Theb. Arm. | δε Goth. Æth.
— Ιησους] †praem. ὁ ς. ACDΔ. rel. | om. B.*Mai.*TL. 1. 33.
— αυτοις] om. Λ*.
— μη] ινα τι 69.
— μετα B. | ‡μετ' ς. ADCT. rel.
44. πρ. εμε BΔEMUV. | ‡προς με ς. ACDTL. rel. *Hipp.* Philos. v. 8 (112). *Orig.* iii. 635ᵈ. (vid. verr. 35, 37.)
— ὁ πατηρ *Hipp. Orig.* iii. *Tert.* adv. Pr. 21. 24. *Hil.* 1101ᵇ. | om. A. ‖add. μου G. *Hipp. Hil.*

39. illud in nov. *Cl.* | 40. haec est autem *Cl.* | ego resuscitabo *Cl.* | 41. panis vivus *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

ἑλκύσῃ αὐτόν, ‡ κἀγὼ" ἀναστήσω αὐτὸν * ἐν" τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. [45] ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις, [n] Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ † θεοῦ. πᾶς † ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ‡ ἐμέ." [46] οὐχ ὅτι τὸν πατέρα ‡ ἑώρακεν τις," εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἑώρακεν τὸν πατέρα. [47] ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων [εἰς ἐμὲ] ἔχει ζωὴν αἰώνιον. [48] ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. [49] οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ‡ ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα" καὶ ἀπέθανον· [50] οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων,¶ ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. [51] ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μου ἐστὶν † ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

[52] Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι

traxerit eum, et ego resuscitabo eum novissimo die. [45] Est scriptum in prophetis, Et erunt omnes docibiles dei. Omnis qui audivit a patre et didicit venit ad me. [46] (61, 3.) Non quia patrem vidit quisquam nisi is qui est a deo, hic vidit patrem. [47] (62, 10.) Amen amen dico vobis, qui credit in me habet vitam aeternam. [48] (63, 1.) Ego sum panis vitae. [49] (64, 10.) Patres vestri manducaverunt in deserto manna et mortui sunt: [50] hic est panis de caelo descendens, ut si quis ex ipso manducaverit non moriatur. [51] (65, 1.) Ego sum panis vivus qui de caelo descendi: si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum: et panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita.

[52] (66, 10.) Litigabant ergo Iu-

---

44. ἑλκυσει 69. | Contra, *Orig.* iii.
— καγω BCDL. 1. 33. | ‡και εγω ☽. A Δ. rel. | εγω T.
— εν τῃ AB.*Mai.*CDTL. 1. 33. 69. EG HKMSUVΓΛ. Vulg. *Cl. a.b.c.f.ff.* | *om. εν ☽. Δ. *Am. e.*
45. γεγραμμ.] add. enim *a.b.e.f.ff.* Memph. W.
— θεου] †praem. του ☽. | om. ABC DTLΔ. 1. 33. 69. EGHKMSUVΓ Λ.
— πας] †add. ουν ☽. A. rel. (Syrr.Crt. Pst.&Hcl.) (Goth.) | om. BCDTL. 69. S. Latt. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iv. 315[e]. 316[a.c.] *Hil.* 1016[d].
— ακουσας ABCTL. 1. 33. 69. KΓ*s.* Vulg. *c.f.ff. Orig.* iv. *ter.* | ακουων D ΔEGHMSUVΛ. *a.b.e.g.* Syr.Hcl.mg. Goth. Arm. *Hil.*
— μαθων] add. την αληθειαν A. | Contra, *Orig.* iv. *bis. Hil.*
— προς εμε BT. *Orig.* iv. 316[a]. | ‡ πρ. με ☽. ACDL. rel. *Orig.* iv. 315[e]. (h. 33.) vid. verr. 35, 37.
46. ἑωρ. τις BCDTL. 33. Latt. Syrr.Crt. &Pst. Goth. *Orig.* iv. 315[e]. (*Hil.*1016[d].) | ‡τις ἑωρ. ☽. AΔ. 1. G *sic.* rel. Syr. Hcl. Memph. Theb. *Syn. Ant.* Routh. iii. 297. *Novat.* 106. (om. τις U.)
— παρα *Syn. Ant.* | εκ 1.
— του θεου] om. του B. (του πατρος *Syn. Ant.*)
— πατερα Vulg. *c.f.ff.g. Syn. Ant. Tert.* adv. Pr. 21. *Hil.* | θεον D. *a.b.e. Novat.* 106. (h. 33.)
47. εις εμε ACDΔ. 1. 33. 69. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm.Usc. Æth. *Hil.* 1016[d]. (vid. ver. 35; vii. 38; xi. 25.) | om. BTL. Arm. Zoh. et MSS. | in Deum Syr.Crt.
48. fin.] add. qui de caelo descendit Syr. Crt.
49. ὑμων *Eus.* in Ps. 471[b]. | ἡμων 69. Γ. (om. *Orig.* iv. 145[c].)
— εφαγον] add. τον αρτον D. *a.b.e.* Syr.Crt.(om. το μαννα). | Contra, Vulg. *c.f.m. Orig. Int.* ii. 144[e].
— εν τῃ ερημῳ το μαννα BCDT. *Am. b.c.e. Eus.* in Ps. (εν τῃ ερ. εφαγον τ. μαν. *Orig.* iv. 145[c].) | ‡τ. μαν. εν τῃ ερ. ☽. ALΔ. rel. Vulg.*Cl. a.(f.)m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. (*Orig. Int.* ii.)
50. ὁ 2º.] om. H.
— ουρανου] add. και D *Gr.** | Contra, *Eus.* in Ps. 471[b].
— καταβαινον T. *Georg.* p. 14 sed ctra p. 43.
— ινα] add. εαν D[2]*Gr.* Vulg. *a.b.c.f.g.* | Contra, *e.m. Orig.* iv. 177[b]. *Eus.* in Ps. (mox *om.* και Latt.)
— φαγει E.
— μη] om. Syr.Crt.
— αποθανῃ CDT. rel. *Orig.* iv. 177[b]. | αποθνησκῃ B. *Eus.* in Ps.
51. εαν] add. ουν D *Gr.* | Contra, *Orig.* i. 244[d]. *Cypr.* 209.
51. τουτου] post εκ του αρτου D *Gr.* | Contra, *Orig.* i. (ii. 817[f.]) iv. 177[b]. *Orig. Int.* 144[e]. 266[c]. ‖(τον αρτον τουτον *Orig.* iii. 500[b]. τουτ. τ. αρτ. *Orig.* iv. 145[c]. εκ του εμου αρτου *Eus.* in Ps. 85[a]. 471[c]. ex meo pane *a.* ex eo pane *b.* de meo pane *e. Cypr.* 209. de pane meo *Hil.* 1047[b].)
— ζησεται *Orig.* ii. 818[a]. iii. 500[a.b.] *Eus.* in Ps. | ζησει DL. 33. *Orig.* i. iv. *bis.*
— δε *e.* Syr.Hcl. Theb. Goth. *Orig.* i. 244[d.e.] iv. 177[c]. *Cypr.* enim *f.* | om. DΓ. (Latt.) Syrr. Crt. & Pst. Memph. Arm. Æth. *Clem.* 125. (*Orig.* iv. 363[e].)
— σαρξ μου *Clem. Orig.* i. *bis. Orig.* iv. *bis.* | σαρξ ἡ εμη 69. (το σωμα μου *Eus.* c. Mcl. 179[d].)
— εστιν] †add. ἡν εγω δωσω ☽. Δ. 1. 69. E. rel. *f.* Syrr.(Pst.)& Hcl. Memph. (Goth.) Arm. *Clem. Orig.* i. *bis.* | om. BCDTL. 33. Vulg. *a.b.c.e.m.* Syr.Crt. Theb. Æth. *Orig.* iv. 177[c]. 364[a]. *Tert.* de car. Chr. 13. *Cypr.*
— ὑπερ *Clem. Orig.* i. *bis.* iv. *bis.* | περι U.
52. προς αλλ. ante οι Ιουδ. BTLΔ. rel. *b.f.m.* Memph. Theb. Goth. Arm. *Orig.* iv. 364[a]. | post CD. 1. 33. 69. Vulg. *a.c.e.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Æth.

---

44. in novissimo *Cl.* | 49. manna in deserto *Cl.*

B C D (T). L Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUVΓ Λ[F^{a}]. 52. σάρκα [αὐτοῦ] § F^{a} ¶ F^{a} § F^{a} ξζ α ¶ F^{a} ξη ι ¶ Theb.

λέγοντες, Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; [53] εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, § ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.¶ [54] ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, ‡ κἀγὼ″ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. [55] § ἡ γὰρ σάρξ μου ‡ ἀληθής″ ἐστιν βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ‡ ἀληθής″ ἐστιν πόσις.¶ [56] ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. [57] καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν πατὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος ‡ ζήσει″ δι᾽ ἐμέ. [58] οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ‡ ἐξ″ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες † † καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ‡ ζήσει″ εἰς τὸν αἰῶνα.¶ [59] Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν ‡ Καφαρναούμ.″ [60] πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον, Σκληρός ἐστιν ‡ ὁ λόγος οὗτος·″ τίς δύναται

daei ad invicem dicentes, Quomodo potest hic carnem suam nobis dare ad manducandum? [53] Dixit ergo eis Iesus, Amen amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem filii hominis et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis: [54] qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam, et ego resuscitabo eum in novissimo die. [55 (67, 1.)] Caro enim mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus. [56 (68, 10.)] Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet et ego in illo. [57] Sicut misit me vivens pater et ego vivo propter patrem, et qui manducat me et ipse vivet propter me. [58] Hic est panis qui de caelo descendit, non sicut manducaverunt patres vestri manna et mortui sunt: qui manducat hunc panem, vivet in aeternum. [59] Haec dixit in synagoga docens in Capharnaum. [60] Multi ergo audientes ex discipulis eius dixerunt, Durus est hic

52. ἡμιν] ante ουτος C. 1. *Orig.* iv. | post δουναι U. (την σαρκα δουναι ἡμιν 69. *Am.*)
— δουναι] post την σαρκα DK. Vulg. *a.c.e.* | Contra, *Orig.* iv.
— σαρκα] add. αυτου BT. Vulg. *a.b.c. e.f.m.* Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 225^{b}. | Contra, CDLΔ. 1. 33. rel. *ff.* Goth. *Orig.* iv.
53. ὁ Ιησ.] om. ὁ B. *Mai.*
— αμην semel CΔ. | Contra, *Eus.* c. Mcl. 179^{d}.
— φαγητε *Orig.* i. 244^{e}. iv. 176^{e}. *Eus. Cypr.* 210. 282. 314. *Hil.* 1047^{c}. | λαβητε D. *a.*
— του] τοῦτοῦ K*.
— την σαρ. του υἱου του ανθρωπου *Orig.* i. iv. 176^{e}. *Eus. Cypr. Hil.* | μου την σαρκα F^{a} *Tf.* (Mon. Sac.) *Hipp.* Theoph. v. 8 (108). εμου την σαρκα F^{a} *Tf.* (N. Test.) ‖ add. sicut panem vitae *a.*
— πιητε *Orig.* i. *Eus.* | πιετε T. 69.
— αυτου *Orig.* i. iv. 176^{e}. *Eus. Cypr. Hil.* | μου F^{a}. *Orig.* iv. 143^{b}. (το αἱμα αυτου πιητε D. *a.*)
— ζωην] την ζωην post εν ἑαυτ. D. | Contra, *Orig.* i. iv. *bis. Eus. Cypr. Hil.*
— ἑαυτοις] αυτοις Δ.
54. μου bis. Latt. *m. Orig.* i. 244^{e}. ii. 818^{a}(1°). iv. 176^{e}. in Prov. (Mai. vii. 8.) *Orig. Int.* ii. 225^{f}. 334^{e}. iii. 837^{e}(1°). 896^{a}. *Eus.* c. Mcl. 179^{d}. | αυτου D. *e.* | (μου 1°. *post* την σαρκα Δ*.)
— σαρκαν D.
— εχει ζωην.... μου το αἱμα ver. 56] om. 33.
— καγω BCDL. 1. GKU. *Orig.* iv. in Prov. | ‡ και εγω ☽. TΔ. rel. *Orig.* i. (*Eus.*)
— τῃ] praem. εν CTΔ. 69. KMVΛ *Tf.* Vulg. *b.c.f.m.* Arm. *Orig.* i. iv. in Prov. *Eus.* | Contra, BDL. 1. rel. *a. e.ff.*
55. γαρ *Orig.* i. 244^{e}. iv. 176^{e}. *Eus.* c. Mcl. 180^{a}. | om. KF^{a}. *b. Orig.* iii. 720^{c}. *Hil.* 955^{c}.
— αληθης *bis* BCTL. 1. 69(1°). KF^{a}. *Tol.* Memph. Theb. Æth. *Clem.*(2°) 120. *Orig.* i. 244^{e}. ii. 757^{f}. 818^{a}(1°). *Orig.* iv. ap. Cram. Cat. 1 Cor. 51. *Eus.* | ‡ αληθως ☽. D(1°)Δ. 69(2°). E. rel. (Latt.) Syrr. Goth. Arm. *ut vid. Orig.* iii. 720^{c}. *Orig. Int.* ii. 221^{d}. 225^{a}. 290^{a}. 334^{e}. *Hil.* 955^{c}.
— και το.... ποσις *Orig.* i. (sed πομα pro αἱμα) ii. iv. *Eus. Hil.* | om. D.
56. το αἱμα] om. το Δ.
— μενη H*M.
56. fin.] add. καθως εν εμοι ὁ πατηρ καγω εν τῳ πατρι. αμην αμην λεγω ὑμειν, εαν μη λαβητε το σωμα του υἱου του ανθρωπου ὡς τον αρτον της ζωης ουκ εχετε ζωην εν αυτῳ D. add. Si acceperit homo corpus filii hominis quemadmodum panem vitae habebit vitam in eo *a.* (*ff.*) | Contra, rel. *m. Orig.*
57. απεστειλεν *Orig.* i. 244^{f}. *Eus.* c. Mcl. 69^{d}. 89$^{b.d.}$ | απεσταλκεν D. 69.
— ζω *Orig.* i. *Eus. ter. Hil.* 935^{c}. 957^{a}. 1159^{b}. | om. T.
— τρωγων *Orig.* i. *Eus.* c. Mcl. 89$^{b.d.}$ *Hil.* 957^{a}. | λαμβανων D.
— ζησει BC^{2}TL. 33. (69.) K. *Orig.* i. *Eus.* c. Mcl. 89$^{b.d.}$ (ζηση 69.) | ‡ ζησεται ☽. Δ. 1*s.* rel. | ζη C* *ut vid.* D *Gr.*
58. εξ BCT. | ‡ εκ του ☽. DL. rel. *Orig.* i. 245^{a}. *Eus.* c. Mcl. 89^{d}. (vid. verr. 50 51.)
— οἱ πατερες] † add. ὑμων ☽. DΔ. 1 33. 69(corr.^{1}.) rel. Latt. Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Theb. Goth. Arm. Æth. | add. ἡμων 69*. Γ. | non add. BCTL. Memph. *Orig.* i.
— και απεθ.] † praem. το μαννα ☽. Δ.

52. nobis carnem suam *Cl.* | 54. bibet *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. [Theb]. Goth. Arm. Æth.

ξθ α

§ F

ο δ

οα ι

οβ δ

ογ ι

¶ T § Theb.

οδ α

αὐτοῦ ἀκούειν; [61] εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; [62] ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; [63] τὸ πνεῦμά § ἐστιν τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ ‡ λελάληκα″ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωή ἐστιν. [64] ‡ ἀλλὰ″ εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν. ἤδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. [65] καὶ ἔλεγεν, Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός †. [66] ἐκ τούτου πολλοὶ ‡ * ἐκ″ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον″ εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ᾽ αὐτοῦ περιεπάτουν. [67] εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ¶ [68] § ἀπεκρίθη † αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις, [69] καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ.

sermo: quis potest eum audire? [61] Sciens autem Iesus apud semet ipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius, dixit eis, Hoc vos scandalizat? [62 (69, l.)] Si ergo videritis filium hominis ascendentem ubi erat prius? [63 (70, 4.)] Spiritus est qui vivificat, caro non prodest quicquam: [(71, 10.)] verba quae ego locutus sum vobis spiritus et vita sunt. [64] Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt. [(72, 4.)] Sciebat enim ab initio Iesus qui essent [non] credentes, et quis traditurus esset eum. [65 (73, 10.)] Et dicebat, Propterea dixi vobis quia nemo potest venire ad me nisi fuerit ei datum a patre meo. [66] Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro, et iam non cum illo ambulabant. [67] Dixit ergo Iesus ad duodecim, Numquid et vos vultis abire? [68 (74, l.)] Respondit ergo ei Simon Petrus, Domine, ad quem ibimus? verba vitae aeternae habes, [69] et nos credidimus et

---

1. rel. (Latt.) *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Syr. Hier. Goth. Arm. (ante *οἱ πατ.* M.) | om. B.*Btly.*in coll. *Blc.Mai.*CDTL. 33. *e.* Syr.Crt. Memph. Theb. Æth. | add. in deserto *ff.* Syr.Hier.mg. *Orig.* i.

58. *τρωγων*] add. *μου* Γ*Tf.* | om. *Orig.* i.

— *ζησει* B.*Mai.*CTLΔ. 1. 33. EGSV Λ*Tf. Orig.* i. | ‡*ζησεται* ⸗. D. 69. H KMUΓ.

59. *ειπεν*] ελαλησεν 1.

— *συναγ.*] praem. *τῃ* D. Arm.

— *Καφαρναουμ* BCDT. 33. | ‡*Καπερναουμ* ⸗. L. rel. ‖add. *σαββατῳ* D. *a.*(*ff.*)

60. *ακουσαντες*] post *μαθ. αυτ.* D. Syr. Crt. om. *b.e.* | add. hoc verbum Syr. Hier.

— *ειπαν* D.

— ὁ λογος ante *οὑτος* BCDTL. 1. 33. K. *e.* Syrr.Crt.&Pst. | ‡post ⸗. Δ. 69. E. rel. (Latt.) Syr.Hcl.

— *σκληρος*] *δυσπαραδεκτος* Λ*mg.*(*Tf.* e Chrysost.)

— *αυτου*] post *ακουειν* 69. *e.* | Contra, *Eus.* c. Mcl. 180ª.

61. *ειδως*] *ιδων* C*. Memph.

— *ειδως δε*] *ὡς ουν εγνω* D. | *εγνω ουν* 69. (*b.*)(*e.*)

— *εν ἑαυτῳ ὁτι*] *ὁτι εν ἑαυτοις* D. | om. *εν ἑαυτ.* Syr.Crt.

61. *ειπεν*] praem. *και* 69. Syr.Pst.

62. *θεωρειτε* ΗΓΛ*Tf.*

— *του ανθρ.*] *τον ανθρ.* K*Tf.*

— *ὁπου Eus.* c. Mcl. 178ᶜ. 180ª. *Mcl.* ap. Eus. 51ᶜ. 179ª. | *οὐ* D. | *που* Δ.

63. *ουδεν Eus.* c. Mcl. 178ᶜ. 180ª. *Mcl.* ap. Eus. 51ᶜ. 179ª. | *ουδενα* 69.

— λελαληκα BCDTL. 1. 33. 69. KU. Latt. Syrr. Crt. Pst. & Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 199ᵇ. 334ᶠ. *Tert.* de res. car. 37. *Eus.* c. Mcl. 178ᵈ. 180ª. (ελαληκα *Orig.* ii. 614ª.) | ‡λαλω ⸗. Δ. rel.

— *και*] om. D*. *d.*

64. αλλα DL. | ‡αλλ᾽ ⸗. BCT. rel.

— *εισιν εξ ὑμ. τινες* BCL. rel. *c.* | *εξ ὑμ. εισ. τιν.* D. *a.b.e.* | *εισ. τιν. εξ ὑμ.* TS. Vulg. *f.ff.*

— *τινες εισ. οἱ μη πιστ. και*] om. Syr. Crt.

— ὁ Ιησ.] om. ὁ L.

— *μη*] om. G. *Am. For. Tol.* (om. *τινες .... πιστ. και e.*)

— ὁ *παραδ.*] om. ὁ Δ.

— *παραδωσων*] *παραδιδους* D. (qui crediturus essent in eum *c.*)

65. *ὁτι*] om. K. *a.*

— *με*] *εμε* C.

— *αυτῳ*] add. *ανωθεν c.ff.l.*

— *πατρος*] †add. *μου* ⸗. C³Δ. 1. 33. rel. Vulg. *c.e.f.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. | om. BC*DTL. *a.b.ff.l.* Syr. Crt. Syr.Hier. Memph. Æth. *Cypr.* 135.

66. *τουτου*] add. *ουν* D. 69. *b.c.f.l.*

— *εκ* ante *των* BT. 1. 33. G. *a.b.e.f.* | *om. ⸗. CD. rel. Vulg. *c.*

— *απηλθον* post *μαθ. αυτ.* BCDTL. 1. 33. 69. K. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Arm. Æth. | ‡post *πολλοι* ⸗. ΔE. rel. Syr. Hcl. Memph. Goth.

— *περιπατουν* T.

67. *ουν* Vulg. *c.e.f.ff.* Syr.Hcl. | om. G. *a.* Syr.Crt. Arm. (Et dixit Syr.Pst. Æth.) | *δε* D. *b.*

— *τοις*] *τους* H.

— *δωδεκα*] add. *μαθηταις* 69. U. *c.e.ff.* Arm.

68. *απεκριθη*] †add. *ουν* ⸗. ΔE. rel. Vulg. Syr.Hcl. (Goth.) autem *b.* | om. BCL. 1. 33. 69. GKUΛ. *a.c.e.f.* Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. *Cypr.* 123. | *ειπεν δε* D. (et resp. Æth.)

— *απελευσωμεθα* Γ. | Contra, *Orig.* iii. 239ᵈ.

69. *και εγνωκαμεν*] om. GΓ. | *και εγνωμεν* Δ. ‖add. *σε* D.

---

60. et quis potest *Cl.* | 64. *om.* non *Am.*

B(C)D[T]. οε L[X]Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUVΓΛ.

καμεν ὅτι σὺ εἶ † ὁ ‡ ἅγιος″ τοῦ θεοῦ †. 70 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν; 71 ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος ‡ Ἰσκαριώτου·″ οὗτος γὰρ ‡ ἤμελλεν″ ‡ παραδιδόναι αὐτὸν″ εἷς † ἐκ τῶν δώδεκα.

cognovimus quia tu es Christus filius dei. 70 (75, 10.) Respondit eis Iesus, Nonne ego vos duodecim elegi? et ex vobis unus diabolus est. 71 Dicebat autem Iudam Simonis Scariotis: hic enim erat traditurus eum, cum esset unus ex duodecim.

VII. § x

21 1 § Καὶ ‡ μετὰ ταῦτα περιεπάτει [ὁ] Ἰησοῦς″ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ° ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. c. 5:18. 2 ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. 3 εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ¶ οἱ μαθηταί σου ‡ θεωρήσουσιν″ τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς· ¶ c 4. ζητεῖ αὐτὸ 4 οὐδεὶς γάρ ‡ τι ἐν κρυπτῷ″ ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παῤῥησίᾳ εἶναι· εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. 5 οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. 6 λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς § οὔπω πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος § T

1 Post haec ambulabat Iesus in Galilaeam: non enim volebat in Iudaeam ambulare, quia quaerebant eum Iudaei interficere. 2 Erat autem in proximo dies festus Iudaeorum scenopegia. 3 Dixerunt autem ad eum fratres eius, Transi hinc et vade in Iudaeam, ut et discipuli tui videant opera tua quae facis: 4 nemo enim in occulto aliquid facit et quaerit ipse in palam esse: si haec facis, manifesta te ipsum mundo. 5 Neque enim fratres eius credebant in eum. 6 Dicit ergo eis Iesus, Tempus meum nondum venit, tempus autem ves-

69. ει] †add. ὁ χριστος ⸗. C³*ut vid.*Δ. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Tert.* adv. Pr. 21. | om. BC*DL. *b.* Syr.Crt. *Cypr.*
— ὁ ἁγιος BC*DL. Memph. Theb. | ‡ὁ νἱος ⸗. C³Δ. rel. Latt. Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Cypr.* Æth. utr. q. habet. (" sanctus et filius.")
— του θεου] †add. του ζωντος ⸗. (Δ.) 1**mg.* 69. rel. *ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Cypr.* (om. του Δ.) | om. BCDL. 1*. 33. Vulg. *a.b.c.e.f.g.* Syr.Crt. Memph. Theb. Arm. Æth.
70. αυτοις] om. D. *b.c.e.* Memph. | αυτῳ 69. *g.*
— ὁ Ιησους BCDL. 1. 33. 69. KU. Latt. rel. | om. ΔEFGHMSVΓΛ. ‖add. λεγων D. (*a.ff.*) (Memph. Theb.) (Æth.)
— εγω] αγω 69.
— ὑμας] om. Λ.
— τους δωδεκα] omnes Syr.Crt. τους ιβ D.
— εξελεξαμην] ante ὑμ. τ. δωδ. G. Syr. Pst. | Contra, *Eus.* in Ps. 682ᶜ. (εξελεξα Δ*.)
— εξ ὑμων] post εἰς D. (*b.*)*c.*(*e.*)*f.* | Contra, Vulg. *a.ff. Hil.* 547ᵇ.
71. τον BCL. rel. | om. D. 1. K.
— Ισκαριωτου BCL. 33. G. *Am. f.* (Syr. Crt.) Memph. Theb. | ‡Ισκαριωτην ⸗. Δ. 1. rel. Vulg.*Cl.* Goth. | Σκαριωθ D. *a.b.*(*c.*)(*e.*)*ff.*(*g.*) Syrr.Pst.(&Hcl. txt.) Arm. | απο Καριωτου 69. Syr. Hcl.mg.(et *Graece*.)
71. εμελλεν B.*Bch.Mai.*CL. 1. 69. KU. (εμελεν B.*Btly.*) | ‡ημελλεν ⸗. DΔ. 33. rel.
— παραδιδοναι ante αυτον BCDL. 69. Vulg. *b.c.e.f.g.* Arm. | ‡post ⸗. Δ. 1. 33. rel. *a.*(*ff.*)
— εἰς] †add. ων ⸗. C²Δ. 1. 33. 69. rel. Latt. Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. | om. BC*DL. Syrr.Crt.&Pst. Æth.
1. και BC*. rel. Syr.Hcl. Memph. rel. | om. C²D. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Theb. (post haec autem Vulg.*Cl. g.*)
— μετα ταυτα ante περιεπ. ὁ Ιησ. BCD LX. 1. 33. 69. GK. Latt. Syrr.Crt.& Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡post ⸗. (Δ.) rel. Syr.Hcl. Goth. (μετα ταυτα Δ.) | om. Γ.
— περιπατη Λ*.
— ὁ Ιησ.] om. ὁ B.*Btly.Mai.*
— ηθελεν] -λον Λ.
2. σκενοπηγεια D. σκηνοπαγια Δ.
3. Ιουδαιαν] Γαλιλαιαν D*Gr.*
— θεωρησουσιν B*.*Rl.Mai.*(ed.2.)DLΔM. | ‡-σωσιν ⸗. B²X. 33*s.* rel.
— σου post τα εργα LX. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Memph. Goth. (ante B.) | om. D. 1. GU. *a.b.c.e.ff.l.* Syrr.Crt.& Pst. Theb.
3. ἀ] add. συ 1. G.
4. τι ante εν κρυπτῳ BLXK. (*b.*)(*ff.*) Syrr. Crt. & Pst. (Memph. Theb.) | ‡post ⸗. DΔ. 1. 33. 69. rel. Vulg. *a. c.f.ff.g.* Syr.Hcl. Goth. Arm. | om. Æth.
— αυτος D*man.rec.*LXΔ. 1. 33. rel. Vulg. *a.c.f.ff.g.* Syrr.Pst.&Hcl. | αυτο BD*. Memph. Theb. | αυτον E*.*Tf.* (-τοις* *Gerlach.*) ‖αυτ.] post εν παρρησιᾳ D. 69. (om. *b.e.* Syr.Crt. Æth.)
— παρησιᾳ B*.*Rl.Mai.*(ed.2.)
5. ουδε] ου 69.
— επιστευον] -τευσαν DL.
— αυτον] add. τοτε D*Gr.* (*a.b.c.e.f.ff.l.*) (Syr.Crt.)
6. ουν Latt. Syr.Hcl. | om. D*Gr. e.* Syrr.Crt.&Pst. Arm.
— εστιν DTL.rel.| παρεστιν B. (vid. ante.)
7. μισειν ὑμας εμε δε] om. T.
— μαρτυρω] post περι αυτου 33. | -ρον T(*Georg.*).
8. ὑμεις] praem. και L.
— ἑορτην 1ᵒ.] †add. ταυτην ⸗. Δ. 33. rel. Vulg. *f.g.* rel. | om. BDTLX. 1. K. *a.b.c.e.ff.* Theb.*Mnt.*

71. Iscariotem *Cl.*
1. haec autem *Cl.* | 4. nemo quippe *Cl.* | quid *Cl.* | 6. advenit *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. ‖ c. 15:18.

πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. 7 ᵖ οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. 8 ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτήν †· ἐγὼ ‡ οὐκ″ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ‡ ὁ ἐμὸς καιρὸς″ οὔπω πεπλήρωται. 9 ταῦτα † εἰπὼν αὐτοῖς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

9. εἰπὼν αὐτὸς

trum semper est paratum. 7 Non potest mundus odisse vos, me autem odit, quia ego testimonium perhibeo de illo quia opera eius mala sunt. 8 Vos ascendite ad diem festum hunc: ego non ascendo ad diem festum istum, quia meum tempus nondum impletum est. 9 Haec cum dixisset, ipse mansit in Galilaea.

22 10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ‡ εἰς τὴν ἑορτήν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη″, οὐ φανερῶς ‡ ἀλλὰ″ ὡς ἐν κρυπτῷ. 11 οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; 12 καὶ γογγυσμὸς ‡ περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς″ ἐν τοῖς ὄχλοις. οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι Ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον, Οὔ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. 13 οὐδεὶς μέντοι παῤῥησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

12. [δὲ]

10 Ut autem ascenderunt fratres eius, tunc et ipse ascendit ad diem festum, non manifeste sed quasi in occulto. 11 Iudaei ergo quaerebant eum in die festo et dicebant, Ubi est ille? 12 Et murmur multus de eo erat in turba. Quidam enim dicebant quia Bonus est, alii autem dicebant, Non, sed seducit turbas: 13 nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum Iudaeorum.

23 14 ᵞ Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη † Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκεν. 15 ‡ ἐθαύμαζον οὖν″ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς; 16 ἀπεκρίθη * οὖν″ αὐτοῖς

14 Iam autem die festo mediante ascendit Iesus in templum et docebat. 15 Et mirabantur Iudaei dicentes, Quomodo hic litteras scit cum non didicerit? 16 Respondit eis Ie-

8. εγω δε.... εορτ. ταυτην] om. 33.
— ουκ DKM. Vulg. *a.b.c.e.ff.* Syr.Crt. Memph. Arm. Æth. "Negat fratribus et propinquis ire se ad scenopegiam; et postea scriptum est, Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc et ipse ascendit ad solemnitatem, non manifeste sed quasi in abscondito. Iturum se negavit, et fecit quod prius negaverat. Latrat *Porphyrius* inconstantiae ac mutationis accusat." *Hier.* c. Pelag. ii. 17 (ii. 747, 8, ed. Vallarsi). ἐν ᾗ ἑορτῇ ἔλεγεν ὅτι Οὐ καταβαίνω [οὐκ ἀναβ. leg.] εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην. οὐ γὰρ ἐψεύδετο, μὴ γένοιτο κτλ. *Epiph.* lib. ii. 1. (i. 447). ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω ἄρτι .... πῶς οὖν, φησίν, ἀνέβη, εἰπών, Οὐκ ἀναβαίνω; οὐκ εἶπεν καθάπαξ, οὐκ ἀναβαίνω· ἀλλά, νῦν, εἶπεν, τουτέστι μεθ' ὑμῶν. *Chrysost.* viii. 285ᵉ. | ‡ ουπω ⸗. BTLXΔ. 1. rel. *f.g.* Syrr.Pst.& Hcl.(et mg. *Graece*.) Theb. Goth.
— εις την εορτ. ταυτ.] om. 69.
— ὁ εμος καιρος BDTLX. 1. 33. 69. U. Vulg. *c.f.ff.* | ‡ ὁ καιρ. ὁ εμ. ⸗. ΔE. rel. *a.b.e.*
9. ταυτα] †add. δε ⸗. BTL. rel. *f.* Syr.Hcl. rel. | om. D. 1. 33. K. (Latt.) Syrr.Crt.&Pst. Arm.
— αυτοις BD²T(*ap. Georg.*)Δ. 33 *sic.* 69. rel. *f.ff* (*Sab.*). Syr.Hcl. Goth. Æth. | αυτος D*T(*ap. Bch.*)LX. 1. K. Vulg. (*b.*) Memph. Theb. Arm. | illis ipse *a.* Jesus *c.* | om. *e.* Syrr.Crt.&Pst.
9. εν τῃ Γαλιλαιᾳ BT. rel. | εις την Γαλιλαιαν D.|(in Judaea *a.*)|(ἔμεινὲν F.)
10. εις την εορτην ante τοτε κ. αυτ. ανεβ. BTLX. 33. K. Syr.Pst. Syr.Hier. Memph. Theb. Æth. | ‡post ⸗. DΔ. rel. Vulg. *b.c.e.f.ff.* Syrr.Crt.&Hcl. Goth. Arm. | (*bis a.*)
— φανερως] φανερωσας 33.
— αλλα BT. | ‡αλλ' ⸗. DLX. rel.
— ὡς Vulg. *e.f.ff.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. rel. | om. D. *a.b.e.* Syr.Crt. Theb.
— εν] add. τῳ ΛTf.
11. εξεζητουν Δ*.
— εν τῃ εορτῃ] om. 69. Λ.|in templo Theb.
12. πολυς post περι αυτ. ην BTL(X). *b.* (πολλοις X.) | ην περι αυτ. πολυς 33. | ‡ante ⸗. Δ. 1. rel. Vulg. *f.g.* rel. | ην περι αυτ. om. πολυς D. *a.c.e.ff.* Arm. (om. περι αυτ. Goth.)
— τοις οχλοις Syr.Hcl. Theb. rel. | τῳ οχλῳ D. 33. Latt. Syrr.Crt.& Pst. Goth. Memph.
— αλλοι δε BTX. 1. 33. 69. Vulg. (*a.*)*c. f.ff.* rel. | om. δε DLΔEFGHKMSU VΓΛ. *b.e.* Goth. Arm.
12. ελεγον 2ᵒ.] om. 69.
— ου BD. rel. | ουχι TK. (non est bonus Syr.Crt.) | ὁτι 1. (om. seq. αλλα *Wtst.?*)
— τον οχλον *Orig.* ii. 794ᵈ. | τους οχλους 69. Vulg. *f.*
13. παρησια B**Tf.*DL*.
— περι αυτου] om. L.
14. μεσουσης BTL. rel. | μεσαζουσης D. 1. 69.
— Ιησ.] †praem. ὁ ⸗. DΔ. rel. | om. B TLXU.
15. εθαυμαζον ουν BDTLX. 1. 33. *a.c.e. ff.l.* Syr.Hcl.mg. Memph. Theb. (mirab. autem *b.*) | ‡και εθαυμαζον ⸗. Δ. rel. Vulg. *f.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl.txt. rel. (-ζαν M.)
— ουτος *Orig.* iii. 463ᶠ. | ουτως Γ.
16. απεκρ. ουν BTΔ. 69. EFGHKMSUV ΓTf.Λ. Syr.Hcl. Theb. (ap. *Georg.*) Goth. ("autem" *b.f.* "et respondit" *c.* Æth.) | *om. ουν ⸗. DLX. 1. 33. Vulg. *a.e.ff.* Syr.Pst. Memph. Theb. (ap. *Woid.*) Arm. (dixit eis Jesus Syr. Crt.)
— αυτοις] post ειπεν 33. *c.ff.* Æth. | om. KΓ. *b.e.f.* Syr.Pst. Goth.

7. quod opera *Cl.* | 8. ego autem non *Cl.* | 12. multum *Cl.* | de eo *post* erat in turba *Cl.*

BDT. LXΔ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUVΓΛ.

†Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· 17 ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. 18 ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθής ἐστιν, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 19 οὐ ‡Μωυσῆς″ ‡ἔδωκεν″ ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον· τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; 20 ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος †, [q] Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; 21 ἀπεκρίθη †Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, [a] Ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε 22 διὰ τοῦτο. ‡Μωυσῆς″ δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν, (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ ‡Μωυσέως″ ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων), καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. 23 εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος ‡Μωυσέως,″ ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; 24 μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν ‡κρίνετε.″ 25 Ἔλεγον οὖν

q c. 8:48. 10:20.

21, 22. θαυμάζετε. διὰ τοῦτο

23. *[ὁ]″ ἄνθρ.

sus et dixit, Mea doctrina non est mea, sed eius qui misit me. 17 Si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscet de doctrina utrum ex deo sit, an ego a me ipso loquar. 18 Qui a semet ipso loquitur, gloriam propriam quaerit: qui autem quaerit gloriam eius qui misit illum, hic verax est, et iniustitia in illo non est. 19 Nonne Moses dedit vobis legem? et nemo ex vobis facit legem. 20 Quid me quaeritis interficere? Respondit turba et dixit, Daemonium habes: quis te quaerit interficere? 21 Respondit Iesus et dixit eis, Unum opus feci, et omnes miramini. 22 Propterea Moses dedit vobis circumcisionem, non quia ex Mose est sed ex patribus, et in sabbato circumciditis hominem. 23 Si circumcisionem accipit homo in sabbato ut non solvatur lex Mosi, mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato? 24 Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate. 25 Dicebant ergo quidam ex

16. Ιησ.] †praem. ὁ ⸗. DT. rel. | om. ὁ B. 33.
— και] om. F*.
— πεμψ. με] add. πατρος 33. *Clem.* 370.
17. θελει Γ.
— ποτερον] προτερον 69 *Scr.* Λ²*Tf.* ‖add. ει X. 33.
— η] εις 69.
— εκ] εν T*Georg.*
— του θεου BT. rel. | om. του D.
18. εν αυτῳ] post ουκ εστιν LX. *c.ff.* Syr.Crt. Æth. *Clem.* 377.
19. Μωυσης BDTLXΔ. 33. K. | ‡Μωσης ⸗. 1. 69. E. rel.
— εδωκεν BDH. | ‡δεδωκεν ⸗. TLX. rel.
— ὑμιν] ἡμιν 69. H.
— εξ ὑμων] om. G.
20. απεκριθη ὁ οχλος] απεκρ. αυτῳ ὁ οχλ. 1. | απεκριθησαν οἱ Ιουδαιοι K. Syr. Hcl.mg. ‖†add. και ειπεν ⸗. DΔ. rel. Latt. Syr.Pst.&Hcl. rel. (και ειπον αυτῳ K. Æth.) | om. BTLX. 33. Memph. Theb. | Dicunt ei homines Syr.Crt.
— εχης L.
21. απεκριθη Ιησ. και ειπεν] αποκριθεις ὁ Ιησ. ειπεν Λ. | dixit eis Jesus Syr. Crt. Arm.
— Ιησ.] †praem. ὁ ⸗. DTL. rel. | om. BXΔ. 1. 33. 69. EFGHMVΓ.
— αυτοις] om. D. *c.e.* Arm.
21. παντες] ὑμεις D.
22. δια τουτο] conj. cum antt. X. Theb.? (?BM. h.F.) | conj. cum seqq. DTLΔ. 1. 33. 69. EGHKUΓΛ. *Am. e.f.* Syrr.Crt. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth.
— Μωυσης B(D)TLX. 33. 69. K. (post ὑμιν D.) | ‡Μωσης ⸗. Δ. rel.
— δεδωκεν BT. rel. | εδωκεν DL.
— ουχ] ουκ B*Mai.(ed.2.)
— του] om. D.
— Μωυσεως BDTL. 33. 69. | ‡Μωσεως ⸗. ΔK. rel.
— αλλ' BT. rel. | αλλα D.
— εν DT. rel. Vulg. *a.c.f.* rel. *Orig.* iii. 435ᵃ. | om. B. *b.e.*
— περιτεμνετε ανθρωπον] περιτεμνεται ανθρωπος G.
23. ει] add. ουν D. *a.f.* Arm.
— ανθρ.] praem. ὁ B. 33. | Contra, DT L. rel. Goth.
— Μωυσεως BDTLXΔ. 33. 69. K. | ‡Μωσεως ⸗. E. rel. ‖add. πως D. (*f.*)
— ὁλον] om. X.
— ὑγιη] -ην L. | post εποιησα 69.
24. μη κρινετε] μη κρινατε 69. V.
— κρισ. κρινετε BDTL. (h. 33.) | ‡κρισ. κρινατε ⸗. XΔ. rel. (*Orig.* ii. 647ᵇ.)
25. ουν Syr.Hcl. *Orig.* iv. 282ᶜ. | om. Γ*. (add.¹.) Arm. (et dicebant Syrr.Crt.& Pst.)
25. εκ *Orig.* iv. | om. Γ.
26. και ante ιδε BDT. rel. *Orig.* iv. 282 ᶜ | om. LX. 69. *a.g.* Memph. (h. 33.)
— λαλη M. (praem. stat et, Syr.Crt.)
— μη ποτε BT. rel. *Orig.* iv. 281ᵃ. 282ᶜ. | μη τι D. Latt.
— αληθως ante εγν. *Orig.* iv. *bis.* | om. 33. Syr.Pst. Theb. *Mnt.* Æth.
— εγνωσαν] post οἱ αρχοντες D. Arm. | Contra, *Orig.* iv. *bis.*
— εστιν] om. Γ. ‖†add. αληθως ⸗. Δ E. rel. *f.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Æth. | om. BDTLX. 1. 69. K. (Latt.) Syr. Crt. Memph. Theb. Arm. *Orig.* iv. *bis.* (h. 33.) | om. seq. ὁ B. *Blc.*
27. ὁ δε] add. ὁ *sic* Λ.
— ερχηται *St.* 3. BDTΔ². rel. Latt. *Orig.* iii. 783ᵇ. iv. 281ᵇ. 282ᶜ. | ερχεται *Elz.* XΔ*. 69. FsH. | ελθῃ G.
28. εκραξεν BT. rel. Syr.Crt.Pst.&Hcl. | εκραζεν D. Latt. | εκραξαν H*.
— εν τῳ ἱερῳ διδ. ὁ Ιησ. (B)LX. 33. rel. *c.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. (διδασκων] post Ιησ. T. om. *ff.*) | ὁ Ιησ. διδ. εν τῳ ἱερ. D. (Syr.Pst.) | ὁ Ιησ. εν τ. ἱερ. διδ. 1. 69. Vulg. *Cl. b.e.l.* (Syr.

18. misit eum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. C. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; [26] καὶ ἴδε παῤῥησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μή ποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν † ὁ χριστός; [27] ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ χριστὸς ὅταν ος γ ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. [28] ἔκραξεν ¶ F οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων, Κἀμὲ ¶ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· [29] ἐγὼ † οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, οζ κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν. [30] r ἐζήτουν οὖν αὐτὸν r c. 8:20. α πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. 30. ἐλήλυθεν

οη ι 24 [31] ‡ Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ" ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν καὶ ἔλεγον †, Ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, ‡ μὴ" πλείονα σημεῖα † ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν; [32] ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ οθ α ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν ‡ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρι- π ι σαῖοι" ὑπηρέτας, ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. [33] εἶπεν οὖν † 32. [ταῦτα],

Hierosolymis, Nonne hic est quem quaerunt interficere? [26] et ecce palam loquitur et nihil ei dicunt: numquid vere cognoverunt principes quia hic est Christus? [27] Sed hunc scimus unde sit: Christus autem cum venerit, nemo scit unde sit. [28 (76, 3.)] Clamabat ergo docens in templo Iesus et dicens, Et me scitis et unde sim scitis: et a me ipso non veni, sed est verus qui misit me, quem vos nescitis: [29] ego scio eum, quia ab ipso sum et ipse me misit. [30 (77, 1.)] Quaerebant ergo eum apprehendere, et nemo misit in illum manus, quia nondum venerat hora eius.

[31 (78, 10.)] De turba autem multi crediderunt in eum, et dicebant, Christus cum venerit, numquid plura signa faciet quam quae hic facit? [32] Audierunt Pharisaei turbam murmurantem de illo haec, [(79, 1.)] et miserunt principes et Pharisaei ministros ut apprehenderent eum. [33 (80, 10.)] Dixit ergo Ie-

---

Crt.) Arm. Æth. docens in templo Jesus *Am. a.f.* | ὁ Ιησ.] om. Δ. (om. ὁ B²*Mai*.T.)

28. και λεγων] και ελεγεν K.

— και οιδατε *Orig.* iii. 783ᶜ. 282ᶜ*bis*. | om. X. *l. Orig.* iv. 281ᵃ. 282ᵃ.ᵉ. (*Hil.* 898ᶜ.) | και οιδα V.

29. εγω] †add. δε ⊃. DX. 1. 33. *b.c.f.ff.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl.* Memph. Goth. Æth. (sed ego *Hil.* 898ᶜ.) | om. BTLΔ. 69. EGHKMSUVΓΛ. Vulg. *a.e.g.* Syr.Hcl.*txt.* Theb. Arm. *Orig.* iv. 281ᵉ. *Tert.* adv. Prax. 22.

— οιδα αυτον ad fin.] et si dixero quia nescio eum ero similis vobis mendax. et scio eum quia ab ipso sum, et ipse me misit. Et si dixero quia nescio eum ero similis vobis mendax. Codd. Latt. (*Fuld. Tol. g.*) vid. cap. viii. 55. (in 161 [i.e. cod. Barberino 10] hoc scholion legitur, εἰς τὸ ῥωμαϊκὸν εὐαγγέλιον τοῦτο εὗρον.)

— παρ' *Orig.* iv. | απ' X.

— απεστειλεν *Orig.* iv. | απεσταλκεν D.

30. πιασαι] add. και εξηλθεν εκ της χειρος αυτων 69. Λ(χωρας). Arm. | Contra, *Orig.* iv. 293ᵉ. 398ᵃ.

— επεβαλεν *Orig.* iv. 398ᵃ. | επεβαλλεν X*sic*. *Orig.* iv. 293ᵉ. | εβαλεν T. *a.c.*

30. την χειρα Theb. Goth. Æth. *Orig.* iv.*bis*. (την χειραν 69.) | τας χειρας l. G. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Arm. MSS. *Iren.* 206.

— οτι ουπω *Orig.* iv.*bis*. | ουπω γαρ 69. *Iren.*

— εληλυθει B.*Mai*.DT. rel. *Orig.* iv.*bis*. | -θεν B.*Bily.Bch*.L. | -θη XEGHΓΛ.

31. εκ του οχλου δε πολλοι επιστ. BTLX. (1.) (33.) (69.) (K.) Latt. Æth. (δε] post εκ 33: ουν. l. K. Memph. om. 69.) | ‡πολλοι δε εκ τουο χλ. επιστ. ⊃. (D) Δ. rel. Syrr.(Crt.)Pst.&Hcl. (Memph. Theb.) Goth. Arm. επιστ. post δε D. (Memph. Theb.)

— ελεγαν D.

— ὁ χρισ.] †praem. οτι ⊃. E. rel. Syr. Hcl. | om. BDTLXΔ. 1. 33. 69. U. Latt. Syrr.Crt.&Pst. Memph. Theb. Goth. Arm.

— μη BDTLX. 1. 33. EK. | ‡μη τι ⊃. Δ. rel.

— πλειονα] πλεονα DΔ.

— σημεια] †add. τουτων ⊃. ΔE. rel. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Theb.*Mnt.* (Goth.) (ante σημ. M. post ποιησει Λ.) | om. BDTLX. 1. 33. 69. K. Latt. Theb.*Georg.* Arm. Æth.

— ποιησει] -σῃ X. 69 *Scr.* | ποιει G. Syrr.Crt.&Pst.

31. εποιησεν BT. rel. *b.f.* Syr.Hcl. rel. | ποιει D. 69. Vulg. *a.c.e.* Syrr.Crt.& Pst. Arm.ed.

32. ηκουσαν] praem. και 69. Syrr.Crt. Pst.&Hcl.† Æth. | add. ουν T.*Bch*. 1. KMU. *a.f.ff.* Theb. | add. δε D. *c.e.* Goth. Arm. | non habent BT*Georg*.L X. 33. rel. Vulg. *b.* Memph.

— ταυτα BT. rel. Vulg. *f.ff.* Syr.Pst. rel. | om. DL*. 1. *a.b.c.e.l.* Syr.Crt. Arm.

— οἱ αρχ. και οἱ φαρ. BDTLX. 1. 33. 69. GKU. Vulg. *c.f.ff.l.* Syr.Crt. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡οἱ φαρ. κ. οἱ αρχ. ⊃. ΔE. rel. *a.* Syr.Hcl. Goth. | illi et principes sacerdotum Syr.Pst. | om. *b.e.*

— ὑπηρετας ante ινα B.*Mai*.TLX. 1. 33. 69. GKU. Vulg. *c.f.ff.* Syr.Pst. rel. | post απεστειλαν DΔEHMSVΓΛ. *a.* Syr.Hcl. Goth. | om. Syr.Crt.

33. ουν] †add. αυτοις ⊃. T. 1*s*. Vulg.*Cl.* (*c.*)*g.* Theb. Æth. | om. BDLXΔ. 33. 69. EGHKMSU*Tf*.VΓΛ. *Am. a.b.e.f. ff.l.* Syr.Crt.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm.

28. Jesus in templo docens *Cl.* | 33. eis Jesus *Cl.*

BDT. LXΔ. 1. 33. 69. πα EGHKMSU(V)Γ ι Λ.

ὁ Ἰησοῦς, [s]"Ἔτι ‡χρόνον μικρὸν" μεθ' ὑμῶν εἰμί, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. [34] ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. [35] εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς, Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασποράν τῶν Ἑλλήνων μελλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; [36] τίς ἐστιν ‡ὁ λόγος οὗτος" ὃν εἶπεν, Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε· καὶ Ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

sus, Adhuc modicum tempus vobiscum sum, et vado ad eum qui misit me. [34 (81, 10.)] Quaeretis me et non invenietis, et ubi sum ego vos non potestis venire. [35] Dixerunt ergo Iudaei ad se ipsos, Quo hic iturus est, quia non inveniemus eum? numquid in dispersionem gentium iturus est et docturus gentes? [36] Quis est hic sermo quem dixit, Quaeritis me et non invenietis, et ubi sum ego [vos] non potestis venire?

s c. 12:35.
34. εὑρήσετέ *[με]"
36. εὑρήσετέ *[με]"

25 [37] Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξεν λέγων, Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με¶ καὶ πινέτω· [38] ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, [t]ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. [39] Τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ ‡πιστεύσαντες" εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν¶ πνεῦμα πβ ζ [ἅγιον], ὅτι [†]Ἰησοῦς ‡οὔπω" ἐδοξάσθη· [40] ‡ἐκ

[37] In novissimo autem die magno festivitatis stabat Iesus et clamabat dicens, Qui sitit, veniat ad me et bibat. [38] Qui credit in me, sicut dixit scriptura, flumina de ventre eius fluent aquae vivae. [39] Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum: nondum enim erat spiritus datus, quia Iesus nondum fuerat glorificatus. [40 (82, 7.)] Ex

¶ Syr. Crt.
t Zac. 14:8.
39. πν. ὁ ¶ V

33. ὁ Ιησ. ετι] ὁτι Ιησ. T*Georg.* — χρονον ante μικρ. BTLX. 69. *e.* | ‡post ϛ. DΔ. 1. 33. rel. (Latt.) *Tert.* adv. Prax. 22. — μεθ' ὑμ. ειμι *Tert.* | μενῶ μεθ' ὑμ. U.

34. ζητησετε] ζητειτε 69. — ουκ T*Georg.* — εὑρησετε] add. με BTX. 1. rel. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | om DLΔ. 33. 69. rel. Latt. Goth. Arm. — και ὁπου....ελθειν] om. U. — ειμι] post εγω 69. Vulg.*Cl. a.b.c.e.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. | Contra, *Am. f.* — ελθειν] add. εκει B.(sil.*Mai.*ed.1.)

35. ἑαυτους] αυτους 69. | αλληλους G. — οὗτος] post μελλει DLX. Syrr.(Crt.) &Pst. | Contra, BTΔ. 1. 33. rel. Latt. Syr.Hcl. — ἡμεις Theb. | om. D. Latt. Memph. — εὑρησομεν] -σωμεν ΗΜΓΛ. — μη] μη τι D. — και διδ.] om. και H. (seq. τους Ἑλληνας om. Syr.Crt.)

36. ὁ λογ. οὑτ. BD*Gr.*LX. 1. 33. 69. E* (ut vid. ras. in cod.)K. Syr.Crt. | ‡οὑτ. ὁ λογ. ϛ. ΔE(corr.[1].) rel. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. | om. οὑτος T. — ὁν] ὁτι T.

36. ζητησετε] ζητειτε 69. — εὑρησετε] add. με B.*Btly.Mai.*ed.2. TX*sic.* 1. G. Syrr.Crt.Pst.&Hcl.† Memph. Theb. Æth. | om. DLΔ. 33. 69. rel. Latt. Goth. Arm. — ειμι] post εγω 69. *a.c.e.f.* — ὑμεις] om. 69. *Am.* — fin.] add. Joh. vii. 53—viii. 11. cod. 225(saec. xii[i]).

37. τῃ εσχ.....τῃ μεγ. (Latt.) Syr.Hcl. rel. | τῃ ἡμ τῃ μεγ. τῃ εσχ. D*Gr. e.* Syr.Pst. (om. τῃ εσχ. Syr.Crt. Memph.) — εκραξεν BTL. rel. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. *Orig.* iv. 119[b]. 138[b]. | εκραζεν D. 1. 69. Latt. Memph. Theb. — προς με (B)TL. rel. vv. *Orig.* ii. 550[f]. 703[c]. iii. 251[f]. iv. 118[b]. 119[b]. 138[b]. *Eus.* in Es. 407[d]. in Ps. 87[d]. 369[a]. (πρ. εμε B.) | om. D. *b.e. Cypr.* 106. 282.

38. ῥευσουσιν *Orig.* ii. 779[e]. in Prov. Mai. 42. *Eus.* in Es. 407[d]. in Ps. 117[b]. 166[d]. 174[b]. 618[a]. | -σωσιν ΔΗΛ.

39. οὐ DTLXΔ. 1. 33. 69. GHSsΓ. | ὁ B EKMUVΛ. — εμελλον BDTX. 1. 33. Ss. | ημελ. L Δ. 69. EGHKMUVΓΛ. — πιστευσαντες BT*Georg.*L. (πιστευσοντες T*Bch.*) | ‡πιστευοντες ϛ. DX Δ. rel. *Hil.* 169[e]. — ουπω] ὁπου Δ*. ("non" *Am.*)

39. πνευμα] praem. το D. | Contra, *Orig.* iii. 560[d]. iv. 388[e]. 422[a]. 456[a]. *Eus.* in Luc. 169. — ἁγιον BDLXΔ. 1. 33. 69. rel. *e.f.* Syr.Hcl. Goth. Æth. *Orig. Int.* iii. 900[c]. (το ἁγιον D[2].) | om. TK. Vulg. *a.b.c.l.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. *Orig.* iii. iv.*ter. Eus.* in Luc. *Cypr.* 364. ‖add. postea δεδομενον B. Vulg. *a.* (*b.*)*c.e.l.* Syrr.Pst.&Hcl.* Syr.Hier. Theb. *Eus.* in Luc. | add. επ' αυτοις (-ους[2]) D. *f.* Goth. (Æth.) | om. TL XΔ. 1. 33. rel. *f.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iii. iv.*ter. Orig. Int.* iii. *Cypr.*

— Ιησους] †praem. ὁ ϛ. Ss. *Orig.* iii. | om. B.*Mai.*DTLXΔ. 1. 33. 69. EGHK MUΓΛ. *Orig.* iv.*ter.* — ουπω BD. *Orig.* iv.*ter.* | ‡ουδεπω ϛ. T. rel. *Orig.* iii. | ουδεπωτε L. (quia non datus est Spiritus sanctus ante resurrectionem Syr.Hcl.mg.)

40. εκ του οχλου ουν BD(T)LX. 1. Vulg. *a.b.*(*c.*)(*e.*)(*ff.*) (Memph. Theb.)(Arm.) | ουν] ου T. | (οἱ εκ του οχλου *Orig.* iv.

33. me misit *Cl.* | 34. quaeritis *Am.* | ego sum *Cl.* | 35. semetipsos *Cl.* | 36. *om.* vos *Am.* | 37. Si quis sitit *Cl.* | 38. dicit *Cl.* | 39. non enim *Am.* | erat glorificatus *Cl.*

Vulg. *a.* (*b.*) *c.* Syrr. (C.) P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

τοῦ ὄχλου οὖν″ ἀκούσαντες ‡ τῶν λόγων″ * τούτων″ ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. 41 ἄλλοι πγ ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ὁ χριστός· ‡ οἱ δὲ″ ἔλεγον, Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἔρχεται; 42 ‡ οὐχ″ ἡ γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος ‡ Δαυὶδ″ [u] καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς κώμης ὅπου ἦν ‡ Δαυίδ,″ ‡ ἔρχεται πδ ὁ χριστός;″ 43 σχίσμα οὖν ‡ ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ″ πε διʼ αὐτόν. 44 τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ¶ *b* ἀλλʼ οὐδεὶς ‡ ἔβαλεν″ ἐπʼ ¶ αὐτὸν τὰς χεῖρας. πϛ

26 45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; 46 ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται, Οὐδέποτε ‡ ἐλάλησεν οὕτως″ ἄνθρωπος, [ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.] 47 ἀπεκρίθησαν οὖν [αὐτοῖς] οἱ Φαρισαῖοι, Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; 48 μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; 49 ‡ ἀλλὰ″ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ‡ ἐπάρατοί″ εἰσιν. 50 λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς,

illa ergo turba cum audissent hos sermones eius, dicebant, Hic est vere propheta: 41 alii dicebant, Hic est Christus: (83,7.) quidam autem dicebant, Numquid a Galilaea Christus venit? 42 Nonne scriptura dicit quia ex semine David et de Bethleem castello, ubi erat David, venit Christus? 43 (84, 10.) Dissensio itaque facta est in turba propter eum. 44 (85, 1.) Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum, sed nemo misit super illum manus.

45 (86, 10.) Venerunt ergo ministri ad pontifices et Pharisaeos: et dixerunt eis illi, Quare non adduxistis eum? 46 Responderunt ministri, Numquam sic locutus est homo sicut hic homo. 47 Responderunt ergo eis Pharisaei, Numquid et vos seducti estis? 48 Numquid aliquis ex principibus credidit in eum aut ex Pharisaeis? 49 Sed turba haec quae non novit legem maledicti sunt. 50 Dicit Nicodemus ad eos, ille

40.*[ὅτι]″ Οὗτός ζ

[u] Mic. 5:1.

299[b].) | ‡ πολλοι ουν εκ του οχλου ⊋. Δ. 33. rel. *f.*(*g.*) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (Æth.)

40. των λογων BDTLΔ*. 1. 33. EGHK MUΓ. Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. *Orig.* iv. | ‡ τον λογον ⊋. XΔ[2]. 69. SsΛ. Theb.*Mnt.* Æth. ‖ praem. αυτου D. Syr.Hcl.txt. | praem. τουτων G.

— τουτων BDTL. 1. 33. (U.) Latt. Syr.Hcl.mg. Syr.Hier. Memph. Theb. Goth. Arm. (vid. DG supra.) | τουτον X. Æth. | αυτου K. | *om. ⊋. Δ. 69. E. rel. Syr.Pst. (*Orig.* iv. add. του Ιησου.)

— ούτος praem. ὁτι BD. | om. TLX. rel. Latt. rel. *Orig.* iv.

41. αλλοι 1°.] add. δε T*Georg.* 1. 69. *b.c.f.* *Orig.* iv. 299[b].

— ούτος] praem. ὁτι DLX. 69. *g.* Syr. Hcl.* | Contra, BT. rel. *Orig.* iv.

— ούτος εστιν.... ελεγον] om. MΛ*. *b.* Syr.Hier.

— εστιν] add. αληθως U.

— οἱ δε BTLX. 1. 33. Vulg. *a.c.f.ff.* Arm. (Æth.) *Orig.* iv. | ‡ αλλοι δε ⊋. *e.* Memph. Theb. | αλλοι DΔ. 69. EG HKSUΓΛ[2]. Syrr.Pst.&Hcl. Goth.

— ελεγαν D*.

42. ουχ BTL. *Orig.* iv. 299[c]. (ουκ B*Rl. *Mai*.ed.2.) | ‡ ουχι ⊋. DX. rel.

42. ειπεν *Orig.* iv. | λεγει D. Latt.

— του] om. D. 1. 69. U. *Orig.* iv.

— Βηθλεμ Γ*.

— ερχεται ante ὁ χριστος BTL. 33. Vulg. *c.ff.g.* Syr.Pst. Arm. Æth. | ‡ post ⊋. (D)XΔ. 1. rel. *a.b.f.* Syr.Hcl. Theb. Goth. *Orig.* iv. (vid. ver. 41.) [Memph.] | ante ὁπου D. (om. ὁ χρ. *e.*)

43. εγενετο ante ε. τ. οχλ. BDTLX. 33. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (Arm.) (*Orig.* iv. 299[c]. γεγενηται). | ‡ post ⊋. Δ. 1. rel. Goth. [Æth.]

— εν τῳ οχλῳ *Orig.* iv. | εις τον οχλον D.

44. εβαλεν BTL. (Latt.) | ‡ επεβαλεν ⊋. DX. rel. *e.f.* (vid. ver. 30.)

— αυτον] αυτῳ U.

45. ειπον] ελεγον T.*Bch.*(ctra *Georg.*)

— εκεινοι] om. KU. *e.g.* (sacerdotes Syr.Pst.)

— ηγαγετε BL. rel. | -γατε D. | -γεντε T*Georg.*

46. απεκριθησαν] add. δε D. | Contra, *Orig.* iv. 299[c].

— ὑπηρεται] add. προς τους αρχιερεις και φαρισαιους 69. | Contra, *Orig.* iv. 299[c].

— ελαλησεν ούτως ανθρωπος BTLX. 33. (Memph.) (Theb.) *Orig.* iv. | ‡ ούτ. ελαλ. ανθρ. ⊋. Δ. 1. rel. Vulg. (*c.f.ff.*) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. (om. ούτως Arm.) | ούτ. ανθρ. ελαλ. D. (*a.*) | nemo unquam sic locutus est *e.*

46. fin.] ὡς ούτος ὁ ανθρωπος XΔ. 1. 33. (69.) rel. Vulg. *e.f.* Syrr.(Pst.)&Hcl. (Syr.Hier.) (Theb.) Goth. Arm. Æth. (om. ὁ 69.) λαλει post ούτος Syr.Pst. Syr.Hier. | ὡς ούτος λαλει D. *c.*(*ff.*) (quomodo et hic *a.*) (ούτως Γ.) | om. BTL. *For.* Memph. (*Orig.* iv. non habet.)

47. ουν BTLXΔ. 69. rel. Vulg. *f.g.* Syr.Hcl. | om. D. 1. 33. *a.c.e.ff.* Syr. Pst. Theb. Arm. [Memph. Goth. Æth.]

— αυτοις DTL. rel. vv. | om. B. 69. K. *l.* Arm.

— πεπλανησθε *Orig.* iv. 299[c]. | πελανασθαι L.

48. εκ *Orig.* iv. 299[c]. | om. 69. K.

— επιστευσεν *Orig.* iv. | πιστευει D.

— η *Orig.* iv. | ει Γ.

49. αλλα BDT*Georg.*L. 33. | ‡ αλλ' ⊋. X. rel. (*Orig.* iv. 299[c]. αλλ' η).

— ούτος *Orig.* iv. 299[c]. | om. 69.

— επαρατοι BT. 1. 33. *Orig.* iv. | ‡ επικαταρατοι ⊋. DLX. rel.

40. *om.* turba *Am.** | 41. venit Christus *Cl.* | 44. super eum *Cl.* | 45. adduxistis illum *Cl.* | 48. ex principibus aliquis *Cl.* | 50. dixit *Cl.*

BDT. LXΔ. 1. 33. 69. EGHKMSUΓΛ. Vulg. *a. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

ὁ ἐλθὼν † πρὸς αὐτὸν *πρότερον,″ εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν, 51 Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ ‡πρῶτον παρ᾽ αὐτοῦ,″ καὶ γνῷ τί ποιεῖ; 52 ἀπεκρίθησαν καὶ ‡εἶπαν″ αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ‡ἐραύνησον″ καὶ ἴδε ὅτι ‡ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης″ οὐκ ‡ἐγείρεται″. † [vii. 53—viii. 11.]

qui venit ad eum nocte, qui unus erat ex ipsis, 51 Numquid lex nostra iudicat hominem nisi audierit ab ipso prius et cognoverit quid faciat? 52 Responderunt et dixerunt ei, Numquid et tu Galilaeus es? Scrutare et vide quia propheta a Galilaea non surgit.

50. προς αυτον] †praem. νυκτος ⸗. 1. 69. EGHMSΓΔ. | add. νυκτος DXΔ. 33. KU. Vulg. *c.f.l.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Goth. Arm. (Æth.) vid. Joh. iii. 2. | om. BTL. *a.* Syr.Hier. Theb.
— προτερον ante εἷς ων BT. το προτερον LX. 1. 33 *sic.* 69. (*a.*)*c.e.l.* Syr. Hcl.* Syr.Hier. Theb.*Mnt.* Arm. (Æth.) | το πρωτον D. | *om. ⸗. ΔE. rel. Vulg. *f.* Syr.Pst. Goth.
— εἷς ων εξ αυτ.] ante ὁ ελθων D. Syr. Pst. | om. *e.*
— ων] om. L. Syr.Pst.
51. ακουσῃ *Orig.* iv. 299ᵈ. *Eus.* in Ps. 230ᵃ. | -σει Γ. ‖(antea κρινῃ XH.)
— πρωτον ante παρ᾽ αυτου BDTL. 33. (*a.*)*c.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. (Æth.) *Orig.* iv. | post 1. 69. K. | ante ακουσῃ X. (Vulg.*Cl.*) (*f.*)*ff.* | om. *e.* *Eus.* in Ps. *Lucif.* 153. | ‡παρ᾽ αυτου προτερον ⸗. ΔE. rel. *Am.* (Goth.)
— γνῳ τι ποιει *Orig.* iv. | επιγνωσθη τι εποιησεν D. *c. Lucif.*
52. ειπαν BDT. 33. K. | ‡ειπον ⸗. LX. rel.
— συ] σοι D.
— ει] η X.
— ερανησον B*Rl.Mai.*(ed.2.)T*Georg.* | ‡ερευνησον ⸗. B²DL. rel. *Orig.* iv. 299ᵈ.
— ιδε] add. τας γραφας D. (post ερανν. Vulg.*Cl. a.c.e.ff.l.* Theb.) | om. *Am. f.g. Orig.* iv.
— εκ της Γαλ. ante προφ. BTLX. Vulg. *Cl.* (Æth.) *Orig.* iv. | ‡post ⸗. D. rel. *Am. a.c.e.f.* Syrr.Pst.&Hcl. rel. (om. της G. | Contra, *Orig.* iv.)
— εγειρεται B.*Bch.Mai.*DTΔ. (1 in nota ad fin. evangelii.) 33. KS*mg.*Γ. Latt. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Theb. Goth. Arm. Æth. (*Orig.* iv.) | ‡εγηγερται ⸗. LX. 69. S*txt.*Λ. (εγειγερται 1. EGHM.) Syr.Hcl.mg. Memph. | ερχεται U. (εξερχεται, ουδε εγειρεται *Orig.* iv.)

vii. 53. viii. 1—11. *non habent* ABCTLX Δ. 33. (AC nunc hiant, sed e spatio hanc pericopam in foliis amissis non capi posse *certissime* liquet.) LΔ. spatium vacuum habent. (In Δ* *post* εγειρεται *ante spatium vacuum* παλιν ουν....λεγων e viii. 12.) *a.f.* Syr.Pst. Syr.Hcl. Memph.MSS.ap.Wilkins, et in *omnibus* ap. Schwartze. Theb. Goth. Arm. Zoh. (et in codd. 6. antiquis.) *Orig.* qui vii. 52 arctissime cum viii. 12 conjungit (iv. 299ᵈ.): sicut et *Chrysostomus.* De hac pericopâ silent scriptores antiquiores *omnes: Tertullianus* nihil de tali exemplo in sacris litteris novit. (vid. *De Pudic.* c. 6. "Si ostendas de quibus patrociniis exemplorum praeceptorumque caelestium, soli moechiae et in ea fornicationi quoque januam paenitentiae expandas, ad hanc jam lineam dimicabit nostra congressio.") In codd. antiquissimis index capitulorum non habet περὶ τῆς μοιχαλίδος, quod in KM legitur, tanquam κεφ. ι′. Et postquam fieret interpolatio haec, numerus capitulorum hujus evangelii auctus est ad ιθ′.: cum sit in antiquissimis non nisi ιη′.

Habent, sed asteriscis notant EMΛ (a ver. 3. cap. viii.) et nonnulli e recentioribus. (Λ haec habet in marg. τὰ ὀβελισμένα [rectiùs in hoc cod. *asteriscis notata*] ἔν τισιν ἀντιγράφοις οὐ κεῖται, οὐδε Ἀπολιναρίου· ἐν δὲ τοῖς ἀρχαίοις [cujus saeculi?] ὅλα κεῖται· μνημονεύουσιν τῆς περικοπῆς ταύτης καὶ οἱ ἀπόστολοι [i.e. Lectionaria] πάντες ἐν αἷς ἐξέθεντο διατάξεσιν εἰς οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας.)

Obelis notant S et multi e recentioribus.

Ad fin. evangelii seorsum in 1. Arm. MSS. plerique. (sic praefatus est Cod. 1. ❖ τὸ περὶ τῆς μοιχαλίδος κεφάλαιον. ἐν τῷ κατὰ ἰωάννην ἐαγγελίω (*sic*)· ὡς ἐν πλείοσιν ἀντιγράφοις· μὴ κείμενον· μὴ δὲ παρὰ τῶν θείων πρων· τῶν ἑρμηνευσάντων μνημονευθὲν· φημι δὴ ἰωάννου τοῦ χ. κ, κυρίλλου ἀλεξανδρε|: οὐδὲ μὴν ὑπὸ θεοδώ: μωψουεστ: καὶ τῶν λοιπ|· παρέλειψα κτ τὸν τόπ|· κεῖται δὲ οὕτως· μετ᾽ ὀλίγα τῆς ἀρχ. τοῦ $\overline{\pi\varsigma}$ κε| ἐξῆς τοῦ ἐρεύνησον καὶ ἴδε· ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας· οὐκ ἐγείρεται.)

Ad fin. Luc. cap. xxi. in 69.

Post ver. 36 hujus capitis in uno cod. (225.)

ἐκτεθεται δὲ [ὁ Παπίας] καὶ ἀλλὴν ἱστορίαν περὶ γυναικός, ἐπὶ πολλαῖς ἁμαρτίαις διαβληθείσης ἐπὶ τοῦ κυρίου. ἣν τὸ καθ᾽ Ἑβραίους εὐαγγέλιον περιέχει *Eus.* H.E. iii. (137.) "An haec fuerit historia quae de muliere adultera in textu recepto ev. S. Joh. exstat.... illud tamen incertum est....sed evidenter constat, etiamsi suspecta haec evangelii pericope eadem esse censeatur atque historia Papiana *nondum eam codici* N. T. *tempore Eusebii insertam fuisse.*" Routh. i. 39.

‖†Habent pericopam tanquam hujus evangelii partem ⸗. D (sed textus ejus ceteris valde dissimilis) FGHKUΓ. (ex his F hiat usque ad ver. 10, Γ def. in ver. 3.) Vulg. *b*(ut vid.).*c.e.f.ff.g.* Memph. in ed.Wilkins. Arm.Usc. et in codd. 5 recentissimis. Æth. (Armeni, si Niconi fides sit, hanc pericopam deleverunt.)

Habet Syr.Hier. vii. 53—viii. 2 "in fine pericopes recitandae die Pentecostes;" "Adulterae autem historia, viii. 3—11 singularem dat pericopen, recitandam die festo S. Pelagiae 8. Octobr." (Adler. p. 190.)

Cod. Syr. olim penes Usserium (ab illo Ludovico De Dieu dono datus) habet hanc pericopam, sed cum nota illam non esse versionis Peschito partem. Eandem versionem reperitur in Cod. Barsalibaei (ap.White), et in uno Parisino ap. Adler. (57). De auctore hujus versionis non liquet.

De *alterâ* versione Syrâ, vid. Assemani Biblioth. Orient. ii. 53, cujus initium est "Et factum est quadam die, quum Jesus doceret, obtulerunt ei Scribae et Pharisaei mulierem quandam

51. prius audierit ab ipso *Cl.* | 52. scrutare scripturas *Cl.* | a Gal. propheta *Cl.*

quae ex adulterio concepisse deprehensa fuerat." Vid. et Biblioth. Orient. ii. 170 ubi haec clausula legitur "Ipse vero inclinatus, uniuscujusque eorum peccata in terrâ scripsit, et illi relictâ eâ abierunt. Jesus autem dixit, Vade et noli amplius peccare." Haec versa esse dicuntur e codice quodam Alexandrino.

Hieron. "In evangelio secundum Johannem in multis et Graecis et Latinis codicibus invenitur de adulterâ muliere quae accusata est apud Dominum." Adv. Pelag. ii. 17 (tom. ii. 748). *Aug.* "Ita ut nonnulli modicae fidei vel potius inimici verae fidei credo metuentes peccandi impunitatem dari mulieribus suis, illud quod de adulterae indulgentiâ Dominus fecit, auferrent de codicibus suis." De conj. adult. ii. vii. (6). Tom. viii. 1751 (Ed. Bassani).

ἑτέραν δέ τινα ἡμαρτηκυῖαν ἔστησαν οἱ πρεσβύτεροι ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ ἐπ' αὐτῷ θέμενοι τὴν κρίσιν ἐξῆλθον· ὁ δὲ καρδιογνώστης κύριος πυθόμενος αὐτῆς εἰ κατέκριναν αὐτὴν οἱ πρεσβύτεροι, καὶ εἰπούσης ὅτι Οὔ, ἔφη πρὸς αὐτήν, Ὕπαγε οὖν, οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω. Const. Apost. ii. 24. 4. ? an ex Evan. sec. Hebraeos? In *Synopsi Sacr. Script.* (cujus saeculi?) *nunc* aliquid de hac pericope legitur; sed ab interpolatore ut videtur.

Primus, quod scio, Graecorum *Euthymius* (saec. xii^{i}.) hanc pericopam *hic* memorat *χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι τὰ ἐντεῦθεν ἄχρι τοῦ Πάλιν οὖν ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων, Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου, παρὰ τοῖς ἀκριβέσιν ἀντιγράφοις ἢ οὐχ εὕρηται ἢ ὠβέλισται· διὸ φαίνονται παρέγγραπτα καὶ προσθήκη· καὶ τούτου τεκμήριον, τὸ μηδὲ τὸν Χρυσόστομον ὅλως μνημονεῦσαι.* iii. 295.

[Forsitan in Lectionariis recepta est haec pericope ex auctoritate *Constitutionum Apostolorum:* vid. supra quae notantur in marg. Cod. Λ. (Codices nonnulli habent in scholio *ἀπόγραφοι* in loco *ἀπόστολοι*).]

JOH. CAP. VII. 53—VIII. 11.

D.
***1*. *69*.**
E*.[F]GHKM*.S†.U(Γ)Λ*.

Vulg. *c. e. f.*
Syr.Uss. Syr.Hier.
Memph. *Wilkins.*
Arm.codd.rec. Æth.

Textus Cod. D.

53 *και επορευθησαν εκαστος εις τον οικον αυτου.* 1 *Ιησους δε επορευθη εις το ορος των ελαιων.* 2 *ορθρου δε παλιν παραγεινεται εις το ιερον, και πας ὁ λαος ηρχετο προς αυτον· 3 αγουσιν δε οἱ γραμματεις και οἱ φαρισαιοι επι ἁμαρτειᾳ γυναικα ειλημμενην· και στησαντες αυτην εν μεσῳ 4 λεγουσιν αυτῳ, εκπειραζοντες αυτον οἱ ἱερεις ἱνα εχωσιν κατηγορειαν αυτου, Διδασκαλε, αὐτη ἡ γυνη κατειληπται επαυτοφωρῳ μοιχευομενη, 5 Μωυ-*

Textus Stephani e Codicibus emendatus.

† 53 *καὶ ‡ ἐπορεύθησαν" ἕκαστος εἰς τὸν*
† *οἶκον αὐτοῦ.* 1 *Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς*
† *τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν·* 2 *ὄρθρου δὲ πάλιν*
† *παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς*
† *ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσας ἐδίδασ-*
† *κεν αὐτούς.* 3 *ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς*
† *καὶ οἱ Φαρισαῖοι † γυναῖκα ‡ ἐπὶ" μοι-*
† *χείᾳ κατειλημμένην, καὶ στήσαντες αὐ-*
† *τὴν ¶ ἐν μέσῳ,* 4 *λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσ-*
† *καλε, αὕτη ἡ γυνὴ ‡ κατείληπται" ἐπαυ-*
† *τοφώρῳ μοιχευομένη.* 5 *ἐν δὲ τῷ νόμῳ*

¶ Γ

53 Et reversi sunt unusquisque in domum suam. 1 Iesus autem perrexit in montem oliveti: 2 et diluculo iterum venit in templum, et omnis populus venit ad eum, et sedens docebat eos. 3 Adducunt autem scribae et Pharisaei mulierem in adulterio deprehensam, et statuerunt eam in medio 4 et dixerunt ei, Magister, haec mulier modo deprehensa est in adulterio. 5 In lege autem Moses mandavit nobis

---

ver. 53.] om. *ff.*
— *επορευθησαν* D. l. MSΓ. Syr.Hier. Arm. | ‡ *επορευθη* ⊊. E. rel. | *απηλθεν* 69. U. | *απηλθον* Λ.
— *εκαστος*] add. ex iis Syr.Uss.
— *τον οικον*] *τον τοπον* l. Memph. Arm. | *τα ιδια* 69.
1. *Ιησους δε* Latt. Syr.Uss. Dominus Jesus autem Syr.Hier. | *και ὁ Ιησ.* 69. UΓ(Λ om. ὁ).
— *επορευθη*] *-ετο* S.
— *ελαιων*] add. *μονος* Γ.
2. *ορθρου δε*] *και ὁτε* Γ.
— *παλιν*] add. *βαθεως* U.
— *παρεγενετο* l. rel. | *παραγεινεται* D. | *ηλθεν* 69 *sic.* UΛ. Syr.Uss. ‖add. *ὁ Ιησους* U.
— *και πας.... εδιδ. αυτους*] om. 69.
— *ὁ λαος*] *ὁ οχλος* GSU. | om. Γ.
2. *προς αυτον*] om. EGHK(*non* U).
— *και καθ. εδιδ. αυτ.* Syr.Hier. | om. D. 69 supra. (om. *καθ.* Arm.codd.)
3. *αγουσιν δε*] om. *δε* UΓ. Arm. | *και προσηνεγκαν αυτῳ* 69. Λ^{2}*Tf.*
— *γραμματεις*] *αρχιερεις* l. Memph. Arm.*codd.*
— *φαρισαιοι*] †add. *προς αυτον* ⊊. E. rel. *c.*(*ff.*) Memph. (Arm.codd.) (Æth.) | om. D. l. 69. MUΓΛ. Vulg. *e.l.* Syr.Uss. Arm.codd. | ante dominum Jesum Syr.Hier.
— *επι μοιχειᾳ* l. (69.) MSUΓΛ. (*μοιχειαν* 69.) | ‡ *εν μοιχειᾳ* ⊊. EGHK. | *επι ἁμαρτειᾳ* ante *γυναικα* D. (vid. *Papiam* supra). | in stultitiâ Syr.Hier.
— *κατειλημμενην* l. 69. rel. | *ειλημμενην* D. | *καταληφθεισαν* EGHK.
3. *εν*] add. *τῳ* 69. Λ.
4. *λεγουσιν*] *ειπον* 69. UΛ. Latt.
— *αυτῳ*] ad Jesum *ff.* ‖add. *πειραζοντες* EGHK. Arm.*cdd.* | add. *εκπειραζοντες αυτον οἱ ἱερεις ἱνα εχωσιν κατηγορειαν αυτου* D.
— *αὐτη ἡ γυνη.... μοιχευομενη*] *ταυτην εὑρομεν επαυτοφωρῳ μοιχευομενην* U. (Æth. *om. επ' αυτοφ.*)
— *αὐτη*] post *ἡ γυνη* M.
— *κατειληπται* D. l. | *ειληπται* 69. MΛ. | ‡ *κατειληφθη* ⊊(*sic*). Ss. | *κατεληφθη* (ed. Mill.) EGHK.
— *επαυτοφωρῳ*] *-φορῳ* 69 *Scr.* EGHM Λ. | *-φορως* Λ^{2}*Tf. επ' αυτ. μοιχ.*] stulte agens Syr.Hier.
5. *εν δε τῳ νομῳ.... ενετειλατο*] *Μωυσης δε εν τῳ νομῳ εκελευσεν* D.

σης δε εν τω νομω εκελευσεν τας τοιαυτας λιθαζειν· συ δε νυν τι λεγεις; [6] ὁ δε Ιησους κατω κυψας τω δακτυλω κατεγραφεν εις την γην. [7] ὡς δε επεμενον ερωτωντες, ανεκυψεν και ειπεν αυτοις, Ὁ αναμαρτητος ὑμων πρωτος επ' αυτην βαλετω λιθον. [8] και παλιν κατακυψας τω δακτυλω κατεγραφεν εις την γην. [9] ἑκαστος δε των Ιουδαιων εξηρχετο αρξαμενοι απο των πρεσβυτερων, ὡστε παντας εξελθειν· και κατελειφθη μονος και ἡ γυνη εν μεσω ουσα. [10] ανακυψας δε ὁ Ιησους ειπεν τῃ γυναικει, Που εισιν; ουδεις σε κατεκρεινεν; [11] κακεινη ειπεν αυτω, Ουδεις, κυριε. ὁ δε ειπεν, Ουδε εγω σε κατακρεινω. ὑπαγε, απο του νυν μηκετι ἁμαρτανε.

†‡ ἡμῖν Μωυσῆς" ἐνετείλατο τὰς τοιαύ- †τας ‡λιθάζειν". σὺ οὖν τί λέγεις; †[6] τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα †ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς †κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ‡κατέγρα- †φεν" εἰς τὴν γῆν· [7] ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρω- †τῶντες αὐτόν, ‡ἀνέκυψεν καὶ" εἶπεν †‡ αὐτοῖς," Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος † †λίθον ἐπ' ‡αὐτὴν" βαλέτω. [8] καὶ πά- †λιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. †[9] οἱ δὲ ἀκούσαντες † ἐξήρχοντο εἷς κα- †θεῖς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων †[ἕως τῶν ἐσχάτων·] καὶ κατελείφθη μό- †νος ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ‡ οὖ- †σα." [10] ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς [καὶ †μηδένα θεασάμενος § πλὴν τῆς γυναι- †κὸς] εἶπεν αὐτῇ, ‡Γυναί," ποῦ εἰσιν †[ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου]; οὐδείς σε †κατέκρινεν; [11] ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδείς, κύριε. †Εἶπεν δὲ † ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγώ σε κατα- †κρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι ἁμάρτανε.

huiusmodi lapidare: tu ergo quid dicis? [6] Hoc autem dicebant temtantes eum, ut possent accusare eum. Iesus autem inclinans se deorsum digito scribebat in terra. [7] Cum autem perseverarent interrogantes eum, erexit se et dixit eis, Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. [8] Et iterum se inclinans scribebat in terra. [9] Audientes autem unus post unum exiebant incipientes a senioribus, et remansit solus et mulier in medio stans. [10] Erigens autem se Iesus dixit ei, Mulier, ubi sunt? nemo te condemnavit? [11] Quae dixit, Nemo, domine. Dixit autem Iesus, Nec ego te condemnabo: vade et amplius iam noli peccare.

§ F

5. Μωυσης DKM. | ‡Μωσης ⊋. 1. 69. rel. ‖post ἡμιν 1. 69. (S)Λ. *c.e.ff.* (Syr.ap. White.) | ‡ante ⊋. E. rel. ‖(ἡμιν] post ενετ. U. | om. D *supra* H. Syr.Uss. Syr.Hier. Memph. (ἡμων ante Μω. S.)
— λιθαζειν D. 1. 69. MSUΛ. | ‡λιθοβολεισθαι ⊋. E. rel. (ut qui in adulterio deprehenditur lapidetur *c.ff.*)
— συ ουν] συ δε νυν D. tu autem *c.ff.*
— τι λεγεις] add. περι αυτης 69. MSUΛ. *c.ff.* Arm. Æth.
6. τουτο δε.... κατηγορειν αυτου] om. D. (post ver. 11. M.)
— ελεγον] ειπαν M. | ειπον S. Syr.Uss.
— εχωσιν] εὑρωσι 1.
— κατηγορειν 1. rel. | κατηγοριαν κατ' 69. MSUΛ. Arm.
— τῳ δακτυλῳ] om. Λ. Syr.Uss.
— κατεγραφεν DEGHM. | ‡εγραφεν ⊋. 1. rel. | εγραψεν 69.
— fin.] add. μη προσποιουμενος EGHK.
7. ὡς] ὁς U.
— ερωτ.] επερωτ. 1. M.
— αυτον] om. D.
— ανεκυψεν και D. 1. MS. | ‡ανακυψας ⊋. E. rel. | αναβλεψας 69. UΛ. Arm.
— αυτοις D. 1. 69. SUΛ. Latt. | ‡προς αυτους ⊋. E. rel. | om. M.
— πρωτος] -τον EGH.
— λιθον] †praem. τον ⊋. E. rel. | om. (D.) (1.) 69. UΛ. | (λιθον post βαλετω D. 1. τ. λιθ. ibi M. post βαλ. επ' αυτ. Syr.Uss. Syr.Hier.)
— επ' αυτην D. 1. (69.) (EGHK)M(UΛ). | ‡επ' αυτῃ ⊋. S. ‖post βαλ. 69. UΛ. Syr.Uss. Arm. Æth. | ante τον λιθ. EGHKS. Latt.
7. βαλετω] βαλλετω 1. EGHK.
8. κατω] om. H*.
— κατω κυψας] κατακυψας D. 1. ‖add. τῳ δακτυλῳ D. *ff.*
— εγραφεν 1. 69. rel. | κατεγραφεν D. | εγραψεν M.
— εις] επι M.
— fin.] add. ἑνος ἑκαστου αυτων τας ἁμαρτιας U. vid. Syr.ap. Assemani.
9. οἱ δε ακουσαντες] om. 69. Λ. Syr.Hier. | ακουσαντες δε 1. Arm. | ἑκαστος δε των Ιουδαιων D. ‖†add. και ὑπο της συνειδησεως ελεγχομενοι ⊋. E. rel. (Memph.W.) | om. D. 1. 69. MUΛ. Vulg. *c.e.ff.l.* Syr.Uss. Syr.Hier. Arm. Æth.
— εξηρχοντο 1. rel. (post εἰς καθ' εἰς Vulg. *e.*) | εχηρχετο D. | και εξηλθον 69. | και εξηλθεν Λ. | ανεχωρησαν (post εἰς καθ' εἰς) M.
— εἰς καθ' εἰς 69. rel. | om. D. | εἰς ἑκαστος αυτων 1. ‖add. ad domum suam Syr.Hier.
— αρξαμενοι] -νος E*.
— ἑως των εσχατων 69. rel. | om. 1. EGHKM. Vulg. *e.l.* Syr.Uss. | ὡστε παντας εξελθειν D. (omnes recesserunt *c.ff.*)
— κατεληφθη ΚΛ.
— μονος] om. 69. | post Ιησους (om. ὁ) U. *e.* (μον. ὁ Ιησ. και] μονη Syr.Uss.)
— ὁ Ιησους *e.ff.* | om. D. 1. *Am. c.* Syr. Uss. supra. Syr.Hier.
— ουσα D. 69. EGHKMSUΛ. *ff.* Syr. Uss. | ‡ἑστωσα ⊋. 1. *Fs.* Vulg. *c.* Syr. Hier.
10. ανακυψας] αναβλεψας 69. Λ. (om. Arm. ανακ. δε ὁ Ιησ.)
10. και μηδενα θεασαμενος πλην της γυναικος E. rel. | om. D. 1. MS. Vulg. *c.e.* Syr.Uss. Syr.Hier. Memph.W. Arm. | ειδεν αυτην και 69. UΛ. Æth.
— αυτῃ 1. rel. Vulg. *e.*(*ff.*) Syr.Hier. | τῃ γυναικῃ D. (*c.*) Syr.Uss. | om. 69. UΛ.
— γυναι 1. 69. MSUΛ. (‡ἡ γυνη ⊋.) Vulg. *c.e.ff.* Syr.Hier. | om. DEFGH K. Syr.Uss.
— εκεινοι οἱ κατηγοροι σου E. rel. Vulg. *Cl.* Memph.W. Æth. | om. D. 1. MΛ. *Am. c.e.* Syr.Uss. Syr.Hier. Arm. | om. εκεινοι 69. HU. qui te perduxerunt *ff.*
11. ἡ δε ειπεν] κακεινη ειπεν αυτῳ D.
— ειπεν δε ὁ Ιησους 1. E. rel. Vulg. (Syr.Uss.) | ὁ δε ειπεν D. | ὁ δε Ιησ. ειπεν αυτῃ Λ. ‖δε] †add. αυτῃ ⊋. *c.*(*e.*) *ff.g.* Syr.Hier. Æth. | om. D. 1. EFGH KM. Vulg. *l.* Syrr. Arm. (και ὁ Ιησ. ειπεν αυτῃ 69. ειπεν αυτῃ ὁ Ιησ. U.)
— κατακρινω *fut.* Vulg. *c.ff. praes. e.* | κρινῶ EFGK.
— πορευου] ὑπαγε D.
— και] om. D *Gr.* 69. *ff.* Arm.
— μηκετι *sic* U cum rel. (non μη). ‖ praem. απο του νυν D. 1. MU. (Syr. Uss.) Syr.Hier. Memph.W. Arm. Æth. amplius jam *Am.* ex hoc jam *c.ff.* amplius *e.*
— ad fin.] add. τουτο δε ειπαν πειραζοντες αυτον ἱνα εχωσι κατηγοριαν κατ' αυτου M(e ver. 6).

6. Haec autem *Am.* | 7. cum ergo *Cl.* | 9. exibant *Cl.* | incipiens *Am.** | solus Jesus *Cl.* | 10. ubi sunt qui te accusabant *Cl.* | 11. jam amplius *Cl.*

VIII. BDT. LXΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUΛ. Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.
§ *b.*
[v] cap. 12:46.
14. ἡ μαρτ. μου ἀληθής ἐστιν

27 [12] § Πάλιν οὖν ‡ αὐτοῖς ἐλάλησεν [ὁ] Ἰησοῦς″ λέγων, Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· [v] ὁ ἀκολουθῶν ‡ μοι″ οὐ μὴ ‡ περιπατήσῃ″ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. [13] Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. [14] Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ‡ ἢ″ ποῦ ὑπάγω. [15] ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα· [16] καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ‡ ἀληθινή″ ἐστιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ
[w] Deut. 17:6.
καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. [17] [w] καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. [18] ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. [19] ″Ελεγον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη † Ἰησοῦς, Οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ἤδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ‡ ἂν ἤδειτε.″ [20] Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν † ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, [x] καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

πζ γ — πη α
[x] c. 7:30.

[12] Iterum ergo locutus est eis Iesus dicens, Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulabit in tenebris sed habebit lucem vitae. [13] Dixerunt ergo ei Pharisaei, Tu de te ipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. [14] Respondit Iesus et dixit eis, Etsi ego testimonium perhibeo de me ipso, verum est testimonium meum, quia scio unde veni et quo vado: vos autem nescitis unde venio aut quo vado. [15] Vos secundum carnem iudicatis, ego non iudico quemquam: [16] et si iudico ego, iudicium meum verum est, quia solus non sum, sed ego et qui me misit pater. [17] Et in lege vestra scriptum est quia duorum hominum testimonium verum est. [18] Ego sum qui testimonium perhibeo de me ipso, et testimonium perhibet de me qui misit me pater. [19] Dicebant ergo ei, Ubi est pater tuus? (87, 3.) Respondit Iesus, Neque me scitis neque patrem meum: si me sciretis, forsitan et patrem meum sciretis. [20] (88, 1.) Haec verba locutus est in gazophylacio docens in templo: et nemo apprendit eum, quia necdum venerat hora eius.

---

12. ab init. Cum igitur congregati essent Syr.Barsal. rursus autem congregatis illis *b.* (om. postea *αυτοις b.e.*) iterum autem cum convenissent *e.*
— *αυτοις ελαλησεν ὁ Ιησ.* (B)TLX. 69*sic.* SU. (*b.*)*c.*(*e.*) (om. ὁ B.*Mai.*) | *ελαλ. αυτ. ὁ Ιησ.* D. 1. 33. Vulg. (*a.*)*f.ff.g.l.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | *αυτ. ὁ Ιησ. ελαλ.* ΔEFGHKMΛ. Goth.(om. *ουν*). Jesus locutus est iis Syr.Hcl. (Theb.) | ‡ὁ *Ιησ. αυτ. ελαλ.* ☽.
— *μοι* BT. rel. *Orig.* iv. 299d. | ‡*εμοι* ☽. DL. rel.
— *περιπατησῃ* BTLX*Tf.* 33. FGKUΛ. *Orig.* iv. | ‡-*τησει* ☽. DΔ. 1*s.* 33*s.* E HMS*s.*
— *αλλ' Orig.* iv. | *αλλα* D.
— *ἕξῃ* E. | Contra, *Orig.*
13. *ειπ. ουν αυτ. οἱ φαρ. Orig.* iv. 282d. | *οἱ ουν φαρ. ειπ. αυτ.* 1.
— *αυτῳ Orig.* iv. 282d. | om. Λ.
— *μαρτυρεις Orig.* iv. 281b. 282d. | -*ρῃς* Λ.
14. *Ιησ.*] praem. *ὁ* D. 69. *Orig.* iv. 282d.
— *ἐμαυτου*] -*τω* Λ.
— *αληθης εστιν ἡ μαρ. μου* TL. 1. 33. rel. Vulg. *a.c.e.f.* Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Goth. Æth. *Orig.* iv. 282d. 283a. | *ἡ μαρτ. μου αληθης εστιν* B. *b.* Theb. Arm. *Orig.* iv. 299e. | *αληθεινη μου εστ. ἡ μαρτ.* D.
14. *ὑμεις δε.... που ὑπαγω*] om. Δ. 33*sic.* 69. M. Syr.Hier. *Orig.* iv. 282d. 299e. | Contra, MSS. vv. rel.
— *δε*] om. FHK(U *Tf.ed.* sed non in *coll.*) *a.*
— *ερχομαι*] *εχομαι* G.
— *η που* B.*Mai.*DTX. 1. KUΛ. Vulg. *f.l.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm.ed. *Novatian.* 108 (1°). | ‡*και που* ☽. LEFGHS*s. a.b.c.e.* Syr.Pst. Arm.MSS. Æth. *Novatian.* 108 (2°).
15. *την Orig.* iv. 282d. 299e. | om. ΔΛ.
16. *δε εγω hic Orig.* iv. 282d. 299e. | ante *κρινω* 69. *a.*(*b.*) Memph. | om. *δε* X G. Vulg. *b.c.f.l.* Goth.
— *αληθινη* BDTLX. 33. *Orig.* iv. 282d. | ‡*αληθης* ☽. Δ. 1. 69. rel. *Orig.* iv. 299e.
— *ὁτι μονος ουκ.... ἡ μαρτ. αληθης εστιν* (ver. 17.) *Orig.* iv.*bis.* | om. 69. F*.
— *μονος*] add. *εγω* D. | Contra, BTL. rel. *Orig.* iv.*bis.*
— *αλλ' Orig.* iv.*bis.* | *αλλα* D.
— *πατηρ Orig.* iv.*bis. Tert.* adv. Prax. 22. | om. D. | praem. *ὁ* S.
18. *εμαυτου Orig.* iv. 237e. 300a. *Eus.* c. Mcl. 92a. | *εμου* U.
— *μαρτυρη* K. | Contra, *Orig.* iv. *Eus.* c. Mcl.
19. *Ιησους*] †praem. *ὁ* ☽. 33*s.* 69. S*s. Orig.* iv. 281a. | om. B.*Mai.*DTLXΔ. 1. EFGHKMUΛ. ‖add. *και ειπεν αυτοις* D. *b.*(*e.*)
— *ουτε τον Orig.* iv. 281a.c. 282c *bis.* 283a.b. 284d. 285b. 287c. 300a. | *ουδε τον* T. *Orig.* iv. 285d.
— *ηδειτε* bis *Orig.* iv. 281a.c. 287c. 291c. 300a. | *οιδατε* 69 (1°. -*ατε* corr.1. -*ετε**). *Orig.* iv. 288b. (*ειδειτε* prim. 69 *Scr.*)
— *αν ηδειτε* BTL(X). 1. 33. (Vulg.) *c.* Arm. Æth. *Orig.* iv. 281a.c. 287c. 291c. 300a. (*ειδητε* X.) | ‡*ηδ. αν* ☽. Δ. rel. | om. *αν* D. *b.e.ff. Orig.* iv. 288b.
— *τα*] om. Δ.
20. *ελαλησεν*] †add. *ὁ Ιησους* ☽. XΔ. rel. Vulg.*Cl.* Arm.ed. | om. BDTLK. *Am. a.b.c.e.f.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *codd. multi.* Æth. *Orig.* iv. 288b.c. (292a.)
— *εληλυθει Orig.* iv. 288b. | *ηλθεν* L.

12. lumen vitae *Cl.* | 16. misit me *Cl.* | 20. locutus est Jesus *Cl.*

B[C]DT. πθ LXΔ. ι 1. 33. 69. EFGHKMSUA.

28 [21] [y] Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς †, Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. [22] ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Μή τι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει, Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; [23] καὶ ‡ ἔλεγεν" αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ ‡ τούτου τοῦ κόσμου" ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. [24] εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. [25] ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Σὺ τίς εἶ; † εἶπεν αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς, Τὴν ἀρχὴν ὅ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. [26] πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστιν, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα ‡ λαλῶ" εἰς τὸν κόσμον. [27] οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. [28] εἶπεν οὖν † ὁ Ἰησοῦς, [z] Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ †, ταῦτα λαλῶ. [29] καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ

[y] c. 7:33, seq.

28. οὖν [αὐτοῖς]

[z] c. 3:14. 12:32.

[21 (83, 10.)] Dixit ergo iterum eis Iesus, Ego vado, et quaeretis me, et in peccato vestro moriemini: quo ego vado vos non potestis venire. [22] Dicebant ergo Iudaei, Numquid interficiet semet ipsum, quia dicit, Quo ego vado vos non potestis venire? [23] Et dicebat eis, Vos de deorsum estis, ego de supernis sum: vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc mundo. [24] Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris: si enim non crediderit quia ego sum, moriemini in peccato vestro. [25] Dicebant ergo ei, Tu quis es? Dixit eis Iesus, Principium quia et loquor vobis. [26] Multa habeo de vobis loqui et iudicare: sed qui misit me verax est, et ego quae audivi ab eo, haec loquor in mundo. [27] Et non cognoverunt quia patrem eis dicebat. [28] Dixit ergo eis Iesus, Cum exaltaveritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, et a me ipso facio nihil, sed sicut docuit me pater, haec loquor. [29] Et qui me misit me-

21. ειπεν] -πον F. — αυτοις] †add. ὁ Ιησους ⊽. Δ. 1. 33. 69. rel. Vulg. *a.(c.)f.* (Memph.) Theb. | om. BDTLX. *b.e. Orig.* iv. 292d. — ζητησετε *Orig.* iv. 292d. 293c.d.e. 294a. 295a.d. 300a.b. 454c. | ζησετε D*. | ζητειτε 69. *Am. a.b.c.(e.)f.* (*Orig.* iv. 306a. MS. ζητητε). — με] add. και ουχ ευρησετε με 1. Syr. Hcl.* Memph. | Contra, *Orig.* iv. *ter.* — αποθανεισθε *Orig.* iv. *ter.* | αποθανησεσθε T *ap. Bch.* (ctra, *Georg.*) — ὁπου] praem. και X. 1. U. Syr.Pst. | Contra, *Orig.* iv. 292d. 300a. 22. ελεγον *Orig.* iv. 296c. | praem. και 69. | ελεγαν D*. — Ιουδαιοι] ιδαιοι 69. — αποκτενει *Orig.* iv. 296c. 297d. 299b *bis.* 300b.c *bis.* 301c.d. 302a. | αποκτεννει L. — ἑαυτ. *Orig.* iv. 9ies. | αυτ. D*. 69. Λ. *Orig.* iv. 301c. — λεγει] add. ὁτι U. Syr.Pst.&Hcl. Arm. | Contra, *Orig.* iv. 296d. 299b. 300b. 23. ελεγεν BDTLX. 69. Vulg. *a.b.c.e. ff.* Syr.Hcl.*mg. Orig.* iv. 302c. | ‡ειπεν ⊽. Δ. 1. 33. rel. *f.* Syr.Pst.&Hcl.*txt.* ~ εγω 1°. *Orig.* iv. *Novatian.* 109. | add. δε D *Gr.* Æth. (et ego Syr.Pst.)

23. υμεις εκ του.... εστε *Orig.* iv. *Novat.* | om. X. — τω ανω 69 *Scr.* — τουτου 1°. ante του κοσμου B. *Btly.*(in coll.) *Mai.*T. (Latt.) Syr.Pst. *Orig.* iv. 302e. *Novat.* | ‡post ⊽. DLX. 1. 33. rel. Vulg. Syr.Hcl. *Orig.* iv. 302c. 305d. — τουτου 2°.] ante του κοσμου B. *Bch. Mai.*(ed.2.) 33. 69. Latt. Syr.Pst. *Novat.* | Contra, B.(*Mai.*ed.1.)DTL. 1. rel. *Orig.* iv. 302c.e. 24. εαν γαρ μη.... αμαρτ. υμων *Orig.* iv. 306a.b.d. 307b. | om. 33. — πιστευσητε] add. μοι D. 69. *e.* Æth. | Contra, *Clem.* 697. *Orig.* iv. *quater.* 25. ειπεν] †praem. και ⊽. TΔ. rel. *f.* Syr.Hcl. Goth. Æth. | om. BLX. 1. 33. 69. (Latt.) Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. | ειπεν ουν D *Gr.* — αυτοις] om. U. — ὁ Ιησ.] om. ὁ B. — την αρχην ὁ τι και] principium quia et *Am.* princip. qui et Vulg. *Cl. e.* initium quod *a.* imprimis quia *b.* init. quod et *c.* principium quod et *ff.* Syr.Hcl. (Goth.) primus et Æth. 26. υμων] add. και G. — και καγω T *Georg.* — λαλω BDTLXΔ. 1. 33. 69. KU. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | ‡λεγω ⊽. EF. rel. 26. τον κοσμον] praem. τουτον D2. *a.b.f. ff.l.* | Contra, Vulg. *c.e. Tert.* adv. Pr. 22. 27. ουκ εγν.] praem. και U. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. Æth. | add. ουν 69. Λ. — αυτοις *Am. a.(b.)c.e.f.ff.g.* rel. | αυτου D. (*non* 33.) Vulg. *Cl.* — ελεγεν] λεγει DF. ‖add. τον θεον D. Vulg. *Cl.* (*b.*)*c.e.ff.g.* | om. *Am. a.f.* 28. ειπ. ουν] †add. αυτοις ⊽. DX. rel. Vulg. *b.c.e.f.ff.g.* rel. (αυτοις παλιν D. Syr.Pst. Theb. ap. Woide.) | om. BTL. 1. *a.* — ὁταν] praem. ὁτι B. — πατηρ] †add. μου ⊽. BΔ. 1. 33. rel. *f.* Syr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. μου DTLX. 69. Vulg. *a.b.c.e.ff.l.* Memph. Theb. Æth. *Eus.* c. Mcl. 90a. *Hil.* 1015d. — λαλω] ποιω 69*(corr.1.) 29. πεμψ. με] add. πατηρ L. | Contra, *Eus.* c. Mcl. 90a. | (om. με 69 *Scr.*) — ουκ αφ.] praem. και LX. 1. Vulg. *Cl.*

21. quaeritis me *Am.* | 22. dixit *Cl.* | 25. princ. qui et *Cl.* | 26. me misit *Cl.* | 27. patrem ejus dicebat Deum *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. (Theb.) Goth. Arm. Æth.

ἀφῆκέν με μόνον †, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. 30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

29 31 Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους, Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ, 32 καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. 33 ἀπεκρίθησαν ‡ πρὸς αὐτόν, Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε¶· πῶς σὺ λέγεις ὅτι Ἐλεύθεροι γενήσεσθε; 34 ἀπεκρίθη αὐτοῖς [ὁ] § c Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι § πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας. 35 ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 36 ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. 37 οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. 38 ‡ ἃ ἐγὼ ἑώρακα παρὰ τῷ πατρὶ † λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ‡ ἃ ἠκούσατε, παρὰ ‡ τοῦ πατρὸς ποιεῖτε †. 39 ἀπεκρίθησαν καὶ ‡ εἶπαν αὐτῷ, Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστιν. λέγει

¶ Theb.

38. ἐγὼ ἃ

cum est: non reliquit me solum, quia ego quae placita sunt ei facio semper. 30 Haec illo loquente multi crediderunt in eum.

31 Dicebat ergo Iesus ad eos qui crediderunt ei Iudaeos, Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis, 32 et cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos. 33 Responderunt ei, Semen Abrahae sumus et nemini servivimus umquam: quomodo tu dicis, Liberi eritis? 34 Respondit eis Iesus, Amen amen dico vobis quia omnis qui facit peccatum servus est peccati: 35 servus autem non manet in domo in aeternum, filius manet in aeternum: 36 si ergo filius vos liberaverit, vere liberi eritis. 37 Scio quia filii Abrahae estis: sed quaeritis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis. 38 Ego quod vidi apud patrem loquor, et vos quae vidistis apud patrem vestrum facitis. 39 Responderunt et dixerunt ei, Pater noster Abraham est.

---

b.c.e.g. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Theb. Æth. *Hil.* 1015d. | Contra, BDT. rel. *Am. a.f.ff.* Goth. *Eus.* c. Mcl.

29. *μονον*] †add. *ὁ πατηρ* ⊃. ΔΕ. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (h. 33.) | om. B DTLX. 1. 69. Vulg. *a.b.c.e.ff.g.l.* Syr. Hier. Memph. Theb. Arm. Æth. *Eus.* c. Mcl. *Hil.* 1015.

— *εγω Eus.* c. Mcl. *Hil.* | om. X.

31. *ὁ Ιησους Orig.* iv. 284c. | om. Λ.

— *μεινητε* BD. rel. *Orig.* iii. 533a. iv. 284c *ter.* 327d. in Prov. Mai. 46. *Eus.* in Ps. 26. | *μενητε* TΔ.

— *τῳ λογῳ τῳ εμῳ Orig.* iii. iv. *quater.* | *τῳ εμῳ λογῳ* D. *Eus.* in Ps.

32. *ελευθερωση* 69.

33. *προς αυτον* BDTLX. 33. *e.ff.l.* | ‡*αυτῳ* ⊃. Δ. 1. rel. Vulg. *a.b.f.* (om. *c.*) ‖add. *οἱ Ιουδαιοι* X. 33. 69. Λ. (*a.*)*b.c.e.ff.* Syr.Hcl. Arm.MSS. ‖add. *και ειπαν* D. 1(-*πον*). (*b.*)(*c.*)*e.* (*ff.*) (Memph. Theb.) Arm. (Æth.)

— *ουδενι δεδουλ. πωποτε Orig.* iv. 272c. | *ου δεδουλ. ουδενι πωποτε* D.

— *πως*] praem. *και* 69.

— *ὁτι a.e.f.* | om. 1. 69. Vulg. *b.c.ff.* Goth. Arm.

— *γενησεσθε*] *γενησθε* X.

34. *ὁ Ιησ.*] om. *ὁ* B.

— *της ἁμαρτιας* BCTL. rel. (Latt. et *m.*) vv. *Iren.* 183. *Orig.* iii. 585c. iv. 424d. in Prov. Mai. 43. 54. *Orig. Int.* ii. 103b. 157c. 269a. 424b. iv. 572b. *Cypr.* 207. *Hil.* 257a. 393b. 465d. 491b. | om. D. *b. Clem.* 440. *Orig.* in Prov. 23.

35. *ὁ δε Clem.* 440. | *οὐδε* X.

— *μενη* E*MΛ.

— *εν τῃ οικιᾳ Clem.* | *εις την οικειαν* D.

— *ὁ υἱος μεν. εις τ. αιωνα Cypr.* 207. | om. X. 33. *Clem.*

— *ὁ Hil.* 491b. | add. *δε* DT. Vulg.*Cl. a.* Syrr. Pst. & Hcl.† Arm. (Æth.) *Cypr.* 207. (nam filius *b.*)

— *μενει*] add. *εν τῃ οικιᾳ* Λ.

36. *ουν* Vulg. *b.c.f.m.* | om. 69. *a.e.ff. Iren.* 212. | *δε Clem.* 440.

— *ελευθερωσῃ* BCTL. rel. | *-σει* DΔH M.

38. *ἁ εγω* BC. Memph. *Orig.* iv. 315a.b. 317d. | *εγω ἁ* DLX. *f. Tert.* adv. Prax. 22. | *εγω δε ἁ* 69. | *ὁ εγω* 1. | ‡*εγω ὁ* ⊃. TΔ. 33*s.* rel. Latt.(et *m.*) rel.

— *πατρι*] †add. *μου* ⊃. DΔ. 1*s.* 33*s.* 69*s.* rel. Vulg.*Cl. a.b.c.e.f.ff.m.* rel. *Tert.* | om. BCTLX. *Am. g.l.* Æth. *Orig.* iv. 315a.b. 317d *diserte.*

38. *λαλω*] praem. *ταυτα* D. 33. (*b.*)(*c.*) | Contra, *Orig.* iv. 315a.b. 317d. *Tert.*

— *ἁ* (post *ουν*) BCDX. 1. 33. 69. K. Vulg. *b.e.f. Orig.* iv. 315a.c.d. 316a.b.c. 317a.b.c.d.e. | ‡*ὁ* ⊃. TLΔ. rel. *a.c.* vv. *Tert.*

— *ηκουσατε* BCLX. 1. 33. 69. K. *f.* Syr.Hcl.*mg.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. 315a(*diserte*)-c.d. 316a.b.c. 317a.b.c.e. | ‡*ἑωρακατε* ⊃. DTΔ. rel. (Latt. et *m.*) Syrr.Pst.&Hcl.*txt. Tert.*

— *του πατρος* BCTLX. 1. 33. K. *Orig.* iv. 10ies. 317c *diserte.* | ‡*τῳ πατρι* ⊃. DΔ. 69 *sic.* rel. ‖†add. *ὑμων* ⊃. CD XΔ. 1. 33. 69. rel. vv. *Tert.* | om. BTL. Æth. *Orig.* iv. 10ies. *diserte* iv. 317c *οὐκ εἱρηται... τοῦ πατρὸς ὑμῶν, ἡ ... ἡμῶν, ἀλλὰ παρὰ τοῦ πατρός.*

— *ποιειτε* (*-ητε* XΛ)] praem. *ταυτα* D. (*Tert.*) | Contra, *Orig.* iv. 8ies.

39. *ειπαν* BCD. 33. *Orig.* iv. 317a. | ‡*ειπον* ⊃. TLX. rel.

— *αυτῳ*] ante *και ειπ.* 69. *c.*(*ff.*) Arm. | Contra, *Orig.* iv. | om. *a.b.e.*

— *λεγει αυτοις Orig.* iv. 318a. | *ειπεν ουν* D. *e.*

---

29. et non rel. *Cl.* | 35. filius autem *Cl.* | 36. vos filius *Cl.* | 38. patrem meum *Cl.*

[A] B C D (T). L X Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUΛ.

αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς, Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ‡ ἐστε," τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραὰμ ἐποιεῖτε †. 40 νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν § ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. 41 ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπον † αὐτῷ, Ἡμεῖς ἐκ πορνείας ‡ οὐκ ἐγεννήθημεν," ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. 42 εἶπεν † αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς, Εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· [a] ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ¶ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. 43 διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. [b] 44 ὑμεῖς ἐκ *τοῦ" πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἕστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν

§ Theb.

[a] c. 17:27. ¶ T

[b] 1 Joh. 3:8.

Dixit eis Iesus, Si filii Abrahae estis, opera Abrahae facite. 40 Nunc autem quaeritis me interficere, hominem qui veritatem vobis locutus sum quam audivi a deo: hoc Abraham non fecit. 41 Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei, Nos ex fornicatione non sumus nati, unum patrem habemus deum. 42 Dixit ergo eis Iesus, Si deus pater vester esset, diligeretis utique me: ego enim ex deo processi et veni; neque enim a me ipso veni, sed ille me misit. 43 Quare loquellam meam non cognoscitis? quia non potestis audire sermonem meum. 44 Vos ex patre diabolo estis, et desideria patris vestri vultis facere: ille homicida erat ab initio et in veritate non stetit, quia non est veritas in eo: cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est et pater

39. ὁ Ιησ.] om. ὁ B. *Btly. in coll. Mai.*
— του Αβρ. 1°. *Orig.* iv. 104b. 308a. 313a.b. 316b. 317b. 318a.b.d. 320b. 328a. *Eus.* in Es. 473e. 513e. in Ps. 682b. | om. του G.
— εστε BDTL. Vulg. *ff.* *Orig.* iv. 104b. 308a. 313a.b. 316b. 317b. 318a.b.d. 320b. 328a. | ‡ ητε ⊋. C(X)Δ. 1. 33. 69. rel. *a.b. c.e.f.* (vv. *ut vid.*) (ειτε X.) *Orig.* i. 299e. iii. 145e. iv. 104b. *Orig. Int.* ii. 82d. 674d. iv. 525a. 534d. *Eus.* in Es. 473e. 513e. in Ps. 682b.
— τα εργα τ. Αβρ. ad fin. ver.] om. 69*.
— εποιειτε *Orig.* i. 299e. iv. 104b. 316b (MS.) *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. *bis.* *Eus.* in Es. *bis.* | ποιειτε Vulg. *ff.* *Orig.* iv. 308a. 313a.b. 316b *ed.* 317b. 318a.b.d. 319b. 320b. 328a. *Eus.* in Ps. 682b.
— fin.] †add. αν ⊋. CLXΔ. 1. 33. KM. *b.* Æth. *Orig.* iii. 145e (ante εποι.) *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. *bis.* | om. B. *Mai.* D *Gr.* T. 69. EFGHSUΛ. (Latt.) Arm. *Orig.* i. 299e. iv. 104b. 308a. 313a.b. 316b. 317b. 318a.b.d. 319b. 320b. 328a. *Orig. Int.* iii. 371d. *Eus.* in Es. *bis.* in Ps.

40. ανθρωπον] -πος 69*.
— ὃς] ὃν T. (ὡς E.)
— ὑμιν] post λελαλ. D. 69. *a.b.c.e.l.* Memph. Æth. *Orig. Int.* ii. 383e. iv. 534d. *Tert.* de car. Chr. 15. | Contra, BCTL. rel. Vulg. *f.ff.* *Orig.* i. 381a. 410a. 705c. iv. 282b. 294a. 320d. 402c. *Eus.* D.E. 463a. *Tert.* adv. Prax. 22.

40. ηκουσα *Orig.* i. 410a. 705c. iv. 294a. 320d. 402c. | -σεν D*. *e.ff.* *Tert.* (antea "locutus est" *e.ff.*)
— θεου *Orig.* i. 705c. iv. 320d. 321b. 323a. 402e. *Tert.* | πατρος μου 69. Arm. *Orig.* i. 410a (? om. μου). iv. 294a (om. μου). *Orig. Int.* iv. 534d.

41. ὑμεις *Orig.* iv. 323b.c.e. 325a. 326c. 334a. 337a. | add. δε D. 1. *l.* Syr.Pst. (Æth.) | sed vos *b.e.*
— ειπον (-παν D.)] †add. ουν ⊋. CD X. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl.* Theb. Goth. *Orig.* iv. 327a. | om. BTL. 1. *a. b.e.l.* Syr.Pst. Memph. Arm. [*c.*] Æth.
— ουκ εγεννηθημεν BD*. | ουκ εγεννημεθα TL. | ‡ ου γεγεννημεθα ⊋. CD² XΔ. 1. 33. (69.) rel. *Orig.* iv. 327a.b.c.e. (γεγενημ. 69 *Scr.*)
— εχομεν *Orig.* iv. *bis.* | εχον H.

42. ειπεν] †add. ουν ⊋. DXΔ. 69. MS*s* U. Vulg. *f.* Theb. | om. BCTL. 1. 33. EFGHKΛ. *a.b.c.e.ff.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. *Orig.* iv. 328c. [Æth.]
— ὁ Ιησ. *Orig.* iv. 328c. | om. ὁ B.
— πατηρ] praem. ὁ B. | Contra, *Orig.* iv. 317e. 328c.d.e. 330a.
— ὑμων *Orig.* iv. 5ies. | ἡμων G.
— ην] εἰ X.

42. εκ τ. θεου *Orig.* iv. 328c. *Tert.* adv. Prax. 22. *Hil.* 899a. | om. G.
— ουδε Vulg. *a.b.g.* *Orig.* iv. 331c. *Hil.* 899a. | ου D *Gr.* 69. G. *c.e.f.ff.* Syr. Hcl.
— εληλυθα *Orig.* iv. 331c. | -θον D*.
— αλλ' *Orig.* iv. 331c. | αλλα D.

43. τι *Orig.* iv. 332a. *Eus.* in Ps. 374a. | om. L.
— λαλιαν *Orig.* iv. *Eus.* in Ps. | αληθειαν D* *Gr.*
— τον λογον τον εμον *Orig.* iv. *Eus.* in Ps. | τον εμον λογον 69. | των λογων των εμων U.

44. του ante πατρος BCDLXΔ. 1. 69. E FG *Tf.* HMSUΛ. *Clem.* 368. *Orig.* ii. 125f. 589d. iii. 290f. iv. 323b.c.e. 332d.e. 333a. 336a. 339b. | *om. ⊋. 33*s*. Goth. Arm. | (om. του πατρος K. *Orig.* iii. 181b.) ‖ add. ὑμων Smg.Λ². *Clem. Orig.* semel.
— του διαβ. *Clem. Orig.* ii. *bis.* iii. 181b. 290f. iv. 323b.c.e. | om. του X.
— απ' *Iren.* 320. 321. *Clem. Hipp.* Phil. v. 17 (136). *Orig.* ii. 126a. iv. 336a. 340c. *Orig. Int.* ii. 160d. *Cypr.* 206. *Lucif.* 118. 176. | εξ L.
— ουχ B² *Rl. Mai.* C. rel. *Clem. Orig.* ii. iv. 340c. 343b. 345a. | ουκ B* *Rl. Mai* (ed.2.) DLXΔ. 1R. 69² *Scr.* Λ² *Tf.*

39. dicit *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. 45 ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. 46 τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ † ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι; 47 [c] ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ. 48 ἀπεκρίθησαν † οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ‡ εἶπαν" αὐτῷ, Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; 49 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. 50 ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. 51 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις ‡ τὸν ἐμὸν λόγον" τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. 52 εἶπον † αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ § λέγεις, Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ ‡ γεύσηται" θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. 53 μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν

[c] c. 18:37.

§ A

eius. 45 Ego autem quia veritatem dico, non creditis mihi. 46 Quis ex vobis arguit me de peccato? Si veritatem dico, quare vos non creditis mihi? 47 Qui est ex deo, verba dei audit: propterea vos non auditis, quia ex deo non estis. 48 Responderunt igitur Iudaei et dixerunt ei, Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu et daemonium habes? 49 Respondit Iesus, Ego daemonium non habeo, sed honorifico patrem meum, et vos inhonoratis me. 50 Ego autem non quaero gloriam meam: est qui quaerit et iudicat. 51 Amen amen dico vobis, si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in aeternum. 52 Dixerunt ergo Iudaei, Nunc cognovimus quia daemonium habes: Abraham mortuus est et prophetae, et tu dicis, Si quis sermonem meum servaverit, non gustabit mortem in aeternum: 53 numquid tu maior

44. ουκ εστιν αληθ. Latt. Syr.Hcl. Goth. *Clem. Orig.* iv. 340[c]. 344[b](1°)[d]. | αληθ. ουκ εστ. D. (*b.*)*m.* Syr.Pst. *Orig.* iv. 344[b](2°). *Cypr.* 206.
— ὁταν λαλῃ *Clem. Orig.* iii. 562[b]. iv. 333[b.e]. 345[d]. | ὁταν λαλει HU.
— ιδ. λαλει *Orig.* iii. iv.*ter.* | ιδ. λαλη Λ.
— και ὁ πατηρ] sicut et pater *a.b.c.e.ff.l.* | Contra, Vulg. *f.g.*
45. δε Vulg. *f.g. Orig.* iv. 347[b](*bis*). 348[a]. | om. D. *a.b.c.e.ff.*
— ὁτι *Orig.* iv. 347[b](*bis*). 348[a.b.c.] | ο L. ("si" Vulg.*Cl.*)
— λεγω *Orig.* iv. 5[ies]. | λαλω D. ‖add. ὑμιν C*ut vid. b.f.* Memph. Æth. | Contra, MSS. (Latt.) Theb. rel. *Orig.* iv. 5[ies].
— fin.] add. ὑμεις D. | Contra, *Orig.* iv. 5[ies].
46. om. ver. D. | Contra, *Orig.* iv. 348[c.d.e]. 349[a.b].
— ελεγχει *Orig.* iv. | -χη E*MΛ.
— ει] †add. δε ⸗. Δ. rel. Memph.MS. Æth. (et si Syr.Pst.) | om. BCLX. 1. 33. 69. Latt. Syr.Hcl. Syr.Hier. Memph. Theb. Goth. Arm. *Orig.* iv. 349[b].
— αληθ.] praem. την 69.
— μοι] με H.
47. ουκ ακουετε *Orig.* iv. 350[b]. | ου πιστευετε X. *a.*
47. ὁτι εκ τ. θ. ουκ εστε *Orig.* iv. | om. D G.
48. απεκριθησαν] †add. ουν ⸗. Δ. Vulg. *f.g.* Syr.Hcl. (Goth.) | om. BCDLX. 1. 33. 69. *a.b.c.e.ff.l.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. *Orig.* iv. 353[c].
— ειπαν BCD. 33. *Orig.* iv. | ‡ειπον ⸗. L. rel.
— λεγομεν *Orig.* iv. 353[c]. 358[b]. *Eus.* in Ps. 374[b]. | λεγωμεν LXMΛ.
— ἡμεις] ante λεγ. DL. (*c.*) *Eus.* in Ps. | Contra, Vulg. *b.f. Orig.* iv.*bis.* (ὑμεις 69.) | om. *a.e.*
— συ *Orig.* iv. 353[a]. 354[a.b]. 358[b]. *Orig. Int.* iii. 972[c]. *Eus.* in Ps. | om. 1. Syr. Hcl.txt. *Orig.* ii. 794[d].
— δαιμονιον] praem. ὁτι 69. | om. *Orig.* ii. iv.*ter. Orig. Int.* iii. *Eus.* in Ps.
49. απεκρ. Ιησ. (ὁ Ιησ. D. 69.) *Orig.* iv. 355[a]. | om. X. ‖add. και ειπεν 1. 69. G. Memph. (Arm.) Æth. | om. rel. Theb. rel. *Orig.* iv.
— μου *Orig.* iv. 355[b]. 357[d.e]. 358[e]. | ante τ. πατ. D.
50. δε *Orig.* iv. 359[a.d](*bis*). | om. 69. Goth. Arm. *Orig.* iv. 355[b]. *Tert.* adv. Prax. 22.
— την δοξ. μου *Orig.* iv.*quater.* | τ. δοξ. την εμην 1.
51. εαν τις Latt. Syr.Hcl. Memph. Goth. *Orig.* iv. 360[c]. 361[b.c.e]. 362[b.d]. 363[c]. 365[e]. 366[c]. | ὁς αν D. Syr.Pst. Theb.
51. τον εμον λογον BCDLX. 33. *Orig.* iv. 9[ies]. | ‡τον λογ. τον εμον ⸗. Δ. rel.
— τηρησῃ *Orig.* iv. 9[ies]. | -σει M.
— θεωρησῃ *Orig.* iv. 7[ies]. (οψεται *Orig.* iv. 362[b].) | -σει 1. M. *Orig.* iv. 365[e] (*bis*). | θεωρῃ Δ.
52. ειπον] (-παν D.) ‖†add. ουν ⸗. D LXΔ. rel. Vulg. *c.f.* Syr.Hcl. Theb. Goth. | om. BC. *a.b.e.* Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig.* iv. 362[c].
— οἱ *Orig.* iv. | om. K.
— τις τον λογον μου AB. rel. | μου τις τ. λογ. D. | τις μου τ. λογ. L. | τις τ. εμον λογ. 33. *Orig.* iv. 363[a]. 365[e].
— τηρησῃ *Orig.* iv.*bis.* | -σει DM.
— ου μη γευσ. θανατου ACD. rel. Latt. Syr.Hcl. *Orig.* iv. 363[a]*dis.* 365[e]. | θανατον ου μη θεωρησῃ B. Syr.Pst. (vid. ver. 51.)
— γευσηται ACDLXΔ. 1. 33. (69.) G *sic* K*Tf.*MSUΛ. *Orig.* iv.*bis.* (-σιτε 69.) | ‡-σεται ⸗. EGH.
— εις τον αιωνα Vulg. *a.e.f.g.l. Orig.* iv. | om. D. *b.c.ff*.*
53. ει] η 69.
— πατρος ἡμων Vulg. *f. Orig.* iv. 272[c]. 363[b]. 367[e]. | om. D. *a.b.c.e.ff.l.* ‖add. του 69.

45. autem si veritatem *Cl.* | 46. arguet *Cl.* | dico vobis quare non *Cl.* | 47. ex Deo est *Cl.* | 49. in honorastis *Cl.* | 50. quaerat et judicet *Cl.*

A B C D. L X Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUΛ.

'Αβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν † ποιεῖς; 54 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐὰν ἐγὼ ‡ δοξάσω″ ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς
54. θεὸς ὑμῶν λέγετε, ὅτι Θεὸς ‡ ἡμῶν″ ἐστιν, 55 καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. ‡ κἂν″ εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα
55. ὅμοιος ὑμῶν αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ‡ ὑμῖν″ ψεύστης· ‡ ἀλλὰ″ οἶδα αὐτὸν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. 56 'Αβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. 57 εἶπον οὖν οἱ 'Ιουδαῖοι πρὸς αὐτόν, Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις, καὶ 'Αβραὰμ
57. ἑώρακες ἑώρακας; 58 εἶπεν αὐτοῖς † Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέ-
d c. 10:31. γω ὑμῖν, πρὶν 'Αβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί. 59 d ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ †.

es patre nostro Abraham, qui mortuus est? et prophetae mortui sunt: quem te ipsum facis? 54 Respondit Iesus, Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est: est pater meus qui glorificat me, quem vos dicitis quia deus noster est, 55 et non cognovistis eum, ego autem novi eum. Et si dixero quia non scio eum, ero similis vobis mendax: sed scio eum et sermonem eius servo. 56 Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum, et vidit et gavisus est. 57 Dixerunt ergo Iudaei ad eum, Quinquaginta annos nondum habes et Abraham vidisti? 58 Dixit eis Iesus, Amen amen dico vobis, ante quam Abraham fieret ego sum. 59 Tulerunt ergo lapides ut iacerent in eum: Iesus autem abscondit se et exivit de templo.

IX. ι' 30 1 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. 2 καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Ῥαββί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς

1 Et praeteriens vidit hominem caecum a nativitate. 2 Et interrogaverunt eum discipuli sui, Rabbi, quis peccavit, hic

---

53. ὁστις *Orig.* iv. *ter.* | ὁτι D. *a.*
— απεθανον *Orig.* iv. *bis.* | -ναν D*.
— σεαυτον] †add. συ ⸗. X *sic.* 69 *s.* rel. Goth. (Arm.) | om. ABCDLΔ. 1. 33. GK. Latt. Æth. *Orig.* iv. 363ᵇ. 368ᵃ.
54. Ιησ.] praem. ὁ DΔ*. 69. *Orig.* iv. 368ᵇ. | Contra, ABC. rel.
— δοξασω BC*D. 1. 69 *Scr. a.c.e.ff.l. Orig.* iv. 368ᵇ *bis.* | ‡ δοξαζω ⸗. AC²LX. rel. Vulg. *b.f.*
— θεος] praem. ὁ L.
— ἡμων AB²*Tf.*CLΔ. 1. 33. 69*. EG HKMSUΛ. *Am. f.g.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. | ‡ ὑμων ⸗. B**Tf.*DX. 69 *corr.*¹. *Fs.* Vulg.*Cl. a.b.c.e. Tert.* adv. Prax. 22.
55. και εαν (*s.* καν).... αλλ' οιδα αυτον] om. G.
— καν BD. | ‡ και εαν ⸗. AC. rel.
— αυτον 3⁰.] om. Δ.
— εσομαι] post ὁμοιος D.
— ὑμιν AB.*Mai.*D. 1. | ‡ ὑμων ⸗. CL XΔ. 33. rel.
— αλλα BDX. | ‡ αλλ' ⸗. AC. rel.
56. ἰδῃ B²*Mai.*CD*. rel. *Exc. Theod.* (Clem.) 973. *Orig.* iv. 88ᵇ. 103ᵃ. 365ᵃ. *Eus.* c. Mcl. 137ᵈ. in Ps. 489ᵃ. | ειδη A B**Mai.*D²X. 69. *Orig.* iv. 321ᵉ.
56. την εμην *Iren.* 148. 232. 235. *Ex. Theod. Orig.* iv. 321ᵉ. 365ᵃ. *Orig. Int.* ii. 86ᵈ. *Eus.* c. Mcl. in Ps. *Tert.* adv. Prax. 22. | om. X. Theb.
— εχαρη *Orig.* iv. 88ᵇ. 322ᵃ. 365ᵃ. *Eus.* c. Mcl. in Ps. *Tert.* | -ρην 1. 69. | -ρει U.
57. ειπον] ειπαν D.
— πεντηκοντα *Iren.* 148 *diserte.* | σαρακοντα *sic* Λ*.
— ουπω] ουδεπω D.
— ἑωρακας] -κες B**Rl.Mai.*
58. ab init.] add. και L. Syr.Hcl. Æth.
— ειπεν] add. ουν DX. 1. 69. GK. Theb. | Contra, ABC. rel. Latt. rel.
— Ιησ.] †praem. ὁ ⸗. ADL. rel. | om. BC.
— γενεσθαι ABC. rel. Vulg. *f. Iren.* 240. *Orig.* i. 750ᶠ. iv. 103ᵃ. 292ᵉ. *Eus.* c. Mcl. 137ᵈ. in Ps. 489ᵃ. | om. D. *a.b. c.e.ff.l. Orig. Int.* iii. 833ᵈ. *Novatian.* 114. | *bis* Δ *Gr.*&*Lat.*
59. ηραν ουν] τοτε ηραν D.
— βαλωσιν] βαλλωσιν 69.
— δε ACD. rel. | om. B.
— εκ του ιερου] †add. διελθων δια μεσου αυτων και παρηγεν ουτως ⸗. A(CLX) Δ. 1. (33.) (69.) E. rel. *f.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. (Æth.) vid. Luc. iv. 30. | διελθων] om. 69. | praem. και CLX. 33. | αυτων add. επορευετο CL X. 33. Syr.Hcl.* Memph. | απ' αυτων δια μεσου εκ του ιερου και παρ. ουτ. 69. | ουτως] om. Syr.Pst. ex urbe Æth. Rom. ‖ om. B.*Blc.Mai.*D. Vulg. *a.b. c.e.ff.g.l.* Theb. Arm. (*Orig.* iv. 292ᵉ. ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, ὅτε παράγων εἶδε τὸν ἀπὸ γενετῆς τυφλόν κτλ.)
1. παραγων] add. ὁ Ιησους C³FGH M². Vulg.*Cl. c.ff.g.l.* | om. *Orig.* iv. 293ᵃ.
— γενετης ABCDL. 33. 69. rel. vid. *Hipp.* Phil. v. 9 (121). *Orig.* iv. | γεννητης 1. EFGHM. | γενητης X. | γεννετης K. | γεννητοις Λ. ‖ add. καθημενον D.
2. αυτου λεγοντες] om. D. *e.* (om. λεγ. *l.*)
— ῥαββι LΔ. 1. 33. 69. FGKMS*s*U Memph. | ῥαββει AB.*Mai.*CDEHΛ. Theb. Goth. | ῥαββη X.
— τις] τι 69.
— γενηθη A.
3. Ιησους] †praem. ὁ ⸗. D. | om. ABC LXΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUΛ. ‖ add. και ειπεν αυτοις 1. *b.*(*e.*)
4. ἡμας B(D)L. Syr.Hier. Memph.

54. Deus vester *Cl.* | 56. *om.* et *ante* vidit. *Cl.* 1. Jesus vidit *Cl.* | 2. discipuli ejus *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; [3] ἀπεκρίθη † Ἰησοῦς, Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. [4] ‡ ἡμᾶς″ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. [5] [e] ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. [6] ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαί, καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν * αὐτοῦ″ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς †, [7] καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, (ὃ ἑρμηνεύεται, ἀπεσταλμένος). ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων. [8] Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι ‡ προσαίτης″ ἦν, ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; [9] ἄλλοι ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν· ἄλλοι ‡ ἔλεγον, Οὐχί, ἀλλ'″ ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι Ἐγώ εἰμι. [10] ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Πῶς ‡ ἠνεῴχθησάν″ σου οἱ ὀφθαλμοί; [11] ἀπεκρίθη ἐκεῖνος †, * Ὁ″ ἄνθρωπος * ὁ″ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς

4. ἐμὲ δεῖ – ὡς ἡμέρα

[e] c. 8:12. 12:35, 46.

6. ἐπέθηκεν [αὐτοῦ] τὸν πηλὸν

9. ἄλλοι δὲ ὅτι″Ομοιος

aut parentes eius, ut caecus nasceretur? [3] Respondit Iesus, Neque hic peccavit neque parentes eius, sed ut manifestentur opera dei in illo. [4] Me oportet operari opera eius qui misit me, donec dies est: venit nox quando nemo potest operari. [5] Quamdiu in mundo sum, lux sum mundi. [6] Haec cum dixisset, expuit in terram et fecit lutum ex sputo et levit lutum super oculos eius, [7] et dixit ei, Vade lava in natatoria Siloae, quod interpretatur missus. Abiit ergo et lavit, et venit videns. [8] Itaque vicini et qui videbant eum prius quia mendicus erat, dicebant, Nonne hic est qui sedebat et mendicabat? alii dicebant quia Hic est: [9] alii autem, Nequaquam, sed similis est eius: ille dicebat quia Ego sum. [10] Dicebant ergo ei, Quomodo aperti sunt oculi tibi? [11] Respondit, Ille homo qui dicitur Iesus lutum fecit et unxit oculos meos, et

---

Theb. Æth.Rom. *ὑμας* B.*Blc.* (post *δει* D.) *ἐργάζεσθε Orig.* iii. 201[a]. iv. 27[c]. ad eos qui lucis ejus participes sunt. *φησὶ τοῖς τοῦ φωτὸς αὐτοῦ μεταλαμβάνουσιν.* | ‡ *εμε* ⸗. ACX. 1. 33. 69. rel. Latt. rel. Æth.Platt. *Hil.* 929[a].

4. *με Hil.* | *ἡμας* L.

— *ἑως* ABC[3]D. rel. *Orig.* iii. 201[a]. iv. 27[c](de la Rue). | *ὡς* C*L. 33. *b.* Syr. Hcl.mg. iv. 27[c](Huet.).

5. *εν τ. κοσμῳ ω* ABCΔ. 69. H*sic.* rel. *Am. c.f.ff.* Syrr.Pst.(*sic* MS.)&Hcl. Goth. Arm. *Orig.* iv. 27[c]. | *ω εν τ. κοσμω* DLX. 1. 33. Vulg.*Cl. a.b.g.*

6. *πτυματος* D.

— *επεχρισεν* ADL. rel. | *επεθηκεν* BC* *ut vid.* ‖ add. *αυτου* ABC[2]L. 1. 33. Memph. (Goth.) (Æth.) add. *αυτῳ* D. | *om. ⸗. C*XΔ. rel. Latt. rel.

— *τον πηλον επι* Vulg. Syr.Hcl. Theb. rel. | om. 1. *e.* Æth. | om. *τον πηλον* 69. *a.c.f.*(*ff.*) Syr.Pst. Memph.

— *οφθαλμους*] †add. *του τυφλου* ⸗. AC. rel. *b.e.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | *αυτου* D. Vulg. *a.c.ff.* Theb. Æth. | om. BL. 1. 33.

7. *αυτῳ*] om. D. *a.e.l.*

— *νιψαι* Vulg. *c.f.ff.g.* | om. A. *a.b.* | *και νιψαι post του* Σιλ. A[2]. "et lava oculos tuos" post *απεστ. e.*

7. *την κολυμβηθραν*] post *του* Σιλωαμ 69.

— *ἑρμηνευεται*] *μεθερμηνευεται* D. (om. *ὁ ἑρμ. απεστ.* Syr.Pst.)

— *ουν....ηλθεν*] om. B. | om. *ουν και* Arm. (Latt.)

8. *αυτον*] om. Λ*.

— *προσαιτης ην* ABC*DLX. 1. 33. K. Vulg. *f.ff.g.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. | ‡ *τυφλος ην* ⸗. C[3]Δ. rel | *τυφλος ην και προσαιτης* 69. (*a.b.c.e.l.*) (Syr.Hier.)

— *ελεγον*] add. *ὁτι* L.

9. *αλλοι ελεγον ὁτι οὑτος εστιν*] om. LX. 33.

— *ὁτι*] add. *ουχ* G.

— *αλλοι*] *ἑτεροι* D. (*αλλοι....ὁμ. αυτ. εστ.* om. E*.)

— *ελεγον ουχι αλλ'* B(C)LX. (1.) 33. (Vulg.) *b.*(*g.*) Syrr.(Pst.)&Hcl.*mg.* Memph. (Theb.) Arm. Æth. (*αλλα* C.) (om. *ελεγον* 1. Vulg. *g.* Theb.) | ‡ *δε ὁτι* ⸗. ADΔ. 69. rel. (*a.*)(*c.*)(*e.*)*f.* (*ff.*) Syr.Hcl.*txt.* Goth. (add. *ελεγον a.c.e.*)

— *εκεινος*] add. *δε* AC[2]X. 33. 69. KU. Vulg.*Cl. a.b.c.e.f.ff.l.* Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Theb. Arm. Æth. | Contra, B C*DLG*sic.* rel. *Am.* Syr.Hcl.*txt.* Goth.

9. *ὁτι* Vulg. *f.g.* | om. L. *a.b.c.e.ff.*

10. *ελεγον* Vulg. *c.e.f.ff.g.*|*ειπον* D. (*a.*)*b.*

— *πως*] add. *ουν* CDLX. *a.l.* Syr.Hcl.* Arm. | om. ABΔ. 1. 33. 69. rel. Vulg. *b.c.e.f.ff.g.* Memph. Theb. Goth.

— *ηνεωχθησαν* B.*Mai*.ed.1.CDLXΔEFGHMΛ. | ‡ *ανεωχθ.* ⸗. A. rel. | (*ενεωχ.* B.*Mai*.ed.2.)

— *σου St.* 3. ABCD*Gr.*LXΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUΛ*s.* (*b.*) Syrr.Pst.&Hcl. Syr.Hier.(*Bch.*) Goth. Arm. Æth. | *σοι Elz.* Vulg. *a.c.d.e.f.ff.g.*

11. *εκεινος*] †add. *και ειπεν* ⸗. AXΔ. rel. *a.b.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Syr.Hier. (Memph.) Goth. Æth. (om. *εκεινος* Syr.Pst. Æth.) | om. BCDL. 1. 33. Vulg. *c.e.l.* Theb. Arm.

— * *ὁ″ ανθρ.* * *ὁ″ λεγ.* B.*Mai*.L. 1. 33. Vulg. (*a.*)(*b.*)*c.e.*(*f.*) Syr.Hcl.* (*ὁ* ante *ανθρ.* B.*Btly.Bch.*) | *ανθρ. ὁ λεγ.* C. | *ανθρ. λεγ.* (*om. *ὁ bis*) ⸗. ADX. rel. Goth. Arm.

— *πηλον....οφθαλμους*] tetigit mihi oculos *a.* (om. *τους οφθαλ. b.c.e.*)

3. manifestetur opus dei *Am.* | 5. sum in mundo *Cl.* | 6. linivit lutum *Cl.* | 8. viderant *Cl.* | "et" *ante* dicebant *Am.** | 9. est ei *Cl.* | ille vero *Cl.* | 10. tibi oculi *Cl.*

A ▩ (C) D. L X Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUΛ. ¶ C

ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέν¶ μοι * ὅτι" Ὕπαγε εἰς ‡ τὸν" Σιλωὰμ καὶ νίψαι. ἀπελθὼν ‡ οὖν" καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα. 12 * [καὶ]" ‡ εἶπαν" † αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει, Οὐκ οἶδα. 13 ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τόν ποτε τυφλόν· 14 ἦν δὲ σάββατον ‡ ἐν ᾗ ἡμέρᾳ" τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. 15 πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Πηλὸν ἐπέθηκέν ‡ μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς," καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. 16 ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές, ‡ Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ † θεοῦ ὁ ἄνθρωπος", ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἄλλοι ἔλεγον, Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. 17 λέγουσιν * οὖν" τῷ τυφλῷ πάλιν, ‡ Τί σὺ" λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ‡ ἤνεωξέν" σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι Προφήτης ἐστίν. 18 οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι ‡ ἦν τυφλὸς" καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ

12. εἶπαν [οὖν]

16. οὗτ. ὁ ἄνθρ. οὐκ ἔστ. παρὰ θεοῦ — ἄλλοι [δὲ]

17. Σὺ τί

18. τυφλὸς ἦν

dixit mihi, Vade ad natatoriam Siloae et lava: et abii et lavi et vidi. 12 Dixerunt ei, Ubi est ille? Ait, Nescio. 13 Adducunt eum ad Phariseos, qui caecus fuerat: 14 erat autem sabbatum quando lutum fecit Iesus et aperuit oculos eius. 15 Iterum ergo interrogabant eum Pharisaei quomodo vidisset. Ille autem dixit eis, Lutum posuit mihi super oculos, et lavi, et video. 16 Dicebant ergo ex Pharisaeis quidam, Non est hic homo a deo, quia sabbatum non custodit. Alii dicebant, Quomodo potest homo peccator haec signa facere? Et scisma erat in eis. 17 Dicunt ergo caeco iterum, Tu quid dicis de eo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit quia Propheta est. 18 Non crediderunt ergo Iudaei de illo, quia caecus fuisset et vidisset, donec vocaverunt parentes eius qui

11. ὁτι (ante ὑπαγε) BL. Syr.Hier. Memph. Theb. | *om. ⸗. AD. rel. Latt. rel.
— τον Σιλωαμ BDLX. 1. *a.b.c.ff.* Syr. Hier. (Memph.) Theb. Arm. *Iren.* 312. | ‡ την κολυμβηθραν του Σιλ. ⸗. Α(Δ). 33. 69. rel. Vulg. *e.f.g.* Syr.Hcl. Goth. Æth. (-θρα Δ.) | in aqua Siloam Syr.Pst.
— και νιψαι *Iren.* 312. | νιψαι (om. και) post ὑπαγε X. 33. 69. K. *f.* Syrr.Pst. (&Hcl.) Memph. Goth. Æth. (add. oculos tuos *c.e.* Syr.Hier.)
— ουν BDLX. 1. 33. Syr.Hcl.*mg.* Memph. Theb. | ‡ δε ⸗. AΔ. rel. Syr. Hcl.*txt.* Goth. (om. απελθ. δε [*s.* ουν] Arm. | απηλθον ουν DX. | et abii Vulg. *a.b.c.*(*e.*)*f.ff.l.* Syr.Pst. Æth.
— και νιψαμενος AB.*Mai*.L. rel. | om. και B.*Bch.* Memph. | και ενιψαμην D. Latt. (om. και Vulg.*Cl.*) Æth.
— ανεβλεψα] και ηλθον βλεπων D.

12. *και" ειπ. BLX. 1. 33. Vulg.*Cl. l.* Æth. | ειπαν BD. | ‡ ειπον ⸗. A. rel. ‖ ειπ. † ουν" ⸗. DΔ. rel. *a.c.* Syr.Hcl. Goth. ("autem" *b.f.*) | ειπ. tantum A. *Am. e.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm.
— λεγει] add. αυτοις D. 69. *b.* Syr.Pst. Arm. Æth.

13. αγουσιν] praem. και D. *c.* Syr.Pst. Æth.

14. εν ᾗ ἡμερᾳ BLX. 33. *a.b.c.ff.g.* Syr. Hcl.*mg.* | ‡ ὁτε ⸗. ADΔ. 1. rel. Vulg. *e.f.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* rel.
— ὁ Ιησους] om. L.
— ανεωξεν ABΔ. 1. 33. rel. | ηνυξεν D. | ηνεωξεν LX.

15. παλιν ουν.... οφθαλμους] om. 33.
— ηρωτων] ηρωτουν X. | επηρωτων D.
— ανεβλεψεν] vidisti *c.ff.* Syr.Pst. Theb. Arm.
— και 1°.] om. X. 69. U. Latt. Syr.Pst. Memph. Theb.
— αυτοις] praem. και A. Syr.Hcl.
— πηλον] add. εποιησεν και 1. G. Æth.
— μου ante επι τ. οφθ. BLX. 1. 69. EF G(H)KMSUΛ. (*Am. c.e.f.ff.l.*) (μοι H. Latt. Syr.Hcl.) | ‡ post ⸗. D. *a.b.g.* Syr.Pst. Arm. | μοι Δ*ut vid.: (*nunc μου*) ante et μου post Δ. | ante επεθ. A. Vulg.*Cl.* post επεθ. Goth.

16. τινες] om. M.
— ουκ εστιν ουτος παρα θεου ὁ ανθρωπος BDLX. *l.* | ουκ εστ. ὁ ανθ. (*sic*) ουτος παρα θεου 33. Vulg. *c.*(*e.*) Arm. *Orig. Int.* ii. 94[f]. | ‡ ουτος ὁ ανθρ. ουκ εστ. παρα του θεου ⸗. (A)Δ. (1.) rel. *a.* (*b.*)*f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Æth. | † om. του ABDLX. 1. 33. 69. GK. Arm.
— αλλοι] add. δε B.*Mai*.D. 1. 69. Vulg. *Cl. c.* Syr.Pst. Memph. Theb. [Æth.] | Contra, ALX. 33. rel. (Latt.) Syr. Hcl. Goth. Arm.

16. ελεγαν D.

17. λεγουσιν Vulg. *f.* | ελεγον D. *a.b.c. e.* (om. seq. τῳ G*Tf.*)
— ουν ABDLX. 1. 69. Latt. Syr.Hcl.* Theb. | *om. ⸗. Δ. 33*s.* E. rel. Syr. Pst. Memph. rel.
— παλιν Vulg. *e.f.* | om. D. *a.b.c.ff.l.*
— τι συ BLX. | ‡ συ τι ⸗. AD. rel. vv
— εαυτου D*.
— ηνεωξεν BXΔ. | ‡ ηνοιξεν ⸗. A. 69. rel. [h. 33.] | ηνυξεν DE. | ανεωξεν L. 1. K.

18. ουν Vulg. *c.* Syr.Hcl. Theb. | om. D. 69. *a.b.*(*e.*)*f.ff.l.* Memph. (Arm.) (Æth.) | δε Syr.Pst. Goth.
— ην ante τυφλ. BL. *b.* [h. 33.] | ‡ *post* ⸗. AXΔ. 1. rel. Vulg. *a.c.e.f.ff.* (om. ὁτι.... ανεβλεψεν D. *l.*)
— ὁτου ABL. rel. | οὗ DX. | του Δ.
— αυτου] om. D. Theb.*Mnt.* Arm.
— του αναβλεψαντος Vulg. *f.g.* | om. 1. *a.b.c.e.ff.* Memph.

19. ηρωτησαν] επηρωτησαν D. [h. 33.]

11. natatoria *Cl.* | lavi *om.* et *Cl.* | video *Cl.* | 12. et dixerunt *Cl.* | 15. mihi posuit *Cl.* | 16. qui sabb. *Cl.* | alii autem dic. *Cl.* | schisma erat inter eos *Cl.* | 17. de illo *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

ἀναβλέψαντος, 19 καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν ‡ βλέπει ἄρτι"; 20 ἀπεκρίθησαν † οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ ‡ εἶπαν," Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· 21 πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἴδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· ‡ αὐτὸν ἐρωτήσατε, † ἡλικίαν

21. περὶ αὐτοῦ

ἔχει·" αὐτὸς περὶ ‡ ἑαυτοῦ" λαλήσει. 22 ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. 23 διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ ‡ εἶπαν" ὅτι Ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.

31 24 Ἐφώνησαν οὖν ‡ τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου," ὃς ἦν τυφλός, καὶ ‡ εἶπαν" αὐτῷ, Δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν.

24. οὗτος ὁ ἄνθρ.

25 ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος †, Εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. 26 εἶπον ‡ οὖν" αὐτῷ †, Τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἤνοιξέν σου

25. τυφλὸς ἤμην καὶ ἄρτι

26. αὐτῷ [πάλιν]

viderat, 19 et interrogaverunt eos dicentes, Hic est filius vester, quem vos dicitis quia caecus natus est? quomodo ergo nunc videt? 20 Responderunt eis parentes eius et dixerunt, Scimus quia hic est filius noster et quia caecus natus est: 21 quomodo autem nunc videat nescimus, aut quis eius aperuit oculos nos nescimus: ipsum interrogate, aetatem habet, ipse de se loquatur. 22 Haec dixerunt parentes eius quia timebant Iudaeos: iam enim conspiraverant Iudaei ut si quis eum confiteretur Christum, extra synagogam fieret. 23 Propterea parentes eius dixerunt quia Aetatem habet, ipsum interrogate.

24 Vocaverunt ergo rursum hominem qui fuerat caecus, et dixerunt ei, Da gloriam deo: nos scimus quia hic homo peccator est. 25 Dixit ergo ille, Si peccator est nescio: unum scio, quia caecus cum essem modo video. 26 Dixerunt ergo illi, Quid fecit tibi? quomodo

---

19. λεγοντες Vulg. *e.f.* | om. *a.b.c.ff.l.* Syr.Pst.
— οὑτος εστιν] ει εστιν ουτος D. Syr.Pst.
— ἡμων A*(corr.¹.)
— λεγετε] ελεγετε FGM. Arm.
— εγεννηθη A* *sic* in ed. Woide. (? εγενηθη.)
— βλεπει ante αρτι BDL. 33. U*sic*. *b.c. ff.l.* | ‡post ⸗. AXG. rel. Vulg. *a.e. f.g.* rel.

20. απεκριθησαν] add. ουν B. | add. δε ΑΔΕFΗΚΜΣΛ. *f.* Syrr. Pst. & Hcl. Goth. (Æth.) | om. DLX. 1. 33. 69. GU. (Latt.) Memph. Theb. Arm.
— οἱ γον.] †praem. αυτοις ⸗. ΑΔΛ. 1. rel. Vulg. *b.c.* Syr.Hcl. (Theb.) Goth. | om. BLX. 33. 69. *a.e.f.ff.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.
— αυτου] add. του αναβλεψαντος G.
— ειπαν BL. 33. | ‡ειπον ⸗. AD. rel.
— εγενηθη A*.

21. δε νυν βλεπει] ουν βλεπει αρτι 33. | om. νυν *c.e.ff.* (ουκ οιδαμεν 1°. om. Syr.Pst.)
— η τις.... ουκ οιδαμεν] om X.
— ηνοιξεν BDLΔ. 69. rel. | ηνεωξεν A. 1. 33.
— αυτου] post τους οφθαλμους L. *a.c.e.* | ante ηνοιξεν D. *b.(f.)*
— αυτον ερωτησατε post οιδαμεν B(D) LX. 1. 33. Vulg. *a.c.e f.g.* Memph. Arm. Æth. (επερωτησατε D.) | ‡post εχει ⸗. ΑΔ. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (vid. ver. 23.) | om. *b.* Theb.

21. ἡλικιαν] †praem. αυτος ⸗. ΑΔ. rel. | om. B.*Mai*.DLX. 1. 33. Latt. Æth.
— ἑαυτου B.*Mai*.AX. 1. 33. ΕΚΜΛ. | ‡αυτου ⸗. B*Tf*.DL. rel.
— λαλησει] λαλησαι L. | μαρτυρησει X.

22. συνετεθειντο BDL. rel. | συνετεθεντο A. 69 (-θοντο *Scr.*). M. Syr.Hcl.mg. *Graece.* | συνετιθεντο G.
— οἱ Ιουδαιοι] om. X. (placuerat fariseis et scribis *e.*) ‖add. ὁτι M. ‖ἱνα] ἱνι D*. ἰν D**.
— εαν] αν L.
— αυτον] post ὁμολ. D. 69. K. (om. A* *ut vid.* corr.¹.)
— ὁμολογησῃ] -σει ΗΛ.
— χριστον] add. ειναι D. *e.* (praem. Vulg.*Cl.*)

23. οἱ γον. αυτ.] post ειπ. X. 69. Memph.
— ειπαν BD. | ‡ειπον ⸗. AL. 33. U*sic*. rel.
— ὁτι Vulg. *b.f.ff.g.* | om. DL. *a.c.e.l.* Æth.
— αυτον] praem. και A.
— ερωτησατε] επερωτησατε B. | ερωτατε D.

24. εκ δευτερου ante ὁς ην τυφλ. BDL. 33. *b.c.e.ff.l.* Syr.Pst. Memph. Theb. | ‡post εφων. ουν ⸗. AX. rel. Vulg. *a.f.* Syr.Hcl. Goth. Æth. (παλιν εκ δευτ. ante εφων. Arm.)

24. τον ανθρωπον] αυτον D.
— ειπαν BD. | ‡ειπον ⸗. AL. rel.
— ὁ ανθρ. ante οὑτος ADX. rel. *e.* Syr. Hcl. | post BL. Vulg. *a.b.c.f.ff.* Syr. Pst. Goth.

25. απεκριθη] add. αυτοις 33. (Syr.Pst.)
— ουν Vulg. *b.c.ff.g.* | om. 1. 33. KS. *a.(e.)(f.)* Memph. Theb. Arm.
— εκεινος] †add. και ειπεν ⸗. ΧΔ. rel. Syr.Pst. Memph. Æth. | om. ABDL. 1. 33. (Latt.) Syr.Hcl. Theb. Goth. Arm.
— ει] η G.
— ων ABX. rel. Vulg. *b.g.* Syr.Hcl. (Memph. Theb.) Goth. | ημην και D L. 1. 33. *a.c.e.f.ff.* Syr.Pst.

26. ουν BDLX. 1. 33. 69. K. Vulg. *b.c.* Theb. Goth. | ‡δε ⸗. ΑΔ. rel. Syr. Hcl. (Æth.) | om. *a.e.* Syr.Pst. Memph. Arm.
— αυτῳ] †add. παλιν ⸗. ΑΛΧΔ. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (Arm.) Æth. | om. BD. Vulg. *a.b.c.e.l.* Memph. Theb.
— πως] praem. και D. *c.* Æth.
— ηνοιξεν] ηνυξεν DM. | ηνεωξεν 33. | ανεωξεν 1. K.

22. quoniam timebant *Cl.* | confit. esse Christum *Cl.* | 25. ergo eis ille *Cl.*

A ℬ D. L X Δ. 1. 33. 69. EFG(H)KMSUΛ.

τοὺς ὀφθαλμούς; [27] ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; [28] * οἱ δὲ" ἐλοιδόρησαν † αὐτὸν καὶ εἶπον, Σὺ ‡ μαθητὴς εἶ" ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ ‡ Μωυσέως" ἐσμὲν μαθηταί. [29] ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ‡ Μωυσεῖ" λελάληκεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. [30] ἀπεκρίθη ὁ ¶ H ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν ‡ τούτῳ γὰρ" ¶ * τὸ" θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ‡ ἤνοιξέν" μου τοὺς ὀφθαλμούς. [31] οἴδαμεν † ὅτι ‡ ὁ θεὸς ἁμαρτωλῶν" οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. [32] ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ‡ ἤνεωξέν" τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου. [33] εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. [34] ἀπεκρίθησαν καὶ ‡ εἶπαν" αὐτῷ, Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω. [35] ἤκουσεν [ὁ] Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὑρὼν αὐτὸν εἶπεν [αὐτῷ], Σὺ πιστεύεις εἰς

28. [καὶ] ἐλοιδ.

aperuit tibi oculos? [27] Respondit eis, Dixi vobis iam et audistis: quid iterum vultis audire? numquid et vos vultis discipuli eius fieri? [28] Maledixerunt ei et dixerunt, Tu discipulus illius es, nos autem Mosi discipuli sumus. [29] Nos scimus quoniam Mosi locutus est deus, hunc autem nescimus unde sit. [30] Respondit ille homo et dixit eis, In hoc enim mirabile est, quia vos nescitis unde sit, et aperuit meos oculos: [31] scimus autem quia peccatores deus non audit, sed si quis dei cultor est et voluntatem eius facit, hunc exaudit. [32] A saeculo non est auditum quia aperuit quis oculos caeci nati: [33] nisi esset hic ■ deo, non poterat facere quicquam. [34] Responderunt et dixerunt ei, In peccatis natus es totus, et tu doces nos? Et eiecerunt eum foras. [35] Audivit Iesus quia eiecerunt eum foras, et cum invenisset eum, dixit ei,

---

27. απεκρ. αυτοις] ὁ δε ειπεν D.
— ουκ *a.f.* | om. Vulg. *b.c.e.ff.g.l.*
— ηκουσατε] επιστευσατε 69.
— τι] add. ουν B. Æth.
— παλιν ante θελετε AB. rel. (Latt.) Syr.Pst.MSS. rel. | post θελετε D. *a.e.* Syr.Hcl. | om. Syr.Pst.*ed.* Æth.
— ακουειν] ακουσαι D. | om. Δ.
— αυτου ante μαθ. AB. 1. rel. | post D LXΔ. 33. Latt. (Arm.) | om. 69.
28. οἱ δε ελοιδ. DL. 1. 33. (*a.*)(*f*) Syrr. Pst.&Hcl.* Memph. | *om. οἱ δε ⸗. AXΔ. 69. rel. Vulg. *b.c.e.* Goth. Arm. | και ελοιδ. B. Theb. Æth. ‖†add. ουν post ελοιδ. ⸗. 69. Vulg.*Cl. c.* Goth. | om. ABDLXΔ. 1. 33. EFGH KMSUΛ. *Am. a.b.e.f.l.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. (ελοιδορησαν tantum AXΔEFGHKMSUΛ. *Am. b.e.* Arm.)
— ειπον] -παν D.
— μαθητης ει εκεινου AB. 1. (33.) (ει] ᾗ 33.) | ‡ ει μαθητ. εκ. ⸗. XΔ. 69. rel. *e.f.g.* Goth. Arm. Æth. | μαθ. εκειν. ει D. Vulg. (*a.*)*b.c.ff.* | om ει L. Memph.
— δε Vulg. *a.f.g.* | om. D. *b.c.e.ff.l.* Goth. Arm.
— Μωυσεως DX(corr.[1].)Δ. 33. | ‡ Μωσεως ⸗. AB*hic* L. rel.
29. Μωυσει BDK. | Μωυσῃ X. 33. | Μωσει ALΔ. 1. 69. EG. | ‡Μωσῃ ⸗. H M. rel.
— λελαληκεν BD. rel. | ελαλησεν A.
— ὁ θεος] add. και ὁτι θεος ἁμαρτωλων ουκ ακουει D(ὁ θε.[2]). vid. ver. 31.
30. αυτοις] om. D. *b.c.e.l.* Æth.
— εν τουτῳ γαρ BL. Vulg. *f.g.* Syr.Hcl. (Arm.) | ‡εν γαρ τουτῳ ⸗. A(X)Δ. 1 *sic.* 33 *sic.* H(hiat post εν γαρ). rel. Goth. (τουτο XΔ.) | εν τουτῳ ουν D. (*e.*) Syr.Pst. | in hoc *a.b.c.ff.l.* (Memph. Theb.)
— το ante θαυμαστ. B.*Mai.*L. 1. 33. (vid. et XΔ supra.) | *om. το ⸗. AD. rel. Arm.
— ηνοιξεν B(D)L. (ηνυξε D.) | ηνεωξεν X. | ‡ανεωξεν ⸗. AΔ. rel.
31. οιδαμεν] †add. δε ⸗. AXΔ. rel. Vulg. *f.* Syr.Pst. Goth. Æth. | add. γαρ 69. *Hil.* 89[b]. | om. BDL. 1. 33. G. *a.b.c.e.l.* Memph. Theb. Arm.
— ὁ θεος ante ἁμαρτ. BDΔ. *a.e.* Syr. Pst. Memph. Theb. Goth. *Conc. Carth.* Routh. iii. 103. 110. 123. *Cypr.* 111. 118. 125. | ‡post ⸗. ALX. rel. Vulg. *b.c.f.* Syr.Hcl. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. *Hil.* 89[b].
— ἁμαρτωλων *Orig. Int.* iii. 114[e]. | -λον X*E*U. ‖add. ανθρωπον X(-πων X[2]). | Contra, *Orig. Int.* iii.
31. αλλ'] αλλα B.
— αυτου] του θεου 69.
— ποιῃ] -ει X. 69(corr.[1].). EFMΛ.
— τουτου] ?-των X[2].?
32. ηνεωξεν BXΔ(ενεωξ.*). | ανεωξεν 1. | ‡ηνοιξεν ⸗. A(D)L. 33. rel. (ηνυξ. D.)
— οφθαλμους] -μου A. ‖praem. τους 69.
— γεγεννημενου] γεγενημ. AX.
33. μη ην] μην L. | ην post θεου D. (Memph.) Theb.
— ηδυνατο] ηδοιν. D*. | εδυν. KU.
34. ειπαν BD. | ‡-πον ⸗. AL. rel.
— αυτῳ] ante και ειπ. D. *a.*
— συ 1°.] om. L. Latt.
— εγεννηθης L.
— ὁλος] ὁλως 1. E*. Arm.
35. ηκουσεν] praem. και D. Syr.Pst. Æth. | add. ουν 69. *g.* | add. autem *b. c.f.ff.* Memph. Theb.MS.
— ὁ Ιησ.] om. ὁ B.*Mai.*
— εξω] om. D.
— εὑρων αυτον Vulg. *c.e.f.ff.* | add. εξω

28. maledix. ergo *Cl.* | ei *om. Am.** | illius sis *Cl.* | 29. quia Moysi *Cl.* | 32. quis aperuit *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.
36. ἐκεῖνος, Καὶ τίς ἐστιν, ἔφη

τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ; [36] ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, * Καὶ″ τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; [37] Εἶπεν † αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Καὶ ἑώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. [38] ὁ δὲ ἔφη, Πιστεύω, κύριε, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. [39] καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. [40] † ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ‡ μετ' αὐτοῦ ὄντες″, καὶ εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν; [41] εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι Βλέπομεν· ἡ † ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

Tu credis in filium dei? [36] Respondit ille et dixit, Quis est, domine, ut credam in eum? [37] Et dixit ei Iesus, Et vidisti eum, et qui loquitur tecum ipse est. [38] At ille ait, Credo, domine, et procidens adoravit eum. [39] Et dixit Iesus, In iudicium ego in hunc mundum veni, ut qui non vident videant, et qui vident caeci fiant. [40] Et audierunt ex Pharisaeis qui cum ipso erant, et dixerunt ei, Numquid et nos caeci sumus? [41] Dixit eis Iesus, Si caeci essetis, non haberetis peccatum: nunc vero dicitis quia videmus, peccatum vestrum manet.

41. αἱ ἁμαρτίαι ὑμ. μένουσιν X.

[1] Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶν καὶ λῃστής· [2] ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμήν ἐστιν τῶν προβάτων. [3] τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα ‡ φωνεῖ″ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά.

[1] Amen amen dico vobis, qui non intrat per ostium in ovile ovium sed ascendit aliunde, ille fur est et latro: [2] qui autem intrat per ostium, pastor est ovium. [3] Huic ostiarius aperit, et oves vocem eius audiunt, et proprias oves vocat nominatim et educit eas. [4] Et

---

Aman.rec. | εὑρεν αυτ. και D. *a.b.* Syr.Pst.

35. αυτῳ AL. rel. | om. BD. *e.* Memph. MS. | αυτον X.
— του θεου ALXΔ. 1. 33. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.Platt. *Tert.* adv. Prax. 22. *Hil.* 895[d]. 911[b]. | του ανθρωπου BD. Theb. Æth.Rom.

36. απεκριθη εκεινος Latt. | om. B. (om. εκεινος *a.* Memph. Theb. Æth.)
— και ειπεν DL. rel. vv. | om. AB.
— και ante τις BDXΔ. 1. 33. 69. EFG KMSUΛ. Syr.Hcl. Goth. Arm. | *om. ⸗. AL. Latt. rel. *Hil.* 911[c].
— εστιν] add. εφη B.

37. ειπεν] απεκριθη D. Syr.Hcl *mg.* || †add. δε ⸗. ALΔ. 1. rel. Goth. (et dixit Vulg. *c.f.l.* Æth.) | om. BDX. 33. *a.b.e.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm.
— ὁ Ιησ.] om. ὁ A.
— λαλων] post μετα σου D. *Hil.* 910[c].911[c].
— εκεινος] αυτος B*Rl.*

38. αυτῳ] αυτον D.

39. εις κριμα] post εγω D. | Contra, *Orig.* i. 722[b]. ii. 119[d]. iv. 396[c.d.] 380 *not. Orig. Int.* ii. 279[e]. 336[f]. iii. 950[a.e.] 951[a]. 952[a]. iv. 512[c]. | εις κρισιν Δ.

39. ηλθον] ante εις τον D. *a.b.c.f.* (Arm.) Æth. *Orig. Int.* ii. *bis.* iii. 951[a]. iv. | Contra, Vulg. *e.ff. Orig.* i. ii. iv. 396[c.d.] 380 *not. Orig. Int.* iii. 363[e]. 950[a.e.]
— βλεπωσιν *Orig.* i. iii. 712[b]. iv. 396[c]. 380 *not.* | -ψωσι U *Tf. Orig.* iii. 691[b].
— γενωνται *Orig.* i. iii. *bis.* iv. 396[c]. 380 *not.* | -νονται XU*. | γενησονται 69.

40. ηκουσαν] †praem. και ⸗. AΔ. 69. rel. Vulg. *a*(sic).*b.c.e.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. | om. BLX. 33. Memph. Theb. Arm. | ηκουσ. δε D. *ff.g*[1]. | ηκουσ. ουν 1. *a*(sic).
— ταυτα *a.* | om. D. (Latt.) Theb. *Mnt.* Arm.
— μετ' αυτου ante οντες BDLX. 1. 33. Latt. | ‡post ⸗. AΔ. rel. Goth. Arm. Æth.
— ειπον] -παν D.
— ἡμεις] ὑμεις EU.

41. ειπεν] add. ουν D. | add. δε S. | praem. και Δ. 69. *g.l.* Æth.
— αυτοις] post ὁ Ιησους D. Memph. Theb.
— ὁ Ιησ.] om. ὁ B.
— αν] om. D. 69. K.
— ειχετε] εχετε L.
— βλεπομεν] -πωμεν F.

41. ἡ ἁμαρτια ὑμ. μενει (A)B(Δ). 1. 69. rel. (Syrr.Pst.&Hcl.*txt.*) *Orig. Int.* iii. 119[e]. (μεννει E. μενη M.) | αἱ ἁμαρτιαι ὑμ. μενουσιν DLX. 33. Syr.Hcl.*mg.* (Arm.)
— ἁμαρτια] †praem. ουν ⸗. AΔ. rel. *a.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (Æth.) | om. BDLX. 1. 33. 69. K. Vulg. *b.c.e.f.* Memph. Theb. *Orig. Int.* iii. ("et" ante Arm.)

1. ὑμιν] ante λεγω B. | Contra, *Clem.* 698. *Lucif.* 154.
— αναβαινων] post αλλαχ. D. Arm. | Contra, *Clem. Orig. Int.* iii. 877[b]. *Lucif.*

2. ποιμην εστιν Vulg. *a.e.g.* Goth. *Clem.* 698. *Lucif.* 154. | αυτος εστιν ὁ ποιμ. D. (*b.*)(*c.*)(*f.*)(*ff.*) (Memph.) Theb.

3. θυρωρος *Clem.* 698. *Orig.* i. 32[b]. | -ρουρος D. | -ρορος XE.
— ιδια προβ. suas oves *Lucif.* 154. | προβ. τα ιδια D. *e.*
— φωνει ABDLX. 1. 33. | ‡καλει ⸗. Δ. rel.
— κατ'] κατα ΔEF. | κατο L.

---

39. Dixit ei Jesus (*om.* et) *Am.* | 40. quidam ex Phar. *Cl.*

ABD. LXΔ. 1. 33. 69. EFGKMSUΛ.

4. [καὶ] ὅταν

4 † ὅταν τὰ ἴδια ‡ πάντα″ ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. 5 ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ‡ ἀκολουθήσουσιν,″ ἀλλὰ φεύξονται ἀπ᾽ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἴδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. 6 Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ‡ ἦ″ ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

cum proprias oves emiserit, ante eas vadit, et oves illum secuntur, quia sciunt vocem eius: 5 alienum autem non sequentur sed fugient ab eo, quia non noverunt vocem alienorum. 6 Hoc proverbium dixit illis Iesus: illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis.

32 7 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, † ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. 8 πάντες ὅσοι ‡ ἦλθον πρὸ ἐμοῦ,″ κλέπται εἰσὶν καὶ λῃσταί· ἀλλ᾽ οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. 9 ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι᾽ ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται καὶ εἰσελεύσεται, καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὑρήσει. 10 ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν. 11 ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν

12. [δὲ] μισθωτὸς

προβάτων. 12 ὁ μισθωτὸς [δὲ] καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ ‡ ἔστιν″ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ

7 Dixit ergo eis iterum Iesus, Amen amen dico vobis quia ego sum ostium ovium. 8 Omnes quotquot venerunt fures sunt et latrones, sed non audierunt eos oves. 9 Ego sum ostium: per me si quis introierit, salvabitur, et ingredietur et egredietur, et pascua inveniet. 10 Fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat: ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant. 11 Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus: 12 mercennarius et qui non est pastor, cuius non sunt oves propriae, videt lupum venientem et dimittet oves et fugit,

---

4. ὁταν] †praem. και ⸗. AD. rel. Vulg. *a.e.* rel. *Lucif.* 154. (ὁταν δε K. *b.c. ff.l.* Memph.) | om. BL. 1. 33. Theb.
— τα ιδια παντα BDLX. 1. 33. *a.e.* Memph. Theb. Arm. (Æth.) *Lucif.* 154. (τα ιδια tantum Goth.) | ‡τα ιδια προβατα ⸗. AΔ. rel. Vulg. *f.* Syrr. Pst.&Hcl. oves suas omnes *b.c.ff.* (om. Syr.Hier.)
— εκβαλη AB.*Mai.*D. rel. | εκβαλλη B. (*Btly.s*)X. | εκβαλει FM. | εκβαλλει 69.
— αυτου] ante την φων. D. *b.c.ff.* | Contra, rel. *Lucif.*
5. ακολουθησουσιν ABDΔEFG. | ‡-σωσιν ⸗. LX. rel.
— αλ. φευξ. απ᾽ αυτ.] om. E*.
— των αλλοτ. Vulg. *f.* (om. των G.)] αυτου *a.b.c.e.ff.l. Lucif.* 154.
6. εγνωσαν] εγινωσκον 69.
— ᾗ B.*Mai.*ed.2. 69. EFG. | ‡ην ⸗. A D. rel.
— ἀ] om. L.
— αυτοις] add. ὁ Ιησους 69.
7. παλιν post ειπεν ουν B.*Mai.*DLΔ. rel. *a.* (Syr.Pst.) Theb. Goth. | post αυτοις AKΛ. Vulg. *b.c.f.* Syr.Hcl. Arm. Æth. | post ὁ Ιησους X. 33. | ante ειπεν Memph. | om. 1. 69. *e. Lucif.*
7. αυτοις] om. B.
— ὁ Ιησους] om. *b.* | om. ὁ B.
— λεγω] post ὑμιν B. | Contra, *Lucif.* 154.
— ὑμιν] †add. ὁτι ⸗. ADΔ. 1 *sic.* 69 *sic.* Vulg. *b.c.e.f.g.* vv. | om. BLX. 33. G KU. *a.* Æth. *Lucif.*
— ἡ θυρα] pastor Theb.
8. παντες *Orig.* i. 744ª. iii. 303ᵇ. 459ᵉ. iv. 44ᵉ. *Lucif.* 154. | om. D. *b.*
— προ εμου post ηλθον ABDLX *sic.* 33. 69. KΛ. *Gat.* Syrr.Pst.MS.&Hcl.* Memph. Æth. *Orig.* i. 744ª. iii. *bis. Lucif.* | ‡ante ⸗. 1 *sic. Foss.* Arm. *Orig.* iv. (πάντες οὖν οἱ πρὸ κυρίου κλέπται καὶ λησταί *Clem.* 368. πάντες οἱ πρὸ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου κλέπται εἰσι καὶ λησταί. *Clem.* 366. πάντες οἱ πρὸ ἐμοῦ ἐληλυθότες *Hipp.* Phil. vi. 35 (194).) | om. ΔEFGMSU. Vulg. *a.b.c.e.f.l.* Syr.Pst.*ed.* Syr.Hier. Theb. Goth.
— αλλ᾽] αλλα DX. (και ουκ *Orig.* i. iii. iv.)
— ηκουσαν *Orig.* iii. 303ᵇ. iv. | -σεν L. *Orig.* i. 744ª.
9. εισελθῃ] -θοι 69.
— και εισελευσεται] om. Δ.
10. εγω] add. δε D. *a.* Memph.ed. Goth. Æth.
— και περισσον εχωσιν] om. D.
— περισσον] περισσοτερον X. 69.
11. τιθησιν *Clem.* 156. 421. (*Orig.* ap. Cram. 1 Cor. p. 167.) *Orig. Int.* iv. 507ª. *Eus.* Pr. Ev. 614ᵇ. in Ps. 106ᵈ. *Hil.* 45ᵈ. 446ª. *Lucif.* 189. | διδωσιν D.
12. δε *hic* AE. rel. Vulg. *Cl. b.c.e.f.* vv. *Eus.* Pr. Ev. 614ᵇ. | ante μισθ. DXΔ. 33. 69. | om. B.*Mai.*L. 1. G. *Am. a.* Memph.MS. (*Lucif.* 189.)
— εστιν ABLX. 1. 33. 69. *Eus.* Pr. Ev. | ‡εισιν ⸗. DΔ. rel.
— ερχομενον] om. A*.
— αφιησιν] αφησιν L.
— αυτα *a.c.e.f. Lucif.* 189. | om. D. Vulg. *b.ff.g.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. *Mnt.* ‖add. και σκορπιζει αυτα 69(* *Scr.*).
— σκορπιζει] †add. τα προβατα ⸗. A XΔ. 69. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. *Mnt.* Goth. | om. BDL. 1. 33. Syr.

5. sequuntur *Cl.* | fugiunt *Cl.* | 6. dixit eis *Cl.* | 8. et non aud. *Cl.* | 11. ovibus suis *Cl.* | 12. merc. autem *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει †. 13 † ὅτι μισθωτός ἐστιν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.

12. σκορπίζει [τὰ πρόβατα].
13. ab init. [ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει,]

33 14 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ ‡ γινώσκουσίν με τὰ ἐμά," 15 f καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. 16 καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνα ‡ δεῖ με" ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν, καὶ ‡ γενήσονται" μία ποίμνη, εἷς ποιμήν. 17 διὰ τοῦτό ‡ με ὁ πατὴρ" ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. 18 οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. 19 Σχίσμα † πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. 20 ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, g Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; 21 ἄλλοι ἔλεγον, Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου·

f Matt. 11:27.

g c. 7:20.

et lupus rapit et dispergit oves; 13 mercennarius autem fugit quia mercennarius est, et non pertinet ad eum de ovibus.

14 Ego sum pastor bonus, et cognosco meas et cognoscunt me meae, 15 (90, 3.) sicut novit me pater et ego agnosco patrem, (91, 4.) et animam meam pono pro ovibus. 16 (92, 10.) Et alias oves habeo quae non sunt ex hoc ovili: et illas oportet me adducere, et vocem meam audient, et fiet unum ovile et unus pastor. 17 Propterea me pater diligit, quia ego pono animam meam, ut iterum sumam eam. 18 Nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a me ipso: potestatem habeo ponendi eam, et potestatem habeo iterum sumendi eam: hoc mandatum accepi a patre meo. 19 Dissensio iterum facta est inter Iudaeos propter sermones hos. 20 Dicebant autem multi ex ipsis, Daemonium habet et insanit: quid eum auditis? 21 Alii dicebant, Haec verba non sunt daemonium habentis:

Hier. (Memph. Theb.) Arm. (Æth.) *Lucif.* 189.

13. ab init. †*ὁ δε μισθωτος φευγει* ⸮. A²X Δ. 69. rel. Vulg. *a.b.c.f.ff.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. | om. A*BDL. 1. 33. *e.* Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. Æth. *Lucif.* 189. (A*ap. Woide *ὁ δε* sed *? ὁτι**).

— *μελει*] *μελλει* X. 69. E*FG.

14. *ποιμ. ὁ καλ.* *Orig.* in Prov. Mai. 36. *Eus.* in Es. 509ᵇ. in Ps. 205ᵇ. 489ᵉ. | *καλ. ποιμ.* D. *Eus.* Ecl. Pr. 234.

— *γινωσκουσιν με τα εμα* B(D)L. Latt. Memph. Theb. Goth. Æth. *Eus.* in Es. in Ps. 489ᵉ. (*γεινωσιν* D* et *εμε* D.) | ‡*γινωσκομαι ὑπο των εμων* ⸮. AXΔ. 1. 33. 69. rel. Syrr.Pst.& Hcl. Arm. (*γινωσκωμε* K.)

15. *μου* *Eus.* in Es. 509ᵇ. in Ps. 490ᵃ. | om. D.

— *τιθημι* *Eus.* in Es. in Ps. | *τιθησι* 69. (*θεις* *Eus.* Ecl. Pr. 234.) | *διδωμι* D.

16. *αλλα*] add. *δε* D. Syrr.Pst.& Hcl. *Eus.* in Ps. 55ᵃ.

— *δει με* BDLΔ. 1. 33. 69. Latt. Syrr. Pst.&Hcl. *Orig. Int.* ii. 198ᶜ. iv. 630ᵇ. | ‡*με δει* ⸮. AX. rel. *Eus.* in Ps.

16. *ακουσουσιν* BDL. rel. | *-σωσιν* AXΔ. 33. 69. GΛ. *Eus.* in Ps.

— *γενησονται* BDLX. 1. 33. *f.* Syr.Hcl. *mg.* Memph. Theb. Goth. Arm. *Clem.* 129. | ‡*γενησεται* ⸮. AΔ. rel. (Latt.) *Eus.* in Ps. *Cypr.* 153. 196.

— *εἰς ποιμην Clem. Orig.* in Prov. Mai. 43. *Eus.* in Ps. | *εις ποιμνην* L.

17. *με* ante *ὁ πατηρ* BDLX. 33. Latt. *Hil.* 992ᵃ. 1073ᵇ. | ‡post ⸮. AΔ. 1. rel. (in utroque loco M.)

18. *αιρει Orig.* i. 403ᵇ. 467ᵉ. iv. 152ᵉ. 298ᵃ.ᶜ. *Orig.* in Cat. ap. Cram. Rom. p. 65. *Orig. Int.* i. 90ᵃ. 96ᵃ. *Eus.* D.E. 495ᵉ. Ecl. Pr. 136. 226. in Ps. 367ᵇ. 395ᵉ. Theoph. 110. *Cypr.* 295. *Hil.* (992ᵇ.) 1073ᵇ. | *ηρεν* B.

— *αλλ' εγω....εμαυτου Orig.* i. *bis.* iv. 153ᵃ. 298ᵇ.ᶜ. *Orig. Int.* i. 191ᵃ. (iv. 566ᶜ.) in Cat. *Eus.* in Ps. 395ᵉ. Theoph. *Cypr. Hil.* | om. D. *l.* Goth. *Eus.* D.E. Ecl. Pr. *bis.* in Ps. 367ᵇ.

— *αλλ' Orig.* i. 403ᵇ. iv. *ter.* in Cat. *Eus.* in Ps. Theoph. | *αλλα* E. *Orig.* i. 467ᵉ.

— *παλιν hic Hipp.* c. Noet. 18 (19). *Orig. Int.* iii. 60ᵉ. iv. 547ᵈ. 566ᶜ. *Dion. Alex.* 39. *Eus.* D.E. *Cypr. Novatian.* 166. *Hil.* 992ᵃ. 1073ᵇ. | ante *εξουσιαν Orig.* i. *bis.* iv. 153ᵃ. 298ᵇ. *Orig. Int.* i. 191ᵃ. *Eus.* Ecl. Pr. 226. Theoph. | om. *ff.* *Eus.* in Ps. *bis. Hil.* 559ᵉ.

18. *λαβειν Hipp. Orig.* i. *bis.* iv. *bis. Dion. Alex. Eus.* D.E. Ecl. Pr. in Ps. *bis.* Theoph. *Novatian. Cypr. Hil.* | *αραι* D. *c.*

— *την*] om. B.

— *μου* Vulg. *c.e.f. Cypr.* 295. | om. D. *a.b. Tert.* adv. Prax. 22. *Novatian.* 166. *Hil.* 992ᵇ. 1073ᵇ.

19. *σχισμα*] †add. *ουν* ⸮. AD. rel. Syr. Hcl. Memph. Goth.| om. BLX. 33. Latt. Theb. Arm. ("et fuit" Syr.Pst. Æth.)

— *παλιν*] om. D. Memph. | post *εγενετο* 1.

— *εγενετο*] post *εν τ. Ιουδ.* 33.

— *τοις Ιουδαιοις*] *τῳ οχλῳ* X.

20. *δε* Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. (om. Goth.) | *ουν* D. 1. ("et dicebant" *a.b.(e.)f.ff.l.* Syr.Pst. Æth.)

— *δαιμονιον*] praem. *ὁτι* D.

— *τι*] om. L.

21. *αλλοι δε ελεγον ὁτι ταυτα* 69.

— *τα ῥηματα ταυτα* (hoc ord.) post *ουκ εστιν* D.

15. ovibus meis *Cl.* | 17. diligit Pater *Cl.* | et iterum *Am.* | 18. meipso et *Cl.*

A B D. L X Δ. 1. 33. 69. E(F)G[H]KMSUΛ.

μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ‡ ἀνοῖξαι″;

numquid daemonium potest caecorum oculos aperire?

22. ἐγένετο τότε

34 [22] Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις· † χειμὼν ἦν, [23] καὶ περιεπάτει [ὁ] Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ ‡ Σολομῶνος.″ [24] ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ, Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παῤῥησίᾳ. [25] ἀπεκρίθη αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς,

§ H

Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· § τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ· [26] ‡ ἀλλὰ″ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· ‡ ὅτι οὐκ″ ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν †. [27] τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ‡ ἀκούουσιν,″ κἀγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, [28] κἀγὼ ‡ δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον″, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. [29] ὁ πατήρ μου ‡ ὃ″ δέδωκέν μοι ‡ πάντων μεῖζον″ ἐστίν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός

[22] Facta sunt autem encenia in Hierosolymis, et hiems erat, [23] et ambulabat Iesus in templo in porticu Salomonis. [24] Circumdederunt ergo eum Iudaei et dicebant ei, Quo usque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis palam. [25] Respondit eis Iesus, Loquor vobis, et non creditis: opera quae ego facio in nomine patris mei, haec testimonium perhibent de me; [26] sed vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis. [27] Oves meae vocem meam audiunt, et ego cognosco eas et secuntur me, [28] et ego vitam aeternam do eis, et non peribunt in aeternum, et non rapiet eas quisquam de manu mea. [29] Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus est, et nemo potest rapere de manu

---

21. τυφλων] post οφθαλμους D. *e.f.* | Contra, *Orig.* iv. 354[b].
— ανοιξαι BLX. 1. 33. 69. *Orig.* iv. | ‡ανοιγειν ⊊. AD. rel.
22. εγενετο] -νοντο D.
— εγενετο] εγενετο δε ADX. rel. Vulg. *c.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | εγενετο τοτε BL. 33. (*Gat.*) Memph. Theb. Arm. (Æth.) | εγενετο *tantum* 1. *a.b.* [*e.*]
— τοις Ἱερ. ABL. 33. | om. τοις DXΔ. 1. 69. EFGKMUΛ.
— χειμων] †praem. και ⊊. AΔ. 69. rel. Vulg. *a.c.e.f.* rel. | om. BDLX. 1. 33. G. *ff.* Memph. Theb. Æth. (om. ad fin. ver. *b.*)
23. περιεπατει] περιπατει AL.
— ὁ Ιησ.] om. ὁ B.
— τῃ στοᾳ] om. τῃ Δ.
— του B.*Mai.*LX. 33*s.* | om. ADΔ. 1. 69. EFGKMSU *Tf.*Λ.
— Σολομωνος BDΔ. 1. 33. 69. EFGΛ. | ‡-μωντος ⊊. ALXKMS*s*U.
24. εκυκλωσαν AD. rel. | ἐκυκλευσαν B.
— ελεγον] -γαν D.
— παρησιᾳ B*.*Tf.*D.
25. αυτοις] om. D. Goth.
— ὁ Ιησ.] om. ὁ B*.*Mai.*(ed.2.)
— ειπον *a.* | λαλω D. Vulg. *b.c.e.f.ff.g.l.* *Tert.* adv. Prax. 22.
— ὑμιν] add. ηδη X.
— ου πιστευετε Vulg. *a.c.e.ff.g.* *Tert.* | ουκ επιστευσατε B. *b.f.* ‖add. μοι D. 69. Theb. Arm.
25. ταυτα] αυτα DL. *a.e.* *Tert.*
— περι] om. H.
26. αλλα ABLΔ. | ‡αλλ' ⊊. DX. rel.
— ὁτι ουκ B.*Mai.*DLX. 1. 33. 69. Vulg. *b.f.ff.g.l.* Syrr.Pst.&Hcl.*mg.* Goth. Æth. *Orig.* iv. 316[d]. | ‡ου γαρ ⊊. AΔ. rel. *a.c.e.* Syr.Hcl.*txt.* Memph. Theb. Arm. *Orig. Int.* iii. 55[a].
— fin. add. †καθως ειπον ὑμιν ⊊. ADX Δ. 1. 69. (H)M[2]. rel. *a.b.e.f.* Syrr.Pst. & Hcl. (Syr.Hier.) Goth. Æth. (ειπεν H.) | om. BL. 33. KM*. Vulg. *c.ff.g.* Memph. Theb. Arm. non habet *Orig.* vid. iv. 367[b].
27. ακουουσιν BLX. 33. 69. *Orig.* iii. 152[e]. 237[a]. iv. 351[c]. ap.Gall. xiv. 40. *Hom. Cl.* iii. 52 *MS.* | ‡ακουει ⊊. AD. 1. rel. *Clem.* 794. *Orig.* iii. 298[d]. iv. 367[b]. *Hom.Cl.ed. Eus.* in Ps. 55. 106[e].
28. καγω *Eus.* in Ps. 55. | και εγω 33.
— διδωμι αυτοις ante ζωην αιωνιον BL X. 33. M*. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. | ‡post ⊊. ADΔ. 1. 69. M[2]. rel. Latt. Syr.Hcl. Goth. Arm. *Orig.* ap. Gall. *Eus.* in Ps. *Hil.* 930[a].
— ουχ ABΔ. 1. 33. 69 *sic.* rel. | ου μη DLX.
— ἁρπασει ABΔ. 1. 33. 69 *sic.* rel. | -σῃ DLXEM.
— χειρος] add. του πατρος 69 *mg.*
29. ὁ δεδωκεν B*.*Mai.*(ed.2.)L. Vulg. *a. b.c.e.f.ff.g.* Memph. Goth. *Tert.* adv. Prax. 22. *cod. Hil.* 930[a]. 1089[c]. | ὁ δεδωκως D. | ‡ὁς δεδωκεν ⊊. AB[2].*Mai.* (ed.2.)X. rel. Theb. Æth. *Tert.* adv. Prax. 22. *cod.* | οὓς δεδωκεν Λ. | ὃς εδωκεν MU.
— μοι] add. αυτα 69. Arm. | Contra, *Tert. Hil. bis.*
— παντων μειζ. εστιν BDL. Syr.Pst. | παντ. εστιν μειζ. X. | ‡μειζ. παντ. εστ. ⊊. AΔ. 1. 33. 69. (Latt.) Syr.Hcl. Memph. Goth. (Æth.) majus est omnibus *a.* *Tert.* adv. Prax. 22 (*codd.*) *Hil. bis.* [Theb.]
— μειζον AB.*Mai.*(ed.2.)X. Latt. Memph Goth. *Tert. cod. Hil. bis.* | ‡μειζων ⊊. DL. rel. Theb. *Tert. cod.*
— ἁρπαζειν] ἁρπασαι 69.
— πατρος μου] om. μου BL. *Orig.* iv. 285[d]. | Contra, AD. rel. vv. *Hil.* 930[e].
30. ουκ ειπεν ὅτι Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν εἰμι, ἀλλὰ Ἓν ἐσμεν. *Hipp.* c. Noet. 7 (11). (vid. *Orig.* i. 750[d]. ii. 34[b]. iv. 282[b]. *Dion. Rom.* Routh. iii. 377. *Eus.* c. Mcl. saepe etc. etc.)
— πατηρ] add. μου Δ.
31. ουν AD. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Memph. Theb. (ap. Mingarelli.) | om. B.*Mai.* L. 33. *Am. ff.g.* Syr.Pst. Theb.(ap. Woide.) Goth. Arm. (Æth.)

28. *om.* et *ante* non rap. *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

¶ F

[μου]. 30 ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν. 31 Ἐβάστασαν [οὖν] πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. 32 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός [μου]· ¶ διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον ‡ ἐμὲ λιθάζετε"; 33 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι †, Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. 34 ἀπεκρίθη αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς, Οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν * ὅτι"

h Psa. 82(81):6.

h Ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε; 35 εἰ ἐκείνους εἶπεν θεούς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή, 36 ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι Βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον, Υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι; 37 εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι· 38 εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις ‡ πιστεύετε," ἵνα γνῶτε καὶ ‡ γινώσκητε" ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ κἀγὼ ἐν ‡ τῷ πατρί." 39 Ἐζήτουν [οὖν] πάλιν αὐτὸν

patris mei. 30 Ego et pater unum sumus. 31 Sustulerunt lapides Iudaei ut lapidarent eum. 32 Respondit eis Iesus, Multa opera bona ostendi vobis ex patre meo: propter quod eorum opus me lapidatis? 33 Responderunt ei Iudaei, De bono opere non lapidamus te sed de blasphemia, et quia tu, homo cum sis, facis te ipsum deum. 34 Respondit eis Iesus, Nonne scriptum est in lege vestra quia Ego dixi Dii estis? 35 Si illos dixit deos, ad quos sermo dei factus est, et non potest solvi scriptura, 36 quem pater sanctificavit et misit in mundum, vos dicitis quia Blasphemas, quia dixi, Filius dei sum? 37 Si non facio opera patris mei, nolite credere mihi: 38 si autem facio, etsi mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis et credatis quia in me est pater et ego in patre. 39 (93, 4.) Quaerebant ergo cum

---

31. παλιν AB. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. | om. D. 69. (Latt.) Memph. Arm. *Hil.* 931d.
— λιθους] post οι Ιουδ. 69. *e.f.* Syr.Pst.
32. απεκρ. αυτ. ὁ Ιησ.] απεκρ. Ιησ. και ειπεν αυτ. 33. (Memph.)
— καλα ante εργα DLXΔ. 69. rel. Vulg.*Cl. Hil.* 931d. | post A. 1. 33. ΚΑ. *Am. a.c.e.f.* | post ὑμιν B. (om. *b.*)
— πατρος μου AL. rel. (Latt.) Syrr.Pst. &Hcl. vv. | om. μου BD. *e. Hil.* 931d.
— δια] praem. και 69.
— ποιον αυτων εργον *Hil.* | ποιων εργων 69 (om. αυτων). | ποιον αυτων εργων K. | ποιον εργον αυτων X. Syrr.Pst.&Hcl. | "quid" (tantum) *e.* | (αυτων] αυτῳ A. | om. 69. Λ2.)
— εμε λιθαζετε BL. 33. Vulg. *a.b.e.* | ‡λιθαζ. με ϛ. AD. rel. *c.f.* Syrr.Pst. &Hcl. Goth. *Hil.*
33. Ιουδαιοι] †add. λεγοντες ϛ. DΔM2. rel. (*e.*) Arm.MSS. (Æth.) | om. AB LX. 1. 33. 69. KM*. (Latt.) Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Hil.* 931d. (dicunt ei Judaei Syr.Pst.)
— συ *Orig.* iv. 383b. *Eus.* in Ps. 507a. *Novatian.* 206. *Hil.* | om. DK. *e.* Syr.Pst.
— ποιης E.
— σεαυτον *Eus.* in Ps. | ἑαυτον 69 *Scr.* GUΛ. *Orig.* iv.
34. ὁ Ιησους *Eus.* in Ps. 507a. | om. ὁ B. ‖add. και ειπεν D. Memph. Æth. | Contra, *Eus.* in Ps.
34. υμων] om. D. *b.c.e.ff. Eus.* c. Mcl. 87a. *Tert.* adv. Prax. 22. *Cypr.* 287. *Hil.* 932c. [*a.*] | Contra, Vulg. *f.g. Eus.* in Ps. ‖add. οτι BDLX. 33. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. *Eus.* c. Mcl. 87a. in Ps. *Cypr. Hil.* | *om. ϛ. AΔ. rel. Goth. Arm. Æth. *Tert.*
— ειπα BLX. 1. rel. *Eus.* c. Mcl. in Ps. | ειπον ADΔ. 33. 69. MSU.
35. εγενετο] ante του θεου D. *a.b.e.ff.l.* (Syr.Pst.) *Eus.* c. Mcl. 87a. in Ps. 507a. *Hil.* 932c. | Contra, ABL. Vulg. *c.f.* Syr.Hcl. rel. *Orig. Int.* iv. 500c. *Cypr.* 287. *Hil.* 471e.
36. ἡγιασεν *Orig.* iv. 23a. *Orig. Int.* ii. 310a. *Eus.* c. Mcl. 87a. in Ps. 507a. *Tert.* adv. Prax. 22. *Cypr.* 287. *Hil.* 932c. | ηγαπησεν U.
— βλασφημεις *Orig.* iv. 23a. *Cypr.* Vulg. *f.g. Novatian.* 117. 118. 206. | -μει *Eus.* in Ps. *a.b.e.ff.* blasphemo *c.*
— ειπον *Orig.* iv. *Eus.* c. Mcl. in Ps. *Novatian. Cypr. Hil.* | om. G.
— του θεου *Orig.* iv. *Eus.* c. Mcl. | om. του D. 69. EG. *Eus.* in Ps.
37. ου] μη 69.
38. δε] supra lin. X.
— μη] supra lin. 1. | om. Λ*. | ου 69.
— πιστευητε BL. 12. K(M -ειτε). rel. | πιστευετε AXΔ. 1*. 33. 69. EGHUΛ. (vid. ver. 37.) | θελετε πιστευειν D. Latt. *Tert.* adv. Prax. 22. *Cypr.* 287. *Hil.* 932c. 933a. 934d. 935a.
38. εργοις] add. μου HM. *Hil.* 1252a. | Ctra, *Tert. Cypr. Hil.* 932c. 933e. 934d. 935a.
— πιστευετε BDL. 1. 33. KU. | ‡πιστευσατε ϛ. AX. 69. rel. | πιστευσετε Δ.
— και γινωσκητε BL(X). 1. 33. Memph. Theb. Arm. Æth. *Hil.* 932c. 933e. 935a. (-κετε X.) | ‡και πιστευσητε ϛ. AΔ. 69. rel. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | om. D. *a.b.c.e.ff.l. Tert.* adv. Prax. 22. *Cypr.* 287.
— τῳ πατρι BDLX. 33. Vulg. *a.c.e.* Syrr.Pst.&Hcl.*mg.* (Memph.) Theb. Arm. (Æth.) *Orig. Int.* i. 56d. *Eus* c. Mcl. 186e. 187d. *Tert. Hil.* 150d. 794b. 800a. 932c*cd.* 937d. 1252a. | ‡αυτῳ ϛ. AΔ. 1. 69. rel. *b.f.ff.* Syr.Hcl.*txt.* Goth. *Cypr.* 287. *Hil.* 932c*cd.* 933e. 935a.
39. εζητουν ουν ALXΔ. 1. 33. 69. KS*s*. (Latt.) Syr.Hcl. Theb. | om. ουν B *Mai.*EGHMUΛ. Memph. Goth. Arm. | και εζητουν D. Syr.Pst. Æth. (quaer. autem *f.*)
— παλιν] post αυτον ALXΔ. 1. 33. K. *f.* Goth. | ante B.*Mai.*EGHMS*s* Λ. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph. Theb.) | om. D. 69. (Latt.) | ante εζητ. Arm. | (παλιν πιασαι αυτον U. Æth.)

---

31. sustulerunt ergo *Cl.* | 32. bona opera *Cl.* | 38. pater in me est *Cl.*

A B [C] D. L X Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUΛ. 40. ἔμενεν

πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν, [40] καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν ‡ Ἰωάνης″ τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. [41] καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι ‡ Ἰωάνης″ μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν ‡ Ἰωάνης″ περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν. [42] Καὶ ‡ πολλοὶ ἐπίστευσαν″ ‡ εἰς αὐτὸν ἐκεῖ.″

prendere: et exivit de manibus eorum, [40] et abiit iterum trans Iordanen in eum locum ubi erat Iohannes baptizans primum, et mansit illic. [41 (94, 10.)] Et multi veniebant ad eum et dicebant quia Iohannes quidem signum fecit nullum, [42] omnia autem quaecumque dixit Iohannes de hoc vera erant. Et multi crediderunt in eum.

XI. ΙΑ′

35 [1] Ἦν δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς· [2] ἦν δὲ ‡ Μαριὰμ″ ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. [3] ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς § αὐτὸν λέγουσαι, Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. [4] ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς. [5] ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. [6] ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας. [7] ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς,

1 c. 12:3.

§ F

[1] Erat autem quidam languens Lazarus a Bethania, de castello Mariae et Marthae sororis eius. [2] Maria autem erat quae unxit dominum ungento et extersit pedes eius capillis suis, cuius frater Lazarus infirmabatur. [3] Miserunt ergo sorores ad eum dicentes, Domine, ecce quem amas infirmatur. [4] Audiens autem Iesus dixit eis, Infirmitas haec non est ad mortem sed pro gloria dei, ut glorificetur filius dei per eam. [5] Diligebat autem Iesus Martham et sororem eius Mariam et Lazarum. [6] Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus: [7] deinde post haec dicit discipulis suis, Ea-

---

39. πιασαι] praem. οἱ Ιουδαιοι 69. (c.)
— της χειρος] των χειρων 1. Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. Goth.
40. και απηλθεν] απηλθεν ουν A.
— το πρωτον] om. 33. | το προτερον Δ. 69. *a.e.f.ff.*
— εμεινεν ADL. rel. Vulg. *f.* Syrr. (Pst.)&Hcl. | εμενεν B. *a.b.c.e.ff.*
41. ὁτι] om. D.
— μεν] om. 69. Arm.
— σημειον ante εποιησεν ABD. rel. vv. | post LX. 1. 33. 69. KM. *Orig.* iii. 468[e]. | om. E*Λ*. (habent in mg.)
— ουδεν] ουδε ἑν 1. 69. *Orig.* iii.
— ειπεν] post Ιωαν. D. *b.f.*
— περι αυτου Δ.
42. πολλοι ante επιστ. BDLX*sic.* 1. 33. M*sic.* Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡post ⸗. AΔ. 69. rel. Syr.Hcl. Goth.
— εκει post εις αυτον ABDLX. 1. 33. 69 *txt.* KMU. Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. | ‡ante ⸗. ΔE. rel. | om. Latt. Syr.Pst.

1. Μαριας] praem. της D. | praem. frater Syr.Pst. (om. της αδ. αυτ.)
1. και Μαρθας] om. A*ut vid.* | add. της ante Μαρθας D*.
— αυτης] αυτου A. (Latt. "ejus").
2. Μαριαμ B. 33. | ‡Μαρια ⸗. AD. rel.
— μυρῳ] -ρων E*. unguento pedes Jesu et abstersit capillis ejus. Syr.Pst.
— αυτου] om. D.
— θριξιν] add. της κεφαλης U. Syr. Hcl.
— αυτης] ἑαυτης ΔEG[2].
— ἡς] add. και D.
— ησθενει] -νησεν 69 *txt.*(corr.[1].mg.)
3. αἱ αδελφαι om. *b.l.* ‖add. αυτου B *Blc.*D. 1. S. (Latt.) Syr.Pst. Goth. Æth. (illae duae sorores ejus Syr.Pst.) | om. AB.*Mai.*L. rel. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm.
— αυτον Vulg. *a.f.* Syr.Hcl. | τον Ιησουν D. *b.c.e.l.* Syr.Pst. Æth.
— φιλεις] εφιλεις L. Arm.
4. ὁ Ιησ.] om. ὁ D.
— αυτη ἡ ασθ. *Orig.* iv. 295[b]. | add. αυτου D. Æth. | ἡ ασθ. αυτου 69.
— δι' αυτης per eam Vulg.*Cl. Am.*[2]. | δια της 1. | δι' αυτων 69. | per ipsum *b.c.* per eum *Am.** *f. Hil.* 992[b]. 1072[c]. in illo *a.e.* in ipso *ff.*
5. ηγαπᾳ] εφιλει D. *a.e.*
— την Μαρθαν και την αδελφην αυτης] την Μαριαν και την αδελφην αυτης Μαρθαν 1. 69. (Arm.) ‖add. Mariam Vulg. *b.f.g.* | Lazarum et sorores ejus *a.e.* Laz. et sororem ejus *c.* Laz. et Mariam et sororem ejus *f.* Martham et Mariam et Lazarum Syr.Pst.
6. μεν] om. G. Vulg. *a.* Syr.Hcl.*
— εμεινεν] add. ὁ Ιησους D. *b.(c.)l.*
— εν] επι D. | om. Λ. *e.*
— ᾧ ην τοπῳ] τῳ τοπῳ D. (om. *e.*)
7. επειτα] ειτα D.
— τουτο] ταυτα X. Latt.
— μαθηταις] add. αυτου ADΔ. 69. KΛ. Vulg. *b.c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | Contra, BLX. 1. 33. rel. *a.* Goth. | τοις μαθ. om. *e.* (Arm.)
— παλιν] ante εις 1. 69. *a.c.e.ff.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. | Contra, Vulg. *b.f.g.* Syr.Hcl. ‖πολιν A.

40. apprehendere *Cl.* | 41. venerunt ad eum *Cl.*
3. sorores ejus *Cl.* | 4. per eum *Am.** | 7. dixit *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. § C ʲ c. 10:31.

ʸΑγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. 8 § λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, Ῥαββί, ʲ νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; 9 ἀπεκρίθη † Ἰησοῦς, Οὐχὶ δώδεκα ‡ ὧραί εἰσιν″ τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· 10 ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. 11 ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. 12 εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ ‡ αὐτῷ,″ Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. 13 εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. 14 τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παῤῥησίᾳ, Λάζαρος ἀπέθανεν· 15 καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ‡ ἀλλὰ″ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. 16 εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς, ʸΑγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. 17 ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ‡ ἤδη ἡμέρας″ ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. 18 ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε.

17. ἦλθεν οὖν ὁ Ἰησ. καὶ εὑρ. — ἡμέρας ἤδη

mus in Iudaeam iterum. 8 Dicunt ei discipuli, Rabbi, nunc quaerebant te lapidare Iudaei, et iterum vadis illuc? 9 Respondit Iesus, Nonne duodecim horae sunt diei? Si quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem huius mundi videt: 10 si autem ambulaverit nocte, offendet, quia lux non est in eo. 11 Haec ait, et post hoc dicit eis, Lazarus amicus noster dormit: sed vado ut a somno exsuscitem eum. 12 Dixerunt ergo discipuli eius, Domine, si dormit, salvus erit. 13 Dixerat autem Iesus de morte eius, illi autem putaverunt quia de dormitione somnii diceret. 14 Tunc ergo dixit eis Iesus manifeste, Lazarus mortuus est: 15 et gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi: sed eamus ad eum. 16 Dixit ergo Thomas qui dicitur Didymus ad condiscipulos, Eamus et nos, ut moriamur cum eo. 17 Venit itaque Iesus et invenit eum quattuor dies iam in monumento habentem. 18 Erat autem Bethania iuxta Hierosolyma quasi stadiis quindecim.

---

8. *μαθηται*] add. *αυτου* D. *a.c.e.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | Contra, Vulg. *b.f.* Arm.
— *ῥαββι* LXΔ. 1. 33. 69. rel. Memph. | *ῥαββει* AB.*Mai.*CDEHΛ. Theb. Goth.
— *λιθασαι*] post *οι* Ιουδ. 1. 69. GU. Vulg.*Cl. f.* (Syr.Pst.) Arm.
9. *Ιησ.*] †praem. ὁ ☽. 1*s.* U. | om. ABC DLXΔ. 33. 69. EFGHKMSΛ.
— *ὡραι* ante *εισιν* ABCLX. 1. 33. 69. K M. *Am. a.b.c.e.f.* Syr.Pst. | ‡post ☽. ΔE. rel. Vulg.*Cl.* Syr.Hcl. Goth. (*ὡρας εχει ἡ ἡμερα* D.)
— *τις*] *τι* Λ*.
— *περιπατῃ*] *-τει* 69 *Scr.* E*HΛ(*non* G).
— *τῃ ἡμερᾳ Orig.* in Prov. Mai. 7. | *τῳ φωτι* X.
10. *περιπατῃ*] *-τει* X. 69. HU.
— *προσκοπτη* X.
— *εν αυτῳ*] *εν αυτῃ* D*. Theb.(Woide.)
11. *και*] om. Δ.
— *αυτοις*] om. 33.
— *κεκοιμηται ff. Orig.* iv. 380a.b.c. | *κοιμαται* D. (Latt.)
— *ινα εξυπνισω Orig.* iv. 380a *bis.*b.c. in Cat. ap. Cram. in Johan. 316. | *του εξυπνισαι* D.
12. *οι μαθηται hic* BCLX. rel. Vulg. *e.f.* Syr.Hcl.txt. Memph. Goth. | om. A. | post *αυτ.* DK. *b.* Syrr.Pst.&Hcl. mg. Theb. Arm. | ei disc. ejus *a.c.* Æth.
— *αυτῳ* ABC*DX. 33. K. *b.* Memph. Theb. Arm. | ‡*αυτου* ☽. C²LΔ. 1. 69. rel. Vulg. *e.f.* Syr.Hcl.*txt.* (utr. q. *a.c.* Syrr.Pst.&Hcl.*mg.* Æth. | om. *ff.*)
— *κεκοιμηται*] *κοιμαται* D. Latt. (praem. *κε* D², deletum a man. post.)
— *σωθησεται*] om. 1*. (mg. *man. rec.*)
13. *εδοξαν*] *ελεγον* X.
14. *ουν*] om. A. *a.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.
— *ὁ Ιησους*] om. 33. *a.e.* | post *παρρησια* 1.
— *παρησιᾳ* X.
— *Λαζαρος*] add. *ὁ φιλος ἡμων* D. | Contra, *Orig.* iv. 380b. *Hil.* 1072c.
15. *αλλα* ACDL. 33. EFGHMUΛ. | ‡*αλλ'* ☽. B.*Mai.*XΔ. 1*s.* 69. K Ss.
16. *ειπεν*] *-πον* M.
— *τοις συμμαθηταις*] *τοις μαθηταις* K. ‖add. *αυτου* D. *Tol. f.ff.* (Syrr.Pst.& Hcl.) Memph. Theb. Goth. | *συν τοις μαθηταις* 69.
16. *αποθανωμεν*] *-νομεν* EM. | *συναποθανομεν* G. (add. *μεν* G*.)
— *μετ' αυτου*] *συν αυτῳ* K*Wtst.*
17. *ελθων* ABC²L. rel. *f.* | *ηλθεν* C**ut vid.*D. (Latt.) et habent *και* ante *εὑρεν.*
— *ὁ Ιησους*] om. C**ut vid.* ‖add. *εις Βηθαναιαν* A(e corr.¹.)DX. 33. Λ. Syr. Pst. Æth. | Contra, A*BCL. rel. vv.
— *τεσσαρας*] *τεσσαρες* Δ.
— *ηδη* ante *ἡμερας* BC*. 69. (*a.*)(*g.*)(*l.*) (Goth.) | ‡post ☽. A²C³LXΔ. 1. 33. rel. Vulg. *b.c.f.ff*(*Sabat.*). Syr.Hcl. | om. *ηδη* A*D. *e.ff*(*Blanc.*). Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.
— *εχοντα*] post *εν τ. μνημ.* DL. Vulg. *b.c.ff.l.* | Contra, *a.e.f.g.*
18. *Βηθανια*] *Βαθανια* Λ*.
— *ὡς*] om. D.

---

8. Judaei lapidare *Cl.* | 9. sunt horae *Cl.* | 10. in nocte *Cl.* | offendit *Cl.* | 11. dixit *Cl.* | excitem *Cl.* | 14. Jesus dixit eis *Cl.* | 18. Ierosolymam *Cl.*

ABCD. LXΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUΛ.

36 [19] ‡ Πολλοὶ δὲ″ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς ‡ τὴν″ Μάρθαν καὶ ‡ Μαριάμ,″ ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ †. [20] ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι † Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. [21] εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς [τὸν] Ἰησοῦν, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ‡ οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου″. [22] † καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεὸν δώσει σοι ὁ θεός. [23] λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. [24] λέγει αὐτῷ * ἡ″ Μάρθα, Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. [25] εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται, [26] καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο; [27] Λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. [28] καὶ ‡ τοῦτο″ εἰποῦσα ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν ‡ Μαριὰμ″ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα ‡ εἴπασα,″ Ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. [29] ἐκείνη * δὲ″ ὡς ἤκουσεν, ‡ ἠγέρθη″ ταχὺ καὶ ‡ ἤρχετο″ πρὸς αὐτόν. [30] οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰη-

21. [Κύριε] — ἐτεθνήκει
22. [ἀλλὰ] καὶ νῦν
29. [δὲ]

[19] Multi autem ex Iudaeis venerant ad Martham et Mariam, ut consolarentur eas de fratre suo. [20] Martha ergo ut audivit quia Iesus venit, occurrit illi: Maria autem domi sedebat. [21] Dixit ergo Martha ad Iesum, Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus: [22] sed et nunc scio quia quaecumque poposceris a deo dabit tibi Deus. [23] Dicit illi Iesus, Resurget frater tuus. [24] Dicit ei Martha, Scio quia resurget in resurrectione in novissima die. [25] Dixit ei Iesus, Ego sum resurrectio et vita: qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit vivet; [26] et omnis qui vivit et credit in me non morietur in aeternum. Credis hoc? [27] Ait illi, Utique domine, ego credidi quia tu es Christus filius dei, qui in mundum venisti. [28] Et cum haec dixisset, abiit et vocavit Mariam sororem suam silentio dicens, Magister adest, et vocat te. [29] Illa ut audivit, surgit cito et venit ad eum: [30] nondum enim venerat Iesus

---

19. πολλοι δε BCDLX. 33. Vulg. *a.b.c.e.l.* Memph. Theb. | πολλοι ουν 1. | ‡και πολ. ⊋. AΔ. 69. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. (πολλοι tantum Arm.)
— Ιουδαιων] Ἱεροσολυμων D.
— εληλυθησαν LX. 69. EMΛ.
— την Μαρθ. BC*LX. 33. Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. | τας Μαρθ. M. Μαρθ. *tantum* D. | ‡τας περι Μαρθ. ⊋. AC³Δ. 1. 69. rel. (Syr.Hcl.)
— Μαριαμ BCDLΔ. | ‡Μαριαν ⊋. AX. 1. 33. 69. K *sic.* rel.
— παραμυθησωνται]-σονται XΔ. 69. GΛ.
— αδελφου] †add. αυτων ⊋. ACX. rel. (Latt.) rel. | om. BDL. *l.* Arm. | (om. του Δ.)
20. Ιησους] †praem. ὁ ⊋. M. | om. AB CDLXΔ. 1. 33. 69. EFGHKSUΛ.
— ηπηντ. 69*.
— Μαρια] Μαριαμ 33.
21. ἡ Μαρθα BCDLX. 1. 33. K. | om. ἡ AΔ. 69. EFGHMSUΛ.
— τον AC²D. rel. | om. BC* ut vid.
— κυριε AC²D. rel. vv. (vid. ver. 32.) | om. B. *Blc.Mai.*C* *ut vid.*
— ης] εἷς X. 69.
— ὁ αδελφος μου ad fin. ver. BC*L(X). (1.) (33.) *a.g.* Syr.Pst. Goth. Æth. (μου ὁ αδελφ. X. 1. 33.) | ‡post ης ὡδε ⊋. C³Δ. 69. rel. Vulg. *b.c.e.f.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. | post ουκ αν AD.
21. ουκ αν] ουδε 1 .
— απεθανεν BC*DLX. 1. 33. K. (vid. ver. 32.) | ‡ετεθνηκει ⊋. AC³Δ. rel.
22. ab init.] †αλλα ⊋. AC³D. rel. Vulg. *b.c.e.f.ff.* rel. | om. BC*X. 1. 33. *a.*
— αν] εαν CM.
— αιτηση] -σει M. | -σοι 69.
— δωσει] δωση XM. | δωσω (seq. σοι *bis.*) 69.
— ὁ θεος] om. *Am.* Syr.Pst.
23. ὁ Ιησ.] om. ὁ A.
— σου ante ὁ αδελφ. D.
24. ἡ Μαρ. BC*DLX. 33. K. | *om. ἡ ⊋. AC³. rel.
— οιδα] *bis* L.
— εν τῃ αναστασει] om. XΔΛ*. (αναστησει B*Mai.*)
25. ειπεν] λεγει 69. ‖add. ουν X. ‖ add. δε 1. *b.* Goth.
26. αποθανει 69 *Scr.* K.
27. αυτῳ] αυτῃ *sic* G. | om. D *Gr.* ‖add. Martha *a.b.c.ff.l.* (om. Vulg. *e.f.g.*)
— ναι κυριε] ὁ Ιησους *sic* A.
— πεπιστευκα] επιστευσα E*. (πιστευκα B**Rl.*)
27. κοσμον] om. 69 *txt.*(mg.¹.) | -μος D*.
28. τουτο BCLX. Memph. Goth. Æth. (h. 33.) | ‡ταυτα ⊋. ADΔ. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm.
— απηλθεν] ηλθεν L.
— και εφωνησεν] εφωνησε δε και 69.
— Μαριαμ ABC(D)LΔ. 33. K. (post αυτης D.) | ‡Μαριαν ⊋. X. 1. 69. E. rel.
— λαθρα *f.* | σιωπη D. (Latt.)
— ειπασα BC*. (h. 33.) | ‡ειπουσα ⊋. AC²D. rel. ‖add. ὁτι D.
29. εκεινη] add. δε BC*LX. 33. 69. *f.* Syr.Hcl.* Memph. Theb. Goth. (Æth.) | *om. ⊋. AC**D. 1. rel. Vulg. *a.c.e.* Arm. (et illa *b.ff.* et Maria Syr.Pst.)
— ηγερθη BC*DLX *sic.* 33. *a.b.c.e.f.ff.l.* Syr.Hcl.*mg.* Goth. Arm. Æth. | ‡εγειρεται ⊋. AC³. rel. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl.*txt.*
— ηρχετο BC*LX *sic.* 33. *a.b.ff.l.* Syr. Pst. Goth. (Arm.) Æth. | ‡ερχεται ⊋. AC³D. rel. Vulg. *c.e.f.* Syr.Hcl. Memph.
30. ουπω] ου D *Gr.* (h. 33.)
— δε] γαρ D. Latt. Goth.

23. *om.* Deus *Am.* | 24. novissimo *Cl.* | 27. Dei vivi *Cl.* | in hunc mundum *Cl.* | 28. *om.* et *ante* vocat *Am.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.
30. [ἔτι]

σοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν * ἔτι″ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. 31 οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν ‡ Μαριὰμ″ ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, ‡ δόξαντες″ ὅτι Ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. 32 ἡ οὖν ‡ Μαριὰμ″ ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν † Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν ‡ ἔπεσεν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας,″ λέγουσα αὐτῷ, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἄν ‡ μου ἀπέθανεν″ ὁ ἀδελφός. 33 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, 34 καὶ εἶπεν, Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. 35 ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς· 36 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. 37 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Οὐκ ‡ ἐδύνατο″ οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; 38 Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. 39 λέγει [ὁ] Ἰησοῦς, Ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ ‡ τε-

in castellum, sed erat adhuc in illo loco ubi occurrerat ei Martha. 31 Iudaei igitur qui erant cum illa in domo et consolabantur eam, cum vidissent Mariam quia cito surrexit et exiit, secuti sunt eam dicentes quia Vadit ad monumentum ut ploret ibi. 32 Maria ergo cum venisset ubi erat Iesus, videns eum cecidit ad pedes eius et dixit ei, Domine, si fuisses hic, non esset mortuus frater meus. 33 Iesus ergo ut vidit eam plorantem et Iudaeos qui venerant cum ea plorantes, fremuit spiritu et turbavit se ipsum, 34 et dixit, Ubi posuistis eum? Dicunt ei, Domine, veni et vide. 35 Et lacrimatus est Iesus. 36 Dixerunt ergo Iudaei, Ecce quomodo amabat eum. 37 Quidam autem dixerunt ex ipsis, Non poterat hic qui aperuit oculos caeci facere ut et hic non moreretur? 38 Iesus ergo rursum fremens in semet ipso venit ad monumentum: erat autem spelunca, et lapis superpositus erat ei. 39 Ait Iesus, Tollite lapidem. Dicit ei Martha soror eius qui mor-

---

30. εληλυθει ὁ Ιησ.] Ιησ. εληλυθει D. (Syrr.Pst.&Hcl.)
— εις] προς 69.
— αλλα D.
— ην ετι BCX. 1ᵀ. 33. Latt. Memph. Theb. Goth. Arm. (ετι ην F. *a.e.*) | *om. ετι ⊃. ADL. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
— εν τῳ τοπῳ] επι του τοπου 69.
— ἡ Μαρ.] om. ἡ D.
31. οἱ οντες] om. οἱ Δ.
— και παραμυθ.] om. και D. *f.l.* Arm. [*a.b.c.e.* Syr.Pst.]
— Μαριαμ BC*DLΔ. 33. K. | ‡Μαριαν ⊃. AC³X. 1. 69.
— ταχεως] ταχυ C*.
— δοξαντες BC**ut vid.*DLX. 1. 33. Syrr. Pst.&Hcl.*mg.* Memph. Arm. Æth. | ‡λεγοντες ⊃. AC²Δ. rel. Latt. Syr. Hcl.*txt.* Theb. Goth.
— κλαυσει 69.
32. ἡ] εἰ U.
— Μαριαμ BC*L. 33. E*. | ‡Μαρια ⊃. AC³DXΔ. 1. rel.
— ηλθεν] εισηλθεν Δ.
— Ιησους] †praem. ὁ ⊃. C³LΔ. rel. | om. ABC*DX. 33. K. (Ιησους ην C***ut vid.*)
— αυτον] om. D.
— αυτου post επεσεν AB.*Mai.*CLXΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUΛ. (*f.*) Goth. | ‡post ποδας ⊃. D. (Latt.) Arm.
32. προς B.*Mai.*C*DLX. 1. 33. | ‡εις ⊃. AC³Δ. 69. rel.
— λεγουσαν Λ.
— αυτῳ] om. DX. *a.* Arm.
— ης] post ὡδε D.
— μου ante απεθ. BC*LΔ. 33. | ‡post ⊃. AC³X. 1. rel. Goth. | post ὁ αδελφ. 69. Latt. | μου ὁ αδελφ. ante απεθ. D.
33. συνελθοντας αυτῃ Ιουδαιους κλαιοντας (Vulg. *f.*) | Ιουδαιους κλαιοντας τους συνεληλυθοτας μετ' αυτης D. *a.b.c.e.ff.l.*
— ενεβριμησατο τῳ πν. και εταραξεν εαυτον] εταραχθη τῳ πν. ὡς ενβριεμουμενος D. 1(εμβριμωμ- 1.) Theb.*Mnt.* Arm.
— ενεβριμησατο BCL. rel. Syr.Hcl.mg. *Graece.* | εβριμησατο A. | (εταραχθη D. 1 supra.)
— ἑαυτον] αυτον L*Δ.
34. τεθηκατε 33. 69. EFGHMΛ.
35. ab init.] add. και D. 69. Latt. Syr. Pst. Memph. Goth. Arm. Æth.
— εδακρ.....ιδε ver. 37] om. Δ.
36. ουν] αυτοις 69.
37. ειπον] ante εξ αυτων D. *Am. a.b.c.e. f.* (Æth.) | ελεγον AK.
— εδυνατο B*Rl.Mai.CDK. | ‡ηδυνατο ⊃. AB²LX. rel.
37. ουτος 1°.] ουτως 33.
— ανοιξας] ανυξας B*Rl.D.
— και ουτος μη *Am. b.e.* | μη ουτος 33. (Vulg.*Cl. a.c.f.ff.*)
— αποθανει 69.
38. Ιησους] praem. ὁ 33.
— ουν] om. 69. E*. Arm. | post παλιν 33.
— παλιν] om. K. *a.b.e.ff.l**. Syr.Pst. Memph.
— εμβριμωμενος BC³D. rel. *Orig.* in Cat. ap. Cram. (Joh. 318.) | εμβριμουμενος A. 69. U. | εμβριμησαμενος C*X. | εμβριμωαμενος K. | ενεβριμησατο *Orig.* in Cat. ap. Cram. (Johan. 318.)
— εν] om. F.
— εις *Orig.* ap. Cram. | επι D.
— επ'] om. L. (Latt.)
— αυτῳ] αυτο H.
39. λεγει] add. ουν X. | Contra, *Orig.* iv. 370ᵃ. 372ᵇ. | add. αυτῃ Δ*.
— ὁ Ιησ. BCLX. rel. *Orig.* iv.*bis.* | om. ὁ AD.
— ἡ αδελφη] praem. ἡ Μαρθα (om. postea) D. Vulg. *a.f.g.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.

31. Judaei ergo *Cl.* | cum ea *Cl.* | 32. dicit *Cl.* | 33. infremuit *Cl.* | 36. *om.* ergo *Am.* | 37. ex ipsis dixerunt *Cl.* | caeci nati *Cl.* | ut hic *Cl.*

A B (C) D [II]. L X Δ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUΛ. ¶ F

λευτηκότος″ Μάρθα, Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστιν. 40 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ‡ ὄψῃ″ τὴν δόξαν τοῦ ¶ θεοῦ; 41 ἦραν οὖν τὸν λίθον †. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν, Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. 42 ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 43 καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. 44 † ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε *[αὐτὸν]″ ὑπάγειν. 45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν ‡ Μαριὰμ″ καὶ θεασάμενοι ‡ ὃ″ ἐποίησεν †, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. 46 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν † Ἰησοῦς.¶

44. λέγει [ὁ] Ἰησ. αὐτ.

45. ἃ ἐποίησ.

46. ὃ ἐποίησ. ¶ C

37 47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρι-

tuus fuerat, Domine, iam faetet, quadriduanus enim est. 40 Dicit ei Iesus, Nonne dixi tibi quoniam si credideris videbis gloriam dei? 41 Tulerunt ergo lapidem: Iesus autem elevatis sursum oculis dixit, Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me. 42 Ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter populum qui circumstat dixi, ut credant quia tu me misisti. 43 Haec cum dixisset, voce magna clamavit, Lazare, veni foras. 44 Et statim prodiit qui fuerat mortuus, ligatus pedes et manus institis, et facies illius sudario erat ligata. Dicit Iesus eis, Solvite eum et sinite abire. 45 Multi ergo ex Iudaeis, qui venerant ad Mariam et viderant quae fecit, crediderunt in eum: 46 quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisaeos et dixerunt eis quae fecit Iesus.

47 Collegerunt ergo pontifices et Pharisaei concilium, et

---

39. τελευτηκοτος ABC*DL. 33. K. Syr. Hcl.*mg.* (om. ἡ ἀδ. τ. τε. *b.c.e.ff.*) | ‡τεθνηκοτος ☪. C²ΔU*sic.* rel. | τεθνεοτος X.
— ηδη *Orig.* iv. 367ᶜ. 371ᵇ.ᶜ. | ἴδε 69.
— γαρ *Orig.* iv. *ter.* | om. D.
40. ὁ Ιησ.] om. ὁ A. 1.
— ὁτι] om. 69.
— πιστευσῃς *Orig.* iv. 371ᵃ.ᵇ.ᶜ. | -σεις K.
— οψῃ ABCDLXΔ. 69. EFGHMSΛ. *Orig.* iv. *ter.* | ‡οψει ☪. 1*s.* 33. KU.
41. ηραν ουν *Orig.* iv. 371ᵃ.ᶜ. 372ᵃ. | ὁτε ουν ηραν D. *e.* Arm.
— λιθον] †add. οὐ ην ὁ τεθνηκως κειμενος ☪. C³Δ. rel. | add. οὐ ην A. 1. K. *f.* Syr.Hcl. Goth. add. ibi Theb. add. ab ostio sepulcri Memph. | om. BC*D LX. 33. Latt. Syr.Pst. Syr.Hier. Arm. Æth. non habet *Orig.* iv. 371ᵃ.ᶜ.
— ὁ δε Ιησ. *Orig.* iv. 372ᵇ. | και ὁ Ιησ. D. | ὁ ουν Ιησ. 1. | ὁ Ιησ. 69. Arm.
— οφθαλμους sine add. Vulg. *e.ff.* *Orig.* iv. 372ᵇ. 374ᵈ. 381ᵃ. | add. αυτου D. 33. 69. *b.c.ff.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. *Orig.* iv. 372ᶜ. *Eus.* (D.E. 497ᵃ.) in Ps. 369ᵇ. (69 non om. ανω). ‖add. εις τον ουρανον K. *a.b.c.f.* Syr. Hcl.mg. Theb. Arm.MSS. *Eus.* D.E. 497ᵃ. in Ps.
— ανω] om. *b.c.e.f.* Syr.Hcl.mg. *Eus.* D.E. in Ps.
— μου] με Δ.
42. εγω δε Vulg. *f.ff.* Syr.Hcl. *Orig.* iv. 374ᵈ. 376ᶜ. 381ᵃ. 382ᶜ. *Eus.* D.E. 497ᵃ. in Ps. 369ᵇ. | om. δε D. *c.* | καγω 69. *a.b.e.* Syr.Pst. Æth. *Hil.* 1081ᵃ. (ηδειν δε *Orig.* i. 216ᵉ.) ‖ηδειν *Orig.quater.* *Eus.* | οιδειν 69.
— οχλον τον περιεστωτα *Orig.* iv. 374ᵈ. 381ᵇ. 382ᵇ.ᵈ. (*Tert.* adv. Prax. 23.) | περιεστ. οχλ. X. *Orig.* iv. 376ᶜ. | οχλ. τ. παρεστωτα Λ.
43. εκραυγασεν *Orig.* iv. 377ᵃ. *Eus.* in Ps. 369ᵇ. | εκραυασεν LM. | εκραξεν C*.
— Λαζαρε] *bis* C³. Æth.Rom. | semel *Iren.* 308. *Clem.* 101. *Orig.* iv. 375ᶜ. 377ᵃ.ᵈ. 380ᵃ.ᵇ. *Eus.* Ecl. Pr. 210. in Ps. *Cypr.* 169.
44. ab init.] †add. και ☪. AC³X. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. rel. *Iren.* | add. και ευθυς D. Vulg. (*f.*) | om. BC*L. Theb. *Orig.* iv. 377ᵃ. (mox "autem" Memph.)
— τ. ποδ. κ. τ. χειρ. Memph. Theb. Goth. Arm. *Iren.* *Orig.* iv. 377ᵃ. 378ᶜ.ᵈ. 379ᵃ. | τ. χειρ. και τ. ποδ. A. 69. Λ. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
— κηριαις AXΔ. 1. 33. Λ. (κυριαις 69*.) κιριαις Syr.Hcl.mg.*Gr.*
— αυτου] αυτω Λ*Tf.*
— περιεδεδετο *Orig.* iv. 379ᵇ. | περιδεδ. D*. | συνεδ. *Orig.* iv. 377ᵃ.
— αυτοις ὁ Ιησ. AC*e spat.*DXΔ. 1. 33. 69. rel. Vulg.*Cl.* (*b.*)*c.*(*f.*)*ff.* Syrr.Pst. & Hcl. Æth. | Ιησ. αυτοις B(L. *Orig.* praem. ὁ). *Am.* Memph. Theb. *Orig.* iv. 377ᵃ. (om. αυτοις *a.* Jesus discipulis suis *e.*)
44. αφετε αυτον BC*L. 33. Memph. Æth. *Orig.* iv. 377ᵃ. 378ᵈ.ᵉ. 379ᵉ. | *om. αυτον ☪. ΑC**DX. rel. Latt. Syrr.Pst. &Hcl. Theb. Goth. Arm. *Iren.* 308 *ed.*
45. εκ *Orig.* iv. 380ᵈ. 381ᵉ. | om. D. 1 *Wtst.* *Orig.* iv. 381ᵇ.
— οἱ ελθοντες *Orig.* iv. 380ᵈ. 381ᵇ(om. οἱ). 381ᵉ *dis.* 382ᵇ.ᶜ.ᵈ. | των ελθοντων D. (*non sic* *Orig.* iv. 381ᵉ.)
— Μαριαμ BCDL. 33. | ‡Μαριαν ☪. AX. 1. 69. *Orig.* iv. 380ᵈ. 381ᵇ.ᵉ. | (μετα Μαριας Δ.) ‖add. et Martham Vulg.*Cl.* Æth.
— και θεασαμενοι *Orig.* iv. 380ᵈ. 381ᵇ.ᵉ. 382ᵃ.ᵇ.ᶜ.ᵈ. | ἐωρακοτες D. Arm.
— ὁ A²BCD. 1. *e.* Theb. Goth. Æth. | ‡ἁ ☪. A*LXΔ. rel. Vulg. *a.b.c.f.ff.g.* Memph. Arm. *Orig.* iv. 380ᵈ. 381ᵇ.ᵉ. 382ᵇ.ᶜ.ᵈ.
— εποιησεν (add. σημειον C²·)] †add. ὁ Ιησους ☪. C²DXΔK. rel. Vulg.*Cl.* *a. f.ff.g.* Syr.Pst. Æth. *Orig.* iv. 380ᵈ *ed.* 382ᵃ.ᵇ.ᶜ. | om. ABC* *ut vid.*L. 1. *Am.* *b.c.*(*e.*) Memph. Theb. Goth. Arm. *Orig.* iv. 380ᵈ *codd.* 381ᵇ.ᵉ. 382ᵈ.
— εις αυτον *Orig.* iv. *ter.* | om. C².
46. om. ver. S.
— απηλθαν et ειπαν D.

39. est enim *Cl.* | 44. Dixit eis Jesus *Cl.* | Mariam *add.* et Martham *Cl.* | fecit Jesus *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. (Goth.) Arm. Æth. ¶ Goth.

σαῖοι¶ συνέδριον, καὶ ἔλεγον, Τί ποιοῦμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ‡ ποιεῖ σημεῖα;" 48 ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. 49 Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, 50 οὐδὲ ‡ λογίζεσθε" ὅτι § συμφέρει ‡ ὑμῖν" [k] ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. 51 Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ‡ ἐπροφήτευσεν" ὅτι ‡ ἤμελλεν" † Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, 52 καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν.

dicebant, Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? 48 Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, et venient Romani et tollent nostrum et locum et gentem. 49 Unus autem ex ipsis, Caiaphas, cum esset pontifex anni illius, dixit eis, Vos nescitis quicquam, 50 nec cogitatis quia expedit nobis ut unus moriatur homo pro populo et non tota gens pereat. 51 Hoc autem a semet ipso non dixit, sed cum esset pontifex anni illius, prophetavit quia Iesus moriturus erat pro gente, 52 et non tantum pro gente, sed et ut filios dei qui erant dispersi congregaret in unum.

§ Π
50. ὑμῖν
[k] c. 18:14.

ιε δ

38 53 Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας ‡ ἐβουλεύσαντο" ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. 54 ‡ ὁ οὖν Ἰησοῦς" οὐκέτι παῤῥησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς

53. συνεβουλεύσαντο

53 (95, 4.) Ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum. 54 Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudaeos, sed abiit in regionem iuxta desertum, in civitatem quae dicitur

---

46. φαρισαιους] praem. αρχιερεις και 69. | Contra, *Orig.* iv. 381[b].
— αυτοις *Orig.* | om. G.
— ἁ BLXΔ. 1. 33. rel. Vulg. *a.c.f.* Syr.Hcl. Theb. Arm. *Orig.* iv. 381[b.c.] 382[a]. | ὁσα A. Syr.Pst. | ὁ CD. 69. M. (*b.*)*e.* Memph. Goth. Æth.
— Ιησ.] †praem. ὁ ⊊. AXΔ. rel. *Orig.* iv. *ter.* | om. B.*Mai.*CDL.
47. ουν *Orig.* iv. 381[d]. 382[d]. | δε 69. Goth.
— φαρισαιοι *Orig.* iv. 381[d]. 382[d]. 396[a]. | πρεσβυτεροι 69.
— και ελεγον *Orig.* iv. 382[e]. | κατα τον Ιησου λεγοντες 69.
— τι] add. ουν Δ.
— ποιουμεν *Orig.* iv. | -ωμεν 33. S.
— ὁτι *Orig.* iv. | om. D.
— ούτος] post ὁ ανθρ. 33. Δ(οὗτως). | Contra, *Orig.* iv. 383[b].
— πολλα Vulg. *a.f.* *Orig.* iv. 382[e]. | τοιαυτα D. *b.c.e.ff.*
— ποιει ante σημεια ABLX. 33. M. Theb. *Orig* iv. | ‡post ⊊. DΔ. 1. rel. Latt. Memph. rel.
48. εαν] praem. και D. Syr.Pst. Memph. W. Æth. | Contra, *Orig.* iv. 382[e].
— ούτως *Orig.* iv. | ούτος 69* *Scr.* K.
— πιστευσουσιν *Orig.* iv. | -σωσιν LXΔ. 1. 33. 69. GH.
— οἱ Ῥωμ. *Orig.* iv. | om. οἱ 69.
— ἡμων] post τοπον D. *a.e.f.* (Memph. Theb. *bis.*) | Contra, *Orig.* iv.
48. και ante τ. τοπ. *Am. g.* *Orig.* iv. | om. DK. Vulg.*Cl. a.b.c.e.f.l.* Syr.Pst.
49. αυτων] add. ονοματι 1. *a.b.e.f.l.* Syr. Pst. Memph. Arm. | add. id. post Καιαφας Vulg.*Cl. c.g.* | om. *Am. Fuld. ff.* *Orig.* iv. 384[c].
— Καιαφας *Am. Fuld.* *Orig.* iv. | Καιφας D[2]. Vulg.*Cl. a.b.c.e.f.ff.* Theb. | Κηφας D*.
— ων *Orig.* iv. | ante αρχιερευς LX. Vulg. *a.b.c.*(*e.*) (*Am. f.ff.*)
50. λογιζεσθε ABDL. 1. 69. *Orig.* iv. 384[d]. 391[e]. | ‡διαλογιζ. ⊊. XΔ. 33*s.* rel.
— ὑμιν B.*Mai.*DLXM. Vulg.*Cl. a.b.e. ff.l.* Memph. *Orig. Int.* 138[e]. 325[c]. iv. 610[d]. | ‡ἡμιν ⊊. AIIΔ. rel. *Am. c.f.g.* Syrr. Pst. & Hcl. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iv. 384[d]. 391[e]. 392[a.b] *bis.*[e]. 396[e].
— αποθανει X. 69 *Scr.*
51. αλλα ABDL. rel. | αλλ' II*ut vid.* 1[R]. U. *Orig.* iv. 384[d].
— εκεινου *Orig.* iv. | om. D *Gr.* (τ. ενιαυτ. εκειν. om. *e.*)
— επροφητευσεν BDLX. 33. | ‡προεφητ. ⊊. AIIΔ. 1. M[2]. rel. *Orig.* iv. | προφητευσεν M*.
— ημελλεν AB(D)IILΔ. 1. 33. 69. U. | ‡εμελλ. ⊊. X. rel. *Orig.* iv. 384[d] *bis.* 395[a]. 396[a]. (post Ιησους D. Vulg. *a. e.f. Orig.* iv. 395[a].)
— Ιησ.] †praem. ὁ ⊊. 33*s.* 69. Ss. | om. ABDIIILXΔ. 1. EG*sic* HKM*Tf.*UΛ. *Orig.* iv. 384[d] *bis.* 395[a]. 396[a].
52. εθνους] add. δε X. 33. | om. *Orig.* iv. 384[d]. 395[a].
— αλλ' *Orig.* iv. *bis.* | αλλα B.
— τεκνα] post του θεου A. | Contra, *Orig.* iv. *bis.* (και ante τ. τεκ. om. Latt. Arm.)
— τα διεσκορπισμενα *Hipp.* Ant. 6(7). *Orig.* iv. *bis.* | τ. διασκ. E. | τα εσκορπ. D. | om. 69.
— συναγαγῃ (-γει X. 69. HΛ. *non sic* Δ.)] post εις ἑν D. *a.e.* | Contra, *Orig.* iv. *bis.*
53. ἡμερας Syrr.Pst.&Hcl.*mg.* Theb. Arm. *Orig.* iv. 396[a]. | ὡρας LX. Syr.Hcl.*txt.* Memph. Æth.
— εβουλευσαντο BD. 69. *Orig.* iv. 397[a]. | ‡συνεβουλ. ⊊. AIILX. rel. *Orig.* iv. 396[a] *bis.*
— αποκτεινουσιν 1. 69. | Contra, *Orig.*
54. ὁ ουν Ιησ. BLX. 1. M. *Orig.* iv. 397[b]. 398[b]. (400[d].) | ‡Ιησ. ουν ⊊. ADII. rel.
— παρησια B* *Rl.Mai.*D.
— αλλα *Orig.* iv. *ter.* | αλλ' II. 1[R].
— εκειθεν *f.* *Orig.* iv. 398[b]. 400[d]. | om. D. (Latt.) *Orig.* iv. 397[b].
— την χωραν *Orig.* iv. *ter.* | om. την 1. 69. ‖add. Σαμφουριν D.

---

48. credunt *Am.* | nostrum locum *Cl.* | 49. Caiphas nomine *Cl.* | 50. vobis *Cl.* | 51. quod Jesus *Cl.* | 52. sed ut *Cl.*

A B D (II) [Q]. L X Δ. 1. 33. 69. E[F]GHKMSUΛ. *a*

Ἐφραΐμ λεγομένην πόλιν, κἀκεῖ ‡ ἔμεινεν″ μετὰ τῶν μαθητῶν †. [55] ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἰεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. [56] ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες, Τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; [57] δεδώκεισαν δὲ † οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ‡ ἐντολὰς″ ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστιν μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

54. διέτριβεν

57. ἐντολὴν

Efrem, et ibi morabatur cum discipulis. [55 (96, 1.)] Proximum autem erat pascha Iudaeorum, [(97, 10.)] et ascenderunt multi Hierosolyma de regione ante pascha, ut sanctificarent se ipsos. [56] Quaerebant ergo Iesum, et conloquebantur ad invicem in templo stantes, Quid putatis, quia non veniat ad diem festum? [57] Dederant autem pontifices et Pharisaei mandatum ut si quis cognoverit ubi sit indicet, ut apprehendant eum.

XII.

§ Goth.

39 [1] Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν § εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος [ὁ τεθνηκὼς] ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν * ὁ Ἰησοῦς″. [2] ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν ‡ ἀνακειμένων σὺν″ αὐτῷ. [3] 1 ἡ οὖν Μαριὰμ″ λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς § πολυτίμου, ἤλειψεν τοὺς πόδας [τοῦ] Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξὶν αὐτῆς § τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ

2. ἦν *[ἐκ]″ τῶν IB′

[1] ‖Matt. 26:6-12. ‖Mar. 14:3-8.

§ Q

§ F

[1] Iesus ergo ante sex dies paschae venit Bethaniam, ubi fuerat Lazarus mortuus, quem suscitavit Iesus. [2 (98, 1.)] Fecerunt autem ei cenam ibi, et Martha ministrabat, Lazarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo. [3] Maria ergo accepit libram ungenti nardi pistici pretiosi, unxit pedes Iesu et extersit capillis suis pedes eius, et domus impleta

---

54. Εφραιμ (*a.*) Theb. *Orig.* iv. *ter.* | Εφρεμ L. Vulg. *b.c.e.f.* Memph. *Iren.* 147.
— κακει] και εκει L. 33. 69. *Orig.* iv. 397[b]. 398[c].
— εμεινεν BL. Syr.Hcl.*mg.* Arm. *Orig.* iv. 397[b]. 398[c]. 400[d]. | ‡διετριβεν ⸗. A DII. rel. Latt. Syr.Pst.
— μετα ad fin. ver. *Orig.* iv. 397[b]. 400[d]. | μετ' αυτων και εβαπτισεν 33.
— μαθητων] †add. αυτου ⸗. AX. rel. Vulg.*Cl. a.b.c.e.f.* rel. | om. BDIILΔ. 1. *Am.* Arm. *Orig.* iv. 397[b]. 398[c]. 400[d].
55. ην δε εγγυς (*f.*) Syr.Hcl. *Orig.* 401[a]. | εγγυς δε ην D. Vulg. *b.c.*(*e.*)(*ff.*)(*g.*) *l.* (Syr.Pst.) in illo tempore futura erat *a.*
— πασχα] add. εορτη 33. | Contra, *Orig.* iv.
— και ανεβησαν *Orig.* iv. | ανεβ. ουν D. *b.c.ff.*
— πολλοι] post εις Ιερ. D. | Contra, *Orig.* iv.
— προ του πασχα *Orig.* iv. 401[a]. (402[b] προς τ. π.). | om. 33. 69. | πριν το πασ. D. | post εαυτους G.
— εαυτους *Orig.* iv. | αυτους M.
56. ουν] add. και D. | Contra, *Orig.* iv. 400[a].
— ελεγον] -γαν D.
— μετ' *Orig.* iv. | μετα II.
— εστηκοτες] ante εν τ. ιερ. LX. 69. Syr.Hcl. Memph. Theb. | Contra, *Orig.* iv. ‖ εστωτες D. | om. Syr.Pst.
56. δοκει υμιν *Orig.* iv. 402[d]. | δοκειτε D. | υμ. δοκ. *Orig.* iv. 401[a]. (υμιν] ημιν 33. 69*.)
57. δεδωκεισαν *Orig.* iv. 403[a]. | δεδοκησαν 33.
— δε] †add. και ⸗. DII. 33*s.* rel. Theb. | om. ABLXΔ. 1. 69. KMUΛ. Latt. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* iv.
— οι 1°.] om. Δ.
— εντολας BII. 1. M. Syr.Hcl.*mg.* *Orig.* iv. | ‡εντολην ⸗. ADLX. rel. Latt. Syr.Hcl.*txt.* Memph. Theb. [Syr.Pst.]
— ινα] ιν X*Tf.
— εαν *Orig.* iv. | αν D.
— γνῳ *Orig.* iv. | γνοι D*.
— μηνυσει 33. | Contra, *Orig.* iv.
1. ὁ ουν Ιησ.] om. 69 *txt.* (mg.*man. rec.*)
— ηλθεν] add. ὁ Ιησους 69. H.
— ὁ τεθνηκως ADIIΔ. 1. 33. 69. rel. Vulg. *b.f.ff.g.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. BLX. *a.c.e.* Syr.Pst. Syr. Hier. Theb. Æth.
— εκ νεκρων] om. Vulg. *b.ff.* (vid. *Iren.* 147.) mortuum *c.e.*
— ὁ Ιησους ad fin. A(B)DIIΛ. 33. EG A^2. Vulg. (*f.*)*ff.g.* Syrr.Pst. & Hcl. Memph. Theb. Goth. (Æth.) (om. ὁ B.) | *om. ⸗. X. 1. 69. HKMSsUΛ*. *a.b.c.e.* Arm. (vid. ver. 9.)
2. εποιησαν ουν (Vulg. "autem"). *f.* Syr.Hcl. Goth. | και εποιησαν D. *a.c. e.* Syr.Pst. Æth. [*Orig.* iv. 407[c].]
— δειπνον] post εκει 69. | Contra, *Orig.* iv. 407[c]. (om. εκει *a.e.*)
— Μαρθα (om. ἡ)] post διηκονει D. | Contra, *Orig.* iv. 182[e]. 407[c]. *Orig. Int.* iii. 892[c].
— ην] add. εκ BL. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* iv. 407[c]. (*Orig. Int.* iii. 892[c].) | om. A DII. rel.
— ανακειμενων συν AB.*Mai.*DIILΔ. 1. 69. EGHKMSUΛ. *Orig.* iv. (συνανακειμενων συν 33.) | ‡συνανακειμενων ⸗. (ανακ. om. συν αυτῳ X.)
3. Μαριαμ B. 1. 33. | ‡Μαρια ⸗. ADII L. rel.
— λαβουσα] λαμβανι D*Gr.* (Latt.)
— μυρου ναρδου πιστικης Vulg. *f.g. Orig. Int.* iii. 65[a]. 892[d]. | πιστικης μυρου D. (*a.b.c.*)*e.*(*ff.*)
— πολυτιμου *Orig. Int.* iii. *bis.* | om. *a.b. ff.*
— ηλειψεν] αιψεν II in ed. *Tf.* | praem. και D. Vulg.*Cl. a.b.c.e.f.* (om. *Am.*)
— του Ιησ. ADIIQ. rel. | om. του B. | αυτου X.

54. discip. suis *Cl.* | 55. Hierosolymam *Cl.* | 56. venit *Cl.*
1. Lazarus fuerat *Cl.* | et unxit *Cl.* | 3. pedes ejus capillis suis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* ΙΓ' Syrr. P. H. Memph. Theb. [Goth.] Arm. Æth.
3. ἐπλήσθη
4. Ἰούδ. Σίμωνος Ἰσκαρ. *ante* εἷς τῶν μ. α.

οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. 4 λέγει οὖν ‡ Ἰούδας † * ὁ″ Ἰσκαριώτης εἷς † τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,″ ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι, 5 Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; 6 εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ‡ ἔχων″ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. 7 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, ″Αφες αὐτήν, * ἵνα″ εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου ‡ τηρήσῃ″ αὐτό· 8 τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. 9 ″Εγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστιν, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ¶ ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. 10 ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, 11 ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

9. [*ὁ″] ὄχλος ιθ
¶ II
‖Matt. 21:1-11. ‖Mar. 11:1-10. ‖Luc. 19:29-38.
12. [*ὁ″] ὄχλ. ρ a

40 12 m Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν

est ex odore unguenti. 4 Dicit ergo unus ex discipulis eius Iudas Scariotis, qui erat eum traditurus, 5 Quare hoc unguentum non veniit trecentis denariis et datum est egenis? 6 Dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, et loculos habens ea quae mittebantur portabat. 7 Dixit ergo Iesus, Sine illam, ut in die sepulturae meae servet illud: 8 pauperes enim semper habetis vobiscum, me autem non semper habetis. 9 (99, 10.) Cognovit ergo turba multa ex Iudaeis quia illic est, et venerunt non propter Iesum tantum, sed ut Lazarum viderent quem suscitavit a mortuis. 10 Cogitaverunt autem principes sacerdotum ut et Lazarum interficerent, 11 quia multi propter illum abibant ex Iudaeis et credebant in Iesum.

12 (100, 1.) In crastinum autem turba multa quae venerat ad

---

3. εξεμαξεν] post τ. θριξιν αυτης 1. | post τ. θριξιν 69.
— ταις] om. Δ.
— αυτης] praem. της κεφαλης ΠΧ· Memph. Theb. *Orig. Int.* iii. 65ª. (vid. Luc. vii. 38.) | praem. τας 69. (ἑαυτης 69 *Scr.* sed? M.) ‖ non habent ABD Q. rel. vv.
— τους ποδας αυτου] om. 1. (non 69.) *Fuld.* Memph. Æth. *Orig. Int.* iii. 65ª. (ante ταις θρ. M. Vulg.*Cl.* Theb. Goth.)
— ἡ δε οικια *f.* Syr.Hcl. *Orig. Int.* iii. 65ª. | και ἡ οικ. D. Vulg. *a.b.c.e.* (Syr. Pst.) ‖add. ὀλη 1. 69. *Orig. Int.* iii. 65ª.
— επληρωθη ADIIQL. rel. | επλησθη B.
4. λεγει ουν ADIIQX. rel. Vulg. (*f.*)*g.* Syr.Hcl. | λεγει δε B. Memph. Goth. et dicit *b.* | λεγει L. 33. *a.e.* Theb. Arm. | et dixit *c.ff.* Syr.Pst. Æth.
— Ιουδας ὁ Ισκαριωτης BL. 1. 33. Vulg. *g.* Syr.Pst. Syr.Hier. Memph.S. Theb. Arm. Æth.ed.et MSS. (om. Ιουδας B. *Btly. Bch.*sed habet *Mai.*) | ‡Ιουδας Σιμωνος Ισκαριωτης ϛ. AIIQ. rel. *f.ff.* Syr.Hcl. Goth. Æth. 3. Judas Simon Scariotha *c.* Memph.W. | Ιουδας απο Καρυωτου D. Simon Judas Scarioth *a.*(*b.*)(*e.*) ‖(Σιμωνος] Σιμων ὁ E* *ut vid.* FGHU. (-ος in E supra ras.) | om. Syr.Hier. ‖habent *hic* BL. 33. Syr. Pst. Theb. Æth. | ‡post αυτου ϛ. A DIIQ. 1. rel. Latt. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm.
4. εις] om. K. ‖†add. εκ ϛ. ADII. rel. Latt. Syr.Pst. | om. B.*Mai.*QL. 33.
— ὁ μελλων αυτον παραδιδοναι] ὃς ημελλεν παραδουναι αυτον D. *b.c.ff.*
5. επραθη] add. επανω X. | Contra, *Orig. Int.* iii. 893ᵈ.
— τριακοσιων *Orig. Int.* iii. | διακ. L. 69.
— πτωχοις] praem. τοις D. 33. (vid. Mar. xiv. 5.)
6. ειπεν δε τουτο Vulg. *b.* Syr.Hcl. Theb. | τουτο δε ειπεν D. *a.c.e.f.* Syr.Pst. Memph. Goth.
— εμελεν ADIIQLΔ. 1. rel. | εμελλεν B.*Mai.*X. 69. EFGHKU*Tf.* | ημελλεν 33.
— εχων BDQL. (1.) 33. Vulg. Memph. Theb. *Orig.* iii. 490ᵉ. iv. 419ᶜ. (add. και 1. *Orig.* iii. ctra, *Orig.* iv.) | ‡ειχεν και ϛ. AIIX. rel. (Latt.) Goth. Arm. (Æth.)
7. ουν] add. αυτοις 69. Æth. | add. ei *b.* illi *c.*
— αφες *Am. b.c.e.f.* | sinite Vulg.*Cl.* Arm.ed. Æth. dimittite *a.*
— ινα....τηρηση BDQLX. 33. K. (Latt.) Syr.Hcl.mg. Memph. Theb. Arm. (Æth.) (τηρησει B.*Blc.*) | *om. ινα, et habent ‡τετηρηκεν ϛ. AII. rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. Goth.
— μου] om. D. 33 *nunc*(ras. in loc.).
7. αυτο] -τω X. 33. | -τον Λ.
8. om. ver. D.
— γαρ] om. L. Arm.
— παντοτε 1°.] post εχετε 1°. 33.
— μεθ' εαυτ.....εχετε] om. Λ*.
9. εγνω....πολυς Vulg. *f.g.* Syr.Hcl. Memph. Goth. | οχλος δε πολυς D. *a.*(*b.*)(*c.*)*e.*(*ff.*) Theb. | et post Ιουδ. habent ηκουσαν D. *a.b.c.e.ff.* (Syr. Pst.) Theb.
— οχλος] praem. ὁ B*Mai.L. (vid. ver. 18.) | om. AB²DIIQ. rel. (praem. ὁτι 69.)
— ηλθον] -αν D.
— μονον Vulg. *a.c.f.ff.g.* | om. D. *b.e.*
— ινα και *f.* | om. και D. (Latt.)
— ιδωσιν....Λαζαρον ver. 10] om. Λ*.
— εκ νεκρων] Ιησους εκ των νεκρων D. ‖add. ὁ Ιησους A. 33. (vid. ver. 1.)
10. δε] ουν MU. ‖add. και B. | Contra, ADQL. rel.
11. αυτον] αὐτῶν 33.
— των Ιουδαιων post πολλοι D. *a.c.e.ff.* Syr.Pst. Arm.
— επιστευον] -σαν 69.
12. οχλος] praem. ὁ BL. (vid. ver. 18.) | Contra, ADQ. rel. *Orig.* iii. 748ᵉ. iv. 182ᵉ.
— πολυς *Orig.* iii. iv. | om. 33.
— ὁ ελθ.] om. ὁ Δ.

4. dixit *Cl.* | Iscariotes *Cl.* 7. Sinite *Cl.*

ABD(Q). LXΔ. 1. 33. 69. E(F)GHKMSUΛ.

ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται † Ἰησοῦς εἰς Ἰεροσό-
λυμα, [13] ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον
εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ‡ ἐκραύγαζον″, [n] Ὡσαννά,
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, * καὶ″ ὁ
ΙΑ′ ρα βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. [14] εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνά-
ριον, ἐκάθισεν ἐπ᾽ αὐτό, καθώς ¶ ἐστιν γεγραμμένον,
¶ F
[o] Μὴ φοβοῦ, ‡ θυγάτηρ″ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου
ρβ ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. [16] ταῦτα † οὐκ
ἔγνωσάν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον, ἀλλ᾽ ὅτε
ἐδοξάσθη † Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν
ἐπ᾽ αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ.
[17] ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ᾽ αὐτοῦ, ὅτε τὸν
Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· [18] διὰ τοῦτο † ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ
ὄχλος, ὅτι ‡ ἤκουσαν″ τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ
σημεῖον. [19] οἱ οὖν Φαρισαῖοι ‡ εἶπαν″ πρὸς ἑαυτούς,
Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε ὁ κόσμος
ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.
ΙΕ′ 41 [20] Ἦσαν δὲ ‡ ″Ελληνές τινες″ ἐκ τῶν ἀναβαι-

diem festum, cum audissent quia venit Iesus Hierosolyma, [13] acceperunt ramos palmarum et processerunt obviam ei, et clamabant, Osanna, benedictus qui venit in nomine domini, rex Israhel. [14 (101, 7.)] Et invenit Iesus asellum et sedit super eum, sicut scriptum est, [15] Noli timere, filia Sion: ecce rex tuus venit sedens super pullum asinae. [16 (102, 10.)] Haec non cognoverunt discipuli eius primum, sed quando glorificatus est Iesus, tunc recordati sunt quia haec erant scripta de eo, et haec fecerunt ei. [17] Testimonium ergo perhibebat turba quae erat cum eo quando Lazarum vocavit de monumento et suscitavit eum a mortuis: [18] propterea et obviam venit ei turba, quia audierunt eum fecisse hoc signum. [19] Pharisaei ergo dixerunt ad semet ipsos, Videtis quia nihil proficimus: ecce mundus totus post eum abiit.

[20] Erant autem gentiles quidam ex his qui ascenderant ut

---

13. [καὶ] ὁ βασ.
17. ὅτι τὸν Λαζ.
18. τοῦτο [καὶ]
19. κόσμος *[ὅλος]″
[n] Psa. 118(117):26.
[o] Zac. 9:9.

12. Ιησ.] †praem. ὁ ⸗. B.*Mai.* 69*s.* Ss. *Orig.* iv. | om. ADQLXΔ. 1. 33. EFG HKMUΛ. | (ante ερχεται ALX. 33. *a.c.e.* Syr.Pst. Memph. Theb.)
— Ἱεροσολυμα *Orig.* iv. | Ἱερουσαλημ D.
13. ὑπαντησιν BQΔ. 1. 33. EFHMS*s*Λ. | απαντησιν AKU. *Orig.* iv. 183[a]. 193[b]. | συναντησιν DLX. 69. G.
— αυτῳ *Orig.* iv. | αυτου D.
— εκραυγαζον BDQL. | ‡εκραζον ⸗. AX. rel. *Orig.* iv. 183[a]. ‖add. λεγοντες ADQX. 1. K. *a.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. mg.MS. Memph. Arm. (Æth.) | om. BLΔ. 33. 69. rel. Syr.Hcl.txt. Theb. Goth. *Orig.* iv. 183[a]. 193[b].
— ὡσαννα *Orig.* iv. 183[a]. | ωσανα L. ωσσανα D[2]. οσσανα D*. (om. *Orig.* iv. 193[b].)
— ευλογημενος *Orig.* iv. 183[a]. 193[b]. | ευλογητος D. (εν ονομ. κυρ. om. *e.*)
— και ὁ βασ. BQL. Memph. Æth. *Orig.* iv. 193[c]. | *om. και ⸗. AD. rel. Latt. Theb. rel. *Orig.* iv. 183[a]. ‖om. ὁ AΔ. 69. EFGHMUΛ. | habent BDQLX. 1*s.* rel. *Orig.* iv.*bis.* (h. 33.)
14. εκαθησεν EFH.
— αυτο] αυτω XΔKM. *Orig.* iv. 183[a]*cod.* (-του ed.)
15. θυγατηρ ABDQLXΔKΛ. | praem. ἡ B(²*Rl.Mai.*) | ‡-τερ ⸗. 1. 33. 69. E. rel. *Orig.* iv. 183[a]. 193[c].
— σου *Orig.* iv.*bis.* (mox, mansuetus sedens *a.* tibi mites sedens *e.* tibi sedens *c.*) | om. A. Theb.*Mnt.*
— επι πωλον *Orig.* iv.*bis.* | επι πολου *sic* 69.
16. ταυτα] †add. δε ⸗. ADX. rel. *a.c.f.* Memph. rel. *Orig.* iii. 738[d]. | om. BQL. Vulg. *b.e.l.* Theb. [Æth.]
— εγνωσαν *Orig.* iii. | ενοησαν D.
— αυτου] ante οἱ μαθ. B. | Contra, AD QL. rel. *Orig.* iii. (om. οἱ B.*Bch.*) | (om. K.)
— το προτερον *a. Orig.* iii.
— Ιησ.] †praem. ὁ ⸗. D. 33*s.* 69*s.* H Λ. | om. AB.*Mai.*QLXΔ. 1. EGKM U.
— εμνησθησαν] add. οἱ μαθηται αυτου L. Syr.Pst.
— ἐπ᾽ αυτῳ] περι αυτου D. (Latt.) om. *b.e.* Memph.MS.
17. ουν Syr.Hcl. Memph. | δε L. Theb. *Woide.*(om.ap.*Ming.*) ("et" Syr.Pst. Æth.)
— ὁτε *St.* 3. AB.*Mai.*QXΔ. 1*s.* 69. E[2] G*s*HMSU*s*. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Goth. Æth. (33 *lacer.*) | ὁτι *Elz.* DE*LK. *a.b.c.e.ff.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm.
18. τουτο] †add. και ⸗. AB[2]DQ *e spat.* L. rel. Vulg. *f.* Syr.Hcl. Æth. | om. B*.*Rl.Mai.*ΔEHΛ. *a.b.c.e.ff.l.* Syr.Pst. Memph. Theb. Goth.
— ὑπηντησεν αυτῳ ὁ οχλος] ὑπηντησαν αυτῳ οχλοι D. *c.* Syr.Pst. ‖(?απηντ. 69*.) | (om. ὁ ante οχλος 69. και ὁ οχλος B*Rl.*)
— ὁτι] ὁτ L.
— ηκουσαν AB.*Mai.*DQ*Tf.*LX. 1. 33. 69. KMSΛ. Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. | ‡-σεν ⸗. Q*Knit.*ΔEGHU*s*. Syr.Hcl.
— τουτο] post σημειον 69(?-τον*).
19. ουν Vulg. *a.b.e.* Syr.Hcl. rel. | δε K. *c.f.ff.l.* Syr.Pst. (Æth.)
— ειπαν B. | ‡ειπον ⸗. ADQ. rel.
— ἑαυτους] αυτους D. *a.c.e.*
— ωφελειτε] ωφελει S. | οφελ. 69.
— ιδε] ιδου Λ(²*Tf.*).
— κοσμος] add. ὁλος DQ*Tf.*LX. 33. (Latt.) Syrr. Pst. & Hcl.* Syr. Hier. Memph. Arm. Æth. (post απηλθεν 69.) | om. ABΔ. 1. rel. Syr.Hcl.*txt.* Theb. Goth.

12. Ierosolymam *Cl.* | 20. quidam Gentiles *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. ¶ Q

νόντων ἵνα ‡ προσκυνήσουσιν" ἐν τῇ ἑορτῇ· ¶ [21] οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες, Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. [22] ἔρχεται * ὁ" Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ, ‡ ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ" λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. [23] ὁ δὲ Ἰησοῦς ‡ ἀποκρίνεται" αὐτοῖς λέγων, Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. [24] ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. [25] p ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ‡ ἀπολλύει" αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ § ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν.

42 [26] Ἐὰν ἐμοί ‡ τις διακονῇ", ἐμοὶ ἀκολουθείτω, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· † ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. [27] νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται, καὶ τί εἴπω; Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης; ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. [28] Πάτερ, δόξασόν σου τὸ

22. καὶ πάλιν Ἀνδ. κ. Φ. λέγουσιν
23. ἀπεκρίνατο ργ δ
ρδ ι
p Matt. 10:39. 16:25. Luc. 17:33.
ρε γ
25. ἀπολέσει § F
ρς ι
ρζ δ
ρη ι

adorarent in die festo: [21] hi ergo accesserunt ad Philippum qui erat a Bethsaida Galilaeae, et rogabant eum dicentes, Domine, volumus Iesum videre. [22] Venit Philippus et dicit Andreae, Andreas rursum et Philippus dicunt Iesu. [23] (103, 4.) Iesus autem respondit eis dicens, Venit hora ut glorificetur filius hominis. [24] (104, 10.) Amen amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, [25] ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum adfert. (105, 3.) Qui amat animam suam, perdet eam; et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam.

[26] (106, 10.) Si quis mihi ministrat, me sequatur, et ubi sum ego, illic et minister meus erit: si quis mihi ministrabit, honorificabit eum pater meus. [27] (107, 4.) Nunc anima mea turbata est, et quid dicam? Pater, salvifica me ex hora hac. (108, 10.) Sed propterea veni in horam hanc: [28] pater, clarifica

---

19. *οπισω αυτου*] post *απηλθ.* *ὁλος* 69.
20. *ησαν δε*] add. *και* D. Syr.Pst. Æth.
— Ἕλληνες ante *τινες* BDQLX. 1. 33. M. *Am. b.c.e.ff.* Syr.Pst. | ‡post ϛ. AΔG*sic.* rel. Vulg.*Cl. a.g.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (om. Ἑλλ. *εκ* 69.)
— *προσκυνησουσιν* DQ*Knit.*LΔ.|‡-σωσιν ϛ. AB.*Mai.*Q*Tf.*X. rel.
21. *ουν*] om. L. 69. *a.e.* Syr.Pst. Goth. Arm.
— *προσηλθον*] -θαν D. | *προσειχον* 69.
— *Φιλιππῳ*] praem. *τῳ* D.
— *Βηθσαιδα*] Βηδσαιδα D. *a.* Bessaida *e.*
— *ηρωτων*] -τησαν X. 1. M. Syr.Pst.
— *ηρωτ. αυτον*] *ειπον αυτῳ* 69.
— *κυριε*] om. U*.
— *θελωμεν* 69.
22. ὁ Φιλ. BLX. 33. | *om. ὁ ϛ. AD. rel.
— *ερχεται Ανδ. και Φιλ. και λεγουσιν* A BL. *a.*(*e.*) Syr.Hier. Æth. deinde venit Andreas et Philippus Ihm. *e.* Andreas iterum et Phil. venientes dicunt Jesu Memph. Andreas autem et Phil. dicunt Jesu Theb. | ‡*και παλιν Ανδ. κ. Φιλ. λεγουσιν* ϛ. (D)XΔ. 1. (33.) 69. (Vulg.*f.g.*) Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. And. autem et Phil. iterum dicunt *b. ff.* (*sic* om. "iterum" *c.*) ‖*και*] om. D. Vulg. (om. *και παλιν* Arm.) | *παλιν*] om. Syr.Pst. | add. *και* H. | *Ανδ.*] praem. ὁ D. (ante *παλιν* Vulg. *f.*) | *λεγουσιν*] praem. *και* 33. (λέγουν Λ.)
23. *αποκρινεται* BLX. 33. | ‡*απεκρινατο* ϛ. AD. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. *απεκριθη* 69.
— *αυτοις*] post *λεγων* 69. Syr.Pst. Memph. Theb.
24. *μενει Orig.* i. 773d. iii. 184a. | *-νη* M.
25. *απολλυει* BL. 33. | ‡*απολεσει* ϛ. A D. rel. vv. *Clem.* 575. *Cypr.* 164. *Lucif.* 242. (*-σῃ* 69 *Scr.*) vid. Matt. x. 39. Mar. viii. 35. Luc. ix. 24. xvii. 33.
26. *εμοι τις διακονη* AB(L)XKMU. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. (*μοι* L.) *τις εμοι διακ.* D(*μοι*). 1. 33. 69. Latt. Arm. | ‡*εμοι διακ. τις* ϛ. Δ. rel. (Theb. "igitur"). (*διακονει* FH*bis.* 1° 69* *Scr.*)
— *ακολουθητω* X. 69. E*Λ.
— *ὁπου*] add. *αν* D. | Contra, *Orig.* iv. 29a.
— *ειμι*] post *εγω* D. *a.b.c.*(*e.*) Syr.Pst. | Contra, Vulg. *f.* Syr.Hcl. *Orig.* iv. *Orig. Int.* ii. 401e. iii. 91f.
26. *εκει Orig.* iv. *Orig. Int.* iii. | om. D. (om. *και* seq. Λ.)
— *εσται Orig.* iv. | om. L. *e.l.*
— *εαν* 2°.] †praem. *και* ϛ. AΔG*sic.* rel. *f.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth. | om. BDLX. 1. 33. 69. Vulg. *a.e.* Syr.Pst. Theb. Arm. ("autem" habent post *b. c.l.*)
— *τις*] post *εμ. διακ.* Δ.
— *τιμησει*] -*σῃ* X. 69.
— *πατηρ*] add. *μου* 69. U. Vulg. *a.c.e. g.* Memph. Theb. Arm. | om. *b.f.* Æth.
27. *την*] om. H.
28. *σου* ADL. rel. vv. | *μου* B.
— *το ονομα* ABDΔ. 69. rel. (Latt.) Syrr.Pst.& Hcl.txt. Theb. Goth. Arm. MSS.(multi). *Tert.* adv. Prax. 23. ("nomen tuum; in quo erat filius"). | *τον υἱον* LX. 1. 33. *g.* Syr.Hcl.mg. Memph. Arm.ed. Æth.Platt.(MSS. 1. 3. a. c.) *Orig. Int.* iii. 77c. utr. q. Æth. Rom. nomen tuum et filium tuum. ‖add. *εν τῃ δοξῃ ᾗ ειχον παρα σου προ του τον κοσμον γενεσθαι* D. (vid. cap. xvii. 5.)

22. dixerunt Jesu *Cl.* | 23. clarificetur *Cl.* | 26. ministraverit *Cl.* | 27. hac hora *Cl.*

ABD. LXΔ. 1. 33. 69. EFGHKMSUΛ.

ὄνομα. 29 Ἠλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. 29 Ὁ [οὖν] ὄχλος ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι. ἄλλοι ἔλεγον, Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. 30 Ἀπεκρίθη † Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Οὐ δι' ἐμὲ ‡ ἡ φωνὴ αὕτη" γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. 31 νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω, 32 κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. 33 Τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. 34 ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος, Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς ‡ λέγεις σὺ" ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; 35 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ‡ ἐν ὑμῖν" ἐστίν. περιπατεῖτε ‡ ὡς" τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. 36 ‡ ὡς" τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. Ταῦτα ἐλάλησεν † Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

30. καὶ εἶπεν Ἰησ.

34. ἀπεκρ.*[σὺν]"

— σὺ λέγεις

tuum nomen. Venit ergo vox de caelo, Et clarificavi et iterum clarificabo. 29 Turba ergo quae stabat et audierat dicebant tonitruum factum esse: alii dicebant, Angelus ei locutus est. 30 Respondit Iesus et dixit, Non propter me vox haec venit sed propter vos. 31 Nunc iudicium est mundi, nunc princeps huius mundi eicietur foras. 32 Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum. 33 Hoc autem dicebat significans qua morte esset moriturus. 34 Respondit ei turba, Nos audivimus ex lege quia Christus manet in aeternum, et quomodo tu dicis, Oportet exaltari filium hominis? quis est iste filius hominis? 35 Dixit ergo [eis] Iesus, Adhuc modicum lumen in vobis est: ambulate dum lucem habetis, ut non tenebrae vos comprehendant: et qui ambulat in tenebris, nescit quo vadat. 36 Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis. Haec locutus est eis Iesus, et abiit, et abscondit se ab eis.

---

28. ηλθεν ουν (om. ουν X*txt. Memph. Arm.) | και εγενετο D.
— ουρανου] add. λεγουσα D. a.c.e. Syr. Hcl. Memph. Æth. | Contra, Vulg. b. f.ff.g. Syr.Pst. Theb.
— παλιν] ante και Δ. | Contra, Orig. ii. 618b. Eus. c. Mcl. 48d. 85c. Ecl. Pr. 225. Tert. | om. Hil. 508e.
29. ουν ADL. rel. (Latt.) Syr.Hcl. | om. B. a. "autem" Theb. Goth. "et" Syr.Pst. Æth. (ὁ ουν ὁ 69 Scr.)
— ἑστως BLΔ. 1. rel. | ἑστηκως ADX. 33. 69. GKM.
— και] om. D. 1. 69. l. Memph. Theb. Goth.
— ακουσας] ακουων X. 1.
— ελεγεν] -γον LU. Vulg. b.(c.)(e.)
— βροντην γεγονεναι Vulg. f.g. Syr. Pst. | ὁτι βροντη γεγονεν D. (a.b.c.e. ff.l.) Syr.Hcl.
— αγγελος] praem. ὁτι D. 69. Memph. Theb.
30. Ιησ.] †praem. ὁ ⸗. ALΔ. 1s. Usic. rel. | om. BDX. 33. 69. GK.
— και ειπεν] ante Ιησ. BL. | Contra, ADX. rel. vv.
— ἡ φωνη ante αυτη ABDLX. 1. 33. MU2. Am. a.b.c.e.f. Hil. 1031c. 1081b.
| ‡post ⸗. Δ. 69. G sic U*. rel. Vulg. Cl. Syrr.Pst.&Hcl. Tert. adv. Prax. 23. (om. η Δ*.)
30. γεγονεν] ηλθεν D.
31. νυν κρισις....τουτου 1°.] om. Λ*. (ἡ κρ. Λ2.) Syr.Hier.
— τουτου 1°.] om. D. Vulg. b.g.l. Theb. Mnt.
— νυν ὁ αρχ.....τουτου Orig. iii. 537a. ii. 628b. | om. 69.
— εκβληθησεται Orig. ii. 628b. iii. 537a. | βληθησ. D.
32. καγω] και εγω D. 69.
— εαν ADL. rel. Orig. i. 309d. ii. 733e. iii. 537a. iv. 446a. | αν B.
— εκ AB. rel. Orig. i. iii. | απο DL. Vulg. b.c.e.f.ff.g. ("de" a.)
— παντας Orig. i. 309d. ii. 581f. 640b. 733e. iii. iv. | παντα post ἑλκ. D. Memph. Theb. Æth. | id ante Latt. Orig. Int. ii. 350e.
— ἑλκυσω Orig. i. ii. ter. iii. iv. | ἑλκυσωσι 69. (εκλυσω Δ.)
— εμαυτῶ F.
33. ημελλεν] εμελλεν X. 1. HKU. (ειμελ. Λ.)
34. απεκριθη] add. ουν BLX, Syr.Hcl. mg. Theb. | Contra, ADΔ. 1. 33. 69. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. rel.
34. αυτῳ] om. 33. H.
— ὁ οχλ.] om. ὁ Δ.
— μενει] post εις τον αιωνα 69. Orig. Int. iv. 633c. | Contra, Cypr. 359.
— πως] προς Δ*.
— συ post λεγεις BLX. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | ‡ante ⸗. ADΔ. 1. 33. 69. rel. Latt. Theb. Arm. Cypr.
— ὁτι 2°. (Latt.) rel. Cypr. | om. ΔEF GH. Vulg. g. Æth.
— τις εστ. ad fin. ver.] om. 69. EFG. | τις εστιν ὁ λογος ουτος L.
— εστιν] add. ουν D.
— ουτος] om. 33. H. b.c. Memph.
35. μικρον] post χρονον 69.
— το φως] om. Λ.
— εν ὑμιν BDLX. 1. 33. 69. KM. Latt. Syr.Hcl. Memph. Goth. | ‡μεθ' ὑμων ⸗. ΑΔ. rel. Syr.Pst. ut vid. Theb. Arm. Æth.
— περιπατειτε] add. ουν D. e. Memph.
— ὡς ABDLX. 1. 33 Scholz. K. Syr. Hcl.mg. | ‡ἑως ⸗. Δ. 69. rel. Latt. ("dum"). Syrr.Pst.&Hcl.txt. (Memph. Theb. ut vid.) Goth. Arm. Cypr. 351. | utr. q. Æth. ("quam diu et dum").

28. nomen tuum Cl. | 29. dicebat Cl. | esse factum Cl. | 30. haec vox Cl. | 35. om. eis Am. | vos tenebrae Cl. | 36. om. eis Cl.

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

43 [37] Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμ-
προσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, [38] ἵνα ὁ
λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπεν,
q Es. 53:1. q Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βρα-
ρθ χίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; [39] Διὰ τοῦτο οὐκ
r Es. 6:9, 10. ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας, [40] r Τε-
τύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ‡ ἐπώρωσεν″
αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ
41. ὅτε εἶδεν ρι νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ ‡ στραφῶσιν″ καὶ ‡ ἰάσομαι″
s Es. 6:1. ι αὐτούς. [41] ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ‡ ὅτι″ s εἶδεν τὴν
δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. [42] ὅμως
μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς
αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν,
ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γενωνται. [43] ἠγάπησαν γὰρ
τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν
τοῦ θεοῦ.

ρια 44 [44] Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν, Ὁ πιστεύων
α εἰς ἐμέ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ‡ ἀλλὰ″ εἰς τὸν πέμψαντά
με, [45] καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με.
ριβ [46] ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πι-
ι στεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. [47] καὶ ἐάν

[37] Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum, [38] ut sermo Esaiae prophetae impleretur quem dixit, Domine, quis credidit auditui nostro? et brachium domini cui revelatum est? [39 (109, 1.)] Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Esaias, [40] Excaecavit oculos eorum et induravit eorum cor, ut non videant oculis et intellegant corde et convertantur et sanem eos. [41 (110, 10.)] Haec dixit Esaias quando vidit gloriam eius, et locutus est de eo. [42] Verum tamen et ex principibus multi crediderunt in eum, sed propter Pharisaeos non confitebantur, ut de synagoga non eicerentur: [43] dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam dei.

[44 (111, 1.)] Iesus autem clamavit et dixit, Qui credit in me, non credit in me sed in eum qui misit me, [45] et qui videt me, videt eum qui misit me. [46 (112, 10.)] Ego lux in mundo veni, ut omnis qui credit in me in tenebris non maneat. [47] Et si quis audierit verba mea

35. σκοτια] praem. ἡ LXΔ. 1. KU.
— ὑμας] ante σκοτ. D. Vulg.*Cl. a.m.* | Contra, *Am. b.c.e.f. Cypr.* 351.
— καταβη A.
36. ὡς ABDL. 33. Æth. | ‡ἑως ⊃. XΔ. 1 *sic.* 69. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph. Theb. *ut vid.*) Goth. Arm.
— Ιησ.] †praem. ὁ ⊃. AX. rel. | om. BDL.
— απελθων] απηλθεν και D. Latt.
— εκρυβη] εκρυβηθη X.
37. τοσαυτα] τοιαυτα F.
— δε *Eus.* D.E. 312d. 454b. | om. G. Goth.
— αυτου] post σημεια Λ. | Contra, *Eus.* D.E. *bis.*
— επιστευον Syr.Hcl. | επιστευσαν 69. G. *a.e.f.* Syr.Pst. *Eus.* D.E. *bis.*
38. του προφητου *Eus.* D.E. 312d. 454c. | om. 69.
— κυριε *Orig. Int.* 627c. *Eus.* D.E. *bis.* | om. H.
39. ηδυναντο ABX. rel. *Eus.* D.E. 312d. 454c. (ηδυνατο 1.) | εδυναντο DLK.
— ὁτι παλιν *Eus.* D.E. 312d. | και γαρ D. Memph.MS. (ειπε γαρ παλιν *Eus.* D.E. 454c.)
— ειπεν *Eus.* D.E. *bis.* | om. 1.
40. τους οφθ. και επ. αυτων] om. D.
— επωρωσεν AB*Rl.Mai.*LX. (33. 69.) K. *Eus.* D.E. 454c. (επορ. 33. 69.) | ‡πεπωρωκεν ⊃. B2*Rl.Mai.*ed.1.Δ. rel. *Eus.* D.E. 312d. (ἐπώρωκεν B2*Mai.*ed. 2.)
— οφθαλμοις] add. και τοις ωσιν ακουσωσιν 69. | Contra, *Eus.* D.E. *bis.*
— νοησωσιν *Eus.* D.E. *bis.* | -σουσιν D. 69. | (praem. μη D. Vulg.*Cl. a.* Memph.*Mnt.*) | συνωσιν (post καρδ.) K.
— στραφωσιν BD*. 33. | ‡επιστραφωσιν ⊃. AD2. rel. | επιστρεψωσιν LXKM. *Eus.* D.E. *bis.* | επιστρεψουσι 69.
— ιασομαι AB.*Mai.*DXΔ. 33. 69. EFG HKMS(U**Tf.*?)Λ. *b. Eus.* D.E. 312d (*cod.*) | ‡-σωμαι ⊃. L. 1*s.* U(2*Tf.*). Vulg. *a.c.e.f. Eus.* D.E. 312d(*ed.*). 454c.
41. ταυτα] add. δε D. *Hil.* 873d. | Contra, *Eus.* D.E. 310d. 312d. 454c.
— ὁτι AB.*Btly.Bch.*LX. 1. 33. M. *e.* Memph. Theb. Arm. *Orig. Int.* iv. 577d(*codd.*) | ‡ὁτε ⊃. B.*Mai.*DΔ. rel. Vulg. *a.b.c.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Orig. Int.* iv. 577d(De la Rue). *Eus.* D.E. *ter. Hil.* 873d.
— αυτου 1°. ABLX. 1. 33. rel. Syrr.Pst. &Hcl.mg. Goth. Arm. Æth.ed. *Orig. Int.* iv. *Eus.* D.E. *ter. Hil.* | του θεου αυτου D. | του θεου 69. Syr.Hcl.txt. Syr.Hier. Memph. Theb. Æth. 1. 5.
42. ὡμολ.] ὁμολ. 69* *Scr.* F*GHΛ*(corr. 1.)
— γενωνται] -νονται XHK*.
43. γαρ] μαλλον 69 (habet et post ανθρ.).
— ηπερ] ὑπερ LX. 1. 33. 69. (ειπερ Λ.)
44. ὁ Ιησ. 69.
— δε] ουν D.
— εκραξεν και ειπεν Vulg. *f.* (*Tert.* adv. Prax. 23.) | εκραζεν κ. ελεγεν D. 69. (*a.*)*b.c.ff. Eus.* in Ps. 369a. clamat dicens *e.* ‖(εκραζεν A*corr.1.)
— αλλα BDLΔ. | ‡αλλ' ⊃. AXG*sic.* rel. *Eus.* in Ps.
45. om. ver. U. *b.* | Contra, *Orig.* iv. 432b. etc.
— και *Orig.* iv. *Eus.* in Ps. 369b. *Tert.* | om. D.
— πεμψαντα *Orig.* iv. 236a. 245e. 432b. 451a. *Eus.* in Ps. 369b. | αποστειλαντα 69.
46. πας ADL. rel. vv. *Eus.* in Ps. 369b. | om. B.
47. εαν] αν D.

40. cor eorum *Cl.* | non intelligant *Cl.* | 42. e synagoga *Cl.* | 46. in mundum *Cl.*

A B [C] D. L (X) Δ. 1. 33. 69. EFGHKMSUΛ.

τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ ‡ φυλάξῃ", ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνa σώσω τὸν κόσμον. 48 ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 49 ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ αὐτός μοι ἐντολὴν ‡ δέδωκεν" ¶ τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. 50 καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν ‡ ἐγὼ λαλῶ," καθὼς εἴρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

¶ Goth.

et non custodierit, ego non iudico eum: non enim veni ut iudicem mundum, sed ut salvificem mundum. 48 Qui spernit me et non accipit verba mea, habet qui iudicet eum: sermo quem locutus sum, ille iudicabit eum in novissimo die. 49 Quia ego ex me ipso non sum locutus, sed qui misit me pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam et quid loquar. 50 Et scio quia mandatum eius vita aeterna est. Quae ergo ego loquor, sicut dixit mihi pater, sic loquor.

XIII. ιε' 45 1 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ‡ ἦλθεν" αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ¶ εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς.

¶ Theb.

ριγ θ 2 καὶ δείπνου ‡ γινομένου," τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ‡ ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας ριδ γ Σίμωνος Ἰσκαριώτης· 3 εἰδὼς † ὅτι πάντα ‡ ἔδωκεν" ριε ι αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, 4 ἐγείρεται ἐκ τοῦ

1 Ante diem autem festum paschae sciens Iesus quia venit hora [ejus] ut transeat ex hoc mundo ad patrem, cum dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos. 2 (113, 9.) Et cena facta, cum diabolus iam misisset in corde ut traderet eum Iudas Simonis Scariotis, 3 (114, 3.) sciens quia omnia dedit ei pater in manus, (115, 10.) et quia a deo exivit et ad deum vadit, 4 surgit a cena et

47. ακουσῃ] -σει H. | ακουει U. — των ῥηματων] της φωνης 69. — μη Vulg. | om. D. *a.b.c.f.ff.l.*[*e.*] — φυλαξῃ ABDLX. 1. 33. 69. K. Vulg. *a.b.c.ff.l.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. Æth.[*e.*] | ‡ πιστευσῃ ⊊. Δ. rel. *f.* Syr.Hcl.mg. Goth. (-σει H.) — αλλ' ινα] αλλα D*Gr. 48. κρινοντα] -ναντα ΔE. 49. εγω] post εμαυτου D. | om. G. — εξ] αφ' L. | απ' 1. 69. *a.e.l.* — αυτος] ουτος G. — μοι] post εντολην 1. | Contra, *Tert.* adv. Prax. 23. | (εμοι X*Tf.*) — δεδωκεν ABX. 1. 33. 69. M. | ‡ εδωκεν ⊊. DLΔ. rel. 50. ζωη αιωνιος εστιν] αιων. εστ. ζωη D. | ζωη εστ. αιων. 69. — εγω ante λαλω ABLX. 1. 33. 69. M. Vulg. *b.c.f.ff.g.* Memph. Arm. *Tert.* adv. Prax. 23. | ‡ post ⊊. Δ. rel. Theb. rel. | om. D. *a.*[*e.*] — ειρηκεν] ενετειλατο 69. — ουτως] ουτος 69. 1. ειδως Theb. *Orig.* i. 233f. *Tert.* adv. Prax. 23. | ειδων 33 *sic.* Memph. — ηλθεν ABLX. 1. 33. 69. KM. *Orig.* i. | ‡ εληλυθεν ⊊. ΔE. rel. | παρην D. 1. τουτου] του 69. 2. γινομενου BLX. Æth. *Orig.* iv. 404c. 405a. 407e. 419c. | ‡ γενομ. ⊊. AD*Gr.* Δ. 1. 33. 69. rel. Latt. rel. *ut vid. Orig.* i. 391a. — του διαβ. *Orig.* iv. 212a. 404c. 406d. 407c. 409a. in Cat. ap. Cram. (Eph. 183). jam *Orig. Int.* i. 141c. | του τε διαβ. A. — ινα παραδ. αυτον Ιουδας Σιμωνος Ισκαρ. BLX(M). Vulg. *b.g.* (Memph.) Arm. *Orig.* (ii. 126c.) iv. 404c *cod.* 407c. 409a. 416a. 419c. 435b. in Cat. ap. Cram. | (παραδοι BD*. | ‡ -δω ⊊. AD2. rel. *Orig.*) | (Ιουδας] Ιουδα M. *e sil. Orig.* in Cat. ap. Cram.) | (Σιμωνος M *sic.* non -μων. | Σιμων ὁ *Orig.* ii.) ‖ ‡ Ιουδα Σιμωνος Ισκαριωτου ινα αυτον παραδῳ ⊊. A(D). rel. *a.*(*c.*)(*e.*)*f.*(*ff.*)(*m.*) Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig.* iv. 404c *ed.* 433d. *Orig. Int.* i. 144b. ii. 161a. iii. 82e. 92c. (om. Ιουδα 69 *txt.*) | (om. Σιμ. *m. Orig. Int.* i. ii. iii.) ‖ Ισκαριωτης BX. *b. Orig.* ii. 126c. iv. 404c *cod.* 407c. 409a. 416a. 419c. 435b. | ‡ -ωτου ⊊. LM. rel. Vulg. *a.c.f.*(*ff.*)*g.* Arm. *Orig.* iv. 404c *ed.* in Cat. ap. Cram. | απο Καρυωτου D. *e.* | παραδ. ante αυτον D. 3. ειδως *Orig.* i. 233f. iv. 404c. 407e. 409e. | ιδων 33. | add. δε 69. *b.* Syrr.Pst.& Hcl.* Theb.*Mnt.* ‖ † add. ὁ Ιησους ⊊. A. rel. *b.f.m.* Theb.*Mnt.* rel. *Orig.* iv. 407e. 409e. | om. BDLX. Vulg. *a.c.e. ff.* Æth. *Orig.* i. iv. 404c. 3. εδωκεν BL. 1. K. *Orig.* i. iv. 407e. 408a.b.c.d. 409a.d. | ‡ δεδωκεν ⊊. AD. rel. *Orig.* iv. 404c. — θεου] praem. του 1. *Orig.* iv. 409d(2°). | Contra, *Orig.* i. iv. 404c. 407e. 409d. — και προς *Orig.* i. iv. *quater. Tert.* adv. Prax. 23. | και ὁτι προς D. — τον *Orig.* iv. *quater.* | om. Λ. — θεον *Orig.* iv. *quater.* | πατερα H*. 4. ιματια] add. αυτου D. Vulg. *a.c.f.g.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | Contra, *b.e.ff.* rel. *Orig.* iv. 404c. 410a. 413a. *Hil.* 508b. — διεζωσεν] περιεζ. Δ. 5. βαλλει] praem. λαβων ὑδωρ D. 69. Arm. (om. ὑδωρ postea). | Contra, *Orig.* iii. 328f. iv. 404c. 410b.d. 413a. (βαλει G.) — ηρξαντο A*. — μαθητων] add. αυτου D. *c.f.* Syr.Pst. Memph. Æth. | Contra, *Orig.* iii. 328f. iv. 404c. 405b. 411a. 413a. 415b. — εκμασσειν *Orig.* iv. 404c. 413a. 415b. | -σσει 69. — τῳ λεντιῳ] om. τῳ Δ.

1. *om.* autem *Cl.* | *om.* ejus *Am.* | 2. in cor. *Cl.* | Iscariotae *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. (Theb.) (Goth.) Arm. Æth.

¶ x

δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν, [5] εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος.¶ [6] ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· † λέγει αὐτῷ [ἐκεῖνος], Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; [7] ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὃ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. [8] § λέγει αὐτῷ Πέτρος, Οὐ μὴ νίψῃς ‡ μου τοὺς πόδας″ εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη ‡ † Ἰησοῦς αὐτῷ,″ Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. [9] λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. [10] Λέγει αὐτῷ [ὁ] Ἰησοῦς, Ὁ λελουμένος ‡ οὐκ ἔχει χρείαν″ ‡ εἰ μὴ″ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. [11] ᾔδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο § εἶπεν * ὅτι″ Οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε.

ponit vestimenta sua, et cum accepisset linteum praecinxit se, [5] deinde mittit aquam in pelvem, et coepit lavare pedes discipulorum et extergere linteo quo erat praecinctus. [6] Venit ergo ad Simonem Petrum: et dicit ei Petrus, Domine, tu mihi lavas pedes? [7] Respondit Iesus et dicit ei, Quod ego facio tu nescis modo, scies autem postea. [8] Dicit ei Petrus, Non lavabis mihi pedes in aeternum. Respondit Iesus ei, Si non lavero te, non habes partem mecum. [9] Dicit ei Simon Petrus, Domine, non tantum pedes meos sed et manus et caput. [10] Dicit ei Iesus, Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus: et vos mundi estis, sed non omnes. [11] Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum: propterea dixit, Non estis mundi omnes.

6. om. ἐκεῖνος

§ C

9. Πέτρος Σίμων

§ Goth.

46 [12] Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ‡ καὶ ἀνέπεσεν″ πάλιν, εἶπεν

12. [καὶ] ἔλαβεν

[12] Postquam ergo lavit pedes eorum et accepit vestimenta sua, cum recubuisset iterum,

---

5. διεζωσμενος D. | Contra, rel. *Orig.*

6. ουν *Orig.* iv. 411c. | om. U. *b.l.m.* Arm. autem *c.* Syr.Pst. (et cum *e.*)

— Σιμωνα Πετρ. *Orig.* iv. | praem. τον 69. | τον Πετρ. Σιμ. D. *a.*

— λεγει] †praem. και ⸗. A. rel. Vulg. *a.b.c.* Syr.Hcl. Arm. Æth. | om. BD L. *e.l.m.* Syr.Pst. Memph. *Orig.* iv.

— εκεινος ADL. rel. *ff.m.* Syr.Hcl. (Arm.) | om. B. *b.* Æth.*sic. Orig.* iv. | Petrus Vulg. *a.c.e.f.* Memph. Simon Syr.Pst.

7. Ιησ.] praem. ὁ Δ. 33. KM. | Contra, *Orig.* iv. 411c.

— και ειπεν αυτῳ *Orig.* iv. 411c. 415b. | om. 33.

— συ *Orig.* iii. 328f. iv. 411c. 413b. 415b. 416c. 417c. *Orig. Int.* iii. 117f. | om. Δ.

— γνωσῃ *Orig.* iii. iv. 5ies. | -σεις BRl. | -σει 69. KU.

8. Πετρος] praem. ὁ LΔ. 69. *Orig.* iv. 411c. ‖add. κυριε D. | Contra, *Orig.* iv.

— νιψῃς *Orig.* iv. 413b. 416d. 417c.d. | -ψεις D. 1. *Orig.* iv. 411c.

— μου ante τ. ποδ. BCL. (Vulg. *b.c.e.f. m.*) *Orig.* iv. 413b. 416d. 417a.c.d. 423c. | ‡post ⸗. AΔ. 33. rel. *a. Orig.* iv. 411c. | ante νιψ. D. 1. 69.

8. Ιησους] †praem. ὁ ⸗. Δ. rel. | om. AB.*Mai.*ed.1.CDLE*sic* GK. *Orig.* iv. (om. ὁ Ιησ. B.*Btly.Bch.Mai.*ed 2.)

— αυτῳ post Ιησ. AB.*Mai.*ed.1.C*L. Vulg. *Orig.* iv. (h. 33.) | ‡ante ⸗. Δ. rel. *a.c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. | om. αυτῳ C3D. *b.e.m.* Memph. Arm.

— εχεις] εχει Λ.

9. Σιμων] post Πετρος B. | Contra, ACL. rel. vv. *Orig.* iv. 411d. | om. D.

— μου Vulg. *f.g. Orig.* iv. | om. D. 69. EGH. *a.b.c.e.ff.l.m.*

— μονον] post μη D. Vulg. *a.b.c.f.ff.g. m.* Memph. | Contra, *e. Orig.* iv.

— χειρας] add. μου F*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | Contra, *Orig.* iv. | ad fin. add. et totum corpus *a.*

10. ὁ Ιησ.] om. ὁ B. *Orig.* iv. 411d.

— λελουμενος *Orig.* iv. 411d. 414b *bis.* 418c *bis.* | λελουσμενος 69. E.

— ουκ εχει χρειαν ABC*. *a.e. Orig.* iv. 6ies. *Tert.* de Bapt. 12. | ‡ου χρ. εχ. ⸗. C3DL. rel. ‖add. την κεφαλην νιψασθαι D(om. νιψ. postea). | Contra, rel. *Orig.*

— ει μη BC*(D)L. 33. 69. (K η μη). *Orig.* iv. 411d. | ‡η ⸗. AC3ΔE*. rel. | om. E2FH.

— ποδας] add. μονον D. Syr.Pst. | Contra, *Orig.* iv. | (non indiget ut lavet *c.* om. rel.)

10. αλλ' εστιν *Orig.* iv. 411d. 414b.c. 418c *bis.* | εστιν γαρ D. (Syr.Pst.) | om. αλλ' 69.

11. γαρ] add. Ιησους D. Syr.Pst. Arm. | Contra, *Orig.* iv. 411d.

— παραδιδουντα M.

— δια τουτο.... εστε *Orig.* iv. | om. D.

— ειπεν ὁτι BCL. 33. *a.b.c.f.ff.l.* Syrr. Pst.&Hcl. | *om. ὁτι ⸗. A. rel. Vulg. *e.g.m.* Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv.

— ουχι *Orig.* iv. | ου 33. | ουχ οἱ 69.

12. τους ποδας] post αυτων 69. | Contra, *Orig.* iv. 419d.

— και ελαβ. BC*DΔ. 1. 69. rel. Vulg. *e.* Syr.Hcl. Goth. *Orig.* iv. 419d. | om. και AC2*ut vid.*L. 33. *a.b.c.m.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.

— αυτου *Orig.* iv. | om. D. *b.e.m.*

— και.... αυτοις] om. A*.

— και ανεπεσεν BC*. *a.e.* Syr.Pst. Memph. Æth. *Orig.* iv. | και αναπεσων A2L. 33. *b.c.m.* Arm. | ‡αναπεσων (*om. και) ⸗. C3D. rel. Vulg. Syr.Hcl. Goth.

7. dixit *Cl.* | 8. ei Jesus *Cl.* | habebis *Cl.*

αὐτοῖς, Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; 13 ὑμεῖς φωνεῖτέ με, Ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. 14 εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. 15 ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. 16 [t] ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν [§] δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. 17 εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά.¶ 18 οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα [‡] τίνας" ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, [u] Ὁ τρώγων [‡] μου" τὸν ἄρτον, ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. 19 ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα [‡] πιστεύητε [§] ὅταν γένηται" ὅτι ἐγώ εἰμι. 20 [§β] ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, [v] Ὁ λαμβάνων [‡] ἄν" τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν¶ πέμψαντά με.

dixit eis, Scitis quid fecerim vobis? 13 (116, 3.) Vos vocatis me, Magister et domine, et bene dicitis: sum etenim. 14 (117, 10.) Si ergo ego lavi pedes vestros dominus et magister, et vos debetis alter alterius lavare pedes: 15 exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis ita et vos faciatis. 16 (118, 3.) Amen amen dico vobis, non est servus maior domino suo, neque apostolus maior eo qui misit illum. 17 Si haec scitis, beati eritis si feceritis ea. 18 (119, 10.) Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim, sed ut impleatur scriptura, Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum suum. 19 A modo dico vobis prius quam fiat, ut credatis cum factum fuerit quia ego sum. 20 (120, 1.) Amen amen dico vobis, qui accipit si quem misero, me accipit: qui autem me accipit, accipit eum qui me misit.

A B C D [Fr. Nitr.] L [X] Δ. ριε 1. 33. 69. EFGHKMSUΛ. ριζ ι

[t] cap. 15:20. Matt. 10:24. Luc. 6:40. 22:27.

§ Fr. Nitr. ριη γ

¶ Fr. Nitr. ριθ ι

18. οἶδα οὓς

[u] Psa. 41 (40):9.

18. μετ' ἐμοῦ τ. ἄρτ.

[§α] Fr. Nitr.

19. ὅταν γέν. πιστεύσητε

[§β] X ρκ

[v] Matt. 10:40. Luc. 9:48. α

¶ Fr. Nitr.

---

13. με] om. 69*.
— ὁ διδακ. και ὁ κυριος ABC*DLΔ. 1. KSsU. Latt. rel. *Orig.* iii. 725c. iv. 23a. 33a.b. 419d. 420b. 421c. *Orig. Int.* ii. 476d. iii. 116a. 830d. 878c. | ὁ κυρ. κ. ὁ διδ. C2. 33. 69. EFGHMΛ. (vid. ver. seq.)

14. ὑμων *b.f.* Syr.Pst. Goth. *Orig.* iv. 419d. 420b. *Orig. Int.* iii. 878c. | post τους ποδας DK. Vulg. *a.c.e.ff.m.* Syr. Hcl. *Orig.* iv. 423b. *Orig. Int.* ii. 476d. ("vobis" ante *Orig. Int.* iii. 116a.) | ante εινιψα Λ. (*a.*)
— και ὑμ.] praem. ποσω μαλλον D. *a. ff.g.m.* (Syr.Pst.) | om. *Orig.* iv. *ter. Orig. Int.* ii. iii.

15. εδωκα *Orig.* iv. 405c. 419d. 423b. | δεδωκα A. 33. 69. KM.
— εγω *Orig.* iv. 405c. 423a.b. | om. 33. U. *Orig.* iv. 419d. *Orig. Int.* iii. 878c. iv. 626a.
— εποιησα *Orig.* iv. *quater.* | πεποιηκα 69.
— ποιητε ABC.Fr.Nit.L. rel. *Orig.* iv. *quater.* | ποιειτε D. 1. EFGHMΛ.

17. εαν *Orig.* iv. 423e. 424a.c. | ὁταν F. *Eus.* in Ps. 169c. (ad fin. ver. *om.* e).
— ποιητε *Orig.* iv. *ter.* | ποιειτε MS. *Eus.* in Ps.

18. εγω] add. γαρ A. 69. K. *c.l.* Syr.Pst. Memph. Arm. | Contra, rel. *Orig.* iv. 423e. 425a.c. 426e. *Eus.* D.E. 466a. in Ps. 169c.

18. τινας BCL. 33. M. *Orig.* iv. *quater.* | ‡ους ⊊. ADΔ. 1. 69. rel. *Eus.* D.E. in Ps.
— ἡ γραφη] post πληρωθῃ D. Vulg. *b.c.* Goth. (*Orig.* iv. 425d.) | Contra, *Orig.* iv. 423e. 426e. *Eus.* D.E. in Ps.
— μου BCL. *Tol.* Æth. *Orig.* iv. 423e. 425d. 427d. *Eus.* in Ps. (vid. LXX., ubi tamen cetera dissentiunt.) | ‡μετ' εμου ⊊. AD. rel. Vulg. *a.b.* Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Goth. Arm. *Orig.* iv. 426e. *Eus.* D.E.
— τον αρτον *Orig.* iv. *quater. Eus.* D.E. | om. 1. ‖add. μου E*.
— επηρεν *Orig.* iv. 423e. 425d. 426b.e. 427d. *Eus.* D.E. in Ps. | επηρκεν A. 1. U.
— επ' *Orig.* iv. 5ies. *Eus.* D.E. in Ps. | om. B.
— την *Orig.* iv. 423e. 425d. 426e. 427d. *Eus.* D.E. | om. 33. 69. *Orig.* iv. 426b. *Eus.* in Ps.

19. πιστ. ante ὁταν γεν. B.Fr.Nitr.L. *Am. a.b.e.g.* Memph. (Æth.) *Orig.* iv. 426d. 427b. 430b. | ‡post ⊊. ACD. rel. Vulg. *Cl. c.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Orig.* iv. 427a. ‖πιστευητε B *Mai.*C. *Orig.* iv. 427b.d. 430b. | ‡-σητε ⊊. ADL. rel. *Orig.* iv. 426d. 427a. [h. Fr.Nitr.]

20. αμην *bis* *Orig.* iv. 430c. | *semel* FH.
— αν (A)BC.Fr.Nitr.LX. 33. KM. (*a* A.) | ‡εαν ⊊. DΔ. rel. *Orig.* iv. 431d. 432b. ὃν *Orig.* iv. 430c.

20. ὁ δε εμε λαμβ. ABC.Fr.Nitr.L. (33 om. δε *sic.*) rel. *Orig.* iv. 430d. 432b. | και ὁ λαμβ. εμε D. *a* ut vid. [*e.*]
— πεμψαντα *Orig.* iv. *bis.* | αποστειλαντα X. 1.

21. Ιησ.] †praem. ὁ ⊊. ACD. rel. *Orig.* iv. 432c.d. | om. BL.
— λεγω] post ὑμιν B. | Contra, *Orig.* iv. 432c. 433c. 437b.

22. ουν ADLX. rel. | om. BC. *e.* Arm. | δε *a.* Syr.Pst. (Æth.) *Orig.* iv. 435a.
— μαθηται] add. αυτου 69. *a.* Memph. | Contra, *Orig.* iv. 435a. 437b.
— απορουμενοι *Orig.* iv. 435a. 437c. | -ρουντες D. 69.

23. ην] †add. δε ⊊. AC2DX. rel. *a.c.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Goth. Arm. (ergo Vulg. *b.g.l.*)[*e.*] | om. B. *Mai.* C*L. Syr.Hcl.txt. *Orig.* iv. 437c. 438c.
— εκ των ABCD.Fr.Nitr.LXΔ. 33. 69. KM. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. *Mnt.* *Orig.* iv. *bis.* | *om. εκ ⊊. 1s. E. rel. Goth. (*Orig.* iv. 437e.)
— ὀν] add. και D. (*a.*) | Contra, *Orig.* iv. 437c.e.

16. major est eo *Cl.* | 18. adimpleatur *Cl.* | 19. cum factum fuerit credatis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth. ρκα δ

47 [21] w Ταῦτα εἰπὼν † Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. [22] Ἔβλεπον [οὖν] εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. [23] ἦν † ἀνακείμενος § εἷς * ἐκ″ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· [24] νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος ‡ καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰπὲ τίς ἐστιν″ περὶ οὗ λέγει.¶ [25] ‡ ἀναπεσὼν″ † ἐκεῖνος * [οὕτως]″ ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, Κύριε, τίς ἐστιν; [26] ἀποκρίνεται [ὁ] Ἰησοῦς, Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ ‡ βάψω τὸ ψωμίον καὶ δώσω″ * αὐτῷ″. ‡ βάψας οὖν″ τὸ ψωμίον, * λαμβάνει καὶ″ δίδωσιν § Ἰούδᾳ Σίμωνος ‡ Ἰσκαριώτου″. [27] καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ † Ἰησοῦς, ^Ὃ ποιεῖς,¶ ποίησον τάχιον. [28] τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. [29] τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσό-

Fr. Nitr. ρκβ α

Mar. 14:18. Luc. 22:21.

§ Fr. Nitr. ρκγ ι

¶ Fr. Nitr. 25. ἀναπεσὼν [οὕτω]

26. ἀποκρίνεται *[οὕτω]″

ρκδ θ

26. [λαμβάνει καὶ] § Fr. Nitr.

¶ Fr. Nitr. ρκε ι

[21 (121, 4.)] Cum haec dixisset Iesus, turbatus est spiritu et protestatus est et dixit, Amen amen dico vobis quia unus ex vobis tradet me. [22 (122, 1.)] Aspiciebant ergo ad invicem discipuli, hesitantes de quo diceret. [23 (123, 10.)] Erat ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat Iesus: [24] innuit ergo huic Simon Petrus et dicit ei, Quis est de quo dicit? [25] Itaque cum recubuisset ille supra pectus Iesu, dicit ei, Domine, quis est? [26] Cui respondit Iesus, Ille est cui ego intinctum panem porrexero. [(124, 9.)] Et cum intinxisset panem, dedit Iudae Simonis Scariotis. [27] Et post buccellam, tunc introivit in illum satanas. [(125, 10.)] Dicit ei Iesus, Quod facis fac citius. [28] Hoc autem nemo scivit discumbentium ad quid dixerit ei: [29] quidam enim putabant quia

---

23. ὁ Ιησους *Orig.* iv. *bis.* | om. 69. ‖om. ὁ B.

24. *ουν* ABC²D.Fr.Nitr.L. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. *Orig.* iv. 437ᶜ. | om. C*. 69. Λ *sic. c.ff*(Sabat.). Syr.Pst. Arm. [*e.* Æth.]

— Πετρους D*.

— *και λεγει αυτῳ, Ειπε τις εστιν* BC.Fr. Nitr.LX. 33. (Vulg.) (*a.*)*b.*(*f.*)(*ff.*)(*g.*)*l.* (Æth.) *Orig.* iv. (437ᶜ.) (438ᵇ.) (440ᵇ.ᶜ.) | ‡*πυθεσθαι τις αν ειη* ☽. A(ειῃ) D. rel. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Goth. Arm. uti cognosceret a Jesu de quo dixisset *e.* ‖add. *ουτος* D. | Contra, *Orig.* iv. *quater.* ‖(*περι ού λεγει* om. *b.ff.l.*)

25. *αναπεσων* BC*LX. 33. K. *Orig.* iv. 437ᶜ. (440ᵈ.) | ‡*επιπεσων* ☽. AC³D M *sic.* rel. ‖†add. *δε* ☽. AEFGHS*s* UΛ. *ff.* Syr.Hcl.txt. Memph.MS. Goth. (Arm.) (Æth.) ("et" etc. Syr.Pst.) | add. *ουν* DLXΔ. 1. 33. 69. M. (Vulg.) *a.*(*b.*)*c.f.l.* Syr.Hcl.mg. Memph.ed. Theb.*Mnt.* | om. BC. *e. Orig.* iv. 437ᶜ.

— *ούτως* (post *εκεινος*) BCLXΔ. 33. EF GHM. Goth. | *ούτος* KSUΛ. | *om. ☽. AD. 1. 69. vv. *Orig.* iv.

— *του* Ιησ. *Orig.* iv. | *το* Ιησ. 1.

26. *αποκρινεται*] add. *αυτῳ* D. 69. (ctra, *Orig.* iv. 437ᵈ.) cui resp. *Am.* ‖add. *ουν* BC*LX. *a.* Syr.Hcl.mg. *Orig.* iv. 437ᵈ. | om. AC³DΔ. 1. 33. 69. rel. vv. ‖(om. *αποκρ. ὁ Ιησ. εκ. εστιν* F.)

26. ὁ Ιησους *Orig.* iv. | om. ὁ B.*Mai.*M. ‖add. *και λεγει* D. 69(add. *αυτῳ*). Syr.Pst. (Memph.) Arm. Æth.

— *ᾧ*] add. *αν* D. 1. | om. *Orig.* iv. 437ᵈ. 441ᵃ.ᵉ.

— *βαψω το ψωμιον και δωσω* BC(L). (Syr.Pst.) Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. (437ᵈ.) 441ᵃ.ᵉ *diserte οὐ γέγραπται, ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ δῶσω τὸ ψωμίον, ἀλλὰ μετὰ προσθήκης τοῦ βάψω κτλ.* (*non* ψωμου C.) | *δωσω*] *δω* L. | ‡*βαψας το ψωμιον επιδωσω* ☽. (A)(D)X Δ. (1.) 33. rel. (Vulg. *a.b.c.*)*e.*(*f.l.*) Syr.Hcl. Goth. ‖*βαψας*] *εμβαψας* AD. 1. K. (*non* 69.) vid. Matt. xxvi. 23. Mar. xiv. 20. ‖*επιδωσω*] *δωσω* X M.

— *αυτῳ* BCLX. 33. M. Syr.Pst. Memph. *Orig.* iv. 441ᵃ. | *om. ☽. AD. rel. Arm.

— *βαψας ουν* BCLX. 33. (*a.*) *Orig.* iv. 437ᵈ. 444ᵃ. | ‡*και εμβαψας* ☽. A. rel. (Vulg.) (*b.c.*)*e.*(*f.*) rel. | *και βαψας* D. 69. *Orig.* iv. 441ᵃ.ᵉ.

— *το ψωμ.* 2°. *Orig.* iv. *quater.* | om. *το* B.

— *λαμβανει και* BCLX. 33. M. Syr.Hcl. mg. Æth. *Orig.* iv. *quater* (444ᵃ *dis.*) | *om. ☽. AD. rel. Latt. Syrr.Pst.& Hcl.txt. rel.

— *Σιμωνος*] om. *a.e.* Arm. | *τῳ_69 sic.* | *Σιμωνι Orig.* iv. *ed.*

— *Ισκαριωτου* BC.Fr.Nitr.L(X). 33 *sic.* M. *Am. g. Orig.* iv. 437ᵈ *cod.* 441ᵃ *cod.* 444ᵇ *cod.* (Σκαρ. X.) | ‡*Ισκαριωτῃ* ☽. AΔ. 1. 69. rel. Memph. -tae Vulg.*Cl. b.c.* Goth. Arm. *Orig.* iv. 426ᶜ. 437ᵈ *ed.* 441ᵃ *ed.*ᵉ. 444ᵇ *ed.* 445ᵃ. | *απο Καρυωτου* D. Scarioth *a.e.ff.* Scariothe *f.*

27. *μετα το ψωμιον Orig.* ii. 126ᶜ. iii. 581ᵈ. iv. 212ᵃ. 419ᵈ. 426ᶜ. 437ᵈ. 441ᵃ. 444ᵇ. in Cat. ap. Cram. (Eph. 183.) *Orig. Int.* iii. 401ᶠ. | om. D. *e.*

— *τοτε Am. f. Orig.* iv. 437ᵈ *cit.* 441ᵃ. 444ᵇ. (*ειτα Orig.* ii. 126ᵒ.) | om. DL. Vulg.*Cl. a.b.c.ff.* Memph. *Orig.* iii. 581ᵈ. iv. 212ᵃ. in Cat. *Orig. Int.* iii. iv. *bis.* statim *e.*

— *ὁ σατ. Orig.* iii. iv. 5ᵗᵉˢ. in Cat. | om. ὁ D*Δ.

— *λεγει ουν b.c.ff.* Syr.Hcl. rel. *Orig.* iv. 437ᵈ. | *και λεγει* D. Vulg.*Cl. e.* Syr. Pst. Æth. dicit (tantum) *Am. a.f.l.*

— Ιησ.] †praem. ὁ ☽. ACD.Fr.Nitr. rel. *Orig.* iv. | om. BL.

— *ποιησον Orig.* iv. 437ᵈ. 442ᵈ(2°). 443ᵇ.ᶜ.ᵈ. 444ᶜ. | *ποιης* D*. *ποιει Orig.* iv. 442ᵈ(1°).

— *ταχιον Orig.* iv. 7ᵗᵉˢ. | *εν ταχει* X.

28. *τουτο Orig.* iv. 437ᵈ. | *τοτε* Λ.

— *δε Orig.* iv. | om. B.

29. *επει Orig.* iv. 437ᵈ. | *ὁτι* D.

---

24. dixit *Cl.* | 26. *om.* cui *Cl.* | Iscariotae *Cl.* | 27. *om.* tunc *Cl.* | in eum *Cl.* | et dixit ei *Cl.*

A B C D [N] [Q]. L X Δ. 1. 33. 69. E(F) G H K M S U Λ.

κομον εἶχεν † Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ [ὁ] Ἰησοῦς, Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. 30 λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, ‡ ἐξῆλθεν εὐθύς·" ἦν δὲ νύξ.

48 31 ὅτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει † Ἰησοῦς, Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. 32 [εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ,] καὶ ὁ θεὸς

32. ἐν ἑαυτῷ

δοξάσει αὐτὸν ἐν ‡ αὐτῷ," καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. 33 τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις [x] ὅτι ὅπου ‡ ἐγὼ ὑπάγω," ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι.

[x] cap. 7:34. 8:21.

¶ F

34 ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ¶ ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 35 ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. 36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη † † Ἰησοῦς, Ὅπου ὑπάγω οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι· ‡ ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον" †. 37 λέγει

ρκϛ a

loculos habebat Iudas quia dicit ei Iesus, Eme ea quae opus sunt nobis ad diem festum, aut egenis ut aliquid daret. 30 Cum ergo accepisset ille buccellam, exivit continuo: erat autem nox.

31 Cum ergo exisset, dicit Iesus, Nunc clarificatus est filius hominis, et deus clarificatus est in eo. 32 Si deus clarificatus est in eo, et deus clarificabit eum in semet ipso, et continuo clarificabit eum. 33 Filioli, adhuc modicum vobiscum sum. Quaeretis me, et sicut dixi Iudaeis, Quo ego vado vos non potestis venire, et vobis dico modo. 34 Mandatum novum do vobis ut diligatis invicem, sicut dilexi vos ut et vos diligatis invicem. 35 In hoc cognoscent omnes quia mei discipuli estis, si dilectionem habueritis ad invicem. 36 (126, 1.) Dicit ei Simon Petrus, Domine, quo vadis? Respondit Iesus, Quo ego vado non potes me modo sequi, sequeris autem postea. 37 Dicit ei Petrus,

---

29. Ιουδας] †praem. ὁ ϛ. CD. rel. | om. ABLX. 1. 33. 69. FMU. *Orig.* iv.
— ὁ Ιησους] om. 1. Syr.Pst. | om. ὁ B. *Orig.* iv.
— *την εορτην Orig.* iv. | om. εορτην 33 *sic.* (habet *την.*)
— δῳ *Orig.* iv. | δοι D.
30. εκεινος *Orig.* iv. 443c. | ante το ψωμ. 33. Vulg. *a.c.f.ff.g.* | om. 69. *b.* Judas *e.* Syr.Pst.
— εξηλθεν ante ευθ. BCDLX. 33. 69. M. Vulg. *b.c.* Memph. Æth. *Orig.* iv. 443c.d. 444c. | ‡post ϛ. AΔ. rel. *a.f.* rel. (om. ευθ. *e.*)
— ευθυς BCDLX. *Orig.* iv. *ter.* | ‡-θεως ϛ. AΔ. 1. 33. 69. rel.
— ην δε νυξ....εξηλθεν (ver. 31)] om. G.
31. ουν *St.* 4. *Elz.* B. *Mai.* CDLX. 1. 33. 69. Latt. Memph. Arm. *Orig.* iv. 445e. [Æth.] | om. *St.* 3. AΔEFHKMSUΛ. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (λεγει ουν U.)
— λεγει *Orig.* iv. | praem. και Λ. Syr. Pst. | add. ουν U. Goth.
— Ιησ.] †praem. ὁ ϛ. ACDX. rel. *Orig.* iv. | om. BLΔ. | (ante λεγει X. *Orig.* iv.)
32. ει ὁ θεος εδοξασθη εν αυτῳ AC2. rel. Vulg. *e.f.* Syr.Pst. Memph. Theb. *Mnt.* Goth. Arm. Æth.Rom. *Orig.* iv. 445e(*cit.*) 447a. *Hil.* 1009e. 1010c. 1105d. 1106a. | om. BC*DLX. 1. *a.b.c.ff.g.l.* Syr.Hcl. Æth. 1. 2. 3. c. (vid. *Tert.* adv. Prax. 23.)
32. αυτω 2°. B. *Mai.* HΛ. *Orig.* iv. 445e. 447a.b. | ‡εαυτῳ ϛ. ACD. rel. *Tert.*
— και ευθυς δοξασει *Orig.* iv. *ter.* | και ευθυς και ευεδοξασει D.
33. μικρον] add. χρονον LX. *c.f.l. Eus.* Ecl. Pr. 102. | Contra, *Clem.* 105. 972. *Orig.* ii. 126d. iv. 451d. 452c.d.e. 453c *bis.*d. *Orig. Int.* iii. 372c. *Hil.* 420e.
— ειμι] add. και υπαγω προς τον πεμψαντα με 33. | Contra, *Orig.* iv. 451d.
— ζητησετε *Orig.* iv. | -σατε U. | ζητειτε 69.
— ὁτι *a.f. Orig.* iv. | om. D. Vulg. *b.c. e.ff.*
— εγω ante υπαγω ABCDLX. 1. 33. 69. KMU. Vulg. *c.(e.)f.ff.l.* Goth. Arm. *Orig.* iv. 454c.d. 455a.e. | ‡post ϛ. ΔE FsGHSsΛ. (*a.*)*b.* Syrr.Pst.&Hcl.
34. ab init.] praem. πλην 1.
— καθως.... αλληλους] om. X. 69* (mg.2.)
— καθως] add. καγω D. add. ego *a.b. c.e.f.m.* Syr.Pst. Goth. *Hil.* 464d. (ινα και....αλλ. om. *c.e.ff.*)
35. τουτῳ] add. γαρ D. *c.*
— εαν] ινα Λ.
— εχητε] εχετε HKΛ. (αγαπην εχετε εν αλληλοις] αγαπατε αλληλους 69. Syr. Hcl.mg. Arm.)
35. αλληλοις] αλλοις C(*Tf.* in ed. codicis).
36. απεκριθη] λεγει D. Latt. ‖†add. αυτῳ ϛ. AC3DX. rel. Latt. Syr.Hcl. Æth. add. et dixit ei Syr.Pst. | om. BC*L. Memph. Goth. Arm.
— Ιησους] †praem. ὁ ϛ. C3D. rel. | om. ABC*L.
— ὁπου] add. εγω DX. 33. 69. S *mg.* U. Latt. Theb. *Mnt.* Goth. Arm. *Orig.* iv. 295e. 409b. *Orig. Int.* iii. 35b. (vid. ver. 33.) | Contra, ABCL. 1. S *txt.* rel.
— νυν *Orig.* iv. *bis. Orig. Int.* iii. | om. ΔU*. | συ D*. *e.c.* συν- D2. (συ νυν *man. rec.*)
— ακολουθησαι *Orig.* iv. *bis.* | -θειν C. ‖add. αρτι D. (*c.*)*e.* (vid. ver. 37.)
— ακολουθησεις δε ὑστερον BC*LX. 1. 33. Latt. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iii. | ‡ὑστ. δε ακολ. ϛ. AC3(D). rel. vv. ‖†add. μοι ϛ. C3. rel. (*b.*) (ante ακολ. D.) | om. ABC*LX. 1. 33. Vulg. *a.c. e.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. *Orig.* iv. *bis.*
37. Πετρος] †praem. ὁ ϛ. BL*. 1*s.* 33*s.* 69. M. | om. ACL2XΔEGHKSUΛ. ‖ om. Πετρ. D.
— κυριε] om. 33. Vulg.

---

29. quod dixisset ei Jesus *Cl.* | 31. dixit *Cl.* | 35. discip. mei *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.
y ‖Matt. 26:34. ‖Mar. 14:30. ‖Luc. 22:34.

αὐτῷ † Πέτρος, Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ‡ ἀκολουθεῖν″ ἄρτι; τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. 38 ‡ ἀποκρίνεται″ † † Ἰησοῦς, y Τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ ‡ φωνήσῃ″ ἕως οὗ ‡ ἀρνήσῃ″ με τρίς.

Quare non possum te sequi modo? animam meam pro te ponam. 38 Respondit Iesus, Animam tuam pro me ponis? Amen amen dico tibi, non cantabit gallus donec me ter neges.

XIV. ρκζ ι

§ N

49 [1] Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. [2] ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου § μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· * ὅτι″ πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. [3] καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω ‡ τόπον ὑμῖν,″ πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι § ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν· ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ἦτε. [4] καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ‡ οἴδατε τὴν ὁδόν.″ [5] λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, Κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις· † πῶς ‡ οἴδαμεν τὴν ὁδόν;″ [6] Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. [7] εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ‡ ἂν ᾔδειτε″· † ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐ-

[1] (127, 10.) Non turbetur cor vestrum: creditis in deum, et in me credite. [2] In domo patris mei mansiones multae sunt: si quo minus, dixissem vobis: quia vado parare vobis locum. [3] Et si abiero et praeparavero vobis locum, iterum venio et accipiam vos ad me ipsum, ut ubi sum ego et vos sitis. [4] Et quo ego vado scitis, et viam scitis. [5] Dicit ei Thomas, Domine, nescimus quo vadis, et quomodo possumus viam scire? [6] Dicit ei Iesus, Ego sum via et veritas et vita: nemo venit ad patrem nisi per me. [7] Si cognovissetis me, et patrem meum utique cognovissetis: et a modo cognoscitis eum et vi-

3. [καὶ] ἑτοιμ. – ὑμῖν τόπον
§ Q
3. εἰμὶ [ἐγὼ]
4. οἴδατε [καὶ] τὴν ὁδὸν [οἴδατε].
5. πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι;
7. [καὶ] ἀπ' ἄρτι

37. *δυναμαι σοι*] *δυνασαι μοι* A. ‖add. *νυν* C*DLX. (vid. ver. 36.) | om. AB C³. rel.
— *ακολουθειν* BC*. | ‡*ακολουθησαι* ⊃. ADC³. rel. (vid. ver. 36.)
— *αρτι* ABC³D. rel. | om. C*LX. (vid. ver. 36.)
— *μου ὑπερ σου*] *σου ὑπερ εμου* G.
— *ὑπερ σου* ante *την ψυχην μου* X.
38. *απεκρ.....Ιησους*] om. Λ*.
— *αποκρινεται* ABC*LX. 1. 33. 69. Syr.Hcl. dicit Syr.Pst. | ‡*απεκριθη* ⊃. C³DΛ². rel. ‖†add. *αυτῳ* ⊃. C³. 1. rel. Vulg.*Cl. b.f.* Syr.Pst. Memph. Æth. | om. ABC*LX. 33. 69. KM. *Am. a.e.ff.* Syr.Hcl. Goth. Arm. ‖post *Ιησους add. και ειπεν αυτω* D. *c.(ff.)*
— *Ιησους*] †praem. *ὁ* ⊃. C³. rel. | om. ABC*DLXK.
— *ου μη*] praem. *ὁτι* D. *c.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth.
— *φωνησῃ* ABXΔ. 33. GKU. | ‡-*σει* ⊃. CDL. rel. *Orig.* iv. 411ᵇ.
— *οὐ*] om. X. (*αν Orig.* iv.)
— *αρνησῃ* BDLX. 1. *Orig.* iv. | ‡*απαρνησῃ* ⊃. AC. rel. (vid. Matt. xxvi. 34. Mar. xiv. 30. Luc. xxii. 34.) | *απαρνησει* 69. M. (*τρις απαρνησει με* 69. vid. Mar. et Luc.)
1. ab init.] praem. *και ειπεν τοις μαθηταις αυτου* D. *a.c.*
1. *καρδια*] add. *μηδε δειλιατω* X. *e. Hil.* 291ᵉ. (vid. ver. 27.)
2. *μη*] *μηγε* 1.
— *αν*] supra lin. X.
— *ὁτι* ante *πορευομαι* ABC*DLX. 33. 69. K. Vulg. *b.c.ff.g.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | *om. ⊃. C**NΔ. 1 *sic.* rel. *a.e.f.* Goth. Æth. *Orig. Int.* ii. 375ᵇ. (*πορευομ.....ὑμιν* om. 1.)
3. *και εαν....ὑμιν τοπον*] om. 69. Syr. Pst.(ap. *Widmanstad.*) Arm.MSS.
— *και εαν*] *καν* D. (postquam Æth.)
— *και* ante *ἑτοιμ.* B.*Mai.*CNLX. 1. 33. SsUΛ. (Latt.) Syr.Hcl. Arm. Æth. | om. AB.*Btly.Bch.*DΔEGHKM. *f.* Syr. Pst. (Memph.) Goth.
— *ἑτοιμασω* ABCNL. rel. (Latt.) Syrr. Pst.&Hcl. (Goth.) Arm. | *ἑτοιμασαι* DM. *f.* Memph. | *ἑτοιμασας* H* *sic.*
— *τοπον* ante *ὑμιν* BDNLX. 1. 33. K. Memph. | ‡post ⊃. AC. rel. Vulg. *b.c.f.ff.g.* rel. (om. *ὑμ. τοπ. e.* om. *τοπον a.*)
— *ερχομαι*] ante *παλιν* D.
— *παραλημψομαι*] -*ψομαι* AU.
— *ητε Orig.* i. 645ᶜ. (*ειτε* G.) | *εσθαι* D.
4. *εγω* ABCNQΔ. 33. rel. Vulg. *c.f.g.* Memph. | om. DLX. 1. 69. *a.b.e.ff.* Arm. Æth.
— *οιδατε την ὁδον* BC*QLX. 33. *a.* Memph. (Æth.) | ‡*οιδατε και την ὁδον οιδατε* ⊃. AC³DNΔ. 1. 69. rel. Vulg. *b.c.e.ff.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm.
5. *Θωμας*] add. *ὁ λεγομενος διδυμος* D. (vid. cap. xi. 16. xx. 24. xxi. 2.)
— *πως*] †praem. *και* ⊃. AC²DNQ. rel. Vulg. *c.e.f.m.* rel. *Tert.* adv. Prax. 24. | om. BC*L. *a.b.* Æth.
— *οιδαμεν την ὁδον* BC*(D). *a.*(*b.*)(*e.*) (*m.*) Æth. (*Tert.* adv. Prax.) (*τ. ὁδ. οιδ.* D. *b.e. Tert.* adv. Prax.) | ‡*δυναμεθα την ὁδον ειδεναι* ⊃. AC²(N)Q. rel. Vulg. *c.f.* rel. (*δυνομεθα* N.) | *τ. ὁδ. δυν. ειδ.* K. Arm.
6. *ὁ Ιησ.* ABC³DNQ. rel. | om. *ὁ* C*L.
7. *ει*] om. Λ*.
— *εγνωκειτε*] -*κατε* D*.
— *με*] *εμε* D. | om. A. | Contra, *Tert.* adv. Prax. 24. *Hil.* 939a.d.
— *αν ᾔδειτε* BC*QL(X). 1. 33. Vulg. (*f.*) [Latt.] | *ειδητε* LX. *ante αν* X. | ‡*εγνωκειτε αν* ⊃. AC³D²N. rel. | *γνωσεσθαι* D*.
— *απ' αρτι*] †praem. *και* ⊃. AC³DN. rel. Vulg. *b.c.e.f.ff.m.* vv. *Iren.* 200. 236. *Tert.* adv. Prax. 24(MS.). *Novat.* 210. *Hil.* 939ᵃ. | om. BC*QLX. 1. 33. *a. Victorin.*(ap. Sabat.)
— *γινωσκετε Tert.* adv. Prax. *Hil.* | cognovistis *Iren.* 236. nostis *Novat.*
— *αυτον* 1°.] ? om. Q(ap. Knit.)

38. respondit ei *Cl.* | pones *Cl.* | ter me *Cl.*
7. cognoscetis *Cl.*

Α Β (C) D (N) Q. L Χ Δ. 1. 33. 69. EGHKMSUΛ. ¶ C § Theb. 9. τοσούτῳ χρόνῳ ¶ Theb.

τὸν καὶ ἑωράκατε [αὐτόν].¶ [8] Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. [9] λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, § Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμί, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε;¶ ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακεν τὸν πατέρα· [καὶ] πῶς σὺ λέγεις, Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; [10] οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ ‡ λέγω" ὑμῖν § ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ [ὁ] ἐν ἐμοὶ μένων ‡ ¶ ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ". [11] πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετέ [μοι.]

distis eum. [8] Dicit ei Philippus, Domine, ostende nobis patrem, et sufficit nobis. [9] Dicit ei Iesus, Tanto tempore vobiscum sum, et non cognovistis me, Philippe? Qui vidit me, vidit et patrem: quomodo tu dicis, Ostende nobis patrem? [10] Non creditis quia ego in patre et pater in me est? Verba quae ego loquor vobis a me ipso non loquor: pater autem in me manens, ipse facit opera. [11] Non creditis quia ego in patre et pater in me est? [12] Alioquin propter opera ipsa credite.

10. ἐγὼ λαλῶ § Syr. Crt. ¶ N

50 [12] Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει,¶ ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα † πορεύομαι. [13] καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. [14] ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω.

Amen amen dico vobis, qui credit in me, opera quae ego facio et ipse faciet, et maiora horum faciet, quia ego ad patrem vado: [13] (12, 4.) et quodcumque petieritis in nomine meo, hoc faciam, ut glorificetur pater in filio. [14] Si quid petieritis me in nomine

¶ Syr. Crt. 13. αἰτῆτε ρκη δ 14. αἰτήσητέ *[με]" —‡τοῦτο" ποιήσω

---

8. αυτον ult. AC³DNQL. rel. Latt. rel. *Iren.* cdd. 236. *Tert.* adv. Prax. *Hil.* | om. BC*. *Iren.* 200. (et cdd. et ed. Mass. 236.) (om. και ἑωρ. αυτον 33. Arm. Usc.)

9. λεγει *Hil.* 939ᵃ. | απεκριθη N. (*a.*)

— ὁ Ιησ. BCDNQ. rel. | om. ὁ AL.

— τοσουτον χρονον ABN. rel. *Hipp.* c. Noet. 7 (ii. 11). *Orig.* i. 725ᵉ. | τοσουτῳ χρονῳ DQL. *Iren.* 200. *Orig. Int.* iii. 936ᵃ. *Marcel.* ap. Eus. 39ᵃ. *Tert.* adv. Prax. 24. *Hil.* 939ᵃ. 940ᵈ. 941ᵉ. (τοσουτον L* sed corr.¹.)

— εγνωκας *Hipp. Orig.* i. | cognovistis Vulg. *a.b.c.f.* Æth. *Iren.* cdd. *Tert.* adv. Prax. 24. cognovisti *Iren.*MSS. et ed. Mass. | nostis *e. Hil.* | agnovistis *Novat.* 209.

— ἑωρακεν] add. και Vulg. *a.b.e.l. Iren. Orig. Int.* i. 56ᵇ.ᵈ. 86ᶜ. ii. 57ᵈ. 256ᵉ. iv. 528ᵉ. 612ᵈ. *Tert.* adv. Prax. *Novat. Hil.* 918ᵇ. 941ᶠ. 939ᵃ. 942ᵃ.ᵇ.ᶜ. 1019ᵃ. 1029ᵉ. 1030ᶜ. 1089ᵉ. *Lucif.* 25 *bis.* 255. | om. *e. Hipp. Orig.* i. 725ᵈ *bis.* iv. 104ᵃ. 236ᵃ. 287ᵈ. 315ᵇ. 450ᵉ. *Eus.* Ecl. Pr. 45.

— και πως ADNLX *sic.* rel. *f.* Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Arm. | om. και BQ. Vulg. *a.b.c.e.* Memph. *Iren. Hil.* 939ᵇ. 941ᶠ. (quomodo ergo Æth.) | ad fin. ver. *om.* G. *Hipp.*

— συ] σοι N. 69.

10. πιστευεις *Hipp.* c. Noet. 7 (ii. 11). *Tert.* adv. Prax. 24 *bis. Hil.* 520ᵉ. 939ᵇ. | -σεις B**Mai.*ed.1. | creditis Vulg. *Hil.* 941ᶠ. 942ᵈ. 943ᶜ.

— λεγω BNLX. *e.* Syr.Hcl.mg. Memph. (om. B**Rl.Mai.*ed.2.) | ‡λαλω ⊃. A Q. rel. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl.txt. rel. *Tert.* adv. Prax. 24. *Hil.* 520ᶠ. 939ᵇ. 943ᶜ. 1002ᵈ. 1013ᶜ. 1021ᵈ. 1089ᶜ. | λελαληκα D.

— υμιν *Tert.* adv. Prax. *Hil.* 939ᵇ. 943ᶜ. | om. 69. Syr.Pst. *Hil.* 1089ᶜ.

— αφ εμαυτου N.

— ὁ εν εμοι ADQX. rel. *a.c.f.* Syrr.Crt. Pst.&Hcl. rel. *Hil.* | om. ὁ BL. Vulg. *b.e.ff.g. Orig.* ii. 614ᵇ. (μενω Δ *Gr.*)

— ποιει τα εργα αυτου BD. (facit facta *e.* facit opera *Tert.* adv. Prax. 24.) | ποιει τα εργα αυτος LX. 33. | ipse facit opera sua Memph. Æth. *Hil.* 188ᵈ. (488ᵃ.) 520ᶠ. 939ᵇ. 943ᶜ.ᵉ. 944ᵃ. 950ᵇ. 1002ᵈ. 1013ᶜ. 1021ᵈ. | ‡αυτος ποιει τα εργα ⊃. A(N)Q. rel. Vulg. (*f.*)(*g.*) Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Orig.* ii. 614ᵇ. (post αυτος hiat N.) (ποιη M.) | ipse loquitur, et opera quae ego facio ipse facit *a.b.c.*(*ff.*) ‖add. "haec" Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Goth.

11. πιστευετε] praem. ου U. Vulg. | Contra, *Tert.* adv. Prax. 24. *Hil. saepe.*

— μοι 1°. Syrr.Crt.&Hcl. *Hil.* | om. Vulg. *ff.g.* Syr.Pst. Syr.Hier. *Tert.* adv. Prax.

11. ὁτι εγω εν τῳ πατρι και ὁ πατηρ εν εμοι *Iren.* 315. *Hipp.* Philos. ix. 12 (289). *Tert.* adv. Prax. 9. 24. *Hil.* 520ᶠ. 799ᵉ. 807ᵇ. 808ᵇ. 939ᵇ. 944ᵃ. 1002ᵈ. 1019ᵇ. 1021ᵈ. 1030ᶜ. | ὁτι ὁ πατ. εν εμ. καγω εν τῳ πατρι D. *Orig.* i. 750ᵉ (ὁ γαρ πατ.) *Hil.* 950ᵇ. ‖και ὁ πατ. εν εμοι] om. A. (τα ῥηματα ver. 10. ad εν εμοι *bis* 69.)

— εμοι] add. εστιν *Elz.* 1. 69(2°). Vulg. *c.e.* Syr.Crt. Goth. Arm.Usc. *Iren. Hil.* 1002ᵈ. (vid. ver. 10.) | om. *St.* 3. A(vid. sup.)BDQLXΔ. 33. 69(1°). EGH *sic.*K MSUΛ. *a.b.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm.Zoh. Æth. *Eus.* Ec. Pr. 204. *Tert. bis. Hil.* 10ᶦᵉˢ.

— μη] μηγε D. | om. 69*. (Et si mihi non creditis Syr.Crt)

— αυτα ADQL. rel. Latt. (et *e* sic.) Syrr.Crt.&Hcl. Goth. *Hil.* 939ᵇ. 944ᵃ. 950ᵇ. 1002ᵈ. | αυτου B. Æth. | om. *ff*(*Blan.*). Syr.Pst. Syr.Hier. Memph. Arm. *Tert. Hil.* 520ᶠ. ‖add. μη G.

— μοι 2°. ABQ. rel. *a.b.ff.* Syr.Hcl. rel. | om. DL. 33. Vulg. *c.e.f.* Syrr.Crt.& Pst. Syr.Hier. *Tert. Hil.* 5ᶦᵉˢ.

12. τουτων] τοῦτον *sic* U.

9. videt *Cl.* (*bis*). | 13. petieritis patrem *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. [C.] P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth. § Syr.Crt. 15. *τηρήσατε* [z] cap. 15:10. [a] cap. 16:17.

15 ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς § ‡ τηρήσετε." 16 ‡ κἀγὼ" ἐρωτήσω τὸν πατέρα, [z] καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα ‡ ᾖ" μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, 17 ▪ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς [δὲ] γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ‡ ἐστίν." 18 οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ¶ Syr. Crt. ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. 19 ἔτι μικρὸν ¶ καὶ ὁ κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ‡ ζήσετε." 20 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ‡ ὑμεῖς γνώσεσθε" ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν ὑμῖν. 21 ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ § Syr. Crt. ρκθ α τηρῶν § αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου· ‡ κἀγὼ" ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.

ρλ ▪ 51 22 Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης,

meo, hoc faciam. 15 Si diligitis me, mandata mea servate. 16 Et ego rogabo patrem, et alium paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum, 17 spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum nec scit eum: vos autem cognoscitis eum, quia apud vos manebit et in vobis erit. 18 Non relinquam vos orfanos, veniam ad vos. 19 Adhuc modicum et mundus me iam non videt: vos autem videtis me, quia ego vivo et vos vivetis. 20 In illo die vos cognoscetis quia ego sum in patre meo et vos in me et ego in vobis. 21 Qui habet mandata mea et servat ea, ille est qui diligit me: (129, 1.) qui autem diligit me, diligetur a patre meo, et ego diligam eum et manifestabo ei me ipsum.

22 (130, 10.) Dicit ei Iudas, non ille Scariotis, Domine, quid

---

12. *πατερα*] †add. *μου* ⊊. Δ. rel. *e.* Syrr.Pst.&Hcl. (h. Syr.Crt.) | om. AB DQLX. 1. 33. 69. (Latt.) Memph. Goth. Arm. Æth. *Novat.* 213. *Hil.* 799[d].

— *πορευομαι*] ante *προς τ. πατερα* 33. *e. Hil.* | Contra, *Novat.* ‖ *πορευσομαι* QH*. Memph.

13. *τι*] om. 1.

— *αιτησητε* AD. rel. | *αιτητε* BQ. (-*ται* B.) ‖ add. *τον πατερα* 33. Vulg.*Cl.* | add. ab eo *b.* ab illo *c.* (non hab. Vulg. *a.e.f.ff.g.*) ‖ mox ("faciam vobis" Syr.Pst.)

— *ινα δοξασθη*.... ad fin. ver.] om. Λ*. (eadem *bis* habet G.)

14. om. ver. X. 1. Λ*. *b.* Syr.Hier. Arm.Zoh.et MSS. (habet Arm.Usc.)

— *εαν τι*] *και εαν τι* U. *ff.* Memph.MS. | *αν τι* D. (om. *τι* Syr.Pst.)

— *αιτησητε*] add. *με* BΔ. 33. EHU *sic.* Vulg. *c.f.* Syrr.Pst.*ed.*&Hcl. Goth. Arm.Usc. | om. ADQL. rel. *a.e.g.* Syr.Pst.MS. Memph. | a patre meo *ff.* Æth. (om. *εν τω ον. μου* Arm.Usc.)

— *εγω* DQG(2°)M. rel. *a.f.ff.* Syrr.Pst. &Hcl. Goth. | om. ABL. 33. G(1°)Λ[2]. Vulg. *c.e.g.* Memph. Arm.Usc. (Æth.) ‖ *τουτο* ABL. 33. G(1°)M*Λ[2]. Vulg. *c.g.* Memph. Arm.Usc. Æth. (vid. ver. 13.) | Contra, DQG(2°)M[2]. rel. *a.e.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth.

15. *τηρησετε* BL. Memph. *Eus.* c. Mcl. 170[b]. | *τηρησητε* 33. 69*. | ‡*τηρησατε* ⊊. ADQ. 69(e corr.[1].) rel. Latt. Syrr. Crt.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Orig.* ii. 801[d]. *Orig. Int.* iii. 45[a]. *Eus.* in Ps. 251[b]. *Novat.* 213. *Lucif.* 155.

16. *καγω* BDQ. 1. | ‡*και εγω* ⊊. ALX. rel. *Eus.* c. Mcl. 170[b]. in Ps. 251[b].

— *ᾖ* (B)QLX. 33. *a.*(*b.*)*c.e.f.ff.m.* Syrr. Crt.Pst.&Hcl.*mg.* Memph. Goth. *Eus.* c. Mcl. 170[b]. 171[a]. in Ps. 251[c]. *Novat.* 219. *Hil.* 805[d]. *Lucif.* 155. (post *αιωνα* B. *b.*) *ειη Eus.* in Es. 506[d]. | ‡*μενῃ* ⊊. AD. rel. Vulg. *g.* Syr.Hcl.*txt.* Arm. utr. q. habet Æth. (*μενει* 69.)

— *μεθ' ὑμων*] post *εις τον αιωνα* D. *Eus.* in Es. | Contra, *Eus.* c. Mcl. *bis.* in Ps.

17. *θεωρει*] -*ρειτε* H.

— *αυτο* ter.] *αυτον* D*L. (3°. G[2]*Tf.*) | -*τω** 1° et 2° 69. 1° et 3° M. 3° U.

— *ουδε γιν. αυτο*] om. E.

— *γινωσκει*] -*κετε* H.

— *αυτο* 2°.] om. B. *a. Lucif.*

— *ὑμεις δε* ADL. rel. Vulg. *c.e.f.ff.g.* rel. | om. *δε* BQ. *a.b. Lucif.*

— *μένει* hoc accentu X. 1. 33. 69. EGH KMUΛ. *a.b.c.e.f.ff.* Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Goth. *Lucif.* | *μενεῖ* Vulg. Syr.Hier. Arm. Æth. | "est" Memph.

— *εν ὑμιν* Vulg. *a.e.f. Lucif.* | *συν ὑμιν* 1. *b.c.ff.* Arm.

— *εστιν* BD*. 1. 69. *Tol. a.b.c.e.f.ff.* Syrr.Crt.&Pst. Goth. *Lucif.* (add. in eternum *e.*) | ‡*εσται* ⊊. AD[2]QL. 33. rel. Vulg. Syr.Hcl. Syr.Hier. Memph. Arm. Æth. (hoc ord. in Syr.Hier. in vobis manebit et apud vos erit.)

19. *ετι μικρον* cum antt. conj. Syrr.Crt. Pst.&Hcl.

— *ουκ ετι Hil.* 956[b]. | *ου* Δ. *b.e.* Syr.Pst.

— *με* 2°.] om. QL.

— *ὁτι εγω ζω* fin.] om. *e.*

— *ζησετε* BLX. | ‡*ζησεσθε* ⊊. ADQ. rel.

20. *ὑμεις ante γνωσεσθε* BQLX. 33. M*. Vulg. *f.* | ‡post ⊊. DΔ. 1. rel. *a.c.e.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. *ὑμεις* A. *b.* Syr.Pst. Æth.

— *καγω*] *και εγω* ΔE[2]GMU.

21. *ὁ δε αγαπων με*] om. Δ.

— *καγω* BDQLX. 1. G*sic* Λ. | ‡*και εγω* ⊊. AΔ. 33. U*sic.* rel.

— *ενφωνησω* D**Gr.*

— *αυτῳ εμαυτον Lucif.* 155. | *αυτον εμαυτῳ* M.

22. *αυτῳ*] om. Λ *sic.*

— *ουχ ὁ Ισκαρ.*] Thomas Syr.Crt. | *ὁ κανανιτης* Theb.*Mnt.*

— *Ισκαριωτης* Vulg.*Cl.* | *απο Καρυωτου* D. | Scarioth *Lucif.* 155. Scariotis *Am.* ille Scarioth *a.* ille Scariotes *b.* (*f.*) Syrr.Pst.&Hcl. ille Scariotha *e.* (*ff.*) ‖ add. sed alius *b.ff.*

---

17. cognoscetis *Cl.* | 22. Iscariotes *Cl.*

A B D (Q). L X Δ. 1. 33. 69. EGHKMSU Λ. ¶ Q

Κύριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτόν,¶ καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; [23] ἀπεκρίθη † Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ‡ ποιησόμεθα."¶ [24] ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός. [25] Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· [26] ᵇ ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ πέμψει § ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν.

¶ Syr. Crt.

ρλα α

ᵇ cap. 16:13.

ρλβ ι

§ Syr. Crt.

52 [27] Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. [28] ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν Ὑπάγω καὶ

factum est quia nobis manifestaturus es te ipsum et non mundo? [23] Respondit Iesus et dixit ei, Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et pater meus diliget eum, et ad eum veniemus et mansiones apud eum faciemus; [24] qui non diligit me, sermones meos non servat: (131, l.) et sermonem quem audistis, non est meus, sed eius qui me misit patris. [25] Haec locutus sum vobis apud vos manens: [26] (132, 10.) paracletus autem, spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia et suggeret vobis omnia quaecumque dixero vobis.

[27] Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat ego do vobis. Non turbetur cor vestrum neque formidet. [28] Audistis quia ego dixi vobis Vado et venio

---

22. κυριε] add. και QΔ. 1. 69. GHKMSU Λ. Syr.Hcl. (id est ut vid. κε *bis* scriptum postea κε και). | om. ABDLX. 33. E. Latt. Syrr.Crt &Pst. Memph. Theb. *Mnt.* Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 79ᶜ. *Lucif.*
— γεγονεν *Orig. Int.* iii. *Lucif.* | εστιν D.
— ἡμιν] post μελλ. D. (Vulg.*Cl.*) *e. Orig. Int.* iii.
— εμφανιζειν *Orig. Int.* iii. | -ζεις A. *Lucif.* 155.
— σεαυτον] ἑαυτον 69(*Scr.*).
23. Ιησους] †praem. ὁ ⸗. X. 69. ΜΛ. *Orig.* i. 234ᵃ. | om. ABDLΔ. 1. 33. EG HKSU.
— τηρησει *Orig.* i. 234ᵃ. *Eus.* c. Mcl. 92ᵇ. 170ᵈ. | -σῃ X. 69. GH.
— αγαπησει *Orig.* i. *Eus.* c. Mcl. 170ᵈ. | -σῃ G.
— ελευσομεθα *Orig.* i. 230ᵇ. 234ᵃ. 238ᵉ. 756ᵈ. iii. 170ᶜ. in Cat. ap. Cram. Matt. 78; Cat. Cram. Eph. 161. *Orig. Int.* i. 50ᵇ. ii. 444ᵇ. iii. 29ᵃ. 65ᵃ. 79ᶜ. 958ᵈ. iv. 474ᵃ. *Eus.* c. Mcl. 170ᵈ. 171ᵃ. in Ps. 40ᵇ. *Novat.* 213. *Hil.* 449ᵃ. 963ᵃ. *Lucif.* 155. | ελευσομαι D. *e.* Syr.Crt. | πορευσομεθα 69.
— μονην παρ' αυτω *Orig.* i. *quater.* iii. *Orig. Int.* i. iii. *quater.* iv. (Cat. Matt. 78.) Cat. Eph. 161. *Eus.* c. Mcl. *bis.* in Ps. *Novat. Hil.* | προς αυτον μονην D. Syr.Pst.

23. ποιησομεθα B(L)X. 1. 33. 69. *Orig.* i. 230ᵃ. 234ᵇ. 238ᵉ. 756ᵈ. iii. in Cat. ap. Cram. Matt. 78. in Psal. Gall. xiv. 54. *Orig. Int.* i. ii. iii. *quater.* iv. *Eus.* c. Mcl. 170ᵈ. 171ᵃ. in Ps. *Novat. Hil. bis. Lucif.* (-σωμαιθα L.) | ‡ ποιησομεν ⸗. AE. rel. *Orig.* Cat. Cram. Eph. 161. (-σωμεν ΔΜΛ.) | ποιησομαι D. *e.* Syr. Crt.
24. τηρει (τηρη G.)] | τηρησει D. Memph.
— ὁ λογος] add. ὁ εμος D. *a.e.* Syr.Hcl. Arm. Æth. | Contra, *Marcel.* ap. Eus. 37ᶜ. 38ᵈ. ‖(om. ὃν ακουετε *a.e.*)
— πατρος *Marcel.* ap. Eus. *bis.* (πῆρ *sic* H.) | om. 69.
25. ὑμιν 2ᵒ. *Eus.* c. Mcl. 170ᵈ. 171ᵇ. in Ps. 251ᶜ. | ὑμεν D*. | ὑμων L*X. 69²(ἡμ. *Scr.*)
26. ὁ δε *Eus.* c. Mcl. 170ᵈ. 171ᵇ. in Ps. 251ᶜ. | ἡ δε 1.
— ὃ *Eus.* c. Mcl. *bis.* in Ps. | ὃν LX.
— πεμψει *Eus.* c. Mcl. *bis.* in Ps. | -ψῃ L. 69* *Scr.* Λ.
— πατηρ] add. μου D. *g.* Syrr.Crt.&Pst. Memph.W. *Eus.* c. Mcl. *bis.* in Ps. | Contra, *Novat.* 213.
— και ὑπομν. ὑμ. παντα *Orig.* iii. 697ᵇ. *Orig. Int.* i. 61ᵉ. *Eus.* c. Mcl. *bis.* (in Ps.) *Novat.* 213. | om. Λ. *b.m.* Syr. Crt. | post ὑμιν (om. παντα) Arm.ed. (Contra, cdd. quidam.)
— ἁ *e.* | ὁσα 1. Vulg. *a.b.c.f.ff.m. Orig.* iii. *Eus.* c. Mcl. *bis.*

26. ειπον *f.* Syr.Hcl.mg. Arm. Æth. *Orig.* iii. *Eus.* c. Mcl. *bis.* | αν ειπω D. Vulg. *a.b.c.e.ff.* | εγω ειπον X. 33. | dico Syrr.Crt.Pst.&Hcl. *txt.*
— ὑμιν Vulg. *f. Eus.* c. Mcl. 170ᵈ. | om. *a.b.c.e.ff. Eus.* c. Mcl. 171ᵇ.
26. fin. seu 27 ab init.] add. εγω BL. | om. AD. rel. Latt. rel. *Orig.* iii.
27. ειρ. την εμ. διδ. ὑμιν *Orig.* i. 752ᵈ. iv. 100ᵉ. *Orig. Int.* ii. 255ᵃ. 267ᵇ. 431ᵃ. iii. 946ᵉ. *Eus.* in Es. 364ᵈ. 561ᵉ. in Ps. 143ᶜ. 171ᵇ. Theoph.(Mai. 129.) *Cypr.* 203. 304. *Hil.* 377ᶜ. 659ᵃ. *Lucif.* 104. | om. X.
28. ερχομαι] praem. εγω 69. | Contra, *Orig.* i. 234ᵃ. *Novat. Hil.* 1019ᵈ.
— ηγαπατε AB. rel. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. rel. *Orig.* i. 234ᵃ. *Eus.* c. Mcl. 110ᵇ. *Novat.* 214. *Cypr.* 169. 230. 321. *Hil.* 1019ᵈ. | αγαπατε D*L. 69. H.
— πορευομαι] †praem. ειπον ⸗. ΔΕΚ². rel. | om. ABDLX. 1. 33. 69. K*. Latt. Syrr.Crt.Pst.&Hcl. Syr.Hier. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* i. *Eus.* c. Mcl. *Novat.* 214. *Cypr.* 169. 230. 321. *Hil.* 1019ᵈ. 1354ᵈ. | (εγω πορ. 69. Arm.)
— πατερα] add. μου 69. G. Syrr.Crt.&

22. manif. es nobis *Cl.* | 23. mansionem *Cl.* | 24. misit me *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. (C.) P. H. Memph. Goth, Arm. Æth. ¶ Syr. Crt.

ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι † πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατὴρ † μείζων μου ἐστίν. [29] καὶ νῦν ¶ εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε. [30] οὐκ ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου † ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, [31] ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ‡ ἐντολὴν ἔδωκέν″ μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ.

31. οὕτως ποιῶ, ἐγείρεσθε

53 Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique quia vado ad patrem, quia pater maior me est. [29] Et nunc dixi vobis prius quam fiat, ut cum factum fuerit credatis. [30] Iam non multa loquar vobiscum: venit enim princeps mundi huius, et in me non habet quicquam, [31] sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem, et sicut mandatum dedit mihi pater sic facio.

Surgite, eamus hinc.

XV.

[1] Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστιν. [2] πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸ ἵνα ‡ καρπὸν πλείονα″ φέρῃ. [3] c ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. [4] μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα

c cap. 13: 10.

[1] Ego sum vitis vera, et pater meus agricola est. [2] Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum, et omnem qui fert fructum, purgabit eum ut fructum plus adferat. [3] Iam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis: [4] manete in me, et ego in vobis. Sicut palmes

---

Pst. | Contra, *Orig.* i. *Eus.* c. Mcl. *Novat. Cypr. ter. Hil.* 1354d.

28. πατηρ] †add. μου ☽. D2Δ. 69. rel. *a.f.* Syrr.Pst.&Hcl. rel. (h. Syr.Crt.) *Eus.* c. Mcl. | om. AB.*Mai.*D*LX. 1. 33. Vulg. *b.c.e.ff.g.l.* Æth. *Iren.* 158. *Orig. Int.* iii. 863e. *Tert.* adv. Pr. 9. 14. *Novat.* 214. *Cypr.* 321. *Hil.* 512c. 781e. 794b. 799d. 857f. 894e. 918e. 1018a.b. 1355a. | πατηρ ὁ πεμψας με *Orig.* i. 193c. 752e. 753c. iii. 665b. iv. 235b. 247a. 451b. (*Novat.* 199. *Hil.* 1157d *om.* πατηρ.)

29. πριν] προ του 69.

— ἱνα] ἱν X.

— ὁταν] εαν L.

— πιστευσητε] add. μοι D. ‖add. ὁτι εγω ειπον ὑμιν 33. | add. quia ego sum *l.*

30. γαρ] om. 69. Arm.

— κοσμου] †add. τουτου ☽. 1. (Latt.) rel. *Hipp.* in Prov. Mai. vii. 74. *Orig.* ii. 816a. iii. 225b. iv. 349a. 356c. in Cat. Cram. Rom. 151. 1 Cor. 73. *Orig. Int.* ii. 315c. 678f. iii. 960e. iv. 607a. 657f. *Hil.* 525d. 619d. 1021a. | om. ABD*Gr.*LXΔ. 33. 69. EGHK MSUΛ. Syrr. Pst. & Hcl. *Hil.* 129c. 218f.

— αρχων] ante του κοσμου 1. 69. Vulg. *e. Hipp.* in Prov. *Orig.* ii. 816a. iii. 225b. iv. 349a. 356c. in Cat. Rom. 1 Cor. *Orig. Int.* ii. 315c. 678f. iii. 960e. iv. 607a. 657f. *Hil.* 129c. 218f. 525d. 619d. 1021a. (vid. xii. 13. xvi. 11.)

30. ουκ εχει ουδεν (Latt.) Syrr. Pst. & Hcl.*txt. Orig.* iii. 225b. iv. 356c. in Cat. Rom. (1 Cor. om. ουκ). *Orig. Int.* ii. 678f. iii. 960e. *Hil.* 1021a. | εὑρησει ουδεν K. *f.* Syr.Hcl.*mg.* (Arm.) (Æth.) *Hipp.* in Prov. *Orig. Int.* i. 91d. *Hil.* 129c. 218f. εὑρισκει ουδεν *Orig.* ii. 816a. iv. 349a. *Orig. Int.* ii. 315c. iv. 607a. 657b. *Hil.* 525b. 619d. ‖add. εὑρειν D. *a.*

31. και καθως *Hil.* 1021b. | om. και A*E. *b.ff.*

— εντολην εδωκεν BL(X). (1.) (33.) Latt. (*Hil.* 525d. 1021a.) (δεδ. X. 33. [δεδωκει 33 *Mill.*] εδωκ. μοι ὁ πατ. εντολ. 1.) | ‡ενετειλατο ☽. AD. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *ut vid.* Arm.

— ὁ πατηρ *Hil.* | om. D. *e.l**. Æth.

— οὑτως] οὗτος 69*.

— αγομεν 69 *Scr.*

1. ἡ 1°. *Clem.* 138. *Orig.* iv. 23b. *Eus.* D.E. 379c. in Es. 371d. in Ps. 493a. 500a. 667d. | om. M*.

— αληθινη] add. ὑμεις τα κληματα *Orig.* iii. 304e. in Prov. Mai. 16. *Orig. Int.* iii. 376b. iv. 564c. *Hil.* 76c. (Syr.Hier. ad fin. ver.) | Contra, MSS. (et L.) vv. *Clem. Orig.* iv. 23b. *Eus.* D.E. in Es. in Ps. 500a. *Novat.* 214. ("discipuli vero palmites" habet *Orig. Int.* ii. 334e *inter* "vitis vera" et "pater autem agric.")

1. ὁ γεωργ. ABL. rel. *Orig.* iii. iv. in Prov. *Eus.* Pr. E. 538b. D. E. in Es. in Ps. | om. ὁ DΔ.

2. φερον 1°. *Eus.* in Ps. 500b. | -ρων A. 33. H. ‖καρπ. φερ.] καρποφορον *Clem.* 138. | μενον μη φερον δε *Orig.* iii. 304c. *Hil.* 76c.

— και παν.... καθαιρει αυτο *Clem. Eus.* in Ps. | om. 69.

— αυτο 1°. *Clem. Eus.* in Ps. *Novat.* p. 214. | om. 1. ‖add. pater *b.c.l.*

— το καρπον φερον *Eus.* in Ps. (φερων A. 33.) | το καρποφορον D. (-ρουν *Clem.*) | τον καρ. αυτου φερ. X. μενον και ποιουν καρπον καλον *Orig.* iii. manentem. *Hil.*

— καθαιρει *a.f. Clem. Orig.* iii. 304c. *Orig. Int.* iii. 376b. *Eus.* in Ps. *Novat.* | καθαριει D. Vulg. *b.c.e.ff.g.l.* Memph. *Orig. Int.* iv. 564d. *Hil.* 76c.

— αυτο 2°. *Eus.* in Ps. | αυτον G. | αυτος H*sic. (pater meus *Hil.* 76c.) | om. *a. Clem. Orig.* iii. *Novat.*

— καρπον *ante* πλειονα BLX. 33. M*. Latt. *Clem.*(habet πλειω). *Orig. Int.* iii. iv. *Eus.* in Ps. *Novat. Hil.* 76c. | ‡*post* ☽. AD. rel. *Orig.* iii.

— φερη *Orig.* iii. *Eus.* in Ps. | -ρει 69. HKΛ.

3. init.....καρπον φερειν ver. 4] om. D*.

4. ὑμιν] ἡμ. 69* *Scr.*

— καθως] add. γαρ 69. | Contra, *Eus.* in Ps. 500b.

A B D [II] [N]. L X Δ. 1. 33. 69. EGHKMSUΛ.

οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ ‡ μένητε." [5] ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. [6] ἐὰν μή τις ‡ μένῃ" ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς * τὸ" πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. [7] ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε ‡ αἰτήσασθε," καὶ γενήσεται ὑμῖν. [8] ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε καὶ ‡ γένησθε" ἐμοὶ μαθηταί. [9] καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ ‡ ὑμᾶς ἠγάπησα"· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. [10] ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ.

non potest ferre fructum a semet ipso nisi manserit in vite, sic nec vos nisi in me manseritis. [5] Ego sum vitis, vos palmites: qui manet in me et ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere. [6] Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes et aruit, et colligent eos et in ignem mittunt, et ardent. [7] (133, 4.) Si manseritis in me et verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis petetis et fiet vobis. [8] (134, 10.) In hoc clarificatus est pater meus ut fructum plurimum adferatis et efficiamini mei discipuli. [9] Sicut dilexit me pater, et ego dilexi vos: manete in dilectione mea. [10] Si praecepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut et ego patris mei praecepta servavi et maneo in eius dilectione.

54 [11] Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν ‡ ᾖ," καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. [12] αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους § καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. [13] μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει,

[11] Haec locutus sum vobis ut gaudium meum in vobis sit et gaudium vestrum impleatur. [12] Hoc est praeceptum meum ut diligatis invicem sicut dilexi vos. [13] (135, 4.) Maiorem hac di-

---

4. *μένῃ* d cap. 14: 13. ρλγ δ
6. *συναγ. αὐτὸ*
ρλδ
10. *τοῦ πατρὸς τὰς ἐντ.*
§ II
ρλε δ

4. *φερειν Eus.* in Ps. | *φερει* 69.
— *αφ' ἑαυτου Eus.* in Ps. | *εν ἑαυτῳ* 69.
— *μεινῃ* AD. rel. *Eus.* in Ps. (*εμμεινῃ Orig.* i. 586c. *μεινει* G.) | *μενῃ* BL. (vid. ver. 6.)
— *ουδε ὑμεις* Vulg. *e.f.* | *και ὑμεις* X. *a.* (*b.*)*c.*(*ff.*) Syr.Hcl. *Eus.* in Ps.
— *μενητε* ABL. | ‡*μεινητε* ☽. DX. rel. *Eus.* in Ps. (ante *εν εμοι* 33. *e.*)
5. *εγω*] add. *γαρ* D*. *a.* | Contra, *Orig.* iv. 23c. *Orig. Int.* ii. 221c. *Eus.* in Ps. 500b.
— *εν εμοι Eus.* in Ps. | om. *εν* D*Gr.**
— *ουτος Eus.* in Ps. | *ουτως* M.
— *δυνασθε Eus.* in Ps. | *δυνατε* 69.
— *ουδεν* AD2L. rel. | *ουδε ἐν* B. | om. D*. ‖add. nisi in me quis manserit *a.*
6. *μενῃ* ABD. | ‡*μεινῃ* ☽. LX. rel.
— *εβληθη*] *εκβληθη* L*sic*(G *Tf.*). | *επληθη* D*.
— *εξηρανθη*] *ξηρανθη* L*sic.*
— *αυτα* AB. rel. *Am. a.b.c.f.ff.* Syr.Hcl. Memph. | *αυτο* DLXΔ. 1. 33. Vulg.*Cl. e.g.* Syr.Pst. Arm. Æth. | *αυτου* 69 (*-τω Scr.*) | om. Goth.
— *το πυρ* AB.*Mai.*LΔ. 1. 33. 69. EGK MSUΛ. | *om. *το* ☽. DXH. vid. *Orig.* iii. 304c. (vid. Matt. iii. 10. vii. 19. Luc. iii. 9.)
6. *βαλλουσιν*] *εκβαλουσιν* 33.
7. sic in 69 *εαν μη μεινητε εν εμοι και τα ῥηματα τα εμα ου μενει εν ὑμιν, εαν δε μενητε εν εμοι μηνει· και ὁ εαν θελητε γενησεται ὑμιν.*
— *εαν*] add. *δε* D. *f.* Syr.Pst. Memph. | add. *μη* 69.
— *μεινητε*] *μενητε* Δ.
— *ὑμιν*] *ὑμων* L.
— *μεινῃ*] *μενει* L.
— *ὁ εαν* ADL. rel. | *ὁ αν* B.
— *θελητε*] *θελετε* A.
— *αιτησασθε* (A)B(D)LX. 1. M. *b.e.ff.* Goth. Arm. Æth. (*-σθαι* AD. Infin. *a.c.f.* Syr.Pst.) | ‡*αιτησεσθε* ☽. E. rel. Vulg. *g.* Syr.Hcl. *-σεσθαι* Δ.
— *ὑμιν*] om. D*. *e.*
8. *τουτο* L*K*.
— *καρπον*] post *πολυν* D.
— *γενησθε* BDLX. 1. M. Latt. Æth. | ‡*γενησεσθε* ☽. A. rel.
— *εμοι*] *μου* D*. | *μοι* L. 33.
9. *καγω*] *και εγω* 33.
— *ὑμας ante ηγαπησα* BD*L. 1. 33. *a.b. e.* | ‡*post* ☽. AD2. rel. Vulg. *c.f.* Goth. *Novat.* 214.
10. *μου* 1°.] *τας εμας* A.
— *τηρησητε*] *-σετε* L.
— *μου* 2°.] *τῃ εμῃ* X. (om. *e.*)
— *εγω*] *καγω* D. Latt. Memph.
— *του πατρος μου*] *post τας εντολας* A DLX. rel. (*c.*)*e.f.* rel. | *ante* B. Vulg. *a.b.ff. Novat.* 214. | om. *μου* B. *a.b.c. ff. Novat.* 214.
— *μενῶ* B**XEGU.
— *εν* 2°.] *εαν* 69(**Scr.*).
11. *ταυτα*] add. *δε* D. Syr.Hcl. | Contra, *Clem.* 466.
— *ὑμιν*] *ἡμιν* 1. (*εν ὑμιν....ὑμων* om. *Clem.*)
— *ᾖ* ABD. 1. (33.) (Latt.) Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. Æth. (ante *εν ὑμ.* 33. *c.* Syr.Pst.) | ‡*μεινῃ* ☽. LX. rel. *f.* (? Memph.) | *μενῃ* H.
12. *αὐτη*] add. *δε* 69. *Clem.* 466. | Contra, *Cypr.* 14. 199. 304. *Lucif.* 156.
13. *μειζονα*] *μειζο* 69. (*μειζωνα* L.)
— *ουδεις*] *ουδε εἰς* B.
— *τις* Vulg. *f.g.* | om. D*. *a.b.c.e.ff.* Arm. *Lucif.* 156.
14. *ὑμεις*] add. *γαρ* D*. | Contra, *Lucif.*
— *ποιητε*] *ποιειτε* LXM. | *ποιησητε* D*.

6. arescet et colligent eum *Cl.* | mittent et ardet *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. ρλϛ Goth. Arm. Æth. ι

[e] 1 Joh. 3:16. 14. ὃ ἐγὼ

§ N

[e] ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. [14] ὑμεῖς φίλοι μου ἐστὲ ἐὰν ποιῆτε ‡ ἃ" ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. [15] οὐκ ἔτι ‡ λέγω ὑμᾶς" δούλους, ὅτι ὁ [§] δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. [16] οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῷ ὑμῖν.

16. αἰτῆτε ρλζ — δώῃ ὑμῖν δ

[f] cap. 13:34. ρλη ι

55 [17] Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν [f] ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. [18] εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. [19] εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου,

[g] Matt. 10:24. cap. 13:16. ρλθ γ

διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. [20] [g] μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστιν δοῦλος ρμ ι μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ρμα α ὑμέτερον τηρήσουσιν. [21] ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήρμβ γ σουσιν ‡ εἰς ὑμᾶς" διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασιν

lectionem nemo habet, ut animam suam quis ponat pro amicis suis. [14] (136, 10.) Vos amici mei estis, si feceritis quae ego praecipio vobis. [15] Iam non dico vos servos, quia servus nescit quid facit dominus eius: vos autem dixi amicos, quia omnia quaecumque audivi a patre meo nota feci vobis. [16] Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, et posui vos ut eatis et fructum afferatis et fructus vester maneat, (137, 4.) ut quodcumque petieritis patrem in nomine meo det vobis.

[17] (138, 10.) Haec mando vobis ut diligatis invicem. [18] Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit. [19] Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. [20] (139, 3.) Mementote sermonis mei quem ego dixi vobis, Non est servus maior domino suo: (140, 10.) si me persecuti sunt, et vos persequentur, si sermonem meum servaverunt, et vestrum servabunt. [21] (141, 1.) Sed haec omnia facient vobis propter nomen meum, (142, 3.) quia ne-

---

14. ἁ B.*Bch.*DLX. 1. 69. Vulg. *b.c.f.ff. g.* Syr.Hcl.*mg.* (? Memph.) *Cypr.* 194. *Lucif.* 119. | ὁ B.*Btly.Mai. a.e.* Goth. Æth. *Cypr.* 108. *Lucif.* 124. 156. | ‡ὁσα ϛ. AIIΔ. 33*s.* rel. Syrr.Pst.& Hcl.*txt.*

— εγω] om. Λ. *Cypr.bis.*

— εντελλομαι] -λλωμαι 69. Λ.

15. λεγω ante ὑμας ABLX. 33. Latt. Syrr.Pst.& Hcl. *Iren.* 243. *Orig. Int.* ii. 104[c]. iii. 48[c]. iv. 542[a]. 640[c]. in Prov. Mai. 46. *Cypr.* 108. 194. *Hil.* 522[d]. *Lucif.* 119. 124. 156. | ‡post ϛ. D*Gr.* IIG*sic.* rel. Goth. Æth. *Orig.* iv. 23[b]. in Cat. Cram. Eph. 107. (ὑμας καλω *Orig.* ii. 625[d]. in Prov. Mai. 10. 21.)

— ὁ κυριος] *ante* αυτου N. 69. *Iren.* 243 (2°). *Orig.* iv. *Orig. Int.* iii. *Hil.* 522[c]. | *post* ABDII. rel. *Iren.* 243 (2°). *Novat.* 214.

— δε *Iren. Novat.* | om. 69.

— φιλους] add. ὁτι διαμεμνηκατε μετ' εμου εν πασι τοις πειρασμοις μου *Orig.* iv. 33[b]. *Hil.* 522[c]. (vid. Luc. xxii. 28.)

— ἁ ABD[2]IIN. rel. *a.e.* (Goth.) Æth. *Iren. Orig. Int.* iii. 91[f]. iv. 640[c]. *Novat.* | ὁσα D*S. 33. Vulg. *b.c.f. Orig. Int.* iii. 48[c].

15. μου] om. 1.

16. αλλ'] αλλα D.

— και εθηκα υμας] om. Δ. Goth.

— ὑμεις 2°. *e.f.* | om. (Latt.) Memph. Æth. *Lucif.* 156.

— καρπον] praem. πολυ A.

— μενῃ] μενει N. 33. 69. Λ. | μεινῃ XK.

— ἱνα] και 69. Arm.

— αν] εαν Λ.

— αιτησητε ADIIN. rel. | αιτητε BL.

— τον πατερα *Lucif.* 156. | om. 69.

— εν] επι 33.

— δω ABDIILΔ. 1. KS*s*U. | δωῃ NX. 33. EGHΛ. δωει M.

— δω ὑμιν] τουτο ποιησω, ἱνα δοξασθη ὁ πατηρ εν τῳ υἱῳ 69.

17. ἱνα] om. D. *e.*

18. ὑμας] post μισει N. *Orig. Int.* ii. 399[a]. | Contra, *Cypr.* 92. 268.

— ὑμων Vulg. *f.g.* Syrr.Pst.& Hcl. Theb.*Mnt.* Goth. *Orig. Int.* ii. *Cypr.* 92. | om. D. *a.b.c.e.ff.* Memph. Arm. Æth. *Cypr.* 268. 315.

— μεμισηκεν] εμισησεν N.

19. εἰ] ἢ Λ.

19. ὁτι δε (*Cypr.* 92. 315.) | om. δε D. (*e.*)

— ουκ εστε *Orig.* i. 300[a]. *Orig. Int.* iv. 546[c]. *Cypr.bis.* | ητε D*. *Orig.* iv. 303[c].

20. του λογου ου *Cypr.* 92. 315. | τους λογους ους D.

— λογου] add. μου IIΔE*Tf.*GΔ*Tf.* Vulg. *ff.g.* Syr.Hcl. Æth. | Contra, rel. *Cypr.*

— δουλος] praem. μου D**Gr.* | Contra, *Cypr.* 92. 315.

— του κυρ. αυτ.] add. (e xiii. 16—18) "nec apostolus.... si haec nostis.... non de omnibus.... eligerim" *a.* | Contra, *Cypr.* 92. 315.

21. παντα *Petr. Alex.* Routh("Tres breves Tractatus" 13.) *Novat.* | om. D X. Arm. | ante ταυτα Δ.

— ποιησουσιν *Petr. Alex.* | -σωσιν Δ.

— εις ὑμας BD*L. 1. 33. (*b.*)(*c.*)(*ff.*) Syrr.Pst.& Hcl.*mg. Petr. Alex.* (ὑμας tantum X.) | ‡ὑμιν ϛ. AD[2]IIN. rcl. Vulg. *a.e.f.* Syr.Hcl.*txt.* Memph. *Novat.*

13. ponat quis *Cl.* | 15. dicam *Cl.* | faciat *Cl.*

ABD[Fr. Nitr.] (II)(N). ρμγ ι L (X) Δ [Y]. 1. 33. 69. EGHKMSU[Γ]Λ. h cap. 9:41. ρμδ ι ¶ N

τὸν πέμψαντά με. 22 h εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ ‡ εἴχοσαν·″ νῦν δὲ ¶ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. 23 ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. 24 εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς α οὐδεὶς ἄλλος ‡ ἐποίησεν,″ ἁμαρτίαν οὐκ ‡ εἴχοσαν·″ § νῦν δὲ καὶ ἑωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου· 25 ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ‡ ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος″ i ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν.¶

§ Γ — ρμε ια — i Psa. 35(34):19. 69(68):5. 109(108):3.

22 Si non venissem et locutus fuissem eis, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo. 23 (144, I.) Qui me odit, et patrem meum odit. 24 (145, 10.) Si opera non fecissem in eis quae nemo alius fecit, peccatum non haberent: nunc autem et viderunt et oderunt et me et patrem meum. 25 Sed ut impleatur sermo qui in lege eorum scriptus est quia odio me habuerunt gratis.

¶ X — ιζ′

56 26 k Ὅταν [δὲ] ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· 27 καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

26 Cum autem venerit paracletus quem ego mittam vobis a patre, spiritum veritatis qui a patre procedit, ille testimonium perhibebit de me: 27 et vos testimonium perhibetis, quia ab initio mecum estis.

XVI.

1 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. ¶ II — ρμς α 2 ἀποσυναγώγους ¶ ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ θεῷ. 3 καὶ ταῦτα ποιήσουσιν †, ὅτι § Υ οὐκ § ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. 4 ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα * αὐτῶν″ μνημονεύητε [αὐτῶν] ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· ταῦτα δὲ ὑμῖν

1 Haec locutus sum vobis ut non scandalizemini. 2 Absque synagogis facient vos: (146, I.) sed venit hora ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se praestare deo. 3 Et haec facient quia non noverunt patrem neque me. 4 Sed haec locutus sum vobis ut cum venerit hora eorum reminiscamini

---

22. εἰχοσαν BN*L. 1. 33. *Orig.* iv. 44[b] (MSS.). 67[e](MSS.). | ‡ εἰχον ⊃. AD²II N². rel. *Orig.* iii. 338[b]. iv. 44[b](ed. De la Rue)[c.e.] 67[e](De la Rue). | εἰχαν D*. — εχουσιν] εχωσιν 69².

24. εποιησεν ABDIILX. 1. 33. 69. K. | ‡ πεποιηκεν ⊃. Δ. rel. — εἰχοσαν BL*. (1.) 33. (-ωσαν 1.) | ‡ εἰχον ⊃. AD²IIL². rel. | εἰχαν D*. — εωρακασιν] add. *με e.* Goth. Æth. (*non* 69.) — *και εμε* Vulg. *b.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm.MSS. Æth. | om. *και* D. *a.c.e.ff.* Memph. Arm.MSS. | *με* D.

25. γεγραμμενος *post* εν τ. νομ. αυτ. BD LX. 1. 33. G. Latt. (Æth.) *Orig.* iv. 580 *not.* | ‡ ante ⊃. AII. rel. Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Arm.

26. δε ADIIL. Vulg. *f.* rel. | om. B.*Mai.* Δ. *e.m.* Memph.MS. *Novat.* 220. *Hil.* 958[c]. | ergo *a.b.c.ff.* — ελθῃ *Novat. Hil.* | om. Λ. — πεμψω (*Novat.*) *Hil.* | πεμπω D. *ff.* Goth. — παρα του πατρος 1⁰. *Novat. Hil.* | om. G *sic.* ‖ add. *μου* ?A*D. 33 *sic. a.c.m.* Syr.Pst. Memph. *Novat.* | om. Vulg. *b.e.f.ff.* Syr.Hcl. rel. *Hil.*

26. πατρος 2⁰.] add. *μου* D. *a.b.c.* Syr. Pst. *Novat. Hil.* Vulg. *e.f.ff.m.* Syr. Hcl. (*non* 33.) — μαρτυρησει] -ση L. 33.

27. δε] om. D. Latt. Syrr.Pst.&Hcl.*ed. White.* (sed habet in codd. 3 *ap. Bernstein.*) — απ' αρχ.] εξ αρχ. 1.

2. ποιησουσιν] ποιησων 69 *sic.* — ὑμας 2⁰. *Ep. Vienn. et Lugd.* Euseb. H. E. v. 1 (201). *Orig.* iv. 402[b]. *Cypr.* 90. 268. 310. *Lucif.* 79. | om. B. (*om.* 1⁰ ap. *Bch.*) — προσφερειν *Ep. V. et L. Orig.* iv. *Cypr.* ter. *Lucif.* | -ρη Δ. | -ρει K*. — θεῳ *Ep. V. et L. Orig.* iv. *Cypr. ter. Lucif.* | κυριῳ A.

3. και] om. L. — ποιησουσιν] -σωσιν 33. ‖ † add. ὑμιν ⊃. DL. 1. 69. Vulg. *Cl. a.c.f.ff.g.* Syr. Hcl.* rel. | add. εις ὑμας 33. | om. A BΔEGHKMSUΓΛ. *Am. b.e.l.* Syrr.Pst. &Hcl.*txt.* Goth. *Cypr.* 90. 268. 310. *Lucif.* 80.

4. αλλα Vulg. | om. D*. *a.e.l.* Syr.Pst. (haec autem *b.c.f.ff. Cypr.* 90. 268.) — ὁταν *Cypr. bis.* | εαν L. — * αυτων″ μνημ. αυτων AB. 33 *sic.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | ‡ μνημ. αυτων ⊃. ΔY. rel. Memph. (Æth.) | αυτων μνημ. L. 69. Vulg. *b.c.e.f.ff.g.l. Cypr. bis.* | om. αυτων utr. q. D. *a.* Arm.

4. μνημονευητε ABY. rel. | μνημονευτε D*. | -νευετε LΔEΓ*Tf.*Λ. | -νευειτε 1[R]. | -νευσητε D². 69. — ὑμιν 3⁰.] post εξ αρχης D. 33. | post ειπον L. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | om. 69.

5. προς] add. *τον πατερα* 69. | Contra, *Orig.* i. 234[a]. — με ante ερωτᾳ 69. | Contra, *Orig.* i.

6. αλλ'] om. A. dixi vobis enim Syr. Pst. — ὁτι] ὁτ Λ*. | ὁτε Λ². — ταυτα] om. Λ*.

7. λεγω] post ὑμιν LY. 33. 69. K. *a.* — γαρ] add. εγω ΑΔ. 33. 69. EGHKM UΓΛ. (*a.*)(*b.*)(*c.*)*e.f.* Syr.Pst. Goth. Arm. Æth. *Clem. Int.* 1006. *Novat.* (vid. ante.) | om. BDLY. 1. Ss. Vulg. *ff.g.m.* Syr.Hcl. Memph. — ου μη BL. 33 *Tf.* | ‡ ουκ ⊃. AD. rel.

25. adimpleatur *Cl.* | habuerunt me *Cl.* | 27. perhibebitis *Cl.* 1. sum vos *Am.** | 3. facient vobis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* ρμζ Syrr. P. H. ι Memph. Goth. Arm. Æth.

ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. 5 νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, Ποῦ ὑπάγεις; 6 ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. 7 ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος ‡ οὐ μὴ ἔλθῃ" πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω § αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς· 8 καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως. 9 περὶ¶ ἁμαρτίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· 10 περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα † ὑπάγω, καὶ οὐκ ἔτι θεωρεῖτέ με· 11 περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι j ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.

7. οὐκ ἐλεύσεται § Fr. Nitr.

¶ Fr. Nitr.

j cap. 12:31.

§ Fr. Nitr. 12. λέγειν ὑμῖν

¶ Fr. Nitr.

† ‡ ρμη γ

k cap. 17:10.

§ Fr. Nitr. ρμθ ι

57 12 §"Ετι πολλὰ ἔχω ‡ ὑμῖν λέγειν", ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι· 13 ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς ‡ εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν".¶ οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα † ‡ ἀκούσει" λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 14 ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 15 k πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστιν· § διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ

quia ego dixi vobis. 5 (147, 10.) Haec autem vobis ab initio non dixi quia vobiscum eram: at nunc vado ad eum qui me misit, et nemo ex vobis interrogat me, Quo vadis? 6 Sed quia haec locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum. 7 Sed ego veritatem dico vobis, expedit vobis ut ego vadam: si enim non abiero, paracletus non veniet ad vos; si autem abiero, mittam eum ad vos. 8 Et cum venerit, ille arguet mundum de peccato et de iustitia et de iudicio. 9 De peccato quidem, quia non credunt in me; 10 de iustitia vero, quia ad patrem vado et iam non videbitis me; 11 de iudicio autem, quia princeps mundi huius iudicatus est.

12 Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo: 13 cum autem venerit ille, spiritus veritatis, docebit vos in omnem veritatem: non enim loquetur a semet ipso, sed quaecumque audiet loquetur, et quae ventura sunt annuntiabit vobis. 14 (148, 3.) Ille me clarificabit, quia de meo accipiet et adnuntiabit vobis. 15 Omnia quaecumque habet pater mea sunt: (149, 10.) propterea dixi quia de meo accipiet

---

7. ελθῃ BL. 33. | ‡ελευσεται ⸗. AD. rel. — δε *Novat.* | om. 69.
8. ελθων] om. K. — ελεγξει] -ξῃ LE. — περι 3°.] om. 69*. *b.*
10. δικαιοσυνης] post δε 69. — πατερα] †add. μου ⸗. AΔY. rel. *c.f.* rel. | om. B.*Mai.*DL. 1. 33. Vulg. *a.b. e.ff.g.l.* Memph. Theb.*Mnt.* Æth. — ὑπαγω] πορευομαι 33.
11. τουτου *Orig.* i. 782d. iii. 497d. 537a. *Orig. Int.* iv. 541d. | om. 1. ‖add. του *sic* Δ.
12. ετι *Orig.* i. 387c. 388a. *Orig. Int.* ii. 403a. iv. 659d. *Theognostus* Routh. iii. 410. *Eus.* c. Mcl. 172d. in Ps. 251c. *Tert.* de praes. haer. 22. de Monog. 2. de Virg. vel. 1. *Hil.* 805d. 959a. | επι Δ *Gr. & Lat.* — ὑμιν *ante* λεγειν BL. 33. Y. Vulg. *b. c.e.f.m. Orig.* i. 388a. (*Orig. Int.* i. 61e. ii.) *Theogn. Tert.* de praes. codd. *Hil.* 959a. | ‡post ⸗. AD.Fr.Nitr. rel. (*a.*) vv. *Orig.* i. 387c. *Orig. Int.* iv. *Eus.* c. Mcl. in Ps. *Tert.* de praes. *cod.* de Monog. de Virg. vel. *Hil.* 805d. — δυνασθε] add. αυτα D. *a.b.c.e.ff.*(*m.*) Memph. *Orig. Int.* i. ii. iv. (*Tert. quater.*) *Hil.* | om. Vulg. *f.g.* vv. *Orig.* i. *bis. Theogn. Eus.* c. Mcl. in Ps.
13. ὁταν δε *Orig.* i. 387d. *Orig. Int.* i. 61e. ii. 403a. (iv. 659d.) *Theogn.* Routh. iii. 410. *Eus.* c. Mcl. 172d. in Ps. 251c. | om. δε D. *e.* Arm. *Orig.* i. 388a. *Tert.* de pr. Haer. 22. de Monog. 2. de Virg. vel. 1. *Hil.* 959a. — αληθειας] add. εκεινος D. (*a.*) Syr. Pst. (om. autem.) (*Orig. Int.* i. iv. *Novat.* 220 om. ante.) (*Tert.*) vid. *Hil.* 805e. | Contra, *Orig.* i. *bis. Orig. Int.* ii. *Eus.* c. Mcl. in Ps. — ὁδηγησει] post ὑμας D. *a. Tert. Novat. Hil.* 805e. | ante *Orig.* i. 387d. 388b. *Hil.* 959a. | διηγησεται ὑμιν *Eus.* c. Mcl. in Ps. (ὡδηγηση 69.) — εις την αληθειαν πασαν ABY. (*e.*) *Orig.* i. *bis. Petr. Alex.* (Routh. "Tres breves Tractatus" 9.) *Eus.* c. Mcl.(om. εις). | ‡εις πασαν την αληθειαν ⸗. Fr.Nitr. Δ. 69. rel. Vulg. *a.f.ff*(Blanc.) (*m.*) *Tert.ter. Novat. Hil.*bis. την αληθειαν *tantum Eus.* in Ps. | εν τῃ αληθειᾳ πασῃ DL. 1. 33. *b.*(*c.*)(*l.*) Arm. (vid. ἐν Psa. xxv. (xxiv.) 5. lxxxvi. (lxxxv.) 11. cxix. (cxviii.) 35.) — αλλ' *Orig.* i. *Eus.* c. Mcl. | αλλα D.
13. ὁσα] †add. αν ⸗. D²(Δ)Y. 33. 69. E(G)HMSsUΓΛ. | add. εαν AK. (ὁσ' αν ΔG.) | om. BD*L. 1. *Orig.* i. 387d. MSS. et ed. De la Rue. *Eus.* c. Mcl. — ακουσει B.*Mai.*D. 1. (E*)HY. *Orig.* i. *Eus.* c. Mcl.(Gaisford.) *Marcel.* ap. Eus. 168a. (-σι E*.) | ακουει L. 33. *b.e.* | ‡ακουσῃ ⸗. AΔ. rel. (Latt.) *Eus.* c. Mcl.(Viger.) — λαλησει *Orig.* i. *Marcel.* ap. Eus. | -σῃ Λ.
14. om. ver. Λ*. — δοξασει] -σῃ Y. — ὁτι] και 69. — λημψεται *Orig.* iv. 71e. 346d. *Marcel.* ap. Eus. 168a.b. *Eus.* c. Mcl. 169a.d. *Tert.* adv. Prax. 25. *Hil.* 959c. | δόξάσει *sic* Λ².
15. παντα ab init. cum ver. 14 conj. 33. *m.* — εχει *Marcel.* ap. Eus. 37c. 38b. | -η E. — ειπον] add. ὑμιν L. *a.e.f.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph.MS. Arm. Æth. | Contra, rel. *Hil.* 959c. 1004d. 1033a. | om. ver. rel. *e.*

---

5. Et nunc *Cl.* | misit me *Cl.* | 9. non crediderunt *Cl.* | 11. hujus mundi jam judic. *Cl.* | 13. *om.* in *ante* omnem *Cl.*

A B[C]D(Fr.Nitr.). L[X]Δ Y. 1. 33. 69. EGHKMSUΓΛ.
[1] cap. 14:19.
¶ Fr.Nitr.
§ Fr.Nitr.
18. Τοῦτο τί ἐστιν
¶ Fr.Nitr.
§ c

‡ λαμβάνει″ καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 16 [1] μικρὸν καὶ ‡ οὐκ ἔτι″ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με †.¶ 17 Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, Τί ἐστιν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καὶ ὅτι † ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; 18 ἔλεγον οὖν, § ‡ Τί ἐστιν τοῦτο″ ὃ λέγει † μικρόν; οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ.

58 19 ″Εγνω † † Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Περὶ τούτου ζητεῖτε¶ μετ᾽ ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; 20 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς † λυπηθήσεσθε, ‡ ἀλλὰ″ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. 21 ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ, λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκ ἔτι μνημονεύει τῆς θλίψεως, διὰ τὴν χαράν, § ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. 22 καὶ ὑμεῖς οὖν ‡ νῦν μὲν λύπην″ ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν

et adnuntiabit vobis. 16 Modicum et iam non videbitis me, et iterum modicum, et videbitis me, quia vado ad patrem. 17 Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem, Quid est hoc quod dicit nobis, Modicum et non videbitis me, et iterum modicum et videbitis me? et quia vado ad patrem? 18 Dicebant ergo, Quid est hoc quod dicit modicum? nescimus quid loquitur.

19 Cognovit autem Iesus quia volebant eum interrogare, et dixit eis, De hoc quaeritis inter vos quia dixi, Modicum et non videbitis me, et iterum modicum et videbitis me? 20 Amen amen dico vobis quia plorabitis et flebitis vos, mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. 21 Mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius: cum autem pepererit puerum, iam non meminit pressurae propter gaudium, quia natus est homo in mundum. 22 Et vos igitur nunc quidem tristitiam habebitis: iterum autem videbo vos et gaudebit cor vestrum, et gau-

15. λαμβανει BD.Fr.Nitr.LΔY. 1. 33. 69. EGMSUΛ. *a.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | λαμβανεται HΓ *sic.* | ‡λημψεται ⸗. AK. Vulg. *b.c.f.m.* Memph. Æth. *Hil.ter.* (vid. ver. 14.)
16. ουκ ετι BD*Gr.* Fr.Nitr.L. 1. 33. Λ. Vulg. *b.c.ff.g.* Syr.Hcl. Arm. *Orig.* iv. 453[d]. | ‡ου ⸗. AΔY. 69. rel. *a.e.f.* Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. (vid. ver. 17.)
— οψεσθε με] †add. οτι εγω υπαγω προς τον πατερα ⸗. (A. Fr. Nitr.) Y. rel. Vulg. *c.f.ff*(*Blan.*).*g.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.Platt. (vid. verr. 10&17.) Fr.Nitr. hiat post προς. | ab init. και 33. 69. Arm. | οτι] om. 33. Arm. ‖εγω Y. 33. (*f.*) Memph. Arm. | om. A.Fr.Nitr.Δ. 1. 69. EGHKMSU ΓΛ. Vulg. *c.ff*(*Blan.*). | τον πατερα] add. μου G. ‖(om. τον 69 *Scr.*) ‖*non habent* BDL. *a.b.e.ff*(*Sabat.*). Theb. *Mnt.* Æth.Rom. *Orig.* iv. 453[e].
17. om. ver. 69.
— ειπον AD. rel. | ειπαν B.
— μαθητων] add. αυτων *sic* Λ.
— προς αλληλους] ante εκ. τ. μαθ. K.
— ου] ουκ ετι D*Gr.* 33.
— θεωρειτε] οψεσθε D.
— και οτι] om. και G*Tf.*H. Syr.Hcl.
— ὁτι] †add. εγω ⸗. DΔY. 1. 69. rel. *f.* Syr.Hcl. rel. (vid. cap. xiv. 12.) | om. ABL. 33. MΛ. (Latt.) Æth.
18. ελεγον ουν Vulg. *c.f.* | om. D*. *a.b.e.*
— τι εστιν *ante* τουτο BD*LY. 1. 33. 69. Vulg. *a.b.c.f.ff.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. 453[e]. | ‡*post* ⸗. AD** *Gr.* Fr.Nitr.Δ. rel. Syr.Hcl. Goth. [*e.*]
— ὁ λεγει (A)BD**.Fr.Nitr. 33. rel. Vulg. *c.f.* Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Orig.* iv. (το λεγ. A.) | om. D*. 1. 69. *a.b.e.ff.* Syr.Hier. Arm. (post το μικρον Syr.Pst.)
— μικρον] †praem. το ⸗. AD. rel. Arm. | om. BLY. *Orig.* iv. [Fr.Nitr. *n. l.*]
— τι λαλει AD**.Fr.Nitr.(- - λαλει)L. rel. Vulg. (*a.*)*b.e.f. Orig.* iv. | ὁ λεγει D*. *c.* | om. B. Æth.
19. εγνω] †add. ουν ⸗. A.Fr.Nitr.(*sic*) ΔY. rel. | om. B.*Mai.*DL. 1. 33. *a.b.e.* Memph. Arm. | δε U. Vulg. *f.g.* Syrr. Pst.&Hcl. Goth. | et cogn. *c.ff.* Æth.
— Ιησ.] †praem. ὁ ⸗. AD.Fr.Nitr.*sic.* rel. *Orig.* iv. 453[e]. | om. BL.
— ηθελον *Orig.* iv. | ημελλον 69. *c.ff.*
— ερωταν *Orig.* iv. | επερωτησαι περι τουτου D.
— ειπεν] -πον 69 *ut vid.*
— αυτοις *Orig.* iv. | om. A.
— περι τουτο Λ.
20. αμην *semel* 69. | Contra, *Cypr.* 230.
— και θρηνησετε *Orig.* iv. 454[a]. *Dion. Alex.* 14. *Eus.* D.E. 119[a]. *Cypr.* 230. 268. | om. Λ*. | κ. πενθησετε Λ[2].
— χαρησεται *Orig.* iv. | χαρησεσθε 69.
— ὑμεις 2°.] †add. δε ⸗. ALY. rel. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Æth. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. 483[c]. *Tert.* de Idol. 13. | om. BD. 1. Λ. *a.b.c.e.f.ff.* Syr.Hier. Memph. Goth. Arm. *Tert.* de Spect. 28. *Cypr.* 230. 268.
— αλλα DLYUΓ*Tf.*Λ*Tf.* | ‡αλλ᾽ ⸗. A B. rel. *Orig.* iv.
— ὑμων *Orig.* iv. *Dion. Alex.* 14. *Cypr.* | ἡμων 33. Γ.
— γενησεται *Orig.* iv. *Dion. Alex. Cypr.* | γενήται *sic* K.
21. τικτῃ] -τει Λ.
— ηλθεν] ηκει Y.
— ὡρα Vulg. *f.* Syr.Hcl. Memph. Theb. *Mnt.* Goth. Arm. Æth. | ἡμερα D. *a.b.c.e.ff.* Syr.Pst. (dies parturitionis Syr.Pst.)
— γεννησῃ (-σει H.) | γενηση A.
— το] om. 1.
— θλιψεως] λυπης D. *c.*
— εγεννηθη AD. rel. | εγενηθη B*Ln.Tf.* C.

22. habetis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth. ρν δ 22. *αἴρει* § X

χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς ‡ ἀρεῖ″ ἀφ' ὑμῶν, [23] καὶ § ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, † ‡ ἄν τι″ αἰτήσητε τὸν πατέρα ‡ δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου.″ [24] ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήμψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

dium vestrum nemo tollit a vobis. [23] Et in illo die me non rogabitis quicquam: (150, 4.) amen amen dico vobis, si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. [24] Usque modo non petistis quicquam in nomine meo: petite, et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum.

ρνα ι 59 [25] Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· † ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκ ἔτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παῤῥησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ‡ ἀπαγγελῶ″ ὑμῖν. [26] ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· [27] αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ ‡ πατρὸς″ ἐξῆλθον. [28] ἐξῆλθον ‡ ἐκ″ τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.

27. *παρὰ τοῦ θεοῦ*

[25] (151, 10.) Haec in proverbiis locutus sum vobis: venit hora cum iam non in proverbiis loquar vobis, sed palam de patre annuntiabo vobis. [26] In illo die in nomine meo petetis, et non dico vobis quia ego rogabo patrem de vobis: [27] ipse enim pater amat vos, quia vos me amatis et credidistis quia a deo exivi. [28] Exivi a patre et veni in mundum: iterum relinquo mundum et vado ad patrem.

60 [29] Λέγουσιν † οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἴδε νῦν * ἐν″ παῤῥησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. [30] νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις

[29] Dicunt ei discipuli eius, Ecce nunc palam loqueris, et proverbium nullum dicis. [30] Nunc scimus quia scis omnia, et non opus est tibi ut quis

---

22. *ουν* Vulg. *a.f.* Syr.Hcl. | om. U. *b. c.e.ff.* Syr.Pst. Arm. Æth. | *μεν* 69. [Memph.]
— *νυν μεν λυπην* BC*DLY. 1. 33. M. Vulg. (*a.*)*b.c.e.f.ff.* Syrr.(Pst.)&Hcl. (Memph.) (Goth.) (Arm.) *Hil.* ap. Ln. | ‡*λυπην μεν νυν* ☾. AC³. rel. (Æth.) | *λυπην μεν ουν* ΓΛ.
— *εχετε* BCΔY. 1. 69. rel. Vulg.*Cl. c.f. ff. Hil.* ap. Ln. | *ἕξετε* AD. 33. *Am. a.b.e.* Memph. | *ἕξητε* L.
— *οψομαι*] *-ωμαι* E.
— *αρει* BD*ΓTf. Vulg.*Cl. a.c.ff.* Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 83ᵉ. *Cypr.* 230. *Hil.* ap. Ln. | ‡*αιρει* ☾. A CD²LY. rel. *Am. b.e.f.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth.

23. *και*] om. X. *e.*
— *ερωτησετε*] *-σητε* Λ. (nihil metuebitis *e.*)
— *λεγω υμιν*] †add. *ὁτι* ☾. AD²X. rel. *a.c.* Syrr.Pst.&Hcl. rel. | om. B.*Blc. Mai.*CD*LY. (Latt.) *Orig.* i. 222ᶠ.
— *αν τι* BCLY*. Memph. Latt. *Orig.* i. 222ᶠ 1°. (*εαν τι* DY². *Orig.* i. 222ᶠ 2°.) | *αν* A. | *ὁ εαν* X. 33. Syr.Hcl. Goth. Æth. | ‡*ὁσα αν* ☾. Δ. 1. 69. rel. Syr. Pst. | *ὁσα εαν* KM.
— *πατερα*] add. *μου* Y. Syr.Pst. Arm. *Orig.* i. 222ᶠ 1°. (om. 2°.)
— *δωσει Orig.* i. 222ᶠ. 223ᵃ. | *δωη* 33.

23. *εν τῳ ονοματι μου post δωσει ὑμιν* B C*LXΔY. Theb.*Mnt. Orig.* i. 222ᶠ. 223ᵃ. | ‡*ante* ☾. AC³D. rel. Latt. vv. (vid. xiv. 13.)
24. *ᾐτησατε Orig.* i. 222ᶠ. 223ᵃ. | *ᾐτησασθαι* A.
— *μου*] *με* A*.
— *αιτειτε Orig.* i. *bis.* | *-τητε* KΛ.
— *ᾖ*] *ει* U.
25. *λελαληκα*] *λαλησω* Δ*. (*λαληκα* Δ².)
— *ερχεται*] †praem. *αλλ'* ☾. AC³D²Δ. rel. *c.f.ff.* Syr.Hcl. Goth. Æth. *Orig.* i. 568ᶜ. | om. B.*Mai.*C*D*LXY. 1. 33. 69. Vulg. *a.b.e.g.* Memph. Theb.*Mnt.* Arm. *Orig. Int.* iii. 32ᵇ. ("autem" *post* Syr.Pst.)
— *ὁτε Orig.* i. in Cat. Cram. Eph. 223. *Orig. Int.* iii. | om. 1. | *ὁτι* Γ.
— *παρησιᾳ* B*.*Mai.*D. (praem. *εν* D.)
— *απαγγελω* AB.*Mai.*C*DLXY. 33. K MU. *Orig.* Cat. Eph. | ‡*αναγγελω* ☾. C²Δ. rel. (vid. verr. 13, 14, 15.)
26. *αιτησεσθε*] *αιτησασθε ante εν τῳ ον. μου* 1. Memph.
— *ου Hil.* 899ᶠ. | om. L*H**sic.* (et ego rogabo propter vos *a.*)
— *πατερα*] add. *μου* D. | Contra, *Hil.*
— *περι ὑμων Hil.* | om. *b.c.e.*
27. *εμε Clem.* 102. | *με* L.
— *και πεπιστευκατε*] om. L.

27. *παρα του* B.*Blc.Mai.*CDL. rel. | om. *του* AB.*Btly.Bch.* 33.
— *πατρος* BC*DLX. Syrr.Pst.&Hcl.(*cod. Bars.*) Memph. Theb.*Mnt.* (vid. ver. 28.) | ‡*θεου* ☾. AC³ΔY. rel. Latt. Syr. Hcl.*ed.* Goth. Arm. Æth. *Hil.* 899ᶠ. 902ᵃ. 1002ᶠ. (vid. ver. 30 & xiii. 3.) vid. *Orig. Int.* ii. 233ᵃ. iii. 29ᵉ. Deo patre *ff.* (ab eo Syr.Pst.MS.)
— *εξηλθον*] add. *και ἐκω* X. 69.
28. *εξηλθον εκ του πατρος*] om. D. *b.ff. Orig. Int.* ii. 233ᵃ *ut vid.* iii. 29ᵉ *ut vid.* | om. *εξηλθον a.e.* (et a patre veni *a. Hil.* 899ᶠ. 902ᵃ. 1002ᶠ.)
— *εκ* BC*LX. 33. *Hipp.* c. Noet. 16 (ii. 17). | ‡*παρα* ☾. AC²Y. rel. (vid. ver. 27.)
— *εληλυθα*] *ηλθον* D. (*εξηλθον Hipp.*)
— *πατερα*] add. *μου* H. *c.*
29. *λεγουσιν*] †add. *αυτῳ* ☾. AC³D³LY. rel. Syrr.Pst.&Hcl.*mg.* (Memph.) Arm. Æth. *Hil.* 901ᵃ*ed.* | om. BC*D*. 1. Λ. *e.* Syr.Hcl.*txt.* Goth. *Hil.* 901ᵃ MS.
— *εν παῤ.* BCD. | *om. *εν* ☾. ALY. rel. (vid. ver. 25.) | *παρησ.* B*.
30. *νυν Hil.* 901ᵃ. 902ᵃ. 1002ᵉ. | om. Y.
— *οιδαμεν*] *εγνωκαμεν* 69.
— *παντα*] patrem *e.*

22. tollet *Cl.* | 26. *om.* in *Am. Tf.* | 27. amastis *Cl.* | quia ego a Deo *Cl.*

ABCD. LXΔΥ. 1. 33. 69. ρνβ EGHKMSUΓΛ. δ

ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ. ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. [31] Ἀπεκρίθη αὐτοῖς † Ἰησοῦς, Ἄρτι πιστεύετε; [32] ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα καὶ † ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, ‡ κἀμὲ″ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ᾽ ἐμοῦ ρνγ ι ἐστιν. [33] ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

te interroget: in hoc credimus quia a deo existi. [31] (152, 4.) Respondit eis Iesus, Modo creditis? [32] Ecce venit hora et iam venit, ut dispergamini unusquisque in propria et me solum relinquatis: et non sum solus, quia pater mecum est. [33] (153, 10.) Haec locutus sum vobis ut in me pacem habeatis. In mundum pressuram habebitis: sed confidete, ego vici mundum.

XVII. 61 [1] Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ‡ ἐπάρας″ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν † εἶπεν, Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα † ὁ υἱὸς † δοξάσῃ σε· [2] καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. [3] αὕτη δέ ᵐ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα ‡ γινώσκουσίν″ σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν χριστόν. [4] ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ

[1] Haec locutus est Iesus, et sublevatis oculis in caelum dixit, Pater, venit hora: clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te, [2] sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne quod dedisti ei, det eis vitam aeternam. [3] Haec est autem vita aeterna, ut cognoscant te solum deum verum et quem misisti Iesum Christum. [4] Ego te clarificavi super

2. δώσει
ᵐ 1 Joh. 5:20.
3. γινώσκωσιν

30. τουτο Γ.
— πιστευομεν] γινωσκομεν 33.
— απο] παρα D.
— εξηλθες] εληλυθας 69.
31. Ιησους] om. S. ‖†praem. ὁ ⊊. A DLY. rel. | om. BC. ‖add. και ειπεν Arm.
32. εληλυθεν] †praem. νυν ⊊. C³D³. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (Æth.) *Hil.* 1003ᵃ. (vid. cap. v. 25.) | om. ABC* D*LX. 33. Memph. Theb.*Mnt.* Arm.
— καμε BC*L. 1. | ‡και εμε ⊊. AC³D. rel.
— αφητε] αφιητε L. αφειτε 69.
— πατηρ] add. μου Y. 69. Memph. | om. *Orig.* ii. 787ᵃ. *Hil.* 516ᶜ. 1003ᵃ.
33. εχητε *Cypr.* 251. *Hil.* 1003ᶜ. | εχετε Λ. | εχειτε K.
— εν τω κοσ. θλ. εχ.] om. Δ.
— εχετε *St.* 3 in corrigendis AB.*Mai.*C LXY. 1. 33. EGHKMSUΓΛ. (*e.*) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Orig.* i. 678ᵃ (Hoeschel et Spencer.). 752ᵈ (id.). *Eus.* D.E. 119ᵃ. in Ps. 18ᶜ. | ἕξετε *St.* 3 *txt. Elz.* D. 69. Latt. Goth. Arm. Æth. *Orig.* i. 678ᵃ (De la Rue). 752ᵈ (id.) *Dion. Alex.* 31 (et ap. Mai. vi. 166 *bis.*) *Eus.* in Ps. 209ᵇ. *Cypr. Hil.*
1. ὁ Ιησ.] om. ὁ B.*Mai.*
— επαρας BC*DLX. 1. 33. 69. M*mg.Tf.* Vulg. *a.b.* Memph. *Orig.* i. 216ᵈ. | ‡επηρεν et †add. και ante ειπεν ⊊. A C³Y. rel. *c.e.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (επηρεν sed *om.* και G.)
1. ινα] †add. και ⊊. C²LY. rel. (*e.*) Theb.*Mnt.* Arm. Æth. *Orig.* i. 216ᵉ. | om. ABC*D. 1. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. *Hil.* 812ᶜ·ᵈ.
— ὁ υἱος AB.*Mai.*CD. rel. *Orig.* i. iv. 23ᵇ. | om. ὁ B.*Btly.Bch.*K. ‖†add. σου ⊊. AC³D*Gr.*LY. rel. (Latt.) Syr.Pst. rel. *Orig.* i. *Orig. Int.* ii. 147ᵈ. iii. 890ᵈ. *Hil.* 43ᵃ. 812ᵈ. 1003ᵈ. | om. BC*. *e.ff.* Syr.Hcl. *Orig.* iv. 23ᵇ. *Hil.* 812ᶜ. 813ᶠ.
— δοξασῃ] -σει Δ. 33. HM.
2. αυτῳ 1°. *Hil.* 43ᵃ. 812ᶜ. 814ᵈ. 1003ᵈ. | om. 69.
— δεδωκας] εδωκας ΔEGHKΛ.
— δωσῃ ACX. 33. rel. | δωσει B.*Mai.*Δ Y. 1. 69. EHUΓΛ. (correctio ut vid. ne sit in mod. subj. tempus futurum: vid. Rev. viii. 3. 1 Cor. xiii. 3.) | δως L. det *Hil.* 43ᵃ. 812ᶜ. 814ᵈ. 1003ᵈ. | εχῃ (om. αυτοις) D.
— αυτοις (Latt.) Syr.Hcl. rel. | αυτῳ 1*. *e.f.* Syr.Pst. *Hil.* quater. | om. Arm.
3. δε *Orig. Int.* iv. 481ᶜ. 483ᵈ. 575ᵇ. 622ᶜ. *Eus.* c. Mcl. 139ᵈ. *Novat.* 120. 201. *Hil.* 781ᵇ. 812ᶜ. 814ᵈ. 1002ᵇ. 1004ᵉ. 1005ᵃ. 1008ᵇ. 1012ᵇ. | om. L.
— γινωσκουσιν ADLΔY. 33. GΛ*Tf.* | ‡-κωσιν ⊊. B.*Mai.*CX. rel. *Orig.* i. 59ᶜ. iv. 50ᵈ. *Eus.* D.E. 244ᶜ. c. Mcl. 27ᵈ. 139ᵈ. 141ᵉ. Ecl. Pr. 45. in Ps. 534ᵇ.
— μονον] post αληθινον 69. | Contra, *Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. *quater. Eus.* D.E. c. Mcl. 27ᵈ. 70ᶜ. 139ᵈ. 141ᵉ. Ecl. Pr. in Ps. *Cypr.* 284. *Novat.* bis. *Hil.* 11ᵗⁱᵉˢ.
3. fin.] add. εις τουτον τον κοσμον D. | non add. rel. *Cypr. Novat. bis. Hil.* 812ᶜ.
4. το εργον] praem. και D. | Contra, *Novat. Cypr.* 285. *Hil.* 510ᵃ. 812ᵉ. 815ᶜ. 816ᵃ. 1008ᵉ.
— τελειωσας ABCL. 1. 33. (*b.*)(*ff.*) Syr. Hcl.* Memph. Æth. *Hil.* 812ᵉ. 815ᶜ. | ‡ετελειωσα ⊊. DXY. rel. (Latt.)et *m.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Goth. Arm. *Hipp.* Char. (245.) *Marcel.* ap. Eus. 157ᵃ. *Cypr. Novat. Hil.* 510ᵃ. 816ᵃ. 1008ᵉ.
— δεδωκας ABLXΔY. 1. 33. 69. rel. | εδωκας CDK. *Hipp.*
— ποιησω] add. αυτο U. (*a.*) Syr.Pst. Memph. | Contra, *Cypr. Hil. quater.*
5. πατερ *Hipp.* Frag. (ii. 29.) *Orig.* ii. 575ᵃ. iii. 598ᵈ. 687ᵇ. *Eus.* c. Mcl. 85ᵉ. in Ps. 140ᵉ. 363ᵉ. | πατηρ D*.
— ᾧ *Orig.* ii. 575ᵃ. iii. 687ᵇ. | om. 69*. (ἣν *Eus.* c. Mcl. *Orig.* iii. 598ᵈ.)
— τον κοσμον ειναι *Iren.* 243. *Orig.* ii. iii *bis. Orig. Int.* ii. 222ᵈ. *Eus.* c. Mcl. in Ps. *bis. Novat.* 96. 122. 201. *Cypr.* 285. *Hil.* 41ᵃ. 812ᵈ. 816ᵃ. 1008ᵉ. | γενεσθαι τον κοσμον D*. Theb.*Mnt.* (τον κοσμ. γεν. D**.

33. in mundo *Cl.* | confidite *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.
4. ἐτελείωσα

§ Theb.

6. οὓς δέδωκας

7. νῦν ἔγνωκα ὅτι – ἔδωκας (s. -κες)
8. ἔδωκες
n ver. 25.

o ver. 22.

τῆς γῆς, τὸ ἔργον ‡ τελειώσας″ ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· 5 καὶ νῦν δόξασόν με σὺ πάτερ παρὰ σεαυτῷ, τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. 6 ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα § τοῖς ἀνθρώποις οὓς ‡ ἔδωκάς″ μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ἦσαν ‡ κἀμοὶ″ αὐτοὺς ‡ ἔδωκας,″ καὶ τὸν λόγον σου ‡ τετήρηκαν.″ 7 νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ‡ εἰσίν·″ 8 ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ‡ ἔδωκάς″ μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον n καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 9 ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσιν· 10 καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστιν καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. 11 καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, ‡ κἀγὼ″ πρός σε ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, o τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ‡ ᾧ″ δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς * καὶ″

terram, opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam: 5 et nunc clarifica me tu, pater, apud temet ipsum claritate quam habui prius quam mundus esset apud te. 6 Manifestavi nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mundo. Tui erant, et mihi eos dedisti, et sermonem tuum servaverunt: 7 nunc cognoverunt quia omnia quae dedisti mihi abs te sunt, 8 quia verba quae dedisti mihi dedi eis, et ipsi acceperunt, et cognoverunt vere quia a te exivi, et crediderunt quia tu me misisti. 9 Ego pro eis rogo: non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi, quia tui sunt, 10 et mea omnia tua sunt, et tua mea sunt, et clarificatus sum in eis. 11 Et iam non sum in mundo, et hi in mundo sunt, et ego ad te venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo quos dedisti mihi, ut sint unum sicut et nos.

---

5. *παρα σοι hic Orig.* ii. 575. iii. 598b. *Hil.* 41a. 812d. | ante *προ του* D. *a.f. Iren.* 243. *Orig.* iii. 687b. *Cypr.* 285. *Hil.* 107e. 799e.
6. *σου ante το ονομα* ABC. rel. | *post* D. Latt. *Hil.* 150b. 511a. 521c.
— *εδωκας* 1o. AB.*Mai*.ed.2.*Btly.Bch*.DK. *Eus.* in Ps. 54e. | ‡*δεδωκας* (post *ους*) ☽. B.*Mai*.ed.1.CLXΔY. 1. 33. 69. rel. *Orig.* ii. 541e.
— *καμοι* BY. 1. 33. | ‡*και εμοι* ☽. AC D. rel. *Orig.* ii. *Eus.* in Ps.
— *αυτους Orig.* ii. *Eus.* in Ps. | *αυτοις* L.
— *εδωκας* 2o. ABDL. 1. K. | ‡*δεδωκας* ☽. CXΔY. 33. 69. rel. *Orig.* ii. *Eus.* in Ps.
— *τετηρηκαν* BDL. | ‡*-κασιν* ☽. ACX Y. rel. | *ετηρησαν* 33. servavi *e.ff.*
7. *νυν εγνωκαν Hil.* 521c. | om. Λ*. ‖ *εγνωσαν* X. 33. 69. U. (vid. ver. 8.) *-κασιν* S. ‖ *εγνωκᾶ* A. "super *a* tenuis admodum lineola cernitur" Woide. (forsitan *a posteriori manu* addita est). | *εγνωκα a.b.c.e.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl.*mg.* Syr.Hier. Theb. Goth. (vid. ver. 25.) Contra, BCD. rel. Vulg. *g.* Syr.Hcl. *txt.* Memph. Arm. Æth. *τινὲς μὲν γὰρ λέγουσιν ὅτι νῦν ἔγνων ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ ἐστιν ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοι τοῦτο λόγον. Chrysost.* viii. 478c. (*τινὲς τὸ ἐπαγόμενον 'νῦν ἔγνων' λέγουσιν, ὅτι περὶ ἑαυτοῦ εἶπεν ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοι τοῦτο λόγον.* id. in Cat. Cram. 371.) et legit *ἔγνωσαν. τινὲς χωρὶς τοῦ ν ἀναγινώσκουσι, νῦν ἔγνωκα· καί φασιν ὅτι ὁ κύριος λέγει, νῦν ἔγνωκα ἐγώ· ἀλλ' οὐκ ἔχει τοῦτο λόγον· μετὰ γὰρ τοῦ ν δεῖ ἀναγινώσκειν, νῦν ἔγνωκαν οἱ μαθηταί μου. Theophylactus* (ap.Wetst.).
7. *δεδωκας* CDLXΔY. 33. 69. rel. | *εδωκ.* AB. 1. vid. ver. 8. (*-κες* B.)
— *σου*] *σοι* X. 69.
— *εισιν* BCLXY. 33. | ‡*εστιν* ☽. AD. rel.
8. *ρηματα*] add. *σου* D. | add. mea *e.*
— *εδωκ.* ABCD. | ‡*δεδωκας* ☽. LXΔY. rel. (*-κες* B.) (vid. ver. 7.)
— *και εγνωσαν*] om. AD. *a.e.* Goth. *Hil.* 521c.
— *εξηλθον* exierunt *a.b.e.ff.* | exivi Vulg. *c.f.g.*
— *και επιστευσαν bis* Y*.
— *συ*] *σοι* L.
9. *δεδωκας*] *εδωκας* D.
— *σοι*] *συ* H.
10. *και τα*] *κατα* L.
— *σα εμα*] add. *εστιν* D. Vulg. *a.c.* Syr.Pst. Memph. Theb. *Orig. Int.* ii. 157b. iv. 599d. | Contra, rel. (Latt.) Syr.Hcl. rel. *Orig.* ii. 541f. *Orig. Int.* i. 58a. iv. 464b. 593a. 642c. 663a. *Hil.* 793d. 1144b.
— *δεδοξασμαι Orig.* ii. *Orig. Int.* i. ii. iv. 464b. | *εδοξασας με* D.
11. *ειμι εν τω κοσμω Orig.* iii. 599a *bis.* | *εν τ. κοσ. ειμι* A. | *εν τ. κοσ. εισιν* K. *om.* cum antt. *a.* (vid. post.) ‖ ante *τ. κοσ.* add. *τουτῳ* D. (*a.*)*b.c.f.ff.* | add. et in saeculo sum *e.* | om. *Orig.* iii. *bis.*
11. *ουτοι*] *αυτοι* B.
— *καγω* BC*DLX. 1. 33. *Orig.* iii. 599a *bis.* | ‡*και εγω* ☽. AC3Y. rel.
— *κοσμῳ* 1o.] add. et in saeculo sum *e.*
— *ερχομαι*] add. *ουκ ετι ειμι εν τῳ κοσμῳ και εν τῳ κοσμῳ ειμι* D. *Orig.* iii. (praec. *και*). et jam non sum in hoc mundo et in hoc mundo sunt *a.* et jam non sum in hoc mundo *c.*
— *πατερ Exc. Theod.* Clem. 969. | *πατηρ* B. (vid. ver. 21.)
— *ονοματι σου*] add. *και ὁτε ημην μετ' αυτων* (*add. εν τῳ κοσμῳ* 2*Gr.*) *εγω ετηρουν αυτους εν τῳ ονοματι σου* D. *e.* (vid. ver. 12.)
— *ᾧ* ABCLΔY. 1. 33. EGHKMSΓΛ. (*ὁ* D*XU. *Fuld.*) Syrr.Pst.&Hcl. Syr. Hier. Memph.ap.Mill. Theb. Arm. | ‡*οὓς* ☽. D2. 69. Vulg. *f.g.* Goth. Æth. (vid. ver. 6.) | om. cum seqq. ad fin. ver. *a.b.c.e.ff. Hil.* 417f. 1062e.
— *δεδωκας*] *εδωκας* LM.
— *καθως και* B(**Mai.*)Y. 69. MSU. Vulg. *f.g.* Syr.Hcl. Arm. | **om. και* ☽. AB2*Mai*.CDLXΔ. 1. 33. rel. Syr. Pst. Memph. Theb. Goth. Æth. (vid. ver. 22.)

A B C D. L X Δ Y. 1. 33. 69. E G H K M S U Γ Λ.

ἡμεῖς. 12 ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν † ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ‡ ᾧ″ δέδωκάς μοι, * καὶ″ ἐφύλαξα, P καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. 13 νῦν δὲ πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ‡ ἑαυτοῖς.″ 14 ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. 15 οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. 16 ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ ‡ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.″ 17 ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ † · ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστιν. 18 καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον· 19 καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ‡ ὦσιν καὶ αὐτοὶ″ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. 20 οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ,

P cap. 18:9.

12 Cum essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo: quos dedisti mihi custodivi, et nemo ex his periit, nisi filius perditionis, ut scriptura impleatur. 13 Nunc autem ad te venio, et haec loquor in mundo ut habeant gaudium meum impletum in semet ipsis. 14 Ego dedi eis sermonem tuum, et mundus odio eos habuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego non sum de mundo. 15 Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos ex malo. 16 De mundo non sunt sicut et ego non sum de mundo. 17 Sanctifica eos in veritate: sermo tuus veritas est. 18 Sicut me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum: 19 et pro eis ego sanctificǫ me ipsum, ut sint et ipsi sanctificati in veritate. 20 Non pro his autem

11. ημεις] add. εν X. | add. εν εσμεν 33. g. Syr.Hcl. Arm.
12. ημην] ημεν B. *Btly. in coll. Blc. Mai.* (ὁτεμη C.) ημιν H*ΓΛ.
— μετ' αυτων] †add. εν τῳ κοσμῳ ⸗. AC³. rel. *f.* rel. (vid. ver. 11.) | praem. *a.* Arm. | om. *BC*DL. 1. (Latt.) Memph. Theb. *Hil.* 417ᶠ. 1062ᵉ.
— ᾧ BC*L. 33. Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. | ‡οὺς ⸗. AC³DXΔY. 1. 69. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Orig. Int.* iv. 485ᵇ. *Hil.* 1062ᵉ. (vid. ver. 6 et xviii. 9.)
— δεδωκας] εδωκας C.
— και ante εφυλ. BC*L. 33. Syr.Hier. Theb. Arm. *Hil.* 1062ᵉ. | *om. ⸗. A C³D *Gr.* Y. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. (Æth.) *Orig. Int.* iv.
13. τῳ κοσμ.] praem. τουτῳ D. *a.b.c.f. ff.* | om. Vulg. *e.g.* rel. *Orig.* iii. 599ᵃ.
— εν εαυτοις AB. *Mai.* X. | ‡εν αυτοις ⸗. C³DLY. 69*. rel. Syrr.Pst.&Hcl. | επ αυτοις 69 e corr.¹. | εν ταις καρδιαις εαυτων C*. Theb. *Mnt.*
14. δεδωκα αυτ. τ. λογ. σου] δε εδωκα τ. λογ. σου εν αυτοις D.
— εμισησεν *Orig.* iii. 599ᵇ. | μεισει D. *a.e.*
— εισιν εκ] add. τουτου D. *a.c.f.* | om. *Orig.* iii.
— καθως....κοσμου Vulg. *a.f.ff.g.* | om. D. 69. *b.c.e.* vid. *Orig.* iii. 599ᵃ. (? ver. 16. 599ᵇ.) et *Orig. Int.* iii. 888ᵈ.
14. ουκ ειμι] *post* εκ του κοσμου M.
15, 16. om. verr. 33.
15. ουκ ερωτω....κοσμου] om. Y.
— αρῃς] αρεις K.
— εκ του κοσμου ad fin. ver.] om. *a.*
— "quae sequuntur in marg. ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου" B. *Rulotta.* (τηρησῃς] -σεις B. *Blc.* | πονηρου] κοσμου B. *Blc.*) "et statim textus sic habet [ver. 16] ἐκ τοῦ πονήρου οὐκ εἰσιν ubi Rob. Steph. habet ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσιν" Rulotta. (*silent* Bentleius Birchius Maius, quod mirandum est!)
16. εκ] add. τουτου D. vid. *Orig. Int.* iii. 888ᵈ. (? ver. 14.) | Contra, *Orig.* iii. 599ᵇ.
— κοσμου *Orig.* iii. | πονηρου B *Rl.* (supra.)
— εγω] καγω D. 69. Vulg. *c.f.* Memph. Theb. *Orig. Int.* iii. (om. "et" Latt. rel.)
— ουκ ειμι *ante* εκ του κοσμου ABCDL X. Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. | ‡post ⸗. ΔY. 1. 69. rel. Syr.Hcl. Goth.
17. praem. πατερ αγιε Δ. | praem. pater Syr.Pst.
— τῃ] om. B.
17. αληθειᾳ] †add. σου ⸗. C³XY. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. ABC*DL. 1. Latt. Theb. Goth. ‖add. ὁτι Arm.
— αληθεια] praem. ἡ B.
18. τον κοσμον *bis*] praem. τουτον D. *a. b.c.f.* (καγω....κοσμον *bis* B *Lu.*)
— αποστειλα Λ*.
19. εγω Vulg. *a.f.*(*g.*) vv. *Orig. Int.* ii. 310ᵃ. | om. A. *b.c.e.* Theb. Æth.
— ωσιν *ante* και αυτοι ABC*DLXY. 1. 33. 69. K. Vulg. (*a.*)(*b.*)*c.*(*e.*)*f.* Syr. Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. | ‡post ⸗. C³Δ. rel. Syr.Hcl. Theb.
20. των πιστ.] praem. παντων X. 1 *sic.* Syr.Hcl.*mg.* Arm. *Orig. Int.* i. 70ᵉ. | Contra, *Cypr.* 251. *Hil.* 950ᵉ.
— πιστευοντων ABCD* *Gr.* LXΔY. 1. 33. 69. E G H K M S U Γ Λ. *b.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. | ‡πιστευσοντων ⸗. D². Vulg. *a.c.e.f.* Theb. Æth. *Orig. Int.* i. *Cypr. Hil.*
— δια τ. λογ. αυτ. *Orig. Int.* i. *Cypr. Hil.* | om. Λ.
21. παντες ἐν ABC³D. rel. *Clem.* 140. *Orig. Int.* i. *Eus.* c. Mcl. 192ᵃ. *Cypr.* 213. 251. *Hil.* 212ᶠ. 950ᵉ. 952ᵈ. | om. ἐν C*. (vid. post.)
— συ] σοι Λ.

12. ex eis *Cl.* | peribit *Am.* | 14. eos odio *Cl.* | 15. a malo *Cl.* | 18. sicut tu me *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

των δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ‡ πιστευόντων″ διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ· [21] ἵνα πάντες ἓν
21. πιστεύσῃ ὦσιν καθὼς σὺ ‡ πατὴρ″ ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν † ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος ‡ πιστεύῃ″
ὅτι σύ με ἀπέστειλας. [22] ‡ κἀγὼ″ τὴν δόξαν ἣν
22. ἔδωκας δέδωκάς μοι [q] δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς ἡμεῖς
q ver. 11. ἕν †. [23] ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσιν τετε-
λειωμένοι εἰς ἕν, † ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με
ἀπέστειλας καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς καθὼς ἐμὲ ἠγάπη-
24. οὓς δέδ. σας. [24] ‡ Πατήρ,″ ‡ ὃ″ δέδωκάς μοι θέλω ἵνα ὅπου
εἰμὶ ἐγὼ κἀκεῖνοι ὦσιν μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσιν τὴν
— ἣν ἔδωκας δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν ‡ δέδωκάς″ μοι, ὅτι ἠγάπησάς με
ρνδ γ ρνε ι πρὸ καταβολῆς κόσμου. [25] ‡ Πατὴρ″ δίκαιε, καὶ ὁ
r ver. 8. κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, [r] καὶ οὗτοι
ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας· [26] καὶ ἐγνώρισα
αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν
ἠγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

rogo tantum, sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me, [21] ut omnes unum sint, sicut tu pater in me et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint, ut mundus credat quia tu me misisti. [22] Et ego claritatem quam dedisti mihi dedi illis, ut sint unum sicut nos unum sumus, [23] ego in eis et tu in me, ut sint consummati in unum, et cognoscat mundus quia tu me misisti, et dilexisti eos sicut et me dilexisti. [24] Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi ego sum et illi sint mecum, ut videant claritatem meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi. [25 (154, 3.)] Pater iuste, et mundus te non cognovit, ego autem te cognovi, [(155, 10.)] et hi cognoverunt quia tu me misisti: [26] et notum feci eis nomen tuum et notum faciam, ut dilectio qua dilexisti me in ipsis sit et ego in ipsis.

---

21. πατηρ B.*Mai.*D. *Eus.* c. Mcl. | ‡ πατερ ⊽. AC. rel. *Clem.* 140. *Orig.* iii. 439[d].
— εν ἡμιν] †add. ἐν ⊽. AC[3]LY. rel. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. (Æth.) *Clem. Orig.* iii. 439[d]. iv. 28[e]. 395[d]. *Orig. Int.* i. 70[a]. 152[c]. ii. 58[a]. 331[c]. 354[b]. 438[e]. iii. 42[c]. 388[b]. iv. 540[c]. 564[d]. (in Cat. Cram. Eph. 110.) *Eus.* c. Mcl. *Cypr.* 213. *Firmil.* ap. Cypr. 143. *Hil.* 155[b]. (vid. verr. 11. 21 ante. 22.) | om. BC*D. *a.b.c.e.g.* Theb. Arm. *Orig.* i. 300[d]. *Eus.* c. Mcl. 193[c]. *Hil.* 780[d]. 951[a]. 952[d].
— ὁ κοσμος] praem. και 1. Arm. *Clem.* | Contra, *Orig.* iii. 599[c]. *Eus.* c. Mcl. 192[a].
— πιστευῃ BC*. *Clem. Eus.* c. Mcl. | ‡ πιστευσῃ ⊽. AC[3]D. rel. *Orig.* iii. 599[c].
22. καγω BC*DLX. 1. 33. U. *Clem.* 140. *Eus.* c. Mcl. 192[a]. | ‡ και εγω ⊽. AC[3] ΔΥ. rel.
— δεδωκας BCLXΔΥ. 1. 33. 69. K *sic.* rel. *Eus.* c. Mcl. 192[a]. | εδωκας ADU. *Clem. Hipp.* c. Noet. 7 (ii. 11). *Eus.* c. Mcl. 193[a].
— δεδωκα BCD. rel. *Clem. Eus.* c. Mcl. *bis.* | εδωκα AKM. *Hipp.*
— ωσιν] add. το D. | Contra, *Clem. Hipp. Eus.* c. Mcl. *bis.*
— ἡμεις ἐν] †add. εσμεν ⊽. AC[3]X. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. rel. *Orig. Int.* i. 70[a]. 82[a]. 152[d]. *Eus.* c. Mcl. *bis. Hil.* 954[d]. | om. BC*DL. 1. 33. *e.* Æth. *Clem. Hipp. Eus.* c. Mcl. 193[c,d].
23. εγω εν αυτ. κ. συ εν εμ. *Clem.* 140. *Hipp.* c. Noet. 7 (ii. 11). *Orig. Int.* i. 70[a]. *Eus.* c. Mcl. 192[b]. 193[a]. *Hil.* 212[f]. 390[c]. 954[d]. | συ εν εμοι καγω εν αυτοις D.
— εις] add. το D. *Eus.* c. Mcl. *bis.* | Contra, *Clem. Hipp.*
— ινα 2°. *a.e.f.g.* | om. 1. Vulg. *b.c.* Arm. Æth. ‖ †praem. και ⊽. ΑΔΥ. (1.) rel. Vulg. *b.c.f.* Theb. rel. | om. BCDLX. 33. 69. *a.e.g.* Memph. *Hipp.* (*Orig.* iii. 599[b].) *Eus.* c. Mcl. *Hil.*
— γινωσκῃ *Eus.* c. Mcl. | -κει ΗΚΓΑ.
— ηγαπησας 1°. Vulg. *c.e.f.* Syrr.Pst. (MSS.)&Hcl. *mg.* Theb. Goth. *Clem.* 102. *Eus.* c. Mcl. | ηγαπησα D. *a.b.* Syrr.Pst. *ed. e punctis.*&Hcl. *txt.* Memph. Arm. Æth.
— εμε *Clem. Eus.* c. Mcl. | συ με D. *a.b.* (vid. ver. 25.)
24. πατηρ AB. | ‡ πατερ ⊽. CDX. rel. *Clem.* 140. *Eus.* c. Mcl. 192[b].
— ὃ BD. Vulg.MS.(ap. *Ln.*) Memph. Goth. | ‡ οὑς ⊽. ACLY. rel. Latt. Syrr. Pst. & Hcl. Theb. Arm. Æth. *Clem. Eus.* c. Mcl. *Cypr.* 235. 321. *Hil.* 164[e]. 1017[c]. 1033[d]. (vid. ver. 6.)
— δεδωκας *Eus.* c. Mcl. | εδωκας A. *Clem.*
— κακεινοι *Clem. Eus.* c. Mcl. | και εκεινοι AKU.
24. θεωρωσιν *Clem. Eus.* c. Mcl. | θεωρησωσιν G.
— την εμην *Iren.* 244. *Clem. Cypr.* 321. | om. D. *Eus.* c. Mcl. *cod.* (*Cypr.* 235.)
— ἣν δεδωκας ACDLXΔ. 1. 33. 69. H MU. *Eus.* c. Mcl. (vid. ver. 22.) | ‡ ἣν εδωκ. ⊽. B.*Mai.*YE. rel. *Clem.*
25. πατηρ AB. | ‡ πατερ ⊽. CD. rel. *Clem.* 140. *Hipp.* Char. (245.)
— και 1°. *Am. a.e.g.* Syrr. Pst. & Hcl. Memph. MSS. et ed. Goth. Arm. Æth. *Clem. Hipp. Orig. Int.* 89[d.e.] | om. D. Vulg. *Cl. b.c.f.* Memph.MS. Theb.
— κοσμος] add. τουτος *sic* D. praem. *hic a.f.* | non habent *Clem. Hipp.*
— δε σε *Clem.* (αλλ' εγω σε *Hipp.*) | om. σε A.
— εγνων *Clem. Hipp.* | εγνωκα D.
— και ουτοι εγνωσαν (*Clem.*) *Hipp.* | om. 69.
26. και εγνωρισα....και γνωρισω] om. Syr.Hier.ap. *Bch.*
— ἣν] ᾗ D. Latt. ("non est usitata locutio *dilectio quam dilexisti me*....., usitate quippe diceretur, dilectio *qua* dilexisti me. De *Graeco* quidem ista translata est." *Augustinus* in Johan. Ev. Tract. cxi. (ed. Bass. iv. 1035.)

---

21. credat mundus *Cl.* | 22. dedi eis *Cl.* | sicut et nos *Cl.* | 24. sum ego *Cl.* | 25. *om.* et *ante* mundus *Cl.*

ABC(D*). ρνς LXΔY. α 1. 33. 69. E(G*)(H)KMSUΓΛ.

XVIII.

ρνζ

s‖Matt. 26:36, seq. ‖Mar. 14:32, seq. ‖Luc. 22:39.

ρνη

1. τοῦ Κεδρών. a

¶ H

¶ Theb.

4. Ἰησοῦς οὖν ρνθ ι

62 [1] s Ταῦτα εἰπὼν † Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάῤῥου τῶν Κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. [2] ᾔδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη ¶ † Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.¶ [3] ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ * τῶν″ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. [4] Ἰησοῦς ‡ δὲ″ εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ᾽ αὐτὸν ‡ ἐξῆλθεν καὶ λέγει″ αὐτοῖς, Τίνα ζητεῖτε; [5] Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Λέγει αὐτοῖς †, Ἐγώ εἰμι. Εἱστήκει δὲ καὶ

¶ G*

§ Theb.

Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν ¶ μετ᾽ αὐτῶν. [6] ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς, † Ἐγώ εἰμι, ‡ ἀπῆλθαν″ εἰς τὰ § ὀπίσω καὶ ‡ ἔπεσαν″ χαμαί. [7] πάλιν οὖν ‡ ἐπηρώτησεν αὐτούς,″ Τίνα ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. [8] Ἀπεκρίθη † Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν·

cap. 17:12.

[9] ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι t Οὓς δέδωκάς

¶ Theb. ρξ α

μοι οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα.¶ [10] Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἵλκυσεν αὐτήν, καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ

[1] (156, 1.) Haec cum dixisset Iesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse et discipuli eius. [2] (157, 10.) Sciebat autem et Iudas, qui tradebat eum, locum, quia frequenter Iesus convenerat illuc cum discipulis suis. [3] (158, 1.) Iudas ergo cum accepisset cohortem et a pontificibus et Pharisaeis ministros, venit illuc cum lanternis et facibus et armis. [4] (159, 10.) Iesus itaque sciens omnia quae ventura erant super eum, processit et dicit eis, Quem quaeritis? [5] Responderunt ei, Iesum Nazarenum. Dicit eis Iesus, Ego sum. Stabat autem et Iudas qui tradebat eum cum ipsis. [6] Ut ergo dixit eis, Ego sum, abierunt retrorsùm et ceciderunt in terram. [7] Iterum ergo eos interrogavit, Quem quaeritis? Illi autem dixerunt, Iesum Nazarenum. [8] Respondit Iesus, Dixi vobis quia ego sum: si ergo me quaeritis, sinite hos abire. ▪ Ut impleretur sermo quem dixit quia quos dedisti mihi, non perdidi ex ipsis quemquam. [10] (160, 1.) Simon ergo Petrus habens gladium eduxit eum et percussit pontificis servum et abscidit eius

---

1. Ιησ.] †praem. ὁ ⊰. ACD. rel. | om. BL*.
— των Κεδρ. BCLY. rel. *Orig.* iv. 398d. vid. LXX. 1 Sam. xv. 23. 1(3) Reg. xv. 13. *Cod. Vat.* (in locis rel. LXX. articulo caret.) | του Κεδρ. ADΔS. Vulg. *c.(e.)f.g.* Goth. *ut vid.* Arm. ut vid. LXX. 1(3) Reg. xv. 13. *cod. Alex.* | του Κεδρου D. Cedri *a.b.* Theb. arboris cedri Memph. Kedros Æth.
— εισηλθεν *Orig.* iv. | -θον E. *e.*
— και οἱ *Orig.* iv. | om. και U*. *e.*
2. δε] om. G. Arm.
— παραδιδους] παραδιδων D.
— συνηχθη] add. και ΔΥΕGHMSΓΛ. | om. ABCDLX. 1 *sic.* rel. vv.
— Ιησ.] †praem. ὁ ⊰. ACD. rel. | om. BLXΛ.
— εκει post Ιησους ACL. rel. *e.* Syr.Hcl. Goth. | post αυτου B. | post συνηχθη D. Vulg. *a.b.c.f.* Syr.Pst. (Memph. Theb. *ut vid.*) Arm. Æth.
3. λαβων *Orig.* iv. 292d. 398d. | παραλαβων 1. ‖add. ὁλην 69. | om. *Orig.* iv. *bis.*
— και 2°.] add. εκ DL. (*a.*)
— των φαρ. BDL. Memph. | *om. των ⊰. AC. rel. *Orig.* iv. *bis.*
4. Ιησ. δε DLX. 1. 33. *a.b.c.f.* Syr.Pst. Memph. Goth. (Æth.) (ὁ δε Ιησ. 69.) | ‡Ιησ. ουν ⊰. ABC. rel. Vulg. *e.g.*
— ειδως *Orig.* i. 395a. *Orig. Int.* iii. 906e. | ειδων D. 69. Syr.Hier. Arm. Æth.
— παντα *Orig.* i. | -τας K*.
— τα *Orig.* i. | om. Y.
— ερχομενα *Orig.* i. | επερχομενα Δ.
— εξηλθεν και λεγει BC*D. 1. (Vulg.) *a.(b.)c.e.g.* Syr.Pst.&Hcl. Theb. *Mnt.* Arm. Æth. *Orig.* i. iv. 399a. | ‡εξελθων ειπεν ⊰. AC3LX(Y). rel. *f.* Memph. Goth. *Orig. Int.* iii. (ειπειν Y.)
5. απεκριθησαν] add. και ειπον X. (Memph.) (Goth.) Æth. | om. *Orig.* i. 395a. iv. 399a.
— Ναζωραιον *b.e.f. Orig.* i. iv. | Ναζαρηνον D. Vulg. *a.e. Orig. Int.* iii. 906e.
— λεγει αυτοις] †add. ὁ Ιησους ⊰. AC L. rel. Vulg. *c.f.* Syr. Pst. & Hcl. (Memph.) rel. | om. BD. *a.b.e. Orig.* i.
— εγω ειμι] add. ὁ Ιησους B. *Btly. Bch.* (et sine ὁ *Mai.*) (*a.*) | om. rel. *Orig.* i.
6. ουν *Orig.* i. 395b. | om. A. Arm. Æth.
— αυτοις] †add. ὁτι ⊰. CΔY. rel. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Orig.* i. (add. Jesus Syr.Pst.) | om. ABDLX. 1. 33. Latt. Memph. Æth. *Orig.* iv. 399a.
6. απηλθαν BD. | ‡απηλθον ⊰. AC. rel. *Orig.* i. iv.
— επεσαν BCDLX. 1. 33. E(?corr.) | ‡επεσον ⊰. AΔY. rel. *Orig.* iv.
7. επηρωτησεν *ante* αυτους ABCLXY. (33.) 69. U. Vulg. *Cl. e.f.* Syr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (*Orig.* iv. 399a.) (ηρωτησεν 33. *Orig.* iv.) | ‡*post* ⊰. DΔ. 1. rel. *Am. a.b.c.* Goth. *Orig.* i. 395b(αυτος). ‖add. λεγων D. Theb. (Æth.) | om. *Orig.* i. iv.
— ειπον] -παν DX *sic.* ‖add. παλιν D. *Orig.* i. | om. *Orig.* iv.
8. απεκριθη] add. αυτοις DX. 1. 69. *f.* Syr.Pst. Theb. Arm. (Æth.) *Orig.* i. 395b. | Contra, rel. (Latt.) Syr.Hcl. rel.
— Ιησ.] †praem. ὁ ⊰. DX. 1. 69. *Orig.* i. | om. ABCLΔY. 33. EKMSUΓΛ.
9. δεδωκας] εδωκας D.
— ουκ απωλεσα] om. ουκ et trsp. απω-

4. dixit *Cl.* | 7. interrogavit eos *Cl.* | 9. ex eis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph.(Theb.)ρξα Goth. Arm. Æth.*a*
ᵘ Matt. 26:42.

‡ ὠτάριον″ τὸ δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. 11 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Βάλε τὴν μάχαιραν † εἰς τὴν θήκην. ᵘ τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατὴρ οὐ μὴ πίω αὐτό;

auriculam dextram: erat autem nomen servo Malchus. 11 (161, l.) Dixit ergo Iesus Petro, Mitte gladium in vaginam: calicem quem dedit mihi pater, non bibam illam?

ᵛ ‖Matt. 26:57. ρξβ
‖Mar. 14:53. *a*
‖Luc. 22:54. ρξγ *ι*

63 12 ᵛ Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτόν, 13 καὶ ‡ ἤγαγον″ † πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου.

12 (162, l.) Cohors ergo et tribunus et ministri Iudaeorum comprehenderunt Iesum et ligaverunt eum, 13 (163, 10.) et adduxerunt eum ad Annam primum: erat enim socer Caiaphae, qui erat pontifex anni illius: 14 erat autem Caiaphas qui consilium dederat Iudaeis quia expedit unum hominem mori pro populo. 15 (164, 4.) Sequebatur autem Iesum Simon Petrus et alius discipulus: (165, 10.) discipulus autem ille erat notus pontifici et introivit cum Iesu in atrium pontificis.

¶ D*
ʷ cap. 11:50.

14 ʷ ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ‡ ἀποθανεῖν″ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

§ Theb. ρξδ
ˣ ‖Matt. 26:58. *δ*
‖Mar. 14:54.
‖Luc. 22:54. ρξε *ι*

15 § ˣ ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ [ὁ] ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως.

ρξς *α*
ρξζ *ι*

64 16 Ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ‡ ὁ γνωστὸς″ ‡ τοῦ ἀρχιερέως,″ καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγεν τὸν

ʸ ‖Matt. 26:69. ρξη
‖Mar. 14:69. *α*
‖Luc. 22:55.

Πέτρον. 17 ʸ λέγει οὖν ‡ τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός,″ Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Λέγει ἐκεῖνος, Οὐκ εἰμί. 18 Εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιη-

16 (166, l.) Petrus autem stabat ad ostium foris. (167, 10.) Exivit ergo discipulus ille qui erat notus pontifici et dixit ostiariae, et introduxit Petrum. 17 (168, l.) Dicit ergo Petro ancilla ostiaria, Numquid et tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille, Non sum. 18 (169, 10.) Stabant autem servi et ministri ad prunas, quia frigus

---

λεσα post εξ *αυτ. ουδ.* D. *a.* | Contra, *Hil.* 1063ᶜ.

9. *αυτων*] *αυτου* A.
— *ουδενα*] *ου* U*.

10. Σιμων ουν] *τοτε* Σιμων D.
— *ειλκυσεν*] ηλκ. 69. K*Λ.
— *δουλον*] ante *του αρχ.* D. *a.b.c.e.f.* | Contra, Vulg.
— *ωταριον* BC*LX. Latt. Syr.Hcl.mg. | ‡ *ωτιον* ⊊. AC³D. rel. Syrr.Pst.&Hcl. txt. (vid. Matt. xxvi. 51.)
— *ονομα*] praem. *το* DX.
— *τῳ δουλῳ*] *του δουλου εκεινου* D. *a.e.* (*f.*)(*ff.*)

11. *μαχαιραν*] †add. *σου* ⊊. 1*s.* 69. Vulg.*Cl. e.* Theb.*Mnt.* Æth. *Orig. Int.* iii. 908ᶜ. *Hil.* 447ᵈ. 1056ᵇ. (vid. Matt. xxvi. 52.) | om. ABCDLXΔY. 33. EKMSUΓΛ. *Am. a.b.c.f.g.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm.
— *θηκην*] add. *αυτης* X. 69. *a.b.c.e.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. | Contra, Vulg. Goth. *Hil.* bis.
— *δεδωκεν Dion. Alex.* 36 (et ap. Mai. vi. 165). | *εδωκεν* DΔ.
— *πατηρ*] add. *μου* 69. Syr.Pst. Memph. Æth. *Dion. Alex. Hil.* 510ᵃ. 531ᵃ. | Contra, *Hil.* 447ᵈ. 1056ᵇ.

11. *πιω*] *ποιω* 69.
12. *συνελαβον*] *-βοντο* Y.
13. *ηγαγον* BD. 69. *a.* Syr.Pst. *ut vid.* Memph. Goth. *ut vid.* | ‡*απηγαγον* ⊊. ACL. rel. Vulg. *b.c.f.g.* Syr.Hcl. *ut vid.* Æth. (vid. Matt. xxvi. 57. Mar. xiv. 53.) ‖†add. *αυτον* ⊊. AC³L. rel. Vulg. *b. f.g.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb.*Mnt.* rel. | om. BC*DXΔ. 33. *a.c.ff.*
— *ην γαρ πενθερος του Καιαφα*] om. Syr.Hier.txt.
— *Καιαφα* AB. rel. *Am.* Memph. Goth. | *Καιφα* CD. Vulg.*Cl. a.b.c.f.g.*
— fin.] add. Misit eum igitur Annas vinctum ad Caiapham principem sacerdotum Syr.Hcl.*mg.* Et Annas misit Jesum ad Caipham Syr.Hier. (vid. ver. 24.)

14. *ην δε*] add. *και* C.
— *αποθανειν* BC*[D]LX. 1. 33. 69 *Scr.* Latt. Syrr.Pst.& Hcl.*mg.* Memph. Theb.*Mnt.* Arm. Æth. | ‡*απολεσθαι* ⊊. AC³ΔY. rel. Syr.Hcl.*txt.* Goth.
— fin.] add. et non tota gens pereat *a.* (vid xi. 50.)

15. *δε τῳ Ιησου sic* C². 69*mg.man.rec.* (*τῳ* tantum 69*.) | *δε αυτοις* C*.
— *ὁ ἀλλος* CLXY. rel. (unus e discip. aliis Syr.Pst.) | om. ὁ AB.*Mai.*[D]. Memph. Theb. Arm.MSS.
— *ην*] post *γνωστος* B. *a.c.f.* Syr.Pst.
— *του αρχιερεως*] om. Syr.Pst. Goth.

16. *τῃ θυρᾳ*] *την θυρα sic* Γ. | *την θυραν* 69.
— *εξηλθεν*] *εισηλθεν* 69*.
— *ὁ ἀλλος* Vulg.*Cl. g.* | *εκεινος* 69. *Am.* Æth. ille alius *a.b.c.f.ff.* | om. Y.
— *ὁ γνωσ.* BC*L. | ‡*ὁς ην γν.* ⊊. AC² [D]X. rel. vv. (vid. ver. 15.)
— *του αρχιερεως* BC*LX. | ‡*τῳ αρχιερει* ⊊. AC²[D]. rel. (vid. ver. 15.)

17. *τῳ Πετρῳ ante ἡ παιδ. ἡ θυρ.* BC*L X. 33. Vulg. *b.c.f.ff.* | ‡post ⊊. AC³ [D]Y. rel. *a.* vv.

18. *εισηκεισαν Eus.* D.E. 293ᵃ. 488ᵇ. | *-κησαν* KΛ.
— *δε* 1⁰.] om. L. Memph.MS. Arm. *Eus.* D.E. *bis.*

10. auriculam ejus *Cl.* | 11. gladium tuum *Cl.* | illum *Cl.* | 13. *etc.* Caiphae *Cl.* | 16. discipulus alius *Cl.*

A B C D². L X Δ Y. 1. 33. 69. E[G*]H K M S U Γ Λ. § H § G*

κότες, § ὅτι ψύχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ * καὶ" ‡ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν" ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. 19 ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν § τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. 20 ἀπεκρίθη αὐτῷ † Ἰησοῦς, Ἐγὼ παῤῥησίᾳ ‡ λελάληκα" τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν † συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου ‡ πάντες" οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. 21 τί με ‡ ἐρωτᾷς"; ‡ ἐρώτησον" τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. 22 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος ‡ εἷς παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν" ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών, Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; 23 ἀπεκρίθη αὐτῷ † Ἰησοῦς, Εἰ κακῶς ἐλάλησα μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ, εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;

65 24 Ἀπέστειλεν [οὖν] αὐτὸν ὁ Ἅννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. 25 z ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος· εἶπον οὖν αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Οὐκ εἰμί. 26 λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὠτίον, Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ'

ρο α — ρο α ι — ρο β α — ρο γ ι — ρο δ α — ρο ε α

22. εἷς τῶν παρεστώτων ὑπηρ.

z ‖Matt. 26:71-75. ‖Mar. 14:70-72. ‖Luc. 22:58-62.

erat, et calefiebant: erat autem cum eis et Petrus stans et calefaciens se. 19 Pontifex ergo interrogavit Iesum de discipulis et de doctrina eius. 20 (170, 1.) Respondit ei Iesus, Ego palam locutus sum mundo: ego semper docui in synagoga et in templo, quo omnes Iudaei conveniunt, et in occulto locutus sum nihil. 21 (171, 10.) Quid me interrogas? interroga eos qui audierunt quid locutus sum ipsis: ecce hi sciunt quae dixerim ego. 22 (172, 1.) Haec autem cum dixisset, unus adsistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens, Sic respondis pontifici? 23 (173, 10.) Respondit ei Iesus, Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene, quid me caedis?

24 (174, 1.) Et misit eum Annas ligatum ad Caiaphan pontificem. 25 (175, 1.) Erat autem Simon Petrus stans et calefaciens se. Dixerunt ergo ei, Numquid et tu ex discipulis eius es? Negavit ille et dixit, Non sum. 26 Dicit unus ex servis pontificis, cognatus eius cuius abscidit Petrus auriculam, Nonne ego te vidi in horto cum illo?

18. και εθερμαινοντο *Eus.* D.E. *bis.* | om. 1. *a.b.ff**. (ante ὁτι ψυχ. ην Syr.Pst.) — ην δε * και" ὁ Πετρ. μετ' αυτ. BCLX. 1. 33. (*a.*) Syr.Pst. Theb. (Æth.) | ‡ην δε μετ' αυτων ὁ Πετρ. ⸗. A[D]Δ. rel. (Vulg. *b.c.*)*f.g.* Syr.Hcl. (Memph.) Goth. (Arm.) "et Petrus" Vulg. *b.c.* Syr.Hcl.* Arm. | ην γαρ μετ' αυτ. και ὁ Πετρ. 69. — ἑστως] om. K*. (*a.*) | ἑστηκως Y.

19. περι 2°.] om. 69.

20. απεκριθη] add. δε 1. — αυτῳ] om. C. *a.b.* — Ιησ.] †praem. ὁ ⸗. AC. rel. | om. B. *Mai.*[D]L. — παρησιᾳ B**Rl.Mai.* — λελαληκα ABC*LXΔY. 1. 33. | ‡ελαλησα ⸗. C³[D]. rel. — τῳ κοσμῳ] cum populo Syr.Pst. — εδιδαξα] om. 69 *txt.*(*mg.* man. rec.) — συναγ.] †praem. τῃ ⸗. 1*s.* 69*mg.* Λ. Arm. | om. AB.*Mai.*C[D]LXΔY. 33. 69*. EGHKMSUΓ. — παντες AB.*Mai.*C*LX. 1. 33. 69. (Η πάντε). Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 906ᵇ. | ‡παντοτε *St.* 3. C³[D]ΔYEGKMS*s* UΓΛ. Syr.Hcl Goth. | παντοθεν *Elz.*

20. συνερχονται *Orig. Int.* iii. | συνηρχοντο 33. M. Arm.

21. ερωτας ABC*LXY. 33. | ‡επερωτας ⸗. C(³*ut vid.*)[D]Δ. 1. 69. rel. — ερωτησον BC*LX. 1. 69. | ‡επερωτ. ⸗. AC³[D]Y. 33. rel. — τι 2°.] ὁτι Δ. — ἁ ειπον] τι ελαλησα X. (-δασιν *ante* mg. man. rec. 69.)

22. δε] om. X. 69. *a.* Memph. Arm. — εἰς παρεστηκως των ὑπηρετων B. Vulg. *a.ff.g.* (παρ. εἰς *Bch.*) | εἰς των παρεστωτων ὑπηρετων C*LX(Y). 33. *b.*(*c.*)*f.* Memph. (Æth.) (παρεστηκοτων Y.) | ‡εἰς των ὑπηρ. παρεστηκως ⸗. AC³[D]Δ. 1. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Arm. | εἰς τ. ὑπηρ. εστηκως 69. — οὑτως] οὑτος 69(**Scr.*) — αποκρινῃ] -νει 69 *sic.* MUΛ.

23. απεκρ.....Ιησ.] ὁ δε Ιησ. ειπεν αυτῳ 69. (Arm.) respondit Jesus et dixit illi Syr.Pst. Memph. Theb. — Ιησ.] †praem. ὁ ⸗. AC³[D]. rel. | om. BC*L.

24. ουν *Elz.* BC*LXΔ. 1. 33. *a.b.f.ff.* Syr.Hcl. Arm. | δε 69. Syr.Pst. Theb. | om. *St.* 3. AC³[D]Y. rel. Memph. ("et misit" Vulg. *c.g.* Æth. tunc misit Goth.) — ὁ Αν.] om. ὁ [D]Γ. — Καιαφαν] -φα Λ. — αρχιερεα] -ρεαν H.

25. Σιμων] om. X. — ειπον] -πεν Λ *Tf.* — αυτου ει *sic* C³. | ει εκεινου C*. | ει του ανθρωπου εκεινου C². — ηρνησατο] add. ουν C³ΔYEGMΓΛ. | om. ABC*[D]LX. rel. Syr.Hcl. Theb. Arm. (at ille neg. *a.* et ille *c.* Syr. Pst. Æth. autem *f.* Memph. Goth.) — ειπεν] λεγει A. 33.

26. λεγει] add. ουν 1. — συγγενης ων *a.* Syr.Hcl. | ὁ συγγενης LX. 33. Syr.Pst.

27. ηρνησατο] post ὁ Πετρος 69. *c.* (om. ὁ Πετρ. *a.b.e.*)

18. calefaciebant se *Cl.* | 19. discipulis suis *Cl.* | 21. locutus sim *Cl.* | 22. respondes *Cl.* | 26. dicit ei *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

[a] ‖Matt. 27:1. ροσ ‖Mar. 15:1. α ‖Luc. 23:1. ροζ

αὐτοῦ; [27] πάλιν οὖν ἠρνήσατο † Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

66 [28] [a] Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον. ἦν δὲ ‡ πρωί·" καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ‡ ἀλλὰ" φάγωσιν τὸ πάσχα. [29] ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλᾶτος * ἔξω" πρὸς αὐτοὺς καὶ ‡ φησίν," Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; [30] ἀπεκρίθησαν καὶ ‡ εἶπαν" αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος ‡ κακὸν ποιῶν," οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. [31] εἶπεν οὖν αὐτοῖς † Πιλᾶτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον † αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα· [32] ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ ὃν εἶπεν [b] σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.

[b] cap. 12:33.

ρον α ροθ ι

67 [33] Εἰσῆλθεν οὖν ‡ πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον" ὁ Πιλᾶτος, καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; [34] Ἀπεκρίθη † † Ἰησοῦς, ‡ Ἀπὸ σεαυτοῦ" σὺ τοῦτο λέγεις ἢ ‡ ἄλλοι εἶπον σοι" περὶ ἐμοῦ; [35] ἀπεκρίθη ὁ Πιλᾶτος, Μή τι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; [36] ἀπεκρίθη

[27] Iterum ergo negavit Petrus, et statim gallus cantavit.

[28] (176, l.) Adducunt ergo Iesum a Caiapha in praetorium: erat autem mane: (177, 10.) et ipsi non introierunt in praetorium, ut non contaminarentur sed manducarent pascha. [29] Exivit ergo Pilatus ad eos foras et dixit, Quam accusationem adfertis adversus hominem hunc? [30] Responderunt et dixerunt ei, Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum. [31] Dixit ergo eis Pilatus, Accipite eum vos et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo Iudaei, Nobis non licet interficere quemquam. [32] Ut sermo Iesu impleretur, quem dixit significans qua esset morte moriturus.

[33] (178, l.) Introivit ergo iterum in praetorium Pilatus, et vocavit Iesum et dixit ei, Tu es rex Iudaeorum? [34] (179, 10.) Et respondit Iesus, A temet ipso hoc dicis, an alii tibi dixerunt de me? [35] Respondit Pilatus, Numquid ego Iudaeus sum? gens tua et pontifices tradiderunt te mihi: quid fecisti? [36] Respondit Iesus, Regnum

---

27. Πετρος] †praem. ὁ ⸗. C^2X. rel. | om. ABC*[D]LΔY. 1. EGKΓΛ.

28. ουν Syr.Hcl. Memph. Arm. (Et dedux. Æth.) | om. L. 69. MU. *b. Orig.* iv. 387[d]. autem *f.g.* Syr.Pst. Theb. Goth. | "post haec" ante αγουσιν Theb.

— απο τ. Καιαφ. εις το πραιτ. *Orig.* iv. ad Caipha in praetorio *f.* ad Caipham in praetorium *ff.*(*g.*) missum ad Caipham principem sacerdotum in praetorium *a.* ad Caipham et ad Pilatum in praetorium *c.* ‖(Καιφα [D.])

— πρωι ABC[D]LXΔ. 1. 33. 69. MUΛ. | ‡πρωια ⸗. YEGHKSsΓ.

— αλλα ABC*[D]Δ. 1. *Am. b.*(*c.*)*g.* (Syr.Pst.) Theb. Goth. | ‡αλλ' ινα ⸗. C^2LXY. rel. Vulg.*Cl. a.e.f.ff.* Syr. Hcl. (Æth.) usque dum Memph.

— το πασ.] om. το [D.]

29. εξω *ante* προς αυτους BC*LX. 1. 33. *For.* Syrr.Pst.&Hcl.* (Goth.) Æth. | *post* 69. Vulg.*a.b.c.e.f.ff.g.*(Arm.)|*om. ⸗. AC^3[D]ΔY. rel. Memph. Theb.

— φησιν BC(**Tf.* in Gr. Test.)LX. 1. 33. | ‡ειπεν ⸗. AC(³*Tf.* in Gr. Test.)[D] ΔY. rel.

29. κατα] om. B.

30. ειπαν BC. | ‡ειπον ⸗. A. rel. | (-πεν [D.])

— κακον ποιων BL. *e.* | κακοποιων C*. 33. *a.* | ‡κακοποιος ⸗. AC^3[D]XΔ. rel. Vulg. *b.c.f. Eus.* in Ps. 30[b]. (κακοποιως Y.)

31. ουν] om. *a.b.e.* Syr.Pst. Memph. Arm.

— Πιλατος] †praem. ὁ ⸗. AC^3. rel. | om. BC*.

— αυτον 2°.] om. 1. *c.* Arm.

— ειπον] †add. ουν ⸗. LXΔY. rel. (Latt.) | add. δε A[D]. 1. KU. Syr. Hcl. Goth. (Æth.) | om. BC. *e.* Syr. Pst. Memph. Theb. Arm.

— αποκτειναι] post ουδενα 1. *a.c.* | Contra, *Orig.* iv. 401[e].

32. Ιησου] θεου LΔ. domini Goth.

— θανατῳ] add. ὦ 69.

— ημελλεν] εμελλ. LK. | ημελλον 69.

33. παλιν *ante* εις τ. πραιτ. BC*[D]LX ΔY. Latt. (Arm.) (Æth.) | ‡post ⸗. A. 1. rel. Syr.Hcl. Goth. | om. C^3. 33. Syr.Pst. Theb. | (παλιν ὁ Πιλατος εις το πρετωρ. 69. Memph.) | om. ὁ ante Πιλ. [D.]

33. αυτῳ] αυτοις A.

— ὁ βασ. *Orig.* iv. 23[b]. | om. ὁ Y*.

34. ab init.] add. και [D.] *Am. c.ff.g.* Æth.

— απεκριθη] απεκρινατο A[D]. 1. 33. U. ‖†add. αυτῳ ⸗. C^3Δ. rel. *c.* Syr. Pst. (Æth.) | om. ABC*[D]LXY. 1. 33. MU. (Latt.) Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm.

— Ιησ.] †praem. ὁ ⸗. AC[D]. rel. | om. BLX. 1.

— απο σεαυτου BC*L. | ‡αφ' ἑαυτου ⸗. AC^2[D]. rel.

— συ *b.e.* | om. [D.] (Latt.) Theb. Arm. Æth. (σοι 69.)

— αλλοι ειπον σοι BC*[D]L. Vulg.*Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. | ‡αλλοι σοι ειπον ⸗. AC^3X. rel. *Am. a.b. c.e.f.* Goth. Arm. [Æth.] αλλο (*sic*) σοι ειπεν M.

35. μη τι *Orig.* iv. 401[e]. | om. τι 1.

— οἱ αρχ.] om. οἱ [D.]

— εμοι *Orig.* iv. | μοι A.

28. sed ut manduc. *Cl.* | 31. ergo ei *Cl.* | 32. morte esset *Cl.* | 34. *om.* et *ab init. Cl.* | dixerunt tibi *Cl.*

A B (C) D². L X Δ Y. 1. 33. 69. E(G)HKMSU(Γ)Λ. ¶ C

† Ἰησοῦς, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· ¶ εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται ‡ οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο ἂν″ ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. [37] εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμι †. ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. [38] λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος, Τί ἐστιν ἀλήθεια; καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ οὐδεμίαν ‡ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.″ [39] c ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἕνα ‡ ἀπολύσω ὑμῖν″ ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ‡ ἀπολύσω ὑμῖν″ τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; [40] ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες λέγοντες, Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν· ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστής.

meum non est de mundo hoc: si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei decertarent ut non traderer Iudaeis: nunc autem meum regnum non est hinc. [37 (180, 4.)] Dixit itaque ei Pilatus, Ergo rex es tu? Respondit Iesus, Tu dicis, quia rex sum ego. (181, 10.) Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum ut testimonium perhibeam veritati: omnis qui est ex veritate audit meam vocem. [38] Dicit ei Pilatus, Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exivit ad Iudaeos (182, 9.) et dicit eis, Ego nullam invenio in eo causam. [39 (183, 4.)] Est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in pascha: vultis ergo dimittam vobis regem Iudaeorum? [40 (184, 1.)] Clamaverunt rursum omnes dicentes, Non hunc sed Barabban. Erat autem Barabbas latro.

XIX. [1] d Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσεν. [2] d καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ

[1 (185, 4.)] Tunc ergo adprehendit Pilatus Iesum et flagellavit, [2] et milites plectentes coronam de spinis inposuerunt capiti eius et veste purpurea

c ‖ Matt. 27:15. ‖ Mar. 15: 6. ‖ Luc. 23:17.

d ‖ Matt. 27:29. ‖ Mar. 15:17.

---

36. Ιησ.] †praem. ὁ ⸗. Δ. 33*s*. 69. Ss. | om. ABC[D]LXY. 1. EGHKMUΓΛ.
— τουτου ει εκ του κοσμου τουτου] om. Y.
— ἡ βασ. ἡ εμη 2°. *Orig.* i. 375ᶠ. iii. 220ᶠ. 582ᵈ. iv. 23ᵇ. | ἡ εμη βασ. [D.]
— οἱ εμοι ηγωνιζοντο *ante* αν B(²*Rl.Mai.*) LX. 1. 33. 69. Arm. *Orig.* i. iii. 220ᶠ. iv. | ‡*post* ⸗. A[D]. rel. Æth. *Orig.* iii. 582ᵈ. (om. αν B*.*Rl.Mai.*)
— παραδοθω *Orig.* i. iii.*bis*. iv. | παραδω [D.] 69.
37. απεκριθη] praem. και U. Æth. ‖ add. αυτῳ K. Syr.Pst. Memph.MS. Theb.
— ὁ Ιησ. AB[D.] rel. | om. ὁ LXΔ. 33. Γ*sic* Λ *Tf*.
— εγω *semel* B[D]LY. 1. 33. 69. *a.c.* Arm. *Cypr.* 297. (cum seq. conj. MSS.) | †bis ⸗. AXΔ. rel. Vulg. *b.f.ff.g.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. | om. utr.q. *e.* Æth.
— τουτο 1°.] add. και A. | Contra, *Cypr.*
— γεγεννημαι] γεγενημαι 69 *Scr.* Γ*Tf*.
38. αληθεια] praem. ἡ 1.
— ουδεμιαν] om. ου- 69.
— εὑρισκω εν αυτῳ *ante* αιτιαν BLX. Vulg. (*a.*)*b.c.e.ff.g.* Æth. | ‡post ⸗. AΔ. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. ‖ αιτιαν] add. θανατου 69. | αιτ. εν αυτ. εὑρ. [D.] | invenio causam in eo *f.* non invenio ullam causam in hoc homine Memph. (Theb. "in eo").
38. εν αυτῳ] om. Y*. (habet nunc inter lineas *bis* ante αιτιαν et post ευρισκω ad fin. ver.)
39. ὑμιν 1°.] ὑμων L.
— ινα] om. Y.
— απολυσω 1°. *ante* ὑμιν B[D]LXΔ. 1. 33. KU. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | ‡*post* ⸗. AY. 69. rel. Goth. Æth. (om. ὑμ. *c.*)
— εν] om. B.*Mai.* (seq. το A.)
— ουν] add. ινα YKU.
— απολυσω 2°. ante ὑμιν AB[D]LXY. 1. 33. 69. KU. (Latt.) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | ‡post ⸗. ΔE. rel. (om. απολ. ὑμ. *a.*)
40. εκραυγασαν *Orig.* iv. 402ᵃ. | -αυασαν LM.
— ουν *b.ff.* Syr.Hcl. | om. S. *Am. e.f.g.* Theb. | autem *a.* Memph. Goth. | "et" ante Syr.Pst. Æth.
— παλιν Vulg. *f.g.* Syr.Hcl. | om. 1. 33. 69. GKU. *a.b.c.e.ff.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.
40. παντες A([D])ΔY. 1. 33. 69. rel. vv. (post λεγοντες [D.]) | om. BLX.
— τον] om. [D.]
— Βαραβαν et Βαραβας 69. (Rabbi Barabam *ff*.)
— ὁ Βαραββας *Orig.* iv. 402ᵃ. | om. ὁ [D.] ‖ add. ουτος 1. (Syr.Pst.) Arm.
1. ελαβεν ὁ Πιλατος τ. Ιησ. και AB[D]. rel. Vulg. *b.c.e.f.* Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. | ὁ Πιλ. ελαβεν τ. Ιησ. και YM. | ὁ Πιλ. λαβων τ. Ιησ. (*om.* και) LX. 33. *a.* Memph. Theb. | *om.* ελαβεν et και Syr.Pst.
2. αυτου τῃ κεφαλῃ | αυτου επι την κεφαλην AU. | επι την κεφαλην αυτου G (non H). *c.*
3. ab init. και ηρχοντο προς αυτον BLX. 33. 69. UΛ. (Latt.) Syr.Hcl. Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. Æth. | *om. ⸗. A[D]ΔY. 1. rel. *f.* Syr.Pst. Goth.
— εδιδοσαν B(LX). 1. (-ωσαν LX.) | ‡εδιδουν ⸗. A[D]. rel. (εδιδου K.)

36. de hoc mundo *Cl.* | mei utique decert. *Cl.* | regnum meum *Cl.* | 37. vocem meam *Cl.* | 40. clamaverunt ergo *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτὸν, [3] * καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν," καὶ ἔλεγον, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ‡ ἐδίδοσαν" αὐτῷ ῥαπίσματα. [4] ‡ καὶ ρπε θ ἐξῆλθεν" πάλιν ἔξω ὁ Πιλᾶτος καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ἰδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ‡ οὐδεμίαν αἰτίαν ¶ G ρπζ δ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ" ¶. [5] ἐξῆλθεν οὖν [ὁ] Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς, ‡ Ἰδοὺ" ὁ ἄνθρωπος. ▪ Matt. 27:23. ρπη α [6] e ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, 6. στ.στ.[*αὐτόν"] ρπθ ι ἐκραύγασαν λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ στα- ¶ Γ ρϟ θ ρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ¶ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ρϟα ι [7] ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον † ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ρϟβ δ ‡ υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν" ἐποίησεν. [8] ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλᾶτος τοῦτον τὸν λόγον μᾶλλον ἐφοβήθη, [9] καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, Πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ρϟγ ι ἔδωκεν αὐτῷ. [10] λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος, Ἐμοὶ 10. σταυρῶσαι σε κ. ἐξ. ἔχ. ἀπολῦσαι οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ‡ ἀπολῦσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί" σε; [11] Ἀπεκρίθη

circumdederunt eum, [3] et veniebant ad eum et dicebant, Have rex Iudaeorum, et dabant ei alapas. [4] (186, 9.) Exiit iterum Pilatus foras et dicit eis, Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis quia in eo nullam causam invenio. [5] (187, 4.) Exiit ergo Iesus portans spineam coronam et purpureum vestimentum. Et dicit eis, Ecce homo. [6] (188, 1.) Cum ergo vidissent eum pontifices et ministri, clamabant dicentes, Crucifige, crucifige. (189, 10.) Dicit eis Pilatus, Accipite eum vos et crucifigite: (190, 9.) ego enim non invenio in eo causam. [7] (191, 10.) Responderunt ei Iudaei, Nos legem habemus, et secundum legem debet mori, quia filium dei se fecit. [8] (192, 4.) Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. [9] Et ingressus est praetorium iterum et dicit ad Iesum, Unde es tu? Iesus autem responsum non dedit ei. [10] (193, 10.) Dicit ergo ei Pilatus, Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, et potestatem habeo dimittere te? [11] Re-

---

4. και εξηλθ. ABLX. 33. K. Syr.Pst. Æth. | ‡εξηλθ. ουν ⊃. ΔY. 69. rel. Vulg.*Cl. b.ff.* | εξηλθ. *tantum* [D.] 1. Γ. *Am. a.c.e.f.g.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm.
— παλιν] om. *b.ff.*
— εξω] post ὁ Πιλατος LX. 69. Vulg. *a.b.c.f.ff.g.* Arm. Æth. | ante παλιν Y. | post παλιν Syr.Pst. | om. *e.* Memph. Theb.
— *ουδεμιαν αιτιαν εὑρισκω ante εν αυτῳ* B. 1. 33. (*b.*)(*f.*) Memph. Theb. Æth. | ‡*post* ⊃. [D]Δ. rel. *Am.* (*c.*)(*e.*) (*ff.*)*g.* Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. Arm. | αιτ. εν αυτ. ουδ. εὑρ. LXY. | ουδ. εν αυτ. αιτ. εὑρ. A. | *εν αυτ. ουχ εὑρ. αιτ.* 69. non invenio in eo causam *a.* nullam invenio in eo causam Vulg.*Cl.*
5. ὁ Ιησ.] om. ὁ B.
— εξω] ante ὁ Ιησ. 1. KUΛ. Goth. Æth. | om. Vulg. *ff.g.* Memph. Theb.
— *φορων* Vulg. *g.* | εχων 1. *a.b.c.e.f.* Arm.
— *και* λεγ. ad fin. ver.] om. *a.e.ff**.
— *αυτοις*] add. Pilatus Syr.Pst.(Memph.)
— *ιδου* B.*Mai.*LXY. 1. 33. | ‡*ιδε* ⊃. A [D]. rel.
5. ὁ *ανθρ.*] om. ὁ B.*Mai.*
6. ὁτε] ὅτ' ἂν 1.
— ειδον] ιδεν Y.
— οἱ *αρχ.*] praem. ὁ οχλος και Y.
— *ὑπηρεται*] *πρεσβυτεροι* Y. ‖add. *των Ιουδαιων* 69.
— εκραυγασαν] -*αυασαν* LM.
— λεγοντες] om. Y.
— σταυρωσον 2°.] add. *αυτον* A[D]ΔX Y. 33. 69. EHKMSUΓΛ. Vulg.*Cl.* (*a.*) *b.*(*c.*)*f.ff.* Syr.Pst.(*bis*)&Hcl. Syr.Hier. Memph.(*bis*). Theb.(*bis*). Goth. Arm. Æth.(*bis*). vid. ver. 15. | om. BL. 1. *Am.* (*e.*)
— *αυτον*] *post ὑμεις* [D]LY. *e.*
— ουκ εὑρ. LΔ.
7. *αυτῳ* Vulg. *g.* | om. 1. *a.b.c.e.f.ff.* Æth. *Orig.* iv. 402ª.
— οἱ Ιουδαιοι] add. *και ειπον* 69. (praem. Æth.) | Contra, *Orig.* iv.
— εχομεν *Orig.* iv. | εχωμεν X.
— *νομον*] †add. *ἡμων* ⊃. AXY. rel. vv. | om. B[D]LΔ. Latt. *Orig.* iv. *Orig. Int.* ii. 324ᵈ. iv. 589ᵈ. *Hil.* 912ᵉ.
— *θεου*] praem. *του Elz.* | om. *St.* 3. A B[D]LXΔY. 1. 33. 69. EHKMSUΛ. *Orig.* iv.
7. *ἑαυτον post υἱον θεου* BLXY. 1. 33. 69. (M.) Vulg. *c.e.f.g.ff.* (Æth.) *Orig.* iv. *Orig. Int.* ii. iv. *Hil.* (*αυτον* M.) | ‡ante ⊃. A[D]. rel. Syrr.Pst.&Hcl. rel. | *ἑαυτ. θεου υἱον* ΔSΛ. | filium se dei *a.b.*
8. ὁτε] ὡς 69.
— ὁ Πιλατος] post λογον 69. Memph.
— *τουτον τον λογον*] *τουτων των λογων* H.
— μαλλον] add. δε 69.
9. εισηλθον [D.]
— παλιν] om. Theb.(*cod.*) Æth. | Πιλατος M²*mg.*
— ὁ δε] και ὁ M*sic.*
10. ουν] om. A. 69. Syr.Pst. Memph. Arm. (non om. X.)
— εμοι ου λαλεις] ad fin. ver. (praem. *και*) 69.
— απολ. σε....σταυρωσαι σε ABE*. *e.* Syr.Pst. | ‡σταυρ. σε....απολυσαι σε ⊃. [D]LXYE*corr.*¹. rel. Latt. Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

---

4. Exivit ergo iterum *Cl.* | nullam invenio in eo causam *Cl.* | 5. exivit *Cl.* | coronam spineam *Cl.* | 6. crucif. crucif. eum *Cl.* | 9. dixit *Cl.*

A B D²[II]. L Ξ(Δ) Y. 1. 33. 69. EHKMSUΛ.

§ II

11. ὁ παραδούς με

12. ἐκραύγαζον

¶ Goth.

* αὐτῷ″ † Ἰησοῦς, Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν ‡ κατ᾽ ἐμοῦ οὐδεμίαν,″ εἰ μὴ ἦν § ‡ δεδομένον σοι″ ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. 12 ἐκ τούτου ‡ ὁ Πιλᾶτος ἐζήτει″ ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ‡ ἐκραύγασαν″ λέγοντες, Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλέα ‡ ἑαυτὸν″ ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. 13 ὁ οὖν Πιλᾶτος ἀκούσας¶ ‡ τῶν λόγων τούτων,″ ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ † βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθά· 14 ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα ὥρα † * ἦν″ ‡ ὡς″ ἕκτη. καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις, Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν.

spondit Iesus, Non haberes potestatem adversum me ullam nisi tibi esset datum de super: propterea qui tradidit me tibi maius peccatum habet. 12 Exinde quaerebat Pilatus dimittere eum: Iudaei autem clamabant dicentes, Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris: omnis qui se regem facit contradicit Caesari. 13 Pilatus ergo cum audisset hos sermones, adduxit foras Iesum, et sedit pro tribunali in locum qui dicitur Lithostrotus, hebraice autem Gabbatha. 14 Erat autem parasceve paschae, hora quasi sexta. Et dicit Iudaeis,

11. *αυτῳ* B[D]L. 1. 33. *a.c.* Syr.Pst. Theb. Æth. | *om. ⸗. AX. rel. Vulg. *b.e.f.ff.* Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. — *Ιησους*] †praem. ὁ ⸗. AL. rel. | om. B[D]XY*EHKU. ‖add. *και ειπεν αυτῳ* 69. (*a.*)(*c.*)(*ff.*) Æth. — *ειχες* BΔ. 1. 33. 69. rel. Theb. Æth. *Iren.* 250. *Orig. Int.* i. 142ᵉ. ii. 676ᶜ. *Cypr.* 212. *Hil.* 745ᵈ. | *εχεις* A[D]L X*sic* ΥΛ *Tf.* Memph. — *κατ᾽ εμου ante* ουδεμιαν B[D]LX. 1. 33. K. (Latt.) Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡*post* ⸗. ΑΔ. 69. Λ². rel. (*e.*) Syr.Pst.&Hcl. Goth. (*Iren.*) | om. *ουδεμιαν* Λ*. *Hil.* | *κατ᾽ εμου* ante *εξουσιαν* Y. *Orig. Int.* i. ii. *Cypr.* — *μη ην*] *μην* L. — *σοι post δεδομ.* B[D]LY. *a.c.*(*e.*) Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Iren. Orig. Int.* i. (*Cypr.*) *Hil.* 745ᵈ. | ‡*ante* ⸗. AII. rel. Vulg. *b.f.* Goth. Arm. *Orig. Int.* ii. | om. X. | (*δεδομενην* B. *Btly. Bch.* ctra, *Mai.*) — *ὁ παρ.*] *α παρ.* Y. — *παραδιδους* A[D]IIL. 1. 33. U *sic.* rel. | *παραδους* BΔE. | *παραδος* Λ. — *μειζονα*] *μιζον* LY. 69. | *μειζῶ* U.

12. om. ver. Syr.Hier. — *τουτου*] add. *ουν* 1. 69. Memph. (ab init. "et" Vulg. *Cl. a.c.f.* Arm. Æth.) — *ὁ Πιλ.* ante *εζητει* BLX. 33. M. *a.c. e.ff.g.* Memph. Theb. | ‡post ⸗. A [D]II. rel. Vulg. *f.* rel. | om. *b.* | post *απολ. αυτον* K. (*ὁ Πιλ. απολ. εζητ. τον Ιησουν* 69.) — *αυτον*] ante *απολ.* 33. M. — *εκραυγασαν* B. *Mai.*[D]. 33. *a.* Goth. | *εκραυγαζον* (A)B. *Btly. Bch.* II(L)Y. 1. 69. (M.) *Orig.* iv. 402ᵃ. (*εκρυγ.* A. *-αναζ.* LM.) *Imperf.* Vulg. *b.c.e.f.ff.g.* Syrr.Pst.&Hcl. | ‡*εκραζον* ⸗. XΔ. rel.

12. *εαν Orig.* iv. | *αν* B. — *ει Orig.* iv. | ?*ει ὁ* 69. ?(*ἠν* 69 *Scr.*) — *πας*] add. *γαρ* [D.] Vulg. *Cl. a.* Syr.Pst. Memph. | Contra, *Orig.* iv. — *ἑαυτον* AB. *Mai.*[D]IIILXΔY. 1. 33. 69. EHKMS *Tf.* UΛ. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. (post *ποιων* YM.) | ‡*αυτον* ⸗. *Ss. Bch.* — *τῳ Καισ. Orig.* iv. | om. *τῳ* 1.

13. *των λογων τουτων* AB(L). 33. (M.) Memph. Theb. Arm. (*τον* L. *λογον* M.) | *τουτων των λογων* [D]IIΔY. 1. EH *sic.* Latt. Syr.Hcl. (*plur.* Goth.) | ‡*τουτον τον λογον* ⸗. 69. KSU. Syr. Pst. Æth. | *τον λογον τουτον* Λ. — *βηματος*] †praem. *του* ⸗. ΔY. 69. rel. | om. AB[D]IILX. 1. 33. U. — *λεγομενον*] *ὁς λεγεται* 1. Latt. — *δε*] om. [D.] — *Γαββαθα*] *Γαβαθα* H. Syr.Hcl.mg. *Graece.* | *Καπφαθα* 1. Kappatha Arm. | Gennaesa *a.* Gennetha *b.* Gabtha *c.* Gennatha *e.* Gennesar *f.*

14. *ην δε*] om. *δε* Y. Arm. ‖*παρασκ. τ. πασχ. post ὡρα δε εκτη ην* Theb. *Woide. om. ὡρα δε εκτη* Theb. in codd. Borgianis ap. Münter. — *ὡρα ην* AB[D]LXΔ. 1. 33. 69. MU. *a.c.* Memph. | ‡*ὡρα δε* ⸗. IIYEHSΛ. Syr.Hcl. Arm. | *ὡρα* tantum Vulg. *b. e.f.* | *ὡρα δε ην* K. | hora autem hora *ff*(*Blanc.*). (et erat quasi sexta hora Syr.Pst.) tempus meridiei sextae horae Æth. — *ὡς* ABIILXY. 33. EKΛ *Tf.* | ‡*ὡσει* ⸗. [D]Δ. 1. 69. HMSsU. | om. Memph. Æth. — *εκτη* ABIIY. 1. 33. 69. EHKMSUΛ. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Syr.Hier. Memph. Theb. *Woide.* Goth. Arm. Æth.

και την οικονομιαν δε εν τῃ εκτῃ των ἡμερῶν ἥτις ἐστὶ παρασκευή, τὸν ἕσχατον ἄνθρωπον εἰς ἀναγέννησιν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου πεφηνέναι, ἧς οἰκονομίας ἀρχην καὶ τέλος και την εκτην ὥραν ἐν ᾗ προσηλώθη τῷ ξύλῳ. Marcus ap. Iren. 72. [et *Hipp.* Philos. vi. 46(210)]. λέγει ὁ Ἰωάννης, Ἦν δὲ ὥρα ἕκτη, ἵνα ἡμισυ τῶν ἡμέρων ἐπιδείξῃ. *Hipp.* in Dan. p. 101. *τίνος ἕνεκεν ὁ μὲν Μάρκος τρίτην ὥραν λέγει τὸν χριστὸν σταυρωθῆναι, ὁ δὲ Ἰωάννης ἕκτην; Μάρκος μὲν τὴν ὥραν τῆς ἀποφάσεως τοῦ σταυροῦ σαφῶς καὶ ἀναμφιβολῶς ἐκτίθεται.....ὁ Μάρκος αὐτὸν τὴν τρίτην ὥραν σταυρωθῆναι λέγει ἀφ᾽ ἧς ὁ Πιλᾶτος τὴν ἀπόφασιν ἐξήνεγκεν; Ἰωάννης δὲ ὡς εἰρηκότος τοῦ Μάρκου τὸν καιρὸν τῆς ἀποφάσεως αὐτὸς τὴν ὥραν ἐν ᾗ τῷ σταυρῷ προσήλωσαν τὸν κύριον ἔφησεν. Hesychius Hier.* Cat. Cram. 389. | *τριτη* ([D *Gr.*]) LX(sed *ἑκτη in comm.*)Δ. *Εὐσέβιος ὁ Καισαρεὺς ὁ Παμφίλου προσαγορευόμενος ἐν ταῖς πρὸς Μαρῖνον ἐπὶ ταῖς* [add. *περὶ Cram.*] *τοῦ σωτηρίου* [*θείου Cram.*] *πάθους καὶ τῆς ἀναστάσεως ζητήσεσι καὶ ἐπιλύσεσι, καὶ ταῦτα προὔθηκεν εἰς ἐξέτασιν, τὸ τὸν μὲν θεῖον εὐαγγελιστὴν Μάρκον εἰπεῖν ὥραν εἶναι τρίτην καθ᾽ ἣν ἐσταυρώθη χριστὸς ὁ θεὸς καὶ σωτὴρ ἡμῶν· τὸν δὲ θεολογικώτατον Ἰωάννην κατὰ τὴν ἕκτην ὥραν γράψαι προκαθεσθῆναι τὸν Πιλᾶτον ἐπὶ τοῦ βήματος ἐν τῷ λιθοστρῶτῳ τῷ καλουμένῳ καὶ ἀνακρίνειν τὸν Ἰησοῦν·*

11. datum esset *Cl.* | me tradidit *Cl.* | 12. Et exinde *Cl.* | omnis enim *Cl.* | 13. Pilatus autem *Cl.* | in loco *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* ρλδ
Syrr. P. H. *a*
Memph. Theb. ρλε
(Goth.) Arm. Æth.

15 ‡ ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι″, ⸗Αρον ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα.

ρλς *a* ρλζ *a* ¶ Δ *a*

69 16 f Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ. Παρέλαβον ‡ οὖν″ τὸν Ἰησοῦν †. 17 καὶ βαστάζων¶ ‡ αὐτῷ τὸν σταυρόν,″ ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ‡ ὃ″ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθά, 18 ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. 19 ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλᾶτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον, Ἰησοῦς

f ‖Matt. 27:32, etc. ‖Mar. 15:21, etc. ‖Luc. 23:26, etc.

Ecce rex vester. 15 (194, l.) Illi autem clamabant, Tolle tolle, crucifige eum. (195, 10.) Dixit eis Pilatus, Regem vestrum crucifigam? Responderunt pontifices, Non habemus regem nisi Caesarem.

16 (196, l.) Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur. (197, l.) Susceperunt autem Iesum et duxerunt: 17 et baiulans sibi crucem exivit in eum qui dicitur calvariae locum, hebraice Golgotha, 18 ubi eum crucifixerunt, (198, l.) et cum eo alios duos hinc et hinc, medium autem Iesum. 19 (199, l.) Scripsit autem et titulum Pilatus et posuit super crucem: erat autem scriptum, Iesus Nazarenus

---

καί φησι γραφικὸν εἶναι τοῦτο σφάλμα, παροραθὲν παρὰ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἀπογραψαμένων τὰ εὐαγγέλια· τοῦ μὲν γὰρ γάμμα στοιχείου τὴν τρίτην ὥραν σημαίνοντος, τοῦ δὲ ἐπισήμου τὴν ἕκτην, καὶ πολλὴν ἐμφέρειαν ἐχόντων πρὸς ἀλλήλους τούτων τῶν χαρακτήρων κατὰ πλάνην τὸ γάμμα στοιχεῖον τὸ τῆς τρίτης ὥρας δηλωτικόν, κυρτωθείσης τῆς ἀνατεταμμένης εἰς μῆκος εὐθείας, εἰς τὴν τοῦ ἐπισήμου μεταχωρῆσαι σημασίαν τοῦ τῆς ἕκτης ὥρας δηλωτικοῦ· τῶν γὰρ τριῶν εὐαγγελιστῶν ....συμφώνως λεγόντων ὡς ἀπὸ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο....πρόδηλον ὡς ὁ κύριος...πρὸ τῆς ἕκτης ὥρας...ἐσταύρωτο, δηλαδὴ κατὰ τὴν τρίτην ὥραν, ὡς ὁ Μάρκος ἱστόρησε, καὶ τοῦ Ἰωάννου τὸν ὅμοιον τρόπον τὴν ὥραν τρίτην εἶναι ἐπισημηναμένου καὶ τῶν ἀπογραψαμένων τὸ γάμμα μεταθέντων εἰς τὸ ἐπίσημον. *Severus Ant.* ad Thomam Germaniciae Episcopum. *Mai.* iv. 299. (et Cat. Cramer. 389.) ὁ δὲ καλλίγραφος ἀντὶ τοῦ γάμμα στοιχείου ὅπερ σημαίνει τὴν τρίτην ἔγραψε τὸ ἐπίσημον, ὃ καλοῦσιν οἱ Ἀλεξανδρεῖς, Γαμέξ, ὃ δηλοῖ τὴν ἕκτην, πολλὴν ἔχοντα πρὸς ἑαυτὰ τὴν ὁμοιότητα, καὶ διὰ τοῦ γραφικοῦ σφάλματος γέγονεν ἡ διαφωνία, ἀντὶ γὰρ Γ′. ὥρας ⸗′. ἔγραψεν. *Ammonius* in Schol. Ex Eusebio et Ammonio habet *Theophylactus.* τριτάτη habet *Nonnus.* In *Chronico Paschali* mira quaedam leguntur "ὡσεὶ τρίτη", καθὼς τὰ ἀκριβῆ βιβλία περιέχει, αὐτό τε τὸ ἰδιόχειρον τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὅπερ μέχρι τοῦ νῦν πεφύλακται χάριτι θεοῦ ἐν τῇ Ἐφεσίων ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ ὑπὸ τῶν πιστῶν ἐκεῖσε προσκυνεῖται.

5 et rursus 219. "Scriptum est in *Matthaeo* et Johanne quod Dominus noster hora sexta crucifixus sit. Rursum scriptum est in Marco quia hora tertia crucifixus est.....Error scriptorum fuit: et in Marco hora sexta scriptum fuit; sed multi episemum Graecum ⸗ putaverunt esse Γ, sicut et ibi error fuit scriptorum etc." Breviarium in Psalt. lxxvii. Hieronymi Opera. ed. Vallarsi vii. *App.* 198. (de Matt. xiii. 35.)

15. εκραυγασαν ουν εκεινοι B(L)X. *b.*(*e.*) (-ανασ. L.) om. εκεινοι *e.* | ‡οἱ δε εκραυγασαν ⸗. (A)([D])ΠΔ(Y). 1. 69. EH(K)(M)SUΛ. (Vulg.) *a.*(*c.*)(*f.*) (*ff.*) (Syrr.Pst.&Hcl.) Æth. Memph. (Theb.) Arm. -γασον A. -γαζον [D] YK. Vulg. *c.f.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. -ανασ- M. | οἱ δε εκραυγασαν ουν 33. ‖add. λεγοντες 69. U. (Æth.)

— αρον αρον] αιρε απο της γης τον τοιουτον *Orig.* iii. 246^{c}. 639^{2}. 642^{c}. iv. 14^{b}. (*vid.* Act. xxii. 22.) | Contra, *Orig.* iii. 434^{c}. iv. 402^{a}.

— απεκριθησαν] add. ουν 69.

— εχομεν *Iren.* 258. *Orig.* iv. 402^{a}. | -ωμεν ΕΛ.

16. παρεδωκεν] -καν Y.

— παρελαβον ουν τον Ιησουν B[D](L) X. 33. *a.b.c.e.ff.* Syr.Hier. Memph. (παραλαβον L.) | ‡παρελ. δε τ. Ιησ. ⸗. ΑΠΔΕΗΚSΛ. Vulg. Syrr.(Pst.)& Hcl. Theb. (Æth.) | παραλαβοντες δε τον Ιησ. U. παραλαβοντες ουν αυτον *Orig.* iii. 543^{c}. | οἱ δε παραλαβοντες αυτον l. 69. M. (*f.*) (Arm.) | οἱ δε παρελαβον τον Ιησουν Y. ‖add. και ηγαγον [D]ΠΔΥΕΗΚSΛ*Tf. Am. f.* Syr.Pst. *ut vid.* | †add. και απηγαγον ⸗. A. Vulg.*Cl.* Syr.Hcl. Theb. Æth. | add. απηγαγον l. MU. Arm. | om. BLX. 33. 69. *a.b.c.e.ff.* Syr.Hier. Memph. *Orig.* iii. *ut vid.*

— fin.] add. εις το πραιτωριον MU. (ante απηγαγον U*.) Syr.Hier.(*a corr.*) | add. επεθηκαν αυτῳ τον σταυρον 69. Syr.Hier. | επεθηκαν αυτῳ *Orig.* iii.

17. αυτῳ τον στ. B(L)X. 33. Latt. | ἑαυτῳ τον στ. L. | τ. στ. ἑαυτῳ l. | ἑαυτου τ. στ. [D.] | τ. στ. ἑαυτου AIIYU. | ‡τ. στ. αυτου ⸗. EHKMSsΛ. Syrr.Pst.& Hcl. (Δ hiat post τον). | αυτον tantum 69. Syr.Hier. *Orig.* iii. 543^{d}.

— εξηλθεν] om. Syr.Pst.

— τον] το Y. | τοπον EHSΛ. *a.b.e.f.* Syr.Hcl.* Syr.Hier. Memph. Theb. Æth. (*c.* Syr.Pst. *om.* post.)

— κρανιου] hoc est patris nostri Adami: in quo loco sepelivit eum Noach post diluvium, ibi fixerunt crucem Domini nostri. Syr.Hcl.*mg.* in cod. Barsalibaei.

— ὁ λεγεται AB.*Mai.*ed.2(*diserte*).K. | ‡ὁς λεγεται ⸗. [D]Π. rel. *a.c.e.f.* | om. LX. 33. Vulg. *b.ff.* Syr.Pst. Theb. *Mnt.*

— Ἑβρ.] add. δε LX. 33. Vulg.*Cl. ff.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth.

— Γολγοθα ALY. rel. | Γολγοθ B. Theb. Γολγοτα [D.] Gulgotha *e.* | Γαββαθα X.

18. αυτον] post εσταυρωσαν l. Vulg.*Cl.* | Contra, *Orig.* iii. 543^{c}.

— αλλους] post δυο [D.]

19. εθηκεν] επεθηκεν AK.

— γεγρ.] praem. το [D.] ‖add. ἑβραιστι ἑλληνιστι ῥωμαιστι 69.

15. dicit *Cl.* | 16. eduxerunt *Cl.* | 17. hebraice autem *Cl.* | 18. crucifixerunt eum *Cl.*

A B D³(II). σ L X Y. ι 1. 33. 69. E[G]HKMSUΛ.

ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. 20 τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ‡ ὁ τόπος τῆς πόλεως″ ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ ‡ Ῥωμαϊστὶ Ἑλληνιστί.″ 21 ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, Μὴ γράφε, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ᾽ ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν, Βασιλεὺς ‡ τῶν Ἰουδαίων εἰμί.″ 22 ἀπεκρίθη ὁ Πιλᾶτος, ᵃ Ὃ γέγραφα, γέγραφα.

rex Iudaeorum. 20 (200, 10.) Hunc ergo titulum multi legerunt Iudaeorum, quia prope civitatem erat locus ubi crucifixus est Iesus, et erat scriptum hebraice graece et latine. 21 Dicebant ergo [Pilato] pontifices [Judaeorum], Noli scribere Rex Iudaeorum, sed quia ipse dixit Rex sum Iudaeorum. 22 Respondit Pilatus, Quod scripsi, scripsi.

g ‖Matt. 27:35. σα ‖Mar. 15:24. α ‖Luc. 23:34.

70 23 g Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν ‡ τέσσερα″ μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ‡ ἄραφος,″ ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι᾽ ὅλου. 24 εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα, h Διεμερίσαντο ¶ τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.

h Psa. 22(21):19. ¶ II

23 (201, 1.) Milites ergo cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta eius et fecerunt quattuor partes, unicuique militi partem, et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, de super contexta per totum: 24 dixerunt ergo ad invicem, Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius sit. Ut scriptura impleatur dicens, Partiti sunt vestimenta mea sibi, et in vestem meam miserunt sortem.

71 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν·

Et milites quidem haec fece-

---

19. Ιησους ὁ Ναζωραιος] om. 69. | praem. ita, Hic est Syr.Pst.
20. τουτον ουν.... των Ιουδαιων] om. 69.
— ανεγν.] post τ. Ιουδ. [D.]
— ὁ τοπος ante της πολεως AB[D]IIL XY. 33. EHKMSUΛ. Syr.Hcl. Æth. | ‡post ⸗. 1. 69. Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm.
— οπου Λ**(οπ. supra ras.).
— ὁ Ιησ.] om. ὁ X.
— και ην γεγρ. ad fin. ver.] om. 69.
— Ῥωμαϊστι ante Ἑλληνιστι BLX. 33. *e.* Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡post ⸗. A[D]II. rel. (Latt.) Syrr.Pst.& Hcl.
21. οἱ αρχ.] om. οἱ [D].
— μη γραφε ὁ βασ. των Ιουδ.] om. Y.
— αλλα [D.]
— των Ιουδ. 3°. *ante* ειμι BLX. 33. Æth. | ‡*post* ⸗. A[D]II. rel. Latt. rel.
23. ὁτε *Eus.* D.E. 505ᵃ. | om. L.
— ελαβον *Eus.* D.E. | λαβων 69. | λαβοντες *Eus.* Ecl. Pr. 87.
— τον Ιησουν] αυτον Vulg.
— και εποιησαν *Eus.* D.E. (Ecl. Pr.) (om. και 69.) | ποιησαντες [D]. | και ποιησαν L.
— τεσσερα ALM *Tf.* | ‡τεσσαρα ⸗. B *Mai.*[D]IIX. rel.
23. και τον χιτωνα Vulg. *e.f.g.* Syr.Hcl. rel. *Eus.* Ecl. Pr. | om. *a.b.c.ff.* Syr. Pst. | τον δε χιτωνα 69. Arm. *Cypr.* 196. (τον χιτ. δε *Eus.* D.E. 505ᵇ.)
— ην δε ὁ χιτων] επει ην 69. Arm. (*Cypr.*) (ὁτι αρρ. ην *Eus.* D.E. ην δε αρρ. *Eus.* Ecl. Pr.)
— αραφος AB.*Btly.e sil.*[D]IILXY. 1. 33. 69. EHKMUΛ. Syr.Hcl.mg.*Graecè.* | ‡αῤῥαφος ⸗. B.*Mai.*Ss. *Eus.* D.E.
24. ειπον *Eus.* D.E. 505ᵇ. | ειπαν LX. *Eus.* Ecl. Pr. 87.
— ουν Syr.Hcl. Memph.Schw. Theb. | om. 69. *c.* Arm. *Eus.* D.E. *Cypr.* 251. | δε [D.] Syrr.(Pst.)&Hcl.*mg.* Memph. W. (Æth.) (διο και ειπ. *Eus.* Ecl. Pr.)
— λαχωμεν *Eus.* D.E. Ecl. Pr. | -ομεν XM.
— εσται *Eus.* D.E. Ecl. Pr. | εστιν [D.]
— ἡ λεγουσα Vulg. *f.g.* *Eus.* D.E. (το tantum *Eus.* Ecl. Pr.) | om. B. *a.b.c. e.ff.*
— ἑαυτοις *Eus.* D.E. Ecl. Pr. | om. Λ*.
— εβαλον *Eus.* D.E. Ecl. Pr. | εβαλλον H.
— οἱ μεν ad fin. ver. *Eus.* D.E. | om. *a.*
— ταυτα] post εποιησεν LX. Theb. (ταυτα εποιουν *Eus.* D.E.)
25. αυτου 1°.] om. 1. add. Maria *a.*
— ἡ αδελφη] om. ἡ [D]*.
25. μητρος] πρς LTf. in Mon. Sac. (? erratum).
— Μαρια 1°.] Μαριαμ 1. 33. | praem. και Syr.Pst. Æth.
— ἡ του] om. Arm. | om. ἡ L.
— Κλωπα *sic* Syr.Hcl.*mg.Graecè.* Κλεωπα Memph. Arm. Κλεοπα Memph. MS. Κλωπα Theb. | Κλοπα 69. H. Cleophae Vulg.*Cl.* Cleophaes *a.* Cleophe *e.* Cleopae *Am. f.* Cleope *b.* Cleopha *c.* Syr.Pst. ‖add. et Maria Jacobi *c.* (Clopa et Josephus fratres erant, et Maria et Maria Domini sorores: hi igitur duo fratres duxerunt has duas sorores Syr.Hcl.*mg.*) | (και Μαρ. ἡ Μαγδ. *om. a.*)
— Μαρια 2°.] Μαριαμ L. 1. 33.
26. ιδων] ὡς ειδεν 1.
— παρεστωτα] om. Λ*.
— ὁν ηγαπα] om. L*. | ante παρεστωτα Syr.Pst. Arm.
— μητρι] †add. αυτου ⸗. A[D]Y. rel. Vulg. *a.c.f.* Syrr.Pst.&Hcl. rel. *Orig.* iv. 6ᵈ. | om. BLX. 1. *b.e.* Arm.
— ιδε B[D]X. 33 *ut vid.* MΛ*. *Orig.* iv. | ‡ιδου ⸗. ALY. rel.
27. ιδε BL. 33. | ‡ιδου ⸗. A[D]XY. rel.

20. Judaeorum legerunt *Cl.* | 21. *om.* Pilato *Am.* | *om.* Judaeorum 1°. *Am.* | 24. impleretur *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* σβ ι Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

25 i εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. 26 Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί †, Γύναι, ‡ ἴδε″ ὁ υἱός σου. 27 εἶτα λέγει τῷ § μαθητῇ, ‡ ″Ἰδε″ ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ‡ ὁ μαθητὴς αὐτὴν″ εἰς τὰ ἴδια. 28 j μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ‡ ἤδη πάντα″ τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει, Διψῶ. 29 k σκεῦος † ἔκειτο ὄξους μεστόν· ‡ σπόγγον οὖν μεστὸν τοῦ ὄξους″ ὑσσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. 30 ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος [ὁ] Ἰησοῦς εἶπεν, Τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

§ G

j Psa. 69(68):22. δ σγ

k ‖Matt. 27:48. ‖Mar. 15:36. Luc. 23:36. σδ α

σε ι

72 31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ‡ ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ,″ (ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου), ἠρώτησαν τὸν Πιλᾶτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. 32 ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται,

runt: 25 (202, 10.) stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius et soror matris eius Maria Cleopae et Maria Magdalene. 26 Cum vidisset ergo Iesus matrem et discipulum stantem quem diligebat, dicit matri suae, Mulier, ecce filius tuus. 27 Deinde dicit discipulo, Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. 28 (203, 4.) Postea sciens Iesus quia iam omnia consummata sunt, ut consummaretur scriptura, dicit, Sitio. 29 Vas ergo positum erat aceto plenum: illi autem spongiam plenam aceto hysopo circumponentes obtulerunt ori eius. 30 (204, 1.) Cum ergo accepisset Iesus acetum, dixit, Consummatum est, et inclinato capite tradidit spiritum.

31 (205, 10.) Iudaei ergo, quoniam parasceve erat, ut non remanerent in cruce corpora sabbato, erat enim magnus dies ille sabbati, rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura et tollerentur. 32 Venerunt ergo milites, et primi qui-

---

27. *και απ' εκεινης*] *απ' εκεινης ουν* l. — *ωρας* Memph. | *ημερας* A. 33. 69. E* ut vid.(ras.) Theb. — *ὁ μαθητης ante αυτην* AB.*Mai.*LXY. 33. EGHKMSA. *e.* Theb. Arm. | ‡post ☋. [D]. l. 69. U. (Latt.) Memph. ‖add. *εκεινος* U. *a.c.* Syrr. Pst.&Hcl. Æth.

28. *τουτο a. Eus.* in Ps. 379ᵉ. | *ταυτα* U. *f.* Syr.Pst. *Eus.* in Ps. 368ᵉ. *Hil.* 224ᵇ. "postea" (Latt.) "tunc" *e.* — *ειδως* hic A[D]L. rel. (Latt.) Theb. rel. *Eus.* in Ps. 379ᵉ. | post *Ιησους* B M*. | *ιδων* Y. 69. EGHKS. *a.* Memph. Æth. *Eus.* in Ps. 368ᵉ. — *ὁ Ιησ. Eus.* in Ps. *bis.* | om. *ὁ* B. — *ηδη ante παντα* AB[D]LXY. 33. U. *Am.* Memph. | ‡*post* ☋. 69. EGHKM SsA. *f.* Syr.Hcl. Arm. | om. *ηδη* l. (Latt.) Syr.Pst. Theb. Æth. | post *τετελ. Eus.* in Ps. *bis.* — *τετελεσται Eus.* in Ps. *bis.* | *τετελειωται* [D.] ‖add. *τα περι αυτου* U. | add. *περι αυτου* M**Tf. | om. *Eus.* in Ps. *bis.* — *τελειωθῃ*] *πληρωθη* [D.] l (post *ἡ γραφη*). 69. *Eus.* in Ps. *bis.* — *γραφη*] add. quae dicit, Et dederunt in potu meo acetum et fel Syr.Hcl.* (vid. Psa. lxix.(lxx.) 21.) | add. Dederunt mihi in siti meâ acetum Syr. Hier.

29. *σκευος*] †add. *ουν* ☋. [D]Y. rel. Vulg. *c.f.g.* Syr.Hcl. (autem Memph. Theb.) | om. ABLX. *a.b.e.* ("et vas" *ff.* Syr. Pst. Æth. fuit autem ibi vas plenum aceti Arm. *λεκάνη ἐκεῖτο ὄξ. μεστή Eus.* in Ps. 368ᵉ. 379ᵉ.) — *μεστον*] *μεστου* Y. — *σπογγον ουν μεστον του οξους* BL (X). l. 33(?praem. *οἱ δε e sil.*) (Vulg.) *b.(c.)e.ff.(g.)* (Theb.) *Hil.* 224ᵇ. (om. *του* X.) *σπογγον ουν μεστον ποιησαντες οξους Eus.* in Ps. *bis.* | ‡*οἱ δε πλησαντες σπ. οξ. και* ☋. A[D]Y. (69.) rel. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Arm. (Æth.) (Erat autem ibi positum vas aceti cum myrrha, et obluterunt ori ejus. Syr.Hier.) hyssopo circumdantes *a.* ‖*οξους*] add. *μετα χολης* 69. Syr. Hcl. Syr.Hier. Arm. *Eus.* in Ps. *bis.* add. cum felle permixtum componentes *c.* — *αυτου Eus.* in Ps. *bis.* | om. G*.

30. *ουν*] om. 33. *a.* Arm. — *ὁ Ιησ.*] ante *το οξος* 69. E. (Latt.) Arm. Æth. *Eus.* in Ps. 369ᵃ. 379ᵉ. *Hil.* 224ᵇ. | om, *a.* ‖om. *ὁ* B. ‖add. cum felle Arm. | add. *μετα χολης* post *οξος* 69. *Eus.* in Ps. *bis.*

30. *τετελεσται Eus.* in Ps. *bis.* | *τετελειωται* [D.] ‖add. *και αὐτη ἡ γραφη Eus.* in Ps. *bis.* | add. Cum autem exivisset spiritus ejus scissum est velamen templi a medio a summo usque ad imum Syr.Hcl.*. Syr.Hier. (vid. Matt. xxvii. 51. Mar. xv. 38. Luc. xxiii. 45.)

31. *επει παρασκευη ην ante ινα μη.... σαββατῳ* B.*Mai.*LXY. 1. 33. 69. Latt. Syr.Pst. Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. (Æth.) | ‡post ☋. A[(D)]. rel. Syr. Hcl. (*επι παρασκευι* [D] om. *ην*). ‖*ινα μη.... σαββατῳ*] dicunt, Non manebunt corpora ista in cruce quia Sabbatum lucet Syr.Pst. — *ην γαρ μεγ. ἡ ἡμερα*] om. M. | om. *ἡ* AE. — *εκεινου St.* 3. AB[(D)](L)XY. 1. E GKMSUA. *a.b.e.ff.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. (post *σαββατου* [D]L.) | *εκεινη Elz.* 33. (69.) H. Vulg. *c.f.g.* Syr.Hcl. (post *σαββατου* 69.) — *ηρωτησαν*] add. *ουν* L. — *κατεαγωσιν*] *κατεγωσιν* L. — *αυτων*] *αυτω* L. | *αὐτὸν* 33. (crucifixorum Syr.Pst.)

25. Cleophae *Cl.* | 28. *om.* jam *Cl.* | dixit *Cl.* | 29. erat positum *Cl.*

A B D². L X [Δ] (Υ). 1. 33. 69. EGHKMSUΛ.

33. αὐτὸν ἤδη

34. εὐθ. ἐξῆλθ.

§ Δ

35. πιστεύητε

[l] Exod. 12:46. Psa. 34(33):20.
[m] Zac. 12:10.

καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συνσταυρωθέντος αὐτῷ· [33] ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον ‡ ἤδη αὐτὸν″ τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, [34] ἀλλ᾽ εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ ‡ ἐξῆλθεν εὐθὺς″ αἷμα καὶ ὕδωρ. [35] καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ‡ καὶ ἐκεῖνος″ οἶδεν § ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα * καὶ″ ὑμεῖς πιστεύητε. [36] ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, [l] Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ. [37] καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει, [m] Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

33 (206, 1.) dem fregerunt crura et alterius qui crucifixus est cum eo: [33] ad Iesum autem cum venissent, ut viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura, [34] sed unus militum lancea latus eius aperuit, et continuo exivit sanguis et aqua. [35] Et qui vidit testimonium perhibuit, et verum est eius testimonium, et ille scit quia vera dicit, ut et vos credatis. [36] Facta sunt enim haec ut scriptura impleatur, Os non comminuetis ex eo. [37] Et iterum alia scriptura dicit, Videbunt in quem transfixerunt.

ΙΗ′ σϛ

[n] ‖Matt. 27:57-61.α ‖Mar. 15:42-47. ‖Luc. 23:50-55.

σζ ι

39. πρὸς τὸν Ἰησοῦν

ση α

73 [38] [n] Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλᾶτον † Ἰωσὴφ † ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλᾶτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ σῶμα ‡ αὐτοῦ″. [39] ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος ὁ ἐλθὼν πρὸς ‡ αὐτὸν″ νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ‡ ὡς″ λίτρας ἑκατόν. [40] ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδη-

38 (206, 1.) Post haec autem rogavit Pilatum Ioseph ab Arimathia, eo quod esset discipulus Iesu, occultus autem propter metum Iudaeorum, ut tolleret corpus Iesu: et permisit Pilatus. Venit ergo et tulit corpus Iesu: [39] (207, 10.) venit autem et Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primum, ferens mixturam murrae et aloes quasi libras centum. [40] (208, 1.) Acceperunt ergo corpus

---

33. ηδη *ante* αυτον BL. (Syr.Hcl.) *Orig.* iv. 176ᶜ. | ‡*post* ϛ. A[D]X. rel. Latt. Syr.Pst. Memph. Theb. | om. *c.ff.* Arm. [Æth.]

34. αλλ᾽ *Orig.* iv. 176ᶜ. | αλλα [D].

— στρατιωτων] add. εξελθων 69. | Contra, *Orig.* i. 416ᵃ. iv.

— αυτου] om. Λ*. *Eus.* D.E. 504ᵇ. | post τ. πλευρ. 69. Latt. *Orig.* i. iv.

— ενυξεν Memph. Theb. Æth. *Orig.* i. iv. *Eus.* D.E. pupugit *b.* aperuit Vulg. *f.* Syr.Hcl. perfodit *c.* inseruit *e.* percussit *a.ff.* Syr.Pst. (ενυξαν Y*.) (postea "latus ejus quod dextrum" Æth.)

— εξηλθ. *ante* ευθυς BLXY. 33. *a.b. Orig.* iv. *Eus.* D.E. | ‡*post* ϛ. A[D]. rel. Vulg. *c.f.* rel. (om. *e.*)

— ευθυς ABLX. 1. 33. rel. *Orig.* iv. 176ᶜ. *Eus.* D.E. | ευθεως [D]Y. 69. G *sic* MU. (om. *Orig.* i. 416ᵇ.)

— αἱμα και ὑδωρ] ὑδωρ και αιμα Y.

35. om. ver. *e.*

— αυτου *ante* εστ. ἡ μαρτ. AB[D]LX. 1. 33. 69. MS*s. Orig.* i. 416ᵇ. iv. 176ᶜ. | *post* εστιν EGKUΛ. *Am.* | *post* μαρτυρια YH. Vulg.*Cl.* (*a.*)*b.c.f.* Arm.

— και εκεινος BY. 1. *Orig.* iv. | ‡ κακεινος ϛ. A[D]L. rel. *Orig.* i.

35. οιδεν *Orig.* i. iv. (*sic* et M non ιδεν). | ειδεν 69.

— και ante ὑμεις AB*Tf.*[D]LX. 1. 33. 69. HKUΛ. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iv. | *om. ϛ. B.*Mai.* ΔΥEGMS*s*. Memph.

— πιστευσητε A[D]L. rel. | πιστευητε B. *Orig.* iv.

36. γαρ] δε K. *e.*

— συντριβησεται *e. Exc. Theod.* Clem. 984. (-τε *Orig.* iv. 176ᶜ.) (συντριψετε *Orig.* ii. 621ᵉ. iv. 176ᵇ. ?Exod.) comminuetis Vulg. *g.* confringitis *a.* -getis *b.c.f.ff.*

— αυτου] praem. απ᾽ 33. 69. (Latt.) Syr.Hcl. Theb. Æth. (vid. Exod. xii. 46.) in eo Syr.Pst. | Contra, *e.* Memph. Arm. *Exc. Theod.* Clem. 984. *Orig.* ii. iv. 176ᶜ.

37. λεγει] om. 1. *a.*

38. δε AB[D]L. 1. 69. HU. Latt. Syr. Hcl. Memph.MS. | om. XΔY. 33. EGK MSΛ. Syr.Pst. Memph.W. Theb. Arm.

— Ιωσηφ] †praem. ὁ ϛ. AΔYHS*s*Λ. | om. B[D]LX. 1. 33. 69. EGKMU.

— απο] †praem. ὁ ϛ. XΔY. 1. 33. 69. rel. Syrr.Pst.&Hcl. | om. AB[D]L.

— Αριμαθαιας] -θειας Λ.

— του Ιησ. 1°.] om. του B.

38. κεκρυμμενος....αρῃ το σωμα του Ιησου] om. 69.

— αρῃ] αρει H.

— του Ιησου 2°.] το Ιησου Δ. | αυτου M.

— και επετρ. ad fin. ver.] om. A. 1 (cum nota ″).

— ηλθον....ηραν *a.b.c.e.ff.* Syr.Hier. Arm.(ctra,Usc.)

— το σωμα αυτου BLX. 33. Λ. Theb. Æth. (illum *a.* eum *b.c.e.ff.* Syr.Hier. Arm.) | ‡ τ. σ. του Ιησου ϛ. [D]ΔY. rel. Vulg. *f.g.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (vid. supra).

39. δε Vulg. *b.c.e.f.* Syr.Hcl. | om. Λ. Arm. | ουν E. *a.ff.* (et venit Syr.Pst.)

— Νιδημος [D.]

— προς αυτον ABLXYU *sic.* Theb.*Mnt.* | ‡ πρ. τον Ιησουν ϛ. [D]Δ. rel. Latt. Memph. Theb.*Woide.* rel. (νυκτος προς τ̣ε̣ρ̣ο̣ν̣ τον Ιησουν προτερον *sic* 69.)

— μιγμα Syr.Hcl.mg.*Graece.* | ελιγμα B. malagmam *e.*

— σμυρνης Syr.Hcl.mg.*Gr.* | ζμυρνης [D.]

35. testimonium ejus *Cl.* | 36. impleretur *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

¶ Y

σαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. 41 ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ ¶ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη· 42 ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

Iesu et ligaverunt eum linteis cum aromatibus, sicut mos Iudaeis est sepelire. 41 Erat autem in loco ubi crucifixus est hortus, et in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus erat: 42 ibi ergo propter parasceven Iudaeorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum.

XX. σθ

°‖Matt. 28: 1-10. *a*
‖Mar. 16: 1-11.
‖Luc. 24: 1-12.

σι ι

74 1 ° Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωὶ σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. 2 τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. 3 ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον· 4 ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, 5 καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. 6 ἔρχεται οὖν * καὶ" Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλ-

1 (209, 1.) Una autem sabbati Maria Magdalene venit mane, cum adhuc tenebrae essent, ad monumentum, et videt lapidem sublatum a monumento. 2 (210, 10.) Cucurrit ergo et venit ad Simonem Petrum et ad alium discipulum quem amabat Iesus, et dicit eis, Tulerunt dominum de monumento, et nescimus ubi posuerunt eum. 3 Exiit ergo Petrus et ille alius discipulus, et venerunt ad monumentum: 4 currebant autem duo simul: et ille alius discipulus praecucurrit citius Petro et venit primus ad monumentum, 5 et cum se inclinasset, videt posita linteamina, non tamen introivit. 6 Venit ergo Simon Petrus sequens eum et

6. οὖν [καὶ]

---

39. αλοης Syr.Hcl.mg.*Gr.* | -ωης X*Tf.* 69**Scr.* E.
— ὡς B[D]LΔEGHKMSΛ. | ‡ὡσει ⸗. AXY. 1*s.* 33*s.* 69. U.
40. Ιησου] θεου A. (i.e. ΘΥ prc ΙΥ).
— οθονιοις] praem. εν A[D]ΔEGHMS UΛ. | om. BLXY. 1. 33. 69. K. (Latt.)
— των] om. 69.
— καθως εθος τ. Ιουδ. ενταφ.] sicut Moyses Judaeis sepelire jussit *e.*
— τοις] om. [D.]
41. τῳ τοπω] om. τῳ [D.] 69.
— ὅπου... τῳ κηπῳ] om. X.
— κηπῳ] τοπῳ 1.
— καινον] κενον sic scriptum [D.] 69.
— ετεθη A[D]L. rel. *Orig.* i. 439b. | ην τεθειμενος B. (vid. Luc. xxiii. 53.)
42. Et posuerunt ibi Jesum, quoniam sabbatum advenerat et quoniam prope erat sepulchrum Syr.Pst.
— των Ιουδ.] om. *b.e.ff.* [*a.*]
— μνημον L.
— τον Ιησουν] illum *e.* | praem. αυτον 69 *sic.*
1. τῃ δε μια των σαββατων Syr.Hcl.mg. *Graece. Dion. Alex.* ad Bas. Routh. iii. 227 (om. δε). *Eus.* D.E. 493b. ad Mar. Suppl. Mai. 293. (ad Mar. iv. 266.) | τῃ κυριακῃ Λ*mg.* Theb.
1. Μαρια *Dion. Alex. Eus.* D.E. ad Mar. | Μαριαμ AL. 1. 33.
— ερχεται *hic Eus.* D.E. | post σαββατων 33. *a.b.c.f.* Æth.
— πρωι *Dion. Alex. Eus.* D.E. ad Mar. Suppl. Mai. 284 *bis.* | om. *a.b.c.*
— σκοτιας ετι ουσης hic *Dion. Alex.* Routh. iii. 227. (*Eus.* D.E. ad Mar. iv. 266. ad Mar. Suppl. Mai. 284 *bis.*) | σκ. ετι ουσ. post μνημειον 69. (Memph.) (Theb.) Æth.
— ετι *Dion. Alex.* Routh. iii. 224. 227. *Eus.* D.E. ad Mar. *bis.* | om. Λ.
— το *Dion. Alex.* | τον Λ.
— ηρμενον *Dion. Alex. Eus.* D.E. ad Mar. 266. | -νου H.
— εκ *Dion. Alex.* ap. De Lagarde. *Eus.* D.E. | απο 1. 69. *Dion. Alex.* ap. Routh. ‖ add. της θυρας 1. *d.f.* Memph. Theb. Arm. Æth. | Contra, *Dion. Alex. Eus.* D.E.
2. Σιμωνα] Σιμων H.
— κυριον] add. μου XΔ. *Fuld. Eus.* ad Mar. Suppl. Mai. 286 (*bis*). vid. ver. 13. nostrum Syr.Pst. Memph. Æth. | *om. Eus.* ad Mar. iv. 266. "Nonnulli codices etiam Graeci habent Tulerunt Dominum *meum*, quod videri dictum potest propensiore caritatis vel famulatûs affectu: sed hoc in pluribus codicibus quos in promptu habuimus non invenimus." *Aug.* In Joh. Ev. cxx. 6. (Ed. Bass. iv. 1064.)
2. εκ *Eus.* ad Mar. 286. | απο X. *Eus.* ad Mar. iv. 266.
— οιδαμεν] οιδα S. *e.* Syr.Pst. Æth. *Eus.* ad Mar. 266. (vid. ver. 13.)
3. ὁ Πετρος] om. ὁ X.
— ὁ αλλος] om. ὁ [D.]
— ηρχοντο] ερχοντο [D]Δ*.
4. και ὁ] ὁ δε A. 33. U. *a.d.f.ff.* Syr.Pst. Theb. sed ille *c.e.* ille *b.*
— προεδραμεν] προεφθασεν U.
5. και παρακυψας ad μνημειον ver. 6.] om. 69.
— κειμενα *ante* τα οθονια B[D]LΔ. 1. 33. rel. (vid. *Eus.* ad Mar. Suppl. Mai. 285.) | *post* AX. *c.* Memph. Theb. Arm. Æth. vid. ver. 6. (vid. *Eus.* ad Mar. postea.) | om. Λ.
— μεντοι] add. γε LX. 1.
— εισηλθεν] praem. και X.
6. ουν και B[D]*ap. Küster.* LX. 33. (*a.*) (Memph. Theb.) | *om. και ⸗. A [D]*in ed.* Δ. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. και (om. ουν) *a.* Arm. Æth.
— εισηλθεν] add. πρωτος X.

40. ligaverunt illud *Cl.* | est Judaeis *Cl.*
1. vidit *Cl.* | 2. dicit illis *Cl.* | 5. vidit *Cl.*

A B [D*] [II]. L X Δ [Fr.Mosq.]. 1. 33. 69. EG(H)KMSUΛ.

θεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, [7] καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον. [8] τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν· [9] οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφήν,

§ Fr. Mosq. ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. [10] § ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ‡ αὐτοὺς" οἱ μαθηταί.

σια α 75 [11] Μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς ‡ τῷ μνημείῳ" ‡ ἔξω κλαίουσα." ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, [12] καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς, καθεζομένους

¶ H ¶ ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν,

σιβ ι ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. [13] καὶ λέγουσιν

¶ Fr. Mosq. § D* αὐτῇ ἐκεῖνοι, Γύναι, τί κλαίεις; ¶ § λέγει αὐτοῖς, Ὅτι ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. [14] † ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι † Ἰησοῦς ἐστιν.

§ Fr. Mosq. [15] § λέγει αὐτῇ † Ἰησοῦς, Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστιν, λέγει

introivit in monumentum, et videt linteamina posita, [7] et sudarium quod fuerat supra caput eius non cum linteaminibus positum, sed separatim involutum in unum locum. [8] Tunc ergo introivit et ille discipulus qui venerat primus ad monumentum, et vidit et credidit. [9] Nondum enim sciebant scripturam, quia oporteret eum a mortuis resurgere. [10] Abierunt ergo iterum ad semet ipsos discipuli.

[11 (211, l.)] Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret, inclinavit se et prospexit in monumentum, [12] et vidit duos angelos in albis sedentes, unum ad caput et unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus Iesu. [13 (212, 10.)] Dicunt ei illi, Mulier, quid ploras? Dicit eis, Quia tulerunt dominum meum, et nescio ubi posuerunt eum. [14] Haec cum dixisset, conversa est retrorsum, et videt Iesum stantem, et non sciebat quia Iesus est. [15] Dicit ei Iesus, Mulier, quid ploras? quem quaeris? Illa existimans quia hortulanus

---

6. *και θεωρ. τα οθ. κειμ.*] om. Λ*.
7. *μετα*] add. *τα* 69.
8. *και ὁ*] om. *και* [D.]
— *ειδεν*] *ειδον* 69.
— *επιστευσεν* sic *d.* (et Latt. rel.) | *ουκ επιστευσεν* [D.] | *επιστευσαν* 69. *Eus.* ad Mar. Suppl. Mai. 284. 286 *bis.* (vid. Mar. xvi. 10.)
9. *εκ νεκρων*] post *αναστηναι* X. *d e.* Syrr.Pst &Hcl. Memph. Theb.
10. *αυτους* BL. | ‡*εαυτους* ⸗. A[D]XΔ. Fr.Mosq. rel.
— fin.] add. *θαυμαζοντες το γεγονος* Λ *ad imam paginam.*
11. *Μαρια*] *Μαριαμ* Fr.Mosq. 1. 33.
— *δε*] om. 69.
— *τῳ μνημειῳ* AB[D]LΔ. 1. EGHMΛ. (*το -ῳ* [D]HΛ.) | ‡*το μνημειον* ⸗. X Fr.Mosq. 33*s.* 69. KSsU.
— *εξω ante κλαιουσα* BLXΔ Fr.Mosq. 1. 33. Vulg. *d.f.g.* Æth. | ‡post ⸗. [D.] rel. Syr.Hcl. | om. A. *a.b.c.e.ff.* Syr.Pst. Theb.*Mnt.* ante *πρ. τ. μνημ.* Memph. Theb.(*Woide.*) Arm.
12. *εν λευκοις καθεζομενους d.* | om. [D.]
— *τῃ κεφαλῃ Eus.* ad Mar. iv. 267. | *την κεφαλην* K.
— *ποσιν*] *ποδιν* [D.]
— *Ιησου*] praem. *κυριου* G.
13. *κλαιεις*] add. *τινα ζητεις* D. 69. Æth. (vid. ver. 15.) | Contra, *Eus.* ad Mar. iv. 267.
— *λεγει*] praem. *και* B.
— *μου*] add. e sepulchro Syr.Hier. Arm.
— *εθηκαν Eus.* ad Mar. iv. 267. | *τεθεικαν* D. | *τεθηκαν* X.
14. *ταυτα*] †praem. *και* ⸗. Δ. 69. EGKM UΛ. Æth. | add. *δε* L. | om. ABDX. 1. 33. S. Latt. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm.
— *Ιησ.*] †praem. *ὁ* ⸗. Λ. | om. AB.*Mai.* DLXΔ. 1. 33. 69. EGKMSU.
15. *Ιησ.*] †praem. *ὁ* ⸗. ADFr.Mosq. rel. | om. BL.
— *εβαστασας* Syr.Hcl.mg.*Graecè.* | *ηρες* D.
— *εθηκας ante αυτον* AB(D)LX Fr. Mosq. 1. 33. 69. GKMUΛ. Vulg. *a.b. c.e.f.* (*τεθεικας* D.) | ‡post ⸗. ΔE Ss.
16. *Ιησ.*] †praem. *ὁ* ⸗. AX. rel. | om. B DLFr.Mosq.M* *ut vid.*
— *Μαριαμ* BLFr.Mosq. 1. 33. Memph. Theb. | ‡*Μαρια* ⸗. AD. rel.
— *στραφεισα*] post *εκεινη* 69. *e.* (*στρ. δε* D.)
— *Ἑβραιστι* BDLXΔFr.Mosq. 33. *b.c. e.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Syr.Hier. Memph. Theb. Arm. Æth. | *om. ⸗. AK. rel. Vulg. *a.f.g.*
16. *ῥαββουνι* Syr.Hcl.mg.*Graecè.* Memph. (Theb.) *-νει* B. Theb. | *ῥαβουνι* X Fr.Mosq. 69. | *ῥαββωνει* D. Rabboni *b.c.e.f.ff.* [*a.*]
— *διδασκ.*] praem. *κυριε* D. add. id. *ff.* (*e.*) ‖add. *και προσεδραμεν ἁψασθαι αυτου g.* Syr.Hcl. Syr.Hier.
17. *Ιησ.*] †praem. *ὁ* ⸗. AXΔFr.Mosq. M(litteris paene evanidis). | om. BDL (M**Tf.* sed.?)
— *μου*] post *ἁπτου* B. Arm. *Tert.* adv. Prax. 25. | Contra, *Iren.* 331. *Orig.* i. 234[c]. iii. 829[b]. iv. 155[c]. 156[b]. 199[c]. 240[b]. *Orig. Int.* ii. 238[b]. *Eus.* D.E. 508[c]. c. Mcl. 172[b]. Ecl. Pr. 102. ad Mar. 263 *quater.*
— *πατερα* 1°.] †add. *μου* ⸗. AB.*Mai.* ed.1.LXΔ Fr.Mosq. (Latt.) rel. *Orig.* i. iii. iv. 155[d]. *Eus.* D.E. c. Mcl. 172[b]. Ecl. Pr. 102. *Tert.* adv. Prax. | om. B.*Btly.Bch.Mai.*ed.2.D. *b.e. Iren. Orig.* iv. 155[c]. 199[c].
— *πορευω.... αναβαινω πρ. τ. πατ. μου Orig.* iv. | om. G. *c.*

---

6. vidit *Cl.* | 7. super *Cl.* | 9. sciebat *Am.* | oportebat *Cl.* | 10. discip. ad semetipsos *Cl.* | 14. vidit *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

αὐτῷ, Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ‡ ἔθηκας αὐτόν," κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. 16 λέγει αὐτῇ † Ἰησοῦς, ‡ Μαριάμ." στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ * Ἑβραϊστί," Ῥαββουνί, (ὃ λέγεται, διδάσκαλε).

17. μὴ ἅπτου μου — πατέρα [μου] § II

17 λέγει αὐτῇ † Ἰησοῦς, Μή μου ἅπτου· οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα †· πορεύου δὲ § πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν.¶ 18 ἔρχεται ‡ Μαριὰμ" ἡ Μαγδαληνὴ ‡ ἀγγέλλουσα" τοῖς μαθηταῖς ὅτι ‡ Ἑώρακα" τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

¶ Fr. Mosq.

18. ἑώρακεν

σιγ

P ‖ Luc. 24:36-40. θ

76 19 P Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ † σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ † διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν. 20 καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν † * καὶ" τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν ‡ αὐτοῖς." § ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. 21 εἶπεν οὖν αὐτοῖς † πάλιν, Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατὴρ

20. ἔδειξεν [αὐτοῖς] .... πλευρ. αὐτοῦ

σιδ

§ Fr. Mosq.

ι

esset, dicit ei, Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti eum, et ego eum tollam. 16 Dicit ei Iesus, Maria. Conversa illa dicit ei, Rabboni, quod dicitur magister. 17 Dicit ei Iesus, Noli me tangere: nondum enim ascendi ad patrem meum; vade autem ad fratres meos et dic eis, Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum et deum meum et deum vestrum. 18 Venit Maria Magdalene annuntians discipulis quia Vidi dominum, et haec dixit mihi.

19 (213, 9.) Cum esset ergo sero die illo una sabbatorum, et fores essent clausae ubi erant discipuli propter metum Iudaeorum, venit Iesus et stetit in medio, et dicit eis, Pax vobis. 20 Et hoc cum dixisset, ostendit eis manus et latus. (214, 10.) Gavisi sunt ergo discipuli viso domino. 21 Dixit ergo eis iterum, Pax vobis: sicut misit me

---

17. δε BXΔ. 1. 33. rel. vv. *Orig.* iii. iv. 285e. *Eus.* D.E. 508c. *Hil.* 1091a. "sed" *Iren.* | ουν DL Fr. Mosq. | om. A. vid. *Orig.* iv. 452c. (αλλα πορευου *Iren. Orig.* iv. 155c.)

— αδελφους μου *Orig.* iii. iv. 155c. 285e. 452c (*ed.*). *Orig. Int.* ii. 250f. iii. 388e. *Eus.* D.E. 377a. 508c. in Ps. 373b. *Tert.* adv. Prax. *Hil.* 1091a. | om. μου D. *e. Iren. Orig.* iv. 452c (*cod.*).

— αναβαινω *Iren. Orig.* iii. iv. 452c. *Eus.* D.E. 508c. in Ps. 373b. | πορευομαι *Orig.* iv. *quater. Eus.* in Ps. 53a. ανερχομαι *Eus.* D.E. 377a. c. Mcl. 69d. 109d. Ecl. Pr. 14.

— και θεον μου *Hipp.* c. Noet. 6. (ii. 11.) *Orig.* iii. iv. 155c. 285e. 357e. 452c. *Orig. Int.* ii. 50a. 147c. 250f. *Eus.* D.E. *bis.* c. Mcl. 69d. 109d. Ecl. Pr. 14. in Ps. 53a. 373b. *Tert.* adv. Prax. 25. 28. *Novat.* 200. *Hil.* 783c. 1086e. 1088d. 1090d. 1091a. | om. G.

18. Μαριαμ BL. 1. 33. Theb. | ‡ Μαρια ϛ. ADX. rel. Memph. (II n. l.)

— αγγελλουσα ABII. *a. e.* | ‡ απαγγελλουσα ϛ. D(L)X *sic.* 1. 69. KM SsUΛ. Vulg. *b. c. f. ff.* -γελουσα L*. ' αναγγελλουσα (Δ.) 33. EG. -γελουσα Δ.

18. μαθηταις] add. αυτου D. Æth.

— εωρακα BX. Vulg. *a. ff.* Memph. Theb. Æth. | -ραμεν 33. S. | ‡ -ρακεν ϛ. ADIIL. rel. *b. c. e. f.* Syrr. Pst. & Hcl.

— και ταυτα ειπεν αυτῃ] και ἁ ειπεν αυτῃ εμηνυσεν αυτοις D. *c.* (*e.*) Æth.

— αυτῃ *a. f.* Æth. | αυτοις 69. | μοι Vulg. *ff.* Memph. Theb. | om. *b.*

19. ουν ABD. 33 *sic.* rel. Vulg. *b. c. f. ff.* Syr. Hcl. | om. X. 69. GΛ. set *a.* autem *e.* Syr. Pst. Memph. Theb. Æth.

— σαββατων] † praem. των ϛ. DXΔ. 1. rel. | om. ABIIL. 33. (dominicae Theb.)

— μαθηται] add. αυτου LΔ. 33. U. Theb. Æth. ‖ † add. συνηγμενοι ϛ. LXΔ. rel. Vulg. *Cl.* (*b.*) *c. e. f. ff.* Syr. Hcl.* (post ησαν). Memph. Theb. Arm. Æth. vid. *Eus.* ad Mar. Suppl. Mai. 283. 285. (293.) | om. ABDIIΔ*. *Am. a.* Syrr. Pst. & Hcl. *txt.*

— ὁ Ιησ. *Eus.* ad Mar. Suppl. Mai. 293. | om. ὁ DII.

— εστη] εστι K.

20. εδειξεν] † add. αυτοις ϛ. LX. rel. vv. *Eus.* ad Mar. Suppl. Mai. 294. | om. A BDII.

— και ante τας χειρ. AB. Syr. Hcl. | *om. ϛ. DIIL. rel. Latt. Syr. Pst. rel. *Eus.* ad Mar.

20. αυτοις ABDII. | ‡ αυτου ϛ. LX. rel. *b. c.* Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Eus.* ad Mar. | om. 1. Vulg. *a. e. f. ff. g.*

— ουν Vulg. *c.* Syr. Hcl. Memph. *Eus.* ad Mar. | δε 1. (*a.*) (*b.*) (*e.*) Theb. "et" *a. b. e.* Syr. Pst. Æth.

— μαθηται] add. αυτου D. Æth. | Contra, *Eus.* ad Mar.

— ιδοντες τον κυριον] om. *a.*

21. ειπεν ουν Syr. Hcl. *Eus.* ad Mar. Suppl. Mai. 294. | και ειπεν LX Fr. Mosq. Memph. Æth. | ειπεν tantum *c. e.* Arm. ("autem" Syr. Pst. Theb.)

— αυτοις] † add. ὁ Ιησους ϛ. ABII. rel. *b. f. ff.* Syrr. Pst. & Hcl. Æth. | om. DL X Fr. Mosq. Vulg. *a. c. e.* Memph. Theb. Arm. *Eus.* ad Mar. | post παλιν 1. (om. παλιν Syr. Pst. *Widm.* sed habent MSS.)

— απεσταλκεν *Eus.* ad Mar. | απεστειλεν L.

---

17. *om.* et *ante* Deum 1°. *Cl.* | 19. ergo sero esset *Cl.* | discipuli congregati *Cl.* | dixit eis *Cl.* | 20. cum hoc *Cl.*

[ℵ]AB[C]D(Π)[P]. L X Δ (Fr.Mosq.). 1. 33. 69. σιε EG[H]KMSUΛ. ζ

κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. [22] καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς, Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. [23] q ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ‡ ἀφέωνται″ αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

21. ἀποστέλλω ὑμᾶς.
q Matt. 18:18.
23. ἄν τινος bis. σις — ἀφίενται ι
¶ Fr. Mosq.

77 [24] Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν † Ἰησοῦς.¶ [25] ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί, Ἑωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον § τῶν ἥλων, καὶ βάλω ‡ μου τὴν χεῖρα″ εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

25. εἰς τὸν τόπον § H

§ C σιζ θ
¶ Π

78 [26] § Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς¶ μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν, Εἰρήνη ὑμῖν. [27] εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ, Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. σιη ι [28] † ἀπεκρίθη † Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ κύριός μου

pater, et ego mitto vos. [22] Hoc cum dixisset, insuflavit, et dicit eis, Accipite spiritum sanctum: [23] (215, 7.) quorum remiseritis peccata, remittentur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt.

[24] (216, 10.) Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Iesus. [25] Dixerunt ergo ei alii discipuli, Vidimus dominum. Ille autem dixit eis, Nisi videro in manibus eius fixuram clavorum et mittam digitum meum in locum clavorum et mittam manum meam in latus eius, non credam.

[26] (217, 9.) Et post dies octo iterum erant discipuli eius intus, et Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis clausis, et stetit in medio et dixit, Pax vobis. [27] Deinde dicit Thomae, Infer digitum tuum huc et vide manus meas, et adfer manum tuam et mitte in latus meum, et noli esse incredulus sed fidelis. [28] (218, 10.) Respondit Thomas et dixit ei, Dominus meus

---

21. πεμπω ABD²Π *e spat.* rel. *Eus.* ad Mar. | αποστελλω D*L Fr.Mosq. 33.
22. και ab init. *f.* Memph. *Eus.* ad Mar. Suppl. Mai. 294. | om. D *Gr.* Vulg. *a. b.c.e.ff.g.* (" autem " *post* Theb.)
— ενεφυσησεν] add. αυτοις D. Syr.Pst. (Memph. Theb.) Arm. Æth. | om. Syr.Hcl. *Eus.* ad. Mar. *Cypr.* 155.
23. αν *bis* BIILXΔ Fr.Mosq. rel. *Orig.* i. 255ᵈ. iii. 739ᶜ. | εαν AD. *Eus.* in Es. 574ᵃ.
— τινων *bis* Vulg. *b.c.g.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* i. 255ᵈ. iii. *Novat.* 218. | τινος B. *a.e.f.* Syr.Pst. *Orig. Int.* iii. 964ᵉ. *Eus.* in Es. (1°.) *Cypr.* 131. 148. 155. 195.
— αφεωνται AD(L)X Fr.Mosq. 1. -ονται L. | ‡αφιενται ⸗. B²*Mai.* IIΔ. rel. *Orig.* i. iii. *Eus.* in Es. (αφιεται 69*.) remittuntur Vulg. *Cl. b.c.f.g.* Memph. remittentur *Am. e.* Syr. Pst. & Hcl. Theb. Æth. *Cypr. ter.* remissa erunt *a.* | αφειονται B* *Mai.* dimittuntur *Orig. Int.* iii. erunt remissa *Novat.* ‖add. αυτῳ *Eus.* in Es. *Cypr.* 148. 155. 195.
— κρατητε *Orig.* i. iii. | κρατειτε XE. | κρατησητε D.
— κεκρατηνται *Orig.* i. iii. | κρατηνται L. retenta sunt Vulg. *g.* erunt retenta *Novat.* tenebantur *a.* Memph. Theb. Æth. *Orig. Int.* iii. *Cypr. ter.* detinebuntur *f.* detenta erunt *b.e.* detenta sunt *c.* (*praes.* Syrr.Pst.&Hcl.) | και κράτηνται Λ.
24. δε] ουν 1. | om. *a.e.*
— ὁ λεγ.] om. ὁ D.
— ην] add. εκει L. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Theb.
— Ιησ.] †praem. ὁ ⸗. AIILXΔFr.Mosq. rel. | om. BD.
25. μαθηται] add. ὁτι D.
— ιδω] ιδωμεν K*.
— εν ταις χερσιν *Hil.* 818ᵇ. ed. | εις τας χειρας D. *c. Hil.* 818ᵇ. MSS.
— τυπον 1°. Syr.Hcl. Theb. | figuram *b.c.e.* Memph. *Hil.* fixuram Vulg. *g.* vestigium *a.* locum *f.* Syr.Pst. Syr. Hier.
— και βαλω .... των ἡλων] om. 69. Λ. *e.* Theb. *ap. Mnt.* (non om. ap. Woide.) | post εις την πλευραν αυτου D.
— τον δακτυλον] post μου DL. 33.
— τυπον 2°. BDLXΔ. rel. Memph. Theb. | τοπον AII. Vulg. *a.b.c.g.* Syr.Hcl. Syr.Hier. Arm. *Hil.* foramina *f.*
— εις τον τ. των ἡλ.] in illis Syr.Pst. in clavos ejus Æth. (ἡλων ad ἡλων om. Syr.Hier.)
25. μου *ante* την χειρα B(D)L. 33. | ‡post ⸗. AIIXΔ. rel. Latt. *Hil.* | om. μου 1. *a.*
— την χειρα] την χειραν A. | τας χειρας D. Æth.
26. αυτου Vulg. *f.* Syr.Hcl. Memph. *Orig.* i. 434ᵃ. | om. 1. 69. *a.b.c.e.* Syr. Pst. Theb.
— Θωμας] praem. ὁ D. 69. | Contra, *Orig.* i.
— ερχεται] add. ουν D. 1. *f.* ? Memph. | Contra, *Orig.* i.
— ειπεν] add. αυτοις Λ *man. rec.* Syr. Pst. Memph. Theb. Æth. | Contra, *Orig.* i.
27. γινου *Orig.* i. 433ᵈ. | ισθι D.
28. ab init.] †add. και ⸗. AC³Δ. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | om. BC*DLX. 1. 33(*e spat.*). 69. G. Latt. Memph. Theb. Arm. *Cypr.* 287.
— Θωμας] †praem. ὁ ⸗. L. 33. | om. ABCDX *Tf.*Δ. 1. 69. EGHKMSUΛ.
— αυτω] om. *e.m.* Memph. ‖add. tu es *a.c.* | Contra, *Hil.* 922ᵈ.
— ὁ θεος *Orig.* iii. 98ᵇ. | om. ὁ D.

22. haec cum *Cl.* | dicit *Cl.* | 23. remittuntur *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. (Theb.) Arm. Æth.

καὶ ὁ θεός μου. [29] λέγει αὐτῷ [ὁ] Ἰησοῦς, Ὅτι ἑώρακάς με, † πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.

et deus meus. [29] Dicit ei Iesus, Quia vidisti me, credidisti: beati qui non viderunt et crediderunt.

¶ Theb.

[30] Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα¶ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν †, ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. [31] ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύσητε ὅτι † Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

[30] Multa quidem et alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quae non sunt scripta in libro hoc: [31] haec autem scripta sunt ut credatis quia Iesus est Christus filius dei, et ut credentes vitam habeatis in nomine eius.

31. πιστεύητε

XXI. σιθ θ

§α ■ in speciminibus Tischendorfii

§β P

79 [1] Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν † Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς §α θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος, §β ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως. [2] ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναήλ, ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. [3] λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, Ὑπάγω ἁλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ, Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον καὶ ‡ ἐνέβησαν" εἰς τὸ πλοῖον †, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. [4] πρωΐας δὲ ἤδη ‡ γινομένης" ἔστη

[1] (219, 9.) Postea manifestavit se iterum Iesus [discipulis] ad mare Tiberiadis. Manifestavit autem sic. [2] Erant simul Simon Petrus et Thomas qui dicitur Didymus et Nathanahel qui erat a Cana Galilaeae et filii Zebedaei et alii ex discipulis eius duo. [3] Dicit eis Simon Petrus, Vado piscari. Dicunt ei, Venimus et nos tecum. Et exierunt et ascenderunt in navem, et illa nocte nihil prendiderunt. [4] Mane autem iam facto stetit Iesus in

4. γενομένης

---

29. λεγει] ειπεν δε 69. (et ait *e.*) — ὁ Ιησ.] om. ὁ B. — με] †add. θωμα ⊊. Vulg.*Cl.* | om. ABCDLXΔ. 1. 33. 69. EGHKMSUΛ. *Am. a.b.c.e.f.g.m.* Syrr.Pst.&Hcl. Syr. Hier. Memph. Theb. Arm. Æth. *Cypr.* 287. *Hil.* 923[b]. — ιδοντες] add. με Syrr.Pst.&Hcl. | Contra, *Clem.* 433. *Orig.* iv. 209[a.b]. *Orig. Int.* iv. 627[a]. *Tert.* de res. car. 34. *Hil.* — και πιστευσαντες] πεπιστευσαντες A. 30. σημεια] add. ἀ B.*Bfly.Bch.*(ctra,*Mai.*) ?E*Tf.* — ὁ Ιησ.] om. ὁ D. — μαθητων] †add. αυτου ⊊. CDL. rel. Latt. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Arm. Æth. | om. ABΔEKSΛ. *f.* Syr.Hcl.*txt.* Theb.*Mnt.* | add. postquam resurrexit a mortuis *e.* — βιβλιῳ] βιβλῳ D. 31. om. ver. G*. — πιστευσητε] -ευητε B. — ὁτι Ιησους.... πιστευοντες] om. Theb. *Mnt.* — Ιησους] †praem. ὁ ⊊. 33*s.* | om. AB *Mai.*CDLXΔ. 1. 69. EG[2]HKMSUΛ. (mox om. ὁ χριστος *Iren.* 206 *cdd.*) — εστιν *Iren. Hil.* 907[a]. | om. X. ‖ Ιησους χριστος υἱος εστιν του θεου D. *b.*(*c.*)(*e.*)*f.m.* (Memph.) (Arm.)

31. ζωην] add. αιωνιον C*(*bis* scr.)DL. 33. 69. *b.e.f.g.* Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Arm.*ap.Griesbach.* Æth. *Iren.* 206. | om. ABC[3]XΔ. 1. rel. Vulg. *a.c.m.* Syr. Hcl.*txt.* — εχητε] εχειτε HΛ. — *Tert.* hoc comma *clausulam* Evangelii vocat, "ipsa quoque clausula evangelii propter quid consignat haec scripta, nisi, Ut credatis, inquit, Jesum Christum filium Dei?" adv. Prax. 25. Sed e capite xxi°. testimonia alibi bis affert.

1. παλιν] ante εφανερωσεν D. Memph.W. Arm. Æth. | post ὁ Ιησους 69. | om. G. — Ιησους (A)BC(L). rel. | om. DM. *e.* ‖†praem. ὁ ⊊. AL. rel. | om. BC. — μαθηταις] add. αυτου C[3]DX. 69. G*sic* HMU. *a.b.c.f.g.* Syr.Pst. Memph. Theb.*Mnt.* Arm. Æth. | om. ABC*LΔ. 1. 33. rel. Vulg. Syr.Hcl. ‖post αυτου add. εγερθεις εκ νεκρων 69. (om. τοις μαθ. *Am. e.*) — εφαν. δε ούτ.] om. *a.* Æth.

2. Ναθανηλ C. — ὁ απο] ὁς ην απο D. Vulg. *b.c.f.* — οἱ] add. υἱοι ℵDE(ϊοι). Vulg. *a.b.c.e.f.g.* Syr.Pst. Memph. Æth. | post Ζεβεδ. C. | Contra, ABPL. rel. Syr.Hcl. Arm.

2. του] om. ℵD. — αυτου] add. του D*. 3. αυτοις] τουτοις D. — αυτῳ] add. εκεινοι X. — και ἡμεις] om. 1. | κ. ὑμεις Λ. — εξηλθον] εξηλθαν D. | ηλθον P. ‖ praem. και AP. Vulg. *b.c.f.g.* Syrr. Pst.&Hcl.* Memph. Æth. | add. ουν ℵLXG. | non habeut BCD. rel. *a.e.* Syr.Hcl.*txt.* Arm. — ενεβησαν ℵABCDPLX. 1. 33. 69. EGHKMSU. | ‡ανεβησαν ⊊. ΔΛ. — πλοιον] †add. ευθυς ⊊. AC[3]P. rel. Syr.Hcl. | om. ℵBC*DLXΔ. 1. 33. 69. Latt. Syr.Pst. Memph. Theb.*Mnt.* Arm. Æth. — εν *f.* | om. L. Vulg. *a.b.c.e.* — επιασαν] εκοπιασαν ℵ*. — ουδεν] ουδε ἐν C*.

4. δε] om. G. — ηδη *Am. b.f.* | om. ℵ*. 69. Vulg.*Cl. a.c.e.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. — γινομενης AB.*Mai.*C*LE. (γειν. AB.)| ‡γενομενης ⊊. ℵC[2]DPXΔ. 1*s.* 33*s.* rel.

---

29. dixit *Cl.* | Thoma, credidisti *Cl.*
1. *om.* discipulis *Am.* | 3. ascend. in noctem *Am.* | 4. *om.* jam *Cl.*

ℵ A B C D (P). (L) X Δ. 1. 33. 69. EGHKMSUΛ.
4. ἐπὶ τὸν αἰγ. – ἔγνωσαν

† Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. 5 λέγει οὖν αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς, Παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Οὔ. 6 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκ ἔτι αὐτὸ ἑλκῦσαι ‡ ἴσχυον″ ἀπὸ
σκ ι
τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. 7 λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Ὁ κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο (ἦν γὰρ γυμνός), καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. 8 οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον (οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ‡ ἀλλὰ″ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων),
σκα θ
σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. 9 ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. 10 λέγει αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς, Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε
σκβ
νῦν. 11 ἀνέβη * οὖν″ Σίμων Πέτρος καὶ εἵλκυσεν τὸ δίκτυον ‡ εἰς τὴν γῆν″ μεστὸν ¶ ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ

11. ἀνέβη [οὖν] θ
¶ P
11. μεγάλων ἰχθύων

litore: non tamen cognoverunt discipuli quia Iesus est. 5 Dicit ergo eis Iesus, Pueri, numquid pulmentarium habetis? Responderunt ei, Non. 6 Dixit eis, Mittite in dexteram navigii rete, et invenietis. Miserunt ergo, et iam non valebant illud trahere a multitudine piscium. 7 (220, 10.) Dicit ergo discipulus ille quem diligebat Iesus Petro, Dominus est. Simon Petrus cum audisset quia dominus est, tunica succinxit se, erat enim nudus, et misit se in mare: 8 alii autem discipuli navigio venerunt, non enim longe erant a terra sed quasi cubitis ducentis, trahentes rete piscium. 9 (221, 9.) Ut ergo descenderunt in terram, viderunt prunas positas et piscem superpositum et panem. 10 Dicit eis Iesus, Adferte de piscibus quos prendistis nunc. 11 (222, 9.) Ascendit Simon Petrus et traxit rete in terram plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus: et cum tanti essent, non est

---

4. Ιησ. 1°.] †praem. ὁ ⊊. LX. rel. | om. ℵABCDPE.
— εις BCPΔ. 1. rel. | επι ℵADLX. 33. MU. Latt. *Clem.* 104.
— ηδεισαν ABCDP. rel. | εγνωσαν ℵLX. 33.
— μαθηται] add. αυτου 69. *f.*
— Ιησ. 2°.] praem. ὁ Λ.
5. λεγει.... παιδια] "ait illis" *a.*
— ουν Syr.Hcl. | om. C³. 33. U. *e.* Memph.W. Arm. | "et" Syr.Pst. Æth.
— ὁ Ιησους] om. A* *ut vid.* | om. ὁ ℵ B.
— τι] om. ℵ*.
— προσφαγειον AD. (οψον *Clem.* 104.)
6. ὁ δε ειπεν] λεγει ℵ*.
— ὁ δε] add. Ιησους X.
— βαλετε] βαλε Λ* *Tf.*
— το ante δικτυον] om. 69.
— εὑρησετε] -σητε 69. | add. οἱ δε ειπον, Δι' ολης της νυκτος εκοπιασαμεν και ουδεν ελαβομεν, επι δε τῳ σῳ ῥηματι βαλουμεν ℵ**. dixerunt ergo, Per totam noctem laborantes nil cepimus in verbo autem tuo laxabo rete *g.* (Æth.) (Luc. v. 5.)
— εβαλον ουν Syr.Hcl. | οι δε εβαλον ℵ* D. (Syr.Pst.) Memph. (Æth.) miserunt illi *a.*
6. ἑλκυσαι (post αυτο 1.) | εἱλκυσαι D. | εἱλικυσαι Δ.
— ισχυον ℵBCDL. 1. 33. Λ. Vulg. *a.b.c. f.g.* Syr.Hcl. (Arm.) | ‡ισχυσαν ⊊. APX. rel. *e.* Syr.Pst. Memph.
7. ὁ Ιησ.] om. ὁ D.
— εστιν 1°.] add. ἡμων D.
— εβαλεν ἑαυτον (αυτον L.) | ἡλατο D*. | ἠλλατο D².
— fin.] add. ut veniret ad Jesum Syr.Pst. *ed.*et MSS.(om. in nonnullis.)
8. πλοιαριῳ] πλοιῳ P. | praem. αλλῳ ℵ.
— ηλθον] -θαν D.
— αλλα ℵABC. | ‡αλλ' ⊊. DPG. rel.
— πηχων] πηχεων A. | πυχων 69*.
— διακοσιων] viginti *a.* ω̄ i.e. DCCC. Memph.W.
— συροντες] συραντες 1. | σηροντες 69*.
9. απεβησαν] ανεβ. ℵ*H. | επεβ. Λ.
— εις] επι ℵLX.
— βλεπουσιν *a.e.ff.* | ειδαν P. Vulg. *b.c.f.g.*
— κειμενην] om. Arm. carbones incensos *a.b.c.ff.* | Contra, Vulg. *e.f.g.*
10. ὁ Ιησ.] om. ὁ B.
— απο ℵABCP. rel. | εκ DL.
11. ανεβη] ενεβη ℵL. 1. (*non* 33.) Arm.
— ουν post ανεβη ℵBCLX. 1. 33. Syr. Hcl. Memph. | *om. ⊊. ADP. rel. Latt. Arm. (praem. tunc *c.* "et" Syr. Pst. Æth.)
— εις την γην ℵABCPLXΔ. 33. Arm. | επι την γην D. 1. 69. (post μεστον D. *b.*) | ‡επι της γης ⊊. E. rel.
— ιχθ. ante μεγαλ. ℵBC. rel. *c.* | *post* A DLXΔ. 1. 33. G. Vulg. *a.b.* (om. μεγαλ. *e.*)
— τοσουτων] add. αυτων L.
12. ὁ Ιησ.] om. ὁ B.
— δε ℵADLX. rel. (*b.*)*c.*(*e.f.ff.*) Syrr. Pst.&Hcl. Memph. | om. BC. "et" ante Vulg. *a.*
— ειδοτες] ειδοντες Λ.
13. ερχεται] †add. ουν ⊊. AΔ. rel. *f.ff.* Syr.Hcl. Memph. | om. ℵBCDLX. 1. 33. *a.b.e.* Theb.*Mnt.* Arm. | "et" ante Vulg. *g.* Æth. "tunc" *c.* "autem" Syr.Pst.
— Ιησ.] †praem. ὁ ⊊. ℵALX. rel. | om. BC *ut vid.* D.

---

5. dixit *Cl.* | 6. dicit *Cl.* | prae multitudine *Cl.* | 7. dixit *Cl.* | tunicam *Am.** | 10. prendidistis *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. σκγ θ
Memph. Arm. Æth. σκδ ι

ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. 12 Λέγει αὐτοῖς [ὁ] Ἰησοῦς, Δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς [δὲ] ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. 13 ἔρχεται † † Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. 14 τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη † Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς † ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

σκε θ
σκς ι
σκζ θ

80 15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, Σίμων ‡ Ἰωάνου," ἀγαπᾷς με ‡ πλέον" τούτων; λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε,¶ σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ, Βόσκε τὰ ἀρνία μου. 16 λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον, Σίμων ‡ Ἰωάνου," ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ, Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. 17 Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, Σίμων ‡ Ἰωάνου," φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος, ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, Φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, ‡ πάντα σὺ" οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ [† Ἰησοῦς], Βόσκε τὰ ‡ προβάτιά" μου. 18 ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηρά-

¶ L
σκη ι
σκθ θ
16. τὰ προβάτιά μου σλ ι
17. καὶ λέγει
σλα θ
σλβ ι

scissum rete. 12 (223, 9.) Dicit eis Iesus, Venite prandete. (224, 10.) Et nemo audebat discumbentium interrogare eum, Tu quis es? scientes quia dominus esset. 13 (225, 9.) Et venit Iesus et accepit panem et dat eis, et piscem similiter. 14 (226, 10.) Hoc iam tertio manifestatus est Iesus discipulis cum resurrexisset a mortuis.

15 Cum ergo prandissent, (227, 9.) dicit Simoni Petro Iesus, Simon Iohannis, diligis me plus his? Dicit ei, Etiam domine, tu scis quia amo te. Dicit ei, Pasce agnos meos. 16 (228, 10.) Dicit ei iterum, Simon Iohannis, diligis me? Ait illi, Etiam domine, tu scis quia amo te. (229, 9.) Dicit ei, Pasce agnos meos. 17 (230, 10.) Dicit ei tertio, Simon Iohannis, amas me? Contristatus est Petrus quia dixit ei tertio, Amas me? dicit ei, Domine, tu omnia scis, tu scis quia amo te. (231, 9.) Dicit ei, Pasce oves meas. 18 (232, 10.) Amen amen dico tibi, cum esses iunior, cingebas te et ambulabas ubi volebas: cum au-

---

13. και διδωσιν αυτοις] ευχαριστησας εδωκεν αυτοις D *Gr.* (*f.*)(*g.*) Syr.Hier.
14. τουτο] add. δε ℵLX. 33. G. Memph.
— ηδη] om. Syr.Pst. Arm. Æth.
— εφανερωθη Vulg. *f.ff.* | εφανερωσεν εαυτον X. *a.b.c.e.* (vid. ver. 1.)
— Ιησους] om. S. post μαθηταις L. ‖ † praem. ὁ ⊊. ℵALX. rel. | om. B CD.
— μαθηταις] † add. αυτου ⊊. DXΔ. rel. Vulg.*Cl. b.c.f.* rel. | om. ℵABCL. 1. 33. *Am. a.e.ff.* Arm.
15. ηριστησαν] -σεν K.
— ὁ Ιησους] om. S. | post λεγει D.*Tol. a.c.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Æth.
— Ιωανου ℵ**B.*Mai.*(*diserte*)D *Gr.* | Ιωαννου B.*Btly.Bch.*C*L. Vulg. *a.b.*(*e.*) *f.* Memph. Theb.*Mnt.* (om. ℵ*.) | ‡ Ιωνα ⊊. AC²X. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. Barjona *c.*
— πλεον ℵBCDLX. 33. SΔ*Tf.* | ‡ πλειον ⊊. AΔ. rel. | om. πλ. τουτων 1. *a.b.c. e.ff.* | Contra, Vulg. *f.g.*
— συ οιδ. ὁτι φιλ. σε] om. *a.e.*
— λεγ. αυτῳ 2⁰.] add. ὁ Ιησους DU.
— αρνια ℵABC². rel. Vulg.*f.* Memph. | προβατα C*D. *a.b.c.e.*
16. παλιν] ante λεγει ℵC. Memph. | om. D. *c.e.*
— δευτερον *c.e.* | om. ℵ*. Vulg. *a.b.f.ff.* Arm. | praem. το ℵ**. 1. ‖ add. ὁ κυριος D.
— Ιωανου B.*Mai.*D *Gr.* | Ιωαννου ℵ B.*Btly.*C*. Vulg. (*a.*)*b.e.f.ff.* | ‡ Ιωνα ⊊. AC². rel. Barjona *c.*
— ναι] *om.* ℵ*.
— συ οιδ. ὁτι φιλ. σε] om. *a.*
— λεγει αυτ., Ποιμ. τα πρ. μου] om. 1.
— αυτῳ 3⁰.] add. ὁ Ιησους A.
— λεγει αυτῳ 3⁰.] add. Si diligas me et ames Syr.Hcl.
— προβατα ℵA(D)XΔ. 69 *sic.* rel. (post μου D.) Syrr.Pst.&Hcl. *ut vid.* agnos Vulg. oves *a.c.e.f.ff.* Memph. | προβατια B.*Mai.*C. oviculos *b. Lucif.* 190.
17. το τριτ.] om. το C.
— Ιωανου B.*Mai.*D. Vulg. (*a.*)*b.e.* | Ιωαννου ℵB.*Btly.Bch.* C*. | Ιωανα 69. | ‡ Ιωνα ⊊. AC². rel. Barjona *c. Orig.* in Prov. Mai. 15.
— ελυπηθη] ελυπη 69. | add. δε ℵ*.
— το τριτον 2⁰.] om. D*(corr.¹.).
17. και ante ειπεν Vulg.*Cl. c.e.f.g.m.* | om. A. *Am. a.b.*
— φιλεις 2⁰.] praem. και ℵ*.
— ειπεν 2⁰. BC. rel. Vulg.*Cl. m.* | λεγει ℵADX. 1. 33. *Am. a.b.c.e.f.g.*
— αυτῳ (ante κυριε)] om. B.
— παντα ante συ ℵBC*D. 33. *a.e.ff.m.* Syrr.Pst.&Hcl. | ‡ post ⊊. AC³X. rel. Vulg. (*b.*)*f.* (Memph.) Æth. | om. συ *c.g.*
— συ γιν.] om. συ B.*Mai.*ed.1.ctra,ed.2. (και συ παντα γιν. Arm.)
— Ιησους] om. ℵD. 1. 33. (Latt.) Memph. | Contra, ABC. rel. *f.* Theb.*Mnt.* rel. ‖ † praem. ὁ ⊊. AX. rel. | om. BC.
— προβατια AB.*Mai.*C. Syrr.Pst.&Hcl. *ut vid.* | ‡ προβατα ⊊. ℵDX. 33. rel. oves Vulg. *a.b.c.e.f. Hil.* 904ᶜ. | αρνια Λ.
18. ὁτε ℵABC³D. rel. | ὁτι C*. | ὁτι ἑως Arm.
— ης] εἶ 69.
— περιεπατης XEK.

---

12. dominus est *Cl.* | 13. accipit *Cl.* | 14. discip. suis *Cl.* | 17. et dixit ei *Cl.* | omnia nosti *Cl.*

ℵ A B C D. X Δ. 1. 33. 69. EGHKMSUΛ.

σῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος ‡ ζώσει σε″ καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. [19] [r] τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. [20] ἐπιστραφεὶς † ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, [s] ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν, Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; [21] τοῦτον * οὖν″ ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, οὗτος δὲ τί; [22] λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε; σύ ‡ μοι ἀκολούθει.″ [23] Ἐξῆλθεν οὖν ‡ οὗτος ὁ λόγος″ εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· ‡ οὐκ εἶπεν δὲ″ αὐτῷ ὁ

[r] 2 Pet. 1:14.

[s] cap. 13:23, etc.

tem senueris, extendes manus tuas, et alius te cinget et ducet quo non vis. [19] Hoc autem dixit significans qua morte clarificaturus esset deum. Et hoc cum dixisset, dicit ei, Sequere me. [20] Conversus Petrus vidit illum discipulum quem diligebat Iesus sequentem, qui et recubuit in cena super pectus eius et dixit, Domine, quis est qui tradit te? [21] Hunc ergo cum vidisset Petrus, dicit Iesu, Domine, hic autem quid? [22] Dicit ei Iesus, Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu me sequere. [23] Exivit ergo sermo iste in fratres quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Iesus, Non mo-

18. *εκτενης* X. — *τας χειρας*] *την χειραν* ℵ*. — *αλλος* ABC*. rel. vv. | *αλλοι* ℵC²D. 1. 33. Syr.Hcl.mg. Arm. — *σε post ζωσ.* ℵBC²(?et C*). | ‡*ante* ⸗. AD. rel. — *ζωσει* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* (ζωση M.) | *ζωσουσει* D. | *ζωσωσιν* C². | *ζωσουσιν* ℵ. 1. 33. Syr.Hcl.*mg.* Arm. — *οισει* (*ἠσοι* 69.)] *οισουσιν* C². 33. Arm. Syr.Hcl.mg. | *αποισουσιν* ℵ**. 1. | *απαγουσιν* D. | *ποιησουσιν σοι* ℵ*. ‖add. *σε* ℵ**AD. *a.c.ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb.*Mnt.* Æth. — *ὁπου*] *ὁσα* ℵ*. — *ου*] *συ ου* D². (Latt.) D*CΥ. (?ΟΥ mutatum.)

19. *τουτο* 1°. *Orig.* i. 421ᵇ. | *ταυτα* D. *Orig.* i. 309ᵈ. — *δε Orig.* i. 309ᵈ. (*δ'* 421ᵇ.) | om. 69. — *ειπεν*] *ελεγεν* 1. — *τουτο* 2°.] *ταυτα* Λ. Syr.Pst.

20. *επιστραφεις*] †add. *δε* ⸗. ℵDXΔ. 1. 69 *sic.* E. rel. *f.* Memph. | om. ABC. 33. Vulg. *b.c.e.g.* Arm. et conversus *a.ff.* Syr.Pst. — *ὁ Πετρ. Orig.* iv. 437ᵉ. 440ᵉ. | om. *ὁ* 1. — *ὁ Ιησ. Orig.* iv.*bis.* | om. *ὁ* D. — *ακολ. ὀς*] om. ℵ*. — *αυτου Orig.* iv.*bis.* | *του Ιησου* C *ut vid. a.f.* — *ειπεν*] *λεγει* ℵ*. ‖add. *αυτῳ* ℵCD. 33. *ff.* Memph. Æth. | om. AB. rel. (Latt.) rel. *Orig.* iv.*bis.* — *κυριε* ABC³D. *Orig.* iv.*bis.* | om. C*. | *καὶ sic* G. | (*τις εστιν* ad fin. ver. 21. om. *e.*) — *παραδιδους Orig.* iv.*bis.* | *-διδων* D.

21. *ουν* post *τουτον* ℵBCD. 33. Vulg. *b.c. f.ff.g.* Syr.Hcl.* (Memph.) *Orig.* iv. 437ᵉ. [*a* hiat.] | *om. ⸗. AX. rel. Syr.Pst. Arm. Æth.

21. *Πετρος*] add. *ακολουθουντα* X. | Contra, *Orig.* iv. — *τῳ Ιησου Orig.* iv. | *αυτῳ Ιησου* D* *Gr.* — *λεγει*] *ειπεν* ℵ. — *κυριε*] om. ℵ.

22. *εαν Orig.* iv. 438ᵃ. | "sic" Vulg. *b.c.* "si" *e.f.* "si sic" *ff.* [*a.*] — *μενειν*] add. *οὑτως* D. | Contra, *Orig.* iv. — *τι*] *τις* 69* *Scr.* — *συ*] add. *δε* C *ut vid.*(?*sive².) Memph. | Contra, *Orig.* iv. — *μοι ante ακολουθει* ℵABC* *ut vid.* D. 1. 33. (Latt.) *Orig.* iv. | ‡*post* ⸗. C²XΔ. rel. *f.* Memph.

23. *οὑτος ante ὁ λογος* ℵBCD. 1. 33. *a.b. c.e.f.ff.* Syr.Pst. | ‡*post* ⸗. AXΔ. rel. Vulg. Syr.Hcl. Arm. | om. *Orig.* iv. 438ᵃ. — *ὁτι*] praem. *και εδοξαν* D. Arm. | Contra, *Orig.* iv. — *ουκ ειπεν δε* ℵBC. 33. (*c.*) (Syr.Pst.) *Orig.* iv. | ‡*και ουκ ειπεν* ⸗. AD. rel. (Latt.) Syr.Hcl. Arm. Æth. [Memph.] — *αυτῳ Orig.* iv. | om. 69. *a.* | *αυτο* D *Gr.* et Lat.(illud). — *ὁ Ιησους Orig.* iv. | om. XΛ*. — *ὁτι* 2°. *c.f.ff. Orig.* iv. | om. D. Vulg. *a.b.e.* — *ουκ Orig.* iv. | om. Λ *Tf.* — *αποθνησκει Orig.* iv. | *-σκεις* D. *e.* — *αλλ' Orig.* iv. | *αλλα* D. — *εαν Orig.* iv. | "sic" Vulg. *a.b.c.* "si" *e.f.* om. *ff.* — *τι Orig.* iv. | om. D *Gr.* — *τι προς σε Orig.* iv. | om. ℵ*. 1. *a.e.* Arm. ‖add. tu me sequere *c.*

24. *μαρτυρων*] praem. *και* B. | Contra, *Orig.* iv. 438ᵃ. — *τουτων*] Jesu *a.(e.)* — *και* **ὁ″* *γραψας* BD. (*a.*)*b.*(*ff.*) Memph. Æth. | *ὁ και γρ.* ℵ. 33. 69. *c.* Syr.Hcl.* | *om. ὁ ⸗. ACX. 1. rel. *Orig.* iv. et qui de eo scripsit *e.* — *και οιδαμεν*] praem. *ὁ sic* G. scimus: et scimus *a.* — *αυτου ἡ μαρτυρια εστιν* BC*. Memph. MS. | *εστ. αυτ. ἡ μαρτ.* D. | *αυτ. εστ. ἡ μαρτ.* 33. | ‡*εστ. ἡ μαρτ. αυτ.* ⸗. AC³X. rel. Latt. Memph.ed.

25. In Cod. 36. (saec. xi¹.) hoc scholion legitur. *ἄλλος δέ φησιν, προσθήκην εἶναι τοῦτο, τεθειικότος μὲν αὐτό τινος τῶν φιλοπόνων ἕξωθεν εἰς παράστασιν τοῦ πλείονα τῶν γεγραμμένων εἶναι τὰ γεγενημένα παρὰ τοῦ κυρίου θαύματα, κατὰ μέρος δὲ ὑφ' ἑτέρου ἀγνοίᾳ τοῦ πρώτου τυχὸν ἐσωθεν, καὶ μέρος τῆς τοῦ εὐαγγελίου γραφῆς γενόμενον, εἶτα τοῦ χρόνου καὶ τῆς συνηθείας διὰ πάντων αὐτὸ τῶν εὐαγγελίων φέρεσθαι παρασκευάσαντος, οὕτως βεβαίαν ἐσχηκότος τὴν δόξαν παρὰ πᾶσι τοῖς πιστοῖς, ὥστε ἀληθῶς μέρος ἕν, καὶ τέλος τῶν παρὰ τοῦ εὐαγγελιστοῦ γραφέντων ποιήσασθαι, ἵνα μὴ δόξωμεν τοὺς θεοπνεύστους τῶν εὐαγγελιστῶν διαιρεῖν ἢ καὶ παραχαράσσειν λόγους. ἀπὸ τούτου τοῦ νοήματος ὁ θεῖος Βασίλειος κινηθεὶς ἐν τῇ ἑξαημέρῳ θαυμάζων τὴν κτίσιν τοῦ θεοῦ οὕτω φησίν, Ὥστε καὶ τὸν εὐτρεχέστατον νοῦν ἐλάττονα φανῆναι τοῦ ἐλαχίστου τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, πρὸς τὸ κατ' ἀξίαν αὐτῷ ἐπεξελθεῖν, ἢ τὸν ὀφειλόμενον ἔπαινον ἀποπληρῶσαι τῷ κτίσαντι.* (Hunc versiculum *προσθήκην* vocant scholia in codicibus nonnullis aliis.)

— *ἁ* ℵBC*X. 33. Vulg. *c.f. Orig.* iv. 216ᵃ. | ‡*ὁσα* ⸗. AC²D. Syr.Hcl.mg.*Graecè.*

18. quo tu non *Cl.* | 19. cum hoc *Cl.* | 20. tradet *Cl.* | 21. dixit *Cl.* | 23. exiit *Cl.* | inter fratres *Cl.*

Vulg. *a. b. c.* Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

23. *καὶ οὐκ εἶπεν*

Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ' Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε;

24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ * ὁ″ γράψας ταῦτα, καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς ‡ αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν.″ 25 ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ‡ ἅ″ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, ‡ οὐδ'″ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον ‡ χωρήσειν″ τὰ γραφόμενα βιβλία. †

ritur, sed Sic eum volo manere donec venio, quid ad te? 24 Hic est discipulus qui testimonium perhibet de his et scripsit haec, et scimus quia verum est testimonium eius. 25 Sunt autem et alia multa quae fecit Iesus, quae si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere eos qui scribendi sunt libros. Amen.

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΗΝ.

[*a.b.e.ff.*] (*ἀ seu ὁσα εποι.* ὁ Ιησ. om. Arm.)

25. Ιησους] praem. χριστος D. ‖ add. quae non sunt scripta in hoc libro *b.*

— ουδ' ℵBDΔ. 1. 69 *Scr. Orig.* iv. 352ᶜ. | ‡ ουδε ⊃. ACX. rel. *Orig.* iii. 630ᶜ. iv. 13ᵃ. 216ᵃ. ap. Eus. H.E. vi. 25.(291).

25. χωρησειν ℵB.*Mai.*C*. *Orig.* iv. 216ᵃ. (χωρειν *Orig.* iii.) | ‡ -σαι ⊃. AB.*Btly.* C²D. rel. Syr.Hcl.mg.*Graecè. Orig.* iv. 13ᵃ. 352ᶜ. ap. Eus. H.E.

— fin.] †add. αμην ⊃. ΧΔ. rel. Syr.Hcl. mg.*Gr.* rel. *Am. c.f.* Syr.Hcl.(in uno codice.) Æth. | om. ℵABC *ut vid.* D. 1. 33. Vulg.*Cl. a.b.e.ff.g.* Syrr.Pst.&Hcl. MSS. Syr.Hier. Memph. Theb.*Mnt.*

Subscriptio, κατα Ιωανην B. ευαγγελιον κατα Ιωαννην ℵACΔ. 33. E. τελος του κατα Ιω ευαγγελιου: ετκ κτα Ιῶ στι. βτ H. εὐαγγελιον κατα Ιῶ εγραφη και αντεβληθ. ὁμοιως εκ των αὐτων αντιγραφων εν στιχοις βσι κεφ. σλβ′ Λ. ευαγγελιον κατα Ιωαννην εξεδοθη μετα χρονους λβ′ της του χριστου αναληψεως εχει δε στιχους βτ. S. ευαγγελιον κατα Ιωανην ετελεσθη αρχεται ευαγγελιον κατα Λουκαν D. το κατα Ιῶ ευαγ. εξεδοθη μετα χρον. της του χῦ αναληψ. G *litt.curs.*

23. donec veniam *Cl.* | 24. discipulus ille *Cl.* | 25. capere posse eos *Cl.* | *om.* Amen *Cl.*

EVANGELIORUM CAPITULA ANTIQUA E CODICIBUS NONNULLIS POTIORIBUS.

Capitula MATTHAEI *Evangelii e Codd.* L.Δ (*et interdum* A.Z. *ad summam paginam*).

Τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου τὰ Κεφάλαια.

α′. περὶ τῶν μάγων. [ii. 1].
β′. περὶ τῶν ἀναιρεθέντων παιδίων. [ii. 16].
γ′. πρῶτος Ἰωάννης ἐκήρυξεν βασιλείαν οὐρανῶν. [iii. 1].
δ′. περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ σωτῆρος. [iv. 17].
ε′. περὶ τῶν μακαρισμῶν. [v. 1].
ϛ′. περὶ τοῦ λεπροῦ. [viii. 1].
ζ′. περὶ τοῦ ἑκατοντάρχου. [viii. 5].
η′. περὶ τῆς πενθερᾶς Πέτρου. [viii. 14].
θ′. περὶ τῶν ἰαθέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων. [viii. 16].
ι′. περὶ τοῦ μὴ ἐπιτρεπομένου ἀκολουθεῖν. [viii. 19].
ια′. περὶ τῆς ἐπιτιμήσεως τῶν ὑδάτων. [viii. 23].
ιβ′. περὶ τῶν δύο δαιμονιζομένων. [viii. 28].
ιγ′. περὶ τοῦ παραλυτικοῦ. [ix. 2].
ιδ′. περὶ Ματθαίου τοῦ τελώνου. [ix. 9].
ιε′. περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχισυναγώγου. [ix. 18].
ιϛ′. περὶ τῆς αἱμορροούσης. [ix. 20].
ιζ′. περὶ τῶν δύο τυφλῶν. [ix. 27].
ιη′. περὶ τοῦ δαιμονιζομένου κωφοῦ. [ix. 32].
ιθ′. περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων διαταγῆς. [x. 1].
κ′. περὶ τῶν ἀποσταλέντων παρὰ Ἰωάννου. [xi. 2].
κα′. περὶ τοῦ ξηρὰν ἔχοντος τὴν χεῖρα. [xii. 9].
κβ′. περὶ τοῦ δαιμονιζομένου κωφοῦ καὶ τυφλοῦ. [xii. 22].
κγ′. περὶ τῶν αἰτούντων σημεῖον. [xii. 38].
κδ′. περὶ τῶν παραβολῶν. [xiii. 3].
κε′. περὶ Ἰωάννου καὶ Ἡρῴδου. [xiv. 1].
κϛ′. περὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων. [xiv. 15].
κζ′. περὶ τοῦ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου. [xiv. 22].
κη′. περὶ τῆς παραβάσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ θεοῦ. [xv. 1].
κθ′. περὶ τῆς χαναναίας. [xv. 21].
λ′. περὶ τῶν θεραπευθέντων ὄχλων. [xv. 29].
λα′. περὶ τῶν ἑπτὰ ἄρτων. [xv. 32].
λβ′. περὶ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων. [xvi. 5].

In notando hanc varietatem lectionis satis duxi mutationes additamenta omissiones indicare. Errores numerorum et ordinis sectionum, silentio praetermisi.

MATTHAEUS.

Titulus e Δ. ευα--ελιον κτα Μα--- --κεφα— L.
β′. παιδιων Δ. | νηπιων L.
ιδ′. Ματθαιου L(et Δ in loco). | Λευι Δ in Indice.
ιϛ′. hiat L.
κ′. *sic* LΔ. | κ′. περι του γενομενου ρηματος προ—Ιωαννη— Z ad sum. pag.
κβ′. κωφ. κ. τυφ. L. | τυφ. κ. κωφ. Δ.
κγ′. fin.] add. ιδειν L. | om. Δ.
κδ′. *sic* Δ. | κδ′. περι του σπορου παραβολη L.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

λγ′. περὶ τῆς ἐν Καισαρείᾳ ἐπερωτήσεως. [xvi. 13].
λδ′. περὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Ἰησοῦ. [xvii. 1].
λε′. περὶ τοῦ σεληνιαζομένου. [xvii. 14].
λϛ′. περὶ τῶν αἰτούντων τὰ δίδραχμα. [xvii. 24].
λζ′. περὶ τῶν λεγόντων τίς μείζων. [xviii. 1].
λη′. περὶ τῶν ἑκατὸν προβάτων παραβολή. [xviii. 12].
λθ′. περὶ τοῦ ὀφείλοντος τὰ μυρία τάλαντα. [xviii. 23].
μ′. περὶ τῶν ἐπερωτησάντων εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα. [xix. 3].
μα′. περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος πλουσίου τὸν Ἰησοῦν. [xix. 16].
μβ′. περὶ τῶν ἐργατῶν. [xx. 1].
μγ′. περὶ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου. [xx. 20].
μδ′. περὶ τῶν δύο τυφλῶν. [xx. 29].
με′. περὶ τῆς ὄνου καὶ τοῦ πώλου. [xxi. 1].
μϛ′. περὶ τῶν τυφλῶν καὶ χωλῶν. [xxi. 14].
μζ′. περὶ τῆς ξηρανθείσης συκῆς. [xxi. 18].
μη′. περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν κύριον ἀρχιερέων. [xxi. 23].
μθ′. περὶ τῶν δύο υἱῶν παραβολή. [xxi. 28].
ν′. περὶ τοῦ ἀμπελῶνος παραβολή. [xxi. 33].
να′. περὶ τῶν κεκλημένων. [xxii. 1].
νβ′. περὶ τῶν ἐπερωτησάντων διὰ τὸν κῆνσον. [xxii. 15].
νγ′. περὶ τῶν σαδδουκαίων. [xxii. 23].
νδ′. περὶ τοῦ νομικοῦ. [xxii. 34].
νε′. περὶ τῆς τοῦ κυρίου ἐπερωτήσεως. [xxii. 41].
νϛ′. περὶ τοῦ ταλανισμοῦ τῶν νομικῶν. [xxiii. 1].
νζ′. περὶ συντελείας. [xxiv. 3].
νη′. περὶ τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας. [xxiv. 36].
νθ′. περὶ τῶν δέκα παρθένων. [xxv. 1].
ξ′. περὶ τῶν τὰ τάλαντα λαβόντων. [xxv. 14].
ξα′. περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ χριστοῦ. [xxv. 31].
ξβ′. περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν κύριον μύρῳ. [xxvi. 6].
ξγ′. περὶ τοῦ πάσχα. [xxvi. 17].
ξδ′. περὶ τῆς προσευχῆς τοῦ σωτῆρος. [xxvi. 26].
ξε′. περὶ τῆς παραδόσεως τοῦ Ἰησοῦ. [xxvi. 47].
ξϛ′. περὶ τῆς ἀρνήσεως Πέτρου. [xxvi. 69].
ξζ′. περὶ τῆς τοῦ Ἰουδᾶ μεταμελείας. [xxvii. 3].
ξη′. περὶ τοῦ κυριακοῦ σώματος. [xxvii. 57].

λϛ′. *τα διδραχμα* Δ. | *τα διδραχματα* L.
λθ′. *τα* L. | om. Δ.
μ′. *fin.*] add. *αυτου* L. | om. Δ.
μα′. *Ιησουν* Δ. | *κυριον* L.
μβ′. *εργατων*] praem. *μισθουμενων* Δ. | om. L.
με′. *της ονου*] *του ονου* LΔ.
μη′. *fin.*] add. *και πρεσβυτερων* Δ. | om. L.
μθ′. *υἱων* Δ. | *τεκνων* Δ.
ν′. *παραβολη* Δ. | om. L.
να′. *fin.*] add. *εις τους γαμους* Δ.
νδ′. *νομικου*] praem. *επερωτησαντος* L. | om. Δ.
νε′. *sic* L. | *περι της επερωτησεως του κυριου προς τους φαρισαιους* Δ.
νθ′ in Z legitur.
ξ′. *λαβοντων* L. | *λαμβανοντων* Δ.
ξδ′. *περι της προσευχης του σωτηρος* L. | *τυπος μυστικος* Z. | *περι τυπου μυστικου* ΑΔ.
ξε′. *του Ιησου* A. | *του σωτηρος* L. | om. Δ.
ξϛ′. *sic* L(Δ). | *πετρου*] *του*— A. | *αρνησις πετρου* ZΔ.
ξη′. *sic* L. | *περι της αιτησεως του σωματος* ΑΔ. add. *του κυριακου* Δ ubi A hiat.

Capitula MARCI *Evangelii e Codd.* A.Δ (*et* L. *inde ab* λγ′).

Τοῦ κατὰ Μάρκον εὐαγγελίου τὰ Κεφάλαια.

α′. περὶ τοῦ δαιμονιζομένου. [i. 23].
β′. περὶ τῆς πενθερᾶς Πέτρου. [i. 29].
γ′. περὶ τῶν ἰαθέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων. [i. 32].
δ′. περὶ τοῦ λεπροῦ. [i. 40].
ε′. περὶ τοῦ παραλυτικοῦ. [ii. 3].
ϛ′. περὶ Λευὶ τοῦ τελώνου. [ii. 13].
ζ′. περὶ τοῦ ξηρὰν ἔχοντος χεῖρα. [iii. 1].
η′. περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἐκλογῆς. [iii. 13].
θ′. περὶ τῆς παραβολῆς τοῦ σπόρου. [iv. 2].
ι′. περὶ τῆς ἐπιτιμήσεως τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς θαλάσσης. [iv. 35].
ια′. περὶ τοῦ λεγεῶνος. [v. 1].
ιβ′. περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχισυναγώγου. [v. 22].
ιγ′. περὶ τῆς αἱμορροούσης. [v. 25].
ιδ′. περὶ τῆς διαταγῆς τῶν ἀποστόλων. [vi. 7].
ιε′. περὶ Ἰωάννου καὶ Ἡρώδου. [vi. 14].
ιϛ′ περὶ τῶν πέντε ἄρτων. [vi. 34].
ιζ′. περὶ τοῦ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου. [vi. 47].
ιη′. περὶ τῆς παραβάσεως τῆς ἐντόλης τοῦ θεοῦ. [vii. 1].
ιθ′. περὶ τῆς φοινικίσσης. [vii. 25].
κ′. περὶ τοῦ μογιλάλου. [vii. 31].
κα′. περὶ τῶν ἑπτὰ ἄρτων. [viii. 1].
κβ′. περὶ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων. [viii. 15].
κγ′. περὶ τοῦ τυφλοῦ. [viii. 22].
κδ′. περὶ τῆς ἐν Καισαρείᾳ ἐπερωτήσεως. [viii. 27].
κε′. περὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Ἰησοῦ. [ix. 2].
κϛ′. περὶ τοῦ σεληνιαζομένου. [ix. 17].
κζ′. περὶ τῶν διαλογιζομένων τίς μείζων. [ix. 33].
κη′. περὶ τῶν ἐπερωτησάντων φαρισαίων. [x. 1].
κθ′. περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος αὐτὸν πλουσίου. [x. 17].
λ′. περὶ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου. [x. 35].
λα′. περὶ Βαρτιμαίου. [x. 46].
λβ′. περὶ τοῦ πώλου. [xi. 1].
λγ′. περὶ τῆς ξηρανθείσης συκῆς. [xi. 12].
λδ′. περὶ ἀμνησικακίας. [xi. 25].

MARCUS.

Titulus (A)Δ. ‖ *τα κεφαλαια* Δ. | *αἱ περιοχαι* A.
ιβ′. *του* A. | om. Δ.
ιδ′. *διατ. τ. αποστ.* A. | *τ. αποστ. διατ.* Δ.
κ′. *μογιλαλου* A. | *μογγιλαλου* Δ.
λα′. *Βαρτιμ.* Δ. | *Βαλτιμ.* A. ‖ add. *του τυφλου* Δ.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

λε'. περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν κύριον ἀρχιερέων καὶ γραμματέων. [xi. 27.]
λϛ'. περὶ τοῦ ἀμπελῶνος. [xii. 1].
λζ'. περὶ τῶν ἐγκαθέτων διὰ τὸν κῆνσον. [xii. 13].
λη'. περὶ τῶν σαδδουκαίων. [xii. 18].
λθ'. περὶ τοῦ γραμματέως. [xii. 28].
μ'. περὶ τοῦ κυρίου ἐπερωτήσεως. [xii. 35].
μα'. περὶ τῆς τὰ δύο λεπτά. [xii. 41].
μβ'. περὶ τῆς συντελείας. [xiii. 3].
μγ'. περὶ τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας. [xiii. 32].
μδ'. περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν κύριον μύρῳ. [xiv. 3].
με'. περὶ τοῦ πάσχα. [xiv. 12].
μϛ'. περὶ παραδόσεως προφητεία. [xiv. 17].
μζ'. ἀρνήσις Πέτρου. [xiv. 66].
μη'. περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ σώματος τοῦ κυρίου. [xv. 42].

λε'. *fin.*] add. εν ποιᾳ εξουσιᾳ ταυτα ποιεις A. | om. LΔ.
λθ'. *sic* LΔ. | περι των γραμματαιων A.
μ'. περι] add. της Δ. | om. AL.
μβ'. της AL. | om. Δ.
μϛ'. περι] add. της L. | om. AΔ.
μζ'. *sic* AΔ. | μζ'. περι αρνησεις πετρου *sic* L.
μη'. σωμ. του κυριου LΔ. | κυριακου σωμ. A.

Capitula LUCAE *Evangelii e Codd.* A.C.(R).L.Ξ.Δ. (R. *hiat ab μ' usque ad οδ'.*)

Τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου τὰ Κεφάλαια.

α'. περὶ τῆς ἀπογραφῆς. [ii. 1].
β'. περὶ τῶν ἀγραυλούντων ποιμένων. [ii. 8].
γ'. περὶ Συμεών. [ii. 25].
δ'. περὶ Ἄννας τῆς προφήτιδος. [ii. 36].
ε'. περὶ τοῦ γενομένου ῥήματος πρὸς Ἰωάννην. [iii. 1].
ϛ'. περὶ τῶν ἐπερωτησάντων τὸν Ἰωάννην. [iii. 10].
ζ'. περὶ τοῦ πειρασμοῦ τοῦ σωτῆρος. [iv. 1].
η'. περὶ τοῦ ἔχοντος πνεῦμα δαιμονίου. [iv. 33].
θ'. περὶ τῆς πενθερᾶς Πέτρου. [iv. 38].
ι'. περὶ τῶν ἰαθέντων ἀπὸ ποικίλων νόσων. [iv. 40].
ια'. περὶ τῆς ἄγρας τῶν ἰχθύων. [v. 4].
ιβ'. περὶ τοῦ λεπροῦ. [v. 12].
ιγ'. περὶ τοῦ παραλυτικοῦ. [v. 18].
ιδ'. περὶ Λευὶ τοῦ τελώνου. [v. 27].
ιε'. περὶ τοῦ ξηρὰν ἔχοντος χεῖρα. [vi. 6].
ιϛ'. περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἐκλογῆς. [vi. 13].
ιζ'. περὶ τῶν μακαρισμῶν. [vi. 20].
ιη'. περὶ τοῦ ἑκατοντάρχου. [vii. 1].
ιθ'. περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας. [vii. 11].
κ'. περὶ τῶν ἀποσταλέντων ὑπὸ Ἰωάννου. [vii. 18].
κα'. περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν κύριον μύρῳ. [vii. 36].
κβ'. περὶ τῆς παραβολῆς τοῦ σπείροντος. [viii. 5].
κγ'. περὶ τῆς ἐπιτιμήσεως τῶν ὑδάτων. [viii. 22].
κδ'. περὶ τοῦ λεγεῶνος. [viii. 27].
κε'. περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχισυναγωγοῦ. [viii. 40].
κϛ'. περὶ τῆς αἱμορροούσης. [viii. 43].
κζ'. περὶ τῆς ἀποστόλης τῶν δώδεκα. [ix. 1].
κη'. περὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων. [ix. 12].
κθ'. περὶ τῆς τῶν μαθήτων ἐπερωτήσεως. [ix. 18].
λ'. περὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Ἰησοῦ. [ix. 28].
λα'. περὶ τοῦ σεληνιαζομένου. [ix. 38].
λβ'. περὶ τῶν διαλογιζομένων τίς μείζων. [ix. 46].
λγ'. περὶ τοῦ μὴ ἐπιτρεπομένου ἀκολουθεῖν. [ix. 57].
λδ'. περὶ τῶν ἀναδειχθέντων ἑβδομηκόντα. [x. 1].
λε'. περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος νομικοῦ. [x. 25].
λϛ'. περὶ τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς. [x. 30].
λζ'. περὶ Μάρθας καὶ Μαρίας. [x. 38].
λη'. περὶ προσευχῆς. [xi. 1].
λθ'. περὶ τοῦ ἔχοντος δαιμόνιον κωφόν. [xi. 14].
μ'. περὶ τῆς ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπαράσης φωνήν. [xi. 27].
μα'. περὶ τῶν αἰτούντων σήμειον. [xi. 29].
μβ'. περὶ τοῦ φαρισαίου τοῦ καλέσαντος τὸν Ἰησοῦν. [xi. 37].
μγ'. περὶ τοῦ ταλανισμοῦ τῶν νομικῶν. [xi. 46].
μδ'. περὶ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων. [xii. 1].
με'. περὶ τοῦ θέλοντος μερίσασθαι τὴν κληρονομίαν. [xii. 13].
μϛ'. περὶ οὗ ηὐφόρησεν ἡ χώρα πλουσίου. [xii. 16].
μζ'. περὶ τῶν Γαλιλαίων καὶ τῶν ἐν τῷ Σιλωάμ. [xiii. 1].
μη'. περὶ τῆς ἐχούσης πνεῦμα ἀσθενείας. [xiii. 10].
μθ'. περὶ τῶν παραβολῶν. [xiii. 18].
ν'. περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι. [xiii. 23].

LUCAS.

Titulus CRLΞΔ. | om. A.
α'. β'. γ'. harum sectionum indicem, numerosque omnes C *nunc* non habet.
α'. et β' partem R nunc non habet.
γ'. συμεων ARLΞ. | συμεωνος Δ.
δ'. εχ. πν. δαιμ. ARLΞ (in indice) Δ. | εχ. το πν. του δαιμ. C et Ξ ad sum. pag.
ιε'. χειρα] praem. την Ξ. | om. ACRLΔ. ‖ χειρᾶ Δ.
ιϛ'. εκλογης ACRΔ. | διαταγης LΞ.
κ'. ὑπο ARLΔ. | παρα CΞ.
κα'. *sic* ACLΞΔ. | περι του φαρισαιου του καλεσαντος τον Ιησουν· και της αλιψασης αυτον R.
κβ'. *sic* ARLΞΔ. | περι του σπορου παραβολη C.
κγ'. των ὑδατων ALΞΔ. | του ανεμου και της θαλασσης C. | του ανεμου και του ὑδατος R.
κζ'. *sic* ARLΞΔ. | περι της των αποστολων διαταγης C.
κθ'. *sic* AΞΔ. | κθ'. περι της του κυριου επερωτησεως CL(add. προς τους φαρισεους C.) | κθ'. περι της προς τους μαθητας επερωτησαιως του κ--- R.
λδ'. ἑβδομηκοντα ACLΔ. | ο' Ξ. | οβ' R.
λε'. επερωτησαντος ARLΞΔ. | om. C.
λθ'. *sic* A(R)LΞΔ. | λθ'. περι του δεμονιζομενου κωφου C.
μ'. περι tantum in indice Ξ. habet ad sum. pag. in loc.
με'. κληρονομιαν CLΔ. | ουσιαν AΞ.
μϛ'. περι οὐ ACΞΔ. | περι του L.
μζ'. τῳ Σιλ. ALΞΔ. | om. τῳ C.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

να'. περὶ τῶν εἰποντῶν τῷ Ἰησοῦ διὰ Ἡρώδην. [xiii. 31].
νβ'. περὶ τοῦ ὑδρωπικοῦ. [xiv. 2].
νγ'. περὶ τοῦ μὴ ἀγαπᾶν τὰς πρωτοκλισίας. [xiv. 7].
νδ'. περὶ τῶν καλουμένων ἐν τῷ δείπνῳ. [xiv. 16].
νε'. παραβολὴ περὶ οἰκοδομῆς πύργου. [xiv. 28].
νϛ'. παραβολὴ περὶ ἑκατὸν προβάτων. [xv. 3].
νζ'. περὶ τοῦ ἀποδημήσαντος εἰς χώραν μακράν. [xv. 11].
νη'. περὶ τοῦ οἰκονόμου τῆς ἀδικίας. [xvi. 1].
νθ'. περὶ τοῦ πλουσίου καὶ Λαζάρου. [xvi. 19].
ξ'. περὶ τῶν δέκα λεπρῶν. [xvii. 11].
ξα'. περὶ τοῦ κριτοῦ τῆς ἀδικίας. [xviii. 1].
ξβ'. περὶ τοῦ φαρισαίου καὶ τοῦ τελώνου. [xviii. 9].
ξγ'. περὶ τοῦ ἐπερωτήσαντος τὸν Ἰησοῦν πλουσίου. [xviii. 18].
ξδ'. περὶ τοῦ τυφλοῦ. [xviii. 35].
ξε'. περὶ Ζακχαίου. [xix. 1].
ξϛ'. περὶ τοῦ πορευθέντος λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν. [xix. 12].
ξζ'. περὶ τῶν λαβόντων τὰς μνᾶς. [xix. 13].
ξη'. περὶ τοῦ πώλου. [xix. 29].
ξθ'. περὶ ὧν ἠρώτησαν τὸν Ἰησοῦν ἀρχιερεῖς καὶ πρεσβύτεροι. [xx. 1].
ο'. παραβολὴ ἀμπελῶνος. [xx. 9].
οα'. ἐρώτησις διὰ τὸν κῆνσον. [xx. 19].
οβ'. περὶ τῶν σαδδουκαίων. [xx. 27].
ογ'. ἐρωτησις πῶς ἐστιν υἱὸς Δαυεὶδ ὁ χριστός. [xx. 41].
οδ'. περὶ τῆς τὰ δύο λεπτά. [xxi. 1].
οε'. ἐρώτησις περὶ συντελείας. [xxi. 8].
οϛ'. περὶ τοῦ πάσχα. [xxii. 1].
οζ'. περὶ τῶν φιλονεικησάντων τίς μείζων. [xxii. 24].
οη'. περὶ τῆς ἐξαιτήσεως τοῦ σατανᾶ. [xxii. 31].
οθ'. ἐξουθένησις Ἡρώδου. [xxiii. 11].
π'. περὶ τῶν κοπτομένων γυναικῶν. [xxiii. 27].
πα'. περὶ τοῦ μετανοήσαντος λῃστοῦ. [xxiii. 39].
πβ'. περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ σώματος τοῦ κυρίου. [xxiii. 50].
πγ'. περὶ Κλεόπα. [xxiv. 13].

νε'. *sic* ALΔ. | περι οικοδ. πυργ. παραβολη C. | παραβολη δι οικοδομης πυργου Ξ.
νϛ'. *sic* AΔ. | περι των εκ. προβ. παραβ. C. | παραβ. δι εκατον προβατων Ξ.
νζ'. αποδημησαντος] add. υἱου A. | om. CLΞΔ. ‖om. εις χωραν Δ. | habent ACLΞ.
ξγ'. τον Ιησουν ALΞΔ. | αυτον C. ‖πλουσιου ACLΔ. | νομικου Ξ.
ξε'. Ζακχαιου CLΞΔ. | Ζαχχαιου A.
ξζ'. λαβοντων] post μνας L. | Ctra, ACΞΔ. ‖δεκα μνας A. | om. δεκα CLΞΔ.
ξθ'. *sic* A(L)(Ξ). | Ιησουν AL. | κυριον CΞΔ. | (και οἱ πρεσβ. L.) ‖περι των επερωτησαντων τον κυριον αρχιερεων και γραμματαιων CΔ.
ο'. *sic* AL. | παραβολη δι αμπ. Ξ. | περι του αμ. CΔ.
οα'. *sic* AΞ(επερωτ. L). | περι των ενκαθετων δια τον κηνσον C(Δ).
ογ'. *sic* (A)L. (επερωτησεις A). | ερωτησις πως υἱος εστιν δᾶδ ὁ χριστος Ξ. | περι της του κυριου επερωτησεως CΔ. add. προς τους φαρισαιους Δ.
οε'. ερωτησις RLΞ. | επερωτησις A. om. CΔ. ‖της συντ. C Δ. | om. ARLΞ.
οθ'. εξουδενησις C. | Contra, ARLΞΔ.
πβ'. του σωματος του κυριου ACΔ. | του κυριακου σωματος RLΞ.
πγ'. Κλεοπα ARLΞΔ. | Κλοπα C.
Subscriptio του κατα Λουκαν ευαγγελιου τα κεφαλαια A. (rel. non habent).

Capitula JOHANNIS *Evangelii e Codd.* A.C.L.

Τοῦ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίου τὰ Κεφάλαια.

α'. περὶ τοῦ ἐν Κανᾷ γάμου. [ii. 1].
β'. περὶ τῶν ἐκβληθέντων ἐκ τοῦ ἱεροῦ. [ii. 14].
γ'. περὶ Νικοδήμου. [iii. 1].
δ'. ζήτησις περὶ καθαρισμοῦ. [iii. 25].
ε'. περὶ τῆς Σαμαρείτιδος. [iv. 5].
ϛ'. περὶ τοῦ βασιλικοῦ. [iv. 46].
ζ'. περὶ τοῦ τριακόντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχοντος ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. [v. 5].
η'. περὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τῶν δύο ἰχθύων. [vi. 5].
θ'. περὶ τοῦ ἐν θαλάσσῃ περιπάτου. [vi. 16].
ι'. περὶ τοῦ τυφλοῦ. [ix. 1].
ια'. περὶ Λαζάρου. [xi. 1].
ιβ'. περὶ τῆς ἀλειψάσης τὸν κύριον μύρῳ. [xii. 3].
ιγ'. περὶ ὧν εἶπεν Ἰούδας. [xii. 4].
ιδ'. περὶ τοῦ ὄνου. [xii. 14].
ιε'. περὶ τῶν προσελθόντων Ἑλλήνων. [xii. 20].
ιϛ'. περὶ τοῦ νιπτῆρος. [xiii. 1].
ιζ'. περὶ τοῦ παρακλήτου. [xv. 26].
ιη'. περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ κυριακοῦ σώματος. [xix. 38].

JOHANNES.

Titulus Δ. | om. AC.
α'. β'. γ'. nunc non habet C.
η'. και των δυο ιχθυων AΔ. | om. C.
Post θ' in codd. nonnullis, e.g. KM., post hoc capitulum legitur ι'. περι της μοιχαλιδος cap. viii. 3 spectans. Postea numerus capituli περι του τυφλου est ια', et sic deinceps; ita ut sint capitula ιθ'.
ι'. τυφλου] praem. εκ γεννητης Δ., εν γενετης *sic* C | om. A.
ιγ'. ὡν ACΔ*. | των Δ².
ιδ'. ονου AΔ. | πωλου C.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

ABℵ[C]DE 13.31.61. A′
Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

1 [1] Τὸν μὲν [a]πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο [†]Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν [2] ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ [§]πνεύματος ἁγίου, οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήμφθη. [3] οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν [‡]τεσσεράκοντα″ ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. [4] καὶ συναλιζόμενος [c]παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός, ἣν ἠκούσατέ μου· [5] ὅτι' [‡]Ἰωάνης″ μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ [‡]ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε ἁγίῳ,″ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. [6] οἱ μὲν οὖν συνελθόντες

[a] Lu. 1: 1.
§ C
[b] Matt. 28: 17. Mar. 16: 12, 14. Lu. 24: 31, 36. Jo. 20: 19, 26. 21: 4.
[c] Lu. 24: 49.

[1] Primum quidem sermonem feci de omnibus, o Theophile, quae coepit Iesus facere et docere, [2] usque in diem qua praecipiens apostolis per spiritum sanctum quos elegit adsumtus est: [3] quibus et praebuit se ipsum vivum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis et loquens. de regno dei: [4] et convescens praecepit eis ab Hierosolymis ne discederent, sed expectarent promissionem patris, quam audistis per os meum, [5] quia Iohannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini spiritu sancto non post multos hos dies. [6] Igitur qui conve-

Inscriptio.
ΠΡΑΞΕΙΣ ℵ
ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ B*Bch.Mai* D. Πραξεις των αποστολων 31. 61. B*Bly.* Λουκα ευαγγελιστου πραξεις των αγιων αποστολων 13.
Deest in AE. (hiat C.)

1. Ιησους] † praem. ὁ ⸗. AℵE. 13. 31. 61. *Orig.* iv. 6[b]. | om. BD. (C n.l.)
2. εξελεξατο] add. *και εκελευσε κηρυσσειν το ευαγγελιον* D. (*Lux.*) Syr.Hcl.mg. "et praecepit praedicare evangelium" *Aug.* c. Epist. Manichaei." ix. 10 (Ed. Bass. x. 188). Act. c. Fel. Manich. I. iv. (x. 568) "mandans eis praedicare Evangelium." c. Donatist. xi. 27 (xii. 449). "qua praecipiens apostolis per Spiritum sanctum praedicare Evangelium quos et eligit" *Lux.* | add. praedicare Evangelium, Theb.
— ανελημφθη] ante εντειλαμενος D. Syrr. Pst.&Hcl.mg. Theb.
3. οις] ὁ Ἰς C.
3. δι'] om. D*.
— ἡμερων] post τεσσερακοντα D* (vid. *Tert.* Apol.21.) | ante *Orig.* i. 434[d]. *Eus.* Ecl. Pr. 163. *Eus.* ad Mar. suppl. (Mai 296, 7.)
— τεσσερακοντα AB*ℵCD. 61. | ‡τεσσαρ. ⸗ B²E. 13. 31.
— οπτανομενος *Orig.* i. 434.[d]. *Eus.* D.E. 400[d]. Ecl. Pr. 163. ad Mar. suppl. (Mai 296, 8) | -μενοις D*. | (οπτανομενος E.)
— τα *Orig.* i. *Eus.* D.E. Ecl. Pr. ad Mar. *bis.* | τας D*.
4. συναλιζομενος ABℵCE. 13. 61. *Eus.* D.E. (Gaisford) 400[d]. *Eus.* Ecl. Pr. 104. 163. | συναυλιζομενος 31. *Eus.* D.E. edd. 400[d]. ad Mar. suppl. (Mai 296, 8) | συναλισκομενος D*. | συναλισγομενος D² (et salem-sumens cum eis, Syr.Hcl. || add. μετ' αυτων D. *Lux.* Syr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | add. αυτοις *Eus.* Ecl. Pr. 104. | om. rel. *Eus.* D.E. Ecl. Pr. 163.
4. παρηγγ. ante αυτοις BℵD. 13. 31. 61. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. *Eus.* Ecl. Pr. | *post* ACE. (παρηγγελλεν E *Gr.*)
— ηκουσατε] ηκουσα D*. || add. φησιν δια του στοματος D*. Vulg. *Cl. Lux.* Æth. (om. φησιν *Am. Fuld.*)
5. ab init. dixit Theb.
— Ιωανης BD.
— εν πνευμ. βαπτισθησεσθε ἁγιῳ B*ℵ* 61. | εν πν. ἁγιῳ βαπτισθ. D. *Hil.* 964[d]. | ‡βαπτισθ. εν πνευμ. ἁγιῳ ⸗. AℵᶜCE. 13. 31. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. *Orig.* i. 731[c]. *Orig. Int.* iii. 961[e]. (vid. cap. xi. 16.) || add. και ὁ μελλετε λαμβανειν D* *Tol. Hil.* | om. *Orig.* et *Int.*
— ἡμερας] add. ἑως της πεντηκοστης D*. Theb. *Aug.* (ter.)
6. συνελθοντες] ελθοντες ℵ* (corr.[c].)

4. audistis (inquit) *Cl.* | 5. baptizamini *Am.*

ABℵCDE. 13.31.61.

‡ ἠρώτων″ αὐτὸν λέγοντες, Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; [7] εἶπεν † πρὸς αὐτούς, Οὐχ ὑμῶν ἐστὶν γνῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, [8] ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ ‡ μου″ μάρτυρες ἔν τε Ἰερουσαλὴμ καὶ [ἐν] πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. [9] [d] καὶ ταῦτα εἰπὼν βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. [10] καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ‡ ἐσθήσεσι λευκαῖς″, [11] οἳ καὶ ‡ εἶπαν″, Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ‡ βλέποντες″ εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. [12] τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἰερουσαλήμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν. [13] καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ‡ εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν,″ οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε Πέτρος καὶ ‡ Ἰωάνης καὶ Ἰάκωβος″ καὶ Ἀνδρέας, Φιλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. [14] οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ † καὶ τῇ δεήσει σὺν γυναιξὶν καὶ Μαριὰμ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. [15] Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡσεὶ ἑκατὸν εἴκοσι) [16] Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην ἣν προεῖπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν Ἰησοῦν, [17] ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. [18] οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. [19] καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ, τοῦτ' ἔστιν Χωρίον Αἵματος. [20] γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος. [21] δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, [22] ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάνου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἕνα τούτων. [23] καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος καὶ Ματθίαν. [24] καὶ προσευξάμενοι εἶπαν, Σὺ κύριε καρδιογνῶστα πάντων ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα [25] λαβεῖν τὸν τόπον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς ἀφ' ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. [26] καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

[d] ‖Mar. 16:19. ‖Lu. 24:51.

B′

nerunt interrogabant eum dicentes, Domine, si in tempore hoc restitues regnum Israhel? [7] Dixit autem eis, Non est vestrum nosse tempora vel momenta quae pater posuit in sua potestate, [8] sed accipietis virtutem supervenientis spiritus sancti in vos, et eritis mihi testes in Hierusalem et in omni Iudaea et Samaria et usque ad ultimum terrae. [9] Et cum haec dixisset, videntibus illis elevatus est, et nubes suscepit eum ab oculis eorum. [10] Cumque intuerentur in caelum euntem illum, ecce duo viri adstiterunt iuxta illos in vestibus albis, [11] qui et dixerunt, Viri Galilaei, quid statis aspicientes in caelum? hic Iesus qui adsumtus est a vobis in caelum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in caelum. [12] Tunc reversi sunt Hierosolymam a monte qui vocatur Oliveti, qui est iuxta Hierusalem sabbati habens iter. [13] Et cum introissent in cenaculum, ascenderunt ubi manebant Petrus et Iohannes, Iacobus et Andreas, Philippus et Thomas, Bartholomeus et Matheus, Iacobus Alfei, Simon Zelotes et Iudas

6. ηρωτων ABℵ(C*). (ηρωτουν C*.) | ‡επηρωτων ⊽ (C³)DE. (13). 31. 61. (επηρωτουν C³. -τον 13.)
— αποκαθιστανεις | αποκαταστανεις D ‖ add. εις D*.
— τῳ ult.] του D*.

7. ειπεν B(*Rl.Mai*) Syr.Pst. Theb.Arm. *Zoh.* | ειπεν † δε″ ⊽ Aℵ 13. 31. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. | ειπεν ουν B *Btly. Bch.* (*Rl.²Mai*) | ὁ δε ειπεν C. Arm. MSS. *Orig. Int.* iii. 874ᶠ. | και ειπεν D. Æth. | ὁ δε αποκριθεις ειπεν E. (Æth.)
— προς αυτους] αυτοις E. Vulg.

8. μου AB *Bch. Mai* ℵCD. *Orig.* iv. 88ᵉ. | ‡μοι ⊽ E. 13. 31. 61. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. (utr.q. Æth. "mihi testes mei") *Orig.* iii. 465ᵈ. *Orig. Int.* iv. 468ᶜ.
— πασῃ] praem. εν Bℵ C³E. rel. Vulg. Syrr Pst.&Hcl. (Memph.? Theb.?) Arm. *Orig.* iv. | om. AC*D. 61. *Orig.* iii.

9. sic in D καυτα ειποντος αυτου νεφελη υπεβαλεν αυτον και απηρθη απο [των add.²] οφθαλμων αυτων D. Theb.
— ειπων] ειποντων ℵ* (corr. ᶜ.)
— ειπων, βλεποντων] ειποντων 31.
— βλεποντων] *post* αυτων B. | Contra,

10. εσθησεσι λευκαις ABℵC*. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. *Eus.* D.E. 289ᵃ. | ‡εσθητι λευκῃ ⊽. C³DE. 13. 31. Syr.Hcl. Æth. *Orig. Int.* iii. 869ᶜ.

11. ειπαν ABℵC*D. 61. | ‡ειπον ⊽ C³E. rel. *Eus.* D.E. 289ᵃ.
— βλεποντες Bℵ*E *Gr.* 13. 61. *Eus.* D.E. | ‡εμβλεποντες ⊽. AℵᶜCD. 31.
— ουτος] ουτως B *Btly.* (non sic *Alford.*)
— ὁ Ιης. ὁ αναλ. αφ' ὑμ. εις τ. ουρανον ουτως *Orig. Int.* iii. 869ᶜ. | *Eus.* D.E. | om. 13. 31*. Theb. | om. εις τ. ουρ. D. Æth. (31 *man. rec.*)
— εθεασασθε] εθεασεσθε D.

12. υπεστρεψαν] add. οι αποστολοι C³. 31.
— Ἰερουσαλημ 1⁰. *Eus.* D.E. 289ᵃ | Ἰεροσολυμα E. Vulg.
— σαβ. εχ. ὁδον] quasi septuaginta stadia, Syr.Pst. viam septem stadiorum Theb. | spatium cursus viri quod est iter primi sabbati, Æth.

13. εισηλθον] -θεν D *Gr.*
— εις το υπερωον *ante* ανεβησαν ABC. 61. Vulg. Arm. *Usc.* Æth. (vid. *Orig.* i. 759ᶜ.) | ‡ *post* ⊽. ℵᶜDE. 13. 31. *Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. *Zoh.* (om. ανεβησαν ℵ*.)

13. Ιωαν. και Ιακ. ABℵC(D). 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. *Usc.* Æth. (om. και D) | ‡Ιακ. και Ιωαν. ⊽. E. 13. 31. Syr.Hcl. Arm. *Zoh.*
— και Ανδρεας] ante Ιακ. κ. Ιωαν. E.
— και Ματθαιος ante και Βαρθολομαιος Syr.Pst.
— Ματθαιος Bℵ D. Theb. | ‡ Ματθαιος ⊽. ACE rel.
— Αλφαιου] praem. ὁ του D. Syr.Hcl.*
— και Σιμων] om. και D. *Am.*
— ὁ ζηλ.] om. ὁ ℵ*. (add.ᶜ)
— Ιουδας Ιακωβου] Judas filius Jacobi Syr.Pst. Æth. | Ιουδας ὁ του Ιακ. Syr. Hcl.*

14. ησαν] add. ὁμοθυμαδον ℵ (habet *bis.**)
— ὁμοθυμαδον (post προσκαρτερουντες)] om. ℵᶜ.
— προσευχῃ] † add. και τῃ δεησει ⊽. C³. 13. (31. om. τῃ) (praem. ut vid. *Orig.* i. 759ᶜ.) (vid. Phil. iv. 6.) | om. ABℵC*

6. convenerunt *Cl.* | 13. et Simon *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

πος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ † Ματθαῖος", Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτής, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. [14] οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ † σὺν γυναιξὶν καὶ ‡ Μαριὰμ" τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ [σὺν] τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

Iacobi: [14] hi omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus et Maria matre Iesu et fratribus eius.

2 [15] Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ‡ ἀδελφῶν" εἶπεν· (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκατὸν εἴκοσιν·) [16] "Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν † ἣν προεῖπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος ‡ Δαυεὶδ" περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν † Ἰησοῦν· [17] ὅτι κατηριθμημένος ἦν ‡ ἐν" ἡμῖν, καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης. [18] οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ † μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ, [19] καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ [ἰδίᾳ] διαλέκτῳ αὐτῶν ‡ Ἀχελδαμάχ" τοῦτ' ἔστιν χωρίον αἵματος. [20] γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν, Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ

[15] In diebus illis exsurgens Petrus in medio fratrum dixit: erat autem turba hominum simul fere centum viginti: [16] Viri fratres, oportet impleri scripturam quam praedixit spiritus sanctus per os David de Iuda, qui fuit dux eorum qui comprehenderunt Iesum, [17] quia connumeratus erat in nobis et sortitus est sortem ministerii huius. [18] Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, et suspensus crepuit medius, et diffusa sunt omnia viscera eius: [19] et notum factum est omnibus habitantibus Hierusalem, ita ut appellaretur ager ille lingua eorum Acheldemac, hoc est ager sanguinis. [20] Scriptum est enim in libro psalmorum, Fiat habitatio eius deserta, et

* Ps. 69 (68) : 25.

DE. 61. Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Cypr.* 203. 206.

14. γυναιξιν] praem. ταις D*. ‖ add. και τεκνοις D.
— Μαριαμ BE. 61. Theb. | ‡ Μαριᾳ ℣. ANCD. rel.
— του] om. B.
— συν τοις BC³E. rel. Syrr. Pst. & Hcl. | om. συν ANC*D. Vulg. (Memph. Theb.?) Arm. Æth. *Cypr. bis.*

15. και εν ABNC. 13. 31. 61. *Fuld. Demid.* | εν δε DE. Syr. Hcl. mg. Theb. "in" Vulg. *Cl. Am.*
— ταυταις] αυταις 31.
— Πετρος] praem. ὁ D.
— εμμεσῳ ACE. 13.
— αδελφων ABNC*. 13. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ μαθητων ℣. C³ DE. 31. 61. Syr. Pst. & Hcl. *Conc. Carth. Cypr.* 118. (Routh iii. 104.)
— τε ABNE*Gr.* 13. 31. 61. | δε CD² Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Arm. *Conc. Carth.* | γαρ D*. [Theb. Æth.]
— οχλος] praem. ὁ D.
— ονοματων] ανδρων E. hominum Vulg. *Conc. Carth.*
— ὡς BDE. rel. | ὡσει ANC.
— ·PK· D.

16. εδει ABNCD*man. ant.* E. rel. *Iren.* 193. *Orig.* iv. 457ᵃ·ᵇ. *Eus.* D.E. 474ᵈ. | δει D*. Vulg. Memph. Arm. MS. *Iren.* 193. (cdd.)
— γραφην] †add. ταυτην ℣. C³DE. 13. 31. Syrr. Pst. & Hcl. *Iren.* 193. | om. ABNC* 61. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iv. 457ᵃ·ᵇ. *Eus.* D.E.
— περιουδα 61.
— Ιησουν] † praem. τον ℣. C³DE. rel. | om. ABNC*. *Eus.* D.E.

17. κατηριθμηνος C.
— ην] om. N* (add.ᶜ.)
— εν ημιν ABNCDE. 13. 61. Vulg. Memph. Theb. *Iren.* 193. *Eus.* D.E. 474ᵈ. | ‡ συν ημιν ℣. 31. Syrr. Pst. & Hcl. Arm. Æth.
— και *Eus.* D.E. | ος D*Gr.

18. μισθου] † praem. του ℣. 13*s*. | om. ABNCDE. 31. 61. *Eus.* D.E. 474ᵈ.
— αδικιας] add. αυτου D. Syr. Hcl.* Theb. Æth. *Eus.* D.E.
— πρηνης] πρινης ANC (corr. N.)
— παντα *Eus.* D.E. | om. A.
— σπλαχνα CE*.

19. και] ὁ και N*DGr. (corr. Nᶜ.) | Contra, *Eus* D.E. 475ᵃ.
19. ιδια AB²CE. rel. *Eus.* D.E. | om. B*ND. ?vv. Arm.
— αυτων] ante διαλεκτῳ E. | post *Eus.* D.E.
— Αχελδαμαχ A(B)N. 61. *Eus.* D.E. (Ακελ. B*.) | Ακελδαιμαχ D. Aceldemach *d.* | Ακελδαμακ E. Aceldamas *e.* | Ακυλδαμαχ Theb. ed. | Ακελδαμαχ Theb. MS. | Ακελδαμα Memph. *Wilkins.* Ακαλδαμαγ Memph. *Boetticher.* | ‡ Ακελδαμα ℣. C. 13. 31. Syr. Hcl. mg. *Graece.* Syrr. Pst. & Hcl. Arm. Hacheldama Vulg. *Cl.* Acheldema *Am.* Hakeladam Æth. Haceldemach *Tol.*

20. γενηθητω ἡ *Eus.* D.E. 475ᵃ. in Ps. 698ᵉ. | γενηθητων D*.
— αυτου *Iren.* 193. *Eus.* D.E. in Ps. 698ᵉ. *Hil.* 2ᵃ. | αυτων 31*(corr.¹) 61. Vulg. *Cl.* (Syr. Hcl. mg. e Psalmo) Æth. *Rom.* (vid. Psal. LXX.)
— ερημος *Iren.* 193. *Eus.* D.E. in Ps. | ηρημωμενη 61. vid. LXX. (et in tabernaculo eorum non sit qui habitet, Syr. Hcl. mg.)

17. qui *Am.** *Cl.* | 19. Haceldama *Cl.* | 20. Fiat commoratio eorum *Cl.*

ABℵCDE[II.] 13.31.61.
[f] Ps. 109 (108):8.

ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ, καί, [f] Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ ‡ λαβέτω" ἕτερος. [21] δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ † ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, [22] ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος ‡ Ἰωάνου" ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ ‡ σὺν ἡμῖν γενέσθαι" ἕνα τούτων. [23] Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον ‡ Βαρσαββᾶν," ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ ‡ Μαθθίαν." [24] καὶ προσευξάμενοι ‡ εἶπαν," Σὺ κύριε καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ‡ ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα" [25] λαβεῖν τὸν ‡ τόπον" τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ‡ ἀφ'" ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. [26] Καὶ ἔδωκαν κλήρους ‡ αὐτοῖς", καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ ‡ Μαθθίαν", καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

non sit qui inhabitet in ea; et, Episcopatum eius accipiat alter. [21] Oportet ergo ex his viris qui nobiscum congregati sunt in omni tempore quo intravit et exivit inter nos dominus Iesus, [22] incipiens a baptismate Iohannis usque in diem qua adsumtus est a nobis, testem resurrectionis eius nobiscum fieri unum ex istis. [23] Et statuerunt duos, Ioseph qui vocatur Barsabba, qui cognominatus est Iustus, et Mathiam. [24] Et orantes dixerunt, Tu domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus unum, [25] accipere locum ministerii huius et apostolatus, de quo praevaricatus est Iudas ut abiret in locum suum. [26] Et dederunt sortes eis, et cecidit sors super Mathiam, et adnumeratus est cum undecim apostolis.

Γ' II.

3 [1] Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν ‡ πάντες" ‡ ὁμοῦ" ἐπὶ τὸ αὐτό. [2] καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι· [3] καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι

[1] Et cum complerentur dies pentecosten, erant omnes pariter in eodem loco. [2] Et factus est repente de caelo sonus tamquam advenientis spiritus vehementis, et replevit totam domum ubi erant sedentes, [3] et apparuerunt illis dispertitae

---

20. εστω *Eus.* D.E. in Ps.|η D*. — λαβετω ABℵCD 61. Arm. *Eus.* D.E. |‡λαβοι ⊊. E. 13. 31. *Eus.* in Ps. 698 (? e Psalmo) vid. Psal. LXX. 21. ἡμιν | ἡμων C (h. 13.) — παντι] add. τῳ D. — ᾧ] ὡς D*. ‖ †praem. εν ⊊. ℵᶜC². *ut vid.* E rel. | om. ABℵ*C*D. 61. Vulg. — κυριος] add. ἡμων 13. — Ιησους] add. χριστος D. Syr.Hcl. 22. ἑως BCDE. 13. 31. | αχρι Aℵ. 61. — συν ἡμιν *ante* γενεσθαι ABℵCD. 31. 61. Vulg. Arm.|‡*post* ⊊. E. 13. Syr. Pst.&Hcl. Æth. [Memph. Theb.] 23. και 1⁰] add. τουτων λεχθεντων E. *Cod. ap. Bed.* — εστησαν] -σεν D*. — Βαρσαββαν ABℵ*Bch.Mai* E. 61. *Am. Fuld.* Memph. Theb. | ‡ Βαρσαβαν ⊊.C. 31. (h. 13.) Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.& Hcl.|Βαρναβαν D. *Tol.* Æth. — Μαθθιαν B*ℵ*Rl. Mai* D. Theb.|‡Ματθιαν ⊊. AB²ℵCE rel. (h. 13.) Memph. Matathiam Arm. 24. ειπαν ABℵCD. 61.|‡ειπον ⊊. E. 13*s*. 31*s*.

24. συ] om. D (σοι C.) — ὁν εξελεξω post αναδειξον ABℵCDE. 13. 31. 61. Vulg. *m.* Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. (Arm.) *Eus.* (ap. Wtst.) | ‡ post ἑνα ⊊. (Theb. Æth.) —, 25. ἑνα λαβειν] αναλαβειν D*. 25. τοπον ABC*D. Vulg. Memph. Theb. | ‡ κληρον ⊊. ℵC³E. 13. 31. 61. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. ut vid. vid. *Eus.*H.E. iii. 39.(137.) ‖add.τον D. (om. ante,) — αφ' ABℵCD. 61. | ‡ εξ ⊊. E. rel. (de Vulg.) — τοπον τον ιδιον BℵDE. rel. | ιδιον τοπον C. | τοπον τον δικαιον A. 26. αυτοις ABℵCD². 13. 61. Vulg. Memph. Theb. Æth. | ‡ αυτων ⊊. D*E. 31. Syr.Hcl. Arm. | om. Syr.Pst. — ὁ *Eus.*D.E. 475ᵃ. |om.D* (ἐ κληρος 31.) — Μαθθιαν vid. ver. 23. | ‡ Ματθιαν ⊊. (et hic 13). — συγκατεψηφισθη ABℵᶜCE. rel. *Eus.* D.E. 475ᵇ. | συψηφισθη D*. | συνεψηφισφη D. corr.¹|κατεψηφισθη ℵ*. — ἑνδεκα *Orig. Int.* ii. 450ᵉ.|ιβ' D. δωδεκα *Eus.* D.E.

1. και εν τῳ] και εγενετο εν ταις ἡμεραις εκειναις του D. — την ἡμεραν] τας ἡμερας Vulg. *d.e.* Syr. Pst. Arm. Æth. — της] τη C* (corr.²) — ησαν] οντων αυτων D. — παντες ABℵᶜC. 61. | παντων D. | om. ℵ*E. | ‡ἁπαντες ⊊. 13*s*. 31. ‖ add. οἱ ἀποστολοι 31. — ὁμου ABℵC*. 61. | ‡ὁμοθυμαδον ⊊. C³E. rel.|om. D. Memph. Theb. 2. και] add. ειδου D. | Contra, *Cypr.* 327. — εκ του] απο του E.|εξ *Orig.* i. 759ᶜ. — πνοης] post βιαιας D. *Eus.* c. Mcl. 151 c. | ante *Orig.* i. 759ᶜ. — ὁλον] παντα D *Gr.* — καθημενοι ABℵE. 13. 31. 61.|καθεζομενοι CD. 3. γλωσσαι ὡσει] γλωσσει ℵ*. (corr.ᶜ) — και εκαθισεν B(ℵ)61. *d.* Syrr.Pst.& Hcl. Arm. (-σαν ℵ* corr.ᶜ) | και εκαθ. τε D*. | ‡ εκαθ. τε ⊊. AC³D²E *Gr.* 13.

---

21. sunt congregati *Cl.* | 23. vocabatur *Cl.* | Barsabas *Cl.*
1. pentecostes *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ‡ καὶ ἐκάθισεν″ ἐφ᾽ ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, 4 καὶ ἐπλήσθησαν ‡ πάντες″ πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ‡ ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς.″ 5 ἦσαν δὲ ἐν Ἰερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· 6 γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθεν τὸ πλῆθος § καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. 7 ἐξίσταντο δὲ [πάντες] καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες†, ‡ Οὐχὶ″ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; 8 καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν, 9 Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, 10 Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, 11 Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρῆτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ; 12 Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ‡ διηποροῦντο″ ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, Τί † ‡ θέλει″

§ II.

linguae tamquam ignis, seditque supra singulos eorum, 4 et repleti sunt omnes spiritu sancto, et coeperunt loqui variis linguis prout spiritus sanctus dabat eloqui illis. 5 Erant autem in Hierusalem habitantes Iudaei, viri religiosi ex omni natione quae sub caelo est: 6 facta autem hac voce convenit multitudo et mente confusa est, quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes. 7 Stupebant autem omnes et mirabantur dicentes, Nonne ecce omnes isti qui loquuntur Galilaei sunt? 8 et quomodo nos audivimus unusquisque lingua nostra in qua nati sumus, 9 Parthi et Medi et Elamitae, et qui habitant Mesopotamiam [et] Iudeam et Cappadociam, Pontum et Asiam, 10 Frygiam et Pamphyliam, Aegyptum et partes Lybiae quae est circa Cyrenen, et advenae Romani, 11 Iudaei quoque et proselyti, Cretes et Arabes, audivimus loquentes eos nostris linguis magnalia dei? 12 Stupebant autem omnes et mirabantur ad invicem dicentes, Quidnam

31. Vulg. *Eus.* H.E. x. 4. (479). *Cypr.* 327.| εκαθ᾽ δε C*. *e.* | (εκαθισαν ℵ*D.)
3. *εκαστον αυτων*] *εκαστον αυτον* 61.
4. *παντες* ABℵDE. 61. | ‡ *απαντες* ⸗. C. 13. 31.
— *ηρξαντο*] -*ξατο* D*.
— *πνευμα*] add. *το αγιον* E. Vulg. Æth.
— *αποφθεγγεσθαι ante αυτοις* ABℵC*D. 61. Vulg. Theb. Arm. | ‡*post* ⸗. C³E. 13. 31. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) [Æth.]
5. *ησαν δε εν Ιερ. Hil.* 30ᵈ.| *εν Ιερ. ησαν* D. ‖*εν*] *εις* Aℵ* (corr.ᶜ)
— *εν Ιερ.*] post *κατοικουντες* C.| Contra, *Hil.*
— *Ιουδαιοι*] om. ℵ. | ante *κατοικ.* E.
— *ανδρες*] ante *Ιουδαιοι* C*. (corr.³) | post *Hil.* | post *ευλαβεις* D.
6. *γενομενης*] *γεναμ.* 31.
— *ὁτι*] *και* D*Gr.*
— *ηκουον* ADEII(*ut vid.*) 13*s.* 31*s.* Memph. Arm. | *ηκουεν* C. 61. (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl. Theb. | *ηκουσεν* Bℵ.
— *εἰς* ABCD. rel. |om. ℵE.
— *τῃ ιδιᾳ διαλεκτῳ λαλουντων* ABℵCEII rel. Syr.Hcl.txt. rel. | *λαλουντας ταις γλωσσαις* D. Syrr.Pst.(&Hcl mg.)
7. *παντες* 1° AℵᶜCEII. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. | *ἁπαντες* ℵ*. | om. BD. 31. Æth.
— *λεγοντες*] om. 13. ‖†add. *προς αλληλους* ⸗.C³DEII. 13. 31.Vulg.edd. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. | om. ABℵC*. 61. Vulg. Memph. Theb. Æth.
— *ουχι* B.| *ουχ* ℵDE. 61.|‡*ουκ* ⸗. AC. (? *ουκι* C) rel. (II n.l.)
— *παντες* ult. B*. E. 13. 31. 61. | *ἁπαντες* AB²ℵCDII.|om. Syr.Pst.
— *εισιν*] post *οἱ λαλουντες* C*(corr.³) | ante *οὐτοι* 61.
8. *ακουομεν*] post *ἑκαστος* E.
— *τῃ ιδιᾳ διαλεκτῳ*] *την διαλεκτον* D*Gr.* Vulg. *Cl.*
— *διαλεκτῳ*] *post ἡμων* E.
— *εγεννηθημεν* Bℵ*C*D. 31. E.(*manu recentiori*). Syrr.Pst.&Hcl.txt. | *εγενηθ.* AC³E*. 13. 61. Syr.Hcl.mg. (II n.l.)
9. *Ελαμιται* ℵᶜEII rel. (om. *και Ελαμιται* ℵ*.) | *Ελαμειται* AD. | *Αιλαμειται* B.*d.* Vulg. *Cl.*| *Εμαλειται* C*.| *Ελαμηται* C³.
— *και* 3°] om. D*Gr.*
9. *Ιουδαιαν*] praem. "et" *Am. Fuld.* "Syria" *Hier.* in Es. xi. 10 (ed. Vallarsi iv. 163ᵃ) "Armeniam" *Tert.* adv. Jud. 7. Aug. c. Epist. Man. ix. 10. (ed. Bass. x. 189.)
— *τε* Syr.Hcl. | om. D*. Vulg. *Cl. Fuld.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. (et Judaeam *Am. Tol.*)
— *Καμπαδοκιαν* A. *Καπαδοκιαν* 31* (corr.¹) *Παππαδοκιαν* C.
10. *τε* 1°] om.D. Vulg.Memph.Theb.Arm.
— *Αιγυπτον*] add. *τε* D*Gr.*
— *Λιβυης*] *Λιβουης* D*. *Λυβυης* 13.
— *Κυρινην* 61. *Κηρηνην* 31*.
11. *Κρητες και Αραβες*] *Κρητης και Αραβοι* D*.
12. *διηπορουντο* ABℵ. | ‡*διηπορουν* ⸗. CDEII. rel. ‖add. *αλληλοις* 13.
— *αλλον*] add. *επι τω γεγονοτι και* D. (Syr.Hcl.mg.)
— *τι*] †add. *αν* ⸗. E. 13.31. | om. ABℵ CDII (*ut vid.*) 61.
— *θελει* (A)BCD. 61. | *θελει* post *τουτο* A.|‡*θελοι* ⸗. ℵE. 13. 31. (II n.l.)

7. omnes ecce *Am.* | 8.linguam nostram *Cl.* | 9. *om.* et *Cl. Am.*² | 10 eos loquentes *Cl.*

ABℵCDE(Π.) 13.31.61.

τοῦτο εἶναι; [13] ἕτεροι δὲ ‡ διαχλευάζοντες″ ἔλεγον ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν.

[14] Σταθεὶς δὲ * ὁ″ Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἰερουσαλὴμ ‡ πάντες,″ τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. [15] οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, (ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας), [16] ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ,

g Ioel 2:28, seq.

[17] g Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν¶ σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ‡ ἐνυπνίοις″ ἐνυπνιασθήσονται. [18] καί γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. [19] καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ. [20] ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν † ἐλθεῖν † ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. [21] h καὶ ἔσται, πᾶς ὃς ‡ ἐὰν″ ἐπικαλέσηται

¶ II.

h Rom. 10:13.

vult hoc esse? [13] Alii autem inridentes dicebant quia musto pleni sunt isti.

[14] Stans autem Petrus cum undecim levavit vocem suam et locutus est eis, Viri Iudaei et qui habitatis Hierusalem universi, hoc vobis notum sit, et auribus percipite verba mea. [15] Non enim sicut vos aestimatis hi ebrii sunt, cum sit hora diei tertia, [16] sed hoc est quod dictum est per prophetam Iohel, [17] Et erit in novissimis diebus, dicit dominus, effundam de spiritu meo super omnem carnem, et prophetabunt filii vestri et filiae vestrae, et iuvenes vestri visiones videbunt, et seniores vestri somnia somniabunt: [18] et quidem super servos meos et super ancellas meas in diebus illis effundam de spiritu meo, et prophetabunt. [19] Et dabo prodigia in caelo sursum et signa in terra deorsum, sanguinem et ignem et vaporem fumi. [20] Sol convertetur in tenebras et luna in sanguinem ante quam veniat dies domini magnus et manifestus. [21] Et erit, omnis quicumque invocaverit nomen

---

13. διαχλευαζοντες AB*Bch.Blc.Mai*ℵC D²Π². 13. 61. | ‡χλευαζοντες ϛ. EΠ*. 31. (διεχλευαζον λεγοντες D*.)
— γλευκους] add. οὑτοι D.
14. σταθεις] praem. τοτε D**Gr.* Syr.Pst.
— ὁ Πετρ. ABℵDΠ. 61. | *om. ὁ ϛ. CE. rel.
— ἑνδεκα] δεκα D*. ‖add. αποστολοις D. Syr. Pst.
— επηρεν] add. πρωτος D*. *d.*
— αυτου] add. προτερον E.
— απεφθεγξατο] ειπεν D. Syrr.Pst.& Hcl. ‖add. λεγων C. Arm.
— αυτοις] om. D.
— παντες ABℵC(D)Π*. 61. (ante οἱ κατ. Ἰερ. D.) | ‡ ἀπαντες ϛ. EΠ². rel.
— ὑμιν] ἡμειν D*.
— και 3⁰] om. D.
— ενωτισασθε] -σατε D*. -σαθε D².
15. μεθυουσιν] μεθυωσιν C.
— εστιν γαρ... ἡμερας] ουσης ὡρας της ἡμερας γ′ D*. Vulg. *Iren.* 193.
16. Ιωηλ ABℵCEΠ. 13. 31. 61. vv.|om. D. *Iren. Hil.* 962ᵇ.
17. και 1⁰ Vulg. Syr.Hcl. Arm. Æth. | om. D. Syr.Pst. Memph. Theb. *Iren.* 193. *Hil.* 962ᵇ.
— εν ταις εσχαταις ἡμεραις AℵDEΠ. rel. *Iren.* 193. *Hil.* | μετα ταυτα B. Theb. (vid. LXX.) | praem. eadem C. Arm. | "post hos dies" Æth.
— ὁ θεος ABℵCΠ. rel. Syrr.Pst. &Hcl.(*sic*) Memph. Theb. Arm. | κυριος DE. Vulg. *Iren.* 193. *Hil.*
— πασαν σαρκα] πασας σαρκας D**Gr.*
— ὑμων 1⁰] αυτων D. *Hil.*
— αἱ] om. C*(?)D.
— ὑμων 2⁰] αυτων D. *Hil.* | om. C.
— ὑμων 3⁰] om. D.
— ὑμων 4⁰. ABℵC² rel. | om. C* *ut vid.* DE.
— ενυπνιοις ABℵCD². 13. 61. (om. D* *Gr.*) | ‡ ενυπνια ϛ. E. 31. Vulg. (vid. LXX.)
18. γε] εγω D*.
— επι τους δουλους μου και] om. 13.
— τας δουλας μου και τους δουλους *hoc ord.* ℵ.
— εν ταις ἡμεραις εκειναις] om. D.
18. εκχεως A.
— και προφητευσουσιν] om. D. (vid. LXX.)
19. ανω] om. A. 31. Syr.Pst. Theb. (vid. LXX.)
— αἱμα και... καπνου] om. D.
20. μεταστραφησεται] μεταστρεφεται D*.
— πριν] †add. η ϛ. B*Mai* 31. | om. AℵCDE. 13. 61.
— ἡμεραν] † praem. την ϛ. AℵᶜCE. rel. (vid. LXX.) | om. BℵD.
— και επιφανη] om. ℵD.
21. om. ver. ℵ* (add.ᵃ.)
— εαν B*Btly.Mai* E. | ‡ αν ϛ. AℵᵃCD. rel. (vid. LXX.)
— κυριου] praem. του D*.
22. Ναζοραιον ℵ*D*.
— αποδεδειγμενον *ante* απο του θεου BℵCD². 31. 61. Vulg. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 193. | ante εις ἡμ. απο τ. θ. *Eus.* Ecl. Pr. 78. | ‡ post ϛ. A(D*)E.

12. *om.* hoc *Am.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται. 22 ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ‡ ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ" εἰς ὑμᾶς δυνάμεσιν καὶ τέρασιν καὶ σημείοις οἷς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς † αὐτοὶ οἴδατε, 23 τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον † διὰ ‡ χειρὸς" ἀνόμων προσπήξαντες ‡ ἀνείλατε," 24 ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. 25 ‡ Δαυεὶδ" γὰρ λέγει εἰς αὐτόν, [i] ‡ Προορώμην" τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ· 26 διὰ τοῦτο ‡ ηὐφράνθη" ‡ μου ἡ καρδία" καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι. 27 ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ‡ ᾅδην", οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. 28 ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. 29 ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παῤῥησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου ‡ Δαυείδ," ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. [j] 30 προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι [j] ὅρκῳ

24. τὰς ὠδ. τοῦ ᾅδου.

[i] Ps. 16 (15):8, seq.

[j] Ps. 132 (131):11.

domini salvus erit. 22 Viri Israhelitae, audite verba haec. Iesum Nazarenum, virum adprobatum a deo in vobis virtutibus et prodigiis et signis, quae fecit per illum deus in medio vestri, sicut vos scitis, 23 hunc definito consilio et praescientia dei traditum per manus iniquorum adfigentes interemistis: 24 quem deus suscitavit solutis doloribus inferni, iuxta quod inpossibile erat teneri illum ab eo. 25 David enim dicit in eum, Providebam dominum coram me semper, quoniam a dextris est mihi, ne commovear: 26 propter hoc delectatum est cor meum et exultavit lingua mea, insuper et caro mea requiescet in spe, 27 quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. 28 Notas mihi fecisti vias vitae, replebis me iucunditate cum facie tua. 29 Viri fratres, liceat audenter dicere ad vos de patriarcha David, quoniam et defunctus est et sepultus est, et sepulchrum eius est apud nos usque in hodiernum diem. 30 Propheta igitur cum esset et sciret

(13.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Tert.* car. Chr. 15. de Pud. 21. (δεδοκιμασμενον D*. αποδεδειχμενον 13.)

22. ὑμας *Iren.*193. *Tert.* | ἡμας D*. *Eus.* Ecl. Pr.
— δυναμεσι] -μει 13.
— οἷς *Eus.* Ecl. Pr. | ὁσα D*.
— δι' αυτου] post ὁ θεος E. Vulg. *Cl.* Memph. Theb. Æth. (ctra, *Am. Fuld. Iren.* 193. *Eus.* Ecl. Pr.)
— ὁ θεος *Eus.* Ecl. Pr. | om. ὁ C *sic.*
— εμμεσῳ ACE. 13.
— καθως] † add. και ⸗. C³ 13*s.* Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. | om. ABℵC*DE. 31. 61. *Am. Fuld.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 193. *Eus.* Ecl. Pr.
— αυτοι *Iren.* 193. *Eus.* Ecl. Pr. | ὑμεις παντες E.

23. εκδοτον] † add. λαβοντες ⸗. ℵᶜC³DE. 13. 31. *Cod. ap. Bed.* Syr.Hcl. (?Æth.) *Eus.* Ecl. Pr. 78. | om. ABℵ*C*. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph, Theb. Arm. *Iren.* 193. (? ενδοτον 31* *Scr.*)
— χειρος ABℵC*D. 13. 61. Syr.Hcl. Æth. *Eus.* Ecl. Pr. | ‡ χειρων ⸗. C³E. 31. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Zoh. *Iren.* 193.

23. ανειλατε ABℵCDE. 13. 61. *Eus.* Ecl. Pr. | ‡ -λετε ⸗. 31.

24. λυσας] add. δι' αυτου E. *Cod. ap. Bed.* | om. *Polyc.* ad Phil. 1. *Iren.*193. *Eus.* Ecl. Pr. 78.
— θανατου ABℵCE*Gr. Cod. ap. Bed.* rel. Syr.Hcl. Theb. Arm. Æth. *Eus.* Ecl. Pr. | ἁδου D. Vulg. *e.* Syr.Pst. Memph. *Polycarpus* ad Phil. 1. *Iren.* 193.

25. γαρ] praem. μεν E. | om. *Iren.* 193. *Eus.* Ecl. Pr. 78.
— αυτον *Iren.* | αυτην A. (om. εις αυτον *Eus.* Ecl. Pr.)
— προορωμην AB*Rl.Mai ℵCDE. | ‡ προωρωμην ⸗. B² rel. *Eus.* Ecl. Pr.
— κυριον] add. μου ℵD. (Syr.Pst. *pro more*) | om. ABCE. rel. vv. *Iren.* 193. *Eus.* Ecl. Pr.

26. ηυφρανθη ABℵCDE. 31. 61. *Clem.* 765 (? e Psal.) | ‡ ευφραν. ⸗. 13*s.*
— μου *ante* ἡ καρδια Bℵ*. *Clem.* | ‡ post ⸗. AℵᶜCDE. rel. *Iren.* 193. vid. Psal. LXX. (gloria mea Syr.Pst. ? e Psalm.)

26. επ' ABE. rel. *Clem.* | εφ' ℵCD.

27. ἁδην ABℵCD. 61. *Clem.* 765 (? e Psal.) | ‡ ἁδου ⸗. E. 13. 61. *Orig.* ii. 622ᵃ (494ᵉ est e Psal.) vid. LXX.

28. εγνωρισας *Clem.* | γνωρισας D* *Gr.*
— ευφροσυνης *Clem.* | -νην A* *ut vid.* 31.

29. εξων 13. 61.
— παρησιας C.
— μνημα *Eus.* Ecl. Pr. 78. in Ps. 52ᶜ. | μνημιον D.
— εν ἡμιν *Eus.* Ecl. Pr. in Ps. | παρ' ἡμιν D.

30. ειδως *Iren.* 193. *Eus.* Ecl. Pr. 78. in Ps. 52ᶜ. | ειδων D**Gr.*

22. Deus per illum *Cl.* | sicut et *Cl.* | 23. *om.* et *Am.* | affligentes *Cl.* | 25. in conspectu meo semper *Cl.* | 26. laetatum est *Cl.* | requiescit *Am.* | 28. et replebis *Cl.* | 29. *om.* "et" *post quoniam Cl.* | *om.* "est" *post sepultus Cl.*

ABℵCDE. 13. 31. 61.

ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ † καθίσαι ἐπὶ ‡ τὸν θρόνον″ αὐτοῦ, [31] προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ χριστοῦ, ὅτι ‡ οὔτε″ ‡ ἐγκατελείφθη″ † εἰς ᾅδου, ‡ οὔτε″ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. [32] τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. [33] τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθεὶς τήν τε ἐπαγγελίαν ‡ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου″ λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς

33. *[και]″ βλέπετε.

ἐξέχεεν τοῦτο ὃ † ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. [34] οὐ γὰρ ‡ Δαυὶδ″ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός, [k] Εἶπεν † κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, [35] ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. [36] ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι

k Ps. 110 (109):1.

36. ἐποιήσεν ὁ θεός.

καὶ κύριον ‡αὐτὸν καὶ χριστὸν″ ὁ θεὸς ἐποίησεν, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

[37] Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν ‡ τὴν καρδίαν,″ εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, Τί ‡ ποιήσωμεν,″ ἄνδρες ἀδελφοί; [38] Πέτρος δὲ

quia iureiurando iurasset illi deus de fructu ventris eius sedere super sedem eius, [31] providens locutus est de resurrectione Christi, quia neque derelictus est in inferno neque caro eius vidit corruptionem. [32] Hunc Iesum resuscitavit deus, cuius omnes nos testes sumus. [33] Dextera igitur dei exaltatus et promissione spiritus sancti accepta a patre effudit hunc quem vos videtis et auditis. [34] Non enim David ascendit in caelos: dicit autem ipse, Dicit dominus domino meo, Sede a dextris meis, [35] donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum. [36] Certissime ergo sciat omnis domus Israhel quia et dominum eum et Christum deus fecit, hunc Iesum quem vos crucifixistis.

[37] His autem auditis conpuncti sunt corde et dixerunt ad Petrum et ad reliquos apostolos, Quid faciemus, viri fratres? [38] Petrus vero ad illos, Paenitentiam, inquit,

30. ωμοσεν *Eus.* Ecl. Pr. in Ps. | ωμασεν D*.
— οσφυος] καρδιας D*. de praecordia *d.* | ventris *Iren. Am.* Syr.Pst. Æth.
— οσφυος αυτου] † add. το κατα σαρκα αναστησειν τον χριστον ⸗. (D*.) (13.) 31. Syr.Hcl. *Eus.* in Ps. (om. το D. αναστησαι D. 13.) | add. αναστησαι τον χριστον E. *Cod. ap. Bed.* | om. ABℵCD². 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 193. *Eus.* Ecl. Pr. 79.
— καθισαι] praem. και DGr. E.
— τον θρονον ABℵCD. 61. *Eus.* Ecl. Pr. in Ps. | ‡ του θρονου ⸗. E. rel.
31. προιδ. ελαλ. περι της *Iren. Eus.* Ecl. Pr. 79. in Ps. 52ᶜ. | om. D*. (add. corrector antiquus) (προειδως D².)
— της *Eus.* Ecl. Pr. in Ps. | om. B.*Btly.* (ctra *Mai.*)
— ουτε 1⁰ ABℵCD. 61. Vulg. *e. Iren.* 193. *Eus.* Ecl. Pr. in Ps. | ‡ ου ⸗. 31 | ουκ E. 13. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb.
— εγκατελειφθη ABℵC²DE. 13. 61. *Eus.* Ecl. Pr. in Ps. (εγκατελημφθη C*.) | ‡ κατελειφθη ⸗. 31. ‖ † add. ἡ ψυχη αυτου ⸗. C³E. 13. 31. *Cod. ap. Bed.* Syr.Hcl. Arm. | om. ABℵC*D. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. *Iren.* 193. *Eus.* Ecl. Pr. in Ps.
— ἁδου ACDE. 13. 31. | ἁδην Bℵ. 61. *Eus.* Ecl. Pr. in Ps.
31. ουτε 2⁰ ABℵCD. 13. 61. *Eus.* Ecl. Pr. in Ps. | ‡ ουδε ⸗. B*Mai* E. 31. Syrr. Pst.&Hcl. (neque Vulg.)
32. τουτον] add. ουν D*E.
— τον *Eus.* in Ps. om. *Iren.* 193. *Eus.* in Ps. 52ᶜ. | om. D*.
— εσμεν] post μαρτυρες D. Vulg. | ante *Iren. Eus.* in Ps. | ante ἡμεις ℵ.
33. την τε] και την D.
— του πνευματος του ἁγιου ABℵCE. 13. 61. Vulg. | ‡ του ἁγιου πνευματος ⸗. D. 31. *Iren.* 193.
— εξεχεεν] add. ὑμειν D*. | om. *Iren.*
— τουτο] om. D*. ‖ add. το δωρον E. *Cod. ap. Bed.* Syr.Hcl.*txt. Iren.* 193. | Contra, Syr.Hcl.mg.
— ὑμεις] om. D*. ‖ † praem. νυν ⸗. C³E. 13. 31. (Syr.Hcl.) | add. *Iren.* 193. | om. ABℵC*D. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.
— βλεπετε] praem. και BD. Arm. *Zoh.* | om. AℵCE. 13. 31. 61. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Æth. *Iren.* 193.
34. λεγει δε *Iren.* 193. | ειρηκεν γαρ D.
— ειπεν *Iren.* | λεγει D. *Am.*
— κυριος] † praem. ὁ ⸗. AB²ℵᶜCE. rel. | om. B*.*Rl.Mai* ℵ*D.
35. αν] om. D*.
36. οικος] praem. ὁ CD. | om. ABℵE. rel.
— και κυριον *St.* 3. ABℵCDE. 13. 31. 61. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Zoh. Iren.* 193. *Tert.* adv. Prax. 28. | om. και *Elz.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth.
36. αυτον *ante* και χριστον ABℵCD² Vulg. Arm. *Iren.* 193. (om. D*.) | ‡ *post* ⸗. E. 13*ut vid.* 61. | post ὁ θεος 31. | ante Deus *Tert.* adv. Prax. [Syrr.Pst.&Hcl. Æth.]
— ὁ θεος *ante* εποιησεν ACDE. *Am. Fuld.* Theb. Arm. *Iren.* 193. | *post* Bℵ. 61. Vulg.*Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Tert.* (n. l. 13. vid. 31. supra.)
— τον] om. D*.
— ὁν] om. 13.
37. ακουσαντες δε] τοτε παντες οἱ συνελθοντες και ακουσαντες D. Syr.Hcl.mg.
— δε] ουν E*Gr.*
— κατηνυγησαν E. 61.
— την καρδιαν ABℵC. 61. | ‡ τῃ καρδιᾳ ⸗. DE. rel. Vulg.
— ειπον τε ABC. 13. 31. vv. | ειπον δε 61. | και ειπον E. | και τινες εξ αυτων ειπαν D*. | ειποντες ℵD²*Gr.* Memph.
— λοιπους] om. D.
— τι add. ουν D. *Iren.* 193.
— ποιησωμεν AB*Mai*ℵCE. 61. | ‡ ποιησομεν ⸗. D. rel. Vulg. *Iren.* 193.

30. fructu lumbi *Cl.* | 34. caelum *Cl.* | dixit *bis Cl.* | 36. sciat ergo *Cl.* | fecit deus *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

† πρὸς αὐτούς, Μετανοήσατε καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ‡ ἐν″ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ἄφεσιν * τῶν″ ἁμαρτιῶν * ὑμῶν,″ καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος· [39] ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ [1] πᾶσιν τοῖς εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσηται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. [40] ἑτέροις τε λόγοις πλείοσιν ‡ διεμαρτύρατο″ καὶ παρεκάλει * αὐτοὺς″ λέγων, Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. [41] οἱ μὲν οὖν † ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν * ἐν″ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι· [42] ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ † τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. [43] ‡ ἐγίνετο″ δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. [44] πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, [45] καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν·

[1] Es. 57:19. Eph. 2:17.

43. πολλὰ δὲ. — ἐγίν. διὰ τ. ἀποστ.

agite, et baptizetur unusquisque vestrum in nomine domini Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum, et accipietis donum sancti spiritus: [39] vobis enim est repromissio et filiis vestris et omnibus qui longe sunt, quoscumque advocaverit dominus deus noster. [40] Aliis etiam verbis plurimis testificatus est, et exhortabatur eos dicens, Salvamini a generatione ista prava. [41] Qui ergo receperunt sermonem eius, baptizati sunt, et adpositae sunt in illa die animae circiter tria milia: [42] erant autem perseverantes in doctrina apostolorum et communicatione fractionis panis et orationibus. [43] Fiebat autem omni animae timor; multa quoque prodigia et signa per apostolos fiebant in Hierusalem, et metus erat magnus in universis. [44] Omnes etiam qui credebant erant pariter et habebant omnia communia, [45] possessiones et substantias vendebant, et dividebant illa omnibus prout cuique opus

37. fin.] add. *ὑποδειξατε ἡμιν* DE. *Cod. ap. Bed. Tol.* Syr.Hcl.mg. *Aug.*

38. *δε*] †add. *εφη* ⊽. E. 31 (Syr.Pst.) Memph. Theb. Arm. Æth. (h. 13.) | om. (A)B (ℵ)(CD. 61.) (Vulg.) *Iren.* 193. *Cypr.* 134. *Lucif.* 20. | *φησιν* post *μετανοησατε* AℵC. 61. Vulg. | *φησιν* post *αυτους* D.

— *εν τῳ* BCD. | ‡ *επι τῳ* ⊽. AℵE. rel.

— *ονοματι*] add. *του κυριου* DE. *Am.* Syr.Pst. MSS. et edd. (om. *χριστου*) Syr.Hcl. Theb. Arm. *Iren.* 193. *Cypr.* 134. *Lucif.* 20. (om. *εν ονομ. Ιησ.χρ.* Syr.Pst. Widmanstadt).

— *των ἁμαρτιων ὑμων* ABℵ(C). 61. Vulg. Memph. Theb. (Æth.) | (*ἡμων* CB*Bch.*[ctra,*Btly.Mai*]) | * om. *των* et *ὑμων* ⊽. DE. rel. Syrr.Pst.& Hcl. Arm. *Iren.* 193. *Cypr. Lucif. Aug.*

39. *ὑμιν Cypr.* 134. *Lucif.* 20. | *ἡμειν* D.

— *ὑμων Cypr.* 134. *Lucif.* | *ἡμων* D.

— *ὁσους* BℵDE. rel. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. | *οὑς* AC. (Memph. Theb.)

40. *τε Lucif.* 20. | *δε* D*Gr.*

— *διεμαρτυρατο* ABℵCDE. 61. Vulg. | ‡ -*ρετο* ⊽. 13. 31. Syrr.Pst.&Hcl. *Lucif.* 20.

— *παρεκ. αυτους* ABℵCD. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Lucif.* | * om. *αυτους* ⊽. E. 13. 31. Syr.Hcl.

40. *της σκολ. ταυτης*] *ταυτης της σκολ.* D. Vulg. *Lucif.* (*σκολιας*] *κολιας* C* (corr.[3])

41. *οἱ μεν ουν*] †add. *ασμενως* ⊽. E. 13. 31. *Cod. ap. Bed.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. ABℵCD. 61. Vulg. Memph. Theb. Æth. *Clem.* 371.

— *αποδεξαμενοι Clem.* | *πιστευσαντες* D. | add. id. Syr.Hcl.mg.

— *εν* ante *τῳ ἡμ.* ABℵC(D.) 61. Vulg. | * om. *εν* ⊽. E. 13. 31.

— *εκεινῃ ante τῃ ἡμ.* D. *Am.*

— *ὡσει*] *ὡς* ℵ* (corr.[c])

— *τρισχιλιοι* 31.

42. *ησαν δε*] *και ησαν* D. Syr.Pst.

— *τῃ διδ.*] praem. *εν* A. Vulg.

— *αποστολων*] add. *εν Ἱερουσαλημ* D.

— *τῃ κλ.*] †praem. *και* ⊽. ℵ[c]D[2]E. rel. Syr.Hcl. Arm. | om. ABℵ*CD*. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth.

43. *εγινετο* 1°. AB*Mai*ℵCD. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. | ‡ *εγενετο* ⊽. E. 13. 31. 61.

— *τε* ACD[2]E. 13. Vulg. | om. D**Gr.* | 31. | *δε* Bℵ. 61. Memph. (quoque Vulg. *γαρ* Theb.)

— *σημεια*] add. *ου μικρα* E.

43. *δια*] add. *των χειρων* E. Syr.Hcl. ? Æth.

— *εγιν.* 2°.] ante *δια τ. αποστ.* AC. Syr. Pst. Memph. Æth. | post BℵDE. 13. 31. 61.(Vulg.) Syr.Hcl. Arm. (*εγινοντο* E.)

— fin.] add. *εν Ἱερουσαλημ* AℵCE. 13. *Am.* Syr.Pst. Memph. (ante *εγινετο* Vulg. *Cl.*) | add. postea *φοβος τε ην μεγας επι παντας* AℵC. (vid. v. 5.) Vulg. Memph. | *non habent* BD. 31. 61. Syr.Hcl. Theb. Arm. Æth.

44. ab init.] praem. *και* AℵC. 61. | om. BDE. rel. vv. *Orig.* iii. 673[a].

— *δε Orig.* iii. 673[a]. | *τε* D. Vulg.

— *πιστευοντες*] -*σαντες* Bℵ. Arm. Æth. *Orig.* iii.

— *ησαν* et mox *και* AℵCDE. rel. | om. B. *Orig.* iii.

— *ἁπαντα Orig.* iii. | *παντα* D.

45. *τα κτηματα και τας ὑπαρ.* | *ὁσοι κτηματα ειχον η ὑπαρ.* D. Syr.Pst. | (om. *τα* 61.)

— *διεμέριζον*] *εμεριζον* A.

— *αυτα*] add. *καθ' ἡμεραν* D. (vid. ver. 46 et vi. 1.)

— *καθοτι*] *καθως* 13. | *τοις* D**Gr.* (*καθοτι αν τ. χ. ειχ.* om. 31*.)

38. *om.* domini *Cl.* | Spiritus sancti *Cl.* | 41. die illa *Cl.* | 43. in Ier. fiebant *Cl.* | 44. omnes enim *Am.*

A ℵ C D E. 13. 31. 61.

46 καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, 47 αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν ‡ ἐπὶ τὸ αὐτό.

erat: 46 cotidie quoque perdurantes unanimiter in templo et frangentes circa domus panem, sumebant cibum cum exultatione et simplicitate cordis, 47 conlaudantes deum et habentes gratiam ad omnem plebem. Dominus autem augebat qui salvi fierent cotidie in id ipsum.

III. Δ'

4 1 Πέτρος δὲ" καὶ ‡ Ἰωάνης" ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ‡ ἐνάτην." 2 καί τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν. 3 ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ ‡ Ἰωάνην" μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερὸν ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. 4 ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ ‡ Ἰωάνῃ" εἶπεν, Βλέψον εἰς ἡμᾶς. 5 ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. 6 εἶπεν δὲ Πέτρος, Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό

1 Petrus autem et Iohannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam. 2 Et quidam vir qui erat claudus ex utero matris suae baiulabatur; quem ponebant cotidie ad portam templi quae dicitur speciosa, ut peteret elemosynam ab introeuntibus in templum. 3 Is cum vidisset Petrum et Iohannem incipientes introire in templo, rogabat ut elemosynam acciperet. 4 Intuens autem in eum Petrus cum Iohanne dixit, Respice in nos. 5 At ille intendebat in eos, sperans se aliquid acceptorum ab eis. 6 Petrus autem dixit, Argentum et aurum non est mihi: quod autem habeo,

46. καθ' ἡμεραν] om. D*. (add.²) | add. παντες D. (καθ' ἡμεραν παντες τε D².)
— προσκαρτερουντες] προσεκαρτερουν D.
— ὁμοθυμαδον] om. D. | post εν τῳ ἱερῳ C. Syr.Pst.
— κλωντες τε κατ' οικον] και κατ' οικους αν επι το αυτο κλωντες τε D. (om. αν D².)
— κλωντες τε] om. τε 61.
— αφελοτητι] αφελωτι 13.
47. λαον *Orig.* iii. 673ᵇ. | κοσμον D.
— τους σωζομενους καθ' ἡμεραν] καθ' ἡμεραν τοις σωζομενοις 13. (Arm.) (Æth.)
—, iii. 1. επι το αυτο. Πετρος δε ABℵC. 61. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth | επι το αυτο εν τῃ εκκλησιᾳ. Εν δε ταις ἡμεραις ταυταις Πετρος D. | ‡ τῃ εκκλησιᾳ. iii. 1. Επι το αυτο δε Πετρος ⸗. E. 13. (31.) *Cod.ap. Bed.* Syrr.Pst.&Hcl. (om. δε 31. post Πετρος 31² *Scr.*) "Petrus autem" seq. *Lucif.* 199.
1. Ιωανης BD. | ‡ Ιωαννης ⸗. Aℵ. rel.
— αναιβεννον A. | ανεβεννον C.

1. ἱερον] add. το δειλεινον D. | om. *Lucif.* 199.
— ενατην ABℵC(D)E. 31. | ‡ ενναtην ⸗. 13. 61. (ενατῃ τῃ προσευχης D* *Gr.* την ενατην της προσευχης D². | Contra, *Lucif.*)
2. και] add. ιδου D*. Syr.Pst. | om. *Lucif.* 199.
— ὑπαρχων] om. D. Memph. ut vid. *Lucif.*
— προς] επι 61.
— θυραν] πυλην E. | januam *Lucif.*
— παρα των εισπορ.] παρ' αυτων εισπορ. αυτων D*. (ctra, *Lucif.*)
3. ὃς ιδων (*Lucif.* 199.) | ουτος ατενισας τοις οφθαλμοις αυτου και ιδων D.
— ὃς ιδ. Π. κ. Ι. μελ. εισι. εις το ἱερον] om. 61. | ιδον τε τον Πετρ. κ. Ιω. 61 mg.²
— εισιεναι] ειναι D* *Gr.*
— ηρωτα] add. αυτους D. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. | om. Vulg. Syr. Hcl. Arm. *Lucif.* | (ερωτα C.)
— λαβειν ABℵCE. 13. 61. | om. D. 31. Syr.Hcl. *Lucif.* || add. παρ' αυτων E. (Memph.)
4. ατενισας δε] εμβλεψας δε ὁ D.

4. εις] προς ℵ.
— συν τῳ Ιωανῃ] συν Ιωανην και D*. (ctra, *Lucif.* 199.)
— βλεψον] ατενεισον D.
5. επειχεν *Lucif.* 199. | ατενεισας D.
— τι παρ' αυτων λαβειν ABℵ(C) rel. Syr.Hcl. Arm. (αυτου C.) | τι λαβειν παρ' αυτων D. Vulg. (*Lucif.*) | λαβειν τι παρ' αυτων E. Memph. Theb. accipere ab iis aliquid. Syr.Pst. [Æth.]
6. ειπεν δε Πετρος BℵD)E. 13. 31. 61. Syrr.(Pst.)&Hcl. Arm. Æth. *Cypr.* 323. *Lucif.* 199. (ὁ Πετρ. D) | Πετρος δε ειπεν AC. Vulg. Memph. Theb.
— ουκ ℵC.
— Ναζοραιου ℵ*CD. (-ρεου C.) *Iren.* 74. *Cypr.* 323. | om. *Orig. Int.* ii. Hil. 287ᵉ.
— εγειρε και AE. 31. 61. Vulg. Syrr. (Pst.)&Hcl. Memph. Arm. Æth. (vid. Lu. v. 23. etc.) | ‡ εγειραι και ⸗. C. 13. *Iren.* 194. *Orig. Int.* ii. 105ᵇ. iv.

46. domos *Cl.*
3. templum *Cl.*

Vulg. Syr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.
6. om. ἔγειρε καὶ.

σοι δίδωμι. ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου [‡ ἔγειρε ″ καὶ] περιπάτει. 7 καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν * αὐτόν.″ παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν ‡ αἱ βάσεις αὐτοῦ ″ καὶ τὰ σφυρά, 8 καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἁλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. 9 καὶ εἶδεν ‡ πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν ″ περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν, 10 (ἐπεγίνωσκον ‡ δὲ ″ αὐτὸν ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ), καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ. 11 κρατοῦντος δὲ ‡ αὐτοῦ ″ τὸν Πέτρον καὶ * τὸν ″ ‡ Ἰωάνην ″ συνέδραμεν ‡ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ″ ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ ‡ Σολομῶνος ″ ἔκθαμβοι. 12 ἰδὼν δὲ * ὁ ″ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν, ″Ανδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; 13 ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων

hoc tibi do. In nomine Iesu Christi Nazareni surge et ambula. 7 Et adprehensa ei manu dextera adlevavit eum, et protinus consolidatae sunt bases eius et plantae, 8 et exiliens stetit, et ambulabat, et intravit cum illis in templum ambulans et exiliens et laudans deum. 9 Et vidit omnis populus eum ambulantem et laudantem deum: 10 (cognoscebant autem illum, quoniam ipse erat qui ad elemosynam sedebat ad speciosam portam templi), et impleti sunt stupore et extasi in eo quod contigerat illi. 11 Cum tenerent autem Petrum et Iohannen, concurrit omnis populus ad eos ad porticum qui appellatur Salomonis stupentes. 12 Videns autem Petrus respondit ad populum, Viri Israhelitae, quid ammiramini in hoc, aut nos quid intuemini, quasi nostra virtute aut pietate fecerimus hunc ambulare? 13 Deus Abraham et deus Isaac et deus Jacob, deus patrum nostrorum,

679d. *Eus.* D.E. 119a. *Hil.* 287 e. *Cypr.* 323. *Hil.* 287. *Lucif.* 199. | om. BℵD. Theb.

7. ηγειρεν αυτον ABℵC. 61. Vulg. Syr. Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Cypr.* 323. *Lucif.* 199. | * om. αυτον ⸗. DE. 13. 31.

— παραχρημα] praem. και D. Syr.Pst.

— δε] εσταθη και D. om. *Lucif.* 199.

— αἱ βασεις ante αυτου ABℵC. 61. Vulg. *Lucif.* | ‡ post ⸗. DE. 13. 31. (om. αυτου *Iren.* 194.)

— σφυδρα Aℵ* (ante στα pro τα ℵ.) | φυδρα C*. (corr. C2.)

8. περιεπατει] add. χαιρων E. | add. χαιρομενος D. | om. *Iren.* 194. *Lucif.* 199.

— περιπατων ante εις το ιερον 13. | post *Iren.* 194. *Lucif.* 199.

— περιπατων και ἁλλομενος *Iren.* 194. *Lucif.* 199. | om. D.

— και αινων BℵCE. 13. 31. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 194. | om. και AD. *Lucif.* 199.

9. αυτον post πας ὁ λαος ABℵCD. 61. Vulg. *Lucif.* 199. | ‡ ante ⸗. E. 13. 31.

9. θεον *Lucif.* | κυριον C.

10. δε ABℵC. 61. Vulg. *e.* Memph. | ‡ τε ⸗. DE*Gr.* 13. 31. Arm. *Lucif.* 199. om. Syr.Pst. Theb.

— αυτον] om. ℵ*. (add.1)

— οὑτος BDE. 13. 31. Syr.Hcl. Memph. Theb. | αυτος AℵC. 61. Vulg. Syr. Pst. *Lucif.*

— καθημενος] καθεζομενος D.

— την ωραιαν πυλην ℵ* (corr.c sed non πυλην.)

— θαμβου C.

— εκτασεως D. (om. και εκστ. Arm.)

— συμβεβηκοτι] γεγενημενῳ D.

11. κρατ. δε.... πας ὁ λαος προς αυτους] εκπορευομενου δε του Πετρου και Ιωανου συνεξεπορευετο κρατων αυτους· οἱ δε θαμβηθεντες εστησαν D.

— δε] τε A.

— αυτου ABℵCE. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. (Æth.) | ‡ του ιαθεντος χωλου ⸗. 13. 31. | [D.supra.]

— τον Ιωαν. ABℵ. 31. 61. | * om. τον ⸗. C(D)E. 13.

— πας ὁ λαος ante προς αυτους ABℵC. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. | ‡ post ⸗. E. 13. 31. Memph.

— επι] εν D.

11. τῃ ult.] η D*.

— Σολομωνος B*Btly.e sil.*DE. | ‡ Σολομωντος ⸗. B*Verc.*(A)ℵC. 13. 31. 61. (Σαλ. A.)

12. ιδων δε ὁ Πετρ. απεκρ. πρ. τ. λαον] αποκριθεις δε ὁ Πετρος ειπεν προς αυτους D.

— ὁ Πετρ. ABℵCD. 13. 61. | * om. ὁ ⸗. E. 31.

— Ισραηλειται AB*Mai* ℵ. (Ισρα. B*E. Ισδρα. ℵ.)

— τουτο 13. 31**Scr.* 61 *Scr.*

— η] ει ℵ.

— ὡς] add. ἡμων τῃ D.

— ευσεβ. πεποιηκοσιν *Iren.* 194. | ευσεβ. τουτο πεποιηκοτων D.

— του] τουτο D*. | om. 61.

— αυτον] τουτον E.

13. και Ισ. και Ιακ. BE. 13. 31. 61. Syrr. Pst.&Hcl. Theb. | και θεος Ισ. και θεος Ιακ. A(ℵC)D. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Iren.* 194. vid. Matt. xxii. 32. Mar. xii. 26. (ὁ θεος ℵC. *bis.*) Ισακ D.

6. tibi dabo *Am.* | 7. manu ejus *Cl.* | 8. dominum *Am.* | 10. quod ipse *Cl.* | 11. cucurrit *Cl.* | 12. miramini *Cl.* | aut potestate *Cl.* | 13. et 1° *om. Am.*

ABℵCDE. 13. 31. 61.

ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς * μὲν ″ παρεδώκατε καὶ ἠρνήσασθε [αὐτὸν] κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν· [14] ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, [15] τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε· ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. [16] καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. [17] καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· [18] ὁ δὲ θεὸς ἃ προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν ‡ παθεῖν τὸν χριστὸν αὐτοῦ ″ ἐπλήρωσεν οὕτως. [19] μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, [20] ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου, καὶ ἀποστείλῃ τὸν ‡ προκεχειρισμένον ″ ὑμῖν ‡ χριστὸν

20. Ἰησοῦν χριστόν.

glorificavit filium suum Iesum, quem vos quidem tradidistis et negastis ante faciem Pilati, iudicante illo dimitti. [14] vos autem sanctum et iustum negastis, et petistis virum homicidam donari vobis, [15] auctorem vero vitae interfecistis; quem deus suscitavit a mortuis, cuius nos testes sumus. [16] Et in fide nominis eius hunc quem vos videtis et nostis confirmavit nomen eius, et fides quae per eum est dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrum. [17] Et nunc, fratres, scio quia per ignorantiam fecistis, sicut et principes vestri: [18] deus autem quae praenuntiavit per os omnium prophetarum pati Christum suum, implevit sic. [19] Paenitemini igitur et convertimini, ut deleantur vestra peccata; [20] ut cum venerint tempora refrigerii a conspectu domini, et miserit eum qui praedicatus est vobis, Iesum Christum, [21] quem oportet

13. παιδα] πατερα *sic.* ℵ*. — Ιησουν] ? Ιησου 61 *Scr.* ‖ add. Χριστον D. | om. *Iren.* 194. — ὑμεις *Iren.* 194. | ἡμεις D. — μεν ABℵCE. 61. Vulg. Syr.Hcl. *Iren.* 194. | *om. ⸗. D. 13. 31. — παρεδωκατε] add. εις κρισιν D. Syr. Hcl.mg. *Iren.* 194. | add. εις κριτηριον E. — ηρνησασθε] απηρν. D. — αυτον DE. 13. 31. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. | om. ABℵC. 61. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Iren.* 194. — Πιλατου] add. του D*. — κρινοντος] -νοντος C. 13. — απολυειν] απολλυειν ℵ. ‖ add. αυτον D. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Iren.* 194. | add. postea θελοντος D*. *Iren.* 194. 14. ηρνησασθε] εβαρυνατε D. *Iren.* 194. — ᾐτησασθε] ητησατε D. | praem. μαλλον E. Syr.Hcl.mg. om. *Iren.* 194. — φονεα] φονεια D*. ‖ add. ζην και E. | om. *Iren.* 194. 15. ἡμεις] ὑμεις D*. — ὁ θεος *Iren.* 194. | om. 13. 16. επι ABℵᶜCDE. rel. Vulg. *Iren.* 194. | om. Bℵ*. 61. Arm. — τουτον ..... ονομα αυτου *Iren.* 194. | om. 31. | om. το ονομα αυτου Syr. Pst. 16. ὃν] om. D*. — οιδατε] add. ὁτι D*. — ἡ 2⁰] om. A* (add.¹) 17. αδελφοι] praem. ανδρες DE. | om. *Iren.* 194. — οιδα *Iren.* 194. | επισταμεθα D. Arm. MSS. — ὁτι] add. ὑμεις μεν D. | om. *Iren.* 194. — επραξατε] add. πονηρον D. Syr.Hcl. mg. *Iren.* 194. (το πον. D².) 18. ὁ δε θεος] ὁ θεος δε 13. — ἃ Syr.Hcl. *Iren.* 194. | ὁ D*Gr.* Syr. Pst. sicut Arm. — παθειν τον χριστον] om. A. | ante αυτου BℵCDE. 61. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Iren.* 194. | ‡ post ⸗. 13. 31. Memph. Æth. [Syr.Pst. Theb.] — οὑτως] οὑτος 31. | om. *Iren.* 194. 19. επιτρεψατε C. — εις ACDE. rel. | προς Bℵ. — ὑμων post τας ἁμαρτ. D. Vulg. *Cl. m. Iren.* 194. *Tert.* de Res. Car. 23. 20. ελθωσιν] επελθ. D*Gr.* — αναψυξεως] add. ὑμιν E. (Syr.Pst.& Hcl.) (Memph.) (*Iren.* 194) (*Tert.*) — του] om. E. 31. — προκεχειρισμενον ABℵCDE. 13. 31. 61. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. (Æth.) *Iren.* 194. *Tert.* de Res. Car. 23. | ‡ προκεκηρυγμενον ⸗. Vulg. Memph. (vid. *Orig.* iii. 143ᶜ.) 20. ὑμιν] υἱόν *sic* 31. — Χριστον ante Ιησουν BℵD*Gr.*E. Syr. Hcl. Theb. | ‡post ⸗. AC. 61. rel. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. *Iren.* 194. (vid. *Orig.* iii.) | om. Ιησουν *Tert.* 21. χρονων] -νον D*. 31. — στοματος] † add. παντων ⸗. E. 13 (*sic*). 31. Syr.Hcl. | om. ABℵCD. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 194. *Orig.* iii. 221ᵈ. 798ᵃ. *Tert.* de Res. Car. 23. — των ἁγ. ABℵCDE. 13. 31. 61. *Orig.* iii. *bis.* | *om. των ⸗. — απ' αιωνος αυτου προφητων ABℵC (E.) 61. (Theb.) (praem. των B²ℵᶜE.) | εξ αιωνος προφ. αυτ. *Orig.* iii. 798ᵃ. | ‡ αυτου προφητων απ' αιωνος ⸗. 31. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | αυτου των (om.²) προφητων D. | αυτου των απ' αιωνος προφητων 13. Vulg. (*Orig.* iii. 221ᵈ. om. των) | om. απ' αιωνος D. Arm. *Iren.* 194.

16. vidistis *Cl.* | 18. sic implevit *Cl.* | 19. peccata vestra *Cl.*

Vulg. Syr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

'Ιησοῦν," [21] ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος † * τῶν" ἁγίων ‡ ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν." [1] Deut. 18:15, seq. [22] ‡ Μωυσῆς" μὲν † † εἶπεν ὅτι [1] προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. [23] ἔσται δέ, πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ‡ ἐξολεθρευθήσεται" ἐκ τοῦ λαοῦ. [24] καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ ‡ κατήγγειλαν" τὰς ἡμέρας ταύτας. [25] ὑμεῖς ἐστε * οἱ" υἱοὶ τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ‡ ὑμῶν," λέγων πρὸς Ἀβραάμ, [m] Καὶ * ἐν" τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. [26] ὑμῖν πρῶτον ὁ θεὸς ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐτοῦ † ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

25. ὁ θεὸς διέθετο. — πατέρας ἡμῶν.
[m] Gen. 22:18 (12:3.)
26. ἀναστ. ὁ θεὸς.

caelum quidem suscipere usque in tempora restitutionis omnium quae locutus est deus per os sanctorum suorum a saeculo prophetarum. [22] Moses quidem dixit, quia prophetam vobis suscitabit dominus deus vester de fratribus vestris tamquam me: ipsum audietis iuxta omnia quaecumque locutus fuerit vobis. [23] Erit autem, omnis anima quae non audierit prophetam illum exterminabitur de plebe. [24] Et omnes prophetae a Samuhel et deinceps qui locuti sunt, et adnuntiaverunt dies istos. [25] Vos estis filii prophetarum et testamenti quod disposuit deus ad patres nostros, dicens ad Abraham, Et in semine tuo benedicentur omnes familiae terrae. [26] Vobis primum deus suscitans filium suum misit eum benedicentem vobis, ut convertat se unusquisque a nequitia sua.

---

22. Μωυσης ABCD. 13. 61. *Iren.* 194. | ‡ Μωσης ⸗. ℵE. 31.
— *μεν*] † add. *γαρ* ⸗. 31. Syr.Pst. | om. ABℵCDE. 13. 61. *Cod. ap. Bed.* Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 194.
— *ειπεν*] † praem. *προς τους πατερας* ⸗. 31 (*προ*). Syr.Hcl. Theb. *Iren.* 194. | add. eadem DE. 13. *Cod. ap. Bed.* Arm. Æth. ‖ et postea add. *ἡμων* D. 13. Theb. Arm. ed. *Iren.* *ὑμων* E. *Cod. ap. Bed.* ‖ non habent ABℵC. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph.
— *αναστηση* 61.
— *ὁ θεος ὑμων* AℵᶜD. 31. 61. *Cod. Bed.* Vulg. Arm. *Iren.* 194. *Orig.* iv. 117ᶜ. (Deut.) 268ᵈ. | *ὁ θ. ἡμων* ℵ*CE. 13. Syr.Hcl. Theb. *frag.* Æth. *Oriy.* iv. 108ᵉ. (? Deut.) (om. Syr.Pst.) | om. *ὑμ. s. ἡμ.* B. Memph. Theb. *Woide txt.*
— *αδ. ὑμων* *Iren.* 194. *Orig.* iv. 108ᵉ. 117ᶜ. 268ᵈ. | *αδ. ἡμων* D.
— *εμε Orig.* iv. *ter.* | *εμου* D*.
— *λαλησῃ*] *-σει* C. 13. 61.

23. *αν* BDE. *Orig.* iv. 109ᵃ(? Deut.) 117ᶜ. *Eus.* D.E. 28ᵈ. | *εαν* AℵC. 31. 61. (h. 13.)
23. *εξολεθρ.* ABCD. | ‡ *εξολοθρ.* ⸗. B² ℵE. 13. 31. 61. *Orig.* iv. *bis. Eus.* D.E.
24. *δε* Syr.Hcl. | om. D. Syr.Pst. Arm. *Iren.* 194.
— *κατεξης* D.
— *ὁσοι* ABC* *ut vid.* E. rel. | *ὁ* D*. | *οἱ* ℵD*Gr.*²C².
— *ελαλησαν* *Iren.* 194. | *-σεν* D*. | *επροφητευσαν* C². Arm. ed.
— *κατηγγειλαν* ABℵC**ut vid.*DE. 31. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ *προκατηγγ.* ⸗. C². 13*s.* Memph.
— *ταυτας*] *αὐτάς* 31.
25. *οἱ υἱοι* ABℵCE. 61. Memph. Theb. | * om. *οἱ* ⸗. D. rel. ‖ add. *οἱ* C.
— *ἧς*] *ἣν* D*.
— *διεθετο* ante *ὁ θεος* AℵCE. 13. 31. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | post BD. Memph. Theb. *Iren.* 194.
— *ὑμων* AB*Mai*ℵᶜE. 61. Theb. *Woide* Arm. MSS. | ‡ *ἡμων* ⸗. ℵ*CD. 13. 31*sic.* Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. *frag.* Arm. ed. Æth. *Iren.* 194.
— *εν τῳ σπ.* ABℵCDE. *Gr.* 13. 31. 61. *Iren.* 194. | * om. *εν* ⸗.

25. *ενευλογηθησονται* BℵDE. rel. | *ευλογησονται* A*. | *ενευλογηθησονται* A². | *επευλογηθησονται* C.
26. *ὑμιν*] add. *ὁ sic* 13.
— *ὁ θεος* ante *αναστησας* ADE. 13. 31. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 194. | post BℵC. Syr.Pst.
— *παιδα αυτου*] † add. *Ιησουν* ⸗. A. 13. 31. | om. BℵCDE. 61. *Cod. ap. Bed.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 194.
— *απεστειλεν*] *εξαπεστειλεν* D.
— *αυτον*] om. D. *Iren.* 194.
— *ευλογουντα*] *-τας* D*Gr.*
— *ἑκαστον*] *-τος* D*. | add. *ὑμων* 13. Memph. (Arm.) | Contra, *Iren.* 194.
— *απο Iren.* 194. | *εκ* D.
— *πονηριων*] *-ρων* D*.
— *ὑμων* AℵC³DE. 31. 61. Syr.Pst.& Hcl. Arm. Æth. | *αυτων* C*. 13. Vulg. Memph. Theb. *Iren.* 194. | om. B.

---

21. quidem caelum *Cl.* | 22. dixit quoniam *Cl.* | suscitavit *Am.* (susc. vobis *Cl.*) | *om.* dominus *Am.* | 24. om. et *ante* adnunt. *Cl.*

ABℵ(C)DE. IV. 13. 31. (61.)

[1] Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, [2] διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν· [3] καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς

¶C χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν ¶ αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. [4] πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη [ὁ] ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν [‡ ὡς″] χιλιάδες πέντε. [5] ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ *τοὺς″ πρεσβυτέρους καὶ *τοὺς″ γραμματεῖς ‡ ἐν″ Ἰερουσαλήμ, [6] καὶ ‡″Αννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος″ καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, [7] καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο, Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; [8] τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος

¶ 61. ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς, ″Αρχοντες¶ τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι †, [9] εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται, [10] γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ

[1] Loquentibus autem illis ad populum supervenerunt sacerdotes et magistratus templi et Sadducaei, [2] dolentes quod docerent populum et adnuntiarent in Iesu resurrectionem ex mortuis, [3] et iniecerunt in eis manus, et posuerunt eos in custodiam in crastinum: erat enim iam vespera. [4] Multi autem eorum qui audierunt verbum crediderunt, et factus est numerus virorum quinque milia. [5] Factum est autem in crastinum ut congregarentur principes eorum et seniores et scribae in Hierusalem, [6] et Annas princeps sacerdotum et Caiphas et Iohannes et Alexander et quotquot erant de genere sacerdotali, [7] et statuentes eos in medio interrogabant, In qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos? ¶ Tunc Petrus repletus spiritu sancto dixit ad eos, Principes populi et seniores, [9] si nos hodie diiudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo iste salvus factus est, [10] notum sit omnibus vobis et omni plebi Israhel quia in nomine Iesu Christi

1. προς τον λαον] om. 13. ‖ add. τα ῥηματα ταυτα D. Syrr.(Pst.)&Hcl.mg. | add. ταυτα τα ῥηματα E. *Lucif.* 199. ‖ non habent ABℵC. rel. Vulg. rel.
— αυτοις] om. D. Vulg. *Lucif.* | post οἱ ἱερεις 13.
— ἱερεις AℵDE. 13. 31. 61. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. *Lucif.* | ἀρχιερεις BC. Arm. Æth.
— και ὁ στρ. τ. ἱερ. *Lucif.* | om. D.
2. ab init. και C* ut vid. D* *infra.* | Contra, *Lucif.* 199.
— διαπονουμενοι] και απονουμενοι D*. | καταπονουμενοι D².
— λαον] λογον 13.
— καταγγ. εν τῳ Ιησου την αναστασιν *Lucif.* 199. | αναγγ. τον Ιησουν εν τῃ ἀναστασει D.
— την εκ ABℵCE*Gr.* 13. 61. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. | των D. 31. *e.* Theb. Arm. Æth. *Lucif.*
3. επεβαλον *Lucif.* | επειβαλοντες D*Gr.* (επεβαλλον 31.)
— και εθεντο] om. και D². ‖ add. αυτους ACE. 13. (31.) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (αυτοις 31.) | om. BℵD. 61. *Lucif.*
3. αυριον] επαυριον D. | αιωνιον 31. (ἐαυριον ℵ*.)
4. τον λογον] om. A.
— και εγενηθη ὁ αριθμος των | και αριθμος τε εγενηθη D. (om. τε D².) ‖ ὁ AE. 13*s.* 31. 61. Memph. | om. BℵD supra.
— ὡς B*Btly. Alf.*D. (‡ ὡσει ⊊. E. 13*s.* 31 [B*Mai.*]) Syrr.Pst.&Hcl. (? Theb.) Arm. | om. Aℵ. 61. Vulg. Memph. Theb. ? Æth. *Hil.* 682 *a.*
5. αυριον] add. ἡμεραν D*.
— συναχθηναι αυτων τους αρχοντας και τους πρεσβυτερους κ. τους γραμματεις] συνηχθησαν οἱ ἀρχοντες και οἱ πρεσβυτεροι κ. γραμ. D. Memph. (ctra, Theb.)
— τους πρεσβυτερους και τους γραμ. ABℵ. 61. (Memph.) Theb. Arm. | *om. τους *bis* ⊊. E. 13. 31.
— εν Ἱερ. ABDE. 13. 61 *Scr.* | ‡ εις Ἱερ. ⊊. ℵ. 31. | om. Syr.Pst.
6. Αννας ὁ ἀρχιερευς και Καιαφας κ. Ιωαννης και Αλεξανδρος ABℵ(D.) 61. Vulg. Memph. Theb. Æth. (Καιφας και Ιωναθας D.) | ‡ Ανναν τον αρχιερεα και Καιαφαν και Ιωαννην και Αλεξανδρον ⊊. E. 13. 31.
7. τῳ μεσῳ ABℵ. 61. | om. τῳ DE. 13. 31.
— τουτο] ante εποιησατε ℵE. | post ABD. rel. (ποιειτε ℵ*. corr.¹)
8. πρεσβυτεροι] † add. του Ισραηλ ⊊. DE. *Cod. Bed.* 13. 31. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (*Iren.* 194.) *Cypr.* 292. | om. ABℵ. Vulg. Memph. Theb. Æth. ‖ add. ακουσατε E. *Cod. Bed.* Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Cypr. (om. *Iren.* 194.)
9. ανακρινομεθα] add. αφ' ὑμων DE. Syrr.Pst.&Hcl. Æth.Platt.(Tf.) *Iren.* 194. *Cypr.* 292.
— επι] επ' D. 31.
— σεσωσται] σεσωται Aℵ.
10. παντι] παν ℵ*. (corr.ᶜ)
— ονοματι] add. του κυριου E. (Vulg. *Cl.*) | om. *Am. Iren.* 194. *Cypr.* 292.
— Ναζωρ. ℵ*. (corr.ᶜ)

3. in eos *Cl.* | 8. repletus Spir. sanc. Petrus *Cl.* | fin. *add.* audite *Cl.* | 10. nomine domini nostri Jesu Christi *Cl.* (om. Christi *Am.*)

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. [11] [n] οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν ‡ οἰκοδόμων," ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. [12] καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· ‡ οὐδὲ" γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς. [13] θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παῤῥησίαν καὶ ‡ Ἰωάνου," καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, (ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν), [14] τόν ‡ τε" ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. [15] κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, ‡ συνέβαλλον" πρὸς ἀλλήλους [16] λέγοντες, Τί ‡ ποιήσωμεν" τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ‡ ἀρνεῖσθαι." [17] ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, † ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. [18] καὶ καλέσαντες αὐτοὺς παρήγγειλαν † τὸ καθόλου μὴ

Psa. 118 (117). 22.

Nazareni, quem vos crucifixistis, quem deus suscitavit a mortuis, in hoc iste adstat coram vobis sanus. [11] Hic est lapis qui reprobatus est a vobis aedificantibus, qui factus est in caput anguli. [a] Et non est in aliquo alio salus: nec enim nomen est aliud sub caelo datum hominibus in quo oporteat nos salvos fieri. [13] Videntes autem Petri constantiam et Johannis, conperto quod homines essent sine litteris et idiotae, admirabantur (et cognoscebant eos quoniam cum Iesu fuissent), [14] hominemque videntes stantem cum eis qui curatus fuerat, nihil poterant contradicere. [15] Iusserunt autem eos foras extra concilium secedere, et conferebant ad invicem [16] dicentes, Quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem notum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Hierusalem manifestum est, et non possumus negare: [17] sed ne amplius divulgetur in populum, comminemur eis ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum. [18] Et vocantes eos denuntiaverunt ne omnino

10. ὑμων] add. σημερον E. *Cod. Bed.* | om. *Iren.* 194.
— ὑγιης] add. και εν αλλῳ ουδενι E. *Cod. Bed.* Syr.Hcl.mg. | om. *Iren.* 194. (vid. ver. 12.)
11. ὑμων *Iren.* 194. *Orig.* iv. 25[d]. | ἡμων D.
— οικοδομων] ABℵD. *Orig.* iv. 25[d]. | ‡ οικοδομουντων ς. E. 13. 31. *Cypr.* 292. (vid. LXX., Matt. xxi. 42.)
12. ἡ σωτηρια] om. D. (και ουκ .... σωτηρια] om. *Iren.* 194. *Cypr.* 292.)
— ουδε ABℵ. 13. Syr.Hcl. Memph.Theb. | ‡ ουτε ς. E. 31. *Iren.* "nec." Vulg. | ου D. Syr.Pst. Cypr.
— ον. εστιν ἑτερον B. *Am.* (*Cypr.*) | ον. ἑτ. εστ. AE. 13. 31. *Tol. Fuld. Demid.* Syr.Hcl. | εστ. ἑτ. ον. D*Gr.* Syr.Pst. Æth. *Iren.* 194. *Orig. Int.* iv. 483[b]. | ἑτ. ον. εστ. ℵ. Vulg. *Cl.*
— ὑπο τον ουρ. *Iren.* 194. | om. 31.
— το] ὁ D*.
— εν ανθρ.] om. εν D. *Iren.* 194.
— ἡμας AℵDE. rel. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Iren.* 194. | ὑμας B.*Bch.Mai.* | om. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth.
13. θεωρ. δε] add. οἱ Ιουδαιοι 31. | om. *Orig.* iii. 458[a].
— και ιδιωται *Orig.* iii. 458[a]. *Lucif.* 199. | om. D.
— τε *Orig.* iii. *Lucif.* | δε D. *e.* Memph. (? Theb.)
14. τον τε ABℵD[2]E. 13. Vulg. Syrr. (Pst.)&Hcl. Theb Æth. *Lucif.* 199. | ‡ τον δε ς. 31. Memph. Arm. | τον D*.
— βλεποντες] θεωρουντες 13.
— αυτοις] αυτων D*.
— ειχον] add. ποιησαι η D.
15. κελευσαντος ℵ*.
— δε *Lucif.* 199. | om. D*Gr.* Syr.Pst.
— απελθειν] απαχθηναι D*Gr. Lucif.*
— συνεβαλλον AB*Mai*ℵE. 13. 31. Vulg. Syr.Pst. Memph. *Lucif.* 200. | ‡ συνεβαλον ς. D. Syr.Hcl. Theb. Arm. Æth.
16. ποιησωμεν AB*Mai*ℵE*Gr.* 13. 31. | ‡ ποιησομεν ς. D*Gr.* Vulg. *e. Lucif.* 200.
— γεγονεν] γεγονεναι D*.
— φανερον] φανεροτερον εστιν D*Gr.* (manifestum est. *Lucif.* 200.)
16. αρνεισθαι ABℵD. | ‡ αρνησασθαι ς. E. 13. 31.
17. αλλ' *Lucif.* 200. | om. D*Gr.*
— ινα] add. δε A[2].
— πλειον *Lucif.* | πλεον τι D.
— εις τον λαον] add. τα ῥηματα ταυτα E. Syr.Hcl.*mg. Lucif.* 200. (sic, sed om. εις τον λαον, Syr.Pst. Theb.)
— απειλησωμεθα] † praem. απειλῃ. ς. E. 13. 31. Syr.Hcl. | om. ABℵD. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Lucif.* (επιλησομεθα D*. απιλησομεθα D[2].) ‖ add. ουν D. | om. *Lucif.*
— μηκετι *Lucif.* | μη A.
— ανθρωπων *Lucif.* | -πω 13.
18. και καλεσαντες] συνκατατιθεμενων δε αυτων τῃ γνωμῃ φωνησαντες D. Syr.Hcl.*mg.* (*Lucif.* 200.)
— παρηγγειλαν] † add. αυτοις ς. 31. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. *Lucif.* | om. ABℵD*Gr*E. 13. Vulg. Syr.Hcl. Arm.
— το AℵᶜDE. rel. | om. Bℵ*. (παρηγγειλαν το ℵᶜ.)
— καθολου] κατα το D.

12. alio aliquo *Cl.* | aliud nomen est *Cl.* | 13. fuerant *Cl.* | 14. hominem quoque *Cl.*

ABℵDE. 13. 31.

φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. 19 ὁ δὲ Πέτρος καὶ ‡ Ἰωάνης″ ἀποκριθέντες ‡ εἶπαν πρὸς αὐτούς,″ Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε. 20 οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἃ ‡ εἴδαμεν″ καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. 21 οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γέγονότι. 22 ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων ‡ τεσσεράκοντα″ ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ‡ γεγόνει″ τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ‡ εἶπαν.″ 24 οἱ δὲ ἀκούσαντες, ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ ‡ εἶπαν,″ Δέσποτα, σὺ † ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, 25 ὁ * τοῦ πατρὸς ἡμῶν″ διὰ * πνεύματος ἁγίου″ στόματος ‡ Δαυεὶδ″ † παιδός σου εἰπών, ᵒ″Ινα τί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; 26 παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς

ᵒ Psa. 2:1 seq.

loquerentur neque docerent in nomine Iesu. 19 Petrus vero et Iohannes respondentes dixerunt ad eos, Si iustum est in conspectu dei vos potius audire quam deum, iudicate: 20 non enim possumus quae vidimus et audivimus non loqui. 21 At illi comminantes dimiserunt eos, non invenientes quomodo punirent eos, propter populum, quia omnes clarificabant id quod factum fuerat in eo quod acciderat: 22 annorum enim erat amplius quadraginta homo in quo factum fuerat signum istud sanitatis.

23 Dimissi autem venerunt ad suos et adnuntiaverunt eis quanta ad eos principes sacerdotum et seniores dixissent. 24 Qui cum audissent, unanimiter levaverunt vocem ad deum et dixerunt, Domine, tu qui fecisti caelum et terram et mare et omnia quae in eis sunt, 25 qui spiritu sancto per os patris nostri David pueri tui dixisti, Quare fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania? 26 adsteterunt reges

---

18. του Ιησου] om. του B*Rl.Mai.* (add.[1] *Alf.*)
19. ὁ δε Πετρ. και Ιωαν. αποκριθεντες | αποκρειθεις δε Πετρος και Ιωανης D.
— Ιωαν.] praem. ὁ A.
— ειπ. ante προς αυτους ABℵDE. 13. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ post ⸗. 31. (om. πρ. αυτ. *Lucif.*) ‖ ειπαν B. | ‡ ειπον ⸗. rel.
— δικαιον εστιν *Lucif.* | τουτο ὑμιν δικαιον φαινεται E.
— ακουειν] post μαλλον E. | Contra, *Lucif.*
20. δυναμεθα] δυνομεθα B*Mai.*
— ἡμεις] ὑμεις 13.
— ειδαμεν A(B*)ℵD. | ειδαμεν B*Bch.* | οιδαμεν B*.*Verc.* (corr.[1] *Alf.*) | ειδαμεν B*.*Rulotta Alf.* (οιδομεν[2]) | ‡ ειδομεν ⸗. B[2]*Mai.*E. 13. 31.
— μη] om. D*. | Contra, *Lucif.* 200.
21. μηδεν] μη D. *Lucif.* Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb.
— ευρισκοντες] add. αιτιαν D. Syr.Pst. Memph. | Contra, *Lucif.*
— το πως] ὁπως D*. | om. το E.
— κολασωνται] -σονται 31.* | -σωσιν B*Mai.*
21. δια τον λαον (*Lucif.*) | φοβουμενοι τον λαον E.
— ὁτι παντες] παντες γαρ E. *Cod. Bed. Lucif.*
22. πλειονων τεσσ.] post ὁ ανθρ. E. | Contra, *Iren.* 194. *Lucif.* 200.
— τεσσερακοντα ABℵ. | ‡ τεσσαρ. ⸗. E. rel. | μ̄ D. ‖ add. ην D*. *Iren.* 194.
— γεγονει BD. | ‡ εγεγονει ⸗. A E. rel.
— τουτο] om. D. *Iren. Lucif.*
23. απολυθεντες δε *Lucif.* 200. | εκεινοι δε απολυθεντες E.
— ὁσα post προς αυτους 13.
— οἱ αρχιερ. κ. οἱ πρεσβ. *Lucif.* | οἱ πρεσβ. κ. οἱ αρχιερ. E.
— ειπαν BℵD. | ‡ ειπον ⸗. AE. 13. 31.
24. ακουσαντες] add. και επιγνοντες την του θεου ενεργειαν D. | om. *Lucif.* 200.
— ὁμοθυμαδον] post ηραν φωνην 31. | om. Arm.
— φωνην *Iren.* 195. *Lucif.* | την φωνην αυτων E. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth.
— ειπαν ABℵD. | ‡ ειπον ⸗. E. rel.
24. συ *Iren.* 195. *Lucif.* 211. *Hil.* (add. es) 29ᵉ. | κυριε 13. ‖ † add. ὁ θεος ⸗. DE. 13. 31. Syr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 195. *Lucif.* | om. ABℵ. Vulg. Memph. *Hil.* 29ᵉ.
25. ὁ *του πατρος ἡμων″ δια * πνευματος αγιου″ στοματος Δ. † παιδος σου ειπων ABℵE. (13 του π.) | ‡ ὁ δια στοματος Δ. †του″ παιδος σου ειπων ⸗. (31. om. του.) | qui per os Davidis patris nostri servi tui per spiritum sanctum dixisti Syr.Hcl. (Arm. MSS.) | ὁς δια πν. ἁγιου δια τ. στομ. λαλησας Δανειδ παιδος σου D. (Syr.Pst.) (Memph.) | qui per spiritum sanctum et os patris nostri David pueri tui dixisti *Lucif.* | qui spiritu sancto per os patris nostri David servi tui dixisti. Vulg. (Theb.) (Æth.) | qui per os patris nostri David servi tui locutus es et dixisti per spiritum sanctum. Arm. ed. | qui per spiritum sanctum ore David patris nostri pueri tui dixisti.

---

20. possumus] add. nos *Am.*[2] | 24. tu es *Cl.* | 24. *om.* et *ante* mare *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ. [27] Συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας * ἐν τῇ πόλει ταύτῃ " ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου, Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρῴδης τε καὶ Πόντιος Πιλᾶτος, σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραήλ, [28] ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλὴ [σου] προώρισεν γενέσθαι. [29] καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παῤῥησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, [30] ἐν τῷ τὴν χεῖρα † ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. [31] καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες ‡ τοῦ ἁγίου πνεύματος," καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παῤῥησίας.

terrae et principes convenerunt in unum adversus dominum et adversus Christum eius. [27] Convenerunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum tuum Iesum, quem unxisti, Herodes et Pontius Pilatus cum gentibus et populis Israhel, [28] facere quae manus tua et consilium decreverunt fieri. [29] Et nunc, domine, respice in minas eorum, et da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum, [30] in eo quod manum tuam extendas ad sanitates, et signa et prodigia fieri per nomen sancti filii tui Iesu. [31] Et cum orassent, motus est locus in quo erant congregati, et repleti sunt omnes sancto spiritu, et loquebantur verbum dei cum fiducia.

E′

5 [32] Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν † καρδία καὶ † ψυχὴ μία· καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. [33] καὶ ‡ δυνάμει μεγάλῃ" ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ,

32. πάντα.

[32] Multitudinis autem credentium erat cor et anima una, nec quisquam eorum quae possidebat aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. [33] Et virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis Iesu

---

Iren. 195. | qui per os patris nostri David sancti pueri tui dixisti. *Hil.* 29e.

25. εφρυξαν D.

27. εν τη πολει ταυτη (post αληθειας) (A)BℵDE. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 195. *Eus.* Ecl. Pr. 69. *Tert.* adv. Prax. 28. de Bapt. 7. *Lucif.* 200. *Hil.* 30a. 1093d. (πολει σου A.) | *om. ⸗. 31.

— παιδα] post σου D. *Hil.* 30a. 1093d. | Contra, *Iren.* 195. *Eus.* Ecl. Pr. *Tert. Lucif.*

— λαοις *Eus.* Ecl. Pr. *Lucif.* 200. | λαος E. *Hil.* 29.

28. βουλη σου A2ℵDE*Gr.* rel. *Iren.* 195. *Hil.* 30a. | om. σου A*B. *Am.* txt. e*. Arm. *Lucif.* 200. *Hil.* 30e.

29. επιδε Bℵ. 13. 31. | εφιδε (A)D(E) (επειδε 13. εφειδε AE.)

— απειλας *Hil. Lucif.* | αγιας D**Gr.* viam Memph. *Wilkins.*

— πασης] ante παρρησιας D*Gr.*E. Vulg. *Hil. Lucif.*

30. χειρα] † add. σου ⸗. ℵD*Gr.* E. rel. Vulg. Syrr.Pst &Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. AB. *Lucif.* 200.

30. εκτεινειν σε Bℵ*31. | σε εκτ. A. | om. σε ℵ *e corr.*DE. 13. (Memph. Theb. *ut vid.*) *Lucif.*

— γινεσθαι] γενεσθαι D*.

— ονοματος] add. σου και 13. | Contra, *Lucif.*

31. απαντες] παντες ℵ* (corr.c)

— του αγιου πνευμ. ABℵD. *Am. Iren.* (Graecè) 195. | ‡ πνευμ. αγιου ⸗. E. 13. 31. Vulg. *Cl. Iren.*Lat.195. *Lucif.* 201.

— παρρησιας] add. παντι τῳ θελοντι πιστευειν DE. *Cod. Bed. Iren.* (et Gr.) 195. | Contra, *Lucif.* 201.

32. καρδια] † praem. ἡ ⸗. D2E. rel. Memph. Theb. *Orig.* i. 750e. iii. 616c. | om. ABℵD*. Arm. *Orig.* ii. 34c. iii. 673b.

— ψυχη] † praem. ἡ ⸗. E. *Orig.* i. iii. 616c. | om. AB*Mai*ℵD. Memph. Theb. Arm. *Orig.* ii. iii. 673b.

— μια] add. και ουκ ην διακρισις εν αυτοις ουδεμια D. | και ουκ ην χωρισμος εν αυτοις τις E. *Cod. Bed.* nec fuit inter illos discrimen ullum. *Cypr.* 246. 305. | non habent *m. Orig. Orig. Int.* ii. 370b.

32. και (ante ουδε εις)] om. E.

— ουδε εις] ουδεις D. (ουδ' εις *Elz.* 1624.)

— τι] om. D.

— αυτῳ] αυτου D. | αυτων 31.

— αλλα D.

— απαντα AℵE. 13. 31. (vid. ii. 44.) | παντα BD. *Marcl.* (ap. Eus.) 38e.

33. δυναμει ante μεγαλῃ ABℵD. Vulg *Iren.* 195. | ‡ post ⸗. E. 13. 31.

— απεδιδουν] -δου 31.

— το μαρτυριον] post οἱ αποστολοι AE. 13. Vulg. | Contra, *Iren.*

— της αναστασεως] post αποστολοι AℵDE. 13. (Vulg.) vv. *Iren.* | om. 31. | post του κυριου Ιησου B.

— του κυριου Ιησου B. 13. 31. Syr.Hcl. Theb. *Iren.* | Iesu Christi. Syr.Pst. | sic, et add. χριστου DE. Arm. (Æth.) | Ιησου χριστου του κυριου Aℵ. | Iesu Christi Domini. *Am.* (add. nostri *Cl.*) | Christi Iesu Domini. Memph.

---

27. enim *in mg. Am.* | 28. consilium]*add* tuum *Cl. Am.mg.* | 30. *om.* ad *Am.* | 31. spiritu sancto *Cl.* | 32. cor unum *Cl.* | 32. possidebant.... dicebant *Am.*

ABℵDE. 13. 31. F^{a} § F^{a} ¶ F^{a}

§ χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. 34 οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ‡ ἦν ″ ἐν αὐτοῖς· ¶ ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων 35 καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων, ‡ διεδίδετο ″ δὲ ἑκάστῳ καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν.

36 ‡ Ἰωσὴφ ″ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ‡ ἀπὸ ″ τῶν ἀποστόλων, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον, υἱὸς παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει, 37 ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

Christi domini, et gratia magna erat in omnibus illis. 34 Neque enim quisquam egens erat inter illos: quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant, vendentes adferebant pretia eorum quae vendebant 35 et ponebant ante pedes apostolorum; dividebatur autem singulis prout cuique opus erat.

36 Ioseph autem qui cognominatus est Barnabas ab apostolis, quod est interpretatum filius consolationis, levites, Cyprius genere, 37 cum haberet agrum, vendidit illum et attulit pretium et posuit ante pedes apostolorum.

V.

1. ὀνόματι Ἀνανίας.

1 Ἀνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν ‡ Σαπφείρᾳ ″ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα, 2 καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, ‡ συνειδυίης ″ καὶ τῆς γυναικός†, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. 3 εἶπεν δὲ * ὁ ″ Πέτρος, Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; 4 οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου

1 Vir autem quidam nomine Annanias cum Saphira uxore sua vendidit agrum, 2 et fraudavit de pretio agri, conscia uxore sua, et afferens partem quandam ad pedes apostolorum posuit. 3 Dixit autem Petrus, Annania, cur temtavit satanas cor tuum, mentire te spiritui sancto et fraudares de pretio agri? 4 Nonne manens tibi manebat et venundatum in tua erat potestate? Quare

---

33. μεγαλη] post ην 13. | om. F^{a}.
34. τις ην A(B)ℵF^{a}. (ην τις B.) | ‡ τις ὑπηρχεν ⊊. DE. rel.
— κτητορες] add. ησαν D. *d.* Arm.
— ὑπηρχον ABℵ^{c}D*E. rel. *Eus.* H.E. ii. 17 (67.) | om. D^{2}. *d.* ℵ*. Arm.
— εφερον τας *Eus.* H.E. | και φεροντες D*.
— πιπρασκομενων *Eus.* H.E. | πιπρασκοντων D*.
35. διεδιδετο AB*Rl.Mai*ℵDE. | ‡ -δοτο ⊊. B^{2}. rel.
— δε] add. ενι D.
— καθοτι αν] καθο 31. | καθο αν *Eus.* H.E. iii. 17 (67.)
36. Ιωσηφ ABℵDE. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | ‡ Ιωσης ⊊. 13. 31. Syr.Hcl. Theb.
— απο ABℵE. 31. ("ex" Memph. Æth.) | ‡ ὑπο ⊊. D. 13*s*.
— μεθερμηνευομενον] ἑρμηνευομενον B.
— Λευιτης] post Κυπριος D.
37. αυτῳ] -του 31.
— αγρου] χωριον D*. | χωριου D^{2}.
— παρα ABD. rel. *Orig.* iii. 673^{b}. | προς ℵE.

1. ανηρ δε τις] εν αυτῳ δε τῳ καιρῳ ανηρ τις E.
— Ανανιας ante ονοματι BℵE. 13. Arm. | post AD. 31. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth.
— Σαπφειρᾳ B. (*Orig.* iii. 673^{b}.) | ‡ Σαπφειρῃ ⊊ A.31. | Σαφφυρᾳ D*. (-ιρα D^{2}.) | Σαφφιρῃ E. | Σαμφιρι (i e. -ρῃ) 13. | Σαμφιρῃ ℵ^{c}. Παμφιρῃ ℵ*. (-ρᾳ BD. -ρῃ AℵE. 13. 31. | Σαπφιρα Memph. Σαππιρα Theb. Sappira *e.*
— επωληθεν E.
2. και] om. ℵ*. (add.^{1})
— απο *Orig.* iii. 673^{b}. | εκ D.
— συνειδυιης AB(ℵ)E. (συνιδυης ℵ.) | ‡ -υιας ⊊. D. 13. 31.
— γυναικος] † add. αυτου ⊊. E. 31. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | om. ABℵD*Gr.* 13. Arm.
— εθηκεν] εθετο D.
3. δε] add. προς αυτον E. (Vulg. cod. ap. Matt.) Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Theb. Æth.
— ὁ Πετρος ABℵE. 13. 31. | *om. ὁ ⊊. D.
— Ανανια] προς Ανανιαν D. Vulg. cod. ap. Lachmann.

3. επληρωσεν vv. *Orig.* iii. 673^{d}. | επηρωσεν ℵ*. (corr.^{c}) | tentavit Vulg. "In alia translatione juxta Graecum exemplar ita legitur, Anania, quare implevit Satanas cor tuum?" Beda in Expos.
— σε ante το πν.] ἐς *sic* 31.
— πν. το ἁγιον] ἁγιον πν. D*Gr.*
— νοσφισασθαι] add. σε D. 31.
4. μενον] μεσον D*. (εμενον ℵ* (corr.^{1})))
— εμενεν] εμεινε 13.
— σῃ] om. D.
— το πραγμα *Lucif.* 126. | ποιησαι πονηρον D. Theb. | ποι. το πον. D^{2}.
— εψευσω] εψευσου D*.
— τῳ θεῳ] om. τῳ 13.
5. ακουων δε (*Orig.* iii. 673^{c}.) *Lucif.* 126. | ακουσας δε D*Gr.* | και ευθεως ακουων E.
— ὁ Αναν. ABℵE. 31*Scr.* | * om. ὁ ⊊. D. 13*s*. *Orig.* iii.

33. domini nostri *Cl.* | 37. vendidit eum *Cl.*
1. Ananias *Cl.* (et sic deinceps.) | 3. mentiri *Cl.* | fraudare *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ θεῷ. [5] ἀκούων δὲ * ὁ " Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἐξέψυξεν. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας†· [6] ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. [7] ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς εἰσῆλθεν. [8] ἀπεκρίθη δὲ ‡ πρὸς αὐτὴν " † Πέτρος, Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπεν, Ναὶ τοσούτου. [9] ὁ δὲ Πέτρος † πρὸς αὐτήν, Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσίν σε. [10] ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα ‡ πρὸς " τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι ‡ εὗραν " αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς· [11] καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

posuisti in corde tuo hanc rem? Non es mentitus hominibus sed deo. [5] Audiens autem Annanias haec verba cecidit et expiravit. Et factus est timor magnus in omnes qui audierant: [6] surgentes autem iuvenes amoverunt eum et efferentes sepelierunt eum. [7] Factum est autem quasi horarum trium spatium et uxor eius nesciens quod factum fuerat introiit. [8] Respondens autem ei Petrus, Dic mihi, si tanti agrum vendidistis? At illa dixit, Etiam tanti. [9] Petrus autem ad eam, Quid utique convenit vobis temtare spiritum domini? Ecce pedes eorum qui sepelierunt virum tuum ad ostium, et efferent te. [10] Confestim cecidit ante pedes eius et exspiravit: intrantes autem iuvenes invenerunt illam mortuam, et extulerunt et sepelierunt ad virum suum. [11] Et factus est timor magnus in universa ecclesia et in omnes qui audierant haec.

6 [12] Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέρατα ‡ πολλὰ ἐν τῷ λαῷ·" καὶ ἦσαν

[12] Per manus autem apostolorum fiebant signa et prodigia multa in plebe: et erant

---

5. πεσων] praem. παραχρημα D. | Contra, *Orig.* iii.
— εξεψυξ. D.*Kipl. Scr.*|απεψυξ.D*. *Wtst. Orig.* iii.
— τους ακουοντας *Orig.* iii. 673[d]. | om. 13.
— fin.] † ταυτα ⊽. ℵ[c]E. 13. 31. Syr.Hcl. Arm. (Æth.) | om. ABℵ*D. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. *Orig.* iii.
6. δε] add. παραχρημα E.
7. ὡς] ἑως ℵ*. (corr.[c])
— διαστημα] διαστεμα D.
8. απεκριθη] ειπεν D. Memph. Theb. Æth. | εφη post ὁ Πετρος E. | και απεκριθη *Orig.* iii. 674[a].
— δε AB*Mai* ℵD. 13. 31. Vulg. Syr.Hcl. Memph. (vid. *Orig.* supra) | om. B *Btly.* (Syr Pst.) Theb. Arm. (vid. E. mox.)
— προς αυτην ABℵD. 31. *Orig.* iii. *Lucif.* 127. (προς ἡν ὁ Πετρ. εφη E.) | ‡ αυτη ⊽. 13. Vulg. (Syr.Hcl.*)
— Πετρ.] † praem. ὁ ⊽. DE. rel. *Orig.* iii. | om. ABℵ.
— ειπε μοι *Lucif.* 127. | om. 13. *Orig.* iii. | επερωτησω. σε D*Gr.*
8. ει] εις *sic* 13.
— ει τοσουτου το χωριον *Orig.* iii. *Lucif.* | ει αρα το χωρ. τοσουτου D.
— ἡ δε ABC*Mai* ℵD[2]E. rel. | om. B*Tf.* | ἡ δη D*.
— ναι] om. A*. (add.[1]) *Orig.* iii. *Lucif.*
9. ὁ δε Πετρος] † add. ειπεν ⊽. A. 13. 31. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Theb. Arm. | ειπεν δε Πετρος E. (Æth.) | om. BℵD. Vulg. (om. et. ὁ δε Πετρ. *Lucif.*)
— προς] om. D*.
— τι] add. ουν ℵ* (corr.[c]) | om. *Orig.* iii. 674[a].
— συνεφωνηθη *Orig.* iii. 674[a]. -φωνησεν D.
— κυριου] praem. του D. | om. *Orig.* iii.
— επι τ. θυρ.] praem. εισανται E. | om. *Orig.* iii.
— τῃ θυρᾳ *Orig.* iii. | ταις θυραις A.
10. επεσεν δε ABℵE. rel. Syr.Hcl. Memph. Arm. [Vulg. Theb.] | και επεσεν D. Syr.Pst. Æth. (*Lucif.* 127.)
10. προς ABℵD. *Orig.* iii. 674[c]. | ‡ παρα ⊽. E. rel. *Lucif.* 127.
— αυτου Syr.Hcl.*mg. Orig.* iii. | eorum Syr.Pst. | Apostolorum. Syr.Hcl.txt.
— εὑραν A(E.) ηυρ. E. | ‡ εὑρον ⊽. BℵD. rel.
— εξενεγκαντες] συνστειλαντες εξηνεγκαν και D.
11. επι] om. A.
— τους ακουοντες D.
12. δια δε Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. | δια τε B. (Syr.Pst.). (Æth.)
— εγινετο *Elz.* ABℵDE. 31 *sic.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. | εγενετο *St.*3. 13.
— πολλα ante εν τῳ λαῳ ABℵDE. 13. 31. Vulg. Syr.Pst. *Lucif.* 201. | ‡ post ⊽. Syr.Hcl. | ante σημεια Memph. Theb. | om. Æth.

---

5. super omnes *Cl.* | audierant *Cl.* | 6. *om.* eum 2° *Cl.* | 7. uxor ipsius *Cl.* | introivit *Cl.* | 8. dixit autem *Cl.* | mihi, mulier *Cl.* | 11. audierunt *Cl.*

ABℵDE. 13. 31. [H]

ὁμοθυμαδὸν ‡πάντες" ἐν τῇ στοᾷ ‡Σολομῶνος·" [13] τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός, [14] (μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν), [15] ὥστε ‡καὶ εἰς" τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ ‡κλιναρίων" καὶ ‡κραβάττων," ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ

15. ἐπισκιάσῃ

‡ἐπισκιάσει" τινὶ αὐτῶν. [16] συνήρχετο δὲ καὶ τὸ

16. [εἰς] Ἰερουσαλήμ

πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων †Ἰερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

ϛ΄

[17] Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου [18] καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας †ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. [19] ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ †νυκτὸς ἤνοιξεν τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπεν, [20] Πορεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. [21] ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκον. παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον

unanimiter omnes in porticu Salomonis; [13] ceterorum autem nemo audebat se coniungere illis, sed magnificabat eos populus, [14] (magis autem augebatur credentium in domino multitudo virorum ac mulierum), [15] ita ut in plateis eicerent infirmos et ponerent in lectulis et grabattis ut veniente Petro saltim umbra illius obumbraret quemquam eorum, et liberabantur ab infirmitate. [16] Concurrebat autem et multitudo vicinarum civitatum Hierusalem, adferentes egros et vexatos ab spiritibus inmundis: qui curabantur omnes.

[17] Exsurgens autem princeps sacerdotum et omnes qui cum illo erant, quae est heresis Sadducaeorum, repleti sunt zelo [18] et iniecerunt manus in apostolos et posuerunt illos in custodia publica. [19] Angelus autem domini per noctem aperiens ianuas carceris et educens eos dixit, [20] Ite et stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitae huius. [21] Qui cum audissent, intraverunt diluculo in templum et docebant. Adveniens autem princeps sacerdotum et qui cum eo erant convocaverunt concilium et

12. παντες ABE. | ‡ απαντες ϛ. ℵD. rel. | om. Æth. ‖ add. εν τῳ ἱερῳ D. | add. εν τῳ ναῳ συνηγμενοι E. | om. *Lucif.*
— στοᾳ] add. τῃ D.
— Σολομωνος BDE. 31. | ‡-μωντος ϛ. AℵE. 13. (Σαλομωντος ℵ. Σωλομ. 13.)
13. των δε λοιπ. ουδεις *Lucif.* 201. | και ουδεις των λοιπ. D.
— ουδεις] ουθεις B.
14. πιστευοντες] praem. οι A. 13.
— πληθη] -θι D*.
15. και εις ABℵD². 13. (εις Arm.) | και εν ταις πλατιες E. | ‡ κατα ϛ. D*. 31. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (*Lucif.* 201.) (om. ὡστε..εκφερειν Æth.)
— τας] om. D*.
— ασθενεις] add. αυτων D. | Contra, *Lucif.*
— τιθεναι] add. εμπροσθεν αυτων E. | Contra, *Lucif.*
— επι add. των A.
— κλιναριων ABℵD. | ‡ κλινων ϛ. E. rel.
— κραβαττων AB*Mai*ℵD. | ‡ κραββατων ϛ. B²*Mai*E. 13. 31.
— σκια] add. αυτου E. Arm. | Contra, *Lucif.* 201.

15. επισκιασει B. 13. 31. | ‡ -σῃ ϛ. AℵDE.
— τινι] τινα 13.
— αυτων | αυτω ℵ* (corr.ᶜ) ‖ add. απηλλασσοντο γαρ απο πασης ασθενιας ὡς ειχεν ἑκαστος αυτων D. | add. και ῥυσθωσιν απο πασης ασθενιας ἡς ειχον E. | add. et libererentur ab infirmitate *Am. Lucif.* 201 (add. "sua.") ab infirmitatibus suis. Vulg. *Cl.*
16. συνηρχετο δε *Lucif.* 201. | διο συνηρχετο E.
— και 1° MSS. Vulg. Syr.Hcl. Theb. | om. D*.Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Lucif.*
— το] om. D.
— περιξ] περι D*.
— πολεων] †add. εις ϛ. DE. 13. 31. Arm. | om. ABℵ. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. *Lucif.* (?A*. om. Ιλημ? Ιηλ*. Ιηλμ ℵ.)
— φεροντες] add. μεθ' ἑαυτων E. | Contra, *Lucif.*
— ασθενεις] praem. τους 31.
— ὑπο] απο D.

16. οἱτινες] και D*Gr.* | add. id.Arm. *Lucif.* 202.
— εθεραπευοντο απαντες] ειωντο παντες D.
17 αναστας δε *Lucif.* 202. | και ταυτα βλεπων αναστας E. *Cod. Bed.* (om. Syr.Pst.)
— ζηλου]-λους B**Mai*.
18. επεβαλον *Lucif.* 202. | επεβαλλον A.
— χειρας] † add. αυτων ϛ. E. 13. 31. Syr.Hcl. Memph. Theb. | om. ABℵD. Vulg. Syr.Pst. Arm. *Lucif.* [Æth.]
— εθεντο] ηθεντο D*.
— εν τηρησει] εις τηρησειν E. *Lucif.*
— fin.] add. και επορευθη εἰς ἑκαστος εις τα ιδια D. | om. rel. *Lucif.*
19. αγγελος δε.... νυκτος. | τοτε δια νυκτος αγγελος κυριου D. Syr.Pst.
— νυκτος] † praem. της ϛ. ℵᶜE. rel. | om. ABℵ*D.
— ηνοιξεν BE. 13. 31. *Lucif.* 202. (ανεωξαν D*. ανεωξεν D².) | ανοιξας Aℵ.
— εξαγ. τε AℵD. 13s. 31. | εξαγ. δε B. | και εξαγ. E. Vulg. *Lucif.*

15. plateas *Cl.* | ac grabatis *Cl.* | illorum *Cl.* | ab infirmitatibus suis *Cl.* | 18. eos *Cl.*

Vulg. Syrr.P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς. 22 οἱ δὲ † παραγενόμενοι ὑπηρέται ‖ οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ, ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν 23 λέγοντες ὅτι Τὸ † δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύλακας † ἑστῶτας ‡ ἐπὶ ‖ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὕρομεν· 24 ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ τε † στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. 25 παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς † ὅτι Ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. 26 τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἤγαγεν αὐτοὺς οὐ μετὰ βίας, (ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, † μή λιθασθῶσιν), 27 ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς 28 λέγων, † Παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἰερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, § καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. 29 ἀποκριθεὶς δὲ † Πέτρος

26. ἦγεν

28. [οὐ] παραγγ.

§ H

omnes seniores filiorum Israhel, et miserunt in carcerem ut adducerentur. 22 Cum venissent autem ministri et aperto carcere non invenissent illos, reversi nuntiaverunt 23 dicentes, Carcerem quidem invenimus clausum cum omni diligentia et custodes stantes ad ianuas, aperientes autem neminem intus invenimus. 24 Ut audierunt autem hos sermones magistratus templi et principes sacerdotum, ambigebant de illis quidnam fieret. 25 Adveniens autem quidam nuntiavit eis quia ecce viri quos posuistis in carcere sunt in templo stantes et docentes populum. 26 Tunc abiit magistratus cum ministris et adduxit illos sine vi: timebant enim populum, ne lapidarentur: 27 et cum adduxissent illos, statuerunt in concilio, et interrogavit eos princeps sacerdotum 28 dicens, Praecipiendo praecipimus vobis ne doceretis in nomine isto, et ecce repletis Hierusalem doctrina vestra, et vultis inducere super nos sanguinem hominis istius. 29 Respondens autem Petrus et apostoli dixerunt,

---

21. ακουσαντες δε (*Lucif.* 202.) | εξελθοντες δε εκ της φυλακης E. (et egressi sunt tempore diluculi et intraverunt Syr.Pst.)
— εισηλθον] add. οἱ αποστολοι 31.
— εδιδασκον] docuerunt populum hunc sermonem vitae Æth.
— παραγενομενος] -νοι B* *Mai.* -νον *Alf.*
— συνεκαλεσαν *Lucif.* | εγερθεντες το πρωϊ και συνκαλεσαμενοι D.
22. παραγενομενοι ante ὑπηρεται ABℵ. Vulg. (Syr.Pst.) Memph. Æth. *Lucif.* 202. | ‡ post ϛ. DE. 13. 31. Syr.Hcl. Theb. ‖ add. και ανυξαντες την φυλακην D. Vulg. Syr.Hcl.*
— ουχ εὑρον] ουχ ηὑρον E. (ουκ ευρ. D.)
— εν τῃ φυλακῃ *Lucif.* | εσω D. | om. Vulg. Æth.
— δε ult⁰.] om. 13. | και D*. (και δε D².)
— απηγγειλαν] απηγγιλον ℵ.
23. ὁτι *Lucif.* 202. | om. E*Gr.* Vulg.
— το] † add. μεν ϛ. E*Gr.* rel. Vulg. Memph. Theb. *Lucif.* | om. ABℵD. Syr.Hcl. Arm.
— ευρομεν 1⁰] ευραμεν 13. | ηυραμεν *bis* E.
— κεκλεισμ.] ενκλεισμ. D*.
— ἑστωτας] † praem. εξω ϛ. | om. ABℵDE. 13. 31. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Lucif.*
23. επι ABℵD. 31. *Am. Fuld. Demid.* Syr. Pst. Theb. *Lucif.* | ‡ προ ϛ. E. 13*s*. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Memph. Arm. [Æth.]
24. ὁ τε] † add. ιερευς και ὁ ϛ. 13. 31. Syr.Hcl. | οἱ ιερεις και ὁ E. (Arm.) (principes et pontifex sacerdotum *Lucif.* 202.) | om. ABℵD. Vulg. Syr. Pst. Memph. Theb. Æth.
— αρχιερεις] add. εθαυμαζον και E. *Cod. Bed.* | om. *Lucif.*
— τι] praem. το ℵ*. (om.ᶜ)
— γενοιτο] γενηται D*. | θελοι ειναι E. *Cod. Bed.* | Contra, *Lucif.*
25. αυτοις] † add. λεγων ϛ. Arm. MSS. (Æth.) *Lucif.* | om. ABℵDE. 13. 31. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. ed.
— οἱ] om. ℵ*. (add.ᶜ)
— ἑστωτες και] om. ℵ*. (add. ἑστωτεςᵃ, et καιᶜ.)
26. στρατηγος] add. εν τῳ ιερῳ E. | om. *Lucif.* 202.
— ηγαγεν AE. rel. | ηγαγον D*. | ηγεν BℵD².
26. ου *Lucif.* | om. D*.
— εφοβουντο *Lucif.* | φοβουμενοι D*Gr.*
— μη] † praem. ινα ϛ. A. 31*s*. | om. BℵDE. 13.
27. αγαγοντες] απαγαγ. 13.
— αρχιερευς] ιερευς D*. *d. Lucif.* 202.
28. παραγγελιᾳ] † praem. ου ϛ.ℵᶜDGr.E 13. 31. *Cod. Bed.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. (nonne *e.*) | om. ABℵ*. *d.* Vulg. Memph. *Lucif.* 202.
— διδασκειν *Lucif.* | λαλειν A.
— και ιδου *Lucif.* | om. και D*.
— πεπληρωκατε BDE. rel. | επληρωσατε Aℵ.
— επαγαγειν] εφαγαγειν D*. | επαναγαγειν 31.
— τουτου] εκεινου D*Gr. *Lucif.*
29. αποκρ. δε.... ειπαν (*Orig.* iv. 195ᵈ.) | ὁ δε Πετρος ειπεν προς αυτους D. (post πειθ.... ανθρωποις*.)
— Πετρος] † praem. ὁ ϛ. 13*s*. (D *supra.*) | om. ABℵE. 31. H.

---

21. ad carcerem *Cl.* | 22. autem venissent *Cl.* | 23. ante januas *Cl.* | 24. autem audierunt *Cl.* | 25. carcerem *Cl.* | 28. praecepimus *Cl.* | replestis *Cl.*

ABℵ[C]DE. 13. 31. H.

καὶ οἱ ἀπόστολοι ‡ εἶπαν,″ Πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. 30 ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· 31 τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. 32 καὶ ἡμεῖς ἐσμεν † μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα † τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ. 33 οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ ‡ ἐβούλοντο″ ἀνελεῖν αὐτούς. 34 ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ † τοὺς ‡ ἀνθρώπους″ ποιῆσαι, § 35 εἶπέν τε πρὸς αὐτούς, ″Ανδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. 36 πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ ‡ προσεκλίθη″ ‡ ἀνδρῶν ἀριθμὸς″ ‡ ὡς″ τετρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. 37 μετὰ τοῦτον ἀνέστη

32. ἐν αὐτῷ μάρτυρες.

33. ἐβουλεύοντο.

§ C.

Oboedire oportet deo magis quam hominibus. 30 Deus patrum nostrorum suscitavit Iesum, quem vos interemistis suspendentes in ligno: 31 hunc deus principem et salvatorem exaltavit dextera sua ad dandam paenitentiam Israhel et remissionem peccatorum. 32 Et nos testes sumus horum verborum, et spiritus sanctus quem dedit deus omnibus oboedientibus sibi. 33 Haec cum audissent, dissecabantur et cogitabant interficere illos. 34 Surgens autem quidam in concilio Pharisaeus nomine Gamaliel, legis doctor honorabilis universae plebi, iussit foras ad breve homines fieri, 35 dixitque ad illos, Viri Israhelitae, adtendite vobis super hominibus istis, quid acturi sitis. 36 Ante enim hos dies extitit Theodas dicens esse se aliquem, cui consensit numerus virorum circiter quadringentorum; qui occisus est, et omnes qui credebant ei dissipati sunt, et redactus est ad nihilum. 37 Post hunc extitit

29. ειπαν ABℵE. | ‡ ειπον ⸮. 13*s*. 31*s*. H. [D *supra*.]
— δει] δε D*. || post θεῳ 31. (ctra, *Polycr*.ap.*Eus*.H.E.v.24. *Hipp*. c. Noet. 6.(ii. 11.) *Orig*. i. 761ᶜ. *Orig. Int*. iv. 655ᵃ. 688ᵇ. *Eus*. H.E.v.24. (244.) vii. 11(334.) *Eus*. E. Pr. 662ᶜ. D.E. 116ᵃ.)
— η] om. 13.
30. ὁ] add. δε Aℵ. Memph.*Wilkins*. | om. BDE. 13. 31. vv. *Iren*. 195. *Orig*. iv. 195ᵈ.
— ηγειρεν] add τον B*Bch*.E. | om. AB*Mai*ℵD. rel. *Orig*. iv. || add. postea παιδα αυτου E. *Cod. Bed*. | om. *Iren*. 195. *Orig*. iv.
— διεχειρ. *Orig*. iv. | εχειρ. 13.
31. σωτηρα *Iren*. 195. | πατέρα *sic* 31.
— δεξιᾳ] δοξῃ D*. Theb. *Iren*. 195.
— δουναι] praem. του Bℵ*. (om.ᶜ) | om. AℵᶜDE. rel.
— ἁμαρτιων] praem. των D². || add. εν αυτῳ D*. Theb. Æth. Rom. | om. *Iren*. 195.(vid. ver. seq.)
32. εσμεν μαρτυρες ℵD* Vulg.*Cl. Fuld*. Memph. Theb. | μαρτυρες εσμεν A. *Am. d*. Syr.Pst. | εσμεν †αυτου″ μαρτυρες ⸮. D²E. 13*s*. H. Syr.Pst. Arm. | εν αυτῳ μαρτυρες B. ("nos in eo testes sumus" *Iren*. 195.) | εσμεν αυτῳ μαρτυρες 31.‖ add. παντων D*. | om. *Iren*.
32. πνευμα] † add. δε ⸮. D²E. 13 *ut vid*. H. Syr.Hcl. | om. ABℵD*. 31. Vulg. Syr.Pst. (Memph.) Theb. Arm. *Iren*. 195. [Æth.]
— ὃ AℵD². rel. | ὁν D*E. | om. B. Memph. Theb.
33. ακουσαντες] add. ταυτα E. Syrr.Pst. &Hcl.* Theb. [Æth.] *Lucif*. 202.
— εβουλοντο ABE. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ -λευοντο ⸮. ℵD. 13*s*. 31*s*. H. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Lucif*.
— ανελειν] praem. του 31.
34. εν τῳ συνεδριῳ] om. Syr.Pst. | εκ του συνεδριου D*Gr*.E. Memph. || add. αυτων E.
— εξω post εκελευσεν ABℵ*Mai*E. 13. 31. H. Vulg. | post ποιησαι B*Bch*. Memph. Theb. [Syrr.Pst.&Hcl.] (τους αποστολους εξω βραχυ ποιησαι D.)
— βραχυ] † add. τι ⸮. 13*s*. 31. (H. βρ. τι ante ποιησαι) Arm. | om. ABℵDE. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth.
— ανθρωπους ABℵ. Vulg. (*Am*.**Tf*.) *Fuld*. Memph. Arm. | ‡ αποστολους ⸮. DE. rel. *Am. Tol*. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Æth.
35. τε Vulg. Syr.Pst. Theb. | δε C. 13. *e*. Syr.Hcl. Memph.
— αυτους] τους αρχοντας και τους συνεδριους D. Theb.
— ἑαυτοις] ἑαυτους D*. | αυτοις 31 *Scr*.
— επι τοις ανθ. τουτοις Theb. | απο των ανθρωπων τουτων E. *Tol*. Memph.
— πρασσειν] πραττειν ℵ.
36. τουτων] post των ἡμερων 31.
— ἑαυτον] praem. μεγαν D. | ante τινα *Orig*. i. 372ᵇ. | add. *id*. A²E. 13. (*Tol*. Syr.Pst.) ‖ non habent A*BℵC. 31. H. Vulg. rel. *Eus*. H.E. ii. 11. (59.)
— ᾧ] add. και D.
— προσεκλιθη ABℵC³. 31. | προσεκληθη C²D*EH. (προσεκληθησαν C**ut vid*. προσεκλειθη σαν D².) | ‡ προσεκολλη-θη ⸮. 13*s*. consensit Vulg. secuti sunt Syr.Pst. Theb. Æth. accesserunt Arm. inclinaverunt Syr.Hcl. adhaeserunt Memph.

31. princ. et salv. deus *Cl*. | Israeli *Cl*. | 32. sumus testes *Cl*. | 34. homines *Am*.*. apostolos** (*Tf*.) | 36. hos enim *Cl*. | se esse *Cl*. | redacti ad *Cl*.

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέστησεν λαὸν † ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. [38] καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ‡ ἄφετε″ αὐτούς, (ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· [39] εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστιν, οὐ ‡ δυνήσεσθε″ καταλῦσαι ‡ αὐτούς″), μή ποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε. ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ, [40] καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν †. [41] οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι ‡ κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος †″ ἀτιμασθῆναι· [42] πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ᾽ οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι ‡ τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.″

Iudas Galilaeus in diebus professionis et avertit populum post se: et ipse periit, et omnes quotquot consenserunt ei dispersi sunt. [38] Et nunc itaque dico vobis, discedite ab hominibus istis et sinite illos: quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut opus, dissolvetur; [39] si vero ex deo est, non poteritis dissolvere eos, ne forte et deo repugnare inveniamini. Consenserunt autem illi, [40] et convocantes apostolos caesis denuntiaverunt ne loquerentur in nomine Iesu, et dimiserunt eos. [41] Et illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati: [42] omni autem die in templo et circa domos non cessabant docentes et evangelizantes Iesum Christum.

ζ′ VI. 7 [1] Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς

[1] In diebus autem illis crescente numero discipulorum factum est murmur Grecorum

---

36. *ανδρων* ante *αριθμος* ABℵCE. 31. *Fuld.* | ‡ post ⸗. D. 13*s*. H. Vulg. *Cl. Am.*
— *ὡς* ABℵ^{c}CDE. | ‡ *ὡσει* ⸗. ℵ*. 13*s*. 31. H.
— *τετρακοσιων*] -οι ℵ*. (corr.^{c})
— *ανηρεθη*] *διελυθη* D*. | *κατελυθη* *Eus.* H.E. ii. 11. (59.) ‖ add. *αυτος δι᾽ αυτου* D*Gr.*
— *διελυθησαν* *Eus.* H.E. | om. D*.
— *ουδεν*] *ουθεν* D.
37. *απεστησεν*] *ανεστησεν* H.
— *λαον*] † add. *ικανον* ⸗. A^{2}. 31. H. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | praem. E. 13. *Eus.* H.E. i. 5 *edd.* | add. *πολυ* C*. *πολυν* C^{2}D*Gr.* *Eus.* H.E. i. 5 *edd.* | om. A*Bℵ. *d.* Vulg. *Eus.* H.E. i. 5. (18.) *Burton.*
— *παντες* *Eus.* H.E. | om. D.
— *ὁσοι* *Eus.* H.E. οἱ C**ut vid.*
38. *τα*] om. B*E.
— *νυν*] add. *εισιν αδελφοι* D. (om. *εισιν* D^{2}.)
— *ὑμιν*] om. ℵ*. (add.^{a})
— *αφετε* ABℵC. | ‡ *εασατε* ⸗. DE. rel.
— *αυτους*] add. *μη μιαναντες τας χειρας* D. | *μη μολυνοντες τας χειρας ὑμων* E. *Cod. Bed.*
38. *αὐτη* *Orig.* i. 372^{d}. | om. H. Arm. MSS.
39. *ει*] *εαν* E. *Orig.* i. 372^{e}.
— *δυνησεσθε* BℵCDE. 13. Vulg. *Am.* Theb. *Orig.* i. 372^{e}. | ‡ *δυνασθε* ⸗. A. 31. H. *Fuld.* Syr.Hcl. Memph. Æth.
— *αυτους* ABℵC^{2}*ut vid.*DE. *Am. Fuld.* Syr.Hcl. Arm. Æth. | ‡ *αυτο* ⸗. C* ut vid. 13*s*. 31*s*. H. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. Theb. | *την τουτου διδασκαλιαν* *Orig.* i. ‖ add. *ουτε ὑμεις ουτε βασιλεις ουτε τυραννοι· απεχεσθαι ουν απο των ανθρωπων τουτων* D. Syr. Hcl.* neque vos neque principes viri. Abstinete ergo vos ab eis. *Cod. Lat.* (ap. Matth.) | *ουτε ὑμεις ουτε οἱ αρχοντες ὑμων* E. *Cod. Bed.*
— *και*] om. D*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb.
— *επεισθησαν*] *επεισθεντες* D**Mill et Wtst.* (" errant Mill Wetst." Scr.)
40. *δειραντες*] add. *αυτους* E. *d.*
— *λαλειν*] add. *αυτους* A. | add. *τινι* E.
— *απελυσαν*] † add. *αυτους* ⸗. DE. 13. 31. H. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Lucif.* 208. | om. ABℵC. Memph. Theb.
41. *ουν*] add. *αποστολοι* D. | om. *Lucif.* 208.
— *κατηξιωθησαν* ante *ὑπερ τ. ονομ.* ABℵC. 31. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. [Æth.] *Orig.* i. 421^{b}. (276^{c}.) | ‡ ante *ατιμασθηναι* ⸗. DE. 13. H. Syr.Hcl. Arm. *Lucif.*
— *ονοματος*] † add. *αυτου* ⸗. Æth. *Orig.* i. *bis.* | add. *του κυριου Ιησου* E. Syr.Hcl. | *Ιησου* 13. Vulg. *Cl. Am.* | *του χριστου* 31. *Fuld. Tol. Eus.* in Luc. 165. | om. ABℵCDH. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. *Lucif.*
42. *τε* *Iren.* 195. | *δε* D. Vulg. *e.* Memph. Theb. *Lucif.*
— *και κατ᾽ οικ.*] om. *και* 31.
— *τον χριστον Ιησουν* ABℵ. 31. Vulg. *Cl. Fuld.* Syr.Hcl. *Iren.* 195. | ‡ *Ιησουν τον χριστον* ⸗. H. *Am.* Memph. Æth. | *τον κυριον Ιησουν* C. 13. | *τον κυριον Ιησουν χριστον* D. *Tol.* Syr.Pst. Theb. Æth. Platt. *Tf.* dominum nostrum J. Chr. *Lucif.* 208. | *Ιησουν χριστον* E. Arm.
1. *ταις ἡμ. ταυτ.*] *ταυτ. ταις ἡμ.* D*Gr.*
— *ταυταις*] *εκειναις* C^{3}.

39. dissolvere illud *Cl.* | 40. ne omnino loqu. *Cl.* | 42. non cessebant in templo et circa domos *Cl.* | Christum Iesum *Cl.*

ABℵCDE. 13. 31. H.

τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. [2] προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν ‡ εἶπαν,″ Οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ

3. ἐπισκέψ. δὲ.

θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις. [3] ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ πλήρεις πνεύματος † καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· [4] ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. [5] καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, [6] οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. [7] καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἰερουσαλὴμ σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

H′

[8] Στέφανος δὲ πλήρης ‡ χάριτος″ καὶ δυνάμεως

adversus Hebreos, eo quod dispicerentur in ministerio cotidiano viduae eorum. [2] Convocantes autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt, Non est aequum nos derelinquere verbum dei et ministrare mensis. [3] Considerate ergo, fratres, viros ex vobis boni testimonii septem plenos spiritu et sapientia, quos constituamus super hoc opus: [4] nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus. [5] Et placuit sermo coram omni multitudine, et elegerunt Stephanum, virum plenum fide et spiritu sancto, et Philippum et Prochorum et Nicanorem et Timonem et Parmenam et Nicolaum advenam Antiochenum: [6] hos statuerunt ante conspectum apostolorum, et orantes inposuerunt eis manus. [7] Et verbum dei crescebat, et multiplicabatur numerus discipulorum in Hierusalem valde: multa etiam turba sacerdotum oboediebat fidei.

[8] Stephanus autem plenus

---

1. *εν τῃ*] επι τῃ 13. | om. *τῃ* D*.
— fin.] add. *εν τῃ διακονιᾳ των Ἑβραιων* D*.
2. *δε*] om. D**Gr.*
— *ειπαν* ABC. | ‡ *ειπον* ⸗. ℵDE. rel. ‖ add. *προς αυτους* D. eis *Cypr.* 119.
— *ἡμας* ABℵE. 13. 31. H. Vulg. *Clem.* 202. (post *καταλ.* E. 13. Arm.) | *ἡμιν* CD.
— *καταλειψαντας Clem.* (-*τες* C.) | *καταλιποντας* E. 13.
3. *επισκεψασθε*] *επισκεψωμεθα* Bsic*Btly.* in coll.; *Mai.* -*αμεθα* B*Bch.*
— *επισκεψ...εξ ὑμ.*] *τι ουν εστιν αδελφοι; επισκεψασθαι εξ ὑμων αυτων ανδρας* D.
— *ουν* CE. 13. 31. H. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. | *δε* Bℵ. | *δη* A. | om. Theb. Arm. Æth.
— *αδελφοι*] om. A. 13.
— *πληρεις*] -*ρης* AEH.
— *πληρεις...σοφιᾳ*] om. Arm. (exc. MSS recentissimi.)
— *πνευματος*] † add. *ἁγιου* ⸗. AC*E. 13. 31. H. Vulg. *Cl. Demid.* Theb. Arm. rec. Æth. | om. BℵC²*ut vid.*D *Am. Fuld.* Syr.Hcl. Memph. | Domini Syr. Pst.
3. *και*] om. ℵ*. (corr.ᶜ)
— *καταστησομεν St.* 3. ABℵCDE. 31. | -*σωμεν Elz.* 13. H. Vulg. Arm.
— *ταυτης*] *αυτης* D*.
4. *δε*] add. *εσομεθα* D.
— *προσκαρτερησομεν* ABℵC. Vulg. | -*σωμεν* E. 13. 31. H. | *προσκαρτερουντες* D.
5. *λογος*] add. *οὑτος* D.
— *ενωπιον*] *εναντιον* C.
— *εξελεξαντο Στεφ.*] *εξελεξαν τον Στεφ.* ℵ.
— *πληθους*] add. *των μαθητων* D.
— *πληρη* B*Mai*C**. | *πληρης* AℵC* DE. 13. 31. H.
— *πνς και πιστεως ἁγιου* hoc ord. ℵ*. (corr.ᶜ)
— *Προχορον*] *Προχωρον* E. *Προχωρος* Syr.Hcl.mg.*Gr.*
— *Νικανορα* B*ℵ. rel. (*Νικορα* D.) | *Νικανωρα* B²*Rl.Mai*E. 13. | *Νικαρινον* Syr.Hcl.mg.*Gr.*
— *Τιμωνα*] *Τιμονα* C². 13. *Τιμων* Syr. Hcl.mg.*Gr.* | *Διμωρ* Theb.
— *Παρμενα* D**Scr.*
5. *Αντιοχεα*] -*χεαν* C.
6. *οὑς εστησαν*] *οὑτοι εσταθησαν* D*Gr.* Syr.Pst. Theb.
— *και*] *οἱτινες* D*Gr.*
7. *θεου* ABℵC. 13. 31. H. *Am.* Syr.Pst. Memph.*sic.* Theb. Arm. | *κυριου* DE. Vulg. *Cl. Fuld.* Syr.Hcl. *Orig. Int.* ii. 131ᵈ.
— *αριθμου* E.
— *μαθητων*] *μανθανοντων* E.
— *ἱερων*] *Ιουδαιων* ℵ*. (corr.ᵉ) Syr. Pst.
— *ὑπηκουον*] -*ουεν* AE. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. ‖ add. *αν* D**Gr.* (“*αν* potius quam *αν.*” *Scr.*)
— *πιστει*] add. evangelii Syr.Hcl.mg.
8. *χαριτος* ABℵD. 13. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ *πιστεως* ⸗. 31. H. Syr.Hcl. | *χαριτος και πιστεως* E. | C n.l.
— *τερ. κ. σημ.*] *σημ. κ. τερ.* E.
— *μεγαλα*] om. Syr.Pst.
— *λαῳ*] add. *δια του ονοματος* (add. *του* 13.) *κυριου Ιησου χριστου* D. 13. Theb.

3. spiritu sancto *Cl.* | 7. verbum domini *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. 9 ἀνέ-
στησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς
λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξαν-
9. [καὶ Ἀσίας]. δρεων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συνζητοῦντες
τῷ Στεφάνῳ· 10 καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ
σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. 11 τότε ὑπέβαλον
ἄνδρας λέγοντας ὅτι Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος
ῥήματα βλάσφημα εἰς ‡ Μωυσῆν″ καὶ τὸν θεόν·
12 συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους
καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν
αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, 13 ἔστησάν τε
μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας, Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ
παύεται ‡ λαλῶν ῥήματα †″ κατὰ τοῦ τόπου τοῦ
ἁγίου † καὶ τοῦ νόμου· 14 ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ
λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει
τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδωκεν
ἡμῖν Μωυσῆς. 15 καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ‡ πάν-
τες″ οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, ‡ εἶδαν″ τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

gratia et fortitudine faciebat prodigia et signa magna in populo. 9 Surrexerunt autem quidam de synagoga quae appellatur Libertinorum et Cyrenensium et Alexandrinorum et eorum qui erant a Cilicia et Asia, disputantes cum Stephano, 10 et non poterant resistere sapientiae et spiritui qui loquebatur. 11 Tunc summiserunt viros qui dicerent se audisse eum dicentem verba blasphemiae in Mosen et deum. 12 Commoverunt itaque plebem et seniores et scribas, et concurrentes rapuerunt eum et adduxerunt in concilium, 13 et statuerunt testes falsos qui dicerent, Homo iste non cessat loqui verba adversus locum sanctum et legem: 14 audivimus enim eum dicentem quoniam Iesus Nazarenus hic destruet locum istum et mutabit traditiones quas tradidit nobis Moses. 15 Et intuentes eum omnes qui sedebant in concilio viderunt faciem eius tamquam faciem angeli.

| εν τῳ ονοματι του κυριου Ιησου χριστου E. | per nomen Domini Syr. Hcl*.

9. ανεστησαν δε] καθ' ὁ ανεστησαν E. | ανασ. δε D*.
— των εκ της] om. των ℵ.
— της λεγομενης BCDE. rel. | των λεγομενων Aℵ. 13.
— Κυρηναιων] Κηρυναιων A. | Κυριναιων H.
— Κηλικιας A.
— και Ασιας BℵCD²E. 13. 31. H. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. AD*.

10. και ουκ] οἱτινες ουκ D.
— σοφιᾳ] add. τῃ ουσῃ εν αυτῳ DE. *Cod. Bed.*
— πνευματι] add. τῳ ἁγιῳ DE. *Cod. Bed.*
— ελαλει] add. δια το ελεγχεσθαι αυτους επ' (ὑπ'²) αυτου μετα πασης παρρησιας D. *Am.*² Syr.Hcl.mg. ‖ add. postea μη δυναμενοι ουν (ου*) αντοφθαλμειν τῃ αληθειᾳ D. Syr.Hcl.mg. | διοτι ηλεγχοντο ὑπ' αυτου μετα πασης παρρησιας· επιδη ουκ ηδυναντο αντιλεγιν τῃ αληθειᾳ E. *Cod. Bed.*

11. λεγοντας] -τες AℵD*.
— λαλουντος A²BℵᶜCDE². rel. (-τας E*.) | om. A*. ut vid. | λεγοντος ℵ*.
— βλασφημα] βλασφημιας ℵ*. (corr.¹) D*Gr.* Vulg. Arm.
— Μωυσην ABℵCD. 13. H. | ‡ Μωσην ⸗. E*Gr.* 31.

12. συνεκινησαν τε] και ταυτα ειποντες συνεκινησαν τε E.
— τους γραμμ.] om. τους C*. (add.²)
— επισταντες] om. ℵ*. (add.ᶜ)
— ηγαγον] add. αυτον A. Syr.Hcl.† Memph. Theb.

13. εστησαν τε] εστησαν δε 13. H. *e.* Memph. | και εστησαν D. Vulg. Theb.
— ψευδεις] add. κατα αυτου D. (κατ D².) Æth.
— λεγοντας] -τες ℵ.
— ὁ ανθρωπος] post οὐτος C. | om. 13.
— λαλων post παυεται BℵC. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (Æth.) | ‡ ante κατα του ⸗. ADE. 31. H. Arm. | post του νομου 13.
— ρηματα] † add. βλασφημα ⸗. E. (13.) 31. H. Arm. (Æth.) (λαλων ρημ. βλασ. ad fin. ver. habet 13.) | om ABℵCD. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb.

13. ἁγιου] † add. τουτου ⸗. BC. 13. 31. *Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. | om. AℵDEH. Vulg. Arm. Æth.

14. Ναζωραιος] Ναζορ. D*.
— καταλυσει] -σῃ H.
— Μωυσης BℵCDE. 13. H. | Μωσης A. 31.

15. και ατενισαντες εις αυτον] και ητενιζον δε αυτῳ D*Gr. ‖ om. εις ℵ*. (add.ᵃ)
— παντες ABℵCD*E. | ‡ ἁπαντες ⸗. D². 31. H. | om. 13.
— καθεζομενοι] καθημενοι D.
— συνεδριῳ] add. και D.
— ειδαν A. | ‡ ειδον ⸗. BℵCD. rel. | ιδων 13.
— ὡσει] ὡς E.
— fin.] add. ἑστωτος εν μεσῳ αυτων D.

---

10. fin. *add.* propter quod redarguerentur ab eo cum omni fiducia *Am.*** | 11. audivisse *Cl.* | et in deum *Cl.* | 13. falsos testes *Cl.* | 14. mutavit *Am.* | 15. *om.* faciem 2° *Am.*

ABNCDE. VII. 13. 31. H.

[1] Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύς, Εἰ †ταῦτα οὕτως ἔχει; [2] ὁ δὲ ἔφη, "Ανδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν

p Gen. 12:1. ἐν Χαρράν, [3] καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, p"Εξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ †τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς *τὴν" γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. [4] τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν Χαρράν· κἀκεῖθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε, [5] καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν

q Gen. 12:5. αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, q καὶ ἐπηγγείλατο ‡δοῦναι αὐτῷ" εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. [6] ἐλάλησεν δὲ

Gen. 15: 13, 14. οὕτως ὁ θεός, ὅτι r ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια. [7] καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ ‡ ἂν" ‡ δου-

7. δουλεύσωσιν λεύσουσιν," κρινῶ ἐγώ, ‡ὁ θεὸς εἶπεν", καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. [8] s καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν

s Gen. 17:9.

[1] Dixit autem princeps sacerdotum si haec ita se habeant. [2] Qui ait, Viri fratres et patres, audite. Deus gloriae apparuit patri nostro Abraham, cum esset in Mesopotamia prius quam moraretur in Charram, [3] et dixit ad illum, Exi de terra tua et de cognatione tua et veni in terram quam tibi monstravero. [4] Tunc exiit de terra Chaldaeorum et habitavit in Charram. Et inde, postquam mortuus est pater eius, transtulit illum in terram istam in qua nunc vos habitatis, [5] et non dedit illi hereditatem in ea nec passum pedis, sed repromisit dare illi eam in possessionem et semini eius post ipsum, cum non haberet filium. [6] Locutus est autem deus quia erit semen eius accola in terra aliena, et servituti eos subicient, et male tractabunt eos annis quadringentis: [7] et gentem cui servierint ego iudicabo, dixit dominus, et post haec exibunt et deservient mihi in loco isto. [8] Et dedit illi testamentum circumcisionis: et sic genuit Isaac et circumcidit

---

1. αρχιερευς] add. τῳ Στεφανῳ DE. *Cod. Bed. Tol.* | illi Memph. Theb. — ει]†add. αρα ⊽. DE. 13. 31. H. Syr. Hcl. (Arm.) | om. ABℵC. Vulg. *d.* Syr.Pst. ut vid. Æth. — ταυτα] τουτο D.
2. αδελφοι] -φη D*. — Χαρραν *Orig.* iv. 286d. *Tol.* Charram *Am. Fuld.* | Χαραν D*Gr.* Vulg. *Cl.* | Χαρρα E. 31 corr.[1] | Χαρα 31*. — κατοικισει 31*Scr.* οικησαι *Orig.* iv. 286d.
3. εξελθε εκ *Orig.* iv. 286d. | εξηλ. απο D*. (de Vulg.) — της συγγ.] † praem. εκ ⊽. AℵCE. rel. Syrr.Pst.&Hcl. *Iren.* 197. *Orig.* iv. 286d. de Vulg. (vid. LXX.) | om. BD. Theb. — συγγ. σου] add. και εκ του οικου του πατρος σου E. *Aug.* (vid. LXX.) — την γην ABℵCDE. | *om. την ⊽. 13. 31. H. — ἣν] om. C. — αν] εαν ℵ*. (corr.c)
4. τοτε] add. Αβρααμ D. Syr.Pst.
4. εκ της γης 31. (γης add.[1] supr. lin.) — Χαλδαιων] add. και D*. Vulg. — κατωκισεν 31. — εν] εις 31. H. | επι 13. — Χαρραν] Χαρρα E. — κακειθεν] κακει ην D*. | και εκειθεν 31. — το] om. A. — μετωκισεν] -κησεν D*E. 13. 31. H. ‖ praem. και D*. vid. *Iren.* 197. — αυτον] add. ὁ θεος E. (Syr.Pst.) | om. *Iren.*
— κατοικειτε] add. και οἱ πατερες ἡμων D(E.) (Syr.Hcl*.) *Aug.* (ὑμων E.) | add. postea οἱ προ ἡμων D. (Syr. Hcl*.) et patres vestri qui ante vos Syr.Hcl*. | om. *Iren.*
5. κληρονομιαν] post εν αυτῃ E. | ante *Iren.* 197. 331. — και επηγγ. *Fuld.* Memph. | αλλ' επηγγ. D. Vulg. *Cl. Am.* Theb. *Iren.* 197. — δουναι αυτῳ εις κατασχ. αυτην BCD. 31. H. (Æth.) *Iren.* (om. αυτῳ) | dare illi eam in possessionem Vulg. Arm. | δουναι αυτην εις κατασχ. αυτῳ AℵE. 13. | ‡ αυτῳ δουναι εις κατασχ. αυτην ⊽.
5. αυτῳ 3°] αυτου C.
6. οὑτως ABCDE. rel. *Tol.* Syr.Hcl.|αυτῳ ℵH. Vulg.*Cl.* Syr.Pst. (Abrahamo Æth. | οὗτος 13. | om. *Am. Fuld.* | ad eum ita Theb. — θεος] add. προς αυτον D. Syr.Pst. *Iren.* 197. | ad Abraham Æth. — αυτου Vulg. Syr.Hcl. Arm. | σου Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. — δουλωσουσιν .. κακωσουσιν] κακουσ.. δουλωσ. E. — αυτο] αυτους D. Vulg. | αὐτῶ 13. — κακωσ.] add. αυτο C.(13.) (αὐτῶ 13). Syrr.Pst.&Hcl.† Memph. Theb. (Æth.)
7. και το εθν. Memph. *Iren.* 198. | το δε εθν. C. Theb.‖add. εκεινο 31. — αν BD. | ‡ εαν ⊽. AℵCE. rel. — δουλευσουσιν ACD*Gr. Iren.* | ‡ -σωσιν ⊽. BℵE. rel. Vulg. (vid. LXX.)

1. habent *Cl.* | 2. Abrahae *Cl.* | "in" *supra Am.* (et Mesopotamiam*.) | Charan *Cl.* | 3. mostravero tibi *Cl.* | 6. autem ei *Cl.* | 7. judicabo ego *Cl.* | servient *Cl.* | 8. octavo *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ † Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ † Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. [9] ▪ καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ, [10] καὶ ‡ ἐξείλατο″ αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. [11] ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην ‡ τὴν Αἴγυπτον″ καὶ Χαναὰν καὶ θλῖψις μεγάλη, καὶ οὐχ ‡ ηὕρισκον″ χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. [12] u ἀκούσας δὲ Ἰακὼβ ὄντα ‡ σιτία″ ‡ εἰς Αἴγυπτον″ ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον, [13] v καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ‡ ἐγνωρίσθη″ Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος † Ἰωσήφ. [14] w ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο ‡ Ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτοῦ″ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν †, ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε. [15] ‡ καὶ κατέβη″ Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, [16] x καὶ μετετέθησαν εἰς Συχὲμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ‡ ᾧ″ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου, παρὰ τῶν

▪ Gen. 42:1.

v Gen. 45:3.
13. ἀνεγνωρίσθη — τὸ γένος αὐτοῦ.
w Gen. 46:27.

15. [καὶ] κατέβη
x Jos. 24:32.

eum die octava, et Isaac Iacob, et Iacob duodecim patriarchas. [9] Et patriarchae aemulantes Ioseph vendiderunt in Aegyptum: et erat deus cum eo, [10] et eripuit eum ex omnibus tribulationibus eius, et dedit ei gratiam et sapientiam in conspectu Pharaonis regis Aegypti, et constituit eum praepositum super Aegyptum et super omnem domum suam. [11] Venit autem fames in universam Aegyptum et Chanaan et tribulatio magna, et non inveniebant cibos patres nostri. [12] Cum audisset autem Iacob esse frumentum in Aegypto, misit patres nostros primum, [13] et in secundo cognitus est Ioseph a fratribus suis, et manifestatum est Pharaoni genus eius. [14] Mittens autem Ioseph arcessiit Iacob patrem suum et omnem cognationem in animabus septuaginta quinque. [15] Et descendit Iacob in Aegyptum, et defunctus est ipse et patres nostri, [16] et translati sunt in Sychem et positi sunt in sepulchro quod emit Abraham pretio

---

7. ὁ θεος ante ειπεν ABℵC. | ‡ post ϛ. DE. rel. (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (*Iren.*)
— εξελευσονται] add. εκιθεν E. | om. *Iren.*
— λατρευσουσιν *Iren.*] -σωσιν C**ut vid.*E.
8. Ισαακ *bis*] Ισακ *bis* D.
— ογδοῃ] ἑβδομη ℵ*. (corr.^{c})
— Ισαακ 2°.] † praem. ὁ ϛ. D. rel. | om. ABNCE. ‖ add. εγεννησεν E. Syr.Pst. Memph.
— Ιακ.] † praem. ὁ ϛ. D^{2}. rel. | om. AB*Mai*ℵCD*E.
10. εξειλατο ABℵCDE. 13. 31. | ‡ -λετο ϛ. H. (εξελ. B^{2}*Mai. Alf.*)
— αυτῳ] post χαριν D*Gr.* | om. A.
— εναντιον] εναντι ℵ.
— ὁλον] praem. εφ' ANCE*Gr.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. | om. BD. rel. *e.*
— αυτου] τουτον B**Mai.* (του *Rl.*)
11. ὁλην την Αιγυπτον ABℵC. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. | ‡ ὁλην την γην Αιγυπτου ϛ. E. 13. 31. H. Syr.Hcl. Arm. Æth. (om. ὁλην) | ὁλης της (add. γης^{2} *Kipling* [sed non habet *Scr.*]) Αιγυπτου D.
11. ηὑρισκον BE. | ‡ εὑρισκ. ϛ. ANCD. rel.
12. δε] ουν D.
— σιτια ABℵCDE. | ‡ σιτα ϛ. 13. 31. H.
— εις Αιγυπτον ABℵCE. | ‡ εν Αιγυπτῳ ϛ. D. rel. Vulg.
— εξαπεστειλεν] -λαν ℵ*. (corr.^{c})
13. εν] επι D.
— εγνωρισθη AB. | ‡ ανεγνωρ. ϛ. ℵCDE. rel.
— εγενετο] εγενηθη D.
— τῳ Φαρ.] om. τῳ ℵ.
— Ιωσηφ BCD. 13. 31. H. (vv.) | αυτου ANE. Vulg. Arm. ‖ † praem. του ϛ. D. 13. 31. H. | om. BC.
14. Ιωσηφ] praem. ὁ 31.
— Ιακωβ ante τον πατερα αυτου ABℵCDE. 31. Vulg. Memph. Theb. Arm. | ‡ post ϛ. 13. H. Syrr.Pst.& Hcl. | om. Æth.
— συγγενειαν] † add. αυτου ϛ. DE. 13. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. | om. ABNC. 31. H. *Am. Fuld.* Syr. Hcl. Arm.
14. ψυχαις ἑβδομηκοντα πεντε | ἑβδομ. πεντε ψυχαις 31. H. | ō *και* ē ψυχ. D. (13. n.l.)
15. και κατεβη ANCE. Vulg. Syr.Pst. Æth. | ‡ κατεβη δε ϛ. B. 13. 31. H. Memph. Theb. Arm. | κατεβη D. Syr.Hcl.
— εις Αιγυπτον ANCDE. rel. | om. B.
— ετελευτησεν αυτος AB*Mai*ℵCD. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (ετελ. αυτος τε D.) | αυτος ετελευτησεν B*Btly.* | ετελ. εκει αυτος E. Syr.Pst. | ετελ. και αυτος 13.
16. μετετεθησαν] μετηχθησαν D.
— Συχεμ] -χεν D.
— ᾧ ABℵCDE. 31. | ‡ ὃ ϛ. 13. H.
— Αβρααμ] add. ὁ πατηρ ἡμων E. *Cod. Bed.*

---

10. Aegyptiorum *Am.* | 14. accersivit *Cl.* | cognationem suam *Cl.* | 16. Sichem *Cl.*

ABℵCDE. 13. 31. [61.] H.

§ 61.

y Ex. 1:7.

z Ex. 1:8.

Ex. 2:3, seq.

υἱῶν ‡ Ἐμμὼρ″ ‡ ἐν″ Συχέμ. 17 καθὼς δὲ ἤγγιζεν § ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ‡ ὡμολόγησεν″ ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, y ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, 18 ‡ ἄχρι″ οὗ z ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος * ἐπ' Αἴγυπτον,″ ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. 19 οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας † τοῦ ποιεῖν ‡ τὰ βρέφη ἔκθετα″ αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. 20 ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη ‡ Μωυσῆς,″ καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεις ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός † · 21 ‡ ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ,″ ‡ ἀνείλατο″ αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. 22 καὶ ἐπαιδεύθη ‡ Μωυσῆς″ * ἐν″ πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ † ἔργοις * αὐτοῦ″. 23 ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ ‡ τεσσερακονταετὴς″ χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. 24 καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον ἠμύνατο

argenti a filiis Emmor filii Sychem. 17 Cum adpropinquaret autem tempus repromissionis quam confessus erat deus Abrahae, crevit populus et multiplicatus est in Aegypto, 18 quoad usque surrexit rex alius in Aegypto, qui non sciebat Ioseph. 19 Hic circumveniens genus nostrum adflixit patres, ut exponerent infantes suos, ne vivificarentur. 20 Eodem tempore natus est Moses, et fuit gratus deo. Qui nutritus est tribus mensibus in domo patris sui: 21 exposito autem illo sustulit eum filia Pharaonis et enutrivit eum sibi in filium. 22 Et eruditus est Moses omni sapientia Aegyptiorum, et erat potens in verbis et in operibus suis. 23 Cum autem impleretur ei quadraginta annorum tempus, ascendit in cor eius ut visitaret fratres suos filios Israhel. 24 Et cum vidisset quendam iniuriam patientem,

---

16. Εμμωρ ABℵCDH. Memph. (Theb.) | ‡ Εμμορ ⸗. E. 13*s*. 31. (Arm.)
— *εν Συχεμ* Bℵ*C. Memph. Theb. Arm. | *του εν Συχεμ* AℵᶜE. *Tol.* | ‡ *του Συχεμ* ⸗. D*Gr.* 13*s*. 31. H. | om. Syr. Pst. | "filii Sychem" Vulg. Æth. | qui ex Sichem Syr.Hcl. | et Sychem *d.* "In Graeco exemplari scriptum est, a filiis Emor qui fuit in Sychem." *Beda in Exp.*

17. *καθως*] ὡς A.
— *ηγγιζεν* AB*Mai. Alf.*ℵC*sic*DE. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. | *-σεν* B*Bch.* 31 *Scr.*
— *χρονος*] *καιρος* A.
— *ὡμολργησεν* AB(ℵ)C. Vulg. Syr. Hcl.mg. Theb. Arm. Æth. (*ομολ.* ℵ.) | ‡ *ωμοσεν* ⸗. 31. 61. H. Syrr.Pst.& Hcl.txt. Memph. (13. n.l.) | *επηγγειλατο* DE. *Cod. Bed. Tol.*

18. *αχρι* B*CD. | ‡ *αχρις* ⸗. AB²ℵE. 13*s*. 31. 61. H.
— *επ' Αιγυπτον* ABℵC. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl.mg. Memph. Theb. Arm. Æth. | *om. ⸗. DE. 13*e spat.* 31. 61. H. Syr.Hcl.txt.
— *ηδει τον*] *εμνησθη του* DE.

19. *ούτος*] *και* D*Gr.* (om. *d.*)
— *πατερας*] † add. *ήμων* ⸗. ACE. 31. 61. H. Vulg.*Cl.* (*Am.*²) Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. (13 n.l.) | om. BℵD. *Am.***Tf. Fuld.* (Syr.Hcl. *ut vid.*)

19. *τα βρεφη* ante *εκθετα* ABℵC. (31.) (61.) | ‡ post ⸗. DE. 13. H. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. [Æth.] | *τα βρ. αυτων* ante *εκθετα* 31. 61. | (*τους βρεφους* Syr.Hcl.mg. *Gr.*)
— *ζωογονεισθαι*] add. *τα αρρενα* E.

20. *εγεννηθη*] *εγενηθη* A. 31 *Scr.*
— *Μωυσης* BℵCD. 13. 61. H. | ‡ *Μωσης* ⸗. AE. 31.
— *πατρος*] † add. *αυτου* ⸗. DE. 13*s*. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | *μου* ℵ*. (corr.ⁱ) | om. AB*Bch. Mai*ℵⁱC. 31. 61. H.

21. *εκτεθεντος δε αυτου* ABℵCD. 61. Vulg. | ‡ *εκτιθεντα δε αυτον* ⸗. E. 13. 31. H. || add. *παρα τον ποταμον* D(E *εις τ. π.*) Syr.Hcl.*
— *ανειλατο* ABℵCDE. 61. | ‡ *-λετο* ⸗. 13*s*. 31. H*sic.*
— *και ανεθρεψατο*] *ανεθραψατο* D*.
— *αυτον* 3°.] om. D*. Syr.Hcl.†
— *ἑαυτῃ*] *αυτῃ* D*.
— *εις*] om. B.

22. *Μωυσης* BℵCD. 13. 61. H. *Orig.* i. 478ᵃ. | ‡ *Μωσης* ⸗. AE. 31.
— **εν″ πασῃ σοφιᾳ* AℵCE. Vulg. *Cod. ap.Gb. Orig.* i. iv. 369ᵇ. (De la Rue.) | *πασῃ σοφιᾳ* (om. **εν*) ⸗. B*Mai* D**. 13. 31. 61. H. Vulg. *Orig.* iv. MS. *Eus.* in Es. 431ᵈ. | *πασης σοφιας* B*Bch.* | *πασαν την σοφιαν* D*. (*Clem.* 413. om. *την*.)

22. *δε* ABℵC. 13*s*. 31*s*. 61. H. *e*. Memph. Arm. | *τε* DE*Gr.* Vulg. Syr.Pst. Theb. [Syr.Hcl.]
— *λογοις και εργοις* | *εργ. και λογ.* B.*Btly.* (ctra *Mai.Alf.*)
— *εργοις*] † praem. *εν* ⸗. E*Gr.* 13*sic.* 31. Vulg. | om. ABℵCD. 61. H. *e*.
— fin. *αυτου* ABℵCDE. 61. Vulg. Syr. Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. | *om. ⸗. 13. 31. H. Syr.Hcl.

23. *αυτῳ*] post *μ̄ ετης* D.
— *τεσσερακ.* AB*ℵC. | ‡ *τεσσαρακ.* ⸗. B²E. 13*s*. 31. 61*sic*.H.
— *επι Csic.* | *εις* H.
— *επισκεψ.*] praem. *του* E.
— *τους* ult°.] om. B.

24. *τινα*] *τινᾶν* 61.
— *αδικουμενον*] add. *εκ του γενος* DE. Syrr.Pst.&Hcl.* | add. postea *αυτου* E. Syrr.Pst.&Hcl.*

---

16. Hemor *Cl.* | 17. autem appropin. *Cl.* | 18. alius rex *Cl.* | 19. patres nostros *Cl. Am.***(*Tf.*) | 21. nutrivit *Cl.* | 22. est *om. Am.**

Vulg. Syr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. 25 ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς † ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν ‡ σωτηρίαν αὐτοῖς″· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. 26 τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ ‡ συνήλλασσεν″ αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών, ″Ανδρες, ἀδελφοί ἐστε†· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; 27 ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών, [b] Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ‡ ἡμῶν″; 28 μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὃν τρόπον ἀνεῖλες ‡ ἐχθὲς″ τὸν Αἰγύπτιον; 29 ἔφυγεν δὲ ‡ Μωυσῆς″ ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. 30 [c] καὶ πληρωθέντων ἐτῶν ‡ τεσσεράκοντα″ ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος † ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. 31 ὁ δὲ ‡ Μωυσῆς″ ἰδὼν ἐθαύμασεν τὸ ὅραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ κυρίου †, 32 [d] Ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς

[b] Ex. 2:14.
[c] Ex. 3:1.
[d] Ex. 3.6.

vindicavit illum, et fecit ultionem ei qui iniuriam sustinebat percusso Aegyptio. 25 Existimabat autem intellegere fratres quoniam deus per manum ipsius daret salutem illis: at illi non intellexerunt. 26 Sequenti vero die apparuit illis litigantibus, et reconciliabat eos in pacem dicens, Viri, fratres estis: ut quid nocetis alterutrum? 27 Qui autem iniuriam faciebat proximo suo, reppulit eum dicens, Quis te constituit principem et iudicem super nos? 28 Numquid interficere me tu vis, quemadmodum interfecisti heri Aegyptium? 29 Fugit autem Moses in verbo isto, et factus est advena in terra Madiam, ubi generavit filios duos. 30 Et expletis annis XL apparuit illi in deserto montis Sina angelus in igne flammae rubi. 31 Moses autem videns admiratus est visum, et accedente illo ut consideraret, facta est vox domini, 32 Ego deus patrum tuorum, deus

---

24. ημυνατο] -νετο D*.
— Αιγυπτιον] add. και εκρυψεν αυτον εν τῳ αμμῳ D.Æth. (vid. LXX. Ex. ii. 12.)
25. ενομιζεν] -ζον D *Gr.* 13.
— αδελφους] † add. αυτου ⸗. ADE. rel. *Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. BℵC. Vulg. ‖ add. filios Israel Syrr.Pst.&Hcl.*mg*.
— διδωσιν] -σει D.
— σωτηριαν ante αυτοις ABℵCD. 31. 61. Vulg. Memph. | ‡ post ⸗. E. 13. H. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. [Æth.]
— οἱ δε] ου δε ℵ*. corr.[1]
— ου] om. D*.
26. τῃ τε *St.* 3. ABℵCD[2]. 13. 31. 61. H. Syrr.Pst &Hcl. Æth. | τῃ δε *Elz.* E. Vulg. Memph. Theb. Arm. | τοτε D*.
— μαχομενοις] -νος D* *Gr.* ‖ add. και ειδεν αυτους αδικουντας D*.
— συνηλλασσεν B*Mai*ℵCD. *e.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. (συνηλλασσεν B*Btly.* συνηλλασεν B*Bch.*) | συνηλλασεν 61. H. | ‡ συνηλασεν ⸗. AE*Gr.*
— αυτους] αυτοις C*H.
— ειπων Ανδ. αδ. εστε] praem. και 13. ‖ ειπ. τι ποιειτε ανδ. αδ. D.
— εστε] † add. ὑμεις ⸗. 13.31. H. Syr.Hcl. ut vid. Memph. Æth. | om. ABℵCE. 61. Vulg. Theb. Arm. (vid. D. supra.)
26. αδικειτε] add. εις D*.
27. ειπων] ειπας D.
— και] η E.
— ἡμων ABℵC. 13. 31 supra lin.[1]. 61. H. | ‡ ἡμας ⸗. DE. 31*.
28. συ] om. 61.
— εχθες B*Mai*ℵCD. | ‡ χθες ⸗. (A)B[2]*Mai* E. 13. 31. 61. H. vid. LXX. Ex. ii. 14. (post τον Αιγ. A. Memph. Theb.)
29. εφυγεν δε Μω.]..... ? ουτως και εφυγαδευσεν Μωυσης D. | εφυγαδευσεν δε Μωυσην E.
— Μωυσ. BℵCDE. 13. 61. H. | ‡ Μωσ. ⸗. A. 31.
— δυω D*.
30. και] add. μετα ταυτα D.
— πληρωθεντων ετων] πλησθεντων αυτῳ ετη D*.
— τεσσερακ. AB*ℵ(C). | ‡ τεσσαρακ. ⸗. B[2]E. rel. (σερακοντα C.) (μ̄ D.)
— εν τῃ ερημῳ] om. Btxt. *Tf.* (sed vid. ver. 42.)
— αγγελος] † add. κυριου ⸗. DE. 13. 31. H. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. (vid. LXX. Ex. iii. 2.) | om. ABℵC. 61. Vulg. Memph. Theb.
— φλογι πυρος BℵD. 13. 31. 61. H. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | πυρ. φλογος ACE. Vulg. Syr. Pst.
31. Μωυσης BℵCDE. 13. 61. H. | ‡ Μωσης ⸗. A. 31.
— ιδων] post εθαυμ. 13.
— εθαυμασεν ABC. 13. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | -ζεν ℵDE. 31. 61. H.
— το ὁραμα] om. A.
— προσερχομενου δε] και προσερχομενου D. Vulg. Syr.Pst.
— αυτου] add. και D*.
— εγενετο φωνη κυριου [προς αυτον] | ὁ κυριος ειπεν αυτῳ λεγων D. Æth.
— κυριου] εκ του ουρανου λεγουσα E. *Cod. Bed.* ‖ add. dicens Arm. | † add. προς αυτον ⸗. CE. 13. 31. H. *Cod. Bed.* (Vulg. *Cl.*) (Syr.Pst.) Theb. | om. ABℵ. 61. *Am. Fuld.* Syr.Hcl. Memph. Arm. [D.]
32. εγω] add. ειμη E. *Cod. Bed.* Vulg. *Cl.* Arm.
— ὁ θεος 1°] om. ὁ CH* (add. [1].)
— ὁ θεος 2°] om. ὁ C.

---

26. in pace *Cl.* | 27. *om.* suo *Cl.* | 29. Madian *Cl.* | 31. ad eum vox domini, dicens *Cl.* | 32. ego sum *Cl.* | deus 1°] dominus *Am.*

ABℵCDE. 13.31.61.

Ἀβραὰμ καὶ † Ἰσαὰκ καὶ † Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος ‡ Μωυσῆς″ οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. 33 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος, e Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ‡ ἐφ' ᾧ″ ἕστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. 34 f ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ ‡ αὐτοῦ″ ἤκουσα· καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· g καὶ νῦν δεῦρο ‡ ἀποστείλω″ σε εἰς Αἴγυπτον. 35 τοῦτον τὸν Μωυσῆν ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες, h Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ θεὸς * [καὶ]″ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ‡ ἀπέσταλκεν″ ‡ σὺν″ χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. 36 οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν ‡ τῇ Αἰγύπτῳ″ καὶ ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη ‡ τεσσεράκοντα.″ 37 οὗτός ἐστιν ὁ Μωυσῆς ὁ ‡ εἰπὰς″ τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, i Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει † ὁ θεὸς † ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ·†. 38 οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ἡμῖν· 39 ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι

e Ex. 3:5.
f Ex. 3:7, 8.
34. στεν. αὐτῶν.
g Ex. 3:10.
h Ex. 2:14.
36. ἐν γῇ Αἰγύπτῳ.
Deut. 1: seq.

Abraham et deus Isaac et deus Iacob. Tremefactus est Moses, non audebat considerare. 33 Dixit autem illi dominus, Solve calciamentum pedum tuorum: locus enim in quo stas terra sancta est. 34 Videns vidi afflictionem populi mei qui est in Aegypto, et gemitum eorum audivi, et descendi liberare eos: et nunc veni et mittam te in Aegyptum. 35 Hunc Mosen, quem negaverunt dicentes, Quis te constituit principem et iudicem? hunc deus principem et redemtorem misit cum manu angeli qui apparuit illi in rubo. 36 Hic eduxit illos faciens prodigia et signa in terra Aegypti et in rubro mari et in deserto annis XL. 37 Hic est Moses qui dixit filiis Israhel, Prophetam vobis suscitabit deus de fratribus vestris tamquam me, ipsum audietis. 38 Hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo qui loquebatur ei in monte Sina et cum patribus nostris, qui accepit verba vitae dare nobis, 39 cui noluerunt oboedire patres

---

32. Ισ. et Ιακ.] † praem. ὁ θεος bis ⸗. (D)E. 13. 31. H. Vulg.*Cl.* et *Am.* Memph. Æth. (om. ὁ *bis* D.) vid. LXX. | om. ABℵC. 61. *Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm.
— Ισαακ] Ισακ CD.
— γενομενος] γενος B*Rl. | post Μωυσης ℵ.
— Μωυσης BℵCDE. 61. H. | ‡ Μωσης ⸗. A. 31. (13. n.l.)
— ετολμα] -μησεν ℵ.
33. ειπεν δε αυτῳ ὁ κυριος] και εγενετο φωνη προς αυτον D. | om. ὁ A. ‖ κυριος] θεος E.
— λυσον] λυσαι D².
— ὑποδημα] add. σου εκ C*. Syrr.Pst.& Hcl. Æth. | add. εκ CE. 13. *Cod. Bed.*
— των ποδων] post σου B.
— εφ' ᾧ ABℵCD². 61. | ‡ εν ᾧ ⸗. E. 13*s*. 31. H. (vid. LXX.) | οὐ D*. ‖ add. συ C. συν C*.
34. ιδων] και ιδων γαρ D*. | (ειδον] ειδων 13.)
— μου] om. D*.
— αυτου BD. Vulg. Syr.Pst. | ‡ αυτων ⸗. AℵCE. 13. 31. 61. H. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (vid. LXX. Ex. iii. 7.)
34. ηκουσα] ακηκοα D.
— νυνι C².
— αποστειλω ABℵCDE. 61. | ‡ -στελω ⸗. 13. 31. H. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
35. Μωυσην BℵCDE. rel. | Μωσην A. 31.
— δικαστην] add. εφ' ἡμων ℵCD. 61. Syr.Hcl.* Memph. Theb. Arm. Æth. | εφ' ἡμας E. 13. (vid. LXX. et ver. 27.) | praem. id. Syr.Pst. | non habent AB. 31. H. Vulg. Syr.Hcl.txt.
— και αρχοντα Bℵ¹DE. 61 *Scr.* Syr.Hcl. | *om. και ⸗. Aℵ*C. 13. 31. H. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. | Judex et praefectus Æth. | (αρχηγον A.)
— λυτρωτην] δικαστην ℵ. (praem. λυτρωτην ℵᶜ.)
— απεσταλκεν ABℵDE. 61. | ‡ απεστειλεν ⸗. C. 13. 31. H.
— συν ABCDE. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl. Theb. | ‡ εν ⸗. ℵ. 31. H. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. (συγχειρι 13.)
36. ποιησας] praem. ὁ D*.
— τῃ Αιγυπτῳ BC. 31. *d.* Theb. | γῃ Αιγυπτῳ AℵE. 13. 61*sic.* H. | ‡ γῃ Αιγυπτου ⸗. D*Gr.* Vulg.*e²* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth.
36. τεσσερ. AB*ℵC. | ‡ τεσσαρ. ⸗. B²E. rel. (ετη μ̄ D. 61.)
37. ὁ M.] om. ὁ DH.
— Μωυσης BℵCDE. rel. | Μωσης A. 31.
— ειπας ABℵCD. 61. | ‡ ειπων ⸗. E. 13. 31. H.
— ὁ θεος] † praem. κυριος ⸗. CE. 13. 31. H. Syr.Pst. Memph. Arm. (vid. LXX.) | om. ABℵD. 61. Vulg. Theb. Æth. | "Dominus" tantum Syr.Hcl. ‖ † add. ὑμων ⸗. 13. 31. | ἡμων EH. | om. ABℵCD. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— αδελ. ὑμων] om. ὑμων ℵ*. (add.ᶜ)
— ὡς] ὡσει D*.
— fin.] † αυτου ακουσεσθε ⸗. C(D)E. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | (ακουεσθε D*.) vid. LXX. | om. ABℵ. 31. 61. H. Theb.
38. του 2°] om. D*.
— αυτῳ] αυτου H.
— ἡμων] ὑμων ℵ.

32. *om.* "et" *post* Abraham *Cl.* | tremefactus autem Moyses *Cl.* | 37. suscit. vobis *Cl.* (suscitavit *Am.*)

Vulg. Syr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ‡ ἀλλὰ″ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν * ἐν″ ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, Ex. 32:1. 40 εἰπόντες τῷ Ἀαρών, j Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ ‡ Μωυσῆς″ οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί ‡ ἐγένετο″ αὐτῷ. 40. τί γέγονεν. 41 καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. 42 ἔστρεψεν δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν, k Am. 5:25, seq. k Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη ‡ τεσσεράκοντα″ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ; 43 καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ † ‡ Ῥεφάν,″ τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος. 44 ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν † τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ ‡ Μωυσῇ″ l ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει· l Ex. 25:40. 45 ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἔξωσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου

nostri, sed reppulerunt et aversi sunt cordibus suis in Aegyptum, 40 dicentes ad Aaron, Fac nobis deos qui praecedant nos: Moses enim hic qui eduxit nos de terra Aegypti, nescimus quid factum sit ei. 41 Et vitulum fecerunt in illis diebus et optulerunt hostiam simulacro, et laetabantur in operibus manuum suarum. 42 Convertit autem deus et tradidit eos servire militiae caeli, sicut scriptum est in libro prophetarum, Numquid victimas et hostias optulistis mihi annis XL in deserto, domus Israhel, 43 et suscepistis tabernaculum Moloch et sidus dei vestri Remfam, figuras quas fecistis adorare eas? Et transferam vos trans Babylonem. 44 Tabernaculum testimonii fuit patribus nostris in deserto, sicut disposuit loquens ad Mosen, ut faceret illud secundum formam quam viderat, 45 quod et induxerunt suscipientes patres nostri cum Iesu in possessionem gentium quas expulit deus

38. εδεξατο *Iren.* 245. | εξελεξατο B. — λογια] λογον 31. vid. 1 Pet. i. fin. ("praecepta Dei vivi" *Iren.* 245.) — ἡμιν] ὑμιν B*Mai* ℵ.

39. ᾧ] ὁτι D*Gr.* — ἡμων] ὑμων 61. *Iren.* 245. — αλλα AB*Btly.*ℵCDE. 13. H. | ‡ αλλ' ⊊. B*Alf.Mai.* 31. 61. — εστραφησαν] απεστρ. D. 31*sic.* ‖ add. και ℵ*. (corr.[1]) — *εν″ ταις καρδιαις ABℵC. (Syr.Pst.) Theb. | ταις καρδιαις ⊊. DE. 61. Vulg. Arm. | τῃ καρδιᾳ 13. 31. H. Syr.Hcl. (Memph.) *Iren.* — αυτων *Iren.* | om. D.

40. ειποντες] ειπαντες D. — Μωυσης BℵCDE. 13. 61. H. *Iren.* 245. | ‡ Μωσης ⊊. A. 31. — ὁς εξηγαγεν] ὁ εξαγαγων E. (praem. ὁ ανθρωπος ℵ.) — εγενετο ABℵC. | ‡ γεγονεν ⊊. DE. 13. 31. 61. H.

41. ανηγαγον] απηγοντο D*. — ευφραινοντο] ηυφραιν. D. (εφραιν. 61.)

42. εστρ. δε] add. αυτους C. Theb. | om. *Iren.* 245. *Orig.* i. 582[e]. iv. 227[a]. — αυτους *Iren. Orig.* i. iv. | αυτοις 61. — στρατειᾳ ABD. *Orig.* iv. (non i. 582[e].) — των] om. D. *Orig.* — προσηνεγκ. *Orig.* iv. | προσενεγκ. E. — ετη τεσσερ.] post Ισραηλ A. | Contra, *Iren. Orig.* i. — τεσσερακ. AB*ℵC. | ‡ τεσσαρ. ⊊. B[2] E. rel. μ̄ D. 61. — εν τῃ ερημω] om. B*mg.[1]*Mai.Rl.* — fin.] add. λεγει κυριος C. | om. *Iren. Orig.* i.

43. θεου] † add. ὑμων ⊊. AℵCE. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Æth. (vid. LXX.) | om. BD. Syr.Pst. Theb. Arm. *Iren.* 245. *Orig.* i. 583[a]. — Ῥεφαν (Aℵ[c])CE. 13. Syrr.Pst.&Hcl. (et mg.*Gr.*) Memph. Theb. Æth. (Ραιφαν Aℵ[c].) ⟨Ραφαν *Just.* Dial.22. ex Amos.) | Ῥεμφαμ D. Vulg. *Iren.* | ‡ Ῥεμφαν ⊊. 31. *Orig.* i. | Ῥομφα B. | Ῥομφαν ℵ*. | Ῥεφα H. | Ῥεμφα 61. Arm. — οὐς] οἱς 13. — επεκεινα] επι τα μερη D*. Theb. in partem *e.*

43. fin.] add. dicit Dominus Deus omnipotens * nomen ei″ Syr.Hcl.

44. τοις πατρ.] † praem. εν ⊊. D*E*Gr.* Vulg. *Cl. Am.*[2] Arm. | om. ABℵCD[2]. 13. 31. 61. H*Tf. Am**. *Fuld. Lux. e.* (εν τοις πατερεσιν D*.) — ἡμων] ὑμων A. | om. 13. 31. — εν ante τῃ ερημ. om. *St.* 3. (habet post διαδεξαμενοι ver. 45.) — διεταξατο] εταξ. ℵ*. (corr.[c]) — ὁ] om. D. — ὁ λαλων] post τῳ Μω. 31. — Μωυσῃ BℵCE. 13. 61. H. | Μωυσει D. (-σι*.) | ‡ Μωσῃ ⊊. A. 31. — αυτην] αυτη *sic* ℵ. — τον τυπον] ? τον τοπον D*Gr.*? ("Quod scripserat librarius cerni nequit." Kipling. ? το παρατυπον *Scr.*) — ἑωρακει ABℵC.rel. | -κεν DEH.

45. μετα Ιησου] μετα Ιησουν D*. cum Iesum *d.* — εξωσεν] εξεωσεν ℵ*E. 13.

41. diebus illis *Cl.* | 42. victimas aut hostias *Am.* | 43. *om.* "et" *ante* transferam *Am.* | 44. cum *ante* patribus *Cl. Am.*** | disposuit illis deus loquens *Cl.*

ABℵCDE. 13. 31. 61. H.
46. τῷ οἴκῳ Ἰακώβ.
m Psa. 132 (131):5.
n cap. 17:24.
o Esa. 66:1 seq.

τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν ‡Δαυείδ·″ 46 ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ᾐτήσατο εὑρεῖν m σκήνωμα τῷ θεῷ Ἰακώβ. 47 Σολομὼν δὲ ‡οἰκοδόμησεν″ αὐτῷ οἶκον. 48 n ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις † κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει, 49 o Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι; λέγει κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; 50 οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα;

51 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι † ‡καρδίαις″ καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς· 52 τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς ‡ἐγένεσθε·″ 53 οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. 54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. 55 ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, 56 καὶ εἶπεν, Ἰδοὺ θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ‡διηνοιγμένους,″ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ

a facie patrum nostrorum, usque in diebus David, 46 qui invenit gratiam ante deum et petiit ut inveniret tabernaculum deo Iacob. 47 Salomon autem aedificavit illi domum. 48 Sed non excelsus in manufactis habitat, sicut propheta dicit, 49 Caelum mihi sedis est, terra autem scabellum pedum meorum. Quam domum aedificabitis mihi? dicit dominus, aut quis locus requietionis meae est? 50 Nonne manus mea fecit haec omnia?

51 Duri cervice et incircumcisi cordibus et auribus, vos semper spiritui sancto restitistis, sicut patres vestri et vos. 52 Quem prophetarum non sunt persecuti patres vestri? Et occiderunt eos qui praenuntiabant de adventu iusti, cuius vos nunc proditores et homicidae fuistis, 53 qui accepistis legem in dispositionem angelorum et non custodistis. 54 Audientes autem haec dissecabantur cordibus suis et stridebant dentibus in eum. 55 Cum autem esset plenus spiritu sancto, intuens in caelum vidit gloriam dei et Iesum stantem a dextris dei, 56 et ait, Ecce video caelos apertos et filium hominis

45. ἡμων] ὑμων D.
— ἡμερων] add. τουτων και 13.
46. εὑρεν] ηὑρεν E.
— ητησατο] om. ℵ*(ad fin. col.) corr.c
— εὑρειν] post σκηνωμα D.
— τῳ θεῳ AℵcCE. 13. 31. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | τῳ οικῳ Bℵ*DH.
47. Σολομων BDE. 13. 31. 61. H. | Σαλομων ℵ. | Σαλωμων ACTf.
— οικοδομησεν B*D. | ‡ φκοδ. ⸗. AB² ℵCE. rel.
— αυτῳ] ἑαυτῳ CH.
48. αλλ' ουχ ὁ ὑψ.] ὁ δε ὑψ. ουκ D.
— χειροποιητοις] † add. ναοις ⸗. 13. 31. H. Arm. (vid. xvii. 4.) | om. ABℵCDE. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth.
— κατοικει] ante εν χειροπ. D.
— καθως] ὡς D. | add. και EGr. (add. e. man. rec.)
49. μοι] μου D*. (vid. LXX.) || add. εστιν D. (Vulg.)
— ἡ δε AℵCDE. rel. Vulg. Syr.Hcl. Arm. | και ἡ B. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. (vid. LXX.)
49. οικον] om. H.
— οικοδομησετε] -σατε B.
— κυριος] bis E*.
— τις] ποιος D.
— fin. add. εστιν D. 13.
50. ταυτα ante παντα Bℵ. 13. 61. H. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Orig. ii. 638e. | post ACDE. 31. (vid. LXX.)
51. καρδιαις AℵCD. Vulg. Syr.Hc. Æth. (ταις κ. ℵ.) | καρδιας B. (sic Btly. in coll.) | † τῃ″ ‡ καρδιᾳ ⸗. E. 13. 31. 61. H. m. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Orig. Int. ii. 106e. iii. 848b. Eus. c. Mcl. 135d. Lucif. 208. || add. ὑμων ℵ. Syr.Pst. Theb.
— ὡς] καθως D.
— ὑμων και ὑμεις Lucif. 208. | και ὑμων D*. (om. και ὑμεις et D². Orig. Int. iii.)
52. εδιωξαν] add. ὡς EGr. | om. Orig. i. 22e. iii. 133c. 464c. iv. 268d.
— οἱ πατερες ὑμων Orig. i. iii.bis iv. Orig. Int. iv. 628c. Eus. in Es. 361d. Lucif. 208. | εκεινοι D*. Orig. Int. iii.
— τους προκαταγγειλαντας Orig. i. iii. iv. | αυτους τους προκαταγγελλοντας D.
52. της Orig. i. iii. iv. | om. D*.
— εγενεσθε ABℵCDE. 13. 61. Orig. i. 22b. | ‡ γεγενησθε ⸗. 31. H.
53. ελαβετε] -βε 31.
— εφυλαξατε Eus. Ecl. Pr. 31. | εφυλαξεσθε A.
54. ακουοντες δε ταυτα] ακουσαντες δε αυτου D. (om. ταυτα ℵ*. corr.c)
— αυτων] praem. ὑμων 31*.
— και εβρυχον] add. τε D*Gr.
— οδοντας] add. αυτων E. Syr.Pst. Æth. | Contra, Lucif. 209.
55. ὑπαρ. δε] add. Στε— 13. (Στε[φανος] ut vid.) m. Memph.
— πληρης] add. πιστεως και ℵ. Syr.Pst.
— Ιησουν] add. τον κυριον D.
— ἑστωτα] post του θεου D.
— του θεου] αυτου C. (13. n.l.)
56. διηνοιγμενους ABℵC. 61. (-νυγ- B*.) | ‡ ανεωγμ. ⸗. D²E. 13. 31. H. | ηνεωγμ. D*.

49. sedes *Cl.* | 51. dura *Cl.* (? *Am.**) | incircumcisis *Cl.* | resistitis *Cl.* | ita et *Cl.* | 52. *om.* vos *Am.** | 53. dispositione *Cl.* | 55. intendens in caelum *Cl.* | 56. fil. hom. stantem a dextris *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. Arm. Æth.

δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ θεοῦ. 57 κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ᾽ αὐτόν· 58 καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου, 59 καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. 60 θεὶς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, P Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς ‡ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν.″ καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.

P Lu. 23:34.

VIII. θ′

1 Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες ‡ δὲ″ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων. 2 συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ‡ ἐποιήσαν″ κοπετὸν μέγαν ἐπ᾽ αὐτῷ. 3 Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακήν.

8 4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον. 5 Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν.

a dextris stantem dei. 57 Exclamantes autem voce magna continuerunt aures suas et impetum fecerunt unanimiter in eum, 58 et eicientes eum extra civitatem lapidabant. Et testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adulescentis qui vocabatur Saulus, 59 et lapidabant Stephanum invocantem et dicentem, Domine Iesu, suscipe spiritum meum. 60 Positis autem genibus clamavit voce magna dicens, Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Et cum hoc dixisset, obdormivit. Saulus autem erat consentiens nece eius. 1 Facta est autem in illa die persecutio magna in ecclesia quae erat Hierosolymis, et omnes dispersi sunt per regiones Iudaeae et Samariae praeter apostolos. 2 Curaverunt autem Stephanum viri timorati et fecerunt planctum magnum super illum. 3 Saulus vero devastabat ecclesiam, per domos intrans, et trahens viros ac mulieres tradebat in custodiam.

4 Igitur qui dispersi erant pertransiebant evangelizantes verbum dei. 5 Philippus autem descendens in civitatem Samariae praedicabat illis Christum

---

56. εκ δεξιων ante ἑστωτα BℵcD. 61. H. *Am. Iren.* edd. et codd. 198 (13. n.l.) | post Aℵ*CE. 31. Vulg.*Cl. m.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. vid. ver. 55. (om. ver. Theb. et Æth.Rom. "per scribae incuriam"—Habet Æth. *Platt.*)

57. φωνην μεγαλῃ *sic* 61.
— συνεσχον] -χαν D.

58. εκβαλοντες] εκβαλλοντες 31. ‖ add. αυτον A. 13. Syrr.Pst.&Hcl.† | om. *Lucif.* 209.
— ελιθοβολουν] add. αυτον D. Syrr. Pst.&Hcl.* Memph. Theb. Æth. | om. *Lucif.*
— αυτων AℵCDE. 13. 61. | ἑαυτων B. Vulg. | om. 31. H.
— νεανιου] add. τινος D. | add. του 13.

59. Ιησου] om. Theb. ‖ add. χριστε C.

60. δε] om. D*.
— φωνῃ μεγαλῃ ABℵcC²D²E. rel. | φωνην μεγαλην D*. | φωνην μεγαλη C*. | om. ℵ*. (add.c) ‖ add. λεγων D.
— κυριε] add. Jesu Syr.Hcl.mg.
— στησης ABℵD²E. rel. *Ep. Vienn. et Lugd.* (ap. *Eus.* H.E. v. 2. p. 211.) *Orig.* i. 222b. *Petr. Alex.* Routh. iv. 34. | στησεις D*. | στησας C.

60. ταυτην ante την ἁμαρτιαν ABCD. Vulg. *m. Iren. Cypr.* 252. *Petr. Alex.* | ‡ post ⸗. ℵE. 13. 31. 61. H. *Ep. Vienn. et Lugd. Orig.* i.

1. μεγας] μεγαν A ‖ add. και θλειψεις D. | om. *Eus.* in Ps. 280d. (magna afflictio et magna persecutio Theb.)
— εν] om. 31.
— Ἱεροσολυμοις *Eus.* in Ps. | ιλημσολυμοις E*.
— παντες δε BCDE. 31. 61. H. Syr.Hcl. Memph. Theb. *Eus.* in Ps. | ‡ παντες τε ⸗. A. | παντες ℵ*. 13. | και παντες ℵc. Vulg. Syr.Pst. Æth. [Arm.]
— της] om. D*.
— fin.] add. οἱ εμειναν εν Ιερουσαλημ D*. Theb.

2. συνεκομισαν δε] συνκομισαντες D*Gr. | συνεκομισαν τε D²EGr. d.
— εποιησαν ABℵCD. 13. 61. | ‡ εποιησαντο ⸗. E. 31. H.
— μεγαν] μεγα H.
— αυτῳ] αυτον 13. H*txt.

3. Σαυλος δε] ὁ δε Σαυλος D.
— ελυμαινετο] ελυμηνατο EGr.
— την εκκλησιαν] add. dei Syr.Pst.
— τους οικους] ecclesias Syr.Hcl.
— ανδρας] praem. τους ℵ*. (corr.c)
— παρεδιδου] παραδιδους D*.
— φυλακην] praem. σφαγην και 13.

4. διασπαρεντες *Eus.* in Ps. 280d. | διασπερεντες C.
— διηλθον] ηλθον ℵ*. (corr.c) | post ευαγγελιζομενοι 13. | ante *Eus.* in Ps.
— λογον] add. του θεου E. Vulg.*Cl. Am.* Syr.Pst. Æth. | om. rel. *Fuld. Eus.* in Ps.

5. δε] τε 61*.
— κατελθων] καθελθων D*. *Wetst.* (καλελθων* *Scr.*)
— πολιν] praem. την ABℵ. 31. | om. CDE. 13. 61. H*sic.*
— Καισαριας ℵ*. (corr.c)

---

59. obdormivit in domino *Cl.*
2. super eum *Cl.* | 3. Saulus autem *Cl.*

ABℵCDE. 13. 31. 61. H[L.]

[6] προσεῖχον ‡ δὲ″ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει· [7] ‡ πολλοὶ″ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα βοῶντα ‡ φωνῇ μεγάλῃ″ ‡ ἐξήρχοντο,″ πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν· [8] ‡ ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ″ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

Γ′

[9] ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ‡ ἐξιστάνων″ τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν· [10] ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ἡ

§ L

§ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ * καλουμένη″ μεγάλη. [11] προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς· [12] ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ † περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος † Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. [13] ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας ἐξίστατο. [14] ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς † Πέτρον καὶ ‡ Ἰωάνην·″ [15] οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσιν πνεῦμα

[6] Intendebant autem turbae his quae a Philippo dicebantur, unanimiter audientes et videntes signa quae faciebat: [7] multi enim eorum qui habebant spiritus inmundos, clamantes voce magna exiebant, multi autem paralytici et claudi curati sunt. [8] Factum est ergo magnum gaudium in illa civitate. [9] Vir autem quidam nomine Simon, qui ante fuerat in civitate magus, seducens gentem Samariae, dicens esse se aliquem magnum, [10] cui auscultabant omnes a minimo usque ad maximum dicentes, Hic est virtus dei quae vocatur magna: [11] adtendebant autem eum propter quod multo tempore magicis suis dementasset eos. [12] Cum ergo credidissent Philippo evangelizanti de regno dei et nomine Iesu Christi, baptizabantur viri ac mulieres. [13] Tunc Simon et ipse credidit, et cum baptizatus esset, adherebat Philippo; videns etiam signa et virtutes maximas fieri stupens admirabatur. [14] Cum autem audissent apostoli qui erant Hierosolymis quia recepit Samaria verbum dei, miserunt ad illos Petrum et Iohannem. [15] Qui cum venissent, oraverunt pro ipsis ut accipe-

6. προσειχον δε οἱ οχλοι] ὡς δε ηκουον παν οἱ οχλοι προσειχον D*.
— προσειχον κ.τ.λ.] et cum audirent sermonem ejus homines qui illic erant Syr.Pst.
— δε ABℵCD². 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Æth. | ‡ τε ⊃. E*Gr.* 13*s.* 31. H. Syr.Pst. [Arm.]
— του] om. D*.
— Φιλιππου] Παυλου A*.
— ὁμοθυμαδον] ? ενιξοντο D*? ? και ενιζοντο? (—οντο* litterae erasae latent.)
— αυτους] αυτου ℵ* ut vid.
— ἀ] om. A.
7. πολλοι ABℵCD²E. 61. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Theb. | ‡ πολλων ⊃. 13*s.* 31. H. Memph. Arm. [Æth.] απο (παρα*? *Scr.*) πολλοις D*.
— φωνῃ ante μεγαλῃ ABℵCDE. 13. 31. 61. H. Vulg. | ‡ post ⊃.
— εξηρχοντο ABℵCDE. 13. 61. Arm. | ‡ εξηρχετο ⊃. 31. H.
— δε] add. και E. 13.
— και χωλ.] om. και D. 31.
— εθεραπευθησαν] -οντο D. 13.
8. εγενετο δε πολλη χαρα ABℵC. 61. *Am.* Memph. | ‡ και εγεν. χαρα μεγαλη ⊃. E. 13. 31. H. (Vulg. *Cl.*) Syr.Hcl. Arm. Æth. | χαρα τε μεγαλη εγενετο D*Gr.* Syr.Pst. [Theb.]
9. προυπηρχεν] προυπαρχων D*Gr.* (Vulg.)
— και *Iren.* 99. | om. D**Gr.*
— εξιστανων] ABℵC. 61. | ‡ εξιστων ⊃. D²E. 13. 31. H. (? εξειστανεν D*?) (εξε—* patet.)
— το] om. E.
10. προσειχον] -χαν ℵ.
— παντες] om. 31. H. *Iren.* 99.
— καλουμενη ABℵCDE. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. [Æth.] *Iren.* 99. (*Orig.* i. 638ª. iv. 39ᵈ.) | *om. ⊃. 31. HL. Syr.Pst. Theb.
11. ικανῳ χρονῳ] -νον -νον 13.
— μαγιαις ABℵCDE. 13. H.
— εξεστακεναι BℵD. 13*s.* 61. L. | εξιστακεναι A²CE. 31*Scr.* H. | εξιστακειναι A*.
12. του Φιλιππου ευαγγελιζομενου ℵ*. (corr.ᶜ)
— περι] † praem. τα ⊃. 13*s.* 31. HL. | om. ABℵCDE. 61. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
12. θεου] κυριου ℵ*. (corr.ᶜ)
— Ιησου χριστου] † praem. του ⊃. | om. ABℵCDE. 31. 61. HL. | του χριστου 13*sic.*
— τε] om. A. (Memph. Theb.)
13. ην] add. και D*.
— τε] τα B.
— σημεια και δυναμεις μεγαλας ABℵCD. 13. 31. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. [Æth.] | δυναμ. και σημεια μεγαλα E. Syr.Hcl.* | δυν. κ. σημ. (om. μεγαλα) HL. Syr.Hcl.*txt.*
— γινομενας ABℵD. 13. 31. 61. | γινομενα EHL. | om. C.
— εξιστατο ABℵᶜC²D²E. rel. | εξισταντο ℵ*C*D*.
14. οἱ *Eus.* in Ps. 280ᶜ. | om. 31.
— Ἱεροσολυμοις *Eus.* in Ps. | ΙΛημ D.
— θεου] χριστου ℵ*. (corr.ᶜ)
— απεστειλαν *Eus.* in Ps. | εξαπεσ... λαν 13.

8. gaudium magnum *Cl.* | 9. se esse *Cl.* | 11. magiis *Cl.* | 12. cum vero *Cl.* | dei in nomine *Cl.* | 14. quod recepisset *Cl.* | ad eos *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ἅγιον. 16 ‡ οὐδέπω″ γὰρ ἦν ἐπ᾽ οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 17 τότε ‡ ἐπετίθεσαν″ τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. 18 ‡ ἰδὼν″ δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα [τὸ ἅγιον], προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα 19 λέγων, Δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον.

IA′ 20 Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. 21 οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ‡ ἔναντι″ τοῦ θεοῦ. 22 μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ ‡ κυρίου,″ εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. 23 εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα. 24 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν, Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ᾽ ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.

25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου ‡ ὑπέστρεφον″ εἰς ‡ Ἱεροσόλυμα,″ πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν ‡ εὐηγγελίζοντο.″

rent spiritum sanctum : 16 necdum enim in quenquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine domini Iesu. 17 Tunc imponebant manus super illos, et accipiebant spiritum sanctum. 18 Cum vidisset autem Simon quia per inpositionem manus apostolorum daretur spiritus sanctus, optulit eis pecuniam 19 dicens, Date et mihi hanc potestatem, ut cuicumque inposuero manus accipiat spiritum sanctum. 20 Petrus autem dixit ad eum, Pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniam donum dei existimasti pecunia possideri. 21 Non est tibi pars neque sors in sermone hoc: cor enim tuum non est rectum coram deo. 22 Paenitentiam itaque age ab hac nequitia tua, et roga deum si forte remittatur tibi haec cogitatio cordis tui: 23 in felle enim amaritudinis et obligatione iniquitatis video te esse. 24 Respondens autem Simon dixit, Precamini vos pro me ad dominum, ut nihil veniat super me horum quae dixistis.

25 Et illi quidem testificati et locuti verbum domini rediebant Hierosolyma, et multis regionibus Samaritanorum

---

14. *αυτους Eus.* in Ps. | *αυτον* E.
— *Πετρον*] † praem. *τον* ⸗. 31. HL. | om. ABℵCDE. 13. 61. *Eus.* in Ps.
15. *προσηυξ. Eus.* in Ps. | *προσευξ.* B.
16, 17. om. verr. 13.
— *ουδεπω* ABℵCDE. 61. | ‡ *ουπω* ⸗. 31. HL.
— *επ᾽*] *επι* D*. | *εν* E. ("E* *εν*, sed ipse* restituit *επ*" Tf.)
— *ουδενι*] *ουδενα* D*.
— *βεβαπτ.*] *εβαπτ.* ℵ*. (corr.ᶜ)
— *του κυριου Ιησου*] *του χριστου Ιησου* HL. ‖ add. *χριστου* D. Vulg. cod. (*ap. Lchn.*)
17. *επετιθεσαν* AℵD² 61. *Eus.* in Ps. 280ᶜ. | *επετιθοσαν* B. | *επετιθεισαν* C. | ‡ *επετιθουν* ⸗. D*E. 31. HL. [13.]
18. *ιδων* ABℵCDE. 13. 61. (HL in indice ad summam paginam.) | ‡ *θεασαμενος* ⸗. 31. HL.
— *το ἁγιον* ACDE. rel. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. Bℵ. Theb.
— *προσηνεγκεν*] *-καν* D*.
19. ab init.] praem. *παρακαλων και* D.
19. *εαν Elz.* ABℵCE. 13. 61. L. | *αν St.* 3. D. 31. H.
— *επιθω*] add. *καγω* D.
— *λαμβανει* E. 13. 31. H.
— *αυτον*] *αυτοις* ℵ*. (corr.ᶜ)
20. *το* et *σου*] om. D*. | Contra, *Iren.* 99. *Tert.* de Fuga. 12. *Cypr.* 327.
— *του*] om. H*.
21. *μερις*] *μερος* E.
— *γαρ Iren.* 99. | om. D*.
— *εναντι* ABℵD. | *εναντιον* C. 13. 61. | ‡ *ενωπιον* ⸗. E. 31. HL.
22. *κυριου* ABℵCDE. 13. 61. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. | ‡ *θεου* ⸗. 31. HL. Vulg. Syr.Pst. *Iren.* 99.
— *αφηθησεται* D*.
— *σοι*] *σου* D*.
23. *εις γαρ χολην πικριας και συνδεσμον*] *ην* (sic et *Scr.*) *γαρ πικριας χολῃ και συνδεσμῳ* D*. *Iren.* 99. | *εις γαρ πικριαν χολης και συνδεσμον* D².
— *ὁρω*] *θεωρω* DE.
24. *ὁ*] om. EH.
— *ειπεν*] add. *προς αυτους* D. Æth.
— *Δεηθ.*] praem. *παρακαλω* D. Syr.Hcl.*
— *ὑπερ*] *περι* D*.
24. *κυριον* Vulg. *Cl. Am.* Syr.Hcl.mg. Memph. Theb. Arm. | *θεον* D. 13. 31. *Fuld. Demid.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. (*προς τον θεον* ante *ὑπερ εμου* 13.)
— *επ᾽*] om. CD.
— *εμε*] *μοι* D.‖add. *τουτων των κακων* D.
— *ὡν*] *ὀν* D*. | *ὡς* L.
— *ειρηκατε*] add. *μοι* D. | add. *κακων* E. ‖ add. postea *ὁς πολλα κλαιων ου διελυμπανεν* D*. Syr.Hcl.*mg.*
25. *διαμαρτυραμενοι* ABD. rel. | *διαμαρτυρομενοι* ℵL.
— *κυριου* Vulg. Syr.Hcl. Theb. | *θεου* A. *Demid.* Syr.Pst. Memph. Arm.
— *ὑπεστρεφον* ABℵD. 61. Vulg. | ‡ *ὑπεστρεψαν* ⸗. CE. 13*s*. 31. HL. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— *Ἱεροσολυμα* ABℵCDE. 13. 61. Vulg. | ‡ *Ἱερουσαλημ* ⸗. 31. HL.
— *τε*] *δε* D. Memph. Theb.
— *ευηγγελιζοντο* ABℵCDE*Gr.* 61. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Arm. | ‡ *-σαντο* ⸗. 13*s*. 31. HL. *e.* Syr.Pst. Memph. Æth.

16. nondum *Cl.* | 20. ad eum dixit *Am.** | 21. sermone isto *Cl.* | 25. Ierosolymam *Cl.*

ABℵC(D)E. IB′ 13.31.61. HL.

26 ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον λέγων, Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· [q] αὕτη ἐστὶν ἔρημος. 27 καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης [†] βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, [ὃς] ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἰερουσαλήμ, 28 ἦν τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, [καὶ] ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. 29 εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ, [¶] Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ. 30 προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος [‡] Ἡσαΐαν τὸν προφήτην," καὶ εἶπεν, Ἆρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; 31 ὁ δὲ εἶπεν, Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μή τις [‡] ὁδηγήσει" με; Παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. 32 ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη, [r] Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. 33 ἐν τῇ ταπεινώσει [†] ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη, τὴν [†] γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ· 34 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν, Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ

28. ἦν δὲ

¶ D.

[r] Esa. 53:7, seq.

evangelizabant. 26 Angelus autem domini locutus est ad Philippum dicens, Surge et vade contra meridianum ad viam quae descendit ab Hierusalem in Gazam; haec est deserta. 27 Et surgens abiit: et ecce vir Aethiops eunuchus potens Candacis reginae Aethiopum, qui erat super omnes gazas eius, venerat adorare in Hierusalem, 28 et revertebatur sedens super currum suum legensque prophetam Esaiam. 29 Dixit autem spiritus Philippo, Accede et adiunge te ad currum istum. 30 Adcurrens autem Philippus audivit illum legentem Esaiam prophetam, et dixit, Putasne intellegis quae legis? 31 Qui ait, Et quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi? Rogavitque Philippum ut ascenderet et sederet secum. 32 Locus autem scripturae quem legebat erat hic, Tamquam ovis ad occisionem ductus est, et sicut agnus coram tondente se sine voce, sic non aperuit os suum. 33 In humilitate iudicium eius sublatum est. Generationem illius quis enarrabit? quoniam tolletur a terra vita eius. 34 Respondens autem eunuchus Philippo dixit, Obsecro te, de quo propheta hoc dicit? de se, an de alio

---

26. αναστηθι και] αναστας D.
— πορευου ABℵE. rel. | πορευθητι CD. ‖ add. και 13.
— κατα] προς E.
— επι] εις H. | om. 61.
— καταβαιν.] praem. καλουμενην ℵ*. (corr.c)
— εστιν om. 61.
27. και ab init.] om. 31.
— βασιλισσης] † praem. της ⸗. 13s. 31. HL. (βασιλικης 31 *Scr.*) | om. ABℵC DE. 61. ‖ add. τινος D*.
— αυτης] αυτου D*.
— ὃς 2° BℵcC²D²E. (13.) 31. 61. HL. Syr.Hcl. Arm. (ὡς 13.) | om. Aℵ*C* D*. Vulg.Theb. "ei" Syr.Pst. Æth. "hic" Memph.
— προσκυνησων] -σαι E². Vulg. *e.*
— εις om. D*. | εν D²L.
28. τε AℵDE*Gr.* rel. Vulg. (Syr.Pst.) (Arm.) Æth. | δε BC. *e.* Syr.Hcl. Memph. Theb.
— και καθ.] om. και D*. Vulg. Memph.
28. επι] υπο 31.
— του] om. C.
— αυτου] om. D*.
— και ανεγ. BℵcCE. 31. 61. HL. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Æth. | om. και ℵ*D. 13. Vulg. Theb. Arm. ‖ ανεγ. τε A. Vulg.
— ανεγινωσκεν] αναγινωσκων D.
— τον προφ. ante Ἡσαιαν ABℵDE. 13. 61. HL. *Am. Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | post C. 31. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Theb. Æth. *Iren.* 196. (Ισαιαν D.)
30. δε] τε 61.
— Ἡσαιαν ante τον προφ. ABℵC. 13. Vulg. Syr.Pst. Theb. Æth. | ‡ post ⸗. E. 31. 61. HL. Syr.Hcl. Memph. Arm.
31. γαρ] om. E. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.
— αν] om. A.
— ὁδηγησει (B*)ℵCE. 13. (ὁδαγησει B* *Rul.Mai.*) | ‡ -σῃ ⸗. AB². 31. 61. HL. Vulg.
31. με] ante ὁδηγ. C.
— τε] δε E. Memph. Theb.
32. κειροντος B. 13*s.* 61. *Orig.* iv. 16c. (LXX. Vat.) | -ραντος AℵCE. 31. HL. (LXX. *Alex.*)
— ούτως] ούτος 13. 31 e corr.¹ HL.
33. ταπεινωσει] † add. αυτου ⸗. CE. 13. 31. 61. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. ABℵ. Vulg. *Iren.* 260.
— γενεαν] † praem. δε ⸗. E. rel. *Tol.* (Syr.Pst.) Memph. Arm. (Æth.) *Iren.* edd. 196. | om. ABℵC. Vulg. Syr.Hcl. Theb. *Iren.* edd. antt.
34. τουτο] om. B*. (marg.¹ *Alf.*)
— ἑαυτου] αυτου H.
— ἑτερου] post τινος E.
35. ὁ] om. EH *sic.* (h. 13.)
— ευηγγ.] praem. και ℵ*. (corr.c)
36. τι] το 31. (Memph. Theb. ut vid.)

28. Isaiam prophetam *Cl.* | 30. eum legentem *Cl.* | 32. quam legebat *Cl.* | 33. generat. ejus *Cl.* | de terra *Cl.* | 34. dicit hoc *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ἑτέρου τινός; [35] ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. [36] ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ, καί φησιν ὁ εὐνοῦχος, Ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; [37†]. [38] καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ ἅρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. [39] ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἥρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. [40] Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

aliquo? [35] Aperiens autem Philippus os suum et incipiens ab scriptura ista evangelizavit illi Iesum. [36] Et dum irent per viam, venerunt ad quandam aquam, et ait eunuchus, Ecce aqua: quid prohibet me baptizari? [38] Et iussit stare currum, et descenderunt uterque in aquam, Philippus et eunuchus, et baptizavit eum. [39] Cum autem ascendissent de aqua, spiritus domini rapuit Philippum, et amplius non vidit eum eunuchus: ibat enim per viam suam gaudens. [40] Philippus autem inventus est in Azoto, et pertransiens evangelizabat civitatibus cunctis donec veniret Caesaream.

IX. ΙΓ'

[8] ‖ cap. 22:6, seq. ‖ cap. 26:10, seq.

2. ὄντας τῆς ὁδοῦ

9. [1] Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, [2 s] ᾐτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἰερουσαλήμ. [3] ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ, ‡ ἐξαίφνης τε″ ‡ αὐτὸν περιήστραψεν″ φῶς ‡ ἐκ″ τοῦ οὐρανοῦ· [4] καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, Σαοὺλ

[1] Saulus autem adhuc aspirans minarum et caedis in discipulos domini accessit ad principem sacerdotum [2] et petiit ab eo epistulas ad Damascum ad synagogas, ut si quos invenisset huius viae, viros ac mulieres, vinctos perduceret in Hierusalem. [3] Et cum iter faceret, contigit ut adpropinquaret Damasco, et subito circumfulsit eum lux de caelo, [4] et cadens in terram audivit vocem dicentem sibi, Saule Saule, quid me perse-

37. † ειπε δε ὁ Φιλιππος, Ει πιστευεις εξ † ὁλης της καρδιας εξεστιν. ἀποκριθεις † δε ειπε, Πιστευω τον υἱον του θεου † ειναι τον Ιησουν χριστον ϛ. (E.) Vulg. *Cl. Tol.* (*m.*) Syr.Hcl.* (Arm.) "et respondens spado ait, Credo filium Dei esse Christum Jesum" *m.* ὁ εὐνοῦχος πεισθεὶς καὶ παραυτίκα ἀξιῶν βαπτισθῆναι ἔλεγε, Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι Ἰησοῦν χριστόν. *Iren. in Cat.* "Credo filium Dei esse Jesum" *Iren. Int.* 196. "Ecce aqua, quid est quod me impedit baptizari? Tunc dixit Philippus, Si credis ex toto corde tuo licet" *Cypr.* 318.

δε 1⁰. om. *Am.***] add. αυτῳ E. Arm.
ὁ Φιλιππος] om. Arm.
ει] εαν E.
καρδιας] add. σου E. *Tol.* Arm.
εξεστιν] σωθησει E.
αποκρ. δε] add. ὁ ευνουχος Arm.
τον υἱον του θεου ειναι τον Ιησουν χριστον] εις τον χριστον τον υἱον του θεου E. ὁτι Ιησ. χρ. υἱος του θεου Arm. om. χριστον *Tol. Demid.*
‖ non habent ABℵC. 13*sic*.31. 61. HL. *Am.** *Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Theb. Æth. om. et 137 et plurimi.

38. αμφοτεραι] post ὑδωρ E. Syr.Hcl. Memph. (h. 13.)

39. ανεβησαν] ανεβη C². (h. 13.)
— εκ] απο E*Gr.*
— πνευμα] αγγελος A*. ‖ add. ἁγιον επεπεσεν επι τον ευνουχον· αγγελος δε A¹. Syr.Hcl.* Arm.
— την ὁδον] post αυτου B. (h. 13.)

40. ευρεθη] ηυρ. E. (h. 13.)
— Αζωτον 31 *Scr.*
— ευηγγελιζετο] post τας πολεις πασας A. (λιετο*, corr.¹, *Woide*, non *Cowper.*)

1. ετι] om. ℵ* (add.ᶜ) Theb. | ὁτι B**Rl.Mai*
— ενπνεων AℵEH.

2. επιστολας] ante παρ' αυτου ℵ. (Syr. Hcl.)
— εαν] αν ℵE.
— ευρῃ] -ρει 13. 61.
— οντας] ante της ὁδου Aℵ. 61. Syrr. (Pst.)&Hcl. (Æth.) | post BCE. | om. 13. Vulg. Memph. Theb.

2. αγαγῃ] -γει 13. HL.
— δεδεγμενους 31 *Scr.*

3. εν δε το E. 61. H*Tf*.L. (om. εν δε 61 *Scr.*?)
— εξαιφνης τε ABℵC. 61. | ‡ και εξαιφ. ϛ. E. 13. 31. HL. (εξεφ. B*ℵCE. 13.)
— αυτον περιηστρ. φως hoc ordine BℵC. 31. 61. | αυτον φως περιηστ. A. | ‡ περιηστ. αυτον φως ϛ. E. 13. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (Æth.) | (περιεστραψεν *Elz.* A* ut vid. C³. περιηστ. *St.*3. A²BℵE. 13*s*. 31. 61. H. περιστραψεν C*)
— εκ ABℵC. 61. L. | ‡ απο ϛ. E. 13*s*. 31. H.

4. Σαουλ bis. *Orig.* iv. 14ᶜ. 328ᵈ. | Σαουλε *bis* E². *Iren.* 203. *Hil.* 37ᵈ.

37. Dixit (autem *Cl.*) Philippus, Si credis ex toto corde, licet: et respondens ait, Credo Dei filium (fil. dei *Cl.*) esse Jesum Christum *Am. mg.* **. *Cl.* | 39. ibat autem *Cl.*
1. spirans *Cl.* | 2. in Damascum *Cl. Am.*²

ABℵCE. 13. 31. 61. HL.

Σαούλ, τί με διώκεις; [5] εἶπεν δέ, Τίς εἶ, κύριε; ὁ δέ †, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις·† [6] †* Ἀλλὰ ″ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι *ὅ ″ τι σε δεῖ ποιεῖν. [7] οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν ‡ ἐνεοί,″ ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. [8] ἠγέρθη δὲ † Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεῳγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ‡ οὐδὲν ″ ἔβλεπεν· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. [9] καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν. [10] Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ‡ ἐν ὁράματι ὁ κύριος,″ Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. [11] ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν, Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, [12] καὶ εἶδεν ‡ ἄνδρα [ἐν ὁράματι]″ ‡ Ἀνανίαν ὀνόματι″ εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ ‡ χεῖρας,″ ὅπως ἀναβλέψῃ. [13] ἀπεκρίθη δὲ † Ἀνανίας, Κύριε, ‡ ἤκουσα″ ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ‡ τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν″ ἐν Ἰερουσαλήμ· [14] καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ

12. om. ἐν ὁράματι

queris? [5] Qui dixit, Quis es, domine? Et ille, Ego sum Iesus quem tu persequeris. [6] Sed surge et ingredere civitatem, et dicetur tibi quid te oportet facere. [7] Viri autem illi qui comitabantur cum eo stabant stupefacti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes. [8] Surrexit autem Saulus de terra, apertisque oculis nihil videbat: ad manus autem illum trahentes introduxerunt Damascum. [9] Et erat tribus diebus non videns, et non manducavit neque bibit. [10] Erat autem quidam discipulus Damasci nomine Annanias, et dixit ad illum in visu dominus, Annania. At ille ait, Ecce ego, domine. [11] Et dominus ad illum, Surgens vade in vicum qui vocatur rectus, et quaere in domo Iudae Saulum nomine Tharsensem: ecce enim orat, [12] et vidit virum Annaniam nomine introeuntem et inponentem sibi manus ut visum recipiat. [13] Respondit autem Annanias, Domine, audivi a multis de viro hoc, quanta mala sanctis tuis fecerit in Hierusalem, [14] et hic habet potestatem a principibus sacerdotum alligandi omnes qui invocant nomen tuum.

4. διωκεις] add. σκληρον σοι προς κεντρα λακτιζιν E. *Am.***. Syrr.Pst.&Hcl.* (Syr.Hcl.mg. "non est hoc loco in Graeco; sed ubi enarrat de se Paulus.") (vid. cap. xxvi. 14.) | om. *Iren.* *Orig.* iv.
5. τις ει] add. συ C. | om. *Hil.* 37d.
— κυριε] om. Syr.Pst.
— ὁ δε] † add. κυριος ειπεν ⸗. 13. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. (vid. xxii. 10. xxvi. 15.) | add. κυριος προς αυτον E. | add. ειπεν ℵ. 61*et3. Memph. Arm. Æth. | om. ABC. 612. Vulg.
— Ιησους] add. ὁ Ναζωραιος ACE· *Demid.* Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. ed. Æth. *Hil.* 37d. (vid. xxii. 8.) | om. Bℵ. 13. 31. 61. HL. Vulg. Syr.Hcl.txt. Memph. MS. Theb. Arm. *Orig.* iv. 14c. ‖ add. Christus *Iren.* 203.
—, 6. διωκεις] † add. σκληρον σοι προς † κεντρα λακτιζειν. 6. τρεμων τε και † θαμβων ειπε, Κυριε, τι με θελεις † ποιησαι; και ὁ κυριος προς αυτον ⸗. 31 man. rec. *ex impressis.* ("Codices Graeci, quantum scimus nulli" Griesb.) Vulg. *Cl. Fuld.* Syr.Hcl.* Arm. *Usc.* (sed, in cod. MS. nullo) (Æth.) vid. xxvi. 14. et xxii. 10. | om. ABℵCE. 13. 31*. 61. HL. *Am. Tol.* Syrr.Pst.& Hcl.*txt.* Memph. Theb. Arm. *Zoh.* (et MSS. omnes.)
6. αλλα ABℵCE. 13. (31.) 61. HL. *Am. Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. *Zoh.* (αλλ' 31.) | *om. ⸗. Vulg. *Cl.* Æth.
— εισελθε] εισιθι B.
— ὁ τι ABℵC. 61. | *om. ὁ ⸗. E. rel.
— σε] post δει E*Gr.*
7. ενεοι ABℵCE. 13. 31. 61. H. Syr.Hcl. mg. *Graece.* | ‡ εννεοι ⸗. L. | (ante habet ειστηκαν 61.)
— μεν] δε 61. (mox om. δε.)
— φωνης] add. sed non intelligebant Theb.
— θεωρουντες] ορωντες ℵ*. θεορουντες ℵc.
8. Σαυλος] † praem. ὁ ⸗. 13. 31. HL. (ὁ Παυλος 13.) | om. ABℵCE. 61.
— ανεῳγμενων B. 13*s.* 31. HL. | ηνοιγμενων A. | ηνεωγμενων ℵcCE. 61. | ηνυγμ. ℵ*.
— δε] τε HL.
8. ουδεν A*Bℵ. Vulg. *e.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. | ‡ ουδενα ⸗. A2CE*Gr.* rel. Memph. ut vid. [Æth.]
9. ουδε] και ουκ C.
10. εν ὁραματι ante ὁ κυριος ABℵCE. Vulg. Æth. | ‡ post ⸗. 13. 31. 61. HL. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Theb. Arm.
— κυριε] κυριος 31*Scr.*
11. αναστας AℵCE. rel. | αναστα B. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth.
— ῥυμην] add. της πολεως 13.
— Ταρεσα 31*Scr.* Ταρσεαν 61**Scr.*
12. ανδρα] ‡ praem. εν ὁραματι ⸗. E. 13. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | add. BC. *Cod. Bed.* | om. Aℵ. 61. Vulg. Memph. Theb. Æth.
— Ανανιαν ante ονοματι ABℵCE. 31. 61. Vulg. | ‡ post ⸗. 13. HL. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. (om. ονοματι Theb. Æth.)

4. fin. *add.* durum tibi est contra stimulum calcitrare *Am.*2 | 5. fin. *add.* durum est tibi contra stimulum calcitrare. 6. Et tremens ac stupens dixit, Domine, quid me vis facere? Et dominus ad eum *Cl.* (om. postea "sed") | 6. ibi dicetur *Cl.* | oporteat *Cl.* | 9. erat ibi *Cl.* | 11. ad illum *Cl.* | Surge et vade *Cl.* | 13. fecerit sanctis tuis *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ὄνομά σου. 15 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος, Πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς ‡ ἐστίν μοι″ οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν * τε″ καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ. 16 ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν.

17 Ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν, Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου. 18 καὶ εὐθέως ‡ ἀπέπεσαν″ ‡ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν″ ‡ ὡς″ λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε†, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, 19 καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνί-
19. ἐνισχύθη. σχυσεν. ἐγένετο δὲ † μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς· 20 καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν ‡ τὸν Ἰησοῦν,″ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. 21 ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν Ἰερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο; καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς. 22 Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέχυνεν τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός.

15 Dixit autem ad eum dominus, Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis Israhel: 16 ego enim ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati. 17 Et abiit Annanias [et] introivit in domum, et inponens ei manus dixit, Saule frater, dominus misit me Iesus, qui apparuit tibi in via qua veniebas, ut videas et implearis spiritu sancto. 18 Et confestim ceciderunt ab oculis eius tamquam squamae, et visum recepit, et surgens baptizatus est, 19 et cum accepisset cibum, confortatus est. Fuit autem cum discipulis qui erant Damasci per dies aliquos. 20 Et continuo in synagogis praedicabat Iesum quoniam hic est filius dei. 21 Stupebant autem omnes qui audiebant, et dicebant, Nonne hic est qui expugnabat in Hierusalem eos qui invocant nomen istud? et huc ad hoc venit ut vinctos illos duceret ad principes sacerdotum? 22 Saulus autem multo magis convalescebat et confundebat Iudaeos qui habitabant Damasci, adfirmans quoniam hic est Christus.

---

12. χειρας A(B)ℵC(E.) 61.Vulg. Memph. (τας χ. Bℵ^{c}E.) | ‡ χειρα ⊰. 13*s*. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Theb.
— αναβλεψῃ] -ψει 13. L.
13. δε] add. αυτῳ 31. Arm. MSS.
— Ανανιας] †praem. ὁ ⊰. | om. ABℵCE. 13. 31. 61. HL. ‖ add. και ειπεν E. (Theb.) Æth.
— ηκουσα ABℵCE. 61. | ‡ ακηκοα ⊰. 13. 31. HL.
— εποιησεν post τοις ἁγιοις σου Bℵ CE. 31. 61(om. σου) Vulg. | post Ἱερουσαλημ A. | ‡ ante τοις ἁγ. σου ⊰. 13. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
15. εστιν ante μοι ABℵC. 31. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. | ‡ post ⊰. E. 13. HL. Memph. Theb. Arm. *Iren.* 203. *Orig. Int.* i. 141^{b}. [Æth.]
— ουτος *Iren. Orig. Int.* i. | om. 13.
— εθνων] praem. των BC*. | om. AℵC corr.L. rel.
— τε (post εθνων) ABℵCE. 13. 61. | *om. ⊰. 31. HL. vv. *Iren.*
— υἱων τε] om. τε 31.
16. αυτῳ] αυτον L.
17. δε] τε A. (Vulg. "et.")
— επ᾽ αυτον] post τας χειρας C. Memph. (Theb.) Æth.
— Σαουλ] Σαυλε E.
— Ιησους] om. 31. HL. Theb. Æth.
— ᾗ ηρχου] om. ℵ*. (add.^{a})
18. απεπεσαν ABℵCE. 13. 61. H. | ‡ -σον ⊰. 31. L.
— αυτου ante απο των οφθ. AB. 31. | ‡ post ⊰. ℵCE. rel. Vulg.
— ὡς ABℵ*. 61.| ‡ ὡσει ⊰. ℵ^{c}CE. rel.| (om. Memph. Æth.)
— ανεβλ. τε] ανεβλ. δε ℵC^{2}. Memph. (C*n.l.) ‖ † add. παραχρημα ⊰. C^{2}E. 13. L. Syr.Hcl. Theb. Arm. MS. Æth. | om. ABℵC*. 31. 61. H. Vulg. Syr. Pst. Memph. Arm. ed.
19. ενισχυσεν AℵC^{2}E. 13*s*. 31. 61. HL. | ενισχυθη B*Mai Bch*.C*.
— εγεν. δε] † add. ὁ Σαυλος ⊰. 31. HL. | om. ABℵCE. 13. 61. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— των] add. οντων 31. HL.
20. εκηρυσσεν *Iren.* Graece 177. | εκηρυξε αυτοις E.
— τον Ιησουν ABℵCE. 13. 61. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. edd. Æth. *Iren.* Gr. 197. (Dominum Jesum *m.* Theb.) | ‡ τον χριστον ⊰. 31. HL. Arm. MSS.
— ὁ υἱος του θεου] Christus filius Dei vivi *m.* | Jesus Christus filius Dei Theb. | ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ χριστός *Iren.* 197.
21. εξισταντο] -τος B*Mai.
— εν] εις Aℵ.
— ὧδε] add. ἡθεν και *sic* 13.
— εληλυθει ABℵC. | -θεν E*Gr.* 31. 61. HL. (-θη 13.)
— αγαγῃ] -γει L.
22. ενεδωναμουτο] add. τῳ (εν τῳ E.) λογῳ CE.
— συνεχυνεν] AB^{2}*Mai.* 31. 61. rel.|συνεχυννεν B*MaiℵC. | συνεχεεν E. | εσυνεχυνε 13.
— τους 1°. Aℵ^{c}CE. rel. | om. Bℵ*.
— συνβιβαζ.] add. και λεγων E.

17. *om.* et 2° *Am.* Tf. | Jesus misit me *Am.* | 19. aliquot *Cl.*

ABℵCE 13. 31. 61. (H)L. [Fᵃ.]
† ‖ 2 Cor. 11:32, seq.
§ Fᵃ.
¶ Fᵃ.

23 † ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· 24 ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν.§ ‡ παρετήρουντο″ ‡ δὲ καὶ″ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· 25 λαβόντες δὲ ‡ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ″ νυκτὸς ‡ διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν″ * αὐτὸν″ χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.¶ 26 παραγενόμενος δὲ † εἰς Ἰερουσαλὴμ ‡ ἐπείραζεν″ κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητής. 27 Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι † Ἰησοῦ. 28 καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ‡ εἰς″ Ἰερουσαλήμ, † παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου·†, 29 ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν ‡ ἀνελεῖν αὐτόν.″ 30 ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισάρειαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν.

10. 31 ‡ Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύ-

23 Cum implerentur autem dies multi, consilium fecerunt Iudaei ut eum interficerent: 24 notae autem factae sunt Saulo insidiae eorum. Custodiebant autem et portas die ac nocte, ut eum interficerent: 25 accipientes autem discipuli eius nocte per murum dimiserunt eum summittentes in sporta. 26 Cum autem venisset in Hierusalem, temtabat iungere se discipulis: et omnes timebant eum, non credentes quia esset discipulus. 27 Barnabas autem adprehensum illum duxit ad apostolos, et narravit illis quomodo in via vidisset dominum, et quia locutus est ei, et quomodo Damasco fiducialiter ageret in nomine Iesu. 28 Et erat cum illis intrans et exiens in Hierusalem et fiducialiter agens in nomine domini: 29 loquebatur quoque et disputabat cum Grecis; illi autem quaerebant occidere illum. 30 Quod cum cognovissent fratres, deduxerunt eum Caesaream et dimiserunt Tharsum.

31 Ecclesia quidem per totam Iudaeam et Galilaeam et Samariam habebat pacem, et aedificabatur ambulans in timore domini, et consolatione sancti spiritus replebatur.

---

23. ἡμεραι] praem. αἱ H.
— οἱ] om. 13. 31.
24. Σαυλῳ] Παυλῳ H.
— παρετηρουντο ABℵCE. 61. Fᵃ. *Orig.* ii. 394.ᵈ | ‡ -ρουν ⊊. 13*s*. 31. HL.
— δε και ABℵCE. 61. Fᵃ. Vulg. *Orig.* ii. | δε L*Tf.* (in N.T.) Syr.Hcl. Memph. Theb. | ‡ τε ⊊. H. Syr.Pst. Æth. (γαρ Arm.)
— τε (post ἡμερ.)] om. A. Vulg. *Orig.* ii.
— ανελωσιν] ante αυτον ℵᶜ. | Contra, *Orig.* ii. ‖ ὁπως πιασωσιν αυτον ἡμερας και νυκτος A.
25. οἱ μαθ. αυτου AB*Bart.Bch.Mai*ℵC. 61*.Fᵃ.*Am.Tol. Demid.Orig.*ii. 394ᵈ. (οἱ μαθ. αυτον B*Btly.*) | ‡ αυτον οἱ μαθ. ⊊. E. 13. HL. Vulg. *Cl.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. "In Graeco enim non est additum *ejus*, sed tantum modo *discipuli*" *Beda in Exp.* | οἱ μαθ. αυτον 31. 61(corr.ᵗ) | discipuli Æth.
— καθηκαν post δια του τειχος ABℵCE. 31. 61. Fᵃ. Vulg. Arm. *Orig.* ii. | ‡ ante ⊊.(13.) HL. Syrr.(Pst.)&Hcl.(Memph.) Theb.
25. καθηκαν αυτον ABℵC. 13. 61. Fᵃ. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. *Orig.* ii. | *om. αυτον ⊊. E. 31. HL.
— σπυριδι *Orig.* ii. | σφυριδι ℵC.
26. παραγεν. δε] † add. ὁ Σαυλος ⊊. 13*sic*. 31. HL. Syr.Hcl. Arm. | ὁ Παυλος E. *Cod.Bed.* | om. ABℵC. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth.
— εις Ἱερ. AB*Btly.Bart.Mai Alf.*ℵC. 61*sic*. Syr.Pst.&Hcl. Arm. | εν Ἱερ. B*Bch.*E. 13. 31. HL.
— επειραζεν ABℵC. 61. Vulg. | ‡ επειραρο ⊊. E. 13. 31. HL.
27. τους] αυτους 61*.
— και πως] om. και ℵ*. (add.ᵃ)
— Ιησου BC. 31. | † του″ Ιησου ⊊. ℵE. 13. 61. HL. | κυριου A.
28. και εκπορευομενος] om. 31. HL. (εκπορ. και εισπορ. 61.) | om. εισπορ. και Theb.
— εις Ἱερ. ABℵCE. 13. 31. 61. L. | ‡ εν Ἱερ. ⊊. H. Syr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.
28. παρρησ.] † praem. και ⊊. E. 31. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. † om. ABℵC. 13. 61. *Fuld.* Arm. Æth. (add. δε Theb.)
— του κυριου ABℵ*E. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | Ιησου C. Syr.Pst. | του κυριου † Ιησου″ ⊊. ℵᶜ. 13. HL. | κυριου Ιησου 31.
29. συνεζητει] add. τε ℵ*. (corr.ᵗ)
— Ἑλληνιστας BℵCE. 31. 61. HL. Vulg. Syr.Pst. *diserte.* | cum Gentibus et cum Graecis Æth. (Vulg. *Cl.*) | Ἑλληνας A. Syr.Hcl. Memph. ut vid. Arm. | Ελληνσστας *sic* 13.
— ανελειν ante αυτον ABℵCE. 31. 61. Vulg. | ‡ post ⊊. 13. HL.
30. επιγνωντες 13. 61. HL.
— εξαπεστειλεν C.
— αυτον 1⁰.] om. L.

23. autem implerentur *Cl.* | fecerunt in unum *Cl.* | 25. eum discipuli nocte *Cl.* | 26. se jungere *Cl.* | 27. in Damasco *Cl.* | egerit *Cl.* | 28. Erat autem *Am.* | 29. quoque Gentibus *Cl.* | occidere eum *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ΙΑ΄

νετο." 32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας ‡Λύδδα." 33 εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα ‡ ὀνόματι Αἰνέαν," ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ ‡ κραβάττου" ὃς ἦν παραλελυμένος. 34 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦς † χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη· 35 καὶ ‡ εἶδαν" αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ‡Λύδδα" καὶ τὸν Σαρωνᾶ, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ‡ ἔργων ἀγαθῶν" καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει· 37 ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ‡ ἔθηκαν αὐτὴν" ἐν ὑπερῴῳ. 38 ἐγγὺς δὲ οὔσης ‡Λύδδας" τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες, ‡ Μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν." 39 ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ ¶ Η. παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι ¶ αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. 40 ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος * καὶ" θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο· καὶ

32 Factum est autem ut Petrus dum pertransiret universos, deveniret ad sanctos qui habitabant Lyddae. 33 Invenit autem ibi hominem quendam nomine Aeneam ab annis octo iacentem in grabatto, qui erat paralyticus. 34 Et ait illi Petrus, Aeneas, sanat te dominus Iesus Christus: surge et sterne tibi. Et continuo surrexit. 35 Et viderunt illum omnes qui habitabant Lyddae et Saronae, qui conversi sunt ad dominum. 36 In Ioppe autem fuit quaedam discipula nomine Tabita, quae interpretata dicitur Dorca: haec erat plena operibus bonis et elemosynis quas faciebat. 37 Factum est autem in diebus illis ut infirmata moreretur: quam cum lavissent, posuerunt eam in cenaculo. 38 Cum autem prope esset Lydda ab Ioppe, discipuli audientes quia Petrus esset in ea, miserunt duos viros ad eum rogantes, Ne pigriteris venire usque ad nos. 39 Exsurgens autem Petrus venit cum illis: et cum advenisset, duxerunt illum in cenaculum, et circumsteterunt illum omnes viduae flentes et ostendentes tunicas et vestes quas faciebat illis Dorca. 40 Eiectis autem omnibus foras Petrus ponens genua oravit, et

30. Καισαρειαν] Ἱεροσολυμα A. ‖ add. δια νυκτος E. Syrr.(Pst.)&Hcl.* Theb. — αυτον 2°. BℵC. rel. | om. AE. Vulg.

31. ἡ μεν ουν εκκλησια..ειχεν ειρ. οικοδομουμενη και πορευομενη..επληθυνετο ABℵC. 13. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. ut vid. Theb. Arm. Æth. *Dion. Alex.* (Tf.) | ‡ αἱ μεν ουν εκκλησιαι..ειχον ειρ. οικοδομουμεναι και πορευομεναι.. επληθυνοντο ⊃. (E.) 31. HL. Syr.Hcl. | (εκκλ. πασαι ....οικοδομουμενοι και πορευομενοι E.) — του κυριου] Dei Syr.Pst. | om. του A. 13. 61*(mg.[1])

32. καθελκειν 13. —Λυδδα ABℵ. Memph. (13. h.) | ‡ Λυδδαν ⊃. CE. 61. HL. | Λυδαν 31. | Λυδτα Theb. ‖ (praem. εν ℵ*. corr.[1])

33. ευρεν] ηυρεν E. — ονοματι ante Αινεαν ABℵCE. 31. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | ‡ post ⊃. HL. Arm. | om. 13. — οκτω] οκτων 61.

33. κραβαττου A(B²*Mai*)ℵ[c]C. 61. | κραββατου B(**Mai.*) | κραβακτου ℵ*. | ‡ κραββατῳ ⊃. 13. | κραβαττῳ E. HL. | κραβατῳ 31.

34. σε] add. ὁ κυριος A. Arm. Æth. — Ιησους] om. H. — χριστος] om. Æth. ‖ † praem. ὁ ⊃. AB²E. 31. 61. HL. | om. B*ℵC. 13. — σεαυτῳ] -τον L.

35. ειδαν AB(C.) | ειδα C. (? ειδᾶ) | ‡ ειδον ⊃. ℵE. rel. — Λυδδα ABℵ. 13. | ‡ Λυδδαν ⊃. CE. 61. HL. | Λυδαν 31* (corr.[1]) — τον Σ.] om. τον ℵ*. (add.[c]) — Σαρωνα *Elz.* BCE. 31. | Σαρρωνα A (corr.[1] A* n. l.) ℵ. | Σαρωναν *St.* 3. 61. | Ασσαρωνα 13. HL.

36. ην 1°.] om. B*Btly.* ut vid. sed ctra *Alf.* diserte. — μαθητρια] vidua *m.* — Ταβειθα BC. -βηθα 61. — ην 2°. post πληρης 31. — εργων ante αγαθων BCE. 13. 31. Vulg. *m.* | ‡ post ⊃. Aℵ. 61. HL.

37. δε] om. 61. — αποθανειν] add. cum autem esset Petrus Lyddae Syr.Hcl.* — αυτην post εθηκαν Aℵ*. 61. Vulg. *m.* | ‡ ante ⊃. ℵ[c]CE. 13. 31. HL. | om. B. — ὑπερωῳ] praem. τῳ ACE. *Orig.* iii. 256[b]. | om. Bℵ. 13. 31. 61. HL.

38. Λυδδας B*ℵ*C. 61. (h. 13.) | Λυδδα Aℵ[c]. | ‡ Λυδδης ⊃. B²E. 31. HL. — οἱ] add. δε H*sic.* — δυο ανδρας] om. HL. — οκνησης..ἡμων ABℵC*E. 61*sic.* Vulg. *m.* Memph. Theb. | ‡ οκνησαι..αυτων ⊃. C³*ut vid.* 13. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.

39. Πετρος] praem. ὁ C. (h. 13.)

40. ἐξω ante παντας ABℵE. rel. | post C. 31. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. — και ante θεις ABℵCE. 61. Syr.Pst. Memph. | *om. ⊃. 13. 31. L. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Theb. Arm. Æth.

34. Æneа *Cl.* | 35. vid. eum *Cl.* | 36. Dorcas *Cl.* | 38. ad Joppen *Cl.* | 39. ostendentes ei *Cl.* | Dorcas *Cl.*

ABℵC[D]E. 13. 31. 61. L[Fa.]

ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν, Ταβιθά, ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν. 41 δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. 42 γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης [τῆς] Ἰόππης, καὶ ‡ ἐπίστευσαν πολλοὶ" ἐπὶ τὸν κύριον. 43 ἐγένετο δὲ ‡ [αὐπὸν] ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι" ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

conversus ad corpus dixit, Tabita, surge. At illa aperuit oculos suos, et viso Petro resedit. 41 Dans autem illi manum erexit eam, et cum vocasset sanctos et viduas, adsignavit eam vivam. 42 Notum autem factum est per universam Ioppen, et crediderunt multi in domino. 43 Factum est autem ut dies moraretur in Ioppe apud quendam Simonem coriarium.

X. ΙΕ′

11. 1 Ἀνὴρ δέ τις † ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, 2 εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν † ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός· 3 u εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς, ὡσεὶ * περὶ" ὥραν ‡ ἐνάτην" τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Κορνήλιε. 4 ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν, Τί ἐστιν, κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ, Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ‡ ἔμπροσθεν" τοῦ θεοῦ.

1 Vir autem quidam erat in Caesarea nomine Cornelius, centurio cohortis quae dicitur Italica, 2 religiosus et timens deum cum omni domo sua, faciens elemosynas multas plebi et deprecans deum semper: 3 vidit in visu manifeste, quasi hora nona diei, angelum dei introeuntem ad se et dicentem sibi, Corneli. 4 At ille intuens in eum timore correptus dixit, Quid est, domine? Dixit autem illi, Orationes tuae et elemosynae tuae ascenderunt in memoriam in conspectu dei.

* ‖ ver. 30.

40. *αναστηθι*] add. in nomine domini nostri Jesu Christi Syr.Hcl.* Theb. (Arm.) | in nomine Jesu Christi *Cypr.* 239.
— *ηνοιξεν*] praem. *παραχρημα* E. (Theb.)
41. *δε* 1°. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. | *τε* A. *m.* Syr.Pst. Æth.
— *φωνησας δε* Memph. | *και φωνησας* 13. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Theb.
42. *της* AℵC³E. 13*s*. 31. 61. | om. BC*. ‖ *της Ιοππης*] *τῃ Ιοππῃ* L.
— *επιστ.* ante *πολλοι* ABℵCE. 31. 61. Vulg. *m.* Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ post ⊊. 13*s*. L. Syr.Pst.&Hcl.
43. *ικανας*] *τινας* C.
— *αυτον*] ante *ημ. ικαν. μειναι* AℵcE. 61. | ‡ post *μειναι* ⊊. C. 13. 31. L. | om. Bℵ*.
— *εν Ιοππῃ*] om. L.
1. *τις*] † add. *ην* ⊊. 31. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) (Theb.) Arm. (Æth.) | om. ABℵCE. 13. 61. L.
— *εκατονταρχης*] om. L.
— *σπειρης* AℵCE. rel. | *-ρας* B.
2. *θεον*] *κυριον* 61.
— *ποιων*] † add. *τε* ⊊. 13*s*. 31. L. (Syr.Hcl.) Æth. *Platt. Tf.* et faciens *Iren.* 196. | om. ABℵCE. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.
3. *ειδεν*] *ωειδεν* ℵ*. (om. *εν*.)
— *ὡσει* ABℵcCE. rel. | *ὡς* ℵ*. 61. | om. Arm. Theb.
— *περι* ABℵCE. 13. 61. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Iren.* 196. | *om. ⊊. 31. L. Vulg. Theb. Arm. Æth.
— *ενατην* ABℵCE. 31. 61. | ‡ *εννατην* ⊊. 13. L.
— *Κορνηλιε.* 4 *ὁ δε ατενισας αυτῳ*] om. L.
4. *αἱ* 2°.] om. C. 31. 61.
— *εις μνημοσυνον*] om. ℵ*. (add.ᶜ)
— *εμπροσθεν* ABℵ. 61. | ‡ *ενωπιον* ⊊. CE. rel.
5. *ανδρας* ante *εις Ιοππην* ABℵCE. 31. 61. *d.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ post ⊊. 13. L.
— *Σιμ. τινα* ABC. 61. Vulg. Syr.Hcl.*mg.* Memph. Arm. | *om. *τινα* ⊊. ℵE. 13. 31. L. *Demid. d.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Theb. Æth. *Iren.* 196. (vid. *Orig.* i. 386ᵃ.)
— *ὃς επικαλειται Πετρος* ABℵC. 61. *d.* | *τον επικαλουμενον Πετρον* E. 13. 31. L.
6. *τινι*] post *Σιμωνι* C. 31. Vulg.
— *ὡς εστιν* 61. *Scr.* | om. *d.*
— *οικια*] praem. *ἡ* C.
— fin.] † add. *οὑτος λαλησει σοι τι σε δει ποιειν* ⊊. 31marg.*man.rec.* Vulg. *Cl.* Æth. (vid. ver. 32. ix. 6. 8. xi. 14.) | om. ABℵC.*d Lat.*E. 13. 31*. 61. L. *Am.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Memph. MS. *et ap. Boet.* Arm. [D*Gr.* hiat.] ‖ add. hic cum venerit loquetur tecum verba ista in quibus* salvaberis tu et domus tua tota. Memph. Wilkins.
7. *ὁ* 2°.] om. 31. L.
— *αυτῳ* ABℵC.*d*.E. 61. Vulg. Syr.Pst. Theb. Arm. Æth. | om. Memph. | ‡ *τῳ Κορνηλιῳ* ⊊. 13. 31. L. Syr.Hcl.
— *οικετων*] † add. *αυτου* ⊊. 13. 31. L. *d.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | om. ABℵCE. 61. Arm.
8. *και*] om. *d.*
— *ἁπαντα* ante *αυτοις* ABℵE. 61. Memph. Theb. | ‡ post ⊊. C. (13.) 31. L. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. (*παντα* 13.) | [Vulg.] | illis visum, et *d.*

43. Simonem quendam *Cl.*
3. is vidit *Cl.* | diei nona *Cl.* | 4. intuens eum *Cl.* | qui es *Am**.

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.
v ‖ ver. 32. ‖ cap. 11:13.
5. [τινα]

5 v καὶ νῦν πέμψον ‡ ἄνδρας εἰς Ἰόππην" καὶ μετάπεμψαι Σίμωνά * τινα" ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· 6 οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν· †. 7 ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ‡ αὐτῷ" φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν † καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, 8 καὶ ἐξηγησάμενος ‡ ἅπαντα αὐτοῖς," ἀπέστειλεν αὐτοὺς

9. ὁδοπορ. αὐτῶν

εἰς τὴν Ἰόππην. 9 τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν ἕκτην. 10 ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ ἤθελεν γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ ‡ αὐτῶν", ‡ ἐγένετο" ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις,

w ‖ cap. 11:5, seq.

11 w καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον καὶ καταβαῖνον † σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς † καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς· 12 ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα ‡ † καὶ † ἑρπετὰ τῆς γῆς" καὶ † πετεινὰ τοῦ

§ Fa

οὐρανοῦ. 13 καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν, § Ἀναστὰς

¶ Fa

Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε.¶ 14 ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν,

§ D

Μηδαμῶς, κύριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον § πᾶν κοινὸν

§ Fa

‡ καὶ" ἀκάθαρτον. 15 καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου

¶ Fa

πρὸς αὐτόν, § Ὃ ὁ θεὸς ‡ ἐκαθέρισεν" σὺ μὴ κοίνου.¶

5 Et nunc mitte viros in Ioppen et arcessi Simonem quendam qui cognominatur Petrus: 6 hic hospitatur apud Simonem quendam coriarium, cuius est domus iuxta mare. 7 Et cum discessisset angelus qui loquebatur illi, vocavit duos domesticos suos et militem metuentem dominum ex his qui illi parebant; 8 quibus cum narrasset omnia, misit illos in Ioppen. 9 Postera autem die iter illis facientibus et adpropinquantibus civitati, ascendit Petrus in superiora ut oraret circa horam sextam, 10 et cum esuriret, voluit gustare. Parantibus autem eis cecidit super eum mentis excessus, 11 et vidit caelum apertum et descendens vas quoddam velut linteum magnum quattuor initiis summitti de caelo in terram, 12 in quo erant omnia quadrupedia et serpentia terrae et volatilia caeli. 13 Et facta est vox ad eum, Surge, Petre, occide et manduca. 14 Ait autem Petrus, Absit, domine, quia numquam manducavi omne commune et inmundum. 15 Et vox iterum secundo ad eum, Quae deus purificavit tu commune ne

---

8. αυτους] αυτοις 31.
9. εκεινων BC. 31. Vulg. | αυτων ANE. 13. 61. L. *d.* — ἐκτην] ενατην ℵc. ‖ add. της ἡμερας A. *Tol. Tert.* de Jejun. 10. | om. *Orig.* i. 216a. 386b.
10. αυτων ABℵC. *d Lat.* E. 13. 61. *Orig.* i. 386b. | ‡ εκεινων ⸗. 31. L. Vulg. — εγενετο 2°. ABℵC. 61. Memph. *Orig.* i. 386b. | ‡ επεπεσεν ⸗. E. 13*sic.* 31. L. *d.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. ut vid. | επεσεν *Clem.* 175. — επ' αυτον] post εκστασις C. Memph. Theb. *Orig.* i. ante *Clem.* | om. 61.
11. ανεωγμ. *Clem.* 175. *Orig.* i. 386b. | ηνεωγμ. E. — και καταβ....της γης] και τι σκευος τεσσαρσιν αρχαις εκδεδεμενον επι της γης *Clem.* 175. — καταβαινον] † add. επ' αυτον ⸗. 31. L. | om. ABℵC2(et 1*ut vid.*) *d.* E. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem.* (supra) *Orig.* i. *Orig. Int.* ii. 224b. *Orig.* i. 386b. iii. 256a.
11. μεγαλην] om. C2 (?*.) *Clem.* supra. (*Orig.* iii.) splendidum *d.* — τεσσαρσιν *Orig.* i. 386b. iii. | τετρασιν E. *Orig.* i. 216a. (ed.) (ex quattuor principiis ligatum vas quodam linteum splendidum quod differebatur de caelo in terram *d.*) — αρχαις] † add. δεδεμενον και ⸗. C*ut vid.*(13.) 31. 61. L. (*d.*) (Syrr.Pst. &Hcl. post σκευος τι) (Theb.) | om. ABℵC2E. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. 216a.(249a.) 386b. iii. 256a. τεσσ. αρχ. δεδεμενον σκευος τι ὡς οθονην μεγαλ. καταβαινον και καθιεμ. 13. ‖ επι της γης] om. Memph. — καθιεμενον *Orig.* i. | καθημενον 31. *Orig.* i. — της γης] την γην 61.
12. om. ver. Æth. — της γης post ἑρπετα ABℵCE. 13*sic.* 61. Vulg. Syr.Pst. (Memph.) Arm. *Clem.* 175. *Orig.* i. 386b. (388b.) | ‡ post τετραποδα ⸗. 31. L. Syr.Hcl. (post θηρια *Orig.* i. 249a.) | om. *d.* Theb. *Orig. Int.* ii. 224b. — και ἑρπετα] κ. † τα" ἑρπ. ⸗. 13*s.* 31. L. *Clem.* | om. τα ABℵCE. 61. Arm. *Orig.* i. 386b. 249a. ‖ † praem. και τα θηρια ⸗. (? C*.) 13. L. Syr.Hcl. | add. eadem 31. *Orig.* i. 249a. (vid. xi. 6.) | και ἑρπ. της γης και τα θηρια E. | om. ABℵC2*d.* 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. *Clem. Orig.* i. 386b.(388b.) *Orig. Int.* ii.
12. πετεινα] † praem. τα ⸗. C*E. 13*s.* 31. L. *Clem.* (τα πτηνα) | om. ABℵC2. 61. *Orig.* i. 386b. (388b.)
13. αυτον] add. εξ ουρανου Arm.
14. και ακαθ. ABℵ. 13. *d.* Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Theb. Arm. *Clem.* 175. *Orig.* i. 386c. | ‡ η ακαθ. ⸗. CD*Gr.*E. 31. 61. L. Memph. *Orig.* i. 388c. (615d.) *Orig. Int.* ii. 224c. iv. 669a. [Æth.] (vid. xi. 8.)
15. και φωνη *Orig.* i. 386c. *Orig. Int.* ii. 224c. | φωνησας δε D*Gr.* — εκαθερισεν AC. 13. 31. 61. L. | ‡ εκαθαρ. ⸗. B*Mai*ℵDEFa. — συ] σοι D. 13.

---

5. accersi *Am.*2 *Cl.* | 6. fin.] add. hic dicet tibi quid oporteat facere *Cl.* | 10. autem illis *Cl.* | 15. Quod deus *Cl.*

ABℵCDE. 13. 31. 61. [H]L.

17. [καὶ] ἰδοὺ — ὑπὸ

§ H

19. ἄνδρες [τρεῖς] — ζητοῦντες

16 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ‡ εὐθὺς″ ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν. 17 ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος, τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδεν, † ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν * τοῦ″ Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα· 18 καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. 19 τοῦ δὲ Πέτρου ‡ διενθυμουμένου″ περὶ τοῦ ὁράματος εἶπεν † τὸ πνεῦμα αὐτῷ,″ Ἰδοὺ § ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσίν σε· 20 ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος, ‡ ὅτι″ ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. 21 καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας † εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε; 22 οἱ δὲ ‡ εἶπαν,″ Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. 23 εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν, τῇ δὲ ἐπαύριον * ἀναστὰς″ † ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ † Ἰόππης

dixeris. 16 Hoc autem factum est per ter, et statim receptum est vas in caelum. 17 Et dum intra se hesitaret Petrus, quidnam esset visio quam vidisset, ecce viri qui missi erant a Cornelio inquirentes domum Simonis adstiterunt ad ianuam; 18 et cum vocassent, interrogabant si Simon qui cognominatur Petrus illic haberet hospitium. 19 Petro autem cogitante de visione, dixit spiritus ei, Ecce viri tres quaerunt te: 20 surge itaque et discende, et vade cum eis nihil dubitans, quia ego misi illos. 21 Descendens autem Petrus ad viros dixit, Ecce ego sum quem quaeritis: quae causa est propter quam venistis? 22 Qui dixerunt, Cornelius centurio, vir iustus et timens deum et testimonium habens ab universa gente Iudaeorum, responsum accepit ab angelo sancto, accessire te in domum suam et audire verba abs te. 23 Introducens igitur eos recepit hospitio; sequenti autem die surgens profectus est cum eis, et quidam ex fratribus ■ Ioppen

---

16. ευθυς ABℵCE*Gr.* 61. Vulg. Syr.Hcl. mg. Memph. Æth. | ‡ παλιν ⊊. (D.) 13. 31. L. *e.* Syr.Hcl.txt. | post ανελημφθη D*Gr.* | om. *d.* Syr.Pst. Theb. Arm. *Orig. Int.* ii. 224c.

17. εαυτῳ] αυτῳ B. ‖ add. εγενετο D.
— ειη] ει D*.
— ιδου] † pracm. και ⊊. CDE. 13. 31. L. *Fuld.* Syr.Hcl. Æth. | om. ABℵ. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm.
— οἱ 1°.] om. E.
— απο ACD. 13*s*. 31. L. Syrr.Pst.&Hcl. | ὑπο BℵE. 61.
— του 1°.] om. D.
— διερωτησαντες] επερωτ. D. ‖ praem. appropinquassent et Syr.Hcl.*mg*.
— του ante Σιμωνος ABℵCD. 61. | *om. ⊊. E. 13*s*. 31. L.

18. επυνθανοντο AℵDE.*rel.* | επυθοντο BC.

19. διενθυμουμενου AB(ℵ)CDE. 13. 31. 61. L. (διενθυμενου ℵ.) | ‡ ενθυμουμ. ⊊. ‖ add. et haesitaret Syr.Hcl.*
— αυτῳ post το πνευμα AℵC. 31. 61. Vulg. Theb. | ‡ ante ⊊. DE. 13. L. (*m.*) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. (mihi Spir. sanctus. *m.*) (του πν. C.) | om. B. Memph.

19. ανδρες τρεις AℵCE. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Theb. Æth. | om. τρεις D. 31. HL. *m.* Syr.Hcl.txt. | ανδρ. δυο B. (vid. ix. 38.) | quidam Arm.
— ζητουσιν ACDE. 13. 31. HL. | ζητουντες Bℵ. (61. -νταις.)

20. αναστας] -στα D*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb.
— ὁτι ABℵCDE. 61. H. Arm. | ‡ διοτι ⊊. 13*s*. 31. L.
— εγω] om. 61.

21. καταβας δε] τοτε καταβας DE. Syr.Pst.
— Πετρος] praem. ὁ DEL*Tf*.
— τους ανδρας] αυτους C. Arm. ‖ † add. τους απεσταλμενους απο του Κορνηλιου προς αυτον ⊊. (31.) (H.) (απο] ὑπο 31. | του] om. 31. H. | προς αυτον] om. 31.) | om. ABℵCDE. 13. 61. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— ζητειτε] add. τι θελεται η D. (Syr. Hcl.)
— τις] τι 31 *Scr.*
— ἡ αιτ.] om. ἡ B.

22. ειπαν ABℵCE. 61. | ‡ ειπον ⊊. D. 13*s*. 31. HL. ‖ add. προς αυτον D. Syr.Pst.
— ἑκατονταρχης] praem. τις D*Gr.* (Syr.Pst.) | praem. ὁ 31.
— ὑπο] ὑφ' D.
— και ακ. ρήμ. παρα σου] om. 31.

23. εισκαλεσαμενος ουν αυτους εξενισεν] τοτε προσκαλεσαμενος αυτους εξενισεν E. | τοτε εισαγαγων ὁ Πετρος εξενισεν αυτους D.
— αναστας post επαυριον ABℵCDE. 13. 31. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | *om. ⊊. HL.
— εξηλθεν] † praem. ὁ Πετρος ⊊. CE. (13.) 31. HL. Syr.Hcl. Arm. (om. ὁ 13.) | om. ABℵD. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. ‖ add. εις Καισαρειαν 13.
— των απο] om. των D.
— Ιοππης] † praem. της ⊊. | om. ABℵCDE. 13. 61. HL. (των εν Ιοππῃ 31. Arm.) ‖ Ιοππην D*.
— συνηλθον] -θαν D.

---

20. itaque descende *Cl.* | 22. accersire *Am.*2 *Cl.* | 23. introd. ergo *Cl.* | cum illis *Cl.* | ab Joppe *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.
24. εἰσῆλθαν

συνῆλθον αὐτῷ. 24 ‡ τῇ δὲ″ ἐπαύριον ‡ εἰσῆλθεν″ εἰς τὴν Καισάρειαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. 25 ὡς δὲ ἐγένετο * τοῦ″ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. 26 ὁ δὲ Πέτρος ‡ ἤγειρεν αὐτὸν″ λέγων, Ἀνάστηθι· ‡ καὶ ἐγὼ″ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. 27 καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, 28 ἔφη τε πρὸς αὐτούς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· ‡ κἀμοὶ″ ὁ θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον, 29 διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθείς. πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθέ με; 30 x καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη, Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην † τὴν ‡ ἐνάτην″ † προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, 31 καί φησιν, Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 32 y πέμψον οὖν εἰς

28. ἔδειξεν ὁ θεὸς

x ‖ ver. 3, seq. ‖ ver. 5.

y ‖ cap. 11:13.

comitati sunt eum. 24 Altera autem die introivit Caesaream. Cornelius vero expectabat illos convocatis cognatis suis et necessariis amicis. 25 Et factum est cum introisset Petrus, obvius ei Cornelius et procidens ad pedes eius adoravit. 26 Petrus vero levavit eum dicens, Surge: et ego ipse homo sum. 27 Et loquens cum illo intravit, et invenit multos qui convenerant, 28 dixitque ad illos, Vos scitis quomodo abominatum sit viro Iudaeo coniungi aut accedere ad alienigenam: et mihi ostendit deus neminem communem aut inmundum dicere hominem; 29 propter quod sine dubitatione veni arcessitus. Interrogo ergo, quam ob causam arcessistis me? 30 Et Cornelius ait, A nudius quartana die usque in hanc horam orans eram hora nona in domo mea, et ecce vir stetit ante me in veste candida et ait, 31 Corneli, exaudita est oratio tua et elemosynae tuae commemoratae sunt in conspectu dei. 32 Mitte ergo in Ioppen et

---

24. *τῃ δε* ABℵCDE. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. | ‡ *και τῃ* ς. 13*s*. 31. HL. Syr.Pst. Arm. Æth.
— *εισηλθεν* BD. 61. Vulg. Syr.Hcl.*txt*. Æth. | ‡ *-θον* ς. A(ℵ)(C)E. rel. Syrr. Pst.&Hcl.*mg*. Memph. Theb. Arm. (*-θαν* ℵC.) (*συνηλθον* 31 *Scr*.)
— *την Καισ*.] om. *την* D. 31.
— *προσδοκων*] *προσδεχομενος* D.
— *συγκαλ*.] praem. *και* D.
— *αυτου*] om. 61. (*αυτους* B***Mai*.)
— *φιλους*] add. *περιεμεινεν* D. Syr.Hcl. *mg*.
25. ver. *προσεγγιζοντος δε του Πετρου εις την Καισαριαν προδραμων εἰς των δουλων διασαφησεν παραγεγονεναι αυτον· ὁ δε Κορνηλιος εκπηδησας και συναντησας αυτῳ πεσων προς τους ποδας προσεκυνησεν αυτῳ* D (*-τον* D*.) Syr.Hcl.mg.
— *του εισελθ*. ABℵCE. 13. 31. 61. L. | *om. *του* ς. H. ‖ (*τον Πετρος* A *sic*.)
26. *ηγειρεν* ante *αυτον* ABℵCDE. 13. 31. 61. Vulg. Arm. | ‡ post ς. HL.
— *αναστηθι*] *τι ποιεις* D. Syr.Hcl.mg.
— *και εγω αυτος* Bℵ. 61. | ‡ *καγω αυτος* ς. A. 31. HL. et ego ipse Vulg. vv. | *και αυτος εγω* C. | *και γαρ εγω αυτος* 13. | *και γαρ εγω* E. | *καγω* D.
26. *ειμι*] add. *ὡς και συ* D*E. Memph. Æth.
27. *και συνομιλων αυτῳ εισηλθεν και εὑρισκει*] *και εισελθων τε και εὑρεν* D*.
—*συνεληλυθοτας*] *-τα* 61.
28. *ὑμεις*] add. *βελτιον* D. | om. *Iren*. 199.
— *επισταθε*] *εφισ*. D*.
— *αθεμιτον*] *-μιστον* D*.
— *εστιν Iren*. | om. 13.
— *αλλοφυλῳ*] praem. *ανδρι* D*Gr*. Syr. Pst. Theb. | om. *Iren*.
— *καμοι* ABℵCDE. | ‡ *και εμοι* ς. 13*s*. 31. HL. | *και μοι* 61.
— *ὁ θεος* ante *εδειξεν* BC(D.) 13. 31. 61. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. (*Conc. Carth*. Routh. iii. 100. *Cypr*. 99.) *Iren*. (*επεδειξεν* D.) | post AℵE. Vulg. Æth. *Orig. Int*. ii. 225ᵃ.
29. *αναντιρητως* B*D. 61.
— *μεταπεμφθεις*] add. *ὑφ' ὑμων* DE. (*-πεφθ*. C.)
— *τινι*] add. *τῳ* E.
30. *τεταρτης*] *της τριτης* D*. (a die altero Memph.)
— *ταυτης της*] *της αρτι* D.
— *ημην*] † add. *νηστευων και* ς. A²(D)E. 13. 31. H(L.) Syrr.Pst.&Hcl. Theb. *νηστευων την ενατην τε* D*. (*και την εν....οικω μου*] om. L.) | om. A*BℵC. 61. Vulg. Memph. Arm. Æth. "In Graeco et in quibusdam Latinis codicibus ita scriptum est, A quarta die usque ad hanc horam eram jejunans, et orans a sexta hora usque ad nonam, et ecce vir, et caetera." *Beda in Exp*.
— *ενατην* ABℵCD(E.) 31. 61. H.|‡ *εννατην* ς. 13*s*. ‖ † add. *ὡραν* ς. 13. 31. H. (Vulg.) Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. ABℵCD. 61. (*προσευχομενος απο ἑκτης ὡρας ἑως ενατης* E.)
— *μου*] *εμου* ℵ.
31. *σου*] post *ἡ προσευχη* E. Vulg. *d*. (h. 13.)

---

25. obvius venit ei *Cl*. | 26. elevavit *Cl*. | 28. sed mihi *Cl*. | 29. accersitus *Cl*. | accersistis *Cl*. | 30. nudius quarta die *Cl*. | ad hanc horam *Cl*.

ABℵ(C)DE. 13. (31.) 61. HL.

Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν †. [33] ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε, σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ ‡ κυρίου."

32. fin. add. [ὃς παραγενομένος λαλήσει σοι]

33. ἐνώπιόν σου

arcessi Simonem qui cognominatur Petrus: hic hospitatur in domo Simonis coriarii iuxta mare. [33] Confestim igitur misi ad te, et tu bene fecisti veniendo. Nunc ergo omnes nos in conspectu tuo adsumus audire omnia quaecumque tibi praecepta sunt a domino.

[34] Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν, Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπολήμπτης ὁ θεός, [35] ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστιν. [36] τὸν λόγον [ὃν] ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ· οὗτός ἐστιν πάντων κύριος. [37] ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ‡ ἀρξάμενος" ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν ‡ Ἰωάνης". [38] Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ· [39] καὶ ἡμεῖς † μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ † Ἰερουσαλήμ· ὃν * καὶ" ‡ ἀνεῖλαν" κρεμάσαντες ἐπὶ

39. [ἐν] Ἱερ.

[34] Aperiens autem os Petrus dixit, In veritate conperi quoniam non est personarum acceptor deus, [35] sed in omni gente qui timet eum et operatur iustitiam acceptus est illi. [36] Verbum misit filiis Israhel adnuntians pacem per Iesum Christum: hic est omnium dominus. [37] Vos scitis quod factum est verbum per universam Iudaeam, incipiens enim a Galilaea, post baptismum quod praedicavit Iohannes, [38] Iesum a Nazareth, quomodo unxit eum deus spiritu sancto et virtute, qui pertransivit benefaciendo et sanando [omnes] oppressos a diabolo, quoniam deus erat cum illo: [39] et nos testes sumus omnium quae fecit in regione Iudaeorum et in Hierusalem: quem et occiderunt suspendentes in ligno.

---

32. Ιοππην] add. *ανδρας* E. Arm. *Zoh.* — *εν οικια Σιμωνος βυρσεως*] *παρα τινι Σιμωνι βυρσει* C. (Arm.) — fin.] † add. *ὃς παραγενομενος λαλησει σοι* ⸗. CDE. 13. 31. HL. *Cod. Bed.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm.| add. hic veniens dicet tibi sermones in quibus salvaberis. Theb. | om. ABℵ. 61. Vulg. Memph. Æth.

33. *προς σε*] add. *παρακαλων ελθειν* (add. *σε*[2]) *προς ημας* D. Syr.Hcl.* — *τε*] *γε* A. | *δε* D. Memph. Theb. — *παραγενομενος*] *-ναμενος* 61. | praem. *εν ταχει* D. — *νυν ουν*] *νυν ιδου* D*. (? *νυν δ' ου*). — *ενωπιον του θεου* ABℵCD[2]E. rel. Cod. Bed. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Zoh.*&MSS. | *ενωπ. σου* D*. Vulg. Syr.Pst. Theb. Arm. *Usc.* Æth. — *παρεσμεν*] om. D*. Theb. — *ακουσαι*] add. *βουλομενοι* D*. | add. postea *παρα σου* D. — *παντα*] om. D. | post *σοι* A. — *υπο* Bℵ*. 13*s*. 31. 61. HL. | *απο* AℵᶜCD. | *παρα* E. — *του κυριου* ABℵCE. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. | *κυριου* 13. 61*. | ‡ *του θεου* ⸗. D. 31. HL. Syr.Pst. Theb. | *θεου* 61[2].

34. *το στομα*] ante *Πετρος* D. *Am.* Memph. Æth. || add. *αυτου* AℵᶜCE. Vulg. *Cl. Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. Bℵ*D. 13. 31.*61. HL. *Am. Tol. Fuld.* — *καταλαμβανομαι Clem.* 772. *Iren.* 196. | *καταλαμβανομενος* D*. (*οιδα Eus.* D.E. 386[a].)

35. *αλλ' Eus.* D.E. 386[a]. | *αλλα* A. — *εστιν*] ante *αυτω* 31. *Clem.* 772. *Orig. Int.* iv. 484[a]. | post *Iren.* 196. *Eus.* D.E. | *εσται* A.

36. *τον*] add. *γαρ* C *ut vid.* D *Gr. Tol. m.* Syrr.Pst.&Hcl.* Theb. — *ὃν* ℵ*C *ut vid.* D *Gr.* E. 31. HL. Syrr. Pst.&Hcl. (h. 13.) | om. ABℵ[a] (*ut vid.*) 61. Vulg. *m.* Memph. Theb. Arm. [Æth.]

37. *ὑμεις Iren.* 196. *Hil.* 1093[d]. | om. B. — *γενομενον*] *γεναμ.* E. | *γεγονος* C. — *ῥημα*] om. D. — *της*] om. D*. — *αρξαμενος* AB *Mai* ℵCDEH. | ‡ *-μενον* ⸗. 13*s*. 31. 61. L. || add. *γαρ* AD. *e.* Vulg. *Iren.* 196. | om. BℵCE. rel. vv. *Hil.* 1093[d].

38. *Ναζαρεθ Elz.*B *Btly. Mai* ℵCDE. 31. Vulg. Memph. Theb. *Iren.* 196. | *-ρετ St.* 3. A. 13. 61. HL. — *ὡς Iren.* 196. *Hil.* 1093[d]. | *ὀν* D. Syr.Pst.&Hcl. Arm. (*ὃς sic* 31.) — *αυτον*] *Iren.* 196. om. D*. Arm. — *πνευματι*] post *ἁγιῳ* D. | Contra, *Iren. Hil.* || praem. *εν* E. 31 *Scr.* L. (ctra, *Iren.*) — *ὃς* ABℵᶜCE. rel. | *ὡς* ℵ*. 13. | *οὑτος* D. *Tol.* Syr.Pst. Theb. *Iren.* — *ιωμενος Orig.* i. 790[a]. | *-νας* D. — *καταδυναστευομενους Orig.* i. 782[c]. 790[a]. | *καταδυναστευθεντας* D. — *διαβολου Iren. Orig.* i. bis. | *Σατανα* E *Gr.*

39. *ἡμεις* BℵCE. rel. *Iren.* 196.| *ὑμεις* AD *Gr.* || † add. *εσμεν* ⸗. 13. 31. HL. Vulg. | om. ABℵCDE. 61. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Iren.* (Stieren.)

---

32 accersi *Am.*[2] *Cl.* | 33. confestim ergo *Cl.* | 34. Petrus os suum *Cl.* | quia non est *Cl.* | 36. misit deus *Cl.* | 38. "a" *om. Am.** (add.!) | pertransiit *Cl.* | *om.* omnes *Am.* | 39. et Jerusalem quem occiderunt *Cl.* (*om.* "in" & "et.")

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ξύλου. [40] τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρεν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι [41] οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· [42] καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι ‡ οὗτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. ¶ [43] τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. [44] Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. [45] καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ¶ ὅσοι ‡ συνῆλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται· [46] ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀπεκρίθη † Πέτρος, [47] Μή τι τὸ ὕδωρ ‡ δύναται κωλῦσαί" τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον ‡ ὡς" καὶ ἡμεῖς; [48] προσέταξεν ‡ δὲ" αὐτοὺς ‡ ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ βαπτισθῆναι." τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

42. ὅτι αὐτός ἐστιν ¶ C.

¶ 31.

45. τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου.

[40] Hunc deus suscitavit tertia die et dedit eum manifestum fieri, [41] non omni populo sed testibus praeordinatis a deo, nobis qui manducavimus et bibimus cum illo postquam resurrexit a mortuis: [42] et praecepit nobis praedicare populo et testificari quia ipse est qui constitutus est a deo iudex vivorum et mortuorum. [43] Huic omnes prophetae testimonium perhibent, remissionem omnium peccatorum accipere per nomen eius omnes qui credunt in eum. [44] Adhuc loquente Petro verba haec, cecidit spiritus sanctus super omnes qui audiebant verbum. [45] Et obstipuerunt ex circumcisione fideles qui venerunt cum Petro, quia et in nationes gratia spiritus sancti effusa est: [46] audiebant enim illos loquentes linguis et magnificantes deum. [47] Tunc respondit Petrus, Numquid aquam quis prohibere potest ut non baptizentur hi qui spiritum sanctum acceperunt sicut et nos? [48] Et iussit eos in nomine Iesu Christ baptizari. Tunc rogaverunt eum ut maneret aliquot diebus.

---

39. παντων *Iren.* | αυτου D.
— τε] om. 13.
— Ἱερουσαλημ] † praem. εν ⊊. AℵCE. 13. 31. 61*sic.* HL. *Arm.* Æth. *Iren.* (εν Ἱεροσυλυμοις 13.) | om. BD. Vulg. *Cl.*
— ὁν και ABℵCDE. 31. 61. HL. Vulg. *Cl.* (et *Am. Tol. Demid.*) Syr.Hcl.txt. Arm. (quem rejecerunt Judaei et Syr. Hcl.*mg.*) | *om. και ⊊. 13*s. Fuld.*Syr. Pst. ut vid. Memph. Theb. *Iren.* [Æth.]
— ανειλαν ABℵCDE. 13. 61. | ‡ ανειλον ⊊. 31. HL.
40. ηγειρεν] add. εν ℵ*C. 31. | om. ABℵᶜDE. rel.
— τῃ τριτῃ ἡμερᾳ *Iren.* 196. | μετα την τριτην ἡμεραν D*.
— αυτον] αυτω D**Kipl.* (αυτω μεν φαν. Dᶜ *Scr.*)
41. ἡμιν] ante ὑπο του θεου C. Syrr. (Pst.)&Hcl. (*Iren.* 196).
— συνεφαγομεν] add. αυτῳ C. Syr.Hcl.
— συνεπιομεν αυτῳ] add. και συνεστραφημεν D*. Syr.Hcl. | και συνανεστραφημεν D². | om. *Iren.* 196.
— αυτον] om. DE².
— νεκρων] add. ἡμερας μ̄ D. Theb. | add. δι' ἡμερων τεσσαρακοντα E. *Cod. Bed.* (Syr.Hcl.*) Æth. | om. *Iren.*
42. παρηγγειλεν] ενετειλατο D.
— οὑτος BCDE. 13. L*Tf.* | ‡ αυτος ⊊. AℵC. 31. 61. HL*s.* Vulg. *Iren.*
43. τουτῳ] τουτον HL.
44. επεπεσεν BℵE. 31. 61. HL. | επεσεν AD. 13.
45. ὁσοι AℵD*Gr.*E. 13. 61. HL. | οἱ B. Vulg. Memph.
— συνηλθαν Bℵ. | ‡ -θον ⊊. AD. rel.
— του αγιου πν̄ς AℵE. 13. 61. HL. | του πν̄ς του ἁγιου BD. Vulg. (om. του 2⁰. D*.)
46. γλωσσαις και μεγαλυνοντων] ?....και μεγαλυνειν D* ?. praevaricatis linguis et magnificantes *d.* (D* n.l. ; γλωσσαις και μεγαλυνοντω**ν *nunc* habet.)
— τοτε απεκριθη] ειπεν δε D. Syr.Pst. (Æth.)
— Πετρος] † praem. ὁ ⊊. DE. 13*s.* HL. | om. ABℵ. 61.
47. δυναται κωλυσαι τις ABℵ. 61. | δυναται τις κωλυσαι E. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (E* om. κωλυσαι et *e.*) |κωλαι τις δυν. D*. | ‡ κωλυσαι δυναται τις ⊊. D². 13. HL. Arm. | quis prohibere potest Vulg. (Æth.) | μη τις το ὑδωρ κωλυσαι δυναται *Iren.* 199. (om. μητι.)
47. τουτους *Iren.* | αυτους D.
— ὡς ABℵ. 13. 61. *Iren.* | ὡσπερ D. | ‡ καθως ⊊. EHL.
48. προσεταξεν δε BℵE. 13. 61. Syr.Hcl. Memph. Theb. | τοτε προσεταξεν D. Syr.Pst. | ‡ προσεταξεν τε ⊊. AHL. Vulg. Arm. Æth.
— αυτους BDE. rel. | αυτοις Aℵ.
— εν τῳ ονοματι Ιῡ χῡ βαπτισθηναι AB*Bch.Mai*ℵ. 61. *Am.* Arm. εν τῳ ον. του χρ. βαπτ. B*Btly.* (του κῡ Ιῡ χῡ 61*. Arm. MSS.) | βαπτισθηναι εν τῳ ονοματι Ιῡ χῡ E. 13. Vulg. *Cl.* Syrr. (Pst.)&Hcl. Memph. Theb. (domini Jesu Christi Syr.Pst.) | ‡ βαπτισθηναι εν τῳ ονοματι του κυριου ⊊. (D)HL. ‖ add. Ιηῡ χρῡ D.
— ηρωτησαν] παρεκαλεσαν D.
— αυτον] add. προς αυτους D.
— επιμειναι] διαμειναι D*.

43. *om.* omnium *Cl.* | 45. venerant *Cl.* | 48. baptizari in nomine domini Jesu Christi *Cl.* | manerent *Am.* | apud eos aliquot *Cl.*

ABℵDE. XI. 13. 61. Iϛ′ HL.

1 Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 2 ‡ ὅτε δὲ" ἀνέβη Πέτρος εἰς ‡ Ἱερουσαλήμ" διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς, 3 λέγοντες ὅτι ‡ Εἰσῆλθεν πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας" καὶ ‡ συνέφαγεν" αὐτοῖς. 4 ἀρξάμενος δὲ † Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων, 5 z Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ‡ ἄχρι" ἐμοῦ· 6 εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. 7 ἤκουσα δὲ* καὶ" φωνῆς λεγούσης μοι, Ἀναστὰς Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. 8 εἶπον δέ, Μηδαμῶς, κύριε· ὅτι † κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. 9 ἀπεκρίθη δὲ † φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ^δ Α ὁ θεὸς ‡ ἐκαθέρισεν" σὺ μὴ κοίνου. 10 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ‡ ἀνεσπάσθη πάλιν" ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. 11 καὶ ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ‡ ἦμεν," ἀπε-

3. εἰσῆλθες et συνέφαγες

z || cap. 10:9, seq.

9. ἐκ δευτέρου φωνὴ

11. ἦμην.

1 Audierunt autem apostoli et fratres qui erant in Iudaea quoniam et gentes receperunt verbum dei. 2 Cum ascendisset autem Petrus in Hierosolymam disceptabant adversus illum qui erant ex circumcisione, 3 dicentes, Quare introisti ad viros praeputium habentes et manducasti cum illis? 4 Incipiens autem Petrus exponebat illis ordinem dicens, 5 Ego eram in civitate Ioppen orans, et vidi in excessu mentis visionem, descendens vas quoddam velut linteum magnum quattuor initiis summitti de caelo, et venit usque ad me; 6 in quo intuens considerabam, et vidi quadrupedia terrae et bestias et reptilia et volatilia caeli. 7 Audivi autem et vocem dicentem mihi, Surge, Petre occide et manduca. 8 Dixi autem, Nequaquam, domine, quia commune aut inmundum numquam introiit in os meum. 9 Respondit autem vox secundo de caelo, Quae deus mundavit tu commune ne dixeris. 10 Hoc autem factum est per ter, et recepta sunt rursum omnia in caelum. 11 Et ecce confestim tres viri adstiterunt in domo in

1. ηκουσαν δε....Ιουδαιαν] ακουστον δε εγενετο τοις αποστολοις και τοις αδελφοις οἱ (τοις²) εν τῃ Ιουδαιᾳ D.Syr.Pst. — εδεξαντο] εδεξατο D* (E*Tf. sed per errorem teste *Westcott.*) — fin.] add. et benedicebant deo Syr. Hcl.*

2. ver. ὁ μεν ουν Πετρος δια ικανου χρονου ηθελησαι (-σεν²) πορευθηναι εις Ἱεροσολυμα· και προσφωνησας τους αδελφους και επιστηριξας αυτους πολυν λογον ποιουμενος δια των χωρων διδασκων αυτους, ὃς και κατηντησεν αυτοις και απηγγιλεν αυτοις την χαριν του θῦ. οἱ δε εκ περιτομης αδελφοι διεκρινοντο προς αυτον D. | ab init. add. Ipse quidem igitur Petrus per tempus non modicum volebat abire Hierosolymam et loqui fratribus; et cum confirmasset profectus est † et" docuit eos Syr.Hcl.* — ὁτε δε ABℵE. 61. Vulg. Memph. Theb. Arm. | ‡ και οτε ϛ. 13s. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. — Ἱερουσαλημ ABℵ. 61. | ‡ Ἱεροσολυμα ϛ. (Dsupra)E. 13. HL.

2. διεκρινοντο] -ναντο 13.

3. εισηλθ. ante προς ανδ. ακροβ. εχοντας ABℵD. 61. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ post ϛ. E. 13. HL. Syrr. Pst.&Hcl. — εισηλθεν et συνεφαγεν B. 13. 61. L. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Arm.*Zoh.* & MSS. | ‡ εισηλθες et συνεφαγες ϛ. AℵDEH. Vulg. Syr.Hcl.*mg.* Memph.Theb. Arm. *Usc.* Æth. — αυτοις] praem. συν D*.

4. Πετρος] † praem. ὁ ϛ. HL. | om. ABℵDE. 13. 61. — αυτοις] add. τα D*Gr.* — καθεξης] om. L*txt.* Memph. (non H.)

5. πολει] post Ιοππῃ D. — προσευχομενος] om. ℵ*. (add.ᶜ) — εν 2ᵒ.] om. D*. — καταβαινον] -νων A. 61. ‖ post σκευος τι 61. Memph. Theb. — τεσσαρσιν] τετρασιν D. — αχρι ABℵ | ‡ αχρις ϛ. E.rel. | ἑως D.

6. τα 1ᵒ. et 3ᵒ.] om. D*. — τα 4ᵒ.] om. D. — και τα θηρια] om. Syr.Pst. et Æth. *ut vid.*

6. της γης] post και τα θηρια και τα ἑρπετα H.

7. ηκουσα δε * και" ABℵE. 13. 61. Vulg. Memph. Theb. | και ηκουσα D. Syr.Pst. Æth. | ηκουσα δε (*om. και") ϛ. HL. Syr.Hcl. Arm. — φωνης λεγουσης] φωνην λεγουσαν D.

— αναστας] αναστα D*Gr.

8. ειπον] ειπα D. — κοινον] † praem. παν ϛ. HL. Memph. ut vid. (vid. x. 14). | om. ABℵDE. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. *Orig.* i. 249ᵃ.

9. απεκριθη δε.....του ουνου] εγενετο (add. δε²) φωνη εκ του ουνου προς με D. — απεκρ. δε] † add. μοι ϛ. E. 13. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Zoh.*&MSS. Æth. | om. ABℵ. 61. Vulg. Memph. Theb. Arm. *Usc.*

2. autem ascendisset Petrus Ierosol. *Cl.* | 4. Joppe *Cl.* | 6. in quo *Cl.* | 8. introivit *Cl.* | 9. ne commune *Cl.* | 10. omnia rursum *Cl.* | 11. viri tres confestim *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

σταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρός με. [12] εἶπεν δὲ ‡ τὸ πνεῦμα μοι" συνελθεῖν αὐτοῖς μηδὲν ‡ διακρίναντα". ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός, [13] ἀπήγγειλεν ‡ δὲ" ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα †, Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην † καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, [14] ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. [15] ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. [16] ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος * τοῦ" κυρίου, ὡς ἔλεγεν, ᶜ ‡ Ἰωάνης" μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. [17] εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, ἐγὼ † τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν θεόν; [18] ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ ‡ ἐδόξασαν" τὸν θεὸν λέγοντες, Ἄρα † καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν ‡ εἰς ζωὴν ἔδωκεν."

[a] ‖ cap. 10:20.

[b] ‖ cap. 10:44.

[c] cap. 1:5.

qua eram, missi a Caesarea ad me. [12] Dixit autem spiritus mihi ut irem cum illis nihil hesitans. Venerunt autem mecum et sex fratres isti, et ingressi sumus in domum viri. [13] Narravit autem nobis quomodo vidisset angelum in domo sua stantem et dicentem sibi, Mitte in Ioppen et arcessi Simonem qui cognominatur Petrus, [14] qui loquetur tibi verba in quibus salvus eris tu et universa domus tua. [15] Cum autem coepissem loqui, decidit spiritus sanctus super eos sicut et in nos in initio. [16] Recordatus sum autem verbi domini, sicut dicebat, Iohannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini spiritu sancto. [17] Si ergo eandem gratiam dedit illis deus sicut et nobis qui credidimus in dominum Iesum Christum, ego quis eram qui possem prohibere deum? [18] His auditis tacuerunt, et glorificaverunt deum dicentes, Ergo et gentibus deus paenitentiam ad vitam dedit.

19. Στεφάνου

12 [19] Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ

[19] Et illi quidem qui dispersi fuerant a tribulatione quae facta fuerat sub Stephano perambulaverunt usque Foenicem

---

9. *εκ δευτερου*] ante *φωνη* BE. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. | post AN. 13. 61. HL. Vulg. Memph. Theb. (Æth.) (om. D.)
— *ουρανου*] add. *λεγουσα* 13.
— *εκαθερισεν* A. 13. 61*. (H)L. (-*θαιρ.* H.) | ‡ *εκαθαρισεν* ⊃. BNDE. 61².
10. *δε*] om. H.
— *ανεσπασθη* ante *παλιν* ABND. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. | ‡ post ⊃. EHL. (om. *παλιν* Syr. Pst. Theb.)
11. *ημεν* ABND*Gr.* | ‡ *ημην* ⊃. E. 13*s.* 61. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth.(erant. *d.*)
— *Καισαραιας* D.
— *με*] *εμε* N*. (corr.ᶜ)
12. *ειπεν*] *-πον* 61.
— *το πνευμα μοι* ABND. 61. Vulg. Memph. Theb. | ‡ *μοι το πν.* ⊃. E. 13. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.
— *μηδεν διακρ.*] om. D. Syr.Hcl.
— *διακρινανται* ABNᶜ. 13. 61. | *-νοντα* N*E(B*Btly.*) | ‡ *διακρινομενον* ⊃.HL.
— *δε* ult.] om. D. Arm.
— *οι εξ οι αδελφοι* 61.
13. *απηγγειλεν*] *ανηγγ.* B*Btly.* (ctra, *Alf. Mai.* sil. *Bch.*)
— *δε* ABND. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. | ‡ *τε* ⊃. E. 13. HL. Syr.Pst. Arm. Æth. | om. Theb.
— *τον* 1°.] om. D.
— *ειποντα*] † add. *αυτῳ* ⊃. DE. 13. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. (Æth.) | om. ABN. 61. Memph.
— *αποστειλον*] *πεμψον* B.
— *Ιοππην*] † add. *ανδρας* ⊃. E. 13. IIL. Syr.Hcl. | om. ABND. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.
14. *λαλησει*] *-ση* A.
— *σωθησῃ*] *-σει* E. 13.
— *ὁ* om. 61**Scr.*
15. *λαλειν*] add. *αυτοις* D.
— *επεπεσεν*] *επεσεν* D.
— *αυτους*] *αυτοις* D*.
— *ὡσπερ*] *ὡς* D.
16. *εμνησθην*] *-σθημεν* A.
— *του κυριου* ABNDE. 13. 61. | *om. *του* ⊃. HL.
— *Ιωαν.*] praem. *ὁτι* Nᶜ.
— *πνευμα τι*] *πνα* D*.
17. *εδωκεν*] *δεδωκεν* N.
17. *ὁ θεος*] om. D.
— *εγω*] † add. *δε* ⊃. EHL. Syr.Hcl. Theb. | om. ABND. 13. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.
— *τις*] om. 61.
— *θεον*] add. *του μη δουναι αυτοις πνα αγιον πιστευσασιν επ' αυτω* D. (Syr. Hcl.*) (in dominum Jesum Christum. Syr.Hcl.*)
18. *εδοξασαν* BND². 61. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Theb. Æth. (*εδοξαν* D*.) | ‡ *εδοξαζον* ⊃. AE. 13*s.* HL.Arm.
— *αρα* AB(*sic Alf.*)ND. 61. | *αρα* † *γε"* ⊃. E. 13*s.* HL. Syr.Hcl.mg. *Graece.*
— *την*] om. D.
— *εις ζωην* ante *εδωκεν* ABND. 61. *Am. Fuld. Tol. Demid.* | ‡ post ⊃. E. 13. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (Arm.) Æth. *Platt.* (om. Rom.) (dedit deus ad vitam Vulg. *Cl.*)
19. *επι*] *απο του* D. (om. *του* D².)
— *Στεφανῳ* BN. 61. HL. | *Στεφανου* ADE. 13.

13. accersi *Cl.* | 15. cecidit *Cl.* | 18. paenitentiam dedit deus ad vitam *Cl.* | 19. Phoenicen *Cl.*

ABℵDE. 13. 61. HL.

Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. 20 ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ‡ ἐλθόντες″ εἰς Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν * καὶ″ πρὸς τοὺς ‡ ″Ελληνας″ εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. 21 καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν, πολύς τε ἀριθμὸς * ὁ″ πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον· 22 ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς
22. [οὔσης] τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς * οὔσης″ ἐν ‡ Ἱερουσαλὴμ″ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν † ἕως Ἀντιοχείας· 23 ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν * τὴν″ τοῦ θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ· 24 ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. 25 ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν † ἀναζητῆσαι Σαῦλον, 26 καὶ εὑρὼν † ἤγαγεν † εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ ‡ αὐτοῖς″ * καὶ″ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε ‡ πρώτως″ ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς
ΙΖ′ μαθητὰς Χριστιανούς. 27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντι-

et Cyprum et Anthiociam, nemini loquentes verbum nisi solis Iudaeis. 20 Erant autem quidam ex eis viri Cyprii et Cyrenei, qui cum introissent Anthiociam, loquebantur et ad Grecos adnuntiantes dominum Iesum. 21 Et erat manus domini cum eis: multus quidem numerus credentium conversus est ad dominum. 22 Pervenit autem sermo ad aures ecclesiae quae erat Hierosolymis super istis, et miserunt Barnaban usque Anthiociam: 23 qui cum pervenisset et vidisset gratiam dei, gavisus est, et hortabatur omnes proposito cordis permanere in domino, 24 quia erat vir bonus et plenus spiritu sancto et fide. Et adposita est turba multa domino. 25 Profectus est autem Tharsum ut quaereret Saulum; quem cum invenisset, perduxit Anthiociam: 26 et annum totum conversati sunt in ecclesia et docuerunt turbam multam, ita ut cognominarentur primum Anthiociae discipuli Christiani. 27 In his autem diebus supervenerunt ab Hierosolymis prophetae Anthi-

---

19. *τον λογον*] ante λαλουντες D.
— *μονον*] *μονοις* D. Vulg.
— Ιουδαιοις] Ιουδαιοι ℵ.
20. ελθοντες AB*Mai* ℵDE. 61. L*Tf.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Æth. | ‡ εισελθοντες ⸗. 13*s.* H. Vulg. Syr.Pst. Arm.
— ελαλουν και ABℵ*. 61. Vulg. | *om. και ⸗. DℵᶜE. 13*s.* HL. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— Ἕλληνας AℵᶜD*. Arm. Æth. *ut vid.* (πλείστων τε καὶ ἄλλων ἐπ' Ἀντιοχείας Ἑλλήνων. *Eus.* H.E. ii. 3. (49.) | ‡ Ἑλληνιστας ⸗. BD²E. 13*sic.* 61. HL. | ευαγγελιστας ℵ*. (Graecos Vulg. ancc. Syrr.Pst.&Hcl. Memph.)
— Ιησουν] add. *χριστον* D. Æth. Platt.
21. *και ην*] *ην δε* D*Gr.*
— ὁ *πιστ.* ABℵ. 61. | *om. ὁ ⸗. DE. 13*s.* HL. Syrr.Pst.&Hcl.
— *κυριον*] add. Ιησουν E.
22. *της ουσης* BℵE. 13. 61. Vulg. Syr. Hcl. | *om. *ουσης* ⸗. ADHL. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.
— Ἱεροισαλημ ABℵD. 61 (13 *n. l.*) | ‡ Ἱεροσολυμοις ⸗. EHL. Vulg. ‖ add. *τα* E*Gr.*
22. Βαρναβαν] † add. *διελθειν* ⸗. DE. 13. HL. Syr.Hcl. Theb. | om. ABℵ. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. (post Αντ. B*Btly.*)
— ἕως] add. *της* D*.
23. ὁς] add. *και* D*Gr.*
— χαριν την του ABℵ. | *om. την ⸗. DE. 13. 61. HL. Syrr.Pst.&Hcl.
— προσμενειν] add. *εν* B. Memph. Theb.
24. ην ανηρ] ανηρ ην ℵ.
— τῳ κυριῳ] om. B*.
25... Αντ. 26. ακουσας δε ὁτι Σαυλος εστιν εις Θαρσον (Ταρσον²) εξηλθεν αναζητων αυτον και ὡς (om.²) συντυχων παρεκαλεσεν (add. αυτον²) ελθειν εις Αντιοχειαν D. Syr.Hcl.*mg.*
— εις Ταρσον] † add. ὁ Βαρναβας ⸗. E. 13. 61. HL. Syr.Hcl. (praem. Vulg. *Cl.* Æth.) | om. ABℵ. *Am.** *Fuld.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm.
— αναζητησαι] *αναστησαι* B*.
26. εὑρων] † add. *αυτον* ⸗. HL. Syrr. Pst.&Hcl.† Memph. Theb. Arm. Æth. (13 n. l.) | om. ABℵE. 61.
— ηγαγεν] † add. *αυτον* ⸗. EHL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. (13 n. l.) | om. ABℵ. 61. Vulg. Arm.
26. εγενετο δε αυτοις ad fin. ver.] *οἵτινες παραγενομενοι ἐνιαυτον ὁλον συνεχυθησαν οχλον ἱκανον. και τοτε πρωτον εχρηματισεν εν Αντιοχειᾳ οἱ μαθηται χρειστιανοι* D**Gr.* | contigit vero eis annum totum commiscere ecclesiam et tum primum nuncupati sunt in Antiochiam discipulos Christianos *d.* | *οἵτινες παραγ. ἐν. ὁλ. συναναχυθηναι τῃ εκκλησιᾳ, και διδαξαι οχλον ἱκανον, χρηματισται πρωτως κ.τ.λ.* D². Syr.Hcl.*mg.* (et *txt.*) (et annum totum conversati sunt (ibi *Cl.*) in Ecclesia Vulg.)
— αυτοις ABE. 13. 61. | ‡ αυτους ⸗. HL.
— και ενιαυτ. ABℵ. 13. Syr.Hcl. | *om. και ⸗. E. 61. HL. (Vulg.) Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.
— ὁλον] om. E. Theb.
— εν τῃ εκκλ.] om. *εν* HL.
— πρωτως BℵD². | ‡ πρωτον ⸗. AD*E. rel.

19. Antiochiam *Cl.* | 21. multusque numerus *Cl.* | 22. usque ad Antiochiam *Cl.* | 23. omnes in proposito *Cl.* | 25. autem] *add.* Barnabas *Cl. Am.*** | Tarsum *Cl. Am.*** | 26. sunt ibi *Cl.*

Vulg. Syr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ὀχειαν· [28] ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι ″Αγαβος, ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν ‡ μεγάλην″ μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, ‡ ἥτις″ † ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου †. [29] τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς ‡ εὐπορεῖτό″ τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· [30] ὃ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

ociam: [28] et surgens unus ex eis nomine Agabus significabat per spiritum famem magnam futuram in universo orbe terrarum quae facta est sub Claudio. [29] Discipuli autem, prout quis habebat, proposuerunt in ministerium mittere habitantibus in Iudaea fratribus: [30] quod et fecerunt, mittentes ad seniores per manus Barnabae et Sauli.

XII. 1Η′ 13. [1] Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. [2] ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν ‡ Ἰωάνου″ ‡ μαχαίρῃ″ [3] ‡ ἰδὼν δὲ″ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον, (ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων), [4] ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. [5] ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ‡ ἐκτενῶς″ γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν ‡ περὶ″ αὐτοῦ. [6] ὅτε δὲ ‡ ἤμελλεν″ ‡ προάγειν αὐτὸν″ ὁ Ἡρῴδης, τῇ νυκτὶ

3. [αἱ] ἡμέραι

[1] Eodem autem tempore misit Herodes rex manus ut adfligeret quosdam de ecclesia. [2] Occidit autem Iacobum fratrem Iohannis gladio. [3] Videns autem quia placeret Iudaeis, adposuit adprehendere et Petrum: erant autem dies azymorum: [4] quem cum adprehendisset, misit in carcerem, tradens quattuor quaternionibus militum custodire eum, volens post pascha producere eum populo. [5] Et Petrus quidem servabatur in carcere: oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad deum pro eo. [6] Cum autem producturus eum esset Herodes, in ipsa

---

26. εν Αντιοχειᾳ] εις Αντιοχειαν A.
— χρηστιανους ℵ*. 61.
27. ταυταις] αυταις B.
28. αναστας δε] ην δε πολλη ἀγαλλιασις, συνεστραμμενων δε ἡμων εφη D.
— εσημανεν AℵE. 13. 61. HL. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Theb. | εσημαινεν B. Vulg. | σημενων D.
— μεγαλην ABℵD². 61. | ‡ μεγαν ⸗. D*EHL. (13 n. l.)
— ἡτις ABℵDE. 13. 61. | ‡ ὁστις ⸗. HL. ‖ † add. και ⸗. EHL. Syr.Pst. | om. ABℵD. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— Κλαυδιου] † add. Καισαρος ⸗. EHL. Syrr.Pst.&Hcl. | om. ABℵD. 13. 61. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth.
29. των δε μαθ. καθως ευπορειτο τις (*Eus.* H.E. ii. 12. (61.) | οἱ δε μαθηται καθως ευπορουντο D.
— ευπορειτο ABℵE. 13. H. *Eus.* H.E. 1 MS. | ‡ ηυπορειτο ⸗. 61. L. *Eus.* H.E. ed.
— ὡρισαν *Eus.* H.E. | -σεν A.
30. ὁ] οἳ L. (ο και ο ℵ*. om. ὁ 2° ℵᵃ.)
— προς *Eus.* H.E. | om. B (*Tf. Alf.* in ed.—Sed sil. *Btly. Blc. Bch.* et habet *Mai* in utr.q. ed.) Memph.

1. ὁ βασιλευς ante Ἡρωδης ℵ. 61. Syr. Hcl. *Eus.* H.E. ii. 9. (56.) *Burton* | post ABDE. rel. *Eus.* cdd. quidam *Lucif.* 135. | add. qui cognominatus est Agrippa Syr.Pst. ‖ Ἡρωδης] Αγριππας Theb. (et in seqq.)
— τας χειρας ante Ἡρ. ὁ βασιλ. D. | Contra, *Eus.* H.E. *Lucif.*
— εκκλησιας] add. εν τῃ Ιουδαιᾳ D. Syr.Hcl.* | om. *Eus.* H.E. *Lucif.*
2. ανειλεν δε *Eus.* H.E. ii. 9. (56.) *Lucif.* 135. | και ανειλεν D. Syr.Pst. Æth.
— μαχαιρῃ AB*MaiℵD². 13. 61. | ‡ -ρᾳ ⸗. B²D*EHL. *Orig.* i. 421ᵇ. iii. 719ᵈ.
3. ιδων δε ABℵE. 13. 61. Vulg. Memph. Theb. | ‡ και ιδων ⸗. DHL. Syrr. Pst.&Hcl. Æth. *Lucif.* 135. [Arm.]
— εστιν] om. ℵ*. (add.ᶜ)
— Ιουδαιοις] add. ἡ επιχειρησις επι τους πιστους D. Syr.Hcl.*mg.* | om. *Lucif.*
— συλλαβειν] praem. του E.
— ἡμεραι] praem. αἱ ADE. 13. 61. | om. αἱ BℵHL. Arm.
4. ὃν και] τουτον D. *Lucif.* 135.
— εις φυλακην *Lucif.* | εν φυλακῃ EGr.
— παραδους] παραδιδους A.
— τεσσαρσι] mg.*H.

4. αυτον 1°.] om. D. Vulg. *Cl.*
— αναγαγειν Syr.Hcl.*mg. Lucif.* | αγαγειν A. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.*
— τω λαων (*sic*) L.
5. φυλακῃ] add. a cohorte regis Syr.Hcl.*
— προσευχη δε ad fin. ver. (*Lucif.* 135.) πολλη δε προσευχη ην εν εκτενειᾳ (περι αυτου *om.*²) απο της εκκλησιας προς τον θεον περι αυτου D.
— εκτενως A*ut vid.*Bℵ. 13. Vulg. *e.* (*Lucif.* 135.) | ‡ εκτενης ⸗. A²E. (61.) HL. (εκτενεις 61.)
— γινομενη] γενομενη 61.
— προς τον θεον (*Lucif.*) | om. B.
— περι A²BℵD. 13. 61. | ‡ ὑπερ ⸗. EHL. (? ὑπ vel επ A*.)
6. ημελλεν BℵE. 13. 61. L. | ‡ εμελλεν ⸗. ADH.
— προαγ. ante αυτον A(B)(ℵ)DE. 13. 61. | ‡ post ⸗. HL. ‖ προαγειν DEHL. | προαγαγειν A. 61. | προσαγαγειν B. 13. | προσαγειν ℵ.
— ὁ 1°.] om. D.

28. universum orbem *Am.*** | 29. proposuerunt singuli *Cl.*
2. ut apprehenderet *Cl.* | 4. tradensque *Am.*** | custodiendum *Cl.* (*om.* eum.)

ABℵDE. 13. 61. HL.

ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος ἁλύσεσιν δυσίν, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν. 7 καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν λέγων, Ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ‡ ἐξέπεσαν″ αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. 8 εἶπεν ‡ δὲ″ ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν, ‡ Ζῶσαι″ καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ, Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. 9 καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει † · καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστιν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. 10 διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ‡ ἦλθαν″ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη ‡ ἠνοίγη″ αὐτοῖς, καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ᾽ αὐτοῦ. 11 καὶ ὁ Πέτρος ‡ ἐν ἑαυτῷ γενόμενος″ εἶπεν, Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ‡ ἐξείλατό″ με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. 12 συνιδών τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν * τῆς″ Μαρίας τῆς μητρὸς ‡ Ἰωάνου″ τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι.

nocte erat Petrus dormiens inter duos milites vinctus catenis duabus, et custodes ante ostium custodiebant carcerem. 7 Et ecce angelus domini adstitit, et lumen refulsit in habitaculo, percussoque latere Petri suscitavit eum dicens, Surge velociter. Et ceciderunt catenae de manibus eius. 8 Dixit autem angelus ad eum, Praecingere et calcia te gallicula tuas. Et fecit sic. Et dixit illi, Circumda tibi vestimentum tuum et sequere me. 9 Et exiens sequebatur eum, et nesciebat quia verum est quod fiebat per angelum, aestimabat autem se visum videre. 10 Transeuntes autem primam et secundam custodiam venerunt ad portam ferream quae ducit ad civitatem; quae ultro aperta est eis, et exeuntes processerunt vicum unum, et continuo discessit angelus ab eo. 11 Et Petrus ad se reversus dixit, Nunc scio vere quia misit dominus angelum suum et eripuit me de manu Herodis et de omni expectatione plebis Iudaeorum. 12 Consideransque venit ad domum Mariae matris Iohannis qui cognominatus est Marcus, ubi erant multi congregati et

6. κοιμωμενος] κοιμουμενος D*.
— τε (*Lucif.* 136.) | δε D. *e.* Memph.
— προ της θυρας *Lucif.* | προς τη θυρᾳ A.
7. επεστη] add. τῳ Πετρῳ D. Syr.Hcl.* Theb. Æth. | om. *Lucif.* 136.
— ελαμψεν εν] επελαμψεν D. | splenduit ab eo Syr.Hcl.mg.
— παταξας] νυξας D.
— εξεπεσαν ABℵDE. 61. | ‡ -σον ⸗. 13*s.* HL.
— αυτου] post χειρων D. Syr.Pst.&Hcl. Arm. *Lucif.* 136.
8. ειπεν δε BDEH. Vulg. Syr.Hcl. Theb. | ‡ ειπ. τε ⸗. Aℵ. 13*s.* 61. L. Syr.Pst. Arm. Æth. [Memph.]
— ὁ αγγελος] post προς αυτον L Syr. Pst. Æth.
— ζωσαι ABℵD. 13. 61. | ‡ περιζωσαι ⸗. EHL.
— ὑποδυσαι B**Rl.*
— δε 2ο] τε E.
— οὑτως] οὕτος sic 61.
9. ηκολουθει] † add. αυτῳ ⸗. ℵcEHL. Vulg. (et *Am.*) Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | om. ABℵ*D. 13. 61. *Fuld. Tol.* Arm.
9. γινομενον] γεν. 61. L *Tf.*
— δια BℵDE. 13. 61. L. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl.*txt.* Memph. | ὑπο AH. Syr.Hcl. mg. Arm. [Theb.]
— εδοκει δε] εδοκει γαρ D. Syr.Pst. Arm. (om. δε ℵ*. corr.ᶜ)
10. δε] om. 61.
— φυλακην] post και δευτεραν D.
— ηλθαν ABℵ. 13. | ‡ -θον ⸗. DE. 61. HL.
— την φερουσαν εις την πολιν] om. L. Syr.Pst.
— εις] επι 13. 61.
— ηνοιγη AB(ℵ)(D.) 13. 61. (ηνυγη ℵB*D.) | ‡ ηνοιχθη ⸗. EHL.
— εξελθοντες] add. κατεβησαν τους ζ̄ βαθμους και D. | om. *Lucif.* 136.
— προηλθον] προσηλθαν D(L). (-θον L.)
— απεστη] απηλθεν A.
11. εν ἑαυτῳ ante γενομενος A(B)ℵD. 13. 61. Vulg. Æth. *Lucif.* 136. (αυτῳ B*Bch. & *Mai*) | ‡ post ⸗. EHL. Syr. Hcl. Memph. Theb. Arm. [Syr.Pst.]
11. αληθως] post ὁτι DE. *Lucif.*
— κυριος] praem. ὁ B.
— εξειλατο ABℵDE. 13. 61. HL. | ‡ -λετο ⸗.
— και 3ο.] add. εκ E. Vulg. *Lucif.* | om. *Petr. Alex.* Routh. iv. 42.
— προδοκιας H.
— του λαου *Petr. Alex. Lucif.* | om. A. Syr.Pst.
12. συνιδων τε BℵEHL. Vulg. Syr.Pst. &Hcl. Arm. | συνιδ. δε A. 13. 61. Memph. Theb. | και συνιδ. D. [Æth.]
— της Μαριας ABℵD. 61. | * om. της ⸗. E. 13*ut vid.*HL.
13. κρουσαντος] κρουσαντες D. 61*.
— αυτου ABℵD. 13. 61. L*sic.* Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ του Πετρου ⸗. EH. Syr.Hcl.
— πυλωνος] εξω D* *Wetst.*(? *Scr.*) foris *d.*
— προσηλθεν] προηλθε B² ℵ.
— ὑπακουσαι] | post ονοματι Ῥοδη D.

7. excitavit *Cl.* | 8. caligas *Cl.* | 9. existimabat *Cl.*

Vulg. Syr.P.H. Memph. Theb. Arm. Æth.

13 κρούσαντος δὲ ‡ αὐτοῦ″ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη· 14 καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστᾶναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. 15 οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν ‡ εἶπαν,″ Μαίνῃ. ἡ δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. ‡ οἱ δὲ″ ἔλεγον, Ὁ ἄγγελος ‡ ἐστιν αὐτοῦ.″ 16 ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούων· ἀνοίξαντες δὲ ‡ εἶδαν″ αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. 17 κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, διηγήσατο [αὐτοῖς] πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς· εἶπέν † τε,″ Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. 18 γενομένης δὲ ἡμέρας, ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. 19 Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρὼν ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς † Καισάρειαν διέτριβεν. 20 ἦν δὲ † θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνιοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ᾐτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. 21 τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν [καὶ] καθί-

orantes. 13 Pulsante autem eo ostium ianuae processit puella ad audiendum, nomine Rodae, 14 et ut cognovit vocem Petri, prae gaudio non aperuit ianuam, sed intro currens nuntiavit stare Petrum ante ianuam. 15 At illi dixerunt ad eam, Insanis. Illa autem adfirmabat sic se habere. Illi vero dicebant, Angelus eius est. 16 Petrus autem perseverabat pulsans. Cum autem aperuissent, viderunt eum et obstipuerunt. 17 Annuens autem eis manu ut tacerent, narravit quomodo dominus eduxisset eum de carcere, dixitque, Nuntiate Iacobo et fratribus haec. Et egressus abiit in alium locum. 18 Facta autem die erat non parva turbatio inter milites, quidnam de Petro factum esset. 19 Herodes autem cum requisisset eum et non invenisset, inquisitione facta de custodibus iussit eos duci, descendensque a Iudaea in Caesaream ibi commoratus est. 20 Erat autem iratus Tyriis et Sidoniis: at illi unanimes venerunt ad eum, et persuaso Blasto qui erat super cubiculum regis postulabant pacem, eo quod alerentur regiones eorum ab illo. 21 Statuto die Herodes vestitus est veste regia

---

(non E.) | ὑπακουουσα ℵ*. (corr.ª) | (Ῥωδη E. Memph. Theb.)
14. ηνοιξεν (ηνυξ. ND.) | add. αυτῳ E. Syrr.Pst.&Hcl.*
— τον πυλωνα] την θυραν E. ‖ add. και D*.
— τον ult. *Orig.* iii. 608ᵈ. | om. D.
15. οἱ δε προς αυτην ειπ.] ὁ δε ελεγον αυτῃ D*. (οἱ δε προς αυτην D².) | οἱ δε ειπον προς αυτην 13.
— ειπαν ABℵ. 61. | ‡ ειπον ⸗. E. (13.) HL. (om. D².)
— οἱ δε ABℵDE. 61*sic*L. | ‡ οἱ δ' ⸗. 13*s*.Hs.
— ελεγον AℵD *Gr*.E. 13*s*. 61. HL. Vulg. *Orig.* iii. 608ᵈ. | ειπαν B. dixerunt *d*. ‖ add. προς αυτην D. Syr.Pst. Memph. Theb. non habent rel. et *m*. ‖ add. postea Τυχον D.
— ὁ αγγ.] om. ὁ ℵ*. (corr.ᶜ)
— εστιν ante αυτου ABℵ*. | ‡ post ⸗. ℵᶜDE. 13. 61. HL. Vulg. *m*. Syr.Hcl. Arm. *Orig.* iii. 608ᵈ. *Eus.* in Ps. 204ᵉ. [Syr.Pst.]
16. Πετρος] om. D.
16. ανοιξαντες δε ειδ.] εξανοιξαντες δε και ιδοντες D*. (ανοιξ. δε και ιδοντες D².)
— ειδαν AB. | ‡ ειδον ⸗. ℵE. rel.
— και] om. D².
17. κατασεισας δε αυτοις] κατασεισαντος δε αυτου A.
— σιγαν] ινα σειγωσιν D*. ‖ add. εισηλθεν και D. Syr.Pst.&Hcl.*
— διηγ. αυτοις BDEHL. Syr.Pst.&Hcl.* Memph. Theb. Æth. | om. αυτοις Aℵ. 13. 61. Vulg. Arm.
— ὁ κυριος] post αυτον A.
— αυτον] post εξηγαγεν 13. 61. Vulg.
— ειπεν τε ABℵE. 61. Vulg. Syr.Pst. Theb. Æth. | ‡ ειπεν δε ⸗. D. 13. HL. Syr.Hcl. Memph.
18. ουκ ολιγος *Petr. Alex.* Routh. iv. 42. | om. D. *Lucif.* 136. (ουχ Aℵ.)
19. δε *Petr. Alex. Lucif.* 136. | τε A. Æth.
— απαχθηναι *Petr. Alex. Lucif.* | αποκτανθηναι D* *Gr*. Arm.
— Καισαρειαν] † praem. την ⸗. HL. | om. ABℵDE. 13. 61.
— διετριβεν] -ψεν A. Memph. Theb. *Lucif.*
20. δε 1º. *Lucif.* 136. | γαρ D. Æth. ‖ † add. ὁ Ἡρωδης ⸗. (E) HL. Syr.Hcl. Arm. (om. ὁ E.) | om. ABℵD. 13. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth.
— θυμωμαχων E.
— ὁμοθυμαδον δε παρησαν προς αυτον (*Lucif.* 136.) | οἱ δε ὁμοθυμαδον εξ αμφοτερων των πολεων παρησαν προς τον βασιλεα D. (Syr.Hcl.*mg*.) | (δε supra H)
— του βασιλεως *Lucif.* | αυτου D. om. *d*.
— ητουντο *Lucif.* | ητησαντο A. Theb.
— αυτων την χωραν] τας χωρας αυτων D. Vulg. *Lucif.* | αυτων την πολιν E. 13.
— απο] εκ D. (ab illo Vulg.)
21. ὁ] om. B.
— και καθ. ADE. 13. HL. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. και Bℵ. 61. Vulg. *Lucif.* 136.

---

13. Rhode *Cl.* | 15. illi autem *Cl.* | 18. factum esset de Petro *Cl.* | 21. statuto autem die *Cl.* | vestitus veste regia sedit pro *Cl.*

ABℵ[C]DE. 13. 61. HL.

σας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. 22 ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει, Θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. 23 παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν.

14 24 Ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανεν καὶ ἐπληθύνετο. 25 Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἰερουσαλήμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες † ‡ Ἰωάνην″ τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

seditque pro tribunali, et contionabatur ad eos: 22 populus autem clamabat, Dei voces et non hominis. 23 Confestim autem percussit eum angelus domini, eo quod non dedisset honorem deo, et consumtus a vermibus exspiravit. 24 Verbum autem domini crescebat et multiplicabatur. 25 Barnabas autem et Saulus reversi sunt ab Hierosolymis expleto ministerio, adsumto Iohanne qui cognominatus est Marcus.

XIII. ιθ′

§ C

1 3 Ἦσαν δὲ † ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὅ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος § Μαναήν τε Ἡρῴδου τοῦ τετράρχου σύντροφος, καὶ Σαῦλος. 2 λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Ἀφορίσατε δή μοι τὸν † Βαρνάβαν καὶ † Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. 3 τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν. 4 ‡ αὐτοὶ″ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ ‡ τοῦ

1 Erant autem in ecclesia quae erat Anthiociae prophetae et doctores, in quibus Barnabas et Simeon qui vocabatur Niger, et Lucius Cyrenensis et Manaen qui erat Herodis tetrarchae conlactaneus et Saulus. 2 Ministrantibus autem illis domino et ieiunantibus dixit spiritus sanctus, Segregate mihi Barnaban et Saulum in opus quod adsumsi eos. 3 Tunc ieiunantes et orantes inponentesque eis manus dimiserunt illos. 4 Et ipsi quidem missi ab spiritu

---

22. ab init.] praem. καταλλαγεντος δε αυτου τοις Τυριοις D. (Syr.Hcl.* "iis.") | om. *Lucif.* 136.
— θεου] post φωνη HL.
— φωνη] φωναι D*. Vulg. Syr.Pst. *Lucif.*
— ανθρωπου] -πων ℵ*. (corr.c)
23. αυτον ante επαταξεν D. | Contra, *Lucif.*
— την δοξαν ABℵ. 13. 61. | om. την DEHL.
— γενομενος σκωληκοβρωτος *Lucif.* | καταβας απο του βηματος γενομενος σκωλ. (κωλ.*) ετι ζων και ουτως D.
24. θεου AℵDE. rel. Syrr.Pst. & Hcl. Memph. Theb. Arm. | κυριου B. Vulg.
— ηυξανεν] ηυξανετο A. | ευξανε D*.
25. Σαυλος] add. qui vocatus est Paulus Syr.Hcl.*
— ὑπεστρεψαν] απεστρεψεν D*.
— εξ Ἰερ. A. 13*sic.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Theb. Arm. | απο Ἰερ. DE. Vulg. | εις Ἰερ. Bℵ. 61. HL. Syr.Hcl.*mg.* Æth. || add. εις Αντιοχειαν E. Syr.Pst. Theb.
— Ιωαν.] † praem. και ⸗. D²E. 61. HL. Syr.Hcl. Memph. Æth. (13 n.l.) | om. και ABℵD*. Vulg. Syr.Pst. Theb. | τον Ιωαν. D*.
25. επικληθεντα] επικαλουμενον Aℵ. 13. 61.
1. ησαν δε] † add. τινες ⸗. E. 13. HL. Syr.Hcl. Arm. | om. ABND. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth.
— ὁ τε] εν οις D*. Vulg. | add. ην και D² *Gr.*
— Σιμεων B*Btly.*? (Συμεων *Alf. diserte*).
— καλουμενος] επικαλουμενος D.
— ὁ Κυρ.] om. ὁ D.
— του τετρ.] και τετραρ. D*. | του τετραααρχου ℵ*.
2. λειτουργωντων C *sic.*
— δε] τε 13. Syr.Pst. Æth.
— ειπεν] add. αυτοις E. Vulg. *Cl.* Syrr. Pst.&Hcl. Æth. | om. *Am. Fuld. m. Lucif.* 209.
— τον Βαρναβαν ABℵCDEHL. Arm. vv. *ut vid.* | τον † τε″ Βαρναβ. ⸗.13*s.* 61.
— Σαυλον] † praem. τον ⸗. ℵ*HL. | om. ABℵ²CDE. 13. 61**.
3. προσευξαμενοι] add. παντες D. | Contra, *Lucif.* 209.
— τας χειρας] post αυτοις E. Vulg. Syr.Pst.
3. απελυσαν] om. D. || add. αυτους E. Syrr.Pst.&Hcl.+ Memph. Theb. *Lucif.*
4. αυτοι ABℵ. 61. Vulg. *d.e.* Syrr.Pst.& Hcl. (n.l. C. 13.) | ‡ ουτοι ⸗. E*Gr.*HL. Memph. *Lucif.* 209. | οι D*Gr.* Arm.
— ουν] om. 61 *sic.*
— εκπεμψαντες B*Bch.* | εκπεφθεντες 61.
— του ἁγιου πνευματος ABℵCD². 13. 61. *Lucif.* 209. [C* in his lineis n.l.] | του πνευματος ἁγιου D*. | ‡ του πν. του ἁγιου ⸗. EHL. Vulg. | a sanctis; Theb.
— κατηλθον *Lucif.* | απηλθον A. | καταβαντες δε D*Gr.*
— Σελευκειαν] † praem. την ⸗. E. 13*s.* HL. | om. ABℵC²D. 61. (C* n.l.)
— τε ABℵCEH *sic.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. txt. Memph. Arm. Æth. (13 n.l.) | om. D. | δε 61. L*Tf. d.* Syr.Hcl.mg. Theb.
— Κυπρον] † praem. την ⸗. EHL. | om. ABℵCD. 13. 61.
5. και γενομενοι *Lucif.* 209. | γενομενοι δε D*Gr.*

22. acclamabat *Cl.*
1. Simon *Cl.* | 2. dixit illis *Cl.* | Saulum et Barnabam *Cl.* | ad quod *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ἁγίου πνεύματος,″ κατῆλθον εἰς † Σελεύκειαν, ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν εἰς † Κύπρον. 5 καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ ‡ Ἰωάνην″ ὑπηρέτην. 6 διελθόντες δὲ *ὅλην″ τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου, εὗρόν * ἄνδρα″ τινα μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαρϊησοῦς, 7 ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 8 ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, (οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ), ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. 9 Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου † ἀτενίσας εἰς αὐτὸν 10 εἶπεν, Ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας; 11 καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ † κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμα δὲ ‡ ἔπεσεν″ ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. 12 τότε

sancto abierunt Seleuciam, et inde navigaverunt Cyprum, 5 et cum venissent Salamina, praedicabant verbum dei in synagogis Iudaeorum: habebant autem et Iohannem in ministerio. 6 Et cum perambulassent universam insulam usque Phafum, invenerunt virum quendam magum pseudoprophetam Iudaeum, cui nomen erat Bariesu, 7 qui erat cum proconsule Sergio Paulo, viro prudente. Hic accersitis Barnaba et Paulo desiderabat audire verbum domini: 8 resistebat autem illis Elymas magus, sic enim interpretatur nomen eius, quaerens avertere proconsulem a fide. 9 Saulus autem, qui et Paulus, repletus spiritu sancto intuens in eum 10 dixit, O plene omni dolo et omni fallacia, filius diaboli, inimice omnis iustitiae, non desinis subvertere vias domini rectas? 11 Et nunc ecce manus domini super te, et eris caccus non videns solem usque ad tempus. Et confestim cecidit in eum caligo et tenebrae, et circuiens quaerebat qui ei manum daret. 12 Tunc proconsul

---

5. εν] εις ℵ*. (corr.c)
— Σαλαμινι] Σαλαμινη AℵE. 61. L. | τῃ Σαλαμεινι D.
— κατηγγελλον *Lucif.* | κατηγγειλαν DGr. | κατηγγελον 61. H *sic* (*Tf.* in coll. L*Tf.* in ed. N. Ti. 1859.)
— θεου] κυριου D. Syr.Pst. *Lucif.* (non Syr.Hcl. Memph.)
— ειχον δε *Lucif.* | εχοντες μεθ' ἑαυτων E. | ειχον τε 61. [Arm.]
— ὑπηρετην *Eus.* H.E. vii. 25. (354.) *e Dion.Alex. Lucif.* | ὑπηρετουντα αυτοις D. Syr.Hcl.mg. | εις διακονιαν E.
6. διελθοντες δε] και διαπεριελθοντων? δε αυτων D*. | διελθοντων δε αυτων D2.
— ὁλην την νησον ABℵCDE. (13 *e spatio*) 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Lucif.* 209. | *om. ὁλην ⸗. HL. Theb.
— εὑρον] εὑραν A. | ηὑρον E. ‖ add. εκει C. Arm. | om. *Lucif.*
— ανδρα τινα ABℵCD. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) (Theb.) Arm. | τινα ανδρα E. *Lucif.* | *om. ανδρα ⸗. HL. ‖ (om. μαγον *Lucif.*)
— ᾧ ονομα *Lucif.* | ονοματι καλουμενον D.
— Βαριησους BCE. 13. Theb. | Βαριησουν AD2. 61. HL. Syr.Hcl.mg. *Graece* Βαριεσου Memph. | Βαριησου ℵ. Vulg. Syr.Hcl. | Βαριησοναν D* *ut vid.* (Barselumo Syr.Pst. Bareiesus Arm. Tariosac Æth. Bariesuban *Lucif.* 209. 210. 211 *bis.*) ‖ add. ὁ μεθερμηνευεται Ελυμας E. *Cod.Bed.* quod interpretatur Paratus *Lucif.* 209.
7. προσκαλεσαμενος] συγκαλεσαμενος D.
— επεζητησεν] επεζητησαν C in ed. Tisch. | και εζητησεν D. (om. και D2) | et quaesire voluit *d.*
8. Ελυμας] Ετοιμας D*. Etoemas *d.* Etoemus *Lucif.* 209.
— μαγος] μεγας L. magnus *Lucif.*
— οὑτως] οὗτος 61.
— μεθερμηνευεται] ἑρμηνευεται E. | μερμηνευεται 61.
— fin.] add. επιδη ηδιστα ηκουεν αυτων D*. Syr.Hcl.* | add. ὁτι ηδεως αυτων ηκουεν E. (*Cod.Bed.*) | non habet *Lucif.*
9. πληθεις D. | πλησθης 61 *Scr.*
— ατενισας] † praem. και ⸗. DEH. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | om. ABℵC. 13. 61. L. Vulg. (Memph.) Theb. *Lucif.* 210. (om. etiam αr. εις αυr. Memph.)
10. πασης 1o. *Orig.* ii. 117d. | om. D*. Arm. *Orig. Int.* ii. 280c. *Lucif.* 210. 211.
— υἱε] υἱοι D*.
— εκθρε D. | εχρε A.
— παυσῃ] παυει 13.
— κυριου] praem. του Bℵ*. | om. AℵcC DE.rel. *Orig.* ii. 117.d iv. 119.c
— ευθειας] praem. ουσας D*. | om. *Orig.* iv. *Lucif.* 210.
11. χειρ] praem. ἡ D*.
— κυριου] † praem. του ⸗. | om. ABℵC DE. 13. 61. HL.
— αχρι *Orig.* ii. 117d. | ἑως D.
— παραχρημα δε ABE. 13*s*. HL. Syr. Hcl. Theb. Arm. | παραχρ. τε ℵC. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. *Lucif.* 210. | και ευθεως D.
— επεσεν AB*Btly.Blc.Alf.dis.*ℵD. 61. | ‡ επεπεσεν ⸗. B*Mai* CE. 13*s*. HL.
— επ' αυτον *Lucif.* | om. B. (? om. επ' A*.)
12. τοτε ιδων] ιδων δε D. (Syr.Pst.) (Æth.) *Lucif.* 210.

---

5. Salaminam *Cl.* | 6. quendam virum *Cl.* | 7. arcessitis *Am.*** | Saulo *Cl.* | dei *Cl.* | 8. proconsule *Am.* | 10. fili *Cl. Am.*2 | omni *Am.**

ABℵCDE. 13. 61. HL.

ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπίστευσεν ‡ ἐκπληττόμενος″ ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

15. [13] Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ † Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. ‡ Ἰωάνης″ δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. [14] αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν ‡ τὴν Πισιδίαν″, καὶ

14. εἰσελθόντες ‡ ἐλθόντες″ εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. [15] μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες, Ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ * τίς″ ἔστιν

K' ‡ ἐν ὑμῖν λόγος″ παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. [16] ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. [17] ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ ‡ Αἰγύπτου″, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς· [18] καὶ ὡς ‡ τεσ-

18. ἐτροφοφόρησεν σερακονταετῆ″ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, [19] καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν ‡ κατεκληρονόμησεν″ † τὴν γῆν αὐτῶν [20] ‡ ὡς ἔτεσιν

cum vidisset factum, credidit, admirans super doctrinam domini. [13] Et cum a Phafo navigassent Paulus et qui cum eo, venerunt Pergen Pamphiliae: Iohannes autem discedens ab eis reversus est Hierosolymam. [14] Illi vero pertranseuntes Pergen venerunt Anthiociam Pisidiae, et ingressi synagogam die sabbatorum sederunt. [15] Post lectionem autem legis et prophetarum miserunt principes synagogae ad eos dicentes, Viri fratres, si quis est in vobis sermo exhortationis ad plebem, dicite. [16] Surgens autem Paulus et manu silentium indicens ait, Viri Israhelitae et qui timetis deum, audite. [17] Deus plebis Israhel elegit patres nostros, et plebem exaltavit, cum essent incolae in terra Aegypti, et in brachio extento eduxit eos ex ea, [18] et per quadraginta annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto, [19] et destruens gentes septem in terra Chanaan sorte distribuit eis terram eorum, [20] quasi post quadrin-

---

12. γεγονος] add. εθαυμασεν και DE. | om. *Lucif.*
— επιστευσεν] add. τῳ θεῳ D. | om. *Lucif.*
— εκπληττομενος B. 13. | ‡ εκπλησσομ. ⸗. ANCDE. 61. HL. (ante επιστευσεν A. Syr.Pst. Æth.)
— κυριου *Lucif.* | θεου C.
13. ανεχθεντες B*Rl.Alf.
— Παυλον] † praem. τον ⸗. HL. | om. ABℵCDE. 13. 61. *Dion. Alex.* ap. *Eus.* H.E. vii. 25. (354.) | (Paulus autem et Barnabas Syr.Pst.)
— δε 2°. *Dion. Alex.* | om. H*. (in marg.) Arm.
— αποχωρησας] αναχωρησας E.
— απ'] εξ 13.
— ὑπεστρεψεν] -ψαν ℵ*. (corr.ᶜ)
14. αυτοι δε] Παυλος δε και Βαρναβας E.
— παρεγενοντο] εγενοντο A.
— την Πισιδιαν ABℵC. *Tol.* ut vid. | ‡ της Πισιδιας ⸗. DE. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.
— ελθοντες Bℵ*C. 61. Memph. | ‡ εισελθοντες ⸗. AℵᶜDE. 13. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth.
14. τῃ ἡμερᾳ των σαββατων] τη (την D*.) ἡμετερα τω σαββατω D.
— εκαθησαν 61.
15. ει τις ABℵCD*. 13. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. | *om. τις ⸗. D²EHL. Syr.Hcl. Theb. Arm. Æth.
— εν ὑμιν λογος ABℵC. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. (Æth.) | ὑμιν λογος H. | ‡ λογος εν ὑμιν ⸗. EL. | λογος (-γου*) σοφιας εν ὑμιν D (seq. παρακλησεως) | verbum consolationis est inter vos; Memph.
16. Παυλος] praem. ὁ D.
— οἱ] add. εν ὑμιν H. (vid. ver. 26.)
17. τουτου] του B.
— Ισραηλ ABℵCD. 13. 61. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. EHL. Syrr.Pst.&Hcl.
— και 1°.] δια D*.
— γῃ] praem. τῃ D*.
— Αιγυπτου ABℵ. 13. 61. Vulg. | ‡ -τῳ ⸗. CDEHL.
18. ὡς] om. DE. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb.
— τεσσερακονταετη ABℵC. (-ετην C*.) | ‡ τεσσαρακονταετη ⸗. E. 13*s*. 61*sic*. HL. | ετη μ̄ D.
18. χρονον] om. D. Syr.Pst. (χρονων 61.)
— ετροποφορησεν Bℵ C²D. 61. HL. Vulg. Syr.Hcl.mg. *Graece.* | ετροφοφορησεν AC*E. 13. *d.e.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Theb. Arm. Æth.
19. και καθελ.] om. και B. 61. Theb.
— ἑπτα] post εν γῃ Χανααν E.
— εν γῃ Χαν.] om. 13. (γῃ] τῃ H.) || Χανααμ D.
— κατεκληρονομησεν ABℵCDE. 13. 61. HL. | ‡ κατεκληροδοτησεν ⸗. || † add. αυτοις ⸗. ACD²EHL. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Arm. | om. Bℵ D*. 13. 61. Memph. Theb.
— αυτων] των αλλοφυλων D*. Syr. Hcl.*
20. ὡς ετεσιν τετρακοσιοις και πεντηκοντα ante και μετα ταυτα ABℵC. 13*sic*. 61. (Vulg.) (Memph.) Arm.

---

13. co] add. erant *Cl. Am.mg.* | 17. excelso *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα· καὶ μετὰ ταῦτα" ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ † προφήτου· [21] κἀκεῖθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν ‡ Κείς", ἄνδρα ἐκ φυλῆς ‡ Βενιαμείν," ἔτη ‡ τεσσεράκοντα"· [22] καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν ‡ τὸν ‡ Δαυεὶδ" αὐτοῖς" εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας,

d Ps. 89(88):20.
e 1 Sam. 13:15 (Esai. 44:28.)

d Εὗρον ‡ Δαυεὶδ" τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. [23] τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ‡ ἤγαγεν" τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν, [24] προκηρύξαντος ‡ Ἰωάνου" πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ. [25] ὡς δὲ ἐπλήρου † ‡ Ἰωάνης" τὸν δρόμον ἔλεγεν ‡ Τί ἐμε" ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.

f Jo. 1:20, 26, 27. Lu. 3:15.

[26] ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραὰμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ‡ ἐξαπεστάλη." [27] οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἰερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν·

26. ἡμῖν ὁ λόγ.

gentos et quinqnaginta annos, et post haec dedit iudices usque ad Samuhel prophetam. [21] Et exinde postulaverunt regem, et dedit illis deus Saul filium Cis, virum de tribu Beniamin, annis quadraginta: [22] et amoto illo suscitavit illis David regem, cui et testimonium perhibens dixit, Inveni David filium Iesse, virum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. [23] Huius deus ex semine secundum promissionem eduxit Israhel salvatorem Iesum, [24] praedicante Iohanne ante faciem adventus eius baptismum paenitentiae omni populo Israhel. [25] Cum impleret autem Iohannes cursum suum, dicebat, Quem me arbitramini esse, non sum ego, sed ecce venit post me cuius non sum dignus calciamenta pedum solvere. [26] Viri fratres, filii generis Abraham et qui in vobis timent deum, vobis verbum salutis huius missum est. [27] Qui enim habitabant Hierusalem et principes eius hunc ignorantes et voces prophetarum quae per omnem sabbatum leguntur iudicantes

---

(quasi post quadragintos etc. Vulg.) (om. ὡς Memph.) | ‡ *post* ⊊. D²EHL. *Cod. Bed.* Æth. | και ἐως ετεσιν τετρακ. και πεντηκ. (.ϋ. και .ν̄.) D*. Syrr.Pst. (om. ἐως) & Hcl. (ὡς) | circiter quadringentos quinquaginta annos: et; Theb.

20. εδωκεν] add. αυτοις E. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.
— προφητου] † praem. του ⊊. CDE. 13. HL. | om. *Aut vid.* BℵC. 61.
21. βασιλεαν 61.
— Κεις ABℵCD. | ‡ Κις ⊊. E. 13. 61. rel.
— Βενιαμειν ABℵC. 13. 61. | ‡ -μιν ⊊. DE. rel.
— τεσσερακ. AB(*Rl.*)ℵC. | ‡ τεσσαρακ. ⊊. B²*Rl.*E. rel. (μ̄ D. 61.)
22. τον Δαυ. αυτοις ABℵ(D.) Memph. Theb. (om. τον D.) | ‡ αυτοις τον Δ. ⊊. CE. 13. 61. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.
— εὑρον *Orig.* ii. 598ᵃ. iii. 263ᵃ. *Eus.* in Ps. 53ᶜ. | ηὑρον E.
— τον του *Orig.* ii. *Eus.* in Ps. | τον υἱον D. | υἱον *Orig.* iii. 263ᵇ. *Hil.* 1117ᵇ.
22. ανδρα κατα την καρδιαν μου *Orig.* ii. iii. *Eus.* in Ps. *Hil.* 94ᵇ. 1117ᵇ. | om. E.
— ανδρα *Orig.* ii. iii. *Eus.* in Ps. *Hil.* ed. | om. B*. *Hil.* in codicibus quibusdam.
— ὃς *Orig.* ii. | om. E.
23. τουτου ὁ θεος απο του σπερματος] ὁ θεος ουν απο του σπερματος αυτου D. (om. απο του σπερματος ℵ*. add.ᶜ)
— ηγαγεν ABℵE. 61. HL. Vulg. Memph. Æth. | ‡ ηγειρεν ⊊. CD. 13. *Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm.
— τῳ Ισραηλ] om. 61.
— σωτηρα Ιησουν ABℵC(D)E. 61. (i.e. σραιν) vv. (σωτ. τον Ιησ. D.) | σωτηριαν 13. HL. (i.e. σριαν) Æth.
24. παντι] om. HL.
— λαῳ] om. AHL. (Ιη' λαωΙηλ ℵ.)
— Ισραηλ] om. Theb.
25. επληρου] -ρουν D*.
— Ιωαν.] † praem. ὁ ⊊. 13*s*. L. | om. AB*Mai* ℵCDE. 61. H.
— τι εμε ABℵ. (61 τι μαι) Theb. Æth. | ‡ τινα με ⊊. CDE. 13*s*. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm.
25. εγω] add. ὁ χριστος E. *Cod. Bed. Tol.*
— αλλ'] αλλα D.
— μεθ' εμε D*.
26. και οἱ] om. και B. | (και οἱ εν ὑμ. φοβ. τ. θεον] om. Æth.)
— ὑμιν 1⁰.] BℵCE. 13. rel. vv. | ἡμιν AD. 61
— θεον] add. ακουσατε E. *Cod. Bed.*
— ὑμιν 2⁰. B*Mai* ed. 2. CE. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Arm. Æth. | ἡμιν B*Mai* ed. 1. *Alf.* AℵD. 13. 61. Syr.Hcl.mg. Theb.
— λογος] add. οὑτος C. Arm.
— ταυτης] om. C.
— εξαπεσταλη ABℵCD. 13. 61. | ‡ απεσταλη ⊊. EHL.
27. εν Ἱερ.] om. εν CE. 13. 61. Vulg.
— αυτων τουτον αγνοησαντες και] αυτης μη συνιεντες D* *Wetst.Scr.* | αυτων τουτον αγνοουντες D² *Kipl.* | αυτης αγνοησανταις D* *Kipl.*
— φωνας] γραφας D*E.
— αναγινωσκομενας] add. και D.

22. cui testimonium *Cl.* | 27. omne *Cl.*

ABℵCDE[II.] 13. 61. (H)L.

28 καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὑρόντες, ἠτήσαντο Πιλᾶτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. 29 ὡς δὲ ἐτέλεσαν ‡ πάντα″ τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. 30 ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, 31 ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἰερουσαλήμ, οἵτινες * νῦν″ εἰσὶν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. 32 καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, 33 ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις ‡ ἡμῶν,″ ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν ‡ τῷ πρώτῳ ψαλμῷ″ γέγραπται, g Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. 34 ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν, ὅτι h Δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια ‡ Δαυεὶδ″ τὰ πιστά. 35 ‡ διότι″ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, i Οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. 36 ‡ Δαυεὶδ″ μὲν γὰρ ¶ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδεν διαφθοράν· 37 ὃν

31. [νῦν]

g Psa. 2:7.

h Es. 55:3.

i Psa. 16(15):10.

¶ H.

impleverunt, 28 et nullam causam mortis invenientes in eum petierunt a Pilato ut interficerent eum: 29 cumque consummassent omnia quae de eo scripta, deponentes eum de ligno posuerunt in monumento. 30 Deus vero suscitavit eum a mortuis tertia die, 31 qui visus est per dies multos his qui simul ascenderant cum eo de Galilaea in Hierusalem, qui usque nunc sunt testes eius ad plebem. 32 Et nos vobis adnuntiamus eam quae ad patres nostros repromissio facta est, 33 quoniam hanc deus adimplevit filiis nostris resuscitans Iesum, sicut et in psalmo secundo scriptum est, Filius meus es tu, ego hodie genui te. 34 Quod autem suscitaverit eum a mortuis, amplius iam non reversurum in corruptionem, ita dixit quia Dabo vobis sancta David fidelia. 35 Ideoque et alias dicit, Non dabis sanctum tuum videre corruptionem. 36 David enim sua generatione cum administrasset voluntati dei, dormivit et adpositus est ad patres suos et vidit corrup-

28. εὑροντες] add. εν αυτῳ D. Vulg. Syr.Hcl.* Memph. Theb. (Æth.)
— ητησαντο Πιλ. αναιρεθ. αυτον] κρειναντες αυτον παρεδωκαν Πειλατῳ ἱνα εις αναιρεσιν D. | praem. ητησαντο Πιλατον ανερεθηναι D². | (ητησαν τον ℵ*. corr.ᶜ)
29. ετελεσαν] ετελουν D*. | ετελεσεν D². — παντα ABℵCDE. 61. HL. | ‡ ἁπαντα ⊊. 13.
— τα περι αυτ. γεγραμμενα] τα γεγρ. περι αυτ. B. Syr.Pst. Æth. ‖ add. εισιν ητουντο τον Πειλατον τουτον μεν σταυρωσαι και επιτυχοντες παλιν και D*. | Postquam crucifixus esset petierunt Pilatum ut de ligno detraherent eum. Impetrarunt et detrahentes eum posuerunt in sepulchro Syr.Hcl.*mg.*
— ξυλου] σταυρου E. Syr.Pst. | add. και D*. Syr.Pst.
— εθηκαν] εθαψαν 13.
30. ὁν ὁ θεος ηγειρεν (om. αυτον εκ νεκρων) D.
— αυτον] ante ηγειρεν E.
31. ὃς] ὡς H*Tf.* (in coll.) ? ὁς corr.¹ | οὑτος D. *e.* Memph.
— επ ἡμερας πλειους] εφ' ἡμερας πλειονας (πλειους²) post τοις συναναβασιν (-βαινουσιν*) αυτῳ απο της Γαλιλαιας εις Ἰερουσαλημ D.

31. οἵτινες] add. αχρι D. Vulg. Syr.Hcl. (Arm.)
— νυν ante εισιν ACD. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. | post ℵ. Æth. | *om. ⊊. BEHL.
— αυτου] om. H.
32. πατερας] add. ἡμων DE. Vulg. Syr.Pst. Æth. | om. *Hil.* 27ᵈ. 42ᶜ.
— επαγγελιαν] post γενομενην D. *Hil.* 27ᵈ. 42ᶜ.
33. ἡμων ABℵC*D. Vulg. Æth. *Hil.* 27ᵈ. 42ᶜ. | ‡ αυτων ἡμιν ⊊. C³E. 13. 61. HL. Syrr.Pst.&Hcl. (Arm.) | om. Memph. | αυτων tantum Theb.
— Ιησουν] τον κυριον Ιησουν χριστον D. Theb. | αυτον εκ νεκρων A. | Dominum nostrum Iesum Syr.Hcl.mg. *Hil.* 27ᵈ. 42ᶜ.
— ὡς και] οὑτως γαρ D.
— τῳ πρωτῳ ψαλμῳ γεγραπται D. | in Psalmo primo scriptum est *Hil.* 27ᵈ. 42ᶜ. | γεγραπται εν πρωτῳ ψαλμῳ *Orig.* ii. 538ᵃ. | In actis apostolorum primum hunc haberi atque esse sub oratione beati Pauli ita docemur *Hil.* 27ᶜ. (vid. et 29ᶜ.) | τῳ δευτερῳ ψαλμῳ γεγραπται H. | τῳ ψαλ. γεγραπται τῳ δευτερῳ ABℵC. 13. 61. Arm. (om. τῳ 1º. B*Bch.*) | ‡ τῳ ψαλ. τῳ δευτερῳ γεγραπται ⊊. EL. Vulg. Syr.Hcl. | scriptum est in Psal. secundo Syr.Pst. Memph. Theb. (Æth.)
33. sub fin. ver.] add. αιτησαι παρ' αιμου και δωσω σοι εθνη την κληρονομιαν σου και την κατασχεσιν σου τα περατα της γης D. Syr.Hcl.*mg.* | om. *Hil.* 27ᵈ. 42ᶜ.
34. ὁτι] ὁτε D. *Hil.* 27ᵈ. 42ᶜ.
— αυτον] add. ὁ θεος E. Syr.Pst. | om. *Hil.*
— μελλοντα] add. αυτον E.
— εις διαφθοραν] om. 13.
35. διοτι ABℵ. 61*. | ‡ διο ⊊. CE. 13*s.* 61². HL. | om. D*Gr.* Syr.Pst. Æth.
— εν ἑτερῳ] ἑτερως D. (εν τῳ ετερῳ 13.)
36. μεν Syr.Hcl. | om. D. Vulg.
— και προσετεθη] om. 13.
— προς τους] πρους C.* (om. τους *Elz.* 1633. C².)
37. ὁν] ὁ D*Gr.*
— ὁ θεος] om. 61.
38. εστω] post ὑμιν Aℵ.
— δια τουτου] δι' αυτου E. | per hunc Iesum Theb. | δια τουτο B*Rl.* et *Mai.* (-του ²*Rl.*sic*Mai.*)
— αφεσις] -σιν A*. (-σεις D.)
— ἁμαρτιων] add. μετανοια D. (Syr. Hcl.*)

28. in eo *Cl.* | 29. scripta erant *Cl.* (scr. sunt *Am.***) | posuerunt eum *Cl.* | 32. ea *Am.** | 34. suscitavit *Cl.* | 36. in sua *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν διαφθοράν. 38 γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται· [καὶ] ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν † νόμῳ

§ II.

‡ Μωυσέως" δικαιωθῆναι, 39 ἐν τούτῳ § πᾶς ὁ πιστεύων

40. ἐπέλθῃ [ἐφ' ὑμᾶς]

j Hab. 1:5.

δικαιοῦται. 40 βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ † τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις, 41 j"Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον ‡ ἐργάζομαι ἐγὼ" ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον ‡ ὃ" οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν. 42 Ἐξιόντων δὲ * αὐτῶν" † παρεκάλουν † εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. 43 λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ, οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς ἔπειθον αὐτοὺς ‡ προσμένειν" τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ. 44 Τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν

44. τοῦ θεοῦ

λόγον τοῦ ‡ κυρίου". 45 ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ

tionem: 37 quem vero deus suscitavit, non vidit corruptionem. 38 Notum igitur sit vobis, viri fratres, quia per hunc vobis remissio peccatorum adnuntiatur: ab omnibus quibus non potuistis in lege Mosi iustificari, 39 in hoc omnis qui credit iustificatur. 40 Videte ergo ne superveniat quod dictum est in prophetis, 41 Videte, contemtores, et admiramini et disperdimini, quia opus operor ego in diebus vestris, opus quod non credetis si quis enarraverit vobis. 42 Exeuntibus autem illis rogabant ut sequenti sabbato loquerentur sibi verba haec. 43 Cumque dimissa esset synagoga, secuti sunt multi Iudaeorum et colentium advenarum Paulum et Barnaban, qui loquentes suadebant eis ut permanerent in gratia dei. 44 Sequenti vero sabbato pene universa civitas convenit audire verbum domini. 45 Videntes autem turbas Iudaei repleti sunt zelo, et contradicebant his quae a

38. και απο BC³DE. 13. 61. L. Vulg. *Cl. Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. και ANC*. *Am. Fuld.*
— ηδυνηθητε] εδυνηθητε A. | ηδυνηθημεν D²*Gr.*
— εν τ. νομ.] om.εν B*Bch.*(ctra,*Mai. Alf.*)
— νομῳ] † praem. τῳ ⊱. EL. | om. ABNCD. 13. 61.
— Μωυσεως BNCE. 13. 61. | ‡ Μωσεως ⊱. ADL.
39. τουτῳ] add. ουν D. Syr.Hcl.*mg.*
— πιστευων] add. επ' αυτῳ II.
— δικαιουται] δικαιωθηναι ℵ*. (corr.¹) | add. παρα θεῳ D. Syr.Hcl.*mg.*
40. επελθῃ] απελ. ℵ*. (corr.ᶜ) ‖ † add. εφ' ὑμας ⊱. ACEII. 61. L. Vulg. *Cl. Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (Theb. ad fin. ver.) Arm. Æth. | om. BND. 13. *Am. Tol.*
41. ιδετε] ακουσατε E. *Cod.Bed.*
— καταφρονηται] -νησατε ℵ*. (corr.ᶜ)
— και θαυμασατε] κ. θαυμασετε ℵ. ‖ praem. και επιβλεψαται II. Syr.Hcl. (vid. LXX.) | add. επιβλεψαται E. *Cod.Bed.*
— εργαζομαι ante εγω ABD. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. | ‡ post ⊱. CEIIL. Arm. vid. LXX. (-ζωμαι B*Bch.*) | ὁ εγω εργαζομαι εγω sic ℵ. (om. ὁ ℵᶜ.) ego *Lat.* E. in txt. Graeco.
41. εργον ult. ABNCII(*e spat.*) 13. 61. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. DEL. *Tol.* Syrr.Pst.&Hcl.
— ὁ ABNCDEII. 13. 61. L. | ‡ ᾧ ⊱.
— εκδιηγηται] -γειται AL. (n. l. 13.) | -γησεται D*.
— ὑμιν] add. και εσειγησαν D. (Syr.Hcl.)
42. εξιοντων δε αυτων ABNCDEII. 13 *sic.* 61. L. Vulg. Arm. | *om. αυτων ⊱. | om. Æth. ‖ † add. εκ της συναγωγης των Ιουδαιων ⊱. L. | om. ABNCDEII. 13*sic.* 61. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Theb. Æth. (add. ab eis Syr.Pst.)
— παρεκαλουν ANCDII. 13. 61. L. Vulg. | om. B (vid. post σαββατον). E. ‖ † add. τα εθνη ⊱. L. | om. ABNCDEII. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— μεταξυ Syr.Hcl.mg. *Graecè.* | ἑξης D. (Arm.)
— σαββατον] add. ηξιουν B. (-ου *Bly.* ctra, *Blc.Bch.Mai.*)
— τα] om. D*.
43. λυθεισης δε] add. αυτοις ℵ*. (corr.ᶜ)
— σεβομενων] add. τον θεον E. Syrr. Pst.&Hcl. Memph.
— τῳ Βαρν. ABNCEII. rel. | om. τῳ DL.
— Βαρναβᾳ] add. rogantes baptizari Syr.Hcl.*
43. αυτοις ABNCDII. 61. | om. EL. Vulg. (13 n. l.)
— επειθον] -θοντο D*.
— αυτους] αὐτοῖς 61. (αυτου A*.)
— προσμενειν ABNCDE. 61. | ‡ επιμενειν ⊱. 13. L. (II n. l.)
— fin.] add. εγενετο δε καθ' ὁλης της πολεως διελθειν τον λογον του θεου D. Syr.Hcl.mg. (om. του θεου) | add. εγενετο δε κατα πασαν πολιν φημισθηναι τον λογον E. *Cod.Bed.*
44. δε ANCD. 13. 61. Vulg. *e.* Memph. Theb. (II n. l.) | τε BE*Gr.*L. Syrr. Pst.&Hcl. (Arm.) Æth.
— ερχομενῳ BNC*DE²II. 61. L. | εχομενῳ AC²E*. 13. Vulg.
— πασα] ὁλη D.
— τον λογον του κυριου AB(²*Rl.Mai*) ℵ. 13. 61. *Am. Fuld. Tol.* Theb. | ‡ του λογ. του θεου ⊱. B*(*Rl.Mai*) CEL. (..γον του..II.) Vulg. *Cl.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. [Æth.] vid. ver. 46. ‖ Παυλου· πολυν τε λογον ποιησαμενου περι του κυριου D.
45. ιδοντες δε] (om. δε 61.) | και ιδοντες D.
— τους οχλους] το πληθος D. Arm.
— τοις] add. λογοις D*. Syr.Pst. | add. λογοις τοις D²E.

37. suscitavit a mortuis *Cl.* | 38. et ab omnibus *Cl.* | 40. superveniat vobis *Cl.* | 44. verbum dei *Cl.*

ABℵCDE(II.) 13. 61. [H]L.

† Παύλου ‡ λαλουμένοις," † βλασφημοῦντες. 46 παῤῥησιασάμενοί ‡ τε" ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας ‡ εἶπαν," Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν ¶ λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ † ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. 47 οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος,

¶ II.

k Es. 49:6. Lu. 2:32.

k Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. 48 ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. 49 διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. 50 οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας † τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ † Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. 51 οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν † ἐπ' αὐτοὺς ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. 52 οἵ ‡ τε" μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου. 1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ

48. τοῦ θεοῦ

52. οἱ δὲ

XIV. ΚΑ'

Paulo dicebantur blasphemantes. 46 Tunc constanter Paulus et Barnabas dixerunt, Vobis oportebat primum loqui verbum dei: sed quoniam repulistis illud et indignos vos deiudicastis aeternae vitae, ecce convertimur ad gentes. 47 Sic enim praecepit nobis dominus, Posui te in lumen gentibus, ut sis in salutem usque ad extremum terrae. 48 Audientes autem gentes gavisae sunt, et glorificabant verbum domini, et crediderunt quotquot erant praeordinati ad vitam aeternam: 49 disseminabatur autem verbum domini in universam regionem. 50 Iudaei autem concitaverunt religiosas mulieres et honestas et primos civitatis, et excitaverunt seditionem in Paulum et Barnaban, et eiecerunt eos de finibus suis. 51 At illi excusso pulvere pedum in eos venerunt Iconium: 52 discipuli quoque replebantur gaudio et spiritu sancto.

1 Factum est autem in Iconio ut simul introirent in synagogam Iudaeorum et loquerentur

---

45. Παυλου] † praem. του ⊽. CDEH. 13. 61. L. | om. ABℵ. — λαλουμενοις ABℵE. 13. 61. | ‡ λεγομενοις ⊽. CDHL. Vulg. ‖ † add. αντιλεγοντες και ⊽. DH. Syr.Hcl. | εναντιομενοι και E(*Tf.*) Arm. | om. ABℵC. 13. 61. L. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth.

46. παρρησιασαμενοι] παρρησιαμενος D*. (-σαμενος^{2}.) — τε ABℵCD*Gr.* 61. Æth. (13 n.l.) | ‡ δε ⊽. EHL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | tunc Vulg. | om. Theb. Arm. — ὁ Βαρν.] om. ὁ D. — ειπαν ABℵD. 61. | ‡ ειπον ⊽. CEH. 13*s.* L. ‖ add. προς αυτους D. — ην *Orig.* iii. 792^{c}. | om. C. | post πρωτον D. — αναγκαιον *Orig.* iii. 348^{f}. 742^{c}. 758^{b}. 792^{c}. *Tert.* de fuga 6. | om. D. — επειδη ABℵDEL. *Orig.* iii. 143^{a}. | επει C. 61. *Orig.* iii. 147^{b}. 204^{e}. 742^{c}. 758^{b}. 792^{c}. (13 n.l.) ‖ † add. δε ⊽. AℵcCD^{2}E. 13. 61*sic.* L. Arm. Æth. *Orig.* iii. 143^{a}. 147^{b}. 742^{c}. 758^{b}. 792^{d}. | om. Bℵ*D*. Syr.Hcl. Memph. Theb. *Orig.* iii. 204^{e}. sed quoniam Vulg. Syr.Pst. *Tert.* — κρινετε *Orig.* iii. 143^{a}. 147^{b}. 742^{c}. 758^{b}. 792^{d}. | κρεινατε D*.

46. ἑαυτους] ante κρινετε E. | post *Orig.* iii. 143^{a}. 147^{b}. 742^{c}. 758^{b}. 792^{d}. *Tert.* — στρεφομεθα] add. ἡμεις E. *Tert.* | om. *Orig.* iii. 143^{a}. 147^{f}. 348^{f}. 742^{c}. 758^{b}. 792^{d}.

47. εντεταλται] εντεταλκεν D*. | εντελλεται 61. — ἡμιν] om. D*Gr. — ὁ κυριος] om. ὁ ℵ*. (add.^{c}) Scriptura Theb. Æth. — κυριος] add. ιδου DE. vid. LXX. *Cypr.* 282. — τεθεικα σε εις φως εθνων] φως τεθεικα σε τοις εθνεσιν D. (*Cypr.*) (τεθ. φως σε τ. εθν. D^{2}.) — σωτηριαν] add. gentibus Syr.Hcl.*

48. ακουοντα δε] και ακουοντα D. Syr.Pst. Æth. — εδοξαζον] εδεξαντο D. — τον λογον του κυριου AℵC. 13. 61. L. Vulg. *e.* Theb. | τον λογ. του θεου BD*Gr.*E*Gr.* Memph. | Deum Syrr. Pst.&Hcl. (Æth.) — επιστευσαν] add. sermoni domini Syr.Hcl. — αιωνιον] -νιαν B.

49. διεφερετο δε] και διεφερετο D. Syr. Pst. Æth. [Syr.Hcl.] — δι'] καθ' Aℵ. 13.

50. παρωτρυναν] παρωτρυνον D**Gr.* | παρωξυναν 61. — γυναικας] † add. και ⊽. ℵ*EL. Vulg. Æth. | om. ABℵcCD. 13. 61. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. — επηγειραν] add. θλιψιν και E. | add. θλειψιν μεγαλην και D. — τον Παυλ.] om. τον D. — Βαρν.] † praem. τον ⊽. | om. ABℵCDE. 13. 61. L. — αυτων] om. B.

51. κονιορτον] add. απο E. Syr.Hcl. — ποδων] † add. αυτων ⊽. DEL. Syr. Pst. Memph. Theb. Æth. | om. ABℵC. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl. Arm. — επ'] εις E. — ηλθον] κατηντησαν D*Gr.* — εις] add. το E.

52. οἱ τε AB. 13. Vulg. Syr.Pst. (Æth.) | ‡ οἱ δε ⊽. ℵCDE. 61. L. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. "In Graeco habetur, discipuli autem" *Beda in Exp.*

1. αυτους] αυτον D*Gr.* — οὑτως] praem. προς αυτους E. | add. id. D. (Syr.Pst.)

---

46. repellitis *Cl.* | vos judicatis *Cl.* | 47. in lucem gentium *Cl.* | 49. per universam *Cl.* | 50. mulieres religiosas *Cl.* | persecutionem *Cl.*

1. autem Iconii *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. Arm. Æth

τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. [2] οἱ δὲ ‡ ἀπειθήσαντες″ Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. [3] ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παῤῥησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ,† διδόντι

§ H

σημεῖα καὶ τέρατα§ γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. [4] ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. [5] ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, [6] συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ τὴν περίχωρον, [7] κἀκεῖ ‡ εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν.″

ita ut crederent Iudaeorum et Grecorum copiosa multitudo. [2] Qui vero incredibiles fuerant Iudaei, suscitaverunt et ad iracundiam concitaverunt animas gentium adversus fratres. [3] Multo igitur tempore demorati sunt fiducialiter agentes in domino, testimonium perhibente verbo gratiae suae dante signa et prodigia fieri per manus eorum. [4] Divisa est autem multitudo civitatis, et quidam quidem erant cum Iudaeis, quidam vero cum apostolis. [5] Cum autem factus esset impetus gentilium et Iudaeorum cum principibus suis, ut contumeliis adfligerent et lapidarent eos, [6] intellegentes confugerunt ad civitates Lycaoniae, Lystram et Derben et universam in circuitu regionem, [7] et ibi evangelizantes erant.

ΚΒ′

16. [8] Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ †, ὃς οὐδέποτε ‡ περιεπάτησεν.″ [9] οὗτος ‡ ἤκουσεν″ τοῦ Παύλου λαλοῦν-

[7] [8] Et quidam vir Lystris infirmus pedibus sedebat, claudus ex utero matris suae, qui numquam ambulaverat. [8] [9] Hic audivit Paulum loquentem; qui

---

1. των Ιουδαιων] om. ℵ*. (add.c)
— πιστευσαι] πιστευειν D. | θαυμασαι E.
— Ιουδαιων et Ἑλληνων] transp. L.
— πληθος] add. και πιστευσαι E.
2. απειθησαντες ABℵC. 13. 61. | ‡ -θουντες ⊊. EL. | om. D.
— Ιουδαιοι επηγειραν] αρχισυναγωγοι των Ιουδαιων και οἱ ἀρχοντες της συναγωγης επηγαγον αυτοις διωγμον κατα των δικαιων D. Syr.Hcl.mg. ("adversus fratres.")
— επηγειραν] add. διωγμον E. Syr.Hcl.
— fin.] add. ὁ δε κυριος εδωκεν ταχυ ειρηνην D. Syr.Hcl.mg. | ὁ δε κυριος ειρηνην εποιησεν E. "In Graeco sequitur, Deus autem pacem fecit" *Beda in Exp.*
3. διετριψαν] διετριβον A. | διατρειψαντες D. || add. εκει E. Syrr.Pst.& Hcl.† Memph. Theb.
— παρρησιαζομενοι] παρησιαμενοι D*. -σαμενοι D².
— μαρτυρουντι] add. επι Aℵ*. | om. BℵcCDE. rel.
— διδοντι] † praem. και ⊊. C. 61. L. Arm. Æth. | om. ABℵDE. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (διδοντος ℵ. 61.)
— γινεσθαι] γενεσθαι 13.
4. εσχισθη δε] ην δε εσχισμενον D.
— οἱ δε] αλλοι δε D.
— fin.] add. κολλωμενοι δια τον λογον του θεου D. Syr.Hcl.mg.
5. τε] om. D. Vulg.
— Ιουδαιων] praem. των D.
— και λιθοβολησαι] post αυτους E.
—, 6. Et iterum excitaverunt persecutionem secundo Judaei cum gentibus: et lapidantes eos eduxerunt eos ex civitate: et fugientes pervenerunt in Lycaoniam in civitatem quandam quae vocatur Lystra et Derbe Syr.Hcl.mg.
6. συνιδοντες] add. και D*. Theb.
— κατεφυγον] add. οἱ αποστολοι C³.
— Λυκαονιας] add. εις C*D*. | om. ABℵC²D²E. rel. | (Λυτραν 13.)
— περιχωρον] add. ὁλην DE. | praem. Vulg.
7. ευαγγελιζομενοι ante ησαν ABND *Gr.* 13. 61. Vulg. | ‡ post ⊊. CEHL. *Beda.*
— fin.] add. και εκεινηθη ὁλον το πληθος επι τῃ διδαχῃ. ὁ δε Παυλος και Βαρναβας διετριβον εν Λυστροις D. | add. τον λογον του θεου· και εξεπλησσετο πασα ἡ πολυπληθια επι τῃ διδαχῃ αυτων. ὁ δε Παυλος και Βαρναβας διετριβον εν Λυστροις E. "Sequitur in Graeco, Et commota est omnis multitudo in doctrina eorum. Paulus autem et Barnabas morabantur in Lystris. Et hi quoque versiculi in quibusdam nostris codicibus non habentur." *Beda in Exp.*
8. εν Λυστροις] post αδυνατος Bℵ*. | ante AℵcC. 13. 61. HL. || om. DE. vid. sub fin. ver. 7.
— εκαθητο] ante αδυνατος τοις ποσιν D.
— χωλος] om. D.
— κοιλιας] add. της D*.
— αυτου] † add. ὑπαρχων ⊊. HL. Memph. | om. ABℵCDE. 13. 61. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Theb. ut vid. Arm. Æth.
— περιεπατησεν ABℵC. 13. 61. | ‡ περιπεπατηκει *St.* 3. DEHL. (περιεπεπατηκει *Elz.*) Vulg.
9. ουτος] praem. και E. Syr.Hcl. Æth.
— ηκουσεν] AℵDE. 13. 61. HL. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. (praem. ουκ ℵ.) | ‡ ηκουεν ⊊. BC. Syr.Hcl. Theb.
— λαλουντος] λεγοντος ℵ*. (corr.c) || add. ὑπαρχων εν φοβῳ D.

---

1. crederet *Cl. Am.*** | 2. increduli *Cl.* | 4. autem *Am. mg.* | 5. afficerent *Cl.*

ABℵCDE. 13. [31.] 61. HL.

τος, ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ‡ ἔχει πίστιν" τοῦ σωθῆναι, [10] εἶπεν μεγάλῃ † φωνῇ, Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ‡ ἥλατο" καὶ περιεπάτει.

11. οἵ τε

[11] οἱ δὲ ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν † Παῦλος ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες, Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς· [12] ἐκάλουν τε τὸν † Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. [13] ὅ ‡ τε" ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως †, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν. [14] ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος διαῤῥήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν ‡ ἐξεπήδησαν" εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες [15] καὶ λέγοντες, Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ † θεὸν † ζῶντα, ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, [16] ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέ-

intuitus eum et videns quia haberet fidem ut salvus fieret, [9] [10] dixit magna voce, Surge super pedes tuos rectus. Et exilivit, et ambulabat. [10] [11] Turbae autem cum vidissent quod fecerat Paulus, levaverunt vocem suam lycaonice dicentes, Dii similes facti hominibus descenderunt ad nos, [11] [12] et vocabant Barnaban Iovem, Paulum vero Mercurium, quoniam ipse erat dux verbi: [12] [13] sacerdos quoque Iovis qui erat ante civitatem, tauros et coronas ante ianuas adferens, cum populis volebat sacrificare. [13] [14] Quod ubi audierunt apostoli Barnabas et Paulus, conscissis tunicis suis exilierunt in turbas, clamantes [14] [15] et dicentes, Viri, quid haec facitis? et nos mortales sumus similes vobis homines, adnuntiantes vobis ab his vanis converti ad deum vivum, qui fecit caelum et terram, mare et omnia quae in eis sunt, [15] [16] qui in praeteritis generationibus

---

9. ὃς ατενισας αυτῳ] ατενισας δε αυτῳ ὁ Παυλος D. | προς ὃν ατενισας ὁ Παυλος E.
— εχει ante πιστιν ABℵCD. 13. 61. *Am. Tol. Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Æth. | ‡ post ⊃. EHL. Vulg.*Cl.* Memph. ut vid. Arm.
10. φωνῃ] † praem. τῃ ⊃. AD²E. 13 ut vid. HL. | om. BℵCD*. 61.
— φωνῃ] add. σοι λεγω εν τῳ ονοματι του κυριου Ιησου χριστου CD(E.) (13.) Syrr.Pst.&Hcl.mg. Theb. Arm. "In Graeco exemplari legitur ... Tibi dico in nomine domini Jesu Christi" *Beda in Exp.* (εν ονομ. et κυριου ἡμων E. Theb. (Arm.) | sine του κυριου 13.) | non habent ABℵ. 61. HL. Vulg. Syr.Hcl.*txt.* Memph. Æth.
— ορθος] ορθρος A. | ορθως E*Gr.*H. Syr.Hcl.*mg.* ‖ add. και περιπατει D. Syr.Hcl.*mg.*
— και] add. παραχρημα E. | add. ευθεως παραχρημα D. Syr.Hcl.*mg.*
— ἡλατο ABℵC. 61. Vulg. Memph. Theb. | ανηλατο D*. (-λλατο².) | ἡλετο H. | ‡ ἡλλετο ⊃. 13*s*. L. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. | εξηλλατο E.
— και 2⁰.] om. B**Rl.Mai.* Memph.
11. οἱ δε CDE. 13*s*. 61. HL. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Arm. | οἱ τε ABℵ. Syr.Pst. Æth. οἱ ουν Memph.
11. ιδοτες C.
— ὃ] ὁπερ. B*Bch.*
— Παυλος] † praem. ὁ ⊃. 61. HL. | om. AℵBCDE. 13.
— την] om. D.
— αυτων] om. ℵ*. (add.ᶜ)
— Λυκαονιστι] regionis Syr.Pst. | lingua sua Theb.
— ὁμοιωθεντες] add. τοις D.
— ανθρωποις] -ποι ℵ*. (corr.ᶜ)
12. τε] δε D.
— τον 1⁰.] om. D.
— Βαρναβαν] † praem. μεν ⊃.B*Mai.Alf.* C³E. 13*s*. HL. Syr.Hcl. Memph. | om. AB*Btly.*ℵC*D. 61. Vulg. Theb. Arm.
— Δια ABℵC. 13. Syr.Hcl.*mg.* Graecè. *Eus.* D.E. 139ᵇ. | Διαν DE. 61. HL. dominum deorum Syr.Pst.
— επειδη] επι (i.e. -ει) ℵ*. (corr.ᶜ)
— ὁ ἡγουμ.] om. ὁ C*D.
13. ὁ τε ABℵC² Vulg. Syr.Pst. (Æth.) | τοτε ὁ 61. | τοτε C*. | ‡ ὁ δε ⊃. E. 13*s*. HL. Syr.Hcl. Memph. Theb. | (οἱ δε ἱερεις D.)
— Διος του οντος] του οντος Διος D.
— προ] προς C*. | πρωτων πυλων 61.
— της] om. D*.
— πολεως] † add. αυτων ⊃. C³EHL. Syr.Hcl. | om. ABℵC*D. 13. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. (Æth.)
13. ταυρους] add. αυτοις D.
— στεμματα] add. αυτοις E.
— ενεγκας] -καντες D.
— ηθελεν] -λον D. 61. H.
— θυειν] επιθυειν D.
14. ακουσαντες] ακουσας D.
— οἱ αποστολοι] om. D. Syr.Pst.
— αυτων ℵ*CDE. 61. HL. | ἑαυτων ABℵᶜ. 13. | add. και D*. Syr.Pst.
— εξεπηδησαν ABℵC*DE. 13. 61. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ εισεπηδησαν ⊃. C³HL.
— εις] επι C*.
15. λεγοντες] φωνουντες D*.
— ανδρες] add. ει A*.
— και 2⁰.] om. D.
— ὑμιν] ante εσμεν C. *Iren.* 197. | om. H. | post ανθρωποι 13.
— ὑμας] ὑμειν τον θεον ὁπως D. *m. Iren.* ‖ add. ἱνα E.
— επιστρεφειν] επιστρεψηται D. | επιστρεφητε E.
— θεον ζωντα ABℵᶜCD²E. 13. 61. Arm. | τον θεον ζωντα D*. | θεον τον ζωντα ℵ*. | † τον" θεον † τον" ζωντα ⊃. HL.
— ὃς εποιησεν] τον ποιησαντα D.
— και την θαλασσαν] om. 13.
16. ὃς] ὁ D.
— παντα] κατα D*.

8. fidem haberet *Cl.* | 14. et mare *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. Arm. Æth.

§ 31.

ναις γενεαῖς εἴασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· [17] καί τοι † οὐκ ἀμάρτυρον ‡ αὐτὸν″ ἀφῆκεν ‡ ἀγαθουργῶν,″ § οὐρανόθεν [‡ ὑμῖν″] ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ‡ ὑμῶν.″ [18] καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς. [19] ‡ Ἐπῆλθαν″ δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, [k] καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, ‡ νομίζοντες″ αὐτὸν ‡ τεθνηκέναι.″ [20] κυκλωσάντων δὲ ‡ τῶν μαθητῶν αὐτὸν″ ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. [21] εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανούς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ * εἰς″ Ἰκόνιον καὶ * εἰς″ Ἀντιόχειαν· [22] ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι Διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. [23] χειροτονήσαντες

k 2 Cor. 11:25.

21. εὐαγγελιζόμενοι

dimisit omnes gentes ingredi vias suas, [16] [17] et quidem non sine testimonio semet ipsum reliquit benefaciens, de caelo dans pluvias et tempora fructifera implens cibo et laetitia corda vestra. [17] [18] Et haec dicentes vix sedaverunt turbas ne sibi immolarent. [18] [19] Supervenerunt autem quidam ab Anthiocia et Iconio Iudaei, et persuasis turbis lapidantesque Paulum traxerunt extra civitatem, aestimantes eum mortuum esse. [19] [20] Circumdantibus autem eum discipulis surgens intravit civitatem, et postera die profectus est cum Barnaba in Derben. [20] [21] Cumque evangelizassent civitati illi et docuissent multos, reversi sunt Lystram et Iconium et Anthiociam, [21] [22] confirmantes animas discipulorum, exhortantesque ut permanerent in fide, et quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. [22] [23] Et cum constituissent illis per singulas

---

16. ταις] τοις L.
17. και τοι ABℵᶜC*. 13. 61*. | και γε DE. | και τοι † γε″ ⊃. ℵ*C³HL. 61². — αμαρτυραν C. | -ρων 61. — αυτον ABℵ*E. | ‡ ἑαυτον ⊃. ℵᶜC(D.) 13s. 61. HL. *Iren.* 197. (post αφηκεν D.) — ηφηκεν L. — αγαθουργων ABℵC. 13. 61. | ‡ αγαθοποιων ⊃. DE(H-πων)L. — ουνονθεν 61. — ὑμιν Bℵ*CDE.31.HL. *Flor. m.* Syr.Hcl. Arm. *Iren.* 197. ed. | ‡ ἡμιν ⊃. Memph. | om. Aℵᶜ. 13. 61. Vulg. Æth. *Iren.* cdd. quidam. | illis Syr. Pst. Theb. — διδους] ante ὑετους Aℵ. 13. 61. Vulg. Memph. | ante ὑμιν *Iren.* — και καιρους] om. και E. — ενπιμπλων D(Eεμπ.). — τας] om. D*. — ὑμων Bℵ*CDE. 61. *Am. Fuld. Tol. m.* Syr.Hcl. Arm. *Iren.* | ‡ ἡμων ⊃. Aℵᶜ. 13s. 31. HsLsic. Vulg. *Cl.* Memph. Æth. | eorum Syr.Pst. Theb.
18. μολις] μογις D. — κατεπαυσαν] -σαντο C*. — fin.] add. αλλα πορευεσθαι ἑκαστον εις τα ιδια C. 13. 31. 61. Syr.Hcl.*mg.* Arm.
19. επηλθαν ABℵ. 61. | ‡ -θον ⊃. CDE. 13s. 31s. HL. — επηλθ. δε ABℵHL. vv. | διατριβοντων δε αυτων και διδασκοντων επηλθ. (C)(D)E. 13. 31. 61. *Cod. Bed.* Syr. Hcl.*mg.* Arm. (om. και C. om. δε D*.) — απο Αντιοχ. και Ικ. Ιουδαιοι] τινες Ιουδαιοι απο Ικονιου και Αντιοχιας D. Syr.Hcl.mg. | τινες απο Αντιοχιας και Ικονιου Ιουδαιοι E. *Cod. Bed.*) || (και seq. om. D².) — πεισαντες] επεισεισαντες D. — πεισαντες τους οχλους] διαλεγομενων αυτων παρρησιᾳ επεισαν (ανεπεισ. 31. 61.) τους οχλους αποστηναι απ' αυτων λεγοντες ὁτι ουδεν αληθες λεγουσιν αλλ' ἁπαντα (*sic* 61. αλλα παντα 31. αλλαπαντα C.) ψευδονται C. 31. 61. Syr.Hcl.*mg.* Arm. — λιθασαντες] λιθοβολησαντες A. — εσυρον] ABℵC. 13s. 31s. 61. H. | εσυραν DEL. — εξω] om. ℵ*. (add.ᶜ) — νομιζοντες ABℵD. 13. 61. | ‡ -σαντες ⊃. CE. 31.HL. — αυτον] post τεθν. D. — τεθνηκεναι ABℵC. 13. 61. | ‡ τεθναναι ⊃. DE.31.HL.
20. των μαθητων ante αυτον ABℵC(D.) 13. 31. 61. (αυτου D*.) | ‡ post ⊃. EH(L.) Vulg. (αυτων L. 31**Scr.*) || add. αυτου E. Æth. || add. et vespera facta est Theb.
20. και τῃ επαυριον..την πολιν (ver. 21.)] om. ℵ*. (add.ᶜ) — την] add. Αυστραν D. — τῃ επαυρ.] την επαυρ. D*. — εξηλθεν] εισηλθεν H.
21. ευαγγελισαμενοι BℵᶜC. 13. 31. 61. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. | -ζομενοι ADEH. — τε] δε DE. Memph. Theb. [Arm.] — την πολιν εκεινην] τους εν τῃ πολει D. — ικανους] πολλους D. — ὑπεστρεψαν] ὑπεστρεφον D. — την] om. D. — και εις Ικον. και εις Αντ. AℵCE*Gr.* 13. 61. Syrr.Pst.&Hcl. | *om. εις *bis* ⊃. DHL. Vulg. *e.* | και Ικ. και εις A. 31. | και εις Ικον. και Αντ. B*Mai.*
22. μαθητων] add. και C. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. — παρακαλουντες] add. τε ℵᶜD. — εμμενειν] ενμενην 61. — εισελθειν *Orig.* i. 257ᵈ. ii. 749ᶠ. 815ᵉ. *Petr. Alex.* Routh. iv. 35. | ελθειν D*.

17. corda nostra *Cl.* | 19. existimantes *Cl.*

ABℵCDE. 13. 31. 61. HL.

δὲ αὐτοῖς ‡κατ᾽ ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους,″ προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν.

17. [24] Καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς *τὴν″ Παμφυλίαν, [25] καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν· [26] κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. [27] παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν ‡ἀνήγγελλον″ ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. [28] διέτριβον δὲ †χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

κΓ′ XV. [1] Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι Ἐὰν μὴ ‡περιτμηθῆτε″ τῷ ἔθει *τῷ″ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. [2] γενομένης ‡δὲ″ στάσεως καὶ ‡ζητήσεως″ οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καί τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἰερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. [3] οἱ μὲν

ecclesias presbyteros, et orantes cum ieiunationibus commendaverunt eos domino in quem crediderunt.

[23][24] Transeuntesque Pisidiam venerunt in Pamphiliam, [24][25] et loquentes in Pergen verbum domini descenderunt in Attaliam, [25][26] et inde navigaverunt Anthiociam, unde erant traditi gratiae dei in opus quod compleverunt. [26][27] Cum autem venissent et congregassent ecclesiam, rettulerunt quanta fecisset dominus cum illis, et quia aperuisset gentibus ostium fidei. [27][28] Morati sunt autem tempus non modicum cum discipulis.

[1] Et quidam descendentes de Iudaea docebant fratres quia nisi circumcidamini secundum morem Mosi, non potestis salvi fieri. [2] Facta ergo seditione non minima Paulo et Barnabae adversus illos, statuerunt ut ascenderent Paulus et Barnabas et quidam alii ex aliis ad apostolos et presbyteros in Hierusalem super hac quaestione.

---

23. δε] τε 13.
— κατ᾽ εκκλησιαν ante πρεσβυτερους ABℵCD. 13. 31. 61. Vulg. Syr.Pst. Arm. | ‡ post ⊊. EHL. Syr.Hcl. Memph. Theb. Æth. (κατα D.)
— προσευξαμενοι] add. δε D.
— αυτους] -τοῖς L.
— πεπιστευκεισαν] -κασιν D.
24. και διελθοντες] διελθοντες δε D. Memph.
— την Πισ.] praem. εις ℵ.
— ηλθον] -θαν D.
— την Παμφ. BℵCE. 13. 61. | *om. την ⊊. AD. 31. HL. Pergen Pamphyliae Theb.
25. εν Περγῃ Bℵᶜ ut vid.CDE. rel. | εις Περγην A. | εις την Περγην ℵ*. 61. in illo loco Theb.
— τον λογον] add. του κυριου AℵC. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Arm. | add. του θεου E. | om. BD. 31. HL. Memph. Theb. Æth.
— Ατταλειαν] Αταλειαν L. Italiam Æth. ‖ add. ευαγγελιζομενοι αυτους D. Syr.Hcl.*
26. απεπλευσαν] om. B*. (in marg.[1]) | ανεπλευσαν H. (om. κακειθεν απεπλ. εις Αντιοχειαν Æth.)

26. παραδεδομενοι] -δεδεμενοι 31.
27. συναγαγοντες] συναγοντες 61. | συναξαντες D.
— ανηγγελλον ABℵC. 13. (61.) Syr.Pst. Memph. (-γελον B*Btly*. 61.) | ‡ ανηγγειλαν ⊊. (31.) HL. Vulg. Syr.Hcl. Arm. Æth. (-γελαν 31*Scr.*) [Theb.] | ανηγγειλον D. | απηγγειλαν E.
— εποιησεν ὁ θεος μετ᾽ αυτων] ὁ θεος εποιησεν αυτοις (om.[2]) D. Theb. | ὁ θεος εποιησεν μετ᾽ αυτ. ℵ. ‖ add. μετα των ψυχων αυτων D.
28. διετριβον δε] † add. εκει ⊊. E. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. | om. ABℵCD. 13. 61. Vulg. Arm. Æth.
— ουκ] om. 61. (ουχ ℵ.)
1. Ιουδαιας] add. ex illis qui crediderunt ex haeresi Pharisaeorum Syr.Hcl.mg.
— εαν] αν A*.
— περιτμηθητε A(B²*Bch.Mai*)ℵCD. 13. 61. (περιθμητε B**Bch.Mai*) περιτομηθητε B*Btly*. | ‡ περτεμνησθε ⊊. E. 31. HL. ‖ add. και D. Syr.Hcl.mg. | add. et ambuletis Theb.
— εθει] εθνι ℵ*.
— τῳ Μω. ABℵC*. 61. | *om. τῳ ⊊. C³DE. 13. 31. HL.
— Μωυσεως BℵCE. 13. 61. HL*Treg.* | Μωσεως AD. 31. L*Tf.*? legis Syr. Pst. ‖ add. περιπατητε D. Syr.Hcl.mg.
1. δυνασθε] δυνησησθαι C.
— σωθηναι] περισωθηναι 31.
2. γεν. δε BℵCD*Gr.* 61. L. (Syr.Pst.) Memph. Theb. (Æth.) | ‡ γεν. ουν ⊊. AE. 31. H. *d.* Vulg. Syr.Hcl. Arm. (13 n. l.)
— στασεως] εκτασεως D.
— και ζητησεως ABℵCD. 31. 61. HL. | ‡ και συζητησεως ⊊. (13 n.l.) vid. ver. 7. ‖ om. E. Vulg. Memph.
— τῳ 2⁰.] om. DE.
— προς αυτους] συν αυτοις D*Gr.*
— εταξαν] -αντο E.
— εταξαν....εξ αυτων] ελεγεν γαρ ὁ Παυλος μενειν οὑτως καθως επιστευσαν διϊσχυριζομενος· οἱ δε ελθοντες απο Ἰερουσαλημ παρηγγειλαν αυτοις τῳ Παυλῳ και Βαρναβᾳ και τισιν αλλοις αναβαινειν D. Syr.Hcl.*mg.*
— αλλους] post εξ αυτων ℵ.
— πρεσβυτερους] praem. τους C.
— εις] εν E.

23. et orassent *Cl.* | 25. verbum domini in Perge *Cl.* | 27. fecisset deus *Cl.*
1. salvari *Cl.* | 2. quidem *Am.***.

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο
τήν * τε″ Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν
ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην
πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. [4] παραγενόμενοι δὲ εἰς ‡ Ἱεροσό-
4. Ἱερουσαλὴμ — ὑπὸ τῆς ἐκκλ. λυμα″ ‡ παρεδέχθησαν″ ‡ ἀπὸ″ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν
ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ
θεὸς ἐποίησεν μετ᾽ αὐτῶν. [5] ἐξανέστησαν δέ τινες
τῶν ἀπὸ τῆς αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες,
λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε
6. συνήχθ. δὲ τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως. [6] συνήχθησάν ‡ τε″ οἱ
ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου
7. συνζητήσεως τούτου. [7] πολλῆς δὲ ‡ ζητήσεως″ γενομένης, ἀναστὰς
Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς
ἐπίστασθε ὅτι ἀφ᾽ ἡμερῶν ἀρχαίων ‡ ἐν ὑμῖν ἐξελέ-
ξατο ὁ θεὸς″ διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη
τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. [8] καὶ ὁ
καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοὺς † τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν· [9] καὶ ‡ οὐθὲν″ διέ-
κρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας
τὰς καρδίας αὐτῶν. [10] νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεὸν

[3] Illi igitur deducti ab ecclesia pertransiebant Foenicen et Samariam, narrantes conversionem gentium, et faciebant gaudium magnum omnibus fratribus. [4] Cum autem venissent Hierosolymam, suscepti sunt ab ecclesia et ab apostolis et senioribus, adnuntiantes quanta deus fecisset cum illis. [5] Surrexerunt autem quidam de heresi Pharisaeorum qui crediderant, dicentes quia oportet circumcidi eos, praecipere quoque servare legem Mosi: [6] conveneruntque apostoli et seniores videre de verbo hoc. [7] Cum autem magna conquisitio fieret, surgens Petrus dixit ad eos, Viri fratres, vos scitis quoniam ab antiquis diebus in nobis elegit deus per os meum audire gentes verbum evangelii et credere. [8] Et qui novit corda deus testimonium perhibuit dans illis sanctum spiritum sicut et nobis, [9] et nihil discrevit inter nos et illos, fide purificans corda eorum. [10] Nunc ergo quid temtatis

---

2. Ἱερουσαλημ] add. *ὁπως κριθωσιν επ᾽ αυτοις* D. (*αυτων* D^2.) (Syr.Hcl.*)
3. *προπεμφθεντες*] *εκπεμφθ.* E.
— *την τε* BℵCD. 61. | *om. τε* ℶ. AE. 13*s*. 31. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— Σαμαρειαν] praem. *την* D. 31. H.
— *εκδιηγ.*] *διηγ.* ℵ*. (corr.^{a})
4. Ἱεροσολυμα AB. 61. Vulg. (13 n. l.) | ‡ Ἱερουσαλημ ℶ. ℵCDE. 31. HL.
— *παρεδεχθησαν* ABℵD^2. 61. | *παρεδοθησαν* D*. | ‡ *απεδεχθησαν* ℶ. CE. 31. HL. (13 n. l.) ‖ add. *μεγαλως* CD^2.(*μεγως* D*.) Syr.Hcl.*
— *απο* BC. | ‡ *υπο* ℶ. AℵDE. 13*s*. 31. 61. HL.
— *και* 1°.] om. ℵ*. (add.^{a})
— *ανηγγειλαν τε*] *απηγγειλαντες* D*. | *απηγγειλαν τε* D^2. ‖ om. *τε* ℵ*. (add.^{c})
— ὁ θεος] post *εποιησεν* D. | post *μετ᾽ αυτων* 61.
— fin.] add. *και ὁτι ηνοιξεν τοις εθνεσιν θυραν πιστεως* C^3HL.
5. *εξανεστησαν δε*] *οἱ δε παραγγειλαντες αυτοις αναβαινειν προς τους πρεσβυτερους εξανεστησαν λεγοντες* D. (Syr. Hcl.) add. postea adversus apostolos existentes qui crediderunt ex haeresi Pharisaeorum Syr.Hcl.mg.
5. *τινες*] add. *ανδρες* A.
— *των* 1°.] om. D.
— *φαρισαιων*] *πρεσβυτερων* 31.
— *πεπιστευκοτες*] *-κοτων* L.
— *λεγοντες*] om. D.
— *ὁτι*] *ὡς* E.
— *παραγγελειν* 31.
— *τε*] *δε* D*.
— Μωυσεως BℵCE. 13. 31. 61. H. | Μωσεως ADL.
6. *τε* BC. 13. 61. Vulg. Æth. | ‡ *δε* ℶ. AℵDE. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm.
— *οἱ* 2°.] om. D.
— *λογου*] *ζητηματος* E. Syr.Hcl.
7. *δε*] *τε* 61. *d*. Syr.Pst.
— *ζητησεως* ABℵ. 13. 61. | ‡ *συνζητησεως* ℶ. CDE. 31. HL.
— *αναστας Πετρος*] *ανεστησεν εν πνευματι Πετρος και ειπεν* D*. Syr.Hcl.mg.
— *ὁτι*] om. ℵ*. (add.^{c})
— *εν ὑμιν εξελεξατο ὁ θεος* ABℵC. 13. 61. (*Am.* Arm.) (*Iren.* 199.) *ἡμιν Am.* Arm. | ‡ *ὁ θεος εν ἡμιν εξελεξατο* ℶ. EHL. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. | *ἡμειν (εν ἡμ.^{2}) ὁ θεος εξελεξατο* D. | in vobis deus elegit *Iren.* | deus elegit inter vos Memph. | *ὁ θεος εξελεξατο* tantum 31. (Syr.Pst.) Theb. (Æth.)
7. *του στομ.*] om. *του* D*E. 31* (corr.^{1})
8. *και ὁ καρδ. θεος Iren.* 199. | *ὁ δε καρδ. ὁ θεος* D.
— *εμαρτυρησεν*] *διεμαρτυρησεν* C.
— *αυτοις* ante *δους Iren.* 199. | om. E. Vulg. Theb.
— *δους*] † add. *αυτοις* ℶ. CE. 31. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* | add. *επ᾽ αυτους* D. | om. ABℵ. 13. 61. (vid. *αυτοις* ante *δους*.)
— *το*] om. 13.
9. *και Iren.* 199. | om. A*. (add.^{1} *ut vid.*)
— *ουθεν* B. 31. HL. | ‡ *ουδεν* ℶ. AℵCDE. 13. 61.
— *τε*] om. D. *Iren.* 199.
10. *νυν*] praem. *και* E. Æth. *Tert.* de Pudic. 21. | om. *Iren.* 199. *Hil.* 31^d.
— *ουν*] om. C* *ut vid.*

---

3. illi ergo *Cl.* | pertransibant *Cl.* | conversationem *Am. Fuld.* | 5. crediderunt *Cl.* | 7. deus in nobis elegit *Cl.* | 8. spiritum sanctum *Cl.*

ABℵCDE. 13. 31. 61. HL.

ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; [11] ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος * τοῦ" κυρίου Ἰησοῦ † πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι. [12] ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. [13] μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων, "Ανδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. [14] Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν † τῷ ὀνόματι αὐτοῦ· [15] καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ
[l] Am. 9:11, seq. λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται, [16] [l] Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν ‡ Δαυεὶδ" τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ τὰ ‡ κατεστρεμμένα" αὐτῆς ἀνοικοδομήσω καὶ ἀνορθώσω αὐτήν· [17] ὅπως
[m] Ezek. 36:5 ἂν ἐκζητήσωσιν [m] οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος † ποιῶν ταῦτα † [18] γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος †. [19] διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν

deum, inponere iugum super cervices discipulorum quod neque patres nostri neque nos portare potuimus? [11] Sed per gratiam domini Iesu credimus salvari quemadmodum et illi. [12] Tacuit autem omnis multitudo, et audiebant Barnaban et Paulum narrantes quanta fecisset deus signa et prodigia in gentibus per eos. [13] Et postquam tacuerunt, respondit Iacobus dicens, Viri fratres, audite me. [14] Simon narravit quemadmodum primum deus visitavit sumere ex gentibus populum nomini suo. [15] Et huic concordant verba prophetarum, sicut scriptum est. [16] Post haec revertar et aedificabo tabernaculum [David] quod decidit, et diruta eius reaedificabo et erigam illud, [17] ut requirant ceteri hominum dominum, et omnes gentes super quas invocatum est nomen meum, dicit dominus faciens haec. [18] Notum a seculo est domino opus suum. [19] Propter quod ego iudico non inquietari eos qui ex gentibus convertuntur ad deum, [20] sed

10. επιθειναι] *Eus.* D.E. 6[b]. | επιτιθεινα 31. (επιθηναι 13. HL.)
— ζυγον *Eus.* D.E. *Tert.* | om. ℵ*. (add.[1] vel [a].)
11. του κυριου ABℵCDE. 13. 31. 61. H*Tf*.L. | *om. του ⸗. H *e sil.* ‖ add. ἡμων 13. Arm. MSS. *Iren.* 199.
— Ιησου] † add. χριστου ⸗. CD. 13. 31. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. *ed.* Arm. *Iren.* | om. ABℵE. 61. HL. Vulg. *Am. Tol. Fuld.* Syr.Hcl. Memph. MS. Theb. Æth. | "per gratiam dei" *Orig. Int.* iii. 837[a].
— πιστευομεν *Iren.* | -σομεν ℵD*Gr. (-ονμεν 61.)
12. εσιγησεν δε] συνκατατιθεμενων δε των πρεσβυτερων τοις ὑπο του Πετρου ειρημενοις εσειγησεν D. Syr.Hcl.*
— εσιγησεν] -σαν C.
— παν] ἁπαν E. 13. 31.
— ηκουον] ηκουε 31.
— Βαρναβα και Παυλου εξηγουμενων] Βαρναβαν και Παυλον εξηγουμενοι D*.
— εξηγουμενων] -νου 61.
13. απεκριθη Ιακωβος λεγων Syr.Hcl. | αναστας Ιακωβος ειπεν D. Syr.Pst.
14. επεσκεψατο] επελεξατο E*Gr.* | εξελεξατο και επεσκεψατο 13.
— λαβειν] post εξ εθνων C. | ante *Iren.* 199. | om. Memph.
— λαον] † add. επι ⸗. 31*s*. HL. Memph. | om. ABℵCDE. 13. 61. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Theb. Arm. (Æth. om. et τῳ ονομ. αυτ.) *Iren.*
15. τουτῳ (τοῦτο 13. HL.) | οὑτως D*. *Iren.* 199.
— συμφωνουσιν] συνφωνησουσιν D*.
16. μετα] add. δε D*. | om. *Iren.* 199.
— αναστρεψω] -ψει A* (corr.[1]) | επιστρεψω D.
— κατεστρεμμενα B. (ℵ. 13. -τραμμε-) | ‡ κατεσκαμμενα ⸗. ACD. (31.) 61. L. (-καμενα 31.) vid. LXX. | ανεσκαμμενα E. | σκαμμενα tantum *sic* H. (om. σ*.)
— ανοικοδομησω 2⁰.] οικοδ. C*. ut vid.
17. αν] om. E.
— κυριον *Iren.* 199. | θεον D.
— κυριος] † add. ὁ ⸗. AℵᶜCD²E. 13. 31. 61. HL. (LXX.) | om. ὁ Bℵ*D*. Vulg. *Iren.*
— ποιων *Iren.* | ποιησει D*. (om. ὁ ποιων Theb.)
17. ταυτα] † add. παντα ⸗. H. Syr.Pst. Arm. (LXX.) | praem. παντα EL. Syr.Hcl. | om. ABℵCD. 13. 31*txt*. 61. Vulg. Memph. (Theb.) Æth. *Iren.* | ταυτα post γνωστα ver. seq. Theb.
18. γνωστα BℵCE. 13. 31. 61. HL. Syr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Theb. Arm. | γνωστον AD. Vulg. Syr. Hcl.*mg.* Æth. *Iren.* 199.
— απ' αιωνος] † add. εστι τῳ θεῳ παντα τα εργα αυτου ⸗. (A)(D)E. 31. HL. (Vulg.) Syrr. (Pst.) & Hcl. txt. (Arm. *Usc.*) (*Iren.*) ‖ εστι] om. A. ‖ θεῳ *Iren.* | κυριῳ A. Vulg. ‖ παντα] om. AD. Vulg. Syr.Pst. Arm. *Usc. Iren.* | τα εργα] το εργον AD. Vulg. Syr.Hcl.mg. Arm. *Usc. Iren.* ‖ non habent BℵC. 13. 61. Memph. Theb. Arm. *Zoh.* Æth.
19. κρινω] ανακρινω 13.
20. αλλα] αλλ' C. 31. 61. H.
— του απεχ.] om. του EH.
— απεχεσθαι] † add. απο ⸗. ACE*Gr.* 13. 31. HL. Vulg. *Iren.* 199. | om. BℵD*Gr.* 61. *e.*

11. Jesu Christi *Cl.* | 12. deus fecisset *Cl.* | 16. reaedificabo *Cl.* | *om.* David (ad fin. lin.) *Am.* | 19. dominum *Am.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.
n ver. 29.
‖ cap. 21:25.

θεόν, [20] n ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι † τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ † πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. [21] ‡ Μωυσῆς″ γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

scribere ad eos ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum et fornicatione et suffocatis et sanguine. [21] Moses enim a temporibus antiquis habet in singulis civitatibus qui eum praedicent in synagogis, ubi per omne sabbatum legitur.

[22] Τότε ἔδοξεν τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν ‡ καλούμενον″ ‡ Βαρσαββᾶν″ καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, [23] γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν †, Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι † ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χαίρειν.

[22] Tunc placuit apostolis et senioribus cum omni ecclesia elegere viros ex eis et mittere Anthiociam cum Paulo et Barnaba, Iudam qui cognominatur Barsabbas et Silam, viros primos in fratribus, [23] scribentes per manus eorum, Apostoli et seniores fratres his qui sunt Anthiociae et Syriae et Ciliciae fratribus ex gentibus salutem.

24. [ἐξελθόντες]. [24] ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν †, οἷς οὐ διεστειλάμεθα· [25] ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδὸν ‡ ἐκλεξαμένοις″ ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, [26] ἀνθρώποις παραδεδωκόσιν τὰς ψυχὰς

[24] Quoniam audivimus quia quidam ex nobis exeuntes turbaverunt vos verbis evertentes animas vestras, quibus non mandavimus. [25] placuit nobis collectis in unum elegere viros et mittere ad vos cum carissimis nostris Barnaba et Paulo, [26] hominibus qui tradiderunt animas suas pro nomine

---

20. αλισγηματων] αλιγισματων 31.
— και της πορνειας] om. Æth.
— και πνικτου] om. D. *Iren.* 199. ‖ † του″ πνικτ. ⊃. ℵCE. 31. HL. | om. του AB. 13. 61.
— του αιματος] om. του 61. ‖ add. και όσα μη θελουσιν εαυτοις γινεσθαι ετεροις μη ποιειτε D. Theb. Æth. *Iren.* 199.
21. Μωυσης BℵCD. 13. 31. 61. H. | ‡ Μωσης ⊃. AEL.
— κατα πολιν τους κηρυσσοντας αυτον εχει | τους κηρυσσοντας αυτον κατα πολιν εχει C. 31. | κατα πολιν εχει τους κηρυσσοντας αυτον (add. εχει iterum D*.) D. Syrr.Pst.&Hcl. ‖ (αυτον] αυτου ℵ*. corr.[1])
22. εδοξεν] -ξασεν D*.
— εκλεξαμενους] -νοις 13.
— εξ αυτων] om. A.
— τω Παυλω ABℵCE. 13. 61. | om. τω D. 31. HL.
— Βαρν.] praem. τω 13.
— καλουμενον ABℵCDE. 13. 61. L. | ‡ επικαλουμενον ⊃. 31. H.
— Βαρσαββαν ABℵCE. 13. 31. 61. HL. *Am.* Memph. Theb. | ‡ Βαρσαβαν ⊃. Vulg. *Cl.* Arm. | Βαραββαν D. | Βαρναβαν Æth.
22. ἡγουμενους] -νοις ℵ*. (corr.[c])
23. γραψαντες] add. επιστολην D. Syr. Pst. Theb. | add. ad fratres Arm.
— δια χειρος αυτων (χειρων 13.) | add. επιστολην περεχουσαν (-σα C*.) C(D.) Æth. *Platt.* (*Tf.*) (επιστολην δια χειρος αυτων περιεχουσαν D.) | epistolam et mittentes in qua erant haec Syr. Hcl.*mg.* ‖ om. ABℵE. 13. 31. 61. HL. Vulg. Memph. Æth. ‖ † add. ταδε ⊃. ℵ[c](CD postea)E. 13. 31. 61. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. | om. ABℵ*. Vulg. Memph. Æth.
— αδελφοι] † praem. και οι ⊃. ℵ[c]E. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Zoh.* Æth. | om. ABℵ*CD. 13. 61. Vulg. Arm. *Usc. Iren.* 199. | Theb. om. et αδελφοι *Orig. Int.* iv. 655.[b]
— τοις 1°.] της 13. (? om. C*.)
— την] ? om. C*. (si non τοις 1°.)
— Κιλικιαν] Κιλιαν sic A. Κιλειαν sic D.
— αδελφοις] post τοις εξ εθνων D. | Contra, *Iren.* | om. τοις εξ εθν. *Clem.* 202. | om. εξ H. | ὡς εξ ἡμων Arm.
24. επειδη] επι δε ℵ*. (corr.[c])
— ημων *Iren.* | υμων ℵ*. 31**Scr.* (corr. ℵ[c].) add. profecti sunt ad vos et Syr. Hcl.mg.
— εξελθοντες AℵCD. rel. *Iren.* 199. | om. Bℵ*. (add.[c]) Arm. Æth. | ελθοντες HL.
— εταραξαν] εξεταραξαν D*. | εταραν E*.
— ανασκευγαζοντες L.
— τας ψυχας υμων] † add. λεγοντες περιτεμνεσθαι και τηρειν τον νομον ⊃. C(E.) 31. HL. (*Cod. Bed.*) Syrr.Pst.& Hcl. Arm. Æth. *Platt. Tf. Iren.* 199. (περιτεμν. δει E. *Cod. Bed.*) | om. ABℵD. 13. 61. Vulg. Memph. Theb. Æth.
— διεστειλαμεθα] διεστειλομεθα D*. | διαστειλαμεθα 61.
25. γενομενοις] γεναμ. H.
— εκλεξαμενοις AB. 13. 31. 61. L. | ‡ εκλεξαμενους ⊃. ℵCDEH. (electos viros *Iren.* 199.)
— ημων *Iren.* | υμων D. ? 31**Scr.*
26. παραδεδωκοσιν] παραδεδωκασιν D.
— τας ψυχας] την ψυχην D. *Iren.*

22. cognominabatur *Cl.* | Barsabas *Cl.* | (Barsabbam *Am.**)

ABℵCDE. 13. 31. 61. HL.

αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 27 ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. 28 ἔδοξεν γὰρ ‡ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ" καὶ ἡμῖν μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλὴν ‡ τούτων τῶν ἐπάναγκες", 29 n ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ ‡ πνικτῶν" καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. ἔρρωσθε. 30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ‡ κατῆλθον" εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. 31 ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. 32 Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν. 33 ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ‡ ἀποστείλαντας αὐτούς." 34 †.

35 Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι, μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου. 36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν ‡ πρὸς Βαρνάβαν Παῦλος," Ἐπιστρέ-

n ver. 20. cap. 21:25.

domini nostri Iesu Christi. 27 Misimus ergo Iudam et Silam, qui et ipsi vobis verbis referent eadem. 28 Visum est enim spiritui sancto et nobis nihil ultra inponere vobis oneris quam haec necessario, 29 ut abstineatis vos ab immolatis simulacrorum et sanguine suffocato et fornicatione, a quibus custodientes vos bene agetis. Valete. 30 Illi igitur dimissi descenderunt Anthiociam, et congregata multitudine tradiderunt epistulam. 31 Quam cum legissent, gavisi sunt super consolatione. 32 Iudas autem et Silas, et ipsi cum essent prophetae, verbo plurimo consolati sunt fratres et confirmaverunt: 33 facto autem ibi tempore dimissi sunt cum pace a fratribus ad eos qui miserunt illos.

35 Paulus autem et Barnabas demorabantur Anthiociae docentes et evangelizantes cum aliis pluribus verbum domini. 36 Post aliquot autem dies dixit ad Barnaban Paulus, Revertentes visitemus fratres

---

26. ὑπερ] ὑπεν sic 61.
— χριστου] add. εις παντα πειρασμον DE. *Cod. Bed.* Syr.Hcl.mg. | om. *Iren.*
27. λογου] add. πολλου E. | om. *Iren.* 199.
— απαγγελλοντας] -γελουντας D. | -γελοντας 31 *Scr.* 61.
— τα αυτα] ταυτα D*. | αυτα 31. nostram sententiam *Iren.*
28. τῳ πνευματι τῳ ἁγιῳ ABℵ. 13. 61. Vulg. *m. Clem.* 202. *Tert.* de Pudic. 12. | ‡ τῳ ἁγιῳ πνευματι ⸗. CDE. 31. HL. *Orig.* i. 763b. *Orig. Int.* iv. 655c. *Iren.* 199. *Cypr.* 329.
— ἡμιν *Clem. Iren. Tert.* | ὑμιν 61 *Scr.*
— πλεον *Clem.*] πλειον D.
— ὑμιν] ἡμειν D*.
— τουτων ante των επαναγκες B(ℵ)C(D.) (13.) 31. 61. H. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. *Iren.* 199. *Orig. Int.* iv. *Tert.* | om. των ℵ*D*. 13. (add. ℵc.) | (-καις AℵC.) | ‡ post ⸗. EL. Arm. | om. τουτων A. *Clem.* 202. | om. των επαν. Æth.
29. και πνικτων A*Bℵ*C. 61. Memph. Theb. *Clem.* 606. (*Orig.* i. 763b.) *Orig. Int.* iv. 655c. | ‡ και πνικτου ⸗. A (corr.1 *ut vid.*)ℵcE. 13*s*. 31. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Clem.* 202. (post και πορνειας Æth.) | om. D. *Iren.* 199. *Tert.* de Pudic. 12. *Cypr.* 329. "Nisi ut custodirent se tantum ab idolothytis et sanguine et fornicatione sive ut in nonnullis exemplaribus scriptum est, *et a suffocatis.*" *Hier.* in Gal. v. 2. (ed. Vallarsi. vii. 478.)
29. πορνειας] add. και ὁσα μη θελητε ἑαυτοις γεινεσθαι ἑτερῳ μη ποιειν D. Syr.Hcl.* Theb. (Æth.) *Iren. Cypr.* (ποιειν*ται* D2.) | non habent *Clem.* 202. 606. *Orig. Int.* iv. *Tert.*
— ἐξ *Clem. bis.* | ἀφ' D.
— πραξετε ABℵ. 13. 31. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Clem. Iren.* | -ξατε CD*Gr.*HL. | -ξητε E. || add. φερομενοι εν τῳ ἁγιῳ πνευματι D. *Iren. Tert.* | om. *Orig. Int.* iv.
30. ἀπολυθεντες] add. εν ἡμεραις ολιγαις D*.
— κατηλθον ABℵCD. 13. 61. Vulg. Arm. Æth. | ‡ ηλθον ⸗. E. 31. HL. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb.
— συναγαγοντες] συναγοντες D*. (-γωντες 61. L.)
— επεδωκαν] επιδεδωκαν E. || add. Judas et Silas (post επιστολην) Syr.Hcl.*
32. τε *St.* 3. ABℵCE*Gr.* 13. 31. 61. HL. *d.* | δε *Elz.* D *Gr. e.* Vulg. Syr.Hcl. Memph. [Syr.Pst. Theb. Arm. Æth.]
32. οντες] ὑπαρχοντες E. | add. πληρεις πνευματος ἁγιου D.
— πολλου] om. D.
— και επεστηριξαν ABℵaD. rel. (om. ℵ*.) | -ρισαν CE.
33. αποστειλαντας αυτους ABℵCD. 13. 61. Vulg. Memph. *Boett.* Theb. Æth. (ἑαυτους ℵ*. corr.1) | ‡ αποστολους ⸗. E. 31. HL. *Cod. Bed.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. *Wilkins.* Arm. || add. in Hierosolyma Memph. *Wilkins.* praem. id. Theb.
34. ver. † εδοξε δε τῳ Σιλᾳ επιμειναι αυτου. ⸗. (CD.) 13. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl.* Memph. *Wilkins.* Theb. Arm. (Æth.) Σειλεα D. Paulus Æth. (αυτου] αυτους CD*. προς αυτους D2.) | om. ABℵE. 31. 61. HL. *Am. Fuld. Demid.* Syrr. Pst.Widm.&Hcl.txt. Memph. *Boett.* || add. postea μονος δε Ιουδας επορευθη D. add. *et* Jerusalem Vulg. *Cl.* Arm. *Usc.*
35. Παυλος δε] ὁ δε Παυλος D.
— μετα και] και μετα D*.

28. necessaria *Cl. Am.*2 | 29. et suff. *Cl.* | 30. illi ergo *Cl.* | 33. ibi aliquanto tempore *Cl.* | miserunt *Cl.* | fin. ver. add.] 34. Visum est autem Silae ibi remanere: Judas autem solus abiit Jerusalem *Cl.* | 36. dixit autem *Am.**

Vulg. Syrr.P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς † κατὰ ‡ πόλιν πᾶσαν″ ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν. [37] Βαρνάβας δὲ ‡ ἐβούλετο″ συμπαραλαβεῖν * καὶ″ τὸν ‡ Ἰωάνην″ τὸν καλούμενον Μάρκον· [38] Παῦλος δὲ ἠξίου τὸν ἀποστάντα ἀπ᾽ αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ ‡ συμπαραλαμβάνειν″ τοῦτον. [39] ἐγένετο ‡ δὲ″ παροξυσμός, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων, τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον·

per universas civitates in quibus praedicavimus verbum domini, quomodo se habeant. [37] Barnabas autem volebat secum adsumere et Iohannem qui cognominatur Marcus. [38] Paulus autem rogabat eum, qui discessisset ab eis a Pamphylia et non isset cum eis in opus, non debere recipi eum. [39] Facta est autem dissensio, ita ut discederent ab invicem, et Barnabas adsumto Marco navigaret Cyprum.

XVI. ΚΔ′ 18 [40] Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ ‡ κυρίου″ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. [41] διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. [1] Κατήντησεν δὲ *[καὶ]″ εἰς Δέρβην καὶ * εἰς″ Λύστραν. καὶ ἰδοὺ μαθητής τις ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς † Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος· [2] ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. [3] τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν

[40] Paulus vero electo Sila profectus est, traditus gratiae domini a fratribus. [41] Perambulabat autem Syriam et Ciliciam confirmans ecclesias.
[1] Pervenit autem Derben et Lystram. Et ecce discipulus quidam erat ibi nomine Timotheus, filius mulieris Iudeae fidelis, patre gentili. [2] Huic testimonium reddebant qui in Lystris erant et Iconio fratres. [3] Hunc voluit Paulus secum proficisci, et adsumens circum-

---

35. κυριου]? om. D*Gr. Memph. *Wilkins.* | Dei Syr.Pst. Memph. *Boett.* Theb. Arm. [Æth.]
36. προς Βαρναβαν ante Παυλος ABℵC. (13.) (31.) 61. Vulg. | ‡ post ⸗. DEHL. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (? Arm.) Æth. (ὁ Παυλος D. 13. 31.)
— δη] δε ℵ*. (corr.ᶜ)
— επισκεψωμεθα] -ψομεθα 13. H.
— αδελφους] † add. ἡμων ⸗. 31. HL. Æth. | om. ABℵCDE. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm.
— κατα] praem. τους D.
— πολιν ante πασαν ABℵC. 31. | ‡ post ⸗. DE. 13. 61. HL. Vulg.
— αἷς] οἷς D.
— κατηγγειλαμεν] εκηρυξαμεν C. Arm.
— πως] praem. το E.
— fin.] add. placuit autem cogitatio Barnabae Syr.Hcl.*
37. εβουλετο ABℵCE. 13. 61. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | εβουλευετο D. | ‡ εβουλευσατο ⸗. 31*s*. HL.
— συμπαραλαβειν] -λαμβανειν A. 13.
— και τον Bℵ. 61. ¨και (om. τον) ACE. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. | τον (*om. και) ⸗. 13. 31*s*. HL. Syr.Pst. Theb. Æth. | om. D.
37. καλουμενον ABℵE. 31. HL. | επικαλουμενον CD. 13. 61.
38. ηξιου] ουκ εβουλετο λεγων D.
— αποσταντα] αποστατησαντα A. | αποστησαντα D.
— απο Παμφυλιας] om. C². (C* n.l.)
— αυτοις] om. D.
— εργον] add. εις ὁ επεμφθησαν D. *Tol.*
— συμπαραλαμβανειν ABℵC. 61. | ‡ συμπαραλαβειν ⸗. E. 13. 31. HL. (τουτον μη ειναι συν αυτοις D. (Arm.)
39. δε ABℵD. 61. Vulg. Memph. Theb. (Æth.) | ‡ ουν ⸗. CE. 13*s*. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.
— αποχωρισθηναι] αποχωρησαι E.
— αυτους] αυτοις L.
— τον τε Βαρναβαν παραλαβοντα] τοτε Βαρναβας παραλαβων D*Gr.*
— τε] δε H.
— τον ult.] om. A.
— εκπλευσαι] επλευσεν D.
40. Παυλος] Σαυλος E*Gr.*
— επιλεξαμενος] επδεξαμενος D.
— Σιλαν] praem. τον 31.
— του] om. D*.
— κυριου ABℵD. 13. 61. *Am. Fuld. Tol.* Theb. [Æth.] | ‡ θεου ⸗. CE. 31. HL. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm.
40. ὑπο] απο D.
41. Κιλικιαν] praem. την BD. | om. την AℵCE. rel.
— εκκλησιας] add. παραδιδους τας εντολας των πρεσβυτερων D. | add. praecipiens custodire praecepta apostolorum et seniorum Vulg. *Cl. Fuld.* Syr.Hcl.mg. (non *Am. Tol.*)
1. κατηντησεν δε] διελθων δε τα εθνη ταυτα κατηντησεν D. (Syr.Hcl.mg. in pl.)
— και εις AB. 13. 31. Syr.Hcl. Memph. | *om. και ⸗. ℵCE. 61. HL. Vulg. Syr.Pst. Theb. Æth.
— εις Λυστραν ABℵ. 61. | *om. εις ⸗. CDE. 31. HL. Vulg. (13 *n.l.*)
— ην] post εκει D.
— γυναικος] † add. τινος ⸗. 31 HL. Syr.Pst. Theb. | om. ABℵCDE. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. (13 n.l.)
— Ιουδαιας] om. E. | vidua *Fuld.*
2. Ικονιῳ ABCD. rel. | -νιου ℵE. || praem. εν 31.
3. λαβων περιετ. αυτ. δια τους] om. L.

---

37. cognominabatur *Cl.* | 38. eum ut qui *Cl.* | de Pamph. *Cl.* | *om.* eum ult. *Cl.* | 39. Barnabas quidem *Cl.* | 40. dei *Cl.* | 41. fin.] *add.* praecipiens custodire praecepta apostolorum et seniorum *Cl.*
2. testimonium bonum *Cl.*

ABℵCDE. 13. 31. 61. HL.

αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἤδεισαν γὰρ ἅπαντες ‡ ὅτι Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ" ὑπῆρχεν. 4 ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, ‡ παρεδίδοσαν" αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ † πρεσβυτέρων τῶν ἐν ‡ Ἱεροσολύμοις."

cidit eum propter Iudaeos qui erant in illis locis: sciebant enim omnes quod pater eius gentilis esset. 4 Cum autem pertransirent civitates, tradebant eis custodire dogmata quae erant decreta ab apostolis et senioribus qui essent Hierosolymis.

5 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. 6 ‡ διῆλθον" δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ † Γαλατικὴν χώραν κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, 7 ἐλθόντες * δὲ" κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον ‡ εἰς" τὴν Βιθυνίαν ‡ πορευθῆναι," καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα * Ἰησοῦ." 8 παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα. 9 καὶ ὅραμα διὰ † νυκτὸς ‡ τῷ Παύλῳ ὤφθη·" ἀνὴρ ‡ Μακεδών τις ἦν" ἑστὼς * καὶ" παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων, Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. 10 ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς † Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ ‡ θεὸς" εὐαγγε-

9. ὤφθη τῷ Παύλῳ

5 Et ecclesiae quidem confirmabantur fide et abundabant numero cotidie. 6 Transeuntes autem Frygiam et Galatiae regionem vetati sunt ab spiritu sancto loqui verbum in Asia: 7 cum venissent autem in Mysiam, temtabant ire Bythiniam, et non permisit eos spiritus Iesu. 8 Cum autem pertransissent Mysiam, descenderunt Troadem. 9 Et visio per noctem Paulo ostensa est: vir Macedo quidam erat stans et deprecans eum et dicens, Transiens in Macedoniam adiuva nos. 10 Ut autem visum vidit, statim quaesivimus proficisci in Macedoniam, certi facti quia vocasset nos deus evangelizare eis.

---

3. τοις τοποις εκεινοις] τῳ τοπῳ εκεινῳ 31.
— ἅπαντες ABℵE. 13s. 61. HL. | παντες CD. 31.
— ὁτι Ἕλλην ὁ πατηρ αυτου ὑπηρχεν ABℵC. 13. 31. 61. (Vulg.) Memph. Theb. | ‡ τον πατερα αυτου ὁτι Ἕλλην ὑπηρχεν ⊊. DEHL. Syrr.Pst. &Hcl. (Arm.) (Æth.)
4. ver. διερχομενοι δε τας πολεις εκηρυσσον και παρεδιδοσαν αυτοις μετα πασης παρρησιας τον κυριον Ιησουν χριστον, ἁμα παραδιδοντες και τας εντολας (add. τῶν²) ἀποστόλων και πρεσβυτερων των εν Ἱεροσολυμοις D. Syr. Hcl.mg.
— διεπορευοντο] επορευοντο H.
— παρεδιδοσαν ABℵ(C)(D supra)E. 13. 61. (-δουσαν C. -δωσαν 13.) | ‡ παρεδιδουν ⊊. 31. HL. praedicabant et docebant eos ut servarent Syr.Pst.
— κεκριμενα] κεκρυμμενα 31. 61.
— πρεσβυτερων] † praem. των ⊊. E. 31. HL. | om. ABℵCD. 13. 61.
— Ἱεροσολυμοις ABℵCD. 13. 61. Vulg. | ‡ Ιερουσαλημ ⊊. E. 31. HL.
5. εκκλησιαι] praem. αἱ 61.
— τῃ πιστει] om. D.
— επερισσευον] περιεσσευον E.
6. διηλθον ABℵCDE. 13. 31. 61. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.| ‡ διελθοντες ⊊. HL. Vulg.
— δε] τε 31.
— Γαλατικην] † praem. την ⊊. E. 31. HL. | om. ABℵCD. 13. 61.
— λαλησαι] praem. μηδενι D.
— λογον] add. του θεου D. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. Æth. *Platt.*
7. ελθοντες] γενομενην D*.| γενομενοι D².
— δε ABℵCDE. 13. 31. 61. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Theb. Arm. (Æth.) | *om. ⊊. HL.
— Μυσιαν] Μυειαν L. (et infra.)
— επειραζον] ηθελαν D.
— εις την Βιθ. ABℵC(D)E. 13. 31. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. (om. την D.) (Βυθυνιαν ACD.) | ‡ κατα τ. Βιθ. ⊊. HL.
— πορευθηναι ABℵE. 31. 61. | πορευεσθαι ⊊. CD. 13. HL.
— πνευμα Ιησου ABℵC²DE. 13. 31. 61*. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (3 MSS.) Æth. *Orig. Int.* iv. 470ᶜ. πν. κυριου C*. (πν. χριστου Arm. ed. (cum 2 MSS.) το πν. το ἁγιον Arm. 6 MSS.) | *om. Ιησου ⊊. 61**. HL. Theb. Arm. 3 MSS.
8. παρελθοντες Syr.Pst. Arm. ed. | διελθοντες D. Syr.Hcl. Arm. MSS.
— κατεβησαν] κατηντησαν D*Gr.*
8. Τρωαδαν 61.
9. ὁραμα] εν ὁραματι D. Syr.Pst.
— δια] om. C.
— νυκτος] † praem. της ⊊. ℵCE. rel. | om. ABD.
— τῳ Παυλῳ ante ωφθη BℵD²E. 13. 31. 61. Vulg. | ‡ post ⊊. ACD*HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. ‖ add. ὡσει D. Syr.Pst. Theb.
— Μακεδων ante τις ην ABℵC(D)(E.) 13. 31. 61. Vulg. (Syr.Hcl.) (Arm.) | ‡ post ⊊. HL. (Theb.) (om. ην D*E. Syr.Pst. om. τις ην Memph. Æth.)
— εστως και ABℵCE. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.(&Hcl.) | *om. και ⊊. D. 31. HL. Memph. Theb. Arm. ‖ add. κατα προσωπον αυτου D. Syr.Hcl.*
— αυτον] om. D.
10. ὡς δε το ὁρ. ειδεν] cum autem surrexisset narravit nobis visionem Theb.
— ὡς δε.... συμβιβαζοντες] διεγερθεις ουν διηγησατο το ὁραμα ἡμιν και ενοησαμεν D. (Theb.)
— εξητησαμεν *sic* ℵ. 31**Scr.*
— Μακεδονιαν] †praem. την ⊊.31. H. (D vid. supra.) | om. ABℵCE. 13. 61. L.

3. ejus erat gentilis *Cl.* | 4. qui erant *Cl.* | 6. verbum dei *Cl.* | 7. ire in Bithyniam *Cl.* | 10. quod vocasset *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.
11. ἀναχθέντες δὲ.

λίσασθαι αὐτούς. 11 ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ † Τρωάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθρᾴκην, τῇ ‡ δὲ" ἐπιούσῃ εἰς ‡ Νεὰν πόλιν," 12 ‡ κἀκεῖθεν" εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος † Μακεδονίας πόλις, κολώνια. 13 Ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς, 13 τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς ‡ πύλης" παρὰ ποταμόν, οὗ ‡ ἐνομίζομεν προσευχὴν" εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξίν. 14 καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν, ἧς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ † Παύλου. 15 ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα, Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου ‡ μένετε·" καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς. 16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς * τὴν" προσευχήν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα ‡ Πύθωνα" ‡ ὑπαντῆσαι" ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη. 17 αὕτη ‡ κατακολούθουσα"

11 Navigantes autem a Troade recto cursu venimus Samothraciam, et sequenti die Neapolim, 12 et inde Philippis, quae est prima parte Macedoniae civitas, colonia. Eramus autem in hac urbe diebus aliquot conferentes. 13 Die autem sabbatorum egressi sumus foras portam iuxta flumen, ubi videbatur oratio esse, et sedentes loquebamur mulieribus quae convenerant. 14 Et quaedam mulier nomine Lydia, purpuraria civitatis Thyatirenorum colens deum, audivit, cuius dominus aperuit cor intendere his quae dicebantur a Paulo. 15 Cum autem baptizata esset et domus eius, deprecata est dicens, Si iudicastis me fidelem domino esse, introite in domum meam et manete. Et coegit nos. 16 Factum est autem euntibus nobis ad orationem, puellam quandam habentem spiritum pithonem obviare nobis, quae quaestum magnum praestabat dominis suis divinando. 17 Haec subsecuta

---

10. ἡμας] om. ℵ*. (add.c)
— ὁ θεος ABℵCE. 13. 61. Vulg. Memph. [Æth.] | ‡ ὁ κυριος ⊊. DHL. Syr. Pst.&Hcl. Theb. Arm. *Iren.* 201. (et *sic* post ευαγγ. αυτους 31.)
— αυτους] αυτοις A. 13. | τους εν τῃ Μακεδονιᾳ D.
11. αναχθεντες ουν *Iren.* 201. | τῃ δε επαυριον αχθεντες ' D. (αναχθετες²) Syr.Hcl.*mg.* | αναχθεντος δε 13.
— ουν BCHL. Syr.Hcl.*txt.* Theb. Arm. *Iren.* Syr.Hcl.*mg.* | δε Aℵ(D supra)E. 13.31.61.Vulg.Memph.Æth.[Syr.Pst.]
— Τρωαδος] † praem. της ⊊. HL. | om. ABℵCDE. 13. 31. 61.
— τῃ δε ABℵ*Btly.Mai* ed. 1. ℵCE. 13. 31. 61. L*Tf.*? Syr.Hcl. Memph. Theb. (τῃ δ' B*Bch.Mai* ed. 2.) | ‡ τῃ τε ⊊. H. (και τῃ D.) Vulg. (Syr.Pst.) Æth. Arm.
— επιουσῃ] add. ἡμερᾳ D. Syr.Pst.
— Νεαν πολιν ABℵD². | ‡ Νεαπολιν ⊊. D*CE. rel.
12. κακειθεν ABℵCDE. 13. 31. 61. | ‡ εκειθεν τε ⊊. H. (εκειθεν δε L*Tf.*? Syr.Hcl. Theb.) ‖ add. τε B*Mai.* ed. 2. (ctra, *Alford diserte*, vid. et errata in *Mai* ed. 1.)
— πρωτη] κεφαλη D. Syr.Pst.
— της μεριδος] om. D. Syr.Pst.&Hcl. Æth.| μερις E*Gr.* Arm. | (om. της B.)
12. Μακεδ.] † praem. της ⊊. B*Mai*DHL. 13 *ut vid.* | om. AℵCE. 31. 61.
— κωλωνια A. 61*. κωλονια E.
— ημεν] ημην D*.
— δε] τε 13. (om. Memph.)
— ταυτῃ τῃ ABℵCD*E. 13. 61. Vulg. | αυτῃ τῃ D². 31. HL.
13. τε Vulg. | δε D. 13. *e.* Syr.Hcl. Memph. Theb. [Arm.]
— εξηλθωμεν 13.
— πυλης ABℵCD. 13. 61. Vulg. (Syr.Pst. add. της πολεως) Memph. ed. Theb. | ‡ πολεως ⊊. E. 31. HL. Syr.Hcl. Memph. MS. Arm.
— παρα] add. τον D.
— ου] om. 61.
— ενομιζομεν A²(man. ant.)B(C.) 13. 61. Memph. (Theb.) Æth. (-ζαμεν C.) (A* n.l.) | ενομιζεν ℵ. | ‡ ενομιζετο ⊊. E. 31. HL. Vulg. (Syr.Pst.&Hcl.) | εδοκει D. Vulg. *d.e.* Arm.
— προσευχην A²ℵC. 13. 61. | ‡ προσευχη ⊊. A*B(? χῃ)DEHL. Vulg. | ευχη 31.
— συνελθουσαις] συνεληλυθυιαις D. ‖ add. ἡμιν ℵ*CE. | om. ABℵᶜD. rel.
14. πολεως] praem. της D.
— θεον] κυριον D*. (corr.¹) ‖ add. ἡτις E.
— ηκουεν] ηκουσεν D**Gr.* 13. L.
— ὁ] om. C.
14. κυριος] θεος E*Gr. Hearne.* (ctra, *Hansell* ex ipso codice.) Memph. Wilkins.
— Παυλου] † praem. του ⊊. AℵCE. 13. 31. 61. HL. | om. BD.
15. εβαπτισθη] add. αυτη ℵᶜE. *Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm.
— ὁ οικος] praem. πας D.
— κυριῳ] θεῳ D.
— μενετε ABℵDE. 13. 61. | ‡ μεινατε ⊊. C. 31. HL.
— ἡμας] ὑμας ℵ*. (corr.ᶜ)
16. την προσευχ. ABℵCE. 13. 61. *Orig.* iv. 389ᵃ. | *om. την ⊊. D. 31. HL.
— παιδισκη 61.
— Πυθωνα ABℵC*D* *Wtst.Scr.*61.Vulg. *Orig.* iv. | ‡ Πυθωνος ⊊. C³D²E. 13. 31. HL. *Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. (et mg. *Graecè.*) *Lucif.* 224.
— ὑπαντησαι BℵCE. 13. 61. *Orig.* iv. | ‡ απαντησαι ⊊. AD. 31. HL.
— ἡμιν] ὑμιν ℵ*. (corr.ᶜ)
— παρειχεν] -χετο C.
— αυτης] om. D*Gr.* ‖ add. δια τουτου D*. (per hoc *d.*) | om. *Orig. Lucif.*
17. κατακολουθουσα BℵD*Gr.* | ‡ κατακολουθησασα ⊊. ACE. 13. 31. HL. *Orig.* iv. 389ᵇ. *Lucif.* (224). | παρακολουθησασα 61.

12. Philippos *Cl.* | prima partis *Cl.*

ABℵCDE. 13. 31. 61. HL.

τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα, Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας. [18] τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. διαπονηθεὶς δὲ † Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν, Παραγγέλλω σοι ἐν † ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῆς. Καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. [19] ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, [20] καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς ‡ εἶπαν," Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες· [21] καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοις οὖσιν. [22] Καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ᾽ αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ ‡ περιρήξαντες" αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν· [23] πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακήν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι, ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· [24] ὃς παραγγελίαν τοιαύτην ‡ λαβὼν" ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακήν, καὶ τοὺς

Paulum et nos clamabat dicens, Isti homines servi dei excelsi sunt, qui adnuntiant vobis viam salutis. [18] Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem Paulus et conversus spiritui dixit, Praecipio tibi in nomine Iesu Christi exire ab ea. Et exiit eadem hora. [19] Videntes autem domini eius quia exivit spes quaestus eorum, adprehendentes Paulum et Silam perduxerunt ad forum ad principes, [20] et offerentes eos magistratibus dixerunt, Hi homines conturbant civitatem nostram, cum sint Iudaei, [21] et adnuntiant morem quem non licet nobis suscipere neque facere, cum simus Romani. [22] Et concurrit plebs adversus eos, et magistratus scissis tunicis eorum iusserunt virgis caedi, [23] et cum multas plagas eis imposuissent, miserunt eos in carcerem, praecipientes custodi ut diligenter custodiret eos; [24] qui cum tale praeceptum accepisset, misit eos in interiorem carcerem et pedes eorum

17. τῳ Παυλῳ] om. τῳ B. *Orig.* iv.
— και ἡμιν *Orig.* iv. | και τῳ Σιλᾳ L.
— εκραζεν *Orig.* iv. | και εκραζον D*.
— ανθρωποι *Orig.* iv. | om. D*. *Orig. Int.* iv. 610.c *Lucif.* 224.
— καταγγελλουσιν *Orig.* iv. | ευαγγελιζοντες D. (-τε i.e. -ται².)
— ὑμιν *Elz.* BℵDE*Gr.* Vulg. Syr.Pst. &Hcl. Arm. (Æth. *Platt. Tf.*) *Lucif. cod.* | ἡμιν *St.* 3. AC². 13. 31. 61*sic.* HL. Memph. Theb. Æth. *Orig.* iv. *Lucif. ed.* (C* in his lineis n.l.) | om. *Orig. Int.* ii. 333e.
18. δε 1⁰.] om. H. | et hoc *Orig. Int.* ii.
— διαπονηθεις δε ὁ Παυλος και επιστρεψας τῳ πνευματι (*Lucif.* 224.) | επιστρεψας δε ὁ Παυλος τῳ πνευματι και διαπονηθεις D. (επιτρεψας 13.)
— Παυλος] † praem. ὁ ⊃. CDE. rel. | om. ABℵ.
— παραγγελλω] -γελω C. 61. Syr.Hcl.mg. *Graece.*
— ονοματι] † praem. τῳ ⊃. D. 13*s.* 31. HL. | om. ABℵCE. 61.
— εξελθειν] ινα εξελθης D. *Lucif.* | εξελθε 13.
18. εξηλθ. αυτ. τ. ὡρᾳ] ευθεως εξηλθ. D. Æth. *Rom.*
19. ιδοντες δε οἱ κυριοι....της εργασιας αυτων *Lucif.* 224. | ὡς δε ειδαν οἱ κυριοι της πεδισκης ὁτι απεστερησθαι της εργ. αυτ. ἡς ειχαν δι᾽ αυτης D.
— ιδοντες δε Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. *Lucif.* | και ιδοντες B. Syr.Pst. Æth. | om. δε A*utvid.*
— τον Σιλαν ABℵE. rel. | om. τον CD.
— εἱλκυσαν] ἡλκ. C. | εσυραν E.
20. προσαγαγοντες] -τας D*.
— ειπαν ABℵE. 61. H*Tf.* | ‡ ειπον ⊃. CD. 31. L. (13 n.l.)
— ἡμων] post την πολιν 13. Vulg. ‖ ὑμων A*. (corr.¹)
21. καταγγελλουσιν] -γελουσιν 31. 61. H.
— εθη] τα εθνη D*. | ηθη L. | sectam *Lucif.* 224.
— ἡμιν παραδεχεσθαι *Lucif.* | ἡμας παραδεξασθαι D.
— ουδε] ουτε D.
— ουσιν] ὑπαρχουσιν D.
22. και συνεπεστη ὁ οχλ. κατ᾽ αυτων και (*Lucif.*) | και πολυς οχλος συνεπεστησαν κατ᾽ αυτων κραζοντες D. ‖ add. τοτε D*. | add. και D².
22. περιρηξαντες AB*ℵCDE. 13. 61. HL. | ‡ περιρρηξαντες ⊃. B². 31*s.*
23. τε AℵCDE. rel. Theb. | δε B. 61. *e.* Memph.
— παραγγειλαντες] παραγγιλας τε ℵ*. (corr.ᶜ)
— δεσμωφ. E.
— τηρειν] τηρεισθαι D.
24. ὃς *Lucif.* | ὁ δε D. (Æth.)
— λαβων ABℵCDE. 13. 31. 61. | ‡ ειληφως ⊃. HL.
— εβαλεν *Lucif.* | ελαβεν A.
— ησφαλισατο ante αυτων ABℵC*. 13. 61. | ‡ post ⊃. C³DE. 31. HL. Vulg. (ησφαλισαντο D*.)
— εις το ξυλον] εν τῳ ξυλῳ D.
25. κατα δε το μεσονυκτιον | κατα δε μεσον της νυκτος D*. | om. το ℵ.
— Παυλος] praem. ὁ D.
— Σιλας] praem. ὁ C.

19. in forum *Am.*² *Cl.* | 22. cucurrit *Cl.* | jusserunt] *add.* eos *Cl. Am.*²

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. Arm. Æth.

πόδας ‡ ἠσφαλίσατο αὐτῶν" εἰς τὸ ξύλον. [25] κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θεόν· ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι. [26] ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου· ‡ ἠνεῴχθησαν" ‡ δὲ" παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. [27] ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος * τὴν" μάχαιραν ‡ ἤμελλεν" ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. [28] ἐφώνησεν δὲ φωνῇ μεγάλῃ † Παῦλος λέγων, Μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. [29] αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ † Σίλᾳ, [30] καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη, Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; [31] Οἱ δὲ ‡ εἶπαν," Πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν †, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. [32] καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου ‡ σὺν" πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. [33] καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη

28. Παῦλος ante φωνῇ μεγάλῃ.

strinxit in ligno. ■ Media autem nocte Paulus et Silas adorantes deum hymnum dicebant; et audiebant eos qui in custodia erant. [26] Subito vero terrae motus factus est magnus, ita ut moverentur fundamenta carceris, et aperta sunt statim ostia omnia, et universorum vincula soluta sunt. [27] Expergefactus autem custos carceris et videns apertas ianuas carceris, evaginato gladio volebat se interficere, aestimans fugisse vinctos. [28] Clamavit Paulus magna voce dicens, Nihil mali tibi feceris: universi enim hic sumus. [29] Petitoque lumine introgressus est, et tremefactus procidit ad pedes Paulo et Silae, [30] et producens eos foras ait, Domini, quid me oportet facere ut salvus fiam? [31] At illi dixerunt, Crede in domino Iesu, et salvus eris tu et domus tua. [32] Et locuti sunt ei verbum domini, cum omnibus qui erant in domo eius. [33] Et tollens eos in illa hora noctis lavit plagas eorum, et baptizatus est ipse et

---

25. *αυτων*] add. *και* C. | om. *Lucif.*
— *δεσμιοι*] *δεσμοι* D*.
26. *ηνεωχθησαν* BCD. 31. | *ηνοιχθησαν* AℵE. 13. 61. *Orig.* i. 414[d]. | ‡ *ανεωχθησαν* ⸗. HL.
— *δε* ABℵDE. 13. 31. 61. Syr.Hcl. Memph. Theb. | ‡ *τε* ⸗. CHL. Vulg. Syr.Pst. Arm. Æth.
— *παραχρημα*] om. B. *Lucif.* 224.
— *ανεθη*] *ανελυθη* ℵ*D*. (corr. ℵ[c].)
27. *εξυπνος δε*] *και εξυπνος* D. Syr.Pst. Æth. ‖ (*δεσμοφυλας* ℵ.)
— *ανεωγμενας*] post *τας θυρας* C. Vulg. *Cl.*
— *σπασαμενος*] praem. *και* D* *Gr.*
— *την μαχαιραν* BCD. 61*. | *om. *την* ⸗. AℵE. 13. 31. 61[2]. HL.
— *ημελλεν* ABℵCE. 61. L. | ‡ *εμελλεν* ⸗. D. 13*s*. 31. H.
— *ἑαυτον*] *αυτον* 31*.
— *αναιρειν*] *ανελειν* C*. (corr.[3])
— *εκπεφευγεναι*] *εκπεφυγεναι* A.
28. *φωνῃ μεγαλῃ* †*ὁ*" Παυλος (ℵ)(C) D*Gr.*E. (13.) 31. 61. HL. Syr.Hcl. Arm. (*ὁ Π.* ⸗. AC[3]DE. rel.] om. *ὁ* ℵC* 13. et B infra) | *μεγαλῃ φωνῃ ὁ Παυλ.* A. *d.* | *Παυλ. μεγ. φωνῃ* B. (*Π. φων. μεγ. Btly.*) (Vulg.) Syr.Pst. Memph. (Theb.) *Lucif.* 225. [Æth.]
28. *πραξῃς*] *ποιησης* E.
— *σεαυτῳ*] *-τον* 61. ‖ add. *τι* D*Gr.*
29. *αιτησας δε φωτα* (*Lucif.* 225.) | *φωτα δε ετησας* D.
— *γενομενος*] *ὑπαρχων* C*D*Gr.*
— *προσεπεσεν*] add. *προς τους ποδας* D*. Vulg. Syr.Hcl.† Memph. Theb. *Lucif.* 225.
— *Σιλᾳ*] † praem. *τῳ* ⸗. AℵC[3]E. 13*s*. 31. 61. HL. | om. BC*D.
30. *προαγαγων* ABℵ[c]E. rel. (*προαγων* ℵ*.) | *προσαγαγων* C. 61. | *προηγαγεν* D.
— *ἐξω*] add. *τους λοιπους ασφαλισομενος* (add. *και**) D. Syr.Hcl.* | (add. appropinquavit et Syr.Hcl.*) | om. *Lucif.*
— *εφη*] *ειπεν αυτοις* D. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth.
31. *ειπαν* ABℵC(*ut vid.*)DE. 61. | ‡ *ειπον* ⸗. 13. 31. HL.
— *πιστευσον*] *-σαν* ℵ*. (corr.[c])
— *επι*] *εις* E.
— *Ιησουν*] † add. *χριστον* ⸗. CDE. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. | om. ABℵ. 13. 61. Vulg. Memph. *Lucif.* (in deum Jesum. *Lucif.* 225 1°. in dominum nostrum Jesum 2°.)
31. *σωθησει* E. ‖ (*σοι* 13.)
— *ὁ οικος*] praem. *πας* E. 13. Arm. | om. *Lucif.*
32. *του κυριου* AℵC(D)E. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. *Lucif.* [Æth.] | *του θεου* Bℵ*. | om. *του* D.
— *συν πασιν* ABℵCD. 13. 61. Vulg. *Lucif.* | ‡ *και πασι* ⸗. E. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
33. *εν εκεινῃ*] om. *εν* 13.
— *ελουσεν Lucif.* 225. | *ελυσεν* D*. (solvit *Lat.*)
— *εβαπτισθη*] post *αυτος* D. | Contra, *Lucif.*

---

24. strixit *Am.** | *om.* in *Cl. Am.*[2] | 25. orantes laudabant deum *Cl.* | 26. et statim aperta sunt omnia ostia *Cl.* | 27. ianuas apertas *Cl.* | 28. Clamavit autem *Cl.* | voce magna *Cl.* | tibi mali *Cl.* | 29. Paulo et Silae ad pedes *Cl.* | 31. dominum Jesum *Cl.*

ABℵ(C)DE. 13. 31. 61. HL. 33. ἅπαντες.

αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα. [34] ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον [αὐτοῦ] παρέθηκεν τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσατο πανοικὶ πεπιστευκὼς τῷ θεῷ. [35] Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες, Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. [36] ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους † πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι ‡ Ἀπέσταλκαν″ οἱ στρατηγοὶ ἵνα

¶ C. ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ.¶ [37] ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς, Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ‡ ἔβαλαν″ εἰς φυλακήν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γὰρ ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. [38] ‡ ἀπήγγειλαν″ δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· ‡ ἐφοβήθησαν δὲ″ ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσιν, [39] καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἠρώτων ‡ ἀπελθεῖν″ * ἀπὸ″ τῆς πόλεως. [40] ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον ‡ πρὸς″ τὴν Λυδίαν· καὶ ἰδόντες ‡ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς″ †, καὶ ‡ ἐξῆλθαν.″

omnis domus eius continuo: [34] cumque perduxisset eos in domum suam, adposuit eis mensam et laetatus est cum omni domo sua credens deo. [35] Et cum dies factus esset, miserunt magistratus lictores dicentes, Dimitte homines illos. [36] Nuntiavit autem custos carceris verba haec Paulo, quia miserunt magistratus ut dimittamini: nunc igitur exeuntes ite in pace. [37] Paulus autem dixit eis, Caesos nos publice indemnatos homines Romanos miserunt in carcerem, et nunc abscondite nos eiciunt? Non ita, sed veniant et ipsi nos eiciant. [38] Nuntiaverunt autem magistratibus lictores verba haec: timueruntque audito quod Romani essent, [39] et venientes deprecati sunt eos, et educentes rogabant ut et egrederentur urbem. [40] Exeuntes autem de carcere introierunt ad Lydiam, et visis fratribus consolati sunt eos, et profecti sunt.

---

33. *οἱ*] *οἱ οικιοι* A. | *υἱοι* (om. *οἱ*) 31.
— *παντες* ACDE. rel. | *ἁπαντες* Bℵ.
34. *αναγαγων*] praem. *και* D*Gr.
— *τε* Syr.Pst. Theb. *Lucif.* 225. | *δε* C. 13. Syr.Hcl. Memph.
— *αυτου* AℵDE. 13. 31. HL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. BC. 61. *Lucif.* 225.
— *παρεθηκεν*] praem. *και* D*. | Contra, *Lucif.* ‖ add. *αυτοις* E. Memph. Theb. Arm. | Contra, *Lucif.*
— *ηγαλλιασατο* ABℵC²E*Gr.* 13. 61. HL. Vulg. Memph. Arm. Æth. | *ηγαλλιατο* C* *ut vid.* D. 31. Syrr.Pst.& Hcl. Theb.
— *πανοικι*] om. E. (*-κει* AB*ℵC. 13.) | *συν τω οικω αυτου* D. (*Lucif.*)
— *τω θεω*] *επι τον θεον* D.
35. *γενομενης*] *γεναμενης* E.
— *απεστειλαν οἱ στρατηγοι τους*] *συνηλθον οἱ στρατηγοι επι το αυτο εις την αγοραν και αναμνησθεντες τον σεισμον τον γεγονοτα εφοβηθησαν και απεστ. τους* D. Syr.Hcl.mg.
— *λεγοντες*] *-τας* D.
— *εκεινους*] add. *οὑς εχθες παρελαβες* D. Syr.Hcl.
36. *απηγγειλεν δε ὁ δεσμοφυλαξ*] *και εισελθων ὁ δεσμοφυλαξ απηγγειλεν* D. | et cum audivisset custos carceris ingressus dixit Syr.
36. *δε*] *τε* E*Gr.* Theb. Æth.
— *λογους*] † add. *τουτους* ⸗. AℵE. 13. 31. 61. HL. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Theb. | om. BCD*Gr.* Arm. [Æth.]
— *απεσταλκαν* ABℵ. | ‡ *απεσταλκασιν* ⸗. DE. 13 ut vid. 31. HL. | *απεστειλαν* C. 61.
— *εν ειρηνῃ*] om. D. | *εις ειρηνην* ℵ.
37. *εφη*] om. 61.
— *προς αυτους*] om. E. ‖ add. *αναιτειους* D.
— *εβαλαν* BD. | ‡ *εβαλον* ⸗. AℵE. 31. 61. HL. (13 n.l.)
— *γαρ*] om. 13.
— *αλλα*] *αλλ'* 31. L.
— *ελθοντες*] post *αυτοι ἡμας* E. (om. *ἡμας* H.)
38. *απηγγειλαν* ABℵDE. 31. 61. (13 n.l.) | ‡ *ανηγγ.* ⸗. HL.
— *δε* ABD. rel. Vulg. Arm. | *τε* ℵE. (Syr.Pst.) Æth. om. Syr.Hcl. Memph. Theb.
— *τοις στρατηγοις*] post *οἱ ραβδουχοι* E. (Syr.Pst.) | *αυτοις οι στρατηγοις* D*.
— *ταυτα*] add. *τα ρηθεντα προς τους στρατηγους* D.
38. *εφοβηθησαν δε* ABℵ. 31. 61. Memph. | *-σαντες* (*sic*) *δε* 61*. (13 n.l.) | ‡ *και εφοβηθησαν* ⸗. EHL. Syrr.(Pst.)&Hcl. Theb. Æth. timueruntque Vulg. [Arm.] | *οἱ δε ακουσαντες ὁτι Ρωμαιοι εισιν εφοβηθησαν* D. (Syr.Pst.)
39. ver. *και παραγενομενοι μετα φιλων πολλων εις την φυλακην παρεκαλεσεν αυτους εξελθειν, ειποντες, Ηγνοησαμεν τα καθ' ὑμας, ὁτι εσται ανδρες δικαιοι· και εξαγαγοντες παρεκαλεσαν αυτους λεγοντες, Εκ της πολεως ταυτης εξελθατε, μη ποτε παλιν συνστραφωσιν ἡμειν επικραζοντες καθ' ὑμων* D. Syr.Hcl.(&*.)
— *ηρωτων*] *-τουν* A. | *-τησαν* E. Syr.Pst.
— *απελθειν* ABℵ. 13. 61. Arm. | ‡ *εξελθειν* ⸗. E. 31. HL. Vulg.
— *απο* ABℵ. 13. 61. de Vulg. *Cl. Fuld.* | add. *εκ* E. | *om. ⸗. 31. HL. *Am.*
40. *εκ* ADE. rel. | *απο* Bℵ.
— *εισηλθον*] *ηλθον* D. *e.*
— *προς* ABℵDE. 13. 31. 61. HL. | ‡ *εις* ⸗.
— *παρεκαλεσαν τους αδελφους* ABℵ. 13. 61. Memph. | ‡ *τους αδελφους παρεκ.* ⸗. E. 31. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. | *τους αδελφ. διηγη-*

35. dimittite *Am.* | 37. nunc occulte *Cl.* | 39. *om.* "et" *ult. Cl.* | de urbe *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth. KE′ **XVII.**

19. [1] Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ *τὴν″ Ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν † συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. [2] κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία ‡ διελέξατο″ αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, [3] διανοίγων καὶ

p Lu. 24:26

παρατιθέμενος ὅτι p τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν † χριστός, Ἰησοῦς ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. [4] καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ

4. *[καὶ]″ Ἑλλήνων.

Σίλᾳ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων ‡ πλῆθος πολύ,″ γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. [5] ζηλώσαντες δὲ οἱ † Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων ‡ ἄνδρας τινὰς″ πονηρούς, καὶ ὀχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν τὴν πόλιν, ‡ καὶ ἐπιστάντες″ τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς ‡ προαγαγεῖν″ εἰς τὸν δῆμον· [6] μὴ εὑρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον † Ἰάσονα καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι Οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, [7] οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι

[1] Cum autem perambulassent Amfipolim et Apolloniam, venerunt Thessalonicam, ubi erat synagoga Iudaeorum. [2] Secundum consuetudinem autem Paulus introivit ad eos, et per sabbata tria disserebat eis de scripturis, [3] adaperiens et insinuans quia Christum oportuit pati et resurgere a mortuis, et quia hic est Christus Iesus quem ego adnuntio vobis. [4] Et quidam ex eis crediderunt et adiuncti sunt Paulo et Silae, et de colentibus gentilibusque multitudo magna et mulieres nobiles non paucae. [5] Zelantes autem Iudaei adsumentesque de vulgo viros quosdam malos et turba facta concitaverunt civitatem, et adsistentes domui Iasonis quaerebant eos producere in populum; [6] et cum non invenissent eos, trahebant Iasonem et quosdam fratres ad principes civitatis, clamantes quoniam hi qui urbem concitant et huc venerunt, [7] quos suscepit Iason: et hi omnes contra

---

*σαντο ὁσα εποιησεν κυριος αυτοις παρεκαλεσαντες (παρεκαλεσαν τε²) D. ‖ † add. *αυτους* ⊊. DE. 31. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. | om. ABℵ. 13. 61. Memph.

40. εξηλθαν ℵD.| ‡ εξηλθον ⊊. ABE .rel.

1. *διοδευσαντες*] *διελθοντες* E. ‖ post *δε* add. *οἱ αποστολοι* 31.
— *Αμφιπολιν*] *πολιν* ℵ*. (corr.ᶜ)
— *την Απολλωνιαν* AB ℵ(E.) 13. 61. (*την Απολλ. και την Αμφιπ.* E. | *om. την* ⊊. 31. HL. | *και* (om²) *κατηλθον* (add. *και*²) *εις Απολλωνιδα κακειθεν* D. (om. *ηλθον.*)
— *Θεσσ.*] praem. *την* B.
— *συναγωγη*] † praem. *ἡ* ⊊. E. 31. HL. Arm. 1 MS. | om. ABℵD. 13. 61. Memph. Theb.
2. *κατα δε*] *και κατα* D*. Syr.Pst. Æth.
— *τῳ Παυλῳ*] *ὁ Παυλος* D. *e.*Vulg. Arm.
— *εισηλθεν*] *-θον* 61.
— *και*] om. D. Theb.
— *διελεξατο* ABℵ. 13. 61. Syr.Pst.&Hcl. Memph. | *διελεχθη* DE*Gr.*| ‡ *διελεγετο* ⊊. HL. Vulg. *e.* Theb. Arm. Æth.
— *απο*] *εκ* D.
3. *τον*] om. D*.
— *εδει*] ante *τον χριστον* 31. Syr.Pst.
— *χριστος Ιησους* A(B)D. rel. *Am. Tol.* Syr.Hcl. Theb. Arm. ed. Æth.|*Ιησους χριστος* ℵ. Vulg. *Cl. Fuld.* Syr.Pst. Memph. Arm. MSS. | *Ιησους ὁ χριστος* E. | *ὁ χρισ. ὁ Ιησ.* B. ‖ † praem. *ὁ* ⊊. (B.) 13. 31. HL. | om. AℵD. 61.
3. *καταγγελω* 61.
4. *επεισθησαν*] *επιστευσαν* E. 13.
— *προεκληρωθησαν* 31 *Scr.*
— *τῳ Σιλᾳ*] om. *τῳ* B.
— *Σιλᾳ των τε σεβομενων* | *Σιλαιᾳ τῃ διδαχῃ πολλοι των σεβομενων* D. ‖ *των τε*] *των δε* 61. H.
— *Ἑλληνων*] praem. *και* AD. 13. 61. (Vulg.) Memph. | om. BℵE. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth.
— *πληθος* ante *πολυ* ABℵDE. 13. 31. 61. Vulg. Arm. | ‡ post ⊊. HL.
— *γυναικων τε*] *και γυναικες* D.
— *ουχ ολιγ.* B*.
5. *ζηλωσαντες δε...και προσλαβομενοι* ABℵE. 13. (31.) 61. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. (Theb.) Arm. (Æth.) | *προσλαβομενοι δε οἱ Ιουδαιοι οἱ απειθουντες* HL. | *ζηλωσ. οἱ Ιουδ. οἱ απειθουντες* (om. *και προσλαβομενοι*) 31. | *οἱ δε απειθουντες Ιουδαιοι συνστρεψαντες* D.
— *Ιουδαιοι*] † praem. *απειθουντες* ⊊. (D. 31. HL. supra) | om. ABℵ(E *hic*) 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (om. et *Ιουδαιοι*) ‖ *απειθησαντες* post *πονηρους* habet E.
5. *των αγοραιων*] post *τινας ανδρας* D. Arm.
— *ανδρας* ante *τινας* ABE. 13. 61. Vulg. | ‡ post ⊊. ℵD. 31. HL.
— *και οχλοποιησαντες*] om. D.
— *εθορυβουν*] *εθορυβουσαν* D.
— *και επισταντες* ABℵDE. 13. 31. 61. Vulg. | ‡ *επισταντες τε* ⊊. HL.
— *Ιασονος*] *-σωνος* ADE. 31. (et *Ιασωνα* ver. 6. E. 13.)
— *αυτους*] *αυτον* A* *ut vid.*
— *προαγαγειν* AB*Btly.Mai*ℵ. 13. 61. (*παραγ.* B*Blc.*) | *προσαγαγειν* E*Gr.* | *εξαγαγειν* D*Gr.* | *αναγαγειν* L. | ‡ *αγαγειν* ⊊. 31. H.
6. *εσυρον* AB(ℵ.) 13(*-ρων*) 31. 61. HL. | *-ραν* DE. | *ευρον* ℵ*. (corr.ᶜ)
— *Ιασονα*] † praem. *τον* ⊊. E. 31. HL. | om. ABℵD. 13. 61. (*Ισωναν* D*.)
— *τινας*] *τινες* D*. ‖ add. *αλλους* E. *Cod.Bed.*
— *βοωντες*] *βοωντας* A. ‖ add. *και λεγοντες* D.
— *οὗτοι*] add. *εισιν* D*. *Tol.* | om. *Eus.* in Ps. 193ᵈ.

3. hic est Jesus Christus *Cl.*

ABℵDE. 13. 31. 61. HL.

τῶν δογμάτων Καίσαρος ‡ πράσσουσιν," βασιλέα ‡ ἕτερον λέγοντες" εἶναι Ἰησοῦν. 8 Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα· 9 καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς. 10 οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ † νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπῆεσαν. 11 οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, † καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. 12 πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. 13 ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι, ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες * καὶ ταράσσοντες" τοὺς ὄχλους. 14 εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ‡ ἕως" ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ‡ ὑπέμειναν" ‡ τε" ὅ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. 15 οἱ δὲ ‡ καθιστάνοντες" τὸν Παῦλον ἤγαγον † ἕως

11. [τὸ] καθ'

decreta Caesaris faciunt, regem alium dicentes esse Iesum. 8 Concitaverunt autem plebem et principes civitatis audientes haec, 9 et accepto satis ab Iasone et a ceteris dimiserunt eos. 10 Fratres vero confestim per noctem dimiserunt Paulum et Silam in Beroeam: qui cum advenissent, in synagogam Iudaeorum introierunt. 11 Hi autem erant nobiliores eorum qui sunt Thessalonice, qui susceperunt verbum cum omni aviditate, cotidie scrutantes scripturas, si haec ita se haberent. 12 Et multi quidem crediderunt ex eis, et gentilium mulierum honestarum et viri non pauci. 13 Cum autem cognovissent in Thessalonica Iudaei quia et Beroeae praedicatum est a Paulo verbum dei, venerunt et illic commoventes et turbantes multitudinem. 14 Statimque tunc Paulum dimiserunt fratres ut iret usque ad mare: Silas autem et Timotheus remanserunt ibi. 15 Qui autem deducebant Paulum, perduxerunt eum

---

7. πρασσουσιν ABMaiℵDE. 13. 61. HL. | ‡ πραττουσι ⸗. 31.
— ἑτερον ante λεγοντες ABMai Alf.ℵ. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl. (Arm.) | ‡ post ⸗. DE. 31. HL. Syr.Pst. Memph. Theb. (λεγ. ειν. ἑτ. E.) (ἑτ. ειν. λεγ. BBtly.) [Æth.]
8. εταραξαν δε] και εταραξαν D.
— τον οχλον και τους πολιταρχας Syr.Hcl. *Petr. Alex.* Routh. iv. 40. | τους πολιταρχας και τον οχλον D. (Syr.Pst.) | την πολιν και τους πολιταρχας E.
— ακουοντας] ακουσαντες D*. | ακουσαντα D².
9. Ιασωνος DE.
10. ευθεως....νυκτος] om. A. || δια νυκτος] om. 61.
— νυκτος] † praem. της ⸗. EHL. | om. BℵD. 13. 31. *Petr. Alex.* Routh. iv. 40.
— εξεπεμψαν] ante δια νυκτος ℵ. | post rel. *Petr. Alex.*
— τε *Petr. Alex.* | om. D. Arm. | δε 61*.
— απεησαν] εισηεσαν E. | ante των Ιουδαιων EHL.
11. ευγενεστεροι] praem. οι 31. | ευγενεις D*Gr.*
— Θεσσ.] praem. τῃ D.
— λογον] add. του θεου E.
— πασης προθυμιας] παρρησιας E*Gr.*
— καθ'] † praem. το ⸗. B. 31. HL. | om. το A *ut vid.* ℵDE. 13. 61. Arm.
— εχοι] εχει D*E. | post ουτως 31.
— ταυτα ουτως] ταυθ' ουτως 31.
— fin.] add. sicut Paulus evangelizavit Syr.Hcl.*
12. πολλοι] τινες D*Gr.*
— ουν] om. E.
— εξ] om. D.
— επιστευσαν] add. τινες δε ηπιστησαν D.
— Ἑλληνιδων γυναικων] Ἑλληνων και D*. | Ἑλλήδων (s. -ηνων) γυναικων 61*.
— και ανδρων ουκ ολιγοι] ανδρες και γυναικες ικανοι επιστευσαν D*.
13. της] om. DE.
— ὁτι και εν τ. β....του θεου ηλθον] ὁτι (ὁ²) λογος (του²) θεου κατηγγελη εις Βεροιαν και (om.²) επιστευσαν και ηλθον εις αυτην D. (om. εις αυτ. D².)
— κατηγγελη] -γελλη 61.
13. σαλευοντες και ταρασσοντες ABℵD. 13. 31. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. (ταρασσοντες D*. πρασσοντες B*Bch.*) | * om. και ταρασσ. ⸗. EHL. Æth.
— τους οχλους] τον οχλον H. || add. ου διελιμπανον D. Syr.Pst.
14. ευθεως δε τοτε τον] τον μεν ουν D. | (δε] om. 61*. add.[1] "Et" Syr.Pst.)
— εξαπεστειλαν] post οι αδελφοι D.
— πορευεσθαι] απελθειν D.
— ἑως ABℵE. 13. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. | ‡ ὡς ⸗. 31. HL. Syr.Hcl. Arm. | om. D. Theb.
— ὑπεμειναν Bℵ. 61. Vulg. Memph. | επεμειναν 31*Scr.* | απεμειναν E. 13. | ‡ ὑπεμενον ⸗. HL. | ὑπεμεινεν AD. Theb.
— τε ABℵE. 13. 31. 61. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | ‡ δε ⸗. DHL. Vulg. Memph. Theb. Arm.
— ὁ τε] om. τε D.
— εκει ante ὁ τε Σιλ. H.

9. accepta satisfactione a *Cl.* | 10. qui] *Am.*** | venissent *Cl.* | 11. Thessalonicae *Cl.* | 12. mulierum gentilium *Cl.* | 13. Beroae *Am.* | illuc *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ * τὸν " Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτόν, ἐξῆεσαν.

Κ

20 [16] Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, ‡ θεωροῦντος" κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. [17] διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας· [18] τινὲς δὲ * καὶ" τῶν Ἐπικουρείων καὶ † Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ· καί τινες ἔλεγον, Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; Οἱ δέ, Ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν † εὐηγγελίζετο. [19] ἐπιλαβόμενοι ‡ δὲ" αὐτοῦ ἐπὶ τὸν "Αρειον πάγον ἤγαγον λέγοντες, Δυνάμεθα γνῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη [ἡ] ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή; [20] ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι ‡ τίνα θέλει" ταῦτα εἶναι. [21] Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ‡ ηὐκαίρουν" ἢ λέγειν τι ‡ ἢ" ἀκούειν * [τι]" καινότερον.

19. ἐπιλαβόμενοί τε.

usque Athenas, et accepto mandato ab eo ad Silam et Timotheum, ut quam celeriter venirent ad illum, profecti sunt.

[16] Paulus autem cum Athenis eos expectaret, incitabatur spiritus eius in ipso, videns idolatriae deditam civitatem. [17] Disputabat igitur in synagoga cum Iudaeis et colentibus, et in foro per omnes dies ad eos qui aderant: [18] quidam autem Epicurei et Stoici philosophi disserebant cum eo, et quidam dicebant, Quid vult seminiverbius hic dicere? alii vero, Novorum daemoniorum videtur adnuntiator esse; quia Iesum et resurrectionem adnuntiabat eis: [19] et adprehensum eum ad Ariopagum duxerunt, dicentes, Possumus scire quae est haec nova quae a te dicitur doctrina? [20] Nova enim quaedam infers auribus nostris: volumus ergo scire quidnam velint haec esse. [21] Athenienses enim omnes et advenae hospites ad nihil aliud vacabant nisi aut dicere aut audire aliquid novi. [22] Stans

---

15. καθιστανοντες AB. | καταστανοντες D*. | αποκαθιστανοντες 61. | ‡ καθιστωντες ⅁. ℵ^{c}D^{2}E. 13. 31. HL. | καθισ|παντες ℵ*.
— ηγαγον] † add. αυτον ⅁. EHL. Vulg. *Am.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. (Æth.) | om. ABℵD. 13. 31. 61. *Fuld. Tol.*
— ἑως] add. των E.
— και λαβοντες] παρηλθεν δε την Θεσσαλιαν, εκωλυθη γαρ εις αυτους κηρυξαι τον λογον. λαβοντες δε D.
— εντολην Syr.Hcl. | επιστολην E*Gr.* Syr.Pst. ‖ add. απ' αυτου E. Vulg. Arm. *Usc.* | add. παρα Παυλου D.
— τον Τιμοθ. BℵE. 13. 61. | *om. τον ⅁. AD. 31. HL.
— ἱνα ὡς ταχιστα] ὁπως εν ταχει D. (ἱν' 31 *Scr.*)
16. αυτους] αυτου ℵ*D*. (corr. ℵ^{c}.)
— του Παυλου] om. ℵ*. (add.^{c})
— το] om. D*. (παρεξυνετοπῦα.)
— θεωρουντος ABℵE. 13. 61. | ‡ -ουντι ⅁. D. 31. HL.
17. και ult.] add. τοις D. Syr.Hcl.*mg.*
— παρατυγχανοντας] παρατυχοντας D*.
18. τινες δε και ABℵD. 13. 31. 61. HL. Syr.Pst. | *om. και ⅁. E. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. [Æth.]
— Στωικων] † praem. των ⅁. D. 31 HL. | om. ABℵE. 13. 61. | Στοικων ℵDE. 13. HL *Tf.* (non B. 31. 61.)
— συνεβαλλον] συνεβαλον D^{2}. 31. L. | συνελαβον D*.
— θελοι] θελη D*. | θελει 13.
— καταγγελλευς A(corr.^{1})ℵE.
— ὁτι τον.....fin. ver.] om. D.
— ευηγγελιζετο] † praem. αυτοις ⅁. | add. αυτοις Aℵ^{c}E. 13. 31. 61. H. Vulg. Syr.Pst. Memph. | om. Bℵ*L. Syr.Hcl. Theb. Arm. Æth. ut vid.
19. επιλαβομενοι .... ηγαγον] μετα δε ἡμερας τινας επιλαβομενοι αυτου ηγαγον αυτον επι (add. τον^{2}) Αριον παγον πυνθανομενοι και D. Syr.Hcl.(*)
— δε B. 13. 61. Memph. Theb. | ‡ τε ⅁. AℵE. 31. HL. (Vulg.) Syr.Pst. Arm. Æth.
— Αρειον] αγριον L.
— ηγαγον] ηγον A.
— αὐτη ἡ AℵE. rel. Vulg. | om. ἡ BD.
19. ὑπο σου] απο σου D* *Wetst.* ("διδ elot. sub υπο *p.m.*" *Scr.*)
— λαλουμενη] λεγομενη E. 61. | καταγγελομενη D. Arm.
20. εισφερεις] φερεις D. | εισφερει ℵ*. (corr.^{c}) ‖ praem. ρηματα E. | add. *sic* id. D.
— βουλωμεθα 61.
— τινα θελει ABℵ. (13.) 61. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. (θελη 13.) | ‡ τι αν θελοι ⅁. DE. 31. HL. Arm. Æth. (vid. ver. 18.)
— ταυτα] om. E.
21. επιδημουντες] add. εις αυτους D*Gr.* Theb.
— ηυκαιρουν ABℵDE. 13. 61. | ‡ ευκαιρ. ⅁. 31. HL.
— η ακου. ABℵD. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Arm. | ‡ και ακου. ⅁. E. 13. 31. 61. HL. Syr.Pst. Memph. Æth.
— ακουειν] add. τι ABℵ. Vulg. (om. antea) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | *om. ⅁. DE. 13. 31. 61. HL. Arm.

---

16. idololatriae *Cl.* | 21. Athenienses autem *Cl.*

ABℵDE. 13. 31. (61.) HL.

22 σταθεὶς δὲ † Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου ἔφη, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ· 23 διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, Ἀγνώστῳ θεῷ. ‡ ὃ οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, ‡ τοῦτο ″ ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. 24 ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς ‡ ὑπάρχων κύριος,″ οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, 25 οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ‡ ἀνθρωπίνων ″ θεραπεύεται προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσιν ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάντα· 26 ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς † πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ ‡ παντὸς προσώπου″ τῆς γῆς, ὁρίσας ‡ προστεταγμένους″ καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν, 27 ζητεῖν τὸν * θεόν,″ εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καί † γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. 28 ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καί ἐσμεν, ὡς καί τινες ¶ τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν, Τοῦ γὰρ καὶ

27. ἡ εὕροιεν.

¶ 61.

autem Paulus in medio Ariopagi ait, Viri Athenienses, per omnia quasi superstitiosiores vos video: 23 praeteriens enim et videns simulacra vestra inveni et aram in qua scriptum erat, Ignoto deo. Quod ergo ignorantes colitis, hoc ego adnuntio vobis. 24 Deus qui fecit mundum et omnia quae in eo sunt, hic caeli et terrae cum sit dominus, non in manufactis templis inhabitat, 25 nec manibus humanis colitur indigens aliquo, cum ipse det omnibus vitam et inspirationem et omnia, 26 fecitque ex uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terrae, definiens statuta tempora et terminos habitationis eorum, 27 quaerere deum, si forte adtractent eum aut inveniant, quamvis non longe sit ab unoquoque nostrum. 28 In ipso enim vivimus et movemur et sumus; sicut et quidam vestrum poetarum dixerunt, Ipsius

---

22. Παυλος] † praem. ὁ ⸗. DE. 13*s*. 31. 61. HL. | om. ABℵ.
— εν μεσου 61 *Scr.* | εμμεσω AE.
— εφη] ειπεν ℵE.
23. αναθεωρων *Clem.* 696. | διιστορων D*. ἱστορων *Clem.* 372.
— σεβασματα] σεβαστα ℵ.
— εὑρον *Clem. bis Orig.* iv. 167ᵃ. | ηυρον E.
— επεγεγραπτο *Clem.* 696. | ην (η*) γεγραμμενον D. | ανεγεγραπτο *Clem.* 372. εγεγραπτο *Orig.* iv.
— ὁ et τουτο A*BℵB*D. (61.) Vulg. *Orig.* iv. (τούτον *sic* 61.) | ‡ ὃν et τουτον ⸗. A²ℵᶜE. 13*s*. 31. HL. Memph. et Theb. ut vid. Arm. *Clem. bis* [Æth.]
— ευσεβειτε *Clem. bis Orig.* iv. | σεβητε L.
— καταγγελω 61. H.
— ὑμιν] ὑμων B**Mai* ed. 2.
24. ὁ 2⁰. *Clem.* 372. 691. | om. A*. (add.¹)
— παντα] add. και E. | om. *Iren.* 197. *Clem.* 372. 691. *Hil.* 416.ᵉ.
— ὑπαρχων] ante κυριος ABℵE. 13. 31. 61. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem.* 372. (*Hil.*) | ‡ post ⸗. DHL. *Clem.* 691. *Iren.* 197.
25. ουδε] ουδ' 31 *Scr.* | οδε D*.
— ανθρωπινων ABℵD. 61. Vulg. *Clem.* 372. 691. *Iren.* 197. | ‡ ανθρωπων ⸗. E. 13. 31. HL. | (ante χειρων ℵ.)
— θεραπευεται] add. ὡς ℵ*. (corr.ᶜ) *d.e.* Arm. *Iren.*
— τινος *Clem.bis Iren.* | om. D*. | τι αυτος D².
— αυτος] *Clem. bis Iren.* 197. | ὁτι (om.²) ουτος ὁ (om.²) D*. | om. H.
— διδους *Clem.* 691. | δους D*H. *Clem.* 372.
— και τα παντα *Elz.* ABℵ*Blc.Mai*ℵᶜD. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Clem.bis Iren.* | και παντα (om. τα) ℵ*E. 61. | κατα παντα *St.*3. B*Bch.* 31. HL. Theb. | om. 13. Syr.Pst. Æth.
26. τε *Clem.* 372. | om. DE. Syr.Hcl. Arm. (qui fecit *Iren.*) | δε 31. [Memph.]
— ἑνος] † add. αἱματος ⸗. DE. 31. HL. *Cod. Bed.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Iren.* 197. | om. ABℵ. 13. 61. Vulg. Memph. Theb. Æth. *Clem.* 372. (εξ ἑνος παν γενος.)
— ανθρωπων *Clem.* 372. *Iren.* | -που D*Gr.*
— παντος προσωπου ABℵD. 13. 61. *Clem.* 372. | παν προσωπον E. | ‡ παν το προσωπον ⸗. 31. HL.
— προστεταγμενους ABℵD²E. 31. 61. HL. *Clem.* 372. | ‡ προτεταγμ. ⸗. D*. 13*s*. (om. *Iren.*)
26. και τας ὁροθεσιας *Clem.* | κατα ὁροθεσιαν D**Gr. Iren.* 197.
27. ζητειν] praem. μαλιστα D*Gr.* | om. *Clem.* 372. *Iren.* 197.
— τον θεον ABℵ. 13. 61. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. | το θειον D. *Clem.* 372. *Iren.* 197. | ‡ τον κυριον ⸗. E. 31. [Æth.] ‖ add. εστιν D. (non *Clem.*)
— ψηλαφησειαν *Clem.* | -σαισαν D. | -σειεν ℵ. | -σιεν E.
— αυτον] αυτο D*. *Iren.* | om. *Clem.*
— και εὑρ. BℵE. 13. 31. 61. HL. *Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Arm. Æth. | η εὑρ. AD. Vulg. Theb. *Clem.* (*sic*) *Iren.*
— εὑροιεν *Clem.* | -ροισαν D*. | -ρυεν E. ‖ (add. αν *Clem.*)
— και γε BD². 13. 31. 61. HL. (και τε D*.) | και τοι AE. *Clem.* | και † τοι″ γε ⸗. ℵ.
— ου] ουκ αμαρτυρον 61*. (vid. xiv. 17.)
— απο *Clem.* | απ' H. | αφ' E. 31. | ον (ων²) αφ' D. (*Iren.*)

---

23. *om.* et 2⁰. *Am**. | 24. habitat *Cl.* | 28. vestrorum *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

γένος ἐσμέν. 29 γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. 30 τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας

30. ἀπαγγέλλει

ὑπεριδὼν ὁ θεὸς τὰ νῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις, ‡ πάντας″ πανταχοῦ μετανοεῖν· 31 ‡ καθότι″ ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν πίστιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 32 Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ ‡ εἶπαν,″ Ἀκουσόμεθά σου ‡ περὶ τούτου 33 καὶ πάλιν.″ Οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. 34 τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος [ὁ] Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

enim et genus sumus. 29 Genus ergo cum simus dei, non debemus aestimare auro aut argento aut lapidi, sculpturae artis et cogitationis hominis, divinum esse simile. 30 Et tempora quidem huius ignorantiae despiciens deus nunc adnuntiat hominibus ut omnes ubique paenitentiam agant, 31 eo quod statuit diem in qua iudicaturus est orbem in aequitate, in viro in quo statuit, fidem praebens omnibus suscitans eum a mortuis. 32 Cum audissent autem resurrectionem mortuorum, quidam quidem inridebant, quidam vero dixerunt, Audiemus te de hoc iterum. 33 Sic Paulus exivit de medio illorum. 34 Quidam vero viri adherentes ei crediderunt; in quibus et Dionisius Ariopagita et mulier nomine Damaris et alii cum eis.

XVIII. κζ′ 21 1 Μετὰ † ταῦτα χωρισθεὶς † ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον, 2 καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ

1 Post haec egressus ab Athenis venit Corintum, 2 et inveniens quendam Iudaeum nomine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper venerat

---

27. ἡμων A(corr.1)BℵDE. 13. 61. H. *Clem.* 372. *Iren.* 197. | ὑμων A*. 31. L. Arm. 1 MS.
— ὑπαρχοντα] om. D*. | ὑπαρχων D2. | ὑπαρχοντος E. *Clem. Iren.*
28. αυτῳ *Clem.* 372. *Iren.* 197. *Orig.* i. 505a. iii. 301f. 350e. *Eus.* E. Pr. 104c. D.E. 145b. c. Mcl. 194b. *Hil.* 353e. 570d. 831b. | αυτῃ D*.
— εσμεν] add. το καθ' ἡμεραν D. (om. *Clem.* 372. *Iren.* 197. *Orig.* iii.*bis* *Eus. Hil. quater.*)
— ὡς *Clem. Orig.* iv. 167a. | ὡσπερ D.
— τινες] post των καθ' ὑμας D. | Contra, *Clem. Orig.* iv.
— ὑμας *Clem.* 372. *Orig.* iv. | ἡμας B*Mai.* Memph.
— ποιητων *Clem. Orig.* iv. | om. D. Æth. *Iren.* 197. "ex sapientibus vestris" Syr.Pst. "et fuerunt ex vobis" Æth.
— του *Clem. Orig.* iv. | τουτου D*. *Iren.* 197. | αυτου E2. *e.* Vulg. *Hil.* 203e. | Ὁμηρου και Αρατου Hmg. Ex Arato Poeta Syr.Hcl.mg.
29. νομιζειν] add. ουτε D*.
— χρυσῳ BD. 31. HL. | -σιῳ AℵE. (31 n.l.)
— αργυρῳ BℵD. 31. HL. | -ριῳ AE. 13.
29. και] η D. (om. Memph. Theb. Æth.)
— ανθρωπου *Iren.* 197. | -πων E*Gr.*
30. τους μεν ουν χρονους *Iren.* | και τους χρονους μεν ουν E. Vulg.
— αγνοιας] add. ταυτης D*. Vulg. | om. *Iren.*
— ὑπεριδων] παριδων D*.
— παραγγελλει AℵcDE. 31. L. (παραγγελει H.) | απαγγελλει Bℵ*. (13 n.l.)
— παντας ABℵD2E. 13. Vulg. *m.* | ‡ πασιν ⸗. 31. HL. *Iren.* | ινα παντες D*.
31. καθοτι ABℵDE. 13. | ‡ διοτι ⸗. 31. HL.
— εστησεν] -σαν D.
— εν ᾗ μελλει κρινειν] κρειναι D. *Iren.* 197.
— εν ανδρι *Iren.* | om. εν D. ‖ add. Ιησου D. *Iren.*
— ορισεν E.
— παρασχων] παρεσχειν D.
32. ειπαν BℵE. | ‡ ειπον ⸗. AD. rel. (13 n.l.)
—, 33. περι τουτου και παλιν ABℵ. 13. (Æth.) | περι τουτου παλιν DE. Vulg. Arm. (add. και E.) | ‡ παλιν περι τουτου. 33 και ⸗. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | om. παλιν Theb.
34. κολληθεντες] εκολληθησαν D*Gr.
— ὁ Αρεοπαγιτης AℵE. 13*s*. 31. HL. | om. ὁ B. | τις Αρεοπαγειτης ευσχημων D.
— και γυνη ονοματι Δαμαρις] om. D.
— γυνη] add. τιμια E.
1. μετα ταυτα χωρισθεις] αναχωρησας δε D.
— μετα] † add. δε ⸗. (D supra)E. 31. HL. Syrr.(Pst.)&Hcl. Theb. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 681c. | om. ABℵ. 13. Vulg. Memph. Arm.
— χωρισθεις] † add. ὁ Παυλος ⸗. AE. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | om. BℵD. 13. Vulg. Memph. Theb.
— εκ] απο D.
2. Ακυλλαν 31.
— προσφατως...ὁμοτεχνον ειναι ver. 3.] hi autem exierant a Roma, eo quod praecepisset Claudius ut discederent omnes Judaei ab Italia. hi [venerunt] Achaiam. ipse autem Paulus agnovit Aquilam; et quia ejusdem gentis et ejusdem opificii esset. Syr.Hcl.*mg.*
— εληλυθοτα] εισεληλυθοτα 13.

30. ubi *Am.** | 31. diem in quo *Cl.* | 33. eorum. 2. *om.* et *Am.**

ABℵDE. 13. 31. HL.

τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ το διατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ‡ ἀπὸ " τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς· [3] καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι ἔμενεν παρ᾽ αὐτοῖς καὶ ‡ ἠργάζετο·" (ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ ‡ τῇ τέχνῃ")· [4] διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ "Ἕλληνας. [5] ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ ‡ λόγῳ" ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις * εἶναι" τὸν χριστὸν Ἰησοῦν. [6] ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι [7] καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι * [Τιτίου]" Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. [8] q Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπιστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. [9] εἶπεν δὲ ὁ κύριος ‡ ἐν

2. [δια]τεταχέναι

7. εἰσῆλθεν

q 1 Cor. 1:14.

ab Italia, et Priscillam uxorem eius, eo quod praecepisset Claudius discedere omnes Iudaeos a Roma, accessit ad eos, [3] et quia eiusdem erat artis, manebat apud eos et operabatur: erant autem scenae factoriae artis. [4] Et disputabat in synagoga per omne sabbatum, suadebatque Iudaeos et Graecos. [5] Cum venissent autem a Macedonia Silas et Timotheus, instabat verbo Paulus, testificans Iudaeis esse Christum Iesum. [6] Contradicentibus autem eis et blasphemantibus excutiens vestimenta dixit ad eos, Sanguis vester super caput vestrum: mundus ego ex hoc ad gentes vadam. [7] Et migrans inde intravit in domum cuiusdam nomine Titi Iusti, colentis deum, cuius domus erat coniuncta synagogae. [8] Crispus autem archisynagogus credidit domino cum omni domo sua, et multi Corinthiorum audientes credebant et baptizabantur. [9] Dixit autem dominus nocte

2. δια] add. δε E.
— διατεταχεναι ABℵᶜH. | τεταχεναι DE. 13. 31. L. (τεχεναι ℵ*.)
— Κλαυδιον *Orig. Int.* iv. 681ᶜ. | om. B. | Κλαυδιος D*.
— τους] om. D.
— Ιουδαιους] ιδιους 31 *Scr.*
— απο ABℵDE. 31. L. Vulg. | ‡ εκ ⊋. H. | om. 13.
— Ῥωμης] add. οἱ κε i.e. και ("et" *d.*) κατωκησεν (-σαν²) εις την Αχαιαν D. (vid. Syr.Hcl.*mg.* supra.)
— αυτοις] αυτῳ D*. | add. ὁ Παυλος D.
3. ειναι] om. D.
— εμενεν ABℵD. 13. Syr.Pst. *Orig. Int.* iv. 681ᶜ. | εμεινεν E. 31. HL. Syr.Hcl.
— παρ᾽ αυτοις] προς αυτους D.
— ηργαζ- AB*ℵ*DE. 13. | ‡ ειργαζ- ⊋. B²ℵᶜ. 31. HL. | -ζετο AℵᶜDE. 13. 31. HL. | -ζοντο B *Btly. Bch. Mai* ℵ*. | -σαντο B *Rulotta.*
— ησαν γαρ σκηνοποιοι τ. τεχν. *Orig. Int.* iv. | om. D.
— τῃ τεχνῃ ABℵE. (13.) L. *m.* | ‡ την τεχνην ⊋. 31. H. | τῃ τε τεχ. 13.
4. ver. εισπορευομενος δε εις την συναγωγην κατα παν σαββατον διελεγετο και εντιθεις το ονομα του κυριου Ιησου, και (om.²) επιθεν δε ου μονον Ιουδαιους αλλα και Ἕλληνας D. | om. ver. *Am.** *Fuld.*
4. παν σαββατον] μιαν σαββατον H. | παντα σαββ. 13. ‖ add. interponens nomen Domini Jesu (vid. D. supra) Vulg. *Cl.* Syr.Hcl.mg. | om. *Am. Tol.*
5. ὡς δε κατηλθον] παρεγενοντο δε D.
— της] om. L.
— ὁ τε] τοτε D* *Gr.*
— ὁ Τιμοθ.] om. ὁ D.
— λογῳ ABℵDE. 13. Vulg. Syr.Pst.& Hcl.txt. Memph. Theb. Æth. | ‡ πνευματι ⊋. 31. HL *sic.* Syr.Hcl.mg. Arm.
— ὁ Παυλος] om. ὁ D.
— διαμαρτυρομενος] -ρουμενος D*. | -ρωμενος 13.
— τοις Ιουδαιοις] om. AH.
— ειναι τον χριστον ABℵD. 13. Vulg. Syr.Pst.&Hcl.* Memph. Theb. Arm. Æth. (add. κυριον D.) | *om. ειναι ⊋. E. 31. HL. Syr.Hcl.*txt.*
6. αντιτασσομενων] praem. πολλου δε λογου γεινομενου και γραφων διερμηνευομενων D. Syr.Hcl.*mg.* ‖ ετι*[ut vid.] (αντι-²)τασσομενων D.
6. εκτιναξαμενος] add. ὁ Παυλος D. *Tol.*
— τα ἱματια] add. αυτου D. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | praem. id. 31. | om. rel. *Am. Fuld.* Arm.
— προς αυτους] αυτοις E *Gr.* (om. Theb.)
— απο του] αφ᾽ ὑμων D*. ut vid.
— πορευσομαι] πορευομαι D*H(**Tf.*)L.
7. και] om. D*.
— εκειθεν] απο του Ἀκυλα D*. *Kipl.* | [δε απο] Ακυλα *Scr.*
— ηλθεν BD²E. 31. HL. Syr.Hcl *txt.* Memph. | εισηλθεν AℵD*. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Theb. Arm.
— οικιαν] τον οικον D*.
— ονοματι] ονοματος D*. | om. A. Æth.
— * Τιτιου" Ιουστου B*D²*Gr.* Syr.Hcl. | Τιτου Syr.Pst. Theb. | Τιτου Ιουστου ℵE. *Cod. Bed.* Vulg. Memph. Arm. | Ιουστου (tantum) ⊋. AB²D*. 13. 31. HL. *d.* Æth.

3. erat *Am.** | scenofactoriae *Cl.* | 4. om. ver. *Am.** | sabbatum] *add.* interponens nomen domini Jesu *Cl.* | Judaeis et Graecis *Cl.* | 5. de Macedonia *Cl.* | 6. vestimenta sua *Cl* | 7. Titi nomine *Am.**

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

νυκτὶ δι' ὁράματος" τῷ Παύλῳ, Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς, [10] διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε· διότι λαός ἐστίν μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ· [11] Ἐκάθισεν ‡ δὲ" ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἓξ διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. [12] Γαλλίωνος δὲ † ἀνθυπάτου ὄντος" τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, [13] λέγοντες ὅτι Παρὰ τὸν νόμον ‡ ἀναπείθει οὗτος" τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. [14] Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, Εἰ μὲν † ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὦ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ‡ ἀνεσχόμην" ὑμῶν· [15] εἰ δὲ ‡ ζητήματά" ἐστιν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς † ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. [16] καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. [17] ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες † Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν.

per visionem Paulo, Noli timere, sed loquere et ne taceas: [10] propter quod ego sum tecum, et nemo adponetur tibi ut noceat te, quoniam populus est mihi multus in hac civitate. [11] Sedit autem annum et sex menses docens in eis verbum dei. [12] Gallione autem proconsule Achaiae insurrexerunt uno animo Iudaei in Paulum et adduxerunt eum ad tribunal, [13] dicentes quia contra legem hic persuadet hominibus colere deum. [14] Incipiente autem Paulo aperire os dixit Gallio ad Iudaeos, Si quidem esset iniquum aliquid aut facinus pessimum, o viri Iudaei, recte vos sustinerem; [15] si vero quaestiones sunt de verbo et nominibus et legis vestrae, vos ipsi videritis: iudex ego horum nolo esse. [16] Et eminavit eos a tribunali. [17] Adprehendentes autem omnes Sostenen principem synagogae percutiebant eum ante tribunal, et nihil eorum Gallioni curae erat.

---

7. οὐ ἡ οικια ην] ουκ (*sic*) ην ἡ οικια 13.
— συνομορουσα BℵE. rel. Syr.Hcl.mg. *Graece.* | συνομορουσα AD. | συνομορρουσα 13.
8. Κρισπος δε ὁ αρχισυναγωγος] ὁ δε αρχισυναγωγος Κρισπος D.
— τῳ κυριῳ] εις τον κυριον D.
— συν] εν H*. (corr.[1] mg.)
— ὁλῳ] παντι 31.
— ακουοντες] -σαντες 31. HL.
— εβαπτιζοντο] add. πιστευοντες τῳ θεῳ δια του ονοματος του κυριου ἡμων Ιησου χριστου D. | praem. per nomen domini Jesu Christi Syr. Hcl.mg.
9. ὁ κυριος] om. ὁ D.
— εν νυκτι ante δι' ὁραματος BℵE. 13. 31. Vulg. Arm. | ‡ post ⸗. E(H)L. Syr.Hcl. Memph. Theb. (Æth.) (της νυκτος H. Æth.) | post τῳ Παυλῳ D. | om. A. Syr.Pst.
— δι' ὁραματος Syr.Hcl. | εν ὁραματι A. Syr.Pst.
— σιωπησης] σειωσης D*. || add. αλλα ℵ*. (corr.*)
10. σοι] om. D*Gr.*E. *Tol.*
— εστιν μοι πολυς] μοι πολυς εστι 31. | μοι εστιν πολυς L.
11. εκαθισεν δε ABℵ. 13. 31. Vulg. *e.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. | ‡ εκαθισεν τε ⸗. E*Gr.*HL. | και εκαθισεν D. Æth. || add. εν Κορινθῳ D. Syrr. Pst.&Hcl.* | add. εκει Vulg.*Cl.* Theb.
— ενιαυτον] add. κενα ℵ. (κ del.[1])
— εν αυτοις] αυτους D. Arm.
12. δε Syr.Hcl. | τε D. Syr.Pst.
— ανθυπατου οντος ABℵD. | ‡ ανθυπατευοντος ⸗. E. 13. 31. HL.
— οἱ Ιουδαιοι] ante ὁμοθυμαδον B. Memph. Theb. | om. Syr.Pst. (om. οἱ 31.)
— τῳ Παυλῳ και] συνλαλησαντες μεθ' ἑαυτων επι τον Παυλον και επιθεντες τας χειρας D. (Syr.Hcl.*)
— αυτον] add. ad proconsul Syr.Hcl.*
— επι] παρα ℵ.
13. λεγοντες] praem. καταβοωντες και D.
— αναπειθει ante ουτος ABℵ. 13. | ‡ post ⸗. DE. 31. (H)L. Vulg. (Syrr.Pst.&Hcl.) Memph. Theb. (πειθει H.) [Æth.]
14. ει] η A.
— μεν] † add. ουν ⸗. 31. HL. | om. ABℵDE. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— ην] om. 31. L. | η A*. (corr.[1])
— ω] add. ανδρες D. Vulg.
14. αν ανεσχομην Bℵ*. 13. ανεσχομην A. | ‡ αν ηνεσχομην ⸗. ℵ[c]DE. 31. HL.
15. ει] η 13. H.
— ζητηματα ABℵD*Gr.*[2]E*Gr.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. | ‡ ζητημα ⸗. D*. 13*s*. 31. HL. *e.* Arm.? [Æth.]
— εστιν] εχετε D*Gr.*
— κριτης] † add. γαρ ⸗. E. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. | om. ABℵD. 13. Vulg. Memph. Æth.
— βουλομαι] θελω D.
16. απηλασεν] απελυσεν D*.
— απο του] om. H*txt.*
17. επιλαβομενοι] απολαβομενοι D**Gr.*
— παντες] † add. οἱ Ἕλληνες ⸗. DE 13. 31. HL. *Cod.Bed.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. | om. ABℵ. Vulg. Memph. || add. μετα D**Mill.Wetst. Kipl.* (οταν *Ussher.*)
— ετυπτον] add. αυτον 13.
— και ουδεν....εμελεν] τοτε Γαλλιων.... (*Wetst.Kipl.*) π—ω Γαλλιω—εν*Scr.* (rel. n.l.) D*. tunc Gallio fingebat eum non videre *d.*
— εμελεν] εμελλεν ℵE. 31. HL.

11. autem ibi *Cl.* | docens apud eos *Cl.* | 12. Achaei *Am.(Tf.)* | 15. lege vestra *Cl.* | 16. minavit *Cl.*

ABℵDE. 13. 31. HL.†

22 [18] Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος ‡ ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλήν· ″ εἶχεν γὰρ εὐχήν. [19] ‡ κατήντησαν ″ δὲ εἰς Ἔφεσον· κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ‡ διελέξατο ″ τοῖς Ἰουδαίοις, [20] ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι †, οὐκ ἐπένευσεν, [21] ‡ ἀλλὰ ″ ‡ ἀποταξάμενος † καὶ ″ εἰπών, † Πάλιν † ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος, † ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου· [22] καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν· [23] καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, ‡ στηρίζων ″ πάντας τοὺς μαθητάς.

19. κατελ. ἐκεῖ

[18] Paulus vero cum adhuc sustinuisset dies multos, fratribus vale faciens navigavit Syriam, et cum eo Priscilla et Aquila, qui sibi totonderat in Cencris caput: habebat enim votum: [19] devenitque Efesum, et illos ibi reliquit; ipse vero ingressus synagogam disputavit cum Iudaeis. [20] Rogantibus autem eis ut ampliori tempore maneret, non consensit, [21] sed vale faciens et dicens, Iterum revertar ad vos deo volente, profectus est ab Efeso, [22] et descendens Caesaream ascendit et salutavit ecclesiam, et descendit Anthiociam, [23] et facto ibi aliquanto tempore profectus est, perambulans ex ordine Galaticam regionem et Frygiam, confirmans omnes discipulos.

[24] Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλὼς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. [25] οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ ‡ Ἰησοῦ, ″ ἐπιστά-

[24] Iudaeus autem quidam Apollo nomine, Alexandrinus natione, vir eloquens, devenit Efesum, potens in scripturis. [25] Hic erat edoctus viam domini, et fervens spiritu loquebatur et docebat diligenter ea quae sunt Iesu, sciens tantum

18. Παυλος] add. εφη ℵ*. (corr.c)
— προσμεινας] επιμινας E.
— εξεπλει] επλευσεν D. | εξεπλευσεν E².
— εν Κεγχρεαις ante την κεφαλην ABℵ. 13. 31. Vulg. | ‡ post ⸗. DEHL. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. *Platt.* [Memph.] | (Κεχρειαις 13. H.)
— ευχην] προσευχην D*.
19. κατηντησαν ABℵE. 13. *Tol.* Syr.Pst. Theb. | καταντησας D. Arm. | ‡ κατηντησεν ⸗. 31. HL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Æth.
— κακ. κατ. αυτου] om. hic Syr.Pst. (in ver. 21. sub fin.) Theb. (in ver. 21. ab init.)
— κακεινους] και εκεινους E. 31. H. | και τω επιοντι σαββατι εκεινους D. (Syr.Hcl.*)
— κατελιπεν] -λειπεν A. 13. HL*Tf.*
— αυτου B. 31. HL. | εκει ANDE. 13.
— αυτος δε εισελθων] Sabbato sequenti ingressus est Paulus Theb.
— διελεξατο ABℵ. 13. Syr.Hcl. | ‡ διελεχθη ⸗. E. 31. HL. | διελεγετο D. Syr.Pst.
20. δε] τε D*.
— αυτων] αυτον D². 31. L. Arm.
20. πλιον χρονον D.
— μειναι] επιμειναι ℵc. ‖ † add. παρ' αυτοις ⸗. DE. 31. HL. Syr.Pst. Memph. | om. ABℵ. 13. Vulg. Syr. Hcl.† Theb. Arm. Æth.
21. αλλα ABℵDE. 13. | ‡ αλλ' ⸗. 31. HL. | om. Syr.Pst.
— αποταξαμενος και ABℵD(E). 13. Vulg. (αποταξαμ. αυτοις και E.) | ‡ απεταξατο † αυτοις ″ ⸗. (31.) HL. Memph. Theb. Æth. (επεταξ. 31.) | om. Syr.Pst.
— ειπων] † add. δει με παντως την εορτην την ερχομενην ποιησαι εις Ἱεροσολυμα ⸗. (D.) 31. HL. *Demid.* Syr.Pst.&Hcl. (με] δε D*. | την²] ημεραν D.) | om. ABℵE. 13. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth.
— παλιν] om. D. ‖ † add. δε ⸗. 31. HL. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Theb. | om. ABℵDE. 13. Vulg. Arm. Æth.
— ανακαμψω] αναρκαψω D* *Wetst.*
— ανηχθη] † praem. και ⸗. E. 13. 31. HL. Æth. | om. ABℵD. Vulg. Theb. Arm. (απηχθη 13.) ‖ add. δε ℵ*. (corr.c) Memph.
— της] του D*.
22. Καισαρειαν] add. ὁ Παυλος 31.
22. αναβας] om. Memph. | praem. και D. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Æth.
23. καθεξης] κατεξης D*. ‖ praem. και ℵ*. (corr.c)
— Φρυγιαν] add. και D.
— στηριζων ABℵ. 13. | ‡ επιστηριζων ⸗. DE. 31. HL.
24. Απολλως ABℵcE. rel. | Απελλης ℵ*. Memph. Arm. | Απολλωνιος D. | post ονοματι D. 13. Memph.
— Αλεξανδρευς τω γενει] γενει Αλεξανδρευς D. (Syr.Pst.)
25. οὗτος] ὁς D*Gr.*
— ην] om. 31.
— κατηχημενος] add. εν τη πατριδι D.
— την ὁδον] τον λογον D.
— του κυριου] om. του B.
— ελαλει] απελαλει D*. ‖ add. δε B. ‖ praem. ω ℵ*. (corr.c)
— του Ιησου ABℵ(D)E.(13).L*sic.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (om. του D. 13.) | ‡ του κυριου ⸗. 31. H.

18. in Syriam *Cl.* | totonderunt *Am.* | habeb aut *Am.* | 19. disputabat *Cl.* | 24. Alexand. genere *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. Arm. Æth.

μενος μόνον τὸ βάπτισμα ‡ Ἰωάνου·" [26] οὗτός τε ἤρξατο παῤῥησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ ‡ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας" προσελάβοντο αὐτόν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο ‡ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ." [27] βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος· [28] εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν, εἶναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.

baptisma Iohannis. [26] Hic ergo coepit fiducialiter agere in synagoga. Quem cum audissent Priscilla et Aquila, adsumserunt eum et diligentius exposuerunt ei viam dei. [27] Cum autem vellet ire Achaiam, exhortati fratres scripserunt discipulis ut susciperent eum. Qui cum venisset, contulit multum his qui crediderant: [28] vehementer enim Iudaeos revincebat publice ostendens per scripturas esse Christum Iesum.

XIX. ΚΗ'

1. κατελθεῖν.

3. ὁ δὲ εἶπεν

r Matt. 3:11. Mar. 1:4, 8. Lu. 3:16. Jo. 1:26. Act. 1:5. — 11:16.

23 [1] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὼ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ἐλθεῖν εἰς Ἔφεσον καὶ ‡ εὑρεῖν" τινας μαθητάς, [2] εἶπέν *τε" πρὸς αὐτούς, Εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ † πρὸς αὐτόν, Ἀλλ' οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν, ἠκούσαμεν. [3] εἶπέν τε †, Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ ‡ εἶπαν," Εἰς τὸ ‡ Ἰωάνου" βάπτισμα. [4] εἶπεν δὲ Παῦλος,r ‡ Ἰωάνης" † ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ'

[1] Factum est autem, cum Apollo esset Corinthi, ut Paulus peragratis superioribus partibus veniret Efesum et inveniret quosdam discipulos, [2] dixitque ad eos, Si spiritum sanctum accepistis credentes? At illi ad eum, Sed neque si spiritus sanctus est audivimus. [3] Ille vero ait, In quo ergo baptizati estis? Qui dixerunt, In Iohannis baptismate. [4] Dixit autem Paulus, Iohannes baptizavit baptisma paenitentiae populum, dicens in eum qui

---

26. οὑτος] ητος sic D*. | οὐτως 31.
— τε] om. D*Gr.* H. Arm.
— παρησιαζεσθαι ℵD.
— τῃ] om. D*.
— ακουσαντες δε Syr.Hcl. | και ακουσαντος D*. Syr.Pst.
— αυτου] αυτον 31 *Scr.*
— Πρισκιλλα και Ακυλας AB(ℵ)E. 13. Vulg. Memph. Æth. (Ακυλα ℵ.) | ‡ Ακ. και Πρισκ. ⸗. D. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm.
— εξεθεντο] -θοντο D. | -θετο H.
— την ὁδον του θεου ABℵ. 13. 31. *Am. Fuld. Tol.* Syr.Hcl. Memph. *sic* Theb. Arm. | την ὁδον του κυριου E. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. [Æth.] | την ὁδον tantum D. | ‡ την του θεου ὁδον ⸗. HL.

27. ver. εν δε τῃ Εφεσῳ επιδημουντες τινες Κορινθιοι και ακουσαντες αυτου παρεκαλουν διελθειν συν αυτοις εις την πατριδα αυτων· συνκατανευσαντος δε αυτου οἱ Εφεσιοι εγραψαν τοις εν Κορινθῳ μαθηταις ὁπως αποδεξωνται τον ανδρα (huc usque Syr.Hcl.*mg.*) ὁς επιδημησας εις την Αχαιαν πολυν (-λυ²) συνεβαλλετο εν ταις εκκλησιαις D. (Syr.Hcl.*mg.*)

27. διελθειν] post εις την Αχαιαν E.
— παραγενομενος] -γεναμενος 13.
— συνεβαλετο] -βαλλετο A (vid. D supra.)

28. ευτονως] συντονως 13.
— διακατηλεγχετο] διακατηλλεγχετο A. | κατηλεγχετο E. | διακτηλλεγχετο 31.
— δημοσιᾳ] add. διαλεγομενος και D. | add. και κατ' οικον E. *Cod. Bed.*
— ειναι τον χριστον Ιησουν] (om. τον E.) | τον Ιησ. ειναι χριστον D. (Syrr. Pst.&Hcl.) Theb.

1. εγενετο ... διελθοντα] θελοντος δε του Παυλου κατα την ιδιαν βουλην πορευεσθαι εις Ἱεροσολυμα ειπεν αυτῳ το πνευμα ὑποστρεφειν εις την Ασιαν· διελθων δε D. Syr.Hcl.*mg.*
— Απολλω] -λων $A^2LTf.$ in Gr. Test. | Απελλην ℵ*. (corr.^{c})
— ελθειν B. 31. HL. | κατελθειν AℵE. 13. Arm. | ερχεται D.
— εὑρειν ABℵ. 13. (Vulg.) Memph. Arm. | ‡ εὑρων ⸗. D(E.) 31. HL. Theb. (εὑρον E.)

2. ειπεν τε ABℵ. 13. Vulg. (Memph. *Wilkins*) Æth. | * om. τε ⸗. DE. 31. HL. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. *Boelt.* Theb. Arm.
2. οἱ δε] † add. ειπον ⸗. 31. HL. Vulg. *Cl. Fuld.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. | om. ABℵDE. 13. *Am. Tol.* Syr.Hcl.
— ουδε B*Mai* D*E. 13. 31. HL. | ουδ' AB*Btly. Alf.dis.*ℵD².
— ει ult.] om. D*.
— εστιν *Orig.* iv. 133^e. | λαμβανουσιν τινες D*. Syr.Hcl.mg. Theb.

3. ειπεν τε B. 31. HL. Arm. Æth. | ειπεν δε D. | ὁ δε ειπεν AℵE. 13. Vulg. Memph. [Syrr.Pst.&Hcl. Theb.] || add. † προς αυτους ⸗. 31. HL. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. | om. ABℵDE. 13. Vulg. Syr.Hcl. Arm.
— ειπαν ABℵE. 13. | ‡ ειπον ⸗. 31. HL. | ελεγον D*Gr.*
— Ιωαν. post βαπτισμα E. 31. | Contra, *Orig.* iv. 133^d.

4. δε] τε H. | add. ὁ D.
— Ιωανης] † add. μεν ⸗. E. 31. HL. Syr.Hcl. Memph. Æth. | om. ABℵD. 13. Vulg. Theb. Arm.

---

26. quae *Am.** | viam domini *Cl.*
2. at illi dixerunt *Cl.* | 4. baptismo *Cl.*

ABℵDE. 13. 31. HL.

αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν, τουτέστιν εἰς τὸν † Ἰησοῦν. 5 ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ· 6 καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου † χεῖρας ἦλθεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ‡ ἐπροφήτευον." 7 ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ ‡ δώδεκα." 8 εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαῤῥησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς, διαλεγόμενος καὶ πείθων † περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. 9 ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου †. 10 τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου †, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας. 11 δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ‡ ὁ θεὸς ἐποίει" διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, 12 ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ‡ ἀποφέρεσθαι" ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ‡ ἐκπορεύεσθαι" †. 13 ἐπε-

venturus esset post ipsum ut crederent, hoc est in Iesum. 5 His auditis baptizati sunt in nomine domini Iesu. 6 Et cum inposuisset illis manum Paulus, venit spiritus sanctus super eos, et loquebantur linguis et prophetabant. 7 Erant autem omnes viri fere duodecim. 8 Introgressus autem synagogam cum fiducia loquebatur per tres menses disputans et suadens de regno dei. 9 Cum autem quidam indurarentur et non crederent, maledicentes viam coram multitudine, discedens ab eis segregavit discipulos, cottidie disputans in schola Tyranni cuiusdam. 10 Hoc autem factum est per biennium, ita ut omnes qui habitabant in Asia audirent verbum domini, Iudaei atque gentiles. 11 Virtutesque non quaslibet deus faciebat per manus Pauli, 12 ita ut etiam super languidos deferrentur a corpore eius sudaria vel semicintia, et recedebant ab eis languores et spiritus nequam egrediebantur. 13 Tem-

4. *τον Ιησουν* ABℵE. 13 *e spat.* Vulg. Syr.Hcl. Memph. Æth. | *τον † χριστον" Ιησουν* ⊋. 31. HL. | Jesum Christum Syr.Pst. Theb. Arm. | *χριστον* tantum D.
5. *δε*] add. *τουτο* D. (Syr.Pst.)
— *του*] om. D*.
— *Ιησου*] add. *χριστου εις αφεσιν ἁμαρτιων* D. Syr.Hcl.* | add. Christi Syr.Pst.
6. *επιθεντος*] *επιθεντο* D*.
— *του Παυλου χειρας*] *χειρα του Παυλου* D.
— *χειρας*] † praem. *τας* ⊋. EL. | om. ABℵ(D). 31. H. (13 n.l.)
— *ηλθεν*] *ευθεως επεπεσεν* D.
— *αυτους*] *αυτοις* D*.
— *ελαλουν*] *λαλουν* D*.
— *γλωσσαις*] add. linguis aliis et sentiebant in seipsis quod et interpretarentur illas hi ipsi; quidem autem prophetabant Syr.Hcl.mg.
— *τε*] *δε* D. Memph. Theb. | om. 31.
— *επροφητευον* ABℵD. (13 n.l.) | ‡ *προεφητ.* ⊋. E. 31. HL.
7. *δωδεκα* ABℵDE. 13. 31. | ‡ *δεκαδυο* ⊋. HL.
8. *εισελθων δε*] add. *ὁ Παυλος* D. Syr. Pst. Æth.
— *συναγωγην*] add. *εν δυναμει μεγαλῃ* D. Syr.Hcl.mg.
— *επαρρησιαζετο*] *-σατο* E*Gr.*
— *περι*] † praem. *τα* ⊋. AℵE. 13. 31. HL. | om. BD. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
9. *ὡς δε τινες*] *τινες μεν ουν αυτων* D.
— *ὁδον*] add. *του κυριου* E. Vulg. *Cl.* &*Am***. Dei Syr.Pst. (non 31.)
— *πληθους*] add. *των εθνων* DE. Syrr. Pst.&Hcl.*
— *αποστας*] *τοτε αποστας ὁ Παυλος* D. Syr.Pst. (*τοτε* Syr.Hcl.*)
— *αφορισε* H.
— *καθ' ἡμ.*] praem. *το* D.
— *εν*] om. ℵ*. (add.[1])
— *Τυραννου*] *Τυραννιου* D*Gr.* ‖ † add. *τινος* ⊋. DE. 31. HL. Vulg. Syr.Hcl. Arm. | om. ABℵ. 13 *e spat. Fuld. Tol.* Syr.Pst. Memph. Theb. [Æth.] ‖ add. *απο ὡρας ·ε· ἑως δεκατης* D. Syr.Hcl.mg.
10. *ετη*] post *δυο* L.
— *ὡστε παντας...Ἑλληνας*] *ἑως παντες οἱ κατοικουντες την Ασ. ηκουσαν τους λογους του κυριου Ιουδαιοι και Ἑλληνες* D**Gr.* ‖ *παντας*] *ἁπαντας* D[2].
— *κυριου*] † add. *Ιησου* ⊋. 31. Hs*ic*L. | om. ABℵDE. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
11. *τε*] *δε* D*. Syr.Hcl. Memph.
— *ὁ θεος* ante *εποιει* ABℵDE. 13. 31. *Am. Fuld. Tol.* Theb. | ‡ post ⊋. HL. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth.
12. *αποφερεσθαι* ABℵE. 13. Vulg. Memph. Theb. Arm. | ‡ *επιφερεσθαι* ⊋. D. 31. HL. Æth.
— *αυτου*] add. iterum *επιφερεσθαι* L*.
— *η*] *η και* D*Gr.*
— *απαλλασεσθ.* B*.*Rl.*
— *πνευματα τα*] *πνα τα* DE. (om. *τα* B*Blc.*)
— *εκπορευεσθαι* ABℵDE. 13. | ‡ *εξερχεσθαι* ⊋. 31. HL. ‖ † add. *απ' αυτων* ⊋. 31. HL. Theb. | om. ABℵDE. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth.
13. *τινες και* ABℵE. 31. H. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. | *om. *και* ⊋. D. 13. L. Arm.
— *των περιερχ.*] † praem. *απο* ⊋. 13. HL. Syr.Hcl. Memph. Arm. | praem. *εκ* D. de Vulg. | om. ABℵE. 31. Syr.Pst. Theb. Æth.

6. manus *Cl.* | 9. viam domini *Cl. Am.*** | 11. faciebat deus per manum *Cl.* | et semicinctia *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

χείρησαν δέ τινες * καὶ″ † τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, ‡ Ὁρκίζω″ ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν † Παῦλος κηρύσσει. 14 ἦσαν δέ ‡ τινος″ ‡ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ υἱοὶ″ † τοῦτο ποιοῦντες. 15 ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν * αὐτοῖς,″ Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ; 16 καὶ ‡ ἐφαλόμενος″ ‡ ὁ ἄνθρωπος ἐπ᾽ αὐτούς,″ ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν, † κατακυριεύσας ‡ ἀμφοτέρων,″ ἴσχυσεν κατ᾽ αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. 17 τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον, καὶ ‡ ἔπεσεν″ φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, 18 πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. 19 ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων·

14. τινες

taverunt autem quidam et de circueuntibus Iudaeis exorcistis invocare super eos qui habebant spiritus malos nomen domini Iesu, dicentes, Adiuro vos per Iesum quem Paulus praedicat. 14 Erant autem quidam Scevae Iudaei principis sacerdotum septem filii qui hoc faciebant. 15 Respondens autem spiritus nequam dixit eis, Iesum novi et Paulum scio: vos autem qui estis? 16 Et insiliens homo in eos, in quo erat daemonium pessimum, et dominatus amborum invaluit contra eos, ita ut nudi et vulnerati effugerent de domo illa. 17 Hoc autem notum factum est omnibus Iudaeis atque gentilibus qui habitabant Ephesi, et cecidit timor super omnes illos, et magnificabatur nomen domini Iesu, 18 multique credentium veniebant confitentes et adnuntiantes actus suos 19 Multi autem ex his qui fuerant curiosa sectati contulerunt libros et combuserunt coram omnibus: et computatis

---

13. πνευματα τα] πνα τα DE.
— του] om. D*.
— ορκιζω ABℵDE. 13. Vulg. Memph. Arm. ed. et MSS. | ‡ -ζομεν ⊽. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. MSS. Æth.
— Ιησουν] praem. κυριον ℵ*. (corr.ᶜ)
— Παυλος] † praem. ὁ ⊽. L. | om. AB*Mai*ℵDE. 13. 31. H*Tf.* in Gr. Test.
14. ver. εν οἱς και υἱοι Σκευα τινος ἱερεως ηθελησαν το αυτο ποιησαι. εθος ειχαν τους τοιουτοις εξορκιζειν. και εισελθοντες προς τον δαιμονιζομενον ηρξατο επικαλεισθαι το ονομα λεγοντες, Παραγγελλομεν σου εν Ιησου ὀν Παυλος κηρυσσει εξελθειν (εξελθ. κηρυσσει*) D. Syr.Hcl.*mg.* (add. "septem" post υἱοι.)
— τινος B(D supra)E*Gr.* Syr.Pst. Memph. Arm. | ‡ τινες ⊽. Aℵ. 13. HL. Vulg. *e.* Syr.Hcl. [Æth.] | τινας 31. (om. Theb.)
— υἱοι] post αρχιερεως επτα ABℵE. 13 *sic.* Vulg. (Arm.) | ‡ ante Σκευα Ιουδ. ⊽. HL. Memph. | om. 31.
— Σκευα] Σκευια A.
— Ιουδαιου] -δαιοι L.
— τουτο] † praem. οἱ ⊽. E. 31. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (Æth.) | om. ABℵ. 13. Memph. Theb.
15. αποκριθεν δε] τοτε απεκριθη D.
— πονηρον] add. και D².
— ειπεν αυτοις ABℵD. 13. 31. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | *om. αυτοις ⊽. EHL.
— τον] add. μεν Bℵᶜ*E Gr.* | om. Aℵ*D. 13. 31. HL.
— τινες] τινος 13.
16. εφαλομενος ABℵ*. | ‡ εφαλλομενος ⊽. ℵᶜE. 13. 31. HL. | εναλλομενος D.
— ὁ ανθρωπος ante επ᾽ αυτους ABℵ. 13. 31. Vulg. Syr.Hcl. | ‡ post ⊽. DHL. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. | ὁ ανθρ. εν ᾧ ην το πνευμα το πον. επ᾽ αὐτοις E. (om. επ᾽ αυτ. Arm.)
— επ᾽ αυτους] εις αυτους D. | επ᾽ αυτοις E.
— κατακυρ.] † praem. και ⊽. ℵ*. 31. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. ABℵᶜDE *Gr.* 13. Memph. Theb.
— κατακυριευσας Bℵ(D.) 13. Vulg. (κυριευσας D.) | -σαν AE. 31. HL.
— αμφοτερων ABℵD. 13. Vulg. Syr.Hcl. et mg. Graecè Memph. Arm. | ‡ αυτων ⊽. 31. HL. Syr.Pst. Theb. (eos septem) | eos omnes Æth. | om. E.
— ισχυσεν] ενισχ. ℵ*. (corr.ᶜ)
16. εκφυγειν] add. αυτους A.
17. εγενετο] post γνωστον 31. Syr.Pst.
— πασιν] add. τοις E.
— τε] om. DE. Memph. Theb.
— την] om. A*E.
— επεσεν AD(E.) 13. (επεεν E.) | ‡ επεπεσεν ⊽. Bℵ. 31. HL. | (post φοβος D.) ‖ add. ὁ ℵ*. (corr.ᶜ)
— του κυριου] om. του D.
18. τε] δε D. Memph. Theb.
— πεπιστευκοτων ABℵ. 13. 31. HL. | πιστευοντων D. Vulg. | πιστευσαντων E. ‖ praem. ηρξαντο Syr.Hcl.mg. *Graecè.*
— εξομολογουμενοι] add. τας ἁμαρτιας αυτων B*Bch.* Syr.Pst. (non habet B*Mai.*)
19. ἱκανοι δε των τα περιεργα πραξαντων *Eus.* D.E. 128ᶜ. | om. 31.
— δε *Eus.* D.E. | om. D**Gr.* | τε E. Syr.Hcl. (*non* Pst.)
— τα περιεργα *Eus.* D.E. | περι τα εργα D**Gr.*
— συνενεγκαντες] add. και D. | om. *Eus.* D.E.
— κατεκαιον *Eus.* D.E. | κατεκαυσαν E.

---

13. circumeuntibus *Cl.* | 14. Iudaei Scevae *Cl.* —16. in eos homo *Cl.* | 19. ex eis *Cl.*

ABℵDE. 13. 31. HL.

καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. [20] οὕτως κατὰ κράτος ‡ τοῦ κυρίου ὁ λόγος" ηὔξανεν καὶ ἴσχυεν.

[21] Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα,[s] ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς ‡ Ἰερουσόλυμα," εἰπὼν ὅτι[t] Μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. [22] ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

[23] Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ· [24] Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις ‡ οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν," [25] οὓς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας εἶπεν, Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ‡ ἡμῖν" ἐστιν, [26] καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας, ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. [27] οὐ μόνον

pretiis illorum invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta milium. [20] Ita fortiter verbum domini crescebat et confirmabatur.

[21] His autem expletis proposuit Paulus in spiritu, transita Macedonia et Achaia ire Hierosolymam, dicens quoniam postquam fuero ibi, oportet me et Romam videre. [22] Mittens autem in Macedoniam duos ex ministrantibus sibi, Timotheum et Erastum, ipse remansit ad tempus in Asia. [23] Facta est autem in illo tempore turbatio non minima de via. [24] Demetrius enim quidam nomine, argentarius, faciens aedes argenteas Deanae praestabat artificibus non modicum quaestum; [25] quos convocans et eos qui huiusmodi erant opifices, dixit, Viri, scitis quia de hoc artificio adquisitio est nobis, [26] et videtis et auditis quia non solum Ephesi sed pene totius Asiae Paulus hic suadens avertit multam turbam, dicens quoniam non sunt dii qui manibus fiunt. [27] Non solum

[s] 1 Cor. 16:5.

[t] Rom. 15:25.

19. *συνεψηφισαν Eus.* D.E. | *συνεψηφισον* D*. | *συνκατεψηφισαν* E. | *συνεψηφισαντο* 31.
— *και εὑρ. Eus.* D.E. | om. *και* D*.
— *εὑρον Eus.* D.E. | *ηὑρον* E.
— *αργυριου Eus.* D.E. | *-ον* 31.
— *μυριαδας Eus.* D.E. | *μυριδας* D.
20. *του κυριου ὁ λογος* ABℵ*. | ‡ *ὁ λογος του κυριου* ⸗. ℵ^c. 13. 31. HL. *Am.* Memph. Theb.mg. Arm. | *ὁ λογος του θεου* E. Vulg.*Cl.* Theb.*txt.* [Æth.] ‖ ad fin. ver.] *ενισχυσεν και ἡ πιστις του θεου ηυξανε(ν²) και επληθυνε(το²)* D.
21. *ὡς δε επληρωθη ταυτα Orig. Int.* iv. 678^d. | *τοτε* D.
— *επληρωθη*] *-θησαν* E.
— *εθετο*] post ὁ Παυλος (D)E. (om. ὁ D.)
— *εν*] om. E*Gr.*
— *διελθων* Bℵ. 13*s*. 31. HL. | *-θειν* ADE.
— *Αχαιαν*] praem. *την* ADE. 13. | om. Bℵ. 31. HL.
— *πορευεσθαι*] praem. *και* D. Syr.Pst.
— *Ἰεροσολυμα* ABℵDE. 13. Vulg. *Orig. Int.* iv. | ‡ *Ἰερουσαλημ* ⸗. 31. HL.
22. *αποστειλας δε* Syr.Hcl. | *και αποστειλας* D. Syr.Pst.
— *την Μακ.*] om. *την* ℵE. 31.
— *διακονουντων αυτῳ*] *διακονουν αυτων* A. | *διακουντων αυτων* sic H.
— *Εραστον*] praem. *τον* 13.
— *χρονον*] add. *ολιγον* D.
— *εις την Ασιαν*] *εν τῃ Ασιᾳ* D.
23. *ταραχος*] add. *δε* 31.
— *ουχ* Aℵ D.
— *ὁδου*] add. dei Syrr.Pst.&Hcl.* add. domini Vulg. *Cl.*
24. *ονοματι*] *ην* D*Gr.* (om. *d.*)
— *ναους αργυρους*] *ναον αργυρον* ℵ*. (corr.^c)
— *αργυρους*] om. B.
— *Αρτεμιδος*] add. ὁς D.
— *παρειχετο* A²ℵB. 13. 31. HL. | *παρειχεν* DE. | *παρειχε* A*.
— *ουκ ολιγην* ante *εργασιαν* ABℵD. 13. 31. Vulg. | ‡ post ⸗. EHL. (*ουχ* ℵ.)
25. *οὓς συναθρ. και*] *οὑτος συναθρ.* (om. *και*) D. *Tol.* Syr.Pst. Theb.
— *τα τοιαυτας sic* ℵ.
— *εργατας*] *τεχνεταις* D*. (*-ταις²*.)
— *ειπεν*] *εφη* D. ‖ add. *προς αυτους* D.
— *ανδρες*] add. *συντεχνειται* D. Syr. Hcl.*. add. *ὑμεις αυτοι* Arm.
— *επιστασθε*] *επιστασται* D.
25. *ἡμιν* ABℵDE. 13 *sic.* Vulg. Memph. Theb. Arm. | ‡ *ἡμων* ⸗. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
26. *θεωρειτε και ακουετε* Syr.Hcl. | *ακουε. και θεωρ.* D. Syr.Pst.
— *ὁτι*] om. D.
— *Εφεσου*] *ἑως Εφεσιου* D. | *της Εφεσου* 31.
— *αλλα*] add. *και* AD*Gr.* 13. L. Syr. Pst. | om. BℵE. 31. H. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— *της Ασ.*] om. *της* D*. 31.
— *οὑτος*] add. *τις τοτε* D*.
— *πεισας*] *-σαν* A. | om. ℵ.
— *μετεστησεν*] *απεστησεν* E.
— *ὁτι* ult. add. *ουτοι* D*Gr.*
— *οἱ*] om. ℵ*. (add.^c)
— *γινομενοι*] *γενομ.* D*L *sic.* (*γεινομ.* D².)
27. *δε* 1⁰.] om. E*Gr.*
— *κινδυνευει ἡμιν το μερος* B(ℵ)E. 13. HL. Vulg. | *το μερ. κινδ. ἡμ.* A. | *ἡμ. κινδ. το μερ.* D. 31. | (*κινδυνευ*|*σι* ℵ. *κινδυνευσει* D².)

20. crescebat verbum dei *Cl.* | 23. *om.* "in" *Cl.* | via domini *Cl.* | 25. est nobis acquisitio *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. Arm. Æth.

δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς ‡ οὐθὲν″ λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι ‡ τῆς μεγαλειότητος″ αὐτῆς ἣν ὅλη [ἡ] Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. [28] ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. [29] καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις † * τῆς″ συγχύσεως· ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους † Παύλου. [30] ‡ Παύλου δὲ βουλομένου″ εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί· [31] τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. [32] ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ἤδεισαν τίνος ‡ ἕνεκα″ συνεληλύθεισαν. [33] ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου ‡ συνεβίβασαν″ Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. [34] ‡ ἐπιγνόντες″

27. [αὐτῆς]

autem haec periclitabitur nobis pars in redargutionem venire, sed et magnae Deanae templum in nihilum deputabitur, sed et destrui incipiet maiestas eius, quam tota Asia et orbis colit. [28] His auditis repleti sunt ira et exclamaverunt dicentes, Magna Deana Ephesiorum. [29] Et impleta est civitas confusione, et impetum fecerunt uno animo in theatrum, rapto Gaio et Aristarcho Macedonibus, comitibus Pauli. [30] Paulo autem volente intrare in populum non permiserunt discipuli: [31] quidam autem et de Asiae principibus, qui erant amici eius, miserunt ad eum rogantes ne se daret in theatrum. [32] Alii autem aliud clamabant: erat enim ecclesia confusa, et plures nesciebant qua ex causa convenissent. [33] De turba autem detraxerunt Alexandrum, propellentibus eum Iudaeis. Alexander ergo manu silentio postulato volebat rationem reddere populo. [34] Quem ut cognoverunt

---

27. *αλλα*] om. ℵ*. (add.^{c})
— *ιερον*] ante Αρτεμιδος DEH. | post ABℵ. 13. 31. L. Vulg.
— *ουθεν* ABℵH. | ‡ *ουδεν* ⊽. DE. 13. 31. L.
— *λογισθηναι* Bℵ. 13. 31. HL. | *λογισθησεται* ADE. Syr.Hcl. [Syr. Pst.]
— *μελλειν* A^{2}Bℵ(D^{2}.) rel. | *μελλει* A*(D*.) Syr.Hcl. (*μελλει τε και καθαιρεισθαι*] *αλλα καθερ. μελλει*(ν^{2}) D.) [Syr.Pst.]
— *τε Elz.* AB*Mai*ℵE. 13. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. [Syr.Pst. Æth.] | *δε St.*3. B*Bch.* 31. HL.
— *και* seq.] om. E.
— *της μεγαλειοτητος* ABℵE. 13. | ‡ *την μεγαλειοτητα* ⊽. (31.) HL. (*μεγαλοτητα* 31*Scr.*) [? om. Syr.Pst.] | om. D.
— *αυτης* AB*Mai*ℵE. 13. 31. HL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. B*Bch.*D.
— *ην*] *η* D(**Kipl.*; de cor. sil. *Scr.*) (B non om.)
— *ολη*] post *η Ασια* 31.
— *η Ασια* AℵE. (13.) 31. HL | om. *η* BD. (*η ουσια* 13*sic.*)
— *η οικουμενη*] om. *η* B. 31.
28. *ακουσαντες δε*] *ταυτα δε ακουσαντες* D. Arm.
28. *πληρης* AE. 13. L.
— *θυμου*] add. *δραμοντες εις το αμφοδον* D. Syr.Hcl.mg.
— *η*] om. D*.
29. *επλησθη .... συγχυσεως*] *συνεχυθη ολη η πολις αισχυνης* D*.
— *η πολις*] † add. *ολη* ⊽. E. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Æth. | praem. id. D. | om. ABℵ. 13. Vulg. Memph. Arm.
— *της συγχ.* AB*MaiAlf.*ℵ*D^{2}. 31. HL. *om. *της* ⊽. ℵ^{c}E. 13. | *αισχυνης* D*.
— *τε*] *δε* D*Gr.* 31. Memph. [Theb.]
— *συναρπασαντες*] praem. *και* D. Syr. Pst.
— *Μακεδονες* D*.
— *Παυλου*] † praem. *του* ⊽. | om. ABℵDE. 13. 31. HL. *Petr. Alex.* Routh. iv. 41.
30. *Παυλου δε βουλομενου* ABℵ*. 13. 31. | ‡ *του δε Παυλου βουλομενου* ⊽. EHL. | *του Παυλ. δε βουλ.* ℵ^{c}. | *βουλ. δε του Παυλου* D. [*Petr. Alex.*]
— *ουκ ειων αυτον οι μαθηται Petr. Alex.* | *οι μαθηται εκωλυον* D. ‖ (*ειων*] *εων* E. | *ειον* HL.)
31. *οντες Petr. Alex.* | *υπαρχοντες* D.
31. *αυτῳ*] *αυτου* E*Gr.*
— *ἑαυτον*] *αυτον* ℵ*. (corr.^{c})
32. *τι*] om. D.
— *ην γαρ η εκκλησια*] *η γαρ εκκλ. ην* D.
— *πλειους*] *πλειστοι* D*Gr.*
— *ἑνεκα* ABℵ. 13. | ‡ *ἑνεκεν* ⊽. DE. 31. HL.
— *συνεληλυθεισαν*] *-θασιν* H. | *-θησαν* L.
33. *συνεβιβασαν* ABℵE. (13.) (*οὐν ἐβίβασαν* 13 *ut vid.*) | ‡ *προεβιβασαν* ⊽. D^{2}. 31. HL. | *κατεβιβασαν* D*.
— *προβαλοντων St.* 3. ABℵE. 31. H. | *προβαλλοντων Elz.* D. 13. L*Tf.*
— *αυτον*] *αυτων* L*.
— *ὁ δε* Vulg.*Cl.* Memph. Theb. | *ὁ ουν* A. *Am.* | *ὁ δ' ουν* ℵ*. (corr.^{c})
— *την χειρα*] *τῃ χειρι* ℵ^{c}D.
— *ηθελεν*] *ηλθεν* ℵ*. (corr.^{c})
— *δημῳ*] *λαῳ* E.
34. *επιγνοντες* ABℵDE. 13. 31. HL. (*-γνωντ-*B*Bch.* 13. H.) | ‡ *επιγνοντων* ⊽.

27. reputabitur *Cl.* | 33. Alexander autem *Cl.* | reddere rationem *Cl.*

ABℵDE. 13. 31. HL.

δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. [35] καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον φησίν, Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ‡ ἀνθρώπων" ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης † Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦς; [36] ἀναντιῤῥήτων οὖν ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν προπετὲς ‡ πράσσειν." [37] ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας ‡ τὴν θεὸν" ‡ ἡμῶν." [38] εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ‡ ἔχουσιν πρός τινα λόγον," ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοι εἰσίν· ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. [39] εἰ δέ τι ‡ περαιτέρω" ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. [40] καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ * οὐ" δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον * περὶ" τῆς συστροφῆς ταύτης. [41] Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

Iudaeum esse, vox facta est una omnium quasi per horas duas clamantium, Magna Deana Ephesiorum. [35] Et cum sedasset scriba turbas, dixit, Viri Efesii, quis enim est hominum qui nesciat Ephesiorum civitatem cultricem esse magnae Dianae Iovisque prolis? [36] Cum ergo his contradici non possit, oportet vos sedatos esse et nihil temere agere. [37] Adduxistis enim homines istos neque sacrilegos neque blasphemantes deam vestram. [38] Quod si Demetrius et qui cum eo sunt artifices habent adversus aliquem causam, conventus forenses aguntur et proconsules sunt, accusent invicem: [39] si quid autem alterius rei quaeritis, in legitima ecclesia poterit absolvi. [40] Nam et periclitamur argui seditionis hodiernae, cum nullus obnoxius sit de quo possimus reddere rationem concursus istius. [41] Et cum haec dixisset, dimisit ecclesiam.

ΚΘ' XX. [1] Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον ‡ μεταπεμ-

[1] Postquam autem cessavit

34. εκ] om. D. Vulg.
— ὡς ABℵDE. 31. HL. | ὡσει B. 13.
— επι] περι 13.
— ὡρας] post δυο 31.
— κραζοντων] -τες Aℵ.
— ἡ] om. D*.
— μεγαλη ἡ Αρτεμις Εφεσιων] bis B.
35. καταστειλας] κατασεισας DE.
— ὁ γραμματευς] post τον οχλον B. 31. Memph. | ante ABℵDE. 13. HL. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Arm. [Syr.Pst.]
— φησιν] εφη E.
— Εφεσιοι] αδελφοι ℵ*. (corr.c)
— ανθρωπων ABℵE. 13. 31. Vulg. Syr.Pst. Memph. (Theb. ut vid.) Arm. | ‡ -πος ⊃. DHL. Syr.Hcl. Æth. (praem. ὁ D*.)
— Εφεσιων] ἡμετερων D.
— πολιν] ante Εφεσιων E.
— νεωκορον] νακορον D*. | νεοκορον E. 13. (νιωκ. D²)
— ουσαν] ειναι D. ‖ add. και ℵ*. (corr.c)
— μεγαλης] † add. θεας ⊃. 31. HL. (Arm.) | om. ABℵDE. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth.
— Διοπετους] Διοσπετους D.
36. αναντιρητων B*. (-τηρητ. L Tf.)
— τουτων] ante οντων A. | om. ℵ*. 13. (corr. ℵc.)
— πρασσειν ABℵDE. 13. HL. | ‡ πραττειν ⊃. 31. ‖ praem. τι ℵc.
37. τουτους] add. ενθαδε D. Syr.Hcl.mg. Arm.
— ουτε 1⁰.] ουθ' 31. | μητε D.
— ουτε 2⁰] μητε D.
— την θεον ABℵD²E*. 31. HL. | ‡ την θεαν ⊃. D*E². 13 ut vid.
— ἡμων ABMai ℵDE². 13. Syr.Pst. Theb. Arm. | ‡ ὑμων ⊃. E*Gr. 31. HL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Æth.
38. Δημητριος] add. οὑτος D.
— και οἱ] οἱ και D*.
— εχουσιν προς τινα λογον ABℵE. 31. HL. Vulg. Syr.Hcl. (Memph. Theb.) Arm. | εχουσι προς αυτους τινα λογον D. | ‡ προς τινα λογ. εχ. ⊃. 13 ut vid. [Syr.Pst. Æth.]
39. περαιτερω B. 13 (περετερω). Vulg. | περ ετερον E. | ‡ περι ἑτερων ⊃. AℵD. 31. HL. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (Arm.) Æth.
— επιζητειτε] ζητειτε E.
— τῃ εννομῳ] τῳ νομῳ D*.
— εκκλησιᾳ] -σιας D².
40. εγκαλεισθαι στασεως περι της σημερον μηδ. αιτ. ὑπαρχοντος] σημερον ενκαλεισθαι στασεως μηδ. αιτ. οντος D.
— περι οὑ ου ABMaiAlf.ℵ. 31. H. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. Æth. | ‡ περι οὑ ⊃. DE. 13s. Vulg. Memph. Theb. | περι ὀὗν οὐ sic L.
— δυνησομεθα] -σωμεθα 13.
— αποδουναι] δουναι HL.
— λογον περι ABℵE. 31. | *om. περι ⊃. DHL. Vulg. Memph. Theb. (13 n.l.)
— ταυτης] add. και ει ταυτα οὑτως εχει 13.
1. μετα δε] τα δε H in mg.
— μεταπεμψαμενος BℵE. 13. 31. Memph. Theb. Æth. | ‡ προσκαλεσαμενος ⊃. ADHL. Vulg. (Syrr.Pst.&Hcl. ut vid.) Arm.
— ὁ] om. D.
— και *παρακαλεσας" ασπ. AB(ℵ)(D) (E.) 13. 31. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (κ. παρ. και ασπ. ℵE. Syrr.Pst.&Hcl. Theb.) | και πολλα παρακελεσας (-λεσσας* Kipl. -λευσας ? Scr.) D. (-καλεσας².) | και ασπ. (*om. παρακαλεσας) ⊃. HL.

34. una est Cl. | 38. proconsulibus Am.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ψάμενος″ ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ * παρακαλέσας″ ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν ‡ πορεύεσθαι″ εἰς † Μακεδονίαν.

24 [2] Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα· [3] ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης ‡ ἐπιβουλῆς αὐτῷ″ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο ‡ γνώμης″ τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. [4] συνείπετο δὲ αὐτῷ [ἄχρι τῆς Ἀσίας] Σώπατρος * Πύῤῥου″ Βεροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος καὶ Γάϊος Δερβαῖος καὶ Τιμόθεος· Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος, [5] οὗτοι * δὲ″ ‡ προσελθόντες″ ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι· [6] ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ‡ ἄχρι″ ἡμερῶν πέντε, οὗ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά. [7] ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, συνηγμένων ‡ ἡμῶν″ † κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου· [8] ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ‡ ἦμεν″ συνηγμένοι. [9] ‡ καθεζόμενος″ δέ τις νεανίας ὀνόματι

4. om. ἄχρι τῆς Ἀσίας

6. ὅπου

tumultus, vocatis Paulus discipulis et exhortatus eos valedixit, et profectus est ut iret in Macedoniam.

[1] Cum autem perambulasset partes illas et exhortatus eos fuisset multo sermone, venit ad Graeciam; [3] ubi cum fecisset menses tres, factae sunt illi insidiae a Iudaeis navigaturo in Syriam, habuitque consilium ut reverteretur per Macedoniam. [4] Comitatus est autem cum eo Sopater Pyri Beroensis, Thessalonicensium vero Aristharchus et Secundus et Gaius Derbeus et Timotheus, Asiani vero Tychicus et Trofimus: [5] hi cum praecessissent, sustinebant nos Troadae: [6] nos vero navigavimus post dies azymorum a Philippis, et venimus ad eos Troadem in diebus quinque, ubi demorati sumus diebus septem. [7] In una autem sabbati cum convenissemus ad frangendum panem, Paulus disputabat eis, profecturus in crastinum, protraxitque sermonem usque in mediam noctem: [8] erant autem lampadae copiosae in cenaculo ubi eramus congregati. [9] Sedens autem quidam adulescens nomine

---

1. ασπασαμενος] αποσπασαμενος D*. | add. τε D². 31. (Syrr.Pst.&Hcl.) Theb. — πορευεσθαι ABℵE. (post εις Μακεδονιαν E.) | ‡ πορευθηναι ⊐. 13s. 31. HL. | om. D. — Μακ.] † praem. την ⊐. A. 13s. H. | om. την B*Bch.Mai*ℵDE. 31. L*Tf.* in Gr. Test.

2. διελθων δε] add. παντα D. — εκεινα] -νη D*. — παρακαλεσας αυτους] χρησαμενος D*.

3. τε] δε D. Memph. (13 *n.l.*) — γενομενης] και γενηθεις D*. (-θεισης D².) ‖ add. δε L*Tf.* — επιβουλης ante αυτῳ ABℵE. 13. | ‡ post ⊐. D. 31. HL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. — μελλοντι αναγεσθαι] μελλων αγεσθαι E. — μελλοντι αναγεσθαι εις την Συριαν εγεν. γνωμ. του] ηθελησεν αναχθηναι εις Συριαν, ειπεν δε το πνευμα αυτῳ D. Syr.Hcl.mg. — γνωμης AB*Mai*ℵE. 13. | ‡ γνωμη ⊐. B². 31. HL. Syr.Hcl.mg. *Graece.* — δια] add. της D.

4. συνειπετο δε αυτ. αχρι] μελλοντος ουν εξειεναι αυτου μεχρι D. (Syr.Hcl.*mg.*) — δε αυτῳ] δ' αυτῳ 31.

4. αχρι της Ασιας A(D)E. 31. HL. *Cod. Bed.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. Bℵ. 13. Vulg. Memph. Theb. — Σωπατρος Πυρρου ABℵDE. (13.) 31. Vulg. Syr.Hcl.mg. Memph. (Theb.) Arm. *Orig. Int.* iv. 686². (Πυρου 13.) | *om. Πυρρου ⊐. HL. Syrr.Pst.& Hcl.txt. | "Petrus" tantum Æth. — Βεροιαιος A²B*Mai Alf.*D². 13. | Βεροαιος B*Bch.* | Βεροιος ℵ*. | Βεροιεος ℵ^c. | Βερυαιος D*E. | Βηροιαιος A*. *ut vid.* 31 *Scr.* HL*Tf.* — Δερβαιος] praem. ὁ A. 13. | Δουβεριος D*. Doverius *d.* — Τιμοθεος] add. qui ex Lystris Syr.Pst. — Ασιανοι] Εφεσιοι D. Theb. | ex Asia Ephesii Syr.Hcl.mg. — Τυχικος] Ευτυχος D.

5. ουτοι δε ABℵE. 13. Syr.Hcl. Memph. (Theb.) Æth. | *om. δε ⊐. D. 31. HL. Vulg. Syr.Pst. Arm. — προσελθοντες A *ut vid.* B*Mai*ℵE. 31. HL. | ‡ προελθ. ⊐. B²*Mai* D. (13 n.l.) — εμενον] εμειναν ℵ*. — ἡμας] αυτον D*Gr.* — Τρωαδι] Τροαδι D*E. (Τρο. E. ver 6.)

6. την] om. D. — αχρι ABL. | ‡ αχρις ⊐. 31. H. | απο ℵE. 13. — αχρις ἡμερων πεντε] πεμπταιοι D. — οὗ B. 31. HL. | ὅπου AℵE. 13. | εν ᾗ και D. Syr.Hcl. (ubi et *Iren.* 201.)

7. δε Syr.Hcl. | τε D. Syr.Pst. — τῃ] om. E. — μιᾳ] die Arm. | add. πρωτη *sic* D*Gr.* — ἡμων ABℵDE. 13. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. (Memph.) Theb. Arm. Æth. | ‡ των μαθητων ⊐. 31. HL. — κλασαι] † praem. του ⊐. D. | om. ABℵE. 13. 31. HL. | (αρτων H.) — μελλων] μελλοντες sic 31. — παρετεινεν τε] om. τε D*Gr.* | δε Syr.Hcl. Memph. Theb. | παρατεινοντος 13.

8. λαμπαδες] ὑπολαμπαδες D. — ημεν ABℵDE. 13. 31. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. | ‡ ησαν ⊐. Memph. Æth. — συνηγμενοι] om. E.

9. καθεζομενος ABℵDE. 13. | ‡ καθημενος ⊐. 31. HL. — νεανιας] om. E.

---

3 fuisset *Am. Fuld.* | 4. *om.* est *Am.** | autem eum *Cl.* | 5. sustinuerunt *Cl.* | 7. *om.* "in" 1°. *Cl.* | cum eis *Cl.* | 8. lampades *Cl.*

ABℵ[C]DE. 13. 31. HL.

Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἤρθη νεκρός. [10] καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συμπεριλαβὼν § εἶπεν, Μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν. [11] ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας *τὸν" ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ‡ἄχρι" αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. [12] ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

§ C

25 [13] Ἡμεῖς δὲ ‡προσελθόντες" ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν ‡ἐπὶ" τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ ‡διατεταγμένος ἦν," μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. [14] ὡς δὲ ‡συνέβαλλεν" ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλήνην· [15] κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ‡ἀντικρὺς" Χίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον, †τῇ *δὲ" ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς Μίλητον. [16] ‡κεκρίκει" γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτρι-

Eutychus super fenestram, cum mergeretur somno gravi, disputante diu Paulo, eductus somno cecidit de tertio cenaculo deorsum et sublatus est mortuus. [10] Ad quem cum descendisset Paulus, incubuit super eum et complexus dixit, Nolite turbari: anima enim ipsius in eo est. [11] Ascendens autem frangensque panem et gustans, satisque allocutus usque ad lucem, sic profectus est. [12] Adduxerunt autem puerum viventem, et consolati sunt non minime. [13] Nos autem ascendentes navem enavigavimus in Asson, inde suscepturi Paulum: sic enim disposuerat ipse per terram iter facturus. [14] Cum autem convenisset nos in Asson, adsumto eo venimus Mytilenen, [15] et inde navigantes sequenti die venimus contra Chium, et alia die adplicuimus Samum, et sequenti die venimus Miletum. [16] Proposuerat enim Paulus transnavigare Ephesum, ne qua mora

---

9. επι της θυριδος καταφερομενος υπνῳ βαθει (vid. *Orig.* iv. 96c.) | επι τῃ θυριδι κατεχομενος υπνῳ βαρει D. — του Παυλ.] om. του D. — κατανεχθις E. — απο 1°. ABℵE. 31. L. | υπο D. 13. H. — επεσεν] πεσων E. — και ηρθη] om. και E. | και ὁς ηρθη D*Gr. (και επηρθη D. *ap. Mill.*) 10. επεπεσεν] επεσεν επ' D. — συμπεριλαβων] -βαλων C*.(...§λων C.) | add. αυτου C. Syrr.Pst.&Hcl. ‖ add. και D*. Syr.Pst. — εν αυτῳ] εν ἑαυτῳ L. 11. και 1°.] om. B*Mai.* — τον αρτον ABℵ*CD*. 13. | * om. τον ℶ. ℵcD²E. 31. HL. — τε] δε DGr. EGr. — αχρι ABℵE. 13. | ‡ αχρις ℶ. CD. 31. HL. — αυγης] αυτης ℵ*. 12. ηγαγον δε τον παιδα] ασπαζομενων δε αυτων ηγαγεν τον νεανισκον D. 13. προσελθοντες AB*E. 31. H. | ‡ προελθοντες ℶ. B²ℵC. 13*s.* L. | κατελθοντες DGr. — επι το] εις το D. — επι την ABℵCE. 13. | ‡ εις την ℶ. D. 31. HL.

13. Ασσον Vulg. Memph. Arm. (Ασον 13.) | Θασον L. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. (et in ver. 14. exc. L.) — ουτως] οὗτος 13. — διατεταγμενος ante ην ABℵE. 13. 31. (-νον B*.) | ‡ post ℶ. DHL. | εντεταλμενος ην C. — μελλων αυτος] praem. ὡς D. | αυτος μελλων E. 14. δε om. C* ut vid. — συνεβαλλεν AB(ℵ)EGr. (-λλον ℵ*. corr.c.) | ‡ συνεβαλεν ℶ. CD. 13*s.* 31. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. — εις την] επι την ℵ*. (corr.c) — ηλθομεν] ανηλθομεν L* *Tf.* (nunc ras. ante ηλθ.) — Μιτυληνην] -λινην AE. | Μυτυλινην L. 15. κακειθεν] και εκειθεν E. — αντικρυς AB*ℵCDE. 13. L. | ‡ -κρυ ℶ. B². 31. H. — ἑτερᾳ] ἑσπερᾳ B. — παρεβαλλομεν] παρελαβομεν D*. — Σαμον] † add. και μειναντες εν Τρωγυλλιῳ ℶ. D. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. | om. ABℵCE. 13. Vulg. Memph. Arm. Æth. (Τρωγυλιᾳ DGr. Τρογυλιῳ L. Τρωγυλιῳ 31. | (om. ad fin. ver. Æth.)

15. τῃ δε ABℵCE. 13. | * om. δε ℶ. D. 31. HL. Syr.Hcl. Memph. Theb. (et sequenti Vulg. Syr.Pst. Arm.) — εχομενῃ] ερχομενῃ D*. 31. 16. κεκρικει ABℵC*DE. 13. Vulg. Syr. Hcl. Arm. (κεκρει B*. *Rl.* κεκρικει* *Alf.* κευρικει² *Alf.*) | ‡ εκρινεν ℶ. C³. 31. HL. Syr.Pst. — ὁπως μη γενηται αυτῳ χρονοτριβησαι] μηποτε γενηθῃ αυτῳ κατασχεσις τις D. — αυτῳ 1°.] αυτον Hsic. — εσπευδεν] ? εδει C*. — ει δυνατον ειη (*s.* ην) αυτῳ] om. DH. Æth. — ειη ABℵCE. 13. | ‡ ην ℶ. 31. L. — την ἡμεραν] praem. εις D. | τῃ ἡμερᾳ H. — εις] εν D*. — Ἱεροσολυμα BCD. 31. HL. Vulg. | Ἱερουσαλημ AℵE. 13. 17. μετεκαλεσατο] μετεπεμψατο D. — τους] om. E. 18. παρεγενοντο] εσκληρυνοντο EGr.

---

9. ductus *Cl.* | 10. in ipso *Cl.* | 11. in lucem *Cl.* | 13. navigavimus *Cl.* | 15. *om.* die 2°. *Cl.*

Vulg. Syrr.P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

βῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατὸν ‡ εἴη" αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἰεροσόλυμα. [17] ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. [18] ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, [19] δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ † δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· [20] ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, [21] διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τὴν εἰς † θεὸν μετάνοιαν, καὶ πίστιν † εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν [χριστόν]. [22] καὶ νῦν ἰδοὺ ‡ δεδεμένος ἐγὼ" τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἰερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς, [23] πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεταί * μοι" λέγον ὅτι δεσμὰ ‡ καὶ θλίψεις με" μένουσιν. [24] ἀλλ' οὐδενὸς

illi fieret in Asia : festinabat enim, si possibile sibi esset, ut diem pentecosten faceret Hierosolymis. [17] A Mileto autem mittens Ephesum vocavit maiores natu ecclesiae: [18] qui cum venissent ad eum et simul essent, dixit eis, Vos scitis, a prima die qua ingressus sum in Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim, [19] serviens domino cum omni humilitate et lacrimis et tentationibus quae mihi acciderunt ex insidiis Iudaeorum, [20] quomodo nihil subtraxerim vobis utilium, quominus adnuntiarem vobis et docerem vos publice et per domos, [21] testificans Iudaeis atque gentilibus in deum paenitentiam et fidem in domino nostro Iesu Christo. [22] Et nunc ecce ego alligatus spiritu vado in Hierusalem, quae in ea ventura sunt mihi ignorans, [23] nisi quod spiritus sanctus per omnes civitates protestatur mihi dicens quoniam vincula et tribulationes me manent in Hierosolymis. [24] Sed nihil horum vereor,

18. προς αυτον] add. ὁμου οντων αυτων A. Vulg. | ὁμως εοντων αυτων D*. | ὁμοσε οντων αυτων D². | ὁμοθυμαδον E. ‖ non habent BℵC. 13. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm.
— αυτοις] προς αυτους D*.
— επιστασθε] add. αδελφοι D. | om. *Lucif.* 227.
— πρωτης] praem. της 31.
— αφ'] εφ' D*.
— εις] επι E.
— πως....εγενομην *Lucif.* 226 ("fui per omne tempus" | ὡς τριετιαν η και πλειον ποταπως (πως²) μεθ' ὑμων ην παντος χρονου D. (μεθ' ὑμ. τον παντα χρονον εγενομην D².)
19. κυριῳ] add. μεθ' ὑμων C. Syr.Hcl. | om. *Lucif.* 226.
— δακρυων] † praem. πολλων ⸗. C. 31. HL. Syr.Hcl. Arm. (Æth.) | om. ABℵDE. 13. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. *Platt.* (*Tf.*) *Lucif.* 226.
— συμβαντων] συμβαινοντων C.
— επιβολαις 31.
20. των συμφεροντων] ante ὑπεστειλαμην C. | Contra, *Lucif.* 227.
— μη] om. D. Arm. MSS.
— ὑμας] om. D. *Lucif.*
20. δημοσιᾳ και κατ' οικους] κατ' οικ. κ. δημ. D.
21. διαμαρτυρομενος] -ρουμενος D*. | -ραμενος 31. H.
— θεον] † praem. τον ⸗. AD. 13*s*. 31. HL. | om. BℵCE.
— πιστιν] † add. την ⸗. E. 31. HL. | om. AB*Mai* ℵCD. 13. Arm. *Lucif.* 227.
— εις τον κυριον *ad fin. ver. Lucif.* | δια του κυριου ημων Ιησου χριστου D.
— ἡμων *Lucif.* | om. E.
— χριστον AℵC(D)E. 13. 31. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Platt.* | om. BHL. Syr.Hcl. Theb. Æth. *Rom. Lucif.*
22. δεδεμενος ante εγω ABℵCE. 13. Vulg. *Cl. Fuld.* | ‡ post ⸗. D. 31. HL. *Am. Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. (om. εγω *Lucif.* 227.)
— Ἱερουσαλημ *Lucif.* | Ἱεροσολυμα D.
— συναντησοντα BℵL. | -σαντα AD *Gr.* E *Gr.* 13. 31. H. | συμβησομενα C.
— μοι AℵᶜCD. rel. | εμοι Bℵ*. | με E *Gr.*
22. ειδως] γεινωσκων D.
23. το πνευμα το ἁγιον] το ἁγιον πνευμα D.
— κατα πολιν] om. E. | κατα πασαν πολ. D. (Vulg.) *Lucif.* 227.
— διαμαρτυρεται Bℵ*CD. 31. HL. Memph. Theb. *Lucif.* | διεμαρτυρατο AℵᶜE. 13.
— μοι ABℵCDE. 13. 31. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. Platt. (*Tf.*) *Lucif.* | * om. ⸗. HL. Æth. *Rom.*
— λεγον AB*Mai ed.* 1. *Alf.* ℵC. 31². | λεγων B*Mai ed.*2. *Btly.s.*DE.13.31**Scr.* HL.
— με] post και θλιψεις ABℵCE. 13. H. (Syrr.(Pst.)&Hcl.) (Arm.) *Lucif.* (Et tribulationes Hierosolymis me manent Vulg.*Cl.*et absque "Hieros." *Fuld. Tol.*) | ante ⸗. 13. L. | (και θλειψεις μενουσιν μοι εν Ἱεροσολυμοις D. *Am.* (Syr.Hcl.*) (Theb.) (*Lucif.*) "tibi" Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.

16. pentecostes *Cl.* | 20. *om.* vobis 1º. *Cl. Am.*² | 21. in dominum nostrum Jesum Christum *Cl.* | 22. alligatus ego *Cl.* | sicut *Cl.* | 23. mihi protestatur *Cl.* | me] meae *Am.** | in Hier. † in cod. *Am.* (Jerosolymis me manent *Cl.*)

ABℵCDE. 13. 31. HL.

‡ λόγου" ποιοῦμαι † τὴν ψυχὴν † τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου † καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. [25] καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν †. [26] διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρός ‡ εἰμι" ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων· [27] οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ‡ πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν." [28] προσέχετε † ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, [u] ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ‡ κυρίου," ἣν περιεποιήσατο διὰ ‡ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου." [29] ἐγὼ † οἶδα † ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, [30] καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω ‡ ἑαυτῶν." [31] διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριε-

26. διότι

[u] 1 Pet. 5:2

28. ἐκκ τοῦ θεοῦ (?)

30. αὐτῶν

nec facio animam meam pretiosiorem quam me, dummodo consummem cursum meum et ministerium quod accepi a domino Iesu, testificari evangelium gratiae dei. [25] Et nunc ecce ego scio quia amplius non videbitis faciem meam vos omnes per quos transivi praedicans regnum dei. [26] Quapropter contestor vos hodierna die quia mundus sum a sanguine omnium: [27] non enim subterfugi quominus adnuntiarem omne consilium dei vobis. [28] Adtendite vobis et universo gregi, in quo vos spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam dei, quam adquisivit sanguine suo. [29] Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi graves in vos, non parcentes gregi, [30] et ex vobis ipsis exsurgent viri loquentes perversa, ut abducant discipulos post se. [31] Propter quod vigilate, me-

---

24. λογου BℵCD². | ‡ λογον ⸗. AℵᶜD*E. 13. 31. HL.
— ποιουμαι tantum BℵCD² Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iv. 628ᵉ. *Lucif.* 227. | εχω ουδε ποιουμαι Aℵᶜ(D*.) 13. Syr.Hcl. (εχω μοι D*.) | ποιουμαι † ουδε εχω ⸗. E. 31. HL. (Vulg.)
— ψυχην] εὐχην sic 13. ‖ † add. μου ⸗. D*E. 31. H. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Lucif.* | om. ABℵCD². 13. L.
— ἐμαυτῳ] -του D*.
— ὡς ABℵ*(C.) rel. (ἑως ℵᶜ.) | ὡστε E. 13. | ὡς το C. | του D.
— τελειωσαι ACDE. rel. | τελειωσω Bℵ.
— δρομον μου] om. μου 31. ‖ † add. μετα χαρας ⸗. CE. 31. HL. Syr.Hcl. Arm. | om. ABℵD. 13. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. *Lucif.*
— ἣν ελαβον] του λογου ὀν παρελαβον D*. Vulg. *Cl. Lucif.* (ἣν D².)
— διαμαρτυρασθαι] add. Ιουδαιοις και Ἕλλησιν D. Theb. *Lucif.*
— του θεου] om. του D*.

25. ἰδου] om. E. 13.
— οιδα] ante εγω C. 31. | post *Lucif.* 227.
— ουκετι] ουκ ℵ.
— την βασιλειαν] † add. του θεου ⸗. E. 31. HL. Vulg. Syr.Pst. Memph. (*Wilkins.*) Arm. (*Rieu.*) Æth. | om. ABℵC. 13. Syr.Hcl. Memph. *Gb.* Arm. *Gb.* | του Ιησου D. Theb. (Domini Jesu *Lucif.* 227.

26. διο CD². 13. 31. HL. | διοτι ABℵE. (om. διο μαρτυρομαι D*.)
— ὑμιν εν τῃ σημερον ἡμερᾳ ὁτι *Lucif.* 227. | αχρι ουν της σημερον ἡμερας D*.
— ὑμιν] ἡμιν 31*.
— καθαρος ειμι BℵCDE. 13. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Iren.* 201. *Lucif.* 227. | ‡ καθαρος εγω ⸗. A. 31. HL. Syr.Pst. Æth.
— παντων] add. ὑμων E. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. MSS. Æth. | om. *Iren. Lucif.*

27. μη] om. D*. Arm.
— πασ. τ. βουλ. τ. θεου ante ὑμιν BℵC(D.) 13. 31. Vulg. *Iren.* 202. | ‡ post ⸗. AℵᶜEHL. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (ὑμιν D*.) *Iren.* 201. | om. ὑμιν *Lucif.* 227.

28. προσεχετε] † add. ουν ⸗. CE. 31. HL. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. *Iren.* 201. | om. ABℵD. 13. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Lucif.* 227. [Theb.]
— ἑαυτοις] αυτοις D*.
— το πνευμα το ἁγιον *Iren. Orig.* ii. 593ᵇ. *Lucif.* | το ἁγιον πνευμα D*Gr. m.*
— του κυριου AC*DE. 13. Syr.Hcl.*mg.* Memph. Theb. Arm. *Iren.* 201. (*Eus.* in Es. 494ᶜ. πορεύσονται ἐν αὐτῇ λελυτρωμένοι καὶ συνηγμένοι διὰ κυρίου, οὓς αὐτὸς ἐλυτρώσατο τῷ ἰδίῳ αἵματι) *Lucif.*227. *Chrysost.* in Eph. iv. 12.(xi. 83ᵇ.) *Did. Const. Ap.* ii. 61. 4. *Hieron. Aug.* | ‡ του θεου ⸗. Bℵ. Vulg. Syr.Hcl.*txt.* [Æth. *Rom.* anc.] *Cyr. Alex.bis.* (Mai. Scrip. Coll. Vat. viii. p. 2. 125, 126.) *Epiph. Bas.* | του κυριου και θεου C³. 31. HL. | Christi Syr.Pst. Æth. *Platt.* | Jesu Christi *m.*
— περιεποιησατο] add. ἑαυτῳ D. | praem. *Iren.*
— του αἱματος του ιδιου ABℵCDE. 13. 31. Vulg. *Iren. Lucif.* (Syr.Hcl.mg. Graecè του ιδιου) | ‡ του ιδιου αἱματος ⸗. HL.

29. εγω] praem. ὁτι B. ‖ † add. γαρ ⸗. C³E. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. | om. A(B vid. supr.)ℵC*D.

24. ministerium verbi *Cl.* | 29. lupi rapaces *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

τίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. 32 καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς † τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ‡ οἰκοδομῆσαι″ καὶ δοῦναι † * τὴν″ κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. 33 ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα· 34 αὐτοὶ † γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσιν μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. 35 πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπεν, Μακάριόν ἐστιν ‡ μᾶλλον διδόναι″ ἢ λαμβάνειν. 36 Καὶ ταῦτα εἰπὼν θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. 37 ἱκανὸς δὲ ‡ κλαυθμὸς ἐγένετο″ πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου, κατεφίλουν αὐτόν, 38 ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

moria retinentes quoniam per triennium nocte et in die non cessavi cum lacrimis monens unumquemque vestrum. 32 Et nunc commendo vos deo et verbo gratiae ipsius, qui potens est aedificare et dare hereditatem in sanctificatis omnibus. 33 Argentum aut aurum aut vestem nullius concupivi: 34 ipsi scitis quoniam ad ea quae mihi opus erant et his qui mecum sunt ministraverunt manus istae. 35 Omnia ostendi vobis, quoniam sic laborantes oportet suscipere infirmos ac meminisse verbi domini Iesu, quoniam ipse dixit, Beatius est magis dare quam accipere. 36 Et cum haec dixisset, positis genibus suis cum omnibus illis oravit. 37 Magnus autem fletus est omnium, et procumbentes super collum Pauli osculabantur eum, 38 dolentes maxime in verbo quod dixerat, quoniam amplius faciem eius non essent visuri. Et deducebant eum ad navem.

---

13. Vulg. *Iren.* 201. *Lucif.* 227. (εγω δε ℵ^{c}. Memph.)
29. οιδα] † add. τουτο ⸗. C^{3}E. 31. HL. Syr.Hcl. | om. ABℵC*D. 13. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 201. *Lucif.*
— αφεξιν DE. αφηξιν L.
— εισελευσονται] ελευσονται 13.
30. αυτων 1^{0}. *Iren.* 202. *Lucif.* 228. | om. B. Æth.
— αποσπαν] αποστρεφειν D *Gr.*
— ἑαυτων ABℵ. *Iren.* 202. | ‡ αυτων ⸗. CDE. 13. 31. HL.
31. νυκτα] -ταν A.
— και] δε D*.
— ἑκαστον] add. ὑμων DE. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Arm. MSS. Æth. *Lucif.* 228.
32. παρατιθεμαι] παρατιθεμι E.
— ὑμας] ὑμιν ℵH. ‖ † add. αδελφοι ⸗. CE. 31. HL. Æth. *Rom.* | om. ABℵD. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Platt.* (*Tf.*)
— θεῳ AℵCDE. rel. | κυριῳ B. Memph. Theb.
— οικοδομησαι ABℵCDE. 13. Arm. | ‡ εποικοδ. ⸗. 31. HL. ‖ add. ὑμας DE. Syr.Pst. Theb. Æth.
— δουναι] † add. ὑμιν ⸗. C. 13. 31. HL. Syrr. Pst. & Hcl. Theb. Arm. Æth. | om. ABℵDE. Vulg. Memph.
32. την κληρονομιαν AB*Mai Alf.*ℵCE. | * om. την ⸗. D. 13. 31. HL. ‖ add. αυτου A.
— εν] add. αυτοις D*Scr.* ut vid.
— πασιν] των παντων D.
— fin.] add. cui gloria in secula. Amen. Syr.Hcl.*
33. η 1^{0}.] και D. Vulg. *Cl. m.*
— ουδενος BCD. rel. | ουθενος AℵE. ‖ add. ὑμων DE. *m.* Arm.
34. αυτοι] † add. δε ⸗. 13*s.* (Syr.Pst.) Memph. (Æth.) | om. ABℵCDE. 31. HL. Vulg.*m.* Syr.Hcl. Theb. Arm.
— γινωσκετε] οιδατε A.
— ταις χρειαις μου] τας χρειας μου πασιν sic D*.
— αυται] μου D. Theb. | add. id. Syr.Pst. Memph.
35. ab init.] praem. και CD^{2}. Syr.Pst. Arm.
— παντα] πασι D*Kipl.* et *Scr.*
— δει] ante ουτως κοπ. 13.
— αντιλαμβανεσθαι] post των ασθενουντων A.
— τε] om. ?A*D*. Memph. Theb.
— των λογων *m.* | τον λογον L. Vulg. Theb. Arm. Æth.
— Ιησου] om. A^{2}.
35. αυτος] ουτος D*.
— μακαριον] -ος D*.
— μαλλον ante διδοναι ABℵCDE. 13. HL. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Arm. | ‡ post ⸗. 31. Syr.Pst. ‖ *εκ των διαταξεων* Hmg.
36. ειπων] ειπας D*.
— αυτου] om. D*. Arm.
— αυτοις] om. C*. Arm.
— προσηυξατο] προσευξατο B*D.
37. δε] τε ℵ.
— κλαυθμος ante εγενετο ABℵCDE. 13. 31. Vulg. Theb. | ‡ post ⸗. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. [Æth.]
— του Παυλου] om. του D^{2}.
— κατεφιλουν] -λων ℵ*. (corr.^{c})
38. οδυνωμενοι .... μελλουσιν] μαλιστα επι τῳ λογῳ (add. ᾧ ειρηκει^{2}) οδυνωμενοι ὁτι ειπεν (om.^{2}) ουκετι μελλει σοι (μελλουσιν^{2}) D.
— οδυνομενοι H *Tf.*L.
— ᾧ] ὃ sic 13.
— αυτου] om. D*.
— εις] επι D.

---

31. *om.* "in" *Cl. Am.*^{2} | 33. et aurum *Cl.* | fin.] *add.* sicut *Cl.* | 36. oravit cum omnibus illis *Cl.** | 37. fletus factus est *Cl.*

ABℵC(D)E. 13. 31. HL. XXI.

¶ D.

26 [1] Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν ‡ Κῶ," τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα. [2] καὶ εὑρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην ¶ ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. [3] ἀναφανέντες δὲ τὴν Κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ ‡ κατήλθομεν" εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ ‡ τὸ πλοῖον ἦν" ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. [4] ‡ ἀνευρόντες δὲ" τοὺς μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτά, οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ ‡ ἐπιβαίνειν" εἰς ‡ Ἱεροσόλυμα." [5] ὅτε δὲ ἐγένετο ‡ ἐξαρτίσαι ἡμᾶς" τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶν καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ‡ προσευξάμενοι" [6] † ‡ ἀπησπασάμεθα" ἀλλήλους, * καὶ" ‡ ἐνέβημεν" εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια. [7] ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. [8] τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες † ‡ ἤλθαμεν" εἰς

[1] Cum autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis, recto cursu venimus Cho, et sequenti die Rodum, et inde Patara. [2] Et cum invenissemus navem transfretantem Foenicen, ascendentes navigavimus. [3] Cum paruissemus autem Cypro et relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in Syriam et venimus Tyrum: ibi enim navis erat expositura onus. [4] Inventis autem discipulis mansimus ibi diebus septem, qui Paulo dicebant per spiritum ne ascenderet Hierosolyma. [5] Et explicitis diebus profecti ibamus deducentibus nos omnibus cum uxoribus et filiis usque foras civitatem, et positis genibus in litore oravimus: [6] et cum vale fecissemus invicem, ascendimus in navem, illi autem redierunt in sua. [7] Nos vero navigatione explicita a Tyro descendimus Ptolomaïdam, et salutatis fratribus mansimus die una apud illos. [8] Alia autem die

1. ὡς δε εγεν. αναχθ. ἡμας αποσπασθ.] και επιβαντες ανηχθημεν· αποσπασθεντων δε ἡμων D*.
— αναχθηναι] om. A* ut vid. | post ἡμας A corr.[1] ‖ αναχθεντας ℵ*. (corr.[c])
— αποσπασθεντας ΑℵCD²E*. 31. H. | -θεντες BE²L *sic*. (13 *n. l.*)
— ηλθομεν] ἡκομεν D.
— την K.] om. την D.
— Κω ABℵCDE. Syrr.Pst.&Hcl. (13 *n. l.*) | ‡ Κων ς. 31. HL.
— ἑξης] επιουσῃ D.
— την ¹P. ABℵE. 31. HL. | om. την CD. (13 *n. l.*)
— Παταρα BℵDE. rel. Syr.Hcl.mg. *Graece*. | Πατερα AC. ‖ add. και Μυρα D. Theb.
2. διαπερων] -ρουν E. (-ρον ℵ[c]. L.)
3. αναφανεντες *Elz.* AB(**Rul.*)CE. 13. 31. HL. | -ναντες *St.* 3. B²*Rul.Alf.*ℵ. videntes *d.*
— την] om. E.
— και 1⁰.] om. A. 31. Vulg. *Cl.* (non *Am. Fuld.*)
— καταλιποντες] -λειποντες A. 13. HL.
— επλεομεν] om. A* ut vid. add.[1] (-ωμεν 13.) | επλευσαμεν E².
3 κατηλθομεν ABℵE. 13. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Æth. | ‡ κατηχθημεν ς. C. 31. HL. Syr.Pst. Arm. (enavigavimus *d.*)
— εκεισε] εκει H.
— το πλοιον ante ην ABℵCE. 13. Vulg. | ‡ post ς. 31. HL. *d.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm.
4. ανευροντες δε ABℵC*E. 13. 31. Vulg. Memph. Theb. | ‡ και ανευροντες ς. C³HL. *d.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. ‖ add. και 13.
— τους μαθ.] om. τους HL.
— επεμειναμεν] επεκειναμεν *sic* 13.
— αυτου BℵC. rel. Vulg. Arm. | αυτοις AEL. *d.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb.
— ελεγον] -γαν B. (add. id. post πνευματος B* *Alf.*)
— επιβαινειν ABℵC. 13 ut vid. | ‡ αναβαινειν ς. E. 31. HL.
— Ἱεροσολυμα ABℵCE. 13. *d.* Vulg. | ‡ Ἱερουσαλημ ς. 31. HL.
5. ὁτε δε εγενετο εξαρτισαι ἡμας τας ἡμερας εξελθ. επορ.] ὁτε δε εγενετο εξελθειν ἡμας ἡμερας εξαρτησαι εξελθοντες *sic* 13. | sequenti autem die exeuntes ambulamus viam nostram *d.*
5. εξαρτισαι ante ἡμας ABE. | ‡ post ς. ℵC. 31. HL. [Vulg. Syrr.Pst.& Hcl.]
— εξελθοντες] om. Λ.
— ἑως] om. ℵ. *d.*
— τα γονατα] add. τα 31.
— προσευξαμενοι ABℵCE. 13. Syr.Hcl. (-ηυξ-) | ‡ προσηυξαμεθα ς. (31.) H(L.) (-ευξ- 31. L) *d.* Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. (ℵ* *et* ante *et* post επι τον αιγιαλον. 1[m] delevit ipse scriptor.)
6. απησπασαμεθα BℵC(C)E. 13. Æth. (απεσπ. C. απησπασμεθα A. 13*.) | † και" ‡ ασπασαμενοι ς. 31. HL. *d.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm.
— αλληλους και ABℵCE. 13. Syr.Pst. Æth. | * om. και ς. 31. HL. *d.* Vulg. Memph. Theb. Syr.Hcl. Arm.
— ενεβημεν BℵᶜE. | ‡ επεβημεν ς. 13*s*. 31. HL. | ανεβημεν Aℵ*C.

1. Coum *Cl.* | Rhodum *Cl.* | Pataram *Cl.* | 2. in Phoenicem *Cl.* | 3. apparuissemus *Cl.* | *om.* "et" *ante* reliqu. *Cl.* | expositura erat *Cl.* | 4. Ierosolymam *Cl.* | 5. expletis *Cl.* | 6. *om.* "in" *ante* navem *Cl.* | 7. expleta *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

Καισάρειαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, † ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. [9] τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες ‡ τέσσαρες παρθένοι" προφητεύουσαι. [10] ἐπιμενόντων δὲ † ἡμέρας πλείους κατῆλθέν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας § προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος, [11] καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας † ‡ ἑαυτοῦ" ‡ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας" εἶπεν, Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Τον ἄνδρα οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δήσουσιν ἐν Ἰερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. [12] ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλήμ. [13] ‡ τότε ἀπεκρίθη" † ὁ Παῦλος, Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἰερουσαλὴμ ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. [14] μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόντες, ‡ Τοῦ κυρίου τὸ θελημα" ‡ γινέσθω."

Λ'

§ D

profecti venimus Caesaream, et intrantes in domum Philippi evangelistae, qui erat de septem, mansimus apud eum. [9] Huic autem erant filiae quattuor virgines prophetantes. [10] Et cum moraremur per dies aliquot, supervenit quidam a Iudaea propheta nomine Agabus. [11] Is cum venisset ad nos, tulit zonam Pauli et alligans sibi pedes et manus dixit, Haec dicit spiritus sanctus, Virum cuius est zona haec sic alligabunt in Hierusalem Iudaei et tradent in manus gentium. [12] Quod cum audissemus, rogabamus nos et qui loci illius erant ne ascenderet Hierosolyma. [13] Tunc respondit Paulus et dixit, Quid facitis flentes et affligentes cor meum? Ego enim non solum alligari sed et mori in Hierusalem paratus sum propter nomen domini Iesu. [14] Et cum ei suadere non possemus, quievimus dicentes, Domini voluntas fiat. [15] Post dies autem istos praeparati

27 [15] Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ‡ ἐπισκευασά-

---

7. κατηντησαμεν BN*C. rel. | κατεβημεν AN E.
— Πτολεμαιδαν N*. Πτολομαιδα C.
— εμειναμεν] επεμειναμεν A.
8. εξελθοντες] † add. οἱ περι τον Παυλον Ϛ. 31. HL. Æth. | om. ABNCE. 13. *d.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm.
— ηλθαμεν B. (ηλθομεν *Elz.* ANCE. 13.) *d.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. *Eus.* H.E. iii. 31. (126.) | ηλθον *St.*3. 31. HL.
— οντος] † praem. του Ϛ. 13*s*. | om. ABNCE. 31. HL. *Eus.* H.E.
—, 9. εκ των επτα....τουτῳ δε] om. 31. hab. *Eus.* H.E.
9. θυγατερες τεσσαρες παρθενοι ABN. 13. 31 *sic. d. Am. Fuld.* | ‡ θυγ. παρθ. τεσσ. Ϛ. EHL. Syrr.Pst.&Hcl. | παρθ. θυγ. τεσσ. C. *Eus.* H.E. iii. 31. (126.) quat. fil. virg. Vulg. *Cl.* Æth.
10. επιμεν. δε] † add. ἡμων Ϛ. N^cE. 31. L. Syr.Hcl.mg. Arm. | αυτων N*. | om. ABC. 13. H. Vulg. Syrr.(Pst.)& Hcl.txt. (Memph. Theb. ut vid.)
— απο της Ιουδ.] post προφ. L.
11. και ελθων] ανελθων δε D*.
— δησας] † add. τε Ϛ. HL. Vulg. Syr.Pst. (Æth.) | om. ABNCDE. 13. 31. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm.
11. ἑαυτου ABNCDE. 13. Vulg. Syr.Pst. (ἑαυτον *Orig.* iii. 708^c.) | ‡ αυτου Ϛ. 31. HL. Syr.Hcl. (habent αὐτοῦ non αὐτ.)
— τους ποδας και τας χειρας BNCDE. 13. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | ‡ τας χειρας και τους ποδας Ϛ. A. 31. Memph. Theb. Æth. (χειρων και ποδων *Orig.* iii.)
— εν] εις D.
— οἱ] om. D*.
— χειρας] praem. τας N*. (corr.[1])
12. τε] om. D.
— εντοπιοι] add. τον Παυλον D. Æth.
— αναβαινειν] επιβαινειν D.
— αυτον] om. E.
13. τοτε απεκριθη ABNCE. 13. 31. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. | (add. δε C*. 13. add. τε 31.) | ειπεν δε προς ἡμας D. | ‡ απεκριθη † δε" Ϛ. Syr.Hcl. | απεκριθη τε HL. Æth.
— ὁ Παυλος] om. ὁ B*. (add.[1] *Alf.*) || add. και ειπεν ANE. 13.(Syr.Pst.) Arm. Æth.
— κλαιοντες και] om. N*. (add.[c])
— συνθρυπτοντες *Orig.* iii. 708^c. | θορυβουντες D*.
13. γαρ *Orig.* iii. *Tert.* de fuga 7. | δε E*Gr. Tert.* Scorp. 15.
— δεθηναι] add. βουλομαι D. om. *Orig.* iii.
— εις Ἱερους. *Orig.* iii. | post ἑτοιμως εχω A.(Syr.Pst.)(Æth.) ctra, *Orig.* iii. (εν Ἱερ. N*. corr.[1])
— Ιησου] add. χριστου CD. Syr.Pst. Arm. *Tert. bis.* | om. *Orig.* iii.
14. ειποντες] praem. οἱ D*.] add. προς αλληλους D.
— του κυριου ante το θελημα ABNCE. 13. 31. Vulg. Arm. | ‡ post Ϛ. (D.) HL. *Tert.* Scorp. 15. de fuga. 6. (12.) (τ. θεου D*Gr.* vid. *Mart. Polyc.* vii. *Tert.* de fuga. 12.)
— γινεσθω ABNCDE. 31. | ‡ γενεσθω Ϛ. 13*s*. HL. vid. *Mart. Polyc.*
15. τας ἡμερας ταυτας] τινας ἡμερας D.
— επισκευασαμενοι AB(N)E. 31. L. (-νον N*.) | επισκεψαμενοι H. | ‡ αποσκευασαμενοι Ϛ. 13. | παρασκευασαμενοι C. | αποταξαμενοι D.

---

8. *om.* "in" *ante* domum *Cl.* | erat unus de *Cl.* | 9. quatuor filiae *Cl.* | 12. Ierosolymam *Cl*

A B ℵ C[D] E. 13. 31. HL.

¶ D.

μενοι" ἀνεβαίνομεν εἰς ¶ ‡ Ἱεροσόλυμα." 16 συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

ΛΑ'

§ D.

17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως ‡ ἀπεδέξαντο" ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. 18 τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε § παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. 19 καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. 20 οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν ‡ θεόν," ‡ εἶπάν" τε αὐτῷ, Θεωρεῖς ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν ‡ ἐν τοῖς Ἰουδαίοις" τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν. 21 κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ ‡ Μωυσέως" τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη [πάντας] Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν. 22 τί οὖν ἐστιν; πάντως † ἀκούσονται † ὅτι ἐλήλυθας. 23 τοῦτο οὖν ποίησον ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν· 24 τούτους

ascendebamus Hierusalem: 16 venerunt autem et ex discipulis a Caesarea nobiscum, adducentes apud quem hospitaremur, Mnasonem quendam Cyprium, antiquum discipulum. 17 Et cum venissemus Hierosolyma, libenter exceperunt nos fratres. 18 Sequenti autem die introibat Paulus nobiscum ad Iacobum, omnesque collecti sunt seniores. 19 Quos cum salutasset, narrabat per singula quae fecisset deus in gentibus per ministerium ipsius. 20 At illi cum audissent, magnificabant deum, dixeruntque ei, Vides, frater, quot milia sunt in Iudaeis qui crediderunt, et omnes aemulatores sunt legis, 21 audierunt autem de te quia discessionem doceas a Mose eorum qui per gentes sunt Iudaeorum, dicens non debere eos circumcidere filios suos neque secundum consuetudinem ingredi. 22 Quid ergo est? utique oportet convenire multitudinem: audient enim te supervenisse. 23 Hoc ergo fac quod tibi dicimus. Sunt nobis viri quattuor votum habentes super se: 24 his

15. ανεβαινομεν ABℵ^{c}. rel. | αναβαινομεν CDL*. | om. ℵ*.
— Ἱεροσολυμα ABℵCD *Wtst.*E. *d.* | ‡ Ἱερουσαλημ ⊃. 13. 31. HL. Vulg.
16. συνηλθον δε και των μαθητων] om. D* *Wtst.* et *d.*
— και των μαθητων] post απο Καισαρειας 31.
— και] add. εκ E.
— απο] εκ D.
— αγοντες] ουτοι δε ηγαγον D *Wtst.* ‖ add. ημας D *Wtst.*E. *d.* Arm.
— παρ' ᾧ] προς ους D *Wtst.* (non *d.*) παρ' ᾧ *Uss.*
— ξενισθωμεν] add. και παραγενομενοι εις τιν' ακωμην εγενομεθα παρα D *Wtst.d.* Syr.Hcl.mg.
—Μνασωνι] Νασωνι D* *Wtst. d. Fuld. Tol.* | Μνασω B. Ιασονι ℵ. Memph. Μνασονι 13.
— τινι] om. A*. (add.^{1})
— αρχαιῳ] post μαθητῃ D *Wtst. d.*
17. ver. κακειθεν εξιοντες ηλθομεν εις Ἱεροσολυμα ὑπεδεξαν τε (δε *Uss.* et *d.*) ἡμας ασμενως οἱ αδελφοι D *Wtst. d.* Syr.Hcl.mg.
17. απεδεξαντο ABℵCE. 13. | ‡ εδεξαντο ⊃. 31. HL.
18. δε BC.*d.* rel. | τε AℵE. Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
— παρεγενοντο] ησαν δε παρ' αυτῳ D*.
— πρεσβυτεροι] add. συνηγμενοι D.
19. και ασπασαμενος αυτους εξηγειτο καθ' ἓν] οὐς ασπαμενος διηγειτο ἑνα D* *Gr.*
— αυτους] αυτου C*. | αυτοις L.
— καθ' ἓν] καθ' ἑνα H*.
— ὧν] ὡς D*.
— εν τοις] om. εν D*.
— δια] om. ℵ.
20. ακουσαντες] ακουοντες HL.
— εδοξαζον ABCE. rel. | -ασαν ℵD.
— θεον ABℵCE. 13. L. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. | ‡ κυριον ⊃. D. 31. H. Syr.Hcl. Theb.
— ειπαν τε ℵE. (‡ ειπον τε ⊃. ABHL.) Vulg. Syr.Pst. | ειπεν τε 13. | ειποντες CD. 31. Syr.Hcl.
— αυτῳ om. D.
— εν τοις Ιουδαιοις ABCE. 13. Vulg. Memph. Æth. | εν τῃ Ιουδαιᾳ D. Syr.Pst Theb. | om. ℵ. | ‡ Ιουδαιων ⊃. HL. Syr.Hcl. Arm. (post των πεπιστ.)
20. παντες] add. τουτοι D*. ουτοι D^{2}. *Tol.* Syr.Pst. | add. ζητουσιν και 13.
21. κατηχθησαν] κατηκησαν D*.
— δε] om. ℵ*. (add.^{c})
— Μωυσεως BℵCE. 13. 31. H. | ‡ Μωσεως ⊃. ADL.
— τα] om. D*.
— παντας BℵCD^{2}. 31. HL. Syr.Pst.& Hcl. Theb. Arm. Æth. | om. AD*E. 13. Vulg. Memph.
— Ιουδαιους] εισιν Ιουδαιοις D*.
— λεγων] om. D. | λεγω ℵ*. (corr.^{c})
— μη] add. οφιλειν E. Vulg.
— μηδε τοις εθεσιν] μητε εν τοις εθνεσιν αυτου D*. Syr.Hcl.*mg.* | μηδε τοις εθεσιν αυτους D^{2}.
22. παντως] † add. δει πληθος συνελθειν ⊃. D. 31. HL. (το πλη. D^{2}.) | δει συνελθ. πληθος AℵC^{2}E. 13. Vulg. | om. BC*. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— ακουσονται] † add. γαρ ⊃. AℵCDE. 13. 31. HL. Vulg. Æth. | om. Bℵ*C. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm.

15. in Jerusalem *Cl.* | 16. adducentes secum apud *Cl.* | 17. Ierosolymam *Cl.* | 19. deus fecisset *Cl.* | 21. dicentes *Am.**

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

παραλαβὼν ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς [v] ἵνα ‡ ξυρήσονται″ τὴν κεφαλήν, καὶ ‡ γνώσονται″ πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς ‡ φυλάσσων τὸν νόμον.″ [25] [w] περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ‡ ἀπεστείλαμεν″ κρίναντες † φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον καὶ † αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. [26] τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἁγνισθεὶς εἰσῄει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, [x] ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά. [27] ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ‡ ἐπέβαλαν″ ‡ ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας″ [28] κράζοντες, ″Ανδρες Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε. οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας ‡ πανταχῇ″ διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. [29] ἦσαν γὰρ προεωρακότες

ΛΒ′

v Num. 6:21.

w cap. 15:20, 29.

25. ἐπεστείλαμεν

x Num. 6:5, seq.

adsumtis sanctifica te cum illis, et inpende in illis ut radant capita, et scient omnes quia quae de te audierunt falsa sunt, sed ambulas et ipse custodiens legem. [25] De his autem qui crediderunt ex gentibus nos scripsimus iudicantes ut abstineant se ab idolis immolato et sanguine et suffocato et fornicatione. [26] Tunc Paulus adsumtis viris postera die purificatus cum illis intravit in templum, adnuntians expletionem dierum purificationis donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio. [27] Dum enim septem dies consummarentur, hi qui ab Asia erant Iudaei cum vidissent eum in templo, concitaverunt omnem populum et iniecerunt ei manus, clamantes, [28] Viri Israhelitae, adiuvate. Hic est homo qui adversus populum et legem et locum hunc omnes ubique docens, insuper et gentiles induxit in templum et violavit sanctum locum istum. [29] Viderant enim

---

23. ὁτι] om. ℵ*. (add.ᶜ)
— εληλυθας] -θες B.
— ὁ] ὁπερ E.
— εφ' ACDE. rel. | αφ' Bℵ.
24. επ' αυτοις A¹BℵCE. 31. HL. | επ' αυτους A*. 13. | εις αυτους D.
— ξυρησονται B*ℵD²E. 13. | ‡ ξυρησωνται ⸗. AB²C. 31. H. | ξυρωνται D*. | ξυρίσων *sic* L.
— γνωσονται ABℵCDE. 13. 31. | ‡ γνωσιν ⸗. HL.
— ὠν] praem. περι C.
— σου] ου D*.
— αλλα] add. και A.
— αλλα στοιχεις και] αλλ' ὁτι πορευου D*.
— φυλασσων ante τον νομον ABℵCD(E). 13. 31. Vulg Syr.Hcl. | ‡ post ⸗. HL. Syr.Pst. | (φυλασσιν E.)
25. εθνων] ανθρωπων E. *Cod. Bed.* || add. ουδεν εχουσι λεγειν προς σε D. Theb.
— ἡμεις] add. γαρ D.
— απεστειλαμεν BD*Gr.* Syr.Hcl. Memph. Arm. | ‡ επεστειλαμεν ⸗. AℵCE. 13*s*. 31. HL. *d.* Vulg. Syr.Pst. Theb. (Æth. *ut vid.*) (destinavimus *e.*)
25. κριναντες] -νοντες D*. || † add. μηδεν τοιουτον τηρειν αυτους ει μη ⸗. (C)D(E) 31. HL. *Cod. Bed.* Syr.Hcl. Arm. Æth. *ut vid.* | om. ABℵ. 13. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. (τοιουτο CE.)
— το τε ειδωλοθυτον.... πορνειαν] απο ιδωλοθυτων και αιματος και πνικτου και πορνιας E. Syrr.Pst.&Hcl.
— τε] om. D. Syr.Pst.
— αἱμα] † praem. το ⸗. 31. HL. | om. ABℵCD. 13. (vid. E supra.)
— και πνικτον] om. D. | κ. το πνικτ. 31.
26. ὁ Παυλος] om. ὁ DE.
— εχομενῃ] ερχομενῃ 31. | επιουσῃ D.
— εισηει] εισηλθεν D. | εἰσεΐη *sic* L.
— ἑως οὐ] ὁπως D.
— ἡ προσφ.] om. ἡ D.
27. ὡς δε.... συντελεισθαι] συντελουμενης δε της ἑβδομης ἡμερας D.
— εμελλον] ημελλον E. 31 *Scr.* L.
— αἱ] om. E.
— οἱ] add. δε D.
— Ιουδαιοι] add. εληλυθοτες D.
— θεασαμενοι αυτον εν τῳ ἱερῳ] ante οἱ απο της Ασιας Ιουδαιοι C. Arm.
— συνεχεον ABℵD. 13. 31. HL. | συνεχεαν C. Vulg. *e.* | συνεκεινησαν τε E.
27. παντα] om. E.
— επεβαλαν Aℵ*. | επεβαλον ⸗. BℵᶜCE. 13. 31. HL. | επιβαλλουσιν D*Gr.*
— επ' αυτον ante τας χειρας ABℵCDE. 13. 31. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | ‡ post ⸗. HL. Memph. Theb.
28. βοηθειτε] βοηθησαται E.
— τοπου] add. του ἁγιου AC². (vid. ver. 28. & 13.)
— τουτου] -τους ℵ*. (corr.¹)
— πανταχη ABℵCDE. 13. | ‡ παντταχου ⸗. 31. HL.
— ετι] εἰ 13.
— τε] om. D. 31.
— εισηγαγεν] εισηγεν D*.
— το] om. D*.
— κεκοινωκεν AB*ℵ¹C. 13. 31. HL. | κεκοινωνηκεν B²E. (κεκοινωνκεν ℵ*.) | εκοινωνησεν D*. | εκοινωσεν D².
29. προεωρακοτες] ἑορακοτες (31.) HL. Vulg. (ἑωρ. 31.)

27. dum autem *Cl.* | de Asia *Cl.*

ABℵ(C)DE. 13. 31. HL.

Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. 30 ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου, εἵλκον αὐτὸν ¶ C ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι.¶ 31 ζητούντων ‡ τε″ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι ὅλη ‡ συγχύννεται″ Ἰερουσαλήμ· 32 ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ‡ ἑκατοντάρχας″ κατέδραμεν ἐπ᾽ αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. 33 τότε ἐγγίσας ὁ χιλίαρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἁλύσεσιν δυσίν, καὶ ἐπυνθάνετο τίς † εἴη καὶ τί ἐστιν πεποιηκώς. 34 ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ‡ ἐπεφώνουν″ ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ ‡ δυναμένου″ δὲ * αὐτοῦ″ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. 35 ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου· 36 ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ‡ κράζοντες″, Αἶρε αὐτόν. 37 μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ, Εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν τι πρός σε; ὁ δὲ ἔφη, Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; 38 οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγα-

Trofimum Ephesium in civitate cum ipso, quem aestimaverunt quoniam in templum induxisset Paulus. 30 Commotaque est civitas tota, et facta est concursio populi, et adprehendentes Paulum trahebant eum extra templum, et statim clausae sunt ianuae. 31 Quaerentibus autem eum occidere, nuntiatum est tribuno cohortis quia tota confunditur Hierusalem: 32 qui statim adsumtis militibus et centurionibus decucurrit ad illos. Qui cum vidissent tribunum et milites, cessaverunt percutere Paulum. 33 Tunc accedens tribunus adprehendit eum et iussit alligari catenis duabus, et interrogabat quis esset et quid fecisset. 34 Alii autem aliud clamabant in turba: et cum non posset certum cognoscere prae tumultu, iussit duci eum in castra. 35 Et cum venisset ad gradus, contigit ut portaretur a militibus propter vim populi: 36 sequebatur enim multitudo populi clamans, Tolle eum. 37 Et cum coepisset induci in castra Paulus, dicit tribuno, Si licet mihi loqui aliquid ad te? Qui dixit, Grece nosti? 38 nonne tu es Aegyptius qui ante hos dies tumultum concitasti et eduxisti in desertum

29. *τον* Εφεσ.] om. *τον* ℵ. — *ενομιζον*] *ενομισαμεν* D*Gr.* — *ὁ*] om. D. 30. *του* Παυλου] *τον* Παυλον E. — *ειλκον*] *ειλκων* D. | *ηλκον* E. 13. — *αυτον*] om. D. *Fuld.* — *και* ult.] om. ℵ*. (add.c) — *ευθεως*] post *εκλεισ.* ℵ*. (corr.c) | *εκλισθη* ℵ*. add. *-σαν*1. — *αἱ θυραι*] om ℵ*. (add.c) 31. *ζητουντων τε* ABℵE. Syr.Pst. Æth. (13 *n. l.*) | ‡ *ζητ. δε* ⸗. D2. 31. HL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. | *και ζητ.* D*. — *συγχυννεται* AB*ℵ*D. (13.) Vulg. (*-χυνετ.* B2. 13.) | ‡ *συγκεχυται* ⸗. ℵcE. 31. HL. — fin.] add. Vide igitur ne faciant insurrectionem Syr.Hcl.* 32. *παραλαβων* AℵDE. rel. | *λαβων* B. — *ἑκατονταρχας* ABℵD*E. 13. | ‡ *-χους* ⸗. D2. 31. HL. 33. *τοτε εγγισας* Syr.Hcl. | *εγγισας δε* HL. (Syr.Pst.) — *επελαβετο*] *επεβαλετο* 31. — *αυτου*] *αυτον* L. — *τις*] *τι* E*Gr.* Æth. ‖ † add. *αν* ⸗. E. 31. HL. | om. ABℵD. (13 *n. l.*) — *τι*] *τις* D*. 34. *αλλο τι*] *αλλα* D*Gr.* Syr.Hcl. — *επεφωνουν* ABℵDE. 13. | *επιβοων* sic 31. | ‡ *εβοων* ⸗. HL. — *μη δυναμενου δε αυτου* ABℵ(D)E. 13. 31. (*και μη δυν.* D.) | ‡ *μη δυναμενος δε* (*om. *αυτου*) ⸗. HL. — *εκελευσεν*] *-σαν* 31 *Scr.* — *αυτον*] ante *αγεσθαι* 31. 35. *δε*] om. 13. — *επι*] *εις* D. — *βασταζεσθαι αυτον*] *τον Παυλον βασταζεσθαι* D. — *των στρατ.*] om. *των* 13. — *οχλου*] *λαου* D. 36. *του λαου*] om. D. — *κραζοντες* ABℵE*Gr.* 13. Syr.Pst. (Arm.) | ‡ *κραζον* ⸗. D. 31. HL. Vulg. Syr.Hcl. 36. *αιρε*] *αναιρεισθαι* D*Gr.* (tolle e medio inimicum nostrum Theb.) 37. *ὁ Παυλος*] om. D. (trsp. Arm.) — *λεγει τῳ χιλιαρχῳ*] *τῳ χειλ. αποκριθεις ειπεν* D. | *ειπε τῳ χιλ.* 31. — *ειπειν*] *λαλησαι* D. Arm. — *τι* ABℵE. 13. Vulg. Syr.Hcl. Memph. (Theb.) | om. DHL. *Tol.* Syr.Pst. Arm. | *τις* 31. 38. *ουκ αρα* Syr.Hcl. *Eus.* H.E. ii. 21. (75.) | *ου* D. — *αναστατωσας* *Eus.* H.E. | *εξαναστατωσας* E. — *σικαριων* Syr.Hcl.mg. *Graecè.* | *σιρικαριων* E. 39. *ὁ Παυλος*] om. *ὁ* 31. — *ειμι*] om. ℵ*. add.c

29. introduxisset *Cl.* | 32. decurrit *Cl.* | 33. jussit eum allig. *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

γὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; [39] εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος, Ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης, δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν.

quattuor milia virorum sicariorum? [39] Et dixit ad eum Paulus, Ego homo sum quidem Iudaeus, a Tharso Ciliciae, non ignotae civitatis municeps: rogo autem te, permitte mihi loqui ad populum.

[40] Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ χειρὶ τῷ λαῷ, πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης προσεφώνησεν τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων, [1] Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μοῦ τῆς πρὸς ὑμᾶς ‡ νυνὶ ″ ἀπολογίας. [2] Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καί φησιν, [3] Ἐγώ † εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον, [4] ʸ ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, [5] ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον, ᶻ παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἰερουσαλήμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν. [6] ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ, περὶ

XXII.

2. προσφώνει

ʸ cap. 8:3. 26:9.

ᶻ ‖ 9:1, seq. ‖ 26:9, seq.

[40] Et cum ille permisisset, Paulus stans in gradibus annuit manu ad plebem, et magno silentio facto allocutus est hebrea lingua dicens, [1] Viri fratres et patres, audite quam ad vos nunc reddo rationem. [2] Cum audissent autem quia hebrea lingua loquitur ad illos, magis praestiterunt silentium. [3] Et dixit, Ego sum vir Iudaeus, natus Tharso Ciliciae, nutritus autem in istam civitatem, secus pedes Gamalihel eruditus iuxta veritatem paternae legis, aemulator legis sicut et vos omnes estis hodie, [4] qui hanc viam persecutus sum usque ad mortem, alligans et tradens in custodia viros et mulieres, [5] sicut princeps sacerdotum testimonium mihi reddit et omnes maiores natu, a quibus et epistulas accipiens ad fratres Damascum pergebam ut adducerem inde vinctos in Hierusalem ut punirentur. [6] Factum est autem eunte me et adpropinquante Damasco,

---

39. Ταρσευς της Κιλ. ουκ ασημ. πολ. πολιτης] εν Ταρσῳ δε της Κιλ. γεγεννημενος D *Gr.* (vid. xxii. 3.)
— δεομαι δε] om. δε L. Syr.Pst.
— επιτρεψον] συνχωρησαι D. | επιστρεψον 31 *Scr.*
— λαλησαι] praem. λογον ℵ*. (corr.c)
40. επιτρεψαντος] praem. και D*. | δε L non om. | επιστρεψαντος 31.
— αυτου] του χιλιαρχου D.
— ὁ Παυλος] post ἑστως D.
— κατεσεισεν] και σεισας D.
— τῳ λαῳ] τον λαον H. | προς αυτους D. Syr.Pst.
— δε σιγης] τε ἡσυχειας D. Theb.
— γενομενης ℵ. rel. | γεναμ. A. | ante σιγης B.
— Ἑβραιδι] ιδιᾳ A.
1. ὑμας] ἡμας L *sic.*
— νυνι ABℵDE. 31. H *Tf.* (in Gr. Test.) L. | ‡ νυν ⊊. 13*s.*
2. προσεφωνει ABℵ. 31. Vulg.*Cl.* Syr. Pst. Memph. Theb. Æth. 13 *n.l.* | προσφωνει DEH. *Am. Fuld. Tol.* | προσεφωνησεν L. Syr.Hcl.
2. αυτοις] om. D. | αυτων A* *ut vid.*
— παρεσχον ἡσυχιαν | ἡσυχασαν D.
3. εγω] † add. μεν ⊊. 31. HL. Syr.Hcl. Memph. Æth. | om. ABℵDE. 13. Vulg. Theb. Arm.
— ανηρ] post Ιουδαιος D. | ante ειμι ℵ.
— γεγεννημενος] γεγενημ. A. | post εν Ταρ. της Κιλ. D.
— αναθρεμμενος 13.
— Γαμαλιηλ] Γαμαλιηλου B.
— πεπαιδευμενος] παιδευομενος D. ‖ add. δε 31. H. Syr.Hcl.
— κατα] κατ' B. 31.
— ὑπαρχων] om. D.
— του θεου] legis Vulg. | traditionum paternarum mearum Syr.Hcl.*
— παντες ὑμ. εστε] εσται ὑμ. παντ. D.
4. ὃς Syr.Hcl. | και D. Syr.Pst. Æth.
— εδιωξα] εδεξωσαι 13.
— αχρι] μεχρι D.
4. φυλακας] φυλακην D.
5. ὁ] om. D*.
— αρχιερευς] add. Ananias Syr.Hcl.*
— μαρτυρει ANE. 13*s.* 31 (post μοι). HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | εμαρτυρει B. | μαρτυρησει D.
— παν] ὁλον D.
— παρ' ὡν] παρ' ὡ sic 13.
— και επιστ. Syr.Hcl. | om. και D. *Fuld.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth.
— προς τους αδελφους] παρα των αδελφων D.
— αξων] αξαι E. | ἐξ ὧν *sic* 13.
— αξ. κ. τ. εκ. οντ. δεδεμ.] om. H.
— εκεισε] εκει D.
— εις Ἱερ.] εν Ἱερ. D.
6. εγενετο....μεσημβριαν] ενγιζοντι δε μοι μεσημβριας Δαμασκῳ D*.

---

40. lingua Hebraea *Cl.*
2. loqueretur *Cl.* | 3. dicit *Cl.* | in Tarso *Cl.* | in ista civitate *Cl.* | 4. in custodias *Cl.* | ac mul. *Cl.* | 5. mihi testimonium *Cl.*

A B ℵ [C] (D) E. 13. 31. HL [F^a.]

μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ· [7] ‡ ἔπεσά″ τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεις; [8] ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην, Τίς εἶ κύριε; εἶπέν τε πρὸς ‡ ἐμέ,″ Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. [9] οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο †, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. [10] εἶπον δέ, Τί ποιήσω κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρός με, Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ¶ ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι.

¶ D.

11. ἔβλεπον

[11] ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἦλθον εἰς Δαμασκόν. [12] Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ ‡ εὐλαβὴς″ κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, [13] ἐλθὼν πρὸς ‡ ἐμὲ″ καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι, Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. [14] ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· [15] ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. [16] καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα ‡ αὐτοῦ.″ [17] Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἰερου-

media die subito de caelo circumfulsit me lux copiosa, [7] et decidens in terram audivi vocem dicentem mihi, Saule Saule, quid me persequeris? [8] Ego autem respondi, Quis es, domine? Dixitque ad me, Ego sum Iesus Nazarenus quem tu persequeris. [9] Et qui mecum erant lumen quidem viderunt, vocem autem non audierunt eius qui loquebatur mecum. [10] Et dixi, Quid faciam, domine? Dominus autem dixit ad me, Surgens vade Damascum, et ibi tibi dicetur de omnibus quae te oporteat facere. [11] Et cum non viderem prae claritate luminis illius, ad manum deductus a comitibus veni Damascum. [12] Annanias autem quidam vir secundum legem testimonium habens ab omnibus habitantibus Iudaeis, [13] veniens ad me et adstans dixit mihi, Saule frater, respice. Et ego eadem hora respexi in eum. [14] At ille dixit, Deus patrum nostrorum praeordinavit te ut cognosceres voluntatem eius et videres iustum et audires vocem ex ore eius, [15] quia eris testis illius ad omnes homines eorum quae vidisti et audisti. [16] Et nunc quid moraris? Exsurge baptizare et ablue peccata tua invocato nomine ipsius. [17] Factum est autem revertenti mihi in Hierusalem

---

6. εκ] απο D*.
— περιαστραψαι] περιεστραψεν E. | περιεστραψαμε D*. | περιεστραψαι D².
7. επεσα ABℵE. 13. 31. H. | ‡ -σον ⸗. DL.
— επεσ. τε] και επεσ. D. Vulg. επεσ. δε Memph. Theb.
— Σαουλ Σαουλ] Σαυλε Σαυλε D. Vulg.
— fin.] add. σκληρον σοι προς κεντρα λακτιζειν E. (*Cod. Bed.*) *Demid.* Syr.Hcl.mg.
8. απεκριθην] add. και ειπα ℵ.
— τε] δε D. (om. Memph. Theb.)
— εμε ABℵ*. | ‡ με ⸗. ℵ^c DE. 13. 31. HL.
— Ναζοραιος ℵ*D*.
9. εθεασαντο] εθεατο ℵ*. (corr.^c) ‖ † add. και εμφοβοι εγενοντο ⸗. DE. *Cod. Bed.* 31. L. Syr.Hcl. Theb. Æth. | om. ABℵ. 13. H. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm.
— ηκουσαν ABℵ*D. rel. | ηκουον ℵ^c E.
10. ειπον] ειπα D.
10. κυριος] om. D. Theb.
— σοι] post λαληθησεται E.
— περι παντων ων τετακται σοι | τι σε δει H. | περι παντων D et statim deficit.
— τετακται] εντετακται B*Mai | εντεταλται B²Mai (εντεταλκται B*Btly.*)
— σοι ult.] om. E.
11. ως] add. surrexissem Syr.Hcl.mg.
— ουκ] ουδεν B.
— ενεβλεπον Aℵ. 13. 31. HL. | εβλεπον BE. Vulg. *ut vid.* Arm.
— υπο] απο A.
12. ευλαβης Bℵ. 13. HL. | ‡ ευσεβης ⸗. E. 31. | om. A. Vulg.
— μαρτυρουμενος] -ρομενος A*. (corr.^1)
— κατοικουντων] add. εν Δαμασκῳ 13. 31. HL. Syr.Hcl. Theb. Arm. Æth.
13. εμε ABℵ.] ‡ με ⸗. E. 13*s*. 31. HL.
— ανεβλεψα] εβλεψα A.
14. προεχειρισατο (προσεχ. ℵ*.) | -ρησατο A. 13. L.
— και ιδειν] om. και A*. (add.^1 ut vid.)
14. φωνην] -νης 31.
— του] om. A. 13.
15. εσῃ] post ανθρωπους B.
— προς] πανς E* (Hearne) | εις E².
— ων] add. τε E.
16. αυτου ABℵE. 13. *d.* Vulg. Syr.Pst. &Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ του κυριου ⸗. 31. HL.
17. υποστρεψαντι] υποστρεφοντι 13. | επιστρεψαντι 31.
— προσευχομενου μου] προσευχομενῳ E.
— με] μοι L.
— εν εκστασει] praem. ὡς 13.
18. ιδειν] ιδον ℵ.
— μαρτυριαν] † praem. την ⸗. E. 31. HL. | om. ABℵ. 13.
19. πιστευοντας] πεπιστευκοτας E.
20. εξεχυννετο AB*ℵ(E.) (13.) (-χυνε-B²E. 13.) | ‡ εξεχειτο ⸗. 31. HL.
— Στεφανου] om. A.

12. cohabitantibus *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Theb.) Arm. Æth.

σαλὴμ καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, [18] καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι, Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἰερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξονταί σου † μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. [19] κἀγὼ εἶπον, Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· [20] καὶ ὅτε ‡ ἐξεχύννετο″ τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ

§ D § G

συνευδοκῶν † § καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. [21] § καὶ εἶπεν πρός με, Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

et oranti in templo, fieri me in stupore mentis [18] et videre illum dicentem mihi, Festina et exi velociter ex Hierusalem, quoniam non recipient testimonium tuum de me. [19] Et ego dixi, Domine, ipsi sciunt quia ego eram concludens in carcerem et caedens per synagogas eos qui credebant in te; [20] et cum funderetur sanguis Stephani testis tui, ego adstabam et consentiebam et custodiebam vestimenta interficientium illum. [21] Et dixit ad me, Vade, quoniam ego in nationes longe mittam te.

¶ Theb. § F^a ¶ F^a

[22] Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ¶ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες, § Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· ¶ οὐ γὰρ ‡ καθῆκεν″ αὐτὸν ζῆν. [23] κραυγαζόντων † τε″ αὐτῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, [24] ἐκέλευσεν ‡ ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν″ εἰς τὴν παρεμβολήν, ‡ εἶπας″ μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. [25] ὡς δὲ ‡ προέτειναν″ αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπεν πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος, Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; [26] ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχος προσελθὼν ‡ τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν″ λέγων, † Τί μελλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος

[22] Audiebant autem eum usque ad hoc verbum, et levaverunt vocem suam dicentes, Tolle de terra eiusmodi: non enim fas est eum vivere. [23] Vociferantibus autem eis et proicientibus vestimenta sua et pulverem iactantibus in aerem, [24] iussit tribunus induci eum in castra et flagellis caedi et torqueri eum, ut sciret propter quam causam sic adclamarent ei. [25] Et cum adstrinxissent eum loris, dixit adstanti sibi centurioni Paulus, Si hominem Romanum et indemnatum licet vobis flagellare? [26] Quo audito centurio accessit ad tribunum et nuntiavit dicens, Quid acturus es? hic enim homo

---

20. μαρτυρος] πρωτομαρτυρος 31. L. Syr.Hcl.
— εφεστως] έστως A.
— συνευδοκων] † add. τῳ αναιρεσει αυτου ⊽. (13.) 31. HL. Syr.Hcl. Arm. [vid. viii. 1.] (om. αυτου 13.) | om. ABℵDE. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. [non habent D. *d.*]
— και φυλ.] om. και HL. Syr.Hcl.
— φυλασσων] -ττων 31.
21. με] εμε C.
— εθνη] -νος E*Gr.*
— εξαποστελω] ΑℵC. rel. | εξαποστελλω D. | αποστελω B. | αποστελλω E*Gr.*
22. ηκουον] ηκουσαν D. Syrr.Pst.&Hcl.
— τουτου] post του λογου 31.
— την φωνην] post αυτων 13. 31.
— καθηκεν] ABℵCD*E. 13. 31. HL. | ‡ -κον ⊽. D^2.
23. κραυγαζοντων] κραζοντων C.
— τε] ABC. Syr.Pst. Æth. | ‡ δε ⊽. ℵDE. 13*s.* 31. HL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. (h. Theb.)
— αυτων] om. D. (? e defectu folii.)
23. ριπτουντων] ABℵC. 13*s.* 31. | -τοντων DEHL.
— ιματια] add. αυτων E. Vulg. Memph. (h. Theb.)
— αερα] ουρανον D. Syr.Pst. | αεραν ℵ*. (corr.^{c})
24. ὁ χιλιαρχος εισαγεσθαι αυτον] ABℵC DE. (13.) 31. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (αγεσθαι 13 *sic*) | ‡ αυτον ὁ χιλιαρχος αγεσθαι ⊽. HL. [h. Theb.]
— ειπας] ABℵCDE.] ειπων ⊽. 13 (-πον). 31. HL.
— ανεταζεσθαι] εταζεσθαι E. 31. | ανεταζειν D*. (ανεταξεσθαι B*Btly.*)
— ινα] ιν' 31 *Scr.*
— επιγνῳ] γνῳ A. 13.
— επεφωνουν αυτῳ] κατεφωνουν περι αυτου D. Arm.
25. προετειναν] Bℵ. 13. L. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. (h. Theb.) | προετεινον AE. | προσετειναν CD. | προσετινεν *sic* H. | ‡ προετεινεν ⊽. 31.
— εκατονταρχον] -χην D.
25. ὁ Παυλος] om.D. Syr.Hcl. (trs. Arm.)
— ανθρ. Ῥωμ. και ακατακρ.] post εξεστιν ὑμιν D. Syr.Pst. Æth.
— εξεστιν] εστιν ℵ*. (corr.^{c})
— ὑμιν] post μαστιζειν H.
26. ακουσας δε] τουτο ακουσας D.
— εκατονταρχος] Bℵ^{c}E. 13. 31. HL. | -χης Aℵ*CD. || add. ὁτι Ρωμαιον εαυτον λεγει D.
— τῳ χιλιαρχῳ ante απηγγειλεν] ABℵC(D)E. 13. 31. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth. (επηγγ. D*.) [h. Theb.] | ‡ post ⊽. HL.
— λεγων] αυτῳ *sic* D. | praem. Vulg. *Cl.* | add. Syr.Hcl.*
— τι] † praem. ορα ⊽. D. 31. HL. (Æth.) om. ABℵCE. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. [h. Theb.]
— μελλοις 13.
— γαρ] om. D*.

---

22. hujusmodi *Cl.* | 25. dicit *Cl.* | 26. nunciavit ei *Cl.*

ABℵC(D)E. 13. 31. [61]. HL.

οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. [27] προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ, Λέγε μοι, † σὺ Ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη, Ναί. [28] Ἀπεκρίθη ‡ δὲ" ὁ χιλίαρχος, Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. [29] εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ ¶ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι ‡ αὐτὸν ἦν" δεδεκώς.

¶ D

ΛΓ' § Theb.

28 [30] § Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατηγορεῖται ‡ ὑπὸ" τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν † καὶ ἐκέλευσεν ‡ συνελθεῖν" τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ‡ πᾶν" τὸ συνέδριον †, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς.

XXIII. [1] Ἀτενίσας δὲ ‡ τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦλος" εἶπεν, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. [2] ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. [3] τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν, Τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με[a] κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; [4] οἱ δὲ παρεστῶτες ‡ εἶπαν," Τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; [5] ἔφη τε

[a] Lev. 19:15.

cives romanus est. [27] Accedens autem tribunus dixit illi, Dic mihi, tu Romanus es? At ille dixit, Etiam. [28] Et respondit tribunus, Ego multa pecunia civitatem hanc consecutus sum. Et Paulus ait, Ego autem et natus sum. [29] Protinus ergo discesserunt ab illo qui eum torturi erant: tribunus quoque timuit, postquam rescivit quia civis romanus esset et quia alligasset eum.

[30] Postera autem die volens scire diligentius qua ex causa accusaretur a Iudaeis, solvit eum et iussit sacerdotes convenire et omne concilium, et producens Paulum statuit inter illos.

[1] Intendens autem concilium Paulus ait, Viri fratres, ego omni conscientia bona conversatus sum ante deum usque in hodiernum diem. [2] Princeps autem sacerdotum Annanias praecepit adstantibus sibi percutere os eius. [3] Tunc Paulus ad eum dixit, Percutiet te deus, paries dealbate. Et tu sedens iudicas me secundum legem, et contra legem iubes me percuti? [4] Et qui adstabant dixerunt, Summum sacerdotem dei maledicis? [5] Dixit

---

27. προσελθ. δε ὁ χιλ. ειπεν αυτῳ] τοτε προσελθ. ὁ χιλ. επηρωτησεν αυτον D.
— αυτῳ] τῳ Παυλῳ L.
— μοι] om. ℵ*. (add.ᶜ)
— συ] † praem. ει ⊊. L. Vulg. *Cl. Demid.* | om. ABℵCDE. 13. 31. H. *Am. Fuld.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. [h. Theb.]
— εφη, ναι] ειπεν, Ειμι D.
28. απεκρ.... χιλιαρχος] και αποκριθεις ὁ χιλιαρχος και (om.²) ειπεν (add. αυτῳ²) D.
— απεκρ. δε BℵCE. 13. Syr.Hcl. Memph. [h. Theb.] | ‡ απεκρ. τε ⊊. 31. H. Vulg. Syr.Pst. (Æth.) | om. τε *s.* δε AL. Arm.
— πολλου] οιδα ποσου D. "Alia editio ...Ego enim scio." Beda in Exp.
— την] om. C.
— ὁ δε Παυλος εφη] om. H. ‖ Παυλος δε εφη D. | ὁ δε Παυλ. ειπεν 13.
— εγω δε] om. δε ℵ*. (add.ᶜ) C. Memph. Arm.
— γεγενημαι AD². 13. 31*.

29. ευθεως ουν] τοτε D. (Æth.)
— δε] om. ℵ*. (add.ᶜ)
— Ρωμ.] praem. πολιτης E. Vulg.
— αυτον] ante ην ABℵCE. 13. | ‡ post ⊊. 31. HL.
— και ὁτι ad fin.] om. Æth.
— δεδεκως] δεδωκως A* ut vid. 31. | δεδηκως A²C. ‖ add. et illico solvit eum Syr.Hcl.* (και παραχρημα ελυσεν αυτον 137.)
30. το τι] om. το E.
— ὑπο ABℵCE. 13. Vulg. | ‡ παρα ⊊. 31. HL.
— αυτον] † add. απο των δεσμων ⊊. 31. HL. | om. ABℵCE. 13. Vulg. Syr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— συνελθειν ABℵCE. 31. Vulg. Theb. | ‡ ελθειν ⊊. HL. Memph. (13 *n. l.*)
— παν ABℵCE. 13. 31. Vulg. | ‡ ολον ⊊. HL.
— συνεδριον] † add. αυτων ⊊. 31. HL (*av.* supra scr.) Syr.Pst. | om. ABℵCE. 13. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.

30. τον Παυλον] om. τον E.
1. τῳ συνεδριῳ ante ὁ Παυλος ABℵCE. 13. Vulg. *Lucif.* 228. | ‡ post ⊊. B. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (om. ὁ B.)
— της ἡμερας] ante ταυτης 13. 31. Syr.Hcl.
2. επεταξεν] εκελευσεν C. (13 n. l.)
— αυτῳ] om. ℵ*. (add.ᶜ)
3. προς αυτον ante ειπεν ABE. rel. Syr.Hcl. Arm. *Lucif.* 228. | post ειπεν C. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. (13 *h.*) | ante ὁ Παυλος ℵ. *Am.* (*Orig.* in Prov. 33.)
— παρανομων] παρα τον νομον E. Vulg. Arm. *Lucif.*
— κεκονιαμενε Syr.Hcl.mg. *Gr.* | -ασμενε C*. *Orig.* iii. 254ᵈ. *sic.*
4. ειπαν Bℵ. 13. | ‡ ειπον ⊊. ACE. 31. HL.

---

26. civis *Cl.* | 27. mihi si tu *Cl.* | 28. summa civilitatem *Cl.*
1. in concilium *Cl.* | 3. dixit ad eum *Cl.* | sedes *Am.**

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.

ὁ Παῦλος, Οὐκ ᾔδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γὰρ * ὅτι" [b] Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. [6] γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, [‡] ἔκραζεν" ἐν τῷ συνεδρίῳ," Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς [‡] Φαρισαίων·" [c] περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. [7] τοῦτο δὲ αὐτοῦ [‡] εἰπόντος" ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ [†] Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος, [8] (Σαδδουκαῖοι [μὲν] γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν, [‡] μήτε" ἄγγελον μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα). [9] ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· καὶ ἀναστάντες [‡] τινὲς" [‡] τῶν γραμματέων" τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες, [§] Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος; [†]. [10] πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως, [‡] φοβηθεὶς" ὁ χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

§ 61.

29 [11] Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν, Θάρσει [†]· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἰερουσαλήμ, οὕτως σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

[b] Ex. 22:28.

6. ἔκραξεν

[c] cap. 24:21.

6. [ἐγὼ]

autem Paulus, Nesciebam, fratres, quia princeps est sacerdotum: scriptum est enim, Principem populi tui non maledicis. ‖ Sciens autem Paulus quia una pars esset Sadducaeorum et altera Pharisaeorum, exclamavit in concilio, Viri fratres, ego Pharisaeus sum, filius Pharisaeorum: de spe et de resurrectione mortuorum ego iudicor. [7] Et cum haec dixisset, facta est dissensio inter Pharisaeos et Sadducaeos, et soluta est multitudo. [8] Sadducaei enim dicunt non esse resurrectionem neque angelum neque spiritum, Farisaei autem utraque confitentur. ‖ Factus est autem clamor magnus. Et surgentes quidam Pharisaeorum pugnabant dicentes, Nihil mali invenimus in homine isto: quid si spiritus locutus est ei aut angelus? [10] Et cum magna dissensio facta esset, timens tribunus ne discerperetur Paulus ab ipsis, iussit milites descendere et rapere eum de medio eorum ac deducere eum in castra.

[11] Sequenti autem nocte adsistens ei dominus ait, Constans esto: sicut enim testificatus es de me Hierusalem, sic te oportet et Romae testificari.

---

5. ὁτι ante Αρχοντα ABℵ. 13. Syrr.Pst. &Hcl. | *om. ⸗. CE. 31. HL. Vulg. Memph. Theb. Æth. *Cypr.* 113. 122.

6. ἑτερον] add. των L.

— εκραζεν BℵC. Syr.Pst. | ‡ εκραξεν ⸗. AE. 13. 31. HL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.

— υἱος φαρισαιων ABℵC. 13. Vulg. Syr.Pst. *Tert.* de Res. Car. 39. | ‡ υἱ. φαρισαιου ⸗. E. 31. HL. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.

— εγω AℵC²E. 13. 31. HL. Vulg. | om. B(? C* n.l.) Memph. Theb. *Tert.*

7. ειποντος AℵᶜE. 13. Syr.Pst. | ειπαντος ℵ*. | ‡ λαλησαντος ⸗. B*Mai Alf.* C. 31. HL. Syr.Hcl. | λαλουντος B*Btly.*

— εγενετο] επεπεσεν B*. | επεσεν B². Syrr.Pst.&Hcl.

— φαρισαιων et Σαδδουκαιων hoc ordine ABCHL. Vulg. Syr.Pst. | transponunt ℵE. 13. 31. Syr.Hcl.

— και 1°.] † add. των ⸗. HL. | om. ABℵCE. 13 31.

7. εσχισθη] διεσχισθη E.

8 μεν AℵCE*Gr.* rel. Syr.Hcl. Memph. Arm. | om. B. Vulg. Theb. [Æth.]

— μητε αγγ. ABℵCE. 13. | ‡ μηδε αγγ. ⸗. 31. HL. | neque Vulg.

— τα αμφοτερα] quod est resurrectio et angelus et spiritus Theb.

9. ανασταντες τινες ABℵCE. 13. 31. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. | ‡ αναστάντες οἱ ⸗. | αναστάντες tantum HL. Syr.Hcl. Æth.

— των γραμματεων του μερους BℵC.) (31.) Syr.Hcl. (Theb.) Arm. (ante γραμ. φαρισαιων 31*. εκ των C.) | ‡ γραμματεις του μερους ⸗. HL. Syr.Pst. | om. AE. 13. Vulg. Memph. ("Scribae et Pharisaei" Æth.)

— λεγοντες] praem. προς αλληλους ℵ.

— εν] om.ℵ*. (add.ᶜ)

— αγγελος] † add. μη θεομαχωμεν ⸗. 31. (H)L. Theb. (-χομεν H.) | om. ABℵCE. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. | add. quid est in hoc? Syr.Pst.

10. γενομενης ante στασεως (B)ℵE. 13. 31. 61. HL. (γεινομ. B.) | post AC. Vulg. (-νος ℵ*. (corr.¹))

— φοβηθεις ABℵCE. 13. 61. timens, Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Lucif.* 152. | ‡ ευλαβηθεις ⸗. 31. HL.

— ὑπ'] απ' CE. Syr.Hcl. ut vid.

— καταβαν] καταβηναι και 31. HL. Vulg.

— εκ μεσου αυτων] om. ℵ*. (add.ᶜ)

— αγειν BℵC. 13. 31. 61. HL. | απαγειν AE.

— τε AℵCE. 13*s*. HL. | om. B. 31. | δε 61 *sic.*

11. θαρσει] † add. Παυλε ⸗. C³. 31. 61. HL. Arm. ed. *Orig. Int.* ii. 101.ª | om. ABℵC*E. 13. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Arm. MSS. Æth. *Lucif.* 152.

— διεμαρτυρω] -ρου C.

---

5. maledices *Cl.* | 6. *om.* "de" *ante* resurr. *Cl.* | 11. in Jerusalem *Cl.*

ABℵ(C)E. 13. 31. 61. HL.

12 γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες † ‡ συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι," ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. 13 ἦσαν δὲ πλείους ‡ τεσσεράκοντα" οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν ‡ ποιησάμενοι." 14 οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ‡ εἶπαν," Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. 15 νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως † ‡ καταγάγῃ αὐτὸν" ‡ εἰς" ὑμᾶς, ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. 16 ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. 17 προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν
17. ἀπάγαγε
ἑκατοντάρχων ἔφη, Τὸν νεανίαν τοῦτον ‡ ἄπαγε" πρὸς τὸν χιλίαρχον· ἔχει γὰρ ‡ ἀπαγγεῖλαί τι" αὐτῷ. 18 ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν χι-
¶ C.
λίαρχον, ¶ καί φησιν, Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησεν, τοῦτον τὸν ‡ νεανίσκον" ἀγαγεῖν πρός σε, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. 19 ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο, Τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι;

12 Facta autem die collegerunt se quidam ex Iudaeis et devoverunt se dicentes neque manducaturos neque bibituros donec occiderent Paulum. 13 Erant autem plus quam quadraginta qui hanc coniurationem fecerant: 14 qui accesserunt principes sacerdotum et seniores et dixerunt, Devotione devovimus nos nihil gustaturos donec occidamus Paulum. 15 Nunc ergo vos notum facite tribuno cum concilio ut producat illum ad vos, tamquam aliquid certius cognituri de eo: nos vero prius quam appropiet parati sumus interficere illum. 16 Quod cum audisset filius sororis Pauli insidias, venit et intravit in castra narravitque Paulo. 17 Vocans autem Paulus ad se unum ex centurionibus ait, Adulescentem hunc perduc ad tribunum: habet enim aliquid indicare illi. 18 Et ille quidem assumens eum duxit ad tribunum et ait, Vinctus Paulus rogavit me hunc adulescentem perducere ad te, habentem aliquid loqui tibi. 19 Adprehendens autem tribunus manum illius secessit cum eo seorsum et interrogavit illum, Quid est quod habes indicare

12. δε *Lucif.* 152. | τε B. Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
— συστρ. οἱ Ιουδαιοι ABℵCE. 13. 61. (Syr.Hcl.) Memph. Arm. Æth. | συστρ. τινες των Ιουδαιων 31. L. (Vulg.) Syr.Pst. (*Lucif.*) | † τινες ‡ των Ιουδαιων συστρ. ⊊. H. Theb.
— λεγοντες Syr.Hcl.mg. *Lucif.* | om. ℵ^{c}C. Syr.Pst.&Hcl.txt. Arm.
— πιειν] ποιειν 31*.
— αποκτειναωσιν] ανελωσιν A.
13. τεσσερακοντα AB*ℵC. | ‡ τεσσαρ. ⊊. B^{2}E. 13*s*. 31. HL. (μ̄ 61.)
— ταυτην] post την συνωμ. 31. | (συνομωσιαν E. συνομωσιαν 31*sic.* συνομοσιαν 61.)
— ποιησαμενοι ABℵCE. 13. 61. | ποιησαντες L. | ‡ πεποιηκοτες ⊊. 31. H. Vulg.
14. ειπαν ABℵCE. 61. | ‡ ειπον ⊊. 13*s*. 31. HL.
— μηδενος BℵCE. 31. 61. H. (13 n.l.) | μηθενος AL.
— οὐ] om. 13.
15. ὑμεις] om. 13. ‖ (Rogamus vos ut hoc nobis faciatis: ut cum congregaveritis consessum indicetis tribuno ut producat eum ad nos Syr.Hcl.mg. Theb. *Lucif.* "nunc ergo vos colligite concilium et notum facite tribuno ut deducat eum ad vos" 152.)
— ὁπως] † add. αυριον ⊊. 31. HL. (vid. ver. 20.) | om. ABℵCE. 13. 61. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Lucif.* 152.
— καταγαγῃ ante αυτον ABℵCE. 13. 31. 61. L. Vulg. Arm. *Lucif.* (-γει 13.) | ‡ post ⊊. H.
— εις ABℵE. 61. | ‡ προς ⊊. C. 13*s*. 31. HL.
— μελλοντας] -τα E. 13. (-ν̈ 61.)
— ακριβεστερον] ante διαγινωσκειν (C.) 31. Vulg. Arm. (*Lucif.*) (γινωσκειν C.) (διαγνωσκειν *St.* 3.)
— εγγ. αυτον] add. ad vos Syrr.Pst.& Hcl.*
— του ανελ.] om. του ℵ*E. (corr. ℵ^{c}.)
15. fin.] add. Etiam si necesse sit mori Syr.Hcl.mg.
16. την ενεδραν *Elz.* AB*Blc.Mai*ℵCE. 13. 61. | το ενεδρον *St.*3. B*Btly.* et *Bch.* e sil. 31. HL.
— παραγενομενος] -ναμενος B**Rl.Mai.*
— παρεμβολην] συναγωγην A.
17. εφη] ειπεν C. 61. (non L.) (13 *n.l.*)
— νεανιαν] -νια H.
— απαγε Bℵ. 61. | ‡ απαγαγε ⊊. ACE. 13. 31. HL.
— απαγγειλαι ante τι ABE. 13. 61. | ‡ post ⊊. ℵC. 31. HL.Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Arm. Æth.
18. με] om. E*Gr.*
— νεανισκον AℵE. 13. 61. | ‡ νεανιαν ⊊. B. 31. HL. (vid. ver. 17.)
— σοι] om. B**Rl.Mai.* (add.[1] *Alf.*)
19. επιλαβομενος] -νου ℵ*. (corr.^{c}) | επιλαμενος E.
— επυνθανετο] ante κατ' ιδιαν A.
20. συνεθεντο] -θοντο H*.

13. quad. viri *Cl.* | 14. ad principes *Cl.* | 16. nunciavitque *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

20 εἶπεν δὲ ὅτι Οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὔριον ‡ τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον" ὡς ‡ μέλλων" τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. 21 σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς, ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους ‡ τεσσεράκοντα," οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν ‡ εἰσὶν ἕτοιμοι" προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. 22 ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσεν τὸν ‡ νεανίσκον," παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς † ἐμέ." 23 καὶ προσκαλεσάμενός ‡ τινας δύο" τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν, Ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, 24 κτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσιν πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα· 25 γράψας ἐπιστολὴν ‡ ἔχουσαν" τὸν τύπον τοῦτον· 26 Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. 27 Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ‡ ἐξειλάμην" † μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν· 28 βουλόμενός ‡ τε" ‡ ἐπιγνῶναι" τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον [αὐτὸν] εἰς τὸ

mihi? 20 Ille autem dixit, Iudaeis convenit rogare te ut crastina die Paulum producas in concilium, quasi aliquid certius inquisituri sint de illo. 21 Tu vero ne credideris illis: insidiantur enim ex eis viri amplius quadraginta, qui se devoverunt non manducare neque bibere donec interficiant eum, et nunc parati sunt expectantes promissum tuum. 22 Tribunus igitur dimisit adulescentem, praecipiens ne cui loqueretur quoniam haec nota sibi fecisset. 23 Et vocatis duobus centurionibus dixit illis, Parate milites ducentos ut eant usque Caesaream, et equites septuaginta et lancearios ducentos, a tertia hora noctis, 24 et iumenta praeparate, ut inponentes Paulum salvum perducerent ad Felicem praesidem; 25 scribens epistulam continentem haec; 26 Claudius Lysias optimo praesidi Felici salutem. 27 Virum hunc conprehensum a Iudaeis et incipientem interfici ab eis superveniens cum exercitu eripui, cognito, quia Romanus est: 28 volensque scire causam quam obiciebant illi, deduxi eum in

---

20. οἱ] om. 13.
— του ερωτ.] om. του 31.
— τον Παυλον καταγ. εις το συνεδριον ABℵE. 13. 31. 61. *Am. Fuld. Tol.* Arm. | καταγ. τ. Παυλ. εις το συνεδρ. L. Vulg. *Cl.* Syrr.(Pst)&Hcl. Memph. (Theb.) (Æth.) | ‡ εις το συνεδρ. καταγ. τ. Παυλ. ⊊. H.
— μελλων AB(ℵ)E.(13.)61. Memph.Æth. (μελλον ℵ*. 13.) | μελλοντα 31. HL. | μελλοντων ℵc. | ‡ μελλοντες ⊊. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. (vid.ver.15.)
— πυνθανεσθαι] add. τα H (? τι*.)
21. πεισθης] πισθεις 13. 61.
— τεσσερακ. AB*ℵ. | ‡ τεσσαρ. ⊊. B²E. 13*s.* 31. HL. (μ̄ 61.)
— μητε 1⁰.] μη 13.
— ου] ουν E.
— εισιν ante ἑτοιμοι ABℵE. 13. 31. 61. | ‡ post ⊊. HL. Vulg. *s.*
22. νεανισκον ABℵE. 13. | ‡ νεανιαν ⊊. 31. 61. HL.
— παραγγειλας] add. αυτον 61. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb.

22. προς εμε Bℵ. | ‡ προς με ⊊. AE. rel.
23. τινας ante δυο Bℵ. 13. 61. | ‡ post ⊊. AE. 31. HL. Syr.Hcl. | om. Vulg. Syr.Pst. Arm.
— ἑτοιμασα τε .... κτηνη τε παραστησαι (ver. 24.) Parati estote exire. Et centuriones jussit ut etiam jumentum pararent Syr.Hcl.mg.
— ἑβδομηκοντα] centum Syr.Hcl.marg. (ἑκατον 137.)
— δεξιολαβους BℵE. 13. 31. 61. HL. Syr.Hcl.mg. *Graece* | δεξιοβολους A.
24. τε] om. H *sic.*
— διασωσωσιν AB²ℵ. 13. 31. 61. L. | διασωσιν B*H. | διασωσουσιν E. ‖ praem. per noctem Syr.Hcl.mg. | add. in Caesaream Syr.Hcl.*
— Φιλικα ℵ*H.
— fin.] add. Timuit enim ne forte raperent eum Judaei et occiderent, et ipse postea calumniam sustineret tamquam accepturus pecuniam Vulg. *Cl.* Syr.Hcl.* Arm. *Usc.*(sed in MS. Arm. nullo)‖ (εφοβηθη γαρ μη ποτε ἁρπασαντες αυτον οἱ Ιουδαιοι αποκτενωσι, και αυτος μεταξυ εγκλημα εχῃ, ὡς αργυριον ειληφως 137).
25. εχουσαν BℵE. 13. 61. | ‡ περιεχουσαν ⊊. A. 31. HL.
26. Φηλικι] om. H*txt.*
27. μελλοντα] μελλον 13.
— εξειλαμην ABℵE. 13. 61. | ‡ -λομην ⊊. 31. HL. ‖ † add. αυτον ⊊. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | om. ABℵE. 13. 61. Vulg. Arm.
28. τε ABℵE *Gr.* Vulg. Syr.Pst. Æth. | ‡ δε ⊊. 13*s.* 31. 61. HL. *e.* Syr.Hcl. Memph. Arm. [Theb.]
— επιγνωναι ABℵ. 13. 61. | ‡ γνωναι ⊊. E. 31. HL.
— κατηγ. αυτον εις το συνεδρ. αυτων (A)B*mg.*[1]*Alf.*(ℵ)E. (13.) 31. HL. (om. αυτον Aℵ. 13. habent B*mg.*E. 31. HL. vv.) | om. B*txt.* (*Rul.*) 61. ‖ om. εις το συνεδρ. αυτ. Æth.

20. producas Paulum *Cl.* | et certius *Am.** | 21. enim ei *Cl.* | amplius quam *Cl.* | 24. *fin.*] *add.* Timuit enim ne forte raperent eum Judaei et occiderent, et ipse postea calumniam sustineret tamquam accepturus pecuniam *Cl.*

ABℵE. 13. 31. 61. HL.

συνέδριον αὐτῶν· [29] ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ‡ ἔχοντα ἔγκλημα." [30] μηνυθείσης δέ μοι

30. ἐξαυτῆς

ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα † ἔσεσθαι † ‡ ἐξ αὐτῶν" ἔπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις

—λέγειν αὐτοὺς

λέγειν † πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. †.

[31] Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον ἤγαγον διὰ † νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα. [32] τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς ‡ ἀπέρχεσθαι" σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν· [33] οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν, καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. [34] ἀναγνοὺς δὲ † καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, [35] Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται. ‡ κελεύσας" ‡ ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτόν."

concilium eorum; [29] quem inveni accusari de quaestionibus legis ipsorum, nihil vero dignum morte aut vinculis habentem crimen. [30] Et cum mihi perlatum esset de insidiis quas paraverunt ei, misi ad te, denuntians et accusatoribus ut dicant apud te.

[31] Milites ergo secundum praeceptum sibi adsumentes Paulum duxerunt per noctem in Antipatridem, [32] et postera die, dimissis equitibus ut irent cum eo, reversi sunt ad castra. [33] Qui cum venissent Caesaream et tradidissent epistulam praesidi, statuerunt ante illum et Paulum. [34] Cum legisset autem et interrogasset de qua provincia esset, et cognoscens quia de Cilicia, [35] Audiam te, inquit, cum et accusatores tui venerint, iussitque in praetorio Herodis custodiri eum.

XXIV. ΑΕ′

[30] [1] Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ ‡ πρεσβυτέρων τινῶν" καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ

[1] Post quinque autem dies descendit princeps sacerdotum Ananias cum senioribus quibusdam et Tertullo quodam oratore, qui adierunt praesidem

---

29. εὑρον] ηὑρον EL.
— του νομου αυτων] legis Mosis et de Jesu quodam Syr.Hcl.mg. (vid. xxv. 19.) (add. Μωσεως και Ιησου τινος 137.)
— δε] om. 61. L.
— εχοντα ante εγκλημα ABℵ. 13. 31. 61. Hsic. Vulg. Syr.Hcl. Arm. | ‡ post ⊃. EL. Syr.Pst.
— fin.] add. abduxi eum vix violentia Syr.Hcl.* (εξηγαγον αυτον μολις τη βια 137.)
30. μηνυθεισης.... προς σε] et propterea misi ad te illum virum Æth.
— εις] προς 31*.
— ανδρα] † add. μελλειν ⊃. 31. HL. Syr.Hcl. Memph. Theb. | om. ABℵE. 13. 61. Vulg. Syr.Pst. Arm.
— εσεσθαι] ante εις τον ανδρα 13.
— εσεσθαι] † add. υπο των Ιουδαιων ⊃. 31. HL. (Syr.Pst.) Theb. ‖ om. ABℵE. 13. 61. Memph. Vulg. Syr.Hcl. Arm.
— εξ αυτων ℵE. 13. 61. (Vulg.) Syr.Hcl. Arm. | ‡ εξαυτης ⊃. B. 31. HL. Syr.Pst. Memph. Theb. ‖ add. ουν L.
30. κατηγοροις] add. αυτου E. Syr.Pst. Memph. Theb.
— λεγειν] † add. τα ⊃. E. 31. 61. HL. Syr.Hcl. | om. ABℵ. 13. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.
— προς αυτον BE. 31. 61. H(L.) Syr. (Pst.)&Hcl. (Arm.) | αυτους Aℵ. 13. Vulg. ‖ add. αυτους L. | om. Memph. Theb. Æth.
— επι σου] om. 61.
— fin.] † add. ερρωσο ⊃. ℵE. 31. 61. L. Vulg. *Cl.* Syr.Pst.&Hcl. Arm. | ερρωσθε H. | om. AB. 13. *Am. Fuld:* Memph. Theb. Æth.
31. αυτοις] add. εποιουν L.
— νυκτος] † praem. της ⊃. 31. HL. | om. ABℵE. 13. 61.
— εις την Αντιπατρ.] om. Æth.
32. απερχεσθαι ABℵE. 13. 61. | † πορευεσθαι ⊃. 31. HL. (post συν αυτῳ 31. Vulg. *Cl.*)
— υπεστρεψαν] επεστρ. ℵ.
33. την επιστολην] post τῳ ἡγεμονι 31. L. Arm.
— και τον Παυλον] om. E.
34. Cum legisset autem epistolam interrogavit Paulum, Ex qua provincia es? Et dixit, Cilicia: et cum cognovisset, dixit Syr.Hcl.mg.
34. αναγν. δε] † add. ὁ ἡγεμων ⊃. 31. HL. Theb. | om. ABℵE. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth.
— επερωτησας] ερωτησας L *Tf.*
— Κιλικιας] praem. της L. ‖ add. εστιν Aℵ*. (corr. ant.) | om. Bℵ *e corr.* E. rel.
35. παραγενωνται] -γονται 61. HL.
— κελευσας ABℵcE. 61. Syr.Hcl. (κελευσαντος ℵ*.) | ‡ εκελευσεν τε ⊃. 31. HL. Vulg. Syr.Pst. Memph. (Theb.) Æth. (13 *n. l.*)
— του Ἡρ. AℵE. 13. 31. 61. | τῳ Ἡρ. B. | om. του HL.
— φυλασσεσθαι] -λαττεσθ- 31.
— αυτον ad fin. ver. ABℵE. 13. 61. Vulg. Memph. Theb. Arm. | ‡ ante εν τῳ πραιτ. ⊃. 31. HL. [Syrr.Pst.&Hcl.]
1. πεντε] τινας A.
— πρεσβυτερων τινων ABℵE. 13. 31. 61. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Arm. | ‡ των πρεσβυτερων ⊃. HL. Syr.Pst. Memph. Æth.

29. criminis *Cl.* | 30. paraverant illi *Cl.* | misi eum *Cl.* | fin.] *add.* vale *Cl.* | 32. cum eo irent *Cl.* | 35. *om.* "et" *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. Arm. Æth.

τοῦ Παύλου. [2] κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων, Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ ‡ διορθωμάτων″ γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, [3] πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ, ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας. [4] ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. [5] εὑρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα ‡ στάσεις″ πᾶσιν τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως· [6] d ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν †. [7] †, [8] †· παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. [9] ‡ συνεπέθεντο″ δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

[10] Ἀπεκρίθη ‡ τε″ ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν, Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος ‡ εὐθύμως″ τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι· [11] δυναμένου σου ‡ ἐπιγνῶναι″ ὅτι οὐ πλείους εἰσίν μοι ἡμέραι † ‡ δώδεκα″ ἀφ' ἧς ἀνέβην

d cap. 21:28.

adversus Paulum. [2] Et citato Paulo coepit accusare Tertullus dicens, Cum in multa pace agamus per te et multa corrigantur per tuam providentiam [3] semper et ubique, suscipimus, optime Felix, cum omni gratiarum actione. [4] Ne diutius autem te protraham, oro breviter audias nos pro tua clementia. [5] Invenimus hunc hominem pestiferum et concitantem seditiones omnibus Iudaeis in universo orbe et auctorem seditionis sectae Nazarenorum, [6] qui etiam templum violare conatus est, quem et adprehendimus: [8] a quo poteris ipse iudicans de omnibus istis cognoscere de quibus nos accusamus eum. [9] Adiecerunt autem et Iudaei dicentes haec ita se habere. [10] Respondit autem Paulus, adnuente sibi praeside dicere, Ex multis annis esse te iudicem genti huic sciens, bono animo pro me satisfaciam. [11] Potes enim cognoscere quia non plus sunt dies mihi quam duodecim ex quo ascendi

---

1. τινος] om. Syr.Hcl.
2. αυτου] om. B.
— Τερτυλος H. Syr.Hcl.*mg.Gr.*
— διορθωματων ABℵE. 13. 61. (Vulg.) | ‡ κατορθωματων ⊊. 31. HL.
— γινομενων] γενομενων L. | γιγν. 31.
— τῳ] om. E.
3. παντῃ] παντι 13. 61. (τε non om. H.)
— αποδεχομεθα] ὑποδεχομεθα 13.
4. εγκοπτω A²BℵE. 61. H. | κοπτῳ A* *ut vid.* 13. 31. | εκκοπτω L.
— σε 2°.] om. 31. L. | ante ακουσαι E.
— ἡμων] ἡγεμων *sic* 13.
— συντομως]? om. A*. (add.¹)
5. στασεις ABℵE. 13. 61. Vulg. Memph. | ‡ στασιν ⊊. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Theb.
— πρωτοστατην] -της 13.
— τε] δε E. 13. (enim Syr.Pst.)
6, 7, 8. post εκρατησαμεν ver. 6.] † add. † και κατα τον ἡμετερον νομον ηθελησα- † μην κρινειν (7) παρελθων δε Λυσιας ὁ † χιλιαρχος μετα πολλης βιας εκ των † χειρων ἡμων απηγαγεν (8) κελευσας † τους κατηγορας αυτου ερχεσθαι επι σε ⊊. (E.) (13.) (31.) Vulg. *Cl. Am.*** Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (Æth.) "In Graeco ita leguntur." *Beda in Exp.* | και κατα..κρινειν] *om. hic* Æth. *Rom.* (habet ed. *Platt.*) in Æth. Rom. in ver. 8. | ηθελησαμεν] εβουληθημεν 31. | κρινειν] κριναι E. 13. 31. | (7) Lysias] om. Æth. | εκ των χειρων ἡμων απηγαγεν] απηγαγεν αυτον εκ των χειρ. ἡμ. 31. | om. εκ. τ. χειρ. ἡμ. Æth. (add. et ad te misit eum Syr.Pst.) | (8) επι σε] προς σε E. | επι σου (ante ερχεσθαι) 31. ‖ *non habent* ABℵC (*ut liquet e spat.*) 61. HL. *Am.** *Fuld. Tol.* Memph. Theb.
8. παρ' οὐ] παρ' ᾧ E. | παρ' ὧν 31 *Scr.*
— δυνηῃ] -σει E. 13.
— αυτος] om. A.
— fin.] add. ut secundum legem nostram judicemus eum voluimus, et quicquid accusamus cum oportet te ut cognoscas examinans Æth.
9. συνεπεθεντο ABℵE. 31. 61. HL. | συνεπειθοντο 13. | ‡ συνεθεντο ⊊. ‖ praem.cum dixisset autem ille haec Syr. Hcl.* (ειποντος δε αυτου ταυτα 137).
— δε] om. 13.
— οἱ Ιουδ.] om. οἱ 13. L *sic.* (ιδαιοι 61 *Scr.*)
10. απεκρ. τε ABℵE *Gr.* 61. (Syr.Pst.) Æth. | ‡ απεκρ. δε ⊊. 13*s.* 31. HL. Vulg. *e.* Syr.Hcl. Memph. (Theb.) [Arm.]
— λεγειν ... κριτην] Defensionem habere pro se, statum autem assumens divinum dixit, Ex multis annis es judex Syr.Hcl.*mg.*
— ετων] ενιαυτων E.
— κριτην] add. δικαιον E. Syr.Hcl.txt. (?om. mg.)
— ευθυμως ABℵE. 13. 61. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. | ευθυμοτερον ⊊. 31. HL(-ωτερον)
11. σου] om. A.
— επιγνωναι ABℵE. 61. | ‡ γνωναι ⊊. 13. 31. HL.
— ἡμεραι] † add. η ⊊. Vulg. | om. ABℵE. 13. 31. 61. HL. Arm.
— δωδεκα ABℵE. 13. 31. 61. | ‡ δεκαδυο ⊊. HL.
— ανεβην] -βη L.

6. apprehensum *Am.*** *Cl.* | *add.*] voluimus secundum legem nostram judicare : (7) Superveniens autem Lysias tribunus (trib. Lys. *Cl.*) cum vi magna eripuit eum de manibus nostris, (8) jubens accusatores ejus ad te venire *Cl. Am.*** *Cl.* | 10. Ex]et *Am.** | te esse *Cl.* | 11. mihi dies *Cl.* |

προσκυνήσων ‡ εἰς″ Ἰερουσαλήμ· [12] καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον ἢ ‡ ἐπίστασιν″ ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν· [13] οὔτε παραστῆσαι δύνανται * σοι″ περὶ ὧν ‡ νυνὶ″ κατηγοροῦσίν μου. [14] ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πατρῴῳ θεῷ, πιστεύων πᾶσιν τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ ‡ τοῖς ἐν τοῖς″ προφήταις γεγραμμένοις, [15] § e ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεὸν ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι † δικαίων τε καὶ ἀδίκων· [16] ἐν τούτῳ ‡ καὶ″ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός. [17] δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων ‡ ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην″ καὶ προσφοράς, [18] ἐν ‡ αἷς″ εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, [19] οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν πρὸς ‡ ἐμε″.¶ [20] ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν † τί εὗρον [ἐν ἐμοὶ] ἀδίκημα στάντος

adorare in Hierusalem: [12] et neque in templo invenerunt me cum aliquo disputantem aut concursum facientem turbae, neque in synagogis neque in civitate; [13] neque probare possunt tibi de quibus nunc accusant me. [14] Confiteor autem hoc tibi quod secundum sectam quam dicunt heresim sic deservio patri deo meo, credens omnibus quae in lege et prophetis scripta sunt, [15] spem habens in deum quam et hi ipsi expectant, resurrectionem futuram iustorum et iniquorum. [16] In hoc et ipse studeo sine offendiculo conscientiam habere ad deum et ad homines semper. [17] Post annos autem plures elemosynas facturus in gentem meam veni et oblationes et vota, [18] in quibus invenerunt me purificatum in templo, non cum turba neque cum tumultu, [19] quidam autem ex Asia Iudaei, quos oportebat apud te praesto esse et accusare, si quid haberent adversum me. [20] Aut hi ipsi dicant si quid invenerunt in me ini-

A B ℵ[C] E. 13. 31. 61. HL.

13. οὐδὲ

§ C.

■ cap. 23:6.

ſ cap. 21:26.

¶ Theb.

---

11. προσκυνησων] -σαι E. | -σω 61.
— εις Ἱερ. AB*Mai* ℵE. 61. H. Syr.Pst. Æth. | ‡ εν Ἱερ. ⊃. 31. L. Syr.Hcl. | om. εν s. εις 13.
12. εὑρον] ηὑρον E.
— τινα] τινας E*Gr.*
— επιστασιν ABℵE. 13. | εποστασιαν *sic* 61*. (αποστ. 61²*Scr.*) | ‡ επισυστασιν ⊃. 31. HL.
— ουτε κατα] ουδε κατα 61.
13. ab init. ουτε AE. 13. 31. HL. neque Vulg. | ουδε Bℵ. 61.
— παραστησαι] add. με *St.*3. 31. H. Memph. Æth. | om. *Elz.* ABℵE. 13. 61. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. ‖ add. postea νυν H.
— δυνανται σοι ABℵE. 13. 31. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph.Arm. (σου A*.corr.¹) | *om. σοι ⊃. HL. Syr.Hcl. Theb. Æth.
— νυνι ABℵ. 31. 61. | ‡ νυν ⊃. E. 13*s.* HL. | om. Memph. Æth.
— μου] μοι 13.
14. πατρωω E.
— πασιν] om. B.
— τον νομον] om. τον B.
— και τοις εν τοις προφ. B*Btly. in coll. Mai*ℵ*E. 31. 61. | και τοις προφ. *St.*3. Aℵ^{c}. 13. HL. Vulg. Memph. Theb. Arm. | και εν τοις πρ. *Elz.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
15. εις τον] προς C. | προς τον ℵ.
— ουτοι] om. ℵ.
— εσεσθαι] † add. νεκρων ⊃. E. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | om. ABℵC. 13. 61. Vulg. Memph. Theb. Arm.
16. τουτῳ και ABℵCE. 61. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. | ‡ τουτῳ δε ⊃. 13*s.* H. Memph. | τουτῳ τε και 31.
— εχειν] εχων 31. HL.
— προς] add. τε L. Syr.Hcl.
— δια παντος] ante προς τον θεον κ.τ.λ. E.
17. παρεγενομην] post ελεημοσ. ποι. εις το εθν. μου Bℵ*C. 13. 31. 61. Vulg. | ‡ ante ⊃. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. ‖ om. παρεγ. A. | post και προσφορας ℵ^{c}E. | post ελεημ. Arm.
18. εν αις ABℵCE. 13. 61. | ‡ εν οἱς ⊃. 31. HL.
— εὑρον] ηὑρον E.
— τινες δε *St.*3. ABℵCE. 13. 31. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. | om. δε *Elz.* HL. (Syr.Pst.) Arm. Æth.
19. εδει *Elz.* AB*Mai* ℵCE. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | δει *St.*3. B*Bch.dis.Btly* ■ *sil.* 31. HL. Theb. [Æth.]
— ει τι] η τι H. | L *non habet* ἔτι ‖ (ει τι εχ. πρ. εμε] om. Æth.)
— εμε ABℵCE. 13. 61. | ‡ με ⊃. 31. HL.
20. η] ει AC.
— τι] † praem. ει ⊃. Vulg. Syr.Hcl. Æth. | om. ABℵCE. 13. 31. 61. HL. Syr.Pst. Memph. Arm. (hiat Theb.)
— εὑρον] ηὑρον E.
— εν εμοι CE. 31. HL. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. | om. ABℵ. 13. 61. [Æth.]
21. ταυτης] post φωνης E.
— εκεκραξα AB*Mai* ℵC. 13. 31. 61. | ‡ εκραξα ⊃. EHL.
— εν αυτοις ante ἑστως ABℵCE. 13. 31. 61. Vulg. Memph. | ‡ post ⊃. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. [Æth.]

(nisi quod tumultuati sunt quidam Judaei qui venerunt ex Asia. Syr.Pst.)

13. me accusant *Cl.* | 14. patri et deo *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Theb.) Arm. Æth.
g cap. 23:6.

μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, [21] g ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ‡ ἐκέκραξα" ‡ ἐν αὐτοῖς ἑστώς," ὅτι Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ‡ ἐφ' " ὑμῶν. [22] ‡ ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φήλιξ," ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, ‡ εἶπας," "Οταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς. [23] διαταξάμενος † τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι ‡ αὐτόν," ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν † αὐτῷ.

quitatis, cum stem in concilio, [21] nisi de una hac solummodo voce qua clamavi inter eos stans quoniam de resurrectione mortuorum ego iudicor hodie a vobis. [22] Distulit autem illos Felix, certissime sciens de via, dicens, Cum tribunus descenderit Lysias, audiam vos, [23] iussitque centurioni custodire eum, et habere requiem, nec quemquam prohibere de suis ministrare ei.

31 [24] Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ ‡ ἰδίᾳ γυναικί," οὔσῃ Ἰουδαίᾳ, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς χριστὸν πίστεως. [25] διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος †, ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη, Τὸ νῦν ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε· [26] ἅμα † καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου †, διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ.

24. χριστὸν *['Ιησοῦν]"

Post aliquot autem dies veniens Felix cum Drusilla uxore sua, quae erat Iudaea, vocavit Paulum et audivit ab eo fidem quae est in Iesum Christum: [25] disputante autem illo de iustitia et de castitate et de iudicio futuro, timefactus Felix respondit, Quod nunc attinet vade, tempore autem oportuno arcessiam te; [26] simul et sperans quia pecunia daretur ei a Paulo, propter quod et frequenter arcessiens eum loquebatur cum eo.

---

21. εγω] om. C.
— εφ' ABC. 13. 31. 61. | ‡ ὑφ' ⊊. ℵEHL. Vulg. Memph.
22. ανεβαλετο δε αυτους ὁ Φηλιξ ABℵ CE. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. *Gb*. Arm. (Æth.) | ‡ ακουσας δε ταυτα ὁ Φηλιξ ανεβαλετο αυτους ⊊. 31. HL. | Felix autem quia noverat viam hanc plene distulit eos Syr. Hcl.
— ειπας ABℵC. 61. | ‡ ειπων ⊊. E. 13. 31. HL. ‖ add. ὁτι E.
— ὁ χιλιαρχος] ante Λυσιας 31. Vulg. *Cl.* [*Am.*] om. Lysias Syr.Pst.
23. διαταξαμενος] † add. τε ⊊. 31. H. Vulg. Syr.Pst. Æth. | add. δε L. | om. ABℵCE. 13. 61. Syr.Hcl. Memph. Arm.
— ἑκατονταρχῃ] -χῳ E. 13. | χιλιαρχῃ ℵ*. (corr.[1])
— αυτον ABℵCE. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. | ‡ τον Παυλον ⊊. 31. HL. Syr.Pst. Æth.
— εχειν τε] εχ. δε 31.
— αυτου] om. E.
— ὑπηρετειν] ὑπηρετην 61. ‖ † add. η προσερχεσθαι ⊊. 31. HL. Theb. *Gb*. | om. ABℵCE. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. Æth.
24. ἡμερας ante τινας BℵC. 13. 31. 61. HL. Vulg. Syr.Hcl. | post AE. Syr. Pst.
— Δρουσιλλι E. 13. | Δρυσιλλη L.
— τῃ ιδιᾳ γυναικι BC[2]. 31. (?Syr.Hcl.mg.) | τῃ ιδιᾳ γυναικι αυτου Aℵ[a]. 13. 61. | τῃ γυναικι tantum C*HL. | ‡ τῃ γυναικι αυτου ⊊. ℵ*E. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm.
— μετεπεμψατο] praem. και ℵ*. (corr.[c])
— μετεπεμψατο τον Παυλον] quae rogabat videre Paulum et audire verbum. Volens igitur satisfacere ei accersivit Paulum Syr.Hcl.mg.
— ηκουσεν] ηκουεεν C*. -σαν Syr.Pst. ηκουεν C[2] ut vid.
— αυτου] om. C*. (add.[2])
— εις] om. 31.
— χριστον] add. Ιησουν Bℵ*E. 31. 61. L. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Memph. (Ιησοῦν [i. e. -ουν] B*Btly.in ipsa coll.* Ιησοῦν *Mai*) | (praem. *Am.* Arm. Æth.) | om. Aℵ[a]C* *ut vid.* 13. H.Syr.Pst.
25. εγκρατ. και δικαιοσυνης ℵ.
25. του κριματος του μελλοντος | του μελλ. κριμ. C. 31. Arm. | κριμ. του μελλ. (om. του 1°.) 13. ‖ † add. εσεσθαι ⊊. 31. HL. | om. ABℵCE. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth.
— εμφοβος] add. δε AH. Memph.
— το νυν] τοινυν E*Gr.* (quod nunc *e.*)
— εχον] εχουν H. | εχων 13. L.
— καιρον δε μεταλαβων] καιρῳ δε επιτηδιῳ E. Arm.
— μεταλαβων BℵC. 31. HL. | παραλαβων A. | λαβων 13. 61.
26. ἁμα] † add. δε ⊊. Memph. Æth. | om. ABℵCE. 13. 31. 61. HL. Vulg. Syr.Hcl. Arm. [Syr.Pst.]
— αυτῳ] om. B.
— Παυλου] † add. ὁπως λυσῃ αυτον ⊊. 31. HL. Memph. | om. ABℵCE. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.
— ὡμιλει] (ὁμιλ. 13. L.) | διελεγετο C.

---

22. via hac *Cl.* | Lysias descenderit *Cl.* | 23. de suis prohibere *Cl.* | 24. Christum Jesum *Cl.* | 25. *om.* "de" *ante* castit. *Cl.* | tremefactus *Cl.* | accersam *Cl.* | 26. sperans quod *Cl.* | ei daretur *Cl.* | accersens *Cl.*

ABℵCE. Λϛ' 13. 31. 61. HL.

32 [27] Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον, θέλων τε ‡ χάριτα" καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπεν τὸν Παῦλον δεδεμένον.

[27] Biennio autem expleto accepit successorem Felix Porcium Festum: volens autem gratiam praestare Iudaeis Felix reliquit Paulum vinctum.

XXV.

[1] Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας, [2] ἐνεφάνισάν ‡ τε" αὐτῷ ‡ οἱ ἀρχιερεῖς" καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν [3] αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. [4] ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον ‡ εἰς Καισαρείαν," ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι· [5] οἱ οὖν ‡ ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ" συγκαταβάντες, εἴ τί ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ ‡ ἄτοπον," κατηγορείτωσαν αὐτοῦ. [6] διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας * οὐ" πλείους * ὀκτὼ" ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. [7] παραγενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν * αὐτὸν" οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα ‡ αἰτιώματα" ‡ καταφέροντες" †, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι, [8] ‡ τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου" ὅτι Οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερόν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. [9] ὁ Φῆστος δὲ ‡ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις"

[1] Festus ergo cum venisset in provinciam, post triduum ascendit Hierosolymam a Caesarea, [2] adieruntque eum principes sacerdotum et primi Iudaeorum adversus Paulum, et rogabant eum [3] postulantes gratiam adversum eum, ut iuberet perduci eum Hierusalem, insidias tendentes ut eum interficerent in via. [4] Festus autem respondit servari Paulum in Caesarea, se autem maturius profecturum: [5] Qui ergo in vobis, ait, potentes sunt, descendentes simul, si quod est in viro crimen, accusent eum. [6] Demoratus autem inter eos dies non amplius quam octo aut decem, descendit Caesaream, et altera die sedit pro tribunali et iussit Paulum adduci. [7] Qui cum perductus esset, circumsteterunt eum qui ab Hierosolyma descenderant Iudaei, multas et graves causas obicientes, quas non poterant probare, [8] Paulo autem rationem reddente quoniam neque in legem Iudaeorum neque in templum neque in Caesarem quicquam peccavi. [9] Festus autem volens Iudaeis gratiam praestare

---

27. θελων τε] θελ. δε ℵc. 13. 61². Vulg. e. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (om. δε s. τε Arm.)
— θελων...δεδεμενον] Paulum autem reliquit in carcere propter Drusillam Syr.Hcl.mg. (τον δε Παυλον εασεν εν τηρησει δια Δρουσιλλαν 137).
— χαριτα ABℵ*C. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | ‡ χαριτας ⸗. 31. H. Arm. | χαριν ℵcEL.
— ὁ Φηλιξ 2⁰.] om 31.
— κατελιπεν] -λειπεν A. 61. HL.
1. τῃ επαρχιᾳ BℵcCE. 13. rel. | την επαρχιαν 61. | τῃ επαρχειῳ A -χιῳ ℵ*. | (ver. sic in Syr.Pst. Et cum venerit Festus Caesaream post tres dies ascendit Hierosolymam.)
2. ενεφανισαν] ανεφανησαν 31. | ενεφανησαν L sic (non H.)
— τε ABℵC. 13. 61. Vulg. Syr.Pst. Æth. | ‡ δε ⸗. E. 31. HL. Syr.Hcl. Memph. Arm.
— οἱ αρχιερεις ABℵCE. 13. 61. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | ‡ ὁ αρχιερευς ⸗. 31. H.
2. των Ιουδαιων] της πολεως 61. | add. τα 13.
3. κατ'] παρ' C. Arm.
— αυτον 1⁰.] αυτου C*.
— Ἱερουσαλημ] Ἱεροσολυμα E.
— fin.] add. illi qui votum fecerant quomodo obtinerent ut in manibus suis esset Syr.Hcl.mg.
4. εις Καισαρειαν ABℵCE. 13. 61. | ‡ εν Καισαρειᾳ ⸗. 31. HL. Vulg.
— δε] om. 13.
— μελλειν] om. E. Lucif. 153.
— εκπορευεσθαι ante εν ταχει ℵc. | et ego festino ut profisciscar Syr.Pst.
5. οἱ] ει 31. L sic.
— εν ὑμιν φησιν ante δυνατοι AB(ℵ)CE. (13.) 31. 61. Vulg. Syr.Hcl. (ἡμιν ℵ.) (δυνατος sic 13.) | ‡ post ⸗. HL. Arm. [Syr.Pst. Memph. Æth.] | om. φησιν Lucif.
— συγκαταβαντες] καταβαντες ℵ.
5. ατοπον ABℵCE. 13. 61. Vulg. Memph. (Arm.) Lucif. | ‡ τουτῳ ⸗. HL. Æth. | τουτῳ ατοπον 31. Syrr. (Pst.)&Hcl.
6. * ου" πλειους οκτω" η δεκα A(B)(ℵ)C(E.) 13. 31. 61. Vulg. e. (Syr.Hcl. e corr.) Memph. (om. ου) Arm. Lucif. 153. (om. ου EGr. | πλειονας B. | ου πλει. ἡμερας οκτω η δεκα ℵ.) | *om. ου et οκτω ⸗. HL. | οκτω η δεκα Syrr.Pst.&Hcl.txt. Theb. Gb. Æth.
— τῃ επαυρ.] praem. και A. Lucif.
— αχθηναι] ante τον Παυλον L. Memph. | προαχθηναι ℵ*. (corr.c)
7. περιεστ. αυτον ABℵCL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. Lucif. 153. | περιεστ. αυτῳ E. 13. 61. | *om. αυτον ⸗. 31. H. Memph. [Æth.]
— βαρια E.
— αιτιωματα ABℵCE. 31. 61. HL. | αιτηματα 13. | ‡ αιτιαματα ⸗.

3. adversus Cl. | in Jerusalem Cl. | interficerent eum Cl. | 8. om. autem Cl. | 9. gratiam praes. Jud. Cl.

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν, Θέλεις εἰς Ἰεροσόλυμα ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων ‡ κριθῆναι" ἐπ' ἐμοῦ; [10] εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος, Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἑστώς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ‡ ἠδίκηκα," ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις· [11] εἰ μὲν ‡ οὖν" ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδείς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. [12] τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη, Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

10. ἠδίκησα

respondit Paulo et dixit, Vis Hierosolyma ascendere et ibi de his iudicari apud me? [10] Dixit autem Paulus, Ad tribunal Caesaris sto, ubi me oportet iudicari: Iudaeos non nocui, sicut tu melius nosti. [11] Si enim nocui aut dignum morte aliquid feci, non recuso mori; si vero nihil est eorum quae isti accusant me, nemo potest me illis donare. Caesarem appello. [12] Tunc Festus cum consilio locutus respondit, Caesarem appellasti, ad Caesarem ibis.

ΛΖ′

33 [13] Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν, ‡ ἀσπασάμενοι" τὸν Φῆστον. [14] ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων, Ἀνήρ τις ἐστὶν καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, [15] περὶ οὗ γενομένου μου εἰς Ἰεροσόλυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ ‡ καταδίκην·" [16] πρὸς οὓς ἀπεκρίθην ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον † πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος.

16. τόπον δὲ

[13] Et cum dies aliquot transacti essent, Agrippa rex et Bernice descenderunt Caesaream ad salutandum Festum. [14] Et cum dies aliquot ibi dei morarentur, Festus regi indicavit de Paulo, dicens, Vir quidam est derelictus a Felice vinctus, [15] de quo, cum essem Hierosolymis, adierunt me principes sacerdotum et seniores Iudaeorum, postulantes adversus illum damnationem; [16] ad quos respondi quia non est consuetudo Romanis donare aliquem hominem prius quam is qui accusatur praesentes habeat accusatores locumque defendendi accipiat ad

---

7. καταφεροντες ABℵC. 13. 61. | επιφεροντες E. | ‡ φεροντες ⊊. 31. HL. ‖ † add. κατα του Παυλου ⊊. 31. H. Syr.Hcl. | τῳ Παυλῳ E. | κατ' αυτου L. Syr.Pst.Memph. Arm. (MSS. quidam.) (Æth.) | om. AB ℵC. 13. 61. Vulg. Arm. *Zoh. Lucif.* 153.
— ἀ ουκ] αλλ' ουκ 31.
— ισχυον] ισχυσαν ℵ*. (corr.ᶜ)
8. του Παυλου απολογουμενου ABℵC(E.) 13. 31. 61. (L.) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (*Lucif.* 153.) | του δε Παυλ. E. *Am. Fuld. Tol. Lucif.* | add. αυτου L. | ‡ απολογ. αυτου ⊊. H.
9. δε] ουν A.
— θελων ante τοις Ιουδαιοις ABℵCE. 13. 31. 61. *Am.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (Æth.) | ‡ post ⊊. HL. | (τοις om. B*Btly.*)
— χαριν] χαριτα A. (13 n.l.)
— κριθηναι ABℵCE. 13. 61. | ‡ κρινεσθαι ⊊. 31. HL. ‖ add. ἡ 13 *sic.*
— επ'] επι 61.
10. ὁ Παυλος] om. ὁ A. ‖ add. ἑστως B[*Btly.*et *Mai*] (habet ἑστως *et* post Καισαρος) | ἑστως ante επι του βηματος Καισαρος ℵ*. (corr.ᶜ) 31. | ἑστως post Καισαρος ANᶜCE. 13. rel.
— ηδικηκα Bℵ. (61.) (ηδικηκα ὡς] ἠδικηκώς *sic* 61.) | ‡ ηδικησα ⊊. ACE. rel.
— επιγινωσκεις] γινωσκεις C.
11. ουν ABℵCE. 61. Memph. Arm. (13 *n.l.*) | ‡ γαρ ⊊. 31. HL. Vulg. Syr.Hcl. Æth. [Syr.Pst.]
— και] η E. Vulg. Syr.Pst. (13 *n.l.*)
— το αποθ.] του αποθ. 31. H.
— δε] δει E.
— μου] μοι L.
— με] μου 31.
— αυτοις] τουτοις CL.
12. συμβουλιου ABℵE. 13. 31. H. | συμβουλου L. | συμβολιου 61. | συνεδριου C.
— επικεκλησαι] επικαλισαι E.
13. Βερνικη] Βερηνικη C* *ut vid.* Arm. (Βερενικη C².)
— κατηντησαν] -σεν C.
13. ασπασαμενοι ABℵE*Gr.* 13. 31 *Scr.* HL. Memph. | ‡ ασπασομενοι ⊊. 61. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (C *n.l.*)
14. διετριβον] -βεν H.
— τα] om. A*.
15. μου] om. 31.
— ενεφανισαν] ανεφανισαν 13. | ανεφανισθησαν B*. | add. μοι E. Arm. Vulg.
— των Ιουδαιων] om. 13.
— καταδικην ABℵC. 13. Vulg. | ‡ δικην ⊊. E. 31. 61. HL.
16. Ρωμαιοις] -ους 31.
— τινα] τινι C. (id praem. Arm.)
— ανθρωπον] † add. εις απωλειαν ⊊. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl.* | om. ABℵCE. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl.txt. Memph. Theb. *Gb.* Arm. Æth.
— εχοι] ante κατα προσωπον ℵ.
— τε ANC. 13*s.* 31. 61. HL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. | δε BE*Gr.*

9. respondens Paulo dixit *Cl.* | Ierosolyma *Cl.* | 10. ibi *Cl.* | Judaeis *Cl.* | 11. quae hi *Cl.* | 12. concilio *Cl.* | 14. dies plures ibi *Cl.* | 15. audierunt *Am.** | 16. Romanis consuetudo damnare *Cl.*

ABℵCE. 13. 31. 61. HL.

17 συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· 18 περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ‡ ἔφερον″ ὧν ‡ ἐγὼ ὑπενόουν″ * πονηρῶν·″ 19 ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ περί τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. 20 ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ † τὴν περὶ ‡ τούτων″ ζήτησιν, ἔλεγον εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς ‡ Ἱεροσόλυμα″ κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. 21 τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ ‡ ἀναπέμψω″ αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. 22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον †, Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. † Αὔριον, φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

18. πονηράν

abluenda crimina. 17 Cum ergo huc convenissent sine ulla dilatione, sequenti die sedens pro tribunali iussi adduci virum; 18 de quo cum stetissent accusatores nullam causam deferebant de quibus ego suspicabar malam, 19 quaestiones vero quasdam de sua superstitione habebant adversus eum et de quodam Iesu defuncto, quem adfirmabat Paulus vivere. 20 Hesitans autem ego de huiusmodi quaestione dicebam si vellet ire Hierosolyma et ibi iudicari de istis. 21 Paulo autem appellante ut servaretur ad Augusti cognitionem, iussi servari eum donec mittam eum ad Caesarem. 22 Agrippa autem ad Festum, Volebam et ipse hominem audire. Cras, inquit, audies eum.

34 23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σύν τε † χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν † τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου ἤχθη ὁ Παῦλος. 24 καί φησιν ὁ Φῆστος, Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν

23 Altera autem die cum venisset Agrippa et Bernice cum multa ambitione et introissent in auditorium cum tribunis et viris principalibus civitatis, et iubente Festo adductus est Paulus. 24 Et dixit Festus, Agrippa rex et omnes qui simul adestis nobiscum

17. αυτων ante ενθαδε AℵE. 13 *sic.* 31. 61. HL. | post C. | om. αυτων B. — μηδεμιαν] ante αναβολην E. — ποιησαμενος] -νοι ℵ*. (corr.c) — εκελευσα] -σεν 13.
18. οὐ] οὗν 61. — εφερον ABℵCE. 13. 61. L. | ‡ επεφερον ⊊. 31. H. — εγω ante ὑπενοουν ABℵC. 13. 31. 61. Vulg. Syr.Hcl. | ‡ post ⊊. EHL. [Syr.Pst.] — πονηρων BℵcE. 61. | πονηραν AC*. 13. 31. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Æth. Arm. (-ρα ℵ*C2.) | * om. ⊊. HL. Memph.
19. αυτον] αυτους A.
20. δε] δ' 31 *Scr.* — την] † praem. εις ⊊. CE. 13*s.* 31. L. | om. εις AB*Mai*ℵ. 61. H. [vv. *n. l.*] — περι] om. 31. — τουτων ABℵCE. 13. 31. 61. L. Syr.Pst.&Hcl. Memph. (Arm.) Æth. | ‡ τουτου ⊊. H. Vulg. — πορευεσθαι] κρινεσθαι ℵ*. (corr.c) — Ἱεροσολυμα ABℵCE. 31. 61. H. Vulg. | ‡ Ἱερουσαλημ ⊊. 13*s.* L. — κακει] add. σε 31.
20. κρινεσθαι] κριθηναι L.
21. τηρηθηναι] τηρεισθαι C. — τηρεισθαι] post αυτον 13. — αναπεμψω ABℵCE. 13. 31. 61. | ‡ πεμψω ⊊. HL. — Καισαρα] praem. τον 31.
22. Φηστον] † add. εφη ⊊. CE. 31. 61 *sic.* HL. (Vulg. *Cl.*) Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. ABℵ. 13. *Am.* (om. προς τον Φηστον Syr.Pst.) — αυριον] † praem. ὁ δε ⊊. CE. 13. 31. 61. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (Æth.) om. ABℵ. Vulg. Memph.
23. ελθοντος] εισελθοντος E. — Βερνικης] Βερονικης C. — ακροατηριον] ακροτηριον H. | ακρωτηριον ℵ*. (corr.c) — χιλιαρχοις] † praem. τοις ⊊. 31. HL. Arm. | om. ABℵCE. 13. 61. — και ανδρασιν] om. και C. | add. και E. ‖ ανδρασι....της πολεως] qui descendissent de provincia Syr.Hcl.mg. — καθ' C. — εξοχην] † add. ουσιν ⊊. E. 31. HL. | om. ABℵC. 13. 61. Vulg. Memph. Arm. Æth.
23. και κελευσαντος] om. και 61. | κεκελευσαντος H.
24. συμπαραγοντες B *Rl.* — ἅπαν ABℵCE. 13. 61. | ‡ παν ⊊. 31. HL. — ενετυχον AℵCE. 13*s.* 31. 61. L. Memph. | -χεν BH. Vulg. Syr.Pst. &Hcl. — Ἱεροσολυμοις] Ἱερουσαλημ E *Gr.* — βοωντες ABℵ. 61. | ‡ επιβοωντες ⊊. CE. 13. 31. HL. — βοωντες μη δειν....(26) τῳ κυριῳ ουκ εχω] ut traderem eum iis ad tormentum sine defensione: non potui autem tradere eum propter mandata quae habemus ab Augusto. Si autem quis eum accusaturus esset, dicebam, ut sequeretur me in Caesaream, ubi custodiebatur: qui cum venissent, clamaverunt ut tolleretur e vita. Cum autem hanc et alteram partem audivissem, comperi quod in nulla re reus esset mortis. Cum autem dicerem,

18. malum *Cl.* | 20. Ierosolymam *Cl.* | 22. autem] *add.* dixit *Cl.* | 23. *om.* "et" *ante* jubente *Cl.* | 24. dicit *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ‡ ἅπαν" τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε ‡ βοῶντες" μὴ δεῖν ‡ αὐτὸν ζῆν" μηκέτι. [25] ἐγὼ δὲ ‡ κατελαβόμην" μηδὲν ἄξιον ‡ αὐτὸν θανάτου" πεπραχέναι, † αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν ἔκρινα πέμπειν †. [26] περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω, διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τι ‡ γράψω·" [27] ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

viri, videtis hunc de quo omnis multitudo Iudaeorum interpellavit me Hierosolymis petens et hic clamantes non oportere eum vivere amplius. [25] Ego vero comperi nihil dignum eum morte admisisse, ipso autem hoc appellante ad Augustum iudicavi mittere. [26] De quo quid certum scribam domino non habeo: propter quod produxi eum ad vos et maxime ad te, rex Agrippa, ut interrogatione facta habeam quid scribam: [27] sine ratione enim mihi videtur mittere vinctum et causas eius non significare.

XXVI. [1] Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, Ἐπιτρέπεταί σοι ‡ περὶ" σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ‡ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο", [2] Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον ‡ ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι"· [3] μάλιστα γνώστην ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων. διὸ δέομαι † μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. [4] τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου † ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἔν * τε" Ἱεροσολύμοις, ἴσασιν πάντες † Ἰουδαῖοι,

[1] Agrippa vero ad Paulum ait, Permittitur tibi loqui pro temet ipso. Tunc Paulus extenta manu coepit rationem reddere. [2] De omnibus quibus accusor a Iudaeis, rex Agrippa, aestimo me beatum apud te cum sim defensurus me hodie, [3] maxime te sciente omnia quae apud Iudaeos sunt consuetudines et quaestiones: propter quod obsecro patienter me audias. [4] Et quidem vitam meam a iuventute, quae ab initio fuit in gente mea in Hierosolymis, noverunt omnes Iudaei,

---

Vis judicari cum iis Hierosolymae? Caesarem appellavit. De quo nihil certum scribere domino meo habeo. Syr.Hcl.mg.

24. *αυτον* ante *ζην* ABℵCE. 13. 31. 61. Vulg. Arm. | ‡ post ⸗. HL.

25. *κατελαβομην* ABℵ^{c}CE. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. | ‡ *καταλαβομενος* ⸗. ℵ*. 13*s*. 31. HL. Syr.Hcl. — *αυτον* ante *θανατου* ABCE. 13. *Am. Fuld. Tol.* | ‡ post ⸗. ℵ. 31. HL. Vulg. *Cl.* | om. *αυτον* 61. — *πεπραχεναι*] † add. *και* ⸗. 31 HL. Syr.(Pst.)&Hcl. Arm. Æth. | om. ABℵCE. 13. 61. Vulg. Memph. — *τουτου*] *του Παυλου* B*. — *πεμπειν*] † add. *αυτον* ⸗. E. 31. HL. Memph. Syr.Hcl. | om. ABℵC. 13. 61. Vulg. Syr.Pst. Arm.

26. *ού*] *οὖν* 31*. — *ασφαλες*] *ασφαλως* C. — *τι*] om. 31. | *τις* 61* *Scr.* — *προηγαγον* BℵC. 13. 31. 61. HL. | *προσηγαγον* E*Gr.* | *επηγαγον* A. — *επι σου*] om. *σου* ℵ*. (add.^{a}) — *ανακρισεως*] *κρισεως* E. — *σχω*] *εχω* AE. 61. (13 *n.l.*) — *γραψω* AB*Bch.Mai*ℵC. 13. 61. Vulg. (Syrr.Pst.&Hcl. ut vid.) Memph. | ‡ *γραψαι* ⸗. E. 31. HL. (*γραφω* B*Btly.*)

27. *γαρ*] add. *ειναι* 31. — *πεμποντα*] *-τι* L. — *μη*] post *και τ. κ. αυτ. αιτιας* E. Vulg.

1. *επιτρεπεται*] *επιτετραπται* 61. | *επιτετρεπται* L. — *περι* AℵCE. 13. 61. H. Arm. | ‡ *ὑπερ* ⸗. B*Mai.* 31. L. "pro" Vulg. — *λεγειν*] ante *περι σεαυτ.* H*sic.* — *Παυλος*] add. confidens et in spiritu sancto consolationem accipiens Syr. Hcl.mg. — *εκτεινας την χειρα* ante *απελογειτο* ABℵCE. (13.) 31. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | ‡ post ⸗. HL. Syr.Hcl. (*απελογησατο* 13.)

2. *επι σου μελλων σημερον απολογεισθαι* ABℵC. 13. 31. 61. Syr.Pst. Arm. (Æth.) | *επι σου μελλ. απολογ. σημ.* EHL. Vulg. Syr.Hcl. (*μελλω* 61 *Scr.*) "Hunc versum alia edito sic transtulit, Æstimo me ipsum beatum apud te, incipiens rationem reddere hodie."

Beda in Exp. | ‡ *μελλ. απολογ. επι σου σημ.* ⸗. (Memph.)

3. *μαλιστα*] add. quia scio Syr.Pst. — *οντα*] post *σε* ℵ*C. 31^{2}. (corr. ℵ^{c}.) | ante *των κατα* 31*. qui addit *ειδως* post *παντων*. — *παντων*] om. A. Memph. Æth. — *Ιουδαιους*] *-ων* AE. — *εθων*] *εθνων* A. | *ηθων* 31 *Scr.* H*Tf.*L. — *ζητηματων*] add. *επισταμενος* AℵC. 13. (vid. *ειδως* 31 supra.) Syr.Pst. ‖ non habent Bℵ*E. 61. HL. vv. — *δεομαι*] † add. *σου* ⸗. C. 31. HL. Syr. Pst. Memph. | om. ABℵE. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl. Arm. Æth.

4. *εκ νεοτ.*] † praem. *την* ⸗. AℵC^{2}(E.) 13. 61. L. | om. BC*. 31. H. — *την απ' αρχης*] ante *την εκ νεοτ.* E. — *εν τε Ιερ.* ABℵE*Gr.* Syr.Pst. | *om. *τε* ⸗. C. 13*sic.* 31. 61 HL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. — *Ιουδαιοι*] † praem. *οἱ* ⸗. AℵC^{2}HL. | om. BC*E. 13. 31. 61.

24. petentes *Cl.* | et acclamantes (om. "hic") *Cl.* | 25. morte eum *Cl.*

3. omnia et quae *Cl.*

A B ℵ (C) E [II]. 13. 31. 61. HL.

[5] προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσιν μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος· [6] καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς ‡ εἰς" τοὺς πατέρας * ἡμῶν" ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος, [7] εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι, περὶ ἧς ἐλπίδος § ἐγκαλοῦμαι ‡ ὑπὸ † Ἰουδαίων, βασιλεῦ," [8] τί ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; [9] ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι, [10] ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἰερουσολύμοις, καὶ πολλοὺς * τε" τῶν ἁγίων ἐγὼ * ἐν" φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον· [11] καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. [12] h ἐν οἷς † πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς [τῆς] † τῶν ἀρχιερέων, [13] ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. [14] πάντων ‡ τε" καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα φωνὴν † ‡ λέγουσαν πρός με" τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ, Σαοὺλ

§ II.

h ‖ cap. 9:3, seq. ‖ cap. 22:6, seq.

[5] praescientes me ab initio, si velint testimonium perhibere, quoniam secundum certissimam sectam nostrae religionis vixi Pharisaeus. [6] Et nunc in spe quae ad patres nostros repromissionis facta est a deo, sto iudicio subiectus, [7] in qua XII tribus nostrae nocte ac die deservientes sperant devenire: de qua spe accusor a Iudaeis, rex. [8] Quid incredibile iudicatur apud vos si deus mortuos suscitat? [9] Et ego quidem existimaveram me adversus nomen Iesu Nazarei debere multa contra agere; [10] quod et feci Hierosolymis, et multos sanctorum ego in carceribus inclusi, a principibus sacerdotum potestate accepta, et cum occiderentur detuli sententiam, [11] et per omnes synagogas frequenter puniens eos conpellebam blasphemare, et amplius insaniens in eos persequebar usque in exteras civitates. [12] In quibus dum irem Damascum cum potestate et permissu principum sacerdotum, [13] die media vidi in via, rex, de caelo supra splendorem solis circumfulsisse me lumen et eos qui mecum simul erant, [14] omnesque nos cum decidissemus in terram, audivi vocem loquentem mihi hebraeica lingua, Saule

---

5. προγιν.] προσγιν. C*.
6. εις ABℵE. 13. 61. | ‡ προς ⊊. C. 31. HL. (vid. xiii. 32.)
— πατερας ημων ABℵCE. 31 *Scr.* 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | *om. ημων ⊊. 13. HL. Arm.
— του θεου] om. του L.
— κρινομενος] -ναμενος 61.
— νυκταν 13.
7. λατρευον] -ων 13. H *Tf.*
— ελπιζει] -ζειν E *Gr.*
— καταντησαι] -τησειν B.
— ὑπο Ιουδαιων βασιλευ BℵCEII. 13. (31.) 61. Vulg. (Syr.Pst.) Memph. (Æth.) (add. Αγριππα 31. Syr.Pst. Æth.) | ‡ βασιλευ † Αγριππα" ὑπο † των" Ιουδαιων ⊊. (HL.) Syrr.(Pst.)& Hcl. | βασιλευ ὑπο των Ιουδαιων Arm. | om. Αγριππα A (et βασ.) BCEII. 13. 61. Vulg. Memph. Arm. | om. των ABCEII. 13. 31. 61. HL. Arm. Codd. quidam. | ὑπο Ιουδαιων tantum A.
9. μεν] om. B.
9. Ιησου] praem. του ℵ*. (corr.c)
— Ναζοραιου ℵ.
10. ὁ] διο B.
— εποιησα] -σαν ℵ*.
— πολλους τε ANCEII *ut vid.* 13. 61. | *om. τε ⊊. B. 31. HL.
— εν φυλακ. ABℵCEII. 13. 31. 61. L. Vulg. | *om. εν ⊊. H.
— τε 2°.] δε H. Syr.Hcl. Memph.
— αυτων] om. E.
— κατηνεγκα] -καν ℵ.
11. τε] om. B. | δε E *Gr.* Memph.
— εμμαινομενος] εμμενος E.
— αυτοις] αυτους II *ed.*
12. πορευομ.] † praem. και ⊊. 31. HL. Syr.Pst. | om. ABℵCEII. 13. 61 *sic* Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth.
— την BℵCII. rel. | om. AE.
— της B *Mai* ℵ*C. rel. | om. AEII. (ℵc puncta imposuit sed rursus delevit) Arm.
— των αρχ.] † praem. παρα ⊊. C. 13*s.* 31. HL. Syr.Hcl. Æth. | om. ABℵEII. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm.
12. ἡμερας] om. ℵ*. (add.c)
13. κατα την] κατην ℵ.
— περιλαμψαν] -ψαντα 31. 61.
— με] μοι L.
— πορευομενοις H *sic.*
14. τε ABℵEII. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. | ‡ δε ⊊. C. 31. HL. Memph. [Æth.]
— ἡμων] om. B.
— εις] επι 61. (II n. l.)
— εις την γην] prae timore in terram ego tantum audivi &c. Syr.Hcl.mg.[1] (*δια τον φοβον εγω μονος* 137.)
— φωνην λεγουσαν προς με ABℵC(E)II. (31.) 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | φωνην λαλουσαν προς με H. Arm. (φωνης λεγουσης E. 31.) | φωνην tantum 13. | ‡ φωνην † λαλουσαν" προς με και λεγουσαν ⊊. L.
— Σαουλ Σαουλ] Σαυλε Σαυλε E. Vulg.
15. δε] om. II*.

5. vellint *Am.** | 7. in quam *Cl.* | 9. Nazareni *Cl.* | contraria *Am.*[2] *Cl.* | 13. in via vidi *Cl.* | Hebraica *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. [15] ἐγὼ δὲ ‡εἶπα″, Τίς εἶ κύριε; ὁ δὲ * κύριος″ εἶπεν, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. [16] ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, [17] ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ * ἐκ″ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ‡ἐγὼ″ ‡ἀποστέλλω σε″ [18] ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν,

¶ II.

τοῦ ἐπιστρέψαι ¶ ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. [19] ὅθεν βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ

¶ C.

ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ ¶ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, [20] ἀλλὰ τοῖς

20. [εἰς] πᾶσαν

ἐν Δαμασκῷ πρῶτόν * τε″ καὶ Ἱεροσολύμοις, † πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν,

i cap. 21:27.

ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. [21] ἱ″ἕνεκα τούτων με †Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. [22] ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς ‡ἀπὸ″ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα, ‡μαρτυρόμενος″ μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ ‡Μωυσῆς,″ [23] εἰ παθητὸς ὁ χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν

Saule, quid me persequeris? durum est tibi contra stimulum calcitrare. [15] Ego autem dixi, Quis es, domine? Dominus autem dixit, Ego Iesus quem tu persequeris. [16] Sed et surge et sta super pedes tuos: ad hoc enim apparui tibi ut constituam te ministrum et testem eorum quae vidisti et eorum quibus apparebo tibi, [17] eripiens te de populis et gentibus, in quas nunc ego mitto te, [18] aperire oculos eorum, ut convertantur a tenebris ad lucem et de potestate satanae ad deum, uti accipiant remissionem peccatorum suorum et sortem inter sanctos per fidem quae est in me. [19] Unde, rex Agrippa, non fui incredulus caelestis visionis, [20] sed his qui sunt Damasci primum et Hierosolymis et in omni regione Iudeae et gentibus adnuntiabam ut paenitentiam agerent et converterentur ad deum, digna paenitentiae opera facientes. [21] Hac ex causa me Iudaei, cum essem in templo, comprehensum temtabant interficere. [22] Auxilio autem adiutus dei usque in hodiernum diem sto testificans minori atque maiori, nihil extra dicens quam ea quae prophetae sunt locuti futura esse et Moses, [23] si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum lumen adnuntiaturus est populo

15. ειπα ABCE. 13. 61. H. | ‡ειπον ς. ℵΗ. 31. L.
— ὁ δε κυριος ABℵCEH. 31. 61. L. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Arm. (13 *n. l.*) | * om. κυριος ς. H. Æth.
— ειπεν] add. προς με E. Syr.Pst. Memph. Æth.
— Ιησους] add. ὁ Ναζωραιος 31. Syrr. Pst.&Hcl.* Æth.
16. και στηθι] om. B*.
— προχειρισασθαι] προχειρασθαι A.
— σε] ἐς *sic* 31. | σοι ℵ*. corr.c
— ειδες] add.με B(?C*.)Syrr.Pst.&Hcl.*sic* Arm. (?και C*.)
17. εκ των εθνων ABℵE*Gr.*H. 13. 61.*Fuld.* | *om. εκ ς. C. 31. HL. Vulg. *e.* Æth.
— εις ους εγω ABℵCEH. 13. 31. 61. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph.Arm. | ‡εις ους νυν ς. in quas nunc ego Vulg. (Æth.)
— αποστελλω σε ABℵE(H.)13.Vulg.Arm. | εξαποστελλω σε C. (31. 61.) (-στελω H. 31. 61. H. Memph. Æth.) | ‡ σε αποστελλω ς. (H)L.
18. αυτων *Clem.* 372. | τυφλων EH. *Tol.*
— επιστρεψαι BℵCEH. 13. L. *Clem.* | αποστρεψαι A. 31. 61. H.
— της εξ.] praem. απο CEL. Vulg. | om. ABℵ. 13. 31. 61. H. *Clem.*
— ἡγιασμενοις] add. πασιν E. | non hab. *Clem.*
20. πρωτον τε ABℵ. 61. | *om. τε ς. E. 13. 31. HL.
— Ἱερ.] praem. εν AE. | om. B*Mai*ℵ. 13*s*. 31. 61. HL. Vulg. | (Ἱερουσαλημ E.)
— πασαν] † praem. εις ς. E. 13. 31. 61. HL. Vulg. Arm. | om. εις ABℵ.
— τε 2°.] om. L.
— την] om. H*.
— απηγγελλον *Elz.* ABℵE. (13 -ων). 61. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Arm. Æth.|απαγγελλων *St.*3. 31. HL.
— θεον] praem. ζωντα 31. Arm.
— αξια] add. τε E.
— πρασσοντας] πραττ. 31.
21. τουτων] τοῦτόν *sic* H.
21. με post τουτων Bℵ. 13. H. | post συλλαβομενοι A. Memph. | post Ιουδαιοι E. 31. 61. L.
— Ιουδαιοι] † praem. οἱ ς. AℵcEH.|om. Bℵ*. 13. 31. 61. L.
— συλλαβομενοι] -βουμενοι ℵ.
— εν τῳ ἱερῳ] praem. οντα ℵE. 13. 31. 61. (οντα με ℵ*.)
— διαχειρισ. AE? διαχιρωσασθαι ℵ*. -ρισασθ.c
22. της 1°.] om. 31*Scr.*
— απο ABℵE. 13. 61.|‡ παρα ς. 31.HL.
— μαρτυρομενος ABℵ. (13.) 31. 61. H*Tf.*L. (-ρωμ. 13.) | ‡ μαρτυρουμενος ς. E.
— Μωυσης ℵ. 13. 31. 61. HL. | ‡ Μωσης ς. B(*Btly.* in ipsa coll.*Mai*)AE.
23. μελλει] μελλειν ℵ*. 31. 61. H.
— καταγγελλειν] -γελλει E*Gr.* | -γέλειν 61. H.

15. ego sum Jesus *Cl.* | 16. sed exurge *Cl.* | 17. populo *Cl.* | 18. *om.* suorum *Cl.* | 19. caelesti visioni *Cl.* | 20. omnem regionem *Cl.* | 22. locuti sunt *Cl.*

A B ℵ(E). 13. 31. 61. HL.

τῷ * τε″ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν. 24 ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ ‡ φησίν,″ Μαίνῃ Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. 25 ὁ δὲ * Παῦλος,″ Οὐ μαίνομαί, φησιν, κράτιστε Φῆστε, ‡ ἀλλὰ″ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. 26 ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παῤῥησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι ‡ [οὐθέν].″ οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. 27 πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. 28 ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον †, Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν ‡ ποιῆσαι.″ 29 ὁ δὲ

¶ E. Παῦλος ¶ †, Εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν ‡ μεγάλῳ″ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων. 30 † ἀνέστη * τε″ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἥ τε Βερνίκη καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς· 31 καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι Οὐδὲν θανάτου ‡ ἢ δεσμῶν ἄξιον″ πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. 32 Ἀγρίππας δὲ τῷ

et gentibus. 24 Haec loquente eo et rationem reddente Festus magna voce dixit, Insanis, Paule: multae te litterae ad insaniam convertunt. 25 Ait Paulus, Non insanio, optime Feste, sed veritatis et sobrietatis verba loquor. 26 Scit enim de his rex, ad quem et constanter loquor: latere enim eum nihil horum arbitror; neque enim in angulo quicquam horum gestum est. 27 Credis, rex Agrippa, prophetis? Scio quia credis. 28 Agrippa autem ad Paulum, In modico suades me Christianum fieri. 29 Et Paulus, Opto apud deum et in modico et in magno non tantum te sed et omnes hos qui audiunt hodie fieri tales qualis et ego sum, exceptis vinculis his. 30 Et exsurrexit rex et praeses et Bernice et qui adsidebant eis, 31 et cum secessissent, loquebantur ad invicem dicentes quia nihil morte aut vinculorum dignum quid fecit homo iste. 32 Agrippa autem

---

23. *τῳ τε* ABℵE*Gr.* 13. 61. H. | *om. *τε* ⸗. 31. L. Vulg. *e.* Memph. Arm.
24. *αυτου*] post *απολεγουμενου* H *sic.* | *λαλουντος αυτου και απολ.* E. Vulg.
— *φησιν* ABℵE. 13. 61. | ‡ *εφη* ⸗. 31. HL. Vulg. Memph. Arm.
— *μαινῃ*] *-νει* 13. 61.
— *γραμματα*] add. *επιστασθε* A.
25. *ὁ δε Παυλος* ABℵE. 13. 61. (Vulg.) (Syr.Pst.) Memph. Arm. (Æth.) ait Paulus *Am.* (om. inquit) | *om. *Παυλος* ⸗. 31. HL. Syr.Hcl.
— *αλλα* AℵE. 13 *ut vid.* 31. 61. L. | ‡ *αλλ'* ⸗. BH.
— *λαλω*] *λεγω* 13.
26. *λανθανειν*] *-νει* 31.
— *και*] om. B. Memph. Arm.
— *τι*] om. B.
— *ου πειθομαι ουθεν* Bℵ*. | ‡ *ου πειθομαι ουδεν* ⸗. HL. | *ου πειθομαι* AℵcE. 13. | *ουδεν πειθομαι* 31. (61 *ουθεν sic*) (Vulg. anc.)
— *ου γαρ*] *ουδε γαρ* E**. 31. (*ουδεν* E*.)
— *εστιν*] om. HL *sic.* | post *εν γωνιᾳ* 31.
28. *Παυλον*] † add. *εφη* ⸗. E. 31. HL. *Tol.* Syrr.(Pst.)&Hcl.(Memph.) (Arm.) Æth. | om. ABℵ. 13. 61. Vulg.
— *πειθεις* Bℵ E. rel. | *πειθη* A.
— *χρηστιανον* ℵ*.
— *ποιησαι* ABℵ. 13. 61. Syr.Hcl.mg. Memph. (?Æth.) [confer "ist zu bemerken dasz die verba jubendi regelmässig, wenn auch nicht ohne Ausnahme mit dem Infinitivus activi construiert werden...während die Lateiner umgekehrt ungleich häufiger z. B. *jubeo occidi hominem* sagen als, mit Bezugnahme auf die Person, welcher den Befehl erteilt wird, *jubeo occidere hominem.*" W. Dindorf. "*Beiträge zur Kritik des Aeschylus.*" 14.] | ‡ *γενεσθαι* ⸗. E. 31. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. (Arm.) (vid. ver. 29.)
29. *Παυλος*] † add. *ειπεν* ⸗. 31 HL. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | om. ABℵ. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl.
— *ευξαιμην*] *-ξαμην* ℵ*. 61. HL.
— *αν*] om. 13.
— *μεγαλῳ* ABℵ. 13. 61. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Syr.Hcl.mg. *Graecè.* Memph. ut vid. | ‡ *πολλῳ* ⸗. (31.) HL. Arm. | (*εν πολλῳ και εν ολιγῳ* 31*.)
29. *καγω*] *και εγω* B.
30. ab init.] *και ταυτα ειποντος αυτου* ⸗. 31. HL. Syr.Hcl.* | om. ABℵ. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Arm. Æth. Memph.
— *ανεστη τε* ABℵ. 61. Vulg. Syr. Pst. Æth. | *om. *τε* ⸗. 31. HL. Arm. | *δε* 13*sic* Syr.Hcl. Memph.
— *αυτοις*] *-τω* 13.
31. *ελαλουν*] *εκαλουν* 31*.
— *ὁτι*] om. 31.
— *θανατου η δεσμων αξιον* Bℵ. 13. 31. 61. Vulg. | *αξιον θαν. η δεσμ.* A. Memph. (Æth.) | ‡ *θαν. αξ. η δεσμ.* ⸗. HL. Arm.
— *πρασσει* Syr.Hcl.mg. *Graecè.* | *πραττειν* 31. || praem. *τι* Aℵ. 13. 31. 61. (Memph.) | om. BHL.
32. *εδυνατο* AB*ℵ. 13. (61.) HL. | *ηδυν.* B². 31.

25. Et Paulus *Cl.* | insanio inquit *Cl.* | 29. sed etiam omnes qui *Cl.* | 31. vinculis *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

Φήστῳ ἔφη, Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

Festo dixit, Dimitti poterat homo iste si non appellasset Caesarem.

XXVII. ΑΗ'

35 [1] Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι Ἰουλίῳ σπείρης Σεβαστῆς. [2] ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ ‡ μέλλοντι" πλεῖν * εἰς" τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως. [3] τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς * τοὺς" φίλους ‡ πορευθέντι" ἐπιμελείας τυχεῖν.¶ [4] κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους, [5] τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες, ‡ κατήλθαμεν" εἰς ‡ Μύρρα" τῆς Λυκίας. [6] κἀκεῖ εὑρὼν ὁ ‡ ἑκατοντάρχης" πλοῖον Ἀλεξανδρῖνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. [7] ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην,

¶ H*.

[1] Ut autem iudicatum est eum navigare in Italiam, et tradi Paulum cum reliquis custodiis centurioni nomine Iulio cohortis Augustae, [2] ascendentes autem navem hadrumetinam incipientem navigare circa Asiae loca, egressi sumus perseverante nobiscum Aristarcho Macedone Thessalonicense. [3] Sequenti autem die devenimus Sidonem: humane autem tractans Iulius Paulum permisit ad amicos ire et curam sui agere. [4] Et inde cum sustulissemus, subnavigavimus Cypro, propterea quod essent venti contrarii, [5] et pelagus Ciliciae et Pamphyliae navigantes venimus Lystram quae est Lyciae. [6] Et ibi inveniens centurio navem alexandrinam navigantem in Italiam, transposuit nos in eam. [7] Et cum multis diebus tarde navigaremus et vix devenissemus contra Cium prohibente nos vento, adnavigavimus Cretae secundum Salmonem, [8] et vix

32. επεκεκλητο BN. 13s. 61. H. | επικεκ. AL*Tf.* | απεκεκ. 31. (-κλειτο L.)

1. ver.] Et praecepit de eo Festus ut mitteretur ad Caesarem in Italiam, ac tradidit Paulum et vinctos alios cum eo viro cuidam centurioni ex cohorte Augusta, cujus nomen erat Julius. Syr.Pst. | Sic igitur judicavit praeses mittere eum ad Caesarem. Cum die postero vocasset centurionem quendam cujus nomen Julianus ex cohorte Augusta tradidit ei Paulum cum et caeteris vinctis. Syr.Hcl.mg. | Ut autem judicatum est navigare nos in Italiam, tradiderunt Paulum et quosdam alios vinctos centurioni *Cod. Gr. Bed.*

— ἡμας] τους περι τον Παυλον 31. | eum Vulg.

— παρεδιδουν] -δου A. *Demid.* Syr.Pst.

— ἑτερους] om. 61*. Syr.Hcl. | post δεσμωτας L.

— δεσμωτας] δεσμιους οντας 13.

— Ιουλιῳ *bis* N*. et ante et post ονοματι (om. 1°c.)

2. Αδραμυττηνῳ B*Mai*N. 31. H. | -μυτηνῳ B*Btly.* in ipsa coll. | -μυντηνῳ A. | -μυντινῳ 13. | -μυττυνῳ 61? | -μυττινῳ L*Tf.* | Αδραμυντεννεος Memph. Arm.

2. μελλοντι ABN. 13. 61. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | ‡ μελλοντες ⸗. 31. HL. Vulg.

— πλειν εις ABN. (13.)61.(Vulg.) (Syrr. Pst.&Hcl.) Arm. | πλειν επι B* *Th. Btly.* | *om. εις ⸗. 31. HL. (πειν 13.)

— οντος συν] οντες συνοντος 13.

— Αριστ̣αρχου] -χος N*. (corr.c) | add. ex Thessalonicensibus autem Aristarchus et Secundus Syr.Hcl.

3. τῃ τε ABN*. rel. | τῃ δε Nc. 31. 61. L. Vulg. Memph.

— Σιδονα N*.

— φιλανθρωπος 31*.

— Ιουλιος] Ιουλιανος A.

— τους φιλους ABN. 13. 31. 61. HL. Arm. | *om. τους ⸗.

— πορευθεντι ABN. 13. 61. | ‡ -θεντα ⸗. 31. HL.

4. τους ανεμους] post ειναι 31.

5. διαπλευσαντες] πλευσαντες H. | add. per dies quindecim Syr.Hcl.*

5. κατηλθαμεν AN. | ‡ -θομεν ⸗. B. 13s. 31. 61. HL.

— Μυρρα B. | ‡ Μυρα ⸗. 13s. L. | Μυραν 61. | Μοιρων H. | Σμυρναν 31. "Pro Lystra in Graeco Smyrna positum est." *Beda.* Σμυρα Arm. ed. Ζμυρνια Arm. MS. | Λυστρα A. | Λυστραν N. Vulg. Memph. "pervenimus Lystiam quae Asiae est" Æth.

— Λυκιας] Ciliciae *Am.* Memph. (Λικνας A.)

6. κακει BN. 13. 61. HL. | κακειθεν A. | κακεισε 31.

— εκατονταρχης ABN. 61. | ‡ -χος ⸗. 13. 31. HL.

— την] om. H.

— ενεβιβασεν] -σαν 31 *Scr.* | ανεβιβασεν 13.

— αυτο] add. τουτο N*. (corr.c)

7. ικαναις] εκειναις 61.

— κατα Σαλμωνην] Syr.Hcl.* (Σαλαμινη Memph. Arm.)

32. "iste" *sic Am.* "hic" *Cl.*

1. navigare eum *Cl.* | 2. *om.* autem *Cl.* | loca sustulimus persever. *Cl.* | Thessalonicensi *Cl.* | 4. Cyprum *Cl.* | 5. Ciliciae *Am.* | 7. contra Gnidum *Cl.* | juxta Salmonem *Cl.*

AB ℵ[C]. 13. 31. 61. HL.

8 μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις ‡ Λασέα." 9 ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου, καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος 10 λέγων αὐτοῖς, "Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ ‡ φορτίου" καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. 11 ὁ δὲ ‡ ἑκατοντάρχης" τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ‡ μᾶλλον ἐπείθετο" ἢ τοῖς ὑπὸ † Παύλου λεγομένοις. 12 ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ ‡ πλείονες" ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι ‡ ἐκεῖθεν," εἴ πως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον. 13 ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἆσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. 14 μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος ‡ Εὐρακύλων." 15 συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. 16 νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον ‡ Καῦδα", ‡ ἰσχύσαμεν μόλις" περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης," § C. 17 ἣν ἄραντες βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν σύρτιν ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. 18 σφοδρῶς δὲ

iuxta navigantes venimus in locum quendam qui vocatur Boni portus, cui iuxta erat civitas Thalassa. 9 Multo autem tempore peracto, et cum iam non esset tuta navigatio eo quod et ieiunium iam praeterisset, consolabatur Paulus 10 dicens eis, Viri, video quoniam cum iniuria et multo damno non solum oneris et navis sed etiam animarum nostrarum incipit esse navigatio. 11 Centurio autem gubernatori et nauclerio magis credebat quam his quae a Paulo dicebantur. 12 Et cum aptus portus non esset ad hiemandum, plurimi statuerunt consilium navigare inde, si quo modo possent devenientes Phoenicem hiemare, portum Cretae respicientem ad africum et ad chorum. 13 Adspirante autem austro aestimantes propositum se tenere, cum sustulissent de Asso, legebant Cretam. 14 Non post multum autem misit se contra ipsam ventus typhonicus qui vocatur euroaquilo: 15 cumque arrepta esset navis et non posset conari in ventum, data nave flatibus ferebamur. 16 Insulam autem quandam decurrentes, quae vocatur Cauda, potuimus vix optinere scapham; 17 qua sublata adiutoriis utebantur, accingentes navem; timentes ne in syrtem inciderent, summisso vase sic ferebantur. 18 Valide autem nobis

8. *τινα*] om. A. Syr.Pst. — *ην*] post *πολις* AℵB. 13. | ante B. 31. 61. rel. — Λασεα B. 13. 31. 61. Syrr.Pst.& Hcl.txt. Memph. | ‡ Λασαια ⊃. HL. Arm. | Λασσαια ℵ*. Λαϊσσα ℵc. | Αλασσα A. Syr.Hcl.mg. Thalassa Vulg. Æth.
10. *μετα*] *μεθ'* 31 *Scr.* — *φορτιου* ABℵ. 13. 31. 61. H *Tf.* L. | ‡ *φορτου* ⊃. — *ἡμων*] *ὑμων* ℵcL(2 *Tf.* in N.T.) Memph.
11. *ἑκατονταρχης* ABℵ. 13. 31. 61. HL. | ‡ *-αρχος* ⊃. — *μαλλον* ante *επειθετο* ABℵ. 13. 31. 61. Vulg. | ‡ post ⊃. HL. Syr.Pst.& Hcl. Arm. — Παυλου] † praem. *του* ⊃. 13*s*. 31. HL. | om. ABℵ. 61.
12. *ανευθετου*] *-θυτου* 31.
12. *πλειονες* ABℵ. 61. | ‡ *πλειους* ⊃. 13. 31. HL. — *εκειθεν* ABℵ. 13. 61. L. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. | ‡ *κακειθεν* ⊃. 31. H. Syr.Hcl. — *δυναιντο*] *δυνανται* A. — *βλεποντα*] *βλεπον sic* L. — *και κατα χωρον*] om. Syr.Pst.
13. *ὑποπνευσαντος*] *-τες* ℵ. — *δοξαντες*] *δοξαντος* 13. — *ασσον*] de asson Vulg *Cl.Fuld.* de asso *Am.* ex Asso Memph. Æth. "circa" Syrr.Pst.&Hcl. add. *προς την χωραν* Arm. MSS.
14. *κατα ταυτης* ℵ. — *ανεμος*] add. *μεγας* 13. — *Ευρακυλων* AB* *sic* in Cod. ℵ. Memph. *Boett.* | *ευρυκλυδων* B2. | Euroaquilo Vulg. | *Ευτρακηλων* Memph. *Wilkins.* | *Ευρακηλων* Theb. *Gb.* | *ευρακοδον* 13. | ‡ *ευροκλυδων* ⊃. 31. HL(*εὐρ.*) Syr.Pst. *ευρακλυδον* Syr.Hcl. et mg. *Graecè.* | *ευροκλυδω* 61. | *ευρακικλων* Arm. (aquilo Æth.)
15. *δυναμενου*] *δυνομενου* B*. — *επιδοντες*] *-τος* 13. — fin.] et collegimus artemonem Syr. Hcl.*
16. *ὑποδραμουντες* B*. — *Καυδα* BℵeCorr. Vulg. Æth. | *Κλαυδα* ℵ*. 13. 61. Syr.Hcl.(et mg. *Graecè.*) Memph. Arm. | ‡ *Κλαυδην* ⊃. 31. HL. | Κλα... A. | Cura Syr.Pst. — *ισχυσαμεν* ante *μολις* ABℵ. 13. 31. 61.Vulg.| ‡ post ⊃. HL. Syrr.Pst.&Hcl.
17. *βοηθειαις*] *-θειας* C. 61. H. ‖ *-θιαν* ℵ*. (corr.c) — *συρτιν*] *-την* H *Tf.*L. Syr.Hcl.mg. *Graecè.*

9. consol. eos *Cl.* | 11. nauclero *Cl.* | 12. Corum *Cl.* | 13. Asson *Cl.* | 16. in insulam *Cl.* | 17. Syrtim *Cl.* | 18. valida *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.

χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο· [19] καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ‡ ἔρριψαν·" [20] μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο ‡ ἐλπὶς πᾶσα" τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. [21] πολλῆς ‡ τε" ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν, "Ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. [22] καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου. [23] παρέστη γάρ μοι ‡ ταύτῃ τῇ νυκτὶ" ‡ τοῦ θεοῦ οὗ εἰμι ᾧ καὶ λατρεύω ἄγγελος," [24] λέγων, Μὴ φοβοῦ, Παῦλε, Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. [25] διὸ εὐθυμεῖτε ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. [26] εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

§ Theb.

[27] § Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο, διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν· [28] καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιὰς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὀργυιὰς

29. φοβ. δὲ

δεκαπέντε· [29] φοβούμενοί τε ‡ μήπου" ‡ κατὰ" τραχεῖς τόπους ‡ ἐκπέσωμεν," ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας

tempestate iactatis, sequenti die iactum fecerunt, [19] et tertia die suis manibus armamenta navis proiecerunt: [20] neque sole autem neque sideribus apparentibus per plures dies, et tempestate non exigua inminente, iam ablata erat spes omnis salutis nostrae. [21] Et cum multa ieiunatio fuisset, tunc stans Paulus in medio eorum dixit, Oportebat quidem, o viri, audito me non egredi a Creta lucrique facere iniuriam hanc et iacturam. [22] Et nunc suadeo vobis bono animo esse: amissio enim nullius animae erit ex vobis praeterquam navis. [23] Adstitit enim mihi hac nocte angelus dei cuius sum ego et cui deservio, [24] dicens, Ne timeas, Paule: Caesari te oportet adsistere, et ecce donavit tibi deus omnes qui navigant tecum. [25] Propter quod bono animo estote, viri: credo enim deo quia sic erit quemadmodum dictum est mihi. [26] In insulam autem quandam oportet nos devenire.

[27] Sed postea quam quarta decima nox supervenit navigantibus nobis in Hadria, circa mediam noctem suspicabantur nautae apparere sibi aliquam regionem. [28] qui summittentes invenerunt passus viginti, et pusillum inde separati invenerunt passus XV; [29] timentes autem ne in aspera loca incideremus, de puppi mittentes anchoras quattuor,

---

17. εκπλεσωσιν ℵ*.
— το σκευος] om. το ℵ*. (add.c)
18. δε Memph. *Boett.* | τε A. Syr.Pst. [Syr.Hcl.]
19. αυτοχειρες] -ρως 13.
— ερριψαν ABℵC. 13. 61. Vulg. *s.* Arm. (εριψαν ℵ. ερειψαν B*.) | ‡ ερριψαμεν ⊃. 31. HL. Syr.Pst.&Hcl. Memph. *Wilkins.* Æth.
20. ουχ ολιγου A.
— επιφαινοντων] επιφεροντων 31* (corr.1)
— πλειονας] πλειους ℵ*. (corr.c)
— λοιπον] om. B.
— ελπις ante πασα AB. 13. 31. 61. Vulg. *s.* | ‡ post ⊃. ℵCHL(πασα ἡ ελπ.)
21. πολλης τε ABℵC. 13. 61. Vulg. *s.* Syr.Pst. Arm. Æth. | ‡ πολλ. δε ⊃. 31. HL. Syr.Hcl. Memph.
— τοτε] om. A.
21. εμμεσω A.
— της] om. H.
22. ευθυμειν] ευθυνειν 13.
— ουδεμια] -ας 31. Vulg. *s.* | ante ψυχης ℵ*. (corr.c)
23. ταυτῃ τῃ ante νυκτι ABℵC. 13. 31. 61. H*Tf*L. Vulg. *s.* Arm. (τηδε τη ℵ*. corr.c) | ‡ post ⊃.
— του θεου] κυριου 61.
— ειμι] add. εγω AℵC2. Vulg. Arm. | om. BC*. 13 *ut vid.* 31. 61. HL. *s.*
— αγγελος] post λατρευω ABℵC. 31. | post ού ειμι 13. | ‡ ante του θεου ⊃. 61. HL. Vulg. *s.* Memph. Arm.
24. σε] post δει 13.
25. διο] δι' L.
26. δει] post ήμας B.
27. τεσσαρες] -ρας 61.
— εγενετο BℵC. 13. 31. HL. | επεγενετο A. 61. Vulg.
— ήμων] om. 13.
27. προσαγειν AℵcC. 13. 31. 61. HL. | προσαχειν B*. | προσανεχειν B2. | προαγαγειν ℵ*.
28. και] οι τινες ℵ*. (corr.c)
— οργυιας bis AB*Mai* ℵC. 31. H(1°)L. | -γυας B*Btly.* 13. 61. H2°.
— βολισαντες 2°.] λυσισαντες 31.
— εὑρον 2°.] εὑρομεν C*.
29. τε AB. 31. HL. Syr.Pst. | δε ℵC. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. [Theb. Arm.]
— μηπου BℵC. 13. 61. (μη ℵ*. corr.1 s.a) | μηπω A. | ‡ μηπως ⊃. 31. HL.
— κατα ABℵC. 13. 61. | ‡ εις ⊃. 31. HL. Vulg. Arm.
— εκπεσωμεν AB(ℵ)C. 13. 31. HL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (εμπεσωμεν ℵ.) | ‡ -σωσιν ⊃. 61. Theb. Arm. Æth.

---

20. autem sole *Cl.* | 21. non tollere a Creta *Cl.* | 27. Adria *Cl.* | 28. qui et summittentes bolidem *Cl.*

A BℵC. 13. 31. 61. HL.

τέσσαρας ‡ εὔχοντο″ ἡμέραν γενέσθαι. 30 τῶν δὲ ναυ-
τῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάν-
των τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ
πρώρας ‡ ἀγκύρας μελλόντων″ ἐκτείνειν, 31 εἶπεν ὁ
Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις, Ἐὰν
μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ
δύνασθε. 32 τότε ‡ ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται″ τὰ σχοι-
νία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. 33 ἄχρι
δὲ οὗ ‡ ἡμέρα ἤμελλεν″ γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος
ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς λέγων, Τεσσαρεσκαιδε-
κάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι διατε-
λεῖτε, ‡ μηθὲν″ προσλαβόμενοι. 34 διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς
‡ μεταλαβεῖν″ τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας
σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ‡ ἀπὸ″
τῆς κεφαλῆς ‡ ἀπολεῖται.″ 35 ‡ εἴπας″ δὲ ταῦτα καὶ
λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων,
καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. 36 εὔθυμοι δὲ γενόμενοι
πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς· 37 ‡ ἤμεθα″
δὲ ‡ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ″ διακόσιαι ἑβδομή-
κοντα ἕξ. 38 κορεσθέντες δὲ τροφῆς ἐκούφιζον τὸ
πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.¶
39 ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον,

¶ Theb.

optabant diem fieri. 30 Nautis vero quaerentibus fugere de navi, cum misissent scapham in mare sub optentu quasi a prora inciperent anchoras extendere, 31 dixit Paulus centurioni et militibus, Nisi hi in navi manserint, vos salvi fieri non potestis. 32 Tunc abscide-runt milites funes scaphae, et passi sunt eam excidere. 33 Et cum lux inciperet fieri, rogabat Paulus omnes sumere cibum, dicens, Quarta decima hodie die expectantes ieiuni permanetis, nihil accipientes: 34 propter quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra, quia nullius vestrum capillus de capite peribit. 35 Et cum haec dixisset, sumens panem gratias egit deo in conspectu omnium, et cum fregisset, coepit manducare. 36 Animaequiores autem facti omnes et ipsi adsumserunt cibum. 37 Eramus vero universae animae in navi ducentae septuaginta sex. 38 Et satiati cibo adleviabant navem, iactantes triticum in mare. 39 Cum autem dies factus esset, terram non agnoscebant, sinum vero quendam consi-

29. τεσσαρες ℵ.
— ευχοντο B*CH. | ‡ ηυχοντο ⸗. AB²ℵ. 13. 31. 61. L.
30. φυγειν] εκφυγειν A.
— πρωρας BC. 31. 61. HL. | -ρης Aℵ. 13. (πλωρης ℵ*. corr.ᶜ)
— αγκυρας ante μελλοντων ABC. 13. 31. 61. | ‡ post ⸗. ℵHL. (Vulg.) Arm.
31. ειπεν] add. δε 61.
— εν τω πλοιῳ] ante μεινωσιν ℵ*. (corr.ᶜ) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. | Contra, ABℵᶜC.rel. Memph. Theb. Arm. Æth.
32. απεκοψαν ante οι στρατιωται ABℵC. 13. 31. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Æth. | ‡ post ⸗. HL. Memph. Theb. Arm. | om. οι στρατιωται 61.
33. ημερα ante ημελλ. (s. εμελλ.) ABℵC. 13. 61. Vulg. | ‡ post ⸗. 31. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.
— ημελλεν BC. 13. 61. L. | ‡ εμελλεν ⸗. Aℵ. 31. H.
— γινεσθαι] γιγνεσθαι 31.
— τεσσαρεσκαιδεκατην] τεσσαρασκαιδεκατην 61.
34. διο] add. και B ap. *Thom.Bentley.Mai.*
— μεταλαβειν ABℵC. 13. 61. | ‡ προσλαβειν ⸗. 31. HL. Arm. ‖ add. τι ℵ*. (corr.ᶜ)
— προς] προ B *Th. Bentley.Mai.*
— ὑμετερας BℵC. 13*s.* 31. 61. H. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. | ἡμετ. AL. Syr.Hcl.
— ὑπαρχει] add. νυν 13 *sic.*
— ουδενος] ουθενος A.
— απο ABC. 13. 61. (de Vulg.) | ‡ εκ ⸗. ℵ. 31. HL.)
— απολειται ABℵC. 13. 31. 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. | ‡ πεσειται ⸗. HL. Syr.Hcl. Theb.
35. ειπας ABℵC. | ‡ ειπων ⸗. 13. 31. 61. HL.
— αρτον] αρτους 13.
— ευχαρ.] ηυχαρ. 31. 61. | ευχαριστησας ℵ.
— fin.] add. et dedit etiam nobis Syr.Hcl.* Theb.
36. παντες] ἁπαντες ℵ*.
— προσελαβοντο] προσελαβον A. (μεταλαβαν ■ sic.)
37. ημεθα ABℵ. 61. | ‡ ημεν ⸗. C. 13*s.* 31. HL.
— αἱ πασαι ψυχαι BℵCHL. | πασ. ψυχ. (om. αἱ) A. 61. Arm. | πασαι αἱ ψυχαι 13. | ἁπασαι ψυχαι 31. ‖ habent ante εν τῳ πλοιῳ ABℵC. 13. 31. 61. Vulg. Memph. (Theb.) Arm. | ‡ post ⸗. HL. Syrr.Pst.&Hcl. | om. Æth.
— διακοσιαι ἑβδομηκοντα ἑξ ℵC. 13. 61. HL. (CO*⸗ 61. [non σοζ]) Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. ed. Arm. | ωος Memph. MS. ρος Memph. MS. | ὡς ἑβδομηκοντα ἑξ B. Theb. | διακ. ἑβδομηκ. πεντε A. | διακ. ἑβδομηκ. (om. ἑξ) 31. | ὡς διακοσιαι ἑξ Æth. (ὡς ἑβδομηκοντα *Epiph* Ancor. 78.)
38. τροφης] praem. της 31. HL.
— εκβαλλομενοι] -βαλομ. L.

30. inciperent a prora *Cl.* | 33. die hodie *Cl.* | 36. sumpserunt *Cl.*

Vulg. Syrr.P. H. Memph. (Theb.) Arm. Æth.

κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ‡ ἐβουλεύοντο,″ εἰ δύναιντο, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. 40 καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ‡ ἀρτέμωνα″ τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. 41 περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ‡ ἐπέκειλαν″ τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας [τῶν κυμάτων.] 42 τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας ‡ διαφύγῃ.″ 43 ὁ δὲ ‡ ἑκατοντάρχης″ βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορῥίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι, 44 καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

41. om. τῶν κυμάτων.

derabant habentem litus, in quem cogitabant si possent eicere navem. 40 Et cum anchoras abstulissent, committebant se mari, simul laxantes iuncturas gubernaculorum, et levato artemone secundum flatum aurae tendebant ad litus. 41 Et cum incidissemus in locum bithalassum, inpegerunt navem: et prora quidem fixa manebat inmobilis, puppis vero solvebatur a vi maris. 42 Militum autem consilium fuit ut custodias occiderent, ne quis cum enatasset effugeret: 43 centurio autem volens servare Paulum prohibuit fieri, iussitque eos qui possent natare mittere se in mare primos et evadere et ad terram exire, 44 et ceteros alios in tabulis ferebant, quosdam super ea quae de navi essent. Et sic factum est ut omnes evaderent ad terram.

XXVIII. 1 Καὶ διασωθέντες, τότε ‡ ἐπέγνωμεν″ ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται· 2 οἵ ‡ τε″ βάρβαροι ‡ παρεῖχαν″ οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ‡ ἅψαντες″ γὰρ πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψύχος. 3 συστρέψαντος δὲ τοῦ

1 Et cum evasissemus, tunc cognovimus quia Militene insula vocatur. Barbari vero praestabant non modicam humanitatem nobis: 2 accensa enim pruna reficiebant nos omnes propter imbrem qui inminebat et frigus. 3 Cum

38. *την*] om. ℵ*. (add.c)
39. *επεγινωσκον*] *εγεινωσκον* B.
— *κατενοουν*] *ὑπενοουν* 31.
— *εις ὁν*] *προς ὁν* A.
— *εβουλευοντο* BℵC. 13 *sic.* Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. | *εβουλοντο* A. 61. Æth. | ‡ *εβουλευσαντο* ⊋. 31. HL.
— *δυναιντο* ABℵ. 13. 31*. 61. Vulg. Syr.Hcl. | *δυνατον* C. 31 e corr.[1] HL*Tf.* (Syr.Pst.) Arm.
— *εξωσαι*] *εκσωσαι* B*C. Memph. Arm. Æth.
— *περιελοντες*] *προελ.* ℵ*. (corr.c)
40. *ζευκτηριας*] *βακτηριας* 13.
— *αρτεμωνα* ABℵC. 31[2]. 61. H*Tf.* Syr.Hcl.mg.*Graecè*. | ‡ *-μονα* ⊋. 13*s.* 31*. L.
— *πνεουσῃ*] *πνευουσῃ* A.
41. *επεκειλαν* AB*ℵC. 13. 61. | ‡ *επωκειλαν* ⊋. B[2]. 31. (H)L. (*εποκιλαν* H.)
— *ναυν*] add. eo ubi syrtis Syr.Hcl.*
— *πρωρα*] *πρωτη* A*.
— *εμεινεν*] *εμενεν* A. (non H.)
41. *ελυετο*] *διελυετο* 31. L. | *ελυτο* ℵ.
— *ὑπο*] *απο* ℵ*. (corr.[1])
— *των κυματων* ℵcC. 13. 31. 61. HL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | om. ABℵ*. Arm. | maris Vulg.
42. *δε*] om. C*.
— *αποκτεινωσιν*] *απεκτ.* C.
— *μη τις*] praem. *ινα* ℵc. | add. ex iis Syr.Hcl.mg. ‖ (*εκκολυβησας sic* ℵ.)
— *διαφυγῃ* ABℵC. 13. 61. H(L.) (*-γει* L.) | ‡ *-γοι* ⊋. 31.
43 *ἑκατονταρχης* ABℵC. 13. 31. 61. | ‡ *-αρχος* ⊋. HL.
— *διασωσαι*] post *τον Παυλον* A. 13.
— *βουληματος*] *βηματος* ℵ*. (corr.c)
— *τε* ABℵ. 31. HL. | *δε* C. 13. 61. Syr.Hcl. Memph. [Syr.Pst. Arm.]
— *κολυμβαν*] *εκκολυμβαν* B.
— *αποριψαντας* ℵC.
— *την γην*] *της γης* ℵ.
1. *διασωθεντες*] add. *οι περι τον* (om. C[3].) *Παυλον εκ του πλοος* C[3]*mg.* 31. L.
— *επεγνωμεν* ABℵC. 13. 61. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | ‡ *επεγνωσαν* ⊋. C[3]*mg.* 31. HL. Æth.
1. *Μελιτη* AB[2]ℵC. rel. Vulg. ed. Syrr. Pst.&Hcl.txt. Æth. | *Μελιτηνη* B*. (*Am. Fuld. Demid.*) Syr.Hcl.mg. *Graecè* (Memph.) Arm.
2. *οἱ τε* ABC. 13. 61. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | ‡ *οἱ δε* ⊋. ℵ. 31. HL. Vulg. Memph. Arm.
— *παρειχαν* ABℵ. | ‡ *-χον* ⊋. C. 13. 31. 61. HL.
— *τυχουσαν*] *τοιχουσαν* AH*.
— *ἡμιν*] om. 31.
— *ἁψαντες* ABℵC. 13. 61. | ‡ *αναψαντες* ⊋. 31. HL.
— *προσελαβοντο*] *προσανελαμβανον* ℵ*. (corr.c)
— *παντας*] om. A. | post *ἡμας* 13.
— *εφεστωτα*] *ὑφεστωτα* 13. L.
— *δια* 2°.] om. ℵ*. (add.c)

40. sustulissent *Cl.* | aurae flatum *Cl.* | 41. dithalassum *Cl.* | 43. emittere *Cl.* | om. in mare *Cl.* | 44. de navi erant *Cl.* | omnes] *add.* animae *Cl. Am.*[2]
1. Melita *Cl.* | vocabatur *Cl.* | 2. enim pyra *Cl.*

ABℵ (C) [II]. 13. 31. 61. HL.

Παύλου φρυγάνων * τι″ πλῆθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ την πυράν, ἔχιδνα ‡ ἀπὸ″ τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. [4] ὡς δὲ ‡ εἶδαν″ οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ‡ πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον,″ Πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν·¶

¶ C. 5. ἀποτιναξάμενος

[5] ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. [6] οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν· ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, ‡ μεταβαλόμενοι″ ἔλεγον ‡ αὐτὸν εἶναι θεόν.″ [7] ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. [8] ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ ‡ δυσεντερίῳ″ συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν

§ II.

ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος,§ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. [9] τούτου ‡ δὲ″ γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ‡ ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας,″ προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο· [10] οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς ‡ τὰς χρείας.″

congregasset autem Paulus sarmentorum multitudinem et inposuisset super ignem, vipera a calore cum processisset, invasit manum eius. [4] Ut vero viderunt barbari pendentem bestiam de manu eius, ad invicem dicebant, Utique homicida est homo iste, qui cum evaserit de mari, ultio eum non dimisit vivere. [5] Et ille quidem excutiens bestiam in ignem nihil mali passus est: [6] at illi existimabant eum in tumorem convertendum et subito casurum et mori. Diu autem illis sperantibus et videntibus nihil mali in eum fieri, convertentes se dicebant eum esse deum. [7] In locis autem illis erant praedia principis insulae, nomine Puplii, qui nos suscipiens triduo benigne exhibuit. [8] Contigit autem patrem Puplii febribus et dysenteria vexatum iacere: ad quem Paulus intravit, et cum orasset et inposuisset ei manus, salvavit eum. [9] Quo facto et omnes qui in ipsa insula habebant infirmitates accedebant et curabantur; [10] qui etiam multis honoribus nos honoraverunt, et navigantibus inposuerunt quae necessaria erant.

ΛΘ′ 36 [11] Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ

[11] Post menses autem tres

---

3. φρυγανων τι ABℵ(add.[1] ut vid.)C. 13. (61 τὲ). Vulg. *Cl.* (Memph.) Æth. | *om. τὲ ⸗. ℵ*. 31. HL. *Am.* Syrr.Pst. &Hcl. Arm.
— επιθεντος] -θεντες ℵ. ‖ add. του Παυλου A.
— απο ABℵC. 13. 61. HL. Vulg. | ‡ εκ ⸗. 31.
— εξελθουσα ABℵC. 13*s*. 31. 61. | διεξελθ. HL.
— καθηψεν] -ψατο C.
4. δε] δ' 31 *Scr.*
— ειδαν B. | ‡ -δον ⸗. AℵC. 13. 31. 61. HL.
— κρεμαμενον] κρεμμαμενον L. | post το θηριον 61. | ante *Orig.* ii. 27[a].
— προς αλληλους ante ελεγον ABℵC. 13. 31. 61. Vulg. Syr.Hcl. | ‡ post ⸗. HL. Memph. Arm. Æth. (om. Syr. Pst.)
— της θαλ.] om. της ℵ*. (add.[c])
5. αποτιναξας Bℵ. 31. | -ξαμενος A. 13. 61. HL.
— κακον] om. ℵ*. (add.[c])
6. οι δε] add. προσελθοντες 13.
— προσεδοκων] -κουν 13. H *Tf.* L.
— μελλειν] μελλων A.
— πιμπρασθαι Bℵ[c]. rel. | πιπρασθαι A. | εμπιπρασθαι ℵ*.
— καταπιπτειν] add. αυτον 31.
— προσδοκωντων] -κουντων A. | -κοντων 61. L
— θεωρουντων] -ρωντων ℵ*. (corr.[c])
— μηδεν Aℵ. rel. | μηθεν B.
— αυτον γινομενον] αυτο γιγνομενον 31.
— μεταβαλομενοι AB *Mai.* 61. | ‡ -βαλλομ. ⸗. ℵ. 13*s*. 31. HL.
— ελεγον] -γαν B.
— αυτον ειναι θεον Bℵ. 61. Vulg. Æth. | ειν. αυτ. θεον A. | αυτ. θεον ειναι 13. 31. Syrr.Pst.&Hcl. | ‡ θεον αυτ. ειν. ⸗. HL. Arm.
7. τον τοπων εκεινων 61.
— Ποπλιῳ] Πουπλιῳ 61.
— τρεις] post ἡμερας B. 31. | ante Aℵ. (13.) 61. rel. | (τρεις ἡμερ. post φιλοφρονως 13.) ‖ add. in domo sua Syrr.Pst.&Hcl.*
8. Πουπλιου 61.
— δυσεντεριῳ ABℵ. 31. HL. | ‡ -ριᾳ ⸗. 61. Vulg. | -ριοις 13.
— επιθεις] add. τε 31. (Syr.Pst.)
9. δε ABℵII. 13. 61. Syrr.(Pst.&)Hcl. Memph. (Æth.) | ‡ ουν ⸗. 31. HL. [Vulg. Arm.]
— γενομενου] γινομ. L. | add. ὑγιοὺς *sic* H.
— και] om. B. Memph.
— εν τῃ νησῳ ante εχοντες ασθενειας ABℵII. 13. 31. 61. Vulg. (Syr.Pst.) Memph. | ‡ post ⸗. HL. Syr.Hcl. (Æth.)
— προσηρχοντο] προηρχον B.
10. αναγομενοις] praem. αναθεμενοι ut vid. 13.
— επεθεντο] add. in navi Syr.Hcl.*
— τα] om. ℵ*. (add.[c]) | τας A.
— τας χρειας ABℵII. 13. | ‡ την χρειαν ⸗. 31. 61. HL.
11. ανηχθημεν] ηχθημεν 31. H.

3. sarmentorum] add. aliquantam *Cl.* | 4. homo hic *Cl.* | ultio non sinit eum *Cl.* | 6. illis expectantibus *Cl.* | in eo *Cl.* | 7. Publii *Cl.* | 9. *om.* "et" 1°. *Cl.* | om. ipsa *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Arm. Æth.

παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ Διοσκούροις· [12] καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, [13] ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους· [14] οὗ εὑρόντες ἀδελφοὺς παρεκλήθημεν ‡παρ'″ αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ‡ἤλθαμεν.″ [15] κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ‡ἦλθαν″ εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ‡ἄχρι″ Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβεν θάρσος.

14. ἤλθαμεν εἰς Ῥώμην

[16] Ὅτε δὲ ‡εἰσήλθαμεν″ εἰς Ῥώμην, † ‡ἐπετράπη τῷ Παύλῳ″ μένειν καθ' ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. [17] ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι ‡αὐτὸν″ τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς, ‡Ἐγώ, ἄνδρες ἀδελφοί,″ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσιν τοῖς πατρῴοις, δέσμιος ἐξ Ἰεροσολύμων ¶ παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, [18] οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί· [19] ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι

M′

¶ II.

navigavimus in navi alexandrina, quae in insula hiemaverat, cui erat insigne Castorum. [12] Et cum venissemus Syracusas, mansimus ibi triduo: [13] inde circumlegentes devenimus Regium: et post unum diem flante austro secundo die venimus Puteolis, [14] ubi inventis fratribus rogati sumus manere apud eos dies septem, et sic venimus Romam. [15] Et inde cum audissent fratres occurrerunt nobis usque ad Appii forum et Tribus tabernis; quos cum vidisset Paulus, gratias agens deo accepit fiduciam, [16] Cum venissemus autem Romam, permissum est Paulo manere sibi cum custodiente se milite. [17] Post tertium autem diem convocavit primos Iudaeorum: cumque convenissent, dicebat eis, Ego, viri fratres, nihil adversus plebem faciens aut morem paternum, vinctus ab Hierosolymis traditus sum in manus Romanorum; [18] qui cum interrogationem de me habuissent, voluerunt me dimittere eo quod nulla causa esset mortis in me: [19] contradicentibus autem Iudaeis coactus sum appellare Caesarem, non quasi gentem meam habens

---

11. *διοσκοροις* 61²*Scr.*
12. *ἡμερας τρεις* AℵII. 13. 31. 61. HL. | *ἡμεραις τρισιν* B.
13. *περιελθοντες* Aℵ^{c}. 13. 31. 61. HL. | *περιελοντες* B*Mai* ℵ*.
— *ηλθομεν*] *-θον* 31*.
— *Πουτιολους* A*.
14. *αδελφους*] *-φοῖς* 61*. *-φοὶς* 61².
— *παρ'* ABℵII. 13. 31*. 61. | ‡ *επ'* ⊆. 31². HL.
— *επιμειναι*] *επιμειναντες* H. Syr.Hcl. | *επιμεινα* A. ‖ add. apud eos Syr.Hcl.* Arm. MSS.
— *εις την Ρωμην* ante *ηλθ.* Bℵ. 31. HL. Syr.Hcl. Arm. | post (AII. 13.) 61. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. (om. *εις* H. | om. *την* AII. 13.)
— *ηλθαμεν* ABℵ. | ‡ *ηλθομεν* ⊆. II. 13. 31. 61. H. | *εισηλθομεν* L.
15. *οι*] om. B.
— *ηλθαν* BℵII. | *ηλθον* A. 61. | ‡ *εξηλθον* ⊆. 31. HL. (13 *n. l.*)
— *απαντησιν*] *υμαντ.* ℵ*. (corr.^{c}) [13 *n. l.*]
15. *ημιν* AB(ℵ.) 31. HL. | *ημων* II. 13. 61. Arm. (*υμιν* ℵ*. corr.^{c})
— *αχρι* ABℵ. 13. 61. | ‡ *αχρις* ⊆. II. 31. HL.
— *Παππιου* ℵ*. (corr.^{1}) | *Απφιου* 13.
16. *εισηλθ.* ABℵII. 13. 31. 61. Arm. (*-θαμεν* A. *-θομεν* Bℵ. 31. 61. *-θωμεν* 13. (II *n. l.*)) | ‡ *ηλθομεν* ⊆. L. | *ηλθον* H.
— *Ρωμην*] praem. *την* ℵ*L. | om. ABℵ^{c}. rel. (13 *n. l.*) ‖ † add. *ὁ εκατονταρχος παρεδωκεν τους δεσμιους τῳ στρατοπεδαρχῃ* ⊆. (31. HL.) Syr.Hcl.* Æth. (*παραδεδωκεν* 31. *στρατοπεδαρχῳ* 31. HL.) | om. ABℵII. 13 *e spat.* 61. Vulg Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph.Arm.
— *επετραπη τῳ Παυλῳ* ABℵII. 61.Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | ‡ *τῳ δε Παυλῳ επετραπη* ⊆. 31. HL. (B*Bch*.HL. *-πει*) (Æth.) [13 hiat.]
— *ἑαυτον*] *αυτον* B. | "extra castra" seorsum Syr.Hcl.
— *φυλασσοντι*] *-τοντι* 31.
— *αυτον*] *-τω* L.
17. *μετα*] *μεθ'* 31.
— *συγκαλ. αυτον* ABℵII. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. | ‡ *συγκαλ. τον Παυλον* ⊆. 31. HL. Syr.Pst.
— *ελεγεν*] *ειπεν* 61.
— *εγω* ante *ανδρες αδελφοι* ABℵII. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. | ‡ post ⊆. 31. HL. Syr.Pst. (*λεγῶ* ℵ*. corr.^{1} *ut vid.*)
— *ποιησας*] *πραξας* 61.
18. *ανακρινοντες*] *-κρινοντες* ℵ*. (corr.^{c}) praem. "in multis" Syr.Hcl.*
— *εβουλοντο*] *ηβουλοντο* 31*Scr.* H*Tf.*L. (add. *με* ℵ*. corr.^{c})
— *αιτιαν*] post *θανατου* 13.
19. *Ιουδαιων*] add. et clamarent, Tolle, inimicum nostrum Syr.Hcl.* (*επικραζοντων, Αιρε τον εχθρον ημων* 137.)
— *ηναγκασθην*] *ηνηγκ.* A. | *ηνεγκ.* 61*Scr.*
— *εχων*] praem. *ου* ℵ*. (corr.^{1})

11. Castrorum *Am.** | 12. Syracusam *Cl.* | 13. Rhegium *Cl.* | secunda *Cl.* | Puteolos *Cl.* | 15. ac tres Tabernas *Cl.* | 16. autem venissemus *Cl.* | sibimet *Cl.* | 18. esset causa *Cl.*

A B ℵ [E.] 13. 31. 61. HL.

‡ κατηγορεῖν." [20] διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι. [21] οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν ‡ εἶπαν," Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. [22] ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης γνωστὸν † ἡμῖν ἐστὶν" ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. [23] Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν † ἦλθον" πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς † περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπό τε τοῦ νόμου ‡ Μωυσέως" καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας. [24] καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν. [25] ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν, ὅτι Καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ

aliquid accusare. [20] Propter hanc igitur causam rogavi vos videre et adloqui: propter spem enim Israhel catena hac circumdatus sum. [21] At illi dixerunt ad eum, Nos neque litteras accepimus de te a Iudaea, neque adveniens aliquis fratrum adnuntiavit aut locutus est quid de te malum. [22] Rogamus autem a te audire quae sentis: nam de secta hac notum est nobis quia ubique ei contradicitur. [23] Cum constituissent autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium plures, quibus exponebat testificans regnum dei suadensque eos de Iesu ex lege Mosi et prophetis, a mane usque ad vesperam. [24] Et quidam credebant his quae dicebantur, quidam vero non credebant: [25] cumque invicem non essent consentientes, discedebant dicente Paulo unum verbum, quia Bene spiritus sanctus

19. κατηγορειν ABℵ. 13. 61. | ‡ -ρησαι ⊊. 31. HL. ‖ add. sed ut servarem animam meam ■ morte Syr.Hcl.* (αλλ' ινα λυτρωσωμαι την ψυχην μου εκ θανατου 137).
20. παρεκαλεσαν ℵ*. (corr.[1])
— προσλαλησαι] λαλησαι H.
— ἑνεκεν Bℵ**. rel. | εἱνεκεν Aℵ*.
— Ισδραηλ ℵ.
21. ειπαν ABℵ. 61. H. | ‡ ειπον ⊊. 13s. 31. L.
— ουτε] ουδε 61.
— περι σου ante εδεξαμεθα B(ℵ.) 31. 61. HL. Syr.Pst.&Hcl. (κατα σου ℵ.) | post A. 13. Vulg. (Æth.)
— πονηρον] om. 13.
22. αξιουμεν δε] om. L.
— παρα] περι H.
— ακουσαι] post παρα σου AB. 31. 61. (H.) (om. 13.) | ante παρα σου ℵL.
— γαρ] om. L *sic.*
— γνωστον] αγνωστον 13.
— ἡμιν ante εστιν ABℵ. 13. 31. (61 ὑμιν). | ‡ post ⊊. HL. Vulg. *s.* Syr.Hcl. Memph. [Syr.Pst.]
23. ηλθον (A)Bℵ. 13. 61. (-θαν A.) | ‡ ηκον ⊊. 31. HL.
— διαμαρτυρομενος (-ρουμενος 61. -ραμενοι ℵ*. -ραμενος ℵ[c].) | παρατιθεμενος A. ‖ add. αυτοις L. Syr. Pst.
23. τε] om. ℵ*. (add.[c])
— περι] † praem. τα ⊊. 31. L. | om. ABℵ. 13. 61. H. Vulg. *s.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth.
— Μωυσεως Bℵ. 13. 61. L. | ‡ Μωσεως ⊊. A. 31. H.
24. μεν] add. ουν ℵ*. (corr.[c])
25. δε] τε ℵ*. (corr.[c]) Syr.Pst.
— δια Ησ. τ. προφητου] post προς τ. πατ. ὑμων A. ‖ δια] περι ℵ*. corr.[c]
— ὑμων ABℵ. 13. 61. Syr.Pst. | ‡ ἡμων ⊊. 31. HL. Vulg. *s.* Memph. Arm. Æth. om. Syr.Hcl.
26. λεγων Bℵ. 13. L. | ‡ λεγον ⊊. A. 31. 61. H.
— ειπον ABℵE. 13. 31. 61. HL. | ‡ ειπε ⊊.
— ακουσετε BℵHL. | -σητε AE. 13. 31. 61.
— συνητε] συνειτε 61. L. | συνιετε 13.
— και βλεπ. βλειψ. om. 61.
— βλεψετε Bℵ*L. | -ψητε Aℵ[c]E. 13. 31. H.
— ιδειτε 13.
27. επαχυνθη] εβαρυνθη ℵ*. (corr.[c])
27. ωσιν] add. αυτων Aℵ. 13. Syr.Pst. Arm. Æth. (om. *s.*)
— και τῃ καρδιᾳ συνωσιν] om. ℵ*. add.[c]
— επιστρεψωσιν Bℵ. 13*s*. 31. HL. Vulg. | -ψουσιν AE. 61.
— ιασομαι ABℵHL. | ‡ -σωμαι ⊊. E. 13. 31. 61. Vulg. ("clemens sit eis dominus" Æth.)
28. εστω ante ὑμιν Aℵ E. 13. HL. Vulg. Syr.Hcl. Arm. | post B. 31. 61. [Syr. Pst.]
— απεστ. τουτο ABℵ*. 13. 61. Vulg. *e.* Syrr.Pst.&Hcl. | *om. τουτο ⊊. ℵ[c] E*Gr.* 31. HL. *Tol.* Memph. Arm. Æth.
— του θεου] om. του B.
29. ver. † και ταυτα αυτου ειποντος † απηλθον οἱ Ιουδαιοι πολλην εχοντες † εν ἑαυτοις συζητησιν ⊊. 31. HL. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl.* Arm. *Usc.* (sed non in MSS.) Æth. *Rom.* | om. ABℵE. 13. 61. *Am. Fuld. s.*e spatio *certissime* Syrr.Pst.(Widm.)&Hcl.txt. Memph. Arm. Zoh. Æth. *Platt.*
30. ενεμειναν Bℵ[1]. 13. 61. | ενεμειναν

21. nunciavit *Cl.* | 23. hospitium plures *Cl.* | eis *Cl.* | et lege *Am.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.
k Es. 6:9, seq. Matt. 13:14, seq. Jo. 12:40, seq.
§ E

Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ‡ ὑμῶν″ 26 ‡ λέγων,″ k § Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ ‡ εἰπόν,″ Ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε· 27 ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μή ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν, καὶ ἐπιστρέψωσιν καὶ ‡ ἰάσομαι″ αὐτούς. 28 l Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη * τοῦτο″ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται. 29 †.

30 ‡ Ἐνέμεινεν″ δὲ † διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, 31 κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, μετὰ πάσης παῤῥησίας ἀκωλύτως.

l cap. 13:46.

locutus est per Esaiam prophetam ad patres nostros 26 dicens, Vade ad populum istum et dic, Aure audietis et non intellegetis, [et] videntes videbitis et non videbitis: 27 incrassatum est enim cor populi huius, et auribus graviter audierunt et oculos suos conpresserunt, ne forte videant oculis et auribus audiant et corde intellegant et convertantur et sanem illos. 28 Notum ergo sit vobis quoniam gentibus missum est hoc salutare dei: ipsi et audient. 30 Mansit autem biennio toto in suo conductu, et suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eum, 31 praedicans regnum dei et docens quae sunt de domino Iesu Christo cum omni fiducia sine prohibitione. Amen.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

ℵ*. (corr. -νεν[1].) | ‡ εμειναν ⊊. AℵcE. 31. HL.
30. δε] † add. ὁ Παυλος ⊊. 31. HL. *Tol.* Syrr.Pst.&Hcl.* Æth. | om. ABℵE. 13. 61. Vulg. Syr.Hcl.txt. Memph. Arm.
— εν] om. 13.
— προς] εις 13. 31*.
— fin.] add. Judaeos et Gentiles *Tol.* Syr.Hcl.* (Ιουδαιους 137.)

31. χριστου] om. ℵ*. (add.ᶜ) Syr.Hcl.
— fin.] add. dicens, quod hic sit Jesus Christus filius dei per quem futurus est totus mundus judicari. Amen Syr.Hcl. | *Tol.* habet "et docens quoniam hic est Christus filius dei per quem omnis mundus judicabitur cum omni fiducia, sine prohibitione." ‖ add. Amen *Am.*

Subscriptio.
Πραξεις αποστολων Bℵ.
Πραξεις των ἁγιων αποστολων AEHL.
Πραξεις των αποστολων 61.
Nihil in 13. 31. add. στι . βφκδ L.

26. die ad eos *Cl.* | *om.* "et" *ante* videntes *Am.* | videtis et non *Am.** | et non perspicietis *Cl.* | 27. sanem eos *Cl.* | 28. et ipsi *Cl.* | 29. et cum haec dixisset exierunt ab eo Judaei multam habentes inter se quaestionem *Cl.* | 30. conducto *Cl.* | 31. *om.* Amen *Cl.*

Capita LIBRI ACTUUM *e Cod. Coisliniano apud Montefalconium.*
(vid. Biblioth. Coisl. Cod. XXV.)

Ἔκθεσις κεφαλαίων τῶν Πράξεων τοῦ Παμφίλου.

Ἐκ πατέρων ἡμεῖς καὶ διδασκάλων τὸν τρόπον καὶ τὸν τύπον ὠφελημένοι, ἐγχειροῦμεν μετρίως τῇδε τῶν κεφαλαίων ἐκθέσει, αἰτοῦντες συγγνώμην προπετείας ἡμεῖς, οἱ νέοι [1] χρόνῳ″ τε καὶ μαθημάτων [2] παρ' ὑμῶν″ ἑκάστου τῶν ἀναγινωσκόντων εὐχῇ τῇ ὑπὲρ ἡμῶν τὴν συμπεριφορὰν κομιζόμενοι. ἐκτιθέμεθα [3] οὖν″ αὐτὴν κἀθ' ἱστορίαν Λουκᾶ τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ συγγραφέως. τοιγαροῦν διὰ μὲν [4] τοῦ ἄλφα καὶ βήτα″ αὐτοτελῆ τὰ κεφάλαια· διὰ δὲ [5] τοῦ ἀστερίσκου″ τὰς ἐν μέρει τούτων ἐχομένας ὑποδιαιρέσεις ἐσημειωσάμεθα.[6]

α′. περὶ τῆς ἐξ ἀναστάσεως διδασκαλίας χριστοῦ καὶ ὀπτασίας πρὸς τοὺς μαθητάς. καὶ περὶ ἐπαγγελίας τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος δωρεᾶς· θέας τε καὶ τρόπου τῆς ἀναλήψεως τοῦ χριστοῦ.[1] [i. 1].

β′. Πέτρου διάλογος πρὸς τοὺς μαθητευθέντας περὶ θανάτου καὶ [1] ἀποβολῆς″ Ἰούδα[2].
[1]. ἐν ᾧ περὶ ἀντεισαγωγῆς Ματθίου κληρωθέντος χάριτι θεοῦ διὰ προσευχῆς. [i. 13 *s.* 15].

Varietas lectionis Codicum Vaticanorum apud Zacagnium. (*vid. Collectanea Monumentorum Veterum* pp. 428—434.)

Inscriptio apud Zacagnium.
Ἔκθεσις κεφαλαίων τῶν πράξεων τῶν ἀποστόλων.
[1] χρόνων Z. [2] om. M. [3] γοῦν Z. [4] τοῦ μέλανος Z. [5] τοῦ κινναβάρεως Z. [6] add. στίχοι ιζ′ Z. et postea κεφάλαια τῶν πράξεων Z.

α′. [1] add. καὶ περὶ τῆς ἐνδόξου δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας Z.

β′. [1] ἀποστολῆς Z. [2] add. τοῦ προδότου Z.

γ'. περὶ θείας τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπιφοιτήσεως ἐν ἡμέρᾳ πεντηκοστῆς γενομένης εἰς τοὺς πιστεύσαντας. [ii. 1.]

[2]. ἐν ᾧ Πέτρου κατήχησις. [ii. 14].

[3]. [1] καὶ" περὶ τούτου ἐκ τῶν προφητων. [ii. 17].

[4]. περὶ πάθους καὶ ἀναστάσεως καὶ ἀναλήψεως χριστοῦ, δωρεᾶς τε τοῦ ἁγίου πνεύματος. [ii. 22].

[5]. περὶ πίστεως τῶν παρόντων, καὶ τῆς διὰ τοῦ βαπτίσματος αὐτῶν σωτηρίας. [ii. 37.]

[6]. περὶ ὁμονοίας κοινωφελοῦς, καὶ προσθήκης τῶν πιστευόντων. [ii. 42 *s.* 44.]

δ'. περὶ τῆς ἐν χριστῷ θεραπείας τοῦ ἐκ [1] γεννητῆς" χωλοῦ, Πέτρου τε κατηχήσεως ἐλεγκτικῆς συμπαθητικῆς συμβουλευτικῆς πρὸς σωτηρίαν αὐτῶν. [iii. 1].

[7]. ἐν ᾧ ἐπιστασία [2] ἀρχιερέων, ζήλῳ τοῦ γεγονότος, καὶ κρίσις τοῦ θαύματος, Πέτρου τε ὁμολογία τῆς χριστοῦ δυνάμεώς τε καὶ χάριτος. [iv. 1].

[8]. περὶ [3] ἀπίστων" [4] ἀρχιερέων προσταττόντων ὡς οὐ δεῖ παῤῥησιάζεσθαι ἐπὶ [5] τῷ ὀνόματι" [6] χριστοῦ, καὶ [7] ἀνέσεως" τῶν ἀποστόλων. [iv. 15 *s.* 18].

[9]. εὐχαριστία ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς τῶν ἀποστόλων πιστῆς καρτερίας. [iv. 24].

ε'. περὶ ὁμοψύχου καὶ καθολικῆς κοινωνίας τῶν πιστευσάντων. [iv. 32].

[10]. ἐν ᾧ περὶ Ἀνανίου καὶ [1] Σαπφείρας" καὶ [2] τῆς" πικρᾶς αὐτῶν τελευτῆς [v. 1].

ϛ'. ὅτι τοὺς ἀποστόλους ἐμβληθέντας [1] ἐν" τῷ δεσμωτηρίῳ, [2] ὁ" ἄγγελος [3] κυρίου" νύκτωρ ἐξέωσεν ἐπιτρέψας ἀκωλύτως κηρύσσειν τὸν [4] Ἰησοῦν." [v. 17].

[11]. ἐν ᾧ ὅτι τῇ ἑξῆς [5] οἱ ἀρχιερεῖς αὐτοὺς πάλιν" συλλαβόμενοι, ἐφ' ᾧ μηκέτι διδάσκειν μαστίξαντες ἀπέλυσαν. [v. 27].

[12]. Γαμαλιήλου γνώμη πιστὴ περὶ [6] ἀποστόλων μετὰ παραδειγμάτων τινῶν καὶ ἀποδείξεων. [v. 34].

ζ'. περὶ χειροτονίας τῶν ἑπτα διακόνων. [vi. 1].

[1] η'." Ἰουδαίων ἐπανάστασις καὶ συκοφαντία κατὰ Στεφάνου, αὐτοῦ τε δημηγορία περὶ τῆς πρὸς Ἀβραὰμ διαθήκης τοῦ θεοῦ καὶ περὶ τῶν [2] δώδεκα" πατριαρχῶν. [vi. 8].

[13]. ἐν ᾧ τὰ περὶ τοῦ λιμοῦ καὶ πυρωνίας, καὶ ἀναγνωρισμοῦ τῶν υἱῶν Ἰακώβ, καὶ περὶ γενέσεως [3] Μωυσέως" καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν [4] Μωυσέα" θεοφανείας ἐν ὄρει Σινὰ γενομένης. [vii. 11].

[14]. περὶ τῆς ἐξόδου καὶ μοσχοποιΐας τοῦ Ἰσραὴλ ἄχρι [5] τῶν" χρόνων [6] τοῦ" [7] Σαλομῶνος," καὶ τῆς τοῦ ναοῦ κατασκευῆς. [vii. 36].

[15]. [8] ὁμολογία" τῆς ὑπερουρανίου δόξης Ἰησοῦ χριστοῦ ἀποκαλυφθείσης [9] αὐτῷ" Στεφάνῳ, ἐφ' ᾗ λιθόλευστος γενόμενος αὐτὸς Στέφανος [10] εὐσεβῶς" ἐκοιμήθη. [vii. 55].

θ'. περὶ διωγμοῦ τῆς ἐκκλησίας καὶ ταφῆς Στεφάνου. [viii. 1. ἐγένετο δὲ].

[16]. ἐν ᾧ περὶ Φιλίππου [1] ἀποστόλου πολλοὺς ἰασαμένου ἐπὶ τῆς Σαμαρείας. [viii. 5].

ι'. περὶ Σίμωνος τοῦ μάγου πιστεύσαντος καὶ βαπτισθέντος σὺν ἑτέροις πλείοσιν. [viii. 9].

[17]. ἐν ᾧ περὶ τῆς [1] τοῦ" Πέτρου καὶ Ἰωάννου πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς, καὶ ἐπίκλησις τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπὶ τοὺς βαπτισθέντας. [viii. 14].

ια'. ὅτι [1] οὐκ" ἀργυρίου οὐδὲ ὑποκριταῖς ἀλλ' ἁγίοις διὰ πίστεως ἡ μετοχὴ τοῦ ἁγίου πνεύματος [2] ἐδίδοτο." [viii. 18 *s.* 20].

[18]. ἐν ᾧ τὰ περὶ ὑποκρίσεως καὶ ἐπιπλήξεως Σίμωνος. [viii. 20 *s.* 22].

ιβ'. ὅτι τοῖς ἀγαθοῖς καὶ πιστοῖς εὐοδοῖ ὁ θεὸς τὴν σωτηρίαν [1] δῆλον" ἐκ τῆς κατὰ τὸν εὐχοῦχον ὑποθέσεως. [viii. 26].

ιγ'. περὶ τῆς οὐρανόθεν θείας κλήσεως [1] τοῦ" Παύλου εἰς ἀποστόλην χριστοῦ. [ix. 1].

[19]. ἐν ᾧ περὶ ἰάσεως καὶ βαπτίσματος Παύλου [2] διὰ" Ἀνανίου κατ' ἀποκάλυψιν θεοῦ, παῤῥησίας τε αὐτοῦ καὶ συντυχίας τῆς διὰ [3] Βαρνάβα" πρὸς τοὺς ἀποστόλους. [ix. 17].

ιδ'. περὶ [1] Αἰνέου" παραλυτικοῦ ἰαθέντος ἐν Λύδδῃ διὰ Πέτρου. [ix. 32].

[20]. ἐν ᾧ [2] τὰ" περὶ Ταβιθὰ τῆς φιλοχήρου ἣν [3] ἤγειρεν" ἐκ νεκρῶν ὁ Πέτρος διὰ προσευχῆς ἐν Ἰόππῃ. [ix. 36].

ιε'. περὶ Κορνηλίου ὅσα τε πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος εἶπεν. [x. 1].

[21]. [1] ἐν ᾧ καὶ ὅσα" Πέτρῳ οὐρανόθεν περὶ κλήσεως ἐθνῶν [2] ἐῤῥήθη" [3] ὅτι μετασταλεὶς ὁ Πέτρος ἦλθεν πρὸς Κορνήλιον. [x. 10].

[22]. ἐπανάληψις [4] παρὰ Κορνηλίου" ὧν [5] εἶπεν ὁ ἄγγελος" αὐτῷ [6] τῷ" Κορνηλίῳ. [x. 30].

γ'. [1] om. Z.

δ'. [1] γενετῆς Z. [2] add. τῶν Z. [3] ἀπειλῆς Z. [4] add. τῶν Z. [5] τὸ ὄνομα Z. [6] add. τοῦ Z. [7] ἀνανεώσεως M.

ε'. [1] Σαμφείρης Z. [2] om. Z.

ϛ'. [1] om. Z. [2] om. Z. [3] θεοῦ Z. [4] κύριον Z. [5] αὐτ. οἱ ἀρχ. πάλιν Z. [6] add. τῶν Z.

η'. [1] om. notam sectionis M. [2] ιβ'. M. [3] Μωσέως M. [4] om. Z. [5] om. Z. [6] om. Z. [7] Σαλομῶντος Z. [8] ὁμολογίας M. [9] om. Z. [10] om. MSS. ap. Z.

θ'. [1] add. τοῦ Z.

ι'. [1] om. Z.

ια'. [1] οὐ δι' Z. [2] δίδοται Z.

ιβ'. [1] δῆλην M.

ιγ'. [1] om. Z. [2] δι' Z. [3] Βαρνάβαν Z.

ιδ'. [1] Αἰνέα Z. [2] om. Z. [3] ἔγειρεν Z.

ιε'. [1] καὶ ὅσα πάλιν Z. [2] ἐῤῥέθη Z. [3] add. ἐν ᾧ Z. [4] om. Z. [5] ὁ ἄγγ. ἐμαρτύρησεν καὶ ὑφηγήσατο Z. [6] om. Z.

[23]. Πέτρου κατήχησις εἰς χριστόν, τοῦ τε ἁγίου πνεύματος ἐπὶ τοὺς ἀκούοντας δωρεά, καὶ ὅπως ἐβαπτίσθησαν τότε ἐξ ἐθνῶν πιστεύσαντες. [x. 34].

ις′. ὡς Πέτρος τὰ καθ' ἑξῆς καὶ τὰ ἕκαστα τῶν γεγονότων διηγεῖται τοῖς ἀποστόλοις διακριθεῖσι πρὸς αὐτόν. [xi. 1 *s.* 4].

[24]. [1]τῷ" τηνικάδε [2]τὸν" Βαρνάβαν [3]ἐκπέμψασι" πρὸς τοὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀδέλφους. [xi. 22].

ις′. προφητεία Ἀγάβου περὶ λιμοῦ [1]οἰκουμενίκης," καὶ καρποφορίας πρὸς τοὺς ἐν Ἱερουσαλὴμ ἀδελφούς. [xi. 27].

ιη′. Ἰακώβου τοῦ ἀποστόλου κατασφαγή. [xii. 1].

[25]. ἐν ᾧ [1]καὶ" Πέτρου σύλληψις πρὸς [2]Ἡρῴδου", ὅπως τε αὐτὸν ἄγγελος θείῳ κελεύσματι [3]ἐξείλατο" τῶν δεσμῶν, καὶ ὁ Πέτρος ἐμφανὴς γενόμενος νύκτωρ τοῖς ἀδέλφοις ὑπανεχώρησεν. [xi. 4].

[26]. ἐν ᾧ περὶ τῆς τῶν φυλάκων κολάσεως καὶ μετέπειτα περὶ τῆς τοῦ ἀσεβοῦς Ἡρῴδου πικρᾶς τε καὶ ὀλεθρίου [4]κατασφαγῆς." [xii. 19].

ιθ′. ἀποστόλη Βαρνάβα καὶ Παύλου πρὸς τοῦ θείου πνεύματος εἰς Κύπρον, ὅσα τε [1]εἰργάσαντο" ἐν ὀνόματι χριστοῦ εἰς Ἑλύμαν τὸν μάγον. [xiii. 1].

κ′. Παύλου εὐθαλὴς διδασκαλία εἰς χριστόν, ἔκ τε τοῦ νόμου καὶ καθ' ἑξῆς τῶν προφητῶν, ἱστορικὴ καὶ εὐαγγελική. [xiii. 16].

[27]. ἐν ᾧ ἐλεγκτικῇ καὶ συλλογιστικῇ [1]διδασκαλίᾳ χρῆται" περὶ μεταθέσεως τοῦ κηρύγματος εἰς τὰ ἔθνη, διωγμοῦ τε αὐτῶν[2], καὶ ἀφίξεως εἰς Ἰκόνιον. [xiii. 32].

κα′. ὅπως ἐν Ἰκονίῳ κηρύξαντες τὸν χριστὸν πολλῶν [1]πιστευόντων ἐδιώχθησαν οἱ ἀπόστολοι. [xiv. 1].

κβ′. περὶ τοῦ ἐν Λύστροις ἐκ [1]γεννητῆς" χωλοῦ ἰαθέντος διὰ τῶν ἀποστόλων· διόπερ εἶναί τε θεοὶ καὶ παρεῖναι ἔδοξαν τοῖς ἐγχωρίοις. [xiv. 8].

[28]. ἔνθα δὴ καὶ μετέπειτα λιθάζεται ὁ Παῦλος παρὰ τῶν [2]ἀστυγειτόνων. [xiv. 19].

κγ′. ὅτι οὐ δεῖ περιτέμνεσθαι τοὺς ἐξ ἐθνῶν [1]πιστεύοντας" δόγματι καὶ κρίσει τῶν ἀποστόλων. [xv. 1].

[29]. ἐν ᾧ ἐπιστολὴ αὐτῶν [2]τῶν" ἀποστόλων πρὸς τοὺς ἐξ ἐθνῶν περὶ τῶν [3]φυλακτέων." [xv. 23].

[30]. ἀντίῤῥησις Παύλου πρὸς Βαρνάβαν διὰ Μάρκον. [xv. 36].

κδ′. περὶ κατηχήσεως Τιμοθέου καὶ τῆς [1]κατ'" ἀποκάλυψιν ἀφίξεως Παύλου εἰς Μακεδονίαν. [xvi. 1].

[31]. ἐν ᾧ περὶ πίστεως καὶ σωτηρίας γυναικός τινος Λυδίας. [xvi. 14].

[32]. [2]καὶ" περὶ ἰάσεως τῆς πνεῦμα [3]πύθωνος" ἐχούσης παιδίσκης, δι' ἣν τὸν Παῦλον καθεῖρξαν οἱ δεσπόται [4]αὐτῆς τῆς παιδίσκης." [xvi. 16].

[33]. [5]καὶ" περὶ τοῦ συμβάντος [6]ἐκεῖσε" σεισμοῦ καὶ θαύματος· καὶ ὅπως πιστεύσας ὁ εἱρκτοφύλαξ ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἐβαπτίσθη παραχρῆμα [7]πανέστιος." [xvi. 25].

[34]. ὅτι παρακληθέντες ἐξῆλθον τότε ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου οἱ ἀπόστολοι. [xvi. 38].

κε′. περὶ στάσεως γενομένης ἐν Θεσσαλονίκῃ τοῦ κηρύγματος ἕνεκεν, φυγῆς τε Παύλου εἰς Βέροιαν κἀκεῖθεν εἰς Ἀθήνας. [xvii. 1.]

κς′. περὶ τῆς ἐν Ἀθήναις ἐπιβωμίου γραφῆς, φιλοσοφοῦ τε κηρύγματος καὶ εὐσεβείας τοῦ Παύλου. [xvii. 16 *s.* 22].

κζ′. περὶ [1]Ἀκύλα" καὶ Πρισκίλλης καὶ τῆς Κορινθίων ἀπειθείας [2]καὶ τῆς" κατὰ πρόγνωσιν [3]αὐτοῖς εὐδοκίας τοῦ θεοῦ ἀποκαλυφθείσης τῷ Παύλῳ. [xviii. 1].

[35]. ἐν ᾧ περὶ [4]Κρίσπου" ἀρχισυναγωγοῦ πιστεύσαντος σὺν ἑτέροις τισὶν καὶ βαπτισθέντος. [xviii. 8].

[36]. ὅτι στάσεως κινηθείσης ἐν Κορίνθῳ ὁ Παῦλος ὑπανεχώρησεν, ἐλθών τε εἰς Ἔφεσον καὶ διαλεχθεὶς ἐξῆλθεν. [xviii. 12 *s.* 18].

[37]. [5]καὶ" περὶ Ἀπολλὼ ἀνδρὸς λογίου[6] καὶ πιστοῦ [xviii. 24].

κη′. περὶ βαπτίσματος καὶ τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος δωρεᾶς δοθείσης διὰ προσευχῆς [1]Παύλου" τοῖς ἐν Ἐφέσῳ [2]πιστεύουσι", καὶ περὶ ἰάσεως τοῦ λαοῦ. [xix. 1].

[38]. [3]περὶ τῶν υἱῶν Σκευᾶ, καὶ ὅτι οὐ δεῖ προσχωρεῖν ἀπίστοις καὶ ἀναξίοις τῆς πίστεως γενομένοις, καὶ περὶ ἐξομολογήσεως τῶν πιστευόντων. [xix. 14].

[39]. περὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ κινηθείσης στάσεως ὑπὸ Δημητρίου τοῦ ἀργυροκόπου κατὰ τῶν ἀποστόλων. [xviii. 23].

ις′. [1] τὸ Z. [2] om. Z. [3] ἐκπέμψας M.
ιζ′. [1] οἰκουμένης Z.
ιη′. [1] om. Z. [2] Ἡρῴδην Z. [3] ἐξείλετο Z. [4] καταστροφῆς Z.
ιθ′. [1] εἰργάσατο M.
κ′. [1] om. Z. [2] add. ἐκεῖ Z.
κα′. [1] add. τε Z.
κβ′. [1] γενετῆς Z. [2] add. Ἰουδαίων Z.
κγ′. [1] πιστεύσαντας Z. [2] om. M. [3] φυλακέων M.
κδ′. [1] κατὰ Z. [2] om. Z. [3] πύθονος M. [4] om. Z. [5] om. Z. [6] ἐκεῖ Z. [7] πανέντιος M.
κζ′. [1] Ἀκύλου Z. [2] τῆς τε Z. [3] add. ἐπ' Z. [4] Πρίσκου M. [5] om. Z. [6] add. τε Z.
κη′. [1] om. Z. [2] πιστεύσασιν Z. [3] add. ἐν ᾧ Z.

κθ'. περίοδος Παύλου, ἐν ᾗ τὰ περὶ [1] τοῦ" θανάτου καὶ ἀνακλήσεως Εὐτύχου διὰ προσευχῆς ἐν Τρωάδι· [2] παραινέσεις τε αὐτοῦ ποιμαντικαὶ" πρὸς τοὺς ἐν Ἐφέσῳ πρεσβυτέρους. [xx. 1 s. 2].

[40]. ἐν ᾧ παράπλους Παύλου ἀπὸ Ἐφέσου ἄχρι Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης. [xxi. 1].

λ'. Ἀγάβου προφητεία περὶ τῶν συμβησομένων τῷ Παύλῳ ἐν Ἱερουσαλήμ. [xxi. 10].

λα'. παραίνεσις Ἰακώβου πρὸς Παῦλον περὶ τοῦ μὴ δοκεῖν κωλύειν Ἑβραίους περιτέμνεσθαι. [xxi. 18].

λβ'. περὶ τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ κατὰ τοῦ Παύλου κινηθείσης ἀταξίας, ὅπως τε αὐτὸν ὁ χιλίαρχος τοῦ πλήθους ἐξαιρεῖται. [xxi. 26 s. 27].

[41]. ἐν ᾧ Παύλου κατάστασις περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῆς εἰς ἀπόστολον [1] ἑαυτοῦ" κλήσεως. [xxi. 40].

[42]. περὶ ὧν ὁ Ἀνανίας [2] πρὸς τὸν Παῦλον ἐν Δαμασκῷ, ὀπτασίας τε καὶ φωνῆς θεοῦ γενομένης ποτὲ πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ. [xxii. 12].

[43]. ὅτι μέλλων ἐπὶ τούτοις ὁ Παῦλος τύπτεσθαι, εἰπὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν, ἀνείθη. [xxii. 25].

λγ'. ὅσα [1] Παῦλος καταβὰς εἰς τὸ συνέδριον ἔπαθέν τε καὶ εἶπεν, καὶ εὐθυβόλως ἔπραξεν. [xxii. 30].

λδ'. περὶ ἐπιβουλῆς μελετωμένης [1] Ἰουδαίοις" κατὰ Παύλου καὶ μηνύσεως αὐτῆς πρὸς Λυσίαν. [xxiii. 12].

[44]. ἐν ᾧ ὅτι παρεπέμφθη ὁ Παῦλος τῷ ἡγεμόνι εἰς [2] Καισάρειαν μετὰ στρατιωτῶν καὶ γραμμάτων. [xxiii. 23].

λε'. Τερτύλλου περὶ Παύλου [1] κατηγορία" καὶ αὐτοῦ [2] ἀπολογία" ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος. [xxiv. 1].

λς'. περὶ τῆς Φήλικος διαδοχῆς καὶ τῆς Φήστου [1] προσαγωγῆς," τῆς τε ἐπ' [2] αὐτοῦ" ἀνακρίσεως Παύλου καὶ [3] ἀφέσεως." [xxiv. 27].

λζ'. Ἀγρίππου καὶ Βερνίκης παρουσία, καὶ πεῦσις τῶν κατὰ [1] Παῦλον." [xxv. 13].

[45]. ἐν ᾧ [2] ἀπολογία Παύλου" [3] ἐπὶ Ἀγρίππου καὶ Βερνίκης" περὶ τῆς [4] ἐν νόμῳ" θρησκείας αὐτοῦ καὶ κλήσεως εἰς τὸ εὐαγγέλιον. [xxvi. 1].

[46]. ὡς οὐδὲν ἀδικεῖ Ἰουδαίοις ὁ Παῦλος Ἀγρίππας ἔφη τῷ Φήστῳ. [xxvi. 31].

λη'. πλοῦς Παύλου ἐπὶ Ῥώμην κινδύνων [1] πλείστων τε" καὶ μεγίστων [2] πάμπλεως. [xxvii. 1].

[47]. ἐν ᾧ παραίνεσις Παύλου πρὸς τοὺς σὺν αὐτῷ περὶ ἐλπίδος σωτηρίας. [xxvii. 21.]

[48]. ναυάγιον Παύλου, ὅπως τε διεσώθησαν εἰς Μελίτην [3] τὴν" νῆσον, καὶ ὅσα [4] τε" ἐν αὐτῇ [5] [6] ἐθαυματουργεῖ." [xxvii. 41].

λθ'. ὅπως ἀπὸ Μελίτης εἰς Ῥώμην κατήντησεν ὁ Παῦλος. [xxviii. 11].

[1] μ'." περὶ διαλέξεως Παύλου [2] πρὸς τοὺς ἐν Ῥώμῃ Ἰουδαίους. [xxviii. 17].

[3] Κεφάλαια μὲν τὰ ὅλα μ'. τὰ δὲ τούτοις ἑπόμενα [4] ἅτινα τὰς σημειώσεις ἔχουσι διὰ τοῦ * μη'."

" Asteriscorum porro hujusmodi notae penitus absunt ab hoc Codice; quia asterisci quos Pamphilus initio adscripserat, Librariorum oscitantia postea exciderant." *Montefalconius.* Numeros harum sectionum ego inter uncos supplevi.

κθ'. [1] om. Z. [2] *παραίνεσίς τε αὐτ. ποιμαντικὴ* Z.
λβ'. [1] *αὐτου* Z. [2] add. *εἶπεν* Z.
λγ'. [1] add. *ὁ* Z.
λδ'. [1] *ὑπὸ Ἰουδαίων* Z. [2] add. *τὴν* Z.
λε'. [1] *κατηγορίας* M. [2] *ἀπολογίας* M.
λς'. [1] *προαγωγῆς* Z. [2] *αὐτῶν* M. [3] *ἐφέσεως* Z.
λζ'. [1] *Παῦλον* Z. [2] *Παύλ. ἀπολ.* Z. [3] *ἐπ' αὐτῶν* Z. [4] *ἐννόμου* Z.
λη'. [1] *τε πλείστων* Z. [2] *ἐμπλεως* Z. [3] om. Z. [4] om. Z. [5] add. *ὁ Παῦλος* Z. [6] *ἐθαυματούργησεν* Z.
μ'. [1] om. not. sect. M. [2] add. *τῆς* Z.
[3] add. *στίχοι ροβ'.* Z.
[4] *μη'. ἅτινα τὰς σημειώσεις ἔχουσι διὰ κινναβάρεως.*

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ABℵC. A 13. 31. KL. Vulg. *ff*. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

1 [1] Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος
ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίρειν.
[2] Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πει-
ρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, [3] [a] γινώσκοντες ὅτι τὸ
δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν·
[4] ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι
καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. [5] εἰ δέ τις ὑμῶν
λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ
πᾶσιν ἁπλῶς καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται
αὐτῷ. [6] αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ
γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζο-
μένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. [7] μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος
ἐκεῖνος, ὅτι λήμψεταί τι παρὰ τοῦ κυρίου. [8] ἀνὴρ
δίψυχος ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.
[9] καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ,
[10] ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος
χόρτου παρελεύσεται. [11] ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν
τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανεν τὸν χόρτον, [b] καὶ τὸ ἄνθος
αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ
ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις
αὐτοῦ μαρανθήσεται. [12] [c] μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει
πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος λήμψεται τὸν στέ-
φανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο † τοῖς ἀγαπῶσιν

[a] Rom. 5:3. 1 Pet. 1:7.

[b] Es. 40:7. 1 Pet. 1:24.

[c] cap. 5:11.

[1] Iacobus dei et domini nostri Iesu Christi servus duodecim tribubus quae sunt in dispersione salutem. [2] Omne gaudium existimate, fratres mei, cum in temptationibus variis incideritis, [3] scientes quod probatio fidei vestrae patientiam operatur. [4] Patientia opus perfectum habeat, ut sitis perfecti et integri, in nullo deficientes. [5] Si quis autem vestrum indiget sapientiam, postulet a deo qui dat omnibus affluenter et non inproperat, et dabitur ei. [6] Postulet autem in fide, nihil haesitans: qui enim haesitat, similis est fluctui maris qui a vento movetur et circumfertur. [7] Non ergo aestimet homo ille quod accipiat aliquid a domino. [8] Vir duplex animo inconstans in omnibus viis suis. [9] Glorietur autem frater humilis in exaltatione sua, [10] dives autem in humilitate sua, quoniam sicut flos faeni transibit. [11] Exortus est enim sol cum ardore et arefecit faenum, et flos eius decidit et decor vultus eius deperiit: ita et dives in itineribus suis marcescet. [12] Beatus vir qui suffert temtationem, quia cum probatus fuerit accipiet coronam vitae, quam repromisit deus diligentibus se.

Inscriptio.
ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
in BK.
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ
in L.
Επιστολη του αγιου αποστολου Ιακωβου καθολικη in 31.
Περι ὑπομονῆς και πίστεως ανυποκρίτου κ̣ ταπεινοφροσυνης προς του***** Ιακωβου επιστολῆ καθολικῆ 13.

(In AC inscriptio abscissa est. in ℵ nihil.)

2. ηγησασθε] ηγεισθε 13.
3. της πιστεως] om. B^2 ut vid. *ff*. Syr.Hcl.
5. του διδοντος θεου] του θεου του διδοντος A. Vulg.*ff*. Arm.
— μη] ουκ 31. K.
6. θαλασσης] θαλαττιῳ 13.
7. τι] om. ℵ.
— κυριου] ? θεου A*(corr.[1]) Arm.
9. ὁ αδελφος] om. ὁ B. Arm.
11. αυτου 2°.] om. B.
11. αυτου 3°.] ? εαυτου C*.
12. ανηρ] ανθρωπος A.
— ὑπομενει] -μεινη 13. | -μενεῖ KL. | -μενῆ 31.
— γενομενος] γινομ. K.
— επηγγειλατο] † add. ὁ κυριος ⊽. (C.) 31. KL. Syr.Hcl. Æth. (om. ὁ C.) post τοις αγαπ. αυτ. Arm. Zoh. | add. ὁ θεος 13 *ut vid.* Vulg. Syr.Pst. Memph. | om. ABℵ*ff*. Arm. codd. multi.

2. tentationes varias *Cl.* | 4. patientia autem *Cl.* | habet *Cl.* | 5. sapientia *Cl.* | 8. inconstans est *Cl.* | quoniam cum *Cl.*

ABℵC. 13. 31. KL.

αὐτόν. 13 μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι Ἀπὸ † θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα· 14 ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· 15 εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, [d] ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον.

[d] Rom. 6:23.

2 16 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· 17 πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔνι παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. 18 βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, [e] εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

Rom. 8:23.

B′

19 ‡ Ἴστε, ″ ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· ἔστω * δὲ ″ πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν. 20 ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ ‡ οὐκ ἐργάζεται." 21 ‡ διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. 22 γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ ‡ ἀκροαταὶ μόνον ″ παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. 23 [g] ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· 24 κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. 25 ὁ δὲ παρακύψας

1 Pet. 2:1.

22. μόνον ἀκροαταί.

[g] Matt. 7:26.

13 Nemo cum temptatur dicat quoniam a deo temptatur. Deus enim intemptator malorum est, ipse autem neminem temptat: 14 unusquisque vero temptatur a concupiscentia sua abstractus et inlectus; 15 dehinc concupiscentia cum conceperit parit peccatum, peccatum vero cum consummatum fuerit generat mortem.

16 Nolite itaque errare, fratres mei dilectissimi. 17 Omne datum optimum et omne donum perfectum de sursum est descendens a patre luminum, apud quem non est transmutatio nec vicissitudinis obumbratio. 18 Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis, ut simus aliquod ⸗ initium creaturae eius.

19 Scitis, fratres mei dilecti. Sit autem omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum et tardus ad iram: 20 ira enim viri iustitiam dei non operatur. 21 Propter quod abicientes omnem inmunditiam et abundantiam malitiae in mansuetudine suscipite insitum verbum dei, quod potest salvare animas vestras. 22 Estote autem factores verbi, et non auditores tantum fallentes vosmet ipsos. 23 Quia si quis auditor est verbi et non factor, hic conparabitur viro consideranti vultum nativitatis suae in speculo: 24 consideravit enim se et abiit et statim oblitus est qualis

---

13. απο] ὑπο ℵ. — θεου] † praem. του 𝔖. | om. ABℵC. 13. 31. KL. 15. ἡ επιθ.] om. ἡ C. 16. μη] μηδε 13. 17. καταβαινον] -νων A. 13. — απο] παρα K. — ουκ ενι] ουκ εστιν ℵ. — αποσκιασμα AℵᶜC. 13. 31. KL. Vulg. Arm. | -ματος Bℵ*. (*ff* "modicum obumbrationis") | figura umbrae transeuntis Memph. | quidquam quod effugit Æth. 18. αυτου Bℵ*. 31. KL. | ἑαυτου Aℵᶜ C. (h. 13.) 19. ιστε ABℵᶜC. Vulg.*ff*. Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. | ιστω ℵ*. | ‡ ὡστε 𝔖. 31. KL. Syr.Hcl.txt. (13 n. l.) "Et" Syr.Pst. "etiam" Æth. ‖ add. δε A. — αδελφοι μου αγαπητοι] αγαπ. μου αδελφ. 13.

19. εστω * δε″ Bℵ C. Vulg.*ff.m*. Memph. | και εστω A. 13. | * εστω tantum 𝔖. 31. KL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. 20. ουκ εργαζεται ABℵC³. 31. | ‡ ου κατεργαζεται 𝔖. C*. 13 *ut vid.* KL. 21. περισσειαν] περισσευμα A. 13. — ὑμων] ἡμων L. 22. λογου] praem. του 31. ‖ νομου C². Æth. — ακροαται ante μονον B. Vulg.*ff*. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (n.l. 13.) | ‡ post 𝔖. AℵC. 31. KL. 23. ὁτι] om. A. 13. Syr.Pst. Æth. qui enim est Memph. — ει] η A. 13. — εστιν] ante ακροατης λογου L. — οὑτος] οὑτως 31. — κατανοουντι] -τες ℵ*. (corr.ᵉ) — της γενεσεως] om. Syr.Pst. | habet Syr.Hcl.(et mg. Graece.) 25. παραμεινας] add. εν αυτῳ Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Arm.

25. ουκ ακροατης] † praem. οὐτος 𝔖. 31. KL. Syr.Hcl. Arm. | om. ABℵC. 13. Vulg.*ff*. Syr.Pst. Memph. Æth. ‖ add. εργου K. (om. post ποιητης.) — αλλα ποιητης] αλλ' ακροατης νομου και ποιητης 13. 26. ει] add. δε C. 13. 31. Vulg.*ff*. Memph. (Syr.Pst.) "et" Æth. | om. ABℵ. KsL.*m*. Syr.Hcl. Arm. — ειναι] † add. εν ὑμιν 𝔖. 31. KL. | om. ABℵC. 13. Vulg.*ff.m*. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. (Theb.) Arm. Æth. — χαλιναγωγων AℵC². 13. 31. KsL. | χαλινων B*Mai.* χαληνων B*Blc.* (et ut vid. recte) | χαλινιων B*Btly.* χαλικων B*Bch.* (C* n. l.)

15. deinde *Cl.* | 18. voluntariae *Am.* | initium aliquod *Cl.* | 19. dilectissimi *Cl.* | 21. *om.* dei *Cl.*

Vulg.*ff.* Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.

εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, † οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.

§ Theb. 26. εἴ * [δέ]" τις.

3 [26] § Εἴ τις δοκεῖ θρῆσκος εἶναι †, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ ‡ ἀλλὰ" ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. [27] θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

Γ' II.

1 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῆς δόξης. [2] ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς † συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, [3] καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, καὶ εἴπητε †, Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε, Σὺ στῆθι ἐκεῖ ἢ κάθου † ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου, [4] † οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; ¶ [5] ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, [h] οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς ‡ τῷ κόσμῳ" † πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; [6] ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; [7] οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν

3. ἐπιβλέψητε δὲ.

¶ Theb. h 1 Cor. 1:26.

fuerit. [25] Qui autem perspexerit in lege perfecta libertatis et permanserit in ea, non auditor obliviosus factus sed factor operis, hic beatus in facto suo erit. [26] Si quis autem putat se religiosum esse, non refrenans linguam suam sed seducens cor suum, huius vana est religio. [27] Religio autem munda et inmaculata apud deum et patrem haec est, visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum, et inmaculatum se custodire ab hoc saeculo.

[1] Fratres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem domini nostri Iesu Christi gloriae. [2] Etenim si introierit in conventu vestro vir aureum anulum habens in veste candida, introierit autem et pauper in sordido habitu, [3] et intendatis in eum qui indutus est veste praeclara et dixeritis ei, Tu sede hic bene, pauperi autem dicatis, Tu sta illic aut sede sub scabillo pedum meorum, [4] nonne iudicatis apud vosmet ipsos et facti estis iudices cogitationum iniquarum? [5] Audite, fratres mei dilectissimi. Nonne deus elegit pauperes in hoc mundo divites in fide et heredes regni quod promisit deus diligentibus se? [6] Vos autem exhonorastis pauperem. Nonne divites per potentiam opprimunt vos, et ipsi adtrahunt vos ad iudicia? [7] Nonne ipsi blasphemant

---

26. γλωσσ. αυτου ANC. 13. 31. KL. | γλωσσ. ἑαυτου B. Vulg.*ff. m.*
— αλλα ABNCL. | ‡ αλλ' ϛ. 13*s.* 31. K*s.*
— καρδ. αυτου AN. 13. 31. KL. | καρδ. ἑαυτου BC. Vulg.*ff. m.*
— τουτου] του ℵ*. (corr.^{c})
27. θρησκεια] om. 13. ‖ add. γαρ A. Syr.Pst. | ⁝ add. autem *Am.ff. m.* Syr.Hcl.* (Æth.)
— τῳ θεῳ ABℵ^{c}C*. 13. | om. τῳ ℵ*C^{2}. 31. KL. Arm. ‖ apud dominum *ff.* om. πατρι.
— πατρι] praem. τῳ A.
— ἑαυτον] σεαυτον A. Æth.
— απο] εκ C.
1. της δοξης] om. 13. Theb.
2. συναγωγην] † praem. την ϛ. AN^{c}. 13. 31. KL. Arm. | om. BN*C.
3. και επιβλεψ. AN. 13. 31. LK (e sil. Matt.) Vulg. Syr.Pst. (Memph.) Theb. Æth. | επιβλεψ. δε BCK*Tf. ff.* Syr.Hcl. [Arm.]
3. ειπητε 1°.] † add. αυτῳ ϛ. 31. KL. Vulg. (et *Am.*) Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. | om. ABNC. 13. *Fuld. Harl. ff.* Syr.Hcl. Arm.
— εκει] post καθου 2°. B. *ff.*
— η] και C.
— καθου 2°.] † add. ὡδε ϛ. NC^{2}. 31. KL. Syr.Pst. Memph. Theb. (Arm.) Æth. | om. AB (habet εκει hic) C*. 13. Vulg. (*ff* habet hic "illo") Syr.Hcl.
— ὑπο AB(**Rul.Mai*)NC. 31. KL. Vulg. Æth. | επι B(²*Rul.Mai*). 13. Syr.Hcl. Theb. Arm. | "ante" Syr.Pst.Memph.
— ὑποποδιον] add. των ποδων A. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | om. BNC. rel. *ff.*
— μου] σου A.
4. ab init.] † add. και ϛ. 31. KL. | om. ABNC. 13. Vulg.*ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
4. ου] om. B*. *ff.*
5. αδελφοι μοι αγαπητοι] αγαπητοι μου αδελφοι 13.
— ουκ ὁ ℵ.
— τῳ κοσμῳ A**ut vid.*BNC*. Syr.Hcl. in hoc mundo Vulg. | ‡ του κοσμου ϛ. A^{2}C^{2}. 13. 31. KL. *ff.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. ‖ † add. τουτου ϛ. Æth. | om. ABNC. 13. 31. KL. *ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm.
— κληρονομους] praem. εν κληρονομιᾳ 13.
— βασιλειας BNcC. 13. 31. KL. vv. | επαγγελειας A. (-ιας ℵ*.)
— ἧς] οἷς 13.
6. ουχ BNC^{2}. 13*s.* 31. KL. | ουχι AC*.
— ὑμων BNcC. 13*s.* 31. KL. | ὑμας AN*.
7. ουκ Syr.Pst. rel. | και A. 13. Syr.Hcl.

25. legem perfectam *Cl.* | 27. *om.* autem *Cl.* 2. conventum vestrum *Cl.* | 5. repromisit *Cl.* | 6. ipsi trahunt *Cl.*

τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; [8] § εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικόν, κατὰ τὴν γραφήν, [i] Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε· [9] εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. [10] ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον ‡ τηρήσῃ, ″ ‡ πταίσῃ ″ δὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. [11] ὁ γὰρ εἰπών, [k] Μὴ μοιχεύσῃς, εἶπεν καί, Μὴ φονεύσῃς· εἰ δὲ οὐ ‡ μοιχεύεις, φονεύεις ″ δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. [12] οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως· ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι· [13] ἡ γὰρ κρίσις ‡ ἀνέλεος ″ τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· † κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.

Δ′

4 [14] Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; [15] ἐὰν † ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι † τῆς ἐφημέρου τροφῆς, [16] εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; [17] οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ‡ ἔχῃ ἔργα, ″ νεκρά ἐστιν καθ' ἑαυτήν. [18] ἀλλ' ἐρεῖ τις, Σὺ πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ‡ χωρὶς ″ τῶν ἔργων †, κἀγώ ‡ σοι δείξω ″ bonum nomen quod invocatum est super vos? [8] Si tamen legem perficitis regalem secundum scripturas, Diligis proximum tuum sicut te ipsum, bene facitis: [9] si autem personas accipitis, peccatum operamini, redarguti ■ lege quasi transgressores. [10] Quicumque autem totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus. [11] Qui enim dixit, Non mechaberis, dixit et, Non occides: quod si non mechaberis, occides autem, factus es transgressor legis. [12] Sic loquimini et sic facite, sicut per legem libertatis incipientes iudicari: [13] iudicium enim sine misericordia illi qui non fecerit misericordiam, superexaltat autem misericordia iudicio.

[14] Quid proderit, fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? numquid poterit fides salvare eum? [15] Si autem frater aut soror nudi sint et indigeant victu cotidiano, [16] dicat autem aliquis de vobis illis, Ite in pace, caleficamini et saturamini, non dederitis autem eis quae necessaria sunt corporis, quid proderit? [17] Sic et fides, si non habeat opera, mortua est in semet ipsa. [18] Sed dicet aliquis, Tu fidem habes, et ego opera habeo: ostende mihi fidem

§ Theb.
[i] Lev. 19:18.
[k] Ex. 20:13, 14.

---

7. επικληθεν] επικεκληθεν C*.
8. τελειτε] post βασιλικον C. Syr.Hcl.
— αγαπ. τ. πλησ. σου] bis A*.
— σεαυτον ANC. 13. KL. | σαυτον B. | ἑαυτον 31.
10. ὁστις] ὃς C.
— ὁλον] post τον νομον C. 31.
— τηρησῃ BNC. Vulg.ff. Syr.Pst. | ‡ τηρησει ⊃. 13s. 31. KsL. | praem. πληρωσας 13. ‖ πληρωσει A. Syr.Hcl.
— πταισῃ ABNC. (Vulg.)ff. | ‡ -σει ⊃. 13s. 31. KL.
— εν ἑνι] ἕνι ἑνὶ sic 31.
11. ειπων] ειπας A.
— μοιχευσῃς et φονευσῃς] transponit C. Syr.Hcl.Arm. ‖ μοιχευσεις L. | -σις N. 13.
— μοιχευεις φονευεις ABMaiNC. | transpon. Arm. | ‡ μοιχευσεις φονευσεις ⊃. Ks. Vulg.ff. | μοιχευσεις μεν φονευσις 13. | μοιχευσης φονευσης L. | μοιχευεις φονευσεις BBtly.
— γεγονας] εγενου A. 13.
— παραβατης] αποστατης A (non 13.)
13. ανελεος ABBtly.MaiNC. 31. K. (ανελεως BBcl.) | ‡ ανιλεως ⊃. L. | ανηλεος 13.
13. ελεος 1°.] ελεον K (non 13.)
— κατακαυχ.] † praem. και ⊃. | om. A(vid. infra)BNC. 13. 31. KL. Syr.Pst. Memph. Theb. (Vulg.ff. Syr.Hcl. Arm. vid. infra) | " at " Æth. | " quoniam " m.
— κατακαυχαται B(-τε)N. 31. KL. | κατακαυχασθε C². (C* n.l.) | κατακαυχατε B. gloriamini Syr.Pst. | κατακαυχασθω A. 13. Memph. ‖ add. δε ANᶜ (sed postea delevit) Vulg.ff. Syr.Hcl. (enim Arm.)
— ελεος 2°. ABBtly in coll.Mai N. | ελεον C. 13. 31. KL.
14. τι το ANC². 13. 31. L. | om. το BC*. Arm.
— ωφελος L.
— λεγῃ] (λεγει L.) post τις AC. Vulg.ff. m. Memph. Theb. Æth. | ante BN. 13. 31. KL.
— εχῃ] εχει 13. L. (ερχη A.)
— αυτον] αυτο L. ‖ add. sine operibus Theb. (fides sola ff. m.)
15. εαν] † add. δε ⊃. ACKL. Vulg. Syr. Hcl. | γαρ Theb. " et si " Syr.Pst. | om. BN. 13. 31. ff. m. Memph. Arm. Æth.
— ὑπαρχουσιν 31.
— και] η A. Arm.
— λειπομενοι] † add. ωσιν ⊃. A. 13. 31. L. (Memph. Theb.) | om. BNCK. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. [Latt.]
16. ειπῃ δε BNᶜC. rel. Vulg.ff. m. Syr. Hcl. Memph. | ειπε δε N* Tregelles (ειπει δε Tf.) | και ειπῃ A. 13. Syr.Pst. Theb. Æth. [Arm.]
— τις] τι N*. (corr.ᶜ)
— ὑπαγετε] ὑπαγε C* ut vid.
— επιτηδεια] post του σωματος 31.
— τι το ANC². 13. 31. KsL. Arm. | om. το BC*.
17. εχῃ ante εργα ABNC. (13.) 31. K. Vulg. ff. m. Memph. Theb. Æth. (εχει 13.) | ‡ post ⊃. L. Arm. | om. εχῃ A* ut vid.)

8. diliges Cl. | 13. non fecit Cl. | judicium Cl. | 15. frater et soror Cl. | 16. ex vobis Cl. | califacimini Cl. | 18. dicet quis Cl.

Vulg. *ff.* Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.
19. εἷς θεός ἐστιν

[1] Gen. 22:9, 12.

22. συνήργει

[m] Gen. 15:6.

[n] Es. 41:8. ¶ Theb.

[o] Jos. 2:1. 6:23. Heb. 11:31.

ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν †. [19] σὺ πιστεύεις ὅτι ‡ εἷς ἐστιν ὁ θεός·" καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν, καὶ φρίσσουσιν. [20] θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων ‡ ἀργή" ἐστιν; [21] [1]Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; [22] βλέπεις ὅτι ἡ πίστις ‡ συνέργει" τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; [23] καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, [m]Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ [n] φίλος θεοῦ ἐκλήθη.¶ [24] ὁρᾶτε † ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον; [25] ὁμοίως δὲ καὶ [o]Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; [26] ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς [τῶν] ἔργων νεκρά ἐστιν.

tuam sine operibus, et ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. [19] Tu credis quoniam unus est deus: Bene facis: et daemones credunt et contremescunt. [20] Vis autem scire, o homo inanis, quoniam fides sine operibus mortua est? [21] Abraham pater noster nonne ex operibus iustificatus est, offerens Isaac filium suum super altare? [22] Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius, et ex operibus fides consummata est. [23] Et suppleta est scriptura dicens, Credidit Abraham deo, et reputatum est ei ad iustitiam et amicus dei appellatus est. [24] Videtis quoniam ex operibus iustificatur homo et non ex fide tantum? [25] Similiter autem et Raab meretrix nonne ex operibus iustificata est, suscipiens nuntios et alia via eiciens? [26] Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est, ita et fides sine operibus mortua est.

III. Ε′ 5 [1] Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρῖμα λημψόμεθα. [2] πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. [3] ‡ εἰ δὲ" τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στό-

[1] Nolite plures magistri fieri, fratres mei, scientes quoniam maius iudicium sumitis. [2] In multis enim offendimus omnes: si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir: potest etiam circumducere freno totum corpus. [3] Si autem equis frenos in ora mittimus ad

---

18. αλλ'] αλλα A.
— εχω om. 31.
— πιστιν σου χωρις ABℵC. 13. 31. Vulg.*ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ πῖστιν σου εκ ⸗. KsL.
— εργων 1°.] † add. σου ⸗. C. 31. KsL. Æth. | om. ABℵ. 13. Vulg.*ff.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm.
— σοι ante δειξω Bℵ. 31. | ‡ post ⸗. AC. 13. KL. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. (om. δειξω*ff.* Memph.)
— πιστιν 2°.] † add. μου ⸗. A. 31. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | om. BℵC. 13.*ff.* Arm.
19. εἷς εστιν ὁ θεος Aℵ. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. (Æth.) | ‡ ὁ θεος εἷς εστιν ⸗. 13. 31 (om. ὁ). K (om. εἷς* add.[1]) L. | εἷς (ὁ C) θεος εστιν BC. Syr.Hcl. (unus deus*ff.*)
20. αργη BC*. *Am.*[1] *Fuld.ff.* Theb. Arm. *Zoh.* | ‡ νεκρα ⸗. AℵC[2]. 13. 31. KL. Vulg. *Cl.* (*Am**. *ut vid.*) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Usc.* Æth. vid. ver. 17 & 26 (*Orig.* iv. 306[c]. ver. 26 *ut vid.* spectat.)
21. ανενεγκας] αλλ' ενεγκας *sic* 31.
22. συνεργει Aℵ*.*ff.* | ‡ συνηργει ⸗. BℵcC. 13*s*. 31. KsL. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl.
23. δε vid. *Orig.* iv. 318[a]. | om. L. Vulg.*ff.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— φιλος] servus Syr.Hcl.*txt.*
24. ὁρατε] † add. τοινυν ⸗. 31. KsL. | om. ABℵC. 13. Vulg.*ff.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth.
25. ὁμοιως δε *Am. Fuld.* (*ff.*) Syr.Hcl. | οὑτως C. (Vulg. *Cl.*) Syr.Pst. Memph. Arm. (Æth.)
— αγγελους ABℵ. 13. 31. K*txt.* Vulg. Syr.Hcl.*txt.* Memph. | κατασκοπους CLK*mg. ff.* Syrr.Pst.&Hcl.mg. Arm. Æth. || add. ex xii. tribus filiorum Israel*ff.* | add. Jesu Syr.Hcl.*mg.*
26. γαρ AℵC. rel. Vulg.*m.* | om. B. Syr.Pst. Arm. | autem*ff.* | δε *Orig.* ii. 644[c].
— πνευματος] praem. του 13. 31. | Contra, *Orig.* ii. 644[c].
26. των εργων AC. 13. 31. KsL. | om. των B*Mai*ℵ. *Orig.* iv. 318[a].
1. πολλοι] πολλὸ L.
— μειζον] μείζονα K.
— ληψωμεθα L. | sumitis Vulg. Memph. (ctra, *ff.*)
2. πολλα γαρ πται. ἁπ. *Orig. Int.* ii. 671[d]. | om. K*txt.*
— πταιωμεν 13.
— δυνατος] δυναμενος ℵ. || add. τε C(**ut vid.*)
3. ει δε ABℵ. 13. 31. KL. Vulg.*ff.* Memph. | ιδε C. Arm. | ‡ ιδου ⸗. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. | quare ergo*m.* (et praeterea equis etiam Æth.) || add. γαρ ℵ*. (corr.[c]) Syr.Pst.
— τα στοματα BℵC. rel. Vulg.*ff.m.* Theb. | το στομα A. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | corpus Æth. (om. Memph.)

---

19. contremiscunt *Cl.* | 20. otiosa *Am.* e corr.[1] | 23. est illi *Cl.* | 25. *om.* autem *Cl.* | Rahab *Cl.*
2. fraeno circumducere *Cl.* | 3. fraena *Cl.*

A B ℵ (C.) 13. 31. KL.
3. ἡμῖν αὐτούς § Theb.
4. ὅπου [ἂν]
¶ Theb.
8. δύν. δαμ. ἀνθρ.

ματα βάλλομεν ‡ εἰς″ τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. [4] § ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ‡ ἀνέμων σκληρῶν″ ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου † ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος ‡ βούλεται.″ [5] οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστίν, καὶ ‡ μεγάλα αὐχεῖ.″ ἰδοὺ ‡ ἡλίκον″ πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει· [6] καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας. † ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης·¶ [7] πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ· [8] τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς ‡ δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων.″ ‡ ἀκατάστατον″ κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. [9] ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν ‡ κύριον″ καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας· [10] ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. [11] μή τι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν; [12] μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; † ‡ οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ″ ποιῆσαι ὕδωρ.

consentiendum nobis, et omne corpus illorum circumferimus: [4] ecce et naves, cum magnae sint et a ventis validis minentur, circumferuntur a modico gubernaculo ubi impetus dirigentis voluerit: [5] ita et lingua modicum quidem membrum est et magna exaltat. Ecce quantus ignis quam magnam silvam incendit. [6] Et lingua ignis est, universitas iniquitatis. lingua constituitur in membris nostris, quae maculat totum corpus et inflammat rotam nativitatis nostrae, inflammata a gehenna. [7] Omnis enim natura bestiarum et volucrum et serpentium ceterorumque domantur et domata sunt a natura humana: [8] linguam autem nullus hominum domare potest: inquietum malum, plena veneno mortifero. [9] In ipsa benedicimus deum et patrem, et in ipsa maledicimus homines qui ad similitudinem dei facti sunt: [10] ex ipso ore procedit benedictio et maledictio. Non oportet, fratres mei, haec ita fieri. [11] Numquid fons de eodem foramine emanat dulcem et amaram aquam? [12] Numquid potest, fratres mei, ficus uvas facere aut vitis ficus? Sic neque salsa dulcem potest facere aquam.

---

3. *εις το πειθ.* BℵC. | ‡ *προς″ το πειθ.* ⸗. A. 13. 31. KsL.
— *αυτους* ante *ημιν* Bℵ. 31. KsL. | post AC. 13.
— *αυτων*] post *μεταγομεν* A. 13.
4. *τηλικαυτα*] praem. *τα* B.
— *ανεμων* ante *σκληρων* BℵC. 31. K. Vulg.*ff. m.* | ‡ post ⸗. A. 13. L.
— *ὁπου*] † add. *αν* ⸗. AC. 13. 31. KsL. | om. Bℵ.
— *βουλεται* BℵL(*sic*). | *βουληθη* 13. | ‡ *βουληται* ⸗. AC. 31. Ks. Vulg. *m.* [*ff.*]
5. *οὑτως*] *ὡσαυτως* A.
— *μεγαλα αυχει* AB(*sic Alford. Mai* ed.2.) C*P. Vulg.*ff.* | ‡ *μεγαλαυχει* ⸗. B *Mai. ed.* 1. ℵC² *ut vid.* 13. 31. KsL.
— *ἡλικον πυρ* A²BℵC*P. Vulg. | ‡ *ολιγον πυρ* ⸗. A*C². 13. 31. KsL. *ff m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. (praem. *και*) Æth.
— *ἡλικην*] *ὑλικην* 13.
6. *και* ab init.] om. ℵ*. (add.ᶜ)
— et mundus iniquitatis sicut silva est. Syr.Pst.
— *της αδικιας*] † add. *οὑτως* ⸗. 13. 31. L. Syr.Hcl.* | om. ABℵCK. Vulg.*ff.m.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Theb. Arm. Æth. ‖ add. *και* ℵᶜ(corr. ipse)L. Syr.Pst.
— *καθισταται* B* *Rul. Mai.*
— *ἡ σπιλουσα*] *και σπιλ.* ℵ*. (corr.ᶜ)
— *τροχον*] *τροχην* C.
— *γενεσεως*] add. *ἡμων* ℵ. Vulg. Syr.Pst. Æth. | om. rel. *ff. m.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. (series generationum nostrarum Syr.Pst. et add. "quae currunt veluti rotae.")
7. *τε* 2°.] om. A. Arm.
— *δαμαζεται και δεδαμασται*] *δεδαμ. και δαμαζ.* C. | "domantur" tantum Syr.Pst.
8. *δαμασαι δυναται ανθρ.* BC. Syr.Hcl. | *δυναται δαμ. ανθρ.* Aℵ. 31. K. | ‡ *δυναται ανθρ. δαμασαι* ⸗. L. Arm. hominum domare potest Vulg.*ff.* (*m.*) nemo potest domare Syr.Pst. Memph. Æth. | (*δαμασαι* post *γλωσσαν* 13, qui statim hiat).
8. *ακατασταστον* ABℵP. Vulg.*ff.* Memph. | ‡ *ακατασχετον* ⸗. C. 31. KsL. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. Æth. (13 hiat.)
9. *κυριον* ABℵC. 13. Vulg. MS. (ap. Ln.)*ff.* Syr.Pst. Memph. Arm. (Æth.?) | ‡ *θεον* ⸗. 31. KL. Vulg. Syr.Hcl.
— *γεγονοτας*] *γεγενημενους* A. 13.
12. *συκα*] † add. *οὑτως* ⸗. ℵC². 13. 31. KsL. Vulg.*ff.* Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Æth. | om. ABC*. Syr.Hcl.*txt.* Arm.
— *ουτε αλυκον γλυκυ* AB(ℵ)C. (13.) Vulg.*ff.* Syr.Pst. (*ουδε* ℵ. 13.) | ‡ *ουδεμια πηγη″ αλυκον* † *και″ γλυκυ* ⸗. (31.) KL. Syr.Hcl. (om. *και* 31.) | ita fonti dulci facere aquam amaram

---

7. et ceterorum *Cl.* | domita *Cl.*

Vulg. *ff.* Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.

6 [13] Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. [14] εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. [15] οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ‡ ἀλλὰ″ ἐπίγειος ψυχικὴ δαιμονιώδης. [16] ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. [17] ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνικὴ ἐπιεικὴς εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, † ἀνυπόκριτος. [18] καρπὸς δὲ † δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

IV. [1] Πόθεν πόλεμοι καὶ * πόθεν″ μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; [2] ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. ¶ C. ¶ οὐκ ἔχετε † διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· [3] αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. [4] † μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστιν; ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. [5] ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα

[13] Quis sapiens et disciplinatus inter vos? ostendat ex bona conversatione operationem suam in mansuetudinem sapientiae. [14] Quod si zelum amarum habetis et contentiones in cordibus vestris, nolite gloriari et mendaces esse adversus veritatem. [15] Non est ista sapientia de sursum descendens, sed terrena animalis diabolica. [16] Ubi enim zelus et contentio, ibi inconstantia et omne opus pravum. [17] Quae autem de sursum est sapientia, primum quidem pudica est, deinde pacifica modesta suadibilis, plena misericordia et fructibus bonis, non iudicans, sine simulatione. [18] Fructus autem iustitiae in pace seminatur facientibus pacem.

[1] Unde bella et lites inter vos? nonne ex concupiscentiis vestris quae militant in membris vestris? [2] Concupiscitis, et non habetis: occiditis et zelatis, et non potestis adipisci: litigatis et belligeratis, et non habetis propter quod non postulatis: [3] petitis, et non accipietis, eo quod male petatis, ut in concupiscentiis vestris insumatis. [4] Adulteri, nescitis quia amicitia huius mundi inimica est dei? Quicumque ergo voluerit amicus esse saeculi huius, inimicus dei constituitur. [5] An putatis quia inaniter scriptura dicat, Ad invidiam concupiscit

---

Memph. | neque salinus locus aquam dulcem facere Arm. | et aqua dulcis non erit amara et aqua amara non erit dulcis Æth.

13. τις om. K. (non 13.)

14. ει δε] add. αρα A. 13. Æth.
— τῃ καρδιᾳ ABC. rel. Æth. | ταις καρδιαις ℵ. Vulg. *ff. s.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm.
— κατακαυχασθε] καυχασθε A. 31.
— και ψευδεσθε] post αληθειας ℵ.
— κατα] om. ℵ*. (corr.c)

15. αὐτη] post ἡ σοφια C.
— αλλα Bℵ. | ‡ αλλ' ⊽. AC. 13. 31. KsL.

16. εριθεια] ερεις CP.
— εκει] add. και Aℵ. 13. Vulg. MS. (Ln.) Syr.Pst. | om. BC. 31. KsL. Vulg. *ff. s.* Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth.

17. καρπων] add. εργων C.
— απυποκριτος] † praem. και ⊽. 31. KsL. (Syr.Pst. "et" additur etiam ante) Æth. | om. ABℵC. 13. Vulg. *ff. s.* Syr.Hcl. Memph. Arm.

18. καρπος δε] add. ὁ ℵ*.
— δικαιοσυνης] † praem. της ⊽. 31. Ks. (13 *n.l.*) | om. ABℵCL. Arm.
— σπειρεται] "πειρεται sic" B *Blly.* (silent *Mai, Bch*, rel.)

1. ποθεν μαχαι ABℵC. (13.) 31. *ff. m.* Syr.Hcl. Memph. | * om. ποθεν ⊽. KL. Vulg. *s.* Syr.Pst. Arm. Æth.
— εν ὑμιν] ante και ποθ. μαχ. A. Arm. edd. (Æth.) | ante μαχαι 13. Syr.Pst. ‖ add. et sunt vobis suavissima *m.*

2. ουκ 2°.] ουχ A Woide.
— εχετε 2°.] † add. δε ⊽. | om. ABℵ vid. infra. 13. 31. KL. | praem. και ℵ. "et non habetis" Vulg. *ff.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. (Æth.)

3. αιτειτε] add. δε 31.
— αιτεισθε] αιτειτε 31.
— δαπανησητε Aℵc. rel. | δαπανησετε B. | καταδαπανησητε ℵ*.

4. μοιχαλιδες] † praem. μοιχοι και ⊽. ℵc. 31. KL. Syr.Hcl. | om. ABℵ*. 13. "adulteri" tantum Vulg. Syr. Pst. Memph. Arm. Æth. "fornicatores" *ff.*
— κοσμου 1°.] add. τουτου ℵ. Vulg. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. (om. *ff.*)
— του θεου εστιν AB. rel. *ff.* Syr.Hcl. Æth. *Orig. Int.* iv. | εστιν τῳ θεῳ ℵ. Vulg. Syr.Pst. Memph. [Arm.]
— ὃς] om. ℵ*. (add.c)
— αν Aℵc. 13*s*. 31*s*. KsL. | εαν Bℵ*.
— ουν] om. 13. L. *Orig. Int.* iv. 535c. (enim Arm.)
— βουληθῃ] -θης ℵc. (corr. ipse).
— εχθρος] -θρα ℵ*. (corr.c)

5. η] ει 13.

---

13. mansuetudine *Cl.* | 14. contentiones sint *Cl.* | 15. non est enim *Cl.* | 17. suadibilis *add.* bonis consentiens *Cl.*

1. lites in vobis *Cl.* | nonne hinc *Cl.* | 3. accipitis *Cl.*

ABℵ. 13. 31. KL.

ὃ ‡ κατῷκισεν″ ἐν ἡμῖν; [6] μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν· διὸ λέγει, [p]Ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.

p Prov. 3:34. 1 Pet. 5:5.

7 [7]Ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ. ἀντίστητε * δὲ″ τῷ διαβόλῳ καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν, [8 q]ἐγγίσατε τῷ θεῷ καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. [9] ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. [10] ταπεινώθητε ἐνώπιον † κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. [11] § Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, ‡ ἢ″ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής. [12] εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης * καὶ κριτὴς″ ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι·[r] σὺ * δὲ″ τίς εἶ ‡ ὁ κρίνων″ τὸν ‡ πλησίον″;

q Zac. 1:5.

§ Theb.

Rom. 14:4.

ϛ′

[13]″Αγε νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον ἢ αὔριον πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτόν †, καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν· [14] οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον· ποία [γὰρ] ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ‡ ἐστε″ ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη

14. [τὰ] τῆς αὔριον

spiritus qui habitat in vobis? [6] Maiorem autem dat gratiam: propter quod dicit, Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.

[7] Subditi igitur estote deo: resistite autem diabolo, et fugiet a vobis: [8] adpropinquate deo, et adpropinquabit vobis. Emundate manus, peccatores, et purificate corda, duplices animo. [9] Miseri estote et lugete et plorate: risus vester in luctum convertatur et gaudium in merorem. [10] Humiliamini in conspectu domini, et exaltabit vos. [11] Nolite detrahere alterutrum, fratres mei. Qui detrahit fratri aut qui iudicat fratrem suum, detrahit legi et iudicat legem: si autem iudicas legem, non es factor legis sed iudex. [12] Unus est legislator et iudex, qui potest perdere et liberare: tu autem quis es qui iudicas proximum?

[13] Ecce nunc qui dicitis, Hodie aut crastino ibimus in illam civitatem et faciemus quidem ibi annum et mercabimur et lucrum faciemus, [14] qui ignoratis quid sit in crastinum: [15] quae enim est vita vestra? vapor est ad modicum parens

5. κατωκισεν] ABℵ. | ‡ κατωκησεν ϛ. 13*s*. 31. K*s*L.

6. διο λεγει....διδ. χαριν] om. L. (habent rel. *Clem.* 533. *Eus.* P.E. 531[d]. in Psa. 446[d].)

7. αντιστητε δε ABℵ. 13 *sic*. 31. Vulg.*ff*. Syr.Hcl. Memph. *Orig. Int.* ii. 139[e]. | * om. δε ϛ. KL. *Orig. Int.* iv. 536[c]. | και αντιστ. *m*. Syr.Pst. Arm. Æth.

8. τῳ θεῳ] om. τῳ K.

— εγγιει] -γισει B.

9. και κλαυσατε B. 13. 31. KL. vv. | om. και Aℵ.

— μεταστραφητω] μετατραπητω B.

10. ταπεινωθητε] add. ουν ℵ. | Contra, rel. vv. *Orig.* ii. 815[a].

— κυριου] †praem. του ϛ. 31. L. | om. ABℵ. 13. K. *Orig.* ii.

11. αλληλων αδελφοι Bℵ. rel. *Eus.* in Psal. 648[b]. | αδελφοι μου αλληλων A. 13 *sic*. (Memph. Theb.) | vos invicem fratres nostri Æth.

— η κρινων ABℵ. 13. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Arm. | ‡ και κρινων ϛ. 31. KL.*ff. m*.

11. ει] η A.

— ουκ ει ποιητης] ουκ ετι ποιητης ει K. *m. Floriac.* | ουκ ετι ει ποιητης 31.

12. ὁ νομοθ.] om. ὁ B*Mai*.

— νομοθ. και κριτης ABℵ. 13. 31. Vulg. *ff. m*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | * om. και κριτης ϛ. KL.

— ὁ δυν.] om. ὁ A.

— συ δε ABℵ. 13. 31. KL. Vulg.*ff. m*. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. (Æth.) | * om. δε ϛ. Syr.Hcl.txt. Theb. Arm.

— ὁ κρινων ABℵ. 13. 31. Syrr.Pst.&Hcl. | ‡ ὁς κρινεις ϛ. KL.

— τον πλησιον ABℵ. 13. Vulg. *ff. m*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. | ‡ τον ἑτερον ϛ. 31. KL. Æth.

— fin.] add. ὁτι ουκ εν ανθρωπῳ αλλ' εν θεῳ τα διαβηματα ανθρωπου κατευθυνεται K.

13. η αυριον *Elz*. Bℵ. 13. Vulg. *ff*. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. | και αυριον *St*. 3. A. 31. KL. Syr.Hcl. Arm.

13. πορευσομεθα *Elz*. B*Mai*ℵ. Vulg.*ff*. Memph. Theb. Æth. | -σωμεθα *St*. 3. AB*Bch*.(& *Btly*. e sil.) 13. 31. KL. Arm.

— ποιησωμεν *St*. 3. AB*Bch*.ℵ. 13. 31. KL. Memph. Theb. | -σομεν *Elz*. B*Btly*.*Mai* Vulg.*ff*. Arm. Æth.

— εκει] om. A. 13. (post "quidem" Vulg.)

— ἐνιαυτον] † add. ἐνα ϛ. A. 13. 31. KL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. Bℵ P. Vulg.*ff*. Memph. Theb. (parumper Æth.)

— εμπορευσομεθα *Elz*. AB*Btly*.*Mai*ℵ. 13. Vulg. Memph. Theb. Æth. | -σωμεθα *St*.3. B*Bch*. 31. KL.*ff*. Arm.

7. subditi ergo *Cl.* | 8. adpropinquavit *Am.* | 10. exaltavit *Am.* | 11. *om.* mei *Cl.* | 13. ibi quidem *Cl.* | 14. quid erit in crastino *Cl.* | 15. est enim *Cl.*

Vulg. *ff.* Syrr. P.H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.
15. θέλῃ
ª Luc. 12:47.
¶ Theb.

ἔπειτα ‡ καὶ″ ἀφανιζομένη· 15 ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς, Ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ καὶ ‡ ζήσομεν,″ καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. 16 νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. 17 ■ εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστιν.¶

et deinceps exterminabitur: pro eo ut dicatis, Si dominus voluerit, et vixerimus, faciemus hoc aut illud. 16 Nunc autem exultatis in superbiis vestris. Omnis exultatio talis maligna est. 17 Scienti igitur bonum facere et non facienti, peccatum est illi.

V.

1 ″Αγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. 2 ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν· 3 ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ· ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. 4 ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ‡ ἀφυστερημένος″ ἀφ᾽ ὑμῶν κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα κυρίου σαβαὼθ ‡ εἰσελήλυθαν.″ 5 ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν † ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. 6 κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

1 Agite nunc, divites, plorate ululantes in miseriis quae advenient vobis. 2 Divitiae vestrae putrefactae sunt, et vestimenta vestra a tineis comesta sunt, 3 aurum et argentum vestrum eruginavit, et erugo eorum in testimonium vobis erit et manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis iram in novissimis diebus. 4 Ecce merces operariorum qui messuerunt regiones vestras, qui fraudatus est a vobis, clamat, et clamor ipsorum in aures domini sabaoth introivit. 5 Epulati estis super terram et in luxuriis enutristis corda vestra in diem occisionis. 6 Adduxistis, occidistis iustum, et non resistit vobis.

§ Theb.

8 7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. § ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ᾽ αὐτῷ ἕως † λάβῃ †

7 Patientes igitur estote, fratres, usque ad adventum domini. Ecce agricola expectat praetiosum fructum terrae, patienter ferens donec accipiat

---

13. κερδησομεν *Elz.* ABMai ℵ. Vulg. *ff.* Memph. Theb. Æth. (h. 13.) | -σωμεν *St.* 3. B*Bch.* 31. KL. Arm.
14. το ℵ. 31. KL. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. | τα A. 13 *sic.* P. Syr.Hcl. | om. B. *ff.* Arm.
— γαρ. 1°. AN^{c}. 13. 31. KsLs. Vulg. Syr.Pst. Memph. | om. BN*. Syr.Hcl. Arm. Æth. autem *ff.* (vita vestra enim est sicut vapor Theb.)
— ἡ] om. B.
— ὑμων] ἡμων 13.
— ατμις] ατμη L.
— ατμις γαρ εστ.] om. ℵ.
— γαρ 2°. *ff.* Syr.Hcl. Theb. Arm. | om. A. 13. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth.
— εστε B. (εσται A. 31. KP.) Syr.Hcl. Arm. Æth. | ‡ εστιν ⊋. 13*s.* L. Vulg. *ff.* | om. Syr.Pst.
— ἡ προς] om. ἡ BP.
— επειτα και ABℵK. | επ. δε και 31. L. | et deinceps Vulg. Æth. deinde et *ff.* | "et" Syr.Pst. Arm. | ‡ επ. δε ⊋. 13*s.* Theb. | επειτα Syr.Hcl. Memph.
15. θελησῃ Aℵ. rel. Vulg. *ff.* | θελῃ BP.
— ζησομεν και ποιησομεν ABℵ. *ff.* (aut fac.) (Theb.) Æth. (vixerimus, faciemus Vulg. Memph.) | ‡ ζησωμεν και ποιησωμεν ⊋. 13*s.* 31. KL. Arm. (ποιησομεν *Elz.*)
16. νυν] νυνι 31.
— καυχασθε] κατακαυχασθε ℵ.
— πασα] ἀπασα ℵ.
17. ποιειν] ποιησαι A* *ut vid.*
1. κλαυσατε] κλαυσονται 13.
— επερχομεναις] add. ὑμιν ℵ. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. (non *m. ff.* Syr.Hcl.)
3. και ὁ αργυρος] post κατιωται A. 13.
— φαγεται] φαινετε ℵ*. (corr.^{c})
— ὡς πυρ] praem. ὁ ιος AN^{c}. 13. P. Syr.Hcl. | om. BN*. 31. KL. Vulg. *ff. m.* (ὡσπερ 13.) (Thesaurizastis vobis (om. *Am.*) iram in novissimis diebus Vulg. | ignem congessistis vobis in novissimos dies Syr.Pst. (om. ὡς πυρ.)
— εσχαταις] post ἡμεραις A. 13.
4. αφυστερημενος B*Rl.Mai ℵ. | ‡ αποστερημενος ⊋. AB^{2}. 13*s.* 31. | αποστερημενος KL.
4. εισεληλυθαν BP. | -θεν A. | ‡ -θασιν ⊋. ℵ. 13*s.* 31. KsL.
5. επι] ενι ℵ*. (corr.?^{a})
— και] om. A. Memph.
— εν ἡμερ.] † praem. ὡς ⊋. N^{c}. 31. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. ABℵ*. 13. P. Vulg. *ff. m.* Memph. (om. εν ἡμ. σφαγ. Æth.)
— ἡμερᾳ] -ραις A.
7. επ᾽ αυτῳ] επ᾽ αυτον KL. | om. Vulg. Arm.
— ἑως] † add. αν ⊋. ℵ. 13*s.* 31. Syr. Hcl.*mg.* | om. AB*Mai* KL. Syrr.Pst. &Hcl.*txt.*
— λαβῃ] † add. ὑετον ⊋. A. 13. KL. Syrr.Pst.&Hcl.txt. | om. Bℵ. 31. Vulg. *ff.* Memph. Theb. Arm. Æth.

---

15. *om.* dominus *Am.**(add.^{1}) | et si vixerimus *Cl.*
1. Age *Am.** (corr.^{1}) | miseriis vestris *Cl.* | 3. Thesaurisastis vobis *Cl.* | 4. quae fraudata *Cl.* | clamor eorum *Cl.* | 5. in die *Cl.* | 6. addixistis et occidistis *Cl.* | restitit *Cl.*

ABℵ. 13. 31. KL.

‡ πρόϊμον" καὶ ὄψιμον· [8] μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν. [9] Μὴ στενάζετε, ‡ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων," ἵνα μὴ ‡κριθῆτε·" ἰδοὺ * ὁ" κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν. [10] cὙπόδειγμα λάβετε, ‡ ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας" καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας οἳ ἐλάλησαν * ἐν" τῷ ὀνόματι κυρίου. [11] tἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ‡ ὑπομείναντας·" τὴν ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου εἴδετε, ὅτι uπολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ κύριος καὶ οἰκτίρμων. [12] wπρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ· ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε.

9 [13] Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. [14] ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν

t cap. 1:12.

u Psa. 103(102):8.

w Matt. 5:34.

temporaneum et serotinum: [8] patientes estote et vos, confirmate corda vestra, quoniam adventus domini adpropinquavit. [9] Nolite ingemescere, fratres, in alterutrum, ut non iudicemini: ecce iudex ad ianuam adsistit. [10] Exemplum accipite, fratres, laboris et patientiae prophetas qui locuti sunt in nomine domini. [11] Ecce beatificamus qui sustinuerunt: sufferentiam Iob audistis, et finem domini vidistis, quoniam misericors est dominus et miserator. [12] Ante omnia autem, fratres mei, nolite iurare, neque per caelum neque per terram neque aliud quodcumque iuramentum. Sit autem sermo vester est est, non non, ut non sub iudicio decidatis.

[13] Tristatur aliquis vestrum? oret: aequo animo est? psallat. [14] Infirmatur quis in vobis? inducat praesbyteros ecclesiae, et orent super eum, ungentes

---

7. προιμον] praem. καρπον τον ℵ. (om. τον^{c}) Syr.Hcl.*mg*. Memph. (add. fructum *ff*.) | praem. και τον 31. | non habent AB. 13. KL. Vulg. Syr.Pst. Theb. Arm. (Æth. expectans vesperi et mane donec maturescat et fructificat ei ac demetatur). ‖ προιμ. AB*Rul. Mai* ℵ. | ‡ πρωιμ. ⊋. B^{2}*Rul.Mai*. 13. 31. KL.

8. μακροθυμησατε] add. ουν ℵL. Vulg.*Cl.* Æth. | om. AB. 13. 31. K. *Am. ff*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm.

9. αδελφοι κατ' αλληλων (A)B. (13.) 31. Vulg. *ff*. Æth. (αδελ. μου A. 13. Syr.Pst. Memph. Theb.) | ‡ κατ' αλληλων αδελφοι ⊋. (ℵ)L. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. (κατα ℵ.) | κατ' αλληλων *tantum* K.

— κριθητε ABℵ. 13. 31. KL. Vulg. *ff*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. | ‡ κατακριθητε ⊋.

— ὁ κριτης ABℵ. 13. 31. KL. Syr.Hcl.*mg*. *Graece*. Arm. | * om. ὁ ⊋.

10. λαβετε] om. A. 13. (vid. post μακροθυμ.) Æth.

— αδελφοι της κακοπαθειας AB. 13. (31.) (KL.) Vulg. *ff*. Syr.Hcl. (Memph. Theb.) Arm. Æth. (αδελ. μου 31. KL. Memph. Theb. (Æth.)) | fratres, exitus mali et laboris Vulg. *Cl*. | αδελφοι μου της καλοκαγαθιας ℵ. | ‡ της κακοπαθειας, αδελφοι μου ⊋. (Syr. Pst.)

10. μακροθυμιας] add. εχετε ABℵ^{c} (-ται) | add. δεχετε 13. | sunt Æth.

— εν τῳ ονομ. B(ℵ.) 31. Vulg. *ff*. Arm. (om. τῳ ℵ.) | *om. εν ⊋. A. 13. K*s*L.

— κυριου] praem. του B*Bch.* (non habet *Mai*.) 31.

11. ὑπομειναντας ABℵ*Blc.Mai*. Vulg. *ff*. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | ‡ ὑπομενοντας ⊋. 13. 31. K*s*L. Memph. Theb. Arm.

— ειδετε B*ℵK*s*. vv. | ιδετε AB^{2}. 13. 31. L. Arm.

— ὁ κυριος A(B)ℵ. 13. vv. (om. ὁ B*Btly.Mai*.) | om. 31. KL.

12. δε 1° ABℵ^{c}. 13. 31. L. Vulg. *ff*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | ουν ℵ*. | om. K. Arm. (at quod vero omnium primum est, amate vos invicem, fratres nostri; ne juretis Æth.)

— τινα] post ὁρκον A.

— ητω δε] add. ὁ λογος ℵ*. (corr.^{c}) Vulg. Memph. Æth. | om. *ff*. Theb.

— και το ου Syrr.Pst.&Hcl. Theb. vid. *Clem*. 707. 872. | om. και 13. Vulg. *ff*. Memph.

12. μη ὑπο κρισιν *Elz.* ABℵ. 13. Vulg. *ff*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | μη εις ὑποκρισιν *St.* 3. 31. KL. Arm.

14. ασθενει τις] add. ασ ℵ*. (corr.^{1})

— επ' αυτον ABℵ^{c}. 13. 31^{2}. K*s*L*s*. | επ' αυτῳ 31*. | επ' αυτους ℵ*.

— αλειψ. αυτον *Orig. Int.* ii. 191^{c}. | om. αυτον B. *ff*.

— του κυριου (A)ℵ. 13. 31. K*s*L. *Orig. Int.* ii. (om. του A. Arm.) | om. B.

15. αφεθησεται] -σονται 31.

16. εξομολ. ουν ABℵK. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. | *om. ουν ⊋. 13. 31. L. *ff*. Arm. Æth. ‖ autem Syr.Pst. *Eus.* c. Mcl. 152^{a}.

— τας ἁμαρτιας ABℵ. 13. Vulg. *ff*. Syr.Hcl. Memph. Theb. *Eus.* c. Mcl. | ‡ τα παραπτωματα ⊋. 31. K*s*L. Syr.Pst. ‖ add. ὑμων L. Vulg. *ff*. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. (ὁ Ἰάκωβος φησίν, Ἀλλήλοις ἐξαγγέλετε τὰ παραπτώματα ὑμῶν, ὅπως ἰαθῆτε *Orig.* in Prov. Mai. N. Bibl. vii. 51.)

---

8. patientes igitur *Cl.* | et confirmate *Cl.* | adpropinquabit *Am.* | 9. ante jan. *Cl.* et *Am.*** | 10. laboris, *praem.* exitus mali *Cl.* | per prophetas *Am.* | 11. eos qui *Cl.* | dominus est *Cl.* | 13. animo et *Am.*

Vulg. *ff.* Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

τῷ ὀνόματι [τοῦ] κυρίου. 15 καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. 16 ἐξομολογεῖσθε * οὖν" ἀλλήλοις ‡ τὰς ἁμαρτίας," καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. 17 x Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι· καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ· 18 καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ‡ ἔδωκεν ὑετὸν" καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.

16. προσεύχεσθε

x 1 Reg. 17:1. 18:41—45.

18. ὑετὸν ἔδωκεν

19 Ἀδελφοί * μου," ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, 20 γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, y καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

20. γινώσκετε

— ψυχὴν * [αὐτοῦ]"

y Prov. 10:12.

eum oleo in nomine domini. 15 Et oratio fidei salvabit infirmum, et allevabit eum dominus; et si in peccatis sit, dimittentur ei. 16 Confitemini ergo alterutrum peccata vestra, et orate pro invicem, ut salvemini: multum enim valet depraecatio iusti adsidua. 17 Helias homo erat similis nobis passibilis, et oratione oravit ut non plueret super terram, et non pluit annos tres et menses sex; 18 et rursus oravit, et caelum dedit pluviam et terra dedit fructum suum.

19 Fratres mei, si quis ex vobis erraverit a veritate et converterit quis eum, 20 scire debet quoniam qui converti fecerit peccatorem ab errore viae suae, salvabit animam eius a morte, et cooperit multitudinem peccatorum.

ΙΑΚΩΒΟΥ.

16. ευχεσθε ℵ. 13. 31. KL. | προσευχεσθε AB.

18. εδωκεν ὑετον A(ℵ.) 13. Vulg. *ff.* Syr.Pst. Memph. Theb. (Æth.) (τον ὑετ. ℵ.) | ‡ ὑετ. εδ. ⸗. B. 31. KsL. Syr.Hcl. Arm.

19. αδελ. μου ABℵ. 31. K. Vulg. *ff. s.* Syr.Pst. (pro more)&Hcl. Memph. Theb. Arm. (Æth.) | *om. μου ⸗. L. (13 n.l.)

— της αληθ.] praem. της οδου ℵ. 13. Syr.Pst. Memph. Arm. | om. AB. 31. KsL. Vulg. *ff. s.* Syr.Hcl. Theb. Æth.

19. επιστρεψῃ] επιστρεψει 31. K. (13 *n.l.*)

20. γινωσκετω AℵKL. (scire debet Vulg. *s.*) (13 *n.l.*) | γινωσκετε B. 31. Syr.Hcl. Æth. (om. *ff.* Theb.)

— ψυχην] praem. την A. Arm. || om. Bℵ. 13. 31. KsL. || add. αυτου Aℵ. 13. Vulg. *s.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. cdd. Æth. *Orig. Int.* ii. 191b. ed. | om. B. 31. KsL. *ff.* Theb. Arm. *Zoh. Orig. Int.* ii. 191b. *Cod.*

20. θανατου] add. αυτου B. *ff.* Æth. | Contra, Aℵ.rel.Vulg. *s.* rel. *Orig. Int.* ii. — fin.] add. αμην Syr.Hcl.

Subscriptio Ιακωβου B. | επιστολη Ιακωβου ℵ. | Ιακωβου επιστολη A. | τελος του ἁγιου αποστολου Ιακωβου επιστολη καθολικη στιχ ςωμβ. L. | In 13. 31. nihil. de K sil. Matthaei.

15. alleviabit *Cl.* | remittentur *Cl.* | 18. rursum *Cl.* | 20. errore vitae *Am.* | et operiet *Cl.*

ΠΕΤΡΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Α'.

ABℵ[C]. A' 31. 31. KL.

1 [1] Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, [2] κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ § πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

§ C

[3] Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος [a] ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, [4] εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ‡ ὑμᾶς," [5] τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ· [6] ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι, εἰ δέον †, λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, [7] [b] ἵνα τὸ δοκίμιον

[a] Tit. 3:5, 7.

6. δέον [ἐστίν,]

[b] Jac. 1:3.

[1] Petrus apostolus Jesu Christi electis advenis dispersionis Ponti Galatiae Cappadociae Asiae et Bythiniae, [2] secundum praescientiam dei patris, in sanctificationem spiritus, in oboedientiam et aspersionem sanguinis Iesu Christi. Gratia vobis et pax multiplicetur.

[3] Benedictus deus et pater domini nostri Iesu Christi, qui secundum magnam misericordiam suam regeneravit nos in spem vivam per resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, [4] in hereditatem incorruptibilem et incontaminatam et inmarcescibilem, conservatam in caelis vobis [5] qui in virtute dei custodimini per fidem in salutem paratam revelari in tempore novissimo. [6] In quo exultatis, modicum nunc si oportet contristari in variis temptationibus, [7] ut probatio vestrae fidei multo

---

Inscriptio
ΠΕΤΡΟΥ Ā
in B.
ΠΕΤΡΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ Ā
in AℵC. 13.
Πετρου επιστολη πρωτη
in 31. K.
επιστολη καθολικη α' του αγιου και πανευφημου αποστολου Πετρου L.

1. εκλεκτοις] add. και ℵ*.
— Ασιας] om. ℵ*. (add.c)
— και Βιθυνιας] om. B*Rul.Bch.Mai. (Βυθινιας 13. Βυνιας 31. Βυθανιας B²mg. sic Rul.)
3. αυτου] post ελεος 13. 31. Vulg.
— ημας] υμας Elz.
— δι'] δια ℵ.
— εκ νεκρων] om. Syr.Pst.
4. και αμαραντον] ante και αμιαντον ℵ. | post Eus. in Psal. 30e.
— τετηρημενον ℵ*.
— ουρανοις] -νῳ ℵ.
— εις υμας ABℵC. 13. 31. KL. Vulg. s. Syr.Pst.&Hcl. Arm. | εις ημας ⸗. Harl. Memph. (nobis et vobis Æth.)
5. ἑτοιμην] -μως ℵ*. (corr.c)
6. εν ᾧ] om. C². Æth.
— αγαλλιασθε] add. in aeternum Syr.Pst.
— ει δεον] † add. εστιν ⸗. AℵcC. 13. 31. KsL. Orig. i. 300b. | om. Bℵ*. Clem. 622.
— λυπηθεντες ABℵcC. rel. Clem. Orig. i. | -τας ℵ*L.
— ποικιλοις Clem. Orig. | -λαις C. (tentationibus variis quae transeunt super vos Syr.Pst.)
7. πολυτιμοτερον ABBtly.Alford.ℵC. Memph. ut vid. Arm. | πολυτιμωτερον 31. | πολυ τιμιοτερον L. | ‡ πολυ τιμιωτερον ⸗. BMai (Bch. e sil.) 13. Ks. Vulg. s. Æth. Clem. 622. Orig. i. 300b.
7. χρυσιου Clem. Orig. | -σου B.
— του απολλ.] om. Vulg. Cl. Am. (non Fuld. Tol.)
— δοξαν και τιμην ABℵC. 13. 31. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Orig. i. | ‡ τιμην και δοξαν ⸗. (KL εις δοξ.) Syr. Pst. ut. vid. Æth. επαινον και δοξαν Clem. [s.]
8. ουκ] ουχ B*.
— ιδοντες BℵC. Vulg. s. Syr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. Polyc. ad Phil. i. Iren. 238. 301. | ‡ ειδοτες ⸗. A. 13s. 31. KsL. Memph. Clem. 622. (ιδ. πιστευετε Polyc.)

3. misericordiam suam magnam Cl. | 4. in vobis Cl. | 6. exultabitis Cl.

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.

ὑμῶν τῆς πίστεως ‡ πολυτιμότερον" χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ ‡ δόξαν καὶ τιμὴν" ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ χριστοῦ· [8] ὃν οὐκ ‡ ἰδόντες" ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, [9] κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν· [10] περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ‡ ἐξηραύνησαν" προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες. [11] ‡ ἐραυνῶντες" εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· [12] οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς ‡ ὑμῖν" δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς † πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

8. ἀγαλλιᾶτε

§ Theb. Β'

2 [13] § Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ χριστοῦ. [14] ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συνσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, [15] ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, [16] διότι γέγραπται, [c] "Αγιοι ‡ ἔσεσθε," ὅτι ἐγὼ ἅγιός †. [17] καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ

c Lev. 11:44. — 19:2. Matt. 5:48.

praetiosior sit auro quod per ignem probatur, inveniatur in laudem et gloriam et honorem in revelationem Iesu Christi; [8] quem cum non videritis diligitis, in quem nunc quoque non videntes creditis; quem cum videritis, exultabitis laetitia inenarrabili et glorificata, [9] reportantes finem fidei vestrae, salutem animarum vestrarum. [10] De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt prophetae qui de futura in vobis gratia prophetaverunt, [11] scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis spiritus Christi praenuntians eas quae in Christo sunt passiones et posteriores glorias; [12] quibus revelatum est quia non sibi ipsis, vobis autem, ministrabant ea quae nunc adnuntiata sunt vobis per eos qui evangelizaverunt vobis spiritu sancto misso de caelo, in quem desiderant angeli prospicere.

[13] Propter quod succincti lumbos mentis vestrae, sobrii, perfecte sperate in eam quae offertur vobis gratiam in revelatione Iesu Christi. [14] Quasi filii oboedientiae, non configurati prioribus ignorantiae vestrae desideriis, [15] sed secundum eum qui vocavit vos sanctum et ipsi sancti in omni conversatione sitis, [16] quoniam scriptum est, Sancti estote, quia et ego sanctus sum. [17] Et si patrem invocatis eum qui sine acceptione personarum iudicat secundum uniuscuiusque opus, in timore incolatus

---

8. *αγαλλιασθε* ANC². 13. 31. K*s*L. *Polyc. Clem.* | *-άτε* BC**ut vid. Orig.* iii. 692ᶜ.
9. *ὑμων* ANC. 13. 31. KL. vv. | om. B. *Clem.* 622. *Orig. Int.* iii. 282ᵉ. | nostrae *Orig. Int.* i. 95ᵃ.
10. *εξηραυνησαν* AB**Rul.Mai.*ℵ. | ‡ *-ρευνησαν* ς. B²*Rul.Mai.*C. 13. 31. K*s*L.
— *ὑμας*] *ἡμας* 13. K. *Syn. Ant.* Routh. iii. 299.
11. *ερανωντες* B*ℵ. | ‡ *ερευν.* ς. AB²C. 13. 31. K*s*L.
— *εδηλου το*] *ἐδηλοῦτο* 31. L.
— *πνευμα*] *το πν. του* 31.
— *χριστου*] om. B.
— *προμαρτυρομενον*] *-ρουμενον* A.
12. *ὁτι*] add. *καυχασθε* 13. (quicquid scrutabantur propterea quod non semetipsis inquirebant Syr.Pst.)
— *ουχ ἑαυτοις*] *ουκ αυτοις* C². | *ουχ ἑαυτον* 13.
— *ὑμιν δε* ABℵC. 13. 31. L. Vulg. Syr.Hcl. Æth. | ‡ *ἡμιν δε* ς. K*s*. Syr. Pst. Memph. Arm. ‖ add. *και* 13.
— *ἁ* 1º.] om. C.
— *ανηγγελη*] *ανηγγελλη* 31.
— *πνευματι*] † praem. *εν* ς. ℵC. 31. K*s*L. | om. AB. 13. Vulg. *Hil.* 586ᵈ.
— *εις ἁ Iren.* 140. *Clem.* 948. *Exc. Theod.* 971. 989. *Orig.* iii. 95ᵉ. 456ᵉ. 692ᶜ. 814ᵇ. *Orig. Int.* iii. 95ᵉ. | in quem Vulg. | quae ipsa Memph. | quem *Iren.* 337. *Orig. Int.* ii. 307ᵈ. | in qua re *Hil.*
13. *νεφοντες* B**Rul.Mai.*
14. *συνσχηματιζομενοι* ANC. rel. *Clem.* 562. | *-μεναι* B.
16. *διοτι γεγραπται Clem.* 561. | om. 13.
— *διοτι Clem.* | *διο* ℵC.
— *ἁγιοι*] praem. *ὁτι* B. 31. Syrr.Pst.& Hcl. Æth. | om. ANC. 13. K*s*L. Vulg. *m.* Memph. Theb. *Clem.*
— *εσεσθε* ABℵC. 13. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Æth. *Clem.* | *γινεσθε* 31. L. | ‡ *γενεσθε* ς. K*s*. *Am. m.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm.
— *ὁτι*] *διοτι* ℵ. *Clem.*
— *ἁγιος*] † add. *ειμι* ς. A²C. 13. 31. K*s*L. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. | om. A*Bℵ. Æth. *Clem.*
17. *κρινοντα*] *κρινουντα* C.

---

7. *om.* sit *Cl.* | revelatione *Cl.* | 8. creditis, credentes autem *Cl.* (quem cum non videritis Am.* corr.[1]) | 9. *om.* vestrarum *Cl.* | 12. sibimetipsis *Cl.* | nunc nunciate *Cl.* | 13. revelationem *Cl.* | 15. in omni conversatione sancti *Cl.* | 16. sancti eritis, quoniam ego *Cl.*

ABℵC 13.31. KL.

τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε· [18] εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, [19] ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου χριστοῦ, [20] προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ‡ ἐσχάτου" τῶν χρόνων
21. πιστεύοντας δι' ὑμᾶς [21] τοὺς δι' αὐτοῦ ‡ πιστοὺς" εἰς θεόν, τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε
¶ Theb. τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.¶

3 [22] Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας † εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ † καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς· [23] ἀναγεγεννημένοι
d Es. 40:6—8. οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος †. [24] διότι d πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ‡ αὐτῆς" ὡς ἄνθος χόρτου·
24. τὸ ἄνθος [αὐτοῦ] ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος † ἐξέπεσεν· [25] τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ ἐστιν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

II. Γ' e Jac. 1:21. [1] e' Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς, [2] ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπι-

vestri tempore conversamini, [18] scientes quod non corruptibilibus, auro vel argento, redempti estis de vana vestra conversatione paternae traditionis, [19] sed practioso sanguine quasi agni inmaculati et incontaminati Iesu Christi, [20] praecogniti quidem ante constitutionem mundi, manifestati autem novissimis temporibus propter vos, [21] qui per ipsum fideles estis in deo qui suscitavit eum a mortuis et dedit ei gloriam, ut fides vestra et spes esset in deo.

[22] Animas vestras castificantes in obœdientiam caritatis, in fraternitatis amore simplici, ex corde invicem diligite attentius, [23] renati non ex semine corruptibili sed incorruptibili, per verbum dei vivi et permanentis in aeternum. [24] Quia omnis caro ut faenum, et omnis gloria eius tamquam flos faeni: exaruit faenum, et flos decidit: [25] verbum autem domini manet in aeternum. Hoc est autem verbum quod evangelizatum est in vobis.

[1] Deponentes igitur omnem malitiam et omnem dolum et simulationes et invidias et omnes detractiones, [2] sicut modo geniti infantes, rationabile et sine dolo lac concupiscite, ut

17. αναστραφητε] αναστρεφομενοι ℵ*. (corr.c)
18. φθαρτοις ABℵcC. rel. *Clem.* 303. *Orig.* iii. 546c. 726c. | -τον ℵ*.
— αργυριω ABℵcC. rel. *Clem. Orig.* iii. bis. | -ριου ℵ*.
— αναστροφης] post πατροπαροδοτου C. 31. | Contra, *Clem. Orig.* iii. 726c.
19. τιμιω] praem. τω C. 31 *Scr.* | Contra, *Clem.* 303. *Orig.* iii. 546c. 726c.
20. προεγνωσμενου ABℵcC2. rel. | ανεγνωσ. ℵ*. | προσεγνωσ. C*.
— εσχατου ABℵC. 13. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | ‡ -των ⊊. 31. KsL. Vulg. Theb. Arm. Æth.
— των χρονων] του χρονου ℵ*. (corr.c) | των ημερων 31.
— υμας] ημας A. (propter illud Æth.)
21. πιστους AB. Vulg. | ‡ πιστευοντας ⊊. ℵC. 31. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. | πιστευσαντας 13. (πιστευσαντες *Polyc.* ad Phil. ii.)
— εγειραντα ABℵcC. rel. *Polyc.* | -ροντα ℵ*.
22. αληθειας] † add. δια πνευματος ⊊. 31. KsL.(m.) (Arm. *Zoh.*) (Æth.) | om. ABℵC. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Usc. Clem.* 562.
22. καρδιας] † praem. καθαρας ⊊. ℵ*C. 13. 31. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (ex corde puro et perfecto Syr.Pst. in corde sancto Memph.) | om. ABℵc. Vulg. Æth. || add. αληθινης ℵc. Æth.
— αγαπησατε] αγαπατε 13.
23. αναγεγεννημενοι] αναγενομενοι 31.
— σπορας B. 13. 31. KsL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. rel. | φθορας ACℵ.
— αλλα] αλλ' C. 31.
— μενοντος] † add. εις τον αιωνα ⊊. 31. KsL. Vulg. *Cl.Am.* Syr.Pst. (Arm.) Æth. ("semper") | om. ABℵC. 13. *Fuld. Demid.* Syr.Hcl. Memph.
24. ως 1°. BC. 31. KsL. Vulg. *Cl. Am. Fuld. Demid. Tol.* Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. *Zoh.* Æth. *Orig.* i. 226a. | om. Aℵc. 13. *Am.* Harl.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. Arm. cdd. (vid. Esa. xl. 6. LXX.) *Hipp.* Phil. vi. 10 (164.) | ωσει ℵ*.
— πασα] add. η ℵ* (om.c)
— δοξα αυτης ABℵcC. 13. K *Tf.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Orig.* i. | δοξα αυτου ℵ*. | ‡ δοξα ανθρωπου ⊊. 31. KsL *sic.* Arm. vid. Esa. xl. 6. | δοξα σαρκος *Hipp.* Phil.
24. ανθος 2°.] † add. αυτου ⊊. C. 31. KsL. Vulg. *Cl.* Memph. Æth. *Hipp.* Phil. | om. ABℵ. 13. *Am.* Syrr. Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* i. | vid. Es. xl. 7.
25. το δε ρημα το *Hipp.* Phil. vi. 10 (164.) | om. A.
1. υποκρισεις Aℵ*C. rel. Vulg. Syr.Hcl. Arm. | -σιν BℵcC *ut vid.* Syr.Pst. Memph. Æth. *Clem.* 124.(praem. την) *Orig. Int.* iv. 508a.
— φθονους AℵC. rel. | φονους B. | φθονου L. | φθονον *Clem.*
— πασας καταλαλιας (A)BℵcC. 13. 31. Ks. Vulg. Syr.Hcl. Arm. (om. πασας A. Syr.Pst.Æth. *Clem.*) | πασαν καταλαλιαν ℵ*. Memph. *Clem.* (om. πασαν). | πασης καταλαλιᾶς L.
2. αρτιγεννητα *Orig.* iii. 550d. 606a. 607b. 756d. iv. 243e. | -γενητα A. *Clem.* 124. simplices Syr.Pst.

19. immaculati Christi et incontaminati *Cl.* | 20. mundi const. *Cl.* | 22. in obœdientia *Cl.* | 23. ex *om. Am.** | 24. ut *om. Am.** | flos ejus *Cl.* | in vos *Cl.*
2. rationabile sine dolo *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) Arm. Æth.

ποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε * εἰς σωτηρίαν," [3] ‡ εἰ" ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος. [4] πρὸς ὃν προσ-
f Ps. 118(117):22. ερχόμενοι λίθον ζῶντα, [f] ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδε-
δοκιμασμένον, παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτὸν ἔντιμον, [5] καὶ
αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικός,
* εἰς" ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας
εὐπροσδέκτους † θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ. [6] ‡ διότι"
g Es. 28:16. περιέχει ἐν † γραφῇ, [g] Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἀκρο-
γωνιαῖον ἐκλεκτὸν ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ
οὐ μὴ καταισχυνθῇ. [7] ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύου-
h Ps. 118(117):22. σιν· ‡ ἀπιστοῦσιν" δέ, ‡ [h] λίθος" ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ
i Esa. 8:14. οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας [8] καὶ
[i] λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου, οἳ προσ-
k Esa. 43:20. κόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν·
l Exod. 19:6. [9] ὑμεῖς δὲ [k] γένος ἐκλεκτόν, [l] βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος
m Esa. 43:21. ἅγιον, [m] λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγ-
γείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυ-
n Hos. 1:9. 2:1, 23. μαστὸν αὐτοῦ φῶς· [10] [n] οἱ ποτὲ οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς
θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες. [11] Ἀγαπη-
τοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους ἀπέ-
χεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται

in eo crescatis in salutem, [3] si tamen gustastis quoniam dulcis est dominus. [4] Ad quem accedentes, lapidem vivum, ab hominibus quidem reprobatum, a deo autem electum et honorificatum, [5] et ipsi tamquam lapides vivi superaedificamini, domus spiritalis, sacerdotium sanctum, offerre spiritales hostias acceptabiles deo per Iesum Christum, [6] propter quod continet scriptura, Ecce pono in Sion lapidem summum angularem electum praetiosum, et omnis qui crediderit in eo non confundetur. [7] Vobis igitur honor credentibus: non credentibus autem lapis quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli [8] et lapis offensionis et petra scandali, his qui offendunt verbo nec credunt, in quo et positi sunt. [9] Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus adquisitionis, ut virtutes adnuntietis eius qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum; [10] qui aliquando non populus, nunc autem populus dei; qui non consecuti misericordiam, nunc autem misericordiam consecuti. [11] Carissimi, obsecro tamquam advenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus desideriis, quae

2. *αδολον Orig.* i. 512[b]. iii. *ter* iv. om. *Clem.* | praem. *και* 13. *Am. Tol.* Syrr. Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* iii. 607[b]. *Orig. Int.* iii. 508[a]. (ipsum sermonem tanquam lac mundum et spiritualeSyr.Pst.)
— *αυξηθητε Clem.* | *αξιωθητε* 31.
— *εις σωτηριαν* AℵC. 13. 31. K. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Clem. Orig. Int.* iii. | * om. ⊋. L.
3. *ει* Aℵ*. *Clem.* 124. | ‡ *ει περ* ⊋. ℵ[c]C. 31. KsL. Vulg. | *εισπερ sic* 13. (si gustastis et vidistis Syr.Pst.)
— *χρηστος*] χς (i.e. *χριστος*) 13. 31. KL. *χριστος Clem.*
4. *υπο* Aℵ. rel. | *υπ'* B. | *απο* C.
— *αποδεδοκιμασμενον*] *αποδεδοκιμενον* 31.
5. *λιθοι ζωντες Orig.* i. 757[b]. *Orig. Int.* ii. 418[d]. *Eus.* in Psal. 316[d]. *Hil.* 70[a]. | *λιθος οντες* ℵ* (corr[c].)
— *οικοδομεισθε* A*B. 13. 31. KL. *Clem.* in Cat. Niceph. ii. 697. *Orig.* i. (iii. 750[a]. iv. 202[e]. 223[c].) *Hil.* 70[a]. 80[d]. (582[d].) | *εποικοδομεισθε* A[2]ℵC. Vulg. | (seq. *και οικος Orig.* i. | om. *και Orig. Int.* ii.)
5. *πνευματικος*] *πνς* (i.e. *πνευματος*) ℵ* (corr.[c])
— *εις ιερατευμα* ABℵC. *Tol.* Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. iv. (197[a].) 203[a]. *Orig. Int.* ii. *Hil.* 70[a]. *Eus.* in Psal. 316[d]. | *om. *εις* ⊋. 13. 31. KsL. Vulg. Syr.Hcl. *Clem.* ap. Niceph. *Orig.* iv. 223[c]. *Hil.* 80[d]. | (et estote templa spiritualia Syr.Pst).
— *ανενεγκαι* ABℵ[c]C. 31. KsLs. *Orig.* i. | *ανενεγκας* ℵ*. | *ενεγκαι* 13.
— *πνευματικας*] om. ℵ. Syr.Pst.
— *θεῳ*] † praem. *τῳ* ⊋. ℵ[c]. 31. KsL. *Orig.* i. | om. ABℵ*C. Arm. (13 n.l.)
6. *διοτι* ABℵC. 31. KL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. (13 n.l.) | ‡ *διο και* ⊋. | "enim" Syr.Pst.
— *εν γραφῃ* ABℵ. 13. (*εν † τῃ" γραφῃ* ⊋. 31. KL.) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | *ἡ γραφη* C. Vulg. (scriptum Æth.)
— *ακρογωνιαιον*] post *εκλεκτον* BC. 31. Syr.Pst. Memph. Arm. (vid. LXX. Esai. xxviii. 16.) sic *Barnab.* vi. | ante Aℵ. 13. KL. Vulg. Syr.Hcl. Æth.
— *επ' αυτῳ*] *επ' αυτον* ℵ*. (corr.[c]) sic *Barnab.* (vid. LXX. cod. Alex.)
7. *ὑμιν*] *ἡμιν* ℵ(*?)
— *απιστουσιν* BℵC. Vulg. Syr.Hcl. Memph. (13 n.l.) | ‡ *απειθουσιν* ⊋. A. 31. KL. Syr.Pst. Arm. Æth. (vid. ver. 8.)
— *λιθος ὁν* ABℵ[c]C* *ut vid.* Vulg. (13 n.l.) | ‡ *λιθον ὁν* ⊋. ℵ*C[2] *ut vid.* 31. KL. (*λιθ. ὁν.... κεφ. γωνιας*] om. Syr.Pst.)
— *εγεννηθη* K.
8. *λιθος προσκ.*] *λιθον προσ.* 31.
— *πετρα*] *πετραν* ℵ.
— *οἱ* ABℵC[2]. KsL. (h. 13.) Vulg. | *ὁσοι* C*. 31. || add. *και* ℵ[c].
— *απειθουντες*] AℵC. 13. 31. KsL. vv. | *απιστουντες* B. Vulg. (vid. ver. 7.)
9. *ὑμεις*] *ἡμεις* 31. *Clem.* 52.
10. *ηλεηθεντες* C.
11. *απεχεσθαι* Bℵ. 31. K. Vulg. *Clem.* 544. | *απεχεσθε* AC. 13. L. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Æth. *Cypr.* 12. 308. | add. vos Vulg. *Cypr. bis.* || add. *απο* C*. Vulg. *Cypr. bis.*

3. gustatis *Am.* | 5. domus spiritales *Am.* | 6. et qui crediderit in eum *Cl.* | confunditur *Am.** | 10. secuti *Am.** | 11. obsecro vos *Cl.*

ABℵC. 13. 31. KL.

κατὰ τῆς ψυχῆς· 12 τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ‡ ἐποπτεύοντες" δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

Δ'

4 13 o Ὑποτάγητε † πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι· 14 εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν † κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· 15 ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· 16 p ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς ‡ θεοῦ δοῦλοι." 17 πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

18 q Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοις σκολιοῖς. 19 τοῦτο γὰρ χάρις,§ εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως. 20 ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ. 21 εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς

militant adversus animam, 12 conversationem vestram inter gentes habentes bonam, ut in eo quod detrahunt de vobis tamquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos considerantes glorificent deum in die visitationis.

13 Subiecti estote omni humanae creaturae propter deum, sive regi quasi praecellenti, 14 sive ducibus tamquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum; 15 quia sic est voluntas dei, ut benefacientes obmutescere faciatis inprudentium hominum ignorantiam, 16 quasi liberi, et non quasi velamen habentes malitiae libertatem, sed sicut servi dei. 17 Omnes honorate, fraternitatem diligite, deum timete, regem honorificate.

18 Servi, subditi in omni timore dominis, non tantum bonis et modestis, sed etiam discolis. 19 Haec est enim gratia, si propter conscientiam dei sustinet quis tristitias patiens iniuste. 20 Quae enim gloria est, si peccantes et colaphizati suffertis? Sed si bene facientes et patientes sustinetis, haec est gratia apud deum. 21 In hoc enim vocati estis, quia et Christus passus est pro vobis, relinquens vobis exemplum ut sequamini vestigia eius, 22 qui

o Rom. 13:1.

p Gal. 5:1, 13.

q Eph. 6:5. Col. 3:22.

§ Theb.

12. ὑμων *Clem.* 285. | ὑμιν ℵ.
— εχοντες καλην] ante εν τοις εθνεσιν KL. Syr.Pst. Memph. (*Clem.* καλ. εχ. 544.) | post A(B)ℵC. 13. 31. Vulg. (Syr.Hcl.) Æth. *Clem.* 285. *Cypr.* 12. 308. conversationem vestram irreprehensibilem habentes in gentibus *Polyc. Int.* x. ‖ om. εχοντες B.
— καταλαλουσιν *Clem.* 285. | -λωσιν 31. L. *Clem.* MS.
— εποπτευοντες BℵC. 31. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. *Cypr. bis.* | ‡ εποπτευσαντες ⸗. A. 13*s.* KsL. *Clem.*
— δοξασωσιν *Clem.* | δοξασουτρεμουσιν ℵ*. (corr.ᶜ)
13. ὑποταγητε] † add. ουν ⸗. KsL. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. | om. ABℵC. 13. 31. *Am. Fuld. Demid. Tol. m.* Memph. Theb. Arm. Æth. *Eus.* c. Mcl. 151ª. (" Et" Syr.Pst.)
— ανθρωπινῃ] om. ℵ*. (add.ᶜ) | post κτισει C. 31. *Eus.* c. Mcl.
— δια] mg.* 31.
14. εκδικησιν] αδικησιν C *ut vid.* ‖ † add. μεν ⸗. C *ut vid.* Syr.Hcl.* | om. ABℵ. 13. 31. KL. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Arm.
15. αγαθοποιουντας *Clem.* 544. | -τες C. | αγαθοποιειν 13. ‖ add. ὑμας C. 31. Syrr.Pst.&Hcl.
— φιμουν] praem. και 13. | om. *Clem.* | φιμοιν ℵ*. (corr.ᶜ)
16. θεου ante δουλοι BℵC. 31. K. | ‡ post ⸗. A. 13. L. Vulg. *m.*
17. παντας] παντες ℵ.
— αγαπατε] αγαπησατε 31. KL.
18. ὑποτασσομενοι] post εν παντι φοβῳ ℵ.
— δεσποταις] add. ὑμων ℵ. | Contra, *Clem.* 296.
— αλλα και *Clem.* | om. και 31.
19. χαρις] add. παρα τῳ θεῳ C. (13 om. τῳ) *m.* Syrr.Pst.&Hcl.* Arm. (η δια B*Rl.*L.)
— θεου A²Bℵ. rel. *m.* Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Æth. | αγαθην C. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. | θεου αγαθην A*. 13.
20. κολαφιζομενοι] praem. κακοποιουντες 31. (κολαζομενοι ℵᶜ.)
— υπομενειτε 1°.] -μενετε ℵᶜ.
— αλλ' ει αγαθ. και πασχ. υπομ.] om. L.
— υπομενειτε 2°.] om. C. (-νετε 31.)
— τουτο] add. γαρ A. 13. (vid. verr. 19, 21.) | om. γαρ B*Btly.* in coll. *Mai* ℵC. 31. KL. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— θεῳ] praem. τῳ A. 31.
21. ὁτι και Vulg. Syr.Pst. Memph. *ut vid.* Arm. Æth. | om. και A. Syr.Hcl. Theb.
— χριστος επαθεν ABC *ut vid.* 13. 31. KsL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Æth. *Cypr.* 250. 259. | ὁ χριστος απεθανεν ℵ. Syr.Pst. (Arm.)
— υπερ] περι A.
— ὑμων ὑμιν *Elz.* ABℵC. 31. (*Am.*) (*Demid.*) (*Tol.*) *Harl.* Syr.Hcl. Theb.

12. quod detrectant *Cl.* | 13. subjecti igitur *Cl.* | 14. malorum *Am.* | 18. subditi estote *Cl.* | 19. dei conscientiam *Cl.* | 20. est gloria *Cl.* | et patienter sustinetis *Cl.* | 21. pro nobis vobis relinquens *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.

ἴχνεσιν αὐτοῦ· [22] [r]ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, [23] ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· [24] ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· [s]οὗ τῷ μώλωπι [†] ἰάθητε. [25] [t]ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα [‡] πλανώμενοι" ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

r Esa. 53:9.
s Esa. 53:5.
24. μώλωπι [αὐτοῦ]
t Esa. 53:6.

peccatum non fecit, nec dolus inventus est in ore eius, [23] qui cum malediceretur non maledicebat, cum pateretur non comminabatur, tradebat autem se iudicanti iniuste, [24] qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo per lignum, ut peccatis mortui iustitiae viveremus, cuius livore sanati estis: [25] eratis enim sicut oves errantes, sed conversi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum.

III.

[1] [u]Ὁμοίως [†] γυναῖκες ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου [‡] κερδηθήσονται," [2] ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν· [3] [w]ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, [4] ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ [‡] πραέως" καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελές. [5] οὕτως γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι [‡] εἰς" [†] θεὸν ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν· [6] ὡς Σάρρα ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραὰμ [x]κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ

u Eph. 5:22. Col. 3:18.
w 1 Tim. 2:9.
6. ὑπήκουεν
x Gen. 18:12.

[1] Similiter et mulieres subditae sint suis viris, ut et si qui non credunt verbo, per mulierum conversationem sine verbo lucrifiant, [2] considerantes in timore castam conversationem vestram. [3] Quarum sit non extrinsecus capillatura aut circumdatio auri aut indumenti vestimentorum cultus, [4] sed qui absconditus cordis est homo in incorruptibilitate quieti et modesti spiritus, quod est in conspectu dei locuplex. [5] Sic enim aliquando et sanctae mulieres sperantes in domino ornabant se, subiectae propriis viris, [6] sicut Sarra oboedivit Abrahae, dominum eum vocans, cuius estis filiae bene facientes et non

---

Arm. Æth. | ἡμων ἡμιν *St.* 3. Syr.Pst. Memph. | ἡμων ὑμιν 13. KL. Vulg. *Cl. Fuld. Cypr.* 250. 259.
22. εὑρεθη ABC rel. *Polyc.* ad Phil. iii. *Orig.* ii. 718[f]. iii. 225[c]. iv. 392[e]. 451[b]. *Eus.* Ecl. Pr. 234. | ηὑρεθη ℵK.
23. αντελοιδορει *Eus.* in Psal. 171[e]. *Cypr.* 250. *Lucif.* 247. | ελοιδορει ℵ*. (corr.[c])
— δε *Cypr.* 250. | τε C.
— "judicanti se injuste" Vulg. *Cypr.* 250. 317.
24. ἡμων AℵC. rel. *Polyc.* ad Phil. viii. | ὑμων B.
— αυτος] post ανηνεγκεν 31. | om. *Polyc.*
— εν] om. ℵ*. (add.[c])
— ἁμαρτιαις] add. ἡμων A. Æth. (om. *Polyc.*)
— ζησωμεν] συνζησωμεν C.
— μωλωπι] † add. *αυτου* ⸗. ℵ*L. (*Clem.* 463. ? Esai.) | om. ABℵ[c]C. 13. 31. K. Vulg.
25. ητε γαρ] om. B.
— πλανωμενοι ABℵ. *Tol. Harl.* | ‡ -μενα ⸗. C. 13*s*. 31. KL.
25. αλλ'] αλλα B.
— επεστραφητε AB. 13. 31. K*s*L. | επιστραφητε ℵ. | επεστρεψατε C.
— ὑμων] ἡμων 31. L.
1. γυναικες] † praem. *αι* ⸗. ℵ[c]C. 13. 31. KL. | om. ABℵ*.
— και ει Aℵ. 13. L. Vulg. | ει και C. 31. K. | ὡς και ει *Clem.* 292. (om. *ινα*). | ει B. Memph. Arm.
— απειθωσι 31. | απειθοιεν *Clem.*
— κερδηθησονται AB*Btly. Bch.* sic *Alford.* ℵC. 13. 31. KL. *Clem.* | ‡ -σωνται ⸗. B*Mai.* Vulg.
2. εποπτευσαντες *Clem.* 292. | -τευοντες ℵ*. (corr.[c])
3. ουκ ὁ ℵ.
— τριχων] om. C. Arm. *Clem.* 292.
— και *Clem.* | η C. Vulg. *m.* Syr.Pst. *Cypr.* 317.
4. τω αφθαρτω *Clem.* 292. | om. τω ℵ*. (corr.[c]) ‖ τω φαρτω A*. (corr. ant.)
— πρα. και ἡσυχιου A(ℵ)C. 13. 31. KL. Syr.Hcl. *Clem.* 292. | πραεως Bℵ. 13. 31. KL. | ‡ πραεος ⸗. AC. *Clem.* ‖ om. και ℵ* (add.[c]) | ἡσυχιου και πραεως B. Vulg. *m.* Memph. *ut vid.* | ἡσυχιους ℵ*. ‖ om. και ἡσυχ. Syr.Pst. Arm. 4 cdd. Æth.
4. του θεου *Clem.* | om. του K.
5. ποτε] τοτε 13.
— εκοσμουν εαυτας] ante αι ελπιζουσαι επι τον θεον ℵ.
— ελπιζ. εις ABC. 13. | ‡ ελπιζ. επι ⸗. ℵ. 31. KL. | (αι ελπ. .... θεον] om. Æth.)
— θεον] † praem. τον ⸗. ℵ. | om. ABC. 13. 31. KL.
6. ὑπηκουσεν ABB*Mai*(sil. Bch.)ℵC. 13. KL. *Am.* Syr.Hcl. Arm. | -κουεν B*Btly. Blc. Alf.* 31. Vulg. *Cl. m.* Syr.Pst. Æth. [Memph.]
— εγενηθητε] εγεννηθ. K.

---

22. inventus est dolus *Cl.* | 23. judicanti se *Cl.* | 24. super lignum *Cl.* | vivamus *Cl.*
1. viris suis *Cl.* | 3. non sit *Cl.* | 4. est cordis *Cl.* | qui est *Cl.* | locuples *Cl.* | 5. in deo *Cl.* | 6. obediebat *Cl.*

A B ℵ C. 13. 31. KL.

φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. 7 [y] Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ ‡συγκληρονόμοις" χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ‡ἐγκόπτεσθαι" τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

5 8 Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, ‡ταπεινόφρονες," 9 [z] μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας, τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦντες, †ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. 10 [a c] Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς παυσάτω τὴν γλῶσσαν †ἀπὸ κακοῦ καὶ χείλη †τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. 11 ἐκκλινάτω *δὲ" ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν. 12 ὅτι †ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά. 13 καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ‡ζηλωταὶ" γένησθε; 14 ἀλλ' εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ

7. συγκληρονόμοι (i.e. μφ)
y 1 Cor. 7:3. Eph. 5:25. Col. 3:19.
z Rom. 12:17.
a Psa. 34(33):13–16.
11. ἐκκ. [δὲ]

timentes ullam perturbationem. 7 Viri similiter, cohabitantes secundum scientiam quasi infirmiori vaso muliebri, inpertientes honorem tamquam et coheredibus gratiae vitae, ut ne impediantur orationes vestrae.

8 In fine autem omnes unanimes, conpatientes, fraternitatis amatores, misericordes, humiles, 9 non reddentes malum pro malo vel maledictum pro maledicto, sed e contrario benedicentes, quia in hoc vocati estis ut benedictionem hereditate possideatis. 10 Qui enim vult vitam diligere et videre dies bonos, coherceat linguam suam a malo et labia eius ne loquantur dolum, 11 declinet autem a malo et faciat bonum, inquirat pacem et sequatur eam, 12 quia oculi domini super iustos et aures eius in praeces eorum, vultus autem domini super facientes mala. 13 Et quis est qui vobis noceat, si boni aemulatores fueritis? 14 Sed et si quid patimini

6. φοβουμεναι] -νοι L. — πτοησιν] πτωσιν 13. | πτωησιν L. 7. οἱ] om. B. — συνοικουντες *Orig.* iii. 637c.) | συνομιλουντες ℵ*. (corr.c) ‖ add. cum uxoribus vestris Syr.Pst. Æth. — κατα γνωσιν] om. ℵ*. (corr.c) — σκευει *Orig.* iii. | μερει 13. — συγκληρονομοις B*Btly* in coll. *Rul. Mai* ℵc. 13. 31. Vulg. Arm. | ‡ -μοι ֍. AB*Bch*.CKL. Syr.Hcl. Memph. *ut vid.* (qu. -μοι pro -μωι [s. μφ] coheredi *m.*) | -μους ℵ*. (eo quod etiam ipsae vobiscum haeredes erunt Syr.Pst. Æth.) — χαριτος] praem. ποικιλης AℵC2. Syr.Hcl. Memph. (vid. cap. iv. 10.) | om. BC*. 13. 31. KL. Vulg. *m.* Syr. Pst. — ζωης] om. C2. — εγκοπτεσθαι ABℵ. | ‡ εκκοπτ. ֍. C2. 13*s.* 31. KL. (C* n.l.) — τας προσευχας] ταις προσευχαις B. 8. ὁμοφρονες] add. εσεσθε K (-θαι L.) *m.* (Syr.Pst.) | om. *Clem.* 296. — ταπεινοφρονες ABℵC. 13. *Am. Demid.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Clem.* | ‡ φιλοφρονες ֍. 31. K. | φιλοφρ. ταπεινοφρονες L. modesti humiles Vulg. *Cl. m.* bis. | (φιλαδελφοι ad fin.] om. Æth.) 9. η λοιδοριαν αντι λοιδοριας *Polyc.* ii. | om. 13. — ὁτι εις] † praem. ειδοτες ֍. 31. L. Syr.Hcl.mg. | om. ABℵC. 13. K. Vulg. *m.* Syr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Arm. Æth. 10. ιδειν] post ἡμερας C. Vulg. *Cl.* — γλωσσαν] † add. αυτου ֍. ℵ. 31. KL. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. ABC. 13. — χειλη] praem. τα C*. (ιλη ℵ*. corr.a) ‖ † add. αυτου ֍. 31. L. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | om. ABℵC. 13. K. *Fuld.* Syr.Hcl. 11. εκκλινατω δε ABC*. 31. *Am.*2 *Tol. Harl.* Syr.Hcl. ("et" Æth.) | *om. δε ֍. ℵC2. 13. KL. Vulg. *Cl. Am.** *Fuld.* Syr.Pst. Memph. Arm. (vid. LXX.) — αγαθον ζητησατω] om. *St.* 3. 12. οφθαλμοι] † praem. οἱ ֍. C2. | om. ABℵC*. 13. 31. KL. Arm. — δεησιν] praem. την C. — fin.] add. ad delendum * eos " e terra Syr.Hcl. 13. εαν *Clem.* 303. | ει B (sic *Alf.*) 13. ζηλωται ABℵC. 13. Vulg. Syr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. Æth. *Clem.* | ‡ μιμηται ֍. 31. KL. — γενησθε AℵcC. 13. 31. KL. | γενοισθε B. | γενεσθαι ℵ*. 14. αλλ' ει και B(ℵ*)C. 31. KL. Vulg. *Clem.* 584. (αλλα ℵ*.) | ει δε και Aℵc. 13. — πασχοιτε] -χητε 31. L. | πασχομεν *Clem.* — μακαριοι] add. εσται ℵ. Arm. | om. rel. *Clem.* — μηδε ταραχθητε AℵC. 13. 31. K. vv. *Clem.* | om. BL. 15. χριστον ABℵC. 13. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. *Clem.* 284. | ‡ θεον ֍. 31. KL. (Æth.) (τον αυτον και χριστον Arm. — ἁγιασατε *Clem.* | -σαντες 31. — ἑτοιμοι] † add. δε ֍. A. 31. KL. *Clem.* ! om. B*Mai*ℵC. 13. Vulg. *m.* Memph. Arm. *Orig.* i. 468d. 702d. iii. 5e. ("et estote parati" Syrr.Pst.&Hcl. Æth.)

6. pertimentes *Cl.* | 7. vasculo *Cl.* | impartientes *Cl.* | ut non *Cl.* | 8. in fide *Am.* | misericordes, *add.* modesti *Cl.* | 9. nec maledictum *Cl.* | 10. dies videre *Cl.* | 11. autem *om. Cl. Am. mg.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.
[b] Esa. 8:12, 13.

δικαιοσύνην, μακάριοι. [b] τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε· [15] κύριον δὲ τὸν ‡ χριστὸν" ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. ἕτοιμοι † ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, [16] * ἀλλὰ" μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου· συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν, ἵνα ἐν ᾧ ‡ καταλαλοῦσιν" ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν χριστῷ ἀναστροφήν. [17] κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ ‡ θέλοι" τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιοῦντας· [18] ὅτι καὶ χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ‡ ἀπέθανεν," δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ † πνεύματι, [19] ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, [20] ἀπειθήσασίν ποτε, ὅτε ‡ ἀπεξεδέχετο" ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ‡ ὀλίγοι," τουτέστιν ὀκτὼ ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος· [21] ὃ καὶ ‡ ὑμᾶς" ἀντίτυπον νῦν σώζει

16. καταλαλεῖσθε. om. ὑμ. ὡς κακοπ.

propter iustitiam, beati. Timorem autem eorum ne timueritis, et non conturbemini, [15] dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea quae in vobis est spe, [16] sed cum modestia et timore, conscientiam habentes bonam, ut in eo quod detrahunt de vobis confundantur qui calumniantur vestram bonam in Christo conversationem. [17] Melius est enim bene facientes, si velit voluntas dei, pati quam male facientes. [18] Quia et Christus semel pro peccatis mortuus est, iustus pro iniustis, ut nos offerret deo, mortificatus carne, vivificatus autem spiritu: [19] in quo et his qui in carcere erant spiritibus veniens praedicavit, [20] qui increduli fuerant aliquando, quando expectabat dei clementia in diebus Noe, cum fabricaretur arca, in qua pauci, id est octo animae salvae factae sunt per aquam. [21] Quod et vos nunc similis formae salvos fecit baptisma, non

---

15. αει *Clem. Orig.* i. bis. iii. | om. A. Syr.Pst. Arm. *Eus.* P.E. 7[c]. 14[d]. — αιτουντι Bℵ*C. rel. *Clem. Orig.* i. bis. iii. | απαιτουντι Aℵ[c]. | επερωτωντι *Orig.* in Prov. (Mai Nov. Bibl. vii. 37.) *Eus.* P.E. *bis* (mox πιστεως *Orig.* i. 468[d].)

16. αλλα μετα ABℵC. 13. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Clem.* | * om. αλλα ⊊. 31. KL. *m.* Syr.Pst. (Æth.) — καταλαλουσιν AℵC. 13. K. Vulg. | ‡ -λωσιν ⊊. 31. L. | -λεισθε B. *Clem.* 585. Syr.Hcl.*mg.* — υμων ως κακοποιων AℵC. *Fuld.* ? *Tol. Harl.* Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Æth. | om. B. Vulg. *Cl. Am. m.* Syr. Hcl.txt. Arm. *Clem.* — επηρεαζοντες A. 13. L. | επηρηαζ. C*. — την αγαθην εν χριστω ABℵ[c]. 13. 31. Vulg. *m.* Syr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Arm. (Æth.) | την αγαθην εις χριστον ℵ*. | την εν χριστω αγαθην KL. | την εν χριστῳ ἀγνην C. (Syr. Hcl.mg.) | τὴν καλὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν χριστῷ *Clem.*

17. αγαθοποιουντες C. — θελοι ABℵC. 31. KL. *Clem.* 585. | ‡ θελει ⊊. 13*s*. — ει κακοπ. ℵ*. (corr.[c]) L.

18. και] om. ℵ. *Orig. Int.* i. 88[d]. — ἁμαρτιων] praem. των ℵ*. (om.[c]) || add. ἡμων C[2] (ut vid.) Vulg. *Cl.* Syr. Pst. *Cypr.* 296. | add. ὑπερ ἡμων ℵC* ut vid. 13 *sic.* L. Memph. | add. ὑπερ ὑμων A. Arm. | add. hominum et propter nos Æth. | non habent B. 31. K. *Am. Tol.* — απεθανεν AℵC. 13. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. Æth. *Cypr.* | ‡ επαθεν ⊊. B. 31. KL. (vid. ii. 21. iv. 1. et πασχειν in ver. 17.) — ἡμας A℧*mg.*[c]C. 13*s*. KL. Vulg. Syr.Hcl.*mg.* Memph. Æth. *Petr. Alex.* Routh. iv. 46. *Cypr.* | ὑμας B. 31 *ut vid.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. Arm. | om. ℵ*. — τῳ θεῳ *Petr. Alex. Cypr.* | om. B. | om. τῳ C. — μεν]? om. A*. — πνευματι] † praem. τῳ ⊊. 13. | om. ABℵC. 31. KL. Arm. *Orig.* iv. 135[a]. *Petr. Alex.*

19. φυλακῃ] add. κατακεκλεισμενοις C. *Tol. Harl.* | om. *Orig.* ii. 553[d]. iv. 135[a]. *Hil.* 306[a].

20. απεξεδεχετο ABℵCK *ut vid.* L. *Am. Fuld. Demid.* Arm. *Orig.* ii. 553[d]. iv. 135[a]. *cod. Orig. Int.* iii. 922[d]. (expectabant Vulg. *Cl.*) expectarent *Orig. Int.* i. 88[e]. spectaret *Tol.* retinerent *Harl.** sustinerent *Harl.*[2] (13 *n.l.*) | ἁπαξ εδεχετο 31. ("Codex *g.* [i. e. K.] hoc loco dubium me quodammodo reliquit inter ἁπαξ ἐδέχετο et ἁπεξεδεχετο" Matthaei.) | ‡ ἁπαξ εξεδεχετο ⊊. *Orig.* iii. 135[a]. *ed.*

20. ἡ του θεου μακροθυμια *Orig.* ii. iv. *Orig. Int.* iii. | την του θεου μακροθυμιαν ℵ*. *Orig. Int.* i. — ολιγοι ABℵ. Vulg. *Orig.* ii. *Orig. Int.* i. iii. *Cypr.* 142. 152. | ‡ -γαι ⊊. C. 13*s*. 31. KL. Syr.Hcl. | om. Syr.Pst. — τουτεστιν *Orig.* ii. | τουτο εστιν 31.

21. ὁ *St.* 3. ABℵ[c] *Tf.* C. 13. 31. KL. Vulg. Arm. *Orig. Int.* i. 88[e]. *Cypr.* 142. 152. | om. ℵ*. (? add.[1]) Æth. | ᾧ *Elz.* — και υμας ABℵ. 31. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Arm. *Orig. Int.* i. *Cypr.* bis. | ‡ και ἡμας ⊊. C. 13*s*. KL. Memph. Æth. — αντιτυπον νυν] ante και ἡμας K. | νυν αντιτυπον ℵ. Vulg. (om. νυν Syr.Pst.)

16. *om.* de *Cl.* | 17. voluntas dei velit *Cl.* | 18. peccatis nostris *Cl.* | mortificatos *Am.*; *add.* quidem *Cl.* | vivificatos *Am.*** | 20. expectabant Dei patientiam *Cl.*

AB ℵ (C). 13. 31. KL.

βάπτισμα, (οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν), διʼ ἀναστάσεως Ἰησοῦ χριστοῦ, [22] ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ † θεοῦ πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

V. E′ 6 [1] Χριστοῦ οὖν παθόντος † σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν † σαρκὶ πέπαυται ἁμαρτίας· [2] εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. [3] ἀρκετὸς γὰρ † ὁ παρεληλυθὼς χρόνος † τὸ ‡ βούλημα″ τῶν ἐθνῶν ‡ κατειργάσθαι,″ πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις· [4] ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες, [5] οἳ ἀποδώσουσιν λόγον ¶ C. τῷ ἑτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς.¶ [6] εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσιν μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσιν δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι. § Theb. [7] Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν· § σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς † προσευχάς, [8] πρὸ πάντων † τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι [c] ἀγάπη ‡ καλύπτει″ πλῆθος ἁμαρτιῶν. [9] φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ

[c] Prov. 10:12.

carnis depositio sordium, sed conscientiae bonae interrogatio in deum, per resurrectionem Iesu Christi, [22] qui est in dextera dei, deglutiens mortem ut vitae aeternae heredes efficeremur, profectus in caelum, subiectis sibi angelis et potestatibus et virtutibus.

[1] Christo igitur passo in carne et vos eadem cogitatione armamini, quia qui passus est carne desit a peccatis, [2] ut iam non hominum desideriis sed voluntati dei quod reliquum est in carne vivat temporis. [3] Sufficit enim praeteritum tempus ad voluntatem gentium consummandam, qui ambulaverunt in luxuriis, in desideriis, vinolentiis, comesationibus, potationibus et inlicitis idolorum cultibus; [4] in quo ammirantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriae confusionem, blasphemantes; [5] qui reddent rationem ei qui paratus est iudicare vivos et mortuos. [6] Propter hoc enim et mortuis evangelizatum est, ut iudicentur quidem secundum homines in carne, vivant autem secundum deum in spiritu. [7] Omnium autem finis adpropinquavit: estote itaque prudentes et vigilate in orationibus, [8] ante omnia mutuam in vosmet ipsos caritatem habentes continuam, quia caritas

---

21. διʼ] δια A.

22. θεου] † praem. του ⸗. AℵcC. rel. | om. Bℵ*. ‖ add. deglutiens mortem ut vitae aeternae haeredes efficeremur Vulg. (et *Am. Fuld.* Arm.mg. in ed. Amstelod.)

1. παθοντος] αποθανοντος ℵ*. (corr.c) ‖ † add. υπερ ημων ⸗. AℵC. 13. KL. Syr.Hcl. Memph. (Arm. Æth. post σαρκι). | add. υπερ υμων ℵ*. 31. Syr.Pst. | om. BC. Vulg. Theb.

— και υμεις τ. αυτ..... σαρκι] om. 13.

— σαρκι 2°.] † praem. εν ⸗. 31. K. Vulg. *Cl.* | om. AB*Mai*ℵCL. *Am.* Arm.

— αμαρτιας AℵC. | αμαρτιαις Bℵc. Vulg. ? Æth. (ab omnibus peccatis Syr.Pst.)

2. ανθρωπων (-πον ℵ*. corr.c) | post επιθυμιαις C. Vulg. *Cl.*

— θεου] ανθρωπου ℵ*. (corr.c)

3. γαρ] † add. ημιν ⸗. C. 13. 31. KL. | add. υμιν ℵ*. Memph. Æth. | om. ABℵc. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Clem.* 303.

3. παρεληλυθως] -θος ℵ*. (corr.c) 13. | παραλ. A.

— χρονος] † add. του βιου ⸗. KL. | om. ABℵC. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Clem.* | ante ὁ παρελ. χρον. 31.

— βουλημα ABℵC. 13. *Clem.* | ‡ θελημα ⸗. 31. KL.

— κατειργασθαι ABℵC² *ut vid. Clem.* (sic) (κατειργασασθαι C*.) | ‡ κατεργασασθαι ⸗. 13 *ut vid.* 31. KL.

— πορευομενους ℵ.

— οινοφλυγιαις AB²*Rul.Mai*ℵcC. *Clem.* | οινοφρυγιαις ℵ*. | οινοφλυγιοις B* *Rul.Mai.* | οινοφλογιαις Syr.Hcl.mg. *Graece.*

— αθεμιτοις *Clem.* | -ταις C.

4. βλασφημουντες ABℵcC². 31. K (praem. και.)L. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. (-ται B**Mai*²). -ταις* -τες² *Rl.*) (13 n.l.) | και βλασφημουσιν ℵ*C*. (Æth.) [Syr.Pst.]

5. οἱ αποδωσουσιν λογον] om. ℵ*. (add.c)

— τῳ ἑτοιμως] οι (*ut vid.*) ἑτοιμως ℵ*. (corr.1) (om. Syr.Pst.)

— εχοντι κριναι AℵC(² *ut vid.*) 13. 31. KL. Vulg. Memph. Arm. Æth. | κρινοντι B(C* *fortasse.*)

6. ζωσιν] ζησωσι ℵc.

7. και νηψ.] om. και ℵ*. (add.c)

— προσευχας] † praem. τας ⸗. 31. KL. *Polyc.* ad Phil. vii. | om. ABℵ. 13. (προσευχην 13.)

8. παντων] † add. δε ⸗. 31. KL. Vulg. *Cl. Fuld. Demid. m.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Æth. | om. A *ut vid.* Bℵ. 13. *Am. Tol. Harl.* Arm. ("Et" Syr.Pst.)

— αγαπη] praem. ἡ *Elz.* 31. | om. *St.* 3. ABℵ. 13. KL. *Clem. Rom.* 49.

---

22. deglutiens....efficeremur, *om. Luxov.*

1. passus est in carne *Cl.* | desiit *Cl.* | 2. desid. hominum *Cl.* | 3. consummandam his *Cl.* | *om.* in *ante* desid. *Cl.* | 7. adpropinquabit *Am.* | 8. omnia autem *Cl.* | vobismetipsis *Cl.* | continuam habentes *Cl.*

Vulg. Syrr.P. H. Memph. [Theb.] Arm. Æth. Rom. 12:6—8.

‡ γογγυσμοῦ." 10 ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ· 11 d εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἧς χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζηται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

ϛ'

7 12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος· 13 ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. 14 e εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται. † ¶ 15 μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ‡ ἀλλοτριεπίσκοπος·" 16 εἰ δὲ ὡς χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ ‡ ὀνόματι" τούτῳ. 17 ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρῖμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; 18 f καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; 19 ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ

e Matt. 5:10.

¶ Theb.

f Prov. 11:31.

cooperit multitudinem peccatorum, 9 hospitales invicem sine murmuratione, 10 unusquisque sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes sicut boni dispensatores multiformis gratiae dei; 11 si quis loquitur, quasi sermones dei, si quis ministrat, tamquam ex virtute quam administrat deus, ut in omnibus honorificetur deus per Iesum Christum, cui est gloria et imperium in saecula, amen.

12 Carissimi, nolite peregrinari in fervore qui ad temtationem vobis fit, quasi novi aliquid vobis contingat, 13 sed communicantes Christi passionibus gaudete, ut et in revelationem gloriae eius gaudeatis exultantes. 14 Si exprobramini in nomine Christi, beati eritis, quoniam gloriae dei spiritus in vobis requiescit, ab aliis blasphematus, a vobis autem honorificatus. 15 Nemo enim vestrum patiatur quasi homicida aut fur aut maledicus aut alienorum appetitor: 16 si autem ut Christianus, non erubescat, glorificet autem deum in isto nomine. 17 Quoniam tempus ut incipiat iudicium de domu dei: si autem primum a nobis, qui finis eorum qui non credunt dei evangelio? 18 Et si iustus vix salvabitur, impius et peccator ubi parebunt? 19 Itaque et hii qui patiuntur secundum

8. καλυπτει AB. 13. K. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. *sic.* Memph. Theb. Arm. *Hil.* 626d. | ‡ καλυψει ϛ. ℵ. 31. L. Æth. co-operuit *m.*

9. γογγυσμου ABℵ. 13. Vulg. *m.* Syrr. Pst.&Hcl. Theb. Arm. ut vid. | ‡ -μων ϛ. 31. KL. [Memph. Æth.]

10. καθως] εν ᾧ L.

11. ει τις bis.] η τις A.

— ει τις λαλ. ὡς λογ. θεου] om. L. *Fuld**.

— ἧς] ὡς 31. KL.

— δοξαζεται 13.

— εστιν] om. A. 13. Arm.

— των αιωνων] om. 31. *Am.* Syr.Hcl. Arm. ed.

12. πειρασ. ὑμιν *Clem.* 585. | πειρασ. ὑμων 31.

13. καθο *St.* 3. ABℵ. 13. 31. KL. *Clem.* 585. | καθως *Elz.* Arm.

— του χριστου *Clem.* 585. | om. του B*Btly.* (non sic Alford diserte.)

— χαρητε] χαρειτε 13. L. | χαιρετε *Clem.*

14. εν] om. ℵ*. (add.c)

14. χριστου] praem. Ιησου 13. | Contra, *Cypr.* 90. 267.

— δοξης] add. και δυναμεως A. 13. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (*Cypr.* bis.) | add. και της δυναμεως αυτου ℵ. (om. αυτου c.) | non habent B. 31. KL. *Am. Lux.* Syr.Pst. *Clem.* 585. *Tert.* Scorp. 12.

— εφ' *Clem.* | επι A *ut vid.*

— αναπαυεται Bℵ*. 31. KL. *Clem.* | επαναπαυεται A. | επαναπεπαυεται ℵc. | αναπεπαυτε (i. e. -ται) 13.

— fin.] † add. κατα μεν αυτους βλασφημειται κατα δε ὑμας δοξαζεται ϛ. 31. KL. (*Am.*) *Harl. Tol.* Syr.Hcl.* Theb. *Cypr.* 90. 267. | om. ABℵ. 13. Vulg. *Cl. Fuld. Demid.* Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Arm. Æth. *Tert.* Scorp. 12. *Clem.* non habet ad fin. loci laudati.

15. φονευς] add. η λοιδορος 31.

— η κακοποιος *Tert.* Scorp. 12. | om. K.

— αλλοτριεπισκοπος Bℵ. | αλλοτριος επισκοπος A. 31. | ‡ αλλοτριοεπισκοπος ϛ. 13*s*. KL. (om. η ὡς αλλοτρ. Syr.Pst.)

16. χριστιανος] χρηστιανος ℵ*.

— δοξαζετω δε τον θεον] δοξαζεσθω δε ὁ θεος 13.

— τῳ ονοματι ABℵ. 13. 31. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Tert.* Scorp. 12. | ‡ τῳ μερει ϛ. KL.

17. ὁ καιρος] om. ὁ Aℵ.

— του θεου] του mg. 31[1].

— αφ'] απο B.

— ἡμων A*Bℵc. 13*s*. KL. Vulg. rel. | ὑμων A2ℵ*. 31. Æth.

— τῳ του θεου ευαγγελιῳ] τῳ 'λογῳ' του θεου ευαγγελιῳ ℵ*.

18. ὁ ασεβης AB2ℵ. 13. 31. KL. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 87c. | ὁ δε ασ. B**Mai.* Syr.Hcl.

— ἁμαρτ.] praem. ὁ Aℵ. | om. B. 13. 31. KL.

8. operit *Cl.* | 10. accipit *Am.* | 11. saecula saeculorum *Cl.* | 13. in revelatione *Cl.* | 14. beati eritis, quoniam quod est honoris gloriae et virtutis dei et qui est ejus spiritus super vos requiescit *Cl.* (*om.* "ab aliis blas. a vobis aut. honorificatus.") | 15. nemo autem *Cl.* | ut homicida *Cl.* | 17. tempus est *Cl.* | a domo *Cl.* | 19. hi *Cl.*

A B ℵ. 13. 31. KL. 19. ἀγαθοποιΐαις V. Z'

θέλημα τοῦ θεοῦ, † πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ‡ αὐτῶν" ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

8 [1] Πρεσβυτέρους * οὖν" † ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλουσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός, [2] [g] ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ‡ ἀλλὰ" ἑκουσίως * κατὰ θεόν," μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως· [3] μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· [4] καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. [5] ὁμοίως νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις, πάντες δὲ ἀλλήλοις † τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι [h] ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. [6] ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, [7] [i] πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ‡ ἐπιρίψαντες" ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. [8] νήψατε, γρηγορήσατε· ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τινα καταπιεῖν· [9] ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῷ ἀδελφότητι ὑμῶν τὰ ἐν τῷ κόσμῳ παθήματα ἐπιτελεῖσθαι. [10] ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν χριστῷ, ὀλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει. [11] αὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

[12] διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ εἰς ἣν στῆτε. [13] ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ καὶ μᾶρκος ὁ υἱός μου. [14] ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν χριστῷ.

5 Act. 20:28.

2. [κατὰ θεόν]

h Prov. 3:34. Jac. 4:6.

i Psa. 55(54):22.

voluntatem dei, fideli creatori commendant animas suas in benefactis.

[1] Seniores ergo qui in vobis sunt obsecro consenior et testis Christi passionum, qui et eius quae in futuro revelanda est gloriae communicator. [2] Pascite qui est in vobis gregem dei, providentes non coactos sed spontanee secundum deum, neque turpis lucri gratia sed voluntarie, [3] neque ut dominantes in cleris, sed forme facti gregi ex animo: [4] et cum apparuerit princeps pastorum, percipietis inmarcescibilem gloriae coronam. [5] Similiter adulescentes subditi estote senioribus, omnes autem invicem humilitatem insinuate, quia deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. [6] Humiliamini igitur sub potenti manu dei, ut vos exaltet in tempore visitationis, [7] omnem sollicitudinem vestram proicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. [8] Sobrii estote, vigilate; adversarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit quaerens quem devoret; [9] cui resistite fortes in fide, scientes eadem passionum ipsis fieri in ea quae in mundo est fraternitate vestra. [10] Deus autem omnis gratiae, qui vocavit nos in aeternam suam gloriam in Christo Iesu, modicum passos ipse perficiet, confirmabit, solidabit, fundabit. [11] Ipsi gloria et imperium in saecula saeculorum. amen.

[12] Per Silvanum vobis fidelem fratrem, ut arbitror, breviter scripsi, exhortans et testificans hanc esse veram gratiam dei in qua statis. [13] Salutat vos quae est in Babylone coelecta et Marcus filius meus. [14] Salutate invicem in osculo sancto. pax vobis omnibus qui estis in Christo.

---

19. πιστῳ] † praem. ὡς ⸗. 31. KL. Syrr.Pst.&Hcl. *Hil.* 1114e. | om. ABℵ. 13. Vulg. Memph. Arm. Æth. | πιστῶς τῳ 13.
— αυτων AℵKL. | ‡ ἑαυτων ⸗. 13s. 31. Vulg. | ante ψυχας 31. | om. B.
— αγαθοποιᾳ Bℵ. 31. KL. Memph. | -ποιαις A. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. [Æth.]
1. πρεσβυτερους ουν ABℵ. Vulg. Syr. Hcl.* Arm. | *om. ουν ⸗. 13s. 31. KL. Syr.Hcl.*txt.* Memph. | δε *m.* Syr. Pst. | etiam Æth.
— εν ὑμιν] † praem. τους ⸗. ℵ. 13s. 31. KL. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | om. AB. (om. τους εν ὑμιν Arm.)
— αποκαλυπτεσθαι] post δοξης A.
2. θεου] χριστου B*Blc.*
— επισκοπουντες AℵC. 13. 31. KL. Vulg. *m.* (Syrr.Pst.&Hcl.) Memph. Arm. | om. Bℵ*.
— αναγκαστως] αναγκασικτως 13.
— αλλα Bℵ. 13. | ‡ αλλ' ⸗. A. 31. KsL.
— ἑκουσιως] add. κατα θεον Aℵ. 13. 31. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. (ad fin. ver. 3. *m.*) | *om. κατα θεον ⸗. BKL. Syr.Pst.
— μηδε Bℵ. 13. 31. K. Vulg. Syr.Hcl. Memph. | μη AL. Syr.Pst. Arm. Æth.
2. προθυμως] μακροθυμως 31.
3. om. ver. B.
4. στεφανον] ante δοξης 31.
5. ὁμοιως] add. δε ℵ*. 13. Syr.Hcl. (? add. postea οἱ 13.) | add. και οἱ 31. *m.* Arm. Æth. | praem. και Syr.Pst. | non habent ABℵᶜKL. Vulg. Memph.
— πρεσβυτεροις] praem. τοις ℵ.
— αλληλοις] † add. ὑποτασσομενοι ⸗. 31. KL. Syr.Hcl. Æth. | om. ABℵ. 13. Vulg. *m.* Syr.Pst. Memph. Arm.
— ὁ θεος Aℵ. rel. *Clem.* 533. | om. ὁ B. *Clem.* ad Cor. xxx.
6. χειρα *Orig.* i. 489b. 641c. iii. 724e. | -ραν Aℵ.
— ὑψωσει 13.
— καιρῳ] add. επισκοπης A. 13. Vulg. *m.* Syr.Hcl.* Memph. Arm. Æth. (vid. cap. ii. 12.) | om. Bℵ. 31. KL. Syr. Hcl.txt. *Orig.* i. 489b. | in tempore congruo Syr.Pst.
7. επιριψαντες AB*ℵ. | ‡ επιρριψ. ⸗. B2. 13. 31. KL.
— μελει] μελλει 31. L.
— περι] ὑπερ 13.
— ὑμων] ἡμων ℵ*. (corr.c) 13. | de omnibus *m.*
8. ὁ αντιδ.] † praem. ὁτι ⸗. ℵc. 13. 31. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 86b. 164e. 195b. 416e. *Cypr.* 256. | om. ABℵ*K. *Orig.* iii. 162a. *Orig. Int.* iii. 372b. *Eus.* in Psal. 34e. *Lucif.* 216. | ὁ γαρ αντ. *Orig.* iii. 315a. (ὁ εχθρος ἡμων *Orig.* in Prov. Mai N. Biblioth. vii. 36. vid. iii. 338e.)
8. διαβολος] praem. ὁ 13.
— τινα ante καταπ. Aℵ. 13. KL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig.* iii. bis. *Orig. Int.* ii. 86b. 164e. 195b. 267a. 416e. iii. iv. 606b. *Eus.* in. Psal. 35a. 58a. *Cypr. Lucif.* 216. | post 31. | om. B. *Orig. Int.* iii. 396f.
— καταπιειν Bℵ. 31. KL *sic.* Memph. *Orig.* iii. 162a. *cod. Orig. Int.* iii. 396f. *Cypr. Hil.* 502e. (καταπιν ℵ*.) | καταπιει 13. | ‡ καταπιῃ ⸗. A. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Orig.* iii. *bis.*) *Orig. Int.* ii. *quinquies.* iii. iv. *Eus.* in Psal. *bis. Lucif.* 216.
9. τη εν τῳ κοσμ.] την εν. τῳ κοσμ. ℵ*.
— τῳ κοσμῳ Bℵ. | *om. τῳ ⸗. A. 13. 31. KL.
— ὑμων] om. L. Syr.Hcl. | post αδελφοτητι 31. K.

19. commendent *Cl.*
2. in vobis est *Cl.* | coacte *Cl.* | spontaneae *Am.* | 3. formae facti gregis *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

ῥήσατε, † ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ, ζητῶν τίνα ‡ καταπίειν·" 9 ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν * τῷ" κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι.

H'

10 Ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος ὁ καλέσας ‡ ὑμᾶς" εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν χριστῷ [Ἰησοῦ] ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς ‡ καταρτίσει," † ‡ στηρίξει, σθενώσει," † 11 αὐτῷ † τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

11. σθενώσει, [θεμελιώσει].

12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ, εἰς ἣν ‡ στῆτε." 13 ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή, καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. 14 ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν χριστῷ †. †.

tote, vigilate, quia adversarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit, quaerens quem devoret; 9 cui resistite fortes fide, scientes eandem passionem ei quae in mundo est vestrae fraternitatis fieri.

10 Deus autem omnis gratiae, qui vocavit nos in aeternam suam gloriam in Christo Iesu, modicum passos ipse perficiet confirmabit solidabitque. 11 Ipsi imperium in saecula saeculorum, amen.

12 Per Silvanum vobis fidelem fratrem, ut arbitror, breviter scripsi, obsecrans et contestans hanc esse veram gratiam dei, in qua et state. 13 Salutat vos ecclesia quae est in Babylone conelecta et Marcus filius meus. 14 Salutate invicem in osculo sancto. Gratia vobis omnibus qui estis in Christo Iesu.

ΠΕΤΡΟΥ Α.

10. *ὑμας* ABℵ. 13. 31. L. *Demid.* Syr. Hcl. Memph. Arm. Æth. | ‡ *ἡμας* ϛ. K. Vulg. Syr.Pst.
— *δοξαν*] praem. *βασιλειαν και* L.
— *χριστῳ*] praem. *τῳ* B.
— *Ιησου* A. 13. 31. KL. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl.* Memph. Arm. Æth. | om. Bℵ. Syr.Hcl.txt.
— *καταρτισει* ABℵ. 13. Vulg. Arm. Æth. | ‡ *-σαι* ϛ. 31. KL. ‖ † add. *ὑμας* ϛ. 31. KL. Syr.Hcl.* Memph. Æth. | om. ABℵ. 13. Vulg. Syr.Hcl.*txt.* Arm. | qui dedit nobis cum sustinuerimus has afflictiones modicas ut corroboremur et confirmemur et stabiliamur in eo in aeternum. Syr.Pst.
— *στηριξει σθενωσει* ABℵ. 13. 31. KL. Vulg. Arm. Æth. | ‡ *στηριξαι σθενωσαι* ϛ. ‖ † add. *θεμελιωσαι* ϛ. Syr. Hcl. Memph. | *θεμελιωσει* ℵ. 13. 31. KL. Arm. | om. AB. Vulg. Syr.Pst. Æth.

11. *το κρατος* AB. *Am. Fuld.* Æth. | † praem. *ἡ δοξα και* ϛ. ℵL. Vulg. *Cl. Demid. Tol.* Syrr.(Pst.)&Hcl. laus potentia et gloria Syr.Pst. | *το κρατος και ἡ δοξα* 13. 31. Memph. Arm. | *ἡ δοξα κρατος* K.
— *των αιωνων*] om. B. Memph. Arm.

12. *Σιλουανου*] *Σιλβανου* B(?***.)
— *του πιστου*] ? om. *του* B*Btly.*? | post *αδελφου* 13.
— *ταυτην*] praem. *και* ℵ*.(om.c)
— *του θεου*] om. *του* 13.
— *στητε* ABℵ. 13. | ‡ *ἑστηκατε* ϛ. 31. KL. (vid. Rom. v. 2. 1 Cor. xv. 2.)

13. *Βαβυλωνι*] add. *εκκλησια* ℵ. (Vulg.) Syr.Pst. Arm. | non habent AB. rel. *Orig.* iii. 440b. *Euseb.* H.E. ii. 5 (65.)

14. *αγαπης*] *ἁγιῳ* Vulg. Syr.Pst. (vid. Rom. xvi. 16. 1 Cor. xvi. 20. 2 Cor. xiii. 12. 1 Thes. v. 26.)
— *ειρηνη*] *-νης* ℵ*.
— *χριστῳ*] † add. *Ιησου* ϛ. ℵ. 31. KL. Vulg. et *Am.* Syr.Hcl. Memph. Arm. | om. AB. 13 *ut vid. Fuld. Demid. Harl.* Syr.Pst. Æth.
— fin.] † add. *αμην* ϛ. ℵ. 31. KL. Vulg. *Cl. Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. AB. 13. *Am. Harl.* Memph. Æth.

Subscriptio, *Πετρου ᾱ* ABℵ. | *του ἁγιου αποστολου Πετρου καθολικη επιστολη ᾱ στιχ* CΛϛ L. (de K. sil. Matthaei).

8. et vigilate *Cl.* | 9. in fide *Cl.* | fraternitati *Cl.* | 10. confirmavit *Am.* | 11. gloria et imperium *Cl.* | 12. fidelem fratrem vobis *Cl.* | in qua statis *Cl.* | 13. coelecta *Cl.* | 14. fin. *add.* amen *Cl.*

ΠΕΤΡΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Β'.

ABℵ[C]. 13. 31. KL. Α'

1 Συμεὼν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ
χριστοῦ τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαι-
οσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ·
§ C. 2 § χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ
θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. 3 ὡς πάντα ἡμῖν
3. ὡς *[τὰ]" πάντα τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέ-
βειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαν-
τος ἡμᾶς ‡ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ," 4 δι' ὧν τὰ μέγιστα
‡ καὶ τίμια ἡμῖν" ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ
τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες
τῆς ἐν *τῷ" κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. 5 καὶ αὐτὸ
τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορη-
γήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ
τὴν γνῶσιν, 6 ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ
τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν
εὐσέβειαν, 7 ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ
τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. 8 ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρ-

1 Simon Petrus servus et apostolus Iesu Christi his qui coaequalem nobis sortiti sunt fidem in iustitia dei nostri et salvatoris Iesu Christi. 2 Gratia vobis et pax adimpleatur in agnitione dei et Christi Iesu domini nostri, 3 quomodo omnia nobis divinae virtutis suae quae ad vitam et pietatem donata est per cognitionem eius qui vocavit nos propria gloria et virtute, 4 per quam maxima et praetiosa nobis promissa donavit, ut per haec efficiamini divinae consortes naturae, fugientes eius quae in mundo est concupiscentiae corruptionem. 5 Vos autem curam omnem subinferentes ministrate in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam, 6 in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, 7 in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis caritatem. 8 Haec autem omnia si vobiscum adsint et superent,

---

Inscriptio
ΠΕΤΡΟΥ Β
in ABℵ.
ΠΕΤΡΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β
in C. 13.
ΠΕΤΡΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ
in 31. K.
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
ΠΕΤΡΟΥ in L.

1. Συμεων Aℵ. 13. 31. KL. Æth. | Σιμων B. Vulg. Memph. Theb. (Σειμων B*Mai ed. 2.) | om. C *ut vid.*
— και αποστολος] om. Syr.Bdl.
— ισοτιμον] -μοις 13.
— εν δικαιοσυνῃ] εις δικαιοσυνην ℵ.
— θεου] κυριου ℵ. Theb. (om. θεου και Ιησου *Am.*)
— σωτηρος] add. ἡμων *Elz.* Syr.Bdl. Memph. Theb. Arm. edd. Æth.
2. Ιησου] add. χριστου AℵL. *m.* Syrr. Bdl.&Hcl. Memph. Arm.Æth. | praem. χριστου 13. Vulg. *Cl.* | om. BC. 31. K. (om. ver. Theb.)
2. του κυριου ἡμων (om. του θεου και Ιησου) *Am. Fuld. Demid. Harl.*
3. παντα] praem. τα Aℵ. 13. | om. τα BC. 31. KL.
— προς ζωην] προς τον θεον και ζωην ℵ*. (corr.^{c})
— δεδωρημενης] -μενα K. (donata sunt Vulg. *Cl.* donata est *Am.*)
— ιδιᾳ δοξῃ και αρετῃ AℵC. 13. Vulg. Memph. Theb. (Arm.) Æth. | ‡ δια δοξης και αρετης ☋. B. 31. KL. Syrr. Bdl.&Hcl. *ut vid.* | sua inlustri virtute *m.* (bis.)
4. μεγιστα και τιμια ἡμιν (A)C. 13. 31. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. (Memph. Theb.) (Arm.) (Æth.) (ὑμιν A. Syrr.Bdl.& Hcl.*mg.*) | τιμια και μεγιστα ἡμιν B. *m* (bis.) | τιμια ἡμιν και μεγιστα ℵKL. | ‡ μεγιστα ἡμιν και τιμια ☋.
4. κοινωνοι] post φυσεως ℵ.
— της] την ℵ.
— τῳ κοσμῳ ABℵ. (Arm.) | *om. τῳ ☋. C. 13*s.* 31. KL *sic.*
— εν επιθυμιᾳ AB. 31. KsL. Æth. *Platt* (om. in ed. Rom.) | επιθυμιας και C. | επιθυμιας 13. Vulg. Syr.Bdl. Memph. Theb. (Arm.) | επιθυμιαν ℵ. Syr.Hcl. ut vid. (postea και φθορας Syr.Hcl.mg. *Gr.* | (in cupiditate perditae vitae *m.*bis.)
5. και αυτο τουτο δε BC*. 31. KL. (Theb.) (Æth.) | και αυτο δε τουτο ℵC^{2}. 13 *sic.* Syrr.Bdl.&Hcl. *sic* Arm. | και αυτοι δε A. | vos autem Vulg. [Memph.] sed et vos *m.*
— πασαν Syrr.Bdl.&Hcl.* | om. C. *Am.** (add.^{1}) Syr.Hcl.*txt.* | omnes *m.*

1. iis qui *Cl.* | nobiscum *Cl.* | 2. cognitione *Cl.* | om. dei et Christi Jesu *Am.* | 3. donata sunt *Cl.* | 4. per quem *Cl.* | 5. omnem *om. Am**. (add.^{1}) | 8. haec enim si *Cl.*

Vulg. Syrr. Bdl. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

χοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ἐπίγνωσιν· [9] ᾧ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλός ἐστιν, μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ‡ ἁμαρτημάτων." [10] διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε. [11] οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ.

9. ἁμαρτιῶν B'

[12] Διὸ ‡ μελλήσω" ‡ ἀεὶ ὑμᾶς" ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. [13] δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει· [14] εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστὸς ἐδήλωσέν μοι. [15] σπουδάσω δὲ καὶ ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι.

[16] Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. [17] λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, [a] Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. [18] καὶ

17. ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν
[a] Matt. 3:17. 17:5. et parr.

non vacuos nec sine fructu vos constituent in domini nostri Iesu Christi cognitione: [9] cui enim non praesto sunt haec, caecus est et manu temptans, oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum. [10] Quapropter, fratres, magis agite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis: haec enim facientes non peccabitis aliquando. [11] Sic enim abunde anter ministrabitur vobis introitus in aeternum regnum domini nostri et salvatoris Iesu Christi.

[12] Propter quod incipiam vos semper commonere de his, et quidem scientes et confirmatos in praesenti veritate. [13] Iustum autem arbitror, quandiu sum in hoc tabernaculo, suscitare vos in commonitione, [14] certus quod velox est depositio tabernaculi mei, secundum quod et dominus noster Iesus Christus significavit mihi. [15] Dabo autem operam et frequenter habere vos post obitum meum ut horum memoriam faciatis.

[16] Non enim doctas fabulas secuti notam fecimus vobis domini nostri Iesu Christi virtutem et praesentiam sed speculatores facti illius magnitudinis. [17] Accipiens enim a deo patre honorem et gloriam, voce delapsa ad eum huiuscemodi a magnifica gloria, Hic est filius meus dilectus, in quo mihi conplacui. [18] Et hanc vocem

---

5. επιχορηγησατε] χορηγησατε ℵ*. (corr.[1])
— ὑμων] ἡμων C.
7. την ευσεβια ℵ.
8. ὑπαρχοντα BℵC. 13. 31. KL. Syr.Hcl. Memph. Arm. | παροντα A. Syr.Bdl. *ut vid.* Theb. Æth. *ut vid.* (adsint Vulg. sint *m.*)
— ακαρπους] add. ουδ ℵ*. (corr.[1])
— ἡμων Ιησου χριστου] om. Syr.Hcl.
9. ἁμαρτηματων AℵK. Vulg. *m.* Arm. | ‡ ἁμαρτιων ⊊. BC. 13. 31. L.
10. σπουδασατε] add. ινα δια των καλων εργων A (et mox ποιεισθε) ℵ. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (ὑμων εργων A. Syr.Bdl. Æth.) | add. δι' αγαθων εργων ὑμων 13. | non habent BC. 31. KL.
— κλησιν] παρακλησιν A.
— ποτε] om. A. Æth.
11. ἡ εισοδος] om. ἡ ℵ. ‖ add. ἡ K.
— αιωνιον] -νιαν C*.
11. ἡμων] post και σωτηρος A. Æth. | in utroque loco Syr.Bdl. (*bis* Memph. Theb.)
12. μελλησω ABℵC. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. (13 n. l.) | ‡ ουκ αμελησω ⊊. 31. KL. Syrr.Bdl.&Hcl.
— αει ante ὑμας BC. 31. KL. Arm. (13 n. l.) | ‡ post ⊊. A. Vulg. Syrr. Bdl.*sic*&Hcl. Memph. Æth. (αει περι τουτων ὑπομιμνησκειν ὑμας ℵ.) | om. αει Theb.
— καιπερ ειδοτας ad fin. ver.] om. ℵ*. (marg.[c])
— ειδοτας] ειδοντας 13.
13. om. .... διεγ. ὑμας ℵ*. (mg.[c])
— τῳ] om. C* *ut vid.*
— διεγειρειν] διεγειριν ℵ[c].
— ὑπομνησει] praem. τῃ Aℵ. | om. BC. 13*s*. 31. KL.
14. καθως και ὁ κυριος ἡμων] om. ℵ.
15. σπουδασω ABC. rel. | -ζω ℵ. 31. Arm. satagite Syrr.Bdl.&Hcl.
15. δε] τε 13.
— μνημην] μνειαν 13.
16. δυναμιν] add. τε 13. 31.
— γενηθεντες] γεννηθ. A*.
17. θεου] praem. του ℵC. | om. AB. 13. 31. KL.
— ενεχθεισης] ανεχθ. C[3].
— αυτῳ] post τοιασδε C*. 13.
— ούτος εστιν ὁ υἱος μου ὁ αγαπητος AℵC. 13. 31. KL. Vulg. Syrr.Bdl.& Hcl. Memph. Theb. Arm. (Æth.) | ὁ υἱος μου ὁ αγαπ. μου οὑτος εστιν B.
— εις ὁν] εν ᾧ 13.
— εγω] om. 13. Syr.Hcl.
— ευδοκησα] ηυδοκ. A. 13. 31. ‖ add. ipsum audite Vulg. *Cl.* (non *Am.*)

10. magis satagite *Cl.* | 12. confirmatos vos *Cl.* | 16. *om.* et praesentiam *Am.* | 17. *fin. add.* ipsum audite *Cl.*

A B ℵ C. 13. 31. KL.

ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν ‡ τῷ ἁγίῳ ὄρει." [19] καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες, (ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ), ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· [20] τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται. [21] οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ‡ προφητεία ποτέ," ‡ ἀλλὰ" ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν † ἅγιοι θεοῦ ἄνθρωποι.

21. ποτὲ προφητεία — ἐλάλησαν ἀπὸ θεοῦ I^{v} II.

[b] [1] Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, [c] καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν· [2] καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ‡ ἀσελγείαις," δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται· [3] καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται, οἷς τὸ κρῖμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. ¶ [4] [d] εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ‡ σειροῖς" ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν ‡ τηρουμένους," [5] καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ‡ ἀλλὰ" ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυ-

[b] Matt. 24:11.

[c] Jud. 4.

¶ Theb.

[d] Jud. 6.

nos audivimus de caelo allatam, cum essemus cum ipso in monte sancto, [19] et habemus firmiorem profeticum sermonem, cui bene facitis adtendentes quasi lucernae lucenti in caliginoso loco, donec lucescat dies et lucifer oriatur in cordibus vestris, [20] hoc primum intellegentes quod omnis prophetia scripturae propria interpraetatione non fit: [21] non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia, sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines.

[1] Fuerunt vero et pseudoprophetae in populo, sicut et in vobis erunt magistri mendaces, qui inducent sectas perditionis, et eum qui emit eos dominum negant, superducentes sibi celerem perditionem, [2] et multi sequentur eorum luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur, [3] et in avaritia fictis verbis de vobis negotiabuntur, quibus iudicium iam olim non cessat, et perditio eorum non dormitat. [4] Si enim deus angelis peccantibus non pepercit, sed rugientibus inferni detractos in tartarum tradidit in iudicium cruciandos reservari, [5] et originali mundo non pepercit, sed octavum Noe iustitiae praeconem custodivit,

---

18. ταυτην την φωνην .... ενεχθεισαν] ταυτης της φωνης .... ενεχθησις (i.e. -θεισης) 13. ‖ ἡμεις] ὑμεις *St.*3 (sph.)
— εξ BC. 13. 31. K*s*L. | εκ του AN.
— τῳ ἁγιῳ ορει BC*. 13. Arm. | ‡ τῳ ορει τῳ ἁγιῳ ⊃. ANC^{3}. 31. KL. Vulg.
19. βεβαιοτερον] -ωτερον A.
— αυχμηρῳ] αχμηρῳ A.
— ἡμερα] praem. ἡ N. 13. 31. | om. ABCKL.
— διαυγασῃ] -σει 13.
— φωσφορος] εωσφορος Syr.Hcl.*mg. Gr.*
21. προφητεια ante ποτε BC. 13. 31. K. Syr.Hcl. Memph. Theb. | ‡ post ⊃. ANL. Vulg. Syr.Bdl. Arm. [Æth. om. *ου γαρ...ποτε* Æth.]
— αλλα BN. | ‡ αλλ' ⊃. AC. 13*s*. 31. K*s*L.
— ελαλησαν] † add. οἱ ⊃. | om. ABNC. 13. 31. KL.
— ἁγιοι θεου (A)N. 13. 31. KL. Vulg. Syr.Bdl. Æth. (του θεου A.) | απο θεου B. Syr.Hcl. (Memph.) Arm. | απο θεου ἁγιοι C. | homines sancti (om. θεου) Theb.
1. εν τῳ λαῳ] om. N^{c}. Theb. | in mundo Syr.Bdl.
— ἑαυτοις] αυτοις B*Rul. Mai.* 31.
— απωλειαν] praem. την 13.
2. εξακολουθησουσιν] -σωσιν 13.
— ασελγειαις ABNC. 13. 31. KL. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Theb. Arm. Æth. | ‡ απωλειαις ⊃. Memph. (vid. ver. 1.)
— ὁδος BN*C. rel. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Arm. vid. *Clem.* 83. | δοξα AN^{c}. Theb. Æth.
3. ὑμας] post εμπορευσονται 31. | ante λογοις K.
— εμπορευσονται] εκπορευσ. N*. (corr.^{c})
— ουκ αργει] καταργει 31.
— νυσταζει] -ταξει 31. KL.
4. ει] η N*. (corr.*)
— σειροις ABNC. | ‡ σειραις ⊃. 13*s*. 31. K*s*L. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Arm. rudentibus Vulg. *Cl.* rugientibus *Am.* (sed indidit eos in incendium judicii ignoti Æth.)
4. ζοφου BN^{c}C. rel. | ζοφοις AN*. | inferni Vulg.
— τηρουμενους B*Mai*C*. 31. KL. Syr.Hcl.txt. Arm. | κολαζομενους τηρειν AN. (13 -ρεισθαι) (Syrr.Bdl.&Hcl.*) Memph. | *add. ead.* C^{2}. (vid. ver. 9.) | cruciandos in judicium (in jud. cruc. *Am.*) reservari Vulg. et moveant in cruciatu judicii Æth. | ‡ τετηρημενους ⊃. (? om. εις κρισιν B*Bch.*; ctra, *Bic.*)
5. αλλα ABNCL. | ‡ αλλ' ⊃. 13*s*. 31. K*s*.
— κοσμῳ] κοσμον N*. (corr.^{c})
6. καταστροφῃ ANC^{2}. 13. 31. KL. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Æth. | om. BC*. Memph. (Arm.)

19. dies *ante* lucescat *Am.*** *Cl.* (elucescat *Cl.*)
1. introduceent *Cl.* | 2. sequuntur *Am.* | 3. *om.* in *Am**. | 4. rudentibus *Cl.* | cruciandos in iudicium *Cl.*

Vulg. Syrr.Bdl.H. Memph.(Theb.) Arm. Æth.

σμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας, [6] [e] καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς, [7] καὶ δίκαιον Λὼτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ‡ ἐρύσατο·" [8] βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν· [9] οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν· [10] [f] μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας. τολμηταί, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες· [11] [g] ὅπου ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν [παρὰ κυρίῳ] βλάσφημον κρίσιν. [12] [h] οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα ‡ γεγεννημένα φυσικὰ" εἰς ἅλωσιν καὶ φθοράν, [§] ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν ‡ καὶ φθαρήσονται " [13] κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας. ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, [i] σπίλοι καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ‡ ἀγάπαις" αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, [14] ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην ‡ πλεονεξίας" ἔχοντες, κατάρας τέκνα,

diluvium mundo impiorum inducens, [6] et civitates Sodomorum et Gomorraeorum in cinerem redigens eversione damnavit, exemplum eorum qui impie acturi sunt ponens, [7] et iustum Loth oppressum a nefandorum iniuria conversatione eruit: [8] aspectu enim et auditu iustus erat habitans apud eos qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant: [9] novit dominus pios de temptatione eripere, iniquos vero in diem iudicii cruciandos reservare, [10] magis autem eos qui post carnem in concupiscentia inmunditiae ambulant dominationemque contemnunt. Audaces, sibi placentes, sectas non metuunt facere blasphemantes, [11] ubi angeli, fortitudine et virtute cum sint maiores, non portant adversum se execrabile iudicium: [12] hi vero velut inrationabilia pecora naturaliter in captionem et in perniciem in his quae ignorant blasphemantes in corruptione sua et peribunt, [13] percipientes mercedem iniustitiae, voluptatem existimantes diei dilicias, coinquinationes et maculae diliciis affluentes in conviviis luxuriantes vobiscum, [14] oculos habentes plenos adulterio et incessabili delicto, pellicentes animas instabiles, cor exercitatum avaritia habentes, maledictionis filii,

e Jud. 7.
6. [καταστροφῇ]
f Jud. 8.
g Jud. 9.
h Jud. 10.
§ Theb.
13. ἀδικούμενοι μισθ. ἀδικ.
Jud. 12.
13. ἐν ταῖς ἀπάταις
14. ἀκαταπάστους

---

6. ασεβειν] ασεβεσι B.
7. Λωτ] Λωθ B*(*Rul.Mai.*) *Arm. Fuld.*
— αναστροφης] -φη A.
— ερυσατο B*.*Rul.Mai.* | ‡ ερρυσ. ⸗. AB²ℵC. 13. 31. K*s*L.
8. ὁ δικ. Syr.Hcl. | om. ὁ B.
9. πειρασμου Vulg. Syr.Bdl. Arm. Æth. | -μων ℵ*. (corr.ᶜ) 31. *Tol.* Syr.Hcl. Memph.
— ῥυεσθαι] ῥυασθαι 31.
— αδικους δε] add. περιφυλακισμενους ℵ* Tregelles (sed πεφυλακισμενους Tisch.) corr.ᶜ
— ἡμεραν] ηραν ℵ.
10. επιθυμιᾳ] -ας ℵ*. | -αις C. Syrr.Bdl. &Hcl. Memph.
— πορευομενους] πορνευομ. 31.
— καταφρονουντας] -τες A.
— δοξας ου τρεμουσιν βλασφημουντες] sectas non metuunt introducere (facere *Am.*) blasphemantes Vulg.
11. ου φερουσιν] ανον ουχ υποφερουσιν K*mg.*
— παρα κυριῳ BℵC. 31. KL. *Tol.* Syr. Hcl.* Arm. Domini *m.* | om. A. 13. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl.*txt.* Memph. Arm. *Gb.* Æth.
12. οὑτοι δε] αυτοι δε ℵ.
— γεγεννημενα ante φυσικα ABℵC. 13. (31.) Syrr.Bdl.&Hcl. Arm. | ‡ post ⸗. KL. (*m.*) naturaliter Vulg. [Æth.] | γεγενημενα *St.*3. A²ℵ. 13. KL. | γενημενα 31.
— αγνοουσιν βλασφημουντες Vulg. | αγνοουντες βλασφημουσιν ℵ.
— και φθαρησονται ABℵ*C*. *Am. Fuld.* Syr.Hcl. Æth. | ‡ καταφθαρησονται ⸗. ℵᶜC². 13*s*. 31. KL. Vulg. *Cl. m.* Syr.Bdl. Memph. Theb. Arm.
13. κομιουμενοι Aℵ*C. 13. 31. KL. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Æth. | αδικουμενοι Bℵ*. Syr.Bdl. (Arm.)
— τρυφην] τροφην K.
— αγαπαις A(corr.¹)B. Vulg. Syrr.Bdl. &Hcl.*mg.* (Æth.) [Theb.] voluptatibus *m.* | ‡ απαταις ⸗. A*ℵC. 13. 31. KL. Syr.Hcl.txt. Memph. Arm.
13. αυτων] add. σπιλαδες C. | om. αυτων *Am.*
14. μοιχαλιδος BC. 31. KL. | μοιχαλιας Aℵ. 13.
— ακαταπαυστους ℵC. 31. KL. (Memph.) Theb. Arm. | -παστους AB. | -παυστου 13. Vulg. (Syrr.Bdl.&Hcl.) | incessabilis delicti Vulg. *Cl.* incessabili delicto *Am.* incessabiles delicti *Fuld.* indesinentis delicti *Tol.* incessabiles delectis *m.*
— ἁμαρτιας] -τιαις ℵ.
— πλεονεξιας ABℵC. 13. 31. K*sic*L. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Arm. | ‡ πλεονεξιαις ⸗. Theb. (cor exercitatum; cupidi et maledicti *m.*)

---

7. Lot *Cl.* | injuria ac luxuriosa conversatione eripuit *Cl.* | 9. reservare cruciandos *Cl.* | 10. metuunt introducere blas. *Cl.* | 12. sua peribunt *Cl.* | 13. voluntatem *Am.* | coinquinationis *Am.* | conviviis suis *Cl.* | 14. adulterii et incessabilis delicti pellicientes *Cl.*

ABℵC. 13. 31. KL.

15 καταλιπόντες † εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, 16 ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. 17 οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνυδροι, * καὶ″ ‡ ὁμίχλαι″ ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους † τετήρηται. 18 ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι, δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις, τοὺς ‡ ὀλίγως″ ‡ ἀποφεύγοντας″ τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, 19 ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ [καὶ] δεδούλωται. 20 εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. 21 κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν ‡ ὑποστρέψαι″ ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. 22 συμβέβηκεν † αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας, Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα· καί, Ὗς λουσαμένη εἰς ‡ κυλισμὸν″ βορβόρου.

15. om. ὃς et leg. ἠγάπησαν

k Jud. 13.

l Jud. 16.

20. κυρίου *[ἡμῶν]″

m Matt. 12:45.

n Prov. 26:11.

22. κύλισμα

Δ΄ III. 1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω

15 derelinquentes rectam viam erraverunt, secuti sunt viam Balaam ex Bosor, qui mercedem iniquitatis amavit, 16 correptionem vero habuit suae vaesaniae: subiugale mutum in hominis voce loquens prohibuit prophetae insipientiam. 17 Hi sunt fontes sine aqua et nebulae turbinibus exagitatae, quibus caligo tenebrarum reservatur. 18 Superbia enim vanitatis loquentes pellicent in desideriis carnis luxuriae eos qui paululum effugiunt, qui in errore conversantur, 19 libertatem illis promittentes, cum ipsi servi sint corruptionis: a quo enim quis superatus est, huius et servus est. 20 Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione domini nostri et salvatoris Iesu Christi, his rursus inplicati superantur, facta sunt eis posteriora deteriora prioribus: 21 melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiae, quam post agnitionem retrorsum converti ab eo quod illis traditum est sancto mandato. 22 Contigit eis illud veri proverbii, Canis reversus ad vomitum suum, et, Sus lota in volutabro luti.

1 Hanc ecce vobis, carissimi, secundam scribo

---

15. καταλιποντες] -λειπ. AB²*Mai* ℵ. 13. — ευθειαν] † praem. την ⊊. Arm. | om. ABℵC. 13. 31. KL. — Βοσορ AℵᶜC. 13. 31. KsL. Syr.Hcl. Memph. Æth. | Βεωρ B. *Tol.* Syr.Bdl. Theb. Arm. | Βεωορσορ ℵ*. corr. ℵᶜ. (ex Bosor Vulg.) — ὃς AℵᶜC. 13. 31. KsL. | om. Bℵ*. Arm. — ηγαπησεν AℵC. rel. | -σαν B. Arm.

16. εν] om. ℵ*. (corr.ᶜ) Vulg. *Cl.* — ανθρωπου AℵC². rel. | ανθρωποις B. | ανθρωπουν C*. | humana voce *Orig. Int.* ii. 321ᶜ.

17. *καιʺ ὁμιχλαι ABℵC. 13. (31.) vv. ut vid. (post λαιλαπος 13.) και ὁμιχλη 31. Syr.Hcl.mg. Graecè (et mox ελαυνομενη). | ‡ νεφελαι ⊊. L. Syr.Bdl. | om. usque ad τετηρηται K. — ελαυνωμενοι 13. — σκοτους] †add. εις αιωνα ⊊. AC. 13. 31. L. Arm. Æth. Platt. (*Tf.*) (vid. Jud. 13.) | om. Bℵ. Vulg. Syr.Bdl.& Hcl. Memph. Theb. Æth.

18. ματαιοτητος] ματαιοτητης B*Bily. Mai* ed². (ματαιοτης**Mai* ed.¹) | μαθήταιοτητος ℵ. — ασελγειαις] praem. εν *Elz.* Vulg. | om. *St.* 3. ABℵC. 13. 31. KL. — τους] του ℵ*. — ολιγως ABℵᶜ. 13. Vulg. Syr.Bdl.& Hcl. Memph. Theb. Æth. | ‡ οντως ⊊. ℵ*C. 31. KL *sic.* Arm. — αποφευγοντας ABℵC. 13. Vulg. Syr.Bdl.&Hcl. | ‡ αποφυγοντας ⊊. 31. KL.

19. ελευθεριαν *bis* ℵ*. (corr.ᶜ) — αυτοι] ? praem. και B² *Rul.* — ὑπαρχοντες] ουοντες A. — και δεδουλ. AℵᶜC. rel. Vulg. Syr.Bdl. &Hcl. Arm. *Orig. Int.* ii. 174ᵈ. | om. και Bℵ*. Memph. Theb. Æth.

20. κυριου] add. ἡμων AℵC. 13. L. Vulg. Syr.Bdl.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. B. 31. K. — και σωτηρος] om. L. Memph. Æth.

21. κρειττον BC. KsL. | κρεισσον Aℵ. 13. — ην] post αυτοις A. (? om. ην A*.) — επιγνουσιν] add. εις τα οπισω Aℵ. 13. Vulg. Æth. | om. BC. 31. KL. *m.* (Syr.Bdl.&Hcl. *vid.* seqq.) Arm. — ὑποστρεψαι BC. Syr.Bdl.&Hcl. apostatare *m.* | ‡ επιστρεψαι ⊊. 31. KL. | ανακαμψαι Aℵ. 13. — εκ BC. 31. KsL. | απο Aℵ. 13. Vulg.

22. συμβεβηκεν] † add. δε ⊊. ℵᶜC. 13. 31. KL. Vulg. *Cl.* Syr.Bdl.&Hcl. | om. ABℵ*. *Am. m.* Theb. Arm. | γαρ Memph. "et" Æth. — παροιμιας] παρανομιας *sic* 13. — εξεραμα] εξερεμα K.

15. secuti viam *Cl.* | 16. mutum animal hominis voce *Cl.* | 18. superba *Cl.* | pelliciunt *Cl.* | 20. coinquinationis *Am.* | 22. contigit enim *Cl.* | suum vomitum *Cl.*

Vulg. Syrr.Bdl.H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, [2] ° μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ‡ ὑμῶν″ ἐντολῆς, τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος· [3] p τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ‡ ἐσχάτων″ τῶν ἡμερῶν * ἐν ἐμπαιγμονῇ″ ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας ‡ ἐπιθυμίας αὐτῶν″ πορευόμενοι [4] καὶ λέγοντες, Ποῦ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. [5] Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, [6] δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο, [7] q οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ ‡ τῷ αὐτοῦ″ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶν πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. [8] ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, r ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. [9] οὐ βραδύνει † κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται· ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ‡ ὑμᾶς,″ μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. [10] s ἥξει δὲ † ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης †, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν

° Jud. 17.

p Jud. 18.

q Jud. 15.

7. τῷ αὐτῷ

r Psa. 90(89).4.

9. δι' ὑμᾶς

s 1 Thess. 5:2.

epistulam, in quibus excito vestram in commonitione sinceram mentem, [2] ut memores sitis eorum quae praedixi verborum sanctorum prophetarum et apostolorum vestrorum, praeceptorum domini et salvatoris, [3] hoc primum scientes, quod venient in novissimis diebus in deceptionem inlusores iuxta proprias concupiscentias ambulantes, [4] dicentes Ubi est promissio aut adventus eius? ex quo enim patres dormierunt, omnia sic perseverant ab initio creaturae. [5] Latet enim eos hoc volentes quod caeli erant prius et terra de aqua et per aquam consistens dei verbo, [6] per quae ille tunc mundus aqua inundatus periit, [7] caeli autem qui nunc sunt et terra eodem verbo repositi sunt, igni reservati in diem iudicii et perditionis impiorum hominum. [8] Unum vero hoc non lateat vos, carissimi, quia unus dies apud dominum sicut mille anni et mille anni sicut dies unus. [9] Non tardat dominus promissis sicut quidam existimant sed patienter agit propter vos, nolens aliquem perire, sed omnes ad paenitentiam reverti. [10] Adveniet autem dies domini sicut fur, in quo caeli magno impetu

---

22. κυλισμον BC*. in volutatione sua *m.* | ‡ -μα ⸗. AℵC². 13*s*. 31. KL. (in volutabro Vulg.)

1. ηδη] post αγαπητοι K. | om. Arm. Æth.

2. ὑμων ABℵC. 13 *ut vid.* 31. KL. Vulg. Arm. | ‡ ἡμων ⸗. Memph. Theb. Æth. | mandati domini nostri et servatoris (nostri om. Hcl.) quod (fuit) per manum apostolorum Syrr.Bdl &Hcl.

3. γινωσκοντες] προγινωσκ. C* *ut vid.*

— ελευσονται] ελευσομαι 31*.

— εσχατων ABℵC². Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ εσχατου ⸗. 13. 31. KL. Syrr.Bdl.&Hcl. | εσχατω C*.

— ἡμερων add. εν εμπαιγμονῃ ABℵ(C.) 13. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. (Theb.) Æth. (om. εν C.) | *om. ⸗. 31. KL. Arm. ut vid.

— επιθυμιας ante αυτων BC. 13. 31. KL. | ‡ post ⸗. Aℵ. Vulg.

5. γη] om. K. | ἡ γη C.

— και δι' ὑδατος] Syr.Hcl.* (δια ℵ.)

— συνεστωσα AℵᶜC. 13. 31. L. Vulg. | -στωσης B. | -στωσαι K. | -στωτα ℵ*.

6. δι' ὡν] δι' ὁν 31.

— ὁ τοτε] ὅ τε 13.

7. τῳ αυτου B*Bch*ℵC. 13. 31. KL. Æth. | τῳ αυτῳ *Elz.* AB*Mai.* Vulg. Memph. Theb. Arm. | αυτου *St.*3. Syrr.Bdl.& Hcl.

— πυρι] praem. εν C*.

— απωλειας] ασεβειας A.

8. ὑμας] ἡμας C.

— παρα κυριῳ] παρα κυριου ℵ.

— και χιλια ετη] om. ℵ. | ἡ γὰρ ἡμέρα παρ' αὐτῷ χίλια ἔτη *Barnabas* iv. quoniam enim dies Domini sicut mille anni *Iren.* 321. ἡμέρα γὰρ κυρίου ὡς χίλια ἔτη *Hipp.* in Dan. 4. ἡμέρα δὲ κυρίου χίλια ἔτη *Hipp.* in Dan. 6.

9. κυριος] † praem. ὁ ⸗. 31. KL. | om. ABℵC. 13. Arm.

9. εις BC. 31. KL. (Memph.) Arm. | δι' Aℵ. 13. Vulg. *m.* Syrr.Bdl.&Hcl. Theb. Æth.

— ὑμας ABℵC. 13. 31. Vulg. *m.* Syrr. Bdl.&Hcl. Theb. Arm. Æth. | ‡ ἡμ. ⸗. KL. Memph.

— τινας] τινα 13. *Am. Tol. m.* Memph. Arm.

— παντας] -τες ℵ.

10. ἡμερα] † praem. ἡ ⸗. Aℵ (*Tf.*) 13*s*. 31. KL. Arm. | om. Bℵ(*Treg.*)C.

— κλεπτης] † add. εν νυκτι ⸗. C. 31. KL. Syr.Hcl. (vid. 1 Thess. v. 2.) | om. ABℵ. 13. Vulg. *m.* Syr.Bdl. Memph. Theb. Arm. Æth.

— οἱ ουρανοι ABC. 13. | om. οἱ ℵ. 31. KL. Arm. ‖ add. μεν ℵ. 13. Memph.

---

1. vestram excito *Cl.* | commonitione *Cl.* | 2. a sanctis prophetis *Cl.* | 3. deceptione *Cl.* | 9. promissionem suam *Cl.* | *om.* sicut quidam existimant *Am.* | aliquos *Cl.* | 10. ut fur *Cl.*

ABℵC. 13. 31. KL.

παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα ‡ λυθήσεται," καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα ‡ εὑρεθήσεται."

11. τούτων οὕτως

11 Τούτων οὖν πάντων λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, 12 προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται; 13 † καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ. 14 διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, 15 καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν ‡ δοθεῖσαν αὐτῷ" σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, 16 ὡς καὶ ἐν πάσαις † ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν ‡ αἷς" ἐστιν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφάς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. 17 Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στη-

† Es. 65:17. 66:22. Apoc. 21:1.

13. καὶ τὰ ἐπαγγέλματα

transient, elementa vero calore solventur, terra autem et quae in ipsa sunt opera exurentur.

11 Cum haec igitur omnia dissolvenda sint, quales oportet esse vos in sanctis conversationibus et pietatibus, 12 expectantes et properantes in adventu diei domini, per quam caeli ardentes solventur et elementa ignis ardore tabescent. 13 Novos vero caelos et novam terram et promissa ipsius expectamus, in quibus iustitia habitat. 14 Propter quod, carissimi, haec expectantes satis agite inmaculati et inviolati ei inveniri in pace, 15 et domini nostri longanimitatem salutem arbitramini, sicut et carissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis, 16 sicut et in omnibus epistulis, loquens in eis de his, in quibus sunt quaedam difficilia intellectu, quae indocti et instabiles depravant sicut et ceteras scripturas ad suam ipsorum perditionem. 17 Vos igitur, fratres, praescientes custodite ne insipientium errore transducti excidatis a

---

10. λυθησεται BℵC. | ‡ -σονται ⸗. A. 13. 31. KL.
— και γη ad fin. ver.] om. *Am. Fuld. Harl.*
— και 1°.] om. ℵ.
— γη] ἡ γη C. 31.
— ευρεθησεται BℵK. Syrr.Bdl.&Hcl.*mg.* Theb. Arm. (praem. "non" Bdl. Theb.) | αφανισθησονται C. | ‡ κατακαησεται ⸗. A. 13. L. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl.txt. Memph. Æth. | καταησεται 31. (et terra et ea quae in ipsa opera omnia eorum omnium percuntium, qualia debent edere exsecrabilibus escis et impietatibus, non expectantes praesentiam diei Domini (*sic*) *m.*

11. ουν AℵC. 13*s.* (31.) KL. Vulg. Syrr. Bdl &Hcl.mg. Memph. Theb. Arm. (ουν παντων ουτως 31.) | ουτως BC. Syr.Hcl.txt. (om. *m.* Æth.) | praem. δε C.
— δει] δη 13. K.
— ὑμας AℵᶜC. rel. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Theb. | ημας ℵ*. Memph. | om. B.

12. προσδοκωντας] praem. τους 31.
— και σπευδοντας] om. ℵ*. (add.ᶜ)
— θεου Syrr.Bdl.&Hcl. Theb. Arm. | κυριου C. Vulg.*m.* Memph.
— τηκεται] τακησεται C. Vulg. Arm. | praem. λυομενα 13.

13. γην] post καινην AℵC. 13. Vulg. | ante BC. 31. KL.
— κατα BℵC. 13*s.* 31. KL. Vulg. *Cl.* Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Arm. (sperando Æth.) | και A. *Am. Fuld. Harl. Demid.* Theb.
— το επαγγελμα BC. 13. 31. KL. (om. το C³.) | τα επαγγελματα AℵC. Vulg. Memph. Theb. Arm.
— προσδοκομεν 13.
— εν] om. C*.
— κατοικει] ενοικει A. 13. | παρελθόντος δὲ τοῦ σχήματος τούτου, καὶ ἀνανεωθέντος τοῦ ἀνθρώπου....ἔσται ὁ οὐρανὸς καινὸς καὶ ἡ γῆ καινή. ἐν τοῖς καινοῖς ἀναμενεῖ ὁ ἄνθρωπος ἀεὶ καινὸς καὶ προσομιλῶν τῷ θεῷ *Iren.* 336, 7.

14. σπουδασατε] post ασπιλοι 13.
— αμωμητοι] ανωμοι A. 13.
15. ηγεισθε] αγεισθαι ℵ*. (corr.ᶜ)
— ημων] post αδελφος K. Vulg.
— δοθεισαν ante αυτῳ ABℵC. 13. 31. K. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Theb. (Arm.) | ‡ post ⸗. L. | οὔτε ἄλλος ὁμοιος ἐμοὶ δύναται κατακολουθῆσαι τῇ σοφίᾳ τοῦ μακαρίου καὶ ἐνδόξου Παύλου .... ὃς καὶ ἀπὼν ὑμῖν ἔγραψεν ἐπιστολάς. *Polyc.* ad Phil. iii.
16. πασαις] † add. ταις ⸗. ℵ. 31. KL. Arm. | om. ABC. 13.

10. transeunt *Am.* | terra autem *ad. fin. ver. om. Am.* | 11. igitur haec *Cl.* | vos esse *Cl.* | 12. adventum *Cl.* | per quem *Cl.* | 13. secundum promissa *Cl.* | 14. satagite *Cl.* | 15. arbitremini *Cl.* | 17. traducti *Cl.*

Vulg. Syrr.Bdl. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ριγμοῦ, 18 αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. [ἀμήν].

propria firmitate, ■ crescite vero in gratia et in cognitione domini nostri et salvatoris Iesu Christi. Ipsi gloria et nunc et in die aeternitatis. amen.

ΠΕΤΡΟΥ Β̄.

16. *αυταις*] *αυτοις* A.
— *αἷς* ABℵ. 13. 31. Syrr.Bdl.&Hcl. | ‡ *οἷς* ⊆. CKL.
— *εστιν*] *εισιν* A. 13.
— *στρεβλουσιν*] *στρεβλωσουσιν* C*. | *στρεβλωσιν* C².
17. *προγινωσκοντες* | *γινωσκοντες* 31. | *προγιγνωσκ.* A. | ante *αγαπητοι* C.
— *συναπαχθεντες*] *συναναχθεντες* L*.

18. *αυξανετε*] *αυξανεσθε* C.
— *γνωσει*] *πιστει* 31.
— *χριστου*] add. et Dei patris Syrr. Bdl.&Hcl.
— *και νυν*] om. *και* K.
— fin. *αμην* AℵC. 13. 31. KL. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. (Amen et Amen Æth.) | om. B. Harl.*

Subscriptio *Πετρου* β̄. ABℵ. | *Πετρου καθολικη* C. | *του ἁγιου αποστολου Πετρου επιστολη δευτερα στιχ ρνδ̄* L. | *επιστολαι Πετρου* ᾱ *και* β̄. 13. (De K. sil. Matt.)

18. diem *Cl.*

ΙΩΑΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Α'.

ABℵC. A' 13. 31. KL.

[a] Joh. 1:1.
[b] Joh. 1:4. 1:14.

1 [1 a d]Ὃ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς· 2 [b](καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἑωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν·) 3 ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν * καὶ " ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ. 4 καὶ ταῦτα γράφομεν ‡ ἡμεῖς," [c] ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη. 5 καὶ ‡ ἔστιν αὕτη" ἡ ‡ ἀγγελία" ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστὶν καὶ σκοτία ‡ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ" οὐδεμία. 6 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδό-

[c] 2 Joh. 12. 4. χαρὰ ὑμῶν

5. ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν

[1] Quod fuit ab initio, quod audivimus quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus et manus nostrae temtaverunt, de verbo vitae: [2] et vita manifestata est, et vidimus et testamur et adnuntiamus vobis vitam aeternam, quae erat apud patrem et apparuit nobis: [3] quod vidimus et audivimus, et adnuntiamus vobis, ut et vos societatem habeatis nobiscum, et societas nostra sit cum patre et cum filio eius Iesu Christo. [4] Et haec scripsimus vobis ut gaudium nostrum sit plenum. [5] Et haec est adnuntiatio quam audivimus ab eo et adnuntiamus vobis, quoniam deus lux est et tenebrae in eo non sunt ullae. [6] Si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo et in tenebris ambulamus, menti-

---

Inscriptio
ΙΩΑΝΟΥ Α in B.
ΙΩΑΝΝΟΥ Α in A.
ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α in ℵ.
ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ 31. K.
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ L.
Επιστολη α Ιωαννου, εναγγελικη θεολογια περι χριστου 13.

1. ὁ ην] ὁς ην B*Rul.
— ἑωρ.] ἑορ. B*Rul.Mai.
2. ἑωρ.] praem. ὁ B. | ἑορ. B*Rul.Mai.
— απαγγελωμεν 13.
— την ζωην] om. K (ad fin. pag.)
3. ἑωρακαμεν και ακηκοαμεν] ακηκ. και ἑωρακ. και ℵ. ‖ (ἑορ. B*Rul.Mai.)
— απαγγελλομεν] -λωμεν 13.
— και ὑμιν ABℵC. 13.(*Am.*)*Harl.* Syrr. Pst.&Hcl.* Theb. Arm. Æth. | *om. και ς. 31. KL. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl.*txt.* Memph.
3. δε ABℵC³. 31. KL. Syr.Pst. Memph. (Æth.) | om. C.* 13. Vulg.*m.* Syr.Hcl. Theb. Arm. *Orig. Int.* ii. 200ᵇ.
— ἡμετερα] add. ὑμων ℵ*. (corr.ᶜ)
— μετα 2⁰.] om. 31. *Am**.
4. γραφομεν ἡμεις A*BℵC. 13. *Harl.** Theb. | ‡ γραφ. ὑμιν ς. A(corr.¹)C. 31. KL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth.
— ἡμων *St.* 3. Bℵ. 31. L. *Am. Fuld. Harl. Tol.* (Syr.Pst.) Theb. | ὑμων *Elz.* AC. 13. K*s*. Vulg. *Cl. Demid.* Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. (gaudium nostrum quod est in vobis Syr.Pst. (vid. 2 Joh. 12.)
— πεπληρωμενη] add. εν ἡμιν C*.
5. εστιν ante αὐτη BℵC. 31. KL. Syr. Hcl.txt. | ‡ post ς. A. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.mg. (vid. ii. 25.)
— αγγελια ABℵ*Blc.Mai*(e corr.ᶜ)KL. Vulg. Syr.Pst. Arm. Æth. | ‡ επαγγελια ς. C. 13. 31. Syr.Hcl. Memph. Theb. (vid. ii. 25.) | απαγγελιας ℵ*. (corr. ut supra; sed manus satis antiqua fecit αγαπη της επαγγελιας).
5. ουκ εστιν ante εν αυτῳ B. 13. 31. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. *Orig.* i. 441ᵃ. iv. 78ᶜ. 231ᵈ. *Orig. Int.* i. 49ᵈ. | ‡ post ς. ANCKL. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Orig.* i. 585ᵇ. iii. 982ᵇ. iv. 78ᵈ. 79ᵃ. 230ᶜ. ἐν αὐτῷ ἐστιν *Orig.* ii. 572ᶜ.
6. εαν] add. γαρ A. | om. *Orig.* iv. 78ᵉ.
— περιπατουμεν B. | Contra, *Clem.* 526 *Orig.* iv.
— ψευδομεθα .... περιπατωμεν ver. 7.] om. 31. marg. man. rec.
— ποιουμεν *Clem.* | ποιωμεν A.
7. τῳ φωτι *Clem.* 526. | om. τῳ 13.
— ὡς *Clem.* 526. | ὁ 31.
— εστιν] om. L. *Clem.*

1. audivimus et vidimus *Am.* | contrectaverunt *Cl.* | 3. *om.* et 2⁰. *Cl.* | cum 2⁰. *om. Am.** | 4. scribimus *Cl.* | ut gaudeatis et gaudium vestrum *Cl.* | 5. audimus *Am.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

μεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· 7 ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ † τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. 8 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια ‡ ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν." 9 ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. 10 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

mur et non facimus veritatem: 7 si autem in luce ambulamus sicut et ipse est in luce, societatem habemus ad invicem, et sanguis Iesu Christi filii eius mundat nos omni peccato. 8 Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus et veritas in nobis non est. 9 Si confiteamur peccata nostra, fidelis et iustus est, ut remittat nobis peccata nostra et emundet nos ab omni iniquitate. 10 Si dixerimus quoniam non peccavimus, mendacem facimus eum et verbum eius in nobis non est.

II. 2 1 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἁμάρτητε· καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν χριστὸν δίκαιον, 2 [d] καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. 3 καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. 4 ὁ λέγων * ὅτι" ἔγνωκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· 5 ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς [e] ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν. 6 ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν, καὶ αὐτὸς † περιπατεῖν.

[d] 1 Joh. 4:10.

[e] 1 Joh. 4:12.

6. αὐτὸς [οὕτως]

1 Filioli mei, haec scribo vobis ut non peccetis: sed et si quis peccaverit, advocatum habemus apud patrem, Iesum Christum iustum, 2 et ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum sed etiam pro totius mundi. 3 Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata eius observemus. 4 Qui dicit se nosse eum et mandata eius non custodit, mendax est et in eo veritas non est: 5 qui autem servat verbum eius, vere in eo caritas dei perfecta est: in hoc scimus quoniam in ipso sumus. 6 Qui dicit se in ipso manere, debet sicut ille ambulavit et ipse ambulare.

---

7. εχωμεν 13. (et ii. 1).
— αλληλων] αυτου A* *ut vid. Tol. Clem. Tert.* de Pudic. 19.
— Ιησου] †add. χριστου ☽. A. 13. 31. KL. Vulg. Syr.Hcl.* Memph. *Tert.* de Pudic. 19. | om. BℵC. *Fuld.* Syrr. Pst.&Hcl.txt. Theb. Arm. Æth. *Clem.*
8. ἑαυτους] ἑαυτοις C*.
— ἐν ἡμιν ante ουκ εστιν AC. 13. 31. K. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Arm. *Cypr.* 211. 238. *Lucif.* 157. (praem. Dei Syr.Hcl.) | ‡ post ☽. BℵL. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. *Tert.* de Pudic. 19. (vid. ver. 10.)
9. εστιν *Cypr.* 211. | om. ℵ*. (add.[e])
— και δικαιος *Cypr.* | om. και 31*. (add. man. rec.)
— ἁμαρτιας 2°.] add. ἡμων ℵC. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (om. ἡμιν) Arm. Æth. | om. AB. rel. *m.*
— καθαρισῃ] -σει AC². 13.
— ἡμας] om. C.
10. ουκ ἡμαρτηκαμεν ℵ.

1. πατερα *Orig.* iv. 24ᵇ. 39ᵇ. 154ᵈ. 159ᵃ. *Cypr.* 71. *Petr. Alex.* Routh. iv. 39. | θεον Arm. *Eus.* in Psal. 295ᵈ. | Deum patrem *Tert.* de Pudic. 19.
— δικαιον] praem. et immaculatum Arm.
2. εστιν] ante ἱλασμος A. Vulg. Syr.Pst. *Orig. Int.* i. 93ᶜ. ii. 221ᶜ. 239ᵉ. *Eus.* in Psal. 295ᵈ. *Cypr.* 71. *Hil.* 164ᵇ. | post B(*sic* Alford.)ℵC. 13. 31. KL. *Clem.* 309. *Orig.* i. 480ᵃ. (521ᵉ.) (751ᵈ.) ii. 829ᵇ. iii. 204ᵇ. iv. 24ᵇ. 39ᶜ. 155ᵃ. 159ᵃ. *Eus.* D.E. 385ᶜ. in Psal. 315ᶜ. *Petr. Alex.* Routh. iv. 39. *Tert.* de Pudic. 19.
— μονον] μονων B. Memph. Theb. *Orig.* i. 521ᵉ. | Contra, AℵC. rel. *Orig.* in locis rel.
— ὁλου] post του κοσμου 31. | Contra, *Clem.* 310. *Orig.* i. *bis.* iii. iv. 155ᵃ. 159ᵃ. *Eus.* D.E. in Psal. 315ᵈ.
3. γινωσκομεν *Clem.* 310. | -κωμεν A.
— τηρωμεν *Clem.* | φυλαξωμεν ℵ*. (corrᶜ.)
4. λεγων ὁτι ABℵ. Syrr.Pst.&Hcl. *sic* Theb. *Clem.* 310. *Cypr.* 34. *Lucif.* 137. | *om. ὁτι ☽. C. 13. 31. KL. Memph. Arm. Æth. *Clem.* 531. [Vulg.]
— και 2°. *Clem. Cypr. Lucif.* | om. A. 13.
— εν τουτῳ *Clem. bis. Cypr. Lucif.* | om. ℵ.
— αληθεια] add. του θεου ℵ. Æth. | om. rel. *Clem.* bis. *Cypr. Lucif.*
5. τηρῃ *Clem.* 310. | τηρει 13. K.
— εν τουτῳ] post ἡ αγαπη του θεου 31. Æth. | Contra, *Clem.*
6. και αυτος [οὑτως] περιπατειν *Clem.* 310. *Cypr.* 90. 175. 250. | om. L.
— αυτος] † add. οὑτως ☽. ℵC. 13. 31. K. Syr.Hcl. (Memph.) Arm. | om. AB. Vulg. Syr.Pst. Theb. Æth. *Clem. Orig. Int.* i. 192ᵃ. *Cypr.* ter.

6. veritatem non facimus *Cl.* | 7. emundat nos ab *Cl.* | 9. est et justus *Cl.* | 10. faciemus *Am.** | non est in nobis *Cl.*
4. in hoc veritas *Cl.* | 5. in hoc *Cl.* | et in hoc scimus *Cl.*

ABℵC. B' 13. 31. KL.

3 7 ‡ Ἀγαπητοί," οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε †. 8 πάλιν [f] ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. 9 ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. 10 ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 11 ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. 12 γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 13 γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. 14 ‡ ἔγραψα" ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. 15 μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ· 16 ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρός,

10. οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ

7 Carissimi, non mandatum novum scribo vobis, sed mandatum vetus quod habuistis ab initio: mandatum vetus est verbum quod audistis. 8 Iterum mandatum novum scribo vobis, quod est verum et in ipso et in vobis, quoniam tenebrae transierunt et lumen verum iam lucet. 9 Qui dicit se in luce esse et fratrem suum odit, in tenebris est usque adhuc. 10 Qui diligit fratrem suum, in lumine manet, et scandalum in eo non est: 11 qui autem odit fratrem suum, in tenebris est et in tenebris ambulat et nescit quo eat, quoniam tenebrae obcaecaverunt oculos eius. 12 Scribo vobis, filioli, quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen eius. 13 Scribo vobis, patres, quoniam cognovistis eum qui ab initio est. Scribo vobis, adulescentes, quoniam vicistis malignum. 14 Scribo vobis, infantes, quia cognovistis patrem. [Scribo vobis, patres, quia cognovistis eum qui ab initio est.] Scripsi vobis, iuvenes, quia fortes estis et verbum dei in vobis manet et vicistis malignum. 15 Nolite diligere mundum neque ea quae in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est caritas patris in eo: 16 quoniam omne quod in mundo est, concupiscentia carnis est et concupiscentia oculorum et superbia vitae, quae non est ex

---

7. αγαπητοι ABℵC. 13. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. | ‡ αδελφοι ⊊. 31. KL. Æth.
— εντολην] om. 13. (habet ου).
— ὑμιν] add. ὁ εστιν αληθες εν αυτω 31*.
— ηκουσατε] † add. απ' αρχης ⊊. 31. KL. | om. ABℵC. 13. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
8. αληθες] post εν αυτω A. | αληθ. και εν αυτω ℵ.
— ὑμιν 2°. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Theb. Arm. Æth. | ἡμιν A. 31. *Tol.* Syr.Hcl.mg.
— σκοτια] σκια A.
— το αληθινον] τον αληθ. ℵ*. (corr.c)
9. μισων] add. ψευστης εστιν και ℵ. Arm. Æth. *Cypr.* 305. *Lucif.* 137. | om. rel. *Orig.* iv. 78c. *Cypr.* 258. (vid. ver. 4.)
10. εν αυτω ante ουκ εστιν B. 13. 31. KL. Vulg. Syr.Hcl. Arm. | post ANC. *m.* Syr.Pst. Memph. Theb. *Lucif.*
12. αφεωνται] αφεονται ℵ*. (corr.c) (13.) remittentur *Am.* Memph.
— ὑμιν] ὑμων 31. L *sic.*
13. το πονηρον ℵ.
14. εγραψα ὑμ. παιδ. ABℵC. 13. L. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 27c. | ‡ γραφω ὑμ. παιδ. ⊊. 31. K. Arm. in cdd. quibusdam.) *Orig. Int.* ii. 300f. Vulg. vertit et γράφω ver. 13. et ἔγραψα ver. 14. per "scribo."
— εγραψα ὑμιν πατ. ..... αρχης *Orig. Int.* iii. 27c. | om. Vulg. *Cl. Am.* (non *Fuld. Demid. Harl.*)
— τον απ'] το απ' B.
— του θεου ANC. rel. vv. *Orig. Int.* iii. | om. B. Theb.
15. τῳ κοσμῳ *Orig.* i. 300c. | om. τῳ 31.
— ουκ εστιν] post εν αυτῳ 31. | Contra, *Orig.* i. *Cypr.* 175. 208. 236.
— πατρος Bℵ. 31. KL. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. *sic.* Theb. Arm. *Orig.* i. *Cypr.* ter. | θεου AC. 13. *Harl.* Æth. *Orig. Int.* ii. 247e.
16. αλλα BC. | ‡ αλλ' ⊊. Aℵ. rel. *Orig.*
17. αυτου *Cypr.* 175. 208. 236. 308. *Lucif.* 244. | om. A. 13. Arm. *Zoh. Orig.* i. 300c.
— fin.] add. quemadmodum ille qui est in aeternum Theb. quomodo Deus manet in aeternum *Tol. Cypr.* 308. *Lucif.* quom. et Deus etc. *Cypr.* 308. quomodo et ipse manet in aeternum. *Cypr.* 311.
18. εσχατη ὡρα *Iren.* 206. *Orig.* iii. 476a. 699d. | εσχατη τη ὡρα C.
— και 1°. *Iren.* 206. *Orig.* iii. 699d. | om. K.
— ὁτι Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Iren. Orig.* i. 692d. iii. 699d. *Orig. Int.* iii. 851d.

8. est verum *Cl.* | quia *Cl.* | verum lumen *Cl.* | 11. quia *Cl.* | 12. remittentur *Am.* | 14. Scribo vobis juv. quoniam. *Cl.* (*om.* Scr. vobis patres.... init. est. *Am. Cl.*) manet in vobis *Cl.* | 16. est in mundo *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. Arm. Æth.

Γ'

‡ ἀλλὰ" ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. 17 καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

4 18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε[g] ὅτι † ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν, ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. 19 ἐξ ἡμῶν ‡ ἐξῆλθαν," ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ‡ ἐξ ἡμῶν ἦσαν," μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. 20 καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντα. 21 οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. 22 τίς ἐστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. 23 πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· * [h]ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει."

5 24 [c]Ὑμεῖς † ὃ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς ἐν ὑμῖν μενέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. 25 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. 26 ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. 27 καὶ ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ

20. οἴδατε πάντες.

[h] 2 Joh. 9.

[g] cap. 2:22. 4:3. 2 Joh. 7.

patre, sed ex mundo est. 17 Et mundus transibit et concupiscentia eius: qui autem facit voluntatem dei, manet in aeternum.

18 Filioli, novissima hora est, et sicut audistis quia antichristus venit, nunc autem antichristi multi facti sunt, unde scimus quia novissima hora est. 19 Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis: nam si fuissent ex nobis, permansissent utique nobiscum; sed ut manifesti sint quoniam non sunt omnes ex nobis. 20 Sed vos unctionem habetis a sancto, et nostis omnia. 21 Non scribsi vobis quasi ignorantibus veritatem sed quasi scientibus eam, et quoniam omne mendacium ex veritate non est. 22 Quis est mendax nisi qui negat quoniam Iesus non est Christus? Hic est antichristus, qui negat patrem et filium. 23 Omnis qui negat filium, nec patrem habet: qui confitetur filium, et patrem habet.

24 Vos quod audistis ab initio, in vobis permaneat. Si in vobis permanserit quod ab initio audistis, et vos in filio et patre manebitis. 25 Et haec est promissio quam ipse pollicitus est vobis, vitam aeternam. 26 Haec scripsi vobis de his qui seducunt vos. 27 Et vos unctionem quam accepistis ab eo, maneat

---

Cypr. 126. 152. *Lucif.* 195. | om. AL. Æth.

18. αντιχριστος] † praem. ὁ ς. AN[c]. 13. 31. KsL. | om. BN*C. Arm. *Orig.* i. 692[d]. iii. 699[d].
— αντιχρηστοι 31. (sed αντιχριστος) | Contra, *Clem.* 532. *Orig.* iii. 699[d].
— γινωσκομεν *Orig.* iii. 699[d]. *Cypr.* 126. | -κωμεν A. (εγνωκαμεν *Clem.*)

19. εξηλθαν ABC. | ‡ -θον ς. N. 13*s*. 31. KL. *Clem.* 532. *Orig.* iv. 443[d].
— εξ ημων 2°. ante ησαν BC. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. *Tert.* de praescr. Haer. 3. | ‡ post ς. AN. 13. 31. KL. Vulg. Arm. *Iren.* 206. *Clem. Orig.* iii. 316[e]. *Cypr.* 83. 126. 152. 197. *Lucif.* (Lu.) [Æth.] *Orig. Int.* iii. 70[b]. 279[b].
— μεμενηκεισαν *Clem.* | μεμενικασαν 13.

20. και 2°.] om. B. Theb.
— παντα AC. 13. 31. KL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | παντες BN. Theb. | omnem hominem (παντα) Syr.Pst.

21. παν] om. C.

22. ὁ ψευστης] om. ὁ 13. Syr.Hcl.txt. (ctra, marg.)
— αρνουμενος] add. και N*. (corr.[1])
— αντιχρηστος 31.

23. fin. ὁ ὁμολογων τον υἱον και τον πατερα εχει ABNC. 13. Vulg. (*m.*) *Harl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (Æth.) *Orig.* i. 301[c]. iv. 281[d]. 282[a]. *Eus.* in Psal. 22[a]. (et filium et patrem habet *m. Cypr.* 265. 296. *Hil.* 907[e].) *Cypr.* (135.) (265.) (296.) (*Hil.* 907[e].) (*Lucif.* 171.) | * om. ς. 31. KL. Theb. *ut vid.* (lacuna in codice, sed " patrem" habet ad fin.)

24. ὑμεις] † add. ουν ς. 31. KL. (" etiam" Memph. Æth. δε Theb.) | om. ABNC. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.
— ηκουσατε] ακηκοατε N.
— εν ὑμιν 2°.] om. εν N*. (add.[c])
— μεινῃ] μένῃ K *sic* ap. Matthaeium.
— απ' αρχης ηκουσατε ABC. rel. *Am.* Syr.Hcl. Arm. | ακηκοατε απ' αρχης N. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. Theb.
— εν τῳ πατρι ANC. rel. | om. εν B. Vulg. | (εν τῳ πνευματι 31.) || εν τῳ πατρι ante εν τῳ υἱῳ N. Syr.Pst.

25. ἡμιν ANC. rel. vv. | ὑμιν B. *Am. Fuld.*
— αιωνιον] αιωνιαν B.

26. ταυτα] add. δε N. Syr.Pst. (et hoc Æth.)
— πλανωντων] -νουντων A. | -νοντων 13.

27. χρισμα 1°. ANC. rel. Vulg. | χαρισμα B.
— ελαβετε] -βατε B* *Rul. Mai.*

17. transit *Cl.* | 18. et nunc antich. *Cl.* | 22. is qui *Cl.* | *om.* non *Cl.* | 24. audistis ab initio *Cl.* | 25. repromissio *Cl.* | nobis *Cl.*

ABℵC. 13. 31. KL.

‡ μένει ἐν ὑμῖν," καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς, ἀλλ' ὡς τὸ ‡ αὐτοῦ" χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς ‡ μένετε" ἐν αὐτῷ. [28] καὶ νῦν,
28. ἔχωμεν τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ ἵνα ‡ ἐὰν" φανερωθῇ, ‡ σχῶμεν" παῤῥησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. [29] ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι
29. ὅτι [καὶ] * καὶ" πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ
III. αὐτοῦ γεγέννηται. [1] "Ἰδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ, ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν, * καί ἐσμεν."
[1] Joh. 17:25. [i] διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.

6 [2] Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἴδαμεν † ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστιν. [3] καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἁγνίζει ἑαυτὸν καθὼς ἐκεῖνος ἁγνός ἐστιν. [4] πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. [5] καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας † ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. [6] πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει· [k] πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. [7] τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ
[k] 3 Joh. 11.

in vobis: et non necesse habetis ut aliquis doceat vos, sed sicut unctio eius docet vos de omnibus, et verum est et non est mendacium, et sicut docuit vos manete in eo. [28] Et nunc, filioli, manete in eo, ut cum apparuerit habeamus fiduciam, et non confundamur ab eo in adventu eius. [29] Si scitis quoniam iustus est, scitote quoniam omnis qui facit iustitiam ex ipso natus est. [1] Videte qualem caritatem dedit nobis pater ut filii dei nominemur et simus. Propter hoc mundus non novit nos, quia non novit eum.

[2] Carissimi, nunc filii dei sumus, et nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum apparuerit similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est. [3] Et omnis qui habet spem hanc in eo sanctificat se, sicut et ille sanctus est. [4] Omnis qui facit peccatum et iniquitatem facit, et peccatum est iniquitas. [5] Et scitis quoniam ille apparuit ut peccata tolleret, et peccatum in eo non est. [6] Omnis qui in eo manet non peccat, et omnis qui peccat non vidit eum nec cognovit eum. [7] Filioli, nemo vos

27. *μεν.* ante *εν υμιν* (A)BℵC. 13. 31. Vulg. (Syr.Pst.) Memph. Theb. Arm. Æth. (*ημιν* A* ut vid.) | ‡ post ⸗. KL. Syr.Hcl.
— *μενει*] *μενετω* 13. 31. Vulg. Syr.Hcl.
— *διδασκῃ*] *-κει* C. 13. KL.
— *αλλ' ὡς* AℵC. rel. | *αλλα* B. Æth.
— *το αυτου* B*Alf.*ℵC. Vulg.Syr.Hcl.Theb. Arm. (hic spiritus Memph. spiritus ejus Æth.) | ‡ *το αυτο* ⸗. A. 13. 31. KL. (unctio quae est a Deo Syr.Pst.)
— *χρισμα* 2°. ABℵᶜC. 31. KsL. Vulg. Theb. | *χαρισμα* 13. | *πνευμα* ℵ*. Memph. Æth.
— *αληθες*] *-θης* ℵ.
— *ψευδος*] *-δες* C *ut vid.*
— *και καθως*] om. *και* A. Theb.
—, 28. *μεν. εν αυτῳ και νυν τεκνια* | om. ℵ. (in alterutro loco *μενετε*).
— *μενετε* ABC(vid. ▪ supra)Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ *μενειτε* ⸗. 13*s*. 31. KL.
28. *και νυν τεκνια μενετε εν αυτῳ*] om. 31.
28. *τεκνια*] add. *μου* K. Memph. Theb. Æth.
— *ινα εαν* ABℵC. 13. Theb. Arm. Æth. (ut cum Vulg. Memph.) | ‡ *ινα οταν* ⸗. 31. KL. Syrr.Pst.&Hcl.
— *σχωμεν* ABℵᶜC. | ‡ *εχωμεν* ⸗. ℵ*. 13*s*. 31. KL.
— *αισχυνθωμεν*] *ενσχυνθωμεν* 31.
— *απ' αυτου*] post *εν τῃ παρ. αυτου* ℵ. | ante ABC. rel. (ab eo, sed sit nobis fiducia in adventu ejus Syr.Pst.)
29. *ειδητε* BℵC. | *ιδητε* A. 31. KL. (13 n.l.)
— *ὁτι και* AℵC. 13. Vulg. *Cl. Fuld. Demid.* Syr.Pst. Theb. | *om. *και* ⸗. B. 31. KL. *Am. Harl. Tol.* Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth.
— *γεγεννηται Elz.*] *γεγενηται* 31. *St.* 3. Syr.Hcl.*txt.* "fuit."
1. *δεδωκεν* BℵC. 31. K. | *εδωκεν* A. 13. L *sic.*
— *ἡμιν* AℵC. 13. 31. K²L. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | *ὑμιν* BK*.
1. *κληθωμεν* add. *και εσμεν* ABℵC. 13. Vulg. ("et sumus" *Fuld. Harl. Tol.*) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. (2 MSS. penes Usc. et 1 penes Zoh.) Æth. | *om. ⸗. 31. KL. Arm. *Zoh.* (et simus Vulg. *Cl.Am. Demid.* et fecit nos Syr.Pst.)
— *ἡμας* ABℵᶜC. 13. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Arm. ed. Æth. | *ὑμας* ℵ*. 31. KL. Arm. 1 MS.
2. *τεκνα*] post *θεου* 31. | ante *Orig.* iii. 797ᵈ.
— *οιδαμεν*] † add. *δε* ⸗. 31. KL. Syr.Pst. Memph. Æth. *Orig.* iii. 982ᵇ. | om. ABℵC. 13. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Arm. *Orig.* i. 522ᶜ. iii. 797ᵈ.
— *οψωμεθα* 31.
3. *επ' αυτῳ*] *εν αυτῳ* 31. | *επι τῳ κυριῳ Clem.* 530.
— *ἑαυτον Clem.* | *αυτον* 31*.

29. quoniam et omnis *Cl.*
3. hanc spem *Cl.* | 5. quia *Cl.* | peccata nostra *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν. [8] ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. [9] πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. [10] ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου. πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· [11] ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· [12] οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

Δ'

seducat. Qui facit iustitiam, iustus est, sicut et ille iustus est: [8] qui facit peccatum, ex diabolo est, quoniam ab initio diabulus peccat. In hoc apparuit filius dei ut dissolvat opera diaboli. [9] Omnis qui natus est ex deo peccatum non facit, quoniam semen ipsius in eo manet, et non potest peccare, quoniam ex deo natus est. [10] In hoc manifesti sunt filii dei et filii diabuli. Omnis qui non est iustus non est ex deo, et qui non diligit fratrem suum; [11] quoniam haec est adnuntiatio quam audistis ab initio, ut diligamus alterutrum, [12] non sicut Cain ex maligno erat et occidit fratrem suum. Et propter quid occidit eum? quoniam opera eius maligna erant, fratris autem eius iusta.

[1] Joh. 15: 18.

7 [13] [1] Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί †, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. [14] ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν † μένει ἐν τῷ θανάτῳ. [15] πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνθρωποκτόνος ἐστίν· καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. [16] ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ

[13] Nolite mirari, fratres, si odit vos mundus. [14] Nos scimus quoniam translati sumus de morte in vitam, quoniam diligimus fratres: qui non diligit, manet in morte. [15] Omnis qui odit fratrem suum homicida est, et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam aeternam in se manentem. [16] In hoc cognovimus caritatem dei, quoniam ille pro nobis animam suam posuit: et nos debemus

4. την ἁμαρτ.] om. την 31.
— εστιν] add. και ℵ*.
5. οιδατε ABC. rel. Memph. rel. *Tert.* de Pudic. 19. | οιδαμεν ℵ. Theb. Arm.
— τας ἁμαρτιας] † add. ἡμων ⸗. ℵC. 31. KL. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Theb. | om. AB. 13. *Am. Fuld. Harl. Tol.* Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. *Tert.*
— αρει 13.
— εν αυτῳ] post ουκ εστιν ℵ. Memph. Theb. Æth.
6. ἑωρ.] ἑορ. B*Rul.(²Verc.)
7. τεκνια Bℵ. 31. KL. Vulg. *m.* Syrr. Pst.&Hcl.txt. Theb. Arm. Æth. | παιδια AC. 13. Syr.Hcl.*mg.* Memph. (*Lucif.* 137.)
— μηδεις] μη τις A. [Cn.l.]
— την δικαιοσ.] om. την ℵ*. (add.ᶜ)
— δικαιος 2°. *Tert.* de Pudic. 19. | om. 13. (praem. Christus Syr.Pst.)
8. ὁ ab init. *Orig.* i. 233ᵃ. iv. 320ᵇ. 323(ᵈ)ᵉ. 324ᶜ. | ὁ δε A. *Tol.* Memph. Arm. Æth. *Lucif.* 137. "et" Syr.Pst.
8. του θεου *Orig.* i. 233ᶜ. iv. 323ᵈ. *Tert.* de Pudic. 19. | om. 13.
— λυσῃ *Orig.* i. iv. 323ᵈ. | λυσει 13.
9. γεγεννημενος *Orig.* i. 232ᵃᵈ. iv. 323ᵈ. 324ᶜ. 325ᵈᵉ. | γεγενημενος K. | γεννωμενος *Orig.* iv. 325ᵇ.
10. πας] praem. και C* *ut vid.* Æth. | Contra, *Orig.* iv. 323ᵈ. *Cypr.* 308. *Lucif.* 138. 139.
— ὁ μη ποι. δικαιοσ.] qui non est justus Vulg. *m.* Syr.Hcl.*mg.* Theb. ὁ μὴ ὢν δίκαιος *Orig.* iv. 323ᵈ. *Cypr.* 305. *Lucif. bis.*
— δικαιοσυνην] praem. την AC. 31. K. (vid. ver. 7.) | om. Bℵ. 13. L.
11. αγγελια AB. 13. 31. KL. Vulg. | επαγγελια ℵC. Syr.Hcl. Memph. Theb. *Lucif.* bis. | επαγγελεια Syr.Hcl.mg. *Gr.* | mandatum *Harl.* Syr.Pst. Arm. Æth.
13. μη] praem. και ℵC*. Syr.Pst. Arm. Æth. | om. ABC². 13. 31. KL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. *Lucif.* 138. 139.
— θαυμαζετε] -ζητε 31.
13. αδελφοι] † add. μου ⸗. KL. Syr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. (Æth.) | om. ABℵC. 13. 31. Vulg. Arm. *Lucif.* bis.
14. ἡμεις] ὑμεις 13.
— μεταβεβηκαμεν] -βηκεν ℵ.
— αδελφους] add. ἡμων ℵ. Syr.Pst.
— αγαπων] † add. τον αδελφον ⸗. C. 31. KL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. *Wcide* Æth. | om. ABℵ. 13. Vulg. Theb. *Munt.* Arm. *Lucif.* 138. 139.
15. αυτου] ἑαυτου B. Vulg. *Cypr.* 212. 258. | om. *Clem.* 530.
— οιδατε] praem. ουκ 31.
— εν αυτῳ B. 13. 31. K. | εν ἑαυτῳ AℵCL*sic.* Vulg. *Cypr.* 305. *Lucif.* 138. 139.
16. αγαπην] add. του θεου Vulg. Arm. cdd. (ipsius *m.*)
— εθηκεν] τεθεικεν (ante την ψυχην αυτου). 31*.

11. diligatis *Cl.* | 12. Cain qui *Cl.* | 13. nos *Am.* | 14. ad vitam *Cl.* | 15. in semetipso *Cl.* | 16. pro nobis animam suam *Cl.*

A B ℵ (C.) 13. 31. KL.

ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς ‡ θεῖναι." [17] ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; [18] τεκνία †, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ * τῇ" γλώσσῃ, ‡ ἀλλὰ" * ἐν" ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. [19] [καὶ] ἐν τούτῳ ‡ γνωσόμεθα" ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας

19. τὴν καρδιάν

ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν· [20] ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει

21. ἡ καρδιά [ἡμῶν] μὴ καταγιν. [ἡμῶν]

πάντα. [21] ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία † μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παῤῥησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, [22] καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν ‡ ἀπ'" αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. [23] καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα ‡ πιστεύωμεν" τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. [24] καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

pro fratribus animas ponere. [17] Qui habuerit substantiam mundi et viderit fratrem suum necesse habere et clauserit viscera sua ab eo, quomodo caritas dei manet in eo? [18] Filioli, non diligamus verbo nec lingua, sed opere et veritate. [19] In hoc cognoscimus quoniam ex veritate sumus: et in conspectu eius suademus corda nostra, [20] quoniam si reprehenderit nos cor nostrum, maior est deus corde nostro et novit omnia. [21] Carissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad deum, [22] et quodcumque petierimus accipiemus ab eo, quoniam mandata eius custodimus et ea quae sunt placita coram eo facimus. [23] Et hoc est mandatum eius, ut credamus in nomine filii eius Iesu Christi et diligamus alterutrum sicut dedit mandatum nobis. [24] Et qui servat mandata eius, in illo manet et ipse in eo: et in hoc scimus quoniam manet in nobis, de spiritu quem dedit nobis.

16. *θειναι* ABℵC. | ‡ *τιθεναι* ⅁. 13 *utvid.* 31. KL.
17. *εχῃ*] *εχει* 13. L.
— *θεωρῃ*] *-ρει* 31. KL. [h. 13.]
— *κλεισῃ*] *κλησει* 13. L.
— *μενεῖ* B²KL.
18. *τεκνια*] † add. *μου* ⅁. 31. KL. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. | om. ABℵC. *Am. m.* Syr.Hcl. Arm. *Clem.* 608. (13 n.l.)
— *μηδε Clem.* | *και* ℵ. Syr.Pst. Æth.
— *τῃ γλωσσῃ* ABC. 31. KL. ‖ *om. *τῃ* ⅁. ℵ. 13*s.* Arm. *Clem.*
— *αλλα* Aℵ. | ‡ *αλλ'* ⅁. BC. rel. *Clem.*
— *εν εργῳ* AB *Bily. Alford* ℵC. 31. L. Arm. *Clem.* | *om. *εν* ⅁. B *Mai.* 13*s.* K. Vulg.
19. *και* 1°. ℵC. 13. 31. KL. Syr.Pst. Theb. Arm. Æth. | om. AB. Vulg. Syr.Hcl. Memph. *Clem.* 608.
— *γνωσομεθα* ABℵC. Memph. Theb. Arm. *Clem.* (13 n.l.) | ‡ *γινωσκομεν* ⅁. 31. KL *sic.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
— *εμπροσθεν*] *εκπροσθεν* ℵ.
— *τας καρδιας* A²ℵC. 13. 31. KL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. ‖ *την καρδιαν* A*B. Syr.Pst. Theb. Æth.
20. *εαν*] *αν* A.
20. *καταγινωσκῃ*] *-κει* 13. L. | (*καταγιγνωσκη* ℵ.)
— *ὁτι* 2°. BℵC. 31. KL. Syrr.(Pst.)&Hcl. | om. A. 13. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth.
— *μειζον* K.
— *θεος*] *κυριος* C.
21. *αγαπητοι* ABC. rel. vv. | *αδελφοι* ℵ.
— *εαν Orig.* iii. 230ᵈ. 297ᶠ. | *αν* A.
— *καρδια*] † add. *ἡμων* ⅁. ℵC. 31. KL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Cypr.* 325. | om. AB. 13. (*ἡ συνειδησις ἡμων Orig.* iii. 230ᵈ. et om. *ἡμων* 297ᶠ. conscientia nostra *Orig. Int.* iv. 486ᵃ.)
— *καταγινωσκῃ* BℵᶜC. rel. *Orig.* iii. *bis.* | *-σκει* A. 13. L. | *-σκω* ℵ* *sic.*
— *ἡμων* Aℵ. 13. 31. KL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iii. 297ᶠ. *Orig. Int.* iv. | om. BC. *Orig.* iii. 230ᵈ.
— *εχομεν* Aℵ C. 31. KsL. Vulg. *Orig.* iii. bis. *Cypr.* 325. | *εχει* B. | *εχωμεν* 13. *Lucif.* 140.
22. *εαν*] *αν* B. 31. *Orig.* iii. 230ᵉ.
— *αιτωμεν*] *αιτωμεθα* ℵ. *Orig.* iii.
— *λαμβανομεν Orig.* iii. | *-νωμεν* A. 31. | accipiemus Vulg. Syr.Hcl. Theb. *Cypr.* 325. *Lucif.* 140.
22. *απ'* ABℵC. 13. | ‡ *παρ'* ⅁. 31. KL. *Orig.* iii.
— *τηρουμεν* BC. 13. 31. L. *Lucif.* | *-ρωμεν* Aℵ K.
23. *πιστευωμεν* Aℵ C. 13. | ‡ *πιστευσωμεν* ⅁. B. 31. KL.
— *τῳ ονοματι του υἱου αυτου Ιησου χριστου* BℵC. rel. Vulg. rel. *Lucif.* 140. | *τῳ ονοματι αυτου Ιησ. χριστῳ* A. | *τῳ υἱῳ αυτου Ιησ. χριστῳ* 13. Æth.
— *ἡμιν* ABℵC. 13. 31. Vulg. rel. | om. KL.
24. *και εν τουτῳ* ABℵᶜC. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. *και* ℵ*. Theb.
— *ἡμιν* ante *εδωκεν* ABC. 13. 31. L. | post ℵK. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm.
1. *τα πνευματα*] praem. *παντα* K. | om. *Orig. Int.* iv. 670ᶜ.
— *πιστευετε*] *-ητε* 31.
— *ψευδοπροφηται*] *γευδοπροφηται* ℵ*. (corr.ᶜ)

17. hujus mundi *Cl.* | necessitatem *Cl.* | 18. filioli mei *Cl.* | neque lingua *Cl.* | 19. suademus *Cl.* | 22. et quidquid *Cl.*

Vulg. IV. Syrr. P.H. Memph. Theb. Arm. Æth.

8 [1] Ἀγαπητοί μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, [m] ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. [2] ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ ¶ ἐστίν. [3] καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν †† ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, [n] καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. [4] ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. [5] αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. [6] ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

Ε'

9 [7] Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν θεόν· [8] ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς

[1] Carissimi, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex deo sint, quoniam multi pseudoprophetae exierunt in mundum. [2] In hoc cognoscitur spiritus dei. Omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carne venisse, ex deo est: [3] et omnis spiritus qui solvit Iesum Christum, ex deo non est; et hic est antichristus, quod audistis quoniam venit, et nunc iam in mundo est. [4] Vos ex deo estis, filioli, et vicistis eum, quoniam maior est qui in vobis est quam qui in mundo. [5] Ipsi de mundo sunt: ideo de mundo locuntur, et mundus eos audit. [6] Nos ex deo sumus: qui novit deum, audit nos; qui non est ex deo, non audit nos. In hoc cognoscimus spiritum veritatis et spiritum erroris. [7] Carissimi, diligamus invicem, quoniam caritas ex deo est, et omnis qui diligit ex deo natus est et cognoscit deum. [8] Qui non diligit, non novit deum, quoniam deus caritas

m 2 Pet. 2:1. 2 Joh. 7.

2. ἐν σαρ. ἐληλυθέναι ¶ C.

n cap. 2:22.

2. γινωσκετε ABℵᶜC. rel. Syr.Hcl.Memph. Theb. Æth. cognoscite *Iren.* 207. | -κεται 31. K. cognoscitur Vulg. Syr.Pst. | -κομεν ℵ*. Arm.

— Ιησουν] post χριστον C. | Contra, *Iren. Cypr.* 288. *Lucif.* 217. (om. χριστον *Orig. Int.* ii. 70ᵇ.)

— εληλυθοτα AℵC. rel. | εληλυθεναι B. Vulg. *Iren. Cypr. Orig. Int.* ii. iv. 562ᵃ. vid. *Polyc.* in ver. 3. (hunc versum *ut vid.* etiam spectantem.)

3. ὁ μη ὁμολογει MSS. vv. (*Polyc.* ad Phil. vii.) | qui solvit Vulg. *Iren.* 207. "Sententia enim eorum homicidialis, Deos quidem plures confingens et Patres multos simulans; comminuens autem et per multa *dividens* Filium Dei: quos.... Joannes in praedicta epistola fugere eos praecepit dicens,.... Et omnis spiritus qui solvit Jesum, non est ex Deo sed de antichristo est" *Iren.* "Non solvimus suscepti corporis hominem, cum sit scriptum apud Joannem, Omnis spiritus qui solvit Jesum non est ex Deo." *Orig. Int.* iii. 883ᵇ. αὐτίκα γοῦν ἠγνόησεν [Νεστόριος] ὅτι ἐν τῇ καθολικῇ Ἰωάννου γέγραπτο ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀντιγράφοις, ὅτι πᾶν πνεῦμα ὃ λύει τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστι. ταύτην γὰρ τὴν διάνοιαν ἐκ τῶν παλαιῶν ἀντιγράφων περιεῖλον οἱ χωρίζειν ἀπὸ τοῦ τῆς οἰκονομίας ἀνθρώπου βουλόμενοι τὴν θεότητα· διὸ καὶ οἱ παλαιοὶ ἑρμηνεῖς αὐτὸ τοῦτο ἐπεσημήναντο, ὥς τινες εἶεν ῥαδιουργήσαντες τὴν ἐπιστολήν, λύειν ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὸν ἄνθρωπον θελόντες. Socr. Hist. Eccles. vii. 32. (Forsitan e versione Latina haec desumpsit Socrates). qui negat *Tert.* de car. Chr. 24. qui autem negat *Cypr.* 288. negantes Christum in carne venisse et solventes Jesum *Tert.* adv. Marc. v. 16. nec quod Jesum Christum solvant *Tert.* de Jejun. 1. qui destruit *Lucif.* 217.

3. τον Ιησουν] om. Æth. *Tert. Cypr.* 288. ‖ om. τον ℵK. *Polyc.* | habent AB. 13. 31. L. ‖ †add. χριστον ⸗. 31. KL. *Am. Demid.* Theb. Arm. ed. *Polyc. Tert.* de car. Ch. | add. κυριον ℵ. | om. AB. 13. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. cdd. multi. Æth. *Iren. Lucif.* (*Cypr.*) ‖ † add. postea εν σαρκι εληλυθοτα ⸗. ℵ. (13.) 31. KL. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. (εν σαρκι εληλυθεναι *Polyc. Tert.* (*Cypr.* 288.) ἐληλυθῆναι *sic* 13). sic habet Polyc. πᾶς γὰρ ὃς ἂν μὴ ὁμολογῇ Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθέναι ἀντίχριστός ἐστι. vid. ver. 2. (sic etiam *Tert.* de car. Chr.) | om. AB. Vulg. Memph. Theb. Æth. *Iren. Lucif.*

3. εκ] om. KL.

— ὁ ακηκοατε ὁτι AB. rel. | ὁτι ακηκοαμεν ὁτι ℵ.

4. τεκνια] τεκνα 31.

6. ὃς ουκ.... ακουει ἡμων Bℵ. rel. vv. | om. AL.

— εκ τουτου Bℵ. rel. | εν τουτῳ A. Vulg. Memph. Theb.

7. αγαπων] add. τον θεον A. | add. fratrem *Demid. Tol.*

— και πας ὁ αγαπων.... ver. 8. fin.] om. Syr.Hcl.

— γινωσκει] γιγνωσκει ℵ.

8. ὁ μη αγαπων ουκ εγνω τον θεον (A)B. (13). (31.) KL. vv. *Orig. Int.* iii. 29ᵈ. | om. ℵ*. (Syr.Hcl. supra) Arm. cdd. Æth. (ὁ μη αγαπων ουκ εγνωκεν tantum ℵᶜ. in marg.) | ad fin. ver. Syr.Pst.

— ουκ εγνω BKL. | ου γεινωσκει A. 13. Arm. | ουκ εγνωκεν ℵᶜ. 31. (εκεγνωκε 31*.)

3. *om.* Christum *Cl.* | de quo aud. *Cl.* | 7. nos invicem quia *Cl.*

ἀγάπη ἐστίν. 9 ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. 10 ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, ° καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. 11 ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν· 12 ▪ θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ‡ ἐν ἡμῖν ἐστίν." 13 ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. 14 καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου. 15 ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. 16 καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ θεῷ μένει, καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ.

17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παῤῥησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν τῷ κόσμῳ

AB ℵ. 13. 31. KL.

° cap. 2:2. ϛ′

▪ Joh. 1:18.

est. 9 In hoc apparuit caritas dei in nobis, quoniam filium suum unigenitum misit deus in mundum, ut vivamus per eum. 10 In hoc est caritas, non quasi nos dilexerimus deum, sed quoniam ipse dilexit nos et misit filium suum propitiationem pro peccatis nostris. 11 Carissimi, si sic deus dilexit nos, et nos debemus alterutrum diligere. 12 Deum nemo vidit umquam: si diligamus invicem, deus in nobis manet, et caritas eius in nobis perfecta est. 13 In hoc intellegimus quoniam in eo manemus et ipse in nobis, quoniam de spiritu suo dedit nobis. 14 Et nos vidimus et testificamur quoniam pater misit filium salvatorem mundi. 15 Quicumque confessus fuerit quoniam Iesus est filius dei, deus in eo manet et ipse in deo. 16 Et nos cognovimus et credimus caritati dei, quam habet deus in nobis. Deus caritas est, et qui manet in caritate, in deo manet et deus in eo.

17 In hoc perfecta est nobiscum caritas, ut fiduciam habeamus in die iudicii, quia sicut ille est et nos sumus in hoc mundo.

9. εν τουτο 13. K. — απεσταλκεν *Orig.* ii. 392e. | απεστειλεν K. — ὁ θεος] om. *m.* Arm. *Usc.* Æth. — ζησωμεν *Polyc.* ad Phil. viii. *Orig.* ii. | ζωμεν ℵ*. (corr.c) 10. αγαπη] add. του θεου ℵ. Memph. Theb. — ηγαπησαμεν AℵC. | -πηκαμεν B. | -πησεν ℵ*. — αυτος] εκεινος A. — απεστειλεν] απεσταλκεν ℵ. 11. οφειλωμεν 13. 12. τετελειωμενη] praem. τετελειωται και 13. — εν ημιν 2°. ante εστιν Bℵ. | post αγαπη αυτου A. 13. 31. Vulg. | ‡ post τετελ. εστιν ϛ. KL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. 13. μενομεν] μενωμεν 13. K. ‖ add. και ημεις 13. — δεδωκεν] εδωκεν A. 13. 14. τεθεαμεθα] εθεασαμεθα A. (mox μαρτοῦμεν *St.* 3.) 15. αν AℵC. rel. | εαν B. — ὁμολογησῃ] -γη A. | -γησει 13. — Ιησους] add. χριστος B. *m.* Arm. | "Christum" (om. Ιησους) *Tert.* adv. Prax. 31. 16. πεπιστευκαμεν BℵC. 31. KL. Vulg. *Cl. Fuld. Demid.* | πιστευομεν A. 13. *Am. Tf. Tol.* Memph. | testificati sumus credidimus Theb. — αγαπην] add. Dei *Am.* Arm. — ὁ θεος 2°. AB. rel. *Clem.* 608. 652. *Orig.* ii. 751e. | om. ὁ ℵ. — εν αυτῳ] add. μενει BℵC. 31. KL. Syr.Hcl. Memph. (Theb.) Arm. *Cypr.* 199. | om. A. 13. Vulg. Æth. *Cypr.* 305. (om. και ὁ θεος εν αυτῳ Syr.Pst.) 17. αγαπη] add. του θεου Vulg. *Cl.* Theb. | αυτου Arm. — μεθ' ημων] add. εν ημιν ℵ. | Contra, rel. 17. εχωμεν] εχομεν K. — ἡμερᾳ] αγαπῃ *sic* ℵ. — εκεινος] κακεινος 13. — εσμεν] εσομεθα ℵ. | simus Theb. (om. Memph.) 18. αλλα B. | ‡ αλλ' ϛ AℵC rel. *Clem.* 608. — ἡ τελεια αγαπη *m. Clem.* 608. 956. *Orig.* ii. (811b.) iii. 606c. *Orig. Int.* ii. 79c. 161e. iv. 539e. 602c. 609a. *Eus.* in Ps. (Mai. iv. 74.) *Tert.* Scorp. 12. de fuga 9. 14. | ἡ αγαπη ἡ τελεια 31. 19. ἡμεις] add. ουν A. 13. 31. Vulg. Syr.Pst. | om. BℵKL. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. (et nos quoque Æth.)

10. ipse prior dil. *Cl.* | 13. in hoc cognoscimus *Cl.* | 14. filium suum *Cl.* | 15. quisquis *Cl.* | 16. credidimus *Cl.* | *om.* Dei *Am.*** *Cl.* | et *om. Am.** | 17. charitas Dei nobiscum. *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

τούτῳ. [18] φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ‡ ἀλλὰ″ ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει· ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. [19] ἡμεῖς ἀγαπῶμεν †, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. [20] ἐάν τις εἴπῃ ὅτι Ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν ‡ οὐ″ δύναται ἀγαπᾶν· [21] καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

20. πῶς δύναται ἀγαπᾶν;

[18] Timor non est in caritate, sed perfecta caritas foras mittit timorem; quoniam timor poenam habet, qui autem timet non est perfectus in caritate. [19] Nos ergo diligamus invicem, quoniam deus prior dilexit nos. [20] Si quis dixerit quoniam diligo deum, et fratrem suum oderit, mendax est: qui enim non diligit fratrem suum quem videt, deum quem non videt quomodo potest diligere? [21] Et hoc mandatum habemus a deo, ut qui diligit deum diligat et fratrem suum.

V.

10 [1] Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ χριστὸς ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ [καὶ] τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. [2] ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ‡ ποιῶμεν.″ [3] q αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. [4] ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. [5] τίς * [δέ]″ ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; [6] οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς † χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι

q Joh. 14: 15.

[1] Omnis qui credit quoniam Iesus est Christus, ex deo natus est; et omnis qui diligit eum qui genuit, diligit eum qui natus est ex eo. [2] In hoc cognoscimus quoniam diligimus natos deo, cum deum diligamus et mandata eius faciamus. [3] Haec est enim caritas dei, ut mandata eius custodiamus: et mandata eius gravia non sunt, [4] quoniam omne quod natum est ex deo vincit mundum: et haec est victoria quae vincit mundum, fides nostra. [5] Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Iesus est filius dei? [6] Hic est qui venit per aquam et sanguinem, Iesus Christus: non in aqua solum, sed in

---

19. αγαπωμεν] † add. αυτον ⊽. 31. KL. | add. τον θεον ℵ. 13. Vulg. *Cl. Demid.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | invicem *Am.* | om. AB. Theb. *Fuld.* (nos scimus Theb.) | add. nos invicem et amemus dominum Æth.
— αυτος Bℵ. 31. KL. *Harl.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | ὁ θεος A. 13. Vulg.
— ηγαπησεν] ηγαπηκεν 13.
20. ειπῃ] om. ℵ*. sed add. man. ant.
— ὁτι] om. ℵ.
— μισῃ] -σει ℵ^{c} *ut vid.* 13. 31. K.
— αυτου 2°.] om. 31.
— ἑωρακεν 1°.] ἑωρα K.
— ου δυναται Bℵ. Syr.Hcl. Theb. *Lucif.* 140. | ‡ πως δυναται ⊽. A. 13. 31. KL. Vulg. Syr.Pst. Memph.Arm. Æth.
— αγαπαν] -πησαι 13.
21. εχομεν] -ωμεν 13.
— απ' αυτου *Fuld.* vv. *Lucif.* 140. | απο του θεου A. Vulg.*Cl.*
— θεον αγαπᾳ και τον] om. A*B* *Rul.* ("in marg. a 1ª m." Alford.) | om. και 13.
1. αγαπᾳ και AN. 31. KL. Vulg. *Cl. m.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Hil.* 1118e. | om. και B. 13. *Am. Demid Tol.* Theb. *Hil.* 907c. (om. αγαπᾳ και τον γεγεννημενον Memph. Wilk.)
— τον γεγενν.] το γεγενν. ℵ*Tf.* 31.
2. ὁταν τον θεον αγαπωμεν] εν τῳ αγαπαν τον θεον 13.
— τα τεκνα] τον υἱον Arm. "Dominum" tantum Æth.
— ποιωμεν B. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Lucif.* 140. | ‡ τηρωμεν ⊽. A(vid. infra)ℵ. 13. (31.) KL. *Tol. Cav.* (τηρουμεν 31.) vid. ver. 3.
3. αὐτη γαρ .... τηρωμεν Bℵ. rel. *Clem.* (sed δε et τηρησωμεν) 608. (om. γαρ) *Lucif.* 140. (ἱνα τας εντ. αυτ. τηρωμεν om. Arm. cdd.) | om. A. s. om. ab εντολας αυτου ver. 2. ad eadem verba ver. 3.)
4. αὐτη] -της ℵ*. (corr.^{c})
— ἡμων] ὑμων L *sic.* Æth.
5. τις δε εστιν ℵ. 13. K. *Demid. Tol. Cav.* Syr.Hcl. Memph. Arm. (Æth.) | τις εστιν δε B. | * om. δε ⊽. A. 31. L. Vulg. *Cl. Am.* Theb. *sic.* | quis enim Syr.Pst.
— ὁ υἱος] praem. ὁ χριστος 13. (Arm. MSS.)
6. δι' AB rel. | δια ℵ.
— και αἱματος] add. και πνευματος AN. 13. *Tol. Cav.* Syr.Hcl. Memph. Theb. (Arm. Æth. praem.) | om. B. 31. KL. Vulg. et *Am. Fuld.* Syr.Pst. *Tert.* de Bapt. 16.
— χριστος] † praem. ὁ ⊽. 13*s.* Syr.Hcl. | om. ABN. 31. (K)L. Arm. (χριστος Ιησους K. Theb.)

19. diligamus Deum *Cl.*
1. diligit et eum *Cl.*

A B ℵ. 13. 31. KL.

μόνον, ‡ ἀλλὰ" ἐν τῷ ὕδατι καὶ * ἐν" τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια· [7] ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες† [8] † τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν εἰσιν. [9] εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ‡ ὅτι" μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. [10] ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν ‡ αὐτῷ·" ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ, ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. [11] καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεός· καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. [12] ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

11. ὁ θεὸς ἡμῖν

aqua et sanguine: et spiritus est qui testificatur quoniam Christus est veritas. [7] Quia tres sunt qui testimonium dant, [8] spiritus et aqua et sanguis, et tres unum sunt. [9] Si testimonium hominum accipimus, testimonium dei maius est: quoniam hoc est testimonium dei, quod maius est, quia testificatus est de filio suo. [10] Qui credit in filio dei, habet testimonium dei in se: qui non credit, mendacem facit eum, quoniam non credidit in testimonio quod testificatus est deus de filio suo. [11] Et hoc est testimonium, quoniam vitam aeternam dedit nobis deus, et haec vita in filio eius. [12] Qui habet filium, habet vitam: qui non habet filium, vitam non habet.

6. μονον] μονῳ B.
— αλλα A. | ‡ αλλ' ϛ. Bℵ. rel.
— και εν τω AB. 13. L. | * om. εν ϛ. ℵ. 31. Ks. Vulg. (ξν τω αἱμ. και τω ὑδ. 31. Arm.)
— αἱματι Bℵ. 13. 31. KL. vv. | πνευματι A. | add. idem *Tol.* Æth.
— πνευμα m. | Christus Vulg. (XPS pro SPS). Arm. Usc.
— εστιν] τι B* *Rul.*
7. τρεις] praem. οἱ ℵ. (Arm.)
—, 8. μαρτυρουντες] † add. εν τῳ ουρανῳ † ὁ πατηρ ὁ λογος και το ἁγιον πνευμα, † και οὗτοι οἱ τρεις ἐν εισι. [8] και τρεις † εισιν οἱ μαρτυρουντες εν τῃ γῃ ϛ. Vulg. *Cl.* Arm. *Usc.* et in codice *uno* tantum (ex 18 collatis), et hoc A.D. 1656 scripto. | quoniam tres sunt qui testimonium dicunt in terra spiritus aqua et sanguis: et hii tres unum sunt in Christo Jesu. Et tres sunt qui testimonium dicunt in caelo, Pater, Verbum, et Spiritus, et hii tres unum sunt. *m.* | Patres qui e sacris Scripturis omnia excitant quae vel Deitatem Domini nostri Jesu Christi vel numerum ternarium (de Trinitate disputantes) de his vocibus nihil habent, quamquam de mysterio Trinitatis ver. 8. explicant. | cod. 34. (saec. xvi.) habet ὅτι·· τρεῖς εἰσίν οἱ μαρτυ | ροῦν·· ἐν τῷ ὀυν῝ῳ, πῆρ᾽, λόγος, καὶ πν῝α ἅγιον, | καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς, ἕν εἰσι. Καὶ τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυ | ροῦντ᾽· ἐν τῇ γῇ, πν῝α, ὕδωρ, καὶ ἅιμα, ἐι τὴν | μαρτὺρἰαν τῶν ἀν῝ων. | cod. 162. (Graeco-Lat.) saec. xv. ut vid. habet, ὅτι τρεῖς εἰσὶν | οἱ μαρτυροῦντ᾽ ἀπὸ τοῦ ὀυν῝οῦ· πῆρ᾽· λόγος κ῍ πν῝α ἁγι^{c} | κ῍ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἐν εἰσὶ καὶ | τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντ᾽ | ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ πν῝α τὸ ὑδωρ κ῍ | τὸ αἷμα· ἐι τὴν μαρτυρίαν. | In uno cod. Neapolitano 83 (? 173 Scholz) adduntur haec in marg. a man. rec. (in *paucissimis* qui ex impressis exscripti sunt haec reperiuntur prout in ed. Steph. leguntur: sed hi non sunt testes). | om. ABℵ. 13. 31. KL. *Am.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm.*Zoh.* et MSS. Æth. om. et codices minusculi quibus hoc capitulum legitur (exceptis tantum supra laudatis) *omnes*: i.e. codices textus epistolae hujus 188, et Lectionaria fere 60. om. et editiones 1ª. et 2ª. Erasmi, qui ipse e cod. 34. (ut promissa praestaret) in ed. 3ª. introduxit. non habent codices Latini antiquiores: in Latinis primum haec verba in margine invecta sunt: postea in textu, sed testes caelestes terrestribus postponuntur; et tandem idem est ordo quem tenet textus Clementinus. In codicibus MSS. et impressis Syriacis nullis haec reperiuntur nisi in quibus e Graecis hodiernis invecta sunt.
(" Dicit Dominus, *Ego et pater unum sumus.* Et iterum de patre et filio et spiritu sancto scriptum est, *Et hi tres unum sunt.*" *Cypr.* 195, 6. Haec e ver. 8. desumpta sunt et magna in parte a verbis Tertulliani pendent. "Ceterum *de meo sumet*, inquit, sicut ipse de patris. Ita connexus Patris in Filio et Filii in Paracleto tres efficit cohaerentes, alterum ex altero: qui tres *unum* sunt, non unus; quomodo dictum est; *Ego et Pater unum sumus*, ad substantiae unitatem non ad numeri singularitatem." Adv. Praxeam 25.)
8. ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὁ μαθητὴς Ἰωάννης τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα ἀνέγραψε τὰ τρία εἰς ἓν γινόμενα *Orig.* iv. 143^{c}. δοῦλοι κυρίων πατρὸς καὶ υἱου πνεῦμα καὶ σῶμα (vid. Ps. 123. 1.) παιδίσκη δὲ κυρίας τοῦ ἁγίου πνεύμα-

7. quoniam *Cl.* | dant in caelo, Pater Verbum et Spiritus sanctus, et hi tres unum sunt. [8] et tres sunt qui testimonium dant in terra *Cl.* | 8. et hi tres *Cl.* | 9. quoniam *Cl.* | 10. filium *Cl.* | credit 2º.*add.* filio *Cl.* in mg.*Am.* | quoniam non credit in testimonium *Cl.* | 11. ejus est *Cl.* | 12. filium 2º add. Dei *Am.**

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.
r Joh. 20:31.

11 [13] r Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν †, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, ‡ τοῖς πιστεύουσιν" εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. [14] καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παῤῥησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν· [15] καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὃ ἂν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτήκαμεν ‡ ἀπ' " αὐτοῦ. [16] ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ δώσει αὐτῷ ζωήν, τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. [17] πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον. [18] οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐχ ἁμαρτάνει· ‡ ἀλλὰ" ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ ‡ αὐτόν," καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. [19] οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ

Z'

[13] Haec scripsi vobis ut sciatis quoniam vitam habetis aeternam, qui creditis in nomine filii dei. [14] Et haec est fiducia quam habemus ad eum, quia quodcumque petierimus secundum voluntatem eius, audit nos. [15] Et scimus quoniam audit nos quicquid petierimus, scimus quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo. [16] Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petit, et dabit ei vitam, peccantibus non ad mortem. Est peccatum ad mortem: non pro illo dico ut roget quis. [17] Omnis iniquitas peccatum est, et est peccatum ad mortem. [18] Scimus quoniam omnis qui natus est ex deo non peccat, sed generatio dei conservat eum, et malignus non tangit eum. [19] Scimus quoniam ex deo

---

τος ἢ ψυχή· τὰ δὲ τρία κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐστίν· οἱ γὰρ τρεῖς τὸ ἓν εἰσιν. ii. 821[f]. ἐν μόνον γέγονε Μωσῆς ὁ νόμος καὶ Ἠλίας ἡ προφητεία Ἰησοῦ τῷ εὐαγγελίῳ, καὶ οὐχ ὥσπερ ἦσαν πρότερον τρεῖς οὕτω μεμενήκασιν, ἀλλὰ γεγόνασιν οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν. iii. 565[e].

9. *την*] om. B. *Cure.*
— *των ανθρωπων*] *του θεου* ℵ*. (corr.[c])
— *λαμβανομεν*] *-νωμεν* 13.
— *ὁτι* 1°.] om. K. Arm.
— *ὁτι* 2°. ABℵ. 13. Vulg. Memph. Theb. | ‡ *ἡν* ⊊. 31. KL. Arm. (Syr. ancc.) (Æth.) *Tert.* adv. Prax. 31. ‖ praem. quod majus est Vulg.

10. *μαρτυριαν*] add. *του θεου* A. 13 *ut vid.* Vulg. Memph. Æth. ejus *m.* | om. Bℵ. 31. KL. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm.
— *αυτῳ* AB*Mai* KL. Syr.Hcl. | ‡ *ἑαυτῳ* ⊊. ℵ. 13*s*. 31. Vulg. *m.* Syr.Pst.
— *τῳ θεῳ* Bℵ. 31. KL. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. | *τῳ υἱῳ* A. (13 *n.l.*) Vulg. Syr.Hcl.mg. (Theb. Arm. ed. add. *θεου*) Æth. | om. *Am.** add. mg. | Jesu Christo *m.*
— *αυτον*] Deum *m.*
— *οὐ πεπιστευκεν* B. 31. KL. | *ουκ επιστευσεν* A. | *ουκ επιστευκεν sic* ℵ. | *ουκ επιστευ....* 13.
— *μεμαρτυρηκεν*] *εμαρτυρηκεν* ℵ.

11. *ἡμιν* ante *ὁ θεος* Aℵ. 13. KL. Syr.Pst. Memph. Arm. | post B. 31. Vulg. Syr.Hcl. Theb. (Æth.)
— *εστιν*] ante *ἡ ζωη* A. | om. *Am.*
12. *την ζωην*] *τον υἱον* 31 *sic.*
— *του θεου*] om. Vulg. *Cl. Tert.* adv. Prax. 31.
— *ουχ* A.
13. *ταυτα εγραψα ὑμιν*] † add. *τοις πιστευουσιν εις το ονομα του υἱου του θεου* ⊊. (31.) KL. (*του θεου του υἱου* 31*) | om. ABℵ. 13 *ut vid.* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— *εχετε* ante *αιωνιον* AB. 13. 31. | post NK(L) Vulg. (*εχητε* L.)
— *τοις πιστευουσιν* Bℵ*. Syrr.Pst.&Hcl. | *οἱ πιστευοντες* Aℵ[c]. 13. Vulg. Memph. Theb. Æth. | ‡ *και ινα πιστευητε* ⊊. 31. KL. Arm.
14. *εχομεν*] *εχωμεν* A.
— *ὁτι εαν τι* Bℵ. 31[2]. KL. Syr.Hcl. (Memph.) Theb. Arm. | *ὁτι αν* A. | *ὁτι ὁ εαν* 13. Vulg. Syr.Pst. Æth. | *ὁτι εαν* 31*.
— *θελημα*] *ονομα* A. (non 31. h. 13.) Æth.
— *ἡμων*] *ὑμων St.* 3.
15. *και εαν οιδ. ὁτι ακ. ἡμων* B(ℵ[c].) 13. 31. KL. vv. (*αν* B.) | om. Aℵ*. | *και εαν ιδωμεν ὁτι ακουει ἡμων* ℵ[c] in marg. superiori. Memph. (om. *εαν* Vulg.)
15. *ὁ αν* ⊊. AB*Mai.* 13. 31. K. | *ὁ εαν* NL.
— *εχομεν*] *εχωμεν* ℵ. 13. | praem. *εαν* ℵ*. (corr.[c])
— *απ'* Bℵ. 13. | ‡ *παρ'* ⊊. A. 31. KL.
16. *ιδῃ* ABℵ. 31. KL. *Clem.* 464. | *ειδῃ* 13. scit. Vulg. *Hil.* 538[b].
— *αιτησις* et *δωσις* ℵ*. (ς in utroque eraso).
— *τοις ἁμαρτανουσιν μη Clem.* | *τοις μη ἁμαρτανουσιν μη* A.
— *ου περι*] praem. *και* 13. | Contra, *Orig.* i. 256.[b] *Orig. Int.* ii. 201[a]. *Tert.* de Pudic. 2.
— *ερωτησῃ Clem.* (add. *τις*) *Orig.* i. | *-σει* K*. | *-σης* ℵ[c]. Arm.
17. *ου προς* Syr.Pst. Memph.? Æth. *Platt.* | om. *ου* 13. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Arm. Æth. *Rom.* | *μη προς Clem.* 464.
18. *αλλα* B*Btly. sic Alf. Orig.* iv. 358[b]. | ‡ *αλλ'* ⊊. AB*Mai* ℵ. 31. KL. (*αλλεγεννηθη ὁ δε γεννηθεις sic* 13.)
— *αυτον* A*B. | ‡ *ἑαυτον* ⊊. A(corr.[1]) ℵ. 13*s*. 31. KL. Vulg. *Orig.* iv. 326[b].

13. scribo *Cl.* | 15. quia audit *Cl.* | 16. petat et dabitur ei vita peccanti *Cl.* | 18. quia *Cl.*

A B ℵ. 13. 31. KL.

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

s 1 Cor. 10:14.

θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. 20 οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα ‡γινώσκομεν" τὸν ἀληθινόν, καί ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ† ζωὴ αἰώνιος. 21 sΤεκνία, φυλάξατε ‡ἑαυτὰ" ἀπὸ τῶν εἰδώλων. †.

sumus, et mundus totus in maligno positus est. 20 Et scimus quoniam filius dei venit, et dedit nobis sensum ut cognoscamus verum deum et simus in vero, filio eius: hic est verus deus et vita aeterna. 21 Filioli, custodite vos a simulachris.

ΙΩΑΝΟΥ Ā.

20. *οιδαμεν δε* BN. 31. K. Memph. | *και οιδαμεν* A. 13. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. "quia scimus" *Hil.* 908a. | *οιδαμεν* tantum L. Æth. | Et scimus quia filius Dei venit, et carnem induit nostri causa, et passus est et resurrexit mortuis; adsumpsit nos et dedit nobis sensum &c. *m.* quia scimus quod filius Dei venit et concarnatus est propter nos et passus est et resurgens de mortuis assumsit nos et dedit nobis intellectum optimum ut intelligamus verum et simus in vero filio ejus Jesu Christo: hic est verus et vita aeterna et resurrectio nostra *Hil.*

20. *δεδωκεν* BN. 31. KL. | *εδωκεν* A. 13. — *γινωσκομεν* AB*Rul.Mai* NL. | ‡ -κωμεν ⊂. B2.*Rul.Mai.* 13. 31. K. — *τον αληθινον*] *το αληθ.* N*. (corr.c) ‖ add. *θεον* A. 13. Vulg. Memph. Arm. Usc. (Æth.) om. *m. Hil.* — *εσμεν*] *ωμεν* Vulg. *m.* Arm. *Usc. Hil.* — *εν τω αληθινω* om. Memph. | in vita Theb. | in verbo *m.* — *Ιησου χριστω* BNc. 13. 31. KL. *Demid. Tol. m.* vv. *Hil.* (*Ιησου χριστου* N*.) | om. A. Vulg. — *θεος*] om. *Am. m. Hil.* — *ζωη*] † praem. *ἡ* ⊂. 31. L. Arm. | om. ABN. 13. K. | ‖ add. *ἡ*. 31. KL.

20. fin.] add. et resurrectio nostra *m. Hil.* 21. *φυλαξατε*] *φυλαξασθαι* 13. — *ἑαυτα* BN*. 31. L. | ‡ *ἑαυτους* ⊂. AN°. 13. K. vos Vulg. *Tert.* de Cor. 10. — fin.] † add. *αμην* ⊂. 31. KL. Vulg. *Cl.* et *Fuld.* | om. ABN. 13. *Am. Tol. Demid.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.

Subscriptio. *Ιωανου ᾱ* B. | *Ιωαννου ᾱ* AN. | *του ἁγιου και πανευφημου αποστολου Ιωαννου και θεολογου επιστολη καθολικη ᾱ στιχ* σοδ. L. | in 13. 31 nihil. de K sil. Matt.

20. *om.* Deus *Am.* | 21. fin. add. Amen *Cl.*

ΙΩΑΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Β'.

AB ℵ. 13. 31. KL. Vulg. Syrr. Bdl. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

1 Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, 2 διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· 3 ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ † Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

1 Senior electae dominae et natis eius, quos ego diligo in veritate, et non ego solus sed et omnes qui cognoverunt veritatem, 2 propter veritatem quae permanet in nobis et nobiscum erit in aeternum. 3 Sit nobiscum gratia misericordia pax a deo patre et a Christo Iesu filio patris in veritate et caritate.

A'

a 3 Joh. 2.

4 a Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. 5 b καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν ‡ καινὴν γράφων σοι," ἀλλὰ ἣν ‡ εἴχαμεν" ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. 6 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. αὕτη ‡ ἡ ἐντολή ἐστιν," καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς

b 1 Joh. 2:7.

4 Gavisus sum valde quoniam inveni de filiis tuis ambulantes in veritate sicut mandatum accepimus a patre. 5 Et nunc rogo te, domina, non tamquam mandatum novum scribens tibi, sed quod habuimus ab initio, ut diligamus alterutrum. 6 Et haec est caritas, ut ambulemus secundum mandata eius. Hoc mandatum est, ut quemadmodum audistis ab initio in

---

Inscriptio
ΙΩΑΝΟΥ Β
in B.
ΙΩΑΝΝΟΥ Β
in ℵ.
Ιωαννου επιστολη Β in 13. (h. A.)
Ιωαννου επιστολη καθολικη δευτερα in 31 (*sic* fuit anno M.DCCC. LIII.)
ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ Β in K.
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣ ΙΩ. ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ in L.

1. εκλεκτῃ κυριᾳ] εκλ. τῃ κυριᾳ 31.
— και ουκ εγω BN. 13. 31. K. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | ουκ εγω δε A. Syr.Bdl. | και ουκ εγω δε L.
2. μενουσαν BN. 31. KsL. | ενοικουσαν A. | ουσαν 13. Theb.
— εσται] εστιν 31. Syr.Bdl.&Hcl. | quia et vobiscum erit, et vos in aeternum nobiscum eritis Arm.
3. εσται μεθ' ημων *St.*3. BN. 13. L, Syr.Bdl. Theb. Æth. sit vobiscum Vulg. *Cl.* (Syr.Hcl.) (nobiscum *Am.*) | εσται μεθ' υμων *Elz.* 31. Ks. Memph. (Arm.) (gratia vobis et pax [om. ελεος] Syr.Hcl.) | om. A.
— παρα θεου] απο θεου ℵ*. (corr.c)
— και παρα] om. παρα ℵ*. (add.c) *Am.*
— Ιησου] † praem. κυριου ⸗. ℵ. 13. 31. KsL. *Tol.* Syr.Hcl. Memph. Arm. | om. AB. Vulg. Syr.Bdl. Theb. Æth.
— του πατρος] praem. αυτου ℵ*. (corr.c)
4. ελαβομεν AB. 31. KL. Vulg. Syrr. Bdl.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | ελαβον ℵ. 13.
— παρα] απο A.
— του πατρος] om. του B.
5. καινην ante γραφων σοι AN. 13. 31. Vulg. Memph. *Lucif.* 25. | ‡ post ⸗. BKL. Theb. ‖ γραφω *St.* 3. Arm. Æth.
5. αλλα BN. 13. K. | αλλ' A. 31. L. ‖ add. εντολην ℵ. ‖ add. mandatum vetus Syr.Hcl.* (Æth.) | non add. *Lucif.*
— ειχαμεν AN. | ‡ ειχομεν ⸗. BKL. | ειχωμεν 13. | εχομεν 31.
6. εντολας αυτου] add. 'ινα καθως' ℵ*.
— ἡ εντολη ante εστιν AB. 13. 31. K. *Am.* Syr.Bdl.&Hcl. | ‡ post ⸗. NL. Vulg. *Cl.* Memph. Theb. Arm. *Lucif.* 25. ‖ add. αυτου ℵ. | Contra, *Lucif.* (ver. 6. Et hoc est praeceptum ejus ut incedamus in hoc quod audivistis antiquitus. Æth. om. cet.)
— καθως] praem. ινα AN. 13. 31. K. Vulg. Memph. Theb. Arm. | non habent BL. Syrr.Bdl.&Hcl. *Lucif.*

---

3. vobiscum *Cl.* | Christo *om.* "a" *Am.* | 6. est enim mandatum *Cl.*

A B ℵ. 13. 31. KL.

Vulg. Syrr. Bdl. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε· [7] [c] ὅτι πολλοὶ πλάνοι ‡ ἐξῆλθαν″ εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. [8] βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ‡ ἀπολέσητε″ ἃ ‡ εἰργάσασθε,″ ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ‡ ἀπολάβητε.″ [9] πᾶς ὁ ‡ προάγων″ καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· [d] ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ †, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. [10] εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· [11] ‡ ὁ λέγων γὰρ″ αὐτῷ χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

eo ambuletis. [7] Quoniam multi seductores exierunt in mundum, qui non confitentur Iesum Christum venientem in carne. Hic est seductor et antichristus. [8] Videte vosmet ipsos, ne perdatis quae operati estis, sed ut mercedem plenam accipiatis. [9] Omnis qui praecedit et non manet in doctrina Christi, deum non habet: qui permanet in doctrina, hic et filium et patrem habet. [10] Si quis venit ad vos et hanc doctrinam non adfert, nolite recipere eum in domu nec ave ei dixeritis: [11] qui enim dicit illi ave, communicat operibus illius malignis.

8. ἃ εἰργασάμεθα
[d] 1 Joh. 2:23.

B'
[e] 3 Joh. 13.

[f] 1 Joh. 1:4.

[12] [e] Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ‡ ἐβουλήθην″ διὰ χάρτου καὶ μέλανος· ἀλλὰ ἐλπίζω ‡ γενέσθαι″ πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα [f] ἡ χαρὰ ‡ ὑμῶν″ ᾖ πεπληρωμένη. [13] ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς. †.

[12] Plura habens vobis scribere, nolui per chartam et atramentum: spero enim me futurum apud vos et os ad os loqui, ut gaudium vestrum sit plenum. [13] Salutant te filii sororis tuae electae.

ΙΩΑΝΟΥ Β.

6. ἱνα post απ' αρχης ABℵ. 31. L. Syrr.Bdl.&Hcl. *Lucif.* | om. 13. K. (vid. supra) Vulg. Memph. Theb. Arm.
— περιπατητε AB. (13.) 31. Ks(L). (-τειτε 13. L.) | περιπατησητε ℵ.
7. εξηλθ. ABℵ. Vulg. *m.* Syrr.Bdl.&Hcl. Theb. Arm. *Iren.* 207. (-θαν A. -θον Bℵ.) progressi sunt *Lucif.* 25. | ‡ εισηλθον ⊃. 13*s.* 31. KL. [Memph.]
— ὁ αντιχρ.] om. ὁ ℵ. (hi sunt seductores et antichristi Syr.Hcl. marg. hii fallaces et antechristi sunt (*sic*) *m.* isti sunt fallaces et antichristi *Lucif.*)
8. ἑαυτους] αυτους KL. *Iren.* 207. *Lucif.* 25.
— απολεσητε ABℵ^{c}. 13. Vulg. Syrr. Bdl.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren. Lucif.* 25. (B*Bch.* 13.-ται) | απολησθε ℵ*. | ‡ απολεσωμεν ⊃. 31. KL.
— ειργασασθε Aℵ 13. Vulg. Syrr.Bdl.& Hcl.txt. Memph. Arm. Æth. *Iren. Lucif.* | ‡ ειργασαμεθα ⊃. B(ηργ.*) 31. KL. Syr.Hcl.*mg.* Theb.
— πληρη] πληρης L.
— απολαβητε ABℵ. 13. Vulg. Syrr.Bdl. &Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Lucif.* | ‡ απολαβωμεν ⊃. 31. KL.
9. προαγων ABℵ. Vulg. Memph. Theb. Æth. | ‡ παραβαινων ⊃. 13. 31. KL. Syrr.Bdl.&Hcl. Arm. recedit *Lucif.* 25 *ter.* 26.
— μενων] add. ‘και μη’ ℵ*.
— διδαχη 1°.] αγαπη 13.
— διδαχη 2°.] † add. του χριστου ⊃. 31. KL. Memph. Æth. (ejus Syrr.Bdl.& Hcl.* *Lucif.* 25. 26.) | om. ABℵ. 13. Vulg. Syr.Hcl.txt. Theb. Arm.
— τον πατερα και τον υἱον BℵKL. Vulg. *Cl.* Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Lucif.* 25 *bis.* 26 *bis.* | τον υἱον και τον πατερα A. 13. (31.) *Am. Fuld. Demid. Harl. Tol.* (om. τον 2°. 31.)
10. ταυτην] post την διδαχην 31.
11. ὁ λεγων γαρ ABℵ. 13. 31. | ‡ ὁ γαρ λεγων ⊃. KL. *Iren.* Gr. 83. *Lucif.* 25.
— αυτῳ] om. K.
— fin.] add. Ecce praedixi vobis ne in diem domini condemnemini *m.* similiter in Latinis quibusdam aliis.
12. εχων A^{2}Bℵ^{c}. rel. | εχω A*ℵ*. Æth.
— γραφειν] γραψαι A.
— εβουληθην ABℵKL. | ‡ ηβουληθην ⊃. 13*s.* 31.
12. αλλα ελπιζω Bℵ. (31.) K(L.) Syrr. Bdl.&Hcl. Theb. (αλλ' 31. L.) | ελπιζω γαρ A. 13. Vulg. Memph. Arm. Æth.
— γενεσθαι ABℵ. 13. Vulg. Syr.Hcl. | ‡ ελθειν ⊃. 31. KL. *Tol.* Syr.Bdl. Theb. Arm. Æth. (videre Memph.)
— στομα 1°.] add. τι ℵ*. (corr.^{c})
— ὑμων AB. 13. Vulg. Memph. Æth. | ‡ ἡμων ⊃. ℵ. 31. KL. Syrr.Bdl.&Hcl. Arm. (vid. 1 Joh. i. 4.) | meum Theb.
— πεπληρωμενη ante χ Bℵ. Vulg. *Cl.* (ην ℵ*corr.^{c}) | ‡ post A. 13. 31. KL. *Am.*
13. Saluta filios sororis tuae Syr.Hcl.*txt.* Æth. || add. gratia vobiscum Syr.Hcl.* Arm. add. gratia et charitas vobiscum Æth.
— fin.] † add. αμην ⊃. 31. KL. *Fuld.* Syrr.Bdl.&Hcl. | om. ABℵ. 13. Vulg. et *Am.* Memph. Theb. Arm. Æth.

Subscriptio Ιωανου β̄ B. | Ιωαννου β̄ Aℵ. | Ιωαννου επιστολη β̄ στιχχ λ̄ L. tantum (13. 31. nihil. de K sil. Matt.)

7. fitetur *Am.** | venisse *Cl.* | carnem *Cl.* | 9. qui recedit *Cl.*; qui praecedet *Am.** ut vid. | permanet *Cl.* | Patrem et Filium *Cl.* | 11. operibus ejus *Cl.*; illius *Am.mg.* (om. txt.) | 12. plenum sit *Cl.*

ΙΩΑΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Γ'.

A B ℵ [C]. 13. 31. KL. Vulg. Syrr. Bdl. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

A'

[1] Ὁ πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ. [2] Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. [3] [a] ἐχάρην [γὰρ] λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. [4] μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν * τῇ" ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. [5] Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ‡ τοῦτο" ξένους, [6] οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. [7] ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ‡ ἐξῆλθαν" μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ‡ ἐθνικῶν." [8] ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ‡ ὑπολαμβάνειν" τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ. [9] "Εγραψά * τι" τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφὴς

[a] 2 Joh. 4.

[1] Senior Gaio carissimo, quem ego diligo in veritate. [2] Carissime, de omnibus orationem facio prospere te ingredi et valere, sicut prospere agit anima tua. [3] Gavisus sum valde venientibus fratribus et testimonium perhibentibus veritati tuae, sicut tu in veritate ambulas. [4] Maiorem horum non habeo gratiam quam ut audiam filios meos in veritate ambulantes. [5] Carissime, fideliter facis quicquid operaris in fratres, et hoc in peregrinos; [6] qui testimonium reddiderunt caritati tuae in conspectu ecclesiae; quos bene facies ducens digne deo. [7] Pro nomine enim profecti sunt nihil accipientes a gentibus. [8] Nos ergo debemus suscipere huiusmodi, ut cooperatores simus veritatis. * Scripsissem forsitan ecclesiae: sed is qui amat primatum gerere in eis

---

Inscriptio
ΙΩΑΝΟΥ Γ̄
in B.
ΙΩΑΝΝΟΥ Γ in ℵ.
ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ Γ̄ C. 13. (h. A.)
Ιωαννου καθολικη τριτη
in 31.
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΡΙΤΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ
in L.

3. γαρ ABC. 31. KL. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. | om. ℵ. 13. Vulg. Theb. Arm. Æth.
— μαρτυρουντων] μαρτυρουν B.
— σου BℵC. rel. Vulg. | om. A.
4. τουτων ουκ εχω χαρ. A(B)ℵ. 13. KL. Vulg. (Syr.Bdl.) Arm. (εχων B*Mai*) | τουτων χαραν ουκ εχω C. Æth. | χαραν ταυτης ουκ εχω 31. (Syr.Hcl.) (Memph. Theb.)
4. χαραν AℵC. rel. *Tol.* Theb. rel. | χαριν B. Vulg. Memph.
— τῃ αληθ. ABC*. | *om. τῃ ⸗. ℵC². 13*s*. 31. Ks L.
5. εργασῃ] -ζῃ A.
— και τουτο ABℵC. Vulg. Syrr.Bdl.& Hcl. (et marg. *Graecè.*) Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ και εις τους ⸗. 13. 31. KL.
6. οἱ] ὁ K.
— σου] σοι 13.
— οὐς] ου B**Rul.Mai.*
— ποιησεις προπεμψας ABℵ. rel. *Am. Fuld.* Syr.Hcl. (Vulg. *Cl.*) | ποιησας προπεμψεις C. Arm. | om. προπεμψας Syr.Bdl. ut vid. προπεψαι *sic* Syr.Hcl. marg.)
7. ονοματος] add. αυτου *Elz.* Vulg. *Cl.* Syr.Bdl.&Hcl.* Arm. 1 MS. Æth. | om. *St.* 3. ABℵC. 13. 31. KL. *Am.* Syr.Hcl.txt. Memph. Theb. Arm.
7. εξηλθαν Bℵ. | ‡ -θον ⸗. AC. 13. 31. KL.
— απο] παρα 13.
— των] om. C.
— εθνικων ABℵC. 13. Gentilibus *Fuld. Tol.* Memph. Gentibus *Cl. Am.* Theb. | ‡ εθνων ⸗. 31. KL.
8. ὑπολαμβανειν ABℵC*. 13. Vulg. | ‡ απολαμβανειν ⸗. C². 31. KL.
— γινωμεθα] γινομεθα C. | γενωμεθα K.
— αληθειᾳ BℵᶜC. 13. 31. KL. Vulg. rel. | εκκλησιᾳ Aℵ*.
9. εγραψα] εγραψας B*Btly.Mai.* ‖ add. αν ℵᶜ. 13. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl.
— τι ante τῃ εκκλ. ABℵC. Memph. Theb. Arm. | *om. ⸗. ℵᶜ. 13. 31. KL. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Æth.

---

4. ambulare *Cl.* | 6. benefaciens deduces *Cl.* | 7. enim ejus *Cl.* | 9. genere *Am.*

ABℵC. 13. 31. KL. | Vulg. Syrr.Bdl. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. [10] διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. [11] Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν, ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὁ † κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν. [12] Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας· [b] καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ ‡ οἶδας" ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστιν.

Γ' [c] 2 Joh. 12.

[13] [c] Πολλὰ εἶχον ‡ γράψαι" * σοι," ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι ‡ γράφειν". [14] ἐλπίζω δὲ εὐθέως ‡ σε ἰδεῖν," καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. [15] εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

Diotripes non recipit nos. [10] Propter hoc, si venero, commoneam eius opera quae facit verbis malignis garriens in nos, et quasi non ei ista sufficiant, nec ipse suscipit fratres, et eos qui cupiunt prohibet, et de ecclesia eicit. [11] Carissime, noli imitari malum, sed quod bonum est. Qui bene facit, ex deo est: qui male facit, non vidit deum. [12] Demetrio testimonium redditur ab omnibus et ab ipsa veritate: et nos testimonium perhibemus, et nosti quoniam testimonium nostrum verum est.

[13] Multa habui scribere tibi, sed nolui per atramentum et calamum scribere tibi: [14] spero autem protinus te videre, et os ad os loquemur. [15] Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos per nomen.

ΙΩΑΝΟΥ Γ.

10. εαν] αν A.
— ἡμας] praem. εις C.
— βουλομενους ABℵ. rel. *Am. Fuld.* Syr.Hcl.*txt.* Memph. Æth. | επιδεχομενους C. Vulg. *Cl.* Syrr.Bdl.&Hcl. *marg.* Theb. Arm.
— εκ της εκκλ.] om. εκ B*Mai*ℵ.
11. κακοποιων] † praem. δε ⸗. 31. L. *Tol.* Memph. Arm. Æth. | om. ABℵC. 13. K. Vulg. Syr.Hcl. *sic.* Theb. ("Et" Syr.Bdl.)
— ουκ C.
— ἑωρ.] ἑορ. B*Rul.Mai.*
12. ὑπ'] ὑπο ℵC.
— αληθειας Vulg. Syr.Hcl.txt. | εκκλησιας A*?? ‖ praem. εκκλησιας και της C. Syrr.Bdl.&Hcl.marg. Arm.
— οιδας ABℵC. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ οιδατε ⸗. 13. 31. KL. Syrr.Bdl.&Hcl. (et marg. *Graece.*)
12. ἡ μαρτ. ἡμ. αληθ. εστιν ABℵ. 13. KL. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Theb. Arm. | αληθ. ἡμ. εστ. ἡ μαρτ. C. | αληθ. εστ. ἡ μαρτ. ἡμ. 31. Æth.
13. γραψαι σοι ABℵC. 31. Vulg.*d.* Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ γραφειν (* om. σοι) ⸗. 13. KL.
— αλλ'] αλλα B*Btly.* (ctra, *Mai*).
— ου θελω] ουκ εβουληθην A.
— καλαμου] -μῳ L. (δια χαρτου και μελανος Arm.)
— σοι ante γρα. BℵC. 31. KL. | post A. 13. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Theb. (om. σοι Arm.)
— γραφειν ABℵC. 31. | ‡ γραψαι ⸗. 13 ut vid. KL.
14. σε ante ιδειν ABC. 31. Vulg. | ‡ post ⸗. ℵ. 13. KL. Memph. (*Mai* om. σε, non sic in cod. *Alf.*) | venire ad te Theb.
14. λαλησομεν] -σαμεν ℵ*. (? corr.*) | -σωμεν K.
— προς] προ B*Rul.*
15. οἱ φιλοι BℵCKL. Vulg. Syrr.Bdl.& Hcl.*txt.* Memph. Theb. Arm. | οἱ αδελφοι A. 13. 31. Syr.Hcl.*mg.* Æth.
— ασπαζου] ασπασαι ℵ.
— φιλους] fratres Syr.Hcl.
— fin.] add. αμην L. Vulg. *Tol.*

Subscriptio Ιωανου γ̄ B. | Ιωαννου γ̄ Aℵ. | Ιωαννου επιστολη γ̄ C. | επιστολη γ̄ του ἁγιου αποστολου Ιωαννου στιχ λβ̄ L. | nihil in 13. 31. de K sil. Matt.

10. commonebo *Cl.* | neque ipse *Cl.* | qui suscipiunt *Cl.* | 11. videt *Am.* | 12. sed et nos *Cl.* | 13. habui tibi scribere *Cl.* | 15. nominatim *Cl.*

ΙΟΥΔΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ABℵ[C]. 13. 31. KL.

Vulg. Syrr. Bdl. H. Memph. Theb. Arm. Æth.

A′

§ C.

1 [1] Ἰούδας Ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ‡ ἠγαπημένοις″ καὶ Ἰησοῦ χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς· [2] ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.

§ [3] Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς *ἡμῶν″ σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει. [4] παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρῖμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν ‡ χάριτα″ μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, [a] καὶ τὸν μόνον δεσπότην † καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν ἀρνούμενοι. [5] Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας † ἅπαξ ‡ πάντα,″ ὅτι † κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν. [6] [b] ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν, ἀλλὰ

[a] 2 Pet. 2:1.

5. ὅτι Ἰησοῦς λαὸν

[b] 2 Pet. 2:4.

[1] Iudas Iesu Christi servus, frater autem Iacobi, his qui in deo patre dilectis et Iesu Christo conservatis vocatis. [2] Misericordia vobis et pax et caritas adimpleatur.

[3] Carissimi, omnem sollicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis depraecans supercertari semel traditae sanctis fidei. [4] Subintroierunt enim quidam homines, qui olim praescripti sunt in hoc iudicium, impii, dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, et solum dominatorem et dominum nostrum Iesum Christum negantes. [5] Commonere autem vos volo, scientes semel omnia, quoniam Iesus populum de terra Aegypti salvans secundo eos qui non crediderunt perdidit, [6] angelos vero qui non servaverunt suum principatum,

---

Inscriptio
ΙΟΥΔΑ
in Bℵ.
ΙΟΥΔΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
in AC. 13. K.
Ἰουδα επιστολη καθολικη
in 31.
ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΟΥΔΑ L.

1. Ιησου ante χριστου ABℵ. 13. 31. L. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iii. 463[d]. | post K. *Demid. Tol. Lucif.* 28. [C n.l.]
— θεῳ *Orig.* iii. 607.[c] *Lucif.* | τῳ A ap. Woide, per errorem.
— ηγαπημενοις ABℵ. Vulg. Syrr.Bdl.& Hcl. Memph. Theb. Arm. (Æth.) *Orig.* iii. 607[c]. *Lucif.* (13 n.l.) (praem. εθνεσι τοις Arm.) | ‡ ἡγιασμενοις ⊃. 31. KL.
— και Ιης. χρ. τετηρ. *Orig.* iii. | om. Syr.Hcl.

2. και ειρηνη] om. και K. | add. in domino Syr.Hcl.
3. γραφειν] praem. του ℵ.
— κοινης ἡμων ABℵC *ut vid.*(31.)(Vulg.) Syrr.Bdl.&Hcl. Theb. Arm. *Lucif.* 28. (13 n.l. ὑμων 31. Vulg.) | *om. ἡμων ⊃. KL. Memph. Æth. (vid. ed. Platt.)
— σωτηριας] add. και ζωης ℵ. | Contra, *Lucif.*
— γραψαι] γραφειν ℵ.
4. παρεισεδυσαν] -δυησαν B*Btly.Bch. Mai* ed. 2.
— παλαι] praem. και ℵ.
— χαριτα AB. | ‡ χαριν ⊃. ℵC. 13. 31. KL.
— δεσποτην] † add. θεον ⊃. 31. KL. Syrr.Bdl.&Hcl. | om. ABℵC. 13. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. *Lucif.* 28.
5. δε] ουν C. (om. Theb. itaque *Lucif.* 28.)
— ειδοτας] ειδοντας 13. ‖ † add. ὑμας ⊃. ℵ. 31. KL. | om. ABC[2]. 13. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Lucif.* (C* n.l.)
5. ἁπαξ hic ABC. 13. 31. L. vv. | ante λαον ℵ. Arm. | ante ὁτι K. | ante εκ γης Αιγ. *Clem.* 280. (om. *Lucif.* 28.)
— παντα ABℵC[2]. 13. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. *Lucif.* (C* n.l.) | παντας Syr.Bdl. | ‡ τουτο ⊃. 31. (K)L. Theb. (ante ἁπαξ K.)
— ὁτι] † add. ὁ ⊃. C[2]. 31. KL. Arm. *Clem.* 280. | om. ABℵ. 13. [C* n.l.]
— κυριος ℵC* ut vid. 31. KL. Syr.Hcl. | θεος C[2]. *Tol.* Syr.Bdl. Arm. *Clem. Lucif.* | Ιησους AB. 13. Vulg. Memph. Theb. Æth.
6. τε BℵC. 13*s*. 31. KL.*m*. Syr.Bdl. Theb. Arm. Æth. *Clem.* 280. *Orig.* iii. 814[c]. *Lucif.* 28. | δε A. Vulg. Syr.Hcl. Memph.
— αλλα *Clem. Orig.* iii. | αλλ' C. 31.

1. qui sunt in deo *Cl.* | Christo Jesu *Cl.* | et vocatis *Cl.* | 4. *om.* "et" ante dominum *Am.**

ABℵC. 13. (31). KL.

ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν· [7] [c] ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα, καὶ αἱ ¶ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον ‡τρόπον τούτοις" ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι. [8] [d] ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. [9] ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ ‡Μωυσέως" σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ‡ ἀλλὰ" εἶπεν, Ἐπιτιμήσαι σοι κύριος. [10] [e] οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασιν βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. [11] οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο.

[c] 2 Pet. 2:6. ¶ 31. [d] 2 Pet. 2:10. [e] 2 Pet. 2:12.

sed dereliquerunt suum domicilium, in iudicium magni diei vinculis aeternis sub caligine reservavit; [7] sicut Sodoma et Gomorra et finitimae civitates, simili modo exfornicatae et abeuntes post carnem alteram, factae sunt exemplum ignis aeterni poenam sustinentes. [8] Similiter et hii carnem quidem maculant, dominationem autem spernunt, maiestatem autem blasphemant. [9] Cum Michahel archangelus cum diabulo disputans altercaretur de Mosi corpore, non est ausus iudicium inferre blasphemiae, sed dixit, Imperet tibi dominus: [10] hii autem quaecumque quidem ignorant blasphemant, quaecumque autem naturaliter tamquam muta animalia norunt, in his corrumpuntur. [11] Vae illis, quia via Cain abierunt et errore Balaam mercede effusi sunt et contradictione Core perierunt.

B

[f] 2 Pet. 2:13. [g] 2 Pet. 2:17.

2 [f] [12] Οὗτοί εἰσιν *οἱ" ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων ‡παραφερόμεναι," δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δὶς ἀποθανόντα ἐκριζωθέντα· [13] [g] κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν

[12] Hii sunt in aepulis suis maculae, convivantes sine timore, semet ipsos pascentes, nubes sine aqua quae a ventis circumferuntur, arbores autumnales infructuosae bis mortuae eradicatae, [13] fluctus feri maris despumantes suas con-

6. απολιποντας *Orig.* iii. | απολειποντας L. *Clem.* 1 MS. (*Orig.* iv. 247[d].)
— δεσμοις] add. αλυτοις και 13. | om. *Clem. Orig.* iii. 693[b]. 814[c]. *Orig. Int.* iii. 370[d]. | vinculis eos sanctorum angelorum sub tenebras reservabit *m. Lucif.* 28. (servavit.) δεσμ. ἀϊδ. ὑπὸ ζόφον ἀγρίων ἀγγέλων *Clem.* || add. in tartaro constrictos *Orig. Int.* iv. 510[a]. || add. constrictos *Orig. Int.* iv. 549[a].
7. Σοδωμα 13.
— και αἱ] ? om. αἱ C*.
— τροπον ante τουτοις ABℵC. 13. Syrr. Bdl.&Hcl. Memph. | ‡ post ⊃. KL. Arm. (simili modo Vulg. Theb. (Æth.) *Lucif.* 28. om. utrq. *m.*)
— δειγμα] praem. δε ℵ.
— ὑπεχουσαι BC. 13. KL. Vulg. | ὑπερεχουσαι A. | ὑπεχουσιν ℵ[c]. | ουκ εχουσιν ℵ*.
8. ὁμοιως *Clem.* 515. *Lucif.* 28. | ὁμως A.
— κυριοτητα *Lucif.* | -τητας ℵ. *Orig. Int.* i. 9[a]. | κυριωτατον *Orig.* iii. 475[b].
9. ὁ δε ANC. 13. KL. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Theb. | ὁ τε B. Æth. | cum Vulg. Arm.
9. ὁτε ANC. 13. KL. | τοτε B. | qui Syrr.Bdl.&Hcl.
— Μωυσεως BℵC.13. L.|‡Μωσεως ⊃.AK.
— αλλα AB. | ‡ αλλ' ⊃. ℵC. 13. KL.
— κυριος Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. *Orig. Int.* i. 9[b]. | ὁ θεος ℵ*. | ὁ κυριος ℵ[c].
12. οὐτοι εισιν] add. γογγυστοι μεμψιμυροι κατα τας (add. ιδιας C[2].) επιθυμιας αυτων πορευομενοι ℵ*C[2]. (C* n.l.) Arm. | praem. eadem Theb. | eadem post αγαπαις ὑμων Æth. || non habent ABℵ[c]. 13. 31. KL. Vulg. Syrr.Bdl.& Hcl. Memph.
— οἱ ante εν ταις AB*Btly.sic Alf.*ℵ[c]. 13. L. Syrr.Bdl.&Hcl. | *om. ⊃. B*Mai* (sil. *Bch.*)ℵ*C[2](ut vid. *n. l.**) K. Vulg. Memph. Theb.
— αγαπαις BℵC. 13. KL.Vulg. Syrr. Bdl. &Hcl.(et marg. *Graecè.*)Memph. Theb. Arm. Æth. *Lucif.* 28.) | απαταις AC.
— ὑμων BℵC. 13. KL. Syr.Hcl. Memph. Theb. Æth. *Lucif.* | αυτων A e corr.[1] Vulg. Syr.Bdl. Arm.
— συνευωχουμενοι] add. ὑμιν C. Memph. Theb. Arm. | om. Vulg. Syrr.Bdl.& Hcl. Æth. ut vid. *Lucif.* (συνευοχ. K.)
12. ὑπο ανεμων] παντι ανεμῳ ℵ. *Lucif.*
— παραφερομεναι AB*Btly.Bch.*ℵC. 13. KL. Syr.Hcl. ut vid. Theb. (Arm.) Æth. (-νοι B sic *Alford.Mai.*) | ‡ περιφερομεναι ⊃. Vulg. Syr.Bdl. (ut vid.) Memph. *Lucif.*
— φθινοπωρικα ℵ*. (corr.[c])
13. κυματα] post αγρια ℵ.
— επαφριζοντα] απαφριζοντα C. 13.
— πλανηται] πλανητες B.
— ὁ ζοφος του σκοτους] om. ὁ et του B.
— αιωνα] † praem. τον ⊃. Ks. | om. ABℵC. 13. L.
14. επροφητευσεν B*Rul.Bch.Mai* (επροεφ. B*Btly.* et e corr. *Rul. Mai*) | ‡ προεφητευσεν ⊃. A(ℵ)C. 13. KL. (προεπροφητευσεν ℵ *Tisch.*)
— δε Vulg. | om. A.
— ὁ κυριος ℵ.
— ἁγιαις μυριασιν αυτου AB. 13. KL. Vulg. | ‡ μυριασιν ἁγιαις αυτου ⊃. C. Syr.Hcl. Memph. Æth. (om. αυτου Syr.Bdl.) | μυριασιν ἁγιων αγγελων ℵ. Theb. Arm.

8. similiter et hi *Cl.* | 10. hi autem *Cl.* | 11. in via *Cl.* | in contrad. *Cl.* | 12. hi sunt *Cl.*

Vulg. Syrr.Bdl.H. Memph. (Theb.) Arm. Æth.

αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς † αἰῶνα τετήρηται. 14 ‡ ἐπροφήτευσεν″ δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνὼχ λέγων, Ἰδοὺ ἦλθεν κύριος ἐν † ἁγίαις μυριάσιν″ αὐτοῦ, 15 ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ ‡ ἐλέγξαι″ πάντας τοὺς ἀσεβεῖς † περὶ πάντων τῶν ἔργων [ἀσεβείας] αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. 16 οὗτοί εἰσιν γογγυσταὶ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι,

h 2 Pet. 2:18.

h καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα, ὠφελείας χάριν. 17 i ὑμεῖς δὲ ἀγαπητοί,

i 2 Pet. 3.2.

μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 18

k 2 Pet. 3:3. 2:1.

k ὅτι ἔλεγον ὑμῖν [ὅτι] ‡ ἐπ᾽ ἐσχάτου χρόνου″ ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. 19 οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοὶ πνεῦμα μὴ ἔχοντες. 20 ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ‡ ἐποικοδομοῦντες ¶ ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει,″ ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι, 21 ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς ζωὴν αἰώνιον. 22 καὶ οὓς μὲν ‡ ἐλέγχετε″ ‡ διακρινομένους,″ 23 οὓς δὲ † σώζετε ἐκ † πυρὸς

Γ′ ¶ Theb.

22. οὓς μὲν ἐλεᾶτε διακρ.

fusiones, sidera errantia; quibus procella tenebrarum in aeternum servata est. 14 Prophetavit autem de his septimus ab Adam Enoch dicens, Ecce venit dominus in sanctis milibus suis, 15 facere iudicium contra omnes et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt et de omnibus duris quae locuti sunt contra eum peccatores impii. 16 Hii sunt murmuratores querelosi, secundum desideria sua ambulantes, et os illorum loquitur superbiam, mirantes personas quaestus causa. 17 Vos autem, carissimi, memores estote verborum quae praedicta sunt ab apostolis domini nostri Iesu Christi, 18 qui dicebant vobis quoniam in novissimo tempore venient inlusores secundum sua desideria ambulantes impietatum. 19 Hii sunt qui segregant semet ipsos, animales spiritum non habentes. 20 Vos autem, carissimi, superaedificantes vosmet ipsos sanctissimae vestrae fidei, in spiritu sancto orantes, 21 ipsos vos in dilectione dei servate expectantes misericordiam domini nostri Jesu Christi in vitam aeternam: 22 et hos quidem arguite iudicatos, 23 illos vero salvate de igne

---

15. ελεγξαι ABℵC. 13. KL *Tf.* | ‡ εξελεγξαι ⊃.
— παντας τους ασεβεις] πασαν φυχην ℵ. ‖ † add. αυτων ⊃. KL. | om. ABℵC. 13. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— ασεβειας AB. 13. KL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Æth. | om. ℵC. Syr.Bdl. Theb. Arm.
— αυτων ABC. 13. 31. KsL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. ℵ. Syr.Bdl. Theb.
—και περι παντων] praem. propterea quod deseruerunt Dominum Syr.Hcl.marg.
— σκληρων] add. λογων ℵC. 13. Syrr. Bdl.&Hcl. Theb. Arm. (Æth.) | om. ABKL. Vulg. Memph.
— κατ᾽ αυτου] om. Syr.Bdl.
16. αυτων 1°. ABℵ. 13. Ks. | εαυτων CL. Vulg.
— αυτων 2°.] αυτω A.
17. ῥηματων των προειρημενων Vulg. ' προειρημενων ῥηματων A. *Lucif.* 28.
18. ελεγον ὑμιν] ελεγεν ἡμιν K. | om. ὑμιν Theb. *Lucif.* 28.
18. ὁτι 2°. AC. 13. KL*mg.* Vulg. Syrr.Bdl. &Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. B*Btly.Mai* ℵL*txt. Lucif.*
— επ᾽ εσχατου ABℵC. 13. | ‡ εν εσχατῳ ⊃. KsL. Vulg.
— χρονου ABℵC. 13. Syrr.(Bdl.)&Hcl. (praem. του Aℵ. 13.) | ‡ χρονῳ ⊃. KL. Vulg.
— εσονται Bℵ*C*KL. Syrr.Bdl.&Hcl. Arm. *Lucif.* | ελευσονται Aℵ^{c}C^{2}. 13. Vulg. Memph. Theb. Æth. (vid. 2 Pet. iii. 3.)
— τας εαυτων επιθυμιας *Am.* | τας επιθ. αυτων ℵ. (εαυτων$^{c.}$)
19. αποδιοριζοντες] add. εαυτους *Elz.* C. Vulg. | om. *St.* 3. ABℵ. 13. KL. *Fuld.* Syrr.Bdl.&Hcl. (*sic*) Memph. Theb. Arm. Æth. *Lucif.* 28.
20. ὑμεις] ἡμεις C. Arm.
— εποικοδ. εαυτους ante τῃ ἁγιωτ. ὑμων πιστει ABℵ(C). 13. Vulg. Syr. Hcl. Memph. Theb. Æth. (ἡμων C.) | ‡ post ⊃. KsL. Syr.Bdl. Arm.
21. εαυτους] εαυτοις K.
— θεου] om. C^{3}.
— τηρησατε Aℵ. 13. KL. Vulg. Memph. Æth. | -σητε C^{2}. | -σωμεν BC* ut. vid. Syrr.Bdl.&Hcl. (τηρειν Arm.)
21. προσδεχ.... αιωνιον] om. *Am.*
22. ελεγχετε AC*. 13. Vulg. Memph. Arm. Æth. | ελεατε BℵC^{2}. Syr.Hcl. | ‡ ελεειτε ⊃. KL. | om. Syr.Bdl. ‖ εκ του πυρος ἁρπαζοντες hic Syr.Bdl. | ἐκ πυρὸς ἁρπάζετε *Clem.* 773.
— διακρινομενους ABℵC. 13. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Arm. (? Æth.) *Clem.* | ‡ -μενοι ⊃. KL. Memph. *ut vid.*
23. οὺς δε AℵC. 13. KL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. (Æth.) | om. hic B*Blc.Bch.Mai.* Syr.Bdl. | δε tantum *Clem.* 773.
— σωζετε] † praem. εν φοβῳ ⊃. KL. (Syr.Bdl.) | om. hic ABℵC. 13. Vulg. Memph. Arm. Æth. | ελεατε αυτους εν φοβῳ Syr.Bdl. | ελεειτε hic *Clem.* 773.
— πυρος] † praem. του ⊃. | om. ABℵC. 13. KL. Arm. | om. σωζετε εκ πυρος ἁρπαζοντες Syr.Bdl.

13. servata est in aeternum *Cl.* | 14. autem et de *Cl.* | 15. contra Deum *Cl.* | 16. hi sunt *Cl.* | querulosi *Cl.* | eorum loquitur superbiam *Cl.* | 18. desideria sua *Cl.* | ambulantes in impietatibus *Cl.* | 19. hi sunt *Cl.* | 21. vosmet ipsos *Cl.* | expectantes *ad fin. ver.* om. *Am.*

ABℵC. 13. KL. Vulg. Δ′ Syrr. Bdl. H. Memph. Arm. Æth.

ἁρπάζοντες, *οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ,″ μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίστους καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, 25 μόνῳ † θεῷ σωτῆρι ἡμῶν, *διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν,″ δόξα † μεγαλωσύνη κράτος καὶ ἐξουσία *πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος″ καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

rapientes, aliis autem miseremini in timore, odientes eam quae carnalis est maculatam tunicam.

24 Ei autem qui potest vos conservare sine peccato et constituere ante conspectum gloriae suae immaculatos in exultatione, 25 soli deo salvatori nostro per Iesum Christum dominum nostrum, gloria magnificentia imperium et potestas ante omne saeculum et nunc et in omnia saecula, amen.

ΙΟΥΔΑ.

23. ἁρπαζοντες add. οὐς δε ελεατε εν φοβῳ ABℵ. 13. Vulg. Memph. Arm. (Æth.) | add. εν φοβῳ C. Syr.Hcl. | *om. ⸗. KL.

24. ὑμας *Elz.* B*Mai*(*diserte*)ℵC. 13. L. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | ἡμας A. | αυτους *St.* 3. B*Btly* e sil. *Bch.* K.

— απταιστους] add. και ασπιλους C. Syrr.Bdl.&Hcl. Arm.

— κατενωπιον] ενωπιον C.

— αμωμους] αμεμπτους A.

— fin.] add. in adventu domini nostri Jesu Christi Vulg. *Cl.*

25. μονῳ] † add. σοφῳ ⸗. KL. | om. ABℵC. 31. Vulg. Syrr.Bdl.&Hcl. Memph. Arm. Æth.

25. δια Ιησου χριστου του κυριου ἡμων ante δοξα ABℵC. 13. L. Vulg. Syrr. Bdl.&Hcl. Memph. (Arm.) (και Ιησ. Arm. om. και MSS.) (Jesus Christus Æth.) | *om. ⸗. K. ‖ ᾧ δοξα ℵ*. (corr.c) *Am.*

— μεγαλ.] † praem. και ⸗. KL. Vulg. *Cl.* Syr.Bdl. Memph. | om. ABℵC. 13. *Am. Fuld. Tol. Demid.* Syr.Hcl. Arm.

— προ παντος του αιωνος ante και νυν ABℵC. 13. L. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. | *om. ⸗. K. Syr.Bdl. | praem. postea "cum patre ejus bono et spiritu sancto vivificatore" Æth.

— νυν] add. και αει 13.

— παντας] om. ℵ. (non L.) Memph.

25. αιωνας] add. των αιωνων 13. L. Vulg. *Cl. Demid.* Syr.Hcl,mg. (Memph.)

— αμην και αμην Æth.

Subscriptio Ιουδα Bℵ. Ιουδα επιστολη A. | του ἁγιου αποστολου Ιουδα επιστολη στιχ ξη. L. | Ιουδα επιστολη καθολικη C. (nihil 13. hiat 31.) | ετελειωθη συν θεῳ και ἡ του Ιουδα καθολικη επιστολη. δοξα σοι ὁ θεος, δοξα σοι ὁ θεος, δοξα σοι ὁ θεος, ὁ μακροθυμων επ' εμοι τῳ αναξιῳ δουλῳ σου K.

| postea πραξεις των ἁγιων αποστολων και καθολικαι A.

23. odientes et eam *Cl.* | 24. qui potens est *Cl.* | exultatione, *add.* in adventu Domini nostri Jesu Christi *Cl.* | 25. cui gloria *Am.* | et magnificentia *Cl.* | saecula saeculorum *Cl.*

Capita EPISTOLARUM CATHOLICARUM.

(vid. Zacagni Collectanea Monumentorum Veterum.)

Capitula JACOBI *Epistolae.*

[1]*Ἔκθεσις κεφαλαίων τῆς καθολικῆς Ἰακώβου ἐπιστολῆς, μεθ' ὧν περίεχει μερικῶν ὑποδιαιρέσεων τῶν διὰ κινναβάρεως.*"

α'. *περὶ ὑπομονῆς καὶ πίστεως ἀδιακρίτου, καὶ περὶ ταπεινοφροσύνης πρὸς τοὺς πλουσίους.* [i. 1].

(α'). *ἐν ᾧ περὶ τῆς ἐν ἡμῖν* [1] *πειρώσεως*" *καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς παθῶν, ὅτι οὐ παρὰ θεοῦ τὸ αἴτιον· εἴ τι γὰρ ἀγαθὸν ἡμῖν, παρ' αὐτοῦ.* [i. 13].

β'. *περὶ πραΰτητος καὶ ἁγνείας καὶ πράξεως ἀγαθῆς μεταδοτικῆς ἐπὶ μακαρισμῷ, καὶ περὶ ἐπιστήμης καὶ συμμετρίας λόγου.* [i. 19].

γ'. *περὶ τῆς πρὸς ἕκαστον ἀγάπης ἀπροσωπολήπτου κατὰ νόμον.* [iii. 1].

δ'. *ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως μόνον ἀλλὰ καὶ ἐξ ἔργων, καὶ οὐκ ἐκ θατέρου* [1] *ἰδίως*" *ἀλλ' ἐξ ἀμφοῖν ἅμα δικαιοῦται ἄνθρωπος.* [ii. 14].

ε'. *ὅτι ἡ προπετὴς καὶ ἄτακτος γλῶσσα θανατοῖ τὸν κεκτημένον, ἧς κρατεῖν ἀνάγκη εἰς εὐφημίαν καὶ δόξαν*[1] *θεοῦ.* [iii. 1].

(α'). *ἐν ᾧ περὶ ἀναστροφῆς*[2] *ἀγαθῆς καὶ ἀμάχου πρὸς ἀλλήλους ἐκ φιλοδοξίας τῆς ἐπὶ σοφίᾳ ἀνθρωπίνῃ.* [iii. 13].

(β'). *περὶ θείας σοφίας.* [iii. 17].

(γ'). *ὅτι ἐκ ῥαθυμίας καὶ φιληδονίας ἔρις καὶ ἀκαταστασία καὶ ἡ πρὸς θεὸν ἔχθρα γίνεται.* [iv. 1].

(δ'). *περὶ μετανοίας πρὸς σωτηρίαν, καὶ περὶ τοῦ μὴ κρίνειν τὸν πλησίον.* [iv. 7].

ϛ'. *ὅτι οὐκ ἐν ἀνθρώπῳ ἀλλ' ἐν θεῷ τὰ διαβήματα* [1] *ἀνθρώπου*" *κατευθύνεται.* [iv. 13].

(α'). *ἐν ᾧ περὶ πλεονεξίας πλουσίων, καὶ τῆς ἐν κόσμῳ τρυφῆς αὐτῶν, καὶ περὶ δικαιοκρισίας θεοῦ.* [v. 1].

(β'). *περὶ μακροθυμίας καὶ ὑπομονῆς παθημάτων, καὶ περὶ ἀληθείας.* [v. 10].

(γ'). *παραινέσεις ἰδικαὶ ἑκάστῳ προσηκοῦσαι μετὰ πίστεως.* [v. 13].

(δ'). *ὅτι διακονητέον τῇ τοῦ* [2] *πλησίου*" *σωτηρίᾳ.* [v. 19]. *στίχοι κέ.*

Varietas Lectionis Capitum Epistolarum Catholicarum ex editione Matthaeiana M.DCC.LXXXII.

Titulus ad omnes has Epistolas *sic* legitur:—[1] *ἔκθεσις κεφαλαίων καθ' ἑκάστην ἐπιστολὴν τῶν καθολικῶν μεθ' ὧν περιέχουσιν ὑποδιαιρέσεων μερικῶν.*

α'. [1] *πυρώσεως.*

δ'. [1] *ἰδικῶς.*

ε'. [1] add. *τοῦ.* [2] add. *καὶ.*

ϛ'. [1] *ἀνδρὸς.* [2] *πλησίον.*

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Capitula Petri *Epistolae Primae.*

Κεφάλαια [1] *Πέτρου ἐπιστολῆς πρώτης".*

α'. *περὶ τῆς ἐν χριστῷ ἀναγεννήσεως, καὶ περὶ ὑπομονῆς πειρασμῶν, καὶ περὶ σωτηριώδους πίστεως προκατηγγελμένης ὑπὸ τῶν προφητῶν.* [i. 1.]

β'. *περὶ ἐλπίδος καὶ ἁγιασμοῦ τῆς τε ὀφειλομένης ἐπὶ τῇ υἱοθεσίᾳ ἀσφαλοῦς ἀναστροφῆς.* [i. 13].

γ'. *περὶ τῆς ἐπαξίως τῆς υἱοθεσίας ζῆν ἐν χριστῷ πρὸς ὠφέλειαν καὶ τῶν ἔξωθεν εἰς δόξαν θεοῦ.* [ii. 1].

δ'. *περὶ τῆς πρὸς ἄρχοντας ὑποταγῆς καὶ φιλαδελφίας καὶ θεοσεβείας.* [ii. 13].

(α'). *ἐν ᾧ περὶ δούλων ὑποταγῆς καὶ ἀνεξικάκου ὑπομονῆς διὰ χριστόν.* [ii. 18].

(β'). *περὶ ὑπακοῆς γυναικῶν καὶ ὁμονοίας τῆς πρὸς τοὺς ἄνδρας,* [1] *καὶ σωτηρίας τῆς" ἐν πνεύματι εἰς τύπον Σαῤῥας.* [iii. 1].

(γ'). *περὶ τῆς ἀνδρων πρὸς γυναῖκας συμπεριφορᾶς.* [iii. 7].

(δ'). *περὶ τῆς* [2] *πρὸς ἅπαντας ἐπιεικοῦς ἀνεξικακίας, ἧς τύπος ἡ ἐπὶ Νῶε τοῦ θεοῦ φιλανθρωπία· ἐφ' ἡμᾶς δὲ ἡ διὰ τοῦ βαπτισματος τοῦ χριστοῦ συμπάθεια.* [iii. 15 "*ἕτοιμοι*"].

ε'. *περὶ ἀποθεσέως φαύλων πράξεων καὶ ἐπαναλήψεως τῶν ἐν πνεύματι καρπῶν κατὰ τὴν διαφορὰν τῶν χαρίσματων.* [iv. 1].

ϛ'. *ὅτι κοινωνία τῇ πρὸς χριστὸν κρατεῖν χρὴ τῶν φυσικῶν παθῶν, ἐλπίδι* [1] *τε" τῇ εἰς αὐτὸν φέρειν τὰς παρ' ἑτέρων* [2] *βλάβας."* [iv. 12].

ζ'. *παραίνεσις πρεσβυτέροις περὶ ἐπισκοπῆς τοῦ ποιμνίου.* [v. 1].

(α'). *ἐν ᾧ περὶ κοινῆς πάντων πρὸς ἕκαστον* [1] *ταπεινοφρωσύνης" εἰς νίκην τὴν κατὰ τοῦ διαβόλου.* [v. 6].

η'. *εὐχὴ ὑπὲρ τελειώσεως τῶν πιστευόντων.* [v. 10]. [1] *στίχοι κέ."*

Capitula Petri *Epistolae Secundae.*

Κεφαλαία [1] *Πέτρου ἐπιστολῆς β'."*

α'. *περὶ κλήσεως τῆς ἐν πίστει ἔργοις βεβαιουμένης τοῖς* [1] *τῆς" ἀρετῆς,* [2] *καὶ ἐλπίδος" τῶν μελλόντων ἀγαθῶν·* [i. 1].

β'. *παραγγελία εἰς ὑπόμνησιν τῆς διδασκαλίας μετὰ τὴν ἀνάλυσιν αὐτοῦ, καὶ ὅπως ἐν ὄρει Θαβὼρ τῆς τοῦ θεοῦ περὶ* [1] *χριστοῦ" ἐπήκουσε φωνῆς.* [i. 10].

γ'. *πρόῤῥησις ἀπατηλῆς ἐπαναστάσεως αἱρετικῶν, ἀσεβείας τε αὐτῶν καὶ μελλούσης κολάσεως.* [ii. 1].

δ'. *ἐπανάληψις περὶ κακίας ἀνθρώπων αἱρετικῶν.* [iii. 1].

(α'). *ἐν ᾧ ὅτι αἰφνιδίως ἥξει χρίστος ἐπὶ συντελείᾳ τοὐδε τοῦ αἰῶνος, ὥστε δεῖν εὐτρεπίζεσθαι πάσῃ ἀρετῇ.* [iii. 10]. [1] *στίχοι ι'."*

Inscriptio Ep. I Petri.
[1] *τῆς πρ. ἐπιστ. καθολικῆς Πέτρου.*
δ'. [1] *ἐπὶ σωτηρίᾳ τῃ.* [2] add. *ἀνδρων.*
ϛ'. [1] *δὲ.* [2] *πάθας.*
ζ'. [1] *ταπεινοφροσύνης.*
η'. [1] om.

Inscriptio Ep. II Petri.
[1] *τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς* (post Praefationem.)
α'. [1] om. [2] *ἐλπίδι* (om. *καὶ*.)
β'. [1] *τοῦ υἱοῦ.*
δ'. [1] om.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Capitula JOHANNIS *Epistolae Primae.*

Κεφαλαία [1] *Ἰωάννου πρώτης ἐπιστολῆς.*"

α'. *εὐαγγελικὴ θεολογία* [1] *περὶ*" *χριστοῦ.* [i. 1].
(α'). *ἐν ᾧ περὶ ἐξομολογήσεως καὶ προσοχῆς εἰς τὸ μὴ ἁμαρτάνειν.* [i. 8].
(β'). *ὅτι* [2] *ἡ*" *τήρησις τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ τὴν γνῶσιν βεβαιοῖ.* [ii. 4].

β'. *περὶ ἀγάπης ἧς ἄνευ ἀσέβεια.* [ii. 7].
(α'). *ἐν ᾧ παραίνεσις περὶ χάριτος ἑκάστου καθ' ἡλικίαν, καὶ περὶ ἀποτροπῆς τῆς πρὸς τὸν κόσμον ἀγάπης.* [ii. 12].

γ'. *περὶ ψευδαδελφῶν ἀρνησιθέων, καὶ ὅτι ἡ εἰς χριστὸν εὐσέβεια πατρὸς ὁμολογία· ἡ γὰρ τοῦ πατρὸς δοξολογία, τοῦ υἱοῦ ἐστιν θεολογία.* [ii. 18.]
(α'). *ἐν ᾧ περὶ θείου καὶ πνευματικοῦ χαρίσματος ἐν ἁγιασμῷ ἐπ' ἐλπίδι εἰς γνῶσιν θεοῦ* [ii. 26].
(β'). *ὅτι πᾶς ὁ ἐν χριστῷ ἐκτὸς ἁμαρτίας· ὁ γὰρ ἁμαρτάνων* [1] *ἐστὶ*" *τοῦ διαβόλου.* [iii. 4].

δ'. *περὶ ἀγάπης τῆς εἰς τὸν πλησίον καὶ διαθέσεως μεταδοτικῆς.* [iii. 10. "*πᾶς ὁ μὴ*"].
(α'). *ἐν ᾧ περὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς τῆς ἐν πίστει Ἰησοῦ χριστοῦ.* [iii. 21].
(β'). *περὶ διακρίσεως πνευμάτων ἐφ' ὁμολογίᾳ τῆς τοῦ* [1] *κυρίου*" *ἐνανθρωπήσεως.* [iv. 1].

ε'. *περὶ φιλαδελφίας εἰς θεοσέβειαν.* [iv. 7].

ϛ'. *περὶ θεολογίας υἱοῦ ἐν δόξῃ πατρός, καὶ περὶ νίκης τῆς κατὰ τοῦ πονηροῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ζωήν.* [iv. 11].

ζ'. *περὶ ἀντιλήψεως τοῦ ἁμαρτάνοντος ἀδελφοῦ διὰ προσευχῆς, καὶ περὶ τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν.* [v. 16].
(α'). *ἐν ᾧ περὶ ἀποχῆς δαιμονικοῦ σεβάσματος.* [v. 21]. [1] *στίχοι κγ'.*"

Capitula JOHANNIS *Epistolae Secundae.*

Κεφαλαία Ἰωάννου [1] *δευτέρας ἐπιστολῆς.*"

α'. *Μετὰ τὸ προοίμιον περὶ ὀρθοῦ βίου ἐν ἀγάπῃ θεοῦ διὰ πίστεως εὐσεβους ἀμεταθέτου.* [4].
(α'). *ἐν ᾧ ὅτι οὐ δεῖ αἱρετικὸν ἐνοικίζειν ἢ χαιρετίζειν ἐφ' ἁμαρτίᾳ.* [10].

β'. *ἐπαγγελία παρουσίας αὐτοῦ ἐπ' ἐλπίδι πρὸς ὀφελείαν.* [12]. [1] *στίχοι ε'.*"

Capitula JOHANNIS *Epistolae Tertiae.*

Κεφαλαία Ἰωάννου [1] *τρίτης ἐπιστολῆς.*"

α'. *εὐχὴ ὑπὲρ τελειώσεως καὶ* [1] *εὐχαριστίας*" *ἐφ' ὁμολογίᾳ φιλοξενίας τῶν ἀδελφῶν* [2] *διὰ χριστοῦ.*" [2].
(α'). *ἐν ᾧ περὶ* [3] *Διοτρεφοῦς φαυλότητος καὶ μισαδελφίας.* [9].

β'. *περὶ Δημητρίου ᾧ μαρτυρεῖ τὰ κάλλιστα.* [12].

γ'. *περὶ ἀφίξεως αὐτοῦ πρὸς αὐτοὺς* [1] *ἐν τάχει ἐπ' ὠφελείᾳ.*" [13].

Inscriptio Ep. I Johannis.
[1] *τῆς α' ἐπιστ. τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολογοῦ.*
α'. [1] om. [2] om.
γ'. [1] *ἔστιν ἐκ.*
δ'. [1] *χριστοῦ.*
ζ'. [1] om.

Inscriptio Ep. II Johannis.
[1] *ἐπιστ. δευτ.*
β'. [1] om.

Inscriptio Ep. III Johannis.
[1] *ἐπιστ. τριτ.*
α'. [1] *εὐχαριστία* apud Œcumenium.
[2] *διὰ χριστόν.*
[3] add. *τῆς.*
γ'. [1] *ἐπ' ὠφελ. ἐν τάχει.*

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

Capitula JUDAE *Epistolae.*

Κεφαλαία [1] *τῆς*″ *Ἰούδα ἐπιστολῆς.*

α′. περὶ προσοχῆς τῆς εἰς χριστὸν πίστεως διὰ τὴν ἐπανάστασιν τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀσελγῶν ἀνδρῶν. [5].

(α′). ἐν ᾧ περὶ μελλούσης αὐτῶν κολάσεως καθ' ὁμοίωσιν τῶν πάλαι [1] *ἁμαρτημάτων καὶ πονηριῶν.*″ [5].

β′. ταλανισμὸς αὐτῶν ἐπὶ τῇ πλάνῃ καὶ δυσσεβείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ καὶ βλασφημίᾳ καὶ ἐπιπλάστῳ ὑποκρίσει τῆς εἰς ἀπάτην δωροδοκίας. [11].

γ′. περὶ ἀσφαλείας αὐτῶν ἐπὶ τῇ πίστει, συμπαθείας τε καὶ φειδοῦς [1] *εἰς τὸν πλησίον*″ *ἐπὶ σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ.* [20].

δ′. εὐχη ὑπὲρ αὐτῶν εἰς ἁγιασμὸν καὶ [1] *παῤῥησία καθαρὰ*″ *σὺν δοξολογίᾳ* [2] *χριστοῦ.*″ [24].

[3] *στίχοι ια′.*″

Inscriptio Ep. Judae.

[1] om.

α′. [1] *ἁμαρτωλῶν τε καὶ πονηρῶν.*

γ′. [1] *τοῦ πλησ.*

δ′. [1] *παῤῥησίαν καθαρὰν.* [2] *θεοῦ.* [3] om.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΑΥΛΟΥ.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

AB ℵ [C][D] (G.) 17. 37. 47. KLP.

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

1 1 Παῦλος δοῦλος ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ," κλητὸς ἀπόστολος ¶ ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, 2 ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις, 3 περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, § τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος ‡ Δαυεὶδ" κατὰ σάρκα, 4 τοῦ ὁρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, 5 δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως § ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, 6 ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ Ἰησοῦ χριστοῦ· 7 πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ § κλητοῖς ἁγίοις. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

1 Paulus servus Christi Iesu, vocatus apostolus segregatus in evangelium dei, 2 quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis, 3 de filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem, 4 qui praedestinatus est filius dei in virtute secundum spiritus sanctificationis ex resurrectione mortuorum, Iesu Christi domini nostri, 5 per quem accepimus gratiam et apostolatum ad oboediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine eius, 6 in quibus estis et vos vocati Iesu Christi, 7 omnibus qui sunt Romae in dilectione dei, vocatis sanctis. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Iesu Christo.

1. Ἰησ. χρ.
¶ G (spat. vac.)
§ C.
§ G.
§ D.

a 1 Cor. 1:4. 1 Thes. 1:2.

b Phil. 1:8.

8 a Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ‡ περὶ" πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ· 9 b μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ

8 Primum quidem gratias ago deo meo per Iesum Christum pro omnibus vobis, quia fides vestra adnuntiatur in universo mundo. 9 Testis enim mihi est deus, cui servio in spiritu meo in evangelio

---

Inscriptio
ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ
in ABℵC. 47. (et DFG ad summas paginas).
Παυλου (add. αποστολου 37.) επιστολη προς Ρωμαιους 17. 37.
του ἁγιου και πανευφημου αποστολου Παυλου επιστολη προς Ρωμαιους L.
επιστολη του παναγιου Παυλου του αποστολου προς Ρωμαιους P.
de K sil. Matt.

1. χριστου Ιησου B*Btly.Alf. Am. Fuld.* Arm. *Orig.* iv. 60ᵈ. 286ᵉ. | ‡ Ιησ. χρ. ⊊. AℵD*Lat.*(hiat *Gr.*)G. 17. 37. 47. K*s*LP. Vulg. *Cl.* vv. *Iren.* 205. *Orig. Int.* i. 85ᵇ. iv. 461ᵃ. 462ᶜ.
1. in G. post κλητος αποστολος spat. vac. usque ad εν πασιν ver. 5.
2. πρ. αυτου *Iren.* 205. *Orig.* iv. 60ᵃ. 287ᵃ. *Orig. Int.* i. 85ᵇ. iv. 465ᵃ·ᵇ·ᵈ. *Eus.* D.Ev. 350ᶜ. c. Mcl. 12ᶜ *Hil.* 933ᵃ. | om. αυτου 17.
7. εν Ρωμῃ *Orig.* iv. 287ᵃ. *Orig. Int.* ii. 301ᵇ. iv. 467ᵇ. "Cum ad *Romanos* scribit, gratias agit Deo per dominum nostrum Jesum Christum." *Tert.* adv. Prax. 28. | om. G. (το, Εν Ῥωμῃ, ουτε εν τῃ εξηγησει, ουτε εν τῳ ῥητῳ μνημονευει 47*my*. "sed *quis* verba εν Ῥωμῃ praetermiserit, non liquet" *Gb.*)
7. αγαπητοις θεου Vulg. *Cl. Orig.* iv. *Orig. Int.* ii. iv. | εν αγαπῃ θεου GD*Lat.* (hiat *Gr.*) *Am. Fuld.** *Hil.* (*Wtst.*) | om. E i.e. Codicis D apographon factum a multis correcti.
8. δια Ιησου χριστου *Orig. Int.* iv. 468ᵃ. | om. ℵ*. (add.ᵃ)
— περι ABℵCD*. 17. K. Syr.Pst. | ‡ ὑπερ ⊊. DᶜG. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Orig. Int.* iv. 468ᵇ.
9. μαρτυς] μαρτυρ D*.
— μου 1⁰. ABℵCDᶜ. rel. | μοι D*G. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig. Int.* iv. 468ᵇ.

1. Jesu Christi *Cl.* | 5. accipimus *Am.*** | 7. Romae dilectis Dei *Cl.*.

ABℵCD. G. 17. 37. 47. KLP.
[c] cap. 15:23, 32.

εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι [10] [c] πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεόμενος, εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· [11] ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, [12] τοῦτο δέ ἐστιν συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. [13] οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα † τινὰ καρπὸν" σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. [14] [d] Ἕλλησίν τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί· [15] οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. [16] οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον †· δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι. [17] δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, [e] Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

filii eius, quod sine intermissione memoriam vestri facio, [10] semper in orationibus meis obsecrans si quo modo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate dei veniendi ad vos. [11] Desidero enim videre vos, ut aliquid inpertiar gratiae vobis spiritalis ad confirmandos vos, [12] id est simul consolari in vobis per eam quae invicem est fidem, vestram adque meam. [13] Nolo autem vos ignorare, fratres, quia saepe proposui venire ad vos, et prohibitus sum usque adhuc, ut aliquem fructum habeam et in vobis, sicut et in ceteris gentibus. [14] Grecis ac barbaris, sapientibus et insipientibus debitor sum: [15] ita quod in me promtum est et in vobis qui Romae estis evangelizare. [16] Non enim erubesco evangelium: virtus enim dei est in salute omni credenti, Iudaeo primum et Greco. [17] Iustitia enim dei in eo revelatur ex fide in fide, sicut scriptum est, Iustus autem ex fide vivit.

[d] 1 Cor. 1:18.
16. [πρῶτον].
[e] Hab. 2:4. cap. 3:22. Gal. 3:11. Heb. 10:38. A'

2 [18] Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, [19] διότι τὸ γνωστὸν

[18] Revelatur enim ira dei de caelo super omnem impietatem et iniustitiam hominum eorum qui veritatem in iniustiam detinent; [19] qui quod notum est

---

9. ὡς *Orig. Int.* iv. 469[c]. | πως G.
— διαλειπτως 37.
10. δεομενος *Orig. Int.* iv. 469[c]. | οδαιομαινος G.
— ει πως *Orig. Int.* iv. | ὁπως L. ?Æth.
11. χαρισμα post ὑμιν 17. 37. Vulg. *Cl.* (non *Am.*) Syr.Pst. (non Hcl.) Memph. *Orig.* ii. 654[a]. *Orig Int.* iv. 469[e-a]. | ante *Clem* 644. 660.
12. τουτο δε εστιν *Clem.* 644. | τουτ' εστιν A. Vulg. *d.g. Orig. Int.* iv. 469[a] | om. Syr.Pst. (pro hoc ver. in Æth. "quoniam pariter credidistis nobiscum," om. cet.) | [17 h.]
— δια της...πιστεως *Clem.* | om. 37*txt.*
— εν αλλ. *Clem.* | om. εν G. Arm.
— πιστεως] praem. της G. | om. *Clem.*
13. ου θελω ABℵCD[a]. rel. *Orig. Int.* iv. 468[b]. 469[c]. [h. 17.] | ουκ οιομαι D*G.
— δε *Orig. Int.* iv. *bis.* | γαρ C. *Fuld.*
— τινα ante καρπον ABℵCDG. 17. 37. 47. KP. Vulg. *Orig. Int.* ii. 306[c]. iv. 469[c]. (τι D*.) | ‡post ☽. Syr.Hcl. Arm. | om. τινα L. Syr.Pst. Memph. Æth. *ut vid.*
13. σχω] εχω G.
— και εν υμ. *Orig. Int.* ii. iv. | om. και G.
15. το κατ' εμε] ὁ επ' εμε G.
— ὑμιν] praem. εν D*. *Am. Fuld.** | praem. επ' G. | non habent ABℵCD**. rel. *Orig. Int.* iv. 469[d].
— τοις εν Ρωμῃ *Orig. Int.* iv. | om. G.
16. το ευαγγελιον *Orig.* ii. 801[e]. *Eus.* in Ps. 203[e]. 397[b]. 404[d]. 445[b]. *Tert.* adv. Marc. v. 13. *Hil.* 96[b]. | επι ευαγγελιον G. ‖ †add. του χριστου ☽. D[c]. 37. 47. KLP. | om. ABℵCD*G. 17. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* ii. *Orig. Int.* iv. 470[e]. *Eus.* in Ps. *quater. Tert. Hil.* 96[b].
— εις σωτηριαν *Orig.* ii. *Orig. Int.* iv. *Eus.* D. Ev. 386[a]. in Ps. *quater. Hil.* 96[b]. | om. G.
— τε *Orig.* ii. *Eus.* D. Ev. in Ps. *quater.* | om. ℵ* (Ιουδε*, Ιουδαιῳ τε[a].)
— πρωτον AℵCD. 17. 37. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. rel. *Orig.* ii. *Orig. Int.* iv. 471[c]. *Eus.* D.Ev. in Ps. *quater.* | om. BG. *Tert.* (vid. cap. ii. 9, 10.)
17. γαρ *Iren.* 275. *Orig.* ii. 779[e]. *Orig. Int.* iv. 471[d]. *Eus.* D.Ev. 386[b]. in Ps. 203[e]. 397[c]. 404[d]. 445[c]. (*Tert.* adv. Marc. v. 13.) | δε A. *Clem.* 644.
— δικαιος] add. μου C*. Vulg. *cdd.* | om. *Iren. Clem.* 444.
— πιστεως] add. μου Syr.Hcl. (vid. Hier. in Habac.) | om. *Iren.*
18. ανθρωπων] praem. των D*G. | om. rel. *Orig.* i. 631[b]. *Hipp.* Ant. 64(32.)
— θεου *Iren.* 265. *Hipp. Orig.* i. | om. 47.
— απ'] απο 47.
— αληθειαν] add. του θεου Vulg. *Cl. Fuld.* Arm. *Usc. Hipp.* | om. *Am.* Arm. *Zoh. Iren.* 265. *Orig.* i. *Orig.* iv. 471[a]. 472[c].
19. διοτι *Orig.* i. 631[b]. | ὁτι D*G.
— ὁ θεος γαρ ABℵCD*G. 17. 37. *Orig.* i. 478[e]. 631[b]. *Eus.* P.E. 523[e]. | ‡ ὁ γαρ θεος ☽. D[c]. 47. KLP.
20. αορατα *Hipp.* Phil. v. 7. (99.) *Orig.* i. 478[b]. 631[b]. 678[b]. 720[c]. 728[d]. *Orig.*

11. vobis gratiae *Cl.* | 13. sicut in (*om.* et) *Am.* | 15. *om.* "et" *ante* vobis *Cl.* | 16. salutem *Cl.* | 17. fidem *Cl.* | 18. veritatem Dei *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ ‡ θεὸς γὰρ" αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. [20] τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. [21] διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ‡ ηὐχαρίστησαν," ‡ ἀλλὰ" ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία· [22] f φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, [23] καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν. [24] διὸ † παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ‡ αὐτοῖς," [25] οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. [26] διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν, [27] ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρσενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην

f Jer. 10:14. 1 Cor. 1:20.

27. ὁμ. δὲ.

dei, manifestum est in illis; deus enim illis manifestavit. [20] Invisibilia enim ipsius a creatura mundi per ea quae facta sunt intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus ac divinitas, ita ut sint inexcusabiles, [21] quia cum cognovissent deum, non sicut deum glorificaverunt aut gratias egerunt, sed evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipiens cor eorum. [22] Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt, [23] et mutaverunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentium. [24] Propter quod tradidit illos deus in desideria cordis eorum, in inmunditiam ut contumeliis adficiant corpora sua in semet ipsis, [25] qui conmutaverunt veritatem dei in mendacio, et coluerunt et servierunt creaturae potius quam creatori, qui est benedictus in saecula. amen. [26] Propterea tradidit illos deus in passiones ignominiae. Nam feminae eorum inmutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam: [27] similiter autem et masculi relicto naturali usu feminae exarserunt in desideriis suis in invicem, masculi in masculos

---

Int. ii. 205[d]. iv. 472[b]. *Eus.* Pr. Ev. 523[c]. 636[c]. D.Ev. 157[c]. in Ps. 71[b]. 326[b]. *Tert.* adv. Herm. 45. de anim. 18. | ορατα G.

20. αιδιος *Orig.* i. 478[b]. 631[b]. *Hipp.* Phil. v. 7. (100.) *Orig. Int.* iv. 472[b.d]. 483[d]. *Eus.* Pr. Ev.*bis.* D.Ev. in Ps. | om. L.
— θειοτης P.

21. γνοντες *Clem.* 68. *Hipp.* Phil. v. 7. (100.) *Orig.* i. 478[e.f]. 729[a]. *Meth.* 117[c]. [37.] *Eus.* Pr. Ev. 122[d]. | γνωντες 17. 37*. KL.
— ηυχαριστησαν ANC(D.) 17. 37. *Clem.* 68. *Orig.* i. 478[e.f]. 524[b]. *Hipp. Eus.* Pr. Ev. *Meth.* (om. praec. η A. ηυχαρισθησαν D*.) | ‡ ευχαριστησαν ⊃. BG. 47. KsLP. *Orig.* i. 631[b]. 729[a].
— αλλα B. | ‡ αλλ' ⊃. ANCD. rel. *Clem. Hipp. Orig.* i. 631[c]. *Meth. Eus.*
— καρδια ante αυτων D*G. Vulg. *Orig. Int.* iv. 472[e]. 474[d]. | post rel. *Orig.* i. 631[c]. ii. 836[b]. *Hipp. Meth. Eus.* Pr. Ev. D.Ev. 160[a]. 364[a].

23. ηλλαξαν *Clem.* 68. *Hipp. Orig.* i. 260[c]. 495[e]. cdd.& edd. 524[b]. cdd.& edd. 631[b]. ii. 784[d]. *Eus.* Pr. Ev. 118[b]. in Ps. 221[a]. | ηλλαξαντο K. *Orig.* i. 524[b]. cdd. 2. 729[a]. *Eus.* D.Ev. 160[b]. (vid. Psal. cv. (cvi.) 20.)

24. διο] † add. και ⊃. DG. 37. KsLP. Syr.Hcl. *Hipp.* Phil. v. 7. (100.) | om. ABℵC. 17. 47. Vulg. *m.* Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig.* i. 260[c]. *Orig. Int.* iv. 474[d]. 504[c]. ("et propter hoc" Æth.)
— ὁ θεος *Hipp.* (? ver. 26.) *Orig.* i. *Orig. Int.* iv. 474[d]. 504[c]. 572[c]. | om. C* ut vid.
— εις ακαθαρσιαν *Orig.* i. 260[c]. 262[e]. 263[b]. 729[b]. *Orig.* iv. 474[d]. 572[c]. || om. A*. (add.[1])
— αυτοις ABℵCD*. | ‡ εαυτοις ⊃. D[c]G. 17*s*. 37. 47. KsLP. Vulg. *Orig.* i. 260[c].

25. εσεβαστησαν P*.
— την κτησιν P*.

26. χρησιν *Clem.* 222. *Orig.* i. 260[d]. *Hipp.* Phil. v. 7. (100.) *Orig. Int.* iv. 474[b]. 475[a]. *Eus.* Pr. Ev. 300[b]. | κτισιν D*.
— φυσιν] add. χρησιν D*G. (Vulg.) Arm. | om. *Orig. Int.* iv. *Clem. Hipp. Eus.* Pr. Ev.

27. ὁμοιως τε BℵD**c. 37. KsL. Syr.Pst. Memph. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 475[a]. | ὁμοιως δε AD*G. 17. 47. P. Vulg. Syr.Hcl. *Clem.* 222. *Hipp.* Phil. v. 7. (100.) *Orig. Int.* iv. 474[b]. *Eus.* Pr. Ev. 300[c]. | ὁμοιως tantum C. Arm. *Orig.* i. 260[d].
— οἱ *Clem. Orig.* i. *Hipp. Eus.* Pr. Ev. | om. L.
— αρσενες 1°. *Elz.* BD*G. *Orig.* i. 260[d]. *Eus.* Pr. Ev. | αρρενες *St.* ANCD[c]. 17. 37. 47. KsLP. *Clem.* 222. *Hipp.*
— χρησιν *Orig* i. 260[d]. *Orig. Int.* iv. 474[b]. 475[a]. *Clem. Hipp. Eus.* | φυσιν 17.
— αρσενες 2°. B*Mai*ℵ[a]DG. 37. 47. KsLP. *Eus.* Pr. Ev. 248[a] 300[c]. | αρρενες AN*C. 17. *Clem. Orig.* i. 730[c]. *Hipp.*
— αρσεσιν BℵCDG. 37. 47. KsLP. *Eus.* Pr. Ev.*bis.* | αρρεσιν AN*. 17. *Clem. Orig.* i. 730[c]. *Hipp.*

---

20. et divinitas *Cl.* | 25. *om.* amen *Am*.(*Tf.*)

A B ℵ(C) D. G. 17. 37. 47. KLP.

κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. [28] καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, [29] πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ † πονηρίᾳ πλεονεξίᾳ κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου φόνου ἔριδος δόλου κακοηθείας, ψιθυριστὰς [30] καταλάλους θεοστυγεῖς ὑβριστὰς ὑπερηφάνους ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, [31] ἀσυνέτους ἀσυνθέτους ἀστόργους † ἀνελεήμονας, [32] οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

32. ποιοῦντες. — συνευδοκοῦντες.

II. [1] Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. [2] οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρῖμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας· [3] λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρῖμα τοῦ θεοῦ; [4] ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει;

2. οἴδαμεν γὰρ.

turpitudinem operantes et mercedem quam oportuit erroris sui in semet ipsis recipientes. [28] Et sicut non probaverunt deum habere in notitiam, tradidit illos deus in reprobum sensum, ut faciant ea quae non convenit, [29] repletos omni iniquitate malitia fornicatione avaritia nequitia, plenos invidia homicidio contentione dolo malignitate, susurrones [30] detractores, deo odibiles, contumeliosos superbos elatos, inventores malorum, parentibus non oboedientes, [31] insipientes, inconpositos, sine adfectione, absque foedere, sine misericordia: [32] qui cum iustitiam dei cognovissent, non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni sunt morte, non solum ea faciunt, sed et consentiunt facientibus.

[1] Propter quod inexcusabilis es, o homo omnis qui iudicas. In quo enim iudicas alterum, te ipsum condemnas: eadem enim agis qui iudicas. [2] Scimus enim quoniam iudicium dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt. [3] Existimas autem hoc, o homo qui iudicas eos qui talia agunt et facis ea, quia tu effugies iudicium dei? [4] An divitias bonitatis eius et patientiae et longanimitatis con-

---

27. ἑαυτοις ANCD. rel. *Clem. Hipp. Eus.* Pr. Ev. 300[c]. | αυτοις BK. (vid. ver. 24.) — απολαμβανοντες (απολ. *Clem. Hipp. Orig.* i. 262[f].) | αντειλαμβανοντες G.

28. εχει 37*. — ὁ θεος BℵᵃCD. rel. *Iren.* 266. *Orig.* i. 260[d]. ii. 772[d]. iii. 313[b]. *Orig. Int.* ii. 463[a]. 673[e]. iv. 474[b]. 475[a]. *Luc.* 126. 256. | om. Aℵ*. *Hil.* 74[f]. (ed.)

29. αδικιᾳ πονηριᾳ πλεονεξιᾳ κακιᾳ B. | αδικ. πον. κακ. πλεον. Aℵ. | αδικ. κακ. πον. πλεον. C. 17. Memph. Æth. | iniquitate nequitia fornicatione avaritia *Orig. Int.* ii. 463[a]. 467[f]. | iniquitate malitia impudicitia cupiditate nequitia *Luc.* 126. | αδικιᾳ † πορνειᾳ" πονηριᾳ πλεονεξιᾳ κακιᾳ ☽. 47. L. Syrr.(Pst.)& Hcl. Arm. (κακ. πλεον. Syr.Pst.) | αδικιᾳ κακ. πορνειᾳ πλεονεξιᾳ D*G. Vulg. (add. nequitia Vulg. *Harl.** πονηριᾳ post πορνειᾳ D*mg.*[c]) | αδικιᾳ πλεον. κακιᾳ K. iniquitate nequitia avaritia *Orig. Int.* ii. 673[f]. iniquitate malitia fornicatione nequitia avaritia *Orig. Int.* iv. 474[c]. (475[a].) | αδικ. ακαθαρσιᾳ πορνειᾳ πον. πλευν. κακ. 37. | αδικ. και πορνειᾳ πλεον. κακ. P. | (ἁπορῤῥιψαντες ἀφ' ἑαυτῶν πᾶσαν ἀδικίαν καὶ ἀνομίαν πλεονεξίαν ἐρεῖς, κακοηθείας τε καὶ δόλους, ψιθυρισμούς τε καὶ καταλαλιὰς θεοστυγίαν, ὑπερηφανίαν τε καὶ ἀλαζονείαν, κενοδοξίαν τε καὶ ἀφιλοξενίαν. *Clem. Rom.* 1 ad Cor. xxxv.)

29. φθονου] post φονου 17. | ante *Orig. Int.* ii. 467[f]. ii. 673[f]. iv. — φονου εριδος] φονων εριδας G. homicidiis contentione *Luc.* — εριδος] ante φονου A. | post *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. — δολου *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. *Luc.* | om. A.

30. καταλαλους] κακολαλους D.

31. αστοργους] † add. ασπονδους ☽. ℵᶜCDᶜ. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Arm. (*Orig. Int.* iv. 474[e].) (Dᶜ ante ασυνθ. sed postea hoc in loco.) | praem. 17. | om. ABℵ*D*G. *Fuld.** Syr.Pst. Memph. Æth. (qui ordinem mutat) *ut vid. Orig. Int.* ii. 467[b]. *Luc.* 126.

32. επιγνοντες] επιγεινωσκοντες B. (επιγνωντες 17. L.) ‖ add. ουκ ενοησαν D*. Vulg. *Orig. Int.* iv. *Cypr.* 120. *Luc.* | add. ουκ εγνωσαν G.

32. ὁτι] add. τα G*. — μονον] add. γαρ D*. | om. *Orig. Int.* iv. *Cypr. Luc.* — ποιουσιν...συνευδοκουσιν ANCD. rel. | ποιουντες ... συνευδοκουντες B. (Vulg.) Syrr.(Pst.&)Hcl. *Orig. Int.* iv. *Cypr. Luc.* (ταῦτα γὰρ οἱ πράσσοντες στυγητοὶ τῷ θεῷ ὑπάρχουσιν· οὐ μόνον δὲ οἱ πράσσοντες αὐτά, ἀλλὰ καὶ οἱ συνευδοκοῦντες αὐτοῖς. *Clem. Rom.* 1 ad Cor. xxxv.)

1. πας *Orig. Int.* iv. 474[c]. | om. Syr.Pst. Arm. Æth. — κρινεις] praem. κριματι C*. 37. Syr. Hcl.* Memph.| om. *Orig. Int. Cypr.* 313. — ὁ κρινων 2°. *Am. m.* | quae judicas Vulg. *Cl. Cypr.* | in quo judicas Arm.

2. δε ABDG. 47. KsLP. Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. 476[c]. *Tert.* adv. Marc. v. 13. | γαρ ℵC. 17. 37. Vulg.*m.* Memph. Arm. *Cypr.* 313. | "et" Syr.Pst. [Æth.]

---

28. notitia *Cl.* | conveniunt *Cl.* | 32. et non solum *Cl. add.* qui *Am.*** *Cl.* | sed etiam *Cl.* | qui consentiunt *Am.*** *Cl.*

1. agis quae judicas *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth. ¶ C.

θυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; [5] κατὰ ¶ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, [6] ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, [7] τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· [8] τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσιν † τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ‡ ὀργὴ καὶ θυμός," [9] θλῖψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος· [10] δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι· [11] οὐ γάρ ἐστιν προσωπολημψία παρὰ τῷ θεῷ.

temnis, ignorans quoniam benignitas dei ad paenitentiam te adducit? [5] Secundum duritiam autem tuam et inpaenitens cor thesaurizas tibi iram in die irae et revelationis iusti iudicii dei. [6] qui reddet unicuique secundum opera eius; [7] his quidem qui secundum patientiam boni operis gloriam et honorem et incorruptionem quaerentibus vitam aeternam: [8] his autem qui ex contentione, et qui non adquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira et indignatio. [9] Tribulatio et angustia in omnem animam hominis operantis malum, Iudaei primum et Greci: [10] gloria autem et honor et pax omni operanti bonum, Iudaeo primum et Greco. [11] Non est enim personarum acceptio apud deum.

B′

3 [12] Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται, [13] οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ † νόμου δίκαιοι παρὰ † θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ † νόμου δικαιωθήσονται, [14] (ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ‡ ποιῶσιν", οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος, [15] οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου

[12] Quicumque enim sine lege peccaverunt, sine lege et peribunt; et quicumque in lege peccaverunt, per legem iudicabuntur. [13] Non enim auditores legis iusti sunt apud deum, sed factores legis iustificabuntur. [14] Cum enim gentes, quae legem non habent naturaliter quae legis sunt faciunt, eiusmodi non habentes legem ipsi sibi sunt lex, [15] qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus

g Jac. 1:22.

13. [τῷ] θεῷ.

---

2. κατα] κατ' D.
— τα ante τοιαυτα] om. 37.
3. λογιζῃ δε .... πρασσοντας] νομιζεις ουν ὁ ταυτα πρασσων P.
— τουτο] τουτω A.
4. αγνων G.
— σε αγει *Iren.* 281. *Orig.* i. 113. 119. 557e. ii. 119a. *Orig. Int.* ii. 140d. iii. 393e. iv. 477b. *Eus.* in Ps. 112c. 511b. *Cypr.* 248. | εναγει sic 17.
5. αποκαλυψεως *Iren.* 281. *Orig.* i. 113. 119. 557e. ii. 119b. iii. 267d. *Orig.* in Prov. *Mai* 20. *Orig. Int.* ii. 140d. 463e. iii. 959c. iv. 478a. 479b. 545b. *Eus.* in Es. 591e. in Ps. 112c. 156d. 633a. *Cypr.* 248. *Luc.* 51. | ανταποδοσεως A. ‖ add. και ℵcDc. 17. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. (Æth.) *Orig.* ii. iii. in Prov. (*Mai.*) *Eus.* in Es. in Ps. 112c. 156d. | om. ABℵ*D*G. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. *Iren. Orig.* i. *ter. Orig. Int.* ii. *bis.* iv. *ter.* in Prov. *Tf.* 93. *Eus* in Ps. 633. *Cypr. Luc.*
7. τοις μεν] add. γαρ 47.
8. τοις] της 37*.
— απειθουσιν] † add. μεν ⸗. AℵcDc. 17. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. *Orig.* i. 113. *Orig. Int.* iv. 480c. 497b. | om. Bℵ*D*G. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Eus.* Pr.Ev. 580d (*απιστουσι.*)
— οργη και θυμος ABℵD*G. 37. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig.* i. *Orig. Int.* iv. | ‡ θυμ. και οργη ⸗. Dc. 17*s.* 47. KsLP. Syr.Hcl. [Æth.] *Eus.*Pr.Ev.
9. θλιψεις A.
— Ιουδαιου...Ἑλληνος *Orig.* i. 113. *Orig. Int.* iv. 480d. 497b. *Eus.* Pr.Ev. | Ιουδαιῳ...Ἕλληνι G. 37. Syr.Pst.
10. παντι post αγαθον G. | ante *Iren.* 281. *Orig.* i. 113. *Orig. Int.* ii. 415d. iii. 401d. iv. *bis.*
11. τῳ] om. D* (mg.c)
12. εν ονομω G.
13. om. ver. P.
— νομου 1°.] † praem. του ⸗. 17*s.* 37. 47 *txt.* KL. Arm. *Orig.* in Prov. *Mai.* 4. 37. | om. ABℵDG. 47*mg. Orig.* in Prov. *Tf.* 80. 106.
— θεῳ] † praem. τῳ ⸗. AℵDcG. 17. 37. KL. *Orig.* in Prov. *Mai.* 37. *Tf.* 80. | om. τῳ BD*. *Orig.* in Prov. *Tf.* 106.
13. αλλ' οι *Orig.* in Prov. | αλλα G.
— νομου 2°.] † praem. του ⸗. Dc. 17. 37. 47. KsL. Arm. *Orig.* in Prov. *Mai.* 37. *Tf.* 80. 106. | om. ABℵD*G.
— δικαιωθησονται] add. παρα θεῳ G. *m.* | om. *Orig. Int.* iv. 485a. *Cypr.* 327.
14. γαρ *Clem.* 452. *Orig.* iv. 580 *not. Orig.* Cat. Cram. 12. *Orig. Int.* ii. 419d. iv. 485b.d. 499c. 529c. *Eus.* in Ps. 9e. *Hil.* 334b. | δε G. Arm. Æth. *Orig.* iii. 793a.
— εθνη] praem. τα G. | om. *Orig.* ii. 31f. 40b. iii. iv. Cat. Cram. *Clem. Eus.* in Ps.
— ποιωσιν ABℵ 47*mg. Clem. Orig.* ii. 31f. iii. iv. | ποιουσιν D*G. | ποιει 17. KLP. *Orig.* Cat. Cram. | ‡ ποιῃ ⸗. Dc. 37. 47*txt. Eus.* in Ps. 10a.
— ουτοι *Clem. Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. *Eus.* in Ps. | οι τοιουτοι G. Vulg. *Orig.* iii. *Orig. Int.* ii. iv. 527c. (*Hil.*)

4. ignoras *Cl.* | 5. autem duritiam *Cl.* | 7. iis quidem *Cl.* | quaerunt *Cl.* | 8. iis autem qui sunt ex *Cl.* | 11. enim est acceptio personarum *Cl.* | 12. om. "et" ante peribunt *Cl.* | et quic. in lege peccav. *om. Am.** | 14. naturaliter ea quae *Cl.* | 14. legem non habentes *Cl.*

A B ℵ D. (G. 17. 37. 47. KL(P).
¶ P.
16. ἐν ᾗ ἡμ. κρινεῖ
¶ G (spat. vac).
— χρ. Ἰησ.

γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων,) ¶ [16] ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς ¶τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ.

h Matt. 15:14.

[17] ‡ Εἰ δε″ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ † νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ, [18] καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου· [19] πέποιθάς τε σεαυτὸν [h] ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, [20] παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· [21] ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις; [22] ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα ἱεροσυλεῖς; [23] ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; [24] [i] Τὸ γὰρ ὄνομα ¶τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται.

§ G.

[25] περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, §ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. [26] ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, ‡ οὐχ″ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; [27] καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος

i Es. 52:6.

suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum et inter se invicem cogitationum accusantium aut etiam defendentium, [16] in die cum iudicabit deus occulta hominum secundum evangelium meum per Iesum Christum.

[17] Si autem tu Iudaeus cognominaris et requiescis in lege et gloriaris in deo, [18] et nosti voluntatem eius et probas utiliora, instructus per legem, [19] confidis te ipsum ducem esse caecorum, lumen eorum qui in tenebris sunt, [20] eruditorem insipientium, magistrum infantium, habentem formam scientiae et veritatis in lege, [21] qui ergo alium doces, te ipsum non doces? qui praedicas non furandum, furaris? [22] qui dicis non moechandum, moecharis? qui abominaris idola, sacrilegium facis? [23] qui in lege gloriaris, per praevaricationem legis deum inhonoras? [24] Nomen enim dei per vos blasphematur inter gentes, sicut scriptum est. [25] Circumcisio quidem prodest si legem observes; si autem praevaricator legis sis, circumcisio tua praeputium facta est. [26] Si igitur praeputium iustitias legis custodiat, nonne praeputium illius in circumcisionem reputabitur? [27] Et iudicabit quod ex natura est praeputium legem consummans te qui per litteram et circumcisionem

15. *αυτων* post *της συνειδησεως* DG. Vulg. Arm. | ante ABℵ. 17. 37. 47. KsL. *Orig.* ii. 40b. iii. 793a. iv. 580 *not. Orig. Int.* ii. 419e.
— *λογισμων Orig.* iii. 235b. 668b. in Prov. 36. *Eus.* Pr.Ev. 601c. | *διαλογισμων* G.
16. *εν ημερᾳ οτε* ℵDG. 17. 37. 47. KsL. Vulg.*m.* Syr.Hcl. Arm. *Orig. Int.* 472b. 479b. 486d. ["cum" Æth.] | *εν ᾗ ημερᾳ* B. | *εν ημερᾳ ᾗ* A. *Tol.* Syr. Pst. Memph. *Orig. Int.* i. 102. (*εν ημερᾳ οταν Eus.* Pr. Ev. 580d. *εν ημερᾳ κρισεως Orig.* iii. 668b.)
— *μου Orig.* iv. 7a. 15c. *Eus.* H.E. iii. 4 (91.) *Orig. Int.* i. iv. 486d. | om. 37.
— *δια* Ιησου χριστου Aℵa D. rel. Vulg. rel. *Orig. Int.* i. iv. | *δια χριστου* Ιησου B. | *χριστου* Ιησου (*sine δια*) ℵ*. *εν χριστῳ* Ιησου *Orig.* iv. 98d. ‖ add. *του κυριου ἡμων* D. [h. G.]
17. *ει δε* ABℵD*. 47². K. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Clem.* 423. *Orig. Int.* iv. 487a-c. 504c. 635a. | ‡ *ιδε* ⸗. Dc. 17. 37. 47*. L. Syr.Hcl.
17. *επαναπαυῃ Clem.* 424. | *επαναπαυει* 17. K.
— *νομῳ*] † praem. *τῳ* ⸗. Dc. 17. 37. 47. KL. Arm. | om. ABℵD*. *Clem.*
19. *ὁδηγῶν* 37*.
20. *διδασκαλον νηπιων Clem.* 424. *Orig. Int.* iv. 487c. | om. A.
21. *ἑτερον*] praem. *τον* L. Arm.
25. *γαρ*] om. 37. Vulg. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 489a. 490a. 497c.
— *πρασσῃς*] *φυλασσῃς* D*. (corr.c) Arm.
— *ῃς*] *εἰ* 17.
26. *τα δικαιωματα Orig. Int.* iv. 489b. 497d. | *δικαιωμα* G. *Orig. Int.* iv. 490b.
— *φυλασσει* L.
— *ουχ* Bℵ. | ‡ *ουχι* ⸗. DG. 17. 37. 47. KsL. [A n.l.]
27. *ἡ εκ φυσεως ακροβυστια Orig. Int.* iv. 489b. 490b. 497e. | om. G.
28. *ὁ εν τῳ φαν. Orig.* i. 182. *Eus.* D.Ev. 358d. in Ps. 449b. 609a. ap. Mai 252. | om. *ὁ* 17. (habet *ὁ* ante *εν τ. κρυπτῳ* ver. 29.)
29. *αλλα* 1°. D*G. | ‡ *αλλ'* ⸗. AB*Mai.*ℵDc.rel. *Orig.* i. 182. *Eus.* D.Ev. in Ps.*bis.* ap. Mai 83. 252.
— *εν πν. Orig.* i. *Orig. Int.* iii. 837d. iv. 489b. 674a. *Eus.* D.Ev. in Ps.*bis.* ap. Mai 252. (*πνευμ.* tantum *Eus.* ap. Mai 83.) | *ὃς πν.* G.
— *οὐ ὁ επαινος...του θεου*] om. 47*txt.* (habet in mg.*)
— *αλλα* 2°. B. *Eus.* D.Ev. | ‡ *αλλ'* ⸗. rel. *Eus.* in Ps. 449b. ap. Mai.*bis.*
— *του θεου Eus.* D.Ev. in Ps. 449b. ap. Mai 83. 252. | om. *του* DbG. ‖ add. *εστιν* D*. Vulg. *Orig. Int.* ii. 205c. 304d. iii. 935a. iv. 674a. | om. *Orig.*

15. cogitationibus accusantibus aut et. defendentibus *Cl.* | 16. judicavit *Am.* | 19. confidens *Am.*** | esse ducem *Cl.* | 27. judicabit id *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; [28] οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή, [29] ‡ ἀλλὰ″ ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ‡ ἀλλα″ ἐκ τοῦ θεοῦ.

III. Γ′

4 [1] Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; [2] πολὺ κατὰ πάντα τρόπον· πρῶτον μὲν † ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. [3] τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; [4] μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, ‡ καθάπερ″ γέγραπται, [k] ″Οπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. [5] εἰ δὲ ἡ ἀδικία § ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω· [6] μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; [7] εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; [8] καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθώς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; ὧν τὸ κρῖμα ἔνδικόν ἐστιν.

Δ′

[9] Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· [l] προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ ″Ελληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν

k Ps. 50(51):6.

4. νικήσεις § P.

8. [καὶ] καθώς

l cap 11:32. Gal. 3:22.

9. ὑπὸ ἁμαρτ.

praevaricator legis es. [28] Non enim qui in manifesto, Iudaeus est, neque quae in manifesto in carne, circumcisio, [29] sed qui in abscondito Iudaeus, et circumcisio cordis in spiritu non littera, cuius laus non ex hominibus sed ex deo est.

[1] Quid ergo amplius est Iudaeo, aut quae utilitas circumcisionis? [2] Multum per omnem modum. Primum quidem quia credita sunt illis eloquia dei. [3] Quid enim si quidam illorum non crediderunt? numquid incredulitas illorum fidem dei evacuabit? Absit. [4] Est autem deus verax, omnis autem homo mendax, sicut scriptum est, Ut iustificeris in sermonibus tuis et vincas cum iudicaris. [5] Si autem iniquitas nostra iustitiam dei commendat, quid dicemus? numquid iniquus deus qui infert iram? Secundum hominem dico: [6] Absit: alioquin quomodo iudicabit deus mundum? [7] Si enim veritas dei in meo mendacio abundavit in gloriam ipsius, quid athuc et ego tamquam peccator iudicor? [8] et non, sicut blasphemamur et sicut aiunt nos quidam dicere, faciamus mala ut veniant bona? quorum damnatio iusta est.

[9] Quid igitur praecellimus eos? Nequaquam. Causati enim sumus Iudaeos et Grecos omnes

---

iii. 934 *not. Orig. Int.* iv. 489[b]. *Eus.* D.Ev. in Ps. ap. Mai *bis*.

1. ἡ ωφελ. ABℵ[c]D. rel. | om. ἡ ℵ*G.

2. πρωτον] πρωτοι 47 *mg*.

— μεν] † add. γαρ ⸗. AℵD[c]. 17. 37. 47. KsL. Syr.Hcl. (*Eus.* D.Ev. 441[d].) | om. BD*G. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 496[e]. 504[b]. (om. μεν 47 *mg*.)

— επιστευθησαν] add. αυτοις G[2]. *Orig. Int.* iv. 496[e]. 498[a]. 504[b]. 516[e]. | om. *Orig.* iii. 778[a]. *Eus.* D.Ev.

3. ηπιστησαν Vulg. *Orig. Int.* iv. 496[e]. *Cypr.* 83. 120. 123. 202. | ηπειθησαν A.

— καταργηση L. καταργει 47.

4. γινεσθω] γενεσθω L*Tf*. | εστω G. "est" Vulg. *Cypr.* 83. 120. 123. 202 *Conc. Carth.* (*Cypr.* 335.)

— δε 1°. (Vulg.) Syr.Hcl. Memph. *Orig. Int.* iii. 900[a]. iv. 496[e]. 499[b]. 501[b]. [Æth.] | γαρ G. Vulg. MS. Syr.Pst. *Cypr. quater. Conc. Carth.* | ουν Arm.

4. καθαπερ Bℵ. | ‡ καθως ⸗. ADG. rel.

— νικησῃς BG. 37. 47. KL. *Orig.* iii. 223[c]. | -σεις Aℵ*D*.* 17. (δικαιωθεις ante 17. L.)

5. ει δε ἡ *Clem.* 139. | ἡ δε 17.

— θεου] post δικαιοσυνην G. Vulg. *Orig. Int.* 499[d]. | ante *Clem.* 139. *Orig. Int.* iv. 501[b·c]. 502[b·c].

— οργην] add. αυτον ℵ*. (corr.[c]) Syr. Pst. Memph. | om. *Clem. Orig. Int.* iv. 501[b]. 502[b]. (*ter*.)

7. γαρ *Orig. Int.* iv. 501[b]. 503[e]. | δε A. *Harl.* Memph. (η *ante* P.)

8. και καθως Vulg. Syr.Hcl. rel. *Clem.* 528. *Orig Int.* iv. 501[b]. | om. και BK. (Æth. *ut vid.*) | om. καθως Syr.Pst.

— ἡμας ante τινες 47.

— ὁτι *Clem.* 529. | om. G. Vulg.

— ποιησομεν 37. | Contra, *Clem.*

— τα κακα *Clem.* | om. τα D*. (add.[b])

— ελθῃ] add. εφ' ἡμας 37. Memph. | om. *Clem. Orig. Int.* iv. 501[b].

9. προεχομεθα Bℵ. 17. 37. 47. KP. Vulg. | προεχωμεθα AL. | προκατεχομεν περισσον D*G. Syr.Pst. (*ut vid.*) *Orig. Int.* iv. 504[d·b·c·] | προκατεχομεθα D[c].

— ου παντως Vulg. Syr.Hcl.mg. Arm. | om. D*GP. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Æth. *Orig. Int.* iv. 504[d·b·c]. | om. ου Memph.

— προητιασαμεθα Syrr.Pst.&Hcl.* Æth. | ητιασαμεθα D*G. Vulg. Syr.Hcl.txt. *Orig. Int.* iv. 504[d·b]. 505[c·e·] 508[d]. 509[a]. 511[a].

— γαρ Syr.Hcl. rel. *Orig. Int.* iv. 7[ies]. | om. D*. Syr.Pst. Æth. *ut vid.*

— τε] add. πρωτον A. | om. *Orig. Int.* iv. 7[ies].

— παντας] απαντας G.

— ὑφ' AℵD. rel. | ὑπο B. vid. *Clem.* 568. | ὑφ' ἁμαρτ. παντ. 47.

---

28. in carne est *Cl.* | 29. Judaeus est *Cl.*

1. Judaeo est *Cl.* | 5. iniquus est *Cl.* | 6. hunc mundum *Cl.* | 8. quidam nos *Cl.* | 9. quid igitur *Cl.*

εἶναι, [10] καθὼς γέγραπται ὅτι [m] Οὐκ ἔστιν δίκαιος
οὐδὲ εἷς· [11] οὐκ ἔστιν [ὁ] συνίων, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζη-
τῶν τὸν θεόν· [12] πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ‡ ἠχρεώ-
θησαν·" οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως
ἑνός. [13] [n] τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς
γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ
χείλη αὐτῶν· [14] [o] ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας
γέμει. [15] [p] ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· [16] σύν-
τριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· [17] καὶ
ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. [18] [q] οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ
ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. [19] οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα
ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ § νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα
φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ.
[20] διότι [r] ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα
σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις
ἁμαρτίας.

[21] Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου [s] δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέ-
ρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου § καὶ τῶν προφη-
τῶν, [22] δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χρι-
στοῦ, εἰς πάντας † τοὺς πιστεύοντας. οὐ γάρ ἐστιν
διαστολή· [23] πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται
τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, [24] δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ

sub peccato esse, [10] sicut scriptum est quia non est iustus quisquam, [11] non est intellegens, non est requirens deum: [12] omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. [13] Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis dolose agebant, venenum aspidum sub labiis eorum: [14] quorum os maledictione et amaritudine plenum est. [15] Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem, [16] contritio et infelicitas in viis eorum, [17] et viam pacis non cognoverunt. [18] Non est timor dei ante oculos eorum. [19] Scimus autem quoniam quaecumque lex loquitur, his qui in lege sunt loquitur, ut omne os obstruatur et subditus fiat omnis mundus deo. [20] Quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo: per legem enim cognitio peccati.

[21] Nunc autem sine lege iustitia dei manifestata est, testificata a lege et prophetis, [22] iustitia autem dei per fidem Iesu Christi, super omnes qui credunt. Non enim est distinctio: [23] omnes enim peccaverunt et egent gloriam dei, [24] iustificati gratis per gratiam ipsius, per

A ℵ [C] D. [F] G. 17. 37. 47. KLP.
m Ps. 13(14): 3.
11. ἔστιν † συνίων — [ὁ] ζητῶν
12. * [ὁ]" ποιῶν
n Ps. 5: 9(10).
o Ps. 9: 28(10: 7).
p Es. 59: 7. Prov. 1: 16.
q Psa. 35(36): 2.
§ F.
r Gal. 2: 16.
s cap. 1: 17.
§ C.

---

10. ουδε] ουδ' D*. (corr.c)
11. ὁ συνιων ℵD. 17. 37. 47. KsLP. Syr. Pst.&Hcl. Arm. | om. ὁ ABG. Vulg. *Orig. Int.* iv. 504d-e. 505b. 511a. (vid. LXX.)
— ὁ εκζητ. AℵD. rel. Syr.Pst.&Hcl. Arm. η εκζητ. *Iren.* 90. | om. ὁ BG. Vulg. (vid. LXX.) *Orig. Int.* iv. | ζητων B.
12. ηχρεωθησαν AB* *Rl.Mai.* ℵD*G. | ‡ ηχρειωθ. ⸗. B2Dc. 17. 37. 47. KsLP.
— ποιων] praem. ὁ ℵD. Vulg. *Orig. Int.* iv. 504d. | om. ABG. rel. Syr.Hcl. Arm. (vid. LXX.)
— ουκ εστιν 2o. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. 507c. | om. B.
13. λαρυξ AP.
14. στομα] add. αυτων B. 17. (Syr.Pst.) " et os eorum" *Cypr.* 258.
19. λεγει] λαλει ℵ*. (corr.c) Vulg. Memph. *Orig.* iv. 284a. Cat. Cram. 32. *Orig. Int.* iv. 509b-c. 510c. 511c.
— λαλει ABℵDc. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Orig.* iv. Cat. Cram. *Orig. Int.* iv. *quater.* | λεγει D*FGK. Syr.Pst.
20. εξ εργ. νομ. post ου δικαιωθ. DFG. *Fuld.* Æth. *Orig. Int.* 519a. | ante Vulg. *Cl.* rel. *Orig. Int.* iv. 509b.
— επιγνωσις *Clem.* 567. *Orig.* in Prov. 12. (γνωσις *Clem.* 447.) | επιγνωσεως FG.
21. θεου] praem. του F. (non G.) | om. *Orig.* iv. 580 *not. Clem.* 141. || add. δια πιστεως Ιηυ. χρυ. εις παντας και επι παντας G*. (non F.) e ver. 22. | om. *Clem.*
— μαρτυρουμενη *Orig.* iv. | ρομενη D*.
— και των *Iren.* 275. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. 511b. 512d-b. | om. και 37*.
22. Ιησου χριστου ℵCDFG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Clem.* 141. *Orig.* ii. 609d. *Orig. Int.* iv. | χριστου B. *Tert.* adv. Marc. v. 13. | εν χριστω Ιησου A.
— εις παντας] † add. και επι παντας ⸗. ℵcDFG. 17. 37. 47*mg.* KsL. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. (Jesu Christi super omnes *Am.*) | om. ABℵ*C. 47*. P. Memph. Arm. Æth. *Clem.* 141. *Orig.* ii. 609d. *Orig. Int.* iv. 516d. | etiam super omnes qui credunt in eo Syr.Pst.
25. δια πιστεως (B)ℵC*D*FG. (17. 37. 47. KLP.) vv. *Orig.* iii. 540a. iv. 24c. 39c. *Orig. Int.* iv. 513e-b. 514b. 515e-a. *Eus.* in Ps. 295d. 315b. 491c. (δια † της" πιστεως ⸗. BC3Dc. 17. 37. 47. KsLP. Arm.) | om. A. | (in sanguine ipsius per fidem *Orig. Int.* ii. 239c.)
— αυτου AℵCD. rel. *Orig.* iii. iv. 24c. *Eus.* in Ps. *ter.* | εαυτου B. 47. Vulg. (αἱματι αυτου 37.)
— δια την...δικαιοσ. αυτου ver. 26. (*Orig.* iv.) *Orig. Int.* iv. 513e. 516e. | om. FG. 17.
— παρεσιν] add. εν τῳ νυν αιωνι 47.

19. iis qui in *Cl.* | 21. justificata a lege *Am.* | 22. in omnes et super omnes *Cl.* | credunt in eum *Cl.* | 23. gloria dei *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.
† 1 Joh. 1:2.

χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, 25 ὃν προέθετο ὁ θεὸς † ἱλαστήριον διὰ † πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων 26 ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς * τὴν ″ ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. 27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. 28 u λογιζόμεθα ‡ γὰρ ″ ‡ δικαιοῦσθαι πίστει ″ ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. 29 ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον, οὐχὶ † καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, 30 ‡ εἴ περ ″ εἷς ὁ θεὸς ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. 31 νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νόμον ‡ ἱστάνομεν.″

redemptionem quae est in Christo Iesu, 25 quem proposuit deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem iustitiae suae, propter remissionem praecedentium delictorum 26 in sustentatione dei, ad ostensionem iustitiae eius in hoc tempore, ut sit ipse iustus et iustificans eum qui ex fide est Iesu. 27 Ubi est ergo gloriatio tua? exclusa est. Per quam legem? factorum? non, sed per legem fidei. 28 Arbitramur enim iustificari hominem per fidem sine operibus legis. 29 An Iudaeorum deus tantum? nonne et gentium? immo et gentium. 30 Quoniam quidem unus deus qui iustificat circumcisionem ex fide et praeputium per fidem. 31 Legem ergo destruimus per fidem? Absit, sed legem statuimus.

u Gal. 2:16. 28. λογιζ. οὖν

IV. 1. [εὑρηκέναι]

5 1 Τί οὖν ἐροῦμεν ‡ εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν ‡ προπάτορα″ ἡμῶν″ κατὰ σάρκα; 2 εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ' οὐ πρὸς † θεόν. 3 τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; x Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 4 τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν

x Gen. 15:6. Gal. 3:6. Jac. 2:23.

1 Quid ergo dicemus invenisse Abraham patrem nostrum secundum carnem? 2 Si enim Abraham ex operibus iustificatus est, habet gloriam, sed non apud deum. 3 Quid enim scriptura dicit? Credidit Abraham deo, et reputatum est illi ad iustitiam. 4 Ei autem qui operatur merces non imputatur secundum gratiam

---

26. *την ενδειξιν* ABℵ*Mai*CD*. 47. P. *Clem.* 141. | * om. *την* ⸗. Dᶜ. 37. KsL. Arm.
— *και δικ. Clem. Orig. Int.* iv. 513ᵃ. | om. *και* FG.
— *δικαιουντα Clem.* | *δικαιουν* D*.
— *Ιησου* ABℵC. 47. KsP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. | *Ιησουν* D. 17. 37. L. *Clem.* 141. (in Jesum Æth.) | om. FG. ‖ add. Christi Vulg. *Cl.* Memph. *Orig. Int.* iv. | domini nostri Jesu Christi Syr.Pst.
27. *καυχησις*] add. *σου* FG. Vulg. *Orig. Int.* iv. 516ᵈ. 517ᵇ. 518ᵃ. 527ᶜ.
— *ουχι* ABℵCDᶜ. rel. | *ουκ* D*. | *ου* FG.
— *δια* 2°. *Orig. Int.* iv. *quater.* | om. D*.
28. *λογιζωμεθα* DᶜK.
— *γαρ* AℵD*FG. 47. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 516ᵉ. | ‡ *ουν* ⸗. BCDᶜ. 17. 37. KLP. Syr.Pst.&Hcl.
— *δικαιουσθαι πιστει ανθρ.* ABℵ*CD. 47. | *δικαιουσθ. ανθρ. δια πιστεως* FG. Vulg. (Memph.) Æth. *Orig. Int.* iv. 516ᵉ. 517ᵈ. 518ᵃ. 529ᵈ. | ‡ *πιστει δικαιουσθαι ανθρ.* ⸗.ℵᶜ. 17. 37. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.
29. *η Clem.* 656. 730. | *μη* A* *ut vid.*
— *μονον* AℵCFG. 17. 37. KLP. *Orig. Int.* (iii. 873ᶠ.) iv. 518ᵇ. *Hil.* 1157ᵃ. | *μονων* B. 47. *Clem.bis.* | *μονος* D.
— *ουχι*] † add. *δε* ⸗. 17. 37. LP. Syr.Hcl. | om. ABℵCDFG. 47. K. Vulg. Syr. Pst. Memph. Arm. Æth. *Clem.bis. Orig. Int.* (iii.) iv. *Hil.* (*ουχε* FG.)
30. *ει περ* ABℵ*CDᵇ. 47 *txt. Clem.* 656. *Orig.* iv. 228ᵃ. | ‡ *επειπερ* ⸗.ℵᶜD*FG. 17. 37. 47 *mg.* KsLP. *Eus.* D.Ev. 264ᵃ. 386ᵃ.
— *ὁ θεος Clem.* 656. *Eus.* D.Ev.*bis.* | om. ὁ D*. *Orig.* iv.
31. *ἱστανομεν* ABℵ*CDᵇ(FG *στανομεν*) *Orig.* iv. 228ᵇ. | ‡ *ἱστωμεν* ⸗. ℵᶜDᶜ. 37. 47 *mg.* KsLP. | *ἱσταμεν sic* 47 *txt.* | *συνιστωμεν* 17. | *περιστανομεν* D*.
1. *εὑρηκεναι* ante *Αβρ. τον π. ἡμων* AℵCDFG. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 520ᵈ. | ‡ post ⸗. 17. 37. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. | om. *εὑρηκεναι* B. 47*. *Chrysost.* in loc. | ante *κατα σαρκα* 47*mg.*
1. *προπατορα* ABℵ*(etᶜ)C*. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. (*Ἀβραὰμ ὃς καὶ προπάτωρ τοῦ παντὸς Ἰουδαίων ἔθνους ἀνείρηται Eus.* Pr. Ev. 319ᶜ.) | ‡ *πατερα* ⸗. ℵᵃC³DFG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv.
2. *αλλα* F(non G.)
— *θεον*] † praem. *τον* ⸗. Dᶜ. 17. 37. 47. KsLP. | om. ABℵCD*FG.
3. *ἡ*] om. F*(non G.)
— *δε* ABℵCDᵇ. rel. Syr.Hcl. Memph. *Clem.Rom.* 1. ad Cor.x. *Iren.*Gr. et Lat. 232. *Orig.* iv. 284ᵇ. | om. D*FG. Vulg. Syr.Pst. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 517ᵃ. 520ᵈ. 522ᵃ. 534ᵇ. *Cypr.* 105.
— *τῳ θεῳ* ante *Αβρααμ* 37. *Cypr.* | post *Iren. Orig. Int.* iv. *Tert.* de Pat. 6.

26. qui est ex fide Jesu Christi *Cl.* | 30. unus est deus *Cl.* | justificavit *Am.*
3. dicit scriptura *Cl.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. KLP.

ἀλλὰ κατὰ † ὀφείλημα· [5] τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. [6] καθάπερ καὶ ‡ Δαυεὶδ″ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, [7] [y] Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι· [8] μακάριος ἀνὴρ ‡ οὗ″ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. [9] ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομήν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γὰρ † ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. [10] πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ᾽ ἐν ἀκροβυστίᾳ· [11] [z] καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι᾽ ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι † αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην, [12] καὶ πατέρα περιτομῆς, τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν τῆς ἐν † ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. [13] οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ

[y] Ps. 31(32):1, 2.

[z] Gen. 17:11.

11. διὰ ἀκροβ.

sed secundum debitum: [5] ei autem qui non operatur, credenti autem in eum qui iustificat impium, reputatur fides eius ad iustitiam. [6] Sicut et David dicit beatitudinem hominis cui deus accepto fert iustitiam sine operibus, [7] Beati quorum remissae sunt iniquitates et quorum tecta sunt peccata: [8] beatus vir cui non imputabit dominus peccatum. [9] Beatitudo haec in circumcisione, an etiam in praeputio? dicimus enim quia reputata est Abrahae fides ad iustitiam. [10] Quomodo ergo reputata est? in circumcisione, an in praeputio? Non in circumcisione sed in praeputio. [11] Et signum accepit circumcisionis, signaculum iustitiae fidei quae est in praeputio, ut sit pater omnium credentium per praeputium, ut reputetur et illis ad iustitiam, [12] et sit pater circumcisionis, non his tantum qui sunt ex circumcisione, sed et his qui sectantur vestigia quae est in praeputio fidei patris nostri Abrahae. [13] Non enim per legem promissio Abrahae aut semini eius, ut heres esset

4. οφειλημα (οφιλεμα D*.)] † praem. το ⸗. | om. ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Arm. (μισθος...οφειλημα bis B*.)
5. μη] om. 17.
— ασεβη ABCD**. 17. 37. 47. KsLP. | ασεβην ℵD*FG.
— fin.] add. secundum propositum gratiae Dei Vulg. *Cl.* Arm. *Usc.* | om. *Orig. Int.* iv. 520d. 522d. 523d.
6. καθαπερ ABℵC. rel. | καθως DFG.
— Δαυ.] praem. ὁ DFG.
— δικαιοσυνην] praem. εις 17. P. (vid. ver. 5.) | om. *Orig. Int.* iv. 520d. 523d.
7. ανομαι FG.
8. οὐ Bℵ*D*G. | ‡ ᾧ ⸗. Aℵc CDcF. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.(&Hcl.) Memph. Arm. Æth. *ut vid. Clem.* 463. *Orig. Int.* iv. 520d. 523e. 524c. (vid. LXX.)
— λογισηται *Clem.* | λογισεται 17. KP.
9. οὑτος *Orig. Int.* iv. 524a. | αυτους F*(non G). αυτος F2.
— περιτομην] add. μονον D. (Vulg. *Cl.*) ? *Harl.** | om. *Am. Fuld. Harl.*2 *Demid. Orig. Int.* iv.

9. επι 2o.] εις C.
— γαρ] † add. ὁτι ⸗. ACD1FG. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. | om. Bℵ D*. 47. [Æth.] (λεγωμεν 17.)
— ἡ πιστις] post εις δικαιοσυνην 17. | ante *Orig. Int.* iv. | om. K. (vid. *Clem.* 444.)
10. ουτι *Fuld.** Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. 524a. | om. FG. Vulg. *Cl. Am.* Syr. Pst.
— ἡ] add. και D *man. rec.* | om. *Orig. Int.* iv.
— ουκ εν περιτ.....εν τῃ ακροβυστιᾳ ver. 11. *Orig. Int.* iv. | om. 37*. (in marg. man. rec.)
11. περιτομης Bℵ C2DFG. 17. 37 *marg.* KsLP.Vulg. Memph. *ut vid. Orig.* in Cat. Cram. 29. | περιτομην AC* 37 *mg.* corr. (*sic.*) 47. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *ut vid. Orig.* in Schol. (*Wtst.*) *Orig. Int.* iv. 524a.
— σφραγιδα] add. δια FG. | om. *Orig. Int.* iv. ‖ add. της περιτομης L. | om. *Orig. Int.* iv.
— της δικ.] om της A.

11. της εν τῃ] om. της 17.
— τῃ ακροβ. ABℵC. rel. | om. τῃ DFG.
— δι᾽ Bℵ CDb. 17. 37. 47. KsP. | δια AD*FGL *Tf.*
— αυτοις] † praem. και ⸗. ℵcCDFG. rel. (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 524a. 525c. | om. ABℵ*. 47. *Tol. Demid.* Memph. *Orig.* in Schol. (*Wtst.*)
— την δικαιοσ. BC*DcFG. rel. | εις δικαιοσ. A. 47. Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. 524a. 525c. | δικαιοσυνην tantum ℵC**D*. Arm.
12. τοις ουκ εκ περιτομης *Orig. Int.* iv. 524b. 525c. | om. ℵ*. (add.a) | (τοις ουκ] ου τοις 37.)
— στοιχουσιν] τυχουσι 37*.| στοιλουσειν FG.
— ακροβ.] † praem. τῃ ⸗. Dc. 17. 37. KLP. | om. ABℵCD*FG. 47.

5. ei vero *Cl.* | fin. *add.* secundum propositum gratiae dei *Cl.* | 8. imputavit *Cl.* | 9. beatitudo ergo *Cl.* | in circumcisione tantum manet *Cl.* | 12. iis tantum *Cl.* | iis qui sectantur *Cl.* | fidei quae est in praeputio *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

κληρονόμον αὐτὸν εἶναι † κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. [14] [a] εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· [15] ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὗ ‡ δὲ″ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις. [16] διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, [b] ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν, [17] (καθὼς [c] γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε,) κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα· [18] ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, [d] Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου· [19] καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει † κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, ἑκατονταετής που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας, [20] εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ‡ ἀλλὰ″ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ [21] καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι·

[a] Gal. 3:18.
[b] Gal. 3:9.
[c] Gen. 17:5.
[d] Gen. 15.5.
19. [ἤδη]

mundi, sed per iustitiam fidei. [14] Si enim qui ex lege heredes sunt, exinanita est fides, abolita est promissio: [15] lex enim iram operatur. Ubi enim non est lex, nec praevaricatio. [16] Ideo ex fide ut secundum gratiam, ut firma sit promissio omni semini, non ei qui ex lege est solum, sed et ei qui ex fide est Abrahae, qui est pater omnium nostrum, [17] sicut scriptum est quia patrem multarum gentium posui te, ante deum, cui credidit, qui vivificat mortuos et vocat quae non sunt tamquam ea quae sunt; [18] qui contra spem in spem credidit, ut fieret pater multarum gentium, secundum quod dictum est, Sic erit semen tuum, [19] et non infirmatus fide consideravit corpus suum emortuum, cum fere centum annorum esset, et emortuam vulvam Sarrae, [20] in repromissione etiam dei non haesitavit diffidentia, sed confortatus est fide, dans gloriam deo, [21] plenissime sciens quia quaecumque promisit potens est et facere.

---

12. της εν ακροβ. πιστεως ABℵ[a](C)FG. (37.) 47. *Am. Fuld. Harl.** (Arm.) *Orig. Int.* iv. *bis.* (ακροβυστιας C*.) | της πιστεως της εν τῃ ακροβ. 17. KLP(τοις εν) Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.& Hcl. (Memph.) | της πιστεως της εν ακροβ. πιστεως D. (τῃ ακροβ. D[c].) | της εν ακροβ. (om. πιστεως) ℵ*. (add.[a])
13. η τῳ σπερ.] om. η ℵ*. (add.[a])
— αυτον post ειναι 17. K.
— κοσμου] † praem. του ☧. 17*s*. 37. K*s*LP. | om. ABℵCDFG. 47. Arm.
— δια δικαιοσυνης] διακαιοσυνης G. δικαιοσυνην F.
14. και *Orig. Int.* iv. 526[e.d.] | om. Vulg. *d.*
15. οὐ] που FG*. Arm.
— οὐ δε ABℵ*C. Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 505[d]. 526[e]. (1°.) 527[a]. [Æth.] | ‡ οὐ γαρ ☧. ℵ[c]D. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. *Orig. Int.* iv. 526[e]. (2°.)
— παραβασεις AFG.
16. πιστεως] add. Ιησου D*. | om. *Orig. Int.* iv. 528[b.c.d.]
— ινα] add. η A. (Arm.) | (add. justificabimur Syr.Pst.)
16. τῳ εκ του νομου] το εκ νομου 37.
— νομου] add. εστιν D *man. rec.*
— μονον *Orig. Int.* iv. 528[c]. 529[a.d.] | om. FG.
— αλλα και *Orig. Int.* iv. *ter.* | om. και FG. *Fuld. Harl.**
— τῳ εκ πιστ.] om. τῳ 47. (το 37*.)
17. πολλων ante πατερα 37. | post *Orig. Int.* iv. 528[c]. 529[c].
— επιστευσεν | επιστευσας FG. *Fuld. Demid. d.* | επιστευσαν D*.
— θεου] θεῳ FG.
18. επ' ελπ. ABℵC[3]D[c]. rel. | εφ' ελπ. C*D*FG.
— γενασθαι F(non G.)
— ειρημενον *Orig. Int.* iv. 531[a]. | γεγραμμενον K. Syr.Pst.
— fin.] add. ὡς οἱ αστερες του ουρανου και το αμμον της θαλασσης FG. *Demid.* (*Harl.*) *Orig. Int.* iv.
19. ασθενησας] -σης 37*.
— τῃ πιστ.] praem. εν D*FG. *Orig. Int.* iv. 532[b]. | om. ABℵCD**. rel. Vulg. *Orig. Int.* ii. 89[a]. iv. 531[a].
— κατενοησεν] † praem. ου ☧. DFG. 17. 37. 47. K*s*LP. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. *bis. Meth.* 86. (*Jahn.*) | om. ABℵC. *Am. Fuld.* Syr.Pst. Memph. (Arm.) Æth. *Orig. Int.* ii.
19. ηδη AℵCD. 17. 37. K*s*LP. Syr.Hcl.* Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. BFG. 47. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Æth. *Orig. Int.* ii. *Meth.* 86. (*Jahn.*) (post νενεκρ. Vulg. *Cl.*)
— ὑπαρχων] -χει D*.
— μητρας] μητρος G[2].
— Σαρρας *Am.* | Σαρας L. Vulg. *Cl.*
20. δε Syr.Hcl. | om. FG. Memph. | "et" Syr.Pst. "etiam" *Orig. Int.* iv. 531[a]. 532[b].
— του θεου] om. του 17.
— αλλα B. | ‡ αλλ' ☧. AℵCD. rel.
— ενεδυναμωθη] εδυναμωθη FG. (ενδυν. 37 *Scr.*)
21. και ab init. ABℵCD*. rel. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* 513[b]. | om. D *man. rec.* FG. Vulg.

---

16. gratiam firma (om. "ut") *Cl.* | pater est *Cl.* | 17. vocat ea quae *Cl.* | 18. dictum est ei *Cl.* | 19. infirmatus est fide nec *Cl.* | cum jam fere centum esset annorum *Cl.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. KLP.

22 διὸ [καὶ] ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 23 οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, 24 ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον

e Es. 53:12.

ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, 25 e ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

V. Ε′ 6 1 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ‡ ἔχωμεν″ πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 2 δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν [τῇ πίστει]

f 1 Pet. 5:12.

εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, f καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. 3 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ ‡ καυχώμενοι″ ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, 4 ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· 5 ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. 6 ἔτι γὰρ χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν * ἔτι″ κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν· 7 μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται, (ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν)· 8 συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν χριστὸς

3. καυχώμεθα

22 Ideo et reputatum est illi ad iustitiam. 23 Non est autem scriptum tantum propter ipsum quia reputatum est illi, 24 sed et propter nos, quibus reputabitur credentibus in eum qui suscitavit Iesum dominum nostrum a mortuis, 25 qui traditus est propter delicta nostra et resurrexit propter iustificationem nostram.

1 Iustificati igitur ex fide pacem habeamus ad deum per dominum nostrum Iesum Christum, 2 per quem et accessum habemus fide in gratiam istam, in qua stamus, et gloriamur in spe gloriae filiorum dei. 3 Non solum autem, sed et gloriamur in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur, 4 patientia autem probationem, probatio vero spem; 5 spes autem non confundit, quia caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. 6 Ut quid enim Christus, cum adhuc infirmi essemus secundum tempus pro impiis mortuus est? 7 Vix enim pro iusto quis moritur: nam pro bono forsitan quis audeat mori. 8 Commendat autem suam caritatem deus in nos, quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro

22. και ANCD^{b}. rel. Vulg. Syr.Hcl. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 531^{b}. 533^{b}. | om. BD*FG. Syr.Pst. Memph. Arm.

23. δι' αυτον μονον *Orig. Int.* iv. 533^{b}*bis.* | μονον δι' αυτον DFG.

— αυτῳ] add. εις δικαιοσυνην D *rec.* Vulg. *Cl. Orig. Int.* iv. (fides in justitiam Syr.Pst.)

24. μελλεις F(non G.) | μελλη P.

— εγειραντα] εγειροντα A.

25. δικαιωσιν] δικαιωσυνην 17. (δικαιωσινην D *rec.*)

1. εχωμεν AB*ℵ*CD. 17. 37. KL. Vulg.*f.g.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 535$^{d.e.}$ 536$^{b.c.}$ 541^{d} "monet justificatos ex fide Christi... pacem ad deum habere" *Tert.* adv. Mar. v. 13. | ‡ εχομεν ⊊. B^{2}ℵ^{a}F*Gr.* G*Gr.* 47. P. Syr.Hcl.

2. τῃ πιστει ANC. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Platt. Orig. Int.* iii. 69^{b}. iv. 535^{d}. (praem. εν A ℵ^{a} (sed postea del.) *Fuld.*) | om. BDFG. Æth. *Rom. Orig. Int.* iv. 536$^{c.e.}$

2. χαριν *Orig. Int.* iv. *ter.* | χαραν A. (χαρν *sic* 37.)

— επ' ABℵCD^{c}. rel. | εφ' D*FG.

3. δε] add. τουτο D*. (Æth.) | om. *Orig.* ii. 624^{e}. (i. 301^{e}.) *Orig. Int.* iv. 537^{b}. *Tert.* Scorp. 13. *Cypr.* 267.

— καυχωμενοι BC. *Orig.* i. 301^{e}. ii. 624^{e}. *Tert.* Scorp. 13. (vid. ver. 11.) | ‡ καυχωμεθα ⊊. AℵDG. rel. Vulg.*m.* Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 537^{b}. 538^{e}. *Cypr.* (Syrr. ancc.) (vid. ver. 2.) | καυχομεθα (F)L. (et L. ver. 2.)

4. δοκιμην *Clem.* 501. 630. *Orig.* i. 301^{e}. ii. 759^{c}. 810^{c}. iv. 29^{b}. *Orig. Int.* ii. 473^{a}. iv. 537^{b}. 538^{a}. 651^{d}. 682^{d}. *Eus.* in Es. 466^{a}. *Tert.* Scorp. 13. *Cypr.* 267. | δικαιωσυνην 17.

5. ἡμων *Clem.* 501. *Orig.* i. 301^{e}. *Orig. Int.* iii. 14^{f}. 899^{d}. iv. 537^{b}. 538^{a}. 539^{d}. 540$^{a.c.}$ *Cypr.* 267. | ὑμων ℵ*. (corr.^{c})

6. ετι γαρ ANCD*. 17. 37. 47. KsP. (Syr. Hcl.) Arm. *Orig. Int.* (iii. 53^{a}.?) iv. 540^{c}. 602^{d}. | ει γε B. *Fuld.** [Æth.] ει "γαρ ετι" Memph. | ετι δε *sic* L. | εις τι γαρ D^{b}FG. | ut quid enim Vulg. *Iren.* 207. | si autem Syr.Pst. | si enim adhuc Memph.

6. ετι post ασθ. ABℵCD*FG. Vulg. Syr.Hcl. (*Iren.*) *Orig. Int.* (iii.?) iv. 541^{a}. | *om. ⊊. D^{c}. 17. 37. 47. KLP. Syr.Pst.*sic.* Memph.*sic.* Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 540^{c}. 602^{d}.

7. μολις] μογις ℵ*. (corr.^{a}) *Orig.* i. 521^{e}.

— γαρ 2^{o}. *Orig.* i. *Orig. Int.* iv. 540^{c}. | om. L.

— και] om. 37 *Scr.*

8. ὁ θεος post εις ἡμας ANC. 17. 37. 47. KsP. Memph. *Orig.* i. 521^{e}. | ante DFGL. Vulg.*m.* Syrr.(Pst.)&Hcl. *Iren.* 207. *Orig. Int.* iv. 541$^{a.e.}$ | ante την ἑαυτ. αγαπ Arm. | om. B. [Æth.]

— ὁτι] add. ει D^{b}FG.*m. Orig. Int.* iv. 541^{a}. *Cypr.* 71. *Hil.* 35^{c}. 115^{a}. | *Iren.* 207. om. *Orig.* i.

— οντων post ἡμων L. | ante *Orig.* i. || add. reconciliati sumus Deo per mortem filii ejus (e ver. 10.) et postea

23. fin. *add.* ad justitiam *Cl.* | Jesum Christum *Cl.*

1. justificati ergo *Cl.* | 2. habemus accessum per fidem *Cl.* | 8. charitatem suam *Cl.* | in nobis *Cl.* | essemus *add.* secundum tempus *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. [9] πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς· [10] εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· [11] οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

nobis mortuus est. [9] Multo magis igitur iustificati nunc in sanguine ipsius salvi erimus ab ira per ipsum. [10] Si enim cum inimici essemus reconciliati sumus deo per mortem filii eius, multo magis reconciliati salvi erimus in vita ipsius. [11] Non solum autem, sed et gloriamur in deo per dominum nostrum Iesum Christum, per quem nunc reconciliationem accepimus.

ϛ′

[g] 1 Cor. 15:21.

[12] [g] Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον· [13] ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου· [14] ‡ ἀλλὰ" ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι ‡ Μωυσέως" καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως [h] Ἀδάμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος. [15] ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα οὕτως καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν.

[12] Propterea sicut per unum hominem in hunc mundum peccatum intravit, et per peccatum mors, et ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt. [13] Usque ad legem enim peccatum erat in mundo : peccatum autem non inputatur cum lex non est. [14] Sed regnavit mors ab Adam usque ad Mosen etiam in eos qui non peccaverunt in similitudinem praevaricationis Adae, qui est forma futuri. [15] Sed non sicut delictum, ita et donum: si enim unius delicto multi mortui sunt, multo magis gratia dei et donum in gratiam unius hominis Iesu Christi in plures

[h] 1 Cor. 15:45.

habet χρ. ὑπ. ἡμ. απεθ. Syr.Hcl. | non hab. *Orig. Int.* iv. *Hil.* 35d. 115a. (*ovντ. των ἁμαρτ. ἡμ. Orig.* iii. 215a.)

9. *ουν Orig. Int.* iv. 541a. 542a. | om. D*FG. *Fuld.** *m.* Memph. Arm. Æth. *ut vid. Iren.* 207. *Orig. Int.* iv. 541d. *Cypr.* 71. *Hil.* 35d. 115a.

10, 11. *δια του θανατου ... εν τω θεω Orig. Int.* iv. 535a. 542c-d. 543b. | om. A.

— *δια του Orig.* in Prov. 17. 21. | om. *του* F(non G.)

— *σωθησωμεθα* L.

11. *ου μονον δε*] add. *τουτο* D*FG. *Fuld.** | om. *Orig. Int.* iv. 542d. 543b.

— *καυχωμενοι* BℵCD. 17. 47. KsP. Memph. | *καυχωμεθα* 37. L. Vulg. (Syr.Pst.) Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 542d. 543b-c. (vid. verr. 2 & 3.) | *καυχωμεν* FG.

— *χριστου*] om. B*Btly.Mai.*

— *ελαβωμεν* 17.

12. *ανθρωπου*] praem. *θανατου* 37*.

— *ἡ ἁμαρτια* ante *εις τον κοσμον* ABℵC. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Arm. Æth. *Orig.* iv. 360d. 364a. *Orig. Int.* (ii. 355e.) iv. 543d. 544b-c-d. 546b-d. 547b. 549d. | post DFG. *Am. Fuld. Demid. Harl. Tol.* | *ἡ ἁμαρ. εισηλθ. εις τ. κοσμ. Greg. Thaum.* 7a.

12. *ὁ θανατος* 1o. *Orig.* iv. *bis.* | om. *ὁ* FG.

— *ὁ θανατος* 2o. ABℵC. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. (Arm.) *Orig.* iv. *bis. Orig. Int.* iv. 543d. 544c. 546d. 549d. (post *διηλθεν* Arm. | om. DFG. *Fuld.* Syr.Hcl.txt. Æth. *Orig. Int.* iv. 544d.

13. *ἁμαρτια* 1o.] *ἁμαρτιαν* C. *om.* postea *ην.* (*ἡ ἁμαρτ. Clem.* 567. *Orig.* iv. 36e.)

— *ελλογειται* BC. 17. 372. 47. KsLP. *ενλογειται* ℵcDFG. (37*.) *Am. Orig.* iv. 67e. 360e. 580 *not.* | *ελλογατο* A. Vulg. *Cl.* | *ενελογειτο* ℵ*. | *ελλογαται* ℵmg.a | (*εκλλογειται* 37 *Scr.*)

14. *αλλα* BD. | ‡ *αλλ'* ϛ. AℵC. rel. *Orig.* iv. 360e.

— *Μωυσεως* BℵCDFG. 17. 37. KL. *Iren.* 211. *Greg. Thaum.* 20c. *Meth.* Conv. 88d. (Jahn 23.) *Hil.* 49d. | ‡ *Μωσεως* ϛ. A. 47. P. *Orig.* iv.

14. *μη ἁμαρτ. Iren.* 211. *Orig.* iv. 360e. ed. | om. *μη Orig.* iv. 364b. *Orig. Int.* iv. 543d. 545d. 550c-b. 552c. 554c. vid. 553e. "non in omnes sed in eos tantum qui peccaverunt" &c. "ut in nonnullis exemplaribus habetur, etiam in eos qui non peccaverunt" &c. *Orig.* iv. 551b.

— *επι τω* AℵCD. rel. *Orig.* iv. 360e. 364b. | *εν τω* B.

15. *οὐτως και* Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Orig.* iv. 364c. *Orig. Int.* iv. 544c. 552d. 554e. | om. *και* B. Syr.Pst. Memph.

— *πολλῳ*] add. *ουν* A. Syr.Pst. (vid. ver. 9.) | om *Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. *ter.*

— *εν Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. *ter.* | om FGr.GGr.

— *τῃ Orig.* iv. | om. 37. 47. Arm.

9. multo igitur magis nunc justificati *Cl.* | 10. essemus *om. Am.*txt. | 12. pecc. in hunc mund. *Cl.* | 13. imputabatur *Cl.* | lex non esset *Cl.* | 15. in gratia *Cl.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. KLP.

16 καὶ οὐχ ὡς δι' ἑνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρῖμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. 17 εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἑνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἑνὸς Ἰησοῦ χριστοῦ. 18 ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἑνὸς δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς. 19 ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί.

17. [τῆς δωρεᾶς]

— ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ"

i Gal. 3:19.

7 20 iΝόμος δὲ παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις, 21 ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

VI. Ζ'

1 Τί οὖν ἐροῦμεν; ‡ ἐπιμενωμεν" τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ

abundavit. 16 Et non sicut per unum peccantem, ita et donum: nam iudicium ex uno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in iustificationem. 17 Si enim in unius delicto mors regnavit per unum, multo magis abundantiam gratiae et donationis et iustitiae accipientes in vitam regnabunt per unum Iesum Christum. 18 Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic et per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitae: 19 sicut enim per inoboedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita et per unius oboeditionem iusti constituentur multi. 20 Lex autem subintravit ut abundaret delictum: ubi autem abundavit delictum, superabundavit gratia; 21 ut sicut regnavit peccatum in morte, ita et gratia regnet per iustitiam in vitam aeternam per Iesum Christum dominum nostrum.

1 Quid ergo dicemus? permanebimus in peccato ut

16. ἁμαρτησαντος ABℵ^{c}C. rel. *Am. Harl.** Syr.Hcl. Memph. Arm. *Orig.* iv. 364^{c}. | ἁμαρτηματος DFG. Vulg.*Cl. Fuld.** Syr.Pst. Æth. *Orig. Int.* iv. 552^{d}. | ἁμαρτητος ℵ*.

— γαρ *Orig. Int.* iv. | om. F*Gr.*G*Gr.* Syr.Hcl.* Æth. *ut vid.*

— ἑνος 2^{0}.] add. παραπτωματος Arm. (add. viri Æth.) | om. *Orig. Int.* iv. 552^{d}. 554^{b}.

— δικαιωμα] add. ζωης D*. Æth. (add. et "quae in saeculum") | om. *Orig.* iv. 364^{d}. *Orig. Int.* iv. 552^{d}.

17. τῳ του ἑνος BℵC. 17. 37. 47*mg.** KsLP. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | εν ἑνι AFG. | εν τῳ ἑνι D. | εν ἑνος 47*txt.* *Orig.* iv. 360^{e}. 361^{b}.

— παραπτωματι *Orig.* iv.*bis.* | παραπτωμα F(non G.)

— της δωρεας AℵCD. rel. vv. *Orig.* iv. 364^{d}. *Orig. Int.* iv. 554^{a}. 555$^{a.c}$ ^{e}. 556^{c}. | om. B. *Iren.* 207. *Orig.* iv. 361$^{a.b}$.

— της δικαιοσυνης *Iren. Orig.* iv. 361$^{a.b}$. *Orig. Int.* iv. 5^{ies}. | om. C. *Orig.* iv. 364^{d}. | et justitiae Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. *Iren.*

17. λαμβανοντες *Orig.* iv. 361^{a}. 364^{d}.(*sic.*) | λαμβοντες FG. λαβοντες *Orig.* iv. 361^{b}.

— ζωῃ] praem. τῃ 17. L. | om. *Orig.* iv.*ter.*

— βασιλευσουσιν *Orig.* iv. 364^{d}. *Orig. Int.* iv. 5^{ies}. | -λευουσιν D^{c} *ut vid. Tf.* 17. 47. P. *Orig.* iv. 361^{a}. | -σωσιν *Orig.* iv. 361^{b}.

— Ιησου post χριστου B. *Orig.* iv. 361$^{a.b}$. | ante AℵCD. rel. vv. *Iren. Orig.* iv. 364^{d}. *Orig. Int.* iv. 5^{ies}.

18. ἑνος] add. ανθρωπου ℵ*.(om.^{c}) Æth. | om. *Orig. Int.* iv. 544^{d}. 556^{c}. *Eus.* D.Ev. 462^{d}.

— παραπτωματος Vulg. Syr.Hcl. *Eus.* D.Ev. | το παραπτωμα FG. 37. Syr. Pst. (Memph.)

— εις bis ante κατακρ. et δικαιωσ. *Eus.* D.Ev. | om. Arm.

— οὐτως *Eus.* D.Ev. | οὗτος (F.) 17.

— δικαιωματος ABℵC. rel. Vulg. Syr. Hcl. *Eus.* D.Ev. | το δικαιωμα DG. 37. Syr.Pst.(Memph.) | και δικαιωμα F.

19. κατεσταθησαν *Orig. Int.* iv. 544^{e}. 552^{c}. 556^{b}. 557^{e}. | -θημεν 37.

— της ὑπακ.] om. της 37. *Iren.* frag. xxxii.

— ὑπακ. του ἑνος *Orig. Int.* iii. 61^{d}. iv. 544^{e}. 556^{b}. | add. ανθρωπου D*. *Iren.* frag. xxxii. (om. του) | του ἑνος ανθρωπου ὑπακ. FG.

20. νομος δε *Orig. Int.* 557^{d}. *Tert.* adv. Marc. v. 13. | νομ. γαρ L.

— επαρεισ. G*.

— πλεωνασει 17.

— οὐ] ὁπου FG. *Orig.* Cat. Cram. 70. *Eus.* in Ps. 28^{e}.

— ὑπερπερισσ. 17.

21. τῳ θαν.] om. τῳ FG.

— βασιλευσῃ BℵCD. rel. | -σει 47. KL. | εβασιλευση A. *Woide.* (corr. *Cpr.*)

— χριστου ante Ιησου B. | post AℵCD. rel. vv. *Orig. Int.* iv. 557^{e}. 560^{b}. *Tert.* adv. Marc. v. 13. de Res. car. 47.

1. ερευμεν F.

16. per unum peccatum *Cl.* | judicium quidem *Cl.* | 17. enim unius *Cl.* | in vita *Cl.* | 21. in mortem *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.

χάρις πλεονάσῃ; [2] μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; [3] [k] ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; [4] [l] συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. [5] εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· [6] [m] τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ. [7] ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. [8] εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ, [9] εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. [10] ὃ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. [11] οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς ‡ [εἶναι] νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ †.

§ Theb.

8 [12] § Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ

[k] Gal. 3:27.
[l] Col. 2:12.
[m] Eph. 4:22.

gratia abundet? [2] Absit: qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus in illo? [3] An ignoratis quia quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus? [4] Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem, ut quomodo surrexit Christus a mortuis per gloriam patris, ita et nos in novitate vitae ambulemus. [5] Si enim conplantati facti sumus similitudini mortis eius, simul et resurrectionis erimus. [6] hoc scientes quia vetus hom. noster simul crucifixus est, ut destruatur corpus peccati, ut ultra non serviamus peccato: [7] qui enim mortuus est, iustificatus est a peccato. [8] Si autem mortui sumus cum Christo, credimus quia simul etiam vivemus cum Christo, [9] scientes quod Christus surgens a mortuis iam non moritur, et mors illi ultra non dominabitur. [10] Quod enim mortuus est, peccato mortuus est semel: quod autem vivit, vivit deo. [11] Ita et vos existimate vos mortuos quidem esse peccato, viventes autem deo in Christo Iesu. [12] Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut

---

1. επιμενωμεν ABCDFG. 17. 37. Æth. *Tert.* de Pudic. 17. ed. | επιμεινωμεν L. | επιμενομεν ℵ. 47. KP. Memph. | ‡ επιμενουμεν ϛ. Vulg. (Syrr.Pst.& Hcl.) Arm. *Orig. Int.* iv. 559d. 560b. 571b·c· *Tert.* de Pud. 17. MSS.
— τῃ ἁμαρ.] praem. εν A *Woide*, (om. *dis. Cpr.*) *Tert. Orig. Int.* iv. *quater.*
— πλεωνασει 17.
2. οἵτινες] add. γαρ FG. Vulg. *d.* Syrr. Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iv. 559d. 560c. | om. *Clem.* 544. *Tert.* de Pudic. 17.
— απεθανομεν *Clem.* | ανεθ. F. | -νωμεν 17. L.
— ζησομεν ABℵD. 37. 47. KsP. Vulg. rel. *Clem. Orig. Int.* iv. *ter. Tert.* | -σωμεν CFG. 17. L.
3. Ιησουν AℵCD. rel. vv. *Iren.* 207. *Orig. Int.* iv. 560c·d· *Tert.* de Pud. 17. MSS. de Res. car. 47. ed.&MSS. | om. B. *Orig. Int.* ii. 328f. 561a. 563e. *Tert.* de Pud. ed.&MS. de Res. car. MSS. | ante χρ. Syr.Pst.
4. ουν *Tert.* de Pud. 17. de Res. car. 47. | γαρ *Orig.* i. 439a. iii. 686b. iv. 197c. | enim Vulg. Syr.Pst. *Orig. Int.* ii. 315b. 328f. iv. 560c. | om. Arm.
— βαπτισματος] add. αυτου 17. Æth. | om. *Orig.* i. iii. iv. 30b. *Orig. Int.* ii. 315b. 328a. iii. 364e·f· 894a. 930d. iv. 560c·d· 562a. *Tert.*
— τον θανατον] om. τον D*FG.
— δια] ὑπο D* *ut vid.* ‖ om. δια της δοξης του πατρος *Iren.* 207. *Tert.* de Res. car. 47. | habet *Meth.* (Jahn 92.)
5. συμφυτοι] συνφυγοι FG.
— αλλα *Tert.* de Pud. 17. de Res. car. 47. ed.&MSS. | ἁμα FG. Vulg. *d. Tert.* de Res. car. edd.
— αναστασεως] add. αυτου FG. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | om. *Orig. Int.* iv. 563a·d· 565c. *Tert.*
6. τουτο] praem. και B. | om. *Clem.* 586. *Orig. Int.* iv. 563d. *Tert.* de Pud. 17.
— ἡμων] *Clem.* 544. *Orig. Int.* iv. 563d. 566a. *Tert.* | om. L. Æth. *Clem.* 586.
— καταργηθῃ *Clem. bis.* | καταργηση A.
8. δε *m. Orig. Int.* iv. 565d. 661b. *Eus.* c. Mcl. 34c. *Tert.* de Pud. 17. | γαρ FG. *Tol.* | igitur Syr.Pst.
— απεθανομεν.... πιστευομεν *Eus.* c. Mcl. *Tert.* | ....θανωμεν.... πιστευωμεν 17. | (αποθ. F.)
8. συνζησομεν ABℵD. 17 *ut vid.* 37. 47. (L.) *Orig. Int.* iv. *bis. Eus.* c. Mcl. *Tert.* | συζησωμεν CKP. | συνζησομεθα FG.
— αυτῳ ABℵCD**. 37. 47. KLP. *Fuld. Demid. Tol. m.* Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *Eus.* c. Mcl. *Tert.* | τῳ χριστῳ D*FG. Vulg. *Cl. Am.* Syr.Pst. (17 hiat).
11. οὑτως και] οὑτως ουν 47*mg.* | (οὑτος κ. F.)
— ειναι ante νεκρους μεν BℵC. | ‡ post ϛ. ℵc. 37. 47. KsLP. Vulg. *m.* Syr.Hcl. *Orig.* Cat. Cram. 69. *Orig. Int.* iv. 569a·c· *Hil.* 992e. | om. ειναι ADFG. 17. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Tert.* de Pud. 17.
— χριστῳ Ιησου] † add. τῳ κυριῳ ἡμων ϛ. ℵC. 17. 37. 47*mg.* KsLP. Vulg. *Cl.* (Syr.Pst.) Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. | om. ABDF(*spat. vac.*)G. 47 *txt. Am. Harl. Fuld. Tol.* Syr.Hcl. Æth. *Tert. Hil.* 992e.

4. Christus surrexit *Cl.* | 6. et ultra *Cl.* | 9. resurgens ex mortuis *Cl.* | *om.* "et" *ante* mors *Cl.* | 11. fin. *add.* domino nostro *Cl.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. KLP.

ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν †† ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, [13] μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ‡ ὡσεὶ" ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. [14] ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· [n] οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ‡ ἀλλὰ" ὑπὸ χάριν.

[n] Gal. 5:18.

[15] Τί οὖν; ‡ ἁμαρτήσωμεν," ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ‡ ἀλλὰ" ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. [16] οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; [17] χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. [18] ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. [19] ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.¶ [20] ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. [21] τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; ° τὸ γὰρ τέλος ἐκεί-

¶ Theb.

° cap. 8:6.

oboediatis concupiscentiis eius, [13] sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato, sed exhibete vos deo tamquam ex mortuis viventes, et membra vestra arma iustitiae deo. [14] Peccatum enim vobis non dominabitur: non enim sub lege estis sed sub gratia.

[15] Quid ergo? peccabimus, quoniam non sumus sub lege sed sub gratia? Absit. [16] Nescitis quoniam cui exhibetis vos servos ad oboediendum, servi estis eius cui oboedistis, sive peccati ad mortem sive oboeditionis ad iustitiam? [17] Gratias autem deo, quod fuistis servi peccati, oboedistis autem ex corde in eam formam doctrinae in qua traditi estis. [18] Liberati autem a peccato, servi facti estis iustitiae. [19] Humanum dico propter infirmitatem carnis vestrae. Sicut enim exhibuistis membra vestra servire inmunditiae et iniquitati ad iniqnitatem, ita nunc exhibete membra vestra servire iustitiae in sanctificationem. [20] Cum enim servi essetis peccati, liberi fuistis iustitiae. [21] Quem ergo fructum habuistis tunc? in quibus nunc erubescitis: nam finis illorum mors est.

---

12. ὑπακουειν *Orig.* | επακουειν FG. *Meth. Pet.* (ap. Epiph. lxiv. 51.) ‖ † add. αυτῃ ⊊. C³DFG*txt.* (17.) 37. KLP. *m.* Syr.Hcl. *Iren.* 211. *Orig. Int.* ii. 433ᶜ. *Tert.* de Res. car. 47. (αυτοῦ 17.) τῃ ἁμαρτιᾳ G*mg.* | om. ABℵC*. 47. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* i. 239ᵇ. iii. 618ᵃ. *Orig. Int.* iv. 553ᵈ. 559ᵃ. 569ᵈ. 570ᶜ. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 51.) *Jahn* 85.
— ταις επιθυμιαις αυτου ABℵC. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* i. iii. 618ᵃ. *Orig. Int.* iv. *quater. Meth.* († praem. εν ⊊. C³. 17. 37. KLP. Syr.Hcl. | om. ABℵC*. 47. vv. *Orig.* i. iii.) | om. DFG. *m. Iren.* 211. *Orig.* i. iii. *Orig. Int.* ii. iv. *quater. Tert.* de Res. car.
13. μελη 1°. *Iren.* 211. *Clem.* 544. *Orig. Int.* iv. 558ᵉ. 569ᵈ. 571ᵃ. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 51.) | βελη 37 txt.
— ὡσει ABℵC. 47. *Meth.* | ‡ ὡς ⊊. DFG. 17. 37. KLP.
— ζωντας *Meth.* | ζωντες D*FG.
— τα μελη 2°. AℵCD. rel. *Meth.* | om. τα B.
14. ου 1°. *Clem.* 463. 539. *Orig. Int.* iv. 569ᵈ. 571ᵈ. | ουκετι ℵ*K.
14. κυριευση 17.
— αλλα BℵCD*FG. | ‡ αλλ' ⊊. AℵᶜDᶜ. 17. 37. KsLP. *Clem. bis.* (αλλα κατα 47.)
15. ἁμαρτησωμεν ABℵCD. 17. 37. 47. KLP. Æth. *Clem.* 539. | ‡ ἁμαρτησομεν ⊊. Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Theb. Arm. *Orig. Int.* iv. 571ᵇ·ᶜ· | ἡμαρτησαμεν FG. *Am. Fuld.*
— αλλα BℵCFG. | ‡ αλλ' ⊊. AℵᶜD. 17. 37. KsLP. *Clem. Orig.* iii. 71 *not.*
16. ουκ] praem. η D*FG. Æth. *Fuld. Demid. Harl.** Theb. | om. *Orig. Int.* iv. 571ᶜ. 574ᵇ.
— ὁτι *Orig. Int.* iv. 571ᶜ. 572ᵈ. 574ᵇ. | om. 17.
— παρεισταννεται FG.
— δουλους *Orig. Int.* iv. *ter.* | om. 17.
— δουλοι] praem. ὁτι 17. | om. *Orig. Int.* iv. *ter.*
— ᾧ 2°.] οὐ 47*.
— εις θανατον *Fuld.* Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Memph. Arm. *Usc.* Æth. *Orig. Int.* iv. 571ᶜ. | om. D. *Am.* Syr.Pst. Theb. Arm. *Zoh* et MSS. *Orig. Int.* iv. 572ᵈ.
— ὑπακοης *Orig. Int.* iv. 571ᶜ. | εις ὑπακοην 17. Arm.
17. καρδιας] praem. καθαρας A. | om. *Orig. Int.* iv. 557ᵈ. 571ᵈ. 572ᵉ·ᵇ·
— τυπον] praem. εις 17. *Orig. Int.* iv. *quater.*
18. δε ABℵCᶜDFGP. 17. KsLP. Vulg. *m.* Syr.Hcl. (Memph.) Theb. *Orig. Int.* iv. 571ᵈ. 573ᶜ. 574ᵈ. | ουν ℵ*C. Arm. | "et" Syr.Pst. Æth. | om. 37. (vid. *Orig.* ii. 806ᵃ.)
— ει δουλωθηται FG. (της δικ. F.)
19. μελη 1°.] βελη 37.
— δουλα *bis. Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 51.) *Tert.* de Res. car. 47. | δουλευειν FG. Vulg. *Orig. Int.* ii. 70ᵇ. 426ᵇ. iv. 573ᵃ·ᵇ· (1°. *Tert.* de Pud. 17.)
— δουλα τῃ ακαθαρ... τα μελη ὑμων 2°. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. *bis. Meth. Tert.* | om. 37.
— εις την ανομιαν AℵCD. rel. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. *bis. Meth. Tert.* (de Pud.) de Res. car. | om. B. Syr.Pst.
— ουτως] add. και K. Memph. Theb. Arm. *Tert.* | om. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. *bis. Meth.*

---

15. peccavimus *Am.* | 16. obeditis *Cl.* | *om.* ad mortem *Am.* | 17. in quam *Cl.* | 21. tunc in illis in quibus *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Theb.) [Goth.] Arm. Æth. § Goth.

νων θάνατος. [22] νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον. [23] § τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

VII. Η'

9 [1] Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, (γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ) ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; [2] p ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. [3] ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ. [4] ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. [5] ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ· [6] νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν [ἡμᾶς]

p 1 Cor. 7 : 39.

[22] Nunc vero liberati a peccato, servi autem facti deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem vero vitam aeternam. [23] Stipendia enim peccati mors: gratia autem dei vita aeterna in Christo Iesu domino nostro.

[1] An ignoratis, fratres, scientibus enim legem loquor, quia lex in homine dominatur quanto tempore vivit? [2] Nam quae sub viro est mulier, vivente viro alligata est legi; si autem mortuus fuerit vir eius, soluta est a lege viri. [3] Igitur vivente viro vocabitur adultera si fuerit cum alio viro; si autem mortuus fuerit vir eius, liberata est a lege viri, ut non sit adultera si fuerit cum alio viro. [4] Itaque, fratres mei, et vos mortificati estis legi per corpus Christi, ut sitis alterius qui ex mortuis resurrexit, ut fructificaremus deo. [5] Cum enim essemus in carne, passiones peccatorum quae per legem erant operabantur in membris nostris, ut fructificarent morti: [6] nunc autem soluti sumus a lege morientes in quo detinebamur, ita ut serviamus

19. δουλα 2°. *Meth. Tert.* | ὁπλα A. | FG ut supra.
20. δουλα post ητε L*Tf.* | ante *Orig. Int.* iv. 574ª. *Clem.* 568. *Tert.* de Res. car. 47. | δουλευητε F*.
21. ειχετε *Clem.* 568. *Orig. Int.* iv. 574ª·ᵈ· 575ª. *Tert.* de Res. car. 47. | εχετε 17.
— τοτε] ποτε D**ut vid.*
— το] add. μεν BℵᶜD*FG. Syr.Hcl. | om. Aℵ*CDᶜ. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Memph. Arm. *Clem. Orig. Int.* iv. *ter. Tert.*
— θανατος] add. εστιν FG. Vulg. Memph. *Orig. Int.* iv. *ter.* | om. *Clem. Tert.*
22. δε 2°. *Clem.* 500. 568. *Orig.* ii 806ª. in Prov. 10. *Orig. Int.* iv. 574ª·ᵈ· | τε ℵ*. (corr.[1])
— ζωην] praem. εις 17. | om. *Clem. bis. Orig.* ii. 806ª. in Prov. *Orig. Int.* iv. *Tert.* de Res. car. 47.
23. τα γαρ . . ζωη αιωνιος] om. P.
— ἡμων *Clem.* 568. *Orig. Int.* iv 575ᶜ·ᵈ· *Eus.* c. Mcl. 34ᶜ. *Tert.* de Res. car. 47. | ὑμων 37.
1. η] ει P.
— γινωσκουσι *Orig.* iii. 821ᵇ. iv. 218ᵇ. | γιγνωσκουσι L. | γεινωσκοσιν FG.
2. αποθανῃ *Orig.* iii. 516ᵇ. iv. 218ᵇ. | αποθανει L.
— του νομου *Orig.* iii. iv. *Orig. Int.* ii. 77ᶜ. iv. 576ᶜ. *Tert.* de Monog. 13. *Hil.* 458ª. | om. *Elz.*
— του ανδρ. *Orig.* iii. iv. | om. του F(non G).
3. μοιχαλις ante χρηματισει ABℵC. 17. 37. 47. KsLP. Syrr.(Pst.&)Hcl. Arm. *Orig.* iii. 516ᵇ·ᶜ· 647ᵇ. iv. 218ᶜ. *Orig. Int.* ii. 398ᵇ. (*Tert.* de Mon. 13.) *Hil.* 458ᵇ. (μυχαλλις 17. μοιχαλλις L. et mox μοιχαλλιδα 17. L.) | post DFG. Vulg. Memph. Goth. *Orig. Int.* iv. 576ᶜ. 578ᵈ. [Æth.] | (χρηματηση L.) ‖ add. ἡ γυνη A. Memph. *Orig.* iii. 647ᵇ. | om. *Orig.* iii. 516ᵇ. iv. *Orig. Int.* iv. *bis. Hil.*
— εαν δε ad fin. ver.] om. Æth.
— ανηρ] add. αυτης DFG. Vulg. Syr. Pst. *Orig. Int.* ii. 398ᵇ. *Hil.* 458ᵇ. | om. *Orig.* iii. 515ᶜ. iv. *Orig. Int.* ii. 77ᶜ. iv. 576ᶜ. 578ᵇ. *Tert.*
— του νομου] add. του ανδρος 17. Vulg. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. *Hil.* vid. ver. 2. | om. *Orig.* iii. 515ᶜ. iv. *Tert.*
4. αδελ. μου *Orig.* iv. 218ᵇ. *Orig. Int.* iv. 576ᶜ. 579ª. *Hil.* 458ᵇ. | αδελ. μοι FG.
— και ὑμεις ante αδελφοι μου ℵ. Goth. Arm. | post *Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. *Tert.* de Mon. 13. *Hil.*
— καρποφορεσωμεν FG. (et ver. 5. καρποφορεσαι). | καρποφορησομεν P.
5. ημεν *Clem.* (exc. Theod.) 985. *Meth.* (Jahn 84.) *Tert.* de Mon. 13. | ημην D*.
— εν τῃ σ. *Clem.* (exc. Theod.) | om. εν FG. *Meth.*
— ενεργειτο DTf. | ηνεργειτο FG. | ενειργητο 17.
— καρποφορησαι] -φορειν 17.
— οτω θαν. F*.
6. νυνι] νυν FG.
— αποθανοντες *St.* 3. ABℵC. 17. 37. 47. KLP. *Am.** Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Tert.* de Res. car. 13. | του θανατου DFG. Vulg. *Cl.* et *Am.*² | αποθανοντος *Elz. Orig. Int.* iv. 576ᵈ. 579ª·ᶜ·
— κατηχωμεθα 17.
— ἡμας AℵCD. 17. 37. 47. KLP. | om. BFG. *Tert.*

4. fructificemus *Cl.* | 6. a lege mortis *Cl.* (et *Am.*** | in qua *Cl.* (*? Am.***)

ABℵCD. FG. 17. 37 47. KLP.

q 2 Cor. 3:6. Θ′

r Ex. 20. 17.

ι′

q ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἤδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, r Οὐκ ἐπιθυμήσεις· 8 ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς ‡ κατηργάσατο″ ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά· 9 ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, 10 ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν αὕτη εἰς θάνατον· 11 ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν· 12 ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. 13 τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ‡ ἐγένετο″ θάνατος; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.

14 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν, ἐγὼ δὲ ‡ σάρκινός″ εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

in novitate spiritus et non in vetustate litterae.

7 Quid ergo dicimus? lex peccatum est? Absit: sed peccatum non cognovi, nisi per legem; nam concupiscentiam nesciebam nisi lex diceret, Non concupisces. 8 Occasione autem accepta peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam: sine lege enim peccatum mortuum erat. 9 Ego autem vivebam sine lege aliquando: sed cum venisset mandatum, peccatum revixit, 10 ego autem mortuus sum, et inventum est mihi mandatum quod erat ad vitam, hoc esse ad mortem. 11 Nam peccatum occasione accepta per mandatum seduxit me et per illud occidit. 12 Itaque lex quidem sancta, et mandatum sanctum et iustum et bonum. 13 Quod ergo bonum est, mihi factum est mors? Absit, sed peccatum, ut appareat peccatum, per bonum mihi operatum est mortem, ut fiat supra modum peccans peccatum per mandatum.

14 Scimus enim quod lex spiritalis est: ego autem carnalis sum, venundatus sub peccato.

---

7. ερουμεν] ερευομεν F(non G.) ‖ add. ὁτι 17. *Tert.* adv. Marc. v. 13. | om. *Clem.* 545. *Orig. Int.* iv. 580ª. — τε *Clem.* | om. FG. Vulg. Memph. *Orig. Int.* iv. 580ª. 581ª. — νομος 2°. *Clem. Orig. Int.* iv. *bis. Meth.* (ap.Epiph. lxiv.55. Jahn. 87.)|λογος L. — επιθυμησεις *Clem. Meth.* | επιθυμησης KP.

8. δε *Orig. Int.* iv. 581ᵇ. | om. D*. — κατηργασατο B*Rl.Mai.DP.|‡ κατειρ. ⊃. AB²ℵC. rel. — κατηργασατο....εντολης ver 9. *Orig. Int.* iv.(581ᵇ.) 582ᵇ. | om. 37*. habet in mg.** (sed om. ποτε). — ἁμαρτια 2°.] praem. ἡ ℵᶜ. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 56. Jahn 87.) | om. *Orig.* iv. 67ᵈ. — νεκρα] add. ην FG. Vulg. *d.* Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 548ᶜ. 581ᵇ. (582ᵇ.)| praem. ην K. Goth. | om. Æth. *Clem.* 567. *Orig.* iv. *Meth.*

9. εζων ANCD. rel. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 49. 55. Jahn 83. 87.) | εζην B. | εζουν 17.

10. εντολη ἡ *Orig. Int.* iv. 582ᵇ. | om. ἡ 37 (**Scr.*) L. *Meth.* (ap.Epiph. lxiv. 56.)

12. αγαθη *Meth.* | θαυμαστη 47.

13. το ουν] τι ουν το P. — εγενετο ABℵCDP. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 56.) | ‡ γεγονεν ⊃. 17. 37. 47*s.* KsL. | om. FG. | mors est *Orig. Int.* iv. 580ᶜ. 585ᶜ. — αλλα ℵD. 17. 37. KsL. | αλλ' BCFG. 47. P. [A n.l.] — ἁμαρτια 2°.] praem. ἡ 17. — του αγαθ.] om. του 17. — ἁμαρτωλος] post ἡ ἁμαρτια DFG. Memph. Arm. | ante ABℵC. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Orig. Int.* iv. [Æth.]

14. γαρ BℵCFG. rel. Vulg. Syrr.Pst & Hcl.txt. Memph. Goth. *Orig.* iii. 498ᵈ. iv. 580 *not. Orig. Int.* iv. 584ª. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 56. Jahn 87.) *Hil.* 259ᵈ. | δε ADL. Syr.Hcl.mg. *Orig.* i. 709ª. *Orig. Int.* iv. 577ᵇ.|om.Arm.Æth. — σαρκινος ABℵ*CDFG. 17. 47. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 49 *bis.* 56 *bis.* Jahn 83. 87.) | ‡ σαρκικος ⊃. ℵᶜ. 37. KsLP. *Orig.* iv. 166ᶜ.

15. γαρ *Orig. Int.* ii. 196ᶜ. iv. 584ª·ᶜ. | om. A* *ut vid.* Arm. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 56. Jahn 87.)

15. τουτο 1°. ABℵC. (17.) 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Orig.* iv. 166ᵈ. *Orig. Int.* iv. *bis. Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 59. Jahn 89.) (τούτω 17 et mox) | om. DFG. Memph. Goth. *Orig. Int.* ii. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 57. Jahn 88. — αλλα ℵ. — πρασσω *Orig.* iv. *Meth. bis.* | παρασσω FG. | ποιω 37. — ποιω *Orig.* iv. *Meth. bis.* | πρασσω 37.

16. ει δε....ποιω *Orig. Int.* iv. 584ª. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 59. Jahn 89.) | om. L. — θελω] add. εγω 37. | om. *Orig. Int.* iv. — καλος *Meth.* | καλῶς L. | καλον εστιν FG. Vulg. *Cl.* (non *Am.*) Syrr.Pst.& Hcl. *Orig. Int.* iv. 584ª. 585ª.

17. εγω] post κατεργ. αυτω (*sic.*) 17. | ante *Orig. Int.* iv. 584ª. 585ᶜ. *Meth.* (καταργαζομαι G non F). — αλλα BD*FGL*Tf. in N. Test.* | ‡ αλλ' ⊃. ANCD**. 17. 37. 47. KsL *Treg.* e sil. P. *Clem.* 545. *Meth.* — οικουσα ACDFG. rel. *Clem. Orig. Int.* iv. *ter. Meth.* | ενοικουσα Bℵ.

7. dicemus *Cl.* | 11. occasionem *Am.** | 13. operatum est mihi *Cl.* | 14. quia lex. *Cl.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

15 ὃ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω, ἀλλ᾽ ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. 16 εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός· 17 νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ‡ ἀλλὰ″ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 18 s οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τουτέστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν ‡ οὔ″ †. 19 οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ‡ ἀλλὰ″ ὃ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. 20 εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω †, τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ‡ ἀλλὰ″ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 21 εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θελοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, § ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. 22 συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, 23 βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με * ἐν″ τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μελεσίν μου. 24 ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; 25 ‡ χάρις″ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ

s Gen. 6:5. 8:21.

20. θέλω [ἐγω]

§ Theb.

15 Quod enim operor, non intellego: non enim quod volo hoc ago, sed quod odi illud facio. 16 Si autem quod nolo illud facio, consentio legi quoniam bona: 17 nunc autem iam non ego operor illud sed quod habitat in me peccatum. 18 Scio enim quia non inhabitat in me, hoc est in carne mea, bonum. Nam velle adiacet mihi, perficere autem bonum non invenio: 19 non enim quod volo bonum, hoc facio, sed quod nolo malum, hoc ago. 20 Si autem quod nolo, illud facio, iam non ego operor illud sed quod inhabitat in me peccatum. 21 Invenio igitur legem volenti mihi facere bonum quoniam mihi malum adiacet: 22 condelector enim legi dei secundum interiorem hominem, 23 video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae et captivantem me in lege peccati quae est in membris meis. 24 Infelix ego homo: quis me liberabit de corpore mortis huius? 25 Gratia dei per Iesum Christum dominum nostrum. Igitur ego ipse

---

18. αγαθον] praem. το FG. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26. 59. 60. Jahn 76. 89.) | om. *Clem.* 545.
— το δε κατεργ. το καλον *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26.) | το γαρ κατεργ. το αγαθον FG. | perficere autem bonum *Orig. Int.* iv. 584b. 585a.
— ου ABℵC. 47. Memph. Arm. *Meth.* | non habeo Æth. | ‡ ουχ″ † ευρισκω″ ⊃. D(F)G. 17. 37. KsLP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. *Orig. Int.* iv. *bis.* (ουκ F.)

19. ποιω] praem. τουτο C. Vulg. (*Orig. Int.* 585a.) | om. *Orig. Int.* iv. 584b. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26. 57. Jahn 76. 88.)
— αλλα BℵD*. | ‡ αλλ᾽ ⊃. ACDcFG. rel. *Meth.*
— ου θελω *Orig. Int.* iv. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26. 58.) | om. G. | μεισω F.

20. θελω] † add. εγω ⊃. Aℵ. 17. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. Memph. Goth. *Orig. Int.* iv. | om. BCDFG. Vulg. Syr.Pst. *ut vid.* Arm. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26. Jahn 76.) (post τουτο *Clem.* 545.)
— αλλα BℵD*. | ‡ αλλ᾽ ⊃. ACDc. rel. *Clem. Meth.*

21. ὁτι εμοι το κακον παρακειται *Orig. Int.* iv. 584b. 585b. | om. FG.

22. θεου Aℵ CD. rel. vv. *Orig.* Cat. Cram. 32. (νόμον τὸν τοῦ θεοῦ ᾧ μόνῳ καὶ αὐτὸς συνήδεται κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον). *Orig. Int.* iii. 27e. iv. 527c. 584b. 585b. 586b. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26. 62. Jahn 76. 90.) *Eus.* Pr. Ev. 601c. | νοος B. (τῳ νομῳ του θεου και τον νοος μου *Clem.* 545 e ver. 23.)

23. μου 1°. *Clem. Eus.* Pr. Ev. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26.) | μοι FG.
— τῳ νομῳ του νοος μου *Clem.* (exc. Th.) 981. *Orig.* (iii. 515a. 516d.) *Eus.* Pr. Ev. (*Orig.* Cat. Cram. 32. 116. 202.) *Orig. Int.* i. 146e. 148c. iv. 527c. 584b. 586b. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26. (51.) 62. Jahn 76. 84. 90.) *Tert.* (de Res. car. 51.) (adv. Marc. v. 14.) *Hil.* 245c, | om. A.
— αιχμαλωτιζοντα με *Clem.* 545. *Orig. Int.* iv. *quater. Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26. 62.) *Hil.* | om. με A. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 51.)
— εν τῳ νομῳ BℵDFG. 17. 37. KP. Vulg. Goth. *Orig. Int.* iv. *ter. Clem.* 545. *Hil.* | * om. εν ⊃. ACL. Syr. Pst.&Hcl. Arm. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 26. 62.)

23. της ἁμαρτιας *Clem. Orig. Int.* iv. *bis.* vid. *Orig.* Cat. Cram. 116. 202. *Meth. bis.* | του νοος μου A.

25. χαρις BℵaC2(DFG.) 17. Vulg. Memph. Theb. Arm. *Iren.* 214. *Orig.* i. 276a. *Orig. Int.* iv. 584c. 586a. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 62.) (ἡ χαρις DFG.) [C* n.l.] | ‡ ευχαριστω ⊃. Aℵ*. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Orig.* ii. 592e. [Æth.] ‖ add. δε ℵaC2. 17. Memph. Arm. | om. ABℵ*DFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Æth. *Iren. Orig.* i. ii. *Orig. Int.* iv. *bis. Meth.*
— τῳ θεῳ ABℵC2. 17. 37. KsLP. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Orig.* i. *Meth.* | του θεου D. Vulg. *Orig. Int.* iv. *bis.* [Æth.] | κυριου FG. (om. τῳ θεῳ δια *Iren.* 214.)
— ουν *Orig. Int.* iv. 587b.] om. D*. (add.1 ut vid.)
— αυτος] post εγω D. Vulg.m. *Orig. Int.* iv.

15. quod volo bonum *Cl.* | quod odi malum *Cl.* | 16. bona est *Cl.* | 18. habitat *Cl.* | 20. *om.* jam *Am.* | habitat *Cl.* | 24. liberavit *Am.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. KLP.

τῷ μὲν νοΐ δουλεύω νόμῳ θεοῦ· τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

VIII.

[1] Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, †. [2] ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. [3] τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, [4] ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. [5] οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. [6] τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη. [7] διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· [8] οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται· [9] [t] ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ ‡ ἀλλὰ" ἐν πνεύματι, εἴ" περ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ

2. ἠλευθ. σε IA'

[t] 1 Cor. 3:16.

mente servio legi dei, carne autem legi peccati.

[1] Nihil ergo nunc damnationis est his qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant. [2] Lex enim spiritus vitae in Christo Iesu liberavit me a lege peccati et mortis. [3] Nam quod inpossibile erat legis, in quo infirmabatur per carnem, deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati et propter peccatum damnavit peccatum in carne, [4] ut iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus sed secundum spiritum. [5] Qui enim secundum carnem sunt, quae carnis sunt sapiunt; qui vero secundum spiritum, quae sunt spiritus sapiunt. [6] Nam prudentia carnis mors est, prudentia autem spiritus vita et pax. [7] Quoniam sapientia carnis inimicitia est in deum: legi autem dei non subicitur, nec enim potest. [8] Qui autem in carne sunt, deo placere non possunt. [9] Vos autem in carne non estis sed in spiritu. si tamen spiritus dei habitat in

25. τῳ μεν νοϊ] add. μου 47. | τῳ νοϊ μου 37**mg.* Arm.
— μεν] om. ℵ*(add.c)FG. Vulg.*m. Orig. Int.* iv.
1. νυν *Orig. Int.* iv. 587a. | om. D*. 47*mg.* Syr.Pst. Arm. Æth.
— χριστῳ Ιησου] † add. μη κατα σαρκα περιπατουσιν ς. AℵcDb. 17. 37. 47*mg.* KLP. Vulg.*f. m.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.ed. (vid. ver. 4.) | om. Bℵ*CD* (FG spat. vac.) 47*txt.* Memph. Theb. Arm. 1 cod. Æth. *Orig.* schol. (*Wtst.*) *Orig. Int.* iv. ‖ † add. postea αλλα κατα πνευμα ς. ℵcDc. 17. 37. 47*mg.* KLP. Syr.Hcl. (vid. ver. 4.) | om. ABℵ*CD*FG. 47*txt.* Vulg. *f. m.* Syr. Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig.* Schol. (Wtst.) *Orig. Int.* iv.
2. εν χριστῳ Ιησου *Orig. Int.* iv. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 62 Jahn 90.) | om. K.
— ελευθερ. FG. (-οσεν F.)
— με ACD. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Goth. Arm. ed. *Clem.* 545. *Orig. Int.* iv. 587a. *Tert.* de Res. car. 46. | σε B*Blc.Bch.Mai.Treg.Alf.* ℵFG.*m.* Syr.Pst. *Tert.* de Pud. 17. (om. ed.) | ἡμας Memph. Æth. *Meth.* | om. B*Btly.* Arm. MSS. quidam.
3. και περι *Orig. Int.* iv. 588a. 589b.c.d. (vid. *Orig.* iii. 623b. ινα περι) *Tert.* de Res. car. 46. de Pud. 17. *Hil.* 205d. 218f. 1054a. | om. και *Orig.* iv. 79b. 550a.
3. εν τῃ σαρκι *Clem.* 545. *Orig. Int.* iv. 550a. 565b. 588a. 589b.c. *Tert. bis.* (τῃ σαρκι *Hipp.* c. Noet. 15. (ii. 16.) | προς σαρκι D* ut vid. (corr.1) *Hil.* 205d. | om. Syr.Hcl.
6. γαρ] δε 47*txt.*
— ειρηνη] add. δια Ιησου χριστου του κυριου ἡμων 17. | om. *Orig. Int.* iv. 588a. 589b.c. *Meth.* Jahn 84. *Eus.* in Ps. 474c.
7. διοτι *Clem.* 584. *Meth.* | ὁτι FG.
— ουδε *Clem.* 584. *Meth. Eus.* in. Ps. 474c. | ουτε L. | ου 37. *Orig.* iii. 330d.
— ουδε γαρ .... ου δυναται (ver. 8.) *Clem.* 584. *Orig. Int.* iv. 510c. 588b. 589c. | 37marg.; in textu ουγαρ δυναται.
— δυναται *Clem. Orig.* iii. 330d. *Eus.* in Ps. | ουναται ℵ* (corr.c)
8. θεῳ] praem. τῳ D. | om. *Clem.* 545. 584. *Orig.* i. 721c. ii. 31c. iii. 573b. iv. 266d.e. *Meth.* Jahn 84.
9. αλλα BℵD*. *Meth.* | ‡ αλλ' ς. ACDcFG. 17. 37. 47. KsLP. *Clem.* 545. *Orig.* i. 727a. iii. 573b. iv. 266d.
— χριστου post ουκ εχει 37. | ante *Orig. Int.* iv. 590c. 591d. *Clem. Hil.* 960b.
10. ει δε χριστος εν ὑμιν *Clem.* 545. 584. *Orig. Int.* iii. 918f. iv. 590c. 591d. (605d. 607b.) *Hil.* 960b. | om. FG.*m.*
10. σωμα] add. εστιν FG. (Vulg.)*m. Orig. Int.* (ii. 683d.) iv. 590a. 591d. 607b. *Hil.* 960b. | om. *Iren.* 304. *Clem. bis. Orig. Int.* iii.
— δια ABCDcFG. 37. L*Tf.*? | ‡ δι' ς. ℵD*. 17*s.* 47*s.* KsL*Treg.* P. *Clem. bis.* ‖ add. την 37.
— ζωη *Am. Harl.** *Fuld.m. Iren.* 304. *Clem. bis. Orig. Int.* ii. 683d. iii. 918f. iv. 570c. 590c. 592c. 607b. *Tert.* adv. Marc. v. 14. de res. car. 46. *Hil.* 960b. | ζη FG. Vulg. *Cl.* (non *Am.* &c.) Arm.
11. τον ante Ιησουν ABℵ*. 47. | *om. ς. ℵcCDFG. 17. 37. KsLP. (*Clem.* 545. εκ νεκρ. Ιησ.) *Hipp.* c. Noet. 4. (ii. 8.) *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 54. Jahn 84. 86.) | χριστον Ιησουν *Hipp.* | Jesum Christum Syr.Pst.
— εκ νεκρων 1°.] om. 47. *Meth.* Jahn 86. (habet 84.)
— χριστον] † praem. τον ς. 17. 37. KsLP. *Hipp.* c. Noet. | non habent ABℵCDFG. 47. *Hipp.* Phil. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 53. 54.) ‖ add. Ιησουν

1. iis qui sunt *Cl.* | 3. legi *Cl.* | et de peccato damnavit *Cl.* | 5. spiritum sunt *Cl.* | spiritus sentiunt *Cl.* | 7. inimica est deo, legi enim dei non est subjecta *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Theb.) (Goth.) Arm. Æth. ¶ Goth.

τις πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. 10 εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα ¶ νεκρὸν ‡ διὰ″ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. 11 εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος * τὸν″ Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας † χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

11. [καὶ] τὰ

10 12″Αρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν· 13 εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. 14 ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοὶ ‡ υἱοί εἰσιν θεοῦ.″

14. υἱοὶ θεοῦ εἰσὶν

15 οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ‡ ἀλλὰ″ ¶ ἐλάβετε u πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν, Ἀββᾶ ὁ πατήρ. 16 αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. 17 εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ χριστοῦ· εἴ περ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

¶ Theb. u Gal. 4:6.

IB′

18 λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα

vobis. Si quis autem spiritum Christi non habet, hic non est eius. 10 Si autem Christus in vobis est, corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus vero vita propter iustificationem. 11 Quod si spiritus eius qui suscitavit Iesum a mortuis habitat in vobis, qui suscitavit Iesum Christum ■ mortuis vivificabit et mortalia corpora vestra propter inhabitantem spiritum eius in vobis.

■ Ergo, fratres, debitores sumus non carni ut secundum carnem vivamus. 13 Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu facta carnis mortificatis, vivetis. 14 Quicumque enim spiritu dei aguntur, hi fili sunt dei. 15 Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba pater. 16 Ipse spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus fili dei. 17 Si autem filii, et heredes; heredes quidem dei, coheredes autem Christi, si tamen conpatimur ut et conglorificemur. 18 Existimo enim quod non sunt condignae passiones huius

---

ANᴰ*. 47. *Hipp.*c.Noet. praem. Ιησουν C. Vulg. (Syr.Pst.) Memph. Arm. *Usc. Orig. Int.* iv. 590ᶜ. 591ᵃ. (dominum nostrum Jesum Christum Syr. Pst.) | om. BDᶜFG. 17. 37. KsLP. *m.* Syr.Hcl. Theb. Arm.ed. (et MSS.) Æth. *Iren.* 207. 300. 304. *Hipp.* Phil. *Orig. Int.* iv. 605ᵈ. *Tert.* adv. Marc. v. 14. adv. Prax. 28. *Meth. ter. Hil.* 960ᵇ. | Jesum (tantum) *Tert.* de Res. car. 46.

11. εκ νεκρων 2º. post εγειρας ANᵃC. 47. | ante ζωοποι. BNᶜDFG. 17. 37. KsLP. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Theb *Iren.* 207. 300. 304. *Hipp.* c. Noet. 4. Phil. vi. 35. (195.) *Orig. Int.* iv. 590ᶜ. 591ᵃ. *Meth. ter. Hil.*

— και τα θν. BCD. rel. Vulg. *m.* Syrr. Pst.&Hcl. Arm. MSS. Æth. *Iren.* 207. 300. 304. *Clem.* 545. *Hipp. bis. Orig.* ii. 536ᵈ. iii. 618ᶜ. *Orig. Int.* iv. 590ᶜ. *Meth. quater. Tert.* adv. Marc. de Res. car. adv. Prax. *Hil.* | om. και ANᵃ.47. Arm.ed. *Orig.* ii. 533ᶠ. iii. 812ᵈ.

— δια το ενοικουν αυτου πνευμα *St.* 3. BsicDFG. 17. 47. KLP*. Vulg. *m.* Syr. Pst. Theb. *Gb. Iren.* 304. *Orig.* ii. iii. *bis. Orig. Int.* 584ᵈ. 590ᶜ. 591ᵃ·ᵇ. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 13. *Pet.*) *Tert.* de Res. car. *Hil.* | δια του ενοικουντος αυτου πνευματος *Elz.* ANᵃ(C.) 37. Pᵃ. Syr.Hcl. Memph. Theb.(*Woide*) Arm. Æth. *Clem. Hipp.* c. Noet. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 13 *Dind.* 52. Jahn 64. 85.) (αυτοι C*.) | (εν ἡμ. *Orig.* iii. 618ᶜ. | Contra, 812ᵈ.)

12. του ante κατα σαρ. *Clem.* 545. | τη 37*.

13. του σωματος ABNC. rel. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Æth. *Clem.* 545. *Orig* i. 616ᵃ. 721ᵇ. 732ᵇ. iii. 360ᵉ. 591ᵇ. Cat. Cram. *Rom.* 34. *Cor.* 31. | της σαρκος DFG. Vulg. *Iren.* 304. *Orig.* ii. 26ᶜ. *Orig. Int.* iv. 469ᵇ. 592ᵃ·ᶜ. 607ᵇ. *Tert.* de Res. car. 46. *Cypr.* 259. [Arm. anc.]

14. υἱοι εισιν θεου BFG. *Am. Demid.* Syr.Pst. *Orig.* i. 574ᵉ. *Orig. Int.* iii. 966ᵇ. iv. 593ᵇ. *Hil.* 806ᵃ. 909ᵇ. | υἱοι θεου εισιν ANCD. 47. *Fuld. m.* Æth. *Orig.* i. 685ᵉ. *Orig. Int.* iii. 900ᵈ. *Cypr.* 259. | ‡ εισιν υἱοι θεου ⊽. 17. 37. KLP. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Memph.. (Theb.) Arm. *Iren.* 304. *Clem.* 546. *Orig. Int.* iii. 949ᶜ.

15. παλιν *Clem.* 546. 586. *Orig.* i. 372ᵃ. iv. 421ᵃ. *Orig. Int.* iii 59ᶜ. iv. 461ᵃ. 593ᵇ. 594ᵈ. *Hil.* 806ᵃ. 909ᵇ. | om. 17. *Orig.* i. 231ᶠ.

— αλλα ABNC. *Clem.* 545. *Orig.* i. 231ᶠ. (*sic.*) | ‡ αλλ' ⊽. DFG. rel. *Orig.* 372ᵃ.

15. κραζομεν *Iren.* 180. 301. *Clem. Orig.* i. 231ᶠ. 372ᵃ. *Orig. Int.* iii. 59ᶜ. iv. 461ᵃ. 593ᶜ·ᵈ. *Hil.* | κραξομεν F(non G.)

16. ab init. add. ωστε D. | om. *Orig.* i. (232ᵉ.) iii. 571ᵇ. *Orig. Int.* iv. 594ᶜ.

— αυτο *Clem. Ecl.* 994. *Orig.* iii. 571ᵇ. | αυτος 17.

17. κληρονομοι 1º. *Orig.* i. 232ᵉ. *Orig.* Cat. Cram. *Cor.* 13. *Orig. Int.* iv. 594ᶜ. 595ᵇ. 606ᵃ. 607ᵇ. *Tert.* Scorp. 13. *Cypr.* 164. *Luc.* 243. | συνκληρονομοι D*. om. *Cypr.* 90.

— κληρονομοι 2º....συγκληρονομοι (*vid. Clem.* 89.)(*Orig.* i.)*Orig. Int.* ii. 79ᶜ. iv. *quater Eus.* c. Mcl. 34ᶜ. (185ᵃ.) in Ps. 39ᵇ. *Tert. Cypr.* 90. 164. *Luc.* | om. F *Gr. spat. vac.* G.

— συμπασχομεν *Clem.* 584. *Eus.* c. Mcl. (*Gaisford.*) 34ᵉ. *Tert.* de Res. car. 40. *Luc.* | -χωμεν A. 17. 37. 47. P. *Eus.* c. Mcl. (*Viger.*) *Tert.* Scorp. *Cypr.* 90. 164.

18. γαρ *Clem.* 584. *Orig. Int.* iv. 595ᵃ. 598ᵇ. *Tert.* de res. car. 40. Scorp. 13. | δε AP. Æth. | om. *Luc.*

---

10. vero vivit *Cl.* | 11 vivificavit *Am.* | 13. mortificaveritis *Cl.* | 14. ii sunt filii dei *Cl.* | 16. ipse enim spir. *Cl.*

A B ℵ C D. F G. 17. 37. 47. K L (P).

τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. [19] ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται· [20] τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι, [21] ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. [22] οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· [23] οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες ‡ [ἡμεῖς] καὶ" αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς [w] στενάζομεν υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. [24] τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ βλέπει τις, τί † ἐλπίζει; [25] εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. [26] ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ‡ τῇ ἀσθενείᾳ" ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ‡ ἀλλὰ" αὐτὸ τὸ πνεῦμα

[w] 2 Cor. 5:2.

temporis ad futuram gloriam quae revelabitur in nobis. [19] Nam expectatio creaturae revelationem filiorum dei expectat. [20] Vanitati enim creatura subiecta est, non volens sed propter eum qui subiecit, in spem, [21] quia et ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem gloriae filiorum dei. [22] Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit et parturit usque adhuc: [23] non solum autem illa, sed et nos ipsi primitias spiritus habentes et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum expectantes redemptionem corporis nostri. [24] Spe enim salvi facti sumus: spes autem quae videtur non est spes: nam quod videt quis, quid sperat? [25] Si autem quod non videmus speramus, per patientiam expectamus. [26] Similiter autem et spiritus adiuvat infirmitatem nostram. Nam quid oremus sicut oportet nescimus, sed ipse spiritus postulat pro

---

19. *κτισεως Iren.* 331. *Orig.* i. 587c. 740d. 747b. *Orig. Int.* i. 73e. iii. 358e. iv. 595a. 596b. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 31. Jahn 78.) *Hil.* 586b. 1115b. | *πιστεως* 37. — *του θεου Orig.* i. *ter.* iv. 28c. *Hipp.* Phil. vii. 25. 27. (238. 241.) *Meth.* | om. *του* FG.

20. *ουχ ἑκουσα Clem* (exc. Th.) (581.) *Orig.* i. 587c. 730d. 740d. 747b. iv. 18d. 29c-d. *Meth.* | *ου θελουσα* FG. — *επ'* AB^{2}CD^{c}. 17. 37. 47. K*s*LP. *Clem.* (exc. Th.) 581. *Orig.* i. 587c. 730e. 740d. 747b. iv. 18d. 29c. *Meth.* | *εφ'* B**Rl.Mai.*ℵD*FG.

21. *ὁτι* ABCD^{c}. 17. 37. 47. KL. *Orig.* i. 587c. (iv. 29a.) *Meth.* | *διοτι* ℵD*FG. — *ἡ κτ. Orig.* i. 283b. 587c. 740d. *Eus.* c. Mcl. 52b. 176d. *Meth.* | om. *ἡ* FG. — *απο*] om. 47. — *ελευθεραν* F.

22. *γαρ Orig. Int.* iv. 595b. | *δε* A. | *μεν* Memph. [Æth.] — *συνστεναζει* B*D*FG. 17. | *στεναζει Orig.* iv. 18d. *Orig.* in Prov. *Tf.* 96. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 31. 1°. ctra, 2°.) — *συνωδινει Orig.* iv. *Orig.* in Prov. *Orig. Int.* iii. 370b. iv. 595b. 596d. 598b-d. 606a. 607b. *Meth. bis.* | *οδυνει sic* FG. — *του νυν*] *τονῦν sic* L.

23. *αλλα και*] add. *ἡμεις* DFG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 598a-d. 599b. 600a. (vid. *Orig. Int.* i. 73e.) [Æth.] | om. *Meth.* — *εχοντες ἡμεις και αυτοι* AℵC. 47. | ‡ *εχοντες και ἡμεις αυτοι* ⊊. 17. 37. K*s*LP. Syr.Hcl. | *εχοντες και αυτοι* B. Vulg. (Memph.) *Orig. Int.* iv. 598a. *Meth.* | *εχοντες αυτοι* DFG. | *εχοντες* tantum ut vid. Syr.Pst. Arm. [Æth.] — *εν ἑαυτοις Meth.* | *εν αυτοις* FG. — *στεναζομεν Orig. Int.* iv. 598a. 601d. *Meth.* | *συνστεναζομεν* D*. — *υἱοθεσιαν* ABℵC. rel. *Orig. Int.* iv. *Meth.* | om. DFG.

24. *βλεπομενη*] praem. *ἡ* FG. | om. *Clem.* 584. — *τι* AB(*^{2}Mai.* *^{1}Alf.*)ℵ^{c}CD *sic.* rel. *Clem. Cypr.* 251. | om. B**Rl. Mai* ℵ.* 47. Memph. ‖ † add. *και* ⊊. AℵC. 17. 37. 47 *txt.* K*s*LP. Syr.Hcl. Arm. *Clem.* | om. BDFG. 47 *mg.* Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 551e. 598b. *Cypr.* — *ελπιζει* Bℵ^{c}D *sic* FG. rel. Vulg. *Clem. Orig. Int.* iv. *bis. Cypr.* | *ὑπομενει* Aℵ*. 47 *mg.* (add. *τὸ δὲ παλαιὸν οὕτως ἔχει, ὃ γὰρ βλέπει, τίς ἐλπίζει* ["sc. absque *τι και*." *Gb.*])

25. *ὃ Clem.* 584. | om. C*.

26. *και Orig. Int.* iv. 600e. | om. 17. — *τῃ ασθενειᾳ* ABℵCD. 37. 47. Vulg. Syr.Pst. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 600e. 601b. | ‡ *ταις ασθενειαις* ⊊. 17. K*s*LP. Syr.Hcl. Memph. | *της δεησεως* FG. — *ἡμων Orig. Int.* iv. *bis.* | om. D*. — *προσευξωμεθα* ABℵC. Vulg. *Orig. Int.* ii. 419f. iv. 600e. 601d. | *-ξομεθα* D. 17. 37. 47. KLP. *Orig.* i. 221c. | *-χομεθα* FG. Arm. | *δει προσευξασθαι Orig.* i. 97d-e. 199d. — *αλλα* ℵDFG. 17. L *Tf.* P. *Orig.* i. 199d. 221c. | ‡ *αλλ'* ⊊. ABC. 37. 47. K*s*. — *ὑπερεντυγχανει*] † add. *ὑπερ ἡμων* ⊊. ℵ^{c}C. 17. 37. K*s*LP. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. MSS. (Æth.) *Orig. Int.* ii. 146c. 419f. iv. 600e. 601d. 602a. 606a. 607b. *Eus.* in Ps. 566d. | praem. 47. *Hil.* (163d.) 550d. | om. ABℵ*DFG. Arm. *Zoh. Orig.* i. 199a-d. 221c.

27. *ερανυων* ℵ. | ‡ *ερευνων* ⊊. ABCD. rel. *Orig.* i. 199a. 221c. | *ευρενων* sic 37.

---

20. subjecit eam in spe *Cl.* | 21. *om.* "in." *Am.** | 23. filiorum dei *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.

ˣ Ps. 43(44):23.

ὑπερεντυγχάνει † στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· [27] ὁ δὲ ‡ ἐραυνῶν″ τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων.

11 [28] Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. [29] ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· [30] οὓς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν. [31] τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; [32] ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ‡ ἀλλὰ″ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; [33] τίς ¶ P. ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; ¶ θεὸς ὁ δικαιῶν, [34] τίς ὁ κατακρίνων; χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ † ἐγερθείς, § ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ § Goth. ΙΓ′ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν· [35] τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς

nobis gemitibus inenarrabilibus: [27] qui autem scrutatur corda, scit quid desideret spiritus, quia secundum deum postulat pro sanctis.

[28] Scimus autem quoniam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum, his qui secundum propositum vocati sunt sancti. [29] Nam quos praescivit, et praedestinavit conformes fieri imaginis filii eius, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. [30] Quos autem praedestinavit, hos et vocavit: et quos vocavit, hos et iustificavit: quos autem iustificavit, illos et magnificavit. [31] Quid ergo dicimus ad haec? si deus pro nobis, quis contra nos? [32] Qui etiam filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit? [33] Quis accusabit electos dei? deus qui iustificat? [34] Quis est qui condemnet? Christus Iesus qui mortuus est, immo qui et resurrexit, qui et est ad dexteram dei, qui etiam interpellat pro nobis? [35] Quis nos separabit

27. εντυγχανει *Orig.* i. *bis.* | ὑπερεντυγχανει L*Tf.*
— ὑπερ ἁγιων *Orig.* i. *bis. Orig. Int.* ii. 146ᵉ. iv. 601ᵃ·ᵉ. 602ᶜ·ᵈ. | ὑπερ ἡμων 17. 47*mg.*
28. δε] γαρ 47.
— συνεργει] add. ὁ θεος AB. (Æth.) *Orig.* ii. 569ᵇ. (vid. i. 264ᶠ.) ("quod adjuvet eos Dominus, eos qui amant eum" Æth.) | om. ℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Clem.* 584. *Orig.* iv. 337ᶜ. 462 *not.* 463 *not. Orig. Int.* iv. 602ᵃ. *Eus.* in Ps. 258ᵈ.
— αγαθον] praem. το L. *Clem.* | om. *Orig.* i. 264ᶠ. ii. 569ᵇ. iv. *ter. Eus.* in Ps.
30. προωρισεν *Clem.* 584. *Orig.* i. 205ᵈ. ii. 722ᵉ. iv. 462 *not.* 463 *not. Orig. Int.* iv. 604ᵃ·ᶜ. 605ᵇ. 613ᵃ. *Eus.* in Ps. 258ᵈ. | προεγνω A. *Orig. Int.* iv. 629ᵇ.
— και ους *Orig.* i. 205ᵉ. ii. 722ᶜ. iv. *Orig. Int.* iv. 5ᵗⁱᵉˢ. *Eus.* in Ps. | ους δε 37. *Clem.* 584.
— ους δε εδικ. *Orig.* i. iv. *Clem. Eus.* in Ps. | και ους εδικ. A. Syr.Pst. Æth. *Orig. Int.* iv. 605ᶜ. 613ᵃ.
32. γε ABℵC. rel. *Orig.* ii. 392ᶠ. iii. 580ᶜ. *Orig. Int.* iv. 605ᵈ. *Eus.* D.Ev. 495ᵈ. | ουδε D*FG. | δε 47. | add. γε Dᶜ.
32. του ιδιου υιου *Orig.* ii. iii. 580ᵈ. 583ᵇ. (i. 773ᵈ.) *Eus.* D.Ev. in Ps. 382ᵈ. | υιου ιδιου FG.
— ουκ ABℵC. rel. vv. *Orig.* i. 16ᶜ. ii. iii. *bis. Orig. Int.* iii. 891ᵉ. *Eus.* D.Ev. in Ps. (μὴ φεισάμενος *Orig.* i. 773ᵈ.) | om. DFG.
— αλλα BℵD*FG. | ‡ αλλ' ϛ. ACDᶜ. 17. 37. 47. KsLP. *Orig.* i. 16ᵉ. 773ᵉ. iii. *Eus.* D.Ev. in Ps.
— αυτον *Orig.* i. *bis.* iii. *bis. Orig. Int.* iii. *Eus.* D.Ev. in Ps. | ἑαυτον L *sic.*
— τα ABℵCDᶜ. rel. *Orig.* i. 16ᶜ. | om. D*FG. Arm.
— χαρισειται 17.
34. χριστος] add. Ιησους AℵCFG. 17. L. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 607ᵃ. | om. BD. 37. 47. Ks. Syrr.Pst.&Hcl. *Iren.* 207. *Hil.* 1077ᵃ.
— εγερθεις] † praem. και ϛ. DFG. 37. 47. KsL. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.(*sic*)&Hcl. *Iren.* | om. ABℵC. 17. *Am.** Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. (*Hil.*) (om. μαλλον δε Syr.Pst.) ‖ add. εκ νεκρων Aℵ*C. 17. Memph. | om. BℵᶜDFG. 37. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Iren.* 207. *Hil.*
34. ὁς και 1°. BℵᶜDFG. rel. *Am. Harl.* Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. | om. και Aℵ* (add.ᶜ)C. 47. Vulg. *Cl.* Memph. Goth. *Iren. Hil.* | om. ὁς Syr.Pst. Æth. | και ὁς Arm.
— του θεου] om. του B.
— και εντυγχ.] om. και 47. (εντυγχανη C*.)
— ὑπερ] ὑπερει *sic* FG.
35. τις] add. ουν FG. Vulg. *Cl. m.* Arm. (et ver. 34.) *Orig. Int.* iv. 607ᵃ.) | om. rel. *Am.* rel. *Orig.* i. 316ᵈ. ii. 631ᵉ. iii. 609ᵈ. 640ᵇ. Cat. Cram. 155. *Orig. Int.* ii. 70ᵉ. 370ᵃ. iii. 29ᶜ. iv. 459ᵃ. *Eus.* in Es. 363ᵈ. in Ps. 43ᵃ. 164ᶜ. 335ᵃ. 365ᵃ. 593ᵉ. *Tert.* Scorp. 13. *Cypr.* 15. 36. 265. 311. *Hil.* 182ᵇ. 291ᵇ. *Luc.* 251. | add. γαρ *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 30. Jahn 78.) *Orig. Int.* iv. 568ᵈ.
— χωρισει *Orig.* i. ii. iii. 640ᵇ. rel. | -σῃ A. *Orig.* iii. 609ᵈ. (χαρισει 37 *Scr.*)

28. iis qui *Cl.* | propositum *om. Am.** | 29. filii sui *Cl.* | 30. illos et glorificavit *Cl.* | 31. dicemus *Cl.* | 32. proprio filio suo *Cl.* | 33. accusavit *Am.* | *add.* adversus *Cl.* | 34. "et" 1°. *om. Am.** | qui est ad dex. *Cl.* | 35. quis ergo nos *Cl.* | separavit *Am.*

A B ℵ(C)D. FG. 17. 37. 47. KL.
x Ps. 43(44): 23.

ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; θλῖψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; [36] καθὼς γέγραπται ὅτι x ‡ "Ενεκέν" σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. [37] ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς· [38] πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαί, ‡ οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις," [39] οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

a caritate Christi? tribulatio an angustia an persecutio an fames an nuditas an periculum an gladius? [36] Sicut scriptum est quia propter te mortificamur tota die, aestimati sumus ut oves occisionis. [37] Sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. [38] Certus sum enim quia neque mors neque vita neque angeli neque principatus neque instantia neque futura neque fortitudo [39] neque altitudo neque profundum neque creatura alia poterit nos separare a caritate dei quae est in Christo Iesu domino nostro.

IX. [1] Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι

[1] Veritatem dico in Christo, non mentior, testimonium mihi perhibente conscientia mea in spiritu sancto,

---

35. του χριστου ACDFG. 17. 37. 47. KL. Vulg. *m.* Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* i. (Delarue.) ii. 631e. iii. 640b. *Orig. Int.* iv. 459a. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 30. *Pet.*) *Eus.* in Es. in Ps. 164c. Mart. 2. *Tert.* Scorp. *Cypr. quater. Hil.* 291b. *Luc.* 251. | του θεου Bℵ. *Orig.* i. edd. quaedam. *Orig. Int.* ii. 70e. 370a. iii. 29c. 833a. iv. 568d. 607a. *Eus.* in Ps. 43a. 335a. 365a. 593a. *Hil.* 182c. ‖ add. της εν χριστῳ Ιησου B. *Orig. Int.* ii. 70e. iii. 29c. iv. 568d. | non habent rel. *Orig.* i. ii. iii. *Orig. Int.* ii. 370a. iii. 833a. iv. 459c. 607a. *Meth. Eus.* in Ps. 5ies. *Tert. Cypr. quater. Hil. bis. Luc.* (vid. ver. 39.) (απο της αγαπης του χριστου και αγαπης του θεου εν χριστῳ Ιησου *Orig.* i. 316d. 1o.)

— η 2o. ABℵCDc. vv. *Orig.* i. *Orig. Int.* ii. iii. 833a. *Meth. Eus.* in Ps. 164d. 335a. 365a. 593c. *Tert. Cypr. Hil. Luc.* 251. | om. D*FG.

36. ἑνεκεν ABℵDFG. 17. 37. 47. L. *Clem.* 585. *Orig.* i. 316e. (Cod. Bodl.) *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 30. Jahn 78.) | ‡ ἑνεκα ⊋. CKs. (*Orig.* Cod. Rom.) *Hipp.* (Lagarde 199.)

37. δια του αγαπησαντος ABℵC. 17. 37. 47. KsL. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Clem.* 585. *Orig.* i. 316e. 317a. *Orig. Int.* iv. 607a. *Meth. Eus.* in Ps. 23c. | δια τον αγαπησαντα DFG. Vulg. (Æth.) *Orig. Int.* iii. 833b. iv. 459b. *Tert.* Scorp. 13. *Cypr.* 36. 265. 311. *Hil.* 291c. *Luc.* 251.

38. αγγελοι ABℵC. rel. Vulg. Syr.Pst. &Hcl. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 606. *Orig.* i. 316e. *Orig. Int.* i. 141d. ii. 462b. iii. 833b. 963b. iv. 459b. 568d. 608d. 609c. *Hil.* 291c. | αγγελος DFG. Memph. ‖ add. ουτε εξουσια D.

— αρχαι] add. ουτε εξουσιαι C. Syr.Hcl.* *Orig. Int.* i. iv. 459b. | om. *Clem.* 606. *Orig.* i. *Orig. Int.* ii. iii. *bis.* iv. 568d. 608d. *Hil.*

— ουτε ενεστωτα ουτε μελλ. ουτε δυναμεις ABℵC(D)FG. 37. 47. (*Am.*) Syr.Hcl. Memph. Arm. *Zoh.* Æth. *Orig.* i. *Orig. Int.* ii. iii. *bis.* iv. 459b. 608.d *Eus.* in Ps. 593e. Mart. 2. *Hil. Am.* (δυναμις D.) | ‡ ουτε δυναμεις ουτε ενεστωτα ουτε μελλ. ⊋. 17. KsL. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Goth. | om. ουτε δυναμεις. *Orig. Int.* i. *Clem.* (om. ουτε μελλ. *Clem.*) | utroque loco Vulg. *Cl.* ut vid.

39. τις Arm. *Clem.* 606. *Orig.* i. 316e. *Orig. Int.* i. 141d. iii. 833b. iv. 459b. 568d. 608d. *Eus.* in Ps. 593e. | om. DFG. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Orig.* ii. 462f. *Orig. Int.* iii. 963b. *Tert.* Scorp. 13. *Hil.* 291c. | τι 37.

— δυνησεται *Clem. Orig.* i. *Orig. Int.* i. ii. iii. *bis.* iv. *ter. Eus.* in Ps. 335b. 593e. *Tert. Hil.* | δυναται 17. Arm.

— του θεου] Christi (om. ad fin. ver.) Æth.

— τῳ κυριῳ Bℵ D. 17. 37. 47. KsL. Vulg. *Clem. Orig.* i. 316f. Cat. Cram. *Cor.* 12. *Orig. Int.* i. ii. 463a. iii. iv. *ter. Tert. Hil.* | του κυριου ACFG.

1. χριστῳ] add. Ιησου D*FG. Arm. MSS. *Orig. Int.* iv. 459b. | om. ABℵCDc. rel. Vulg. rel. *Orig. Int.* iv. 610d.b(*bis.*)

— εν πνευμ. *Orig.* iv. 357b. *Orig. Int.* iv. *ter.* | συν πν. FG.

2. τῃ καρδιᾳ *Orig.* ii. 790a. *Orig. Int.* iv. 610d. | της καρδιας 17. K. | (ωδυνη 17.)

3. ηυχομην ABℵCFG. 37. 47. *Eus.* in Ps. 443a. ad Steph. Mai. 225. | ευχομην D. 17. KL. *Orig.* Cat. Cram. *Cor.* 253.

— αναθεμα ειναι αυτος εγω ABDFG. Syr.Hcl. Goth. *Orig. Int.* iv. 610d. | ειναι αναθεμα αυτος εγω ℵ. | ‡ αυτος εγω αναθεμα ειναι ⊋. C. 17. 37. 47. KL. Vulg. (Syr.Pst.) (Memph.) Arm. (Æth.) (*Orig. Int.* ii. 362b.) (*Cypr.* 287.) | om. αυτος εγω *Eus.* in Ps. ad Steph. *Mai.* 225. om. εγω *Orig.* Cat. Cram.

— απο ABℵCF. rel. *Orig.* Cat. Cram. | υπο DG.

— αδελφων μου των ABmg.ℵCD. rel. vv. *Orig.* Cat. Cram. *Orig. Int.* ii. iv. *Eus.* in Ps. ad Steph. *Cypr.* | om. B*txt. Rl. Mai.*

— μου ult. ABℵCDc. rel. (vv.) *Orig.* Cat. Cram. *Orig. Int.* ii. iv. 610d. *Eus.* in Ps. ad Steph. *Cypr.* | om. D*FG. Goth. *Orig. Int.* iv. 611b. 612b. (om. 1o. Arm. ed.)

35. an persecutio *post* an periculum *Cl.* | 36. sicut oves *Cl.* | 38. neque principatus neque virtutes *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ἀγίῳ, [2] ὅτι λύπη μοι ἔστιν μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου, [3] (ηὐχόμην γὰρ ‡ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ" ἀπὸ τοῦ χριστοῦ), ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· [4] οἵτινές εἰσιν

4. ἡ διαθήκη

Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ νομοθεσια καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, [5] ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.¶

¶ C.

ΙΑ΄ 12 [6] Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ· [7] οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ' ἐν

ʸ Gen. 21:12.

ʸ Ισαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα. [8] τουτ' ἔστιν, οὐ

[2] quoniam tristitia est mihi magna et continuus dolor cordi meo: [3] optabam enim ipse ego anathema esse a Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem, [4] qui sunt Israhelitae, quorum adoptio est filiorum et gloria et testamenta et legislatio et obsequium et promissa, [5] quorum patres, et ex quibus Christus secundum carnem, qui est super omnia deus benedictus in saecula, amen.

[6] Non autem quo exciderit verbum dei. Non enim omnes qui ex Israhel, hi sunt Israhelitae; [7] neque quia semen sunt Abrahae, omnes filii, sed, In Isaac vocabitur tibi semen. [8] Id est, non qui filii carnis,

---

3. κατα σαρκα] praem. των DFG. | om. ABℵC. rel. *Orig.* Cat. Cram. *Orig. Int.* iv. *bis*. *Eus.* in Ps. ad Steph. Mai 225.

4. ὧν ἡ υἱοθ... επαγγελιαι (*Orig.* iii. 346ᵇ. *Orig. Int.* iv. 610ᵈ. (611ᶜ.) (634ᵈ.) (639ᵃ.) *Cypr.* 287. *Hil.* 78ᵉ. | om. A.

— ἡ υἱοθ. *Orig.* iii. 346ᵇ. | om. ἡ FG.

— αἱ διαθηκαι ℵC. 17. 37. 47. Ks. *Am. Harl.** *Tol. d. f. g.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. 610ᵃ. 611ᶜ. 634ᵈ. 639ᵃ. *Hil.* 78ᵉ. (και διαθηκαι Syr.Hcl.mg. *Gr.*) | ἡ διαθηκη BDFG. Vulg. *Cl. Harl.*² Æth. *Cypr.* 287. (vid. A. supra.) | om. και αἱ διαθ. και ἡ νομοθ. L. (post ἡ νομοθ. Goth.)

— αἱ επαγγελιαι BℵC. rel. (vv.) *Orig. Int.* iv. 610ᵃ. 611ᵈ. 639ᵃ. *Cypr.* | ἡ επαγγελια D. Memph. | επαγγελια F(G ηπαγγ.) om. art.

5. οἱ] om. FG.

— και εξ *Iren.* 205. *Orig. Int.* iv. 610ᵃ. *Hil.* 970ᵃ. | om. και FG. *Cypr.* 287. *Hil.* 78ᵉ. 850ᵈ. (εξ ὧν και Arm.)

— το (vid. *Ciem. Rom.* 1 ad Cor. xxxii. | om. FG. Arm. | τα C*. | ὁ *Hipp.* (semel). c. Noet. 6. [ii. 10.] (1°.)

— ὁ ων cum Christo conjungunt veteres, quod sciam, omnes, e.g. "Quorum patres et ex quibus Christus secundum carnem qui est Deus super omnes benedictus in saecula." *Iren.* 205. ὁ ἀπόστολος ἕνα θεὸν ὁμολογεῖ λέγων, ὧν οἱ πατέρες ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. *Hipp.* c. Noet. 2. (ii. 7.) οὗτος (χριστὸς) ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεός ἐστιν. *Hipp.* c. Noet. 6. (ii. 10.) et ibi *bis* habet. χριστὸς γάρ ἐστιν ὁ κατὰ πάντων θεός. *Hipp.* Phil. x. 34. (339.) | "Ex ipsis ergo est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula. Christum aliud secundum carnem esse et aliud secundum spiritum jam et in prioribus hujus epistolae partibus designavit ubi dicit, Qui factus est ex semine David secundum carnem, qui destinatus est filius Dei in virtute secundum spiritum sanctificationis.... Quid de hoc loco apostoli facient, in quo aperte Christus super omnia Deus esse perhibetur." *Orig. Int.* iv. 612ᵇ·ᶜ. (vid. et iv. 610ᵃ.) "Ex quibus Christus, qui est, inquit, Deus super omnia benedictus in aevum omne." *Tert.* adv. Prax. 13. (vid. et cap. 15.) "Quod Deus Christus...Item Paulus ad Romanos, optabam ego ipse anathema, etc....ex quibus Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula." *Cypr.* 287. "Quod si et apostolus Paulus; Quorum, inquit, et ex quibus Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in secula, in suis literis scribit." *Novat.* 99. "Sed non ignorat Paulus Christum Deum, dicens, Quorum patres et ex quibus Christus qui est super omnia Deus. Non hic creatura in Deum deputatur sed creaturarum Deus est, qui super omnia Deus est." *Hil.* 970ᵃ. περὶ γὰρ τούτου (sc. Christum esse Deum) γέγραπται.... παρὰ τῷ ἀποστόλῳ, Ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεός κ.τ.λ. *Syn. Ant.* Routh. iii. 292, 3. vid. et Augustini Speculum cap. II. "De distinctione personarum patris filii et spiritus sancti." Contra haec nihil valet quod saepe dicit Eusebius, apud quem ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς est Pater solus Cyrillus contra Julianum qui negaverat Jesum a Paulo *Deum* nuncupatum esse (τὸν γοῦν Ἰησοῦν οὔτε Παῦλος ἐτόλμησεν εἰπεῖν θεόν), sic respondit, καὶ γοῦν ὁ πάνσοφος Παῦλος.... ἰδοὺ γάρ, ἰδοὺ τὸν κατὰ σάρκα ἐξ Ἰουδαίων, τουτέστι χριστόν, καὶ θεὸν ἐπὶ πάντων, καὶ μὴν καὶ εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἄμήν, εἶναί φησιν. 327.

6. Ισραηλ 2°. ABℵ. rel. *Tol. Orig.* i. 182. 187. | Ισραηλειται DFG. Vulg. Arm. *Orig. Int.* ii. 138ᵈ. 280ᵃ. iv. 612ᵇ. ("non omnes illi Israel qui egressi sunt ex Ægypto." Æth.

7. Ισαακ ABℵᶜF. rel. | Ισακ ℵ*DG. *Fuld.*

8. ου] praem. ὁτι B(²*Rl.Mai*¹*Alf.*)ℵᶜ. 37. Arm. *Orig.* i. 299ᵉ. | om. AB(**Rl. Mai*)ℵ*D. rel. Vulg. *Orig. Int.* iv. 612ᵇ. (ου γαρ *Orig.* i. 182. 183.)

---

2. mihi magna est *Cl.* | 3. ego ipse *Cl.* | 4. testamentum *Cl.* | 5. ex quibus est Chr. *Cl.* | 6. quod exciderit *Cl.* | ex Israel sunt ii sunt *Cl.* | 7. qui semen *Cl.*

ABℵD. FG. 17. 37. 47. KL[P].

τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. 9 ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, [z] Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός. 10 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· 11 μή πω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ ‡ φαῦλον," ἵνα ἡ § κατ' ἐκλογὴν ‡ πρόθεσις τοῦ θεοῦ" μένῃ, 12 οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ‡ ἐρρέθη" αὐτῇ ὅτι [a] Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι· 13 καθὼς γέγραπται, [b] Τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαῦ ἐμίσησα.

§ P.

[z] Gen. 18:20.

[a] Gen. 25:23.

[b] Mal. 1:2, 3.

hii filii dei, sed qui filii sunt promissionis aestimantur in semine. 9 Promissionis autem verbum hoc est, Secundum hoc tempus veniam et erit Sarrae filius. 10 Non solum autem, sed et Rebecca ex uno concubitu habens Isaac patre nostro: 11 cum enim nondum nati fuissent aut aliquid egissent bonum aut malum, ut secundum electionem propositum dei maneret, 12 non ex operibus sed ex vocante, dictum est ei quia maior serviet minori, 13 sicut scriptum est, Iacob dilexi, Esau autem odio habui.

14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο. 15 τῷ ‡ Μωυσεῖ γὰρ" λέγει, [c] Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. 16 ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ‡ ἐλεῶντος" θεοῦ. 17 λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. 18 ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. 19 ἐρεῖς ‡ μοι οὖν," Τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; 20 ‡ Ὦ ἄνθρωπε, μενοῦν γε," σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ;

[c] Ex. 33:19.

[d] Ex. 9:16.

19. τί * [οὖν]"

14 Quid ergo dicemus? numquid iniquitas apud deum? Absit. 15 Mosi enim dicit, Miserebor cuius misereor, et misericordiam praestabo cuius miserebor. 16 Igitur non volentis neque currentis, sed miserentis est dei. 17 Dicit enim scriptura Pharaoni quia in hoc ipsum excitavi te ut ostendam in te virtutem meam et adnuntietur nomen meum in universa terra. 18 Ergo cuius vult miseretur, et quem vult indurat. 19 Dicis itaque mihi, Quid adhuc quaeritur? voluntati enim eius quis resistit? 20 O homo, tu quis es qui respondeas deo?

---

8. του θεου *Orig.* i. 182. 183. | om. του FG. 37. *Orig.* i. 299[e].
9. ὁ λογος] om. ὁ D *sic.*
10. Ρεβεκκαν 37.
— Ισαακ] Ισακ D.
11. γενηθεντων D*.
— μηδε *Orig.* iv. 84[e]. 85[a]. *Orig. Int.* i. 99[b]. | η FG. Vulg. *Orig. Int.* iv. 613[a]. | μητε *Orig.* i. 205[a].
— φαυλον ABℵ. 37. 47. *Orig.* i. iv. *bis.* | ‡ κακον ⸗. DFG. 17. KsL.
— προθεσις ante του θεου ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. *Iren.* 257. *Orig.* i. iv. *ter. Orig. Int.* i. 99[b·d·] ii. 348[f]. iv. 613[a·d·] | ‡ post ⸗.
— μενῃ *Orig.* i. iv. *bis.* | μεινη FG. | μενει 17 (-ει). P. μεν. A.
12. ερρεθη AB*Rl.Mai.ℵD*FGKP. | ‡ ερρηθη ⸗. B[2]D[c]. 17. 37. 47. L. *Orig.* iv. 84[e]. 85[a]. ‖ add. γαρ P.
— αυτῃ *Orig. Int.* i. 99[c]. | om. D*. *Harl.** Syr.Pst. *Orig.* (i. 205[b].) iv. *Orig. Int.* ii. 348[f]. iv. 613[a].
— μειζων *Orig.* i. iv. | -ζον ℵ* (corr.[c])
12. δουλευσει *Orig.* i. iv. | -σῃ L.
13. καθως AℵD. rel. | καθαπερ B. *Orig.* iv. 84[e].
14. ουν] om. 47 *Gb.*
— τῳ θεῳ ABℵD[c]. rel. *Clem.* 641. *Orig.* iv. 84[c]. | om. τῳ D*FG.
15. τῳ Μω. γαρ BℵDFG. 47. P. | ‡ τῳ γαρ Μω. ⸗. A. 17. 37. KsL. | Μωυση 17. 37. 47. KLP. Μωυσει | FG. Μωσῃ ⸗. B *Bch.*(**Rl.Mai.*)D | Μωσει AB *Btly.*(²*Rl.Mai.*)
— οικτειρω] -ρησω 37.
16. ελεωντος AB*Rl. Mai ℵD[c] GP. | ‡ ελεουντος ⸗. B[2]. 17. 37. 47. Ks. *Orig.* i. 114. 129. 130. ii. 571[d]. *Eus.* in Ps. 19[b]. | ενδοκουντος L.
17. ενδειξωμαι] -ξομαι F(non G.) 17. LP.
— ὁπως 2°.] add. αν FG.
— διαγγελῃ] διαγγειλη 37. | διαγγιλει LP.
18. ὁν 1°. *Orig.* i. 114. 115. 123. 132. ii. 116[d]. *Orig.* Cat. 341. *Orig. Int.* iv. 613[c]. 614[a·d·] 615[c]. | om. L.
18. θελει 1°. *Orig.* i. *quater.* ii. 116[d]. | θελη 17 *bis.* L. *Orig.* Cat. 341. (1°.) ‖ add. ὁ θεος D. *Orig.* i. 114. 115. | om. *Orig.* i. 123. 132. ii. Cat. *Orig. Int.* iv. 613[c]. 614[a·d.] 615[c].
— ελεει ABℵD[c]. 17. 37. 47. KsLP. *Orig.* i. *ter. Orig.* ii. Cat. | ελεᾳ D*FG.
— ὁν δε θελει .... η ουκ εχει(21) ab alia manu in Aut *vid.* ‖ (qui autem non vult Memph.)
19. μοι ουν ABℵ. 37. 47. P. Syr.Hcl. Goth. *Orig.* i. 132. [Syr.Pst.Arm. Æth.] | ‡ ουν μοι ⸗. DFG. 17. KsL. Vulg. Memph. *Orig.* i. 114. ii. 116[d]. *Orig. Int.* ii. 140[d]. iv. 613[c].
— τι] add. ουν BDFG. *Orig. Int.* ii. 140[d]. iv. | om. Aℵ. 17. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. *bis. Orig.* ii. *Orig. Int.* ii. 299[b].

8. hi filii *Cl.* | 9. prom. enim *Cl.* | 10. autem illa sed *Cl.* | patris nostri *Cl.* | 11. boni egissent aut mali *Cl.* | 17. *om.* enim *Am.* | et ut annun. *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.

[e] μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, Τί με ἐποίησας οὕτως; [21] ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; [22] εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, [23] καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν; [24] οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν, [25] ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει, [f] Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου, καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην, ἠγαπημένην. [26] καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ‡ ἐρρέθη" †, [g] Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. [27] Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, [h] Ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ ‡ ὑπόλειμμα" σωθήσεται· [28] λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων † ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. [29] καὶ καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας, [i] Εἰ μὴ κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν. [30] τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην

[e] Es. 45:9.

23. [καὶ] ἵνα

[f] Hos. 2:25.

26. ἐῤῥ. [αὐτοῖς]

[g] Hos. 1:10.

[h] Es. 10:22.

28. συντέμνων [ἐν δικαιοσύνῃ, ὅτι λόγον συντετμημένον]

[i] Es. 1:9.

IE'

Numquid dicit figmentum ei qui se finxit, Quid me fecisti sic? [21] An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliut quidem vas in honorem, aliut vero in contumeliam? [22] Quod si volens deus ostendere iram et notam facere potentiam suam sustinuit in multa patientia vasa irae aptata in interitum, [23] ut ostenderet divitias gloriae suae in vasa misericordiae, quae praeparavit in gloriam, [24] quos et vocavit nos non solum ex Iudaeis sed etiam ex gentibus; [25] sicut in Osee dicit, Vocabo non plebem meam plebem meam et non misericordiam consecutam misericordiam consecutam, [26] et erit in loco ubi dictum est, Non plebs mea vos, ibi vocabuntur filii dei vivi. [27] Esaias autem clamat pro Israhel, Si fuerit numerus filiorum Israhel tamquam arena maris, reliquiae salvae fient: [28] verbum enim consummans et brevians in aequitate, quia verbum breviatum faciet dominus super terram. [29] Et sicut praedixit Esaias, Nisi dominus Sabaoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma facti essemus et sicut Gomorra similes fuissemus. [30] Quid ergo dicemus? quod gentes quae non sectabantur iustitiam

---

19. *τῳ γαρ St.* 3. ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. vv. Arm. Æth. *Orig.* i. 114. 132. 135. ii. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. | om. *γαρ Elz.*

20. *ω ανθρωπε* ante *μενουνγε* A(B)ℵ*. 37. 47. *Orig.* i. 132. (*μενουν* B. contra Memph. *Graece. Orig.* i. *quater*) | ‡ post ⸗. ℵcDc. 17. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. (Arm.) *Orig.* i. 114. 135 *bis.* (post *συ τις ει* Arm.) | *ω ανθρωπε* tantum D*FG. Vulg. Æth. *Orig. Int.* ii. 140d-f. 299b. iv. 614a. 615b. *Meth.* (ap. Epiph. lxiv. 28. Jahn 77.)

— *πλασαντι*] *πλασματι* 47*.

— *εποιησας Orig.* i. 114. 133. *Meth.* | *επλασας* D.

— *εχη* P.

22. *ηνεγκεν Orig.* ii. 119b. *Orig. Int.* iii. 279e. iv. 616d. 617a. | om. FG.

— *σκευη*] praem. *εις* FG. | om. *Orig.* ii. *Orig. Int.* iii. iv. *bis.*

23. *και ινα* AℵD. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. *και* B. 37. 47 *mg.* Vulg. Memph. Goth. Æth. *Orig.* ap. Gb. *Orig. Int.* iii. 279e. iv. 616d. 617a.

23. *γνωρισει* 17.

— *τον πλουτον*] *το πλουτος* FG.

— *δοξης*] *χρηστοτητος* P.

25. *εν* AℵD. rel. *Orig. Int.* iv. 616d. | om. B. (om. et *τῳ* B *Bch.*)

— *Ὡσηε*] *ωση* FG. | *οσηε* K. | *ωσε* P.

— *ουκ*] post *ηγαπημενην* 1o. 17. (ante *Orig. Int.* iv. 616d. 618a.)

— fin.] add. et non misericordiam consecutam misericordiam consecutam. Vulg. Arm. MSS. (om. et non dilectam dilectam *Am. Tol. Fuld.*)

26. *ου*] *ω* ℵ*.

— *ερρεθη* AB**Rl.Mai*ℵD*. 17. KP. | ‡ *ερρηθη* ⸗. B2Dc. 37. 47. L. | *αν κληθησονται* FG. *Orig. Int.* iv. 616d. ‖ † add. *αυτοις* ⸗. AℵD. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. Æth. vid. Hos. | om. BFG. *Am.* Syr.Pst. *Iren.* 257. *Orig. Int.* iv.

— *κληθησονται*] add. *ουτοι* P.

27. *υπολειμμα* ABℵ*. *Eus.* D.Ev. 62c. 64d. in Es. 399a. (*υπολειμα* B *Bily.* (2*Rl.*) *υπολιμα Rl.**) | *υποκαταλειμμα* 47. | ‡ *καταλειμμα* ⸗. ℵaDFG. rel. (vid. LXX.)

28. *συντέμνων*] † add. *εν δικαιοσυνη ότι λογον συντετμημενον* ⸗. ℵcDFG. 17. 37. 47 *mg.* KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. (Arm.) *Orig. Int.* iv. 618d. *Eus.* D.Ev. 62c. (vid. Es. x. 22, 23.) (om. *εν δικαιοσυνη Eus.* D.Ev. MS.) | om. ABℵ*. 47*. Syr.Pst. Memph. Æth. *Eus.* D.Ev. 64d. in Es. 399a.

— *κυριος*] praem. *ὁ* B. | om. AℵD. 47 *txt. et mg.* rel. *Eus.* D. Ev. *bis.* in Es.

29. *κυριος*] add. *ὁ θεος* 17. | om. *Orig.* iii. 711b. *Orig. Int.* iv. 618d. *Eus.* D.Ev. 62c. 64d. Ecl. Pr. 27.

— *εγκατελιπεν* BℵD*. rel. *Eus.* D.Ev. *bis.* Ecl. Pr. | *-λειπεν* ADcFGKL *Tf.* P. | praem. *ω* FG.

— *ὡμοιωθ.* BℵD. 17. 37. Ks. *Eus.* D. Ev. *bis.* Ecl. Pr. | *ὁμοιωθ.* AFGLP. (*Orig.* iii.)

---

22. Deus volens *Cl.* | apta *Cl.* et *Am.*** | 25. vocavi *Am.* | pleb. meam *add.* et non dilectam dilectam *Cl.* | 26. dictum est eis *Cl.* | 28. et abbrevians *Cl.*

ABℵ[C]D. FG. 17. 37. 47. KLP.

κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· 31 Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον † οὐκ ἔφθασεν; 32 διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων †· προσέκοψαν † τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, 33 καθὼς γέγραπται, k Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσκόμματος, καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ † ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.

k Es. 8: 14. 28: 16.

adpraehenderunt iustitiam, iustitiam autem quae ex fide est; 31 Israhel vero sectans legem iustitiae in legem iustitiae non pervenit. 32 Quare? quia non ex fide, sed quasi ex operibus: offenderunt in lapidem offensionis, 33 sicut scriptum est, Ecce pono in Sion lapidem offensionis et petram scandali, et omnis qui credit in eum non confundetur.

X. 1 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησις † πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ ‡ αὐτῶν" † εἰς σωτηρίαν. 2 μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. 3 ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν † ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν.

1 Fratres, voluntas quidem cordis mei et obsecratio ad deum fit pro illis in salutem. 2 Testimonium enim perhibeo illis quod aemulationem dei habent, sed non secundum scientiam. 3 Ignorantes enim dei iustitiam et suam quaerentes statuere, iustitiae dei non sunt subiecti.

13 4 Τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. 5 ‡ Μωυσῆς" γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ † νόμου ὅτι l Ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν ‡ αὐτῇ." 6 ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, m Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστιν χριστὸν καταγαγεῖν· 7 ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;

5. γράφει ὅτι τ. δικ. τ. ἐκ τοῦ νόμου, Ὁ ποιήσας — [αὐτά]
l Lev. 18:5.
m Deut. 30:11-14.

4 Finis enim legis Christus ad iustitiam omni credenti. 5 Moses enim scripsit quoniam iustitiam quae ex lege est qui fecerit homo, vivet in ea. ‖ Quae autem ex fide est iustitia sic dicit, Ne dixeris in corde tuo, Quis ascendit in caelum? id est Christum deducere; 7 aut, Quis descendit in abyssum? hoc est Christum

30. κατελαβεν] add. την G(non F.) — δικαιοσυνην 1°.] δικαιωσυνη 17. K. — την] της FG.
31. νομον post δικαιοσ. P. — εις νομον *Orig. Int.* iv. 618e. 619e. 620c. | om. 17. ‖ † add. δικαιοσυνης ☽. ℵc(F cum obelo). 37. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. om. ABℵ* D(F cum obelo)G. 17. 47. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. *ter.* — εφθασεν] εφθοχεν FG.
32. εργων] † add. νομου ☽. ℵcD. 17. 37. 47*mg.* KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. [Æth.] | om. ABℵ*FG. 47*txt.* Vulg. Memph. *Orig. Int.* iv. 618e. 619a. — προσεκοψαν] -ψεν ℵ*.(corr.c) | -φαν FG. ‖ † add. γαρ ☽. ℵcDc. 17. 37. 47*mg.* KsLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. ABℵ*D*FG. 47*txt. Am. Tol.* Memph. Goth. (Æth.) *Orig. Int.* iv. *bis.*
33. Σιων] Σιω A. ‖ add. λιθον ακρογωνιαιον εντιμον και 17. (vid. LXX.) | om. *Orig. Int.* iv. 618e. 619a. — ὁ πιστευων] † praem. πας ☽. 17. 37. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Arm. | om. ABℵDFG. 47. Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. *Orig.* iii. 286a. *Orig. Int.* iv. *bis.*
33. ου καταισχυνθησεται ABℵ. rel. *Orig.* iii. | ου μη καταισχυνθῃ DFG.
1. δεησις] add. μου P. — προς] † praem. ἡ ☽. 17. 37. KsL. | om. ABℵDFG. 47. P. Arm. — αυτων ABℵDFG. 17. 47*txt.* P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 620c.*bis.* | ‡ του Ισραηλ ☽. 37. 47*mg.* KsL. — εις σωτ.] ἡ σωτηρια 37. ‖ † praem. εστιν ☽. ℵc. 17. 37, 47*mg.* KLP. Syr. Hcl. | om. ABℵ*DFG. 47 *txt.* Vulg. Syr.Pst. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv.
3. γαρ *Iren.* 241. *Clem.* 451. *Orig. Int.* iv. 619b. 620e. *Tert.* adv. Marc. v. 14. | δε A. — ιδιαν] † add. δικαιοσυνην ☽. ℵ(F)G. 17. 47*mg.* KsL.(-νης F.) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Iren.* Mass. *Orig. Int.* iv. 620c. 653b. *Tert.* (om. ante). | add. post ζητουντες 37. | om. ABD. 47*txt.* P. Vulg. Memph. Arm. *Iren.* Erasm. *Clem.* 451. *Orig. Int.* iv. 619b. — υπερτ.αισαν G. υπεται.ησαν F.
5. Μωυσης BℵFG. 17. 37. K. | ‡ Μωσης ☽. AD. 47. LP.
5. γαρ *Orig. Int.* iv. 621d. 622b. | om. 17. — την δικ. την εκ †νομου οτι BℵcDc. 17**. FG. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. († του" ante νομου ☽. DFG. 17*. 37. 47. KLP. Arm. | om. Bℵ.) | οτι την δικ. την (της D.) εκ του νομου (ℵ*)D*. 17*. Vulg. *Orig. Int.* iv. *bis.* | οτι την δικ. τὴν εκ πιστεως A. — αυτα BℵcFG. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Hil.* 227d. (ταυτα 37*.) | om. Aℵ*D. 47. Vulg. *Orig. Int.* iv. *bis.* eam Memph. *Wilkins.* Goth. — ανθρωπος *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. FG. Syr.Pst. *Hil.* — αυτῃ ABℵ*. 17. 47. Vulg. Memph. Goth. Æth. | ‡ αυτοις ☽. ℵcDFG. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig. Int.* iv.*bis. Hil.*
6. τῃ καρδ. *St.* 3. *Orig.* iv. 44b. 68e. 294b. | om. τῃ *Elz.*
8. λεγει] praem. ἡ γραφη FG. Memph. Æth. | add. D. 17. Vulg. *Cl. Am. Fuld.* Arm. *Orig.* iii. 243e. iv. 44b. 69a.

31. sectando legem *Cl.* | 32. ex fide] om. ex *Am.** | offend. enim *Cl.*
3. justitiam dei *Cl.* | 6. ascendet *Cl.* | 7. descendet *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

τοῦτ᾽ ἔστιν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. 8 ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ᾽ ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν· 9 ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· 10 καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. 11 λέγει γὰρ ἡ γραφή, [n] Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται. 12 οὐ γάρ ἐστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς [o] πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. 13 Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, σωθήσεται. 14 Πῶς οὖν ‡ ἐπικαλέσωνται″ εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ § ‡ πιστεύσωσιν″ οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ‡ ἀκούσωσιν″ χωρὶς κηρύσσοντος; 15 πῶς δὲ ‡ κηρύξωσιν,″ ἐὰν § μὴ ἀποσταλῶσιν; καθὼς γέγραπται, [p] Ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες † τῶν εὐαγγελιζομένων † ἀγαθά. 16 ἀλλ᾽ οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ· Ἡσαΐας γὰρ λέγει, [q] Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; 17 ἄρα ἡ πίστις

9. σου ὅτι κύριος Ἰησοῦς

n Es. 28:16.

o Joel. 2:32.

§ Theb.

§ C.
p Es. 52:7. Nah. 1:15.
15. πόδες [τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην]
q Es. 53:1. Joh. 12:38.

ex mortuis revocare. 8 Sed quid dicit scriptura? Prope est verbum in ore tuo et in corde tuo: hoc est verbum fidei quod praedicamus. 9 Quia si confitearis in ore tuo dominum Iesum, et in corde tuo credideris quod deus illum excitavit a mortuis, salvus eris: 10 corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit in salutem. 11 Dicit enim scriptura, Omnis qui credit in illum non confundetur. 12 Non enim est distinctio Iudaei et Greci: nam idem dominus omnium, dives in omnes qui invocant illum. 13 Omnis enim quicumque invocaverit nomen domini salvus erit. 14 Quomodo ergo invocabunt in quem non crediderunt? aut quomodo credent ei quem non audierunt? quomodo autem audient sine praedicante? 15 quomodo vero praedicabunt nisi mittantur? sicut scriptum est, Quam speciosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona. 16 Sed non omnes oboedierunt evangelio. Esaias enim dicit, Domine, quis credidit auditui nostro? 17 Ergo fides ex auditu,

---

294c. *Orig. Int.* i. 62d. iv. 622a. *Hil.* 1079b. | non habent ABℵ. 37. 47. KsLP. *Tol. Demid.* Syrr.Pst.&Hcl.Goth.

8. *το ρημα*] post *εστιν* DFG. Vulg. (Syrr.Pst.&Hcl.) Goth. Arm. *Orig. Int.* i. iv. 622a. 623a. *Hil.* (*σφοδρα* habet *Orig.* e Deut.) | ante *Orig.* iv. 44b. 69a. (om. *εστιν Orig.* iii. 243e. iv. 294e. *εστιν σφοδρα* 47.)

— *κηρυσσομεν* P.

9. *ὁμολογησης*] add. *το ῥημα* B. *Clem.* 607. | om. rel. *Iren.* 209. *Orig. Int.* ii. 175d. iv. 622a. 623a *bis. Hil.* 1079b.

— *κυριον Ιησουν* (A)ℵD. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Iren.* 209. *Orig. Int.* ii. iv. *ter.* | *ὁτι κυριος Ιησους* B. Memph. *Clem. Petr. Alex.* Routh iv. 29. *Hil.* 1079b. 1080c. ‖ add. *χριστον* A. "quod Christus sit Dominus" Æth. | om. *Iren. Orig. Int.* ii. iv. *ter.* (*Clem.*) (*Hil.*) (*Petr. Alex.*)

— *πιστευσῃς Clem.* | *πιστευσεις* 37. (-σις 17.) | *πιστευεις* P.

— *αυτον*] post *ηγειρεν* AP. *Clem.* | ante *Iren. Orig. Int.* ii. iv. *Petr. Alex. Hil.*

10. *στοματι*] *στομα* P.

11. *γραφη*] add. *ὁτι* Syrr.Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iv. 622a. 623d. (D *non* add. *ὁτι*).

11. *ου*] add. *μη* DFG. | om. *Clem.* 585. 607.

12. *Ιουδαιου τε και Ἑλληνος* | *Ιουδαιῳ και Ἑλληνι* D. Syr.Pst.

13. *αν Orig.* ii. 727d. 793a. | *εαν* 37. *Orig.* i. 291c.

14. *επικαλεσωνται* ABℵDFG. | ‡ *-σονται* ℶ. 17*s*. 37. 47. KsLP. Vulg. *Clem.* 442. *Orig. Int.* iv. 624d-a. 625c.

— *πως δε* 1o.] praem. *η* FG. Syr.Pst. Arm. (*bis.*) *Orig. Int.* iv. 624d. | om. *Clem.* 442.

— *πιστευσωσιν* BℵD(FG)P. (*επιστ* FG.) | ‡ *-σουσιν* ℶ. A. 17*s*. 37. 47. KL. Vulg. *Clem. Orig. Int.* iv. 624d. 625c. *Hil.* 872d.

— *ακουσωσιν* A2Bℵc. 17. 37. (A* n.l.) | ‡ *-σουσιν* ℶ. L. (*-σονται* ℵ*DFG. 47. KP.) Vulg. *Orig. Int.* iv. 624d. 625d. *Hil.* 872e. *Clem.*

— *χωρις*] *ανευ* P.

15. *κηρυξωσιν* ABℵD. 17. KLP. | ‡ *-ξουσιν* ℶ. 37. 47. Vulg. *Clem.* 442. *Orig. Int.* iv. 624d. 625a-b. *Hil.* 872e. | *εκηρυσσουσιν* FG.

— *καθως Clem.* | *καθαπερ* B.

— *ποδες*] † add. *των εναγγελιζομενων ειρηνην* ℶ. ℵcDFG. 17. 37. 47*mg*. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Iren.* 200. *Hil.* 872e. *οἱ ποδες των εναγγ. αγαθα, η των εναγγ. ειρηνην Eus.* D.Ev. 89a. (*Tert.* ex Es. adv. Marc. iii. 22. v. 2. et ut vid. iv. 34. v. 5.) vid. Es. lii. 7. | om. ABℵ*C. 47 *txt.* Memph. Theb. Æth. *Clem.* 442. *Orig.* iv. 11c. *Orig. Int.* iv. 465a. 624a. 625c. 626b.

15. *των εναγγ. αγ. Clem. Eus.* D.Ev. 89a. | om. *των* FG.

— *αγαθα*] † praem. *τα* ℶ. ℵ*Db. 17. 37. 47*mg*. K*mg*.L. Arm. *Clem.* | om. ABℵcCD*FG. 47*txt*. P. *Eus.* D.Ev.89a. *Orig.* iv.

16. *τῳ εναγγελιῳ*] praem. *εν* ℵ*. (sed corr.1) | *του εναγγελιου* FG.

— *τις επιστευσεν*] om. *τις* 37*. (*επιστευσαν Scr.*)

— fin.] add. et brachium Domini cui revelatum est? Memph. (ex Es.) | non habet *Orig. Int.* iv. 626d.

17. *αρα*] add. *ουν* FG. 37. | om. *Orig. Int.* iv. 626d. 627d. (*ἡ μεν γαρ Clem.* 442.)

---

7. a mortuis *Cl.* | 9. suscitavit *Cl.* | 10. ad salutem *Cl.* | 16. oboediunt *Cl.*

ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος ‡ χριστοῦ." ¶ 18 ἀλλὰ λέγω, Μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦν γε [r]εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. 19 ἀλλὰ λέγω, μὴ ‡ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω"; πρῶτος ‡ Μωυσῆς" λέγει,[s] Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει ‡ ἐπ' " ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. 20 Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει, [t]Εὑρέθην *[ἐν]" τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανὴς ἐγενόμην *[ἐν]" τοις ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. 21 πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει,[u] Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

XI. 1 Λέγω οὖν, Μὴ [w]ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης ¶ εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς ‡ Βενιαμείν." 2 οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ †, 3 [x]Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, † τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχήν μου. 4 Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; [y]Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ

auditus autem per verbum Christi. 18 Sed dico, numquid non audierunt? Et quidem, In omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis terrae verba eorum. 19 Sed dico, numquid Israhel non cognovit? Primus Moses dicit, Ego ad aemulationem vos adducam in non gentem, in gentem insipientem in iram vos mittam. 20 Esaias autem audet et dicit, Inventus sum non quaerentibus me, palam apparui his qui me non interrogabant. 21 Ad Israhel autem dicit, Tota die expandi manus meas ad populum non credentem et contradicentem.

1 Dico ergo, numquid reppulit deus populum suum? Absit: nam et ego Israhelita sum ex semine Abraham, tribu Beniamin. 2 Non reppulit deus plebem suam quam praesciit. An nescitis in Helia quid dicit scriptura, quemadmodum interpellat deum adversus Israhel? 3 Domine, prophetas tuos occiderunt, altaria tua suffoderunt, et ego relictus sum solus, et quaerunt animam meam. 4 Sed quid dicit illi responsum divinum? Reliqui mihi septem milia virorum, qui non curvaverunt genu Bahal.

---

17. χριστου BℵCD*.47*txt*.Vulg.Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv.*bis.* | ‡ θεου ⸗. AℵaDb. 17. 37. 47*mg.* KLP. Syrr.Pst.&Hcl. *Clem.* | om. FG. *Hil.* 872e.

18. ηκουσαν] -σα D *sic* Tregelles.
— μενουν γε *Hil.* 872e. | om. FG. *Orig. Int.* iv. 626d. 627b.
— πασαν] add. γαρ D*. ‖ om. *Hipp.* Phil. v. 7. (104.) *Orig. Int.* iv.*bis. Eus.* in Ps. 72e. *Hil.*

19. Ισρ. ουκ εγνω ABℵCD*FG. 37. 47. P. Vulg. Memph. Theb. Goth. (Arm.) Æth. *Orig. Int.* iv. 626d. 628a. *Hil.* 872f. | ‡ ουκ εγνω Ισρ. ⸗. Db. 17. KsL. Syrr.Pst.&Hcl.
— Μωυσης BℵCFG. 17. 37. 47. LP. *Hil.* | ‡ Μωσης ⸗. AD.
— εγω] add. γαρ 37. | om. *Clem.* 451. *Orig. Int.* iv. *bis.*
— ὑμας 1o. *Clem. Orig. Int.* iv. *bis. Hil.* 873a. | αυτους C(et sic *bis* ℵc.) Æth. ‖ in C επ' εθνει ad ὑμας rescripta sunt: ? αυτους*.
— εθνει 1o.] εθνη 37.

19. επ' εθνει ABℵC2D. 37. *Clem.* 451. (‡ επι" εθνει ⸗. FG. 17. 47*s*. LP.) *Hil.* | om. C* *ut vid.*

20. αποτολμα και ABℵC. rel. *Orig. Int.* iv. 566b. 626d. 628a.d. *Hil.* 873a. | om. DFG.
— εὑρεθην] add. εν BD*FG. (? Theb. Goth.) | *om. ⸗. AℵCDb. 17. 37. 47. LP. *Am. Clem.* 451. *Hil.* (vid. LXX.) | "a" Vulg. *Cl. Orig. Int.* iv. *bis.* | (εὑρεθη L.)
— εγενομην] add. εν BD*. (inter *Orig. Int.* iv. *bis.*) | *om. ⸗. AℵCDbFG. 17. 37. 47. LP. (vid. LXX.)

21. προς λαον *Orig. Int.* iv. 626d. 628a. 629b. *Hil.* 873a. | επι λαον D. *Clem.* 451.
— και αντιλεγοντα ABℵCDc. 17. 37. 47. LP. vv. *Clem. Orig. Int.* ii. 169e. iv. *ter.* | και λεγοντα D*. | om. FG. *Hil.*

1. τον λαον *Orig. Int.* iv. 629.c *Eus.* D.Ev. 62d. 64d. | την κληρονομειαν FG.
— αυτου] add. ὀν προεγνω AℵcD*. (vid. ver. 2.) | om. BℵCDcFG. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *Eus.* D.Ev. *bis.*

1. Βενιαμειν ABℵC. 17. 37. | ‡ -μιν ⸗. D. rel. (-μην L.)
2. Ηλειᾳ BFG.
— ὡς] ὃς 17.
— Ισραηλ] † add. λεγων ⸗. ℵ*. 17 e spat. 37. L. Syr.Pst. Æth. | om. ABℵcCDFG. 47. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. *Orig. Int.* ii. 462d. iv. 629e. *Eus.* D.Ev. 65a. ‖ (λεγων περι [ἡ κατα] του Ισραηλ *Eus.* D.Ev. 62d.)
3. τα θυσ.] † praem. και ⸗. ℵcD. 37. L. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Just.* Try. 39. | om. ABℵ*CFG. 17. 47. P.Vulg. Memph. Theb. *Orig. Int.* ii. 462d. iv. 629e. *Eus.* D.Ev. 62d. 65a.

---

20. audit *Am.* | sum a non quaer. *Cl.* | apparui iis *Cl.*
1. Deus repulit *Cl.* | de tribu *Cl.* | 2. praescivit *Cl.* | adversum *Cl.* | 4. divinum responsum *Cl.* | ante Baal *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) (Goth.) Arm. Æth.

Βάαλ. [5] οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. [6] εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. † [7] τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, ‡ τοῦτο″ οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, [8] ‡ καθάπερ″ γέγραπται, [z] ″Εδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. [9] καὶ ‡ Δαυεὶδ″ λέγει, [a] Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς· [10] σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον. [11] λέγω οὖν, ¶ μὴ ἔπταισαν § ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. [12] εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;

[13] Ὑμῖν ‡ δὲ″ λέγω τοῖς ἔθνεσιν· ἐφ' ὅσον μὲν [* οὖν]″ εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, [14] εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. [15] εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ

z Deut. 29:4. Es. 6:9. 29:10

a Ps. 68(69):22.

¶ Theb.
§ Goth.

[5] Sic ergo et in hoc tempore reliquiae secundum electionem gratiae factae sunt. [6] Si autem gratia, non ex operibus: alioquin gratia iam non est gratia. [7] Quid ergo? quod quaerebat Israhel hoc non est consecutus, electio, autem consecuta est: ceteri vero excecati sunt. [8] Sicut scriptum est, Dedit illis deus spiritum conpunctionis, oculos ut non videant, et aures ut non audiant, usque in hodiernum diem. [9] Et David dicit, Fiat mensa eorum in laqueum et in captionem et in scandalum et in retributionem illis, [10] obscurentur oculi eorum ne videant, et dorsum illorum semper incurva. [11] Dico ergo, numquid sic offenderunt ut caderent? Absit, sed illorum delicto salus gentibus, ut illos aemulentur. [12] Quod si delictum illorum divitiae sunt mundi et deminutio eorum divitiae gentium, quanto magis plenitudo eorum.

[13] Vobis enim dico gentibus. Quamdiu quidem ego sum gentium apostolus, ministerium meum honorificabo, [14] si quomodo ad aemulandum provocem carnem meam et salvos faciam aliquos ex illis. [15] Si enim amissio eorum

3. καγω *Just.* | και εγω D^{b} *Tf.*
4. κατελιπον BℵD. 17. 37. 47. *Just.* Try. 39. *Orig.* i. 171. iii. 151^{d}. *Eus.* D.Ev. 62^{d}. 65^{a}. Ecl. Pr. 27 | -λειπον ACFGLP.
— τῳ *Just. Orig.* i. iii. *Eus.* D.Ev. *bis.* Ecl. Pr. | τῳ FG.
5. ουν Vulg. Syr.Hcl.* Theb. Æth. *Orig.* iii. 151^{d}. *Orig. Int.* ii. 462^{d}. iv. 629^{d}. *Eus.* D.Ev. 62^{d}. 65^{a}. | om. C. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Arm.
— λειμμα] (λιμμα AB*ℵCD*FG. n.l. 17.) λημμα B^{2}.
— εκλογην *Orig.* iii. 505^{c}. 711^{b}. *Eus.* D.Ev. 62^{d}. 65^{a}. 76^{d}. 78^{d}. 286^{d}. 323^{e}. 325^{d}. in Ps. 453^{b}. | -γης D*.
— γεγονεν] salvae factae sunt *Orig. Int.* iv. 629^{d}. 630^{c}. *bis.* 640^{a}.
6. χαριστος et χαριστι F(non G.)
— γινεται] εσται C^{2} *ut vid.* Vulg. *d.* Syrr.Pst.&Hcl.
— χαρις] † add. ει δε εξ εργων ουκετι εστιν χαρις· επει το εργον ουκετι εστιν εργον ⸗. (B)ℵ^{c}. 37. 47*mg*. L. Syrr. Pst.&Hcl. (ει δε εξ εργων ουκετι χαρις· επει το εργον ουκετι εστιν χαρις B.) | add. επει το εργον ουκετι εστιν εργον 17. (om. rel.) | om. AℵCDFG. 47*txt.* P. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth.
7. επιζητει] επεζηται F. επεζητει G. Vulg. *d.* Syrr.Pst.&Hcl.
— τουτο ABℵCDFG. 17. 37. 47. LP. | ‡ τουτου ⸗.
— ἡ δε εκλογη επετυχεν *Orig. Int.* iv. 631^{b}. *Petr. Alex.* Routh. Tr. Br. Tract. 13. | om. 17.
— επωρωθησαν sic Syr.Hcl.mg. *Gr. Petr. Alex.* | επερωθ. C. 37. (excaecati sunt Vulg. Arm.)
8. καθαπερ Bℵ. | ‡ καθως ⸗. ACD. rel. | (που γεγραπται αυταις λεξεσιν ουχ ευρηται 47*mg*.)
—, 9. ἡμερας. και Δαυιδ] om. Ftxt. (add. ad im. paginam. *non sic* G.)
9. ab init. add. καθαπερ C. | om. *Orig. Int.* iv. 631.^{b}
— και εις θηραν *bis.* D*. ‖ (om. και εις θηραν Syr.Pst. Æth.) habet *Orig. Int.* iv.)
10. συγκαψον 37 *Scr.* 47.
12. om. ver. A. | habet *Orig.* i. 693^{e}. *Orig. Int.* iv. 633$^{b\text{-}c}$. 634$^{b\text{-}d}$. 635^{a}.
13. ὑμιν δε ABℵ. 47. P. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | ‡ ὑμ. γαρ ⸗. DFG. 17. 37. L. Vulg. Goth. *Orig. Int.* iv. 635$^{d\text{-}a}$. | ὑμ. ουν C. [Æth.]
— μεν ABℵC. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. DFG. Goth.Arm. ‖ add. ουν ABℵCP. | *om. ⸗. DFG. 17. 37. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth.
— ειμι εγω] εγω ειμι FG. Vulg. Goth. *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. εγω A. Arm.
— δοξαζω] -σω FG. 17. Vulg. *Orig. Int.* iv. *bis.*
14. μου] post την σαρκα DFG.
15. η γαρ P.

5. gratiae salvae factae *Cl.* | 6. gratia jam non ex *Cl.* | dorsum eorum *Cl.* | 11. dilecto *Am.** | salus est *Cl.*

AB ℵ (C) D. FG. 17. 37. 47. L(P).

αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; [16] εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. [17] εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης [καὶ] τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, [18] μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις, ‡ ἀλλὰ" ἡ ῥίζα σέ. [19] ἐρεῖς οὖν, ἐξεκλάσθησαν † κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. [20] καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ‡ ἐκλάσθησαν," σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας. μὴ ‡ ὑψηλὰ φρόνει," ἀλλὰ φοβοῦ· [21] εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, † οὐδέ σου ‡ φείσεται," [22] ἴδε οὖν χρηστότητα ¶ καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ‡ ἀποτομία," ἐπὶ δέ σε ‡ χρηστότης" * θεοῦ," ἐὰν ‡ ἐπιμένῃς" τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. [23] ‡ κἀκεῖνοι" δέ, ἐὰν μὴ ‡ ἐπιμένωσιν" τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς· [24] εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι οἱ

¶ P.

reconciliatio est mundi, quae adsumptio nisi vita ex mortuis? [16] Quod si delibatio sancta est, et massa; et si radix sancta, et rami. [17] Quod si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cum oleaster esses, insertus es in illis et socius radicis et pinguidinis olivae factus es, [18] noli gloriari adversus ramos: quod si gloriaris, non tu radicem portas sed radix te. [19] Dices ergo, Fracti sunt rami ut ego inserar. [20] Bene: propter incredulitatem fracti sunt, tu autem fide stas. Noli altum sapere, sed time: [21] si enim deus naturalibus ramis non pepercit, ne forte nec tibi parcat. [22] Vide ergo bonitatem et severitatem dei, in eos quidem qui ceciderunt severitatem, in te autem bonitatem dei, si permanseris in bonitatem; alioquin et tu excideris. [23] Sed et illi si non permanserint in incredulitate inserentur: potens est enim deus iterum inserere illos. [24] Nam si tu ex naturali excisus es oleastro et contra naturam insertus es in bonam olivam, quanto magis hi secundum naturam inserentur suae olivae.

15. κοσμου *Orig. Int.* iv. 635d. 636c. | -μῳ FG.
— προσλ.] προλ. CFG.
16. δε BℵC*D. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. | γαρ A | quod si Vulg. *Orig. Int.* iv. 600a. 616c. 637a. | om. C2. Goth. Æth.
— ει 2o. *Orig. Int.* iv. 600a. 637a. | om. FGP*. Arm.
17. ενεκεντρισθης] εκεντρισθης L.
— εν *Orig. Int.* iv. 637b. | om. C* *ut vid.*
— της ῥιζης και AℵcDc. 17*s*. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (*Orig.* iii. 691a.) *Orig. Int.* iv. | om. και BℵC. Memph. ‖ om. της ῥιζης και D*FG. (vid. infra.) *Iren.* 304. (264).
— πιοτητος *Clem.* 799. exc. Theod. 983. ‖ ποιοτητος 37*.
— εγενου hic ABℵCDc. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. | ante της πιοτ. τ. ελαιας (om. της ῥιζης [και]) D*FG. Memph. Arm. | ante συγκ. Syr.Pst. | post συγκ. Æth. *Orig. Int.* iv.
18. ει δε] add. συ D*FG. | om. *Orig. Int.* iv. 637b.
18. κατακαυχασαι] κατακεχασε 17. | καυχασαι D*FG.
— αλλα BℵD*. | ‡ αλλ' ⊋. ACDc. rel.
19. εξεκλασθησαν *Orig. Int.* iv. 637b. | ει κλασθησαν FG. si fracti sunt *d**. *Orig. Int.* ii. 213f.
— κλαδοι] † praem. οἱ ⊋. BD*. Syr.Hcl. Arm. | om. AℵCD**FG. 17. 37. 47. LP.
20. την απιστεια G.
— εκλασθησαν B*Btly*.D*FG. | ‡ εξεκλασθησαν ⊋. AB*Mai*.ℵCDb. 17. 37. 47. LP.
— συ δε *Orig. Int.* ii. 213f. iv. 637b. | συν δε D*.
— τῃ πιστει] ? την πιστιν D*? *ut vid.* Treg. (τῃ απιστιᾳ *Wtst.*)
— ὑψηλα φρονει ABℵ. Vulg. (*ut vid.*) Syr.Pst.&Hcl. Goth. *ut vid. Cypr.* 12. 305. | ‡ ὑψηλοφρονει ⊋. CDFG. rel. Arm. *ut vid. Orig.* iii. 276a.
21. ουδε] † praem. μηπως ⊋. DFG. 17. 37. 47 *mg.* L. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (Æth.?) *Iren.* 264. *Cypr.* 12. | om. ABℵC. 47*txt*. P. *Hil.* Memph. *Orig. Int.* iv. 617d. 637b. 638c.
— φεισεται AB(*Mai*ed. 2.)ℵCDFG. 17. 37. 47. LP. *Orig.* iii. 144d. 146b. 276a. *Orig. Int.* iv. | ‡ φεισηται ⊋. Vulg. *Iren. Int.* 264. *Cypr.* 305.
22. ιδε *Clem.* 140. *Orig.* iii. 144e. 246d. *Eus.* in Ps. 298b. | ειδε ACFG.
— θεου *Clem. Orig.* iii. 144e. 246d. | praem. του B.
— αποτομια ABℵ*C. Arm. *Orig.* iii. 246d. | ‡ αποτομιαν ⊋. ℵcDFG. 17. 37. 47. L. Vulg. *Clem. Orig. Int.* ii. 294e. iv. 637b. *Eus.* in Ps. 298b. *Hil.* 290b.
— χρηστοτης ABCD*. Arm. *Orig.* iii. *Eus.* in Ps. | ‡ χρηστοτητα ⊋. DcFG. 17. 37. 47. L. Vulg. *Clem. Orig. Int.* ii. iv. *Hil.* | χρηστοτητος ℵ.
— θεου post χρηστ. ABℵCD*. Vulg. Memph. Arm. | * om. ⊋. DbFG. 17. 37. 47. L. *Demid.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Clem.* (*Orig.* iii.) *Orig. Int.* ii. iv. (*Eus.* in Ps.) *Hil.*
— επιμενῃς BℵD*. | ‡ επιμεινῃς ⊋. ACDcFG. rel. *Clem.* (*Orig.* iii.)

22. in bonitate *Cl.* | 24. magis ii qui secundum *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ; 25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε ‡ ἐν" ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, 26 καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται, [b] "Ηξει ἐκ Σιὼν ὁ ῥυόμενος, † ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ· 27 [c] καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. 28 κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· 29 ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ. 30 ὥσπερ γὰρ † ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, 31 οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν ¶ τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσιν. 32 συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλέησῃ. 33 ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ, ὡς ‡ ἀνεξεραύνητα" τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. 34 [d] τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; 35 ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ

[b] Es. 59:20. 27:9.
[c] Jer. 31:33.
¶ C.
[d] Es. 40:13. 1 Cor. 2:16.

25. παρ' ἑαυτ.

23 Nolo enim vos ignorare, fratres, mysterium hoc, ut non sitis vobis ipsis sapientes, quia caecitas ex parte contigit in Israel donec plenitudo gentium intraret, 26 et sic omnis Israhel salvus firet: sicut scriptum est, Veniet ex Sion qui eripiat et advertet impietates Iacob. 27 Et hoc illis a me testamentum, cum abstulero peccata eorum. 28 Secundum evangelium quidem inimici propter vos, secundum electionem autem carissimi propter patres: 29 sine paenitentia enim sunt dona et vocatio dei. 30 Sicut enim aliquando et vos non credidistis deo, nunc autem misericordiam consecuti estis propter illorum incredulitatem, 31 ita et isti nunc non crediderunt in vestram misericordiam, ut et ipsi misericordiam consequantur: 32 conclusit enim deus omnia in incredulitatem ut omnium misereatur. 33 O altitudo divitiarum sapientiae et scientiae dei: quam inconprehensibilia sunt iudicia eius et investigabiles viae eius. 34 Quis enim cognovit sensum domini? aut quis consiliarius eius fuit? 35 aut quis prior dedit illi et

---

23. κακεινοι ABℵCDFG. 47. | ‡ και εκεινοι ς. 17. 37. L.
— επιμενωσιν Bℵ*D*. | ‡ -μεινωσιν ς. AℵᶜCDᶜFG. rel.
— ὁ θεος ante εστιν 17. L. | Contra, *Orig. Int.* iv. 637ᵇ.
— αυτους] αυτοις F (non G.)
24. οἱ] add. εαν Dᵇ. Syrr.Pst.&Hcl. | om. *Orig. Int.* iv. 637ᶜ.
— ? ενκεντρισθωσιν Dᵇ.
25. θελω ante γαρ ℵ. | θελ. δε (om. γαρ) 37.
— ὑμας *Orig. Int.* iv. 611ᵃ. 639ᶜ·ᵈ. *Hil.* 1102ᵇ. | ἡμας F(non G.)
— μη] om. A*.
— εν ἑαυτοις AB. Syrr.Pst.&Hcl. | ‡ παρ' ἑαυτ. ς. ℵCD. 17. 37. L. *Orig. Int.* iv. 639ᶜ·ᵈ. | ἑαυτ. tantum FG. 47. Vulg. (*Hil.*)
— τῳ Ισρ.] του Ισρ. 17.
— αχρι B*.
26. αποστρ.] † praem. και ς. Dᵇ. 17. 37. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* ii. 728ᵃ. *Orig. Int.* iv. 639ᶜ. 640ᵃ. *Hil.* 1102ᵇ. | om. ABℵCD*FG. 47. Goth. Æth. | (αποστρεψαι FG.)
27. αφελωμαι] -λομαι L.
27. ἁμαρτιας] ανομιας 47*txt*.
28. πατερες F (non G.)
29. του θεου ante και ἡ κλησις 37. Memph. | post *Orig. Int.* iv. 640ᵉ.
30. om. ver. ℵ*. (add.ᵃ)
— ὡσπερ γαρ] † add. και ς. ℵᶜDᵇ. 17. 37. L. (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. ABℵ¹CD*FG. 47. Memph. Goth. Æth. *Orig. Int.* iii. 50ᵉ. iv. 640ᵉ.
— ποτε ante ὑμεις A. (Vulg.) | post *Orig. Int.* iii. iv.
— νυν] νυνι B.
— ελεηθητε C. 37.
31. οὐτοι ABℵCDᵇ. rel. *Orig. Int.* iii. 50ᵉ. iv. 641ᵃ. | αυτοι D*FG. Syr. Hcl.mg.
— ὑμετερῳ *St. Orig. Int.* iii. iv. | ἡμετ. *Elz.* (1624.) 17.
— αυτοι *Orig. Int.* iii. iv. | om. ℵ*. (add.ᵃ) | (και αυτοι ινα 17.)
— ελεηθωσιν] praem. νυν BℵD*. Memph. | praem. ὑστερον 17. | om. AD**FG. 37. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv.
32. τους παντας 1°. ABℵDᶜ. 17. 37. 47. L. *Orig. Int.* ii. 355ᵉ. iv. 641ᵃ. | τα παντα D*. | παντα FG. *Iren. Gr.* 50. "omnia" 214.
32. ελεησῃ] -σει 17. L.
33. και σοφ. m. *Orig.* iv. 49ᵃ. *Orig. Int.* iii. 370ᶠ. *Clem.* 304. 694. *Eus.* c. Mcl. 71ᵇ. 156ᵈ. in Ps. 92ᵇ. 165ᵉ. 458ᵈ. 613ᵃ. *Tert.* adv. Herm. 45. adv. Marc. ii. 2. v. 14. *Cypr.* 319. *Hil.* 436ᵈ. 1108ᵇ. | om και Vulg. *Iren.* 51. cdd. et edd.
— θεου] praem. του FG. 17. *Orig. Int.* i. 188. ii. 288ᶠ. iv. 638ᵃ. 641ᵃ. 642ᵃ. *Eus.* Cat. Ps. | om. *Orig.* iv. *Clem.* 694. *Eus.* c. Mcl. *bis.* in Ps. *quater.*
— ανεξερανυητα AB*ℵ. | ‡ -ρευνητα ς. B²D. rel.
34. κυριου *Iren.* 292. *Orig. Int.* ii. 340ᶠ. iv. 641ᵃ. 642ᵈ. *Tert.* adv. Herm. 17. adv. Marc. ii. 2. v. 14. adv. Prax. 19. Scorp. 7. *Hil.* 436ᵉ. 1108ᵇ. | θεου D*.

---

26. fieret *Cl.* | avertat impietatem a Jacob *Cl.* | 30. incredulitatem illorum *Cl.* | 32. in incredulitatem *Cl.*

A B ℵ D. FG. 17. 37. 47. L[P.]

ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; 36 ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

retribuetur ei? 36 Quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso omnia: ipsi gloria in saecula, amen.

XII. ΙΖ′

§ P.

2. συσχηματίζεσθαι...μεταμορφοῦσθαι

e Eph. 5:10, 17.

15 1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν §ζῶσαν ἁγίαν εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν, 2 καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοός †, e εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον. 3 λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως.

1 Cor. 12:12.

4 f καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι ‡ πολλὰ μέλη ″ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, 5 οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν χριστῷ, ‡ τὸ δὲ ″ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη·¶ 6 ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, 7 εἴτε διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ, εἴτε ὁ διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, 8 εἴτε ὁ παρακαλῶν ἐν τῇ παρακλήσει,§ ὁ μεταδιδοὺς

¶ Goth.

§ Goth.

1 Obsecro itaque vos, fratres, per misericordiam dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem sanctam deo placentem, rationabile obsequium vestrum. 2 Et nolite conformari huic saeculo, sed reformamini in novitate sensus vestri, ut probetis quae sit voluntas dei bona et placens et perfecta. 3 Dico enim per gratiam quae data est mihi omnibus qui sunt inter vos, non plus sapere quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem, et unicuique sicut divisit deus mensuram fidei. 4 Sicut enim in uno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, 5 ita multi unum corpus sumus in Christo, singuli autem alter alterius membra, 6 habentes autem donationes secundum gratiam quae data est nobis differentes, sive prophetiam secundum rationem fidei, 7 sive ministerium in ministrando, sive qui docet in doctrina, 8 qui exortatur in exortando, qui tribuit in simplicitate, qui praeest in sollici-

---

36. αιωνας] add. των αιωνων FG (inter lineas.) *Tol. Demid. m* (semel.) Syr.Pst. *Orig. Int.* iv. 641b. 642e. *Cypr.* 319. *Hil.* 436e. 1108b. 1109b. | om. *m* (semel.)

1. οικτιρμων] οικτειρων FG.

— τω θεω ante εναρεστον AℵP. Vulg. *m.* (Æth.) *Orig. Int.* iv. 643b-c. 644a. | post BℵcD. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig. Int.* ii. 187a. iv. 643c. *Eus.* in Ps. 637a. *Tert.* de Res. car. 47. *Cypr.* 159.

— λογικην] καλην 47*mg.*

2. και μη] om. και 47* *Gb.*

— συσχηματιζεσθε B* *Rl.Bch.Mai.*ℵ. 37. 47. LP. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (Æth.) *Clem.* 450. *Orig. Int.* ii. 413d. iv. 643b. 644b. *Cypr.* 259. | -σθαι AB²DFG. 17. (nolite conformari Vulg. *m.*)

— αιωνι] "αἰωνίῳ ita Cod." B*Mai.*

— μεταμορφουσθε B* *Rl.Bch.Mai.*Dc. 17. 37. 47. LP. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (Æth.) *Clem. Orig. Int.* iv. 643b. 644b. *Cypr.* | -σθαι AB²ℵD*FG. Vulg.

2. νοος] †add. ὑμων ⊃. ℵDc. 17. 37. LP. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 643b. 644b. 645a-b. | om. ABD*FG. 47. Memph. *Clem. Orig.* iii. 803d. *Cypr.*

— δοκ. ὑμας] add. τα διαφεροντα και τι εστιν Arm. | om. *Orig. Int.* iv. *quater. Clem. Cypr.*

— του θεου *Clem.* | om. του FG.

— το αγαθον και εναρεστον *Clem. Orig. Int.* iv. 644b *e Graeco disertè.* 645c-a-b. *Cypr.* | και εναρ. και αγαθ. 17. (*Orig. Int.* iv.) | το αγαθ. το εναρεστ. 37. *Am.**

3. χαριτος] add. του θεου 37. L. *Fuld.* Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. *Orig. Int.* iv. 645c.

— παρ' ὁ δει φρονειν *Iren.* 317. *Orig. Int.* iv. 645c. 646a. 647c. | om. FG. ‖ ὁ] ἀ B²*Mai.*

— ὁ θεος post εμερισεν A. *Am.* Syr.Pst. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 645c. 647d a.

4. καθαπερ] ὡσπερ D*FG.

— πολλα ante μελη BℵDFG. Vulg. *Orig. Int.* iv. 645d. 647b. | ‡ post ⊃. A. 17. 37. 47. LP. ‖ (seq. εχωμεν 17.)

4. παντα ante μελη F(non G.) Vulg. (post *Orig. Int.* iv.)

— πραξιν ante εχει F*(non G.) Syrr.Pst. &Hcl. *Orig. Int.* iv. 645d. 647b.

5. ουτως] add. και 37. Syr.Pst. Memph. Arm. | om. *Orig. Int.* iv. 645d. 647b.

— εσμεν *Orig.* iii. 439d. *Orig. Int.* iv. *bis. Eus.* D.Ev. 506a. | om. FG.

— το δε ABℵD*FG. 47*txt.* P. | ‡ ὁ δε ⊃. Db. 17*s.* 37. 47*mg.* L. *Eus.* D.Ev. 506a.

6. δε] ουν P.

— διαφορα] -ραν D*.

7. ειτε διακονιαν *Orig. Int.* iv. 648c. 650c. 654a. | ειτ' ὁ διακονων ℵc. (37 ειτε). | (διακ. εν τῃ *bis* L.)

— ὁ διδασκων *Orig. Int.* iv. 648c. | διδασκαλειαν A.

36. in ipso sunt *Cl.*

2. bona et] *om.* et *Am.** | beneplacens *Cl.* |

3. Deus divisit *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.

ἐν ἁπλότητι· ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἱλαρότητι.

9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ, 10 τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, 11 τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ κυρίῳ δουλεύοντες, 12 τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· 13 ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες· 14 g εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς· εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. 15 χαίρειν μετὰ χαιρόντων, † κλαίειν μετὰ κλαιόντων. 16 τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. 17 μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες, προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων· 18 εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες, 19 μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ, h Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. 20 i * ἀλλ" ἐὰν † πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις

g Mat. 5:44. 1 Cor. 4:12. 1 Pet. 3:9.

h Deut. 32:35. Heb. 10:30.

i Prov. 25:21.

tudine, qui miseretur in hilaritate.

9 Dilectio sine simulatione. Odientes malum, adherentes bono, 10 caritatem fraternitatis invicem diligentes, honore invicem praevenientes, 11 sollicitudine non pigri, spiritu ferventes, domino servientes, 12 spe gaudentes, in tribulatione patientes, orationi instantes, 13 memoriis sanctorum communicantes, hospitalitatem sectantes. 14 Benedicite persequentibus, benedicite et nolite maledicere. 15 Gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus. 16 Id ipsum invicem sentientes, non alta sapientes, sed humilibus consentientes: nolite esse prudentes aput vosmet ipsos. 17 Nulli malum pro malo reddentes, providentes bona non tantum coram deo sed etiam coram omnibus hominibus; 18 si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes; 19 non vosmet ipsos defendentes, carissimi, sed date locum irae: scriptum est enim, Mihi vindictam, ego retribuam, dicit dominus. 20 Sed si esurierit inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da illi. Hoc enim faciens carbones ignis congeres

8. ειτε] om D*FG. Vulg. *Orig. Int.* iv. 648c. — προισταμενος *Clem.* 309. | προιστανομενος ℵ.

9. αποστυγουντες *Clem.* 198. 309. 451. | μεισουντες FG.

10. προηγουμενοι *Clem.* 309. | προσηγουμενοι D*.

11. κυριῳ *Elz.* ABℵDb. 17. 37. 47. LP. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 309. *Orig. Int.* iv. 651c. | καιρῳ *St.* D*FGr.G. (vid. Hier. ad Marcellam Ep. xxvii. Vallar. i. 133. [ed. Bened. Ep. xxv.] "Illi legant, Spe gaudentes, tempori servientes; nos legamus, Spe gaudentes, Domino servientes.")

12. ὑπομενοντες *Clem.* 309. *Tert.* adv. Marc. v. 14. | ὑπομενος A*.

13. χρειαις ABℵDb. 17. 37. 47. L. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. (et mg. *Graece.*) Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 309. *Orig. Int.* iv. 651e. | μνειαις D*FG. *Am. Hil.* 1257c.

14. ευλογ. τ. διωκ. ὑμας ante ευλογ. και μη καταρ. A(B)ℵDb. 17. 37. (47.) LP. Vulg. rel. *Clem.* 607. (*Orig.* ii. 786c.) *Orig. Int.* iv. 652c. (om. ὑμας B. 47. *Am. Clem.* 607.) | post D*. | om. ευλ. τ. διωκ. ὑμας FG. *m.* ‖ ευλογειτε (ante και μη)] ευλογεισθαι D* *ut vid.*

15. κλαιειν] † praem. και ℶ. ADc. 17. 37. 47. LP. Syr.Pst. Memph. Æth. (vid. *Orig.* iii. 321f.) *Tert.* de Idol. 13. | om. BℵDFG. 47. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. 652d.

16. γινεσθε] γιγνεσ. D.

— φρονουντες] add. αγαπητοι P*.

— μη τα ὑψ. φρον.] om. P*.

— συναπαγομενοι B* *Mai.*

17. καλα] add. ενωπιον του θεου και A2. Goth. | add. ου μονον ενωπειον του θεου αλλα κει ενωπιον (*sic*) FG. Vulg. *m.* Arm. *Usc. Luc.* 126. (vid. 2 Cor. viii. 21.) | non habent A* *ut vid.*BℵD. 17. 37. 47. LP. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Zoh.* Æth. *Orig. Int.* iv. 653c. (MSS. et ed. De la Rue.)

17. παντων A* *ut vid.*BℵDc. 17. 37. 47. LP. Vulg. *f.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. *Luc.* | των A2D* FGr.G. *Harl. Tol. m.* [Æth.]

19. εκδικησεις AFG. *Orig.* ii. 612e. (ctra, 657.)

— ανταποδωσω *Orig.* ii. 612e. 687 *not. Orig. Int.* iv. 653c. *Eus.* Pr. Ev. 531e. in Ps. 42e. *Tert.* adv. Marc. ii. 18. v. 14. | ανταποδω FG.

20. * αλλα" εαν AB(ℵ). (37.) (P.) Vulg. (Syr.Hcl.) Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 654a. (αλλ' ℵ. 37. P.) | εαν † ουν" ℶ. Dc. 17*s.* 47. L. (non Syr.Hcl.) ("et si quoque" Æth.) | εαν D*FG. *m.* Goth. | et si Syr.Pst.

— ψωμιζε] -σε A. | ψωμισον 37* et -ζε supra script.

— εαν διψᾳ ποτιζε αυτον *Orig. Int.* iv. | *om.* L. | praem. και Dc *Treg.* (εαν δε διψ. Db *Tf.*?)

10. Charitate *Cl.* | 13. necessitatibus sanctorum *Cl.* | 14. persequentibus vos *Cl.* | 19 vindicta *Cl.*

ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 21 μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

XIII. 16 [k 1] Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ † ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι † ὑπὸ † θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. 2 ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρῖμα λήμψονται. 3 οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος † τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· 4 θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ. θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. 5 διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. 6 διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γάρ θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. 7 ἀπόδοτε † πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, § τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμήν. 8 μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ

supra caput eius. 21 Noli vinci a malo, sed vince in bono malum.

1 Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas nisi a deo: quae autem sunt, a deo ordinatae sunt. 2 Itaque qui resistit potestati, dei ordinationi resistit: qui autem resistunt, ipsi sibi dampnationem adquirunt. 3 Nam principes non sunt timori boni operis sed mali. Vis autem non timere potestatem? Bonum fac, et habebis laudem ex illa: 4 dei enim minister est tibi in bonum. Si autem male feceris, time: non enim sine causa gladium portat: dei enim minister est, vindex in iram ei qui malum agit. 5 Ideo necessitate subditi estote, non solum propter iram sed et propter conscientiam. 6 Ideo enim et tributa praestatis: ministri enim dei sunt, in hoc ipsum servientes. 7 Reddite omnibus debita; cui tributum, tributum; cui vectigal, vectigal; cui timorem, timorem; cui honorem, honorem. 8 Nemini quicquam debeatis, nisi

A B ℵ [C] D. F G. 17. 37. 47. LP.

[k 1] 1 Pet. 2 : 13.

§ Theb.

---

20. την κεφαλην] της κεφαλης B.
21. νικω *Clem.* 451. | νικου A.
— ὑπο *Clem.* | απο FG. "in" *Orig. Int.* iv. 654[d].
1. πασα ψυχη....ὑποτασσεσθω ABℵD[c]. 17. 37. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. (Arm.) (Æth.) *Orig.* i. 790[c]. *Orig. Int.* iv. 654[d]. 655[c]. | πασαις....ὑποτασσεσθε D*FG. *Fuld. m. Iren.* 321.
— ὑπο 1°. ABℵD[c]. 17. 37. 47. LP. | ‡ απο ⸗. D*FG. *Orig.* i. "a" *Orig. Int.* iv. 655[c]. *Iren. Int.*
— ουσαι] † add. εξουσιαι ⸗. D[c]. 17. 37. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* i. | om. ABℵD*FG. Vulg. *m.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 280. 321.
— ὑπο 2°. *Orig.* i. | απο FG.
— θεου] † praem. του ⸗. ℵ[c]. 17*s*. 47. L. *Orig.* i. | om. ABℵ*DFG. 37. P.
3. τω αγαθω εργω αλλα τω κακω ABℵD*FGP. *m.* Memph. Goth. (Æth.) (*Clem.* 147.) *Iren.* 280. | ‡ των αγαθων εργων αλλα των κακων ⸗. D[c]. 17. 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | boni operis sed mali Vulg. *Orig. Int.* iv. 655[a]. *Tert.* Scorp. 14.
— το αγαθον] om. το 47* *Gb.*
4. σοι *Iren.* 280. *Orig. Int.* 655[a]. *Tert.* Scorp. 14. | om. FG.
— το αγαθον] om. το B.
— ποιης *Clem.* 147. | ποιεις 17. 47. P.
— εστιν 2°. *Orig. Int.* iv. | εσται 37.
— εις οργην post εκδικος ABℵ[c]. 37. 47. LP. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 280. 321. *Orig. Int.* iv. | ante ℵ*D[c]. 17. | om. D*FG.
— τω το κακ.] om. τω 37. | om. το B*Mai* ed. 2.
5. αναγκη ABℵ. rel. *Orig. Int.* iv. 656[d] *bis.* | om. DFG. *m.* Goth. *Iren.* 280.
— προτασσεσθαι *Elz.*
— αλλα και *Iren.* 280. *Orig.* iv. *bis.* | om. και FG.
7. αποδοτε] † add. ουν ⸗. ℵ[c]D[c]FG. 17. 37. LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. ABℵ*D*. *Am. Tol. m.* Memph. Theb. Æth. *Orig.* i. 252[a]. iii. 294[f]. *Orig. Int.* iii. 961[a]. 975[f]. iv. 481[c]. 656[a]. *Cypr.* 305.
8. οφειλετε *Orig.* i. 252[a]. *Orig. Int.* iii. 961[a]. iv. 656[b]. 657[c]. | οφιλοντες ℵ*. *Orig.* iii. 294[b]. | οφιλητε ℵ[c]. | οφειλειτε B*Mai.*
— αλληλους ante αγαπαν ABℵDFG. 37. P. Vulg. *m.* Syr.Pst. Goth. Arm. *Orig.* i. iii. *Orig. Int.* iii. iv. *Cypr.* 305. | ‡ post ⸗. 17. 47. L. Syr.Hcl. Memph. Theb. Æth.
9. το γαρ *Clem.* 568. *Orig. Int.* iv. 657[d]. | γεγραπται γαρ FG. | nam etiam illud quod dixit Syr.Pst.
— μοιχευσης, φονευσης, κλεψης, ψευδομαρτυρησης, επιθυμησης P.
— κλεψεις] † add. ου ψευδομαρτυρησεις ⸗. ℵ. 37.(P.) Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Memph. *Wtst.* Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | om. ABDFG. 17. 47. L. *Am. Fuld. Tol.* Syr.Pst. Theb. Goth. *Clem.* 568. 897. *Orig.* iii. 669[c]. *Orig. Int.* iii. 831[c].
— ἑτερα] add. εστιν Aℵ*(corr.[c]) 17. (Vulg.) (Syrr.Pst.&Hcl. | om. rel. *Clem. bis. Orig.* iii. 669[c]. *Orig. Int.* iv. 670[c].
— τω λογω ante τουτω BℵDFG. 37. *Orig.* iii. *bis.* | ‡ post ⸗. A. 17. 47. LP. Vulg. *Clem.* 897. *Orig. Int.* iii. iv. | om. τουτω *Clem.* 568.
— εν τω AℵD. rel. *Clem.* 897. *Orig.* iii. 669[c]. τω *Clem.* 568. *Orig.* iii. 670[c]. | om. BFG. Vulg. Arm. Æth. *ut vid.*
— αγαπησης P.

20. super caput *Cl.*
4. malum feceris *Cl.* | 5. sed etiam *Cl.* | reddite ergo *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.
[l] Ex. 20: 13, sq.

[m] Lev. 19:18. Matt. 19:18, 19. Luc. 10:27. Gal. 5:14. Jac. 2:8.
§ C.

11. ὑμᾶς.

13. ἔρισι καὶ ζήλοις.

XIV.

τὸ ‡ ἀλλήλους ἀγαπᾶν·" ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν· [9] τὸ γάρ, [l] Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, † οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν ‡ τῷ λόγῳ τούτῳ" ἀνακεφαλαιοῦται, [ἐν τῷ,][m] Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ‡ σεαυτόν." [10] ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα § οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

[11] Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ‡ ἤδη ἡμᾶς" ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν· [12] ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ‡ ἐνδυσώμεθα δὲ" τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. [13] ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ· [14] ‡ ἀλλὰ" ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας.

17 [1] Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. [2] ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. [3] ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, ‡ ὁ δὲ" μὴ

ut invicem diligatis: qui enim diligit proximum, legem implevit. [9] Nam, Non adulterabis, Non occides, Non furaberis, Non concupisces, et si quod est aliud mandatum, in hoc verbo instauratur, Diliges proximum tuum sicut te ipsum. [10] Dilectio proximi malum non operatur: plenitudo ergo legis est dilectio.

[11] Et hoc scientes tempus; quia hora est iam nos de somno surgere: nunc autem propior est nostra salus quam cum credidimus. [12] Nox praecessit, dies autem adpropriavit: abiciamus ergo opera tenebrarum, et induamur armis lucis. [13] Sicut in die honeste ambulemus, non in comesationibus et ebrietatibus, non in cubilibus et inpudicitiis, non in contentione et aemulatione; [14] sed induimini dominum Iesum Christum, et carnis curam ne feceritis in desideriis.

[1] Infirmum autem in fide adsumite, non in disceptationibus cogitationum. [2] Alius enim credit manducare omnia: qui autem infirmus est, holus manducet. [3] Is qui manducat non manducantem non spernat,

---

9. σεαυτον ABℵD. *Orig.* iii. 669c. 671a. | ‡ ἑαυτον ⊋. FG. 17. 37. 47. LP. *Clem.* 897 (ed.)

10. ἡ αγαπη τῳ πλ. κακ. ουκ εργ. *Clem.* 614. *Orig. Int.* iv. 657a. | om. A. — πλησιον *Clem.* | πλησειω FG. — ουκ εργ. *Clem.* | ου κατεργ. D*. 17. — ουν A *espat.*BℵDb. rel. Vulg. Syr. Hcl. Memph. Theb. Goth. *Clem. Orig. Int.* ii. 306b. iv. | δε D*FG. *m.* Æth. | quoniam Syr.Pst. | om. P. Arm.

11. ειδοτες *Clem.* 628. *Orig. Int.* iv. 658b. | ιδοντες A*FG2. — ηδη ante ημας (A)(B)(ℵ)(C)D. (37.) Vulg. | ‡ post ⊋. FG. 17. 47. L. Goth. (*Clem.*) | om. Syr.Pst. Arm. Æth. | ante ωρα P. | ηδη tantum Syr.Hcl. (υμας ABA*lf.* (*dis.*)ℵ*C. 37. P. *Clem.* 628. | ημας B*Btly.* ℵcDFG 17. 47*s.* L. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. | om. *Orig. Int.* iv. Æth.) — εξ υπνου] εξ υπνους FG. 47. — ημων] υμων P.

12. ηγγικεν *Clem.* 628. *Orig.* ii. 806b. 847d. iii. 485a. | -σεν A. — αποθωμεθα *Clem.* | αποβαλωμεθα D*FG. abjiciamus Vulg. *Cypr.* 258. — ενδυσωμεθα δε ABC*D*P. Memph. Theb. *Woide.* Goth. *Clem. Orig. Int.* iv. 658b. | ενδυσ. ουν Syrr.P'st.&Hcl. | ενδυσωμεθα tantum ℵ*. Theb. MS. | ‡ και ενδυσωμεθα ⊋. ℵcC3DbFG. 17. 37. 47. L. Vulg. Arm. Æth. *Cypr.* 258.

12. τα οπλ. *Clem. Orig.* iii. 558d. | om. τα 17. — οπλα BℵCFG. rel. *Clem. Orig.* iii. *Int.* iv. *Cypr.* | εργα AD.

13. κωμοις *Clem.* 192. 538. *Orig.* ii. 847d. | -μαις 37*. (add. -μοις supra1.) — εριδι και ζηλῳ *Iren.* 282. *Orig. Int.* iii. 56b. iv. 658c.d. | ερισι και ζηλοις B. Theb. *Clem.* 538. certaminibus et zelo *Cypr.* 258.

14. αλλα ABDc. | ‡ αλλ' ⊋. ℵCD*FG. rel. — κυριον *Orig. Int.* i. 80a. ii. 164c. 215e. 658c. iii. 888c. iv. 659a. | om. B. *Clem.* 287. — Ιησουν χριστον *Orig.* Cat. Cram. *Eph.* 214. *Orig. Int.* i. ii. *ter.* iv. | χριστον Ιησουν B. Goth. *Clem.* 287. — και *Clem. Orig.* ii. 164c. 215e. iv. | om. D*FG.

14. εις επιθυμιας BℵD. 17. 37. 47. LP. *Clem. Orig. Int.* ii. 164c. | εις επιθυμιαν AC. | εν επιθυμειαις FG. Vulg. *m. Orig. Int.* ii. 215e. iv. 592c. 659a.

1. διαλογισμων *Orig.* Cat. Cram. *Cor.* 79. | λογισμων 37. 47*.

2. ὁ δε *Clem.* 736. *Orig.* i. 245b.c. (iii. 551a.) iv. 243d. | ὃς δε FG. — εσθιει *Clem. Orig.* i. iii. iv. *Orig. Int.* ii. 154d. *Tert.* de Jej. 15. | εσθιετω D*FG. Vulg. Arm. *Orig. Int.* ii. 210b. iv. 531c. 659b.a.

3. εξουθενειτω *Orig. Int.* iv. 659c. 660b. *Tert.* de Jej. 15. | κρινετω A. *Orig. Int.* iv. 674a. — ὁ δε μη ABℵ*CD*. (Goth.) *Clem.* 170. | ουδε ὁ μη FG. (om. μη ante κρινετω.) | ‡ και ὁ μη ⊋. ℵcDc. 17. 37. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Æth. *Orig. Int.* iv. 659d. 660b. ὁ μη tantum Memph. *Clem.* 535. (qui hic ordinem mutat.)

---

9. furaveris *Am. add.* non falsum testimonium dices *Cl.* | concupiscis *Am.* | 11. nunc enim *Cl.* | 12. appropinquavit *Cl.* | arma lucis *Cl.* 2. credit se manducare *Cl.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. LP.

ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. [4] [n] σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει. σταθήσεται δέ, ‡ δυνατεῖ γὰρ ″ ὁ ‡ κύριος ″ στῆσαι αὐτόν.¶ [5] ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ᾽ ἡμέραν,¶ ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοὶ πληροφορείσθω. [6] ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ· † * καὶ ″ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. [7] οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. [8] ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. [9] εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς † ἀπέθανεν † καὶ ‡ ἔζησεν ″ ἵνα § καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. [10] σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; [o] πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ ‡ θεοῦ.″ [11] γέγραπται γάρ, [p] Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι

et qui non manducat manducantem non iudicet: deus enim illum adsumpsit. [4] Tu quis es qui iudices alienum servum? Suo domino stat aut cadit: stabit autem, potens est enim deus statuere illum. [5] Nam alius iudicat diem plus inter diem, alius iudicat omnem diem: unusquisque in suo sensu abundet. [6] Qui sapit diem, domino sapit, et qui manducat, domino manducat: gratias enim agit deo: et qui non manducat, domino non manducat et gratias agit deo. [7] Nemo enim nostrum sibi vivit, et nemo sibi moritur. [8] Sive enim vivimus, domino vivimus; sive morimur, domino morimur: sive ergo vivimus sive morimur, domini sumus. [9] In hoc enim Christus et mortuus est et resurrexit, ut et mortuorum et vivorum dominetur. [10] Tu autem quid iudicas fratrem tuum? aut tu quare spernis fratrem tuum? Omnes enim stabimus ante tribunal dei. [11] Scriptum est enim, Vivo ego, dicit dominus, quoniam

[n] Jac. 4: 12.
¶ Theb.
¶ Goth.
§ Goth.
[o] 2 Cor. 5: 10.
[p] Es. 45: 23. 11. πᾶσα γλ. ἐξομολογ.

3. θεος post γαρ L. | ante *Clem.*
4. *δυνατει γαρ* ABℵCD*FG. *Orig. Int.* iv. 659a. | ‡ *δυνατος γαρ † εστιν* ς.(Dc.) 17. 37. 47. L(P.)(Vulg.) Goth. (*Orig. Int.* iv. 660a.) (*Cypr.* 71.) | ? *δυνατι γαρ εστιν* Dc ? *δυνατος γαρ* tantum D**Tf.P.
— ὁ *κυριος* ABℵCP. Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. (Æth.) | ‡ ὁ *θεος* ς. DFG. 17. 37. 47. L. Vulg. Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. *Cypr.* (vid. ver. 3.)
5. *μεν*] add. *γαρ* AℵCP. Goth. (nam alius Vulg. *d. f. g.*) | om. BℵcDFG. 17. 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 660a.
— *ἑκαστος*] add. δ᾽ 37. (non *Orig. Int.* iv.)
— *εν Orig. Int.* iv. | om. A. *Fuld.*
6. *κυριῳ φρονει*] † add. *και ὁ μη φρονων την ἡμεραν κυριῳ ου φρονει* ς. C3*mg.* 17. 37. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. ABℵC*DFG. Vulg. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 660c.
— *και ὁ εσθιων* ABℵCDFG. 17. 37. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | *om. *και* ς. 47. *Clem.* 170. ‖ add. *ουκ* P*.
6. *ευχ. γαρ*] *και ευχ.* P. *Clem.* | Contra, *Orig. Int.*
— *θεῳ* 1°. *Orig. Int.* iv. *Tert.* de Jej. 15. | *κυριῳ* A. *Clem.*
— *και ὁ μη εσθ. . ευχ. τ. θεῳ Clem.* 170. *Orig Int.* iv. | om. L.
— fin.] add. *και ουδεις αυτῳ στρατευεται* 17 *sic.* | om. *Orig. Int.* iv.
7. *ουδεις* 2°.] add. *ημον sic* C3. Vulg. Memph. *Orig. Int.* iv. 661b.
8. *γαρ*] om. 17. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 661b.
— *αποθνησκωμεν* 1°. BN. 37. | *αποθνησκομεν* ADFG. 47. P. Vulg. | *αποθανωμεν* C. 17. L.
— *τῳ κυριῳ* 2°.] om. *τῳ* FG.
— *αποθ. εαν τε ουν ζωμεν, εαν τε Orig. Int.* iv. 661b-d. | om. 17.
— *αποθνησκομεν* ABDFG. 37. 47. P. Vulg. *Orig. Int.* iv. | *-κωμεν* NCL.
— *αποθνησκωμεν* 2°. BNC. 17. 371. L. Vulg. | *-κομεν* ADFG. 37*. 47. P. ‖ praem. *ουν* FG.
9. *χριστος*] † add. *και* ς. NcC3Db. 37. 47. L. *Am.* Syrr.Pst.&Hcl. *Iren.* 209. *Orig. Int.* iv. 661b. | om. A *ut vid.* BN*C*D*FG. 17. P. Vulg. *Cl.* Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. 436c. iv. 135b. 342a. *Orig. Int.* iv. 661a.
9. *απεθανεν και εζησεν* ABℵ*C. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *Dion. Alex.* (*Wtst.*) | *απεθανεν και ανεστη* FG. Vulg. *Orig.* i. iv. 135b. 342a. | *απεθανεν † και ανεστη* ″ *και* ‡ *ανεζησεν* ς. | *απεθ. και ανεστη και εζησεν* NcDb. 17. 37. 47. LP. Syrr.(Pst.)&Hcl. | *εζησεν και απεθανεν και ανεστη* D*. *Iren.* 209.
— *κυριευσει* 17. LP. | Contra, *Orig.* i. iv.
10. *συ δε τι*] add. *γαρ* G*(non F.) | om. *Orig. Int.* iv. 662a.
— *τι κρινεις*] *τις ει ὁ κρινων* 47.
— *σου* 1°.] add. *εν τῳ μη εσθιειν* D*FG. *Am.*2 | om. ABCNDc. rel. vv. *Orig. Int.* iv.
— *η*] *ει* L.
— *η και .... αδελφον σου*] om. Syr. Hcl.
— *σου* 2°.] add. in manducando *Am.*1 | om. *Orig. Int.* iv.
— *παντες γαρ παραστ. τῳ βημ. του θεου*] om. 47*. (habet *mg.* sed om. *γαρ*).

4. judicas *Cl.* | domino suo *Cl.* | 5. om. plus *Cl.* | alius autem *Cl.* | 9. Christus mortuus (*om.* et) *Cl.* | 10. frat. tuum 1°. *add.* in non manducando *Am.*** | frat. tuum 2°. *add.* in manducando *Am.*** | trib. Christi *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Theb.) (Goth.) Arm. Æth.
12. δώσει

ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ ‡ ἐξομολογήσεται πᾶσα γλῶσσα" τῷ θεῷ. 12 ἄρα † ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον ‡ ἀποδώσει" τῷ θεῷ. 13 μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν, ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. 14 οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ‡ αὐτοῦ," εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν· 15 q εἰ ‡ γὰρ" διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν. 16 μὴ βλασφημεῖσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. 17 § οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ· 18 ὁ γὰρ ἐν † τούτῳ" δουλεύων [τῷ] χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. 19 ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. 20 μὴ ἕνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ.¶ πάντα μὲν καθαρά, ἀλλὰ κακὸν

q 1 Cor. 8: 11.
§ Theb.
19. διώκομεν
¶ Goth.

mihi flectetur omne genu, et omnis lingua confitebitur deo. 12 Itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddet deo. 13 Non ergo amplius invicem iudicemus, sed iudicate hoc magis, ne ponatis offendiculum fratri vel scandalum. 14 Scio et confido in domino Iesu quia nihil commune per ipsum, nisi ei qui existimat quid commune esse, illi commune est. 15 Si enim propter cibum frater tuus contristatur, iam non secundum caritatem ambulas. Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est. 16 Non ergo blasphemetur bonum nostrum. 17 Non est regnum dei esca et potus, sed iustitia et pax et gaudium in spiritu sancto: 18 qui enim in hoc servit Christo, placet deo et probatus est hominibus. 19 Itaque quae pacis sunt sectemur, et quae aedificationis sunt in invicem custodiamus. 20 Noli propter escam destruere opus dei. Omnia quidem munda sunt,

---

10. θεου ABℵ*C*DFG. 47*mg. Am. Fuld. Harl. Tol.* Memph. Arm. MSS. *Orig. Int.* iv. 662c-d-a. 663d (diserte) "in praesenti quidem loco, *tribunal dei*, ad Corinthios vero *tribunal Christi*." | ‡ χριστου ⸗. ℵcC2 *ut vid.* 17. 37. LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. ed. Æth. (vid. *Polyc.* ad Philip. vi.) *Orig.* i. 254a. *Tert.* adv. Mar. v. 14.

11. ὁτι *Orig. Int.* iv. 662c. 663c. | ει μη FG. (et D* ut Tischendorfio videtur.)

— καμψει] καμπτει 17.

— πασα γλωσσα post εξομολ. BD*FG. Syr.Pst. Goth. Æth. *Orig. Int.* iv. | ‡ ante ⸗. AℵCDb. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr. Hcl. Memph. Arm. *Just.* Apol. i. 52. | λογισηται 37*. (corr.1)

— τῳ θεῳ] mihi Syr.Pst. | τῳ κυριῳ 47. Syr.Hcl.*txt.*

12. αρα] † add. ουν ⸗. AℵCDb. 17. 37. 47. LP2. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. BD*FGP*. Vulg. Syr.Pst. *Orig. Int.* iv. 662c.

— ἡμων *Orig. Int.* iv. 662c. 663a. *Cypr.* 158. | ὑμων C.

— ἑαυτου vid. *Polyc.* vi. | αυτου C.

— αποδωσει BD*FG. Vulg. *Orig. Int.* iv. *bis.* | ‡ δωσει ⸗. AℵCDc. 17. 37. 47. LP. *Cypr.* 158. (ante λογον P.)

12. τῳ θεῳ AℵCD*. rel. vv. *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. BD**ut vid.* FG. *Cypr.*

13. μηκετι] μὴ ἔτι 47.

— κρινωμεν] *Orig. Int.* iv. 662c. 663a. 664a. | κρινομεν 37*. (corr.1) P.

— κρινατε] κρινετε D*FG. | κρινομεν P.

— προσκομμα *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. B. (Syr.Pst.) (Arm.) | προσκοσμα C.

— η *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. B. Syr.Pst. Arm. [Æth.] | εις 37. 472.

14. οιδα] add. δε 17.

— κυριῳ *Orig. Int.* iv. 664b. 665c. | χριστῳ 37. LP. Arm.

— αυτου AB*Bch.*DFG. 17. 47. LP. (schol. τουτ' εστι του θεου 47.) | ‡ ἑαυτου ⸗. B*Mai.*ℵC. 37. Vulg.

— τι] τω *sic* 17. | om. Db (add. Dc.)

— κοινον] add. ? τι D*. ? η Db.

— εκεινων D*.

15. ει γαρ ABℵCDFG. 37. P. Vulg. Syr. Hcl.*mg.* Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 664b. 665a. | ‡ ει δε ⸗. 17. 47. L *sic.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Goth. (Æth.)

— ὁ] om. FG.

— απολλυε *Iren.* Gr. 209. *Orig.* i. 762e. | απολλυειν FG. | (απολυε Dc. 37. L.)

16. ουν *Clem.* 166. *Orig. Int.* iv. 667a. | om. FG. Goth. Arm. | "et" Syr. Pst.

16. ὑμων ABℵC. rel. Syr.Hcl. | ἡμων DFG.*m.* Syr.Pst. Goth. *Clem. Orig. Int.* iv. | nostrum et bonum vestrum Memph.

17. βρωσεις και ποσεις AF*Gr.*G*Gr.* (βρωσεις C.)

18. τουτῳ ABℵ*CD*FGP. Vulg. *m.* Memph. Theb. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 667a-c. 668a. | ‡ τουτοις ⸗. ℵcDc. 17*s.* 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.

— τῳ χριστῳ BℵCDc. 17. 37. LP. | om. τῳ AD*FG. | τῳ κυριῳ 47.

— δοκιμος AℵCDFG2. rel. *Orig. Int.* iv. *ter.* | -μοις BG*(non F).

19. διωκωμεν CD. 17*s.* 37. 47. Vulg.*m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. *Orig. Int.* iv. 668b. | -κομεν ABℵFGLP.

— αλληλους] add. φυλαξωμεν D*FG. Vulg.*m.* | om. *Harl.**(*ut vid.*) *Demid. Orig. Int.* iv.

20. καταλυε *Clem.* 171. | απολλυε ℵ*. (corr.c) | καταλυειν FG.

— καθαρα] add. τοις καθαροις ℵc. | om. *Orig. Int.* iv. 668a.

---

11. flectent omnes *Am.*** | 13. hoc judicate *Cl.* | 17. non est enim *Cl.* | 20. sunt munda *Cl.*

B ℵ C D. FG. 17. 37. 47. LP.

τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι· 21 καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ. 22 σὺ πίστιν *ἣν″ ἔχεις κατὰ ‡σεαυτὸν″ ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. 23 ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγῃ κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.¶

21. [ἢ σκανδ. ἢ ἀσθενεῖ]

¶ Theb.

XV. ΙΗ′ 18 1 Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν· 2 ἕκαστος †ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. 3 καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, r Οἱ §τῶν ὀνειδιζόντων σε ‡ἐπέπεσαν″ ἐπ᾽ ἐμέ. 4 σ″Οσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ‡ἐγράφη,″ ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ *διὰ″ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. 5 ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ ‡Ἰησοῦν χριστόν·″ 6 ἵνα

r Ps. 68(69):10.
§ Goth.

sed malum est homini qui per offendiculum manducat. 21 Bonum est non manducare carnem et non bibere vinum neque in quo frater tuus offendit aut scandalizatur aut infirmatur. 22 Tu fidem habes? penes temet ipsum habe coram deo. Beatus qui non iudicat semet ipsum in eo quo probat. 23 Qui autem discernit, si manducaverit, damnatus est, quia non ex fide: omne autem quod non est ex fide peccatum est.

1 Debemus autem nos firmiores inbecillitates infirmorum sustinere et non nobis placere. 2 Unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum ad aedificationem: 3 etenim Christus non sibi placuit, sed sicut scriptum est, Inproperia inproperantium tibi ceciderunt super me. 4 Quaecumque enim scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam et consolationem scripturarum spem habeamus. 5 Deus autem patientiae et solacii det vobis id ipsum sapere in alterutrum secundum Iesum Christum,

21. κρεα *Clem.* 170. 550. *Orig.* i. 762d. | κρεας Db*Tf.* 37.
— πιειν *Orig.* i. *Clem.* 170. | πειν D*. | πινειν FG. *Clem.* 550.
— προσκοπτει *Orig.* i. *Orig. Int.* iii. 962d. iv. 668a. 669b. | λυπειται ℵ*. (corr.a) P.
— η σκανδαλιζεται η ασθενει BℵcDFG. 17. 37. 47. LP.Vulg. *m.* Syr.Hcl. Theb. (Arm.) | om. Aℵ*C. Syr.Pst. Memph. Æth. (non habet *Orig.* i. *Orig. Int.* iii. iv. *bis.*)
22. συ] add. δε 37. | om. *Orig.Int.* iv. 669b.
— ην ante εχεις ABℵC. *Tol.* ? Memph. *Orig. Int.* iv. | * om. ην ⊊. DFG. 17. 37. 47. LP.Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. | (εχει F.)
— σεαυτον ABℵCD. 17. 37. 47. LP. | ‡ σαυτον ⊊. | σεαυτῳ FG.
— ενωπιον του θεου] om. ℵ*. (add.a)
23. εαν *Orig.* iii. 495e. 499a. *Dion. Alex.* Routh iii. 231. | αν B.
— φαγῃ *Orig.* iii. *bis. Dion. Alex.* | φαγει L.
— κατακεκριται *Orig.* iii. *bis. Dion. Alex.* | κατακρινεται P.
— ὁ *Orig.* iii. 495e. | το D*. 37. P. | (παν δε ὁ ουκ εκ πιστεως om. ℵ*. (add.a)
— fin.] add. cap. xvi. 25—27. A. 17. 37. 47. LP. Syr.Hcl. Arm. | in utroque loco A. 17. P. Arm. | non habent hic BℵCD. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. | om. in utroque loco F(G spatio vacuo hic relicto). | de varietate lectionis vid. ad fin. cap. xvi.
1. οφειλωμεν 17. | Contra, *Orig.Int.* iv. 670d.
— δε *Orig. Int.* | om. P*.
— ἑαυτοις] -τους F(non G.)
— αρεσκειν] αρεσκον FG.
2. ἑκαστος] † add. γαρ ⊊. | om. ABℵCDFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 671a. (δε Arm.)
— ἡμων *Orig. Int.* iv. 671c. | ὑμων DbFG. 37. P. Vulg. *m. Orig. Int.* iv. 671a. 672b.
— το πλησιον 17. 37.
— εις το αγαθον *Orig. Int.* iv. 671a.b. | om. ℵ*. (add.a)
3. ὁ χρ.] om. ὁ D*FG.
— ουκ FG.
— επεπεσαν ABℵCDFG. 17. 37. 47. P. | ‡ -σον ⊊. L. (-σεν *Elz.* 1633.)
4. προεγραφη AℵCDc. 17. 37. 47. (LP -φει). Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. (προσεγραφη D*FG.) | εγραφη B. Vulg. *m.* Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 671a. 672b. || add. παντα B. 17. 37. P.
4. εγραφη BℵCDFG. Vulg. *m.* Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *Clem.* 572. | ‡ προεγραφη ⊊. Aℵc. 17. 37. 47. (LP -φει) Syr.Hcl.
— δια της παρακλ. ABℵC*. 47. L. *d**. Syr.Pst. Arm. Æth. | * om. δια ⊊. C**(?)DFG. 17. 37. P. Vulg. *m.* Syr. Hcl. Memph. Goth. *Clem. Orig. Int.* iv. 671a. 672e.
— εχωμεν *Orig. Int.* iv. *bis. Clem.* | εχομεν 17. P. || add. της παρακλησεως B. *Clem.* | add. ad Deum *Orig. Int.* iv. 672e. | om. rel. *Orig. Int.* iv. 671a.
5. δωη] δοει 17.
— Ιησουν ante χριστον AℵC*F. 37. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. ed. Æth. *Orig. Int.* iv. 673a. | ‡ post ⊊. BC2DG. 17. 47. L. *m.* Memph. Goth. Arm. cdd.
7. ὁ χρ.] om. F(non G.)
— ὑμας AℵCDbFG. 17. 37. L. Vulg. *m.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 673a.d. 674a. *bis.* | ‡ ἡμας ⊊. BD*. 47. P.

20. offendicum *Am.* | 21. offenditur *Cl.* | 22. eo quod *Cl. Am.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph. (Theb.) [Goth.] Arm. Æth.

ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 7 διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο ‡ ὑμᾶς″ εἰς δόξαν * τοῦ″ θεοῦ. 8 λέγω ‡ γὰρ″ † χριστὸν διάκονον ‡ γένεσθαι″ περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, 9 τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται, s Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. 10 καὶ πάλιν λέγει, t Εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 11 καὶ πάλιν, u Αἰνεῖτε ‡ πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον,″ καὶ ‡ ἐπαινεσάτωσαν″ αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. 12 w καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. 13 ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς¶ καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης,

7. ἡμᾶς

8. γεγενῆσθαι

s Ps. 17(18):50.

Deut. 32:43.

11. πάλιν * [λέγει]″ Psa. 117(118):1.

w Es. 11:1, 10.

¶ Goth.

6 ut unanimes uno ore honorificetis deum et patrem domini nostri Iesu Christi. 7 Propter quod suscipite invicem, sicut et Christus suscepit vos in honorem dei. 8 Dico enim Christum Iesum ministrum fuisse circumcisionis propter veritatem dei, ad confirmandas promissiones patrum, 9 gentes autem super misericordiam honorare deum, sicut scriptum est, Propter hoc confitebor tibi in gentibus, et nomini tuo cantabo. 10 Et iterum dicit, Laetamini gentes cum plebe eius. 11 Et iterum, Laudate omnes gentes dominum, et magnificate eum omnes populi. 12 Et rursum Esaias ait, Erit radix Iesse, et qui exsurget regere gentes, in eo gentes sperabunt. 13 Deus autem spei repleat vos omni gaudio et pace in credendo, ut abundetis in spe et virtute spiritus sancti.

14 Certus sum autem, fratres mei, et ego ipse de vobis, quoniam et ipsi pleni estis dilec-

---

7. του θεου ABℵCDFG. 37. P. | * om. του ℌ. 17s. 47. L.

8. γαρ ABℵCDFGP. Vulg. Memph. Goth. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 674b. | ‡ δε ℌ. 17s. 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.

— χριστον tantum ABℵC. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | ‡ praem. Ιησουν ℌ. DFG. *Harl.* Syrr.Pst.&Hcl. | add. Ιησουν 17. 37. 47. LP. Vulg. Goth.

— γενεσθαι BC*D*FG. Arm. | ‡ γεγεννησθαι ℌ. AℵC²Dc. 17. 37. 47. LP.

9. δια τουτο *Orig. Int.* iv. 674b. | δια του προφητου ℵ* *ut vid.* (corr.a)

— εν εθνεσιν] add. κυριε ℵc. (και pro κε ?) 17. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Memph. Goth. | om. *Orig. Int.* iv. *bis.*

— ψαλω ante τῳ ονοματι σου DG(nonF.) Memph. (Æth.) | post ABℵC. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. *bis.*

10. λεγει] om. 47.

11. παλιν] add. λεγει BDFG. Syrr.Pst. &Hcl. (Memph.) Goth. Arm. cdd. Æth. *Rom.* | om. AℵC. 17. 37. 47. LP. Vulg. Arm. ed. Æth. *Platt. Orig. Int.* iv. 674b.

11. παντα τα εθνη ante τον κυριον ABℵD. 47. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. ed. | ‡ post ℌ. CFG. 17. 37. L. Syr.Pst. Arm. cdd. Æth. *Orig. Int.* iv. 674b. (vid. LXX.)

— επαινεσατωσαν ABℵCD(*sic*) Memph. Goth. Æth. | ‡ επαινεσατε ℌ. FG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Arm. *Orig. Int.* iv. *bis.* (vid. LXX.)

12. λεγει ante Ησαιας ℵ. Memph. | post *Orig. Int.* iv. 674c. || add. και 17. | om. *Orig. Int.* iv.

— ανισταμενος] ανιστανομενος ℵ.

— εθων F.

— επ' αυτῳ post εθνη 37. | ante *Orig. Int.* iv. *Hil.* 875d.

13. πληρωσαι AℵCD. 17. 37. 47. L. | πληροφορησαι BFG. (fut. Arm.)

— πασης χαρας και ειρηνης AℵCD. 17. (37.) 47. LP. Vulg. *m.* (Syrr.Pst.&Hcl. *ut vid.*) Arm. Æth. (*Orig. Int.* iv. 675a.b.c.d.) | (om. χαρας και 37.) | εν (om. FG.) πασῃ χαρᾳ και ειρηνῃ BFG.

13. εν τῳ πιστευειν ABℵC. rel. vv. *Orig. Int.* iv. 675a.d. | om. DFG. *m.* Arm.

— εις το περισσευειν *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. B.

— εν τῃ ελπ. ABℵCDc. rel. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. εν D*FG.

14. και αυτ. εγω περι ὑμων ante αδελφοι (μου) DFG. Syr.Pst. Memph. Æth. | post ABℵC. rel. Vulg. (*m.*) Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. 675a. (και αυτ. εγω αδ. μ. περι ὑμ. Arm.) || (αδελφοι μου] om. μου D*FG.) | (αυτο F.)

— περι] ὑπερ B.

— και αυτοι *Orig. Int.* iv. | om. DFG. *m.*

— αγαθωσυνης *Clem.* 586. *Orig. Int.* iv. (-θοσυνης D. 17. 37. L*Tf*.P.) | αγαπης FG. Vulg. || add. και DFG. Syr.Pst. (om. *Orig. Int.* iv. *Clem.*)

---

9. misericordia *Cl.* | propterea *Cl.* | gentibus, Domine *Cl.* | 12. rursus *Cl.* | in eum *Cl.*

πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν· [15] ‡τολμηροτερῶς″ δὲ ἔγραψα ὑμῖν, †ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ‡ἀπὸ″ τοῦ θεοῦ, [16] εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν ‡χριστοῦ Ἰησοῦ″ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. [17] ἔχω οὖν *τὴν″ καύχησιν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς *τὸν″ θεόν· [18] οὐ γὰρ τολμήσω ‡τι λαλεῖν″ ὧν οὐ κατειργάσατο χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, [19] ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος ‡ἁγίου,″ ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. [20] οὕτως δὲ ‡φιλοτιμοῦμαι″ εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, [21] ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, ˣ Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται, καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

tione, repleti omni scientia, ita ut possitis alterutrum monere: [15] audacius autem scripsi vobis, fratres, ex parte, tamquam in memoriam vos reducens propter gratiam quae data est mihi a deo, [16] ut sim minister Christi Iesu in gentibus, sanctificans evangelium dei, ut fiat oblatio gentium accepta, sanctificata in spiritu sancto. [17] Habeo igitur gloriam in Christo Iesu ad deum: [18] non enim audeo aliquid loqui eorum quae per me non efficit Christus in oboedientiam gentium, verbo et factis, [19] in virtute signorum et prodigiorum, in virtute spiritus sancti, ita ut ab Hierusalem per circuitum usque ad Illyricum repleverim evangelium Christi. [20] Sic autem hoc praedicavi evangelium, non ubi nominatus est Christus, ne super alienum fundamentum aedificarem, [21] sed sicut scriptum est, Quibus non est adnuntiatum de eo, videbunt, et qui non audierunt intellegent.

ABℵCD FG. 17. 37. 47. 1Θ′ LP.

14. *[τῆς] γνώσεως

15. τολμηρότερον

18. τολμῶ

20. φιλοτιμούμενον

ˣ Es. 52:15.

21. ‡ Ὄψονται οἷς οὐκ ἀνηγγ. π. αὐτ.

---

14. γνωσεως] praem. της BℵP. *Clem.* | om. ACD. rel. — δυναμενοι και αλληλους ABℵCD^{b} *Tf.* 47. P. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | αλληλους δυναμενοι D*FG. | δυν. αλληλ. D^{b} *Treg.* Vulg. Memph. | δυναμ. και αλλους 17. 37. L. *g.* Syrr.Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iv. 675$^{a\text{-}d}$.

15. τολμηροτερως AB. | ‡ -ρον ☽. ℵCD. rel. — ὑμιν] + add. αδελφοι ☽. ℵ^{c}DFG. 17. 37. 47. LP. Vulg.Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. ABℵ*C. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 670$^{a\text{-}c}$. — επαναμιμνησκων] αναμιμνησκων B. — απο 2°. Bℵ*F. | ‡ υπο ☽. Aℵ^{c}CDG. rel.

16. ειναι] γενεσθαι D*FG. — χριστου Ιησου ABℵCFG. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. 676^{a}. | ‡ Ιησου χριστου ☽. D. 17. 47. L. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. — εις τα εθνη *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. B. — γενηται] γενηθη B. — ευπροσδεκτος *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. FG.

17. την καυχ. BC *ut vid.*DFG. 37. | *om. την ☽. Aℵ. 17. 47. LP. Arm. — τον θεον ABℵC *ut vid.*DFG. 17. 37. 47. LP. | * om. τον ☽.

18. τολμησω Aℵ*CD. rel. Syr.Hcl. Memph. | τολμω Bℵ^{c}. Vulg. *m.* Syr.Pst. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv 676^{d}. 677^{b}. — τι ante λαλειν (*s.* ειπειν) ABℵCDFG. 37. P. Vulg. *m. Orig. Int.* iv. *bis.* | ‡ post ☽. 17. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. — λαλειν ABℵC. 17. 37. 47. LP.Vulg. *m.* Syr.Hcl. Arm. *Orig. Int.* iv. *bis.* | ειπειν DFG. Syr.Pst. Memph. *ut vid.* — κατειργασατο ABℵC. 17*s.* 37. 47. P. | κατηργ. DFGL. — χριστος] praem. ὁ FG. — εμου] add. λογων B. *Btly. Mai.* (λογον *Bch.*) | om. *Orig. Int.* iv. *bis.* — ὑπακοην *Orig. Int.* iv. *bis.* | ακοην B.

19. δυναμει 1°.] add. αυτου D*FG. | om. *Orig. Int.* iv. 676^{d}. 677^{b}. — πνευμ. ἁγιου AC e spat.D*F(G). 17. 37. 47. Vulg. Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. (praem. αυτου G*.[non F.]) | ‡ πν.θεου ☽.ℵD^{b}LP.Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* (Æth.) *Orig. Int.* iv. | πνευματος tantum B. — ὡστε με απο Ἱερ. και κυκλῳ μεχ. τ. Ιλλυρ. πεπληρωκεναι ABℵC. 17. 37. 47. (L)P. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. (Arm. ed. om. κ. κυκλ.) Æth. (*Orig.* i. 378^{d}. 709^{d}. iv. 95^{c} [ap. *Euseb.*]) *Orig. Int.* iv. (om. και L.) | ὡστε πεπληρωσθαι απο Ἱερ. μεχ. τ. Ιλλυρ. και κυκλῳ DFG. | απο Ἱερ. μεχρι του Ιλλυρ. *Eus.* H.E. iii. 1. (88.) απο Ἱερ. και κυκλῳ μεχρι τ. Ιλλυρ. *Orig.* (iv. 95^{c}.) ap. *Eus.* H.E. vi. 25. (291.) *Eus. Mai.* 106. | κυκλῳ απο Ἱερουσαλημ ἑως του Ιλλυρικου πληρων το ευαγγ. τ. χ. *Orig.* i. 709^{d}. (*Orig. Int.* iii. 80^{e}.)

20. φιλοτιμουμαι BD*FGP. | ‡ φιλοτιμουμενον ☽. AℵCD^{b}. 17. 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. (et *Graece.*) (*Orig.* i. 378^{d}.) (*Orig.* Cat. Cram. *Cor.* 56.) (om. Vulg. *Orig. Int.* iv. 676^{d}.) — ευαγγελιζεσθαι *Orig. bis.* | -σασθαι P. — ουχ ὁπου *Orig.* Cat. Cram. | ὁπου ουκ D*FG. — ονομασθη 17. LP. — χριστος] praem. ὁ D*FG. | om. *Orig.* Cat. Cram. — αλλοτριον θεμελιον *Orig.* | αλλοτριῳ θεμελιῳ FG.

21. ανηγγελη] αναγγ. FG. | απηγγ. C. | ανηγγελλη ℵ. — οψονται ante οἷς ουκ ανηγγ. περι αυτ. B. 37. Memph. | post AℵCDFG. 17. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.

16. et sanctific. *Cl.* | 20. praed. evangelium hoc *Cl.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph. Arm. Æth.
22. πολλάκις
23. πολλῶν
y Act. 19:21.
24. ἀπὸ ὑμῶν
a Act. 20:16. 21:17.
a 1 Cor. 16:1. 2 Cor. 8:9.
26. εὐδόκησεν

22 διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς
ὑμᾶς, 23 νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν
τούτοις, y ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς
ἀπὸ ‡ ἱκανῶν″ ἐτῶν, 24 ὡς ‡ ἂν″ πορεύωμαι εἰς τὴν
Σπανίαν, † ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι
ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν
πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.

19 25 z Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἰερουσαλὴμ διακο-
νῶν τοῖς ἁγίοις. 26 a ‡ ηὐδόκησαν″ γὰρ Μακεδονία καὶ
Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς
τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἰερουσαλήμ· 27 ‡ ηὐδόκησαν″ γάρ,
καὶ ὀφειλέται ‡ εἰσὶν αὐτῶν·″ εἰ γὰρ τοῖς πνευματι-
κοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν
τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. 28 τοῦτο οὖν ἐπι-
τελέσας καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον
ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς † Σπανίαν. 29 οἶδα δὲ ὅτι
ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας † χριστοῦ
ἐλεύσομαι.

22 Propter quod et inpediebar plurimum venire ad vos: 23 nunc vero ulterius locum non habens in his regionibus, cupiditatem autem habens veniendi ad vos ex multis iam praecedentibus annis, 24 cum in Hispaniam proficisci coepero, spero quod praeteriens videam vos et a vobis deducar illuc, si vobis primum ex parte fruitus fuero.

25 Nunc igitur proficiscar Hierusalem ministrare sanctis. 26 Probaverunt enim Macedonia et Achaia conlationem aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt Hierusalem. 27 Placuit enim eis, et debitores sunt eorum: nam si spiritalium eorum participes facti sunt gentiles, debent et in carnalibus ministrare eis. 28 Hoc igitur cum consummavero et adsignavero eis fructum hunc, proficiscar per vos in Hispaniam: 29 scio autem quoniam veniens ad vos in abundantia benedictionis Christi veniam.

Æth. *Orig. Int.* iv. 672d. 676d. 677b. (vid. LXX.)

22. ενεκοπτομην ABℵC. rel. | ενεκοπην DFG.
— τα πολλα AℵC. 17. 37. 47. LP. *Orig. Int.* iv. 677c. | πολλακις BDFG.
— προς ὑμας] add. απο πολλων αιτων ὡσαννν FG ωσανουν G(* om.2) | add. et prohibitus sum usque adhuc Vulg. *Cl.* ‖ add. postea πορευομαι (om.2) του ελθειν ὑμας G(non F.)

23. μηκετι] ουκετι P.
— εχων 2o. ABℵC *e spat.*Dc. rel. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Orig. Int.* iv. 677d. | εχω D*FG. 37. Syr.Pst. *ut vid.*
— του ελθειν] om. του A.
— ικανων BC. 37. P. | ‡ πολλων ⸗. AℵDFG.17.47. L. "multis" *Orig.Int.* iv.
— απο πολλων (s. ικανων) ετων ὡς αν] om. hic F. vid. in ver. 22.

24. αν ABℵC *ut vid.* DG(F in ver. 22.) P. | ‡ εαν ⸗. 17*s.* 37. 47. L. ‖ add. ουν DG (νν F in ver. 22.) | om. *Orig. Int.* iv. 677d. 678a.
— πορευωμαι ABℵC. 17. *Orig. Int.* iv. *bis.* | -ομαι DFG. 37*. 47. P. | -σομαι L.
— Σπανιαν] † add. ελευσομαι προς ὑμας ⸗. ℵc. 17. 37. 47. L. Syr.Hcl. | om. ABℵ*CDFGP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *bis.*

24. γαρ Syr.Hcl. Memph. *sic.* | om. FG. Vulg. Syr.Pst. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *bis.*
— διαπορευομενος *Orig. Int.* iv. *bis.* | πορευομενος A.
— ὑφ' AℵC. 17*s.* 37. LP. | αφ' DFG. 47. | απο B.
— προπεμφθηναι] πορευθηναι P.

25. νυνι] νυν FG.
— διακονων ABℵcC. 17. 37. 47. LP. | διακονησαι DFG.Vulg. Syr.Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iv. 678d. | διακονησων ℵ*.

26. ηυδοκ. B* *Rl.Mai.*ℵ. 37 *Scr.* | ‡ ευδοκησαν ⸗. A(B2)CD. rel. (-σεν B)
— Μακεδονια] Μακαιδονες FG. Arm. Macedoniae *Orig. Int.* iv. 678d.e.
— Αχαια] αρχαια F2(non G.) | Achaiae *Orig. Int.* iv. *bis.* | αχαιακοι. νωνιαν G(F.)
— ποιησασθαι] ποιεισθε 17. | ποιησασθε B *sic.*
— ἁγιων των εν Ἰερουσ. ABℵC. rel. *Orig. Int.* iv. | εν Ἰερουσ. ἁγιων DFG. (Æth.)

27. ‡ ηυδοκ.″ γαρ και A(B)ℵ(C). (17.) 37. (47.) (LP.) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph.(Arm.) Æth. *Orig. Int.* iv. 678d. (‡ ευδ. ⸗. BC. 17. 47. LP.) | om. DFG.
— οφειλεται] add. γαρ FG. (non D *Gr.*) | om. *Orig. Int.* iv. 678d. 679a.
— εισιν ante αυτων ABℵCDP. Vulg. Syr.Pst. ut vid. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. *bis.* | ‡ post ⸗. FG. 17. 37. 47. L. *Fuld.* Syr.Hcl.

27. αυτων 2o. *Orig. Int.* iv. | om. L.
— λειτουργησαι *Orig. Int.* iv. | κοινωνησαι 37.

28. ουν] add. αρα FG. | om. *Orig. Int.* iv. 678e. 680b.c.
— σφραγισαμενος (*Orig. Int.* iv. *bis.*) | -νοις ℵ.
— αυτοις *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. B.
— ὑμων] ὑμας FG.
— απελευσωμαι 17.
— Σπανιαν] † praem. την ⸗. ℵcC. 17*s.* 47. L. | om. ABℵ*DFG. 37. P. (Lusitaniam Æth. *Rom.*)

29. οιδα δε Syr.Hcl. Memph. (*Clem.* 685.) | γινωσκω γαρ FG. Syr.Pst. *Orig. Int.* iv. 678e. 680b.c.a.
— ερχομενος *Clem. Orig. Int.* iv. *quater.* | om. FG.
— πληρωματι *Clem.* | πληροφορια D*FG.
— ευλογιας] † add. του ευαγγελιου του ⸗. ℵc. 17. 37. 47. L. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. &Hcl.Arm. edd. | om.ABℵ*CDFGP. *Am. Fuld. Harl.* Memph. Arm. Æth. *Clem.* 685. *Orig. Int.* iv. *quater.*

22. fin. *add.* et prohibitus sum usque adhuc *Cl.* | 25. in Jerusalem *Cl.* | 26. *id.* | 27. minist. illis *Cl.* | 28. per vos profit. *Cl.* | 29. bened. evangelii Christi *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. LP.

20 [30] Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν· [31] ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ † ἡ διακονία μου ἡ εἰς Ἰερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος ‡ τοῖς ἁγίοις γένηται," [32] ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. [33] ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν, [ἀμήν.]

31. δωροφορία — ἐν Ἰερουσ. 32. ἐλθὼν (om. καὶ post θεοῦ) — θελ. κυρίου Ἰησοῦ

[30] Obsecro igitur vos, fratres, per dominum nostrum Iesum Christum et per caritatem spiritus, ut adiuvetis me in orationibus pro me ad deum, [31] ut liberer ab infidelibus qui sunt in Iudaea, et obsequii mei oblatio accepta fiat in Hierusolyma sanctis, [32] ut veniam ad vos in gaudio per voluntatem dei et refrigerer vobiscum. [33] Deus autem pacis sit cum omnibus vobis. Amen.

XVI.

[1] Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς, [2] ἵνα ‡ προσδέξησθε αὐτὴν" ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὕτη προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ ‡ ἐμοῦ αὐτοῦ." [3] ἀσπάσασθε ‡ Πρίσκαν" καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, [4] οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, [5] καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς

[1] Commendo autem vobis Phoebem sororem nostram, quae est in ministerio ecclesiae quae est Cencris, [2] ut eam suscipiatis in domino digne sanctis et adsistatis ei in quocumque negotio vestri indiguerit: etenim ipsa quoque adstitit multis et mihi ipsi. [3] Salutate Priscam et Aquilam adiutores meos in Christo Iesu, [4] qui pro anima mea suas cervices subposuerunt, quibus non solus ego gratias ago sed et cunctae ecclesiae gentium, [5] et domesticam eorum ecclesiam. Salutate Ephaenetum

---

30. ἀδελφοι *Orig. Int.* iv. 680d. | om. B. Æth. ‖ add. μου C^3*mg.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | om. *Orig. Int.* iv.
— κυριου] praem. ονοματος του L. | om. *Orig. Int.* iv. 680d.b.
— ἡμων *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. 17.
— προσευχαις] add. ὑμων DFG. Vulg. *Cl.* Memph. Æth. | om. *Am. Harl.*2 *Orig. Int.* iv. *bis.*
— ὑπερ εμου] om. FG. *Orig. Int.* iv. *bis.*
31. Ιουδαιᾳ και] † add. ινα ⊃. ℵcDb. 17. 37. 47. L. Syr.Hcl. | om. ABℵ*Cut *vid.*D*FGP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 680d.
— διακονια AℵCDb. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | δωροφορια BD*FG.
— ἡ ult.] om. 37. LP.
— εις Ἱερ. AℵCDc. 17. 37. 47. LP. *Orig. Int.* iv. | εν Ἱερ. BD*FG.
— ευπροσδεκτος] προσδεκτος FG.
— τοις ἁγιοις ante γενηται ABℵC. 37. P. (Syr.Pst.) | ‡ post ⊃. DFG. 17. 47. L. (Vulg.) Syr.Hcl. (Memph.) Arm. (acceptum fiat sanctis in Jerosolyma *Orig. Int.* iv.)
32. ελθω BℵcDFG. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | ελθων AℵC. 17. Arm. *Orig. Int.* iv. 680d. ‖ ελθω̃ εν χαρα ℵ*. (corr.c)
32. θεου AℵcCDc. 17. 37. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (Æth.) *Orig. Int.* iv. | κυριου Ιησου B. | Ιησου χριστου ℵ*. | χριστου Ιησου D*FG.
— και ante συναναπ. ⊃. ℵc(DFG). 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | om. AℵC. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | (om. καὶ συναναπ. ὑμιν B.)
— συναναπαυσωμαι ὑμιν AℵC. 17. 37. (47.) (LP.) Arm. *Orig. Int.* iv. (-σομαι 47. LP.) | αναψυξω μεθ' ὑμων D(FG. -ψυχω) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | om. B.
33. ειρηνης] add. ητω DFG. Vulg. Syr.Pst. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 681c.
— αμην BℵCD. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | om. AFG.
1. δε ABℵCDb.rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Orig. Int.* iv. 459d. 681c. | om. D*FG. Arm. Æth.
— ἡμων BℵCD. rel. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. *Orig. Int.* iv. *bis.* | ὑμων AFGP. | om. Æth.
1. ουσαν] -σην D*. ‖ add. και BℵcC*. 47. | om. Aℵ*C2DFG. 17. 37. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. *bis.*
— Κενχρειας F(non G.)
2. προσδεξησθε ante αυτην BCDFG. *Harl.* Memph. | ‡ post ⊃. Aℵ. 17. 37. 47. LP. Vulg. *Orig. Int.* iv. 681c.
— χριζει P.
— προστατις πολλων εγενηθη και εμου αυτου (A)B(ℵ)C. (37.) (L *sic.*)(P.) (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. (προστατης 37. LP.) (εμου τε αυτου A. και αυτου και εμου ℵ.) | ‡ sic sed και αυτου εμου ⊃. 17. 47. Arm. | και εμου και αλλων προστατις εγενετο D(FG.) (παραστατεις FG.) | post αλλων add. πολλων Db.
3. ασπασθαι FG. et saepe in seqq.
— Πρισκαν ABℵCDFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 681b. | ‡ Πρισκιλλαν ⊃. Syrr.Pst.&Hcl. Æth.

---

30. obsecro igitur *Cl.* | charit. sancti spiritus *Cl.* | orationibus vestris *Cl.* | 31. Jerusalem *Cl.* 1. in Cenchris *Cl.* | 2. adsistit *Am.** | 5. ecclesiam eorum *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς ‡ Ἀσίας″ εἰς χριστόν. [6] ἀσπάσασθε ‡ Μαρίαν,″ ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ‡ ὑμᾶς.″ [7] ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ ‡ γέγοναν″ ἐν χριστῷ. [8] ἀσπάσασθε ‡ Ἀμπλιᾶτον″ τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. [9] ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. [10] ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. [11] ἀσπάσασθε ‡ Ἡρωδίωνα″ τὸν ‡ συγγενῆν″ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. [12] ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. [13] ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. [14] ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, ‡ Ἑρμῆν, Πατρόβαν, Ἑρμᾶν,″ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. [15] ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς

dilectum mihi, qui est primitivus Asiae in Christo. [6] Salutate Mariam, quae multum laboravit in vobis. [7] Salutate Andronicum et Iuniam cognatos et concaptivos meos, qui sunt nobiles in apostolis, qui et ante me fuerunt in Christo. [8] Salutate Ampliatum dilectissimum mihi in domino. [9] Salutate Urbanum adiutorem nostrum in Christo, et Stachyn dilectum meum. [10] Salutate Apellen probum in Christo. [11] Salutate eos qui sunt ex Arestoboli. Salutate Herodionem cognatum meum. Salutate eos qui sunt ex Narcissi, qui sunt in domino. [12] Salutate Thryfenam et Tryfosam, quae laborant in domino. Salutate Persidam carissimam, quae multum laboravit in domino. [13] Salutate Rufum electum in domino, et matrem eius et meam. [14] Salutate Asyncritum, Phlegonta, Hermen, Patrobam, Hermam, et qui cum eis sunt fratres. [15] Salutate Philologum et Iuliam, Nereum et sororem eius, et Olimpiadem, et omnes qui

3. μου] μους B*Mai.
— fin.] add. και την κατ' οικ. αυτ. εκκλησιαν e ver. 5. D*FG. | om. ABℵCD^{b}. rel. vv. *Orig. Int.* iv.
4. ἑαυτον ὑπεθ. τραχ. P.
— μονος *Orig. Int.* iv. 681^{d}. | μονον L. *Orig. Int.* iv. 681^{b}.
5. κ. τ. κατ' οικ. αυτ. εκκλ. ABℵCD^{b}. rel. *Orig. Int.* iv. 681^{b}. 682^{a}. | om. hic D*FG. | om. P.
— απαρχη *Orig. Int.* iv. 682^{a}. | απ' αρχης D*. | om. απαρχη της P*.
— Ασιας ABℵCD*FG. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | ‡ Αχαιας ⊃. D^{b}. 17. 37. 47. LP. *Harl.** (ut vid.) Syrr.Pst.&Hcl.
— εις χριστον ABℵC. rel. | εν χριστῳ DFG.Vulg.Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.Int.* iv.
6. Μαριαν ABCP. (Syrr.Pst.&Hcl. *ut vid.*) Memph. Arm. | ‡ Μαριαμ ⊃. ℵDFG. 17. 37. 47. L.
— εις ὑμας ABℵC*.47.P.Syrr.Pst.&Hcl. (sic.) Memph. Arm. Æth. | εν ὑμιν DF*Gr.*G. Vulg. *Orig. Int.* iv. 682^{c}. | ‡ εις ἡμας ⊃. C^{2}. 17. 37. L. | in Domino *f.*
7. και Ιουν. *Orig. Int.* iv. 682^{c}. | om. και 17. | (Ιουλιαν *Am.* Memph. Æth.)
7. συναιχμαλ.] praem. τους B.
— οι και πρ. εμ. γεγον. AB(ℵ)C. 17. 37. 47. LP.Vulg. Memph.*Orig.Int.* iv.(om. οι ℵ*. add.^{c}) | τοις προ εμου DFG.
— γεγοναν ABB*tly.Alf.*ℵ. | ‡ γεγονασιν ⊃. B*Mai.*C. 17. 37. 47. LP.
— χριστῳ] add. Ιησου D*FG. | om. ABℵCD^{c}. rel. *Orig. Int.* iv.
8. Αμπλιατον AℵFG. Vulg. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 682^{b}. | ‡ Αμπλιαν ⊃. BC *ut vid.*D. 17. 37. 47. LP. Syrr. Pst.&Hcl. Arm.
— μου ABℵCDG. rel. *Orig. Int.* iv. | om. BF(non G).
9. ἡμων] ὑμων P.
— χριστῳ ABℵ. 17. 47. LP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 682^{c}. | κυριῳ CDFG. 37. Arm.
— τον 2^{o}.] om. G*. (non F.)
— fin.] add. εν κυριῳ G*(non F.) | om. *Orig. Int.* iv.
10. Απελλην] praem. και 17. | om. *Orig. Int.* iv. 682^{d}.
— χριστῳ *Orig. Int.* iv. | Domino nostro Syr.Pst. (Arm.)
— Αριστοβουλου AB^{2}ℵCD. 17. 37. 47. LP. Syr.Hcl.mg. *Graece.* Memph. | -βολου B*Rl.Mai.*FG.(-λουνG*.)Vulg.
11. Ἡρωδιωνα ABℵCDFG. 17. 37. 47. LP. (et Erasm. et Compl.) | Ἡροδιωνα ⊃. (*St.*3.&*Elz.*) Memph.
— συγγενην AB*D*. | ‡ -νη ⊃. AB^{2}ℵCD^{c}. rel.
12. Τυφαιναν C*.
— κοπιωσας] κοπιασας C.
— ασπασ. Περσ...εν κυριῳ BℵCD. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 683^{c}. | om. AFG.
— ἥτις] ἡ 37.
14. Ἑρμην Πατρ. Ἑρμαν ABℵCD*FG. 37. P. *Am. Fuld. Tol. Harl.* Memph. Æth.*Orig. Int.*iv.683^{a}. | ‡ Ἑρμαν Πατρ. Ἑρμην ⊃. D^{c}. 17. 47. L. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. (et mg.*Graece.*) Arm.
— αδελφοις P.
15. Ιουλιαν ABℵC^{2}D. rel. Vulg. *Orig. Int.* iv. 683^{b}. | Ιουνιαν C*FG.
— Νηρεα] -αν AFG.
— και Ολ.] om. και P.
— Ολυμπαν] -πιαν D**. Arm. | -πειδα FG. | Olympiadem Vulg. *Orig. Int.* iv.

7. Julian *Am.* | 9. Christo Jesu *Cl.* | 11. Aristoboli domo *Cl.* | Narcissi domo *Cl.* | 12. Persidem *Cl.* | 14. Phlegontem Hermam Patr. Hermen *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. LP.

πάντας ἁγίους. [16] ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι * πᾶσαι″ τοῦ χριστοῦ.

21 [17] Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ‡ ἐκκλίνετε″ ἀπ᾽ αὐτῶν. [18] οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν † χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, [c] ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. [19] ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· ‡ † ἐφ᾽ ὑμῖν οὖν χαίρω.″ θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς † εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. [20] ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ [χριστοῦ] μεθ᾽ ὑμῶν. [21] ‡ Ἀσπάζεται″ ὑμᾶς

[b] 1 Cor. 16: 20. 2 Cor. 13. 12. 1 Thes. 5: 26. 2 Pet. 5: 14.

[c] Phil. 3: 19.

cum eis sunt sanctos. [16] Salutate invicem in osculo sancto. Salutant vos omnes ecclesiae Christi.

[17] Rogo autem vos, fratres, ut observetis eos qui dissensiones et offendicula praeter doctrinam quam vos didicistis faciunt, et declinate ab illis: [18] huiuscemodi enim Christo domino nostro non serviunt sed suo ventri, et per dulces sermones et benedictiones seducunt corda innocentium. [19] Vestra enim oboedientia in omnem locum divulgata est: gaudeo igitur in vobis, sed volo vos sapientes esse in bono et simplices in malo. [20] Deus autem pacis conterat satanan sub pedibus vestris velociter. Gratia domini nostri Iesu Christi vobiscum. [21] Salutat vos Timotheus

16. ασπαζονται....χριστου ABℵC. rel. vv. *Orig. Int.* iv. 683[d]. | om. DFG (spat. vac.) vid. ver. 21.
— εκκλ. πασαι ABℵC. 37. LP. (vid. DFG. in ver. 21.) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | * om. πασαι ⊊. 17*s.* 47.
17. παρακαλω] ερωτω D*.
— υμας sic in G in ipso codice, non ημας.
— σκοπειν ABℵC. rel. *Orig. Int.* iv. 684[a]. | ασφαλως σκοπειτε DFG. *m.*
— παρα *Orig. Int.* iv. | περι D*.
— ποιουντας] praem. λεγοντας η DFG. *m.* | om. ABℵC. rel. *Orig. Int.* iv.
— εκκλινετε Bℵ*C. 37. | ‡ -νατε ⊊. AℵcDFG. 17. 47. LP.
18. τω] om. FG.
— κυριω ημων χριστω ABℵC. 37. P. (Vulg.) *m.* Syr.Hcl. Arm. Æth. | κυριω χριστω ημων DFG. Christo Domino nostro Vulg. *Orig. Int.* iv. 684[a-c]. 685[c]. | κυριω ημων † Ιησου″ χριστω ⊊. 17. 47. L. Syr.Pst. Memph. Arm. cdd.
— δουλευουσιν] -σουσιν FG.
— και ευλογιας ABℵC. rel. vv. *Orig. Int.* iv. | om. D(* *Tf.* in N.T.)FG. 17.
19. υπακοη ante υμων DFG. | Contra, *Orig. Int.* iv. 684[a].
— εφ᾽ υμιν ουν χαιρω ABℵ*CLP. *Orig. Int.* iv. 684[a-c]. | ‡ χαιρω ουν † το″ εφ᾽ υμιν ⊊. ℵ[c](DFG.) 17. 37[2]. 47. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (om. το D*FG. Arm. | habet Syr.Hcl.mg. *Gr.*) | το εφ᾽ υμιν συγχαιρω 37*. [Æth.]
19. θελω δε Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Clem.* 109. | και θελω D*FG. *m.* Syr. Pst. Æth.
— σοφους] † add. μεν ⊊. ABℵC. 17*s.* 37. 47. P. Syr.Hcl. | om. BDFGL. Vulg. *m.* Memph. Arm. Æth. *Clem. Orig. Int.* iv. 684[d].
20. συντριψει *Fuld. Tol. Orig.* ii. 509[b]. *Orig. Int.* ii. 139[d]. 316[e]. iv. 685[d]. Vulg. *Cl. Am. Demid. m.* | -ψαι A. *Orig.* in Job. Gall. xiv. 52. *Orig. Int.* ii. 435[b]. iii. 278[b]. | -ψη L.
— εν ταχει ante υπο τους ποδας ημων A. (Syr.Pst.) (*Orig.* ii. 804[d].) | Contra, *Orig.* ii. 509[b]. *Orig. Int.* ii. *ter.* iii. iv. ‖ υμ.] ημ. A.
— η χαρις...μεθ᾽ υμων ABℵC. rel. *Orig. Int.* iv. 686[b]. | om. DFG.
— Ιησου χριστου AC. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | om. χριστου Bℵ.
— fin.] add. αμην *Elz.* 37**mg. | om. *St.*ABℵC. 17. 37*. 47. LP. (vid. DFG. supra.) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv.
21. ασπαζεται ABℵCD*FG. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. (habet enim "salutate" i.e. ασπαζετε) *Orig. Int.* iv. 686[c]. | ‡ -ζονται ⊊. D[c]. 17*s.* 47. L *sic.*
— μου 1°. *Orig. Int.* iv. | om. B.
— και Ιασων *Orig. Int.* iv. | om. 47. | om και B.
— fin] add. και αι εκκλησιαι πασαι του χριστου D*FG. vid. ver. 16. | om. *Orig. Int.* iv.
22. εγω *Orig. Int.* iv. 687[a]. | om. 37.
23. ολης της εκκλησιας ABℵCD. 37. P. *Am. Orig. Int.* iv. 687[b]. | ‡ της εκκλησιας ολης ⊊. 17*s.* 47. L. | ολαι αι εκκλησιαι FG. Æth. | universa ecclesia Vulg. *Cl.* Memph.
— ασπαζεται 2°.] om. G*.
24. † η χαρις του κυριου ημων Ιησου χριστου μετα παντων υμων. αμην ⊊. D(FG). (17.) (37). 47. (L.) (P.) Vulg. *Cl.* Syr.Hcl.(Goth.) | post ver. 27, ut sit clausula epistolae 17. P. Syr.Pst. Arm. (om. ημων 37. P. υμων L *Tf.* in N.Test. om. Ιησου χριστου FG.) cum spirito vestro Goth. *sic.* | om. ver. ABℵC. *Am. Fuld. Harl.* Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 687[d]. (e codd. qui hunc versum habent, DFG omittunt quae in ver. 20 leguntur. In FG. 37. L. Goth. hic finis est epistolae.)
25—27. habent in hoc loco ABℵCD. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. MSS. et Zoh. Æth. | prorsus omittunt FG. (Goth. qui hiat ad fin. cap. xiv.) | ad fin. cap. xiv. A. 17. 37. 47. LP. Syr. Hcl. | (in A. 17. P. Arm. MSS. et Zoh. in utroque loco.) "Caput hoc Marcion a quo scripturae evangelicae atque apostolicae interpolatae sunt, de hac epistola penitus abstulit; et non solum

15. *om.* sunt *Am.**

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth. § Goth.

Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, § καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. [22] ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. [23] ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ‡ ὅλης τῆς ἐκκλησίας. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός. [24] † ¶

adiutor meus, et Lucius et Iason et Sosipater cognati mei. [22] Saluto vos ego Tertius, qui scribsi epistulam, in domino. [23] Salutat vos Gaius hospes meus et universae ecclesiae. Salutat vos Erastus arcarius civitatis et Quartus frater.

¶ Goth.

d Jud. 24. Eph. 3: 20.

[25] d Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, [26] φανερωθέντος δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, [27] e μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

e 1 Tim. 1: 17. Heb. 13: 15. Jud. 25.

[25] Ei autem qui potens est vos confirmare iuxta evangelium meum et praedicationem Iesu Christi, secundum revelationem mysterii temporibus aeternis taciti, [26] quod nunc patefactum est per scripturas prophetarum secundum praeceptum aeterni dei, ad oboeditionem fidei in cunctis gentibus, cognito, [27] solo sapienti deo, per Iesum Christum, cui honor in saecula saeculorum.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

hoc, sed et ab eo loco ubi scriptum est, Omne autem quod non est ex fide peccatum est, usque ad finem cuncta dissecuit. In aliis vero exemplaribus, id est in his quae non sunt a Marcione temerata, hoc ipsum caput diverse positum invenimus. In nonnullis etenim codicibus post eum locum quem supra diximus, hoc est, Omne autem quod non est ex fide peccatum est, statim cohaerens habetur, Ei autem qui potens est vos confirmari. Alii vero codices in fine id, ut nunc est positum, continent." *Orig. Int.* iv. 687[b].

25. *υμας Orig.* iv. 104[e]. *Orig. Int.* iv. 687[d]. | *ημας* 37. P (cap. xiv.)

— *το κηρυγμα Orig. Int.* iv. | *κυριου* ℵ*. (corr.[a])

— *Ιησου* post *χριστου* B. | ante AℵCD. rel. *Orig. Int.* iv. *bis. Hil.* 830[d].

26. *τε Clem.* 685. *Orig.* i. 488[a]. iv. 105[a]. 226[a]. 257[c]. | om. D. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Arm. *Orig. Int.* iv. 687[e]. *Hil.* 830[d].

— *προφητικων*] add. *και της επιφανειας του κυριου ημων Ιησου χριστου Orig.* iv. *ter.* | om. *Clem.*

27. *θεῳ* ante *σοφῳ* D. | post *Orig. Int.* iv. 687[a]. 688[a.b]. *Clem.* 567. *Hil.* 830[d].

— *Ιησου* post *χριστου* B. | ante *Orig. Int.* iv. 687[a]. *Clem.* 567. *Hil.*

— *ᾧ* Vulg. Syr.Hcl. Arm. (ad cap. xiv.) Æth. *Hil.* ‖ om. B. Syr.Pst. *Orig. Int.* iv. 687[a]. | *αυτῳ* P (cap. xvi.) | illi sit Arm. (cap. xvi.)

— *αιωνας*] add. *των αιωνων* A (hoc loco non sub fin. cap. xiv.) ℵDP (cap. xvi.) Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. (cap. xvi.) Æth. *Orig. Int.* iv. 687[a]. 688[b]. *Hil.* | om. A (sub fin. cap. xiv.) BC. 17 in utroque loco. 37. 47. LP (cap. xiv). Arm. (cap. xiv.)

27. *αμην*] om. *Am. Orig. Int.* iv. *Hil.* — add. ver. 24. 17. P. Syr.Pst. Arm.

Subscriptio *προς Ρωμαιους* AB*ℵCD*. 47. | *προς Ρωμαιους ετελεσθη* G. ‖ add. *εγραφη απο Κορινθου* B[2]D[c]. | *εγραφη απο Κορινθου δια Φοιβης της διακονου* 37. 47. (add. postea *στιχχ*. 47 absque numero) | *τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Παύλου ἐπιστολὴ πρὸς Ῥωμαίους· ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου δια Φοίβης τῆς διακόνου Στίχων ϡκ̄. L. Παυλου επιστολη προς Ρωμαιους εγραφη απο Κορινθου: στιχων ϡν'.* P. | nihil in F. 17.

23. universa ecclesia *Cl.* | *om.* vos 2°. *Am.* | *add.* 24. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen *Cl.* | 26. cogniti *Cl.* | 27. soli *Cl.* | honor et gloria *Cl.* | fin. *add.* Amen. *Cl.*

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

Α'.

AB ℵ[C]D. FG. 17. 37. 47. LP.

22 [1] Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ″ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός, [2] τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, ‡ ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ,″ κλητοῖς ἁγίοις σὺν πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν † καὶ ἡμῶν· [3] § χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

2. τῇ οὐσ. ἐν K., ἡγιασμ. ἐν χ. I.

§ C.

[1] Paulus vocatus apostolus Christi Iesu per voluntatem dei et Sostinens frater [2] ecclesiae dei quae est Corinthi, sanctificatis in Christo Iesu, vocatis sanctis cum omnibus qui invocant nomen domini nostri Iesu Christi in omni loco ipsorum et nostro. [3] Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Iesu Christo.

[a] Rom. 1:4. 1 Thes. 1:2. 4. θεῷ [μου]

[4] [a] Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, [5] ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, [6] καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, [7] ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ· [8] [b] ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. [9] πιστὸς ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλή-

[b] 1 Thes. 5 : 23.

[4] Gratias ago deo meo semper pro vobis in gratia dei quae data est vobis in Christo Iesu, [5] quia in omnibus divites facti estis in illo, in omni verbo et in omni scientia, [6] sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis, [7] ita ut nihil vobis desit in ulla gratia, expectantibus revelationem domini nostri Iesu Christi; [8] qui et confirmabit vos usque ad finem sine crimine in die adventus domini nostri Iesu Christi. [9] Fidelis deus,

---

Inscriptio
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α
A(*ut vid.*)BℵCD ad sum. pag. 17. 47.
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ ΑΡΧΕΤΑΙ
F(add. α) G.
Προς Κορινθιους 37.
Παυλου επιστολη προς Κορινθιους α P.
Του ἁγιου και πανευφημου αποστολου Παυλου επιστολη προς Κορινθιους πρωτη L.

1. κλητος BℵFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 301[c]. | om. AD.
— χριστου ante Ιησου BDFG. 17. 37. *Am. Fuld. Tol. Demid. Hil.* ap. Wtst. | ‡ post ⸗. Aℵ. 47. LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii.

2. ἡγιασ. εν χρ. Ιησ. ante τῃ ουσῃ εν Κορ. BD*FG. (habet τῃ B*Btly.* in ipsa coll.) | ‡ post ⸗. AℵD[b]. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 624[c].
— ἡμων 1°. *Orig. Int.* iii. 75[e]. iv. 624[b-d]. *Hil.* 480[b]. | om. AC. *Fuld. Orig.* iv. 158[c].
— χριστου *Orig.* iv. *Orig. Int.* iii. iv. *bis. Hil.* | om. A.
— αυτων] † add. τε ⸗. *Anunc.*ℵ[c]D[c]. 37. 47. LP. Syr.Hcl. Arm. Æth. | om. A*ut vid.*Bℵ*D*FG. 17. Vulg. Syr. Pst. Memph. *Orig. Int.* iii. iv.

4. μου AℵaCD. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* Cram. 9. 11. *Hil.* 254[f]. | om. Bℵ*. Æth.
— του θεου] om. A*.

5 παση] praem. εν 17. Vulg. *Orig.* i. 225[e]. ii. 747[a]. *Orig. Int.* ii. 198[b]. 482[d]. 666.[f] iv. 675[c]. *Hil.* 254[b]. | om. *Orig.* i. 258[b]. 709[b]. in Prov. (*Mai* 23.) Cram. Cor. 11. *Eus.* in Ps. 321[b].

6. χριστου *Orig.* Cr. Cor. 12. *Orig. Int.* ii. 482[d]. | θεου FG. 47. Arm.

8. ἑως ABℵC. rel. *Orig.* Cr. Cor. 12. | αχρι DFG.
— ἡμερᾳ ABℵC. rel. vv. *Orig.* Cr. Cor. 13. | παρουσιᾳ DFG. | in die adventus Vulg.
— χριστου *Orig.* | om. B. ‖ (ver. 8 *bis.* ℵ*.)

9. ὁ *Clem.* 443. 652. *Eus.* c. Mcl. 34[d]. *Orig.* Cr. Eph. 101. | om. C*.
— δι' ABℵD[c]. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* Cr. Eph. *dis. Eus.* c. Mcl. *Hil.* 909[a]. | ὑφ' D*FG.

1. Jesu Christi *Cl.* | Sosthenes *Cl.* | 5. quod in *Cl.* | 6. *om.* est *Am.** | 8.confirmavit *Am.* | in finem *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. [Goth.] Arm. Æth. A'

θητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

[10] Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες καὶ μὴ ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. [11] ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν· [12] λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, § Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, [d] ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ χριστοῦ. [13] μεμέρισται ὁ χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; [14] εὐχαριστῶ τῷ θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον, [15] ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ‡ ἐβαπτίσθητε." [16] ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. [17] οὐ γὰρ ἀπέστειλέν με χριστὸς βαπτίζειν, ‡ ἀλλὰ" εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνa μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ χριστοῦ. [18] ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, [e] τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστίν. [19] γέγραπται γάρ, [f] Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. [20] ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ συνζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ

§ Goth.
[d] cap. 3:4.
13. περὶ ὑμῶν
14. [τῷ θεῷ]
17. *[ὁ]" χριστὸς
[e] Rom. 1:16.
[f] Es. 29:14.

per quem vocati estis in societatem filii eius Iesu Christi domini nostri.

[10] Obsecro autem vos, fratres, per nomen domini nostri Iesu Christi, ut id ipsum dicatis omnes, ut non sint in vobis scismata, sitis autem perfecti in eodem sensu et in eadem scientia. [11] Significatum est enim mihi de vobis, fratres mei, ab his qui sunt Cloes, quia contentiones inter vos sunt. [12] Hoc autem dico quod unusquisque vestrum dicit, Ego quidem sum Pauli, Ego autem Apollo, Ego vero Cephae, Ego autem Christi. [13] Divisus est Christus? numquid Paulus crucifixus est pro vobis, aut in nomine Pauli baptizati estis? [14] Gratias ago deo quod neminem vestrum baptizavi nisi Crispum et Gaium, [15] ne quis dicat quod in nomine meo baptizati sitis. [16] Baptizavi autem et Stefanae domum: ceterum nescio si quem alium baptizaverim. [17] Non enim misit me Christus baptizare sed evangelizare, non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi. [18] Verbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est, his autem qui salvi fiunt, id est nobis, virtus dei est. [19] Scriptum est enim, Perdam sapientiam sapientium, et prudentiam prudentium reprobabo. [20] Ubi sapiens? ubi scriba? ubi inquisitor huius saeculi? Nonne

10. παρακ. δε ὑμας αδελφοι Vulg. *Orig.* Cr. Cor. 11. (*Cypr.* 196). | αδελφοι παρακ. ὑμας. C[3].
— του κυριου ἡμων Ιησ. χρ. ABℵC. 17. 37. 47. LP. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. *Cypr.* | χρ. Ιησ. του κυρ. ἡμ. D. | Ιησ. χρ. του (om. F) κυρ. ἡμ. FG. Syrr.Pst.&Hcl.
— σχισματα *Orig. Int.* ii. 483[c]. *Orig.* Cr. Cor. 11. *Tert.* de Pr. Haer. 26. de Bapt. 14. *Cypr.* | σχισμα 17. | σχηματα 37.
— και εν *Orig.* iii. 616[b]. *Orig. Int.* i. 70[b]. ii. *Cypr.* | om. εν G*. *Eus.* in Ps. (Mai 78.) *Hil.* 461[b]. (mox γνωμει L.)
11. μου] om. C* *ut vid.* | μοι B* *Rl.Mai ed.* 1 (*[2]Mai ed.* 2).
13. ὑπερ ACD[c]FG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Arm. | περι BD*. Syr.Pst. *ut vid.* Memph. *ut vid.* Goth.
14. τῳ θεῳ ACD[c]FG. 17. 37. 47. LP. vv. *Tert.* de Pud. 14. (vid. ver. 4.) | om. Bℵ*. ‖ add. μου A. 17. *Fuld. Demid. Harl.*[2] Syrr.Pst.&Hcl.† Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 459[d]. | om. rel. *Am. Harl.** Goth. Æth. *Orig. Int.* iv. 687[b]. *Tert.* de Pud. 14.
14. Κρισπον *Orig. Int.* iv. *bis. Tert.* | Πρισκον ℵ*. (corr.[c])
15. ειπει L.
— εβαπτισθητε ABℵC*. 17. 37. Vulg. Syr.Hcl. *mg.* Memph. Arm. | ‡ εβαπτισα ⸗. C[3]DFG. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl. *txt.* Goth. (Æth.) *Tert.* de Pud. 14. (vid. ver. 16.)
16. εβαπτισα 1°.] βεβαπτικα D*FG.
— λοιπον] praem. το FG.
— αλλον] om. FG. *Fuld.*
— εβαπτισα 2°.] βεβαπτικα D*.
17. απεστειλεν *Orig.* Cr. Cor. 19. 35. | απεστα[λκεν] A.
— χριστος] praem. ὁ BFG. | om. AℵCD. rel. *Orig.* Cr. Cor. *bis.*
— αλλα A *ut vid.* BℵD. | ‡ αλλ' ⸗. CFG. rel. *Orig.* Cr. Cor. *bis.*
17. ευαγγελιζεσθαι *Orig.* Cr. Cor. *bis.* | -σασθαι B. [C n.l.]
18. γαρ] om. P.
— ὁ του *Iren. Gr.* 17. | om. ὁ B.
— ἡμιν *Iren. Gr.* (ap. Epiph.) 17. | om. FG. *Fuld.** *Am.*[2] *Iren. Lat.* 17. *Cypr.* 324. *Hil.* 822[e].
— θεου *Iren. Tert.* adv. Marc. v. 5. *Cypr. Hil.* | χριστου 17.
19. γαρ *Marcion* Epiph. 320 & 353. *Eus.* P.E. 606[d]. *Tert.* adv. Marc. v. 5. 6. *Cypr.* 324. *Hil.* 822[e]. | om. D*. vid. *Orig.* Cr. Cor. 22.
— συνετων *Marcion. Clem.* 329. 370. 647. *Orig.* Cr. Cor. 30. *Orig. Int.* iv. 485[c]. *Eus.* P.E. *Cypr. Tert. Hil.* | ασυνετων (F)G.

10. et non sint *Cl.* | 11. ab iis *Cl.* | sunt inter vos *Cl.* | 15. bapt. estis *Cl.* | 18. iis autem *Cl.* | id est nobis *om. Am.*** | dei virtus *Cl.* | 20. conquisitor *Cl.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. LP.

ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου †; [21] ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας· [22] ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι ‡ σημεῖα" αἰτοῦσιν καὶ ˝Ελληνες σοφίαν ζητοῦσιν, [23] ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ‡ ἔθνεσιν" δὲ μωρίαν, [24] αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ ˝Ελλησιν, χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. [25] ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων¶ ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων †. [26] βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς, [27] ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα ‡ καταισχύνῃ τοὺς σοφούς," καὶ τὰ

¶ Goth.

stultam fecit deus sapientiam huius mundi? [21] Nam quia in dei sapientiam non cognovit mundus per sapientiam deum, placuit deo per stultitiam praedicationis salvos facere credentes; [22] quoniam et Iudaei signa petunt et Graeci sapientiam quaerunt, [23] nos autem praedicamus Christum crucifixum, Iudaeis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam, [24] ipsis autem vocatis, Iudaeis atque Grecis, Christum dei virtutem et dei sapientiam; [25] quia quod stultum est dei sapientius est hominibus, et quod infirmum est dei fortius est hominibus. [26] Videte enim vocationem vestram, fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles: [27] sed quae stulta sunt mundi elegit deus ut confundat sapientes, et

---

20. κοσμου 2°.] † add. τουτου ⊱. ℵᶜC³DᶜFG. 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. cdd. (Æth.) *Clem.* 647. *Orig.* iii. 318ᵉ. Cr. Cor. 25. (*Orig. Int.* iv. 530ᵈ.) (*Hil.* 811ᶠ. 822ᵉ.) (*Cypr.* 324.) | om. ABℵ*C*D*. 17. P. Vulg. Arm. ed. *Clem.* 370. *Orig.* iii. 175ᶠ. *Tert.* adv. Marc. v. 5.

21. γαρ *Orig.* i. 331ᵈ. *Hil.* 811ᶠ. | om. FG. Arm. *Clem.* 370. *Tert.* adv. Marc. v. 5. *Hil.* 822ᵉ. (vid. *Orig.* i. 589ᵇ.) quidem *Cypr.* 324.

— ευδοκησεν *Clem. Orig.* i. 331ᵈ. 589ᵇ. | ηυδοκ. C. 37.

— ὁ θεος *Orig.* i. *bis. Clem.* (*Hil.*) | τῳ θεῳ FG. Vulg. *Orig. Int.* iv. 517ᵉ. 628ᵃ. *Cypr.*

— πιστευοντας *Clem. Orig.* i. *bis. Orig. Int.* iv. *bis. Tert.* adv. Marc. v. 5. *Cypr. Hil.* | -σαντας L.

22. επειδη και] επει FG. Syr.Pst. *ut vid.* | επειδη (om. και) *Clem.* 370. om. και *Fuld. Harl.** *Tert.* adv. Marc. v. 5. *Cypr.* 285. 324. *Hil.* 812ᵃ. 823ᵃ.

— σημεια ABℵCDFG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Platt. Clem.* 328. 370. *Tert. Cypr. bis. Hil. bis.* | ‡ σημειον ⊱. 37. 47. L. Arm. (doctrinam Æth. *Rom.*)

— ζητουσιν *Clem.* 328. 370. | επιζητ. A.

23. εθνεσιν ABℵC*D*FG. 17. 37. LP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* ii. 737ᵉ. *Orig. Int.* iv. 628ᵃ. *Eus.* D.E. 499ᵇ. *Hil.* 812ᵃ. 823ᵃ. 1076ᶜ. *Cypr.* 285. 324. | ‡ Ἕλλησιν ⊱. C³Dᶜ. 47. Syr.Pst. (ut vid.) *Clem.* 370. 804. *Orig.* i. 331ᵉ. *Eus.* in Es. 387ᵇ. in Ps. 370ᵉ.

24. αυτοις *Clem.* 370. *Orig.* i. 331ᵉ. *Cypr.* 685. *Hil.* 812ᵃ. 823ᵃ. 1076ᶜ. | αυτος C *ap. Tisch.*

— τοις *Clem. Orig.* i. | om. FG.

— τε *Clem. Orig.* i. | om. FG. *Hil.*

25. των ανθρ. 1°. post εστιν DFG. Syr.Pst. Arm. *Hil.* 812ᵃ. 823ᵃ. | ante ABℵC. 17 *sic.* rel. *Orig.* iii. 175ᶜ·ᵉ 176ᶜ. Cr. Cor. 26. *Eus.* in Ps. 370ᵉ.

— το ασθ. *Orig.* iii. 176ᶜ. Cr. Cor. *Eus.* in Ps. | ὁ ασθ. FG.

— των ανθρωπων 2°.] † add. εστιν ⊱. ABℵᶜC. 37. 47. LP. Syr.Hcl. Æth. *Orig.* iii. 176ᶜ. Cr. Cor. | praem. εστιν DFG. Memph. Arm. *Hil.* | om. Bℵ*. 17. Vulg. Syr.Pst. *Orig.* (Gall. xiv. 53.) *Eus.* in Ps.

26. γαρ *Iren.* 144. *Orig.* iii. 661ᵃ. iv. 93ᵈ. *Orig. Int.* iv. 530ᶜ. *Eus.* in Ps. 404ᵈ. | ουν DFG. Æth. | γονν *Orig.* i. 159. | δε *Orig.* i. 478ᶠ. *Orig. Int.* ii. 324ᵉ. [Arm.]

— ου πολλ. δυνατ. (*Iren.*) *Orig.* i. 160. 479ᵃ. *Orig.* iii. *Eus.* in Ps. *Orig. Int.* ii. iv. | om. F*Gr.*G. Memph. (*Orig. Int.* iv. in edd. quibusdam). ‖ (ουδε D*.)

27. ινα 1°...εξελεξ. ὁ θεος (ver. 28.) BℵCD. 17. 47. LP. *Orig.* i. (160.) 495ᵈ. (632ᵉ.) (Cr. Cor. 32.) *Orig. Int.* (ii. 324ᵉ. 489ᵉ.) (iii. 879ᵇ.) *Eus.* Ecl. Pr. 52. in Ps. *Tert.* adv. Marc. v. 5. | om. ad εξελ. ὁ θεος ver. 28. AFG. *Orig.* iii. 661ᵃ. | om. *ινα...τ. ασθ. τ. κοσμ.* εξελ. ὁ θεος 37.

27. καταισχ. τους σοφους BℵCD. 17. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. 160. 479ᵃ. 495ᵈ. 632ᶜ. iii. 505ᶜ. Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. 517ᵉ. 530ᵉ. *Eus.* Ecl. Pr. in Ps. *Tert.* adv. Marc. adv. Prax. 10. (-νει LP *bis.*) | ‡ τους σοφους καταισχ. ⊱. ‖ om. και τα ασθενη.....τα ισχυρα *Orig.* i. 160. 479ᵃ. 632ᵉ. | habet *Eus.* Ecl. Pr.

28. αγενη *Orig.* i. 160. 479ᵃ. Cr. Cor. 32. 589ᵇ. *Eus.* Ecl. Pr. 52. | ασθενη ℵ* (corr.ᵃ) *Orig.* i. 160 (cod. 1.) (και τα αγενη και τα ασθενη [om. τ. κοσμ.... ισχ.] *Orig.* i. 632ᶜ.)

— εξουδενωμενα 17. *Orig.* ii. 822ᵇ. | Contra, *Orig.* i. *quater.* iii. 233ᵉ. Cr. Cor. *Eus.* Ecl. Pr. in Ps. 404ᵉ.

— τα μη οντα] † praem. και ⊱. B *Mai* ℵᶜC³Dᶜ. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. *Orig.* i. *quater.* iii. 661ᵃ. Cr. Cor. *Orig. Int.* iv. 530ᵇ. *Eus.*

---

21. dei sapientia *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] (Goth.) Arm. Æth.

ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, [28] καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, † τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ· [29] ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον ‡ τοῦ θεοῦ." [30] ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ‡ σοφία ἡμῖν" ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις· [31] ἵνα καθὼς § γέγραπται,ε Ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

§ Theb.
ε Jer. 9: 23.

II. 23 [1] Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ. [2] οὐ γὰρ ἔκρινά † ‡ τι εἰδέναι" ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. [3] ‡ κἀγὼ" ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς· [4] καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς † σοφίας λόγοις, ‡ ἀλλὰ"

infirma mundi elegit deus ut confundat fortia, [28] et ignobilia mundi et contemptibilia elegit deus, et quae non sunt, ut ea quae sunt destrueret; [29] ut non glorietur omnis caro in conspectu eius. [30] Ex ipso autem vos estis in Christo Iesu, qui factus est sapientia nobis a deo et iustitia et sanctificatio et redemptio, [31] ut quemadmodum scriptum est, Qui gloriatur in domino glorietur.

[1] Et ego cum venissem ad vos, fratres, veni non per sublimitatem sermonis aut sapientiae adnuntians vobis testimonium Christi. [2] Non enim iudicavi me scire aliquid inter vos nisi Christum Iesum, et hunc crucifixum. [3] Et ego in infirmitate et timore et tremore multo fui aput vos, [4] et sermo meus et praedicatio mea non in persuasione sapientiae verbi, sed in

---

Ecl. Pr. in Ps. | om. *και* AℵC*D*FG. 17. Æth. *Orig.* iii. 233e. *Tert.* adv. Marc. v. 5.

28. *καταργησῃ Orig.* Cr. Eph. 102. Cor. 32. etc. | *-σει* P.

29. *καυχησηται St.*3. ABℵCD. rel. *Orig.* i. 120. 160. 479a. 632c. Cr. Eph. 102. Cor. 32. *Orig. Int.* iv. 536b. *Eus.* in Ps. 404e. | *-σεται Elz.* FGP.

— *ενωπιον του θεου* ABℵ*C3DFG. 17. 37. 47. LP. Memph. Arm. *Zoh.* (Æth.) *Orig.* i. 120. 160 (om. *του*). 632c. Cr. Eph. *Orig. Int.* iv. *Eus.* in Ps. (in conspectu domini *Iren.* 213.) | *ενωπιον ‡ αυτου* ☡.(ℵc)C*. Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. Arm. *Usc. Orig.* i. 479a.

30. *σοφια* ante *ἡμ.* ABℵCDFG. 17. 37. P. *Am. Tol. Harl.*2 *Demid. Orig.* i. 196b. 608d. ii. 557e. iv. 24c. 40c. 41a. 108a. Cr. Cor. 32. *Orig. Int.* ii. 697d. iv. 466d. *Eus.* D.E. 385c. Ecl. Pr. 99. (praem. *ἡ* FG.) | ‡ post ☡. 47. L. Vulg. *Cl.* Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Arm. *Orig.* ii. 625e. 644a. 734d. 797c. Cr. Cor. 34. *Orig. Int.* ii. 557e. iii. 35b. iv. 512b. 513c. *Eus.* P.E. 546b. Ecl. Pr. 198. in Es. 401c. in Ps. 143c. 404b. 528a. [Æth.] (*ἡμ. εγεν. σοφ. Orig.* ii. 778b.)

— *ἡμιν Orig.* i. *bis.* ii. 6ies. iv. *quater.* Cr. Cor. *bis. Eus.* P.E. D.E. Ecl. Pr. *bis.* in Es. in Ps. *ter. Orig. Int.* ii. *bis.* iii. iv. *Hil.* 74a. 227b. | *ἡμων* B.

30. *δικαιοσυνη τε* ABℵCDc. rel. *Orig.* i. *bis. Orig.* ii. 5ies. iv. *quater.* Cr. Cor. 32. *Eus.* P.E. D.E. Ecl. Pr. 198. in Es. in Ps. *ter.* | *και δικαιοσ.* DbFG. Syrr. Pst. & Hcl. *Orig.* ii. 557e. *Orig. Int.* ii. *bis.* iii. 35b. 113f. iv. *ter.* | *δικαιοσυνη* D*.

31. *καυχομενος* C. | Contra, *Marcion.* (Epiph. 320 & 353.) *Orig.* ii. 725e. 847c. Cr. Cor. 32. *Eus.* in Ps. 32d. 123c.

— *καυχαρισθω* F*(non G.)

1. *καγω*] add. *δε* 17. (Æth.) | om. *Orig.* Cr. Cor. 34.

— *μαρτυριον* BℵcDFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr. Hcl. Theb. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 34. 35. | *μυστηριον* AℵC. Syr. Pst. Memph.

2. *εκρινα*] † add. *του* ☡. Db. 47. L. | om. ABℵCD*FG. 17. 37. P. *Orig.* i. 437b. iii. 537a. iv. 293c. Cr. Cor. 35 *bis.*

— *τι ειδεναι εν ὑμιν* BC. 17 *sic.* 37. P. *Orig. Int.* ii. 174f. (202a.) (373f.) *Hil.* 1076e. (*μηδεν ειδ. εν ὑμ. Orig.* iv. *εγω δ' εκρ. μηδεν ειδ. εν ὑμ. Orig.* i. iii.) | *τι εν ὑμιν ειδεναι* D*. | *εν ὑμ. ειδ. τι* Db. Syr. Pst. | ‡ *ειδεναι τι εν ὑμ.* ☡. AℵFG. 47. L. Vulg. Syr. Hcl. Memph. Theb. Arm. *Orig.* Cr. Cor. *Tert.* de Pud. 14. [Æth.]

— *Ιησουν χριστον Orig.* i. iii. iv. 12c. 53e. 293c. Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. 202a. 373f. iv. 628a. *Tert.* | *χρ. Ιησ.* FG. *Am. Tol. Harl. Orig. Int.* ii. 174b. iv. 470d. 498d. *Hil.*

3. *καγω* ABℵC. 17. 37. P. *Orig.* iv. 293c. Cr. Cor. 340. | ‡ *και εγω* ☡. DFG. 47. L.

— *εν* 2o. *Orig.* iv. | om. FG. Vulg.

— *εν* 3o. *Orig.* iv. | om. DFG. Vulg.

4. *πειθοις Orig.* i. 163. 377(a).c. 630c. iii. 308e. iv. 11b. Cr. Eph. 119. *Eus.* P.E. 7b. codd. | *πειθοι Orig.* iii. 635d. iv. 93a. *Eus.* P.E. 7b. codd. ‖ † add. *ανθρωπινης* ☡. AℵcC. (37.) 47. LP. Vulg. *Cl.* Syr. Hcl. Memph. *Orig.* i. 377c. 630c. *Eus.* P.E. codd. (*ἀνοις sic* 37.) | om. Bℵ*DFG. 17. *Am. Fuld.** *Tol.* Syr. Pst. Theb. Arm. Æth. *Orig.* i. 163. 377a. iii. 308e. 635d. iv. 11b. 93a. Cr. Eph. *Orig. Int.* iv. 627d. *Eus.* P.E. codd.

— *λογοις Orig.* i. 163. 377c. 630c. iii. 308e. iv. 11b. *Orig. Int.* iv. Cr. Eph. *Eus.* P.E. codd. | om. FG. *Orig.* i. 377a. | *λογος* ℵ*. | *των λογων Orig.* iv. 93a. *λογων Orig.* iii. 635d.

— *αλλα* B. | ‡ *αλλ'* ☡. rel. *Orig.* i. *ter.* iii. 635d. iv. *bis.* Cr. Eph. (*εν αποδ. δε μαλλον Orig.* iii.)

---

28. et ea quae *Cl.* | 30. nobis sapientia *Cl.*
1. in sublimitate *Cl.* | 2. Jesum Christum *Cl.* | 4. in persuasibilibus humanae sapientiae verbis *Cl.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. LP.

ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, [5] ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ‡ ἀλλὰ″ ἐν δυνάμει θεοῦ.

[5] ostensione spiritus et virtutis; [5] ut fides vestra non sit in sapientia hominum sed in virtute dei.

[6] Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· [7] ἀλλὰ λαλοῦμεν[h] ‡ θεοῦ σοφίαν″ ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, [8] ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· (εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν), [9] ἀλλὰ καθὼς γέγραπται,[i] ^A ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ‡ ὅσα″ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· [10] ἡμῖν δὲ ‡ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς″ διὰ τοῦ πνεύματος † τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ‡ ἐραυνᾷ,″ καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. [11] τίς

[6] Sapientiam autem loquimur inter perfectos; sapientiam vero non huius saeculi neque principum huius saeculi, qui destruuntur, [7] sed loquimur dei sapientiam in mysterio, quae abscondita est, quam praedestinavit deus ante saecula in gloriam nostram, [8] quam nemo principum huius saeculi cognovit: si enim cognovissent, numquam dominum gloriae crucifixissent. [9] Sed sicut scriptum est, Quod oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis ascendit, quae praeparavit deus his qui diligunt illum. [10] Nobis autem revelavit deus per spiritum suum: spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda dei.

[h] Rom. 16:25. Eph. 3:9.

[i] Es.:64:4.

9. ἃ ἡτοίμ.

10. ἡμ. γὰρ

---

4. *αποδειξει Orig.* i. *ter.* ii. *bis.* iv. *bis.* Cr. Eph. | *αποκαλυψει* D*. ‖ (mox *δυναιως* FG.)

5. *ὑμων*] *ἡμων Clem.* 345. 649. *Orig.* i. 377d. 630c.

— *ᾖ Clem.* 345. 649. *Orig.* i. 377d. 630c. iv. 93e. | om. FG. 37.

— *αλλα* B. | ‡ *αλλ' ϛ.* rel. *Clem.* 345. *Orig.* i. *bis.*

6. *του αι.* 1o. *Clem.* 659. 685. 694. 774. *Orig.* i. 163. 168. 230f. 458e. ii. 538e. iv. 291d. Cr. Cor. 37. 38. *Eus.* P.E. 7b. | om. *του* F(non G.)

— *ουδε των αρχ. τ. αιων. τουτου Marcion* (Epiph. 320 & 353. *Clem.* 659. 685. 694. *Orig.* i. 168. (230f.) 458e. ii. 538e. (iv. 291d.) Cr. Cor. *bis. Orig. Int.* i. 142e. 143d. ii. 174a. 202b. 286b. iii. 401e. 938d. (iv. 670b.) *Eus.* P.E. | om. FG.

7. *λαλουμεν Clem.* 659. *Orig.* Cr. Cor. 39. i. 168. 458e. ii. 538e. | *λαλωμεν* 17.

— *θεου* ante *σοφιαν* ABℵCDFG. 17. 37. P. Vulg. *Clem.* 659. 685. 694. *Orig.* i. 168. 458e. ii. 538e. iii. 203c. Cr. Cor. 251. *Orig. Int.* i. 142e. 143d. ii. 174a. 202f. 286f. iii. 56b. 401e. 938d. *Eus.* P.E. *Hil.* 1076d. | ‡ post ϛ. 47. L.

8. *ουδεις Clem.* 659. *Orig.* i. 458e. ii. 538f. 724c. iv. 151c. 202e. | *ουδε εἰς* D*.

— *εγνωκεν Clem. Orig.* i. ii. *bis.* iv. *bis.* | *εγνωσεν* FG.

9. *αλλα Clem.* 659. | om. A.

— *και ους ουκ Clem. Rom.* xxxiv. *Clem.* 659. 774. *Hipp.* Phil. v. 24. 26. 27. (149. 153. 158.) *Orig.* ii. 564d. 809d. iii. 405 *not.* iv. 216d. in Cant. (Mai Auc. Cl. ix. 262.) Cr. Cor. 42. 1o. *Eus.* H.E. x. 4. (480.) P.E. 569b. D.E. 214d-e. Mcl. 55c. in Ps. 317e. 434c. in Luc. (Mai 204.) | *και ους ου ουκ* FG. | *και ἁ ους ουκ Orig.* iv. 216d. *ουδε ους Clem.* 76. 248. 615. *Orig.* Cr. Cor. 422. *Eus.* c. Mcl. 5d. in Ps. 149c. *ουτε ους Clem.* 303. *μητε ους Clem.* 948. *και ους Clem.* 625. 669. (exc. Theod.) 970. *ουτε ους Hegis.* Routh. i. 219. *Hipp.* c. Plat. (222.)

— *ὁσα* ABC *ut vid. Clem. Rom. Hipp.* c. Plat. *Eus.* in. Ps. (Mai.) | ‡ *ἁ* ϛ. ℵDFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. vv. (*Iren.* 337.) *Clem.* 625. 659. *Hipp.* in Dan. (Lagarde 185.) *Orig.* ii. *bis.* iii. 361b. *Orig. Int.* i. 154a. ii. 300a. 667c. iii. 44c. *Eus.* P.E. c. Mcl. 5d. in Ps. 317e. *Luc.* 265. *Hil.* 165c. 329c. 584c. (*αυτα δη ταυτα ἁ Eus.* H.E. *ταυτα γαρ Orig.* in. Cant.)

10. ver. 10. post ver. 11. Æth.

— *δε* AℵCDFG. 17. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 43. *Orig. Int.* i. 61d. ii. 140c. 313e. iv. 514d. *Hil.* 1029d. | *γαρ* B. 37. Memph. Theb. *Clem.* 659.

— *απεκαλ.* ante *ὁ θεος* ABℵCDFG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Clem.* 659. *Orig. Int.* i. ii. *bis.* iv. 514d. 515d. *Hil.* | ‡ post ϛ. 47. L. Syr.Hcl. Theb. *Orig.* Cr. Cor. 43.

10. *πνευματος*] † add. *αυτου* ϛ. ℵcDFG. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 43. *Orig. Int.* i. ii. 140c. iv. *Hil.* (spiritum sanctum *Orig. Int.* ii. 313e. spir. suum (sanctum**) *Tol.*) | om. ABℵ*C. 17 *ut vid.* Memph. *Clem.* 659.

— *ερανᾳ* AB*ℵC. | ‡ *ερευνᾳ* ϛ. B2DFG. rel. *Clem.* 659. 826. *Orig.* Cr. Cor. 43. *Eus.* in Ps. 611a. (Mai 75.)

11. *ανθρωπων Orig.* i. 197a. 524a. iii. 571b. 622b. *Orig. Int.* iv. 486d. 642c. *Eus.* in Ps. 127a. *Hil.* 1029d. | om. A. 17. (vid. *Orig.* ii. 644c.)

— *του ανθρωπου* 2o. *Orig.* i. *bis.* iii. 571b. *Orig. Int.* iv. *bis. Eus.* in Ps. | om. FG. Arm. cdd. *Orig.* ii. 644c. iii. 622b. *Hil.*

— *εν αυτῳ Orig.* i. *bis.* iii. *bis. Orig. Int.* iv. *bis. Hil. Eus.* in Ps. | *επ' αυτῳ* L.

— *τα* ult. *Orig.* i. *bis.* iii. *bis. Orig. Int.* iv. 642c. *Hil.* | *το* D*.

— *του θεου Orig.* i. *bis.* | *εν τῳ θεῳ* FG. vid. *Tert.* adv. Prax. 8. 19. adv. Marc. ii. 2. *Hil.* 1029e. | om. Arm. ut vid.

9. his qui *Cl.* | 10. revelabit *Am.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) Arm. Æth. ¶ Theb.

γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ‡ ἔγνωκεν," εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ.¶ [12] ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· [13] ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος †, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. [14] ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. [15] ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει [μὲν] πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρινεται. [16] k τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν χριστοῦ ἔχομεν.

15. *[τὰ]" πάντα

k Es. 40:13.

[11] Quis enim scit hominum quae sint hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est? Ita et quae dei sunt nemo cognovit nisi spiritus dei. [12] Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui ex deo est, ut sciamus quae a deo donata sunt nobis; [13] quae et loquimur non in doctis humanae sapientiae verbis, sed in doctrina spiritus et virtutis, spiritalibus spiritalia conparantes. [14] Animalis autem homo non percipit ea quae sunt spiritus dei: stultitia est enim illi, et non potest intellegere, quia spiritaliter examinatur. [15] Spiritalis autem iudicat omnia; ipse a nemine iudicatur. [16] Quis enim cognovit sensum domini, qui instruat eum? Nos autem sensum Christi habemus.

III. 24 [1] ‡ Κἀγώ," ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν

[1] Et ego, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritalibus,

---

11. εγνωκεν ABℵCD. 17. 37. P. *Orig.* i. 524ª. | εγνω FG. | ‡ οιδεν ς. 47. L. *Orig.* i. 197ª. iii. 571ᵇ.

— fin.] add. το εν αυτῳ P. | om. *Orig.*

12. κσμου] add. τουτου DFG. (Vulg. *Cl.*) *Am.* Memph. Arm. *Orig. Int.* iii. 56ᵇ. 59ᶜ. (iv. 656ᶜ.) (*Hil.* 803ª. 806ᵈ. ed.) | om. ABℵC. rel. *Tol. Harl.** *Fuld. Orig.* i. 197ᵇ. *Eus.* c. Mcl. 14ᶜ. *Hil.* cdd. ‖ (ελαβωμεν L.)

— του θεου 2º.] om. του P. *Orig.* in Cant. (Mai Auct. Cl. ix. 262.) | habent rel. *Orig.* iv. 216ᵉ. Cr. Cor. 46. *Eus.* c. Mcl.

13. ἁ *Orig.* i. 167. 197ᵇ. ii. 527ᵇ. 565ª. iv. 216ᵉ. Cr. Cor. 46. *Orig. Int.* ii. 210ᵇ. *Eus.* c. Mcl. 14ᶜ. | om. FG. *Eus.* in Ps. *ter* (*Wetstein.*)

— λαλουμεν *Clem.* 370. *Orig.* i. 167. 197ᵇ. ii. *bis.* iii. 635ᶜ. iv. 216ᵉ. Cr. Cor. *Eus.* c. Mcl. | λαλωμεν 17.

— διδακτοις 1º. *Clem.* 370. *Hipp.* Phil. v. 8. (112.) vii. 26. (240.) *Orig.* i. *bis.* ii. *bis.* iii. iv. Cr. Cor. *Eus.* c. Mcl. 14ᶜ. 17ª. | -τῶ B*Blc.* (negante Alfordio.) ‖ (mox λογους FG.)

— ανθρωπινης *Clem. Hipp. bis. Orig.* i. *bis.* ii. *bis.* iii. iv. Cr. Cor. *Orig. Int.* iv. 471ª. *Eus.* c. Mcl. *bis.* | ανοις 37*.

— πνευματος] † add. ἁγιου ς. Dᶜ. 37. 47. LP. Syr.Hcl. Æth. (pro more.) *Eus.* c. Mcl. 14ᶜ. (add. et virtutis *Am. Fuld.**) | om. ABℵCD*FG. 17. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. *Clem.* 370. *Hipp. bis. Orig.* i. *bis.* ii. *bis.* iii. iv. Cr. Cor. *Eus.* c. Mcl. 17ª.

13. πνευματικοις AℵCD. rel. *Clem.* 656. *Hipp.* Phil. v. 8. *Orig.* i. 702ª. ii. *bis.* iii. 460ᵇ. 635ᵇ. 775ª. iv. 267ª. Gall. xiv. 26. Cr. Cor. 47. 48. *Eus.* c. Mcl. 17ª. | -κως B. 17. (vid. ver. 14.) | (om. *Eus.* c. Mcl. 14ᶜ. cod.?)

— συγκρινοντες *Hipp. Orig.* (i.) ii. *bis.* iii. Cr. Cor. *Eus.* c. Mcl. (*bis.*) | συγκρινομεν FG. Syr.Pst. Arm. *Clem.* 656. | συγκρινοντος P.

14. του θεου *Clem.* 348. *Hipp.* Phil. v. 8. (112.) vi. 34. (194.) *Orig.* i. 686ᶜ. iii. 193ª. iv. 74ª. Prov. Gall. 26. *Orig. Int.* ii. 79ª. 89ª. 188ᵉ. iv. 498ᵉ. *Meth.* Jahn. 84. *Eus.* P.E. 581ᵇ. c. Mcl. 14ᶜ. 17ª.ᵇ. *Hil.* 64ᵈ. | om. Syr.Pst. Æth. *Iren.* 39 *bis. Clem.* 659. *Orig.* Cr. Cor. 32. 47. (vid. *Orig. Int.* iii. 976ª.) *Tert.* adv. Marc. ii. 2. *Hil.* 844ᵉ.

— αυτῳ *Clem.* 348. 659. 826. *Hipp. bis. Orig.* i. iii. iv. Cr. Cor. 32. *Orig. Int.* ii. 79ª. 188ᵉ. iv. *Meth. Eus.* P.E. c. Mcl. 14ᶜ. 17ª. *Hil.* | om. A*. (add. man. ant.)

15. om. ver. ℵ*. (addª.) *Harl.**

— μεν BℵªDᵇ. 17 *sic.* 37. 47. LP. Syr.Hcl. *Orig.* Cr. Cor. 48. | om. ACD*FG. Vulg. Memph. Arm. *Iren. Gr.* 39. *Clem.* 346. *Orig.* iv. 74ª. 166ᵉ. 395ᵇ. Cr.Cor. 72. 277. *Orig. Int.* ii. 168ᵇ. 188ᵉ. 225ᵉ. 475ᵈ. iv. 500ᵉ. *Meth.* Jahn. 84. *Hil.* 64ᵈ. | autem *Orig. Int.* iv. 602ᵇ. 659ᶜ.

15. παντα] praem. τα ACD*. 17. P. *Iren.* in uno Cod. *Orig.* Cr. Cor. *ter.* | om. BℵªDᵇFG. 37. 47. L. *Iren.* cdd. et edd. *Clem. Orig.* iii. 715ᶜ. 787ᶜ. iv. *ter. Meth.* (παντα ανακρινει).

16. χριστου AℵCDᶜ. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *ad Zen. et Seren.* 8. *Orig.* i. 167. ii. 565ª. iii. 697ᵇ. iv. 7ª. 189ᶜ. 206ᶜ. 216ᵈ. Cr. Cor. 42. Cant. (Mai Auc. Cl. ix. 262.) *Orig. Int.* ii. 172ᶠ. 210ª. 421ª. iii. 44ᶜ. 362ᵉ. iv. 566ᵈ. | κυριου BD*FG. (vid. *Orig.* Cr. Cor. 278.) vid. ante. | Domini Christi *Orig. Int.* ii. 364ᵇ.

1. καγω ABℵCDFG. 17. 37. P. *Clem.* 119. 685. *Orig.* iii. 658ᵈ. Cr. Cor. 87. | ‡ και εγω ς. 47. L.

— ηδυνηθην *Clem.* 660. 685. *Orig.* iii. 479ª. 658ᵈ. Cr. 1 Joh. 115. | εδυν. C. *Clem.* 119. *Orig.* iii. 663ᵈ.

— ὑμιν ante λαλ. DᵇLP. Vulg. *Clem.* 685. *Orig.* iii. 479ª. 658ᵈ. 663ᵈ. Cr. *Orig. Int.* ii. 98ᵉ. iii. 27ᵈ. *Cypr.* 259. | Contra, ABℵCD*. rel. *Clem.* 119. 660. *Orig. Int.* 78ª.

---

11. hominum scit quae sunt *Cl.* | 13. *om.* et virtutis *Cl.* | 14. enim est *Cl.* | examinavitur *Am.** | 15. et ipse *Cl. Am.***

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. LP.

ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ' ὡς ‡σαρκίνοις," ὡς νηπίοις ἐν χριστῷ. [2] γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, †οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ‡ἐδύνασθε," ἀλλ' ‡οὐδὲ" ἔτι νῦν δύνασθε· [3] ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν[1] ζῆλος καὶ ἔρις †οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; [4] ὅταν γὰρ λέγῃ τις, Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἕτερος δέ, Ἐγὼ Ἀπολλώ, ‡οὐκ" ‡ἄνθρωποι" ἐστε;

[5] ‡Τί" οὖν ἐστιν ‡Ἀπολλώς, ‡τί" δέ *ἐστιν" Παῦλος;" † διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν. [6] ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλὼς ἐπότισεν, ‡ἀλλὰ" ὁ θεὸς ηὔξανεν· [7] ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστίν τι οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός· [8] ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. [9] θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. [10] κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι §ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων

[1] Gal. 5:20
2 Cor. 12:20.

§ Theb.

sed quasi carnalibus, tamquam parvulis in Christo. [2] Lac vobis potum dedi, non escam: nondum enim poteratis. Sed nec nunc quidem potestis: adhuc enim estis carnales. [3] Cum enim sit inter vos zelus et contentio, nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis? [4] Cum enim quis dicit, Ego quidem sum Pauli, alius autem, Ego Apollo, nonne homines estis?

Quid igitur est Apollo? quid vero Paulus? [5] Ministri eius cui credidistis, et unicuique sicut dominus dedit. [6] Ego plantavi, Apollo rigavit, sed deus incrementum dedit. [7] Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrimentum dat deus. [8] Qui plantat autem et qui rigat unum sunt, unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. [9] Dei enim sumus adiutores: dei agricultura estis, dei aedificatio estis. [10] Secundum gratiam dei quae data est

---

1. σαρκινοις ABℵC*D*. 17. *Clem.* 119. (MSS.) 685. *Orig.* iii. *ter.* | ‡ σαρκικοις ⸗. C³D^cFG. 37. 47. LP. *Clem.* 119. (ed.) 660. *Orig.* Cr.

2. ὑμας *Iren.* 284. *Clem.* 118. 119. 127. 660. 685. *Orig.* i. 245ª. 482ᵈ. iii. 550ᵈ. 659ª. 663ᵈ. iv. 243ᶜ. Cr. 1 Joh. 115. Cor. 51. *Orig. Int.* ii. 210ª. iii. 385ª. *Eus.* D.E. 323ᵈ. *Cypr.* 259. 304. | ὑμιν L. *Orig.* Cr. Cor. 87. *Orig. Int.* ii. 78ª. 98ᵉ. 110ᵇ. 265ᵈ. 485ᵉ. iii. 27ᵈ. 862ᵇ. iv. 659ᵇ.

— ου βρωμα] † praem. και ⸗. DFG. 47. L. Syr.Pst. Arm. Æth. (*Orig.* iv. 244ᶜ.) | om. ABℵC. 17. 37. P. Vulg. Syr. Hcl. Memph. *Iren. Gr. & Lat.* 284. *Clem.* 118. 660. 685. *Orig.* i. *bis.* iii. *ter.* iv. Cr. Cor. *bis.* 1 Joh. 115. *Orig. Int.* ii. *sexies.* iii. *quater.* iv. 659ᵇ. *Eus.* D.E. *Cypr. bis. Hil.* 253ᵇ. 462ᶠ.

— εδυνασθε ABℵCFG. 17. 37. P. *Clem.* 118. 660. 685. *Orig.* i. 245ª. 437ᵇ. 482ᵈ. Cr. Cor. | ‡ ηδυν. ⸗. D. 47. L. *Iren. Orig.* iii. 659ª. (? δυν. B*Alf.*)

— ουδε ABℵCDFG. 17. P. Memph. Arm. *Clem.* 118. 660. 685. *Orig.* i. 245ª. 482ᵈ. Cr. Cor. *bis.* | ‡ ουτε ⸗. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* i. 437ᵇ. | (om. αλλ' ου.....δυνασθε 37. Æth.)

— ετι AℵCDFG. 17. 47. P. vv. *Clem. ter. Orig.* i. *ter.* Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. 78ª. 210ᵇ. | εστιν L. † om. B. *Orig. Int.* ii. 110ᵇ. *Cypr.* 259. 304.

3. σαρκικοι bis. ABℵCD^e. rel. *Clem.* 119. 660. 685 (1⁰.) 1⁰. *Orig.* i. 437ᵇ. 482ᵈ. Cr. Cor. 87. 2⁰. *Orig.* ii. 558ᶠ. *Dion. Alex.* 10. | σαρκινοι D*FG. 1⁰. *Orig.* i. 245ª. 2⁰. *Orig.* iii. 764ᵇ.

— εστε 1⁰. ante σαρκ. DFG. *Am. Fuld. Harl. Demid. Tol. Clem.* 685. *Orig.* i. (vid. *Orig.* iii.) *Cypr. bis.* | post ABℵC. rel. Vulg. *Cl. Clem.* 660. *Orig.* i. 437ᵇ. 482ᵈ. Cr. Cor.

— ὑμιν *Iren.* 284. *Clem.* 119. 660. *Orig.* i. 482ᵈ. *Cypr.* | ἡμιν FG.

— ερις BℵCD. rel. vv. *Iren. Orig.* i. 482ᵈ. *Dion. Alex.* 10. | ερεις AFGL. *Eus.* in Ps. 244ᵇ. ‖ † add. και διχοστασιαι ⸗. DFG. 17. 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. *Iren.* 284. *Cypr. bis.* | om. ABℵCP. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. *ter.* ii. 558ᶠ. *Clem.* 119. 660. *Dion. Alex. Eus.* in Ps. 244ᵇ. aemulationes et contentiones *Orig. Int.* ii. 301ᶜ.

4. λεγῃ (-γει 17. LP.) | post τις DFG.

— ἑτερος δε εγω] εγω δε A. | ἑτερ. δε 37.

— ουκ ABℵ*C. 17. | ‡ ουχι ⸗. ℵ^cDFG. 37. 47. LP.

— ανθρωποι ABℵ*CDFG. 17. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 452ᵇ. | ‡ σαρκικοι ⸗. ℵᶜ. 37. 47. LP. Syrr. Pst.&Hcl. (vid. ver. 3.)

4. fin.] add. και κατα ανθρωπον περιπατειτε; P.

5. τι ουν....τι δε ABℵ*. 17. Vulg. Æth. | ‡ τις ουν....τις δε ⸗. ℵ^cCDFG. 37. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm.

— Απολλ... Παυλος hoc ord. ABℵCD*FG. 17. 37. P. Vulg. Memph. (Απολλω FG. 37.) | ‡ Παυλ... Απολλ. ⸗. D^b. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.

— δε εστιν ABℵC. 17. 37. P. | *om. εστιν ⸗. DFG. 47. L. Vulg. Memph. Arm.

— διακονοι] † praem. αλλ' η ⸗. D^b. 17. 37. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl. | om. ABℵCD*FG. Vulg. Memph. Arm. Æth.

— δι' ὧν] ejus cui Vulg.

— ὡς] om. C. *Tol.**

6. Απολλως *Orig.* i. 130. iii. 158ᶜ. *Eus.* in Ps. 613ᵉ. | Απολλω FG (non 37.)

— αλλα ὁ ABℵD*FG. | ‡ αλλ' ὁ ⸗. CD^e. 37. 47. LP. *Orig.* iii. *Eus.* in Ps. | ὁ δε 17. *Orig.* i.

7. ουτε ὁ φυτ. *Orig.* i. 130. *Orig. Int.* iv. 614ᵇ. | om. ουτε A.

— ουτε 2⁰. ABℵ^cDFG. 17. 37. 47. LP. *Orig.* i. | ουδε ℵ*C. Memph.

---

1. in Chr. parv. *Am.** | 2. carnales estis *Cl.* | 4. dicat *Cl.* | quidicitur *Am.* | 8. autem plantat *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Arm. Æth.

θεμέλιον ‡ ἔθηκα," ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. [11] [m] θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς † χριστός. [12] εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον † ‡ χρυσίον," ‡ ἀργύριον," λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, [13] ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστιν τὸ πῦρ * αὐτὸ " δοκιμάσει. [14] εἴ τινος τὸ ἔργον μένει, ὃ ‡ ἐποικοδόμησεν," μισθὸν λήμψεται· [15] εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός. [16] οὐκ οἴδατε ὅτι [n] ναὸς θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; [17] εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς. [18] μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι

13. [αὐτὸ]

m cap. 6·19. 2 Cor. 6: 16.
16. ἐν ὑμ. οἰκ.

mihi ut sapiens architectus fundamentum posui, alius autem superaedificat. Unusquisque autem videat quomodo superaedificet. [11] Fundamentum enim aliut nemo potest ponere praeter id quod positum est, quod est Christus Iesus. [12] Si quis autem supraaedificat supra fundamentum hoc aurum, argentum, lapides praetiosos, ligna, faenum, stipulam, [13] uniuscuiusque opus manifestum erit: dies enim declarabit, quia in igne revelabitur, et uniuscuiusque opus quale sit ignis probabit. [14] Si cuius opus manserit quod superaedificavit, mercedem accipiet: [15] si cuius opus arserit detrimentum patietur, ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem. [16] Nescitis quia templum dei estis et spiritus dei habitat in vobis? [17] Si quis autem templum dei violaverit, disperdet illum deus: templum enim dei sanctum est, quod estis vos. [18] Nemo se seducat: si quis videtur inter vos

---

7. αλλα D*. | Contra *Orig.* i.
8. ver. 8 ... πνευμα του θεου ver. 16. om. spat. vac. FG.
— εκαστος δε *Clem.* 319. | om. δε C. Syr.Pst.
— κοπον *Clem.* | τοπον C.
9. γεωργιον (γεοργ. D*.) *Clem.* 320. | add. εστε D[b]. Vulg. *Cl.* Arm. | om. *Harl. Clem. Orig.* i. 308[f]. iii. 135[a]. 299[f]. 307[e]. Cr. Eph. 162. *Orig. Int.* ii. 151[a].
— οικοδομη *Clem. Orig.* i. 308[f]. iii. 135[a]. 299[f]. 307[e]. 311[d]. 425[b]. Cr. Eph. | οικοδομημα 37.
10. εθηκα ABℵ*C*. 17. 37*. | ‡ τεθεικα ⊃. ℵ[c]C[3]D. 37 mg. (47. LP. τεθηκα). *Clem.* 660. *Orig.* iii. 185[c]. Cr. Cor. 56.
— αλλος δε *Clem.* 660. | om. δε D. *Orig. Int.* ii. 263[e].
— εκαστος...εποικοδομει *Orig. Int.* ii. | om 37.
11. θειναι post παρα τ. κειμ. 17. | Contra, *Orig.* ii. 97[e]. 263[e]. 419[a]. iii. 299[f]. ap. Euth. i. 291. Cr. Cor. 57. *Mcl.* (ap. *Eus.* 45[c]. 157[d].) *Eus.* Ecl. Pr. 193. in Ps. 63[e]. 201[b]. Theoph. (Mai 126.)
— Ιησους χριστος ABℵ. 17. 37. 47. LP. (Ιησ.† ὁ" χριστος ⊃.) Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 57. (i. 298[b].) *Orig. Int.* ii. 97[e]. *Mcl. bis. Eus.* Ecl. Pr. in Ps. *bis.* Theoph. (Mai.) | χριστος Ιησους C[3]D. Syr.Hcl. *Orig.* iii. *Orig. Int.* ii. 263[e]. 419[a]. | χριστος C*. ὁ χριστος *Orig.* ap. Euth.
12. θεμελιον] † add. τουτον ⊃. ℵ[c]C[3]D. 17. 37. 47. LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. *Orig. Int.* ii. 148[c]. 263[e]. | om. ABℵ*C*. *Fuld.** Theb. Æth.
— χρυσιον Bℵ[C n.l.] *Clem.* 660. | ‡ χρυσον ⊃. AD. 17. 37. 47. LP. *Orig.* (i. 685[e].) iii. 231[e]. Cr. Cor. 57. 58. ‖ add. και B. Æth. *Clem. Orig.* iii. | om. *Orig.* Cr. Cor. 57. *Orig. Int.* ii. *ter.*
— αργυριον BℵC. *Clem.* | ‡ -ρον ⊃. AD. 17. 37. 47. LP. *Orig.* (i. 685[e].) iii.
13. ἑκαστου το εργον φανερον | ὁ ποιησας τουτο το εργον φανερος D*. (corr.[b]) | ὁποιον δε ἑκαστου το εργον *Clem.* 660. ἑκαστου δε το εργον ὁποιον εστι *Orig.* ii. 498[d]. (i. 509[e].)
— γενησεται] γενησηται 17. | γενηται D* (corr.[c])
— πυρ αυτο ABC. 17. 37. P (-τω) Syr.Pst. *Orig.* ii. 498[d]. Cr. Cor. 56. *Eus.* D.E. 480[b]. | * om. αυτο ⊃. ℵD. 47. L. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem.* 660. *Orig.* i. 509[e]. (Cr. Cor. 57.) *Orig. Int.* ii. 368[c]. 664[a].
14. η τινος 17.(et ver. 15.)
— μένει sic D[c]. μενεῖ vv.
14. εποικοδομησεν AB*ℵD. 17. LTf.P. | ‡ επωκοδ. ⊃. B[2]C. 37. 47. *Orig.* i. 509[e].
15. δε 2°.] om. 17.
16. εν ὑμιν ante οικει B. 17. 37. P. *Tert.* adv. Marc. v. 6. (de Pud. 16). | post ANCDFG. 47. KL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. *Iren.* 300. [Æth.] *Orig. Int.* ii. 218[e]. iii. 850[d]. iv. 644[a]. *Cypr.* 99. 314. *Hil.* 165[d]. 390[b]. 417[a]. 449[a].
17. ει τις *Orig.* i. 756[e]. Cr. Eph. 224. | η τις 17.
— φθερει ABℵC. 37. *Iren.* 237. 300. *Orig.* Cr. Eph. 224. Cor. 65. *Orig. Int.* ii. 409[a]. iii. 384[d]. iv. 481[b]. *Eus.* in Ps. 316[d]. *Cypr.* 314. *Hil.* 165[d]. (φθήρει φθηρεῖ 17.) | φθειρει DFG. 47. L (φθειρεῖ) P. *Am.*
— τουτον BℵC. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl.txt. Memph. Theb. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 65. 106. *Eus.* in Ps. | αυτον ADFG. Syr.Pst.&Hcl.mg. Arm. *Orig.* Cr. Eph. *Orig. Int.* ii. iii. *Iren. bis. Tert.* de Pud. 18. *Cypr.* 314. *Hil.* 165[d].
18. εξαπατατω] απατατω 47. ‖ add. κενοις λογοις D. | om. *Cypr.* 247. 324.

---

12. super *Cl.* | 13. enim domini *Cl.* | declaravit *Am.* | 17. disperdit *Am.* | 18. nemo vos *Am.*

ABℵCD. FG. 17. 37. 47. LP.

ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. [19] ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν. γέγραπται γάρ, [o] Ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. [20] καὶ πάλιν, [p] Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι.

sapiens esse in hoc saeculo, stultus fiat, ut sit sapiens. [19] Sapientia enim huius mundi stultitia est aput deum. Scriptum est enim, Conpraehendam sapientes in astutia eorum. [20] Et iterum, Dominus novit cogitationes sapientium quoniam vanae sunt.

[o] Job. 5:13.

[p] Ps. 94(93):11.

¶ Theb.

25 [21] Ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις·¶ πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν, [22] εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλὼς εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν †, [23] ὑμεῖς δὲ χριστοῦ, χριστὸς δὲ θεοῦ.

[21] Itaque nemo glorietur in hominibus: [22] omnia enim vestra sunt, sive Paulus sive Apollo sive Cephas, sive mundus sive vita sive mors, sive praesentia sive futura: omnia enim vestra sunt, [23] vos autem Christi, Christus autem dei.

IV.

[1] Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ. [2] ‡ ὧδε ″ λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις § ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. [3] ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. [4] (οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα· ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι)· ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. [5] ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ

[1] Sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores mysteriorum dei. [2] Hic iam quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur. [3] Mihi autem pro minimo est ut a vobis iudicer aut ab humano die: sed neque ego me ipsum iudico: [4] nihil enim mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum: qui autem iudicat me, dominus est. [5] Itaque nolite ante tempus iudicare, quoad usque veniat dominus, qui et inluminabit abscondita tenebrarum et

§ Goth.

---

18. σοφος ειναι εν υμιν *Orig.* Cr. Cor. 65. *Cypr. bis.* | εν υμιν ειναι σοφος P. | εν υμ. σοφ. ειναι *Orig.* Cr. Cor. 85. — γενεται F(non G.)

19. τῳ θεῳ ABℵ. 17. 37. 47. LP. *Hermias* 1. *Orig.* i. 331ᵃ. 711ᵃ. iii. 175ᵉ. *Dion. Alex.* (Gall. xiv. 10.) *Eus.* P.E. 606ᵈ. | om. τῳ CDFG. *Orig.* i. 638ᵈ. Cr. Cor. 65. — γαρ 2°. *Cypr.* 247. 324. | om. D. — ὁ et τους *Marcion* (Epiph. 320 & 354.) *Clem.* 329. *Orig.* Cr. Cor. 65. 106. (iv. 57ᵈ.) | om. FG. — πανουργιᾳ *Marcion. Clem. Orig.* iv. 57ᵈ. Cr. Cor. *bis.* | πανουργει FG.

20. σοφων *Clem.* 329. *Orig.* Cr. Cor. 66. *Tert.* adv. Marc. v. 6. | ανθρωπων 17. *Am.* (? *Harl.**) Arm. cdd. *Marcion* (Epiph. 320. & 355.) (vid. Psal. xciii. 11.)

21. ανθρωποις *Eus.* in Ps. 32ᶜ. | -πῳ FG (non 17.) *Tert.* adv. Marc. v. 6.

22. Απολλως] -λω FG. 17. — παντα] add. δι' FG. | om. *Orig. Int.* iv. 561ᵉ. 594ᵇ. *Tert.* de res. car. 59. — υμων ANCD. 17 *sic.* rel. *Orig. Int.* iv. *bis. Tert.* | ημων B. *Orig.* in Prov. (*Mai* 43.) *Eus.* in Luc. (*Mai* 182.) ‖ † add. εστιν ⊽. Dᵇ. 37. 47. L. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. *bis.* in Prov. *Tert.* | om. ABℵCD*FG. 17. P. Æth.

23. υμεις] ημεις B. *Orig.* in Prov. (Mai 43.)

1. ημας *Orig.* ii. 787ᵉ. iii. 189ᵈ. *Orig. Int.* iii. 878ᵇ. | υμας 17. Syr.Pst. — θεου] praem. του FG. | om. *Orig.* ii. iii.

2. ωδε ABℵCD*FG. 17. P. Vulg. ("hic") Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* ("hic.") iii. 878ᵇ. | ‡ ὁ δε ⊽. Dᵉ. 37. 47. L. *Orig.* iii. 189ᵈ. iv. 431ᵈ. Cr. Cor. 71. — λοιπον] add. τι ℵ* (om.ᵃ ut vid.) | om. *Orig.* iii. iv. — ζητειται B. 37. 47. L. Vulg. rel. *Orig.* iii. 189ᵈ. 291ᶠ. iv. Cr. Cor. *Orig. Int.* iii. | ζητειτε ANCD(FG). 17. P. (ητε FG.) — οικονομους F(non G.) — πιστος τις εὑρεθῃ Vulg. *Orig.* iii. *bis.* iv. Cr. Cor. *Orig. Int.* | τις εὑρεθῃ πιστος D*. | τις πιστος εὑρεθῃ DᵇFG. Goth.

3. υμων *Orig.* Cr. Cor. 72. *Tert.* de Pud. 14. | ημων A. — αλλα D*. | Contra, *Orig.* — ουδε *Orig.* | ουδ' FG.

4. αλλ' ουκ *Orig.* Cr. Cor. 72. 73. | αλλ' ουδε P. — δικαιωμαι ὁ δε α—] om. L*(mg².) — δε *Orig.* Cr. Cor. 73. | γαρ ℵ*. (cor.ᶜ) Syr.Pst. Æth. (vid. *ad Zen. & Ser.* 17.) — εστιν] add. θεος D*. | om. *Orig.* Cr. Cor. 73.

5. τι *Orig.* iii. 235ᵇ. iv. 429ᵃ. Cr. Cor. 74. 75. *Orig. Int.* iv. 663ᵃ. | om. 17. Vulg. Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. 479ᶜ. — κρινετε *Orig.* iii. iv. Cr. Cor. 74. 75. | -ται ANC. 17. P. — ἕως αν ελθῃ ὁ κυριος *Orig.* iii. 235ᵇ. 612ᵃ. iv. Cr. Cor. 73. 75 *bis. Orig. Int.* iv. *bis.* | om. D* *sic* (add.ᵃ) | (ὁ κυριος] om. ὁ Dᵃ. add.ᶜ)

---

20. cogit. hominum *Am.* | 21. nemo itaque *Cl.*

3. *om.* ego *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) [Goth.] Arm. Æth.

φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

[6] Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ ‡'Απολλὼν" δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ‡ ἃ" γέγραπται†, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. [7] τίς γάρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; [8] ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. [9] δοκῶ γάρ, † ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. [10] ἡμεῖς μωροὶ διὰ χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. [11] ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ ‡ γυμνιτεύομεν," καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν, [12] καὶ¶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα,

¶ Goth.

13. δυσφημούμενοι

[13] βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν, ὡς περικαθάρματα

manifestabit consilia cordium: et tunc laus erit unicuique a deo.

[6] Haec autem, fratres, transfiguravi in me et Apollo propter vos, ut in nobis discatis ne supra quam scriptum est unus adversus alterum inflatur pro alio. [7] Quis enim te discernit? Quid autem habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acciperis? [8] Iam saturati estis, iam divites facti estis, sine nobis regnastis: et utinam regnaretis, ut et nos vobiscum regnaremus. [9] Puto enim, nos deus novissimos apostolos ostendit, tamquam morti destinatos, quia spectaculum facti sumus mundo et angelis et hominibus. [10] Nos stulti propter Christum, vos autem prudentes in Christo; nos infirmi, vos autem fortes; vos nobiles, nos autem ignobiles. [11] Usque in hanc oram et esurimus et sitimus et nudi sumus et colaphis cedimur et instabiles sumus [12] et laboramus operantes manibus nostris, maledicimur et benedicimus, persecutionem patimur et sustinemus, [13] blasphemamur et obsecramus, tamquam

---

5. ὃς *Orig.* iii. 235[b]. 612[a]. Cr. Cor. 75. *Orig. Int.* iv. *bis.* | om. D*FG.
— του θεου *Orig.* Cr. Cor. 75 *bis.* | om. του D.
6. δε] om. ℵ* (add.[a]) Arm.
— μετασχηματισα FG*.
— εις] om. FG.
— Απολλων AB*ℵ*. | ‡ Απολλω ⊊. ℵ([a]ut vid.)CDFG. 17. 37. 47. LP. *Orig.* Cr. Cor. 16. | απο πολλων B[2].
— ἡμιν *Orig.* Cr. Cor. 77. | ὑμιν D*. 17. Syr.Hcl. Memph.
— το μη *Orig.* Cr. Cor. | om. το FG.
— ἁ ABℵC. 17. P. Syr.Hcl. Memph. *Orig.* Cr. Cor. 2°. 3°. | ‡ ὁ ⊊. DFG. 37. 47. L. (Vulg.) Syr.Pst. Goth. Arm. *Orig.* Cr. Cor. 1°. [Æth.]
— γεγραπται] † add. φρονειν ⊊. ℵ[c]C *ut vid.* D[c]. 17. 37. 47. LP. Syr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. ABℵ*D*FG. Vulg. (Æth. ut vid.) *Orig.* Cr. Cor.
— ινα μη] om. μη D (*. add. e cor. *Wetst.* sed?)
— ὑπερ] κατα FG. Vulg.
8. επλουτησετε F(non G.)
— χωρις ἡμων εβασιλευσατε *Orig.* Cr. Cor. 79. 80 *bis.* *Orig. Int.* ii. 301[c]. 314[a]. *Eus.* in Ps. (Mai 95.) (jam regnatis *Tert.* de Pud. 14.) *Hil.* 282[e]. 485[a]. | om. A.
— και οφελ. γε εβασιλευσατε *Orig.* Cr. Cor. 80 *bis.* *Orig. Int.* ii. *bis* *Eus.* in Ps. *Hil. bis.* | om. 37*.
— οφελον *Orig. Eus.* in Ps. | ωφελ. D[c]L.
— γε *Orig. Eus.* in Ps. | om. D*FG.
— ἡμεις *Orig. Eus.* in Ps. | ὑμεις 17.
— ὑμιν] praem. συν D*. | om. *Orig. Eus.*
9. γαρ] † add. ὁτι ⊊. ℵ[c]D[c]. 17. 37. 47. LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (Æth.) *Orig.* iii. 173[b]. | om. ABℵ*CD*FG. *Am. Fuld. Tol. Demid. Clem.* 587. *Orig.* Cr. Cor. 84. *Orig. Int.* ii. 412[b]. *Tert.* de Pud. 14. *Hil.* 474[d].
10. ασθενεις] praem. δε 17. | om. *Orig.* Cr. Cor. 85.
11. αχρι της *Orig.* i. 257[e]. ii. 592[d]. iv. 214[a]. *Clem.* 587. *Eus.* in Ps. 405[d]. (μεχρι *Eus.* P.E. 584[a].) | ἑως FG. ‖ (αρτι] αρτι F.)
11. γυμνιτευομεν A[1]BℵCDFG. 37. P. (-νειτ. B*D*) | ‡ γυμνητευομεν ⊊. B[2] *Alf.* 17. 47. L. *Orig.* i. 257[f]. iv. *Clem. Eus.* P.E. in Ps. (om. γυμν. και A*.)
12. λοιδορουμενοι et διωκομενοι] add. και bis. FG. (Vulg.) Syr.Pst. *Orig. Int.* ii. 692[b]. | om. *Clem.* 587. *Orig.* i. 257[f]. 627[b]. 728[b]. (772[a].) ii. 301[b]. Gall. xiv. 35. *Eus.* P.E. 584[a]. 655[a]. (om. 1°. *Orig.* Cr. Cor. 98).
— τοις (sic) ιδιαις χερσιν 17.
13. βλασφημουμενοι Bℵ[c]DFG. 37. 47. L. Vulg *Orig.* i. 257[f]. ii. 501[b]. *Orig. Int.* ii. 692[b]. | δυσφημ. Aℵ*C. 17. P. *Clem.* 587. *Orig.* i. 627[b]?. 728[c]. ap. Gall. *Eus.* P.E. 584[a]. 655[a].
— ὡς περικαθαρματα *Orig.* iv. 393[a]. (154[d].) *Clem. Eus.* P.E. 584[a]. | ὡς περικαθαρμα D*. | ὡσπερει καθαρματα 37. (G -ρι.)

---

5. manifestavit *Am.* | 7. acceperis *Cl.* | 8. regnetis *Cl.* | regnemus *Cl.* | 9. enim quod deus nos apost. noviss. *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. LP.

τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.
14 οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ‡ ἀλλὰ" ὡς τέκνα
μου ἀγαπητὰ νουθετῶ. 15 ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγω-
γοὺς ἔχητε ἐν χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν
γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς
ἐγέννησα.

14. νουθετῶν

q cap. 11:1.

26 16 q Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε.
17 διὰ τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς ἐστίν ‡ μου
τέκνον" ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀνα-
μνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ
ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. 18 ὡς μὴ ἐρχομένου δέ
μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες· 19 ἐλεύσομαι δὲ
ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσο-
μαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύ-
ναμιν. 20 οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ'
ἐν δυνάμει. 21 τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς,
ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε ‡ πραΰτητος;"

B'

V.

1"Ολως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορ-
νεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν †, ὥστε r γυναῖκά τινα

r Lev. 18:8.

purgamenta huius mundi facti sumus, omnium peripsima usque adhuc. 14 Non ut confundam vos, haec scribo, sed ut filios meos carissimos moneo. 15 Nam si decem milia pedagogorum habeatis in Christo, sed non multos patres: nam in Christo Iesu per evangelium ego vos genui. 16 Rogo ergo vos, imitatores mei estote. 17 Ideo misi ad vos Timotheum, qui est filius meus carissimus et fidelis in domino; qui vos commonefaciat vias meas quae sunt in Christo, sicut ubique in omni ecclesia doceo. 18 Tamquam non venturus sim ad vos, sic inflati sunt quidam: 19 veniam autem cito ad vos, si dominus voluerit, et cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt sed virtutem: 20 non enim in sermone est regnum dei sed in virtute. 21 Quid vultis? in virga veniam ad vos, aut in caritate et spiritu mansuetudinis?

1 Omnino auditur inter vos fornicatio, et talis fornicatio qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris aliquis habeat.

---

14. γραφω post ταυτα DFG. Vulg. — αλλα B. | ‡ αλλ' ς. rel. [C n.l.] — νουθετω BDFG. 37. 47s. L. Vulg. | -των ANC. 17. P.

15 Ιησου (*Clem.* 653.) *Orig. Int.* ii. 130e. 219a. iii. 377c. iv. 522.a *Meth.* Jahn. 20. *Eus.* in Ps. 406a. | om. B. *Clem.* 556. — εγεννησα *Clem. bis. Meth. Eus.* | εγενησα FG (B *Bitly e sil.* neg. *Alf.*)

16. ουν *Clem.* 587. | δε D*FG.

17. τουτο] add. αυτο AN*. 17. P. Syr.Hcl. | om. BNcCDFG. 37. 47. L. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 87. — μου ante τεκνον ABNC. 17. 37. P. | ‡ post ς. DFG. 47. L. Vulg. *Orig.* — πιστον *Orig.* | -τος FG. — αναμνησει *Orig.* | αναμιμνησει A. — χριστῳ ABDc. 47. LP. *Am. Tol. Demid.* Syr.Pst. *Orig.* | χριστῳ Ιησου NCDb. 17. 37. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Memph. Arm. Jesu Christo Æth. | κυριῳ Ιησου D*FG.

18. δε *Orig.* Cr. Cor. 88. | om. FG.

19. θελησει LP. — ου *Clem.* 347. 897. *Orig.* iv. 11a. *Tert.* de Pud. 14. | om. D*.

19. λογον] add. αυτων FG. | om. *Orig.* iv. *Clem. bis.* — των πεφυσιωμενων *Clem. bis. Tert.* de Pud. | τον -νον 37. L. *Orig.* iv.

20. αλλ' *Orig.* iv. 11b. | αλλα FG.

21. πνευματι] πνευμα D*Gr. et *Lat.* — πραυτητος ABC ut vid. 17. | ‡ πραοτ. ς. NDFG. 37. 47. LP. *Clem.* 134. *Orig.* ii. 542c.

1. εθνεσιν] † add. ονομαζεται ς. Nc. 37. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl. | om. ABN*CDFG. 17. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 90. *Orig. Int.* ii. 301d. 482e. iii. 280b. *Tert.* de Pud. 14. *Luc.* 20. 134. — τινα post του πατρος εχειν DFG. (Vulg.) *Orig. Int.* (ii. 482e.) iii. | ux. patr. sui quis habeat *Tert.* ux. patr. aliquis (sui 134.) hab. *Luc.* 20. 134.

2. ουχι *Orig.* Cr. Cor. 91. | ου FG. — αρθῃ ABNCDFG. 17. 37. P. *Orig.* | ‡ εξαρθῃ ς. 47s. L. — ποιησας BDFG. 47. LP. Vulg. Syr. Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Orig. Int.* ii. 482e. *Luc.* 21. 134. | πραξας ANC. 17. 37. Syr.Pst. ut vid. *Orig. Int.* iii. 280c. qui admisit *Tert.* de Pud. 14.

3. απων] † praem. ὡς ς. DbFG. 47. L. Syr.Hcl. (Arm.) *Luc.* 21. 134. | om. ABNCD*. 17. 37 *Scr.* P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. *Orig. Int.* iii. 882e. *Hil.* 336f. vid. *Dion. Alex.* in *Eus.* H.E. vii. 11. (335.) *Tert.* de Pud. 14.

3. τουτο] om. FG. *Luc. bis.*

4. ἡμων 1o. Syrr.Pst.&Hcl.* | om. AN. *Harl.* Syr.Hcl.*txt Luc.* 21. 134. — Ιησου 1o.] † add. χριστου ς. NDcFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Pst.&Hcl.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Platt.* | om. ABD*. Syr.Hcl.*txt.* Æth. *Rom. Luc. bis.* (C n.l.) — συναχθεντων... ἡμων Ιησου (χριστου) *Orig.* i. 269c. iii. 257d. 789c. 790a. *Lucif.* | om. 17. — ἡμων 2o. Syrr.Pst.&Hcl.* *Orig. Int.* iii. 939e. *Luc.* | om. P. *Am. Fuld. Tol. Harl.* Syr.Hcl.txt. *Orig.* i. iii. *ter. Orig. Int.* iii. 882e. — Ιησου 2o.] † add. χριστου ς. DcFG. 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Platt. Orig.* iii. 257a. 617a. *Orig. Int.* iii. 939e. *Luc.* 134a. | om. ABND*P. Vulg. Syr.Hcl.txt. Æth. *Rom. Orig.* i. iii. 789c. 790a. *Orig. Int.* iii. *Hil.* 336f. *Luc.* 21. 134b. [C n.l.]

16. *fin* add. sicut et ego Christi *Cl.* | 17. commonefaciet *Cl.* | Christo Jesu *Cl.* | 19. ad vos cito *Cl.* | 21. an in car. *Cl.*
1. quales *Am.* | patris sui *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Goth.] arm. Æth.
2. πράξας
§ Goth.

τοῦ πατρὸς ἔχειν· [2] καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστὲ καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ‡ ἀρθῇ" ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας; [3] ἐγὼ μὲν γὰρ † ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, § ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον, [4] ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ † συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ †, [5] παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. [6] οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε [8] ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; [7] ἐκκαθάρατε † τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν † ἐτύθη χριστός. [8] ὥστε ἑορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

5. Ιησοῦ *[χριστοῦ]"
[8] Gal. 5:9.

[9] "Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, [10] † οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις ‡ καὶ" ἅρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις,

[2] Et vos inflati estis, et non magis luctum habuistis, ut tolleretur de medio vestrum qui hoc opus fecit? [3] Ego quidem absens corpore, praesens autem spiritu, iam iudicavi ut praesens eum qui sic operatus est, [4] in nomine domini nostri Iesu Christi congregatis vobis et meo spiritu cum virtute domini Iesu, [5] tradere huiusmodi satanae in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die domini Iesu. [6] Non bona gloriatio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? [7] Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova consparsio, sicut estis azymi: etenim pascha nostrum immolatus est Christus. [8] Itaque epulemur non in fermento veteri neque in fermento malitiae et nequitiae, sed in azymis sinceritatis et veritatis.

[9] Scripsi vobis in epistula ne commisceamini fornicariis; [10] non utique fornicariis huius mundi aut avaris aut rapacibus aut idolis servientibus:

---

5. τον τοιουτον Syr.Hcl.*txt*. *Orig.* iii. 126[d]. 257[d]. 304[e]. 789[c]. *Luc.* (add. hominem) *ter. Hil.* 336[f]. *Orig. Int.* ii. 413[f]. 463[b]. 683[b]. *Orig. Int.* iii. 882[e]. 400[a]. | αυτον FG. Syrr.Pst.&Hcl.*mg*. Æth.
— κυριου] add. ἡμων AFG. 17. 37. P. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. 257[d]. *Orig. Int.* ii. 261[f]. iii. 882[e]. *Luc.* | non habent BℵD. 47. L. *Am. Tol. Orig.* ii. 117[e]. iii. 304[e]. 725[a]. *Orig. Int.* ii. 683[c]. iii. 400[a]. *Eus.* in Ps. 163[a]. *Tert.* adv. Marc. v. 7. de Pud. 13. *Hil.* 137[b]. [C *n.l.*]
— Ιησου AℵD. rel. vv. *Orig.* iii. 257[d]. *Orig. Int.* ii. 261[f]. iii. *Luc.* | om. B. *Orig.* ii. 117[e]. iii. 304[e]. 725[a]. *Eus.* in Ps. *Ter.* adv. Marc. *Hil.* ‖ add. χριστου ADFG. 17. 37. P. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Arm. *Orig.* iii. 257[d]. *Orig. Int.* ii. 261[a]. iii. 882[e]. *Luc.* | om. B(vid. supra)ℵ. 47. L. *Am. Tol.* Syr.Hcl.txt. Goth. Æth. *Orig.* ii. 117[e]. iii. 304[e]. 725[a]. *Orig. Int.* iii. 400[a]. *Eus.* in Ps. *Tert. Hil.* [C *n.l.*]

6. ζυμοι *Orig.* iii. 303[f]. Cr. Cor. 97. 98. | δολοι D*. Vulg. *Iren.* 265. *Orig. Int.* ii. 241[c]. 413[e]. *Luc.* 21. desipiat *Tert.* de Pud. (18.) | ζυμη vel ζυμει 37 *Scr.*

7. εκκαθαρατε] † add. ουν ⊽. ℵ[c]C. 17. 37. 47. LP. Syr.Hcl. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 95. *Orig. Int.* ii. 241[c]. | om. ABℵ*DFG. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. *Clem.* 560. *Tert.* adv. Marc. v. 7. *Cypr.* 178. 308. *Luc.* 21.
— πασχα ἡμων] † add. ὑπερ ἡμων ⊽. ℵ[c]C[3]. 37. 47. L(P.) Syrr.Pst.(ad fin. ver.)&Hcl. Goth. *Hipp.* (Lagarde 142.) *Orig.* i. 759[a]. *edd.* ii. 128[e]. iv. 174[c]. (De la Rue) 175[d]. (id.) (ὑπ. ὑμων P.) | om. ABℵ*C*DFG. 17. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Marcion* (Epiph. 320. & 355.) *Ptol.* ad. Flor. iii. *Clem.* 686. *Orig.* i. 759[a]. *cod.* iii. 303[d]. iv. 174[c]. (Huet.) 175[e]. Cr. Cor. 95. *Orig. Int.* ii. 88[c]. 153[e]. 304[b]. 410[c]. *Eus.* Pasc. (Mai 209). *Tert.* adv. Marc. v. 7. *Cypr.*
— ετυθη *St.* 3. ABℵDFG. 17. 37. 47. LP. Syr.Hcl.mg. *Graece. Marcion. Ptol. Hipp. Orig.* i. ii. iii. iv. *bis.* Cr. Cor. *Eus.* | εθυθη *Elz. Clem.* 686. *Orig.* iv. 175[e]. [C n.l.]
— χριστος] praem. ὁ FG. | om. *Marcion. Ptol. Clem. Orig.* ii. iii. iv. *ter. Hipp. Orig. Eus.*

8. εορταζωμεν BℵCFG. 17. 37. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* ii. 128[e]. iii. 220[b]. Cr. Cor. 95. *Orig. Int. saepe. Cypr.* 178. 308. | -ζομεν ADP. Goth. *Orig.* iv. 175[d].

8. παλαιας P.
— μηδε *Orig.* ii. iii. Cr. Cor. *Orig. Int.* 212[c]. 304[b]. 410[c]. *Cypr.* | μη B. *Orig.* iv. 402[e]. | ουδε *Orig.* iv. 175[d].
— πονηριας *Orig.* ii. iii. Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. 212[c]. 304[c]. *Cypr.* | πορνειας FG.
— αλλα 17. (αλλ' *Orig.* ii. iii. Cr. Cor.)

9. συναναμιγνυσθαι *Clem.* 561. *Orig.* Cr. Cor. 97. *Tert.* de Pud. 18. | -θε D[b]. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Orig. Int.* ii. 195[b]. 213[b].

10. ου παντως] † praem. και ⊽. ℵ[c]D[c]. 37. 47. LP. Syr.Hcl. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 97. | om. ABℵ*CD*FG. 17. Vulg. Memph. Goth. *Orig. Int.* ii. 195[b]. *Tert. Luc.* 21. (non autem dico Syr.Pst.)
— τουτου ante του κοσμου D.
— και ἁρπ. ABℵ*CD*FG. 17. P. Æth. | ‡ η ἁρπ. ⊽. ℵ[c]D[b]. 47. L. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Iren.* 265. *Orig.* Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. *Luc.* | η και ἁρπ. 37.

2. ut tollatur *Cl.* | 4. domini nostri *Cl.* | 5. domini nostri Jesu Christi *Cl.* | 6. non est bona *Cl.*

A ℵ C D F G. 17. 37 47. [K]LP.

ἐπεὶ ‡ ὠφείλετε″ ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. 11 ‡ νῦν″ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοίδορος ἢ μέθυσος ἢ ἅρπαξ· τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. 12 τί γάρ μοι † τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε, 13 τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρίνει; † ‡ ἐξάρατε″ τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

‡ Deut. 17:7. 22:21. 24.

VI. Γ′

27 1 Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ οὐχὶ ἐπὶ ¶ τῶν ἁγίων; 2 * ἢ″ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; 3 οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; μή τι γε βιωτικά; 4 βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε. 5 πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ‡ ἔνι″ ἐν ὑμῖν ‡ οὐδεὶς σοφός,″ ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; 6 ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; 7 ἤδη μὲν [οὖν] ὅλως ἥττημα † ὑμῖν ἐστὶν ὅτι κρίματα

¶ Goth.

5. λάλω.

alioquin debueratis de hoc mundo exisse. 11 Nunc autem scripsi vobis non commisceri, si is qui frater nominatur est fornicator aut avarus aut idolis serviens aut maledicus aut ebriosus aut rapax, cum eiusmodi nec cibum sumere. 12 Quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare? Nonne de his qui intus sunt vos iudicatis? 13 Nam eos qui foris sunt deus iudicabit. Auferte malum ex vobis ipsis.

1 Audet aliquis vestrum habens negotium adversus alterum iudicari aput iniquos et non aput sanctos? 2 An nescitis quoniam sancti de mundo iudicabunt? et si in vobis iudicabitur mundus, indigni estis qui de minimis iudicetis? 3 Nescitis quoniam angelos iudicabimus, quanto magis saecularia? 4 Saecularia igitur iudicia si habueritis, contemptibiles qui sunt in ecclesia, illos constituite ad iudicandum. 5 Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam qui possit iudicare inter fratrem suum? 6 sed frater cum fratre iudicio contendit, et hoc aput infideles?

---

10. ωφειλετε AB*ℵCDFG. 17. 47. L. | ‡ οφειλετε ⸗. B². 37. P.

11. νυν ABℵᶜFG. 17. LP. | ‡ νυνι ⸗. ℵ*CD. 37. 47. *Orig.* Cr. Cor. 98.

— η πορνος] ἢ *Elz.*Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Iren.* 265. *Tert.* de Pud. 18. | ἢ *St.*3. *f.g.* Arm.

— πλεον. η ειδολ. η λοιδορ. η μεθυσες η ἁρπ. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. *Iren.* 265. (*Orig.* iii. 610ᶜ.) *Orig. Int.* ii. 195ᶜ. 213ᵇ. *Luc.* 21. | μεθυσ. η ειδολ. η λοιδορ. η πλεον. η ἁρπ. C. | ειδολ. η πλεον. η λοιδορ. η μεθος (sic) η ἁρπ. 37. Arm. (η μεθ. η λοιδ. *Orig.* Gall. xiv. 6. η λοιδ. η μεθ. η ἁρπ. *Orig.* Cr. Cor. 98.) [Æth.]

— μηδε *Clem.* 170. *Orig.* iii. 610ᶜ. Cr. Cor. 98. (nec *Orig. Int.* ii. *bis.*) | μητε FG. | μη A. *Orig.* Gall.

12. τι *Orig.* Cr. Cor. 98. *Tert.* de Pud. 2. | ει FG.

— μοι] † add. και ⸗. D. 37. 47. L. Syr.Hcl. Goth. Arm. | om. ABℵCFG. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. *Orig.* Cr. Cor. *Tert.*

— υμεις *Orig.* Cr. Cor. 74. 98. | υμας C*.

— κρινετε *Orig.* Cr. Cor. *bis.* | -νειτε ℵ*(corr.ᵃ)

13. κρινεῖ B². Vulg. (? Memph.) Arm. ‖ † add. και ⸗. Dᶜ. 17*s*. 47. L. Syrr.Pst. &Hcl. (? Æth.) *Orig.* Cr. Cor. 98. (vid. LXX. in Deut.) | om. ABℵCD*FG. 37. P. Vulg. Memph. Goth. Arm.

13. εξαρατε ABℵCD*FG. 17. 37. P. | ‡ εξαρειτε ⸗. Dᶜ. 47. L. *Orig.* Cr. Cor. (vid. LXX.) εξαιρειτε *Eus.* in Ps. 651ᵈ.

1. υμων] praem. εξ A. 17. 37. P. | om. *Clem.* 883. *Cypr.* 318.

— πραγμα εχων post προς τον ἑτερον DFG. Memph. *Cypr.* | ante rel. *Clem.*

— τον *Clem.* | om. B.

2. η ουκ ABℵCD*FG. 17. 37. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Arm. (? Æth.) *Clem.* 883. *Cypr.* 318. *Hil.* 50ᵉ. | *om. η ⸗. Dᶜ. 47. L. Syr.Hcl.*txt.* Memph.

— ει] om. D*. *Hil.* 50ᵉ | εαν FG.

3—6.] om. versus quattuor A.

3. μη τι γε *Orig.* iii. 692ᶜ. Cr. Cor. 102. | ποσῳ μαλλον FG. Vulg. Æth.

4. μεν ουν *Orig.* Cr. Cor. 105. | γουν FG.

— εχητε *Orig.* | εχεται F (non G.)

— εξουθενημενους *Orig.* Cr. Cor. 105. | εξουθενουμενους 17. (εξουδενωμενους *Orig.* ii. 822ᵇ.)

5. λεγω ℵDFG. 17. 37. 47. LP. vv. *Orig.* Cr. Cor. 105. | λαλω B. [C *n.l.*]

— ενι BℵC. 17. 47. LP. *Orig.* Cr. Cor. 105. 106. | ‡ εστιν ⸗. DFG. 37.

5. ουδεις σοφος BℵC. 17. Syr.Pst. Memph. *Orig.* Cr. Cor. 105. | ουδε εις σοφος FG. 37. P. | ‡ σοφος ουδε εις ⸗. Dᶜ. 47. L. Vulg. Syr.Hcl. | σοφος tantum D*. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 106. [Arm.]

— ὃς] add. ου L. | om. *Orig.* Cr. Cor. *bis.*

— δυνησηται 17.

— διακριναι] ανακριναι ℵ* (corr.ᶜ) *Orig.* Cr. Cor. 106 *bis.*

6. κρινεται] κρινατε F(non G.)

— τουτο Syr.Hcl.txt. Memph. *Orig.* Cr. Cor. | ταυτα C. Syr.Hcl.mg. | τουτα Dᵇ.

— επι *Orig.* Cr. Cor. | μετα D*.

— fin.] add. και ου επι ἁγιων FG. | non habet *Orig.* Cr. Cor. ‖ add. postea ουκ οιδατε G (non F.)

7. ... ad. ver. 15. (η ουκ οιδ.) om. FG. (spat. vac.)

— ουν ABℵᶜCD**. 37. 47. LP. Syrr. Pst.&Hcl.* Æth. *Orig.* Cr. Cor. 106. | om. ℵ*D*. 17. Vulg. Syr.Hcl.txt. Memph. Arm. *Orig. Int.* ii. 301ᵈ. *Cypr.* 318.

— ὁλως Syr.Hcl. *Orig. Int.* ii. *Cypr.* | om. A. Syr.Pst. *Orig.* Cr. Cor.

---

11. si his *Am.** | 12. de iis *bis. Cl.* 2. de hoc mundo *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.

ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; [8] ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ‡τοῦτο" ἀδελφούς. [9] u ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι ‡θεοῦ βασιλείαν" οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενοκοῖται [10] οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται, οὐτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν θεοῦ †κληρονομήσουσιν. [11] καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ‡ἀλλὰ" ἐδικαιώθητε, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ *χριστοῦ" καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

[12] v Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος. [13] τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ§ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· [14] x ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἤγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

10. οὐ μεθ.

11. κυρίου *[ἡμῶν]"

v cap. 10: 23.

§ K.

x Rom. 8: 11. 2 Cor. 4: 14.

[7] Iam quidem omnino delectum est in vobis quod iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? [8] Sed vos iniuriam facitis et fraudatis, et hoc fratribus. [9] An nescitis quia iniqui regnum dei non possidebunt? Nolite errare: neque fornicarii neque idolis servientes neque adulteri [10] neque molles neque masculorum concubitores neque fures neque avari neque ebriosi neque maledici neque rapaces regnum dei possidebunt. [11] Et haec quidam fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine domini nostri Iesu Christi et in spiritu dei nostri.

[12] Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt: omnia mihi licent, sed ego sub nullius redigar potestate. [13] Esca ventri, et venter escis: deus autem et hunc et haec destruet. Corpus autem non fornicationi sed domino, et dominus corpori: [14] deus vero et dominum suscitavit et nos suscitavit per virtutem suam.

---

7. ὑμιν] † praem. εν ⊽. Vulg. *Orig. Int.* ii. *Cypr.* [h. FG.] | om. ABℵCD. 17. 37. 47. LP. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* Cr. Cor.

— κριματα *Orig.* Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. *Cypr.* | κριμα ℵ.

— αδικεισθε δια τι ου. μαλ. αποστερεισθε *Clem.* 884. *Orig.* Cr. Cor. *Cypr.* | αποστερεισθε δια τι ου. μαλ. αδικεισθε L.

8. αλλα] αλλ' D*L. *Orig.* Cr. Cor. 106.

— αποστερειτε και αδικειτε D. | Contra, *Orig.* Cr. Cor. *Cypr.*

— τουτο ABℵCD. 17. P. Vulg. Memph. *Orig.* Cr. Cor. *Cypr.* | ‡ ταυτα ⊽. 37. 47. L. Syr.Hcl. Arm. [Syr.Pst.]

9. αδικοι] praem. οι A*ut vid. | om. *Clem.* 885. *Orig.* Cr. Cor. 106.

— θεου ante βασιλειαν ABℵCD. 17. 37. P. *Orig.* Cr. Cor. 106. | ‡ post ⊽. 47. L. Vulg. *Polyc.* ad Philip. v. *Iren.* 265. (Mass. et cdd.) 305. *Clem.* 885. *Tert.* de Pud. 16. *Cypr.* 318. vid. ver. 10. (om. *Iren.* 265. cdd.)

— ου] om. B*. (add.^{2} *mg.*)

— ουτε 5^{ies}. *Clem.* (301.) 562. (1^0.) *Orig.* Cr. Cor. 106. (1^0. et 2^0.) 107. | ουδε D 5^{ies}. (3^0. *Orig.* Cr. Cor. 107.)

10. ουτε κλεπται ουτε πλεονεκται *Iren.* 265. 305. *Orig. Int.* ii. 200^e. 259^f. *Meth.* Jahn. 85. *Cypr.* 207. | ο. πλεον. ο. κλεπτ. D^b. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. *Clem.* 301. 582. (ουδε *bis* D. ctra, 1^0 *Orig.* Cr. Cor.)

10. ουτε μεθ. BD. 37. 47. L. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Iren. bis. Clem.* 301. *Meth.* Jahn. 85. *Cypr.* | ου μεθυσοι AℵC. 17. P. *Clem.* 562. (post ου λοιδοροι P.)

— ου λοιδοροι *Clem. bis.* | ουτε λοιδ. D*. *Iren. bis. Meth. Cypr.* 81. 217.

— θεου ante βασιλειαν D*. | post *Iren. bis. Clem.* 301. 562. *Orig.* i. 770^b. 772^a. iii. 265^{ef}. Cr. Cor. 107 *bis. Orig. Int.* ii. *bis. Cypr. bis. Meth. Eus.* in Es. 372^c.

— κληρονομ.] † praem. ου ⊽. 37. 47. LP. *Clem. bis. Orig.* i. (non habet ante) *bis.* iii. *id bis.* Cat. Cr. 1^0. *Eus.* in Es. | om. ABℵCD. 17. *Polyc.* ad Philip. v. *Orig.* Cat. Cr. 107 (2^0.). *Meth.*

11. αλλα απελ. *Clem.* 885. | αλλ' απελ. CD*.

— αλλα ηγιασθ.] αλλ' ηγιασθ. C *ut vid.* 37 *Scr.* L. *Clem.*

— αλλα εδικ. ABℵD. 47. P. | ‡ αλλ' εδικ. ⊽. C. 17*s*. 37. L.

— κυριου] add. ημων BC *ut vid.* 17. 37. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Arm. Æth. *Iren.* 282. 305 (2^0.). *Orig. Int.* ii. 203^b. 411^c. 434^c. *Cypr.* 207. | om. AℵDL. Syr.Hcl.*txt. Iren.* 265. 305 (1^0.). *Clem. Tert.* de Pud. 16.

11. Ιησου] add. χριστου BℵC *ut vid.* D*. 17. 37. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Arm. Æth. *Iren.* 265. 305 *bis. Orig. Int.* ii. *ter. Tert. Cypr.* | *om. AD^{e}L. ⊽. Syr.Hcl.*txt.* (om. Ιησ. et χρ. *Clem.*)

12. μοι 1^0. *Iren.* 282 *Gr.* (*Clem.* 529 anc.) nobis Æth. | om. *Iren. Lat. Orig.* iv. 216^b. *Tert.* de cult. fem. 10. de ex cast. 8. de bapt. 17.

— μοι 2^0. *Clem.* 885. *Orig.* Cr. Cor. 109. | om. C*. *Orig.* iv. *Tert.* ter. (mihi Æth.)

14. ημας *St.* 3. ABℵCD. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Polyc.* 2. *Iren.* 300. *Meth.* Jahn. 85. *Tert.* adv. Marc. v. 7. | υμας *Elz.* Arm. ‖ add. cum eo Syr.Hcl.mg.

— εξεγερει ℵCD^c. 17. KsL. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Iren. Meth. Tert.* | εξηγειρεν B. *Am. Harl.* | εξεγειρει AD*. 37. P (-ρεῖ) | συνεξεγερει 47.

— δια] om. 37.

---

7. accipitis *Cl.* | 13. has destruet *Cl.* | 14. suscitabit *Cl.*

A BℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

15 οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη χριστοῦ ἐστίν; ἆρας οὖν τὰ μέλη τοῦ χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. 16 ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά ἐστιν; [y] Ἔσονται γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· 17 ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστιν. 18 φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. § Æg. iii. 19 § ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ [z] σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; 20 [a] ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν †.

[y] Gen. 2:24.
[z] cap. 3:16. 2 Cor. 6:16.
[a] cap. 7:23.

15 Nescitis quoniam corpora vestra membra Christi sunt? tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis? Absit. 16 An nescitis quoniam qui adhæret meretrici unum corpus efficitur? Erunt enim, inquit, duo in carne una. 17 Qui autem adhæret domino, unus spiritus est. 18 Fugite fornicationem. Omne enim peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus suum peccat. 19 An nescitis quoniam membra vestra templum est spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis a deo, et non estis vestri? 20 Empti enim estis praetio magno: glorificate et portate deum in corpore vestro.

VII. Δ' 28 1 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ [μοι], καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἅπτεσθαι· 2 διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα

1 De quibus autem scripsistis, bonum est homini mulierem non tangere: 2 propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat, et una-

---

15. ουκ] praem. η FG. *Meth.* Jahn 85. | *om. Iren.* 300. *Cypr.* 323. *Luc* 21.
— ὑμων BℵᶜCDFG.rel. Vulg. *Iren.* 300. *Orig. Int.* iv. 474ᵃ. *Meth.* (μελη ὑμ.) *Tert.* adv. Marc. v. 7. de Pud. 16. *Cypr. Luc.* | ἡμων Aℵ*.
— εστιν *Iren. Orig. Int.* iv. *Meth.* (*Tert. Cypr. Luc.*) | om. FG. ‖ add. ποιησω μελη πορνης. μη γενοιτο G(non F.)
— αρας *Iren. Orig.* (i. 520ᶜ. μη αιρειν) Cr. Cor. 119. *Orig. Int.* ii. 685ᵃ. *Meth. Tert.* de Pud. 16. (*Cypr.*) *Luc.* | αρα 47². P. | η αρα FG. (*Clem.* 230.) *Orig.* i. 520ᶜ. Cr. Cor. *Meth. Tert.*
— τα μελη *Iren. Orig. Int.* ii. *Tert. Cypr. Luc.* | το σωμα 17.
— πορνης post μελη DFG. Vulg. *Iren. Tert. Cypr. Luc.* | ante rel. *Orig.* i. 520ᶜ. Cr. Cor. 97. 107. 119. *Orig. Int. Meth.*

16. η ουκ ABℵCFG. rel. Vulg. Syr.Pst. Memph. *Clem.* 561. *Meth.* Jahn 85. *Cypr.* 323. *Luc.* 21. | om. η D. 47. KL. Syr.Hcl. *Tert. Marcion* ap. Epiph. xlii. (321.)
— φησιν *Marcion* (Epiph. 320.) *Meth. Luc.* 21. | om. A. *Marcion* (355.) *Tert. Cypr.*

18. φευγετε *Orig.* ii. 645ᵃ. *Meth.* Jahn. 85. | φυγετε FG.
— εαν *Orig.* Cr. Cor. 120. | αν D*. 17. *Meth.*
— ποιησῃ *Orig.* | ποιησει 47*. P.

19. το σωμα A*BℵCDFG. 47. KsP. Syr.Pst. Æg. iii. *Orig. Int.* iv. 474ᵃ. 584ᵈ. *Tert.* de res. car. 10. | τα σωματα A¹ *e corr.* 17. 37. L. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Orig.* i. 756ᵉ. ii. 576ᶜ. Cr. Cor. 65. 119. *Orig. Int.* ii. 409ᵃ. *Meth.* Jahn 85. *Hil.* 349ᵇ. (quod hospitium spiritus domini sitis, Æth.) | membra vestra Vulg. vid. *Orig. Int.* iv. 584ᵈ.

19. ναος] add. θεου 37*. *Orig.* Cr. Cor. 119. (i. 756ᵉ.) *Orig. Int.* ii. | om. *Orig.* Cr. Cor. 65. *Orig. Int.* iv. 474ᵃ.
— πνευματος ante ἁγιου B. Vulg. *Orig. Int.* iv. *bis.* | post *Meth. Orig.* Cr. Cor. 65. 119.
— θεου] praem. του ℵᶜP. *Orig.* Cr. Cor.
— ἑαυτων] αυτων ℵ*(corr.ᶜ)

20. δη] om. ℵ*(corr.ᵃ) Memph. *Orig.* Cr. Cor. 120. | δει L. ‖ αρα γε δοξασατε *Meth.* Jahn 85. (glorificate et portate Deum in corpore vestro Vulg. *Cypr.* (323.) (207. clarificate) (*Luc.* 22. Dominum) glorificate et tollite dominum in corpore vestro *Tert.* de Pud. 16. cum monet tollere et magnificare deum in corpore nostro. *Tert.* de res. car. 10.)
— σωματι ὑμων] † add. και εν τω πνευματι ὑμων ἁτινα εστιν του θεου ⊽. C³D^b. 37. 47. KLP. Syr.Pst.&Hcl. Arm. *Usc.* | add. και εν τω πν. ὑμων Arm. *Zoh.* | om. ABℵC*D*FG. 17. Vulg. Memph. Æg. iii. Arm. 1 MS. Æth. *Iren.* 309. *Orig.* Cr. Cor. *Meth. Tert. bis. Cypr. Luc.*

1. εγραψατε μοι ADFG. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 121. *Meth.* Jahn 85. | om. μοι BℵC. 17. *Am. Fuld.** *Tert.* de Pud. 16. de monog. 11.
2. δε *Clem.* 554. *Orig.* iii. 646ᵉ. *Orig. Int.* iii. 385ᵇ. *Meth.* Jahn 21. *Tert.* de Pud. 16. de monog. 11. *Cypr.* 316. | τε C. | om. Memph. Æg. iii.
— τας πορνειας *Clem. Orig.* iii. Cr. Cor. 121. 179. *Meth. Tert.* de monog. | την πορνιαν FG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iii. *Tert.* de Pud. *Cyor.* 315.
— και εκαστη τον ιδιον ανδρα εχετω *Orig.* iii. *Orig.* Cr. Cor. *Meth. Orig. Int.* ii. 287ᵃ. *Cypr.* 316. | om. FG.
3. ὁ ανηρ *Orig.* i. 253ᶜ. iii. 647ᵃ. *Meth.* Jahn 21. | om. ὁ F(non G.)
— την οφειλην ABℵCDFG. 17. P. Vulg. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Clem.* 555. 561. *Orig.* i. iii. Cr. Cor. 122. *Meth. Tert.* de Pud. 16. *Cypr.* | ‡ την οφειλομενην ευνοιαν ⊽. 37. 47. KL. Syrr.Pst.&Hcl.
— αποδιδετω A. | -δοτω *Clem.* 561. *Orig.* i. iii. Cr. Cor. *Meth.* (αποδιδῳ *Clem.* 555.)

---

15. sunt Christi *Cl.* | 18. *om.* enim *Cl.* | 19. templum sunt *Cl.*
1. scrips. mihi *Cl.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph.[Æg.iii.] [Goth.]Arm.Æth.

ἐχέτω. 3 τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ‡ ὀφειλὴν" ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. 4 ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ‡ ἀλλὰ" ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει, ‡ ἀλλὰ"

§ Goth.

ἡ γυνή. 5 μὴ ἀποστερεῖτε § ἀλλήλους, εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα ‡ σχολάσητε" † τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ‡ ἦτε," ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. 6 τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. 7 θέλω ‡ δὲ" πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ‡ ἀλλὰ" ἕκαστος ἴδιον ‡ ἔχει χάρισμα" ἐκ θεοῦ, ‡ ὁ" μὲν οὕτως, ‡ ὁ" δὲ οὕτως.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς † ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ. 9 εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· ‡ κρεῖττον" γάρ ἐστιν γαμῆσαι ἢ

9. γαμεῖν

quaeque suum virum habeat. 3 Uxori vir debitum reddat, similiter autem et uxor viro. 4 Mulier sui corporis potestatem non habet sed vir: similiter autem et vir sui corporis potestatem non habet sed mulier. 5 Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi: et iterum revertimini in id ipsum, ne temptet vos satanas propter incontinentiam vestram. 6 Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium. 7 Volo autem omnes homines esse sicut me ipsum: sed unusquisque proprium habet donum ex deo, alius quidem sic, alius vero sic.

8 Dico autem non nuptis et viduis, bonum est illis si sic maneant sicut et ego: 9 quod si non se continent, nubant: melius est enim nubere quam

---

3. δε Vulg. Syr.Hcl. *Clem.* 561. *Orig.* iii. Cr. Cor. *Meth.* | om. A. Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Arm. *Orig.* i. *Cypr.*

4. ουκ 1°.] εκ *St.*3 & 4. (*sphalma*).

— αλλα ὁ ABℵC. | ‡ αλλ' ὁ ⊊. DG. 17*s.* 37. 47*s.* KsLP. *Orig.* Cr. Cor. 122. *Meth.* Jahn 85. | om. F.

— αλλα ἡ ABℵCD*. 17. | ‡ αλλ' ⸗ ⊊. DcFG. 37. 47. KsLP. *Orig.* Cr. Cor. *Meth.*

5. αποστερητε K. | -ειτε *Clem.* 561. *Orig.* i. 198c. 253c. iii. 615b. Cr. Cor. 124. *Meth.* Jahn 85. ‖ add. ουν 37. | om. *Clem.* *Orig.* i. *bis.* iii. Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. 358b. *Cypr.* 316. *Meth.*

— μη] η μη Bmg. *Btly.* (negante *Alf.*)

— αν *Memph.* *Orig.* iii. Cr. Cor. | om. B. *Orig.* i. 198c. (om. τι αν *Clem.* 561.)

— σχολασητε ABℵCDFGP. *Orig.* i. iii. Cr. Cor. (vid. *Dion. Alex.* Routh. iii. 231.) | ‡ -ζητε ⊊. 17*s.* 37. 47 KsL. *Meth.* ‖ † add. τῃ νηστειᾳ και ⊊. ℵc. 37. 47. KL. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | om. ABℵ*CDFG. 17. P. Vulg. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. (*Clem.* 546.) *Orig.* i. iii. 615b. (617d.) Cr. Cor. 124. 140. *Orig. Int.* ii. iv. 461b. 644d. *Meth. Dion. Alex. Cypr.*

— ητε ABℵCDFG. 17. Æth. *Orig.* i. Cr. Cor. 124 *bis.* *Orig. Int.* ii. *Dion. Alex.* ut vid. | ‡ συνερχησθε ⊊. 37. 47. KLP. Memph. Æg. iii. revertimini Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Cypr.* | συνερχεσθε *Elz. Meth.* | γινεσθε *Clem.* 548.

5. πειραζει 47*. P *ut vid.* | -ζη *Orig.* Cr. Cor. *Meth.*

— ὑμων *Iren.* 245. *Orig.* i. Cr. Cor. 125. *Cypr.* | om. B. *Tatianus* (ap. Clem. 547.) *Meth.*

6. συγγνωμην *Orig.* iii. 647a. iv. 166e. Cr. Cor. *Meth.* | -μον F(non G.)

7. δε ABℵ*CD*FG. 17. *Am. Fuld. Demid.* Memph. Goth. *Orig.* iii. 639a. Cr. Cor. 125. *Pier.* Routh. iii. 429. *Cypr.* 316. | ‡ γαρ ⊊. BℵcDc. 37. 47. KLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. [hiat Æg. iii.]

— αλλα BCD*. 17. | ‡ αλλ' ⊊. ABℵDcFG. 37. 47*s.* KsLP. *Clem.* 625. *Orig.* iii. Cr. Cor.

— ἑκαστος ιδιον εχει χαρισμα ABℵDFG. 17. 37. P. *Am. Tol. Demid.* (Memph.) Æg. iii. *ut vid.* *Clem.* 625. *Orig.* iii. Cr. Cor. *Orig. Int.* iv. 469b. *Cypr.* | ‡ ἑκασ. ιδ. χαρισ. εχει ⊊. 47. KL. Vulg. *Cl.* Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. Arm. | εχει ἑκασ. ιδιον χαρισμα C *ut vid.* [Æth.]

— εκ *Orig.* iii. Cr. Cor. | απο 37. *Clem.* 625. *Orig. Int.* iv. "a."

— θεου] praem. του DFG. | om. *Clem.* *Orig.* iii. Cr. Cor.

— ὁ *bis* ABℵ*CDFG. 17. P. *Clem.* | ‡ ὁς ⊊ *bis.* ℵc. 37. 47. KsL. *Orig.* iii. Cr. Cor. 125. (ὁ μεν—ὁς δε *Orig* Cr. Rom. 7.)

8. λελω et χαραις F(non G.)

8. καλον] praem. ὁτι A. Syrr.Pst.&Hcl. | om. *Orig.* Cr. Cor.127. *Meth.* Jahn 21.

— αυτοις *Orig.* Cr. Cor. *Meth.* | om. K. αυταις 47. ‖ † add. εστιν ⊊. Db. 37. 47. KL. (Vulg.) Syr.Hcl. Æg. iii. Goth. | om. ABℵCD*FG. 17. P. Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig.* Cr. Cor. 127. 146. *Meth.* [Æth.]

— εαν *Orig.* Cr. Cor. *bis.* *Meth.* | αν B.

— μεινωσιν] praem. οὑτως C. Vulg. Syr.Hcl. ut vid. *Meth.* | add. οὑτως 37. Memph. Æg. iii. | om. *Orig.* Cr. Cor. *bis.*

— καγω *Clem.* 542. 550. *Orig.* Cr. Cor. *bis.* | και εγω DFG. *Meth.* | om. Memph. Æg. iii.

9. ουκ εγκρατευονται *Orig.* Cr. Cor. 126. 127. *Meth.* Jahn 85. | ου κρατευονται FG.

— γαμησατωσαν *Orig.* Cr. Cor. *Meth.* | γαμειτωσαν FG.

— κρειττον BℵD. 17. 37. *Clem.* 555. *Orig.* Cr. Cor. 127. | ‡ κρεισσον ⊊. ACFG. 47. KsLP. *Orig.* Cr. Cor. 110. *Meth.*

— εστιν *Orig.* Cr. Cor. 110. 127. | om. D*FG. Memph. Æg. iii. *Orig.* Cr. Cor. 126. *Orig. Int.* iv. 532b. *Meth.*

— γαμησαι BℵcC2DFG. 37. 47. KsLP. *Clem.* 509. *Orig.* Cr. Cor. 126. 127. *Meth.* | γαμειν Aℵ*C*. 17. *Clem.* 555. *Orig.* Cr. Cor. 110.

---

4. habeat *Am.* | 7. volo enim omnes vos esse *Cl.* | donum habet *Cl.* | 8. permaneant *Cl.*

ABℵ(C)D FG. 17. 37. 47. KLP.

πυροῦσθαι, [10] τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω οὐκ ἐγώ, ‡ ἀλλὰ" ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι· [11] (ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω)· καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. [12] τοῖς δὲ λοιποῖς ‡ λέγω ἐγώ," οὐχ ὁ κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· [13] καὶ γυνὴ ἥτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον καὶ ‡ οὗτος" συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω ‡ τὸν ἄνδρα". [14] ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ‡ ἀδελφῷ." ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. [15] εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ θεός. [16] τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; [17] εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς ‡ μεμέρικεν" ὁ ‡ κύριος", ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ ‡ θεός," οὕτως περιπατείτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. [18] περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· ¶ ἐν ἀκροβυστίᾳ ‡ κέκλη-

17. ἐμέρισεν

¶ C.

uri. [10] His enim qui matrimonio iuncti sunt praecipio non ego sed dominus, uxorem a viro non discedere; [11] quod si discesserit, manere innubtam aut viro suo reconciliari: et vir uxorem ne demittat. [12] Nam ceteris ego dico, non dominus. Si quis frater uxorem habet infidelem et haec consentit habitare cum illo, non dimittat illam; [13] et si qua mulier habet virum infidelem et hic consentit habitare cum illa, non dimittat virum. [14] Sanctificatus est enim vir infidelis in muliere fideli, et sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem: alioquin filii vestri inmundi essent, nunc autem sancti sunt. [15] Quod si infidelis discedit, discedat: non est enim servituti subiectus frater aut soror in eiusmodi, in pace autem vocavit nos deus. [16] Unde enim scis, mulier, si virum salvum facies? aut unde scis, vir, si mulierem salvam facies? [17] Nisi unicuique sicut divisit dominus, unumquemque sicut vocavit deus, ita ambulet, et sicut ubique in omnibus ecclesiis doceo. [18] Circumcisus aliquis vocatus est? non adducat praeputium: in praeputio aliquis vocatus

10. αλλα ABℵC ut vid.D*. | ‡ αλλ' ⸗. DᶜFG. 17*s*. 37. 47. KsLP. *Clem.* 561. *Orig.* Cr. Cor. 127.
— χωρισθηναι BℵC. 17. 37. 47. KsLP. *Clem.* | χωριζεσθαι ADFG. *Orig.* Cr. Cor. 128.
11. μενετω αγαμος...καταλλαγητω *Clem.* 561. *Orig.* Cr. Cor. 128. | μενειν αγαμον...καταλλαγηναι FG. Vulg. *Cypr.* 326.
— ανδρι] praem. ιδιῳ P. | om. *Orig. Cypr.*
12. λοιποις] add. ουχ D*.
— λεγω εγω ABℵC. 17. 37. P. Syr.Pst. Memph. (Æg. iii.) *Clem.* 561. *Orig.* Cr. Cor. 128. | ‡ εγω λεγω ⸗. DFG. 47. KsL. Vulg. Syr.Hcl. Goth. (Arm.) *Iren.* 245. (*Orig.* iv. 4ᵈ.) *Orig. Int.* ii. 330ᵈ.
— ουκ FG*.
— ει τις *Clem.* | ἥτις 17.
— μετ' αυτο F.
13. ἥτις ABCDᶜ. 17. 37. 47*s*. KsL. | ει τις ℵD*FGP.
— οὗτος ABℵCD*FG. 37. P. Vulg. Memph. (Æg. iii.) Goth. [17 h.] | ‡ αυτος ⸗. Dᶜ. 47. KsL. Syrr. Pst. & Hcl. Arm. [Æth.]
13. συνευδοκει (-κη 17.) | ευδοκει B.
— μετ' αυτης] μετ' αυτου 17.
— τον ανδρα ABℵ*ecorr.*CDFG. 17. 37. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. (αυτον ανδρα ℵ*.) | ‡ αυτον ⸗. 47. KsLP. Syr.Hcl. Æg. iii.
14. γαρ] om. P.
— γυναικι] add. τῃ πιστῃ DFG. Vulg. Syr.Pst. *Tert.* ad ux. ii. 2. (om. rel. *Clem.* 532.)
— αδελφῳ ABℵ*CD*FG. 17. P. Memph. Æg. iii. | ‡ ανδρι ⸗. ℵᶜDᶜ. 37. 47. KL. Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 257. (*Clem.* 532.) *Tert.* | add. fidelem Vulg. Syr.Pst. (*Iren.*) (*Tert.*)
— νυν *Clem.* 561. | νυνι DFG.
— εστιν 2⁰. *Clem.* | ? om. A.
15. ἡ αδελφη ABℵᶜCD. 17. 47*s*. KsL. *Orig.* Cr. Cor. 137. | om. ἡ ℵ*FG. 37. P.
— κεκληκεν | βεβληκεν 37.
— ἡμας BℵᶜDFG. 17. 37. 47. L. Vulg. Syrr Pst. & Hcl. Æg. iii. Goth. Arm. Æth. | ὑμας Aℵ*CK. Memph. *sic.* [h. P.]
16. γυναι et ανερ] γυνη et ανηρ FG.
— η τι] ει τι A.
17. μεμερικεν Bℵ*. | ‡ εμερισεν ⸗. AℵᶜCDFG. rel. [h. P.] (post ὁ κυριος A.)
— ὁ κυριος ABℵCDFG. 17. 37. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Arm. | ‡ ὁ θεος ⸗. 47. KsL. Syr.Hcl. Goth. (Æth. anc.) [h. P.]
— ἑκαστον] praem. και FG. (Vulg.) Syr.Pst.
— ὁ θεος ABℵCDF(G.) 17. 37. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Goth. Arm. [h. P.] | ‡ ὁ κυριος ⸗. 47. KsL. Syr.Hcl. (Æth. anc.) | (ὁ κυριος ὁ θεος G*(non F.)
— οὑτως περιπατειτω και] om. B*Btly.* (neg. *Alf.*)
— οὑτως 2⁰.] add. ubique *Am.*
— πασαις ante ταις εκκλησιαις ℵ. 17. 47. Vulg. | εν πασαις εκκλ. *Orig.* iv. 4ᵈ.

10. iis autem qui *Cl.* | 11. non dimittat *Cl.* | 13. mulier fidelis *Cl.* | 14. infid. per mulierem fidelem *Cl.* | 15. non est enim serv. subj. frater *Cl.* | hujusmodi *Cl.* | 17. *om.* ubique *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Æg. iii. (Goth.) Arm. Æth.
[b] Gal. 5:6. 6:15.
[c] ver. 24.

ταί τις"; μὴ περιτεμνέσθω. [19] [b] ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστιν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. [20] [c] ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. [21] δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. [22] ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως † ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλός ἐστιν χριστοῦ. [23] [d] τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. [24] ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μένετω παρὰ † θεῷ.

[d] cap. 6: 20.

29 [25] Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. [26] νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. [27] δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναῖκα. [28] ἐὰν δὲ καὶ ‡ γαμήσῃς", οὐχ ἥμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ [ἡ] παρθένος, οὐχ ἥμαρτεν· θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. ¶ [29] τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ‡ ἐστιν τὸ λοιπόν," ἵνα καὶ

¶ Goth.

est? non circumcidatur. [19] Circumcisio nihil est, et praeputium nihil est, sed observatio mandatorum dei. [20] Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. [21] Servus vocatus es? non sit tibi curae; sed et si potes liber fieri, magis utere. [22] Qui enim in domino vocatus est servus, libertus est domini: similiter qui liber vocatus est, servus est Christi. [23] Praetio empti estis: nolite fieri servi hominum. [24] Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in hoc permaneat aput deum.

[25] De virginibus autem praeceptum domini non habeo; consilium autem do tamquam misericordiam consecutus a domino ut sim fidelis. [26] Existimo ergo bonum esse propter instantem necessitatem, quoniam bonum est homini sic esse. [27] Alligatus es uxori? noli quaerere solutionem: solutus es ab uxore? noli quaerere uxorem. [28] Si autem acciperis uxorem, non peccasti, et si nupserit virgo, non peccavit: tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi, ego autem vobis parcam. [29] Hoc itaque dico, fratres, tempus breve est: reliquum est ut qui habent

17. διατασσομαι *Orig.* iv. 4[e]. | διδασκω D*FG. Vulg.
18. περιτετμημενος *Orig.* i. 179. *Orig.* Cr. Cor. 138 *bis.* | περιτεμνημενος FG.
— τις 1°. post εκληθη D*FG. Memph. Æg. iii. | ante *Orig.* i. Cr. Cor. *bis.*
— κεκληται τις ABℵ. 17. 37. P. Memph. Æg. iii. Goth. Arm. | τις κεκληται D*FG. | ‡ τις εκληθη ☽. D[c]. 47. KsL. aliquis *ante* vocatus est Vulg. Syr.Hcl. [Syr.Pst.]
19. ἡ περιτ. *Orig.* Cr. Cor. 138. 139. | om. ἡ FG.
— και ἡ ακροβ. ουδ. εστιν *Orig.* Cr. Cor. *bis.* | om. FG.
20. ταυτῃ *Orig.* Cr. Cor. 139. | τουτῳ A.
21. αλλα D*.
— ει και *Orig.* Cr. Cor. 140. | om. και FG. Vulg. cd.
22. απελευθερος κυριου *Orig.* Cr. Cor. 140. *Orig. Int.* iv. 461[a]. | απελ. χριστου 17.
— ὁμοιως] om. Æg. iii. ‖ † add. και ☽. 47. KsL. Syr.Hcl.* Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | add. δε και DFG. 37. | om. ABℵ. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Goth.
22. εστιν χριστου ABℵ[c]D. (17.) 37. 47. KsLP. Vulg. Goth. *Orig. Int.* iv. (εστ. του χρ. 17.) | χριστου εστιν ℵ*FG. Memph.
24. εν ᾧ εκληθη post αδελφοι DFG. Memph. (εκληθητε D*.)
— θεῳ] † praem. τῳ ☽. A. | om. BℵDFG. 17. 37. 47. KLP.
25. των *Orig.* Cr. Cor. 146. *Meth.* Jahn 21. | om. 37.
— δεδιδωμι et ηλεημονος FG.
26. ὁτι καλον] add. εστιν D*FG. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. (Goth.) | om. *Orig.* Cr. Cor. 146. *Meth.* Jahn 21. (ὁτι καλον...ειναι om. Æg. iii.)
— το *Orig.* Cr. Cor. | om. FG. *Meth.*
28. γαμησῃς Bℵ. 17. 37. P. | γαμηση A. | ‡ γημῃς ☽. 47. KsL. *Orig.* Cr. Cor. 147 *bis.* | λαβῃς γυναικα DFG. Vulg. Goth. λαβῃς *Meth.* Jahn 21.
— ουχ bis.] ουκ D bis. | 2°. F(non G).
— γημῃ *Orig.* Cr. Cor. *Meth.* Jahn 21. 22 *bis.* | γαμη D*FG.
— ἡ παρθ. AℵD. rel. *Orig.* Cr. Cor. *Meth. ter.* | om. ἡ BFG.
28. τῃ σαρ.] praem. εν D*FG. | om. *Clem.* 573. *Orig.* Cr. Cor. 147. *Meth. bis.*
29. ὁ καιρ.] praem. ὁτι *Elz.* DFG. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. *Orig. Int.* ii. 172[c]. *Tert.* adv. Marc. v. 7, 8. | om. *St.* 3. ABℵ. 17. 37. 47. KLP. Vulg. *Meth.* Jahn 22. *Eus.* D.E. 31[b]. | ὁ γαρ *Clem.* 188.
— εστιν το λοιπον ABℵ(D*.) 17. 37. P. Syr.Hcl. Memph. *Orig. Int.* ii. 87[c]. 172[c]. *Eus.* D.E. *cod.* (om. το D*. add.[b]) | εστιν λοιπον εστιν FG. Vulg. superest *Orig. Int.* iv. 651[c]. jam in collecto est *Tert.* v. 8. in collecto est *Tert.* v. 7. superest ergo *Cypr.* 307. | ‡ το λοιπον εστιν ☽. D[c]. 47. KsL. Syr.Pst. (cum antt. conjungit) Arm. *Eus.* D.E. ed. λοιπον εστιν *Meth.* (vid. *Clem.* 188.) [Æth.] εστιν tantum Æg. iii.
— και *Orig. Int.* ii. *bis. Meth. Eus.* | om. *Am. Tol.* Memph. Æg. iii. Arm. *Orig. Int.* iv.

21. fieri liber *Cl.* | 25. *add.* suam *post* misericordiam *Am.** | 26. ergo hoc bonum *Cl.* | 28. acceperis *Cl.* | peccabit *Am.* | parco *Cl.* | 29. ut et qui *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. [Fᵃ]KLP.

οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν, 30 καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, 31 καὶ οἱ χρώμενοι ‡τὸν κόσμον †″ ὡς μὴ καταχρώμενοι.

e 1 Joh. 2 : 17.

e παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου· 32 θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ‡ἀρέσῃ″ τῷ κυρίῳ· 33 ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ‡ἀρέσῃ″ τῇ γυναικί, *καὶ″ μεμέρισται. 34 *καὶ″ ἡ γυνὴ ‡ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος″ μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία [καὶ] *τῷ″ σώματι καὶ *τῷ″ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ‡ἀρέσῃ″ τῷ ἀνδρί. 35 τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν ‡σύμφορον″ λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ ‡εὐπάρεδρον″ τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως. 36 εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει,

uxores tamquam non habentes sint, 30 et qui flent tamquam non flentes, et qui gaudent tamquam non gaudentes, et qui emunt tamquam non possidentes, 31 et qui utuntur hoc mundo tamquam non utantur: praeterit enim figura huius mundi. 32 Volo autem vos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore est, sollicitus est quae domini sunt, quomodo placeat deo: 33 qui autem cum uxore est, sollicitus est quae sunt huius mundi, quomodo placeat uxori, et divisus est. 34 Et mulier innupta et virgo cogitat quae domini sunt, ut sit sancta et corpore et spiritu: quae autem nubta est, cogitat quae sunt mundi, quomodo placeat viro. 35 Porro hoc ad utilitatem vestram dico, non ut laqueum vobis iniciam, sed ad id quod honestum est et facultatem praebeat sine impedimento dominum observandi. 36 Si quis autem turpem se videri existimat super virginem suam, quod

29. *οι εχ. Meth.* Jahn 45. *Eus.* | om. *οι Etz.*
— *ωσιν Clem.* 189. *Orig. Int.* ii. *bis. Meth. Eus. Tert.* adv. Mar. i. 29. de Monog. 7. de Pud. 16. *Cypr.* | om. FG. Arm.
30. *κλαιοντες bis. Eus.* D.E. | *κλεθοντες* FG.
31. *τον κοσμον* ABℵ*D*FG. 17. Memph. Æg. iii. | add. *τουτον* D*FG. 17. Vulg. | ‡ *τῳ κοσμῳ † τουτῳ″* ⊃. ℵᶜDᵇ. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. (Æth.) *Orig. Int.* ii. 87ᵉ. 172ᶜ. *Eus.* D.E. 31ᶜ. *Tert.* de cult. fem. ii. 9. *Cypr.* 176.
— *καταχρωμενοι Eus.* D.E. | *παραχρωμενοι* L.
32. *δε Eus.* D.E. (*γαρ Clem.* 573.) | om. FG. *Fuld. Meth.* Jahn 22.
— *αρεσῃ* ABℵDFG. 17. Vulg. *Meth.* Jahn 12. *Eus.* D.E. 31ᶜ. *Cypr.* 174. 316. | ‡ *-σει* ⊃. 37. 47. KLP. *Clem.* 551. *Orig.* ii. 742ᵉ.
— *κυριῳ Meth. Eus.* D.E. | *θεῳ* FG. Vulg. *Orig.* ii. *Cypr. bis.* (vid. *Tert.* de Monog. 3. de Pud. 16.)
33. *ὁ δε Eus.* D.E. *Cypr. bis.* | om. *δε* 37.
— *αρεσῃ* ABℵDFG. Vulg. *Eus.* D.E. *Cypr. bis.* | ‡ *-σει* ⊃. 17 *sic.* 37. 47*s.* KsLP. *Clem.* 551. *Meth.* Jahn 22.
— *και μεμερισται* ABℵD*. 17. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Meth. Eus.* D.E. 31ᶜ. | * om. *και* ⊃. DᶜFG. 37. 47. KL. | discrimen autem est inter Syr.Pst.
34. *και ἡ γυνη* ABℵDᶜFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. (et *Am.*) Syr.Hcl. Æth. *Meth. Eus.* D.E. | * om. *και* ⊃. D*. *Fuld. Dem.* Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Arm. *Tert.* de virg. vel. 4.
— *ἡ γυνη ἡ αγαμος και ἡ παρθενος* (A)B(ℵ)(F²) (17.) P. Vulg. Memph. *sic.* Æg. iii. *Eus.* D.E. | add. *ἡ αγαμος* post *παρθενος* AℵF. 17. (om. *Eus.* D.E.) | ‡ *ἡ γυνη και ἡ παρθ.* 34 *ἡ αγαμος* ⊃. DF*G. 37. 47. KsL. *m. Fuld.* Syr.Pst.&Hcl. (Arm.) *Meth.* | mulier quoque vidua et virgo quae non nupsit. Æth.
— *ἁγια και* BℵFG. 47. KsL. *Am.* Syr. Hcl. Æth. *Clem.* 551. *Meth.* Jahn 12. 22. *Eus.* D.E. *Cypr.* 174. 316. | om. *και* AD*sic.* 17. 37. P. Vulg. *Cl. Tol.* Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig.* (ii. 644ᵉ.) (vid. *Orig.* ii. 742ᵉ.) [h. Æg. iii.]
— *τῳ σωματι κ. τῳ πνευμ.* ABℵ. 17. 37. P. *Clem. Orig.* ii. 742ᵉ. *Eus.* D.E. | * om. *τῳ bis.* ⊃. DFG. 47. KsL. *Meth. bis.* (*Orig.* ii. 644ᶜ.)
— *τα του κοσμου* AℵD. rel. vv. *Meth.* 22. *Eus.* D.E. (*Cypr.* 316.) | om. B. [h. Æg. iii.]
— *αρεσῃ* ABℵDFG. 17. Vulg. *Eus.* D.E. *Cypr.* | ‡ *-σει* ⊃. 37. 47. KsLP. *Meth.* Jahn 22.
35. *συμφορον* ABℵ*D*. 17. | ‡ *συμφερον* ⊃. ℵᶜDᶜFG. 37 (*sic*). 47*s.* KsLP. *Meth.* Jahn 22. *Eus.* D.E. 31ᵈ. ‖ (mox *ουκ* F.)
— *ευπαρεδρον* ABℵDFG. 17. 37. P. *Clem.* 573. 631. *Eus.* D.E. | *προσεδρον* L. | ‡ *ευπροσεδρον* ⊃. 47. Ks.
36. *ασχημονειν Meth.* Jahn 22. | *-μονει* FG. Æg. iii.
— *αυτου Meth.* | *εαυτου* P.
— *νομιζει hic Meth.* | ante *επι την παρθ. αυτ.* D*. Vulg. (Syr.Pst.) Æg. iii. | om. FG.
— *οὑτως Meth.* | *τουτο* A.
— *γινεσθαι*] *γενεσθαι* FG. *Meth.*
— *ὁ Meth.* | *ὃ* L.
— *ποιητω* P.
— *ουχ Meth.* | *ουκ* DFG.
— *γαμειτωσαν Meth.* | *γαμειτω* D*FG. Syr.Pst. Arm. | *γαμητωσαν* KLP.
37. *ὃς δε*] *ὁ δε* 17.
— *ἑδραιος* post *εν τῃ καρδιᾳ (αυτου)* ABℵ*D. 17. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Æg. iii. | ‡ ante ⊃. ℵᶜ. 47. KsL. Syr.Pst. Æth. | om. *ἑδραιος* FG. Arm.
— *καρδιᾳ αυτου* ABℵDFG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Arm. *Gb.* Æth. | * om. *αυτου* ⊃. 47. KsL. Syr.Hcl.

33. *om.* hujus *Cl.* | 34. quae dei *Am.** | sancta corpore (*om.* "et") *Cl.* | 35. et quod facult. *Cl.* | dominum obsecrandi *Cl. Am.*** | 36. virgine sua *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Æg. iii. Arm. Æth.

ἐὰν ἡ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει, γαμείτωσαν. [37] ὃς δὲ ἕστηκεν ‡ ἐν τῇ καρδίᾳ * αὐτοῦ" ἑδραῖος" μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ‡ ἰδίᾳ καρδίᾳ" † τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ‡ ποιήσει." [38] ὥστε καὶ ὁ ‡ γαμίζων" * τὴν παρθένον ἑαυτοῦ" καλῶς ποιεῖ, ‡ καὶ ὁ" μὴ ‡ γαμίζων" κρεῖσσον ‡ ποιήσει."

38. κρ. ποιεῖ.

§ Fa. ¶ Fa.

[39] § Γυνὴ δέδεται † ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς·¶ ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ †, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. [40] μακαριωτέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

40. δοκῶ γὰρ

sit superadulta, et ita oportet fieri, quod vult faciat: non peccat si nubat. [37] Nam qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens suae voluntatis, et hoc iudicavit in corde suo, servare virginem suam, bene facit. [38] Igitur et qui matrimonio iungit virginem suam, bene facit, et qui non iungit, melius facit. [39] Mulier alligata est quanto tempore vir eius vivit; quod si dormierit vir eius, liberata est: cui vult nubat, tantum in domino. [40] Beatior autem erit si sic permanserit, secundum meum consilium: puto autem quod et ego spiritum dei habeo.

VIII. Ε'

30 [1] Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. [2] f εἴ † τις δοκεῖ ‡ ἐγνωκέναι" τι, ‡ οὔπω" †

f Gal. 6 : 3.

[1] De his autem quae idolis sacrificantur, scimus quoniam omnes scientiam habemus. Scientia inflat, caritas vero aedificat. [2] Si quis se existimat scire aliquid, nondum

---

37. εξουσιαν δε] om. δε A. Memph. Æg. iii. — ιδιᾳ καρδιᾳ ABℵ. (37.) P. (add. et αυτου 37.) | ‡ καρδιᾳ αυτου ⊃. DFG. 17. 47. KsL. Vulg. — τηρειν] † praem. του ⊃. DFG. 37. 47. KsL. | om. ABℵ. 17. P. — ποιησει ABℵ. 17. Memph. Æg. iii. | ‡ ποιει ⊃. DFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. (Æth.) (vid. ver. 38)

38. ὡστε....ποιει 1°. *Clem.* 631. *Meth.* Jahn 16. | om. FG. — γαμιζων 1°. ABℵD. 17. Arm. Æth. *Clem. Meth* | ‡ εκγαμιζων ⊃. 37. 47. (K)LP. (Memph. et Æg. iii. ut vid.) (εγγαμ. K*.) — την παρθ. ἑαυτου BD. Vulg. *Clem.* (αυτ.) (την ἑαυτου παρθενον Aℵ. 17. 37. P. *Meth.*) Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph.(Æg. iii.) Arm. (Æth.) | * om. ⊃. 47. KsL. Syr.Hcl.† — ποιει AℵD. 17 *sic.* 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. (Æth.) *Clem. Meth.* | ποιησει B. 37. (vid. ver. 37.) — και ὁ ABℵ*DFG. 17. 37. Vulg. *m.* Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Arm. *Clem. Meth.* | ‡ ὁ δε ⊃. ℵc. 47. KsLP. Syr. Hcl. Æth. — γαμιζων 2°. ABℵ*DFG. 17. Arm. Æth. *Clem. Meth.* | ‡ εκγαμιζων ⊃. ℵc. 37. 47. (K. εγγ.) LP. (Memph. et Æg. iii. ut vid.) — κρειττον 37 *Scr.*

38. ποιησει ABℵ. 17. 37. Memph. | ‡ ποιει ⊃. DFG. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Æg. iii. Arm. (Æth.) *Clem. Meth.* Jahn 16. 22.

39. γυνη] praem. ἡ Fa. Memph. *Æg.* iii. *Clem.* 546. | om. *Orig.* iii. 641a. 647a.b. — δεδεται] † add. νομῳ ⊃. ℵcDbFG. 37. 47. LP. Vulg. *Cl. Fuld.* Syrr.Pst.& Hcl. (γαμω K.) | om. ABℵ*D*. 17. Fa. *Am. Tol. Harl.*2 *Demid.* Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Clem. Orig.* iii. *bis.* Cr. Cor. 133. *Tert.* de Monog. 11 *bis. Cypr.* 323. ‖ add. viro suo Memph. — ὁ ανηρ 1°. *Clem. Orig.* iii. *bis.* Cr. | om. ὁ F(non G.) — εαν δε] add. και DcFGL. (κεκοιμηθῃ FG. i.e. και κοιμηθῃ) | om. rel. *Clem.* 547. *Orig.* iii. *bis.* Cr. *Tert.* de Monog. *ter.* — κοιμηθῃ *Orig.* iii. *bis. Tert.* de Monog. 11 *bis.* | αποθανῃ A. Syr.Hcl.mg. Æg. iii. *Clem. Orig.* Cr. Cor. 109. 133. *Tert.* de Monog. 11 *bis.* (de ex. cast. 4.) — ανηρ 2°.] † add. αυτης ⊃. DFG. 17. 37. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Orig.* iii. 647a. *Tert.* de Monog. 11. | om. ABℵKP. Syr.Hcl.txt. *Orig.* iii. 641b. Cr. Cor. *bis.* — γαμηθηναι *Clem.* 547. *Orig.* iii. *bis.* Cr. 109. 133 *bis.* | γαμηθῃ FG. *Cypr.* 323. | γαμησαι L* ut vid.

40. μεινῃ *Orig.* Cr.Cor. 109. 133. | μηνει P. — δοκω δε AℵDFG. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. *Orig.* iii. 641b. iv. 266d. Cr. Cor. 84. *Tert.* de ex. cast. 4. de Monog. 3. | δοκω γαρ B. 17. 37. *Tol.* Syr.Hcl.txt. Æg. iii. Æth. *Orig. Int.* iv. 467d. | δοκω tantum Arm. *Orig.* iii. 641b. (2°.) — θεου *Orig.* iii. iv. Cr. Cor. *Orig. Int.* iv. *Tert. bis.* | χριστου 17. — εχειν *Orig.* iii. iv. Cr. Cor. | εχω FG. *Am.* Æg. iii. *Orig. Int.* iv. *Tert. bis.*

1. εχομεν *Clem.* 606. | εχωμεν L.

2. ει] ἤ 17. ‖ † add. δε ⊃. DFG. 47*s*. KsL. *Demid.* Syr.Hcl.* (Æth.) | post τις 37. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. | om. ABℵ. 17. P. *Am. Fuld. Tol.* Syr.Hcl.*txt.* Memph. Æg. iii. Arm. *Clem.* 348. *Orig.* Cr. Cor. 249. *Orig. Int.* iv. 573b. *Tert.* de Pud. 14. *Cypr.* 314. — εγνωκεναι ABℵDFG 17. 37. P. *Clem. Orig.* Cr. Cor. | ‡ ειδεναι ⊃. 47. KsL. (vid. *ad Diog.* 12.) — ουπω ABℵ. 17. P. *Clem. Orig.* Cr. | ‡ ουδεπω ⊃. DFG. 47. KsL. | om. 37. ‖ † add. ουδεν ⊃. Db. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. | om. ABℵD*FG. 17. P. Vulg. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Clem. Orig.* Cr. *Orig. Int.* iv. *Tert.* de Pud. de praes. haer. 27. *Cypr.* 314. *Hil.* 550c.

39. allig. est *add.* legi *Cl.* | est 2°. *om. Am.** | 40. *om.* permanserit *Am.** | habeam *Cl.* 1. de his *Cl.* | scimus quia *Cl.* | 2. quis autem *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. (K)LP.

‡ ἔγνω" καθὼς δεῖ γνῶναι· 3 εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. 4 περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς † εἰ μὴ εἷς. 5 καὶ γὰρ εἴ περ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ † γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί· 6 ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. 7 ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· ¶ τινὲς δὲ τῇ ‡ συνηθείᾳ" ‡ ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου" ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς οὖσα μολύνεται. 8 βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ ‡ παραστήσει" τῷ θεῷ· οὔτε † ἐὰν * μὴ" φάγωμεν, ‡ ὑστερούμεθα," οὔτε ἐὰν † φάγωμεν, ‡ περισσεύομεθα." 9 g βλέπετε δὲ μή πως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα § γένηται

6. [ἀλλ']

¶ K.

8. ἐὰν φάγωμεν περισσ. οὔτε ἐὰν μὴ φάγ. ὑστερούμ.

g Rom. 14:13.

§ Goth.

cognovit quemadmodum oporteat eum scire: 3 si quis autem diligit deum, hic cognitus est ab eo. 4 De escis autem quae idolis immolantur, scimus quia nihil est idolum in mundo, et quod nullus deus nisi unus: 5 nam etsi sunt qui dicantur dii sive in caelo sive in terra, siquidem sunt dii multi et domini multi, 6 nobis tamen unus deus et pater, ex quo omnia et nos in illum, et unus dominus Iesus Christus, per quem omnia et nos per ipsum. 7 Sed non in omnibus est scientia: quidam autem conscientia usque nunc idoli quasi idolothytum manducant, et conscientia ipsorum, cum sit infirma, polluitur. 8 Esca autem nos non commendat deo: neque si non manducaverimus deficiemus, neque si manducaverimus abundabimus. 9 Videte autem ne forte haec licentia vestra offendiculum fiat in-

2. εγνω ABℵD*FG. 37. P. *Clem. Orig.* Cr. | ‡ εγνωκεν ℶ. D^{c}. 47. KsL. | ἔδει *sic* 17.

— δει *Clem. Orig.* Cr. | εδει 17.

3. ὑπ' αυτου] om. ℵ*. (add.^{c}) 17. *Clem.* 348. | ὑπ' ουτου D*(corr.^{a}) *Treg.*

4. της βρωσεως ουν Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. | της γνωσεως ουν P. | δε της γνωσεως D*. (add. ουν D* *sic. Treg.*) | δε της βρωσεως D^{b}. 17. Vulg. Syr.Hcl. mg. Æg. iii. Arm.

— ουδεν] add. εστιν FG. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl.† Memph. *Iren.* 181. *Orig. Int.* ii. 157^{d}. 158^{d}. | om. *Clem.* 170. 825.

— ὁτι ουδεις *Iren.* | om. ὁτι L.

— θεος] † add. ἑτερος ℶ. ℵ^{c}. 37. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. | om. ABℵ*DFG. 17. 47. P. Vulg. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Iren.*

5. λεγομενοι] praem. οἱ FGK. *Iren.* 181. *Hil.* 472^{a}. | om. *Orig.* i. 746^{a}. *Eus.* in Ps. 533^{c}. (θεοι λεγομενοι absque οἱ *Orig.* i. 522^{b}.)

— λεγομ. θεοι.... ὡσπερ εισιν *Iren. Orig.* i. *bis. Orig. Int.* ii. 157^{c}. 322^{e}. 378^{b}. *Eus.* in Ps. *Tert.* adv. Marc. iii. 15. v. 7. adv. Herm. 4. *Hil.* 471^{f}. | om. L.

— θεοι 1°.] add. και κυριοι D. | om. *Iren. Orig.* i. 522^{b}. 746^{a}. *Orig. Int.* ii. 157$^{b\text{-}c\text{-}d}$. 322^{e}. 378^{b}. iii. 882^{c}. *Eus.* in Ps. *Tert. Hil.*

— γης] † praem. της ℶ. 47. | om. ABℵDFG. 17. 37. KP. *Orig.* i. *bis. Eus.* in Ps.

6. αλλ' ημιν *Orig.* i. 522^{b}. 746^{c}. *bis. Hil.* 471^{f}. 967^{d}. | om. αλλ' B. Æg. iii. *Iren.* 181. *Orig.* ii. 822^{e}. *Eus.* in Ps. 533^{c}. | ημιν δε 17. Memph. *Orig. Int.* iii. 831^{a}. 882^{c}. | nobis tamen *Orig. Int.* ii. 157^{c}. 322^{e}. *Tert.* adv. Marc. v. 7.

— θεος *Iren. Clem.* 170. *Orig.* i. *ter. Orig. Int.* ii. *Eus.* c. Mcl. 64^{b}. 93^{b}. 105^{b}. in Ps. 533^{c}. 597^{e}. *Tert.* adv. Marc. v. 7. adv. Herm. 4. *Hil.* 471^{f}. 836^{d}. 967^{d}. | om. ℵ*. (add.^{a}) || praem. ὁ FG. | om. *Clem. Orig.* i. *ter. Eus.*

— πατηρ] add. qui est in nobis Æg. iii. | om. *Iren. Orig.* i. *ter. Orig. Int.* ii. *bis. Eus.* c. Mcl. *ter. Tert. bis. Hil. bis.*

— τα παντα 1°. *Orig.* rel. | om. τα D.

— χριστος] praem. ὁ P. | om. *Orig.* i. *ter.* ii. iii. *Eus.* c. Mcl. *bis.*

— δι' οὐ Vulg. *Iren. Orig.* i. *ter.* ii. 322^{e}. iii. 740^{a}. *Orig. Int.* ii. iii. 831^{a}. 882^{c}. iv. 467^{c}. 612^{c}. 642^{b}. 651^{c}. *Eus.* c. Mcl. 64^{b}. 105^{b}. in Ps. 597^{e}. *Hil. ter.* | δι' ὁν B. Æth.

— δι' οὐ τα παντα] *add.* καὶ ἓν πνεῦμα ἅγιον ἐν ᾧ τὰ πάντα *Greg. Naz.* Orat. xxxix. 12. (p. 684^{b}. ed. 1778), qui de hoc additamento theologice commentatus est. Hanc lectionem quattuor e recentioribus codicibus habent, ad fin. ver. (et καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ) et patres nonnulli. Sed haec disertè repudiat Chysostomus in loc. εἰ δέ τινες λέγοιεν, τίνος ἕνεκεν πνεύματος οὐκ ἐμνημόνευσεν; ἐκεῖνο ἂν εἴποιμεν, ὅτι πρὸς εἰδωλολάτρας ἦν ὁ λόγος αὐτῷ, καὶ περὶ θεῶν πολλῶν ὁ ἀγών, καὶ περὶ κυρίων πολλῶν....τὶ θαυμάζεις, εἰ τοῦ πνεύματος οὐκ ἐμνημόνευσε; πρὸς γὰρ ἐκείνους αὐτῷ τέως ἦν ὁ ἀγών, καὶ τὸ δεῖξαι ὅτι οὐκ ἔστι πολυθεΐα παρ' ἡμῖν.....διὰ τοῦτο οὐδὲ τοῦ πνεύματος ἐμνημόνευσεν. ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτό ἐστιν, οὐδὲ ἀλλαχοῦ μνησθῆναι ἔδει τοῦ πνεύματος, οὐδὲ συντάττεσθαι αὐτὸ πατρὶ καὶ υἱῷ. (x. 173.)

7. τινες δε *Tert.* de Pud. 14. | τινες γαρ 37. 47. Memph. Æg. iii.

— τινες δε... χρ. απεθανεν ver. 11.] om. K.

— συνηθειᾳ ABℵ*. 17. P. Syr.Hcl.mg. Memph. Æg. iii. Æth. | ‡ συνειδησει ℶ. ℵ^{c}DFG. 37. 47. L. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl.*txt.* Arm. *Tert.*

— ἑως αρτι ante του ειδωλου BℵDFG. 37. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | ‡ post ℶ. A. 17. 47. LP. Syr.Hcl. Æg. iii.

— ὡς] ὡσει 47.

— εσθιουσιν] εστιν ℵ*. (corr.^{a})

— ἡ συνειδησις *Clem.* 169. | ιδησεις FG. (praem. η G*.)

8. ἡμας ABℵ^{c}D. rel. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Clem.* 169. 630. *Orig.* i. 615^{d}. 763^{a}. iii. 495^{f}. | ὑμας ℵ*. 17. 37.

4. nullus est deus *Cl.* | 6. est deus pater *Cl.* | 7. cum conse. *Cl.* | 8. neque enim si manduc. abund. neque si non manduc. deficiemus *Cl.* | abundavimus *Am.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Æg. iii. [Goth] Arm. Æth. 10. [σε]

τοῖς ‡ ἀσθενέσιν." [10] ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σε τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; [11] ‡ ἀπόλλυται γὰρ" ὁ ἀσθενῶν ‡ ‡ ἐν" τῇ σῇ γνώσει, * ὁ" ἀδελφὸς" δι' ὃν χριστὸς ἀπέθανεν.

§ K. [12] οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, εἰς χριστὸν ἁμαρτάνετε. [13] διό περ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

firmis. [10] Si enim quis viderit eum qui habet scientiam in idolio recumbentem, nonne conscientia eius, cum sit infirma, aedificabitur ad manducandum idolothyta? [11] et peribit infirmus in tua scientia, frater propter quem Christus mortuus est. [12] Sic autem peccantes in fratres et percutientes conscientiam eorum infirmam in Christo peccatis. [13] Quapropter si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in aeternum, ne fratrem meum scandalizem.

IX. 31 [1] Οὐκ εἰμὶ ‡ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος;" οὐχὶ § Ἰησοῦν † τὸν κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; [2] εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμι· ἡ γὰρ σφραγίς ‡ μου τῆς" ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ. [3] ἡ ἐμὴ ἀπολογία

§ Theb.

[1] Non sum liber? non sum apostolus? nonne Iesum dominum nostrum vidi? nonne opus meum vos estis in domino? [2] Si aliis non sum apostolus, sed tamen vobis sum: nam signaculum apostolatus mei vos estis in domino. [3] Mea defensio aput eos qui me

---

8. παραστησει ABℵ*. 17. Memph. Æg. iii. *Clem.* 169. 630. *Orig.* i. *bis.* | ‡ παριστησιν ⊊. ℵ^{c}D. 37. 47. LP. Vulg. *Orig.* iii. *Tert.* de jejun. 2. 15. *Cypr.* 322. | συνιστησιν (F)G.

— ουτε] † add. γαρ ⊊. DFG. 37. 47. LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. *Clem.* 169. *Orig.* i. iii. 495^{f}. | om. ABℵ. 17. *Am. Tol.* Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Orig.* iii. 499^{c}. *Tert. Cypr.*

— μη post εαν 1°. AB. 17*. *Am. Tol.* Memph. Æg. iii. Arm. | *om. ⊊. ℵDFG. 17**. 37. 47. LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Clem. Orig.* i. iii. *bis. Tert. bis. Cypr.*

— ὑστερουμεθα .... περισσευομ. A*ut vid.* B. *Am. Tol. Demid.* Memph. Æg. iii. Arm. | ‡ περισσευομ.... ὑστερουμεθα ⊊. A^{2}ℵDFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. (Æth.) *Clem. Orig.* i. iii. *bis. Tert. bis. Cypr.* ‖ περισσευομεθα B. | ‡ -ομεν ⊊. AℵDFG. rel. *Clem. Orig.* i. iii. 495^{f}. | -ωμεν L.

— εαν 2°.] † add. μη ⊊. ℵDFG. rel. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. *Clem. Orig.* i. iii. 495^{f}. *Cypr.* | om. AB. 17. *Am. Tol.* Memph. Æg. iii. Arm. (om. ουτε εαν μη φαγ. Æth.)

— φαγομεν (2°.) 17. ' Contra, *Clem. Orig.* i. iii.

9. ὑμων] ἡμων P.

— αὐτη inter lineas F(in txt.G.)

— ασθενεσιν ABℵDFG. 17. P. *Clem.* 169. 606. | ‡ ασθενουσιν ⊊. 37. 47. L.

10. ιδῃ] ειδῃ A. 17.

— σε AℵD. 17. 37. 47. LP. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Æg. iii. Goth. Arm. | om. BFG. Vulg. *Orig. Int.* ii. 349^{d}.

— εχοντα] post γνωσιν ℵ*. 17. *Orig. Int.* ii. (corr. ℵ^{c}.)

— εσθιειν ante τα ειδολοθυτα DFG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Æth. *Orig. Int.* ii. | post Goth. Arm.

11. απολλυται γαρ Bℵ*. (17.) Memph. Æg. iii. Goth. *Clem.* 606. | απολλυται ουν AP. (αλλα απολλυται *Clem.* 170.) | ‡ και απολειται ⊊. D^{c}FG. 37. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Iren.* 210. | και απολλυται ℵ^{c}(D*.) ‖ (απολυται D*. 17.)

— εν τῃ σῃ A(B)ℵDFG. 17. P. Memph. Æg. iii. Arm. *Iren.* τῃ σῃ *Clem. bis.* | ‡ επι τῃ σῃ ⊊. 37. 47. L. | (τῃ ἡμετερᾳ absque εν *s.* επι *Orig.* iii. 601^{c}.) | (*om.* σῃ B*Btly. Bch. Mai*).

— ὁ ἀδελφος AB*Mai Bch. Alf.*(dis.)ℵ* D*FG. 17. *Clem.* 170. | * om. ὁ ⊊. ℵ^{c}D^{b}. 37. 47. LP. ‖ post ε. τῃ σῃ γνωσει ABℵ*DFG. 17. 37. Vulg. Memph. Æg. iii. Goth. Æth. *Iren.* (*Clem.*) | ‡ ante ⊊. ℵ^{c}. 47. LP. Syr.Hcl. Arm. | om. Syr.Pst.

12. εις] επι 47.

— τους *Orig.* iii. 601^{b}. | om. FG.

— και *Orig.* iii. *Orig. Int.* ii. 301^{e}. | om. FG. Æg. iii.

— αυτων *Orig.* iii. | ἑαυτων 17.

13. βρωμα] praem. το FG. (κρεα absque το *Orig.* i. 762^{e}.)

— σκανδαλιζη L. | Contra, *Clem.* 170. *Orig.* i.

— μου 1°. *Orig.* i. | om. FG. Goth. *Clem. Cypr.* 102.

— κρεας ℵ*. (corr.^{c})

— μου 2°. *Orig.* i. in Prov. (Mai 18.) *Clem.* | om. D*(add.^{b})FG. *Cypr.*

1. ουκ ειμι ελευθερος ante ουκ ειμι αποστολος ABℵ. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. 266^{b}. *Tert.* de Pud. 14. | ‡ post ⊊. DFG. 47. K*s*L. *Fuld.* Syr.Hcl. Æg. iii. *sic.* Goth.

— ουχι *Orig.* iv. | ου (vid. seq.) FG.

— Ιησουν] † add. χριστον ⊊. D. 37. 47. K*s*LP. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Goth. Arm. | praem. FG. Vulg. *Cl. Tert.* de Pud. | om. ABℵ. *Am. Tol. Harl.* Syr.Hcl.*txt.* Theb. Æth. *Orig.* iv. *Tert.* adv. Prax. 15. (ουχι | .... ? om. χν̄ 17.)

— ὑμεις *Elz. Orig.* iv. | ἡμεις *St.* 3 & 4. 2. om. ver. A.

— αλλοις *Orig.* iv. 431^{b}. | αλλοι 17.

— μου της Bℵ. 17. P. *Orig.* iv. | ‡ της εμης ⊊. DFG. 47. rel.

— αποστολης *Orig.* iv. | επιστολης 37. Æg. iii. Münter.

— εν κυριῳ *Orig.* iv. | om. D*. *Tol.* Goth.

10. idolo *Am.* | 12. Christum *Cl.*
1. Christum Jesum *Cl.* | 2. et si aliis *Cl.*

ABℵ[C]D FG. 17. 37. 47. KLP.

τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσίν ‡ ἐστιν αὕτη·" [4] μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; [5] μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς; [6] ἢ μόνος

§ C.

ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν † μὴ § ἐργάζεσθαι; [7] τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ ‡ τὸν καρπὸν" αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; [ἢ] τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; [8] μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; ‡ ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει;" [9] ἐν γὰρ τῷ ‡ Μωυσέως" νόμῳ γέγραπται,[h] Οὐ ‡ κημώσεις" βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν ¶ μέλει τῷ θεῷ; [10] ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ‡ ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι" ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν ‡ ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν." [11] [i] εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; [12] εἰ ἄλλοι τῆς ‡ ὑμῶν ἐξουσίας" μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα

h Deut. 25:4. 1 Tim. 5:18.
¶ Goth.
i Rom. 15:27.

interrogant haec est. [4] Numquid non habemus potestatem manducandi et bibendi? [5] Numquid non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi, sicut et ceteri apostoli et fratres domini et Cephas? [6] Aut solus ego et Barnabas non habemus potestatem hoc operandi? [7] Quis militat suis stipendiis umquam? Quis plantat vineam et de fructu eius non edit? Quis pascet gregem et de lacte gregis non manducat? [8] Numquid secundum hominem haec dico, an et lex haec non dicit? [9] Scriptum est enim in lege Mosi, Non alligabis os bovi trituranti. Numquid de bubus cura est deo, [10] an propter nos utique dicit? Nam propter nos scripta sunt, quoniam debet in spe qui arat arare, et qui triturat in spe fructus percipiendi. [11] Si nos vobis spiritalia seminavimus, magnum est si nos carnalia vestra metamus? [12] Si alii potestatis vestrae participes sunt, non potius nos? Sed non usi sumus hac potestate, sed

3. εστιν ante αυτη ABℵ. 17. 37. P. | ‡ post ⊋. DFG. 47. KsL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. (Theb.) Arm. [Syr. Pst. Goth.]
4. εχομεν *Clem.* 169. 170. 606. *Orig.* Cr. Cor. 109. | εχωμεν L.
— πιειν *Clem.* 169. 170. 607. *Orig.* Cr. | πιν ℵ*D*FG. | ποιειν 37*.
5. εχομεν *Orig.* Cr. 109. 122. | εχωμεν L. *Clem.* 535. 607.
— αδελφην γυναικα hoc ord. *Am. Tol. Fuld. Demid. Harl. Clem.* 535. 607. *Orig.* Cr. *bis.* | γυναικας FG. *Clem.* 169. (vid. *Tert.* de Monog. 8. de ex. cast. 8. de pud. 14.) *Hil.* 327ª.
— οἱ αδελ. *Clem.* 607. *Orig.* Cr. *bis.* | om. οἱ K.
— και ante Κηφ.] om. F*. (add. *supra.*)
6. εξουσιαν] † add. του ⊋. Dᶜ. 37. 47. KsL. | om. ABℵD*FG. 17. P. *Orig.* Cr. Cor. 109. ‖ antea εχωμεν L.
7. τον καρπον ABℵ*C*D*FG. 17. P. *Tol. Harl.* Theb. Goth. Æth. *ut vid. Orig.* Cr. Cor. 167. | ‡ εκ του καρπου ⊋. ℵᶜ(C³)Dᵇ. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. | εκ των καρπων ? C³.
— εσθιει] add. και πινει DFG. | om. *Orig.* Cr. Cor.
— η τις ABℵC*. 17. 37. 47. KsLP. Syr.Pst. Memph. (Æth.) | om. η BC²*ut vid.* DFG. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Goth. Arm.
7. της ποιμνης Vulg. rel. *Orig.* Cr. Cor. | αυτης D*FG. Theb. Æth.
8. λαλω Syr.Hcl. Memph. Arm. | λεγω DFG. Vulg. Syr.Pst. Theb. Goth.
— η και ὁ νομος ταυτα ου λεγει ABℵCD. Vulg. Syr.Hcl. Memph. *Marcion* (Epiph. 355. ει και). ὁ νομ. Μωυσεως (320.) *Orig.* i. 388ᵉ. [17 n.l.] | η ει και ὁ νομος ταυτα λεγει FG. (Syr.Pst.) (Goth.) Arm. | ‡ η ουχι και ὁ νομος ταυτα λεγει ⊋. 37. 47. KsLP. Theb. [Æth.]
9. εν γαρ τῳ Μω. νομῳ γεγραπται ABℵC. rel. Vulg. Arm. (Æth.) *Orig.* i. 388ᵉ. *Marcion* ἀντὶ γὰρ του Εν τῳ νομῳ, λέγει, Εν τῳ Μωυσεως νομῳ Epiph. (εν τῳ νομῳ γεγρ. *Orig.* i. 541ᶜ.) | γεγραπται γαρ DFG. *Orig.* i. 170. (γαρ repudiavit Dᵇ.)
— Μωυσεως BℵC. 17. 47. KLP. *Marcion* | ‡ Μωσεως ⊋. A. 37. *Orig.* i. 388ᵉ.
— κημωσεις B*Rl.Mai.D*FG. (obligabis *Tert.* adv. Marc. v. 7. obturabis *Orig. Int.* ii. 242ª. iv. 672ᵇ. infrenabis *Orig. Int.* ii. 421ᵈ.) | ‡ φιμωσεις ⊋. AB²Rl Mai.ℵCDᵇ. 17. 37. 47. KL (P -σης). *Orig.* i. 170. 388ᵉ. 541ᶜ. Cr. Cor. 168. (vid. Deut. et 1 Tim.) (φημωσεις 37. 47.)
9. των βοων] praem. περι DFG. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. *Orig. Int.* i. 85ᶜ. iv. 672ᵇ. [Syr.Hcl. hiat.] | om. *Marcion Orig.* i. *ter.* et 605ᵉ. *Eus.* D.E. 72ª. 323ᵈ. 326ᵇ.
10. ἡμας 1°. *Orig.* i. 170. 388ᵉ. 541ᵈ. *Eus.* D.E. 72ª. 326ᶜ cod. *Tert.* adv. Marc. v. 7. *Orig. Int.* i. 85ᶜ. | ὑμας 37*. *Eus.* D.E. 326ᶜ. ed. (om. Syr.Pst.) ‖ (om. δι' ἡμ. παντως λεγει 47.)
— οφειλει επ' ελπιδι ὁ αροτριων ABℵ*C. 17. 37. P. Vulg. (Memph. Theb.) *Orig.* i. 170 541ᵈ Cr. Cor. 170. *Eus.* D.E. 72ª. (οφ. ὁ αροτρ. επ' ελπ. *Eus.* D.E. 326ᶜ.) | οφειλει ὁ εφ' ελπ. αροτρ. οφειλει FG. | ‡ επ' ελπιδι οφειλει ὁ αροτριων ⊋. ℵᶜDᵇ. 47. KsL. Syr.Pst. (Arm.) *Orig. Int.* i. [Syr.Hcl.hiat.] επ' ελπ. ὁ αροτρ. οφειλ. Dᶜ. | ὁ επ' ελπ. αροτρ. οφειλ. D*. [Æth.]
— επ' ελπιδι του μετεχειν ABℵ*C. 17. P. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Theb. (Æth.) *Orig.* i. 170. (541ᵈ.) *Orig.* Cr. Cor. (om. του) (*Orig. Int.* i.) *Eus.* D.E. 72ª. 326ᶜ. (εφ' A.) | της ελπιδος αυτου μετεχειν D*FG. (Arm.) | ‡ της ελπιδος αυτου μετεχειν επ' ελπιδι ⊋. ℵᶜDᵇ. 37. 47. KsL.

5. mul. sor. *Cl.* | 7. fructum *Am.** | 10. utique hoc *Cl.* | 12. quare non potius *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. (Æg. iii.) (Goth.) Arm. Æth.
ᵏ Num. 18:31. Deut. 18: 1.

στέγομεν, ἵνα μή ‡ τινα ἐγκοπὴν" δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ. 13 ᵏ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι * τὰ" ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ ‡ παρεδρεύοντες" τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; 14 οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγελίον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν· 15 ἐγὼ δὲ ‡ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ" τούτων· οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ καύχημά μου ‡ οὐδεὶς" ‡ κενώσει." 16 ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, ¶ οὐκ ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ ‡ γὰρ" μοί ἐστιν, ἐὰν μὴ ‡ εὐαγγελίσωμαι." 17 εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. 18 τίς οὖν ‡ μού" ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον †, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. 19 ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, § ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω· 20 καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα

¶ Æg. iii.

18. μοί ἐστιν

§ Goth.

omnia sustinemus ne quod offendiculum demus evangelio Christi. 13 Nescitis quoniam qui in sacrario operantur quae de sacrario sunt edunt? qui altario deserviunt, cum altario participantur? 14 Ita et dominus ordinavit his qui evangelium adnuntiant de evangelio vivere: 15 ego autem nullo horum usus sum. Non scripsi autem haec ut ita fiant in me: bonum est enim mihi magis mori quam ut gloriam meam quis evacuet. 16 Nam si evangelizavero, non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit: vae enim mihi est si non evangelizavero. 17 Si enim volens hoc ago, mercedem habeo; si autem invitus, dispensatio mihi credita est. 18 Quae est ergo merces mea? ut evangelium praedicans sine sumptu ponam evangelium, ut non abutar potestate mea in evangelio. 19 Nam cum liber essem ex omnibus, omnium me servum feci ut plures lucri facerem: 20 et factus sum Iudaeis tamquam Iudaeus, ut Iudaeos lucrarer;

---

11. *πνευματικα*] add. *και* 37. | om. *Orig.* Cr. Cor. 170.
— *εσπειραμεν*] add. *ου* D*. | om. *Orig.* Cr. Cor.
— *ἡμεις* 2º.] *ἡμων* 37*.
— *θερισομεν* ABℵ. 17*s.* 47. K*s.* | *-σωμεν* CDFG. 37. LP. Vulg.
12. *ει*] *οι* 37*.
— *ὑμων* ante *εξουσιας* ABℵCDFG. 17. 37. 47. P. | ‡ post ϛ. K*s*L. Vulg.
— *ου*] *ουχι* ℵᶜ.
— *ουκ εχρησαμεθα Clem.* 606. *Orig.* Cr. Cor. 109. 122. | *ουκεχρημεθα* A. (*ουκ εχρ. s. ου κεχρ.*)
— *ταυτῃ Clem. Orig.* Cr. *bis.* | *αυτη* FG.
— *στεγομεν Clem.* | *στεγωμεν* LP.
— *τινα* ante *εγκοπην* AB(ℵ)C. 17. Vulg. | ‡ post ϛ. DFG. (37.) 47. K(L)P. Syr.Hcl. (*Orig.* Cr. Cor. 168.) [Syr. Pst.] ‖ *εγκοπην* ABCDᶜ. rel. | *εκκοπην* ℵD*L. *Orig.* | *συνεκκοπην* 37. | om. *τινα* Theb. *Clem.* 607. *Orig. Int.* iii. 840ᵈ.
13. *τα εκ του* B*Blc.Mai.* ℵD*FG. Vulg. Memph. Theb. Æg. iii. | * om. *τα* ϛ. ACDᵇ. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. [?Æth.]
— *παρεδρευοντες* ABℵ*CD(FG.) 17. 47. P. *Eus.* in Es. 449ᵃ. (*παραδρ.* FG.) | ‡ *προσεδρευοντες* ϛ. ℵᶜ. 37. K*s*L. (add. id. et post *θυσιαστηριῳ* 37.)
15. *ου κεχρημαι ουδενι* ABℵ*CD*FG. 17. 37. P. Syr.Pst. Memph. Theb. | ‡ *ουδενι εχρησαμην* ϛ. 47. K*s*L Treg. e sil. (Vulg.) Syr.Hcl. (Arm.) | *ουκ εχρησαμην ουδενι* ℵᶜ. | *ουδενι κεχρημαι* DᵇL*Tf.* e sil.? Æth.
— *μαλλον*] om. 17.
— *ουδεις* Bℵ*D*. 17. Syr.Pst. Theb. | *ουθεις μη* A. | *τις* FG. Vulg. Syr.Hcl. Arm. | ‡ *ἱνα τις* ϛ. ℵᶜCDᵇ. 37. K*s*LP. Memph.
— *κενωσει* ABℵCDFG. 17. 47*. LP. | ‡ *-σῃ* ϛ. 37. 47². K*s*. Vulg.
16. *ευαγγελιζωμαι* ABℵC. 17. 37. K*s*. | *-σωμαι* DFG. Vulg. *Orig. Int.* iii. 884ᶠ. | *-ζομαι* 47. LP.
— *καυχημα* ABℵᵃC. 17. 37. 47. K*s*LP. Vulg. | *χαρις* ℵ*DFG.
— *αναγκη γαρ μοι επικειται* | *αληθειαν γαρ ερω* 17.
— *ουαι γαρ* ABℵ*CDFG. 17. P. Vulg. Memph. Theb. *Orig.* iv. 463 *not. Orig. Int.* iii. 884ᶠ. | ‡ *ουαι δε* ϛ. ℵᶜ. 37. 47. K*s*L. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.
— *εστιν* Vulg. *Orig.* iv. | *εσται* FG.
— *ευαγγελισωμαι* BCDFG. Vulg. | ‡ *-ζωμαι* ϛ. Aℵ. 17*s.* 47. K*s*. *Orig.* iv. | *-ζομαι* 37. LP.
17. *εχω*] praem. *ουκ* 37. | om. *Orig.* Cr. Cor. 176.
18. *μου εστιν* Aℵ*C. 17. K. (Vulg.) Syr.Pst. Memph. Theb. | ‡ *μοι εστιν* ϛ. Bℵᶜ. 37. 47. LP. Syr.Hcl. (Arm.) | *εσται μοι* D*FG. | *εστιν μοι* Dᵉ.
18. *ευαγγελιον*] † add. *του χριστου* ϛ. DᵇFG. 37. 47. K*s*LP. Syrr.Pst.&Hcl. | om. ABℵCD*. 17. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth.
— *καταχρησασθαι*] *καταχρασθαι* A. 17. *Orig.* Cr. Cor. 167.
— *τῃ εξουσιᾳ*] praem. *εν* ℵ*. | *την εξουσιαν* D*FG.
— *μου*] *μοι* F(non G.)
— *ευαγγελιῳ*] add. *μου* D*.
19. *πασιν*] praem. *εν* D*. | om. *Clem.* 607. (802.) *Orig.* iii. 563ᵈ. Cr. Eph. 201. *Orig. Int.* iv. 461ᵇ.
— *τους πλειονας*] *παντας* Syr.Hcl.*txt. Clem. Orig.* Cr. Eph. [h. C.]
20. *και*] om. D*. 37. Memph. Theb. ? *Orig.* (Gall. xiv. 5.)
— *ὡς* 1ᶜ. *Orig.* iv. 166ᵈ. Cr. Cor. 177. | om. FG*. *Orig.* i. 387ᵇ. 391ᶜ. iii. 487ᶠ. *Orig. Int.* iii. 16ᵃ. *Tert.* adv. Marc. i. 20.
— *Ιουδαιοις ὡς Ιουδαιος Orig.* iv. 166ᵈ. Cr. Cor. *Orig. Int.* iv. 577ᵈ. | *Ιουδαιος Ιουδαιοις* (om. *ὡς*) F(G.) *Orig. Int.* iii. (*Tert.* de pr. haer. 24.)

---

12. non omnia *Am.** | offendicum *Am.** | 13. operatur *Am.** | et qui altari *Cl.* | altari participant *Cl.* | 14. iis qui *Cl.* | 15. autem scripsi *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, * μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον," ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· [21] τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος ‡ θεοῦ" ἀλλ' ἔννομος ‡ χριστοῦ", ἵνα ‡ κερδάνω" * τοὺς" ἀνόμους. [22] ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν † ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα † πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. [23] ‡ πάντα" δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. [24] οὐκ οἴδατε, ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. [25] πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. [26] ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· [27] ‡ ἀλλὰ" ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μή πως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

22. [ὡς] ἀσθενής

his qui sub lege sunt quasi sub lege essem, cum ipse non essem sub lege, ut eos qui sub lege erant lucri facerem; [21] his qui sine lege erant tamquam sine lege essem, cum sine lege dei non essem sed in lege essem Christi, ut lucri facerem eos qui sine lege erant: [22] factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucri facerem: omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos. [23] Omnia autem facio propter evangelium, ut particeps eius efficiar. [24] Nescitis quod hi qui in stadio currunt omnes quidem currunt, sed unus accipit brabium? Sic currite ut conprehendatis. [25] Omnis autem qui in agone contendit ab omnibus se abstinet; et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. [26] Ego igitur sic curro non quasi in incertum, sic pugno non quasi aerem verberans, [27] sed castigo corpus meum et in servitutem redigo, ne forte, cum aliis praedicaverim, ipse reprobus efficiar.

---

20. *τοις ὑπο νομον.... κερδησω* (ante *τοις ανομοις*) (*Orig.* iii. 515f. iv. Cr. Cor. 177.) | om. L. ‖ *τοις*] *τους* G.
— *μη ων αυτος ὑπο νομον* ABℵCDFG. 17. P. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Goth. Arm. (vid. *Orig.* Cr. Cor. *ἐλεύθερος ὢν ἀπὸ τοῦ εἶναι ὑπὸ νόμον*) | * om. ⊃.? D^c. 37. 47. K. Syr.Pst. Memph. Æth. vid. *Orig.* i. 391c. iii. 515f. iv. 166d. | add. sed sub gratia Goth.
21. *θεου* et *χριστου* ABℵCD*FG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. *Orig.* iv. Cr. Cor. 178. | ‡ *θεῳ* et *χριστῳ* ⊃. D^{c}KsL. Theb. Arm. (*Orig.* Cr. Cor. 178.) [Syr.Pst.] | *θεῳ* et *χριστου* 47.
— *αλλ'*] *αλλα* 37.
— *κερδανω* ABℵ*CFG. 17. P. | ‡ *κερδησω* ⊃. ℵ^c(D.) 37. 47. KsL. *Orig.* (iv.) Cr. Cor. (post *ανομους* D.)
— *τους ανομους* ABℵ*CD. 17. P. *Orig.* iv. Cr. Cor. | * om. *τους* ⊃. ℵ^{c}FG. 37. 47. KsL.
22. *εγενομην Orig.* Cr. Cor. 178. 340. | om. 17. ‖ add. *δε και* FG. | om. *Orig.* Cr. Cor. *bis. Cypr.* 70.
— *ασθενεσιν Orig.* iv. 166e. Cr. Cor. 178. 340. | *ασθενουσιν* DFG.
— *ασθενης*] † praem. *ὡς* ⊃. ℵ^{c}CDFG. 17*s*. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. *bis.* | om. ABℵ*. Vulg. *Orig. Int.* iii. 16a. iv. 166e. 584b. 671a. *Cypr.* 70.
22. *κερδησω*] *κερδανω* 37. *Orig.* Cr. Cor. *bis.*
— *γεγονα Orig.* Cr. Cor. 179. | *εγενομην* FG. *Clem.* 656. | (*γεγωνα* P.)
— *παντα*] † praem. *τα* ⊃. D^b. 17*s*. 37. 47. KsLP. *Orig.* iii. 294e. Cr. Cor. 179. | om. ABℵCD*FG. *Clem.* 656. *Orig.* iv. 35a.
— *παντως τινας*] *παντας* DFG. Vulg. | *τους παντας* 17. *Clem. Orig.* iii. | *παντα Orig.* iv. | *παντας η τινας Orig.* Cr. Cor. 179.
23. *παντα* ABℵCDFG. 17. 37. P. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 180. | ‡ *τουτο* ⊃. 47. KsL. Syrr. Pst.&Hcl. Goth.
— *ευαγγελιον*] add. *μου* 37. | om. *Orig.* Cr. Cor.
— *γενομαι* LP.
24. *οὑτως*] praem. *εγω δε λεγω ὑμιν* FG. | om. rel. *Iren.* 283. *Cypr.* 17. 351.
— *καταλαβητε*] *-βοιτε* 37*. (*-λαμβηται* F^2.)
25. *ουν*] om. K. Syr.Hcl. (habet*.) Arm. *Iren.* 283. *Clem.* 558. [Syr.Pst.] (et illi quidem Vulg. *Orig. Int.* ii. 170f. *Theonas* Routh. iii. 441.)
26. *πυκτευω Orig.* i. 307f. | *ποικτευω* LP. | *πυκευω* Syr.Hcl.mg.*Gr.*
27. *αλλα* B. 37 *Scr.* | ‡ *αλλ'* ⊃. rel. *Orig.* i. 759a.
— *ὑπωπιαζω* ABℵCD*. 17. 37^2. 47. *Orig.* (i. 616a. 759a.) iv. 463 *not. Eus.* in Ps. 103a. *sic.* | *ὑποπιαζω* FGKLP. | *ὑπωπιεζω* D^c. | *ὑποπιεζω* 37*. *Clem.* 558. (*Hipp.* in Prov. Mai vii. 2. 73.) *Eus.* in Ps. 167d.
— *σωμα Iren.* 283. *Clem. Hipp.* in Prov. *Orig.* i. 759a. iv. *Orig. Int.* ii. 177e. 187f. 279c. iii. 897b. 904a. iv. 458b. 459c. 539e. 587c. 605c. *Eus.* in Ps. *bis.* | *στομα* FG*Gr.*
— *δουλαγωγω Elz. Orig.* iv. *Eus.* in Ps. *bis.* | *-γαγω St.* 3. C.
— *γενωμαι Iren. Orig.* iv. *Orig. Int.* ii. iii. 897b. iv. 5ies. *Eus.* in Ps. *bis.* | *-ομαι* LP.
1. *γαρ* ABℵ*CDFG. 17. P. Vulg. Memph. Theb. *Marcion* ap. Epiph. (pp. 320 & 357.) *Iren.* 264. *Clem.* 896. *Orig.* iv. 143e. *Cypr.* 157. 277. | ‡ *δε* ⊃. ℵ^c. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. (Æth.) | om. Goth. Arm.
2. *Μωυσην* BCFG. 17. 37. 47. KLP. Syr.Hcl.mg.*Gr. Orig.* i. 541e. iv. 143e. | ‡ *Μωσην* ⊃. AℵD. (*Iren.* 264.)
— *εβαπτισαντο* B. 37. 47. KLP. *Orig.* i. iv. | *εβαπτισθησαν* AℵCDFG. 17.

20, 21. iis qui *bis Cl.* | 24. ii qui *Cl.* | ut *add* omnes *Am.mg.* | 26. verberant *Am.*

Vulg. X. Syrr. P. H. Memph. Theb. (Goth.) Arm. Æth.

32 [1] Οὐ θέλω ‡ γὰρ″ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, [2] καὶ πάντες εἰς τὸν ‡ Μωυσῆν″ ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, [3] καὶ πάντες τὸ αὐτὸ ‡ πνευματικὸν βρῶμα″ ἔφαγον, [4] καὶ πάντες τὸ αὐτὸ ‡ πνευματικὸν ἔπιον πόμα″, ¶ (ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ‡ ἡ πέτρα δὲ″ ἦν ὁ χριστός)· [5] ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν ‡ ηὐδόκησεν″ ὁ θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. [6] ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. [7] μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν, ‡ ὥσπερ″ γέγραπται, [l] Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν. [8] [m] μηδὲ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ‡ ἔπεσαν″ † μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. [9] μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν ‡ κύριον″, καθώς † τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, [n]

[1] Nolo enim vos ignorare, fratres, quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt et omnes mare transierunt, [2] et omnes in Mose baptizati sunt in nube et in mari, [3] et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt [4] et omnes eundem potum spiritalem biberunt: bibebant autem de spiritali consequenti eos petra, petra autem erat Christus: [5] sed non in pluribus eorum beneplacitum est deo, nam prostrati sunt in deserto. [6] Haec autem in figura facta sunt nostri, ut non simus concupiscentes mala, sicut et illi concupierunt. [7] Neque idololatrae efficiamini, sicut quidam ex ipsis; quemadmodum scriptum est, Sedit populus manducare et bibere, et surrexerunt ludere. [8] Neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt et ceciderunt una die XXIII. [9] Neque temptemus Christum, sicut quidam eorum

[l] Ex. 32:6.
[m] Num. 25:1, 9.
[n] Num. 21:5.

2. ἐβαπτίσθησαν

¶ Goth.

9. χριστόν.

2. *νεφελη .... θαλασσῃ Iren. Orig.* i. iv. *Cypr.* 157. | *θαλ....νεφ.* FG.

3. *το αυτο* BℵᶜC²DFG. rel. Vulg. *Marcion* ap. Epiph. (pp. 320 & 357.) *Iren.* 264. *Orig.* i. 541ᵉ. iii. 715ᶜ. iv. 143ᵉ. *Orig. Int.* ii. 144ᶜ. 169ᵉ. 224ᵃ. 289ᶠ. | om. ℵ*. | om. *αυτο* AC* ut vid. Æth.

— *πνευματικον βρωμα εφαγον* BℵC²P. | *πνευματ. εφαγ. βρωμα* A. 17. *Marcion.* | ‡ *βρωμα πνευμ. εφαγ.* ⊰. ℵᶜ(?C*)DFG. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Iren. Orig.* i. iii. iv. *Orig. Int.* ii. 144ᵉ. 224ᵃ. 289ᶠ. [Theb. Æth.]

4. *αυτο Marcion Iren.* 264. *Orig.* i. 541ᵉ. iii. 715ᶜ. *Orig. Int.* ii. 144ᶜ. 169ᵉ. 224ᵃ. 289ᶠ. | om. A. Æth. *Orig.* iv. 144ᵃ.

— *πνευματικον επιον πομα* ABℵC. 17. P. *Marcion. Orig.* i. (iv. *επινον*) *Orig. Int.* ii. 169ᵉ. | ‡ *πομα πνευμ. επιον* ⊰. (D)FG. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. *Iren. Orig.* iii. *Orig. Int.* ii. *ter.* (*επιαν* D*.) [Theb. Æth.]

— *απολουθουσης* G(non F.)

— *ἡ πετρα δε* BℵD*. *Orig.* i. 541ᵉ. iii. 229ᵃ. 251ᵈ. iv. ap. Gall. xiv. 69. *Eus.* Ecl. Pr. 46. in Es. 541ᵇ. in Ps. 60ᵇ. 63ᵉ. 101ᵇ. 468ᶜ. | *πετρα δε* FG. | ‡ *ἡ δε πετρα* ⊰. ACDᵇ. 17. 37. 47. KsLP. *Marcion. Orig.* i. 170. iii. 297ᶜ. 715ᶜ. ap. Euth. i. 291. Gall. xiv. 72. *Syn. Ant.* Routh. iii. 299. *Eus.* c. Mcl. 93ᵈ. in Es. 550ᶜ. Theoph. (Mai 124.) (*επει πετρα ην Orig.* ii. 626ᶠ.) ‖ (seq. *ην*] *ειν* P.)

5. *ηυδοκησεν* AB*C. *Marcion. Clem.* 896. | ‡ *ευδοκ.* ⊰. B²ℵDFG. rel. *Orig.* Cr. Cor. 187.

6. *κακεινοι Marcion* 321. *Orig.* Cr. Cor. 189. | *και κεινοι* sic FG. *και εκεινοι Marcion* 357.

7. *μηδε ειδωλολατραι γινεσθε Marcion. Iren.* 265. | *μηδειδωλολατρας γινεσθαι* FG. Arm. | (*οἰδωλολατραι* 37.)

— *καθως*] add. *και* D*. Syr.Pst. | om. rel. Dᵇ. *Marcion. Iren.*

— *τινες αυτων ὡσπερ* (s. *ὡς*) *Iren.* | om. FG.

— *αυτων*] praem. *εξ* A. Vulg. | om. *Iren.*

— *ὡσπερ* ABℵDᵉ. 37. 47. L. Syr.Hcl. ut vid. | ‡ *ὡς* ⊰. CD*KsP. *Marcion* 320. 358. | *καθως* 17. *Marcion* 357.

— *πιειν Marcion.* | *πειν* D*FG. | *πιν* ℵ.

— *ανεστησαν Marcion. Iren.* 264. *Clem.* 155. | *ανεστη* FG.

8. *πορνευωμεν* ABℵD**. 47. *Iren.* 265. | *πορνευσωμεν* 17. 37. | *εκπορνευωμεν* D*FG. | *πορνευομεν* KLP.

8. *επορνευσαν*] *εξεπορνευσαν* D*FG. (*vid.* LXX.)

— *επεσαν* ABℵCD*FG. 17. 37. P. | ‡ *επεσον* ⊰. Dᵉ. 47². KsL. | *επεσεν* 47*.

— *μιᾳ*] † praem. *εν* ⊰. AℵᶜCDᵇ. 17*s.* 37. 47. KsLP. | om. BℵD*FG. Vulg. *Iren.*

— *εικοσιτρεις* Syrr.Pst.&Hcl.mg. | *εικοσιτεσσαρες* 37. *Tol.* Syr.Hcl.*txt.* Arm. vicies centum Æth.

— *χιλιαδας* FG.

9. *εκπειραζωμεν Marcion. Syn. Ant.* Routh iii. 299. | (-*ζομεν* KP.) | *εκπρασωμεν* FG. | *πειραζωμεν* 17.

— *κυριον* BℵC. 17. P. Syr.Hcl.mg. Memph. *cod.* Arm. Æth. *Syn. Ant.* | ‡ *χριστον* ⊰. DFG. 37. 47. KL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. ed. Theb. *Iren.* 265. *Marcion* (*ὁ δὲ Μαρκίων ἀντὶ τοῦ κύριον, χριστὸν ἐποίησεν. Epiph.* 358.) | *θεον* A.

— *καθως*] † add. *και* ⊰. Dᵉ. 47. KsL. Syr.Pst. | om. ABℵCD*FG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. *Iren. Syn. Ant.* [Æth.]

— *αυτων Iren.* | om. ℵ*. (add.ᶜ) | *αυτὸν* sic L. *Syn. Ant.* (*αυτω* A.)

— *επειρασαν* ABDᵉ. 47. KsL. | *εξεπειρ.* ℵCD*FG. 17. 37. P. *Syn. Ant.*

6. concupisc. malorum *Cl.*

A B ℵ C D[H] F G. 17. 37. 47. KLP.

καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ‡ ἀπώλλυντο". [10] μηδὲ γογγύζετε, ‡ καθάπερ" † τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. [11] ταῦτα δὲ † ‡ τυπίκως" ‡ συνέβαινεν" ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων ‡ κατήντηκεν." [12] ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ. [13] πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι † ὑπενεγκεῖν.

10. γογγύζωμεν — καθώς
11. συνέβαινον

temptaverunt et a serpentibus perierunt. [10] Neque murmuraveritis, sicut quidam eorum murmuraverunt et perierunt ab exterminatore. [11] Haec autem omnia in figura contingebant illis, scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines saeculorum devenerunt. [12] Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat. [13] Temptatio vos non adprehendat nisi humana. Fidelis autem deus est, qui non patietur vos temptari super id quod potestis, sed faciet cum temptatione etiam proventum, ut possitis sustinere.

33 [14] Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. [15] ὡς § φρονίμοις λέγω, κρίνατε ὑμεῖς ὃ φημι. [16] τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία ‡ ἐστιν τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ," τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ ἐστιν; [17] ὅτι εἷς ἄρτος ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. [18] βλέπετε

§ Goth.

[14] Propter quod, carissimi mihi, fugite ab idolorum cultura. [15] Ut prudentibus loquor: vos iudicate quod dico. [16] Calix benedictionis cui benedicimus nonne communicatio sanguinis Christi est? Et panis quem frangimus nonne participatio corporis domini est? [17] Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnesque de uno pane participamur.

---

9. απωλλυντο A *ut vid.* BℵC. | ‡ απωλοντο ⸗. CDFG. 17*s*. 37. 47*s*. KsLP. (perierunt *Iren.* 265.)

10. γογγυζετε ABC. 37. 47*s*. KLP. vv. *Iren.* 265 *Orig. Int.* ii. 153ᵃ. (-ζητε *Eus.* in Ps. 272ᵃ.) | -ζωμεν ℵDFG. 17. Arm. *Orig.* Cr. Cor. 51.

— καθαπερ BℵP. *Orig.* Cr. Cor. | ‡ καθως ⸗. ACD. rel. *Eus.* in Ps. ‖ † add. και ⸗. 47. KsL. | om. ABℵCDFG. 17. 37. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. *Iren. Orig.* Cr. *Orig. Int.* ii. *Eus.* in Ps. [Æth.]

— απωλοντο *Orig.* Cr. *Eus.* in Ps. (perierunt *Iren.*) | απωλλυντο A.

— ολοθρευτου] ολεθρευτου D*. | ολεθρου FG.

11. ταυτα δε] † add. παντα ⸗. C. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Iren.* 265. (*Orig.* i. 536ᶠ.) *Orig. Int.* ii. (263ᵇ.) (289ᵃ.) 407ᵈ. (427ᵈ.) iii. 399ᵃ. | om. AB. 17. Theb. *Marcion. Hipp.* in Dan. (275.) *Orig.* i. 170. ap. Mai ii. 227. *Tert.* adv. Marc. v. 7. *Orig. Int.* iii. 63ᵇ. (om. δε *Orig.* i. 536ᶠ. και ταυτα *Orig.* ap. Mai ii. 227.) | παντα δε ταυτα ℵDFG. *Iren.* 244. *Orig. Int.* ii. (486ᵉ.)

— τυπικως ABℵC. 17. 47. KP. Syr. Hcl.mg. *Marcion. Hipp. Orig.* i. *bis.* iv. 8ᵉ. *Orig.* ap. Mai *Eus.* Pasc. 209. | ‡ τυποι ⸗. DFG. 37. L. Syrr.Pst.&Hcl. txt. Memph. Theb. | in figura Vulg. Arm. *Iren.* bis. *Orig. Int.* ii. *ter.* iii. figuraliter *Orig. Int.* ii. 427ᵈ. 486ᵉ. iii. 399ᵃ. | om. Æth.

— συνεβαινεν BℵC. 17. 47. KP. *Marcion. Hipp. Orig.* i. *bis.* iv. 9ᵃ. ap. Mai. | ‡ -νον ⸗. ADFG. 37. L.

— προς] εις ℵ*. (corr.ᶜ)

— κατηντηκεν BℵD*FG. *Hipp.* Phil. v. 8. (112.) *Orig.* i. 170. Cr. Cor. 127. | ‡ -τησεν ⸗. ACDᵉ. 17*s*. 37. 47. KsL. *Orig.* i. 536ᶠ. iii. 196ᵃ. iv. 257ᵇ. | -τησαν P. *Hipp.* in Dan.

12. πεσει P.

13. ὑμας 1°. *Orig.* i. 256ᵉ. *Orig. Int.* i. 139ᵈ. iv. 603ᵃ. | ἡμας 37.

— ουκ ειληφεν *Orig.* i. (ηλειφεν A.) | ου καταλαβη FG.

— εασει *Orig.* i. 257ᵃ. ii. 798ᵇ. | αφησει DFG.

— ὑμας post πειρασθηναι B. 37. | ante AℵCD. rel. *Orig.* i. (ii.) *Orig. Int.* i. 139ᵈ. 140ᵇ. iv. *Cypr.* 326. (ἡμας *Orig.* ii.)

— ὑπερ ὁ] add. ου FG. | om. *Orig.* i. ii.

— δυνασθε] add. ὑπενεγκειν FG. | om. *Orig.* i.

— και την εκβ. *Orig.* i. | om. και 17.

13. ὑπενεγκειν] † praem. ὑμας ⸗. ℵᶜ. 37. Ks. | add. Dᵉ. | om. ABℵ*CD*FG. 17. 47. LP. (Vulg.) Arm. *Orig.* i. (επενεγκειν K.)

14. φευγετε] φευετε L.

15. φρονιμοις] add. ὑμιν D. (Memph.) (Theb.)

— κριναται] κρινεται F(non G.)

— ὑμεις ὁ] ουν tantum D*. | ὑμας ὁ ℵ*. (corr.ᵃ)

16. ευλογιας *Iren.* 209. | ευχαριστιας FG. Syr.Pst.

— ευλογουμεν] ηυλογ. D*.

— κοινωνια] -νιας ℵ*. (corr.ᵃ)

— εστιν 1°. ante του αἱμ. του χριστου ABP. Syr.Pst. Memph. Theb. | ‡ post ⸗. ℵCDFG. 17. 37. 47. KsL. Vulg. Syr.Hcl. Goth. | (sanguinis est Christi *Iren.* 209.)

— εστιν 2°. post του σωμ. του χριστου BℵCDFG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. | ante A. Syr.Pst. Memph. [Theb.]

— του χριστου 2°. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | του κυριου D*FG. Vulg. Goth. *bis.* (in primo loco Syr.Hcl.mg.)

13. non *supra Am.* | supra *Cl.* | cum tent. etiam *Cl.* | 15. vos ipsi *Cl.* | 17. omnes qui *Cl.* | participamus *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. [Goth.] Arm. Æth.
18. *οὐχ οἱ*
° Deut. 32:17.
20. [*τὰ ἔθνη*]

τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας, κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν, [19] τί οὖν φημι; ὅτι ‡ εἰδωλόθυτον" τί ἐστιν; ἢ ὅτι ‡ εἴδωλον" τί ἐστιν; [20] ἀλλ' ὅτι ° ἃ ‡ θύουσιν" τὰ ἔθνη, δαιμονίοις ‡ καὶ οὐ θεῷ θύουσιν," οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. [21] οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. [22] [p] ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ [§] ἐσμεν; [23] [q] πάντα † ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα † ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. [24] [r] μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου †. [25] πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν· [26] [s] τοῦ ‡ κυρίου γὰρ" ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. [27] εἴ † τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν· [28] ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ,

[p] Deut. 32:21. § H.
[q] cap. 6:12.
[r] Phil. 2:4.
[s] Psa. 24(23):1.

[18] Videte Israhel secundum carnem: nonne qui edunt hostias participes sunt altaris? [19] Quid ergo dico? quod idolis immolatum sit aliquid? aut quod idolum sit aliquid? [20] Sed quae immolant gentes daemoniis immolant et non deo: nolo autem vos socios fieri daemoniorum. [21] Non potestis calicem domini bibere et calicem daemoniorum, non potestis mensae domini participes esse et mensae daemoniorum. [22] An aemulemur dominum? numquid fortiores illo sumus? [23] Omnia licent, sed non omnia expediunt: omnia licent, sed non omnia aedificant. [24] Nemo quod suum est quaerat, sed quod alterius. [25] Omne quod in macello venit manducate, nihil interrogantes propter conscientiam. [26] Domini est terra et plenitudo eius. [27] Si quis vocat vos infidelium et vultis ire, omne quod vobis adponitur manducate, nihil interrogantes propter conscientiam: [28] si quis

---

17. *αρτου*] add. *και του ἑνος ποτηριου* (D)FG. (Goth.) *Tol. Harl. Dem.* | om. *Orig.* Cr. Cor. 182. (om. *ἑνος* D.) | *αρτου* post *ἑνος* G*.

18. *ουχι* BℵcDc. 37. 47. KsLP. | *ουχ* Aℵ*CD*FG. 17.

— *εσθιοντες*] *εσθοντες* D*.

19. *ὁτι ειδωλοθυτον τι εστιν, η ὁτι ειδωλον τι εστιν* BℵaC2. 37. P. Vulg. Memph. Theb. Arm. (Æth.) | *ὁτι ειδωλοθυτον εστιν τι, ουχ ὁτι ειδωλον εστιν τι* D. (*εστιν τι* 1°.] *τι εστιν* Dc. non sic 2°.) | ‡ *ὁτι ειδωλον τι εστιν; η ὁτι ειδωλοθυτον τι εστιν* ⊃. 47. KsL. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. | *ὁτι ειδωλοθυτον τι εστιν* tantum A(ℵ*)C*. (om. *τι* ℵ*.) | *ὁτι ειδωλον τ. εστ.* 17. | *ὁτι ἱεροθυτον τι εστιν η ειδωλοθυτον τι εστιν Marcion.* (*προσέθετο δὲ ὁ Μαρκίων, τὸ ἱερόθυτον Epiph.* 358). | *ὁτι ιδωλοθυτον εστιν τι, ουχ ὁτι ιδωλοθυτον εστιν τι* FG.

20. *αλλ' ὁτι ἁ Marcion.* | *ἁ δε* D. | *αλλα ἁ* FG.

— *θυουσιν* 1°. ABℵCDFG. 17. 37. P. *Marcion. Eus.* P.E. 161d. | ‡ *θυει* ⊃. 47. Ks(L *τα εθνη ἁ θυει*).

— *τα εθνη* AℵC. 17 *sic.* 37. 47. Ks(L. ante *ἁ θυει*)P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 335b. | om. BDFG. *Marcion. Eus.* P.E. *Tert.* de spec. 13. (vid. Deut.)

20. *θυουσιν* 2°. ABℵCDFG. 17. 37. P. *Eus.* P.E. | ‡ *θυει* ⊃. 47. KsL. ‖ (post *και ου θεῳ* ABℵC. 17. 37. P. *Orig. Int.* ii. *Eus.* | ‡ ante ⊃. DFG. (47.) (KL.) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. | om. *Marcion.* ‖ mox *ουχ* F(non G.) et ver. 21 *bis.*

— *κοινωνους των δαιμονιων* ABℵCDb. rel. Vulg. *Clem.* 168. (om. *των*) *Orig.* i. 760c. | *δαιμονιων κοινωνους* D*FG. Goth.

— *γινεσθαι Clem.* | *γιγνεσθαι Orig.* i. | *γενεσθαι* B*Btly.* (*γειν.* B**Mai.Alf.* *γιν.*2 *Mai.* *γεν.*2 *Alf.*) | *ειναι* FG.

21. *δαιμονιων bis.* (2°. *Orig.* i. 301b. 760c.d·) | *δαιμονων* bis. K. (2°. *Hom. Clem.* vii. 4. 8. ix. 23. *Orig.* i. 760c.) | 1°. *δαιμονιον* CF*.

— *ου δυν. τραπεζ...τραπ. δαιμ. Orig.* i. 301b. 760c. *Orig. Int.* ii. 301e. *Cypr.* 18. | om. 37.

23. *παντα* 1°....*συμφερει Clem.* 529. 588. *Orig. Int.* i. 93a. | om. 17.

— *εξεστιν* 1°.] add. *μηδεις το ἑαυτου* G*.

— *παντα* 2°...*οικοδομει Clem. bis. Orig. Int.* i. *Cypr.* 176. 326. | om. FGP.

— *παντα* bis.] † add. *μοι* bis. ⊃. ℵc(C3 1°)H. 37. 47. KsL(P.) Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. (Goth. 2°.) Arm. *Orig. Int.* i. nobis Æth. 1°. | non habent ABℵ*C*DFG. (17.) *Am. Fuld. Harl. Tol.* Memph. Theb. (Goth. 1°.) (Æth. 2°.) *Clem. bis. Cypr.* 176. 326. (vid. vi. 12.)

24. *το* bis. *Clem.* 588. | *τα* A. 2°. 47.

— *ἑτερου*] † add. *ἑκαστος* ⊃. Db. 37. 47. KsL. Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. | om. ABℵCD*HFG. 17. P. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem.*

25. *ανακρινοντες* H. | Contra, *Clem.* 606. | *διακρινοντες* P.

26. *του κυριου γαρ* BℵCDFG. 17. | ‡ *του γαρ κυρ.* ⊃. AH. 37. 47. KsLP. | om. *γαρ Clem.* 82. 607. (*ὁτι μεν γαρ του κυριου Clem.* 588. *του κυριου δε Clem.* 784.)

27. *ει*] † add. *δε* ⊃. CDcH. 17*s.* 37. 47. KL. Syr.Pst. Theb. Goth. (Æth.) | om. ABℵD*FGP. Vulg. Memph. Arm. (*Clem.* 169)

— *απιστων*] add. *εις δειπνον* D*FG. *Fuld.** Theb. (Münt. & Woide.) | om. *Clem.* 169.

— *παν το παρατιθεμενον Clem.* 169. | *παντα τα παρατιθεμενα* A. Memph. Theb.

28. *ὑμιν*] om. FG. Vulg. Goth.

---

22. aemulamur *Cl.* | 23. mihi licent *Cl.* | mihi licent *Cl.*

ABℵCD(H) FG. 17. 37. 47. KL P.

Τοῦτο ‡ ἱερόθυτόν" ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν†· [29] συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου. ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία ¶ μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; [30] εἰ † ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; [31] t εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. [32] ἀπρόσκοποι ‡ καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε" καὶ Ἕλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, [33] καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ ‡ σύμφορον," ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνa σωθῶσιν.

¶H.

t Col. 3:17.

XI. ϛ'

34 [1] u Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ χριστοῦ.

u cap. 4:16.

[2] Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς†, ὅτι πάντα μου μέμνησθε καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. [3] θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς v ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ * τοῦ" χριστοῦ ὁ θεός. [4] πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. [5] πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ‡ αὐτῆς"· ἓν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ

v Eph. 5:23.

autem dixerit Hoc immolatium est idolis, nolite manducare propter illum qui indicavit et propter conscientiam. [29] Conscientiam autem dico non tuam sed alterius: ut quid enim libertas mea iudicatur ab alia conscientia? [30] Si ego cum gratia participo, quid blasphemor pro eo quod gratias ago? [31] Sive ergo manducatis sive bibitis vel aliut quid facitis, omnia in gloriam dei facite. [32] Sine offensione estote Iudaeis et gentibus et ecclesiae dei; [33] sicut et ego per omnia omnibus placeo, non querens quod mihi utile est sed quod multis, ut salvi fiant.

[1] Imitatores mei estote, sicut et ego Christi.

[2] Laudo autem vos, fratres, quod omnia mei memores estis et sicut tradidi vobis praecepta mea tenetis. [3] Volo autem vos scire quod omnis viri caput Christus est, caput autem mulieris vir, caput vero Christi deus. [4] Omnis vir orans aut prophetans velato capite deturpat caput suum. [5] Omnis autem mulier orans aut prophetans non velato capite deturpat caput suum: unum est enim

28. ιερoθυτον ABℵH. (Syr.Pst.) Theb. *vid. Orig.* i. 764d. (de sacrificio Syr.Pst.) | ‡ ειδωλοθυτον ϛ. CDFG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Tert.* de cor. 10. (? Æth.)
— δι' εκεινον τον μηνυσαντα και] δια om. rel. FG. ‖ add. δια D. Syr. Pst.&Hcl.†
— συνειδησιν] † add. του γαρ κυριου ἡ γη και το πληρωμα αυτης ϛ. H2. 37. 47. KL. Syr.Hcl. Goth. (vid. ver. 26.) | om. ABℵCDH*FG. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.
29. om. ver. 29. Æth.
— δε *Clem.* 588. 607. | om. 37.
— ουχι *Clem. bis.* | ου D*. 17.
— ἑαυτου *Clem. bis.* | εμαυτου H. 37. | σεαυτου D*.
— κρινεται] post ὑπο αλ. συνειδ. 47.
— αλλης *Clem. bis.* | απιστου FG. Goth.
30. om. ver. 30. Æth. Rom. (habet ed. Platt.)
— ει] add. δε ϛ. | om. ABℵCDFG. 37. KLP. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 588. 607. | add. γαρ 17. 47.
31. ειτε 2°.] add. ουν L. | om. *Clem.* 172. 588. *Orig.* i. 765f. iii. 495c. *Orig. Int.* ii. 75d. 170c. iv. 670d.
31. τι post ποιειτε DFG. | ante *Clem.* 588. *Orig.* i. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. | om. *Orig.* iii.
— ποιειτε 2°. *Clem.* 172. 588. 607. *Orig.* i. iii. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. | om. FG. ‖ add. του γαρ κυριου ἡ γη και το πληρωμα αυτης C3.
32. και Ιουδαιοις γινεσθε ABℵ*C. 17. 37. *Orig.* ii. 727e. | ‡ γιν. και Ιουδ. ϛ. ℵcD. 47. KsLP. Goth. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 669d. | γιν. Ιουδ. τε FG. estote Judaeis Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph. Theb.) Arm. *Hil.* 90c.
— του θεου *Orig.* ii. | om. του F. | αὐτου θεου G.
33. καγω] εγω 47.
— παντα πασιν Vulg. rel. *Orig.* ii. 727e. Cr. Cor. 253. *Hil.* 90c. | πασιν παντα D. Goth. | πασιν κατα παντα FG. *Orig. Int.* iv. 667c. 671d. *Tert.* de idol. 14. *Cypr.* 70.
— συμφορον ABℵ*C. | ‡ συμφερον ϛ. ℵcDFG. 17s. 37. 47. KsLP. *Orig.* ii. Cr. Cor. 253. *Pet. Alex.* (Routh. iv. 35. 36.)
33. το των *Orig.* ii. Cr. Cor. *Orig. Int.* iv. *bis. Pet. Alex. bis. Cypr. Hil.* | om. το FG.
2. ὑμας] † add. αδελφοι ϛ. DFG. 17. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Platt.* | om. ABℵCP. Memph. Theb. Arm. Æth. *Rom.*
— παντα] παντοτε P.
— και] om. A*.
— καθως] add. πανταχου FG.
— παρεδωκα] παραδεδωκα ℵ. | παραδωκα FG.
— ὑμιν] om. FG.
— παραδοσεις (-δωσεις LP.) | add. μου DFG. Vulg. | add. οὑτως C.
3. θελω δε] om. δε FG. 47. Syr.Hcl. | θ. γαρ *Clem.* 591.
— ὁ χριστος AB2ℵCDc. 17. 37. 47s. KsLP. *Clem.* 291. 591. | om. ὁ B*D*FG. *Orig.* i. 680d.
— δε γυναικος] om. δε P. ‖ δε] add. χριστου G*.

28. immolaticium *Am.*** immolatum *Cl.* | 29. ab aliena *Cl.* | 31. bibitis sive *Cl.* 2. per omnia *Cl.* | 5. enim est ac si *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. (Goth.) Arm. Æth. ¶ Goth.

τῇ ἐξυρημένῃ. [6] εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω.¶ [7] ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· * ἡ" γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν· [8] οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· [9] καὶ

§ H.

γὰρ οὐκ ἐκτίσθη § ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα· [10] διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. [11] πλὴν οὔτε ‡ γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς" ἐν κυρίῳ· [12] ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. [13] ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; [14] † οὐδὲ ‡ ἡ φύσις αὐτὴ" διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν, [15] γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ ἐστίν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ· [16] εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ

¶ H.

ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.¶

Z'

17. παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ

[17] Τοῦτο δὲ ‡ παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν", ὅτι οὐκ εἰς τὸ ‡ κρεῖσσον" ‡ ἀλλὰ" εἰς τὸ ‡ ἧσσον" συνέρχεσθε.

atque si decalvetur. [6] Nam si non velatur mulier, et tondeatur: si vero turpe est mulieri tonderi aut decalvari, velet caput suum. [7] Vir quidem non debet velare caput, quoniam imago et gloria est dei: mulier autem gloria viri est. [8] Non enim vir ex muliere est, sed mulier ex viro: [9] etenim non est creatus vir propter mulierem, sed mulier propter virum. [10] Ideo debet mulier potestatem habere supra caput propter angelos. [11] Verum tamen neque vir sine muliere neque mulier sine viro in domino: [12] nam sicut mulier de viro, ita et vir per mulierem, omnia autem ex deo. [13] Vos autem iudicate: decet mulierem non velatam orare deum? [14] Nec ipsa natura docet vos quod vir quidem si comam nutriat, ignominia est illi, [15] mulier vero si comam nutriat, gloria est illi? quoniam capilli pro velamine ei dati sunt. [16] Si quis autem videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, neque ecclesiae dei.

[17] Hoc autem praecipio, non laudans quod non in melius sed in deterius convenitis.

---

3. του χριστου ABℵD. 17. 37. *Clem.* 668. *Eus.* c. Mcl. 70ª. | * om. του 𝔊. CFG. 47. KsLP. *Orig.* Mai. Cl. Auc. x. 475. *Eus.* c. Mcl. 109ᵇ.
— θεος *Clem. Orig. Int.* i. 89ᶜ. ii. 251ᵉ. *Eus.* c. Mcl. *bis. Tert.* adv. Prax. 14. | χριστος C.
4. προσευχ] ευχ. *Orig.* i. 198ᵉ.
5. πασα δε Syr.Hcl. *Orig.* i. 198ᵉ. | και πασα A. Syr.Pst. Æth. | πασα P.
— τῃ κεφ. *Orig.* i. | om. τῃ D*FG.
— αυτης AℵCD*FG. 17. LP. | ‡ ἑαυτης 𝔊. BDᶜ. 37. 47. Ks. *Orig.* i.
— ἐν] εαν L.
6. κειρασθω] add. η ξυρασθω B. (vid. infra in eodem versu.)
— η ξυρασθαι] om. 37.
7. ἡ γυνη ABℵᶜD*FGP. | * om. ἡ 𝔊. ℵ*CDᶜ. 17*s*. 37. 47. KsL.
— ανδρος] praem. του FG.
8. ver. om. K. | habet *Clem.* 591.
— ουχ F(non G),
— ανηρ] praem. ὁ 47.
9. om. ver. Æth. *Rom.* (habet ed. Platt.)
10. οφειλει post ἡ γυνη H. 17. 37.
— εξουσιαν *Clem.* Exc.Theod. 980. *Tert.* de virg. vel. 7. 17. | καλυμμα *Iren.* 37. velamen *Harl.*² velamen et potestatem *Orig. Int.* iii. 54ᶜ.
— τους *Iren.* 37. *Clem.* exc. Th. 980. | om. C.
11. ουτε γυνη χωρις ανδρος ante ουτε ανηρ χωρις γυναικος ABℵCD*HFG. 17. 37. P. Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem.* 591. | ‡ post 𝔊. Dᵇ. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.
12. ἡ γυνη] om. ἡ 17.
— ὁ ανηρ] om. ὁ F(non G.) 17.
— δια *Orig. Int.* iv. 518ᵇ. 519ª. 546ᵈ. | εκ K.
— της] om. H.
13. εν ὑμιν αυτοις *Tol. Fuld.*(*Vict.*) | ὑμις αυτοι D. Vulg. *Cl.* (Arm.) (vos autem *Am.*)
— τῳ θεῳ post προσευχεσθαι DFG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. | ante ABℵC. rel.
14. ουδε] † praem. η 𝔊. Dᶜ. 37. KsL. Syr.Hcl.*mg.* Theb. | om. ABℵCD*H FG. 17. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.(ut vid.) &Hcl.*txt.* Memph. Arm.
— ἡ φυσις ante αυτη ABℵCD*H. 17. 37. P. | ‡ post 𝔊. Dᵇ. 47. KL. Vulg. Arm. | om. αυτη FG.
14. μεν] add. γαρ ℵ*(corr.¹ *ut vid.*) Memph.
— εαν] αν D*.
— ατιμια] τιμια FG.
15. δεδοται αυτῃ ABℵ. 17. Syr.Pst. Arm. Æth. | αυτῃ δεδ. CH. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. | om. αυτῃ DFG. 47. KL.
17. παραγγελλω ουκ επαινων AC*. 17. Vulg. (Syrr.Pst.&Hcl. ut vid.) Arm. (Æth.) | ‡ παραγγελλων ουκ επαινω 𝔊. ℵC³ *ut vid.*DᶜFG. 37. 47. KsLP. Memph. (vid. Theb. Münt.) | παραγγελλων ουκ επαινων B. | παραγγελλω ουκ επαινω D*. (Theb.)
— ὁτι ουχ L.
— κρεισσον ABℵCD*FG. 17. P. | ‡ κρειττον 𝔊. Dᶜ. 37. 47. KsL.
— αλλα ABℵCD*. 37 *Ser.* | ‡ αλλ' 𝔊. DᶜFG. 17. 47. KsLP.
— ἡσσον ABℵCD*. (17. ἴσον sic.) | ‡ ηττον 𝔊. Dᶜ. 37. 47. KsLP. | ελαττον FG.

6. *om.* et *Cl.* | 7. caput suum *Cl.* | dei est *Cl.* | 13. vos ipsi jud. *Cl.*. | 15. viro *Am.* | 16. ecclesia *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

35 [18] Πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν † ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω· [19] δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα *καὶ" οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. [20] συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυριακὸν

§ Goth.

δεῖπνον φαγεῖν· [21] ἕκαστος γὰρ τὸ § ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. [22] μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί ‡ εἴπω ὑμῖν"; ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; οὐκ ἐπαινῶ. [23] ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, [x] ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ ‡ παρεδίδετο" ἔλαβεν ἄρτον, [24] καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν †, Τοῦτό μου ἐστὶν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν †· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. [25] ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον [y] ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ‡ ἐὰν" πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. [26] ὁσάκις γὰρ ‡ ἐὰν"

22. ἐπαινῶ ὑμᾶς

x || Luc. 22:19, etc. || Mat. 26:26, etc. || Mar. 14:22, etc.

y Ex. 24:8.

[18] Primum quidem convenientibus vobis in ecclesia audio scissuras esse, et ex parte credo. [19] Nam oportet et hereses esse, ut et qui probati sunt manifesti fiant in vobis. [20] Convenientibus ergo vobis in unum iam non est dominicam cenam manducare: [21] unusquisque enim suam cenam praesumit ad manducandum, et alius quidem esurit, alius autem ebrius est. [22] Numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum? aut ecclesiam dei contemnitis, et confunditis eos qui non habent? Quid dicam vobis? laudo vos? in hoc non laudo. [23] Ego enim accepi a domino quod et tradidi vobis, quoniam dominus Iesus in qua nocte tradebatur accepit panem [24] et gratias agens fregit et dixit, Hoc est corpus meum, pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. [25] Similiter et calicem, postquam cenavit, dicens, Hic calix novum testamentum est in meo sanguine: hoc facite, quotienscumque bibitis, in meam commemorationem. [26] Quotiens-

18. εν] † add. τῃ ⊽. 47. Arm. | om. ABℵCDFG. 17. 37. KLP. (17 non habet ουν ante εν).
— εν ὑμιν post ὑπαρχειν DFG. Syrr.Pst. &Hcl. | ante rel. *Orig.* Cr. Cor. 339. (ὑπαρχ. εν ὑμιν σχισμ. 47.) | om. *Am. Tol. Fuld. Harl. Demid. Orig. Int.* ii. 301[f].
19. εν ὑμιν 1°. *Orig.* i. 455[b]. | om. D*FG. Vulg. *Orig. Int.* iv. 694[d]. *Tert.* de pr. haer. 4. de res. car. 63. *Cypr.* 197. | post ειναι D[c]. Memph. Theb. (ante *Orig.* i.)
— ειναι *Orig.* i. | ὑπαρχειν 17.
— ἱνα] praem. και 37*. | om. *Orig.* i. *Orig. Int.* iv. *Tert. bis. Cypr.*
— και ante οἱ δοκ. BD*. 17. 37. Vulg. Theb. | *om. ⊽. ABℵCD²FG. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* i. *Orig. Int.* iv. *Tert. bis. Cypr.*
— γενωνται *Orig.* i. | γενονται LP.
— εν ὑμιν 2°. *Orig.* i. (De la Rue.) *Orig. Int.* iv. *Cypr.* | om. C. Æth. *Orig.* i. cdd. et edd.
20. ουν ABℵCD[b]. 37. 47*s*. KsLP. Vulg. | om. D*FG. *Clem.* 187. | δε 17.
— ὑμων *Clem.* | om. 37 (**Scr.*)
— εστιν *Clem.* | ετι D*. | ετει FG.
— φαγειν *Clem.* | φαγει ℵ* (corr.[c])
21. προλαμβανει *Clem.* 171. *Orig. Int.* ii. 301[f]. | προσλαμβανει A.
— εν *Clem.* | επι DFG. | εις 17.
22. εις το εσθιειν και πινειν *Clem.* 171. | φαγειν και πειν FG.
— ειπω ante ὑμιν ABℵCDFG. 17. 37. Vulg. Syr.Pst. Goth. | ‡ post ⊽. 47. KsL. Syr.Hcl. Arm. cdd. | om. ὑμιν P. Arm. *ed.* Æth. *Platt.*
— επαινεσω AℵCD. 17. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. | επαινω BFG. Vulg. (Memph.) Æth.
23. απο του] παρα D. | απο FG.
— του κυριου Vulg. | θεου FG.
— Ιησους Vulg. *Cypr.* 107. | om. B.
— τῃ νυκτι ᾗ] ᾗ νυκτι D*FG. Vulg. *Cypr.*
— παρεδιδετο AB**Mai*ℵCDFG. 17. K. | ‡ -δοτο ⊽. B². 37. 47. LP.
— αρτον] praem. τον D*FG.
24. ειπεν] † add. λαβετε φαγετε ⊽. C³. 37. 47. KLP. (Vulg. *Cl.*) Syrr.Pst & Hcl. Goth. | add. λαβετε Æth. | om. ABℵC*DFG. 17. *Am. Fuld.* Memph. Theb. Arm. *Cypr.* 107.
— το ὑπερ ὑμων] † add. κλωμενον ⊽. ℵ[c]C³D[b]FG. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. *Usc.* | om. ABℵ*C*. 17. Arm. *Zoh.* | θρυπτομενον D*. | tradetur Vulg. *Cypr.* traditur Memph. datur Theb. Æth.
24. την εμην] om. την FG.
25. εμῳ αἱματι BℵDFG. 47. KsL. Vulg. *Cypr.* | αἱματι μου AC. 17. 37. P. (vid. Luc. xxii. 20.)
— ὁσακις...αναμνησιν *Orig.* iii. 194[f]. *Cypr.* | om. A. || (om. οσακις εαν πινητε 37. P *ut vid.*)
— εαν BℵC. 17. *Orig.* iii. | ‡ αν ⊽. DFG. 47. KsL.
26. γαρ Vulg. *Cypr.* 107. | om. A. Goth. Arm. Æth.
— εαν ABℵC. 17. | ‡ αν ⊽. DFG. 37. 47. KsLP.
— τουτον Vulg. *Cypr.* | τουτο ℵ* (corr.[c])
— ποτηριον] † add. τουτο ⊽. ℵ[c]C³D[c] *mg.* 37. 47. KsLP. *Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Cypr.* 109. | om. ABℵ*C*D*FG. 17. Vulg. Theb. Arm. *Cypr.* 107.
— αχρι B*ℵ*. αχρις B² *Rl.*
— ελθῃ] † praem. αν ⊽. ℵ[c]D[c]. 37. 47*s*. KsLP. | om. ABℵ*CD*FG. 17.

18. ecclesiam *Cl.* | esse *add.* inter vos *Cl.* | 23. dominus *add.* noster *Am.*** *supra.* | 24. dixit, *add.* accipite et manducate *Cl.* | quod pro vobis *Cl.* | 25. bibetis *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. [Goth.] Arm. Æth.

ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον † πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὗ † ἔλθῃ. 27 ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον † ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ * τοῦ " αἵματος τοῦ κυρίου. 28 δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· 29 ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων † κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα†. 30 διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄῤῥωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. 31 εἰ ‡ δὲ " ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ¶ ἐκρινόμεθα· 32 κρινόμενοι δὲ ὑπὸ * τοῦ " κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. 33 ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε· 34 εἴ † τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρῖμα συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

¶ Goth.

cumque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem domini adnuntiatis donec veniat. 27 Itaque quicumque manducaverit panem vel biberit calicem domini indigne, reus erit corporis et sanguinis domini. 28 Probet autem se ipsum homo, et sic de pane illo edat et de calice bibat. 29 Qui enim manducat et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit non diiudicans corpus. 30 Ideo inter vos multi infirmi et inbecilles sunt, et dormiunt multi. 31 Quod si nosmet ipsos diiudicaremus, non utique iudicaremur: 32 dum iudicamur autem, a domino corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. 33 Itaque, fratres mei, cum convenitis ad manducandum, invicem expectate. 34 Si quis esurit, domi manducet, ut non in iudicium conveniatis. Cetera autem cum venero disponam.

XII. Η'

36 1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θελω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. 2 οἴδατε ὅτι * ὅτε " ἔθνη ἦτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. 3 διὸ

1 De spiritalibus autem nolo vos ignorare, fratres. 2 Scitis quoniam cum gentes essetis, ad simulachra muta prout ducebamini euntes. 3 Ideo notum

---

27. εσθιῃ *Clem.* 318. | εσθιει 37. P. | αισθειηται FG.
— αρτον] † add. τουτον ⊊. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* Memph. Goth. Arm. MSS. Æth. | om. ABℵCDFG. 17. *Am. Fuld. Tol. Harl. Demid.* Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. ed. *Clem.* 318. (*Orig.* iii. 499ª.) *Orig. Int.* ii. 257ᶠ. *Cypr.* 19. 20. 149. 186.
— η BℵCD *sic* FG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl.mg. Goth. *Cypr. quater.* | και A. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Theb. Æth. *Clem. Orig. Int.* ii.
— πινῃ *Clem.* | πινει L. | πινηται FG [P n.l.] | (το ποτ. του κυρ. πινῃ 17.)
— του κυριου αναξιως] add. του κυριου ℵDᶜ. 47*. L. Syr.Hcl. Goth. vid. *Orig.* iii. 500ª. | om. ABCD*. rel. Syr.Pst. vv. *Clem. Orig.* iii. 499ª. *Orig. Int.* ii. *Cypr. quater.*
— του αἱματος ABℵCDFG. 17. 37. KLP. Arm. *Clem.* | * om. του ⊊. 47*s*.
— κυριου fin. *Clem. Orig. Int.* ii. *Cypr. quater.* | χριστου A. 17. Æth. *Rom.*
28. ανθρωπος εαυτον ABℵ. 37. 47. KsL. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem.* 318. *Orig.* iv. 373ª. | εαυτον ανθρ. C(D)FGP. Vulg. Goth. (ὁ ανθρ. D*.) | εαυτον εκαστος 17. *Orig. Int.* ii. 257ᶠ. εκασ. εαυτ. *Orig.* iii. 475ᵉ. ‖ add. πρωτον ℵᶜ. | om. *Orig.* iii. iv.
29. πινων] † add. αναξιως ⊊. ℵᶜC³ *Tf.* (in N.T.)DFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (vid. *Orig.* iv. 444ᶜ. in Prov. Mai. 8.) | om. ABℵ*C*. 17. Theb. Æth. *Rom.* | sic habet *Orig.* ὁ δὲ ἀναξίως ἐσθίων τὸ σῶμα καὶ πίνων τὸ αἷμα τοῦ κυρίου, κρῖμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει. ap. Mai.
— το σωμα] † add. του κυριου ⊊. ℵᶜC³DFG. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. ABℵ*C*. 17. *Am.** *Fuld.** *Harl.** Theb. Æth. | ὁ ἀναξίως ἐσθίων τὸν ἄρτον τοῦ κυρίου ἢ πίνων αὐτοῦ τὸ ποτήριον εἰς κρῖμα ἐσθίει καὶ πίνει *Orig.* iv. 444ᶜ. (e verr. 27, 29. sic in Fª. ὁ εσθιων τον αρτον του κυριου αναξιως. η πινων το αἱμα αυτου. κριμα ἑαυτῳ εσθιει και πινει.)
31. δε ABℵ*DFG. 17. Vulg. Goth. Æth. *Clem.* 321. *Orig. Int.* ii. 301ᶠ. | ‡ γαρ ⊊. ℵᶜC. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm.
— εαυτους] -τον F(non G.)
— διεκρινομεν *Clem.* 322. | εκρινομεν 37. 47.
— εκρινομεθα *Clem.* | εκρινωμεθα L.
32. ὑπο *Clem.* 423. | απο FG.
— του κυριου BℵC. 17*s*. 37. (et in ed. Mill.) *Clem.* | * om. του ⊊. (*St.* 3. et *Elz.*) ADFG. 47. KsLP.
— κοσμῳ] add. τουτῳ FG. (Vulg.) *Orig. Int.* ii. 161ᵈ. | om. *Clem. Hipp.* Phil. v. 12. (125): vi. 14. (167).
34. ει (ἤ 17.) | † add. δε ⊊. ℵᶜDᵇ. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Clem.* 172. | om. ABℵ*CD*FG. 17. Vulg. Memph. Theb. Æth. *Cypr.* 322.
— κριμα *Clem.* 172. | κρισιν K.
— συνερχεσθαι F(non G.)
— διαταξομαι BℵC. 17. KsLP. | -ξωμαι ADFG. 37. 47.
1. αδελφοι] post αγνοειν DFG. Vulg. Æth.
— ου θελω ὑμας αγνοειν. 2 οιδατε] volo ut sciatis Syr.Pst.
2. ὁτι ὁτε ABMaiℵCD. 17. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. (Theb.) Arm. | * ὁτι (om. ὁτε) ⊊. FG. Syr.Pst. Memph. | ὁτε (om. ὁτι) 37. K. cum autem *Orig. Int.* ii. 350ᵈ. olim cum Æth.
— αφωνα] αμορφα FG.

---

26. annunciabitis *Cl.* | 27. panem hunc *Cl.* | 29. corpus *add.* domini *Cl.* et *Am.*** | 30. *om.* sunt *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει Ἀνάθεμα ‡ Ἰησοῦς", καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν ‡ Κύριος Ἰησοῦς", εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. [4] [z] διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· [5] καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος· [6] καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν, ὁ δὲ αὐτὸς † θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

[7] Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. [8] ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, [9] ἑτέρῳ † πίστις¶ ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ‡ ἑνὶ" πνεύματι, [10] ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ † προφητεία, ἄλλῳ † διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρῳ † γένη γλωσσῶν, § ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσσῶν· [11] πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.

[12] [a] Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστιν καὶ μέλη ‡ πολ-

[z] Rom. 12:6.

6. καὶ ὁ αὐτὸς

¶ Theb.

10. διάκρισις

§ Goth.

[a] Rom. 12:4, 5.

vobis facio quod nemo in spiritu dei loquens dicit, Anathema Iesu, et nemo potest dicere, Dominus Iesus, nisi in spiritu sancto. [4] Divisiones vero gratiarum sunt, idem autem spiritus: [5] et divisiones ministrationum sunt, idem autem dominus: [6] et divisiones operationum sunt, idem vero deus qui operatur omnia in omnibus.

[7] Unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem. [8] Alii quidem per spiritum datur sermo sapientiae, alii autem sermo scientiae secundum eundem spiritum, [9] alteri fides in eodem spiritu, alii gratia sanitatum in uno spiritu, [10] alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpraetatio sermonum: [11] haec autem omnia operatur unus atque idem spiritus, dividens singulis prout vult. [12] Sicut enim corpus unum est et

---

3. θεου *Hil.* 963c. | om. P.
— λαλων] om. DFG. *Hil.* 806b. 963c.
— Ιησους ABℵC. 17*. (Syrr.Pst.&Hcl. *ut vid.*) Memph. Arm. Æth. | Ιησου F. 17a. Vulg. | ‡ Ιησουν ⸗. DG. 37. 47. KsLP. *Harl.* Syr.Hcl.mg.*Gr.* Theb. *Orig.* i. 232b. Cr. Cor. 227. *Hil.*
— κυριος Ιησους ABℵC. 17. Vulg. Syr.Pst. Theb. Æth. *Orig.* i. 232b. iv. 388b. 421e. 422a. 456a. (vid. iii. 525c.) *Orig. Int.* i. 61a. cdd. | ‡ κυριον Ιησουν ⸗. DFG. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. Memph (?) Arm. *Orig. Int.* i. 61a. cdd. 63b. ii. 107d. iii. 900c. 912e. iv. 668a. *Hil.* 806b. 963d. 968a.
4. δε αυτο AℵCD. rel. *Eus.* in Ps. 461a. ad Mar. (*Mai* 302.) | δ' αυτο B. *Orig.* iv. 62b. *Eus.* D.E. 174d. in Ps. 195a. ει και το αυτο *Eus.* c. Mcl. 13d.
5. και διαιρ. *Orig.* iv. 62b. *Eus.* in Ps. 195a. *Hil.* 806b. 964a. 967a. | om. και P.
— ὁ *Orig.* iv. 62b. | om. A*. (add.1) | (ὁ δε αυτος 17. Arm. *Iren.* 255. *cdd. Orig. Int.* i. 64a. *Eus.* in Ps. 195a.)
6. διαιρεσεις *Iren. Orig. Hil.* | διακρισις C.
— ὁ δε αυτος AℵC. 17. 47. KsLP. Syrr. (Pst.)&Hcl. Theb. Arm. *Eus.* in Ps. 195a. (ὁ δ') [Memph.] | και ὁ αυτος BC. 37. *Orig.* iv. 62b. | ὁ αυτος δε DFG. Vulg. *Iren.* 255. *Orig. Int.* i. 64a. *Hil.* 806b. 964a. 967a.
6. θεος ὁ ενεργων] † praem. εστιν ⸗. ℵc. 47. KsL. *Orig.* iv. | add. B. (Memph.) | om. Aℵ*CDFG. 17. 37. P. Vulg. Theb. Arm. *Iren. Orig. Int.* i. *Eus.* in Ps. *Hil. ter.* ‖ (om. ὁ 37.)
— τα *Orig.* iv. Cr. Eph. 165. *Eus.* in Ps. | om. D*.
7. δε *Orig. Int.* i. 64a. iv. 648a. *Hil.* 806b. 964b. | om. 37. L*Tf. Clem.* 624. *Eus.* ad Mar. (*Mai* 302.)
8, 9. αλλω δε...τω αυτω πνευμ. *Clem.* 624. *Orig.* i. 639f. iii. 174c. iv. 284d. *Orig. Int.* (ii. 415d.) iv. 518b. *Eus.* c. Mcl. 13d. 174a. ad Mar. (*Mai* 302.) (*Tert.* adv. Marc. v. 8.) *Hil.* 806b. 964c. | om. K.
9. ἑτερῳ] † add. δε ⸗. AℵcCDb. 17*s.* 37. LP. Syr.Hcl. Memph. Theb. *Orig.* i. 640a. *Eus.* in Ps. 316c. ad Mar. (Mai 302.) *Hil.* 964c. | om. Bℵ*D*FG. 47. Vulg. Syr.Pst. Arm. (ut saepe.) *Clem.* 624. *Orig.* iii. 174c. iv. 284d. 349e. Cr. Rom. 34 (αλλῳ). *Orig. Int.* iv. 649b.d. *Eus.* c. Mcl. 13d. 174a. *Hil.* 165b. 806c.
9. αλλω δε χαρ. ιαμ. εν τω ενι (s. αυτῳ) πνευμ. *Clem. Eus.* (in Ps. 316c.) (ad Mar. *Mai* 302.) (*Tert.* adv. Marc. v. 8.) *Hil.* 806c. 964c. | om. 37. *Eus.* c. Mcl. 13d.
— αλλω δε *Clem. Hil.* 964c. | om. δε DFG. Vulg. Arm. *Hil.* 165c. (vid. *Eus.* c. Mcl. 13d.
— χαρισματα] add. τα F*G*. | om. *Clem.*
— εν τω ενι (s. αυτῳ) πνευμ. *Clem. Hil. bis.* | om. C*. *Eus.* in Ps.
— ἑνι AB. 17. Vulg. *Hil.* 806c. 964c MS. | ‡ αυτω ⸗. ℵC3DFG. 47. KsLP. Memph. *Clem. Hil.* 964c *ed.* [Syrr.]
10. αλλω δε ενερ. Syrr.Pst.&Hcl. *Eus.* ad Mar. (*Mai* 302 *bis.*) | om. δε D*FG. Vulg. Arm. *Clem.* 624. *Hil.* 806c. 964c.
— ενεργηματα *Clem. Orig.* ii. 567f. *Eus.* ad Mar. *bis.* | ενεργεια DFG. Vulg. *Hil. bis.*
— δυναμεων *Clem. Orig.* ii. *Eus.* ad Mar. *bis. Tert.* adv. Marc. v. 8. *Hil.* | -μεως DFG.

3. potens *Am.**

Vulg. Syrr.P.H. Memph. (Theb.) [Goth.] Arm. Æth.
[b] Gal. 3:28. Col. 3:11.

λὰ ἔχει", πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος † πολλὰ ὄντα ἕν ἐστιν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ χριστός. [13] καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ πάντες † ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν. [14] καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά. [15] ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, "Οτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; [16] καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, "Οτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; [17] εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; [18] ‡ νῦν" δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. [19] εἰ δὲ ἦν [τὰ] πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; [20] νῦν δὲ πολλὰ [μὲν] μέλη, ἓν δὲ σῶμα.
21. [δὲ] [21] οὐ δύναται δὲ * ὁ" ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί, Χρείαν σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν, Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω· [22] ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα

membra habet multa, omnia autem membra corporis cum sint multa unum corpus sunt, ita et Christus: [13] etenim in uno spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus, sive Iudaei sive gentiles, sive servi sive liberi, et omnes unum spiritum potati sumus. [14] Nam et corpus non est unum membrum sed multa. [15] Si dixerit pes, Quoniam non sum manus, non sum de corpore: non ideo non est de corpore? [16] Si dixerit auris, Quia non sum oculus, non sum de corpore: non ideo non est de corpore? [17] Si totum corpus oculus, ubi auditus? si totum auditus, ubi odoratus? [18] Nunc autem posuit deus membra, unumquodque eorum in corpore sicut voluit. [19] Quod si essent omnia unum membrum, ubi corpus? [20] Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus. [21] Non potest autem dicere oculus manui, Opera tua non indigeo, aut iterum caput pedibus, Non estis mihi necessarii: [22] sed multo magis quae videntur membra

---

10. προφ.] † praem. δε ⸗. AℵC. 17. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Orig.* Cr. Cor. 246. *Eus.* ad. Mar. | om. BDFG. Vulg. *Clem.* 624. *Eus.* c. Mcl. 13[d].
— διακρισεις] † praem. δε ⸗. AℵC. 17. 37. 47*s*. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Eus.* ad Mar. | om. BDFG. Vulg. Arm. *Clem. Hil.* ‖ διακρισεις ABCD[c]. rel. Syr.Hcl. Memph. *Eus.* ad Mar. | διακρισις ℵD*FG. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Theb. *Münt.* Arm. (Æth.) *Clem. Orig.* Cr. Cor. 226. *Hil.* bis.
— ἑτερῳ] † add. δε ⸗. AℵC. 17. 37. 47*s*. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Eus.* in Ps. 316[c]. ad Mar. | om. Bℵ*DFGP. Vulg. *Clem. Hil. bis.*
— αλλῳ δε ἑρμηνεια γλωσσων AℵCD. rel. *Clem. Hil.* 806[c]. | om. BK. *Eus.* ad Mar.
— δε *Clem.* | om. D*. Vulg. Arm. *Hil.*
— ἑρμηνεια ℵCD[c]FG. 47. rel. *Clem.* | διερμην. AD*. ‖ add. γενη D*.
11. παντα δε ταυτα Syrr.Pst.&Hcl.Goth. Arm. *Clem.* 624. (*Orig. Int.* iv. 648[b].) *Eus.* ad Mar. *Mai* 303. *Hil.* 806[c]. 965[d]. | ταυτα δε παντα DFG. Vulg. Memph. *Orig.* iii. 350[d].
— το ἐν *Clem. Eus.* ad Mar. | om. το D*FG. Arm. *Orig.* iii.
11. διαιρουν ιδιᾳ *Clem. Eus.* ad Mar. *Hil.* 965[d]. *cod.* | διαιρουμενα D*. | om. ιδιᾳ D*FG. Arm. *Hil. ed.* | habet Syr.Hcl. *mg. Graece* (χορηγων ἑκαστῳ *Orig.* iii.)
12. γαρ *Hil.* 966[d]. | om. K. Arm. Æth.
— και μελη ABℵCD[b]. rel. vv. | μελη δε D*FG. *Hipp.* Prov. Mai 74. *Hil.*
— πολλα ante εχει ABℵC. 17. 37. P. Arm. *Hipp.* | ‡ post ⸗. DFG. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Hil.*
— μελη 2°.] add. εκ D*. *Hil.*
— σωματος] † add. του ἑνος ⸗. ℵ[c]D. 37. 47. Theb. *Münt.* Goth. (*Hil.*) | om. ABℵ*CFG. 17 *e spat.* KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (vid. *Orig.* iv. 198[c].)
— χριστος Vulg. *Hil.* | κυριος C.
13. ἐνι *Clem.* 117. | om. FG.
— εις ἓν *Clem.* | εις εσμεν εν D*.
— ειτε 2°. *Clem.* | οιτε 37.
— ἐν πνευμ. εποτ.] † praem. εις ⸗. D[c]. 37. KsL. Vulg. *Cl.* | om. ABℵCD*FG. 17. 47. P. *Am. Tol. Harl.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
— πνευμα εποτισθημεν Syr.Pst. | σωμα εσμεν A. | πνευμ. εφωτισθημεν L. (ἑνι ποματι επιομεν *Clem.* 117.) potum bibimus Syr.Hcl. (πομα marg. Graece.)
14. και γαρ] add. και 47*.
15. εστιν *Orig. Int.* iii. 61[a]. *Meth.* Jahn 86. | ειμι ℵ*. (corr.[a] ut vid.)
16. και *Orig. Int.* iii. 61[a]. | om. D*.
— ὁτι] om. P.
17. οφθαλμος] praem. ὁ D*.
— ει ὁλον ακοη] om. 47.
18. νυν ABD*FG. | ‡ νυνι ⸗. ℵCD[c]. 17*s*. 37. 47. KsLP.
— εθετο ante ὁ θεος 17. *Orig.* iii. 617[b]. (post *Orig. Int.* iii. 61[a]. iv. 648[c].)
— ἐν ἑκαστ.] praem. εις K. | om. *Orig.* iii. *Orig. Int.* iii. iv. (om. ἐν *Orig.* iii.)
— αυτων *Orig.* iii. | om. 37.
— καθως] ὡς 47.
19. τα παντα AℵCD. 37. 47. KsLP. | om. τα BFG. 17.
20. νυν] νυνι FG. 47. P.
— μεν AℵCD[b]. rel. Vulg. Syr.Hcl. | om. BD*. Arm.
21. δε BℵDKsL. Vulg. Syr.Hcl. Goth. | om. ACFG. 17. 37. 47. P. *Fuld.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 222[a].
— ὁ οφθ. AB*Mai*ℵCDFG. 17. 37. 47. LP. *Orig.* iii. 602[c]. | * om. ὁ ⸗. *Ks.* Arm.

12. unum tamen corpus *Cl.* | 13. omnes in uno spiritu *Cl.* | 15. num ideo *Cl.* | 16. et si dix. auris quoniam *Cl.* | num ideo *Cl.* | 21. oculus dicere *Cl.*

A B ℵ(C)D FG. 17. 37. 47. KL(P.)
¶ Goth.
¶ P.

μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν, ¶ [23] καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι ¶ τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει· [24] τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν ἔχει. ‡ ἀλλὰ″ ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ‡ ὑστερουμένῳ″ περισσοτέραν δοὺς τιμήν, [25] ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη· [26] καὶ ‡ εἴ τι″ πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται † μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. [27] ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους.

25. σχίσματα
26. εἴτε
— δοξάζ. [ἓν]
Eph. 4 : 11.

[28] c Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, ‡ ἔπειτα″ χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήμψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. [29] μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες δυνάμεις; [30] μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν;

corporis infirmiora esse necessariora sunt, [23] et quae putamus ignorabiliora membra esse corporis, his honorem abundantiorem circumdamus, et quae inhonesta sunt nostra, abundantiorem honestatem habent: [24] honesta autem nostra nullius egent. Sed deus temperavit corpus, ei cui deerat abundantiorem tribuendo honorem, [25] ut non sit schisma in corpore, sed id ipsum pro invicem sollicita sint membra. [26] Et si quid patitur unum membrum, conpatiuntur omnia membra; sive gloriatur unum membrum, congaudent omnia membra. [27] Vos autem estis corpus Christi et membra de membro.

[28] Et quosdam quidem posuit deus in ecclesia primum apostolos, secundo prophetas, tertio doctores, deinde virtutes, exin gratia curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum. [29] Numquid omnes apostoli? numquid omnes prophetae? numquid omnes doctores? numquid omnes virtutes? [30] numquid omnes gratiam habent curationum? numquid omnes linguis loquuntur?

22. *ανακαια* FG.
23. *ἀ* Vulg. | *ὁ* FG.
— *ατιμωτερα Elz.* 37. L.
— *του σωματος*] praem. *μελη* DFG. (Vulg.) | habet ante *ειναι* 17.
— *ευσχημοσυνην*] *τιμην* 17.
— *εχει*] *εχειν* FG.
24. *εχει*] add. *τιμης* DFG. Syr.Pst.
— *αλλα* ABℵCDL. 37. *Scr. Marcion.* Epiph. 320 & 360. | ‡ *αλλ'* ⊋. FG. 17*s*. 47. K*s*.
— *συνεκερασεν* ante *ὁ θεος* A. | post rel. *Marcion.*
— *το*] om. ℵ*. (add.^{c})
— *ὑστερουμενῳ* ABℵ*C. 17. | ‡ *ὑστερουντι* ⊋. ℵ^{c}DFG. 37. 47. K*s*L. *Orig.* iv. 198^{c}.
— *περισσοτεραν δους τιμην* AℵCD. rel. (*Orig.* iv.) | *τι περισσοτερον δους* B.
— *δους*] *διδους* 47. *Orig.* iv.
25. *σχισμα* ABCD^{b}. 17. 37. K *txt.* Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. *Orig.* iv. 198^{d}. | *σχισματα* ℵD*FG. 47. L. *Fuld.* Arm. [Æth.]
— *το αυτο* Vulg. | *τα αυτα* D*FG. Arm. *Orig.* iii. 617^{b}. iv.
— *μεριμνωσιν Orig.* iii. iv. | *μεριμνᾳ* DFG.
26. *ει τι* BFG. Vulg. Syr.Hcl. Arm. (Æth.) | *ει Orig.* i. 214^{b}. *Eus.* D.E. 15^{a}. *Cypr.* 21. 70. 99. (*εαν δε Orig.* ii. 640^{f}.) | ‡ *ειτε* ⊋. AℵCD. 17*s*. 37. 47. K*s*L. Memph. ut quando Syr.Pst.
26. *πασχει ἑν* Vulg. (*Orig.* i. ii.) vid. *Orig.* iii. 617^{c}. *Eus.* D.E. *Cypr.* (21. 70.) 99. (*Hil.* 285^{c}.) | om. *ἑν* A.
— *δοξαζεται*] † add. *ἑν* ⊋. ℵ^{c}CDFG. 17*s*. 37. 47*s*. K*s*L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (*Orig.* i. ii.) *Cypr.* (21.) 70. (99.) | om. ABℵ*. vid. *Orig.* iii.
27. *εστε* post *σωμα* FG. | ante *Orig.* iii. 640^{b}. iv. 197^{a}. *Orig. Int.* iii. 61^{b}. 372^{e}. iv. 564^{d}. 600^{d}. Cr. Cor. 182. *Eus.* D.E. 467^{b}. *Eus.* in Ps. 53^{c}. 370^{a}. 398^{c}. 592^{d}. 602^{e}. *Hil.* 967^{b}.
— *μερους Orig.* iii. 640^{b}. iv. 197^{a}. *Orig. Int.* iv. 564^{d}. 600^{d}. *Eus.* D.E. in Ps. 143^{e}. 370^{a}. 398^{c}. 548^{d}. 592^{d}. 602^{e}. | *μελους* D*. Vulg. Syr.Hcl.*txt.* (Arm.) *Orig.* ii. 640^{f}. *Eus.* in Ps. 53^{c}. (om. *εκ μ. Hil.* 967^{b}.)
28. *τριτον*] praem. *και* 37. *Orig.* iii. 501^{c}. | om. *Iren.* 263. *Orig. Int.* 600^{a}. *Orig.* Cr. Cor. 245. | add. *δε* D*.
— *επειτα δυν.*] *ειτα* Syr.Hcl.mg.
— *επειτα χαρισμ.* ABℵC. 17. | ‡ *ειτα χαρισμ.* ⊋. 37. 47. K*s*L. | om. *ειτα s. επειτα* DFG.
— *γενη*] om. ℵ*. (add.^{a})
28. fin.] add. interpretationes sermonum Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Arm. | non *Am. Fuld.*
31. *τα* 1°.] om. FG.
— *τα* 2°. inter lineas F.
— *μειζονα* ABℵC. 17. 37. *Am.* Æth. *Orig.* iii. 647^{a}. iv. 418^{a}. Cr. Cor. 94. *Phileas.* Routh. iv. 88. | *κρεισσονα* DFG. Vulg. *Cl.* Memph. *ut vid.* Arm. | ‡ *κρειττονα* ⊋. 47. K*s*L. *Orig.* iv. 77^{d}. (mox *μειζονα*).
— *και Orig.* Cr. Cor. 249. | om. FG. Syr.Pst.
— *ετι Orig.* Cr. Cor. | *ει τι* D*F(*non* G.)
— *ὑμιν*] post *δεικνυμι* FG. | ante *Orig.* Cr. Cor. 94. 249. (*δεικνυω* 17.)
1. *γεγονα Orig.* (iv. 121^{a}.) Cr. Cor. 250. *Orig. Int.* ii. 176^{b}. | *ἐν ειμι* D*FG. | add. *η* FG.
—, 2. *γεγονα χαλκος...δε μη εχω* (*Clem.* 614. *Orig.* iv.) vid. *Orig.* Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. | om. ℵ* (add.^{a})
— *χαλικος* FG.
— *αλαλαζον* BℵaC. rel. (Syr.Hcl.mg. *Graece.*) *Clem.* 614. *Orig.* iv. 121^{a}. Cr. Cor. | *-ζων* AD. 17.
2. *και εαν* BℵaDFG. 37. 47. L. | *κἀν* AC. 17. | *και αν* K.
— *ειδω*] *ουδα* (pro *οιδα*) FG. | *ιδω* AD*. 17. 47* (corr.^{l})

23. ignobiliora *Cl.* | 25. sunt *Am.** | 28. exinde *Cl.* et *Am.*** | fin. *add.* interpretationes sermonum *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.

μὴ πάντες διερμηνεύουσιν; [31] [d] ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ ‡ μείζονα″· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

[d] cap. 14:1.

XIII.

37 [1] Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν § ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. [2] καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, ‡ κἂν″ ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη ‡ μεθιστάναι″, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. [3] ‡ κἂν″ ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. [4] ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ, [ἡ ἀγάπη] οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, [5] οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ § λογίζεται τὸ κακόν, [6] οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, [7] πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. [8] ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ‡ πίπτει″. εἴτε [δὲ] προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε ¶ γλῶσσαι, ¶ παύσονται· εἴτε

§ Goth.

2. γνῶσ., καὶ ἐὰν

5. τὸ μὴ ἑαυτ.

§ P.

¶ C.

numquid omnes interpraetantur? [31] Aemulamini autem carismata maiora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.

[1] Si linguis hominum loquar et angelorum, caritatem autem non habeam, factus sum velut aes sonans aut cymbalum tinniens. [2] Et si habuero prophetiam et noverim mysteria omnia et omnem scientiam, et habuero omnem fidem ita ut montes transferam, caritatem autem non habuero, nihil sum. [3] Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, et si tradidero corpus meum ut ardeat, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodest. [4] Caritas patiens est, benigna est, caritas non aemulatur, non agit perperam, non inflatur, [5] non est ambitiosa, non quaerit quae sua sunt, non inritatur, non cogitat malum, [6] non gaudet super iniquitatem, congaudet autem veritati, [7] omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. [8] Caritas numquam excedit: sive prophetiae, evacuabuntur: sive linguae, cessabunt: sive scientia,

---

2. *παντα*] praem. *τα* FG. (*παντα τα μυστ. Orig.* iv. 352[d].)
— *καν* AB. 17. *Clem.* 614. *Orig.* iv. 427[e]. Cr. Cor. 251. | ‡ *και εαν* ⸗. ℵCDFG. 37. KsL. (om. *εαν εχω* 47.)
— *ὡστε Clem. Orig.* iii. 576[d]. 579[d]. Cr. Cor. *Cypr.* 199. | om. 37.
— *μεθισταναι* BℵDFG. 17. 37. *Clem.* | ‡ *μεθιστανειν* ⸗. AC. 47. KsL. *Orig.* iii. 576[d]. 579[d]. Cr. Cor. | *μεθισταν Meth.* Jahn 44.
— *ουθεν St.* 3. ABℵCD[c]. 17. L. | *ουδεν Elz.* D*FG. 37. 47*s*. Ks. *Clem.* 166. 614. *Meth.*
— *ειμι Clem. bis. Cypr.* 199. 304. | *ωφελουμαι* A.
3. *καν* ABC. 17. *Clem.* 614. *Orig.* Cr. Cor. 252. | ‡ *και εαν* ⸗. ℵDFG. 37. 47. KsL.
— *ψωμισω St.* 3. AB(*Mai* ed. 2.)ℵCDFG. 17. 37. 47. L. Vulg. *Clem.* 614. *Orig.* Cr. Cor. *Cypr.* 199. | *-μιζω Elz.* Ks.
— *και εαν* (B)ℵDFG. 17. 37. 47. KsL. (*και αν* B*Btly.Mai.*) | *καν* AB*Bch.*C. *Orig.* Cr. Cor.
— *παραδω Orig.* Cr. Cor. | *-δωσω* FG.
— *καυθησ.* CDFG. 37. 47. KL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Wilkins.* Goth. Arm. Æth. *Platt. Clem.* 614. *Orig.* Cr.Cor. *Cypr.* bis. (*παραδιδοὺς τὸ σῶμα ἵνα καυθήσεται Clem. πυρι παραδωσω Meth.* Jahn. 44.) "si corpus suum tradidisset exurendum" *Tert.* adv.Prax. 1. "ita ut exurar igni" *Cypr.* 363. "ut ardeam" *Cypr.* 199. "loquatur apostolus, loquatur electionis vas, Si tradidero corpus meum, ut glorier"..." Scio in latinis codicibus in eo testimonio quod supra posuimus, Si tradidero corpus meum ut *glorier*, *ardeam* habere pro *glorier*, id est *καυθήσομαι* et *καυχήσομαι* una literae parte distinguitur, apud nostros error inolevit. Sed et apud ipsos Graecos exemplaria sunt diversa." *Hier.* in Galat. iii. vi. (Vallarsi vii. 517, 518.) | *καυχησ.* ABℵ. 17. Memph. *Mill.*? Æth. *Rom.* || *-σομαι* DFG. 47. L. | *-σωμαι* AB*Btly.Mai ed.* 2. ℵC. 17*s*. 37. Ks. *Orig.* Cr. Cor.
3. *ουδεν* BCDFG. 37. 47. KsL. | *ουθεν* Aℵ. 17.
— *ουφελουμαι* 17.
4. *ἡ αγαπη ου περπ.*] om. *ἡ αγαπη* B. 17. Vulg. Memph. Arm. *Clem.* 251. *Orig. Int.* iii. 832[e]. iv. 532[a]. *Cypr.* 199. [Æth.] | habent AℵCD. rel. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. *Orig.* ii. 591[f]. 844[a]. in Prov. (Mai 53.) Cr.Cor. 253. *Cypr.* 304.
— *περπερευεται Clem.* 251. (*dis.*) 956. *Orig.* ii. 844[a]. (vid. *Orig. Int.* iii. iv.) in Prov. Cr.Cor. *Cypr.* | *περπορευεται* A. | *περισσευεται Orig.* ii. (impr.) 591[f].
5. *τα* AℵCD. rel. Vulg. vv. *Clem.* 956. *Orig.* iii. 563[c]. Cr. Cor. 121. vid. 253. *Tert.* de pat. 12. | *το μη* B. *Clem.* 252.
6. *τῃ αδικ. Clem.* 956. | om. *τῃ* FG.
7. *στεγει Clem.* 166. 587. 874. 956. *Orig.* iii. 103[c]. 541[c]. *Orig. Int.* iv. 532[a]. | *ασταγι* FG. || add. in spe Syr.Hcl.mg. non habet *Orig. Int.* ii. 263[d].
8. *ἡ αγαπη*] om. *ἡ* B*Btly.Mai* (habent rel. *Clem. Orig. ter*).
— *πιπτει* ABℵ*C*. 17. 47*. *Orig. Int.* iv. 568[b]. (569[b].) | ‡ *εκπιπτει* ⸗. ℵ[c]C[3]DFG. 37. 47[2]. KsLP. *Clem.* 166. 956. *Orig.* ii. 564[a]. 813[d]. iii. 541[d]. *Tert.* de pat. 12. *Cypr.* 199. 304.
— *δε* ABℵC[2]D[b]. 17. 37. 47. L. Syr.Hcl. Goth. (Æth.) | om. C*D*FGKP. Vulg. Memph. Arm. | *γαρ* Syr.Pst.
— *προφητειαι* ℵCD. rel. *Clem.* 956. *Tert.* de pat. 12. | *-τεια* AB. [Æth.]
— *καταργηθησονται* AℵCD. rel. *καταργουνται Clem.* | *-θησεται* B.

31. char. meliora *Cl.*
1. vel *Am.** | 2. et *ante* omnem *om. Am.** | et si hab. omn. *Cl.* | 3. ita ut ardeam *Cl.* | 6. iniquitate *Cl.* | 8. excidit *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.
8. γνώσεις καταργηθήσονται

γνῶσις, καταργηθήσεται. 9 ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· 10 ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, † τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 11 ὅτε ἤμην νήπιος, ‡ ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος″· ὅτε † γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. 12 βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι ¶ καθὼς καὶ § Theb. ἐπεγνώσθην. 13 § νυνὶ δὲ μένει πίστις ἐλπὶς ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

¶ Goth.

destruetur. 9 Ex parte enim cognoscimus et ex parte prophetamus: 10 cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. 11 Cum essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus: quando factus sum vir, evacuavi quae erant parvuli. 12 Videmus nunc per speculum in aenigmate, tunc autem facie ad faciem: nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum. 13 Nunc autem manet fides spes caritas, tria haec: maior autem his est caritas.

XIV.

e cap. 12:31.

1 Διώκετε τὴν ἀγάπην· e ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. 2 ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ † θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· 3 ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. 4 ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ προφητεύων, ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ·¶ 5 (37) θέλω δὲ

¶ Theb.

1 Sectamini caritatem, aemulamini spiritalia, magis autem ut prophetetis. 2 Qui enim loquitur lingua, non hominibus loquitur sed deo: nemo enim audit, spiritu autem loquitur mysteria. 3 Nam qui prophetat, hominibus loquitur aedificationem et exortationem et consolationes. 4 Qui loquitur lingua, semet ipsum aedificat; qui autem prophetat, ecclesiam

---

8. γνωσις καταργηθησεται BD*. 37. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | γνωσεις καταργηθησονται A(ℵ)D^{b}FG. (17.) (47.) (-σις ℵ. 17. 47.) [Æth.] | γνωσις παυσεται P.

9. γαρ *Iren.* 238. 301. *Orig.* iv. 224^{c}. *Meth.* Jahn 43. *Eus.* in Ps. 166^{b}. *Hil.* 404^{a}. | δε KL. (*Iren.* 158.) | om. Goth. Æth. *Orig.* iv. 352^{d}. Cr. Cor. 249. Eph. 112. *Eus.* c. Mcl. 186^{c}.

10. το εκ] † praem. τοτε ⸗. D^{b}. 37. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* ii. 497^{b}. Cr. Cor. 69. | om. ABℵD*FG. 17. 47. P. Vulg. Memph. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 238. *Orig.* i. 645^{e}. iii. 519^{e}. iv. 209^{d}. 352^{d}. Cr. Cor. 249. *Orig. Int.* ii. 212^{c}. 695^{a}. iv. 520^{a}. 522^{e}. *Eus.* in Ps. 191^{e}.

— τ. εκ. μερ. post καταργηθησεται D*FG. Vulg. Syr.Pst. Goth. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. 520^{a}. 522^{e}. 573^{b}. | ante *Iren.* 238. *Orig.* i. ii. iii. iv. *bis.* Cr. Cor. 69. 249. *Eus.* in Ps. ὁτε καταργησεται το εκ μερους *Meth.* Jahn. 43.

— το εκ μερ. *Orig.* i. ii. iii. iv. *bis.* Cr. Cor. *bis.* *Eus.* in Ps. | τα εκ μερ. FG.

11. ὁτε 1°.] add. δε D*. *Fuld.* | om. *Orig.* Cr. Eph. 172. 1 Joh. 115. *Orig. Int.* iii. 27^{d}. *Clem.* 117. 118. *Tert.* de pud. 1.

— ελαλ. ὡς νηπ., εφρον. ὡς νηπ., ελογιζ. ὡς νηπ. ABℵ. 17. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Æth. *Orig. Int.* ii. 673^{b}. | ελ. ὡς νηπ. εφρ. ὡς νηπ. *Orig.* Cr. Eph. 172. (εφρονουν ὡς νηπ. ελαλ. ὡς νηπ. *Clem.* 117.) | ‡ ὡς νηπ. ελαλ., ὡς νηπ. εφρ. ὡς νηπ. ελογιζ. ⸗. DFG. (37.) 47. KsLP. *Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Orig.* Cr. 1 Joh. 115. (*Orig. Int.* iii. 27^{d}.) *Meth.* Jahn 79. (*Tert.*) (ελαλ. ὡς νηπ. 37. cet. ut in ⸗. *Orig. Int.* iii. 27^{d}. λαλουν et λογειζομην FG.)

11. ὁτε 2°.] † add. δε ⸗. ℵ^{c}D^{c}FG. 17*s.* 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Eph. 172. 1 Joh. 115. *Orig. Int.* ii. 79^{e}. 203^{e}. 382^{c}. 673^{b}. iii. 27^{e}. iv. 520^{b}. *Meth.* (*Tert.*) | om. ABℵ*D*. *Am. Harl.** *Tol.* Goth. *Orig.* iii. 479^{a}. *Orig. Int.* ii. 486^{c}. 673^{c}. *Hil.* 462^{f}.

— γεγονα *Clem.* 117. *Orig.* iii. 479^{a}. Cr. Eph. *Meth.* | εγενομην B. *Orig.* Cr. 1 Joh.

— κατηργηκα post τα του νηπ. DFG. Syr.Hcl. *Orig.* (iii. 663^{d}.) *Orig. Int.* ii. 79^{e}. 382^{c}. 673^{c}. *Tert.* | ante *Clem.* 117. rel. *Orig.* iii. Cr. Eph. 1 Joh. *Orig. Int.* ii. 203^{e}. 486^{c}. 673^{b}. iii. 27^{e}. 956^{c}. iv. 520^{b}. *Meth.* (κατηργησα) (vid. *Orig.* iii. 478^{d}.)

12. βλεπομεν *Orig.* i. 731^{a}. *Clem.* 120. 374. 647. 690. *exc. Theod.* 972. *Mcl.* (ap. *Eus.* 53^{b}. 177^{d}.) | βλεποιμεν 37. | βλεπωμεν P.

12. γαρ ABℵD^{c}. rel. Syr.Hcl. Memph. *Clem. ter. Orig. Int.* iv. 600^{e}. | om. D*FGP. Vulg. Goth. Arm. *Clem.* 690. *exc. Theod.* (*Orig.* i.) *Mcl. bis. Cypr.* 319. | autem Syr.Pst. (Æth.) *Orig. Int.* iv. 573^{a}.

— δι'] praem. ὡς D. Syrr.Pst.&Hcl.* Arm. *Clem. quater. Orig. Int.* iv. 462^{b}. *Tert.* adv. Prax. 14. | om. rel. *Clem. exc. Theod.* 972. *Orig.* i. 282^{d}. 720^{e}. 731^{a}. iii. 174^{e}. 686^{a}. iv. 17^{d}. 209^{d}. 220^{b}. in Cant. (Mai A.C. ix. 288.) *Orig. Int.* iii. 120^{c}. iv. 536^{d}. 537^{b}. 573^{a}. 600^{c}. *Mcl. bis. Cypr.* 319. *Hil. saepe.*

— εσοπτρου] add. και LP. *Orig.* i. 282^{d}. 720^{a}. 731^{a}. iii. 686^{a}. iv. 17^{d}. 92^{c}. 209^{d}. 222^{a}. in Cant. *Orig. Int.* iv. 462^{b}. 536^{d}. 537^{b}. 596^{a}. 600^{c}. *Hil.* | om. rel. vv. *Clem.* 120. 647. ex. Th. 972. *Orig.* iii. 174^{e}. *Orig. Int.* iv. 573^{a}. *Mcl. bis. Tert. Cypr. Hil.* | εσ. και αινιγματος *Orig.* i. 720^{e}. iv. 220^{b}. (εσοπτρον F non G.)

— τοτε δε *Orig.* i. *bis.* iii. 165^{d}. *Orig. Int.* iii. iv. 573^{a}. 596^{a}. 600^{c}. *Clem.* 120. 647. *Mcl. bis. Tert.* | το δε ℵ* (corr.^{a}) ‖ add. εκ μερους G*(non F.) | om. *Orig.*

11. quando autem factus *Cl.* | 13. manent *Cl.* | autem horum *Cl.*

2. spiritus *Am.*** | 3. ad aedif. *Cl.* | consolationem *Cl.* | 4. ecclesiam *add.* dei *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] (Goth.) Arm. Æth.

πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων ‡ δὲ" ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. [6] ‡ νῦν" δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ [ἐν] διδαχῇ; [7] ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; [8] § καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; [9] οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. [10] τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ‡ εἰσὶν" ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν † ἄφωνον· [11] ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος· [12] οὕτως

§ Theb.

aedificat. [5] Volo autem omnes vos linguis loqui, magis autem prophetare: nam maior est qui prophetat quam qui loquitur linguis; nisi forte ut interpretetur, ut ecclesia aedificationem accipiat. [6] Nunc autem, fratres, si venero ad vos linguis loquens, quid vobis prodero, nisi si vobis loquar aut in revelationem aut scientia aut prophetia aut in doctrina? [7] Tamen quae sine anima sunt vocem dantia, sive tibia sive cithara, nisi distinctionem sonituum dederint, quomodo scietur quod canitur aut quod citharizatur? [8] Etenim si incertam vocem det tuba, quis parabit se ad bellum? [9] Ita et vos per linguam nisi manifestum sermonem dederitis, quomodo scietur id quod dicitur? eritis enim in aere loquentes. [10] Tam multa ut puta genera linguarum sunt in mundo, et nihil sine voce est: [11] si ergo nesciero virtutem vocis, ero ei cui loquor barbarus, et qui loquitur mihi barbarus. [12] Sic

---

i. *bis.* iii. *Orig. Int.* iii. iv. *bis. Mcl. bis. Cypr.* 319.
12. γιγνωσκω D.
— επιγνωσομαι] γνωσομαι K.
— επεγνωσθην] επιγν. FG. | praem. εγω FG. *Tol. Cypr.* 319. | praem. ω D*.
13. νυνι δε μενει *Orig.* iii. 163c. | μινει δε FG. | μενει δε *Clem.* 956. *Hil.* 1279a.
— μειζων *Orig.* iii. *Clem.* 588. 956. | μειζω D*. | μειζον L. *Orig.* Cr. Rom. 34.
1. προφητευεται FG.
2. γλωσσῃ] -σαις DFG. Arm.
— ουκ] ουχ ℵ.
— ανθρωπους FG.
— θεῳ] †praem. τω ℌ. AℵcDc. 17*s.* 37. 47. KsL. | om. Bℵ*D*FGP.
— ουδεις] ουθις ℵ.
— γαρ ακουει] παρακουει 17.
— πνευματι] πνευμα FG. *Am.*2 *Fuld.*
3. ὁ δε] ει γαρ ὁ FG. nam qui Vulg. qui *Orig. Int.* 649d.
— ανθρωπους FG.
— παραμυθιαν] μακροθυμιαν 47.
4. λαλων] λαλει FG. (add. t λαλων G non F.)
— γλωσσῃ] -σαις D. Arm.
— ὁ δε προφητ. εκκλ. οικοδ.] om. 37. *Tol.**
— εκκλησιαν] add. θεου FG. Vulg. *Cl.* | om. *Orig.* ii. 497c.
5. παντας post ὑμας A.
5. λαλειν post γλωσσαις A. *Am.*
— ινα προφητευητε (-ετε FG.) | προφητευειν D*. Vulg.
— μειζων (-ζον 17. L.)] κρεισσω 37.
— δε ABℵ*P. Memph. | ‡ γαρ ℌ. ℵcDFG. 17*s.* 37. 47. KsL. Syrr.Pst.& Hcl. Arm. Æth. (nisi forte Vulg.) ‖ add. εστιν FG.
— διερμηνευῃ] -ει 47. L. | διερμηνευων D*. | η ὁ διερμηνευων FG.
6. νυν ABℵD*FGP. | ‡ νυνι ℌ. Dc. 17. 37. 47. KsL.
— ὑμας 2°.] ὑμιν P.
— η εν αποκ. *Clem.* 866. | om. η ℵ. 17. Syr.Hcl. Memph.
— εν διδ. ABℵcDb. 17. 37. 47*s.* KsLP. Vulg. *Clem.* 867. | om. εν ℵ*D*FG. *Tol. Harl.*2
7. μη] ante διαστολην D*FG. Vulg.
— τοις φθογγοις AℵD(FG.) 17. 37. 47. KsLP. Syrr.(Pst.)&Hcl. (om. τοις FG.) | φθογγου B. *Tol.* Arm. sonituum Vulg. (Memph.)
— δῳ ABℵD*FG *sic.* | διδῳ Dc. 17. 37. 47. LP. | δωτε K.
— γνωσθησεται] γνωσθῃ D*FG.
— αυλουμενον] λαλουμενον 17.
8. εαν *Orig.* iv. 121a. | om. L.
— φωνην] add. εν L. (om. rel. *Orig.* iv. 121a.)
— σαλπιγξ ante φωνην Aℵ. 17. P. Memph. Theb. *Orig.* iv. 121a. (-πιξ ALP.) | post BD. rel. Vulg. rel.
8. δω *Orig.* iv. | δωη D*. (17. 37. non habent hic διδω.)
— παρασκευασεται] -ζεται A. *Orig.* iv.
9. ευσημον *Clem.* 364. | ευσχημον D*.
— δωτε *Clem.* | δω L. ‖ (εαν μη ευσημον λογον δωτε] αντι του, εαν μη διερμηνευοιτε K marg.)
10. τοσαυτα *Clem.* 364. | om. D*FG.
— ει τυχου FG. (rec. *Clem.*) | ει τυχη 472.
— εισιν ABℵDFG. 47. P. *Clem.* | ‡ εστιν ℌ. 17*s.* 37. KsL.
— εν] add. τῳ D*FG. | om. *Clem.*
— ουδεν] †add. αυτων ℌ. ℵcDc. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. (Æth.) | om. ABℵ*D*FG. 17. P. Vulg. Memph. Theb. Arm. *Clem.*
— αφωνον] add. εστιν D*FG. Vulg. (Memph.) | om. *Clem.*
11. εαν] ει P.
— ειδω *Clem.* 364. (ιδω AD*. 17. 37. L.) | γινωσκω FG.
— της δυναμιν A.
— και ὁ λαλ. εν εμοι βαρβαρος *Clem.* | om. L.
— εν εμοι] om. εν DFG. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. *Clem.*

5. loqui linguis *Cl.* | forte interpr. *om.* ut *Cl.* | 6. nisi vobis *Cl.* | revelatione *Cl.* & *Am.*** | in scient. aut in proph. *Cl.* | 7. scietur *add.* "id" *Cl.* | 8. paravit *Am.* | 9. aera *Cl.* | 10. in hoc mundo *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KL(P.)

καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. 13 ¶ ‡διὸ" ὁ λαλῶν γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. 14 ἐὰν [γὰρ] προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. 15 τί οὖν ἐστίν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ [δὲ] καὶ τῷ νοΐ. 16 ἐπεὶ ἐὰν ‡εὐλογῇς" †πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν· 17 σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ‡ἀλλὰ" ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται.¶

15. προσεύξωμαι *bis.*

¶ Theb.

et vos quoniam aemulatores estis spirituum, ad aedificationem ecclesiae quaerite ut abundetis. 13 Et ideo qui loquitur lingua oret ut interpretetur. 14 Nam si orem lingua, spiritus meus orat, mens autem mea sine fructu est. 15 Quid ergo est? orabo spiritu, orabo et mente; psallam spiritu, psallam et mente. 16 Ceterum si benedixeris spiritu, quis supplet locum idiotae, quomodo dicet Amen super tuam benedictionem? quoniam quid dicas nescit: 17 nam tu quidem bene gratias agis, sed alter non aedificatur.

38 18 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ†, πάντων ὑμῶν μᾶλλον ‡γλώσσῃ" ‡λαλῶ·" 19 ‡ἀλλὰ" ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους ‡τῷ νοΐ" μου λαλῆσαι, ἵνα .καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ. 20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ §νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε. 21 ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι fἘν ἑτερογλώσσοις, καὶ ἐν

18. γλώσσαις

§ Goth.

f Es. 28:11, 12.

18 Gratias ago deo quod omnium vestrum lingua loquor: 19 sed in ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui, ut et alios instruam, quam decem milia verborum in lingua. 20 Fratres, nolite pueri effici sensibus, sed malitia parvuli estote, sensibus autem perfecti estote. 21 In lege scriptum est quoniam in aliis linguis et

---

12. πνευματων *Orig. Int.* iv. 599c. | πνευματικων P. *m.* Theb.
— περισσευητε *Orig. Int.* iv. | προφητευητε A.
— ινα] add. μαλλον 47.
13. διο ABℵ*DFG. 17. P. | ‡διοπερ ς. ℵc. 37. 47. KsL.
14. γαρ AℵD. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. *Orig. Int.* vi. 601e. | om. BFG. 17 ut vid. e spat. Theb. Arm. (Æth.) vid. *Orig.* Cr. Rom. 146.
— προσευχομαι FGP.
15. τι ουν εστιν *Orig. Int.* ii. 211a. iv. 602a. | om. K.
— προσευξομαι 1°. B. 17. 37. KsL. Vulg. *Orig.* i. 199d. ii. 748d. iii. 426e. Cr. Rom. 146. Eph. 181. *Orig. Int.* ii. 211a. 303e. 311c. iv. *Eus.* in Ps. 609c. *Mai* 107. | -ξωμαι ADFG. 47. P. (-χομαι *Orig.* iii. 301d.)
— προσευξομαι 2°. Bℵ. 17. 37. KsL. Vulg. *Orig.* i. iii. Cr. Rom. Eph. *Orig. Int.* ii. *ter.* iv. *Eus.* in Ps. et ap. *Mai.* | -ξωμαι ADFG. 47. P. (-χομαι *Orig.* iii. 301d.)
— προσ δε ABℵD. 17. 37. 47. L. Syr.Hcl. Memph. *Orig.* i. iii. 301d. *Eus.* in Ps. et ap. Mai. | om. δε FGKP. Vulg. Theb. Arm. *Orig.* iii. 426e. Cr. Rom. Eph. *Orig. Int.* i. 94f. ii. *ter.* iii. 363b. iv. ("et" Syr.Pst.)
15. ψαλω τω πν. *Orig.* i. Cr. Eph. *Eus.* in Ps. | om. τω FGP.
— ψαλω δε AℵD. 17. 37. KsLP. Syr.Hcl. Memph. *Orig.* Cr. Eph. *Eus.* in Ps. | om. δε BFG. Vulg. Theb. Arm. *Orig.* i. *Orig. Int.* i. iii. iv. *Hil.* 543a. ("et" Syr.Pst. Æth.)
— ψαλω τ. πν...τω νοι] om. 47. ‖ om. τω *Elz.*
16. ευλογης ABℵD. 17. P. (-γεις B*Btly.*) | ‡-γησης ς. FG. 37. 47. KsL. ‖ add. εν B*Btly. Bch. Alf. dis.*ℵcDP. | om. AB*Mai*ℵ*FG. 17. 37. 47. KsL. Vulg.
— πνευματι] †praem. τω ς. B*Mai.* 37. 47. KsL. | om. AB*Btly. Alf. dis.*ℵDFG. 17. P.
— το αμην] om. το FG.
— επειδη] επει B.
— τι λεγεις post ουκ οιδεν FG.
17. αλλα B. | ‡αλλ' ς. rel.
— ἑταιρος FG. Syr.Pst.
18. θεῳ] † add. μου ς. 37. 47. KsL. Vulg. *Cl.* | om. ABℵDFG. 17. P. *Am.* (*sic*). *Tol.* Syr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth.
18. παντων] praem ὁτι FG. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph.
— μαλλον post γλωσσ. FG. | ante *Orig. Int.* iv. 470c. | om. Vulg.
— γλωσσῃ AℵDFG. 17. Vulg. Arm. | ‡-σσαις ς. B. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Æth.
— λαλω BℵDFG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. | ‡λαλων ς. 37. 47. KsL. | om. A.
19. αλλα ABD. *Marcion.* Epiph. 320 & 361. | ‡αλλ' ς. ℵ(aut vid.)FG. 17*s.* 37. 47. KsLP. | om. ℵ*.
— πεντε λογους τῳ νοϊ μου λαλησαι ABℵD. 37. P. Vulg. Syr.Pst. (Arm.) *Marcion* ("ἑτέρως δέ, δια τον νομον.") | τῳ νοι μου πεντε λογ. λαλησαι 17. | πεντε λογ. λαλη ο μεν (sic) τῳ νοι μου FG. (Æth.) | ‡πεν. λογ. δια του νοος μου λαλησαι ς. 47. KsL. Syr.Hcl. | loqui quinque verba in intelligentia mea Memph.
— και αλλους] καλλους FG.
— μυριους] praem. υ FG.
20. ταις δε φρεσιν τελειοι γινεσθε *Orig. Int.* iv. 684d. *Clem.* 117. | ινα ταις φρ. τελ. γενησθαι FG. (om. *Tol.**.)

15. et mente. *om.* "et" *Am.** | 16. qui supplet *Cl.* | 18. deo meo *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) [Goth.] Arm. Æth. § D*.

χείλεσιν ‡ ἑτέρων," λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει κύριος. [22] ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν § οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἡ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. [23] ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες ‡ λαλῶσιν γλώσσαις," εἰσέλ- ¶ P. θωσιν δὲ ἰδιῶται ¶ ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; [24] ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, [25] † τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ‡ ὄντως ὁ θεὸς" ἐν ὑμῖν ἐστίν.

[26] Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος † ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, ‡ ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει", ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδο- § Theb. μὴν ‡ γινέσθω". [27] § εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος· καὶ εἷς διερμη- ¶ Goth. νευέτω·¶ [28] ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ‡ ἑρμηνευτής," σιγάτω ἐν ἐκ- ¶ Theb. κλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ θεῷ.¶ [29] προφῆται δὲ

labiis aliis loquar populo huic, et nec sic exaudient me, dicit dominus. [22] Itaque linguae in signum sunt non fidelibus sed infidelibus, prophetiae autem non infidelibus sed fidelibus. [23] Si ergo conveniat universa ecclesia in unum et omnes linguis loquantur, intrent autem et idiotae aut infideles, nonne dicent quod insanitis? [24] Si autem omnes prophetent, intret autem quis infidelis vel idiota, convincitur ab omnibus, diiudicatur ab omnibus, [25] occulta cordis eius manifesta fiunt, et ita cadens in faciem adorabit deum, pronuntians quod vere deus in vobis sit.

[26] Quid ergo est, fratres? cum convenitis, unusquisque vestrum psalmum habet, doctrinam habet, apocalypsin habet, linguam habet, interpretationem habet: omnia ad aedificationem fiant. [27] Sive lingua quis loquitur, secundum duos aut ut multum tres, et per partes, et unus interpretetur: [28] si autem non fuerit interpres, taceat in ecclesia, sibi autem loquatur et deo. [29] Prophetae

---

21. γεγραπται] praem. τι ℵ*. (corr.c)
— ἑτερογλωσσοις *Orig.* iv. 580 *not. Marcion. Hipp.* de Char. (245.) | ἑτεραις γλωσσαις FG. Vulg. Memph. Goth. *Tert.* adv. Marc. v. 8.
— ἑτερων ABℵ. 17. | ‡ ἑτεροις ⸗. DFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr. (Pst.)&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Marcion. Hipp. Orig.* iv. (vid. Cr. Rom. 12.) *Tert.*
— ουδ' ουτως (ουδ' ουτος *Orig.* iv.) | ουδεπω FG.
— εισακουσονται *Orig.* iv. | -σεται FG.
22. εισιν] add. εις FG.
— πιστευουσιν 2°.] πιστοις FG.
23. ουν] om. FG. Goth.
— συνελθῃ AℵD. rel. | ελθῃ BG*.
— ἡ εκκλησια post ὁλη DFG. Vulg. Syr. Pst. Goth.
— παντες λαλωσιν γλωσσαις ABℵ(FG)P. (λαλησωσιν G. λαλησωσιν F.) | λαλωσιν γλωσσαις παντες D*. Goth. | ‡ παντες γλωσσαις λαλωσιν ⸗. D**. 17. 37. (47.) KsL. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Arm. (λαλουσιν 47*.) [Memph. Æth.] πανταις γλωσσαις 37.
— η απιστοι] om. B.
24. προφητευωσιν] -ουσιν 17.
24. δε τις *Orig.* Cr. Cor. 245?1°. *Orig. Int.* iv. 650a (sic in 47.) | τε τις A.
— τις] om. 17. *Orig.* Cr. Cor. 2°.
— απιστος η ιδιωτης *Orig.* Cr. *bis. Orig. Int.* (ii. 484c.) iv. | ηδιωτης η απιστος 17.
— ανακρ. υπο παντων *Orig.* Cr. *Orig. Int.* ii. iv. | om. K.
25. ab init. † και ουτω ⸗. Dc. (37.) 47. KsL. Syr.Hcl. (om. και 37.) | om. ABℵD*FG. 17. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. (Arm. Æth. habent και) *Orig. Int.* ii. 484c. (iv. 650a.) *Orig.* Cr. Cor. 245.
— τα κρυπτα....και ουτως *Orig.* Cr. | om. 47.
— απαγγελλων] αναγγελλων F. | απαγωνγελλων G. (-ων- improbat corr.) | απαγγελων 47. | και απαγγελει *Orig.* Cr.
— οντως ὁ θεος ABℵD(FG.) 17. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* Cr. *Orig. Int.* ii. iv. om. ὁ ℵ*D*FG. *Orig.* Cr. habent ℵcDb. | ‡ ὁ θεος οντως ⸗. 37. 47. KsL. Syr. Hcl.
— υμιν *Orig.* Cr. *Orig. Int.* ii. iv. | ημιν 37.
26. εστιν] post αδελφοι 37.
— ἑκαστος] † add. υμων ⸗. ℵcDFG. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. ABℵ*. 17. Memph. Æth. *ut vid.*
— διδαχην εχει] om. A.
— αποκαλυψιν εχει ante γλωσσαν εχει ABℵDFG. 17. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (Goth.) Æth. | ‡ post ⸗. L. | om. αποκαλ. εχει 37. 47. Arm. | om. γλωσ. εχει K. (αποκαλ. εχ. ἑρμην. εχ. γλωσσ. εχ. Goth.)
— ἑρμηνειαν (in rasuram 47.) | διερμηνειαν DFG.
— παντα] add. δε 17.
— γινεσθω ABℵDFG. 17. 37. 47. KL. | ‡ γενεσθω ⸗.
27. και ανα μερος] om. K.
28. ἑρμηνευτης BD*FG. (praem. ὁ D*FG.) | ‡ διερμηνευτης ⸗. AℵDb. 17. 37. 47. KsL.
— ἑαυτῳ] αυτῳ FG.
— δε] om. 47.
— τῳ θεῳ] om. τῳ 47.

---

22. sunt *ante* signum *Am.** | 23. omnis *Am.** | *om.* et *ante* idiotae *Cl.* | 25. adoravit *Am.* | 29. proph. autem duo *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KL[P.]

δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· [30] ἐὰν δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. [31] δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν, καὶ πάντες παρακαλῶνται· [32] καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται· [33] οὐ

§ Æg. iii.
ε 1 Tim. 2:11.

γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς § ‡ ἀλλὰ" εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων. [34] g αἱ γυναῖκες † ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ‡ ἐπιτρέπεται" αὐταῖς λαλεῖν, † ἀλλὰ" † ὑποτασσέσθωσαν," h καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. [35] εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστιν ‡ γυναικὶ" ‡ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ." [36] ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν; [37] εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι † κυρίου † ἐστὶν" ‡ ἐντολή." [38] εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοείτω. [39] ὥστε, ἀδελφοί * μου," ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν ‡ μὴ § κωλύετε γλώσσαις." [40] πάντα * δὲ" εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

h Gen. 3:16.

38. ἀγνοεῖται § P.
39. *[ἐν]" γλώσσαις

duo aut tres dicant, et ceteri diiudicent: [30] quod si alii revelatum fuerit sedenti, prior taceat. [31] Potestis enim omnes per singulos prophetare, ut omnes discant et omnes exortentur. [32] Et spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt: [33] non enim est dissensionis deus sed pacis, sicut in omnibus ecclesiis sanctorum. [34] Mulieres in ecclesiis taceant: non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut et lex dicit. [35] Si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent: turpe est enim mulieri loqui in ecclesia. [36] An a vobis verbum dei processit, aut in vos solos pervenit? [37] Si quis videtur propheta esse aut spiritalis, cognoscat quae scribo vobis, quia domini sunt mandata: [38] si quis autem ignorat, ignorabitur. [39] Itaque, fratres, aemulamini prophetare, et loqui linguis nolite prohibere: [40] omnia autem honeste et secundum ordinem fiant.

---

29. οἱ αλλοι ABℵD^c. 17. 37. Ks. *Orig.* Cr. Cor. 78. | om. οἱ D*FGL.
— διακρινετωσαν ABℵD^b. (17.) 37. KsL. *Orig.* Cr. | ανακρινετωσαν D*FG. (διακρινεσθωσαν 17.)
30. δε ABℵD^c. rel. Syr.Hcl. Memph. *Cypr.* 127. | om. D*FG. *Orig. Int.* iii. 376^c. (quodsi Vulg. et si Syr.Pst.)
31. παντες ante καθ' ἑνα DFG. Vulg. Syr.Pst. Arm. | post ABℵ. 37. 47. KsL. Syr.Hcl. Memph. *Orig.* Cr. Cor. 278. | om. παντες 17.
32. πνευματα ABℵ. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Orig.* iii. 571^a. iv. 113^a. *Orig. Int.* iv. 599^c. | πνευμα DFG. Syr.Pst. *Orig. Int.* ii. 81^c. *Hil.* 1196^a. [Æth.]
— ὑποτασσεται *Orig.* iii. iv. | -σονται L.
33. ακαταστασιας post ὁ θεος A. Syr.Pst. Memph. | Contra, *Hipp.* (Lagarde 87.)
— ὁ θεος] om. ὁ FG.
— αλλα ABℵD. 47. | ‡ αλλ' ⸗. FG. rel.
— ἁγιων] add. διδασκω FG. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl.*
34, 35. post ver. 40. DFG. *Fuld.* (*Vict.*)
34. γυναικες] †add. ὑμων ⸗. DFG. 37. 47. KsL. Syr.Pst.&Hcl.† *Marcion.* Epiph. 321 & 363. | om. ABℵ. 17. Vulg. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 279. *Cypr.* 318.
34. ταις εκκλησιαις MSS. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Marcion.* 321. *Orig.* Cat. Cr. 279. | εκκλησιᾳ *Fuld.* (*Vict.*) *Tol.* Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Æth. *Marcion.* (363.)
— επιτρεπεται ABℵDFG. 17. Vulg. Memph. Æg. iii. Arm. *Marcion* 367. *Orig.* Cat. Cr. | ‡ επιτετραπται ⸗. 37. 47. Ks. *Marcion* 321. | επιτετρεπται L.
— αυταις] αυτοις 17. 37.
— αλλα ABℵD*. | ‡ αλλ' ⸗. D^{c}FG. rel.
— ὑποτασσεσθωσαν ABℵ. 17. Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Æth. *Marcion.* | ‡ ὑποτασσεσθαι ⸗. DFG. 37. 47. KsL. Vulg. Syr.Hcl. Arm. ‖ add. τοις ανδρασιν A.
35. ει δε τι *Orig.* Cr. Cor. 279. | ει τι δε DFG. Vulg.
— μαθειν B(ℵ^c)DFG. 37. 47*s*. KsL. *Orig.* Cr. Cor. (μανθειν ℵ^c.) | μανθανειν A^{2}ℵ*. 17. [A* n.l.]
— θελουσιν] θελωσιν A. | εθελουσιν 37. *Orig.* Cr. Cor. | θελουσεν FG.
— εν οικῳ] om. 47. (habet *Orig.*)
— εστιν] om. B.
— γυναικι ABℵ*. 17. Vulg. Memph. *sic.* Æg. iii. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 279 (1°.) 280. | ‡ γυναιξιν ⸗. ℵ^{c}DFG. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* Cr. Cor. 279 (2°.)
35. λαλειν ante εν εκκλησιᾳ ABℵ. 17. 37. Vulg. Memph. Æg. iii. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 279 (1°). 280. | ‡ post ⸗. D(FG.) 47. Ks(L.) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* Cr. Cor. 279 (2°). (εκκλησιαις FGL. Syr.Hcl.)
36. κατηντησεν ante μονους FG. Memph. | post *Orig.* Cr. Cor. 280.
37. εἰ] ἤ 17.
— επιγινωσκετω *Orig.* Cr. *bis.* | γινωσκετω B.
— κυριου] † praem. του ⸗. | om. (A)B*Mai*ℵDFG. 17. 37. 47. KL. *Orig.* Cat. Cr. *bis.* ‖ θεου A. *Orig.* Cr. *bis.* | Contra, *Hil.* 26^a.
— εστιν ABℵD*FG. 17. Memph. *Orig.* Cr. *bis.* (post εντολη ℵ*. corr.^{c}) | ‡ εισιν ⸗. D^c. (37.) 47. KL. (post εντολαι 37.)
— εντολη ABℵ. 17. Memph. Æth. | ‡ εντολαι ⸗. D^b. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Æg. iii. Arm. | om. D*FG. *Orig.* Cr. *bis. Orig. Int.* ii. 73^c. *Hil.* 26^a.

33. sicut et in omn. eccl. sanct. doceo *Cl.*

Vulg. XV. Syrr. P.H. Θ Memph. [Theb.] [Æg. iii.] [Goth.] Arm. Æth. § Goth.

39 [1] § Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε [2] δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε. [3] παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, [4] καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται ‡τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ" κατὰ τὰς γραφάς, [5] § καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα. [6] ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ ‡πλείονες" μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ † ἐκοιμήθησαν. [7] ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. [8] ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι ὤφθη κἀμοί. [9] i ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ· [10] χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δέ, ‡ἀλλὰ"

[1] Notum autem vobis facio, fratres, evangelium quod praedicavi vobis, quod et accepistis, in quo et statis, [2] per quod et salvamini, qua ratione praedicaverim vobis si tenetis, nisi si frustra credidistis. [3] Tradidi vobis enim in primis, quod et accepi, quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum scripturas, [4] et quia sepultus est, et quia surrexit tertia die secundum scripturas, [5] quia visus est Cephae et post haec undecim. [6] Deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul, ex quibus multi manent usque adhuc, quidam autem dormierunt. [7] Deinde visus est et Iacobo, deinde apostolis omnibus. [8] Novissime autem omnium tamquam abortivo visus est et mihi. [9] Ego enim sum minimus apostolorum, qui non sum dignus vocari apostolus, quoniam persecutus sum ecclesiam dei: [10] gratia autem dei sum id quod sum, et gratia eius in me vacua non fuit, sed habundantius illis omnibus laboravi; non ego autem,

§ Theb.

5. ἔπειτα τοῖς

7. ἔπειτα τοῖς

[1] Eph. 3:8.

38. *αγνοειτω* $A^2BN^cD^b$. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor. 227 *sic.* 280. | *αγνοειται* A**ut vid.*N*D*. 17. *Orig.* iii. 130^b. Cr. Cor. 227 e contextu? | *ηγνοειται* FG. ignorabitur Vulg. Æg. iii. *Orig. Int.* ii. 73^c. 667^e. non cognoscetur *Hil.*

39. *αδελφοι μου* AB**Mai Alf.*N D^b. 37. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (Æth.) | *om. *μου* ⸗. B^2*Mai Alf.*D*FG. 17. 47. KsL. Vulg. Æg. iii. Arm.

— *το προφ.*] om. *το* FG.

— *το λαλ.*] om. *το* B.

— *μη κωλυετε* ante *γλωσσαις* A(B)N. 17. 37. P. (Memph.) | ‡ post ⸗. DFG. 47. KsL. Æg. iii. vid. *Orig. Int.* ii. 143^b. 278^b. (*γαρ* Syr.Hcl.)

— *γινεσθω*] add. vv. 34, 35. DFG.

1. *ευηγγελισαμην Marcion.* | *εναγγ.* D. *Orig.* Cat. Cr. 283.

— *ἑστηκατε*] *στηκετε* D*FG.

2. *σωζεσθε*] *ζωζεσθε* 37*.

— *λογῳ*] add. *και* D*.

— *ει κατεχετε* Syr.Hcl.mg. *Graece. Orig.* Cr. Cor. 283. | *οφειλητε κατεχειν* D*(FG. -λεται).

3. *ημων Iren.* 209. *Orig.* i. 434^e. *Eus.* Ecl. Pr. 227. in Ps. 546^b. *Hil.* 1078^b. | *η. υμων* F(non G.)

4. *τῃ ἡμερᾳ τῃ τριτῃ* ABND. 17. 37. Syr.Hcl. Memph. *Hil.* | ‡ *τῃ τριτῃ ἡμερᾳ* ⸗. FG. 47. KsLP. Vulg. Syr.Pst. Æg. iii. Goth. *Marcion. Iren.* 209. *Eus.* ad Mar. *Mai* 301. *Tert.* adv. Marc. iii. 8.

5. *ειτα* BD^c. 47. KsLP. Syr.Hcl.&mg. Graece. Memph. Theb. *Orig.* i 434^e. *Eus.* ad Mar. (*Mai* 287. 297.) | *επειτα* AN. 17. 37. *Eus.* H.E. 1. 12 (36.) ad Mar. (Mai 301.) | *και μετα ταυτα* D*FG. *Am.* (Vulg. *Cl.*) (Syr.Pst.) Goth. (Arm.) (Æth.) | "et" Æg. iii.

— *δωδεκα* ABN(*ιβ′*)D^c. rel. Syrr.Pst.& Hcl.txt. Memph. Theb. Arm. *Zoh.* Æth. *Orig.* i. *Eus.* H.E. ad Mar. 297. 301. | *ἑνδεκα* D*FG. Vulg. Syr.Hcl.mg. Goth. Arm. *Usc. Eus.* ad Mar. 287 *bis.*

6. *πλειονες* ABNDFG. 17. 37. *Orig.* i. 434^f. *Eus.* in Ps. 351^d. | ‡ *πλειους* ⸗. 47. KsLP. *Eus.* H.E. i. 12.

— *τινες δε*] add. *εξ αυτων* K. | om. *Orig.* i. *Eus.* in Ps.

— *εκοιμηθησαν*] †praem. *και* ⸗. A?^{2}N^{c}D^c. 17. 37. 47. KLP. Æth. *Orig.* i. *Eus.* in Ps. | om. ?A*BN*D*FG. Vulg. Syr. Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. et quidam (om. *δε*) Syr.Pst. ‖ *ετελευτησαν* 17.

7. *επειτα ωφθ.* ABNFG. 17 *sic.* 37. 47. KLP. *Orig.* i. 434^f. (*Eus.* ad Mar. *Mai.* 297.) | *ειτα ωφθ.* D. Memph.

— *ειτα τοις* BN^{c}D. 37. 47. LP. | *επειτα τοις* AN*FG. 17. K. *Orig.* i. *Eus.* (in Ps. 351^d.) ad Mar.

8. *ὡσπερει Iren. Gr.* 37. *Orig.* i. 435^a. | *ὡσπερ* D*. *Eus.* in Ps. 359^e.

— *τῳ* Memph. *Iren. Gr. Orig.* i. *Eus.* in Ps. | om. FG. Theb.

— *καμοι Iren. Gr. Orig.* i. *Eus.* in Ps. | *και εμοι* FG.

10. *ἡ εις Orig.* Cr. Eph. 111. 170. | om. *ἡ* D*FG. Vulg.

— *ου κενη εγενηθη Orig.* Cr. Eph. 111. *ουκ εις κενον εγενηθη Orig.* Cr. Eph. 170. | *πτωχη ουκ εγενηθη* D*. | *πτωχη ου γεγονεν* FG.

— *αυτων Orig. Int.* iv. 467^a. 536^a. 556^b. 585^b. 631^a. | om. D*L*.

— *παντων*] *ἁπαντων* N*.

— *αλλα ἡ* ABND*. 17. | ‡ *αλλ' ἡ* ⸗. D^cFG. 37. 47*s*. KsLP.

2. *om.* si *Cl.* | 3. enim vobis *Cl.* et *Am.*** | 4. resurrexit *Cl.* | 5. et quia *Cl.* | post hoc *Cl.* | 7. *om.* "et" *Cl.* | deinde 2°] de *Am.**

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

ἡ χάρις τοῦ θεοῦ † σὺν ἐμοί. 11 εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν, καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε. 12 εἰ δὲ χριστὸς κηρύσσεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν ‡ἐν ὑμῖν τινὲς" ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; 13 εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται· 14 εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ † καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. 15 εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν εἴ περ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται· 16 εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται· 17 εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν· ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, 18 ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν χριστῷ, ἀπώλοντο. 19 εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ‡ἐν χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν" μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. 20 νυνὶ

14. ἄρα *[καὶ]"

sed gratia dei mecum. 11 Sive enim ego sive illi, sic praedicamus et sic credidistis. 12 Si autem Christus praedicatur, quod resurrexit a mortuis, quomodo quidam dicunt in vobis quoniam resurrectio mortuorum non est? 13 Si autem resurrectio mortuorum non est, neque Christus resurrexit: 14 si autem Christus non resurrexit, inanis ergo est praedicatio nostra, inanis ergo est et fides vestra: 15 invenimur autem et falsi testes dei, quoniam testimonium diximus adversus deum quod suscitaverit Christum, quem non suscitavit, si mortui non resurgunt: 16 [nam si mortui non resurgunt] neque Christus resurrexit. 17 Quod si Christus non resurrexit, vana est fides vestra: adhuc enim estis in peccatis vestris: 18 ergo et qui dormierunt in Christo, perierunt. 19 Si in hac vita tantum in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus

10. *συν*] † praem. *ἡ* ⸗. AℵcDc. 17*s*. 37. 47. K*s*LP. Theb. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 427d.a. iv. 517a. | om. Bℵ*D*FG. Vulg. Goth. *Orig. Int.* ii. 101a. iv. 467a. 536b. 556b. 585b. 631a.

11. *ουν*] *δε* D*FG. Goth. (Æth.) *Iren.* 200. | enim Vulg. *Tert.* de pud. 19. | om. Theb.

— *κηρυσσομεν* 37.

— *επιστευσατε*] *πιστ.* ℵ*. (corr.c)

12. *ὁτι εκ νεκρ.* ABℵDb. 17. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Iren.* Gr. & Lat. 209. *Tert.* de res. car. 48. | *εκ νεκρ. ὁτι* D*FG. *Orig.* iii. 811b. Cr. Cor. 295. [Æth.]

— *εν ὑμιν* ante *τινες* ABℵ. 17. P. Syrr.Pst &Hcl. *Orig.* iii. Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. 302a. | ‡ post ⸗. DFG. 37. 47. K*s*L. (Vulg.) (Memph.) (Theb.) Goth. Arm. *Tert.* [Æth.]

13. *ει*] *εαν* FG.

— *ει δε αναστ. νεκρ. ουκ εστιν* ABℵaD. rel. (*Iren.* 309.) | om. ℵ*. 17.

— *εγηγερται*] praem. *ουκ* D*.

14. *ει δε χρ. ουκ εγηγερται Iren.* 309. *Tert.* de res. car. 48. | om. D*.

— *αρα*] add. *και* Aℵ*DFG. 17. 37. 47. KP. Goth. *Tert.* adv. Marc. iii. 8. | om. *και* Bℵc L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. *sic.* Arm. Æth. *Iren. Tert.* de res. car.

— *κενη*] † add. *δε* ⸗. Dc. 47. K*s*L. Syr. Hcl. (ergo Vulg.) | om. ABℵD*FG. 17. 37. P. Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Iren. Tert.*

14. *ὑμων* Aℵ Db FG. rel. Memph. *Iren. Tert.* | *ἡμων* B*Mai* D*.17. Theb. Goth.

15. *δε και Iren.* 309. *Orig.* iv. 199c. | om. *και* D*. Arm. *Tert.* de res. car. 48. | *αρα και* 37. (*ευρισκωμεθα* 37.)

— *ὁτι εμαρτ. κ. τ. θεου* Theb. *Orig.* iv. | om. Æg. iii. (om. *κ. τ. θεου Iren. Tert.*) *καταψευδομαρτυρουμεν του θεου Afric.* Routh. ii. 230.

— *ηγειρεν*] *εγιγεν* FG.

— *χριστον*] add. *αυτου* ℵ*. (om.c) | om. *Iren. Afric. Orig.* iv. *Eus.* ad Steph. (*Mai* 274.) *Tert.*

— *ει περ αρα νεκροι ουκ εγειρονται* Vulg. Syr.Hcl. Memph. (Arm.) | om. D. *Harl.** Syr.Pst. Theb. Goth. *Iren. Tert.*

— *νεκροι*] praem. *οἱ* FG.

16. *ει γαρ νεκρ. ουκ εγειρ. Iren.* 309. *Tert.* | om. P. *Am. Fuld.*

— *χριστος*] praem. *ὁ* P.

17. *ετι* (*ὅτι* 37 sic. quoniam adhuc *Iren.* 309. quia adhuc *Tert.*) ‖ praem. *εστιν* BD*. (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl.† (Memph.) (Theb.) Goth. (*Iren.* 309.) (*Tert.*) (*Orig. Int.* ii. 302a.) | non habent AℵDcFG. rel. Arm. ‖ praem. *και* Aℵ*. Syr.Pst. (Memph.) Theb. Æth. | non habent Bℵc DFG. rel. Vulg. Syr.Hcl. Arm. Zoh. *Iren. Orig. Int.* ii. *Tert.* (add. *γαρ* Vulg. non Goth.)

17. *ταις ἁμαρτιας* sic F*G.

18. *απολοντο* F*.

19. *εν χριστῳ* ante *ηλπικοτες εσμεν* ABℵD*FG. 17. 37. Vulg. Goth. *Iren.* 309. *Orig.* ii. 802a. Cr. Cor. 297. | ‡ post ⸗. Dc. 47. K*s*LP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* iii. 80c.

— *εσμεν* ante *παντ. ανθρ.* D. Vulg. Syr.Pst. Goth. *Orig.* Cr. Cor. | post *Orig.* iii. (ii.) | om. Memph. Theb. | omnibus sumus hominibus *Iren.*

20. *νυνι* ABℵD. rel. *Orig.* ii. 552c. Cr. Cor. 297. | *νυν* FG.

— *νεκρων*] praem. *των* FG. | om. rel. *Orig.* ii. 552c. iii. 538c. Cr. Cor.

— *κεκοιμημενων*] † add. *εγενετο* ⸗. Dc. 37. 47. K*s*L. Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. *Orig. Int.* iii. 835b. | om. ABℵD*FG. 17. P. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. *Iren.* 309. *Orig.* ii. iii. Cr. Cor. *Orig. Int.* iv. 693a. *Hil.* 1104c.

21. *δι' 1°. Orig.* iii. 100b. Cr. Cor. 297. *Eus.* D.E. 462d. | *δια* FG.

— *θανατος*] † praem. *ὁ* ⸗. Db FG. 37. 47. LP. *Orig.* Cr. Cor. *Eus.* D.E. | om. ABℵD*. 17 *ut vid.* K. *Orig.* iii.

— *δι' 2°. Orig.* iii. Cr. *Eus.* D.E. | *δια* F(non G.)

22. *ζωοποιησονται* A*. (corr.1)

14. non *om. Am.** | est ergo *Cl.* | inanis est, *om.* ergo *Cl.* | 16. *om.* nam si mortui non resurgunt *Am.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Æg. iii. Goth Arm. Æth.

δὲ χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων †.

40 [21] [k] Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου † θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. [22] ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. [23] ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ χριστός, ἔπειτα οἱ * τοῦ " χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ· [24] εἶτα τὸ τέλος, ὅταν
24. παραδιδῷ ‡ παραδιδοῖ" τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν· [25] δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις οὗ † θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. [26] ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. [27] [l] Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ· ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα· [28] ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα,

[k] Rom. 5:12, 18.

[l] Psa. 8:7(6). Heb. 2:8.

omnibus hominibus. [20] Nunc autem Christus resurrexit a mortuis, primitiae dormientium.

[21] Quoniam enim per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum. [22] Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur. [23] Unusquisque autem in suo ordine: primitiae Christus, deinde hi qui sunt Christi in adventu eius, [24] deinde finis, cum tradiderit regnum deo et patri, cum evacuaverit omnem principatum et potestatem et virtutem. [25] Oportet autem illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius. [26] Novissima autem inimica destruetur mors. [27] Omnia enim subiecit sub pedibus eius. Cum autem dicat, Omnia subiecta sunt ei, sine dubio praeter eum qui subiecit ei omnia: [28] cum autem subiecta fuerint illi omnia,

---

23. δε *Orig.* iii. 174[d]. iv. 199[b]. 408[b]. *Tert.* de res. car. 48. | add. supra ℵ[1]. | om. *Orig.* iii. 100[b].

— του χριστου ABℵDFG. 17. 37. 47. K*s*LP. *Orig.* iv. 199[b]. 408[c]. *Hipp.* c. Noet. 6. (ii. 10.) *Eus.* in Ps. 448[b]. | *om. του ⊊.

— εν τῃ παρ.] praem. οι FG. Vulg. *Cl. Fuld. Orig. Int.* ii. 455[c]. *Hil.* 54[f]. 1096[b]. | om. *Am. Tol. Orig.* iv. *bis. Hipp. Eus.* in Ps.

— αυτου] add. ελπισαντες FG. Vulg. *Cl. Orig. Int.* ii. iii. 835[b]. *Hil.* 54[f]. | om. *Am.* | *Orig.* iv. *bis. Hipp. Hil.* 1096[b].

24. παραδιδοι BBtly.*Mai* FG. παραδιδῳ AB*Bch.*ℵDP. Memph. et Æg. iii. (*Engelbr.*) *Hipp.* c. Noet. 6. (ii. 10.) *Mcl.* (ap. *Eus.* 52[c].) 82[b]. *Eus.* in Ps. 448[b]. (17 n.l.) | ‡ παραδῳ ⊊. 37. 47. K*s*L. *Orig.* i. 747[c]. iv. 38[c]. *Eus.* in Ps. 443[e]. | ὁτε παραδωσει *Orig.* iv. 408[e]. (i. 239[c]. ii. 761[b].) | παραδιδωσι *Orig.* iv. 315[c]. (169[e].)

— τῳ θεῳ] του θεου ℵ*. (corr.[c])

— πατρι *Orig.* i. *bis.* iv. *bis. Orig. Int.* iv. 545[b]. 555[b]. *Hipp. Mcl. bis. Eus.* in Ps. *bis. Tert.* adv. Prax. 4. *Hil.* 54[f]. 590[b]. 1096[b]. | πνι F(non G.)

— δυναμιν] praec. πασαν 47. | om. *Eus.* c. Mcl. 191[b]. in Ps. *bis. Hil.* 590[b].

25. αχρις ου] † add. αν ⊊. ℵ[c]D[b]. 37. 47. K*s*L. *Orig.* iii. 686[e]. Cr. Eph. 133. *Mcl.* (ap. Eus.) 50[c]. (ἑως αν *Orig.* iv. 17[c]. *Mcl.* (ap. Eus. 51[d]. *bis.*) *Eus.* c. Mcl. 181[c]. αχρις αν (om. ου) *Orig.* ii. 589[f].) | om. ABℵ*D*FG. 17. P. Memph. Theb. *Orig.* iv. 408[d]. 409[c]. *Hipp.* c. Noet. 6. (ii. 10.) *Eus.* c. Mcl. 183[b]. in Ps. 444[a]. (αχρι ABℵ*. 17. P.)

25. εχθρους] add. αυτου AFG. 17. *Harl.** Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Æth. *Orig.* ii. 589[f]. iv. 17[c]. 409[c]. *Orig. Int.* ii. 436[c]. iii. 35[d]. 361[e]. 835[c]. iv. 555[e]. *Mcl.* (ap. Eus. 51[d]. *bis.*) *Tert.* adv. Marc. v. 9. adv. Prax. 4. *Hil.* 144[a]. | om. BℵD. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Iren.* 337. *Orig.* i. 658[e]. iii. iv. 408[d]. Cr. Eph. 133. *Orig. Int.* i. 69[d]. iv. 663[b]. *Hipp. Mcl.* ap. Eus. 50[c]. *Eus.* c. Mcl. *bis.* in Ps. *Hil.* 54[f]. 590[b]. 1096[b].

— ποδ. αυτου *Iren. Orig.* i. ii. iii. iv. *ter. Orig. Int.* i. ii. iii. *ter.* iv. *bis.* Cr. Eph. *Hipp. Mcl. ter. Eus.* c. Mcl. *bis.* in Ps. *Tert. bis. Hil. quater.* | om. αυτου FG.

26, 27. εσχατος εχθρος κατ... ὑπο τ. ποδ. αυτ. *Hipp. Orig. Int.* iii. (35[d].) 835[c]. (iii. 552[c]. iv. 360[d]. 408[d]. 409[c].) ver. 26. *Iren.* 222. 337. *Orig.* in Prov. Mai 13. *Eus.* c. Mcl. 183[b]. in Ps. 40[a]. 444[a]. *Tert.* de res. car. 51. *Hil.* | om. 17.

26. καταργειται *Orig.* i. 658[f]. iv. 17[d]. 360[d]. 408[d]. 409[c]. *Hipp.* | καταργηται L.

— παντα γαρ ὑπετ. ὐ. τ. ποδ. αυτου post εσχ. εχθ. κατ. ὁ θαν. ABℵ[c]D[b]FG. 37. 47. K*s*L.Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.Memph. Theb. Arm. *Orig. Int.* iii. *bis. Hipp.* c. Noet. 6. (ii. 10.) (ὑποτετακται αυτου *Hipp.*) | ante ℵ[a]D*. *Tol. Harl.** Goth. Æth. (vid. *Orig.* i. 658[f]. iv. 17[d]. 343[b]. 408[d]. 409[c].) *Hil.* 55[a]. 590[b]. 1096[b]. | om. ℵ*.

27. ὁτι ante παντα *Orig.* iv. 408[e]. *Orig. Int.* iii. 835[c]. | om. B. Vulg. Æth. *Iren.* 337. *Hipp. Hil. ter.* || add. τα ℵ. | om. *Orig.* iv. *Hipp.*

— ὑποτετακται] add. αυτῳ FG. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. *Hipp.* 55[a]. *Orig. Int.* iii. | om. *Iren. Orig.* iv. *Hil.* 590[c]. 1096[b].

— τα παντα *Hipp. Orig.* iv. | om. τα F(non G.)

28. ὁταν δε ὑποτ. αυτ. τα παν. *Iren.* 337. *Orig.* iv. 157[a]. *Orig. Int.* i. 151[c]. ii. 659[f]. iii. 835[c]. 874[c]. *Eus.* c. Mcl. 183[b]. *Tert.* adv. Prax. 4. *Hil.* 55[a]. 1096[c]. | om. ℵ* (add.[a]) 37. *Hipp.* c. Noet. 6. (ii. 10.) *Hil.* 55[a]. 590[c]. 783[d] MS. 1086[f]. MS. 1096.[e] MS. 1103[a].

— ὑποταγῃ post αυτῳ D. *Iren. Orig. Int.* i. *Eus.* c. Mcl. | (ante *Orig. Int.* ii. iii. *bis.*) *Tert.* adv. Prax. *Hil. bis.* | post τα παντα *Orig.* iv. 157[a].

---

21. quoniam quidem *Cl.* | 22. vivificantur *Am.*** | 23. ii qui sunt Chr. qui in *Cl.* post ejus *add.* crediderunt *Cl.* | 25. omnes *om. Am. txt.*

ABℵ[C]D FG. 17. 37. 47. KLP.

τότε † αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς † πάντα ἐν πᾶσιν. [29] ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι; ὑπὲρ τῶν νεκρῶν εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται· τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ ‡ αὐτῶν"; [30] τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; [31] καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, * ἀδελφοί", ἣν ἔχω ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. [32] εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, [m] φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. [33] μὴ πλανᾶσθε· Φθείρουσιν ¶ ἤθη ‡ χρῆστα" ὁμιλίαι κακαί. [34] ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν ‡ λάλω."

[35] ‡ Ἀλλὰ" ἐρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ¶ ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; ¶ [36] ‡ ἄφρων," σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· [37] καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· [38] ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ δίδωσιν σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. [39] οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων σάρξ, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων. [40] καὶ σώματα ἐπουράνια καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. [41] ἄλλη δόξα ἡλίου καὶ ἄλλη δόξα σελήνης καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. [42] οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν· σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· [43] σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· [44] σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν. [45] οὕτως καὶ γέγραπται· Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. [46] ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. [47] ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ κύριος ἐξ οὐρανοῦ. [48] οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. [49] καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. [50] τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. [51] ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, [52] ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γὰρ καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. [53] δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. [54] ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. [55] ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος; [56] τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος· [57] τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. [58] ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

[29] ¶ Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται; ἵνα τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν; [30] ¶ τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; [31] ¶ καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. [32] ¶ εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. [33] ¶ μὴ πλανᾶσθε· Φθείρουσιν ἤθη χρῆστα ὁμιλίαι κακαί. [34] ¶ ἐκνήψατε δικαίως, καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λάλω.

[35] ¶ Ἀλλὰ ἐρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; [36] ¶ ἄφρων, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται, ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· [37] καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· [38] ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ δίδωσιν σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. [39] οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων σάρξ, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων. [40] καὶ σώματα ἐπουράνια καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. [41] ἄλλη δόξα ἡλίου καὶ ἄλλη δόξα σελήνης καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. [42] οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν· σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· [43] σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· [44] σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν. [45] οὕτως καὶ γέγραπται· Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. [46] ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. [47] ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ κύριος ἐξ οὐρανοῦ. [48] οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. [49] καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου. [50] τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. [51] ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, [52] ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γὰρ καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. [53] δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. [54] ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. [55] ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος; [56] τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος· [57] τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. [58] ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

[m] Es. 22:13.

¶ Theb.

¶ Goth.

¶ Æg. iii.

tunc ipse filius subiectus erit illi qui sibi subiecit omnia, ut sit deus omnia in omnibus. [29] Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis si omnino mortui non resurgunt? ut quid et baptizantur pro illis? [30] Ut quid et nos pereclitamur omni hora? [31] Cotidie morior propter vestram gloriam, fratres, quam habeo in Christo Iesu domino nostro. [32] Si secundum hominem ad bestias pugnavi Ephesi, quid mihi prodest? Si mortui non resurgunt, Manducemus et bibamus, cras enim moriemur. [33] Nolite seduci. Corrumpunt mores bonos conloquia mala. [34] Evigilate iuste et nolite peccare: ignorantiam dei enim quidam habent. Ad reverentiam vobis loquor.

[35] Sed dicet aliquis, Quomodo resurgunt mortui? quali autem corpore veniunt? [36] Insipiens, tu quod seminas, non vivificatur nisi prius moriatur:

---

28. τοτε] †add. και ☽. ABℵD^{c}. 37. 47. KsLP. Vulg.*Cl.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig. Int.* i. ii. iii. *bis.* iv. 599^{d}. *Hipp. Eus.* c. Mcl. *Tert. Hil.* 83^{d}. 783^{d}. | om. BD*FG. 17. *Am. Fuld. Harl. Tol.* Syr.Pst. (Goth.) *Iren. Orig.* ii. 740^{d}. iv. *Mcl.* (ap. Eus. 41^{c}. 42^{a}. 53^{c}. 113^{b}.) *Hil.* 55^{a}. 590^{c}. 1087^{a}. 1096^{c}. 1103^{a}.

— ᾖ post ὁ θεος D*. | ante *Iren. Orig.* i. 239^{c}. *Orig. Int.* i. iii. *bis. Hipp. Mcl.* (ap. Eus. 113^{b}.) *Eus.* c. Mcl. 183^{b}. 186^{b}. 188^{a}. *Hil. ter.*

— παντα εν πασ.] † praem. τα ☽. ℵD^{c}FG. 37. 47. KsLP. *Orig.* iv. 38^{d}. 41^{c}. 315^{c}. in Prov.*Tf.* 91. *Mcl.* (ap. Eus. 113^{b}.) *Eus.* c. Mcl. 183^{b}. 186^{b}. | om. ABD*. 17. Arm. *Hipp. Orig.* i. 152 *bis. Mcl.* (ap. Eus. 42^{a}.) *Eus.* c. Mcl. 187^{c}. 188^{a}.

29. ποιησουσιν *Clem. exc. Theod.* 974. *Tert.* adv. Mar. v. 10. | ποιουσειν FG. | ποιησωσιν 37. 47.

— νεκροι] praem. οἱ P.

— ὑπερ αυτων ABℵD*FG. 17. 47. KP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. (Æth.) *Orig.* iii. 812^{b}. | ‡ ὑπερ των νεκρων ☽. D^{c}L. Syr.Pst. | ὑπ. αυτων των νεκρων 37.

" Pro mortuis tingui pro corporibus est tingui; mortuum enim corpus ostendimus. Quid facient qui pro corporibus baptizantur, si corpora non resurgunt?" *Tert.* adv. Marc. v. 10.

30. κινδυνευομεν] praem. οἱ P. | κρινομεν 37.

31. καθ' ἡμερ. ἀποθνησκω] *Orig.* iii. 812^{b}. Cr. Eph. 158. | om. D*FG. *Clem.* 350. | (ωφελος KP.)

— * ἀδελφοι ante ἣν ABℵ. 17. 37. KP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (Theb.) Æg. iii. Goth. | * om. ☽. DFG. 47. L. Arm. *Zoh. Orig.* ii. 710^{a}. Cr. Cor. 85. 297.

— εν χρ. Ιησ. τῳ κυρ. ἡμ. ABℵD^{c}. rel. *Orig.* Cr. Cor. *bis.* | εν κυριῳ D*. εν χρ. Ιησ. Æth. *Orig.* ii.

32. το οφ. *Orig.* iii. 812^{b}. Cr. Eph. 158. | om. το D*FG. *Clem.* 350. | (ωφελος KP.)

— πιομεν 37*. | Contra, *Ath.* 19. *Clem.* 300. 350. *Orig.* iii. 365 *not.* 812$^{b\text{-}c}$. *Meth.* 85. Jahn. *Tert.* de res. car. 49. de jej. 17. de mon. 16.

28. tunc et ipse *Cl.* | erit ei qui subjecit sibi *Cl.* | 31. per vestram *Cl.* | 34. justi *Cl.* | enim dei *Cl.* | 35. qualive corpore *Cl.* | venient *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Theb.) (Æg.iii.) (Goth.) Arm. Æth.

ρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου ἤ τινος τῶν λοιπῶν· [38] ὁ δὲ θεὸς ‡ δίδωσιν αὐτῷ" σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων † ἴδιον σῶμα. [39] οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν † ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ *σὰρξ" ‡ πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων." [40] καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ‡ ἀλλὰ" ἑτέρα § μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. [41] ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. [42] οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· [43] σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει·

§ C.

41 [44] Σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. *εἰ" ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ‡ ἔστιν καὶ" †

[37] et quod seminas, non corpus quod futurum est seminas, sed nudum granum ut puta tritici aut alicuius ceterorum: [38] deus autem dat illi corpus sicut voluit, et unicuique seminum proprium corpus. [39] Non omnis caro eadem caro, sed alia hominum, alia pecorum, alia caro volucrum, alia autem piscium. [40] Et corpora caelestia, et corpora terrestria: sed alia quidem caelestium gloria, alia autem terrestrium. [41] Alia claritas solis, alia claritas lunae, alia claritas stellarum: stella enim a stella differt in claritate. [42] Sic et resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione, surget in incorruptione: [43] seminatur in ignobilitate, surget in gloria: seminatur in infirmitate, surget in virtute.

[44] Seminatur corpus animale, surgit corpus spiritale. Si est corpus animale, est et

---

32. *αποθνησκωμεν* L. | Contra, *Ath. Clem.* 301. 350. *Orig.* iii. *ter. Meth.* moriemur *Tert. ter.*

33. *χρηστα* ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. *Clem. Hom.* iv. 24. *Eus.* P.E. 249ᵃ. | ‡ *χρησθ'* ⊃. *Clem.* 350.

34. *λαλω* BℵD. 17. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. (Memph.) Goth. | ‡ *λεγω* ⊃. AFG. 47. KsL. Syr.Pst. Æg. iii. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 545ᵇ.

35. *αλλα* BP. *Orig.* i. 590ᵉ. | ‡ *αλλ'* ⊃. rel.

36. *αφρων* ABℵDFG. 17. 37. 47. P. | ‡ *αφρον* ⊃. KsL. *Orig.* i. 590ᵉ.

— *ζωοποιειται Iren.* 300. *Orig.* i. 590ᵉ. 594ᶜ. *Cypr.* 320. | *ζωογονειται* A.

— *εαν*] praem. *εις την* ℵ*. (corr.¹) | om. *Orig.* i. *bis.*

— *αποθανῃ* (*-νει* L.) | praem. *πρωτον* FG. Vulg. *Iren.* 300. *Orig. Int.* i. 34ᶜ. | add. D. | om. *Orig.* i. *bis. Tert.* de res. car. 52.

37. *γεννησ.* FG.

— *σπειρεις* 2⁰. *Orig.* i. 590ᵉ. *Tert.* | om. ℵ*. (add.ᵃ)

— *ει Orig.* i. | *η* A.

38. *διδωσιν* ante *αυτῳ* ABℵ. 17. 37. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* i. 590ᵉ. *Orig. Int.* i. 34ᶜ. *Tert.* de res. car. 52. | ‡ post ⊃. DFG. 47. KsL. *Orig.* i. 594ᶜ.

— *ιδιον*] † praem. *το* ⊃. ℵᶜ. 37. 47. KsL. *Orig.* i. 590ᵉ. | om. ABℵ*DFG. 17. P. Arm.

39. *ἡ αυτη σαρξ* Syr.Hcl. *Tert.* de res. car. 52. | om. *σαρξ* FG. Syr.Pst.

— *αλλα*] om. D*. | *αλλ'* FG.

— *αλλη μεν*] † add. *σαρξ* ⊃. Syr.Pst. Memph. Arm. | om. ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Æth.

— *ανθρωπων*] *-που* D*. *Tert.* de res. car. 52.

— *αλλη δε σαρξ κτηνων*] om. 37. 47. K. *Harl.** || *σαρξ* ABℵDᶜLP. | om. D*FG. 17. Vulg. Syr.Pst. *Tert.* || *κτηνων*] *κτηνους* D*FG. *Tert.*

— *αλλη δε* 2⁰.] om. *δε* D*.

— *σαρξ πτην.* Bℵ(DFG). 17. 47. *Am. Fuld.** *Tol. Harl.*² *Demid.* Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* i. 101ᵈ. ℵ. 422ᵉ. *Tert.* de res. car. 52. | *om. *σαρξ* ⊃. A. 37. KsLP. Vulg. *Cl. Harl.** Syrr. Pst.&Hcl.

— *πτηνων αλλη δε ιχθυων* ABℵ(D). 17. 47. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* i. *Tert.* | ‡ *ιχθ. αλλ. δε πτην.* ⊃. (FG.) 37. KsL. Syr.Hcl. *Orig. Int.* ii. (*σαρξ ιχθ.* Arm. om. *σαρξ Tert.*) || (*πτηνων*] *πετειναν* D*FG.)

40. *σωματα* 2⁰. *Orig.* i. 548ᵇ. 584ᵈ. *Orig. Int.* i. 101ᵈ. ii. 422ᵉ. | om. FG. Æth.

— *αλλα* ABD*P. | ‡ *αλλ'* ⊃. ℵDᵉFG. rel. *Orig.* i.

41. *αλλη* 1⁰.] add. *δε* FG. | om. *Orig.* i. 523ᵇ. 584ᵈ. iii. 445ᵃ. *Orig. Int.* ii. 422ᵉ. iv. 481ᵇ. 605ᵈ. *Meth.* Jahn 31. *Dion. Alex.* Routh. iv. 400. *Eus.* P.E. 776ᵃ. | *γαρ Orig.* i. 548ᵇ. *Eus.* P.E. 325ᵃ.

41. *και αλλη* 1⁰. *Tol. Orig.* i. *bis.* iii. 445ᵃ. *Orig. Int.* iv. 605ᵈ. *Meth. Dion. Alex. Eus.* P.E. *bis. Tert.* de res. car. 52. | *αλλη δε* FG. | *αλλη* Vulg. Memph. *Orig. Int.* ii. iii. 390ᵉ. iv. 481ᵇ.

— *σελ̣ηνης και Orig.* i. *bis.* iii. *Meth. Eus.* P.E. *bis. Tert.* de res. car. 52. *Dion. Alex.* | om. *και* B*Btly. Am. Harl.* Memph. Arm. *Orig. Int.* ii. iii. 390ᵉ. 402ᵈ. iv. 11. *Tert.* de res. car. 49.

— *αστερων Orig.* i. *bis.* iii. *Orig. Int.* i. 97ᶠ. 101ᵉ. ii. iii. 82ᶜ. 390ᵉ. 402ᵈ. iv. *bis. Meth. Dion. Alex. Eus.* P.E. *bis. Tert.* de res. car. 52. adv. Marc. 10. | *-ρος* K.

— *γαρ Orig.* i. *bis.* iii. *Orig. Int.* iii. *ter. Meth. Dion. Alex. Tert.* | om. K. *Orig. Int.* ii. iv. *bis.*

44. *ει* ante *εστιν σωμα* ABℵCD*FG. 17. Vulg. Memph. Arm. Æth. | *om. ⊃. Dᵇ. 37. 47. KsL. Syr.Hcl. est enim Syr.Pst. || om. ad fin. ver. P. | G*. praem. *καθως* sed ipse correxit.

— *εστιν* ante *και* ABℵCDFG. 17. Vulg. Arm. | ‡ post ⊃. 37. 47. KsL. Syrr. Pst.&Hcl. [Memph.] || † add. *σωμα* ⊃. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Æth. | om. ABℵCDFG. 17. Vulg. Arm.

---

38. sicut vult *Cl.* | 39. alia quidem hom. *Cl.* | alia vero pec. *Cl.* | *om.* caro *ante* vol. *Cl.* | 41. lunae et alia *Cl.* | clarite *Am.* | 44. surget *Cl.* | sicut scriptum *Cl.*

A ℵ C D[II] F G[M]. 17. 37. 47. KLP.

πνευματικόν. 45 οὕτως καὶ γέγραπται,[n] Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. 46 ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα § τὸ πνευματικόν. 47 ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος † ἐξ οὐρανοῦ. 48 οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· 49 καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, ‡ φορέσωμεν" καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

spiritale. Sic et scriptum est, 45 Factus est primus homo Adam in animam viventem, novissimus Adam in spiritum vivificantem. 46 Sed prius non quod spiritale est, sed quod animale est; deinde quod spiritale. 47 Primus homo de terra terrenus, secundus homo de caelo. 48 Qualis terrenus, tales et terreni, et qualis caelestis, tales et caelestes: 49 igitur sicut portavimus imaginem terreni, portemus et imaginem caelestis.

n Gen. 2:7.

§ Goth.

50. δύνανται

50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ ‡ δύναται," οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. 51 ἰδοὺ μυστήριον

50 Hoc autem dico, fratres, quoniam caro et sanguis regnum dei possidere non possunt, neque corruptio incorruptelam possidere. 51 Ecce mysterium

---

45. οὑτως και] καθως FG. *Fuld.* (οὐτος και C*.)
— ανθρωπος ℵCDFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Tert.* de res. car. 51. adv. Marc. 10. | om. BK. *Iren.* 306. *Orig. Int.* iv. 552d.
46. αλλ'] αλλα D*.
47. ὁ πρ. ανθρωπος] add. Αδαμ C*. *Clem. Exc. Theod.* 982. | Contra, *Orig.* ii. 559d. iv. 302d. *Orig. Int.* ii. 84d. 85c. 106a. iii. 951a. iv. 546b. *Tert.* de res. car. 49. adv. Marc. 10. *Cypr.* 180. 260. 289. 307. *Hil.* 1046c.
— γης] praem. της 37. | om. *Orig.* ii. iv. *Clem.*
— ὁ δευτ. ανθρ.] † add. ὁ κυριος ⸗. ℵcDb. 37. 47. KLP. Syr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Hipp.* Frag. ed. (ii. 30.) *Orig.* ii. *Tert.* adv. Marc. | om. B ℵ* CD*FG. 17. Vulg. Memph. Æth. *Orig.* iv. *Hipp.* cod. *Orig. Int.* ii. 84d. 85c. iii. iv. *Petr. Alex.* Routh. iv. 48. *Tert.* de res. car. *Cypr. quater. Hil.*
— ουρανου] add. ὁ ουρανιος FG. Vulg. *Orig. Int.* ii. *bis.* iii. | om. *Hipp. Orig.* ii. iv. *Tert. bis. Cypr. Hil.*
48. τοιουτοι 1°.] add. ουτοι C. | om. *Iren.* 39. 302. *Orig.* i. 591b. ii. 559d. iii. 678b. *Orig. Int.* ii. 85d. *Tert. bis. Cypr. quater. Hil.* 392a.
— και 1°. *Iren.* 39. *Orig.* i. ii. iii. *Orig. Int.* ii. *Tert. Cypr. Hil.* | om. FG. *Am.** *Iren.* 302.
— επουρανιος *Orig.* i. ii. iii. | ουρανιος D*FG. *Tert.* de res. car. *Cypr. Hil.*
48. επουρανιοι *Orig.* i. ii. iii. | ουρανιοι D*(-νυι FG.) *Tert. Cypr. Hil.*
49. και 1°. *Orig.* i. 591b. | αρα F(G marg.) | om. *Orig. Int.* ii. 85d. *Cypr.* 180. 260. 289. 307.
— φορεσωμεν ℵCDFG. 17 *sic.* 37. 47. KLP. Vulg. Memph. Goth. Æth. *Iren.* 303. 305. *Clem. exc. Theod.* 972. *Orig.* i. 591b-c. ii. 26b. Cr. Luc. 147. Cor. 52. *Orig. Int.* ii. iii. 951a. 978c. iv. 644d. *Tert.* de res. car. 49. adv. Marc. v. 10. (et ideo jam ad exhortationem spei caelestis, Sicut portavimus, inquit, imaginem terreni; portemus et imaginem caelestis.... *Portemus*, inquit, non *portabimus*, praeceptive, non promissive). *Cypr. Hil.* 477d *quater.* | ‡ -σομεν ⸗. B *Mai.* Arm. [Syr. ancc.]
— επουρανου G (non F.)
50. δε ABℵC. rel. vv. *Clem.* 559. *Orig.* i. 591c. ii. 535b. *Meth.* Jahn. 65. 92. | γαρ DFG. *Iren.* 305. *Tert.* de res. car. 49. adv. Marc. v. 10.
— κληρονομησαι ου δυνανται Vulg. *Iren.* 302. 304. 305. 309 et *Gr. Clem.* 495. (560). *Orig.* i. 591c. (243b.) ii. 535b. 843f. *Orig. Int.* iv. 567b. *Meth. bis. Tert.* de res. car. 48. 49. 51. (δυναται BℵP. | ‡ δυνανται ⸗. ACD. rel.) | ου κληρονομησουσιν FG. *Iren.* 112. 304. *Orig. Int.* i. 36b. 101c. *Tert.* adv. Marc. v. 10.
— ουδε (ουδ' *Orig.* i.) *Clem. bis. Orig.* ii. 535b. *Meth. bis.* | ουτε 17.
— κληρονομει ABℵC2Dc. 17. 37. (47). KsLP. *Clem.* 495. 560. *Orig.* i. *Meth.* Jahn 92. (κληρομει 47 *sph.*) | -μησει C*D*FG. Syrr.Pst.&Hcl. *Meth.* Jahn 19.
51. λεγω] add. οι A.
— παντες] † add. μεν ⸗. ℵC2D(but vid.)FG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. *Orig. Int.* iii. 872c. *Tert.* de res. car. 42. | om. BC*D*. Arm. *Orig.* i. 589f. *Orig. Int.* iv. 692c. 693b. | enim Goth. ‖ add. ουν FG et A2 *ut vid.* | om. rel. *Orig.* i. *Orig. Int.* iv. *bis. Tert.*
— ου κοιμηθησομεθα BDc. (37.) 47. KLP. Codices apud Theod. Heracl. Didymum. Hieron. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Platt. Orig. Int.* (*Hier.*) iv. 692c. (κοιμησομεθα 37 *Scr.*) | ου παντες κοιμ. *Orig.* i. *Orig. Int.* (*Hier.*) iv. 693b. | κοιμηθησομεθα ου ℵC(F)G. 17. (-σωμ. F.) Codd. ap. Didym. Hier. Arm. (Æth. *Rom.*) *Orig.* ii. 552b. *Orig. Int.* iii. | κοιμηθησομεθα οι A*. | ου (? ουν) κοιμηθ. ου A2. | αναστησομεθα ου D*. Vulg. *Tert. Hil.* 91c. 109b. 315b. | ου παντες κοιμ. παντες δε αλλ. *Orig.* i. 589f. | παντες δε αλλαγησομεθα *Orig.* i. 589f. ii. 552b. omnes autem immutabimur *Orig. Int.* i. 101c.

" Quaeritis quo sensu dictum sit, et quomodo in prima ad Corinthios epistola Pauli Apostoli sic legendum, *omnes quidem dormiemus, non autem omnes immutabimur.* An juxta quaedam ex-

46. non prius *Cl.* & *Am.*** | *om.* est *post* animale *Cl.* | 47. fin. *add.* caelestis. *Cl.* et *Am.*** | 48. et qualis: *om.* " et " *Am.** | 50. quia caro *Cl.* | incorrupt. possidebit *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.
51. κοιμηθησόμεθα οὐ, πάντες δὲ
§ M.
ᵒ 1 Thes. 4: 16.
§ II.
ᵖ Es. 25: 8.
ᵠ Hos. 13: 14.

ὑμῖν λέγω· πάντες † οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, [52] ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· § ᵒ σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. [53] δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν § τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. [54] ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος, ᵖ Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. [55] ᵠ Ποῦ σου, θάνατε, ‡ τὸ νῖκος″; ποῦ σου, ‡ θάνατε″, ‡ τὸ κέντρον″; [56] τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος· [57] τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν

vobis dico. Omnes quidem resurgimus, sed non omnes immutabimur, [52] in momento, in ictu oculi, in novissima tuba: canet enim, et mortui resurgent incorrupti, et nos inmutabimur. [53] Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptelam, et mortale hoc induere inmortalitatem. [54] Cum autem mortale hoc induerit inmortalitatem, tunc fiet sermo qui scriptus est, Absorpta est mors in victoria. [55] Ubi est, mors, victoria tua? ubi est, mors, stimulus tuus? [56] Stimulus autem mortis peccatum est, virtus vero peccati lex. [57] Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam per dominum nostrum Iesum Chri-

---

emplaria, *non omnes dormiemus, omnes autem immutabimur*, utrumque enim in Graecis codicibus invenitur. Super quo Theodorus Heracleotes...in commentariolis Apostoli sic locutus est, '*Omnes quidem non dormiemus, omnes autem immutabimur*, Enoch enim et 'Elias ... ad caelestia regna translati 'sunt. Unde et sancti qui die consummationis atque judicii in corporibus reperiendi sunt ... rapientur in 'nubibus obviam Christo in aera, et 'non gustabunt mortem ... gravissima 'mortis necessitate calcata. Unde ait 'apostolus, *Omnes quidem non dormiemus, omnes autem immutabimur.*'... Apollinarius... eadem quae Theodorus asseruit.... Didymus,... *Ecce mysterium vobis loquor; omnes quidem dormiemus, non omnes autem immutabimur....* 'Scio quod in nonnullis codicibus 'scriptum sit, *Non quidem omnes dormiemus, omnes autem immutabimur.*' *Hier.* i. 794, 5. Illud autem breviter in fini commoneo hoc quod in Latinis codicibus legitur, *omnes quidem resurgemus, non omnes autem immutabimur*, in Graecis voluminibus non haberi; sed vel, *omnes dormiemus, sed non omnes immutabimur*; vel, *non omnes dormiemus, omnes autem immutabimur.*" 810.

52. *ατομῳ*] add. *ὡς* C*. | om. *Orig.* i. 589ᶠ. iii. 627ᵇ. *Orig. Int.* iii. 872ᵈ. iv. 692ᶜ. 693ᵇ. *Eus.* in Ps. 501ᵈ. *Tert.* de res. car. 42.

— *ῥιπῃ Orig.* i. iii. 627ᵇ. *Orig. Int.* iii. iv. *bis. Eus.* in Ps. | *ροπῃ* D*FG. (*ερριπη* 17.)

52. *οφθαλμους* C.

— *σαλπ. γαρ*] add. *φησιν* 17. (vid. *Orig. Int.* ii. 411ᶠ.) | om. *Orig.* i. ii. 849ᵃ. iii. 419ᵉ. iv. 342ᵇ. *Orig. Int.* iii. iv. *bis.*

— *εγερθησονται* BℵCM. 17. 37. 47. KsL. *Orig.* i. 436ᵉ. 589ᶠ. 590ᵃ. ii. 849ᵃ. iii. ap. Gall. xiv. 73. | *αναστησονται* ADFGP. *Orig.* iv. (praem. qui in Christo sunt *Orig. Int.* ii. 411ᶠ.)

53. *το* 1°. *Orig.* i. 591ᵉ. | *ο* FG.

— *τουτο* 1°. *Orig.* i. | *τουτον* P.

— *τουτο* 2°. *Iren.* 304. *Orig.* i. *Orig. Int.* i. 37ᵇ. 80ᵈ. iv. 571ᵃ. 603ᵃ. *Tert.* de res. car. 42. 57. *Hil.* 1102ᶜ. | om. FG.

— *αθανασιαν*] praem. *την* II. (non 17.) | non *Orig.*

54. *ὁταν δε....ενδυσ. αθανασιαν* (*Iren.* 308.) *Orig.* i. (591ᶠ.) 659ᵃ. *Orig. Int.* i. 80ᵉ. (*Meth.* Jahn 86). *Hil.* 1102ᶜ. | om. FG.

— *το φθαρτ...αφθαρσιαν και* ABℵᶜC²D. rel. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* i. 591ᵉ. 659ᵃ. 717ᵃ. | om. ℵ*C*IIM. Vulg. Memph. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 308. *Hil.* 1102ᶜ.

— *αφθαρσιαν*] praem. *την* 17. *Meth.* Jahn 86. | om. rel. *Orig.* i. 591ᵉ. 659ᵃ. 717ᵃ.

— *και το θνητον τουτο ενδυσηται αθανασιαν Iren.* 308. *Orig.* i. 591ᵃ. (*Orig.* iv. 275ᵇ. *ex Heracleone*). *Meth. Orig. Int.* i. 80ᵉ. | om. D* (habet ad imam paginam¹.) *Orig.* i. 659ᵃ. *Hil.*

— *το θνητ. τουτ. ενδυσ. την αθαν. και το φθαρτ. τουτ. ενδυσ. αφθαρ.* hoc ordine A.

54. *αθανασιαν*] praem. *την* AℵII. 17. *Meth. vid. Orig.* i. 591ᶠ. ‖ add. et corruptibile incorruptionem Arm.

— *νεικος* BD*II. 37.

55. *σου* 1°. *Orig.* i. 240ᵇ. iii. 306ᵈ. *Eus.* D.E. 166ᵈ. 470ᵇ. | *σε* 37.

— *νικος...κεντρον* BℵCIIM. 17. Vulg. Memph. Arm. *Zoh.* Æth. *Iren.* 222. *Orig.* iii. 306ᵈ. *Orig. Int.* i. 80ᵉ. 81ᵈ. *Eus.* D.E. 166ᵈ. *Tert.* adv. Marc. v. 10. | ‡ *κεντ...νικος* ⸗. A²ℵᶜDFG. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. MSS. *Iren.* 308. *Orig.* i. 240ᵇ. *Orig. Int.* iv. 547ᵈ. *Eus.* D.E. 470ᵇ. *Tert.* de res. car. (47). (51). (54). *Cypr.* 321. *Hil.* 1102ᵈ. (om. *που σου ἁδη το νικος* A*.)

— *θανατε* 2°. BℵCD*IIFG. Vulg. Memph. Æth. *Iren.* 222. 308. *Orig. Int.* i. *bis.* iv. 547ᵈ. *Eus.* D.E. *bis. Cypr.* 321. *Tert.* de res. car. 47. 51. 54. adv. Marc. v. 10. *Hil.* 1102ᶜ. | ‡ *ᾅδη* ⸗. A²ℵᶜD^c *ut vid.*M. 17. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Orig.* i. iii. (*που σου θανατε το κεντρον Clem.* 215.)

56. *ἡ ἁμαρτια*] praem. *εστιν* A. (Syr.Pst.) | om. *Orig. Int.* i. 80ᵉ. (*η αμαρτιας* F non G.)

57. *διδοντι* Syr.Hcl.mg. | *δοντι* D. Syrr. Pst.&Hcl.txt.

---

51. resurgemus *Cl.* | 52. canet enim tuba *Cl.* 53. induere incorruptionem *Cl.* | 54. absorta *Am.*

ABℵCD(II) FGM. 17. 37. 47. KLP.

Ἰησοῦ χριστοῦ. 58 ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

58. opere *Cl.*

XVI.

42 1 Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. 2 κατὰ μίαν ‡ σαββάτου" ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι ‡ ἐὰν" εὐοδῶται, ἵνα μή, ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται. 3 ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ‡ ἂν" δοκιμάσητε, δι' ἐπιστολῶν τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἰερουσαλήμ· 4 ἐὰν δὲ ‡ ἄξιον ᾖ" τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. 5 ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι, 6 πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. 7 οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω ‡ γὰρ" χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ‡ ἐπιτρέψῃ." 8 ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς· ¶ II. 9 θύρα γάρ μοι ἀνέῳγεν ¶ μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

1 De collectis autem quae fiunt in sanctis, sicut ordinavi ecclesiis Galatiae, ita et vos facite. 2 Per unam sabbati unusquisque vestrum aput se ponat recondens quod ei placuerit, ut non cum venero tunc collecta fiant. 3 Cum autem presens fuero, quos probaveritis per epistulas, hos mittam perferre gratiam vestram in Hierusalem: 4 quod si dignum fuerit ut ego eam, mecum ibunt. 5 Veniam autem ad vos cum Macedoniam pertransiero: nam Machedoniam pertransibo. 6 Apud vos forsitan manebo vel etiam hiemabo, et vos me deducatis quocumque iero. 7 Nolo enim vos modo in transitum videre: spero enim me aliquantum temporis manere apud vos, si dominus permiserit. 8 Permanebo autem Ephesi usque ad pentecosten: 9 ostium enim mihi apertum est magnum et evidens, et adversarii multi.

10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γέ-

10 Si autem venerit Timotheus, videte ut sine timore

57. Ιησου χριστου ante του κυριου ημων M.
58. γινεσθε] add. και A. Vulg. Syr.Pst. Æth.
— εργῳ] οικῳ P.
— του κυριου] om. του II.
— ὁ κοπος ὑμων post ουκ εστιν FG. (κονος F*non G).
2. σαββατου ABℵ^{a}CDIIFG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. (-τω ℵ*.) | ‡ -των ⊋. ℵ^{c}M. 37. 47. KsL. Memph. Goth. Arm.
— εαν BIIM. | ‡ αν ⊋. AℵCD. rel. | (ὅτ' ἂν 47.)
— ευοδωται Bℵ*DFG. 17. 37. L(P ευωδοται). | -δωθη A(ℵ^{c})CIIMK. (-δοθη ℵ^{c}.)
— γινονται F*. 37. LP.
3. παραγενομαι LP.
— οὓς αν BD*FG. | ‡ οὓς εαν ⊋. AℵCD^{c}IIM. 17s. 37. LP. *Orig.* Cr. Cor. 340. | ὁσους εαν K.
— πεμψω] add. ὑμιν 17.
— Ἰερουσαλημ] Ἱεροσολυμα A.
4. ἀξιον ante ᾖ ABℵ^{c}CIIM. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. (ην A.) | ‡ post ⊋. ℵ*DFG. 47. KsL. Syr.Hcl. (Goth.) Arm.
5. γαρ] δε F(non G.) 37.
6. δε] γ ... (γαρ) II.
— παραμενω AℵCDII. 17. 37. 47. KsLP. | καταμενω BM. | παραπομεινω FG. (ante τυχων P.)
— η] om. FG. | ινα ει (om. ινα post παραχειμ.) D*.
— και Syr.Hcl. | om. BM. Syr.Pst. (Memph.)
— ἱνα ὑμεις Vulg. | ει μη ὑμεις FG.
— οὐ εαν ABℵCD^{b}IIM. 17s. 37. 47. KsLP. | οὐ αν D*FG.
— πορευωμαι] πορευομαι M. 47. L.|-σομαι P.
7. γαρ 1°.] δε II. | om. Syr.Pst.
— ελπ. γαρ ABℵCDIIFGM. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. | ‡ ελπ. δε ⊋. 37. 47. KsL. Syr.Hcl. (Æth.) [Arm.]
— επιτρεψῃ ABℵCIIM. 17. 37. (-ψει P.) | ‡ επιτρεπῃ ⊋. DFG. 47. Ks(-πει L.)
8. επιμένω B*Btly*. 37. P.
— εν] om. F(non G.)
9. ανεογε L. | ανεωγμενη 47.
— και αντικ. πολλ.] om. L.
10. αφοβος 47. P. (ctra, *Orig.* Cr. Cor. 340.)
— κυριου] praem. του 37. | om. *Orig.* Cr. Cor. *bis.*
— καγω AℵC. 17. KLP. | ‡ και εγω ⊋. DFG. 37. 47. *Orig.* Cr. Cor. *bis.* | εγω BM.
11. ουν *Orig.* Cr. Cor. 340. | om. D*FG. Goth. Arm.
— εξουθενησῃ *Orig.* Cr. Cor. | εξουθενησει LP. | εξουθενωσῃ 17.
— δε *Orig.* Cr. Cor. | om. ℵ*. (add.^{c}) | ουν MP.
— εμε BD*FG. *Orig.* Cr. Cor. 2°. | ‡ με ⊋. AℵCD^{c}M. 17s. 37. 47. KsLP. *Orig.* Cr. Cor. 1°.

1. sanctos *Cl.* | 2. se seponat *Cl.* | ei bene plac. *Cl.* | collectae *Cl.* | 4. ut et ego *Cl.* | 6. vos autem forsitan *Cl.* | ut vos me *Cl.* | 7. transitu *Cl.* | aliquantutum *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

νηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς ‡ κἀγώ." [11] μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ· προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ‡ ἐμέ·" ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. [12] περὶ δὲ Ἀπολλὼ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ. [13] γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. [14] πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

[15] Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· [16] ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. [17] χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ ‡ Φορτουνάτου" καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ
17. αὐτοὶ ‡ ὑμέτερον" ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν· [18] ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους. [19] Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι
19. ἀσπάζεται τῆς Ἀσίας· ἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ ‡ Πρίσκα" σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ· [20] ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

sit apud vos: opus enim domini operatur sicut et ego: [11] ne quis ergo illum spernat. Deducite autem illum in pace, ut veniat ad me: expecto enim illum cum fratribus. [12] De Apollo autem fratre, multum rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus: et utique non fuit voluntas ut nunc veniret, veniet autem cum ei vacuum fuerit. [13] Vigilate, state in fide, viriliter agite et confortamini. [14] Omnia vestra in caritate fiant.

[15] Obsecro autem vos, fratres: nostis domum Stephanae et Fortunati, quoniam sunt primitiae Achaiae et in ministerium sanctorum ordinaverunt se ipsos; [16] ut et vos subditi sitis eiusmodi et omni cooperanti et laboranti. [17] Gaudeo autem in praesentia Stephanae et Fortunati et Achaici, quoniam id quod vobis deerat ipsi suppleverunt: [18] refecerunt enim et meum spiritum et vestrum. Cognoscite ergo qui eiusmodi sunt. [19] Salutant vos ecclesiae Asiae. Salutant vos in domino multum Aquila et Prisca cum domestica sua ecclesia. [20] Salutant vos fratres omnes. Salutate invicem in osculo sancto.

---

11. μετα των αδελφων *Orig.* Cr. Cor. | om. B.
12. Απολλω] om. ℵ*. (add.ª) Æth. | habet *Orig.* Cr. Cor.
— πολλα om. *Orig.* Cr. Cor. 340. | praem. δηλω ὑμιν ὁτι ℵ*D*FG. (Vulg. *Cl.*) *Tol. Harl.** Goth. | om. ABℵᶜCDᵉM. 17. 37. 47. KLP. *Am.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor.
— θελημα] add. θεου 47*. Domini Memph. | add. μου Arm. MSS. | om. utr.q. *Orig.* Cr. Cor. 340. 341.
— νυν *Orig.* Cr. Cor. *bis.* | om. M.
— ελθῃ] add. προς ὑμας M. (vid. ante) | om. *Orig. bis.*
— ευκαιρεση FG.
13. τῃ] om. FG.
— ανδριζεσθε] add. και AD. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. | om. BℵCFG. rel. Syr.Hcl. Goth. Arm. (M n.l.)
15. δε ABℵᶜCDᵇFGM. rel. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. | om. ℵ*D*. Goth. Arm. Æth. | ουν Memph.
15. Στεφανα] add. και Φορτουνατου ℵᶜC*DFG. Vulg. Syr.Hcl.* (& mg. *Graece.*) Arm. | add. postea και Αχαικου C*FG. Vulg. *Cl.* (non *Am. Harl.*) Syr.Hcl.* (et mg. *Graece.*) | non habent ABℵ*C²M. 17. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Goth. Æth.
— εστιν ABℵC²M. 37. 47*s*. KLP. | εισιν C*? DFG. Arm. (17 n.l.)
— απαρχη] -χης D*.
— Αχαιας] add. αυτος 17.
— ἑαυτους] αυτους 37.
16. ἱνα και] om. και M.
— και κοπιωντι] om. 17. ‖ add. εν ὑμιν FG.
17. παρουσιας G*.
— Φορτουνατου AB*Mai* ℵCDFG. 17. 37. 47. L. Vulg. Memph. (praem. του 37.) | ‡ Φουρτουν. ℶ. MKsP.
— ὑμετερον BCDFGM. 17. 37. P. | ‡ ὑμων ℶ. Aℵ. 47. KsL.
— οὑτοι BℵC. 17. 37. 47. KsLP. Memph. Goth. Arm. Æth. | αυτοι ADFGM. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.
18. ανεπαυσαν] ανεπαυσαντο 37.
— γαρ] add. και D*FG. Vulg. Goth.
— επεγινωσκεται 37 *Scr.*
— τους τοιουτους] τοις τοιουτοις P.
19. om. ver. A.
— ασπαζονται...τ. Ασιας] om. 37.
— αἱ εκκλησιαι] add. πασαι C. 47. P. Syr.Pst.
— ασπαζονται 2⁰. BFGM. 17. 37. 47. L. | ασπαζεται ℵCDKP.
— πολλα post Ακυλας D. | ante εν κυριῳ 17. M. Arm. | Ακυλα F. 17. (non G.)
— Πρισκα BℵM. 17. P. *Am. Demid. Harl.* Memph. Goth. Arm. | ‡ Πρισκιλλα ℶ. CDFG. 37. 47. KsL. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
— εκκλησιᾳ] add. παρ' οἷς και ξενιζομαι D(FG.) Vulg. *Cl.* Goth. | om. ? Dᵉ. *Am. Harl.* (ut vid.) (παρ' οὑς FG².)
20. ασπασασθε] ασπαζεσθαι 17.

12. fratre *add.* vobis notum facio quoniam *Cl.* | 15. Fortunati *add.* et Achaici *Cl.* | 18. hujusmodi *Cl.* | 19. Priscilla *Cl.* | ad fin. *add.* apud quos et hospitor *Cl.* | 20. omnes fratres *Cl.*

ABℵCD. FGM. 17. 37. 47. KLP.

21 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου· 22 εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον †, ἤτω ἀνάθεμα. μαρὰν ἀθά. 23 ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ † μεθ' ὑμῶν. 24 ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.†

21 Salutatio mea manu Pauli. 22 Si quis non amat dominum Iesum Christum, sit anathema. Maran Atha. 23 Gratia domini Iesu vobiscum. 24 Caritas mea cum omnibus vobis in Christo Iesu. Amen.

---

21. τῃ εμῃ] om. τῃ C.

22. ει τις *Eus.* in Ps. 676ᵉ. | η τις FG. 17.

— κυριον] add. ἡμων KP(non L.) Vulg. *Cl.* (non *Am. Harl.*) Syr.Pst. Æth. | om. *Eus.* in Ps. 677ᵃ. ‖ †add. Ιησουν χριστον ⸗. ℵᶜC³DFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Wilkins.* Goth. | add. Ιησουν *Tol.* Arm. *Eus.* in Ps. | om. ABℵ*C*M. 17. Memph. *Mill.* Æth.

23. κυριου] add. ἡμων A. 17. 37. LP. Vulg. *Cl.* (non *Am.*) Syr.Pst. Memph.

23. Ιησου] †add. χριστου ⸗.Aℵᶜ CDFGM. 37. KsLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. Bℵ*. 17. 47. *Am. Tol.* Goth.

24. μου] om. A.

— εν χριστῳ Ιησου] om. 37. ‖ †add. Αμην ⸗. AℵCD. rel. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. BFM. 17. *Tol.* | γενηθητω γενηθητω G.

Subscriptio. Προς Κορινθιους α ABℵC. 17.

προς Κορινθιους ᾱ (add.² εγρα. απο Φιλιππων Μακεδονιας) επληρωθη D (αρχετε κτλ.).

ετελεσθη προς Κορινθιους ᾱ F(πρωτη G.) add. εγραφη απο Εφεσου B².

προς Κορινθιους ᾱ (add. επιστολη L.) εγραφη απο Φιλιππων δια Στεφανα και Φορτουνατου (Φουρτ. K.) και Αχαικου και Τιμοθεου. 47. KL. add. στιχων ωθ' K. στιχων ωό 47. K.

προς Κορινθιους ᾱ εγραφη απο εφεσου: στιχων ωμβ P.

εγραφη απο Φιλιππων δια Στεφανα και του Φορτουνατου και Αχαικου και Τιμοθεου 37.

in M nihil.

22. dominum nostrum *Cl.* | 23. domini nostri Jesu Christi *Cl.*

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

Β'.

ABℵ[C]D FGM. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth. § C. [a] Eph. 1:3.

I. Α'

43 [1] Παῦλος ἀπόστολος ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ ″ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· [2] χάρις ὑμῖν § καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

[3] [a] Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, [4] ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ· [5] ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ *τοῦ ″ χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν.

6. εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ [6] εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως

[1] Paulus apostolus Iesu Christi per voluntatem dei et Timotheus frater, ecclesiae dei quae est Corinthi, cum sanctis omnibus qui sunt in universa Achaia. [2] Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Iesu Christo.

[3] Benedictus deus et pater domini nostri Iesu Christi, pater misericordiarum et deus totius consolationis, [4] qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus et ipsi consolari eos qui in omni praessura sunt, per exhortationem qua exhortamur et ipsi a deo; [5] quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis, ita et per Christum abundat consolatio nostra. [6] Sive autem tribulamur, pro vestra

---

Inscriptio
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β̄. ABℵ. 17. (37 *δευτερα*). 47. K.
ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β̄. D (*δευτερη* FG. add. B *sic* G.)
του αγιου αποστολου Παυλου επιστολη προς Κορινθιους β̄ L.
Η *προς Κορινθιους* Β̄ *επιστολη εκτεθεισα ὡς εν πινακι* M.
(De Ksil. Matth. CP n.l.)

1. *χριστου Ιησου* BℵM. 17. P. *Cdd. Latt.* Syr.Hcl. | ‡ *Ιησ. χρ.* ⸗. ADG. 37. 47. KsL. Vulg. *m.* Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. F.
3. *ευλογητος ... χριστου Orig.* iii. 829[a]. (s. Eph. i. 3.) *Orig. Int.* iv. 644[b]. *Tert.* adv. Marc. v. 11. | om. 37. ‖ om. *και πατηρ ... χριστου Eus.* in Ps. 627[b].
3. *ὁ πατ. Eus.* in Ps. | om. *ὁ* FG.
— *θεος Eus.* in Ps. | *πατηρ* 37.
4. *επι*] *εν* C. *Eus.* in Ps. [P n.l.]
— *τη*] om. B *Btly.* (neg. *Alf.*)
— *ἡμων εις το ... εν παση θλιψει Eus.* in Ps. | om. B *Btly.* (habet *Mai.*)
— *ἡμων Eus.* in Ps. | om. M.
— *εις Eus.* in Ps. | *ινα* FG.
— *ἡμας Eus.* in Ps. | *ὑμας* 17.
— *παρακαλουμεθα* (*παρεκ.* M.)] add. *και* D*FG. Vulg. | om. rel. *Eus.* in Ps. [P n.l.]
— *ὑπο Eus.* in Ps. | *απο* F(non G.)
5. *τα παθηματα ... περισσευει Orig.* i. 302[a]. *bis. Orig. Int.* iv. 596[d]. *Eus.* in Ps. | om. L.
5. *τα παθηματα Orig.* i. *bis. Orig. Int.* iv. *Eus.* in Ps. | *το παθημα* D*. (*τα παθητα* 37.)
— *ἡμας Orig.* i. (2°.) *Orig. Int.* iv. | *ὑμας* 17. | *εν ἡμιν Eus.* in Ps.
— *οὑτως*] add. *και* D*FG. 17. 37. Vulg. Memph. Goth. | om. ABℵCD[c]. rel. *Orig.* i. *bis. Orig. Int.* iv. *Eus.* in Ps. (om. *και* post *περισσ.* Vulg.)
— *του χριστου* 2°. ABℵCDFGM. 17. 37. 47. KP *e spat. Orig.* i. (2°.) | * om. *του* ⸗. (om. *δια χρ. s. του χρ. Orig.* i. (1°.) *Eus.* in Ps.)
6. *ειτε δε*] *ει δε* D*. | *ειτε* (om. *δε*) C.
— *ὑμων* 1°.] *ἡμων* L.

1. omnibus sanctis *Cl.*

ABℵCD FG(M.) 17. 37. 47. KLP.

τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν.

καὶ σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, ‡καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας," [7] [b] εἰδότες ὅτι ‡ὡς" κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως. [8] οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ‡περὶ" τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης † ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ‡ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν", ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· [9] ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· [10] ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ‡ἐρύσατο" ἡμᾶς καὶ ‡ῥύσεται", εἰς ὃν ἠλπίκαμεν [ὅτι] καὶ ἔτι ῥύσεται, [11] [c] συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.

[12] [c] Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον

[b] Phil. 3: 10.

[c] Rom. 15: 30.

exhortatione et salute: sive consolamur, pro vestra consolatione, quae operatur in tollerantia earundem passionum quas et nos patimur, [7] et spes nostra firma pro vobis, scientes quoniam sicut socii passionum estis, sic eritis et consolationis. [8] Non enim volumus vos ignorare, fratres, de tribulatione nostra quae facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem, ita ut taederet nos etiam vivere: [9] sed ipsi in nobis ipsis responsum mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis sed in deo, qui suscitat mortuos, [10] qui de tantis periculis eripuit nos et eruet, in quem speramus quoniam et adhuc eripiet, [11] adiuvantibus et vobis in oratione pro nobis, ut ex multarum facierum eius quae in nobis est donationis per multos gratiae agantur pro nobis.

[12] Nam gloria nostra haec est, testimonium conscientiae

6. *και σωτηριας* 1°. ℵCD. rel. vv. | om. B. 17.
— *της ενεργουμενης εν υπομ.... πασχομεν* 1°. deinde (e ver. 7.) *και η ελπ. ημ. βεβ. υπερ υμων* 2°. postea *ειτε παρακαλ. υπ....παρακλησεως και σωτηριας* 3°. hoc ordine BDFG. 17. 47. KL. Syr.Hcl. Goth. (post *και σωτ.* 2°. add. in quem speravimus quod et adhuc eripiet Syr.Hcl.*) | ‡ 1. 3. 2. hoc ordine ⊊. | 3. 1. 2. (om. *και σωτηριας* [*exc.* 37.]) ℵCM. (37.) P. (*Am. Fuld. Tol.* Harl.*) Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | 3. add. sive exhortamur pro vestra exhortatione et salute, *tunc* 1, *deinde* 2. Vulg. *Cl.*
— *αυτων*] om. K.
— *ὡν*] *ὡς* D*FG.
— *ειτε*] add. *ουν* 17.
— *ημων βεβ. υπερ υμων*] *υμ. βεβ. υπ. ημ.* B***Bch.* 37* *Scr. υμ. βεβ. υπ. υμ.* B*Mai. ημ. βεβ. υπ. υμ.* B²*Bch.*
7. *ὡς* ABℵCD*M. 17. P. *Orig.* i. 302ᵇ. | *ὡσπερ* ⊊. Dᵇ. 37. 47. KsL. | *οι* sic FG.
— *εστε* post *των παθηματων* DFG. Vulg. Goth. | ante *Orig.* i. | sumus Arm.
— *οὑτως Orig.* i. | om. FG. Syr.Pst. Goth.
8. *θελομεν Tert.* de res. car. 48. | *θελω* K. Memph. Arm. *Orig.* Cram. Epʰ. 158. | *θελωμεν* P.
8. *περι* ACDFG. 17. 37 mg.¹ 47. P. Vulg. Syr.Pst. Goth. *Orig.* Cr. *Tert.* | ‡*ὑπερ* ⊊. BM. 37* txt. KsL. Syr.Hcl. Arm. (mox *θλ. ὑμων Orig.* Cr.)
— *γενομενης*] † add. *ημιν* ⊊. ℵᶜDᵇ. 37. 47. KsicL. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Wilkins.* Goth. Æth. | om. ABℵ*CD* FGM. 17. P. Vulg. Arm. *Orig.* Cr. *Tert.*
— *ὑπερ δυναμιν* ante *εβαρηθημεν* ABℵCM. 17. 37. P. Memph. Arm. *ut vid.* Æth. (*Orig.* Cr.) | ‡ post ⊊. (DFG.) 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Tert.* (*παρα δυν.* D*FG. *κατα δυν. Orig.*)
— *εξαπορεθηναι* FG. (ctra, *Orig.* ii. 631ᵉ.)
9. *αλλα* BDKsLP. | *αλλ'* ACFGM. 17. 37. 47. *Orig.* Cr. Eph. 158. *Eus.* in Ps. 175ᵃ.
— *εσχηκαμεν Orig.* Cr. Eph. 158. *Eus.* in Ps. 175ᵃ. | om. D*. | add. ante *του θανατου* Dᵇ. | post *του θανατου* Dᵉ.
— *αλλ' επι Clem.* 345. *Orig.* Cr. Eph. | *αλλα επι* D*.
— *τῳ θεῳ τῳ εγειροντι Clem. Orig.* Cr. Eph. | *θεον τον εγειροντα* FG. (*τῳ* 2°. C *non* om. vid. *Tf.* in Gr. Test.)
— *νεκρου* A.
10. *ερυσατο* B*Rl.Mai. | ‡ *ερρυσ.* ⊊. AB²*Rl.Mai* ℵCD. rel. *Clem.* 345. *Orig.* Cr. Eph. || (*τηλικουτων θανατων Orig. bis.*)
10. *και ῥυσεται* BℵC. 17. 47. P. *Am. Tol.* Memph. Arm. Æth. | ‡ *και ῥυεται* ⊊. DᵉFGM. 37. KsL. Vulg. *Cl. Fuld.* Syr. Hcl.Goth. *Orig.* Cr. Eph. *bis. Orig. Int.* ii. 248ᶠ. | om. AD*. *Demid.* Syr.Pst.
— *ηλπικαμεν*] praem. *και* 37.
— *ὁτι* ante *και* ACDᵇ. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. | om. BD*M. | post FG. (Syr.Pst.) || om. *και* Goth. Arm. Æth.
— *ετι* ABC sic D*. rel. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. | om. DᵇFG. Goth. Æth.
— *ῥυσεται*] *ῥυεται* FG. Goth.
11. *ὑμων ὑπερ ἡμων* Bℵ*(C)DᵉM. 17. 37. 47. KsLP. (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (*ἡμων ὑπερ ἡμων* ℵ¹. e corr. *ὑπερ ἡμ.* Syr.Hcl.*) | *ἡμων ὑπ. ὑμων* A. | *ὑμων περι ἡμων* D*F. | *ὑμων περι ὑμων* G. || *ὑπερ ἡμ.* post *τῃ δεησει* C. Vulg. Memph. (om. *ὑμων* Memph.)
— *ἱνα*] add. *το* 37 *Scr.*
— *εκ πολλων προσωπων*] *εν πολλῳ προσωπῳ* FGM.

6. consolatione] add. sive exhortamur pro vestra exhortatione et salute *Cl.* | operantur *Am.*** | *om.* "in" *Cl.* | tolerantiam *Cl. Am.*** | 7. ut spes *Cl.* | firma sit *Cl.* | quod sicut *Cl.* | 8. ignorare vos *Cl.* | 9. nobismetipsis *Cl.* | 10. nos eripuit *Cl.* | eruit *Cl.* | 11. ex multorum facierum *Cl.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.

τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ‡ ἁγιότητι″ καὶ εἰλικρινείᾳ * τοῦ″ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. [13] οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δὲ ὅτι † ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, [14] καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. [15] καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην ‡ πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν,″ ἵνα ¶ δευτέραν χάριν ‡ σχῆτε″. [16] [d] καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. [17] τοῦτο οὖν ‡ βουλόμενος″ μή τι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην, ἢ ἃ βουλεύομαι κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ᾖ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὒ οὔ; [18] πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ‡ ἔστιν″ ναὶ καὶ οὔ· [19] ὁ ‡ τοῦ θεοῦ γὰρ″ υἱὸς Ἰησοῦς χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθείς, δι' ἐμοῦ

Β'

¶ M.
15. χαράν
[d] 1 Cor. 16: 5.

19. χρ. Ἰησ.

nostrae, quod in simplicitate et sinceritate dei, et non sapientia carnali, sed in gratia dei conversati sumus in mundo, abundantius autem ad vos. [13] Non enim alia scribimus vobis quam quae legistis et cognoscitis: spero autem quod usque in finem cognoscetis, [14] sicut et cognovistis nos ex parte, quia gloria vestra sumus, sicut et vos nostra, in die domini nostri Iesu Christi. [15] Et hac confidentia volui prius venire ad vos, ut secundam gratiam haberetis, [16] et per vos transire in Machedoniam, et iterum a Machedonia venire ad vos et a vobis deduci in Iudaeam. [17] Cum [hoc] ergo voluissem, numquid levitate usus sum? aut quae cogito secundum carnem cogito, ut sit apud me est et non? [18] Fidelis autem deus, quia sermo noster qui fit apud vos, non est in illo est et non. [19] Dei enim filius Iesus Christus, qui in vobis per nos praedicatus est, per me et

11. προσωπων το εις ἡμας χαρισμα δια πολλων] om. P. ‖ add. *το Elz.* 1633.
— εις ἡμας] εις ὑμας 17.
— ἡμων fin. AℵCD*GM. 17. 47. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | ὑμων B*Mai*D[e]F. 37. KLP. Vulg. *codd.* Æth. *ut vid.*
12. ἡμων 1°. *Orig.* i. 287[b]. *Orig. Int.* iv. 486[a]. *Clem.* 607. | om. 37 txt. (add.[1]mg.)
— ἡμων 2°. *Clem. Orig. Int.* iv. | ὑμων ℵ*. (corr.[1]) | om. *Orig.* i.
— ἁγιοτητι ABℵ*C(M). 17. 37. K(P). Memph. Arm. *ut vid. Clem.* 607. *Orig.* i. (ἁγιωτ. MP.) | ‡ ἁπλοτητι ⊃. ℵ[c]DFG. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. in misericordia Æth. ‖ add. et cum puritate Syr.Pst.
— εἰλικρ.] praem. εν A. | om. *Orig.* i. *Clem.*
— του ante θεου 1°. ABℵCDM. 17. 37. 47. | * om. ⊃. (ℵ** sed corr.) FGKLP. *Orig.* i. ‖ add. και BM. 37. Vulg. Syr.Hcl. | om. *Orig.* i.
— σοφιας G*.
— σαρκικῃ *Clem.* 607. | σαρκινῃ FG.
— του θεου 2°. 37.
— προ F(non G.)
13. αλλ'] om. B*Blc*.FG.
— η 1°.] om. A. 17.
— ἀ] om. AD*.
— αναγινωσκετε] -σκητε D.
— η 2°.] om. FGK.
13. η και επιγνωσκετε] om. B.
— ἑως] † praem. και ⊃. D[c]M. 37. 47. K*s*LP. Syr.Hcl. | om. ABℵCD*FG. 17. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm.
14. καυημα P.
— καθαπερ και ὑμ. ἡμ.] om. K.
— καθαπερι FG.
— ἡμεις ὑμων] ? ὑμεις ἡμων Λ*.
— του κυριου] om. του 37. ‖ add. ἡμων BℵFGM. 17. 37. P. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl.* Memph. Arm. Æth. | om. ACD. 47. K*s*L. Syr.Hcl.*txt.* Goth.
— Ιησου] add. χριστου ℵ[c]D*FGM. 37. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Goth. Arm. ed. Æth. | om. ABℵ*CD**. 17. 47. K*s*L. Syr.Hcl.*txt.* Arm. MSS.
15. προτερον ante προς ὑμας ελθειν AB(ℵ)C(DFG)M. 17. 37. (L)P. (Vulg.)Syrr.(Pst.)&Hcl.(Goth.) Arm. (προτερον ℵ[a]. om.* το προτ. L.) ελθ. πρ. ὑμ. DFGL. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. | ‡ post ⊃. Memph. Æth. | ελθειν προς ὑμας το δευτερον K. | ελθ. προς ὑμ. το προτερον 47. ‖ add. και αφ' ὑμων προπεμφθηναι εις την Ιουδαιαν G*(non F.)
— χαριν Aℵ*CD. rel. Vulg. | χαραν Bℵ[c]P. Memph.
— σχητε BℵCP. | ‡ εχητε ⊃. ADFG. rel.
16. δι'] δια F(non G.)
— διελθειν BℵCD[c]. 17. 37. 47. K*s*L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. (ire Goth.) | απελθειν AD*FGP. Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. Æth. *ut vid.*
16. ὑφ' ABℵCD[c]. rel. | αφ' D*FG. 47. | εφ' 17.
17. ουν] δε A.
— βουλομενος ABℵCFG. 17. 37. P. Vulg. Memph. | ‡ βουλευομενος ⊃. D. 47*s*. K*s*. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | βουλευσομενος L.
— τῃ] om. FG.
— βουλευομαι 1°.] βουλομαι 37.
— κατα σαρκα βουλευομαι] om. 17.
— ἡ] ητω G[2](non F.)
18. ἡμων] om. L*.
— ὁ προς] om. ὁ D*.
— ὑμας] ἡμας 37*.
— ουκ εστιν AB*ℵ*CD*FG. 17. P. Vulg. Goth. Memph. Arm. | ‡ ουκ εγενετο ⊃. ℵ[c]D[b]. 37. 47. K*s*L. Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
19. του θεου ante γαρ ABℵC. 17. 37. P | ‡ post ⊃. D(FG.) 47. K*s*L*. (om. του FG.)
— χριστος ante Ιησ. Aℵ*C. | post Bℵ[c]DFG. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl.Memph. Goth. Arm. Æth. | om. χριστος 17.
— ὑμιν] add. ὁ FG.
— ἡμων] ὑμων 17.

12. simplicitate cordis *Cl.* | in sapientia *Am.*** *Cl.* | in hoc mundo *Cl.* | 13. cognovistis *Cl.* | 14. quod gloria *Cl.* | 17. hoc ergo *Am.*** ergo hoc *Cl.* | 18. qui fuit *Cl.*

ABCℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν· [20] ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναί· ‡ διὸ καὶ δι' αὐτοῦ" τὸ ἀμὴν τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. [21] ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός, [22] ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

1 Cor. 1:8.

Silvanum et Timotheum, non fuit est et non, sed est in illo fuit. [20] Quodquod enim promissiones dei sunt, in illo est: ideo et per ipsum amen deo ad gloriam nostram. [21] Qui autem confirmat nos vobiscum in Christum et qui unxit nos deus, [22] et qui signavit nos et dedit pignus spiritus in cordibus nostris.

[23] Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχήν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον· [24] οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε·

[23] Ego autem testem deum invoco in animam meam, quod parcens vobis non veni ultra Corinthum, [24] non quia dominamur fidei vestrae, sed adiutores sumus gaudii vestri: nam fide stetistis.

II.

[1] Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ‡ ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν". [2] εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς † ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; [3] καὶ ἔγραψα † τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ‡ σχῶ" ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. [4] ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

1. ἔκρινα γὰρ

[1] Statui autem hoc ipse apud me, ne iterum in tristitiam venirem ad vos. [2] Si enim ego contristo vos, et quis est qui me laetificet, nisi qui contristatur ex me? [3] Et hoc ipsum scripsi ut non cum venero tristitiam super tristitiam habeam de quibus oportuerat me gaudere, confidens in omnibus vobis quia meum gaudium omnium vestrum est. [4] Nam ex multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per lacrimas multas, non ut contristemini, sed ut sciatis quam caritatem habeo abundantius in vobis.

[5] Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ‡ ἀλλὰ"

[5] Si quis autem contristavit,

---

19. Σιλουανου] Σιλβανου DFG. — εγενετο] εστι C.
20. θεου] om. 17. ‖ praem. του A. *Marcion* ap. Epiph. (321b. & 366a.) — διο και δι' αυτου ABℵCFG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. (Æth.) *Marcion.* ap. Epiph. | και δι' αυτου D*. | ‡ και εν αυτῳ ⊃. Db. 47. KsL. Syr.Hcl. — το 2ο.] om. ℵ*. (add.c) — δοξαν] add. και τιμην FG. — δι'] om. CL. Vulg.
21. ὁ δε] om. δε 17. — ημας συν υμιν AℵDFG. 17. rel. Vulg.*m.* Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. | υμ. σ. ημ. C. Syr.Hcl. | υμ. σ. υμ. B. — και] praem. ὁ D*. — ημας 2ο.] υμας B* *corr.*2 *Rl.Mai.*
22. ὁ και BℵcCD3. 47. L. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Arm. | και ὁ FG. *Am. Tol.m.* Æth. | και Aℵ*C*. 17. 37. KP. Syr.Pst. (ut vid.) Memph. Goth — ημας] om. 47.
22. αρραβωνα BCD. 17. Ks. | αραβωνα Aℵ(F)G. 37. 47. L. (-βονα F.) | αρραβονα P. — ημων] υμων 17. *Tol.*
23. ουκετι Syr.Hcl.* | ουκ FG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Goth. Æth. (non profectus fuerim per Macedonian Æth.
24. υμων post της πιστεως DFG. Vulg. — χαρας] χαριτος 37. Arm.
1. δε AℵCDb. rel. Vulg. Syr.Pst. (Goth.) Arm. | τε D*. Æth. | γαρ B*Mai.* 17. 37. Syr.Hcl. Memph. — εν λυπῃ προς υμας ante ελθειν ABℵC. 17. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. | ‡ post ⊃. Memph. Æth. (om. παλιν Memph.) | εν λυπῃ ελθειν προς υμας DFG. Vulg. Syr.Pst. (Goth.) Arm.
2. και τις] † add. εστιν ⊃. ℵcDFG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. (Syrr.Pst.&Hcl.) Goth.Arm.*Orig.* iii. 269f. 311f. *Orig.Int.* ii. 109f. 694b. | om. ABℵ*C. Memph. — ευφραινων με] ευφρενον, om. με P.
3. εγραψα] † add. υμιν ⊃. ℵcC3DFG. 37. 47. KsL. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. ABℵ*C*. 17. P. *Am.* Memph. Arm. *Gb.*
3. τουτο αυτο BℵDFG.) 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Goth. (ante εγρ. υμιν DFG. Vulg. Goth. Æth.) | αυτο τουτο C. | om. αυτο A. Memph. Arm. — λυπην] add. επι λυπην DFG. Vulg. Syr.Hcl.* — σχω ABℵ*. 17. P. Vulg. *Cl.* | ‡ εχω ⊃. ℵcCDFG. 37. 47. KsL. *Am. Tol.* — αφ'] εφ' FG.
4. την αγαπην post αλλ' (sic) ινα γνωτε FG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. (αλλ' ινα την αγαπ. γνωτε 37.) — εχω] σχω 17. — εις] προς FG.
5. ουχ εμε D*. — αλλα ABℵC. 37 *Scr.* 47. LP. | ‡ αλλ' ⊃ DFG. rel.

---

21. in Christo *Cl.* | 22. qui et *Cl.* | 23. fide statis *Cl.*
1. hoc ipsum *Cl.* | tristitia *Cl.* | 3. scripsi vobis *Cl.* | 4. multas lacrimas *Am.*** *Cl.* | habeam *Cl.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.
f 1 Cor. 5:5, 11.
7. om. μαλλον

ἀπὸ μερους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς. 6 f ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, 7 ὥστε τοὐναντίον [μᾶλλον] ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μή πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. 8 διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην. 9 εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. 10 ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, ‡ κἀγώ″· καὶ γὰρ ἐγὼ ‡ ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι″, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ χριστοῦ, 11 ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

Γ′ 44 12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ, 13 οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. 14 τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ χριστῷ καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ, 15 ὅτι χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, 16 οἷς μὲν ὀσμὴ * ἐκ″ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ, ὀσμὴ * ἐκ″ ζωῆς εἰς ζωήν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; 17 οὐ γάρ

non me contristavit, sed ex parte, ut non onerem, omnes vos. 6 Sufficit illi qui eiusmodi est obiurgatio haec quae fit a pluribus, 7 ita ut e contrario magis donetis et consolemini, ne forte abundantiori tristitia absorbeatur qui eiusmodi est. 8 Propter quod obsecro vos ut confirmetis in illum caritatem: 9 ideo enim scripsi ut cognoscam experimentum vestrum, an in omnibus oboedientes sitis, 10 Cui autem aliquid donatis, et ego: nam et ego quod donavi, si quid donavi, propter vos in persona Christi, 11 ut non circumveniamur a satana: non enim ignoramus cogitationes eius.

12 Cum venissem autem Troadem propter evangelium Christi et ostium mihi apertum esset in domino, 13 non habui requiem spiritui meo, eo quod non invenerim Titum fratrem meum, sed vale faciens eis profectus sum in Machedoniam. 14 Deo autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Iesu et odorem notitiae suae manifestat per nos in omni loco, 15 quia Christi bonus odor sumus deo in his qui salvi fiunt et in his qui pereunt, 16 aliis quidem odor mortis in mortem, aliis autem odor vitae in vitam. Et ad haec quis tam idoneus? 17 Non enim sumus

---

5. επιβαρων FG.
6. ἡ ὑπο των πλειονων *Tert.* de pud. 13. 14. | om. FG. Æth. *Rom.* | (πλεονων C.) | om. ἡ 47.
7. μαλλον ℵCDFG. 17. rel. Vulg. *m.* Syr.Hcl. (Memph.) Goth. Arm. *Tert.* de pud. 13 *sic.* | om. AB. Syr.Pst. Æth. *ut vid.* | post ὑμας DFG. 17. Goth. | ante ℵC. 37. 47. KsLP. (Vulg.) Syr.Hcl. (Memph.) Arm. *Tert.*
9. εγραψα] add. ὑμων (*sic*) FG. Æth. | om. *Tert.*
— γνω *Tert.* | γνωτε 17.
— δοκιμην] add. παντων FG. | om. *Tert.*
— ει ℵCD. rel. | η AB. 17.
10. καγω ABℵ*C²D. 17. 37. 47. P. | ‡ και εγω ℶ. ℵᶜC*FGKsL.
— εγω *Tert.* | om. A.
— ὁ κεχαρισμαι ει τι κεχαρισμαι ABℵC(D*)FG. (37.) (P.) Vulg. (Syr.Pst.) (Memph.) (ὁ om. D*. Goth. ὡ Dᶜ. 37. P.) | ‡ ει τι κεχαρ. ᾧ κεχαρ. ℶ. Dᵇ. 17. KL. (Syr.Hcl.) (Goth.) (Arm.) Æth. *ut vid.* | ει τι κεχαρ. *tantum* 47. | si quid donavi, donavi *Tert.* de pud. 13. (om. ει τι κεχαρ. *m.*)
10. χριστου *Tert.* | του θεου 17. | Jesu Christi Memph. *Wilkins* (Chr. Jesu *Mill.*)
12. Τρωαδα] Τροαδα L*Tf.*P.
— εις το ευαγγελιον] δια το ευαγγελιον FG. Vulg. | δια του ευαγγιλιου D.
— χριστου] θεου 17.
— θυρας μοι ανεωγμενης] θυρα μοι ην εωγμενη FG. (ηνεωγμενης DP.)
13. μου] add. εν D. 17.
— τῳ 2⁰. ABℵᶜC*DFG. 17. 47*s.* KsL. | του ℵ*C². | το 37. LP.
— ευρειν] ευρισκειν D*.
— Τιτον τον] Τίτόν 37.
— αυτοις] om. K.
14. τῳ χριστῳ *Clem.* 206. | χριστῳ Ιησου 17. 37. Vulg. Arm.
15. τῳ θεῳ *Iren.* 266. *Clem.* 206. *Orig.* i. 364ᵇ. ii. 40ᵉ. iv. 367ᶜ. *Orig. Int.* ii. 198ᵇ. iii. 43ᵇ. 65ᶜ. 86ᵇ. 88ᵉ. 89ᶜ. *Eus.* in Es. 492ᵈ. | om. K. *Orig.* ii. 838ᶠ. *Orig. Int.* ii. 90ᵃ. 138ᵉ. 164ᶠ. iii. 13ᶜ. 17ᵇ. 41ᵃ. 43ᶜ. (εν παντι τοπῳ post τῳ θεῳ *Orig. ter. Hil.* 462ᶜ om. τῳ θεῳ *Orig.* i.)
15. απολυμενοις 17. 37.
16. οσμη bis. *Iren.* 266. *Clem.* 206. *Orig.* iv. 367ᵈ. *Orig. Int.* iii. 41ᵃ. (43ᵈ.) | οσμην D.
— οσμ. εκ bis ABℵC. 17. 37. Memph. Æth. *Clem.* 206. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iii. *bis. Hil.* 462ᵈ. | 1⁰. 47. 2⁰. Goth. [Syrr. ancc.] | * om. εκ ℶ. DFG. 47. 2⁰. KsL. Vulg. Arm. *Iren.* [P n.l.]
— θανατου] praem. του 47. (ctra, *Clem. Orig.*)
— ζωης *Iren. Clem. Orig.* iv. | -ην ℵ*. (corr.¹)
— ταυτα C². | ? τουτο *s.* αυτα C*.

8. *om.* in *Am.** | 9. enim et scr. *Cl.* | 10. donastis *Cl.* | 13. *om.* eis *Am.** | 15. in iis *bis. Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP[Fa].

ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ‡ ἀλλὰ″ ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ, ‡ κατέναντι″ † θεοῦ ἐν χριστῷ λαλοῦμεν.

III. [1]Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς ‡ συνιστᾶν″; ‡ ἢ″ μὴ χρῄζομεν ὥς τινες συνστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν †; [2] ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστέ, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, [3] φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶν λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶν ‡ καρδίαις″ σαρκίναις. [4] πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν· [5] οὐχ ὅτι ‡ ἀφ' ἑαυτῶν ἱκανοί ἐσμεν″ λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ‡ αὐτῶν,″ ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, [6] ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ‡ ἀποκτέννει,″ τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. [7] g εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν ‡ γράμματι″, ἐντετυπωμένη † λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσ-

Δ'

5. ἱκανοί ἐσμεν λογίσ. τι ἀφ' ἑαυτῶν

Ex. 34:29.

7. γράμμασιν

sicut plurimi adulterantes verbum dei, sed ex sinceritate, sed sicut ex deo coram deo in Christo loquimur.

[1] Incipimus iterum nosmet ipsos commendare? aut numquid egemus sicut quidam commendaticiis epistulis ad vos aut ex vobis? [2] Epistula nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, quae scitur et legitur ab omnibus hominibus, [3] manifestati quoniam epistula estis Christi ministrata a nobis et scripta non atramento sed spiritu dei vivi, non in tabulis lapideis sed in tabulis cordis carnalibus. [4] Fiduciam autem talem habemus per Christum ad deum. [5] Non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex deo est, [6] qui et idoneos nos facit ministros novi testamenti, non litterae sed spiritus: littera enim occidit, spiritus autem vivificat. [7] Quod si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria, ita ut non possent intendere filii Israhel in

---

17. πολλοι ABℵC. rel. Vulg. Memph. (Goth.) Æth. *Iren. Gr.* 263. | λοιποι DFGL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.
— αλλα B. | ‡ αλλ' ⊽. rel.
— ὡς 2°.] om. FG. Vulg. Memph. Goth. *Iren.* Lat. 263.
— αλλ' 2°.] om. FG. *Fuld.Demid.* Syr. Hcl. *Iren. Lat.*
— κατεναντι ABℵ*C. 17. 37. P. | ‡ κατενωπιον ⊽. DFG. 47. KL. | ενωπιον ℵc.
— θεου ult.] † praem. του ⊽. ℵcDbFG. 47. KsLP. | om. ABℵ*CD. 17. 37.
1. συνισταν BD*. 17. | ‡ συνιστανειν ⊽. AℵCDb. 37. 47. KsLP. | συνισταναι FG.
— η μη B*Bily.Mai*ℵCDFG. 37. Vulg. Memph. Goth. Æth. ut vid. | ‡ ει μη ⊽. A. 17*s.* 47. KsLP. Arm.
— χρηζωμεν L.
— ὡς BℵCDc. rel. | ωσπερ AD*. 37.
— η] add. ὡς 17.
— εξ ὑμων] † add. συστατικων ⊽. DcFG. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (συνστατικας D*.) | add. postea επιστολων FG. | non habent ABℵC. 17. Vulg. Memph. Arm. Æth.
2. ενγεγραμμενοι 17.
2. ἡμων 2°.] ὑμων ℵ. 17.
— παντων] των FG.
3. ἡμων] add. και B. Vulg. | om. *Iren.* 309.
— εγγεγραμμενη] γεγραμ. K.
— αλλα πνευμ.] αλλ' εν πνευμ. 37. (αλλα²).
— πλαξιν *bis.*] πλανξιν D.
— αλλ' εν πλ. *St.* 3. ABℵCDFG. 37 *Scr.* 47. KsLP. *Orig.* ii. 843e. *Eus.* H.E. (de Mart.) 13. (436.) | αλλα εν πλ. *Elz.* 17*s.*
— καρδιαις ABℵCDG. 47. LP. Syr.Hcl. *Eus.* de Mart. edd. & cdd. | ‡ καρδιας ⊽. F. 17*s.* 37*s.* Ks. Vulg. Syr.Pst. Memph. (Goth.) Arm. Æth. *Iren. Orig.* ii. *Orig. Int.* ii. 96f. 303c. iv. 489d. 529a. 558d. *Eus.* de Mart. Valesius e conj. ut vid. et cdd. rec. *Hil.* 344e.
4. δε] om. 47.
— εχομεν] εχω A.
5. αφ' ἑαυτων ante ικανοι εσμεν BℵC. Memph. Arm. | ‡ post ⊽. 47. KsL. Syr.Hcl. | post λογ. τι ADFG(P.)Vulg. Goth. Æth. | om. 17. Syr.Pst. | inter ικανοι et εσμεν 37.
— λογισασθαι ABℵ. 17. 37. KsLP. | -ζεσθαι CDFG.
5. τι] om. B. | ante λογισ. P.
— ὡς] om. C.
— αυτων BFG. | ‡ εαυτων ⊽. AℵCD. 17. 37. 47. KsLP.
6. γραμματος αλλα πνευματος *Orig.* i. 685f. iii. 739c. iv. 95c. *Eus.* H.E. vi. 25. (291.) | γραμματι αλλα πνευματι 17. Arm.
— αποκτεννει ℵ(F)G. 17. (37.) KP. (-κτένει 37*. -κτεννει corr.[1] -κτηννει F.) | αποκτενει ACD. 37*. 47. L. *Orig.* iii. 652d. (-κτένει *sic* DcL.) | ‡ αποκτεινει ⊽. B. *Orig.* i. 685f. iii. 652d.
7. του θανατου *Orig.* i. 708f. iv. 448a. Cr. Rom. 26. *Orig. Int.* ii. 172f. iv. 480c. 519c. | του θεου ℵ*. (corr.[1])
— εν γραμματι BD*FG. Syr.Pst. Arm. | ‡ εν γραμμασιν ⊽. AℵCDb. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. *Orig.* i. (iii. 498c.) iv. *bis.* Cr. Rom. 26. *Orig. Int.* ii. iv. [Æth.] | ἐνγεγραμμένη 17.
— εντετυπωμενη *Orig.* i. (iii. 460e. 498c.) iv. Cr. Eph. | τετυπωμ. FG.

3. quod epist. *Cl.* | 6. fecit *Cl.* | littera sed spiritu *Cl.* | spir. aut. vivificat. *om. Am.**

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ωπον ‡ Μωυσέως" διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, [8] πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; [9] εἰ γὰρ ‡ τῇ διακονίᾳ" τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης ‡ δόξῃ. [10] καὶ γὰρ ‡ οὐ" δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει, ‡ εἵνεκεν" τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. [11] εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ. [12] ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παῤῥησίᾳ χρώμεθα, [13] h § καὶ οὐ καθάπερ ‡ Μωυσῆς" ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ‡ αὐτοῦ" πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου· ¶ [14] ‡ ἀλλὰ" ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον * ἡμέρας" τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅτι ἐν χριστῷ καταργεῖται, [15] ἀλλ' ἕως σήμερον, ἡνίκα * ἂν" ‡ ἀναγινώσκηται" ‡ Μωυσῆς", κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται· [16] ἡνίκα ‡ δὲ" ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. [17] ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα

9. ἡ διακονία

h Ex. 34:36.
§ F[a].

¶ F[a].

faciem Mosi propter gloriam vultus eius quae evacuatur, [8] quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloriam? [9] Nam si ministerio damnationis gloria est, multo magis abundat ministerium iustitiae in gloria. [10] Nam nec glorificatum est quod claruit in hac parte, propter excellentem gloriam. [11] Si enim quod evacuatur per gloriam est, multo magis quod manet in gloriam est. [12] Habentes igitur talem spem multa fiducia utimur, [13] et non sicut Moses ponebat velamen super faciem suam, ut non intenderent filii Israhel in faciem eius quod evacuatur. [14] Sed obtusi sunt sensus eorum. Usque in hodiernum enim diem id ipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum, quoniam in Christo evacuatur, [15] sed usque in hodiernum diem, cum legitur Moses, velamen est positum super cor eorum: [16] cum autem conversus fuerit ad Dominum, aufertur velamen. [17] Dominus autem spiritus est: ubi autem

---

7. λιθοις] † praem. εν ⊋. ℵ[c]D[b]. 37. 47. K*s*L. Vulg. Arm. *Orig.* i. 709[a]. *Orig. Int.* ii. iv. *bis.* | om. ABℵ*CD*FG. 17. P. *Orig.* iii. 460[e]. iv. Cr. Eph.
— ε εν δοξῃ G.
— Μωυσεως BℵCFG. 17. 37. 47. KL. *Orig.* iv. Cr. Eph. | ‡ Μωσεως ⊋. AD. [Pn.l.]
— δοξαν *Orig.* iv. Cr. Eph. | δοξην D*.
— του προσ. *Orig.* Cr. Eph. | αυτου προσ. ℵ*. (corr.[1])
8. ουχι *Orig.* i. 709[a]. iv. 448[a]. | ουδι ℵ*. (corr.[1] vel.[a])
9. τῃ διακον. AℵCD*FG. 17. *Am. Fuld.* (*Vict.*) Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig.* iv. 448[a]. *Orig. Int.* iv. 480[c]. (ed.) | ‡ ἡ διακον. ⊋. BD[b]. 37. 47. K*s*LP. Vulg. *Cl.* Memph. Goth.
— δοξα] add. εστιν D*FG. Vulg. (Syr. Pst.) (Memph.) (Arm.) *Orig. Int.* iv. | om. *Orig.* iv.
— περισσευει *Orig.* iv. | -σευσει D. Syrr. Pst.&Hcl. *Orig. Int.* iv.
— δοξῃ] † praem. εν ⊋. ℵ[c]DFG. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Arm. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. | om. ABℵ*C. 17. *Tol.* | (δοξα ℵ*.)
10. ου ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iii. 452[b]. iv. 448[a]. Cr. Eph. 26. | ‡ ουδε ⊋. (Vulg.) *f.g. Orig. Int.* iv. 520[a]. [Syrr. ancc.]
10. εἱνεκεν ABℵDF[2]G. (17.) 37. 47. P. (ἥνεκεν 17.) | ‡ ἑνεκεν ⊋. CF*K*s*L. *Orig.* iii. 452[b]. 819[d]. iv.
13. ου] ουκ FG.
— Μωυσης BℵCFG. 17. 37. 47. KLF[a]. | ‡ Μωσης ⊋. ADP.
— ετιθη FGL.
— του προσωπου 47.
— αυτου ABCFG. 17. 37. 47. LPF[a]. | ‡ ἑαυτου ⊋. ℵDK*s*. | om. Goth.
— εις] om. F[a].
— το τελος] om. το D*FG. | το προσωπον A. Vulg.
14. αλλα B. | ‡ αλλ' ⊋. rel.
— επωρωθησαν K. (ctra, rel. et Syr.Hcl. mg. *Gr.*)
— γαρ om. 47. *Tol.*
— ἡμερας (post σημερον) ABℵCD(FG). 17. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. (Arm.) *Clem.* 608. *Orig. Int.* ii. 420[a]. | * om. ⊋. K*s*L. Syr.Pst. Æth. (*Cypr.* 277.) | (της ημερων ημερας F. της ημερον ημερας G.)
— επι *Clem.* | εν DFG. *Cypr.*
— ανακαλυπτομενον *Clem.* | -νος 17.
14. χριστῳ] add. Ιησου 37.
15. ἡνικα αν ABℵC. (17.) P. *Orig.* i. 624[a]. 686[c]. (εαν 17 sic). | * om. αν ⊋. DFG. 37. 47. K*s*L. *Orig.* Cr. Eph. 130. *Eus.* in Es. 367[e].
— αναγινωσκηται AB*Btly. Alf.*ℵCD. 17. 37. P. *Orig.* i. *bis.* Cr. Eph.? | ‡ -κεται ⊋. B*Mai* FG. 47. K*s*L. Vulg. *Orig. Int.* i. 50[c]. ii. 42[a]. *Eus.* in Es.
— Μωυσης BℵCDFG. 17. 37. 47. K. *Orig.* i. *bis. Eus.* in Es. *Cypr.* 277. | ‡ Μωσης ⊋. ALP. *Orig.* Cr. Eph.?
— επι *Orig.* i. 624[a]. *Orig. Int.* i. ii. *Eus.* in Es. (εστι pro επι *Orig.*? Cr. Eph. 130.) | εις 37.
— κειται ante επι τ. καρδ. αυτ. D*FG. (corr. D[b].) Vulg. Memph. Goth. Æth. | post rel. *Orig.* i. *Eus.* in Es. *Orig. Int.* i. ii. *Cypr.*
16. ἡνικα *Orig.* i. 686[b]. iii. 459[b]. | ὁτα *sic* FG.
— δε εαν AℵC*. 17. (γαρ εαν *Orig.* i.) εαν γαρ *Orig.* iii. 498[e]. | ‡ δ' αν ⊋. BℵCDFG. rel. | δε C. | αν *Orig.* iii.
17. οὐ] που FG.

8. gloria *Cl.* | 9. ministratio *Cl.* | 11. in gloria *Am.*** *Cl.* | 15. positum est *Cl.* | 16. ad deum *Am.* | auferetur *Cl.*

(A)BℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

κυρίου, † ἐλευθερία. 18 ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

spiritus domini, ibi libertas. 18 Nos vero omnes revelata facie gloriam domini speculantes, in eandem imaginem transformamur a claritate in claritate, tamquam a domini spiritu.

IV. Ε' 1 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ‡ ἐγκακοῦμεν," 2 ‡ ἀλλὰ" ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ, μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας ‡ συνιστάντες" ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 3 εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν κεκαλυμμένον· 4 ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι † τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ χριστοῦ, [i] ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ.

1 Ideo habentes hanc ministrationem iuxta quod misericordiam consecuti sumus, non deficimus, 2 sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in astutia neque adulterantes verbum dei, sed in manifestatione veritatis commendantes nosmet ipsos ad omnem conscientiam hominum coram deo. 3 Quod si etiam opertum est evangelium nostrum, in his qui pereunt est opertum, 4 in quibus deus huius saeculi excaecavit mentes infidelium, ut non fulgeat inluminatio evangelii gloriae Christi, qui est imago dei.

4. καταυγάσαι

[i] Col. 1:15.

5. Ἰησ. χρ.

45 5 Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ χριστὸν Ἰησοῦν κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν.

5 Non enim nosmet ipsos praedicamus, sed Iesum Christum dominum, nos autem servos vestros per Iesum; 6 quoniam

---

17. κυριου *Orig. Int.* i. 50d. ii. 174c. 185c. 420a. iv. 580c. *Hil.* 805b.c. | το ἁγιον L. ‖ † add. εκει ⥾. ℵcDbFG. 37. 47. KsLP. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* i. ii. *ter.* iv. *Hil. bis.* | om. ABℵ*CD*. 17. Syr.Pst. Memph.

18. ανακελυμμενῳ 47.

— κατοπτριζομενοι *Orig.* i. (211e.) 721a. ii. 704e. 847d. iii. 228a. 525b. iv. 448b. *Orig. Int.* iv. 480c. 530a. 563b. 605c. contemplantes *Tert.* adv. Marc. v. 11. | αποπτριζομενοι FG. | κατοπτριζομεθα 17. *Orig.* iii. 154a. *Orig. Int.* iv. 536e. *Meth.* Jahn. 105.

— μεταμορφουμεθα *Orig.* ii. *bis.* iii. 228a. 297a. iv. 448b. *Orig. Int.* ii. 76e. iii. 365c. 405d. iv. 5ies. | -φουμενοι A. *Orig.* i. 721a. *Orig. Int.* ii. 336c. *Eus.* in Ps. 521e.

— καθαπερ *Orig.* iii. *bis.* iv. | καθως B*Btly.* | καθωσπερ B*Bch.Mai.* "tanquam a domino, inquit, spirituum" *Tert.*

1. ταυτην] αυτην FG.

— ελεηθημεν F(non G.)

— εγκακουμεν ABℵD*FG. 17. 37. | ‡ εκκακ. ⥾. CDc. 47. KsLP.

2. αλλα A *ut vid.*BℵCD. 47. | ‡ αλλ' ⥾. FG. 17*s*. 37. KsLP.

— κρυπτα *Tert.* de pud. 15. | εργα K.

2. (? om. της A).

— αληθειας] καρδιας 37.

— συνισταντες ℵCD*FG. 17. | συνιστανοντες Aut *vid.*BP. 47. | ‡ συνιστωντες ⥾. Dc. 37. KsL.

— ανθρωπων] om. K.

3. απολυμ. FG. 17. (-λλ- *Orig.* iv. 448b. *Eus.* c. Mcl. 96b. Ecl. Pr. 106. *Arch. et Man.* Disp. Routh. v. 202.) (-μμ- FG.)

4. αυγασαι BℵFG. 37. 47. KsL((P.) *Orig.* iii. 497e. *Arch. & Man.* v. 201. *cod.* (ανασαι P.) | διαυγασαι A. 17. *Arch. & Man. Disp.* Routh. v. 201. ed. 204. *Eus.* D.E. 402c. | καταυγασαι CD. *Orig.* iv. 448c. *Eus.* c. Mcl. 96c. ‖ † add. αυτοις ⥾. Db. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl. m.* Syr.Pst.&Hcl. Goth. (Arm.) Æth. *Orig.* iii. | om. ABℵCD*FG. 17. *Am. Fuld. Harl. Dem. Iren.* 266. *Orig.* iv. *Arch. & Man. bis. Eus.* c. Mcl. D.E. (sed add. εν ταις καρδιαις αυτων). [Memph.]

— χριστου *Orig.* iv. *Eus.* c. Mcl. | κυριου C. | θεου *Orig.* iii. κυριου ἡμων Ιησου χριστου *Arch. & Man.* 204.

— ὃς *Orig.* iv. *Eus.* c. Mcl. | ὁ FG.

— θεου] add. του αορατου ℵc. 37. 47. LP. *m.* Syr.Hcl. Goth. Arm. (vid. Col. i. 15.) | om. *Orig.* iv. *Eus.* c. Mcl. *Tert.* adv. Marc. v. 11.

5. χρ. Ιησ. κυρ. B. 17. 37. KsL. Syr.Pst. Memph. Arm. *Marcion* ap. Epiph. (321b. & 366d.) | Ιησ. χρ. κυριον AℵCD. Vulg. Syr.Hcl. Goth. (Æth.) | κυρ. Ιησ. χρ. FG. | Ιησ. χρ. (om. κυριον) P. | χριστον κυριον 47. (Domino propter Jesus Christum Dominum nostrum Æth.)

— ὑμων *Marcion.* | ἡμων ℵ. 17.

— Ιησουν A*BDFG. 37. 47. KsLP. Syr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. (propter Christum Arm.) | Ιησου A2ℵ*C. 17. Vulg. Memph. *Marcion.* | χριστου ℵa. (add. Christum Memph.)

6. ὁ θεος *Marcion. Orig.* iv. 448c. | om. ὁ B*Btly. Alf.*

— ειπων] add. ὁ ℵ*. (corr.1) | om. *Orig.* iv.

— λαμψει ABℵ*D*. (Syr.Pst.&Hcl. *ut vid.*) Æth. *Clem.* 89. | ‡ -ψαι ⥾. ℵcCDeFG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Goth. Arm. *Marcion. Orig.* iv. *Tert.* adv. Marc. v. 11. [Memph.]

— ὃς *Am. Fuld. Tol. Orig.* iv. | om. D*FG. *Harl. Dem. Tert.* | ipse Vulg. *Cl.* ‖ add. "et" Arm.

— καρδιας F(non G.)

18. *om.* omnes *Am.* | in claritatem *Cl.*

1. *om.* hanc *Cl.* | administrationem *Cl.* | 3. in iis *Cl.* | 4. fulgeat illis *Cl.* | quae est *Am.* | 5. dominum nostrum *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.
[k] Gen. 1:3.
ϛ'

[6] ὅτι ὁ θεὸς[k] ὁ εἰπὼν Ἐκ σκότους φῶς ‡ λάμψει," ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ † χριστοῦ.

[7] "Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν, [8] ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι, [9] διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι· [10] πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ † Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ· [11] ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. [12] ὥστε ὁ † θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. [13] ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον,¶[1] Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν· [14] [m] εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν [κύριον] Ἰησοῦν καὶ

deus qui dixit de tenebris lucem splendescere, qui inluxit in cordibus nostris ad inluminationem scientiae claritatis dei in facie Christi Iesu.

[7] Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus, ut sublimitas sit virtutis dei et non ex nobis. [8] In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur; aporiamur, sed non destituimur; [9] persecutionem patimur, sed non derelinquimur; deicimur, sed non perimus; [10] semper mortificationem Iesu in corpore circumferentes, ut et vita Iesu in corporibus nostris manifestetur. [11] Semper enim nos qui vivimus in mortem tradimur propter Iesum, ut et vita Iesu manifestetur in carne nostra mortali. [12] Ergo mors in nobis operatur, vita autem in vobis. [13] Habentes autem eundem spiritum fidei, sicut scriptum est, Credidi, propter quod locutus sum, et nos credimus, propter quod et loquimur, [14] scientes quoniam qui suscitavit Iesum et nos suscitabit

¶ A.
[1] Psa. 116:10 (115:1).
[m] 1 Cor. 6:15.

6. ἡμων *Orig.* i. 574[b]. 632[f]. iv. *Tert.* adv. Mar. de res. car. 44. | ὑμων C. 47.
— της δοξης *Orig.* i. *bis.* iv. *Tert.* de res. car. | om. 17. *Tert.* adv. Marc.
— του θεου ABℵC[3]D[c]. 17. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Orig.* i. *bis.* iii. 497[e]. iv. | αυτου C*D*FG. Æth. *Tert. bis.*
— χριστου tantum AB. 17. Arm. MSS. *Orig.* i. 632[f]. iii. 497[e]. *Tert. ter.* | add. Ιησου DFG. Vulg. | † praem. Ιησου ϛ. ℵC. 37. 47. K*s*LP. *Tol.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Arm. ed. Æth. *Orig.* iv.
7. τουτο F(non G.)
— ᾖ] ητω G. inter lineas.
8. θλιβομενοι] add. διωκομενοι G*(non F.) | non habent *Clem.* 623. *Orig.* i. (257[e].) 265[b]. ii. 556[d]. 558[c]. 608[e]. 801[c]. *Orig. Int.* iv. 459[c]. *Eus.* in Ps. 24[a]. 308[b]. 399[c]. 455[d]. *Tert.* Scorp. 13.
9. εγκαταλειπομενοι *Clem.* 623. *Eus.* in Ps. 308[b]. 399[c]. 455[d]. | ενκαταλιμπανομενοι FG. *Eus.* in Es. 458[d].
10. νεκρ. του] † add. κυριου ϛ. 37. 47. K*s*L. *m.* Syr.Hcl. Goth. *Tert.* adv. Marc. v. 11. (s. "dei" verba Marc.) de res. car. (2°.) | om. ABℵCDFG. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Iren.* 309. *Orig.* i. 721[b]. iii. 188[c]. 591[b]. iv. 30[b]. 36[e]. Cr. Cor. 85. *Orig. Int.* ii. 683[c]. iii. 951[e]. iv. 459[c]. 561[d]. 562[a]. 570[d]. 591[e]. 643[d]. (*Eus.* in Ps. *Mai* 104. την Ιησου νεκρωσιν) *Tert.* de res. car. 44. (1°.) Scorp. 13.
10. Ιησου ABℵC. 17. 37. 47. K*s*LP. Vulg. *Iren. Orig.* i. iii. *bis.* iv. *bis.* Cr. Cor. *Orig. Int.* iii. iv. 459[c]. 643[d]. *Eus.* in Ps. vid. *Tert.* adv. Marc. v. 11. | χριστου D*FG. *Orig. Int.* iv. 570[d]. 591[e]. *Tert.* Scorp. 13. | Ιησ. χριστου D[c]. *m. Tol. Orig. Int.* ii. iv. 561[d]. 562[a]. Christi Jesu *Tert.* de res. car. 44. (1°.) om. *Tert.* adv. Marc. 11. (verba Marcionis) de res. car. (2°.)
— σωματι 1°.] add. ἡμων DFG. Vulg. *Cl.* et *Am. mg.* Syr.Pst. Memph. (Goth. forsitan) Arm. *Iren. Orig. Int.* ii. iv. 6[ies]. *Tert.* de res car. (1°.) Scorp. (in Goth. om. περιφερ .... σωμ. ἡμων) | om. rel. *Orig.* iii. iv. *bis.* Cr. Cor. *Eus.* in Ps. *Tert.* adv. Marc. v. 11. de res. car. (2°.)
— του Ιησου 2°. *Orig.* iv. *bis.* | om. του FG. ‖ add. χριστου D*FG. *Iren. Orig. Int.* ii. iv. 562[a]. 643[d]. | om. *Orig. Int.* iv. 459[c]. *Orig.* iv. *bis. Tert.*
— τῳ σωματι 2°. *Iren. Orig. Int.* iv. 459[c]. 643[d]. *Tert.* 5[ies]. carne *Orig. Int.* ii. iv. 562[a]. | τοις σωμασιν ℵ. Vulg. *Orig.* iv. 11.
10. φανερωθῃ ante εν τῳ σωμ. ἡμων A. Vulg. *Cl.* Memph. *Orig. Int.* iv. 562[a]. *Tert.* 5[ies]. | post *Am.* (*Tol.*) *m. Iren. Orig. Int.* iv. 459[c]. 643[d].
11. αει γαρ.... φανερωθῃ *Iren.* 309. | om. 17. Æth. (om. et rel. ver.)
— αει *Iren.* 309. | ει FG.
— παραδιδομεθα *Iren.* | διδομεθα FG.
— ἱνα και *Iren.* | om. και C. *Tert.* de res. 44.
— του Ιησου ABℵ(D[c] om. του). rel. Vulg. vv. *Iren.* 309. *bis.* | του χριστου C. | Ιησου χριστου D*FG. | ejus *Tert.* de res. car. 44.
— φανερωθη] φανερω C*. (corr.[3])
12. θανατος] † praem. μεν ϛ. 37. 47. K*s*L. Syr.Hcl.† | om. ABℵCDFG. 17. P. Vulg. Memph. Arm. | nunc Goth. (om. ὁ ℵ*. add.[1])
13. διο 1°.] add. και ℵFG. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.
14. τον] om. 17.
— κυριον ℵCDFG. rel. *Tol.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. Æth. | om. B. 17. Vulg. Arm. *Tert.* de res. car. 44. | om. Ιησουν Goth.

6. ipse illuxit *Cl.* | 10. corpore nostro *Am.*** *Cl.* | manifest. in corp. nostris *Cl.*

BℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

ἡμᾶς ‡ σὺν" Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. 15 τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. 16 διὸ οὐκ ‡ ἐγκακοῦμεν·" ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ‡ ἔσω ἡμῶν" ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. 17 τὸ γὰρ παραυτίκα

17. [ἡμῶν]

ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, 18 μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλε-

V.

πόμενα αἰώνια. 1 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 2 καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες· 3 εἴ ‡ περ"

n 1 Cor. 15:53.

καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. 4 n καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ‡ ἀλλὰ" ἐπενδύσασθαι, ἵνα

cum Iesu et constituet vobiscum. 15 Omnia enim propter vos, ut gratia abundans per multos gratiarum actione abundet in gloriam dei. 16 Propter quod non deficimus, sed licet is qui foris est noster homo corrumpitur, tamen is qui intus est renovatur de die in diem. 17 Id enim quod in praesenti est momentaneum et leve tribulationis nostrae supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operatur nobis, 18 non contemplantibus nobis quae videntur sed quae non videntur: quae enim videntur temporalia sunt, quae autem non videntur, aeterna sunt. 1 Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissolvatur, quod aedificationem ex deo habeamus, domum non manu factam aeternam in caelis. 2 Nam et in hoc ingemescimus, habitationem nostram quae de caelo est superindui cupientes. 3 si tamen vestiti non nudi inveniamur. 4 Nam et qui sumus in tabernaculo ingemescimus gravati,

14. *συν Ιησ.* BℵCD*FG. 17. P. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Tert.* ("cum ipso" diserte, *bis.*) | ‡ *δια Ιησ.* ⸗. ℵcDc. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. Goth.
— *εγερει* Vulg. vid. *Polyc.* ad Philip. ii. *Tert.* | *εγειρει* D*FG(P -ρεῖ).
— *παραστησει* (-*σῃ* D.)] add. *ἡμας* 17.
— *ὑμιν*] *ἡμιν* 37.
— *περισσευσει* P.
15. *τα γαρ*] om. *τα* B**Rl.Mai.*
— *ὑμας*] *ἡμας* 37.
16. *εγκακουμεν* BℵD*FG. 37. | ‡ *εκκακ.* ⸗. CDc. 17. 47. KsLP.
— *εξω*] *εξωθεν* D*.
— *διαφθειρεται*] *φθειρεται* 47. KL.
— *εσω ἡμων* BℵCD*FG. 37. P. Syr.Hcl. Æth. *Orig.* Cr. Rom. 83 *εσω* (om. *ἡμων*) 47. *Orig.* iii. 460e. | ‡ *εσωθεν* ⸗. Dc. (et *ἡμων*) KsL. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. *Orig. Int.* ii. 106b. 223d. 252f. iii. 27e. 69a. 403c. iv. 476b. 562e. 597a. *Lucif.* 249. interior *Tert.* Scorp. 13. [17 n.l.] ‖ add. *ανθρωπος ἡμων* Arm.
17. *παραυτικα*] add. *προσκαιρον και* D*FG. Vulg. (Syr.Pst.) Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. 596a,d. | om. rel. *Orig.* i. 275c. 309b. 645a. *Tert.* Scorp. 13.
— *ἡμων* ℵC*D. rel. Syr.Hcl. vv. *Orig.* i. *ter. Orig. Int.* iv. 596a. *Tert.* | om. BC2. Syr.Pst.

17. *εις ὑπερβολην* BℵaC2DFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. (Syr.Pst.) *Orig.* i. 309b. 645a. *Orig. Int.* iv. *Tert.* Scorp. | om. ℵ*C*K. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
18. *σκοπουντων ἡμων* BℵCDc. rel. vv. *Orig.* i. 309b. 645a. 678b. (iii. 542b.) *Orig. Int.* i. 83c. iv. 596a. 600b. *Eus.* P.E. 606d. in Ps. 643d. *Tert.* (*σκοπουμεν γαρ Orig.* iii. 303d. | *σκοπουντες* D*FG.
— *αλλα τα μη βλεπ. Clem.* 258. *Orig.* i. *ter.* iii. 599b. *Orig. Int.* i. iv. 493d. 596a. 600b,d. *Eus.* P.E. *Tert.* | om. L.
— *προσκαιρα*] add. *εστιν* FG. Vulg. (Memph.) *Orig. Int.* i. 83c. 153f. ii. 310a. iii. 86a. 889b. iv. 493d. 536c. | om. *Orig.* i. 645a. (303d.) *Clem.* 258. 949. 991. *Eus.* P.E. *Tert.*
1. *οικοδομην*] praem. *ὁτι* DFG. Vulg. Goth. *Cypr.* 169. om. *Clem.* 640. *Orig. Int.* i. 83c. *Eus.* P.E. 662c. *Tert.* de res. car. 41.
— *αχειροποιητον*] praem. *ουκ* FG. | om. *Clem. Orig.* i. 717a. *Meth.* Jahn. 91. *Tert.* adv. Mar. v. 12. de res. car. *Cypr.*
3. *ει περ* BDFG. 17. | ‡ *ει γε* ⸗. ℵC. 37. 47. KsLP. *Clem.* 640.
— *ενδυσαμενοι* BℵCDc. 17. 37. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.* | *εκδυσ.* D*. *m.* (bis.) *Tert.* adv. Mar. v. 12. de res. car. 41. | *εκλυσ.* FG.
3. *γυμνον* D*.
4. *οι*] om. 37 *Scr.*
— *σκηνει*] add. *τουτῳ* DFG. Vulg. *Cl. m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Orig. Int.* ii. 303d. iv. 597d. (*Tert.* adv. Mar. v. 12.) | om. BℵC. 17. 37. 47. KsLP. *Am.* Arm. *Orig.* ii. 579b. 592d. iii. 323e. 600b. iv. 29c. *Eus.* in Ps. 487a. 521b.
— *βαρουμενοι Orig.* i. 591e. 716d. iii. 323e. 600b. (ed.) *Eus.* in Ps. *bis.* | *βαρυνομενοι* D*FG. *Orig.* iii. 600b. (cod. 1.)
— *εφ' ᾧ Elz.* BℵCDFG. 17. 37. 47. KL(P.) Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. *Orig. Int.* ii. *Eus.* c. Mcl. 177c. 185c. in Ps. 323c. (*εφ' ὁ* P.) | *επειδη St.* 3. [Syr.Pst.]
— *θελωμεν* L.
— *αλλα* ℵ. | ‡ *αλλ'* ⸗. rel. *Orig.* i. 716d. *Eus.* c. Mcl. 185e. in Ps.
— *θνητον*] add. *τουτο* FG. *m.* Memph. Goth. *Tert.* adv. Mar. v. 12. | om. *Iren.* 279. 309. *Orig.* i. 591e. *Eus.* c. Mcl. *bis.* in Ps. *Hil.* 171c.

14. cum Jesu suscit. *Cl.* & *Am.*** | suscitavit *Am.* | 15. in grat. act. *Cl.* | corrumpatur *Cl.* | 17. in nobis *Cl.* | 1. habemus *Cl.* | 4. in hoc tabernaculo *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. 5 ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ † δοὺς ἡμῖν τὸν ἀῤῥαβῶνα τοῦ πνεύματος. 6 θαῤῥοῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου· 7 διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους, 8 θαῤῥοῦμεν δὲ καὶ [o] εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον.

o Phil. i. 23.

9 Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι· 10 [p] τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε ‡ φαυλόν."

p Rom. 14: 10.

10. ?τὰ ‡ἴδια" τοῦ σώματος — κακόν

Z'

46 11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. 12 οὐ † πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν

12. ὑπὲρ ‡ὑμῶν"

eo quod nolumus expoliari, sed supervestiri, ut absorbeatur quod mortale est a vita. 5 Qui autem efficit nos in hoc ipsum deus, qui dedit nobis pignus spiritus. 6 Audentes igitur semper et scientes quoniam dum sumus in corpore peregrinamur a domino: 7 per fidem enim ambulamus et non per speciem: 8 audemus autem et bonam voluntatem habemus magis peregrinari ■ corpore et praesentes esse ad dominum.

9 Et ideo contendimus, sive absentes sive praesentes, placere illi. 10 Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum sive malum. 11 Scientes ergo timorem domini hominibus suademus, deo autem manifesti sumus: spero autem et in conscientiis vestris manifestos nos esse. 12 Non iterum nos commendamus vobis, sed occasionem damus vobis gloriandi pro nobis, ut habeatis ad eos qui in facie

---

5. κατεργασαμενος *Iren. Gr.* 309. *Orig.* iv. 266[b]. (καταργ. C.) | κατεργαζομενος DFG.
— εις αυτο] add. εις 37. | om. *Iren. Orig.* iv.
— θεος] praem. ὁ ℵ*. *Orig.* iv. | om. *Iren.*
— θεος ὁ *Iren. Orig.* iv. | om. ὁ 17. (et B *Bch.* non *Mai.* sil. *Btly.*)
— δους] † praem. και ς. ℵ[c]D[b]. 17*s.* 37. 47. KsL. Syr.Hcl. Goth. *Iren. Gr.* | om. BℵCD*FGP. Vulg.*m.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Iren. Lat. Orig.* iv.
— ἡμιν *Iren. Orig.* iv. | om. K.
— αραβωνα ℵD. 37. 47. [Pn.l.] | Contra, rel. *Orig.* iv.

6. ενδημουντες *Orig.* i. 731[a]. iii. 631[c]. iv. 266[c]. | επιδημουντες D*(FG -λημ-)
— εκδημουμεν *Orig.* i. iii. iv. | αποδ. D(FG απολ-)
— απο *Orig.* i. iii. iv. *Orig. Int.* iii. 883[d]. | ὑπο FG.
— κυριου BℵCD[c]. rel. Vulg. *Orig.* i. iii. iv. *Tert.* adv. Mar. v. 12. de res. car. 43. *Cypr.* 169. *Lucif.* 151. 249. | θεου D*FG. Memph.

7. ου] praem. και FG. Vulg. | om. *Orig.* iv. 266[c]. *Clem.* 259. 640. 665. *Tert.* de res. car. *Lucif.* 151.
— δια ειδους *Clem.* 259. 640. 665. *Orig.* iv. 266[a.b.c.] *Meth.* Jahn 92. | δειιδειδους FG.

8. θαρρουμεν BCDFG. 37. 47. KsLP. Vulg. vv. | θαρρουντες ℵ. 17. *Orig.* iv. 266[c]. *Tert.* de res. car. 43. confidite Æth. | om. *Clem.* 640.
— δε *Tert.* | ουν F. 17. | ουν δε G. | om. *Orig.* iv. *Lucif.* 151.
— εκ του *Orig.* i. 731[a]. iv. *Clem.* | om. εκ ℵ*. (add.[c]) | απο του 37. "a" *Tert.*
— κυριον Vulg. *Cl. Orig.* i. iv. *Tert. Lucif.* 152. | θεον D*. 17. *Am.* Arm. *Clem.*

9. φιλοτιμωμεθα 37. (-μου- *Clem.* 640.)

10. του χριστου] του θεου *Eus.* in Ps. 205[c]. 262[b]. | Contra, *Orig. Tert.* adv. Marc. v. 12. *Cypr.* 296. 320. *Luc.* 152. (Chr. Jesu *Orig.* de res. car. 43.)
— κομισηται *Clem.* 539. *Orig.* i. 133. ii. 591[c]. iii. 266[b]. 549[b]. 612[b]. 625[d]. Cr. Cor. 75. 106. *Meth.* Jahn 86. *Eus.* P.E. 580[d]. in Ps. 205[c]. 262[b]. | εκομ. ℵ*. (corr.[1])
— τα...προς ἁ *Orig.* i. 133. 254[a]. ii. 591[c]. iii. 5[ies]. Cr. Cor. *bis. Meth. Eus.* P.E. in Ps. *bis. Tert.* de res. car. 43. *Cypr.* 296. 320. | om. τα *Clem.* 539. | τα] ἁ (om. πρ. ἁ) D*FG. || προς ὁ 47.
— τα δια του σωμ. *Orig.* i. iii. Cr. Cor. *bis. Clem.* 539. *Meth. Eus.* P.E. in Ps. *bis. Tert.* | om. L.

10. δια Syr.Hcl. Memph. (Æth.) *Clem.* 539. *Orig.* i. *bis.* iii. 549[c]. 612[b]. 625[d]. Cr. Cor. *bis. Orig. Int.* iv. 662[a]. *Meth. Eus.* P.E. in Ps. *bis. Tert.* adv. Mar. v. 12. de res. car. | ιδια *Orig.* ii. iii. 266[b]. propria Vulg. Goth. Arm. *Orig. Int.* ii. 241[d]. iii. 360[b]. *Cypr.* 296. 320. *Lucif.* 152. (in corpore suo Syr.Pst.)
— φαυλον ℵC. 17. 37. *Orig.* i. *bis.* iii. *quater.* Cr. Cor. 75. *Eus.* P.E. in Ps. 205[c]. | ‡ κακον ς. BDFG. 47. KsLP. *Clem.* 539. *Eus.* in Ps. 262[b]. *Orig.* ii. Cr. Cor. 106.

11. πειθωμεν P.
— πεφανερωμεθα] φανερουμεθα K. | φανερωμεθα 37. (mox φανερωσθαι 37*.)

12. ου] † add. γαρ ς. D[c]. 17*s.* 37. 47. KsLP. | om. BℵCD*FG. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
— αλλα] αλλ' FG.
— ὑμιν 2°.] ἡμιν B*. *Rl. Mai.*
— ἡμων CDFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | ὑμων Bℵ. 17. Æth.
— ἱνα εχητε] om. K.
— τους] αυτους D*.

---

4. absorveatur *Am.* | 6. *om.* et *Cl.* | 8. deum *Am.* | 12. commendamus nos *Cl.*

προσώπῳ καυχωμένους, καὶ ‡ μὴ″ * ἐν″ καρδίᾳ. 13 εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν.

14 Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι † εἷς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν· ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· 15 καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. 16 ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ † καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. ¶ Gal. 6:15. 17 ¶ ὥστε εἴ τις ἐν χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονεν καινά †. 18 τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ † χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, 19 ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. 20 ὑπὲρ χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. 21 τὸν † μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς ‡ γενώμεθα″ δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

VI.

§ Theb. 1 § Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν

BℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

gloriantur et non in corde. 13 Sive enim mente excedimus, deo; sive sobrii sumus, vobis.

14 Caritas enim Christi urget nos, 15 aestimantes hoc quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, et pro omnibus mortuus est ut et qui vivunt iam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit. 16 Itaque nos ex hoc neminem novimus secundum carnem: et si cognovimus secundum carnem Christum, sed nunc iam non novimus. 17 Si qua ergo in Christo, nova creatura: vetera transierunt, ecce facta sunt nova. 18 Omnia autem ex deo, qui reconciliavit nos sibi per Christum et dedit nobis ministerium reconciliationis, 19 quoniam quidem deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, et posuit in nobis verbum reconciliationis. 20 Pro Christo ergo legationem fungimur, tamquam deo exhortante per nos: obsecramus pro Christo, reconciliamini deo. 21 Eum qui non noverat peccatum pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur iustitia dei in ipso.

1 Adiuvantes autem et exortamur ne in vacuum gratiam

---

12. μη BℵD*FG. 17. 37. | ουκ D*FG. | ‡ ου ⸗. CDᶜ. 47. KsLP.
— εν καρ. BℵD*FG. 17. 37. Vulg. | * om. εν ⸗. CDᶜ. 47. KsLP.
14. χριστου Syr.Pst. | θεου C. 17. P. Syr.Hcl.
— κριναντας] -τες FG. | κρινοντας 17.
— ὁτι] † add. ει ⸗. BMai ℵᶜC*. 37.Vulg. Memph. Arm. | om. BBtly.Bch.Alf. ℵ*C²DFG. 17. 47. KLP. Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Æth.
— απεθανον] -νεν ℵ*. (corr.ᶜ)
15. απεθανεν] add. χριστος FG.Vulg. *Cl.* (non *Am. Harl.*) *Cypr.* 266.
— αυτων] παντων 47.
16. ὡστε ἡμεις] ὡστε και ὑμεις 37. 47 (ἡμ.) Arm. MSS.
— ει και BℵD*. 17. Arm. *Orig.* i. 684ᶜ. 721ᵉ. iii. 99ᵉ. 505ᵇ. *Eus.* D.E. 432ᵈ. | ει † δε″ και ⸗. ℵᶜC²Dᵇ. 37. 47. LP. Syr. Hcl. Æth. *ut vid.* | και ει FG. Vulg. Syr.Pst. | ει δε K. Memph. Goth. (ει γαρ *Orig.* ii. 607ᵇ. iii. 226ᶜ. *Eus.* in Ps. 50ᵉ. quia etsi *Orig. Int.* iv. 467ᵇ.) [C*n.l.]
16. εγνωμεν 17. *Orig.* iii. 226ᶜ. | Contra, *Orig.* i. *bis.* ii. iii. *bis. Eus.* D.E. in Ps.
— χριστον ante κατα σαρκα D. Æth. (*Orig.* i. *bis.* iii. 505ᵇ. χρ. ποτε κατα σαρκα) *Orig. Int.* i. 92ᵉ. ii. 79ᵈ. 174ᵈ. 187ᶜ. 363ᵈ. iii. 35ᵉ. (99ᵉ.) (913ᶠ.) iv. *Orig.* ii. 607ᵇ. iii. 226ᵉ. | post rel. *Orig.* iii. 99ᵉ. *Eus.* D.E. in Ps.
— γινωσκομεν (γειγν. D*.) | add. κατα σαρκα D*FG. | om. *Orig.* i. *bis.* ii. iii. *Orig. Int.* i. ii. *quater* iii. *ter.* iv. *Eus.* D.E. in Ps.
17. η τις 17.
— γεγονεν *Clem.* 539. *Meth.* Jahn 105. | γεγοναν FG.
— καινα] † add. τα παντα ⸗. Dᵇ. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. Goth. (Arm. MSS.) Æth. *Platt. Orig.* iii. 823ᶜ. (om. τα) *Tert.* adv. Mar. v. 12. | praem. 17. Vulg. *Cl. Orig. Int.* ii. 85ᵉ. 202ᵈ. 246ᵃ. *Meth.* | om. BℵCD*FG. *Am. Tol. Fuld. Dem.* Syr.Pst. Memph. Arm. ed. Æth. *Rom. Clem.* 539. *Hil.* 1063ᵇ. (vid. *Tert.* adv. Marc. v. 4.)
18. του θεου] om. του D*FG.
— χριστου] † praem. Ιησου ⸗. Dᶜ. 37. 47. KsL. | om. BℵCD*FG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Hil.* 978ᵃ.
— ἡμιν] ἡμων 17.
19. θεος] praem. ὁ FGK. | om. *Orig.* ii. 23ᵈ. 614ᵇ. 636ᵉ. iv. 5ᵉ. 156ᵉ. *Meth.* Jahn. 106. *Eus.* P.E. 3ᵇ.
— εν ἑαυτω D*. (corr.ᵗ)
— λογιζομενος *Meth. Eus.* PE. | αστιζομενος F.G.
— αυτοις *Meth. Eus.* P.E. | ἑαυτοις D*.
— θημενος *Elz.* 1624. et 1633.
— εν ἡμιν *Orig. Int.* iv. 636ᵈ. | om. εν 47. K.
— του λογου] praem. του (om. FG.) ευαγγελιου D*FG. | om. *Orig. Int.* iv.

15. mort. est. *add.* Christus *Cl.* | viunt *Am.* | 16. ex hoc *om. Am.** | 17. sunt omnia nova *Cl.* | 18. nos reconciliavit *Cl.* | 20. legatione *Cl.* 1. *om.* et *Cl.* | gratia *Am.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς, [2] (λέγει γάρ, [r] Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας), [3] μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, [4] ἀλλ' ἐν παντὶ ‡ συνιστάντες" ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, [5] ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, [6] ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, [7] ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ, διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, [8] διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας, ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, [9] ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, [10] ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.¶

¶ Theb.

[11] Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται· [12] οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν·

dei recipiatis. [2] Ait enim, Tempore accepto exaudivi te, et die salutis adiuvavi te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. [3] Nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum, [4] sed in omnibus exhibeamus nosmet ipsos sicut dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, [5] in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis, [6] in castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in spiritu sancto, in caritate non ficta, [7] in verbo veritatis, in virtute dei, per arma iustitiae a dextris et sinistris, [8] per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam famam, ut seductores et veraces, sicut qui ignoti et cogniti, [9] quasi morientes et ecce vivimus, ut castigati et non mortificati, [10] quasi tristes semper autem gaudentes, sicut egentes multos autem locupletantes, tamquam nihil habentes et omnia possidentes.

[11] Os nostrum patet ad vos, o Corinthii, cor nostrum dilatatum est. [12] Non angustiamini in nobis, angustiamini autem in visceribus vestris.

---

20. ὑπερ χρ. ουν Vulg. (om. ουν *Orig.* i. 744ᵃ. 747ᵉ.) | ὀν ὑπερ. χρ. D*FG.
— δεομεθα Vulg. *Orig. Int.* iv. 535ᵃ. 636ᵈ. 675ᵈ. | δεομενοι D*FG. (vid. *Clem.* 72.) *Hil.* 1066ᵈ.
— καταλλαγητε Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv.*ter.* | καταλλαγηναι D*FG. Syr.Hcl.mg. Goth. *Hil.*
— τῳ] om. FG.
21. τον] † add. γαρ ⸗. ℵᶜDᶜ. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. Bℵ*CD*FG. 17. Vulg. Memph. *Orig.* iii. 183ᵃ. iv. 393ᵃ. *Eus.* D.E. 37ᵈ. 198ᵈ. in Ps. 80ᵉ. *Hil.* 1066ᵈ.
— γενωμεθα BℵCD. 17. 37. 47. K(L)P. *Orig.* iv. *Eus.* D.E. 198ᵈ (*Gaisford*). 467ᵃ. 495ᵈ. in Ps. (γενομ. L.) | ‡ γινωμεθα ⸗. | ενωμια FG.
— θεου ante δικαιοσυνη KP. *Eus.* in Ps. | post *Orig.* iv. *Eus.* D.E. *ter.*
1. και *Am. Harl.* Memph. Goth. | om. 17. 37. Vulg. *Cl.* Theb. Arm.

1. παρακαλουμεν Vulg. | παρακαλουντες D*FG. Goth.
— ὑμας BℵᵃDᵉFG. rel. Vulg. | ἡμας ℵ*C. 17. Æth. | om. D*.
2. λεγει γαρ καιρῳ BℵCDᵇ. 17. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (ελεχθη εν καιρῳ *Eus.* D.E. 496ᵈ.) | καιρῳ γαρ λεγει D*FG. Goth. | διο λεγει καιρῳ 37. (Æth.) ‖ (καιρῳ δεκτῳ *Orig.* i. 302ᵇ. iii. 644ᵃ. *Hil.* 221ᵈ.)
— σοι *Orig.* i. 302ᵇ. *Eus.* D.E. | σου F(non G.)
— ευπροσδεκτος *Eus.* D.E. | δεκτος FG. (om. νυν bis. Arm.)
3. μωμωθη D*.
— διακονια] add. ἡμων DFG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. (add. ὑμων Æth.) | om. Memph. *Orig.* i. 302ᵈ.
4. συνισταντες ℵ*CD*FG. 17. *Clem.* 318. | συνιστανοντες BP. (-νων-B*Bch.*) | ‡ συνιστωντες ⸗. ℵᶜDᶜ. 37. 47. KsL. (συστησαντες *Orig.* i. 302ᶠ. συστησασθε post ἑαυτους *Orig.* i. 302ᵈ.)

4. διακονοι *Clem. Orig.* i. 302ᵈ. | -νους D*.
5. ακαταστασιαις *Clem.* 623. | κατασ. FG.
— εν αγρυπν. post εν νηστ. Dᵇ. (Æth.) | Contra, *Clem. Orig.* i. 302ᵉ. *Tert.* de pud. 15.
7. θεου] praem. πνευματος 47.
8. ευφημιας και δυσφ. 37. Arm. Æth.
— αληθεις] αληθειας C*.
9. επιγιγν. D.
— αποθνησκομυντεσνοι sic FG.
— ιδου] ετει FG.
— παιδευομενοι (παιδευομεθα *Orig.* i. 303ᵃ.) | πειραζομενοι D*FG. Æth.
11. Κορινθιοι] praem. ω FG. Vulg. Memph. *Orig. Int.* iii. 72ᵇ. | om. *Orig.* ii. 825ᵉ.
— ἡμων 2°. CDFG. rel. vv. | ὑμων Bℵ.
— πεπλατηται 37*.
12. δε *Orig.* ii. 558ᵉ. | om. C.
— σπλαγχνοις *Orig.* ii. 558ᵉ. | σπλαγχοις C. σπλαχνοις L.

---

2. in die *Cl.* | adjuvi *Cl.* | 7. a sinistris *Cl.*

BℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

13 τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, (ὡς τέκνοις λέγω), πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

13 Eandem autem habentes remunerationem, tamquam filiis dico, dilatamini et vos.

47 14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; ‡ ἢ τίς ″ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; 15 s τίς δὲ συμφώνησις ‡ χριστοῦ ″ πρὸς βελίαρ; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; 16 τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ‡ ἡμεῖς ″ γὰρ ναὸς θεοῦ ‡ ἐσμὲν ″ ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς t ὅτι Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί ‡ μου ″ λαός. 17 u Διὸ ‡ ἐξέλθατε ″ ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, 18 καὶ v ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ. 1 ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

14 Nolite iugum ducere cum infidelibus: quae enim participatio iustitiae cum iniquitate? aut quae societas luci ad tenebras? 15 quae autem conventio Christi ad Belial? aut quae pars fideli cum infidele? 16 qui autem consensus templo dei cum idolis? Vos enim estis templum dei vivi, sicut dicit deus quoniam Inhabitabo in illis et inambulabo, et ero illorum deus et ipsi erunt mihi populus. 17 Propter quod exite de medio eorum et separamini, dicit dominus, et inmundum ne tetigeritis: 18 et ego recipiam vos, et ero vobis in patrem, et vos eritis mihi in filios et filias, dicit dominus omnipotens.

1 Has igitur habentes promissiones, carissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus, perficientes sanctificationem in timore dei.

s 1 Cor. 10: 20.

16. ὑμεῖς...ἐστὲ

t Lev. 26: 12.

u Es. 52: 11, 12.

v Jer. 31: (38), 1, 9. 2 Sam. 7: 14.

VII.

H'

2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. 3 ‡ πρὸς κατάκρισιν οὐ ″ λέγω· προείρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις

2 Capite nos: neminem lesimus, neminem corrumpimus, neminem circumvenimus. 3 Non ad condemnationem dico: praedixi enim quod in cordi-

---

13. ὑμεις *Orig.* ii. 558d. in Prov. *Mai* 2. | ὑμας FG.

14. μη] praem. και FG. Syr.Pst. Arm. Æth. | om. *Cypr.* 323. *Lucif.* 24.

— απιστοις] μετα απιστων FG. *Cypr. Lucif.*

— δικαιοσυνη και ανομια BℵC(Dc.) 17. 37. 47. KsLP. Vulg. *Clem.* 539. 680. *Orig.* i. 239f. ii. 805d. iii. 136c. in Prov. *Tf.* 95. *Tert.* de pud. 15. *Cypr.* (αδικια Dc. *Orig.* in Pr. *Tf.* προς αδικιαν *Mai* 24.) | δικαιοσυνης και αδικιας D*. | δικαιοσυνης μετα ανομιας FG. Arm. *Orig. Int.* ii. 459e. *Lucif.* 24. (συμφωνια δικαιοσυνης και ανομιας *Orig.* ii. 127f.)

— η τις BℵCDFG. 17. 37. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Goth. Arm. *Clem.* 539. 680. *Orig.* in Pr. *Tf. Orig. Int.* ii. *Cypr. Lucif.* 24. | ‡ τις δε ⊃. 47. Ks. Syr.Hcl.*txt.* Æth. *Tert.* | τις *Orig.* iii. 136c. quae enim *Hil.* 522a.

— φωτι *Clem. bis. Hipp.* (Lagarde 83.) *Orig.* iii. 136c. in Prov. *Tf. Tert.* de pud. 15. de spect. 26. | φωτος η D*. *Lucif.* 24. de idol. 13. *Cypr. Hil.*

15. συμφωνησις *Clem.* 539. 680. *Orig.* i. 239f. iv. 443e. 453d. | συμφωνια 17. | προσφωνησις 37. συμφωνη. εις FG.

— χριστου BℵC. 17. P. Vulg. *Clem.* 539. *Orig.* iv. 443e. 453d. *Lucif.* 24. | ‡ χριστῳ ⊃. DFG. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. *Clem.* 680. *Orig.* i. 239f. *Tert.* de pud. 15. *Orig. Int.* ii. 459e.

— Βελιαρ *St.* 3. BℵC. 17. LP. *Fuld. Harl.** Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. *Clem.* 539. *Orig.* i. 239f. iv. 304c. 443e. 453d. | Βελιαν D. 37. 47. K. Syr.Hcl. mg. *Graece.* | Βελιαβ FG. | Βελιαλ *Elz.* Vulg. *Clem.* 680. *Orig. Int.* ii. *Tert. Lucif.* 24. Satana Syr.Pst. Bailiam Goth. (infra adscriptum ὁ αποστατης, τῃ Ἑβραιων φωνῃ K.)

— πιστῳ BℵCDFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Clem.* 539. 680. *Orig. Int.* ii. *Tert. Lucif.* 24. | πιστου B. 17.

— απιστου *Clem. bis.* (*Tert.*) | -των 17.

16. ναῳ *Tert.* | -ου 17.

— ἡμεις .... εσμεν BℵD*. 17. LP. Memph. Æth. *Clem.* 544. | ‡ ὑμεις.... εστε ⊃. BℵcCDcFG. 37. 47. Ks. Vulg. Syrr.Pst&Hcl. Goth. Arm. *Tert.* de pud. 15. *Lucif.*

16. ναος *Orig. Int.* ii. 218c. *Tert. Lucif.* | ναοι ℵ*. *Clem.* 544. 624. (ναος εστε θεου ℵc.)

— καθως ειπεν Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. *Clem.* 544. | λεγει γαρ D*FG. Goth. *Tert.*

— ὁ θεος] om. Syr.Pst. *Tert.* (ὁ προφητης *Clem.*)

— ὁτι *Clem. Tert.* | om. 37. Memph.

— εν αυτοις *St.* 3. *Elz.* 1624. | και αυτοις *Elz.* 1633.

— αυτων *Clem. Eus.* P.E. 170d. c. Mcl. 186b. *ed.* in Ps. 354a. *Tert. Hil.* 288d. *Lucif.* 24 *bis.* 239. | αυτοις FGP. *Orig.* ii. 129a. iv. 233d. *Eus.* c. Mcl. *cod.*

— μουBℵC. 17. 37. P. Arm. *Orig.* i. 756c. *ed. Clem.* 544. *Eus.* c. Mcl. in Ps. | ‡ μοι ⊃. DFG. 47. KsL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. *Orig.* i. MSS.

15. infideli *Cl.* | 16. inambulabo inter eos *Cl.* 1. has ergo *Cl.* | 2. corrumpimus *Am.** corrup. *Cl.* | 3. condem. vestram *Cl.* | praediximus *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συνζῆν. [4] πολλή μοι παῤῥησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. [5] καὶ γὰρ ἐλθόντων

5. ἔσχηκεν

ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν, οὐδεμίαν ‡ ἔσχεν" ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. [6] ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· [7] οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. [8] ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι·

8. βλέπω [γὰρ]

εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω † ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς. [9] νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. [10] ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ‡ ἐργάζεται," ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. [11] ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ

bus nostris estis ad commoriendum et ad convivendum. [4] Multa mihi fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio pro vobis: repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra. [5] Nam et cum venissemus Machedoniam, nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationem passi: foris pugnae, intus timores. [6] Sed qui consolatur humiles, consolatus est deus nos in adventu Titi; [7] non solum autem in adventu eius, sed etiam in solacio quo consolatus est in vobis, referens nobis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram aemulationem pro me, ita ut magis gauderem. [8] Quoniam etsi contristavi vos in epistula, non me paenitet: etsi paeniteret, videns quod epistula illa etsi ad horam vos contristavit, [9] nunc gaudeo, non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad paenitentiam: contristati enim estis secundum deum, ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis. [10] Quae enim secundum deum tristitia est, paenitentiam in salutem stabilem operatur; saeculi autem tristitia mortem operatur. [11] Ecce enim hoc ipsum, secundum

---

iv. *Tert. Orig. Int.* ii. 159ª. *Eus.* P.E. *Lucif.* 24 *bis.* 239.

17. εξελθατε BℵCFG. 17. 47. | ‡ ·θετε ⊋. D. 37. KsLP. *Clem.* 544. (εξερχεσθε *Clem* 680.)
— λεγει κυριος *Clem.* 680. | om. K. *Tert.*
— ἁπτησθε 37. | Contra, *Clem.* 680.
18. εσομαι *Clem.* 624. 680. | ....όμεθα sic 17.
— εις πατεραν FG. | Contra, *Clem. bis.*
1. καθαρισομεν P.
— ἁγιοσυνην DFG.
2. ἡμας] ὑμας F(non G.) ‖ add. fratres mei Syr.Pst.
3. προς κατακρισιν ante ου BℵC. 17 (ut liquet e spat. post κατακρι....) P. | ‡ post ⊋. DFG. 37. 47. KsL. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth.
— ὁτι] add. εστε ℵ*. (corr.¹)
— ἡμων] ὑμων ℵ*. (corr.ᶜ)
— εστε] om. B.
4. ὑμας] add. εστιν D*. Syr.Pst.
— ὑπερπερισσευομαι] -σευμαι 47. L.
4. τῃ χαρᾳ] praem. εν B*Btly.Alf.* (om. Mai).
— πασῃ τῃ] om. τῃ FG. ‖ add. πολλῃ D*.
— ἡμων] ὑμων F(non G)K.
5. ἡμων BℵCDG. rel. Vulg. *Tert.* de res. car. | ὑμων FK.
— εσχ. ante ανεσιν BℵD. 37. 47. KLP. Memph. Goth. Arm. Æth. | post CFG. 17. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *Tert.*
— εσχεν BFGK. | ‡ εσχηκεν ⊋. ℵCD. 17. 37. 47. LP.
— θλιβομενος D*.
6. ἡμας] ὑμας F(non G.)
— ὁ θεος] om. ὁ C.
— εν] επι C.
— αυτου Τειτου G*.
7. δε Syr.Hcl. | om. FG. Syr.Pst.
— ᾗ παρεκληθη] ἣν παρεκληθην D*. (παρεκληθην 37 *Scr.* παρακληθη F.)
— εφ'] εν L.
— ἡμιν BℵᶜCDᶜ. rel. | ὑμιν ℵ*D*.
— επιποθησιν] -ποθηον FG.
— οδυρμων 37.
— ὑπερ εμου] om. K.
— με ante μαλλον BℵC. 17. 37 *man. rec.*
47. LP. | om. 37*. K. | post μαλλον D. | post μαλλ. χαρ. FG.
8. επιστολη] add. μου D*FG.
— ει και 2⁰.] ει δε και B. (η και P.)
— μεταμελουμαι K. (om. μεταμελομαι ει και 47.)
— μετεμελομην] μετεμελουμην K. (μετελομην D*.)
— βλεπω] † add. γαρ ⊋. ℵCDᵇFG. 17. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. BD*. Vulg. (ecce video Æth.)
— ἡ] om. F(non G.)
— ελυπ. post ὑμας FG. Vulg.
9. νυν] om. D*. Syr.Pst.
— αλλ' ὁτι ελυπηθητε] om. ℵ*. (add.ª) *Tol.** (αλλ' ὁτι ευπαθεις εστε *Clem.* 624.)
10. εργαζεται BℵCD. 37. P. *ad Zen. & Ser.* 18. *Clem.* 624. vid. *Orig.* iv. 177ᶜ. 372ᵉ. (iii. 679ᵇ.) | ‡ κατεργ. ⊋. ℵᶜFG. 17. 47. KsL. *Orig.* iii. 311ᶠ.
— ἡ δε του...κατεργαζεται *Clem.* 624. *Orig. Int.* iv. 652ᶜ·ᵈ. | om. 17. K.
11. γαρ om. 47.

5. in Maced. *Cl.* | passi sumus *Cl.* | 6. nos deus *Cl.* | 7. in consolatione qua *Cl.*

B ℵ C D F G. 17. 37. 47. K L P.

κατὰ θεὸν λυπηθῆναι†, πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ‡ἀλλὰ″ ἐκδίκησιν; ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἁγνοὺς εἶναι † τῷ πράγματι. 12 ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ‡ ἕνεκεν″ τοῦ ἀδικήσαντος οὐδὲ ‡ ἕνεκεν″ τοῦ ἀδικηθέντος, ‡ἀλλὰ″ ‡ ἕνεκεν″ τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 13 διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα· ἐπὶ * δὲ″ τῇ παρακλήσει ‡ ἡμῶν″ περισσοτέρως † μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν, 14 ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατῃσχύνθην, ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν [ἡ] ἐπὶ Τίτου, ἀλήθεια ἐγενήθη· 15 καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστὶν ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. 16 χαίρω, ὅτι ἐν παντὶ θαῤῥῶ ἐν ὑμῖν.

deum contristari vos, quantam in vobis operatur sollicitudinem; sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed aemulationem, sed vindictam. In omnibus exhibuistis vos incontaminatos esse negotio. 12 Igitur etsi scribsi vobis, non propter eum qui fecit iniuriam, nec propter eum qui passus est, sed ad manifestandam sollicitudinem nostram quam pro vobis habemus coram deo. 13 Ideo consolati sumus: in consolatione autem nostra abundantius magis gavisi sumus super gaudium Titi, quia refectus est spiritus eius ab omnibus vobis; 14 et si quid apud illum de vobis gloriatus sum, non sum confusus, sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus, ita et gloriatio nostra quae fuit ad Titum veritas facta est. 15 Et viscera eius abundantius in vos sunt, reminiscentis omnium vestrum oboedientiam, quomodo cum timore et tremore excepistis eum. 16 Gaudeo quod in omnibus confido in vobis.

VIII. θ′ 48 1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας, 2 ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπε-

1 Notam autem facimus vobis, fratres, gratiam dei quae data est in ecclesiis Machedoniae, 2 quod in multo experimento tribulationis abundantia gaudi ipsorum et altissima paupertas eorum abundavit in

---

11. λυπηθηναι] † add. ὑμας ⊋. ℵ^{c}D. 37. 47. KsLP. Vulg. (Syrr.Pst.&Hcl.) (Memph.) Goth. Arm. Æth. *Clem.* 624. | om. Bℵ*CFG. 17.

— κατηργασατο B*MaiD. 37. | Contra, B^{2}ℵFG. rel. *Clem.*

— ὑμιν] praem. εν ℵ^{c}CFG. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. | om. Bℵ*D. 17. 37. KsL. Arm. *Clem.*

— αλλα απολογ. *Clem.* | αλλ' απολογ. FG. 37.

— αλλα αγανακτ. *Clem.* | αλλ' αγανακτ. FG. (ανακτησιν ℵ*. 17.)

— αλλα επιποθ. *Clem.* | αλλ' επιποθ. F^{2}G. (επιποθιαν ℵ*. corr.^{c})

— αλλα εκδ. BℵD*FG. 17. 37 *Scr.* 47. LP. *Clem.* | ‡ αλλ' εκδ. ⊋. CD** Ks.

— τῳ πραγμ.] † praem. εν ⊋. D^{b}. 37. 47. KsLP. Arm. | om. BℵCD*FG. 17. Vulg. *Clem.*

12. ουχ] ουκ CD. 17.

— ενεκεν ter BMaiℵCDFG. 17. Ks(L 2^{0}. et 3^{0}.)P. | ‡ εινεκεν ⊋. 37. 47. (L 1^{0}.)

12. αδικησαντος] add. αλλ' Bℵ^{c}. 37.

— αδικησαντος .... αδικηθεντος] αδικηθεντος .... αδικησαντος D*.

— αλλα B. | ‡ αλλ' ⊋. rel.

— ὑμων τ. ὑπ. ἡμων *St.* 3. BCD^{b}. 17. 37. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Zoh.* Arm. Æth. | ἡμ. τ. ὑπ. ὑμ. *Elz.* 47. Vulg. Goth. Arm. *Usc.* | ὑμ. τ. ὑπ. ὑμ. ℵD*F. | ἡμ. τ. ὑπ. ἡμ. G.

13. επι δε BℵCDFG. (17.) KLP. (et om. † δε″ post περισσοτερως) Vulg. Syrr. (Pst.)&Hcl.txt. Memph. Goth. (επειδε 17.) "et" Syr.Pst. | * om. δε et habent postea ⊋. 37. 47. (Syr.Hcl.*) Arm. (om. utr.q. loco) Æth. | εν 37.

— ἡμων BℵCDG. 17. P. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl.txt. Arm. Æth. | ‡ ὑμων ⊋. F. 37. 47. KsL. Syr.Hcl.* Memph.

— περισσοτερως] -ρον C *ut vid.* ‖ † add. δε ⊋. 37. 47. | om. BℵCDFG. 17. KLP. vid. supra.

14. αυτῳ] -τῶ ℵ.

— ὑπερ ὑμων post κεκαυχημαι FG. Syr.Pst. Memph.

14. αλλ'] αλλα C.

— παντα BℵD. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Pst. Goth. Arm. Æth. | παντοτε CFG. Syr.Hcl. Memph.

— εν αληθ. ελαλ. ὑμιν B(ℵ)FG. 17. 37. 47. KsL. (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (om. ὑμιν ℵ*. [add.^{a}] Vulg.) | ὑμιν εν αληθ. ελαλ. CDP. (Memph.) Goth. Æth.

— ἡμων ℵDG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | ὑμων BF. (Memph. ut vid.) (C *n.l.*) [Æth.]

— ἡ post ἡμων ℵ^{c}CDFG. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. Bℵ*.

— επι Τιτου Syr.Hcl.mg. | προς Τιτον DFG. 37. P. Syrr.Pst.&Hcl.txt.

15. ὑμας] ἡμας 37 (*Scr.*)

— παντων] om. ℵ*. (add.^{c})

12. habemus pro vobis *Cl.* | 13. gaudio *Cl.* | 15. in vobis sunt *Cl.* | excepistis illum *Cl.* 2. gaudii ipsorum fuit *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth Arm. Æth.

ρίσσευσεν εἰς ‡τὸ πλοῦτος″ τῆς ἁπλότητος αὐτῶν, [3] ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ‡παρὰ″ δύναμιν αὐθαίρετοι, [4] μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους †, [5] καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν, ‡ἀλλὰ″ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ· [6] εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. [7] ἀλλ᾽ ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. [8] ʷ οὐ κατ᾽ ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων· [9] (γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὅτι δι᾽ ὑμᾶς ἐπτώχευσεν πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε), [10] καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι. τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· [11] νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. [12] εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν

ʷ 1 Cor. 7:6.

divitias simplicitatis eorum, [3] quia secundum virtutem, testimonium illis reddo, et supra virtutem voluntarii fuerunt, [4] cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam et communicationem ministerii quod fit in sanctos, [5] et non sicut speravimus, sed semet ipsos dederunt primum domino, deinde nobis per voluntatem dei, [6] ita ut rogaremus Titum, ut quemadmodum coepit ita et perficiat in vobis etiam gratiam istam. [7] Sed sicut in omnibus abundatis, fide et sermone et scientia et omni sollicitudine, insuper et caritate vestra in nos, ut et in hac gratia abundetis. [8] Non quasi imperans dico, sed per aliorum sollicitudinem etiam vestrae caritatis ingenium bonum comprobans: [9] scitis enim gratiam domini nostri Iesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est, cum esset dives, ut illius inopia vos divites essetis. [10] Et consilium in hoc do: hoc enim vobis utile est, qui non solum facere sed et velle coepistis ab anno priore: [11] nunc vero et facto perficite, ut quemadmodum promtus est animus voluntatis, ita sit et perficiendi ex eo quod habetis. [12] Si enim voluntas prompta est, secundum id quod habet

16. χαιρω] add. ουν *Elz.* 37. Goth. Arm. (Æth.) | add. nunc Syr.Hcl.* | om. *St.* 3. BℵCDFG. 17. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph.

1. γνωριζομεν] γνωριζω 47. *Harl.** Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. 678ᵃ.

— δε *Orig. Int.* iv. | om. 37.

2. βαθους] βαθος D*.

— το πλουτος BℵC. 17. P. | ‡ τον πλουτον ⊆. ℵᶜDFG. 37. 47. KsL.

— ἁπλοτητος *Orig. Int.* iv. 678ᵃ. | χρηστοτητος 37.

3. μαρτυρω και π. (*s.* ὑ.) δυναμιν] om. 47.

— παρα BℵCDFG. 17. | ‡ ὑπερ ⊆. 37. KsLP.

— αφθαιρετοι L*Tf.*

4. παρακλ.] praem. της C* ut vid.

— δεομενοι] δυμομενοι FG.

— fin.] † add. δεξασθαι ἡμας ⊆. (Goth.) | om. BℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *sic.* Æth. *Orig. Int.* iv. 678ᵇ. | add. dare nobis Arm.

5. ηλπισαμεν ℵCD. rel. Syr.Hcl.mg. *Graece.* (ελπ. FG.) | -καμεν B.

— αλλα CD*. 17. | ‡ αλλ᾽ ⊆. BℵDᶜFG. rel. | και 47.

— εδωκαν] -κεν 17.

— πρωτον post τῳ κυριῳ 17.

6. προενηρξατο] ενηρξ. B. | προηρξ. 47.

— επιτελεσει L. | επιθελεσε F. (-σῃ².)

7. περισσευετε] -σευητε CP.

— πιστει] praem. εν ℵ.

— ὑμων εν ἡμιν ℵCDFG. 47*s.* KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. Æth. | ἡμων εν ὑμιν B. 37. Syr.Pst. (Memph.) Arm. *Orig. Int.* iv. 678ᵇ. | ὑμων εις ἡμας 17.

— περισσευητε BℵCDᶜ. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. | -σητε D*FG.

8. της ἑτ. σπουδης] την ἑτ. σπουδην D.

— ὑμετ. *St.* 3. rel. | ἡμετ. *Elz.*

— αγαπης] σπουδης 17.

— δοκιμαζων Vulg. | -ζω D*(corr.ᵇ)FG.

9. χριστου (vid. *Eus.* in Ps. 384ᶜ.) | om. B.

9. δι᾽ ὑμας BℵDFG. 17. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | δι᾽ ἡμας C. 37. K. Arm. MSS. *Orig.* ii. 593¹. (iii. 743ᵃ.) *Orig. Int.* ii. 230ᵉ. *Eus.* in Ps. 169ᵈ. 350ᵉ. 384ᶜ. ap. Mai 249. (post επτωχ. *Eus.* in Ps. 169ᵈ. 350ᵉ.)

— ὑμεις transp. post πτωχειᾳ D*FG. Vulg. (ἡμεις *Eus. quater* et πλουτησωμεν).

— εκεινου Vulg. | αυτου DFG. *Orig.* ii. iii. *Eus.* in Ps. *ter.* et ap. Mai.

10. οἵτινες Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. 678ᵇ. | ὅτι FG. Syr.Pst.

— προενηρξασθε] ενηρξασθαι D*FG.

— περυσι BℵDᶜ. rel. | περσυ D*FG. | περισυ Dᵇ. 17.

11. του θελ.] το θελ. D*.

— τῶ επιτελ. sic 17.

12. εαν BCDᶜ. 17*s.* 37. 47*s.* KsP. *Clem.* 483. | αν ℵD*FGL.

8. ingenitum *Am.**

BℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

ἔχῃ †, εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. [13] οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν † θλῖψις, ἀλλ' ἐξ ἰσότητος· [14] ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, [15] καθὼς γέγραπται, [x] Ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν.

x Ex. 16:18.

[16] Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, [17] ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. [18] συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· [19] (οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν ‡ ἐν″ τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν † τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ‡ ἡμῶν″). [20] στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν· [21] y ‡ προνοοῦμεν″ * γὰρ″ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. [22] συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποι-

y Rom. 12:17.

accepta est, non secundum quod non habet. [13] Non enim ut aliis sit remissio, vobis autem tribulatio, sed ex aequalitate: [14] in praesenti tempore vestra abundantia illorum inopiam suppleat, ut et illorum abundantia vestrae inopiae sit supplementum, ut fiat aequalitas, [15] sicut scriptum est, Qui multum, non abundavit, et qui modicum, non minoravit.

[16] Gratias autem deo, qui dedit eandem sollicitudinem pro vobis in corde Titi, [17] quoniam exhortationem quidem suscepit, sed cum sollicitior esset, sua voluntate profectus est ad vos. [18] Misimus etiam cum illo fratrem, cuius laus est in evangelio per omnes ecclesias: [19] non solum autem, sed et ordinatus ab ecclesiis comes peregrinationis nostrae in hac gratia quae ministratur a nobis ad domini gloriam et destinatam voluntatem nostram, [20] devitantes hoc ne quis nos vituperet in hac plenitudine quae ministratur a nobis. [21] Providemus enim bona non solum coram deo sed etiam coram hominibus. [22] Misimus autem cum illis et fratrem nostrum, quem probavimus in multis saepe sollicitum esse, nunc autem multo sollicitiorem confi-

---

12. εχῃ (εχει B*Bch.*L.)] † add. τις ⸗. C². 37. 47. L. Syrr.(Pst.)&Hcl.*txt.* Memph. | om. BℵC*DFG. 17. KP. Vulg. Syr. Hcl.* Goth. Arm. Æth. *Clem.* 483. *Cypr.* 304.
— εχει] add. τις DFG.] om. *Clem. Cypr.* (εχῃ P.)
13. ὑμιν] † add. δε ⸗. ℵᶜDFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. Arm. *Clem.* 483. *Cypr.* 304. | om. Bℵ*C. 17. Æth. "et" Syr.Pst. Memph.
— νυν *Clem.* | om. FG².
— το ὑμων 1⁰. *Orig.* iv. 441ᶜ. *Orig. Int.* ii. 439ᵇ. | το εμον K.
— το εκειν. 2⁰.] ὁ εκ ℵ*. (corr.¹)
15. ὁ το ολ. *Orig. Int.* ii. 439ᵇ. | om. ὁ FG. 47. | ὁ τολ. 37.
16. διδοντι Bℵ*C. 17. 37. KsP. | δοντι ℵᶜDFG. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. || add. ἡμιν C. *Tol.** Memph.
— ὑμων] ἡμων B*Mai. ed.*²
17. σπουδαιοτέρως 17 *sic.*
— αυθαιρετως P.
— εξηλθεν] -θον 17.
18. μετ' αυτου] αυτῳ 37.
18. τον αδελφον ante μετ' αυτου ℵ* (corr.ᶜ) P.
— ὁ επ.] om. ὁ F*.
19. ἡμων 1⁰.] ὑμων F(non G.) || add. εγενετο D. Arm.
— εν BC. 17. 37. 47. P. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | ‡ συν ⸗. ℵDFGKsL. Goth.
— τῃ χαρ] om. τῃ C.
— ὑφ' ἡμων] ὑφ' ὑμ. C.
— προς την.... ver. 20.-fin.] om. 17.
— την] † add. αυτου ⸗. ℵDᵇ. 37. 47. Ks. Syrr.Pst.&Hcl. (add. αυτην P.) | om. BCD*FGL. Vulg. Memph. Goth. Arm. Æth.
— προθ. ἡμων BℵCDG. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | ‡ προθ. ὑμων ⸗. F. || add. τελουσιν D*.
20. στελλομενοι] ὑποστ. FG.
— ἡμας *Clem.* 302. | ὑμας FG. 37. | om. Arm.
— μωμησηται *Clem.* 302. | μωμηται C². (C* n.l.)
21. προνοουμεν BℵDFGP. Vulg. *m.* Syr.Pst. Arm. | ‡ προνοουμενοι ⸗. C. 17. 37. 47. KsL. Memph. Goth. *Clem.* 302. [Syr.Hcl.] προνοοῦντες *Polyc.* ad Philip. vi. et bonum cogitate Æth.
21. γαρ BℵCDFG. 17. 37. 47. P. Vulg.*m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | * om. ⸗. KsL.
— ενωπιον 2⁰. *Clem.* | om. ℵ*. (add.ᶜ) vid. *Polyc.*
22. ἡμων] ὑμων F(non G.)
— σποδαιον C *ap. Tf.*
— πολυ] πολυς D*.
— πολλῃ] om. FG. | praem. δε B.
— εις] προς K.
23. εις ὑμας post συνεργος D. Syr.Pst. Memph. Goth.
— ἡμων] ὑμων F(non G.)

---

12. non secundum id quod *Cl.* | 13. alii *Am.** | sed ex (*om.* et) *Cl.* | 19. ordinatus est *Cl.* | in hanc gratiam *Cl.* | 22. probabimus *Am.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.

θήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. 23 εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα χριστοῦ. 24 τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ‡ἐνδεικνύμενοι″ †, εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

dentia multa in vos. 23 Sive pro Tito, qui est socius meus et in vos adiutor, sive fratres nostri, apostoli ecclesiarum, gloriae Christi. 24 Ostensionem ergo quae est caritatis vestrae et nostrae gloriae pro vobis in illos ostendite in facie ecclesiarum.

24. ἐνδείξασθε

IX.

49 1 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοί ἐστιν τὸ γράφειν ὑμῖν· 2 οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ ‡τὸ″ † ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισεν τοὺς πλείονας. 3 ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, 4 μή πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, (ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς), ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ †. 5 ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν ‡πρὸς″ ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν ‡προεπηγγελμένην″ εὐλογίαν ὑμῶν ταύτην ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ‡ὡς″ πλεονεξίαν. 6 z τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων

1 Nam de ministerio quod fit in sanctos ex abundanti est mihi scribere vobis: 2 scio enim promptum animum vestrum, pro quo de vobis glorior apud Machedones, quoniam Achaia parata est ab anno praeterito, et vestra aemulatio provocavit plurimos. 3 Misi autem fratres, ut ne quod gloriamur de vobis evacuetur in hac parte, ut quemadmodum dixi parati sitis, 4 ne cum venerint mecum Machedones et invenerint inparatos, erubescamus nos, ut non dicamus vos, in hac substantia. 5 Necessarium ergo existimavi rogare fratres ut praeveniant ad vos et praeparent promissam benedictionem hanc paratam esse, sic quasi benedictionem, non quasi avaritiam. ■ Hoc autem, Qui parce seminat, parce et metet, et qui seminat

z Gal. 6:8. Prov. 22:8.

---

23. χριστου Vulg. | κυριου CF(non G.) Æth. Dei *Tol.*
24. την] τη ℵ*. (corr.1)
— ουν] om. 47.
— υπερ υμων] υπερ ημων D*G(non F.)
— ενδεικνυμενοι BD*FG. 17. Goth. | ‡ ενδειξασθε ς. ℵCDb. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth.
— εις προσ.] † praem. και ς. | om. BℵCD*sic*FG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
1. γαρ] om. C. Arm. (habet Memph.) | quidem Syr.Pst. | autem *Orig. Int.* iv. 678c.
— μοι] εμοι B.
— το] om. C. 17. | του FG.
— γραφειν *Orig. Int.* iv. | προγραφειν 17.
— υμιν *Orig. Int.* iv. | ημιν F(non G.)
2. υμων 1°. *Orig. Int.* iv. 478c. | ημων 37. (2°. 17.)
2. ην] η 37. sic. | την 17.
— οτι] praem. λεγων 37. | om. *Orig. Int.* iv.
— παρασκευασται ℵ*(corr.1)
— περυσι] περσυ D*FG. | περισυ Db. 17.
— το BℵC. 17. | ‡ ὁ ς. CDFG. 37. 47*s*. KsLP. ‖ † add. εξ ς. DFG. 37. 47. KsL. *Fuld.* Syr.Hcl. Goth. | om. BℵC. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv.
3. επεμψα] -ψαμεν D. Arm. | miserunt (επεμψαν) Æth.
— ημων] υμων B*Rl.Mai.*
— το υπερ υμων] om. FG.
— ελεγον] -γεν ℵ* (corr.1)
— ινα] praem. αλλ' 37. Syr.Hcl.* Arm.
— παρασκευασμενοι LP.
4. μη πως] om. πως D*. Vulg.
— εαν ℵC(D)FG. 17. 37. 47. KsLP. (αν D*.) | om. BDb.
— ευρουσιν FG.
— καταισχ.] praem. και D*L. Arm.
— λεγωμεν BℵC2. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (dicant Æth.) | λεγω C*DFG. Goth. (om. ινα μη λεγ. υμεις K.)
4. υμεις Vulg. | ημεις B**Rl.Mai.*
— ταυτῃ] † add. της καυχησεως ς. ℵcDc. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. BℵCD*FG. 17. Vulg. Memph. Æth.
5. προσελθωσιν FG.
— προς BDFG. 37. | ‡ εις ς. ℵC. 17*s*. 47. KL. [P n.l.]
— προεπηγγελμενην BℵCDFG. 17. P. Arm. | ‡ προκατηγγ. ς. 37. 47. KsL.
— υμων] om. D*. Vulg.
— ταυτην] om. FG. Arm.
— ως] om. 47.
— και μη BℵcCD. rel. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. και ℵ*FG. Vulg. *m.* Syr.Pst.
— ως πλ. BℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. | ‡ ωσπερ πλ. ς.
6. τουτο δε] om. et habet αδελφοι 37.

23. gloria *Cl.* | 24. faciem *Cl.*
2. quoniam et Ach. *Cl.* | 4. Macedones mecum *Cl.* | invenerint vos *Am.*** *Cl.* | 5. repromissam *Cl.* | non quasi avaritiam *Cl.* | 6. autem] *add.* dico *Cl.*

B ℵ(C)D FG. 17. 37. 47. KLP.

ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. [7] ἕκαστος καθὼς ‡ προῄρηται" τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· [a] ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. [8] ‡ δυνατεῖ" δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, [9] καθὼς γέγραπται, [b] Ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. [10] ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν [c] ‡ σπόρον" τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν ‡ χορηγήσει" καὶ ‡ πληθύνει" τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ ‡ αὐξήσει" τὰ ‡ γενήματα" τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν. [11] ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ, [12] ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ· [13] διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, [14] καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. [15] χάρις † τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

[a] Prov. 22:8.
[b] Ps. 112(111):9.
[c] Es. 55:10.

in benedictionibus, de benedictionibus et metet. [7] Unusquisque prout destinavit de corde suo, non ex tristitia aut ex necessitate: Hilarem enim datorem diligit deus. [8] Potens est autem deus omnem gratiam abundare facere in vobis, ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes abundetis in omne opus bonum, [9] sicut scriptum est, Dispersit, dedit pauperibus, iustitia eius manet in aeternum. [10] Qui autem administrat semen seminanti, et panem ad manducandum praestabit et multiplicabit semen vestrum et augebit incrementa frugum iustitiae vestrae, [11] ut in omnibus locupletati abundetis in omnem simplicitatem, quae operatur per nos gratiarum actionem deo, [12] quoniam ministerium huius officii non solum supplet ea quae desunt sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in domino; [13] per probationem ministerii huius glorificantes deum in oboedientia confessionis vestrae in evangelium Christi et simplicitate communicationis in illos et in omnes, [14] et ipsorum observatione pro vobis, desiderantium vos propter eminentem gratiam dei in vobis. [15] Gratias deo super inenarrabili dono eius.

---

6. επ' ευλογιαις 1°. BℵCD^c. rel. Vulg. *Am.* rel. *Orig.* iv. 255^e. | εν ευλογιᾳ D*FG. *Fuld.m.* Memph. Goth. *Orig. Int.* ii. 204^b. *Cypr.* 304.
— επ' ευλογιαις 2°. BℵCD^c. rel. *Orig.* iv. | εξ ευλογιας D*. Vulg. Memph. Goth. *Orig. Int.* ii. *Cypr.* | επ' ευλογιᾳ FG.
— και θερ. *Orig.* iv. | om. και D*.
7. προηρηται BℵC(FG.) (17.) (P.) (-ειρεται F*. -ειρηται F^{2}G. 17. -ηριται P.) | ‡ προαιρειται ⊊. D. 37. 47. KsL.
8. δυνατει BℵC*D*FG. | ‡ δυνατος ⊊. C^{2}D^b. 17. 37. 47. KsLP. (Goth. ut vid.)
— δε Vulg. | γαρ D*. *Tol.* Syr.Pst. (om. Memph.)
— παντοτε] om. FG.
9. αιωνα] add. του αιωνος FGK. Vulg. *Cl.* Æth. | om. *Am. Dem. Clem.* 483.
10. επιχωρηγων 17. 37*.
— σπορον BD*FG. | ‡ σπερμα ⊊. ℵCD^2. 17. 37. 47. KsLP. (vid. Es. lv. 10.)
10. σπειροντι *Cypr.* 240. | -ραντι 37. 47. L.
— χορηγησει Bℵ*CD*. 17. 37. P. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Cypr.* | ‡ -σαι ⊊. ℵ^{c}D^{c}FG. 47. KsL. Goth. [Syrr. ancc.]
— πληθυνει BℵD*. 17. 37. LP. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Cypr.* | -νη C. | ‡ -ναι ⊊. ℵ^{c}D^{c}FG. 47. Ks. Goth. [Syrr. ancc.]
— αυξησει BℵCD*FG. 17. 37. P. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Cypr.* | ‡ -σαι ⊊. ℵ^{c}D^c. 47. KsL. Goth. [Syrr. ancc.]
— γενηματα BℵCDFG. 17. 37*. 47. KLP. (γενημματα *sic* Syr.Hcl.mg.) | ‡ γεννηματα ⊊. 37 *man. rec.*
11. εν παντι] praem. ινα FG. Vulg. *Cypr.* 240.
— ητις] ει τις D*.
— ημων] υμων C^{2}P. Syr.Hcl.*mg.*
— τω θεω ℵC(D)FG. rel. Vulg. (om. τω D.) | θεου B.
12. θεῳ ℵCD. rel. (vv.) in deum *Cypr.* 240. | χριστῳ B. | domino Vulg.
13. δια] praem. και B.
— υμων (post ομολ.)] om. 37.
— αυτους] εαυτους P.
14. δεησει] -σεις 17.
— υπερ υμων] υπερ ημων BMaiℵ*. (corr.^{1}) F(non G.) | Contra, rel. vv.
— υμας] add. ιδιν ℵ^c. | praem. ιδειν 17.
— υμας....υμιν] ημας....ημιν 37. Arm.
15. χαρις] † add. δε ⊊. ℵ^{c}C^{2}D^b. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. (Æth.) | om. BℵC*D*FG. 17. Vulg. Goth.
1. παντητος BℵFG. 17. P. | ‡ παοτ. ⊊. ℵ^{c}CD. 37. 47. KL.
— μεν] om. K.
— εις] δι' B.
— εις υμας] εν υμιν P. Vulg.
2. παρων D. 47.
— πεποιθησει] add. ταυτῃ C^2. Memph. (C* n.l.)
— τινας] om. C^2. (C* n.l.)

7. in corde *Cl.* | 9. manet in saeculum saeculi *Cl.* | 14. et in ipsorum *Cl.* | obsecratione *Cl.* | 15. enarrabili *Am**.

Vulg. Syrr.P.H. Memph. Goth. Arm. Æth. X. Γ'

50 [1] Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς ‡ πραΰτητος" καὶ ἐπιεικείας τοῦ χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· [2] δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ᾗ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. [3] ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα, [4] (τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων), λογισμοὺς καθαιροῦντες [5] καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ, [6] καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

[7] Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ‡ ἐφ' " ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς †. [8] ἐάν † γὰρ † περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος † εἰς οἰκοδομὴν καὶ
¶ c. οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, ¶ οὐκ αἰσχυνθήσομαι· [9] ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. [10] ὅτι
10. φασίν Αἱ ‡ ἐπιστολαὶ μέν," φησίν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί,

[1] Ipse autem ego Paulus obsecro vos per mansuetudinem et modestiam Christi, qui in faciem quidem humilis inter vos, absens autem confido in vobis. [2] Rogo autem ne praesens audeam per eam confidentiam qua existimor audere in quosdam, qui arbitrantur nos tamquam secundum carnem ambulemus. [3] In carne enim ambulantes non secundum carnem militamus: [4] nam arma militiae nostrae non carnalia, sed potentia deo ad destructionem munitionum, consilia destruentes [5] et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam dei, et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi, [6] et in promptu habentes ulcisci omnem inoboedientiam, cum inpleta fuerit vestra oboedientia. [7] Quae secundum faciem sunt, videte. Si quis confidet sibi Christi se esse, hoc cogitet iterum apud se, quia sicut ipse Christi est, ita et nos. [8] Nam etsi amplius aliquid gloriatus fuero de potestate nostra, quam dedit dominus in aedificationem et non in destructionem vestram, non erubescam. [9] Ut autem non existimer tamquam terrere vos per epistulas. [10] Quoniam quidem epistulae, inquiunt, graves sunt et fortis, praesen-

3. περιπατουντες *Clem.* 588. *Orig. Int.* ii. 79[b]. iv. 584[c]. | -τας FG. | ζωντες *Orig.* i. 628[c]. 728[a]. Cr. Cor. 65. *Eus.* in Ps. 286[c]. 320[a]. | οντες *Clem.* 495.

4. στρατειας B. 17*s*. *Clem.* 486. *Orig.* i. 628[c]. Cr. Cor. 217. | -τιας ℵCDFG. 37. 47. KLP. (-τιᾶς D[c]. 37. 47. KL. et sic *Tf.* in N.T.)

— ἡμων] add. ου καθαιρεσιν L. | non habent rel. *Clem.* 486. 588. *Orig.* i. *bis.* Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. 79[b].

— καθαιρουντες *Clem.* 486. 588. *Orig.* i. 628[e]. iii. 314[c]. in Prov. *Mai* 34. Cr. Cor. 66. | -των D*. *Orig.* ii. 847[e]. *Orig. Int.* ii. 79[b]. 267[c]. iii. 53[a]. *Meth.* Jahn 88.

5. γνωσεως *Clem. bis. Orig.* i. 502[a]. 578[c]. 628. ii. 633[a]. 847[e]. iii. 314[c]. 336[c]. (202[c].) in Prov. Cr. Cor. *Orig. Int.* i. 140[c]. ii. *bis. Meth.* | δοξης 17.

— και αιχμ. *Clem.* 486. *Meth.* | om. και FG.

— χριστου] add. αγοντες D*FG. *m.* Goth. | om. *Clem. bis. Meth.*

6. εν ετοιμῳ] ετοιμως D*. *Orig.* iii. 314[c].

— πληρωθῃ] add. προτερον C.

— ἡ ὑπακοη ante ὑμων (D*)(F)G. (ἡμων D*F.)

7. πεποιθεν] δοκει πεποιθεναι B.

— χριστου] add. δουλος D*FG. *Fuld. Flor.*

— παλιν] ante λογιζεσθω P.

— εφ' BℵL. Vulg. | ‡ αφ' ϛ. CDFG. 17. 37. 47. K*s*P.

— ἡμεις] † add. χριστου ϛ. D[c]. 37. 47. K*s*L. Memph. *Wilkins.* | om. BℵCD* FG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. (ἡμας G*.)

8. εαν] † add. τε ϛ. ℵCD. 37. 47. K*s*LP. Syr.Hcl. (Goth.) Æth. | om. BFG. 17. Syr.Pst. Memph. Arm. nam et si Vulg.

— περισσ.] † praem. και ϛ. ℵ[c]D[c]. 17*s*. 37. 47. K*s*L. Syrr.Pst.&Hcl.mg. | om. Bℵ*CD*FGP. Vulg. *ut vid.* Syr.Hcl. txt. Memph. Goth. Arm. Æth.

— περισσοτερον post τι FG. Goth. | περισσον 17. ‖ om. τι 37*. Arm.

8. καυχησωμαι BCD(FG -μα). 37. 47. K*s*. Vulg. | -σομαι ℵLP. | -σωμεθα 17.

— ἡμων] om. C*P. Syr.Pst. Memph.

— κυριος BℵCD[c]. 17. rel. Vulg. Memph. Goth. | θεος D*FG. ‖ † add. ἡμιν ϛ. ℵ[c]D[c]FG. 37. 47. K*s*L. (Vulg. *Cl.*) Syr.Hcl. Goth. (Arm.) mihi Syr.Pst. Memph. praem. P. | om. BℵCD*. 17. *Am. txt. Tol.* Æth.

— ὑμων] ἡμ. F.

9. ινα] add. δε 37. Vulg. (Syr.Pst.)

— δοξω] δοξωμεν D*FG.

— ὡς αν] om. D*.

— εκφοβειν] εκφοβουντες D. | εκφοβων P.

10. επιστολαι ante μεν BℵC*. | ‡ post ϛ. ℵ[c]DFG. rel. Vulg. Syr.Hcl. *Meth.* Jahn 86.

— φησιν Memph. Æth. *Platt.* | φασιν B. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (dicitis Arm.) om. Æth. *Rom.*

1. in facie *Cl.* | humilis sum *Cl.* | 2. autem vos ne *Cl.* | nos (in loco codicis usto)] ot** *Am.* | 4. carnalia sunt *Cl.* | 5. in] *om. Am.** | 7. confidit *Cl.* | 8. dedit] *add.* nobis *Am.*** *Cl.* | 10. fortes *Cl.*

BND FG[M]. 17. 37. 47. KLP.

ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενὴς καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. 11 τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.

12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς, οὐ ‡ συνιᾶσιν." 13 ἡμεῖς δὲ ‡ οὐκ" εἰς τὰ
§ M. ἄμετρα § καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. 14 οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς· ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ· 15 οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν, 16 εἰς τὰ
d Jer. 9:23. 1 Cor. 1:31. ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. 17 d Ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω· 18 οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν ‡ συνιστάνων", ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ‡ ἀλλὰ" ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

tia autem corporis infirma et sermo contemptibilis. 11 Hoc cogitet qui eiusmodi est, quia quales sumus verbo per epistulas absentes, tales et praesentes in facto.

12 Non enim audemus inserere aut conparare nos quibusdam qui se ipsos commendant, sed ipsi in nobis nosmet ipsos metientes et comparantes nosmet ipsos nobis. 13 Nos autem non in inmensum gloriabimur, secundum mensuram regulae quam mensus est nobis deus pertingendi usque ad vos. 14 Non enim quasi non pertingentes ad vos superextendimus nos: usque ad vos enim pervenimus in evangelio Christi: 15 non in immensum gloriantes in alienis laboribus, spem autem habentes crescentis fidei vestrae, in vobis magnificari secundum regulam nostram in abundantiam, 16 etiam in illa quae ultra vos sunt evangelizare, non in aliena regula in his quae parata sunt gloriari. 17 Qui autem gloriatur in domino glorietur: 18 non enim qui se ipsum commendat, ille probatus est, sed quem dominus commendat.

---

10. εξουθενημενος] εξουδεν. B.
11. εσμεν] μεν FG.
— αποντες] ἄπαντες sic 17.
12. τολμωμεν] τολμω B. | -μων 37. Æth.
— εγκριναι] κριναι FG. | add. ἑαυτους D*.
— ἑαυτους 1°.] om. D^b. (add.^c)
— τισιν] om. D*. (add.^b)
— αλλα] αλλ' D*. 17. 37. L.
— εν ἑαυτοις] εν αυτοις F(non G.)
— ἑαυτους ante μετρουντες] om. ℵ*. (add.^1)
— ἑαυτους ἑαυτοις] ἑαυτοις ἑαυτους D. 37. K. Vulg. Syr.Pst.
— ου συνιασιν BN^a. 17. 37. (‡ ου συνιουσιν ⊃. D^c. 47. KLP. ου συνισασιν ℵ*.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. D*FG. Vulg.
13. ἡμεις δε BND^c. 17. rel. vv. | om. D*FG.
— ουκ BND*FG. 17. 37. KLP. | ‡ ουχι ⊃. D^c. 47.
— τα αμετρα] το αμετρον D*FG. Vulg. Syr.Pst.&Hcl.
— καυχησομεθα BND^c. 37. KsLP. Vulg. | om. D*. | -σωμεθα 17. 47. | καυχωμενοι FG.
13. ου εμερισεν] ὁσου εμετρησεν M.
— ἡμιν] om. FGL.
— θεος] κυριος D.
— εφικεσθαι] αφικεσθαι FG.
14. ου γαρ ὡς ℵDFG. 17. 37. 47. KsLM. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (ου γαρ μη ὡς P.) | ὡς γαρ B. [Arm.]
— εφικνουμενοι] αφικομενοι FG. | αφικνουμενοι K.
— αχρι γαρ] om. γαρ ℵ*. (add.^a)
— οφθασαμεν F(non G.)
15. αλλοτριοις] -οὺς F*(non G.)
— κονοις F(non G.)
— δε *Clem.* 826. | om. ML.
— αυξανομενης *Clem.* -νοις L.
— ὑμων *Clem.* | ἡμων B*Mai.dis.*
— ἡμων] ὑμων ℵ.
16. καυχησασθαι] ευαγγελισασθαι 37.
17. καυχομενος 47*. L (ut saepe.) | Contra, *Eus.* in Ps. 679^c.
18. ου γαρ ὁ ἑαυτον *Eus.* in Ps. 699^c. (ει περ δε ουχ ὁ ἑαυτον *Orig.* i. 297^e.) | ὁ γαρ ἑαυτον ℵ*. (corr.^1)
— συνισταναων BND*FGM. 17. 37. P. *Orig.* i. 297^e. | ‡ συνιστων ⊃. D^c. 47. KsL. *Eus.* in Ps.
18. εστιν post δοκιμος ℵ*D. Vulg. (corr. ℵ^c.) | ante *Orig.* i. om. *Eus.* in Ps.
— δοκιμος] praem. ὁ FG. | om. *Orig.* i. *Eus.* in Ps.
— αλλα BM. | ‡ αλλ' ⊃. NDFG. rel. *Orig.* i. *Eus.* in Ps.
1. οφελον BN(D*)MP. (οφιλ. D*.) | ωφελον D^cFG. 17. 37. 47. KL.
— ανειχεσθε *St.* 3. B*Mai*NDFGM. 17. 47. LP. | ανεχεσθε B*Bch.* 37. K. | ηνειχεσθε *Elz.* Arm.
— μου] post αφροσυνης FG. Vulg. *Lucif.* 222.
— μικρον τι *Elz.* BNDM. 17. Vulg. Syr.Hcl. Goth. | om. τι *St.* 3. FG. 37. 47. KLP. Syr.Pst. Memph. *ut vid.* Arm. Æth. *Lucif.*
— αφροσυνης (*Elz.*) BNDFG. 17. P. (praem. † της *Elz.* FG.) | τῃ αφροσυνῃ *St.* 3. 37. 47. KL. Memph. (add. μου) Arm. [M *n.l.*]
— ανεχεσθε] ανασχεθε ℵ. (om. μου seq. Arm.)

13. sed secundum *Cl.* | qua mensus *Cl.* | deus] *add.* mensuram *Cl.* | 16. in iis quae praeparata *Cl.* | 18. quem deus *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth. XI.

51 [1]"Ὀφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι † ἀφροσύνης· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. [2] ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλῳ· ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ χριστῷ, [3] [e] φοβοῦμαι δὲ μή πως ὡς ὁ ὄφις ‡ ἐξηπάτησεν Εὔαν" ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, † φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἁπλότητος * καὶ τῆς ἁγνότητος" τῆς εἰς τὸν χριστόν. [4] [f] εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ‡ ἀνείχεσθε". [5] λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων. [6] εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ ‡ φανερώσαντες" ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. [7] ἢ ἁμαρτίαν ἐποίησα, ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; [8] ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, [9] καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα ‡ οὐθενός". (τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας), καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ‡ ἐμαυτὸν ὑμῖν" ἐτήρησα καὶ τηρήσω. [10] ἔστιν

[1] Utinam sustineretis modicum quid insipientiae meae: sed et supportate me. [2] Aemulor enim vos dei aemulatione: dispondi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo. [3] Timeo autem ne sicut serpens Evam seduxit astutia sua, ita corrumpantur sensus vestri et excidant a simplicitate, quae est in Christo. [4] Nam si is qui venit alium Christum praedicat quem non praedicavimus, aut alium spiritum accepitis quem non accepistis, aut aliut evangelium quod non recipistis, recte pateremini: [5] exhistimo enim nihil me minus fecisse magnis apostolis. [6] Etsi imperitus sermone, sed non scientia, in omnibus autem manifestatus sum vobis. [7] Aut numquid peccatum feci, me ipsum humilians ut vos exaltemini, quoniam gratis evangelium dei evangelizavi vobis? [8] Alias ecclesias expoliavi, accipiens stipendium ad ministerium vestrum, [9] et cum essem apud vos et egerem, nulli onerosus fui: nam quod mihi deerat supplerunt fratres qui venerunt a Machedonia: et in omnibus sine onere meme vobis servavi et servabo. [10] Est veritas

Gen. 3:4.

3. [κ. τ. ἀγνότ.] Gal. 1:8.

5. λογ. ‡ δὲ

---

2. θεου post ζηλῳ 37. | ante *Clem.* 544.
— χριστῳ *ad Zen. et Seren.* 16. *Clem.* 108. 544. *Orig. Int.* ii. 159[f]. 252[b]. 348[a]. 364[e]. 411[b]. 428[e]. iv. 597[b]. *Meth.* Jahn 24. | θεῳ 37. | κυριῳ *Orig.* iii. 439[d]. 689[d].
3. δε *Clem.* 544. 553. *Orig. Int.* ii. 348[a]. iv. 481[b]. | om. L. *Orig.* Gall. xiv. 26. *Eus.* in Ps. 309[e].
— μη πως *Clem.* 544. *Orig.* Gall. *Eus.* in Ps. | μη D*. *Clem.* 553. *Lucif.* 222. | μη ποτε FG.
— ὡς *Clem.* 544. 547. 553. *Orig. Int.* ii. iii. 384[a]. iv. *Eus.* in Ps. | om. L.
— εξηπατ. ante Εναν B(ℵ)FGM. 17. 37. P. (Syr.Pst.) Memph. Æth. *Clem.* 544. 547. *Orig.* Gall. *Orig. Int.* ii. iii. *Eus.* in Ps. (Εναν] ὑμιν ℵ*. corr. ut vid.[1]) | ‡ post ⸗. D. 47. KsL. Vulg. Syr.Hcl. Goth. Arm. *Clem.* 553. *Orig. Int.* iv. *Lucif.*
— εν *Clem.* 544. *Orig.* Gall. | om. D*. Vulg. *Orig. Int.* ii. iii. iv. *Lucif.* (om. εν τῃ παν. αυτ. *Eus.* in Ps.)
3. φθαρῃ (-ρει KLP.)] † praem. ουτω ⸗. DcM. 37. 47. KL. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. *Orig.* Gall. *Orig. Int.* ii. iii. iv. | om. BℵD*FG. 17. P. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 544. 553. *Eus.* in Ps. *Lucif.*
— της ἁπλοτητος] add. και της ἁγνοτητος BℵFG. 17. *Tol.* Syr.Hcl.* (Memph. ἁγιοτ.) Goth. Æth. | praem. της ἁγνοτ. και D* *ut vid.* (ἁγιοτ. Db ut vid.) | * om. utr.q. ⸗. ℵcDcM. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. *Clem. bis. Orig.* Gall. *Orig. Int.* ii. iv. *Eus.* in Ps. castitate *Lucif.* | add. fidei *Orig. Int.* iv.
— τον BD. 17. 37. KLP. *Clem. bis.* | om. ℵFGM. (εν χριστῳ *Eus.* in Ps.)
4. αλλον] ἑτερον 17.
— Ιησουν] χριστον FG. Vulg.
— ηκηρυξ. FG.
— ελαβετε] εδεξασθε FG.
— ἑτερον 2°.] add. λαμβανεται FG.
— ανειχεσθε ℵDcGM. 37. KLP. (ενειχεσται F.) | ανεχεσθε BD*. 17. | ‡ ηνειχεσθε ⸗. 47.
5. γαρ ℵD. rel. | δε B. Arm.
5. ὑστερηκεναι] add. εν ὑμιν D*. (*Fuld.*) *Tol.*
6. δε Syr.Hcl.* *Clem.* 826. | om. D*. *Am. Dem.* Syr.Hcl.txt. Memph. Goth. Arm. | γαρ Syr.Pst.
— ιδιωτης] add. ειμι D*. | om. *Clem.*
— φανερωσαντες BℵFGM. 17. Arm. | ‡ φανερωθεντες ⸗. ℵcDc. 37. 47. KLP. | φανερωθεις D*. *Am. Fuld. Dem. Flor.* ‖ add. ἑαυτους M. Arm.
— εν πασιν] om. FG. Vulg.
7. η] add. μη FG. | om. *Orig.* iii. 724[d].
— εμαυτον *Orig.* iii. | εαυτον DFGLP.
9. ουθενος BℵM. 17. 37. P. | ‡ ουδενος ⸗. DFG. 47. KsL.
— αδελφοι] add. μου 37. nostri Æth.
— εμαυτον ante ὑμιν BℵM. 17. 37[1]. P. Vulg. (Syr.Hcl.) | ‡ post ⸗. ℵcDFG. 47. L. (Memph.) Goth. Arm. | om. ὑμιν K(et 37*. sed add.[1]) Syr.Pst.
— τηρησω] -σα G*.

4. praedicabimus *Am.* | accepistis quem *Am.** | 5. a magnis *Cl.* | 6. nam etsi *Cl.* | manifestati sumus *Cl.* | 9. me *Cl.*

ἀλήθεια χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας. 11 διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν· 12 ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὑρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. 13 οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους χριστοῦ· 14 καὶ οὐ ‡ θαῦμα″· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός· 15 οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

52 16 Πάλιν λέγω, μή τις με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μή γε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα ‡ κἀγὼ μικρόν τι″ καυχήσωμαι. 17 ὃ λαλῶ, οὐ ‡ κατὰ κύριον λαλῶ″, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. 18 ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ † σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. 19 ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες· 20 ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ‡ εἰς πρόσωπον ὑμᾶς″ δέρει. ΙΑ′ 21 κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ‡ ἠσθενήκαμεν″· ἐν ᾧ δ' ἄν τις τολμᾷ, (ἐν ἀφροσύνῃ λέγω), τολμῶ κἀγώ. 22 Ἑβραῖοί εἰσιν; κἀγώ· Ἰσραηλῖταί εἰσιν; κἀγώ·

BND FG M. 17. 37. 47. KLP.

Christi in me, quoniam haec gloria non infringetur in me in regionibus Achaiae. 11 Quare? quia non diligo vos? Deus scit. 12 Quod autem facio, et faciam, ut amputem occasionem eorum qui volunt occasionem, ut in quo gloriantur inveniantur sicut et nos. 13 Nam eiusmodi pseudoapostoli, operarii subdoli, transfigurantes se in apostolos Christi. 14 Et non mirum: ipse enim satanas transfigurat se in angelum lucis: 15 non est ergo magnum si ministri eius transfigurentur velut ministri iustitiae; quorum finis erit secundum opera ipsorum.

16 Iterum dico, ne quis me putat insipientem: alioquin velut insipientem accipite me, ut et ego modicum quid glorier. 17 Quod loquor, non loquor secundum dominum sed quasi in insipientiam in hac substantia gloriae. 18 Quoniam multi gloriantur secundum carnem, et ego gloriabor. 19 Libenter enim suffertis insipientes, cum sitis ipsi sapientes: 20 sustinetis enim si quis vos in servitutem redigit, si quis devorat, si quis accipit, si quis extollitur, si quis vos in faciem caedit. 21 Secundum ignobilitatem dico, quasi nos infirmi fuerimus: in quo quis audet, in insipientiam dico, audeo et ego. 22 Hebraei sunt? et ego. Israhelitae sunt?

10. χριστου vid. *Orig. Int.* iv. 610b. | om. D*. (add.1 ut vid.)
— φραγησεται *Elz.* MSS. | σφραγισεται *St.* 3.
— εις εμε] εν εμοι FG.
— της Αχ.] om. της FG.
11. ὁτι] om. B.
— ὁ] om. D*. (M *n.l.*)
12. ἡμεις] ὑμεις F(non G.)
13. οἱ γαρ *Clem.* 50. | ου γαρ FG.
— ψευδαποστολοι *Clem.* (vid. *Orig.* iv. 367b.) | ψευδοαποστ. D*.
— εις *Orig.* iv. 367b. | om. FG.
14. θαυμα BND*FG. 17. P. *Orig.* ii. 492f. | ‡ θαυμαστον ⸗. DcM. 37. 47. KsL. Vulg. et vv. ut vid. *Luc.* 223.
— εις αγγελον *Clem.* 773. *Orig.* i. 746d. ii. 492f. Cr. Eph. 215. *Orig. Int.* iv. 670c. (De la Rue) *Meth.* Jahn 47. *Eus.* in Ps. 343d. *Tert.* adv. Marc. v. 12. de an. 57. | ὡς αγγελος D* *m.* *Orig. Int.* iv. (cdd.) *Lucif.* 223.
15. ουν *Eus.* in Ps. 343d. | om. D* *m.* Syr.Pst. Arm. *Lucif.* 223.
— διακονοι 1o. *Orig.* ii. 596d. *Eus.* in Ps. | om. K.
— αυτου *Eus.* in Ps. | ἑαυτου K.
— εσται] *Clem.* 511. | εστιν D*. *Lucif.*
16. με] om. 37.
— μη γε] μη D*.
— καγω ante μικρον τι BNDFGM. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Pst. (Memph.) Goth. Arm. Æth. | ‡ post ⸗. Syr.Hcl.
— καυχησωμαι] -σομαι DKLP.
17. κατα κυριον ante λαλω BNFG. 17. 47. KP. Syr.Pst. Arm. Æth. (*Orig. Int.* iv. 630b.) | ‡ post ⸗. DML. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. (*Orig. Int.* ii. 330d.) | κατα ανον λαλω 37.
18. πολλοι] ολοι P*.
— καυχονται L. (et ver. 12.)
— σαρκα] † praem. την ⸗. BNcDcM. 37. 47s. KsLP. | om. N*D*FG. 17.
18. καυχησωμαι 17. 37.
20. ανεχ. γαρ] add. si quis decipiat vos Arm.
— εις προσωπον ante ὑμας BND*FG. 17. 37. P. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Æth. *Orig. Int.* iii. 878e. | ‡ post ⸗. DcM. 47. KsL. *Am.* Syr.Pst. Goth. Arm. [Memph.]
21. ἡμεις post ησθεν. FG. | Contra, *Orig. Int.* iii. 878e.
— ησθενηκαμεν BN. 37 *Scr.* | ‡ -σαμεν ⸗. DFGM. 17*s.* 47. KsLP. ‖ add. εν τουτῳ τῳ μερει D. Vulg. *Cl.* (non *Am.** *Tol.*)
— δ'] om. D*. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.
— εν αφρ. λεγω post τολμω καγω FG.
— λεγω 2o.] om. N*. (add.a)
23. χριστου post εισιν FG.

10. gloriatio *Cl.* | 13. pseudoapostoli sunt *Cl.* | 16. putet insipientem esse *Cl.* | 17. sec. deum *Cl.* | insipientia *Cl.* | 20. in faciem vos *Cl.* | in vos fac. *Am.* | 21. fuerimus] *add.* in hac parte *Cl.* | in] *om. Am.** | insipientia *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγώ· [23] διάκονοι χριστοῦ εἰσιν; (παραφρονῶν λαλῶ), ὑπὲρ ἐγώ, ἐν κόποις περισσοτέρως, ‡ ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως", ἐν θανάτοις πολλάκις. [24] ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις ‡τεσσεράκοντα" παρὰ μίαν ἔλαβον, [25] τρὶς ‡ἐραβδίσθην," ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· [26] ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, [27] †κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· [28] χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ ‡ἐπίστασίς" ‡μοι" ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. [29] τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; [30] εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. [31] ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου †Ἰησοῦ† οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. [32] g ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν ‡πόλιν Δαμασκηνῶν" πιάσαι με†, [33] καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

g Act. 9:25.

XII. [1] Καυχᾶσθαι ‡δεῖ", οὐ ‡συμφέρον μέν", ἐλεύσο-

et ego. Semen Abrahae sunt? et ego. [23] Ministri Christi sunt? ut minus sapiens dico, plus ego; in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter: [24] a Iudaeis quinquies quadragenas una minus accepi, [25] ter virgis caesus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte et die in profundum maris fui, [26] in itineribus saepe, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus, [27] in labore et aerumna, in vigiliis multis, in fame et siti, in ieiuniis multis, in frigore et nuditate. [28] Praeter illa quae extrinsecus sunt instantia mea cotidiana, sollicitudo omnium ecclesiarum. [29] Quis infirmatur, et ego non infirmor? quis scandalizatur, et ego non uror? [30] Si gloriari oportet, quae infirmitatis meae sunt gloriabor. [31] Deus et pater domini Iesu scit, qui est benedictus in saecula, quod non mentior. [32] Damasci praepositus gentis Aretae regis custodiebat civitatem Damascenorum ut me conprehenderet, [33] et per fenestram in sportam dimissus sum per murum et effugi manus eius.

[1] Si gloriari oportet, non expedit quidem, veniam autem

---

23. λαλω Syr.Hcl. Memph. Arm. | λεγω DFG. Vulg. Syr.Pst. Goth.
— κονοις F(non G.)
— εν φυλακ. περισσ. ante εν πληγ. ὑπερβαλλ. BD*. 17. (P.) Vulg. Goth. Æth. *Orig.* iv. 463 *not.* | ‡ post ☧. ℵ^{c}D^{b}M. 37. 47. K$_{s}$L. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* iii. 218^{a}. | om. εν πληγ. ὑπ. *Clem.* 622. *Tert.* Scorp. 13. vid. *Orig.* iii. 190^{e}. | εν πληγ. περισσ. εν φυλακ. ὑπερβαλλ. ℵ*FG(P ord. mut.) *Orig.* i. 257^{e}. (iii. 190^{e}.) *Hil.* 430^{d}. εν φυλ. ὑπερβ. εν πληγ. περισσ. P.
— πολλακις *Orig.* i. 257^{e}. iii. *bis.* iv. *Clem.* 622. *Tert. Hil.* | πολλοις D*.
24. τεσσερακοντα B*Rl.*Mai.*ND. | ‡ τεσσαρακ. ☧. B^{2}. 17*s*. 37. 47. K$_{s}$LP. *Orig.* i. iii. *Eus.* in Ps. 333^{b}. [M*n.l.*] μ̄ FG.
25. εραβδισθην BℵDFG. 17. 37. 47. KLP. *Orig.* i. 257^{e}. iii. 190^{e}. *Eus.* in Ps. 333^{b}. | ‡ ερραβδ. ☧. M.
— εναυαγησα P.
26. πολλακις] πολλαις D*.
27. κοπῳ] † praem. εν ☧. ℵ^{c}M. 17. 37. 47. K$_{s}$LP. Vulg. *Orig.* iii. 220^{c}. 296^{d}. *Orig. Int.* ii. 103^{a}. | om. BℵDFG. (κονο F.)
— διψη B* *Mai.*
— πολλακις *bis.* (*Orig.* iii.) | πολλαις D*.
28. επιστασις BℵDFG. 17. | ‡ επισυστασις ☧. M. 37. 47. K$_{s}$LP.
— μοι BℵFG. 17. (Syrr.Pst.&Hcl. *ut vid.*) | ‡ μου ☧. DℵcM. 37. 47. K$_{s}$LP. (Vulg.)
— ἡ καθ'] om. ἡ F*.
— καθ' ἡμεραν ἡ | καθημερινη FG.
30. μου] om. B.
31. θεος] add. του Ισραηλ D*.
— κυριου] † add. ἡμων ☧. DM. 47. P. Vulg. *Cl.* (et *Fuld.*) Syr.Pst. Memph. Arm. | om. BℵFG. 17. 37. KL. *Am.* Syr.Hcl. Goth. Æth.
— Ιησου] † add. χριστου ☧. DM. 47. K$_{s}$LP. Vulg. *Cl.* (et *Fuld.*) Syr.Pst. Memph. Æth. | om. BℵFG. 17. 37. *Am.* Syr.Hcl. Goth. Arm.
31. εις τους αιωνας] om. K *txt.*
32. πολιν ante Δαμασκηνων BℵD*FG. 17. 37. P. Vulg. (πολλην 37* txt.) | ‡ post ☧. D^{b}M 47. K$_{s}$L.
— πιασαι με] † add. θελων ☧. ℵD^{c}M. 17. 37. 47. K$_{s}$LP. Goth. | praem. FG. Syr.Hcl. Memph. Æth. | om. BD*. Vulg. Syr.Pst. Arm. | (πισαι G.)
33. εν σαργανῃ *Orig.* ii. 394^{c}. *bis.* (-νει K.) | om. FG.
1. ab init. add. ει ℵ^{c}. Vulg.
— δει BD^{c}FG. 17. 37. LP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. (praem. ουν) | ‡ δη ☧. M. 47. K$_{s}$. | δε ℵD*. Memph. Æth.
— συμφερον μεν BℵFG. 17. Vulg. (Syr. Pst.) Memph. Goth. Arm. | συμφερει μεν P. | ‡ συμφερει μοι ☧. (D.) 37. 47. K$_{s}$L. (Syr.Hcl.) (om. μοι D*. add.^{c}) rectum est Æth. (M*n.l.*).

25. profundo *Cl.* | 31. domini nostri Jesu Christi *Cl.* | qui est bened. in saec. *ante* scit *Cl.* | 33. sporta *Cl.* | et sic effugi *Cl.*

[A]BℵD FG(M.) 17.37.47. KLP.

μαι ‡ δὲ″ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυριου. [2] οἶδα ἄνθρωπον ἐν χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, (εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν), ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. [3] καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, (εἴτε ἐν σώματι εἴτε ‡ χωρὶς″ τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν), [4] ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄῤῥητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. [5] ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις †. ¶ [6] ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει † ἐξ ἐμοῦ.

¶ M.

§ A.

[7] Καὶ § τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων * διὸ″ ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος ‡ σατανᾶ″ ἵνα με κολαφίζῃ, †. [8] ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ᾽ ἐμοῦ. [9] καὶ εἴρηκέν μοι, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις †

7. κολαφίζῃ [ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι]

ad visiones et revelationes domini. [2] Scio hominem in Christo ante annos quattuordecim, sive in corpore nescio, sive extra corpus nescio, deus scit, raptum eiusmodi usque ad tertium caelum. [3] Et scio huiusmodi hominem, sive in corpore sive extra corpus nescio, deus scit, [4] quoniam raptus est in paradisum et audivit arcana verba, quae non licebat homini loqui. [5] Pro eiusmodi gloriabor, pro me autem nihil gloriabor nisi in infirmitatibus meis. [6] Nam etsi voluero gloriari, non ero insipiens, veritatem enim dicam: parco autem ne quis in me existimet supra id quod videt me aut audit ex me.

[7] Et ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meae, angelus satanae, ut me colafizet. [8] Propter quod ter dominum rogavi ut discederet a me. [9] Et dixit mihi, Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate

1. δε BℵFG. 17. P. Vulg. Memph. Arm. (Æth.) | ‡ γαρ ⊃. D. 37. 47. KsL. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. ‖ add. και B. Memph. (M *n.l.*)
— ις] add. τα sic FG. | add. τας P.
— κυριου] χριστου FG. (P *n.l.*)
2. σωματι] praem. τω (non ver. 3.) D*. | om. *Orig.* i. 364f. *Meth.* 86. (P *n.l.*)
— του σωμ. *Orig.* i. 364f. *Meth.* Jahn. | om. του B. (P *n.l.*)
— τριτου] praem. του FG. | om. *Clem.* 693. (*Hipp.* Phil. v. 8. (112.)) *Orig.* ii. 756a. iv. 166d. *Meth.* Jahn. 82. | τουτο ℵ*.
3. οιδα] praem. ουκ sic 17. | om. *Orig. Int.* iv. 694a. *Meth.* Jahn. 82.
— σωματι] add. ουκ οιδα sic 17. | om. *Orig. Int.* iv. *Meth.*
— χωρις BD*. *Meth.* 1°. | ‡ εκτος ⊃. ℵD^{b}FGM. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. *Meth.* 2°. (vid. ver. 2.)
— ουκ οιδα *Orig. Int.* iv. | om. B. *Meth.*
4. εξον ανθρωπῳ *Clem.* 693. *Hipp.* Phil. v. 8. (112.) vii. 27. (241.) *Orig.* i. 196e. 282e. 633f. 725c. ii. 19b. 220a. 259c. 352c. *Orig. Int.* iv. 694a. (εξων 17. P.) | εξον ανθρωπων 47. L (εξων). | εξεστιν ανθρ. *Orig.* iii. 766b. 824b. εξον ανθρωπον *Orig.* iv. 106a. (ανθρωποις *vid. Orig.* iv. 216a.
4. λαλησαι] αλλησαι F(non G).
5. του *Orig.* iv. 166d. (περι του τοιουτου καυχησωμαι). | om. M.
— ὑπερ δε Vulg. *Orig.* iv. | περι δε D*. (corr.c)
— ου καυχ. *Orig.* iv. | om. ου ℵ*. (add.1 ut vid.)
— ταις ασθενειαις] τοις ασθενημασιν D*. (corr.c) ‖ † add. μου ⊃. ℵD^{c}FGM. 37. 47. KsLP. Vulg. Goth. Æth. | om. BD*. 17. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm.
6. γαρ] δε K. Goth. ‖ add. και P.
— θελησω] θελω 37.
— καυχησασθαι] καυχασθαι FG.
— μη] μη πως 17.
— τις post εις εμε λογισηται 17. | ante *Orig. Int.* iii. 962a.
— ακουει] † add. τι ⊃. ℵcD*. 47. KsLP. (Vulg. *Cl.*) Syr.Hcl. Goth. | om. BℵD^{c}FG. 17. 37. *Am. Fuld.** *Tol. Harl.*2 *Dem.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. 197d. iv. 131c. *Orig. Int.* iii.
7. διο (ante ινα) ABℵFG. 17. Memph. | * om. ⊃. D. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (Arm.) Æth. *ut vid. Iren.* 295. *Orig. Int.* ii. 381c. iii. 962a.
7. ὑπεραιρωμαι] -ρομαι D. 37. LP.
— σκολοψ] σκωλωψ 37*Scr.* K. | σκολωψ L*Tf.* P.
— σαρκι] add. μου FG. Vulg. *Orig. Int.* ii. *Cypr.* 232. | om. *Iren.* 295.
— σατανα A*BℵD*FG. 17* sic. Vulg. Memph. *Iren. Orig.* i. 258b. iii. 200d. 2°. *Orig. Int.* ii. iv. 601d. *Tert.* de pud. 13. de fug. 2. *Cypr. Hil.* 262c. 325d. | ‡ σαταν ⊃. A^{2}ℵcD^{b}. 17^{2}. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl.mg. *Gr. Orig.* iii. 200d. 1°.
— κολαφιζει 17.
— fin.] † add. ινα μη ὑπεραιρωμαι ⊃. Bℵc. (37.) 47. KsL(P.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (vid. *Orig.* i. iii.) *Tert.* de pud. 13. *Cypr. Hil.* 325d. (-ρομαι 37. P.) | om. Aℵ*DFG. 17. Vulg. Æth. *Iren.*
8. ὑπερ] praem. και A. *Iren.* 295. (*Orig.* iii. 200d. και περι). | om. *Cypr.*
— τον κυριον ante τρις D*. (corr.b)

2. hujusmodi *Cl.* | 4. licet *Cl.* | 5. hujusmodi *Cl.* | 6. quis me (*om.* in) *Cl.* | videt in me aut aliquid audit *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth. § Theb.

ἐν ἀσθενείᾳ ‡ τελεῖται." § ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις [μου], ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ χριστοῦ. [10] διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις, ὑπὲρ χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι. [11] γέγονα ἄφρων †· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι. [12] h τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, † σημείοις καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν. [13] τί γὰρ ἔστιν ὃ ‡ ἡσσώθητε" ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. [14] ἰδοὺ τρίτον * τοῦτο" ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω †· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ‡ ἀλλὰ" ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ‡ ἀλλὰ" οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις· [15] ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν

perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi. [10] Propter quod placeo mihi in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo: cum enim infirmor, tunc potens sum. [11] Factus sum insipiens: vos me coegistis. Ego enim a vobis debui commendari: nihil enim minus fui ab his qui sunt super modum apostoli, tamen etsi nihil sum. [12] Signa tamen apostoli facta sunt super vos in omni patientia, signis et prodigiis et virtutibus. [13] Quid est enim quod minus habuistis prae ceteris ecclesiis, nisi quod ego ipse non gravavi vos? Donate mihi hanc iniuriam. [14] Ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos, et non ero gravis vobis: non enim quaero quae vestra sunt sed vos. Nec enim debent filii parentibus thesaurizare, sed parentes filiis. [15] Ego enim libentissime impendam et superimpendar ipse pro animabus

h 1 Cor. 9:2.

Memph. Æth. | post *Iren.* *Orig.* iii. 200[d]. *Orig. Int.* iv. 601[d]. *Cypr.*

9. ειρηκεν] ειπεν FG. (vid. *Orig.* iii.)
— δυναμις] † add. μου ⸗. A[2]ℵ[c]D[b]. 17. 37. 47. K*s*LP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* iii. 200[d]. Cr. Cor. 178. | om. A*BℵD*FG. Vulg. Memph. Goth. Æth. *Iren.* 295. *Orig. Int.* iii. 391[e]. 904[f]. iv. 601[d]. *Tert.* de pud. 13. *Cypr.* 232.
— τελειται ABℵ*D*FG. | ‡ τελειουται ⸗. ℵ[c]D[c]. 17*s*. 37. 47. K*s*LP. *Orig.* iii. Cr. Cor.
— καυχησωμαι 17.
— μου (post ασθ.) AℵD. rel. Vulg. Syr.Pst. Theb. Goth. Æth. *Orig.* iii. 190[d]. 292[b]. | om. B. *Harl.* Syr.Hcl. Memph. Arm. *Iren. Gr. & Lat.*
— επισκηνωσει 17. 47. L. | Contra, *Orig.* iii. *bis.*

10. ασθενειαις] add. μου FG. Vulg. *Cl. Orig. Int.* ii. 673[e]. | om. *Orig.* ii. 803[f]. iii. 218[d]. *Eus.* in Ps. *Mai.* 165. *Tert.* Scorp. 13.
— εν αναγκαις *Orig.* ii. *Orig. Int.* ii. *Tert.* | και εναγκαις ℵ*.(corr.[c]) (και αναγκαις *Orig.* iii.)
— εν διωγμοις *Orig.* ii. iii. *Orig. Int.* ii. *Tert.* | om. A.
10. εν στενοχ. AℵcDFG. rel. *Orig.* ii. 804[a]. *Orig. Int.* ii. *Tert.* | και στενοχ. Bℵ*. (corr.[c]) *Orig.* iii.
— οταν] οτε FG.
— δυνατος εγω] δυνατω FG. *Orig. Int.* ii. 196[c]. 257[c].

11. γεγονα *Orig.* Cr. Cor. 75. | εγεγ. FG. (-γωνα F.)
— αφρων] † add. καυχωμενος ⸗. 37. 47. L (-χομ.)P. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | om. ABℵDFG. 17, K. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* Cr. Cor.
— υμεις *Orig.* Cr. Cor. | ημεις FG.
— ωφελον 47.
— υμων] ημων A. | om. υφ' B*Rl*.D*.
— ουδεν γαρ] add. τι B. | non add. rel. *Eus.* in Ps. 103[a]. | ου γαρ FG.
— ει και] ει δε και 37.

12. τα μεν] αλλα τα 37. | αλλε τα μεν FG.
— κατηργασθ. B*DFG. | κατειρ. AB[2]ℵ. rel. (-σθην D.)
— σημειοις] † praem. εν ⸗. D[c]. 37. 47. K*s*LP. Vulg. *Cl.* | praem. και FG. Syr.Pst. praem. τε ℵ[c]. | non habent ABℵ*D*. 17. *Am. Fuld. Tol.* Syr. Hcl. Goth. Arm. ‖ add. τε Bℵ*. (corr.[a]) 17.

13. ησσωθητε Bℵ*D*. 17 (ισωθ.) | ‡ ηττηθητε ⸗. AℵcD[b]. 37. 47. K*s*LP. | ελατωθηται FG.
— υπερ] παρα D.
— οτι] om. 47. K.
— αυτος post εγω FG. 37. Vulg.Goth. | Contra, Syr.Hcl.
— αδικιαν] αμαρτιαν FG.

14. τριτον] add. τουτο ABℵFG. 17. 37. 47. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Goth. Æth. praem. D. Memph. Arm. | * om. τουτο ⸗. K*s*LP.
— καταναρκησω] † add. υμων ⸗. D[b]. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. | add. υμας D*FG. | om. ABℵ. 17. Æth.
— αλλα 1°. ABℵDFG. 37. 47. LP. | ‡ αλλ' ⸗. 17*s*. K*s*.
— ωφειλει L.
— αλλα 2°. Aℵ. 17. | ‡ αλλ' ⸗. rel.

15. εγω δε Vulg. *Cl.* | εγω γαρ 17. *Am. Orig. Int.* ii. 302[a].
— δαπανησω] add. και εκδαπανησω D*.
— εκδαπανηθησομαι] δαπανηθ. 37.

---

10. infirmit. meis *Cl.* | 11. ab his qui sunt supra *Cl.* | tametsi *Cl.* | 12. apostolatus mei *Cl.* | potentia *Am.* | in signis *Cl.* | 15. ego autem *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

ὑμῶν, εἰ † περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν ‡ ἧσσον" ἀγαπῶμαι. [16] ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ‡ ἀλλὰ" ὑπάρχων πανοῦργος, δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. [17] μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; [18] παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μή τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν; [19] ‡ πάλαι" δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. ‡ κατέναντι" † θεοῦ ἐν χριστῷ λαλοῦμεν·

53 τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. [20] φοβοῦμαι γὰρ μή πως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε, μή πως
20. ἔρις
ἔρεις ‡ ζῆλος" θυμοὶ ἐριθεῖαι καταλαλιαὶ ψιθυρισμοὶ φυσιώσεις ἀκαταστασίαι. [21] μὴ πάλιν ‡ ἐλθόντος μου" ‡ ταπεινώσει" * με" ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν;

XIII.
[i] Deut. 19: 15.
¶ Theb.
[1] Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. [i] ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα.¶

vestris, licet plus diligens minus diligar. [16] Sed esto, ego vos non gravavi: sed cum essem astutus, dolo vos cepi. [17] Numquid per aliquem eorum quos misi ad vos circumveni vos? [18] Rogavi Titum et misi cum illo fratrem: numquid Titus vos circumvenit? nonne eodem spiritu ambulavimus? nonne isdem vestigiis? [19] Olim putatis quod excusemus nos apud vos. Coram deo in Christo loquimur;

Omnia autem, carissimi, propter vestram aedificationem. [20] Timeo enim ne forte cum venero non quales volo inveniam vos, et ego inveniar a vobis qualem non vultis, ne forte contentiones aemulationes animositates dissensiones detractiones susurrationes inflationes seditiones sint inter vos, [21] ne iterum cum venero humiliet me deus apud vos et lugeam multos ex his qui ante peccaverunt et non egerunt paenitentiam super inmunditia et fornicatione et inpudicitia quam gesserunt.

[i] Ecce tertio hoc venio ad vos: in ore duorum vel trium testium stabit omne verbum.

---

15. *ει*] † add. *και* ⊊. ℵ[c]D[b]. 37. 47. K*s*LP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. licet Vulg. | om. ABℵ*(D*)FG. 17. Memph. Theb. Goth. (om. et *ει* D*[vid])
— *αγαπων* Bℵ[c]D. rel. Vulg. | *αγαπω* Aℵ*. 17.
— *ησσον* ABℵ*D*. (17.) P. (*ισον* 17.) | ‡ *ηττον* ⊊. ℵ[c]D[c]. 37. 47. K*s*L. | *ελασσον* FG. | om. Theb.
16. *εγω*] add. *δε* FG. Syr.Hcl.
— *ου κατεβαρησα* ABD[c]. 17. 37. 47. K*s*LP. | *ουκ εβαρησα* D*. | *ου κατεναρκησα* ℵFG.
— *ὑμας* 1°.] *ὑμων* ℵFG.
— *αλλα* ABℵD*FG. 37. 47. LP. | ‡ *αλλ'* ⊊. D[c]. 17*s*. K*s*.
17. *απεσταλκα*] *επενψα* D. | *απεστειλα* 37.
— *δι' αυτου*] om. FG.
18. *ὑμας*] *ἡμας* L.
— *περιεπατησαμεν*] add. *ὁτι εαν ελθω παλιν ου φισομαι* G*.
19. *παλαι* ABℵ*FG. 17. Vulg. | ‡ *παλιν* ⊊. ℵ[c]D. 37. 47. K*s*LP. *Harl.** Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. veruntamen Æth. (om. Theb.)
19. *δοκειτε*] *δε κειτε sic* L.
— *κατεναντι* ABℵFG. 17. 37. | ‡ *κατεναντιον* ⊊. D. 47. K*s*LP.
— *θεου* (*θεῳ* 37.)] † praem. *του* ⊊. ℵ[c]D[b]. 47. K*s*L. | om. ABℵ*D*FG. 17. 37. P.
— *αγαπητοι*] *αδελφοι* P.
20. *γαρ*] *δε* 37. Syr.Hcl.mg. Arm.
— *εὑρω*] *εὑρησω* 17.
— *καγω*] *και εγω* FG.
— *ερεις* BDFG. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. | *ερις* Aℵ. 17. Syr.Pst. Arm. [Æth.]
— *ζηλος* ABD*FG. 17. Syr.Pst. Goth. Arm. *Gb*. | ‡ *ζηλοι* ⊊. ℵD[b]. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Arm. [Æth.]
— *ακαταστασιαι*] om. FG.
21. *ελθοντος μου* ABℵ*FGP. Syrr. Pst.&Hcl. | ‡ *ελθοντα με* ⊊. ℵ[c]D. 17*s*. 37. 47. K*s*L.
— *ταπεινωσει* BDFG. 47*. L*Tf*. P. Vulg. | ‡ *-σῃ* ⊊. Aℵ. 17*s*. 37. 47[2]. K*s*.
— *με* ABℵD*FGP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *Tert.* de pud. 13. | * om. ⊊. D[c]. 17*s*. 37. 47. K*s*L. Goth.
21. *προς ὑμας* ante *ταπειν*. D. Syr.Pst. Memph. ‖ om. *Tert.*
— *και πορν. Orig. Int.* ii. 672[d]. | om. *και* D*. Goth. *Tert.*
1. ab init. *ιδου* Aℵ[c]. 17. Vulg. Æth.
— *ερχομαι*] *ἑτοιμως εχω ελθειν* A. Syr.Pst.
— *επι*] praem. *ινα* ℵ*. (corr.[c]) Syrr. Pst.&Hcl.
— *μαρτυρων* post *τριων* 17. *Eus.* D.E. 117[b].
— *και Eus.* D.E. | *η* ℵ. Vulg.
2. *προειρηκα*] add. *γαρ* D*.
— *ὡς*] om. D*. Syr.Hcl. Arm.
— *νυν*] † add. *γραφω* ⊊. D[c]. 37. 47. K*s*LP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. (vid. ver. 10.) | om. ABℵD*FG. 17. Vulg. Æth. *Rom.* | dico Memph. Æth. *Platt.*
— *ὁτι*] om. 37.
— *εις το*] om. FG. Arm.
3. *επει*] *ὁτι* FG. | *ει Orig.* iii. 237[a]. 298[d]. iv. 108[b]. 169[c]. *η* iv. 377[d]. ap. Gall. xiv. 66.

---

15. plus vos *Cl.* | 18. iisdem *Cl.* hisdem *Am.*** | 19. aedificationem vestram *Cl.* | 21. ex iis *Cl.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph.(Theb.) Goth. Arm. Æth.

2 προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν †, τοῖς προημαρτηκόσιν, καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι. 3 ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. 4 καὶ γὰρ † ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ‡ ζησόμεν" σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. 5 ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι ‡ χριστὸς Ἰησοῦς" ἐν ὑμῖν †; εἰ μή τι ἀδόκιμοί ἐστε. 6 ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. 7 ‡ εὐχόμεθα" δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. 8 οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ‡ ἀλλὰ" ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. 9 χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο † καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. 10 διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν

4 ‡ σὺν αὐτῷ

2 Praedixi et praedico ut praesens vobis et nunc absens, his qui ante peccaverunt et ceteris omnibus, quoniam si venero iterum non parcam. 3 An experimentum quaeritis eius qui in me loquitur Christus, qui in vos non infirmatur, sed potens est in vobis? 4 Nam etsi crucifixus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute dei: nam et nos infirmi sumus in illo, sed vivemus cum eo ex virtute dei in vobis. 5 Vosmet ipsos temptate si estis in fide, ipsi vos probate. An non cognoscitis vos ipsos, quia Christus Iesus in vobis est? nisi forte reprobi estis. 6 Spero autem quod cognoscetis quia nos non sumus reprobi. 7 Oramus autem deum ut nihil mali faciatis, non ut nos probati pareamus, sed ut vos quod bonum est faciatis, nos autem ut reprobi sumus. 8 Non enim possumus aliquid adversus veritatem, sed pro veritate. 9 Gaudeamus enim quando nos infirmi sumus, vos autem potentis estis: hoc et oramus, vestram consummationem. 10 Ideo haec absens scribo ut non praesens durius agam secundum po-

---

3. εν εμοι post λαλουντος FG. | ante *Orig.* iii. 237b. 298d. iv. 108c. 169c. 377d. ap. Gall. 66. *Orig. Int.* i. 47c. 92c. 190d. ii. 57b. 58d. 669d. iii. 840f. iv. 544e. 625d. *Hil.* 1290b.
— δυνατει] αδυνατει L.

4. και γαρ] † add. ει ⸗. ANcDb. 37. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Orig. Int.* i. 192a. ii. 417a. *Hil.* 992d. 1097e. | om. BN*D*FG. 17. KP. Memph. Æth. *Eus.* D.E. 495a. | ει και *Hipp.* Frag. (ii. 28.) *Orig.* iii. 226a. ει γαρ και *Orig.* iii. 472a.
— αλλεξη εκ 37 *Scr.*
— θεου *Hipp. Orig.* iii. *bis. Orig. Int.* i. ii. iv. 633d. *Eus.* in Ps. 139e. 395d. *Hil.* 1097f. | om. 17. K. *Hil.* 96b.
— και γαρ ἡμεις *St.* 3. ABND. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. (Goth.) | και γαρ και ἡμεις *Elz.* | και γαρ ει ἡμεις K. *Tol.* | και ἡμεις FG. Syr.Pst. Arm. [Æth.]
— εν BD. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. | συν ANFG Syr.Pst. Memph. Goth.
— αλλα ζησ. συν αυτῳ] om. P.

4. ζησομεν ABND*. 17. | ζησωμεν FG. | ‡ ζησομεθα ⸗. Dc. 37. 47. KsL.
— συν Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | εν D*. 17.
— εκ δυν. θεου] om. FG. | om. θεου K.
— εις ὑμας AND*. rel. (Vulg.) Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. | om. BDc. *Flor.* Arm.

5. ἑαυτους δοκιμαζετε] om. A.
— η] om. N*. (add.c) | ει P.
— χριστος ante Ιησους ANFGP. Vulg. Memph. Arm. *Clem.* 263. | ‡ post ⸗. BD. 17. 37. 47. KsL. *Tol.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. | om. Ιησους Æth.
— εν ὑμιν] † add. εστιν ⸗. ANDbFG. rel. Vulg. (Memph.) Goth. Arm. | om. BD*. 17. Æth. *Clem.*
— μη τι] μη τοι 37. ‖ add. αρα 47.

6. δε] γαρ FG.
— γνωσεσθε] επιγνωσεσθε 17. | γνωζεσθε 37*.

7. ευχομεθα ABND*FG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. | ‡ ευχομαι ⸗. Dc. 47. KsL. Syr.Pst. Goth.

7. μηδεν] μηθεν F*. 37.
— ουχ ινα] ινα μη KL.
— ὑμεις] ἡμεις N*. (corr.a *ut vid.*) 37.
— ποιητε] -ειτε NKL.
— αλλ'] αλλα D*.

8. της bis] om. FG.
— αλ. ὑπ. τ. αληθ.] om. 17. 47.
— αλλα NDFG. | ‡ αλλ' ⸗. AB. 37. KsLP.

9. χαιρομεν] χαιρωμεν DP.
— γαρ] om. DcK. Arm. | δε Syr.Pst. Goth.
— ὁταν] ὁτε FG.
— και] † praem. δε ⸗. NcDc. 37. 47. KsL. Syr.Pst. | om. ABN*D*FG. 17. P. Vulg. Memph. Arm. Æth. | γαρ Syr.Hcl. Goth.

10. ταυτ απων D*. (corr.b)
— παρων post μη DFG. 47. Vulg. (μη παρων μη 37.)
— χρησωμαι] -σομαι DFG. 47. P.

---

2. *om.* vobis *Cl.* | iis *Cl.* | 3. in vobis *Cl.* | 4. vivet *Am.* | 5. vosmetipsos *Cl.* | 7. appareamus *Cl.* | simus *Cl.* | 9. quoniam nos *Cl.* | potentes *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

‡ ὁ κύριος ἔδωκέν μοι″ εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

[11] Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. [12] [k] ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. [13] Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. †.

[k] Rom. 16:16.

testatem quam dominus dedit mihi in aedificationem et non in destructionem.

[11] De cetero, fratres, gaudete, perfecti estote, exhortamini, idem sapite, pacem habete, et deus dilectionis et pacis erit vobiscum. [12] Salutate invicem in osculo sancto. Salutant vos sancti omnes. [13] Gratia domini nostri Iesu Christi et caritas dei et communicatio spiritus sancti cum omnibus vobis, amen.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β′.

10. ὁ κυριος ante εδωκεν μοι ABℵDFG. 17. 37. P. Vulg. Memph. Goth. | ‡ post ϛ. 47. KsL (δεδωκεν) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. (ἡμιν 47.)
11. λοιπον] praem. το D^b. ‖ add. ουν P.
— χαιρεσθε P.
— καταρτ.] praem. και L. Syr.Pst.
— το αυτο φρονειτε] om. A.
— της αγαπης και ειρηνης ABℵ. 47. KsP. *Am. Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Platt.* | της ειρ. και της αγαπ. D. 37. L. Vulg. *Cl. Fuld.* Goth. Arm. | της ειρηνης FG. 17. Æth. *Rom.*

12. ἁγιῳ ante φιληματι BℵD. 17. 47. KsP. | post AFG. 37. L. Vulg.
13. κυριου] add. ἡμων 37. Vulg. *m.* Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth.
— χριστου] om. B.
— ὑμων] om. P.
— fin.] † add. αμην ϛ. ℵcD. 37. 47. KP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Zoh.* | om. ABℵ*FG. 17. L*Tf. Harl.* m.* Arm. *Usc.* Æth.

Subscriptio προς Κορινθιους Β̄. ABℵ. 17.

προς Κορινθιους β̄ (add. ὁμοιως και οὑτος^b) επληρωθη αρχεται προς Γαλατας D.

| ετελεσθη προς Κορινθιους β̄ F(G om. β̄.)
| προς Κορινθιους δευτερα (β̄ 47. K.) εγραφη απο Φιλιππων (της Μακεδονιας K non L. 47.) δια Τιτου και Λουκα στιχ. φ̄ζ̄ 47. KsL. (φ̄ς 47.)
προς Κορ. Β̄ εγραφη απο Φιλιππων. στιχων φ̄η̄. P.
add. εγραφη απο Φιλιππων Bℵ**.
add. στιχων χ̄ιβ̄ ℵ**.
εγραφη απο Φιλιππων δια Τιτου και Λουκα 37 *sic* tantum.

11. pacis et dilectionis *Cl.* | 12. omnes sanct. *Cl.* | 13. sancti spiritus sit *Cl.*

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

ABℵD[H] FG. 17. 37. 47. KLP. | Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.

54 [1] Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ᾽ ἀνθρώπων οὐδὲ δι᾽ ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, [2] καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· [3] χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, [4] τοῦ δόντος ἑαυτὸν ‡περὶ″ τῶν ἁμαρτιῶν § ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ ‡τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος″ πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, [5] ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

[1] Paulus apostolus, non ab hominibus neque per hominem sed per Iesum Christum et deum patrem qui suscitavit eum a mortuis, [2] et qui mecum sunt omnes fratres, ecclesiis Galatiae. [3] Gratia vobis et pax a deo patre et domino nostro Iesu Christo, [4] qui dedit semet ipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos de praesenti saeculo nequam secundum voluntatem dei et patris nostri, [5] cui est gloria in saecula saeculorum, amen.

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.

3. πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰ. χ.

a Tit. 2:14.

§ H.

A′

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, [7] ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν [b] οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ.¶ [8] ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος

[6] Miror quod sic tam cito transferemini, ab eo qui vos vocavit in gratiam Christi, in aliut evangelium, [7] quod non est aliut, nisi sunt aliqui qui vos conturbant et volunt convertere evangelium Christi. [8] Sed licet nos aut angelus de

b cap. 5:10.

¶ Goth.

Inscriptio
ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ ABℵ. 17. 37. 47. K.
ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ DFG.
ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ P.
του ἁγιου και πανευφημου αποστολου Παυλου επιστολη προς Γαλατας L.

1. *δι᾽ Eus.* c. Mcl. 7a. | *δια* FG. ‖ *δι᾽ ανθρωπων Orig.* iv. 193c. *Eus.* c. Mcl. *ed.* per hominem *Tert.* adv. Marc. v. 1 *bis.* adv. Prax. 28.
— *αυτον*] *αυτων* ℵ*.(corr.a)
2. *εκκλησειας* G(non F.)
3. *και κυριου ἡμων* BDFG. 37. 47. KL. *Vulg.* et *Am.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Victn.* | *ἡμων και κυριου* Aℵ. 17. P. *Fuld. Demid.* Memph. *sic.* | *ἡμων* in utroque loco Æth.
4. *ἑαυτον*] *αυτον* 17.
4. *περι* Aℵ*DFG. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. *Orig.* i. 238f. | ‡ *ὑπερ* ⊊. Bℵc. 17. Syr.Pst. [Vulg. anc. Memph.]
— *ἡμων Victn.* | *ὑμων* F(non G.) (*των ἁμαρτωλων ἡμων Orig.* i.)
— *εκ Orig.* i. 239a. ii. 702a. Cr. Eph. 135. Cor. 315. | *απο* H. *Orig.* i. 601e. 674e.
— *του αιωνος του ενεστωτος* ABℵ*. 17. Syr.Hcl. *Orig.* i. *bis.* ii. Cr. Eph. 135. Cor. 315. [Syr.Pst. anc.] (om. *τ. ενεστ.* Arm. Æth.) | ‡ *του ενεστ. αιωνος* ⊊. ℵcDHFG. 37. 47. KLP. Vulg. *Orig.* i. 674e. *Victn.*
— *το θελημα Orig.* i. 239a. | om. *το* ℵ*. (add.c) | *θελησιν* H.
5. *ᾧ*] add. *εστιν* H. Vulg. *Victn.*
6. *θαυμαζω*] *μαζω* FG. ‖ add. *δε* FG. om. *Orig. Int.* iii. 847f. *Tert.* adv. Marc. v. 2. de praes. haer. 27. *Cypr.* 32. 107. *Luc.* 234.
6. *οὑτως Orig. Int.* iii. iv. 468c. *Tert. bis. Cypr. Luc.* | om. FG.
— *ὑμας* Syrr.Pst.&Hcl.txt. *Orig. Int.* iii. *Tert.* adv. Marc. *Cypr. bis. Luc.* | *ἡμας* H. 17. Syr.Hcl.mg. | suos *Tert.* de pr. haer.
— *χριστου Eus.* c. Mcl. 3a. | om. F*G. *Tert. bis. Cypr. bis. Luc. Victn.* (F inter lineas add. man. rec.) | Dei *Orig. Int.* iii. ‖ praem. *Ιησου* D. Syr.Hcl.* | add. *Harl.**
7. *παρασσ.* FG.
— *και θελοντες Eus.* c. Mcl. 3a. *Cypr.* 32. 107. *Victn.* | om. ℵ*. (add.a)
— *μεταστρεψαι Eus.* c. Mcl. | *μετατρεψαι* K.
8. *και εαν Eus.* c. Mcl. 3b. (*Gaisf.*) | *καν* B. *Eus.* c. Mcl. 3b. *ed.* 4a. 6d.

4. eriperent *Am.** | 6. transferimini *Cl.*

A ℵ [C] D (H) FG. 17. 37. 47. KLP.

8. εὐαγγ. [ὑμῖν] s. ὑμῖν εὐαγγ.

¶ H.

ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. [9] ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. [10] ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω,¶ ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ † ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.

[11] Γνωρίζω ‡ γὰρ″ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· [12] οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ ‡ οὐδὲ″ ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ χριστοῦ. [13] ἠκούσατε γὰρ [c] τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· [14] καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, [d] περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. [15] ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ [16] ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, [17] οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ‡ ἀλλὰ″ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ

[c] Act. 8:3. 9:21.

[d] Act. 22:3.

15. [ὁ θεὸς]

17. ἀπῆλθον

caelo evangelizet vobis praeterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit. [9] Sicut praediximus, et nunc iterum dico, si quis vobis evangelizaverit praeter id quod accepistis, anathema sit. [10] Modo enim hominibus suadeo aut deo? aut quaero hominibus placere? Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem.

[11] Notum enim vobis facio, fratres, evangelium quod evangelizatum est a me, quia non est secundum hominem: [12] neque enim ego ab homine accepi illud neque didici, sed per revelationem Iesu Christi. [13] Audistis enim conversationem meam aliquando in iudaismo, quoniam supra modum persequebar ecclesiam dei et expugnabam illam, [14] et proficiebam in iudaismo supra multos coetaneos in genere meo, abundantius aemulator existens paternarum mearum traditionum. [15] Cum autem placuit ei qui me segregavit de utero matris meae et vocavit per gratiam suam, [16] ut revelaret filium suum in me, ut evangelizarem illum in gentibus, continuo non adquievi carni et sanguini, [17] neque veni Hierusolyma ad antecessores meos apostolos, sed abii in Arabia, et iterum reversus

---

8. *ευαγγελιζηται* BDHFG. 17. 37. L. *Eus.* c. Mcl. 4ª. 7ª. *Cypr.* 32. 107. | *-σηται* AN. *Eus.* c. Mcl. 3ᵇ. | *-ζεται* 47. KP.
— *ευαγγελιζηται υμιν* (ANᶜD.) 17. 37. (47.) (K)L(P.) Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Orig. Int.* ii. 64ᵉ. *Tert.* de Car. Chr. 6. 24. *Cypr. bis.* | *υμας* D*. (corr.ᶜ) *Eus.* c. Mcl. 4ª. | om. *υμιν* ℵ*FG. *Eus.* c. Mcl. 7ª. *Tert.* c. Marc. v. 2. de praes. haer. 6. 29. *Luc.* 234. | *υμιν ευαγγελιζηται* BH. (*Eus.* c. Mcl. 3ᵇ.) *Victn.*
— *ευαγγελισαμεθα* DHFG. | Contra, *Eus.* c. Mcl. 3ᵇ.
— *υμιν* 2°. *Orig. Int.* ii. *Eus.* c. Mcl. *Cypr. bis. Victn.* | *ημιν* F(non G.)
9. *προειρηκαμεν Eus.* c. Mcl. 3ᵇ. *Cypr.* 32. 107. *Victn.* | *προειρηκα* ℵ*. (corr.ᶜ)
— *ευαγγελιζεται Eus.* c. Mcl. 3ᵇ. 7ª. | *-ζηται* FG.
10. *πειθω Victn. Gr.* | *επιθω* FG.
— *ει ζητω* P.
— *ει*] † add. *γαρ* ⸗. Dᵇ. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. (ergo Æth.) | om. ABND*FG. 17. Vulg. Memph. Arm. *Orig. Int.* iv. 653ᵈ. 671ᶜ. 672ª. *Tert.* de idol. 14. *Cypr.* 83. 104. 107. 174. 320. *Hil.* 90ᵇ. *Victn.* ‖ (*ετι*] *αιτει* FG. | *αιτεια* G*.)
— *ανθρωπους* F*.
11. *γαρ* BℵªD*FG. 17 *sic.* Vulg. *Victn.* | ‡ *δε* ⸗. AN*Dᶜ. 37. 47. KLP. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. *Orig. Int.* iv. 690ᵇ. | om. Arm. Æth.
— *αδελφοι*] om. P.
— *ευηγγελισθεν* A.
12. *ουδε* (ante *εδιδαχθ.*) AND*FG. 37. P. Memph. *Eus.* c. Mcl. 7ᵇ. | ‡ *ουτε* ⸗. BDᶜ. 47. 17*s.* KL. | etiam non Syr.
— *δι' Eus.* c. Mcl. | *δια* A.
13. *τῳ*] om. F(non G.)
— *εποροθουν* Syr.Hcl.mg. *Graecè.* | *επολεμουν* FG. Vulg. *Victn.*
15. *ευδοκησεν Eus.* c. Mcl. 7ᶜ. | *ηυδοκ.* A. *Orig.* iv. 462 *not. Eus.* in Ps. 258ᵉ.
— *ὁ θεος* AND. 17. 37. 47. KLP. Syr. Hcl.* Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. 462 *not. Eus.* c. Mcl. complacuit Deo *Orig. Int.* iv. 463ª. placuit Deo *Iren.* 307. complacuit ei *Iren.* 312. placuit ei *Victn.* | om. BFG. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl.txt. (vid. *Iren.* 312.) *Eus.* in Ps.
15. *αφορισας Orig.* iii. 607ᵇ. iv. 463 *col.* 1. *not.* | *αφωρισας* BDᶜ. 37 *Scr.* 47*. *Orig.* iv. 462 *not.* (*αφωρισεν Orig.* iv. 463 *col.* 2. *not.*)
16. *ευαγγελιζωμαι*] *-σωμαι* D*. | *-ζομαι* LP.
17. *ανηλθον* AN. 17. 37. 47. KLP. Vulg.*ut vid.* Syr.Hcl.txt. Memph. Arm. Æth. *Victn.*(ut vid.) | *απηλθον* BDFG. Syrr.Pst.&Hcl.mg.
— *προ*] om. FG.
— *αλλα* ABNDFG. 17. 37. 47. LP. | ‡ *αλλ'* ⸗. K*s.*
18. *ετη τρια* BDFG. 37. 47. K*s*L. Vulg. Syr.Hcl. *Victn.* (*ετη* Γ FG.) | *τρια ετη* AN. 17. P. Syr.Pst.
— *ανηλθον* Syr.Hcl. | *απηλθον* 17. Syr.Pst. Memph. (praem. *παλιν* 17.)
— *Κηφαν* ABN*. 17. Syrr.Pst.(*pro more*) &Hcl.mg. Memph. Æth. | ‡ *Πετρον*

10. an Deo? au *Cl.* | 14. coaetaneos meos *Cl.* | 15. ex utero *Cl.* | 17. Jerosolymam *Cl.* | Arabiam *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.

πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν. 18 ἔπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἰεροσόλυμα ἱστορῆσαι ‡ Κηφᾶν," καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· 19 ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν

§ Goth.

ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. § 20 ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. § 21 ἔπειτα ἦλθον εἰς

§ C.

τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας· 22 ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ, 23 μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτὲ νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει· 24 καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

II. Β′ 1 Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἰεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον· 2 ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. 3 ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ Ἕλλην ὢν ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι·

55 4 διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς ‡ καταδουλώσουσιν·" 5 οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ

sum Damascum. 18 Deinde post annos tres veni Hierusolyma videre Petrum, et mansi apud eum diebus quindecim: 19 alium autem apostolorum vidi neminem nisi Iacobum fratrem domini. 20 Quae autem scribo vobis, ecce coram deo quoniam non mentior. 21 Deinde veni in partes Syriae et Ciliciae. 22 Eram autem ignotus facie ecclesiis Iudeae quae erant in Christo, 23 tantum autem auditum habebant quoniam qui persequebatur nos aliquando nunc evangelizat fidem quam aliquando expugnabat, 24 et in me clarificabant deum.

1 Deinde post annos quattuordecim iterum ascendi Hierusolyma cum Barnaba, adsumpto et Tito: 2 ascendi autem secundum revelationem, et contuli cum illis evangelium quod praedico in gentibus, seorsum autem his qui videbantur, ne forte in vacuum currerem aut cucurrissem. 3 Sed neque Titus, qui mecum erat, cum esset gentilis, conpulsus est circumcidi; 4 sed propter subintroductos autem falsos fratres, qui subintroierunt explorare libertatem nostram quam habemus in Christo Iesu, ut nos in servitutem redigerent; 5 quibus neque

---

ϛ. ℵᶜDFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl.txt. Arm. *Victn.*

18. επεμεινα] υπεμ. P.

19. ουκ] ουχ B*ℵ*.

— ουκ ειδον ABℵDᶜ. (17.) 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* iii. 463ᵇ. *Eus.* H.E. ii. 1. (45.) (ουκ ιδεν 17.) | ειδον ουδενα D*FG. Vulg. neminem vidi *Victn.* | nesciebam Æth.

20. ιδου *Victn.* | om. 47.

— του θεου Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Goth. Arm. *Victn.* | κυριου 17. P. Syr.Hcl.txt. [Æth.]

21. της Κιλικιας ABℵᵃCD. rel. | om. της ℵ*. 17. 47.

22. τῳ] om. FG.

— εκκλησιας B* *Tf.*

— της Ιουδαιας ταις] quae e circumcisione Arm.

— ταις εν] της εν D*.

23. ημας *Victn.* | υμας F(non G.)

— επορθει *Victn.* | επολεμει FG.

24. εδοξαζον ante εν εμοι ABℵC. rel. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph. Æth.) | post DFG. Vulg. Goth. Arm. *Victn.*

1. παλιν post ανεβην DFG. Goth. Æth. | ante rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Victn.* | om. παλιν Memph. *Iren.* 200. *Tert.* adv. Marc. v. 3.

1. ανεβην] (·βη 17*.) | ανηλθον C.

— συνπαρ. AB*ℵCDFG. 17.

2. ανεθεμην] ανεβαλομην FG.

3. ουδε] ουτε FG.

— ὁ] om. B.

4. ινα] add. μη FG. | non habet *Victn.*

— καταδουλωσουσιν AB*ℵCD. | -σωσιν B²FG. 17. | ‡ -σωνται ϛ. 37. Ks. (et 47. ut vid. nunc inest rasura) | -σονται L. [P *n.l.*]

5. οις ουδε ABℵCD**FG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (Æth.) "nec ad horam" *Marcion* (*Tert.* adv. Marc. v. 3.). Sic "quidam legunt" *Victn.* de *Orig.* vid. infra. | om. D*. *Iren.* 200 "et iterum ait, Ad horam cessimus subjectioni." *Tert.* adv. Marc. v. 3. *Victn.* "Denique dicas velim, si non subintroissent falsi illi fratres ad speculandam libertatem eorum cessissent subjectioni? non opinor. Ergo cesserunt, quia fuerunt propter quos crederetur.....Necessario igitur cessit ad tempus." *Tert.* "Quomodo quidam putant legendum esse *quibus ad horam cessimus subjectioni, ut veritas evangelii permaneat apud vos,* et intelligendum quod Titus ipse qui compelli ante non potuit ad circumcisionem, rursum circumcisus sit atque subjectus?.....Itaque aut juxta Graecos codices est legendum, *Quibus neque ad horam cessimus subjectioni,* ut consequenter possit intelligi, *ut veritas Evangelii permaneat apud vos.* Aut si Latini exemplaris alicui fides placet," etc. *Hieron.* in loc. (vii. 400, 1 Vallarsi). "In plurimis codicibus et latinis et graecis ista sententia est, ad horam cessimus subjectioni." *Victorinus* (ap. Mai 12). *Orig.* i. 709ᶠ. οὐδέποτε ἐν χώρᾳ ὑποτεταγμένος; pro quo ut videtur legendum οὐδὲ πρὸς ὥραν ὑποτεταγμ.

---

18. Jerosolymam *Cl.* | 20. quia non *Cl.*

1. Jerosolymam *Cl.* | 2. iis qui videbantur aliquid esse *Cl.* | 4. *om.* autem *Cl.*

ABℵCD[H] FG. 17. 37. 47. KLP.

ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. [6] ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, (ὁποῖοί ποτε ἦσαν, οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει·) ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, [7] ἀλλὰ τοὐναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς· [8] (ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησεν ‡ κἀμοὶ″ εἰς τὰ ἔθνη·) [9] καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ ‡ Ἰωάνης″, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς

§ H. ἔδωκαν ἐμοὶ§ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν, [10] μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν· ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο

Γ′ ποιῆσαι. [11] ὅτε δὲ ἦλθεν ‡ Κηφᾶς″ εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. [12] πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ

12. ἦλθον τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ‡ ἦλθεν″, ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς· [13] καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. [14] ἀλλ᾽ ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλή-

ad horam cessimus subiectioni, ut veritas evangelii permaneat apud vos. [6] Ab his autem qui videbantur esse aliquid: quales aliquando fuerint, nihil mea interest; deus personam hominis non accipit: mihi enim qui videbantur nihil contulerunt, [7] sed e contrario cum vidissent quod creditum est mihi evangelium praeputii, sicut Petro circumcisionis: [8] qui enim operatus est Petro in apostolatum circumcisionis, operatus est et mihi inter gentes: [9] et cum cognovissent gratiam quae data est mihi, Iacobus Cephas et Iohannes, qui videbantur columnae esse, dextras dederunt mihi et Barnabae societatis, ut nos in gentes, ipsi autem in circumcisionem; [10] tantum ut pauperum memores essemus, quod etiam sollicitus fui hoc ipsum facere. [11] Cum autem venisset Cephas Antiochiam, in faciem ei restiti, quia repraehensibilis erat. [12] Prius enim quam venirent quidam ab Iacobo, cum gentibus edebat: cum autem venissent, subtrahebat et segregabat se, timens eos qui ex circumcisione erant; [13] et simulationi eius consenserunt ceteri Iudaei, ita ut et Barnabas duceretur ab eis in illa

5. διαμεινῃ BℵD. 17. 37. KsLP. | διαμενῃ ACutvid.FG. 47.
— ὑμας *Iren.* 201. | ἡμας 37. Memph.
6. δε] om. 17.
— ποτ᾽ ℵc. (corr.c)
— θεος] praem. ὁ Aℵ. 17. P.
— προσωπον post θεος ανθρωπου D*FG. Memph. Goth. *Victn.* | ante ABℵCDb. 17. (37.) 47. KsLP. (Vulg.) Arm. *Eus.* Ecl. Pr. 187. [Syr.Æth.] (προσ. ανθρ. θεος 37.)
— οἱ δοκουντες] om. Syr.Pst. ‖ add. τι ειναι FG. Vulg. *Cl.* (*Victn.*) | om. *Am.*
— προσανθεντο FG.
7. ιδοντες ABℵDFG. 47. KsL. vv. *Victn.* | ειδοτες C. 17. 37. P. Æth.
— πεπιστευμαι] πεπιστευται μοι FG.
— καθ. Πετρ. της περιτ.] om. K.
— Πετρος της] Πετρο F(non G).
8. ὁ γαρ .... της περιτομης] om. ℵ* (add.a)FG.
— Πετρῳ] Πετρον L.
— ενεργησεν D*.
— καμοι ACD*FG. 17. 37. 47. P. | ‡ και εμοι ς. BMaiℵDcKsL.
9. χαριν] add. Dei Syr.Hcl.* | om. *Orig.* ii. 767c. *Victn.*
9. μοι] add. εις τα εθνη 47. | om. *Orig.* ii. *Victn.*
— Ιακωβος και Κηφας BℵC. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* ii. | Πετρος και Ιακωβος DFG. *Fuld.* Goth. *Orig. Int.* ii. 163b. (om. και) *Tert.* adv. Marc. iv. 3. v. 3. (om. και *Am.*) | Ιακωβος tantum A. (Petrus et Johannes et Jacobus *Victn.*)
— εμοι *Orig.* iii. 724b. iv. 431c. Cram. Cor. 57. | μοι FG.
— ἡμεις] add. μεν AℵaCD. 47. Syr.Hcl. Memph. | om. Bℵ*HFG. 17. 37. KsLP. Vulg. Goth. Arm. (Æth.) *Orig.* iii. iv. Cr. Cor. *Victn.*
10. των πτωχων post ινα DFG. Vulg. *Victn.* | ante ABℵCH. rel. Goth. *Orig.* iii. 724b.
— μνημονευωμεν *Orig.* iii. | μνημονευομεν DP.
11. Κηφας ABℵCH. 17. P. Vulg. et *Am.* Syr.Hcl.mg. Memph. Arm. Æth. *Eus.* H.E. i. 12. (36.) e Clem. | ‡ Πετρος ς. DFG. 37. 47. KsL. *Fuld. Demid.* Syr. Hcl.txt. Goth. *Victn.* "allegant *Petrum* a Paulo reprehensum" *Tert.* de pr. haer. 23. sic et adv. Marc. i. 20. [Syr.Pst.]
11. αντεστην *Eus.* e Clem. | ανεστην C in ed. *Tf.* | ανθεστην FG.
12. γαρ του 37.
— ηλθεν BℵD*FG. Πέτρος .... παυσάμενος τοῦ μετὰ τῶν ἐθνῶν συνεσθίειν ἐλθόντος Ἰακώβου πρὸς αὐτὸν ἀφώριζεν ἑαυτόν κτλ. *Orig.* i. 386d. | ‡ ηλθον ς. ACDcH. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. (Æth. venissem) *Victn.* prius enim quam venisset quidam *d.* prius quam enim venirent [-ret**] quidam *g.*
— ἑαυτον *Orig.* i. 386d. | αυτον 17.
— περιτομης] add. οντας FG. (Vulg.) | om. *Orig.* i.)
13. και οἱ Syrr.Pst&Hcl. Arm. Æth. *Victn.* | om. και B. Vulg. Memph. Goth. *Orig.* i. 387a.
— Ιουδαιοι] add. παντες ℵ*. (corr.c) | om. *Victn.*
— Βαρναβας συναπηχθη *Victn.* | Βαρναβα συναπαχθηναι P. (συνυπ. ℵc. partim scriptum pro συναπ.)

5. subjectione *Cl.* | ab iis *Cl.* | videbantur esse aliquid nihil *Cl.* | 7. e contra *Cl.* | sicut et Petro *Cl.* | 9. Jacobus et Cephas *Cl.* | 13. in illam simulationem *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth. ¶ H.

θειαν ¶ τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ ‡ Κηφᾷ" ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς ‡ καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς ζῇς," ‡ πῶς" τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν; [15] ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί· [16] εἰδότες * δὲ" ὅτι ▪ οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ", καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ‡ ὅτι" ‡ [f] ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται" πᾶσα σάρξ. [17] εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. [18] εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν ‡ συνιστάνω". [19] ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. χριστῷ συνεσταύρωμαι· [20] ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ ‡ θεοῦ καὶ χριστοῦ" τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. [21] οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

[e] cap. 3:11. Rom. 3:22. 16. Ἰησοῦ χρ.

[f] Psa. 143(2):2.

20. υἱοῦ τοῦ θεοῦ

III. Δ' [1] Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν †; οἷς

simulatione. [14] Sed cum vidissem quod non recte ambularent ad veritatem evangelii, dixi Cephae coram omnibus, Si tu, cum Iudaeus sis, gentiliter et non iudaicae vivis, quomodo gentes cogis iudaizare? [15] Nos natura Iudaei et non ex gentibus peccatores, [16] scientes autem quod non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu Christi, et nos in Christo Iesu credimus, ut iustificemur ex fide Christi et non ex operibus legis; propter quod ex operibus legis non iustificabitur omnis caro. [17] Quod si quaerentes iustificari in Christo inventi sumus et ipsi peccatores, numquid Christus peccati minister est? Absit. [18] Si enim quae destruxi haec iterum reaedifico, praevaricatorem me constituo. [19] Ego enim per legem legi mortuus sum ut deo vivam; Christo confixus sum cruci. [20] Vivo autem iam non ego, vivit vero in me Christus: quod autem nunc vivo in carne, in fide vivo filii dei, qui dilexit me et tradidit semet ipsum pro me. [21] Non abicio gratiam dei: si enim per legem iustitia, ergo Christus gratis mortuus est.

[1] O insensati Galatae, quis vos fascinavit veritati non

---

13. *αυτων* post *τῃ ὑποκρ.* DHFG. 17. 37. P. *Victn.* | ante ABℵC. 47. KsL. (in illam simulationem Vulg.)

14. *ουκ* 1°.] *ουχ* D*.

— Κηφᾷ ABℵC. 17. Vulg. et *Am.* Memph. Arm. Æth. | ‡ Πετρῳ ⊃. DFG. 37. 47. KsLP. *Fuld. Tol. Harl.* Demid.* Syr.Hcl. Goth. *Victn.*

— *συ Orig.* iv. 412d. *Victn.* | *συν* 17*.

— *ὑπαρχων Orig.* iv. | *ων* D*.

— *ζῃς* post *και ουκ* Ιουδαικως ABℵCFG. 17. 37. P. *Am. Fuld. Tol. Demid.* Arm. *Orig.* iv. 412e. | ‡ ante ⊃. D. 47. KsL. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Goth. Æth. | om. *και ουκ* Ιουδ. *Victn.* || *ουκ* DbFG. 37. 47. KsL. *Orig.* iv. | *ουχ* AB*Btly.*ℵ*CD. 17. 37 *Scr.*P. | *ουχι* B*Bch.Mai.*ℵc.

— *πως* ABℵCDFG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. *Victn.* | ‡ *τι* ⊃. 47. KsL. Syr.Hcl.

— *αναγκαζεις Orig.*iv. | *αναγκαζῃς* LP.

16. *ειδοτες δε* BℵCD*FG. 47. L. Vulg. Goth. | * om. *δε* ⊃. ADc. 17. 37. KsP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Victn.*

16. *χριστου* ante *Ιησου* AB. 17. *Victn.* (om. *Ιησου* Syr.Hcl.*txt.*) | ‡ post ⊃. ℵCDFG. 37. 47. KsLP. vv.

— *Ιησουν* ante *χριστον* B. 17. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Æth. | post AℵCD. rel. Vulg. Goth. Arm. *Victn.*

— *χριστου* ult.] om. FG. *Victn.* (praem. *Ιησου* K. Æth. | add. Syr.Hcl.* Goth.)

— *ὁτι* ABℵD*FG. 17. Arm. | ‡ *διοτι* ⊃. CDc. 37. 47. KsLP.

— *εξ εργων νομου* ante *ου δικαιωθ.* ABℵCDFG. 17. 37. P. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Arm. Æth. (*Victn.* om. *νομου*) | ‡ post ⊃. 47. KsL. Goth.

18. *συνιστανω* ABℵCD*FG. 17. P. | ‡ *συνιστημι* ⊃. Dc. 37. 47. KsL.

19. *συνεσταυρωμαι Clem.* 560. *Orig.* i. 438e. iii. 544b. iv. 322c. *Eus.* in Ps. 286c. | *συνεσταυρομαι* L.

20. *χριστος*] praem. *ὁ* FG. | om. *Clem. Orig.* iii. 544a. iv. 169c. 265c. 322d. Cr. Cor. 112. Rom. 101. 186. Eph. 181. *Eus.* in Ps. 133c. 286e. 301e. 320a.

— *ζω* ult. *Clem. Victn.* | om. A.

— *θεου και χριστου* BD*FG. ("in fide vivo filii Dei et Christi" *Victn.*) | ‡ *υἱου του θεου* ⊃. AℵCDb. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.*

1. *εβασκανεν*] † add. *τῃ αληθειᾳ μη πειθεσθαι* ⊃. CDc. 17 mg. man. rec. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* et *Am.* Syr.Hcl. Goth. Arm. *Usc.* Æth. *Orig. Int.* ii. 373e. (vid. cap. v. 7.) | om. ABℵD*FG. 17*. *Fuld.* Syr.Pst. Memph. Theb. *ap. Gb.* Arm. *Zoh.* et MSS. *Orig.* (vel. Did.) in Ps. Mai 150. *Tert.* de pr. haer. 27. *Victn. Hieron* in loc. "Legitur in quibusdam codicibus, *Quis vos fascinavit non credere veritati?* Sed hoc quia in exemplaribus Adamantii non habetur, omisimus" (vii. 418. Vallarsi) in cap. v. 7. "Id quod nunc Latinus posuit interpres, *veritati non obedire*, et in Graeco scriptum est *τῃ̃ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι* in superiori loco ita interpretatus est *non credere veritati*. Quod quidem nos in vetustis codicibus non haberi, in suo loco annotavimus: licet et Graeca exemplaria hoc errore confusa sint." (487).

---

14. vivis et non judaice *Cl.* | 18. iterum haec aedifico *Cl.* | 20. vivet *Am.* | 21. gratis Christus *Cl.*

1. non obedire veritati *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

κατ᾽ ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη † ἐσταυρωμένος; [2] τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ᾽ ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; [3] οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; [4] τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ.

56 [5] Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; [6] καθὼς [g] Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ,¶ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. [7] γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως οὗτοι ‡ υἱοί εἰσιν″ Ἀβραάμ. [8] προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραὰμ ὅτι [h] Ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. [9] ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. [10] ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ * ὅτι″ [i] Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει † πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. [11] ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ δῆλον, ὅτι [k] ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· [12] ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ‡ ἀλλά″ [l] Ὁ ποιήσας αὐτὰ † ζήσεται ἐν αὐτοῖς. [13] χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ

g Gen. 15:6. Rom. 4:3. Jac. 2:23.
¶ Goth. E′
7. εἰσὶν υἱοὶ
h Gen. 12:3. ϛ′
i Deut. 27:26. 10. [ἐν] πᾶσιν
k Hab. 2:4. Rom. 1:17. Heb. 10:38.
l Lev. 18:3. Rom. 10:5.

oboedire, ante quorum oculos Iesus Christus praescriptus est crucifixus? [2] Hoc solum volo a vobis discere, ex operibus legis spiritum accepistis, an ex auditu fidei? [3] Sic stulti estis? cum spiritu coeperitis, nunc carne consumamini? [4] Tanta passi estis sine causa? si tamen sine causa.

[5] Qui ergo tribuit vobis spiritum et operatur virtutes in vobis, ex operibus legis an ex auditu fidei? [6] Sicut Abraham credidit deo, et reputatum est ei ad iustitiam. [7] Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt, hii sunt filii Abrahae. [8] Providens autem scriptura quia ex fide iustificat gentes deus, praenuntiavit Abrahae quia Benedicentur in te omnes gentes. [9] Igitur qui ex fide sunt, benedicentur cum fideli Abraham. [10] Quicumque enim ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt. Scriptum est enim, Maledictus omnis qui non permanserit in omnibus quae scripta sunt in libro legis ut faciat ea. [11] Quoniam autem in lege nemo iustificatur apud deum, manifestum est, quia Iustus ex fide vivit. [12] Lex autem non est ex fide, sed, Qui fecerit ea, vivet in illis. [13] Christus nos redimit de ma-

---

1. κατα D.
— προεγραφη] εγραφη 47. ‖ † add. εν υμιν ϛ. DFG. 17 *man.rec.* 37. 47. KsL. Vulg. *Cl. Fuld. Demid.* Syr.Hcl. Goth. *Victn.* | om. ABℵC. 17*. P. *Am. Tol.* Syr.Pst.Memph. Theb. *Gb.* Arm. Æth. *Eus.* Lat. (Gallandi. iv. 489.)
2. μαθειν ante θελω D*FG. | post *Victn.*
— το] om. F*.
3. εναρξ....επιτελεισθε *Clem.* 560. (επιτελειτε) *Orig.* iii. (707ᵃ.) *Orig. Int.* i. 61ᵃ. ii. 373ᵉ. 657ᶠ. *Victn.* | om. K.
5. υμιν bis. *Iren.* 257. *Victn.* | ημιν bis. 17.
— νομου] add. το πνευμα ελαβετε A. | om. *Iren. Victn.*
6. καθως] add. γεγραπται FG. Vulg. *Cl. Fuld.* Arm. MSS. | om. *Am. Harl. Demid. Iren.* 257. 332. *Victn.*
— Αβρααμ post επιστευσεν FG. *Fuld.* Syr.Pst. *Cypr.* 105. (vid. Gen. xv. 6.) | ante *Iren. bis. Cypr.* 277. *Victn.*
7. αρα *Iren.* 257. 332. *Victn.* | γαρ P.
— οι *Victn.* | om. C* ut vid.
— υιοι ante εισιν Bℵ*. *Iren.* 257. *Victn.*

| ‡ post ϛ. AℵᶜCDFG. 17. 37. 47. Ks(L)P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Iren.* 332. *Tert.* de monog. 6. *Cypr.* 277. (εισιν οι υιοι L.)
8. δε] γαρ P.
— τα εθνη ante δικαιοι ℵ. 37. | post *Iren.* 257. 332. *Victn.* (praecognoscens Deus ut ex fide justificaret gentes Syr.Pst.)
— προευηγγελισατο] προευηγγελισται D*. praedixit *Victn.* ‖ add. ὁ θεος Arm. codd. (om. multi).
— ενευλογηθησονται *St.* 3. ABℵCD. 17. 37. 47. KLP. | ευλογ. *Elz.* FG.
10. γαρ ὁτι ABℵCDFG. 17. P. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. | * om. ὁτι ϛ. 37. 47. KsL. Vulg. *Orig.* iv. 580 *not.*
— πασιν] † praem. εν ϛ. AℵᶜCDFG. 47. KsLP. Vulg. *Orig.* iv. *Eus.* D E. 5ᶜ. (vid. Deut. xxvii. 26.) | om. Bℵ*. 17. 37.
— γεγραμμενοις *Orig.* iv. | ενγεγραμμενοις B*ᵛ*Mai.* (εγγ.²) *Eus.* D.E. (? e Deut. xxvii. 26.) | om. 47.
11. τω θεω] om. τω D*FG. [P n.l.]
11. δηλον] om. FG. ‖ add. γεγραπται γαρ D*FG. Syr.Pst. [P n.l.]
12. αλλα ℵD*. | ‡ αλλ᾽ ϛ. rel.
— αυτα] † add. ανθρωπος ϛ. Dᶜ. 37. 47. KsL. Syr.Hcl.mg. (vid. Lev. xviii. 5.) | om. ABℵCD*FG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Arm. Æth. *Marcion.* (Epiph. 319ᵇ.)
— αυτοις] αυτω FG.
13. ημων *Iren.* 210. *Orig.* iii. 487ᶠ. *Orig. Int.* ii. 63ᵈ. *Eus.* D.E. 37ᵈ. 38ᵇ. 198ᵈ. 495ᶜ. Ecl. Pr. 24. 212. in Ps. 80ᶜ. 412ᵉ. 545ᵃ. *Tert.* adv. Prax. 29. *Hil.* 100ᵈ. | υμων F(non G.)
— ὁτι γεγραπται ABCD*FG. 17. Vulg. (Æth.) *Iren.* 210. *Lat. Eus.* in Ps. 543ᵃ. *Hil.* | ‡ γεγρ. γαρ ϛ. ℵDᶜ. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Iren.* 210 *Gr.* (ex Theodoreto)
14. ἡ] om. FG.

1. est in vobis crucifixus *Cl.* | 2. a vobis volo *Cl.* | 3. ut cum *Am.*** *& Cl.* | consummemini *Cl.* | 6. sicut scriptum est *Cl.* | est illi *Cl.* | 7. ii sunt *Cl.* | 10. *om.* non *Am.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.
[m] Deut. 21:23
14. χρ. Ἰησ.

ζ′

[n] Gen. 13:15. 17: 8. 22:18.

τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα· ‡ ὅτι γέγραπται, " [m] Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου· [14] ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν ‡ Ἰησοῦ χριστῷ " ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως. [15] ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. [16] [n] τῷ δὲ Ἀβραὰμ ‡ ἐῤῥέθησαν " αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει, Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ‡ ἀλλὰ " ὡς ἐφ' ἑνός, Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστιν χριστός. [17] τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ † ὁ μετὰ ‡ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη " γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. [18] εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός· [19] τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. [20] ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν. [21] ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ‡ ἐκ νόμου ἂν ἦν " ἡ

ledicto legis, factus pro nobis maledictum, quia scriptum est, Maledictus omnis qui pendet in ligno; [14] ut in gentibus benedictio Abrahae fieret in Christo Iesu, ut pollicitationem spiritus accipiamus per fidem. [15] Fratres, secundum hominem dico. Tamen hominis confirmatum testamentum nemo spernit aut superordinat. [16] Abrahae dictae sunt promissiones et semini eius. Non dicit, Et seminibus, quasi in multis, sed quasi in uno, Et semini tuo, qui est Christus. [17] Hoc autem dico; Testamentum confirmatum a deo quae post quadrigentos et triginta annos facta est lex non irritam facit ad evacuandam promissionem. [18] Nam si ex lege hereditas, iam non ex repromissione: Abrahae autem per repromissionem donavit deus. [19] Quid igitur lex? Propter transgressiones posita est, donec veniret semen cui promiserat, ordinata per angelos in manu mediatoris. [20] Mediator autem unius non est, deus autem unus est. [21] Lex ergo adversus promissa dei? Absit. Si enim data esset lex quae posset vivificare, vere ex

14. Ιησου ante χριστῳ B ℵ. Syr.Pst. Æth. | ‡ post ⸗. ACD. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm.
— επαγγελιαν] ευλογιαν D*FG.
15. αδελφοι post κατα ανθρ. λεγω A. Arm.
— κεκυρωμενην] προκεκυρ. C. 17.
— επιτασσεται D*.
16. δε *Eus.* Ecl. Pr. 18. | om. D*FG. Vulg. *Iren.* 332. (Αβραμ 47.)
— ερρεθησαν AB*ℵCD*FG. 17. P. | ‡ ερρηθησαν ⸗. B²D^c. 37. 47. KsL. (εδοθησαν *Eus.* Ecl. Pr.)
— επαγγελεισσαι *sic* FG.
— λεγει *Iren. Orig. Int.* ii. 85^a. 77^a. 97^b. iv. 532^e. 618^e. *Eus.* Ecl. Pr. | λεγω 17.
— και τοις *Iren. Orig. Int.* ii. *ter.* iv. *bis. Eus.* Ecl. Pr. | om. και 47. Arm.
— σπερμασιν] add. σου D*. Memph. Æth. | om. *Iren. Orig. Int.* ii. *ter.* iv. *bis. Eus.* Ecl. Pr. *Tert.* de car. Chr. 22.
— αλλα B. | ‡ αλλ' ⸗. rel.
— εφ' *Eus.* Ecl. Pr. | επι FG.
— ὡς *Eus.* Ecl. Pr. | ὁ D*F². *Iren. Tert.* | ου F*G.
17. προκεκυρωμενην] κεκυρωμ. FG.
— υπο τ. θεου] † add. εις χριστον ⸗. DFG. 37. 47. KsL. Arm. (in Christo Syrr.Pst.&Hcl.) | om. ABℵC. 17. P. Vulg. Memph. Æth.
— ετη post τετρακοσια κ. τριακοντα ABℵCDFG. 17. 37. P. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. ϋ και λ ετη FG (ā) | ‡ ante ⸗. 47. KsL.
— ἀκυρῇ 37.
18. ει γαρ] add. ει sic 17.
— ὁ θεος] om. ὁ F*(non G.)
19. παραβασεων *Clem.* 421. *Orig.* iv. 580 *not. Syn. Ant.* Routh. iii. 295. *Eus.* c. Mcl. 7^d. | παραδοσεων D*. | πραξεων FG. *Iren.* 182. 318.
— χαριν *Orig.* iv. *Syn. Ant. Eus.* c. Mcl. | om. FG. *Iren. bis. Clem.*
— προσετεθη ABℵCD^c. rel. *Syn. Ant.* (προσετεθην L.) | ετεθη D*FG. *Iren.* 182. (318.) *Clem. Orig.* iv. *Eus.* c. Mcl.
— οὐ *Orig.* iv. *Syn. Ant.* | αν B. 17. *Clem. Eus.* c. Mcl.
19. ᾧ *Clem. Orig.* iv. *Syn. Ant. Eus.* c. Mcl. | ὁ L.
— δι' *Clem. exc. Theod.* 982. *Orig.* iv. | δε L.
— αγγελων *Iren.* 182. *Clem. exc. Theod.* 982. *Orig.* iii. 206^a. iv. 262^a. 580 *not. Orig. Int.* iv. 692^a. *Syn. Ant. Eus.* c. Mcl. 7^d. 8^a. 9^a. 95^b. 137^d. 139^a. Ecl. Pr. 29. | -λου C*. ut vid. (corr.²)
20. ὁ δε *Clem. exc. Theod. Eus.* c. Mcl. 7^d. 8^{b·d·} 9^a. 95^b. 137^d. 139^a. *Victn.* | ὁ γαρ 17.
— ουκ *Eus.* c. Mcl. | ουχ D*.
21. του θεου] om. B. *d. Victn.* (ut vid.) | om. του FG.
— ζωοποιησαι] ζωοποιειν C*. ut vid. (corr.²)
— οντως] αληθια FG.
— εκ νομου αν ην A(B)C. (εν νομῳ B.) | εκ νομου ην αν ℵ. 17. (εν νομῳ οντως αν ην B*Btly.*) | ‡ αν εκ νομου ην ⸗. D^c. 37. 47. KsLP. | εκ νομου ην D*. | εκ νομου (om. αν ην) FG.
— ἡ] om. F(non G.)

17. irritum *Cl.* | 18. promissione *Cl.* | promissionem *Am.**

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

δικαιοσύνη· [22] ἀλλὰ [o] συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. [23] πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα ‡ συγκλειόμενοι" εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. [24] ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν· [25] ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. [26] πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· [27] § ὅσοι γὰρ εἰς χριστὸν ἐβαπτίσθητε, χριστὸν ἐνεδύσασθε. [28] οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· ‡ ἅπαντες" γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. [29] εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, † κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

o Rom. 11:32.

§ Goth.

lege esset iustitia: [22] sed conclusit scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Iesu Christi daretur credentibus. [23] Prius autem quam veniret fides sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem quae revelanda erat. [24] Itaque lex pedagogus noster fuit in Christo, ut ex fide iustificemur: [25] at ubi venit fides, iam non sumus sub pedagogo. [26] Omnes enim filii dei estis per fidem in Christo Iesu. [27] Quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. [28] Non est Iudaeus neque Grecus, non est servus neque liber, non est masculus neque femina: omnes enim vos unum estis in Christo Iesu. [29] Si autem vos Christi, ergo Abrahae semen estis, secundum promissionem heredes.

IV. [1] Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὤν· [2] ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶν καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. [3] οὕτως καὶ ἡμεῖς ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι·

3. ἤμεθα δεδ.

[1] Dico autem, quanto tempore heres parvulus est, nihil differt servo, cum sit dominus omnium, [2] sed sub tutoribus est et actoribus usque ad praefinitum tempus a patre. [3] Ita et nos cum essemus parvuli, sub elementis mundi eramus servientes.

---

22. τα παντα] om. τα FGK. — ὑπο BℵCDᶜ. 17*s*. 47. K*s*LP. | ὑφ' AD*FG. 37. — Ιησου χριστου *Victn.* | om. Æth. | om. Ιησου 17. | εν χριστῳ Ιησου L. 23. προ του δε του ελθειν 47. — συγκλειομενοι ABᵇ*tly.Blc.Mai.*ℵD* FG. 17. 47. P. *Clem.* 116. (συγκλεισμενοι B*Bch.*) | ‡ συγκεκλεισμενοι ↄ. CDᶜ. 37. K*s*L. *Clem.* 421. — εις την *Clem. bis.* | εστιν F(non G.) 24. παιδαγωγος *Clem.* 116. 155. 421. 447. 476. *Orig.* iv. 580 *not.* | παιδαγὸς sic 47. (non sic ver. 25.) | παιδαγογος *sic* A. Syr.Hcl.mg. — γεγονεν *Clem.* 116. *Orig.* iv. (? Cr. Rom. 12.) | εγενετο B. *Clem.* 421. — χριστον] add. Ιησουν D*FG. *Fuld.* Memph. Arm. (in Jesum Christum *Iren.* 230.) | om. *Clem.* 5ᵗᵉˢ. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. 520ᵇ. (Cr. Rom.?) *Hil.* 235ᶜ. *Victn.* 26. θεου] praem. οἱ ℵ*. (corr.¹ s.ᵃ) | om. *Clem.* 116. *Orig.* iv. 580 *not. Orig. Int.* iii. 40ᵈ. — της πιστεως] om. της P.

26. εν χρ. Ιησ. *Clem. Orig.* iv. *Victn.* | om. P. 28. ουδε 2°. *Hil.* 951ᶠ. *Victn.* | η D*. (*Clem.* 663.) | ουτε *Clem.* 116. — ενι 3°]. om. F*(non G.) — αρσεν *Clem.* 116. *Hipp.* Phil. v. 7(99.) | αρρεν ℵ. *Clem.* 87. | αρσης FG. — ἁπαντες AB²*Rl.Mai.*ℵ. | ‡ παντες ↄ. B**Rl.Mai.*CDFG. 17*s*. 37. 47. K*s*LP. *Clem.* 116. *Orig.* iii. 439ᵈ. (vid. ver. 26.) — εἰς BℵᶜCD. 37. 47. K*s*LP. *Clem.* | ἐν FG. 17. *Orig.* iii. *Orig. Int.* iii. 77ᵃ. *Hil.* 425ᵇ. 952ᵃ. *Victn.* | om. Aℵ*. *Fuld.** — εν χριστῳ Ιησου Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Clem. Orig.* iii. *Hil. Victn.* | om. εν Aℵᵃ. | χριστου Ιησου Aℵ*. | in Jesu Chr. Syr.Pst. 29. χριστου *Victn.* | εἰς εστε εν χριστῳ Ιησου D*. *Fuld.* | παντες ἐν εστε εν χρ. Ιησ. FG. — αρα] add. ουν D*FG. — σπερμα *Victn.* | σπερματος B. Memph. *ut vid.* — εστε] † add. και ↄ. FG. 37. 47. K*s*LP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. ABℵCD. 17. Vulg. Memph. Æth. *Victn.*

29. κατ'] κατα ℵG*. — κληρονομαι F(non G.) 1. δε] add. αδελφοι FG. | om. *Clem.* 118. *Victn.* — ων *Clem.* 118. (347.) *Orig.* i. 231ᵉ. *Victn. Orig. Int.* ii. 79ᵈ iv. 594ᵃ. | om. C* *ut vid.* (add.²) 2. αλλα *Clem.* 118. | αλλ' C**ut vid.* FGL*Tf. Orig.* i. 231ᵉ. — αχρις L. (αχρι *Orig.*) — προθεσμιας] add. της B. | om. *Clem. Orig.* i. 3. ἡμεις *Clem.* 118. *Orig. Int.* 594ᵃ. *Tert.* adv. Mar. v. 4. *Victn.* | ὑμεις P. (sed habet ημεν). — ημεν 2°. ABCDᶜ. 37. 47. K*s*LP. *Clem.* 118. | ημεθα ℵD*FG. 17. 4. γενομενον 1°. *Meth.* Jahn. 107. *Eus.* c. Mcl. 7ᶜ. 161ᵇ. | γεννομενον K. *Clem.* 118. (1 cod.) (γεννωμενος εκ γυναικος *Eus.* ad Steph. Mai 239.) — ὁ θεος] non om. B. Alf. disertè.

26. fidem quae est *Cl.* | 29. semen Abrahae *Cl.*

1. a servo *Am.*** & *Cl.* | 2. et actoribus est *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. [Goth] Arm. Æth.

[4] ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, [5] ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. [6] p ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ‡ ἡμῶν," κρᾶζον, Ἀββᾶ ὁ πατήρ. [7] ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος, ‡ ἀλλὰ" υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος ‡ διὰ θεοῦ".

[4] At ubi venit plenitudo temporis, misit deus filium suum, factum ex muliere, factum sub lege, [5] ut eos qui sub lege erant redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. [6] Quoniam autem estis filii, misit deus spiritum filii sui in corda nostra, clamantem Abba pater. [7] Itaque iam non es servus sed filius: quod si filius, et heres per deum.

p Rom. 8: 15.

[8] Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς ‡ φύσει μὴ" οὖσιν θεοῖς· [9] νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν ‡ δουλεῦσαι" θέλετε; [10] q ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. [11] φοβοῦμαι ὑμᾶς, μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς. [12] γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς.

57 ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε.

[13] οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, [14] καὶ τὸν πειρασμὸν ‡ ὑμῶν" ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ‡ ἀλλὰ" ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με,

[8] Sed tunc quidem ignorantes deum his qui natura non sunt dii serviebatis: [9] nunc autem cum cognoveritis deum, immo cogniti sitis a deo, quomodo convertimini iterum ad infirma et egena elementa, quibus denuo servire vultis? [10] Dies observatis et menses et tempora et annos. [11] Timeo vos, ne forte sine causa laboraverim in vobis. [12] Estote sicut et ego, quia et ego sicut vos.

Fratres, obsecro vos. Nihil me laesistis.

[13] Scitis autem quia per infirmitatem carnis evangelizavi vobis iam pridem, [14] et temptationem vestram in carne mea non spraevistis neque respuistis, sed sicut angelum dei excepistis me, sicut Christum

9. δουλεύειν
q Rom. 14: 5. Col. 2: 16.

---

5. εξαγορασῃ *Clem.* 118. *Meth.* 107. | -σηται FG.
— απολαβωμεν *Clem. Meth. Victn.* | απολαβομεν P.
6. ὁτι *Victn.* | ὁτε 37. 47.
— υἱοι] add. θεου DFG. *Fuld. Tol. Demid. m.* Goth. *Tert.* adv. Mar. v. 4. *Hil.* 803[a]. *Victn.* | om. *Orig. Int.* iv. 461[a].
— ὁ θεος *Orig. Int.* iv. *Victn.* | om. B.
— ἡμων ABℵCD*FGP. *Am. m.* Arm. *Orig. Int.* iv. *Tert. Hil.* 353[b]. 803[a]. | ‡ ὑμων ⊃. D[c]. 17*s*. 37. 47. K*s*L. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Victn.*
— κραζον *Orig.* i. 199[b]. *Orig. Int.* iv. *Hil.* 803[a]. | κραζων P. | εν ᾧ κραζομεν FG. Arm. cdd. quidam. (et clamat et dicit Æth. "inde clamamus Abba pater" *Victn.* ὁταν λεγωμεν *Clem.* 994.)
7. ει *Victn.* | om. FG.
— αλλα ABℵCD*FG. 17. 47. L*Tf.* (in Gr. T.)P. *Clem.* 118. | ‡ αλλ' ⊃. D[c]. 37. K*s*.
— estis servi sed filii; si autem filii et haeredes Syr.Hcl.mg.
— δια θεου ABℵ*C*. 17. Vulg. Memph.? *Clem.* 118. *Victn.* | δια θεον FG. | θεου Memph.? Arm. Æth. | ‡ θεου δια χριστου ⊃. ℵ[c]C[3]D. 37. 47. K*s*LP. (Syrr.Pst.&Hcl.) Goth. | Ιησου add. ante χρ. Syrr.Pst.&Hcl.
8. εδουλευσατε post θεον ABℵCD[b]. rel. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Arm. *Victn.* 2[0]. | post θεοις D*FG. Vulg. *m.* Goth. *Iren.* 181. *Victn.* 1[0]. [Æth.]
— φυσει ante μη ABℵCD*. 17. 47. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. | ‡ post ⊃. D[b]FG. 37. L. (Syr.Hcl.) Arm. *Tert.* adv. Mar. v. 4. (φυσειν FG.) | om. K. *m.* Æth. (*Iren.*) *Victn.*
9. νυν *Orig.* iv. 285[e]. *Eus.* Ecl. Pr. 80. | | νυνει D*FG.
— δε] add. μαλλον sic 37. | om. *Iren.* 181. om. et δε *Orig.* iv. *Eus.* Ecl. Pr. *Victn.*
— θεον] praem. τον FG. | om. *Orig.* iv. *Eus.* Ecl. Pr.
— ὑπο *Orig.* iv. | απο F(non G.) | add. του K. *Orig.* iv. 285[c]. (ὑπ' αυτου *Eus.* Ecl. Pr.)
9. επιστρεφετε] επιστρεφεσθε D*. | επεστρεφεται FG.
— δουλευσαι Bℵ (-σε). | ‡ δουλευειν ⊃. ACD. rel.
10. ἡμερας] add. γαρ K. | om. *Orig.* i. 758[e]. *Tert.* adv. Mar. v. 4. *Victn.*
— καιρους και ενιαυτους *m. Orig. Tert. Victn.* | ενιαυτ. κ. καιρ. DFG. | om. και καιρους P.
11. ὑμας *Orig.* i. 758[f]. *Victn.* | om. 47.
— κεκοπιακα *Orig.* i. | εκοπειακα FG.
13. δε] om. D*FG. *Victn.* | γαρ Syr.Pst.
— δι'] δια FG.
— της] om. FG.
14. ὑμων ABℵ*D*FG. 17. Vulg. Memph. *Victn.* | τον ℵ[c]C* ut vid. 37. Syr.Pst. Goth. ut vid. Arm. Æth. | ὑμων τον C[2]. *Orig.* Cram. Eph. 158. (*dis.* ut vid.) | ‡ μου τον ⊃. D[b]. 47. K*s*LP. Syr.Hcl.
— ουκ] om. ℵ*. (add.[a]) | ου FG.
— εξεπτυσαπτε 37.
— αλλα BFG. | ‡ αλλ' ⊃. rel.
— εξεδεξασθε C.

6. corda vestra *Cl.* | 7. est servus *Cl.* | 8. iis qui *Cl.* | 9. elem. egena *Am.** | 12. sicut ego *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP[Fa.]

ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. 15 ‡ ποῦ″ οὖν † ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες † ἐδώκατέ μοι. 16 ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; 17 ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. 18 καλὸν δὲ † ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς ὑμᾶς, § 19 ‡ τέκνα″ μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ‡ μέχρις″ οὗ μορφωθῇ χριστὸς ἐν ὑμῖν· ¶ 20 ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

§ 21 Λέγετέ μοι, § οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; 22 γέγραπται γὰρ ὅτι r Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. ¶ 23 ‡ ἀλλὰ″ ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας ‡ δι′ ″ † ἐπαγγελίας. 24 ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γάρ εἰσιν † δύο διαθῆκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δου-

18. ζηλοῦσθε § Theb.

¶ Theb.

§ Theb. § Fa. Θ′

r Gen. 21:2, 9.

¶ Fa. 23. ὁ [μὲν]

Iesum. 15 Ubi est ergo beatitudo vestra? Testimonium enim perhibeo vobis, quia si fieri posset oculos vestros eruissetis et dedissetis mihi. 16 Ergo inimicus vobis factus sum verum dicens vobis? 17 Aemulantur vos non bene, sed excludere vos volunt, ut illos aemulemini. 18 Bonum autem aemulamini in bono semper, et non tantum cum praesens sum apud vos. 19 Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis. 20 Vellem autem esse apud vos modo et mutare vocem meam, quoniam confundor in vobis. 21 Dicite mihi, qui sub lege vultis esse, legem non legistis? 22 Scriptum est enim quoniam Abraham duos filios habuit, unum de ancilla et unum de libera. 23 Sed qui de ancilla, secundum carnem natus est; qui autem de libera, per repromissionem. 24 Quae sunt per allegoriam dicta. Haec enim sunt duo testamenta, unum quidem a monte Sina, in

15. *που* ABℵCFG. 17. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Arm. | ‡ *τις* ⊋. D. 37. KsL. Syr.Hcl.txt. Goth. *Victn.* (in quonam Æth.)
— *ουν*] † add. *ην* ⊋. DKs. Goth. *Victn.* | *η* FG. (est Vulg. Memph. Arm.) | om. ABℵC. 17. 37. 47. LP. Syrr.Pst. &Hcl. Æth.
— *ὑμιν Victn.* | om. FG.
— *εδωκατε*] † praem. *αν* ⊋. ℵcDc. 37. KsLP. | praem. *και* FG. | om. ABℵ*CD*. 17. 47.
16. *ὡστε*] add. *εγω* D*FG. *Cypr.* 104. | om. *Eus.* in Ps. 21d. *Victn.*
17. *αλλα*] *αλλ'* CD*. *Eus.* in Ps. 148a.
— *ὑμας* (2'.) *St.* 3. AB(sic *Alf.*)ℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. vv. *Eus.* in Ps. 148a. *Victn.* | *ἡμας Elz.* B*Mai.*
— *θελουσιν Eus.* in Ps. *Victn.* | *θελοντες* P.
— fin.] add. *ζηλουτε δε τα κρειττω χαρισματα* D*FG. *Victn.*(vid.1 Cor. xii. 31.)
18. *δε*] om. D*FG. *Victn.* | *γαρ* 17.
— *ζηλουσ.*] † praem. *το* ⊋. DFG. 37. 47. KsLP. | om. ABℵC. 17.
— *ζηλουσθε* Bℵ. 17. Vulg.*f.* | Infin. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | ut aemulemini Syr.Pst.
— *εν καλω παντοτε*] *παντοτε εν τω αγαθω* FG.
— *μη*] *ου* DFG.
— *τη παρειναι* P.

19. *τεκνα* Bℵ*D*FG. *Eus.* c. Mcl. 26d. in Ps. 406a. filii *Orig. Int.* iii. 857c. 861e. 883e. *Hil.* 456b. *Victn.* | ‡ *τεκνια* ⊋. AℵcCDb. rel. *Clem.* 556. *Meth.* Jahn 20. *Eus.* in Es. 409c. filioli Vulg. *Orig. Int.* ii. 77f. 130d. 219a. 291b. iii. 372b. iv. 533a. 598d. 603a. *Hil.* 521e.
— *μεχρις* Bℵ*. 37. (*μεχρι περ αν ὁ χρ. εν ἡμιν μορφωθῃ γεννηθεις Meth.* Jahn. 36.) | ‡ *αχρις* ⊋. AℵcCD. rel. *Clem. Meth.* 20. *Eus.* c. Mcl. in Es. in Ps.
21. *οἱ ὑπο νομον θελοντες ειναι Orig.* i. 171 *bis.* ii. 799a. iv. 580 *not. Orig. Int.* iii. 52b. *Victn.* (*παρατηρητέον γὰρ ἕκαστον τῶν εἰρημένων ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι φησίν, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, οὐχ, οἱ ὑπὸ τὸν νόμον ὄντες Orig.* i. 171.) | *οἱ τον νομον αναγινωσκοντες* Fa. *Orig.* i. 388d. 537d. Cr. Cor. 127d. Rom. 12. *Orig. Int.* ii. 78b. 87a. *Hil.* 246d. (praem. *μη* Fa.)
— *ακουετε* ABℵC. 17. 37. 47. KLPFa. *Orig.* i. *quater.* iv. Cr. Cor. Rom. *Orig. Int.* ii. *bis.* iii. | *αναγινωσκετε* DFG. Vulg. Theb. Arm. *Orig.* ii. 799a. *Victn.* | cognoscitis Memph.
23. *αλλα* B. | ‡ *αλλ'* ⊋. rel. *Orig.* i. 171. 537d. iv. 580 *not.*
— *μεν* Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Orig.* i. *bis.* iii. 825c. iv. *Orig. Int.* ii. 78c. iii. *Victn.* | om. B. Vulg.*f. Tert.* adv. Marc. v. 4. *Hil.* 246b.

23. *γεγεννηται Orig.* i. *bis.* iii. iv. | *γεγενηται* D*. 17. 37*. Syr.Hcl.mg. *Gr.*
— *ελευθερας Orig.* i. *bis.* iii. iv. *Victn.* | *ελευθεριας* ℵ.
— *δι'* (om. *της*) AℵC. 17. | ‡ *δια″* † *της″* ⊋. BDFG. rel. *Orig.* i. iii. iv.
24. *αυται Orig.* i. 171. 537d. Cr. Cor. 127. | *αυτα* FG.
— *δυο*] † praem. *αι* ⊋. ℵ*. *Orig.* i. *bis.* | om. ABℵcCDFG. 17. 37. 47. KLP. Goth. Arm. *Orig.* Cr. Cor.
— *διαθηκαι Orig.* i. *bis.* Cr. Cor. *Orig. Int.* ii. 106f. iii. 52c. *Tert.* adv. Marc. v. 4. *Victn.* | *-κη* FG.
— *ορου Σινα* FG. | Contra, *Orig.* i. 537d.
— *γενωσα* (F)G. | Contra, *Orig.* i.
— *ἡτις Orig.* i. | *ει τις* L.
25. *το γαρ* ℵCFG. 17 *supra ras.* 47. KsLP. Vulg. *Cl. d.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Arm. *Orig. Int.* iii. 52c. *Victn.* | *το δε* AB(*sic Alf.*)D. 17* *ut vid.* 37. *Harl. Demid.* Syr.Hcl.mg. Memph. Theb. (Æth.) (om. Goth.)
— *Αγαρ* ABD. 17 *nunc.* 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Zoh.* | om. ℵCFG. 17**ut vid.* Vulg. Theb. Goth. Arm. *Usc.* Æth. *Orig. Int.* iii. *Victn.*
— *εστιν*] add. *ον* ℵ.

24. in monte Sina *Cl.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph.[Theb.] Goth. Arm. Æth.

λείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἄγαρ. 25 (τὸ γὰρ [Ἄγαρ] Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ), συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἰερουσαλήμ, δουλεύει ‡ γὰρ" μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. [s] 26 ἡ δὲ ἄνω Ἰερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ † ἡμῶν· 27 γέγραπται γάρ, [t] Εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. 28 ‡ ὑμεῖς" δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ‡ ἐστέ". 29 ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν· 30 ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; [u] Ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ ‡ κληρονομήσει" ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. 31 ‡ διό", ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας·

V. 1 τῇ ελευθερίᾳ † † ‡ ἡμᾶς χριστὸς" ἠλευθέρωσεν· ¶ στήκετε * οὖν", καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.

¶ Theb.

servitutem generans, quae est Agar. 25 Sina enim mons est in Arabia, qui iunctus est ei quae nunc est Hierusalem et servit cum filiis eius: 26 illa autem quae sursum est Hierusalem libera est, quae est mater nostra. 27 Scriptum est enim. Laetare sterelis quae non paris, erumpe et clama quae non parturis, quia multi filii desertae magis quam eius quae habet virum. 28 Nos autem, fratres, secundum Isaac promissionis filii sumus. 29 Sed quomodo tunc qui secundum carnem natus fuerat persequebatur eum qui secundum spiritum, ita et nunc. 30 Sed quid dicit scriptura? Eice ancillam et filium eius: non enim heres erit filius ancillae cum filio liberae. 31 Itaque, fratres, non sumus ancillae filii sed liberae.

1 Qua libertate nos Christus liberavit, state, et nolite iterum iugo servitutis contineri.

[s] Heb. 12:22. Rev. 3:12.
[t] Es. 54:1.
28. ἡμεῖς ... ἔσμεν
[u] Gen. 21:10, 12.

---

25. συνστοιχει δε] συνστοιχουσα D*FG. (praem. ἡ FG.) qui conjunctus est Vulg. *Victn.*
— δουλευει γαρ ABℵCD*FG. 17. 47. P. Syr.Hcl.*txt.* Memph. Theb. Arm. | ‡ δουλ. δε ⊋. D^{c}. 37. KsL. Syr.Hcl.*mg.* Goth. | et servit Vulg. Syr.Pst. Æth. *Orig. Int.* iii. *Hil.* 403^{c}.

26. ητις εστιν *Iren.* 335. *Hipp.* Phil. v. 7. (106.) *Orig.* i. 183. 537^{e}. ii. 830^{a}. iii. 157^{d}. 739^{b}. *Orig. Int.* ii. 156^{a}. iii. *Eus.* de m. Pal. 11. (430.) P.E. 564^{b}. c. Mcl. 10^{a}. 136^{a}. in Es. 545^{a}. Ecl. Pr. 125. 173. 233. in Ps. 191^{c}. 201^{a}. 209^{a}. 313^{b}. 338^{e}. 450^{e}. 539^{d}. | om. ℵ*. (add.^{a}) *Victn.*
— μητηρ] † add. παντων ⊋. AℵcC^{3}. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl.txt. Arm. *Iren.* 335. *Orig. Int.* ii. iii. *Eus.* in Es. 484^{b}. c. Mcl. 10^{a}. (ed. ἀπαντων) *Victn.* (*Polyc.* ad Phil. 3. "ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν" vid. Gen. iii. 20.) | om. Bℵ*CDFG. 17. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl.mg. Memph. Theb. Goth. Æth. *Orig.* i. *bis.* ii. 830^{a}. iii. *bis. Eus.* de m. Pal. P.E. 304^{d}. in Es. 545^{a}. c. Mcl. 10^{a}. (*Gaisf.*) 136^{a}. Ecl. Pr. *ter.* in Ps. 6^{ies}. *Hil.* 163^{b}. μητηρ ζωντων *Hipp.* Phil. (μητρὸς οὔσης ἐκείνης τῶν ἁγίων, κατὰ τὸν ἱερὸν ἀπόστολον *Eus.* D.E. 283^{b}.)

27. ου *Clem.* 444. *Orig.* ii. 788^{d}. iii. 179^{d}. iv. 399^{e}. | μη DFG.
27. της 2^{o}.] add. ερημου G*(nonF.) | om. *Clem. Hipp.* Phil. v. 8. (114.) *Orig.* ii. iii. iv. 399^{e}.

28. ὑμεις .... εστε BD*FG. 17. Theb. Æth. *Iren.* 332. "Origenes hunc locum edisserens, ita apostoli posuit exemplum, Vos autem fratres secundum Isaac promissionis filii estis." Hieron. vii. 474^{d}. (Vallarsi) *Victn.* (vid. cap. iii. 28.) | ‡ ἡμεις .... εσμεν ⊋. AℵCD^{c}. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Platt.* (vid. ver. 31.)
— Ισακ ℵ*(corr.^{c})D.
— τεκνα *Victn.* | σπερμα 47.

29. αλλα B*Btly.* ed. Ford. non in ipsa coll. *Tf.* (1859.)
— ὡσπερ] ὡς 37.

30. παιδισκην] add. ταυτην A. Memph. (vid. Gen. xxi. 10. LXX.) | om. *Victn.*
— μη] om. FG. 37. *Clem.* 347.
— κληρονομησει BℵD. 17. 37. 47. P. *Clem.* 347. | ‡ -σῃ ⊋. ACFGKsL.
— του υἱου *Clem. Victn.* | om. ℵ*. (add.^{a}) 47.
— της ελευθερας *Clem.* | μου Ισαακ D*FG. *Victn.* (vid. Gen. xxi. 10. LXX.)

31. διο BℵD*. 17. Arm. | ‡ αρα ⊋. D^{c}FG. 37. 47. KsL. itaque Vulg. (alterutrum Theb. Goth. *Victn.*) propter quod *Tert.* adv. Marc. v. 4. | ἡμεις δε ACP. Memph. Syr.Hcl.‖ add. ουν FG.
31. αδελφοι] add. μου 17. Syrr.Pst.&Hcl. | om. *Orig. Int.* iii. 52^{d}. *Tert. Victn.*
— της] om. FG.

1. τῃ] η FG. Vulg. Goth. Æth. *Orig. Int.* ii. 78^{e}. iii. 52^{d}. *Tert.* adv. Marc. v. 4. *Victn.*
— ελευθερια] † add. ουν ⊋. C^{3}. 37^{2}. KL. | γαρ Memph. | om. ABℵC*DFG. 17. 37*. 47. P. Vulg. Theb. Goth Arm. Æth. *Orig.* ii. iii. *Tert. Victn.* (vid. et post στηκετε) ‖ † add. postea ῃ ⊋. D^{b}. 37^{2}. 47. KL. | om. ABℵCD*FG. 17. 37*. P. Vulg. Syr. Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Orig. Int.* ii. *Victn.*
— ἡμας ante χριστος ABℵ*D*FG. 17. P. *Am.* Goth. | ‡ post ⊋. ℵcCDb?. 37. 47. KL. Vulg. *Cl.* (Memph. Theb.) Arm. *Tert. Victn.* (ελευθερ. C*. 37 *Scr.*)
— ουν post στηκετε ABℵCFG. 17. P. Syr.Pst. Memph. Goth. *Orig. Int.* ii. 139^{c}. *Victn.* | *om. ⊋. D. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Hcl. | et state Æth. [h. Theb.]
— δουλειας ante ζυγῳ DFG. Goth. | post *Orig. Int.* ii. *Victn.*
— ενεχεσθε] ανεχ. D*. 37.

25. conjunctus *Am.*** & *Cl.* | filiis suis *Cl.* | 29. is qui *Cl.*
1. Christus nos *Cl.*

ABℵCD I′ FG. 17. 37. 47. KLP.

2 ᵛ Ἰδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει· 3 μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. 4 κατηργήθητε ἀπὸ † χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε· 5 ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. 6 ᵛ ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. 7 ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ‡ ἐνέκοψεν″ † ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; 8 ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. 9 ʷ μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. 10 ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρῖμα, ὅστις ‡ ἐὰν″ ᾖ. 11 ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. 12 ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

ᵛ cap. 6 : 15. 1 Cor. 7 : 19.

ʷ 1 Cor. 5 : 6, 8.

2 Ecce ego Paulus dico vobis quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit: 3 testificor autem rursum omni homini circumcidenti se quoniam debitor est universae legis faciendae. 4 Evacuati estis a Christo, qui in lege iustificamini, a gratia excidistis. 5 Nos enim spiritu ex fide spem iustitiae expectamus. 6 Nam in Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet neque praeputium, sed fides quae per caritatem operatur. 7 Currebatis bene: quis vos inpedivit veritati non oboedire? 8 Persuasio non est ex eo qui vocat vos. 9 Modicum fermentum totam massam corrumpit. 10 Ego confido in vobis in domino, quod nihil aliud sapietis: qui autem conturbat vos, portabit iudicium, quicumque est ille. 11 Ego autem, fratres, si circumcisionem athuc praedico, quid adhuc persecutionem patior? ergo evacuatum est scandalum crucis. 12 Utinam et abscindantur qui vos conturbant.

2. ει δε FGr.GGr.
— Παυλος *Victn.* | om. ℵ*. (add.ᵃ)
— περιτεμνησθε *Orig.* i. 615ᵉ. Cr. Rom. 29. | περιτεμησθε B.
— ἡμας 37*Scr.
— ωφελησει *Orig.* i. Cr. Rom. | ωφελησῃ L. | ωφειλησει C.
3. μαρτυρωμαι F(non G.)
— παλιν *Marcion* (Epiph. 319ᶜ.) | om. D*FG. Goth. Arm. *Victn.*
— ὁτι *Hipp.* Phil. viii. 18. (275.) | om. ℵ*. (add.ᶜ)
— ποιησαι *Hipp.* Phil. (Quartodecimani) viii. 18. (275.) *Victn.* | πληρωσαι Syrr. Pst.&Hcl. Arm. *Marcion* ap. Epiph.
4. χριστου] † praem. του ⊆. ADᶜ. 17*s.* 37. 47. KsL. | om. BℵCD*FGP.
— εξεπεσατε *Victn.* | -σετε Dᵉ. 37.
5. απεκδεχομεθα *Clem.* 501. | εκδεχ. ℵ. (corr.ᶜ)
6. γαρ *Clem.* 501. *Victn.* | om. G*.
— Ιησου *Victn.* | om. B. (non om. Memph.) *Clem. Tert.* adv. Marc. v. 4.
— ουτε περιτ. τι ισχυει *Clem. Orig. Int.* 328ᵇ. *Tert. Victn.* | om. FG. (spat. vac. in F post ἀκροβυστια.)
— δι'] δια FG.
7. ενεκοψεν ABℵCDFG. 17. 37. KLP. Arm. | ‡ ανεκοψεν ⊆. | εβασκανεν 47.
— αληθ.] † praem. τῃ ⊆. ℵᶜCDFG. rel. *Hier.* diserte (vid. ad cap. iii. 1.) | om. ABℵ*.
7. fin.] add. μηδενι πειθεσθε FG. *Harl. Demid. Lucif.* 26. *Victn.* "*Nemini consenseritis.* sed quia nec in Graecis libris, nec in his qui in apostolum commentati sunt, hoc scriptum invenimus, praetereundum videtur" *Hieron.* vii. 487ᶜ. (Vallarsi).
8. ουκ *Orig.* i. 676ᶠ. | om. D*. "suasio vestra ex Deo est." *Victn.* (*Deo* diserte) *Lucif.* | και ἡ πεισμονὴ ἐκ τοῦ καλοῦντος καὶ οὐκ ἐξ ἡμῶν *Orig.* i. 114. "In Latinis codicibus ita scriptum reperi *Persuasio vestra ex Deo est qui vocavit vos;* quod quidem puto *ex eo,* fuisse et non intellectum paulatim ob similitudinem *ex Deo* increbuisse, pro eo quod est, *ex eo*" &c. *Hieron.* vii. 487ᶜ.
— καλουντας ℵ.
9. μικρα] add. γαρ L. | om. *Orig.* iii. 309ᵉ. | "nescitis quia modicum fermentum" *Victn.*
— ζυμοῖ "ἀντὶ τοῦ μικρὰ ζύμη ... ζυμοῖ, ἐποίησε [Μαρκίων] δολοῖ." Epiph. 319ᶜ. *Orig.* iii. 309ᵉ. (s. 1 Cor. v. 6.) | δολοι D*. Vulg. Goth. *Lucif. Victn.* "male in nostris codicibus habetur, Modicum fermentum totam massam *corrumpit*" (pro quo emendavit "fermentat.") *Hieron.* vii. 488ᶜ. | ? ζυμει 37*Scr.
10. εγω] add. δε C*FGP. *Demid.* Arm. | add. γαρ Memph. | om. *Victn.*
10. εν κυριῳ *Victn.* | om. B.
— φρονησετε] -σητε 17. || add. ἡν εχει ἡ αληθια του χριστου FGmg. | om. *Victn.*
— εαν ABℵ. 17. P. | ‡ αν ⊆. CDFG. 37. 47. KsL.
11. ετι 1°.] om. D*FG. *Demid.* Goth. *Victn.* | ειτι C*.
— σταυρου] add. του χριστου AC. Memph. Æth. | om. *Victn.*
12. οφελον] ωφελ. DᵉKL.
— αποκοψονται] -ψωνται DFG.
— αναστατοντες C.
13. γαρ *Victn.* | δε FG. Syrr.Pst.&Hcl. ("et" Æth.) | om. *Orig. Int.* i. 41ᵇ. ii. 174ᵉ.
— επ' ελευθερια *Clem.* 529. | -ριας 17.
— ελευθεριαν] add. ὑμων 37. Syrr.Pst. &Hcl.* Arm. Æth. | om. *Clem. Orig. Int.* i. *Victn.*
— τῃ σαρκι *Clem. Orig. Int.* i. | της σαρκος D*. 17. Vulg. Goth. *Victn.* || add. δωτε FG. παρεχωμεν *Clem.* abutamini *Victn.*
— δια της αγαπης *Am.* | τῃ αγαπῃ του πνευματος DFG. (Vulg. *Cl.*) Memph. Goth. *Victn.*

3. rursus *Cl.* | 8. persuasio haec *Cl.* | 10. in vobis] *om.* in *Am.** | portavit *Am.*

Vulg. IA' Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.

[x] Lev. 19: 18. Matt. 22: 39. Rom. 13: 8.

13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. 14 ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ ‡πεπλήρωται″, ἐν τῷ, [x]Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ‡σεαυτόν″. 15 εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ‡ὑπ᾽″ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

13 Vos enim in libertatem vocati estis, fratres: tantum ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per caritatem servite invicem. 14 Omnis enim lex in uno sermone impletur, Diliges proximum tuum sicut te ipsum. 15 Quod si invicem mordetis et comeditis, videte ne ab invicem consumamini.

58 16 Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. 17 ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα ‡γὰρ″ ‡ἀλλήλοις ἀντίκειται″, ἵνα μὴ ἃ ‡ἐὰν″ θέλητε, ταῦτα ποιῆτε. 18 εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. 19 φανερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν, †πορνεία ἀκαθαρσία ἀσέλγεια 20 εἰδωλολατρεία φαρμακεία ἔχθραι ‡ἔρις″ ‡ζῆλος″ θυμοὶ ἐριθεῖαι διχοστασίαι αἱρέσεις 21 φθόνοι [φόνοι] μέθαι κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ προλέγω ὑμῖν,

16 Dico autem, spiritu ambulate, et desiderium carnis non perficietis. 17 Caro enim concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem: haec enim invicem adversantur, ut non quaecumque vultis illa faciatis. 18 Quod si spiritu ducemini, non estis sub lege. 19 Manifesta autem sunt opera carnis, quae sunt fornicatio inmunditia luxuria, 20 idolorum servitus, veneficia inimicitiae contentiones aemulationes irae rixae dissensiones sectae 21 invidiae homicidia ebrietates comessationes et his similia; quae praedico vobis

14. νομος *Tert.* adv. Marc. v. 4. *Victn.* | λογος KL. ‖ add. εν υμιν D*FG. Goth. *Tert. Victn.*
— πεπληρωται ABℵC. 17. 37. *Marcion.* (Epiph. 319d. 351b.) *Tert.* | ‡ πληρουται ⊃. DFG. 47. KsLP. Vulg. Arm. *Victn.*
— εν τῳ Syrr.Pst.&Hcl. | om. D*FG. Vulg. *Marcion. bis. Tert. Victn.*
— αγαπησης P.
— σεαυτον ABℵCD. 17. K. *Marcion. bis.* | ‡ἑαυτον ⊃. FG. 37. 47. LP.
15. αλληλους post δακνετε και κατεσθιετε D*FG. *Cypr.* 12. 304. *Victn.* | ante rel. *Orig.* iii. 415b. *Hil.* 88d.
— ὑπ᾽ BℵD*FG. 37. 47. | ‡ ὑπο ⊃. AℵcCDc. 17*s*. KsLP. *Orig.* iii. *bis.*
— αναλωθητε ante ὑπ᾽ αλληλων D*FG. Memph. *Cypr. Hil.* 119d. *Victn.* | post rel. *Orig.* iii.
16. τελεσητε *Clem.* 591. | -σετε Dc. Vulg. *Orig. Int.* i. 41c. *Victn.*
17. επιθυμει *Clem.* 591. 808 *bis.* 880. *Orig.* i. 759e. iii. 618b. iv. 384b. | επιθυμη L.
— ταυτα γαρ BℵD*FG. 17. Vulg. Memph. (Goth.) *Cypr.* 209. | ‡τ. δε ⊃. AℵcCDc. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. ταυτα ουν *Clem.* (et haec *Orig. Int.* iv. 570c. et haec duo Syr.Pst. et quia Arm. "et" Æth. et haec sunt *Orig. Int.* i. 139d.)
17. αλληλοις ante αντικειται ABCDFG. 17. 37. 47. Vulg. Goth. Arm. *Orig. Int.* i. ii. 78f. iv. (om. αλληλοις *Am. Clem.*) | invicem adversantur sibi *Cypr.* | ‡ post ⊃. ℵKs(L)P. Syr. Pst.&Hcl. Memph. (αντικεινται L.)
— ἀ AB2ℵCc. rel. Syr.Hcl. *Clem.* 591. *Cypr. Orig. Int.* i. 139d. 147a. | ὁ D*FG. Syr.Pst. | om. B*. [17 n.l.]
— εαν AB2ℵ. 47. | ‡ αν ⊃. (B*)C2DFG. 37. KsLP. *Clem.* 591. [17 *n.l.* om. C*.] (ιναμηαν B*.)
— ποιητε *Clem.* | ποιειτε L. ‖ ante ταυτα 37.
18. ουκ *Orig. Int.* i. 41c. | ουκετι ℵcC. 47.
19. εστιν] † add. μοιχεια ⊃. ℵcD(FG.) 37. KsL. Syr.Hcl. Goth. Arm. (μοιχειαι FG. *Iren.* 305. *Orig.* ii. 632e. *Cypr.* 209. 323.) "In Latinis codicibus adulterium quoque et impudicitia et homicidia in hoc catalogo vitiorum scripta referuntur; sed sciendum non plusquam quindecim carnis opera nominata: de quibus et disseruimus." *Hieron.* vii. 509e. 510a. | om. ABℵ*C. 17. 47. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. *Clem.* 591. *Marcion.* (Epiph. 319d. 351c.) *Orig. Int.* i. 146b. iv. 694d. (570a.) *Tert.* de pud. 17.
— πορνειαι ακαθαρσιαι ασελγειαι FG. *Orig.* ii. *Cypr.* (*sing. Marcion. Clem. Orig. Int.* iv.) | fornicationes immunditia (add. impudicitia *Lucif.*) luxuria *Iren. Lucif.* 125.
20. ειδωλολατρειαι (*sing. Marcion.* 319. *Clem.* 591. *Orig. Int.* i. iv. *Cypr. Lucif.* | *plur. Marcion.* 351. *Orig.* ii. 632e.) φαρμακειαι FG. (*Clem. Orig. Int.* i. iv. *Cypr.*) *Marcion. sing.* 1°. (Vulg. Syr.Hcl.) | idololatria veneficia *Iren.*
— ερις ABℵD*. Syr.Pst. Æth. | ‡ ερεις ⊃. CDcFG. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Marcion. Iren. Clem.* 591. *Orig. Int.* i. 146b. iv. 694d. (570a.) *Cypr. Lucif.*
— ζηλος BD*. 17. P. Syr.Pst. Æth. (ζηλους FG.) | ‡ ζηλοι ⊃. ℵCDb. 37. 47. KsL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Marcion. Iren. Clem. Orig. Int.* i. iv. *bis. Cypr. Lucif.* (A. *n. l.*)
— αιρεσις ℵ.
21. φονοι ACDFG. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Marcion.* (Epiph. 319d.) *Lucif.* (ante εχθραι *Cypr.* 209.) | om. Bℵ. 17. *Demid. Marcion.* (Epiph. 351c.) *Iren.* 305. *Clem.* 591. *Orig. Int.* i. iv. *bis. Hier. disertè.* (vid. ad ver. 19.) (post φαρμακεια *Cypr.* 209. 323.)
— κωμοι] κωμοις L. | om. K. | κωμαι ℵ. 37*Scr.*

13. charitatem spiritus *Cl.* | 14 diligis *Am.* | 16. desideria *Cl.* | 17. haec enim sibi *Cl.* | 18. ducimini *Cl.* | 19. sunt autem *Cl.* | immunditia impudicitia *Cl.* | 21. comesationis *Am.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.
§ Theb.
ʸ Eph. 5: 9.

καθὼς † προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. § [22] ʸ ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη χαρὰ εἰρήνη μακροθυμία χρηστότης ἀγαθωσύνη πιστις [23] ‡ πραΰτης" ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. [24] οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ * Ἰησοῦ" τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. [25] εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. [26] μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

26. ‡ ἀλλήλους" φθον.

sicut praedixi, quoniam qui talia agunt regnum dei non consequentur. [22] Fructus autem spiritus est caritas gaudium pax longanimitas bonitas benignitas fides [23] modestia continentia: adversus huiusmodi non est lex. [24] Qui autem sunt Christi, carnem crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis. [25] Si vivimus spiritu, spiritu et ambulemus. [26] Non efficiamur inanis gloriae cupidi, invicem provocantes, invicem invidentes.

VI. [1] Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι ‡ πραΰτητος", σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. [2] ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ. [3] εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι μηδὲν ὤν, ‡ φρεναπατᾷ ἑαυτόν"· [4] τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει, καὶ οὐκ

2. ἀναπληρώσετε

[1] Fratres, etsi praeoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spiritales estis instruite huiusmodi in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne et tu tempteris. [2] Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi. [3] Nam si quis existimat se aliquid esse, cum sit nihil, ipse se seducit. [4] Opus autem suum probet unusquisque, et sic in semet ipso tantum gloriam habebit et non

---

21. καθως] † add. και ϛ. AℵᶜCD. rel. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Marcion. Clem.* 591. | om. Bℵ*FG. Vulg. Syr.Pst. Goth. Æth. *Tert.* de pud. 17. *Cypr.* 209. *Lucif.*
— προειπον ABℵᶜCDᶜ. rel. *Clem. Tert. Cypr.* | ειπον ℵ*. (corr.ᶜ) | προειρηκα D*FG.
23. πραυτης ABℵC. 17. 47. | ‡ πραοτης ϛ. DFG. 37. KsLP. *Clem.* 591. *Orig.* iii. 763ᵃ. Cr. Cor. 48. *Meth.* Jahn 48.
— εγκρατεια] add. ἁγνεια D*FG. Vulg. *Cl.* Goth. *Iren.* 305. *Orig. Int.* ii. 92ᶜ. *Cypr.* 209. | om. *Am. Fuld. Harl. Clem.* 591. *Orig.* iii. Cr. Cor. *Meth.*
24. οἱ] ει 37.
— του χριστου * Ιησου" AB(ℵ)C. 17. 47*. P. Memph. Theb. Jesu Christi Æth. (τ. κυριου χρ. Ιησ. ℵ*. om. κυριουᵃ.) | του χρ. (om.* Ιησου) ϛ. DFG. 37. 47². KsL. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. *Orig. Int.* ii. 448ᶠ. *Cypr.* 175. *Marcion.* (Epiph. 319ᵈ.) (post την σαρκα 37*.) || add. εντες FG.
— σαρκα] add. αυτων FG. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. *Cypr.* | om. *Am.** Syr.Hcl. Theb. *Marcion. Clem.* 583.
25. ει] om. F(non G.) || add. δε 37. | om. *Clem.* 308. 583. *Orig.* i. 732ᵇ.
— πνευματι ante ζωμεν DFG. Vulg. *Cl.* Æth. *Orig.* i. 732ᵇ. (iii. 658ᵃ.) | post *Am. Fuld. Demid. Clem. bis.* (ζωμ. εν πν. L.)
— και *Clem. bis. Orig.* i. | om. FG.
— στοιχωμεν *Clem. bis. Orig.* i. | -χουμεν DᵉKL.
26. γινωμεθα *Clem.* 308. 341. | γινομεθα KL. *Clem.* cod. 308. | γενωμεθα G*. 37. 47.
— προκαλουμενοι *Clem. bis.* | προσκαλουμενοι L*Tf.*P.
— αλληλοις AℵCDFG². 17. 37. 47. KsL. *Clem.* 308. | -λους BG*P. *Clem.* 341.
1. εαν και *Hil.* 538ᵇ. (et si *m. Orig. Int.* iv. 679ᵉ.) | om. και K. Syr.Pst. Goth. Arm. | etiam si *Orig. Int.* iii. 381ᶜ. | si *Orig. Int.* iii. 897ᵉ.
— προκαταληφθη K.
— ανθρωπος] add. ὑμων 37. Syrr.Pst.& Hcl.† Arm. | τις εξ ὑμων P. (Theb.) | om. *Orig. Int.* iii *bis.* iv. *Hil.*
— καταρτιζετε] καταρτιζεσθαι 17.
— πραυτητος Bℵ. 17. P. | ‡ πραοτ. ϛ. ACD. rel.
— σκοπων] add. ἑκαστος FG. *Victn.* (plur. Arm. Æth.) unusquisque (om. σεαυτον) *Cypr.* 71. | om. *Orig. Int.* iii. *bis.*
1. συ] αυτος D*FG. *Victn.* | vos. *Cypr.*
— πειρασθῃς] -θη FG. | -θεις 17. L.
2. βασταζετε *Clem.* 308. | -σετε ℵ*. (corr.ᶜ) | -σατε P.
— αναπληρωσατε AℵCD. 17. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. Arm. *Clem.* | -σετε BFG. Vulg.*m.* Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. *Tert.* adv. Marc. v. 4. *Cypr.* 71. 306. *Victn.*
— τον *Clem.* | om. FG.
— χριστου *Clem. Tert. Cypr. Victn.* | θεου 17. Theb.
3. δοκη P.
— τι *Victn.* | om. B* *Rl.Th.Btly.Mai.*
— φρεναπατᾳ ante ἑαυτον ABℵC. 17. 37. 47. Syr.Hcl. Memph. Theb. | ‡ post ϛ. DFGKsLP. Vulg. Syr.Pst. Goth. Arm. *Victn.*
4. ἑαυτου] αυτου 17.
— ἑκαστος *Orig. Int.* ii. 328ᶜ. *Victn.* | om. B. Theb.
— εαυτον B*Mai et Btly. Bch.* e sil. | αυτον B*Th.Btly.Blc.*

22, 23. pax patientia benignitas bonitas longanimitas mansuetudo fides *Cl.* | 23. continentia castitas *Cl.* | 24. carnem suam *Am.*** *Cl.* | 25. spiritu vivimus *Cl.*
1. hujusmodi instruite *Cl.* | 3. nihil sit *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

εἰς τὸν ἕτερον· [5] ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. [6] κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. [7] μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὃ γὰρ ‡ ἂν″ σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· [8] ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. [9] τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ‡ ἐγκακῶμεν″· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. [10] ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

IB′ [11] Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. [12] ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα ‡ τῷ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ μὴ″ διώκωνται· [13] οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. [14] ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ μὴ

13. περιτετμημένοι

altero: [5] unusquisque enim onus suum portabit. [6] Communicet autem is qui cathecizatur verbum ei qui se cathecizat in omnibus bonis. [7] Nolite errare, deus non inridetur. [8] Quae enim seminaverit homo, haec et metet; quoniam qui seminat in carne sua, de carne et metet corruptionem, qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam aeternam. [9] Bonum autem facientes non deficiamus: tempore suo enim metemus non deficientes. [10] Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei.

[11] Videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu. [12] Quicumque volunt placere in carne, hii cogunt vos circumcidi, tantum ut crucis Christi persecutionem non patiantur: [13] neque enim qui circumciduntur legem custodiunt, sed volunt vos circumcidi ut in carne vestra glorientur. [14] Mihi autem absit gloriari, nisi in

---

6. τον λογον *Am.* | τῳ λογῳ K.
— τῳ κατηχουντι *Victn.* | om. K.
7. αν BD*FG. 37. | ‡ εαν ς. AℵCDᶜ. 17*s.* 47. KsLP. *Orig.* iv. 254ᵇ. in Ps. Gall. 61. | om. *Orig.* iii. 332ᵈ.
— σπειρει LP. *Orig.* iii. | Contra, *Orig.* iv.
— τουτο *Orig.* iv. *Orig. Int.* ii. 154ᵃ. *Tert.* adv. Marc. v. 4. | ταυτα D*FG. Vulg.*m. Orig.* iii. *Victn.*
— θερισει L. (-σει *Orig.* iii. iv.)
8. εις την σαρκα *Clem.* 583. *Orig.* i. 228ᵉ. iv. 254ᵇ·ᵈ· in Prov. Mai 19. *Orig. Int.* ii. 78ᵃ. 189ᵃ. 473ᵃ. 657ᶠ. | τη σαρχι FG. in carne *m. Victn.*
— ἑαυτου *Clem.* | αυτου D*FG. | om. *Orig.* iii. 188ᵈ. iv. *bis. Orig. Int.* ii. *quater.*
— σαρκος] add. αυτου D*FG. Memph. Æth. | om. *m.* Theb. *Clem. Orig.* iii. iv. *bis. Orig. Int.* ii. *ter. Victn.*
— εις το πνευμα *Clem.* 318. 583. *Orig.* i. 228ᵉ. iv. *bis.* in Prov. Mai. *Orig. Int.* ii. 76ᵉ. 473ᵃ. 657ᶠ. | εκ του πνευματος D*. | in spiritu *m. Victn.* | εις το πνευματι FG.
9. εγκακωμεν ABℵD*. 17. 37. | ‡ εκκακωμεν ς. CDᵉ. 47. KsLP. *Clem.* 308. 318. | εκκακησωμεν FG.
9. θερισομεν ABD. 47². Ks. Vulg. *Clem. Tert.* adv. Marc. v. 4. de res. car. 23. *Cypr.* 245. 251. *Victn.* | -σωμεν ℵCFG. 17. 37. 47*. LP.
10. εχομεν AB²*Rl.Th.Btly.Mai*CDFG. 47. KsLP. Vulg.*m. Clem.* 320. *Tert.* adv. Marc. v. 4. *Cypr.* 245. 251. *Victn.* | εχωμεν B*Rl.Th.Btly.Mai*ℵ. 17. 37.
— εργαζωμεθα B*Rl.Mai*ℵCDFG. 17*s.* Vulg.*m. Clem. Tert. Cypr. bis. Victn.* | -ζομεθα AB²*Rl.Mai.* 37. 47. LP. | -σωμεθα K.
11. πηλικοις] ηλικοις B*Mai*(**Th.Btly.*) 17. quantis *Victn.* "non quod grandes literae fuerint (hoc quippe in Graeco sonat πηλίκοις) sed quod suae manus essent eis nota vestigia." *Hier.* vii. 530ᵇ. τὸ δὲ Πηλίκοις ἐμοὶ δόκει οὐ τὸ μέγεθος ἀλλὰ τὴν ἀμορφίαν τῶν γραμμάτων ἐμφαίνων λέγειν, μονονουχὶ λέγων ὅτι οὕτε ἄριστα γράφειν εἰδώς, ὅμως ἠναγκάσθην δι' ἐμαυτοῦ γράψαι, ὥστε τῶν συκοφαντῶν ἐμφράξαι τὸ στόμα. *Chrysost.* τινὲς μὲν μεγάλοις τινὲς δὲ φαύλοις ἡρμήνευσαν. *Theodoretus.* "grandibus ergo Paulus literis scripsit epistolam" *Hier.* vii. 530ᶜ.
— ὑμιν post γραμμασιν DFG. Syrr. (Pst.)&Hcl. Goth. | ante *Hil.* 353ᶜ. | litteris scripsi vobis Vulg. *Victn.*
12. εprους. D*.
— μη post τῳ στ. του χρ. ABℵCD. 17. P. (Vulg.) Syr.Pst. Goth. (*Victn.*) | ‡ ante ς. FG. 37. 47. KsL. Syr.Hcl. (Memph. Theb.) Arm. Æth.
— διωκωνται BℵD. 17*s.* 47². Vulg. | -κονται ACFG. 37. 47*. KLP.
13. περιτεμνομενοι AℵCD. 17*s.* 47. KsP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. *Marcion.* (Epiph. 319ᵈ.) | περιτετμημενοι B. 37. L. Memph. Goth. Æth. *Victn.* | περιτεμνημοι F. περιτεμνημενοι G.
— θελουσιν] βουλονται AC.
— περιτεμεσθαι B.
— ὑμετερᾳ *Victn.* | ἡμετερᾳ 17.
— καυχησωνται *Victn.* | -σονται DG*. 47* ut vid. P.
14. καυχασθαι BℵCDᶜFG. 17*s.* 37. 47². LP. *Orig.* i. 438ᵉ. iii. 190ᵈ. 292ᵃ. 544ᵇ. iv. 304ᵃ. 393ᵈ. Cr. Cor. 21. Rom. 23. *Eus.* in Ps. 32ᵈ. | καυχησασθαι AD*. ?47*. K.

---

4. in altero *Cl.* | 6. verbo *Cl.* | 9. enim suo *Cl.* | 12. quicumque enim *Cl.* | hi *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.P.H. Memph.(Theb.) Goth. Arm. Æth.
z cap. 5:6.
15. ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε
a Phil. 3:16.
¶ Theb.

ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται κἀγὼ † κόσμῳ. 15 z ‡ οὔτε γὰρ" περιτομή τι ‡ ἐστὶν" οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. 16 a καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.¶ 17 τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ † Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

cruce domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est et ego mundo: 15 in Christo enim Iesu neque circumcisio aliquid valet neque praeputium, sed nova creatura. 16 Et quicumque hanc regulam secuti fuerint, pax super illos et misericordia, et super Israhel dei. 17 De cetero nemo mihi molestus sit: ego enim stigmata Iesu in corpore meo porto.

18 Gratia domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro, fratres. Amen.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

14. κυριου *Orig.* i. iii. *ter.* iv. *bis.* Cr. Cor. et 197c. *Orig. Int.* ii. 149c. 412e. 416c. 467e. *Eus. Cypr.* 175. 308. *Hil.* 71c. 288a. *Victn.* | χριστου F*. (εν τῳ σταυρῳ του Ιησου *Iren. Gr.* 17. *Lat. Int.* habet "in cruce Christi.")
— κοσμος] praem. ὁ FG. *Clem.* 484. | om. *Clem.* 569. *Orig.* i. 438e. 628b·c·d· iii. 190d. 243c. 544b. 600b. iv. 197c. 304a. 393d. Cr. Cor. 21 *bis.*
— κοσμῳ] † praem. τῳ ⸗. C3Dc. 37. 47. KsL. Arm. *Clem. bis. Orig.* i. *quater.* iii. 544b. 600b. Cr. Cor. *bis.* | om. ABℵC*D*FG. 17. P. *Orig.* iii. 243c. iv. 197c. 304a. 397d.
15. ουτε γαρ B. 17. 47. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Theb. ap *Gb.* Goth. Arm. (Æth.) | ‡ εν γαρ χριστῳ Ιησου ουτε ⸗. AℵCDFG. 37. KsLP. Vulg. Syr.Hcl.* Memph. (Theb. *Woide.*) *Victn.* (vid. cap. v. 6.)
— εστιν ABℵ*CD*FG. 17. 47. Syrr.Pst. &Hcl.mg. Memph. Theb. Goth. Arm. *Victn.* | ‡ ισχυει ⸗. ℵcDc. 37. KsLP. Vulg. Syr.Hcl.txt. (Æth.) (vid. cap. v. 6.)
16. τῳ καν. τουτ. στοιχ.] praem. τουτῳ στοιχουσιν G*.
— στοιχησουσιν BℵC2. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. *Hil.* 480d. | στοιχουσιν AC*DFG. Arm. Æth. (*Victn.*)
— και ult. *Hil.* 381d. 480d. *Victn.* | om. D*. Æth.
— θεου *Hil.* 381d. | κυριου D*FG. | om. *Tol. Hil.* 480d.
17. του λοιπου] το λοιπον D*.
— μηδεις ante μοι κοπους D. Vulg. (Syr.Pst.) *Victn.* (μου 17.)
— Ιησου] † praem. κυριου ⸗. ℵC3DFG. 37. rel. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Victn.* | om. ABC*. 17. *Am. Tol. Fuld. Demid. f.* Memph. Arm. *Pet. Alex.* Routh. iv. 24. (κυριου ἡμων D*FG.) || post Ιησου add. χριστου ℵD*FG. Syr.Pst. Memph. *Mill.* Goth. *Victn.* | om. rel. *Pet. Alex.* || χριστου tantum 47. P. Memph. *Wilkins.* Arm. Æth. *Clem. exc. Theod.* 989. *Tert.* adv. Marc. v. 4. | Domini *tantum Harl.* Domini mei Jesu Christi *Orig. Int.* ii. 70d.
18. κυριου] χριστου F(non G.)
— ἡμων *Victn.* | om. ℵ. 37. P.
— χριστου *Victn.* | om. P.
— αμην] om. G(non F.) *Victn.* ut vid.

Subscriptio
προς Γαλατας ABℵC. 17.
προς Γαλατας επληρωθη D.
ετελεσθη επιστολη προς Γαλατας FG.
προς Γαλατας εγραφη απο Ῥωμης B2. 47. KP.
εγραφη απο Ῥωμης tantum 37.
τελος της προς Γαλατας εγραφη απο Ῥωμης L.
|| add. στιχ. τιβ ℵ**P. στιχ. σλγ KL.

17. domini Jesu *Cl.*

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP. A′

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

1: [ἐν Ἐφέσῳ]

[a] 2 Cor. 1:3.

70 [1] Παῦλος ἀπόστολος ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ″ διὰ θελήματος θεοῦ, τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ καὶ πιστοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· [2] χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

[3 a] Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν

[1] Paulus apostolus Christi Iesu per voluntatem dei sanctis omnibus qui sunt Ephesi et fidelibus in Christo Iesu. [2] Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Iesu Christo.

[3] Benedictus deus et pater

"Inter epistolam ad Galatas et illam ad Ephesios apparet collocatam fuisse epistolam ad Hebraeos in codice aliquo adhuc vetustiore, unde noster antiquissimus vaticanus exscriptus fuit. Etenim notae illae priscae sectionum, non in epistola ad Ephesios, sed in illa ad Hebraeos continuantur, ad cujus initium pertinet nota NΘ [59], et deinde ΞΠ [60], ΞΑ etc., ut in codice videre est. Porro in Epistola ad Ephesios notantur sectiones Ο [70], ΟΑ etc. Neque tamen aut alicujus bibliopegi error, aut quaterniorum translatio fuit; namque Epistola ad Hebraeos continuatur in uno eodemque folio codicis hujus vaticani post secundam ad Thessalonicenses." Vercellone (in ed. Mai cod. Vaticani secunda, 1859.)

Inscriptio

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ ABℵK. 17. 37. 47.

ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ D(sub fin. Gal.)FG.

του ἁγιου αποστολου Παυλου επιστολη προς Εφεσιους L.

Παυλου επιστολη προς Εφεσιους P.

1. χριστου Ιησου BD. 17. P. *Am.* Syr. Hcl. Memph. Goth. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 101. | ‡ Ιησ. χρ. ⸗. AℵFG. 37. 47. KsL. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Arm. Æth. *Victn.*

— ἁγιοις] add. πασιν Aℵ[c]. *Am. Fuld.* Memph. (praem. Vulg. *Cl.*) | om. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 102. *Victn.*

1. τοις 2°. *Orig.* Cat. Cr. | om. D.

— εν Εφεσῳ AB *in marg.*[2]ℵ[c]DFG. 17. 37. 47. KLP. vv. (*Victn.* post πιστοις). | om. B*ℵ*. Ὡριγένης δέ φησι, ἐπὶ μόνων Ἐφεσίων εὕρομεν κείμενον, τὸ 'τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσι' καὶ ζητοῦμεν εἰ μὴ παρέλκει προσκείμενον τὸ 'τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσι,' τί δύναται σημαίνειν. ὅρα οὖν εἰ μὴ ὥσπερ ἐν τῇ Ἐξόδῳ ὄνομά φησιν ἑαυτοῦ ὁ χρηματίζων Μωσεῖ τὸ ὤν, οὕτως οἱ μετέχοντες τοῦ ὄντος, γίνονται ὄντες, καλούμενοι οἱονεὶ ἐκ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ εἶναι 'ἐξελέξατο γὰρ ὁ θεὸς τὰ μὴ ὄντα' φησὶν ὁ αὐτὸς Παῦλος, 'ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ,' καὶ ζητήσει τίς, πῶς τὰ ὄντα καταργεῖ κ.τ.λ. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 102.

Τοῖς Ἐφεσίοις ἐπιστέλλων ὡς γνησίως ἡνωμένοις τῷ ὄντι δι' ἐπιγνώσεως, ὄντας αὐτοὺς ἰδιαζόντως ὠνόμασεν, εἰπῶν, 'τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσι, καὶ πιστοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ,' οὕτω γὰρ καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν παραδεδώκασι, καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς παλαιοῖς τῶν ἀντιγράφων εὑρήκαμεν. *Basilius* i. 254[e]. 255[a].

"Quidam curiosius quam necesse est, putant ex eo quod Moysi dictum sit, *Haec dices filiis Israel, Qui est misit me*, etiam eos qui Ephesi sunt sancti et fideles, essentiae vocabulo nuncupatos: ut quomodo a sancto sancti, a justo justi, ■ sapiente sapientes: ita ab eo qui est, hi qui sunt appellentur .... Si enim aiunt quispiam ex eo quod non erat, in id quod est a Deo esse proficiens, non datori gratiam referat; sed sui meriti et virtutis aestimet quod subsistat, statim quod est esse destruitur, et incipit non esse quōd fuerat. Alii vero simpliciter, non ad eos qui sint, sed qui Ephesi sancti et fideles sint scriptum arbitrantur." *Hieronymus.* in loc. (ed. Vallarsi vii. 545.) *Bas.* et *Hier.* ex Origine pendent: citant et 1 Cor. i. 28.

"De Epistula ad Laodicenos. Ecclesiae quidem veritate epistulam istam ad Ephesios habemus missam, non ad Laodicenos; sed Marcion ei titulum aliquando interpretare gestiit, quasi et in isto diligentissimus explorator." *Tert.* c. Marc. v. 19. "de alia epistula quam nos ad Ephesios praescriptam habemus, haeretici vero ad Laodicenos." v. 11.

συναδόντως μὲν τῇ πρὸς Ἐφεσίους, ὦ Μαρκίων, καὶ ταύτας τὰς κατὰ σοῦ μαρτυρίας ἀπὸ τῆς λεγομένης πρὸς Λαοδικέας συνήγαγες. *Epiph.* ii. 374[b].

1. και πιστοις] om. και 37. *Victn.*

2. ἡμων *Victn.* | ὑμων P.

3. και πατηρ] *Orig. Int.* ii. 263[e]. iii. 978[f]. iv. 590[c]. *Eus.* in Ps. 22[d]. *Hil.* 209[a]. 239[f]. 427[a]. | om. B. *Hil.* 186[a]. *Victn.* (om. ὁ θεος και *Victn. Hil.* 239[f]. 427[a]. habet 209[a].)

— κυριου] add. και σωτηρος ℵ* (corr.[c]) | om. *Orig. Int.* ii. iv. *Eus.* in Ps. *Victn.*

1. Jesu Christi *Cl.* | omnibus sanctis *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ, [4] καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, [5] προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, [6] εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ‡ ἧς″ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ, [7] [b] ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ ‡ τὸ πλοῦτος″ τῆς χάριτος αὐτοῦ· [8] ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει, [9] γνωρίσας ἡμῖν [c] τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ [10] εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ χριστῷ, τὰ † ‡ ἐπὶ″ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ, [11] ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν, προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θε-

4, 5. ἐν ἀγάπῃ προορίσας

[b] Col. 1: 14.

[c] cap. 3: 3. Col. 1: 26.

domini nostri Iesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spiritali in caelestibus in Christo, [4] sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate, [5] qui praedestinavit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum in ipsum, secundum propositum voluntatis suae, [6] in laudem gloriae gratiae suae, in qua gratificavit nos in dilecto, [7] in quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem peccatorum, secundum divitias gratiae eius, [8] quae superabundavit in nobis in omni sapientia et prudentia, [9] ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suae, secundum bonum placitum eius quod proposuit in eo [10] in dispensationem plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo, quae in caelis et quae in terra sunt, in ipso, [11] in quo etiam sorte vocati sumus, praedestinati secundum propositum eius qui omnia operatur secun-

---

3. ἡμας *Orig. Int.* ii. iv. *Eus.* in Ps. 22[d]. 32[d]. 338[e]. 416[d]. *Victn.* | om. ℵ*. (add.[a])

— εν ante χριστῳ *Orig. Int.* ii. iv. *Eus.* in Ps. *quater Hil. Victn.* | om. *St.* 3.

— χριστῳ] add. Ιησου D[b]. 47. K. Syr.Hcl. Æth. *Victn.* | om. *Orig. Int.* ii. iv. *Eus.* in Ps. 22[d]. 338[e]. *Hil.*

4. εν αυτῳ *Orig.* i. 205[c]. Cat. Cr. *Eph.* 107. *Eus.* in Es. 453[c]. in Ps. 258[e]. *Victn.* | ἑαυτω FG. | om. *Hil.* 209[a]. 240[a]. 427[a].

— προ *Orig.* i. Cat. Cr. *Eus.* in Es. in Ps. *Victn.* | προς FG.

— εν αγαπῃ cum seqq. *Orig.* Cat. Cr. *Victn.*

5. προορισας *Orig.* i. 205[d]. Cat. Cr. *Eph.* 107 *bis. Eus.* in Es. 453[c]. in Ps. 258[c]. | προωρισας D*P.

— χριστου ante Ιησ. B. | post rel. *Orig.* Cat. Cr. *bis. Eus.* in Ps. *Victn.* | om. Ιησου *Orig.* i. 205[d]. Cat. Cr. *Eph.* (3°.) *Hil.* 240[a].

6. δοξης] praem. της D. | om. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 112.

— ἡς ABℵ*. 17. 47. P. *Orig.* Cat. Cr. | ‡ εν ᾗ ⊊. ℵ[c]D(F)G. 37. KL. Arm.? *Victn.* (om. ᾗ F.) | "qui" Memph. *Wilk.*

— ηγαπημενῳ] add. υἱῳ αυτου D*FG. Vulg.*Cl. Am.*[2] Syr.Hcl.* Goth. (Æth.) *Victn.* | om. *Am.** Syr.Hcl.txt. *Orig.* Cat.Cr. *quater.* 'Ωριγένης φησίν, 'Ηγαπημένος ἁπλῶς λέγεται ὁ σωτήρ. Cat. 109. "Nec putandum quod in Latinis codicibus habetur scriptum esse, *in dilecto filio suo,* sed simpliciter *in dilecto.*" *Hier.* in loc. (vii. 552[c]. Vallarsi). | per dilectum suum Syr.Pst.

7. εχομεν Vulg. Syrr. rel. *Iren.* 293. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 112. *Victn.* | εσχομεν ℵ*D*. Memph. Æth. *Iren.* 310.

— δια *Orig.* Cat. Cr. | om. 17.

— το πλουτος ABℵ*D*(FG του). 47. P. (το πληθος 17.) | ‡ τον πλουτον ⊊. ℵ[c]D[c]. 37. KsL. *Orig.* Cat. Cr.

— χαριτος *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | χρηστοτητος A. Memph.

8. ἡς επερ. εις ἡμας *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | om. P.

— φρονησει *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | γνωσει 17.

9. γνωρισας *Orig.* Cat. Cr. | γνωρισαι FG. Vulg. *Victn.*

— ἡμιν] add. τουτο D*. | om. *Orig.* Cat. Cr. *Victn.*

— κατα την ευδοκιαν αυτου *Orig.* Cat. Cram. (*Hil.* 22.[a]) *Victn.* | εις το ειναι ἡμας εις επαινον της δοξης αυτου (c ver. 12.) A*. (corr.[1])

— ευδοκιαν] add. του θεληματος K.

9. αυτου 2°. *Orig.* Cat. Cram. | om. DFG. Memph. Goth. *Tert.* adv. Marc. v. 17. *Hil.* 22[a]. *Victn.*

— αυτῳ] αυτον F(non G.) | ἑαυτῳ P.

10. εις *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 113. | κατα την A.

— τῳ *Iren. Gr.* 16. *Eus.* c. Mcl. 152[c]. | om. K.

— τα 2°.] † add. τε ⊊. ℵ[c]. 37. Arm. (*ut vid.*) *Victn.* | om. ABℵ*DFG. 17. 47. KL*Tf*P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Iren.* 317. *Eus.* c. Mcl. *Tert.* adv. Marc. v. 17.

— επι τοις Bℵ*DL. Goth. *Eus.* c. Mcl. | ‡ εν τοις ⊊. AℵcFG. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Iren. Victn.*

11. και] om. 47. *Orig. Int.* ii. 450[f].

— εκληρωθημεν Bℵ. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. *Eus.* in Ps. 258[c]. *Victn.* | εκληθημεν ADF[2]G. (εκληθησαμεν F*.)

— προωρισθεντες D*. 37. | Contra, *Eus.* in Ps.

---

5. optionem *Am.** | 6. *fin. add.* filio suo *Am.*** *Cl.* | 9. beneplacitum *Cl.* | 10. dispensatione *Cl.* | 11. etiam et nos sorte *Cl.* | operatur omnia *Cl.* | *om.* secundum *Am.**

Vulg. Syrr.P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.

λήματος αὐτοῦ, 12 εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον † δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ χριστῷ· 13 ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες

d cap. 4:30. 2 Cor. 1:22. 14. ὅ ἐστιν

d ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, 14 ὅς ἐστιν ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

dum consilium voluntatis suae; 12 ut simus in laudem gloriae eius, qui ante speravimus in Christo, 13 in quo et vos, cum audissetis verbum veritatis, evangelium salutis vestrae, in quo credentes signati estis spiritu promissionis sancto, 14 qui est pignus hereditatis nostrae in redemptionem adquisitionis, in laudem gloriae eius.

e Col. 1:9. B′

15. [τὴν ἀγάπην]

e 15 Διὰ τοῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, 16 οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν

f Rom. 1:9. Phil. 1:3, 4. 1 Thess. 1:2.

f μνείαν † ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, 17 ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῴη ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, 18 πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ‡ καρδίας″ ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, † τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, 19 καὶ τί τὸ

15 Propterea et ego, audiens fidem vestram quae est in domino Iesu et dilectionem in omnes sanctos, 16 non cesso gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciens in orationibus meis, 17 ut deus domini nostri Iesu Christi, pater gloriae, det vobis spiritum sapientiae et revelationis in agnitione eius, 18 inluminatos oculos cordis vestri, ut sciatis quae sit spes vocationis eius, quae divitiae gloriae hereditatis eius in sanctis, 19 et quae sit

---

11. προθεσιν] praem. την D*FG. | προγνωσιν (om. την) *Eus.* in Ps. ‖ add. του θεου DFG. 47. Memph. Goth. Arm. | om. *Orig. Int.* ii. *Eus.* in Ps. *Victn.*
— τα *Eus.* in Ps. | om. D*FG.
— ενεργουντος *Eus.* in Ps. | -τες F(non G.)
— κατα τ. β. τ. θελ. αυτου *Orig. Int.* ii. *Eus.* in Ps. *Victn.* | om. 37*.
12. δοξης] † praem. της ⸗. A. | om. BℵDFG. 17. 37. 47. KLP. *Eus.* in Ps. 258d.
— αυτου ABℵDb. rel. *Orig. Int.* ii. *Victn.* | om. D*FG. *Flor. Tert.* adv. Marc. v. 17. ‖ add. et gratiae Syr.Hcl.* | om. *Orig. Int.* ii.
— τῳ] om. FG.
13. ὑμεις Bℵ*D. rel. *Iren.* 301. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 118. *Tert.* adv. Marc. 17. *Victn.* 2°. | ἡμεις AℵcKL. *Victn.* 1°.
— της σωτ. *Orig.* Cat. | om. της FG.
— ὑμων *Iren. Orig.* Cat. *Victn.* | ἡμων K. Memph.
— και πιστ. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig.* Cat. | om. και DFG. *Am.* Memph. Goth. Arm. *Iren. Tert.* adv. Marc. v. 17. *Victn.*
— εσφραγισθη B. | Contra, *Iren. Orig.* Cat. *Victn.*
14. ὀς ℵD. 17*s*. 37. K. | ὁ ABFG. 47. L. | ω P.
— αραβων FG. 37.
— ἡμων *Iren.* 301. *Victn. Orig.* Cat. Cr. Eph. 121. | ὑμων 17. P.
— της 3°. *Orig.* Cat. | om. ℵ. 17.
15. τῳ κυριῳ] om. τῳ FGP.
— Ιησου] add. χριστου D*. | add. χριστῳ FG. Goth. Æth. *Victn.*
— την αγαπην (ℵc)DFG. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. *Victn. bis.* (εις την αγαπην την εις ℵc.) | om. ABℵ*. 17. P. Ὠριγένης φησί, Δόξει σόλοικον εἶναι τὸ "ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας," εἰ μὴ ὡς ὑπερβατὸν αὐτὸ ἀποδῶμεν· δι' ὃ περ τὸ ἐξῆς τῆς συμφράσεως οὕτως ἔχειν οἰόμεθα, "διὰ τοῦτο κἀγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας, καὶ τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους οὐ παύομαι" κ.τ.λ. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 129. | αγαπην (om. την 1°.) post ἁγιους 37. Æth.
— την εις *Orig.* Cat. Cr. | om. την D*FG.
16. πανομαι *Orig.* Cat. Cr. | -σομαι D. *Victn.*
— μνειαν] † add. ὑμων ⸗. Dc. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | ὑμων post ποιουμενος FG. | om. ABℵD*. 17. 37. Goth. *Hil.* 1092e. [Æth.]
17. δῳη *Orig.* Cat. Cram. *Eph.* 129. 161. | δω B.
18. καρδιας ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (in cit.) Goth. Arm. Æth. vid. *Clem. Rom.* 36. *Orig.* Cat. Cram. 129. 161. *Victn.* (τους καρδ. 37*.) | ‡ διανοιας ⸗.
— ὑμων *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | om. B. 17. Arm. | ἡμων Memph.
— εις το ειδεναι ὑμας *Orig.* Cat. Cr. 129. 161. | ινα οιδαται FG.
— τις 1°. *Orig.* Cat. Cr. 129. | τι FG. Arm. *Orig.* Cat. Cr. 161.
— τις 2°.] † praem. και ⸗. ℵcDc. 37. 47. KsLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cat. Cr. 131. 161. | om. ABℵ*D*FG. 17. *Am. Fuld. Tol.* Goth. *Victn.*
— της δοξης post της κληρονομιας ℵ. | ante rel. *Orig.* Cat. Cr. *bis. Victn.*

---

12. ejus nos qui *Cl.* | 13. quo et credentes *Cl.* | sancto] spu *Am.* | 14. gloriae ipsius *Cl.* | 18. ejus et quae *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.
20. ἐνήργηκεν.
g cap. 2:6.

ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, [20] ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ χριστῷ, g ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ ‡ καθίσας" ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, [21] ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ

h Ps. 8:7 (6.) 1 Cor. 15:27. Heb. 2:8.
i Col. 1:18.

ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, [22] καὶ h πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, [23] i ἥτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ * τὰ" πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου. [1] k καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις * ὑμῶν", [2] ἐν αἷς ποτὲ περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, [3] ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ‡ ἤμεθα" m τέκνα φύσει ὀργῆς

II. Γ'
k Col. 2:13.
l Col. 3:7.
m Col. 3:6.
3. φύσ. τέκνα.

supereminens magnitudo virtutis eius in nos qui credidimus secundum operationem potentiae virtutis eius, [20] quam operatus est in Christo, suscitans illum a mortuis et constituens ad dexteram suam in caelestibus [21] supra omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem et omne nomen quod nominatur non solum in hoc saeculo sed et in futuro, [22] et omnia subiecit sub pedibus eius, et ipsum dedit caput supra omnia ecclesiae, [23] quae est corpus ipsius, plenitudo eius quia omnia in omnibus adimpletur. [1] Et vos, cum essetis mortui delictis peccatis vestris, [2] in quibus aliquando ambulastis secundum saeculum mundi huius, secundum principem potestatis aeris huius, spiritus qui nunc operatur in filios diffidentiae; [3] in quibus et nos omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis nostrae, facientes voluntatem carnis et cogitationum, et eramus na-

19. ὑπερβαλλον *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | om. FG.
— εις ἡμας *Orig.* Cat. Cr. | εις ὑμας D*FG. 17. 37 *Scr.* P. *Victn.*
20. ενηργησεν ℵDFG. 17*s.* 37. 47. KsLP. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 131. *Eus.* in Es. 391ª. | -κεν AB.
— εν *Orig.* Cat. Cr. *Eus.* in Es. *Hil.* 1100ᶜ. *Victn.* | om. FG. (habent ενηργησ. εν. τω).
— νεκρων] praem. των L. *Eus.* D.E. 224ᵈ. | om. *Orig.* Cat. Cr. *Eus.* in Es.
— καθισας ABℵ. 17. 47. Vulg. *Eus.* D.E. in Es. *Victn.* | ‡ εκαθισεν ☽. DFG. 37. KsLP. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 133. *Hil.* || add. αυτον Aℵ. 17. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Orig.* Cat. 133. *Eus.* D.E. in Es. *Victn.* | om. rel. *Hil.*
— εν δεξιᾳ *Orig.* Cat. *Eus.* D.E. in Es. *Hil. Victn.* | εκ δεξιων A².
— επουρανιοις *Orig.* Cat. *Eus.* in Es. | ουρανοις B. vv. *Hil. Victn.*
21. εξουσιας και αρχης B. | Contra, rel. *Iren.* 252. 260. *Hipp.* Phil. vii. 25. (239.) (*Orig.* iv. 17ª. 235ᶜ.) Cat. Cr. Eph. 133. *Orig. Int.* i. 65ª. iv. 610ª. 612ᵉ. *Eus.* D.E. 224ᵈ. c. Mcl. 135ᵈ. in Es. 391ª. *Hil. Victn.*

22. εδωκεν *Orig.* Cat. *Eus.* c. Mcl. 70ª. | δωκεν FG.
23. το πληρωμα] om. 47. *Orig.* Cat.
— τα παντα ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. *Orig.* Cat. | *om. τα ☽.
— πληρουμενου *Orig.* Cat. | πληρωμενου 37.
1. ἁμαρτιαις *Orig.*? Cat. Cr. Eph. 134. 135. 136. *Luc.* 26. *Victn.* | επιθυμιαις B.
— ὑμων ad fin. BℵDFG. 17. 37. 47. P. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. (Arm. post παραπτ.) Æth. *Orig.*? Cat. *ter. Luc. Victn.* | ἑαυτων A. | om. ☽. KsL.
2. ποτε *Orig.*? Cat. 135 *bis.* 136, 7. *Orig. Int.* i. 106ᶜ. iii. 369ᶠ. *Luc.* 26. *Victn.* | om. L. | εν οἱς ποτε περιεπ. *Orig.* Cat. *quater.* εν οἱς περιεπ. ποτε *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 217.
— του πν. *Clem.* 7. *Orig.* i. 732ᵇ. iii. 581ᵇ. Cat. Cr. *Hil.* 431ª. *Victn.* | τουτου πν. FG. *Orig. Int.* i. *Luc.* 26.
3. και ἡμεις A²BℵDᶜ. rel. Vulg. *m.* rel. Memph. (om. και) *Orig.*? Cat. 135, 6 *ter. Tert.* de Pud. 17. *Luc. Victn.* | και ὑμ. A*D*. | om. FGL.

3. παντες *Orig.*? Cat. *quater. Luc. Victn.* | om. 17.
— ἡμων *Orig.*? Cat. 137. *Luc. Victn.* | ὑμων F(non G.)
— ημεθα Bℵ. 17. *Orig.* i. 557ᵉ. iii. 160ᵇ. iv. 340ª. 350ᵉ. Cat. Eph. 137. | ‡ ημεν ☽. ADFG. rel.
— τεκνα φυσει Bℵ. 17. 47. Ks. (Syr.Pst.) (Arm.) *Orig.* i. iii. iv. 350ᵉ. *Orig. Int.* iv. 503ª. *Tert.* adv. Marc. v. 17. (οργης τεκνα absque φυσει *Clem.* 560.) | φυσ. τεκν. ADFG. 37. LP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. *Orig.* iv. 340ª. Cat.? 137. *Tert.* de An. 16. 21. *Luc.* 26. *Victn.* | om. φυσει Æth. *Clem.* 23.
4. πλουσιος] πλουσεις FG.
— εν *Clem. Orig.*? Cat. Eph. 135. *Orig. Int.* iv. 641ᵈ. *Victn.* | om. ℵ*. (add.ᶜ)
— αυτου *Clem. Victn.* | om. D*FG. Goth.
5. ἡμας *Clem. Victn.* | om. P.
— νεκρους] add. εν B. Arm. | om. *Clem.* 23. 454. 540. *Orig. Int.* iv. 530ᵇ. *Victn.*

19. credimus *Cl.* | 21. sed etiam in fut. *Cl.* | 22. supra omnem ecclesiam *Cl.* | 23. ipsius et plenit. *Cl.*
1. delictis et pecc. *Cl.* | 3. cogitationem *Am.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ὡς καὶ οἱ λοιποί· [4] ὁ δὲ θεός, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, [5] καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν [n] συνεζωοποίησεν τῷ χριστῷ, (χάριτί ἐστε σεσωσμένοι), [6] [o] καὶ συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, [7] ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις ‡τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος" τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.

71 [8] Τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ †πίστεως, καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον, [9] οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται· [10] αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

[11] Διὸ μνημονεύετε ὅτι ‡ποτὲ ὑμεῖς" τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, [p] οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, [12] ὅτι ἦτε †τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς χριστοῦ ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας,

[n] Col. 2:13.

[o] cap. 1:20.

[p] Rom. 2:26.

tura filii irae sicut et ceteri. [4] Deus autem qui dives est in misericordiam, propter nimiam caritatem suam qua dilexit nos, [5] et cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos Christo, gratia estis salvati, [6] et conresuscitavit et consedere fecit in caelestibus in Christo Iesu, [7] ut ostenderet in saeculis supervenientibus abundantes divitias gratiae suae in bonitate super nos in Christo Iesu.

[8] Gratia enim estis salvati per fidem; et hoc non ex vobis, dei enim donum est: [9] non ex operibus, ut ne quis glorietur: [10] ipsius enim sumus factura, creati in Christo Iesu in operibus bonis, quae praeparavit deus ut in illis ambulemus.

[11] Propter quod memores estote quod aliquando vos gentes in carne, qui dicimini praeputium ab ea quae dicitur circumcisio in carne manu facta, [12] quia eratis illo in tempore sine Christo, alienati a conversatione Israhel et hospites testamentorum

---

5. τοις παραπτωμασιν *Clem. ter. Orig. Int.* iv. | ταις ἁμαρτιαις D. Vulg. Goth. *Hil.* 403e. *Victn.* | τῃ ἁμαρτιᾳ FG. ‖ add. και ταις επιθυμιαις B. et peccatis *Orig. Int.* iv. | om. *Clem. ter. Victn.*

— συνεζωοποιησεν] add. ἡμας F2. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.† Goth. (*Orig. Int.* iv. *Victn.*) | om. *Clem.* bis. ‖ add. εν B. 17. Vulg. *Cl.* Memph. Arm. *Victn.* | om. *Am. Fuld. Demid.* Syrr.Pst.&Hcl. *Clem. bis.*

— χριστῳ] add. οὐ τῃ D*. (add. οὐ FG.) Vulg. *Cl. Victn.* | om. *Am.* (et per gratiam ejus Syr.Pst.)

6. εν χριστῳ Ιησου *Eus.* c. Mcl. 34d. | om. FG. *Hil.* 403.e *Victn.* ‖ om. Ιησου *Orig.* i. 759b. iii. 459e. Cat. Cr. *Rom.* 35. *Orig. Int.* ii. 315e. iv. 533d. 562c.

7. om. ver. ℵ*. (add.a) | habent *Iren.* 231. *Orig.* i. 250e. iii. 699c. iv. 265c. *Orig. Int.* i. 82d. *Eus.* c. Mcl. 34d. *Victn.*

— το ὑπερβαλλον πλουτος ABℵa D*FG. 17. *Orig.* i. (πληθος) *Eus.* c. Mcl. | ‡ τον ὑπερβαλλοντα πλουτον ⸗. Dc. 37. 47. KsLP. *Orig.* iii. *Eus.* c. Mcl. MS**.

7. χρηστ.] praem. τῃ D. | om. *Orig.* i. 251a. *Eus.* c. Mcl.

— Ιησου *Eus.* c. Mcl. | om. D*FG. Æth. *Rom.* (corr. Platt.) *Victn.* ‖ (D habet χν).

8. χαριτι εστε σεσωσμενοι Syr.Hcl. *Polyc.* 1. *Orig. Int.* ii. 484c. iv. 531e. *Victn.* | αυτου χαρ. σεσωσμ. εσμεν D*. Syr.Pst. Æth. χαρ. εσμεν σεσωσμ. Memph. (*Orig.* Cat. Cr. *Rom.* 28.) *Pet. Alex.* (Routh. iv. 46.)

— πιστεως] † praem. της ⸗. ADc. 37. 47. KsL. | om. BℵD*FG. 17. P.

— ὑμων Memph. *Victn.* | ἡμων D*FG. Arm. cdd. *Orig.* Cat. Cr. *Pet. Alex.*

9. ουκ εξ εργων *Polyc.* 1. *Pet. Alex. Victn.* | και ουκ εργων 37.

— καυχησηται *Pet. Alex.* | -σεται FG.

10. αυτου *Tert.* adv. Marc. 17. *Victn.* | θεου ℵ*. (corr.a)

— ποιημα] -ματα 47.

— χριστῳ Ιησου] om. Ιησου *Tert. Victn.* | κυριῳ FG.

— επι] επ' FG. 37.

11. διο μνημονευετε ὁτι *Orig. Int.* iv. 542d. | μνημονευετε (om. διο, et ὁτι) *Marcion.* Epiph. 371b.c. | δια τουτο μνημονευοντες FG. (*Victn.*) | μνημονευοντες *Marcion.* Epiph. 318c.

11. ποτε ante ὑμεις ABℵ*D*. 17. 37. Vulg. | ‡ post ⸗. ℵcDc(FG.) 47. KsLP. Syrr.(Pst.)&Hcl. (Memph.) (Goth.) (Arm.) (Æth.) (*Orig. Int.* iv.) *Marcion bis.* | (ὑμεις οἱ ποτε FG.)

— χειροποιητου *Marcion bis.* | -τῳ D*FG.

12. τῳ καιρῳ] † praem. εν ⸗. Dc. 37. 47. KsLP. Vulg. Memph. Goth. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 144. *Tert.* adv. Marc. v. 17. | om. ABℵD*FG. 17. *Tol. Marcion bis. Orig. Int.* iv. *Victn.*

— απηλλ. της πολ. του Ισραηλ] om. Arm. | habent *Marcion bis. Orig.* Cat. Cr. 144 *ter.* 151. *Tert. Victn.*

— του Ισραηλ] του θεου *Orig.* i. 747e.

— επαγγελιας] add. αυτων FG. *Tert. Victn.* | add. του θεου *Orig.* iv. 192b. ii. 618d. *Orig. Int.* ii. 153d. iv. 407a. 638b. | add. ejus *f.* Æth. *Orig. Int.* iv. 542d. | om. Vulg. Syrr. Memph. rel. *Marcion bis. Clem.* 20. *Orig.* iii. 143b. iv. 105c. Cat. Cr. *Eph.* 151. *Eus.* Ec. Pr. 80.

---

4. misericordia *Cl.* | 5. in Christo, cujus *Cl.* | 12. conversione *Am.*

ABℵ[C]D FG. 17. 37. 47. KLP.

ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι, ἐν τῷ κόσμῳ· [13] νυνὶ δὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἵ ποτε ὄντες μακρὰν ‡ ἐγενήθητε ἐγγὺς″ ἐν τῷ αἵματι τοῦ χριστοῦ. [14] αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν, ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, [15] q τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ‡ αὐτῷ″ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, [16] r καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ· [17] καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο s εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ * εἰρήνην″ τοῖς ἐγγύς, [18] t ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν § οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. [19] ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ * ἐστὲ″ συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, [20] ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ″, [21] ἐν ᾧ πᾶσα † οἰκοδομὴ συναρμο-

promissionis, spem non habentes et sine deo in mundo: [13] nunc autem in Christo Iesu vos qui aliquando eratis longe, facti estis prope in sanguine Christi. [14] Ipse est enim pax nostra, qui fecit utraque unum, et medium parietem macheriae solvens, [15] inimicitias in carne sua, legem mandatorum decretis evacuans, ut duos condat in semet ipsum in unum novum hominem, faciens pacem, [16] et reconciliet ambos in uno corpore deo per crucem, interficiens inimicitiam in semet ipso. [17] Et veniens evangelizavit pacem vobis qui longe fuistis et pacem his qui prope, [18] quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno spiritu ad patrem. [19] Ergo iam non estis hospites et advenae, sed estis cives sanctorum et domestici dei, [20] superaedificati super fundamentum apostolorum et prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Iesu, [21] in quo omnis aedifica-

q Col. 2:14.
r Col. 1:20, 22.
s Es. 57:1.
t cap. 3:12. Rom. 5:2.
§ C.

12. *αθυ* FG.
— *κοσμῳ*] add. *τουτῳ* FG. (Vulg. *Cl.*) *Orig.* ii. 618d. Cat. Cr. *Eph.* 144. *Orig. Int.* ii. iv. 542d. | om. rel. *Am.* Syrr. Memph. rel. *Marcion bis. Clem. Eus.* in Es. 425d. *Tert.*
13. *νυνι Marcion bis. Iren. Gr.* 209. | *νυν* 37.
— *Ιησου Marcion bis.* | om. L. *Iren.* 210. *Orig. Int.* iv. 542d. *Tert.* adv. Marc. v. 17. *Victn.* (om. *εν χρ. Ιησ.* Æth.)
— *εγενηθητε* ante *εγγυς* ABℵ. 17. 37. 47. Vulg. Goth. *Marcion bis. Iren.* 210. 310. *Orig. Int.* iv. (*Eus.* Ec.Pr. 80.) *Tert. Victn.* | ‡ post ⸗. DFGKsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. [Æth.]
— *του χριστου Iren.* Gr. 210. | *αυτου Marcion bis.* ejus *Tert.* | om. *του* B.
14. *εκθραν* FG. (sic et ver. 16. rel.)
— *αυτου Eus.* ad St. vii. (Mai 237.) *Victn.* | "sed Marcion abstulit *sua*." *Tert.* adv. Marc. v. 17.
15. *καταργησας Eus.* c. Mcl. 11b. ad Steph. vii. (Mai 237, 8.) *Victn.* | *καταρτισας* D*.
— *κτισει* 47. P.
— *αυτῳ* ABℵ*F. 17. 37. 47. P. Syr.Hcl. | om. Memph. *Wilkins.* | ‡ *ἑαυτῳ* ⸗.
16. *αποκαταλλαξει* KLP. | *-αζη* FG.
— *αυτῳ*] *ἑαυτῳ* FG. Vulg. Goth. Arm. *Victn.* | "*interficiens inimicitiam in ea.* Non ut in Latinis codicibus habetur, *in semetipso*, propter Graeci pronominis ambiguitatem: *ἐν αὐτῷ* enim, et *in semetipso* et *in ea*, id est, cruce intelligi potest, quia crux, id est, *σταυρός*, juxta Graecos, generis masculini est." *Hier.* in loc. (vii. 581d. Vallarsi.)
17. *ειρηνην* (ante *τοις εγγυς*) ABℵDFG. 17. P. Vulg. Memph. Goth. Arm. Æth. *Hipp.* Phil. v. 8. (111.) *Orig. Int.* iv. 543a. *Eus.* in Ps. 327a. *Cypr.* 296. *Hil.* 176b. *Victn.* (*ειρηνη bis* D*.) | *om. ⸗. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. *Eus.* in Ps. 528c.
18. *εχομεν*] praem. *οι αμφοτεροι εν ἑνι* ℵ*. (corr.a) | om. rel. *Orig. Int.* iv. *Victn.* ‖ *εσχομεν* ℵa. | *την προσαγ. εσχηκαμεν Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 151.
18. *οι Orig.* Cat. Cr. | om. 37. L.
19. *ουν Victn.* | om. FG. *Orig.* Cat. Cr. *Cor.* 64.
— *αλλα* BℵDc. 37. 47. KLP. | *αλλ'* (vid. seq.) ACD*FG. 17.
— *εστε* ante *συμπολ.* ABℵCD*FG. 17. Vulg. Goth. *Hil.* 384e. *Victn.* | * om. ⸗. Dc. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 151 *bis. Cor.* 64. (sumus peregrini *Tert.*)
20. *οντως* 37. L.
— *ακρογωνιαιου*] add. *λιθου* D*FG. Vulg. Memph. (Goth.) Æth. (*Iren. Int.* 261.) (*Clem.* 787.) *Orig.* i. 757b. (iv. 36c.) *Orig. Int.* ii. 419a. iii. 927d. *Tert.* adv. Marc. v. 17. *Victn.* | om. rel. *Orig.* iv. 43c. 142c. 197a. Cat. Cr. *Cor.* 64. *Eph.* 151. *Eus.* in Ps. 63e. 539d.
— *αυτου Orig.* i. iv. 43c. Cat. Cr. *bis. Orig. Int.* iii. *Eus.* in Ps. *bis.* | om. ℵ* (add.a) Memph. *Orig.* iv. 142c. 197a. *Victn.*
— *χριστου Ιησου* ABℵa. 17. 47. Vulg. Memph. Goth. *Orig.* iv. 43c. 142c. 197a. Cat. Cr. *Eph.* 151. *Orig. Int.* ii. iii. |

12. in hoc mundo *Cl.* | 14. enim est *Cl.* | 15. semetipso *Cl.* | 16. inimicitias *Cl.* | 17. iis qui *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.
u 1 Pet. 2:5.

λογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, 22 u ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

tio constructa crescit in templum sanctum in domino, 22 in quo et vos coaedificamini in habitaculum dei in spiritu.

III. Δ' 1 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν· 2 εἴ γε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, 3 ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ‡ ἐγνωρίσθη" μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, 4 πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ χριστοῦ, 5 ὃ † ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις, ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι, 6 εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας † ἐν ‡ χριστῷ Ἰησοῦ" διὰ τοῦ εὐαγγελίου, 7 v οὗ ‡ ἐγενήθην" διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, ‡ τῆς δοθείσης" μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· 8 ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων † ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη,

v Col. 1:25.

1 Huius rei gratia ego Paulus vinctus Christi Iesu pro vobis gentibus, 2 si tamen audistis dispensationem gratiae dei quae data est mihi in vobis, 3 quoniam secundum revelationem notum mihi factum est sacramentum, sicut supra scripsi in brevi, 4 prout potestis legentes intellegere prudentiam meam in mysterio Christi, 5 quod aliis generationibus non est agnitum filiis hominum, sicuti nunc revelatum est sanctis apostolis eius et prophetis in spiritu, 6 esse gentes coheredes et concorporales et conparticipes promissionis in Christo Iesu per evangelium, 7 cuius factus sum minister secundum donum gratiae dei, quae data est mihi secundum operationem virtutis eius. 8 Mihi omnium sanctorum minimo data est gratia

‡ Ιησου χριστου ⊋. CDFGKsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* Cat. Cr. *Cor.* 64. *Eus.* in Ps. *bis. Victn.* | του χριστου ℵ*. χριστου 37. Æth. *Tert.* | Ιησου του κυριου ἡμων *Orig.* i. 757b. || add. του κυριου ἡμων *Orig.* iv. 43c. 142c. Domino nostro *Orig. Int.* ii. iii. | om. *Orig.* iv. 197a.

21. πασα] † add. ἡ ⊋. AℵaCP. Arm. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 151. | om. BℵDFG. 17. 37. 47. KL. Goth. *Clem.* 787. *Orig.* Cat. Cr. *Cor.* 64.

— ἁγιον] αιων F(non G.)

22. θεου *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | χριστου B.

1. του] om. 47. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 153.

— χριστου *Orig.* Cat. Cr. *Hil.* 181f. | κυριου C.

— Ιησου ABℵaCDc. rel. *Orig.* Cat. Cr. *Hil.* 181f. | om. ℵ*D*FG. Æth. *Victn. quater.*

— εθνων] add. πρεσβευω D. | om. rel. *Orig.* Cat. Cr. *Hil.* 181f. *Victn.*

2. οικονομιαν] add. μου L. | om. *Orig.* Cat. Cr. *Victn. bis.*

— του θεου] ante της χαριτος D*FG. Goth. | post rel *Orig.* Cat. Cr. *Victn. bis.* || του χριστου P. | αυτου A.

3. ὁτι] om. B(FG. vid. seqq.) *Victn.*

— αποκαλυψιν] add. γαρ FG. | om. *Hipp.* Phil. vii. 26. (241). *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 154.

— εγνωρισθη ABℵCD*FG. 17. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Clem.* 682. *Hipp.* Phil. *Orig.* Cat. Cr. 154. *Victn.* (τὸ μυστήριον ὃ λέγει κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθαι αὐτῷ *Iren.* 197.) | ‡ εγνωρισεν ⊋. Dc. 37. KL. Æth. *ut vid.*

4. χριστου *Clem.* 426. 682. *Hil.* 518d. *Victn.* | θεου 17.

5. ἑτεραις] † praem. εν ⊋. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | om. ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 682. 698. (*Hipp.* Phil.) *Orig.* iv. 105a.d. 257c. 258e. *Hil.* 518d. *Victn.*

— αποστολοις AℵCD. rel. *Clem.* 682. *Orig.* iv. *quater. Victn.* | om. B. | post αυτου DFG. *Hil.* 518d. *Victn.* | ante *Clem. Orig.* iv.

— πνευματι] praem. τῳ FG. | om. *Orig.* iv. 105a. || add. ἁγιῳ D. Æth. | om. *Orig* iv. 105a. *Hil.* 518d. *Victn.*

6. συνσωμα AB*ℵDFG. 17. 47. | συσσωμα ⊋. B2C. 37. KsLP.

— επαγγελιας] † add. αυτου ⊋. DbFG. 37. KsL. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Goth. *Hil.* 518e. *Victn.* | om. ABℵCD*. 17. 47. P. *Am. Tol. Dem.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. 105c.d.

6. χριστῳ Ιησου ABℵC. 17. 47. P. Vulg. Syr.Hcl.* Memph. Goth. Arm. Æth. | ‡ τῳ χριστῳ ⊋. DFG. 37. KsL. *Hil.* 518e. *Victn.* | χριστῳ *Orig.* iv. 105c.d. 259a. | in eo Æth. [Syr. Pst.]

7. εγενηθην ABℵD*FG. 17. 47. P. | ‡ εγενομην ⊋. CDc. 37. KsL.

— της δοθεισης ABℵCD*FG. 17. 47. P. Vulg. Memph. *ut vid. Victn.* | ‡ την δοθεισαν ⊋. Dc. 37. KsL. Goth. *ut vid.* [Syrr. ancc.]

8. ελαχιστοτερῳ *Orig.* i. 436c. iii. 609c. | ελαχιστῳ FG.

— παντων] † add. των ⊋. P. | om. ABℵCDFG. 17. 37. 47. KL. *Orig.* i. iii. Cat. Cr. *Cor.* 84.

— αὐτη] add. του θεου FG. | om. *Orig.* i. iii. Cat. Cr. *Orig. Int.* iii. 113d. *Victn.*

6. gentes esse *Cl.* | promissionis ejus *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

† τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι ‡ τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος″ τοῦ χριστοῦ, [9] καὶ φωτίσαι πάντας τίς ἡ
x ‡ οἰκονομία″ τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι †, [10] ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, [11] κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἣν ἐποίησεν ἐν
y * τῷ″ χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, [12] y ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παῤῥησίαν καὶ † προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. [13] διὸ αἰτοῦμαι μὴ ‡ ἐγκακεῖν″ ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν.

Ε΄ [14] τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα †, [15] ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, [16] ἵνα ‡ δῷ″ ὑμῖν κατὰ ‡ τὸ πλοῦτος″ τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, [17] κατοικῆσαι τὸν χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ ἐῤῥιζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, [18] ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πάσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλά-

x Col. 1:26.

y cap. 2:18. Rom. 5:2.

haec, in gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi, [9] et inluminare omnes quae sit dispensatio sacramenti absconditi a saeculis in deo qui omnia creavit; [10] ut innotescat principibus et potestatibus in caelestibus per ecclesiam multiformis sapientia dei, [11] secundum praefinitionem saeculorum quam fecit in Christo Iesu domino nostro; [12] in quo habemus fiduciam et accessum in confidentia per fidem eius. [13] Propter quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis, quae est gloria vestra.

[14] Huius rei gratia flecto genua mea ad patrem domini nostri Iesu Christi, [15] ex quo omnis paternitas in caelis et in terra nominatur, [16] ut det vobis secundum divitias gloriae suae virtute conroborari per spiritum eius in interiore homine, [17] habitare Christum per fidem in cordibus vestris, [18] in caritate radicati et fundati, ut possitis conpraehendere cum omnibus sanctis quae sit lati-

8. τοις εθν.] † praem. εν ⊃. DFG. 17s. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Hil.* 54e. 318e. *Victn.* | om. ABℵCP. Memph. Æth.
— ευηγγελισασθαι D*.
— το ανεξ. πλουτος ABℵ*CD*FG. 17. | ‡ τον ανεξ. πλουτον ⊃. ℵcDc. 37. 47. KsLP. (ανεξεχν. FG.)
— του χριστου *Hil.* 54c. *Victn.* | αυτου 17.
9. παντας BℵcCD. rel. vv. *Tert.* adv. Marc. v. 18. *Victn.* | om. Aℵ* (corr.c) *Hil.* 54c.
— οικονομια ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Tert. Hil.* 54c. *Victn.* | ‡ κοινωνια ⊃. 37 *mg. man. rec.*
— αιωνων] add. και απο των γενεων FG. | om. rel. *Tert. Hil. Victn.*
— εν τω θεω *Tert. Hil. Victn.* | om. εν ℵ*. (add.c) "Rapuit haereticus *in* praepositionem." *Tert.* adv. Marc. v. 18.
— τα ABℵCDb. rel. | om. D*FG.
— fin.] † add. δια Ιησου χριστου ⊃. Dc. 37. KL. Syr.Hcl.* (*Victn.* ut vid.) | om. ABℵCD*FG. 17. 47. P. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Tert.*

10. νυν Syr.Hcl. | om. FG. Vulg. Syr.Pst. *Orig.* iii. 348b. *Tert.* adv. Marc. v. 18. *Victn.*
— πολυποικιλος σοφια *Clem.* 331. 369. *Orig.* iii. *Tert. Victn.* | πολληποικιλοσοφια 37.
11. τῳ χρ. Ιησ. ABℵaC*. 17. 37. *Victn.* | om. FG. | χρ. Ιησ. (* om. τῳ) ⊃. ℵ*cC3D. 47. KLP. | χριστῳ tantum. *Clem.* 369. | om. χριστῳ Syr.Pst. | per dominum nostrum Jesum Christum Arm.
12. παρρησιαν et προσαγωγην ABℵCDb. rel. *Victn.* | trsp. D*(FG. προσαγ. εις την παρρ.)
— προσαγωγην] † praem. την ⊃. ℵcCD. rel. | om. ABℵ*. 17.
— εν πεποιθησει *Victn.* | εν τω ελευθερωθηναι D*.
13. εγκακειν ABℵD*. 17. 37. 47. | ‡ εκκακειν ⊃. CDcFGKsLP. *Orig.*? Cat. Cr. Eph. 157.
— ητις εστιν δοξα υμων *Orig.*? Cat. *Victn.* | om. 47.
— υμων ult. *Orig.*? Cat. *Victn.* | ημων C. 17. 37 *nunc.* Arm.
14. τον πατερα *Orig.* i. 267e. Cat. Cr. *Eph.* 161. *Victn.* | το πνα sic 37. | τον θεον και πατερα και κυριον *Valent.* Hipp. Phil. vi. 34. (193.) | τον θεον και πατερα *Meth.* Jahn 36. ‖ † add. του κυριου ημων Ιησου χριστου ⊃. ℵcDFG. 37. 47. KL. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst. &Hcl. Goth. Arm. *Valent.* Hipp. Phil. *Orig.* i. 283e. *Orig. Int.* ii. 130f. 279a. 462a. iv. 686c. *Victn.* | om. ABℵ*C. 17. P. *Dem.* Memph. Æth. *Clem.* ecl. Pr. 994. *Orig.* i. 267e. Cat. Cr. *Meth.* "non ut in Latinis codicibus additum est, *ad Patrem Domini nostri Jesu Christi*; sed simpliciter *ad Patrem*, legendum." *Hier.* in loc. (vii. 599d. Vallarsi.)
15. ουρανοις Syr.Hcl.*txt.* vv. *Hipp.* Phil. v. 7. (97.) *Orig.* i. *bis.* Cat. Cr. *Victn. Orig. Int.* ii. 130f. | -νῳ 47. P. Syrr. Pst.&Hcl.*mg.* Goth. *Orig.* i. (1 MS.) *Meth. Orig. Int.* 279a. 462a. iv. 686c.
16. δω ABℵCFG. 17. 37. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 161. (2o.) 162. *Meth.* | ‡ δωη ⊃. D. 47. KLP. *Valent.* Hipp. Phil. vi. 34. (193.) *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 161. (1o.)

10. principatibus *Cl.* | 16. interiorem hominem *Cl.* | 17. Christum habitare *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.
18. βάθ. κ. ὕψ.
z Rom. 16:25, 26.

τος καὶ μῆκος καὶ ‡ ὕψος καὶ βάθος", [19] γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ. [20] z τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, [21] αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ * καὶ" ἐν χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. ἀμήν.

tudo et longitudo et sublimitas et profundum, [19] scire etiam supereminentem scientiae caritatem Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem dei. [20] Ei autem qui potens est omnia facere superabundanter quam petimus aut intellegimus secundum virtutem quae operatur in nobis, [21] ipsi gloria in ecclesia et in Christo Iesu in omnes generationes saeculi saeculorum, amen.

IV. ϛ'

a Col. 1:10.
b Col. 3:12.

2, 3. ἐν ἀγάπῃ σπουδ.

4. καθὼς [καὶ]

72 [1] Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, [a] ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, [2] [b] μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ ‡ πραΰτητος", μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, [3] σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης, [4] ἓν σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· [5] εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, [6] εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν †. [7] ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη † χάρις κατὰ τὸ

[1] Obsecro itaque vos ego vinctus in domino ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis, [2] cum omni humilitate et mansuetudine, cum patientia, subportantes invicem in caritate, [3] solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis. [4] Unum corpus et unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestrae. [5] Unus dominus, una fides, unum baptisma, [6] unus deus et pater omnium, qui super omnes et per omnia et in omnibus nobis. [7] Unicuique autem nostrum data est gratia secundum

16. το πλουτος ABℵCD*FGP. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 161. 162. | το πληθος 17. | ‡ τον πλουτον ϛ. D^{c}. 37. 47. K*s*L. *Meth.*
— δυναμει] praem. εν FG. | om. rel. *Orig.* Cat. Cr. *Meth. Victn.*
17. ερριζομενοι C. | Contra, *Orig.* Cat. Cr. *bis.*
18. εξισχ. *Orig.* Cat. Cr. *bis.* | ισχ. D*P.
— ὑψος και βαθος BCDFG. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 162. (1°) *Orig. Int.* ii. 64^{b}. *Victn.* | ‡ βαθος και ὑψος ϛ. AℵN. 47. K*s*L. Syr.Hcl. *Orig.* iii. 243^{b}. Cat. Cr. *Eph.* 161, 2. (2°.) *Orig. Int.* iii. 108^{f}. *Eus.* c. Mcl. 136^{b}. (τί τὸ βάθος, ὅπερ ἐστὶν ὁ πατὴρ τῶν ὅλων, καὶ τί τὸ πλάτος, ὅπερ ἐστὶν ὁ σταυρός, ὁ ὅρος τοῦ πληρώματος, ἢ τί τὸ μῆκος, τουτέστι τὸ πλήρωμα τῶν αἰώνων. *Valent.* ap. Hipp. Philos. vi. 34. (193.)
19. τε *Eus.* c. Mcl. 136^{b}. *Victn.* | om. D*FG. Memph. Æth.
— αγαπην] ante της γνωσεως A. | post *Eus.* c. Mcl. *Victn.*
— πληρωθητε εις *Victn.* | πληρωθη B. 17.
19. θεου] add. εις ὑμας17. | om. *Victn.*
20. ὑπερ 1°. *Victn.* | om. DFG. Vulg.
— ὑπερεκπερισσου *Orig.* i. 208^{b}. 251^{d}. *Dion. Alex.* Mai vi. 165. *Victn.* | om. P.
— δυναμιν *Victn.* | ενεργειαν 47.
— ἡμιν] ὑμιν A.
21. εν τῃ εκκλ. και εν χρ. Ιησ. ABℵC. 17. Vulg. Memph. | * om. και ϛ. D^{b}. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | εν χ. Ιησ. και (εν add. D^{c}. om. D*.) τῃ εκκλ. D*FG. *Victn.*
— τας] om. 47.
— του αιωνος *Iren.* 14. *Victn.* | om. FG. *Tol.*
1. κυριῳ *Cypr.* 150. *Victn.* | χριστῳ ℵ. Æth. [P *n.l.*]
— περιπατησαι *Cypr.* | περιπατήσατε 17.
2. πραϋτητος BℵC. 17. | ‡ πραοτητος ϛ. ADFG. 37. 47. L. [P n.l.] | ὑπακοης K.
— εν Vulg. *m. Orig.* Cat. Cr. Eph. 165. *Cypr.* 74. 196. 252. *Firm.* ap. Cypr. 150. *Victn.* | om. B*Btly. et Th. Btly.* (neg. *Alf. Tf.*) (εν αγαπῃ cum seqq. *Orig.* Cat. Cr.)
3. ειρηνης *Cypr. quater.* 331. *Victn.* | αγαπης K. vid. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 165. τηρεῖται δὲ ἡ ἑνότης τοῦ πν. τῆς ἀγάπης συνδεούσης.
4. καθως και *Fuld. Tol.* Syr.Hcl. Memph. Arm. *Hil.* 1081^{d}. *Victn.* | om. και B. Vulg. Syr.Pst. Goth. Æth. *Firm.* ap. Cypr. 150. (1 pers. Syr.Hcl.mg.)
6. και εν Vulg. *Marcion* Epiph. 319. 374^{b}. *Iren.* quater. *Mcl.* ap. Eus. 131^{a}. *Eus.* c. Mcl. 174^{d}. in Ps. 597^{e}. *Firm.* ap. Cypr. 150. *Hil.* 1081^{d}. | om. και B. *Victn.* ‖ και επι 37 *Scr.*
— πασιν] † add. ὑμιν ϛ. | add. ἡμιν DFG. 37. 47. KL. Vulg. *m.* Syrr.Pst.& Hcl. Goth. Arm. *Iren.* 118. 253. 270. 315. *Firm.* ap. Cypr. *Hil.* 1082^{d}. *Victn.* | om. ABℵC. 17. P. Memph. Æth. *Marcion* Epiph. 319^{b}. 374^{b}. *Orig.* Cat. Eph. 170. *Mcl. Eus.* c. Mcl. in Ps.
7. ἡμων *Hil.* 967^{c}. *Luc.* 159. *Victn.* | ὑμων B.
— χαρις] † praem. ἡ ϛ. AℵCD^{c}. 17*s*. 37. 47. K*s*P^{2}. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 170. | om. BD*FGLP*. Arm.
— κατα] και D *Gr.*

20. quam oper. *Am.*** | 21. saeculis *Am.* 6. qui est super *Cl.*

ABℵ(C)D FG. 17. 37. 47. KLP.

μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ. [8] διὸ λέγει,[c] Ἀναβὰς εἰς ὕψος ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, καὶ ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις. [9] τὸ δέ, ἀνέβη, τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη † εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; [10] ὁ καταβὰς αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. [11] καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, [12] πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ· [13] μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ χριστοῦ· [14] ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ, πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης, [15] ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα,[d] ὅς

[c] Psa. 67(68):19.

[d] Col. 1:18.

mensuram donationis Christi. [8] Propter quod dicit, Ascendens in altum captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus. [9] Quod autem ascendit, quid est nisi quod et descendit in inferiores partes terrae? [10] Qui descendit, ipse est et qui ascendit super omnes caelos, ut impleret omnia. [11] Et ipse dedit quosdam quidem apostolos, quosdam quidem prophetas, alios vero evangelistas, alios autem pastores et doctores, [12] ad consummationem sanctorum in opus ministerii, in aedificationem corporis Christi, [13] donec occuramus omnes in unitatem fidei et agnitionis filii dei, in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi, [14] ut iam non simus parvuli fluctuantes et circumferamur omni vento doctrinae in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris, [15] veritatem autem facientes in caritate crescamus in illo per omnia, qui est caput,

8. ᾐχμαλωτευσεν BℵCD. rel. Vulg. rel. *Iren.* 145. *Orig.* ii. 753[d]. Cat. Cr. *Eph.* 162. *Orig. Int.* ii. 108[c]. 342[b]. iii. 458[f]. *Eus.* Ec.Pr. 102. *Tert.* adv. Marc. v. 8. 18. *Hil.* 120[a]. *Luc.* 159. *Victn.* | ᾐχμαλωτευσας A. 47. L. Æth. (vid. LXX.)

— και BℵᶜC*Dᶜ. 37. 47. KsLP. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Orig.* ii. *Victn.* | om. Aℵ*C²D*FG. 17. Vulg. Memph. Arm. *Iren. Orig. Int.* iii. *Eus.* Ec.Pr. *Tert.* adv. Marc. v. 8. *Hil. Luc.*

— τοις ανθρ. *Iren. Orig.* ii. *Hil. Luc. Victn.* filiis hominum *Tert. dis.* | εν ανθρ. FG. *Orig. Int.* iii. *Eus.* Ec.Pr. (vid. LXX.)

9. και] om. 37.

— κατεβη] † add. πρωτον ⸗. BℵᶜC³. 37. 47. KsLPe *spat.* Vulg. (*Cl.*) Syrr. Pst&Hcl. Goth. Arm. *Eus.* D.E. 260[a]. | om. Aℵ*C*DFG. 17. *Am.** (*ut vid.*) Memph. Theb. (in cit.) Æth. *Iren.* 259. 331. *Clem.* exc. Theod. 979. *Orig.* iv. 303[d]. 304[c]. Cat. Cr. *Eph.* 162. *Orig. Int.* iii. 358[f]. *Eus.* Ec. Pr. 101. *Tert.* adv. Prax. 30. *Hil.* 120[a]. 201[f]. 1077[c]. *Luc.* 160. *Victn.*

— κατωτερα *Orig.* iv. 303[d]. *Eus.* Ec. Pr. 101. in Ps. 305[c]. *Tert. Hil. ter. Luc. Victn.* | κατωτατα *Clem.* exc. Theod. *Orig.* iv. 304[c]. Cat. Cr. *Eus.* D.E.

9. μερη ABℵCDᶜ. rel. Vulg. Syr.Hcl.*et mg. Graece.* Memph. Arm. *Orig.* iv. 303[d]. *Eus.* D.E. *ed.* Ec. Pr. 101. | om. D*FG. Syr.Pst. Goth. Æth. *Iren. bis. Clem.* exc. Theod. *Orig.* iv. 304[c]. Cat. Cr. *Eus.* D.E. *cdd.* in Ps. *Tert. Hil. ter. Luc.* 160. *Victn.*

10. παντων *Orig.* i. 353[e]. ii. 755[a]. iii. 243[d]. iv. 305[a]. *Eus.* Ec. Pr. 82. 143. *Eus.* in Ps. 305[d]. 355[a]. *Hil.* 120[b]. 967[c]. 1077[c]. *Victn.* | om. P. *Clem.* exc. Theod. 979. *Eus.* Ec. Pr. 101.

— πληρωσῃ *Orig.* i. ii. *Eus.* in Ps. *bis.* | πληρωσει L.

— τα παντα] praem. ἑαυτω 47. (corr.[1] ἑαυτου). | om. *Orig.* i. ii. *Eus.* in Ps. *bis. Hil. Victn.*

11. εδωκεν] add. in ecclesia Syr.Hcl.* | δεδωκεν δε ὁ θεος τῃ εκκλησιᾳ *Clem.* 324. | ὁ παντοκρατωρ θεος αυτος εδωκεν *Clem.* 624.

— τους δε ευαγγελιστας *Clem.* 324. 624. *Orig.* iv. 5[b]. *Orig. Int.* iii. 358[f]. *Hil.* 967[d]. *Luc.* 160. *Victn.* | om. K.

12. διακον.] praem. της D*FG. | non habet *Clem.* 324. 624.

13. καταντησωμεν *Clem.* 108. *Orig.* iii. 605[c]. Cat. Cr. *Cor.* 182. 1 Jo. 116. *Orig. Int.* i. 70[a]. iii. 27[e]. 388[b]. 956[d]. *Luc.* 160. *Victn.* | -σω FG. | -σομεν *Clem.* 624.

— οἱ παντες *Clem.* 108. *Hipp.* Ant. 3. (6.) *Orig.* iii. 445[d]. Cat. Cr. 1 Jo. 116. | om. οἱ D*FG. *Clem.* 624. *Orig.* iii. 605[c].

— του υἱου *Clem.* 624. *Orig.* Cat. Eph. 171. | om. FG. *Clem.* 108. *Luc.* 160. (τ. υἱ. τ. θεου] Christi *Victn.*)

14. νηπιοι *Clem.* 108. *Orig.* (i. 590[c]) Cat. Eph. 171, 2. *Luc.* 160, 1. *Victn.* ‖ ηπιοι A. | om. *Orig.* iii. 313[b].

— τῃ τικυβια F(non G.)

— πανουργιᾳ] praem. τῃ FG. | om. *Clem.* 108. *Orig.* i. Cat. Cr. Eph. 171.

— την μεθοδειαν (Bℵ)C(DFG.) rel. *Clem.* 108. 340. *Orig.* Cat. (-διαν B*ℵD*FG. 37. 47. KLP. *Orig.* i.) | την μεθοδον 17. | τας μεθοδιας A. Memph. | εν τῃ μεθοδειᾳ *Orig.* iii. 313[c]. | ad remedium *Orig. Int.* iii. 921[e]. *Victn.*

9. nisi quia *Cl.* | descendit primum *Cl. & Am.*** | 11. apostolos et prophetas *trsp. Am.** | quidem 2°.] autem *Cl. & Am.*** | *om.* vero *Am.** | 14. om. "ad" *Am.**

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

ἐστιν ἡ κεφαλή, † χριστός, [16] [e] ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους, τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.¶

[e] Col. 2:19.

Christus, [16] ex quo totum corpus conpactum et conexum per omnem iuncturam subministrationis secundum operationem in mensuram uniuscuiusque membri augmentum corporis facit in aedificationem sui in caritate.

¶ C.

§ Theb. ζ'

73 [17] § Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ † ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, [18] ‡ ἐσκοτωμένοι" τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν· [19] οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. [20] ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν χριστόν, [21] εἴ γε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, [22] [f] ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, [23] ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι

[17] Hoc igitur dico et testificor in domino, ut iam non ambuletis sicut gentes ambulant in vanitate sensus sui, [18] tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati a vita dei, per ignorantiam quae est in illis, propter caecitatem cordis ipsorum, [19] qui desperantes semet ipsos tradiderunt inpudicitiae in operationem inmunditiae omnis in avaritia. [20] Vos autem non ita didicistis Christum, [21] si tamen illum audistis et in ipso edocti estis sicut est veritas in Iesu, [22] deponere vos secundum pristinam conversationem veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris: [23] renovamini autem spiritu mentis vestrae,

[f] Col. 3:9.

23. ἀνανεοῦσθε

---

14. πλανης] add. του διαβολου A. (vid. vi. 11.) | om. *Clem. Orig.* i. iii. Cat. *Victn.*

15. αληθευοντες δε *Clem.* 108. | αληθειαν δε ποιουντες FG. Vulg. *Luc.* 160. 161. (bis.) *Victn.*

— αυξησωμεν *Clem. Victn.* | αυξησομεν FG.

— ὁς] ὁ D.

— ἡ κεφ.] om. ἡ D*FG.

— χριστος] † praem. ὁ ⸗. ℵcDFG. 37. 47. KLP. | om. ABℵ*C. 17.

16. κατ' ενεργειαν] κατα την ενεργ. 17. | om. FG. *Iren.* 270. *Luc.* 160. *Victn.*

— εν μετρῳ *Victn.* | om. K. (habet Arm. Zoh.)

— ἑκαστου] add. κατα 37.

— μερους BℵDFG *sic.* 17. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. et mg. *Gr.* Goth. Arm. Æth. *Iren.* 270. *Luc.* 160. *Victn.* | μελους AC. Vulg. Syr.Pst. Memph.

— του σωματος *Iren. Victn.* | om. K.

— ἑαυτου ABCDc. rel. Vulg. *Iren. Luc. Victn.* | αυτου ℵD*FG. 37.

17. μαρτυρωμαι P. | Contra, *Clem.* 69.

— ἐθνη] † praem. λοιπα ⸗. ℵcDc. 37. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. ABℵ*D*FG. 17. 47. Vulg. *m.* Memph. Theb. Æth. *Clem.* 69. *Luc.* 161. *Victn.*

18. εσκοτωμενοι ABℵ. 17. | ‡ εσκοτισμενοι ⸗. DF(G -νος). 37. 47. KsLP. *Clem.* 69. (*Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 175. 180.)

— τῃ διανοιᾳ απηλλοτριωμενοι inter lineas G.

— οντες *Clem.* | om. FG.

— αγνοιαν *Clem.* | αγνωσιαν FG.

— πωρωσιν *Clem.* 69. 370. | πόρρωσιν 17. P. | παρωσιν F(non G.)

19. απηλγηκοτες Syr.Hcl.mg. *Gr. Clem.* 69. *Orig.* iii. 152c. Cat. Cr. *Eph.* 175. in Ps. ap. Gall. 67. "Quod autem ait, *qui desperantes semetipsos*, id est ἀπηλγηκότες ἑαυτούς, multo aliud in Graeco significat quam in Latino, *desperantes* quippe ἀπηλπηκότες nominantur, ἀπηλγηκότες autem hi sunt, qui postquam peccaverint, non dolent." Hier. in loc. (vii. 621c. Vallarsi.) | απηλπικοτες D. Vulg. *m.* Goth. Arm. Æth. *Victn.* | αφηλπικοτες FG. | habentes dolores Memph. | non dolentes Theb.

— εργασιαν ακαθαρσιας *Clem.* | ακαθαρσιαν A.

19. πασης ante ακαθαρ. DFG. 37. (*Orig.* iii. 152c.) | post ABℵ. 17. 47. KsLP. Vulg. *Clem.*

— εν πλεονεξιᾳ Vulg. | και πλεονεξιας DFG. *m.* Æth. *Clem. Victn.*

21. αληθεια] praem. ἡ FG. | om. *Clem.* 262. 524. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 180 *bis.*

22. την προτεραν αναστροφην *Clem.* 262. 524. *Orig.* Cat. Cr. *bis. Cypr.* 308. *Tert.* de res. car. 45. *Hil.* 1138a. *Victn.* | om. L. ‖ αστροφην FG.

— τας επιθυμιας *Clem. bis. Orig.* ii. 579d. 763d. 773b. 787a. in Prov. 45. Cat. Cr. *Hil. Cypr.* 308. | την επιθυμιαν D. *Tert.* de res. car. 45. ab init. *Luc.* 162 *Victn.*

23. ανανεουσθαι rel. *Clem.* 524. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 181. | ανανεουσθε Db. 17. 37. 47. Vulg. *m.* Syrr. Memph. Theb. *Clem.* 262. *Hil.* 1138b. *Cypr.* 308 *Luc. Victn.*

— δε AB *Alf.* ℵD. rel. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Clem. bis. Orig.* Cat. Cr. *Cypr. Hil. Luc.* 162. *Victn.* ("et" Syr.Pst.) | om. FG. Æth. ‖ add. εν B.

17. sicut et gentes *Cl.* | 19. avaritiam *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

τοῦ νοὸς ὑμῶν, [24] [g] καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

[25] Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος [h] λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. [26] [i] Ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ † παροργισμῷ ὑμῶν· [27] ‡ μηδὲ″ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. [28] ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω, ἐργαζόμενος ‡ ταῖς * ἰδίαις″ χερσὶν τὸ ἀγαθόν″, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. [29] πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ‡ ἀλλὰ″ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. [30] καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, [k] ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως.

[31] [l] Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ· [32] γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν χριστῷ

[g] Col. 3:10. 24. ἐνδύσασθε
[h] Zac. 8:16.
[i] Ps. 4:5.
[k] cap. 1:13.
[l] Col. 3:8. H'
[m] Col. 3:12, 13. 32. γιν. [δὲ]

[24] et induite novum hominem qui secundum deum creatus est in iustitia et sanctitate veritatis.

[25] Propter quod deponentes mendacium loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo, quoniam sumus invicem membra. [26] Irascimini et nolite peccare: sol non occidat super iracundiam vestram. [27] Nolite locum dare diabulo. [28] Qui furabatur, iam non furetur, magis autem laboret operando manibus quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti. [29] Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat, sed si quis bonus ad aedificationem oportunitatis, ut det gratiam audientibus. [30] Et nolite contristare spiritum sanctum dei, in quo signati estis in die redemptionis.

[31] Omnis amaritudo et ira et indignatio et clamor et blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia: [32] estote autem invicem benigni, misericordes, donantes invicem sicut et deus

---

24. ενδυσασθαι AB**D*FG. 17. LsP. *Clem.* 371. 524. *Orig.* Cat. Cr. [Theb.] | ενδυσασθε BℵᵃD^b. 37. 47. K. Vulg. Syrr. Memph. *Clem.* 262. 554. *Eus.* c. Mcl. 151^d. *Hil. Cypr. Luc. Victn.*
— δικ. και ὁσ. *Clem.* 262. 371. 524. *Luc.* 162. *Hil.* 1138^c. | ὁσ. και δικ. ℵ*. (corr.^c)
— της αληθειας *Clem. ter. Victn.* | και αληθειᾳ D*FG. *Cypr. Hil. Luc.*
25. αποθόμενοι 17. | Contra, *Clem.* 308. 371. ‖ (του ψευδ. F.)
— εκαστος ante αληθειαν ℵ*. (corr.^c) *Clem.* 308. | post *Iren.* 282. *Orig.*? Cat. Cr. Eph. 182. *Orig. Int.* i. 39^b. *Tert.* de res. car. 45. *Victn.*
— μετα του *Iren. Clem. Orig.*? Cat. | προς τον ℵ*. (corr.^a)
— αλληλων] αλληλοιν *St.* 3.
26. οργιζεσθε] add. δε FG. *m.* Goth. *Tert.* de res. car. 45. | om. Vulg. *Polyc.* (Lat.) 12. *Orig.*? Cat. Cr. Eph. 182. *Tert.* adv. Marc. v. 18. *Clem.* 660. (e Psalmo) *Orig.* ii. 693 ad imam pag. *Cypr.* 306. *Victn.*
— επι *Tert. bis.* | εν D*.
— παροργισμῳ] † praem. τῳ ⊃. ℵ^c DFG. rel. | om. ABℵ*.
27. μηδε ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. *Clem.* 308. | ‡ μητε ⊃. | μη *Clem.* 371. *Orig.* (ii. 603^b.)
28. ταις *ιδιαις″ χερσιν το αγαθον AℵᵃDFG. 37. (47.) Vulg. *Cl.* Memph. Goth. Arm. Æth. (om. χερσιν 47.) | ταις χερσιν το αγαθον Bℵ^c. *Am.* | ‡ το αγαθον ταις χερσιν ⊃. L. (add. suis Syr.Hcl.) | το αγ. ταις ιδιαις χερσ. K. | το αγαθον tantum 17. P. *m. Clem.* 308. 371. *Orig.*? Cat. Cr. Eph. 184. manibus suis et laboret Syr.Pst. "operans manibus suis ut habeat quod bonum est" Theb. manibus (om. το αγαθον) *Tert.* de res. car. 45. (*Victn.*)
— εχῃ *Clem.* 308. | εχηται ℵ*. | εχητε *Clem.* 371. | εχει 17. LP.
— μεταδιδοναι *Clem.* 308. | μεταδουναι D*FG. *Clem.* 371.
29. αλλα BD*. | ‡ αλλ' ⊃. AℵD^c. rel. *Clem.* 198.
— αγαθος] add. εστιν FG. *m.* Goth. | praem. *Tert.* de res. car. 45. | om. *Clem.* 198. 371. *Cypr.* 57. *Victn.*
— χρειας ABℵD^c. 17. 37. 47. KsLP. *Am. Fuld.* (*Victn.*) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. *ut vid. Clem. Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 184. | πιστεως D*FG. Vulg. *Cl. m.* Goth. *Tert. Cypr. Victn.* "Pro eo autem quod nos posuimus, *ad aedificationem opportunitatis*, hoc est quod dicitur Graece τῆς χρείας, in Latinis codicibus propter euphoniam mutavit interpres et posuit, *ad aedificationem fidei.*" *Hier.* in loc. (vii. 632^a.b. Vallarsi.)
29. δῳ *Clem.* | δοι D*FG. | μεταδιδω K.
30. λυπειτε *Clem.* (exc. Theod.) 981. *Orig.*? Cat. Cr. Eph. 185. | λυπητε KL.
— το πνευμα το ἁγιον *Clem.* (exc. Theod.) *Orig.*? Cat. *Tert.* ad mart. 1 *Cypr.* 252. 306. *Hil.* 803^a. *Victn.* | το ἁγ. πν. D*FG.
31. θυμος και οργη *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 187. | οργη και θυμος DFG. 37. *Clem.* 308. *Cypr. bis.*
— και κραυγη *Clem. Orig.* Cat. Cr. | om. L. (γραυγη F.)
— και βλασφημια *Clem. Orig.* Cat. Cr. | om. 17.

25. in invicem *Am.* | 28. manibus suis *Cl.* | 29. aedif. fidei *Cl.* | 30. in diem *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) (Goth.) Arm. Æth. V.

ἐχαρίσατο ὑμῖν. [1] Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά· [2] καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν ‡ ὑμᾶς" καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. [3] [n] πορνεία δὲ καὶ ‡ ἀκαθαρσία πᾶσα" ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις· [4] καὶ αἰσχρότης καὶ μωρολογία ἢ εὐτραπελία, ‡ ἃ οὐκ ἀνῆκεν", ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. [5] [o] τοῦτο γὰρ ‡ ἴστε" γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ‡ ὅ" ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ χριστοῦ καὶ θεοῦ.¶ [6] μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· [p] διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. [7] μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. [8] [q] ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε· [9] [r] (ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ ‡ φωτὸς" ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ)· [10] δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ· [11] καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις ¶ τοῦ

in Christo donavit nobis. [1] Estote ergo imitatores dei, sicut filii carissimi, [2] et ambulate in dilectionem, sicut et Christus dilexit nos et tradidit se ipsum pro nobis oblationem et hostiam deo in odorem suavitatis. [3] Fornicatio autem et omnis inmunditia aut avaritia nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos, [4] aut turpitudo aut stultiloquium aut scurrilitas, quae ad rem non pertinent, sed magis gratiarum actio. [5] Hoc enim scitote intellegentes, quod omnis fornicator aut inmundus aut avarus, quod est idolorum servitus, non habet hereditatem in regno Christi et dei. [6] Nemo vos seducat inanibus verbis: propter haec enim venit ira dei in filios diffidentiae. [7] Nolite ergo effici participes eorum. [8] Eratis enim aliquando tenebrae, nunc autem lux in domino: ut filii lucis ambulate; [9] fructus enim lucis est in omni bonitate et iustitia et veritate; [10] probantes quod sit beneplacitum deo, [11] et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum,

[n] Col. 3:5, 8.
[o] 1 Cor. 6:9.
¶ Theb.
[p] Col. 3:6.
[q] 1 Thes. 5:5.
[r] Gal. 5:22.
¶ Goth.

---

31. αρθητω *Clem. Cypr.* 252. 306. | αρθητων A.

32. δε ANDᶜ. 17. 37. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. *Tert.* de res. car. 45. *Victn.* ("et" Syr.Pst. Æth.) [Goth.] | ουν D*FG. | om. B. 47. Arm. *Clem.* 308. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 188.

— ὑμιν ANFG. 37. P. Vulg. Memph. Theb. Goth. Æth. *Clem. Orig. Int.* iv. 671ᵃ. *Tert. Victn.* | ἡμιν BD. 17. 47. KL. Syr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 188 saepe.

2. ὑμας ABN*. 37. P. *m.* Theb. Æth. *Clem.* 308. 524. *Victn.* | ‡ ἡμας ⊋. NᶜDFG. 17. 47. KsL. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm.

— ἡμων ANDFG. 17. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Clem.* 524. *Orig.* iv. 301ᶜ. | ὑμων B. 37. *m.* Theb. Æth. *Victn.*

— προσφοραν ante ὑπ. ἡμ. D. | post *Clem.* 524.

— θυσιαν και προσφοραν N. | Contra, *Clem. Victn.* | om. και προσφοραν *Orig.* iv.

3. πασα post ακαθαρσια ABN. 17. P. *Clem.* 228. *Tert.* de pud. 17. | ‡ ante ⊋. DFG. 47. KsL. Vulg. *Clem.* 524. *Victn.* | om. 37. vid. *Orig.*? Cat. Cr. Eph. 191.

3. ονομαζεσθω *Clem.* 198. 228. 524. *Orig.*? Cat. Cr. Eph. 191. | ονομαζετω FG.

4. και αισχ. BNDᶜ. 17. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. Memph. Arm. (Æth.) *Clem.* 524. | η αισχ. AD*FG. Theb. Goth. *Iren.* 282. *Victn.* | αισχ. tantum *Clem.* 198. (μητε Syr.Pst.)

— και μωρ. BNᵃDᶜ. 17. 37. 47. KL. Memph. Æth. *Clem.* 198. 524. | η μωρ. AN*D*FGP. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Goth. Arm. *Iren. Clem. Victn.* (μητε Syr.Pst.)

— ἁ ουκ ανηκεν ABN. (17.) P. Syr. Hcl.mg. *Gr.* Arm. *Clem.* 524. quae ad rem non pertinet *Victn.* (om. ἁ 17.) | ‡ τα ουκ ανηκοντα ⊋. DFG. 37. 47. KsL. τα μη ανηκοντα *Clem.* 200.

5. ιστε ABND*FG. 17. 47. P. Vulg. Memph. Theb. Goth. Arm. (Æth.) *Clem.* 270. 524. *Cypr.* 74. | ‡ εστε ⊋. Dᶜ. 37. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. (scitote *Victn.*)

— ὁ BNFG. 17. Vulg. *Cypr. Victn.* | ‡ ὁς ⊋. AD. 37. 47. KsLP. *Clem.* 270. ("aut cultor idolorum" Syr.Pst.)

5. ειδωλολατρης *Clem.* 270. | -τρια FG. Vulg. Goth. *Orig.* iii. 150ᵃ. *Cypr. Victn.*

— εν τῃ βασιλειᾳ του χρ. και θεου *Clem.* 270. *Cypr. Victn.* | εις την βασιλειαν του θεου και χριστου FG.

6. ὑμας *Iren.* 264. *Tert.* de pud. 17. *Cypr.* 54. 112. 202. *Victn.* | ἡμας 17.

— γαρ *Iren. Cypr. ter. Victn.* | om. N*. (add.ᵃ *ut vid.*) *Tert.* de pud. 17. *Greg. Thaum.* Can. 2.

8. νυν *Clem.* 114. *Orig.* iv. 73ᵇ·ᶜ·? Cat. Cr. *Eph.* 194. *Greg. Thaum.* Can. 2. | | νυνει FG.

9. φωτος ABND*FG. 17. 47. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.*? Cat. Cr. *Eph.* 194 (*dis.*). *Greg. Thaum.* Can. 2. *Luc.* 27. *Victn.* | ‡ πνευματος ⊋. Dᶜ. 37. KL. Syr.Hcl. (vid. Gal. v. 22.)

10. κυριῳ vv. *Orig.*? Cat. Cr. Eph. 193. *Greg. Thaum.* | θεῳ D*FG. Vulg. *m. Victn.* | om. *Luc.*

11. συγκοινωνειτε *Orig.*? Cat. *Greg. Thaum.* | κοινων. 47.

---

32. vobis *Cl.*

2. dilectione *Cl.* & *Am.*** | semetipsum *Cl.* | 4. "non" *om. Am.**

A B ℵ D FG. 17. 37. 47. KLP.

σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε· [12] τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ᾽ αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν. [13] τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν· [14] διὸ λέγει, ‡″Εγειρε″ ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ χριστός.

[s] Col. 4:5.
15. ‡ ἀκριβῶς πῶς″
§ Goth.

74 [15] [s] Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ᾽ ὡς σοφοί, [16] ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν. [17] § διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ ‡ συνίετε″ τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. [18] καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστιν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, [19] [t] λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες [ἐν] τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, [20] [u] εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί· [21] ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ ‡χριστοῦ.″

[t] Col. 3:16.
19. *[ἐν]″ ψαλ.
[u] Col. 3:17.
[x] Col. 3:18. 1 Pet. 3:1.
22. [ὑποτασσέ- θ' σθωσαν]

[22] [x] Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ‡ ὑποτασσέ-

magis autem et redarguite. [12] Quae enim in occulto fiunt ab ipsis, turpe est et dicere: [13] omnia autem quae arguuntur a lumine manifestantur: omne enim quod manifestatur, lumen est. [14] Propter quod dicit, Surge qui dormis et exurge a mortuis, et inluminabit tibi Christus.

[15] Videte itaque, fratres, quomodo caute ambuletis, non quasi insipientes, sed ut sapientes, [16] redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. [17] Propterea nolite fieri inprudentes, sed intellegentes quae sit voluntas domini. [18] Et nolite inebriari vino, in quo est omnis luxuria, sed implemini spiritu, [19] loquentis vosmet ipsis in psalmis et hymnis et canticis spiritalibus, cantantes et psallentes in cordibus vestris domino, [20] gratias agentes semper pro omnibus in nomine domini nostri Iesu Christi deo et patri, [21] subiecti invicem in timore Christi.

[22] Mulieres viris suis subiectae

---

13. *φανερουται Greg. Thaum.* | *-ρουνται* A. 37. K²L.
14. *εγειρε* ABℵDFG. 47. KLP. *Marcion* Epiph. 318ᵈ. 372ᵃ. *Clem.* 70. *Orig.* ii. 552ᵉ. Cat. Cr. *Eph.* 197. (2⁰. 3⁰. 4⁰.) | ‡ *-ραι* ⊃. 17. 37. *Hipp.* de Ant. 65. (32.) Phil. v. 7. (104.) *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 197. (1⁰.)
— *επιφαυσει σοι ὁ χριστος Marcion bis. Clem.* (add. *κυριος*). *Hipp.* et Phil. *Orig.* ii. 552ᵉ. 837ᵈ. Cat. Cr. Eph. 197. *Orig. Int.* iv. 693ᵇ. | *επιψαυσεις του χριστου* D*. *Anon.* (? *Orig.*) in Cat. Cr. *Eph.* 196. | *επιψαυσει σοι ὁ χρ. Anon.* (? *Orig.*) Cat. | et continges Christum *Orig. Int.* ii. 400ᵃ. iii. 78ᵃ. *Victn.*
15. *ουν*] add. *αδελφοι* Aℵᶜ. | om. *Luc.* 158. *Victn.*
— *πως* post *ακριβως* Bℵ*. 17. Memph. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 197. 198. | ante AℵᶜD. rel. *Luc. Victn.*
17. *συνιετε* ABℵ. 17. P. Syr.Pst. Arm. Æth. | ‡ *συνιεντες* ⊃. Dᶜ. 37. 47. KsL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. *Luc.* 158. *Victn.* | *συνιοντες* D*FG.
— *θελημα Luc. Victn.* | *φρονημα* ℵ*. (corr.ᶜ)
— *κυριου Am. Luc. Victn.* | *θεου* A. Vulg. *Cl.* ‖ add. *ἡμων* B. | om. *Luc. Victn.*
18. *αλλα*] add. *μαλλον* 37. Arm.
— *πνευματι*] praem. *τῳ* FG.
19. *ἑαυτοις*] *ἑαυτους* L. | *αυτοις* 47.
— *ψαλμοις*] praem. *εν* B. 17. P. Vulg. *Victn.* | om. AℵD. rel. *Eus.* in Ps. 609ᵇ. *Tert.* adv. Marc. v. 18.
πνευματικαις (*Eus.* in Ps.) *Victn.* (*ωδην πνευματικην Clem.* 194.) | om. B. ‖ add. *εν χαριτι* A. | om. *Eus.* in Ps. *Victn.*
— *και ψαλλοντες Victn.* | om. 37. Goth.
— *εν τῃ καρδιᾳ* 17. 37. KsL. Syr.Hcl.*txt.* Arm. Æth. | *τῃ καρδια* (om. *εν*) Bℵ*. | *εν ταις καρδιαις* AℵᶜDFG. 47. P. Vulg.Syrr.Pst.&Hcl.*mg.* Memph. Goth.
20. *παντων Victn.* | *ὑμων* FG.
— *ονοματι*] praem. *τῳ* 17.
— *ἡμων Victn.* | om. ℵ.
— *Ιησου* post *χριστου* B. | ante rel. *Victn.*
— *θεῳ και πατρι*] *πατρι και θεῳ* D*FG. 37. Goth. Arm. *Victn.*
21. *αλληλοις*] *-λους* L.
— *χριστου* ABℵ. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* ? Cat. Cr. Eph. 201, 2. *Orig. Int.* iii. 61ᵇ. *Victn.* | *χριστου Ιησου* D. | *Ιησου χριστου* FG. | *κυριου* K. | ‡ *θεου* ⊃. *Clem.* 592.
22. *ὑποτασσεσθωσαν* Aℵ. 17. P. Vulg. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 308. *Orig. Int.* iii. 61ᵇ. *Victn.* | om. B. *Clem.* 592. "Hoc quod in Latinis exemplaribus additum est, *subditae sint*, in Graecis codicibus non habetur: siquidem ad superiora refertur, et subauditur, *Subjecti invicem in timore Christi*, ut *ἀπὸ κοινοῦ* resonet subjectae, *et mulieres viris suis sicut Domino.* Sed hoc magis in Graeco intelligitur quam in Latino." Hier. in loc. (vii. 654ᶜ. Vallarsi). | ‡ *ὑποτασσεσθε* ⊃. (DFG.) 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. (ante *τοις ιδ. ανδρ.* DFG.)
23. *ανηρ*] † praem. *ὁ* ⊃. 47. *Clem.* 592. | om. ABℵDFG. 17. 37 *Scr.* KLP.
— *κεφαλη* 1⁰. ante *εστιν* B. 37. Vulg. | post AℵD. rel. *Clem. Orig. Int.* iii. 61ᵇ. *Victn.*
— *ὡς Clem.* | *καθως* 17.
— *κεφαλη* 2⁰. *Clem. Orig. Int.* iii. *Victn.* | om. 17. (*ἡ κεφαλὴ τῆς ἐκκ. ὁ χρ. ἐστι Dion. Alex.* 10.)
— *αυτος*] † praem. *και* ⊃. ℵᶜDᵇ. 17. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. | om. ABℵ*D*FG. Vulg. Memph. *Clem. Orig. Int.* iii. *Victn.* ‖ † add.

11. autem red. *om.* "et" *Cl.* | 14. inluminavit *Am.* | inlum. te *Cl.* | 17. dei *Cl.* | 18. *om.* omnis *Cl.* | spiritu sancto *Cl.* | 19. loquentes vobismetipsis *Cl.* | 22. subditae sint *Cl.*

Vulg. Syrr.P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.

σθωσαν″ ὡς τῷ κυρίῳ· 23 ὅτι † ἀνήρ ἐστιν κεφαλὴ
τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλη-
σίας, † αὐτὸς † σωτὴρ τοῦ σώματος· 24 ‡ ἀλλὰ″ ‡ ὡς″ ἡ
ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυ-
ναῖκες τοῖς † ἀνδράσιν ἐν παντί. 25 y οἱ ἄνδρες, ἀγα-
πᾶτε τὰς γυναῖκας †, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν
τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς·
26 ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδα-
τος ἐν ῥήματι, 27 ἵνα παραστήσῃ ‡ αὐτὸς″ ἑαυτῷ ἔν-
δοξον, τὴν ἐκκλησίαν μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἤ
τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος. 28 οὕ-
τως ὀφείλουσιν * καὶ″ οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν
γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυ-
τοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· 29 οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν
ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ‡ ἀλλὰ″ ἐκτρέφει καὶ θάλπει
αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ ‡ χριστὸς″ τὴν ἐκκλησίαν·¶ 30 ὅτι
μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ †, 31 z Ἀντὶ τούτου
καταλείψει ἄνθρωπος † πατέρα † καὶ † μητέρα, καὶ

y Col. 3:19. 1 Pet. 3:7.

¶ Goth. 30. αὐτοῦ [ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων. αὐτοῦ]

z Gen. 2:24.

sint sicut domino, 23 quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus caput est ecclesiae, ipse salvator corporis. 24 Sed ut ecclesia subiecta est Christo, ita et mulieres viris suis in omnibus. 25 Viri, diligite uxores vestras, sicut et Christus dilexit ecclesiam et se ipsum tradidit pro ea, 26 ut illam sanctificaret mundans lavacro aquae in verbo, 27 ut exhiberet ipse sibi gloriosam ecclesiam, non habentem maculam aut rugam aut aliquid eiusmodi, sed ut sit sancta et inmaculata. 28 Ita et viri debent diligere uxores suas ut corpora sua. Qui suam uxorem diligit, se ipsum diligit: 29 nemo enim umquam carnem suam odio habuit, sed nutrit et fovet eam, sicut et Christus ecclesiam, 30 quia membra sumus corporis eius, de carne eius et de ossibus eius. 31 Propter hoc relinquet homo patrem et matrem suam et

---

εστιν ⸗. ℵcDb. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst. &Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. ABℵ*D*FG. 17. Vulg. Æth. *Orig. Int.* iii. *Victn.*

23. σωτηρ] praem. ὁ Aℵ*. 17. *Clem.*

24. αλλα BD*. | ‡ αλλ' ⸗. rel. *Clem.* 592.

— ὡς AℵD*FG. 17. 47. P. *Clem. Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 205. (1°.) | ‡ ὡσπερ ⸗. Dc. 37. KsL. *Orig.* Cat. Cr. (2°.) | habet *Victn.* | om. B.

— χριστῳ vv. *Orig.* Cat. Cr. *Victn.* | κυριῳ D*.

— ανδρασιν] † praem. ιδιοις ⸗. ADc. 37. 47. KLP. (Vulg.) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem. Orig. Int.* iii. 61b. | om. BℵD*FG. 17. *Orig.* Cat. Cr.

25. γυναικας] † add. εαυτων ⸗. D. 37. 47. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. (*Clem.* 308.) *Victn.* (αυτ. 37 2*Scr.*) | praem. id. P. (vid. ver. 28.) | add. υμων FG. Vulg. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 17c. 61b. 74c. | om. ABℵ. 17. Vulg. cdd. (*Ln.*) *Clem.* 592. *Orig.* iii. 639a.

27. παραστησει P.

— αυτος ABℵD*FG. 17. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. (Memph.) Goth. Arm. *Orig. Int.* ii. 252e. 253b. iii. 61c. *Victn.* | ‡ αυτην ⸗. Dc. 372. Ks. Syr.Pst. | εαυτην 37*. [Æth.]

— εαυτῳ *Orig. Int.* ii. *bis.* iii. 12b. 61c. 403d. 934a. *Tert.* de pud. 18. *Victn.* | αυτῳ ℵ*. (corr.c)

27. η τι] om. ℵ*. (add.a)

28. οφειλ. *και″ οι ανδρ. B. 17 *sic.* Syr.Hcl. | και οι ανδρ. οφειλ. ADFGP. Vulg. Memph. *Clem.* 593. *Victn.* | οφειλ. οι ανδρ. (*om. και) ⸗. ℵ. 37. 47. KsL. Syr.Pst. (Goth.) Arm. Æth. *Meth.* Jahn. 86.

— εαυτων 1°. *Clem.* 592. *Victn.* | om. L.

— τα εαυτων σωματα *Clem.* 593. | το εαυτων σωμα D*. (Memph.) *Victn.* | τα ιδια σωματα *Clem.* 308. ‖ σωματα] τεκνα ℵ*. (corr.c)

— αγαπων post τ. εαυτ. γυναικα D. *Victn.* | ante *Orig. Int.* iv. 691c. *Meth.* Jahn 17.

29. γαρ *Clem.* 593. *Orig. Int.* iii. 61c. iv. 691c. *Meth. Victn.* | om. 17.

— την εαυτου σαρκα *Clem. Tert.* adv. Marc. v. 18. *Meth. Victn.* | την σαρκα αυτου ℵ*. (corr.c)

— αλλα ABDcLP. | ‡ αλλ' ⸗. ND*. rel. *Meth.*

— αυτην ante και θαλπει DFG. | post rel. *Tert. Victn.* | om. *Meth.*

— και] om. L.

— χριστος ABND*FG. 17. 37. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. iv. *Tert. Meth. Victn.* | ‡ κυριος ⸗. DcKsL. ‖ ὁ] om. P.

30. σωματος αυτου] † add. εκ της σαρκος αυτου και εκ των οστεων αυτου ⸗. ℵcDFG. 37. 47. (K)LP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. ed. *Iren.* 294. *Victn.* (των οστεων] του σωματος K.) | om. ABℵ*. 17. Memph. Æth. *Orig.* Cat. Cr. *Meth. Luc.* 88. | om. εκ της σαρκος αυτου Arm. *cdd.*

31. αντι τουτου] αν τιτιτου FG.

— πατερα] † praem. τον ⸗. AℵDc. 17. 37. 47. KsLP. *Marcion* Epiph. 318d. 372a. *Orig.* i. 541d. iii. 825d. *Meth.* (vid. Gen.) | om. BD*FG. ‖ † add. αυτου ⸗. AℵcDc. 37. 47. KsLP. Syr.Pst. Memph. Æth. *Marcion bis. Meth.* (vid. Gen.) | om. Bℵ*D*FG. 17. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Orig.* i. iii. *Anon.* Cat. Cr. Eph. 206 *dis. Tert.* adv. Marc. iii. 5. v. 18. *Cypr.* 63. *Victn.*

— μητερα] † praem. την ⸗. AℵDc. 17. 37. 47. KsLP. *Marcion bis. Orig.* i. iii. (vid. Gen.) | om. BD*FG. *Meth.* ‖ add. αυτου 47. P. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iii. *Anon.* Cat. Cr. *dis.* | om. *Marcion bis. Orig.* i. *Tert. ter. Cypr. Meth. Victn.*

---

23. corporis ejus *Cl.* | 24. sed sicut *Cl.* | 26. verbo vitae *Cl.* | 27. hujusmodi *Cl.*

ABℵD. FG. 17. 37. 47. KLP.

προσκολληθήσεται ‡ τῇ γυναικὶ" αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. 32 τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. 33 πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

adherebit uxori suae, et erunt duo in carne una. 32 Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo et in ecclesia. 33 Verum tamen et vos singuli unusquisque suam uxorem sicut se ipsum diligat, uxor autem ut timeat virum.

VI.

[a] Col. 3:20.

1 [a] Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν [ἐν κυρίῳ·] τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον. 2 τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, 3 [b] ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. 4 [c] καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ‡ ἀλλὰ" ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου.

1 Filii, oboedite parentibus vestris in domino: hoc enim iustum est. 2 Honora patrem tuum et matrem, quod est mandatum primum in promissione, 3 ut bene sit tibi et sis longevus super terram. 4 Et patres, nolite ad iracundiam provocare filios vestros, sed educate illos in disciplina et correptione domini.

[b] Exod. 20:12.

[c] Col. 3:21.

[d] Col. 3:22.

5 [d] Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς ‡ κατὰ σάρκα κυρίοις," μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ χριστῷ. 6 μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι † χριστοῦ, ποιοῦντες

5 Servi, oboedite dominis carnalibus cum timore et tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo, 6 non ad oculum servientes quasi hominibus placeatis, sed ut servi Christi, facientes voluntatem

---

31. προσκολληθησεται *Orig.* i. *Meth.* | κολληθ. ℵcD*FG. *Marcion bis.*
— τῃ γυναικι AℵD*FG. 17. 37. Vulg. *Marcion bis. Meth. Cypr. Victn.* | ‡ προς την γυναικα ⸗. BℵcDc. 47. KsL. (P. om. προς) *Orig.* i. iii. (vid. Gen.) ‖ ἐνθάδε δὲ ἀντὶ τοῦ "ἕνεκεν τούτου" πεποίηκεν ὁ Παῦλος, "ἀντὶ τούτου," παραλέλοιπέν τε τὸ μετὰ "τὸν πατέρα" εἰρημένον "αὐτοῦ," καὶ μετὰ τὸ "τὴν μητέρα" δεύτερον εἰρημένον "αὐτοῦ," ἀλλὰ καὶ τὸ "προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ." *Anon.* (? *Orig.*) Cat. Cr. *Eph.* 206. Sic etiam *Hier.* ? *Marcion.*
— αυτου (post γυν.) *Orig.* i. iii. *Meth. Cypr. Victn.* | om. ℵ*. (add.c) *Marcion bis.*

32. εις την Syrr. rel. *Orig.* i. 541d. iii. 925d. *Cypr.* 63. *Orig. Int.* ii. 305b. iv. 551a. *Meth.* "in" *Victn.* (in ecclesia Vulg.) | om. εις BK. *Iren. Gr.* 40. *Tert.* adv. Marc. v. 18. *Orig.* Cord. Cat. *Joh.* 108.

33. ἑκαστος] -τον FG. 47. ‖ praem. ινα D*P. | om. *Victn.*
— ουτως αγαπατω (αγαπα P.) ὡς ἑαυτον Syrr. rel. (*Victn.*) | ὡς ἑαυτον αγαπατω DFG. Vulg. (αγαπα D*.)

1. εν κυριῳ AℵDc. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 208. ἀμφίβολόν ἐστι τὸ ῥητόν· ἤτοι γὰρ τοῖς ἐν κυρίῳ γονεῦσιν χρὴ ὑπακούειν τὰ τέκνα, ἢ ἐν κυρίῳ δεῖ ὑπακούειν τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν | om. BD*FG. non habent *Clem.* 308. *Tert.* (*s. Marc.*) adv. Marc. v. 18. *Cypr.* 324.
2. μητερα] add. σου FG. 37. 47. P. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. Æth. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 209. *Cypr.* 224. | om. rel. Syr.Hcl. *Orig.* iv. 357d. *Orig. Int.* i. 85d. iii. 831a.
— εστιν AℵD. rel. vv. *Orig.* Cat. Cr. *Eph. Orig. Int.* i. iii. *Tert.* adv. Marc. v. 18. *Cypr.* | om. B. Æth.
— επαγγελιᾳ] praem. τῃ DFG. | om. *Orig.* Cat. Cr.
3. σοι *Orig.* iv. 357d. Cat. Cr. *Orig. Int.* i. 85d. iii. 831a. *Cypr.* 324. | σου FG.
4. αλλα ABℵD*. | ‡ αλλ' ⸗. DcFG. rel. *Clem.* 308.
— κυριου Vulg. *m.* vv. *Clem. Cypr. Tert.* adv. Marc. v. 18. | χριστου 17.
5. κατα σαρκα ante κυριοις ABℵ. 17. 37. 47. P. *Clem.* 308. | ‡ post ⸗. DFGKsL. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Cypr.* 324.

5. της καρδιας *Clem.* | om. της ℵ. *Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 213.
— χριστῳ Vulg. *m.* vv. *Clem. Cypr.* 325. | κυριῳ A. 17. L. Memph.
6. χριστου] † praem. του ⸗. Dc. 37. KsL | om. ABℵD*FG. 17. 47. P. | dei *Cypr.* 325.
7. μετ'] μετα B.
— δουλευοντες add. ὡς ABℵD*FG. 17. 37. P. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Arm. Æth. | * om. ὡς ⸗. Dc. (47.) KsL.
— τῳ κυριῳ] om. 47.
— ανθρωποις AℵD. rel. Vulg. *m.* vv. | ανθρωπῳ B. Æth.
8. ειδοτες] ειδοντες D*.
— ἑκαστος ὁ αν ποι. (A)DFG. (17.) (37.) P. Vulg. *m.* (Memph.) Arm. (εαν A. 17. 37. εαν τι Dc.) | εκαστος εαν τι ποι. B. *Pet. Alex.* (Routh. iv. 30.) | εαν ποι. ἑκαστος ℵ*. | ὁ εαν ποι. ἑκαστ. ℵc. Syrr.Pst.&Hcl. | ὁ εαν ἑκ. ποι. 47. | ‡ ὁ εαν τι" ἑκ. ποι. ⸗. L. (om. ὁ *.) | ὁ ἑκ. ποι. K. | om. ἑκαστος Æth. (ποιησει P.)

33. uxorem suam *Cl.* | autem timeat virum suum *Cl.*
2. matrem tuam *Cl.* | 4. et vos patres *Cl.* | 6. placentes *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.
e Col. 3:24.
§ Goth.

τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἐκ ψυχῆς [7] μετ' εὐνοίας, δουλεύοντες * ὡς" τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, [8] e εἰδότες ὅτι † ἕκαστος ὃ ἂν † § ποιήσῃ" ἀγαθὸν τοῦτο ‡ κομίσεται" παρὰ † κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύθερος.

Col. 4:1.

[9] f καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ ‡ αὐτῶν καὶ ὑμῶν" ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, § καὶ προσωπολήμψία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ.

§ Col. 3:25.

dei ex animo, [7] cum bona voluntate servientes sicut domino et non hominibus, [8] scientes quoniam unusquisque quodcumque fecerit bonum hoc percipiet a domino, sive servus sive liber. [9] Et domini, eadem facite illis, remittentes minas, scientes quia et illorum et vester dominus est in caelis et personarum acceptio non est apud eum.

Γ'

75 [10] ‡ Τοῦ λοιποῦ," † ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. [11] ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου· [12] ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους † τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. [13] διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ

12. ὑμῖν

[10] De cetero, fratres, confortamini in domino et in potentia virtutis eius. [11] Induite vos arma dei, ut possitis stare adversus insidias diaboli; [12] quia non est nobis conluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritalia nequitiae in caelestibus. [13] Propterea accipite arma dei, ut pos-

8. κομισεται ABℵ*D*FG. *Pet. Alex.* | κομησηται P. | ‡ κομιειται ς. ℵᶜDᶜ. 17. 37. 47. KsL.
— κυριου] † praem. του ς. 37. KsL. | om. ABℵDFG. 17. 47. P. *Pet. Alex.*
9. και αυτ. και ὑμ. AB(ℵ*)D*. 17. 37. P. Vulg. (Memph. Goth.) Arm. *Clem.* 308. (ἑαυτ. ℵ.) | και ὑμ. και αυτ. (ℵᶜ.) 47. L.*m.* Syr.Hcl. *Pet. Alex. Cypr.* 325. (ἑαυτ. ℵᶜ.) | και αυτ. ὑμ. DᶜFG. | ‡ και ὑμ. αυτ. ς. Ks. Syr.Pst. Æth.
— ουρανοις *Clem. Pet. Alex. Cypr.* | praem. τοις P. ‖ ουρανῳ ℵ. 47.
— παρ' αυτῳ Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* rel. *Pet. Alex.* | παρα (τῳ FG.) θεῳ D*FG.*m. Demid.* | εν αυτῳ 37. Syr. Hcl.*mg. Cypr.* | non habet *Clem.* 308.
10. του λοιπου ABℵ*. 17. | ‡ το λοιπον ς. ℵᶜDFG. rel. ‖ † add. αδελφοι ς. (A)ℵᶜFG. 37. 47. rel. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Goth. | om. Bℵ*D. 17.*m.* Arm. Æth. *Luc.* 253. (post ενδυν. A.) ‖ † add. postea μου ς. ℵᶜ. 37. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. | om. ABℵ*DFG. 17. 47. Vulg. Arm. Æth.
10. ενδυναμουσθε] δυναμ. B. 17. *Orig.*? Cat. Cr. Eph. 213.
— κυριῳ] praem. τῳ ℵ*. (om.ᶜ·?ᵃ·) | om. *Orig.* Cat.
11. ενδυσασθε] add. ὑμας FG. Vulg.*m.* Goth. *Orig. Int.* 431ᵇ. 471ᶜ. | om. *Orig.* Cat. Cr. *Cor.* 341. *Eph.* 214. *Luc.* 253.
— προς 1⁰. *Clem.* 486. *Orig.* Cat. Cr. *Cor.* | εις DFG.
— ὑμας] post στηναι D. | ἡμας 17. ante *Clem. Orig.* Cat. Cr.
— στηναι *Clem. Orig.* Cat. Cr. *Eph.* 215. *Cor.* | αντιστηναι K.
12. ἡμιν AℵDᶜ. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Clem.* 557. 702. *Orig.* i. (257ᵇ.) 768ᵃ. ii. 810ᵇ. iii. 319ᶜ. 528ᶜ. Cat. Cr. *Rom.* 156. *Cor.* 109. Eph. 216, 7. *Orig. Int.* i. 141ᵉ. ii. 86ᵇ. 292ᶠ. 293ᶜ. 407ᵈ. iii. 384ᵃ. 390ᶜ. iv. 609ᶜ. 680ᶜ. *Eus.* P.E. 550ᵇ. c. Mcl. 135ᶜ. in Es. 488ᵈ. in Ps. 264ᶜ. ap. Mai. 106. *Tert.* adv. Marc. v. 18. *Meth.* Jahn. 89. *Cypr.* 93. | ὑμιν BD*FG.*m.* Syr.Pst. Goth. Æth. *Luc.* 248. 253. | om. *Orig. Int.* ii. 425ᵃ.
— σαρκαν 37.
— προς τας 2⁰. *Clem.* 702. *Orig.* i. 768ᵇ. iii. 319ᶜ. iv. 480ᵃ. 680ᶜ. Cat. Cr. *Cor.* Eph. *quater. Eus.* P.E. in Es. | om. FG. | και D. *Orig. Int.* i. ii. 5ⁱᵉˢ. *Cypr.* | και τας *Orig.* i. 257ᵇ. *Eus.* in Ps.
12. σκοτους] † add. του αιωνος ς. ℵᶜ. (postea om.) Dᶜ. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl.* *Orig.* i. 768ᵇ (ed.) Cat. *Rom.* (cod. Monac.) *Eus.* P.E. ed. | om. ABℵ*D*FG. 17. Vulg.*m.* Syrr.Pst.& Hcl.*txt.* Memph. Goth. Arm. Æth *Clem.* 558. 712. *Orig.* i. 257ᵇ. 307ᵉ. *Orig. Int.* i. ii. 292ᵃ. 293ᵉ. 404ᵈ. 425ᵇ. 672ᶠ. iv. 480ᵃ. 609ᵈ. 680ᶜ. Cat. *Rom.* (cod. Bdl.) in Prov. (Mai 53). *Eus.* P.E. MSS. D.E. 434ᵇ. Ec. Pr. 105. in Es. in Ps. 99ᶜ. 264ᶜ. 346ᵈ. ap. Mai. 106. *Tert.* de jej. 17. *Cypr. Luc.* bis.
13. αναλαβετε *Orig.* (i. 796ᶠ.) Cat. Eph. 217. *Eus.* in Ps. 157ᵈ. in Luc. (Mai 206.) | αναβαλετε D*.

8. recipiet *Cl.* | 9. et vos, domini, *Cl.* | 11. armaturam dei *Cl.* | 12. quoniam non est *Cl.* | 13. armaturam dei *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι. 14 στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, h 15 καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· 16 ‡ ἐν″ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ [τὰ] πεπυρωμένα σβέσαι· 17 καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστιν ῥῆμα θεοῦ· 18 διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ † ἀγρυπνοῦντες ἐν § Æg. iii. πάσῃ προσκαρτερήσει § καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν Col. 4:3. ἁγίων, 19 i καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι ‡ δοθῇ″ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παῤῥησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, 20 ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παῤῥησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

sitis resistere in die malo et omnibus perfecti stare. 14 State ergo succincti lumbos vestros in veritate, et induti lorica iustitiae, 15 et calciati pedes in praeparatione evangelii pacis, 16 in omnibus sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere. 17 Et galeam salutis adsumite, et gladium spiritus, quod est verbum dei; 18 per omnem orationem et obsecrationem orantes omni tempore in spiritu, et in ipso vigilantes in omni instantia et obsecratione pro omnibus sanctis, 19 et pro me, ut detur mihi sermo in apertione oris mei cum fiducia notum facere mysterium evangelii, 20 pro quo legatione fungor in catena, ita ut in ipso audeam prout oportet me loqui.

k Col. 4:7.

21 k σ″Ινα δὲ ‡ καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε″ τὰ κατ᾽ ἐμέ, τί πράσσω, πάντα ‡ γνωρίσει ὑμῖν″ Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ· 22 ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ

21 Ut autem et sciatis vos quae circa me sunt, quid agam, omnia nota vobis faciet Tychicus carissimus frater et fidelis minister in domino, 22 quem misi ad vos in hoc ipsum, ut cognoscatis quae

13. κατεργασαμενοι *Orig.* Cat. *Eus.* in Luc. | κατεργασμενοι A. | κατ.ιργασαμενοι, ς. G*. | κατα|ιργασαμενοι F.
— στηναι Vulg. vv. *Orig.* Cat. *Eus.* in Luc. *Luc.* 248. (om. seq. στητε). | om. D*FG. *Cypr.* 93. *Victn.*
14. ουν *Orig.Int.* ii. 143c. 407a. 477c. *Eus.* in Ps. 348c. in Luc. | om. D*FG. Arm. *Cypr.* 93. *Luc.* 248. *Victn.*
— περιζωσαμενοι *Eus.* in Ps. in Luc. | περιεζωσαμενοι D*. | περιεζωσμενοι FG.
— ὑμων] ημων 37* *Scr.*
15. ὑποδυσαμενοι 37.
16. εν Bℵ. 17. 37. P. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Memph. Æth. *Meth.* Epiph. 586. (Jahn 89 habet per sphalma επι). *Cypr.* 329. *Luc.* 248. *Victn.* | ‡ επι ⸗. ADFG. 47. KsL. Syr.Pst. Goth. Arm. *Orig. Int.* ii. 477f.
— δυνησεσθε] δυνασθαι D*FG.
— τα πεπ. AℵDc. 17. 37. 47. KsLP. *Clem.* 90 (τα πεπυρακτωμενα). *Orig.* ii. 126b. iv. 406d. *Orig.* in Prov. (Mai 29.) Cat. Cr. *Eph.* 221. *Meth.* Jahn. 111. | om. τα BD*FG. *Orig.* (i. 266.) in Prov. (Mai 12.)
17. δεξασθε (-θαι ADc. 17. 37. KLP.) assumere *Cypr.* 329. | om. D*FG. *Cypr.* 93. *Luc.* 248. *Victn.*
18. αυτο] αυτον D*FG. ‖ † add. τουτο ⸗. Dc. 37. 47. KsLP. Arm. *Luc.* 248. | om. ABℵD*FG. 17. Vulg. *m.* Syr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. *Victn.*
— αγρυπνουντες] add. παντοτε DFG. Syr.Pst. Goth. *Victn.* | om. rel. Vulg. Syr.Hcl. vv.
— προσκαρτερησει και] om. D*FG. *Victn.*
— δεησει] praem. τῃ D*.
— περι Syrr.Pst.&Hcl.mg. Goth. | υπερ D*FG. 37. 47. Syr.Hcl.*txt.*
— των] om. FG.
19. δοθη ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. (ante μοι ℵ*. corr.c) | ‡ δοθειη ⸗.
— γνωρισαι | λαλησαι 37. Æg. iii. rel.
— του ευαγγελιου AℵD. 17. 37. 47. KsLP. vv. Æg. iii. | om. BFG.? *Tert.* c. Marc. v. 18. *Victn.*
20. υπερ] περι P.
— εν αυτῳ] post παρρησιασωμαι ℵ. | ante *Victn.* ‖ αυτο B.
— παρρησιασομαι FG. 47*. P.
21. και ὑμεις ante ειδητε AℵDFGP. (Vulg. *Cl.*) (Goth.) | ‡ post ⸗. B. 37. 47. KsL. (*Am.*) Syrr.Pst.& Hcl. Æg. iii. Arm. Æth. [Memph.] (om. και ὑμ. 17. vos et sciatis *Victn.*)
— παντα Vulg. Syr.Hcl. Æg. iii. vv. | om. D*FG. Syr.Pst. *Victn.* | ταυτα L.
— γνωρισει ante ὑμιν BℵDFG. 17. 37. P. (*Am.*) *Fuld.* Syr.Pst. Memph. (Æg. iii.) Goth. Arm. | ‡ post ⸗. Aℵc? 47. KsL. (Vulg. *Cl.*) Syr.Hcl. notum vobis faciet *Victn.*
— διακονος *Victn.* | om. ℵ*. (add.a)
22. παρακαλεση] -σει F*LP. | -σητε 17.
23. αγαπη *Victn.* | ελεος A.
— χριστου] om. 37.

13. in omnibus *Cl.* | 14. loricam *Cl.* | 21. vos sciatis *Cl. Am.*** | vobis nota *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. [Æg. iii.] Goth. Arm. Æth.

παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν. [23] εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ. [24] ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ. †.

circa nos sunt et consoletur corda vestra. [23] Pax fratribus et caritas cum fide ■ deo patre et domino Iesu Christo. [24] Gratia cum omnibus qui diligunt dominum nostrum Iesum Christum in incorruptione.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

24. τον *Orig.* Cat. Cr. *Cor.* 120. *Eph.* 224. | om. F(G αγαπων τον).
— χριστον *Orig.* Cat. Cr. *bis. Victn.* | om. 17.
— fin.] † add. αμην ϛ. ℵ^{c}D. 37. 47. K^{s}LP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. | om. ABℵ*FG. 17. *Am**. Arm. Æth.

Subscriptio

προς Εφεσιους ABℵ. 17.
προς Εφεσιου[ς] (προς Κολλοσσαεις) D.
ετελεσθη επιστολη προς Εφεσιους FG.
προς Εφεσιους εγραφη απο Ρωμης δια Τυχικου 37. 47. K.

προς Εφεσιους εγρ. απο Ρωμης B^{2}P.
εγρ. ἡ επιστολη αὐτη η προς Εφ. απο Ρωμης δια Τυχικου L.
‖ add. στιχων τιβ. 47. LP.

24. *om.* nostrum *Am.** | incorruptionem *Am.*** | *add.* Amen *Am.***

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

76 [1] Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ″, πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· [2] χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

[1] Paulus et Timotheus servi Iesu Christi omnibus sanctis in Christo Iesu qui sunt Philippis cum episcopis et diaconibus. [2] Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Iesu Christo.

A′ [a] Rom. 1:8.

[3 a] Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν [4] πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, [5] ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ * τῆς″ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν· [6] πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρις § ἡμέρας ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ·″ [7] καθώς ἐστιν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ * ἐν″ τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συγκοινω-

§ Theb.

[3] Gratias ago deo meo in omni memoria vestri [4] semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis cum gaudio depraecationem faciens [5] super communicatione vestra in evangelio a prima die usque nunc, [6] confidens hoc ipsum quia qui coepit in vobis opus bonum perficiet usque in diem Christi Iesu, [7] sicut est mihi iustum hoc sentire pro omnibus vobis, eo quod habeam in corde vos et in vinculis meis et in defensione et confirmatione evange-

---

Inscriptio
ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ABℵ. 17. 37. 47. K.
ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ DFG. (-πηνσ- D. et post Ep. ad Col. habet. -πεσ- F*.)
του ἁγιου αποστολου Παυλου επιστολη προς Φιλιππισιους L.
του παναγιου Παυλου επιστολη προς Φιλιππισιους P.

1. χριστου ante Ιησου BℵD. Memph. Æg. iii. (*sic.*) | ‡ post ⸗. FG. rel. (A n.l.) Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.
— πασιν....χρ. Ιησου] om. 17.
3. ευχαρ. τῳ θεῳ μου] εγω μεν ευχαρ. τῳ κυριῳ ἡμων D*FG.
— πασῃ 1°.] add. δεησι μου G*(non F.)
— τῃ μνειᾳ] τῃ μνιαν FG. | om. τῃ D.
4. παντοτε....παντων ὑμων] om. K.
— δεησει] praem. τῃ ℵ* (corr.ᶜ) 37.
— την δεησιν] praem. και FG. ‖ add. μου 47. L. Syr.Hcl. Æg. iii.
5. της πρωτης ABℵ. 37. P. | * om. της ⸗. DFG. 17*s*. 47. K*s*L.
6. αχρις] αχρι ἡς A.
— χριστου ante Ιησου BDL. Vulg. *Cl. Am.* Fuld.* | ‡ post ⸗. AℵFG. rel. *Am.*² *Dem.* Syr.(Pst.)&Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. (Domini nostri Jesu Chr. Syr.Pst.)
7. εμοι δικαιον 37.
— τουτο] του L.
— καρδιᾳ] add. μου K. Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Æth.
— εν τῃ απολ. BℵDᵇ. 17. 37. 47. K*s*LP. Vulg. | * om. εν ⸗. AD*FG.
— μου post της χαρ. DFG.
8. γαρ μου] γ. μοι ℵᶜ? DFG. Syrr. (Pst.)&Hcl. | om. γαρ Arm. Æth. ‖ † add. εστιν ⸗. AℵᶜD. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Æg. iii. (Arm.) | om. Bℵ*FG. 17. Syr.Pst. Æth.
8. θεος] κυριος FG.
— χριστου ante Ιησου ABℵD*G. 17. 37. P. *Am. Dem.* Syr.Hcl. Theb. Arm. | ‡ post ⸗. F. 47. K*s*L. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. | om. Ιησου Dᶜ. Æg. iii. Æth.
9. ετι *Clem.* 347. | om. 37.
— και μαλλον *Clem.* | om. P. (? Syr.Pst.)
— περισσευῃ Aℵ. 17. 47. K²L. *Clem.* | -σευσῃ BD. 37 *Scr.* | -σευει K*P. | -σευοι FG.
10. δοκιμαζειν] δοξαζειν 37 *Scr.*
— ὑμας *Clem.* 347. | om. ℵ*. (add.ᶜ) 37.
— ινα post ητε ι F*.
— χριστου] add. Ιησου FG.
11. καρπον δικ. τον A(B)ℵDFG. 17. 37. 47. KL. Vulg. Theb. Æg. iii. Arm.

5. evangelio Christi *Cl.* | 6. Jesu Christi *Am.*** | 7. vos in corde *Cl.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph.[Theb.] Æg. iii. [Goth.] Arm. Æth.

νούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. [8] [b] μάρτυς γάρ μου † ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ." [9] καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, [10] [c] εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν χριστοῦ, [11] πεπληρωμένοι ‡ καρπὸν δικαιοσύνης τὸν" διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

lii socios gaudii mei omnes vos esse. [8] Testis enim mihi est deus, quomodo cupiam omnes vos in visceribus Christi Iesu. [9] Et hoc oro ut caritas vestra magis ac magis abundet in scientia et in omni sensu, [10] ut probetis potiora, ut sitis sinceres et sine offensa in diem Christi, [11] repleti fructu iustitiae per Christum Iesum, in gloriam et laudem dei.

[b] Rom. 1:9.

9. περισσεύσῃ

[c] Rom. 2:18.

B

[12] Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν· [13] ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, [14] καὶ τοὺς πλείονας § τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον * τοῦ θεοῦ" λαλεῖν. [15] τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν χριστὸν κηρύσσουσιν. [16] ‡ οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι· [17] οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας [τὸν] χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς, οἰόμενοι θλῖψιν ‡ ἐγείρειν" τοῖς δεσμοῖς μου." [18] τί γάρ; πλὴν * ὅτι" παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω· ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. [19] οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ

[12] Scire autem vos volo, fratres, quia quae circa me sunt magis ad profectum venerunt evangelii, [13] ita ut vincula mea manifesta fierent in Christo in omni praetorio et in ceteris omnibus, [14] et plures e fratribus in domino confidentes vinculis meis abundantius audere sine timore verbum dei loqui. [15] Quidam quidem et propter invidiam et contentionem, quidam autem et propter bonam voluntatem Christum praedicant; [16] quidam ex caritate, scientes quoniam in defensionem evangelii positus sum; [17] quidam autem ex contentione Christum adnuntiant non sincere, existimantes praessuram se suscitare vinculis meis. [18] Quid enim? dum omni modo, sive per occasionem sive per veritatem, Christus adnuntietur, et in hoc gaudeo, sed et gaudebo: [19] scio enim quia hoc mihi proveniet in salutem per vestram orationem et

§ Goth.

(ap. *Gb.*) Æth. (om. *τον* B). | ‡ *καρπων δικ. των* ⸗. P. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Rieu.*

11. *χριστου* ante *ιησου* 37. *Am.* (per *fidem" Jesu Chr. Syr.Hcl.)

— *θεου*] *χριστου* D*. | *μοι* FG.

12. *γινωσκειν*] *γειγνωσκειν* D. (*Ειινωσκειν* FG.)

— *τα* Syr.Hcl.*txt.* | *το* FG. Syr.Hcl.*mg.*

13. *εν χριστῳ* post *γενεσθαι* DFG. Vulg. (Memph.) Arm. | ante rel. *Clem.* 572.

— *εν τῳ χρ.* ℵ*. (om. *τῳ*[c]) | om. *τῳ* rel. *Clem.*

— *γενεσθαι Clem.* | *γεγονεναι* ℵ*. (corr.[c?a].)

14. *μου*] *μοι* D*.

— *περισσ. τολμαν* .... (15.) *χρ. κηρυσσουσιν* (*Clem.* 572.) etc. (vid. 16, 17.) | om. L.

— *λογον του θεου* ABℵ(D*.) 17. 37. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Theb. Æg. iii. Goth. Arm. Æth. *Clem.* | *λ. κυριου* FG. | * om. *του θεου* (*s. κυριου*) ⸗. D[c]K*s.* Syr.Hcl.*txt.* | *του θεου* post *λαλειν* D*.

14. *λαλειν Clem.* | *λαβειν* 37.

15. *μεν και*] om. *και* ℵ[c]. 17. Syr.Hcl. Arm. Æth.

— *φθονον*] *φρονον* F[2]G. (*φρον* F*.)

— *κηρυσσουσιν*] *κηρυσσειν* ℵ*. (corr.[a]) [A* n.l.]

16, 17. *οι μεν εξ αγαπης .... κειμαι* ante *οι δε εξ εριθ.....δεσμ. μου* ABℵD*FG. 17. 37. 47. P. Vulg. (Syr.Pst.) Memph. Theb. Æg. iii. Goth. Arm. Æth. | om. *οι μεν εξ αγαπης* Syr.Pst. | ‡ *οι μεν εξ εριθ.....οι δε εξ αγαπης* ⸗. D[b]K. Syr.Hcl. *Victn.* | L post omissionem pergit *οι δε εξ αγαπης.....κειμαι* (om. *οι* [*δε s. μεν*] *εξ εριθ...δεσμ. μου.*)

17. *τον χρ.* AℵD*. rel. | om. *τον* Bℵ (e corr. ut vid.) FG.

— *καταγγελουσιν* FG. 37* *Scr.*

— *θλιψιν*] *θλιψεσιν* 37.

17. *εγειρειν* ABℵD*FG. 17. (P.) (*επεγ.* D[c]P.) Vulg. Memph. Theb. Æg. iii. Arm. Æth. | ut addant Syrr.Pst.&Hcl. | ‡ *επιφερειν* ⸗. D[c]. 37. 47. K*s*L.

18. *πλην ὁτι* AℵFG. 17. 47. P. Memph. Theb. Æg. iii. | * om. *ὁτι* ⸗. D. 37. K*s*L. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Cypr.* 133. *Victn.* | *ὁτι* (om. *πλην*) B.

— *αληθ.*] praem. *εν* (ℵ*e*)D[c]. 37. "per" *Cypr.* 133. 149. | om. *Eus.* Vit. Const. iii. 58. *Victn.*

— *καταγγελεται* G*.

— *χαιρησομαι* F(non G.)

19. *γαρ* AℵD. rel. Vulg. *m.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. *Victn.* | *δε* B. 37. Theb. | om. Æg. iii. Æth.

— *αποβησεται* ante *μοι* P.

---

8. Jesu Christi *Cl.* | 10. sinceri *Cl.* | 11. Jesum Christum *Cl.* | 14. auderent *Cl.* | 19. ad salutem *Cl.*

ABℵ[C]D FG. 17. 37. 47. KLP.

ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ χριστοῦ, [20] κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παῤῥησίᾳ, ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.

[21] ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος· [22] εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου· καὶ τί § αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω· [23] συνέχομαι ‡ δὲ″ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ ¶ σὺν χριστῷ εἶναι, πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρεῖσσον· [24] τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. [25] καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα ὅτι μενῶ καὶ ‡ παραμενῶ″ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, [26] ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ, διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

§ C.

¶ Theb. 23. [γὰρ]

Γ′

[27] Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπὼν ‡ ἀκούω″ τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι,

subministrationem spiritus Iesu Christi, [20] secundum expectationem et spem meam, quia in nullo confundar, sed in omni fiducia sicut semper et nunc magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam sive per mortem.

[21] Mihi enim vivere Christus est et mori lucrum: [22] quod si vivere in carne, hic mihi fructus operis est, et quid eligam ignoro. [23] Coartor autem e duobus, desiderium habens dissolvi et cum Christo esse, multo magis melius; [24] permanere autem in carne necessarium est propter vos. [25] Et hoc confidens scio quia manebo et permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum et gaudium fidei, [26] ut gratulatio vestra abundet in Christo Iesu in me per meum adventum iterum ad vos.

[27] Tantum digne evangelio Christi conversamini, ut sive cum venero et videro vos sive absens audiam de vobis, quia

---

19. χριστου ante Ιησου DFG. Goth. *Victn.* | post rel. Vulg. *m.* Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Theb. Æg. iii. Arm. Æth.

20. αποκαραδοκιαν] καραδοκιαν FG. — ελπιδα] praem. την 47. — ουδενι] add. ὑμων FG. — παρρησια ante πασῃ G*(non F.) | post *Clem.* 541. *Victn.*

21. χριστος] add. εστιν FG. Vulg. Syr.Pst. (Memph. Theb. Æg. iii.) Goth. | om. rel. Arm. *Clem.* 541. *Orig. Int.* ii. 461ᵃ. *Cypr.* 230. 347. *Hil.* 314ᵃ. *Victn.*

22. δε *Orig. Int.* ii. 131ᶠ. | τε D*. | om. *Iren.* 307. *Victn.* — εργου] add. εστιν FG. Vulg. Syr.Pst. &Hcl. Memph. Theb. Æg. iii. Goth. Arm. *Iren.* 307. *Orig. Int.* ii. *Victn.* | om. *Clem.* — αιρησωμαι B.

23. δε ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Goth. Æth. *Orig. Int.* i. 105ᵇ. iv. 597ᵃ. *Victn.* | τε *Clem.* 541. | ‡ γαρ ⊊. *Dem.* Syr.Pst. *Orig. Int.* ii. 131ᶠ. | om. Memph. Æg. iii. Arm. — εις *Clem.* | om. DFG. (του αναλυσαι *Orig.* ii. 820ᵃ. το αναλυσαι iv. 19ᵃ. καλλιον αναλυσαι *Orig.* i. 73ᵈ *bis.* iii. 265ᶠ.)

23. πολλῳ *Clem. Orig.* i. 73ᵈ. ii. *Orig. Int.* i. ii. 131ᵃ. iv. 597ᵃ. | ποσῳ D*FG. *Victn.* — γαρ *Elz.* ABℵᵃC. 17. 47. Memph. *Clem. Orig.* i. *Orig. Int.* ii. iv. | om. *St.* 3. ℵ*DFG. 37. KLP. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Æg. iii. Goth. Arm. Æth. *Orig.* ii. 820ᵃ. *Victn.*

24. επιμενειν *Clem.* 541. *Orig.* i. 73ᵉ. ii. 820ᵃ. iv. 19ᵃ. | επιμειναι B. *Orig.* Cat. Cr. Cor. 146. *Pet. Alex.* Routh. iv. 36. — εν τῃ σ. BDFG. 17. 37. 47. KL. Vulg. *Victn.* | om. εν AℵCP. *Clem. Orig.* i. ii. 820ᵃ. iv. 19ᵃ. Cat. Cr. *Pet. Alex.*

25. παραμενω ABℵCD*FG. 17. Arm. | ‡ συμπαραμενω ⊊. Dᶜ. 37. 47. KLP. — πιστεως] add. ὑμων ℵ*. (omᶜ)

26. περισσευῃ] -σευει P. | -σευσῃ D. — εν χρ. Ιησ. post εν εμοι FG. | ante Vulg. rel. *Victn.* — ἡ. ὑμας *sic* 37.

27. του ευαγγελιου | τῳ ευαγγελιῳ (F)G. (ἐὰν πολιτευσώμεθα ἀξίως αὐτοῦ *Polyc.* ad Phil. v.)

27. του χριστου] om. ℵ*. (add.ᵃ) Arm. cdd. — πολιτευεσται F(non G.) — του 2ᵒ.] om. D*. — ειτε απων] om. ℵ*. (add.ᵃ) — ακουω BℵD*. 47. P. | ‡ ακουσω ⊊. AℵᵃCDᶜFG. 17*s*. 37. KsL. — μια ψυχης FG.

28. πτυρομενοι] πυρομενοι 37. | πτοουμενοι 17. — εστιν αυτοις ABℵCD*FG. 17. (47.) (P.) *Am. Fuld.* Memph. Æg. iii. Goth. Arm. *Victn.* (illis est Vulg. *Cl.*) | ‡ αυτοις † μεν″ εστιν ⊊. 37. KsL. Syr.Hcl. [Æth.] | εστ. αυτ. μεν Dᶜ. 47. P. | indicium perditionis eorum Syr.Pst. — ὑμων ABℵC². 17. 47. P. Syrr.(Pst.)& Hcl. Arm. | ‡ ὑμιν ⊊. Dᶜ. 37. KL. Vulg. Memph. Æg. iii. Goth. Æth. | ἡμιν C*D*FG. *Victn.*

29. ὑμιν *Clem.* 604. *Orig.* iv. 349ᵉ. Cat. Cr. Rom. 34. *Orig. Int.* iv. 528ᵃ. *Victn.* | ἡμιν A. — το 1ᵒ. *Clem. Orig.* Cat. Rom. | om. FG. Arm.

21. vivere enim *Am.** | 23. esse cum Chr. *Cl.* | 24. est *om. Cl.* | 27. evangelium *Am.**

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) (Æg. iii.) (Goth.) Arm. Æth.

μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, [28] καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἥτις ‡ ἐστιν αὐτοῖς †″ ἔνδειξις ἀπωλείας, ‡ ὑμῶν″ δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ· [29] ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν· [30] τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον ‡ εἴδετε″ ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

statis in uno spiritu unianimes, conlaborantes fidei evangelii, [28] et in nullo terreamini ab adversariis; quae est illis causa perditionis, vobis autem salutis, et hoc a deo: [29] quia vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed ut etiam pro illo patiamini, [30] idem certamen habentes quale et vidistis in me et nunc audistis de me.

II. [1] Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν χριστῳ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ ‡ τις″ σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, [2] [d] πληρώσατέ μου τὴν χαράν, ἵνα ¶ τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, [3] μηδὲν ‡ κατ᾽″ ἐριθείαν ‡ μηδὲ″ * κατὰ″ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν· [4] [e] μὴ τὰ ἑαυτῶν ‡ ἕκαστοι″ ‡ σκοποῦντες″, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ‡ ἕκαστοι.″ [5] τοῦτο †‡ φρονεῖτε″ ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, [6] ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, [7] ‡ ἀλλὰ″ ἑαυτὸν

[d] cap. 3:16.
¶ Æg. iii.
[e] 1 Cor. 10:24.
4. ἑαυτ. ἕκαστος

II. [1] Si qua ergo consolatio in Christo, si quod solacium caritatis, si quod societas spiritus, si quid viscera et miserationes, [2] implete gaudium meum, ut idem sapiatis, eandem caritatem habentes, unianimes, id ipsum sentientes, [3] nihil per contentionem neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes, [4] non quae sua sunt singuli considerantes, sed et ea quae aliorum. [5] Hoc enim sentite in vobis, quod et in Christo Iesu, [6] qui cum in forma dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem deo, [7] sed semet ipsum

29. πιστευειν *Clem. Orig.* iv. Cat. Rom. *Orig. Int.* iv. *Tert.* Scorp. 13. | om. G *txt.* (non F.)
30. οἷον] add. και D*FG. Vulg. *Tert. sic* Scorp. 13. | om. *Clem.* 604.
— εχοντες] εχον B*.
— ειδετε AB*ℵCD*. 17. 47². | ‡ ιδετε ς. B²DᶜFG. 37. 41¹. KLP. *Clem. sic.* ‖ add. και C*.
— και νυν ακουετε εν εμοι *Tert.* (*Victn.*) | om. 47.
1. ει ter *Clem.* 604. | ἤ *sic* ter 17. | om. Æg. iii.
— τι *Clem.* | τις D*. 17. L.
— τις σπλ. ABℵCDFG. 17. 47. KLP. | ‡ τινα σπλ. ς. Vulg. *Cl. m. Clem. Victn.* | τι σπλ. 37. *Am.*
2. το ἐν BℵᶜDFG. 37. 47. KsLP. Syrr. Pst.&Hcl. rel. *Clem.* 604. *Hil.* 461ᶜ. | το αυτο Aℵ*C. 17. Goth. ut vid. | id ipsum Vulg. *m. Victn.* (vid. antea in eodem ver.)
3. κατ᾽ εριθ. BℵCD*FG. 17. 37. LP. | ‡ κατα εριθ. ς. ADᶜ. 47*s*. Ks.
— μηδε ABℵC. 17. 37. Vulg. *m.* Memph. Arm. Æth. *Victn.* | ‡ η ς. DFG. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Hil.* 461ᶜ.
— κατα κενοδ. ABℵ*C. 17. 37. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Hil. Victn.* | * om. κατα ς. ℵᶜDFG. 47. KsLP. Goth. [Æth.]
3. ἡγουμενοι] προηγουμενοι D*K.
— ὑπερεχοντας] -τες DFG. | praem. τους B.
4. ἑαυτων (Syr.Hcl.) *Victn.* | ἑαυτου C². (ut vid.)?*. Syr.Pst. Goth.
— ἕκαστοι ABFG. 17. Vulg. *m.* (49.) (Æth.) | ‡ ἑκαστος ς. ℵCD. 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Hil.* 462ᶜ. *Victn.* singula *m.* (7.) | ? om. Memph. Arm. ‖ (εκαστοις κοπουντες FG.)
— σκοπουντες ABℵCDFG. 17. 47. P. Vulg. *m.* Goth. Arm. *Hil.* | ‡ σκοπειτε ς. 37. L. [Memph. Æth.] | σκοπειτω K. Syrr.Pst.&Hcl. *Victn.*
— και *Am. Fuld.* | om. D*FGK. Vulg. *Cl. m.* Æth. *Victn.*
— τα ἑτερ.] τα των ἑτερ. D*FG. | το ἑτερ. DᶜK.
— ἕκαστοι 2⁰. ABℵC *ut vid.* D. 17. 47. P. Memph. *Victn.* | ‡ ἑκαστος ς. 37. KsL. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. | om. FG. Vulg. *m.* (*bis*). Æth. ‖ cum seq. Aℵ*C. 17.
5. τουτο] † add. γαρ ς. ℵᶜDFG. 47. KsLP. Vulg. *m.* Syr.Hcl. Goth. *Hil.* 324ᵉ. *Victn.* | om. ABℵ*C. 17. 37. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. 513ᶜ. *Eus.* c. Mcl. 94ᵃ·ᵇ. | "et" Syr.Pst.
5. φρονειτε ABℵC*DFG. 17. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Hil.* 324ᵉ. 1362ᵇ. *Victn.* | ‡ φρονεισθω ς. C³. 37. 47. KsLP. Memph. Goth. Arm. *Orig.* i. *Eus.* c. Mcl. *bis.*
— ὑμιν *Orig.* i. (De la Rue). *Eus.* c. Mcl. *Hil.* 323ᵉ. 1362ᵇ. *Victn.* | ἡμιν B. Æth. *Orig.* i. edd.
6. ἁρπακμον D*.
— το *Orig.* i. 513ᶜ. 641ᵈ. iii. 661ᵈ. iv. 37ᵉ. 156ᵈ. 260ᵇ. 446ᵈ. *Meth.* Jahn. 105. *Eus.* H.E. v. 2. (211.) viii. 10. (338.) D.E. 258ᵇ. 279ᵃ. c. Mcl. 25ᵃ. 29ᵃ. 75ᵃ. 94ᵃ·ᶜ *bis.*ᵈ *bis.* Ecl. Pr. 74. 103. | om. FG. *Eus.* c. Mcl. 101ᵃ *ed.* in Psa. 550ᵉ.
7. αλλα BℵFG. 47. | ‡ αλλ᾽ ς. ACD. rel. *Sethiani* ap. Hipp. Phil. x. 11. (318.) *Orig.* i. 513ᶜ. 641ᵈ. iv. 260ᵇ. *Eus.* H.E. viii. 10. D.E. *bis.* c. Mcl. 25ᵃ. 29ᵃ. Ecl. Pr. 103.

27. unanimes *Cl.* | 28. illis est *Cl.*
1. si qua soc. *Cl.* | si qua viscera (*om.* "et") *Cl.* | miserationis *Cl.* | 2. unanimes *Cl.* | 4. sed ea (*om.* "et") *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

¶ Goth.

f Es. 45:23. Rom. 14:11. Rev. 5:13.

11. ἐξομολογήσεται

ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος [8] ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ·¶ [9] διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ *τὸ″ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· [10] ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, [11] καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται ὅτι κύριος Ἰησοῦς χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρός.

77 [12] Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· [13] †θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. [14] πάντα ποιεῖτε χωρὶς

15. ἵνα ἦτε

g Deut. 32:5.

γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, [15] ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, [g] τέκνα θεοῦ ‡ἄμωμα″ ‡μέσον″ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, [16] λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν

exinanivit formam servi accipiens, in similitudinem hominum factus, et habitu inventus ut homo, [8] humiliavit semet ipsum factus oboediens usque ad mortem, mortem autem crucis. [9] Propter quod et deus illum exaltavit et donavit illi nomen super omne nomen, [10] ut in nomine Iesu omne genu flectatur caelestium et terrestrium et infernorum, [11] et omnis lingua confiteatur quia dominus Iesus Christus in gloria est dei patris.

[12] Itaque, carissimi mei, sicut semper oboedistis, non ut in praesentia mei tantum, sed multo magis nunc in absentia mea cum metu et tremore vestram salutem operamini: [13] deus enim est qui operatur in vobis et velle et perficere, pro bona voluntate. [14] Omnia autem facite sine murmurationibus et hesitationibus, [15] ut sitis sine querella et simplices filii dei sine reprehensione in medio nationis pravae et perversae, inter quos lucetis sicut luminaria in mundo, [16] verbum vitae continentes, ad gloriam meam in die Christi, quia non in vacuum cucurri neque in vacuum laboravi.

---

7. *ανθρωπων* *Orig. Int.* iii. 440b. 838f. *Cypr.* 290. | *ανθρωπου* *Orig.* i. 513c. *Cypr.* 317. *Hil.* 44c. 1053c.
— *ανθρωπος* *Orig.* i. 513c. 641d. Cat. Cr. Cor. 253. *Orig. Int.* iii. *Eus.* H.E. viii. 10. D.E. 446b. c. Mcl. 29a. Ecl. Pr. 190. in Es. 555e. in Ps. 406e. *Pet. Alex.* Routh. iv. 46. *Hil.* 44c. 323e. *Victn.* | *ανθρωποις* C*. | (*εν σχηματι δε ανθρωπου* *Hipp.* de Chr.&Antichr. 6. (7.) in Dan. 24.)

8. *ὑπηκος* FG. 37.
— *μεχρι* *Orig.* i. *bis.* iii. 725c. iv. 37e. 166a *bis.* 393e. 399a. 400e. 446c. Cat. Cor. *Eus.* D.E. 224c. 495b. 507c. c. Mcl. 70c. 75a. Ecl. Pr. 55. 89. in Ps. 181e. 395e. | *αχρι* D*FG. | *ἑως* *Eus.* H.E. viii. 10. | (*τῳ θανατῳ* *Eus.* c. Mcl. 94d.)
— *σταυρου*] praem. *του* ℵ. | om. *Orig.* i. 641d. iv. 37e. 393e. 400e. 446c. Cat. Cor. *Eus.* H.E. D.E. *ter.* in Ps. *bis.*

9. *το ονομα* ABℵC. 17. *Hipp.* Frag. ii. 29. *Dion. Alex.* (ad Paul. Samos 27. sed. qu. de authentia epistolae). *Eus.* D.E. 136c. Ecl. Pr. 74. 234. | * om. *το* ⸗. DFG. 37. 47. KsLP. Arm. *Clem.* (exc. Theod.) 979. *Orig.* i. 513d. ii. 549f. in Prov. Mai 46. *Eus.* in Ps. 69b. 193a. 400a. ‖ add. *εις* FG.

10. *Ιησου*] add. *χριστου* ℵ*. (corr.c) 47. Syr.Hcl.* Æth. *Orig.* ii. 496e. | om. *Clem.* 417. *Orig.* i. 786a. iii. 242d. iv. 144d. *Eus.* D.E. 136c. Ecl. Pr. 74. in Ps. 193a. 400a. 643e. *Novat.* 175. *Hil.* 44d. 177e. 324f. 421b. 548d.
— *καμψῃ* *Iren.* 48. *Clem. Orig.* i. 267f. ii. 496e. 549b. iv. 144d. Cat. Cr. Luc. 86. *Orig. Int.* iii. 361e. 939f. 961c. *Eus.* D.E. Ecl. Pr. 74. in Ps. 193a. 408a. *Cypr.* 317. (255. 290.) *Novat. Hil.* 44d. 177e. 324f. 421b. 459e. 515a. 545d. 989b. 1020b. (*Victn.*) | *καμψει* P. *Orig.* i. 268b. 786a. ii. 702c. iii. 242d. *Meth.* Jahn. 117. *Eus.* Ecl. Pr. 27. in Es. 544a. in Ps. 643e. in Luc. 172. | *καμπῃ* *Orig.* Cat. Cr. Eph. 160.

11. *εξομολογησηται* Bℵ. 17*s.* Vulg.*m. Iren.* 48. *Clem.* 417 et (exc. Theod.) 979. *Eus.* Ecl. Pr. 74. *Cypr.* 290. 317. *Novat.* 175. *Hil.* 44d. 177e. 189. 324f. 421b. 459e. 507b. 515a. 545d. 989b. 1020b. 1252a. *Victn.* | *-σεται* ACDFG. 37. 47. KLP. *Orig.* ii. 549f. 702c. iii. 242d. iv. 144d. Cat. Luc. *Eus.* Ecl. Pr. 27. in Es. 544a. in Ps. 643c. *Hil.* 1012a.

11. *ὁτι κυριος Ιησους χριστος* *Clem.* 417. *Orig.* i. 786b. iii. 242d. iv. 144d. Cat. Luc. *Orig. Int.* iii. 961c. *Eus.* Ecl. Pr. *bis.* et 149. in Es. *Cypr.* 290. 317. | *ὁτι χρ. κυρ. εις* K. | *ὁτι κυριος της δοξης Ιησ. χρ. σωτηρ* *Clem.* (exc. Theod.) 979. quia dominus Jesus in gloria est Dei Patris *Orig. Int.* i. 58b. ‖ *χριστος*] om. FG. *m. Eus.* in Ps. 643e. *Novat. Hil.* 177e. 189. 324f. 421b. 459e. 507b. 515a. 545d. (975a.) 989c. 1012a. 1020b. 1282a.

12. *αγαπητοι* *Victn.* | *αδελφοι* A.
— *ὡς* Vulg. Syr.Hcl. *Victn.* | om. B. 17. *Harl.*2 Syr.Pst. Memph.Arm.Æth.
— *εν* 1°. *Victn.* | om. ℵcFG.
— *νυν* post *πολλῳ μαλλον* DFG. Arm. *Victn.*
— *εν τῃ απουσιᾳ μου* (*Victn.*) | om. FG.

13. *θεος*] †praem. *ὁ* ⸗. Db. 37. 47. L. | om. ABℵCD*FG. 17. KP. *Eus.* in Luc. (Mai 162.)

---

9. exaltavit illum *Cl.* | nomen 1°] add. quod est *Cl. Am.*2 | 10. *om.* "et" 1°. *Cl.* | 13. est enim *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth.] Arm. Æth.

ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. [17] ‡ ἀλλὰ″ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· [18] τὸ ‡ δὲ″ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

Δ′

[19] Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν· [20] οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· [21] οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ † ‡ Ἰησοῦ χριστοῦ·″ [22] § τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. [23] τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ἂν ‡ ἀφίδω″ τὰ περὶ ἐμέ, ἐξαυτῆς· [24] πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. [25] ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συνστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς· [26] ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. [27] καὶ γὰρ ἠσθένησεν παραπλήσιον θανάτῳ· ‡ ἀλλὰ″ ὁ θεὸς ‡ ἠλέησεν αὐτόν,″ οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα

§ Goth.

[17] Sed etsi immolor supra sacrificium et obsequium fidei vestrae, gaudeo et congratulor omnibus vobis: [18] id ipsum autem et vos gaudete et congratulamini mihi.

[19] Spero autem in domino Iesu Timotheum cito me mittere ad vos, ut et ego bono animo sim cognitis quae circa vos sunt. [20] Neminem enim habeo tam unianimem, qui sincera adfectione pro vobis sollicitus sit: [21] omnes enim sua quaerunt, non quae Iesu Christi. [22] Experimentum autem eius cognoscite, quoniam sicut patri filius mecum servivit in evangelio. [23] Hunc igitur spero me mittere mox ut videro quae circa me sunt: [24] confido autem in domino quoniam et ipse veniam ad vos cito. [25] Necessarium autem existimavi Epaphroditum fratrem et cooperatorem et commilitonem meum, vestrum apostolum et ministrum necessitatis meae, mittere ad vos, [26] quoniam quidem omnes vos desiderabat, et maestus erat propterea quod audieratis illum infirmatum. [27] Nam et infirmatus est usque ad mortem: sed deus misertus est eius, non solum autem eius verum etiam et mei, ne

---

13. ενεργων] add. δυναμεις A. | om. *Orig.* ii. 504[d]. *Eus.* in Luc. *Victn.*
— εν υμιν ante ενεργων 17. | post *Orig.* ii. (ἡμιν). *Victn.*
— ευδοκιας] add. αυτου C. Æth. | om. *Orig.* ii. *Victn.*
14. και διαλογισμων *Victn.* | om. K.
15. γενησθε BℵCD[c]. 17. 37. 47. KsLP. | ητε AD*FG. Vulg. *Cypr.* 309. *Victn.*
— ακεραιοι και αμεμπτοι 17.
— αμωμα ABℵC. 17. *Clem.* 310. *Victn. Graece.* | ‡ αμωμητα ⸗. DFG. 37. 47. KsLP. (vid. Deut. xxxii. 5.)
— μεσον ABℵCD*FG. 17. P. *Clem.* | ‡ εν μεσῳ ⸗. D[b]. 37. 47. KsL.
— κοσμῳ *Iren. Gr.* 232. *Clem. Cypr.* 12. 314. *Victn.* | τῳ κοσμῳ τουτῳ FG. *m. Orig. Int.* ii. 323[c].
16. επεχοντες] εχοντες ℵ*. (corr.[a])
— καυχημα] καυχησιν D.
— εμοι] add. και 37. | om. *Victn.*
— ἡμεραν *Victn.* | -ρας F(non G.)
— ουδε] ουδ' B.
17. αλλα A *ut vid.* BD*FG. | ‡ αλλ' ⸗. ℵCD[c]. rel.
— ει και] και ει FG. (εις πενδ. G.)
17. χαιρω] praem. νυν 17. | om. *Tert.* Scorp. 13. *Victn.*
— και συγχαιρω (*Clem.* 604.) *Tert. Victn.* | om. ℵ*. (add.[a])
18. δε Bℵ. 17. P. | ‡ δ' ⸗. ACD. rel.
19. κυριῳ ABℵD[c]. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | χριστῳ CD*FG. Memph. (in domino Jesu Christo *Victn.*)
— υμιν] προς υμας D*.
— ευψυχω] εκψυχω A.
20. περι *Clem.* 604. | ὑπερ L.
— υμων *Clem.* | ἡμων D*.
21. οι *Clem.* 604. | ου F(non G.)
— Ιησου χριστου AℵCDFG. 17. (47.) P. Vulg. Syr.Pst. Arm. *Clem. Victn.* (του Ιησ. χρ. 47.) | † του″ ‡ χρ. Ιησ. ⸗. | χρ. Ιησ. BL. 37. *Fuld. Dem.* Syr.Hcl. Memph. Æth. *Rom.* | του χριστου K. Æth. *Platt.*
22. εις το ευαγγελιον *Victn.* | εν τοις δεσμοις του ευαγγελιου C.
23. πεμψαι] εκπεμψαι K.
— αφιδω AB*ℵD*FG. 17. | ‡ απιδω ⸗. B[2]C(απειδω)D[c]. 37. 47. KsLP.
24. αυτος] add. εγω ℵ[a]. | om. *Victn.*
24. ταχεως post ελευσομαι FG. (Memph.) | ante *Victn.*
— ελευσομαι] add. προς υμας Aℵ* (om.[c])CP. Vulg. Syr.Pst. Memph. | om. *Victn.* ‖ ελευσεται 17.
25. και συνεργον *Victn.* | om. D*.
— της χριαν F(non G.)
26. επιποθων] επιπορθων F(non G.)
— ην] om. 37*. (add.[1])
— παντας post υμας B. | ante Vulg. *Victn.* ‖ add. ιδειν (post υμας) Aℵ*CD. 17. 37. Syrr.(Pst.)&Hcl (Memph.) (Arm.) (Æth.) | om. BℵcFG. 47. KsLP. Vulg. Goth. *Victn.*
— ὁτι ησθενησεν] αυτον ησθενηκεναι D*FG. Vulg. (? Goth.) *Victn.* [C**n.l.*]
27. θανατῳ] -του BℵcP.
— αλλα ABℵC *ut vid.* D. 17. | ‡ αλλ' ⸗. FG. rel.
— ηλεησεν ante αυτον ABℵC[2](**n.l.*) DFG. 17. 37 (ελεη.) P. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl. *Victn.* | ‡ post ⸗. 47. KsL. Goth.
— ουκ] ουχ D*.

19. me cito *Cl.* | 20. unanimem *Cl.* | 21. enim quae sua sunt *Cl.* | 22. quia sicut *Cl.* | 23. mittere ad vos *Cl.* | que *Am.* | 25. vestrum autem apost. *Cl.*

ABℵ(C)D FG. 17. 37. 47. KLP.

μὴ λύπην ἐπὶ ‡λύπην" σχῶ. [28] σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε, κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ. [29] προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε· [30] ὅτι διὰ τὸ ἔργον †χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισεν ‡παραβολευσάμενος" τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

30. κυρίου

III. Ε'

78 [1] Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, [h] χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. [2] βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν· [3] ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι ‡θεοῦ" λατρεύοντες, καὶ καυχώμενοι ἐν χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, [4] καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί. εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον, ¶ C. [5] περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς ¶ ‡Βενιαμείν," Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, [6] κατὰ ‡ζῆλος" διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος.

[h] cap. 2:18. 4:4.

tristitiam super tristitiam haberem. [28] Festinantius ergo misi illum, ut viso eo iterum gaudeatis et ego sine tristitia sim. [29] Excipite itaque illum cum omni gaudio in domino, et eiusmodi cum honore habitote, [30] quoniam propter opus Christi usque ad mortem accessit tradens animam suam, ut impleret id quod ex vobis deerat erga meum obsequium.

[1] De cetero, fratres mei, gaudete in domino. Eadem vobis scribere mihi quidem non pigrum, vobis autem necessarium. [2] Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem. [3] Nos enim sumus circumcisio, qui spiritu deo servimus et gloriamur in Christo Iesu, et non in carne fiduciam habentes; [4] quamquam ego habeam confidentiam et in carne. Si quis alius videtur confidere in carne, ego magis, [5] circumcisus octava die, ex genere Israhel, de tribu Beniamin, Hebreus ex Hebraeis, secundum legem Pharisaeus, [6] secundum aemulationem persequens ecclesiam dei, secundum iustitiam quae in lege est conversatus sine

27. επι λυπην ABℵCDFG. 17. 37. 47. LP. | ‡επι λυπη ⊃. Ks. — σχω ABℵCDc. rel. | εχω D*FG. 28. σπουδαιοτερως] -τερον D*FG. | -τερος P. (C *n.l.*) — ουν *Victn.* | δε FG. 17. | nunc Goth. [Æth.] — αυτον] add. προς ὑμας 17. Syr.Pst. | om. *Victn.* — χαρητε] χαιρηται F(non G.) | -ειτε P. 29. προσδεχεσθε] προσδεξασθε A²ℵ. | προς δε εχεσθαι FG (ad vero excipite *Lat.*) — ουν *Victn.* | om. 17. 30. χριστου BFG. (†του" χριστου ⊃. D. 37. KsL.) Vulg. Syr.Pst. Goth. *Victn.* | κυριου Aℵ. 17. 47. P. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. C. — μεχρι] ἑως DFG. — παραβολευσαμενος ABℵDFG. | ‡παραβουλ. ⊃.C. 17*s*. 37. 47. KLP. — ψυχῃ] add. αυτου FG. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. *Victn.* — αναπληρωσῃ] -σει ℵ. 17. | πληρωση B. — με] εμε ℵ*(corr.c) 47. 1. μου] μοι FG. — τα αυτα *Victn.* | ταυτα ℵ*(corr.c) FGP. Memph. — ὑμιν 1°. *Victn.* | om. 47. Memph.

1. ασφαλες] praem. το A**ut vid.*(*Tf.*) 37. 3. θεου ABℵ*CDcFG. 17. 37. 47. KL. Vulg.cod. Syr.Hcl.*mg.* Memph. *Eus.* in Ps. 449b. "*qui spiritui Dei servimus.* Scio plerosque codices habere, *qui spiritu Deo servimus.* quantum autem inspicere potuimus plures Graeci hoc habent, *qui spiritui Dei servimus.*" *Augustinus*, Sermo clxix. (ed. Bassani vii. 808f.) | ‡θεῳ ⊃. ℵcD*P. Vulg. *m.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Goth. Arm. Æth. *Orig.Int.* ii. 68c. 230e. iii. 837d. iv. 487d. 489d. *Victn.* — ουκ εν *Eus.* in Ps. *Victn.* | ου D. 4. και εν *Victn.* | om. και D*FG. || και εν σαρκι] τοιαυτην εχων εν κυριῳ C²(C**n.l.*) — ει τις] add. δε FG. *Luc.* 166. | om. *Victn.* — αλλος *Victn.* | αλλως FG. 37. || ante δοκει DFG. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Goth. | post *Victn.* — σαρκι 2°. *Luc. Victn.* | ὑμιν 17. — εγω 2°] πε ℵ*. (corr.a) 5. Βενιαμειν ABℵ. 37*. 47. L. Goth. | -μην FGKP. Memph. | ‡-μιν ⊃. D. 17. — νομον] praem. τον FG. 6. ζηλος ABℵ*D*FG. | ‡ ζηλον ⊃. ℵcDb. 17*s*. 37. 47. KsLP.

6. την εκκλησιαν] om. την D*FG. || add. θεου FG. Vulg. Arm. cdd. mg. | om. *Victn.* 7. αλλα BD*. | ‡αλλ' ⊃. DcF. 37. 47. KsLP. (αλλ· τινα F.) | om. Aℵ.G. 17. *Luc.* 166. — ην μοι Aℵ DFG. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. *Victn.* | μοι ην B. Vulg. *Luc.* 8. μεν ουν BDFG. 47. KL. | μεν ουν †γε" ⊃. Aℵ. 17. 37. P. Memph. *Graece.* | om. Arm. Æth. — και 1°.] om. ℵ*. (add.c) Vulg. *Cl.* Memph. Goth. Æth. *Luc.* 166. — χριστου Ιησου (B)ℵDFG. 17. 37. L. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. *Rom. Luc.* 166. (praem. του B.) | Ιησ. χρ. A. 47. KP. Vulg. Syr.Pst. Goth. Æth. *Platt.* — μου] ἡμων AP. Syr.Hcl. Arm. Æth. *Luc.* — δι' ὀν *Orig.* iii. 452a. | δι' ων 17. — σκυβαλα] †add. ειναι ⊃. Aℵc Dc. 37. 47. KsLP. Syr.Hcl. Goth. | om. Bℵ*D*FG. 17. Vulg. Syr.Pst. Memph.

29. habetote *Cl.* 3. servimus deo *Cl.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.

7. [ἀλλὰ]
— μοι ἦν

7 ‡ ἀλλὰ″ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν χριστὸν ζημίαν· 8 ἀλλὰ μὲν οὖν † καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα †, ἵνα χριστὸν κερδήσω, 9 καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, 10 τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ † κοινωνίαν † παθημάτων αὐτοῦ, ‡ συμμορφιζόμενος″ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, 11 εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν ‡ τὴν ἐκ″ νεκρῶν· 12 οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω ἐφ' ᾧ καὶ κατελήμφθην

13 οὔπω λογίζ.

ὑπὸ † χριστοῦ †. 13 ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν οὐ λογίζομαι κατειληφέναι· ἓν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, 14 κατὰ σκοπὸν διώκω ‡ εἰς″ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 15 ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν

quaerella. 7 Sed quae mihi fuerunt lucra, haec arbitratus sum propter Christum detrimenta. 8 Verum tamen et existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi domini mei, propter quem omnia detrimentum feci et arbitror ut stercora, ut Christum lucri faciam, 9 et inveniar in illo non habens meam iustitiam quae ex lege est, sed illam quae ex fide est Christi, quae ex deo est iustitia in fide, 10 ad agnoscendum illum et virtutem resurrectionis eius et societatem passionum illius, configuratus morti eius, 11 si quo modo occurram ad resurrectionem quae est ex mortuis. 12 Non quod iam acceperim aut iam perfectus sim: sequor autem si conprehendam in quo et conprehensus sum a Christo Iesu. 13 Fratres, ego me non arbitror conpraehendisse: unum autem, quae quidem retro sunt obliviscens, ad ea vero quae sunt priora extendens me, 14 ad destinatum persequor, ad brabium supernae vocationis dei in Christo Iesu. 15 Quicumque ergo perfecti sumus, hoc sentiamus: et si quid aliter sapitis, et hoc vobis deus

---

Arm. Æth. *Orig.* i. 387f. iii. 452e. *Orig. Int.* ii. 471e. *Luc.* 166. *Victn.*

9. *εμην*] post *δικαιοσ.* ℵ*. (corr.c) | om. L.
— *εκ νομου Luc.* 166. *Victn.* | *εν νομῳ* 17. | *εκ του νομου* L.
— *επι τῃ*] *εν* D*. *Luc.*
10. *αναστασεως Victn.* | *γνωσεως* ℵ*. (corr.a)
— *γνναμην* F(non G.)
— *αυτου* 1°. *Luc. Victn.* | om. D*.
— *κοινωνιαν*] † praem. *την* ⊃. ℵcDFG. 17. 37. 47. KsLP. | om. ABℵ*.
— *παθηματων*] † praem. *των* ⊃. AℵcD. rel. | om. Bℵ*.
— *συμμορφιζομενος* ABℵ*D*. 17. P. *Orig.* i. 438f. codd. | ‡ *συμμορφουμενος* ⊃. ℵcDc. 37. 47. KsL. *Orig.* i. ed. De la Rue. | *συνφορτειζομενος* FG. Goth. | cooneratus *g. Luc.* 166. cui honoratus *Iren.* 309 (cod.) particeps oneris *Victn.*
11. *την εκ* ABℵD. 17. P. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. *Iren.* 309. *Orig. Int.* iv. 459a. *Tert.* de res. car. 23. *Luc.* 166. *Victn.* | *των εκ* FG. | ‡ *των* ⊃. 37. 47. KsL. (Memph.) Arm. [Æth.]
12. *ουχ Clem.* 129. | *ουκ* F(non G.)
— *ελαβον*] add. *η ηδη δεδικαιωμαι* D*(FG.) Goth. (om. *η ηδη τετ.*) *Iren.* 238. (*δικαι.* FG. *-ομαι* G*. praem. *τετελειωμαι* G*.) | om. *Clem.* 129. *Orig. Int.* iv. 459a. 675c. *Eus.* in Ps. 103a. *Tert.* de res. car. 23. *Hil.* 245a. *Victn.*
12. *και bis* Syr.Hcl. *Clem.* | om. D*FG. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. *Tert.* ‖ *και* 1°. *Eus.* in Ps. | om. ℵ*. (add.c) Vulg. *Orig. Int.* iv. 459a. *Hil.* 51c. 239f. 245a. *Victn.* ‖ *και* 2°. *Victn.* | *ει* ℵ*. (corr.a)
— *χριστου* BD*FG. 17. Goth. Æth. *Rom. Clem. Orig. Int.* iv. 459a. *Tert. Hil.* 245a. *Victn.* (*του χρ.* Dc.) | † *του″ χρ.* † *Ιησ.″* ⊃. 37. KsL. | *χρ. Ιησ.* AℵD. 47. P. Vulg. Syr Hcl.*mg.* Memph. Arm. | a Jesu Christo Syr.Pst. Æth. *Platt.* | a domino Jesu Syr.Hcl.*txt.*
13. *εγω Clem.* 129. *Orig. Int.* iv. 459a. *Tert.* de res. car. 23. *Victn.* | om. D*.
— *εμαυτον Clem.* | *-τω* P.
— *ου* BDcFG. 37. KsL. Vulg. Syrr.Pst. &Hcl.*txt.* Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. 459a. *Tert. Victn.* | *ουπω* AℵD*. 17. 47. P. Syr.Hcl.* Memph. Æth. *Clem.*
— *κατειληφεναι Clem. Orig. Int.* iv. 459a. *Tert. Victn.* | *κατιληφοτα* FG.
— *μεν*] add. *ουν* K. | om. *Clem.* 129. *Orig.* ii. 626e. (et *μεν*) *Orig. Int.* iv. 459b. *Victn.*
— *τοις δε Clem. Orig.* ii. in Ps. Gall. 58. | *εις δε τα* D*FG. Vulg. | et ad ea *Orig. Int.* iv. | *η τοις Orig.* ap. Mai Auc. Cl. ix. 269. *τοις Hipp.* Frag. Lagarde 136. in ea *Hil.* 432c. ad ea vero Vulg.
13. *επεκτ. Clem. Orig.* i. 239d. ii. iii. 207d. in Ps. Gall. 58. *Orig.* ap. Mai.| *απεκτ.* FG.
14. *κατα σκοπον Clem.* | *κατασκοπῶν* 37 *sic.* Syr.Hcl.*mg.*
— *εις* ABℵ. 17. *Clem.* | ‡ *επι* ⊃. DFG. rel. *Pet. Alex.* Routh. iv. 37.
— *του θεου Orig. Int.* iv. | om. FG. *Clem.*? *Pet. Alex. Novat.* 257. *Victn.*
— *χριστῳ Ιησου* Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. *Victn.* | *κυριῳ Ιησ. χρ.* D*FG. | Jesu Chr. Syr.Pst. Æth.
15. *τελειοι*] add. *εν χριστῳ Ιησου* FG. | om. *Clem.* 129. *Orig. Int.* iv. 459b. 675c. *Hil.* 1097b. *Victn.*
— *φρονωμεν*] *-νουμεν* ℵL. *Clem.* (*-νειτε* Arm.) ‖ praem. *ουν* ℵ*. (corr.c) | om. *Clem. Orig. Int.* iv. *bis. Hil. Victn.*
— *φρονειτε*] *-νησητε* 47.
— *ὁ*] om. D*.

---

8. *om.* "et" *ante* exist. *Cl.* | 9. Christi Jesu *Cl.* | 10. cognoscendum *Cl.* | 12. quomodo comprehendam *Cl.* | 13. extendens meipsum *Cl.* | 14. supernae] super *Am.** | 15. sumus *om. Am.** (ut vid.)

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

ἀποκαλύψει. 16 πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν,[i] τῷ αὐτῷ στοιχεῖν †.

[i] Gal. 6 : 16.

17 Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτως περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. 18 πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ χριστοῦ, 19 ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. 20 ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν χριστόν, 21 ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν † σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ‡ αὐτῷ" τὰ πάντα.

revelabit. 16 Verum tamen ad quod pervenimus, ut idem sapiamus et in eadem permaneamus regula.

17 Imitatores mei estote, fratres, et observate eos qui ita ambulant sicut habetis formam nos. 18 Multi enim ambulant, quos saepe dicebam vobis, nunc autem et flens dico, inimicos crucis Christi, 19 quorum finis interitus, quorum deus venter et gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt. 20 Nostra autem conversatio in caelis est, unde etiam salvatorem expectamus dominum Iesum Christum, 21 qui reformabit corpus humilitatis nostrae configuratum corpori claritatis suae, secundum operationem qua possit etiam subicere sibi omnia.

IV. ϛ' 1 "Ωστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί. 2 Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ· 3 ‡ ναὶ" ἐρωτῶ καὶ σέ, ‡ γνήσιε σύνζυγε," συνλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

[1] Itaque, fratres mei carissimi et desiderantissimi, gaudium meum et corona mea, sic state in domino, carissimi. 2 Evhodiam rogo et Syntychen depraecor id ipsum sapere in domino. 3 Etiam, rogo et te, germane conpar, adiuva illas quae mecum laboraverunt in evangelio cum Clemente et ceteris adiutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitae.

79 4 Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. 5 τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς. 6 μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ

[4] Gaudete in domino semper: iterum dico, gaudete. 5 Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Dominus prope est. 6 Nihil solliciti sitis, sed in

16. τῳ αυτῳ στοιχειν absque additamento ABℵ*. 17. Memph. Theb. *ap. Gb. Æth. Rom. Hil.* 1097b. | † add. κανονι το αυτο φρονειν ϛ. ℵc. 47. KLP. Syr. Pst.&Hcl. | το αυτο φρονειν τῳ αυτῳ (-οι D*.) στοιχειν D*(FG. συνστοιχ.) *Victn.* (add. κανονι Dc.) | το αυτ. φρον. τῳ αυτ. κανονι στοιχειν 37. (Vulg.) (Goth.) (Arm.) Æth. *Platt. ut vid.*

18. ελιγον *Victn.* | ελεγομεν D*.
— νυνι 37.
— και *Luc.* 159. 256. | om. D*. *Victn.*

20. γαρ MSS. Syr.Hcl.*txt.* Memph. *Victn.* | δε Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*mg.* Goth. Arm. Æth. *Iren.* 308. *Clem.* 554. *Orig.* iii. 459e. 693b. *Orig. Int.* ii. 53e. 191e. 292d. *Eus.* in Ps. 594c. Theoph. (Mai 147.) *Cypr.* 235. 308. *Hil.* 403e. 545e. 1099a. (και ημων *Orig.* iii. 459e.)

21. συμμορφον] † praem. εις το γενεσθαι αυτο ϛ. Db. 17. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. *Orig.* iii. 548b. 600b. (686b.) *Victn.* "ut fiat." *Orig. Int.* iv. 596b. | om. ABℵD*FG. Vulg.*m.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 308. *Orig.* Cat. Cr. Cor. 295. *Orig. Int.* i. 37b. iv. 595c. *Eus.* c. Mcl. 177c. 185b. *Tert.* adv. Marc. v. 20. *Cypr.* 235. 308. *Hil.* 22b. 1102d.

21. τῳ σωματι *Eus.* c. Mcl. | του σωματος FG.
— κατα] praem. και 47. | om. *Eus.* c. Mcl. *Hil.* 1102d. *Victn.*
— αυτῳ ABℵ*D*FG. 17. 47. KP. *Eus.* c. Mcl. *Victn.* | ‡ εαυτῳ ϛ. ℵcDc. 37. L. Vulg. *Hil.* 1102d.
1. μου 2°.] om. B.
— χαρα *Victn.* | χαρις FG.
— ουτως] praem. και FG.
— αγαπητοι] om. D*. Goth. *Victn.* ‖ add. μου B. 17. Syr.Pst. (e punctis) Memph. (nostri Æth.)

2. Ευοδιαν *Elz.* Syr.Hcl.*mg.Graece* ABℵ DFG. 17. 37. KL. Memph. | Ενωδιαν *St.* 3. 47. P.
2. Συντυχην Syr.Hcl.*mg. Gr.* | -χειν 17. 37. LP.
3. ναι ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Victn.* | ‡ και ϛ. Vulg. ("etiam") Syr.Pst. *Orig. Int.* iv. 461c. [Memph.]
— γνησιε ante συνζυγε (*s.* συζ.) ABℵD. 17. 47. P. Vulg. Goth. (Arm.) Æth. *Orig. Int.* iv. *Victn.* | ‡ post ϛ. 37. KsL. | εγνησιε γερμανε συνζυγαι FG.
— συνλαμβανου B*ℵD*FG. 17.
— μετα και Syr.Pst. Memph. *Eus.* H.E. iii. 15. (107.) | om. και D*FG. Vulg. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Victn. Orig.* iv. 153d.
— και των λοιπων συνεργων μου *Orig.* iv. *Victn.* | κ. των συνεργων μου και των λοιπων ℵ*. (corr.c)

15. revelavit *Am.* | 17. formam nostram *Cl.* | 19. venter est *Cl.* | 20. dominum nostrum *Cl.* | 21. reformavit *Am.* | etiam possit *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.

προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν· [7] καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.

omni oratione et obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestrae innotescant apud deum. [7] Et pax dei, quae exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra et intellegentias vestras in Christo Iesu.

[8] Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· [9] ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε, [k] καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

[8] De cetero, fratres, quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque iusta, quaecumque sancta, quaecumque amabilia, quaecumque bonae famae, si qua virtus, si qua laus, haec cogitate; [9] quae et didicistis et accepistis et audistis et vidistis in me, haec agite; et deus pacis erit vobiscum.

[k] Rom. 15:33.

Z′

[10] Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. [11] οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι. [12] οἶδα ‡ καὶ ″ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι· [13] πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με †. [14] πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. [15] οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήμψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι· [16] ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε. [17] οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ‡ ἀλλὰ ″ ἐπιζητῶ ¶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα

[10] Gavisus sum autem in domino vehementer, quoniam tandem aliquando refloruistis pro me sentire; sicut et sentiebatis, occupati autem eratis. [11] Non quasi propter penuriam dico: ego enim didici in quibus sum sufficiens esse. [12] Scio et humiliari, scio et abundare: ubique et in omnibus institutus sum, et satiari et esurire et abundare et paenuriam pati. [13] Omnia possum in eo qui me confortat. [14] Verum tamen bene fecistis communicantes tribulationi meae. [15] Scitis autem et vos, Philippenses, quod in principio evangelii, quando profectus sum a Machedonia, nulla mihi ecclesia communicavit in ratione dati et accepti nisi vos soli, [16] quia et Thessalonicam semel et bis in usum mihi misistis. [17] Non quia quaero datum, sed requiro fructum

¶ Goth.

---

5. ὑμων *Victn.* | ὑμιν 37.
— πασιν] add. τοις A.
6. μετα] μετ' BℵP.
7. θεου Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* *Orig.* i. 276d. iv. 48d. 358d. *Orig. Int.* ii. 267c. iv. 618c. 681c. *Hil.* 389e. *Victn.* | χριστου A. Syrr.Hcl.*mg.*
— νοηματα *Orig.* iv. 358d. Cat. Cr. Eph. 224. *Orig. Int.* ii. iv. *bis.* | σωματα FG. *Tol. m.* Goth. *Victn.*
8. ὁσα ἁγνα ante ὁσα δικαια 37. | post *Clem.* 562. *Victn.*
— ει τις 1o. *Clem.* | ἤ τις K. 17.
— επαινος] add. επιστημης D*FG. Vulg. *Cl. Am.*2 | om. *Am.** *Tol. Clem. Eus.* H.E. de Mart. Pal. 12. (435.) *Victn.*
9. ειδετε] ιδετε Db FG. 37. 47. KL. *Clem.* 562. | om. *Victn.*
10. ανεθαλετε] εθαλατε D*. | ενθαλετε Syr.Hcl.mg. *Gr.*
— το] του FG.
12. οιδα και ABℵDFG. 17. 37 *Scr.* 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. *Clem.* 608. *Orig. Int.* iv. 539c. | ‡ οιδα δε ⸗. | οιδα δε και 37 *Treg.* | οιδα Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.
12. οιδα 2o. *Clem. Orig. Int.* iv. *Victn.* | om. 47. Æth.
— και χορ. και πειναν *Clem. Orig. Int.* iv. *Victn.* | om. 47.
— και περ. 2o. *Clem. Orig. Int.* iv. *Victn.* | om. *Am.* | om. και A.
13. ισχυω *Clem.* 608. *Orig.* i. 794e. iv. 39d. 210b. Cat. Cr. Cor. 341. *Eus.* in Es. 577b. in Ps. 33c. 60b. 159b. 285a. 295b. 364e. 595e. (ισχυομεν *Eus.* in Es. 363d.) | ισχω FG.
— ενδυναμουντι *Clem. Orig.* i. iv. *bis.* & 310e. Cat. Cor. *Eus.* in Es. *bis.* in Ps. 7les. | δυναμουντι 37.
— με] † add. χριστῳ ⸗. ℵcDc(FG. χριστου) 37. 47. KsLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. (*Orig.* i. 205b.) *Orig. Int.* i. 141c. ii. 257c. 461c. 472a. *Eus.* in Ps. 33c. 60b. | χριστῳ Ιησου τῳ κυριῳ ἡμων *Orig.* i. 794e. | χριστῳ Ιησου *Orig.* iv. 39d. 210b. 357e. Cat. Cor. *Eus.* in Ps. 595e. | om. ABℵ*D*. 17. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Clem. Eus.* in Es. 577b. in Ps. 159b. 285a. 295b. 364e. *Victn.* (ἡμας θεῳ *Eus.* in Es. 363d.)
14. ποιησαται FG.
— μου post τῃ θλιψει DFG. Vulg.
15. δε Vulg. Syr.Pst. Memph. *Victn.* | om. D*. 37. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth.
— ουδεμια] praem. ὁτι D*FG. Æth. | om. *Victn.*
— μονοι *Victn.* | om. A*. Arm.
16. απαξ FG.
— εις] om. AD*. Arm. Æth. *Victn.*
— μοι Syr.Hcl. Goth. Æth. *Victn.* | μου D*LP. Syr.Pst. Memph. Arm.
17. δωμα L.
— αλλα ABP. | ‡ αλλ' ⸗. ℵD. rel.

8. laus disciplinae *Cl. Am.*** | 12. et abundare 2o. *om. Am.* | 15. Machedoniam *Am.** | 17. quaero quia *Am.** (non om. quia).

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP. | Vulg. Syrr. P.H. Memph. Arm. Æth.

εἰς λόγον ὑμῶν· [18] ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω, πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν εὐάρεστον τῷ θεῷ. [19] ὁ δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ ‡ τὸ πλοῦτος″ αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. [20] τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

[21] Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. [22] ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ [l] οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

[23] Ἡ χάρις τοῦ κυρίου † Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ ‡ τοῦ πνεύματος″ ὑμῶν. †.

[l] cap. 1:13.

abundantem in rationem vestram. [18] Habeo autem omnia et abundo: repletus sum acceptis ab Epaphrodito quae misistis, odorem suavitatis, hostiam acceptam placentem deo. [19] Deus autem meus impleat omne desiderium vestrum secundum divitias suas in gloria in Christo Iesu. [20] Deo autem et patri nostro gloria in saecula saeculorum, amen.

[21] Salutate omnem sanctum in Christo Iesu. [22] Salutant vos qui mecum sunt fratres. Salutant vos omnes sancti, maxime autem qui de Caesaris domo sunt. [23] Gratia domini Iesu Christi cum spiritu vestro, amen.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

17. λογον] praem. τον FG.
18. δε Syr.Hcl. | om. 17. Syr.Pst. | enim *Victn.*
— παρα Επαφροδιτου *Iren.* 251. *Orig. Int.* ii. 204ª. *Cypr.* 214. *Victn.* | om. A. | παρ' Επαφρ. P. | απο Επαφρ. ℵª.
— τα] το D*.
— ὑμων] add. πεμφθεντα FG. (Vulg.) *m.* (Syr.Pst.) *Iren. Orig. Int.* ii. 204ª. *Cypr.* 214. *Victn.* | add. πενφθεν D*.
— οσμην] praem. εις 17. *Orig. Int.* ii. | om. *Iren. Cypr. Victn.*
19. πληρωσει ABℵDᶜKsLP. Memph. Arm. Æth. | πληρωσαι D*FG. 17. 37. 47. Vulg. *Victn.*
— το πλουτος ABℵ*D*(FG του). 17. P. | ‡ τον πλουτον ⊃. ℵᶜDᵇ. 37. 47. KsL.
— αυτου *Victn.* | ὑμων D*.
19. εν δοξη *Victn.* | om. εν ℵ*. (add.ª)
20. ἡ δοξα] praem. ᾧ ℵ*. (om.ᵉ)
— των αιωνων *Victn.* | om. 47. KL.
21. ασπασθαι FG.
22. ὑμας *Victn.* | om. FG.
— παντες (non om. 17.) post οἱ ἁγιοι 47. | ante *Victn.*
— δε *Victn.* | om. 17. L*Tf.*
— εκ] απο B.
23. κυριου] † add. ἡμων ⊃. DP. Vulg. *Cl. Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl.* Memph. Æth. *Victn.* | om. ABℵFG. 17. 37. 47. KL. *Am.* Syr.Hcl.*txt.* Arm.
— του πνευματος ABℵ*DFG. 17. 47. P. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Victn.* | ‡ παντων ⊃. ℵᶜ. 37. KsL. Syrr.Pst.&Hcl.
— fin.] † add. αμην ⊃. AℵD. 17. 37. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. BFG. 47.

Subscriptio προς Φιλιππησιους ABℵ. 17. | προς Φιλιππησιους επληρωθη (αρχεται προς Θεσσαλονικεις ᾱ) D. | ετελεσθη προς Φιλιππησιους (αρχ. πρ. Κολ.) FG. | του ἁγιου αποστολου Παυλου επιστολη προς Φιλιππισιους εγραφη απο Ρωμης δι' Επαφροδιτου L. | εγραφη απο Ρωμης δια Επαφροδιτου 37. | προς Φιλιππησιους εγραφη απο Ρωμης δι' Επαφροδιτου 47. K. (P *n.l.*) || add. εγραφη απο Ρωμης B². || add. στιχοι σ̄ (?) ℵ *man. rec.* | στιχων ση 47. K *utvid.* L.

17. in ratione vestra *Cl.* (orationem *Am.** ut vid.) | 23. domini nostri *Cl.*

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ.

A B ℵ[C] D. FG. 17. 37. 47. K L P. Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth. A′ § C.

80 [1] Παῦλος ἀπόστολος ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ″ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, [2] τοῖς ἐν Κολασσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ· § χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν †.

[3] [a] Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, πάντοτε ‡ ὑπὲρ″ ὑμῶν προσευχόμενοι, [4] [b] ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ‡ ἣν ἔχετε″ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, [5] διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου [6] τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ † ἔστιν καρποφορούμενον

[a] Phil. 1:3. 1 Thess. 1:2. 2 Thess. 1:3. [b] Eph. 1:15. Philem. 5. ver. 9.

[1] Paulus apostolus Christi Iesu per voluntatem dei et Timotheus frater, [2] his qui sunt Colosis sanctis et fidelibus fratribus in Christo Iesu. Gratia vobis et pax a deo patre nostro.

[3] Gratias agimus deo et patri domini nostri Iesu Christi semper pro vobis orantes, [4] audientes fidem vestram in Christo Iesu et dilectionem quam habetis in sanctos omnes [5] propter spem quae reposita est vobis in caelis, quam audistis in verbo veritatis evangelii, [6] quod pervenit ad vos, sicut et in universo mundo est et fructificat et crescit sicut

---

Inscriptio

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ AB*. 47. K. (Syrr. Pst. & Hcl. *mg. Gr.*)

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ ℵB[1].

Προς Κολοσαεις 17.

Προς Κολασαεις 37.

ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ D (post Eph.) (-σαις)FG. (ad summas paginas Κολοσσαεις bis.; Κολασσαεις semel; Κολαοσαεις semel; Κολοσσαις semel G.)

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤ$^{\Lambda}$ ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤ$^{\Lambda}$

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ L.

. . . . ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ P.

---

1. χριστου Ιησου ABℵFG. 17. LP. *Am.* Syr.Hcl. Memph. ‖ ‡ Ιησ. χρ. ⸗. D. 37. 47. K*s*. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Arm. Æth.

2. Κολασσαις *St.* 3. C *in subscr.* 17. 37 *sic.* 47. KP. Syrr.Pst.&Hcl. (et mg. Graece in titulo) vid. *Clem.* 325. 682 *sic. Orig.* i. 171. 583[a]. iv. 174[e]. Κολασια Memph. | Κολοσσαις *Elz.* BℵDFGL. Vulg. Arm. *Clem.* 593. 771. (εν Κολοσσοις *sic.* Syr.Hcl.mg. *hic. Graece.*) (-σαεις D*.) [A *n.l.*]

2. αδελφοις ante ἁγιοις και πιστοις P. Syr.Pst.

— χριστῳ] add. Ιησου AD*FG. 17. Vulg. Syr.Pst. Memph. | om. BℵD[c]. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. (*sic.*) Arm. Æth.

— fin.] † add. και κυριου Ιησου χριστου ⸗. AℵCFG. 37. 47. (P.) Vulg. *Cl.* SyrHcl.* Memph. Arm. (και Ιησ. χρ. του κυριου ἡμων P.) *Tol. Demid.* Syr.Hcl.* | om. BD. 17. KL. *Am. Harl.* Syr.Pst.&Hcl. *txt.* Theb. (*Gb.*) Æth. Ar.B. (i.e. Lectiones Bedwelli, e cod. Arabico antiquissimo). "ad Colossenses vero, Gratia vobis et pax a Deo Patre nostro dicit, et non addit, Et domino nostro Jesu Christo." *Orig. Int.* iv. 467[e]. Κολοσσαεῦσιν ἐπιστέλλων καὶ εἰπών, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν, τὸν υἱὸν ἐσίγησεν, καὶ οὐ προσέθηκεν ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ. *Chrys.* x. 651[d]. ἀπὸ θεοῦ, φησίν, πατρὸς ἡμῶν· καίτοι ἐν ταύτῃ τὸ τοῦ χριστοῦ οὐ τίθησιν ὄνομα. *Chrys.* xi. 324[a]. (*om.* χαρις ad fin. *Fuld.*)

3. ευχαριστουμεν] ευχαριστω C[2]. Arm. ed.

— και πατρι AℵC[2]D[c]. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Arm. | τῳ πατρι D*FG. | om. και BC*. *Harl.*[2] Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. Ar.B.

— χριστου] om. B.

— ὑπερ BD*FG. 17. 37. 47. Syr.Hcl. | ‡ περι ⸗. AℵCD[c]KLP. Syr.Pst.

4. ακουσαντες] ακουοντες 17.

— ὑμων] add. την 37 *Scr.* 47.

— χριστῳ] κυριῳ Aℵ*. (corr.[c])

— ἣν εχετε AℵCD*FG. 17. 37. 47. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. | om. B. | ‡ την ⸗. D[c]K*s*L. Syr.Pst. Æth. (ut vid.) vid. Eph. i. 15.

6. εν παντι] om. εν K.

— κοσμῳ] † add. και ⸗. D[b]FG. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. | om. ABℵCD*. 17. P. Memph. Theb. (*Gb.*) Arm. Æth. Ar.B.

---

1. Jesu Christi *Cl.* | 2. eis qui *Cl.* | 3. Patre nostro et Domino Jesu Christo *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.
§ Goth.
7. ὑπερ ὑμῶν

B′
c Eph. 1:15, etc.

d Eph. 4:1. 1 Thes. 2:12.

12. ικαν. ὑμᾶς

* καὶ αὐξανόμενον,″ καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ § ἐν ἀληθείᾳ· [7] καθὼς † ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ‡ ἡμῶν″ διάκονος τοῦ χριστοῦ, [8] ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. [9] c διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ᾽ ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, [10] d περιπατῆσαι † ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι ‡ τῇ ἐπιγνώσει″ τοῦ θεοῦ· [11] ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς·

81 [12] Εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, [13] ὃς ‡ ἐρύσατο″ ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς

in vobis, ex ea qua audistis die et cognovistis gratiam dei in veritate, [7] sicut didicistis ab Epaphra carissimo conservo nostro, qui est fidelis pro vobis minister Christi Iesu, [8] qui etiam manifestavit nobis dilectionem vestram in spiritu. [9] Ideo et nos, ex qua die audivimus, non cessamus pro vobis orantes et postulantes ut impleamini in agnitione voluntatis eius in omni sapientia et intellectu spiritali, [10] ut ambuletis digne deo per omnia placentes, in omni opere bono fructificantes et crescentes scientia dei, [11] in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis eius in omni patientia et longanimitate cum gaudio,

[12] gratias agentes patri, qui dignos vos fecit in partem sortis sanctorum in lumine, [13] qui eripuit vos de potestate tenebrarum et transtulit in regnum filii dilectionis suae,

---

6. και αυξανομενον ABℵCD*FG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (*Gb.*) (Arm.) Æth. | * om. ⸗. D^bK.
— εν ὑμιν] om. εν D*. (εν ὑμιν D^b. D* n.l.) | εν παντι τῳ κοσμῳ 47.
— ἧς] om. FG.
7. καθως] † add. και ⸗. D^c. 37. 47. KL. Syr.Hcl. Arm. (*Rieu.*) | om. ABℵCD*FG. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. (*Gb.*) Æth. Ar.B.
— εμαθετε] εμαθατε ℵ. | μαθεται FG.
— απο] παρα 17.
— Επαφρα (sic Syr.Hcl.mg. *Gr.*) | Εφρα 37.
— ἡμων] ὑμων 37 **Scr.*
— ὑπερ ἡμων *Elz.* 1633. ABℵ*D*F *Gr.*G. | ‡ ὑπ. ὑμων ⸗. ℵ^{c}CD^b. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. Ar.B.
— του χρ.] om. του K.
9. και αιτουμενοι Ar.B. *Clem.* 682. | om. BK.
— την επιγνωσιν *Clem.* | τῃ επιγνωσει D^b. 37. Vulg.
10. περιπατησαι] † add. ὑμας ⸗. ℵ^{c}D^c. 47. KLP. Syr.Pst. Arm. | om. ABℵ*CD*FG. 17. 37 *Scr.* Memph. [Vulg. Goth. n. const.] *Clem.* 682.
10. κυριου *Clem.* | θεου 47. Vulg. Syr.Pst. (non Hcl.)
— τῃ επιγνωσει ABℵCD*FG. 17. (47). P. *Am.* Arm. *Clem.* 682. (praem. εν ℵ^c. 47. Vulg. *Cl.*) | ‡ εις την επιγνωσιν ⸗. D^c. 37. KL.
11. δοξης *Clem.* 682. | ισχυος 17.
12. ευχαριστουντες *Orig. Int.* ii. 451^a. | ευχαριστουμε *sic* C^3. ‖ add. ἁμα B.
— τῳ 1°.] praem. θεῳ FG.
— πατρι] praem. θεῳ ℵ. 37. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. Arm. *Usc.* Ar.B. *Orig. Int.* ii. | praem. θεῳ και C^3. *Demid. Harl.** Syr.Hcl.* | om. ABC*D.rel. *Am.* Goth. Arm. *Zoh.* Æth.
— ικανωσαντι *Orig. Int.* ii. | καλεσαντι D*FG. 17. Goth. Arm. Æth. ‖ praem. καλεσαντι και B. | om. rel. Ar.B.
— ἡμας ACDFG. 17 *sic.* rel. Vulg. *Cl. m.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Arm. (*Rieu.*) *Orig. Int.* ii. | ὑμας Bℵ. *Am. Tol.* Syr.Hcl.mg. Goth. Arm. (*Gb.*) Æth.
— εν *Orig. Int.* ii. | om. C*.
13. ερυσατο B*FGP. | ‡ ερρυσατο ⸗. AB^{2}ℵCD. rel.
— ἡμας Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Hil.* 138^c. | ὑμας P. *Am.* Goth.
14. εχομεν ℵCD. rel. | εσχομεν B. Memph. Ar.B. (A n.l.)
— απολυτρωσιν] † add. δια του αἱματος αυτου ⸗. Vulg. *Cl. Dem.* Syr.Hcl. Arm. (vid. Eph. i. 7. ubi *Iren.* 293. spectat.) | om. ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. *Am. Fuld. Harl.* Syr.Pst. Memph. Theb. (*Gb.*) Goth. Æth. Ar.B.
— την αφεσιν] om. D*.
15. ὁς *Clem.* exc. Theod. 973. *Orig.* i. 681^e. *Mcl.* ap. Eus. 24^a. 46^d. *Eus.* P.E. 541^a. D.E. 210^d. 213^a. | ὁ FG.
16. om. ver. Marcion. *Tert.* c. Marc. v. 19.
— τα παντα *Iren.* 21. *Gr. Orig.* iii. 226^c. 727^a. 766^c. 788^c. *Orig. Int.* i. 71^d. 89^c. 98^d. 191^a. *Syn. Ant.* (Routh. iii. 293.) *Mcl.* ap. Eus. 48^c. *Eus.* P.E. 541^a. D.E. 210^d. 213^a. c. Mcl. 135^d. 174^c. 195^a. *Hil.* 237^a. 976^c. 1304^c. | om. K.

6. die qua audistis *Cl.* | 8. dilectationem *Am.**. | 9. in *ante* agnitione] om. *Cl & Am.*^{2} | 10. in *ante* scientia] add. *Cl.* | 12. Deo patri *Cl.* | dignos nos *Cl.* | 13. eripuit nos *Cl.*

Vulg. Γ' Syrr. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.

ἀγάπης αὐτοῦ, [14] [e] ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν †, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· [15] ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως· [16] ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα † ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ [τὰ] ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται, [17] καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν, [18] καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας· ὅς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων· [19] ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, [20] καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, †, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· [21] [f] καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, [22] νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστῆσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους

[e] Eph. 1:7.

[f] Eph. 2:16. Δ' 4:18.

22. ἀποκατηλλάγητε

[14] in quo habemus redemptionem, remissionem peccatorum, [15] qui est imago dei invisibilis, primogenitus omni creaturae, [16] quia in ipso condita sunt universa et in caelis et in terra, visibilia et invisibilia, sive throni sive dominationes sive principatus sive potestates. Omnia per ipsum et in ipso creata sunt, [17] et ipse est ante omnes, et omnia in ipso constant, [18] et ipse est caput corporis ecclesiae: qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens, [19] quia in ipso conplacuit omnem plenitudinem habitare [20] et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis eius, sive quae in terris sive quae in caelis sunt. [21] Et vos cum essetis aliquando alienati et inimici sensu in operibus malis, [22] nunc autem reconciliavit in corpore carnis eius per mortem, exhibere vos sanctos et immaculatos et

16. *εν τοις*] † praem. *τα* ⸗. ANᶜ(C)Dᶜ. 47. KL. Goth. Arm. *Orig.* iii. 727ᵃ. *Orig. Int.* i. 71ᵈ. 98ᵈ. 191ᵃ. *Syn. Ant. Eus.* P.E. D.E. *bis.* et 220ᵈ. c. Mcl. 67ᵇ. 135ᵈ. 174ᵉ. 195ᵃ. Ecl. Pr. 99. (*τα τε* C. *Mcl.* ap. Eus.) vid. ver. 20. | om. BN*D*FG. 17. 37. P. *Orig.* iii. 226ᵉ. 766ᵉ. 788ᵉ. *Hil. ter.*

— *τα επι της* ANᶜCD. rel. *Orig.* iii. 727ᵃ. *Orig. Int.* i. 71ᵈ. 98ᵈ. 191ᵃ. *Syn. Ant. Mcl.* ap. Eus. *Eus.* P.E. D.E. *ter.* c. Mcl. *quinquies* Ecl. Pr. | om. *τα* BN*. *Orig.* iii. 226ᵉ. 766ᵉ. 788ᵉ. *Hil. ter.*

— *τα ὁρατα και τα αορατα Clem.* exc. Theod. 979. *Orig. Int.* iv. 472ᵈ. *Eus.* c. Mcl. 135ᵃ. 195ᵃ. *Novat.* 94. 103. *Hil. ter.* | *τα αορατα και τα ὁρατα* 37. *ειτε ὁρατα ειτε αορ. Orig.* iii. 226ᵉ. 766ᵉ. 788ᵉ. *Syn. Ant. Eus.* P.E. D.E. 220ᵈ. c. Mcl. 67ᵇ. 174ᵈ. Ecl. Pr.

— *εις αυτον και δι' αυτου* 37. | Contra, *Orig.* iii. 766ᵈ. *Syn. Ant. Eus.* D.E. c. Mcl. 67ᵇ. 162ᵉ. *Hil.* 237ᵇ. 793ᶠ. 856ᵉ. 976ᵉ. 977ᵃ. 1304ᵉ.

— *εκτισται Orig.* iii. 766ᵈ. iv. 67ᵉ. *Syn. Ant. Eus.* D.E. c. Mcl. | *κεκτεισται* FG. | *εκτισαι* C.

17. *τα παντα Eus.* D.E. 210ᵈ. *Mcl.* ap. Eus. 44ᵇ. | om. *τα* DFG. 17*. Arm.

— *εν αυτῳ Eus.* c. Mcl. 44ᵇ. 67ᵇ. *Mcl.* ap. Eus. 44ᵇ. | om. *εν* FG. *Orig. Int.* i. 89ᵉ. *Hil.* 237ᵇ. 976ᵉ. 977ᵃ. 1094ᵈ. (*δι' αυτου Eus.* D.E.)

18. *ἡ κεφ.*] om. *ἡ* 17. 47. Arm. *Orig.* i. 692ᵉ.

— *ὁς*] *ὁ* FG. 37.

— *αρχη* Ar.B. *Hil.* 976ᵉ. 977ᵃ. | praem. *ἡ* B. 47. ‖ *απαρχη* 17.

— *εκ Iren.* 148. *Orig.* iii. 226ᵈ. *Orig. Int.* iv. 467ᵉ. *Mcl.* ap. Eus. 12ᵃ. *Cypr.* 285. *Hil.* 41ᵈ·ᵉ· 976ᵉ. 977ᵃ. | om. ℵ*. (add.ᶜ) *Iren.* 220. *Meth.* Jahn. 95. *Eus.* c. Mcl. 55ᵉ. MS.

19. *ευδοκησεν* BNCFG. 17*s.* 37. 47. KL. *Hipp.* Phil. v. 12. (124.) *Orig.* iv. 12. *Eus.* D.E. 226ᵇ. | *ηυδοκ.* ADP. *Hipp.* Phil. viii. 13. (270.) *Eus.* in Ps. 354ᵃ.

20. *αποκαταλλαξαι*] *-ξη* A.

— *στ. αυτου*] † add. *δι' αυτου* ⸗. ANCDᵇ. 17. 37. KP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Ar.B. (*ειρηνοποιησας* (*τα παντα* in Luc.) *δι' αυτου τα εν τοις ουρανοις* (*εν ουρανῳ* in Luc.) *και τα επι της γης Eus.* in Ps. 528ᵉ. in Luc. Mai 164.) | om. BD*FG. 47. L. Vulg. Theb. (*Gb.*) Arm. Æth. *Orig.* iv. 446ᵉ Cat. Cr. Eph. 150. Luc. 86. *Orig. Int.* ii. 186ᵉ. 239ᵉ. iii. 943ᵃ.

20. *της γης Orig.* iv. Cat. Cr. Eph. | om. *της* B. *Orig.* ii. 760ᵉ. (om. *γης* 47*ut vid.)

— *εν τοις Orig.* ii. (om. *τοις*) iv. Cat. Cr. | *επι τοις* L.

21. *τῃ διανοιᾳ Tert.* adv. Marc. v. 19. | *της διανοιας* D*FG. | *της διανοια sic* P. ‖ add. *ὑμων* FG. Syr.Hcl. Memph. Æth. | ejus D. *Lat. Iren.* 310. | om. *Tert.*

22. *νυνι*] *νυν* D*FG.

— *αποκατηλλαξεν* ANCDᶜ. 37. 47. KL(P.) vv. Ar.B. *Tert.* (*απεκατηλλαξεν* P.) | *αποκατηλλαγητε* B. | *αποκαταλλαγεντες* D*FG. *m.* Goth. *Iren.* | *αποκατηλλακηται* 17.

— *της σαρκος Iren.* 310. | om. Marcion. *Tert.* v. 19.

— *σαρ. αυτου Iren. Tert.* adv. Marc. v. 19. | om. *αυτου* FG.

— *θανατου*] add. *αυτου* ANP. Syrr.Pst. &Hcl.* Memph. Arm. Æth. Ar.B. *Iren.* | om. BCD. rel. Vulg. Syr.Hcl. *txt.* Goth. *Tert.*

14. redemptionem] add. per sanguinem ejus *Cl.* | 15. omnis *Cl.* | 16. quoniam in ipso *Cl.* | om. "et" ante in caelis *Cl.* | 19. inhabitare *Cl.* | 20. reconciliari *Am.***

ABℵCD. (FG.) 17. 37. 47. KLP.

κατενώπιον αὐτοῦ· [23] εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ † κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, [g] οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

[g] Eph. 3:7.

E′

[24] Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν † ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία· [25] [h] ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, [26] τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, ‡ νῦν″ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ· [27] οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι, ‡ τί τὸ″ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ‡ ὅ″ ἐστιν χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης· [28] ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν χριστῷ †, [29] εἰς ὃ καὶ κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ

[h] Eph. 3:2, 3, 5, 9.

inreprehensibiles coram ipso, [23] si tamen permanetis in fide fundati et stabiles et inmobiles a spe evangelii quod audistis, quod praedicatum est in universa creatura quae sub caelo est, cuius factus sum ego Paulus minister:

[24] qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis et adimpleo ea quae desunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius, quod est ecclesia, [25] cuius factus sum ego minister secundum dispensationem dei, quae data est mihi in vos, ut impleam verbum dei, [26] mysterium quod absconditum fuit a saeculis et generationibus, nunc autem manifestatum est sanctis eius, [27] quibus voluit deus notas facere divitias gloriae sacramenti huius in gentibus, quod est Christus in vobis, spes gloriae, [28] quem nos adnuntiamus corripientes omnem hominem et docentes omnem hominem in omni sapientia, ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Iesu; [29] in quo et laboro cer-

---

23. *οὐ ηκουσατε*] om. K.
— *και μη*] om. *και* 17.
— *κτισει*] † praem. *τῃ* ⊃. ℵ^{c}D^{c}. 47. KLP. | om. ABℵ*CD*FG. 17. 37. Arm.
— *ὑπο τον ουρ.*] *ὑπ' ουρ.* FG.
— *Παυλος*] add. *κηρυξ και αποστολος* Aℵ*P. (om. ℵ^{c}.) Syr.Hcl.*marg.* | add. praeco et Æth.
— *διακονος*] om. ℵ*P. (add. ℵ^{c}). | praem. *και* A.
24. *νυν*] praem. *ὁς* D*FG. Vulg.
— *παθημασιν*] † add. *μου* ⊃. ℵ^{c}. 37 *mg. man. rec.* 47. Syr.Hcl. Arm. Æth. | om. ABℵ*CDFG. 17. 37*. KLP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth.
— *ὑπερ*] om. ℵ*. (add.^{a}) 37 *txt.* (add. *mg.*^{1}) L.
— *ανταναπληρω*] *αναπληρω* FG. (vid. *Orig.* i. 298^{a}.)
— *τῃ σαρ.*] om. *τῃ* FG.
— *αυτου*] om. D*.
— *ὁ* ABℵD^{b}. rel. | *ὁς* CD*. | om. 37.
— *ἡ εκκλ.*] om. *ἡ* D*.

25. *εγω*] add. *Παυλος* Aℵ*. 17. P. Arm.
26. *νυν* BℵCFG. 17. 37 *Scr.* 47. P. *Clem.* 682. | ‡ *νυνι* ⊃. AD. KL. *Eus.* c. Mcl. 99^{d}. 101^{b}.
— *ν. δε Eus.* c. Mcl. *bis.* | *ὁ ν.* 37. 47. Arm. *Clem.* 682. (om. *δε Hil.* 518^{e}. Ar.B.)
— *εφανερωθη Clem. Eus.* c. Mcl. *bis.* | *φανερωθεν* D*.
— *ἁγιοις Clem. Eus.* c. Mcl. *bis. Hil.* 518^{e}. | *αποστολοις* FG.
27. *τι το* ABD^{c}. 17.. 37. KL. *Clem.* 682. (683.) *Eus.* c. Mcl. 99^{d}. 101^{b}. | ‡ *τις ὁ* ⊃. ℵC. 47. P. | *το* (om. *τι*) FG. *vid. Hil.* 518^{e}. (*τον πλ.* D*. om. *τι*).
— *τουτου Clem.* 682. *Eus.* c. Mcl. *bis.* (*sic* om. *μυστηριου* Ar.B.) | *του θεου* D*FG. *Hil.* 518. | *του* ℵ*. (corr.^{c}) *Clem.* 683.
— *ὁ* ABFG. 17. 47. P. quod *Hil.* 518^{e}. | ‡ *ὁς* ⊃. ℵCD. 37. KL. *Eus.* c. Mcl. *bis.*
28. *και διδασκ. π. ανθρ.*] om. 47. L. *Clem.* 683 *e sil.*
— *παντα ανθ.* 2^{0}. | om. D*FG. 17. Æth. Ar.B. *Clem.* 325. (om. *παντα ανθρ.* 1^{0}. Syr.Pst. | Contra, *Clem.* 325. 683.)
28. *σοφιᾳ*] add. *πνευματικῃ* FG. (D *Lat.*) | om. Ar.B. *Clem.* 325. 683.
— *παραστησομεν* 37. P. | Contra, *Clem. bis.*
— *χριστῳ*] † add. *Ιησου* ⊃. ℵ^{c}D^{c}. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | praem. Syr.Pst. Ar.B. | om. ABℵ*CD*FG. 17. *Clem. bis.*
29. *εις*] *εν* FG.
1. *γαρ*] *δε* 37. 47. Syrr.Pst.&Hcl.*mg.* | om. Arm. "et" Æth.
— *ὑπερ* ABℵCD^{b}. 17. 47. P. Syrr.Pst.& Hcl. | ‡ *περι* ⊃. D*FG. 37. KL.
— *Λαοδικειᾳ*] add. et illis qui Hierapoli Syr.Hcl.* (e cap. iv. 13.)
— *ὁσου* K.
— *ἑωρακαν* ABℵ*CD*P. | ‡ *-κασιν* ⊃. ℵ^{c}D^{c}. 17. 37. 47. KL. [h. FG.]
— *εν σαρκι*] om. ℵ*. (add.^{a})
2. *συμβιβασθεντες* ABℵ*CD*. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Arm. *Clem.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Goth.) Arm. Æth. ¶ Goth. ϛ′ II. ¶ FG.

τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.¶

[1] Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ‡ ὑπὲρ″ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ ¶ καὶ ὅσοι οὐχ ‡ ἑώρακαν″ τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, [2] ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, ‡ συμβιβασθέντες″ ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς ‡ πᾶν [τὸ] πλοῦτος″ τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ † χριστοῦ, [3] ἐν ᾧ εἰσιν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ † γνώσεως ἀπόκρυφοι· [4] τοῦτο [δὲ] λέγω, ἵνα ‡ μηδεὶς″ ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ· [5] εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

i 1 Cor. 5·3.

82 [6] Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, [7] ἐῤῥιζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι † τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες † ἐν εὐχαριστίᾳ. [8] βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν

7. περισσ. [ἐν αὐτῇ]

tando secundum operationem eius, quam operatur in me in virtute.

[1] Volo enim vos scire qualem sollicitudinem habeam pro vobis et pro his qui sunt Laudiciae et quicumque non viderunt faciem meam in carne, [2] ut consolentur corda ipsorum, instructi in caritate et in omnes divitias plenitudinis intellectus, in agnitione mysterii dei patris Christi Iesu, [3] in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi. [4] Hoc autem dico ut nemo vos decipiat in suptilitate sermonum. [5] Nam etsi corpore absens sum, sed spiritu vobiscum sum, gaudens et videns ordinem vestrum et firmamentum eius quae in Christo est fidei vestrae.

[6] Sicut ergo accepistis Christum Iesum dominum, in ipso ambulate, [7] radicati et superaedificati in ipso et confirmati fide sicut et didicistis, abundantes in gratiarum actione. [8] Videte ne quis vos decipiat per philosofiam et inanem fallaciam secundum

---

683. *Hil.* 1025c. | ‡ -θεντων ϛ. ℵcDc. 37. 47. KL. Syr.Hcl.mg.*Gr.*

2. και] om. D*. *Hil.*

— παν το πλουτος A(BℵC*).C. 17. (*Clem.*) | (om. το BℵC*. *Clem.*) | ‡ παντα πλουτον ϛ. ℵc(D.) 37. 47. KLP. (π. τον πλ. D*.)

— του θεου χριστου B. *Hil.* 1025c.d. "in agnitionem sacramenti Dei Christi in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconsi. Deus Christus sacramentum est, et omnes sapientiae et scientiae in eo thesauri latent." | του θεου πατρος του χριστου AC. *Am. Fuld.* (add. Jesu *Am.*) | του θ. πατρος χριστου ℵ*. | του θ. και πατρος του χρ. ℵc. Syr.Hcl.*txt.* | ‡ του θ. †και πατρ. κ. του″ χρ. ϛ. DcKL. Syr.Hcl.* | Dei patris et Christi Jesu Vulg. *Cl.* | του θ. ὁ εστιν χριστος D*. | Domini quod de Christo Æth. | του θ. του εν χριστῳ 17. Arm. *Zoh. sic* (add. Jesu). *Clem.* (om. του) 683. 694. Dei patris in Chr. Jes. Arm. *Usc.* Dei patris et Domini nostri Christi Jesu *Dem.* Christi Jesu patris et Domini *Tol.* | του θ. πατρος και του χριστου 47. Syr.Pst. Memph. (add. Jesu Memph.) | του θεου tantum Db. 37. P. | τους εν χρ. θησαυρους σοφιας κ. γνω. *Orig.* iii. 447e. Ιησου..εν ᾧ οἱ θησαυροι *Orig.* iii. 694d. (sic *Orig. Int.* iv. 514c. 624a. 644c. *Eus.* c. Mcl. 66c.)

3. γνωσεως] † praem. της ϛ. AℵcDc. 37. KLP. *Clem.* 683. *Orig.* iii. 174d. 447b. 766b. *Eus.* c. Mcl. 66d. | om. BℵC*D*. 17. 47. Arm. *Clem.* 694. *Orig.* iii. 447a. 694d. *Eus.* c. Mcl. 100a. 173b.

4. δε A*nunc*ℵcCD.rel. *Clem.* 346 *bis.* | om. A**ut vid.*Bℵ*.

— μηδεις ABℵ*CD. 17. (37.) P. *Clem.* 346. 1°. (post ὑμας 37.) | ‡ μη τις ϛ. ℵc. 47. KL. *Clem.* 346. 2°.

— ὑμας *Clem.* 346 *bis. Luc.* 17. | ἡμας C.

— παραλογιζηται *Clem. bis.* | -σηται C2. 17. P. (C* *n.l.*)

5. αλλα] add. γε D*.

6. τον χρ. Ιησ. τον κυρ. *Clem.* 346. (om. τον 1°.) | τον κυρ. Ιησ. χρ. D. 17 (om. χρ.). Arm. (MSS.)

— περιπατητε 47.

7. εν αυτῳ *Clem.* 346. | om. ℵ*. (add.a)

— τῃ πιστ.] † praem. εν ϛ. AℵCDc. 37. KLP. *Dem. Tol. Clem.* 346. | om. BD*. 17. 47. Vulg. et *Am. Fuld.* ‖ om. τῃ AC.

— καθως] add. και D*.

— περισσευοντες] † add. εν αυτῃ ϛ. BDcKLP. Syrr.Pst&Hcl.txt.Arm. (vid. iv. 2.) | om. AℵC. 17. 37. 47. *Am. Fuld. Tol.* Memph. (Æth.) | εν αυτῳ ℵcD*. Vulg. *Cl. Dem.* Syr.Hcl.mg.

— εν ευχαριστιᾳ] om. P.

8. ὑμας εσται BC. 17. 37. 47. KLP. *Clem.* 346. (2°.) 771. *Orig.* i. 317d. | εστ. ὑμ. AℵD. *Clem.* 346. (1°.)

— συλαγων ℵ*. (corr.c)

---

1. iis qui *Cl.* | 2. in agnitionem *Cl.* | patris et Christi *Cl.* | 4. sublimitate sermonum *Cl.* | 6. Jesum Christum *Cl.* | 7. abundantes in illo *Cl.*

ABℵCD [FG.] 17. 37. 47. KLP[Fa.]

παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ § κόσμου, καὶ οὐ κατὰ χριστόν· [9] [k] ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, [10] καί ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι· ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας· [11] § ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος † τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ χριστοῦ, [12] [l] συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ ‡ βαπτίσμῳ″, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν· [13] καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας † τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν * ὑμᾶς″ σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα· [14] [m] ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ· [15] ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παῤῥησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

§ FG.
[k] cap. 1:19.
10. ὅ ἐστιν
§ Goth.
[l] Rom. 6:4.
z'
[m] Eph. 2:15.

tradition hominum, secundum elementa mundi et non secundum Christum, [9] quia in ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter, [10] et estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus et potestatis, [11] in quo et circumcisi estis circumcisione non manu facta, in expoliatione corporis carnis, in circumcisione Christi, [12] consepulti ei in baptismo, in quo et resurrexistis per fidem operationis dei, qui suscitavit illum a mortuis. [13] Et vos, cum mortui essetis in delictis et praeputio carnis vestrae, convivificavit cum illo, donans vobis omnia delicta, [14] delens quod adversum nos erat chirographum decretis, quod erat contrarium nobis, et ipsum tulit de medio, adfigens illud cruci, [15] expolians principatus et potestates traduxit confidenter, palam triumphans illos in semet ipso.

10. ὁς AℵC. 17*s*. 37. 47[2]. KLP. *Hil.* 773[c]. | ὁ BDFG. 47*. *Hil.* 988[d]. — ἡ] om. D*FG. — ἀρχης και εξουσιας *Orig. Int.* iii. 947[c]. *Hil.* 988[d]. | εκκλησιας D*. (corr.[b]) — ἀρχης] praem. της ℵ. — και εξουσιας] εκκλησιας ℵ*. (corr.[c]) 11. και *Orig. Int.* iv. 674[a]. | om. FG. Arm. — περιετνηθητε D. | add. per fidem. Arm. — απεκδυσει] απεγδ. B*. — σωματος] † add. των ἁμαρτιων ⸗. ℵ[c]D[c]. 37. 47. KL. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Platt.* Ar.B. *Cypr.* 278. | om. ABℵ*CD*FG. 17. P. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Rom. Clem.* 531. *Orig. Int.* iii. 947[c]. iv. 674[a]. *Hil.* 773[c]. 989[d]. 12. βαπτισμῳ Bℵ[c]D*FG. 47. Vulg. | ‡ βαπτισματι ⸗. AℵaCD[c]. 17. 37. KLP. *Tert.* de res. car. 23. *Hil.* — συνηγερθητε *Hil.* 773[c]. 989[d]. | -θημεν C. *Orig. Int.* iii. 894[b]. 947[d]. — των νεκρων BDFG. 17 *sic.* | om των AℵC. 37. 47. KLP. Arm. 13. οντας] † add. εν ⸗. AℵaCDFGKP. Vulg. *Hil.* 204[c]. 990[b]. | om. Bℵ*. 17. 37. 47. L. Goth. *Tert.* de res. car. 23. edd. — τῃ] praem. εν D*FG. | om. *Tert. Hil.*

13. συνεζωοποιησεν *Hil.* 204[c]. | εζωοπ. D*FG. *Tert. Hil.* 773[c]. 990[b]. | συνεζωποιησε *St.* 3. *Elz.* 1624. (corr. 1633.) — ὑμας 2°. AℵCKL. *Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | ἡμας B. 17. 37. | * om. ⸗. ℵ[c]DFG. 47. P. Vulg. Memph. Goth. Arm. *Tert. Hil.* 204[c]. 773[c]. 990[b]. — συν αυτῳ *Tert. Hil. bis.* | εν αυτῳ 37 *Scr.* 47. — χαρισαμενος] χαρισα *sic.* 37. — ἡμιν *St.* 3. ABℵ*CDFG. 17. 47. K. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Hil.* 204[c]. 773[c]. | ὑμιν *Elz.* ℵ[c]. 37. LP. Vulg. Goth. (Massmann; *unde?*) Æth. *Tert. Hil.* 990[b]. 1067[a]. — παραπτωματα] add. ἡμων D. Syr.Pst. Memph. Arm. | add. ὑμων Æth. | om. *Tert. Hil. bis.* ‖ (-ματος F.) 14. καθ' *Hipp.* in Dan. (Lagarde 157.) *Orig.* iv. 155[a]. | κατ' D*. (*Eus.* in Luc. Mai. 192. — τοις δογμ.] praem. συν 17. | om. *Orig.* iii. 642[e]. *Hil.* 204[c]. 773[c]. 990[b]. 1067[a]. | των ἁμαρτιων *Hipp.* — ἡμιν *Orig.* iii. *Orig. Int.* ii. 96[d]. 413[a]. *Hil. ter.* | ἡμων ℵ*. (corr.[a]) | ὑμιν 37* *Scr.* P. — ηρκεν] ηρεν D*FG. *Orig.* iii. | ηρκται P. (αρας *Orig.* iv.)

14. του *Orig.* iii. iv. | om. A. 15. τας αρχας και *Hipp.* viii. 10. (267.) *Orig.* i. 370[f]. (τας εν ἡμιν). iii. 178[b]. 536[c]. 544[c]. 561[a]. iv. 155[a]. 356[b]. 446[e]. *Orig. Int.* ii. 413[a]. 416[b]. iv. 550[a]. 579[b]. 608[b]. | την σαρκα FG. *Novat.* 168. praem. se carne *Hil.* 204[d]. 1067[a]. praem. carnem. 773[c]. 990[b]. (per exutionem corporis sui diffamavit principatus et potestates Syr.Pst. Goth.) — εδειγματισεν] praem. και B. Syr.Pst. (και δειγματιζει *Orig.* iii. 544[c].) και δειγματιζοντος *Orig.* iii. 178[b]. | om. *Orig.* iii. *bis.* iv. *bis.* *Orig. Int.* ii. *bis.* *Hil. ter.* — αυτῳ] ἑαυτῳ G (non F.) | in semetipso Vulg. *Orig. Int.* iv. 550[a]. 579[b]. 608[b]. *Hil. ter.* ‖ εν τῳ ξυλῳ *Orig.* i. 371[a]. iii. 178[b]. 536[c]. 544[c]. 561[a]. iv. 155[a]. (356[b].) 446[e]. 16. ουν τις *Orig.* i. 171. iii. (496[a].) iv. 174[e]. *Eus.* D.E. 193[d]. in Ps. 27[a]. | τις ουν 37. — τις] τι C.

11. sed in circumcis. *Cl.* | 14. adversus *Cl.* | decreti *Cl.* | 15. et expolians *Cl.* | potestatis *Am.**

Vulg. H' Syrr. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.
§ F^a.
¶ F^a.
16. *βρώσει καὶ*
n Heb. 10:1.
17. *ὅ ἐστιν*
o Eph. 4:15.

16 § Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ¶ ἢ ἐν πόσει ¶ ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ ‡ νεομηνίας ″ ἢ σαββάτων, 17 n § ἅ ἐστιν σκιὰ τῶν μελλόντων ¶, τὸ δὲ σῶμα τοῦ χριστοῦ. 18 μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ † ἑώρακεν ἐμβατεύων εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, 19 καὶ οὐ κρατῶν o τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ. 20 εἰ † ἀπεθάνετε σὺν † χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε; 21 Μὴ ἅψῃ μηδὲ γεύσῃ μηδὲ θίγῃς· 22 ἅ ἐστιν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων· 23 ἅτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

16 Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in poto aut in parte diei festi aut neomeniae aut sabbatorum, 17 quae sunt umbra futurorum, corpus autem Christi. 18 Nemo vos seducat volens in humilitate et religione angelorum, quae non vidit ambulans, frustra inflatus sensu carnis suae, 19 et non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus et coniunctiones subministratum et constructum crescit in augmentum dei. 20 Si mortui estis cum Christo ab elementis mundi, quid adhuc tamquam viventes in mundo decernitis, 21 Ne tetigeris neque gustaveris neque contrectaveris, 22 quae sunt omnia in interitu ipso usu, secundum praecepta et doctrinas hominum? 23 quae sunt rationem quidem habentia sapientiae in superstitione et humilitate, et ad non parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis.

III. 83 1 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω

1 Igitur si conresurrexistis Christo, quae sursum sunt

---

16. *βρωσει η* ANCDFG. 17 *sic.* rel. Vulg. Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Marcion.* Epiph. 319. 373. *Orig.* i. iii. *Orig. Int.* ii. 217c. 224c. 359a. 361e. iv. 551c. 665c. *Eus.* D.E. in Ps. | *βρ. και* B. Syr.Pst. Memph. *Marcion* ap. Tert. *Orig.* iv. 174e. *Tert.* adv. Marc. v. 19.

— *νεομηνιας* B. 17. *Marcion.* Epiph. 319. 373. neomeniae *Tert.* s. *Marcion.* | ‡ *νουμηνιας* ⸗. ANCDb. 37. 47. KLP. *Orig.* i. iv. *Eus.* D.E. in Ps. 28a. | *νεομηνια* FG. | *νουμηνιᾳ* D*. | (seq. *και Marcion.* Epiph. *bis.* et ap. Tert.)

— *σαββατων* ABℵCDc. rel. *Orig.* i. iv. *Marcion.* Epiph. *bis. Orig. Int.* ii. 224c. iii. 872b. iv. 551c. *Eus.* D.E. in Ps. (om. *ἡ.*) | *-τω* D*sic FG. 37. | *-του* Da*sic. Orig. Int.* ii. 217c. 359a. iv. 665c. sabbati *Tert.*

17. *ἁ* ANCD. 17. 37. 47. KLPFa. Vulg. *Orig.* i. 171. iv. 174e. *Orig. Int.* ii. *ter.* iii. 872b. 899d. iv. 551c. 665c. *Eus.* D.E. 193d. in Ps. 28a. | *ὁ* BFG. Goth. *Marcion* Epiph. *bis.* (quae est *Tert.* s. *Marcion.*)

— *του χρ.* ABℵ*C. 17. 37. P. | om. *του* ℵcDFG. 47. KL.

18. *καταβραβευτω* FG.

18. *εν*] om. ℵ*. (add.a)

— *θελων*] *θάλλων* 37.

— *αγγελων*] praem. *μελλοντων* ℵ*. (om.a) | om. *Orig.* i. 583b. *Orig. Int.* iii. 63a. iv. 665d. *Novat.* 276. *Luc.* 18.

— *ἁ*] † add. *μη* ⸗. ℵcCDc. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* i. *Orig. Int.* iv. 665d. | add. *ουκ* FG. non Vulg. Goth. | om. ABℵ*D*. 17. Memph. Æth. *Marcion.* ap. Tert. *Orig. Int.* iii. 63a. *Luc.* 18. (et ap. Gall. vi. 214.) "quae non vidit inculcans: vel sicut quidam codices habent, quae vidit inculcans." *Aug.* ad Paulinum. (Ed. Bassani ii. 669c.) "quae nec ipse vidit, qui vos superare desiderat, sive videt (utrumque enim habetur in Graeco) praesertim quum tumens ambulet." *Hieron.* ad Algasiam (Vallarsi. i. 874a.)

— *φυσιουμενος Orig.* i. *Luc.* (*εικη εμβατευων και φυσιουμενος Orig.* Cat. Cr. Rom. 69.) | *-μενοι* D*. (corr.b)

— *αυτου Orig.* i. | *-των* ℵ*. (corr.a)

19. *κεφαλην*] add. *χριστον* D*. Syr.Hcl. Arm. *Novat.* 276. | om. *Iren.* 311. *Orig.* i. 583b. *Luc.* 18.

— *ἁφιων* F(non G.)

— *αυξει Orig.* i. | *-ξη* ℵ*. (corr.a) 37.

20. *απεθ.*] † praem. *ουν* ⸗. ℵc. 37*s.* Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. *Orig. Int.* iv. 665d. | om. ABℵa*utvid.*CDFG. 17. 47. KLP. *Am. Fuld. Tol.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Tert.* de res. car. 23. *Cypr.* 308. 351. | enim Syr.Pst. | autem *Dem.* ‖ *αποθανετε* (*sic*) *ουν* ℵ*.

20. *χριστῳ*] † praem. *τῳ* ⸗. | om. ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP.

— *τι*] praem. *δια* D*. | add. *παλιν* D*FG. Arm. | om. *Orig. Int.* ii. 343c. iv. *Tert. Cypr. bis.*

— *κοσμῳ*] praem. *τῳ* FG.

21. *μηδε γευσῃ Orig.* iii. 496d. (*μη γευ.* iv. 412a. *Orig. Int.* iv. 488d. 665d. 666a. *Novat.* 276.) | om. K.

23. *μεν* post *εχοντα* 37. | om. Arm.

— *εθελοθρησκειᾳ Clem.* 534. | *θρησκιᾳ* FG.

— *ταπεινοφροσυνῃ*] *-νης* om. *και Clem.* 534. ‖ add. *του νοος* FG. Syr.Hcl. *Hil.* 64c. | add. cordis Memph. Goth. om. *Orig. Int.* iv. 665e.

— *και αφ.*] om. *και* B. *Orig. Int.* iv. 665e. *Hil.* 64c. (*αφειδιᾳ* B.)

1. *τῳ χρ. Clem.* 531. *Orig.* i. 759b. *Tert.* de res. car. 23. *Cypr.* 259. | *εν χρ.* ℵ*. (corr.a)

16. nominiae *Am.* | 18. humilitatem et religiones *Am.** | 20. si ergo mortui *Cl.* | hujus mundi *Cl.* | 21. tetigeritis *Cl.* | gustaveritis *Cl.* | contrectaveritis *Cl.* | 22. secum *Am.* | 23. non ad *Cl.*

1. consurrexistis cum Chr. *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KL(P.)

ζητεῖτε, οὗ ὁ χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος· [2] τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. [3] ἀπεθάνετε γὰρ καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· [4] ὅταν ὁ χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ‡ ὑμῶν," τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

4. ζωὴ ἡμῶν

quaerite, ubi Christus est in dextera dei sedens: [2] quae sursum sunt sapite, non quae super terram. [3] Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in deo: [4] cum Christus apparuerit, vita vestra, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria.

§ Theb. θ′

[5] § [p] Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη † τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, [6] [q] δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ †· [7] ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν ‡ τούτοις." [8] [r] νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν· [9] μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, [10] καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνω-

p Eph. 5:3.

q Eph. 5:6. Rom. 1:18.

r Eph. 4:31.

[5] Mortificate ergo membra vestra quae sunt super terram, fornicationem, inmunditiam, libidinem, concupiscentiam malam et avaritiam, quae est simulachrorum servitus, [6] propter quae venit ira dei super filios incredulitatis: [7] in quibus et vos ambulastis aliquando, cum viveritis in illis. [8] Nunc autem deponite et vos omnia, iram indignationem malitiam blasphemiam turpem sermonem de ore vestro, [9] nolite mentiri invicem, expoliantes vos veterem hominem cum actibus eius, [10] et induentes novum, eum qui renovatur in

---

1. οὐ] που FG.
— χριστος *Orig. Int.* iv. 534ᵃ. 565ᵈ. 592ᶜ. *Tert. Cypr.* | θεος ℵ*. (corr.ᵃ)
— εστιν] ante ὁ χρ. 37. | om. ℵ*. (add.ᵃ)
2. τα 1°. *Clem.* 531. *Orig.* iii. 496ᵈ. | ἁ FG.
— της γης *Clem.* | om. της 47. *Orig.* iii.
3. τῳ χρ. *Clem.* 531. *Orig.* ii. 818ᶜ. iii. 552ᶜ. iv. 92ᵃ. 360ᶜ. Cat. Cr. Rom. 156. *Eus.* in Ps. 387ᵃ. | om. τῳ D.
— τῳ θ. *Clem. Orig.* ii. iii. iv. Cat. Cr. *Eus.* in Ps. | om. τῳ KL.
4. φανερωθῃ] add. και FG. | om. *Orig.* iii. 552ᶜ. iv. 92ᵃ. 108ᵇ. *Meth.* Jahn. 66. *Eus.* in Ps. 387ᵃ. *Cypr.* 260. 308.
— ὑμων ℵCD*FG. 17. 47. P. Vulg. Goth. Arm. Æth. *Eus.* in Ps. *Cypr. bis. Hil.* 1023ᵉ. | ‡ ἡμων ⸗. BDᵇ. 37. KL. Syr.Pst.&Hcl. Memph. *Orig.* iv. 92ᵃ. 108ᵇ. 360ᶜ. *Orig. Int.* i. 191ᵈ. iv. 566ᵇ. *Meth. Hil.* 257ᶜ. (A *n.l.*) ‖ add. και 37*.
— συν αυτῳ *Orig.* iii. 552ᶜ. 6ᶜ 8ᵃ. iv. 92ᵃ. 108ᵇ. *Orig. Int.* i. *Eus.* in Ps. *Cypr. bis. Hil.* 1023ᵉ. | om. A.
5. μελη] † add. ὑμων ⸗. AℵᶜC³DFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. Ar. B. *Iren.* 307. *Clem.* 295 *ed. Orig. Int.* ii. 448ᵉ. 683ᶜ. iii. 951ᵉ. iv. 532ᵃ. 570ᵈ. *Cypr.* 74. *Hil.* 524ᵃ. | om. BℵC*. 17. *Clem.* 531. *Orig.* i. 240ᵃ. 616ᵃ. 721ᵇ. ii. 811ᵇ. iii. 226ᵉ. *Orig. Int.* iv. 566ᶜ. *Eus.* in Ps. 191ᵃ. *Tert.* de pud. 17.
5. ακαθ.] praem. και D*. | om. *Iren. Clem. bis. Orig.* i. 616ᵃ. iii. 226ᵉ. *Orig. Int.* ii. 448ᵉ. iii. *Tert.* de pud. 17. *Cypr.* 74. *Hil.* 524ᵃ.
— παθος επιθυμ. κακην και την πλεον. *Iren. Clem.* 295. | παθ. επιθ. κακ. *Orig.* i. 616ᵃ. | πλεον. παθος επιθυμ. FG. ‖ om. κακην κ. τ. πλεον. *Clem.* 531. (fornicationem immunditiam concupiscentiam malam et turpiloquium *Tert.* de pud. 17. fornic. immund. et concupis. malam et cupiditatem *Cypr.* 74. fornic. immund. libidinam concupis. et avaritiam. *Hil.* 524ᵇ.
— ἡτις] εἴ τις 37. ‖ (mox ἰδωλατρια FG.)
6. ἁ ABℵC²Dᵇ. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Ar. B. *Clem.* 295. 531. | ὁ C*D*FG.
— ἡ οργη *Clem. bis.* | om. ἡ C*FG.
— θεου] add. † επι τους υἱους της απειθειας ⸗. AℵCD (vid. infra) rel. vv. Ar.B. *Clem.* 295 *ed.* super filios incredulitatis Vulg. *Am. Dem.* in filios incred. *Tol.* in filiis incred. *Harl.** in filios diffidentiae *Fuld.* (vid. Eph. v. 6.) | om. B. Habet D in litteris minoribus ad fin. lin. (hinc in cod. e quo exscriptus est D. haec verba defuisse videntur) Theb. Æth. *Rom.* (habet *Platt.*) *Iren.* 307 *e sil. Clem.* 295. MSS. 531.
7. ποτε] om. P.
— τουτοις ABℵCD*. 17. 47. P. | ‡ αυτοις ⸗. Dᵉ(F)G. 37. KL. (αυτους F.)
8. και ὑμεις *Orig.* i. 557ᶠ. | om. ℵ*. (add.ᵃ) Theb. (αποθεσθωσιν ουν και αυτοι *Clem.* 531.)
— τα παντα *Orig.* i. 557ᶠ. | κατα παντα FG.
— fin. add. μη πορευεσθω FG. Memph. Theb. Goth. Æth. | om. *Clem. Orig.* i. 558ᵃ.
9. απεκδυσαμενοι *Clem.* 531. *Hil.* 1111ᵃ. | αποδυσαμενοι P. | εκδυομενοι *Orig.* i. 755ᶜ. εκδυσαμενοι *Orig.* ii. 128ᵈ. (647ᵃ. iii. 158ᵇ. 434.ᵃ)
— fin. add. et concupiscentiis Syr.Hcl.*
10. ενδυσαμ. *Clem.* 531. *Orig.* ii. 128ᵈ. (647ᵃ. iii. 158ᵇ. 434ᵃ.) *Eus.* c. Mcl. 25ᵇ. | επενδυσαμ. ℵ*. (corr.ᶜ) | ενδυομενοι *Orig.* i. 755ᶜ.
— εικονα] add. αυτου FG. *Iren.* 307. *Orig. Int.* iv. 476ᵃ. 562ᵈ. *Hil.* 1111ᵃ.

---

3. est abscondita *Cl.* | 5. ergo *om. Am.** | 7. viveretis *Cl.* | 9. actibus suis *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

σιν κατ᾽ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν· 11 ▪ ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν χριστός. 12 ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα ‡ οἰκτιρμοῦ″ χρηστότητα ταπεινοφροσύνην ‡ πραῦτητα″ μακροθυμίαν· 13 (ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ ὁ ‡ κύριος″ ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς·) 14 ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ‡ ὅ″ ἐστιν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. 15 καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ ‡ χριστοῦ″ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε.

agnitionem secundum imaginem eius qui creavit eum, 11 ubi non est gentilis et Iudaeus, circumcisio et praeputium, barbarus et Scytha, servus et liber, sed omnia et in omnibus Christus. 12 Induite vos ergo sicut electi dei sancti et dilecti viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, 13 subportantes invicem et donantes vobis ipsis, si quis adversus aliquem habet quaerellam, sicut et dominus donavit vobis ita et vos: 14 super omnia autem haec caritatem, quod est vinculum perfectionis. 15 Et pax Christi exultet in cordibus vestris, in quo et vocati estis in uno corpore, et grati estote.

Gal. 3:28. Eph. 4:2, 32. Eph. 4:3.

Ι′

84 16 ὁ λόγος τοῦ χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ, διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτούς ψαλμοῖς † ὕμνοις, ¶ † ᾠδαῖς πνευματικαῖς

16 Verbum Christi habitet in vobis abundanter, in omni sapientia docentes et commonentes vosmet ipsos, psalmis hymnis canticis spiritalibus, in

1 Cor. 14:26. Eph. 5:19. ¶ P.

| om. *Clem. Orig.* i. 681ª. 755ᵉ. ii. 26ᵉ. 128ᵈ. 647ª. iii. 434ª. *Eus.* c. Mcl.

11. *ενι*] add. *αρσεν και θηλυ* D*FG. | om. *Clem.* 593.

— *Ἕλλην και Ιουδαιος* Syr.Hcl. *Clem.* | *Ιουδαιος ουδε Ἕλλην* 17. (Syr.Pst.) Arm. (Æth.) | (Judaeus et Syrus Syr.Pst.)

— *βαρβαρος*] add. *και* D*FG. Vulg. Goth. *Petr. Alex.* Routh. iv. 31. | om. rel. Syr.Hcl. Arm. *Clem.* Graecus et barbarus Syr.Pst. (agrestis et oppidanus Æth.) ‖ (*βαρβαροσκυθης* A.)

— *δουλος*] add. *και* AD*FG. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. | om. BℵCDᵉ. rel. Syr.Hcl. Theb. Arm. *Clem.*

— *τα παντα* BℵᶜDFG. 37. 47. KL(P). *Iren. Gr.* 16. | om. *τα* Aℵ*C. 17. Arm. *Clem. Petr. Alex.* (Routh. iv. 31). | (*τα παν.sic* P.)

12. *ουν Clem.* 588. | om. L. Ar.B.

— *ὡς Clem.* | *ὡσει* D*FG.

— *του θεου* BℵCDᵉ. rel. *Clem.* | om. *του* AD*FG.

— *και ηγαπημενοι Clem.* | om. *και* B. 17. Theb.

— *οικτιρμου* ABℵCDᵇFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. *Clem.* 593. *Orig.* iii. 97ª. 793ᵇ. ed. *Orig. Int.* ii. 658ᵉ. iii. 888ᵉ. | ‡ *-μων* ☽. *Ks. *Clem.* 588. *Orig.* iii. 793ᵇ. MS. at. Cr. Matt. 180. ‖ *και οικτιρμον* D*. Syr.Pst. (Goth.) Arm. (Æth.)

12. *πραυτητα* ABℵC. 17. P. | ‡ *πραοτητα* ☽. DFG. 37. 47. KL. *Clem. bis. Orig.* iii. 793ᵇ.

13. *και χαριζ. Clem.* 593. | om. *και* 17. Arm.

— *ἑαυτους* F(non G.)

— *εχῃ Clem.* | *εχει* FG. 17. LP.

— *μομφην* sic Syr.Hcl.mg. *Gr. Clem.* | *μεμψιν* D*. (? A* n.l.) | *οργην* FG.

— *καθως και Clem.* | *και γαρ* 17.

— *κυριος* ABD*FG. Vulg. (om. ὁ F.) | ‡ *χριστος* ☽. ℵᵃ? CDᵇ. 37. 47. KLP. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Æth. Ar.B. *Clem.* | *θεος* ℵ*. 17. Arm. (vid. Eph. iv. 32.) ‖ add. *εν χριστῳ* 17. Arm. (vid. Eph.)

— *ὑμιν* Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. | *ἡμιν* ℵᶜ *ut vid.* D*. 17. K. *Clem.* | *ἡμας sic* P.

— *ὑμεις*] *ἡμεις* 17. *Clem.* ‖ add. *ποιειτε* D*FG *m.* Theb. Goth. Æth. | add. condonate Syr.Pst. | om. ABℵ. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Clem.*

14. *ὁ* ABCFG. 17. P. Vulg. *Clem.* 588. 593. | *ὁς* ℵ*D*. | ‡ *ητις* ☽. ℵᶜDᵇ. 37. 47. KL.

— *τελειοτητος Clem. bis.* | *ἑνοτητος* D*FG. (vid. Eph. iv. 3.)

15. *ἡ Clem.* 588. 593. | om. FG. 47*.

15. *χριστου* ABℵ*C*D*FG. 37. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. Ar.B. *Clem.* 588. 593. | ‡ *θεου* ☽. ℵᶜC²Dᶜ. 17. KL. Goth.

— *ἐνι Clem.* 588. 593. | om. B. Theb.

— *γινεσθε Clem. bis.* | *γενεσθε* D*.

— fin.] add. Christo Syr.Pst.

16. *χριστου* BℵᶜC²DFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Theb. Goth. Arm. | *θεου* AC*. 17. Æth. | *κυριου* ℵ*. Memph. *Clem.* 194. | ejus Syr.Pst. (vid. ad. fin. ver. 15.) Ar.B.

— in omni sapientia et prudentia spirituali Goth.

— *ἑαυτους Clem.* 194. | *αυτους* 17. | *ἑαυτοις* 37.

— *ψαλμοις*] † add. *και* ☽. C²Dᵇ. 17. 37. 47. KLP. *Demid.* Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem.* 194. (vid. Eph. v. 19.) | om. ABℵC*D*FG. Vulg. Syr.Hcl. Goth. Ar.B.

— *ὑμνοις*] † add. *και* ☽. A(*e spat.*)C³Dᵇ. 37. 47. KL. Vulg. *Cl. Fuld.*² Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. Ar.B. *Clem.* (vid. Eph. v. 19.) | om. BℵC*D*FG. 17. *Am. Fuld. Tol. Dem.* Syr.Hcl. Goth.

---

10. creavit illum *Cl.* | 11. et *ante* in omn. *om. Am.** | 13. vobismetipsis *Cl.* | "et" ante dominus *om. Am.** | 14. charitatem habete *Cl.* | 15. in qua *Cl.* | 16. hymnis et cant. *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KL[P.]

ἐν * τῇ" χάριτι ᾄδοντες ἐν ‡ ταῖς καρδίαις" ὑμῶν τῷ ‡ θεῷ·" [17] y καὶ πᾶν ὅ τι ‡ ἐὰν" ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ † πατρὶ δι' αὐτοῦ.¶

[18] z Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς † ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. [19] a οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. [20] b τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα· τοῦτο γὰρ ‡ εὐάρεστόν ἐστιν" ‡ ἐν κυρίῳ". [21] c οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. [22] d οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ‡ ἀλλὰ" ἐν ἁπλότητι καρδίας φοβούμενοι τὸν ‡ κύριον". [23] † ὃ † ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις· [24] εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ † κυρίῳ χριστῷ δουλεύετε. [25] ὁ ‡ γὰρ" ἀδικῶν κομιεῖται ὃ ἠδίκησεν καὶ οὐκ ἔστιν προσωπολημψία. IV. [1] e οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν ‡ οὐρανῷ".

y Eph. 5:23. ¶ Theb. z Eph. 5:22. 1 Pet. 3:1. a Eph. 5:25. 1 Pet. 3:7. b Eph. 6:1, 4. c Eph. 6:4. d Eph. 6:5. 1 Tim. 6:1. Tit. 2:9. 1 Pet. 2:18. e Eph. 6:9.

gratia cantantes in cordibus vestris deo. [17] Omne quodcumque facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine domini Iesu, gratias agentes deo et patri per ipsum.

[18] Mulieres, subditae estote viris, sicut oportet in domino. [19] Viri, diligite uxores vestras, et nolite amari esse ad illas. [20] Filii, oboedite parentibus per omnia: hoc enim placitum est in domino. [21] Patres, nolite ad indignationem provocare filios vestros, ut non pusillo animo fiant. [22] Servi, oboedite per omnia dominis carnalibus, non ad oculum servientes quasi hominibus placentes, sed in simplicitate cordis timentes dominum. [23] Quodcumque facitis, ex animo operamini sicut domino et non hominibus, [24] scientes quod a domino accipietis retributionem hereditatis. Domino Christo servite: [25] qui enim iniuriam facit, recipiet id quod inique gessit, et non est personarum acceptio. [1] Domini, quod iustum est et aequum servis praestate, scientes quoniam et vos dominum habetis in caelo.

16. τῃ χαρ. BℵcD*FG. *Clem.* | * om. τῃ ς. Aℵ*C*ut vid.*Dc. rel. Arm. (" In C. scriptum est εν χαρι idque punctis superpositis et substractis deletum est." Tf.)
— ταις καρδιαις ABℵCD*FG. 37. 47. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. | ‡ τῃ καρδιᾳ ς. Dc. 17. KL. Æth. *Clem.* (vid. Eph. v. 19.) ‖ praem. τῳ κυριῳ ὑμων τῳ κυριῳ 37*.
— θεῳ ABℵC*D*FG. 17. 47. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Arm. *Clem.* 194. | ‡ κυριῳ ς. (C²)Dc. 37. KL. *Demid.* Memph. Goth. (vid. Eph. v. 19.) [Æth. anc.] | (κω s. χω C².)
17. και ab init. Ar.B. | om. D*FG. Goth.
— εαν BFGL. | ‡ αν ς. AℵCD. 17. 37. 47. K. *Clem.* 194.
— ποιητε *Clem.* | ποιειτε K²L.
— κυριου Ιησου BℵDc. 17. 37. 47. K. *Am.*Syr.Hcl. Goth. Arm. *Clem.* (praem. του ℵc. | add. χριστου ℵ.) Domini Jesu Christi Vulg. *Cl.* Dom. nostri Jes. Chr. Syr.Pst. Ar.B. Memph. Theb. Æth. | Ιησου χριστου om. κυριου ACD*FG. | om. Ιησου L. (παντα εις δοξαν θεου ποιειτε *Orig.* i. 764f.)
17. πατρι] † praem. και ς. DFG. 17. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Clem.* | om. ABℵC. Syr.Pst. Memph. Theb. Goth. Æth. Ar.B.
— fin.] add. υποτασσομενοι αλληλοις εν φοβῳ χριστου 47.
18. αι *Clem.* 593. | om. FG. Arm.
— ανδρασιν] † praem. ιδιοις ς. 37. L. | om. ABℵCDFG. 17. 47. K. Vulg. *Clem.* | add. ὑμων D*FG. Syrr.Pst.& Hcl.* Memph. Goth. Arm. Æth. Ar.B.
— κυριῳ] praem. τῳ FG. | om. *Clem.* ‖ in Christo Syr.Pst.
19. οι *Clem.* 593. | ο F. | ω G.
— γυναικας] add. ὑμων C²D*FG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.† Memph. Goth. Arm. Æth. Ar.B. *Orig. Int.* iii. 17c. | praem. ἑαυτων ℵc. | om. ABℵ*C*Dc. 17. 37. 47. KL. Syr.Hcl.† *Clem.*
— πικραινεσθε *Clem.* | παραπικραινεσθε C²K. | πικρενεσται F.
20. εστιν post ευαρεστον ABℵCD. 17. 37. 47. Vulg. | ‡ ante ς. FGKL. | om. εστιν *Clem.* 593.
— εν κυριῳ ABℵCDFG. 17. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Hcl. (*sic*). Goth. Arm. | ‡ τῳ κυριῳ ς. Memph. Æth. *Clem.* | (in conspectu Domini nostri Syr.Pst.)
21. ερεθιζετε BDbK. Syrr.Pst.&Hcl.*txt. Clem.* 593. | παροργιζετε AℵCD*FG. 17. 37. 47. L. Syr.Hcl.*mg.* (vid. Eph. vi. 4.)
22. κατα παντα *Clem.* 593. | om. 47. Arm.
— κατα σαρκα] post κυριοις FG. Vulg. Syr.Pst. Arm. | ante *Clem.*
— μη] add. ὡς C*. | om. *Clem.*
— οφθαλμοδουλειαις ℵC. 17. 37. KL. *Clem.* | -λειᾳ ABDFG. 47. (οφθαλμονδουλ. FG*.) vid. Eph. vi. 6.
— ανθρωποπαρεσκοι 37.
— αλλα B. | ‡ αλλ' ς. rel.
— κυριον ABℵ*CD*FG. 17. 47. L. *Am. Fuld. Harl.* Syr.Pst.&Hcl. Arm. *Clem.* [Æth. anc.] | ‡ θεον ς. ℵcDc. 37. K. Vulg. *Cl.* Memph. Goth. Ar.B.
23. ὁ εαν ABℵ*C. 17. Vulg. Memph. Goth. (*ut vid.*) Arm. | ὁ αν D*FG. |

17. Jesu Christi *Cl.* | 22. timentes deum *Cl.* | 24. scientis *Am.* | 25. acceptio apud deum *Cl.*

1. quod et vos *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) Goth. Arm. Æth.

f Eph. 6:18.

3. δι' ὃν καὶ

g Eph. 5:15. 16. 1 Thess. 4:12.

h Eph. 6:21.

§ P.

i Philem. 10.

85 [2] [f]Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ· [3] προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι, [4] ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλῆσαι. [5] [g]ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. [6] ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι. [7] [h]τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ, [8] ὃν [§]ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα ‡γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν" καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, [9] [i]σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν τὰ ὧδε. [10] ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, (περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς· ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν·) [11] καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς, οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία.

[2] Orationi instate, vigilantes in ea in gratiarum actione, [3] orantes simul et pro nobis, ut deus aperiat nobis ostium sermonis ad loquendum mysterium Christi, propter quod etiam vinctus sum, [4] ut manifestem illud ita ut oportet me loqui. [5] In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt, tempus redimentes. [6] Sermo vester semper in gratia sale sit conditus, ut sciatis quomodo oporteat vos unicuique respondere. [7] Quae circa me sunt omnia vobis nota faciet Thycicus carissimus frater et fidelis minister et conservus in domino, [8] quem misi ad vos ad hoc ipsum, ut cognoscat quae circa vos sunt et consoletur corda vestra, [9] cum Onesimo carissimo et fideli fratre, qui est ex vobis: omnia quae hic aguntur nota facient vobis. [10] Salutat vos Aristarchus concaptivus meus, et Marcus consobrinus Barnabae, de quo accepistis mandata: si venerit ad vos, excipite illum: [11] et Iesus qui dicitur Iustus, qui sunt ex circumcisione: hi soli sunt adiutores in regno dei, qui mihi fuerunt

παν ὁ εαν ℵc. | και παν ὁ εαν 47. *Clem.* | και παν ὁ τι αν Dc. 37. | †και παν" ὁ †τι" εαν ⊃. KL. Syrr.Pst.&Hcl.

23. ποιητε *Clem.* | ποιειτε L.

— κυριῳ] add. δουλευοντες A. *Clem.*

— και *Clem.* | om. B.

24. απολημψεσθε *Clem.* 593. | λημψεσθε AℵcC². (37.) (KL.)

— κληρονομιας] add. ὑμων C². 37. 47. Arm. | om. *Clem.*

— τῳ κυριῳ χριστῳ ABℵCD*. 17. 47. Vulg. (Memph.) Ar. B. (ut vid.) | τῳ †γαρ" κυρ. χρ. ⊃. DbKL. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Clem.* (Domini Christi cui D Lat.) | του κυριου ἡμων Ιησου χριστου ᾧ FG. | τῳ γαρ κυριῳ 37. | Christo tantum Æth.

— δουλευτε FG.

25. ὁ γαρ ABℵCD*FG. 17. Vulg. Memph. Goth. *Clem.* 593. | ‡ὁ δε ⊃. Dc. 37. 47. KL. Syrr.Pst.&Hcl.

— κομιειται Aℵ*CD*. 17. 47. Ls. | κομισεται BℵcDc. 37. KL *Tf. Clem.* 593. | κομιζεται FG.

— fin.] add. παρα τῳ θεῳ FG. Goth. Arm. *Fuld.* | add. apud Deum Vulg. *Cl.* (om. *Am.*) add. apud eum Memph. | om. *Clem.*

1. οἱ *Clem.* 593. *Orig.* iii. 724a. | ω FG.

— παρεχεσθε *Orig.* iii. | παρεχετε C. *Clem.* | παρεσχεσθε 37 *Scr.* (παρασχοντες *Orig.* Ps. in xiv. 29. *Petr. Alex.* (Routh. iv. 31.)

— ουρανῳ ABℵ*C²(?*) 17. 37. Vulg. Syr.Pst. Goth. *Clem. Orig.* iii. | ‡ ουρανοις ⊃. ℵcDFG. 47. KL. (*m.*) *Fuld.** Syr.Hcl. Memph. Arm.

2. τῃ *Clem.* 309. 683. | η FG.

— προσκαρτερειτε *Clem.bis. Cypr.* 14. 214. 329. | -ρουντες 17. *Orig. Int.* ii. 170d.

— εν αυτῃ *Clem. bis. Orig. Int.* ii. *Cypr. ter.* | om. ℵ*. (add.a)

— εν ευχαριστιᾳ *Clem.* 309. (συν ευχαρ. 683.) | om. D*.

3. ἁμα *Clem.* 683. | ἄρα 37. | ιν ℵ*. (corr.?1)

— ανοιξῃ *Clem.* | ανοιξει L.

— του 1o.] om. D*FG.

— λογου] θεου 47. | om. *Clem.* | add. εν παρρησιᾳ A.

— χριστου AB²ℵCD. rel. Vulg. *Clem.* | θεου B*L. Æth.

— δι' ὁ AℵCD. 17. 37. 47. KL. Vulg. Goth. *Clem.* | δι' ὁν BFG.

4. ἱνα] add. και D*. | om. *Clem.* 683.

5. σοφιᾳ] praem. πασῃ 37. | om. *Clem.* 309.

6. ὑμων *Clem.* 309. *Orig. Int.* iii. 378e. | ἡμων D*.

7. κατ'] praem. δε ℵ*. (om.c) Syr.Pst. Arm. | καθ' D*.

— και συνδουλος] om. ℵ*. (add.c)

8. γνωτε.... ἡμων AB(ℵ*)D*FG. 17. 37. 47. P. Arm. Æth. (? ὑμων ℵ*.) | ‡ γνῳ ... ὑμων ⊃. ℵcCDbKL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth.

— παρακαλεσῃ ABℵDcFG. | -σει LP. | -σαι D*. | -σητε 17.

9. πιστῳ και αγαπ.] αγαπ. και πιστῳ DFG. Vulg. Goth. | πιστ. και τῳ αγαπ. 37.

— ὑμων] ἡμων ℵc. sed rursus abstersit. ‖ add. οἱ D*. *Dem.* Goth.

— γνωριουσιν Aℵ*CDc². 17. 47. KL. | -σουσιν BℵcDc¹FGP. | -σωσιν D*. | -ζουσι 37.

— ὡδε] add. πραγτομενα FG. Vulg.

10. δεξασθε] -θαι AD*FG. 17. Ar.B.

11. Ιησους] praem. ὁ D*.

— συνεργοι] praem. εισιν P. Vulg. | add. μου εισιν D*FG. Arm. | mei Vulg. *Cl.* (non *Am.*)

3. mysteria *Am.* | 5. sapientiam *Am.** | 9. ex vobis est *Cl.* | faciet *Am.* | 11. adjutores mei *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP. | Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.

12 ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος χριστοῦ * Ἰησοῦ″, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα ‡ σταθῆτε″ τέλειοι καὶ ‡ πεπληροφορημένοι″ ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. 13 μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ‡ πολὺν πόνον″ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. 14 ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. 15 ασπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς καὶ Νυμφᾶν καὶ τὴν κατ᾽ οἶκον ‡ αὐτῶν″ ἐκκλησίαν· 16 καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ᾽ ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε· 17 καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ, Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

15. Νύμφαν .... αὐτῆς ἐκκλ.

k Thess. 3:17.

18 k Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ᾽ ὑμῶν· †.

solacio. 12 Salutat vos Epaphras qui ex vobis est, servus Christi Iesu, semper sollicitus pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate dei. 13 Testimonium enim illi perhibeo quod habet multum laborem pro vobis et pro his qui sunt Laodiciae et qui Hierapoli. 14 Salutat vos Lucas medicus carissimus et Demas. 15 Salutate fratres qui sunt Laudiciae et Nympham et quae in domo eius est ecclesia. 16 Et cum lecta fuerit apud vos epistula, facite ut et in Laodicensium ecclesia legatur, et ea quae Laudicensium est vos legatis. 17 Et dicite Archippo, Vide ministerium quod accepisti in domino, ut illud impleas.

18 Salutatio mea manu Pauli. Memores estote vinculorum meorum. Gratia vobiscum, amen.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ.

12. χριστου Ιησου ABℵC. 17. 37. L. Vulg. Memph. (Ιησ. χρ. P. Arm.) | * om. Ιησου ⸗. DFG. 47. K. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Æth. Ar.B.
— ὑπερ] περι D*FG.
— ὑμων 2°.] ἡμων ℵ*.
— σταθητε Bℵ*.|‡ στητε ⸗. AℵᶜCD. rel.
— πεπληροφορημενοι ABℵCD*FG. 17. Syr.Hcl.mg. | ‡ πεπληρωμενοι ⸗. Dᶜ. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Arm.
— εν] om. P.
— θεου] χριστου D*. ‖ (om. του 47. P.)
13. πολυν πονον ABℵCP. | πολυν κοπον D*FG. multum laborem Vulg. Memph. Goth. Arm. | πολυν ζηλον Dᵇ. 17. 47. Ar.B. | ‡ ζηλον πολυν ⸗. 37. KL. Syrr.Pst.&Hcl. [Æth.]
— ὑπερ ὑμων] om. 37.
14. ὁ αγαπητος] om. 17.
15. ασπασασθε] -ζεσται FG. (-ζεται G*.)
15. κατ᾽ οικον] praem. οι FG.
— αυτων εκκλ. AℵC. 17. 47. P. | αυτης εκκλ. B. Syr.Hcl.*txt.* Arm.? ejus est ecclesiam Vulg. | ‡ αυτου ⸗. DFG. 37. KL. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Goth. Arm.? | om. Æth.
16. ἡ επιστολη] om. B. ‖ add. αὐτη 37. Vulg. *Cl.* Memph.
— εν τῃ] εν των FG.
— και την εκ Λαοδικειας | om. 37. | (-καιας C) ‖ (εν Λαοδικιας FG.)
— ἱνα και ὑμ.] και ἱνα ὑμ. FG. | ἱνα ὑμ. D*.
17. και ειπατε] καιπατε 37. | add. τῳ 17.
— βλεπε] βλεπεται FG. 17. (βλεσπεται G*.)
18. ἡ] om. FG.
— fin. † add. αμην ⸗. ℵᶜD. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. MSS. | om. ABℵ*CFG. 17. Arm. *Zoh.* Æth.

Subscriptio
προς Κολασσαεις A*B*ℵC. 17. 47. K(P). (B²(P) Κολοσσαεις) |
επληρωθη προς Κολοσσαεις αρχεται Φιλιππησιους D. |
ετελεστη (-θη G.) προς Κολοσσαεις αρχεται προς Θεσσ. κτλ. FG.
| του ἁγιου αποστολου Παυλου επιστολη προς Κολοσσαεις L.
‖ add. εγραφη απο Ῥωμης B². 47. KLP.
‖ add. απο Ῥωμης A(²*ut vid.*)
‖ add postea δια Τυχικου και Ονησιμου 47. KL.
| εγραφη απο Ῥωμης δια Τυχικου (add. και Τιμοθεου *Scr.*) και Ονησιμου 37. (om. caet.)
‖ add. στιχων τ̄ ℵ**.
| στιχων σῃ 47. K?L.
| στιχων σ̄ P.

13. iis qui *Cl.* | 15. ecclesiam *Cl.* | 16. epistola haec *Cl.* | et eam quae *Cl.*

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

Α'.

ABℵ[C]D FG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.P.H. Memph.[Theb.] Æg. iii. Arm. Æth.

86 [1] Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη †.

[2] [a] § Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν † ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ἀδιαλείπτως [3] μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· [4] § εἰδότες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν· [5] ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ [ἐν] πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν [ἐν] ὑμῖν δι' ὑμᾶς· [6] [b] καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ

§ C.

§ Theb.

[b] 2 Thess. 3:7.

[1] Paulus et Silvanus et Timotheus ecclesiae Thessalonicensium in deo patre et domino Iesu Christo. Gratia vobis et pax.

[2] Gratias agimus deo semper pro omnibus vobis, memoriam facientes in orationibus nostris, sine intermissione [3] memores operis fidei vestrae et laboris et caritatis et sustinentiae spei domini nostri Iesu Christi ante deum et patrem nostrum, [4] scientes, fratres dilecti a deo, electionem vestram, [5] quia evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum sed in virtute et in spiritu sancto et in plenitudine multa, sicut scitis quales fuerimus vobis propter vos. [6] Et vos imitatores

---

Inscriptio
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. ABℵ. 17. 37 (πρωτη). 47. K.
ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. D. (post Col.)
ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΟΝΙΚΑΙΟΥΣ (ΠΡΟΤΗ F.) (Α. ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ G.) FG.
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ ΠΡΩΤΗ L.
ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡ ΘΕΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'. P.

1. Σιλουανος *Orig.* iii. 615[e]. | Σιλβανος DFG.
— Θεσαλονικαυων P. | *θεσσαλνικαιον* F(non G).
— *πατρι*] praem. *και* K. Syr.Hcl. | add. *ημων* A. 37. Æg. iii. Æth.
— *κυριφ Ιησ. χριστφ*] *κυριου Ιησ. χριστου* A. 17. | κω̄ ιῡ χῡ D.
— *ειρηνη*] † add. *απο θεου πατρος ημων και κυριου Ιησου χριστου* ☾. ANC *ut vid.*(D.) rel. *Fuld.* (*Tol.*) Syr.Hcl.* Memph. a Deo patre et Domino nostro Jesu Christo *Tol.* | om. BFG. 47. Vulg. (et *Am. Harl. Dem.* (Syrr.Pst.& Hcl.txt. Æg. iii. Arm. Æth. "ad Thessalonicenses vero prima ita habet, *Gratia vobis et pax* et nihil ultra." *Orig. Int.* iv. 468[a]. *Chrysos.* in Com. xi. 426[c]. ‖ *ημων*] om. D. (om. et *πατρος* D Lat.)

2. *παντων*] om. K. (praem. *παρι* post *περι* C. om. *περι* F*.)
— *ὑμων* post *παντων*] om. C.
— *μνειαν*] † add. *ὑμων* ☾. ℵ[c]CDFG. rel. Vulg. *Cl. Fuld.* | om. ABℵ*. 17. *Am.* Arm.
— *ποιουμενος* C*. (corr.[1]) 17.
— *ἡμων*] *ὑμων* A.

3. *ὑμων του ἐργου της πιστεως*] *του ἐργου της πιστεως ὑμ.* D. | *το ἐργον της πιστ. ὑμ.* FG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii.
3. *του κοπου*] *τον κοπον* D*FG. | *του σκοπου* 17.
— *της ὑπομονης*] *την ὑπομονην* D*FG.
— *της ελπιδος*] om. A. | *της αγαπης* 17.

4. *θεου*] praem. *του* ANC. 37. KP. Theb. Æg. iii. | om. BDFG. 17. 47. L. Memph.

5. *ἡμων* ABD. rel. | *του θεου* C. | *του θεου ἡμων* ℵ.
— *εις ὑμας* BℵC*?. 17. 37. 47. KL. | *προς ὑμας* AC[2]DFG. | *εν ὑμιν* P.
— *μονον*] *μονῳ* DK.
— *εν πν.*] om. *εν* 17. Memph.
— *εν πλ.* ACD. rel. | om. *εν* Bℵ. 17. Memph. Theb. Æg. iii.
— *οιδατε*] add. *ὁτι* 37.
— *εν ὑμιν* BDFG. rel. Vulg. *Cl.* | om. *εν* ANC. 17. P. *Am.*

2. memoriam vestri fac. *Cl.* | 5. et in virtute *Cl.* | in vobis *Cl.*

ABℵ(C)D FG. 17. 37. 47. KLP.

ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, [7] ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς ‡ τύπον″ πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ * ἐν″ τῇ Ἀχαΐᾳ. [8] ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ
8. [ἐν τῇ]″ Ἀχ. καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ † ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ‡ ἔχειν ἡμᾶς″ λαλεῖν τι. [9] αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ‡ ἔσχομεν″ πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, [10] καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ * τῶν″ νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ‡ ἐκ″ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

nostri facti estis et domini, excipientes verbum in tribulatione multa cum gaudio spiritus sancti, [7] ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in Machedonia et in Achaia. [8] A vobis enim diffamatus est sermo domini non solum in Machedonia et in Achaia, sed in omni loco fides vestra quae est ad deum profecta est, ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui: [9] ipsi enim de nobis adnuntiant, qualem introitum habuerimus ad vos, et quomodo conversi estis ad deum a simulachris, servire deo vivo et vero, [10] et expectare filium eius de caelis, quem suscitavit ex mortuis, Iesum, qui eripuit nos ab ira ventura.

II. [1] Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν· [2] ἀλλὰ † προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν Φιλίπποις, ἐπαῤῥησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. [3] ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας ‡ οὐδὲ″ ἐν δόλῳ· [4] ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ † θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. [5] οὔτε γάρ ποτε ἐν

[1] Nam scitis ipsi, fratres, introitum nostrum ad vos, quia non inanis fuit, [2] sed ante passi et contumeliis adfecti, sicut scitis, in Philippis, fiduciam habuimus in deo nostro loqui ad vos evangelium dei in multa sollicitudine. [3] Exhortatio enim nostra non de errore neque de inmunditia neque in dolo, [4] sed sicut probati sumus a deo ut crederetur nobis evangelium, ita loquimur, non quasi hominibus placentes sed deo qui probat corda nostra. [5] Neque enim aliquando fuimus in sermone

---

6. κυριου] θεου A.
— δεξαμενου F(non G.)
— χαρας] add. και B.
7. τυπον BD*. 17. 47. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æg. iii. Arm. Æth. | ‡ τυπους ⊋. ABℵCFG. 37. KLP. Syr.Hcl. (τυπος D^c.)
— εν τῃ Αχ. ABℵCDFG. 17. P. Vulg. | * om. εν ⊋. 37. 47. KL *sic.* ‖ om. τῃ 37. 47.
8. αφ' ὑμ...και (s. εν τῃ) Αχ.] om. A.
— γαρ] om. ℵ*. (corr.[a])
— κυριου Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Theb. | θεου ℵ*. (corr.[c]) Syr.Hcl.*mg.* Æg. iii.
— και 1°.] add. εν τῃ ℵCDFGKLP. Vulg. *Cl.* Arm. | om. B. 17 *sic.* 37. 47. *Am.* Memph. Theb. Æg. iii.
— αλλα εν ℵ. | αλλ' εν ABCD*FG. 17. 37. P. *Am. Fuld. Dem.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æg. iii. Arm. | αλλα † και″ εν ⊋. D^c. 47. KL. Vulg. *Cl.*

8. ὑμων] ἡμων D*.
— εχειν ante ἡμας A(B)ℵCDFG. 17. 37. P. (ὑμας B*. Æg. iii.) | ‡ post ⊋. 47. (K)L *sic.* (ὑμας K*.)
— λαλειν] παλιν C.
— ἡμων] ὑμων B.
9. απαγγελουσιν DFGL**.
— εσχομεν ABℵCDFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æg. iii. Arm. [Æth.] | ‡ εχομεν ⊋. 17*s.*
— επιστρεψαται FG.
— απο] επι 37*. | δια K.
10. των νεκρων BℵDFG. 17. 37. 47. LP. | * om. των ⊋. ACK*s.* Arm. *Eus.* D.E. 378c?
— εκ της ABℵ. 17. P. | ‡ απο της ⊋. CDFG. 37. 47. KL.
1. την προς] om. την FG.
2. αλλα] † add. και ⊋. [Æth.] | om. ABℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æg. iii. Arm.
— επαρρησιασαμεθα] επαρησ. B*FG.

2. τῳ θεῳ] om. τῳ D*.
3. ουδ' 37 *Scr.*
— ουδε εν ABℵCD*FG. 17. 47. P. | ‡ ουτε εν ⊋. D^c. 37. KL.
4. δεδοκιμασμεθα] δεδοκιμασμενοι FG.
— ὑπο] απο F(non G.)
— ουχ ὡς] οὐτοῖς *sic* 37.
— θεῳ] † praem. τῳ ⊋. ABℵ^cD^cFG. rel. | om. BℵCD*P. *Clem.* 874.
5. εν προφ.] om. εν Bℵ^c. 17. 47. *Clem.* 319. MSS. omnes. | ctra, Aℵ*CD. rel.
— πλεονεξιαν F*(non G.)
— θεος] praem. ὁ FG. | om. *Clem.*
6. ὑμων *Clem.* 319. | ἡμων A.
— απ' *Clem.* | απο DFGLP.
— αλλων] ? add. τινων C*. | om. *Clem.*
7. αλλα Bℵ. | ‡ αλλ' ⊋. rel. [h. 17.] *Clem.* 319.
— ηπιοι Aℵ^cC²D^c. 17. 47. KLP. Syrr. Pst.&Hcl. Theb. Æg. iii. Arm. *Clem.*

8. sed et in *Cl.*
1. ipsi scitis *Cl. Am.***

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. Æg. iii. (Goth.) Arm. Æth.

λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς· [6] οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων, [7] δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς χριστοῦ ἀπόστολοι· ‡ ἀλλὰ" ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ‡ ἐὰν" τροφὸς θάλπῃ τὰ ἑαυτῆς τέκνα, [8] οὕτως ‡ ὁμειρόμενοι" ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ‡ ἐγενήθητε".

¶ C.

[c] 2 Thess. 3:8.

¶ [9] [c] μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς † καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. [10] ὑμεῖς μάρτυρες § καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, [11] καθάπερ οἴδατε, ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ [12] παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ ‡ μαρτυρόμενοι" εἰς τὸ ‡ περιπατεῖν" ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

§ Goth.

[d] Col. 1:10. Eph. 4:1.

12. καλέσαντος

87 [13] * Καὶ" διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ, ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθὼς ἐστιν ἀληθῶς λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. [14] ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ

13. ἀληθ. ἐστ.

adulationis, sicut scitis, neque in occasione avaritiae, deus testis est, [6] nec quaerentes ab hominibus gloriam, neque a vobis neque ab aliis, cum possimus oneri esse ut Christi apostoli: [7] sed facti sumus parvuli in medio vestrum, tamquam si nutrix foveat filios suos, [8] ita desiderantes vos cupide volebamus tradere vobis non solum evangelium dei sed etiam animas nostras, quoniam carissimi nobis facti estis. [9] Memores enim estis, fratres, laborem nostrum et fatigationem: nocte et die operantes, ne quem vestrum gravaremus, praedicavimus vobis evangelium dei. [10] Vos testes estis et deus, quam sancte et iuste et sine quaerella vobis qui credidistis fuimus, [11] sicut scitis qualiter unumquemque vestrum tamquam pater filios suos [12] deprecantes vos et consolantes testificati sumus ut ambularetis digne deo qui vocavit vos in suum regnum et gloriam.

[13] Ideo et nos gratias agimus deo sine intermissione, quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus dei, accepistis non ut verbum hominum, sed sicut est vere verbum dei, qui operatur in vobis qui credidistis. [14] Vos enim imitatores facti estis, fratres, ecclesiarum dei quae sunt in Iudaea in

---

319. *Orig.* iii. 724[c]. Cat. Cr. Cor. 84. | νηπιοι (i.e. ν̄ bis positum?) BℵC*D*FG. 37. Vulg. Memph. Æth. *Clem.* 109. MSS. *Orig.* iii. 662[b]. *Orig. Int.* iii. 116[b]. 878[d].

7. εμμεσῳ AC. 17.

— εαν BℵᶜCD*FG. 47. P. *Orig.* iii. 724[c]. | ‡ αν ⊋. AℵD[c]. 17*s*. 37. K*s*L. *Clem. bis. Orig.* iii. 609[b]. 658[d]. *Eus.* in Es. 575[b].

— θαλπῃ *Clem. bis. Orig.* iii. 609[b]. 724[c]. *Eus.* in Es. | θαλπει 37. KLP.

8. ὁμειρομενοι ABℵCDFG. 37. 47. KLP. [17 h.] | ‡ ἱμειρομενοι ⊋. *Eus.* in Es. 575[b].

— ευδοκουμεν AℵCD. rel. | ηυδοκουμεν B. | ευδοκησαμεν 17.

— ἡμιν] ἡμων 37. Arm.

— εγενηθητε ABℵCDFG. 17. 37. 47. LP. Arm. | ‡ γεγενησθε ⊋. K*s*.

9. μνημονευετε γαρ] γινωσκετε 47.

— αδελφοι] αγαπητοι P.

— τον κοπον ἡμ. κ. τον μοχθον] των κοπων ὑμ. κ. των μοχθων P.

9. νυκτος] † add. γαρ ⊋. D[c]. 37. 47. KL. Syr.Hcl.*mg*. Arm. | om. ABℵD*FG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl.*txt*. Memph. Theb. Æg. iii. Æth.

— κηρυξαμεν FG.

— εις ὑμας] ὑμιν ℵ*. (corr.[a])

10. ὑμεις] add. γαρ 37.

— μαρτυρες] add. εστε D*FG. Memph. π.

— ὡς ὁσιως] Ως οσιως *sic* G. | προς αγιος *sic* F.

11. ὡς] πως FG.

— ἑαυτου] αυτου P.

12. ὑμας 1°.] om. ℵ.

— και μαρτ.] om. AP. | om. και Theb. Æg. iii.

— μαρτυρομενοι BℵD**. 17. 47[2]. KL. | ‡ μαρτυρουμενοι ⊋. D*FG. 37. 47*.

— περιπατειν ABℵD*FG. 17. 37. P. Arm. | ‡ περιπατησαι ⊋. D[c]. 47. KL *sic*.

— καλουντος BDFG. 17. rel. Syr.Hcl.*mg*. | καλεσαντος Aℵ. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *txt*. Memph. Theb. Æg. iii. Goth. Arm.

12. ἑαυτου] αυτου D.

13. και δια ABℵP. Syr.Hcl. Memph. | * om. και ⊋. DFG. rel. Vulg. Syr.Pst. Theb. Æg. iii. Goth. Arm. Æth.

— ἡμεις] ὑμεις D[b].

— παραλαβοντες] add. αφ' ἡμων inter lineas G(non F).

— παρ' ἡμων] ante λογον ακοης P.

— εστιν] post αληθως BℵA. 17. Memph. (Æth.) | ante ADFG. 37. 47. K*s*LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. Æg. iii. [Arm.] | om. αληθως ℵ*. (corr.[a])

— λογον 2°.] λογος 47.

— θεου 2°.] praem. του P.

— ὑμιν] ἡμιν ℵ.

14. εγεννηθητε 37. | Contra, *Orig.* iii. 464[d].

— θεου] add. εδεξασθε (v. 13.)....του θεου (v. 14.) [om. αληθως et habet ἡμιν] ℵ*. (corr.[a])

6. possemus vobis *Cl.* | 9. laboris nostri *Cl.* | fatigationis *Cl.* | ac die *Cl.* | in vobis *Cl.* | 10. testis *Am.* | 11. sicut pater *Cl.* | 13. accepistis illud *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KL(P).

Ἰουδαίᾳ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι ‡ τὰ αὐτὰ″ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, [15] τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς † προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, [16] κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας πάντοτε· ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

Christo Iesu, quia eadem passi estis et vos a contribulibus vestris sicut et ipsi a Iudaeis, [15] qui et dominum occiderunt Iesum et prophetas, et nos persecuti sunt, et deo non placent et omnibus hominibus adversantur, [16] prohibentes nos gentibus loqui ut salvae fiant, ut impleant peccata sua semper: praevenit enim ira dei super illos usque in finem.

B′

[17] Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. [18] ‡ διότι″ ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. [19] e τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ † ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; [20] ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά. III. [1] διὸ μηκέτι στέγοντες ‡ ηὐδοκήσαμεν″ καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, [2] καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ † ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι † ‡ ὑπὲρ″ τῆς πί-

e Phil. 4: 1.

[17] Nos autem, fratres, desolati a vobis ad tempus horae, aspectu non corde, abundantius festinavimus faciem vestram videre cum multo desiderio, [18] quoniam voluimus venire ad vos, ego quidem Paulus et semel et iterum, sed inpedivit nos satanas. [19] Quae est enim nostra spes aut gaudium aut corona gloriae? nonne vos ante dominum nostrum Iesum estis in adventum eius? [20] Vos enim estis gloria nostra et gaudium. [1] Propter quod non sustinentes amplius, placuit nobis remanere Athenis solis, [2] et misimus Timotheum fratrem nostrum et ministrum dei in evangelio Christi ad confirmandos vos et exhortandos pro fide vestra,

14. *τα αυτα* BℵDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.(Pst.)&Hcl. Memph.Theb.? Goth. Arm. Æth. *Orig.* i. 22ᵉ. iii. *Orig. Int.* iii. 848ᵉ. | ‡ *ταυτα* ⸗. A. | om. Æg. iii.
— *και υμεις Orig.* iii. | om. D*. | ante *τα αυτα Orig.* i.
— *υπο* 1°. *Orig.* i. De la Rue. iii. | *απο* D*FG. *Orig.* i. *Wetst.*
— *υπο* 2°. *Orig.* i. iii. | *απο* FG.
15. *προφητας*] † praem. *ιδιους* ⸗. Dᵉ. 37. 47. KL. Syr.Hcl. Goth. *Marcion* ap. Tert. v. 15. | om. ABℵD*FG. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æg. iii. Arm. Æth. *Orig.* i. 22ᵉ. iii. 464ᵈ. *Orig. Int.* iii. 848ᵉ. "licet *suos* adiectio sit haeretici" *Tert.* c. Marc. v. 15.
— *ημας Elz.* MSS. vv. *Orig.* i. iii. *Orig. Int.* iii. | *υμας St.*3. *sola.*
— *εδιωξαντων* FG.
— *αρεσκοντων Orig.* i. iii. | *αρεσαντων* FG.
— *εναντιων Orig.* i. iii. | om. 47. | *εναντιον* D*. 37*.
16. *σωθωσιν Orig.* i. 22ᵉ. | *σωθησονται* FG.
— *τας αμαρτιας*] om. B.
— *εφθασεν* AℵDᵉFG. 17. 37. 47. KLP. *Orig.* ii. 541ᵈ. iii. 792ᵇ. *Eus.* in Ps. 137ᵉ. 381ᵉ. 435ᵈ. 436ᵈ. 443ᵈ. 496ᵈ. Ecl. Pr. 51. | *εφθακεν* BD*.
— *επ' αυτους*] post *ἡ οργη* B. Vulg. *Orig.* iii. | ante *Orig.* ii. *Eus.* in Ps. *quinquies* (*εις αυτ. Eus.* in Ps. 436ᵈ. 443ᵈ. 496ᵈ.)
— *οργη*] add. *του θεου* DFG. Vulg. Goth. | om. *Orig.* ii. iii. vv. *Eus.* in Ps. 6ⁱᵉˢ. Ecl. Pr.
17. *αποφανισθεντες Elz.* 1624. (corr. 1633.)
— *καρδια*] *καρδιας* 17.
— *εσπουδασμεν* FG.
— *ιδειν*] *ειδεν* D*.
18. *διοτι* ABℵD*FG. 17. 37. P. | ‡ *διο* ⸗. Dᵉ. 47. KL.
— *υμας*] *ἡμας* A*. (corr.[1])
— *ενεκοψεν*] *ανεκοψεν* FG.
19. *ελπις*] praem. *ἡ* 17.
— *καυχησεως*] *αγαλλιασεως* A.
19. *η ουχι*] om. *η* ℵ*. (add.ᶜ)
— *εμπροσθεν*] praem. *μαλλον* 17. | om. *Tert.* de res. car. 24. ‖ praem. ver. 20. 37*. (corr. *mg.* man. rec.)
— *Ιησου*] † add. *χριστου* ⸗. FG. 37. 47. L. Vulg. *Cl.* Memph. Theb. Æg. iii. Goth. Arm. Æth. *Tert.* | om. ABℵD. 17. KP. *Am. Fuld.*** Syrr.Pst.&Hcl.
20. *ἡ χαρα*] om. *ἡ* ℵ*. (add.ᶜ)
1. *διο*] *διοτι* B.
— *ηυδοκησαμεν* BℵP. | ‡ *ευδοκ.* ⸗. AD. rel.
2. *και διακονον του θεου* AℵP. Vulg. Syr.Hcl.*txt.* Memph. (Theb.) Æg. iii. Goth. Æth. (om. *του θεου Harl.** Theb.) *και συνεργ τ. ευαγγ. τ. θεου και* $\overline{\text{πρς}}$ Arm. | *και συνεργον του θεου* D*. 17. | *και συνεργον tantum* B. | *διακονον και συνεργον του θεου* FG. | ‡ *και διακονον του θεου* † *και συνεργον ἡμων″* ⸗. Dᵉ. 37. 47. KL. Syrr.Pst.& Hcl.*

16. pervenit *Cl.* | 19. Jesum Christum *Cl.* | adventu *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Theb.) (Æg. iii.) Goth. Arm. Æth.

στεως ὑμῶν, [3] ‡ τὸ″ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· [4] καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε· [5] διὰ τοῦτο κἀγὼ ¶ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. [6] ἄρτι δὲ ¶ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, [7] διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ‡ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει″ ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· [8] ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς ‡ στήκετε″ ἐν κυρίῳ. [9] τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, [10] νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν; Γ' [11] αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς † κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· [12] ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς

8. στήκητε

¶ P.

¶ Theb. Æg. iii.

[3] ut nemo moveatur in tribulationibus istis. Ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus: [4] nam et cum apud vos essemus, praedicebamus vobis passuros nos tribulationes, sicut et factum est et scitis. [5] Propterea et ego amplius non sustinens misi ad cognoscendam fidem vestram, ne forte temptaverit vos is qui temptat, et inanis fiat labor noster. [6] Nunc autem veniente Timotheo ad nos a vobis et adnuntiante nobis fidem et caritatem vestram, et quia memoriam nostri habetis bonam semper, desiderantes nos videre sicut nos quoque vos, [7] ideo consolati sumus, fratres, in vobis in omni necessitate et tribulatione nostra per vestram fidem, [8] quoniam nunc vivimus, si vos statis in domino. [9] Quam enim gratiarum actionem possumus deo retribuere pro vobis in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante deum nostrum, [10] nocte et die abundantius orantes ut videamus faciem vestram et compleamus ea quae desunt fidei vestrae? [11] Ipse autem deus et pater noster et dominus Iesus dirigat viam nostram ad vos: [12] vos autem dominus multiplicet et abundare faciat caritatem in invicem et in

---

2. παρακαλεσαι] † add. υμας ⊊. D^{c}. 37 mg. man. rec. KL. (Syr.Pst.) Æth. *Platt.* | om. ABℵD*FG. 17. 37*. 47. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Æg. iii. Goth. Arm.
— υπερ ABℵD*FG. 17. 47. KP. Syr.Hcl. | ‡ περι ⊊. D^{c}. 37. L. Syr.Pst.
3. το ABℵD. 17. 37. 47. KLP. | ‡ τω ⊊. | ινα FG.
— μηδενασαινεσθαι] μηδεν ασιενεσθαι F. μηδεν ασι ενεσθαι G. σαινεσθαι Syr.Hcl.*mg.Gr.* | μηδεν ασαινεσθαι verba ita disjungit *Ln.*
4. προελεγομεν] προσελεγομεν D*. | ελεγομεν FG.
— καθως και] om. και FG. Syr.Pst. Memph.
— οιδατε] ιδαται P.
5. πιστιν post υμων B. 37.
— υμας] ημας K.
— ημων] υμων 17. Memph. Æg. iii.
6. ημας 1°.] υμας F(non G.) 17.
— ευαγγελισαμενος D*. (corr.^{b}) | -μενοι F(non G.)
6. ημιν] υμιν A. | om. 47.
— πιστιν] praem. υμων ℵ. (Arm.)
— εχετε post μνειαν DFG. (Vulg. Goth.) | post μν. ημ. 17.
— υμας] υμεις 37*Scr.*
7. παρεκληθημεν] παρακεκλημεθα A.
— αδελφοι] post εφ' υμιν 47. Arm.
— επι] εν FG. Vulg.
— αναγκη και θλιψει ABℵDFG. 17. 37. 47. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. (Memph. αγαπη vestra et tribulatione) Goth. Arm. | ‡ θλιψ. κ. αναγκ. ⊊. KL. Æth. (?)
— ημων] υμων AB^{2}. Memph. Arm. (ed.) δια της] praem. και AD. || om. δια D. (per *Lat.*)
— πιστεως] ante υμων A. Vulg. *Cl. Fuld.* (post rel. *Am. Dem.*) | add. et super dono spiritus Jesu Christi Syr.Hcl.mg.
8. οτι] καθοτι 17.
— στηκετε ABℵ^{c}FG. 37. 47. KL. | ‡ στηκητε ⊊. ℵ*D. 17*s.*
9. θεω ABℵ^{c}D^{c}. 17. 37. 47. KL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph.*sic.* Arm. [Æth. anc.] | κυριω ℵ*D*FG. (domino Deo Goth.)
9. υμων] ημων B*.
— επι παση] εν παση 37.
— χαιρομεν] εχαιρομεν D*.
— θεου] κυριου ℵ*. (corr.^{c})
10. ιδειν] ειδεναι 17.
11. και ο κυριος ημων] om. 47.
— Ιησους] † add. χριστος ⊊. D^{c}FG. 37. 47. KL. Vulg. *Cl. Fuld. Harl.** Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. ABℵD*. 17. *Am. Tol. Harl.*^{2} *Dem.* Æth. || om. Ιησους D*.
— ημων 3°.] υμων ℵ*. (corr.^{c}.)
12. δε] om. 37*. (marg. man. rec.) Syr.Pst.
— ο κυριος] om. *Am.** Syr.Pst. | ο θεος A. || add. Ιησους D*FG.
— τη αγαπη] της αγαπης FG.

6. sicut et nos *Cl.* | 7. fidem vestram *Cl.* | 10. nocte ac die *Cl.* | 11. Dominus noster Jesus Christus *Cl.* | 12. *om.* Dominus *Am.** | charitatem vestram *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KL.

ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, [13] εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ, ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησου † μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

omnes, quemadmodum et nos in vobis, [13] ad confirmanda corda vestra sine quaerella in sanctitate ante deum et patrem nostrum in adventum domini nostri Iesu cum omnibus sanctis eius. Amen.

IV. Δ΄ 88 [1] † Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, * ἵνα" καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, * καθὼς καὶ περιπατεῖτε", ἵνα περισσεύητε μᾶλλον· [2] οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. [3] τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας· [4] εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, [5] μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, [f] καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν· [6] τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἔκδικος † κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. [7] οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ

[f] Eph. 2:12.

[1] De cetero ergo, fratres, rogamus vos et obsecramus in domino Iesu, ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo vos oporteat ambulare et placere deo, sicut et ambulatis, ut et abundetis magis. [2] Scitis enim quae praecepta dederimus vobis per dominum Iesum. [3] Haec est enim voluntas dei, sanctificatio vestra, ut abstineatis vos a fornicatione, [4] ut sciat unusquisque vestrum suum vas possidere in sanctificatione et honore, [5] non in passione desiderii, sicut et gentes quae ignorant deum, [6] ut ne quis supergrediatur neque circumveniat in negotio fratrem suum, quoniam vindex est dominus de his omnibus, sicut praediximus vobis et testificati sumus. [7] Non enim vocavit nos deus in in-

13. στηριξαι] στηρειται FG. — υμων post τας καρδιας DFG. (ημων 47 *Mill.*) — αμεμπτους] αμεμπτως B. 47 *Mill* L. — αγιωσυνῃ] δικαιοσυνῃ A. — Ιησου *Tert.* de res. car. 24. | om. 37 ‖ † add. χριστου ⸗. FG. 17. L. Vulg. *Cl. Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Tert.* | om. ABℵD. 37. 47. K. *Am.* Æth. — των ἁγ.] om. των 47. — fin.] add. αμην Aℵ*D*. 37. Vulg. Memph. Arm. *Usc.* Æth. | om. Bℵ^{c}D^{c}FG. 17. 47. KL. *Fuld.** Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. *Zoh. Tert.* de res. car. 24.

1. λοιπον] † praem. το ⸗. B^{2}. | om. AB*ℵDFG. 17. 37. 47. KL. — ουν] om. B*. 17. 37. Syr.Pst. Memph. Arm. — κυριῳ] praem. τῳ Aℵ. — ινα καθως BD*FG. 17. 37. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. | *om. ινα ⸗. AℵD^{c}. 47. KL. Syr.Hcl. Æth. — το πως] οπως FG. — θεῳ] praem. τῳ 37. — καθως και περιπατειτε ABℵD*FG. 17. 37. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | *om. ⸗. D^{c}. 47. KL. Syr.Pst.

1. περισσευητε] -σητε B. 2. γαρ] δε 17. ‖ add. fratres mei Syr.Hcl.* — εδωκαμεν ABD^{c}. 17. 47. KL. | δεδωκαμεν ℵ. 37. | παρεδωκαμεν D*FG. — δια του κυριου] ἐν κυριῳ 37. | add. ἡμων D*FG. Syr.Pst. — Ιησου] om. 17. | add. χριστου FG. Syrr.Pst.&Hcl. 3. θελημα] praem. το AFGK. *Clem.* 602. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 176. — του *Clem. Orig.* Cat. Cr. | om. D*FG. 47. — απο] add. πασι *sic* F. (sic super της G.) | om. *Tert.* de pud. 17. c. Marc. v. 15. — της] πασης ℵ^{c}. Syr.Pst. Arm. 1 MS. | om. *Clem. Tert. bis.* 4. εκαστον *Clem.* 602. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 176. | -τος AFG. ‖ praem. ἐνα B^{2}D^{b}. | om. *Clem. Orig. Tert. bis.* — κτασθαι ante το ἑαυτου σκευος DFG. Syr.Pst. | post *Clem. Orig. Tert.* — τιμῃ] praem. εν ℵ*. (om.^{c}) | om. *Clem. Orig. Tert.*

5. επιθυμιας] praem. και FG. | om. *Clem.* 602. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 176. *Tert.* de pud. 17. — τον θ. *Orig. Tert.* ed. | om. τον K. | τον κυριον *Clem. Tert.* cod. 6. κυριος] † praem. ὁ ⸗. ℵ^{c}D^{c}. 37. 47. KL. *Clem.* 602. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 1^{0}. (ὁ θεος FG. *Cypr.* 326.) | om. ABℵ*D*. 17. *Orig.* 2^{0}. — και 2^{0}.] om. A. — προειπαμεν Bℵ D. rel. | -πομεν A. 37. KL. *Clem. Orig.* — διεμαρτυραμεθα *Clem. Orig.* | -ρομεθα D^{c}. 37. K. 7. ἡμας *Clem.* 602. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 176. | ὑμας 17. Syr.Pst. Memph. — επι *Clem. Orig.* | εν L*. (επ' 37.) — αλλα BD^{c}. | ‡ αλλ' ⸗. rel. *Clem. Orig.* 8. τον θ. *Clem.* 602. *Orig.* Cat. Cr. Eph. | om. τον D*FG. — διδοντα] † praem. και ⸗. ℵD*FG. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Clem.* | om. ABD^{b}. 17. Syr.Pst. Memph.

13. adventu *Cl.* | Jesu Christi *Cl.* 1. oporteat vos *Cl.* | sic et ambuletis *Cl.* | ut abundetis *Cl.* | 2. dederim *Cl.* | 4. vas suum *Cl.* | 6. et ne quis *Cl.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.

ἀκαθαρσίᾳ, ‡ ἀλλὰ" ἐν ἁγιασμῷ. 8 τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν † ‡ διδόντα" τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ‡ ὑμᾶς."

munditia sed in sanctificatione. 8 Itaque qui haec spernit, non hominem spernit sed deum, qui etiam dedit spiritum suum sanctum in vobis.

9. ἔχομεν s. εἴχομεν

9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· 10 καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς [τοὺς] ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον

g 2 Thess. 3:12.

11 g καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς † χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν· 12 ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.

9 De caritate autem fraternitatis non necesse habuimus scribere vobis: ipsi enim vos a deo didicistis ut diligatis invicem: 10 etenim facitis illud in omnes fratres in universa Machedonia. Rogamus autem vos, fratres, ut abundetis magis 11 et operam detis ut quieti sitis et vestrum negotium agatis et operemini manibus vestris, sicut praecepimus vobis, 12 et ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt, et nullius aliquid desideritis.

Ε'

13 Οὐ ‡ θέλομεν" δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν ‡ κοιμωμένων," ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ

h Eph. 2:12.

h οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. 14 εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. 15 i τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου, οὐ μὴ

13 Nolumus autem vos ignorare, fratres, de dormientibus, ut non contristemini sicut et ceteri qui spem non habent. 14 Si enim credimus quod Iesus mortuus est et resurrexit, ita et deus eos qui dormierunt per Iesum adducet cum eo. 15 Hoc enim vobis dicimus in verbo domini, quia nos qui vivimus, qui residui sumus in adventum domini, non praeveniemus eos

14. οὕτως ὁ θεὸς καὶ

i 1 Cor. 15:22, 51.

Goth. Æth. *Orig.* ‖ *διδοντα* BℵᵃDFG. *Orig.* | ‡ *δοντα* ⊰. AℵᶜL. 17. 37. 47. KL. *Clem.*

8. *αυτου* ante *το πν.* A. | post *Clem. Orig.*

— *ὑμας* BℵDFG. 17. 37. 47. KL. *Am. Fuld. Tol. Harl.*² Syrr.Pst.&Hcl.*mg.* Memph. Goth. Arm. *Clem. Orig.* | ‡ *ἡμας* ⊰. A. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl.*txt.* Æth.

9. *εχετε* Aℵ*Dᶜ. 17. 37. KL. Syr.Pst. Memph. *Orig.* Cat. Cr. Rom. 70. non opus est Arm. non opus habetis Æth. | *εχομεν* ℵᶜD*FG. 47² (*-ωμεν**) Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Goth. | *ειχομεν* B. *Am. Harl.*²

— *ὑμεις Clem.* 114. | om. 37.

— *θεω· διδακτοι* FG. | rec. *Clem.*

10. *γαρ*] om. F. (non G.)

— *εις*] praem. *και* B.

— *τους* 2°. BℵᶜDᶜ. 17. 37. 47. KL. (*και τους* 47.) | om. AD*FG. | *ὑμων* ℵ*.

— *αδελφοι*] *αγαπητοι* A.

11. *πρασσειν*] *πραττειν* FG.

— *χερσιν*] † praem. *ιδιαις* ⊰. Aℵ*Dᶜ. 17. 37. KL. *Tert.* de idol. 5. | om. BℵᶜD*FG. 47. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | in operibus vestris Syr.Pst.

11. *ὑμων*] om. 37.

— *καθως*] add. *και* 17. 37. 47. L. Syr.Hcl. Goth.

— *ὑμιν* post *παρηγγειλαμεν* ℵᶜ. 47. L. Vulg.

12. *περιπατειτε* FGL*Tf.* | add. *εν* 37. (*ευσχημανως* FG.)

— *εχετε* K.

13. *ου*] Mυ (i.e. *μη*) F(non G.)

— *θελομεν* ABℵDFG. 17. 37. KL. Vulg. Goth. Æth. *Hipp.* de Chr. et Ant. 66. (33.) *Orig.* i. 437ᵃ. *Cypr.* 171. 235. 320. | ‡ *θελω* ⊰. 47. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Orig.* Cat. Cr. Matt. 70. *Eus.* in Ps. Mai 104.

— *κοιμωμενων* ABℵ. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. *Orig.* i. *Eus.* in Ps. | *κοιμηενων* 17. | ‡ *κεκοιμημενων* ⊰. D(FG.) 47. KL. *Hipp. Orig.* Cat. Cr. (*κεκοιμηνων* FG.)

— *λυπησθε* BℵDᶜ. 37. K. *Hipp. Orig.* i. [17 *n.l.*] | *λυπεισθε* AD*FG. 47. L. *Orig.* Cat. Cr.

— *καθως*] *ὡς* ℵᶜD*FG. 47. *Hipp. Orig.* i.

— *οι μη Hipp. Orig.* i. *Cypr.* | om. *οι* FG.

14. *πιστευομεν Hipp. Orig.* i. *Tert.* de res. car. 24. *Cypr.* 171. 235. 320. | *επιστευομεν* ℵ*. (corr.ᶜ)

— *οὑτως*] add. *παντοτε συν κυριῳ εσομεθα* G*(non F.) | om. *Hipp. Orig.* i. *Tert. Cypr. ter.*

— *και ὁ θεος* Vulg. Syr.Pst. Goth. Arm. Æth. *Hipp. Orig.* i. *Tert. Cypr.* 235. 320. | *ὁ θεος και* B. Syr.Hcl. | om. *και* 47. Memph. *Meth.* Jahn. 67. | om. *ὁ θεος Cypr.* 171.

— *κοιμηθεντας Hipp. Orig.* i. *Meth.* | *κεκοιμημενους* FG.

— *αξει Hipp. Orig.* i. *Meth. Tert. Cypr. ter.* | *ἕξει sic* 37.

15. *ὑμιν Hipp. Orig.* i. 437ᵃ. 590ᵃ. iv. 342ᶜ. *Orig. Int.* ii. 416ᶜ. iii. 872ᶜ. *Tert.* de res. car. 24. 41. | *ὑμεις* 37. (pro *ἡμεις Scr.*)

— *του κυριου Orig.* i. *bis.* iv. *Orig. Int.* ii. iii. iv. 692ᵇ. *Tert. bis. κυριου* (om. *του*) *Hipp.* | *του Ιησου* B. | Christi *Marcion* ap. Tert. v. 15.

---

7. immunditiam *Cl.* | sanctificationem *Cl.* | 8. in nobis *Cl.* | 9. habemus *Cl.* | 10. illud facitis *Cl.* | 11. et ut vestrum *Cl.* | 12. desideretis *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KL[P.]

φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας· 16 ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, 17 ἔπειτα ἡμεῖς οἱ

§ P. § ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα, καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. 18 ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

qui dormierunt, 16 quoniam ipse dominus in iussu et in voce archangeli et in tuba dei descendet de caelo, et mortui qui in Christo sunt resurgent primi, 17 deinde nos qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam domino in aera, et sic semper cum domino erimus. 18 Itaque consolamini invicem verbis istis.

ϛ' V.

1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· 2 αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε k ὅτι † ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται· 3 ὅταν † λέγωσιν, Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ‡ ἐπίσταται" ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. 4 ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ.

k 2 Pet. 3:10.

3. ὅταν δὲ

4. ὑμᾶς ἡ ἡμέρα

89 5 1 Πάντες * γὰρ" ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους. 6 ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς † οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. 7 οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν·

1 Eph. 5:8.

1 De temporibus autem et momentis, fratres, non indigetis ut scribamus vobis: 2 ipsi enim diligenter scitis quia dies domini sicut fur in nocte ita veniet. 3 Cum enim dixerint, Pax et securitas, tunc repentinus eis superveniet interitus, sicut dolor in utero habenti, et non effugient. 4 Vos autem, fratres, non estis in tenebris, ut vos dies ille tamquam fur conpraehendat:

5 Omnes vos filii lucis estis et filii diei; non sumus noctis neque tenebrarum. 6 Igitur non dormiamus sicut ceteri, sed vigilemus et sobrii simus. 7 Qui enim dormiunt, nocte

15. φθασωμεν *Hipp. Orig.* i. 437ª MS. 590.ª iv. *Orig. Int.* ii. iii. iv. *Tert. bis.* | -σομεν K. *Orig.* i. 437ª ed.

6. οἱ νεκροι *Hipp. Orig.* i. 590ª. iv. 342ᵉ. *Meth.* Jahn 30. 93. *Eus.* in Ps. 501ᵉ. *Tert.* de res. car. 24. 41. c. Marc. v. 15. | om. 37*. (add. marg. man. rec.) ‖ add. οἱ FG*. | om. *Orig.* i. iv. *Meth. bis. Eus.* in Ps. *Tert. bis.*

— πρωτον *Hipp. Orig.* i. 590ᵇ. iv. 342ᵉ. *Meth. bis.* | πρωτοι D*FG. Vulg. *Orig. Int.* ii. 416ᵈ. iv. 692ᵉ. *Eus.* c. Mcl. 182ᵈ. in Ps. *Tert. ter.*

17. ἡμεις post οἱ ζωντες K. | ante *Hipp. Orig.* i. iv. *Orig. Int.* ii. iv. 692ᵈ. *Meth.* Jahn 30. 93. *Eus.* c. Mcl. 182ᵈ. in Es. 576ᵇ. *Tert.* de res. car. 24. *Hil.* 77ᵉ.

— οἱ περιλειπομενοι *Hipp. Orig.* i. iv. *Orig. Int.* iv. *Eus.* c. Mcl. in Es. | οἱ περιλειμενοι B. "etiam instauratum sed nullo accentu auctum" *Tf.* | om. FG. *Meth. bis. Tert.*

— ἁμα *Hipp. Orig.* i. iv. *Orig. Int.* ii. *Meth. bis. Eus.* c. Mcl. *Tert. bis.* | om. 47*. (add. inter lineas².) Arm. *Hil.*

— ἁρπαγησωμεθα L. | Contra, *Hipp. Orig.* i. iv. *Eus.* c. Mcl. in Es. in Ps. 175ᵈ. 192ᵇ. *Tert. bis. Hil.*

17. απαντησιν *Hipp. Orig.* i. iv. *Eus.* c. Mcl. in Es. in Ps. *bis.* | ὑπαντησιν D*FG.

— του κυριου ABℵDᶜ. rel. *Am. Hipp. Orig.* i. iv. *Eus.* c. Mcl. in Es. in Ps. *bis. Tert.* de res. car. 41. cdd. c. Marc. iii. 24. v. 15. | τῳ χριστῳ D*FG. Vulg. *Cl. Orig. Int.* iv. 575ᵇ. *Tert.* | τῳ κυριῳ Dᵇ. Domino *Am. Hil.* 77ᵈ.

— παντοτε *Hipp. Orig.* iv. *Orig. Int.* ii. 405ᵇ. 416ᵈ. iv. 575ᵇ. *Eus.* c. Mcl. in Es. in Ps. *bis. Tert. bis. Hil.* | παντες D*.

— συν κυρ. AℵD. rel. *Hipp. Orig.* iv. *Orig. Int.* ii. 405ᵇ. 416ᵈ. iv. *Eus.* c. Mcl. in Es. in Ps. *bis. Tert. bis. Hil.* 77ᵈ. | εν κυρ. B.

— εσωμεθα L. | Contra, *Hipp. Orig.* iv. *Orig. Int.* iv. *Eus.* c. Mcl. in Es. in Ps. *bis. Tert. bis. Hil.*

18. αλληλους] ἑαυτους 47.

1. και των καιρ. *Tert.* de res. car. 24. | η των κ. 17.

— χρειαν εχετε] χρια εστιν FG. *Tert.*

— ὑμιν post γραφεσθαι ℵ. 47. Syrr. Pst. & Hcl. *Tert.* ‖ του γραφ. ℵ*. (corr.ᶜ)

2. ἡμερα] † praem. ἡ ϛ. A. 37. 47. KL. *Eus.* in Luc. ap. Mai 205. | om. BℵDFG. 17. P. Arm. ed.

3. ὁταν] † add. γαρ ϛ. 37. KLP. Vulg. | δε BℵᶜD. Syr.Hcl. Memph. *Eus.* in Luc. ap. Mai 205. | om. Aℵ*FG. 17. 47. Syr.Pst. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 329. *Orig. Int.* iii. 875ᶠ. *Tert.* de res. car. 24. *Cypr.* 326.

— λεγωσιν] -γουσιν FG. 17. (ειπωσιν *Eus.* in Luc. Mai 205.)

— ειρηνην και ασφαλειαν K. | Contra, *Eus.* in Luc. Mai 205. *Tert.*

— επισταται Bℵ. 17. 37*. L. [A n.l.] | ‡ εφισταται ϛ. D. 37 *man. rec.* KLP. *Eus.* in Luc. | ante αυτοις B. (post *Eus.*) ‖ αυτοις επιστ.] φανησεται FG.

— ἡ ωδιν A *e spat.* B²Dᶜ. | ἡ ωδειν B*ℵ. | ἡ ωδην L. | η ωδεινες FG. | η ωδεινη εν D*. | η ωδινη 37.

— τῃ] om. FG.

— ου μη Memph. Goth.

— εκφυγωσιν] εκφευξονται D*FG.

4. ἡ ἡμερα ὑμας Bℵ. 17 (om. ἡ) 37. 47.

17. obviam Christo *Cl.* | 18. in verbis *Cl.* 4. dies illa *Cl.* | 5. omnes enim vos *Cl.* | 6. sicut et cet. *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth.

καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν· [8] ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες, νήφωμεν,[m] ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας· [9] ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργήν, ‡ ἀλλὰ" εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, [10] [n] τοῦ ἀποθανόντος ‡ περὶ" ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. [11] διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

[12] [o] Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, [13] καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ‡ ὑπερεκπερισσῶς" ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν ‡ αὐτοῖς." [14] παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. [15] ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε † εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. [16] [p] πάντοτε χαίρετε· [17] ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· [18] ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο

[m] Eph. 6:14.

[n] 2 Cor. 5:15.

[o] 1 Tim. 5:17. Heb. 13:7, 17.

[p] Phil. 4:4.

dormiunt, et qui ebrii sunt, nocte ebrii sunt. [8] Nos autem, qui diei sumus, sobrii simus, induti loricam fidei et caritatis et galeam spem salutis, [9] quoniam non posuit nos deus in iram, sed in adquisitionem salutis per dominum nostrum Iesum Christum, [10] qui mortuus est pro nobis, ut sive vigilemus sive dormiamus simul cum illo vivamus. [11] Propter quod consolamini invicem, et aedificate alterutrum, sicut et facitis.

[12] Rogamus autem, fratres, ut noveritis eos qui laborant inter vos et praesunt vobis in domino et monent vos, [13] ut habeatis illos abundantius in caritate propter opus illorum. Pacem habete cum eis. [14] Rogamus autem vos, fratres, corripite inquietos, consolamini pusillianimes, suscipite infirmos, patientes estote ad omnes. [15] Videte ne quis malum pro malo alicui reddat, sed semper quod bonum est sectamini in invicem et in omnes. [16] Semper gaudete: [17] sine intermissione orate; [18] in omnibus gratias agite: haec enim

---

KLP. | ὑμας ἡ ἡμερα ADFG. Vulg. *Eus.* Mai 205. ‖ add. εκεινη FG. | om. *Eus.*

4. κλεπτης ℵDFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Eus.* in Luc. ap. Mai. | κλεπτας AB. Memph. — καταλαβῃ *Eus.* in Luc. Mai. | -βοι FG.

5. παντες γαρ ABℵDFG. 17. 37. 47. LP. Vulg. *Cl. Fuld.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Clem.* 218. *Eus.* in Luc. Mai 205. | * om. γαρ ☽. *Ks. Am.* Æth.

— ἡμερας] add. και D^{b}FG. 47. *Fuld.* Syrr. Pst.&Hcl. Æth. | om. ABℵD^{*}. rel. Vulg. *Cl.* et *Am. Clem.*

— εσμεν Syr.Hcl. *Clem. Orig.* ii. 805[f]. iv. 445[b]. *Orig. Int.* iii. 877[e]. | εστε D*FG. Syr.Pst.

6. καθευδωμεν *Clem.* 218. 628. | καθευδομεν KLP.

— ὡς] † add. και ☽. $ℵ^{c}$DFG. 37. 47. KLP. Vulg. *Cl. Fuld. Dem.* Syr.Hcl. Arm. | om. ABℵ*. 17. *Am.* Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. *Clem. bis.*

— νηφομεν FP. | Contra, *Clem. bis.*

7. καθευδουσιν *Clem.* 218. 628. | καθευδοντες FG.

7. μεθυσκομενοι *Clem.* 628. | μεθυοντες B. *Clem.* 218. | (mox μεθυσκονται *Clem.* pro μεθυουσιν.)

8. νηφομεν F. 37*. *Fuld.* | Contra, *Clem.* 218. 628. *Orig.* iv. 445[b].

— ενδυσαμενοι *Clem.* 628. | ενδεδυμενοι K.

— και αγαπης *Clem.* 628. | om. ℵ*. (add.[c])

9. ἡμας post ὁ θεος B. 37. | ante rel. Vulg. Syr.Hcl.

— αλλα BℵD[c]. 17. | ‡ αλλ' ☽. rel.

— χριστου] om. B. Æth.

10. περι Bℵ*. 17. | ‡ ὑπερ ☽. A$ℵ^{c}$DFG. rel.

— ἡμων] ὑμων 37.

— καθευδομεν 37*. KLP.

— ζησωμεν] ζησομεν A. | ζωμεν D*.

12. προισταμενους] προιστανομενους Aℵ.

— ὑμων] om. 17.

— νουθετουντας] -τες A.

13. και] ὡστε FG.

— αυτους] αυτων P.

— ὑπερεκπερισσως BD*FG. | ‡ ὑπερεκπερισσου ☽. AℵD[c]. 17. 37. 47. KLP.

— δια] διο F(non G.)

13. ειρηνευετε] praem. και ℵ*. (corr.[c]) Goth. Æth. (et propter opus eorum pacem habete cum eis Syr.Pst.) | om. *Clem.* 308. | ιρηνευσαται FG.

— αυτοις ℵD*FG. 47. P. (cum eis Vulg.) | ‡ ἑαυτοις ☽. ABD[c]. 17. 37. KL. *Clem.* [Æth.]

14. ὑμας *Clem.* 308. | om. D*.

— νουθετειτε *Clem. Orig.* i. 181. | -θετειν FG.

— παραμυθεισθε *Clem. Orig.* i. | -θιτε D*. | -θειται FG[2]. (-θεισται G*.)

— παντας *Clem. Orig.* i. iii. 725[a]. | ἁπαντας 17.

15. αποδῳ ABℵ[1]D[c]. rel. *Clem.* 308. | αποδοι ℵ*. (corr.[c]) D[b] *ut vid.* FG. | αποδοιη D*.

— αλλα] αλλο F(non G.)

— εις αλληλ.] † praem. και ☽. Bℵ[c]. 47. KLP. *Fuld.* Syr.Hcl. | om. Aℵ*DFG. 17. 37. Vulg. *Am.* Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth.

16. fin.] add. εν τῳ κυριῳ FG. Goth.

---

12. autem vos *Cl.* | 14. pusillanimes *Cl.* | 15. *om.* "in" *Am.**

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP. | Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth. Z'

το γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. 19 τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε· 20 προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε· 21 πάντα * δὲ" δοκιμάζετε· τὸ καλὸν κατέχετε· 22 ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. 23 αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τηρηθείη. 24 πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.

q Rom. 16:16. Col. 1:4, 3. ■ Thess. 3:1. Heb. 13:18.
25. προσευχ. * [καὶ]"
27. [ἁγίοις] ἀδελφ.

25 q Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. 26 ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ. 27 ‡ ἐνορκίζω" ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς † ἀδελφοῖς.

28 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.†.

voluntas dei est in Christo Iesu in omnibus vobis. 19 Spiritum nolite extinguere; 20 prophetias nolite spernere: 21 omnia autem probate, quod bonum est tenete; 22 ab omni specie mala abstinete vos. 23 Ipse autem deus pacis sanctificet vos per omnia, et integer spiritus vester et anima et corpus sine quaerella in adventu domini nostri Iesu Christi servetur. ■ Fidelis est qui vocavit vos, qui etiam faciet.

25 Fratres, orate pro nobis. 26 Salutate fratres omnes in osculo sancto. 27 Adiuro vos per dominum, ut legatur epistula omnibus sanctis fratribus. 28 Gratia domini nostri Iesu Christi vobiscum.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α'.

γαρ] add. εστιν AD*FG. Goth. | praem. Vulg. *Cl.* | post θεου habent 37. *Am.*
— θεου] praem. του Aℵ*. (om.c) ‖ add. εστιν 37.
— εν χρ. Ιησ. post εις ὑμας A. | om. Ιησου L.
19. σβεννυτε AB²ℵDc. (17.) 37. 47. KLP. *Clem.* 308. (*Orig.* ii. 587c.) (σβενυται 17.) | ζβεννυτε B*D*FG.
21. παντα δε BℵcDFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. (Goth.) Arm. (Æth.) *Clem.* 308. 347. | * om. δε ⸗. Aℵ*. 17*s.* Syr.Pst. Memph. *Orig.* iv. 289c. *Orig. Int.* ii. 171b. 199a. iii. 852b. *Tert.* de praes. 4.
— δοκιμαζετε Syr.Hcl.*mg.* *Clem.* 309. 347. *Orig.* iv. *Orig. Int.* iii. *Tert.* | -ζοντες K. Syr.Hcl.*txt.* *Orig. Int.* ii.*bis.*
23. ἁγιασαι *Iren.* 300. *Orig.* iii. 570d. 618d. *Orig. Int.* iii. 385a. *Meth.* Jahn 86. | ἁγιασει FG. Memph.
— τηρηθειη *Iren.* *Orig.* iii. *bis.* *Orig. Int.* 468c. 594a. *Meth.* *Tert.* de res. car. 47. c. Marc. v. 23. | om. F (spat. vac. relicto) habet G*Gr.* (-θει. H.) sed non in Lat. | τηρηθειην D*.
24. πιστος] praem. ὁ F (non G.)
— καλων] παρακαλων 37*. (corr. man. rec.)
— ὑμας] ἡμας A.
— ποιησει] -σαι F(non G).
25. προσευχεσθε] add. και BD*. 37. Syr.Hcl. Goth. Arm. | om. AℵDcFG. 17. 47. KLP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth.
— περι] ὑπερ FGP.
26. ενορκιζω ABD*. 17. | ‡ ορκιζω ⸗. ℵDcFG. 37. 47. KLP.
— την επιστολην] om. P.
— πασιν | om. 17. Goth. (epistolam omnium fratrum sanctorum Arm.)
— αδελφοις] † praem. ἁγιοις ⸗. Aℵc. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. Bℵ*DFG. Æth. ‖ (τους αδελφοις F).
28. fin.] † add. αμην ⸗. AℵDb. 37. 47. KLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Usc.* Æth. | om. BD*FG. 17. *Am.* Arm. *Zoh.*

Subscriptio

Προς Θεσσαλονικεις Ā AB*ℵ. 17 (om. Ā.) 47. K (πρωτη) | add. εγραφη απο Αθηνων AB². 47. K. | εγραφη απο Αθηνων 37.
| προς Θεσσαλονικεις α̅ επληρωθη, αρχεται προς Θεσσαλονικεις β̅ D.
| ετελεσθη προς Θεσσαλονι. (-νικαιων F.) α̅, αρχεται προς Θεσσαλονι. (-νικαιων F.) β̅ (δευτερη F.) FG.
| του ἁγιου αποστ. Παυλου προς Θεσσαλονικεις επιστολη α̅ εγραφη απο Αθηνων L. [P *n.l.*]
‖ add. στιχχ ρ̅ϛ̅γ̅ 47. KL.

18. est enim vol. Dei *Cl.* | 23. ut integer *Cl.* | 27. epistola haec *Cl.* | 28. *add.* amen *Cl.*

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

Β'.

ABℵD. A' FG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

[a] cap. 2:13. Eph. 1:15. Phil. 1:3. Col. 1:3. 1 Thess. 1:2.

90 [1] Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ· [2] χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς [ἡμῶν] καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

[3 a] Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· [4] ὥστε ‡ αὐτοὺς ἡμᾶς" ἐν ὑμῖν ‡ ἐγκαυχᾶσθαι" ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, [5] ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε· [6] εἴ περ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν, [7] καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ,

[1] Paulus et Silvanus et Timotheus ecclesiae Thessalonicensium in deo patre nostro et domino Iesu Christo. [2] Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Iesu Christo.

[3] Gratias agere debemus deo semper pro vobis, fratres, ita ut dignum est, quoniam supercrescit fides vestra et abundat caritas uniuscuiusque vestrum in invicem, [4] ita ut nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis dei pro patientia vestra et fide in omnibus persecutionibus vestris et tribulationibus quas sustinetis [5] in exemplum iusti iudicii dei, ut digni habeamini regno dei, pro quo et patimini; [6] si tamen iustum est apud deum retribuere tribulationem his qui vos tribulant, [7] et vobis qui tribulamini requiem nobiscum in revelatione domini Iesu de caelo cum angelis virtutis eius,

---

Inscriptio ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β̄. ABℵ. 17. 47. (et 37 *δευτερα*). K. | id. praem. *αρχεται* DF (*δευτηρη*) G. (de F vid. et sub fin. 1 Thess.) | *του ἁγιου αποστολου Παυλου προς Θεσσαλονικεις επιστολη β̄* L. (*n.l.* P.)

1. Σιλουανος] Σιλβανος DFG.
— *εν Θεῳ πατρι ἡμ. κ. κυρ. Ιησ. χρ.*] om. 17.
— *πατρι*] praem. *και* ℵ*. (om.[a])
— *κυριῳ*] om. FG.
— *Ιησ.* post *χριστῳ* DFG.
2. *πατρος ἡμων* AℵFG. 37. 47. KL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. 468[a]. | om. *ἡμων* BD. 17. P.
3. *περι ὑμων*] *περι ἡμων* F(non G.)
— *παντων*] om. 17.
— *παντ. ὑμων*] om. *ὑμων* ℵ*. (add.[c])
4. *αυτους* ante *ἡμας* Bℵ. 17. 37. (P *ὑμας*) Syr.Hcl. | ‡ post ⸗. ADFG. 47. KL. Vulg. | om. Arm. Æth.
— *εγκαυχασθαι* ABℵ. 17. P. | ‡ *καυχασθαι* ⸗. D. 37. 47. KL. | *καυχησασθαι* FG.
— *διωγ. ὑμων*] *διωγ. ἡμων* 37.
— *ταις θλ.*] om. *ταις* D*FGP.
— *αἷς*] praem. *εν* K. | om. *Tert.* Scorp. 13.
— *ανεχεσθε*] *ενεχεσθε* B.
5. *εις το καταξ. ὑμ. τ. βασ. τ. θεου Tert.* | om. 17.
— *ὑμας Tert.* | *ἡμας* G(nonF.)
— *ὑπερ ἧς*] *περ* (*sic*) *ἧς* FG.
— *και*] om. F*(non G.)
6. *ει περ*] *περ* FG.
— *θεῳ*] praem. *τῳ* A.
— *τοις θλιβ.*] praem. *αυτοις* FG.
7. *ἡμων Iren.* 265. 273. | *ὑμων* ℵ*. (corr.[c])
— *Ιησου Iren.* 273. *Tert.* c. Marc. v. 16. | *ἡμων Ιησου χριστου* 47. L. Syr.Pst. Goth. *Iren.* 265.
— *μετ'*] *μετα* 17. 37 *Scr.* P.

3. semper Deo *Cl.* | 4. ut et nos *Cl.* | et in omnibus *Cl.* | 5. in regno Dei *Cl.* | 6. iis qui *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.
8. πυρὶ φλογὸς

[8] ἐν ‡ φλογὶ πυρὸς″ διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσιν θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ †· [9] οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, [10] ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς ‡ πιστεύσασιν″, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. [11] εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, [12] ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ † ἐν ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

[8] in flamma ignis dantis vindictam his qui non noverunt deum et qui non oboediunt evangelio domini nostri Iesu Christi; [9] qui poenas dabunt in interitum aeternas a facie domini et a gloria virtutis eius, [10] cum venerit glorificari in sanctis suis et admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt, quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo. [11] In quo etiam oramus semper pro vobis, ut dignetur vos vocatione sua deus et impleat omnem voluntatem bonitatis et opus fidei in virtute, [12] ut clarificetur nomen domini Iesu Christi in vobis et vos in illo secundum gratiam dei nostri et domini Iesu Christi.

Β' II.

[b] 1 Thess. 5:2.

2 [1] Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, [2] [b] εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς ‡ μηδὲ″ θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστολῆς, ὡς δι'

[1] Rogamus autem vos, fratres, per adventum domini nostri Iesu Christi et nostrae congregationis in ipsum, [2] ut non cito moveamini a vestro sensu neque terreamini, neque per spiritum neque per sermonem neque per epistulam

---

8. εν] praem. και FG. *Iren.* 265. 273. *Tert.* c. Marc. v. 16.
— φλογι πυρος BDFG. 47. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Goth. Arm. Æth. *Iren.* 265. 273 *Tert.* c. Marc. v. 16. | ‡ πυρι φλογος ⊊. AℵC. 17. 37. KLP. Syr.Hcl.*mg.* | om. *Marcion. Tert.* v. 16. "Sed *flammam* et *ignem* delendo haereticus extinxit."
— διδοντος] διδους D*FG.
— θεον] praem. τον ℵᶜLP.
— ὑπακουουσιν] -σασιν 47.
— Ιησου] † add. χριστου ⊊. AℵFG. 37. Vulg. Syr.Pst. Goth. *Iren.* 265. | om. BD. 17. 47. KLP. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Zoh.* Æth.
9. ολεθρον BℵDFG. 37. KLP. | ολεθριον A. 17. 47.
— του κυρ.] om. του DFG. Arm.
— της ισχ.] om. της 47. ‖ (ισχους F.)
10. θαυμασθηναι] ενθαυμασθηναι D*FG.
— εν πασιν] om. εν 37. *Iren.* 265 ed. 272. ‖ (τους P.)
— πιστευσασιν ABℵDFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Arm. *Iren.* 265. | ‡ πιστευουσιν ⊊. 17*s.*? *Iren.* 272.
11. παντοτε] add. και D*.
— περι] περ *sic* FG.
11. αξιωσει P.
— κλησεως] add. ὑμων FG. Syr.Pst. Arm. (Æth.) (add. ἡμων Syr.Hcl.)
— ἡμων Vulg. *Cl.* | om. D*. *Am.* Syr. Pst.&Hcl. Arm. *Zoh.* Æth. | ὑμων Dᶜ. 37. KL.
— πληρωσει AKP.
— ευδοκιαν] επιθυμιαν 17.
12. Ιησου 1°.] † add. χριστου ⊊. AFG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. BℵD. 37. 47. KL. Memph. Theb. (*Gb.*) Goth. Æth.
— και ὑμεις ad fin. ver.] om. FG.
— ὑμεις] ἡμεις A.
— του θεου] om. του K.
1. ερωτωμεν .... Ιησ. χριστου *Hipp.* de Chr. et Ant. 63. (31.) *Orig.* i. 665ᵇ. *Orig. Int.* iii. 874ᵇ. (*Tert.* de res. car. 24.) | om. 17.
— ἡμων 1°. *Hipp. Orig.* i. *Orig. Int.* i. 5ᶜ. iii. *Tert.* | om. B. Syr.Hcl. ‖ (2°. ἡμως A.)
— επισυναγωγης επ' *Hipp. Orig.* i. *Orig. Int.* i. iii. *Tert.* | επι γης εις K.
— εν αυτον F.
2. εις *Hipp. Orig.* i. | om. K.
— νοος] add. ὑμων D*. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl.* Æth. *Orig. Int.* i. 6ᵃ. iii. 874ᵇ. [Goth. h.] | om. *Hipp. Orig.* i. *Tert.*
2. μηδε θρ. ABℵD*FG. 47. *Orig.* i. | μηποτε θρ. 17. | ‡ μητε θρ. ⊊. Dᶜ. 37. KLP. *Hipp.* (θροεισθε B. 37.)
— μητε δια πν. *Hipp. Orig.* i. | μηδε δ. πν. F(non G).
— μητε δια λ. *Hipp. Orig.* i. | μηδε δια λ. D*F² (non G).
— μητε δι' *Hipp. Orig.* i. (δια) | μηδε δι' F (non G).
— δι' ἡμ. *Hipp. Orig.* i. | παρ' ἡμ. P.
— ἡ ἡμ. *Hipp. Orig.* i. | om. ἡ D.
— του 2°. *Hipp. Orig.* i. | om. FGP.Arm.
— κυριου ABℵD*FG. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (*Gb.*) Arm. Æth. *Hipp. Orig.* i. *Orig. Int.* i. 6ᵃ. iii. 874ᵇ. *Tert.* de res. car. 24. (add. Ιησου 17.) | ‡ χριστου ⊊. DᶜK. Goth.
3. εξαπατησει 47*. P. | Contra, *Hipp. Orig.* i. *Eus.* Mai iv. 315.
— ἡ *Hipp. Orig.* i. *Eus.* in Ps. 398ᵉ. ap. Mai. | om. B*Btly.* Sed habent Mai, Alford rel.

8. iis qui *Cl.* | 9. interitu *Cl.* | 11. Deus noster *Cl.* | 12. domini nostri *Cl. Am.***

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.

ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ ‡ κυρίου." [3] μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ

3. τῆς ἁμαρτίας

ἄνθρωπος τῆς ‡ ἀνομίας", ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, [4] ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ †

¶ Goth.

καθίσαι,¶ ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶν θεός. [5] οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; [6] καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ‡ αὐτοῦ" καιρῷ. [7] τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται· [8] καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται

c Esai. 11:4.

[c] ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος * Ἰησοῦς" ‡ ἀνελεῖ" τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ· [9] οὗ ἐστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους, [10] καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ † ἀδικίας † τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς· [11] καὶ διὰ τοῦτο ‡ πέμπει"

tamquam per nos, quasi instet dies domini. [3] Ne quis vos seducat ullo modo, quoniam nisi venerit discessio primum et revelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, [4] qui adversatur et extollitur supra omne quod dicitur deus aut quod colitur, ita ut in templo dei sedeat ostendens se tamquam sit deus. [5] Non retinetis quod cum essemus apud vos haec dicebamus vobis? [6] Et nunc quid detineat scitis, ut reveletur in suo tempore. [7] Nam mysterium iam operatur iniquitatis, tantum ut qui tenet nunc teneat donec de medio fiat. [8] Et tunc revelabitur ille iniquus, quem dominus Iesus interficiet spiritu oris sui et destruet inlustratione adventus sui, [9] eum cuius est adventus secundum operationem satanae in omni virtute, signis et prodigiis mendacibus, [10] in omni seductione iniquitatis his qui pereunt, eo quod caritatem veritatis non receperunt ut salvi fierent. [11] Ideo mittit illis

---

3. *ανομιας* BℵMemph. *sic.* Theb. (*Gb.*) Arm. *Orig.* i. 424[d]. delicti *Tert.* c. Marc. v. 16. delinquentiae *Tert.* de res. car. 24. | ‡ *ἁμαρτιας* ⸗. ADFG. 17 *sic.* 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Æth. *Iren.* 322. *Hipp. Orig.* i. 668[c]. iii. 315[c]. 628[a]. 765[d]. *Orig. Int.* iii. 858[d]. *Eus.* in Ps. ap. Mai.

4. *και υπεραιρομενος Iren.* 181. 322. *Orig.* i. *bis. Orig. Int.* ii. 316[b]. *Eus.* ap. Mai iv. 315. | om. ℵ*. (add.[a]) | *και επαιρομενος* FG. *Hipp. Orig.* iii. (485[a]. 628[a]) 765[d]. (iv. 321[b].) | *ὁ επαιρομενος Orig.* iii. 315[c].

— *καθισαι*] † praem. *ὡς θεον* ⸗. D[c]G[2]. 37. 47. KL. Syrr.Pst.&Hcl.* | *ινα θεον* FG*. | om. ABℵD*. 17. P. (*καθησαι* P.) Vulg. Syr.Hcl.*txt.* Memph. Theb. (*Gb.*) Goth. Arm. Æth. *Iren.* 322. *Hipp. Orig.* i. 424[d]. 668[c]. 669[a]. *Orig. Int.* ii. iii. 859[b]. *Eus.* ap. Mai *Tert.* c. Marc. v. 16. de res. car. 24.

— *αποδεικνυντα Hipp. Orig.* i. *bis. Eus.* ap. Mai. | *-νυοντα* AFG. 37. *Orig.* i. 424[d].

5. *ετι Hipp. Orig.* i. 668[c]. *Eus.* Mai iv. 315. | *αυτι* FG.

— *ων Hipp. Orig.* i. *Eus.* ap. Mai. | *εμου οντος* D*.

6. *αυτου* Aℵ*. 17. 37. KP. *Orig.* i. 424[e]. 668[c]. | ‡ *ἑαυτου* ⸗. BℵcDFG. 47*s.* L. *Hipp.*

7. *ηδη*] add. *γαρ* ℵ*. (corr.[c]) *Orig. Int.* ii. 350[b]. | om. *Hipp. Orig.* i. *bis.*

— *ἑως*] add. *αν* FG. | om. *Hipp. Orig.* i. *bis.*

8. *κυριος Ιησους* AℵDFG. 17. 47. L[2]P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (*Gb.*) Arm. Æth. *Iren.* 182 *bis.* 323. *Hipp. Orig.* iv. 321[b]. Cat. Cr. Rom. 456. *Orig. Int.* iii. 859[b]. *Tert.* de res. car. 24. *Hil.* 539[e]. | *om. Ιησους ⸗. B. 37. KL*. *Orig.* i. 668[d] (De la Rue). ‖ add. Christus *Iren.* 1[o]. | add. *ὁ θεος Orig.* i. 424[e].

— *ανελει* A(ℵ)BD*?P. *Hipp. Orig.* i. 424[e]. | *ανελοι* D*?FG. 17. | *αναλοι* ℵ*. (corr.[c]) *Orig.* iv. 57[c]. 321[b]. Cat. Cr. Rom. | ‡ *αναλωσει* ⸗. D[c]. 37. 47. KL. *Orig.* i. 668[d].

— *στοματος Iren. Hipp. Orig.* i. *bis.* iv. ed. *Tert. Hil. Orig. Int.* iii. | *σωματος* F(non G.) *Orig.* iv. MSS.

— *τῃ επιφανειᾳ* (*-νιω* A.) *Hipp. Orig.* i. *bis.* iv. | *την επιφανειαν* D*.

9. *ἡ Hipp. Orig.* i. *bis.* | om. F(non G).

— *και σημ. Iren.* 182 *bis.* 323. *Hipp. Orig.* i. *bis. Orig.* iii. 513[b]. c. *Tert.* | om. *και* 17. *Am.*

10. *αδικιας*] † praem. *της* ⸗. ℵ[c]D. 37. 47. KLP. *Hipp.* | om. ABℵ*FG. 17. Arm. *Orig.* i. 424[b]. 425[c]. 668[d]. iii. 151[a]. 513[c]. 766[a]. Cat. Cr. Eph. 218.

— *τοις απ.*] † praem. *εν* ⸗. ℵ[c]D[c]. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. *Hipp. Orig.* i. 424[e]. | om. ABℵ*D*FG. 17. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. (*Gb.*) Arm. Æth. *Iren.* 323. *Orig.* i. 425[c]. 668[d]. iii. 151[a]. 513[c]. 766[a]. *Tert.* de res. car. 24.

— *αληθειας*] add. *χριστου* D*. | Dei *Iren.* 326. | om. *Iren. Hipp. Orig.* i. 425[a]. 668[d]. *Tert.* c. Marc. v. 16.

— *εδεξαντο Hipp. Orig.* i. | *εξεδεξαντο* FG.

11. *και* Syr.Hcl. *Iren.* 266. 323. 326. *Hipp. Orig.* i. *bis. Cypr.* 86. 192. | om. D*. Vulg. Syr.Pst. Memph.

— *πεμπει* ABℵ*D*FG. 17. *Am. Fuld. Iren.* MSS. 266. 323. 326. *Orig.* i. 425[a]. 668[d]. edd. iv. 83[a]. | ‡ *πεμψει* ⸗. ℵ[c]D[c]. 37. 47. KLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Iren.* MSS. *Hipp. Orig.* i. 668[d]. De la Rue *Orig. Int.* iii. 863[f]. *Cypr. bis.*

---

2. per nos missam *Cl.* | 5. cum adhuc essem *Cl.* | dicebam *Cl.* | 9. et signis *Cl.* | 10. et in omni *Cl.* | iis qui *Cl.* | 11. mittet *Cl.*

ABℵD FG. 17. 37. 47. KLP.

αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει· [12] ἵνα κριθῶσιν ‡ ἅπαντες″ οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ‡ ἀλλὰ″ εὐδοκήσαντες † τῇ ἀδικίᾳ. [13] ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι ‡ εἵλατο″ ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν

Γ′

13. ἀπαρχὴν

ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, [14] εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν

14. ἡμᾶς

δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ.

92 [15]″Αρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς § ἡμῶν. [16] αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστὸς καὶ ‡ θεὸς ὁ″ † πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν

§ Goth.

16. ὁ θεὸς ὁ

χάριτι, [17] παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας [d] καὶ στηρίξαι † ἐν παντὶ ‡ ἔργῳ καὶ λόγῳ″ ἀγαθῷ.

[d] 1 Thess. 3:13.

Δ′ III.

93 [1] [e] Τὸ λοιπόν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, [2] καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις.

[e] 1 Thess. 5:25. etc.

3. ὁ θεὸς

[3] πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ

deus operationem erroris, ut credant mendacio, [12] ut iudicentur omnes qui non crediderunt veritati sed consenserunt iniquitati. [13] Nos autem debemus gratias agere deo semper pro vobis, fratres dilecti a deo, quod elegerit nos deus primitias in salutem in sanctificatione spiritus et fide veritatis, [14] in qua et vocavit vos per evangelium nostrum in quisitionem gloriae domini nostri Iesu Christi.

[15] Itaque, fratres, state, et tenete traditiones quas didicistis sive per sermonem sive per epistulam nostram: [16] ipse autem dominus noster Iesus Christus et deus et pater noster, qui dilexit nos et dedit consolationem aeternam et spem bonam in gratia, [17] exhortetur corda vestra et confirmet in omni opere et sermone bono.

[1] De cetero, fratres, orate pro nobis, ut sermo dei currat et clarificetur sicut et apud vos, [2] et ut liberemur ab inportunis et malis hominibus; non enim omnium est fides. [3] Fidelis autem dominus est, qui con-

---

11. αυτους *Hipp. Orig.* i. *bis.* iv. | om. FG.
— τῳ *Orig.* i. *bis.* iv. | om. F(non G.) (το ψευδος *Hipp.*)
12. ἁπαντες AℵFG. 17. *Orig.* i. *bis.* | ‡ παντες ⊊. BD. 37. 47. KsLP. *Hipp. Orig.* iv. 83ª.
— πιστευσαντες *Iren.* 266. 323. 326. *Hipp. Orig.* i. *bis.* iv. *Orig. Int.* iii. | πιστευοντες K.
— αλλα Bℵ. *Orig.* iii. 497ᶜ. | ‡ αλλ' ⊊. rel. *Hipp. Orig.* i. *bis.* iv.
— τῃ αδικ.] † praem. εν ⊊. AℵᶜDᶜ. 47. KLP. *Orig.* i. *bis. Cypr.* 86. 192. | om. Bℵ*D*FG. 17. 37. Vulg. Arm. *Iren. ter. Hipp. Orig.* iii. 497ᶜ. iv. *Orig. Int.* iii. *Tert.* c. Marc. v. 15.
13. ὑπο] απω F(non G.) | add. του Aℵ. 37.
— κυριου] κυριῳ FG. | θεου D*. Vulg.
— εἱλατο ABℵDFG. 17.? 37. 47*. LP. | ‡ εἱλετο ⊊. ?37. 47². K.
— ὑμας Vulg. *Cl.* | ἡμας ℵ*. (corr.ᶜ) D*. *Am. Fuld. Tol.* Arm.
— απ' αρχης ℵD. 37. KL. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | απαρχην BFG. 17. 47. P. Vulg. Syr.Hcl. [A *n.l.*]
13. πιστει] -τεως 17.
14. ὁ] οι FG. ‖ add. και ℵFG. 37. 47. P. Vulg. Syr.Hcl. Arm. | add. γαρ Syr.Pst. | om. ABD. 17. KL. Memph. Æth.
— ὑμας ℵDᶜFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | ἡμας ABD*.
— ἡμων 1º. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. | om. 17. | ὑμων ℵ*. (corr.ª)
15. παραδοσεις] add: ἡμων D*. | add. ὑμων 17. Æth. | om. *Orig.* iv. 259ᵇ.
16. Ιησ. χρ.(A)ℵDFG. 17. 37. (47.) KLP. Vulg. (I. ὁ χρ. A. 47.) | χρ. Ιησ. B.
— και 1º.] om. ℵ*. (add.¹)
— θεος ὁ BD*. 17. Syr.Pst. Memph. Æth. | ὁ θεος ὁ ℵ*FG. Arm. | ‡ ὁ θεος″ †και″ ⊊. ADᶜ. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. | θεος και 37 *Scr.* K. | ὁ θεος ℵº.
— ὁ αγαπησας ἡμας] om. ℵ*. (add.ª)
— αιωνιαν] -νιον FG.
17. παρακαλεσαι] om. -σαι 37*. (mg.**) | παρακλησῃ FG*. παρακλεση G². | παρακαλεισθαι D*.
17. τας καρδιας ante ὑμων Aℵ. Vulg.
— στηριξαι] -ξη FG. ‖ † add. ὑμας ⊊. DᶜKL. Memph. Æth. | om. ABℵD*FG. 17. 37. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm.
— εργῳ και λογῳ ABℵD. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Hcl. Goth. Æth. | ‡ λογῳ και εργῳ ⊊. FGK. Syr.Pst. Arm. | εργῳ *tantum* 17. (in omnibus, et sermonibus omnibus Memph.)
1. το] om. FG.
— αδελφοι ante προσευχεσθε FG. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | post π. ἡμων D. Goth.
— κυριου] θεου FG. 17. P. Vulg. (non *Fuld. Tol.*)
— τρεχει L.
— δοξαζηται] δοξαζεται L. | δοξασθηται FG*.
2. παντων] add. εστιν FG. Vulg. | add. ην *Hipp.* de Chr. et Ant. 1. (5). | om. *Clem.* 655.

13. eleg. vos *Cl.* | et in fide *Cl.* | 14. acquisitionem *Cl.* | 15. traditionis *Am.** 3. autem Deus *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.

φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. [4] πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν † [καὶ] ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. [5] ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς * τὴν" ὑπομονὴν τοῦ χριστοῦ.

firmabit vos et custodiet a malo. [4] Confidimus autem de vobis in domino, quoniam quae praecipimus et facitis et facietis. [5] Dominus autem dirigat corda vestra in caritate dei et patientia Christi.

[f] Rom. 16:17. E' 1 Cor. 5:11, 13. 6. κυρίου [ἡμῶν]

[6] [f] Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν † παρελάβετε" παρ' ἡμῶν. [7] [g] αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, [8] [h] οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ‡ ἀλλὰ" ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ‡ νυκτὸς καὶ ἡμέρας" ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν· [9] [i] οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. [10] καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. [11] ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. [12] τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ‡ ἐν κυρίῳ † Ἰησοῦ χριστῷ", ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν

6. παρελάβοσαν [g] 1 Thess. 1:6.

[h] 1 Thess. 2:9.

[i] 1 Cor. 9:1.

[6] Denuntiamus autem vobis, fratres, in nomine domini nostri Iesu Christi, ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate et non secundum traditionem quam acceperunt a nobis. [7] Ipsi scitis quemadmodum oporteat imitari nos, quoniam non inquieti fuimus inter vos, [8] neque gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in labore et fatigatione nocte et die operantes, ne quem vestrum gravaremus; [9] non quasi non habuerimus potestatem; sed ut nosmet ipsos formam daremus vobis ad imitandum nos. [10] Nam et cum essemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis, quoniam si quis non vult operari, nec manducet. [11] Audimus enim inter vos quosdam ambulantes inquiete, nihil operantes sed curiose agentes: [12] his autem qui eiusmodi sunt denuntiamus et obsecramus in domino Iesu Christo, ut cum silentio operantes suum panem

3. εστιν] post ὁ κυριος ℵ*. (corr.c) | om. FG. *Fuld.**
— κυριος BℵDc. 17. 37. 47. KLP. *Am. Dem.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *sic.* Goth. [Æth. anc.] | θεος AD*FG. Vulg. *Cl. Fuld.*
— ὁς] add. και A. 37. Syr.Hcl.* Arm.
— στηριξει AℵD. rel. | στηρισει B. | τηρησει FG.
4. παραγγελομεν 47. | -λλωμεν F. ‖ † add. ὑμιν ⊊. ADcFG. 37. 47. KLP. *Demid.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | om. BℵD*. 17. Vulg.
— και ποιειτε BℵcDcFG. rel. | om. και Aℵ*. (add.c) D*. ‖ praem. και εποιησατε BFG. Memph. | om. AℵD. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth.
— και ποιησετε ABℵDc. rel. vv. | om. FG. Memph. | και ποιησητε Db *ut vid.* 17. | και ποιησατε D*.
5. κατευθυνη FG.
— ὑμων post τας καρδιας D. Vulg. (ἡμων G*.)
— την ὑπομονην ABℵDFG. 17. 37. 47. KLP. Arm. | * om. την ⊊.

6. παραγγελλομεν] παραισγελλομεν F. | παραιγγελλομεν G.
— του κ.] om. του FG.
— κυριου ἡμων AℵDcFG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Cypr.* 202. *Luc.* 16. | om. ἡμων BD*. *Cypr.* 89.
— ατακτως post περιπατουντος D. Vulg. *Orig.* Ex. Gall. xiv. 6. *Cypr. bis.* | ante *Orig. Int.* ii. 447f. *Luc.* ‖ (αδελφοι ατ. περιπατουντες F.)
— παραδοσιν ἡν *Cypr. bis. Luc.* | om. 37.
— ἡν] η FG.
— παρελαβετε BFG. Syr.Hcl. Goth. Arm. *Orig.* Ex. | παρελαβον ℵcDb. 37. 47. KLP. Vulg. *Cypr. bis. Luc.* | παρελαβοσαν Aℵ*(D*.) 17. (ελαβοσαν D*.) | ‡ παρελαβε ⊊. | accessit Syr.Pst. | tradidimus vobis Memph. | ordinavimus illis Æth.
— παρ'] αφ' B.
7. εν] om. 17. | παρ' P.
8. ουδε] ουτε FG. Syrr.Pst.&Hcl.
— αλλα ℵ. | ‡ αλλ' ⊊. rel.
— νυκτος και ἡμερας BℵFG. 17. 47. | ‡ νυκτα και ἡμεραν ⊊. AD. 37. KLP.
10. ημεν post προς ἡμας 17.
— τουτο] om. ℵ*. (add.c)
— παρηγγελλομεν] παρανγελλομεν D*. | παρηγγελλαμεν F2G. | παρεγγελλομ. F*. | παρηγγελομεν B*. (corr. intra lineas).
— ου] μη D*.
— θελη L.
11. περιπ. εν ὑμ. ατακτως ABℵFG. 17. KLP. Syr.Hcl. Goth. | εν ὑμ. περιπ. ατακτως D. (Vulg.) Memph. Arm. Æth. | εν ὑμ. ατακτ. περιπατ. B*Bch.* 37. 47. (Syr.Pst.)
— αλλα περιεργ.] om. 47.
12. τοις δε τοιουτοις] τους δε τοιουτους D*.
— εν κυριῳ Ιησου χριστῳ ABℵ*(D* χριστου)FG. 17. (P.) Vulg. (Memph.) Goth. Arm. (om. χριστῳ P. *Demid.* Memph.) | ‡ δια † του" κυριου † ἡμων" Ιησου χριστου ⊊. ℵcDc. 37. 47. KL. Syr.Hcl. Æth.

3. confirmavit *Am.* | 7. ipsi enim *Cl.* | 8. et in fatig. *Cl.* | 11. ambulare *Cl.* | 12. iis autem *Cl.*

ABℵCD FG. 17. 37. 47. KLP. | Vulg. Syrr.P.H. Memph. Goth. Arm. Æth. Gal. 6:9. ϛ'

ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. [13] [k] ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ‡ ἐγκακήσητε" καλοποιοῦντες. [14] εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε † μὴ ‡ συναναμίγνυσθαι" αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· [15] καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν. [16] αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

[1] Col. 4:18.

[17] [l] Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστιν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. [18] ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν· †.

manducent. [13] Vos autem, fratres, nolite deficere bene facientes. [14] Quod si quis non oboedit verbo nostro per epistulam, hunc notate et non conmisceamini cum illo, ut confundatur: [15] et nolite quasi inimicum existimare, sed corripite ut fratrem. [16] Ipse autem dominus pacis det vobis pacem sempiternam in omni loco. Dominus cum omnibus vobis.

[17] Salutatio mea manu Pauli, quod est signum in omni epistula: ita scribo. [18] Gratia domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis, amen.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β'.

12. εσθιωσιν] εσθιουσιν 17.
13. εγκακησητε ABℵ. 37. 47. | ενκακειτε D*. | ‡ εκκακησητε ϛ. Dᵉ. 17. KLP. | εκκακησεται FG.
— καλοποιουντες] καλον ποιουντες FG. Arm.
14. τις] τι K.
— ἡμων *Tert.* de pud. 13. | ὑμωνB. 37. Æth.
— δια της επ.] δι' επ. FG.
— τουτον] τον τοιουτον 47.
— σημειουσθε] -θαι ℵDFG. 17. P. ‖ † add. και ϛ. D*FG. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Tert.* | om. A *ut vid.*BℵDᵉ. 17. Memph. Goth.
— συναναμιγνυσθαι ABℵ(FG.) 17. | ‡ -θε ϛ. D. 37. 47. KLP. | συναναμισγεσθαι D*. | συναμιγνυσθαι FG.
15. και] om. D*. *Tert.*
16. κυριος] θεος FGL.
— την] om. A.
— τροπῳ A²BℵDᵉ. 37. 47. KLP. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. (Æth.) vid. *Herm.* vis. i. 1. | τοπῳ A*D*FG. 17. Vulg. Goth. | in omni re Arm.
17. ὁ εστιν σημειον] om. 47.
— γραφω] γραφων 17.
18. ἡμων] om. FG.
— fin.] † add. αμην ϛ. AℵᶜDFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. *Usc.* Æth. | om. Bℵ*. 17. *Fuld. Harl. Tol.* Arm. *Zoh.*

Subscriptio

Προς Θεσσαλονικεις β̄ AB*ℵ. 17. (37 δευτερα) 47. KP.

| Προς Θεσσαλονικεις β̄ επληρωθη D.

| ετελεσθη (-θαι F.) προς Θεσσαλονικεις β̄ FG.

| add. αρχεται προς Τιμοθεον ᾱ DFG.

| του ἁγιου αποστ. Παυλου προς Θεσσαλονικεις επιστολη δευτερα L.

| add. εγραφη απο Αθηνων AB². 37. 47. KLP.

| add. στιχων ῱ρπ ℵᶜ. στιχων ῱ρς 47. LP.

14. et ne com. *Cl.* | 16. Dominus sit cum *Cl.*

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ.

ABℵD A′ M. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr. P.H. Memph. Arm. Æth.

49 [1] Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, [2] ἐπ' ‡ ἐσχάτου″ τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ‡ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας,″ [3] ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, † καθαρισμὸν ‡ τῶν ἁμαρτιῶν † ποιησάμενος″ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, [4] τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. [5] τίνι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων, [a] Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν, [b] Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς

[1] Multifariae et multis modis olim deus loquens patribus in prophetis, [2] novissime diebus istis locutus est nobis in filio, quem constituit heredem universorum, per quem fecit et saecula; [3] qui cum sit splendor gloriae et figura substantiae eius, portans quoque omnia verbo virtutis suae, purgationem peccatorum faciens sedit ad dexteram maiestatis in excelsis, [4] tanto melior angelis effectus, [a] quanto differentius prae illis nomen hereditavit. [5] Cui enim dixit aliquando angelorum, Filius meus es tu, ego hodie genui te? et rursum, Ego ero illi in patre,

B′
[a] Ps. 2:7. Act. 13:33. cap. 5:5.
[b] 2 Sam. 7:14.

De capitulatione Vaticana in epistola ad Hebraeos obvia vid. annotationem ab init. Ep. ad Ephesios.

Inscriptio
ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΑΒℵ. 17. 37. 47. K.
Παυλου επιστολη πρ. Ἑβραιους P.
του ἁγιου και πανευφημου αποστολου Παυλου επιστολη προς Ἑβραιους L.
εγραφη απο Ιταλιας δια Τιμοθεου:—ἡ προς Ἑβραιους επιστολη εκτεθεισα ὡς εν πινακι M.
Nihil (praeter προς Ἑβραιους ad summas paginas) D.
Post 2 Thess. ABℵC. 17. 47. P. Post Philem. D. 37. L.

---

2. εσχατου ABℵDM. 17. 37. KLP. (Vulg.) Memph. Arm. *Orig.* iv. 60[c]. *Eus.* c. Mcl. 95[c]. 105[c]. (novissime diebus istis Vulg.) | ‡ εσχατων ⸗. 47. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. *Orig.* iii. 350[c]. *Mcl.* (ap. Eus.) 81[d]. 92[c].

2. εποιησεν ante τους αιωνας ABℵD*M. 17. 37. (Vulg.) Syr.Pst. Memph. Æth. *Orig.* Cat. Cr. Eph. 136. *Eus.* c. Mcl. 92[c]. 105[c]. | ‡ post ⸗. D[b]. 47. KLP. Syr.Hcl. Arm. *Orig.* iv. 60[c].

3. ὃς ων *Clem. Rom.* 36. *Orig.* iv. 450[a]. *Eus.* c. Mcl. 95[c]. | ωσων P. (απανασμα P.)

— φερων AB[2]ℵ. rel. vv. vid. *Meth.* Jahn. 111. | φανερων B* et nunc. (αμαθεστατε και κακε, αφες το παλαιον, μη μεταποιει B mg. man. rec.)

— αυτου post δυναμεως *Iren.* 163. | om. M.

— καθαρισμον] † praem. δι' ἑαυτου ⸗. D[c]M. 37. KL. Syrr.Pst.&Hcl. (Æth.) (praem. δι' αυτου D*.) | om. ABℵD[b]. 17. 47. P. Vulg. (Memph.) Arm.

3. ἁμαρτιων] † add. ἡμων ⸗. D[c]. 17. 37. 47. KL. Syr.Hcl. Arm. | add. ὑμων ℵ[c]. | om. ABℵ*D*MP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth.

— ποιησαμενος ante εκαθισεν ABℵDM. 17. 37. 47. P. Vulg. Arm. (Æth.) | ‡ ante των ἁμαρτ. ⸗. KL. Syrr.(Pst.)& Hcl. (Memph.)

4. τοσουτῳ *Clem. Rom.* 36. | τοσοῦτο 37*. | τοσουτων P.

— κρεῖττον ML. | κριττω D.

— των] om. B. *Clem. Rom.*

— ὁσῳ] add. και K. | om. *Clem. Rom.*

5. ποτε ante των αγγελων Syr.Hcl. *Eus.* Ecl. Pr. 58. | post D*. Syr.Pst. (Æth.)

— αυτῳ *Eus.* Ecl. Pr. 58. | om. ℵ*. (add.[a])

---

1. Multifariam multisque modis *Cl.* | 3. portansque *Cl.* | sedet *Cl.* | 5. in patrem.. in filium *Cl.*

A B ℵ [C] D [H] M. 17. 37. 47. KLP.

ἔσται μοι εἰς υἱόν; [6] ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει, [c] Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. [7] καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει, [d] Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· [8] πρὸς δὲ τὸν υἱόν, [e] Ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· * καί," * Ἡ" ῥάβδος * τῆς" εὐθύτητος † ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. [9] ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε ὁ θεός, ὁ θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. [10] καί, [f] Σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί· [11] αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, [12] καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτοὺς * [ὡς ἱμάτιον]", καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν· [13] πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέ ποτε, [g] Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; [14] οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

et ipse erit mihi in filio? [6] Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terrae, dicit, Et adorent eum omnes angeli dei. [7] Et ad angelos quidem dicit, Qui facit angelos suos spiritus et ministros suos flammam ignis: [8] ad filium autem, Thronus tuus, deus, in saeculum saeculi, et, Virga aequitatis virga regni tui. [9] Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem: propterea unxit te, deus, deus tuus oleo exultationis prae participibus tuis. [10] Et, Tu in principio, domine, terram fundasti, et opera manuum tuarum sunt caeli: [11] ipsi peribunt, tu autem permanebis: et omnia sicut vestimentum veterescent, [12] et velut amictum mutabis eos, et mutabuntur: tu autem idem es, et anni tui non deficient. [13] Ad quem autem angelorum dixit aliquando, Sede a dextris meis, quoad usque ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum? [14] Nonne omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capient salutis?

II.

[1] Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ‡ προσέχειν ἡμᾶς" τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μή ποτε ‡ παραρυῶμεν". [2] εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθα-

[1] Propterea abundantius oportet observare nos ea quae audivimus, ne forte effluamus. [2] Si enim qui per angelos dictus est sermo factus est firmus, et omnis praevaricatio et inoboedientia accepit iustam

12. ἀλλάξεις

c Ps. 96(97):7.
d Ps. 103(104):4.
e Ps. 44(45):6. seq.
f Ps. 101(102):26. seq.
g Ps. 109(110):1. Matt. 22:44. rel.

---

6. εισαγαγει L.
7. αγγελους 1°.] add. αυτου D*. Æth.
— πνευματα *Clem. Rom.* 36. *Orig.* (ii. 636d. qu. Ps.) iv. 430a. *Orig. Int.* iii. 963d. 969d. iv. 680a. *Eus.* c. Mcl. 173d. | πνευμα D. Æth.
8. του αιωνος] om. B. 17.
— και (post αιωνος) ABℵD*M. 17. *Am.* Memph. | * om. ς. Dc. 37. 47. KLP. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
— ἡ ῥαβδος 1°. ABℵM. 17 *sic.* | * om. ἡ ς. D. 37. 47. KLP.
— της ευθυτητος ABℵM. 17 *e spatio certissime.* | * om. της ς. D. 37. 47. KLP. ‖ om. της ευθυτητος ῥαβδος ℵ*. (δι' ὁμοιοτ.)
— ῥαβδος 2°.] †praem. ἡ ς. D. 37. 47. KLP. | om. ABℵM. 17.
— σου ADM. 17. rel. vv. | αυτου Bℵ.
9. ανομιαν B(D)M. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. *certissime.* *Eus.* D.E. 388c. (ανομιας D*.) | αδικιαν Aℵ. 17.
9. ελαιον] ελεος D*.
11. διαμενεῖς DcM.
12. ὡσει] ὡς D*.
—ἑλίξεις AB(ℵc εἰλιξ.)M. 17. 37 (ἑλιξ.) 47. KLP. *Fuld. Harl.** Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (vid. Es. xxxiv. 4). | αλλαξεις ℵ*D. Vulg. *Iren.* 230. (e Ps.) *Tert.* c. Herm. 34. (e Ps.)
— αυτους add. ὡς ἱματιον ABℵD*. *Fuld.* Arm. Æth. | * om. ς. DcM. 17. 37. 47. KLP. Vulg. (et *Am.*) Syrr.Pst.&Hcl. Memph.
— και αλλαγησ.] om. και D*.
— ὁ αυτος] praem. και ℵ*. (corr.[1]) | om. ὁ 17.
— εγκλειψουσιν A*.
13. αν] om. D*.
— εχθρ. σου *Clem. Rom.* 36. | om. σου 37.
14. διακονιαν *Orig.* i. 767a. ii. 20d. 495c. iv. 191d. 430d. ap. Gall. 80. *Orig. Int.* ii. 451d. iii. 89a. 881d. 946a. iv. 473d. 593d. 597c. 598b. 656b. *Eus.* P.E. 328a. Theoph. 148. *Hil.* 440a. | -ιας B. *Orig.* i. 579e. iv. 430e.
1. om. ver. M.
— δει] δειν 17.
— προσεχειν ante ημας ABℵD. 17. Vulg. | ‡ post ς. 37. 47. KLP.
— περισσοτερως] ante δει ℵ. Vulg. | post προσεχ. ἡμας 17.
— παραρυωμεν AB*ℵD*. 17. 47. LP. Syr.Hcl.mg. *Graece.* | ‡ παραρρυωμεν ς. B²Dc. 37. Ks.

8. *om.* "et" *ante* virga *Cl.* | 11. omnes ut *Cl.* | 12. idem ipse *Cl.*
1. pereffluamus *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

ποδοσίαν, [3] πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, [4] συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν, καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν, καὶ πνεύματος ἁγίου § μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

§ C.

[5] Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν· [6] διεμαρτύρατο δέ πού τις λέγων, [h] Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ· ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; [7] ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, [καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου·] [8] πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν ‡ τῷ γὰρ" ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. [9] τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. [10] ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. [11] ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· § δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται [i] ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, [12] λέγων, [k] Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου

Γ'

9. χωρὶς θεοῦ

§ H.

[i] Joh. 20:17. Matt. 28:10.

[k] Ps. 21 (22):23.

[h] Ps. 8:5. seq.

mercedis retributionem, [3] quomodo nos effugiemus, si tantam neglexerimus salutem? quae cum initium accepisset enarrari per dominum, ab eis qui audierunt in nos confirmata est, [4] contestante deo signis et portentis et variis virtutibus et spiritus sancti distributionibus secundum suam voluntatem.

[5] Non enim angelis subiecit deus orbem terrae futurum, de quo loquimur. [6] Testatus autem est in quodam loco quis dicens, Quid est homo quod memor es eius, aut filius hominis quoniam visitas eum? [7] Minuisti eum paulo minus ab angelis, gloria et honore coronasti eum, et constituisti eum super opera manuum tuarum, [8] omnia subiecisti sub pedibus eius. In eo enim quod ei omnia subiecit nihil dimisit non subiectum ei: nunc autem necdum videmus omnia subiecta ei. [9] Eum autem qui modico quam angeli minoratus est videmus Iesum propter passionem mortis gloria et honore coronatum, ut gratia dei pro omnibus gustaret mortem. [10] Decebat enim eum, propter quem omnia et per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per passiones consummare. [11] Qui enim sanctificat et qui sanctificantur, ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare, [12] dicens, Nuntiabo nomen tuum fratribus

---

2. αγγελων *Orig.* iii. 348d. 767e. *Orig. Int.* iii. 62b. *Eus.* Ecl. Pr. 29. | -λου L.
— ελαβεν] post ενδικον 17. 37.
3. εκφευξουμεθα 47.
— καλεισθαι 37*.
— δια] υπο 37*. Arm.
4. συνεπιμαρτυρουντος *Orig.* Cat. Cram. Cor. 12. | συνμαρτ. B.
— τε] om. M. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* Cat. Cr.
— μερισμοις *Orig.* Cat. Cr. | θερισμοις ℵ*. (corr.a)
— αυτου *Orig.* Cat. Cr. | του θεου D*.
5. ὑπεταξεν] add. ὁ θεος C. Vulg. (om. *Fuld. Tol. Harl.**)
6. τι] τις C*P. *Tol.* Memph.
— μιμνησκει 17.
7. ελαττωσας D*.
— και κατεστησας αυτον επι τα εργα των χειρων σου ACℵD*M. 17. 37. P. Vulg. Syrr.Pst.(*Widm.*)&Hcl.* Memph. Arm. Æth. (*Eus.* Ecl. Pr. 74.) | om. BDc. 47. KL. Syr.Pst.(cdd.) Hcl.*txt.*
8. ὑπεταξα ℵ*. (corr.1 *ut vid.*)
— εν τω γαρ BℵDM. (Arm.) | ‡ εν γαρ τω ⊃. AC. 17. 37. 47. KLP.
— αυτω 1°.] om. B(D *Lat.*) Syr.Hcl.† Arm. *Usc.*
— τα παντα ante ὑποτ. αυτῳ D. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. | post *Orig. Int.* iv. 555e.
— αυτω 2°.] αυτον 37.
9. βλεπομεν *Orig.* ii. 584d. *Eus.* Ecl. Pr. 74. | βλεπωμεν L.
— χαριτι ABℵCD. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* iv. (41e. 392b. χάριτι ἢ χωρὶς θεοῦ) *Eus.* in Ps. 641b. | χωρις M. Syr.Pst. edd. et cdd. χωρὶς γὰρ θεοῦ . . . ἢ ὅπερ ἔν τισι κεῖται τῆς πρὸς Ἑβρ. ἀντιγράφοις, χάριτι θεοῦ *Orig.* iv. 41e. vid. et 392b. 393c. *Orig. Int.* iv. 513b. 560a. | Lectio Eutychiana "ipse enim Deus per gratiam suam" in Syr.Pst. *Widm.* (et ordine mutato, sed non sensu in ed. Lee.) Cod. Syr. Rich. 7157. (in Mus. Brit. 12, 137.) habet "absque"* atque a correctore recenti: haec lectio habetur in codd. Nestorianis. ἡ οἰκονομία τοῦ ὑπὲρ πάντων πάθους τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου γίνεται οὐ χωρὶς θεοῦ. *Orig.* iv. 450b.
9. γευσεται D*.
11. καλειν] καλων 17.
— αυτους αδελφους M. Syrr.Pst.&Hcl.
12. απαγγελλω 37 *Scr.*

---

6 est autem *Cl.* | 8. omnia ei *Cl.* | 10. passionem *Cl.* | 11. qui 2°. *om. Am.*

ABℵCDH M. 17. 37. 47. KLP.

τοις ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. 13 καὶ πάλιν, [l] Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. καὶ πάλιν, [m] Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. 14 ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία¶ κεκοινώνηκεν ‡ αἵματος καὶ σαρκός″, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα§ διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τουτέστιν τὸν διάβολον, 15 καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. 16 οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ¶ ἐπιλαμβάνεται. 17 ὅθεν ὤφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. 18 ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

[l] 2 Sam. 22:3.
[m] Es. 8:17.
¶ H.
§ H.
¶ H.

meis, in medio ecclesiae laudabo te. 13 Et iterum, Ego ero fidens in eum. Et iterum, Ecce ego et pueri mei, quos mihi dedit deus. 14 Quia ergo pueri communicaverunt sanguini et carni, et ipse similiter participavit isdem, ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium, id est diabulum, 15 et liberaret eos qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti. 16 Nusquam enim angelos adpraehendit, sed semen Abrahae adpraehendit. 17 Unde debuit et per omnia fratribus similare, ut misericors fieret et fidelis pontifex ad deum, ut repropitiaret delicta populi. 18 In eo enim in quo passus est ipse temptatus potens est et eis qui temptantur auxiliari.

III. Δ′ 50 1 [n] Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν † Ἰησοῦν, 2 [n] πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ ‡ Μωυσῆς″ ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. 3 πλείονος γὰρ ‡ οὗτος δόξης″ παρὰ ‡ Μωυσῆν″ ἠξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν· 4 πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος, ὁ δὲ † πάντα κατασκευάσας, θεός. 5 καὶ ‡ Μωυσῆς″ μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων, 6 χριστὸς δέ, ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς,

[n] ver. 5. Num. 12:7.
2. [ὅλῳ]

1 Unde, fratres sancti, vocationis caelestis participes, considerate apostolum et pontificem confessionis nostrae Iesum, 2 qui fidelis est ei qui fecit illum, sicut et Moses in omni domu illius. 3 Amplioris enim gloriae iste prae Mose dignus habitus est, quanto ampliorem honorem habet domus qui fabricavit illam. 4 Omnis namque domus fabricatur ab aliquo: qui autem omnia creavit, deus. 5 Et Moses quidem fidelis erat in tota domo eius tamquam famulus in testimonium eorum quae dicenda erant, 6 Christus vero tamquam filius in domo sua: quae domus sumus nos,

12. εμμεσῳ A. 47. P.
13. επ'] εν C*? ‖ (εγω εσ. πεποιθ. επ' αυτ.] Ego ero illi in patrem et ille erit mihi in filium Syr.Hcl.*mg.* vid. i. 5.)
— παιδια ά] om. α C*. (? corr.)
14. αἱμ. και σαρκ. ABℵCDM. 17. 37. 47. P. *Am. Fuld.* Syr.Hcl. Memph. Arm. *Orig. Int.* iii. 120d. *Eus.* D.E. 450d. in Ps. 615b. | ‡ σαρκ. και αἱμ. ⊋. KL. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Æth. *Orig. Int.* iii. 62f. 902d. [H *n.l.*]
— μετήσχε 17.
— αυτων] add. παθηματων D*. *Eus.* in Ps. | om. *Orig. Int.* iii. 120d. *Eus.* D.E.
— θανατου 1°.] add. θανατον D*. | om. *Orig.* iii. 582c. 583d. *Eus.* D.E. 450d.
15. απαλλαξῃ] αποκαταλλαξῃ A. | απαλλαξει KLP. | απηλλαξῃ *Orig.* iii. 582c. cruet *Orig. Int.* iii. 120d.
17. ὡμοιωθηναι A.
— τας ἁμαρτιας] ταις ἁμαρτιαις A. 17.
18. πεπονθεν] post αυτος D.
— αυτος] αυτοις L.
— πειρασθεις] om. ℵ*. (add.e)
1. κατανοησετε D*.
— Ιησουν] † praem. χριστον ⊋. | add. id. C2De. 37. KL. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (*Orig.* iv. 431b.) *Hil.* 832f. | om. ABℵC*D*M. 17. 47. P. Vulg. Memph. Theb. Æth. | "Christum" tantum *Orig. Int.* iv. 467a.
2. Μωυσης C. 17. 37. KLP. | ‡ Μωσης ⊋. ABℵDM. 47.
— ὁλῳ AℵCD. rel. Vulg. rel. (vid. ver. 5. et Num. xii. 7.) | om. B. Memph.Theb.
3. οὑτος ante δοξης ABℵCD. 37. 47. P. | ‡ post ⊋. M. 17. K(L.) Vulg. (οὑτως L.)
3. Μωυσην BℵCDb. 17. 47. KLP.(Μωυσεως D*.) | ‡ Μωσην ⊋. ADeM. 37.
4. παντα] † praem. τα ⊋. C2De. 37. 47. LP. Arm. | om. ABℵC*D*M. 17. K.
— κατασκευασας] σκευασας K.
5. Μωυσης ℵCD. 17. KLP. *Luc.* 18. | ‡ Μωσῆς ⊋. ABM. 37. 47.
6. οὐ] ὁς D*(M. s. οἱ) | quae domus *Luc.*
— εαν BℵᵇD*M. 17. P. (καν ℵ*.) | ‡ εανπερ ⊋. AℵᶜCDe. 37. 47. KL.
— μεχρι τελους βεβαιαν AℵCD. rel. Vulg. rel. (vid. ver. 14.) | om. B. Æth. *Rom. Luc.* 18.
8. ὡς] om. 37 txt. (marg. man. rec.)
— παραπικρασμῳ] πιρασμω ℵ.

13. dedit mihi *Cl.* | 14. carni et sanguini *Cl.* | 17. "et' om. *Cl. Am.*** | similari *Cl.* | 18. ipse et *Cl.*
2 domo *Am*2 *Cl.* seq. ejus *Cl.* | 3. est habitus *Cl.* | 4. deus est *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Arm. Æth.
o ver. 14.
6. [μέχρι τελ. βεβ.]
p Ps. 94 (95) : 8 seq.

‡ ἐὰν″ τὴν παῤῥησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος
o μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν.
7 Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, p Σήμερον
ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, 8 μὴ σκληρύνητε τὰς
καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν
ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, 9 οὗ ἐπείρασαν †
οἱ πατέρες ὑμῶν, ‡ ἐν δοκιμασίᾳ″, καὶ εἶδον τὰ ἔργα
μου 10 ‡ τεσσεράκοντα″ ἔτη· διὸ προσώχθισα τῇ
γενεᾷ ‡ ταύτῃ″, καὶ εἶπον, Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·
αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου· 11 ὡς ὤμοσα ἐν
τῇ ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν
μου· 12 βλέπετε, ἀδελφοί, μή ποτε ἔσται ἔν τινι ὑμῶν
καρδία πονηρὰ ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ
ζῶντος· 13 ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ᾽ ἑκάστην
§ H. ἡμέραν, § ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκλη-
13. ἐξ ὑμ. τις. ρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας· 14 μέτοχοι
γὰρ ‡ τοῦ χριστοῦ γεγόναμεν″, ἐάν περ τὴν ἀρχὴν
τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν·
¶ H. 15 ἐν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον ¶ ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ
ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν
§ H. τῷ παραπικρασμῷ. 16 τίνες γὰρ ἀκούσαντες § παρεπί-
κραναν; ἀλλ᾽ οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου
q Num. 14:22. διὰ ‡ Μωυσέως″; 17 q τίσιν δὲ προσώχθισεν ‡ τεσσε-
ράκοντα″ ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα
ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; 18 τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ εἰσελεύ-
¶ H. σεσθαι ¶ εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπει-

si fiduciam et gloriam spei usque ad finem firmam retineamus.
7 Quapropter sicut dicit spiritus sanctus, Hodie si vocem eius audieritis, 8 nolite obdurare corda vestra sicut in exacervatione secundum diem temptationis in deserto, 9 ubi temptaverunt me patres vestri, probaverunt et viderunt opera mea 10 quadraginta annis. Propter quod infensus fui generationi huic et dixi, Semper errant corde: ipsi autem non cognoverunt vias meas. 11 sicut iuravi in ira mea, Si introibunt in requiem meam. 12 Videte, fratres, ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi a deo vivo, 13 sed adhortamini vosmet ipsos per singulos dies, donec hodie cognominatur, ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati: 14 participes enim Christi effecti sumus, si tamen initium substantiae eius usque ad finem firmum retineamus. 15 Dum dicitur, Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra quemadmodum in illa exacervatione. 16 Quidam enim audientes exacervaverunt? sed non universi qui profecti sunt ab Aegypto per Mosen? 17 Quibus autem infensus est quadraginta annis? nonne illis qui peccaverunt? quorum cadavera prostrata sunt in deserto. 18 Quibus autem iuravit non introire in requiem ipsius, nisi illis qui increduli fuerunt?

---

9. οὗ] ὅπου D*.
— επειρασαν] † add. με ⸗. ℵcDcM. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. (*Wilk.*) Arm. (vid. Ps. xciv. [xcv.] 9.) | om. ABℵ*CD*. 17. Memph. (*Mill.*) *Luc.* 18. | eum Æth.
— ὑμων] ἡμων A.
— εν δοκιμασιᾳ ABℵ*CD*M. 17. P. Memph. *Luc.* 18. | ‡ εδοκιμασαν με ⸗. ℵcDc. 37. 47. KL. (Vulg.) Syrr. (Pst.)&Hcl. Arm. Æth. (vid. Psal.) (om. με Vulg. Syr.Pst.)
— προσωχθησα B*Rl.* (contra rel.) 47. LP.
10. τεσσερακοντα AB*ℵC. | ‡ τεσσαρ. ⸗. B². rel. | μ̄ D.
— ταυτῃ ABℵD*M. 17. Vulg. | ‡ εκεινῃ ⸗. CDc. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. (vid. LXX. Ps. xciv. [xcv.] 10.)
10. ειπον BℵCDcM. rel. | ειπα ADb. 17. vid. LXX. (ειπαν D*.)
11. ει] η 17.
12. εν] om. C* ut vid.
13. καλειται *Orig.* ii. 778e. *Eus.* in Ps. 101e. 631e. *Luc.* 18. | καλειτε AC.
— τις ante εξ ὑμ. AℵCHM. 17. 37. 47. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. *Luc.* 18. | post BDKL. Syr.Hcl.
— της ἁμαρτιας *Luc.* | ἁμαρτιαις D*.
14. του χριστου ante γεγοναμεν ABℵ CDHM. 17. 37. P. Vulg. Æth. *Orig.* i. 32c. Cat. Cr. Eph. 194. (om. του) *Eus.* D.E. 189d. in Ps. 190d. *Luc.* 18. | ‡ post ⸗. 47. KL (om. του) Arm. *Eus.* D.E. 218a (om. του). [Syrr.Pst.&Hcl. Memph.]
— ὑποστασεως] add. αυτου A. Vulg. | om. *Orig.* Cat. Cr. *Luc.*
15. σκληρυνετε D*.
— ὡς] om. M.
16. ἐξ Αιγ. *Luc.* 19. | εκ γης Αιγ. 17.
— Μωυσεως BℵCDH. 17. 47. KL. | ‡ Μωσεως ⸗. AM. 37. P.
17. τισιν δε] add. και A. | om. *Luc.* 19.
— προσωχθησεν B*Rl.* (cont. rel.) 37 *Scr.* 47. LP.
— τεσσερακοντα AB*ℵC. | ‡ τεσσαρ. ⸗. B²HM. 17. 37. 47. KLP. | μ̄ D.
— ἁμαρτησασιν *Luc.* 19. | απειθησασιν A. 47.
— επεσεν ABℵCHM. 37. 47. KLP. (17 *n.l.*) | -σαν D.

---

8. exacervationem *Am.** | 16. ex Aegyp. *Cl.* | 18. creduli *Am.*²

A ℵ C D (H) (M). 17. 37. 47. KLP.

IV. ε′

θήσασιν; [19] καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν. [1] Φοβηθῶμεν οὖν μή ποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. [2] καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ ‡συγκεκερασμένους″ τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. [3] εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς [τὴν] κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν, [r] Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν ¶ κατάπαυσίν μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων. [4] εἴρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτως, [s] Καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. [5] καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. [6] ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπείθειαν, [7] πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν ‡ Δαυεὶδ″ λέγων, μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς ‡ προείρηται,″ Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. [8] [t] εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας· [9] ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. [10] ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός.

3. εἰσερχ. οὖν.

r Ps. 94 (95): 11.

¶ M.

s Gen. 2: 2. Ex. 20: 11.

t Jos. 22: 4.

[19] Et videmus quia non potuerunt introire propter incredulitatem. [1] Timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem eius existimetur aliqui ex vobis deesse. [2] Etenim et nobis nuntiatum est quemadmodum et illis: sed non profuit illis sermo auditus, non admixtis fidei ex his quae audierunt. [3] Ingrediemur enim in requiem qui credidimus, quemadmodum dixit, Sicut iuravi in ira mea, Si introibunt in requiem meam, et quidem operibus ab institutione mundi factis. [4] Dixit enim quodam loco de die septima sic, Et requievit dominus die septima ab omnibus operibus suis. [5] Et in isto rursum, Si introibunt in requiem meam. [6] Quoniam ergo superest quosdam introire illam, et hii quibus prioribus adnuntiatum est non introierunt propter incredulitatem, [7] iterum terminat diem quendam, Hodie, in David dicendo post tantum temporis, sicut supra dictum est, Hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra. [8] Nam si eis Iesus requiem praestitisset, numquam de alia loqueretur posthac die. [9] Itaque relinquitur sabbatismus populo dei. [10] Qui enim ingressus est in requiem eius, etiam ipse requievit ab operibus suis sicut a suis deus.

---

19. δι' ABℵD*M. 17. 47. KsP. | δια CD^{c}. 37. L. *Clem.* 71 (seq. την). — απιστιαν *Clem. Luc.* 19. | απειθειαν 47.

1. επαγγ.] praem. της D. — δοκει M. 37. LP.

2. γαρ εσμεν] παρεσμεν C*. — συγκεκερασμενους ABCD*M. 17 (? -κρασ.; at de terminatione -σμενους certus sum). 37. Syr.Hcl. "confisi sunt" Memph. *Wilkins.* οὐ γὰρ ἦσαν κατὰ τὴν πίστιν τοῖς ἐπαγγελθεῖσι συνημμένοι· ὅθεν οὕτως ἀναγνωστέον, "Μὴ συγκεκερασμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκουθεῖσιν," ἵνα εἴπῃ ταῖς πρὸς αὐτοὺς γεγενημέναις ἐπαγγελίαις τοῦ θεοῦ διὰ Μωσέως. *Theod. Mopsuest.* (Cat. Cram. Heb. 177.) | συγκεκραμενους D^{c}. 47. KLP. admixtis *Am. Fuld.* (*Tol.*) | συγκεκερασμενος ℵ. admistus Vulg. *Cl. Demid. Harl.* (*Tf.*) Syr.Pst. | ‡ συγκεκραμενος ⊃. temperatus D *Lat. Luc.* 19. | nondum commixti verbo Dei patris *Iren.* 212. | non conciliatos in oboedientiam fidei Arm. | non fuerunt commixti cum fide Æth.

2. τοις ακουσασιν] των ακουσαντων D*. Syr.Hcl.*mg. Luc.*

3. εισερχομεθα] intrabimus *Luc.* 19. | -χωμ- AC. 17. 37*Scr.* Vulg. — γαρ BD. 17. 37. P. Vulg. Syr.Hcl. Æth. *Luc.* 19. | ουν AℵCM. 47. Memph. | autem Syr.Pst. Arm. — την AℵCD^{b}M. rel. | om. BD*. — καθως ειρηκεν ante οἱ πιστευσαντες P. — ὡς] om. A*ut vid.* — μου] om. C*. — ει *Luc.* | om. A. | η C*. 17. — γεννηθεντων 37.

4. εν τῃ ἡμερ. τῃ ἑβδ. *Luc.* 19. | om. A. | om. εν 17. Vulg.

5. ει *Luc.* 19. | om. D*. | ή 17.

6. ευηγγ. C*P. — δι' BℵD. rel. | δια ACL.

7. ὁριζει ante τινα ℵ*. (corr.^{c}) — λεγων post χρονον 47. — προειρηται AℵCD*. 17. 47. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Luc.* 19. (προειρηκεν B.) | ‡ ειρηται ⊃. D. 37. KL. Æth. [Syr.Pst.]

8. Jesus filius Nun Syr.Pst. (sic Syr.Hcl.*mg.*) — αν] αρα B. — μετα ταυτα] μετ' αυτα C.

9. om. ver. ℵ*. (add.^{a}) — απολειπεται *Orig.* ii. 125^{b}. *Orig. Int.* 552^{c}. *Eus.* in Ps. 606^{d}. | απολειται B.

10. απο] add. παντων ℵ^{c}(? om. των)D*. Syr.Hcl. (Æth.) | om. *Luc.* 19.

11. σπουδασωμεν *Eus.* in Ps. 606^{d}. *Luc.* 20. | σπουδασομεν L.

1. aliquis *Cl.* | 2. non admistus fidei ex iis *Cl.* | 3. mundi perfectis *Cl.* | 4. in quodam *Cl.* | deus *Cl.* | 6. introire quosdam in *Cl.* | "in" add. *Am.*^{2} | ii *Cl.* | 10. *om.* est *Am.**

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Arm. Æth. ☞ § H.

11 Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. 12 § ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς † καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν ¶ καρδίας· 13 καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, § πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

¶ H. § H. ¶ H.

11 Festinemus ergo ingredi in illam requiem, ut ne in id ipsum quis incidat incredulitatis exemplum. 12 Vivus enim est dei sermo et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti et pertingens usque ad divisionem animae ac spiritus, compagum quoque et medullarum, et discretor cogitationum et intentionum cordis: 13 et non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius, omnia autem nuda et aperta sunt oculis eius, ad quem nobis sermo.

51 14 Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. 15 οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, ¶ πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας. 16 προσερχώμεθα οὖν μετὰ παῤῥησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ‡ ἔλεος," καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

¶ H.

14 Habentes ergo pontificem magnum, qui penetravit caelos, Iesum filium dei, teneamus confessionem. 15 Non enim habemus pontificem qui non possit conpati infirmitatibus nostris, temptatum autem per omnia pro similitudine absque peccato. 16 Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiae, ut misericordiam consequamur et gratiam inveniamus in auxilio oportuno.

V. 1 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά [τε] καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, 2 μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν· 3 καὶ ‡ δι' αὐτὴν" ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν ‡ περὶ" ἁμαρτιῶν. 4 καὶ οὐχ ἑαυτῷ

3. *περὶ αὐτοῦ*

1 Omnis namque pontifex ex hominibus adsumptus pro hominibus constituitur in his quae sunt ad deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis, 2 qui condolere possit his qui ignorant et errant, quoniam et ipse circumdatus est infirmitate, 3 et propterea debet, quemadmodum et pro populo, ita etiam pro semet ipso offerre pro peccatis. 4 Nec quisquam

---

11. *εισελθειν*] add. *αδελφοι* D*. | om. *Eus.* in Ps. *Luc.* 20.
— *καταπαυσιν*] add. qui credidimus Syr.Hcl.*
— *τις*] om. ℵ*. (add.ᶜ)
— *πεσει* P.
— *απειθειας Luc.* | *αληθειας* D*. (a veritate *Lat.*)
12. *ζων Orig.* i. 298ᶠ. ii. 813ᵃ. iii. 138ᶜ. iv. 37ᵇ. Cat. Cr. Eph. 222. *Eus.* in Ps. 189ᵃ. vividum *Luc.* 20. | *ζω* C.
— *ενεργης Orig.* i. ii. iii. (et 656ᵇ. 668ᵇ.) iv. (et 124ᶜ. 157ᵇ.) Cat. Cr. *Eus.* Ecl. Pr. 211. in Ps. 58ᵇ. 189ᵇ. | *εναργης* B.
— *διϊκνουμενος Orig.* i. ii. iv. Cat.Cr. *Eus.* Ecl. Pr. 187. 211. | *δεικνυμενος* D*Gr.
— *ψυχης Orig.* i. ii. iv. *Eus.* Ecl. Pr. *bis.* Cat. Cr. *Orig. Int.* ii. 70ᵈ. 268ᵉ. iv. 650ᵇ. *Luc.* 20. | om. ℵ*. (add.¹?) ‖ † add. *τε* ☞. D. 37. *Ks.* | om. ABℵCH. 17. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig.* i. ii. iv. Cat. Cr. *Orig. Int.* ii. *bis.* iv. *Eus.* Ecl. Pr. *bis. Luc.*
12. *ενθυμησεων Orig.* i. ii. iv. *Orig. Int.* ii. | *-σεως* C*D*. *Luc.*
— *και εννοιων Orig.* i. ii. iv. | *εννοιων τε* D*. | et cogitationis *Luc.*
13. *κτισις Luc.* 20. | *κρισις* D*. (non *Lat.*)
14. *μεγαν Orig.* i. 282ᶠ. 645ᶜ. 766ᶠ. iv. 3ᵈ. 24ᵈ. 431ᵇ. *Eus.* c. Mcl. 33ᵈ. 95ᵇ. Ecl. Ps. 54. | *μεγα* A *nunc.* 17.
— *διεληλυθα* ℵ.
15. *πεπειρασμενον Elz.* ABℵD. *Orig.* i. (223ᵈ.) 383ᵉ. ii. 609ᵇ. | *πεπειραμενον St.* 3. C. 17. 37. 47. KLP. *Orig.* (iv. 40ᵉ. 348ᵈ.) *Syn. Ant.* Routh. iii. 298.
16. *προσερχομεθα* P.
— *χαριτος*] add. ejus Syr.Hcl.*
— *ουν*] om. 17.
— *ελεος* ABℵC*D*. 17. KP. | ‡ *ελεον* ☞. C²Dᶜ. 37. 47. L.
16. *εὑρωμεν*] om. B.
— *εις*] om. D*.
1. *προσφερει* LP.
— *δωρα τε* AℵCDᶜ. rel. Syr.Hcl. | om. *τε* BDᵇ *ut vid.* Vulg. (*ut saepe*) Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | *τε δωρα* D*.
2. *επει και*] *και γαρ* D*.
3. *δι' αυτην* ABℵC*D*. 17. P. Syrr. Pst.&Hcl.*txt.* | ‡ *δια ταυτην* ☞. C³Dᶜ. 37. 47. KL. Syr.Hcl.*mg.*
— *ωφειλει* L.
— *ἑαυτου* AℵCDᶜ. 17. 37. 47. *Ks*LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*vid.* Æth. | *αυτου* BD*.
— *περι ἁμαρτ.* ABℵC*D*. 17. 47. P. Syr.Pst. | ‡ *ὑπερ ἁμαρτ.* ☞. C³Dᶜ. 37. KL. [Syr.Hcl.]
4. *ουκ* D*.

12. est enim sermo dei *Cl.* | ac medull. *Cl.* | 15. pontificem *mg. Am.* | similitudinem *Am.** 1. in iis *Cl.* | 2. iis qui *Cl.* | ignoranter errant *Am.* | 3. *om.* "et" *Cl.* | etiam et pro *Cl.*

ABℵCD. 17. 37. 47. KLP.

τις λαμβάνει τὴν τιμήν, ἀλλὰ † [u] καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ‡ καθὼς περ″. καὶ § † Ἀαρών. [5] οὕτως καὶ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γέγεννηκά σε. [6] καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, [w] Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. [7] ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου, μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, [8] καί περ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, [9] καὶ ¶ τελειωθεὶς ἐγένετο ¶ ‡ πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ″ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου· [10] προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. [11] περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. [12] καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, [x] καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος [καὶ] οὐ στερεᾶς τροφῆς. [13] πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος § λόγου δικαιοσύνης· νήπιος γάρ ἐστιν· [14] τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

VI. [1] Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα· μὴ πάλιν θεμέλιον

sumit sibi honorem, sed qui vocatur a deo, tamquam Aaron. [5] Sic et Christus non semet ipsum clarificavit ut pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum, Filius meus es tu, ego hodie genui te; [6] quemadmodum et in alio dicit, Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech. [7] Qui in diebus carnis suae praeces supplicationesque ad eum qui possit salvum illum a morte facere cum clamore valido et lacrimis offerens et exauditus pro sua reverentia: [8] et quidem cum esset filius, didicit ex his quae passus est oboedientiam, [9] et consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis aeternae, [10] appellatus a deo pontifex iuxta ordinem Melchisedech. [11] De quo grandis nobis sermo et ininterpractabilis ad dicendum, quoniam inbecilles facti estis ad audiendum. [12] Etenim cum deberitis magistri esse propter tempus, rursum indigetis ut vos doceamini quae sint elementa exordii sermonum dei, et facti estis quibus lacte opus sit, non solido cibo. [13] Omnis enim qui lactis est particeps, expers est sermonis iustitiae: parvulus enim est: [14] perfectorum autem est solidus cibus, eorum qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali.

[1] Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem, ad perfectionem feramur, non rursum iacientes fundamentum

[u] Ex. 28 : 1.
§ Æg. iii.
[w] Ps. 109(110):4.
¶ Æg. iii.
[x] 1 Cor. 3:2.
§ Æg. iii.
Z'

4. τις post λαμβανει D. 37. | (supra lin. B.) — αλλα] αλλ' C². 47. LP. — καλουμ.] † praem. ὁ ⊋. C². 17s. 47. LP. Vulg. Syr.Pst. Arm. *Rieu.* Æth. | om. ABℵC*D. 37. K. Syr.Hcl. — καθως περ ABℵ*D*. 17. | καθως C* *ut vid.* | ‡ καθαπερ ⊋. ℵᶜC²Dᶜ. 37. 47. KLP. — και Syr.Hcl. | om. D*(?C*.) Vulg. Syr.Pst. — Ααρων] † praem. ὁ ⊋. 17s. | om. ABℵCD. 37. 47. KL(*Tf.* in N.T.)P. 5. ουτως και ὁ χριστος] om. K. — γενηθηναι] γεννηθ. D*. | γενεσθαι A. Arm. *Rieu.* 6. συ] add. ει. 47 (*Mill.*) P. Syr.Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. — ἑτερῳ] add. παλιν D*. — Μελχισεδεχ A. Vulg. 7. ὁς] add. ων D*.

7. δεησεις τε Syr.Hcl. | om. τε K. Vulg. Syr.Pst. (*pro more*) Memph. Æg. iii. Arm. Æth. — αυτον ante σωζειν 47. — εισακουσθεις] ακουσθεις D*. 8. αφ'] απ' B*D*. 9. πασιν ante τοις ὑπακ. αυτῳ ABℵCD. 17. 37. 47. P. Vulg. Syr.Pst&Hcl. Memph. Arm. Æth. | ‡ post ⊋. KL. | (ὑπακουσασιν P.) 10. αρχιερευς] add. εις τον αιωνα 37. Syr.Hcl.* Memph. Arm. 11. περι] praem. και D*. ("autem" habet postea Syr.Pst.) — ὁ λογος] om. ὁ D*P. Arm. 12. εχετε *Clem.* 683. 771. *Orig.* iii. (781ᵃ.) iv. 19ᵉ. | εχητε 17. — λογιων *Clem. bis. Orig.* iii. iv. | λογων D*. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 361ᵉ. iii. 384ᶠ.

12. και ου] AB*ℵᶜD. 37. 47. KLP. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Clem. bis. Orig. Int.* ii. 486ᵃ. iii. 862ᵇ. | om. και B²ℵ*C. 17. Vulg. Memph. *Orig.* i. 245ᵇ. 482ᵈ. iii. 658ᵈ. *Orig. Int.* ii. 361ᵉ. iii. 385ᵃ. 13. δικαιοσυνης] add. εστιν D*. (*Orig. Int.* ii. 361ᶠ. 486ᵃ. iii. 862ᶜ.) | om. *Clem.* 347. 683. *Orig.* i. 245ᵇ. 482ᵉ. — νηπιος *Clem. bis.* (vid. *Pinytum.* Eus. H.E. iv. 23.) *Orig.* i. *bis. Orig. Int.* ii. *bis.* iii. | ηπιος 17. — γαρ] add. ακμην D*. | om. Dᶜ. *Clem.* 683. *Orig.* i. *bis. Orig. Int.* ii. *bis.* iii. 14. δε *Clem.* 347. 683. *Orig.* i. 245ᵇ. 482ᵉ. 639ᵈ. iv. 247ᶜ. 350ᵃ. *Orig. Int.* ii. 110ᵃ. 189ᵈ. 203ᶜ. 210ᵇ. 361ᶠ. 421ᶠ. iii. 26ᵉ. iv. 659ᵇ. | γαρ 17.

6. alio *add.* loco *Cl. Am. mg.* | 7. illum salvum facere a morte *Cl.* | exauditus est (*om.* "et") *Cl.* | 8. filius dei *Cl.* | ex iis *Cl.* | 11. nobis grandis *Cl.* | 12. deberetis *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. [Æg. iii.] Arm. Æth. ¶ Æg. iii. y Jac. 4: 15.

καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, [2] βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς [τε] νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. [3] καὶ τοῦτο ποιήσομεν,¶ y ἐάν περ ἐπιτρέπῃ ὁ θεός. [4] ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἁγίου, [5] καὶ καλὸν γευσαμένους θεοῦ ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, [6] καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. [7] γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ‡ ἐρχόμενον πολλάκις" ὑετόν, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ· [8] ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.

52 [9] Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ ‡ κρείσσονα" καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν. [10] οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι z τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ † τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. [11] ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους· [12] ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας. [13] τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγ-

z 1 Thess. 1: 3.

H'

paenitentiae ab operibus mortuis et fidei ad deum, [2] baptismatum doctrinae, impositionis quoque manuum ac resurrectionis mortuorum et iudicii aeterni. [3] Et hoc faciemus, si quidem permiserit deus. [4] Impossibile est enim eos qui semel sunt inluminati, gustaverunt etiam donum caeleste et participes sunt facti spiritus sancti, [5] gustaverunt nihilominus bonum dei verbum virtutesque saeculi venturi, [6] et prolabsi sunt, renovari rursum ad paenitentiam, rursum crucifigentes sibimet ipsis filium dei et ostentui habentes. [7] Terra enim saepe venientem super se bibens imbrem et generans herbam oportunam illis a quibus colitur, accepit benedictionem a deo: [8] proferens autem spinas ac tribulos reproba est et maledicto proxima, cuius consummatio in combustionem.

[9] Confidimus autem de vobis, dilectissimi, meliora et viciniora saluti, tamen si ita loquimur. [10] Non enim iniustus deus, ut obliviscatur operis vestri et dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius, qui ministrastis sanctis et ministratis. [11] Cupimus autem unumquemque vestrum eandem ostentare sollicitudinem ad expletionem spei usque in finem, [12] ut non segnes efficiamini, verum imitatores eorum qui fide et patientia hereditabunt promissiones. [13] Abrahae namque

1. λογον *Clem.* 683. | λογου 47. ‖ add. λοιπον L. | om. *Clem.*
— φερομεθα D*KP. Syrr.(Pst.)&Hcl. | Contra, *Clem. Orig. Int.* ii. 422c.
2. βαπτισμων] -μον D*. ‖ add. τε 47. Arm. Æth.
— διδαχης] -χην B. (doctrinam D *Lat.*)
— αναστασεως τε ℵ*CDc. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. | om. τε BD*P.
— νεκρων] χειρων D*.
3. om. ver. 37.
— ποιησομεν Bℵ. 17. KL. Vulg. Æth. | -σωμεν ACD. 47. P. Arm.
— επιτρεπει LP.
4. γενηθεντας *Orig.* iii. 207a. iv. (322a.) 388d. | γεννηθεντας A. 37. (γενομενους *Orig.* iv. 378b. 388d.)
5. ῥημα ante θεου P. *Tert.* de pud. 20. | post *Orig.* iii. 207a. iv. *bis.*
5. δυναμεις τε μελλοντος αιωνος] occidente jam aevo *Tert.*
6. παραπεσοντας *Orig.* iii. 207b. iv. (322b.) 388d. | -τος D*.
— παραδειγματιζοντας *Orig.* iii. iv. (322.b) 388d. | -ζοντες D.
7. επ' αυτης *Orig.* i. 117 *bis.* | επ' αυτην B3.
— ερχομενον ante πολλακις BℵD. 37. P. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | ‡ post ⸗. AC. 17. 47. KL. Vulg. Arm. *Orig. Int.* ii. 54c. 264e. *Tert.* de pud. 20. [Æth.] | om. πολλακις *Orig.* i. *Gr.* 1o. post ὑετον 2o.
— και 2o. *Orig.* i. *Tert.* | om. D*. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. *bis.*
— του θεου *Orig.* i. | om. του D*.
9. αγαπητοι] αδελφοι ℵ*. (corr.c) Syrr. Pst.&Hcl.
9. κρεισσονα ABℵCDc. 17. 47. LP. | ‡ κρειττονα ⸗. D*. 37. K.
10. της αγαπης] † praem. του κοπου ⸗. Dc. 37 *mg.*1. KL. Memph. | om. ABℵCD*. 17 ‖ *spat.* 37*. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Æg. iii. Arm. Æth. (vid. 1 Thess. i. 3.)
— ης] ην B3.
— διακονουντες] διακουοντες D. (et audimus D *Lat.*)
11. ενδιγνυσθαι AC*. | Contra, *Clem.* 501.
— πληροφοριαν] add. της πιστεως 17. | om. *Clem.* 501.
— αχρι τελους] om. 37.
12. γενησθε] γενησεσθε 17.
— πιστεως] praem. της D*.
— μακροθυμιας] -μουντας D* *Gr.*
— τας επαγγ.] om. τας K.

4. facti sunt *Cl.* | 6. rursus renovari *Cl.* | 7. accipit *Cl.* | 9. tametsi *Cl.*

ABℵCD. 17. 37. 47. KLP.

γειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσεν καθ' ἑαυτοῦ, [14] λέγων, [a ‡] Εἰ" μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε· [15] καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. [16] ἄνθρωποι [†] γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· [17] ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, [18] ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· [19] ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ‡ ἀσφαλήν" τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, [20] ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

[a] Gen. 22:17.

VII. ϛ'

[1] Οὗτος γὰρ [b] ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ‡ ὃς" συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτόν, [2] ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὅ ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης, [3] ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ

[b] Gen. 14:18.

promittens deus, quoniam neminem habuit per quem iuraret maiorem, iuravit per semet ipsum, [14] dicens, Nisi benedicens benedicam te et multiplicans multiplicabo te: [15] et sic longanimiter ferens adeptus est repromissionem. [16] Homines enim per maiorem sui iurant, et omnis controversiae eorum finis ad confirmationem est iuramentum. [17] In quo abundantius volens deus ostendere pollicitationis heredibus inmobilitatem consilii sui, interposuit iusiurandum, [18] ut per duas res inmobiles, quibus inpossibile est mentiri deum, fortissimum solacium habeamus qui confugimus ad tenendam propositam spem, [19] quam sicut ancoram habemus animae tutam ac firmam et incedentem usque in interiora velaminis, [20] ubi praecursor pro nobis introiit Iesus, secundum ordinem Melchisedec pontifex factus in aeternum.

[1] Hic enim Melchisedec, rex Salem, sacerdos dei summi, qui obviavit Abrahae regresso a caede regum et benedixit ei, [2] cui et decimas omnium divisit Abraham, primum quidem qui interpretatur rex iustitiae, deinde autem et rex Salem, quod est rex pacis, [3] sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum neque finem vitae habens, adsimilatus autem filio dei, manet sacer-

---

13. ειχεν post μειζονος 17.
— ωμοσαι 17. P.
14. ει μην ABℵ(C)D*. 17. 47*. (L²)P. | ‡ η μην ϛ. 37. 47². Ks. | ει μη CDᵇL². | ημῖν *sic.* L*.
15. ουτως] οὗτος K². (Æth.)
16. ανθρωποι] † add. μεν ϛ. CDᶜ. 17*s.* 37. KL. Memph. Æth. | om. ABℵD*. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.(*pro more.*)&Hcl. Arm. | γαρ Æg. iii.
— αυτοις post αντιλογιας D*. Syrr. Pst.&Hcl.
17. εν ᾧ *Eus.* D.E. 177ᶜ. 223ᵈ. | εν τω D*.
— περισσοτερον *Eus.* D.E. *bis.* | -τερως B.
— ὁ θεος ante βουλομενος D. | post *Eus.* D.E. *bis.*
— επιδειξαι *Eus.* D.E. *bis.* | επιδειξασθαι A. 47.
17. κληρονομοις] praem. κλητοις 37. | om. *Eus.* D.E. *bis.*
18. δια *Eus.* D.E. 177ᵈ. 223ᵈ. in Ps. 555ᵈ. | μετα D*.
— θεον] praem. τον ABℵ*C. 17. P. *Eus.* in Ps. 555ᵈ. et ap. Mai iv. 77. | om. BℵᶜD. 37. 47. KL. *Eus.* D.E. 177ᵈ. 224ᵃ.
— εχωμεν *Eus.* D.E. *bis.* in Ps. | εχομεν 37. KLP.
19. εχωμεν D.
— ασφαλην ACD*P. | ασφαλη ϛ. BℵDᵇ. 17. 37. 47. KL.
— χαταπετασματος B *Btly.*
20. ἡμων *Orig. Int.* iii. 90ᵃ. | ὑμων 37.
— Ιησους] add. χριστος D*. | om. *Orig. Int.* iii.
— κατα] praem. ὀς 47.
1. Μελχισεδεχ A. Vulg.*Cl.* (non *Am.*)
— του ὑψιστου *St.* 3. ABℵCD. 17. 37. 47. KLP. *Clem.* 637. *Eus.* D.E. 177ᵇ (*Gaisf.*) | om. του *Elz.*
1. ὀς ABℵC²D. 17. K. | ‡ ὁ ϛ. C*. 37. 47. LP.
— fin.] add. και Αβρααμ ευλογηθεις ὑπ' αυτου D*.
2. ᾧ] ὁ D*.
— απο παντων post εμερισεν ℵ. 47. | om. απο D*.
— παντων] παντος B.
— Αβρααμ] αυτῳ D* *ut vid.* (eum *Lat.*) corr. D². || add. πατριαρχα Syr.Hcl.*
— δε και] om. και K. Memph. Arm. [Æth.]
3. αφομοιωμενος CD. 47. LP.

13. jurabit *Am.* | 17. pollicitanis *Am.* (*sph.*) | 19. ad interiora *Cl.* | introivit *Cl.*
2. *om.* "et" *Am.*

διηνεκές. [4] θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ † δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. [5] καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν ‡ Λευεὶ″ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες [c] ἐντολὴν ¶ ἔχουσιν ‡ ἀποδεκατοῦν″ τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τουτέστιν, τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καί περ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ. [6] ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν † Ἀβραάμ· καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν· [7] χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. [8] καὶ ὧδε μὲν δεκάτας § ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. [9] καί, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ‡ δι᾽″ Ἀβραὰμ καὶ ‡ Λευεὶς″ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται· [10] ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ † Μελχισεδέκ. [11] § εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν, (ὁ λαὸς γὰρ ‡ ἐπ᾽ αὐτῆς″ ‡ νενομοθέτηται,″) τίς ἔτι χρεία κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; [12] μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. [13] ἐφ᾽ ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα,¶ φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ᾽ ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ· [14] πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν ‡ περὶ ἱερέων οὐδὲν″ ‡ Μωυσῆς″ ἐλάλησεν. [15] καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] (Æg. iii.) Arm. Æth. — c Num. 18:21, seq. — ¶ Æg. iii. — § Æg. iii. — ι′ § Theb. — ¶ Æg. iii.

dos in perpetuum. [4] Intuemini autem quantus sit hic, cui et decimas dedit de praecipuis Abraham patriarcha. [5] Et quidem de filiis Levi sacerdotium accipientes mandatum habent decimas sumere a populo secundum legem, id est a fratribus suis, quamquam et ipsi exierint de lumbis Abrahae: [6] cuius autem generatio non adnumeratur in eis, decimas sumpsit ab Abraham, et hunc qui habebat repromissiones benedixit. [7] Sine ulla autem contradictione quod minus est a meliore benedicitur. [8] Et hic quidem decimas morientes homines accipiunt, ibi autem contestatus quia vivit. [9] Et ut ita dictum sit, per Abraham et Levi, qui decimas accepit, decimatus est: [10] adhuc enim in lumbis patris erat, quando obviavit ei Melchisedech. [11] Si ergo consummatio per sacerdotium leviticum erat, populus enim sub ipso legem accepit, quid adhuc necessarium secundum ordinem Melchisedech alium surgere sacerdotem et non secundum ordinem Aaron dici? [12] Translato enim sacerdotio necesse est ut et legis translatio fiat. [13] In quo enim haec dicuntur, de alia tribu est, de qua nullus altario praesto fuit: [14] manifestum enim quod ex Iuda ortus est dominus noster, in qua tribu nihil de sacerdotibus Moses locutus est. [15] Et amplius adhuc manifestum est, si

---

4. πηλικος] ἡλικος D*. — ουτος] om. D*. — ᾧ] ὃ *sic.* 37. ‖ add. † και ⊊. AℵCDᶜ. 17. 37. 47. KLP. Vulg. et *Am. Dem. Harl.* (*Tf.*) Syr.Hcl. Arm. (Æth.) vid. ver. 2. | om. και BD*. *Fuld.** *Tol.* Syr.Pst. Memph. Æg. iii. — Αβρααμ post εδωκεν A. 37. Syr.Hcl.

5. Λευει BℵCD*. 47. Æg. iii. Theb. (ver. 11.) | ‡ Λευι ⊊. ADᵇ. 17*s.* 37. KLP. Memph. — αποδεκατοιν BD*. | ‡ αποδεκατουν ⊊. AℵCDᵇ. 17. 37. 47. KLP. — τουτεστιν] om. B *txt.* (habet *mg.*) — εξεληλυθοτα 37 *Scr.* — οσφρυος D*.

6. Αβρααμ] † praem. τον ⊊. ADᵇ. 37. 47. KLP. | om. BℵCD*. 17. — ευλογηκεν Bℵ(D). 17. 37. KL. (ηυλ. D*.) | ευλογησεν (A)C. 47. P.(ηυλ. A.)

6. ver. 6.] Quem sperare jussit Æth. (om. rel.)

7. ελαττον *Eus.* D.E. 177ᶜ. | ελασσον 17.

9. ειπειν] ειπεν C*D*. — δι᾽ BℵD*. 37. 47. | ‡ δια ⊊. ACDᶜ. 17*s.* KLP. ‖ (Αβραμ 37.) — Λευεις (A)BℵᶜC*. Æg. iii. (Λευις A.) | ‡ Λευι ⊊. Dᶜ. 17. 37. KLP. Vulg. Memph. (Λευει ℵ*C²D*. 47.)

10. ετι γαρ inter lineas ℵ¹. — αυτῳ] αυτον P. | Abraham Æg. iii. — Μελχ.] † praem. ὁ ⊊. ADᶜ. 17*s.* 37. KLP. | om BℵCD*. 47.

11. ει] η CL*P. — επ᾽ αυτης ABℵCD*. 17. 37 *Scr.* LP. | ‡ επ᾽ αυτῃ ⊊. Dᶜ. 47. K. — νενομοθετηται ABℵCD*. 17. 47. P. | ‡ -τητο ⊊. Dᶜ. 37. KL. — τις (? ης Dᶜ.) ‖ add. γαρ D*.

11. ου κατα] μη κατα P.

12. και νομου] om. B.

13. λεγεται] λεγει D*. — προσεσχηκεν BℵD. 37. 47. KL. | προσεσχεν AC. 17. | μετεσχεν P.

14. ἡμων] add. Ιησους 47. — περι ἱερεων ουδεν ABℵᶜC*D*. 17. (47.) P. (Vulg.) (Memph. Theb.) Arm. (ουδεν περι ἱερεων 47). nihil dixit de sacerdote Memph. Theb. | ‡ ουδεν περι ἱερωσυνης ⊊. Dᶜ. 37. KL. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. (περι ἱερωσυνης ουδεν C³Dᵇ.) | Μωυσης ante ουδεν ℵ*. (ουδ. Μω.ᵉ) — Μωυσης BℵC. 17. 37. 47. KP. | ‡ Μωσης ⊊. ADL.

6. *om.* "ab" *Am.* | 8. contestatur *Cl.* | 11. necessarium fuit *Cl.* | 13. altari *Cl.* | 14. manifestum est *Cl.* | ortus sit *Cl.*

ABℵ(C)D 17. 37. 47. KLP.

§ Æg. iii.

d Ps. 109(110):4.

κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, [16] ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς ‡ σαρκίνης″ γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς § ἀκαταλύτου· [17] ‡ μαρτυρεῖται″ γὰρ ὅτι d Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. [18] ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές·

53 [19] Οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. [20] καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας (οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, [21] ὁ δέ, μετὰ ὁρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν, Ὤμοσεν κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα † ¶,) [22] κατὰ ‡ τοσοῦτο″ κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. [23] καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· [24] ὁ δέ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην· [25] ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. [26] τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν * καὶ″ ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ¶ ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· [27] ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρό-

¶ Theb. 22. τοσοῦτο *[καὶ]″ 23. ἱερ. γεγον. ¶ C.

secundum similitudinem Melchisedech exurget alius sacerdos, [16] qui non secundum legem mandati carnalis factus est, sed secundum virtutem vitae insolubilis: [17] contestatur enim quoniam Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech. [18] Reprobatio quidem fit praecedentis mandati propter infirmitatem eius et inutilitatem:

[19] Nihil enim ad perfectum adduxit lex: introductio vero melioris spei, per quam proximamus ad deum. [20] Et quantum est non sine iureiurando: alii quidem sine iureiurando sacerdotes facti sunt, [21] hic autem cum iureiurando per eum qui dixit ad illum, Iuravit dominus, et non paenitebit eum, tu es sacerdos in aeternum: [22] in tantum melioris testamenti sponsor factus est Iesus. [23] Et alii quidem plures facti sunt sacerdotes, idcirco quod morte prohiberentur permanere: [24] hic autem eo quod maneat in aeternum sempiternum habet sacerdotium, [25] unde et salvare in perpetuo potest accedentes per semet ipsum ad deum, semper vivens ad interpellandum pro eis. [26] Talis enim decebat ut nobis esset pontifex, sanctus, innocens, inpollutus, segregatus a peccatoribis, et excelsior caelis factus, [27] qui non habet cotidie necessitatem, quemadmodum sacerdotes, prius pro suis de-

15. την] om. B. — ὁμοιοτητα] (-ωτητα L.) | ὁμοιωσιν P.
16. σαρκινης ABℵC*D*. 17. LP. (H in titulo) *Dion. Alex.* c. Paul. Samos. Q. 7. (*Wetst.*) | ‡ σαρκικης ⊃. C**Dᶜ. 37. 47. K.
17. μαρτυρειται ABℵD*. 17. P. Syr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æg. iii. | ‡ -ρει ⊃. CDᶜ. 37. 47. KsL. Arm. [Vulg.] (Ille testis ejus Æth.) — γαρ] δε 17. — συ] om. 37*. ‖ add. ει DᶜKP.Vulg.Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æg. iii.Æth.
18. προσαγουσης D*.
19. επεισαγωγης D*. — εγγιζωμεν A.
20. οι μεν γαρ χωρις ορκωμοσιας *Eus.* D.E. 177ᵈ. | om. D*. Syr.Hcl. Æth. (et verba seq.)
21. μετα ℵ*D. 17. 47. KLP. *Eus.* D.E. 177ᵈ. | μεθ' AB². 37 *Scr.* | μετ' B*ℵᶜC. — μεταμελημθησεται B (e corr.ˡ)
22. τοσουτο ABℵ*CD*. 17. P. (-τω D*P.) | ‡ -τον ⊃. ℵᶜDᶜ. 37. 47. KL. ‖ add. και Bℵ*C. | om. AℵᶜD. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Memph. Æg. iii.
— εγγυος] εγγυς P. — Ιησους] praem. ὁ LP.
23. γεγονοτες ante ἱερεις Bℵ. 37. 47. LP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph.Æg. iii. Arm. Æth. *Eus.* D.E. 177ᵈ. 224ᵃ. | post ACD. 17. (vid. ver. 20.) | om. K. — το θανατω *Eus.* D.E. 177ᵈ. (*Gaisf.*) 224ᵃ. | τῳ θανατῳ P. *Eus.* D.E. 177ᵈ. (MS.)
24. το μενειν *Eus.* D.E. 177ᵈ. 224ᵃ. c. Mcl. 34ᵈ. | om. το 37 *txt.* (mg.²) — ἱερωσυνην *Eus.* D.E. c. Mcl. | ἱερατιαν D*.
25. ζων *Orig. Int.* ii. 186ᵃ. *Eus.* D.E. 177ᵈ. 224ᵃ. c. Mcl. 34ᵈ. | σωζειν 17.
26. ἡμιν και ABD. Syr.Pst.&Hcl. *Eus.* D.E. 224ᵃ. | * om. και ⊃. ℵC. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Memph. Arm. Æth. — ακακος] add. και A. | om. *Eus.* D.E.
27. οἱ ἀρχιερεις] ὁ ἀρχιερευς D*. — θυσιας] θυσιαν D. 47. P. — ανενεγκας BD. 37. 47. KLP. | προσενεγκας Aℵ. 17.
28. ανθρ. καθιστησιν αρχιερεις *Orig. Int.* ii. 189ᶜ. | καθιστ. ἱερεις (αρχιερεις^c) ανθρ. D. constituit homines sacerdotes Æg. iii.

15. exurgat *Cl.* | 19. maximamus *Am.* | 20. *om.* sac. facti sunt *Am.** | 25. in perpetuum *Cl.* | pro nobis *Cl.* | 26. a peccatis *Am.* | 27. necessitatem quotidie *Cl.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph. (Theb.) [Æg. iii.] Arm. Æth.

τερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας [e] ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφ' ἅπαξ, ἑαυτὸν ἀνενέγκας. [28] ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

[e] cap. 5:3. 9:7, 12. 27. προσενέγκας

lictis hostias offerre, deinde pro populi: hoc enim fecit semel se offerendo. [28] Lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem habentes, sermo autem iurisiurandi, qui post legem est, filium in aeternum perfectum.

VIII. [1] Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, [2] τῶν ἁγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος, [†] οὐκ ἄνθρωπος. [3] [f] πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. [4] εἰ μὲν [‡] οὖν" ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεύς, ὄντων [†] τῶν προσφερόντων κατὰ [†] νόμον τὰ δῶρα, [5] [g] οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτισται [‡] Μωυσῆς" μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, [h] "Ορα, γάρ φησιν, [‡] ποιήσεις" πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει· [6] νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτευχεν λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. [7] εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. [8] μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς λέγει, [i] Ἰδού, ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συν-

[g] cap. 10:1. [h] Ex. 25:40. 6. νῦν δὲ — τέτυχεν IA' 8. αὐτοὺς [i] Jer. 38(31):31, seq.

[1] Capitulum autem super ea quae dicuntur, talem habemus pontificem, qui consedit in dextera sedis magnitudinis in caelis, [2] sanctorum minister et tabernaculi veri, quod fixit dominus et non homo. [3] Omnis enim pontifex ad offerenda munera et hostias constituitur; unde necesse esse et hunc habere aliquid quod offerat. [4] Si ergo esset super terram, nec esset sacerdos, cum essent qui offerrent secundum legem munera, [5] qui exemplari et umbrae deserviunt caelestium, sicut responsum est Mosi, cum consummaret tabernaculum, Vide, inquit, omnia facito secundum exemplar quod tibi ostensum est in monte: [6] nunc autem melius sortitus est ministerium, quanto et melioris testamenti mediator est, quod in melioribus repromissionibus sanctum est. [7] Nam si illud prius culpa vacasset, non utique secundi locus inquireretur. [8] Vituperans enim eos dicit, Ecce dies veniunt, dicit dominus, et consummabo super

---

28. *υἱον*] Ιησουν 47.
1. *επι Eus.* D.E. 224[b]. Cat. Cram. Eph. 114. | *εν* A.
— *εν τοις ουρανοις* Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. *Eus.* D.E. (*Viger.*) *Eus.* in Ps. 175[e]. | *εν τοις ὑψηλοις* 17. Æg. iii. *Eus.* D.E. (*Gaisf.*) om. *τοις* | *εις τον ουρανον* 47. (Syr.Pst.) | *εν τοις ουρανιοις* 37.
2. *ουκ*] † praem. *και* ⸗. AD[c]. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Eus.* D.E. (*Gaisf.*) 224[b]. | om. *και* BℵD*. 17. *Eus.* D.E. *edd.* in Ps. 175[e].
3. *προφερειν* 37.
— *τε και*] om. *και* ℵ*. (add.[1] *s.*[a].)
— *τουτον*] *αυτον* 47.
— *προσενεγκει* KLP.
4. *ουν* ABℵD*. 17. P. Vulg. Memph. | ‡ *γαρ* ⸗. D[c]. 37. 47. KL. Syr.Hcl. Arm. "et" Syr.Pst. [h. Æg. iii.] ("sic si quidem" Æth.)
4. *ουδ'*] *ουκ* 17.
— *ἱερευς*] *αρχιερευς* 37.
— *οντων*] † add. *των ἱερεων* ⸗. D[c]. 37. 47. KL. Syrr.Pst.&Hcl. | om. ABℵD*. 17. P. Vulg. Memph. Arm. Æth. *Rom.* [Æg. iii. hiat.]
— *νομον*] † praem. *τον* ⸗. ℵ[c]D. 37. 47. KLP. Arm. | om. ABℵ*. 17.
— *τα δωρα* ante *κατα τον νομον* L. Syr.Pst. Memph. Æg. iii. (ut vid.) Æth.
5. *ὑποδειγματι Orig.* i. 171 *cod.* 611[d]. ii. 563[d]. iii. 242[f]. 289[b]. 436[a]. iv. 151[b]. *Eus.* D.E. 193[c]. in Ps. 176[a]. | *δειγματι* K. (*-μασι Orig.* i. ed. iii. 167[a].)
— Μωυσης Bℵ. 17. 47. KLP. *Eus.* in Ps. | ‡ Μωσης ⸗. AD. 37.
— *ποιησεις* ABℵD. 17. 37. 47. KLP. *Orig.* i. 170. *Eus.* P.E. 592[d]. in Ps. | ‡ *-σης* ⸗. *Orig. Int.* iii. 927[d].
— *δειχθεντα Orig.* i. *Eus.* P.E. in Ps. | *-ταν* D.
6. *νυνι* AℵD[b]. 17. 37. 47. KLP. | *νυν* BD*.
— *δε*] add. *σοι* D**Gr.*
— *τετευχεν* Bℵ[c]D[c]. 37. | *τετυχεν* Aℵ*D*KL. | *τετυχηκεν* 17 (? *-χεκε*). 47. P.
— *και κρειττ.* | om. *και* D*. 37. K. Arm.
— *εστιν διαθηκης μεσ. ἡτις επι κρειττοσιν* | om. ℵ*. (habet. *-ιν**. *add.* [sed om. *-σ-*][a].) 17.
— *διαθηκης* ante *εστιν* ℵ[a]KP.
7. *ει*] add. *μεν* 17.
— *αμεμπτος*] *εμαπεαια* D* *Tf.* *αναιτια Wetst.* (corr.[b])
— *δευτερας*] *ἑτερας* B**Rl.* et *V. C.*
8. *αυτοις* Bℵ[c]D[c]. 37 (*-τοι*). 47. L. | *αυτους* Aℵ*D*. 17. KP.

---

27. se ipsum offerendo *Cl.*
3. offerendum *Cl.* | necesse est et *Cl.* | 6. sancitum est *Cl.* | 8. venient *Cl.*

ABℵD 17. 37. 47. KLP.

τελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν, [9] οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος. [10] ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. [11] καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν ‡ πολίτην″ αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνῶθι τὸν κύριον, ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με, ἀπὸ μικροῦ † ἕως μεγάλου αὐτῶν· [12] ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν † οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. [13] ἐν τῷ λέγειν, [k] Καινήν, πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην· τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

k ver. 8.

domum Israhel et super domum Iuda testamentum novum, [9] non secundum testamentum quod feci patribus eorum in die qua adpraehendi manum illorum ut educerem illos de terra Aegypti, quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo, et ego neglexi eos, dicit dominus. [10] Quia hoc testamentum quod disponam domui Israhel post dies illos, dicit dominus, dando leges meas in mentem eorum, et in corde eorum superscribam eas, et ero eis in deum, et ipsi erunt mihi in populum. [11] Et non docebit unusquisque proximum suum et unusquisque fratrem suum dicens, Cognosce dominum, quoniam omnes scient me a minore usque ad maiorem eorum, [12] quia propitius ero iniquitatibus eorum, et peccatorum illorum iam non memorabor. [13] Dicendo autem, Novum, veteravit prius: quod autem antiquatur et senescit, prope interitum est.

IX.

[1] Εἶχεν μὲν οὖν [καὶ] ἡ πρώτη † δικαιώματα λατρείας, τό τε ἅγιον κοσμικόν. [2] § σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται ἅγια. [3] μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη * τὰ″ ἅγια * τῶν″ ἁγίων, [4] χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν

[1] Ex. 25:30, etc. 40:3.
§ Theb.
2. ἄρτων * [καὶ τὸ χρυσοῦν θυμιατήριον]″
4. [χρυσ.] ἔχουσα [θυμιατήριον καὶ]

domum Israhel et super domum Iuda testamentum novum, [9] non secundum testamentum quod feci patribus eorum in die qua adpraehendi manum illorum ut educerem illos de terra Aegypti, quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo, et ego neglexi eos, dicit dominus. [10] Quia hoc testamentum quod disponam domui Israhel post dies illos, dicit dominus, dando leges meas in mentem eorum, et in corde eorum superscribam eas, et ero eis in deum, et ipsi erunt mihi in populum. [11] Et non docebit unusquisque proximum suum et unusquisque fratrem suum dicens, Cognosce dominum, quoniam omnes scient me a minore usque ad maiorem eorum, [12] quia propitius ero iniquitatibus eorum, et peccatorum illorum iam non memorabor. [13] Dicendo autem, Novum, veteravit prius: quod autem antiquatur et senescit, prope interitum est.

[1] Habuit quidem et prius iustificationes culturae et sanctum saeculare. [2] Tabernaculum enim factum est primum, in quo inerant candelabra et mensa et propositio panum, quae dicitur sancta. [3] Post velamentum autem secundum tabernaculum quod dicitur sancta sanctorum, [4] aureum habens turibulum et arcam testamenti circumtectam ex omni parte auro, in qua urna

8. επι 2°.] om. D*.
9. εποιησα] διεθεμην 47. Syr.Hcl.mg.
— ημερᾳ] ημεραις B.
— μου 1°.] om. *Elz.* 1624. (non 1633.) 37*. (add. mg².)
— γης *Orig.* iii. 730ᵇ. | της DGr.
10. διαθηκη] add. μου AD. (vid. LXX.) | om. Bℵ. 17. 37. 47. KLP. vv.
— καρδιας ΑℵᶜD. 17. 37. 47. L. vv. | -διαν ℵ*. (corr.ᶜ) K. Æth. *Clem.* 89. -διαις P. | -δια B. Vulg.
— αυτων] εαυτων B. (om. *Clem.* 89.)
— επιγραψω] γραψω B.
— μοι] μου ℵ*. (corr.¹)
11. διδαξουσιν Dᶜ.
— πολιτην ABℵD. 17. 37. 47. KL. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Æg. iii. Arm. | ‡ πλησιον ⸗. P. Vulg. Syr.Hcl.*mg.* Æth.
— αυτου 1°.] εαυτου D*.
— αυτου 2°.] om. D*.
— ειδησουσιν] ειδουσιν B*. (corr.¹ *Alf.*) | ειδεσουσιν D*. (ειδονται *Clem.* 89.)
11. μικρου] † add. αυτων ⸗. Dᶜ. 37. 47. L. Syrr.Pst.&Hcl. (om. 2°.) Memph. *sic.* (om. 2°.) Æth. | om. ABℵD*. 17. KP. Vulg. Æg. iii. Arm. *Clem.* 89 (om. et 2°.)
12. οτι ιλεως .... και τ. αμαρ. αυτων] om. 37.
— ιλεως *Clem.* 89. | ιλεος KLP.
— αμαρτ. αυτων] † add. και των ανομιων αυτων ⸗. AℵᶜD. (37.) (47.) KLP. Syr.Hcl. Arm. (vid. cap. x. 17.) (αυτου 37. | ανομιων αυτων και των αμαρτ. αυτων 47.) | om. Bℵ*. 17. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æg. iii. Æth. *Clem.*
— μνησθω *Clem.* | μνησθησομαι 17.
13. εν τῳ] om. τῳ L.
— το δε] το τε D*Gr.
1. ειχε BTf. | ειτε B. *V. C.* (*h.* A.)
— και] om. B. Syr.Pst. Memph. Æg. iii.
— ἡ πρωτη] om. ἡ D*. ‖ † add. σκηνη ⸗. 47. Memph. ("justitia" D Lat.) | om. ABℵD. 17. KL *e spat.* P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Æg. iii. Æth. ‖ add. εκεινη 37. (primum testamentum Æth.)
1. λατρειας] praem. και D*.
— το τε] το δε D*. | om. Æg. iii. | τοτε Arm.
2. κατεσκευασθη] -ασται 17.
— ἡ τε] om. ἡ D*.
— αρτων] add. και το χρυσουν θυμιατηριον B. Æg. iii. Æth. | om. rel. *Orig. Int.* ii. 162ᶜ.
— ἁγια] praem. τα B. | om. rel. (ἅγια *Elz.* 17. 47. et προπαροξυτόνως ἀναγνωστέον τὰ ἅγια· οὕτω γὰρ ἡμᾶς διδάσκει τὸ ἕτερον ὄνομα. *Theodoretus.* ed. Schultze et Noesselt iii. 598. | ἁγία *St.* 3. 37.) ‖ add. ἁγιων AD*. *Orig. Int.* ii. | om. BℵDᶜ. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æg. iii. Arm. Æth.

9. manum eorum *Cl.* | 10. hoc est test. *Cl.* | 12. peccatorum eorum *Cl.*
2. in quo erant *Cl.* | 4. qua] *add.* una *Am.**

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] Æg. iii. Arm. Æth.

χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης· [5] ὑπεράνω δὲ αὐτῆς ‡ Χερουβεὶν″ δόξης, κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον, περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. [6] τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες· [7] εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· [8] τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν· [9] ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ‡ ἣν″ δῶρα τε καὶ θυσίαι προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, [10] μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, [καὶ] ‡ δικαιώματα″ σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.¶

aurea habens manna et virga Aaron quae fronduerat et tabulae testamenti, [5] superque eam Cherubin gloriae obumbrantia propitiatorium: de quibus modo non est dicendum per singula. [6] His vero ita compositis, in priori quidem tabernaculo semper introibant sacerdotes sacrificiorum officia consummantes: [7] in secundo autem semel in anno solus pontifex non sine sanguine quem offert pro sua et populi ignorantia, [8] hoc significante spiritu sancto, nondum propalatam esse sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente statum. [9] Quae parabola est temporis instantis, iuxta quam munera et hostiae offeruntur, quae non possunt iuxta conscientiam perfectum facere servientem, [10] solummodo in cibis et in potibus et variis baptismis et iustitiis carnis usque ad tempus correctionis inpositis.

¶ Theb.

IB′

54 [11] Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς [m] τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, [12] οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος, εἰσῆλθεν ἐφ' ἅπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος. [13] εἰ γὰρ τὸ αἷμα ‡ τράγων

[11] Christus autem adsistens pontifex futurorum bonorum per amplius et perfectius tabernaculum non manu factum, id est non huius creationis [12] neque per sanguinem hircorum et vitulorum, sed per proprium sanguinem introivit semel in sancta, aeterna inventa redemptione. [13] Si enim sanguis hircorum et

m cap. 10: 1. 11. γενομένων ἀγαθ.

3. * τα″ ἁγια * των″ BℵcDcKL. Memph. Æg. iii. | ἁγια των 47. P. | ‡ ἁγια (om. * τα″ et * των) ☽. Aℵ*D*. 17. 37. Arm.
4. χρυσουν εχουσα θυμιατηριον και *Orig. Int.* ii. 162c. | εχουσα tantum B (χουσα B*). Æg. iii. Æth.
— παντοθεν] πανταχοθεν 47.
— ἡ βλαστ.] om. ἡ B. 37.
— πλακαι K2.
5. ὑπερανω δε αυτης] ὑπερ δε αυτην D*. | ὑπερανων δε αυτ. 37.
— χερουβειν BDc. | -βιν ℵD*KL. *Am.* Theb. Æg. iii. | ‡ χερουβιμ ☽. 17. 47. Vulg. *Cl.* Memph. | -βειμ A. 37. P.
— δοξης (absque της ☽. et MSS.) ‖ add. και D*.
— κατασκιαζοντα] -ζον A. 17. P.
— νυν ante ουκ εστιν 47. | post *Orig. Int.* ii. 162c.
— εστιν] ενεστιν ℵ*.
6. κατασκευασμενων 37 *Scr.* L*Tf.*P.
7. ὁ προσφ.] om. ὁ 47.
— ἑαυτου] αυτου 47. L*.
8. μηπως πεφανερωσαι D*.
— ετι] επι D*.
— πρωτης] add. της 37.
9. ἥτις] add. πρωτη D*.
— ενεστηκοτα] ανεστηκοτα 17. | add. καθεστηκεν 37.
— ἣν ABℵD*. 17. Vulg. | ‡ ὃν ☽. Dc. 37. 47. KLP.
— θυσιαι] θυσιαν D*.
10. και πομασιν] om. 47.
— βαπτισμοις και BℵcDc. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Hcl. Æg. iii. Theb. | om. και Aℵ*D*. 17. P. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.
— δικαιωματα ABℵ. 17. P. Syr.Pst. Memph. Arm. | δικαιωμα D*. Theb. | ‡ δικαιωμασιν ☽. Dc. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Hcl.
11. παραγενέμενος 37 (-γεναμ- *Scr.*).
— μελλοντων AℵDc. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl.*mg.* Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Eus.* in Ps. 50d. 176a. | γενομενων BD*. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.*
— τελειωτερας A. 17. 37 *Scr.* LP. | Contra, *Eus.* in Ps. *bis.*
12. εις τα ἁγια et *ante* et post εφ' ἅπαξ ℵ*. (om. 1°a.)
— ἁγια] add. των ἁγιων P. | om. *Orig. Int.* ii. 162e. *Eus.* in Ps. 176a.
— εὑραμενος *St.* 3. *Eus.* in Ps. 176b. | εὑρομενος *Elz.* 1624. (non 1633.) D*.
13. τραγων και ταυρων ABℵD. 47. Vulg Syr.Pst. Memph. Æg. iii. | ‡ ταυρων και τραγων ☽. 17. 37. KLP. Syr.Hcl. Arm. Æth.

5. erant Cherubim *Cl.* | non est modo *Cl.* | 10. baptismatibus *Cl.* | 12. aut vitulorum *Cl.* | redemptione inventa *Cl. Am*2.

A (B) ℵ [C] D [Fr. Mosq.] 17. 37. 47. KLP.

καὶ ταύρων" καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, [14] πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ ¶ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ [n] λατρεύειν θεῷ ζῶντι; [15] καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης § ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. [16] ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· [17] διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μή ποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. [18] ὅθεν ‡ οὐδὲ" ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται. [19] λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ * τὸν" νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ * τῶν" τράγων, μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ‡ ἐράντισεν" [20] λέγων, [o] Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός· [21] καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ‡ ἐράντισεν." [22] [p] καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. [23] ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθα-

¶ B. 14. τ. συνείδ. ἡμῶν
[n] 1 Thess. 1:9.
§ C.
[o] Ex. 24:8.
[p] Lev. 17:11.

taurorum et cinis vitulae adspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, [14] quanto magis sanguis Christi, qui per spiritum sanctum semet ipsum obtulit inmaculatum deo, emundabit conscientiam vestram ab operibus mortuis ad serviendum deo viventi. [15] Et ideo novi testamenti mediator est, ut morte intercedente in redemptionem earum praevaricationum quae erant sub priore testamento repromissionem accipiant qui vocati sunt aeternae hereditatis. [16] Ubi enim testamentum, mors necesse est intercedat testatoris: [17] testamentum enim in mortuis confirmatum est; alioquin nondum valet dum vivit qui testatus est; [18] unde ne primum quidem sine sanguine dedicatum est. [19] Lecto enim omni mandato legis a Mose universo populo, accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana coccinea et hysopo, ipsum quoque librum et omnem populum aspersit [20] dicens, Hic sanguis testamenti quod mandavit ad vos deus. [21] Etiam tabernaculum et omnia vasa ministerii sanguine similiter aspersit. [22] Et omnia paene in sanguine mundantur secundum legem, et sine sanguinis fusione non fit remissio. [23] Necesse est ergo exemplaria quidem caelestium his mundari, ipsa autem caelestia me-

13. κεκοιμημενους D*Gr. (corr.b.)
14. ποσῳ] πολλῳ 17.
— αιωνιου ABℵ*Dc. 17. 37. KL. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. | ἁγιον ℵcD*. 47. P. Vulg. Memph. Æg. iii. (Æth.)
— καθαριει] praem. ὁς D* (om.c)
— ὑμων ℵDc. 17s. 37. L. *Am. Fuld. Tol.* Syr.Hcl. Æg. iii. Arm. (*Rieu.*) Æth. | ἡμων AD*. 47. KP. Vulg. *Cl. Dem.* Syr.Pst. Memph. (om. *Clem.* 538.)
— απο] add. των K. | om. *Clem.* 538.
— θεῳ *Clem.* | τῳ θεῳ τῳ D*.
— ζωντι] add. και αληθινῳ AP. Memph. (vid. 1 Thess. i. 9.) | om. *Clem.*
15. καινης ante διαθηκης 17. 37. Vulg.
— εστιν] add. Ιησους 17.
16. θανατον] -του D*Gr.
17. ποτε AℵcDc. 17. 37. 47. KLP. | τοτε ℵ*D*.
— ζει P.
18. ὁθεν] οδεν D*. (corr.b)
18. ουδε ACDb. 17. 47. L. (ουδεν D*.) | ‡ ουδ' ⊊. ℵKsP.
— πρωτη] add. διαθηκη D*.
19. πασης] om. K.
— εντολης] praem. της D*.
— τον νομον AℵcCD*. 17. 47. L. | *om. τον ⊊. ℵ*Dc. 37. KP.
— ὑπο] om. D*.
— Μωυσεως ℵCD. 37. 47. KL. | Μωσεως A. 17. P.
— και των τραγων Aℵ*C(D.) | om. ℵc KL. Syrr.Pst.&Hcl. (των τραγων και των μοσχων D.) ‖ *om. των ⊊. 17. 37. 47. P.
— μεθ' ὑδατος 37 *Scr.*
— εραντισεν AℵCD. 17. 47. KL. | ‡ ερραντισεν ⊊. 37. P. (-τησ- KP.)
20. λεγων] λεγον P.
— ενετειλατο] διεθετο C. (vid. Exod. xxiv. 8.)
21. εραντισεν AℵCD*. 17. 47. KL. | ‡ ερραν. ⊊. Dc. 37. P (-τησ-).
22. κατα] praem. παντα iterum 47*.
— ουχινεται 37.
23. καθαριζεσθαι *Orig.* iv. | καθαριζεται D*.
— δε *Orig.* iv. | τε 17.
— ταυτας *Orig.* iv. | ταυτης D*.
24. ἁγια post εισηλθεν Aℵ. 17. (37 προσηλθεν) P. | ‡ ante ⊊. CD. 47. rel. *Orig. Int.* ii. (162d.) 236e. (243d.) iii. 50a. (63d.)
— χριστος] † praem. ὁ ⊊. C3Db. 37. 47. KLP. | om. AℵC*D*. 17. Arm. (Jesus Vulg.)
— ἡμων *Orig. Int.* ii. 236f. 243d. | ὑμων C. 17.
25. ουδ'] ουδε C. | ου γαρ P.
— πολλακις] om. 47.
— προσφερει LP.

14. emundavit *Am.* | consc. nostram *Cl.* | 15. priori *Cl.* | 16. testamentum est *Cl.* | 17. *om.* enim *Am.** | 18. nec primum *Cl.* | 22. sec. leg. mundantur *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. [Theb.] Æg. iii. Arm. Æth.
§ Theb.

ρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσιν θυσίαις παρὰ ταύτας. 24 § οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ‡ εἰσῆλθεν ἅγια" † χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· 25 οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ· 26 ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ‡ νυνὶ" δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, εἰς ἀθέτησιν * τῆς" ἁμαρτίας, διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. 27 καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, 28 οὕτως * καὶ" ὁ χριστὸς ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.¶

¶ Theb.

lioribus hostiis quam ista. 24 Non enim in manufacta sancta Iesus introiit, exemplaria verorum, sed in ipsum caelum, ut appareat nunc vultui dei pro nobis, 25 neque ut sepe offerat semet ipsum, quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno: 26 alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi, nunc autem semel in consummatione saeculorum ad destitutionem peccati per hostiam suam apparuit. 27 Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium, 28 sic et Christus semel oblatus ad multorum exaurienda peccata, secundo sine peccato apparebit expectantibus se in salutem.

X.
q cap. 8:5.
§ Fr. Mosq.

1 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος q § τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε ‡ δύνανται" τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι· 2 ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ ‡ κεκαθαρισμένους;" 3 ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν· 4 ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρ-

1 Umbram enim habens lex bonorum futurorum, non ipsam imaginem rerum, per singulos annos isdem ipsis hostiis, quas offerunt indesinenter numquam potest accedentes perfectos facere: 2 alioquin non cessassent offerri, ideo quod nullam haberent ultra conscientiam peccati cultores semel mundati? 3 Sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit: 4 inpossibile enim est sanguine taurorum et hircorum auferri peccata.

---

25. *αγια*] add. *των αγιων* ℵc. 37. Theb. Æg. iii. Arm. Æth.
26. *πολλακις*] *πολλα* D*.
— *παθειν*] *αποθανειν* 47. Theb. Æg. iii. Æth.
— *νυνι* AℵC. 37. 47. P. *Orig.* i. 250e. | ‡ *νυν* ⊃. D. 17*s*. KL*s*.
— *της αμαρτιας* Aℵ. 17. P. Memph. Theb. Æg. iii. | * om. *της* ⊃. C(D). 37. 47. KL. *Orig.* iii. 699c. | *αμαρτιων* D*. | *των αμαρτιων Orig.* i.
27. *αποθανειν*] om. 47.
— *τουτο*] *ταυτα* 47.
28. *ουτως και* AℵCD. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æg. iii. Arm. Æth. | * om. *και* ⊃.
— *το πολλων*] *των πολλων* P. | om. *το* 17.
— *ανενεγκειν*] *ανενεγκαι* P.
— *οφθησεται*] ante *χωρις αμαρτιας* 47.
— *απεκδεχομενοις*] *εκδεχομενοις* D*. | *απεκδεχομενοι* C*.

28. *εις σωτηριαν*] add. *δια πιστεως* A. 47. P. Syr.Hcl. | praem. id. 37. Arm. | om. ℵCD. 17. KL. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æg. iii. Æth.
1. *ουκ αυτην Orig. Int.* ii. 696e. | *ουκ αυτων* 47. | *ου κατα* 37.
— *αυταις*] *αυτων* 37.
— *θυσιαις*] add. *αυτων* ℵP. | om. *αυτων* ACD. Fr. Mosq. 17. 37 (vid. ante). 47. KL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii.
— *ἃς* ℵCDc. 37. KP. Vulg. Memph. Æg. iii. Æth. ‖ *αἷς* DL. Frag. Mosq. | om. A. 17. 47. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.
— *ουδεποτε*] praem. *αἱ* A**. Arm.
— *δυνανται* AℵCDb. 17. 37. 47. P. | ‡ *δυναται* ⊃. D*. Fr. Mosq.*s*. KL.
— *τελειωσαι Orig. Int.* ii. | *καθαρισαι* D*. (*τελεωσαι* Dc.)
2. *επει ουκ St.* 3. AℵCD. Frag. Mosq.[2] 17. 37. 47. KLP. *Am. Tol. Fuld. Harl.** Syr.Hcl. Memph. Æg. iii. Æth. | om. *ουκ Elz.* Frag. Mosq.* Vulg. *Cl. Dem. Harl.*[2] Syr.Pst. | *ει μη* Arm.
2. *ετι*] om. D*.
— *τους*] add. *δε* D*.
— *κεκαθαρισμενους* AℵCD. 17. 37. KP. (-*θερ.* AC.) | ‡ *κεκαθαρμενους* ⊃. Fr. Mosq. *s*. 47. L.
3. *αυταις*] *αυτοις* Frag. Mosq.
— *ενιαυτον*] add. *γινεται* D*.
4. *ταυρων και τραγων* ACD. Fr. Mosq.*s*. 17. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. MSS. Æth. *Eus.* D.E.385b. | *τραγων και ταυρων* ℵ. 37. Æg. iii. Arm. *Zoh.*
— *αφαιρειν Eus.* D.E. | *αφελειν* ℵ*. (corr.[1]) L.

---

24. manufactis sanctis *Am.* | 28. oblatus est *Cl.*
1. futurorum bonorum *Cl.* | eisdem *Cl.* hisdem *Am.*[2] | 2. *om.* non *Cl.*

τίας. [5] § διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει, [r] Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι· [6] ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ [‡] ηὐδόκησας·" [7] τότε εἶπον, Ἰδοὺ ἥκω (ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ) τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου.¶ [8] Ἀνώτερον λέγων ὅτι [‡] Θυσίας καὶ προσφορὰς" καὶ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ [‡] ηὐδόκησας", αἵτινες κατὰ [†] νόμον προσφέρονται, [9] τότε εἴρηκεν, Ἰδοὺ ἥκω τοῦ ποιῆσαι, [†] τὸ θέλημά σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ· [10] ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος [†] Ἰησοῦ χριστοῦ ἐφ' ἅπαξ.¶

[11] Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἁμαρτίας· [12] ‡ οὗτος" δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, [13] τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος [s] ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. [14] μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους. [15] μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ [‡] εἰρηκέναι", [16] [t] Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ [‡] τὴν διάνοιαν" αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· [17] καί, [u] Τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν

[5] Ideo ingrediens mundum dicit, Hostiam et oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi, [6] holocaustomata et pro peccato non tibi placuit: [7] tunc dixi, Ecce venio, in capite libri scriptum est de me, ut faciam, deus, voluntatem tuam. [8] Superius dicens quia hostias et oblationes et holocaustomata et pro peccato noluisti nec placita sunt tibi, quae secundum legem offeruntur, [9] tunc dixit, Ecce venio ut faciam, deus, voluntatem tuam. Aufert primum ut sequens statuat; [10] in qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu Christi in semel.

[11] Et omnis quidem sacerdos praesto est cotidie ministrans et easdem saepe offerens hostias, quae numquam possunt auferre peccata: [12] hic autem unam pro peccatis offerens hostiam in sempiternum sedit in dextera dei, [13] de cetero expectans donec ponantur inimici eius scabillum pedum eius. [14] Una enim oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos. [15] Contestatur autem nos et spiritus sanctus: postquam enim dixit, [16] Hoc autem testamentum quod testabor ad illos post dies illos, dicit dominus, dando leges meas in cordibus eorum, et in mente eorum superscribam eas, [17] et, peccatorum et iniquitatum eorum iam non

---

5. σωμα] aures Syr.Hcl.mg.
— καταρτισω 37 *Scr.*
6. ὁλοκαυτωματα] -τωμα D.
— ηυδοκησας ACD*. Frag. Mosq. 37. P. | ‡ ευδοκ. ⊋. ℵDᶜ. 17*s*. 47. KL. ‖ om. ad περι ἁμαρτιας ver. 8. Æg. iii. (δι' ὁμοιοτ.)
7. ιδου] praem. εγω D*. Syr.Pst.
— ηκω] om. ℵ*. (add.ᵃ)
— γεγραπται] add. γαρ D*.
— ὁ θεος] om. K. *Harl.**
8. ανωτερω P.
— λεγων] ? A*·
— θυσιας και προσφορας AℵCD*. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. *Orig. Int.* iv. 643ᵇ. | ‡ θυσιαν και προσφορα ⊋. ℵᶜDᶜ. 37. 47. KL. Syr.Hcl. Æth.
— ὁλοκαυτωματα] add. τα 47.
— ἁμαρτιας] -τιων D. [*h.* A.]

8. ουδε] ουτε μην 17.
— ηυδοκησας AD*. 37. P. | ‡ ευδοκ. ⊋. ℵCDᶜ. 17*s*. 47. KL. (om. ουδε ηυδοκ. Syr.Pst.)
— νομον] † praem. τον ⊋. DKsLP. | om. AℵC. 17. 37. 47.
9. του] τουτο 37.
— ποιησαι] † add. ὁ θεος ⊋. ℵᶜ. 37. 47. L. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.* (vid. ver. 7.) | om. AℵCD. 17. KP. Syr.Hcl. *txt.* Memph. Theb. Æg. iii. Æth. | post σου Arm.
10. εσμεν] add. οἱ *St.* 3. Dᶜ. 37. KL. | om. *Elz.* AℵCD*. 17. 47. P. vv.
— σωματος] αἱματος D*.
— Ιησου] † praem. του ⊋. | om. AℵCD. 17. 37. 47. KLP.
11. ἱερευς ℵD. 17. 47. KL. Vulg. Syr.Hcl. txt. Memph. | αρχιερευς AC. 37. P. Syrr.Pst.&Hcl.* Æg. iii. Arm. Æth.

11. καθ' ἡμεραν post λειτουργων ℵ*.(corr.ᶜ.)
— και 2ᵒ.] om. D*.
12. ουτος AℵCD*. 17. 47. P. Vulg. Arm. Æth. | ‡ αυτος ⊋. Dᶜ. 37. KL.
— εν δεξια (ℵ)CD. rel. *Orig.* iv. 219ᵃ (εκ δεξια ℵ*. corr.ᶜ) | εκ δεξιων A.
15. γαρ] δε D*.
— ειρηκεναι AℵCD. 17. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Æth. | ‡ προειρηκεναι ⊋. 37. KL. Arm.
16. αὐτη] add. δε D*. Vulg.
— την διανοιαν AℵCD*. 17. 47. P. *Am. Fuld. Harl.** *Tol.* Æth. | ‡ των διανοιων ⊋. Dᵇ. 37. KL. Vulg. *Cl. Dem.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æg. iii. Arm.
— αυτων 2ᵒ.] ? om. D*.
— επιγραψω] γραψω 47.

6. *om.* "et" *Cl.* | placuerunt *Cl.* | 8. *om.* "et" (ante pro) *Cl.* | 9. dixit *Cl.* | 10. Christi semel *Cl.* | 12. sedet *Cl.* | 16. mentibus *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. [Theb.] (Æg. iii.) Arm. Æth.

ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ ‡ μνησθήσομαι" ἔτι. [18] ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

[19] w"Εχοντες οὖν, ἀδελφοί, παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, [20] ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστιν, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, [21] καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, [22] x προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ‡ ῥεραντισμένοι" τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, καὶ λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, ¶ [23] κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, (πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος·) [24] καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης ¶ καὶ καλῶν ἔργων, [25] μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

[26] § Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, ¶ [27] φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. [28] ἀθετήσας τις νόμον ‡ Μωυσέως", χωρὶς οἰκτιρμῶν y ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· [29] πόσῳ, δοκεῖτε, χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ

recordabor amplius. [18] Ubi autem horum remissio, iam non oblatio pro peccato.

[19] Habentes itaque, fratres, fiduciam in introitu sanctorum in sanguine Christi, [20] quam initiavit nobis viam novam et viventem per velamen, id est carnem suam, [21] et sacerdotem magnum super domum dei, [22] accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, adspersi corda a conscientia mala et abluti corpus aqua munda, [23] teneamus spei nostrae confessionem indeclinabilem: fidelis enim est qui repromisit: [24] et consideremus invicem in provocationem caritatis et bonorum operum, [25] non deserentes collectionem nostram, sicut est consuetudinis quibusdam, sed consolantes, et tanto magis quanto videritis adpropinquantem diem.

[26] Voluntariae enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis iam non relinquitur pro peccatis hostia, [27] terribilis autem quaedam expectatio iudicii, et ignis aemulatio quae consumptura est adversarios. [28] Inritam quis faciens legem Mosi sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus moritur: [29] quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium dei conculcaverit et sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, et

w Eph. 2:18.
x Eph. 3:12.
¶ Æg. iii.
¶ C.
§ Fª. ΙΑ′
¶ Fª.
y Deut. 17:6.

17. ab init. add. *ὑστερον λεγει* 37. Syr.Hcl.*mg.* | add. tunc dixit Syr.Hcl. *txt.* Æg. iii. Arm.
— *αυτων* 1⁰.] om. D*. 17. Vulg.
— *αυτων* 2⁰.] om. 37.
— *μνησθησομαι* ANᵃ*CD*. 17. | ‡ *μνησθω* ⊃. NᶜDᶜ. 37. 47. KLP. (vid. viii. 12.)
18. *αφεσις*] *αφεις* N*.
— *τουτων*] om. N*. (add.ᶜ)
— *προσφοραν* 47.
19 *εισοδον* post *των αγιων* K.
20. *και*] om. D*.
— *της*] praem. *δια* D*.
21. *ἱερεαν* L *Tf.* (? *μεγα* L*.)
22. *προσερχομεθα* D *Gr.* 47*. KLP.
— *μετα* AD. rel. | *μετ'* NC.
— *ρεραντισμενοι* ANᵃ*CD*P. | *εραντισμενοι* 17. 37. | ‡ *ερραντισμενοι* ⊃. NᶜDᶜ. 47. KL. (*ἡγνισμενων Clem.* 621.)
22. *λελουσμενοι* ND*P. | *λελουμενων κ.τ.λ. Clem.* 621.
— *το σωμα*] *τω σωματι* P.
23. *κατεχομεν* 37. KP.
— *της ελπ.*] ante *την ὁμολ.* D. Vulg. | post *ακλινη* 47. || add. *ἡμων* N*. (om.ᶜ) Æth.
24. *και* 2⁰.] om. L*. (add. in mg.)
25. *εγκαταλειποντες* ANDᵇ. rel. (-*λιπ.* ND*. 47.) | *καταλιποντες* D*.
— *ἑαυτων*] *αυτων* N*. (corr.ᶜ)
— *εθος*] add. *εστιν* D*.
— *παρακαλουντες*] add. *ἑαυτους* 17. 47.
— *τοσουτῳ*] *τοσοῦτο* K.
— *ὁσῳ*] *ὁσον* N*(corr.ᶜ)K.
26. *την Clem.* 459. *Orig.* iii. 233ᵇ. | *της* N*. (corr.ᶜ)
— *επιγνωσιν Clem. Orig.* iii. | *-σιαν* N*(corr.ª)
— *περι ἁμαρτιων απολειπεται θυσια* MSS. et Fª. *Clem. Orig.* iii. | *περιλειπεται θυσιαν περι ἁμαρτιας προσενενκιν* D*. | *απολειπεται θυσια περι ἁμαρτιων* Dᶜ. (om. *προσενενκιν*).
27. *εσθιειν Clem.* 459. *Orig.* iii. 233ᵇ. | *κατεσθιειν* 37.
28. *Μωυσεως* N. 17. 37. 47. KL. *Orig.* iii. 261ᵈ. | ‡ *Μωσεως* ⊃. ADP.
— *οικτιρμων*] add. *και δακρυων* D*. Syr.Hcl.* | om. *Orig.* iii. *Orig.Int.* ii. 248ᵉ. iii. 375ᵇ.
29. *ποσῳ*] add. *μαλλον* K. *Orig.Int.* iii. 375ᵇ. 398ᵉ. | om. *Orig.* i. 749ᵉ. iii. 206ᶠ. 261ᵈ. *Orig. Int.* ii. 248ᵉ.
— *δοκειτε Orig.* i. iii. *bis. Orig. Int.* ii. iii. *bis.* | *δοκει δε* D**Gr.*
— *εν ᾧ ἡγιασθη Orig.* i. iii. 206ᶠ. *Orig. Int.* ii. iii. *bis.* | om. A.

18. non est *Cl.* | 25. consuetudinis est *Cl.* | 28. *om.* testibus *Am.*

πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; 30 οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, [z] Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, †· καὶ πάλιν, [a] ‡Κρινεῖ κύριος" τὸν λαὸν αὐτοῦ. 31 φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

32 Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν § ὑπεμείνατε παθημάτων, 33 τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες· 34 καὶ γὰρ τοῖς ‡δεσμίοις" συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν † ‡ ἑαυτοὺς" ‡κρείσσονα" ὕπαρξιν † καὶ μένουσαν. 35 μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παῤῥησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει ‡μεγάλην μισθαποδοσίαν". 36 ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν. 37 ἔτι γὰρ [b] μικρὸν ὅσον ὅσον, [c] ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ ‡χρονίσει". 38 ὁ δὲ δίκαιός *μου" ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ¶ ἐν αὐτῷ. 39 ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

XI. 1 Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. 2 ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. 3 πίστει νοοῦμεν [d] κατηρ-

AND. [Fr. Mosq.] 17. 37. 47. KLP.

[z] Deut. 32:35, seq. Rom. 12:9.

[a] Ps. 134(135):14.

IE'

§ Fr. Mosq.

34. δεσμοῖς μου

[b] Es. 26:20.

[c] Hab. 2:3, seq. Rom. 1:17. Gal. 3:11.

37. χρονιεῖ

¶ Fr. Mosq.

[d] Gen. 1:1.

spiritui gratiae contumeliam fecerit? 30 Scimus enim qui dixit, Mihi vindictam, ego reddam: Et iterum quia Iudicabit dominus populum suum. 31 Horrendum est incidere in manus dei viventis.

32 Rememoramini autem pristinos dies, in quibus inluminati magnum certamen sustenuistis passionum, 33 et in altero quidem obprobriis et tribulationibus spectaculum facti, in altero autem socii taliter conversantium effecti. 34 Nam et vinctis conpassi estis, et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem et manentem substantiam. 35 Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quae magnam habet remunerationem. 36 Patientia enim vobis necessaria est, ut voluntatem dei facientes reportetis promissionem. 37 Adhuc enim modicum quantulum, qui venturus est veniet et non tardabit: 38 iustus autem meus ex fide vivit; quod si subtraxerit se, non placebit animae meae. 39 Nos autem non sumus subtractionis in perditionem, sed fidei in adquisitionem animae.

1 Est autem fides sperandorum substantia, rerum argumentum non parentum. 2 In hac enim testimonium consecuti sunt senes. 3 Fide intelle-

30. ανταποδωσω] †add. λεγει κυριος ϛ. ANcDc. 37. 47. KL. Syr.Hcl. Arm. | om. N*D*. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth. *Rom.*
— κρινει ante κυριος AN*D. 17. K. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. | ‡post ϛ. Nc. 37. 47. LP. Memph. ‖ praem. ὁτι D. Vulg. Arm.
32. δε *Clem.* 608. *Orig.* i. 303b. | om. L. Memph. Æth. ‖ ergo Arm.
— τας προτερον ἡμερας *Clem. Orig.* i. | ταις προτεραις ἡμεραις D*. Arm.
— ἡμερας *Clem. Orig.* i. | ἁμαρτιας N*. (corr.a) ‖ add. ὑμων N*. (om.c) 17. 37. Memph. | om. *Clem. Orig.* i.
33. θεατριζομενοι *Clem.* 608. *Orig.* i. 303b. | ονιδιζομενοι D*.
34. δεσμιοις AD*. 17. 47. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. | ‡δεσμοις μου ϛ. NDc. Fr. Mosq. *e sil.* 37 *txt.* KLP. Æth. *Clem.* 608. *Orig.* i. 303b (om. μου, et 37 *in hypothesi*).
— εχειν] †add. εν ϛ. | om. AND. Fr. Mosq. 17. 37. 47. KLP. (Vulg.) Syrr. Pst.&Hcl.Memph. Arm.Æth.*Clem.*608.
— ἑαυτους AN. Frag. Mosq. Vulg. Memph. *Clem.* | ‡ἑαυτοις ϛ. D. 17. 37. 47.KsL. | om. P. | (εχετε*Orig.* i. 303c.)
— κρεισσονα AN. 17. | ‡κρειττονα ϛ. D. 37. 47. KLP. *Clem. Orig.* i.
— ὑπαρξιν] †add. εν ουρανοις ϛ. NcDc. Frag. Mosq.2 37. 47. KLP. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Platt. Orig.* i. | om. AN*D*. Frag. Mosq.* 17. Vulg. Memph. Æth. *Rom. Clem.* 608.
35. αποβαλητε ANDc. rel. *Clem.* 608. *Orig.* i. 303c. *Eus.* D.E. 276d. | απολυητε D*. (αποβαλετε Db.)
— μεγαλην ante μισθαποδοσιαν AND. Frag. Mosq. 17. 37. P. Vulg. *Clem. Orig.* i. *Eus.* D.E. | ‡post ϛ. 47. KsL.
36. χρειαν ante εχετε N*. (corr.c) | post *Clem.*608.*Orig.* i. 303c. *Eus.*D.E. 276d.
— κομισησθε *Clem. Eus.* D.E. | -σασθαι N.
37. ὁσον 1o.] ὁθεν D*.
— ὁσον ὁ *Clem.* 608. *Eus.* D.E. 277a. | om. D*. (*Eus.* in Ps. 180d. D.E. 459d. non om. ὁ).
— χρονισει N*D*. | ‡ -νιει ϛ. ANcDc. rel. *Clem. Eus.* D.E. in Ps.
38. δικαιος μου AN. Frag. Mosq.* Vulg. Arm. *Clem.* 608.| *om. μου ϛ. D. Frag. Mosq.2 17. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. *Orig. Int.* iv. 521d. *Eus.* D.E. 277a.
— πιστεως] add. μου D*. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. *Mill. Orig. Int.* iv. 521d. *Eus.* D.E. | om. *Clem.*
— και εαν ὑποστειληται] om. D*. (add.1) | (ὑποστειληται D. 17. 37. L.)

30. vindicta et ego retribuam *Cl.* | judicavit *Am.* | 34. suscipistis *Am.** | 37. aliquantulum *Cl.* | tardavit *Am.* | 39. subtractiónis filii *Cl.*
1. sperandarum *Cl.* | apparentium *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

τίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων ‡ τὸ βλεπόμενον" γεγονέναι. [4] πίστει πλείονα
e Gen. 4:4. θυσίαν "Αβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς
δώροις αὐτοῦ ‡ τῷ θεῷ·" καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι
f Gen. 5:24. ‡ λαλεῖ". [5] πίστει f Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ‡ ηὑρίσκετο", διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ
θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως † μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ θεῷ· [6] χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον [τῷ]
θεῷ, ὅτι ἐστίν, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται.

gimus aptata esse saecula verbo dei, ut ex invisibilibus visibilia fierent. [4] Fide plurimam hostiam Abel quam Cain obtulit deo, per quam testimonium consecutus est esse iustus, testimonium perhibente muneribus eius deo, et per illam defunctus adhuc loquitur. [5] Fide Enoch translatus est ne videret mortem, et non inveniebatur, quia transtulit illum deus: ante translationem enim testimonium habebat placuisse deo; [6] sine fide autem inpossibile est placere: credere enim oportet accedentem ad deum, quia est, et inquirentibus se remunerator fit.

g Gen. 6:8, seq. [7] Πίστει χρηματισθεὶς g Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον
καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.
h Gen. 12:1, seq. [8] πίστει *[ὁ]" καλούμενος h Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς † τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται.
[9] πίστει παρῴκησεν εἰς † γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ
τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· [10] ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός.

[7] Fide Noe responso accepto de his quae adhuc non videbantur, metuens aptavit arcam in salutem domus suae, per quam damnavit mundum et iustitiae quae per fidem est heres est institutus. [8] Fide qui vocatur Abraham oboedivit in locum exire quem acceperturus erat in hereditatem, et exiit nesciens quo iret. [9] Fide moratus est in terra repromissionis tamquam in aliena, in casulis habitando, cum Isaac et Iacob coheredibus repromissionis eiusdem: [10] expectabat enim fundamenta habentem civitatem, cuius artifex et conditor deus.

---

38. μου ante ἡ ψυχη D*. | post *Clem.* 609. *Eus.* D.E.
39. απωλειαν *Clem.* 609. | -ας ℵ*. (corr.[a])
1. ὑποστασις *Clem.* 432. *Eus.* in Ps. 57[b]. | -σιν D*.
— βλεπομενων ℵD. rel. *Clem.* 433. *Eus.* in Ps. | βουλομενων A.
2. ταυτῃ *Clem.* 433. | αυτῃ 47.
3. μη εκ φαινομενων *Clem.* 434. | εκ μη φαιν. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. (φαιν ℵ. add. ομενων[a].)
— το βλεπομενον AℵD*. 17. P. Memph. Æth. *Clem.* | ‡ τα βλεπομενα ⊊. D[c]. 37. 47. KsL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm.
4. καειν D*.
— τῳ θεῳ (post δωρα αυτ.) Aℵ*D*. 17. Æth. *ut vid.* (Vulg. anc.) | ‡ του θεου ⊊. ℵ[c]D[c]. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Clem.*
— δι' αυτης *Clem.* | δια ταυτης D*.
4. λαλει Aℵ. 17. 47. P. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Clem. Orig.* ii. 814[a]. | ‡ λαλειται ⊊. D. 37. KL. *Harl.* Æth.
5. ηὑρισκετω AℵD. | ‡ εὑρισκ. ⊊. 17. 37. 47. KLP.
— διοτι] ὁτι ℵ*. (corr.[a])
— μετετεθηκεν ℵ*. (corr.[a]?) D[b]L.
— μεταθεσεως] † add. αυτου ⊊.ℵ[c]D[c]. 37. KL. Syrr.(Pst.)&Hcl. Arm. | om. Aℵ*D*. 17. 47. P. Vulg. Memph. [Æth.]
— ευηρεστηκεναι ℵD. 37. P. | ευαρεστ. A. 17. 47. KL.
6. πιστευσας 37 *Scr.*
— τῳ θεῳ Aℵ[c]D*. 37. 47. rel. | om. τῳ ℵ*D[b]. 17. (vid. *Clem.* 433.)
— εκζητουσιν] ζητουσιν P.
7. μηδεπω] μηπω 47.
8. ὁ καλουμ. AD*. 17. Vulg. Arm. | om. Æth. | *om. ὁ ⊊. ℵD[c]. 37. 47. KLP.
8. εξελθειν post εις τοπον D.
— τοπον] † praem. τον ⊊. ℵ[c]D[c]. 37. 47. KL. Arm. | om. Aℵ*D*. 17. P.
— ημελλεν ℵD[c]. 17*s*. 37. 47. LP. | εμελλ. AD*K.
— κληρονομιαν λαμβανειν (om. εις) ℵ*. | praem. εις ℵ[1]. *s.a.* | λαμβ. εις κληρ. ℵ[c].
9. πιστει] και D*.
— παρωκησεν] add. Αβρααμ D[c]. 37. P.
— γην] † praem. την ⊊. D*. 37. P. Arm. | om. AℵD[b]. 17. 47. KL.
— Ισαακ D*.
— και Ιακωβ] om. 47*. (add. supra[1]).
— της αυτης Aℵ[c]D[c]. rel. Arm. edd. (om. της ℵ*. της αυτης επαγγ. ℵ[a].) | αυτου D*. | om. Arm. *Zoh.*
10. εξεδεχετο] απεκδεχετο P.

---

5. habuit *Cl.* | 6. placere deo *Cl.* | sit *Cl.* | 7. iis *Cl.* | 9. demoratus *Cl.*

AND. 17. 37. 47. KLP.
§ Theb.

11 § Πίστει καὶ αὐτὴ [i] Σάῤῥα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας †, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. 12 διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, [k] καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ‡ ὡς ἡ" ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος. 13 κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ ‡ κομισάμενοι" τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόῤῥωθεν αὐτὰς ἰδόντες † καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. 14 οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. 15 καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ‡ μνημονεύουσιν" ἀφ' ἧς † ἐξέβησαν", εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι· 16 ‡ νῦν" δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν, ἐπουρανίου· [l] διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεὸς θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν. 17 πίστει προσενήνοχεν [m] Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, 18 πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι [n] Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα· 19 λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. 20 πίστει [*] [καὶ]" περὶ μελλόντων [o] εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἠσαῦ. 21 πίστει [p] Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησεν, [q] καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. 22 πίστει [r] Ἰωσὴφ τε-

[i] Gen. 17:19.
[k] Gen. 15:5. 22:17.
[l] Ex. 3:6.
[m] Gen. 22:1, seq.
[n] Gen. 21:12. Rom. 9:7.
[o] Gen. 27:28.
[p] Gen. 48:15, seq.
[q] Gen. 47:31.
[r] Gen. 50:24.

11 Fide et ipsa Sarra sterelis virtutem in conceptionem seminis accepit etiam praeter tempus aetatis, quoniam fidelem credidit esse qui promiserat. 12 Propter quod ab uno orti sunt, et hoc emortuo, tamquam sidera caeli in multitudinem et sicut arena quae est ad oram maris innumerabilis. 13 Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repromissionibus, sed a longe eas aspicientes et salutantes, et confitentes quia peregrini et hospites sunt supra terram. 14 Qui enim haec dicunt, significant se patriam inquirere. 15 Et si quidem illius meminissent de qua exierunt, habebant utique tempus revertendi: 16 nunc autem meliorem adpetunt, id est caelestem. Ideo non confunditur deus vocari deus eorum: paravit enim illis civitatem. 17 Fide obtulit Abraham Isaac, cum temptaretur, et unigenitum offerebat qui susceperat repromissiones, 18 ad quem dictum est quia In Isaac vocabitur tibi semen; 19 arbitrans quia et a mortuis suscitare potens est deus, unde eum et in parabola accepit. 20 Fide et de futuris benedixit Isaac Iacob et Esau. 21 Fide Iacob moriens singulos filiorum Ioseph benedixit, et adoravit fastigium virgae eius. 22 Fide Ioseph moriens de

---

11. Σαρρα] add. στειρα D. 37. 47. P. (praem. ἡ D^b. 37.) Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | om. AN. 17. KL. ‖ add. postea ουσα 47. P. Arm. Æth.
— ελαβεν] add. εις το τεκνωσαι D*. 37. P. Syr.Hcl.
— και 2°.] om. D*.
— ἡλικιας] † add. ἐτεκεν ⊊. N^{c}D^c. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. AN*D*. 17. Vulg. Memph. Theb. Æth.
12. εγεννηθ. ND^b. 37. 47. L. | εγενηθ. AD*. 17. KP.
— ὡς ἡ AN(D.) 17. 37. 47. KLP. (καθως ἡ D*.) | ‡ ὡσει ⊊.
— ἡ παρα το χειλος] om. D*.
13. κομισαμενοι N*. 17. P. | προσδεξαμενοι A. | ‡ λαβοντες ⊊. N^{c}D. 37. 47. KL.
— ἰδοντες] ειδοτες 17. ‖ † add. και πεισθεντες ⊊. | om. AND. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
13. ξενοι] add. και παροικοι D*P. | om. (*Clem.* 554.) *Orig.* ii. 802^d.
— και παρεπιδημοι *Orig.* ii. κ. παρεπιδημουντες *Clem.* | om. P.
— επι της γης *Orig.* ii. | om. P.
14. πατριδα] praem. και 37.
— επιζητουσιν] ζητουσιν D*.
15. μνημονευουσιν N*(D*.) 47. (?-σαν D*.) | εμνημονευσαν 17. | ‡ εμνημονευον ⊊. AN^{c}D^c. 37. KLP. Vulg.
— αφ'] εξ 37.
— εξεβησαν AN*D*. 17. P. | ‡ εξηλθον ⊊. N^{c}D^c. 37. 47. KL.
— αν] om. D*.
16. νυν AND. 17. 37. 47. KL*Tf.*P. | ‡ νυνι ⊊.
— θεος post επικαλ. αυτ. D*P. | ante *Orig.* iv.
16. επικαλεισθαι] καλεισθαι K. *Orig.* iv. 70^a.
— αυτων *Orig.* iv. | αυτους L.
17. Ἀβρ. post πειραζομενος D*.
— Ισαακ ND*.
— μονογενη] -νην D*.
— αναδεξαμενος] δεξαμενος K.
18. ὁτι] om. D*.
— Ισαακ ND*.
19. εγειρειν ND. 37. 47. KL. *Orig.* ii. 37^f. | εγειραι A. 17. P.
— δυνατος ND*. 17. 37. 47. KLP. Vulg. *Orig.* ii. *Orig. Int.* ii. 82^c. | δυναται AD^b. ‖ add. εστιν P.
20. πιστει και AD*. 17. 37. Vulg. | *om. και ⊊. ND^c. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.

11. esse eum qui repromiserat *Cl.* | 12. quod et ab uno *Cl.* | 13. super *Cl.* | 15. ipsius mem. *Cl.* | 19. parabolam *Cl.* | 21. super fastigium F *Lat.*

Vulg. Syrr. P. (H.) Memph. (Theb.) Arm. Æth. ¶ Theb.

λευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.¶

[23] Πίστει [s] ‡ Μωυσῆς″ γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. [24] πίστει ‡ Μωυσῆς″ μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ, [25] μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν· [26] μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν ‡ Αἰγύπτου″ θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ χριστοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. [27] πίστει [t] κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησεν.¶ [28] πίστει πεποίηκεν [u] τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα, θίγῃ αὐτῶν. [29] πίστει [w] διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς * γῆς″, ἧς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. [30] πίστει [x] τὰ τείχη Ἰεριχὼ ‡ ἔπεσαν″, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. [31] πίστει [y] Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ᾽ εἰρήνης.

[32] Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει ‡ με γὰρ″ διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ †, † Σαμψών, † Ἰεφθάε, ‡ Δαυείδ″ τε καὶ Σαμουήλ, καὶ τῶν προφητῶν· [33] οἳ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, ‡ ἠργάσαντο″

profectione filiorum Israhel memoratus est et de ossibus suis mandavit.

[23] Fide Moses natus occultatus est mensibus tribus a parentibus suis, eo quod vidissent eligantem infantem, et non timuerunt regis edictum. [24] Fide Moses grandis factus negavit se esse filium filiae Pharaonis, [25] magis eligens adfligi cum populo dei quam temporalis peccati habere iucunditatem, [26] maiores divitias aestimans thesauro Aegyptiorum improperium Christi: aspiciebat enim in remunerationem. [27] Fide reliquid Aegyptum, non veritus animositatem regis: invisibilem enim tamquam videns sustinuit. [28] Fide celebravit pascha et sanguinis effusionem, ne qui vastabat primitiva tangeret eos. [29] Fide transierunt mare rubrum tamquam per aridam terram, quod experti Aegyptii devorati sunt. [30] Fide muri Hiericho ruerunt, circumiti dierum septem. [31] Fide Raab meretrix non periit cum incredulis, excipiens exploratores cum pace.

[32] Et quid adhuc dicam? Deficiet enim me tempus enarrantem de Gedeon Baruc Samson Iepthe David et Samuhel et profetis, [33] qui per fidem devicerunt regna, operati sunt

[s] Ex. 2:2, seq.
[t] Ex. 12:41.
¶ Syr. Hcl.
[u] Ex. 12:11, seq.
[w] Ex. 14:22, seq.
[x] Jos. 6:20.
[y] Jos. 6:17.

---

20. μελλ.] praem. των L. — ευλογησεν ℵD. 47. KsLP. | ηυλογ. A. 17. 37 *Scr.* — Ισαακ AℵcDc. 17. 37. 47. KsLP. | om. ℵ*. | Ισακ ℵaD*.

21. ευλογησεν ℵ. 37. 47. KsLP. | ηυλογ. AD. 17. — επι] om. D *Lat.* Vulg. *Cl. Am. Fuld.* | Contra, MSS. ("in" *Harl. R. Btly.* "super" F *Lat. S. Btly.*) vv.

23. Μωυσης ℵD*. 17. 37. 47. KsLP. | ‡ Μωσης ☽. ADc. — διαταγμα] δογμα A *ut vid.* — fin. add. πιστι μεγας γενομενος Μωυσης ανιλεν τον Αιγυπτιον κατανοων την ταπινωσιν των αδελφων αυτου D*. in Cod. uno Latino man. rec. teste Erasmo, et in duobus quorum meminit Zegerus. vid. Sabat.

24. Μωυσης ℵ. 17. 37. 47. KLP. | ‡ Μωσης ☽. D. [A n.l.]

25. γκακωχεισθαι 17.

26. Αιγυπτου ℵD. 47. KLP. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. Æth. *Clem.* 609. *Orig.* Cat. Cram. Rom. 69. *Syn. Ant.* Routh. iii. 299. *Eus.* c. Mcl. 94a. Ægyptiorum Vulg. *Orig. Int.* i. 47c. | εν Αιγυπτου A. 17. | ‡ εν Αιγυπτῳ ☽. 37.

27. κατελειπεν A. 17. 47*. L2 [h.*.] | Contra, ℵD. 472. KsP. *Clem.* 609. — ὁρων *Clem.* | add. τα D* *Wetst.*

28. ολοθρευων ℵ. 17. 37. 47. KsLP. | ολεθρευων AD. — πρωτοτοκια 47. (-το- supra scr.) — θιγει K*.

29. ξηρας γης AℵD*. 17. 47. Vulg. Syr.Pst. Memph. *Mill.* Arm. Æth. | * om. γης ☽. Dc. 37. KLP.

30. επεσαν AℵD*. 17. P. | επεσον 37. | ‡ επεσεν ☽. Dc. 47. KL. — ζ′ D.

31. πορνη] praem. επιλεγομενη ℵ*. (om.c)

32. ετι] om. D*. — επιλειψει *Clem.* 435. | επιλειψη 17. | επιλιψει D*. | επιλειψει ℵ. | επιλιποι *Petr. Alex.* Routh. iv. 35.

32. με γαρ AℵD*. 17. Syr.Pst. | ‡ γαρ με ☽. Dc. 37. 47. KsLP. Vulg. *Clem.* — περι] add. δε D*. | om. *Clem.* — Βαρακ] praem. και D*. Syr.Pst. Æth. ‖ † add. τε ☽. Dc. 37. 47. KsLP. | om. AℵD*. 17. Vulg. Memph. Arm. *Clem.* — Σαμψων] † praem. και ☽. D. 37. 47. KsLP. Syr.Pst. Æth. (Σαμψω D*.) | om. Aℵ. 17. (D *Lat.*) Vulg. Memph. Arm. *Clem.* — Ιεφθαε] † praem. και ☽. D. 37. 47. KsLP. Syr.Pst. Æth. | om. Aℵ. 17. Vulg. Memph. Arm. *Clem.* — προφητων] praem. αλλων 37. Syr.Pst. Arm. Æth. | om. *Clem.*

33. ηργασαντο ℵ*D*. 47*. | ‡ ειργ. ☽. AℵcDc. rel.

30. corruerunt circuitu *Cl.* | 31. peribit *Am.** | 32. *om.* "et" ante Sam. *Cl.* | 33. vicerunt *Cl.* |

δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν,[z] ἔφραξαν στόματα λεόντων, [34] [a] ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα ‡ μαχαίρης″, ‡ ἐδυναμώθησαν″ ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων. [35] [b] ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· [36] ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· [37] ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ ‡ μαχαίρης″ ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, [38] ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος· ‡ ἐπὶ″ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. [39] καὶ οὗτοι πάντες, μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, [40] τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

iustitiam, adepti sunt repromissiones, obturaverunt ora leonum, [34] extincxerunt impetum ignis, effugerunt aciem gladii, convaluerunt de infirmitate, fortes facti sunt in bello, castra verterunt exterorum. [35] Acceperunt mulieres de resurrectione mortuos suos: alii autem distenti sunt, non suscipientes redemptionem, ut meliorem invenirent resurrectionem: [36] alii vero ludibria et verba experti, insuper et vincula et carceres, [37] lapidati sunt, secti sunt, temptati sunt, in occisione gladii mortui sunt, circumierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, adflicti, [38] quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes et montibus et speluncis et in cavernis terrae. [39] Et hi omnes testimonium fidei probati non acceperunt repromissionem, [40] deo pro nobis melius aliquid providente, ut ne sine nobis consummarentur.

XII. [1] § Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, [2] ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ

[1] Ideoque et nos tantum habentes inpositam nubem testium, deponentes omne pondus et circumstans nos peccatum, per patientiam curramus propositum nobis certamen, [2] aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Iesum, qui

---

33. δικαιοσυνη D*.
— στομα D*.
34. μαχαιρης ℵND*. | ‡-ρας ⸗. Dᵉ. 17s. 37. 47. rel.
— ἐδυναμωθησαν ℵN*D*. | ‡ ενεδυν. ⸗. ℵᶜDᵇ. 17. 37. 47. KLP.
35. γυναικες ℵᶜDᵇ. 17. 37. 47. KLP. (et reddiderunt mulieribus filios suos ex resurrectione mortuorum Syr.Pst.) | -καϛ AN*D*. | (castras ceperunt ı exterorum acceperunt mulieres ı de resurrectione mortuorum suorum D *Lat.*) acceperunt mulieres mortuas &c. Memph. *Wilk.*
— ετυμπανισθησαν] απετυμπανισθησαν D*.
36. εμπαιγμων *Clem.* 609. | ενπεγματων D*.
— δε 2°. *Clem.* | om. 37.
37. επρισθησαν επειρασθησαν ADᵉ. 37. 47. K. Vulg. Memph. Arm. *Orig.* i. 699ᵃ. iii. 218ᵇ. 465ᵇ. (iv. 268ᶜ.) *Orig. Int.* iii. 848ᶜ. | επειρασθ. επρισθ. ℵ. 17. LP. | επιρασθησαν *bis.* D*. | om. επειρασθησαν Syr.Pst. *Clem.* 609. *Orig.* i. 19ᵉ. *Eus.* P.E. 583ᵈ. | om. utr.q. Æth.
37. μαχαιρης ℵD*. 17. | ‡-ρας ⸗. Dᵉ. 37. 47. rel. *Clem. Orig.* i. *bis.* iii. *bis.* iv. *Eus.* P.E. [A *n.l.*]
— θλιβομενοι post κακουχουμενοι 17. *Orig.* in Prov. Mai 24. | ante *Clem. Orig.* i. 707ᵇ. ii. 648ᶠ. iii. 218ᵇ. 465ᵉ. (iv. 268ᵈ.) Cat. Cram. Eph. 103. *Orig. Int.* iii. 848ᵉ. *Eus.* P.E. c. Mcl. 14ᵃ. in Es. 437ᵈ. in Ps. 286ᵇ. 405ᵉ. | om. *Orig.* i. 699ᵃ.
— κακουχουμενοι *Clem. Orig.* i. ii. iii. (Lommatzsch) (iv.) in Prov. Cat. Eph. *Eus.* P.E. c. Mcl. (*Gaisf.*) in Es. in Ps. *bis.* | κακοχουμ. Dᵉ. 37 *Scr.* 47. L. *Eus.* c. Mcl. *ed.* | κακοχομ. P. | κακωχουμ. K. | κακουμενοι *Orig.* iii. 218ᵇ. De la Rue.
38. επι AN. 17. P (επ') *Orig.* iii. 218ᵇ. | ‡ εν ⸗. D. 37. 47. KL. *Clem.* 609. *Orig.* i. 699ᵃ. 707ᵇ. Cat. Cram. Eph. 103. *Eus.* P.E. 583ᵈ. in Ps. 248ᵃ. 405ᵉ.
39. ουτοι post παντ. μαρτυρ. D. | ante *Orig.* ii. 387ᶜ. Cat. Cram. Cor. 80. *Orig. Int.* ii. 222ᵉ. 373ᶠ. 437ᵈ. | om. *Clem.* 609.
39. της πιστεως *Clem. Orig.* ii. iii. 704ᵇ. Cat. Cor. | om. της 37.
— την επαγγελιαν ℵD. rel. *Clem. Orig.* ii. iii. Cat. Cor. *Orig. Int.* ii. 222ᵉ. | τας επαγγελιας A. *Orig. Int.* ii. 373ᶠ. 437ᵈ. *Eus.* Ecl. Pr. 89. ‖ add. του θεου *Clem.*
40. κρειττον τι ante περι ημων D*. (Syr.Pst.) Memph. (Æth.) *Eus.* Ecl. Pr. 89. | post *Clem.* 609. *Orig.* ii. 387ᶜ. iii. 704ᵇ. Cat. Cram. Cor. 80. *Orig. Int.* ii. 222ᵉ. 373ᶠ. 437ᵈ.
1. τοσουτον *Clem.* 609. | τηλικουτον ℵ* (corr.ᶜ)
— αποθόμενοι 17. | Contra, *Clem.*
— τρεχομεν 47. KP. | Contra, *Clem.*
2. σταυρον] praem. τον D*. | om. *Orig.* i. 298ᵉ. *Eus.* in Ps. 701ᶜ.

37. circuierunt *Cl.* ‡ 38. in montibus (*om.* "et") *Cl.* | 39. testimonio *Cl.* | 40. ut non sine *Cl.*
1. tantam *Cl.* | ad propositum *Cl.*

Vulg. Syr. P. Memph. [Theb.] Arm. Æth.

τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρόν, αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ ‡ κεκάθικεν." [3] ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ‡ ἑαυτὸν" ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε, ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

[4] Οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, [5] καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, [c] Υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. [6] ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος, παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. [7] ‡ εἰς" παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· τίς γάρ † υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; [8] εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασιν πάντες, ἄρα νόθοι ‡ καὶ οὐχ υἱοί ἐστε". [9] εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτάς, καὶ ἐνετρεπόμεθα·¶ οὐ ‡ πολὺ" μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; [10] οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ. [11] πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.

[c] Prov. 3:11, 12.

¶ Theb.

11. πᾶσα μὲν

proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, atque in dextera sedis dei sedit. [3] Recogitate enim eum qui talem sustinuit ■ peccatoribus adversum semet ipsos contradictionem, ut ne fatigemini animis vestris deficientes. [4] Nondum usque ad sanguinem restitistis adversum peccatum repugnantes, [5] et obliti estis consolationis, quae vobis tamquam filiis loquitur, dicens, Fili mi, noli neglegere disciplinam domini, neque fatigeris dum ab eo argueris: [6] quem enim diligit dominus castigat, flagellat autem omnem filium quem recipit. [7] In disciplina perseverate. Tamquam filiis vobis offert deus: quis enim filius quem non corripit pater? [8] Quod si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes, ergo adulteri et non filii estis. [9] Deinde patres quidem carnis nostrae habuimus eruditores et reverebamur: non multo magis obtemperabimus patri spirituum et vivemus? [10] Et illi quidem in tempore paucorum dierum secundum voluntatem suam erudiebant nos, hic autem ad id quod utile est in recipiendo sanctificationem eius. [11] Omnis autem disciplina in praesenti quidem videtur non esse gaudii sed meroris, postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam reddet iustitiae.

---

2. τε] δε L.
— του θεου *Orig.* i. | om. ℵ.
— κεκαθικεν AℵD. 17. 37. 47. (K)L(P.) (-θηκεν KP.) | ‡ εκαθισεν 𝔖. Arm. *Rieu. Orig.* i.
3. τον] om. D*.
— τοιαυτην] praem. την 47. | τοσαυτην 17.
— ὑπομενηκοτα 37 *Scr.*
— ὑπο] απο D*.
— ἑαυτον AP. Vulg. *Cl. Dem.* (in contradictionem propriam Memph.) | ‡ αυτον 𝔖. Dᶜ. 37. 47. KL. | ἑαυτους ℵ*D*. *Am. Fuld. Tol. Harl.* (adversum semet ipsos) Syr.Pst. in vobis D Lat. | αυτους ℵᶜ. 17. (om. εις αυτ. *s.* ἑαυτ. Theb. Arm.) de eo inter vos Æth.
— ὑμων] om. 37.
— εκλυομενοι] εκλελυμενοι D*.
4. ουπω] add. γαρ D*L. Vulg. *Cl.* Memph. Theb. Arm.
— αντικατεστητε] αντεστητε K. | αντεκατεστητε 17. 37 *Scr.* L*.
— της ἁμαρτιας 37* *Scr.*
— ανταγωνιζομενοι] αγωνιζομενοι 37.
5. εκλελησθε] εκλελυσθε K. ‖ add. παρα D*.
— ὡς] om. 37.
— μου *Clem.* 68. | om. D*. 37. *Clem.* 335. *Orig. Int.* ii. 698ᵉ. iii. 355ᵈ. (vid. Prov. iii. 11. LXX.)
— ελενχομενος ante ὑπ' αυτου D. *Orig. Int.* iii. | post *Clem. bis. Orig. Int.* ii.
— μαστιγει 37 *Scr.*
7. εις παιδειαν AℵD. 17. 37. 47*. KLP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 355ᵈ. (quem recipit in discip. D *Lat.*) | ‡ ει παιδειαν 𝔖. 47².
— ὑπομενετε] ὑπομεινατε D*.
— ὑμιν] ἡμιν 17.
— τις γαρ] † add. εστιν 𝔖. ℵᶜD. 17. 37. 47. KL. Syr.Pst. Memph. Arm. | om. Aℵ*P. Vulg. Theb. Æth. *Orig. Int.* iii.
— ου παιδευει] ουκ επαιδευσεν P.
8. νοθοι] νοθροι A.
— και ουχ υἱοι ante εστε AND*. 17. 37. Vulg. *Orig. Int.* ii. 485ᶠ. | ‡ post 𝔖. Dᵇ. 47. KLP. Syr.Pst. (Memph. Theb.) Arm. *Rieu.* Æth.
9. ειτα] ει δε Syr.Pst. Arm.
9. εντρεπομεθα *Elz.* (*sphalma*).
— πολυ AℵD*. 17. | ‡ πολλῳ 𝔖. Dᶜ. 37. 47. KL. [h. P.] ‖ add. δε ℵᶜD*.
— ζησομεν 37. K. | Contra, *Orig. Int.* ii. 249ᶜ.
10. οἱ] ὁ ℵ*. (corr.ᶜ)
— κατα το δοκουν αυτοις επαιδευον] επαιδευεν ἡμας και τα δοκουντα αυτοις D*.
— αυτοις] αυτους L.
— συμφερων A.
— εις] προς 47. | om. εις το ℵ*. (add.ᶜ)
11. δε AℵᶜDᶜ. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Pst. Memph. *Orig.* iii. (666ᵈ.) *Orig. Int.* 681ᶠ. | μεν ℵ*. 17. P. | om. D*. Arm. Æth.
— αυτης *Orig.* ii. 601ᵉ. iii. 667ᵈ. | αυτοις D*. (corr.ᵇ)
— γεγυμνασμενοις *Orig.* ii. iii. | γεγυμνασμενης L.
— δικαιοσυνης *Orig.* iii. | -νην 17.

---

2. sedot *Cl.* | 3. semet ipsum *Cl.* | 4. nondum enim *Cl.* | 7. offert se *Cl.* | 9. eruditores habuimus *Cl.* | reverebamur eos *Cl.* | *om.* non *Am.** | obtemperavimus *Am.* | 11. reddidit *Am.*

ℵ[C] D [M]. 17. 37. 47. KLP.

[12] Διὸ [d] τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε, [13] [e] καὶ τροχιὰς ὀρθὰς [‡] ποιεῖτε" τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον. [14] εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον· [15] ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, [f] μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ, καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσιν [*] οἱ" πολλοί· [16] § μή τις πόρνος, ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, [g] ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια [‡] ἑαυτοῦ." [17] ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη· [h] μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὗρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

[18] § Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ [†] καὶ [i] κεκαυμένῳ πυρί, καὶ γνόφῳ, καὶ [‡] ζόφῳ", καὶ θυέλλῃ, [19] καὶ [k] σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρῃτήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· [20] οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, [l] Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους, [§] λιθοβοληθήσεται [†], [21] καί, οὕτως φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, [‡] Μωυσῆς" εἶπεν, [m]

[12] Propter quod remissas manus et soluta genua erigite, [13] et gressus rectos facite pedibus vestris, ut non claudicans erret, magis autem sanetur. [14] Pacem sequimini cum omnibus, et sanctimoniam, sine qua nemo videbit dominum; [15] contemplantes ne quis desit gratiae dei, ne qua radix amaritudinis sursum germinans impediat et per illam inquinentur multi, [16] ne quis fornicator aut profanus ut Esau, qui propter unam escam vendidit primitiva sua. [17] Scitote enim quoniam et postea cupiens hereditare benedictionem reprobatus est: non enim invenit paenitentiae locum, quamquam cum lacrimis inquisisset eam.

[18] Non enim accessistis ad tractabilem et accensibilem ignem et turbinem et caliginem et procellam, [19] et tubae sonum et vocem verborum, quam qui audierunt excusaverunt se, ne eis fieret verbum: [20] non enim portabant quod dicebatur, Et si bestia tetigerit montem, lapidabitur: [21] et, ita terribile erat quod videbatur, Moses dixit, Exterritus sum

[d] Es. 35:3.
[e] Prov. 4:26.
[f] Deut. 29:18.
[g] Gen. 25:31.
[h] Gen. 27:30.
[i] Deut. 4:11.
[k] Exod. 19:16.
[l] Exod. 19:13.
[m] Deut. 9:19.

---

13. τροχιας] praem. τας 37.
— ποιειτε ℵ*. 17. P. | ‡ ποιησατε ⊃. AℵᶜD. 37. 47. KL.
— ιαθει L.
14. ab init. αδελφοι 37.
15. μη τις] praem. ινα D*. | om. *Clem.* 622.
— χαριτος] δοξης K.
— ενοχλη *Clem.* (ενοχλησῃ *Meth.* Jahn 76.) | ενοχλει KP. (progerminat afflictionem Æth.) ‖ ἐν χολῃ Deut. xxix. 18.
— δια ταυτης ℵD. 37. KL. | δι' αυτης A. 17. 47. P. *Clem.*
— οἱ πολλοι Aℵ. 17. 47. *Clem.* | * om. οἱ ⊃. D. 37. KLP. Arm. *Rieu.*
16. ὃς] om. D*.
— απεδοτο ℵD. 17. 37. 47. KLP. | -δετο AC.
— ἑαυτου Aℵ*CDᵇ. | ‡ αυτου ⊃. ℵᶜD*. 17. 37. 47. KLP. | om. Arm. *Clem.*
17. θελων] λεγων D*.
18. ψηλαφωμενῳ] † add. ορει ⊃. DKLP. Vulg. *Cl.* Arm. *Orig. Int.* ii. 420ᵈ. | praem. 37. | om. AℵC. 17. 47. *Am. Fuld. Dem. Harl. Tol.* Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. *Orig. Int.* ii. 281ᵈ.
18. και κεκαυμενῳ *Orig. Int.* ii. 281ᵈ. 420ᵈ. | κεκαλυμμενῳ D*. (om. και et *Harl.* Memph. Theb. Arm.)
— και ζοφῳ Aℵ*CD*. 17. P. | ‡ και σκοτῳ ⊃. ℵᶜDᵇ. 37. 47. L. (habet post και ζοφ. Arm.) | om. K.
19. οἱ ακουσαντες] quae non audiverunt Memph.
— μη] om. ℵ* (add.ᶜ)P.
— προσθειναι A.
20. θιγει K.
— λιθοβοληθησεται] † add. η βολιδι κατατοξευθησεται ⊃. (vid. Exod. xix. 13.) | om. AℵCDM. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth.
21. οὑτως] ου D*.
— ην] η ℵ*. (corr.ᶜ.) 17.
— Μωυσης ℵC. 17. KL. | ‡ Μωσης ⊃. ADM. 47. P.
— εκφοβος] ενφοβος M. *Clem.* 69.
— ειμι] om ℵ*. (add.ᶜ)
— εντρομος ACDᶜM. rel. *Clem.* 69. | εκτρομος ℵD*.
22. αλλα *Orig.* i. 183. 714ᶠ. ii. 768ᵃ. iii. 739ᵃ. iv. 174ᵉ. | ου γαρ A. (e ver. 18.)
— ορει *Orig.* i. *bis.* ii. iii. iv. *Eus.* H.E. De mart. Pal. xi. (430.) D.E. 304ᵈ. c. Mcl. 136ᵃ. 163ᵈ. in Es. 442ᵇ. 454ᶜ. 545ᵃ. in Ps. 15ᵇ. et saepe | ορη 17. | om. Æth.
— και 1°. *Orig.* i. 183. 714ᶠ. 747ᵈ. ii. iii. iv. *Orig. Int.* ii. 281ᵈ. 292ᵉ. 420ᵈ. 451ᵉ. *Eus.* D.E. c. Mcl. *bis.* in Es. *ter.* in Ps. 50ᵈ. 201ᵃ. 209ᵃ. 313ᵃ. 360ᵉ. 431ᶜ. 437ᵉ. 451ᵃ. 481ᵈ. 529ᵈ. 645ᵇ. | om. D*. Æth. *Eus.* H.E. in Ps. 388ᵉ. *Hil.* 58ᵈ.
— επουρανιῳ ante Ἱερουσ. D*. | Contra, *Orig.* i. *ter.* ii. iii. iv. *Orig. Int.* ii. *quater. Eus.* H.E. D.E. c. Mcl. *bis.* in Es. *ter.* in Ps. 49ᵉ. 50ᵈ. 191ᶜ. 201ᵃ. 209ᵃ. 313ᵃ. 360ᵉ. 388ᵉ. 431ᶜ. 437ᵉ. 451ᵃ. 481ᵈ. 539ᵉ. 645ᵇ. | επουρανιων A*.
— μυριασιν *Orig.* i. *ter.* iii. iv. *Eus.* D.E. c. Mcl. *bis.* in Es. 454ᶜ. in Ps. 191ᶜ. 201ᵃ. 313ᵃ. 451ᵃ. 539ᵉ. | μυριων ἁγιων D*. (om. ἁγιων Dᶜ.) | myriades laetorum Æth. | μυριαδων Vulg. *Orig.* i. 714ᶠ. (ed. Spencer).

13. claudicans quis *Cl.* | 14. sanctimonia *Am.* | deum *Cl.* | 18. tractabilem montem *Cl.*

Vulg. Syr. P. Memph. [Theb.] Arm. Æth.
21. ἔκτρομος

ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος· [22] ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἰερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν, ἀγγέλων πανηγύρει, [23] καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ‡ ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς," καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασιν δικαίων τετελειωμένων, [24] καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ ‡ κρεῖττον" λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἅβελ. [25] βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ‡ ἐξέφυγον",† ἐπὶ † γῆς παραιτησάμενοι *τὸν" χρηματίζοντα, ‡ πολὺ" μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι, [26] οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων, [n] Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ ‡ σείσω" οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. [27] τὸ δέ, Ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ ‡ τὴν τῶν σαλευομένων" μετάθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. ¶ [28] διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ ‡ εὐλαβείας καὶ δέους". [29] [o] καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλ.σκον.

[n] Hag. 2 : 6.

¶ Theb.

[o] Deut. 4 : 24. 9 : 3.

et tremebundus: [22] sed accessistis ad Sion montem et civitatem dei viventis, Hierusalem caelestem, et multorum milium angelorum frequentiae, [23] et ecclesiarum primitivorum qui conscripti sunt in caelis, et iudicem omnium deum, et spiritus iustorum perfectorum, [24] et testamenti novi mediatorem Iesum, et sanguinis sparsionem melius loquentem quam Abel. [25] Videte ne recusetis loquentem: si enim illi non effugerunt recusantes eum qui super terram loquebatur, multo magis nos qui de caelis loquentem nobis avertimur; [26] cuius vox movit terram tunc, modo autem repromittit dicens, Adhuc semel ego movebo non solum terram sed et caelum. [27] Quod autem, Adhuc semel, dicit, declarat mobilium translationem tamquam factorum, ut maneant ea quae sunt inmobilia. [28] Itaque regnum inmobile suscipientes habemus gratiam, per quam serviamus placentes deo cum metu et reverentia: [29] etenim deus noster ignis consumens est.

XIII. κ' [1] Ἡ φιλαδελφία μενέτω. [2] τῆς φιλοξενίας μὴ

[1] Caritas fraternitatis maneat. [2] Et hospitalitatem nolite

---

22. (ecclesia angelorum multitudinis frequentium *Hil.* 404[b].) *πανηγ.* cum antt. ACDM. 17. 37. 47. LP. *Orig.* i. 714[f]. iii. *Eus.* D.E. c. Mcl. 1°. in Es. 454[c]. in Ps. 191[c]. 451[a]. 539[e]. | collaudantium *Orig. Int.* ii. 281[d]. 420[d].

23. *πρωτοτοκων τεκνων Meth.* Jahn. 32. — *απογεγραμμενων* ante *εν ουρανοις* AℵCDM. 17. 37. 47. LP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* i. 184. 747[d]. iv. 174[e]. *Orig. Int.* ii. 281[d]. 420[d]. *Meth. Eus.* c. Mcl. *bis.* in Es. 454[d]. in Ps. 201[a]. 313[a]. 451[a]. 539[e]. *τα προτοτοκα τα εναπογεγραμμενα εν ουρανοις Clem.* 69. | ‡ post ⊃. K. — *κριτῃ*] *κριτης* 17. — *πνευμασιν*] *πνευματι* D*. — *δικαιων τετελειωμενων*] *τελιων δεδικαιωμενοις* ℵ*. (corr.[c]) | (*δικαιων τεθεμελιωμενων* D*. justorum funditorum *Lat.* ecclesia spirituum in domino fundatorum *Hil.* 404[b].)

24. *μεσιτῃ*] *μεσιτης* D*. — *κρειττον* AℵCDM. 37. KLP. Vulg. | ‡ *κρειττονα* ⊃. 17 (*-τωνα*) 47.

24. *τον*] *το* L.

25. *παριτησησθε* P. — *λαλουντα*] add. *υμιν* D. *Harl.** Theb. Æth. — *ει*] *οι* 37. — *εξεφυγον* AℵC. 17. P. | ‡ *εφυγον* ⊃. ℵ[c]D[c]M. 37. 47. KL. (*εφυγαν* D*.) — *επι*] † praem. *τον* ⊃. ℵ[c]. (37.)47. KLP. Arm. *Rieu.* | post *παραιτησαμενοι* AℵCDM. 17. | *παραιτησαμενοι τον επι γης* 37. — *γης*] † praem. *της* ⊃. | om. AℵCDM. 17. 37. 47. KLP. Arm. | ex monte Æth. — *τον χρημ.*] * om. *τον* ⊃. vid. ante. — *πολυ* AℵCD* 17. | ‡ *πολλῳ* ⊃. D[c]M. 37. 47. KLP. — *ἡμεις*] *ὑμεις* C. 47. — *τον* ult.] *των* 17. — *ουρανων*] *-νου* ℵM.

26. *ἡ φωνη*] om. *ἡ* M. — *επηγγελται*] *επαγγελεται* 17. — *ετι*] *ὁτι* 47. | *ὁτι ετι* M. — *εγω* ante *ἅπαξ* D. — *σεισω* AℵCM. 17. 47. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Æth. | ‡ *σειω* ⊃. D. 37. KLP. Arm. *Rieu.* ‖ add. *λεγει* D*. — *γην*] om. P*. (supra[1].)

27. *ετι*] om. 47. — *την* ante *των σαλευομενων* AℵC. 17. | ‡ post ⊃. ℵ[c]D[c]. 37. 47. KLP. ‖ om. *την* D*M. Arm. — *ινα μεινῃ τα μη σαλευομενα*] om. A.

28. *εχωμεν* ACDM. 47. L. *Dem.* Syr.Pst. Memph. Arm. | *εχομεν* ℵ. 17. 37. KP. Vulg. et *Am. Fuld. Harl.* Æth. — *λατρευωμεν* ACD. 17. L. Vulg. | *-ομεν* ℵM. 37. 47. KP. Arm. — *ευαρεστως*] *ευχαριστως* D*. — *μετ'* D. — *ευλαβειας και δεους* AℵC*D*. 17. Syr.Pst. Memph. *Mill.* Theb. *ut vid.* (*Gb.*) Arm. | *ευλαβ. και αιδους* ℵ[c]D[b]MP. | ‡ *αιδους και ευλαβειας* ⊃. 37. 47. KL. Vulg.

29. *και Orig.* ii. 572[c]. | *κυριος* D*.

2. *της φιλοξενιας*] *την -νιαν* ℵ. (corr.[c])

---

22. frequentiam *Cl.* | 23. ecclesiam *Cl.* | 24. aspersionem *Cl.* | 25. avertimus *Cl.* | 26. tunc nunc autem *Cl.* | et ego *Cl.* | 1. maneat in vobis *Cl.*

ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. [3] μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. [4] τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους ‡γὰρ″ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. [5] ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, [p] Οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω· [6] ὥστε θαῤῥοῦντας ἡμᾶς λέγειν, [q] Κύριος ἐμοὶ βοηθός, [καὶ] οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος; [7] μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν.

[8] Ἰησοῦς χριστὸς ‡ἐχθὲς″ καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. [9] διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ ‡παραφέρεσθε·″ καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ ‡περιπατοῦντες.″ [10] ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ ¶ φαγεῖν ¶ οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. [11] ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζῴων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς· [12] διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. [13] τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς

A ℵ C D M. 17. 37. 47. K (L) P.

p Deut. 31:6. Jos. 1:5.

q Ps. 117 (118):6.

ΚΑ′

¶ L.

oblivisci: per hanc enim latuerunt quidam angelis hospitio receptis. [3] Mementote vinctorum tamquam simul vincti, et laborantium tamquam et ipsi in corpore morantes. [4] Honorabile conubium in omnibus et torus inmaculatus: fornicatores enim et adulteros iudicabit deus. [5] Sint mores sine avaritia, contenti praesentibus: ipse enim dixit, Non te deseram neque derelinquam; [6] ita ut confidenter dicamus, Dominus mihi adiutor est: non timebo: quid faciat mihi homo? [7] Mementote praepositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt verbum dei, quorum intuentes exitum conversationis imitamini fidem.

[8] Iesus Christus heri et hodie, ipse et in saecula. [9] Doctrinis variis et peregrinis nolite abduci: optimum enim est gratia stabiliri cor, non escis, quae non profuerunt inambulantibus in eis. [10] Habemus altare, de quo edere non habent potestatem qui tabernaculo deserviunt. [11] Quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in sancta per pontificem, horum corpora cremantur extra castra. [12] Propter quod et Iesus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est. [13] Exeamus igitur ad eum extra

2. *δια ταυτης*] δι' αυτης K.
3. *μιμνησκεσθε*] *μνησκεσθε* 47.
— *δεσμιων*] *δεδεμενων* D*.
— *κακουχουμενων* AND*. 17. 47. | *κακοχουμενων* D^c M. 37. KLP. | *κακωχουμενων* C.
4. *γαρ* AND*MP. Vulg. Memph. | ‡ *δε* 𝔖. CD^c. 17*s*. 37. 47. KL. Syr.Pst. Arm. Æth. *Rom. Clem.* 622. *Eus.* D.E. 33^d.
5. *αρκουμενοι*] -*νος* M.
— *ειρηκεν Clem.* 495. | *εφη* C e corr.
— *ουδ' ου Clem.* | *ουδε* 37.
— *εγκαταλειπω* ANCD^c M. 17. 37. 47*. KLP. | i.e. ·λειπ- = λιπ- sicut 𝔖. D*. 47^2. Vulg. Arm. *Clem.*
6. *λεγειν* ante *ημας* D. | om. *ημας* M.
— *και* A ℵ^c C^2 DM. 37. 47. KL. Arm. | om. ℵ*C*. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Æth.
6. *ποιηση* 47*.
— *ανθρωπος*] praem. ὁ D.
7. *ἡγουμενων*] *προηγουμενων* D*.
— *ὑμων*] om. D*.
— *αναθεωρουντες*] -*ρησαντες* C.
— *αναστροφης*] om. *ανα-* 37*.
— *μεμεισθε* C*.
8. *εχθες* ANC*D*M *sic*. | ‡ *χθες* 𝔖. C^3 D^c. 17. 37. 47. KLP. *Orig.* i. 250^a. ii. 778^e. ‖ om. seq. *και* 37*.
— *αιωνας*] add. *αμην* D*. | om. *Orig.* i. ii.
9. *παραφερεσθε* ANCDM. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. | ‡ *περιφερ.* 𝔖. 47. KL. Arm.
— *περιπατουντες* AN*D*. Vulg. | ‡ *περιπατησαντες* 𝔖. ℵ^c CD^c M. 17. 37. 47. KLP. Arm.
10. *εχωμεν* L.
— *εξουσιαν* ANCD^{bs·c·} 17. 37. 47. KP. vv. | om. D*M.
11. *ζωον* D*.
— *αἱμα περι ἁμαρτιας* ℵC^3 DM. 17. 37. (47.) KP. Vulg. | *περι ἁμαρτιας* om. A. | post *εις τα ἁγια* C*. Syr. Pst. Memph. Arm. (ad fin. ver. Æth.) | *περι ἁμαρτιων* 47.
— *κατακαιεται*] om. -*καιεται* 37. ‖ *καταναλισκονται* D*.
12. *ἁγιασει* 47*.
— *ιδιου*] om. 17.
— *πυλης Hipp.* c. Jud. 3. (ii. 3.) | *πα-*

6. *om.* est *Cl.* | 8. *om.* "in" *Am.** | 9. est enim gratia stabilire *Cl.* | ambulantibus *Cl.*

Vulg. Syr. P. Memph. Arm. Æth.

αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες· [14] οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. [15] δι' αὐτοῦ [οὖν] ἀναφέρωμεν [r] θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ θεῷ, τουτέστιν, [s] καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. [16] τῆς δὲ εὐποιΐας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός.

castra, inproperium eius portantes: [14] non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus. [15] Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper deo, id est fructum labiorum confitentium nomini eius. [16] Beneficientiae autem et communionis nolite oblivisci: talibus enim hostiis promeretur deus.

Ps. 49(50): 23.

[s] Hos. 14: 2.

[17] Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν, καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο. [18] προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· [‡] πειθόμεθα" γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι [19] περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

[17] Oboedite praepositis vestris et subiacete eis: ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri; ut cum gaudio hoc faciant et non gementes: hoc enim non expedit vobis. [18] Orate pro nobis: confidimus enim quia bonam conscientiam habemus in omnibus bene volentes conversari. [19] Amplius autem depraecor vos hoc facere, ut quo celerius restituar vobis.

[20] Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, [21] καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ, εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

21. ἐν ἡμῖν

[20] Deus autem pacis, qui eduxit de mortuis pastorem magnum ovium in sanguine testamenti aeterni, dominum nostrum Iesum, [21] aptet vos in omni bono, ut faciatis voluntatem eius, faciens vobis quod placeat coram se per Iesum Christum, cui gloria in saecula saeculorum, amen.

KB′

[22] Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ

[22] Rogo autem vos, fratres,

ρεμβολης P. Æth. (extra urbem Syr. Pst.)
12. επαθεν] om. ℵ*. (add.c)
13. εξερχομεθα D. 47*. KP.
15. δι' αυτου] δια τουτο K. [17 *n.l.*]
— *ουν* AℵcCDcM. 37. 47. K. Vulg. Memph. Arm. Æth. | om. ℵ*D*P. Syr.Pst. [17 *n.l.*]
— *αναφερωμεν Iren.* (Frag. Pfaff. ii.) | *αναφερομεν* 37*. KP.
16. της δε] της δ' D*.
— κοινωνιας] praem. της D.
— ευαρεστειται] ευεργετειται M.
17. ὑπεικετε] add. αυτοις ℵc.
— ὡς λογον αποδωσοντες ante ὑπερ τ. ψωχ. ὑμ. A. | post ℵC(D)M. 17. 37. 47. KP. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Hipp.* in Const. app. (Lagarde p. 89.) *Orig. Int.* ii. 351e. ‖ αποδοσοντες 47. | αποδωσονται περι υμων D*. | rationem pro animabus vestris redditurі Vulg.
17. ὑμιν ante τουτο 47.
18. περι] praem. και D*.
— πειθομεθα AC*D*M. 17. P. Syr. Pst. | ‡ πεποιθαμεν ℌ. ℵcC3Db. 37. 47. K. Vulg. Arm. | οτι καλη θα ℵ*. (seq. γαρ ὁτι καλην).
— πασι] παντι 17.
— αποκαταστω 37*.
20. τον ποιμ.] om. τον 37*.
— μεγα 47*.
— Ιησουν] add. χριστον D*. 17. 47. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. Arm. *cdd.* Æth. | om. AℵCDcM. 37. KP. *Am. Fuld.* Arm. *Zoh.*
21. ὑμας] ἡμας D*.
21. εργῳ ACDcM. rel. | om. ℵD*. ‖ add. και λογῳ A.
— ποιησαι] add. ἡμας D*.
— ποιων] praem. αυτῳ AℵC*. | om. ℵcC3DM. 17. 37. 47. KP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth.
— ὑμιν AC. 37. P. Vulg. Memph. Æth. | ἡμιν ℵDM. 17. 47. K. Syr.Pst. Arm.
— των αιωνων] om. C3D. 37*. Arm. (*Clem.* ap. *Wetst.*)
22. δε] ουν 37. (om. Memph. Æth.)
— ανεχεσθε] -σθαι D*. 17. Arm.

19. facere quo· *Cl.* | 20. Jesum Christum *Cl.* | 21. ejus voluntatem faciens in vobis *Cl.* | cui est gloria *Cl.* | 22. fratres ut sufferatis *Cl.*

ANCD M. 17. 37. 47. KP. | Vulg. Syr.P. Memph. Arm. Æth.

λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. [23] γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν * ἡμῶν " Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ᾽ οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.

[24] Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

[25] Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

sufferatis verbum solacii: etenim perpaucis scripsi vobis. [23] Cognoscite fratrem nostrum Timotheum dimissum, cum quo, si celerius venerit, videbo vos.

[24] Salutate omnes praepositos vestros et omnes sanctos. Salutant vos de Italia.

[25] Gratia cum omnibus vobis, amen.

ΠΡΟΣ ΈΒΡΑΙΟΥΣ.

22. γαρ] om. ℵ*. (add.c.)
— επεστειλα] απεστειλα D.
23. αδελφον ἡμων AℵCD*M. 17. 37. 47. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | *om. ἡμων ⸗. ℵcDbKP.
— απολελυμενον] -νων 37.
— εαν] εν 37*.
— ερχηται] ερχητε D*. | ερχησθε ℵ*. (corr.c)

24. ὑμων] των ἁγιων D*.
25. αμην AℵcCDM. 37. 47. KP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. *Usc.* Æth. | om. ℵ*. 17. Arm. *Zoh.*

Subscriptio

προς Εβραιους (A)ℵC. 17.
| add. εγραφη απο Ρωμης A.
| προς Εβρ. εγρ. απο Ιταλιας 47. P.
| πρ. Εβρ. εγρ. απο Ιταλιας δια Τιμοθεου K.
‖ add. στιχοι ψν' ℵ**P.
| στιχ. ψγ' K. (*ut vid.*)
| nihil habent DM. 37.

24. de Italia fratres *Cl.*

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ

Α′.

ΑℵD FG. 17. 37. 47. KLP. | Vulg. Syrr. P.H. Memph. Goth. Arm. Æth. | Α′

[1] Παῦλος ἀπόστολος ‡χριστοῦ Ἰησοῦ″ κατ᾽ ἐπιταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ † ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ″ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν, [2] Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς † καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

[3] Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν, [4] μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ‡ ἐκζητήσεις″ παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει· [5] τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυπο-

[1] Paulus apostolus Iesu Christi secundum imperium dei salvatoris nostri et Christi Iesu, spei nostrae, [2] Timotheo dilecto filio in fide. Gratia misericordia et pax a deo patre et Christo Iesu domino nostro.

[3] Sicut rogavi te ut remaneres Ephesi, cum irem in Machedoniam, ut denuntiares quibusdam ne aliter docerent, [4] neque intenderent fabulis et genealogiis interminatis, quae quaestiones praestant magis quam aedificationem dei quae est in fide. [5] Finis autem praecepti est caritas de corde puro et conscientia bona et fide non

---

Inscriptio ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α′ ΑΝ. 17. 37 [post 2 Thess.] (*πρωτη*). 47. K. ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α′ (post 2 Thess.) DFG. ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΠΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΠΑΥΛΟΥ L. (post 2 Thess.) ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α′ P.

1. *αποστ. χριστου Ιησου* ℵDFGP. *Fuld. Dem.* Syr.Hcl. Memph. Goth. | ‡ *αποστ. Ιησου χριστου* ⸗. A. 17. 37. 47. KL. Vulg. *Cl.* (et *Am.*) Syr.Pst. Arm. Æth.
— *επιταγην*] *επαγγελιαν* ℵ.
— *θεου*] post *σωτηρος ἡμων* 37. Arm.
— *σωτηρος*] praem. *του* D*. 37. (*και* ante *σωτηρος ἡμων* Æth.) ‖ *πατρος* P.
— *και*] † add. *κυριου* ⸗. ℵDᶜ. 37. 47. KL. | om. AD*FG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. (*Gb.*) Goth. Arm. Æth. *Orig.* ii. 739ᵇ. (habet *και* 17.)
1. *χριστου Ιησου* 2⁰. AD*FG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. (*Gb.*) Goth. ‖ ‡ *Ιησ. χρ.* ⸗. ℵDᵉ. 37. 47. KL. Memph. Arm. Æth. *Orig.* ii.
2. *πατρος*] † add. *ἡμων* ⸗. ℵᶜDᶜ. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Theb. (*Gb*). Æth. | om. Aℵ*D*FG. 17. Vulg. Memph. Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. 468ᵃ.
— *χριστου Ιησου του κυριου Orig. Int.* iv. | *κυριου Ιησ. χρ. του σωτηρος* 37.
— *τ. κυρ. ἡμ.*] ante *χρ. Ιησ.* Arm. Æth.
3. *προσμειναι*] *περιμιναι* D.
— *πορευομενος*] cum ires *Hil.* 1069ᵉ. cod. Colb.
— *παραγγειλεις* LP. (*παραγγελλης* F*.)
4. *εκζητησεις* Aℵ. 17. | ‡ *ζητησεις* ⸗. DFG. 37. 47. KLP. *Iren. Gr.* 1.
— *μαλλον* ante *παρεχουσιν* 47. (Arm.) *Iren. Gr.*
— *οικονομιαν St.* 3. AℵFG. 17. 37. 47. KLP. Syr.Hcl.*txt.* Memph. (*voc. Gr. servata*) Arm. (legem Æth.) | *οικοδομιαν Elz.* Dᵉ. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. *mg.* Goth. | *οικοδομην* D*. *Iren. Gr.* aedificationem Vulg. *Iren. Lat. Hil.* 1070ᵃ.
— *την Iren. Gr.* | om. FG.
5. *αγαπη Clem.* 424. *Orig. Int.* iii. 837ᵃ. iv. 651ᵃ. | *-πης* FG.
— *αγαθης Clem. Orig. Int.* iv. | om. FG.

3. remaneris *Am.* | et denuntiares *Am.*

ANDFG. 17. 37. 47. KLP.

κρίτου, [6] ὧν τινες ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, [7] θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται· [8] οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, [9] εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσιν καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, ‡ πατρολῴαις καὶ μητρολῴαις″, ἀνδροφόνοις, [10] πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, [11] κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. [12 a †] χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν, [13] ‡ τὸ″ πρότερον [b] ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ‡ ἀλλὰ″ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποιήσα ἐν ἀπιστίᾳ· [14] § ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. [15] πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· [16] ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται ‡ χριστὸς Ἰησοῦς″ τὴν ‡ ἅπασαν″ μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ᾽ αὐτῷ εἰς

Β′
[a] Phil. 4:13.
[b] 1 Cor. 15:9. Gal. 1:13.
§ Theb.

ficta; [6] a quibus quidam aberrantes conversi sunt in vaniloquium, [7] volentes esse legis doctores, non intellegentes neque quae loquuntur neque de quibus adfirmant. [8] Scimus autem quia bona est lex, si quis ea legitime utatur, [9] sciens hoc quia lex iusto non est posita, sed iniustis et non subditis, impiis et peccatoribus, sceleratis et contaminatis, patricidis et matricidis, homicidis, [10] fornicariis, masculorum concubitoribus, plagiariis, mendacibus, periuris, et si quid aliud sanae doctrinae adversatur, [11] quae est secundum evangelium gloriae beati dei, quod creditum est mihi. [12] Gratias ago ei qui me confortavit, Christo Iesu domino nostro, quia fidelem me existimavit ponens in ministerio, [13] qui prius fui blasphemus et persecutor et contumeliosus, sed misericordiam consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate; [14] superabundavit gratia domini nostri cum fide et dilectione quae est in Christo Iesu. [15] Fidelis sermo et omni acceptione dignus, quia Christus Iesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum: [16] sed ideo misericordiam consecutus sum, ut in me primo ostenderet Christus Iesus omnem patientiam, ad deformationem eorum qui credituri sunt illi in vitam aeternam.

---

7. τινων *Clem.* 424. *Orig.* iv. 394c. *Orig. Int.* ii. 212d. iii. 837a. iv. 497d. | τινος P. Syr.Pst. (om. μητε περι τιν. διαβεβ. Æth.)
— διαβεβαιουνται] -ουται D*. (corr.1)
8. αυτῳ] αυτον P.
— χρηται ℵDFG. 17. rel. *Luc.* 135. 166. | χρησηται AP. *Clem.* 424.
9. ανομοις] praem. αλλ᾽ FG*. Memph. *Eus.* ad Steph. ap. Mai iv. 242. (om. seq. δε) | αλλα αδικοις *Orig.* ii. 478d.
— δε *Eus.* D.E. 8c. *Luc.* 135. 166. | τε FG. 17. | om. Memph.
— ασεβεσιν] praem. και D*. 47. Syrr. Pst.&Hcl. Goth. *Luc. bis.* | om. *Orig. Int.* ii. 200a. iii. 384c. iv. 527c. 656c. *Eus.* D.E. ap. Mai.
— ανοσιοις] praem. και FG. Syr.Pst. Goth. *Luc.* 166. | om. *Orig. Int.* iv. *Luc.* 135.
— πατρολ. κ. μητρολ. ANDFG. 17. 37. 47. L(P -ωλ- *bis.*) | ‡ πατραλ. κ. μητραλ. ⊃. | πατραλ. κ. μητρολ. K. ‖ -λωαις *bis.* AND*(-λωες)FG. 17. LP. | -λοαις Dc. 37. 47*. | -λοιαις K. 47².
10. ανδραποδιταις FG.
— εφιορκοις D*P.
— τι] om. 37 *Scr.*
— αντικειται *Luc.* 135. 166. | om. A.
— fin. add. τῃ D*. Vulg. Arm. *Luc.* 135. 167.
11. εγω] add. Παυλος 17.
12. χαριν] † praem. και ⊃. D. 37. 47. KL. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. *Luc.* 167. | om. ANFG. 17. P. Vulg. Memph. Arm. Æth.
— ενδυναμωσαντι] ενδυναμουντι ℵ* (corr.c). 17.
— με] om. ℵ*.(add.c.)
— χριστῳ] praem. εν D*. *Harl.** *Dem.* Arm. Æth. *Luc.* 167. (Jes. Chr. Syr.Pst.)
13. το ANDFG. 17. 47. P. | ‡ τον ⊃. Dc. 37. KL. Vulg.
— προτερον *Cypr.* 133. | ποτε 37.
— οντα] add. με A.
13. αλλα ANDFG. 17. 37. 47. KLP. | ‡ αλλ᾽ ⊃. ‖ add. δια τουτο D*. | om. *Cypr.* 133. *Luc.* 167.
— αγνοων] -νον F. -νων G.
— εν απιστ.] τῃ απιστ. D*.
14. της post αγαπης] om. 47.
15. τον *Orig.* i. 378c. | om. ℵ.
— πρωτο F(non G).
16. ελαιηθην FG. (-θεν F*.)
— πρωτῳ] om. D*. | πρωτον 37. L. Memph. Theb. Arm.
— χριστος ante Ιησους AD. 17. 47. Vulg. Theb. Goth. | ‡ post ⊃. ℵ. 37. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. χριστος FG.
— απασαν ANFG. 17. 37. | ‡ πασαν ⊃. D. 47. KLP.
— μακροθυμιαν] add. αυτου D. Syr.Pst. Memph. Theb. | praem. 47.
— μελλοντων] add. αγαθων ℵ*. (? corr.1) *vid.* Heb. ix. 11.

9. parricidis *Cl.* | 10. et perjuris *Cl.* | 13. blasphemus fui *Cl.* | misericordiam Dei *Cl.* | 14. autem gratia *Cl.* | 16. informationem *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

ζωὴν αἰώνιον. [17] [c] τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ ἀοράτῳ μόνῳ † θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. [18] ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπί σε προφητείας, ἵνα ‡ στρατεύῃ" ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, [19] ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναύαγησαν· [20] ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, [d] οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

[c] Rom. 16:27. Γ' Jud. 25.

18. στρατεύῃ

[d] 1 Cor. 5:5.

[17] Regi autem saeculorum, immortali invisibili soli deo, honor et gloria in saecula saeculorum, amen. [18] Hoc praeceptum commendo tibi, fili Timotheae, secundum praecedentes in te prophetias, ut milites in illis bonam militiam, [19] habens fidem et bonam conscientiam, quam quidam repellentes circa fidem naufragaverunt; [20] ex quis est Hymenius et Alexander, quos tradidi satanae, ut discant non blasphemare.

II. Δ' [1] Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, [2] ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. [3] τοῦτο † καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, [4] ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. [5] εἷς γὰρ θεός, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἄνθρωπος, χριστὸς Ἰησοῦς, [6] ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις, [7] εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος, (ἀλήθειαν λέγω †, οὐ ψεύδομαι,) διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ. [8] βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι

3. τοῦτο [γὰρ]

[1] Obsecro igitur primo omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, pro omnibus hominibus, [2] pro regibus et omnibus qui in sublimitate sunt, ut quietam et tranquillam vitam agamus in omni pietate et castitate. [3] Hoc enim bonum est et acceptum coram salvatori nostro deo, [4] qui omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire. [5] Unus enim deus, unus et mediator dei et hominum homo, Christus Iesus, [6] qui dedit redemptionem semet ipsum pro omnibus, testimonium temporibus suis, [7] in quo positus sum ego praedicator et apostolus, (veritatem dico, non mentior), doctor gentium in fide et veritate. [8] Volo ergo viros

17. αφθαρτῳ *Syn. Ant.* Routh. iii. 297. *Eus.* c. Mcl. 141[c]. | αθανατῳ D*. Vulg. Syr.Hcl.*mg.* Goth. Æth. | add. id. post αορατῳ FG.
— θεῳ] † praem. σοφῳ ⸗. ℵ[c]D[b]. (37.) 47. KLP. Syr.Hcl. Goth. *Syn. Ant.* (σο 37*.) vid. Rom. xvi. 27. | om. AℵD*FG. 17. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Eus.* c. Mcl. *Novat.* 31.
— και] om. P.
18. παραγγελιαν *Clem.* 444. denuntiationem. *Tert.* de praes. Haer. 25. | απαγγελιαν FG.
— σοι *Clem.* | σε 37.
— στρατευσῃ ℵ*D*. *Clem.* 445. | ‡ στρατευῃ ⸗. AℵcDcFG. rel.
— εν αυταις *Clem.* | εν αυτοις 47. | post τ. καλ. στρατειαν L.
19. πιστιν 1°.] praem. την P.
— ἣν *Clem.* 445. | οἱ *sic* 37.
— πιστιν 2°. *Clem. Orig.* in Pr. Mai vii. 16, 19. | πιστην P.
19. εναναγησαν *Clem.* | ενανγαγησαν A. (ναναγησαν *Orig.* in Pr. 1°. ναναγουσι 2°. vii. 18.) | ενεναγησαν 37 *Scr.*
1. ab init. praem. αδελφοι 37.
— παρακαλω Vulg. Syrr. Pst. & Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* i. 220[a]. 797[a]. ii. 636[f]. Ps. Gall. 60. *Luc.* 206. | -καλει D*FG. Theb. *Hil.* 535. (ταρακ. FG.)
— παντων 1°. *Orig.* i. 220[a]. ii. 636[f]. *Eus.* in Ps. 96[a]. *Luc.* 206. | om. FG. *Orig.* i. 797[a].
2. εν ὑπερ. *Orig.* i. 797[a]. *Luc.* 206. | om. εν FG.
— ηρεμον] ηρεμιον FG. (ηρειον G*.)
— διαγομεν F*LP.
— πασῃ] om. D*. *Luc.*
— ευσεβειᾳ] ευλαβ. P.
3. τουτο] † add. γαρ ⸗. ℵcDFG. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. Arm. Æth. *Luc.* 206. | om. Aℵ*. 17. Memph. Theb.
5. χριστος post Ιησους K. Syr.Pst. Arm. Æth. *Mcl.* ap. Eus. 28[c.d]. *Eus.* c. Mcl. 8[a]. 138[a]. | ante *Hipp.* Frag. ii. 45. *Fabr.* (*Lagarde* p. 140. *post*) *Orig. Int.* iv. 514[b]. *Eus.* c. Mcl. 28[d]. *Tert.* de car. Chr. 15.
6. ὑπερ] om. L.
— παντων] add. οὐ D*FG. *Harl.**
— το μαρτυριον Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. | om. A. | και μαρτ. ℵ*. (corr.[c]) ‖ add quod evenit Syr.Pst.
— καιρους F(non G).
— ιδιοις] add. εδοθη D*FG. *Harl.**
7. εις ὁ Syr.Hcl. | εν ᾧ FG. Vulg. | ὁ A. Syr.Pst.
— ετεθην] επιστευθην A.
— λεγω] † add. εν χριστῳ ⸗. ℵ*D[c]. 17. 37. KL. Goth. Arm. (vid. Rom. ix. 1.) | om. AℵcD*FG. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth.
— πιστει *Eus.* ap. Mai iv. 97. *Tert.* de pud. 14. | πνευματι A. | γνωσι ℵ.
8. Θυλομαι FG.

20. quibus *Cl.* et *Am.*[2]
1. primum *Cl.* | 3. salvatore *Cl.* et *Am.***

ANC[D][H] FG. 17. 37. 47. KLP.

τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ· [9] e ὡσαύτως [καὶ] † γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν ‡ καὶ" χρυσῷ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, [10] ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. [11] γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ· [12] ‡ διδάσκειν δὲ γυναικὶ" οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ‡ ἀλλὰ" εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. [13] Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὔα. [14] καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ‡ ἐξαπατηθεῖσα" ἐν παραβάσει γέγονεν· [15] σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

E'

orare in omni loco levantes puras manus sine ira et disceptatione; [9] similiter et mulieres in habitu ornato cum verecundia et sobrietate ornantes se, non in tortis crinibus aut auro aut margaritis vel veste praetiosa, [10] sed quod decet mulieres promittentes pudicitiam per opera bona. [11] Mulier in silentio discat cum omni subiectione: [12] docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum, sed esse in silentio. [13] Adam enim prior figuratus est, deinde Eva. [14] Et Adam non est seductus, mulier autem seducta in praevaricatione fuit, [15] salvabitur autem per filiorum generationem, si permanserint in fide et dilectione et sanctificatione cum sobrietate.

III. ϛ'

[1] Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. [2] f δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν· [3] μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, † ‡ ἀλλὰ" ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, [4] τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος·

f Tit. 1:6.

[1] Fidelis sermo, Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. [2] Oportet ergo episcopum inrepraehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, hospitalem, doctorem, [3] non vinolentum, non percussorem, sed modestum, non litigiosum, non cupidum, [4] suae domui bene praepositum, filios habentem subditos cum omni

8. τους ανδρας ante προσευχ. DFG. Vulg. Memph. Theb. Goth. Æth. *Orig.* iii. 311ª. *Eus.* in Ps. 303ª. 455ᵉ. ap. Mai iv. 88. | post AN. 17. rel. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Orig.* i. 198ª. 211ª. 266ᶠ. 268ᶜ. iii. 155ª.
— οσιους *Orig.* i. 266ᶠ. ii. 637ᵇ. iii. *bis.* iv. 374ᶜ. *Eus.* in Ps. *bis.* et ap. Mai. | -ας 17. *Orig.* i. 198ª. 211ª.
— διαλογισμου AN*D. 37. KLP. Vulg. Goth. Theb. Arm. Æth. *Orig.* i. 198ᵇ. 266ᶠ. ii. iv.374ᵉ. cod. *Orig. Int.* ii. 257ᵉ. iii. 886ᵇ. iv. 571ᵇ. 666ª. *Hil.* 535ᵈ. | -μων NᶜFG. 17. 47. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. *Orig.* i. 211ª. iii. iv. *ed. Eus.* in Ps. 303ª. et ap. Mai.

9. και 1º. NᶜDFG. 37. 47. KL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig.* i. 198ᵇ. | om. AN*. 17. P. (*Clem.* 247. *Orig.* 211ᵇ.)
— γυναικας] † praem. τας ϛ. Dᵇ. 37. 47. KL. Arm. | om. AND*FG. 17. P. *Clem.* 247. *Orig.* i. *bis.*
— κοσμιῳ ANᶜ*Dᵉ. 37. 47. LP. vv. *Clem.* 292. | -μιως NᶜD*FG. 17. *Orig.* i. *bis.* | -μιων K.

9. αιδους και σωφροσυνης *Clem.* 292. *Orig.* i. *bis.* | σωφροσυνης και αιδους D.
— πλεγμασιν *Clem.* 247. *Orig.* i. *bis.* | καταπλεγμασιν A.
— και χρ. AND*FG. Syr.Pst. Memph. *Orig.* i. 211ᶜ. | ‡ η χρ. ϛ. Dᵉ. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Goth. *Clem.* 247. *Orig.* i. 198ᵇ. *Cypr.* 175. 317. | om. και s. η 17. P. Æth. [Arm.]
— χρυσῳ ND. 37. KL. *Clem.* 247. *Orig.* i. *bis.* | -σιῳ AFG. 17. 47. P.

12. διδασκειν δε γυναικι ANDFG. 17. 37. P. Vulg. Goth. Arm. *Orig.* Cat. Cr. Cor. 279. *Cypr.* 318. | ‡ γυν. δε διδασκ. ϛ. 47. KL. Syr.Pst.&Hcl. (Memph.) Theb. Æth.
— ανδρος *Orig.* Cat. | ανδρας FG.
— αλλα A. 17. | ‡ αλλ' ϛ. rel.

13. επλασθη ante πρωτος FG. Syr.Pst. | post *Cypr.* 318.

14. εξαπατηθεισα AN*D*FG. 17. P. | ‡ απατηθεισα ϛ. NᶜDᵉ. 37. 47. KL.

15. δε Vulg. (et *Am. Fuld. Dem.*) Syrr. rel. *Clem.* 552. *Orig. Int.* ii. 449ᵉ. iii. 861ᶠ. iv. 533ª. | γαρ D*.
— μεινωσιν] μενωσιν D*.[A].

1. πιστος] ανθρωπινος D*. *m.* humanus t fidelis G *Lat.* "Illis placeat, Humanus sermo et omni acceptione dignus; nos cum Graecis id est cum apostolo qui Graece locutus est erremus, Fidelis sermo et omni acceptione dignus *Hier.* (de i. 15). i. 133ª. πιστὸς ὁ λόγος. πρὸς τοῦτο (i.e. cap. ii. fin.) εἴρηται, οὐ πρὸς τὸ, εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται *Chrysos.* xi. 596ᶜ.
— λογος] add. και πασης αποδοχης αξιος 17 (e cap. i. 15).
— ει] ἤ 17.

9. se et non *Cl.* | 10. prom. pietatem *Cl.* | 13. primus formatus *Cl.* | 15. permanserit *Cl.*
2. ornatum] *add.* pudicum *Cl.* | 3. non cupidum sed *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. § H.

[5] (εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται;) [6] μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρῖμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. [7] § δεῖ δὲ † καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. [8] διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, [9] ἔχοντας τὸ § C. μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. [10] καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν ε Tit. 2:3. ἀνέγκλητοι ὄντες. [11] ε γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσιν. [12] διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. [13] οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται, καὶ πολλὴν παῤῥησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν χριστῷ ¶ H. Ἰησοῦ.¶

[14] Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρός σε ‡ ἐν τάχει"· [15] ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας. [16] καὶ z ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστή-

castitate. [5] Si quis autem domui suae praeesse nescit, quomodo ecclesiae dei diligentiam habebit? [6] Non neophytum, ne in superbia elatus in iudicium incidat diaboli. [7] Oportet autem illum et testimonium habere bonum ab his qui foris sunt, ut non in obprobrium incidat et laqueum diaboli. [8] Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes, [9] habentes mysterium fidei in conscientia pura. [10] Et hi autem probentur primum, et sic ministrent nullum crimen habentes. [11] Mulieres similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus. [12] Diacones sint unius uxoris viri, qui filiis suis bene praesunt et suis domibus. [13] Qui enim bene ministraverint, gradum sibi bonum adquirent et multam fiduciam in fide quae est in Christo Iesu.

[14] Haec tibi scribo, sperans venire ad te cito; [15] si autem tardavero, ut scias quomodo te oporteat in domo dei conversari, quae est ecclesia dei vivi, columna et firmamentum veritatis. [16] Et manifeste magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in

---

2. *ουν* Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. *Orig.* iii. 645b. (enim *m.*) | *δε* FG. Syr.Pst. | om. Arm. Æth.
— *νηφαλιον Elz.* ANa*D*. 17. (37. -λειον). *Orig.* i. (479c.) iii. (501c.) 645c. | -λεον *St.* 3. Dc. 47. K. | -λαιον NcFGLP.
3. *πληκτην*] † add. *μη αισχροκερδη* S. 37. Syr.Hcl.*mg.* | om. ANDFG. 17. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 878f. *Tert.* de monog. 12.
— *αλλα* AN. 17. P. | ‡ *αλλ'* S. rel.
— *επιεικην* FG.
4. *προϊσταμενον Clem.* 561. | *προιστανομενον* N. | *προσισταμενον* FG.
5. *επιμελησηται* 17.
6, 7. *εμπεσει* P. (*εμπεσῃ Eus.* in Ps. 74c.)
6. *του διαβ.*] praem. *και παγιδα* L. | om. *Orig. Int.* ii. 326c. iii. 388f. 941d. *Eus.* in Ps. *Hil.* 262d.
7. om. ver. 7. G*. (add. mg.1)
7. *δει δε*] † add. *αυτον* S. D. 37. 47. KLP. *Orig. Int.* ii. 216d. | om. ANHFG. 17.
— *καλην* ante *εχειν* ANH. 17. rel. | post DFG. Vulg. *Orig. Int.* ii.
— *παγιδα*] praem. *εις* D*. Vulg. *Cl.*
8. *σεμνους*] om. N*. (add.c)
— *διαλογους* 37.
— *προσεχοντες* FG.
9. *εν καθαρᾳ συνειδησει*] *και καθαρας συνειδησεως* N*. (corr.c)
10. *ούτοι*] *αυτοι* H.
— *ειτα*] *και ούτω* D*. Goth.
— *οντες*] *ον εχοντες* FG.
11. *σεμνας*] *-νους* A.
— *νηφαλιους Elz.* ANCD*H. 17. | *-λεους St.* 3. Dc. 37. 47. *Ks.* | *-λαιους* FG. LP.
12. *διακονοι*] add. *δε* FG. ‖ om. *Orig.* iii. 645c.
— *καλως Orig.* iii. | *καλων* D*F(non G.)
13. *τῃ εν*] *την εν* FG.
14. *ελπιζων*] *ελπειζω* (F)G. 37.
— *προς σε*] om. FG. Arm.
14. *εν ταχει* ACD*. 17. P. | ‡ *ταχιον* S. NDcFG. 37. 47. KL.
15. *δε Orig.* iv. 373b. *Orig. Int.* iii. 69c. | om. FG.
— *βραδυνω Orig.* iv. *Orig. Int.* iii. | *-νωσιν* 17.
— *ινα ειδης Orig.* ii. 576d. iv. 373b. | *ιν ιδης* 37. (*ιδης Autvid.*D*FG. *Eus.* in Ps. 316b. 613c.)
— *δει*] add. *σε* D*. Vulg. Arm. *Orig.* ii. 576d. *Orig. Int.* iii. *Hil.* 165b. | om. *Orig.* iv. 373b. *Eus.* in Ps. *bis.*
— *θεου* 1o. *Orig.* iv. 184a. 373b. *Orig. Int.* iii. *Eus.* in Ps. *bis. Hil.* 165. | *κυριου* P. *Orig.* ii. 576d. | om. *εστιν εκκλ. θεου ζωντος* Theb. (et mox *κ. ἑδραι. τ. αληθ.*)
— *ήτις Orig.* ii. 576d. iv. 373b. *Eus.* in Ps. 316b. | *ει τις* CP.
16. *ὁμολογουμεν*|*ως* D**Gr.*

---

6. superbiam *Cl.* | 7. ab iis *Cl.* | in laqueum *Cl.* | 12. diaconi *Cl.* | praesint *Cl.* | 13. bonum sibi *Cl.* | 14. sperans me ad te venire *Cl.* | 15. oporteat te *Cl.*

ℵ C D F G. 17. 37. 47. K L P. ¶ Theb.

IV. h 2 Tim. 3: 1.

ριον, ‡ ὃς″ ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.¶

1 h Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, 2 ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, ‡ κεκαυστηριασμένων″ τὴν ἰδίαν συνείδησιν, 3 κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσιν τὴν ἀλήθειαν. 4 ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον· 5 ἁγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

6 Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλὸς ἔσῃ διάκονος ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ″, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ᾗ παρηκολούθηκας· 7 τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ· γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. 8 ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγε-

H′

carne, iustificatum est in spiritu, apparuit angelis, praedicatum est gentibus, creditum est in mundo, adsumptum est in gloria.

1 Spiritus autem manifeste dicit quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris et doctrinis daemoniorum, 2 in hypochrisi loquentium mendacium et cauteriatam habentium conscientiam suam, 3 prohibentium nubere, abstinere a cibis, quos deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus et his qui cognoverunt veritatem. 4 Quia omnis creatura dei bona, et nihil reiciendum quod cum gratiarum actione percipitur: 5 sanctificatur enim per verbum dei et orationem.

6 Haec proponens fratribus bonus eris minister Iesu Christi, enutritus verbis fidei et bonae doctrinae quam adsecutus es: 7 ineptas autem et aniles fabulas devita. Exerce te ipsum ad pietatem. 8 Nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est: pietas autem ad omnia utilis est, promissionem habens

16. ὃς A*ℵ*C*FG. 17. 73 (i.e. Cod. Upsaliensis. saec. xi.) 181 (Florentinus. Laur. vi. 36. saec. xiii.) Syr.Hcl. *mg. sic.* Memph. *Wilkins.* Theb. *Münter.* Goth. *Epiph. Cyr. Alex.* MSS., et sic in mg. codicum nonnullorum legitur ὁ ἐν ἁγίοις Κύριλλος ἐν τῷ δωδεκάτῳ κεφαλαίῳ τῶν σχολίων φησι, ‘ΟC ἐφανερώθη: contra lectionem codd. ipsorum. (“ὃς ἐφανερωθη. clara ex hac lectione cernitur interpretem Sahidicum [i.e. Thebaicum] haud legisse θεος” Münter) | ὁ D* solus (nam cod. coll. Lincolniensis qui a Fellio laudatur pro hac lectione habet θ$\overline{\varsigma}$ ἐφαν. ut me certiorem fecit pro sua humanitate Dominus Rector.) “quod” Vulg. Syr.Pst.&Hcl.txt. Arm. Æth. *Hil.* 1087^{c}. | ‡ θεος [i.e. Θ$\overline{\text{C}}$ pro O$\overline{\text{C}}$] ⸗. A *e corr.*ℵ *e corr.*C *e corr.*D^{c}. (37.) 47. K L P. sed in nulla e versionibus antiquioribus, qui *omnes* habent relativum, s. *qui* s. *quod.* (ὁ θεος 37.) Pp. nonnulli pro θεος false allegantur, e.g. *Dion. Alex.* et *Chrysost.* οὗτος προελθὼν εἰς κόσμον θεὸς ἐν σώματι, ἐφανερώθη, ἄνθρωπος τέλειος προελθών *Hipp.* c. Noet. 17. (ii. 19). οὗτος ὁ προελθὼν εἰς τὸν κόσμον θεὸς καὶ ἄνθρωπος ἐφανερώθη. *Hipp.* (ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ β′ ψαλμοῦ) ap. Theodoretum ἀσύγχυτος (ed. Schulze iv. 132.) sicut apostolus dicit, Quia manifestatus est in carne *Orig. Int.* iv. 465^{c}. (Conspectum lectionis hujus loci optime dedit in sermone vernaculo William H. Ward, V.D.M. in Bibliotheca Sacra, Americana, anni 1865.)

16. πιστευθη FG.

1. το *Clem.* 550. *Hipp.* Phil. viii. 20. (276.) *Orig.* Cat. Cr. Cor. 94. | ο FG. [A.]

— ὑστεροις *Clem.* 534. 550. *Hipp. Orig.* i. 627^{d}. | εσχατοις 17. *Orig.* Cat. Cr. Cor. 94. (vid. 2 Tim. iii. 1.) | in novissimis temporibus *Tert.* de jejun. 2. *Novat.* 224. *Hil.* 1038^{a}. in novissimis diebus *Novat.* 274. *Luc.* 256.

— προσεχοντες] praem. και K. Æth. | om. *Clem. bis. Hipp. Orig.* i. *Tert. Novat. bis. Hil. Luc.*

1. πλανοις *Clem.* 534 ed. 550. *Hipp. Orig.* i. (*De la Rue*) *Orig. Int.* iv. 647^{a}. 670^{a}. *Tert. Novat. Hil. Luc.* | πλανης 37. P. Vulg. Arm. *Just.* dial. 35. *Clem.* 534. MS. *Orig.* i. (*Hoesch.*) iii. 639^{b}. 697^{c}. (vid. 1 Joh. iv. 6.)

— και *Clem. bis. Hipp. Orig.* i. iii. *bis. Orig. Int.* iv. *bis.* | om. D*. *Novat. bis. Hil. Luc.*

— διδασκαλιαις *Clem. bis. Hipp. Orig.* i. iii. *bis. Tert. Novat. bis. Hil.* | -ας ℵ*. (corr.^{c}) 37*. P*.

2. κεκαυστηριασμενων Aℵ. 37 *Scr.* L. *Orig.* i. 627^{e}. (*Hoesch.*) | ‡ κεκαυτηρ. ⸗. CDFG. rel. vid. *Iren. Gr.* 65. *Clem.* 550. *Hipp.* Phil. viii. 20. (276). *Orig.* i. 627^{e}. (*De la Rue*) iii. 639^{b}. 697^{c}.

— ιδιαν *Hipp. Orig.* iii. *bis. Novat.* 225. 274. | om. D*. *Clem.* | οικειαν *Orig.* i. || et add. ἑαυτων post συνειδησιν D*. *Luc.* 256.

1. descendent *Am.** | 2. suam conscient. *Cl.* | 3. civis *Am.* | et iis qui *Cl.* | 4. bona est *Cl.* | 6. Christi Jesu *Cl.* | 7. exerce autem teipsa. *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) Goth. Arm. Æth.
1 Col. 1:29.
10. ὀνειδιζόμεθα

λίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. 9 πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. 10 i εἰς τοῦτο γὰρ † κοπιῶμεν καὶ ‡ ἀγωνίζομεθα", ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

vitae quae nunc est et futurae. 9 Fidelis sermo et omni acceptione dignus. 10 In hoc enim laboramus et maledicimur, quia speramus in deum vivum, qui est salvator omnium hominum, maxime fidelium.

Θ'
k 1 Cor. 16:10.

11 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. 12 k μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν, ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, †, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ. 13 ἕως ἔρχομαι, πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ, 14 μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. 15 ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ † πᾶσιν. 16 ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

11 Praecipe haec et doce. 12 Nemo adulescentiam tuam contemnat, sed exemplum esto fidelium, in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate. 13 Dum venio, attende lectioni, exortationi, doctrinae. 14 Noli neglegere gratiam quae in te est, quae data est tibi per prophetiam cum inpositione manuum praesbyterii. 15 Haec meditare, in his esto, ut profectus tuus manifestus sit omnibus. 16 Attende tibi et doctrinae, insta in illis: hoc enim faciens et te ipsum salvum facies et qui te audiunt.

V. Ι'

1 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, 2 πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας, ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ.

ΙΑ'

3 χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. 4 εἰ δέ τις χήρα τέκνα

1 Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem, iuvenes ut fratres, 2 anus ut matres, iuvenculas ut sorores in omni castitate. 3 Viduas honora, quae vere viduae sunt. 4 Si qua autem vidua filios aut nepotes

---

3. ἀ *Clem.* 550. *Hipp.* Phil. viii. 20. *Orig.* i. | ὢν C². *Hipp.* Phil. vii. 30. (253.)
— αληθειαν] add. αυτου D*. | om. *Clem. Hipp.* Phil. *bis.*
4. θεου *Clem.* 550. *Hipp.* Phil. viii. 20. *Orig.* i. 766ᵃ. *Novat.* 273. | om. P.
— μετα *Hipp.* | μετ' FG. 37. *Clem.* 550. *ter. Orig.* i.
5. εντευξεως *Clem.* 550. *Hipp.* Phil. viii. 20. (277.) *Orig.* i. 766ᵃ. iii. 499ᵃ. *Novat.* 274. | -ξεσιν D*.
6. χριστου ante Ιησου ANCD*FG. 37. K (praem. του) LP. Vulg. *Cl.* Syr.Hcl. Memph. Goth.. Arm. | ‡ post ϛ. Dᵉ. 17. 47. *Am.* Syr.Pst. Æth.
— εντρεπομενος D*. (vid. εντρεφεσθε *Clem.* 309.)
— in doctrina bona Syr.Pst. Arm.
— ᾗ] ἧς A.
— παρηκολουθηκας AND. 17. 37. 47. KLP. | -σας CFG.
7. γραιωδεις D. | αιγραωδεις G.
— μυθους *Eus.* Ecl.Pr. 192. | θυμους C.
— γυμναζε] γυμνα 37 *Scr.*
7. δε 2°.] om. D*P. *Am. Tol. Fuld. Harl.** Æth. (και ante Syr.Pst.)
8. προς 1°. *Clem.* 309. | om. ℵ*. (add.ᶜ)
— ολιγον] add. μεν FG. | om. *Clem.*
— εστιν 2°. *Clem.* 309. | om. FG. *Clem.* 71.
— επαγγελιαν *Clem. bis. Orig. Int.* ii. 447ᵃ. | -ας 37. K. Syr.Hcl.*txt.* (corr.*mg.*) Goth. Arm.
9. πασης] om. ℵ*. (add.ᶜ) Syr.Pst.
10. κοπιωμεν] † praem. και ϛ. FG. 37. KL. Vulg. | om. ANCD. 17. 47. P. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. ‖ (κωπεωμεν F.)
— αγωνιζομεθα AN*CFG. 17. 47. K. | ‡ ονειδιζομεθα ϛ. NᶜD. 37. LP (-ζωμεθα) Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
— ηλπικαμεν *Clem.* 71. | -σαμεν D*. 17.
— θεῳ ζωντι *Clem.* | θεον ζωντα D*. | θῡ ζ. F.
— σωτηρ *Clem.* 71. 824. *Orig.* i. 479ᵉ. 521ᵈ. ii. 762ᶠ. iv. 155ᵃ. 159ᵇ. 392ᶜ. *Tert.* de pud. 2. | pater Syr.Hcl.mg.
11. παραγγελε 37*. (-λαε FG.)
12. γινου *Clem.* 608. | γένου 47.
— τω πιστων FG.
— εν αγαπῃ] † add. εν πνευματι ϛ. 37. KLP. | om. ANCDFG. 17. 47. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.*
14. χαρισματος *Orig. Int.* iv. 649ᵃ. | χρισματος P.
— μετα] μετ' FG.
— πρεσβυτεριου] -ρου ℵ*. (corr.ᶜ) 37. *Harl.*² Goth. | episcoporum Æth.
15. πασιν] † praem. εν ϛ. Dᶜ. 37. 47. KLP. | om. ANCD*FG. 17. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Clem.* (*Gb.*)
— επεχε] προσεχε 17.
16. επεμενε P.
— αυτοις] praem. εν D*. Vulg. (om. *Tol.*)
— σου] om. ℵ*. (add.ᶜ)
1. ὡς πατερα] om. ℵ*. (add.ᶜ)
4. Η χηρα G(non F.)

16. et eos qui *Cl.*

A ℵ(C) D. FG. 17. 37. 47. KLP.

ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο γάρ ἐστιν † ἀποδεκτὸν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. [5] ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ τὸν θεὸν καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· [6] ἡ δὲ σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν. [7] καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὦσιν. [8] εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα † οἰκείων οὐ ‡ προνοεῖται", τὴν πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. [9] χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἑξήκοντα γεγονυῖα ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, [10] ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. [11] νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, [12] ἔχουσαι κρῖμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· [13] ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαί, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. [14] βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· [15] ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. [16] εἴ τις † πιστὴ ἔχει χήρας,

8. προνοεῖ.

habet, discat primum domum suam regere et mutuam vicem reddere parentibus: hoc enim acceptum est coram deo. [5] Quae autem vere vidua est et desolata, speravit in deum et instat obsecrationibus et orationibus nocte ac die: [6] nam quae in deliciis est, vivens mortua est. [7] Et hoc praecipe, ut inreprehensibiles sint. [8] Si quis autem suorum et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit et est infideli deterior. [9] Vidua eligatur non minus sexaginta annorum, quae fuerit unius viri uxor, [10] in operibus bonis testimonium habens, si filios edocavit, si hospitio recepit, si sanctorum pedes lavit, si tribulationem patientibus subministravit, si omne opus bonum subsecuta est. [11] Aduliscentiores autem viduas devita: cum enim luxuriatae fuerint in Christo, nubere volunt, [12] habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt: [13] simul autem et otiosae discunt circumire domos, non solum otiosae sed et verbosae et curiosae, loquentes quae non oportet. [14] Volo ergo iuveniores nubere, filios procreare, matres familias esse, nullam occasionem dare adversario maledicti gratia. [15] Iam enim quaedam conversae sunt retro satanan. [16] Si qua fidelis habet viduas,

4. εκγονα] εγγονα D*. — μαθετωσαν D*. — πρωτον] om. 47. — των ιδιων οικων D*. — ενσεβειν D. — αποδεκτον] † praem. καλον και ⸗. 37. Memph. Goth. Arm. (vid. cap. ii. 3.) | om. AℵCDFG. 17 (ut vid. e spat.) 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Æth.

5. επι τον θεον AℵcDc. 37. 47. KsL. | επι θεον CFGP. | επι τον κυριον D*Gr. | επι κυριον ℵ*. [h. 17.] — ημεραις A*.

7. και ταυτα] om. και ℵc. Syr.Pst. Memph.

8. οικειων] † praem. των ⸗. CDc. 37. 47. KsLP. | om. ABℵD*FG. [h. 17.] — προνοειται ℵ*D*FGK. | ‡ προνοει ⸗. AℵcCDc. 17. 37. 47. LP. — εστιν] εσται K.

9. ελαττον Orig. iii. 645c. | ελαττων FG. — εξηκοντα] ξ′D. — γεγοννια post γυνη′P. Syr.Pst. Arm. | post εξηκοντα Orig. iii.

10. καλοις] αγαθοις P. — ετεκνοτροφησεν] ετεκνοφορεσεν FG. — επηρκησεν G. επερκησεν F.

11. καταστρηνιασωσιν ℵCD. rel. | -σουσιν AFGP.

14. νεωτερας] praem. τας D*. 37. | om. Clem. 552.

15. ηδη] H. δε F(non G.) — τινες ante εξετραπησαν ℵCD. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. Clem. Orig. Int. ii. 168a. [h. Goth.] | post AFG.

16. ει τις] ει δε P. — πιστη] † praem. πιστος η ⸗. D. 37. KL. Fuld. Tol. Harl.2 Syrr.Pst.&Hcl. [h. Goth.] | om. AℵCFG. 17. 47. P. (Vulg.) Am. Harl.* Memph. Arm. (Æth.) | si quis Vulg. Cl. (Dem.) — επαρκεισθω Aℵ(FG.) 17. (επαρικεισθω FG.) | ‡ επαρκειτω ⸗. CD. 37. 47. KLP.

16. εκκλησιας F(non G.). — οντως] οντες 37 Scr. — επαρκεσει (F)G. 47*. P. (-κησει F*.) — οι] add. δε 47.

17. εν ante λογῳ] om. FG. Syr.Hcl. — και διδασκαλιᾳ Vulg. Syr.Pst. | διδασκαλιας P. (om. και).

18. βουν αλοωντα ante ου φιμ. ℵ(D)FG. 47. KL. Syr.Hcl. Goth. Clem. 478. Tert. c. Marc. iv. 24. | post AC. 17. 37. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. (vid. Deut. xxv. 4. 1 Cor. ix. 9.) || ου] ου μη 37. || φιμωσεις] κημωσεις D*. — και, Αξιος] αξειος γαρ FG. — του μισθου] της τροφης ℵ* ut vid. (corr.a) (vid. Luc. x. 7.)

19. πρεσβυτερου] -ρους L.

4. discant Am.* | 5. speret Cl. | instet Cl. | 10. omnes Am*. | 13. circuire Cl. | 14. juniores Cl. | 16. quis fidelis Cl.

Vulg. Syrr.P. H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.

‡ ἐπαρκείσθω" αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

IB'

17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ· 18 λέγει γὰρ ἡ γραφή, [l] Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις· καί,[m] "Αξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. 19 κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ [n] ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων.¶ 20 τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. 21 §[o] διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ † ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ" καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν. 22 χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις, σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει. 23 μηκέτι ὑδροπότει, ‡ ἀλλὰ" οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ, διὰ τὸν στόμαχον † καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. 24 τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν, προάγουσαι εἰς κρίσιν· τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. 25 ὡσαύτως καὶ τὰ ‡ ἔργα * τὰ" καλὰ" πρόδηλα †, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ ‡ δύνανται."

Vulg. sumministret illis, ut non gravetur ecclesia, ut his quae vere viduae sunt sufficiat.

17 Qui bene praesunt praesbyteri, duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant in verbo et in doctrina: 18 dicit enim scriptura Non infrenabis os bovi trituranti, et, Dignus est operarius mercedem suam. 19 Adversus praesbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus et tribus testibus. 20 Peccantem coram omnibus argue, ut et ceteri timorem habeant. 21 Testor coram deo et Christo Iesu et electis angelis, ut haec custodias sine praeiudicio, nihil faciens in aliam partem declinando. 22 Manus cito nemini inposueris, neque communicaveris peccatis alienis. Te ipsum castum custodi. 23 Noli adhuc aquam bibere, sed vino modico utere propter stomachum tuum et frequentes tuas infirmitates. 24 Quorundam hominum peccata manifesta sunt praecedentia ad iudicium, quosdam autem et subsequuntur: 25 similiter et facta bona manifesta sunt, et quae aliter se habent abscondi non possunt.

VI. IE'

1 [p]"Οσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. 2 οἱ δὲ

1 Quicumque sunt sub iugo servi, dominos suos omni honore dignos arbitrentur, ne nomen domini et doctrina blasphemetur. 2 Qui autem

---

1 Deut. 25:4. 1 Cor. 9:9.
m Luc. 10:7.
n Deut. 19:15.
¶ C.
§ Theb.
o 2 Tim. 4:1.
21. πρόσκλησιν
IΓ'
IΔ'
p Tit. 2:9.

19. επι] om. FG. *Fuld.*
20. τους] add. δε AD*. *Dem.* Goth. | post ἁμαρτανοντας FG. | om. ℵCD^c. 17. 37. 47. KLP. vv. *Hipp.* in Pr. Mai vii. 75. *Orig.* iii. 724^e. *Luc.* 207 *bis.*
— εχωσιν *Orig.* iii. 725^a. | εχουσιν P.
21. χριστου Ιησου AℵD*G. 17. Vulg. Memph. Theb. *Clem.* 318. *Hil.* 328^e. *Luc.* 207. | ‡ Ιησ. χρ. ς. D^{c}F. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl Goth. Arm. Æth. *Hil.* 246^f. ‖ † praem. κυριου ς. D^c. 37. (47. του κ.) KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Goth. | om. AℵD*FG. 17. Vulg. Memph. Theb. Arm. Æth. *Hil. bis. Luc.*
— αγγελων] add. αυτου 17. Syr.Pst. Memph.
— ταυτα post φυλαξῃς 17. (-ξεις P.)
— προσκλισιν ℵFG. 47^2. K. *Clem.* | προσκλησιν AD. 17. 37. 47*. LP.
22. επιτιθει] επιτιθου D*. | επιτιθε 37. επιτιθη L.
— αλλοτριαις ἁμαρτιαις P. (λοτρειαις FG.)
23. αλλα AℵD*FG. 17. P. | ‡ αλλ' ς. D^c. 37. 47. KsL.
— οινῳ ολιγον P.
— χρω] add. α FGGr.
— τον *Clem.* 177. *Eus.* P.E. 599^c. | το A.
— στομαχον] † add. σου ς. D^{c}FG. 37. 47. KL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Clem. Orig. Int.* iii. 862^a. *Eus.* P.E. | om. AℵD*. 17. P.
— τας] praem. δια FG. Syr.Pst. | om. *Orig. Int.* iii. *Eus.* P.E.
24. ανθρωπων *Orig. Int.* iii. 363^e. iv. 479^b. | om. 37.
— τισιν] τινων 17. *Orig. Int.* iii. iv.
25. ὡσαυτως] add. δε AFG. Goth. *Orig. Int.* iii. 363^f. | om. ℵD. 17. 37. 47. KsLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth.
— τα εργα * τα" καλα AℵDFG. 17. 37. P. | ‡ τα καλα εργα ς. 47. KsL. Vulg.
— προδηλα] † add. εστιν ς. 37. 47. KsL. | add. εισιν DFG. 17. P. *Orig. Int.* iii. vv. | om. Aℵ.
— δυνανται AD. 17. 47. P. | ‡ δυναται ς. ℵFG. 37. KsL.
1. δουλοι] δουλου FG. Vulg. anceps "servi": servitutis Theb.
— θεου] κυριου D*. 17. Vulg. Goth. (ne blasphemetur nomen bonum Theb.)
— βλασφημειται 17. 47*. KL. (-μεται G.)

16. et non grav. *Cl.* | ut iis *Cl.* | qui *Am.** | 17. et doctr. *Cl.* | 18. non alligabis *Cl.* | mercede sua *Cl. Am.*** | 19. aut tribus *Cl.* | 20. peccantes *Cl.* | 21. alteram partem *Cl.* | 23. modico vino *Cl.*

ANᵇD. FG. 17. 37. 47. KLP.

πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι.

fideles habent dominos, non contemnant, quia fratres sunt, sed magis serviant, quia fideles sunt et dilecti qui beneficii participes sunt.

Ιϛ′ Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. [3] εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, [4] τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, [5] ‡ διαπαρατριβαὶ" διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. † [6] ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. [7] οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, † ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· [8] ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. [9] οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. [10] ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινες

Haec doce et hortare. [3] Si quis aliter docet et non adquiescit sanis sermonibus domini nostri Iesu Christi et ei quae secundum pietatem est doctrinae, [4] superbus, nihil sciens, sed languens circa quaestiones et pugnas verborum, ex quibus oriuntur invidiae, contentiones, blasphemiae, suspiciones malae, [5] conflictationes hominum mente corruptorum et qui veritate privati sunt, existimantium quaestum esse pietatem. [6] Est autem quaestus magnus pietas cum sufficientia. [7] Nihil enim intulimus in mundo: haut dubium quia nec auferre quid possumus: [8] habentes autem alimenta et quibus tegamur, his contenti sumus. [9] Nam qui volunt divites fieri, incidunt in temptationem et laqueum et desideria multa inutilia et nociva, quae mergunt homines in interitum et perditionem. [10] Radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam adpetentes erra-

2. *εχοντες* ℵDᶜ. 17. 47². KsLP. *Clem.* 309. | *-ντας* AD*FG. 37 *ut vid.* 47*. — *καταφρονειτωσαν Clem.* | *καταφρονητωσαν* L. — *ὁτι αδελφοι εισιν Clem.* | om. ℵ*. (add.ᶜ) — *ενεργεσιας*] *ευσεβιας* FG.

3. *προσερχεται Clem.* 339. | *προσερχετε* ℵ*. i.e. *-ται* (corr. ℵᶜ) et sic Bentleius conjecit. vid. "Remarks on Freethinking" xxxii. (acquiescit Vulg. *Cypr.* 54. 139. adquiescet m.) | *προσερχηται* 47. — *ευσεβειαν*] add. *ουσῃ* D*. *Cypr.* 54. 139.

4. *γινεται*] *γεννωνται* D*. nascuntur *Luc.* 22. — *φθονος Clem.* 340. (post *ερις*) | *φθονοι* D*. *Luc.* — *ερις* AN. 17. 37. KsP. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. Æth. *Clem.* | *ερεις* DFG (et Lat.) 47. L. Vulg. Syr.Hcl. Goth. *Luc.* 23. ‖ praem. *και* P. Syr.Pst. Memph. Theb.

5. *διαπαρατριβαι* ANDFG. 17. 37. 47. LP. *Clem.* 340. | *διατριβαι* K. | ‡ *παραδιατριβαι* ϛ. — *απεστερημενων Clem.* | *απεστραμμενων απο* D*. — *ευσεβειαν*] † add. *αφιστασο απο των τοιουτων* ϛ. Dᶜ. 37. 47. KLP. *Tol. m.* (discede ab ejusmodi) Syrr.Pst.&Hcl. Arm. *Cypr.* 139. *Luc.* 23. | om. ANᵇD*FG. 17. Vulg. Memph. Theb. Goth. Æth.

6. *ευσεβεια*] add. *θεου* FG. — *αυταρκειας*] *ακριβειας* 47. | *ευταρκιας* 37 *Scr.*

7. *εισενεγκαμεν* P. — *ὁτι*] † praem. *δηλον* ϛ. ℵᶜDᶜ. 37. 47. KLP. | praem. *αληθες* D* *m.* Goth. *Cypr.* 210. 240. haud dubium Vulg. et notum est Syrr.Pst.&Hcl. | om. ANᵇ*FG. 17. Vulg. codd. Memph. Theb. Arm. (et *ὁτι*) Æth. | (*Polyc.* ad Phil. iv. *ἀλλ' οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι ἔχομεν*).

8. *διατροφας* AN. 17 rel.Vulg. | *διατροφην* DFGKP. *m.* *Orig.* iv. 418ᵈ. *Cypr.* 210. 240. *Novat.* 278. — *αρκεσθησομεθα Orig.* iv. | *αρκεσθησωμεθα* K.

9. *παγιδα Cypr.* 185. 210. 240. 323. | *παγιδας* 17. ‖ add. *του διαβολου* D*FG. 37 *mg.* (*man. rec.*) Vulg. *Cl. Fuld. m.* Goth. (vid. iii. 7.) | om. *Am. Cypr. quater.*

10. *των Clem.* 191. *Orig.* iii. 491ᵇ. om. D*. [*h.* P.] — *πολλαις Cypr. quater.* | *ποικιλαις* ℵ*. (corr.ᶜ)

11. *θεου*] † praem. *του* ϛ. ℵᶜDFG. 37. 47. KLP. | om. ANᵇ*. 17. — *φευγε*] *φαυγε sic.* 37. — *ευσεβειαν Pet. Alex.* Routh. iv. 45. | om. ℵ*. (add.ᶜ) 47.

2. exhortare *Cl.* | 4. superbus est *Cl.* pugnans *Am.** | 7. in hunc mundum *Cl.* | quod nec *Cl.* | 9. et in laqueum diaboli *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Theb. (Goth.) Arm. Æth.

ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.

verunt a fide et inseruerunt se doloribus multis.

ΙΖ′

11 Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε † θεοῦ, ταῦτα φεῦγε, δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, ‡ πραϋπάθειαν″· 12 ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν † ἐκλήθης καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. 13 παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ‡ ζωογονοῦντος″ τὰ πάντα καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, 14 τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον ἀνεπίλημπτον [q] μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 15 ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, 16 ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν ¶ δύναται, ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον· ἀμήν.

11 Tu autem, o homo dei, haec fuge, sectare vero iustitiam, pietatem, fidem, caritatem, patientiam, mansuetudinem: 12 certa bonum certamen fidei, adpraehende vitam aeternam, in qua vocatus es et confessus bonam confessionem coram multis testibus. 13 Praecipio tibi coram deo qui vivificat omnia et Christo Iesu, qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato bonam confessionem; 14 ut serves mandatum sine macula, inrepraehensibile usque in adventum domini nostri Iesu Christi, 15 quem suis temporibus ostendet beatus et solus potens, rex regum et dominus dominantium, 16 qui solus habet inmortalitatem, lucem habitans inaccessibilem, quem vidit nullus hominum sed nec videre potest, cui honor et imperium sempiternum, amen.

13. Ἰησ. χρ.

q Tit. 2: 13.

¶ Goth.

ΙΗ′

17 Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ‡ ἐπὶ″ † θεῷ † τῷ παρέχοντι ἡμῖν ‡ πάντα

17 Divitibus huius saeculi praecipe non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in deo qui praestat nobis omnia abunde ad fruen-

---

11. πραϋπαθειαν ANℵ*FG(P... αν) *Pet. Alex.* | ‡ πραοτητα ⊃. D^{c}. 17. 37. 47. KL. | πραϋτητα ℵ^{c}D*.

12. εις ην] † add. και ⊃. 37. Syr.Hcl.* | om. ANℵDFG. 17. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Theb.Goth. Arm. Æth. *Pet. Alex.* Routh. iv. 45.

— εκλαθης F(non G.)

— ὁμολογησας L. *Pet. Alex.* (om. και).

13. παραγγελλω] παραγγελλων F(-λον.) G. *Tert.* de praes. haer. 25.

— σοι] om. ℵ*. (add.^{c}) FG. 17.

— του 1°.] om. ℵ.

— ζωογονουντος ADFG. 17. P. | ‡ ζωοποιουντος ⊃. ℵ. 37. 47. KL.

— χριστου post Ιησου ℵFG. Syr.Pst. Memph. Theb. Arm. *ed.* Æth. *Tert.* de pr. haer. 25. | ante AD. 17. rel. Vulg. Syr.Hcl. *sic.* Goth. Arm. cdd.

14. σε] om. D*.

— ασπιλον] add. και D.

— χριστου ante Ιησου ℵ. (post *Tert.* de res. car. 23.)

15. δειξει *Tert.* de res. car. 23. | -ξαι D*. -ξη K.

— και κυριος των κυριευοντων *Orig.* i. 746^{a}. *Tert.* de res. car. *Hil.* 484^{e}. | om. 47.

16. φως] praem. και D*. Vulg. *Cl. Fuld.* Syr.Pst. Memph. Goth. Æth. *Hil.* 831^{c}. | om. *Am. Tol.* Syr.Hcl. Theb. Arm. *Orig.* iii. 410^{d}. *Orig. Int.* iv. 99^{d}. *Eus.* c. Mcl. 141^{c}.

— ανθρωπων ante ουδεις FG. Vulg. Goth. | post *Syn.Ant.* Routh. iii. 290. *Tert.* adv. Prax. 15. 16. *Novat.* 136. 230. ‖ om. ανθρωπων *Eus.* c. Mcl. 84^{c}.

— και] om. FGP. ‖ add. το ℵ.

17. εν τω νυν αιωνι A(ℵ)FG. 17. 37. 47. KLP. Syr.Hcl. *Orig.* i. 709^{b}. (καιρῳ ℵ*. corr.^{c}) | του νυν αιωνος D. Vulg. Syr.Pst. Memph. Theb. *Orig. Int.* ii. 154^{d}.

— ὑψηλοφρονειν] ὑψηλα φρονειν ℵ. Syrr. *ut vid. Orig.* i. sublime sapere Vulg. *Cl. Fuld.* superbe sapere *Am. m. Orig. Int.* ii.

17. ηλπικεναι *Orig.* i. | ελπικεναι 17. 37. L*Tf.* | ελπιζειν FG.

— πλουτου *Orig.* i. | πλουτῳ D*.

— αλλ' επι AND*FG. 17. 47. P. Syrr. Pst.&Hcl. *Orig.* i. codd. | ‡ αλλ' εν ⊃. D^{c}. 37. KL. *Orig.* i. ed.

— θεῳ] † praem. τῳ ⊃. AD^{c}. 17. 37. 47. KLP. *Orig.* i. | om. ℵD*FG. Arm. ‖ † add. τῳ ζωντι ⊃. D. (om. τῳ*). 37. KL. Vulg. *Cl. m. Fuld.* (*Vict.*) Syrr. Pst.&Hcl. *Orig.* i. ed. | om. ANℵFG. 17. 47. P. *Am. Fuld.** *Dem. Tol. Harl.* Memph. Theb. Arm. Æth. *Orig.* i. codd.

— ημιν] om. 17. *Orig.* i. ‖ add. τα A. 37. | om. *Orig.*

— παντα ante πλουσιως AND. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. *Orig.* i. 709^{e}. | ‡ post ⊃. Æth. (om. FG.)

12. certare *Am.** | 16. et lucem inhabitat *Cl.* | nullus hom. vidit *Cl.* | potenst *Am.** | 17. sublime sapere *Cl.* | Deo vivo *Cl.*

ANᵛD FG. 17. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.P.H. Memph.(Theb.) (Goth.) Arm. Æth.

πλουσίως″ εἰς ἀπόλαυσιν· [18] ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, [19] ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ‡ ὄντως″ ζωῆς.

[20] Ὦ Τιμόθεε, τὴν ‡ παραθήκην″ φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας, καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, [21] ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν.¶

Ἡ χάρις ‡ μεθ' ὑμῶν.″ †.

dum, [18] bene agere, divites fieri in operibus bonis, facile tribuere, communicare, [19] thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut adpraehendant veram vitam.

[20] O Timotheae, depositum custodi, devitans profanas vocum novitates et oppositiones falsi nominis scientiae, [21] quam quidam promittentes circa fidem exciderunt.

Gratia tecum, amen.

¶ Theb.

21. μετὰ σοῦ

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α′.

18. πλουτειν *Orig.* i. 709ᶜ. | πλουτιζειν FG.

19. αποθησαυριζοντας] -τες L. | -ριζειν D.

— ἑαυτοις] ἑαυτους P.

— το μελλον] τον μελλοντα FG.

— επιλαβονται 17. L.

— οντως ANᵛD*FG. 17. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Theb. Arm. Æth. | ‡ αιωνιου ⊋. Dᶜ. 47. KLP. | αιωνιου οντως 37.

20. ω Syr.Hcl.mg.*Graecè.* *Hipp.* Ant. i. (4.) | om. P.

— παραθηκην ANᵛDFG. 17. 37. 47. KLP. Syr.Hcl.mg.*Graecè.* Memph.*Gr.* Theb. *Gr. Clem.* 457. | ‡ παρακαταθηκην ⊋. *Hipp.* ‖ add. quod concredidi tibi Memph. Theb.

20. κενοφωνιας Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Æth. *Clem.* 457. *Hipp. Orig.* i. 454ᵇ. | καινοφωνιας FG. Vulg. Arm. novitates *Iren.* 135. *Hil.* 1215ᵃ. *Luc.* 23.

21. επαγγελλομενοι *Orig.* i. 454ᵇ. | επαγγειλλαμενοι 17.

— μεθ' ὑμων ANᵛFG. 17. P. Memph. | ‡ μετα σου ⊋. D. 37. 47. KL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. Æth.

— fin.] † add. αμην ⊋. NᶜDᶜ. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | om. ANᵛ*D*FG. 17. *Fuld.** Arm.

Subscriptio

Προς Τιμοθεον Α′ ANᵛ. 17.

| Προς Τιμοθεον Α′ επληρωθη, αρχεται προς Τιμοθεον Β′ D.

| επληρωθη επιστολη προς Τιμοθεον Α′, αρχεται προς εαυτον (αυτον G*). β′. (add. II. G.) FG.

| Προς Τιμοθεον α̅ εγραφη απο Νικοπολεως .... P.

| Προς Τιμοθεον α̅ εγραφη απο Λαοδικειας ητις εστιν μητροπολις Φρυγιας της Πακατιανης 47. (K.) et praem. του αγιου αποστολου Παυλου L. (sed επιστολη α̅) (Καπατιανης KL.)

‖ add. εγραφη απο Λαοδικειας A.

‖ add. στιχων σν′(?) N². add. στιχ. σλ′ 47. L.

‖ nihil habet 37.

18. bonis operibus *Cl.*

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ

Β′.

ℵ[C] D FG. 17. 37. 47. KLP.

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth.

2. *καὶ κυρίου* Ἰησ. *χρ. τοῦ κυρ.* § C. A′

[a] Act. 24:14.

[1] Παῦλος ἀπόστολος ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ″ διὰ θελήματος θεοῦ κατ᾽ ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, [2] Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

[3] § Χάριν ἔχω τῷ θεῷ,[a] ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου, νυκτὸς καὶ ἡμέρας [4] ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, [5] ὑπόμνησιν ‡ λαβὼν″ τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνῴκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. [6] δι᾽ ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου· [7] [b] οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. [8] μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρ-

[b] Rom. 8:15.

[1] Paulus, apostolus Christi Iesu per voluntatem dei secundum promissionem vitae quae est in Christo Iesu, [2] Timotheo carissimo filio gratia misericordia pax a deo patre et Christo Iesu domino nostro.

[3] Gratias ago deo, cui servio a progenitoribus in conscientia pura, quam sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis nocte ac die, [4] desiderans te videre, memor lacrimarum tuarum, ut gaudio implear, [5] recordationem accipiens eius fidei quae est in te non ficta, quae et habitavit primum in avia tua Loide et matre tua Eunice, certus sum autem quod et in te. [6] Propter quam causam admoneo te ut resuscites gratiam dei, quae est in te per inpositionem manuum mearum. [7] Non enim dedit nobis deus spiritum timoris, sed virtutis et dilectionis et sobrietatis. [8] Noli itaque erubescere testimonium

---

Inscriptio ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β′ ΑΝ. 17. 37 (*δευτερα*). 47. K. id praem. ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ P. ΑΡΧΕΤΑΙ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β′ D(FG. vid. sub fin. Ep. i.) ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β′ ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ L.

1. *χριστου* ante Ιησου ℵDFG. 17. 47. KP. *Am.*[2] *Fuld. Dem.* Syr.Hcl. Memph. Theb. | ‡ post ⸗. A. 37. L. Vulg. *Cl. Am.** Syr.Pst. Goth. Arm. Æth. — *επαγγελιαν*] *-ας* ℵ.

2. *αγαπητῳ τεκνῳ*] *γνησιῳ τεκνῳ εν πιστει* 17.

2. *και χριστου Ιησου του κυριου* ANᶜDFG. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. *Orig. Int.* iv. 468[a]. *disertè.* | *και κυριου Ιησου χριστου του κυριου* ℵ*. 17. 37. | *κ. κυρ. ἡμ. Ιησ. χρ.* Syr.Pst. Æth. (*και ..... κυριου ἡμων* P.)

3. *θεῳ*] add. *μου* D*. 17. P *e spat. Fuld. Dem.* Theb. Goth. *Orig.* i. 624[d]. *Orig. Int.* i. 85[a]. — *λατρευω Orig.* i. *Orig. Int.* i. | *-ων* C*.

4. *επιποθων*] *-θω* FG. Memph. Arm. — *διακρυων* F.

5. *λαβων* AN*CFG. 17. Arm. | ‡ *λαμβανων* ⸗. NᶜD. 37. 47. KL. [h, P.] — *ενοικησεν* D*. 17. — *Λωΐδι* ANCD. rel. Memph. Theb. | *Λοϊδει* FGKL. (Goth. *ut vid.*) [h. P.] — *Ευνικη Elz.* ANCDFG. 17. 37. 47*. KLP. | *Ευνεικη St.* 3. 47[2]. Goth. — *πεπεισμαι*] *πεποιθα* 17.

6. *αναμιμνησκω*] *ὑπομιμνησκω* D. — *αναζωπυρειν* D. — *χαρισμα Orig.* Cat. Cr. Cor. 48. | *θελημα* ℵ*. (corr.ᶜ) — *θεου Orig.* Cat. Cor. | *χριστου* A.

8. *επαισχυνθης Clem.* 586. | *επαισχυνθεις* 47. L*.

1. Jesu Christi *Cl.* et *Am.** | 3. quod sine *Cl.*

ℵCD FG. 17. 37. 47. KLP.

τύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ, [9] τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ ‡ κατὰ" ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, [10] φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ‡ χριστοῦ
10. Ἰησ. χρ. Ἰησοῦ", καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, [11] εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν· [12] δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. [13] ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων, ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· [14] τὴν καλὴν ‡ παραθήκην" φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

domini nostri neque me vinctum eius, sed conlabora evangelio secundum virtutem dei, [9] qui nos liberavit et vocavit vocatione sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum et gratiam quae data est nobis in Christo Iesu ante tempora saecularia, [10] manifestata est autem nunc per inluminationem salvatoris nostri Iesu Christi, qui destruxit quidem mortem, inluminavit autem vitam et incorruptionem per evangelium, [11] in quo positus sum ego praedicator et apostolus et magister gentium; [12] ob quam causam etiam haec patior, sed non confundor: scio enim cui credidi, et certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem. [13] Formam habe sanorum verborum quae a me audisti in fide et dilectione in Christo Iesu: [14] bonum depositum custodi per spiritum sanctum qui habitat in nobis.

Β'

[15] Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστιν ‡ Φύγελος" καὶ Ἑρμογένης. [16] δῴη ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις
¶ Theb. με ἀνέψυξεν,¶ καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ‡ ἐπαισχύνθη," [17] ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ ‡ σπουδαίως" ἐζήτησέν

[15] Scis hoc quod aversi sunt a me omnes qui in Asia sunt, ex quibus est Phygelus et Hermogenes. [16] Det misericordiam dominus Onesifori domui, quia saepe me refrigeravit et catenam meam non erubuit, [17] sed cum Romam venisset, sollicite me quaesivit

8. ἡμων] om. ℵ*. (add.ª) ‖ add. Ιησου χριστου 47. Syr.Hcl.* | add. Jesu Goth. | om. *Clem. Tert.* Scorp. 13.
— θεου] praem. του D*. 17.
9. ἡμας] om. 47.
— ἁγιᾳ] praem. τῃ L.
— κατα 2°. AℵC. 17. P. | ‡ κατ' ⸗. D. rel. | καθ' FG.
— προ χρ. αιων. ante εν χρ. Ιησ. P. (αιωνιαν ℵ*. corr.ᶜ)
10. φανερωθεισαν (-θησαν 47*.) | φανερωθεντος K.
— χριστου ante Ιησου AℵD*. Theb. | ‡ post ⸗. ℵᶜCDᶜ. rel. Vulg. Syr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Orig.* i. 488ª.
— καταργησαντος] praem. του D.
— ζωην] praem. την D*.
11. διδασκαλος *Orig. Int.* iv. 628ª. | διακονος 17. idem pro κηρυξ habet Arm. | (om. praec. και CP.)
— εθνων ℵᶜCDFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* iv. | om. Aℵ*. 17.
12. και 1°.] om. ℵ*(corr.ᶜ).
— παρακαταθηκην *Elz.* 1633.
— μου] om. D*.
13. Ποτυπουσιν FG.
— ὑγιαινοντων] ὑγεισ. εμνον (-νων F² G².) των FG.
— αγαπῃ τῃ] αγαπης της D*. ("et fide et dilectionem" D *Lat.*)
14. παραθηκην AℵCDFG. 17. 37. KLP. | ‡ παρακαταθηκην ⸗. 47.
— του] ουτου FG. (i.e. ου vocis ἁγιου bis scr.)
— ενοικουντος] δοθεντος 17.
15. Φυγελος ℵCDFG. 17. 37. KLP. *Am.* Syr.Hcl.mg. *Graece.* Theb. Goth. Arm. *Tert.* de pr. haer. 3. | ‡ Φυγελλος ⸗. A. 47. (Vulg. *Cl.*) Memph. (*Orig.* iii. 257ᶜ.)
16. ελεος post ὁ κυριος 17. 47. Syrr.Pst. &Hcl. Theb. Arm. (ὁ θεος) *Orig.* i. 133. *Eus.* Ecl. Pr. 16.
— ουκ επαισχυνθη AℵᶜCD. 17. 37. 47. LP. | ‡ ουκ επῃσχυνθη ⸗. ℵ*K. *Orig.* i. | ου καταισχυνθη FG.
17. σπουδαιως ℵCD*(FG.) 17. P. Vulg. *Orig.* i. 133. (σποιδαως FG.) | σπουδαιοτερως A. | ‡ σπουδαιοτερον ⸗. Dᶜ. 37. 47. KL.
— εζητησεν *Orig.* i. | ανεζητησεν C. | επεζητησεν 47.
18. ελεος *Orig.* i. 133. | ελεον DᶜK. ‖ ante εὑρειν P.
— κυριου *Orig.* i. | κυριῳ Dᶜ. 47. | θεου D*. (om. παρα κυρ. P.)
— τῃ ἡμερᾳ ante εκεινῃ D.
— διηκονησεν] add. μοι 37. Vulg. *Cl. Tol.* (om. *Am. Harl.**) Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth.
2. ἃ ηκουσας *Clem.* 317. *Hipp.* Ant. i. (4.) *Orig.* iv. 259ᵇ. | ακουσας FG.
— μαρτυρων (*Orig.* iv. *Orig. Int.* iii. 886ᵈ.) *Tert.* de praes. haer. 25. | παρακλησιων *Hipp.*
— ικανοι *Clem. Hipp. Orig.* iv. *Orig. Int.* iii. | δυνατοι K.

8. om. me *Am.** | 9. sua sancta *Cl.* | 13. in dilect. *Cl.* | 17. venissem *Am.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. (Theb.) Arm. Æth.

με καὶ εὗρεν· [18] δῴη αὐτῷ ὁ κύριος εὑρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

II. [1] Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, [2] καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους διδάξαι. [3] ‡ συγκακοπάθησον", ὡς καλὸς στρατιώτης ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ." Γ' [4] οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. [5] ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. [6] τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν· [7] νόει ‡ ὃ" λέγω· ‡ δώσει" γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν. [8] μνημόνευε Ἰησοῦν χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος ‡ Δαυείδ", κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· [9] ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος, ‡ ἀλλὰ" ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται. [10] διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς Δ' ἐν χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. [11] πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συνζήσομεν· [12] εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ‡ ἀρνησόμεθα," κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· [13] εἰ ἀπιστοῦμεν,

et invenit. [18] Det illi dominus invenire misericordiam a domino in illa die. Et quanta Ephesi ministravit, melius tu nosti.

[1] Tu ergo, fili mi, confortare in gratiam quae est in Christo Iesu, [2] et quae audisti a me per multos testes, haec commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt et alios docere. [3] Labora sicut bonus miles Christi Iesu. [4] Nemo militans deo implicat se negotiis saecularibus, ut ei placeat cui se probavit. [5] Nam et qui certat in agone, non coronatur nisi legitime certaverit. [6] Laborantem agricolam oportet primum de fructibus accipere. [7] Intellege quae dico: dabit enim tibi dominus in omnibus intellectum. [8] Memor esto Iesum Christum resurrexisse a mortuis ex semine David, secundum evangelium meum, [9] in quo laboro usque ad vincula quasi male operans, sed verbum dei non est alligatum. [10] Ideo omnia sustineo propter electos, ut et ipsi salutem consequantur quae est in Christo Iesu cum gloria caelesti. [11] Fidelis sermo. Nam si conmortui sumus, et convivemus: [12] si sustinemus, et conregnabimus: si negabimus, et ille negabit nos: [13] si non

3. συγκακοπαθησον ANC*D*FG. 17. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.mg. Memph. Arm. Æth. | ‡ συ ουν κακοπαθησον ⊊. C³D^c. 37. 47. KsL. Syr.Hcl.*txt.* Goth. (*ut vid.*)
— συνστρατιωτης D*.
— χριστου ante Ιησου AℵCD*FG. 17. 37. 47. P. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. ed. | ‡ post ⊊. D^c. KsL. Syr.Pst. Æth.
4. στρατευομενος] add. τῳ θεῳ FG. Vulg. *Orig. Int.* ii. 168^e. *Cypr.* 114. 266. 308. | om. *Orig.* Cat. Cr. Cor. 167. *Eus.* in Luc. ap. Mai iv. 170.
— αρεσῃ *Eus.* in Luc. | -σκῃ 37*. (et -σῃ supra script *ab eadem manu*) *Orig.* Cat. Cor. (post ver. 4. spat. vac. FG.
5. δε *Cypr.* 266. 308. | om. A. Syr.Pst. || mox αθλει P. || mox τῆς *sic.* 17.
— αθλησει P.
6. πρωτον] πρωοτερον ℵ*. (corr.^c)
— των καρπων] τον καρπον 37. (**Scr.*)
— μεταλαμβαν FG.
7. ὁ AℵC*D*FG. 17. P. Syr.Pst. Goth. Æth. | ‡ ἁ ⊊. ℵ^cD. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Hil.* 1096^e.
— δωσει AℵC*DFG. 17. Vulg. Memph. Goth. Arm. *Hil.* 1096^e. | ‡ δωῃ ⊊. C³ (δωει). 37. 47. KLP. Æth. *ut vid.*
— ὁ κυριος] om. ὁ 47.
8. μνημονευε Ιησουν χριστον *Orig. Int.* ii. 131^c. (χρ. Ιησ. Goth. Arm. ed. *Orig. Int.* ii. 462^b. Christum *Hil.* 1104^d.) μνημονευειν χρ. Ιησ. D*. || Dominum Jesum Christum Vulg. *Cl.* | om. Dominum *Am. Tol. Harl.*²
9. εν ᾧ] add. και FG.
— αλλα AℵCD*. 17. | ‡ αλλ' ⊊. rel.
— ουδε εται FG.
— ου] om. ℵ*. (add.^c).
10. παντα] om. 17.
— σωτηριας τυχ. της. | σωτηριαν τυχ. τη FG.
— αιωνιου] ουρανιου Syr.Hcl.*mg.* Arm. Æth.
11. γαρ] add. και 37 *Scr.*
11. συναπεθαμεν FG. | Contra. rel. *Orig.* i. etc.
— συνζησομεν *Orig.* i. 438^f. Cat. Cr. Rom. 35. Cor. 13. *Orig. Int.* ii. 343^c. iv. 544^b. 561^a. 566^a. 595^d. *Eus.* c. Mcl. 34^b. in Ps. 361^a. *Tert.* Scorp. 13. *Cypr.* 265. | -σωμεν C. 37**Scr.* 47*. LP. | -ζωεομεν FG.
12. ὑπομενωμεν P.
— και συμβασ... ει απιστουμεν (ver. 13.)] om. FG. spatio vacuo relicto in utroque.
— συνβασιλευσομεν ℵD^b. 17. 37. 47. K. *Orig.* Cat. Cr. Cor. 13. *Orig. Int.* ii. 328^a. iv. 561^a. 595^d. *Eus.* c. Mcl. in Ps. 361^a. *Tert.* Scorp. 13. *Cypr.* 265. | (-λευομεν D*.) -σωμεν ACLP.
— αρνησομεθα AℵC. 17. *Am. Tol.* Memph. *Cypr.* | ‡ αρνουμεθα ⊊. ℵ^cD. 37. 47. KLP.
— αρνησηται 17.

18. minist. mihi tu melius *Cl.*
1. gratia *Am.*** *Cl.* | 4. probabit *Am.* 6. percipere *Cl.* | 8. Dominum Jesum *Cl.* 12. si sustinebimus *Cl.* | conregnavimus *Am.* negaverimus *Cl.* | negavit *Am.*

ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι * γὰρ " ἑαυτὸν οὐ δύναται.

credimus, ille fidelis manet, negare se ipsum non potest.

14 Ταῦτα ὑπομίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ ‡ θεοῦ " μὴ λογομαχεῖν ‡ ἐπ' " οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. 15 σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. 16 τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιΐστασο· [c] ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, 17 καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός, 18 οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες † ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τήν τινων πίστιν. 19 § ὁ μέν τοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην, Ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καί, Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα ‡ κυρίου". 20 ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν. 21 ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν ἡγιασμένον, † εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. 22 [d] τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίωκε δὲ

14 Haec commone testificans coram domino. Noli verbis contendere,ad nihil utile,ad subversionem audientium. 15 Sollicite cura te ipsum probabilem exhibere deo, operarium inconfusibilem, recte tractantem verbum veritatis. 16 Profana autem inaniloquia devita: multum enim proficient ad impietatem, 17 et sermo eorum ut cancer serpit. Ex quibus est Hymeneus et Philetus, 18 qui a veritate exciderunt, dicentes resurrectionem iam factam, et subvertunt quorundam fidem. 19 Sed firmum fundamentum dei stetit, habens signaculum hoc, Cognovit dominus qui sunt eius; et, Discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen domini. 20 In magna autem domo non solum sunt vasa aurea et argentea, sed et lignea et fictilia, et quaedam quidem in honorem, quaedam autem in contumeliam: 21 si quis ergo mundaverit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum et utile domino, ad omne opus bonum paratum. 22 Iuvenilia autem desideria fuge, sectare vero iustitiam,

ANCD FG. 17. 37. 47. KLP. E'

14. κύριου

18. [τὴν] ἀνάστασιν § Theb.

[c] Tit. 3:9.

[d] 1 Tim. 6:12.

---

13. γαρ (post αρνησασθαι) Aut vid. ℵ*CDFG. 17. 37. 47. LP. Syr.Pst. Memph. (Æth. "et") (*Clem.* 596. διοπερ αρνησασθαι εαυτον ουδεποτε δυναται)|* om. ⸗. ℵᶜKs.Vulg.Syr.Hcl. Goth. Arm. *Tert.* Scorp. 13.

14. ὑπομνησκε P.

— διαμαρτυρουμενος C.

— του] om. D*.

— θεου ℵCFG. 37. Syr.Hcl.mg. Memph. | ‡ κυριου ⸗. AD. 17. 47. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Goth. Arm. [Æth. anc.]

— λογομαχειν ℵC³DFG. 17. rel. *Clem.* 345. *Orig. Int.* ii. 167ᵇ. | -χει AC*(D *Lat.*) Vulg.

— επ' AℵC*FG. 17. P. | ‡ εις ⸗. ℵᶜD. 37. 47. KL. | δι' *Clem.*

— ουδεν *Clem.* | ουδενει γαρ FG.Vulg. *Cl.*

15. θεῳ *Clem.* 318. | χριστῳ AL.

— ανεπισχ. D*.

16. καινοφωνιας FG. vocum novitates *m.* novitates vocum D *Lat. Luc.* 25. (novitatum voces t vocum G *Lat.*| Contra, *Clem.* 345.

16. περϊϋστασο] περισταso 37.| περιϋστασον FG. | περϊϋστασθαι *Clem.*

— ασεβειας *Clem.* | ασεβεις D*K. | ασεβεια Dᶜ.

— γαγγρα. ινα FG. (cancer ut G *Lat.*)

17. Ὑμαινεος D*.

18. αναστασιν] † praem. την ⸗. ACD. rel. | om. ℵFG. 17.

— ανατρεπουσιν την τινων πιστιν AC. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. | την πιστ. την τινων ανατρεπουσιν D. Syr.Pst. Goth. | ανατρ. την πιστιν τινων ℵᶜFG. 17. | ανατρ. την πιστ. την τινων ℵ*.

19. ὁ] οὐ *sic.* 37.

— τοι] τοις A*.

— του θεου] του κυριου ℵ*. (corr.ᶜ)

— τους οντας] praem. παντως ℵ* (om.ᶜ)

— κυριου AℵC*CDFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Theb. Goth. Arm. Æth. *Orig. Int.* ii. 73ᵇ. | ‡ χριστου ⸗. ℵᶜ. [h. 17.]

20. μονον *Orig.* i. 134. 556ᵈ. *Orig. Int.* iv. 616ᵈ. *Cypr.* 65. 74. | μονα 37.

— αργυρα και χρυσα 37. | Contra, *Orig.* i. 133. 556ᵈ. *Orig. Int.* i. 100ᵈ. ii. 298ᵉ. 368ᶜ. 421ᵉ. iii. 299ᵉ. 376ᵃ. iv. *Cypr. bis.*

21. εκκαθαρῃ *Orig.* i. 134. 137. 556ᵈ. | -θερη i.e. -θαιρη A. | -θαρει P. ‖ post ἑαυτον 17.

— εσται σκευος *Orig.* i. *ter. Orig. Int.* i. 100ᵉ. ii. 298ᶠ. iii. 279ᵉ. iv. 616ᵈ. | om. ℵ*. (add.ᵃ)

— ευχρηστον] † praem. και ⸗. ℵᶜC*Dᶜ. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Theb. Arm. Æth. *Orig.* i. *ter. Orig. Int.* ii. iv. | om. AℵC²D*FG. 17. Syr.Pst. Memph. Goth. *Orig. Int.* i. iii. (ευχριστον FG.)

13. permanet *Cl.* | 14. contendere verbis ad nihil enim utile est nisi *Cl.* | 16. autem et vaniloquia *Cl.* | proficiunt *Cl.* | 18. res. esse jam *Cl.* | subverterunt *Cl.* | 19. stat habens *Cl.* | 20. solum] add. autem *Am.** | 21. emundaverit *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. [Theb.] Goth. Arm. Æth.
22. μετὰ * [πάντων]"

δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. [23] τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσιν μάχας· [24] δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ‡ ἀλλὰ" ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, [25] ἐν ‡ πραΰτητι" παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε ‡ δῴη" αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, [26] καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.¶

fidem, caritatem, pacem cum his qui invocant dominum de corde puro. [23] Stultas autem et sine disciplina quaestiones devita, sciens quia generant lites: [24] servum autem domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, [25] cum modestia corripientem eos qui resistunt, ne quando det illis deus paenitentiam ad cognoscendam veritatem, [26] et resipiscant ■ diaboli laqueis, a quo capti tenentur ad ipsius voluntatem.

¶ Theb.

III. ϗ'
e 1 Tim. 4:1.
f Rom. 1:29.

[1] Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι [e] ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. [2] ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι [f] φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, [3] ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, [4] προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, [5] ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι. καὶ τούτους ἀποτρέπου. [6] ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ ‡ αἰχμαλωτίζοντες" † γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, [7] πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν

[1] Hoc autem scito, quod in novissimis diebus instabunt tempora periculosa, [2] et erunt homines se ipsos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus inoboedientes, ingrati, scelesti, [3] sine adfectione, sine pace, criminatores, incontinentes, inmites, sine benignitate, [4] proditores, protervi, tumidi, voluptatium amatores magis quam dei, [5] habentes quidem speciem pietatis, virtutem autem eius abnegantes. Et hos devita. [6] Ex his enim sunt qui penetrant domos et captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quae ducuntur variis desideriis, [7] semper discentes et numquam

---

21. εις ante παν ANC. 17. 37. KsLP. *Orig.* i.*ter.* | προς DFG. 47. (vid. iii. 17.)
22. πιστιν post αγαπην FG.
— μετα] add. παντων ACFG. 17. Syr.Hcl. Theb. Æth. | om. ℵD. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm.
— των] om. FG.
— επικαλουμενων] αγαπωντων A.
— nomen domini Jesu Theb. nomen domini Memph. Arm.
23. ειδως] ιδιως FG.
24. αλλα ANDFG. 17. | ‡ αλλ' ϗ. C. 37. 47. KsLP.
— ηπιον *Orig. Int.* iii. 878e. | νηπιον D*FG. Æth.
25. εν] συν FG. *Orig. Int.* ii. 168a. iii.
— πραϋτητι ANCD*. 17 *sic*. 47. P. | ‡ πρᾳοτητι ϗ. De. 37. KL. | πριχοτητι FG.
— αντιδιατιθεμενους] αντιδιαθεμενους C. | αντικιμενους FG.
25. δωη AℵCD*FG. | ‡ δῳ ϗ. ℵcDe. 17. 37. 47. KsLP.
— μετανοιαν] om. ℵ*. (add.c) | μετανοιας 47.
— αληθειας] add. ελθειν A.
26. ανανηψωσιν] -ψουσιν C. 17. 47*. | αναλημψωσιν D.
— εξ ω γρημενοι G. (εξ ω a quo G *Lat.*) εξωγρ. F. ‖ εζωγρισμενοι P.
— εις] εκ FG.
— εκεινου] -νον G*.
1. γινωσκε ℵCD. 37. 47. KLP. vv. cognoscas Goth. | γινωσκετε A. Æth. | -κεται FG. 17. (scitote G *Lat.*)
2. οι] om. ℵ.
— φιλαυγοι G(non F).
— αλαζονες *Clem.* 370. *Orig.* Cat. Cr. Cor. 94. | αλαζοντες FG.
— αχαριστοι] αχριστοι C*. | αχρηστοι 37. K.
3. αστοργοι *Cypr.* 200. | om. ℵ. Syr.Pst. ‖ post ασπονδοι D. 37. Arm. | ante *Cypr. Luc.* 256.
3. φιλαγαθοι A.
4. φιλοθεοι (*Orig.* iii. 497d.) *Eus.* in Luc. ap. Mai iv. 189. | φιλοθῦοι (i.e. *ut vid.* φιλοθεου οι) FG.
5. δε *Orig. Int.* iii. 106d. *Cypr.* 200. | om. G*.
6. ενδυοντες P. | ενδυνοντων *Orig.* i. 648d.
— αιχμαλωτιζοντες AℵCD*(εκμ.)FG.17. 47. P. *Orig.* (i.) | ‡ αιχμαλωτευοντες ϗ. DeKL. | αιχμαλωτευον *sic* 37.
— γυναικαρια] † praem. τα ϗ. | om. AℵCDFG. 17. 37. 47. KLP. *Orig.* i.
— ἁμαρτιας A* (corr.1)
— επιθυμιαις *Orig.* i. | -ας C. ‖ add. και ἡδοναις A. Syr.Hcl. om. | *Orig.* i. *Cypr.* 200.

22. fidem spem char. et pacem cum iis *Cl.* | 25. modestiam *Am.** | qui] quis *Am.** | resistunt veritati *Cl.* | deus det illis *Cl.* | 26. captivi *Cl.*
2. *om.* "et" *Cl.* | non obedientes *Cl.* | 4. et voluptatum *Cl.* | 5. speciem quidem *Cl.*

ANCD. FG. 17. 37. 47. KLP.

ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. [8] ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. [9] ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται

Z' πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. [10] σὺ δὲ ‡ παρηκολούθησάς" μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, [11] τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ‡ ἐρύσατο" ὁ κύριος. [12] καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ‡ ζῆν εὐσεβῶς" ἐν χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. [13] πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. [14] σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ ‡ τίνων" ἔμαθες, [15] καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους [τὰ] ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. [16] πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος, καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ‡ ἔλεγμον", πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· [17] ἵνα ἄρτιος

ad scientiam veritatis pervenientes. [8] Quemadmodum autem Iamnes et Mambres restiterunt Mosi, ita et hi resistunt veritati, homines corrupti mente, reprobi circa fidem. [9] Sed ultra non proficient: insipientia enim eorum manifesta erit omnibus, sicut et illorum fuit. [10] Tu autem adsecutus es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem, longanimitatem, dilectionem, patientiam, [11] persecutiones, passiones, qualia mihi facta sunt Antiochiae, Iconii, Lystris, quales persecutiones sustinui, et ex omnibus me eripuit dominus. [12] Et omnes qui volunt pie vivere in Christo Iesu persecutionem patientur. [13] Mali autem homines et seductores proficient in peius, errantes et in errorem mittentes. [14] Tu vero permane in his quae didicisti et credita sunt tibi, sciens a quo didiceris, [15] et quia ab infantia sacras litteras nosti, quae te possint instruere ad salutem per fidem quae est in Christo Iesu. [16] Omnis scriptura divinitus inspirata, et utilis ad docendum, ad arguendum, ad corrigendum, ad erudiendum in iustitia, [17] ut

7. ελθειν post *δυναμενα* 37. | ante *Orig.* i. 648e.

8. Ιαννης Syr.Hcl.mg. *Graece. Orig. Int.* iii. 848e. | Ιωαννης C*. | Jamnes *Am. m. Cypr.* 200. *Luc.* 256. Ιανης Memph. *Orig. Int.* iii. 916b. | Jannis Goth.

— Ιαμβρης Syr.Hcl.mg. *Graece.* Memph. | Μαμβρης FG. Vulg. Goth *Orig. Int.* iii. *bis. Cypr. Luc.* | Janbres Syr.Pst.

— Μωυσει ℵCDFG. 17. 47. (K)LP. | Μωυσῃ K. | Μωσει A. 37. ‖ praem. *τῳ* FGP.

— *οὗτοι*] *αυτοι* F(non G.)

— *ἀνθίστανται* | *ἀντεστησαν* 17. | *ἀντίστανται* D*.

9. *ἄνοια Cypr.* 200. *Luc.* 257. | διανοια A.

— ἔκδηλος] εκδημος G. εκδεμος F.

— *ἔσται Cypr.* | *ἐστιν* DFG.

10. *σὺ δὲ*] add. *τεκνον* Τιμοθεε 37.

— παρηκολουθησας ANC(FG.) 17. (om. παρ FG.) | ‡ -κας ⸗. D. 37. 47. KLP.

10. *μου*] μοι D*.

— *τῇ* 1°.] om. FG.

— *ἀγωγῇ*] *αγαπῃ* D*.

— *τῇ ἀγαπῃ*] om. A.

11. *ἐγενετο*] *εγενοντο* A.

— Αντιοχειᾳ] add. *ἀ διὰ τὴν θέκλαν ἔπαθεν.* 46. (cod. saec. xi.)

— ερυσατο AD*. | ‡ ερρυσατο ⸗.ℵCDc. rel.

— κυριος] θεος D*Gr.*

12. ζην ante ευσεβως Aℵ. 17. 37. P. Syr.Hcl. Memph. Æth. *Orig.* iii. 133c. 465c. *Eus.* in Ps. 18d. | ‡ post ⸗. CDFG. 47. KL. Vulg. Syr.Pst. Goth. Arm. *Orig. Int.* ii. 145c. 425a. *Pet. Alex.* Routh. iv. 50. (*ευσεβως θελοντων ζην*) *Eus.* in Ps. 209b. *Hil.* 307b.

— Ιησ.] om. Syr.Hcl. *Pet. Alex. Eus.* in Ps. 209b. *Hil.* 307f. | Contra, *Orig.* iii.bis. *Eus.* in Ps. 18d.

13. γοητες *Orig.* ii. 587f. 653c. | γοηται D*. | γοηταις DcFG.

— προιοψουσειν FG.

14. τινων AℵC*FG. 17. P. | ‡ τινος ⸗. C3(-νως)D. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Hil.* 241f.

15. *τα ἱερα* AC*Dc. 37. 47. KLP. *Clem.* 71. *Hipp.* in Prov. Mai vii. 71. (Lagarde 197.) | om. *τα* ℵC3D*FG. 17. Arm.

— οιδας *Clem.* | οιδες D.

— πιστεως] praem. *της* 17. 37. | om. *Clem.*

— της εν] om. 47. | om. *της Clem.*

— χριστῳ post Ιησου 47. Syr.Pst. Æth. | om. Ιησ. *Clem.*

16. γραφη] add. enim Syr.Pst.

— *και Am.* (sic) *Fuld.* Syr.Hcl. Goth. Arm. Æth. *Orig.* iv. 4d. *Hil.* 1251a. | om. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. *Orig. Int.* ii. 444e. 468d.

— ωφελιμος] add. est Vulg. *Cl.* (non *Am.* (sic) *Fuld.* Syr.Hcl.† (Memph.) Æth. *Hil.* | *θεόπνευστους καλεῖ* [*ὁ ἀπόστ.*] *ὠφελίμους οὔσας πρὸς διδ. κτλ. Clem.* 71. *πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος*

11. et Lystris *Cl.* | eripuit me *Cl.* | 12. pie volunt *Cl.* | 14. in iis *Cl.* | 15. possunt *Cl.* | 16. utilis est (*om.* "et") *Cl.* | corripiendum *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Goth. Arm. Æth.

IV. Η'

g 1 Tim. 5:21.

ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.

perfectus it homo dei, ad omne opus bonum instructus.

[1] g Διαμαρτύρομαι † ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ † ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ μελλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, ‡ καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, [2] κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. [3] ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ‡ ἰδίας ἐπιθυμίας" ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσιν διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· [4] καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. [5] σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. [6] ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ‡ ἀναλύσεώς μου" ἐφέστηκεν. [7] τὸν ‡ καλὸν ἀγῶνα" ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· [8] λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς ἠγαπηκόσιν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

Θ'

[1] Testificor coram deo et Christo Iesu qui iudicaturus est vivos ac mortuos, et adventum ipsius et regnum eius, [2] praedica verbum, insta oportune inportune, argue, obsecra, increpa in omni patientia et doctrina. [3] Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros, prurientes auribus, [4] et a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur. [5] Tu vero vigila in omnibus, labora, opus fac evangelistae, ministerium tuum imple. [6] Ego enim iam delibor, et tempus meae resolutionis instat. [7] Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi: [8] in reliquo reposita est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi dominus in illa die, iustus iudex; non solum autem mihi, sed et his qui diligunt adventum eius.

οὖσα ὠφέλιμός ἐστι. *Orig.* ii. 443[b]. Et legimus omnem scripturam aedificationi habilem divinitus inspirari *Tert.* de cult. fem. i. 3.

16. ελεγμον ANCFG. | ‡ ελεγχον 𝔖. D. rel. *Clem.* 71.

— προς επανορθωσιν *Clem.* | om. FG*. (add. Gmg.) *Orig. Int.* ii. 468[d].

17. αρτιος *Clem.* 71. | τελιος D*.

— ᾖ *Clem.* | εἶ 17. 47*.

— εξηρτισμενος *Clem.* | εξηρτημενος K. | εξηρτιμενος FG.

1. διαμαρτυρομαι] † add. ουν εγω 𝔖. D[c]. 37. 47. KL *sic.* Syr.Hcl. | om. ANCD*FG. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth.

— του θεου και] om. 17.

— χριστου Ιησου ANCD*FG. 47. P. *Am. Tol. Fuld. Dem.* Memph. Goth. | ‡ Ιησου χριστου 𝔖. D[c]. 17. 37. KL. Vulg. *Cl.* Syr.Pst.&Hcl. Arm. Æth. ‖ † praem. του κυριου 𝔖. D[c]. 17. 37. KL. Syr.Pst.&Hcl.* Goth. | om. ANCD*FG. 47. P. Vulg. Syr.Hcl.*txt.* Memph. Arm. Æth.

1. κρινειν] κριναι FG. 17.

— και την επιφ. AN*CD*FG. 17. *Am. Fuld. Harl. Tol.* Memph. | ‡ κατα την επιφ. 𝔖. N[c]D[c] 37. 47. KLP. Vulg. *Cl.* Syr.Pst.&Hcl. Goth. (Arm.) in adventu regni ejus Æth. διαμαρτύρομαί σοι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν *Chrys.* xi. 715[b].

— και την βασιλειαν αυτου] om. 47.

2. ακαιρως ante ευκαιρως C.

— επιτιμησον post παρακαλεσον ℵ* (corr.[c])FG. 37. Vulg. *Orig.* ii. 585[f]. | om. παρακαλεσον Syr.Pst. (παρεκ. FG.)

3. ανεξονται] ενεξονται C. | αναξ F(non G).

— κατα *Cypr.* 324. | προς DP. | "ad" *Hil.* 1037[e]. 1237[b]. *Luc.* 257.

— ιδιας επιθυμιας ANCDFG. 17. 37. 47. P. | ‡ επιθυμιας τας ιδιας 𝔖. KL.

— επισωρευσουσιν (-σωσιν L.)] ante ἑαυτοις FG. 37. Syr.Pst. Memph. Arm. *Cypr.* 324. *Hil. bis. Luc.* 257.

— μυθιους C*.

5. συ δε] add. τεκνον Τιμοθεε 37.

— κακοπαθησον] και κοπ. FG. (et labora G*Lat.*) | om. ℵ*. (add.[c]) ‖ add. ὡς καλος στρατιωτης χριστου Ιησου A. (vid. ii. 3).

— πληροφορησον (F)G. (-ποφορ- F).

5. fin.] add. sobrius esto Vulg. *Cl.* | om. *Am. Tol.*

6. αναλυσεως μου ANCFG. 17. 37. 47. P. Arm. | ‡ εμης αναλυσεως 𝔖. DKL. *Eus.* H.E. ii. 22. (76). (om. μου *s.* εμης *Tert.* Scorp. 13.)

7. καλον αγωνα ANCFG. 17. 37. *Eus.* in Es. 579[a]. (τον καλ. ηγων. αγωνα). | ‡ αγωνα τον καλον 𝔖. D. 47. KLP. *Orig.* i. 752[a]. ii. 736[e]. iv. 247[d]. *Eus.* in Ps. 23[c].

8. αποδωσει] αποδοκαι F(non G).

— ὁ κυριος *Eus.* in Ps. 32[d]. | om. ὁ 17.

— πασιν Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Cypr.* 17. | om. D*. Vulg. Syr.Pst.

— τοις ηγαπηκοσιν *Cypr.* 17. | om. ℵ*. (add.[c])

---

17. *om.* bonum *Am.**

1. Jesu Christo *Cl.* | et mortuos per *Cl.* | 5. fin.] *add.* sobrius esto *Cl.* | 6. resol. meae *Cl.* | 8. et iis *Cl.*

ANCD FG. 17. 37. 47. KLP. 10. εἰς Γαλλίαν

9 Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως. 10 Δημᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν· 11 Λουκᾶς ἐστιν μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστιν γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. 12 Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. 13 τὸν φελόνην ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. 14 Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ‡ ἀποδώσει″ αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· 15 ὃν καὶ σὺ φυλάσσου· λίαν γὰρ ‡ ἀντέστη″ τοῖς ἡμετέροις λόγοις. 16 ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι ‡ παρεγένετο″, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατάλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη¶. 17 ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κή-

¶ Goth.

9 Festina venire ad me cito. 10 Demas enim me dereliquit, diligens hoc saeculum, et abiit Thessalonicam, Crescens in Galliam, Titus in Dalmatiam: 11 Lucas est mecum solus. Marcum adsume et adduc tecum: est enim mihi utilis in ministerium. 12 Tychicum autem misi Ephesum. 13 Paenulam quam reliqui Troade apud Carpum, veniens adfer, et libros, maxime autem membranas. 14 Alexander aerarius multa mala mihi ostendit: reddat ei dominus secundum opera eius. 15 Quem et tu devita: valde enim restitit verbis nostris. 16 In prima mea defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt: non illis reputetur: 17 dominus autem mihi adstitit et confortavit me, ut per me

---

9. προς με] προς εμε D.
— ταχεως] ταχειον 17.
10. γαρ post με D*.
— εγκατελιπεν ℵ(D*). 37. 47². Ks. *Iren.* "dereliquit" 201. | -λειπεν ACD^cFG. 17. 47*. LP. (κατελιπεν D*).
— Κρησκης Syr Hcl.mg. *Graece.* Goth. in uno cod. *Iren.* 201. | Κρηκης 47*. | Κρισκης 47². K. Memph. *Gr.* | Crispus Syr.Pst. Goth. in uno Cod.
— Γαλατιαν AD. 17. 37. 47. KLP. Vulg. *Cl. Fuld. Dem.* rel. *Iren.* | Γαλλιαν ℵC. *Am*. Tol.* Galilaeam Arm. | επι τας Γαλλιας *Eus.* H.E. iii. 4 (91). | Κρήσκης (φησιν) ἐν τῇ Γαλλίᾳ· οὐ γὰρ ἐν τῇ Γαλατίᾳ, ὥς τινες πλανηθέντες νομίζουσιν, ἀλλὰ ἐν τῇ Γαλλίᾳ. *Epiph.* 433^d. (ii. 464. *Dind.*)
— Τιτος εις Δαλματιαν *Iren.* | om. L. ‖ Δερματιαν A. | Δελματιαν C.
11. μονος μετ' εμου] συν εμοι μονος D*. Syr.Hcl. Goth. *Iren.*
— αγε] αγαγε A. 47.
12. δε] om. 17.
— απεστειλα] επεστειλα F(non G.)
13. φελονην *Elz.* ANCDFG. 17. 47. Memph. *Gr.* | φαιλονην *St.* 3. L. | φελωνην 37. K. Syr.Hcl.*mg.Gr.* thecam librorum Syr.Pst. Phelo Æth. [P.]
— απελιπον ℵD. 47². Ks. | απελειπον ACFG. 17. 47*. LP. | απεστειλα 37.
— μαλιστα (μαστα C)] add. δε D*. 37. Vulg.
13. μεμβρανας Syr.Hcl.*mg.Gr.* Memph. *Gr.* | βεμβρανας 37.
14. κακα ante μοι 37. LP.
— ενεδειξατο F(non G).
— αποδωσει ANCD*FG. 17. 37. Vulg. *Cl.* Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. Æth. | ‡ αποδωη ⊃. D^c. 47. K(-δωει)L. *Am. Tol.* Syr.Hcl. *ut vid.* [h. P.]
— ὁ κυριος] om. ὁ K.
— τα εργα] om. τα 47.
— αυτου] om. ℵ*. (add.^c)
15. αντεστη AℵCD*(FG.) 17. (ανθεστη FG.) | ‡ ανθεστηκεν ⊃. ℵ^cD^c. 37. 47. KLP.
16. παρεγενετο AℵCFG. 17. Syrr. Pst.&Hcl. Memph. *Eus.* H.E. ii. 22. codd. (75). | ‡ συμπαρεγενετο ⊃. ℵ^cD. 37. 47. KLP. ? Arm. Æth. ut vid. *Eus.* H.E. codd.
— εγκατελιπον ℵD*. 47². Ks. | εγκατελειπον ACD^cFG. 17.47*. LP. *Eus.* H.E.
17. μοι *Eus.* H.E. ii. 22. (75.) | om. A.
— πληροφορηθῃ *Eus.* H.E. | πληρωθῃ FG.
— ακουσωσιν ANCDFG. 17. P. *Eus.* H.E. | ‡ ακουσῃ ⊃. 37. 47. KL.
— παντα] praem. παντες G*(non F.)
— ερυσθην ANC. 37. | ‡ ερρυσθην ⊃. DFG. 17. 47. KsLP.
18. ab init.] † add. και ⊃. D^cFG. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | om. ANCD*. 17. Vulg. Memph. Arm. *Eus.* H.E. ii. 22. (76.)
18. ρυσεται *Eus.* H.E. | ερρυσατο FG.
— υπονηρου FG.
— ὁ κυριος *Eus.* H.E. | om. ὁ K.
— αυτου] ἑαυτου D^bFG.
— ᾧ] αυτῳ A.
— ἡ δοξα] om. ἡ FG. Arm.
19. Πρισκαν Vulg. (et *Am. Dem.*) Memph. Arm. Æth. | Πρισκιλλαν 47. *Fuld. Harl.** Syrr.Pst.&Hcl.
20. Εραστος] add. δε 37. | om. *Orig. Int.* iv. 460^a.
— Τροφιμον δε] om. δε P. Vulg. Arm. Æth. (Τροφημον L*Tf.*P. Memph.) Firmum *Tol.**
— απελιπον ℵDFG. 37. 47^e. Ks. | -λειπον C. 17. 47*. LP. [A. *n.l.*]
— εν Μιλητῳ] post ασθενουντα D. Vulg. Syr.Pst. ‖ εν Μηλωτῳ A. | εν Μηλιτῳ P. | εν Μηλητῳ C*?. 17. (Arm.)
21. ασπαζεται *Am. Fuld. Tol.* Syrr. Pst.&Hcl. Memph. | ασπαζονται FG. Vulg. *Cl.* Æth.
— Πουδης] Σπουδης D².
— Λινος Syr.Hcl.mg. *Gr.* Memph. | Ληνος P.
— παντες] om. ℵ*. (add.^c) 17.
22. ὁ κυριος] † add. Ιησους χριστος ⊃. ℵ^cCD. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. | add. Ιησους A. ‖ om. ℵ*FG. 17. Æth.

9. ad me venire *Cl.* | 10. reliquit *Cl.* | Galatiam *Cl.* et *Am.***(*Tf.*). | 13. affer tecum *Cl.* | 14 reddet illi *Cl.* | 16. *om.* "me" *Am.** | imputetur *Cl.*

Vulg. Syr. P. H. Memph. (Goth.) Arm. Æth. cap. 3: 11.

ρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ‡ ἀκούσωσιν" πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ‡ ἐρύσθην" ἐκ στόματος λέοντος. 18 h † ῥύσεταί με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

19 "Ασπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. 20 "Εραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. 21 Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος καὶ Πούδης καὶ Λῖνος καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

22 Ὁ κύριος † μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν· †.

praedicatio impleatur et audiant omnes gentes, et liberatus sum de ore leonis. 18 Liberabit me dominus ab omni opere malo et salvum faciet in regnum suum caeleste: cui gloria in saecula saeculorum, amen.

19 Saluta Priscam et Aquilam et Onesifori domum. 20 Erastus remansit Corinthi, Trophimum autem reliqui infirmum Mileti. 21 Festina ante hiemem venire. Salutat te Eubulus et Pudens et Linus et Claudia et fratres omnes.

22 Dominus Iesus Christus cum spiritu tuo. Gratia vobiscum, amen.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β'.

22. ἡ χαρις μεθ' ὑμων] om. Æth. *Rom.* (add. Platt.) | ερρωσ. (ερρωσο^{b}) εν ειρηνῃ D*. ‖ μ. ὑμων Vulg. *Cl. Demid.* Syr.Hcl. Memph. Arm. Æth. Platt. | μ. ἡμων 47. *Am. Tol. Harl. Fuld.* | tecum Syr.Pst.

— fin.] † add. αμην ℌ. ℵ^{c}. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | om. AℵCFG. 17. Arm. *Zoh.* Æth. *Rom.*

Subscriptio.

Προς Τιμοθεον Β'. A(ℵC. 17. *om.* β'). | add. εγραφη απο Λαοδικειας A. | προς Τιμοθεον β' επληρωθη D. | ετελεσθη (om. -θη G.) πρ. Τιμ. β'. (add. II.G.) FG. | πρ. Τιμοθεον β' της Εφεσιων εκκλησιας επισκοπον χειροτονηθεντα· εγραφη απο Ρωμης, ὁτε εκ δευτερου παρεστη Παυλος τῳ Καισαρι Ρωμης Νερωνι 47. K. | του ἁγιου αποστολου Παυλου επιστολη β' πρ. Τιμοθ. της Εφεσιων εκκλησιας πρωτον επισκ. κτλ. (sicut 47.) L. | πρ. Τιμοθ. β' εγραφει απο Ρωμης P. ‖ add. στιχων ρπ' ℵ. *sec. man.* P. | ροβ' 47. K(L ρο' και δυο). | nihil in 37.

18. liberavit *Cl.* | 21. salutant *Cl.* | 22. nobiscum *Am.*

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ.

A ℵ [C]D(H)(II) FG. 17. 37. 47. KLP.

§ C.

[1] Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ᾽ εὐσέβειαν, [2] ἐπ᾽ ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς [§] πρὸ χρόνων αἰωνίων, [3] ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι, [a] ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ᾽ ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος [¶] ἡμῶν θεοῦ· [4] Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις, [‡] καὶ″ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ [‡] ᾽χριστοῦ Ἰησοῦ″ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

[a] 1 Tim. 1:9.

¶ H.

A′

[5] Τούτου χάριν [‡] ἀπέλιπόν″ σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς [b] κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην· [6] εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας, ἢ ἀνυπότακτα. [7] [c] δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκονόμον,

[b] Act. 14:23.

[c] 1 Tim. 3:3, 15.

[1] Paulus servus dei, apostolus autem Iesu Christi secundum fidem electorum dei et agnitionem veritatis quae secundum pietatem est [2] in spem vitae aeternae, quam promisit qui non mentitur deus ante tempora saecularia, [3] manifestavit autem temporibus suis verbum suum in praedicatione, quae credita est mihi secundum praeceptum salvatoris nostri dei, [4] Tito dilecto filio secundum communem fidem. Gratia et pax a deo patre et Christo Iesu salvatore nostro.

[5] Huius rei gratia reliqui te Cretae, ut ea quae desunt corrigas et constituas per civitates praesbyteros, sicut et ego tibi disposui, [6] si quis sine crimine est, unius uxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuriae aut non subditos. [7] Oportet enim episcopum sine crimine esse sicut dei

---

Inscriptio
ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ ΑΝ. 17. 37. 47. K.
id. praem. ΑΡΧΕΤΑΙ DFG.
ΠΑΥΛΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ (om. P.) ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ HP.
ΓΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ L.

1. Ιησου χριστου ℵD^{c}HFGII. 17. 37. 47. KLP. Vulg. *Am. Dem.* Syr.Pst. Goth. Arm. Æth. om. Ιησου D*. | χρ. Ιησ. A. *Fuld. Tol.* Syr.Hcl. Memph.
— κατ᾽] κατα FG.
2. επ᾽] εφ᾽ D*. | εν HFG. | om. 17. 37*. (add.[1])
— ην] αν F(non G.)
— αιωνου FG.
— επηγγειλατο] προεπηγγειλατο 47.
— αψευδης] αψευστος G. | αψευτος F.
— αιωνιων *Hil.*16[a]. 1126[d]. | αιωνων FG.
3. φανερωσεν FG.
— επιστευθην post εγω 17.
3. επιταγην] ειπιζαγην F(non G.)
4. χαρις] add. υμιν 17.
— και ειρηνη ℵC*DIIFG. 17. P. Vulg. Syr.Pst. Memph. Goth. Arm. (pax tibi et gratia Æth.) "ad Titum vero, Gratia et pax a Deo patre et Christo Jesu salvatore nostro" *Orig. Int.* iv. 468[a]. | ‡ ελεος ειρηνη ⸗. AC[2]. 37. 47. KL. Syr.Hcl. (vid. 1 Tim. i. 2; 2 Tim. i. 2.)
— πατρος] add. ημων 17. Æth. | om. *Orig. Int.* iv. diserte.
— και] † add. κυριου ⸗. D^{c}FG. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Æth. | om. AℵCD*II. 17. Vulg. Memph. Goth. Arm. ed. *Orig. Int.* iv.
— χριστου ante Ιησου AℵCD*II. 17. Vulg. Memph. Goth. Arm. ed. *Orig. Int.* iv. | ‡ post ⸗. D^{c}FG. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Æth.
5. τουτου] ουτου F(non G.)
5. απελ. AℵCD*IIFG. 17. *Orig.* iii. 645[d]. | ‡ κατελ. ⸗. ℵ^{c}D^{c}. 37. 47. KLP. ‖ -λειπον ACIIFG. 47. LP. | -λιπον ℵD. 17. 37. K. *Orig.* iii. *Luc.* 256.
— τα λειποντα *Orig.* iii. | καταλειποντα 17.
— επιδιορθωσῃ ℵCD^{c}II. 17 (-σει) 37. 47. KLP. *Orig.* iii. | -σης AD*FG. (επανορθωσης D*.; διορθωσης FG.) "Nam et in Graeco praepositionis adjectio qua scribitur ἐπιδιορθώσῃ non id ipsum sonat quod διορθώσῃ, id est *corrigeres*; sed ut ita dicam, *supercorrigeres*." *Hieron.* vii. 693[e].
— καταστησης *Orig.* iii. | καταστησεις FGL.
6. ανηεγκλητος ℵ*. (corr.[1]) | Contra. *Orig.* iii. 645[d]. (ανεκκλητος F.).
7. αυθαδην et αισχροκερδην FG. (αισχροδορδη C.)

5. disposui tibi *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. (Goth.) Arm. Æth.

μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, [8] ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, [9] ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. [10] εἰσὶν γὰρ πολλοὶ † ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ * τῆς" περιτομῆς, [11] οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν, διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν. [12] εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. [13] ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής· διὰ ἣν αἰτίαν ¶ ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, [14] μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν. [15] πάντα † καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· [d] τοῖς δὲ ‡ μεμιαμμένοις" καὶ § ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν, ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. [16] θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

B′.

¶ II.

[d] Rom. 14:14, 20.

§ H.

II. Γ′ ¶ Goth.

[1] Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ· ¶ [2] πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνούς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ·

dispensatorem, non superbum, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpilucri cupidum, [8] sed hospitalem, benignum, sobrium, sanctum, iustum, continentem, [9] amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem, ut potens sit et exortari in doctrina sana et eos qui contra dicunt arguere. [10] Sunt enim multi et inoboedientes, vaniloqui et seductores, maxime qui de circumcisione sunt, [11] quos oportet redargui, qui universas domos subvertunt, docentes quae non oportet turpis lucri gratia. [12] Dixit quidam ex illis proprius eorum propheta, Cretenses semper mendaces, malae bestiae, ventres pigri. [13] Testimonium hoc verum est. Quam ob causam increpa illos dure, ut sani sint in fide, [14] non intendentes iudaicis fabulis et mandatis hominum aversantium se a veritate. [15] Omnia munda mundis: coinquinatis autem et infidelibus nihil mundum, sed inquinatae sunt eorum et mens et conscientia. [16] Confitentur se nosse deum, factis autem negant, cum sunt abominati et incredibiles et ad omne opus bonum reprobi.

[1] Tu autem loquere quae decet sanam doctrinam; [2] senes ut sobrii sint, pudici, prudentes, sani fide, dilectione, in patientia;

---

8. ὅσιον] om. K.
9. αντεχομενον] αντεχομην F(non G.)
— την διδαχ.] om. την 37.
— ινα] add. και FG. 17. | om. *Hil.* 946[a]. *Luc.* 156.
— και παρακ.] om. και 17. Memph.
— εν τῃ διδ. τῃ ὑγιαινουσῃ *Hil.* 946[a]. | εν τῃ ὑγιαιν. διδασκ. 37. 47. (om. τῃ ὑγιαιν. II. *Luc.* 156.) ‖ τους εν πασῃ θλιψει A. (vid. 2 Cor. i. 4.)
10. ανυποτακτοι] † praem. και ⊽. DFG. 37. KL. Vulg. *Am.** *Fuld. Tol. Hil.* 936[a]. (*Bened.*) 947[f]. *Luc.* 156. | om. ANCH. 17. 47. P. *Am.*[2] Syrr. Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. *Clem.* 340. *Hil.* (ed. Erasmi.)
— ματαιολ.] praem. και FGP. Syr.Pst. Memph. | praem. εργαται δολιοι 17. | om. *Clem. Hil.* 947[f].
— μαλιστα] add. δε CD. *Dem.* Æth. | om. ANH. rel. Vulg. vv. *Luc.* 156.
10. εκ της ℵCD*H. 17. | * om. της ⊽. ADᶜFG. 37. 47. KLP.
11. δει 2°.] χρη 17.
12. ειπεν] add. δε ℵ*. (om.ᶜ) FG. | om. *Clem.* 350.
— αυτων 2°. *Iren.* 271. "proprius ipsorum propheta" (de Homero). | om. FG. *Clem.*
— ψευσται D*.
13. αληθης ante εστιν D. Memph.
— ὑγιαινωσιν] -νουσιν L.
— εν *Orig.Int.* iv. 531ᶜ. | om. ℵ*.(add.ᵃ) 47.
14. εντολαις] ενταλμασιν FG. | γενεαλογιαις 47. | mendaciis *Luc.* 232. (sed mox mandatis).
15. παντα] † add. μεν ⊽. ℵᶜDᶜ. 37. 47. KL. Syr.Hcl. | γαρ Syr.Pst. Memph. (? Goth.) *Orig.* iii. 495[b]. | om. ANC*D*FG. 17. P. Vulg. Arm. Æth. *Tert.* de cor. 10. *Cypr.* 98. *Novat.* 27,3. | ουν *Clem.* 562.
15. μεμιαμμενοις ANCD*. 17. 47. KL*Tf.* (μεμιαμεν. L*Treg.*P.) | μεμειαμενοις FG. | ‡ μεμιασμενοις ⊽. Dᶜ. 37. *Clem. Orig.* iii.
16. αρνουνται] add. μη 37. | om. *Clem.* 596.
— απειθεις *Clem.* | ανθαδεις P.
— και προς *Clem.* | om. και ℵ*. (add.ᶜ) Memph.
— αγαθον] om. ℵ*. (add.ᵃ)
1. ἁ λαλει ἁ *sic* ℵ.
— ἁ πρεπει] om. 17.
2. νηφαλιους ANCH(F.) 17. 47[2]. | -λεους Dᶜ. 37. K. -λειους F(non G.) | -λαιους D*G. 47*. LP. (mox ὑγιεινοτας FG.)

7. turpis lucri *Cl.* | 8. justum sanctum *Cl.* | 9. *om.* "et" post "sit" *Cl.* | 10. multi etiam *Cl. om.* "et", *Am.*** | 12. ipsorum proph. *Cl.* | 15. nihil est mundum *Cl.* | 16. cum sint *Cl. Am.***

1. decent *Cl.* | 2. in fide in dilect. *Cl.* | *om.* "in" ante patient. *Am.***

ANCD(H) FG. 17. 37. 47. KLP.

3 πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, ‡ μηδὲ″ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, 4 ἵνα ‡ σωφρονίζουσιν″ τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, 5 σώφρονας, ἁγνάς, ‡ οἰκουργοὺς″ ἀγαθάς,¶ ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται. 6 τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν, 7 περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ‡ ἀφθορίαν″, σεμνότητα, 8 λόγον ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων ‡ λέγειν περὶ ἡμῶν″ φαῦλον.

¶ H.

f 1 Tim. 4:12.

Δ′

g 1 Tim. 6:1. Eph. 6:5.

9 g Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, 10 μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ ‡ πᾶσαν πίστιν″ ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν * τὴν″ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν. 11 ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ † σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, 12 παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ

3 anus similiter in habitu sancto, non criminatrices, non vino multo servientes, bene docentes, 4 ut prudentiam doceant adulescentulas, ut viros suos ament, filios diligant, 5 prudentes, castas, domus curam habentes, benignas, subditas suis viris, ut non blasphemetur verbum dei. 6 Iuvenes similiter hortare ut sobrii sint. 7 In omnibus te ipsum praebe exemplum bonorum operum, in doctrina integritatem, gravitatem, 8 verbum sanum inreprehensibilem, ut is qui ex adverso est vereatur, nihil habens malum dicere de nobis.

9 Servos dominis suis subditos esse, in omnibus placentes, non contradicentes, 10 non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam ostendentes, ut doctrinam salvatoris dei nostri ornent in omnibus. 11 Apparuit enim gratia dei salvatoris omnibus hominibus, 12 erudiens nos, ut abnegantes impietatem

---

3. πρεσβυτιδας *Clem.* 622. *Orig.* iv. 422c. Cat. Cr. Cor. 279. | πρεσβυται 17 *sic.* (πρεσβυτεραι *Orig.* iv. cod. 1.) ‖ add. δε 37. | om. *Clem. Orig.* Cat.
— καταστηματι *Clem. Orig.* Cat. | -σχηματι F(non G.)
— ἱεροπρεπεις ANDH*FG. rel. Æth. Syr.Hcl.*mg. Graecè Orig.* Cat. | -πει CH2. 17. 37. Vulg. Syrr.Pst.& Hcl. Memph. Arm. *Clem.* [Goth. hiat.]
— μηδε οινῳ AN*C. (Syr.Pst.) | ‡ μη οινῳ ⊂. NcDH. rel. Vulg. Syr.Hcl. Memph. Arm. *Clem.*
4. σωφρονιζουσιν AN*HFGP. | ‡ -ζωσιν ⊂. NcCD. 17. 37. 47. KL. *Clem.* 622. *Orig.* Cat. Cr. Cor. 279.
— φιλοτεκνους *Clem.* | om. K.
5. ἁγνας] add. sobrias Vulg. *Cl.* ¶ om. *Am. Tol.*
— οικουργους AN*CD*FG. Arm. | ‡ οικουρους ⊂. NcDcH. 17. 37. 47. KLP. Syr.Hcl.*mg. Graecè. Clem.* 622.

5. ὑποτασσομενας *Clem.* | -ναι N*. (corr.?1)
— θεου] add. και ἡ διδασκαλια C. Syr.Hcl. Arm. (vid. 1 Tim. vi. 1.) | om. *Clem.*
— βλασφημηται *Clem.* | βλασφημειται 37**Scr.* 47*. P.
7. παντα] παντας 37*. | παντων P.
— σεαυτον] ἑαυτον D*. 37*.
— τυπον ante παρεχομενος N*. (corr.c)
— αφθοριαν AN*CD*. 17. 47. KP. | αφθονιαν FG. | ‡ αδιαφθοριαν ⊂. NcDc. 37. L. Syr.Hcl.mg. *Graecè.* ‖ add. ἁγνειαν C. Arm. add. ad puritatem ad castitatem Syr. Hcl.
— σεμνοτητα] add. αφθαρσιαν *St.* 3. Dc. 37. KL. Syr.Hcl.mg. *Graecè.* Arm. | om. *Elz.* ANCD*FG. 17. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl.txt. Memph. Æth. *Hil.* 947c.
8. ὑγειην G. ὑγειινη F.
— εχων *Orig.* in Pr. ap. Tisch. 87. | -ν supra scr. N. (?*). ‖ add. τι *Orig.* in Pr.

8. περι ἡμων post λεγειν (A)NCDFG. 17. 37. (47.) P. Vulg. *Am. Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. (Memph.) Æth. *Orig.* in Pr. | ‡ ante ⊂. (K)L. *Tol.* Arm. ‖ λεγειν] εχειν K. ‖ ἡμων vid. supra. Arm. *Orig.* Hil. 947c. *Luc.* 157. | ‡ ὑμων ⊂. A. 47*s.* Memph.
9. δουλους] δουλοι D*. (servi *Lat.*) ‖ add. δε G*(non F.)
— ιδιοις ante δεσποταις NCFG. 17. 37. 47. KL. | post ADP. Vulg.
— ὑποτασσεσθωσαν D(but vid.) | -σεσθαι D* etc.
10. μη νοσφ.] μηδε νοσφ. C2D*FG. 17.
— πιστιν] om. N*. 17. | post πασαν ANcCDP. 37. Arm. | post ενδεικ. FG. | ‡ ante πασαν ⊂. 47. KL. | in omnibus fidem bonam Vulg.*m.*

3. criminatores *Am.** | multo vino *Cl.* | 4. filios suos *Cl.* | 5. *add.* sobrias post castas *Cl.* | viris suis *Cl.* | 7. in integritate in gravitate *Cl.* | 8. irreprehensibile *Cl.* | his qui *Am.** | 10. nostri Dei *Cl.* | 11. salvatoris nostri *Cl.*

Vulg. Syrr. P.H. Memph. Arm. Æth.

τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, [13] προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ", [14] ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

et saecularia desideria sobrie et iuste et pie vivamus in hoc saeculo, [13] expectantes beatam spem et adventum gloriae magni dei et salvatoris nostri Iesu Christi, [14] qui dedit semet ipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate et mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum.

E'

[15] Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς. [h] μηδείς σου περιφρονείτω. [1] i Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς † ἐξουσίας ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι, [2] μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ‡ πραΰτητα" πρὸς πάντας ἀνθρώπους. [3] ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους· [4] ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία

[15] Haec loquere et exhortare et argue cum omni imperio. Nemo te contemnat. [1] Admone illos principibus et potestatibus subditos esse, dicto oboedire, ad omne opus bonum paratos esse, [2] neminem blasphemare, non litigiosos esse, modestos omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines. [3] Eramus enim et nos aliquando insipientes, increduli, errantes, servientes desideriis et voluptatibus variis, in malitia et invidia agentes, odibiles, odientes invicem: [4] cum autem benignitas et humanitas apparuit

h 1 Tim. 4: 12.
III.
1 Rom. 13: 1.

10. αγαθην] αγαπην 17.
— την διδασκ. την ANCDFG. 17. | *om. την 2°. ⊊. 37. 47. KLsicP.
— θεου] om. P.
— ἡμων] ὑμων *St.* 3.
— εν πασιν] om. 47.
11. επεφανη *Clem.* | επεφανει P.
— γαρ] om. 37. 47.
— θεου] † add. ἡ ⊊. C^3D^c. 17. 37. 47. KLP. *Clem.* 7. | om. ANC* D*FG. Vulg. (Syrr. Pst.&Hcl. *ut vid.*)
— σωτηριος AN^{c}CD. 17. 37. 47. KLP. *Clem.* | σωτηρος N*. *Am.* | του σωτηρος ἡμων FG. Vulg. *Cl.* Memph. *Luc.* 158 *bis.* | om. Æth.
12. τας *Clem.* 7. | om. D*.
13. επιφ.] praem. την 17. | om. *Clem.* 7. *Hipp.* Ant. lxvii. (33.)
— χριστου ante Ιησου N*FG. Memph. | ‡ post ⊊. AN^{c}CD. 17. rel. Vulg. Syrr. Pst.&Hcl. Arm. Æth. *Clem. Luc.* 158.
14. ἑαυτον] αυτον N*. (corr.^{c}) | post ὑπερ ἡμων D. *Luc.* 158.
— λυτρωσεται P.
14. καθαρισει P.
15. λαλει] διδασκε A. (λελει F. non G.)
— περιφρονειτων C.
1. ὑπομιμνησκε] add. δε A. Arm. (praem. και Syr.Pst.) | om. *Luc.* 233.
— αρχαις] † add. και ⊊. D^c. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Luc.* 233. | om. ANCD*FG. 17.
— ὑποτασσεσθαι] add. και FG. Syr.Pst. Arm. | om. *Luc.*
— πειθαρχειν] add. και A. Arm. | om. *Luc.*
— αγαθον] -θους N*. (corr.^{c})
2. μηδενα *Luc.* 232. | μηδεν K. | μη FG.
— ενδεικνυμενους] ενδικνυσθαι N*.(corr.^{c}) | ενδιγνυμενους A.
— πραϋτητα AC. 17. P. | ‡ πρᾳοτητα ⊊. N^{c}DFG. 37. 47. KL. | σπουδῆτα *sic* N*.
3. και ἡμεις ante ποτε P. *Tol. Orig.* iii. 148^c *diserte. Orig. Int.* iii. 834^f. *Luc.* 233. | post *Orig.* i. 379^b. *Clem.* 4. (om. ποτε *Orig.* iii. 148^b. habet$^{c.d.}$)
3. ανοητοι] post απειθεις *Orig.* iii. 148^b. (ante^c.) ‖ add. και D. *Fuld.* Syr.Pst. *Orig.* (ii. 807^d.) iii. 693^c. *Orig. Int.* ii. 203^a. *Luc.* | om. Vulg. *Am. Clem.* 4. *Orig.* i. iii. *Orig. Int.* ii. 411^c. 426^a. 434^a. iii.
— απειθεις πλανωμενοι *Clem. Orig.* i. ii. 807^d. iii. 148$^{(b.)c.}$ | om. 17. *Orig. Int.* ii. *quater.* iii. | om. πλανωμ. *Orig.* iii. 693^c.
— επιθυμιαις] praem. εν N*. (om.^{c}) | om. *Clem. Orig.* i. iii. 148^c. *Orig. Int.* ii. 203^a. 426^a. 434^a. iii.
— ποικελαις FG.
— στυγητοι *Clem. Orig.* i. iii. | στυγηται N*. (corr.^{c}) | μισητοι D*. | στοιπητοι *sic* FG. (pro στοιγητοι).
4. ἡ 1°. *Clem.* 5. *Orig.* i. 379^b. iii. 693^d. | om. FG.

2. sed modestos *Am.*mg. *Cl.* | 3. aliq. et nos *Cl.*

ANCD[H] FG. 17. 37. 47. KLP.

ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, [5] οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ‡ ἃ" ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ ‡ τὸ αὐτοῦ ἔλεος" ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, [6] οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, [7] ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι ‡ γενήθωμεν" κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. [8] πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες † θεῷ· ταῦτά ἐστιν † καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. [9] μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. [10] αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραι-

ϛ'

salvatoris nostri dei, [5] non ex operibus iustitiae quae fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis et renovationis spiritus sancti, ‖ quem effudit in nos abunde per Christum Iesum salvatorem nostrum, [7] ut iustificati gratia ipsius heredes simus secundum spem vitae aeternae. [8] Fidelis sermo est, et de his volo te confirmare, ut curent bonis operibus praeesse qui credunt deo. Haec sunt bona et utilia hominibus. [9] Stultas autem quaestiones et genealogias et contentiones et pugnas legis devita: sunt enim inutiles et vanae. [10] Hereticum hominem post unam et secundam correp-

---

5. εν *Clem.* 5. | om. F(non G.)
— ἁ ANC*D*FG. 17. *Clem.* | ‡ ὧν ϛ. C²D^{c}. 37. 47. KLP.
— το αυτου ελεος AN. 17. 47. P. *Clem.* secundum suam misericordiam *Luc.* 233. | το ελεος αυτου D*FG. | ‡ τον αυτου ελεον ϛ. D^{c}. 37. KL [C.]
— λουτρου] praem. του A. | om. *Orig.* i. 379^{b}. iii. 148^{c}. 693^{d}.
— πνευματος] praem. δια D*FG. *Luc.* 233. | om. *Orig.* i. (habet του) iii. 685^{c}. 693^{d}. iv. 134^{a}. *Orig. Int.* ii. 203^{a}.
6. οὐ *Orig.* i. 379^{c}. | ὁ D*.
— σωτηρος] κυριου P.
7. δικαιωθεντες] -τος ℵ.
— γενηθωμεν AN*CD*FG. 17. P. | ‡ γενωμεθα ϛ. ℵ^{c}D^{c}. 37. 47. KL.
— κατ' ελπιδα] om. 47. (κατα D*. καθ' FG.)
8. και περι] om. και 47.
— φροντιζουσιν 17. | -σωσι 37 *Scr.*
— προισταθαι] επιστασθαι 17. | προισταται 37*.
— θεῳ] † praem. τῳ ϛ. 37. | om. ANCDFG. 47. KLP. [*h.* 17.]
— καλα] † praem. τα ϛ. D^{c}P. | om. ANCD*FG. 37. 47. KL*Tf.* Arm. [*h.* 17.]
9. γενεαλογιας *Luc.* 26. | λογομαχιας FG.
9. ερεις ANcC. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. *Luc.* | εριν ℵ*DFG. Æth. (ερειν D*FG.) [*h.* 17.]
— μαχας] add. τας K.
— περϊστασο] περιστασο D*. | περιϊστασω L*. [*h.* 17. P.]
10. ανθρ.] praem. δευτ. 37*.
— και δευτεραν νουθεσιαν ANC. 17 *ut vid.* 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. *Iren.* 83 *Gr.* 177 *Gr. Orig.* i. 627^{c}. *Dion. Alex.* 15. Eccl. Gall. xiv. 115. *Eus.* H.E. iv. 14. (161.) ex Iren. post unam admonitionem et alteram Syr.Hcl. | νουθεσιαν η δευτερα FG. | νουθεσιαν και δυο D*. ‖ και δευτεραν] om. *m. Iren. Int.* 177. *Pamph.* 313. *Cat. Tert.* de praes. haer. 6. 16. *Cypr.* 89. *Luc.* 26. "Haereticum igitur hominem post unam correptionem . . . devita . . . Legitur in Latinis codicibus (quod verum Papa quoque Athanasius approbabat), Post unam et alteram correptionem" *Hier.* vii. 737$^{d\text{-}e}$. (νουθ. και δευτεραν D^{c}.)
— παρτουαι FG.
11. εξεστραπται *Iren. Gr. Orig.* i. 627^{d}. *Eus.* H.E. ex *Iren.* | εξεστρεπται AFG.
12. προς σε ante Αρτεμαν 17. Syr.Pst. Arm.
12. εκει] και P.
— εις] om. FG.
— κεκριται F(non G.)
13. Απολλω] -λων D^{b}H*. -λῶ ℵ. -λωνα FG. [A *n.l.*]
— σπουδαιως] ταχαιως FG.
— μηδεν] δεν F*Scr.*(non G.)
— λειπῃ] λιπῃ ℵD*. 37. 47*. | λειπε. K.
14. ωσιν post ακαρποι FG.
15. ασπασαι] -σασθε A.
— ἡ χαρ. μ. παντων ὑμων] om. Æth. Rom. (add. ed. Platt.)
— χαρις] add. του κυριου D. Lat. ap. Hieronymum. | add. του θεου FG. Vulg. (om. *Dem.*) "Sciendum quod in Graecis codicibus ita scriptum est, Gratia cum omnibus vobis, ut nec *Domini* nec *nostri* in libris feratur authenticis." *Hier.* vii. 740^{d}.
— παντων ὑμων] του πνευματος σου 17. (vid. 2 Tim. iv. 22.)
— fin.] † add. αμην ϛ. ℵ^{c}D^{c}HFG. 37. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. | om. AN*CD*. 17. *Fuld.* Arm. Æth. *Rom.*

6. Jesum Christum *Cl.*

Vulg. Syrr. P. H. Memph. Arm. Æth.

τοῦ, [11] εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτος.

[12] Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρός σε ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. [13] § Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλὼ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. [14] μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

§ H.

[15] Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν· †.

tionem devita, [11] sciens quia subversus est qui eiusmodi est et delinquit proprio iudicio condemnatus.

[12] Cum misero ad te Artheman aut Tychicum, festina ad me venire Nichopolim: ibi enim statui hiemare. [13] Zenan legis peritum et Apollo sollicite praemitte, et nihil illis desit. [14] Discant autem et nostri bonis operibus praeesse ad usus necessarios, ut non sint infructuosi.

[15] Salutant te qui mecum sunt omnes. Saluta qui nos amant in fide.

Gratia dei cum omnibus vobis, amen.

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ.

Subscriptio

Προς Τιτον ANC. 17.

| add. εγραφη απο Νικοπολεως A.

| Προς Τιτον επληρωθη D.

| ετελεσθη επιστολη προς Τιτον FG.

| Παυλου αποστολου επιστολη προς Τιτον H.

| του ἁγιου αποστολου Παυλου επ. πρ Τιτ. L.

| προς Τιτον 47. K. et tunc της Κρητων εκκλησιας πρωτον επισκοπον χειροτονηθεντα εγραφη απο Νικοπολεως της Μακεδονιας H. 47. KL.

πρ. Τιτον εγραφη απο . . . . στιχων . . P. Nihil in 37.

‖ add. στιχων ϛϛ' ℵ. sec. man. στιχων ϛζ' H. 47. KL.

‖ add. postea ἔγραψα καὶ ἐξεθέμην κατὰ δύναμιν στειχηρὸν τόδε τὸ τεύχος Παύλου τοῦ ἀποστόλου πρὸς ἐγγραμμὸν καὶ εὐκατάληπτον ἀνάγνωσιν τῶν καθ' ἡμᾶς ἀδελφῶν παρ' ὧν ἁπάντων τόλμης συγγνώμην αἰτῶ, εὐχὴ τῇ ὑπὲρ ἐμῶν τὴν συνπεριφορὰν κομιζόμενος· ἀντεβλήθη δὲ ἡ βίβλος πρὸς τὸ ἐν Καισαρία ἀντίγραφον τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἁγίου Παμφίλου χειρὶ γεγραμμένον αὐτοῦ H.

11. delinquit cum sit *Cl.* | 15. saluta eos qui *Cl.*

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ.

A ℵ[C]D. FG. 17. 37. 47. KLP.

[1] Παῦλος δέσμιος χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, [2] καὶ Ἀπφίᾳ τῇ ‡ ἀδελφῇ″, καὶ [a] Ἀρχίππῳ τῷ συνστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ᾽ οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· [3] § χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

[a] Col. 4: 17.

§ C.

[1] Paulus vinctus Iesu Christi et Timotheus frater Philemoni dilecto adiutori nostro [2] et Appiae sorori et Arcippo commilitoni nostro et ecclesiae quae in domo tua est. [3] Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Iesu Christo.

A′

[4] Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, [5] ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν, ἣν ἔχεις ‡ εἰς″ τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, [6] ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν ἐπιγνώσει

[4] Gratias ago deo meo semper memoriam tui faciens in orationibus meis, [5] audiens caritatem tuam et fidem quam habes in domino Iesu et in omnes sanctos, [6] ut communicatio fidei tuae evidens fiat in

---

Inscriptio ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΑΝ. 17. 37. 47. | praem. ΑΡΧΕΤΑΙ DFG. | ΠΑΥΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ KLP. || praem. ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ L.

1. *δεσμιος Eus.* in Ps. 387c. (*δεσμειοις* F*.) | *αποστολος* D*. — *χριστου* ante Ιησου Vulg. *Cl.* Memph. | post D*L. *Am. Tol.* Syrr.Pst.&Hcl. Arm. — Τειμοθει F(non G). — *ὁ*] om. DF(*ὅ sic* G). — *αγαπητῳ* "Non habetur in Graeco *ἠγαπημένῳ* quod *dilectus* dicitur sed *ἀγαπήτῳ*, id est *diligibili.*" *Hieron.* vii. 749e. || add. *αδελφῳ* D*.
2. Απφιᾳ] *αφφια* D*. | *αμφια* FG. 47. (. . . *φιᾳ* tantum A.) — *αδελφῃ* ANᵃD*FG. 17. P. Vulg. *Am. Tol. Harl.** Syr.Hcl.*txt.* (add. *αγαπητῃ*). Memph. Arm. | add. charissimae *Cl. Fuld. Dem.* (om. *Am. Tol. Harl.**) | ‡ *αγαπητῃ* ⊊. Dc. 37. 47. KL. Syrr.Pst.&Hcl.† [C.] || om. *και* Απφ. *τῃ α.* Æth. *Rom.*
2. *τῳ* ante *συνστρατ.* | om. F(non G.) | (*συστρατωτητι* 47.) — *τῃ . . . εκκλησιᾳ*] *την . . . εκκλησιαν* D*. — *σου*] om. Arm. | eorum Memph.
3. *ἡμων*] *ὑμων* F(non G.)[A.] | om. ℵ* (add.c)
4. *ευχαριστω*] *-στωμεν* 47.
5. *αγαπην κ. τ. πιστιν* Syr.Hcl. Memph. | *πιστιν κ. τ. αγαπην* D. 37. *Fuld.** Syr.Pst. Arm. Æth.
— *εις τον κυρ.* ACD*. 17. | ‡ *προς τ. κυρ.* ⊊. ℵDcFGP. rel.
— Ιησουν] *χριστον* Memph. || add. *χριστον* D*. Æth.
6. *ὑπως*] *ἱναπως* FG.
— *κοινωνια*] *διακονια* ℵ*.
— *τενηται* FG.
6. *παντος*] add. *εργου* FG. Vulg. *Cl. Fuld.* (om. *Am. Harl. Dem.*)
— *εν*] † praem. *του* ⊊. ℵDFG. rel. Arm. | om. AC. 17. *Tol. Harl.*
— *ἡμιν* ACDKL. *Fuld. Tol. Harl.*2 Syr.Hcl.*mg.* | ‡ *ὑμιν* ⊊. ℵFG. 17*s.* 37*s.* 47. P. Vulg. *Cl.* Syrr.Pst.&Hcl.*txt.* Memph. Arm. (om. quod est in vobis *Am. Dem.* Æth.)
— *χριστον*] † add. Ιησουν ⊊. ℵcDFG. 37. 47. KLP. Vulg. Syr.Hcl. Arm. (praem. Syr.Pst.) | om. Aℵ*C. 17. Memph. Æth.
7. *χαραν Elz.* AℵCDFG. 17. 47. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. *Orig. Int.* iii. 889a. | *χαριν St.* 3. 37. KLP.
— *γαρ Orig. Int.* iii. | om. 37. Arm. Æth.
— *πολλην εσχον* AℵCFG. 17. P. Vulg. Memph. Arm. (Æth.) | *πολλην*

1. Christi Jesu *Cl.* | et adjutori *Cl.* | 2. sorori charissimae *Cl.* | 6. agnitione omnis operis boni quod est in vobis in Chr. *Cl.*

Vulg. Syrr.P.H. Memph. [Goth.] Arm. Æth.

παντὸς ἀγαθοῦ † ἐν ‡ ἡμῖν″ εἰς χριστόν†. 7 χαρὰν γὰρ ‡ πολλὴν ἔσχον″ καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. 8 διὸ πολλὴν ἐν χριστῷ παῤῥησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, 9 διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ· τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος ‡ χριστοῦ Ἰησοῦ″. 10 παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς †, Ὀνήσιμον, 11 τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, § νυνὶ δε σοι καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, 12 ὃν ἀνέπεμψά· * σοι.″ † αὐτόν, τουτέστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα †. 13 ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ ‡ μοι διακονῇ″ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου· 14 χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον. 15 τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς· 16 οὐκέτι ὡς δοῦλον, ‡ ἀλλὰ″ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλόν σοι καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ; 17 εἰ οὖν ‡ με″ ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. 18 εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ‡ ἐλλόγα.″

B′

§ Goth.

12. [σὺ δὲ] αὐτὸν — fin. [πρόσλαβου]

agnitionem omnis boni in Christo Iesu. 7 Gaudium enim magnum habui et consolationem in caritate tua, quia viscera sanctorum requieverunt per te, frater. 8 Propter quod multam fiduciam habens in Christo Iesu imperandi tibi quod ad rem pertinet, 9 propter caritatem magis obsecro, cum sis talis ut Paulus senex, nunc autem et vinctus Iesu Christi. 10 Obsecro te de meo filio, quem genui in vinculis, Onesimo, 11 qui tibi aliquando inutilis fuit, nunc autem et tibi et mihi utilis, 12 quem remisi: tu autem illum, id est mea viscera, suscipe. 13 Quem ego volueram mecum detinere, ut pro te mihi ministraret in vinculis evangelii: 14 sine consilio autem tuo nihil volui facere, uti ne velut ex necessitate bonum tuum esset sed voluntarium. 15 Forsitan enim ideo discessit ad horam a te ut aeternum illum reciperes, 16 iam non ut servum, sed plus servo carissimum fratrem, maxime mihi, quanto autem magis tibi et in carne et in domino. 17 Si ergo habes me socium, suscipe illum sicut me: 18 si autem aliquid nocuit tibi aut debet, hoc mihi inputa.

εχομεν D(*πολλ. εσχομεν). 37. 47. | ‡ εχομεν πολλην ⊊. KL(-ωμεν) Syrr. Pst.&Hcl. | magnum habuimus *Orig. Int.* iii. 389b.

7. και παρακλησιν *Orig. Int.* | om. ℵ.
— επι] εν D*L. *Orig. Int.* iii.
— αδελφε] αδελφοι F. αδελφαι G. | om. Syr.Pst.

8. εν χρ. παρρ. εχων | παρρ. εχω εν χρ. Ιησου D*. (εχων, et om. Ιησου Dc.) (Vulg.) | παρρ. εν χρ. εχων 47. L.

9. αγαπην] αναγκην A.
— νυνι] νυν A.
— χριστου ante Ιησου AℵC. 17. 37. P. Memph. Æth. | ‡ post ⊊. DcFG. 47. KL. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Arm. | om. utr.q. D*.

10. παρακαλω] add. ουν 47.
— ον] add. εγω A. 37. Syr.Hcl.
— δεσμοις] † add. μου ⊊. ℵcCDc. 37. 47. KLP. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Arm. Æth. | om. Aℵ*D*FG. 17. Vulg.

11. δε] add. και ℵ(om.c)FG. 17. 47. Syr.Pst. Æth.
— και εμοι] om. 17.

12. ανεπεμψα] επεμψα D. Arm.
— σοι AℵCD*. 17. Vulg. *Cl. Dem.* Syr.Pst. Memph. Arm. Æth. | * om. ⊊. DcFG. 37. 47. KLP. *Am. Fuld. Tol. Harl.** Syr.Hcl. Goth.
— αυτον] † praem. συ δε ⊊. C2DFG. rel. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. | om. Aℵ*C*. 17. Æth. (δε habet ℵc. sed absque συ).
— fin.] † add. προσλαβου ⊊. ℵcCD. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Æth. (vid. ver. 17.) | om. Aℵ*FG. 17. | ante αυτον 37. | post id. Arm.

13. ηβουλομην ℵ.
— μοι ante διακονῃ AℵCDFG. 17. 47. P. Vulg. Goth. Arm. | ‡ post ⊊. KL. Syr.Pst. Memph. Æth. [Syr.Harl.] (διακονει 47*. LP.)

14. σης] om. F.(non G.)
— ως] om. *Orig.* iii. 263e.
— κατ' αναγκην D*FG. 37 *Scr. Orig.* iii.
— κατα εκουσ. *Orig.* iii. | κατ' εκουσ. FG. (om. κατα D.*)

15. εχωρισθη] add. σου P.
— απεχεις L.

16. αλλα ℵD. 17. 37. | ‡ αλ' ⊊. rel. om. αλλα υπερ δουλον FG.
— αδελφον] om. ℵ* (add.c)
— ποσῳ δε] om. δε P. Syr.Pst.

17. με AℵCDFG. 17. 37. 47. LP. | ‡ εμε ⊊. K.

18. σε] om. 17. K. Syr.Hcl. Memph. Goth. Arm.
— οφειλει] ωφειλει L. ‖ add. τει [i.e. τι] FG.
— εμοι] μοι FG.
— ελλογα AℵCFG. 17. P. | ενλογα D*. | ‡ ελλογει ⊊. ℵcDc. 37. 47. KL.

---

10. pro meo filio *Cl.* | 11. mihi et tibi *Cl.* | 12. quem remisi tibi *Cl.* | ut mea *Cl.* | 16. sed pro servo *Cl.*

ℵCD: (F) (G-) 17. 37. 47. KLP.
Vulg. Syrr.P.H. Memph. [Goth] Arm. Æth. ¶ FG.

19 Ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. 20 ναί, ἀδελφέ, ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν ‡χριστῷ".¶

21 Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ‡ἃ" λέγω ποιήσεις. 22 ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

23 ‡Ἀσπάζεταί" σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, 24 Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.

25 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν· †.

19 Ego Paulus scribsi mea manu, ego reddam; ut non dicam tibi quod et te ipsum mihi debes. 20 Ita, frater, ego te fruar in domino: refice viscera mea in domino.

21 Confidens oboedientia tua scripsi tibi, sciens quoniam et super id quod dico facies. 22 Simul autem et para mihi hospitium: nam spero per orationes vestras donari me vobis.

23 Salutat te Epaphras concaptivus meus in Christo Iesu, 24 Marcus, Aristarchus, Demas, Lucas, adiutores mei.

25 Gratia domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro, amen.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ.

19. εγω] add. δε 37.
— αποτισω] αποδωσω D*.
— προσωφειλεις L.] add. εν κυριῳ D*.
20. σου] σοι F *Scr.*(non G).
— ωναιμην 17.
— μου] σου 37*.
— fin. χριστῳ ℵCD*FG. 17. 37. LP. *Fuld.* Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | κυριῳ ⊃. D^c. 47. K. Vulg. (et *Am. Dem.*) || hic finem imponunt epistolae F *Gr.* G *Gr.* et *Lat.*
21. ἁ ℵC. 17. P. Syr.Hcl. Memph. | ‡ ὁ ⊃. D. 37. 47. KL. Vulg. Syr.Pst. Goth. Arm. Æth.
— ποιησης L.
22. ὑμων] om. L.
23. ασπαζεται ℵCD*. 37. 47. P. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Goth. Arm. Æth. | ‡ -ζονται ⊃. D^c. 17*s*. KL.
25. ἡμων] om. ℵ. 17. 47. P. Syr.Hcl.
— fin.] † αμην ⊃. ℵCD^c. 37. 47. KLP. Vulg. Syrr.Pst.&Hcl. Memph. Æth. | om. AD*. 17. Arm.

Subscriptio
προς Φιλημονα ℵC. 17. (A *n.l.*)
| sic add. επληρωθη D.
| προς Φιλημονα εγραφη απο Ρωμης δια Ονησιμου οικετου 47. K. (sic, sed om. πρ. Φιλ. et habet δι', 37.)
| του ἁγιου αποστολου Παυλου επιστολη προς Φιλημονα και Απφιαν δεσποτας του Ονησιμου, και προς Αρχιππον τον διακονον της εκ Κολοσσαις εκκλησιας εγραφη απο Ρω. κ.τ.λ. ut supra L.
| προς Φιλημονα εγραφει απο Ρωμης στιχ. μή P.
|| add. στιχων. ℵ *sec. man.* | στιχ. λζ'. 47. KL.
|| post spatium vacuum προς Λαουδακησας αρχεται επιστολη G(non F).
|| ad fin. col *Lat.* "usque huc scbas" F. (de quibus verbis sil. Scrivener). Tunc sequitur Ep. ad Heb. *Latine* tantem.

20. te *om. Am**. | 21. in oboed. *Cl.* | 24. et Lucas *Cl.*

Capita EPISTOLARUM PAULI APOSTOLI.

(vid. Zacagni Collectanea Monumentorum Veterum; Romae 1698*).*

Ἔκθεσις [1] *κεφαλαίων" καθολικῶν καθ' ἑκάστην ἐπιστολὴν τοῦ Ἀποστόλου*[2]*, ἐχόντων τινῶν καὶ μερικὰς ὑποδιαιρέσεις τὰς διὰ τοῦ κινναβάρεως.*

Capitula Epistolae ad ROMANOS.

Κεφάλαια τῆς πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῆς [3] *Παύλου ιθ'".*

εὐαγγελικὴ διδασκαλία περί [4] *τε" τῶν ἔξω χάριτος χριστοῦ καὶ τῶν ἐν χάριτι, καὶ περὶ ἐλπίδος, καὶ πολιτείας πνευματικῆς.*

α'. πρῶτον μὲν οὖν μετὰ τὸ προοίμιον περὶ κρίσεως τῆς κατὰ ἐθνῶν τῶν οὐ φυλασσόντων τὰ φυσικά. [i. 18].

Varietas Lectionis Capitum Epistolae ad Romanos ex editione Mattheiana M.DCC.LXXXII.

[1] ante ἔκθεσις.
[2] add. Παύλου.
[3] om. Παύλου ιθ'.
[4] om.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

β'. περὶ κρίσεως τῆς κατὰ Ἰσραὴλ τοῦ μὴ φυλάσσοντος τὰ νόμιμα. [ii. 12].
γ'. περὶ ὑπεροχῆς Ἰσραὴλ τοῦ τυγχάνοντος τῆς ἐπαγγελίας. [iii. 1].
δ'. περὶ χάριτος, δι' ἧς μόνον ἄνθρωποι δικαιοῦνται, οὐ κατὰ γένος διακεκριμένως ἀλλὰ κατὰ θεοῦ δόσιν ἰσοτίμως, κατὰ τὸν Ἀβραὰμ τύπον. [iii. 9].
ε'. περὶ τῆς ἀποκειμένης ἐλπίδος. [v. 1].
ϛ'. περὶ εἰσαγωγῆς τοῦ πρὸς σωτηρίαν ἡμῶν ἀνθρωποῦ Ἰησοῦ χριστοῦ ἀντὶ τοῦ πεσόντος ἐξ ἀρχῆς τοῦ γηγενοῦς Ἀδάμ. [v. 12].
ζ'. περὶ τῆς [1] ὀφειλομένης" ἐπὶ τῇ πίστει πράξεως ἀγαθῆς. [vi. 1].
η'. ἐπανάληψις περὶ τῆς ἐν χάριτι ζωῆς. [vii. 1].
θ'. περὶ τῆς ὑπὸ νόμου κατακρίσεως διὰ τὴν ἁμαρτίαν. [vii. 7].
ι'. περὶ τῶν ἐν ἀνθρωπίνῃ φύσει παθῶν, ἀδύνατον ποιούντων τὴν πρὸς νόμον συμφωνίαν. [vii. 14].
ια'. περὶ τῆς ἀποδύσεως τῶν φυσικῶν παθημάτων διὰ τῆς πρὸς τὸ πνεῦμα [1] συναφείας." [viii. 3. s. vii. 21].
ιβ'. ἐπανάληψις περὶ τῆς ἀποκειμένης [1] ἁγίοις δόξης. [viii. 18].
ιγ'. περὶ τῆς ὀφειλομένης ἀγάπης χρίστῳ. [viii. 35].
ιδ'. περὶ ἐκπτώσεως [1] τοῦ" Ἰσραὴλ ἀποβληθέντος, καὶ κλήσεως τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ ἐκλεχθέντος μετὰ [2] τῶν" ἐθνῶν. [ix. 6].
ιε'. ὅτι κατὰ ἀπιστίαν ἡ ἔκπτωσις διὰ τῆς εἰς ἄγνοιαν [1] καταλήψεως", καὶ τοῦ μὴ ἁρμοζοντος αὐτοῖς κηρύγματος. [ix. 30].
ιϛ'. περὶ τοῦ σκοποῦ καθ' ὃν ἐξεβλήθησαν, ὥστε [1] δευτεραίους" ἐπανελθεῖν ζήλῳ τῶν προτιμηθέντων ἐθνῶν, συνταχθέντων τῷ πιστῷ Ἰσραήλ. [xi. 1].
ιζ'. [1] παραινέσεις" περὶ ἀρετῆς [2] πρὸς [3] θεὸν καὶ ἀνθρώπους. [xii. 1].
(α'). ἐν αἷς περὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμονοίας. [xii. 3].
(β'). περὶ τῆς πρὸς θεὸν λατρείας. [xii. 10].
(γ'.) περὶ τῆς πρὸς ἀντικειμένους ἀνεξεκακίας. [xii. 14].
(δ'). περὶ τῆς πρὸς ἄρχοντας ὑποταγῆς. [xiii. 1].
(ε'). περὶ σωφροσύνης καὶ πραότητος. [xiii. 11].
(ϛ'). περὶ τῆς ἐν βρώμασιν καὶ ἡμέραις ἀμάχου διανοίας. [xiv. 1].
ιη'. περὶ [1] μιμήσεως τῆς χριστοῦ ἀνεξικακίας. [xv. 1].
ιθ'. περὶ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, τῆς ἐν ἀνατολῇ καὶ δύσει. [xv. 15].

Capitula Epistolae ad Corinthios *Primae.*

[1] *Ἔκθεσις κεφαλαίων καθολικῶν τῆς πρὸς Κορινθίους α'. ἐπιστολῆς τοῦ ἀποστόλου, ἐχόντων τινῶν καὶ μερικὰς ὑποδιαιρέσις [l. -σεις], τὰς διὰ τοῦ κινναβάρεως.*

Κεφάλαια τῆς πρὸς Κορινθίους α' ἐπιστολῆς [2] Παύλου θ' ".

περὶ πλείονων καὶ διαφόρων ἡ ἐπιστολὴ διόρθωσιν [3] ἔχουσα " τῶν Κορινθίοις ἡμαρτημένων.
α'. Μετὰ τὸ προοίμιον, περὶ τοῦ μὴ διχονοεῖν πρὸς ἀλλήλους ἐκ φιλοδοξίας τῆς ἐπὶ σοφίᾳ ἀνθρωπίνῃ. [i. 10].
(α'). ἐν ᾧ περὶ θείας σοφίας. [ii. 6].
(β'). περὶ λειτουργιῶν. [iii. 5].
(γ'). περὶ τοῦ μὴ κρίνειν διδασκάλους [iv. 1].
(δ'). περὶ τοῦ μὴ ἐπαίρεσθαι. [iv. 6].
β'. κατὰ πορνῶν καὶ πορνείας καὶ τῶν τούτοις κοινωνούντων [iv. 21].
γ'. περὶ τοῦ μὴ δεῖσθαι δικῶν, καὶ ταῦτα ἐπὶ ἀπίστων. [vi. 1].
(α'). ἐν ᾧ περὶ τοῦ μὴ πορνεύειν. [vi. 15].

ζ'. [1] ἐποφειλομένης.
ια'. [1] συμφωνίας.
ιβ'. [1] add. τοῖς.
ιδ'. [1] post Ἰσραὴλ. [2] om.
ιε'. [1] ἐγκαταλείψεως.
ιϛ'. [1] δεύτερον.
ιζ'. [1] παραίνεσις. [2] add. τῆς. [3] add. τὸν.
ιη'. [1] add. τῆς.

Varietas Lectionis Capitum Epistolae ad Corinthios primae ex editione Mattheiana M.DCC.LXXXIII.

ἔκθεσις κτλ. om. Similia quaedam habet Zacagnius ad epp. rel. [2] om. Παύλου θ'. et habet *ἔχοντα τινὰς καὶ μερικὰς ὑποδιαιρέσεις.* [3] *ἔχει.*

ΚΕΦΑΛΑΙΑ.

δ'. περὶ γάμου καὶ χηρείας καὶ ἀγαμίας. [vii. 1.]
(α'). ἐν ᾧ περὶ τοῦ μὴ χωρίζεσθαι ἄνδρας [1]τῶν" γυναικῶν, μηδὲ εἰ ἄπιστοι εἶεν οἱ ἕτεροι. [vii. 12].
(β'). περὶ ἁγνείας καὶ [2]περὶ" διγαμίας [vii. 25].

ε'. περὶ [1]διαθορᾶς" ἐδεσμάτων, καὶ ἀποχῆς δαιμονικοῦ σεβάσματος. [viii. 1].
(α'). ἐν ᾧ περὶ συμπεριφορᾶς. [ix. 1].
(β'). περὶ τῆς ἑαυτοῦ πολυπλόκου συμπεριφορᾶς. [ix. 7].
(γ'). περὶ τοῦ μὴ κοινωνεῖν δαίμοσι. [x. 14].
(δ'). περὶ τοῦ [2]ἀδιαφορεῖν ἐν ὠνίοις, καὶ κλήσεσι. [x. 18].

ϛ'. περὶ σχήματος ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἐν εὐχαῖς καὶ προφητείαις. [xi. 4].

ζ'. περὶ κοινωνίας θεοπρεποῦς, οὐ πλησμονικῆς. [xi. 17].

η'. περὶ διαφορᾶς χαρισμάτων, καὶ οἰκονομίας αὐτῶν. [xii. 1].
(α'). ἐν ᾧ περὶ ἀγάπης, ὡς μεγίστου χαρίσματος. [xiii. 1].
(β'). περὶ προφητείας, ὡς μείζονος γλώσσης. [xiv. 1].

θ'. περὶ ἀναστάσεως σωμάτων καθολικῆς. [xv. 1].
(α'). ἐν ᾧ περὶ τῆς ἐν χριστῷ διορθώσεως καὶ ἀποκαταστάσεως. [xv. 20].
(β'). ὁμοίωσις τῶν ἀνισταμένων πρὸς τὰ ἀναφυόμενα σπέρματα. [xv. 25].
(γ'.) περὶ τῆς εἰς δόξαν καὶ δύναμιν ἀλλαγῆς. [xv. 42].

Capitula Epistolae ad CORINTHIOS *Secundae.*

Κεφάλαια [1]αὐτῆς" πρὸς Κορινθίους β' ἐπιστολῆς [2]Παύλου".

α'. εὐχαριστία περὶ θεοῦ βοηθείας, ᾗ πεποιθέναι φησίν. [i. 1].

β'. περὶ ἀγάπης τῆς πρὸς αὐτούς, καὶ φειδοῦς εἰς τὸ μὴ λυπεῖν, εἰ καὶ λυπὼν ὠφελεῖ, ὡς ἐπὶ τοῦ διὰ πορνείαν ἐπιτιμηθέντος ᾧ καὶ συγχωρεῖ. [i. 15].

γ'. περὶ τῆς [1]δι' αὐτοῦ" θείας ὠφελείας τοῖς ἐπιτηδείοις, δι' ἧς καὶ συνιστασθαι φησι. [ii. 12].

δ'. περὶ τῆς κατὰ πνεῦμα λειτουργίας καὶ δόξης θειοτέρας τῆς κατὰ [1]τὸν" νόμον. [iii. 4].

ε'. περὶ θείας δόξης καὶ τοῦ ἀκολούθου βίου, ὅτι τοῖς [1]ἁγίοις" γινώσκεται. [iv. 1].

ϛ'. περὶ τῆς κατὰ σῶμα ἀσθενείας, καὶ τῆς τοῦ σώματος ἀποθέσεως καὶ ἐπαναλήψεως. [iv. 7].

ζ'. περὶ τῆς ἑαυτοῦ φιλοθεότητος καὶ φιλαδελφίας τῆς κατὰ χριστόν. [v. 12].

η'. ἀποδοχὴ τῆς Κορινθίων ὑπακοῆς, καὶ ἀγάπης εὐφραινούσης αὐτόν. [vii. 2].

θ'. προτροπὴ [1]πρὸς ἐπίδωσιν" χρήματων τοῖς ἁγίοις, καὶ τιμὴν τῶν διὰ τοῦτο ἐρχομένων. [viii. 1].
(α'). [2]ἐν ᾧ" περὶ τῆς Τίτου ἀποστολῆς, καὶ τῶν ἄλλων πρὸς αὐτούς. [viii. 16].

ι'. διήγησις τῶν ἰδίων πόνων, καὶ προθέσεως, καὶ τῆς ἐπ' αὐτῷ χάριτος πρὸς τὸ μὴ τοῖς ἐπιπλάστοις προστίθεσθαι Κορινθίους. [x. 1].
(α'). ἐν ᾧ ἀντεξέτασις [1]αὐτοῦ" πρὸς ἐκείνους. [xi. 1].
(β'). ἔλεγχος ἐκείνων. [xi. 7].

ια'. περὶ ἑαυτοῦ, τὸ ἐπίπονον, τὸ παρὰ θεῷ τίμιον, τὸ ὠφελίμως αὐτότροφον. [xi. 21].
(α'). παρασκευὴ πρὸς τὴν μέλλουσαν ἑαυτοῦ παρουσίαν. [xii. 14, *ut vid.*]

Capitula Epistolae ad GALATAS.

Κεφάλαια τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστόλης [1]Παύλου ιβ' ".

α'. μετὰ τὸ προοίμιον, διήγησις τῆς ἑαυτοῦ μεταστάσεως ἀπὸ ἰουδαϊσμοῦ κατὰ ἀποκάλυψιν. [i. 6].

β'. περὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ἐπιμαρτυρήσεως εἰς τὴν ἐν πίστει ζωήν. [ii. 1.]

γ'. περὶ τῆς πρὸς Κηφᾶν ἀντιρρήσεως ὑπὸ τῆς ἐν πίστει, καὶ οὐκ ἐν νόμῳ σωτηρίας. [ii. 11].

δ'. ὅτι διὰ πίστεως ἁγιασμός, [1]οὐ διὰ νόμου. [iii. 1].

δ'. [1]om. τῶν. [2]om. περὶ 2°.

ε'. [1]ἀδιαφορίας. [2]add. μὴ.

Varietas Lectionis Capp. Ep. ad Cor. secundae, ex edit. Mattheiana M.DCC.LXXXIII.

[1] της. [2] om.
γ'. [1] ἑαυτοῦ.
δ'. [1] om.

ε'. [1] οἰκείοις.
θ'. [1] εἰς ἐπίδοσιν. [2] ἐν γ.
ι'. [1] ἑαυτοῦ.

Varietas Lectionis Capp. Ep. ad Galatas, ex ed. Mattheiana M.DCC.LXXXIV.

[1] om. | δ'. [1] add. καὶ.

ERRATA IN TEXT.

Some of the following Errata have been kindly pointed out to the Editor; others have been noticed in comparing the Printed Sheets with the Duplicate Revises.

Any misplaced or omitted Accents the Reader is requested to correct for himself.

[This list has been kindly drawn up by Mr. H. T. Heywood, B.A. (T.C.D.)].

Page 9, Prefix to the Latin column "forte offendas ad lapidem pedem."
Matt. 9: 3, *Read* εἶπαν.
„ 9: 6, „ σου.
„ 9:13, „ ἀλλὰ.
Mark 5: 9, „ ὄνομά.
„ 10: 16, „ κατευλόγει.
John 6:27, „ ἣν.
„ 11:39, „ τετελευτηκότος (and in note).
„ 15:24, „ ἃ.
„ 19:35, „ πιστεύσητε.
Acts 9:43, „ αὐτὸν.
„ 17:27, „ ‡ *for* * *before* Θεόν.
„ 23:22, „ ‡ „ † „ ἐμέ.
„ 18:25, Supply smooth breathing *before* Ιωάνου.
James 2:12, Erase semicolon *after second* οὕτως.
1 Pet. 3:4, *Read* ἄνθρωπος.
Page 636 (marg.) *Read* IV. *for* V.
1 John 2:8, *Read* ὑμῖν

ERRATA IN NOTES.

Page 11, Matt. 5:4, 5, *omit* Tert. de pat. 11, and *insert* amongst the authorities for ϛ.
„ 169, column 3, line 17, *omit* D between C and L.
„ 636, „ 1, „ 5, between *Am.* and *Fuld. insert* om.
„ 636, „ 3, „ 19, *after* om. *add Fuld.*
„ 659, „ 2, „ 16, *omit* Vulg.
„ 675, „ 1, „ 11, *for* 37 *read* 39.
„ 697, „ 3, „ 10, *after* solus *supply* period.
„ 718, „ 3, „ 16, *read* cum spiritu vestro Goth. *sic.* The *sic* was added to correct the erroneous reading of Massmann, who gives the Goth. so as to answer to the common Greek text.

In Introductory Notice to Part II., page iii., line 27, *read* Augiensis.
In Introductory Notice to Part IV., *read* Q *for* L at top of page iii., also in line 5 of same paragraph.

The remainder of the κεφάλαια of St. Paul's Epistles, not given in Part V., is intended to follow on the next sheet.

THEOLOGY LIBRARY
CLAREMONT, CALIF.

A 2017

BS1965 1870a
Bible. N.T. Greek. 1870.
The Greek New Testament /

BS
1965
1870a

Bible. N.T. Greek. 1870.
The Greek New Testament, edited from ancient authorities, with the Latin version of Jerome, from the Codex Amiatinus, by S.P. Tregelles. Matthew to Acts-Catholic Epistles-Romans to Philemon. London, S. Bagster [1870]
3, viii, iv, iv, iii, 936p. 27cm.

I. Bible. N.T. Latin. Vulgate. 1870. II. Tregelles, Samuel Prideaux, 1813-1875.

A 2017

CCSC/mmb